БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ

БІЯБІБЛІЯГРАФІЧНЫ СЛОЎНІК

ІНСТЫТУТ ЛІТАРАТУРЫ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛА АКДЭМІІ НАВУК
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

БІЯБІБЛІЯГРАФІЧНЫ СЛОЎНІК

У 6 ТАМАХ

МІНСК
«БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ»
ІМЯ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ
1994

ІНСТЫТУТ ЛІТАРАТУРЫ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛА АКДЭМІІ НАВУК
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ

БІЯБІБЛІЯГРАФІЧНЫ СЛОЎНІК

ТОМ 3

ПАД РЭДАКЦЫЯЙ ПРАФЕСАРА А. В. МАЛЬДЗІСА

ІВАШЫН—КУЧАР

МІНСК
«БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ»
ІМЯ ПЕТРУСЯ БРОЎКІ
1994

ББК 91.9:83.3Бел
Б 43
УДК 0160000000

This edition is a table reference book for all those who have an interest and concern in the Byelorussian culture. The book comprises more than 1100 articles containing full, manysided and systematized information on the Byelorussian literature representatives who created their works in Old Slavonic, Byelorussian, Russian, Latin, Polish and other literary languages of Belarus. The bibliographic references represent more than 600 thousand various publications.

Б $\frac{0160000000-12}{М318(03)-94}$ 30–94

ISBN 5-85700-123-4 (т.3)
ISBN 5-85700-060-2

ІВАШЫН ВАСІЛЬ

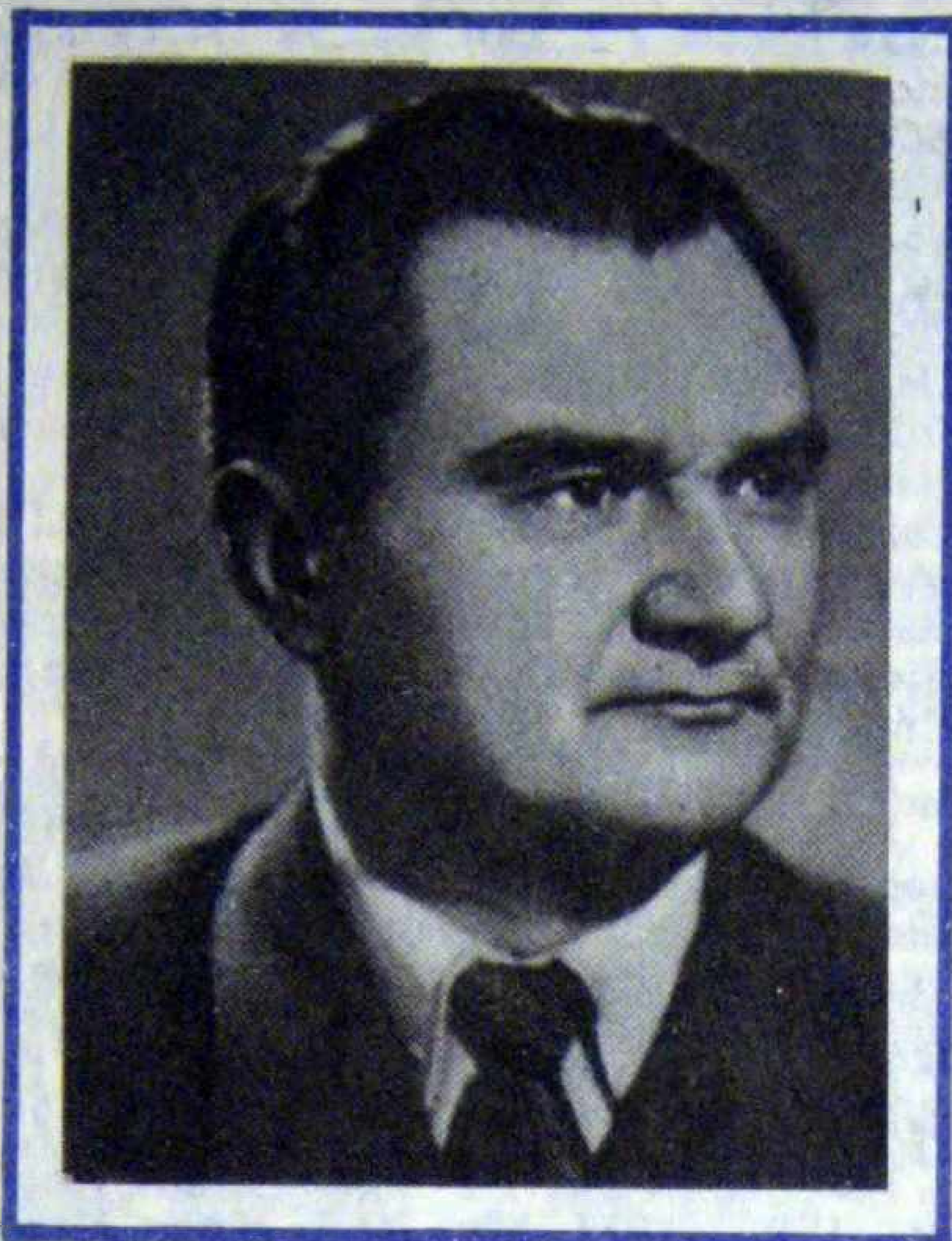

Івашын Васіль Уладзіміравіч [н. 26.4(9.5).1913, в. Ляхавічы Мінскага пав. Мінскай губ., цяпер Дзяржынскі р-н Мінскай вобл.], літаратуразнавец, педагог. Член СП Беларусі з 1954. Акадэмік АПН СССР (1967). Доктар філалагічных навук (1965), прафесар (1973).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1933 скончыў Мінскі транспартна-эканамічны тэхнікум, год працаваў тэхнікам эканамістам Белкаапрамсавета. З 1934 студэнт літаратурнага факультэта Мінскага педінстытута. Пасля яго заканчэння (1938) выкладчык мовы і літаратуры ў Віцебскім педвучылішчы. Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. У 1946—48 выкладчык Рэспубліканскай партыйнай школы пры ЦК КП/б/Б. У 1949 скончыў аспірантуру пры Інстытуце літаратуры АН БССР. Пасля аспірантуры старшы навуковы супрацоўнік (1949—54), загадчык сектара беларускай савецкай літаратуры (1954—67) гэтага інстытута. У 1967—78 дырэктар Навукова-даследчага інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР. Член Прэзідыума АПН (1970—79). Член калегіі Міністэрства асветы БССР (1969—79). З 1979 вядучы навуковы супрацоўнік-кансультант Інстытута адукацыі. Узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

З літаратурна-крытычнымі артыкуламі В.Івашын выступае ў друку з 1949. Асноўныя яго навуковыя працы прысвечаны пытанням тэорыі і гісторыі беларускай літаратуры, праблемам развіцця крытычнага і сацыялістычнага рэалізму, беларуска-рускіх, беларуска-ўкраінскіх літаратурных узаемасувязей, метадалогіі і методыкі выкладання літаратуры ў школе. Адзін з галоўных кірункаў яго даследаванняў — купалаўская спадчына. У манаграфіі «Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг.» упершыню грунтоўна прааналізаваны асаблівасці эстэтычных поглядаў, творчага метаду і стылю маладога паэта. Кніга адыграла значную ролю ў раскрыцці рэвалюцыйнага зместу ранняй паэзіі Я.Купалы, у вызваленні купалазнаўства ад вульгарызатарскай метадалогіі. У 1956 выйшла манаграфія В. Івашына «М. Горкі і беларуская літаратура пачатку XX стагоддзя», у якой на новым архіўным матэрыяле раскрываецца значэнне горкаўскіх традыцый у ідэйна-эстэтычным развіцці Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча і інш. Манаграфія «Ля вытокаў сацыялістычнага рэалізму» (1963; доктарская дысертацыя) асвятляла шляхі развіцця рэалізму беларускай літаратуры пачатку 20 ст., яго нацыянальна-гістарычныя і эстэтычныя асаблівасці, суадносіны з рамантызмам і новым творчым метадам. Манаграфія «Да вышынь рэалізму» развівала на новай, больш шырокай аснове галоўныя ідэі папярэдняй кнігі. У ёй абгрунтавана канцэпцыя паскоранага развіцця беларускай літаратуры, асэнсаваны яе творчыя, метадалагічныя, ідэйна-эстэтычныя прынцыпы ў святле вядучых тэндэнцый перадкастрычніцкага і паслякастрычніцкага літаратурнага працэсу. Кніга «Выверанае жыццём» звернута да праблемы творчай індывідуальнасці пісьменніка. В. Івашыну належыць шэраг брашур, дакладаў на міжнародных з'ездах славістаў, даследаванняў, выкананых у сааўтарстве, створаных у сааўтарстве падручнікаў па беларускай літаратуры для 8-га класа. Пад яго рэдакцыяй выйшлі многія літаратуразнаўчыя і метадычныя працы. Ён адзін з навуковых рэдактараў двухтомнай «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры». У сталыя гады пачаў пісаць лірычныя вершы (ЛіМ. 1992. 8 мая).

Жыве ў Мінску.

Л.С. Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Янка Купала — вялікі народны паэт. Мн., 1952.

Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг. Мн., 1953. Рэц.: Б у р н о с а ў В. Кніга аб творчасці Янкі Купалы // Полымя. 1954. № 7; К а р а б а н С. Кніга аб ранняй творчасці Янкі Купалы // Звязда. 1953. 26 снеж.; П а л і т ы к а Д. Каштоўнае даследаванне // ЛіМ. 1954. 20 сак.; П а п -

коўскі К. Новае даследаванне творчасці Янкі Купалы / / Наст. газ. 1954. 5 жн.

Рэвалюцыя 1905—1907 гг. і развіццё беларускай літаратуры. Мн., 1955.

М. Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956. Рэц.: Александровіч Р. Факты і іх вытлумачэнне / / ЛіМ. 1956. 10 ліст.; Александрович С. Книги о горьковских традициях / / Сов. Отчизна. 1956. № 6; Бугаёў Д. Патрэбнае даследаванне / / Звязда. 1957. 6 студз.; Бурносов В. Великое содружество / / Сов. Бел. 1956. 15 дек.; В русле горьковских традиций / / Дружба народов. 1957. № 3; Рудакоўскі В. Вялікая садружнасць / / Полымя. 1956. № 2.

Асноўныя асаблівасці развіцця сучаснай беларускай літаратуры. Мн., 1958. [IV Міжнародны з'езд славістаў. Даклады] / Сааўт. Н.Перкін.

Беларуская літаратура: Падручнік для 8 кл. сярэд. школы. Мн., 1959 / Сааўт. В.Барысенка. Рэц.: Александровіч С. Новыя падручнікі па беларускай літаратуры / / Полымя. 1959. № 10; Каваленка В. Якасці, якіх раней не было / / ЛіМ. 1959. 7 кастр.; Пятровіч М. Два падручнікі / / Нар. асвета. 1960. № 3; 2 выд. Мн., 1960; 3 выд. Мн., 1961; 4 выд. Мн., 1963; 5 выд. Мн., 1964; 6 выд. Мн., 1965; 7 выд. Мн., 1966; 8 выд. Мн., 1967; 9 выд. Мн., 1968; 10 выд. Мн., 1969; 11 выд. Мн., 1970; 12 выд. Мн., 1971; 13 выд. 1972; 14 выд. Мн., 1973; 15 выд. Мн., 1974; 16 выд. Мн., 1975; 17 выд. Мн., 1976; 18 выд. Мн., 1977; 19 выд. Мн., 1978.

Роля рускай класічнай літаратуры ў развіцці рэалізму беларускай літаратуры пачатку XX ст. Мн., 1963. [V Міжнар. з'езд славістаў. Даклады] / Сааўт. В.Барысенка. Рэц.: Мальдзіс А. У сям'і славянскіх літаратур / / Полымя. 1963. № 9.

У истоков социалистического реализма. Мн., 1963. Рэц.: Казека Я. Ля вытокаў сацыялістычнага рэалізму / / Полымя. 1963. № 12; Лазарук М. Глыбока, пераканаўча / / ЛіМ. 1963. 13 вер.; Перкин Н. Об исторических путях белорусской литературы / / Неман. 1963. № 6.

Беларуская літаратура: Падручнік для 8-га кл. сярэд. школы. Мн., 1979 / Сааўт. М.Лазарук. Рэц.: Гніламёдаў У. З веданнем справы / / ЛіМ. 1980. 25 студз.; Шаўлоўская М., Мішчанчук М. Глыбока, доказна, зацікаўлена / / Наст. газ. 1980. 27 лют.; 2 выд. Мн., 1980; 3 выд. Мн., 1981; 4 выд. Мн., 1982; 5 выд. Мн., 1984; 6 выд. Мн., 1986; 7 выд. Мн., 1988; 8 выд. Мн., 1990.

Да вышынь рэалізму: Асноўныя тэндэнцыі развіцця беларускай дакастрычніцкай і савецкай літаратуры. Мн., 1983. Рэц.: Жураўлёў В. Эстэтыка рэалізму / / Звязда. 1984. 20 ліст.; Коваленко В. На пути творческих обобщений / / Вопр. лит. 1983. № 2; Рагуля А. Пазіцыя даследчыка / / Полымя. 1984. № 2

Выверанае жыццём: Творчая індывідуальнасць пісьменніка — народнасць і партыйнасць літаратуры. Мн., 1988.

Изучение русской литературы во взаимосвязи с белорусской. Мн., 1988 / Сааўт. М. Лазарук, Е. Ленсу.

Беларуская літаратура: Падручнік для 9-га кл. сярэд. школы. Мн., 1992 / Сааўт. М.Лазарук.

1.3.

1949. Янка Лучына / / Беларуская літаратура: Падручнік для 8-га класа сярэдняй школы. Мн.; Ачысціць літаратуразнаўства ад касмапалітаў / / Звязда. 8 крас.

1950. Першае літаратурнае выступленне Янкі Купалы / / Беларусь. № 5; Янка Купала і газета «Северо-Западный край» / / Полымя. № 5; Народны паэт / / Сав. селянін. 27 чэрв.

1951. Літаратурна-эстэтычныя погляды маладога Янкі Купалы / / Полымя. № 6; Максім Горкі і беларуская літаратура / / Звязда. 17 чэрв.; Вялікі пясняр беларускага народа / / Там жа. 27 чэрв.; Паэт-дэмакрат / / Там жа. 6 ліп.; Раннія рукапісы Якуба Коласа / / ЛіМ. 29 вер. / Сааўт. А. Семяновіч; Новыя раннія рукапісы Якуба Коласа / / Там жа. 6 кастр / Сааўт. А. Семяновіч; Таленавітая беларуская паэтэса / / Мін. праўда. 15 ліп.; Дапамога школам / / Наст. газ. 19 крас.

1952. Янка Купала / / Купала Я. Выбр. тв. Мн.; Янка Купала и газета «Северо-Западный край» / / Янка Купала: Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы. Мн.; Пясняр дружбы народаў / / Беларусь. № 6; Заснавальнік беларускай прозы / / Там жа. № 11; Гродзен. праўда. 15 ліст.; Янка Купала и русская литература / / Изв. АН БССР. № 4; Вялікі народны паэт / / Віцеб. рабочы. 6 ліп.; Гомел. праўда. 6 ліп.; Гродзен. праўда. 6 ліп.; Палес. праўда. 6 ліп.; Выдатны майстар беларускай прозы / / За Радзіму. 14 ліст.; Вялікі мастак слова: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы) / / Бальш. Пал. 6 ліп.; Звязда. 6 ліп.; Жыватворчая дружба / / ЛіМ. 5 ліп.; Нястомны барацьбіт за шчасце народа / / Мін. праўда. 15 ліст.; Палес. праўда. 18 ліст.; Сав. Радзіма. 14 ліст.; Чырв. звязда. 14 ліст.; Поэт, ученый, общественный деятель / / Сов. Киргизия. 5 нояб.; Сов. Латвия. 4 нояб.; Народный поэт Белоруссии / / Сов. Литва. 6 июля; Паэт, вучоны, грамадскі дзеяч / / Сталін. шлях. 31 кастр.

1953. Слаўныя традыцыі / / ЛіМ. 28 сак.

1954. Введение; Янка Купала / / Очерк истории белорусской советской литературы. М.; Людас Гіра пра Янку Купалу / / Беларусь. № 9; Максім Багдановіч аб украінскай літаратуры / / Полымя. № 4; Неўміручая паэзія: Да выхаду ў свет Збору твораў Янкі Купалы / / Звязда. 28 ліст.; Новае аб зборніку Цёткі «Скрыпка беларуская»: З архіўных матэрыялаў / / ЛіМ. 7 жн.

1955. Прадмова / / Бібліяграфія твораў Янкі Купалы: 1905—1917. Мн. Ч. І; Янка Купала і руская літаратура / / Янка Купала. Мн.; Невядомыя пераклады твораў Янкі Купалы / / Беларусь. № 5; Важная падзея ў культурным жыцці рэспублікі: (Да выхаду ў свет Збору твораў Янкі Купалы ў 6-ці тамах) / / Камуніст Бел. № 11; Янка Купала в оценке дооктябрьской критики / / Сов. Отчизна. № 3; Уплыў першай рускай рэвалюцыі 1905—1907 гг. на развіццё беларускай літаратуры: [З даклада] / / Гомел. праўда. 29 ліст.; Паэзія барацьбы / / ЛіМ. 28 мая.

1956. Кандрат Крапіва / / Крапіва К. Зб. тв.: У 3 т. Мн. Т. 1; Літаратура пачатку XX ст.: [Уступ]; Янка Купала; Асноўныя этапы развіцця беларускай савецкай літаратуры: [Уступ] / / Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн.; Настаўнік, друг, натхніцель / / ЛіМ. 16 чэрв.; Народны паэт / / Там жа. 15 вер.

1957. Прадмова / / Бібліяграфія твораў Янкі Купалы: 1917—1942. Мн. Ч. 2; Вялікі мастак слова / / Блакнот агітатара. № 17; Народны пясняр / / Камуніст Бел. № 6; Певец белорусского народа / / Славяне. № 7; За творчую распрацоўку тэарэтычных праблем сацыялістычнага рэалізму / / ЛіМ. 30 сак.; Літаратурная спадчына і пытанні рэалізму: [Рэц. на кн.: Барысенка В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957] / / Там жа. 13 крас.; Паэзія вялікай праўды / / Там жа. 6 ліп.

1958. Асноўныя асаблівасці нашай літаратуры / / ЛіМ. 10 вер. / Сааўт. Н.Перкін.

1959. Аб некаторых асаблівасцях рэалізму Янкі Купалы дакастрычніцкага перыяду / / Беларуская літаратура. Мн. Вып. 2; Янка Купала / / Янка Купала: Жыццё і творчасць: Альбом. Мн.; Фальклорна-літаратурныя сувязі: [Рэц. на кн.: Ахрыменка П. Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў. Мн., 1959] / / Полымя. № 12.

1960. Асноўныя асаблівасці развіцця сучаснай беларускай літаратуры / / Беларуская літаратура. Мн. Вып. 3 / Сааўт. Н. Перкін.

1961. Аб вытоках і станаўленні сацыялістычнага рэалізму ў беларускай літаратуры / / Полымя. № 2; Неўміручыя традыцыі / / ЛіМ. 16 чэрв.

1962. Наш Янка Купала / / Беларусь. № 7; Сонца ўзяўшы агністае ў рукі... / / ЛіМ. 6 ліп.; Плыні адной ракі / / Там жа. 11 ліст.; Паэзія Янкі Купалы / / Ніва. 10 чэрв.; В его стихах — душа народа: (К 80-летию со дня рождения Я. Купалы) / / Правда Укр. 7 июля.

1963. Пафас крытыка і навуковасць крытыкі / / ЛіМ. 8 сак.

1964. Высокі прыклад / / ЛіМ. 10 сак.; Паводле законаў жанру / / Там жа. 29 вер.
1966. Літаратурна-крытычныя працы Кандрата Крапівы / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1 / Сааўт. В. Барысенка.
1967. Выдающийся художник слова / / Коммунист Бел. № 7.
1968. Горкаўскія традыцыі ў беларускай літаратуры / / Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Заснавальнік літаратуры сацыялістычнага рэалізму / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Сцяганосец сацыялістычнай літаратуры / / Нар. асвета. № 3; Народжаная Кастрычнікам / / ЛіМ. 31 мая; Педагагічная навука — школе / / Наст. газ. 24 сак.: [Выступленне] / / Там жа. 3 крас.; Великий наставник / / Сов. Бел. 28 марта.
1969. Принцип коммунистической партийности литературы / / Коммунист Бел. № 11.
1970. У.І. Ленін і праблема творчай індывідуальнасці пісьменніка / / У.І. Ленін і літаратура. Мн.; Творчая індывідуальнасць пісьменніка / / Полымя. № 3; Дапаможам школе ў вырашэнні яе ключавых праблем / / Нар. асвета. № 8; На новыя рубяжы / / Наст. газ. 22 жн.
1971. Ленинская теория познания и проблема личности в обучении / / Воспитание учащихся на примере жизни и деятельности В.И.Ленина. Мн.; Ленінскі прынцып партыйнасці мастацтва — метадалагічная аснова выкладання літаратуры / / Нар. асвета. № 9; Анамалія ці заканамерны працэс? / / Полымя. № 11; Прызванне / / ЛіМ. 5 сак.; Педагагічныя чытанні — 72 / / Наст. газ. 10 ліп.
1972. Садружнасць навукі і практыкі / / Нар. асвета. № 6; Веліч народнага песняра / / Там жа. № 7; Сацыялістычны рэалізм і садружнасць савецкіх літаратур / / Полымя. № 12; Чалавеку, чалавецтву / / ЛіМ. 7 ліп.
1973. Дзейсная духоўная сіла / / Беларусь. № 3; Літаратура і школа / / Полымя. № 4; Працяг традыцыі: [Рэц. на кн.: Л о й к а А. Беларуская паэзія пачатку XX стагоддзя. Мн., 1972] / / Там жа. № 11.
1974. Педагогическую науку — в практику школы / / Коммунист Бел. № 12; З пазіцый гістарызму: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Няходжанай дарогай. Мн., 1973] / / Полымя. № 5; У агульную скарбніцу: (Метад сацыялістычнага рэалізму і нацыянальная літаратура) / / Там жа. № 10; Скарбонка педагагічнай думкі / / Наст. газ. 7 вер.
1975. Павышэнне выхаваўчай ролі літаратуры / / Пытанні выкладання літаратуры ў школе. Мн.; Ленинский принцип партийности литературы / / Коммунист Бел. № 11; Партыйнасць літаратуры і свабода творчасці / / Полымя. № 11; Паэзія — праўда жыцця / / ЛіМ. 27 чэрв.
1976. На пульсе часу / / Наст. газ. 21 лют.
1977. Пясняр народнага жыцця / / Нар. асвета. № 6; Літаратура, народжаная Кастрычнікам / / Полымя. № 11.
1978. Выдатнае дасягненне шаўчэнказнаўства / / ЛіМ. 13 студз.
1979. На пути к совершенству / / Лит. в школе. № 2; Павышаць грамадска-выхаваўчую і эстэтычную накіраванасць літаратурнай адукацыі / / Нар. асвета. № 10; Адкрываць у жыцці новае, камуністычнае / / ЛіМ. 30 ліст.
1980. Метадалагічныя прынцыпы выкладання літаратуры / / Вывучэнне літаратуры: Пытанні методыкі. Мн.; Идейно-воспитательная роль литературы / / Коммунист Бел. № 1; Жыватворная сіла ленінскай эстэтыкі / / Полымя. № 4.
1982. З пазіцый выхаваўчага навучання / / Адзінства навучання і выхавання на ўроках літаратуры. Мн.; Уладар беларускай песні / / Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн.; Гордасць і слава беларускага народа / / Нар. асвета. № 7; І рамантык, і рэаліст / / Полымя. № 6; Пісьменнік-рэаліст, мастак / / Там жа. № 10.
1983. Сучаснае «прачытанне» класікі / / Нар. асвета. № 5; Єднасць з жыццём народа / / Полымя. № 5.
1984. Адзінства навучання і выхавання на ўроках літаратуры / / Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн.
1985. Маніфест рэвалюцыйнага мастацтва / / Звязда. 26 ліст.
1.5.
На азербайджанскую мову. Іанка Купаланын поезіјасы: (Анадан олмасынын 80 іллији) / / Азербајчан. 1962. № 7.
На балгарскую мову. Янка Купала — любим народен поет: (75 години от рождението му) / / Лит. фронт. 1957. 1 авг.; [Выступленне на 5 Міжнар. кангрэсе славістаў у Балгарыі] / / Славянска филология: Литературознание. София, 1966. Т. 8.
На казахскую мову. Акын, галым, когам кайраткері: (Белоруссиянын халык акыны Якуб Коластын туганына 70 жыл) / / Екпінді. 1952. 4 нояб.; Соц. Казакстан. 1952. 4 нояб.
На латышскую мову. Dzejnieks, zinatnieks un sabiedrisks darbinieks / / Cina. 1952. 2.Nov.; Sarkanais Karogs. 1952. 2. Nov.; Baltkrevu dzejnieks Janka Kupala / / Lit. un Maksla. 1962. 7. Jul.
На туркменскую мову. Шахыр, алым жемгыетчилик ишгари: (Я.Коласын доглан гунунин 70 йыллыгына) / / Совет Туркменистаны. 1952. 2 нояб.; Янка Купаланын поэзиясы: (Шахырын 80 йыллыгына) / / Эдебият ве сунгат. 1962. 8 июль.
На ўкраінскую мову. Народний поет Білорусі: (До 70-річчя з дня народження Я.Купалы) / / Літ. в школі. 1952. № 4; Поет, учений, громадський діяч / / Вільна Укр. 1952. 2 лист.; Закарп. правда. 1952. 4 лист.; Наддніпр. правда. 1952. 2 лист.; Півд. правда. 1952. 2 лист.; Прапор перемоги. 1952. 2 лист.; Придунайська правда. 1952. 2 лист.; Прикарп. правда. 1952. 2 лист.; Рад. Донеччина. 1952. 4 лист.; Рад. Житомир. 1952. 2 лист.; Рад. Поділля. 1952. 4 лист.; Рад. слово. 1952. 4 лист.; Соц. Харків. 1952. 4 лист.; Черв. Запоріжжя. 1952. 2 лист.; Черномор. комуна. 1952. 2 лист.; Творчість Шевченка в оцінці Богдановича / / Збірник праць наукових шевченківських конференцій. К., 1955; Шевченко та шляхи розвитку білоруськоі поезіі / / Збірник праць наукових шевченківських конференцій. К., 1965.
На чувашскую мову. Поэт, учёный, общесталла деятель / / Коммунизм ялаве. 1952. Ноябрен 4-меше.
1.6.
Б і б л і я г р а ф і я твораў Янкі Купалы: 1905—1917. Мн., 1955. Ч. I / Рэд.
Б і б л і я г р а ф і я твораў Янкі Купалы: 1917—1942. Мн., 1957. Ч. 2 / Рэд.
Б е л а р у с к а я літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1958. Вып. I / Рэд. у сааўт.
Б е л а р у с к а я літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1960. Вып. 3 / Рэд. у сааўт.
К у п а л а Я. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1961. Т. 3 / Рэд.
Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Т. 1. Мн., 1964. Т. 2. Мн., 1966 / Рэд. у сааўт.
Д з ю б а й л а П., Ж у р а ў л ё ў В., Л у ф е р а ў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967 / Рэд.
Р а л ь к о І. Беларускі верш: Старонкі гісторыі і тэорыі. Мн., 1969 / Рэд.
К а в а л е н к а В. Голас чалавечнасці. Мн., 1970 / Рэд.
Т ы ч ы н а М. Кузьма Чорны: Эвалюцыя мастацкага мыслення. Мн., 1973 / Рэд.
П ы т а н н і выкладання літаратуры ў школе: Зборнік артыкулаў. Мн., 1975 / Рэд.
А н а л і з мастацкага твора ў школе: Зборнік навуковых прац. Мн., 1976 / Рэд.
П а в ы ш э н н е эфектыўнасці выкладання літаратуры ў школе. Мн., 1978 / Рэд.
В ы в у ч э н н е літаратуры: Пытанні методыкі. Мн., 1980. (Б-ка настаўніка бел. мовы і літ.) / Рэд.
І д э й н а - м а р а л ь н а е выхаванне на ўроках літаратуры: Кніга для настаўніка. Мн., 1984 / Рэд.
2.3.
На беларускай мове. А л е к с а н д р о в і ч С. Гады абуджэння / / ЛіМ. 1955. 24 снеж.; А л я х н о в і ч Р. Усё жыццё — любімай справе / / Нар. асвета. 1983.

№ 5; Б а р с т о к М. Грунтоўна, цікава / / ЛіМ. 1963. 17 снеж.; Б а с І. Пераканаўча! / / Там жа. 1964. 25 снеж.; Б о г а н У. Ля самых вытокаў / / Там жа. 1964. 22 снеж.; В а р а н о в і ч С. Новыя кнігі пра творчасць Я. Купалы і Я. Коласа / / Беларусь. 1954. № 2; В а с і л ю Івашыну — 70: [Віншаванне] / / ЛіМ. 1983. 6 мая; В і н ш а в а н н е юбіляра! Да пяцідзесяцігоддзя з дня нараджэння / / Беларусь. 1963. № 4; В і н ш у е м! / / ЛіМ. 1963. 26 крас.; В ы ш э й прафесійны ўзровень крытыкі! / / Там жа. 1951. 10 лют.; Д з ю б а й л а П. Сталасць / / Там жа. 1973. 5 мая; Е р м а л о в і ч М. У святле неўміручых ідэй / / Полымя. 1970. № 11; З у б к о ў с к і Б. Удзячнасць настаўніка / / ЛіМ. 1963. 27 снеж.; К а з б я р у к У. Багаты плён / / Там жа. 1983. 6 мая; К і р п і ч э н к а ў А., Я к у б о в і ч У. Час мудрай сталасці / / Наст. газ. 1983. 7 мая; К у д р а ў ц а ў І. Пра аргументаванасць і шчырасць у крытыцы / / ЛіМ. 1952. 15 сак.; Л а з а р у к М. Ля вытокаў сацыялістычнага рэалізму / / Лазарук М. Часу непадуладнае. Мн., 1981; М а р ч а н к а Л. Літаратар і вучоны / / Беларусь. 1973. № 4; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 283—286; Н і к а н о в і ч Б. На перадавых пазіцыях / / Наст. газ. 1973. 25 крас.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С е р г і е в і ч М. Настаўнік, салдат, акадэмік / / Нар. асвета. 1973. № 5; С і д а р э в і ч А. Партыйнасць, народнасць, класавасць і сучасная беларуская літаратура / / Там жа. 1985. 19 крас.; Ш а р а х о ў с к і Я. Заўвагі аб крытыцы / / ЛіМ. 1951. 21 крас.

Г.І.Рэут.

ІВЕРС АНАТОЛЬ

Іверс Анатоль [інш.псеўданімы В а с і л ь Д в о е ў, І в а н І в а н а в і ч, А. І в э р с, А н а т о л ь І в э р с; сапр. М і с к о Іван Дарафеевіч; н. 2 (15). 5. 1912, в. Чамяры Слонімскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Слонімскі р-н Гродзенскай вобл.], паэт. Член СП Беларусі з 1940.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Маці вяла гаспадарку, бацька часта працаваў на будаўніцтве дарог і мастоў. У 1915 сям'я эвакуіравалася пад Кіеў. Пасля вяртання на радзіму бацька некаторы час быў сакратаром валаснога Савета, за што потым за ім пастаянна сачылі польскія жандары. У 1935 трагічна загінула маці. Пад час Вялікай Айчыннай вайны фашысты замучылі ў лагеры смерці Калдычэва бацьку і жонку А. Іверса. Чытаць па-руску паэта навучыў бацька, потым некалькі месяцаў хлапчук вучыўся ў мясцовай беларускай школе, але яна была закрыта. Летам 1926 паступіў у Віленскую беларускую гімназію, у 1928 выключаны за актыўную падпольную дзейнасць. Працягваў вучыцца ў Клецкай і Навагрудскай гімназіях, але закончыць поўны курс навучання польскія ўлады так і не далі. Паліцыя некалькі разоў арыштоўвала паэта; яго дапытвалі і катавалі на пастарунку і ў дэфензіве, тры разы судзілі за ўдзел у дэманстрацыях і супраціўленне ўладам пры затрыманні. Невялікія тэрміны прыгавораў падпадалі пад амністыю. Псеўданім Анатоль Іверс следчыя так і не раскрылі. З верасня 1939 па чэрвень 1941 А.Іверс літработнік слонімскай раённай газеты «Вольная праца». У час вайны паводле загада штаба партызанскага атрада быў накіраваны ў Слонім для стварэння антыфашысцкай арганізацыі. Знаходзячыся на нелегальным становішчы, працаваў у гарадской управе. У лістападзе 1943, калі пачаліся арышты, уступіў у партызанскую брыгаду імя Ракасоўскага. Быў абраны сакратаром Слонімскага міжраённага антыфашысцкага камітэта. Пазней прызначаны намеснікам камандзіра атрада імя Дзяржынскага па разведцы, адначасова адказваў за выпуск органа падпольнага райкома партыі «Вольная праца», выдаваў лістоўкі і газету «Барацьба». Пасля вайны працаваў адказным сакратаром раённай газеты, сакратаром Слонімскага гарвыканкома. У 1949—66 займаў пасады майстра смалакурнага завода і тэхнолага лесахімзавода. У 1966 вярнуўся ў рэдакцыю слонімскай газеты «За перамогу камунізму» (былая «Вольная праца»). З 1976 да 1984 — адказны сакратар раённага аддзялення Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры. З мая 1972 на пенсіі.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі.

Вершы пачаў дасылаць у віленскія беларускія газеты і часопісы ў 1933. Першы верш «Вёска» апублікаваны ў часопісе «Літаратурная старонка» ў студзені 1934. Друкаваўся ў часопісах «Беларускі летапіс», «Калоссе», «Асва» і інш. У 1939 творы выйшлі асобным зборнікам «Песні на загонах» (Вільня). Характэрная іх рыса — лірычнасць, пераважаюць матывы свабодалюбства, патрыятычнай вернасці Радзіме. У вершах спалучаецца журботнае ўспрыняцце народнага гора і адчуванне красы беларускай прыроды, свету. У «Паэме пра камсамольца Валодзю Бялько» ўславіў подзвіг юнага падпольшчыка.

Жыве ў г. Слонім Гродзенскай вобл.

А.М.Ненадавец.

Бібліяграфія

1.2.

Песні на загонах: Вершы. Вільня, 1939. Рэц.: «П е с н і на загонах» // Шлях моладзі. 1939. № 15; Ш а р а п а ў А. «Песні на загонах» // ЛіМ. 1940. 3 лют.

З пройдзеных дарог: Вершы. Мн., 1970. Рэц.: Л о й к а А. Чалавек у дарозе // ЛіМ. 1971. 21 мая; П е т к е в и ч А. Из народных глубин // Гродн. правда. 1970. 8 дек.; Я г о ж. Голас роднай зямлі // Звязда. 1971. 13 крас.

Жыву ў бацькоўскім краі: Вершы і паэмы. Мн., 1982. Рэц.: А р о ч к а М. Песня з бацькоўскага краю // Полымя. 1983. № 6; Б і ч э л ь - З а г н е т а в а Д. Учую сіл прыліў... // ЛіМ. 1983. 14 студз.

Я пайшоў бы ўслед за летам..: Вершы. Мн., 1987.

1.3.

1934. Там, дзе вёскі з пахілымі хатамі; За варштатам: [Вершы] // Асва. № 4; Вёска: [Верш] // Літ. старонка. № 1.

1936. Восень: [Верш] // Бел. летапіс. № 1; Летапіс ТБШ. № 4—8; Шлях моладзі. № 10; Касьба: [Верш] // Там жа. № 7—8; Мая песня: [Верш] // Наша воля. 12 крас.; «Сонца даль абвеяна туманом над ніваю...»: [Верш] // Там жа. 16 чэрв.

1937. Веснавыя думы: [Верш] // Бел. летапіс. № 5; У шуме жыта; З чужыны: [Вершы] // Там жа. № 6—7; Загарэліся іскрамі зорнымі: [Верш] // Там жа. № 8; Пасля ночы; Мо заззяюць апоўначы зоры: [Вершы] // Там жа. № 9; Восень; «Каб не злыя шугавеі..»: [Вершы] // Там жа. № 10—11; На далёкіх курганах: [Верш] // Калоссе. № 4; «Ужо нізка сонца коціцца...»: [Верш] // Шлях моладзі. № 1.

1938. Малюнкі:[Верш] // Бел. летапіс. № 1; Зорныя дарогі: [Верш] // Там жа № 2; Спатканне: [Верш] // Там жа. № 3; «Я шукаў яшчэ вясною..»; «Неяк раніцай гарачай..»: [Вершы] // Калоссе. № 1; Ці то песні?: [Верш] // Там жа. № 2; Да жніва: «Ізноў ліюцца песні...»; Над Шчарай: [Вершы] // Там жа. № 3; Залацілася раніца; На бруку: [Вершы] //Там жа. № 4; Касьба: [Верш] // Шлях моладзі. № 7—8 / Пад псеўд. А. Івэрс; З вёскі: [Верш] // Там жа. № 19.

1939. Вясняны парыў: [Верш] // Бел. летапіс. № 1; «Чым прыкавала ты, вёска, мяне...»; Збуджаны верш: [Верш] // Калоссе. № 1; «Часамі сумна быць паэтам...»; Сон; «Апошнім шляхам...»; Пад ранак; Вясёлай раніцай: [Вершы] // Там жа. № 2; З песняй; Хтось расчэсваў зялёныя сосны; Звоняць дні: [Вершы] // Там жа. № 3; Ці то песні?..: [Верш] // Шлях моладзі. № 14; Прывітанне пісьменнікам і паэтам Савецкай Беларусі / Сааўт. С.Хмара; Вітаем музыку волі: [Вершы] // ЛіМ. 3 кастр.; У сінеючым паплавы...; У вольныя палі: [Вершы] // Там жа. 23 кастр.; Кастрычнік; Песні на загонах: [Вершы] // Чырв. змена. 18 ліст.

1940. Леніну: [Верш] // Звязда. 21 студз.; Вясенні парыў: [Верш] // ЛіМ. 3 жн.; Дарога: [Верш] // Сталин. молодежь. 20 авг.; Да юбілею вялікага польскага паэта // Чырв. звязда. 14 ліст. / Пад сваім прозв.

1946. Бібліятэка-чытальня імя Янкі Купалы // ЛіМ. 24 вер.

1947. З партызанскіх напеваў: [Верш] // Сав. селянін. 1 чэрв.

1949. Дарагое кожнаму імя: [Верш] // Полымя. № 12; Абеліскі; «Закаласуе новы дзень...»; «Ты пра сэрца казала...» [Вершы] // Звязда. 29 вер.; Слонім учора і сёння // Чырв. змена. 7 кастр. / Пад сваім прозв.

1950. Новы шлях: [Верш] // Беларусь. № 1; За Сталіна: [Верш] // Полымя. № 3.

1959. У імя праўды; Мая песня; З чужыны; Ліст у Нямеччыну; Наш горад; Валянціну Таўлаю: [Вершы] // За вярт. на Радзіму. № 32; Здабытае ў працы і барацьбе // Там жа. № 57; Валянціну Таўлаю: [Верш] // Полымя. № 4.

1962. Негр у Мінску: [Верш] // Калг. праўда. 21 сак.

1964. Партызанскія прасторы: [Верш] // Сел. газ. 5 июля.

1965. Вёска; За варштатам; На этапнай дарозе; Мая песня; З чужыны; Верасень; Аганёк; Пароль; Прыляцелі снегіры; Сасна; Жураўлі; Паэзія; Спарыш; Слонім — мой родны горад; На світанні; Гляджу на лес; Партызанскія прасторы; «Прыціхшая вёска...»; «Плыве сонца без вясла...»; «Па праўдах...»; Лісткі календара: [Вершы]; Паэма пра камсамольца Валодзю Бялько // Сцягі і паходні. Мн.

1966. Тры сасны: [Верш] // Дзень паэзіі—66. Мн.; Лясная ідылія: [Верш] // Голас Радзімы. № 39; Бібліятэка з аўтографам // ЛіМ. 24 мая; «Вецер прайшоўся па соснах...»; «Ой, лясы сасновыя...»: [Вершы] // Сел. газ. 11 сент.; Там, где жил поэт // Там жа. 24 сент.

1967. Узнялося сонца над запрудай ...: [Верш] // Гродн. правда. 16 июля; Мой родны горад: [Верш] // Там жа. 20 сент.; Скульптура, кераміка, жывапіс // ЛіМ. 25 студз.

1968. Сустрэча з класікай // ЛіМ. 9 жн.

1972. Бібліятэцы — імя песняра // ЛіМ. 12 мая; Партрэт Леніна: [Верш] // Сел. газ. 21 мая.

1973. Родны край кліча // Вытокі песні. Мн.; Гальяш Леўчык у «Нашай ніве» // Беларусь. № 2.

1975. В прозрачной тишине: [Рэц. на кн.: К о п а н е в Н. Грозовое безмолвие. Мн., 1975] // Гродн. правда. 15 февр. / Пад сваім прозв.

1976. Пасылка Валянціна Таўлая // ЛіМ. 20 лют.

1977. Зацесна Нарве ў берагах; У Плоцку: [Вершы] // ЛіМ. 29 ліп.; Ніва. 28 жн.; Як завітае ў госці «Ніва»; Успамінаю Беласток; Дзе тыя Пясчанікі?: [Вершы] // Ніва. 13 сак.

1978. Дарога; Скарына; Тое поле; Дабрадзея: [Вершы] // Полымя. № 3; «Па-над Слонімам стыне...»: [Верш] // ЛіМ. 18 жн.; У зімовым лесе: [Верш] // Ніва. 29 студз.; На братняй зямлі: [Верш] // Там жа. 19 лют.

1979. Абеліскі; Закаласуе новы дзень...; Ты пра сэрца казала...: [Вершы] // Звязда. 29 вер.; На лыжах: [Верш] // Ніва. 14 студз.

1980. Далёкі ўспамін // Леўчык Г. Доля і хлеб. Мн.; Пошта: [Ліст у рэдакцыю] // Ніва. 24 лют.

1981. Тэатр, які любяць // Беларусь. № 6; Ён адкрыў мне Беларусь: [Успаміны] // Полымя. № 11; Пачатак шляху; Успаміны: [Вершы] // Гродн. правда. 10 янв.

1982. Ён адкрыў мне Беларусь // Успаміны пра Янку Купалу. Мн.; Песні на загонах; «Не выпускаю аўтамат...»; Жыву ў бацькоўскім краі: [Вершы] //

Гродн. правда. 15 мая; Незабываемые встречи / / Там жа. 7 июля; Не абышлося без агрэхаў: [Рэц. на кн.: Рылко М., Шпыркова И. Слоним. Мн., 1981] / / Звязда. 24 сак. / Сааўт. А.Руцкая.

1983. Дарога да Звестуна / / ЛіМ. 25 ліст.

1984. Пасылка Валянціна Таўлая / / Валянцін Таўлай: Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн.; Родная мова; Валянціну Таўлаю: [Вершы] / / Гродн. правда. 1 сент.; Добры след паэта / / ЛіМ. 10 лют.

1985. Яго вясна: [Верш] / / Гродн. правда. 20 апр.; На родных загонах; Сустрэчы; Ты жывеш пад небам сінім: [Вершы] / / ЛіМ. 24 мая.

1.5.

На рускую мову. Беласток: [Верш] / / Сталин молодежь. 1939. 7 нояб.; Дорогое имя: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Сов. Бел. 1949. 21 дек.; Пароль; Портрет Ленина; Ходили мы походами...: [Вершы] / Пер. А.Чепуров / / Партизанская слава. Л., 1985.

2.3.

На беларускай мове. Анатолю Іверсу — 60 гадоў / / ЛіМ. 1972. 19 мая; Анатолю Іверсу — 70 / / Там жа. 1982. 14 мая; Арочка М. Балючая памяць зямлі / / Полымя. 1984. № 7; Беларускі маладняк пяе / / Рэха (Парыж). 1938. № 2; Каліснік У. Лёсам пазнанае. Мн., 1982. С. 262—268; Лехерзак С. Малады паэт: (Творчы шлях А.Іверса) / / Чырв. звязда. 1940. 16 кастр.; Лойка А. «Хачу не проста жыць...» / / Іверс А. Жыву ў бацькоўскім краі. Мн., 1982; Яго ж. Чалавек у дарозе / / Лойка А. Паэзія і час. Мн., 1981; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Сяброўскія радкі Анатолія Іверса / / Ніва. 1977. 13 сак.; У гэтым месяцы... / / Беларусь. 1972. № 5; Хмара С. Пяе беларускі маладняк / / Шлях моладзі. 1938. № 20.

На рускай мове. Бичель-Загнетова Д. «Я ушел бы вслед за летом...»: (К 70-летию поэта А.Иверса) / / Гродн. правда. 1982. 15 мая; Петкевич А. Дорога по родной земле: А.Иверсу — 60 лет / / Там жа. 1972. 17 мая.

3.1.

ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 145; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 187.

Т.М. Махнач.

ІГНАЦІЙ СМАЛЬНЯНІН

Ігнацій Смальнянін [? — каля 1405 (паводле іншых звестак 1423), Афон], смаленскі дыякан, аўтар «Хаджэння» — падарожных нататак на старажытнарускай мове.

Пра месца і час нараджэння іх аўтара, а таксама яго дзіцячыя і юнацкія гады нічога невядома. У 1389 адправіўся разам з кіеўскім мітрапалітам Піменам у Царград (Канстанцінопаль), дзе застаўся і пасля заканчэння місіі да 1393. Пэўны час Ігнацій жыў у Іерусаліме, у 1396 пераехаў на Афон, дзе і памёр.

«Хаджэнне Ігнація Смальняніна» ("Піменава хаджэнне") з'яўляецца адзінай крыніцай звестак пра яго аўтара. Распачата ў 1389 па наказу смаленскага епіскапа Міхаіла, які выконваў наказ мітрапаліта Пімена. Твор гэты захаваўся ў 24 спісах 16—18 ст., якія належаць да дзвюх рэдакцый (кароткай і поўнай). Верагодна, што ў аснову першай з іх лёг падарожны дзённік Ігнація. Другая, летапісная, рэдакцыя з'яўляецца пазнейшай стылёвай перапрацоўкай з пэўнымі зменамі ідэалагічнага характару (напрыклад, у ёй апушчаны эпізод пра дзяржаўны пераварот 1393). «Хаджэнне» не з'яўляецца цэласным творам: яно складаецца з шэрагу апавяданняў, якія часам маюць свае падзагалоўкі. Некаторыя з апавяданняў, далучаныя да тэксту летапіснай рэдакцыі ("Аповесць пра Амурата", «Хаджэнне ў Іерусалім»), хутчэй за ўсё, не належаць пяру Ігнація, хаця і прыпісваюцца яму. Стыль «Хаджэння», асабліва яго першай рэдакцыі, вызначаецца лапідарнасцю мовы, эканомным ужываннем тропаў, адсутнасцю рытарычных упрыгожанняў. Ігнацій дакладна і падрабязна апісвае хрысціянскія святыні, выкарыстоўваючы звычайны для жанру хаджэнняў прасторава-часавы прынцып, апавядаючы пра гісторыю той ці іншай рэліквіі. Аўтар дэталёва расказвае пра палітычныя падзеі ў Візантыі (змаганне за трон паміж Калуянам і Мануілам Палеалогам, вянчанне на царства Мануіла II), згадвае або толькі намякае на палітычныя абставіны на Русі (сварка Пімена з маскоўскім вялікім князем Дзімітрыем Данскім). «Хаджэнне» Ігнація вылучаецца фактычнай дакладнасцю; у ім відаць спробы выкарыстання іншых крыніц, у тым ліку дакументальных ("Чын вянчання на царства"). Гэта робіць сачыненне смаленскага пілігрыма цікавай крыніцай звестак па царкоўнай і грамадзянскай гісторыі, духоўнай культуры старажытнай Русі.

А.А. Мельнікаў.

Бібліяграфія

1.3.

1887. Хождение Игнатия Смольнянина / Под ред. С. Арсеньева / / Православный палестинский сборник. Спб. Вып. 12.

1897. Хождение Игнатия Смольнянина / Под ред. С.Арсеньева / / Полное собрание русских летописей. Спб. Т. 11.

1965. Хождение Игнатия Смольянина / Под ред. С.Арсеньева / / Полное собрание русских летописей. 2 изд. М. Т. 11.

1984. Хожение Игнатия Смольнянина в Царьград; Пименово хожение в Царьград / / Книга хожений. Записки русских путешественников XI—XV вв. М. (Сокровища древнерус. литературы).

1.5.

На англійскую мову. «The Journery to Constantinople» of Ignatius of Smolensk / / Russian Travels to Constantinople in the fourteenth and fifteenth Centuries by G.P. Majeska. Washington, 1984.

2.3.

На беларускай мове. Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 79—80.

На нямецкай мове. Seeman K. Die altrussische Wallfahrtsliteratur München, 1976. S. 236—242.

На рускай мове. Андрианова-Перетц В. Путешествия XIV—XV вв. / / История русской литературы. М.; Л., 1945. Т. 2. Ч. 1. С. 227—228; Арсеньев С. Предпринятое исследование по поводу Хождения чернеца Игнатия Смолянина в Царьград и Иерусалим / / Сборник импер. АН. 1880. № 3; Барсов Е. Древнерусские памятники священного венчания царей на царство в связи с греческими их оригиналами / / Чтения в ОИДР. 1883. Кн. 1; Варлаам, архиманд. Описание сборника XV столетия Кирилло-Белозерского монастыря / / Уч. Зап. II отд. имп. АН. 1859. Кн. 5; История белорусской доктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 51—52; Мисников Н. О приписываемом Игнатию Смольнянину описании Иерусалима / / Чтения в ОИДР. 1901. Кн. 2; Попов А. Обзор хронографов русской редакции. Мн., 1869. Ч. 2. С. 50—51; Прокофьев Н. Игнатий Смольянин — древнерусский мастер литературного слова / / Рус. речь. 1973. № 1; Я г о ж. Русские хождения XII—XV вв. / / Литература Древней Руси и XVIII в. М., 1970. С. 144—170; Я г о ж. Хождение Игнатия Смольнянина / / Литература Древней Руси: Сборник науч. статей. М., 1978. Вып. 2; Прохоров Г. Повесть о Митяе. Л., 1978. С. 183—185, 225—228; Сахаров И. Сказания русского народа. Спб., 1849. Т. 2. Кн. 8. С. 95—107; Татищев В. История Российская. М.; Л., 1965. Т. 5. С. 165—172.

Т.М. Махнач.

ІЛЬІНСКІ МІКОЛА

Ільінскі Мікола (Мікалай Канстанцінавіч; 21.3.1899, м. Мір Навагрудскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Карэліцкі р-н Гродзенскай вобл. — 1943, Мінск), драматург, празаік, акцёр.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыў Навагрудскую гімназію, вучыўся ў Беларускай драматычнай студыі ў Маскве, БДУ, Маскоўскім тэхнікуме кінематаграфіі. Служыў у Чырвонай Арміі. Працаваў у Белдзяржтэатры і Інбелкульце, з'яўляўся намеснікам адказнага сакратара Беларускага таварыства драматычных пісьменнікаў і кампазітараў, загадваў літаратурнай часткай БДТ-ІІ, быў кіраўніком справамі СП Беларусі. Уваходзіў у літаратурнае аб'яднанне «Маладняк». У 1937 выключаны з Саюза пісьменнікаў за неэтычныя паводзіны, спробу дыскрэдытацыі некаторых пісьменнікаў: у яго п'есах адмоўныя персанажы (шкоднікі, кулакі, падкулачнікі), нібы ўласныя, чыталі вершы В.Маракова, У.Хадыкі і інш., што ў той час успрымалася звычайным палітычным даносам. У пісьмах І.Сталіну і некаторым іншым крамлёўскім кіраўнікам, адстойваючы права на пастаноўку ўласных п'ес, дапускаў грубыя ідэалагічныя выпады супраць сваіх творчых праціўнікаў. У час Вялікай Айчыннай вайны заставаўся ў акупаваным Мінску, працаваў ва ўправе па справах мастацтва. У 1943 забіты ў СД.

Літаратурную працу М.Ільінскі пачаў у 1920, але першыя публікацыі не выяўлены. Пачатак драматургічнай творчасці адносіцца да 1926, калі трупай БДТ-І была пастаўлена яго драма «Лес цёмны», прысвечаная жыццю прыгранічнай вёскі. У далейшым п'есы М.Ільінскага ставіліся і БДТ—ІІ («На прадвесні», 1929), а таксама ў некаторых калгасна-саўгасных тэатрах Беларусі. Тэматыка яго ранніх п'ес грунтавалася на тагачаснай актуальнасці: ломка ўстояў дарэвалюцыйнага жыцця, калектывізацыя, нараджэнне новых традыцый і г.д. Паслядоўны прыхільнік палітычнага тэатра, Ільінскі разам з тым не быў абмежаваным у сваіх жанрава-тэматычных прыхільнасцях. Прынамсі, ад дэтэктыўнай меладрамы «Лес цёмны» ён нязмушана пераходзіў да лірычнай «Камедыі пачуццяў альбо Уласнасць» (нап. 1933), ад сацыяльнай драмы «Рунь вясновая» — да дыялагічнага апавядання ў вершах «Пра Кліма, Тараса, Свірыда ды Панаса» і, нарэшце, ад псіхалагічнай драмы «Айцец Мікалай альбо знойдзены шлях» (нап. 1933) — да сатырычнай камедыі «Апошні пехацінец». Пісаў таксама агітп'есы, скетчы, сцэнічныя эцюды і інш. Большасць п'ес напісана на «патрэбу дня» і не вызначаецца высокім мастацкім узроўнем.

Празаічная спадчына М.Ільінскага параўнаўча нешматлікая колькасна і небагатая ў жанравых адносінах. У нарысах «Вясна пераможная», «Міхаіл Рыгоравіч Захараў» і інш. апалагетычна паказваюцца дасягненні паслярэвалюцыйнай Беларусі. Ідэйна-тэматычную аснову яго апавяданняў склала асэнсаванне перажыткаў старой вёскі ("Слабада"), паказ будняў пагранічнікаў ("У летнюю ноч", «На дачы»), і працы калгаснікаў ("Залом", «Шчасце»). Аповесць «Чалавек у штоніках» у гіпербалічна-сатырычнай манеры высмейвае прыстасаванцаў, якія дзеля сваёй кар'еры здольны пайсці на данос і подласць, прыкрываючы сапраўдны свой твар дву

рушніцтвам і мімікрыяй. Значнае месца ў творчасці Ільінскага заняла перакладчыцкая дзейнасць: ім перакладзена больш за 20 п'ес рускай і украінскай драматургіі.

С.С.Лаўшук.

Бібліяграфія

1.2.

Лес цёмны: П'еса. Мн., 1930.

Любоў да «бліжняга»: Драматычны эцюд. Мн., 1930.

На суд грамадскі: Аратары за ліквідацыю прарываў: [П'еса]. Мн., 1930.

Рунь вясновая: Сацыяльная драма. Мн., 1930.

Як Мікіта і Панас працаваць ішлі ў калгас: Сцэнкі. Мн., 1930.

Кавалі жыцця: Агіт-п'еса. Мн., 1931.

Пустазелле: Драматычны эцюд. Мн., 1931.

На прадвесні: П'еса. Мн., 1932.

Месія: Драматычны эцюд. Мн., 1940. Рэц.: Е с а к о ў А. «Месія» / / ЛіМ. 1940. 21 вер.

1.3.

1931. "Пра Кліма, Тараса, Свірыда ды Панаса": (Дыялагічнае апавяданне ў вершах) / / Другая бальшавіцкая. Мн.

1933. Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. / / ЛіМ. 28 студз.; Камедыя пачуццяў: [Урывак з п'есы] / / Там жа. 9 ліп.

1934. Вясна пераможная: Нарыс / / ЛіМ. 6 крас.

1935. Апошні пехацінец: Урывак з камедыі / / ЛіМ. 31 жн.

1936. Пра мову перакладаў п'ес / / ЛіМ. 18 ліп.; «Апошняя ахвяра» Астроўскага ў ЦТЧА / / Там жа. 17 жн.; Водзыў на пастаноўку п'есы Транёва «Любоў Яравая» / / Там жа. 14 вер.

1937. «Жыць»: Слова пра творчыя планы / / ЛіМ. 23 крас.

1938. Слабада: Апавяданне / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Нашы старыя: Камедыя / / Там жа. № 6; Тэлефон: Апавяданне / / Там жа. № 12; У ССП БССР / / ЛіМ. 27 ліст.

1939. Чалавек у штоніках: (Гісторыя адной кар'еры) / / Полымя рэвалюцыі. № 5—6. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. Замысел і выйрашэнне / / ЛіМ. 1939. 3 вер.

1940. Месія: Драматычны эцюд / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Міхаіл Рыгоравіч Захараў: (Біяграфічны нарыс) / / Вольная праца. 12 сак.; «Што пасееш — то й пажнеш»: Урывак з камедыі / / ЛіМ. 10 жн.; «Браты» / / Праўда. 25 марта.

1941. «Залом»; Паядынак: Апавяданні / / Полымя. № 1; У летнюю ноч; На «дачы»: Апавяданні / / Там жа. № 2; Шчасце: Апавяданне / / ЛіМ. 7 чэрв.

1.4.

Б у х а ў А. Такія, якія ёсць: Эстрадны скетч / З рус. Мн., 1930.

В а л ж э н і н Р. Рунь: П'еса / З рус. Мн., 1930.

Д а л ь н і С. Ваўкі: П'еса / З рус. Мн., 1930.

К а с ь я н а ў Д. Першае сакавіка: [П'еса] / З рус. Мн., 1930.

К у р ы н Г. Сакрэт: Камедыя / З рус. Мн., 1930.

П р о н і н І. У поцемках / З рус. Мн., 1930.

С е л і х а в а В. Фрыц Бадэр / З рус. Мн., 1930.

С о к а л а ў К. Панскае чэрава / З рус. Мн., 1930.

Т р у с а ў С. Прызнанне Клуні: Рэвізор з вёскі Клуні: Камедыя / Вольны пер. з рус. Мн., 1930.

Т р ы г е р М. Доктарскі сакрэт: Драматычны эцюд / З рус. Мн., 1930.

Г л е б а ў А. Адаплата: П'еса / З рус. Мн., 1931.

Ч ы р к о ў А. Чорны гальштук: Драма / З рус. Мн., 1931.

Ш л о к Э. Крушэнне: Драма / З рус. Мн., 1931.

1934. І в і н С. Базылькаў май: [П'еса]; Г э д з ь Ю. Кавалі: [П'еска] / З укр. / / Вясна пераможная. Мн.

2.3.

На беларускай мове. А. [Есакоў А.] Чытка п'есы М.Ільінскага / / ЛіМ. 1937. 6 крас.; З в о н а к А. Аб адной п'есе / / Чырв. змена. 1929. № 123; Я г о ж. Чаму зрабіў памылку БДТ-2 / / Віцеб. пралетарый. 1929. 24 ліст.; Л а р ч а н к а М. Супраць пошласці / / Звязда. 1940. 4 кастр.; М. П. Новая п'еса Ул.Глазырына / / ЛіМ. 1934. 24 кастр.; Р о з а н а ў С. «На прадвесні» / / Віцеб. пралетарый. 1929. 1 ліп.

М.П.Барташэвіч.

ІЛЬЮШЧЫЦ КАСТУСЬ

Ільюшчыц Канстанцін Мікалаевіч (н. 2.1.1947, м. Наваельня Дзятлаўскага р-на Гродзенскай вобл.), паэт. Член СП Беларусі з 1991.

Нарадзіўся ў сям'і служачага. Радзіма бацькоў — в. Рог каля Старобіна. У 1960 скончыў сямігадовую Рогаўскую школу, у 1963 сярэднюю школу ў в. Скаўшын. Пасля заканчэння Беларускага тэхналагічнага інстытута (1968) атрымаў спецыяльнасць інжынера-механіка. Служыў у Савецкай Арміі (1968—80). Закончыў Усурыйскае ваеннае аўтамабільнае каманднае вучылішча (1971). З 1980 да 1985 знаходзіўся ў Заходняй групе войск, у 1992 вярнуўся на радзіму. Узнагароджаны ордэнам «Знак пашаны», медалямі.

Друкавацца пачаў у раённай газеце «Шахцёр» (Салігорск). Але пачаткам творчасці, лічыць 1965, калі ў газеце «Літаратура і мастацтва» з'явілася першая падборка яго вершаў. Друкуецца ў рэспубліканскай перыёдыцы, зб. «Дзень паэзіі». Выдаў зборнікі вершаў «Армейскія будні» і «Таёжны гарнізон». Вершы К.Ільюшчыца перакладаліся на рускую мову, друкаваліся ў акруговых армейскіх газетах, часопісе «Советский воин». Шмат вершаў К.Ільюшчыца прысвечана роднай Беларусі, будням воінаў Савецкай арміі, службу якіх, псіхалогію, ваенны побыт паэт добра ведае. К.Ільюшчыц не абмяжоўваецца нацыянальнай тэматыкай: гады армейскай службы за межамі Беларусі пашырылі яго кругагляд, далі магчымасць для параўнанняў, дазволілі звяртацца да самых розных праблем сучаснага жыцця.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Армейскія будні: Вершы. Мн., 1977 (Першая кніга паэта). Рэц.: Федзюковіч М. Пазначана сучаснасцю // Маладосць. 1978. № 4.

Таёжны гарнізон: Вершы. Мн., 1982. Рэц.: Чыгрын С. Пра святы і будні армейскія // ЛіМ. 1983. 13 мая.

1.3.

1965. У лесе; Пара сенакосу; Рабінавая ноч; Першы пералёт; Папары; Восень; Тапаліны пух: [Вершы] // ЛіМ. 23 ліст.

1966. «У цесным стане паднябесся...»: [Верш] // Дзень паэзіі — 66. Мн.; Палешукі; Лось; Найда: [Вершы] // ЛіМ. 16 жн.; Веснавое: [Верш] // Там жа. 30 крас.; Мае сябры; Дачка лесніка: [Вершы] // Чырв. змена. 11 мая.

1967. Кедравыя арэхі; «Вясковыя хлопцы чубатыя...»; Перад адлётам: [Вершы] // Маладосць. № 4; Хлебароб; «Астыла сонца за нядзелю...»; «Двурогі месяц выплыў высака...»: [Вершы] // Чырв. змена. 11 крас.

1968. 1917; «А вы былі ў лясах сасновых...»; Асенняе: [Вершы] // Маладосць. № 12; «Я працаваў паўгода паштальёнам...»: [Верш] // Вяч. Мінск. 18 крас.; «А вы былі ў лясах сасновых...»: [Верш] // Чырв. змена. 6 крас.

1969. А вы былі ў лясах сасновых... [Верш] // Беларускі каляндар на 1970 год. Беласток; Упішу сваё слова...: [Верш] // Чырв. змена. 22 мая.

1971. Паштальён; «У траве густой...»: [Вершы] // Дзень паэзіі — 71. Мн.

1972. Запасны раён: [Верш] // Дзень паэзіі — 72. Мн.

1973. 1917: [Верш] // Голас Радзімы. № 46; «Штурмуюць войскі палігон...»; «Тайгі каляровая хустка...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; З армейскага сшытка: [Вершы] // Чырв. змена. 3 чэрв.

1976. «А мы ўсім жадаем шчасця...»; «Граніцы слухаю дыханне..»; Святло ў акне; «Палессе... Палессе... Палессе...»: [Вершы] // Маладосць. № 2.

1977. Палешукі; Жадаем шчасця; Хлебароб; Салдацкі хлеб; «Граніцы слухаю дыханне...»; Корань жыцця; Курылы: [Вершы] // Полымя. № 6; «Маладзік, як пілотка...»: [Верш] // ЛіМ. 10 чэрв.; «Не знайшоў бы я шчасця...»; «Мы пішам, што служыцца добра...»; Папаўненне: [Верш] // Чырв. змена. 26 кастр.

1978. Палешукі: [Верш] // Адданасць. Мн.; Маладзік, як пілотка; Таёжны гарнізон; Ручэй: [Вершы]

// Маладосць. № 2; «Служу. Цяпер на мне пагоны...»: [Верш] // ЛіМ. 7 крас.; «І чаму я не стаў леснікам...»; Лысая гара: [Вершы] // Чырв. змена. 28 лют.; Каханай: [Верш] // Там жа. 8 кастр.; Трывога: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Праводзіны лета; «Бусел спраўна да буслянкі...»; «А я закаханы ў Палессе...»: [Вершы] // Там жа. 12 ліст.

1980. Хлебароб; «Я вырас там...»: [Вершы] // Мін. праўда. 9 вер.; Крыніцы: [Верш] // Чырв. змена. 29 чэрв.

1982. Вучэнні: [Верш] // Чырв. змена. 18 вер.

1984. На заходніх рубяжах; Пад Берлінам; Сорак пяты; Палігон; Афіцэрскія зоркі: [Вершы] // ЛіМ. 24 лют.; Бацькі; Вяртанне; Афіцэрскія зоркі: [Вершы] // Мін. праўда. 30 кастр.; Дзе бацькі ваявалі...: [Верш] // Там жа. 28 снеж.

1985. Павесткі выдала Айчына; Бацькі; Суніцы; Апорны пункт: [Вершы] // ЛіМ. 22 лют.

1.5.

На грузінскую мову. Жадаем шчасця: [Верш] / Пер. В.Салпа // Сабчота Абхазеці. 1979. 1 сак.

На рускую мову. Жыву в предчувствии атаки: [Верш] / Пер. автор // Сов. воин. 1978. № 23; Я помню...: [Верш] / Пер. автор // Сов. Армия. 1982. 7 марта; Живу в предчувствии атаки; Рассвет: [Вершы] / Пер. автор // Там жа. 13 марта; «Штурмуют роты полигон...»: [Верш] / Пер. Н.Малашич // Подъем. 1985. № 7; Всегда готов: [Верш] / Пер. автор // Сов. Армия. 1985. 22 сент.

На украінскую мову. Поліщуки: [Верш] / Пер. В.Ганущак // Прикарпат. правда. 1982. 19 груд.

2.3.

На беларускай мове. Б у р а ў к і н Г. Кастусь Ільюшчыц // ЛіМ. 1965. 23 ліст.; Я ф і м а ў Ф. Улада часу // Там жа. 1977. 22 ліп.

В.М.Грышкевіч.

ІЛЬЯШЭВІЧ ХВЕДАР

Ільяшэвіч Хведар (псеўд. М. Д а л ь н ы, С в я т а с л а ў З а л у ж н ы, Л. І с к р а, М а л а д ы, крыпт. І — ч, Х. І.; 17.3.1910, Вільня — 7.11.1948, Ватэнштат, ФРГ; пахаваны ў г. Галенсдорф паблізу Брауншвейга), паэт, крытык, празаік, грамадска-культурны дзеяч.

З сям'і паштальёна. Скончыў Віленскую беларускую гімназію, гістарычны факультэт Віленскага універсітэта. За дысертацыю «Друкарня дома Мамонічаў у Вільні (1572—1622)» (на польскай мове) атрымаў званне магістра філасофіі (1936). У даваеннай Польшчы праследаваўся, быў засуджаны, сядзеў у турме. У час фашысцкай акупацыі супрацоўнічаў з гітлераўцамі, рэдагаваў беластоцкую газету «Новая дарога». З 1945 у ФРГ. Належаў да літаратурнага аб'яднання «Шыпшына», рэдагаваў часопіс «Шляхам жыцця», інфармацыйны лісток «Апошнія весткі» (Ватэнштат). Удзельнічаў у барацьбе розных эмігранцкіх груповак. Загінуў у аўтамабільнай катастрофе.

Дэбютаваў у друку абразкамі і вершамі ў 1925 («Студэнцкая думка», «Беларуская ніва», «Крыніца»). Аўтар зборнікаў вершаў «Веснапесні», «Зорным шляхам», «Захварбаваныя вершы». У паэтычных і празаічных творах паказваў супярэчнасці буржуазнага горада («Вочы места», «Валакуся ўтомлены, зморany...»), заклікаў да барацьбы за нацыянальнае вызваленне («Куйце волю, браты...», «Песні жыцця»). Значную частку яго паэзіі віленскага перыяду складае пейзажная і інтымная лірыка. Аддаў даніну ўпадніцкім настроям, эстэцтву. Напісаў літаратуразнаўчую працу пра Ядвігіна Ш., нямала крытычных артыкулаў і рэцэнзій. У эміграцыі друкаваўся ў часопісе «Шыпшына». Пасмяротна выйшлі яго «Апавяданні» (Ватэнштат, 1948. Пад псеўд. Святаслаў Залужны), «Недапетая песня» (Без месца, 1982. Гектагр.; 2 выд. Ляймен, 1987). У эмігранцкай творчасці Х.Ільяшэвіча пераважаюць матывы тугі, адчаю (вершы «Чорныя цені», «Сябрам»). Перакладаў з нямецкай мовы Г.Гейнэ. Рукапісы Х.Ільяшэвіча захоўваюцца ў Беларускім музеі г.Ляймена (Германія).

А.В.Мальдзіс.

1.2.
Веснапесні. Вільня, 1929. Рэц.: F r . H r . // Slovanský přehled. 1931. Т. 23.
Зорным шляхам: Зборнік вершаў. Вільня, 1932.
Ядвігін Ш. (Антон Лявіцкі): Жыццё і літаратурная творчасць. Вільня, 1933.
Захварбаваныя вершы. Вільня, 1936. Рэц.: В — і ч . Я. // Калоссе. 1937. № 1; S . S . «Zachwarbawanyja wierszy» — nowy zbiorek poezyj Teodora Iljaszewicza // Środy Literackie. 1937. Nr 6.
Drukarnia domu Mamoniczów w Wilnie (1575—1622). Wilno, 1938.
1.3.
1925. Вясеннія матывы: [Абразок] // Студэнцкая думка. № 3 / Пад крыпт. Х.І.; «На прадмесцях...»: [Верш] // Бел. крыніца. 20 вер.; «У вакно маё ноч пазірае...»: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; З цыкла «Зіма»: Тройка: [Верш] // Бел. ніва. 23 снеж.: Плачжальба: [Верш] // Крыніца. 15 сак.; Толькі вер: [Верш] // Там жа. 3 мая; Вясна: [Верш] // Там жа. 18 мая; Без павароту: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Месячная ноч: [Верш] // Там жа. 9 жн.
1926. З лета: [Верш] // Бел. крыніца. 31 ліп.; Бура; Штрых: [Вершы] // Бел. ніва. 20 студз.; Вясна: [Верш] // Там жа. 6 сак.; Адцвітанне: [Верш] // Нар. справа. 16 кастр.; «Свечка васковая сумна гарыць...»; «Сінія ночы шэптам калоссім...»; «Вясна — адраджэнне! І родныя скібы...»: [Вершы] // Сіла працы. 11 лют.; Віхор: [Верш] // Сялян. ніва. 31 студз. / Пад крыпт. І-ч.
1927. «На турэмнай глебе смягнуць...»: [Верш] // Родныя гоні. № 6; Песня жаўранка: [Верш] // Наша праўда. 27 крас.; Сон.: [Верш] // Там жа. 31 мая; «Я гляджу на свет вачыма паэта...»; «Сіняе, сіняе неба...»; «Часамі ў душы маёй дзіўнай мелодыяй...»: [Вершы] // Там жа. 24 жн.; З-за кратаў: [Вершы] // Наша праца. 8 кастр.; «Дрэвы шапочуць у боскай драмоце...»; «Творчая, небная сінь смяецца ў вясеннік калужах...»; «Веснавістая рань. Яшчэ росы блішчаць...»: [Вершы] // Права працы. 24 снеж.; «Над сінімі снягамі...»; «Цэлую зімачку буду чакаць...»: [Вершы] // Праца. 12 ліст.
1928. «Даўгая вастрожная ноч...»; «Трывога цяпер усюды...»; «Чуе сэрца, што не многа...»; Старонка; Восень; Ноч у турме: [Вершы] // Рунь веснаходу. Вільня; «Цэлую зімачку буду чакаць...»: [Верш] // Студэнцкая думка. № 3; «Свечка васковая сумна гарыць...»; «Сумныя вочы шэптам калоссім...»; «Вясна — адраджэнне! І родныя скібы...»: [Вершы] // Сіла працы. 11 лют.; «Неба зноў лазурнае...»: [Верш] // Сцяг працы. 4 ліп.
1929. «Куйце волю, браты...»; «У цэлі расселісь халодныя змрокі...»: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1929 год. Вільня; «Вучуся холаду ў сцен...»; Жаданне: [Вершы] // Студэнцкая думка. № 1; Варона: [Верш] // Вольная думка. 7 ліп. / Пад псеўд. Малады.
1930. Максім Багдановіч як пясняр места // Вучн. звон. № 3, 4; «Насталі цудоўныя ночы...»; «Ноч прыйшла туманная...»: [Вершы] // Студэнцкая думка. № 3.
1931. У гарадскім садзе; Месячная казка: [Вершы]; Бунт: Апавяданне // Новая варта. № 1; Вочы места: [Верш] // Шлях моладзі. 2; «Зямля каханая...»: [Верш] // Там жа. № 3; «Песні кахання, вы — птушкі...»: [Верш] // Там жа. № 4; Цягнікі: [Верш] // Там жа. № 5; «Валакуся ўтомлены, зmораны...»: [Верш] // Там жа. № 7; «Плакаў дождж ноччу...»: [Верш] // Там жа. № 10; «Вогні ярчэйшыя...»: [Верш] // Там жа. № 11.
1932. У кузні: [Верш] // Беларускі каляндар на 1932 год. Вільня; «Шум на вуліцах, неба, людзі...»: [Верш]; Песні жыцця: (Ліст з астрогу) // Нёман. № 1; «Гарады, гарады Беларусі...»: [Верш] // Там жа. № 2; «Гмахі плывуць у блакітныя змрокі...»: [Верш] // Шлях моладзі. № 4, 10; «Навакол — муры, простыя лініі...»: [Верш] // Там жа. № 11; Вечар; Першы снег: [Вершы] // Там жа. № 12.
1933. З гісторыі друкарства: [Рэц. на кн.: Л а п п о И. К истории русской старопечати. Прага, 1929] // Гадавік БНТ у Вільні. Вільня; «Прынёс цягнік з вясновых даляў...»: [Верш] // Шлях моладзі. № 1; «Сцены! Я вас праслаўляць...»: [Верш] // Там жа. № 4; «Кладуцца на бруку і сценах...»: [Верш] // Там жа. № 5; Ядвігін Ш. (Антон Лявіцкі): Жыццё і літаратурная творчасць // Родны край. 8, 29 крас., 13, 27 мая, 24 чэрв., 8 ліп.; «У перспектывах вуліцаў — пусткі...»: [Верш] // Там жа. 29 крас. / Пад крыпт. І-ч; «Кацянём чарапае дождж у дахі...»: [Верш] // Там жа. 10 чэрв. / Пад крыпт. І-ч; «Вось вам песня...»: [Верш] // Там жа. 4 ліст. / Пад псеўд. М.Дальны; «Гэта не партрэт на продаж...»: [Верш] // Там жа. 2 снеж. / Пад псеўд. М.Дальны; Святочны выпадак: [Апавяданне] // Там жа. 16 снеж. / Пад псеўд. М.Дальны.
1934. «Бабка»: [Апавяданне] // Родны край. 7 крас., 4 мая / Пад псеўд. М.Дальны; Пакрыўджаны: [Апавяданне] // Там жа. 11 мая / Пад псеўд. М.Дальны; Сосны шумяць: [Апавяданне] // Там жа. 27 кастр., 10 ліст. / Пад псеўд. М.Дальны.
1935. «Зацвітай, родны край, зацвітай...»; «Па вёсках Беларусі...»: [Вершы] // Беларускі каляндар 1936 г. Вільня; «Бабка»; Пакрыўджаны; Прыпадак; Сосны шумяць; Святочны выпадак: [Апавяданні] // Зборнік «Роднага краю» за 1934 г. Вільня / Пад псеўд. М.Дальны; На дарогу: [Апавяданне] / Пад псеўд. М.Дальны; Я не знаю...; «Лягчэйшы ўздох. І погляд вачэй прыяцельскі...»: [Вершы] // Калоссе. № 1; Сыпаліся вішнёвыя краскі; Балёнік: [Апавяданні] / Пад псеўд. М.Дальны; «Цягнікі і станцыі...»; «Ноч ужо, я не сплю...»: [Вершы] // Там жа. № 2; Восеньская паэма; «Зацвітай, родны край, зацвітай...»; «Па вёсках Беларусі...»: [Вершы] // Там жа. № 3; Не змаглі: [Апавяданне] // Родны край. 27 лют. / Пад псеўд. М.Дальны; Журналіст: [Апавяданне] // Там жа. 25 сак. / Пад псеўд. М.Дальны; Этнограф: [Апавяданне] // Там жа. 30 ліст. / Пад псеўд. М.Дальны.
1936. У вагоне: [Апавяданне] / Пад псеўд. М.Дальны; Казка; Яшчэ раз аб восені; «Я ізноў...»: [Вершы] // Маладая Бел. № 1.
1937. На ростані: Апавяданне // Калоссе. № 2 / Пад псеўд. М.Дальны.
1938. Шопат зямлі: Апавяданне / Пад псеўд. М.Дальны; Столькі песняў: [Верш] // Калоссе. № 1; «Я прыйшоў да вас зноў...»; «Цяпер у нас засекі поўныя песняў...»: [Вершы] // Там жа. № 2; «Многа песняў згубілі мы ўжо...»; Расшумеліся вятры; Прыяцелю; «Дзень паві шэрай хусткай...»: [Вершы] // Там жа. № 3; Цымбалы: [Верш] // Там жа. № 4.
1939. Развітанне: [Верш] // Калоссе. № 1.
2.3.
На беларускай мове. К . М . З выдавецкае нівы // Родны край. 1935. 30 ліст.; С а л а г у б А. Класавая барацьба ў літаратуры Заходняй Беларусі // Маладняк. 1932. № 1; С а ч а н к а Б. Беларуская эміграцыя: Факты і меркаванні // Маладосць. 1988. № 11: С у д над Хв. Ільяшэвічам // Свет. 1929. 29 чэрв.; Я . Н . [Найдзюк Я.]. Вечар беларускай паэзіі і песні // Шлях моладзі. 1936. № 3.
На польскай мове. L a s t o w k a P. Białoruska młodź literacka // Kultura. 1937. Nr 45; R.K. Na białoruskim Parnasie poetyckim w Wilnie // Środy Literackie. 1937. Nr 7; S m r e c z y ń s k i K. Twórczość poetycka Białorusinów wileńskich // Słowo. 1931. Nr 220; W i e c z ó r literacki współczesnych poetów Zachodniej Białorusi // Słowo. 1933. Nr 122; ["W i e c z ó r poezji i pieśni białoruskiej" w Wilnie 15.III.1936 r.] // Słowo. 1936. Nr 72; X.Y. «Kałośsia», literacko-naukowe czasopismo białoruskie // Środy Literackie. 1935. Nr 2.
На чэшскай мове. L a s t a u k a P. Rozvoj současné beloruské literatury v Polsku / Z pol. rukop. přel. A. Frinta // Slovanský přehled. 1938. T. 30.

На Югаславіі мове. D r e n J. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luc. 1933. Nr 9.
2.4.
На беларускай мове. В а с і л ё к М. Не затухне бліск ваш, зоры...: [Верш] // Наша праца. 1927. 1 кастр.; С а л а г у б А., Г о л ь д б е р г М. Траецкія муры: [Апавяданне] // Чырв. змена. 1929. 10 сак.
3.1.
ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 149—150; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 181—185.

Я.А.Гарадніцкі.

ІОСІФ ВЕЛЬЯМІН-РУЦКІ

Іосіф Вельямін-Руцкі (1573 ці 1574, в. Рута Навагрудскага ваяв., цяпер в. Рутка Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл. — 5.2.1637, Вільня; пахаваны ў Святатраецкім манастыры), пісьменнік-палеміст, царкоўна-палітычны дзеяч, уніяцкі мітрапаліт.

Нарадзіўся ў шляхецкай пратэстанцкай сям'і, якой належала в. Рута. Па традыцыі ад назвы мясцовасці і пайшло яго прозвішча Руцкі. Пры хрышчэнні названы Янам. Паводле меркавання некаторых вучоных, продкам яго быў рускі дваранін Вельямінаў (або Веньямін), які, будучы палонным ці перабежчыкам, апынуўся ў Вялікім княстве Літоўскім. Першапачатковую адукацыю Іосіф Вельямін-Руцкі атрымаў у Навагрудку, затым скончыў Віленскую кальвінскую школу. У сталіцы зблізіўся з езуітамі, наведваў іх дыспуты, якія зрабілі на яго вялікае ўздзеянне. У выніку стаў схіляцца да каталіцтва. У 1590 памёр яго бацька Фелікс Вельямін. Нягледзячы на розныя неспрыяльныя ўмовы, у т.л. насуперак волі маці, Багумілы з Корсакаў, здольны юнак вырашыў далей працягваць вучобу і выехаў за мяжу. Спачатку накіраваўся ў Прагу, дзе пэўны час вучыўся ў Карлавым універсітэце і канчаткова перайшоў у каталіцкую веру. Працягваў вучобу ў Вюрцбургскім універсітэце (Баварыя) і атрымаў там ступень доктара філасофіі. У 1599 (па іншых звестках — у 1600) пехатой адправіўся ў Рым, дзе па настойлівай рэкамендацыі ордэна езуітаў і самога папы рымскага не без ваганняў перайшоў у праваслаўе і паступіў у грэчаскую калегію. У гэтай школе грунтоўна вывучаліся не толькі тэалогія і іншыя багаслоўскія дысцыпліны, але таксама грэчаская і лацінская мовы, антычная філасофія і літаратура. Калегія рыхтавала высокаадукаваных уніяцкіх місіянераў для праваслаўнага Усходу, будучых іерархаў уніяцкай царквы. Паспяхова скончыўшы калегію, у 1603 пакінуў Рым і вярнуўся на радзіму.

У Вільні зблізіўся з мітрапалітам Іпаціем Пацеем, які стаў схіляць яго да пастрыжэння ў манахі базыліянскага ордэна. Неўзабаве ў сталіцу княства прыехаў член ордэна кармелітаў босых Павел Шыман, якога папа рымскі пасылаў у Персію (Іран) для арганізацыі лігі супраць варожых каталіцызму турак. Шлях папскага пасланца ляжаў праз Маскву. Іосіф Вельямін-Руцкі ахвотна згадзіўся суправаджаць яго як перакладчык і праваднік. Калі яны прыехалі ў Маскву, там на царскім троне быў ужо польска-літоўскі стаўленік Лжэдзімітрый, які ў Персію іх не пусціў і загадаў вярнуцца назад. Восенню 1607 не без уплыву Іпація Пацея і Іасафата Кунцэвіча Іосіф Вельямін-Руцкі стаў манахам Святатраецкага манастыра ў Вільні. Неўзабаве быў пасвечаны мітрапалітам у сан дзяка, а затым прасвітара. Калі ж архімандрыт віленскага манастыра святой Тройцы Самуіл Санчыла адмовіўся прыняць царкоўную унію, Іпацій, захапіўшы гэты манастыр (1609), паставіў на яго месца Іосіфа Вельяміна-Руцкага, маючы намер зрабіць яго сваім суфраганам (намеснікам). З гэтага часу пачалося цеснае супрацоўніцтва Іпація Пацея з Іосіфам Вельямінам-Руцкім, перад якім мітрапаліт адкрыў шырокае поле царкоўна-палітычнай і грамадскай дзейнасці. Надзелены Іпаціем (універсальны ліст ад 21.7.1608) паўнамоцтвамі намесніка іераманах Іосіф Вельямін-Руцкі атрымаў шырокую ўладу над усімі духоўнымі асобамі віленскай мітрапаліцкай епархіі. Гэта дазваляла яму судзіць і караць, ажыццяўляць духоўную ўладу і карыстацца даходамі са значнай тэрыторыі дзяржавы. Па хадайніцтву Іпація, які бачыў у ім свайго надзейнага памочніка ў агульным кіраўніцтве уніяцкай царквой, кароль Сігізмунд III Ваза 16 чэрвеня 1612 выдаў прывілей на епіскапства Галіцкае. Тады ж мітрапаліт пасвяціў Іосіфа Вельяміна-Руцкага на гэтую кафедру і дадаткова аддаў яму ў Навагрудскім пав. Лаўрышаўскі манастыр, якім раней валодаў сам. З гэтага часу Іосіф стаў фактычна правай рукой Іпація Пацея, яго галоўным пераемнікам на пасадзе уніяцкага мітрапаліта. Калі Іпацій памёр, прывілеем ад 8.7.1613 кароль прызначыў на яго месца Іосіфа Вельяміна-Руцкага, які прыняў кіраўніцтва мітраполіяй толькі 14.6.1614, а 18.7 быў зацверджаны на гэтай пасадзе папам рымскім Паўлам V. Хоць гэтая мітраполія паводле традыцыі яшчэ называлася Кіеўскай, аднак фактычна яе сталіцай была Вільня, а другім цэнтрам, дзе яшчэ з часоў Грыгорыя Цамблака размяшчалася рэзідэнцыя праваслаўных мітрапалітаў Вялікага княства Літоўскага, быў г. Навагрудак. Стаў-

шы уніяцкім мітрапалітам, Іосіф Вельямін-Руцкі разгарнуў бурную дзейнасць па ажыццяўленні сваіх ідэй, якія выношваў яшчэ будучы ў Рыме і пасля выклаў у спецыяльным трактаце «Разважанні нейкага русіна аб выпраўленні ладу грэчаскага абраду» (1605). Ён марыў пра пашырэнне уніі па ўсім праваслаўным Усходзе і з гэтай мэтай нават ездзіў у 1615—16 у Маскву, а таксама спрабаваў узмацніць уніяцкі ўплыў у Кіеве. Бачачы агульны занядад праваслаўнай царквы ў Вялікім княстве Літоўскім, глыбока пранікся ідэяй яе ўнутранай перабудовы, удасканалення і адраджэння на прынцыпах уніяцтва. Для падрыхтоўкі і выхавання патрэбных кадраў ён накіраваў сваю дзейнасць на развіццё школьнай справы, рэарганізацыю і ўмацаванне інстытута манаства. Ужо ў 1607 Іосіф заснаваў у Вільні першую базыліянскую школу (духоўную семінарыю) і ў далейшым прыклаў вялікія намаганні, каб пашырыць у краі сетку такіх школ. У базыліянскіх школах выкладалі і «рускую» (беларускую) мову. Другой важнай справай, якой ён аддаў шмат сіл, было стварэнне ў Вялікім княстве Літоўскім ордэна св. Базыля (Васіля Вялікага). Арганізацыйна ордэн афармлены на першай кангрэгацыі ў Навагрудку ў 1617, а канчаткова створаны ў 1623 (яго першым генералам абраны сам Іосіф Вельямін-Руцкі). З цягам часу ордэн утварыў у Літве і Беларусі разгалінаваную сетку сваіх манастыроў. І школы, і базыліянскі ордэн ствараліся шмат у чым па ўзору школ і ордэна езуітаў, з якімі мітрапаліт спачатку супрацоўнічаў, а пасля паставіўся да іх больш стрымана, як да супернікаў. Базыліянскі ордэн будаваўся і функцыянаваў на прынцыпах самакіравання, імкнуўся быць незалежным ад свецкіх улад, белага духавенства і ўсіх веруючых. Яго школу прайшлі не толькі іерархі уніяцкай царквы, але і нямала дзеячаў культуры, навукі, літаратуры Беларусі і Украіны эпохі барока (у т.л. Сімяон Полацкі). Ролю базыліянскага ордэна ў гісторыі уніяцкай царквы ў Вялікім княстве Літоўскім справядліва параўноўвалі з роляй ордэна езуітаў ва ўмацаванні ў гэтай дзяржаве пазіцый каталіцызму.

Шмат сіл і энергіі аддаваў Іосіф Вельямін-Руцкі палемічнай барацьбе. Выступаў у дыспутах з праваслаўнымі і пратэстантамі, палемізаваў з Мялеціем Сматрыцкім, Іовам Барэцкім, дзеячамі брацкага руху, настойліва імкнуўся правесці уніяцкія ідэі ў жыццё. Клапаціўся пра павышэнне маральнага і інтэлектуальнага ўзроўню манахаў, духавенства і веруючых. Быў своеасаблівым рэфарматарам. Калі Рагоза аднавіў унію, Пацей яе ўтрымаў, то Іосіф Вельямін-Руцкі яе ўмацаваў, пашырыў і зрабіў сапраўднай царквою.

Іосіф Вельямін-Руцкі вядомы і як пісьменнік-публіцыст, пяру якога належыць шэраг лістоў, пасланняў і палемічных твораў, напісаных на беларускай і польскай мовах. Сярод іх «Двайная віна» (1621), «Экзамен абароны» (1622) і інш., якія сёння маюць гістарычнае значэнне як крыніца пазнання эпохі. Складзены ім у канцы жыцця на лацінскай мове запавет быў выдадзены ў Кракаве ў 1637. Пераемнік Іосіфа Вельяміна-Руцкага уніяцкі мітрапаліт Рафаіл Корсак напісаў «Vita Iosephi» ("Жыццё Іосіфа"), якое зберагаецца ў адным з рукапісных зборнікаў у Бібліятэцы АН у Санкт-Пецярбургу.

А.Ф.Коршунаў, В.А.Чамярыцкі.

Бібліяграфія

1.2.

Тезес сиреч изъвестны предъложения от оучений еже о тайнах церъковных на размышление к объщему состезанию данны. [Вільня, да 1608].

Sowita wina, to iest Odpis na script ... nazwany Verificatia niewinnosci. Wilno, 1621.

Dodatek do Examenu obrony... Wilno, 1622.

Examen obrony, to iest Odpis na script Obrona Verificatii nazwany... Wilno, 1622.

Testamentum sive protestatio... in ultima infirmitale facta... Cracoviae, [1637].

1.3.

1862. Письмо униатского митрополита Иосифа Рутского Кардиналу Бандину о разных наказаниях, присужденных витеблянам за совершенное преступление. 11 февраля 1624 г. // Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. Т.2.

1864. Письмо униатского митрополита Иосифа Вельямина-Рутского к Мелетию Смотрицкому, с приказанием явиться на митрополичий суд, за то, что он без позволения митрополита принял сан архиепископа полоцкого и совершает в Вильне архиерейское служение. 1626 г. Марта 20 дня // Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. Т. 1.

1886. Ліст да М.К.Радзівіла ад 15.2.1603 // Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники. К. Т. 1. С. 179—181.

2.2.

На польскай мове. Chodynicki K. Kościół prawosławny a Rzeczpospolita Polska (1370—1632). Warszawa, 1934.

На рускай мове. Жукович П. Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией (с. 1609 г). Спб., 1903. Вып. I (1609—1614); Спб., 1904. Вып. 2 (1615—1619); Спб., 1906. Вып. 3 (1620—1622); Спб., 1908. Вып. 4 (1623—1625); Спб., 1910. Вып. 5 (1625—1629); Спб., 1912. Вып. 6 (1630—1632).

Турук Ф. Униатский митрополит Иосиф Вельямин-Рутский (1613—1617) и его значение в истории униатской Западной русской церкви. Пг., 1916.

Харлампович К. Западнорусские православные школы XVI и начала XVII века... Казань. 1898.

Чистович И. Очерк истории западнорусской церкви. Спб., 1884. Ч. 2.

2.3.

На рускай мове. А.Б. Униятский вопрос в 1772—1827 гг. // Виленский календарь на 1889 год. Вильна. 1888; А.Т. Отрывок из истории унии в Белоруссии // Виленский календарь на 1885 год. Вильна. 1884. С. 163, 168; Виленское православное братство // Христианское чтение. 1862. № 2; Говорский К. Иосафат Кунцевич полотский униятский архиепископ // Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. 1862. Т. 2; Документ, касающийся отношения к православию польского духовенства и администрации // Вестн. Зап. России. 1871. Т. 3; Документы, относящиеся к эпохе унии // Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. 1864. Т. 1; Жукович П. Жизнеописание митр. Иосифа Вельямина-Рутского, составленное митр. Рафаилом Корсаком, и сочинение Рутского об улучшении внутреннего строя униатской церкви // Христианское чтение. 1909. № 2; Яго ж. Первое вмешательство запорожских казаков в сеймовую борьбу с церковной унией // Там жа. 1907. № 1; Яго ж. Последняя борьба духовенства митрополичьей епархии с Потеем и унией (1609—1611) // Там жа. 1901. № 2; И.А. Западно-русские православно-церковные братства // Вестн. Зап. России. 1870. Т. 2; История базилианского ордена // Христианское чтение. 1864. № 1; Киево-Выдубицкий монастырь после освобождения от униатов, в период его восстановления (с 1637 по

1852 год) // Вест. Зап. Рос. 1866. Т. 4; Коялович М. Литовская церковная уния. Спб., 1861. Т. 2. С. 93—108; Крачковский Ю. Очерки униатской церкви // Чт. ОИДР. 1871. № 1; Макарий. История русской церкви // Спб., 1881. Т. 10. С. 361—371, 378—390, 413—464, 486—500; Спб., 1882. Т. 11. С. 265—313, 326—369; Петров Н. Купятицкая икона Богородицы // Виленский календарь на 1894 год. Вильно, 1893; Письмо арх. Иосафата Кунцевича к митрополиту Иосифу Рутскому о непреклонности к унии витебских, полотских и могилевских мещан, об их интригах и возмущениях против нея и Кунцевича, о ходатайстве, со стороны митрополита, у короля по делу унии в сих городах, — с выражением упрека канцлеру Л.Сапеге, за его письма в защиту православия и сожаления о распространении их списков в православном народе писателями канцелярии Сапеги // Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. 1862. Т. 2.; Письмо Льва Сапеги к униатскому митрополиту Рутскому 9 февраля 1621 // Мог. губ. вед. 1859. № 79; Прокошина Е. Мелетий Смотрицкий. Мн., 1966. С. 138—139; Турук Ф. Униатский митрополит Рутский // ЖМНП. 1916. № 3.

М.П.Барташэвіч.

ІОФЕ БАРЫС

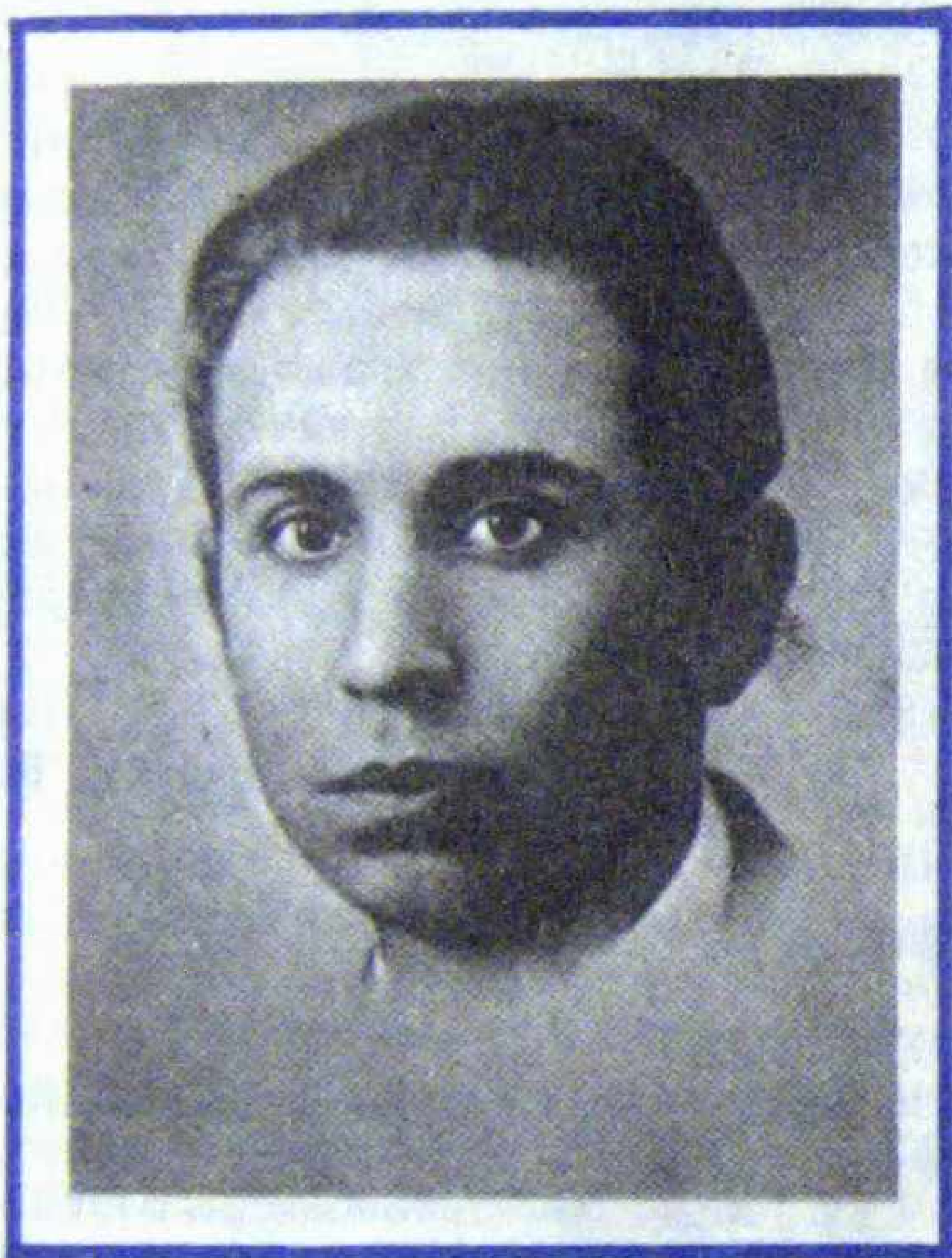

Іофе Барыс Ісакавіч (23.11.1918, г. Горкі Магілёўскай вобл. —2.12.1943), літаратуразнавец.

У 1937 паступіў у Ленінградскі універсітэт. Цікавіўся беларускай літаратурай 19 ст., асабліва ананімнай паэмай «Тарас на Парнасе». Гэты твор, на думку Е.Раманава, звязаны паходжаннем з Магілёўшчынай — роднымі мясцінамі Б.Іофе. У Ленінградзе, займаючыся ў публічнай бібліятэцы імя М.Я.Салтыкова-Шчадрына, ён атрымаў магчымасць вывучыць шматлікія выданні паэмы. У выніку аналізу і супастаўлення тэкстаў паэмы 22-гадовы даследчык прыйшоў да важнай высновы аб тым, што рэдакцыя твора, прыведзеная М.Доўнар-Запольскім для абгрунтавання сваіх вывадаў (Доўнар-Запольскі прыпісваў аўтарства паэмы В.Дуніну-Марцінкевічу), аказваецца дрэнным варыянтам «Тараса» і ніяк не можа прэтэндаваць на аўтарскі тэкст. Малады даследчык шырока выкарыстоўваў канкрэтныя матэрыялы з гісторыі рускага літаратурнага жыцця 40-х гадоў 19 ст. Па навуковым узроўні і каштоўнасці даследчыцкіх вывадаў артыкулы Б.Іофе, прысвечаныя паэме «Тарас на Парнасе» (яны былі дасланы аўтарам у 1940 з Ленінграда на Беларусь і змешчаны ў часопісе «Полымя рэвалюцыі» і газеце «Літаратура і мастацтва»), паводле меркавання вядомага даследчыка беларускай літаратуры 19 ст. Г.Кісялёва, можна разглядаць нароўні з працамі відных сучасных літаратуразнаўцаў. Цікавыя назіранні зроблены Б.Іофе і ў артыкуле, прысвечаным рамантызму Я.Купалы. У рукапісе (знаходзіцца ў Г.Кісялёва) засталася праца Б.Іофе «Ля вытокаў беларускай літаратуры».

Даследчыцкую працу Б.Іофе перапыніла Вялікая Айчынная вайна. Ён загінуў на фронце.

І.Э.Багдановіч.

1.3.

1940. Паэма «Тарас на Парнасе» / / Полымя рэвалюцыі. № 7; Лірычная паэма Купалы «Яна і я» / / Там жа. № 12; Літаратурна-гістарычнае значэнне «Тараса на Парнасе» / / ЛіМ. 23 ліп.; Аб рамантызме Купалы: Да 35-годдзя літаратурнай дзейнасці Я.Купалы / / Там жа. 2 ліст.

2.3.

На беларускай мове. К і с я л ё ў Г. Пошукі імя. Мн., 1978. С. 53—54.

М.П.Барташэвіч.

ІПАТАВА ВОЛЬГА

Іпатава Вольга Міхайлаўна (н. 1.1.1945, г.п. Мір Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл.), паэтэса, празаік. Член СП Беларусі з 1970.

Нарадзілася ў сям'і служачых. Бацька, Міхаіл Іванавіч, працаваў у Міры загадчыкам райфінаддзела, маці, Марыя Якаўлеўна, — фельчарам-акушэркай. Дзед па матчынай лініі, Якаў Белязенка, пра якога многа расказвалі ў сям'і, удзельнічаў у Кастрычніцкай рэвалюцыі. У першы клас Вольга пайшла ў 1951 у Навагрудку, куды перавялі на работу бацьку. Затым вучылася ў в. Забелле Бешанковіцкага р-на і Таркачы Дзятлаўскага р-на (бацька быў там старшынёй калгаса). Пасля смерці маці, у 1956—61 выхоўвалася ў Гродзенскім дзіцячым доме. У 1961 скончыла ў Гродне сярэднюю школу і паступіла на рускае аддзяленне філалагічнага факультэта БДУ. У 1963 перавялася на завочнае аддзяленне і паехала да цёткі ў Віцебск. Настаўнічала ў пас. Руба (1963), працавала таваразнаўцам у Віцебскім абласным кнігагандлі (1964). Потым была вылучана на камсамольскую работу. У 1965—68 працавала інструктарам, загадчыкам сектара ў Гродзенскім гаркоме камсамола. Цяга да літаратурнай працы прывяла В.Іпатаву на пасаду рэдактара абласной студыі тэлебачання (1968—70). У 1970 пераехала ў Мінск, дзе да 1973 працавала літаратурным супрацоўнікам газеты «Літаратура і мастацтва». Затым была літкансультантам у газеце «Чырвоная змена». У 1975—78 займалася ў аспірантуры Літаратурнага інстытута імя А.М.Горкага. Жывучы ў Маскве, актыўна супрацоўнічала ў цэнтральным друку («Правда», «Дружба народов», «Литературное обозрение»). Пасля заканчэння вучобы зноў працавала літкансультантам у «Чырвонай змене» (1978—79). У 1979—85 на творчай рабоце. З 1985 галоўны рэдактар Галоўнай рэдакцыі літаратурна-драматычных перадач Беларускага тэлебачання, у 1989—91 загадчык аддзела, намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Спадчына», з 1991 рэдактар штотыднёвіка «Культура». Узнагароджана ордэнам Знак Пашаны, медалём Ф.Скарыны.

Першы верш («Кітайскім сябрам») В.Іпатава надрукавала ў 1956 у газеце «Зорька» (публікацыя не выяўлена). Пастаянна паэтычнай творчасцю займаецца з 1959. Аўтар паэтычных зборнікаў «Раніца», «Ліпеньскія навальніцы», «Парасткі» і інш. Уключаныя ў іх творы прысвечаны маладому сучасніку. Са шчырай лірычнай пранікнёнасцю раскрывае паэтэса яго багаты духоўны свет. У яе вершаваных кнігах шырока прадстаўлены тэмы Бацькаўшчыны, героіка ратнага і працоўнага подзвігу, гістарычна-рэвалюцыйнай пераемнасці пакаленняў. Вобразны свет паэзіі В.Іпатавай надзвычай багаты, эмацыянальна рухомы, яркі, пластычны. Ён склаўся пад уплывам народна-песеннай традыцыі, мае выразныя адметныя рысы. У 70-я гады В.Іпатава ўсё часцей спрабуе свае сілы ў празаічных жанрах. Яе аповесці і апавяданні склалі зборнікі «Вецер над стромай», «Дваццаць хвілін з Неме-

зідай», «Перакат» і інш. У іх узняты вострыя маральна-этычныя праблемы сувязі сучаснай моладзі з роднай зямлёй, народам, грамадзянскай адказнасці, пошуку свайго месца ў жыцці (аповесці «Вецер над стромай», «Вузялок Святагора», апавяданні са зборніка «Дваццаць хвілін з Немезідай»). Героі гэтых твораў, як правіла, маладыя хлопцы і дзяўчаты, чые дзіцячыя гады апалены вайной. В.Іпатава паспяхова распрацоўвае гістарычную тэматыку. Яе пяру належаць аповесці «Прадыслава» (прысвечана беларускай асветніцы. Ефрасінні Полацкай), «За морам Хвалынскім», «Агонь у жылах крэменю». Піша таксама кніжкі для дзяцей, крытычная артыкулы, робіць пераклады. Па аповесці пісьменніцы «Вузялок Святагора» А.Карпавым пастаўлены фільм «Гамункулус» (1988; аўтары сцэнарыя І.Балгарын, М.Пяцігорская). На яе вершы напісаны песні («Сыну» С.Вяліцкай, «Нёманская сінь» А.Чыркуна, «Аэліта» А.Казбанава і інш.).

Жыве ў Мінску.

М.А.Губернатараў.

Бібліяграфія

1.2.

Раніца: Вершы. Мн., 1969. (Першая кніга паэта). Рэц.: Б а р а в е ц У. Прыкметы дня // Віцеб. рабочы. 1970. 31 студз.; Б а ч ы л а А. Чыстыя расінкі пачуцця // Маладосць. 1969. № 10; В е р т и н с к и й А. Утро — начало дня // Неман. 1970. № 11; Г р а ч а н і к а ў А. Шчодрая шчырасць // ЛіМ. 1970. 27 сак.; М е л ь н и к М. Свежее дыхание // Знамя юности. 1969. 16 окт.; М і н ь к о ў І. Дзень пачынаецца раніцай // Вяч. Мінск. 1969. 21 жн.; П а н а с ю к М. Скарб пачынаецца з зярнятка // Чырв. змена. 1969. 4 ліст.; Х а м я н к о ў М. Назва зборніка — «Раніца» // Гомел. праўда. 1969. 2 жн.; Ч е к и н В. Добрые плоды // Гродн. правда. 1969. 5 авг.; Сел газ. 1971. 14 июля; Я ф і м а ў Ф. Дзеля адзінага слова // Полымя. 1970. 1.

Ліпеньскія навальніцы: Вершы. Мн., 1973. Рэц.: С в і р к а Ю. Урокі другой кнігі // Маладосць. 1974. № 1.

Снягурка: Вершы. Мн., 1974.

Парасткі: Лірыка. Мн., 1976. Рэц.: Г р а х о ў с к і С. З парастка дрэву расці // Полымя. 1977. № 2; Ч а б а н Т. Пачуццё меры // ЛіМ. 1977. 6 мая.

Вецер над стромай: Аповесці. Мн., 1977. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Супраць бездухоўнасці // Чырв. змена. 1978. 30 крас.

Дваццаць хвілін з Немезідай: Аповесць і апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: А й з е н ш т а т Г. Зрабіць свой выбар // Чырв. змена. 1982. 9 лют.; М е д о в н и к о в С. Пространство жизни // Лит. обозрение. 1983. № 12; С а в і к Л. Спасціжэнне чалавечнасці // Полымя. 1983. № 6; С і д а р э в і ч А. Супярэчнасці росту // ЛіМ. 1982. 29 студз.

Казка пра Паўліна: Вершы. Мн., 1983. Рэц.: Л і т в і н а ў Р. У свеце казачным і няказачным // Наст. газ. 1984. 30 мая.

Перакат: Апавяданні. Мн., 1984. Рэц.: В а с ю ч э н к а П. На перакаце // ЛіМ. 1985. 29 сак.; Ч о р н а я А. На перакатах жыцця // Звязда. 1985. 23 жн.

За морам Хвалынскім: Аповесці і апавяданні. Мн., 1989.

1.3.

1959. Мой дом: [Верш] // Гродзен. праўда. 19 крас.; Добрай ночы: [Верш] // ЛіМ. 23 снеж.

1960. Матчын падарунак: [Верш] // Бярозка. № 7.

1963. У космас; Рэчка; «І вясёлая і прыгожая...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; Вецер: [Верш] // Чырв. змена. 7 сак.

1964. На спатканні; Ноч: [Вершы] // Віцеб. рабочы. 30 жн.; І цёплы, добры настрой... // Там жа. 27 вер.; Заўсёды з народам // Там жа. 4 кастр.; Лірычнае: [Верш] // Чырв. змена. 18 ліст.

1965. Вясна; Вечар; «За акном зацвітаюць вяргіні...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Засталіся хвіліны: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1 студз.; Ля карціны Рэпіна: [Верш] // Там жа. 28 крас.; Ідзе планетай майскі дзень: [Верш] // Там жа. 1 мая; Равеснік; Вочы; «Адуванчык вялізны — сонца...»: [Вершы] // Там жа. 23 мая; «Адуванчык вялізны — сонца...»: [Верш] // Гродн. правда. 25 июля; Провады; «Пакрыўдзіла я сябра ў бядзе...»; «І вясёлая, і прыгожая...»; Сняжынкі: [Вершы] // Там жа. 29 дек.; Сняжынкі: [Верш] // ЛіМ. 12 лют.; Вясна: [Верш] // Там жа. 16 сак.

1966. Радзіме; «Дзве мовы сталі блізкімі мне змалку...»; Бацьку; «Ёсць у горада душа. А мы...»: [Вершы] // Дзень паэзіі—66. Мн.; Каложа; Нёману: [Вершы] // Гродн. правда. 5 июня; «Дзве мовы сталі блізкімі мне змалку...»: [Верш] // Там жа. 4 сент.; Каложа: [Верш] // ЛіМ. 22 ліп.; «За акном зацвітаюць вяргіні...»; Раніца: [Вершы] // Ніва. 31 ліп.; «Гісторыя нам невядома?!»; Зоркай буду сама: [Вершы] // Чырв. змена. 5 крас.; Вечар на Нарачы; «Ёсць у Гродна вуліцы, нібы гаі птушыныя...»: [Вершы] // Там жа. 14 ліп.

1967. «Аэліта — ты мая саперніца...»: [Верш] // Дзень паэзіі—67. Мн.; Песня; Горад; Гродна. Раніца 22 чэрвеня; «Як ты колешся, слова »сіротка"...": [Вершы] // Беларусь. № 2; «Дзве мовы сталі блізкімі мне змалку...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 29; Лес; «Настойліва, нібыта прадчуванне...»; Вёсцы: [Вершы] // Маладосць. № 2; «На зямлю, што тонкія ільдзінкі...»; «Я — жанчына і столькі гадоў мне...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 4; Радзіма; Вёсцы; «Калі да цёмных вокнаў поўнач туліцца...»: [Вершы] // Гродн. правда. 8 янв.; Беларускія дзяўчаты; Ласасянка: [Вершы] // Там жа. 9 сент.; Лес: [Верш] // ЛіМ. 10 лют.; Горад: [Верш] // Чырв. змена. 8 сак.

1968. «Не гавары, што стала я няветлівай...»; «Каму патрэбна поле...»; Вільнюс: [Вершы] // Маладосць. № 6; «Нам даецца мудрасць вопыту нялёгкая...»; «Здаецца, такая кволая...»: [Вершы] // Гродн. правда. 8 марта; Возера; «Загарэлыя, вясёлыя...»: [Вершы] // Там жа. 1 июня; Ноччу: [Верш] // Там жа. 29 июня; «Не гавары, што стала я няветлівай...»: [Верш] // Там жа. 13 июля; Гродзеншчына; «Упершыню вачаняты свае адкрывае...»; «Хаваюцца ў сіняй далечы...»; Жнівеньскія ночы: [Вершы] // Там жа. 14 сент.; Новые грани таланта: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь - З а г н е т а в а Д. Перапёлка. Мн., 1968] // Там жа. 5 дек.; Вільнюс: [Верш] // ЛіМ. 11 чэрв.; Балада пра сакратара: [Верш] // Там жа. 29 кастр.

1969. «Дзве мовы сталі блізкімі мне змалку...»: [Верш] // Беларускі каляндар. 1970. Беласток; «Гасне ў цёмных зрэнках...»; «Глядзім мы рэдка ў сэрца глыбіню...»; «Беларусь, твая дачка я...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 49; На апошнім прыпынку: Апавяданне // Маладосць. № 8; ЛіМ. 8 жн.; На вуліцы Замкавай; Мужчыны ніколі не плачуць: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 2; «Нёман, пад лёдам крыштальна-сінім...»: [Верш] // Гродн. правда. 10 янв.; «Дрэва здрыганулася ад ветру...»: [Верш] // Звязда. 29 ліст.; Лялька дзядзькі Міколы; Аднакласніцы: [Апавяданні] // ЛіМ. 18 ліст.; Восеньскае: [Верш] // Чырв. змена. 30 снеж.

1970. «Беларусь, твая дачка...»: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Прадыслава: (Урывак з гістарычнай аповесці пра Ефрасінню Полацкую) // Голас Радзімы. № 24; «Жыву я ў гэтым горадзе...»; «Хлопчык у сне ўсміхаецца...»; «Крык асенні тужлівы, савіны...»; «Ізноў званок. А я не адзавуся...»: [Вершы] // Маладосць. № 10; Нгуен Тхі Цяу ў Мінску; «Вельмі па-дзіцячаму, наіўна...»: [Вершы] // Ра-

ботніца і сялянка. № 11; В'етнамская гераіня ў Мінску: [Верш] / / Гродн. праўда. 29 апр.; Мой горад: [Верш] / / Там жа. 25 июля; Майму сыну; «Так бывае поўначчу вясенняю...»: [Вершы] / / Там жа. 31 окт.; Сон-трава; Мой сын — мая найлепшая кар'ера...: [Вершы] / / ЛіМ. 26 чэрв.; Першыя крокі: [Апавяданне] / / Ніва. 4 студз.; Сыну: [Верш] / / Сел. газ. 29 нояб.; Маім аднагодкам: [Верш] / / Чырв. змена. 1 лют.

1971. Гродзеншчына: [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; Слова пра маці: [Верш] / / Беларусь. № 11; Талент і праца / / Там жа. № 12; Першыя крокі: Апавяданне / / Голас Радзімы. № 8; Бярозаўскія вячоркі / / Там жа. № 20; Першыя крокі; Ноччу: Апавяданні / / Маладосць. № 1; Прадыслава: Аповесць / / Там жа. № 12. Рэц.: А л е к с и е в и ч С. Сказ о Ефросинье Полоцкой / / Знамя юности. 1972. 24 нояб.; Ж и л и н с к и й Н. Просчеты одной повести / / Гродн. правда. 1972. 21 июня; П р а ш к о в і ч Л. Жыццяпіс Ефрасінні Полацкай / / ЛіМ. 1972. 11 лют.; «Над зямлёю роднаю...»; «Я — жанчына, і столькі гадоў мне...»: [Вершы] / / Полымя. № 3; Крынічка: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 8; Наваголняя ноч: [Верш] / / Гродн. правда. 1 янв.; Тры зоркі: [Верш] / / Там жа. 16 янв.; «Як здарова, што мне жыццё дае...»: [Верш] / / Там жа. 16 марта; «Пажоўклыя старонкі дакументаў...»: [Вершы] / / Там жа. 17 марта; Слова: [Верш] / / Там жа. 29 мая; Слова пра маці: Паэма / / Там жа. 14 авг.; Успамін аб леце: [Верш] / / Там жа. 16 нояб.; "Лісты, нібы хвіліны..."; Мост надзеі; Як яно мяне часамі душыць...: [Вершы] / / ЛіМ. 30 ліп.; Пошукі: [Верш] / / Сел. газ. 30 мая.

1972. «Позняй восенню ў бары цішыня...»: [Верш] / / Дзень паэзіі—72. Мн.; Сустрэча: [Верш] / / Зорка Венера. Мн.; Эстафета творчасці: [Нарыс] / / Беларусь. № 2; Пачастунак; Аладкі: [Верш] / / Вясёлка. № 5; [Рэц. на кн.: С у р н а ч е в М. Одна любовь. М., 1971] / / Неман. № 12; Прыгажосць; Балада пра лілею: (Паводле народнага): [Вершы] / / Полымя. № 11; Сімона: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 12; Кіргізія; Задоўга не раблюся я...; Дрэва здрыганулася ад ветру...; У чалавека такая прага...: [Вершы] / / ЛіМ. 4 лют.; Я багацейшай з тых прыйшла дарог... / / Там жа. 30 чэрв.; «Вы думаеце — я не сплю начэй...»; «Колькі было чаканняў...»; «У край няблізкі ішлі...»; «Пажоўклыя старонкі дакументаў...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 13 ліп.

1973. Кіргізія: [Верш] / / Братэрства. Мн.; «Ад булі, што клікалі Вольгай...»; «Жыве ў Светлагорску Жэнька...»; «Як здарова, што мне жыццё дае...»; «Вы думаеце, я не сплю начэй...»: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Поэзия высоких чувств: [Рэц. на кн.: З о р к а Венера. Мн., 1972] / / Неман. № 6; Рагнеда; «Навуцы цяпер усё проста...»; «Пахне кменам. Пахне цёплым сенам...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 9; Вяртаючыся да Галубка... / / ЛіМ. 12 студз.; Песня над Азярніцамі / / Там жа. 9 лют.; Такая ў яго прафесія...: [Нарыс] / / Там жа. 18 мая; Светлая душа: [Нарыс] / / Там жа. 1 чэрв.; Сустрэча: [Верш] / / Сел. газ. 10 июля; Маналог: [Верш] / / Чырв. змена. 25 сак.

1974. Бяссоніца; Жыцця і з ім, і без яго няма...: [Верш] / / Беларусь. № 3; Вясна: [Верш] / / Бярозка. № 3; «Мы шчыра жыццё раскідалі...»: 60 год з дня нараджэння Валянціна Таўлая / / Голас Радзімы. № 8; Ідучы па сваіх слядах: [Рэц. на кн.: Д у к с а М. Станцыя. Мн., 1974] / / Маладосць. № 11; Преодолеть инерцию:: [Рэц. на кн.: Б у р с о в І. Среда. Мн., 1972] / / Неман. № 3; В веках продолжат молодость мою...: [Рэц. на кн.: П е с н ь любви. М., 1971—72. Т. 1—2] / / Там жа. № 9; «Не ўвойдзеш двойчы ў адну раку...»; «Такой зімы ніколі не было...»; «Так расступіўся прада мною свет...»; «А што за нашым гарызонтам...»: [Вершы] / / Полымя. № 3; «Сыпце, сыпце маку на ўзыходзе...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 11; Маёй цётцы Аўгінні: [Верш] / / Сел. газ. 27 окт.

1975. Час спеласці; Рой: [Верш] / / Дзень паэзіі—75. Мн.; Плынь; Фрэска; Вясновае: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Петрукова гара: Паэма / / Бярозка. № 9; Святаслава: [Апавяданне] / / Голас Радзімы. № 26; У Міры; «Трымценне раптоўным грузам...»; «Глядзіцца ласкавае сонца ў шыбы...»; Той дзень; Маці: [Вершы] / / Маладосць. № 4; Услед за трасай: Нарыс / / Там жа. № 10; Жаданне і магчымасць : [Рэц. на кн.: М а к а р э в і ч В. Вечнае дрэва. Мн., 1974] / / Там жа. № 12; «Жоўты доннік дыхае на строме...»; Браслаў: [Вершы] / / Полымя. № 8; «І смешна, і трапна...»: [Рэц. на кн.: Ю р ч а н к а Г. Немеладычныя мелодыі. Мн., 1974] / / Там жа. № 11; «Сыпце, сыпце маку...»: [Верш] / / ЛіМ. 14 ліст.; У Батанічным садзе; Прыгажосць; «Глядзіцца ласкавае сонца ў шыбы...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 2 вер.; Радзіме; «Сусвет вібруе — і я...»; «На сонцы адкрытыя плямы...»: [Вершы] / / Там жа. 15 ліст.

1976. Перад касавіцай: [Верш] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Газакампрэсарная станцыя; Ноч; Адам Міцкевіч у Туганавічах: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Чуйнае; Магіла Багдановіча; Вугор; Вяртанне; «Званок абрынуўся, як вадаспад...»: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Хата з блакітнымі аканіцамі: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 1; Сёстры: [Апавяданне] / / Голас Радзімы. 16 снеж.; «Мой незвычайны горад...»; «Ад слова пакутую...»: [Вершы] / / Гродн. правда. 27 марта; «Шчаслівы Новы год» / / ЛіМ. 1 студз.; Каб глыбіня не дрыгвянела: [Рэц. на кн.: З у ё н а к В. Нача. Мн., 1975] / / Там жа. 30 ліп.; Адам Міцкевіч у Туганавічах: [Верш] / / Ніва. 16 мая; Паэзія, мяне ты не пакінеш... / / Чырв. змена. 8 вер.

1977. Прыйшла нячутна...: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; Рыгора гора: [Верш] / / Вясёлка. № 6; Чтоб не мелела глубина: [Рэц. на кн.: З у ё н а к В. Нача. Мн., 1975] / / Дружба народов. № 1; «Схватка света с силами тьмы...» / / Там жа. № 5; Вецер над стромай: Аповесць / / Маладосць. № 3; «Любоў душы маёй...» / / ЛіМ. 26 жн.; Тады пускай свой верш у свет / / Чырв. змена. 26 студз.; Дзень паэзіі ў Табольску; Лес; «Каб адшукаць цябе, я перакрочыў...»: [Вершы] / / Там жа. 28 жн.

1978. Кіргізія; «Ад грымот дрыжалі аканіцы...»: [Вершы] / / Адданасць. Мн.; Рагнеда: [Балада] / / Беларуская балада. Мн.; Шакаладка: Апавяданне / / Беларусь. № 1; Родного слова подмастерье... / / Дружба народов. № 11; [Рэц. на кн.: Д а л і д о в і ч Г. Міланькі / / Полымя. 1977. № 6, 7] / / Лит. обозрение. № 2; Галатэя; Каля Мірскага замка: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 5; Выспяванне душы: [Рэц. на кн.: Т у л у п а в а Н. Дабрадзея. Мн., 1977] / / Голас Радзімы. 9 сак.; Нявеста: Апавяданне / / Там жа. 27 ліп.; І вечнасця запоўнена імгненне... / / ЛіМ. 13 студз.

1979. О книге, которая осталась за книгой: [Рэц. на кн.: М а к а л ь П. Дотык да зямлі. Мн., 1975; М а к а л ь П. Поле. Мн., 1978] / / Лит. обозрение. № 8; Апоўначы, калі б'юць куранты; Дваццаць хвілін з Немезідай: [Апавяданні] / / Маладосць. № 5; Не раз сюды прыводзілі дарогі: [Нарыс] / / Там жа. № 11; Зоркі Узбекістана / / Там жа. № 12; «Дается детство нам как милость...»: [Рэц. на кн.: В е р б а В. Снежная горка. М., 1979] / / Неман. № 7; Па камертону праўды: [Рэц. на кн.: Б у р а ў к і н Г. Варта вернасці. Мн., 1978] / / Полымя. № 2; Перакат: Апавяданне / / Там жа. № 6; На воінскіх магілках; Галатэя; Голас; Лес: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 4 ліп.; Каб былі дастойныя / / ЛіМ. 29 чэрв.; Далучанасць да агульначалавечага / / Там жа. 23 ліст.; Чувство Родины: Лит. обозрение / / Правда. 12 мая; Добром жив человек / / Там жа. 5 окт.

1980. Цана: Апавяданне / / Беларусь. № 1; Роздум пад крысом вясёлкі: [Нарыс] / / Там жа. № 8; «Ваш сын стаў родны і нам»: [Нарыс] / / Там жа. № 9; Аўдыторыя — мільёны: [Інтэрв'ю] / / Там жа. № 12; «Людьми зваться!» / / Лит. обозрение. № 1; А я сонейка ратавала: Нарыс / / Маладосць. № 7; «А я солнышко спасала...» / / Гродн. правда. 19 янв.; Пачуць пра сваю зямлю / / Звязда. 2 ліст.; Ззяюць у бездані гісторыі / / ЛіМ. 12 вер.; Галатэя: [Верш] / / Сов. Бел. 8 марта.

1981. У Рыгора гора: [Верш] / / Вясёлка. Мн.; «Прымай, ралля, набраклае насенне...»; Асенні дзень; Быць непадзельнай; Ноч; Яна: [Вершы] / / Маладосць. № 12; Канцэрт: Апавяданне / / ЛіМ. 16 студз.; «Свае шукайма зоры...»: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н

Р. Вечалле. Мн., 1980] / / Там жа. 1 мая; Дрозд Міхед; Масля́кі; Зіма: [Вершы] / / Піянер Бел. 22 кастр.; Сіла народная: [Рэц. на: А н а н ь е в А. Годы без войны / / Новый мир. 1981. № 1, 2] / / Правда. 10 июня; «...Спяваю зару» / / Чырв. змена. 22 сак.; «Рака Канда іскрыцца блёсткамі...»; Голас: [Вершы] / / Там жа. 24 мая; Развітальнае: [Верш] / / Там жа. 12 жн.; «Шэршань знясілена б'еццa ў лісці...»; Нашчадкам Скарыны; Развітальнае: [Вершы] / / Там жа. 19 жн.; «Жывая страсць, жывая думка, жывы боль» / / Там жа. 18 ліст.; Подзвіг паэта / / Там жа. 9 снеж.

1982. Кіргізія: [Верш] / / Дзень паэзіі—82. Мн.; Голас Радзімы. 23 снеж.; Ласточка: Рассказ-быль / / Зов времени. М.; Свята паэзіі ў Табольску; Кіргізія: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Мастачка; Бразготкі: [Вершы] / / Вясёлка. № 12; «... А я солнышко спасала...»: [Нарыс] / / Молодой коммунист. № 5; Звезды Узбекистана: [Нарыс] / / Неман. № 11; Чарадзей слова / / Работніца і сялянка. № 11; Чистый лист для биографии: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Никитина / / Рабочая смена. № 3; Падарунак: Апавяданне / / ЛіМ. 10 вер.; «Погружаюсь в народную память»: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Козлович / / ЛГ. 10 марта; Зайкаў заплыў: [Верш] / / Піянер Бел. 9 снеж.; Нужно искать / / Правда. 31 мая; Ради светлой доли / / Сов. Бел. 7 июля; Чаму верш не надрукаваны / / Чырв. змена. 6 мая; Іскры паэтычнага агню / / Там жа. 7 вер.; Дзівосны свет гісторыі... / / Там жа. 26 кастр.; Іскрынкі яго цяпла / / Там жа. 3 ліст.; Мы ж з табой зялёныя яшчэ / / Там жа. 21 ліст.

1983. Мастачка; Дрозд Міхед; Бразготкі: [Вершы] / / Вяснянка. Мн., Янка-Запытанка: [Казка ў вершах] / / Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Залаты яблычак на сярэбраным сподку: Апавяданне / / Беларусь. № 2; «Яку-як» через столетия / / Неман. № 4; Талент вялікі, сапраўдны рускі... / / Полымя. № 2; У дзень прэм'еры; Ластаўка; Зачараваная півоня: Апавяданні / / Там жа. № 3; Крыштальны келіх падзеі: Апавяданне / / ЛіМ. 15 ліст.; Степан вернулся в село / / ЛГ. 23 февр.; Масля́кі: [Верш] / / Ніва. 30 кастр.; Пошук не апраўдаўся / / Чырв. змена. 3 лют.; Была любоў, была вернасць / / Там жа. 2 жн.; ...А цягнік грукоча...: Апавяданне / / Там жа. 15 вер.

1984. На гэтым полі: [Верш] / / За цябе, Радзіма! Мн.; Мой брат Цімка: Апавяданне / / Беларусь. № 3; Пад нагамі нашымі; Святаслава; Набег; Расанка; Песні маёй маці...; Ваўкалакам абярнуся: [Апавяданні] / / Маладосць. № 8; Сыну: [Верш] / / Неман. № 8; Размова: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 1; Завіруха: Апавяданне / / Звязда. 25 сак.; Зіма: [Верш] / / Ніва. 22 студз.; Янка-запытанка: [Верш]; Пад нагамі нашымі: Апавяданне / / Там жа. 28 кастр.

1985. Ластаўка: Апавяданне / / Апавяданне пра Вялікую Айчынную. Мн.; Маналог Людмілы Сечка, разведчыцы атрада імя Катоўскага: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Апоўначы, калі б'юць куранты: Апавяданне / / Цяпло на першацвет. Мн.; Памяць у крэдыт: П'еса ў адным акце / / Полымя. № 9; Сустрэча: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 3; Хата ў Забеллі: Апавяданне / / ЛіМ. 8 сак.; Зіма; Як ён завецца?; Зайчык і горка; Што можна?: [Вершы] / / Ніва. 10 лют.; Казка пра Паўліна: [Верш] / / Там жа. 17 сак.; Раніца; Мастачка; Конік; Шэршань: [Вершы] / / Там жа. 2 чэрв.; Дзяжурны; Як ён завецца?: [Вершы] / / Там жа. 16 чэрв.; Вадзянік: [Верш] / / Там жа. 30 чэрв.; Масля́кі: [Верш] / / Там жа. 7 ліп.; Аладкі: [Верш] / / Там жа. 4 жн.; Поверяя простотою / / Правда. 26 авг.

1.4.

Ш а й х о в Х. В тот необычный день: Фантаст. рассказы и повести / З узб. М., 1985 / Сааўт. пер. В.Нічыпарэнка.

М у м і н П. Яблык на ўсіх: [Вершы] / З узб. Мн., 1986.

1972. Дэгуцітэ Я. Літве: [Верш] / З літ. / / ЛіМ. 4 жн.; Б о к а ў В. Рэчка Росынька: [Верш] / З рус. / / Там жа. 15 вер.; С е н а т о в і ч А. Ацэтатны шоўк: [Верш] / З укр. / / Чырв. змена. 22 кастр.

1973. А л е й н і к М. Зязюльчыны гады / З укр. / / ЛіМ. 24 жн.

1976. Д ж у с у е ў С. На беларускай зямлі: [Вершы] / З кірг. / / Чырв. змена. 30 ліст.

1977. Д з е г у ц і т э Я. «Першыя лісткі...»; Маці Пірчупіса; Папялушка; На далоні зямлі; Літве; «Я вершы не хачу пісаць...»; Паўночнае лета; Сосны Нерынгі; Ілюзія паўночнага неба; «Багаткі не здзьмухні пушок...»: [Вершы] / З літ. / / Літоўская савецкая паэзія: У 2 т. Мн., 1977. Т. 2; Д ж у с у е ў С. На беларускай зямлі: [Верш] / З кірг. / / Маладосць. № 11; А б а к і р а ў Б. Подзвіг; Хусцінкі: [Вершы] / З кірг. / / ЛіМ. 26 жн.

1978. Н а р з у л а е ў Н. Арык; «Чаго шукаю — гэта вы, сябры...»: [Вершы] / З узб. / / Голас Радзімы. 6 крас.

1979. Д ж у с у е ў С. Калі прыходзіць бяда: [Верш] / З кірг. / / Далягляды. Мн.; І с ф а н д з і я р. Віна: Апавяданне / З каз. / / Работніца і сялянка. № 3.

1980. А р ы п а ў А. Восень на Узбекістане; Слухаючы «Мунаджот»; Н а р з а л у е ў Н. Арык; Чаго шукаю — гэта вы, сябры: [Вершы] / З узб. / / Далягляды. Мн.; А х у н а в а Э. Вясёлка; Х а д ж ы е в а А. Помнік горнаму казлу на вяршыні; Калі ты побач...: [Вершы] / З узб. / / Работніца і сялянка. № 8.

1982. М у р а т а л і е ў М. Надзея: Апавяданне / З каз. / / Братэрства. Мн.; І с ф а н д з і я р. На здымках: Апавяданне; К а р ы е ў М. Начны госць: Апавяданне; З у л ь ф і я. Жаночае шчасце; А р ы п а ў А. Светлых дзён пажадаю; А л і М. «Калісці жыў Хаям...»; Н а р з у л а е ў Н. Танцуе Гульчахра; Д ж а б а р а ў Д. Ноч на бахчы: [Вершы] / З узб. / / Беларусь. № 6; К а п у ц і к я н С. Народу майму: [Верш] / З арм. / / Там жа. № 10; Ш а м і р з а е ў А. Чалавек і леў: Апавяданне / З узб. / / Бярозка. № 4; А б а к і р а ў Б. Кіргізіі; Д ж у с у е ў С. Атбашы; Сын круглай юрты: [Верш] / З кірг. / / Звязда 10 ліп.; А б і д ж а н А. Сказка о том, как Волк стал доктором: [Верш] / С узб. / / Зорька. 27 авг.; Б р у т а н е В. Матывы новага гарадскога раёна; «Ідуць, пасміхаючца дзёрзкія, яркія...»: [Вершы] / З лат. / / Чырв. змена. 17 лют.; Д ж у с у е ў С. «Калі бяда руйнуе ўшчэнт жытло...»: [Верш] / / З кірг. / / Там жа. 30 снеж.

1984. В а ў ч о к М. Гарпіна; Ц я с л е н к а А. Вучань: Апавяданні; І в а н е н к а А. Казка пра маленькага Піка / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; А в і ж у с І. Зачараваны конік: Апавяданне / З літ. / / Бурштынавы пацеркі. Мн.; Б р у т а н э В. Матывы новага гарадскога раёна; «Ідуць, пасміхаючца...»; Песня пеўня; Будзённыя шэрыя тапачкі: [Вершы] / З лат. / / Латышская савецкая паэзія: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1.

1985. І с ф а н д з і я р. Віна: Апавяданне / З узб. / / Братэрства. Мн.; Б а л к в а д з е М. Прыгожая дарога; Э л і а з і ш в і л і М. Цот і лішка: [Апавяданні] / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.; М у м і н П. Прыгоды хлопчыка Ірыскі: П'еса ў дзвюх дзеях / З узб. / / Плошча Перамогі. Мн.

1.5.

На англійскую мову. Lilith; «You think that sleepless nights are still my part?..»; To My Son / Transl. W. May / / Fair Land of Byelorussia. M., 1976; Verse / Transl. V. Rich / / J. of Byelorus. Studies. 1976. Nr 4.

На венгерскую мову. [Versei] / / Szovjet Irodalom. 1984. N 2.

На канада мову. [Верш] / Пер. Б.Хінгамірэ / / Антalогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На кіргізскую мову. Эртен менен; Мен Унутам / Котор. Б.Абакіров / / Ала-Тоо, 1978. № 5.

На латышскую мову. Sokolades Tafelite: Stasts / Atdz. T. Rullis / / Zvaigzne. 1982. N 22.

На літоўскую мову. Rugpjucio nakti; Medaus kvapas; Kaimui; Rytas / Vert. M.Karciauskas / / Nemunas. 1973. Nr 11.

На нямецкую мову. Zwanzig Minuten mit Nemesis / Übers. B. Schröder / / Erlesenes: 5. Erzählungen. Berlin, 1982.

На польскую мову. Jak ty kłujesz / Tł. J.Huszcza / / Odgłosy. 1970. Nr 38; Jak ty kłujesz, słowo «sierota»! / Tł. J.Huszcza / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; To ja — kobieta / Tł. J.Huszcza / / Poezja. 1974. Nr 9;

Matka / Tł. J.Huszcza // Odgłosy. 1977. Nr 45; Idzie jesień; Wy myślicie, że nie śpie / Tł. J.Czopik // Poezja. 1977. Nr 10; Mickiewicz w Tuhanowiczach / Tł. T. Chróścielewski // Przyjaźń. 1982. Nr 41; Czerwony śnieg / Tł. M. Putrament // Przyjaźń. 1984. Nr 14.

На рускую мову. Крыло: Стихи / Пер. С.Кузнецова. М., 1976. Рэц.: Богданов Ю. Живое чувство сопричастности // Неман. 1977. № 5.

Ветер над кручей: Рассказы и повесть. М., 1980. (Молодые голоса). Рэц.: Зурабова К. // Лит. обозрение. 1981. № 8; Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 22 мая; Тулупова Н. Правда судеб человеческих // Неман. 1981. № 8; Чкония Д. И совесть, и память // Дружба народов. 1982. № 3.

Узелок Святогора: Повесть, рассказы / Пер. авт. и И.Маткаримов. М., 1986.

За морем Хвалынским: Ист. роман / Пер. Г.Нужкова. М., 1991.

Лесная дорога: [Верш] // Во славу Родины. 1959. 22 нояб.; Лес: [Верш] / Пер. А. Николаев // Молодая гвардия. 1967. № 3; На остановке: Рассказ // Гродн. правда. 1968. 28 сент.; Первые шаги: [Апавяданне] // Там жа. 1969. 29 нояб.; Начало дня: [Верш] // Знамя юности. 1971. 12 марта; Первые шаги: Рассказ // Волга. 1972. № 9; Запах меда; Августовской ночью; «Почему-то мне верится...»; «В полях вечерних...»; Утро; Деревне; Горячий полдень: [Вершы] / Пер. И.Бурсов, И.Василевский, Л.Гончарова // Неман. 1972. № 3; Августовской ночью: [Верш] / Пер. И.Бурсов // Студенческий меридиан. 1973. № 8; Живет в Светлогорске Женька...: [Верш] // Комс. знамя. 1975. 18 июня; Тропы в юность нелегки...; «Жила я с детства сиротой...»; Предосеннее; «Вы думаете, я не сплю, не ем?..: [Вершы] / Пер. С.Кузнецова // Дружба народов. 1976. № 9; Поиск: »Может, неумело и наивно...“; «Чуть розовата, солнышком любима...»; «Мне жизнь теперь...»; «Вы думаете...»; «Судьба добра: нет-нет и повезло...»; Мгновенье; «Кружит бабье лето...»; Живет в Светлогорске Женька...; «Оскорбляли мой край родимый...»; Сыну: [Вершы] / Пер. И.Михайлов // Неман. 1976. № 3; Предосеннее: [Верш] / Пер. С.Кузнецова // Избр. страницы. М., 1978. Т. 2; В полночь, когда бьют куранты: Рассказ / Пер. И.Маткаримов // Дружба народов. 1979. № 4; «До слез единственная в пройденном...»; У Полярного круга; Браслав; Мицкевич в Тугановичах; Весна: [Вершы] / Пер. В.Сидельников // Неман. 1979. № 3; Первые шаги: [Апавяданне] / Пер. И.Маткаримов // Ферг. правда. 1979. 23 янв.; Утро; Деревне: [Вершы] / Пер. И.Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Княжеские груши: [Апавяданне] / Пер. авт. // Дружба народов. 1981. № 1; Двадцать минут с Немезидой: [Апавяданне] / Пер. авт. // Неман. 1981. № 9; Перекат: Рассказ / Пер. И.Маткаримов // Проза молодых. М., 1982; Поиск: [Верш] / Пер. И.Михайлов // Аврора. 1982. № 11; Подарок: Рассказ // Сов. женщина. 1982. № 9; Им; Поиск; «Чуть розовата, солнышком любима...»; «Вы думаете, я не в силах спать?»; «Над землею морозною...»; «Судьба добра: нет-нет — и повезло...»; «Бабье лето кружит паутинки...»: [Вершы] / Пер. И.Михайлов // Беларусь моя. Л., 1983; Вторая весна: [Верш] / Пер. В.Моргулис // Неман. 1983. № 3; Крестьянская кровинка; Она; Весна: [Вершы] // Комсомолец Узб. 1983. 4 марта; Из книги «Перекат»: Премьера; Его брат Тимка; Возвращение: [Апавяданні] // Неман. 1984. № 5; Встреча: Рассказ // Гродн. правда. 1984. 10 нояб.; Лит. Россия. 1985. 8 марта.

На славацкую мову. Plutčina / Přel. I.Hlinieká // Smena. Bratislava, 1982.

На ўзбекскую мову. Немезида билан йигирма дакика: [Апавяданні і аповесць]. Тошкент, 1985.

Карз: [Апавяданне] / Тарж. И.Султанов // Ёшлик. 1983. № 3; Эркаклар йиғламайди...: [Верш] / Тарж. С.Джаббар // Тошкент окшами. 1983. 16 февр.

На ўкраінскую мову. Близькі дві мови змалечку словами; В кожнім листі е душа: [Вершы] / Пер. П.Засенко // Калинові мости. К., 1969; Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; «Мій син — моя найкращая кар'єра...: [Верш] / Пер. В.Щербонос // Комс. гарт. 1975. 24 черв.; Водяник: [Верш] / Пер. А.Осипчук // Лісова колиска. К., 1979; Перекат: [Апавяданне] / Пер. Б.Чайковський // Рідня. К., 1980; Кришталева чаша надії: Оповідання / Пер. О.Ярошенко // Молодь Укр. 1984. 25 бер.

1.6.

Вясёлка над арыкам: Вершы, апавяданні, казкі ўзб. пісьменнікаў. Мн., 1985. (Б-ка дзіцячай літ. народаў СССР) / Скл. ў сааўт.

Дзень міру: Вершы бел. паэтаў. Мн., 1986 / Скл.

Первое свидание: Рассказы. Мн., 1986 / Скл.

Зульфия. Идти путем добра // Лит обозрение. 1981. № 10 / Зап.; Уладзіміраў С.Добра, што ў нас такія сябры // Чырв. змена. 1983. 26 лют. / Зап.

2.3.

На беларускай мове. Айзенштат Г. Раскрываючы сэрца // Вяч. Мінск. 1981. 10 жн.; Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 56—57; Багдановіч І. Праз мінуўшчыну — у сучаснасць // ЛіМ. 1980. 31 кастр.; Бачыла А. Чыстыя расінкі пачуцця // Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985; Быкаў В. Вольга Іпатава // Быкаў В. Праўдай адзінай. Мн., 1984; Марціновіч А. Сіла выпрабаванняў // Полымя. 1982. № 4; Марчанка С. Скажы сваё слова // Работніца і сялянка. 1980. № 8; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Рэутовіч Т. Новыя імёны // Голас Радзімы. 1970. № 51; Шамякіна Т. У імкненні да ідэалу // Полымя. 1983. № 7.

На польскай мове. Wolha Ipatawa // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. Бечик В. Обретение высоты: Заметки о поэзии тридцатилетних // Неман. 1981. № 3; Быков В. От поэзии к прозе // Ипатова О. Ветер над кручей, М., 1980; Егоренкова Г. Победители и побежденные // Неман. 1982. № 1; Лойко О. Племя младое и знакомое // ЛГ. 1970. 24 июня.

2.4.

На рускай мове. Карпов А. Пережить воскресенье: Режиссерский сценарий худож. фильма по мотивам повести О.Ипатовой «Узелок Светогора». Мн., 1987.

В.М.Грышкевіч.

ІПАЦІЙ ПАЦЕЙ

Іпацій (свецкае імя Адам) Львовіч Пацей (12.4.1541, Ружанка над Бугам каля Владавы, Польшча — 18.8.1613, Уладзімір Валынскі; пахаваны ў кафедральным саборы), царкоўна-палітычны дзеяч Вялікага княства Літоўскага, уніяцкі мітрапаліт, пісьменнік-палеміст.

Нарадзіўся ў праваслаўнай шляхецкай сям'і. Прозвішча Пацей паходзіць ад імя дзеда Пацея Тышкевіча, падляшскага ляснічага, родавым маёнткам якога было неіснуючае цяпер Каранёва ў Камянецкім пав. Брэсцкага ваяв. Бацькамі Іпація Пацея былі Леў Тышкевіч, у 1537—46 прыдворны каралевы Боны Сфорца, а пасля літоўскі пісар, і Ганна, дачка Андрэя Лозкі, намесніка брэсцкага кашталяна. Пасля смерці бацькі (1550) і другога шлюбу маці з смаленскім кашталянам Д.Пацам апекуном Іпація стаў князь М.Радзівіл Чорны. Знаходзячыся пры двары гэтага магната, Іпацій скончыў кальвінскую школу. Атрымаўшы практычную падрыхтоўку да палітычнай дзейнасці, праз пэўны час стаў сакратаром свайго апекуна. Выказваліся меркаванні, што вучыўся ў Кракаўскім універсітэце, аднак пацвярджэння гэтаму ў гістарычных крыніцах няма. Атрымаўшы ў спадчыну Ружанку, у 1561 ажаніўся з дачкой князя Ф.Галоўкі Астрожацкага Ганнай. Дзякуючы добрай адукацыі і ўплывовым апекунам Іпацій пачаў адыгрываць значную ролю ў Брэсцкім ваяв.: прадстаўляў яго на Люблінскім сейме 1569, дзе падпісаў акт уніі Вялікага княства Літоўскага з Польскім каралеўствам. На пачатку 1577 атрымаў пасаду брэсцкага суддзі. У 1578—79 прымаў удзел у баях з маскоўскімі войскамі пад Полацкам. Пасля смерці Стафана Баторыя ўваходзіў у склад каптуровага суда Брэсцкага ваяв. 2.12.1588 кароль Сігізмунд III Ваза прызначыў яго брэсцкім кашталянам. У 1573 ці 1574, відаць, пад уплывам жонкі Пацей вярнуўся ў праваслаўе. У час знаходжання ў Рэчы Паспалітай канстанцінопальскага патрыярха Ераміі (1588) выступіў з ініцыятывай пачаць перагаворы аб царкоўнай уніі. На працягу 1590—92 прымаў актыўны ўдзел у рабоце праваслаўных сінодаў, падтрымліваў дзейнасць царкоўных брацтваў (быў членам Львоўскага і заснавальнікам Брэсцкага). Пасля смерці жонкі (1592) пастрыгся ў манахі пад імем Іпацій, а пасля смерці ўладзімірска-брэсцкага епіскапа Мялеція Храптовіча пры падтрымцы князя Канстанціна (Васіля) Астрожскага на пачатку 1593 заняў вакантную кафедру. У сярэдзіне 90-х гадоў 16 ст. актывізавалася справа наконт уніі праваслаўнай царквы з каталіцкай, гарачым прыхільнікам якой быў Іпацій. У 1595 ён апублікаваў ананімна ў Вільні ў абарону аб'яднання дзвюх цэркваў свой першы публіцыстычны твор «Унія...», а ў канцы таго ж — пачатку 1596 у складзе спецыяльнай дэлегацыі ездзіў у Рым для канчатковага вырашэння з папскім тронам пытання пра унію. У 1596 быў адным з арганізатараў і чынным удзельнікам Брэсцкага царкоўнага сабора і падпісаў акт уніі. Прызначаны ў 1599 уніяцкім мітрапалітам, Іпацій энергічна стаў праводзіць у жыццё рашэнні Брэсцкага сабора, настойліва імкнуўся падпарадкаваць сваймy ўплыву праваслаўнае духавенства і веруючых, словам і справай змагаўся за пашырэнне і ўмацаванне уніі. У тым жа 1599 атрымаў пасаду архімандрыта Кіева-Пячорскай лаўры, ад якой быў вымушаны ў 1605 адмовіцца на карысць Елісея Плецянецкага. Тады ж атрымаў прывілей на валоданне Ляшчынскім манастыром ля Пінска. Праводзіў вялікую прапагандысцкую работу і ў свецкім асяроддзі, удзельнічаў у розных сейміках, сеймах, трыбуналах, дзе вёў зацятую барацьбу з праціўнікамі уніі.

Нецярпімасць і націск Іпація выклікалі незадавальненне не толькі сярод праваслаўнага духавенства, але і патрыятычна настроенай часткі праваслаўнай шляхты (асабліва на Валыні). Яна абвінавачвала Іпація ў парушэнні грамадскага спакою і законаў, у насіллі, выклікала яго на сеймавы суд і нават патрабавала адхілення ад пасады мітрапаліта. Шмат увагі аддаваў царкоўна-арганізацыйным справам, імкнуўся падпарадкаваць сваёй уладзе царкоўныя брацтвы, у т.л. Віленскае праваслаўнае брацтва св. Духа. Не жадаючы падпарадкоўвацца Іпацію, яно выступіла супраць яго і выклікала ў віленскі трыбунал, які сваім рашэннем вызваліў брацтва ад паслушэнства уніяцкаму мітрапаліту. Калі ж кароль скасаваў рашэнне трыбунала, брацтва выклікала Іпація на сеймавы суд (1606). На гэтым сейме пры падтрымцы канцлера Вялікага кня-

ства Літоўскага Льва Сапегі і каталіцкага біскупа Іпацій здолеў сарваць імкненні праваслаўных ліквідаваць царкоўную унію. Сейм 1607, нягледзячы на просьбы і пратэсты Іпація, фактычна прызнаў рэальнае існаванне праваслаўнай царквы ў Рэчы Паспалітай. Сваё незадавальненне дзеяннямі праваслаўнага брацтва св. Духа ён выказаў у вострапубліцыстычным творы на польскай мове «Увaскрэшаны Налівайка» (1607; аўтарства спрэчнае). На гэтым цяжба мітрапаліта з Віленскім брацтвам не скончылася. У 1609 Іпацій пачаў на яго новы наступ. У выніку справа дайшла да прамой сутычкі, у якой мітрапаліт быў паранены: засланяючыся ад шаблі рэлігійнага фанатыка, ён страціў два пальцы на левай руцэ. З гэтага часу яго грамадская актыўнасць прыкметна аслабла. Вядучую ролю ва уніяцкім лагеры стаў адыгрываць яго намеснік Іосіф Вельямін-Руцкі.

Іпацій жыў у гушчы напружанай царкоўна-рэлігійнай барацьбы канца 16 — пачатку 17 ст. Як адзін з галоўных лідэраў прауніяцкага лагера і заснавальнікаў уніяцкай царквы ў Беларусі і Украіне ён горача абараняў прынцыпы і пазіцыі, якія, з яго пункту гледжання, былі апраўданы ў надзвычай складаных культурна-гістарычных умовах грамадска-палітычнага развіцця краіны ў эпоху Контррэфармацыі. Быў неардынарнай асобай, смелым, рашучым, мэтанакіраваным чалавекам. Меў талент бойкага, дасціпнага пісьменніка-палеміста, які добра валодаў пяром, любіў ужыць рэзкае, часам грубаватае прастамоўнае слова. Пісаў па-беларуску і па-польску. Аўтар шэрагу палемічных твораў вострай крытычнай накіраванасці, напісаных на розныя надзённыя тэмы, у прыватнасці ў абарону Брэсцкага сабора і уніі, супраць «Апокрысіса» Х.Філалета ("Антырызіс") і Віленскага брацтва. Яго пяру належаць шматлікія лісты, прамовы-пропаведзі, граматы, павучанні і інш. Лічыцца аўтарам «Водпісу на ліст нейкага Клірыка Астрожскага» (1599). Іпацію прыпісваюцца творы «Размова берасцяніна з братчыкам» (1603), «Ерасі, невуцтва і палітыка паноў і мяшчан віленскага брацтва» (1608), якія не захаваліся. Мяркуюць таксама, што ён пераклаў з польскай мовы на беларускую шэраг твораў П.Скаргі, прысвечаных Брэсцкаму сабору 1596, якія ў 1597 былі выдадзены ў Вільні пад агульнай назвай «Описанье и оборона събору руского берестейского».

А.Ф.Коршунаў, В.А.Чамярыцкі.

Бібліяграфія

1.2.

Уния альбо выклад преднейших арьтыкулов ку зьодноченью греков с костелом рымским належащых. Вильно, 1595.

Unia, albo wykład przedniejszych artykułow ku zjednoczeniu greków z kosciołem rzymskim należących. Wilno, 1595.

Synopsis, zawierający w sobie opisanie Synodu Brzeskiego. Б. м., [1596] / Аўт. спрэчнае.

Справедливое описанье поступку и справы... Вильно, 1597 / Аўт. спрэчнае.

Антиррризис. Вильно, [каля 1599] / Аўт. спрэчнае.

Antirrisis, albo apologja przeciwko Krzystofowi Philaletowi. Wilno, 1600 / Аўт. спрэчнае.

Оборона собору флорентийского. Вильно, 1604 / Аўт. спрэчнае.

O przywilejach nadanych od królów polskich... które świętą unie wielce zalecają i potwierdzają. Wilno, 1605.

Poselstwo do papieża rzymskiego Sixta III od duchowieństwa i od książąt i panów ruskich w r. 1476. Wilno, 1605.

Гаръмония альбо согласие веры, сакраменьтов и церемоней святое восточное церъкви с костелом рымъским. Вильно. 1608.

Relacya y uważenie postępków niektórych około Cerkwi ruskich wileńskich roku 1608 y 1609 Wilnu wszystkiemu wiadomych... Б.м., [1609?].

Prawa i prywileje od królów Polskich y wielkich xiążat Litewskich nadane obywatelom korony Polskiej y W.X.Lit. religiey greckiej, w jedności z kościołem rzymskim będącym. Wilno, 1632.

Kazania y homilije. Supraśl, 1674.

Kazania y homilije męża bożego nieśmiertelnej sławy y pamięci Hipacyusza Pocieja... Supraśl, 1714.

1.3.

1610. List do prawosławnych / / Skarga P. Na threny i lament Theophila Orthologa... Kraków.

1851. [Лісты, пасланні] / / Акты, относящиеся к истории Западной России. Спб. Т. 4 С. 66—71, 77—82, 85—90, 92—93, 97—99, 175—176, 182—183, 188—189, 196—200, 202—203, 245—246, 248—249, 262—264, 312—313, 429—432.

1863. [Лісты, граматы...] / / Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. Спб. Т. 1. С. 266—267, 280—289.

1865. [Лісты, граматы...] / / Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. Спб. Т. 2. С. 3—5, 7—8, 10—12, 29—31, 34—38, 42—49, 53—57, 60—65.

1866. Выпись из книг оршанского замка жалобы управляющего имениями митрополита Ипатия Потея на монахов киево-печерского монастыря, что они при заступничестве казаков и киевских мещан не позволили ввести его во владение имений, 1599; Грамота митрополита киевского и галицкого Ипатия Потея Антонию Грековичу на архимандрию Вогдутицкую и на киевскую протопопию 1610 года, генваря 22 дня / / Вестн. Зап. России. Т. 4. № 8.

1882. Гармония восточной церкви с костелом римским... / / Памятники полемической литературы в Западной Руси. Спб. Т. 7. Кн. 2. (РИБ).

1883. [Лісты, граматы...] / / Архив Юго-Западной России. К. Т. 4. Ч. I. С. 208—211, 220—221, 301—303, 306—313, 320—331, 338—340, 352—357, 388—396, 411—415, 424—430; [Ліст да К.Радзівіла] / / Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники. К. Т. I.

1892. [Лісты да Льва Сапегі] / / Archiwum domu Sapiehów. Lwów.

1903. Антиризис, или Апология против Христофора Филалета в двух текстах: западно-русском (1599 г.) и польском (1600 г.); Лист... к князю Константину Константиновичу Острожскому; Отпис на лист неякого Клирика Острозского / / Памятники полемической литературы в Западной Руси. Пб., Т. 19. Кн. 3. (РИБ).

1906. Relacia y Uwazenie... / / Студинський К. Пам'ятки полемічного письменства кінця XVI и поч. XVII в. Львів. Т. 1.

1923. З «Жыцця Генадзія, Патрыярха Канстанцінопальскага»: [Урывак] / / Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня.

1.4.

[Скарга П.]. Описанье и оборона събору руского берестейского / С пол. Вильно, 1597.

2.2.

На лацінскай мове. Documenta unionis Berestensis eiusque auctorum (1590—1600). Romae, 1970.

На польскай мове. Chodynicki K. Kościół prawosławny a Rzeczpospolita Polska (1370—1632). Warszawa, 1934.

Krukowski J. Krytyczny rozbiór Kazań i homilij Hipacyusza Pocieja metropolity Kijowskiego, halickiego i całej Rusi. Lwów, 1899.

L e w i c k i K. Książe Konstanty Ostrogski a unia brzeska 1596 r. Lwów, 1933.
L i k o w s k i E. Unia brzeska (1596). Warszawa, 1907.
S t u d z i ń s k i C. Pierwszy występ literacki Hypacjusza Pocieja. Lwów, 1902.
На рускай мове. Ж у к о в и ч П. Сеймовая борьба православного западно-русского дворянства с церковной унией / до 1609 г./, Спб., 1901.
Х а р л а м п о в и ч. К. Западнорусские православные школы XVI и начала XVII века... Казань, 1898.
На украінскай мове. В т р и с т а л і т т е смерти митрополита Іпатія Потія. Львів, 1914.
З а г а й к о П. Українські письменники-полемісти кінця XVI — початку XVII ст. в боротьбі проти Ватікану і унії. К., 1957.
С т у д и н с ь к и й К. Пам'ятки полемічного письменства кінця XVI і поч. XVII в. Львів, 1906. Т. I.
Ч у б а т и й М. Митрополит Іпатій Потій, апостол церковноі едности. Львів, 1913.
2.3.
На беларускай мове. В о л ь с к і В. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мн., 1952. С. 126—130; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. I. С. 283—285, 305—306; Л а р ч а н к а М. Літаратура канца XVI — першай паловы XVII ст. / / Ахрыменка П., Ларчанка М. Старажытная беларуская літаратура. Мн., 1968; М а й х р о в і ч С. Нарыс гісторыі старажытнай беларускай літаратуры XVI—XVIII ст. Мн., 1980. С. 133—134.
На нямецкай мове. A m m a n A. Der Aufenthalt der ruthenischen Bischofe Hypathius Pociej und Cyrillus Terlecki in Rom in Dezember und Januar 1595—1596 / / Orientalia Christiana Periodica. Roma, 1945. Nr 11.
На польскай мове. H i s t o r i a Kościoła w Polsce. Poznań; Warszawa, 1974. T. 1. Cz. 2. S. 266—269, 282—286, 292—296; K i s z k a L. Żywot męża bożego pamięci nieśmiertelnej Hypacyusza Pocieja / / Kazania y homilije męża bożego niesmiertelnej sławy y pamięci Hypacyusza Pocieja. Supraśl, 1714; R y c h c i c k i J. Piotr Skarga i jego wiek. Kraków, 1850. T. 2. S. 519—524; S t u d z i ń s k i C. Polemiczne pismo Pocieja / / Przegląd powszechny. 1897. T. 3; Testament Hipacego Pocieja i Genealogia imienia naszego... / / Prz. Poznański. 1860. T. 30; T r e t i a k J. Piotr Skarga w dziejach i literaturze Unii Brzeskiej. Kraków, 1912. S. 209—232; Z i e l e ń s k i L. Pociej Adam Hippacy, metropolita Kijowski / / Lwowianin. 1841.
На рускай мове. А . Т . Отрывок из истории унии в Белоруссии / / Виленский календарь на 1885 год. Вильна, 1884; А - с к и й . Гедеон Балабан: (Биографический очерк) / / Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. 1864. Т. I. № 1, 2; А п о к р и с и с Христофора Филалета / / Вестн. Зап. России. 1870. Т. 3. № 7; А ф о н с к и й П. Что такое уния, как она началась и как окончилась?: (Исторический рассказ для народного чтения) / / Мин. епарх. вед. 1889. № 7—9; Б е д р и ц к и й Н. Литературная полемика православных с протестантами в юго-западной Руси в XVI и XVII вв. / / Там жа. 1888. № 2, 5, 18; Б е л е ц к и й А. Родопроисхождение Западнорусского митрополита Иосифа II Солтана / / Там жа. 1895. № 16—17; Г о л е н ч е н к о Г. Литературная полемика XVI — первой пол. XVII вв. / / Из истории книги, библиотечного дела и библиографии в Белоруссии. Мн., 1972. Вып. 2; Д о к у м е н т , касающийся отношения к православию польского духовенства и администрации / / Вестн. Зап. России. 1871. Т. I. № 3; Д о к у м е н т ы для истории унии / / Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. 1864. Т. I. № 3; Д о к у м е н т ы , относящиеся к эпохе унии / / Вестн. Юго-Зап. и Зап. России. 1864. Т. I. № 1; Ж а л о б а , записанная в главные книги минского трибунала, православных монахов Павла и Пафнутия на униатского митрополита Ипатия Потея, который преследует их и наносит разным лицам нестерпимые обиды, — 1609 года, октября 29 дня / / Вестн. Зап. России. 1866. Т. 4 № 10; Ж у к о в и ч П. Последняя борьба духовенства митрополичьей епархии с Потеем и унией (1609—1611) / / Христианское чтение. 1901. № 2; З а в и т н е в и ч В. Палинодия Захарии Копыстенского... Варшава, 1883. С. 103—110, 163—174; И . А . Западно-русские православно-церковные братства / / Вестн. Зап. России. 1870. Т. 2. № 5; И в а н о в с к и й К. Виленская святая и чудотворная икона Божией Матери / / Виленский календарь на 1896 год. Вильна, 1895; И е з у и т Петр Скарга / / Мин. епарх. вед. 1912. № 21; Извлечение из газет и журналов... / / Вестн. Зап. России. 1870. Т. 2. № 4; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 164—167, 170—173; К . Ш . Церковная уния: (Краткий историч. очерк) / / Виленский календарь на 1889 год. Вильна, 1888; К а р с к и й Е. Белорусы. Пг., 1921. Т. 3. Вып. 2. С. 198—200; Квит возного виленского Яна Кильбора, которым объявлено митрополиту Ипатию Потею, что он зовется на суд сейма вольного королевского, православными братствами. 1605 года, октября 22 дня / / Вестн. Зап. России. 1866. Т. 4. № 10; К о н о п л е в Н. Вопрос о родопроисхождении Западно-русского митрополита Иосифа II Солтана / / Мин. епарх. вед. 1897. № 10; Я г о ж. Предстоящее в 1896 г. римско-католическое торжество по случаю трехсотлетнего юбилея Брестской унии / / Там жа. 1895. № 22; К о я л о в и ч М. Борьба униатского митрополита Ипатия Потея с литовско-русскими православными с 1599 по 1613 год / / Христианское чтение. 1860. № 2; Я г о ж. Литовская церковная уния. Спб., 1861. Т. 2. С. 54—79; К р а ч к о в с к и й Ю. Очерки униатской церкви / / Чт. ОИДР. 1871. № 1; К у л ь ч и н с к и й И. Съезды базилиян в Западной Руси / / Вестн. Зап. России. 1870. Т. 2. № 4; Л е в и ц к и й О. Ипатий Потей, киевский униатский митрополит / / Памятники русской старины в Западных губерниях империи. 1885. Вып. 7; М а к а р и й . История русской церкви. Спб., 1879. Т. 9. С. 502, 534—541, 548—689; 1881. Т. 10. С. 262—265, 303—413; Н . П . [Петров Н.] Об учреждении Ипатием Потеем униатской капитулы во Владимире Волынском / / Труды Киевской духовной академии. 1869. № 6; Н а ч а л о унии в юго-западной России / / Православный собеседник. 1858. Ч. 3; Н е д е л ь с к и й С. Униатский митрополит Лев Кишка и его значение в истории унии / / Лит. епарх. вед. 1893. № 46, 47, 49—51; 1894. № 1, 8, 10, 11, 15, 16, 19, 23, 28, 29, 38, 39; П а ш к е в и ч М. Князь Богдан Матвеевич Огинский, защитник православия в первые времена унии / / Там жа. 1903. № 26—27; П е р е п е ч и н В. «Наука» святого Кирилла Лукариса о противной унии (неисследованный памятник западно-русской историко-полемической литературы) / / Мин. епарх. вед. 1894. № 1—10; П е р е п и с к а литовского канцлера Льва Ивановича Сапеги / / Лит. епарх. вед. 1893. № 9; П е т р о в Н. Супрасльский монастырь как защитник православия в XVI и в начале XVII века / / Виленский календарь на 1896 год. Вильна, 1895; П о д о к ш и н С. Реформация и общественная мысль Белоруссии и Литвы: (Вторая половина XVI — начало XVII в.). Мн., 1970. С. 179—181; С и н я в с к и й С. Константин Иванович и Константин Константинович князья Острожские / / Виленский календарь на 1891 год. Вильна, 1890; С о к о л О. Политическая и правовая мысль в Белоруссии XVI — первой половины XVII в. Мн., 1984. С. 118—119; С ц е п у р о Д. Виленское Святодуховское братство в XVII и XVIII столетиях / / Труды Киевской духовной академии. 1898. № 11; Т - ч А. Виленский Свято-Духовский монастырь: (Историч. очерк) / / Виленский календарь на 1892 год. Вильна, 1891; Т р и п о л ь с к и й Н. Униатский митрополит Ипатий Поцей и его проповедническая деятельность / / Труды Киевской духовной академии. 1877. № 9—12; 1878. № 2; Ч е м е р и ц к и й В. Белорусская литература / / История всемирной литературы: В 9 т. М., 1985. Т. 3; Ю р а ш к е в и ч А. Общий взгляд на западно-русскую униатскую церковь до и во время воссоединения униатов с Православною церковью в 1839 году / / Мин. епарх. вед. 1889. № 13.
На ўкраінскай мове. Б у ч и н с ь к и й Б. Грамота Місаіла і грамота Ніфонта / / Зап. Укр. Наук. товариства в Киеві. К., 1914. № 13; В о з н я к М. Три статейки з полемічного письменства / / Зап. Наук. товариства ім. Шевченка: Ювілейний збірнік на пошану акад. К.Студинського. Львів. 1930. Т. I; Г р у ш е в с ь к и й М. Потій / / Грушевський М. Історія украінськоі

літератури. К., 1927. Т. 5. Друга половина; С т у д и н с ь к и й К. «Антиграфи» — полемічний твір Максима (Мелетія) Смотрицького з 1608 р. // Зап. Наук. товариства ім. Шевченка. 1925. Т. 141—143; Я г о ж. Полемічне письменство в р. 1608 // Там жа. 1911. Т. 104; Я г ож. Хто був автором «Антиррисиса» з р. 1599 // Там жа. 1900. Т. 35—36. № 3—4.

3.1.

ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 229.

Т.М.Махнач.

ІЯЎЛЕВІЧ ІГНАЦІЙ

Іяўлевіч (Яўлевіч) Ігнацій [26.9.1619, Магілёў (?) — каля 1686], педагог-асветнік, пісьменнік, грамадскі і царкоўны дзеяч.

Нарадзіўся ў сям'і небагатага магілёўскага мешчаніна. Першапачатковую адукацыю атрымаў у г. Шклове, потым вучыўся ў розных бакалаўраў у Магілёўскай брацкай школе і тры гады ў Замойскай акадэміі (Польшча), дзе вывучаў тэалогію і медыцыну. Пасля вучобы працаваў выкладчыкам у Кіева-Магілянскай калегіі (быў прафесарам свабодных навук). Разам з рэктарам гэтай калегіі С. Пачаскім удзельнічаў у арганізацыі ў Ясах (цяпер Румынія) славяна-грэка-лацінскай акадэміі — першай буйной малдаўскай навучальнай установы, якая адкрылася ў 1640. Будучы студэнтам другога курса філасофіі, 31.8.1647 пастрыгся ў Кіеве ў манахі. Пэўны час пражываў у Львове, Яраслаўлі (у Галіцыі), Кракаве, Скіце, Камянцы, Сочаве ў Валахіі, Оршы і інш. месцах. З 1655 быў у Полацку ігуменам Багаяўленскага манастыра, пры якім адкрыў школу і бібліятэку. У 1660 стаў таксама архімандрытам полацкага Барысаглебскага манастыра. Жывучы ў Полацку, апекаваўся мясцовымі паэтамі Філарэтам Утчыцкім і Сімяонам Полацкім, падтрымліваў прыязныя адносіны з тагачаснымі рускімі дзяржаўнымі і культурнымі дзеячамі Ф.Рцішчавым і Л.Ардын-Нашчокіным. Выступіў з прамовай на прыезд у Полацк цара Аляксея Міхайлавіча (1656). Прымаў актыўны ўдзел у Маскоўскім царкоўным саборы 1660 па справе патрыярха Нікана. Апошнія звесткі пра І.Іяўлевіча ўтрымліваюцца ў перапісцы з маскоўскім патрыярхам Іакімам за студзень — сакавік 1686.

З літаратурнай спадчыны І.Іяўлевіча да нашага часу дайшла яго аўтабіяграфічная запіска на польскай мове, якая была апублікавана С.Голубевым у 1886. У ёй прыведзены важныя матэрыялы па гісторыі гарадской адукацыі другой чвэрці 17 ст., якія сведчаць пра цесныя культурныя і педагагічныя ўзаемасувязі беларускага і ўкраінскага народаў. Захаваліся некалькі лістоў І.Іяўлевіча да Сімяона Полацкага, прамовы з нагоды розных рэлігійных і палітычных падзей таго часу. Вядомы таксама яго дэкламацыя на прыезд у Магілёў віцебскага, аршанскага, мсціслаўскага і магілёўскага епіскапа Іосіфа Гарбацкага (4.8.1650) і некалькі незакончаных элегічных вершаў, створаных па ўзору элегій Авідзія. У паэзіі І.Іяўлевіча яскрава выявіліся рысы сілабізму.

А.Ф.Коршунаў.

Бібліяграфія

1.3.

1788. [Творы] // Древняя российская вивлиофика... 2 изд. М. Ч. 3. С. 309—312, 316—322, 335—337, 367—369, 372—374, 392.

1886. Автобиографическая записка // Г о л у б е в С. История Киевской духовной академии. К. Вып. 1.

2.3.

На беларускай мове. Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. I. С. 363—364.

На рускай мове. Б е л е ц к и й А. Из начальных лет литературной деятельности Симеона Полоцкого // Сборник ОРЯС. 1928. Т. 101. № 3; М а к а р и й. История русской церкви. Спб., 1883. Т. 12. С. 92—94.

Т.М.Махнач.

К

КАБАКОВІЧ АЛА

Кабаковіч (па першаму мужу Кісліцына) Ала Канстанцінаўна (7.3.1943, в. Гутава Драгічынскага р-на Брэсцкай вобл. — 11.2.1985, Мінск; пахавана на Паўночных могілках), літаратуразнавец, паэтэса, перакладчыца. Кандыдат філалагічных навук (1975).

Нарадзілася ў сялянскай сям'і. Бацька, Кабаковіч Канстанцін Карпавіч, у ліпені 1942 быў расстраляны гітлераўцамі як камуніст і партызан. Маці, Замкавец Надзея Сяргееўна, — калгасніца. У 1959 А.Кабаковіч скончыла з залатым медалём Гутаўскую СШ і паступіла на аддзяленне журналістыкі БДУ, якое скончыла ў 1964. Яшчэ да заканчэння універсітэта (з красавіка 1964) працавала рэдактарам літаратурна-драматычнага вяшчання Беларускага радыё (да 1966). Па рэкамендацыі Саюза пісьменнікаў БССР у 1966 паступіла ў Літаратурны інстытут імя А.М.Горкага ў Маскве (на аддзяленне перакладу паэзіі), які скончыла з адзнакай у 1971. Як слухачка славістычных курсаў пры Варшаўскім універсітэце ў 1969, 1970 і 1971 выязджала ў Польшчу. Дзве яе працы, выкананыя ў студэнцкім навуковым таварыстве, былі адзначаны дыпломамі і медалямі ВДНГ. У час навучання ў інстытуце ў 1970—71 працавала рэдактарам і рэцэнзентам аддзела паэзіі часопіса «Дружба народов». З 1971 малодшы, з 1981 — старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР. Адначасова ў 1973—77 працавала рэдактарам Народнага універсітэта культуры Будтрэста № 1 у Мінску. Жонка пісьменніка М.Тычыны.

А.Кабаковіч — аўтар манаграфій «Паэзія Максіма Багдановіча: Дыялектыка рацыянальнага і эмацыянальнага», «Беларускі свабодны верш». Ёй належыць раздзел у кнізе «Паэзія абнаўлення свету». Даследавала пытанні гісторыі і тэорыі беларускай паэзіі, узаемасувязі таленту мастака з рэчаіснасцю, асаблівасці свабоднага верша. Выступала ў перыядычным друку з артыкуламі, прысвечанымі творчасці М.Танка, Я.Сіпакова, М.Стральцова, П.Макаля, Р.Барадуліна, А.Разанава і інш. Пісала вершы, перакладала на рускую мову.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

I.2.

Диалектика рационального и эмоционального в поэзии Максима Богдановича: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1975 / Пад прозв. А.Кісліцына.

Паэзія Максіма Багдановіча: Дыялектыка рацыянальнага і эмацыянальнага. Мн., 1978. Рэц.: Нікіфаровіч В. Аб'ект даследавання — паэтыка

/ / Полымя. 1979. № 5; Рагуля А. Цікавы аспект даследавання / / ЛіМ. 1979. 20 крас.
Беларускі свабодны верш. Мн., 1984.
Фальклорныя і анталагічныя традыцыі у беларускай паэзіі. Мн., 1989.
Пасеянае ўзыйдзе: Вершы, пераклады, літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1991.
1.3.
1970. Из лирической тетради: «Цветет береза...»; «Ни капли не пролить...»; «Мне плачется...»; Старинный портрет: [Вершы] / / Неман. № 7; «Cień Mickiewicza nade mną...» / / Życie Lit. Nr 45 / Сааўт. М. Даліньска.
1972. Каб муза па начах будзіла / / ЛіМ. 29 вер.
1974. Аб праблеме рацыянальнага і эмацыянальнага ў паэзіі Максіма Багдановіча / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3 / Пад прозв. А.Кісліцына; «Этот старый, как мир, сюжет...»: Заметки о постановке оперы «Дон Жуан» в Бел. театре оперы и балета / / Знамя юности. 19 февр.; Феномен успеха / / Там жа. 2 июня.
1975. Обещание глубины: [Рэц. на кн.: Баравікова Р. Рамонкавы бераг. Мн., 1974] / / Знамя юности. 25 июля / Пад прозв. А.Кісліцына; Калі мы любім Ціля... / / ЛіМ. 28 сак.
1979. Пасеянае ўзыдзе / / Маладосць. № 4; Высокае неба Радзімы: [Рэц. на кн.: Адданасць. Мн., 1978] / / Полымя. № 1; Чысцінёй светліцца слова... / / Там[Рэц. на кн.: Някляеў У. Вынаходцы вятроў. Мн., 1979] / / ЛіМ. 21 вер.; «І тчэцца беларускі верш...» / / Там жа. 16 ліст.
1980. Бясконцай дарогі пачатак: [Рэц. на кн.: Нашчадкі. Мн., 1979] / / Маладосць. № 9; Зрабіце дождж!: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. У добрай згодзе. Мн., 1979] / / ЛіМ. 25 студз.; Туга па дасканаласці: [Рэц. на кн.: Стральцоў М. Цень ад вясла. Мн., 1979] / / Там жа. 18 ліп.; Мара навырост / / Там жа. 17 кастр.
1981. Ідэйна-стылявыя пошукі беларускай паэзіі 20-х гадоў / / Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн. Рэц.: Няхай М. Даследуючы заканамернасці сацыялістычнага рэалізму / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1984. № 2; «Я хотел бы встретиться с Вами...» / / Лит. обозрение. № 12; Святло надзей — мелодыя радка: [Рэц. на кн.: Баравікова Р. Такое кароткае лета. Мн., 1981] / / Маладосць. № 10; Паэзіі хлеб надзённы: [Рэц. на кн.: Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978—81] / / Звязда. 18 снеж.; Права на пошук / / ЛіМ. 3 крас.
1982. Каб хатнім стаў непасціжымы свет: [Рэц. на кн.: Барадулін Р. Вечалле. Мн., 1980] / / Маладосць. № 5; Усхожае зерне слова: [Рэц. на кн.: Русецкі А. Крокі сэрца. Мн., 1980] / / Полымя. № 1; Шляхамі жыцця / / Там жа. № 9.
1983. Прыручэнне слова: [Рэц. на кн.: Салтук А. Святло зямлі. Мн., 1982] / / Маладосць. № 5.
1984. Працяг будзе / / Дзень паэзіі—84. Мн.; «Люблю, надеюсь, ожидаю!»: О стихах Р.Боровиковой / / Лит. учеба. № 1; «Якая песня ў лебедзя?»: Дыялог крытыка з паэтам [М.Мятліцкім] / / Маладосць. № 9.
1985. З грэкаў у варагі / / Вобраз —85. Мн.; Са сваёй чарадой / / Маладосць. № 2; Зоркі свецяць усім: [Рэц. на кн.: Скобелев Э. Из тьмы светлеющие лики. Мн., 1983] / / Полымя. № 3.
1.5.
На венгерскую мову. Jegyzetek a mai belorusz költészetről / F. P. Misley / / Szovjet Irodalom. 1984. Nr 2.
На польскую мову. Stary portret / Tł. M. Dolińska / / Nasz Świat. 1971. Nr 11; Życie Lit. 1971. Nr 32.
2.4.
На беларускай мове. Баравікова Р. Пастукайся ў акно маё галінкай: [Верш] / / ЛіМ. 1985. 8 сак.

М.П.Барташэвіч.

КАБАШНІКАЎ КАНСТАНЦІН

Кабашнікаў Канстанцін Паўлавіч [н. 24.7.1927, Гомель], фалькларыст. Доктар філалагічных навук (1971), прафесар (1980). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1986; за ўдзел у выданні шматтомнага збору «Беларуская народная творчасць»).

Нарадзіўся ў сям'і служачых. З дзяцінства жыў у горадзе, але быў цесна звязаны з сям'ёй дзеда Захара Антонавіча Кабашнікава — патомнага селяніна, у вялікай сям'і якога трымаліся некаторыя старадаўнія звычаі, абрады, гучалі песні, казкі, знаходзілася месца трапнаму народнаму слову, што пэўным чынам і прадвызначыла любоў К.Кабашнікава да вуснай народнай творчасці. Да вайны

ён паспеў скончыць сямігодку. У час вайны разам з маці знаходзіўся ў эвакуацыі ў Горкаўскай вобл. Скончыў Гомельскі педагагічны інстытут (1951), аспірантуру Маскоўскага універсітэта (1954), дзе вучыўся ў такіх вядомых фалькларыстаў, як У.Чычэраў, П.Багатыроў, Э.Памяранцава, што вызначыла канчатковы шлях у фалькларыстыку. З 1954 працуе ў АН БССР. Спачатку быў малодшым, потым старшым навуковым супрацоўнікам Інстытута гісторыі, з 1957 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору (ІМЭФ), а з 1976 загадчык сектара параўнальнага вывучэння народнай творчасці славян (цяпер аддзел славістыкі).

Асноўны кірунак навуковай дзейнасці — фалькларыстыка, апавядальныя жанры, фальклор рабочых, рэвалюцыйная паэзія, параўнальнае вывучэнне беларускага фальклору. Апублікаваў звыш 150 навуковых прац, асабіста і ў сааўтарстве, сярод іх — зборнікі «Беларускі эпас», «Беларускі фальклор Вялікай Айчыннай вайны», першы пасляваенны дапаможнік па вуснапаэтычнай творчасці для студэнтаў ВНУ «Нарысы па беларускаму фальклору». Студэнтам і выкладчыкам адрасаваны «Хрэстаматыя па беларускаму фальклору», другое выданне якой (1977) адзначана медалём ВДНГ, праграма па фальклору і дапаможнік «Беларуская вуснапаэтычная творчасць». У манаграфіях («Ад традыцыйнага фальклору да рэвалюцыйнай паэзіі», «Беларускі фальклор у параўнальным асвятленні», «Беларуска-рускія фальклорныя сувязі» і інш.) даследуюцца дынаміка фальклорнага працэсу, зараджэнне і развіццё параўнальнага вывучэння беларускага фальклору з пачатку мінулага стагоддзя да нашых дзён, фальклорныя ўзаемасувязі двух братніх народаў. У якасці члена рэдкалегіі, рэдактара, складальніка асобных тамоў, аўтара прадмоў і каментарыяў прымаў удзел у выданні збору «Беларуская народная творчасць» (БНТ). Непасрэдна працаваў над тамамі «Казкі пра жывёл і чарадзейныя казкі»; «Чарадзейныя казкі», ч. 1—2. Разам з І.Беразоўскім, Л.Барагам, М.Новікавым выдаў «Параўнальны паказальнік сюжэтаў: Усходнеславянская казка». З 1952 займаецца збіральніцкай дзейнасцю, рэгулярна выязджае ў экспедыцыі, сабраў каля 2500 твораў, сярод якіх унікальныя запісы казак, паданняў, народнай драмы. У дапамогу збіральнікам апублікаваў некалькі артыкулаў і брашур («Методыка збірання беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці»). Удзельнічаў у 4, 6, 7, 9 Міжнародных з'ездах славістаў.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Белорусская антикрепостническая сказка XIX в.: Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1955.

Беларускі эпас. Мн., 1959.

Інструкцыя па збіранню беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці. Мн., 1959.

Беларускі народ аб рэлігіі. Мн., 1960 / Сааўт. А.Фядосік.

Беларускі фальклор Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1961 / У сааўт.

Нарысы па беларускаму фальклору: Дапаможнік для студэнтаў філалагічных факультэтаў ВНУ. Мн., 1963. Рэц.: Ахрыменка П. Першая спроба... // Полымя. 1964. № 6; Базарэвіч М. Люстра народнай душы // ЛіМ. 1964. 28 студз.; Боган В. // Сов. Бел. 1964. 20 февр.; Слагада Н. // Наст. газ. 1964. 27 мая; Ярашэвіч М. // Звязда. 1964. 5 чэрв.

Беларуская народная вуснапаэтычная творчасць: Гісторыка-тэарэтычная даследаванне. Мн., 1967 / У сааўт.

У.І.Ленін у беларускай народнай творчасці. Мн., 1967 / У сааўт.

Беларуская казка ў казачным эпасе славян. Мн., 1968. (VI Міжнародны з'езд славістаў).

Ад традыцыйнага фальклору да рэвалюцыйнай паэзіі. Мн., 1969. Рэц.: Бандарчык В. // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1969. № 4; Березовський І. // Нар. творчість та етнографія. 1970. № 5; Ліс А. Паэзія змагання // Звязда. 1969. 5 жн.; Рэвіцкі В. Плённыя скарбы // Наст. газ. 1969. 28 мая.

Белорусский фольклор второй половины XIX — начала XX века: (Судьбы традиционных жанров, новые виды народного творчества): Автореф. дис. ... д-ра филол. н. К., 1969.

Сучасны стан беларускай паэтычнай творчасці. Мн., 1973 / Сааўт. Г.Барташэвіч.

Методыка збірання беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці. Мн., 1978.

Беларуская народна-паэтычная творчасць: Дапаможнік для філфакаў ВНУ. Мн., 1979 / У сааўт.

Сравнительный указатель сюжетов: Восточнославянская сказка. Л., 1979 / У сааўт.

Беларускі фальклор у параўнальным асвятленні: Гістарыяграфічны нарыс. Мн., 1981. Рэц.: Канстанцінаў В. Крыніцы жыватворныя // Звязда. 1981. 3 чэрв.; Равіцкі В. Параўнальнае вывучэнне беларускага фальклора // Наст. газ. 1982. 19 чэрв.

Інтэрнацыянальнае і нацыянальнае ва ўсходнеславянскай народнай паэзіі Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1982. (IX Міжнародны з'езд славістаў).

Сустрэчы з казкай: Кніга для настаўніка. Мн., 1984 / Сааўт. Г.Барташэвіч. Рэц.: Літвінаў Р. Добры лёс казкі // Голас Радзімы. 1984. 20 вер.

Беларуская вуснапаэтычная творчасць: Праграма для філалагічных факультэтаў універсітэтаў. Мн., 1985 / У сааўт.

Беларуска-рускія фальклорныя сувязі. Мн., 1988.

Узаемадзеянне ўсходнеславянскіх фальклорных традыцый на сучасным этапе. Мн., 1988.

1.3.

1955. Выдаваць матэрыялы фальклорных экспедыцый // ЛіМ. 15 кастр.

1956. Атэістычныя ідэі ў беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3.

1958. Беларуская народная вуснапаэтычная творчасць савецкай эпохі // Беларускі этнаграфічны зборнік. Мн. Т. І. Вып. І; Традиции героического эпоса в белорусском народном творчестве // Основные проблемы эпоса восточных славян. М.; Паходжанне і шкоднасць забабонаў // Звязда. 18 снеж. / Сааўт. Л.Малчанава.

1959. Беларускія народныя песні // Шырма Р. Беларускія народныя песні. Мн. Т. І.; Зброяй трапнага слова // Звязда. 28 ліст.

1960. Паходжанне і шкоднасць забабонаў: Антырэлігійныя матывы ў беларускім фальклоры // Праблемы рэлігіі і атэізму. Мн. / У сааўт.; Гэта патрабуе гаворкі // ЛіМ. 4 студз.; Да ўвагі збіральнікаў фальклору // Там жа. 7 чэрв.; Запісана ў Мінскай вобласці // Там жа. 9 вер.

1961. Методыка збірання беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці // Інструктыўныя і метадыч-

ныя матэрыялы па збіранню і вывучэнню беларускага фальклору. Мн.

1962. П.В.Шэйн — збіральнік вуснапаэтычнай творчасці беларускага народа / / Беларускія народныя песні: Са зборнікаў П.В.Шэйна. Мн.; О некоторых проблемах эпической поэзии / / IV Международный съезд славистов: Материалы дискуссии. М. Т. І. С. 489—499.

1963. Атэістычныя ідэі ў беларускай народнай вуснапаэтычнай творчасці / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; З сыноўняй беражлівасцю / / ЛіМ. 13 снеж.

1964. Белорусы / / Народы европейской части СССР. М. Т. І. С. 780—906, 911, 929—931 / У сааўт.; У дарозе да людскіх сэрцаў / / ЛіМ. 14 студз.; З любоўю да свайго народа: Да 100-годдзя з дня нараджэння А.К.Сержпутоўскага / / № Там жа. 19 чэрв.

1965. Падарожжа па песню / / Беларусь. № 1.

1966. Аб выніках фальклорных экспедыцый 1965 г. / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3 / У сааўт.

1967. Аўтар блакітнага сшытка / / ЛіМ. 17 студз.

1968. VI Міжнародны з'езд славістаў / / ЛіМ. 30 жн.

1969. Некаторыя асаблівасці развіцця народнапаэтычнай творчасці Савецкай Беларусі / / Праблемы сучаснага беларускага фальклору. Мн.; Выступление о белорусском рабочем фольклоре / / Труды VII Междунар. конгресса антропологических и этнографических наук. М. Т. 6. С. 452—453; Гісторыя ўкраінскай савецкай фалькларыстыкі / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2.

1970. Сіла і хараство народных казак: [Рэц. на кн.: Б а р а г Л. Беларуская казка. Мн., 1969] / / Полымя. № 10; Крыніцы жыватворныя: [Рэц. на кн.: З а х а р а в а В., Р э в і ц к і В. З жыватворчых крыніц. Мн., 1970] / / Наст. газ. 8 ліп.; Фальклорныя традыцыі: [Рэц. на кн.: Г р ы н ч ы к М. Фальклорныя традыцыі ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі. Мн., 1969] / / Там жа. 17 кастр.

1971. На парадку дня — народная казка / / ЛіМ. 15 кастр.

1972. Беларускі фальклор у другой палавіне XIX ст.; Народная паэтычная творчасць у пачатку XX ст. / / Гісторыя Беларускай ССР. Мн. Т. 2.

1973. Сучасны стан беларускага фальклору / / VII Międzynarodowy Kongres sławistów w Warszawie. Warszawa / У сааўт., Усесаюзная навуковая канферэнцыя «Праблемы тэорыі фальклору» / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; Новае пра вядомага фалькларыста: [Рэц. на кн.: Н о в и к о в Н. Павел Васильевич Шейн. Мн., 1972] / / Полымя. № 2; Жыватворная крыніца / / Наст. газ. 14 ліп.; Форум славістаў / / Там жа. 31 кастр.; Народа творчество живое / / Сов. Бел. 3 нояб. / У сааўт.

1974. «Царь-Максимильян» в постановке белорусских рабочих-стеклодувов / / Народный театр. Л., 1974; Прозаические жанры белорусского фольклора / / Прозаические жанры фольклора народов СССР. Мн.; К характеристике жанрового состава белорусской народной прозы / / Нар. творчість та етнографія. № 4; Коротко об экспедициях / / Сов. этнография. № 3.

1975. Народнапаэтычная творчасць / / Беларуская савецкая энцыклапедыя. Мн. Т. 12 / Сааўт. А.Фядосік; Каталог народных паданняў / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5; Сказки о животных и волшебные сказки / / Научно-реферативный бюллетень. № 13 / У сааўт.; Коротко об экспедициях / / Сов. этнография. № 3.

1979. Сацыяльна-бытавыя і навелістычныя казкі / Сааўт. А.Фядосік; Развіццё народнай паэзіі ў дакастрычніцкі час; Казкі; Казкі аб жывёлах; Чарадзейныя казкі; Казачнікі; Легенды і паданні / / Беларуская народнапаэтычная творчасць. Мн.; Новыя запісы народнай драмы / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 4 / У сааўт.; А ці песня народная ? / / ЛіМ. 16 сак.; Пасля парадаў ведаў / / Наст. газ. 4 ліп / У сааўт.

1980. Узаемадзеянне рознаэтнічных фальклорных традыцый — важны фактар фарміравання рэгіянальных асаблівасцей фальклора Гомельшчыны / / Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель; Аб выніках фальклорнай экспедыцыі ў Гомельскую вобласць / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5 / У сааўт.; Выяўляць, улічваць, прапагандаваць / / ЛіМ. 6 чэрв.; У вянку фальклору / / Наст. газ. 19 крас.

1981. Традиционный фольклор в наши дни / / Всесоюзная научная конференция «Фольклорное наследие народов СССР и его роль в художественной культуре развитого социализма». М. / У сааўт.; Экспедыцыі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ў 1980 г. / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4.

1982. Мифологическая школа в белорусской фольклористике и ее связи со славянской и западноевропейской наукой / / Международная научная конференция: Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн.; О современном состоянии календарной обрядовой поэзии в Белоруссии (по материалам экспедиций 1975—1978 г.) / / Обряды и обрядовый фольклор. М.; Фальклорны працэс і дынаміка фальклорных жанраў / / Узроўні фальклорных уплываў. Мн.; Белорусский фольклор в сравнительном освещении: Историографический очерк (реферат) / / Научно-реферативный бюллетень (отечественная литература). № 47; Большой сбор славистов / / Сов. Бел. 27 сент.

1983. О некоторых региональных особенностях фольклора Гомельской области / / Полесье и этногенез славян. М.; Міжнародная канферэнцыя славістаў / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1.

1984. Принципы издания народных песен в своде белорусского фольклора / / Народное песенное наследие и современность. Рига. Ч. 2; Традиционный фольклор в наши дни / / Фольклорное наследие народов СССР и современность. Кишинев; Пражскі манускрыпт / / ЛіМ. 20 студз. / Сааўт. Г.Кісялёў.

1985. Апавядальныя жанры беларускага фальклору Вялікай Айчыннай вайны (пытанні класіфікацыі) / / Вялікая Айчынная вайна ў фальклоры і мастацтве Беларусі. Мн.; Собирание и изучение фольклора Гомельщины в ИИЭФ АН БССР / / Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель. Ч. 2; Мифологическая школа в белорусской фольклористике и ее связи со славянской и западноевропейской наукой / / Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн.; Энциклопедия литературы и искусства Белоруссии / / МАИРСК Информац. бюллетень. Вып. 13 / У сааўт.; Белорусская народная поэзия периода Великой Отечественной войны / / Сов. этнография. № 3.

1.4.

1958. Черемшинка; Кирила Кожемяка; Мужик и барин; Бондаревна; Как барин лошадей из тыквы высиживал; Ответы мужика; Как мужик хитро гуся разделил; Шемякин суд; Великий грешник; Урожай в Мозыре: [Казкі] / С бел. / / Белорусские народные сказки. М.

1.5.

На польскую мову. Bajka białoruska w eposie bajkowym Słowian / / VI Mežinárodni s'jezd slavistů v Praze 1968. Rezumé přednašek, prispěsku a zděleni. Praha, 1968.

На ўкраінскую мову. Традиції східнослов'янського героїчного епосу в білоруській творчості / / Історічний епос східних слов'ян. К., 1958; Мудре слово народу / / Нар. творчісць та етнографія. 1963. № 1; Збирання і вивчення білоруської народної поетичної творчості періоду Великої Вітчизняної війни / / Там жа. 1977. № 3; Книга казок про тварин: [Рэц. на кн.: К а з к и про тварин. К., 1976] / / Там жа. 1977. № 4; Сучасний фольклор українсько-білоруського пограниччя / / Там жа. 1981. № 4 / У сааўт.

1.6.

А н т ы р э л і г і й н ы я казкі, частушкі, прыказкі. Мн., 1957. 2 выд. Мн., 1961 / Рэд.

Б е л о р у с с к и е народные сказки. М., 1958 / Рэд.

Б е л а р у с к і эпас. Мн., 1959 / Скл. з інш.

Б е л а р у с к і я частушкі. Мн., 1960 / Скл. з інш.

К а з к і і легенды роднага краю. Мн., 1960 / Скл.

Я к у н і н а Л. Слуцкія паясы. Мн., 1960 / Рэд.
Б е л а р у с к і фальклор Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1961 / Скл. з інш.
М і х а л а п Я. Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі. Мн., 1961 / Рэд.
Б е л а р у с к і я народныя песні: Са зб. П.В.Шэйна. Мн., 1962 / Рэд. з інш.
Ф я д о с і к А. Антырэлігійныя матывы ў беларускім фальклоры. Мн., 1963 / Рэд. з інш.
Т э з і с ы дакладаў на канферэнцыі, прысвечанай вынікам даследаванняў беларускай народнай творчасці: (люты 1969 г.). Мн., 1969 / Рэд. з інш.
Б е л а р у с к і фальклор: Хрэстаматыя. Мн., 1970; 2 выд. дап. Мн., 1977; 3 выд., перапрац. Мн., 1985 / Рэд. з інш.
П е с н і савецкага часу. Мн., 1970 / Рэд. з інш.
К а з к і пра жывёл і чарадзейныя казкі. Мн., 1971 / Скл. Рэц.: Я к і м о в і ч А. Незлічоныя скарбы // ЛіМ. 1971. 18 чэрв.; H a j d u k M. // Kontrasty. 1972. № 3.
Д з і ц я ч ы фальклор. Мн., 1972 / Рэд.
Ч а р а д з е й н ы я казкі. Ч. І. Мн., 1973; Ч. 2. Мн., 1978 / Рэд. з інш.
Б а р т а ш э в і ч Г. Вершаваныя жанры беларускага дзіцячага фальклору. Мн., 1976 / Рэд.
Б а л а д ы : У 2 кн. Мн., 1978 / Рэд. з інш.
С а л а в е й Л. Беларуская народная балада. Мн., 1978 / Рэд.
В е с н а в ы я песні. Мн., 1979 / Рэд.
В а л а ч о б н ы я песні. Мн., 1980 / Рэд.
Б е л а р у с к і я народныя казкі. Мн., 1981; 2 выд. Мн., 1986 / Скл. з інш.
С л а в я н с к и е культуры и мировой культурный процесс: Тезисы докладов и сообщений международной научной конференции. Мн., 1982 / Рэд. з інш.
Б а р т а ш э в і ч Г. Беларуская народная паэзія веснавога цыкла і славянская фальклорная традыцыя. Мн., 1985 / Рэд.
Р у с с к и е народные бытовые сказки Сибири. Новосибирск, 1985 / Рэд.
С л а в я н с к и е культуры и мировой культурный процесс: Материалы международной научной конференции Мн., 1985 / Рэд.
К а з к і ў сучасных запісах. Мн., 1989 / Скл., ўступ. арт. і камент.

Г.І.Рэут.

КАБРЖЫЦКАЯ ТАЦЦЯНА

Кабржыцкая Таццяна Вячаславаўна [н. 15.8 (сапр. 10.11). 1941, Кіеў], літаратуразнавец, крытык, перакладчык. Кандыдат філалагічных навук (1971). Член СП Беларусі з 1990. Піша на беларускай і ўкраінскай мовах.

Бацька, Вячаслаў Апанасавіч, быў заслужаным артыстам УССР, прафесарам Львоўскай кансерваторыі. Маці, Клаўдзія Васілеўна, — урач. Дзяцінства Т.Кабржыцкай прайшло ў Алма-Аце, куды эвакуіравалася сям'я ў час вайны, і Львове. Пасля сканчэння сярэдняй школы ў Львове вучылася на філалагічным факультэце Львоўскага універсітэта (1959—64), працавала намеснікам дырэктара Вязоўскай і загадчыцай Грыбовіцкай вочна-завочнай школы Несцераўскага р-на Львоўскай вобл. (1964—66). З 1966 да 1967 рэдактар, старшы рэдактар выдавецтва Львоўскага універсітэта. У 1967—71 займалася ў аспірантуры пры кафедры ўкраінскай літаратуры таго ж універсітэта. Калі выйшла замуж за беларускага пісьменніка В.Рагойшу, пераехала ў Мінск. У 1971 малодшы, з 1972 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута педагогікі пры Міністэрстве асветы БССР. З 1980 дацэнт кафедры рускай літаратуры БДУ.

Першая публікацыя Т.Кабржыцкай была змешчана ў 1963 (украінскі часопіс «Жовтень»). Шмат яе артыкулаў, рэцэнзій па пытаннях методыкі выкладання, тэорыі, гісторыі літаратуры і літаратурных узаемасувязей надрукавана ў беларускіх і ўкраінскіх навукова-метадычных і перыядычных выданнях. Асаблівую навуковую зацікаўленасць даследчыцы выклікаюць тыпалогія і ўзаемадзеянне ўсходнеславянскіх літаратур (М.Рыльскі і А.Блок, Я.Купала і М.Рыльскі, Цётка і І.Свянціцкі і інш). Пры ўдзеле Т.Кабржыцкай у Інстытуце педагогікі напісаны метадычныя ўказанні да падручнікаў па беларускай літаратуры для 6 і 9 класаў. Разам з на-

вуковай і выкладчыцкай дзейнасцю яна актыўна займаецца перакладамі беларускіх твораў на ўкраінскую мову (В.Быкаў, М.Багдановіч, У.Караткевіч і інш.).

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік, Т.М.Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Украинско-белорусские литературные связи начала XX века: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Львов, 1971.

Карані дружбы: Беларуска-ўкраінскія літаратурныя ўзаемасувязі пачатку XX ст. Мн., 1976 / Сааўт. В.Рагойша. Рэц.: Ахрыменка П. Ад адных каранёў // ЛіМ. 1976. 10 снеж.; Дзенісюк І. Спрадвечнай дружбы летапіс // Звязда. 1976. 9 ліп.; Мартынава Э. На шляхах літаратурнага яднання // Полымя. 1977. № 1; Охрименко П. Глубокие корни // Радуга. 1978. № 1; Хланта І. // Закарпат. правда. 1976. 11 лип.; Чабаненко В. Глубоке коріння // Народна творчість та етнографія. 1976. № 6; Poźniak T. // Sl. Orient. 1977. Nr 1.

Слядамі знічкі: Пра Сяргея Палуяна. Мн., 1990. (Б-ка час. «Маладосць») / Сааўт. В.Рагойша.

1.3.

1963. До братніх сердець // Жовтень. № 8.

1965. М.Рильський і О.Блок // Тези доповідей республіканськоі міжвузівскоі науковоі конференції, присвяченоі 70-річчю з дня народження М.Т.Рильського. Львів.

1968. Богданович на Украине: [Рэц. на кн.: Богданович М. Лірика К., 1967] // Неман. № 4; Украіна чытае Купалу // Полымя. № 5.

1969. Украіністика в «Нашай ніве»; Максим Рильський про Янку Купалу // Укр. літ.-знавство. Вип. 6; Сяргей Палуян на Украіне // ЛіМ. 17 студз.

1970. Цётка і Свянціцкі // Полымя. № 8 / Сааўт. В.Рагойша; З невідомого про Сергія Полуяна // Укр. літ.-знавство. Вип. 8; До украінсько-білоруських громадсько-літературних зв'язків: Свенціцький і Цьотка // Там жа. Вип. 10 / Сааўт. В.Рагойша; Масты да сэрцаў украінцаў: [Рэц. на кн.: Калинові мости. К., 1969] // ЛіМ. 3 крас.

1972. В.О.Сухомлинський і Білорусія // Тэзи доповідей і повідомлень другоі науковоі конференціі по вивченню білорусько-украінськіх літературних зв'язків, присвяченоі 50-річчю утворення СРСР (29—30 вересня 1972 р.). Львів; Беларускія песняры на Украіне // Наст. газ. 14 чэрв.

1973. Беларуская літаратура ва ўкраінскай «Школьнай бібліятэцы» // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн.; Творчае пабрацімства // ЛіМ. 19 студз.; ...И народився письменник // Літ. Укр. 12 січ.

1974. Країна під білими крилами бусла: [Рэц. на кн.: Караткевич У. Земля під білими крилами. К., 1972] // Жовтень. № 2; Беларуская літаратура — украінскім школьнікам // Полымя. № 1; Барвы і слова друга з Украіны: [Рэц. на кн.: Ющенко О. Безсмертники. К., 1974] // Там жа. № 12 / Сааўт. В.Рагойша; Урокі адной камедыі // ЛіМ. 27 вер.; На поўны голас: [Рэц. на кн.: П'єси. Мн., 1973] // Наст. газ. 17 жн.

1975. Вывучэнне драматычнага твора як метадычная праблема // Пытанні выкладання літаратуры ў школе. Мн.; Вывучэнне драматургічных твораў // Нар. асвета. № 11; Будаўнік мастоў дружбы: Да 80 годдзя з дня нараджэння Максіма Рыльскага // Полымя. № 3; І думак палёт, і часу адчуванне // ЛіМ. 16 мая. / Сааўт. У.Кабржыцкі.

1976. Сюжэтны аналіз драмы Кандрата Крапівы «Партызаны» // Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн.; Піянер беларусістыкі // ЛіМ. 28 мая / Сааўт. В.Рагойша; Яе альма-матэр // Там жа. 16 ліп.

1977. Алесь Ганчар і Беларусь // Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур. Мн.; Грамадзянская сталасць даследчыка: [Рэц. на кн.: Усікаў Я. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976] // Полымя. № 6; З клопатам пра сучасніка: [Рэц. на кн.: Петрашкевіч А. П'есы. Мн., 1976] // Там жа. № 12; Вянок братэрства // ЛіМ. 15 крас.

1978. Восприятие В.Г.Короленко в Белоруссии // Тезисы докладов Короленковских чтений, посвященных 125-летию со дня рождения В.Г.Короленко. Полтава / Сааўт. В.Рагойша.

1979. Асаблівасці драматычнага твора і асноўны накірунак яго аналізу ў сярэдняй школе // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн.

1980. Аналіз драматычных твораў // Вывучэнне літаратуры: Пытанні методыкі. Мн.; Жыццялюб і сонцапаклоннік // Кацюбінскі М. Аповесці. Мн. / Сааўт. В.Рагойша; Сучасны — назаўжды! // ЛіМ. 28 ліст.

1981. У еднасці славянскай // Звязда. 9 снеж.; Гармонія адзінства і разнастайнасці // ЛіМ. 13 ліст.; Фадзееў і Беларусь // Там жа. 25 снеж.

1982. Урок прысвячаецца «Чымгану» // З глыбінь народных. Мн.; Александр Фадеев и белорусские песняры // Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур. Мн.; Вывучэнне лірыкі Якуба Коласа ў 9-м класе // Веснік БДУ. Сер. 4. № 1; Аналіз твораў Якуба Коласа «Да працы» і «Наперад» у школе // Там жа. № 2; Письмо Александра Фадеева // Неман. № 5 / Сааўт. В.Літвінка; Казачнік жыве ў Беларусі: Да 100-годдзя з дня нарадж. К.Чукоўскага // ЛіМ. 9 крас.

1983. Яшчэ далёка да зімы: [Рэц. на кн.: Грахоўскі С. Асеннія гнёзды. Мн., 1982] // ЛіМ. 8 крас.

1984. Друг українськоі літератури // Жовтень. № 4; У імя братэрства // Маладосць. № 1; Паслухайце!: [Рэц. на кн.: Маякоўскі У. Паслухайце! Мн., 1983] // Полымя. № 3; Самапартрэт перакладчыка: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Роднасць. Мн., 1983] // ЛіМ. 18 мая; Рыцар слова і чалавечнасці: [Рэц. на кн.: Варанько П. Калыска памяці. Мн., 1983] // Там жа. 27 ліп.; Падушка Сяргея Палуяна // Там жа. 26 кастр. / Сааўт. В.Рагойша; Букавінскі кабзар // Там жа. 14 снеж.

1985. Слядамі знічкі // Маладосць. № 10 / Сааўт. В.Рагойша; Вывучэнне творчасці Петруся Броўкі ў IX класе // Нар. асвета. № 7, 10; Акрылены рэвалюцыяй // Полымя. № 12 / Сааўт. В.Рагойша; Ускрылёны рэвалюцыяй // ЛіМ. 19 крас. / Сааўт. В.Рагойша; Сустрэча з паэтам // Там жа. 19 ліп.

1.4.

Тхоржевский Д., Гектта В. Проблемное обучение на уроках труда: Книга для учителя / С укр. Мн., 1986.

Биков В. Мертвым не болить / З біл. К., 1990.

1.6.

Палуян С. Лісты ў будучыню. Мн., 1986 / Скл., падрыхт. тэксту, камент. з В.Рагойшам.

М.П.Барташэвіч.

КАВАЛЕНКА ВІКТАР

Каваленка Віктар Антонавіч (н. 21.7.1929, в. Сакаўшчына Валожынскага пав. Навагрудскага ваяв., цяпер Валожынскі р-н Мінскай вобл.), крытык, літаратуразнавец, празаік. Член СП Беларусі з 1962. Заслужаны дзеяч навукі Беларусі (1981), член-карэспандэнт АН Беларусі (1984). Доктар філалагічных навук (1978). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Коласа (1980, за ўдзел у 2-томным даследаванні «Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры» і «Гісторыя беларускай савецкай літаратуры», на рускай мове) і Літаратурнай прэміі Саюза пісьменнікаў СССР (1976, за кнігу «Прага духоўнасці»).

З сям'і малазямельнага селяніна. У 1939 В.Каваленка скончыў 3 класы польскай школы. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі ад улады буржуазнай Польшчы вучыўся ў Сакаўшчынскай сямігадовай школе. У час Вялікай Айчыннай вайны жыў у роднай вёсцы з бацькамі, якія былі заняты на сельскай гаспадарцы. У 1945 скончыў Шчаўканаўскую сямігадовую школу і паступіў у Лідскае педагагічнае вучылішча. Атрымаўшы ў 1948 дыплом настаўніка, год працаваў у Дабравольскай сямігадовай школе Гродзенскай вобл. З 1949 да 1953 працягваў вучобу ў Мінскім пёдінстытуце на факультэце мовы і літаратуры. У 1953—54 настаўнічаў у Сырмежскай сярэдняй школе, а ў 1954—55 быў дырэктарам Кямелішскай, потым Жукойненскай сярэдніх школ цяперашняга Астравецкага р-на. У 1955—58 В.Каваленка займаўся ў аспірантуры Інстытута літаратуры АН БССР, дзе застаўся пасля працаваць. З таго часу пачалася яго плённая творчая работа ў галіне беларускай крытыкі і літаратуразнаўства. З 1982 ён дырэктар інстытута. Узнагароджаны медалямі (у тым ліку Ф.Скарыны). Член Рады СП Беларусі (з 1990).

Творчае станаўленне В.Каваленкі адбывалася ў шасцідзесятыя гады — у час барацьбы з вульгарнай сацыялогіяй, з рэцыдывамі «тэорыі бесканфліктнасці», а друкавацца ён пачаў яшчэ ў студэнцкія гады. Першы яго артыкул быў прысвечаны творчасці Я.Коласа і змешчаны ў часопісе «Полымя» (1952). Артыкулы В.Каваленкі накіраваны супраць павярхоўнага ўяўлення пра складаныя пытанні гісторыі літаратуры, схематызму ў адлюстраванні жыцця, паказе чалавечых характараў. Літаратурная дзейнасць вучонага вылучаецца публіцыстычнай накіраванасцю, аналітычнасцю. Жыва і зацікаўлена вядзе даследчык размову пра самыя надзённыя праблемы літаратуры, аб ролі крытыкі ў літаратурным працэсе, у стварэнні «духоўнага і інтэлектуальнага мікрасвету для развіцця літаратуры» («Праблемы сучаснай беларускай крытыкі».). Ён актыўна выступае ў абарону творчых прынцыпаў крытыкі, за шматгранны аналіз мастацкага твора. Яго крытычным выступленням характэрна палемічнасць. Як даследчык ён упарта і настойліва правярае як творы, так і творцаў на чалавечнасць, гуманнасць мыслення і адносін да людзей. У 70-я гады навуковыя інтарэсы В.Каваленкі набылі канцэптуальнасць, маштабнасць. Так у сваёй манаграфіі «Вытокі. Уплывы. Паскоранасць: Развіццё беларускай літаратуры XIX—XX ст.» ён даследуе нацыянальныя і інтэрнацыянальныя вытокі беларускага славеснага мастацтва, фальклорныя і кніжныя традыцыі і іх уплыў на літаратурную творчасць, уздымае праблемы вывучэння сувязей нацыянальнай літаратуры з суседнімі славянскімі літаратурамі, працэсу паскоранага развіцця беларускай літаратуры. В.Каваленка ўсебакова даследаваў сувязі міфапаэтычных матываў і традыцый з народнасцю літаратуры («Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры»), дакастрычніцкай пары і савецкага часу («Голас чалавечнасці»). У 1978 выйшаў яго раман «Падвышанае неба», дзе вопыт крытыка і даследчыка ўзбагаціўся мастакоўскім вопытам празаіка. В.Каваленка аўтар вучэбных дапаможнікаў па гісторыі беларускай дакастрычніцкай і савецкай літаратур для студэнтаў ВНУ рэспублікі. Многія яго меркаванні, вывады, ідэі сталі жывой часткай літаратурнага жыцця, садзейнічаюць выпрацоўцы новых крытэрыяў, падыходаў у вывучэнні гісторыі беларускай літаратуры.

Жыве ў Мінску.

А.А.Лойка.

1.1.
Веліч праўды: Выбранае. Мн., 1989.
1.2.
Дореволюционное творчество Змитрока Бядули: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1959.
Пошукі і здзяйсненні: Творчасць Зм. Бядулі. Мн., 1963. Рэц.: Б о г а н У. Даследчык не паўтарае // Полымя. 1964. № 8; Л о й к а А. Пошукі і здзяйсненні // Маладосць. 1964. № 9; Ю р ч а н к а Г. Шлях пісьменніка // ЛіМ. 1964. 7 крас.; Я р о ш М. С позиций современности // Вопр. лит. 1964. № 10.
Змітрок Бядуля: (Да 80-годдзя з дня нараджэння. Матэрыял у дапамогу лектарам, выкладчыкам нар. унтаў культуры). Мн., 1966.
Давер: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1967. Рэц. Б у р а н В. Давер да жыцця, давер да літаратуры // ЛіМ. 1968. 21 мая; Б я р о з к і н Р. Слова жывое і дзейснае // Беларусь. 1968. № 8; М і с к о С. Свежы струмень // Чырв. змена. 1968. 10 снеж.; У с і к а ў Я. З палемічным запалам // Полымя. 1968. № 8.
Голас чалавечнасці: Пра некаторыя гуманістычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1970. Рэц.: Г о р д и ц к и й А. Голос человечности // Вопр. лит. 1972. № 3; П а ў л о в і ч А. На шляхах гуманізму // ЛіМ. 1972. 7 студз.; Р а г у л я А. Каб мацнеў голас чалавечнасці // Маладосць. 1971. № 3; Я р о ш М. Пафас гуманізму // Полымя. 1971. № 2.
Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы: Агульны рух і галоўныя тэндэнцыі. Мн., 1972 / Сааўт. М.Мушынскі, А.Яскевіч. Рэц.: Г а л ь м а к о ў Дз. Вопыт гісторыі і жывая практыка сучаснасці // ЛіМ. 1973. 17 жн.; Л е ц к а Я. Ад вытокаў да сучаснасці // Полымя. 1972. № 10; Ц і ш ч а н к а І. Даследчык — таксама індывідуальнасць // Маладосць. 1973. № 5.
Вытокі. Уплывы. Паскоранасць: Развіццё беларускай літаратуры XIX—XX ст. Мн., 1975. Рэц.: Г о р д и ц к и й А. Становление // Дружба народов. 1977. № 6; Г р ы н ч ы к М. Літаратурныя традыцыі і творчы працэс // Полымя. 1976. № 6; І с а ч а н к а А., З у б к о ў с к і Б. Па-новаму, доказна // Чырв. змена. 1976. 9 вер.; К л ю ч а н о в і ч І. Ад вытокаў — да дзён сённяшніх // ЛіМ. 1978. 17 ліст.; К о н о н В. Плодотворность полемики // Вопр. лит. 1976. № 5; Л а з а р у к М. Аб вытоках і традыцыях — па-новаму // Наст. газ. 1976. 14 лют.; М а р ц і н о в і ч А. Так рака паскарае свой бег... // Вяч. Мінск. 1978. 5 снеж.; Я р о ш М. З клопатам пра родную літаратуру // ЛіМ. 1975. 19 вер.; M c M i l l i n A. // J. of Byelorus. Studies. 1976. № 4.
З пазіцый сучаснасці: (Агульны працэс літ. развіцця). Мн., 1975. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Упоравень з часам // Наст. газ. 1976. 18 жн.; Ш а ў л о ў с к а я М. Кніга своечасовая і карысная // Нар. асвета. 1976. № 9; 2 выд. Мн., 1982.
Прага духоўнасці: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн.; 1975. Рэц.: Б у р я н Б. Самастойныя высновы // Беларусь. 1976. № 8; М а й с е е н к а А. На галоўным напрамку // Полымя. 1975. № 11; С і н е н к а Г. Непатоленая прага духоўнасці // ЛіМ. 1976. 16 студз.; Ш у п е н ь к а Г. «Собственное право» критика // Неман. 1976. № 1.
Праблемы сучаснай беларускай крытыкі. Мн., 1977. Рэц.: Р а г у л я А. Што можа крытыка? // ЛіМ. 1978. 25 жн.; У с і к а ў Я. Новае аб крытыцы // Полымя. 1978. № 9.
Проблема ускоренного развития белорусской литературы XIX—XX веков в свете идейно-художественных влияний: Автореф. дис. ... д-ра филол. н. Мн., 1977.
Некаторыя асаблівасці параўнальнага вывучэння славянскіх літаратур запозненага развіцця: На матэрыяле бел. літаратуры: [Даклад]. Мн., 1978. (VIII Міжнародны з'езд славістаў).
Падвышанае неба: Раман. Мн., 1978. Рэц.: Г а р д з і ц к і А. Так было // Беларусь. 1979. № 1; І с а ч а н к а А., З у б к о ў с к і Б. Паспяховы дэбют // Звязда. 1978. 17 вер.; І х ж а. Станаўленне // Чырв. змена. 1979. 15 вер.; К а р н і л о в і ч Л. Сучасна аб мінулым // ЛіМ. 1978. 4 жн.; С о б а л ь Ф. Свято свабоды // Наст. газ. 1978. 6 мая; Я н к о ў с к і М. Падвышанае з зямнога // Полымя. 1979. № 6.
Жывое аблічча дзён: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1979. Рэц.: Б о г а н У. Рэальнасць даследчыцкіх пошукаў // Звязда. 1980. 18 чэрв.; М а р ц і н о в і ч А. Дакрананне сэрцам // ЛіМ. 1979. 24 жн.; Я р а ц В. Маштабнасць і глыбіня // Полымя. 1980. № 12.
Іван Шамякін: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1980. (Народныя пісьменнікі БССР). Рэц.: Г р а м а д ч а н к а Т. Кніга пра народнага пісьменніка // Наст. газ. 1981. 2 вер.; М а р ц і н о в і ч А. Свет Івана Шамякіна // ЛіМ. 1980. 22 жн.
Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. Рэц.: Б у г а ё ў Д. Пошукі новых падыходаў // ЛіМ. 1981. 20 ліст.; М а р т и н о в и ч А. Миф и литература? Реальность! // Знамя юности. 1981. 25 нояб.; С а д а ў н і ч ы Э. Дыялектыка пазнання духоўнасці // Полымя. 1982. № 4.
Общность судеб и сердец: Бел. проза о Великой Отечественной войне в контексте русской и других литератур. Мн., 1985.
Покліч жыцця: Літ. крытыка. Мн., 1987.
1.3.
1952. Якуб Колас — літаратурны крытык // Полымя. № 11.
1955. Выхаванне навукова-матэрыялістычнага светапогляду // Наст. газ. 3 лют.
1959. Неапублікаваныя творы Змітрака Бядулі // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 2; Некаторыя асаблівасці творчага метаду Змітрака Бядулі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Выхоўваць густ да мастацкага слова // Полымя. № 9; «Ля сіняй бухты» // Звязда. 11 чэрв.; За яснасць ацэнак // ЛіМ. 24 чэрв.; Якасці, якіх раней не было // Наст. газ. 16 кастр.; Духоўны свет сучасніка // Чырв. змена. 12 лют.
1960. Зямля і чалавек: [Рэц. на кн: П т а ш н і к а ў І. Зерне падае не на камень. Мн., 1959] // Чырв. змена. 5 студз.
1961. Чалавек і вайна // Маладосць. № 8; Пра тых, хто пачынае жыць // Там жа. № 10; Книга литературоведа: [Рэц. на кн.: П е р к і н Н. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960] // Неман. № 5; Глыбей разумець сучаснасць // ЛіМ. 3 лют.; «Спрэчкі» з класікай // Там жа. 6 кастр.; З уласным пачуццём паэзіі: [Рэц. на кн.: Л о й к а А. «Новая зямля» Якуба Коласа. Мн., 1961] // Там жа. 31 ліст.
1962. Барвы жыцця: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а Б. Барвы ранняй восені. Мн., 1962] // Маладосць. № 6; Пра галоўнае, надзённае: Чалавек працы ў сучаснай бел. прозе // Там жа. № 12; Жыццё — подзвіг: Да 150-годдзя з дня нараджэння А.І.Герцэна // Работніца і сялянка. № 4; У палоне старых уяўленняў: [Рэц. на кн: С м о л к і н М. Змітрок Бядуля. Мн., 1961] // ЛіМ. 9 лют.; Літаратуры — шырокую плынь жыцця // Чырв. змена. 16 снеж.
1963. Думкі пра сучасны беларускі раман // Полымя. № 1; Земной огонь поэзии: [Рэц. на кн.: К а л е с н і к У. Час і песні. Мн., 1962] // Сов. Бел. 20 дек.
1964. Якуб Колас; Змітрок Бядуля // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Прадмова // Маладыя пісьменнікі Беларусі. Мн.; Рытм чалавечага сэрцабіцця // Маладосць. № 3; Дыялог з чытачом: [Рэц. на кн.: Л і т а р а т у р а нашых дзён. Мн., 1963] // Полымя. № 1; Партызаны — людзі звычайныя: [Рэц. на кн.: А д а м о в и ч А. Партизаны. Мн., 1963] // ЛіМ. 8 мая; Удакладнім пазіцыі // Там жа. 22 вер.; Люди и Родина: [Рэц. на: Б р ы л ь Я.

Птушкі і гнёзды / / Полымя. 1963. № 11, 12] / / Сов. Бел. 25 марта.

1965. История жанра: [Рэц. на кн.: А д а м о в и ч А. Становление жанра. М., 1964] / / Вопр. лит. № 1; Пушчанская адысея: [Рэц. на кн.: К а р п ю к А. Пушчанская адысея. Мн., 1964] / / Полымя. № 6; Сляды на зямлі: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Птушкі ляцяць на волю. Мн., 1965] / / ЛіМ. 11 чэрв.

1966. Дилогия А.Адамовича / / Адамович А. Война под крышами; Сыновья уходят в бой. М.; Пісьменнік-гуманіст / / Бядуля З. Выбранае. Мн.; «Люблю бясконца матку Беларусь...» / / Голас Радзімы. № 19; ЛіМ. 4 мая; Позірк назад ці паварот назад? / / Полымя. № 5; Шматгалоссе жыцця і літаратуры: [Рэц. на кн.: Ю р э в і ч У. Шматгалоссе жыцця. Мн. 1965] / / Там жа. № 8; Пытанні, адрасаваныя часу і самім сабе / / ЛіМ. 25 лют.; Неспакойная цішыня: [Рэц. на кн.: В я р ц і н с к і А. Тры цішыні. Мн., 1966] / / Там жа. 14 кастр.

1967. Важно и количество: (Литература 1966 года): [Рэц. на кн.: М е л е ж І. Подых навальніцы. Мн., 1966; Я г о ж. Люди на болоте. М., 1962] / / Вопр. лит. № 3; Дыхание времени: [Рэц. на кн.: Б у р а ў к і н Г. Дыханне. Мн., 1966] / / Дружба народов. № 7; На шырокія далягляды / / Полымя. № 4; Інтэлігенцыя і народ / / Там жа. № 11; Мера таленту — мера жыццёвай праўды: Думкі, навеяныя аповесцямі 1966 года / / ЛіМ. 24 лют.; Хвалюючыя старонкі нашага жыцця / / Наст. газ. 19 крас.

1968. Абавязак перад часам / / На высокай хвалі. Мн.; О поэзии и мужестве духа: [Рэц. на кн.: П е р к и н Н. В семье братских литератур. Мн., 1967; К л ы ш к а А. Права на верш. Мн., 1967] / / Дружба народов. № 9; Наватарства, творчы пошук — нечаканасць / / Маладосць. № 5; Нарыс пра літоўскага пісьменніка: [Рэц. на кн.: Л а н к у т и с И. В.Миколайтис-Путинас. М., 1967] / / Полымя. № 4.

1969. Змітрок Бядуля / / Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 2; От общих схем к конкретному исследованию / / Вопр. лит. № 2; Возвращение жанра: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў Ф. Іван Мележ. Мн., 1968] / / Там жа. № 8; Чалавек як асоба / / Маладосць. № 9, 10; Крытык і паэт: [Рэц. на кн.: Б я р о з к і н Р. Пімен Панчанка. Мн., 1968] / / Полымя. № 5; Народу і літаратуры / / Там жа. № 11; Ненатоленая прага духоўнасці / / ЛіМ. 11 крас.

1970. Книга одной молодости / / Брыль Я. Птицы и гнёзда. Мн.; Далекое и вблизи: [Рэц. на кн.: А н т о н е н к о - Д а в и д о в и ч Б. Здалека и зблизька. К., 1969] / / Вопр. лит. № 9; «Он сам поэма поэм» / / Дружба народов. № 1; Главное направление — художественная правда / / Неман. № 6; Живой родник народного языка: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Літаратура і мова. Мн., 1969] / / Там жа. № 7.

1971. Увлекательная правда романтики / / Бядуля З. Соловей; В дремучих лесах. Мн.; Литературные влияния и проблема ускоренного развития: (К вопросу становления новой бел. литературы) / / Научная конференция «Сравнительное изучение славянских литератур»: (Тезисы докладов и сообщений). М.; Поэма — жанр ведущий: [Рэц. на кн.: Л а з а р у к М. Станаўленне беларускай паэмы. Мн., 1968] / / Вопр. лит. № 4; Взыскательная, боевая, принципиальная... / / Там жа. № 5; Праца і паэзія: [Рэц. на кн.: С п р и н ч а н Б. Черты лица. Мн., 1970] / / Полымя. № 5; Думкі пра сучасную беларускую крытыку / / Там жа. № 11; Калі натхняе час... / / ЛіМ. 29 студз.; Роднае і знаёмае : [Рэц. на кн.: Л я п ё ш к і н У. Роднае. Мн., 1970] / / Там жа. 5 лют.; Наш агульны клопат: З выступлення на VI з'ездзе пісьменнікаў Беларусі / / Там жа. 7 мая; Сверяя с временем шаг / / ЛГ. 3 марта.

1972. Проблемы современной белорусской прозы о войне / / Единство. М.; Традиции Некрасова в белорусской дореволюционной литературе / / Некрасов и литература народов СССР. Ереван; На пути осознания долга / / Шамякин И. Криницы. Мн.; Высокая ответственность литературно-художественной критики / / Коммунист Бел. № 5; Где душа путешественника?: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Мир далекий и близкий. М., 1971] / / Неман. № 9; Супраць непрыкаянасці / / ЛіМ. 28 студз.

1973. Глыбіня сацыяльнага аналізу: (Пра раман І.Шамякіна «Снежные зімы») / / На стрыжні часу. Мн.; Литературные влияния и проблема ускоренного развития: (К вопросу о становлении бел. литературы нового времени) / / Сравнительное изучение славянских литератур. М.; Раздумья о близких и далеких горизонтах: Бел. проза перед лицом современности / / Дружба народов. № 12; Чтобы взлететь, нужны крылья / / Лит. обозрение. № 4; Новая тема или новые рубежи?: О «партизанских» повестях В.Быкова / / Неман. № 1; У далечы жыццёвых гарызонтаў / / Полымя. № 6.

1974. Белорусская литература / / История советской многонациональной литературы. М. Т. 5; «Чуйма покліч маладосці...» / / На арбіце часу. Мн.; Выпрабаванне справаю / / Маладосць. № 10; Маладосць і мудрасць — сёстры / / Полымя. № 6; «Дзеля дабра, дзеля святла...»: [Рэц. на кн.: Б а ч ы л а А. Тры багіні. Мн., 1973] / / Там жа. № 9; Працэсы паскоранасці і фарміраванне нацыянальнай традыцыі / / Там жа. № 12; Жыць, як набяжыць, — не заслуга / / ЛіМ. 12 крас.

1975. Змитрок Бядуля — романтик и реалист / / Бядуля З. В дремучих лесах. М.; Факты и их осмысление: [Рэц. на кн.: К а з б я р у к У. Ступені росту. Мн., 1974] / / Вопросы лит. № 2; Падвышанае неба: Раман / / Маладосць. № 9—11. Рэц.: К а з б я р у к У. На пераломе / / ЛіМ. 1976. 11 чэрв.; С о б а л ь Ф. Пра час, пра людзей / / Чырв. змена. 1976. 4 вер.; На разных глубинах жизни: [Рэц. на кн.: П а л т а р а н В. Дзівасіл. Мн., 1974] / / Неман. № 1; Пазіцыя пісьменніка і духоўны свет героя / / Полымя. № 12; Крытыка — наша турбота / / ЛіМ. 6 чэрв.; Вось гэта вуліца...: [Рэц. на : С а ч а н к а Б. Не на той вуліцы / / Маладосць. 1974. № 10] / / Там жа. 1 жн.; Праблемы часу — трывогі сэрца / / Там жа. 5 снеж.

1976. Выпрабаванне на чалавечнасць / / Адамовіч А. Хатынская аповесць. Мн.; Людзі і радзіма / / Пра таварышаў па пяру. Мн.; Вахта сціплага верша: Да 60-годдзя Эдзі Агняцвет / / Беларусь. № 10; Покліч сэрца, абавязак грамадзяніна: Анкета «Маладосці» / / Маладосць. № 2; Сталыя абрысы творчай біяграфіі: [Рэц. на кн.: Ю р э в і ч У. Абрысы. Мн., 1976] / / Полымя. № 7; Гісторыя і сучаснасць у крытыцы / / Там жа. № 10; Шчасце служыць народу: Да 90-годдзя з дня нарадж. Змітрака Бядулі / / Голас Радзімы. 13 мая; Из глубин народной жизни: К 90-летию со дня рождения Змитрока Бядули / / Заря. 23 апр.; Важкасць крытычнага слова / / Звязда. 27 ліп.; Важны здабытак нацыянальнага эпасу: [Рэц. на : К у л я ш о ў А. Хамуціус / / Полымя. 1975. № 9—11] / / ЛіМ. 23 студз.; Прызваннем мабілізаваная / / Там жа. 16 крас.

1977. Якуб Колас / / История белорусской советской литературы. Мн.; Проблема фольклорной мифологизации в современной белорусской литературе и опыт других славянских литератур / / Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур. Мн.; Клопат адзіны — літаратура: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Гардзіцкі / / Маладосць. № 1; Час у абліччы паэта / / Там жа. № 2; Что есть критика? / / Неман. № 1; Святло вялікіх мэт / / Полымя. № 9; Такія будні: Нататкі аб прозе І.Шамякіна / / Голас Радзімы. 17 сак.; Всей щедростью таланта / / Заря. 3 авг.; Гандлярка + паэт = жыццё: [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. Гандлярка і паэт; Шлюбная ноч. Мн., 1976] / / ЛіМ. 14 студз.; Покліч у заўтра: [Рэц. на кн.: А д а м о в і ч А. Здалёк і зблізку. Мн., 1976] / / Там жа. 18 сак.; Такие будни / / ЛГ. 2 марта; Усёй шчодрасцю таленту: Да 60-годдзя з дня нарадж. Я.Брыля / / Маг. праўда. 5 жн.

1978. Пазіцыя пісьменніка і духоўны свет героя / / На стрыжні часу. Мн.; З паэзіяй у сэрцы: Да 60-годдзя з дня нарадж. Р. Бярозкіна / / Беларусь. № 7; Мыслитель, революционер, писатель / / Коммунист Бел. № 7; Современная белорусская проза: Герой и время / / Неман. № 12 / У сааўт.; Абяцанне эпапеі / / Полымя. № 10; Гераізм народа натхняе: [Інтэрв'ю] / Зап. С.За-

коннікаў / / Звязда. 5 лют.; Дакрананне душой / / ЛіМ. 11 жн.

1979. Народ и война / / Шамякин И. Глубокое течение. М.; Старэйшына беларускага літаратуразнаўства і крытыкі / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2; Анкета «ЛО»: Вопросы критикам / / Лит. обозрение. № 11; Ад сакавіка да ліпеня / / Маладосць. № 3; Часовой правды в литературе — документ / / Неман. № 5; Самі сабе чужыя: [Рэц. на кн.: А д а м ч ы к В. Чужая бацькаўшчына. Мн., 1978] / / Полымя. № 1; Міф і беларуская літаратура / / Там жа. № 7; У глыбіню вобраза / / ЛіМ. 16 сак.; Этот строгий судия — время... / / ЛГ. 3 окт.

1980. Прикосновение душой: (На каждый день): [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. У добрай згодзе. Мн., 1979] / / Лит. обозрение. № 2 [Па недагляду рэдакцыі паўторана ў № 3 пад назвай «На каждый день»]; Бой, каждый раз новый: [Рэц. на кн.: Л а з а р е в Л. Василь Быков. М., 1979] / / Неман. № 11; На пругкіх вятрах гісторыі / / Полымя. № 10; Сэрцам з сучаснасцю / / ЛіМ. 15 лют.; Чорныя бездані слабых душ: [Рэц. на: А д а м о в и ч А. Каратели / / Дружба народов. 1980. № 1] / / Там жа. 14 сак.; Шляхі барацьбы і пакут / / Там жа. 29 жн.; Смутныя колеры вайны: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Смутак белых начэй. Мн., 1980] / / Там жа. 5 снеж.

1981. Счастье большого вдохновения / / Адамович А. Собр. соч.: В 4 т. Мн. Т. 1; Паэзія глыбокай веры / / Гілевіч Н. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; Змітрок Бядуля / / Гісторыя беларускай літаратуры, XIX — пачатак XX ст. Мн.; Якуб Колас / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн. Т. 1; Раскрыццё подзвігу / / Сучаснік. Мн.; Талент і час: Да выхаду ў свет двухтоміка выбр. твораў Івана Грамовіча / / Беларусь. № 10; Постигать современность, думать о будущем: [Дыялог з І.Шамякіным] / / Неман. № 1; Калі крыляюць сцягі / / Полымя. № 5; Дні, якіх многа: [Рэц. на кн.: К а ц ю ш э н к а М. Дні, як усе іншыя. Мн., 1981] / / Там жа. № 11; Салдаты нябачнага фронту: [Рэц. на кн.: К о з л о в с к и й Ф. Дорогами неизвестности. Мн., 1981] / / Звязда. 5 жн.; Іскры пад попелам: [Рэц. на кн.: С і п а к о ў Я. Жанчына сярод мужчын. Мн., 1980] / / ЛіМ. 15 мая; «Абразкі» / / Там жа. 9 кастр.; З чыстых крыніц: Да 60-годдзя з дня нарадж. нар. пісьменніка БССР І.Шамякіна / / Маг. праўда. 29 студз.; Мін. праўда. 30 студз.; Продолжение молодости / / Сел. газ. 1 окт.

1982. Трагічны і зайздросны лёс / / Шамякін І: Трывожнае шчасце. Мн.; «Галадоўліца» / / Беларусь. № 2; Творчасць Янкі Купалы і міфалогія / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; Творчасць Якуба Коласа і народная свядомасць / / Там жа. № 5; Постигать современность, думать о будущем: [Дыялог з І. Шамякіным] / / Радуга. № 2; Патрэбен зараз і заўсёды: [Рэц. на кн.: Л е м ц ю г о в а В. Украінска-беларускі слоўнік. Мн., 1980] / / ЛіМ. 24 вер.; Шлях да сталасці мастацкай думкі / / Там жа. 17 снеж.

1983. Талент самабытны, сумленны / / Бядуля З. Салавей; Сярэбраная табакерка. Мн.; Вечная веліч праўды жыцця: (Палеміч. нататкі) / / Вобраз—83. Мн.; Іван Шамякін / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: 1941—1980. Мн.; Народна-міфалагічныя вытокі творчасці Я.Купалы / / Разам з народам. Мн.; Вайна і мір: Лёс народа і літаратуры: [Рэц. на кн.: А д а м о в и ч А. Война и деревня в современной литературе. Мн., 1982] / / Беларусь. № 4; На пути творческих обобщений: [Рэц. на кн.: І в а ш ы н В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983] / / Вопр. лит. № 2; Лики прошлого: Правда и вымысел: [Рэц. на кн.: К о р о т к е в и ч В. Седая легенда. М., 1981] / / Дружба народов. № 6; [Рэц. на кн.: С і п а к о ў Я. Жанчына сярод мужчын. Мн., 1980. Я г о ж. Спадзяванне на радасць / / Полымя. 1982. № 1] / / Лит. обозрение. № 10; Путь к творческому подвигу: [Рэц. на кн.: К у л е ш о в Ф. Подвиг художника. Мн., 1982] / / Неман. № 6; Жертвенность и героизм: [Рэц. на: Б ы к а ў В. Знак бяды / / Полымя. 1982. № 8; Я г о ж . Знак беды / / Дружба народов. 1983. № 3—4] / / Там жа. № 11; Выспяванне подзвігу / / Полымя. № 6.

1984. Непадманны покліч эпікі / / Чыгрынаў І. Выбр. тв.: У 3 т. Мн. Т. 1; Чалавек у рэвалюцыі / / Беларусь. № 5; Вучоны і настаўнік: (Да 80-годдзя з дня нарадж. акадэміка АН БССР, дырэктара Інстытута літаратуры імя Я.Купалы В.В.Барысенкі) / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 2 / Сааўт. А.Адамовіч; [Рэц. на кн.: Р ы б а к А. Што пасееш ... Мн., 1982] / / Лит. обозрение. № 4; Пафос подвига / / Неман. № 7; У полі зроку — увесь свет: [Інтэрв'ю] / Зап. Г.Якаўлева / / Голас Радзімы. 16 жн.; Петроград — Брест, год 1918-й / / ЛГ. 8 авг.

1985. Шчасце — служыць народу / / Бядуля З. Зб. тв.: У 5 т. Т. 1; Адзінства духу і волі / / Далягляды. Мн.; Выклік спакою і змірэнню / / Шамякін І. Атланты і карыятыды. Мн., Когда смолкли пушки / / Лит. обозрение. № 6; Сучаснасць і літаратура: Герой, ідэйнасць, майстэрства / / Полымя. № 7; Сплав мысли и чувства / / Сов. Бел. 16 февр.

1.5.

На польскую мову. Drogi rozwoju współczesnej prozy białoruskiej: Fragm. książki / Tł. A. Sobecka / / Nadodrze. 1975. Nr 8 / Сааўт. М.Мушынскі, А.Яскевіч.

На рускую мову. Иван Шамякин: Очерк творчества / Пер. автор. М., 1979. Рэц.: Р а г у л я А. Доверие к пережитому / / Неман. 1980. № 9; Р а с о л ь к а В. Кнігапіс / / ЛіМ. 1979. 28 вер.

Современность — трудный жанр / / Неман. 1978. № 3.

1.6.

М а л а д ы я пісьменнікі Беларусі: Бібліягр. даведнік: Кнігі 1958—1963. Мн., 1964 / Рэд. Рэц.: Б у г а ё ў Д. Зроблена ўпершыню / / ЛіМ. 1965. 26 студз.

Б я д у л я З. Выбранае. Мн., 1966 / Скл.

Р о д н а я літаратура: Хрэстаматыя для X кл. сярэд. школы. Мн., 1966 / Скл. з інш.; 2 выд. Мн., 1967; 3 выд. Мн., 1968.

П а л і т ы к а Д. Сляды часу: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1967 / Рэд. з інш.

Р о д н а я літаратура: Хрэстаматыя для IX кл. сярэд. школы. Мн., 1969 / Скл. з інш.; 2 выд. Мн., 1970; 3 выд. Мн., 1971; 4 выд. Мн., 1972; 5 выд. Мн., 1973; 6 выд. Мн., 1974; 7 выд. Мн., 1976; 8 выд. Мн., 1977; 9 выд. Мн., 1978; 10 выд. Мн., 1980; Мн., 1982; 11 выд. Мн., 1983; 12 выд. Мн., 1986; 13 выд. Мн., 1988.

З м і т р о к Бядуля: Жыццё і творчасць: Мн., 1970. (Альбом-выстаўка ў школе) / Скл. з М.Плаўнікам.

Р о д н а я літаратура: Хрэстаматыя для X кл. сярэд. школы. Мн., 1970 / Скл. з інш.; 2 выд. Мн., 1971; 3 выд. Мн., 1972; 4 выд. Мн., 1973; 5 выд. Мн., 1974; 6 выд. Мн., 1975; 7 выд. Мн., 1977; 8 выд. Мн., 1979; 9 выд. Мн., 1981; 10 выд. Мн., 1983; 11 выд. Мн., 1985; 12 выд. Мн., 1987; 13 выд. Мн., 1989.

М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985 / Рэд.

П е с т р а к П. Зб. тв.: У 5 т. Т. 3. Мн., 1985 / Рэд.

Т ы ч и н а М. Народ и война. Мн., 1985 / Рэд.

Л а п і н с к е н е А., М а л ь д з і с А. Перазовы сяброўскіх галасоў. Мн., 1988 / Рэд. з В.Галінісам.

L a p i n s k i e n e A., M a l d i s A. Lietuviu-baltarusiu literaturinaiai rysiai. Vilnius, 1989 / Рэд. з В. Галінісам.

2.3.

На беларускай мове. А д а м о в і ч А. Таварышоўскае слова пра маладзейшага, але з самага пачатку сталага — пра Віктара Каваленку / / ЛіМ. 1979. 20 ліп.; А р т ы м о в і ч Н. Міф і беларуская літаратура / / Ніва. 1979. 9 вер.; Б е ч ы к В. З пазіцый сучаснасці: (Віктар Каваленка) / / Бечык В. Прад высокаю красою... Мн., 1984; Б у г а ё ў Д. Пошукі новых падыходаў / / Бугаёў Д. Чалавечнасць. Мн., 1985; Я г о ж. Пра сучасную прозу / / Полымя. 1984. № 10; В а с і л е ў с к і М. Біццё жывой думкі / / ЛіМ. 1968. 27 вер.; В і к т а р у Каваленку — 50 / / Там жа. 1979. 20 ліп.; В я р ц і н с к і А. Ці патрэбна пракорам сэрца? / / Там жа. 1980. 26 снеж.; Г л у ш а к о ў У. Героя трэба ўбачыць / / Там жа. 1974. 27 вер.; Г н і л а м ё д а ў У. Як само жыццё. Мн., 1980. С. 50; Д з ю б а й л а П. Беларускі раман. Мн., 1982. С. 147—161; Я г о ж . На шляху да сінтэзу / / Полымя. 1978.

№ 12; Ермаловіч М. Яго вялікасць — працаўнік // ЛіМ. 1974. 15 лют.; Карпаў У. Адвольна і прадузята: Пісьмо ў рэдакцыю // Там жа. 1963. 19 лют.; Лазарук М. Аб вытоках і традыцыях — па-новаму // Лазарук М. Часу непадуладнае. Мн., 1981; Мішчанчук М. Грунтоўна, доказна, арыгінальна // ЛіМ. 1980. 17 кастр.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства. Мн., 1985. С. 302—303, 312; Мыслівец В. Зразумець чалавека // ЛіМ. 1974. 9 жн.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Рагуля А. Вышыня крытэрыяў // ЛіМ. 1977. 11 сак.; Сідарэвіч А. Партыйнасць, народнасць, класавасць і сучасная беларуская літаратура // Там жа. 1985. 19 крас.; Яго ж. Сучаснасць і літаратура: Герой, ідэйнасць, майстэрства // Там жа. 1985. 22 сак.; Скапа У. Творчая пазіцыя крытыка: Да 50-годдзя з дня нарадж. В.Каваленкі // Віцеб. рабочы. 1979. 20 ліп.; Ціхановіч В. Па строгім рахунку // ЛіМ. 1971. 17 снеж.; Ясевіч В. Падвышанае неба праўды // Там жа. 1979. 19 студз.

На рускай мове. Бечик В. С позиций современности // Неман. 1979. № 7.

2.4.

На беларускай мове. Лойка А. Міфы: [Верш] // Лойка А. Няроўныя даты. Мн., 1983; Ралько І. «Размоваю з былым і даўнім...»: [Верш] // Ралько І. Святло зары вячэрняй. Мн., 1983.

Я.А.Гарадніцкі.

КАВАЛЁЎ ДЗМІТРЫЙ

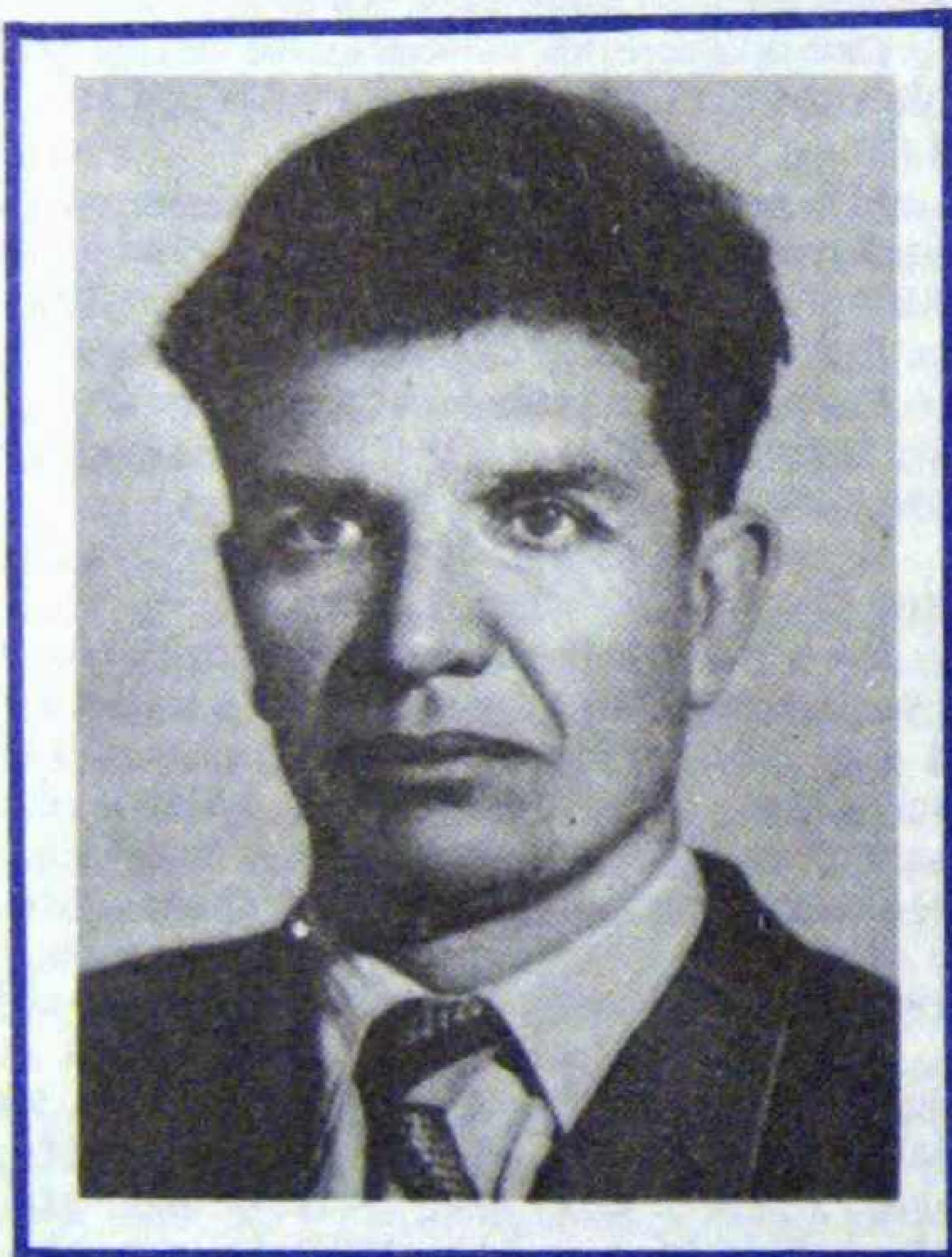

Кавалёў Дзмітрый Міхайлавіч (псеўд. В.Сецін; 4 (7).6.1915, мяст. Ветка Магілёўскай губ., цяпер г. Ветка Гомельскай вобл. — 5.3.1977, Масква), паэт, перакладчык. Член СП Беларусі з 1947. Пісаў на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і вясковага каваля. Бацька — беларус з в. Прудок пад Гомелем, маці — руская, са старавераў, якія жылі ў Ветцы з даўніх часоў. Сярод дзяцей Д.Кавалёў быў старэйшым і першым памочнікам у сям'і. Дзяцінства прайшло ў пастаянных пераездах. У 1926 сям'я пераехала на радзіму бацькі ў в. Прудок. Там Д.Кавалёў скончыў тры класы, чацвёрты пакінуў — стаў памагаць у хатняй гаспадарцы, а з 14 гадоў бацьку ў кузні. Потым разам з ім працаваў у калгасе і ў суднарамонтных майстэрнях Гомеля. Самыя лепшыя ўспаміны Д.Кавалёва былі звязаны з Гомелем. У 1936—39 ён вучыўся на Гомельскім політэхнічным вячэрнім рабфаку. У той час вельмі захапляўся паэзіяй С.Ясеніна. У 1937—38 у газеце «Палеская праўда» надрукаваў свае першыя вершы. Пасля сканчэння рабфаку настаўнічаў у Раманавіцкай школе на Гомельшчыне і адначасова працягваў вучобу на філалагічным факультэце Ленінградскага універсітэта. У студзені 1941 пайшоў служыць на Паўночны флот. Быў чырванафлотцам, стралком марской пяхоты. У часы вайны ўдзельнічаў у баявых паходах падводных лодак і надводных караблёў, працаваў у франтавым друку Паўночнага флоту. Пасля дэмабілізацыі з арміі 9 гадоў жыў у Мінску, супрацоўнічаў у рэспубліканскіх газетах і часопісах. Шмат пісаў у той час, удасканальваючы сваё паэтычнае майстэрства. З 1945 член КПСС. У 1955 паступіў на Вышэйшыя літаратурныя курсы пры Літаратурным інстытуце імя А.М.Горкага. Пасля сканчэння іх з 1957 у Маскве, некаторы час працаваў намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Смена», потым загадчыкам рэдакцыі рускай прозы і паэзіі ў выдавецтве «Молодая гвардия», выкладчыкам і кіраўніком паэтычнага семінара ў Літаратурным інстытуце імя А.М.Горкага. Узнагароджаны медалямі.

Д.Кавалёў — аўтар больш 20 зборнікаў паэзіі. Яго лірыцы ўласцівы высокі пафас грамадзянскасці, тонкае адчуванне псіхалогіі чалавека, роднай прыроды. Ён імкнуўся разгледзець кожнага чалавека, лепшае ў ім праз суперажыванне, псіхалагічнае і філасофскае асэнсаванне з'яў рэчаіснасці. У многіх вершах («Як добрая душа...», «Аўтобус», «Мае бярозы» і інш.) здолеў выказаць сябе, надзеі пакалення, да якога належаў, і тым самым скіраваць чытачоў на роздум аб агульнасці лёсаў, з якіх складаецца лёс народны. Паэзія Д.Кавалёва падкупляе сваёй шчырасцю і сардэчнасцю, пэўнасцю аўтарскай канцэпцыі жыцця. Ужо пасля смерці

Д.Кавалёва выйшаў зборнік яго паэзіі «Каму што дарагое» (1982), прысвечаны сябрам-аднапалчанам, якія абаранялі Радзіму ў гады суровых ваенных выпрабаванняў. Многія творы паэта адлюстроўваюць прыгажосць роднай беларускай прыроды. Шырока выкарыставаў народны лексіка- і рытміка-інтанацыйны лад твораў вуснапаэтычнай творчасці народа, структурнай блізкасцю сваіх вобразна-выяўленчых сродкаў, мастацкіх адкрыццяў ішоў да ясных і празрыстых паэтычных форм, блізкіх чалавеку. Актыўна працаваў Д.Кавалёў як перакладчык, асабліва з беларускай мовы на рускую. Выйшла некалькі кніг яго паэтычных перакладаў (зборнікі паэзіі Н.Гілевіча «Песню бярыце з сабой», А. Лойкі «Мая планета», М.Сурначова «Адна любоў», А.Грачанікава «Зоркі і курганы» і інш.). Ён пазнаёміў рускага чытача таксама з творамі беларускіх празаікаў (раманам І.Мележа «Подых навальніцы», з кнігамі Я. Брыля «Жменя сонечных промняў» і «Акраец хлеба», А.Адамовіча, Я.Брыля і У.Калесніка «Я з вогненнай вёскі...»). Надзвычай дарагімі былі для Д. Кавалёва пераклады ўзбекскага пісьменніка С. Джуры, які геraічна загінуў у час Вялікай Айчыннай вайны, вызваляючы мясціны паэта на Гомельшчыне. Д.Кавалёў выступаў і як літаратурны крытык. Пісаў артыкулы, прысвечаныя творчасці Я. Ісаева, М.Ісакоўскага, Ю.Прокушава, А.Твардоўскага, В.Фёдарава і іншых паэтаў. Некалькі вершаў Д.Кавалёва паклаў на музыку У.Алоўнікаў.

У.П.Каваленка.

Бібліяграфія

1.1.

Годы: Избр. лирика. М., 1971. Рэц.: Кажамякін Ц. Сталасць таленту // Гомел. праўда. 1972. 16 лют.; Марціновіч А. Паэзія не падуладна часу // ЛіМ. 1972. 10 сак.

Мое время: Избр. лирика. М., 1977. Рэц.: Вішнеўскі І. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 26 жн.

Избр. стихотворения. М., 1990.

1.2.

Далёкие берега: Стихи. Мн., 1947. Рэц.: Брагінец Б. Вершы аб мараках і моры // Бальш. Пал. 1947. 16 жн.; Верасьнёвы М. Далёкія берагі // Чырв. змена. 1947. 17 ліп.; Вялюгін А. Шчырае, свежае слова // Полымя. 1947. № 7; Гамолка М. У пошуках свайго голасу // ЛіМ. 1947. 12 ліп.; Кудраўцаў І. Першы зборнік // Звязда. 1947. 5 ліп.; Милованов В. Свежий голос // Сталин. молодежь. 1947. 22 авг.

Стихи. Мн., 1950. Рэц.: Кажамякін Т., Спрынчан Б. Вершы аб вечнай маладосці // Гомел. праўда. 1952. 6 студз.; Кудраўцаў І. Зноў толькі заяўка... // ЛіМ. 1951. 19 мая; Нях ай Р. Вершы аб нашых сучасніках // Беларусь. 1951. № 7; Соколов В. О рецензиях на книги молодых писателей // Сов. Бел. 1951. 6 июня.

Мы не расстаемся: Стихи. Мн., 1953. Рэц.: Дубулт В. Стихи и море // Сов. Отчизна. 1956. № 2; Есакоў А. Творчы рост паэта // Полымя. 1953. № 7; Рудноў В. // Чырв. змена. 1953. 5 вер.; Сабаленка Р. Так трымаць // Чырв. звязда. 1953. 22 ліп.: Савельеў Л. Вершы Д.Кавалёва // Беларусь. 1953. № 7; Собаль М. Усхваляваны голас // Звязда. 1953. 5 ліп.; Шехтер М. Доброе знакомство // ЛГ. 1955. 10 февр.

О мальчике Женьке из села Нижние Деревеньки: Повесть. Мн., 1955. Рэц.: Астапенка А. Размова пра маленькага героя // Чырв. змена. 1956. 29 лют.; Макарэвіч З. Вершаваная аповесць для дзяцей // ЛіМ. 1956. 28 студз.; Пиотуховская Р. Женькины открытия // Сталин. молодежь. 1956. 8 февр.

Рябиновые ночи: Стихи. Мн., 1958. Рэц.: Александров В. Стихи, с которыми я дружу // Сов. Отчизна. 1959. № 1; Антопалеў Л. Новая кніга паэта // Беларусь. 1958. № 10; Бойко В. Мужественная и задушевная поэзия // Знамя юности. 1958. 6 авг.; Варно У. Вершы Дзмітрыя Кавалёва // Чырв. сцяг. 1958. 22 жн.; Годенко М. // Москва. 1958. № 11; Коноплин Н. Зоркий глаз поэта // Коммуна (Воронеж). 1958. 16 июля; Лазарук М. Пошукі і знаходкі // ЛіМ. 1958. 28 чэрв.; Спрынчан Б. // Гомел. праўда. 1958. 28 мая; Шавня А. Рябиновые ночи // Сов. Бел. 1958. 18 июня.

Солдатские думы: Стихи. М., 1958. Рэц.: Агеев И. «Пусть кто сеет — думает о хлебе!..» // Сов. Бел. 1959. 15 апр.

Тишина: Стихи. М., 1958. Рэц.: Агеев И. «Пусть кто сеет — думает о хлебе!..» // Сов. Бел. 1959. 15 апр.; Александров В. Стихи, с которыми я дружу // Сов. Отчизна. 1959. № 1; Литвинов В. Если к жизни ты не равнодушен // ЛГ. 1959. 7 апр.; Михайлов И. Родные просторы // Нева. 1960. № 5; Федоров В. Правда жизни // Октябрь. 1959. № 5.

О мальчике Женьке из села Нижние Деревеньки: Повесть. Курск, 1959.

Студеное солнце: [Вершы]. Мн., 1961.

Солнечная ночь: Стихи. М., 1963. Рэц.: Бойка У. Улада паэзіі // ЛіМ. 1963. 16 жн.

Молчание гроз: Новые стихи. М., 1964. Рэц.: Агееў И., Куцэра Г. Поўдзень жыцця // Мін. праўда. 1965. 16 чэрв.; Кажамякін Ц. Роздум аб часе і прыгажосці // Гомел. праўда. 1964. 3 кастр.

Рожь: [Вершы]. М., 1964. Рэц.: Каралёў А. Вершы паэта-земляка // Гомел. праўда. 1964. 4 сак.

Зеленый дым: Стихи. М., 1968. Рэц.: Даніленка М. Аб тым, што дорага сэрцу // Гомел. праўда. 1969. 7 лют.; Денисова И. Живем не сроками // Неман. 1969. № 8.

Озимь: Новые стихи. М., 1968. Рэц.: Денисова И. Живем не сроками // Неман. 1969. № 8; Фатнеў Ю. З той памятнай ночы... // Гомел. праўда. 1969. 1 сак.

Тревожный мир: Стихи разных лет. М., 1970. Рэц.: Королев А. Ты снова в пути // Знамя юности. 1971. 8 июля.

Зябь: [Вершы]. М., 1971. Рэц.: Зайцава З. А радасць дома... // Гомел. праўда. 1971. 10 вер.; Федоров В. От «тишины» до «зяби» // Лит. Россия. 1973. 16 февр.

Чуткая глубина: [Вершы]. М., 1973. Рэц.: Кажамякін Ц. Ад сэрца да сэрца // Гомел. праўда. 1973. 30 чэрв.

Лирика. М., 1979.

Наедине с жизнью. М., 1979. Рэц.: Бабкоў У. Адзін на адзін з жыццём // Гомел. праўда. 1980. 10 чэрв.; Колесник В. Поэзия — всегда призвание // Неман. 1980. № 10.

Кому что дорого: Лирика. Мн., 1982. Рэц.: Кажамякін Ц. Сонечная паэзія // Гомел. праўда. 1982. 13 ліп.

1.3.

1937. Так сказала Рая: [Верш] // Палес. праўда. 1 ліст.

1938. Встреча Ворошилова: [Верш] // Палес. праўда. 22 лют.; Счастливая мать: [Верш] // Там жа. 23 сак.; Парад: [Верш] // Там жа. 1 мая; Доблестных в совет: [Верш] // Там жа. 4 мая; Говорит китайский партизан: [Верш] // Там жа. 12 вер.; Славная осень: [Верш] // Там жа. 12 кастр.; Ответ самураям: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; Песня комсомола: [Верш] // Там жа. 30 кастр.; Берите власть!: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Проводы: [Верш] // Сталин. молодежь. 4 окт.

1939. Плады бесклапотнасці // Гомел. праўда. 20 кастр.; Вечер: [Верш] // ЛіМ. 23 ліп.; На лузе: [Верш] // Там жа. 11 жн.; Утром во ржи; На отдых: [Вершы] // Сталин. молодежь. 12 авг.

1940. Лапти: [Верш] // Бальш. Пал. 2 кастр.; В пути: [Верш] // Гомел. праўда. 27 кастр.; «На ўсход ідучы»: [Рэц. на кн.: Т а р а с Н. На ўсход ідучы. Мн., 1940] // Там жа. 30 снеж.; Лапти: [Верш] // ЛіМ. 3 жн.; Пчеловод: [Верш] // Сталин. молодежь. 30 янв.; Клещи: [Верш] // Там жа. 20 авг.

1941. Рассказ о топоре: [Верш] // ЛіМ. 10 мая.

1946. Отчизна; О, Белорусь!: [Вершы] // Отчизна. № 2; Две встречи: [Верш] // Гомел. праўда. 9 чэрв.; Белорусь издалека: (Из фронтовых стихов); Егерь: (Повесть о судьбе чешского солдата) // Там жа. 21 ліп.; У глыбінях Баранцава мора: Успаміны // ЛіМ. 6 ліп.; Камень: [Верш] // Там жа. 27 ліп.; Стихи о моряке // Сов. Бел. 28 июля; Сын: (Из фронтовых стихов) // Сталин. молодежь. 11 авг.; Когда не было вести: [Верш] // Там жа. 25 авг.

1947. Утро перед праздником: (Вступление к поэме); Свидание с Гомелем; Автострада; Стяг побед; Море; Рожь: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 3; На катере: [Верш] // Зорька. 12 июня; Юные моряки; [Верш] // Там жа. 31 июля; Воін-пераможца // ЛіМ. 9 мая; Море: [Верш] // Там жа. 7 чэрв.; Рожь: [Верш] // Сов. Бел. 8 июля; Слово о земляках: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Апавяданні. Мн., 1946] // Там жа. 2 авг.; В новом доме — новые жильцы: [Верш] // Там жа. 5 нояб.; Вильнюс: [Верш] // Сталин. молодежь. 15 сент.; Разговор о кандидате: [Верш] // Там жа. 17 янв.; Озимь // Там жа. 30 мая; Сыну: [Верш] // Там жа. 27 июля; Защитное...: [Верш] // Там жа. 3 авг.; Его рука: [Верш] // Там жа. 7 сент.; Утро перед праздником: (Вступление к поэме) // Там жа. 2 нояб.

1948. Легенда о вожде: [Верш] // Молодая гвардия: Альманах молодых писателей. М.; Ветка; Отец; Разговор в трамвае; Нынешняя весна: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 4; Отец; Разговор в трамвае: [Вершы] // Заря. 15 июня; Последний снег: [Верш] // Зорька. 1 апр.; Три года — в год: [Верш] // Сов. Бел. 7 янв. / Сааўт. У.Варно; Утро 11 января: [Верш] // Там жа. 11 янв. / Сааўт. У.Варно; Отец: [Верш] // Там жа. 16 июня; Рождение станка: [Нарыс] // Там жа. 26 сент.; Наша молодость: [Верш] // Сталин. молодежь. 2 июля; Демобилизованный моряк: [Верш] // Там жа. 15 авг.

1949. Белорусь: [Верш] // Смена. № 20; Урожай тридцатой осени: [Вершы]: Рожь; Молотьба; Деревня Прудок; Дубы; Рассказ учительницы; Желание; Речной волк // Сов. Отчизна. № 5; Белорусь; Разлив; Герб; Машинист; В новом доме — новые жильцы; Так держать!: [Вершы] // Там жа. № 6; Радасць калектыўнай працы: [Нарыс] // Звязда. 22 кастр. / Сааўт. М.Гамолка; Нынешняя весна: [Верш] // ЛіМ. 23 крас.; Слова на другім з'ездзе ССП БССР // Там жа. 2 ліп.; Родной уголок: [Верш] // Сов. Бел. 1 мая; Так держать!: [Верш] // Там жа. 24 июля; Хлеб: [Нарыс] // Там жа. 12 авг.; Чувство современности: [Рэц. на кн.: А ў р а м ч ы к М. Пярэдні край. Мн., 1948] // Там жа. 20 авг.

1950. Звеньевая: [Верш] // Колхозная деревня. М.; Л.; Слова простага хлебароба [Верш] // Вожык. № 14; Молодость — впереди; Возмужание; Первомайская здравица; На берегу детства; Свой дождь; Росток; Легенда о ветвистом колосе: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 7; Поджигателям войны; Детям родного города; Баллада о фашистском егере; Британские офицеры: [Вершы] // Там жа. № 8; Слово бывшего фронтовика: [Верш] // Гомел. праўда. 17 ліст.; Наша гордость: [Верш] // Там жа. 28 ліст.; Слова пра заўтрашні дзень // ЛіМ. 3 чэрв.; Возмужание; Свой дождь: [Вершы] // Там жа. 10 чэрв.; Легенда о ветвистом колосе: [Верш] // Сов. Бел. 19 апр.; Заздравное: [Верш] // Там жа. 1 мая; Настойчиво учиться у Маяковского // Там жа. 23 мая; Единоличное бюро: Фельетон // Сталин. молодежь. 2 апр.; Молодость — впереди: [Верш] // Там жа. 31 мая.

1951. На разных широтах; Агитатор; На севере; Друг; Морская служба; Землячка: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 10; Збядненне паэтычных вартасцяў // ЛіМ. 14 ліп.; Великое единство // Сов. Бел. 1 янв.; На севере: [Верш] // Там жа. 20 июня; Подпись матери: [Верш] // Там жа. 11 окт.; Студенты: [Нарыс] // Там жа. 30 окт.; В созвездии шестнадцати республик: [Верш] // Там жа. 28 дек.; Думы о Родине; Землячка: [Вершы з цыкла «На разных широтах»] // Сталин. молодежь. 24 июня.

1952. О радости жизни: [Верш] // Огонек. № 50; Песня о Родине; Гордость; Пограничный знак: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 4; XIX съезду партии: [Верш] // Там жа. № 5; К плечу плечо; Подарок; Мы не расстанемся: [Вершы] // Там жа. № 6; Дедовы пятилетки: [Верш] // Гомел. праўда. 17 лют.; Вождь: [Верш] // Там жа. 2 ліп.; Неповторимое мгновенье: [Верш] // Сов. Бел. 1 янв.; На демонстрации: [Верш] // Там жа. 1 мая; Подарок: [Верш] // Там жа. 28 авг.; Наша гордость: [Верш] // Сталин. молодежь. 29 авг.

1953. Легенда о вожде: [Верш] // От всего сердца. Мн.; Сям'я юных: Нарыс // Маладосць. № 1; Бацька і сын: Нарыс // Там жа. № 5; Добрая школа: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 3; Четыре дня: [Верш] // Сов. Отчизна. № 2; Созвездие счастья: [Верш] // Зорька. 1 янв.; Пра мастацкую даклаДнасць перакладаў // ЛіМ. 18 крас.; Арыгінал і переклад // Там жа. 8 жн.; Аб тым, што набалела // Там жа. 26 снеж.; Стихи о Родине // Сов. Бел. 4 февр.; О дружбе: [Верш] // Там жа. 6 дек.; Под видом борьбы за боевую критику // Сталин. молодежь. 7 янв.; Лагер ля возера: [Нарыс] // Чырв. змена. 15 жн.

1954. Землячка: Нарыс // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Шкловар Аскома: Нарыс // Беларусь. № 7; Другу; Наш союз; Река; Листья летят..."; «Пойдет и пойдет нехорошее слово...»; Проводы: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 3; Мінск—Кіеў—Масква: Падарожныя нататкі // ЛіМ. 6 ліст.; Супраць крайнасцей: Заметкі паэта // Там жа. 4 снеж.; За поэзию большого чувства, смелой мысли; Стихи в журнале «Полымя» // Сов. Бел. 17 марта; Праздник труда: [Верш] // Там жа. 1 мая; И дружба и жизнь хороша: [Верш] // Там жа. 9 мая; Шаги победы: [Верш] // Там жа. 6 нояб.; С партией навеки: [Верш] // Сталин. молодежь. 14 марта.

1955. Аповесць пра Палессе: [Рэц. на кн.: С о к о л о в В. Половодье // Сов. Отчизна. 1955. № 1, 2] // Полымя. № 8 / Сааўт. К.Цітоў; О мальчике Женьке из села Нижние Деревеньки: Поэма // Сов. Отчизна. № 5; Наши богатства: [Верш] // Гомел. праўда. 27 вер.; Рэальнасць нашай мары // Звязда. 1 студз.; Родина: (Отрывок из поэмы «О мальчике Женьке из села Нижние Деревеньки») // Зорька. 30 июля; Приезжай в страну мою родную: [Верш] // Там жа. 31 дек.; Жывы з жывымі // ЛіМ. 16 крас.; Пісьмы з літаратурных аб'яднанняў // Там жа. 14 мая; Паэт і яго героі // Там жа. 2 ліп.; Пазія сапраўдная і ўяўная // Там жа. 17 снеж.; Наступление весны: [Верш] // Сов. Бел. 13 апр.; Относительно угроз: [Верш] // Там жа. 8 мая; Жить и волноваться тем, чем живет и волнуется народ: Заметки о стихах этого года // Там жа. 10 авг.; Моя радость: [Верш] // Сталин. молодежь. 1 мая; Минск: (Главы из поэмы «О мальчике Женьке из села Нижние Деревеньки») // Там жа. 3 июля.

1956. Желание; Бессмертие; Юность; Знакомство с жизнью; «Опять наступает в России весна...»: [Вершы]; Новые, большие события не могут не отозваться в стихах // Знамя юности. 27 нояб.; Закон моряков: [Нарыс] // Зорька. 10 марта; Новогодние пожелания: [Верш] // Сов. Бел. 1 янв.; По местам революционных битв // Там жа. 11 нояб.

1957. Дзяржаўным крокам // За вярт. на Радзіму. № 88; «Как открывали памятник Купале...»: [Верш] // Сов. Отчизна. № 4; Студеное солнце; В отряд почтальон идет; Морошка; «Газик»; «Так много снегу нынче...»; Сыны; В березовой чаще; Ярмарка; «Все взбудоражила...»; «Как ни молодись, а все до срока...»; «И всего, что осталось потом...»; Думы осени; «Вздрогнул я...»; Юность: [Вершы] // Там жа. № 5; Час і людзі: Нарыс // Звязда. 5 снеж.; Стихи Юрия Чухнина //

Знамя юности. 17 мая; Майстэрства паэта // ЛіМ. 9 лют.; Мае землякі: Нарыс // Там жа. 16 кастр.; Дзяржаўным крокам: Нарыс // Там жа. 6 ліст.; Новогодней ночью: [Верш] // Сов. Бел. 1 янв.; Хорошо дышать простором мая: [Верш] // Там жа. 1 мая; Рябиновая ночь: [Верш] // Там жа. 15 сент.; Спутник: [Верш] // Там жа. 8 окт.; Отечество наше: [Верш] // Там жа. 6 нояб.

1958. Встреча: [Верш] // Літаратурны Гомель; «И всего, что осталось потом...»: [Верш] // Стихи 1957 года. М.; Родина: [Верш] // Сов. Бел. 16 марта; Песня о партии: [Верш] // Там жа. 5 мая.

1959. О любви: [Верш] // Гомел. праўда. 29 сак.; За 69 параллелью: [Верш] // Комс. правда. 22 марта.

1960. О любви: [Верш] // Мол. гвардия. № 1; Наедине: [Верш] // Гомел. праўда. 2 крас.; Люди строятся: [Верш] // Там жа. 13 крас.; Снежное, лунное; Незабываемое; Утро: [Вершы] // Знамя юности. 20 нояб.; Нам нравится: [Верш] // Комс. правда. 2 нояб.; Партия: [Верш] // Сов. Бел. 21 апр.; Октябрь: [Верш] // Эконом. газ. 6 нояб.

1961. Ветка: [Верш] // Вянок дружбы. Мн.; О зоркости: [Верш] // День поэзии. М.; Земляк: [Верш] // Мол. гвардия. № 1; Наш характер: [Верш] // Там жа. № 2; «И сколько б мы с тобой ни говорили...»: [Верш] // Москва. № 3; Иду полями: [Верш] // Огонек. № 2; Память: [Верш] // Во славу Родины. 9 апр.; Быть начеку...: [Верш] // Там жа. 30 апр.; Международный марш коммунистов; Да только знал ли я; Истины: [Вершы] // Гомел. праўда. 19 вер.; Птичница: [Верш] // Знамя юности. 22 дек.; Словы шчырага захаплення // ЛіМ. 18 крас.; Звезды: [Верш] // Труд. 1 янв.

1963. Новые стихи: Вступление к поэме; Тревожно; Мгновение; «Твои бугры...»; «Озер зеленая лесная мгла...» // Неман. № 2; Сердцем будущее принимаю; «По плечу меня хлопает...»: [Вершы] // Гомел. праўда. 18 кастр.

1964. Молодость века: [Верш] // Гродн. правда. 1 мая.

1965. Пра таварыша, які не старэе // Дзень паэзіі—65. Мн.; Белое и черное: [Верш] // Голас Радзімы. № 41; Лирика: Белое и черное; «Ограждены от смертных холодов...»; Вьюги; Перламутровая погода; «Антоновками пахнут ночи темные...»: [Вершы] // Неман. № 4; Три посвящения: [Верш] // Гомел. праўда. 16 чэрв.; Новые звезды; Шепчут вишни: [Вершы] // Там жа. 20 чэрв.; Родина; Как плывет лед; «Людей люблю...»: [Вершы] // Знамя юности. 6 авг.; Быть искоркой; Радости жизни: [Вершы] // Сов. Бел. 20 июня.

1966. «Я вышел снова на твои дороги...»: [Верш] // Гомел. праўда. 2 снеж.; Родина; Отдых: [Вершы] // Знамя юности. 27 окт.; Новь: [Верш] // Сов. Бел. 24 апр.

1967. Надёжная основа новизны: [Рэц. на кн.: В я р ц і н с к і А. Тры цішыні. Мн., 1966] // Дружба народов. № 4; На родине — весна: Мартовская почта; Весеннее наваждение; Цвет времени; Доброта: [Вершы] // Гомел. праўда. 1 крас.; Из лирического дневника: «Свет полян...»; «У бора на кургане...; »Все испытать...": [Вершы] // Там жа. 10 вер.

1968. Недолгий день; Надежда; «Большое плаванье у корабля большого...»: [Вершы] // Гомел. праўда. 5 вер.

1969. Кровью сердца // Неман. № 5; Над разливом: [Верш] // Гомел. праўда. 11 вер.; Мой Гомель: [Верш] // Там жа. 2 кастр.; Ильич: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; Сов. Бел. 10 окт.; В Старой Губе: [Верш] // Гомел. праўда. 18 кастр.; Над Разливом: [Верш] // Знамя юности. 8 окт.

1970. Кровью сердца // Путь к победе. Мн.; Над разливом; «Над Старой Гутой...»; Думы: [Вершы] // Неман. № 1; Не раб и не соперник // Там жа. № 2; Красная площадь: [Верш] // Гомел. праўда. 1 мая; Бабье лето; Сож: [Вершы] // Там жа. 25 вер.; На счастье: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; Добрые люди: [Верш] // Там жа. 19 снеж.

1971. Весна на родине: Слепянка; Чистилище; В лесу; Боление: [Вершы] // Неман. № 6; Поэзия Полесья // Октябрь. № 5; Радости: [Верш] // Гомел. праўда. 10 чэрв.; На той земле: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.; Давние названия: [Верш] // Там жа. 4 вер.; Ильич: [Верш] // Сов. Бел. 22 апр.

1972. Народная душа // Огонек. № 46; Яго імя стала легендай // Звязда. 3 ліст.

1974. Книга учит человечности // Голас Радзімы. № 21; Кулешовский характер // Дружба народов. № 2; Работа вечная огня // ЛГ. 13 февр.

1975. О самом заветном: [Рэц. на кн.: Б р о в к а П. Пишу о сердце человечьем. М., 1974] // Новый мир. № 6; Как верность присяге // Красная звезда. 25 июня; А думал я; Зов земли: [Вершы] // Сел. газ. 16 июня; Вода горит; Буксир отходит: [Вершы] // Сов. Бел. 2 апр.; В сияньи красоты; Беспокойный: [Вершы] // Там жа. 19 июня.

1977. «Родился я и вырос на границе...»: [Верш] // Неман. № 9.

1979. «Этой веселой минуткой...»; Моя земля; О смешном; «Вновь заметелило...»; «Вредна чиновных инициатива...»; «Завьюжит почерневшую траву...»; «Что это, ребята, за курьез?..»: [Вершы] // Поэзия. М. Вып. 25.

1.4.

Г и л е в и ч Н. Песню берите с собой: [Вершы] / С бел. М., 1959.

М е л е ж И. Дыхание ґрозы: Роман из полесской хроники / С бел. М., 1967.

Б р ы л ь Я. Горсть солнечных лучей: Лирич. записки / С бел. М., 1968.

К а ц у б а С. Перепелочка: [Вершы] / С пол. М., 1968.

М е л е ж И. Дыхание грозы: Из Полесской хроники: Роман / С бел. М., 1968.

М е л е ж И. Дыхание грозы: Из Полесской хроники: Роман / С бел. М., 1969. (Роман-газета).

Л о й к о О. Моя планета: Стихи и баллады / С бел. М., 1971. Рэц.: М и щ е н ч у к Н. Высокий взлет // Неман. 1972. № 8.

С у р н а ч е в М. Одна любовь / С бел. М., 1971 / Сааўт. пер. І.Бурсаў. Рэц.: И п а т о в а О. // Неман. 1972. № 12.

Б р ы л ь Я. Витражи: Миниатюры и лирич. записки / С бел. Мн., 1974. Рэц.: Н о в и ч е н к о Л. «Счастье осознанных дней» // Лит. обозрение. 1976. № 1.

Г р е ч а н и к о в А. Звезды и курганы: Стихи / С бел. М., 1976. Рэц.: Б е р е з к и н Г. «Пусть зреют думы — отзвуки судьбы» // Неман. 1977. № 10.

А д а м о в и ч А., Б р ы л ь Я., К о л е с н и к В. Я из огненной деревни... / С бел. Мн., 1977.

Б р ы л ь Я. Краюха хлеба: Повесть, миниатюры, лирич. записки / С бел. М., 1977. Рэц.: К н і г а п і с // ЛіМ. 1977. 21 кастр.

А д а м о в и ч А., Б р ы л ь Я., К о л е с н и к В. Я из огненной деревни... / С бел. М., 1979. (Б-ка «Дружбы народов»).

М е л е ж И. Дыхание грозы; Метели, декабрь / С бел. М., 1980. (Б-ка произведений, удостоенных Ленинской премии) / Сааўт. пер. Т.Залатухіна.

Б р ы л ь Я. Поиски слова: Миниатюры и лирич. записки / С бел. Мн., 1984 / Сааўт. пер. Г.Папоў.

Г р е ч а н и к о в А. Полесский треугольник: Стихи / С бел. М., 1986 / Сааўт. пер. І.Бурсаў, В.Казакевіч.

М е л е ж И. Метели, декабрь: Роман из «Полесской хроники» / С бел. М., 1987 / Сааўт. пер. Т.Залатухіна.

1947. К у л е ш о в А. Баллада про окно: [Верш] / С бел. // Новый мир. № 5; Я г о ж. Шмель; Т а н к М. Хорошо было бы; Вильнюс: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 3; К о л а с Я. Минск: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 25 мая; А с т р е й к о А. Самолет: [Верш] / С бел. // Там жа. 3 авг.; К у л е ш о в А. Былина про Волота: [Верш] / С бел. // Там жа. 11 нояб.; Т а н к М. Вильнюс; Утро над Минском: [Вершы] / С бел. // Сталин. молодежь. 15 янв.; П е н к р а т М. В этот день: [Верш] / С бел. // Там жа. 9 февр.; Т а н к М. Москва: [Верш] / С бел. // Там жа. 7 сент.; В е л ю г и н А. Лида и Лариса: [Верш] / С бел. // Там жа. 19 нояб.; К р а п и в а К. Жаба в колее: Басня / С бел. // Там жа. 23 нояб.

1948. Аврамчик Н. Донбасские стихи: Легенда о золотой земле; Бурдель А. Китайские миниатюры: 1. Благодарность; 2. Божница; 3. Фокусник; 4. Отец и сын; 5. Стяг / С бел. // Сов. Отчизна. № 4; Зарицкий А. Орлиная криница: [Верш] / С бел. // Комс. правда. 7 марта; Белевич А. Клятва: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 13 июня; Яго ж. Новый хлеб: [Верш] / С бел. // Там жа. 28 авг.; Киреенко К. Моя республика: [Верш] / С бел. // Там жа. 28 дек.; Калачинский М. Советская улица: [Верш] / С бел. // Там жа. 31 дек.; Зарицкий А. Горийский домик: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 31 марта.

1949. Астрейко А. Переселение лип: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 22 окт.

1950. Белевич А. Кузнец: [Верш] / С бел. // Сов. Отчизна. № 7; Приходько П. Где прошли солдаты...: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 9 апр.; Машара М. Первый кандидат: [Верш] / С бел. // Там жа. 17 дек.

1951. Киреенко К. Гранит; Письмо: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 9; Азми К. Несокрушимое решение: [Верш] / С хинди // Сов. Бел. 23 мая; Танк М. Портрет вождя: [Верш] / С бел. // Там жа. 21 окт.; Яго ж. На Волге: [Верш] / С бел. // Там жа. 2 дек.; Приходько П. Приезд в Негорелое: [Апавяданне] / С бел. // Сталин. молодежь. 17 июня; Аврамчик М. Октябрь идет по земле: [Верш] / С бел. // Там жа. 4 нояб.; Бабаджанов Р. Караван мира: [Верш] / С азерб. // Там жа. 30 нояб.

1952. Киреенко К. Моя республика; Корабли: [Вершы] / С бел. // Молодая Беларусь. М.; Тэрэшчанка М. Вялікая партыя; Муратаў І. Дарога да шчасця; Дваццаты полк; Дарошка П. Ленін ідзе па вялікай краіне; Капштэйн А. «У зялёным я жыву яры...»; Тэндра; Герасіменка К. Верасень; Вірган І. Сады; Рудзь М. «Не таполяў ломкія галіны...»: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; Киреенко К. Моя республика; Хлеб; Геолог; Голоса морей; Корабли: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 2; Зарицкий А. Пятиморск; Ворота счастья; Ровесник моря; Калач; Памятник другу; Гора Кумшак: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6; Бровка П. Всех осеняет нас знамя единое / С бел. // Известия. 5 окт.; Глебка П. Минск: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 4 дек.

1953. Бровка П. Великий Сталинский закон; Белевич А. Сталин с нами; Агитатор; Василёк М. Солнце, взгляни; Киреенко К. Сталинцы; Октябрьский рапорт; Лужанин М. С именем Сталина; Спасибо; Машара М. Товарищу Сталину; Когда гляну на карту страны; Пестрак П. Солнце встало; Вождю; Пранузa П. С именем Сталина; Приходько П. Большой праздник; Соболенко Р. Письмо в Кремль; Танк М. Портрет вождя: [Вершы] / С бел. // От всего сердца. Мн.; Выгодский С. Песня о братстве; Яструн М. Внезапная весть: [Вершы] / С пол. // Сов. Отчизна. № 4; Танк М. Русская речь: [Верш] / С бел. // Зорька. 5 марта; Піянер Бел. 26 лют.; Сов. Бел. 30 янв.; Киреенко К. Новогодний привет: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 1 янв.; Яго ж. Благодарность Родине: [Верш] / С бел. // Там жа. 21 янв.; Яго ж. Первомайский привет Москве: [Верш] / С бел. // Там жа. 1 мая.

1954. Астрейко А. Дружба: [Верш] / С бел. // Репертуарный сборник. Вологда; Калачинский М. Коммунисты; Там, где дремала целина: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 3; Огнецвет Э. Твоя учительница: (Отрывок из поэмы для детей «Будзем дружыць») / С бел. // Зорька. 25 сент.; Нехай Р. Советской Украине: [Верш] // С бел.; Рыльский М. Песня о дружбе: [Верш] / С укр. // Сов. Бел. 17 янв.; Панченко П. Дочь: [Верш] / С бел. // Там жа. 14 нояб.; Нехай Р. Советской Украине: [Верш] / С бел. // Сов. культура. 19 янв.; Астрейко А. Дружба: [Верш] / С бел. // Там жа. 1 мая; Новицкий О. Россия: [Верш] / С укр.; Танк М. Братский привет: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 17 янв.; Киреенко К. Май: [Верш] / С бел. // Там жа. 1 мая; Яго ж. День моего рождения: [Верш] // Там жа. 7 нояб.; Витка В. Парус: [Верш] / С бел. // Там жа. 28 нояб.

1955. Панченко П. Дочь: [Верш] / С бел. // Дружба народов. № 4; Яго ж. Награда; Витка В. Как мягко стелют дипломаты...: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 5; Яго ж. Парус: [Верш] / С бел. // Там жа. № 6; Огнецвет Э. У почтового окошка: [Верш] / С бел. // Зорька. 30 апр.; Панченко П. Дочь: [Верш] / С бел. // Казахстан. правда. 30 янв.; Бровка П. Дорога близкая...: [Верш] / С бел. // Моск. правда. 12 февр.; Сов. Бел. 11 февр.; Киреенко К. С песней: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 1 мая; Нехай Р. Октябрю: [Верш] / С бел. // Там жа. 6 нояб.; Лужанин М. Моравская песня: Из цикла стихов о Чехословакии // Там жа. 11 дек.; Яго ж. Город мой!: [Верш] / С бел. // Сов. культура. 10 февр.; Панченко П. У подножья Ала-Тау: [Верш] / С бел. // Там жа. 15 февр.; Яго ж. Награда; Лужанин М. Родной город; Танк М. Просила яблонька...: [Вершы] / С бел. // Сталин. молодежь. 11 февр.

1956. Бровка П. Молодой тракторист: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 8 окт.; Танк М. Жетон: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 11 янв.; Хузангай П. Купала в Чебоксарах: Отрывок из поэмы / С чуваш. // Там жа. 21 окт.

1957. Лось Е. Кличут дорогу: [Верш] / С бел. // Смена. № 13; Лужанин М. Ходок: [Верш] / С бел. // Сов. Укр. № 9; Лось Е. Родному городу: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 10 марта. Бровка П. Молодой тракторист: [Верш] / С бел. // Там жа. 8 окт.; Приходько П. Стяг республики: [Верш] / С бел. // Известия. 22 окт.; Яго ж. Под советской звездой: [Верш] / С бел. // Там жа. 31 дек; Витка В. Парус: [Верш] / С бел. // Комсомолец Донбасса. 19 сент.; Бровка П. Облако: [Верш] / С бел. // ЛГ. 1 мая; Ющенко О. Минск: [Верш] / С укр. // Сов. Бел. 1 мая; Приходько П. Зрелость: [Верш] / С бел. // Там жа. 12 мая; Ющенко О. Озеро Нарочь: [Верш] / С укр. // Там жа. 24 мая; Яго ж. Душа и песня; Жене поэта: [Вершы] / С укр. // Там жа. 7 июля; Лось. Е. Мой райком: [Верш] / С бел. // Там жа. 1 окт.

1958. Приходько П. Деревня Ольшов; Орлы в степи; «Ты в дорогу меня провожала...»; «Лишь услышу я звонкий твой голос...»; «Он мне в сердце глубоко проник...»: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 2; Бровка П. Армия Советская: [Верш] / С бел. // Красная звезда. 21 февр.; Приходько П. Надя Горошко: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 3 июня; Яго ж. Чайка над Минском: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 30 июля.

1959. Лужанин М. Ходок: (Отрывок из поэмы) / С бел. // Сов. Отчизна. 22 апр.

1964. Глебка П. Минск: [Верш] / С бел. // Зорька. 3 июля.

1965. Брыль Я. Из лирических записей: [Мініяцюры] / С бел. // Белорусский юмор. Мн.; Яго ж. Горсть солнечных лучей: Из лирич. записей / С бел. // Октябрь. № 3. Рэц.: Ефимов Ф. Повесть о себе // Неман. 1966. № 1.

1966. Бровка П. Журавли; Жаворонок: [Вершы] / С бел. // Бровка П. Избранная лирика. М.

1967. Гилевич Н. Кино приехало: [Верш] / С бел. // Поэты Белоруссии. М.; Брыль Я. Встреча: [Апавяданне] / С бел. // Дет. лит. № 11; Киреенко К. испанка: Фрагменты из поэмы / С бел. // Неман. № 2.

1968. Павлов В. «Сколько вас было, ночных тревог...»; «Клонится спелая рожь, нависая...»: [Вершы] / С бел. // Чтоб всегда было солнце. Мн.; Брыль Я. Быть человеком: К 100-летию со дня рождения А.М.Горького / С бел. // Сел. газ. 13 марта.

1969. Брыль Я. Из лирических записей: [Мініяцюры] / С бел. // Белорусский юмор. Мн.; Гилевич Н. Кино приехало: [Верш] / С бел. // Пою мое отечество. М. Т. 1; Кудравец А. На болоте скрипели коростели; Колодезный Л. Чалый; Карамазов В. Дома: [Апавяданні] / С бел. // Друж-

ба народов. № 5; Гаврилов Л. «Запахнут ночью луговые травы...»; Тишина; Орленок; Сурначев М. В истоптанном жите; «Сторонка моя, в печали...»; Письмо к матери; Красная звезда; Коршак А. Раненый; Астапенка З. На белом пригорке; Ушаков А. Мужество; На имериалистической войне; Жаврук А. Рогачевская тетрадь: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5; Даниленко М. Встреча с сыном: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 10; Брыль Я. Горсть солнечных лучей: [Мініяцюры] / С бел. // ЛГ. 12 марта.

1970. Гаврилов Л. Тишина; Сурначев М. Сторонка моя; Письмо к матери; Коршак А. Раненый; Астапенка З. На белом пригорке; Жаврук А. Из «Рогачевской тетради»: [Вершы] / С бел. // Путь к победе. Мн.; Брыль Я. Стежки, дороги, простор: Из лирич. записей; Общинное: Рассказ / С бел. // Дружба народов. 1970. № 7; Гречаников А. Белая Русь: «Над Белой Русью...»; На Полесье; Сумерки; Лошак; Линька; Сосны: [Вершы] / С бел. // Неман. № 6; Жилка В. «Не буди мои заботы...»; Меч; «Я люблю густые шумы...»; «Опять забот угрюмость...»; Чужбина: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 7; Шамякин И. Судьба солдата: Отрывок из повести «Судьба моего земляка»: / С бел. // Известия. 18 апр.; Бровка П. Дороги; Ах, ветер, ветер...: [Вершы] / С бел. // Правда. 23 окт.

1971. Брыль Я. Дождливый, солнечный август: [Нарыс] // Неман. № 4; Адамович А., Брыль Я., Колесник В. Память: [Нататкі] // Там жа. № 6; Лойка О. В дороге: «Лесок. А за леском — пригорки...»; «Очищают огонь и вода...»; «Мелеют реки...»; Партизанская баллада: [Вершы] / С бел. // Там жа. 11.

1972. Кудравец А. На болоте скрипели коростели...; Брыль Я. Общинное: [Апавяданні] / С бел. // В семье великой. М. Т. 2; Даниленко М. Кленовый листок: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 1; Гречаников А. «Течет в овраг из хвойника туман...»; «Дожди отлепетали...»; «Не любит бор...»; «Над хатами владычит...»; «Грибная первородная пора...»; Колодезь копают: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 4.

1973. Глебка П. Минск: [Верш] / С бел. // Глебка П. Стихотворения. М.; Приходько П. Где прошли солдаты...: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 17 июня; Панченко П. В одной семье: [Верш] / С бел. // Физкультурник Бел. 13 нояб.

1974. Сурначев М. Письмо к матери; Коршак А. Раненый; Астапенка З. На белом пригорке; Жаврук А. Из «Рогачевской тетради»; Приходько П. Где прошли солдаты...: [Вершы] / С бел. // За тебя, Беларусь. Мн.; Панченко П. Белорусские шрифты; Шленский танец; «Перекрестил, черкнув...»; Приснился сон; Только голос; «Последним листопадом замело...»; «Декабрь. Кристаллический хребет...»; «Так болезнь прижала...»; «Судьбу мы сами выбирали...»; Наша энциклопедия: [Вершы] / С бел. // Неман. № 1; Адамович А., Брыль Я., Колесник В. Я из огненной деревни...: Разделы из книги / С бел. // Там жа. № 10, 11. Рэц.: Сиденко Г. Реквием мужеству // Сов. Бел. 1974. 4 дек.; Адамович А., Брыль Я., Колесник В. «Я из огненной деревни...»: (Разделы из одноим. докум. повести) / С бел. // Сел. газ. 9, 11, 13, 14, 15, 17, 22, 25, 27 июня, 2 июля; Панченко П. Спешите передать...: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 22 сент.

1975. Гаврилов Л. «Запахнут луговые травы...»; Тишина; Орленок; Сурначев М. «Вели меня пути, шляхи...»; «Сторонка моя, в печали...»; Открытка; Присяга в окопах; Новый мост; Письмо к матери; Раздумье; Жажда; «Стою... А пепелище стынет...»; Завещание солдата: [Вершы] / С бел. // Имена на поверке. М.; Панченко П. Белорусские шрифты: [Верш] / С бел. // Родины сыновья. Мн.; Брыль Я. Заметы памяти / С бел. // Наш современник. № 11; Науменко И. Иван да Марья: Рассказ / С бел. // Там жа. № 12; Панченко П. Судьбу мы сами выбирали: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. Июнь. Спец. вып.

1976. Брыль Я. Нижние Байдуны: Повесть / С бел. // Дружба народов. № 1; Гречаников А. На курганах Полесья: Урок арифметики; Сосны; На Полесье; Сентябрь: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 7; Его ж. Пильщики; Ночной дождь; «Все глубже небо и длиннее дни...»; Озеро Боровое; Большак; Над Белой Русью белый снег: [Вершы] / С бел. // Мол. гвардия. № 11; Его ж. Пробуждение; Кровавая баллада; Колодезь копают; Сердце; «В сентябрьской, вызревшей уже, тиши...»: [Вершы] / С бел. // Москва. № 8; Брыль Я. Из новой книги: Рассказы, миниатюры и лирические записи / С бел. // Неман. № 4; Гречаников А. Гнев Петропавловской крепости: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 19 февр.; Его ж. Урок арифметики; Круглая площадь в Минске; Белые лилии: [Вершы] / С бел. // Там жа. 11 марта.

1977. Панченко П. Декабрь: [Верш] / С бел. // Панченко П. Крик сойки. М.; Гречаников А. Урок арифметики: [Верш] / С бел. // 60 лет советской поэзии. Поэзия народов СССР. М.

1978. Брыль Я. Волны и сосны: Из лирических записей «Стежки, дорожки, простор»; Кудравец А. На болоте скрипели коростели: [Апавяданне] // Избранные страницы: [Двухтомный журнал «Дружба народов»]. М. Т. 1; Гречаников А. Урок арифметики: [Верш] / С бел. // Избр. страницы. М. Т. 2; Ціханаў М. «Адвыклі падаваць мы жабракам...»: [Верш] / З рус. // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.

1979. Панченко П. Декабрь: [Верш] / С бел. // Панченко П. Где ночует жаворонок. Мн.; Сурначев М. В истоптанном жите: [Верш] / С бел. // Земля с лазурными очами. М.

1980. Науменко И. Иван да Марья; Колодежный Л. Чалый: [Апавяданні] / С бел. // Березы на шляху. М.

1982. Панченко П. Декабрь: [Верш] / С бел. // День поэзии—82. М.; Кулешов А. Баллада про око; Танк М. Дорогою зари; У памятника Черняховскому в Вильнюсе; Бровка П. Любовь! Ты столько испытаний...; Дороги; Жилка В. Не буди мои заботы...; Меч; Я люблю густые шумы...; Опять забот угрюмость...; Чужбина; Панченко П. Приснился сон; Так болезнь прижала — было худо...; Судьбу мы сами выбирали...; Кристаллический хребет; Астапенко З. На белом пригорке; Жаврук А. Рогачевская тетрадь; Ушаков А. Мужество; Киреенко К. Корабли; Аврамчик М. Я знаю рай ваш золотой; Гаврилов Л. Запахнут ночью луговые травы...; Тишина; Орленок; Сурначев М. В истоптанном жите; Сторонка моя, в печали...; Письмо к матери; Красная звезда; Коршак А. Раненый: [Вершы] / С бел. // Ковалев Д. Кому что дорого. Лирика. Мн.; Брыль Я. Быть человеком / С бел. // Позывные дружбы. Горький; Гречаников А. «Сож и Днепр»: [Верш] / С бел. // Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Панченко П. Спешите передать!: [Верш] / С бел. // Сов. патриот. 30 мая.

1984. Панченко П. У подножья Алатау; В экспрессе Детройт—Чикаго; В царстве Форда: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Избр. произв. М. Т. 1; Его ж. Декабрь: [Верш] / С бел. // Панченко П. Избр. произв. М. Т. 2.

1985. Астапенко З. На белом пригорке; Жаврук А. Рогачевская тетрадь; Сурначев М. «Вели меня пути...»; «Сторонка моя, в печали...»; Открытка; Присяга в окопах; Письмо к матери; Раздумье; Жажда; «Стою...»; Красная звезда; Ушаков А. На империалистической войне; Мужество: [Вершы] / С бел. // Кровью сердца. Мн.; Брыль Я. Чудеса в хатенке / С бел. // Повести и рассказы советских писателей: В 2 кн. М. Кн. 1; Астапенка З. На белом пригорке; Сурначев М. Раздумье; Красная звезда: [Вершы] / С бел. // Неман. № 5.

1.5.

На балгарскую мову. Кремъл: [Верш] / Прев. К.Кадийски // Съветска поезия 75—76. София, 1977.

На беларускую мову. Вечна зялёная Ветка: Вершы / Пер. М.Янчанка. Мн., 1990. (Паэзія народаў СССР).

Перад наступленнем / Пер. В.Вітка; Сустрэча / Пер. К.Кірэенка: [Вершы] / / Беларусь. 1945. № 11—12; Пасля бою: [Верш] / Пер. А.Зарыцкі / / ЛіМ. 1946. 22 чэрв.; Легенда аб правадыру / Пер. М.Аўрамчык; Маўзалей; Сэрца Данко / Пер. М.Гамолка: [Вершы] / / Родвай Маскве. Мн., 1947; Бацька / Пер. М.Аўрамчык; Балада пра нашага камандзіра / Пер. А.Вялюгін: [Вершы] / / Полымя. 1949. № 4; Легенда аб правадыру: [Верш] / Пер. М.Аўрамчык / / Там жа. 1950. № 1; Мая радзіма: [Верш] / Пер. М.Аўрамчык / / Бярозка. 1951. № 12; Легенда аб правадыру: [Верш] / Пер. М.Аўрамчык / / Ад шчырага сэрца. Мн., 1952; Мастацкае слова. Мн., 1952; Ля манумента / Пер. С.Дзяргай; З народам / Пер. У Шахавец: [Вершы] / / Полымя. 1953. № 4; Наш саюз; Аб людзях; Рака; «Хто мяцеліцу гэту...»: [Вершы] / Пер. К.Кірэенка / / Беларусь. 1954. № 4; Сузор'е шчасця: [Верш] / Пер. М.Аўрамчык / / Маладосць. 1954. № 1; Другу: [Верш] / Пер. А.Зарыцкі / / Полымя. 1954. № 5; Песня аб партыі: [Верш] / Пер. К.Кірэенка / / ЛіМ. 1955. 5 лют.; Сыны; «Вайна не па расказах нам знаёма...»: [Вершы] / Пер. Н.Гілевіч / / Маладосць. 1959. № 2; Добрая раніца: [Верш] / Пер. А.Астрэйка / / Беларусь. 1961. № 7; Краіна маленства; Пад воблакамі: [Вершы] / Пер. М.Калачынскі / / Там жа. 1964. № 8; Пад воблакамі: [Верш] / Пер. М.Калачынскі / / ЛіМ. 1964. 14 жн.; Праца; Чорнае і белае / Пер. Я.Семяжон; Над прыхаваным у садку жытлом / Пер. Р.Малошка: [Вершы] / / Беларусь. 1965. № 6; «Тут забываюся...»; Не герой; «Не так сабе ўсё ў даль глядзім мы...»: [Вершы] / Пер. М.Аўрамчык / / Маладосць. 1965. № 6; Ветракі; «А ночы пахнуць свежымі антонамі...»: [Вершы] / Пер. Я.Семяжон / / Полымя. 1965. № 6; Сны; «Над хатай...»; «Мне ненавісны бездары...»: [Вершы] / Пер. Г.Бураўкін / / ЛіМ. 1965. 18 чэрв.; «Перад рубінавым вялізным сонцам раннім...»: [Верш] / Пер. М.Калачынскі / / Беларусь. 1967. № 8; Ветка: [Верш] / Пер. І.Кірэйчык / / Гомел. праўда. 1967. 15 ліп.; «На восьмы мой паверх вясною ў поўнач...»; «Вясна пачынаецца — вось што...»: [Вершы] / Пер. К.Цвірка / / Беларусь. 1969. № 10; Сем тысяч і адзін: [Верш] / Пер. Я.Сіпакоў / / Вяч. Мінск. 1969. 9 кастр.; «І слодыч сноў...»: [Верш] / Пер. А.Вярцінскі / / ЛіМ. 1969. 7 кастр.; Вяснянае насланнё: [Верш] / Пер. Я.Сіпакоў / / Там жа. 1969. 14 кастр.; Лебедзі: [Верш] / Пер. І.Кірэйчык / / Гомел. праўда. 1972. 14 вер.; Бацькі і дзеці: [Верш] / Пер. І.Кірэйчык / / Там жа. 1973. 6 вер.; «На бераг выйшаў я...»; «Ну і добра ж на зямлі жывецца...»: [Вершы] / Пер. Р.Семашкевіч / / Звязда. 1975. 17 чэрв.; А думаў я...: [Верш] / Пер. Ю. Свірка / / ЛіМ. 1976. 1 студз.; І ёсць пра што сказаць з любоўю...: [Верш] / Пер. Хв. Жычка / / Далагляды. Мн., 1981; «Я праязджаю міма ўсё...»: [Верш] / Пер. Г.Пашкоў / / Беларусь. 1982. № 2; Сем тысяч і адзін: [Верш] / Пер. Я.Сіпакоў / / ЛіМ. 1982. 5 ліст.; Ветка; А думаў я...; «Я рос і гадаваўся на граніцы...»: [Вершы] / Пер. М.Янчанка / / Там жа. 1985. 28 чэрв.; Ветка: [Верш] / Пер. М.Янчанка / / Гомел. праўда. 1985. 2 ліп.

На польскую мову. Życz mi szczęścia / Tł. A. Gaworski / / Kraj Rad. 1961. Nr 6.

На татарскую мову. Хат язганда сина: [Верш] / З. Нури тэрж. / / Совет эдэбияты. 1956. № 9.

На якуцкую мову. Олох уеруутэ: [Верш] / Пер. С.Данилов / / Кыым, 1958. Алтын. 26 к.

2.3.

На беларускай мове. Б р ы л ь Я. А думаў я... / / Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4; Я г о ж. Пасля дваццатай кнігі / / Брыль Я. Трохі пра вечнае Мн., 1978; Б у р я н Б. Прыцішаны і гучны верш / / ЛіМ. 1985. 28 чэрв.; Я г о ж. Шчыра кажучы... / / Там жа. 1953. 17 кастр.; В і н ш у е м з юбілеем / / Там жа. 1965. 18 чэрв.; Г а р д з і ц к і А. Роднасць / / Гардзіцкі А. Вачыма сяброў. Мн., 1977; Г а р э л і к Л. Слухае Нёман песні аб брацтве: [Рэпартаж] / / ЛіМ. 1974. 27 вер.; Д а н і л е н к а М. І радком і ўрокам: Расказ аб пісьменніках і паэтах Гомельшчыны / / Наст. газ. 1964. 16 мая; Д з м і т р ы й Кавалёў: [Некралог] / / ЛіМ. 1977. 11 сак.; Д з м і т р ы ю Кавалёву — 60 / / Там жа. 1975. 13 чэрв.; К а р ж а н е ў с к а я Г. Згадка пра настаўніка / / Там жа. 1985. 28 чэрв.; Л а з а р у к М. Пошукі і знаходкі / / Там жа. 1958. 28 чэрв.; Л ы н ь к о ў М. [Лісты да Д. Кавалёва] / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 67, 94, 99, 101—106, 118, 411, 460; П а м я ц і паэта-земляка / / ЛіМ. 1978. 28 ліп.; П а н ч а н к а П. Ад імя праўды і любові / / Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; П р о к у ш а ў Ю. Праўдай гучыць кожны радок / / Гомел. праўда. 1985. 5 ліп.; Ш ы м а н о ў с к а я М., Б а б к о ў У. «Як два каханні» — гэты радок прагучаў на паэтычным свяце, прысвечаным 70-годдзю з дня нараджэння Дзмітрыя Кавалёва / / Там жа. 1985. 25 чэрв.

На рускай мове. А в р а м ч и к М. Давний и первый друг / / Сов. Бел. 1975. 19 июня; Б р ы л ь Я. А думал я... / Пер. М. Тычина / / Неман. 1981. № 4; Я г о ж. Для настоящей работы: К 60-летию Дмитрия Ковалёва / / Сел. газ. 1975. 16 июня; К о в а л е в а А. Стихотворения Д.Ковалева / / Поэзия. 1979. Вып. 25; О з е р о в Л. Тревожная совесть поэта / / Ковалев Д. Лирика. М., 1979; О с е т р о в Е. Свет братства / / Ковалев Д. Мое время. М., 1977; П а н ч е н к о П. От имени правды и любви / / Ковалёв Д. Кому что дорого. Мн., 1982; С м и р н о в М. Слова, идущие от сердца / / Сов. Отчизна. 1947. № 3; «Х о ч у написать книгу народную...»: [З перапіскі І.Мележа] / / Неман. 1983. № 2; Ш е х т е р М. Доброе знакомство / / Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года: Сб. материалов. Мн., 1956.

У.М.Ларчанка.

КАВАЛЁЎ ПАВЕЛ

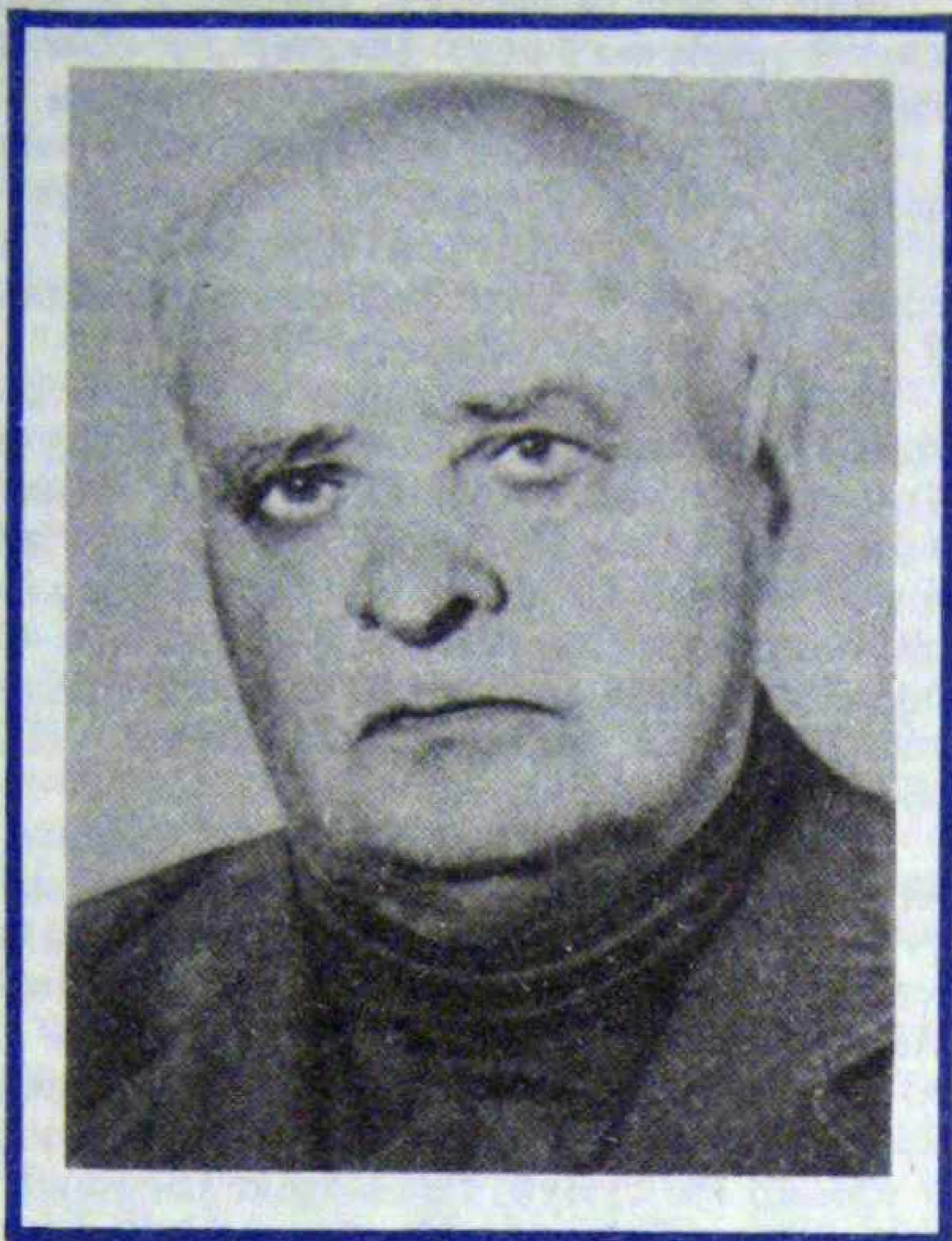

Кавалёў Павел Нічыпаравіч [псеўд. Янка Бярозка, П. Віхроў, Павел Віхроў, Паўлюк Купалін; н. 5(18).11.1912, в. Склімін Клімавіцкага пав. Магілёўскай губ., цяпер Клімавіцкі р-н Магілёўскай вобл.], празаік, драматург, перакладчык. Член СП Беларусі з 1945. Заслужаны работнік культуры Беларусі (1978).

Нарадзіўся ў сям'і селяніна-бедняка Кавалёва Нічыпара Фёдаравіча. Бацька неаднаразова ездзіў на заробкі на шахты Данбаса. Маці, Фядора Мікалаеўна, увесь час працавала на сельскай гаспадарцы. Спачатку П.Кавалёў вучыўся ў Склімінскай пачатковай школе, затым у Мілаславіцкай сямігодцы, дзе родную мову і літаратуру выкладаў Я.Бобрык, які прывіў яму любоў да мастацкай літаратуры. У маі 1930 быў пасланы камсамолам на педкурсы (г. Магілёў), якія скончыў восенню таго ж года. Працаваў настаўнікам Пажарскай пачатковай школы Клімавіцкага р-на, затым сакратаром клімавіцкай раённай газеты «Камуна». У 1932 быў пераведзены ў смалявіцкую газету «Шлях калектывізацыі», адкуль пайшоў вучыцца ў Камуністычны інстытут журналістыкі (закончыў у 1936), затым накіраваны ў газету «Звязда»: быў літработнікам, загадчыкам аддзела культуры, а на пачатку вайны сакратаром. У 1940 уступіў у КПСС. У 1941—1943 сакратар рэдакцыі газеты «Савецкая Беларусь» (знаходзілася ў Маскве). У 1943 быў адкліканы на работу ў Цэнтральны штаб партызанскага руху, дзе служыў старшым памочнікам начальніка аддзялення друку да 1944. Пасля расфарміравання штаба быў памочнікам спачатку трэцяга, а затым першага сакратара ЦК КП(б)Б. З 1946 адказны сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў БССР. У 1955—67 галоўны рэдактар часопіса «Вожык». У 1967—72 галоўны рэдактар часопіса «Полымя». У складзе дэлегацыі Беларускай ССР прымаў удзел у рабоце XXI сесіі Генеральнай Асамблеі ААН (1966). Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга і Айчыннай вайны 2-й ступені, двума ордэнамі «Знак Пашаны», медалямі, шасцю Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, Ганаровай Граматай Тувінскай АССР.

Першыя нарысы П.Кавалёва надрукаваны ў клімавіцкай газеце «Камуна» (1929). У 1930 яго першы верш «Жыццё імчыцца» змясціла рэспубліканская газета «Піянер Беларусі» (публікацыі не выяўлены). Да вайны пераважна выступаў у друку з вершамі, нарысамі і артыкуламі. У ваенны час найбольш выявіў сябе як нарысіст (публікацыі ў «Савецкай Беларусі»). У 1945 выдаў кнігу апавяданняў і нарысаў «Прага бою», аднаактныя п'есы «Подзвіг», «Родная кроў», дзе паказаў героіку Вялікай Айчыннай вайны. Схільны да дакументальнага адлюстравання падзей. У творах на сучасную тэматыку ўзнімае маральна-этычныя праблемы, імкнецца да стварэння паўнакроўных характараў, дакладнасці псіхалагічнай матывіроўкі ўчынкаў. Піша творы для дзяцей. Найбольш значныя творы П.Кавалёва — аповесці «Падзенне Хвядоса Струка», «Дзень першы, ноч апошняя», «Пакінь нас, трывога». Выступае ў жанры сатыры і гумару. Вядомы як перакладчык. Творы П.Кавалёва перакладаліся на рускую, украінскую і іншыя мовы.

Жыве ў Мінску.

А.С.Гурская, Я.І.Клімуць.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1972. Т. 1. Апавяданні. Т. 2. Аповесці. Рэц.: Я ў с е е ў Р. Почыркам жыццёвай праўды // Звязда. 1973. 31 мая.

Пакінь нас, трывога: Аповесці, апавяданні, сатыра, гумар. Мн., 1982 (Б-ка бел. прозы). Рэц.: Г н і л а м ё д а ў У. За бягучым днём // Звязда. 1982. 8 вер.

Выбранае: Аповесці, апавяданні. Мн., 1987.

1.2.

Герой Савецкага Саюза Аляксандр Антоненка: [Нарыс]. М., 1943 / Пад псеўд. П.Віхроў.

Герой Савецкага Саюза Уладзімір Лабанок. Мн., 1945.

Подзвіг; Родная кроў: Аднаактныя п'есы. Мн., 1945.

Прага бою: (Нарысы і апавяданні). Мн., 1945—46. Рэц.: К а р п а ч о ў М. Сярод кніг // Гомел. праўда.

1946. 4 мая; Новыя кнігі // Сав. селянін. 1946. 21 ліп.; Няхай Р. «Прага бою» П.Кавалёва // ЛіМ. 1946. 28 жн.

Андрэйка: (Аповесць і апавяданні). Мн., 1948. Рэц.: Гарулёў М. Кніга пра юных патрыётаў // Беларусь. 1949. № 6; Гваздовіч Д. Аповесць пра гераізм юных патрыётаў // ЛіМ. 1949. 19 сак.; Есьман І. Андрэйка // Бярозка. 1949. № 4; Няхай Р. Кніга аб савецкіх патрыётах // Полымя. 1949. № 10; Рунец П. Пачытай гэту кнігу // Піянер Бел. 1949. 20 крас.

Калгас імя Янкі Купалы: Нарыс. Мн., 1948.

Аповесць пра добрае сэрца. Мн., 1950. Рэц.: Салавей Л. Новая кніга Паўла Кавалёва // Беларусь. 1951. № 2.

Беларуская савецкая літаратура ў пасляваенны перыяд. Мн., 1950.

Беларуская савецкая літаратура ў барацьбе за мір. Мн., 1951. Рэц.: Новыя кнігі // Калг. праўда. 1951. 19 кастр.

У новы дзень: Апавяданні. Мн., 1952. Рэц.: Крушына А. Апавяданні аб савецкіх людзях // Беларусь. 1952. № 12; Кулешов Ф. Недоработанные рассказы // Сов. Бел. 1952. 25 снеж.

Каб шчасліва жыць: Апавяданні і аповесці. Мн., 1953. Рэц.: Тарас В. // Чырв. змена. 1953. 13 кастр.

Згублены дзённік: Апавяданні. Мн., 1954.

Андрэйка: Аповесць. Мн., 1955; 2 выд., дапрац. Мн., 1970.

Апавяданні. Мн., 1956. Рэц.: Есакоў А. Актуальныя апавяданні // Беларусь. 1957. № 5; Ткачоў М. Майстэрства любіць дакладнасць // Полымя. 1957. № 10.

Пісьмо ў два адрасы: Маленькія апавяданні. Мн., 1959. (Б-ка «Вожыка»).

Сябры мае, дзеці: Апавяданні. Мн., 1959. (Школьная б-ка). Рэц.: Есьман І. «Сябры мае, дзеці» // Наст. газ. 1960. 29 сак.; Ціханчук М. Сябры мае, дзеці // Беларусь. 1960. № 7.

Сярод людзей калгасных: Нарыс. Мн., 1959. Рэц.: Даніленка М. // Гомел. праўда. 1959. 24 мая; Канстанцінаў В. Нарысы аб калгасным жыцці // Калг. праўда. 1959. 20 жн.; Пятроў В. Нарысы аб героях працы // ЛіМ. 1959. 23 вер.; Сталяроў М. Нарысы аб нашых сучасніках // Чырв. змена. 1959. 5 жн.

Лёнька Гром: Аповесць. Мн., 1961. Рэц.: Геращенко Ф. Мысли, навеянные книгой // Знамя юности. 1961. 23 мая; Есьман І. // Наст. газ. 1962. 14 сак.; Крышталь В. Пошукі, удачы, схемы // ЛіМ. 1961. 12 вер.; Усікаў Я. Аб выхаванні дзяцей // Беларусь. 1961. № 7; Яго ж. Аповесць аб выхаванні // Маг. праўда. 1961. 12 мая.

Сонца ў вокны: Аповесць і апавяданні. Мн., 1962. Рэц.: Шаўня А. Святло чалавечых сэрцаў // Звязда. 1963. 12 крас.; Юрчанка Г. Сённяшняе і ўчарашняе // Полымя. 1963. № 4.

Малы мужчына: Апавяданні. Мн., 1966.

Падзенне Хвядоса Струка: Аповесць. Мн., 1967. Рэц.: Афанасьев А. Расплата за предательство // Сел. газ. 1967. 28 июня; Балдуеў Л. Аповесць пра чэкістаў // Беларусь. 1968. № 2.

Павер, кахаю...: Апавяданні, гумарэскі, уражанні. Мн., 1969. Рэц.: Лаўроў У. З любоўю да людзей // Беларусь. 1970. № 3; Ставер А. З даверам да чытача // Вяч. Мінск. 1970. 21 вер.

Чырвоны лядок: Аповесць. Мн., 1969. Рэц.: Хомчанка В. Было гэта ў Калінкаўшчыне // ЛіМ. 1970. 16 студз.

Як здароўе, доктар?: Апавяданні, гумарэскі. Мн., 1972. (Б-ка «Вожыка»).

Жыві сабе, зайчык!: Апавяданні. Мн., 1975.

Пакінь нас, трывога: Аповесць і апавяданні. Мн., 1977. Рэц.: Ракаў В. З праўдай да сучаснікаў // ЛіМ. 1977. 11 ліст.

Дзень першы, ноч апошняя: Дакум. аповесць. Мн., 1980. Рэц.: Сомаў З. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 26 вер.

Пра нашу Дашу: Апавяданні. Мн., 1982.

На ўсё жыццё: Нарысы, успаміны. Мн., 1985.

Спытай сябе, Аніска: Аповесці. Мн., 1985.

Намеснік бабулі: Смяшынкі, замалёўкі. Мн., 1992.

Судзі сябе сам: Апавяданні і ўспаміны. Мн., 1992.

1.3.

1931. У бой за пазыку: [Верш] // Калгаснік Бел. 3 ліп.; З трыбуны з'езду: [Верш] // Там жа. 17 ліп.; Чатырнаццаць гадоў: [Верш] // Там жа. 7 ліст.

1932. Арганізавалі, разгарнулі і... кропка // ЛіМ. 15 чэрв.; У школе: [Верш] // Піянер Бел. 31 кастр.

1933. Ліст з калгаса: [Верш] // Шляхі калектывізацыі. № 4; Што робіцца на смалявіцкіх складах // Чырв. змена. 12 кастр.

1934. За мастацкі нарыс // ЛіМ. 28 сак.; Акно ў гісторыю: Водгук на кінафільм «Паручык Кіжэ» // Там жа. 31 сак.; Камсамол рыхтуецца да з'езда // Там жа. 22 крас.; Мае думкі пра вучобу: Слова пісьменніка // Там жа. 27 кастр.; Верш у палітаддзельскай газеце // Там жа. 24 ліст.; Яшчэ лепш змагацца за якасць творчай прадукцыі // Там жа. 30 снеж.; «Бой» у Смалявічах: [Сцэнарый] // Чырв. змена. 1 сак.

1935. Вечарам...: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 12; Фільм весялосці, свежасці, уздыму // ЛіМ. 26 студз.; Гастролі Адэскага тэатра рэвалюцыі // Там жа. 28 чэрв.; Развітанне: [Верш] // Там жа. 30 чэрв.; Песня пра ордэн: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Памяці Анры Барбюса: [Верш]; «Трэцяе пакаленне»: Новы раман Кузьмы Чорнага // Літ. газ. 11 кастр.; Радасць; У армію; Не сумуй, праваднік: [Вершы] // Там жа. 5 ліст.; «Не переводя дыхания» // Чырв. змена. 20 ліп.; «Маё пакаленне» // Там жа. 2 жн.

1936. «Салавей-салавейка» // Звязда. 17 вер.; Цікавая выстаўка: [Нарыс] // Там жа. 15 снеж.; «Стихи и песни о Сталине»: [Рэц. на кн.: Стихи и песни о Сталине. М., 1935] // ЛіМ. 12 студз.; Вершы Аляксандра Пракоф'ева: [Рэц. на кн.: Прокофьев А. Стихи. М., 1936] // Там жа. 31 мая; Кніга мужнай праўды // Там жа. 10 вер.; «Новая пища» Андрэ Жыда // Там жа. 3 кастр.; Нам ніколі не зыбыць цябе // Там жа. 1 снеж.; На мовах народаў: Да 30-годдзя літаратурнай дзейнасці Я.Коласа // Чырв. змена. 11 кастр.

1937. Камбінат: Нарыс // Звязда. 1 студз.; Што адкажа юрыст Максімаў на пытанні перапіснага ліста: Нарыс // Там жа. 6 студз. / Сааўт. С.Галкін; «Бесприданница»: (Новы гукавы фільм вытворчасці кінастудыі «Рот фронт», 1936 г.) // Там жа. 12 студз. / Сааўт. Т.Хадкевіч; Школьная бібліятэка // Там жа. 18 студз.; Наша воля выканана: Тысячны мітынг на фабрыцы «Кастрычнік» // Там жа. 30 студз.; А.С.Пушкін на беларускай мове // Там жа. 10 лют.; «Апошняя ноч»: (Новы мастацкі гукавы фільм вытворчасці «Масфільм») // Там жа. 10 сак.; Ворагі арудуюць пад бокам райкома камсамола // Там жа. 15 сак.; Справы «мастацкія»: [Нарыс] // Там жа. 17 сак.; Раённы партыйны кабінет // Там жа. 20 сак.; У бібліятэцы імя У.І.Леніна // Там жа. 6 крас.; «Вялікія крыллі»: (Новы гукавы фільм вытворчасці «Ленфільм») // Там жа. 12 крас.; Сумная сапраўднасць: [Нарыс] // Там жа. 18 крас.; У кампазітараў // Там жа. 3, 4 чэрв.; «Возвращение Максима»: Новы мастацкі гукавы фільм вытворчасці «Ленфільм» // Там жа. 6 чэрв.; «Флорыя Тоска» ў Беларускім дзяржаўным тэатры оперы і балета // Там жа. 12 чэрв.; «Слава» ў пастаноўцы маскоўскага тэатра Чырвонай Арміі // Там жа. 23 чэрв.; Баявыя штурманы: [Нарыс] // Там жа. 24 чэрв.; Мсціслаўскія сляпцы: [Нарыс] // Там жа. 6 ліп.; Фізкультурнікі Беларусі на маскоўскім парадзе // Там жа. 14 ліп.; Адзін з многіх: Нарыс // Там жа. 24 ліп.; Мітынг у Негарэлым / Сааўт. С.Галкін; Штурман слаўнага карабля: [Нарыс] // Там жа. 26 ліп.; Яшчэ раз аб справах наркамасветы // Там жа. 2 жн. / Сааўт. М.Чаускі; «На Далёкім Усходзе»: (Новы фільм вытворчасці «Масфільм») // Там жа. 22 жн.; Зварот герояў // Там жа. 23 жн.; «У пушчах Палесся»: (П'еса Я.Коласа, пастаноўка рэжысёра В.А.Дарвішава) // Там жа. 14 ліст.; «Салавей: (П'еса З.Бядулі, пастаноўка Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра) // Там жа. 3 снеж.; Кандыдат у дэ-

путаты Савета Саюза Даніїл Якаўлевіч Навіцкі / / Там жа. 4 снеж.; »Ленін у Кастрычніку“ / / Там жа. 15 снеж.; Вялікае свята ўкраінскага народа / / Там жа. 26 снеж. / Сааўт. С.Галкін; Народ славіць праваdыроў / / Там жа. 31 снеж. / Сааўт. Т.Хадкевіч.

1938. «Валачаеўскія дні» / / Звязда. 6 лют.; «Вялікі грамадзянін» / / Там жа. 20 сак. / Сааўт. Т.Хадкевіч; «Папанінцы» / / Там жа. 10 мая.; «Камсамольск» / / Там жа. 22 мая; Квітнее жыццё калгаснае: [Нарыс] / / Там жа. 26 чэрв. / Сааўт. З.Бядуля; За Сталіна, за шчасце!: Нарыс / / Там жа. 27 чэрв. / Сааўт. Т.Хадкевіч; «Дзяцінства Горкага» / / Там жа. 29 чэрв.; Выдатна вывучаць рускую мову / / Там жа. 8 кастр.; «Вялікае зарава» / / Там жа. 8 снеж.; «Васса Железнова» / / Там жа. 11 снеж.

1939. «Кабзар» на беларускай мове / / Полымя рэвалюцыі. № 4; У.Маякоўскі на беларускай мове / / Звязда. 14 крас.; Цудоўныя мары / / Там жа. 1 мая.

1940. «Член Урада» / / Работніца і калгасніца Бел. № 4; Вечна будзе жыць Ільіч: Ленін у фальклоры беларускага народа / / Звязда. 21 студз.; «Правадыру народаў»: (Літаратурна-мастацкі зборнік, прысвечаны І.В.Сталіну) / / Там жа. 10 крас.; Напярэдадні дэкады беларускага мастацтва / / Там жа. 1 чэрв.; Грамадскі прагляд оперы «Міхась Падгорны» / / Там жа. 2 чэрв.; «Лёс»: Спектакль другога Бел. дзярж. драм. тэатра / / Там жа. 5 ліп.; «На Дунаі» / / Там жа. 5 вер.; Песні ад сэрца / / Там жа. 26 вер.; Ідэйнае выхаванне пісьменнікаў: (На партыйным сходзе ў Саюзе пісьменнікаў БССР) / / Там жа. 11 кастр.; Пра аповесць А.Стаховіча / / Там жа. 21 снеж.; «Якаў Свярдлоў» / / Там жа. 24 снеж.

1941. Кніга аб Генрыху Гейне / / Звязда. 8 лют.; «Салават Юлаеў» / / Там жа. 6 сак.; «Багдан Хмяльніцкі» / / Там жа. 13 крас.; Палепшыць якасць радыёвяшчання / / Там жа. 22 крас.; «Магістральны канал» / / Там жа. 11 мая; «Несцерка» / / Там жа. 23 мая; «Багдан Хмяльніцкі»: (Адэскі дзярж. ўкр. тэатр рэвалюцыі) / / Там жа. 6 чэрв.; «Легенда» / / Там жа. 14 чэрв. / Пад псеўд. П.Віхроў; Дзве схваткі з ворагам: [Нарыс] / / Там жа. 22 ліп.; Нязломлены дух / / Там жа. 24 ліп.; Мужная і адважная: [Нарыс] / / Там жа. 1 жн.; Маякоўскі пачынаецца: [Рэц. на кн.: Асеев Н. Маяковский начинается. М., 1940] / / ЛіМ. 8 лют.; «Калі пісьмова, калі па тэлефону» / / Чырв. змена. 13 крас.

1942. Адзінства і брацтва / / Сав. Бел. 7 ліст.

1943. Сталінградскія «званы» / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 78 / Пад псеўд. П.Віхроў; Удары гомельских партизан / / Красная звезда. 20 окт.; Молодые партизаны Белоруссии / / Московский большевик. 16 окт.; Народные мстители: [Нарыс] / / Пресс-бюро отдела печати Управления агитации и пропаганды главпура армии. 16 окт.; Боевые дела партизан / / Славяне. 9 сент.

1944. Уладзімір Лабанок: Нарыс / / Беларусь. № 2; Выпадак з фрыцам / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 118; Полесье в огне: [Нарыс] / / Правда. 2 янв.; Удары белорусских партизан / / Там жа. 3 июля; Сакратар падпольнага райкома: [Нарыс] / / Сав. Бел. 1 лют. / Пад псеўд. П.Віхроў; Баранавіцкія партызаны / / Там жа. 19 сак.; Партызаны ў красавіку / / Там жа. 19 мая.

1945. У Мінску: Нарыс / / Беларусь. № 1; Крывёю сэрца: Нарыс / / Там жа. № 7—8; Прыход у атрад: Апавяданне / / Полымя. № 4; Шчыры прыяцель газеты / / ЛіМ. 2 ліп.; Кірылаў сказ: Апавяданне / / Сав. селянін. 7 ліст.; Памылка Кастуся: (Аднаактная п'еса ў трох карцінах) / / Чырв. змена. 13 кастр.

1946. У паветры: Апавяданне / / Беларусь. № 3; Пасварыліся: Апавяданне / / Полымя. № 5; Мой хлопчык: Апавяданне / / Там жа. № 10; Настаўнік: (Апавяданне) / / Наст. газ. 4 ліп.; Дарогаю славы: (Урывак з нарыса) / / Сав. Радзіма. 23 лют.; Уладзімір Нікіфаравіч Малін / / Сав. селянін. 3 лют.; У калгасе імя Янкі Купалы / / Там жа. 7 ліп.; Не параскочыўшы, не кажы — гоп: (Аднаактная п'еса ў трох карцінах) / / Чырв. змена. 16 крас.

1947. Калгас імя Янкі Купалы: Нарыс / / Полымя. № 6; У імя радзімы / / Звязда. 24 студз.; Да новых поспехаў беларускай літаратуры / / Там жа. 13 жн.; Белорусская литература сегодня / / Ленингр. правда. 19 авг.; Выступленне на XI Пленуме Праўлення ССП СССР / / ЛіМ. 12 ліп.; Год пасля гістарычнай пастановы ЦК ВКП(б) / / Там жа. 16 жн.; Белорусские писатели — к 30-летию Октября / / Сов. Бел. 6 нояб.; Кандрат Крапива / / Там жа. 23 нояб.

1948. Соль: [Апавяданне] / / Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; Беларусь. № 12; Калгас імя Янкі Купалы: Нарыс / / Беларусь. № 1; Людзі дружнай працы: Нарыс / / Полымя. № 3; На Бярэзіне: Нарыс / / Там жа. № 12; П'еса «З народам» К.Крапівы / / Бальш. Пал. 4 снеж.; Сталасць: [Нарыс] / / Звязда. 26 кастр.; Дзень сталіцы: [Нарыс] / / Там жа. 6 ліст.; Клапатліва выхоўваць маладых пісьменнікаў / / ЛіМ. 1 студз.; Паэт-грамадзянін / / Там жа. 10 крас.; Разгортваць літаратурны рух у абласцях / / Там жа. 8 мая; Выступление в прениях по докладу генерального секретаря ССП СССР тов. Фадеева на XI Пленуме Правления Союза советских писателей / / ЛГ. 8 июня; Партия ведет / / Там жа. 29 дек.; Свята ў Вязынцы / / Сав. селянін. 25 студз.; Образ Ленина в произведениях белорусских поэтов / / Сов. Бел. 21 янв.; Великое счастье / / Там жа. 6 нояб.

1949. Ніканор Грышкін і яго таварышы: Нарыс / / Беларусь. № 11; У сям'і Ігната: Урывак з «Аповесці пра добрае сэрца» / / Бярозка. № 7; О проявлениях космополитизма и формализма в театральной и литературной критике в Белоруссии / / Дружба народов. № 2; Да канца разграміць бязродных касмапалітаў / / Полымя. № 3; Да другога з'езда савецкіх пісьменнікаў Беларусі / / Там жа. № 5; Аповесць пра добрае сэрца / / Там жа. № 11, 12; Расцвет белорусской советской литературы / / Славяне. № 6; Труд — основная тема творчества / / Веч. Москва. 24 янв.; У Маскве: [Урывак з «Аповесці пра добрае сэрца»] / / За Радзіму. 22 снеж.; Пісьменнікі Беларусі да свайго другога з'езда / / Звязда. 21 мая; Камуністы наперадзе: Нарыс / / Там жа. 16 ліп.; Белорусская литература на подъеме / / Комсом. правда. 26 янв.; Аб барацьбе з варожымі праявамі бязроднага касмапалітызма і некаторыя задачы нашай крытыкі / / ЛіМ. 12 сак.; Пра адну з важнейшых праблем / / Там жа. 21 мая; Клапатліва выхоўваць маладыя кадры / / Там жа. 16 ліп.; Сустрэча: Урывак з «Аповесці пра добрае сэрца» / / Там жа. 17 вер.; Для самых юных чытачоў / / Піянер Бел. 22 чэрв.; Белорусский народ чтит память великого поэта / / Сов. Бел. 29 мая; Всегда с народом / / Там жа. 14 июня; От всего сердца: Письмо белорусского народа товарищу И.В.Сталину / / Там жа. 21 дек.; Декада белорусской литературы в Москве: Беседа с секретарем Правления ССП Белоруссии т. П.Н.Ковалевым / / Сталин. сокол. 4 февр.

1950. Камуністы наперадзе: Нарыс / / Беларускі трактарны. Мн.; Прымак: Апавяданне / / Беларусь. № 12; Сяргейкава дапамога: Апавяданне / / Бярозка. № 10; Сілікатны завод: Нарыс / / Полымя. № 4; На Гродзеншчыне: Нарыс / / Там жа. № 8; Некаторыя пытанні беларускай савецкай літаратуры на сучасным этапе / / Там жа. № 11; Аповесць пра добрае сэрца / / Там жа. № 11—12. Рэц.: Агіевіч У. Схема замест рэальнага жыцця / / ЛіМ. 1950. 18 сак.; Слова ў абарону міру / / Звязда. 25 ліп.; Героі нашых дзён / / ЛіМ. 28 студз.; Гавораць народы свету / / Там жа. 30 крас.; Лічбы няўхільнага росту / / Там жа. 20 мая; Жыццё падказвае новыя тэмы / / Там жа. 3 чэрв.; Суровы голас пратэсту / / Там жа. 8 ліп.; Юркава знаходка / / Піянер Бел. 1 сак.; Народный поэт / / Правда. 28 февр.; Немеркнущий образ / / Сов. Бел. 22 мая; Наша единственная цель / / Там жа. 15 нояб.; Слово о родной власти / / Там жа. 17 дек.

1951. У новы дзень: Апавяданне / / Беларусь. № 3; Песня: Апавяданне / / Там жа. № 6; Сакратар выклікае: Апавяданне / / Там жа. № 11; Белорусская советская литература в борьбе за мир / / Бальш. Бел. № 5; Суседзі: Апавяданне / / Полымя. № 6; Спяваць вам, сёстры: Апавяданне / / Там жа. № 12; Прыгожая: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 3; Аповесць аб студэнтах / / Бальш. Пал. 11 лют.; Маладая беларуская літаратура / / Звязда. 16 сак.; Знаёмства моц-

ных: Апавяданне // Там жа. 2 снеж.; Юбілей: (Апавяданне) // Калг. праўда. 8 ліп.; Обновленная земля // Комсом. правда. 10 лют.; Адстаім справу міру // ЛіМ. 17 ліст.; Упэўненасць // Мін. праўда. 1 студз.; Больш новых твораў аб сённяшнім дні // Там жа. 21 крас.; Гордасць: (Апавяданне настаўніка) // Наст. газ. 6 ліст.

1952. О прозаиках Белоруссии // Белорусские рассказы. Л.; Дзевятнаццаты пасажыр: [Апавяданне] // Мастацкае слова. Мн.; Спяваць вам, сёстры: [Апавяданне] // Поступ міру. Мн.; Беларуская мастацкая проза // Бальш. Бел. № 7; За новы творчы ўздым // Беларусь. № 7; Згублены дзённік: [Апавяданне] // Бярозка. № 5; Данілка: [Апавяданне] // Там жа. № 9; Вобраз новага савецкага чалавека // Бальш. Пал. 9 мая; Выдатны народны паэт // Там жа. 15 ліст.; Віцеб. рабочы. 15 ліст.; За Радзіму. 15 ліст.; Палес. праўда. 14 ліст.; Сав. Радзіма. 15 ліст.; Чырв. звязда. 15 ліст.; У пісьменнікаў рэспублікі // Звязда. 20 мая; «Пяюць жаваранкі» на калгаснай сцэне // Калг. праўда. 11 сак.; Работу творчых секцый — на ўзровень адказных задач // ЛіМ. 12 студз.; Бюджэт міру // Там жа. 8 сак.; Наша гордасць // Там жа. 19 ліп.; У гэтыя дні // Там жа. 18 кастр.; Прадстаўнік маладой беларускай прозы: Я.Брыль // Мін. праўда. 21 сак.; Урачыстасць народа // Там жа. 5 кастр.; За высокую идейность и художественное мастерство // Сов. Бел. 14 жн.; Писатели Белоруссии готовятся к декаде // Сталин. молодежь. 10 дек.; Мацней за ўсё: [Апавяданне] // Чырв. змена. 9 жн.

1953. Незадаволенасць: Апавяданне // Беларусь. № 10; Горкі лёс: Апавяданне // Полымя. № 2; XIX з'езд КПСС і задачы беларускай савецкай літаратуры // Там жа. № 8; Наша вясна: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 5; З табою, партыя! // Калг. праўда. 29 ліп.; Наш рост // ЛіМ. 31 студз.; Справа Леніна—Сталіна непераможна // Там жа. 12 сак.; Клапатліва выхоўваць маладых пісьменнікаў // Там жа. 18 ліп.; Волат мастацкага слова // Там жа. 5 вер.; Беларусь у жалобе // Сталин. молодежь. 8 марта; Чырв. змена. 8 сак. / Сааўт. І.Шамякін.

1954. Спяваць вам, сёстры: Апавяданне // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Векавечная дружба // Беларусь. № 5; Пісьмо з МТС: [Апавяданне] // Там жа. № 8; Сапраўдныя сябры: [Апавяданне] // Бярозка. № 3; Цыгарэткі: Апавяданне // Там жа. № 7; Клапатліва выхоўваць літаратурную моладзь // Полымя. № 9; Карэспандэнт: (Апавяданне) // Работніца і сялянка. № 1; Служыць народу, яго пераможнай справе // Віцеб. рабочы. 4 вер.; За Радзіму. 5 вер.; Адлюстроўваць новае ў жыцці калгаснай вёскі: Заметкі пісьменніка // Звязда. 8 мая; Творчая сіла народа // Там жа. 3 ліп.; Аўдзей у камандзіроўцы: (Гумарэска) // Там жа. 11 жн.; Чырв. змена. 22 жн.; Сустрэчы: (З запісной кніжкі) // ЛіМ. 8 мая; Паездка ў Ціхаславічы: Апавяданне // Там жа. 6 ліст.; Пачэсны абавязак пісьменніка // Мін. праўда. 15 вер.; Свет нашей дружбы // Сов. Бел. 1 мая.

1955. Зіна Дарошка: Апавяданне // Беларусь. № 2; Сустрэча: [Урывак з аповесці «Андрэйка»] // Бярозка. № 9; Вялікая падзея: (З блакнота пісьменніка) // Полымя. № 2; Анціпаў прынцып: Апавяданне // Там жа. № 3; Бацька: Аповесць // Там жа. № 5; Па шляху творчага росту // Калг. праўда. 5 лют.; У нагу з жыццём народа // Там жа. 25 чэрв.; Декада белорусского искусства и литературы в Москве // Красная звезда. 11 февр.; Радаснае знаёмства // ЛіМ. 30 ліп.; Гутарка бацькоў: [Урывак з аповесці «Андрэйка»] // Наст. газ. 9 чэрв.; Живое ленинское дело // Сов. Бел. 22 апр.

1956. Намеснік; Пісьмо ў два адрасы: [Апавяданні] // Мастацкае слова. Мн.; Справа аб лыжах: Апавяданне // Беларусь. № 12; Ножык: Апавяданне // Бярозка. № 9; Намеснік; Лепшы корпус: [Апавяданні] // Вожык. № 4; Сонца ў вокны: Апавяданне // Маладосць. № 12; Непагадзь: Апавяданне // Полымя. № 10; Азарка: Апавяданне // Звязда. 3 чэрв.; В добрый путь // Знамя юности. 19 дек.; Авеяная славай // Калг. праўда. 14 лют.; Дом старшыні: Апавяданне // Там жа. 19 жн.; Працоўнае паўгоддзе // ЛіМ. 25 жн.; Нашы сэрцы суладна б'юцца // Там жа. 24 ліст.; Віктар Пятровіч: Апавяданне // Наст. газ. 2 жн.; Новыя чаравікі: (Апавяданне) // Чырв. змена. 11 сак.

1957. Беларусь — Савецкая дзяржава // За вярт. на Радзіму. № 90; Сярод людзей рабочых: Нарыс // Звязда. 13 студз.; Вместе со старшим братом // Казах. правда. 31 дек.; Пачатак зроблены // ЛіМ. 9 лют.; Жыццё, пісьменнік і газета // Там жа. 4 мая; Цвёрды наш поступ // Мін. праўда. 1 мая; Намеснік; Пісьмо ў два адрасы: [Апавяданні] // Ніва. 24 сак.

1958. Зямляк: [П'еса] // Сцэнкі для сцэны. Мн.; Чырв. змена. 4 чэрв. / Пад псеўд. П.Віхроў. Сааўт. М.Алтухоў; Калі камуністы наперадзе: Нарыс // Беларусь. № 2; Зямляк: Апавяданне // Вожык. № 2; Начоўкі: Апавяданне // Там жа. № 7; Дзядуля, зайчык і я: Апавяданне // Вясёлка. № 4; Тэма выхавання моладзі ў беларускіх часопісах // Камуніст Бел. № 11; Чалавек цудоўнай душы // Маладосць. № 9; Літаратурная асамблея двух вялікіх кантынентаў // Там жа. № 12; Дзеля шчасця Радзімы і народа! // Полымя. № 8; Сакратар райкома: Нарыс // Калг. праўда. 3 кастр.; Часопісы ў 1958 годзе: «Вожык» // ЛіМ. 18 студз.; Рашэнні народжаныя жыццём // Там жа. 9 крас.; Лёнька зноў уцякае...: Урывак з першай часткі аповесці «Лёнька Гром» // Там жа. 22 кастр.; Сонца нам свеціць ярчэй і ярчэй // Там жа. 27 снеж.; Патрэбны належныя захады // Наст. газ. 17 студз.; Белоруссии — сорок лет // Сов. спорт. 31 дек.

1959. Патрабавальны: Апавяданне // Вожык. № 5; Сярод людзей: Нарыс // Полымя. № 1; Зборнік гумарыстычных апавяданняў: [Рэц. на кн.: П я н к р а т М. Палын і кветкі. Мн., 1959] // Там жа. № 4; Чалавек імклівых парываў // Звязда. 6 ліст.; Наш добры друг: (Да пяцідзесяцігоддзя Я.Мазалькова) // ЛіМ. 3 кастр.; Сустрэчы з землякамі: З блакнота пісьменніка // Там жа. 21 кастр.; Лёнька-Гром: [Урывак з новай аповесці] // Наст. газ. 15 вер.; Няўдалае дзяжурства: [Урывак з аповесці «Лёнька Гром»] // Піянер Бел. 16 студз.; Андрэйкавы апавяданні // Там жа. 16 кастр.; Лёнька-Гром: [Урывак з аповесці] // Чырв. змена. 12 жн.

1960. Лёнька-Гром: Урывак з аповесці // Беларусь. № 1; Пісьмо брыгадзіра: Нарыс // Там жа. № 6; Сябры мае, дзеці: [Апавяданні] // Бярозка. № 6; Лёнька Гром: [Урывак з аднайм. аповесці] // Там жа. № 11; Лёнька Гром: Аповесць // Полымя. № 12; Вясна светлых надзей // ЛіМ. 30 крас.; Лёнька Гром: Урывак з аповесці // Наст. газ. 10 снеж.

1961. Камуніст ідзе наперадзе: [Нарыс] // Героі нашых дзён. Мн.; Дзень за днём: [Нарыс] // Людзі Прыдняпроўя. Мн.; Даследаванне пра беларускую байку: [Рэц. на кн.: К а з е к а Я. Беларуская байка. Мн., 1960] // Беларусь. № 3; Сакрэт масажысткі: Апавяданне // Вожык. № 12; Святло сэрца: Нарыс // Звязда. 8 кастр.; Праўда жыцця // Калг. праўда. 6 ліст.; Дзень за днём: Нарыс // ЛіМ. 7 сак.; «Вожык» // Там жа. 4 крас.; Больш і лепш! // Там жа. 19 мая; Мы новы свет будуем! // Там жа. 1 жн.; Крокамі пераможцаў // Мін. праўда. 19 жн.; Слова ў адказ // Наст. газ. 26 жн.

1962. Вялікі паэт і чалавек вялікі // Жыццё для народа. Мн.; Каласнікова болт; Няшчасны муж; Толя на тэлефоне: [Апавяданні] // Беларусь. № 11; Уцякач: Апавяданне // Бярозка. № 12; Бычок: Гумарэска // Вожык. № 22; Павер, кахаю: Апавяданне // Маладосць. № 11; Толя на тэлефоне: (Гумарэска) // Гомел. праўда. 14 крас.; Шчыры прыяцель газеты: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы // Звязда. 17 крас.; Усмешка; Зоркі: [Апавяданні] // Мін. праўда. 5 студз.

1963. Землячок; Пісьмо ў два адрасы; Бычок: [Апавяданні] // Пад корань. Мн.; Аўтабіяграфічныя лісткі // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Піянер Бел. 7 чэрв.; Аленка: Апавяданне // Вясёлка. № 9; А людзі адчынілі яму дзверы: Рэха вайны // Голас Радзімы. № 84; Асаблівы паднос; Украдзены плуг; Выдумаў жа: (Гумарэскі) // Маг. праўда. 1 снеж.; Жыві

сабе, зайчык: [Апавяданне] // Ніва. 8 вер.; Ножык: [Апавяданне] // Там жа. 29 вер.

1964. [Прадмова] // Усмешкі сяброў. Мн.; Ад заставы да заставы: Падарожныя замалёўкі // Беларусь. № 2; Плужок; Не, не скажу; Прамова Цівунова: Навелы // Там жа. № 8; Дарэмныя слёзы: Апавяданне // Бярозка. № 3; Кошык, перавязаны хусцінкай: Апавяданне // Там жа. № 5; Герою было б трыццаць: Апавяданне // Там жа. № 7; Маленькія апавяданні: Футбольны пацалунак; Як я дачу прадаваў // Вожык. № 13; Ад Туву да Талнаха: Нарыс // Полымя. № 11; Дакументы: (Апавяданне) // Звязда. 26 студз.; Дзеці і кнігі // Там жа. 15 ліп.; Радасць таварыша — твая радасць: Нататкі публіцыста // Там жа. 7 вер.; Зямляк: (Аднаактовая п'еса) // Маг. праўда. 19 студз. / Пад псеўд. П.Віхроў. Сааўт. М.Алтухоў; Пра тое, што падабаецца // Наст. газ. 29 лют.; Пытае вучаніца — адказвае пісьменнік // Піянер Бел. 24 студз.; Братские встречи // Сел. газ. 11 авг.

1965. Цукеркі на асфальце: Апавяданне // Бярозка. № 6; Ваза: [Апавяданне] // Вясёлка. № 8; Песня застаецца ў сэрцы // Голас Радзімы. № 5; Слёзы Клавы Патупчык: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 7; Алёшка: Апавяданне // Піянер Бел. 3 вер.; Песня остается в сердце // Сов. Бел. 19 янв.

1966. Пісьмо ў два адрасы; А Гаўрыла чырванеў...: [Апавяданні]; Бычок: Гумарэска // Вожык у дарозе. Мн.; Никаких скидок // Молодой «Вожык». М.; Кармушка: Апавяданне // Бярозка. № 4; Цырбулі: Апавяданне // Там жа. № 9; Штраф: Апавяданне матацыкліста // Вожык. № 6; Цёзкі: [Гумарэска] // Там жа. № 16; Падзенне Хвядоса Струка: Аповесць // Полымя. № 4, 6; Сустрэча на вышках: Урывак з аповесці «Падзенне Хвядоса Струка» // ЛіМ. 31 мая.

1967. Гордасць: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн., Т. 2; Кошык, перавязаны хусцінкай: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; Гісторыя адной эпіграмы // Дзень паэзіі—67. Мн.; Чаранкі: Апавяданне // Беларусь. № 9; Свой: Апавяданне // Вожык. № 10; Лісткі ўражанняў з Амерыкі: Успаміны // Полымя. № 10; Шостая пакупка: (Навела) // Вяч. Мінск. 21 ліст.; Журналу «Полымя» — 50 лет // Знамя юности. 24 дек.; Старэйшы літаратурны... // ЛіМ. 22 снеж.; Наша сапраўды культурная рэвалюцыя // Маг. праўда. 5 крас.

1968. Летапіс жыцця: [Нарыс] // Беларускі букет. Мн.; Шчыры сябар газеты // Наша «Звязда»: 1917—1967 гг. Мн.; Як здароўе, доктар: Навела // Беларусь. № 3; Кафэ «Ліда»: Апавяданне // Там жа. № 8; Чырвоны лядок: Раздзелы з аповесці // Бярозка. № 1—3; Мая культурная хвароба: Гумарэска // Вожык. № 5; Юзік доіць плашч: Гумарэска // Там жа. № 13; Хірург; Сваяк і каньяк: [Апавяданні] // Там жа. № 21; Ягады паспелі: Апавяданне школьнага інспектара // Работніца і сялянка. № 6; Крокі жыцця // Маг. праўда. 25 студз.; Чырвоны лядок: Урывак з аповесці // Там жа. 29 чэрв.; Старейший литературный // Сов. Бел. 30 нояб.

1969. Кватарантка: Апавяданне // Маладосць. № 8; Ім ёсць чым ганарыцца: Нататкі пісьменніка // Наст. газ. 4 кастр.

1970. Быць на пярэднім краі // Вяч. Мінск. 17 вер.; Мой знаёмы брыгадзір: Нарыс // Звязда. 16 вер.; Час, наперад! // ЛіМ. 1 студз.

1971. Дзесяць рублёў новымі: Апавяданне // Беларусь. № 3; Апавяданні пра Сяргея Лусту: Дзень пачынаўся; У камандзіроўцы; Размова ў райкоме; Вячэрнюю парою // Полымя. № 2; Літаратура нашых дзён // Звязда. 16 лют.; Сустрэчы і роздум // Там жа. 25, 26, 27 сак.; Праца натхнёная і мэтанакіраваная // ЛіМ. 26 сак.; Ад заклікаў да практычных клопатаў: З выступлення на VI з'ездзе пісьменнікаў Беларусі // Там жа. 7 мая; Дзень пачынаўся // Маг. праўда. 12 лют.; Крокі Кастрычніка // Наст. газ. 7 ліст.

1972. Наш сакрэт: [Апавяданне] // Бярозка. № 12; Шмат на адну дзірку; Толькі Сцяпан шчыруе...: Гумарэска // Вожык. № 21; Сакрэт масажысткі: Гумарэска // Работніца і сялянка. № 11; Хто ж вінаваты...: Апавяданне // Вяч. Мінск. 17 ліст.; Імклівасць узлёту // Звязда. 1 студз.; Маленькія апавяданні: Гаспадарчая сумка; А я спартсмен...; Н-ну!.. // Там жа. 27 жн.; Чужая жонка: Апавяданне; Бывай, Ілья Данілавіч! // ЛіМ. 18 жн.; Ярчэй за сонца, мацней за сталь // Там жа. 29 снеж.; «Пачакайце, згаворымся»: Апавяданне // Мін. праўда. 17 ліст.; Пашкадавала: Апавяданне // Чырв. змена. 22 кастр.; Наша гордасць // Там жа. 2 ліст.; Удалая рыбалка: Апавяданне // Там жа. 19 ліст.

1973. Купі выхадны дзень; Як цябе сустрэлі?: [Апавяданні] // Вясёлка. № 1; Добрая памяць: Апавяданне // Звязда. 1 студз.; Вышыні нашых дзён // Там жа. 6 ліст.; Ёсць такі камень: Апавяданне // Маг. праўда. 30 сак.; Слова пра хлеб: Нататкі пісьменніка // Наст. газ. 8 вер.

1974. Квітнее жыццё калгаснае / Сааўт. З.Бядуля; Крокі Кастрычніка // Хрэстаматыя па гісторыі беларускай публіцыстыкі. Мн.; Адплата за хітрыкі: Гумарэска // Вожык. № 9; Арляня: [Апавяданне] // Вясёлка. № 7; Конік і поезд: [Апавяданне] // Там жа. № 10; Газета «Правда» аб партызанах Беларусі // Вяч. Мінск. 25 чэрв.; Такі звычайны клопат...: Апавяданне // Звязда. 4 вер.; Чорны верабей: Апавяданне // Там жа. 15 снеж.; Хлебаробская годнасць: Нарыс // ЛіМ. 29 сак.; Гаспадар: Нарыс // Там жа. 4 кастр.; Брат і сястра: Урывак з аповесці // Там жа. 20 снеж.

1975. Шчыры прыяцель газеты // Такі ён быў. Мн.; Зімовая госця; Ластаўкі; Старое кола: [Апавяданні] // Бярозка. № 2; Вынаходлівы ксёндз: Апавяданне // Вожык. № 11; Смяшынкі // Вясёлка. № 4; Пакінь нас, трывога: Маленькая аповесць у пісьмах // Маладосць. № 1; Заўтра дажджу не будзе: Апавяданне камбрыга // Полымя. № 2; Сёмы член мясцкома: Апавяданне // Там жа. № 6; Пчолка: [Апавяданне] // Родная прырода. № 5; Мініяцюры: Адказны; Семкі ў траве; Як я пажартаваў // Вяч. Мінск. 20 жн.; Талент шчырасці і дабрыні // Там жа. 14 ліст.; Геразму народу прысвячаецца // Звязда. 27 лют.; Прыгоды кажушка: [Апавяданне] // Там жа. 23 ліст.; Патрабавальнае сумленне // ЛіМ. 17 студз.; Пра подзвігі юных // Там жа. 30 мая; Заўсёды помніць яго: Нарыс // Там жа. 4 ліп.; Маладосць нашага свята // Там жа 7 ліст.; Калі дрэвы плачуць: [Апавяданне] // Ніва. 5 кастр.; Калі дрэвы плачуць; Аперацыя: Маленькія апавяданні // Піянер Бел. 11 вер.; Мастак і грамадзянін // Чырв. змена. 5 ліп.

1976. Гаспадарчая сумка; А я спартсмен...; Н-ну?..: [Апавяданні] // Дарогі вы, дарогі... Мн.; Хозяин: [Нарыс] // Дела их золотом горят. Мн.; Яшчэ раз пра майстэрства // Дзень паэзіі—76. Мн.; У памяці — на ўсё жыццё // Пясняр мужнасці. Мн.; [Уступны артыкул] // Ясеў Р. Гатовая рэпка. Мн.; Сын дзяжурнага: Апавяданне // Бярозка. № 1; Дзве сустрэчы з цудоўным чалавекам // Маладосць. № 12; Наведанне зімы: Апавяданне // ЛіМ. 26 сак.

1977. Заўсёды душэўны, сціплы і натхнёны: Успаміны: // Полымя. № 2; Святло новай эры // Там жа. № 9; Гвардейцы будущего // Зорька. 11 нояб.; Ніва просіць увагі // ЛіМ. 8 крас.; Векапомная праўда // Там жа. 8 ліп.; Як многа добрых людзей // Там жа. 2 вер.; Дакраніся сэрцам // Наст. газ. 31 жн.

1978. Жыві сабе, зайчык!: [Апавяданне] // Ручаінкі. Мн.; Шматпрофільны вучэбны // Беларусь. № 6; Дзень першы, ноч апошняя: Дакумент. аповесць // Маладосць. № 12; З клопатамі і ўвагай // Звязда. 11 жн.; У імя высокага шчасця: Уся ўлада ў СССР належыць народу // Там жа. 7 кастр.; Заравы над сядзібамі: [Раздзел з дакум. аповесці «Дзень першы, ноч апошняя»] // Там жа. 17, 19, 21, 22 снеж.; Пошук прыносіць поспех: Урыўкі з даклада // ЛіМ. 30 чэрв.; У імя адзінства і дружбы // Там жа. 13 кастр.; Расце дрэўца: [Апавяданне] // Ніва. 11 чэрв.; Ластаўкі: [Апавяданне] // Там жа. 18 чэрв.; Як Вадзік з татам голуба ўратавалі: [Апавяданне] // Там жа. 12 ліст.

1979. Заўсёды душэўны, сціпласцю натхнёны // Святло яго душы. Мн.; Нашай славы зара // Беларусь. № 1; Акіян у Капе; Рамонкавы букецік: [Апавяданні] // Бярозка. № 9; Пра Дашу: [Апавяданне] // Вясёлка. № 6; Арляня: Апавяданне // Вясёлка. № 7;

Конік і поезд: Апавяданне / / Там жа. № 10; Пажаданне Саіду; Бабчын матузок; Няхай зробіць лыжы...: [Апавяданні] / / Там жа. № 11; Радасць сустрэч / / Полымя. № 3; Сын: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 8; Творчай сілы ўзлёт / / Звязда. 1 студз.; Кветкі дня нараджэння: Апавяданне / / Там жа. 13 мая; Назаўсёды захаваем твой воблік / / ЛіМ. 19 студз.; След у жыцці і ў сэрцы / / Там жа. 20 крас.; Улюбёны ў роднае слова / / Там жа. 28 вер.; Зімовая госця: [Апавяданне] / / Ніва. 14 студз.

1980. Прыгажосць чалавека / / Беларусь. № 1; Новыя апавяданні: Калі ішоў дождж...; Вытворчы канфлікт; Стары васілёк; Зімовым днём; У канцы лістапада; «Змагар» / / Полымя. № 3; На зямлі мужнасці і гераізму / / Там жа. № 9; Шэрыя разбойнікі / / Родная прырода. № 5; З кнігі дарог і ўспамінаў: (Раздзел з кн. «Назаўсёднае») / / Звязда. 27—29 лют., 1 сак.; Пракопава вяселле: Апавяданне / / Там жа. 20 вер.

1981. Пра Дашу: Жарты / / Вясёлка. Мн.; Дзіва-птушачка; Ці ж так можна; Чужая дзяўчынка: [Апавяданні] / / Бярозка. № 12; Не яго пяцёрка; Ой, што яны нарабілі: [Апавяданні] / / Вясёлка. № 2; Дарагі госць: [Апавяданне] / / Там жа. № 4; Здарэнне ў Ліпніках: Апавяданне / / Маладосць. № 5; Не адна маленькая...; Жыгулёнак: [Апавяданні] / / Работніца і сялянка. № 10; Вытокі нашага аптымізму / / Звязда. 6 сак.; Баханка хлеба: Апавяданне / / ЛіМ. 13 сак.; Вопыт старэйшых — маладым / / Там жа. 3 крас.; Свае грошы: Апавяданне / / Там жа. 9 кастр.; Дзецям — лепшыя кнігі / / Наст. газ. 11 ліст.

1982. Заўсёдная радасць сустрэч / / Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; «Сядайце, бабуля!»: Апавяданне / / Беларусь. № 11; Эцюды братэрства / / Там жа. № 12; Агледзіны; Дзіўнае качанё: [Апавяданні] / / Бярозка. № 11; Калючыя эцюды / / Вожык. № 21; Даша смяецца...: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 4; Дзядзька Якуб / / Там жа. № 11; След да акна: Апавяданне / / Маладосць. № 12; Паслухай сябе, Аніс: Аповесць / / Полымя. № 11; Высокая мера нашай культуры: [Нататкі пісьменніка] / / Звязда. 15 студз.; Шлях паказан вам шырокі / / Там жа. 10 ліст.; Пра кніжку маленькую: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Песня з лесніцоўкі. Мн.; 1982] / / ЛіМ. 12 ліст.; Не яго пяцёрка; Ой, што яны нарабілі: Апавяданні / / Ніва. 17 кастр.; Сын дзяжурнага: [Апавяданне] / / Там жа. 12 снеж.

1983. Дзіва-птушачка: [Апавяданне] / / Вяснянка. Мн.; Камуніст з Дакудава-два: [Нарыс] / / Беларусь. № 10; Леніна салдаты / / Полымя. № 7; Калючыя эцюды / / Ніва. 13 лют.; Чужая дзяўчынка: [Апавяданне] / / Там жа. 27 сак.

1984. Дашын дзядуля; Дзіва-птушачка; Жыві сабе, зайчык!; Аддай прывітанне: [Апавяданні] / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; «Глыбока ў маім сэрцы...»; З пасляваеннага прызыву: Старонкі ўспамінаў / / Беларусь. № 2.

1985. След у жыцці і ў сэрцы: [Успаміны] / / Успаміны пра Ільлю Гурскага. Мн.; Гартаю памяці старонкі: [Успаміны] / / Маладосць. № 6; [Рэц. на кн.: Л е т о п и с ц ы боевого подвига. Мн., 1985] / / Звязда. 20 жн.; Раённая навіна: [Апавяданне] / / Там жа. 22 жн.; Пад новы год: Апавяданне / / Мін. праўда. 31 снеж.; Агледзіны: [Апавяданне] / / Ніва. 20 кастр.

1.4.

М і н к о В. Не называючы прозвішчаў. Камедыя ў 3-х дзеях / З укр. Мн., 1954.

Г у л я ш к і А. МТ станцыя: Раман / З балг. Мн., 1955.

Ш л я х у С. Таварыш Ваня: Аповесць / З малд. Мн., 1957.

Р а ш ы д а ў Ш. Мацней за буру: Раман / З узб. Мн., 1963 / Сааўт. пер. А.Кулакоўскі.

«К р о к о д и л» — наш госць / З рус. Мн., 1965 / Пер. у сааўт.

1951. Г р ы г о р ' е ў Н. Медная іголка; З а л а т о ў с к і К. Калі ўспыхнула свяло: [Апавяданні] / З рус. / / Апавяданні ленінградскіх пісьменнікаў. Мн.

1953. О с і н Д. Лепшы месяц: Апавяданне / З рус. / / Беларусь. № 4; М і н к о В. Не называючы прозвішчаў: Камедыя ў 3 дзеях / З укр. / / Полымя. № 10.

1954. Ч э х а ў А. У моры; Анюта: [Апавяданні] / З рус. / / Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.; О с і н Д. Чжы Мо і Чу: Апавяданне / З рус. / / Беларусь. № 6.

1958. Г о р к і М. Верабейчык; Яшка: [Апавяданні] / З рус. / / Вожык. № 6; К а с ц ю к о ў І. Грозны загад: [Гумарэска] / З рус. / / Там жа. № 18.

1960. Ч э х а ў А. Ордэн; Юрыстка; Пераблытаныя аб'явы; Ну, публіка: Апавяданні / З рус. / / Вожык. № 2.

1961. Н е с і н А. Каб я быў жанчынай...; Пагоня за памідорамі: [Апавяданні] / З тур. / / Вожык. № 21.

1962. Х і ж н я к А. Шум / З укр.; Г а л і ц У. Букурыка / З малд.; А д а м б е к а ў С. Святыя мулы / З каз. / Пер. пад псеўд. П.Віхроў; А р д а ў В. Кіназорка; К а с ц ю к о ў І. Грозны / З рус.; Ж у м а к а н а ў Ж. Я і мой начальнік / З каз.: [Апавяданні] / / У нас у гасцях — сябры. Мн.; Н е с і н А. Каб не было мух... [Гумарэскі] / З тур. / / Вожык. № 1.

1963. Э д э л ь М. Дарадчык: Апавяданне / З рус. / / Вожык. № 3; Б е р а н Я. Лесвіца: [Гумарэска] / З чэш. / / Там жа. № 21; Р а ш ы д а ў Ш. Мацней за буру: [Урывак з рамана] / З узб. / / Звязда. 15, 16 жн. / Сааўт. пер. А.Кулакоўскі.

1964. А р д а ў В. Святыя на гаспадарчым разліку: Апавяданне / З рус. / / Вожык. № 11; В і ш н я А. Мая аўтабіяграфія: [Апавяданне] / З укр. / / Там жа. № 20; Я г о ж. Званары: [Апавяданне] / З укр. / / Звязда. 11 ліст.

1965. А в е р ч а н к а А. Гісторыя хваробы Іванова: Апавяданне / З рус. / / Вожык. № 3.

1966. З а б е л ь с к а с А. Прыхільнік замежнага: [Гумарэска] / З літ. / / Літоўскі гумар. Мн. / Пер. пад. псеўд. П.Віхроў; М і р м у х с і н. Фатаграфія; Канатаходцы; Заклінальнік змей: Апавяданні / З узб. / / Узбекскія апавяданні. Мн.; А р д а ў В. Мота-бабулька: Апавяданне / З рус. / / Вожык. № 3; А с т р о ў с к і Я. Цёзкі: Гумарэска / З рус. / / Там жа. № 16; Б а л ь ш а к В. Сустрэча ў «акварыуме»: Апавяданне / З укр. / / Там жа. № 20.

1968. П а д м а н с а н Э. Любімая марка: [Апавяданне] / / Як быў створаны кенгуру: З эстонскага гумару. Мн.

1969. С к а й л і с А. Метад: [Гумарэска] / З лат. / / Мора па калені. Мн.; А р д а ў В. Хто вінаваты?: Гумарэска / З рус. / / Вожык. № 23.

1971. Т в э н М. Эдвард Мілз і Джордж Бентан: Апавяданне / З англ. / / Твэн М. Утаймаванне веласіпеда. Мн.

1973. Л э І. Цвёрды характар; Ф ё д а р а ў Р. Пасля ночы прыходзіць світанак: [Апавяданні] / З укр. / / Рука друга. Мн.

1975. Д ж у р а в і ч Д. Двое / З сербскахарв.; М а л е с к і У. Шлюбная ноч / З макед.; П о т р ч І. Камісар / Са славен.: [Апавяданні] / / Югаслаўскія апавяданні. Мн.; М а л е с к і В. Шлюбная ноч / З макед.; П о т р ч І. Камісар / Са славен.: [Апавяданні] / / Полымя. № 8.

1978. А б а с з а д э Г. Балада пра Чэмберакенд; І б р а г і м а ў М. Паштальён; Д а г л ы С. Хлопчык заблудзіўся; Ш ы х л ы І. Мой сапернік: [Апавяданні] / З азерб. / / Ключ жыцця. Мн.; І б р а г і м а ў М. Паштальён; А б а с з а д э Г. Балада пра Чэмберэкенд; Ш ы х л ы І. Мой сапернік; Д а г л ы С. Хлопчык заблудзіўся: [Апавяданні] / З азерб. / / Полымя. № 7.

1979. Б а р у з д з і н С. Бацькаў гальштук: Апавяданне / З рус. / / Бярозка. № 4; З б а н а ц к і Ю. Ласуха: [Апавяданне] / З укр. / / Вясёлка. № 5.

1982. Б а р у з д з і н С. Пажарная дружына: Маленькая аповесць / З рус. / / Братэрства—82. Мн.

1983. З б а н а ц к і Ю. Сонейка не стаіць на месцы: Апавяданне / З укр. / / Бярозка. № 10.

1984. З б а н а ц к і Ю. Сонца не стаіць на месцы: Апавяданне / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; К а ю м а ў Б. Кацяня: [Апавяданне] / З туркм. / / Вясёлка. № 1; А л е к с і н А. Ноч перад вяселлем: Апавяданне / З рус. / / ЛіМ. 3 жн.

1985. Каюмаў Б. Небакрай: Апавяданне / З туркм. // Братэрства-85. Мн.; Назір Х. Белыя галубы: [Апавяданне] / З узб. // Вясёлка. № 11.

1.5.

На адыгейскую мову. Андрейка: Повесть / Зэз. Р.Хьаніэмз. Мыекъуапэ, 1962.

На азербайджанскую мову. Андрейка: Повест / Тэрч. И.Шыхлы. Бакы, 1951.

Кэруш // Эдэбият газэти. 1953. № 6; Гэлэмэ: [Апавяданне] / Тэрч. М.Миркишиjев // Белорус гекаjэлэри. Бакы, 1982.

На англійскую мову. When Trees Weep / Transl. S. Sosinsky // The White Stork in the Sky. M., 1985.

На армянскую мову. Юркіна знаходка: [Апавяданне] / Пер. С.Айунц // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Сёстры: [Апавяданне] / Пер. Г.Бес // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957; Кош, завязаны хусткай: [Апавяданне] / Пер. М.Максапецян // Мост. Ерэван, 1979.

На балгарскую мову. Кафене «Лида»: Разказ / Пер. А.Босев // Жената днес. 1972. № 1.

На грузінскую мову. Андрэйкавы апавяданні / Пер. Л.Хучуа, Е.Кодуа // Беларускія апавяданні. Тбілісі, 1961.

На казахскую мову. Кыска энгімелер / Ауд. Р.Кешкінова // Полесье энгімелері. Алматы, 1984.

На кіргізскую мову. Жанынын жанырыгы / Котор. Т.Шамшиев // Кыргызстан маданияты. 1980. 21 авг.; Жоолук менен жанылгон чавыра / Котор. С.Олжобаев // Кун чубак. Фрунзе, 1981.

На кітайскую мову. Андрэйка / Пер. Цзі-Чэн. Шанхай, 1953.

На латышскую мову. Baltkrievu literaturas uzplaukums // Karogs. 1949. N 7; Uzplaukstosa literatura // Lit. un Maksla. 1955. 13. Febr.; Satiksanas / Atdz. S. Agrista // Karogs. 1972. Nr 4.

На літоўскую мову. Penkiolika obuoliu / Vert. R. Butkus // Baltarusiu prozos antologija. Vilnius, 1949; Rytoj bus giedra: Apsakymas // Tiesa. 1975. Geg. 10.

На малдаўскую мову. Бате соареле «н'ферястрэ; Ын октомбрие / Трад. Р.Лунгу // Проза Белорусией Советиче. Кишинэу, 1962.

На нямецкую мову. Das alte Rad / Übers. V. Albrecht // Schneeglöckchen. Berlin, 1985.

На персідскую мову. Калі плачуць дрэвы: [Апавяданне] // Белы бусел ляціць... М., 1985.

На польскую мову. Andrejka / Tł. N. Olszewska. Warszawa, 1951.

Rozkwit białoruskiej literatury radzieckiej // Życie Słowiańskie. 1949. Nr 7/8; Gazeta Krakowska. 1949. Nr 12.

На рускую мову. Андрейка: Повесть / Пер. Л.Раковский. М.; Л., 1950.

Андрейка: Повесть / Пер. Л.Раковский. М., 1951 (Изд. для слепых).

Андрейка: Повесть / Пер. А.Миронов. Мн., 1959.

Рассказы. М., 1960. Рэц.: Егоров А., Герасимович С. Знакомство расширяется // Неман. 1960. № 6.

Девятнадцатый пассажир: Юмористич. рассказы / Пер. Е.Весенин. М., 1963. (Б-чка «Крокодила»). Рэц.: Коншин Я. С прицелом точным... // Неман. 1963. № 6.

Ленька Гром: Повесть / Пер. И.Климашевская. Мн., 1963.

Повесть о добром сердце: Рассказы; Юморески / Пер. Л.Соловей. Мн., 1966.

Падение Хведоса Струка: Повесть / Пер. Е.Мозольков. М., 1970.

Красный ледок: Повесть / Пер. М.Горбачев. Мн., 1971.

Андрейка: Повесть / Пер. А.Миронов. М., 1972.

Повесть о добром сердце / Пер. Л.Соловей; Падение Хведоса Струка / Пер. Е.Мозольков. Мн., 1976. (Б-ка бел. повести).

Ленька Гром: Повести. Мн., 1983.

Оставь нас, тревога: Повести и рассказы. М., 1986.

Кириллов сказ: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский // Белорусские рассказы. М., 1948; Новый Минск: [Нарыс] // Огонек. 1948. № 52; Примак: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский // Белорусские рассказы. Л., 1952; Гордость: [Апавяданне] / Пер. И.Басалаев // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Дружба смелых: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский // Сталин. молодежь. 1953. 19 апр.; Корреспондент: [Апавяданне] / Пер. Г.Кондрашов // На рубеже. 1954. № 9; Сестры; В новый день: [Апавяданні] / Пер. Д.Осин // Белорусские рассказы. М., 1955; В октябре: [Апавяданне] // Сов. Бел. 1957. 13 нояб.; Земляк; Корыто: [Апавяданні] / Пер. Е.Весенин, В.Корчагин // Юмор «Вожыка». М., 1959; Огонь ночью; Земляк; Поддежурил: (Новеллы) // Сов. Отчизна. 1959. № 5; Свет сердца: [Нарыс] / Пер. Н.Достанко // Неман. 1961. № 6; Красивая: [Апавяданне] / Пер. Н.Рогова // Белорусские рассказы. М., 1962; Бычок; А Гаврила покраснел... / Пер. В.Лазаревский; Новые туфли; Зоркий / Пер. Е.Весенин: [Гумарэскі] // Неман. 1962. № 6; Письмо в два адреса; Человек с басом: [Апавяданні] / Пер. Е.Весенин // Сов. Бел. 1962. 27 нояб.; Зоркий: [Гумарэска] / Пер. Е.Весенин // Заря. 1963. 29 окт.; Плуг; Нет, не скажу!; Легкий на подъем: [Апавяданні] / Пер. Е.Лесная // Неман. 1964. № 3; Под Новый год: Юмористический рассказ / Пер. А.Островский // ЛГ. 1964. 7 янв.; Плуг; Нет, не скажу!; Легкий на подъем / Пер. Е.Лесная; Бычок / Пер. В.Лазаревская: [Апавяданні] // Белорусский юмор. Мн., 1965; Футбольный поцелуй: [Гумарэска] // Физкультурник Бел. 1965. 24 окт.; Документы: [Апавяданне] / Пер. Я.Островский // Звезда Востока. 1966. № 4; Кафе «Лида»: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков // Правда. 1968. 17 нояб.; Нет, не скажу! / Пер. Е.Лесная; Бычок / Пер. В.Лазаревская; Свой / Пер. М.Герчик: [Апавяданні] // Белорусский юмор. Мн., 1969; Красный ледок: [Аповесць] / Пер. М.Горбачев // Неман. 1969. № 4; Бурные годы: (Отрывок из повести «Красный ледок») // Сел. газ. 1969. 14 марта; Черенки: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский // Там жа. 17 авг.; Белорусские рассказы. М., 1971; Кафе «Лида»: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков // Путь к победе. Мн., 1970; Рассказы о секретаре обкома / Пер. Г.Попов // Неман. 1971. № 10; Культурная болезнь: [Гумарэска] / Пер. В.Ардов // Сел. газ. 1972. 19 нояб.; Оставь нас, тревога: [Аповесць у пісьмах] / Пер. Ф.Заяц // Неман. 1975. № 9; Про нашу Дашу: [Апавяданне] // Знамя юности. 1979. 26 июня; Старое колесо; Живи себе, зайчик!: [Апавяданні] / Пер. Я.Сатуновский // Подснежники. М., 1980.

На таджыкскую мову. Андрейка / Тарч. Ш.Сабиров. Сталинобад, 1954.

На туркменскую мову. Кене тигир: [Апавяданне] / Терж. С.Мевламов // Керпе. 1983. № 3; Эркн гез, товшанжык: [Апавяданне] / Терж. М.Халадов // Мыдам тайяр. 1983. 15 март.; Кичижик эдам: [Апавяданне] // Эдебият ве сунгат. 1983. 25 март.; Ленька Гром: [Урывак з аповесці] / Терж. Х.Атабердиев // Мыдам тайяр. 1984. 14 сент.

На ўзбекскую мову. Хужжат: [Апавяданне] / Г.Джураева тарж. // Тошкент хакикати. 1967. 2 июня; Эски Гилдирак; Яйраб юравер, куёнжон!: [Апавяданні] // Кулни кулга берганда. Тошкент, 1982.

На ўкраінскую мову. Кирилове оповідання / Пер. Т.Масенко; Куртка / Пер. І.Сенченко // Білоруські оповідання. К., 1949; Білоруська радянська література в боротьбі за мир // Вітчизна. 1951. № 12; В ногу з життям // Молодь України. 1953. 16 черв.; Нові черевики: [Апавяданне] / Пер. О.Громов // Білоруський гумор. К., 1957; Сильніше над усе / Пер. Е.Доломан // Білоруські оповідання. К., 1957; Сонце у вікна: [Апавяданне] / Пер. Г.Маркович // Зоря. 1957. 21 вер.

На чувашскую мову. Кириле мучи калаве: [Апавяданне] / И.Тенюшев кусарна // Белорусси калавёсем. Шупашкар, 1955.

На эстонскую мову. Kiri kahel aadresil; Harjavarss / Tlk. V. Jarv, U.Liivaku // Pygmalion pahupidi. Tallinn, 1968.

1.6.

Раковский Л. Константин Заслонов: Повесть. Мн., 1949. / Рэд.

К о л а с Я. Дзядзькаў сведка: Апавяданні. Мн., 1957. (Б-ка «Вожыка») / Рэд.
К р а ў ч а н к а У. Апошняя вярста: Аднаактовая п'еса. Мн., 1960. (Б-ка «Вожыка») / Рэд.
А р а б е й Л. Кватэра № 3: Апавяданні. Мн., 1961 (Б-ка «Вожыка») / Рэд.
А р о ч к а М., Г а р н а к М., Ш ы м у к В. Рагуля на экскурсіі: Вершы. Мн., 1962 (Б-ка «Вожыка») / Рэд.
М а х н а ч А. Да пары збан ваду носіць: Сатырычныя сцэнкі. Мн., 1963. (Б-ка «Вожыка») / Рэд.
М і н і я ц ю р ы і карыкатуры: Зборнік. Мн., 1964 (Б-ка «Вожыка») / Рэд.
Б е л о р у с с к и й юмор. Сборник. Мн., 1965 / Скл.
Б а ч ы л а А. Кавалер Мікіта: Гумарыстычныя вершы. Мн., 1967. (Б-ка «Вожыка») / Рэд.

2.3.

На беларускай мове. А р а б е й Л. Галоўны клопат // Кавалёў П. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1972. Т. 1; Б е л а р у с к а я дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980. С. 106—107; Б р о ў к а П. Нашы вынікі і нашы задачы // ЛіМ. 1951. 21 крас.; В а л ы н ц а ў А. Пра два апавяданні // Чырв. змена. 1948. 8 студз.; [В і н ш а в а н н е з нагоды 50-годдзя] // ЛіМ. 1962. 23 ліст.; В і н ш у е м! // Там жа. 1982. 19 ліст.; Г е р ц о в і ч Я. Партрэт сучасніка // Полымя. 1953. № 9; Я г о ж. Пісьменнік, рэдактар, сябар: Да 50-годдзя П.Кавалёва // Голас Радзімы. 1962. № 94; Г о д ы і кнігі // ЛіМ. 1962. 23 ліст.; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 216; Е с а к о ў А. На пульсе жыцця // Наст. газ. 1972. 18 ліст.; К л е ш ч а н к а В. Апавяданне і нарыс у часопісе // ЛіМ. 1950. 7 кастр.; К л і м у ц ь Я. Вернасць роднаму краю // Маг. праўда. 1982. 17 ліст.; К л ы ш к о А. Важаты дзяцінства // ЛіМ. 1955. 5 сак.; К у д р а ў ц а ў І. Зноў — толькі заяўка... // Там жа. 1951. 19 мая.; К у л а к о ў с к і А. Шлях да вялікай тэмы // Там жа. 1950. 7 студз.; Л і п с к і У. Сябры яго — дзеці: Штрыхі да партрэта Паўла Кавалёва // Там жа. 1980. 28 сак.; Л ы н ь к о ў М. [Лісты] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 134, 140—141; П а л і т ы к а Д. Па старонках часопіса // ЛіМ. 1951. 17 сак.; П а ў л у Кавалёву — 60 // Там жа. 1972. 24 ліст.; П а ў л у Кавалёву — 70 // Там жа. 1982. 19 ліст.; П е р к і н Н. Першыя крокі перабудовы // Там жа. 1947. 1 сак.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі. Мн., 1981; П л е х а ў Я. Паглыбленне ў жыццё // ЛіМ. 1957. 27 сак.; П р о к ш а Л. Замежныя Струкі нервуюцца // Голас Радзімы. 1967. № 28; П ы с і н А. Наш добры старэйшы таварыш // Маг. праўда. 1972. 18 ліст.; Р а м я н е ц П. Узровень высокай сталасці // Звязда. 1972. 17 ліст.; У с і к а ў Я. Журналіст, пісьменнік: Да 50-годдзя з дня нараджэння П.Н.Кавалёва // Маг. праўда. 1962. 24 ліст.; Х о м ч а н к а В. Паўла Кавалёва я ведаю... // ЛіМ. 1972. 24 ліст.; Ш а ў л о ў с к а я М. Давер і шчырасць // Нар. асвета. 1982. № 11; Ш л я х празаіка // Беларусь. 1972. № 11; Я ф і м а в а М. «Дзіцячая натура — тонкая струна...» // ЛіМ. 1982. 19 ліст.

На рускай мове. К о л а с Я. Не плачь, земля!: (Отрывки из писем Я.Коласа к П.Н.Ковалеву) / Пер. Н.Базаревич // Знамя юности. 1962. 19 окт.; К у к л и с Г. Литература, которой никогда не было // Вопросы детской литературы. 1957 год. М., 1958. С. 181.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 36, воп. 1, спр. 1—55; Б-ка Інстытута літаратуры АН Беларусі, рукап. фонд № 10.

Г.І.Рэут.

КАВАЛЁЎ СЯРГЕЙ

Кавалёў Сяргей Валер'евіч (н. 20.6.1963, Магілёў), крытык, літаратуразнавец. Член СП Беларусі з 1989. Кандыдат філалагічных навук (1991).

Нарадзіўся ў сям'і рабочага. У 1980 скончыў у Магілёве сярэднюю школу, у 1985 беларускае аддзяленне філалагічнага факультэта БДУ. З 1985 у Віцебску выкладаў беларускую мову і літаратуру ў сярэдняй школе, затым паступіў у аспірантуру пры кафедры беларускай літаратуры БДУ (скончыў у 1988) і застаўся працаваць выкладчыкам на гэтай кафедры. Праходзіў навуковую стажыроўку пры Ягелонскім універсітэце (Кракаў).

Першая публікацыя С.Кавалёва — казка-легенда «Белая незабудка» ў «Магілёўскай праўдзе» (1980). У 1982 упершыню зарэкамендаваў сябе як крытык:

аўтар кніг літаратурна-крытычных артыкулаў «Як пакахаць ружу», «Партрэт шкла», прысвечаных праблемам сучаснай беларускай паэзіі 80-х гадоў, узаемаадносінам мастацкай літаратуры і крытыкі. Як даследчык вывучае таксама шматмоўную паэзію Вялікага княства Літоўскага 16 ст. Аўтар кнігі казак для дзяцей «Мэва», п'ес «Падарожжа з Драўляным Рыцарам», «Звар'яцелы Альберт» (пастаўлена ў Гомелі ў 1992). Творам С.Кавалёва ўласцівы светлае ўспрыняцце жыцця, імкненне да прыгажосці і гармоніі.

Жыве ў Мінску.

Г.М.Урупіна.

Бібліяграфія

1.2.

Мэва: Казкі. Мн., 1988.

Як пакахаць ружу: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1989. (Б-ка час. «Маладосць»).

Героико-эпическая поэзия Белоруссии и Литвы конца XVI века: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1991.

Партрэт шкла: Літаратурна-крытычныя артыкулы, Мн., 1991.

1.3.

1980. Белая незабудка: Казка-легенда / / Маг. праўда. 17 кастр.

1981. Гарачае і халоднае; Трыялет; «Дамы будуць на Зямлі...»; Птушанё: [Вершы] / / Маг. праўда. 19 жн.

1982. Якуб Колас на старонках «Правды» / / Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур. Мн.; Пошукі свайго імя: [Рэц. на кн.: Ш а ў ч о н а к М. Бацькоўскае імя. Мн., 1981] / / ЛіМ. 23 ліп.; Маналог аркуша паперы: [Рэц. на кн.: К р у п е н ь к а Я. Стрэчанне. Мн., 1981] / / Там жа. 27 жн.; Шэранькі шпачок: Казка / / Маг. праўда. 6 ліст.

1983. Ці ёсць бязгрэшныя паэты? / / ЛіМ. 25 лют.; Бухта дабра і надзеі: [Рэц. на кн.: Х а м ч у к В. Ветразь надзеі. Мн., 1983] / / Там жа. 18 ліст.; Трыялет; «Вось і ты, Паэзія»; Плюшч; «Ты — чужая і далёкая...»; «Ты вернешся. Не будзе слоў...»; «Жахлівы сон прысніўся мне...»: [Вершы] / / Там жа. 9 снеж.; Ён і мы; «Глядзіш у бяздонне...»: [Вершы] / / Маг. праўда. 30 вер.; Самаахвярнасць: Гумарэска / / Мін. праўда. 22 студз.; Ён і мы; Трыялет: [Вершы] / / Чырв. змена. 17 крас.

1984. Белая незабудка: Казка / / Бярозка. № 4; Ён і мы; Трыялет: [Вершы] / / Маладосць. № 5; Сцежкі вандроўніка: [Рэц. на кн.: Д р а н ь к о - М а й с ю к Л. Вандроўнік. Мн., 1983] / / Там жа. № 10; Песня, якая плыве: [Рэц. на кн.: Л а м а н П. Зерне імгненняў. Мн., 1983] / / ЛіМ. 20 ліп.; Спакушэнне агнём: [Рэц. на кн.: С і п а к о ў Я. Усміхніся мне. Мн., 1984] / / Там жа. 9 ліст.; «Дзе ты, летуценніца...»: [Верш] / / Маг. праўда. 29 ліст.

1985. Каля помніка Паэту; Плюшч; «Ты вернешся. Не будзе слоў...»; «Трывожны сон прысніўся мне...»: [Вершы] / / Вусны. Мн.; «Вось і ты, Паэзія...»; Плюшч; «Ты вернешся. Не будзе слоў...»; Янку Купалу; «А мы такія маладыя...»; Трыялет: [Вершы] / / Маладыя галасы. Мн.; «Дзе ты, летуценніца...: [Верш] / / Беларусь. № 4; Вогненнае дрэва: Казка / / Бярозка. № 9; Глыток жыцця / / Маладосць. № 8; [Уступная нататка пра творчасць А.Сербантовіча] / / Полымя. № 8.

М.П.Барташэвіч.

КАВАЛЬ ВАСІЛЬ

Каваль Васіль [крыпт. В.К., В . К - л ь , сапр. К а в а л ё ў Васіль Пятровіч; 4(7).8.1907, в. Сава Горацкага пав. Магілёўскай губ., цяпер Горацкі р-н Магілёўскай вобл. — 29.10.1937, Мінск], празаік.

З сялян, бацька працаваў прыказчыкам у мясцовай кааперацыі. В.Каваль вучыўся спачатку ў мясцовай пачатковай школе. Закончыў Шышаўскую школу 2-й ступені (Горацкі р-н). У 1925 вучыўся на агульнаадукацыйных курсах пры Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі, восенню паступіў у

Магілёўскі педагагічны тэхнікум, але з-за хваробы маці вымушаны быў вярнуцца ў родную вёску, дзе працаваў на гаспадарцы. Многа чытаў. У час вучобы ў Магілёўскім педтэхнікуме быў прыняты ў члены «Маладняка» (1925). Выбіраўся членам сельскага Савета (1926). Вучыўся ў БДУ на літаратурна-лінгвістычным аддзяленні педагагічнага факультэта (1926—27, 1928—29), але перамагло жаданне пісаць, і В.Каваль пайшоў на творчую працу. Пасля другога расколу «Маладняка» (1928) ён быў абраны членам ЦБ арганізацыі і ўведзены ў рэдакцыйную групу часопіса «Маладняк», дзе застаўся пасля рэарганізацыі аб'яднання і ўтварэння БелАПП. Службу ў радах Чырвонай Арміі (1932—34) праходзіў як ваенны журналіст у Смаленску ў рэдакцыі газеты «Красноармейская правда» (выдавалася і на беларускай мове). Актыўна ўдзельнічаў у Беларускім літаратурным аб'яднанні Чырвонай Арміі і Флоту (1931), выязджаў у воінскія часці Севастопаля і Кранштата, дзе служылі воіны-беларусы. У 1936 быў беспадстаўна рэпрэсіраваны і асуджаны да вышэйшай меры пакарання. Рэабілітаваны ў 1957.

Першыя творы В.Каваля (верш «Пра вёску» і апавяданне «Легенда») былі надрукаваны ў 1926 у часопісе «Аршанскі маладняк». Вёска, спрадвечны лад жыцця селяніна, духоўныя і сацыяльныя змены, якія адбываліся ў ім пад уздзеяннем савецкай явы, — галоўныя тэмы большасці твораў пісьменніка. Вызваляючыся ад стылізацыі пад фальклорна-паэтычныя жанры і наўмыснай метафарычнасці стылю, В.Каваль ішоў да паглыбленага псіхалагічнага аналізу, рэалістычнага асэнсавання жыццёвых з'яў. Ён любіў сваіх герояў, якія моцна зрасліся з жыццём, з зямлёй, тонка адчуваў іх імкненні. На матэрыяле армейскага жыцця напісаў аповесць «Дзень палымнее» і аповесць для дзяцей «Санька-сігналіст». Творы В.Каваля перакладаліся на рускую, украінскую і інш. мовы.

Т.К.Грамадчанка, М.Р.Міхайлаў.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв. Мн., 1932.

Выбранае: Аповесці і апавяданні. Мн., 1959. Рэц.: Бугаёў Д. Маладосць таленту // Полымя. 1960. № 4; Крышталь В. Жывыя старонкі // ЛіМ. 1960. 16 сак.

1.2.

Як вясну гукалі: Апавяданні. Мн., 1927. Рэц.: Г.П. // Сав. Бел. 1927. 28 чэрв.; Глыбоцкі Т. // Маладняк. 1927. № 6; Грашч М. Ян // Росквіт. Полацк, 1927; Дробуш С. // Арш. маладняк. 1927. № 6; М-ка А. [Мардвілка А.] // Чырв. сейбіт. 1927. № 16.

На загонах: Апавяданні. Мн., 1928. Рэц.: Астаповіч // Маладняк. 1928. № 8; Б.М. // Уздым. Бабруйск, 1928. Кн. 2. С. 131—133; Бібліяграфія // Сав. Бел. 1928. 12 жн.; Гр. М. [Грашчанка М.] Бібліяграфія // Чырв. Полаччына. 1928. 17 кастр.; Залуцкі В. // Полымя. 1928. № 9; На загонах // Чырв. змена. 1928. 3 жн.

Крыніца: Апавяданні. Мн., 1929. Рэц.: Адамовіч А. Хада на ўсход // Узвышша. 1930. № 3; Куніцкі С. // Полымя. 1930. № 4; Мікуліч Б. // Маладняк. 1930. № 5.

Санька-сігналіст: Аповесць. Мн., 1936. Рэц.: Казека Я. Цікавая кніжка // ЛіМ. 1936. 3 ліп.; Куніцкі С. // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 4; Прачытай гэту кнігу // Піянер Бел. 1936. 15 мая.

Следапыты; Санька-сігналіст: Аповесці. Мн., 1961.

1.3.

1926. Жніўнае свята: Апавяданне // Ураджайнае свята. Мн., Пра вёску: [Верш]; Легенда: Апавяданне // Арш. маладняк. № 2; Маёвым вечарам: Апавяданне-імпрэсія // Там жа. № 3; Поле без межаў: Апавяданне // Маладняк. № 7—8; У гарадскім грукаце: Апавяданне // Там жа. № 9; Пра кветку «брат-сястра»: (Песня-легенда): Апавяданне-імпрэсія // Там жа. № 10; «Дзень Ураджаю» — грамадскае свята; Жніўнае свята: (Апавяданне) // Маладыя араты. № 17; Шапаціць пажоўклае лісце: [Апавяданне] // Чырв. сейбіт. № 3; Сярод збожжа: Абразок // Бел. вёска. 20 ліп.; У жніўны поўдзень: [Апавяданне] // Там жа. 1 жн.; Восень: Абразок // Сав. Бел. 7 лют.; Сінеючая даль: Абразкі // Там жа. 21 лют.; Старое: [Апавяданне] // Там жа. 14 сак.; Поле без межаў: [Апавяданне] // Там жа. 4 крас.; Як вясну гукалі...: [Верш] // Там жа. 30 мая; Радасць гулкая: [Апавяданне] // Там жа. 26 чэрв.; Івашка Буй-Вецер: З народнай легенды // Там жа. 6 ліп.

1927. Снег: Апавяданне // Маладняк. № 4; Залатыя агні: Вершы ў прозе // Там жа. № 6; Ліпы: Аповесць // Там жа. № 9—10; На загонах: Апавяданне // Полымя. № 7; Дзед Піліп: Апавяданне // Там жа. № 8; «Зялёная Рунь» // Чырв. краіна. № 2; На вуліцы: Апавяданне // Чырв. сейбіт. № 8—9; Пад соснамі: Апавяданне // Там жа. № 10—11; Пажар: (Урывак з аповесці «Палынь») // Звязда. 25 вер.; Сіла зямлі: [Казка] // Там жа. 18 снеж.; Стукаюць машыны: [Урывак з апавядання «Новыя далі»] // Сав. Бел. 6 крас.; За кроснамі: [Урывак з апавядання] // Там жа. 14 крас.; Сінеючая даль: [Апавяданне] // Чырв. змена. 21 студз.; На пакосе: [Апавяданне] // Там жа. 6 лют.; Начлежнікі: [Апавяданне] // Там жа. 22 лют.; Маладнякоўская ўдзячнасць // Там жа. 1 чэрв. / Сааўт. М.Нікановіч, В.Маракоў; Пад рытмы ды грохат...: (На экскурсіі газ. «Чырвоная змена») // Там жа. 5 чэрв.; Новыя дні: (Урывак з апавядання) // Там жа. 10 ліст.

1928. У супрадках: Апавяданне // Арш. маладняк. № 7; Залатое шчасце: Урывак з аповесці // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». № 9; Нянявісць: Апавяданне // Там жа. № 14; Маладосць Андрэя Каралёнка: [Урывак з аповесці] // Там жа. № 19; Крыніца: Апавяданне // Маладняк. № 4; Наўздагон за доляю: Апавяданне // Там жа. № 9; Жніво: Аповесць // Полымя. № 3; Маладосць Андрэя Каралёнка: Урывак // Працаўнік асветы. № 19; «Паўстань, пракляццем катаваны!»: [Абразок] // Сав. Бел. 24 мая; Усе ведаюць гэтага любага чалавека // Чырв. змена. 20 ліп.; Мужык, Лісіца і Мядзведзь: Казка // Там жа. 26 жн.

1929. Песня аб мінулым: [Верш] // Вясна. № 3; Лес шуміць: [Верш] // Там жа. № 4; Вясна калгасніка; Самалёты: [Вершы] // Там жа. № 7; Шаша: [Верш] // Там жа. № 8; У шчасце мы новае верым: [Верш] // Там жа. № 9; Чырвоны абоз: [Верш] // Там жа. № 10; Ілька: Апавяданне // Маладняк. № 1; Слова на агульным сходзе Мінскай філіі БелАПП // Там жа. № 3; Гутарка з карэспандэнтам «Маладняка» // Там жа. № 7; Маладосць: Аповесць // Там жа. № 11—12; Сіняя восень: Апавяданне // Полымя. № 5; Мяцеліца: Апавяданне // Сав. Бел. 14, 16 крас.; Пасынкі: Урывак з аповесці // Там жа. 8 снеж.; Пад ветры буйныя...: Светлай памяці дарагога таварыша П.Труса // Там жа. 23 снеж.; У табары: [Урывак з апавядання] // Чырв. змена. 6 студз.; У горад: (Урывак з аповесці «Сіняя восень») // Там жа. 28, 30 крас.

1930. «Зацвітаюць крылатыя думкі...»: [Верш] // Вясна. № 1; Камітэцкая малатарня: (Апавяданне) // Там жа. № 2; Званіца: [Верш] // Там жа. № 3; Па Прыпяці: Апавяданне // Чырв. Бел. № 2; Жывы запаветы Вялікага!: [Нарыс] // Сав. Бел. 21 студз.; Агні вялікага паходу: (Нарыс) // Там жа. 18, 20 лют.;

Ударнікі сацыялістычных будняў: (Камуна «Труд»): [Нарыс] / / Там жа. 11 кастр.

1931. Ноч: [Урывак з апавядання] / / Рытмы Перамогі. Мн.; Дзень палымнее: Запіскі курсанта / / Вясна. № 5.

1932. Бывайце здаровы!: [Апавяданне] / / Беларусь калгасная. № 2; Дзень палымнее: Аповесць / / Напагатове. № 1—3; Ні кроку назад! / / Чырв. Бел. № 1; Максім Чарнуха: Урывак з аповесці «Дзень палымнее» / / ЛіМ. 25 вер.; Чырв. змена. 7 кастр.; Дапрызыўнік Максім Чарнуха: (Урывак з аповесці «Дзень палымнее») / / Чырвонаарм. праўда. 26—29 ліп.

1933. Экзамен: Запіскі курсанта / / Заклік. № 1; Стрыгун: Апавяданне / / Іскры Ільіча. № 12; Таварышы: Апавяданне / / Там жа. № 14; Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. / / ЛіМ. 18 студз.; Кулямётчык Янка Гарбаценка: [Нарыс] / / Там жа. 22 лют.

1934. Ілька: [Апавяданне] / / Бальшавіцкая моладзь. Мн.; Санька-сігналіст: Апавяданне / / Іскры Ільіча. №1; Полымя рэвалюцыі. № 8; Сцяганосец Іваненка: Апавяданне / / Іскры Ільіча. № 2; Бура на граніцы: Апавяданне / / Там жа. № 4; Шчаслівай дарогі: Апавяданне / / Там жа. № 7; Як мы ляталі: Апавяданне / / Там жа. № 12; Менскі аэраклуб / / Звязда. 18 жн.; Першыя ў полі і абароне: [Нарыс] / / Калгаснік Бел. 1 мая; Трывога: Урывак з аповесці «Санька-сігналіст» / / ЛіМ. 22 сак.; Брыгада пісьменнікаў у Барысаўскім раёне / / Там жа. 10 ліп. / Пад крыпт. В.К.; На сустрэчы з чэхаславацкай рабочай дэлегацыяй / / Там жа. 26 ліп. / Пад крыпт. В.К.; Ліст аб дружбе: Урывак з аповесці «Права на мужнасць» / / Там жа. 7 жн.; Санька-сігналіст: Урывак / / Піянер Бел. 6 крас.; Баявы агляд: Інсцэніроўка / / Там жа. 15 крас. / Сааўт. А.Пальчэўскі; Героі: [Урывак з аповесці] / / Там жа. 25 мая.; На вайну: Урывак з аповесці «Пасынкі» / / Там жа. 30 ліп.

1935. Падарунак: Апавяданне / / Іскры Ільіча. № 3; Дружба: Апавяданне / / Там жа. № 9; Як дзед Сівоха лятаў: Апавяданне / / Там жа. № 11; Ноч на моры: Апавяданне / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Клятва правадыру: Легенда / / Там жа. № 2; Нянавісць: Апавяданне / / Там жа. № 3; Мацней за смерць: Навела / / Там жа. № 4; Палескае апавяданне / / Там жа. № 12; За ўладу Саветаў: [Апавяданне] / / Калгаснік Бел. 2 ліп.; Ноч на моры: Урывак з апавядання / / ЛіМ. 8 студз.; Песня пра мужных людзей: Водгук на кінафільм / / Там жа. 1 снеж.; Шчасце Сілівея Зязюлі: Урывак / / Там жа. 17 снеж.; Люлі-люлі: Апавяданне / / Піянер Бел. 28 лют.; 3 сак.; Прыгоды дзеда Сівохі: Апавяданне / / Там жа. 5, 8 крас.; Прысяга: Урывак з аповесці «Санька-сігналіст» / / Там жа. 1 мая.; Залаты скарб: Апавяданне / / Там жа. 15 мая; Пецька Семянец: Апавяданне / / Там жа. 24 чэрв.; У паходзе: Апавяданне / / Там жа. 22, 24 ліп.; Як мы ляталі: Апавяданне / / Там жа. 17 жн.; Квітнее Савецкае Палессе: [Нарыс] / / Чырв. змена. 10 ліп. / Сааўт. А.Дудар.

1936. Здарэнне з ласём: Апавяданне / / Іскры Ільіча. № 4; Следапыты: Апавяданне / / Полымя рэвалюцыі. № 4; Рэц.: Багун М. У возеры шэрай вадзічкі... / / ЛіМ. 1936. 18 ліп.; Шчасце Сілівея Зязюлі: Апавяданне / / Полымя рэвалюцыі. № 6; У паходзе: Апавяданне / / ЛіМ. 11 лют.; Маці: Урывак з аповесці «Любоў і пракляцце» / / Там жа. 16 мая.

1959. Нянавісць: Апавяданне / / ЛіМ. 18 сак.

1963. Летні змрок: Урывак з апавядання «Жніво» / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1966. Следапыты: Урыўкі з аповесці / / Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн.; Клятва правадыру: Легенда / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.

1967. Ілька: [Апавяданне] / / Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1.

1968. Летні змрок: Урывак з апавядання «Жніво» / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1969. Клятва правадыру: Легенда / / Жыве між нас геній. Мн.

1983. Новы чырвонаармеец: З аповесці «Санька-сігналіст» / / Вяснянка. Мн.

1.4.

Канапніцкая М. Мэндэль Гданскі / З пол.; Станюковіч К. Ісайка / З рус. Мн., 1930.

Боргенс В. Дэзертыр: Апавяданне / З рус. Мн., 1931.

Лаўранёў Б. Сорак першы; Канец палкоўніка Дэвішына; Тэрміновы фрахт / З рус. Мн., 1931.

Чэхаў А. Юбілей: Жарт у 1 дзеі / З рус. Мн., 1936.

1928. Горкі М. Песня пра Сокала: Верш у прозе / З рус. / / Маладняк. № 5. / Пер. пад крыпт. В.К.

1929. Мікіценка І. Браты: Апавяданне / З укр. / / Маладняк. № 3. / Пер. пад крыпт. В. К-ль.

1934. Ле І. Радыё-бальшавікі: Апавяданне / З укр. / / Полымя рэвалюцыі. № 9.

1935. Вашанцаў С. Палонны: Апавяданне / З рус. / / Полымя рэвалюцыі. № 2.

1936. Барбюс А. Сталін: Урывак з кнігі / З фр. / / ЛіМ. 11 мая; Горкі М. Тунель: Апавяданне / З рус. / / Там жа. 8 ліп.

1.5.

На балгарскую мову. Илко: [Апавяданне] / Прев. Х.Берберов / / Белоруски разкази. София, 1968.

На нямецкую мову. Ilka / Übers. W. Tschepego, H.Bereska / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

На рускую мову. Избранное: Рассказы и повести / Пер. Л.Соловей. Мн., 1975.

Как звали весну; Как сложилась песня; Про цветок «Иван-да-Марья»: (Легенды) / Пер. К.М. / / Соки целины. М., 1928; За долею: [Апавяданне] / Пер. Е.Садовский / / Рабочий. 1930. 9 апр.; Рассказ о красном знамени: [Урывак з аповесці]; Илька: [Апавяданне] / Пер. Н.Макаев / / Проза Советской Белоруссии. Смоленск, 1935; Полесское повествование / Пер. С.Г. / / Рабочий. 1936. 24 июня.

На ўкраінскую мову. Жнива / Пер. С.Ковчанюк. Харків, 1930.

Буй-вітер: (Легенда); Про квітку «брат-сестра»; Легенда про пісню: [Апавяданні] / Пер. Л.Кардиналовська / / Нова Білорусь. К., 1929; Ілько: (Оповідання) / Пер. С.Ковчанюк / / Молодняк. 1930. № 5.

На яўрэйскую мову. Ілька: Апавяданне / Пер. Л.Талалай. М.; Харкаў; Мн., 1931.

Ілька: [Апавяданне] / / Штэрн. 1930. № 2—3.

1.6.

«Як паехаў мой міленькі...»; Заручыны: Народныя песні / / Арш. маладняк. 1928. № 7 / Зап.; Стары воўк: Казка / / Бел. піянер. 1928. № 10 / Зап.; Воўк на ігрышчы: Народная казка / / Чырв. змена. 1928. 26 лют. / Зап.

2.3.

На беларускай мове. Аб задачах беларускай мастацкай літаратуры / / Чырв. змена. 1929. № 6, 7 крас.; Аляхновіч М. На аванпостах пралетарскай літаратуры (1920—1930) / / Маладняк. 1930. № 6—7; Баркоўскі С. Спадчына Васіля Каваля / / ЛіМ. 1959. 18 сак.; Беларуская савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 50—51, 55—57, 60—61; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 75—76; Бранштэйн Я. За народную сацыялістычную літаратуру / / ЛіМ. 1936. 1 крас.; Бугаёў Д. Маладосць таленту / / Бугаёў Д. Шматграннасць. Мн., 1970; Гарэцкі М. «Маладняк» за пяць гадоў: 1923—1928. Мн., 1928. С. 80—85; Яго ж. Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн., 1984. С. 275—278; Гаўрук Ю. Васіль Каваль / / Гаўрук Ю. Ступень адказнасці. Мн., 1986; Яго ж. Шчыры талент: Да 60-годдзя з дня нараджэння В.Каваля / / Чырв. змена. 1967. 17 жн.; Грамадчанка Т. Васіль Каваль / / Беларускія пісьменнікі і літаратурны працэс 20—30-х гадоў. Мн., 1985; Г.С. Апавяданні Васіля Каваля / / Узвышша. 1929. № 2; Гурэвіч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 139; Казека Я. Васіль Каваль / / Каваль В. Выбранае. Мн., 1959; Яго ж. Васіль Каваль / / Казека Я. Падарожжа ў маладосць. Мн., 1984; Яго ж. Васіль Каваль: Літаратурны партрэт / / Полымя. 1966. № 1; Карпачоў М. Пра творчасць В.Каваля і нашых крытыкаў / / ЛіМ. 1935. 16 вер.; Кучар А. Творчасць В.Каваля / / Каваль

В. Выбр. тв. Мн., 1932; Я г о ж. Творчасць Васіля Ка валя // К у ч а р А. Вялікая перабудова. Мн., 1933; Я г о ж. Васіль Каваль // Маладняк. 1929. № 8; Л у к а ш э в і ч Б. Літаратурныя нататкі: (Разглядаем змест часопісу «Маладняк» № 1) // Чырв. змена. 1929. 19 мая; Н а ш каляндар // ЛіМ. 1982. 13 жн.; П а л ь ч э ў с к і А. Васіль Каваль // Пальчэўскі А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1975. Т. 2; П а с л я д о в і ч М. З пашанай і ўдзячнасцю: Да 60-годдзя з дня нараджэння Васіля Каваля // ЛіМ. 1967. 18 жн.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С а е н к а В. Вернасць зямлі // ЛіМ. 1977. 19 жн.; С т а х о в і ч Р. Паэтычна, задушэўна // Там жа. 1961. 1 снеж.; Ч ы г р ы н І. Проза «Маладняка». Мн., 1985. С. 136—138; Ш а р а х о ў с к і Я. Гімн жыццю і сонцу: (Творчасць В.Каваля) // Маладняк. 1932. № 4, 6; Ю ш к е в і ч В. Таленты «Вясны» // Маг. праўда. 1975. 11 снеж.

На рускай мове. «Д е н ь мира» // Рабочий. 1935. 24 сент.; М у ш и н с к и й М. Певец труда и молодости // Коваль В. Избранное. Мн., 1975; П е в ц ы «Рыцарей ремли» // Рабочий. 1929. 8 окт.

На нямецкай мове. R a n d o w N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971. S. 492—493. 2.4.

На беларускай мове. М а р а к о ў В. Цыганка: (Васілю Кавалю — паэту зямлі): [Верш] // Маракоў В. Вяршыні жаданняў. Мн., 1930; С к р ы г а н Я. Няспраўджанае калегаванне // Скрыган Я. Некалькі хвілін чужога жыцця. Мн., 1979; Ш у ш к е в і ч С. Зноў стрэлка вернецца...: [Верш] // Шушкевіч С. Выбр. тв. У 2 т. Мн., 1978. Т. 1.

З.У.Драздова.

КАВАЛЬСКІ УЛАДЗІМІР

Кавальскі Уладзімір Антонавіч [21.12 (па дакум. 21.10) .1912, с. Варонеж Сосніцкага пав. Чарнігаўскай губ., цяпер Карукаўскі р-н Чарнігаўскай вобл., Украіна — 29.12.1937, Мінск], паэт, драматург. Член СП Беларусі з 1934. Пісаў на польскай мове.

Нарадзіўся ў польскай сям'і банкаўскага служачага. З двухгадовага ўзросту выхоўваўся ў Кіеве ў сям'і роднага дзядзькі, якая вызначалася шырокімі культурнымі інтарэсамі, была вельмі музычнай. Рана пачаў працоўную дзейнасць. З 1925, пасля смерці бацькі, працаваў на цукровым заводзе, у фасфарытных шахтах, мулярам, сакратаром сельсавета (в. Зарэчча Праскураўскага р-на на Украіне). З 1929 вучыўся ў польскай тэатральнай студыі Вышэйшага музычна-драматычнага інстытута (Кіеў). У 1930 пераехаў у Мінск. Працаваў загадчыкам польскага сектара Усебеларускага камітэта па радыёвяшчанню. Адзін з арганізатараў і кіраўнік польскай секцыі СП Беларусі. У лістападзе 1937 быў незаконна арыштаваны і асуджаны, а затым расстраляны. У 1979 рэабілітаваны.

Друкавацца пачаў у 1930 у польскай газеце «Orka» ("Ворыва"), якая выдавалася ў Мінску. Супрацоўнічаў з польскімі часопісамі і газетамі, якія выходзілі ў Маскве і Кіеве, украінскім друкам. Выдаў у Мінску вершаваныя зборнікі «Паэзія», «Дзве паэмы», «Дарога на поўнач» і інш. У паэтычнай творчасці У.Кавальскага адлюстравалася жыццё савецкага чалавека, асэнсаваны вынікі Кастрычніцкай рэвалюцыі. Аднак стварэнню паўнакроўнага вобраза новага чалавека перашкаджала некаторая плакатнасць, зададзенасць. Уплыў Маякоўскага адбіўся як на паэтыцы верша, так і на яго адмаўленні ад інтымнай тэмы, завастрэнні сацыяльнага пафасу. Звяртаўся да жанра ліра-эпічнай паэмы, што садзейнічала ўзбуйненню тэматыкі, асэнсаванню вострых канфліктаў грамадзянскай вайны, адлюстраванню значных падзей сучаснасці. Гераічнай эпапеі чэлюскінцаў прысвечана паэма «Дарога на поўнач», барацьбе еўрапейскага пралетарыята з фашызмам — паэма «Чалавек з Альтоны». У.Кавальскі — аўтар п'ес для польскіх тэатраў Украіны і Беларусі. У 1931 Першы польскі тэатр у Кіеве паказаў яго п'есу "Штурм Чарнаводаў" (не друкавалася), а ў 1935 Польскі дзяржаўны тэатр у Мінску паставіў п'есу «Сям'я Варанцоў» (у тым жа годзе фрагменты п'есы былі апублікаваны ў часопісе «Культура мас»). Апошняй па часе была паэтычная кніга У.Кавальскага «Вершы пра Грузію» —

творчы вынік яго двухмесячнай паездкі разам з дэлегацыяй беларускіх пісьменнікаў у Грузію летам 1935 (пасля арышту паэта тыраж зборніка быў канфіскаваны).

В.І.Гапава.

Бібліяграфія

1.2.

Chłopi w Marchat. Mń., 1930.

Dwa poematy. Mń., 1934.

Poezje. Mń., 1934.

Droga na północ: Poezje. Mń., 1935.

Rodzina Worońców: Sztuka sceniczna w ośmiu obrazach z prologiem. Mń., 1936.

1.3.

1930. W kolektywie sedno—bolszewik / / Orka. 26 lip.

1931. O węgiel kamienny! / / Orka. 19 marca; Na szynach / / Orka. 5 maja.

1933. Pieśń o «Miudzie» / / Orka. 31 sierp; Sianożęcie / / Orka. 3 wrześ.; Głos ma stajenny / / Orka. 3 paźdz.; Pod lasem: (Fragment z poematu dramatycznego «Szymon Swiś») / / Orka. 2 list.; Ty przyszedłeś / / Orka. 7 list.; Szturm komsomolski: (Z poematu) / / Orka. 16 grud.

1934. Szymon Swiś / / Październik. Mń.; Słowo o pieśni / / Orka. 26 stycz.; Ludzie z Altony / / Orka. 4 marca; Droga na północ: (Cykl wierszy) / / Orka. 16 kwiet.; Szymon Swiś: Poemat dramatyczny / / Orka. 26 kwiet.; Plakat majowy / / Orka. 1 maja; Czerwona Berezyna: (Pieśń jeźdzca) / / Orka. 11 lip.; Rodzina Worońców: (Fragment z nowej sztuki) / / Orka. 20 wrzes.; Radio słuchają tysiące / / Orka. 24 paźdz.

1935. Przyjdzie znowu / / Orka. 1 stycz.; Jedenasty / / Orka. 16 stycz.; Zagłębiackiej dziewczynie / / Orka. 12 marca; Sztuka i Widowisko / / Orka. 26 kwiet.; Syn / / Orka. 1 maja; O świcie / / Orka. 8 lipca; Nina / / Orka. 1 wrześ.; Jakiego ci winszować oceanu? / / Orka. 22 wrześ.; W Alazańskiej dolinie / / Orka. 8 paźdz.; Pieśń o Bronku / / Orka. 18 paźdz.; Z Kolchidy: (Reportaż poetycki) / / Orka. 12 list.; W grudniowy dzień / / Orka. 1 grud.

1936. Tbilisi / / Orka. 10 lut.; Proletariackiej Francji / / Orka. 2 kwiet.; Trzy wiersze / / Orka. 30 wrześ.; Marzenia / / Orka. 20 list.; Nasz Stalin: (Urywek z poematu) / / Orka. 26 list.; W grudniowy dzień / / Orka. 1 grud.; Pod Kazbekiem: (Urywek z poematu) / / Orka. 20 grud.

1937. Odpowiedź panu Walewskiemu / / Orka. 20 stycz.; Nie umarł on, o nie! / / Orka. 22 lut.; Zagłębiackiej dziwczynie / / Orka. 8 marca; Wieść z za bieguna / / Orka. 24 czerw.; Ojcowski uśmiech / / Orka. 18 lip.

1.4.

1933. S a c z e n k o Odpowiedź / Z ukr. / / Orka. 3 wrześ.

1935. S z o ł o c h o w M. Konrad Majdannikow: Fragment powieści «Zorana nowina» / Z ros. / / Orka. 10 paźdz.; C h a r y k I. Noc w Birobidżanie / Z żydow. / / Orka. 18 list.; K u p a ł a J. Partyzanci / Z biał. / / Orka. 12 grud.

1936. T a b i d z e T. Całym sercem: (Fragment z poematu) / Z gruz. / / Orka. 10 lut.; K u p a ł a J., K o ł a s J., A l e k s a n d r o w i c z A., B r o w k a P., G l e b k a P. Dwanaście pieśni / Z biał. / / Orka. 14 wrześ.; A l e k s a n d r o w i c z A. Spotkanie z towarzyszem Stalinem / Z biał. / / Orka. 26 list.

1937. P u s z k i n A. «Usłyszy o mnie Ruś, nie skryją mnie przed nikim...» / Z ros. / / Звязда. 10 лют.; P u s z k i n A. Wieś; Exegi monumentum; Więzień / Z ros. / / Orka. 10 lut.; M a j a k o w s k i W. Wiersz o radzieckim paszporce / Z ros. / / Orka. 16 kwiet.; M a j a k o w s k i W. Filar / Z ros. / / Orka. 18 kwiet.

1.5.

На беларускую мову. Чалавек з Альтоны: (Урыўкі з паэмы) / Пер. А.Дудар / / Звязда. 1934. 27 вер.; Шымон Свісь: Урыўкі з паэмы / Пер. С.Шушкевіч / / ЛіМ. 1934. 12 крас.; Чырвоная Бярэзіна: (Песня конніка): [Верш] / Пер. В.Казлоўскі / / Там жа. 1934. 12 ліп.; Атака: Альманах 2. Мн., 1935; Тбілісі: [Верш] / Пер. А.Звонак / / Чырв. змена. 1935. 23 жн.

На грузінскую мову. Ала; З мясцовасці «Паўночныя дарогі»: [Верш] / Пер. М.Патарыдзе / / Мнатобі. 1935. № 6.

На літоўскую мову. Zmogus is Altonos: (Daina pirma) / Vert. Lavenos Liuda / / Raud. artojas. 1934. Rugs. 29.

На рускую мову. Человек из Альтоны: (Из поэмы) / Пер. Д.Родин / / Антология белорусской литературы. М., 1934; Человек из Альтоны: [Урывак з паэмы] / / Рабочий. 1936. 10 лют.

2.3.

На беларускай мове. Г а п а в а В. На шляхах братэрства і барацьбы: (Беларуска-польскае літаратурнае ўзаемадзеянне міжваеннага дваццацігоддзя 1918—1939) / / Садружнасць літаратур. Мн., 1968. С. 62—70; Я г о ж. Непражытае жыццё: Да 75-годдзя з дня нараджэння і да 50-годдзя з дня смерці Уладзіміра Кавальскага / / ЛіМ. 1987. 25 снеж.; Р ы м а ш э ў с к і Э. Творчасць Ул. Кавальскага / / Там жа. 1936. 11 сак.; Т в о р ч а я перамога пісьменнікаў / / Палес. праўда. 1934. 29 жн.

На польскай мове. R y m a s z e w s k i Z. O realizme socjalistycznym w poezji / / Orka. 1936. 10 stycz.; S.B. O poezji wielkich idej / / Orka. 1935. 22 wrześ.; S z t u k a o internacjonalizmie proletariackim / / Orka. 1935. 28 kwiet.; W i ś l a k J. Przedmowa / / Kowalski W. Dwa poematy. Mń., 1934.

З.У.Драздова.

КАВАЛЮК АЎГІННЯ

Кавалюк Аўгіння (сапр. Сідаровіч Яўгенія Трафімаўна; н. 13.3.1934, в. Стральцы Гродзенскага пав., цяпер Гродзенскага р-на), паэтэса, перакладчыца. Член СП Беларусі з 1993.

З сялянскай сям'і. Бацька, Трафім Рыгоравіч, беларус, маці, Ядвіга Антонаўна, полька. Скончыўшы беларускую СШ № 9 у г. Гродна (1954), паступіла ў Гродзенскі педінстытут (скончыла ў 1959). Па сямейных абставінах пераехала з Гродна ў Рыгу, дзе працавала настаўніцай у сярэдняй школе (1959—78), Міжгаліновым інстытуце павышэння кваліфікацыі спецыялістаў народнай гаспадаркі (1978—82). З 1987 жыве ў Санкт-Пецярбургу, выкладае гісторыю ў СШ № 101.

Першыя вершы А.Кавалюк былі змешчаны ў 1952 у раённым друку, з 1961 выступае ў рэспубліканскіх перыядычных выданнях. Аўтар зборнікаў вершаў «Белае дзіва», «Маўклівыя скарбы», «Кропля бурштыну», «Імгненняў след». Яшчэ ў студэнцкія гады сваёй паэзіяй А.Кавалюк звярнула ўвагу М.Васілька, які падтрымаў маладую паэтэсу. Пачуцці кахання, мацярынства, любоў да Радзімы, да бацькоўскага краю — асноўныя матывы лірычнага роздуму паэтэсы, у якім асабліва выразна высвечваюцца маральна-этычныя праблемы, драматызм людскіх узаемаадносін, складанасць чалавечага лёсу. Перакладае з латышскай мовы.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Белае дзіва: Вершы. Мн., 1964.

Маўклівыя скарбы: Лірыка. Мн., 1966. Рэц.: Бечык В. Скарбы — у глыбінях // ЛіМ. 1967. 3 лют.; Вярцінскі А. Верш твой — споведзь твая // Полымя. 1967. № 1; Гніламёдаў У. Сучаснае — значыць самае важнае // Маладосць. 1967. № 2; Губернатараў М. Малое ў вялікім // Чырв. змена. 1967. 14 студз.; Курас Ф. Людзям падарыла // Наст. газ. 1966. 24 снеж.

Кропля бурштыну: Лірыка. Мн., 1974.

Імгненняў след: Вершы, паэмы. Мн., 1987.

1.3.

1961. Зайздрошчу; «Я прайду па дарогах росных...»; Сяброўцы: [Вершы] // Маладосць. № 12.

1962. Маці маёй — Радзіме: [Верш] // Бярозка. № 3; Вечар; «Думкі, думкі...»: [Вершы] // Полымя. № 8; Я сам; Разумныя мышкі: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1; Машыніст; «Даруй мне...»: [Вершы] // Там жа. № 4; Рыбакі: [Верш] // Там жа. № 5; Людзі зямлі; «Як сёння Балтыка раве...»; Рыга: [Вершы] // Чырв. змена. 4 лют.

1963. Любіце; Апавяданне марака: [Вершы] // Маладосць. № 9; Любіце...; «Усё мне давала маці...»; «Хусцінку рве маю вятрыска...»; «Ёсць на свеце дарогі...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 6.

1964. У памяць: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6.

1965. Спытайся ў сэрца; Роздум; Я люблю цішыню: [Вершы] // Маладосць. № 3; Роздум: [Верш] // ЛіМ. 16 сак.

1966. Дождж; Спытайся ў сэрца; Гляджу я ў неба; Людзі і мора; Узмор'е спіць: [Вершы] // Маладосць. № 6; «Ці ж можна не заўважыць нам расу на далонях у мам...»; У чым шчасце; Малое ў вялікім: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 8.

1968. «Масты на дарогах, і рэкі...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6.

1969. Ноччу; «Мне раіла маці...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 9.

1971. Камунаркам; Жыве Камуна!: [Вершы] // Чырв. змена. 24 сак.

1972. «Сыны пытаюць пра вайну...»; «Мой Нёман, твой глыток вады...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 2.

1974. «А колькі мне накукавана...»: [Верш] // Дзень паэзіі—74. Мн.; Сляды герояў; Рукі; На дзюнах; Сасна: [Вершы] // ЛіМ. 1 лют.

1982. Прызнанне; Вайна; Сасёнка; Гродна; Для маці; «Ляці, мая песня...»: [Вершы] // Гродн. праўда. 20 нояб.

1983. Гаўка: [Верш] // Вясёлка. № 7; «Ціш непаўторная...»; «Хачу быць шчырай...»; «Зорачкі-зоры...»; «Няма дарог без поту...»: [Вершы] // Гродн. праўда. 8 марта; Зямля; «Жыццё, жыццё...»;

«Разбіваюцца хвалі...»; Дзюны белыя: [Вершы] / / ЛіМ. 22 ліп.

1984. Галубок; Мыюцца кацяняты: [Вершы] / / Вясёлка. № 9.

1985. Дождж: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.

1.4.

1974. К е м п е М. Адказы Райніса; В а ц ы е ц і с О. Белая Балтыя: [Вершы] / З лат. / / Дзень паэзіі—74. Мн.; К е м п е М. Я ганаруся: [Верш] / З лат. / / ЛіМ. 31 мая.

1984. К р о м а М. Баявым маім сябрам: [Верш] / З лат. / / Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 1.

1.5.

На латышскую мову. Plecu pie pleca / Atdz. A. Leja / / Rigas Balss. 1960. 14 Sept.; Lakatins / Atdz. J. Brezgis / / Rigas Balss. 1961. 27 Maija; Aivarina lemums; Pelites neuztraucas / Atdz. J. Brezgis / / Rigas Balss. 1961. 1 Jun.

На рускую мову. Люди и море: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Сов. молодежь. 1982. 24 окт.

На ўкраінскую мову. Дощ; «Чи ж можна позабути нам...»; «Дим чорною хмарою повзе вздовж вагона...»; Море шумливе, грозяне море: [Вершы] / Пер. П.Засенко / / Калинові мости. К., 1969.

М.П.Барташэвіч.

КАВЫЛЬ МІХАСЬ

Кавыль Міхась [сапр. Л е ш ч а н к а Язэп Казіміравіч; інш. псеўд. В ′ ю р о к , Я. Л я ш ч ы н а , Я. М а ё в ы ; н. 1.2.1915, в. Покрашава Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Слуцкі р-н Мінскай вобл.], паэт, крытык, празаік.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька яго загінуў на першай сусветнай вайне. У 1929 скончыў Грэскую сямігодку, у 1930 паступіў на пазашкольнае аддзяленне Мінскага Белпедтэхнікума. На апошнім курсе педтэхнікума, 23.2.1933, быў беспадстаўна арыштаваны. У турме спрабаваў пакончыць жыццё самагубствам. Асуджаны на тры гады зняволення за прыналежнасць да ўяўнага «Саюза вызвалення Беларусі». Пакаранне адбываў на Далёкім Усходзе (4-е аддзяленне Дальлага). У кастрычніку 1935 вызвалены, жыў у Варонежы (1935—41), вучыўся там на рабфаку медінстытута, потым на літаратурным факультэце педінстытута, працаваў на машынабудаўнічым заводзе «Камінтэрн», а таксама настаўнікам. З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны ваяваў на Украінскім фронце. У маі 1942 трапіў у палон да румынаў. У 1943 выпушчаны на волю, вярнуўся ў Мінск. З 1944 у Германіі, потым — у Бельгіі, дзе працаваў на шахтах. У 1950 выехаў у ЗША.

Літаратурнай творчасцю М.Кавыль пачаў займацца рана. Першы свой верш, «Лён», напісаў у 1929. Друкавацца пачаў у 1929 (верш «Гудкі», апублікаваны ў газеце «Беларуская вёска»), супрацоўнічаў з часопісамі «Вясна» і «Маладняк». Быў членам літаратурнай арганізацыі «Маладняк». У 1942—44 друкаваўся ў газеце «Раніца», затым, у эміграцыі, у часопісах «Беларуская думка», «Конадні», «Шыпшына», газетах «Бацькаўшчына» і «Беларус», зборніку «Ля чужых берагоў» (Мюнхен, 1955). Выдаў зборнікі паэзіі «Ростань», «Пад зорамі белымі», «Першая рана», «Цяжкія думы», «Міжагнёўе» . Піша таксама прозу (незакончаны раман «Із агню ды ў полымя»), драматычныя творы («Недаспяваная песня», «Марылька»). У паэзіі прытрымліваецца традыцыйных формаў, звязаных з народнай творчасцю. Шмат увагі ўдзяляе перажытаму ў вайну. Ёсць у М.Кавыля вершы пра перажытае ў турмах і лагерах. У паэмах «Пад небам Случчыны каханай» (1943) і «Міжагнёўе» (1982) стварыў нетрадыцыйную панараму жыцця ў Савецкай Беларусі і ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Значнае месца ў яго эмігранцкай паэзіі займаюць творы пра Радзіму. М.Кавыль рэдагуе часопіс «Беларуская думка». На вершы паэта напісаны песні (К.Барысавец, А.Карповіч, М.Куліковіч, Ю.Рымко).

Жыве ў г. Саўт Рывер (штата Нью Джэрсі, ЗША).

Б.І.Сачанка.

Бібліяграфія

1.1.

Міжагнёўе: Выбр. тв. Ню Ёрк. 1990.

1.2.

Ростань: Вершы. Рэгенсбург, 1947.

Пад зорамі белымі: Зб. вершаў. Нью-Йорк, 1954.

Першая рана: Зборнік вершаў. Манчэстэр, 1960.

Цяжкія думы: Зборнік вершаў. [Нью-Йорк], 1961.

1.3.

1930. Жыцця на прадвесцні: [Верш] / / Вясна. № 9 / Пад псеўд. Я.Маёвы

1931. Расцвітуць сады: [Верш] / / Маладняк. № 4 / Пад псеўд. Я.Маёвы; З прастораў: [Верш] / / Там жа. № 5 / Пад псеўд. Я.Маёвы.

М.П.Барташэвіч.

КАГАН САРА

Каган Сара Рувімаўна (3.7.1895, в. Максімавічы Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Клічаўскага р-на Магілёўскай вобл. — 1941, Мінск), паэтэса, празаік. Член СП Беларусі з 1934. Пісала на яўрэйскай, беларускай і рускай мовах.

Бацька С.Каган служыў на лесараспрацоўках, маці была хатняй гаспадыняй, вельмі любіла літаратуру і імкнулася гэтую любоў перадаць дзецям, якіх у сям'і было дзесяцёра. Паколькі школы ў вёсцы не было, сама вучыла дзяцей грамаце. У дзяцінстве С.Каган любіла народную музыку, песні, пачала пісаць вершы. Звесткі пра яе юнацкія гады не захаваліся. Выйшаўшы замуж, жыла ў Бабруйску, выхоўвала трох сыноў. Загадвала гарадской бібліятэкай, была рабкорам газеты «Актобэр» («Кастрычнік»). У 1935 разам з сям'ёй пераехала ў Мінск, працавала ў бібліятэчным калектары, вучылася на вячэрнім аддзяленні філфака Мінскага педінстытута. Загінула ў мінскім гета ў першыя месяцы вайны.

Першыя вершы С.Каган былі надрукаваны ў газеце «Актобэр» ў 1929 (публікацыі не выяўлены). З 1932 змяшчала вершы ў часопісе «Штэрн» («Зорка») і артыкулы ў беларускім друку. Аўтар паэтычных зборнікаў «У дарозе», «Мая радзіма», «Нашы людзі», кніг прозы «Першая прэмія», «Скрыпач». Творам С.Каган уласцівы эмацыянальнасць, багацце паэтычнага ўяўлення, душэўная высакароднасць, шчыры патрыятызм. Лепшыя апавяданні пісьменніцы выйшлі асобным зборнікам на беларускай мове ў перакладзе З.Бядулі.

Р.Л.Рэлес.

Бібліяграфія

1.2.

У дарозе: Вершы. Мн., 1934 / Яўр.

Мая радзіма: (Вершы). Мн., 1938 / Яўр. Рэц.: Дзіменштэйн Н. Вершы Сары Каган / / ЛіМ. 1939. 30 студз.

Першая прэмія: (Маналог старой жанчыны). Мн., 1938 / Яўр.

Нашы людзі: [Вершы]. Мн., 1940.

Скрыпач: [Апавяданні]. Мн., 1941 / Яўр.

1.3.

1932. Напамінак: [Верш] / / Штэрн. № 7—8 / Яўр.; Піша Сеўрук Аляксандра / / Чырв. змена. 1 мая.

1935. Старшыня гаворыць: [Паэма] / / Штэрн. № 7 / Яўр.

1936. Дзяцінства: [Верш] / / Штэрн. № 5 / Яўр.; «Вузкая баковачка з мокрымі сценамі...»: [Верш] / / Там жа. № 12 / Яўр.

1937. У пакої: [Верш] // Штэрн. № 10—11 / Яўр.; Женщина нашей советской страны: [Верш] // Сов. Бел. 24 окт.

1938. Джамбулу: [Верш] // Штэрн. № 5—6 / Яўр.; Счастливой стране: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 10; Материнский привет: [Верш] // Сталин. молодежь. № 99.

1939. Былое дзяцінства; Самае дарагое імя: [Вершы]; Прафесар Сяргей Міхайлавіч Мелкіх // Ардэнаносная Беларусь. Мн. / Яўр.; У гасцях: Апавяданне // Работніца і калгасніца Бел. № 18, 19; Радасныя сустрэчы: Апавяданне // Там жа. № 21; Крупская: [Верш] // Штэрн. № 2 / Яўр.; Прывітанне праўдыру: [Верш] // Там жа. № 12 / Яўр.; Ён любіў свой народ: (Шолам-Алейхем) // Звязда. 15 крас.

1940. Мечты: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 1; [Вершы] // Штэрн. № 7—8 / Яўр.

I.5.

На беларускую мову. Апавяданні / Пер. З.Бядуля. Мн., 1940. Рэц.: Мурашка Р. Два зборнікі апавяданняў // ЛіМ. 1940. 24 жн.

Бал пана Казіміра: Урывак з паэмы «Прамова старшыні» / Пер. І.Плаўнік // ЛіМ. 1935. 16 вер.; Радзіма: [Верш] / Пер. А.Жаўрук // Полымя рэвалюцыі. 1938. № 10; Звязда. 1938. 12 кастр.; Тры «Лявоніхі»: Паэма / Пер. К.Цітоў // Полымя рэвалюцыі. 1938. № 11; Букет Сталіну: [Верш] / Пер. Э.Агняцвет // Іскры Ільіча. 1939. № 10; Ганарлівы гусак: Байка / Пер. К.Цітоў // Звязда. 1939. 9 чэрв.; Першая прэмія: (Маналог пажылой жанчыны): Апавяданне / Пер. З.Бядуля // ЛіМ. 1939. 9 сак.

Т.М.Махнач.

КАГАН ЭЛЯ

Каган Эля Шоламавіч (10.2.1909, Мінск — 22.6.1944; пахаваны на армейскіх могілках каля Зэльвы Гродзенскай вобл.), паэт, празаік. Пісаў на яўрэйскай мове.

З сям'і настаўніка. Атрымаўшы пачатковую адукацыю, паступіў у прафтэхшколу абутнікоў, але ў 1928 яе пакінуў, бо жадаў цалкам аддаць сябе творчасці. У 1936—39 супрацоўнік часопіса «Штэрн» («Зорка»). Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, быў карэспандэнтам газеты «Красный артиллерист». Загінуў у баі пад Зэльвай.

Выступаў у друку з 1926. Навелы Э.Кагана прываблівалі дакладнасцю псіхалагічных дэталяў, гумарам і лірызмам. Сваіх герояў пісьменнік шукаў пераважна сярод дэкласіраваных элементаў, якія ў гады першых пяцігодак уцягваліся ў сацыялістычнае будаўніцтва, станавіліся рабочымі, членамі арцеляў, калгаснікамі. Дэмакратычны змест апавяданняў Э.Кагана здабыў яму папулярнасць сярод яўрэйскамоўнага чытача. Зрабіў (разам з З.Аксельродам) інсцэніроўку па творах М.Мойхер-Сфорыма «Маленькі чалавечак» (паст. у 1938). Перакладаў з рускай і беларускай моў.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

I.2.

Апавяданні і мініяцюры. Мн., 1932 / Яўр. Рэц.: Серабрані Й. Добры пачатак // Штэрн. 1932. № 7—8 / Яўр.

Вершы. Мн., 1932 / Яўр. Рэц.: Віткін В. Аб кнізе Кагана «Вершы» // Штэрн. 1933. № 2 / Яўр.

Горад без цэркваў. Мн., 1935 / Яўр. К.; Харкаў, 1936 / Яўр.

Дзіцячыя апавяданні. Мн., 1936 / Яўр.

Вясёлая сямейка: Апавяданні. Харкаў; Адэса, 1937 / Яўр.

Розныя апавяданні. Мн., 1940 / Яўр. Рэц.: Ябраў Г. Навелы Элі Кагана // ЛіМ. 1941. 8 лют.

I.3.

1928. Гліняная нявеста: [Апавяданне] // Штэрн. № 3—4 / Яўр.; У мяне ў люстэрку: [Апавяданне] // Там жа. № 5—6 / Яўр.

1929. Зялёны месяц травень: [Апавяданне] // Штэрн. № 8—9 / Яўр.
1930. Securityанароджаны: [Апавяданне] // Штэрн. № 1 / Яўр.; Сёлетняя зіма; Электрычнасць: [Апавяданні] // Там жа. № 2—3 / Яўр.
1932. Роднае поле: [П'еса ў 3 дзеях] // Штэрн. № 3 / Яўр.
1933. Горад без цэркваў: [Апавяданне] // Штэрн. № 7. / Яўр.; Наган будзе страляць: [Апавяданне]; Заметкі аб нашай маладой прозе // Там жа. № 10—11 / Яўр.; Там, дзе быў стэп...: (Ліст з Магнітагорска) // ЛіМ. 26 чэрв. / Сааўт. Б.Мікуліч; Нататкі пра яўрэйскую маладую прозу // Там жа. 26 кастр.
1934. Вясёлыя падзеі: [Апавяданне] // Штэрн. № 8—9 / Яўр.; Тры прыступкі: [Апавяданне] // Там жа. № 12 / Яўр.
1935. Вялікі пажар: [Апавяданне] // Штэрн. № 7 / Яўр.
1936. [Гумарэска] // Штэрн. № 3 / Яўр.; Дзяржаўны яўрэйскі тэатр Беларусі ў Бабруйску // Камуніст. 10 лют.; «Бойтрэ» на сцэне // ЛіМ. 31 мая.
1937. Настаўніца: [Апавяданне] // Штэрн. № 5 / Яўр.
1938. Тры яблыкі: [Навела] // Штэрн. № 2 / Яўр.
1947. Маладое жыццё; Берэшухман: [Апавяданне] // Цвёрдым поступам. Мн. / Яўр.
1.4.
Г о г а л ь М. Каляска / З рус. Мн., 1938 / Яўр.
Г о г а л ь М. Аповесці / З рус. Мн., 1939 / Яўр.
Г е р ц э н А. Хто вінаваты? / З рус. Мн., 1940 / Яўр.
1937. П у ш к і н А. Гісторыя сяла Гарухіна / З рус. // Штэрн. № 1 / Яўр.
1938. С а м у й л ё н а к Э. Дружба / З бел. // Штэрн. № 8 / Яўр.
1939. С а л т ы к о ў - Ш ч а д р ы н М. Шалёны памешчык: [Апавяданне] / З рус. // Штэрн. № 5 / Яўр.
1940. І в а н о ў У. Няшчасце: [Апавяданне] / З рус. // Штэрн. № 5 / Яўр.; Б я д у л я З. У дрымучых лясах: [Аповесць] / З бел. // Там жа. № 9—10 / Яўр.
1.5.
На беларускую мову. Дружная сямейка: Апавяданне / Пер. З.Бядуля. Мн., 1940.
Маем зялёным: Апавяданні / Пер. Я.Скрыган. Мн., 1979.
Вялікі пажар: Навела / Пер. С.Левін // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 7; Радзіма: [Верш] / Пер. А.Жаўрук // Іскры Ільіча. 1938. № 11; Дружная сямейка: Апавяданне / Пер. З.Бядуля // Там жа. 1939. № 4; Люстэрка: Апавяданне / Пер. З.Бядуля // Полымя рэвалюцыі. 1939. № 5—6; Вызваленне: Апавяданне / Пер. З.Бядуля // ЛіМ. 1939. 3 кастр.
На рускую мову. От весны до осени: Новелла / Пер. М.Минский // Рабочий. 1929. 13 авг.
2.3.
На беларускай мове. Д а ў г а п о л ь с к і Ц. Ад «Глінянай нявесты» да «Васюткіна» // ЛіМ. 1933. 31 кастр.; К л і м к о в і ч М. Маладая драматургія // Там жа. 1950 19 жн.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р э л е с Р. У памяці сяброў і чытачоў: Да 60-годдзя з дня нараджэння Элі Кагана // ЛіМ. 1969. 7 лют.; Х в е д а р о в і ч М. Загінуў у баях за Радзіму // Там жа. 1979. 9 лют.; Ш. Літаратурная канферэнцыя нацменшасцей // Палес. праўда. 1930. 20 чэрв.
На яўрэйскай мове. Д а ў г а п о л ь с к і Ц. Ад «Глінянай нявесты» да «Васюткіна» // Штэрн. 1933. № 10—11; Д у н е ц Х. Аб творчасці Х.Сітаса і Э.Кагана // Там жа. 1933. № 5—6; П л а т н е р А. Глядзеў на свет здзіўленымі вачыма: [Успаміны] // Савецiш Геймланд. 1979. № 3.

З.У.Драздова.

КАГАНЕЦ КАРУСЬ

Каганец Карусь [сапр. К а с т р а в і ц к і Казімір-Рафаіл Карлавіч; інш. псеўд. Б у д з і м і р, К.Ш а ш а л ь; крыпт. К.К.; 29.1(10.2). 1868, Табольск — 20.5.1918, в. Прымагілле Койданаўскай вол. Мінскага пав., цяпер Дзяржынскі р-н Мінскай вобл.; пахаваны ў в. Навасёлкі ля Койданава (Дзяржынска)], празаік, паэт, драматург, мастак, грамадскі дзеяч.

Выйшаў са старадаўняга беларускага шляхецкага роду (даводзіўся сваяком Гіёму Апалінэру). Бацька пісьменніка Карл Самуілавіч Кастравіцкі (1813—73), валодаў невялікім спадчынным маёнткам Навасёлкі на Койданаўшчыне, меў агранамічную адукацыю, любіў музыку. Маці, Юлія, паходзіла з вя-

домага на Беларусі шляхецкага роду Свентарэцкіх (з-пад Стоўбцаў), скончыла інстытут у Вільні. За ўдзел у паўстанні 1963 бацьку (ён быў членам-рэферэнтам паўстанцкай арганізацыі на Міншчыне) саслалі ў Табольск, а яго маёнтак канфіскавалі. У Табольску з ім жыла і сям'я (жонка, дзеці Станіслаў і Дарота). Тут нарадзіўся і будучы пісьменнік. У 1870 ссыльнаму з сям'ёй было дазволена перабрацца ў Казанскую губ. і пасяліцца ў г. Цывільску (цяпер Чувашыя). У 1872 Кастравіцкім было дазволена вярнуцца на радзіму, і яны пасяліліся ў вёсцы Засулле (цяпер Стаўбцоўскі р-н Мінскай вобл.). Хутка пасля вяртання бацька памёр. Праз некаторы час маці другі раз выйшла замуж — узяла ў прымы селяніна. У 1880 г. сям'я пераехала ў в. Юцкі (Прымагілле) ля Койданава. У дзяцінстве Казімір пакалечыўся, і ў яго вырас горб. Пачатковую адукацыю атрымаў дома, пасля вучыўся ў Мінскім гарадскім вучылішчы. Імкнучыся авалодаць жывапісным і скульптурным майстэрствам, у 1890-я г. паступіў у Маскоўскае вучылішча жывапісу, лепкі і дойлідства. Ёсць звесткі, што К.Каганец вучыўся таксама ў Пецярбургу. Аднак адукацыю не завяршыў з-за адсутнасці сродкаў і вымушаны быў вярнуцца ў Прымагілле, каб заняцца сялянскай працай. У 1899 К.Каганец ажаніўся з Ганнай Канстанцінаўнай Пракаповіч і асеў на сталае жыхарства ва ўрочышчы Ліссі Норы (Прымагілле). Кавалак зямлі аказаўся малаўрадлівы, таму, каб утрымаць сям'ю, у якой было чацвёра дзяцей (Янка, Мірон, Галіна і Мілена) ён вымушаны быў шукаць дадатковы заробак — працаваў у чайной у Мінску (1901—02), мастацкай майстэрні ў Рызе (1902), Мінскім таварыстве дабрачыннасці (1902—04), потым служыў дзесятнікам у Лідзе на будаўніцтве чыгункі Балагое — Седльцэ. К.Каганец — актыўны ўдзельнік і ідэолаг нацыянальна-вызваленчага руху ў Беларусі, быў адным з заснавальнікаў і кіраўнікоў Беларускай рэвалюцыйнай грамады і Беларускай сацыялістычнай грамады, удзельнічаў у іх з'ездах, распрацоўваў праекты праграм і рэзалюцый. У 1904 і 1905 без выніку звяртаўся ў галоўнае ўпраўленне па справах друку аб выданні ў Мінску беларускай газеты «Палессе» (рэдактарам меўся быць Д.Бохан). Прымаў актыўны ўдзел у рэвалюцыйных падзеях 1905—07. За агітацыйную дзейнасць сярод сялян Койданаўшчыны 19 снежня 1905 быў арыштаваны і, пакуль ішло следства, да 16 мая 1906 сядзеў у мінскай турме. Выпушчаны з турмы да суда, жыў выпадковымі заробкамі. Вясной 1910 адбыўся суд: Віленская судовая палата на пасяджэнні ў Мінску прыгаварыла К.Каганца да года зняволення ў мінскай турме. За турэмнымі сценамі многа пісаў, маляваў, зрабіў ілюстрацыі да твораў Я.Коласа, які знаходзіўся ў той жа турме (малюнкі не захаваліся). Пасля выхаду на волю доўга не мог знайсці работу. Толькі ў пачатку 1912 удалося атрымаць пасаду аканома ў фальварку Жортай (цяпер Барысаўскі р-н Мінскай вобл.) у пана Копаця, дзе працаваў да вясны 1918. Старшынстваваў на з'ездзе беларускіх нацыянальных арганізацый (Мінск, 25—27 сакавіка 1917). Абвастрэнне даўняй хваробы — туберкулёзу лёгкіх — вымусіла пераехаць да брата ў Прымагілле, дзе пісьменнік памёр.

Літаратурную дзейнасць К.Каганец пачаў у канцы 19 ст. Самыя раннія з дайшоўшых да нас яго твораў датуюцца 1893. Артыкулы, апрацоўкі народных легенд друкаваў ў газетах «Минский листок» і «Северо-Западный край», потым супрацоўнічаў з «Нашай нівай». Пры жыцці асобным выданнем выйшлі «Беларускі лемантар» і вадэвіль «Модны шляхцюк». Творчая спадчына пісьменніка жанрава разнастайная: проза, паэзія, драматургія, публіцыстыка. Большасць яго апавяданняў маюць легендарны каларыт, асаблівую рытмічна-сказавую стылёвую манеру. У аснове іх ляжаць мясцовыя легенды, народныя паданні. Адштурхоўваючыся ад фальклорнай асновы, К.Каганец ярка і дынамічна перадае сюжэт, напаўняе творы трапнымі мастацкімі дэталямі. Заўважаецца моцны ўплыў гутарковай мовы. Ёсць у пісьменніка апавяданні, напісаныя на сучасным яму матэрыяле, якія вызначаюцца рэалістычнасцю малюнкаў з побыту плытнікаў і леснікоў, завостранасцю матываў сацыяльнай няроўнасці. Пісаў навукова-папулярныя нарысы для дзяцей, якія ўвайшлі ў школьную чытанку, заказаную К.Каганцу выдавецтвам «Загляне сонца і ў наша аконца» (па невядомых прычынах кніга не выйшла). У публіцыстычных артыкулах К.Каганца ставяцца праблемы беларускага нацыянальнага адраджэння, пытанні культуры, мовы, асветы. Паэзія К.Каганца пераважна публіцыстычная, у ідэйным плане яна пераклікаецца з некаторымі вершамі Ф.Багушэвіча, Цёткі. Ужо ў першым вядомым вершы «Наш сымболь» (1893) заклікаў: «За родную краіну, звычай і мову, За гонар груддзю ставайце!». Аўтар рэлігійных вершаў, паэмы «Чысты чацвер». У паэзіі актыўна карыстаўся фальклорнай вобразнасцю, паэтыкай. Гэтую яго асаблівасць заўважыў і станоўча ацаніў М.Багдановіч. Значнае месца ў творчасці пісьменніка займала драматургія: ён аўтар вадэвіля «Модны шляхцюк», бытавых драм «У іншым шчасці няшчасце схавана» і «Двойчы прапілі», няскончаных гістарычных драм «Старажавы курган» і «Сын Даніла». Вадэвіль «Модны шляхцюк» карыстаўся вялікай папулярнасцю, быў адным з першых твораў нацыянальнага тэатральнага рэпертуару (у 1910 ставіўся трупай І.Буйніцкага, у 1918 — Першым беларускім таварыствам драмы і камедыі, у 1928 — БДТ—2). К.Каганец вёў таксама актыўную асветніцкую дзейнасць, выступаў як вучоны-мовазнавец, фалькларыст і этнограф, збіраў матэрыялы да слоўніка роднай мовы, складаў беларускую граматыку. Таленавіты жывапісец, графік і скульптар. У час вучобы ў Маскоўскім мастацкім вучылішчы вылепіў бюст Івана Грознага (гэта праца была высока ацэнена яго настаўнікамі). Займаўся разьбой па дрэве і слановай косці. Захаваліся яго цікавыя графічныя малюнкі алеем, тушшу і алоўкам («Тып беларуса», «Зімовы краявід», «Маці», «За сахой», «На ростаньках», «Буслы»). Рабіў палітычныя карыкатуры, упрыгожваў пейзажамі і арнаментам бытавыя рэчы, аформіў вокладку кнігі Я.Коласа «Другое чытанне для дзяцей беларусаў». М.Багдановіч прысвяціў К.Каганцу верш, у якім высока ацаніў яго літаратурную і грамадскую дзейнасць. Л.Рагоўскі паклаў на музыку яго верш «О Божэ, Спасе наш». Частка рукапіснай спадчыны пісьменніка пасля яго смерці трапіла да Я.Лёсіка, які апублікаваў яе ў «Беларусі» (1919) і «Вольным сцягу» (1921). Рукапісы К.Каганца захоўваюцца ў Нацыянальнай б-цы Беларусі, асобныя аўтографы і творы мастацтва — у БДАМЛіМ, Цэнтральнай б-цы АН Літвы ў Вільнюсе.

У 1988 на магіле пісьменніка ў Навасёлках пастаўлены помнік.

З.П.Мельнікава.

Бібліяграфія

1.1.

Творы. Мн., 1979. Рэц.: Ермаловіч М. Выдадзена ўпершыню // Полымя. 1979. № 12; Лойка А. Вяртанне // ЛіМ. 1979. 29 чэрв.

1.2.

Беларускі лемантар, або Першая навука чытання. Пб., 1906 / Кірыл., лац. Без подпісу.

Модны шляхцюк: Бытавая камедыя ў 1-ой дзеі. Пб., 1910.

У іншым шчасці няшчасце схавана. Вільня, 1919.

Модны шляхцюк: П'еса ў 1-ой дзеі. Крапіўніцкі М. Па рэвізіі: Камедыя ў 1-ой дзеі. Вільня, 1928. Рэц.: Новая кніжка // Бел. крыніца. 1928. 6 сак.

1.3.

1902. Бывалы Юр у Менску: [Апавяданне] // Мін. листок. 5 сент.; «Чым болей хто мае, тым болей жадае», або Адкуль мядзведзі на свеце ўзяліся: (З оповеданя Петра Самохвала у Новом Селе) // Сев.-Зап. край. 25 дек.

1903. Белорусские легенды. Прилуки: Поведанне з-под Кейданова // Сев.-Зап. край. 19 янв.; Засульскія туры: (Белорусские легенды) // Там жа. 28 мая; Навасадскае замчышча // Там жа. № 35; Яшчэ некалькі слоў пра перажыткі паганства ў беларусаў // Там жа. № 113.

1904. «Адважна, браце, уперад ідзіце!...»: [Верш] // Велікодная пісанка. Пб., [1904] / Пад крыпт. К.К.; Окліч: [Верш] // Песні. [Б.м.] / Без подпісу.

1909. Прамова // Н.н. 17 снеж.

1910. Малітва: [Верш] // Першы беларускі каляндар «Нашай Нівы» на 1910 год. Вільня; Кабзар: [Верш] // Н.н. 14 студз.

1911. Прамова; Наш сімвал: (Гімн) // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1911 год. Вільня; Сцяты камень: [Верш] // Н.н. 7 ліп.; Прылукі: Апавяданне // Там жа. 28 ліп.; Навасадскае замчышча: (Народная легенда) // Там жа. 1 вер.; Журавель і чапля: Казка // Там жа. 3 ліст.; Што кажух, то не вата: Апавяданне // Там жа. 15 снеж.

1912. Кабзар: [Верш] // Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1912 год. Вільня; Бярэзіна-Любошанская, Мін. губ., Бар. пав.: [Карэспандэнцыя] // Н.н. 26 крас.

1914. Сцяты камень: [Верш] // Апавяданні і легенды розных аўтараў. Вільня; Песня зіме; Сцяты камень: [Вершы]; Што кажух, то не вата: Апавяданне // Беларускі каляндар на 1914 г. Вільня.

1917. Навасадскае замчышча; Халера 40-га року: [Апавяданні] // Вольная Беларусь. 23 жн.; Засульскія Турэ; Ваўчок: [Апавяданні] // Там жа. 28 жн.

1918. Модны шляхцюк: Бытавая камедыя ў 1-ой дзеі // Зборнік сцэнічных твораў. Мн. Сш. 2; Адкуль зязюля ўзялася?: (З народнага апавядання з-пад Немну) // Вольная Беларусь. № 29; Прылукі; Вітаўка; Чым болей хто мае, тым болей жадае, або Адкуль мядзведзі на свет узяліся; Ня той міл Богу, хто многа знае, а той, хто шчыра да Яго пававртае: (З цыклу «Беларускія легенды») // Там жа. 22 вер.; Вандроўка кроплі вады; Машэка; Скрыпач і ваўкі: [Апавяданні] // Там жа. 29 вер.; Такая доля: [Апавяданне] // Там жа. 20 кастр.; З папераў К.Каганца: Атвет дзяўчыны; Мужык і пан; Кра-Кра; Ку-ку і інш. // Там жа. № 37; Сцяты камень: [Верш] // Гоман. 7 чэрв.; Навасадскае замчышча: [Апавяданне] // Там жа. 11 чэрв.

1919. Адважна, брацця, наперад ідзіце: [Верш] // Бацькаўшчына (Гродна). 15 сак.; Жніва: [Верш] // Бел. жыццё. 15 жн.; Іскры: [Верш] // Бел. думка. 10 чэрв.; Пра пана Ленскага; Нёман; Згадка пра Галубка; Чы праўда гэта?; Думка пра кн. Рамана Сангушку; Былое: [Вершы] // Беларусь. 12 снеж.; Збор; Наша доля маладзецкая: [Вершы] // Там жа. 13 снеж.; Наш покліч; Наш сімвал; Плач беларуса: [Вершы] // Там жа. 14 снеж.; Старажовы курган: [П'еса ў 3-х актах] // Там жа. 16 снеж.; Беларус; На мабілізацыю; Палессе: [Вершы] // Там жа. 18 снеж.; У іншым шчасці няшчасце схавана: П'еса ў 5 частках; Парада // Там жа. 19 снеж.; Каляды: [Верш] // Там жа. 25 снеж.; Двойчы прапілі: Драма ў 4-х часцях // Там жа. 25, 28, 30 снеж.

1920. Год: [Апавяданне] // Беларусь. 1 студз.; З рэферату на калядны сход Беларускай грамады 1903 года // Там жа. № 6; Сын Даніла: (П'еса ў 3-х актах) // Там жа. 31 сак., 4 крас.

1921. Модны шляхцюк: [П'еса] // П'есы. Вільня, [1921]; Адважна, брацця!: [Верш] // Дэкламатар. Вільня; Бел. ведамасці. 23 кастр.; «Да настала ж бо маё святанька...»; «Лясы, боры і дубровы...» [Вершы] // Вольны сцяг. № 2; Нашы птушкі: Варона; Крумкач; Груган або грач; Галіца; Сарока; Сіневаронка; Сойка; Шпак; Мірэза й дрозд; Салавей // Зоркі. № 2.

1922. Няскончаныя творы: Бутрымава прыгода; Страшнае заклінанне; З нашага жыцця; На сплаў; На сплаве; Тры алешыны; Забойства ў пушчы // Адраджэнне. Сш. 1.

1923. Кабзар; Нёман; Наш покліч: [Вершы]; У іншым шчасці няшчасце схавана: [П'еса] // Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.

1927. Прамова; Прылукі; Што кажух, то не вата; Журавель і чапля: [Байка]; На сплаў; Навасадскае замчышча: [Апавяданні]; Кабзар; Сцяты камень: [Вершы]; Модны шляхцюк: [П'еса] // Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры (ад 1905 году). Вільня.

1928. Адважна, брацця...: [Верш] // Беларускі дэкламатар. Вільня; Салавейка мілы; Жайваронча малы; Сонейка прыгрэла: [Вершы] // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел». № 17; Мая першая ахота; Ахота віцгубернатара на мядзведзя; Забойства Захаркі; Восенню: [Апавяданні]: «Браты мае родныя...»; «Які ж то вецер буйны грае...»; «Ветры буйны загулялі...»: [Вершы] // Маладняк. № 10.

1961. Кабзар: [Верш] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1.

1965. Прылукі; Што кажух, то не вата: [Апавяданні] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.

1967. Бывалы Юр у Менску; Што кажух, то не вата: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Кабзар; Песня зіме: [Вершы] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.

1968. Што кажух, то не вата: [Апавяданне] // Вожык. № 3.

1972. Што кажух, то не вата: [Апавяданне] // Ніва. 16 студз.

1975. У іншым шчасці няшчасце схавана: [Драматычны абразок]; Модны шляхцюк: [П'еса] // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1.

1978. Модны шляхцюк: Бытавая камедыя ў адной дзеі; Старажовы курган; Сын Даніла: [Драмы]; У іншым шчасці няшчасце схавана; Двойчы прапілі: [П'есы] // Беларуская дакастрычніцкая драматургія. Мн.

1.4.

Гутаркі аб небе і зямлі. Пб., 1907 / Пер. пад сваім прозв. Сааўт. пер. С.Шаўлоўскі.

1921. Залескі Б. «У тры шляхі ідуць ляхі...»: [Верш] / З укр. // Вольны сцяг. № 2.

1.5.

На нямецкую мову. Am Bogen / Übers. N.Randow // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

На украінскую мову. Кобзар: [Верш] / Пер Р.Лубківський // Слов'янське небо. Львів, 1972.

2.3.

На беларускай мове. А.Л.[Луцкевіч А.] Каганец: (Пасмертны ўспамін) // Гоман. 1918. 7 чэрв.; Александровіч С. Без надзеі і жыццё не жыццё... // ЛіМ. 1978. 10 лют.; Яго ж. Карусь Каганец // Каганец К. Творы. Мн., 1979; Яго ж. На глебе народнай: Да стагоддзя з дня нараджэння Каруся Каганца // ЛіМ. 1968. 9 лют.; Ахрыменка П. Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. С. 72—73; Б-і Н.

[Дыла Я.] Палкае сэрца: (Памяці К.Каганца) / / Сав. Бел. 1928. 20 мая; Б а г д а н о в і ч А. Новая беларуская літаратура. Віцебск, 1925. С. 5; Б а р ш ч э ў с к і А. Нашаніўская пара: Карусь Каганец (1868—1918) / / Ніва. 1973. 2, 9, 16, 23 снеж.; 1974. 6, 13, 20 студз.; Б і ч М. Ад родных ніў: Грамадска-палітычныя погляды Каруся Каганца / / Полымя. 1988. № 3; Б у т а к о ў А. Беларускі тэатр у перыяд паміж дзвюма рэвалюцыямі / / Там жа. 1954. № 12; Б я д у л я З. Загінуўшыя на цяжкім шляху / / Сав. Бел. 1926. 14 вер.; В і ж М. «Хай люд прачынаецца...»: Да 120-годдзя Каруся Каганца / / Голас Радзімы. 1988. 18 лют.; В л а с т [Ластоўскі В.]. Да характарыстыкі Каганца / / Сав. Бел. 1928. 20 мая; В у э с. Карусь Каганец / / Грамадзянін. 1928. № 10; Г а р д з і ц к і А. Чарговыя тамы... / / ЛіМ. 1973. 3 жн.; Г а р э ц к і М. Карусь Каганец / / Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Г е р м а н о в і ч І. Карусь Каганец / / Германовіч І. Беларускія моваэнаўцы. Мн., 1985; Я г о ж. Карусь Каганец як мовазнавец / / Веснік БДУ. Серыя 4. 1974. № 3; Г і с т о р ы я беларускага тэатра: У 3 т. Мн., 1983. Т. 1. С. 366—369, 397—398; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 264—268, 273—275; Г і с т о р ы я беларускай літаратуры. XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 180—185; Г р ы н ч ы к М. Максім Багдановіч і народная паэзія. Мн., 1963. С. 115—117; З н а ё м ы. Беларускі тэатр / / Бел. шлях. 1918. 8 крас., 16 ліп.; З я м к е в і ч Р. Стары Мінск у беларускіх успамінах: Календары [Мітрафана] Доўнар-Запольскага і А.Слупскага; Генрык Татур; Іван Неслухоўскі [Янка Лучына]; Карусь Каганец / / Беларусь. 1919. 26, 27 ліст.; 1920, 3, 13 студз.; К. Б. Карусь Каганец (К.Кастравіцкі) / / Бацькаўшчына (Гродна). 1919. 15 сак.; К а б а к о в і ч А. Беларускі свабодны верш. Мн., 1984; С. 46—48; Карусь Каганец: [Некралог] / / Бел. шлях. 1918. 24 мая; К а с п я р о в і ч М. Карусь Каганец: (Да 10-й гадавіны смерці) / / Маладняк. 1928. № 10; Я г о ж. На Каганцовай магіле / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1928. № 17; Я г о ж. Там, дзе тварыў Каганец / / Наш край. 1928. № 10; К а х а н о ў с к і Г. Вяртанне / / Каханоўскі Г. Адчыніся, таямніца часу. Мн., 1984. С. 107—110; Я г о ж. Так пачыналася / / ЛіМ. 1980. 8 жн.; Л а с т а ў к а П. У 20-я ўгодкі смерці К.Каганца / / Злучэнне. 1938. № 9; Л а ў ш у к С. Станаўленне беларускай савецкай драматургіі: (20-я — пач. 30-х гг.). Мн., 1984. С. 8—10; Л і с А. Ушанаваць памяць пісьменніка-дэмакрата / / ЛіМ. 1984. 20 студз.; Л о й к а А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 226—227; Я г о ж. Плеяда старэйшых адраджэнцаў / / Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1980. Ч. 2. С. 375—379; М а р ц і н о в і ч А. На сёння і на ўсе часы / / Голас Радзімы. 1979. 1 ліст.; М а ч у л ь с к і В. К.Каганец як пісьменнік і грамадзянін / / Сав. Бел. 1928. 20 мая; Н а ш ы песняры / / Бел. жыццё. 1919. 21 вер.; П а л у я н С. Таленавіты мастак / / Беларусь. 1956. № 7; С. П. Карусь Каганец (Кастравіцкі) / / Варта. 1918. № 1; С а б а л е ў с к і А. Карусь Каганец / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн., 1975. Т. 1; С е м я н о в і ч А. Беларуская драматургія: (Дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1961. С. 102—115; 220—222; Я г о ж. Карусь Каганец / / Семяновіч А. Гісторыя беларускай драматургіі: XIX — пач. XX ст. Мн., 1985; Я г о ж. Проза Якуба Коласа: (Дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1953. С. 35—36; С к а л а б а н В. Па слядах Сяргея Мглінскага / / Мастацтва Беларусі. 1986. № 1; Т у т э й ш ы. Весткі з краю: Радашковічы, 23 чэрвеня / / Бел. шлях. 1918. 11 ліп.; У л а с а ў А. К.Кастравіцкі і Г.Татур / / Там жа. 1918. 26 мая; У с і к а ў Я. Беларуская камедыя. Мн., 1979. С. 166—169; Ф і г л о ў с к а я Л. Карусь Каганец / / Беларусь. 1946. № 1; Ш к р а б а Р. Карусь Каганец / / ЛіМ. 1946. 27 мая; Ш л ю б с к і А. Беларуская палітычная карыкатура / / Маладняк. 1927. № 10; Ь. Дзве страты / / Вольная Беларусь. 1918. 9 чэрв.; Я. Н. [Найдзюк Я.] Прыкладная постаць Каруся Каганца / / Шлях моладзі. 1938. № 16; Я р о ш М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 123.

На нямецкай мове. R a n d o w N. Über die Autoren / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971. S. 491.

На польскай мове. T u r o n e k J. Geneza i autorstwo pierwszego elementarza białoruskiego / / Sl. Orient. 1986. Nr 3.

На рускай мове. Д р о б о в Л. Живопись Белоруссии XIX — начала XX в. Мн., 1974. С. 221, 252, 265, 280—284, 302; З а й ц е в М. «Чтоб люд пробуждался...» / / Неман. 1988. № 3; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 505—506; К а р с к и й Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 400—401; К и с е л е в В. К границе Гродненской области / / Киселев В. На истоках неманских. Мн., 1985. С. 106; К л е й н б о р т Л. Карусь Каганец (Казимир Костровицкий) / / Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928. С. 259—266; Н е о п у б л и к о в а н н ы е рукописи / / Сов. Бел. 1941. 9 янв.; С е л и в а н о в а О. Детская книга / / Там жа. 1941. 16 марта.

На ўкраінскай мове. О х р и м е н к о П. Шляхами братання. К., 1968. С. 77—78.

2.4.

На беларускай мове. Б а г д а н о в і ч М. Каганцу: [Верш] / / Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1.

3.1.

Нац. б-ка Беларусі, аддз рукап., адз. зах. 091/4297, 091/4298, 091/4299, 091/4300; ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 152; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 208, 209.

З.У.Драздова.

КАЖАДУБ АЛЕСЬ

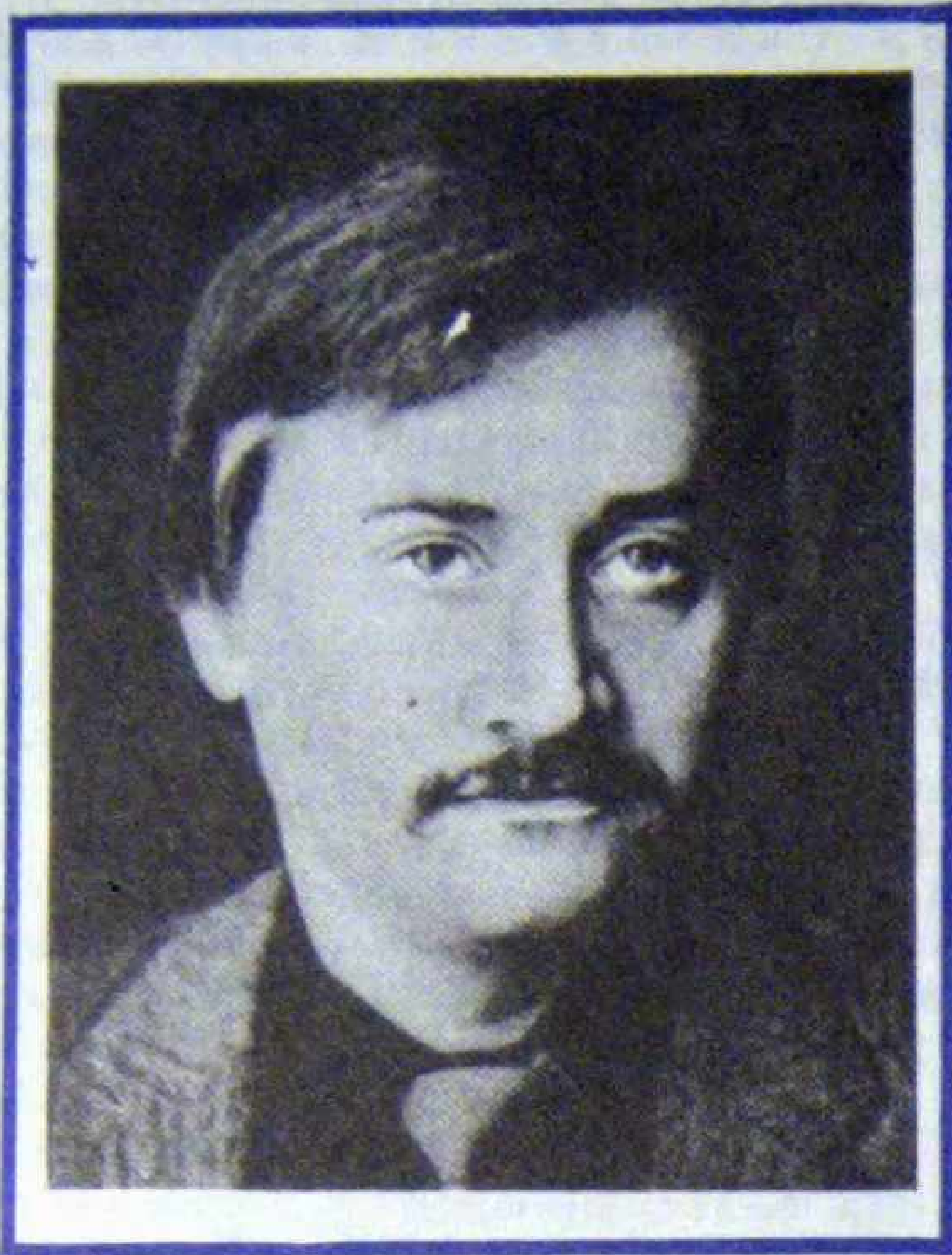

Кажадуб Алесь (Аляксандр Канстанцінавіч; н. 27.9.1952, Ганцавічы Брэсцкай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1981.

З сям'і служачых. Бацькі пісьменніка, Канстанцін Александравіч і Лідзія Адамаўна, адпраўляючыся на работу, часта былі вымушаны пакідаць сына ў суседзяў-настаўнікаў. І хлапчук, застаўшыся адзін, гартаючы кніжкі, даволі рана, амаль самастойна навучыўся чытаць. У 1974 А.Кажадуб скончыў аддзяленне рускай мовы і літаратуры філфака БДУ, затым настаўнічаў у в. Крайск Лагойскага р-на. З 1975 малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства АН БССР, з 1977 рэдактар рэспубліканскага тэлебачання, з 1981 літсупрацоўнік аддзела публіцыстыкі часопіса «Маладосць». У 1983—85 вучыўся на Вышэйшых літаратурных курсах у Маскве. З 1986 на творчай працы.

Першае апавяданне «У канцы лета», якое можна лічыць пачаткам сталай літаратурнай працы, надрукавана ў часопісе «Маладосць» у 1976. У 1980 выйшла першая кніга прозы «Гарадок». У цэнтры ўвагі пісьменніка штодзённы побыт вясковага чалавека. Разам з тым канкрэтнаму назіранню ён імкнецца надаць абагульняючы сэнс, найчасцей — праз скразное, умоўна-алегарычнае гучанне цэлага твора, якому ўласцівы элементы травесційнасці, іншасказальнасці, разняволенай умоўнасці апавядання. Аўтар аповесці «Дуб» (1990), прысвечанай сучаснай вясковай моладзі.

Жыве ў Маскве.

І.В.Жук.

Бібліяграфія

1.2.

Гарадок: Апавяданні і аповесці. Мн., 1980 (Першая кніга празаіка). Рэц.: Марціновіч А. Знайсці сябе — няпроста... / / ЛіМ. 1980. 18 ліп.; Чигринова Т. «Городок» на планете Земля: Заметки о первой книге прозы / / Знамя юности. 1981. 7 апр.

Размова: Аповесці і апавяданні. Мн., 1985.

Лесавік: Аповесці і апавяданні. Мн., 1987.

Дарога на замчышча: Аповесці. Мн., 1990.

1.3.

1976. У канцы лета: Апавяданне / / Маладосць. № 12.

1977. Трэці круг: Апавяданне / / Маладосць. № 7.

1979. Два мужыкі і пан: [Казка] / / Бярозка. № 11.

1980. Лютаўскай замецццю: Апавяданне / / Маладосць. № 1; Размова; Транзістар: Апавяданні / / Полымя. № 11; У канцы лета: Урывак з апавядання / / Голас Радзімы. 10 ліп.

1981. Мае рэкі: [Апавяданне] / / ЛіМ. 30 кастр.

1982. Вяселле ў паўднёвым горадзе; Настаўнікі: Апавяданні / / Маладосць. № 12; Старая хата: Маленькая аповесць / / Полымя. № 2.

1984. Высока сонейка, высока: Аповесць / / Маладосць. № 7. Рэц.: Астраўцоў С. Буслы застаюцца / / ЛіМ. 1984. 26 кастр.; Крокі Валюхі, красавік, 46-ы; На восеньскай рацэ; Вяселлі: Апавяданні / / Полымя. № 4.

1985. Кудаса: Апавяданне / / Беларусь. № 9.

1.5.

На рускую мову. Высоко солнышко, высоко: Повести, рассказы / Пер. О.Афанасьев. М., 1989.

Февральские метели: Рассказ / Пер. Н.Коняев / / Неман. 1981. № 6; Старая хата: Маленькая повесть / Пер. Т.Смолянская / / Там жа. 1983. № 12; Ошибка: Рассказ / Пер. автор / / Юность. 1985. № 6.

На ўкраінскую мову. У кінці літа: [Апавяданне] / Пер. М.Крилов / / Рідня. К., 1980.

2.3.

На беларускай мове. Савік Л. Дарогі ў жыццё / / Маладосць. 1985. № 2; Шамякіна Т. У імкненні да ідэалу / / Полымя. 1983. № 7; Шкраба Р. Пошукі слова / / Там жа. 1985. № 10; Шупенька Г. Найважней — біяграфія душы / / Голас Радзімы. 1980. 10 ліп.

Я.А.Гарадніцкі.

Казак Рыгор (псеўд. Кастусь Рамановіч, Рыгор Крушына, 3.12.1908, в. Бязверхавічы Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Слуцкі р-н Мінскай вобл. — 27.3.1979, штат Вірджынія, ЗША, пахаваны на могілках ля Саўт Рывер, штат Нью-Джэрсі), паэт, празаік, крытык. Член СП Беларусі з 1934.

З сям'і паштовага служачага. Дзіцячыя гады правёў у Вільні. На летнія канікулы выязджаў на Случчыну, дзе жыў сярод беларускіх сялян. З 1914 разам з бацькамі знаходзіўся ў Разані; пасля вайны вярнуўся на Случчыну. У 1925 паступіў у Мінскі педтэхнікум, дзе зблізіўся з творчай моладдзю (у 1927 уступіў у «Маладняк»). У 1935 закончыў Маскоўскі інстытут кінематаграфіі. Застаўшыся на акупіраванай тэрыторыі, супрацоўнічаў у друку («Беларуская газэта», «Беларускі работнік», «Раніца»). З 1944 у Германіі. У 60—70 г. жыў у ЗША. Быў прыняты ў ПЭН-клуб.

Друкавацца пачаў у 1927. У 1930 (у сааўтарстве) выдаў у Гомелі зборнік вершаў «Разгон». Пісаў пра сацыялістычныя пераўтварэнні, прыроду Случчыны і Гомельшчыны, каханне. У 1931 аб'яднаў свае вершы ў зборнік «Паэзія чырвонаармейца». Перакладаў на беларускую мову творы рускіх, грузінскіх, украінскіх, польскіх і інш. аўтараў. У канцы 1930-х г. падрыхтаваў да друку зборнік вершаў «Шкумат пачуцця», які застаўся нявыдадзеным. У перыяд акупацыі публікаваў пераважна пейзажна-інтымную лірыку. У эміграцыі выдаў пад псеўданімам Рыгор Крушына зборнікі паэзіі «Лебедзь чорная», «Выбраныя творы», «Вячорная лірыка», «Хвіліна роздуму», «Вясна ўвосень», «Дарогі», «Сны і мары», у якіх выказаны пачуцці тугі па Радзіме, любві да жанчыны (паэма «Эротава скрыпка»). Пасля смерці Р.Казака застаўся ў рукапісе зборнік «Рэквіем», незакончаныя паэмы. У ЗША жыве яго сын Ігар, які захоўвае спадчыну пісьменніка.

А.В.Мальдзіс.

Бібліяграфія

1.1.

Выбраныя творы. Нью-Ерк; Мюнхен, 1957 / Пад псеўд. Рыгор Крушына

1.2.

Паэзія чырвонаармейца: [Вершы]. Мн., 1931. Рэц.: Ажгірэй В. Цёплы ўспамін на адлежаным фрэнчы, або «Паэзія чырвонаармейца» Р.Казака / / Сав. Бел. 1932. 9 крас.

Лебедзь чорная: [Вершы]. [Б.м.], 1947 / Пад псеўд. Рыгор Крушына.

Kalychanka: Paema. Rym, 1953 / Пад псеўд. Рыгор Крушына.

Вячорная лірыка: [Вершы]. Нью-Ёрк; Мюнхен, 1963 / Пад псеўд. Рыгор Крушына.

Хвіліна роздуму: [Вершы]. Нью-Ёрк; Мюнхен, 1968 / Пад псеўд. Рыгор Крушына.

Вясна ўвосень: [Вершы]. Нью-Ёрк; Мюнхен, 1972 / Пад псеўд. Рыгор Крушына

Дарогі: [Вершы]. Нью-Ёрк; Мюнхен, 1974 / Пад псеўд. Рыгор Крушына.

Сны і мары: [Вершы]. Нью-Ёрк; Мюнхен, 1975 / Пад псеўд. Рыгор Крушына.

1.3.

1927. Круцель: [Апавяданне] / / Чырв. сейбіт. № 17.

1928. Уночы: [Верш] / / Бел. піянер. № 24; Сучаснай песняй; У вагоне; Восень — ня сум: [Вершы] / / Росквіт. № 1; У надвячорку: [Верш]; Быльнёг: Апавяданне / / Там жа. № 2; Непераможныя: [Верш] / / Чырв. змена. 22 лют.; Люба гуслям...: [Верш] / / Там жа. 12 вер.; «Я шукаю прыгожыя словы...»: [Верш] / / Там жа. 30 снеж.

1929. «Багна воч і вуснаў цеплыня...»: [Верш] / / Полымя. № 7; Быльнёг: (Апавяданне) / / На Беларусі. 22 сак.; 5 крас.; Перад касаю: (Апавяданне) / / Там жа. 18 ліп.; Пастушок Мікола: [Верш] / / Піянер Бел. 14 ліст.; Былі часы: [Верш] / / Сав. Бел. 13 студз.; Грай, цымбаліст!: [Верш] / / Там жа. 27 студз.; Чырвонаармейцу: [Верш] / / Там жа. 23 лют.; Успамін: [Верш] / / Там жа. 31 сак.; Першамайскія Крэзы: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Будуем: [Верш] / / Чырв. змена. 7 ліст.

1930. Таварышам; Мы; Чырвонаармейцаў ліхі эскадрон; Хто румзае?; У манэжы; Каля канавязі; Бівак; У тэмпах дзён: [Вершы] / / Ракіта С., Палескі В., Казак Р. Разгон: Кніжка вершаў. Гомель. Рэц.: Бур Л. «Разгон» / / Палес. праўда. 1930. 5 ліст.; Шынклер Х. Бібліяграфія / / Вясна. 1930. № 8; Гарацьвякі: [Верш] / / Палес. праўда. 8 чэрв.; За газетай: [Верш] / / Там жа. 15 кастр.; Караць бязлітасна: [Верш] / / Там жа. 2 снеж.; Таварышам: [Верш] / / Чырв. змена. 27 студз.; Чырвоныя кветкі: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Хто румзае: [Верш] / / Там жа. 24 крас.; Ударнікі: [Верш] / / Там жа. 24 жн.

1932. Ударнікі: [Верш] / / Партыя, слухай. Мн.

1935. Маладыя аўтары чакаюць дапамогі / / Бальш. друк. № 20—21; За чыстату мовы, за сэнсавую дакладнасць / / ЛіМ. 6 вер.; Літаратурна-мастацкае выхаванне дзяцей / / Там жа. 29 кастр.; Вершы Пімена Панчанкі / / Там жа 28 снеж; Падарунак: [Верш] / / Піянер Бел. 24 жн.

1936. Маці: [Верш] / / ЛіМ. 18 ліп.

1937. Навагодняя елка: [Верш] / / Піянер Бел. 1 студз.

1938. Падарунак пілота: [Верш] / / Піянер Бел. 29 вер.; Галасуем: [Верш] / / Чырв. змена. 16 мая; Скрыпка: [Верш] / / Там жа. 14 ліп.; Расцвітае усё

навокал: [Верш] / / Там жа. 5 вер.; У лабараторыі творчасці: [Апавяданне] / / Там жа. 12 кастр.

1939. Усе на выбары!: [Верш] / / Звязда. 22 кастр.; Спеў з Дняпра і Нёмана: [Верш] / / Чырв. змена. 30 кастр.

1940. Жывое пудзіла: [Подпісы пад малюнкамі] / / Іскры Ільіча. № 11.

1.4.

Бальзак О. Габсек / З фр. Мн., 1937.

1936. Рыльскі М. Песня пра Сталіна: [Верш] / З укр. / / Піянер Бел. 17 крас.; Купала Я. Мое мне солнце — вождь / С бел. / / Рабочий. 20 марта.

1939. Міхалкоў С. Пастух Міхась: [Верш] / З рус. / / Піянер Бел. 17 кастр.

1940. Джамбул. У маўзалеі: [Верш] / З каз. / / Іскры Ільіча. № 1; Бранеўская Я. Прачка: [Апавяданне] / З пол. / / Звязда. 17 ліст. / Сааўт. пер. Ц.Зарэчны; Вільдэ Э. Атэстацыя старасты Карла: Апавяданне / З эст. / / ЛіМ. 3 жн.; Главацкі Т. Лётчыкі: [Верш] / З пол. / / Там жа. 21 вер.; Фядзьковіч В.-Ю. Думкі: [Верш] / З укр. / / Там жа. 17 жн.; Гіра Л. Не тужы; Дзень добры, вецер!: [Вершы] / З літ. / / Там жа. 12 кастр.; Маякоўскі У. Паводзіны Уласа Лабатраса: Урывак з верша «Гісторыя Уласа Гультая і лабатраса» / З рус. / / Піянер Бел. 5 сак.; Высоцкая Л. Песня пра Мамлакат: [Верш] / З рус. / / Там жа. 17 кастр.; Міцкевіч А. Акерманскія стэпы: [Верш] / З пол. / / Чырв. звязда. 26 ліст.; Асееў М. Дзень выбараў: [Верш] / З рус. / / Там жа. 15 снеж.

1941. Тычына П. На майдане: [Верш] / / ЛіМ. 1 лют.; Украінка Л. Слова; Мой шлях: [Вершы] / / Там жа. 19 крас.

2.3.

На беларускай мове. Хатулёў П. Супраць безадказных адносін да класікі / / ЛіМ. 1936. 26 крас.

Т.М.Махнач.

КАЗАКОЎ МІХАСЬ

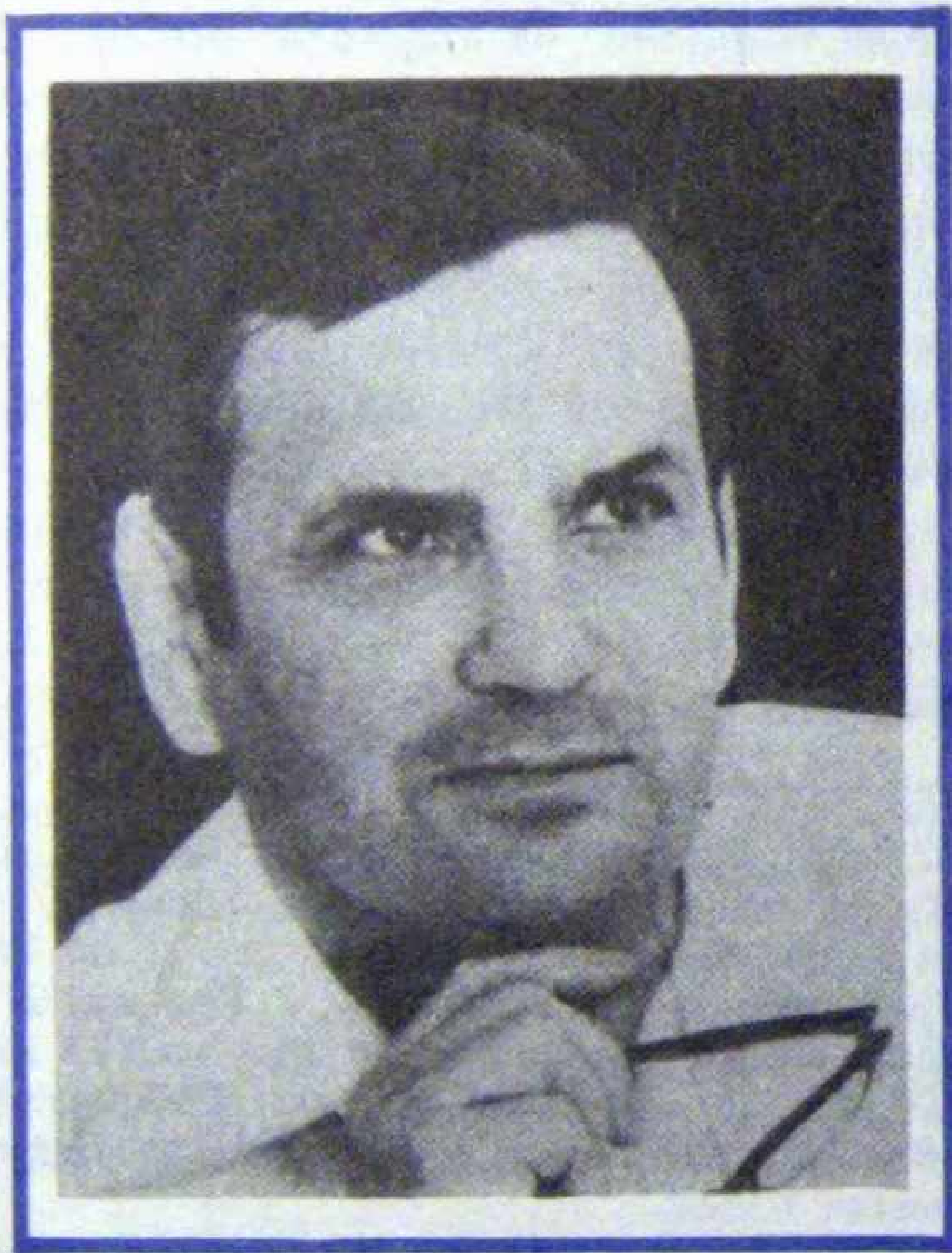

Казакоў Міхась (Міхаіл Аўрамавіч; псеўд. М.Бярозкін, К.Міхайлаў; н. 8.10.1938, в. Халіпы Горацкага р-на Магілёўскай вобл.), паэт, перакладчык. Член СП Украіны з 1984. Піша на беларускай і рускай мовах.

Бацькі, Аўрам Гаўрылавіч і Агрыпіна Рыгораўна, былі калгаснікамі. Вучыўся ў Халіпскай пачатковай, Карэбскай сямігадовай школах. У 1952 паступіў у Мсціслаўскае педвучылішча, пасля яго закрыцця (1954) скончыў Крычаўскае педвучылішча (1956). Вучыўся на філалагічным факультэце Магілёўскага педінстытута (скончыў у 1961). У 1961—64 працаваў настаўнікам, затым дырэктарам Галабоўскай васьмігадовай школы Горацкага р-на. У 1964 пераехаў у Крым, дзе стаў працаваць у рэдакцыі сакскай раённай газеты «Красное знамя» — карэктарам, адказным сакратаром, намеснікам рэдактара. У 1970—72 слухач Вышэйшай партыйнай школы пры ЦК Кампартыі Украіны, з 1972 адказны сакратар, першы намеснік рэдактара абласной «Курортной газеты» (цяпер «Курортный Крым», Ялта). Узнагароджаны медалём, Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета УССР.

Першыя вершы М.Казакова на рускай мове былі надрукаваны ў крычаўскай раённай газеце «Шлях сацыялізма» у 1956. У рэспубліканскім друку упершыню выступіў у 1958. Аўтар зборнікаў вершаў «Млечны шлях», «Сем калодзезяў», «Родныя гарызонты», «Вечная крыніца», «Вянок васількова». Яго вершы — гэта прызнанне лірычнага героя, сучасніка ў любві да Радзімы, прысяга на вернасць бацькоўскім запаветам. Піша і гумарыстычныя вершы. Перакладае на рускую і беларускую мовы.

Жыве ў Ялце.

В.І.Атрашкевіч.

1.2.

Млечны шлях. Мн., 1969. (Першая кніга паэта). Рэц.: Шыханцоў В. Улюбёнасць // Вяч. Мінск. 1970. 16 сак.; Яфімаў Ф. Уласнае і запазычанае // Беларусь. 1970. № 6.

Семь колодезей: [Вершы]. К., 1976. Рэц.: Никоноркин А. И в сердце слово прорастёт... // Комс. знамя. 1978. 22 янв.

Родныя гарызонты: Вершы. Мн., 1982.

Вечный родник: [Вершы]. Симферополь, 1988.

Вянок васільковы: Вершы. Мн., 1992.

1.3.

1958. Вечер: [Верш] // Знамя юности. 30 апр.; У окна вагона; Весенний ветер: [Вершы] // Там жа. 18 июля; Победа: [Верш] // Фізкультурнік Бел. 15 крас.

1959. Насустрач чэхаўскім дням // ЛіМ. 26 снеж.; Мая радасць: [Верш] // Маг. праўда. 13 чэрв.

1960. Родны край: [Верш] // ЛіМ. 13 студз.; «Ты не ведаеш, пэўна...»: [Верш] // Там жа. 16 крас.; Крымчанка: [Верш] // Маг. праўда. 23 вер.; Не спяшай хавацца, сонца!; Ігнатка-капітан; Жывы гадзіннік: [Вершы] // Там жа. 2 кастр.; Прызнанне: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; Маё шчасце ў тым...: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Артыстка: [Верш] // Там жа. 11 снеж.

1961. Крымчанка; Балада пра жураўля; «Больш чым год я жыву ля мора...»; Замест ліста: [Вершы] // Маладосць. № 2; Ты нам крылы дала: [Верш] // Калг. праўда. 26 вер.; Свята: [Верш] // Маг. праўда. 1 мая; Наш сад; Мячык; Цікавая кніжка: [Вершы] // Наст. газ. 31 мая.

1962. «Нас чацвёра ў пакоі, дзе два акны...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Бацьку: [Верш] // Наст. газ. 22 снеж.; Млечны шлях; «Я спяцоўку ўскінуў на плячо...»: [Вершы] // Чырв. змена. 1 крас.; «І чаму крычаць цягнікі...»: [Верш] // Там жа. 4 кастр.

1963. Я — сын твой, Радзіма!: [Верш] // Бярозка. № 1; Вочы; У дарозе; На вуліцы касманаўтаў: [Вершы] // Маладосць. № 1; «Кукуруза — слупам тэлеграфным...»; Чаму крычаць цягнікі; Бацьку; «Нас бязлітасна шкуматалі...»; У кіназале; У дарозе: [Вершы] // Маг. праўда. 3 студз.; Жывы гадзіннік; Капітан; Не спяшай: [Вершы] // Наст. газ. 23 студз.

1964. Млечны шлях: [Верш] // Наст. газ. 17 чэрв.

1966. Чэрвень; «Я спяцоўку ўскінуў на плячо...»; «З поўначы прыходзяць цягнікі...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; «З поўначы прыходзяць цягнікі...»: [Верш] // ЛіМ. 4 ліст.

1967. «І чаму крычаць цягнікі...»: [Верш] // Маладосць. № 10; ЛіМ. 6 кастр.; Забалоцце: [Верш] // ЛіМ. 30 крас.; Лінатыпіст; «Я веру ў святасць...»: [Вершы] // Там жа. 21 ліст.

1968. Палігон; Будуем канал; Крокі: [Вершы] // Маладосць. № 8; Палігон: [Верш] // Ніва. 13 кастр.

1969. Аловак: [Верш] // Вясёлка. № 10.

1971. «Грыміць раптоўнае...»: [Верш] // Слава Арміі Савецкай. Мн.

1972. Вішня: [Верш] // Сел. газ. 19 марта.

1973. Площадь у военкомата; «И зачем кричат поезда...»: [Вершы] // Комс. знамя. 8 апр.; На току; Улица космонавтов: [Вершы] // Там жа. 8 июля; Журавлиных два крыла; Высота; У окна вагона: [Вершы] // Там жа. 24 окт.

1975. «Ты прабач, што за столькі гадоў...»: [Верш] // Беларусь. № 8; «Спалохаў цішыню кароткі стрэл...»; «Дзень сакавіцкі думку непакоіць...»: [Вершы] // Маладосць. № 4; Семь колодезей: [Урыўкі з паэмы] // Комс. знамя. 1 июня; Крымский колос: [Верш] // Там жа. 6 июля; Берег здоровья: [Верш] // Курорт. газ. 4 июля; Перестарались; Вечно в ожидании; Жаль парня: [Вершы] // Там жа. 31 окт.; Страна Пионерия: [Верш] // Там жа. 12 нояб.

1976. Лінатыпіст: [Верш] // Люблю будзённы дзень... Мн.; Семь колодезей: (Поэма) // Радуга. № 8; Белград; Березы в Фажино: [Вершы] // Курорт. газ. 19 сент.; Хатынь; Полигон: [Вершы] // Сов. Крым. 29 дек.

1977. Песня; Паўднёвы стэп: [Вершы] // Маладосць. № 5; Отцу; Станция Темный Лес; Верность: [Вершы] // Крым. правда. 19 марта; «Хлеб румяный, как солнца слепок...»: [Верш] // Там жа. 20 июля; Страда: [Верш] // Там жа. 27 июля; Цёплыя адносіны: [Верш] // ЛіМ. 15 крас.; Сестра Хатыни; Настроение: [Вершы] // Сов. Крым. 30 сент.

1978. Карацелькі: [Вершы] // Вожык. № 16; «Не, не адолець тваё прыцягненне...»; Пахне вясною: [Вершы] // Маладосць. № 4; Страда: [Вершы] // Радуга. № 8; Перед жатвой: [Верш] // Комс. знамя. 13 авг.; Белград; Встреча; Березы в Фажино: [Вершы] // Крым. правда. 16 апр.; Станцыя Цёмны Лес; «Восень цёплая, вёска, ранне...»; «Лета ў Кіеў прыйшло нечакана...»: [Вершы] // ЛіМ. 20 студз.; Сестра Хатыни: [Верш] // Сов. Крым. 29 нояб.; Хлеб: [Верш] // Там жа. 27 дек.

1979. «Рукі могуць расціць сады...»; «Вазьмі дарогі на аснову...»: [Вершы] // Дзень паэзіі—79. Мн.; Спадчына: [Верш] // Маладосць. № 7; «Сонца мабыць...»; «Для мяне яна будзе Проняй...»; «Хлясталі хмары нізкія дажджом...»: [Вершы] // Родная прырода. № 3; Войску Польскаму: [Верш] // Звязда. 12 кастр.; Начало; Хлеб; Высокое небо: [Вершы] // Комс. знамя. 28 янв.; Страна Пионерия: [Верш] // Крым. правда. 19 мая; Высокае неба; Залатая кніга; «А Проня сонцам перасыпана!..»: [Вершы] // ЛіМ. 20 крас.; Апрель; Ожидание: [Вершы] // Сов. Крым. 13 апр.; Политрук: [Верш] // Там жа. 13 мая; На экскурсии; Варне; «Собрались мы на отходины...»: [Вершы] // Сов. Крым. 19 окт.

1980. Ультиматум; Море; Вместо письма; Весеннее; Красные сосны: [Вершы] // Радуга. № 12; «Памятаю: цёплымі начамі...»: [Верш] // Родная прырода. № 1; Солдатские шаги; Красные сосны; Отцу; Колокола Хатыни: [Вершы] // Ленин. знамя. 14 февр.; Дарога: [Верш] // ЛіМ. 11 студз.

1981. «Апошнія вёрсты Расіі...»; Бярозавыя коні; Вышыня: [Вершы] // ЛіМ. 14 жн.; «Я стою на Владимирской горке...»; «Выросла ты на Хороле...»: [Вершы] // Сов. Крым. 18 янв.; Родная песня; «Югославии берег...»: [Вершы] // Там жа. 29 марта; Наша поступь: [Верш] // Там жа. 1 мая; Выстрелы в Ястребино: [Верш] // Там жа. 12 окт.

1982. Карацелькі: [Вершы] // Вожык. № 13; Новы хлеб; Настаўнік; Сястра Хатыні; Сакавік; «У нашым парку...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; Родная песня: [Вершы] // Радуга. № 4; Лясная казка; «Дзень на свеце пражыць...»; Чорнае мора: [Вершы] // ЛіМ. 20 жн.

1983. «Сумёты — белыя мядзведзі...»: [Верш] // Бярозка. № 2; Лох над гранитом: [Верш] // Ленин. знамя. 1 нояб.; Как зерна на весы: [Вершы] // Неделя. 18—24 апр.

1984. Баллада о политруке; «Болен песней»; Вместо письма: [Вершы] // Крым. правда. 8 янв.; Лесная сказка; На отдыхе: [Вершы] // Там жа. 18 марта; «А Проня солнцем пересыпана!..»; Черное море; «Мне рубаху, как парус...»; «Смотрю в глаза...»: [Вершы] // Там жа. 8 июля; «Льецца мякка месяца святло...»; Чэхаў у Ялце; У адпачынку; «Свінец, бы зерне...»; «У лабірынце»; «Да цябе прыйду ў зорны вечар...»: [Вершы] // ЛіМ. 20 ліп.; Березовые кони: [Верш] // Сов. Крым. 25 нояб.

1985. Березовые кони; «Каждый шел...»: [Вершы] // Радуга. № 9; «К тебе приду я...»; «Если тяжко тебе...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 6 вер.; Высокое небо; «Я — солдат...»: [Вершы] // Крым. правда. 28 дек.;

Память: [Верш] / / Сов. Крым. 1 марта; Наследство: [Верш] / / Там жа. 24 марта; Постриглись: (Фельетон) / / Там жа. 30 июня; Зовут дороги; Река детства; Росток: [Вершы] / / Там жа. 27 окт.; Вечный родник: [Верш] / / Там жа. 7 нояб.

1.4.

1978. Быков В. «Постараюсь вернуться»: (Отрывок из повести «Пойти и не вернуться») / С бел. / / Сов. Крым. 16 апр.

1980. Аврамчик М. Курский соловей; «Впервые встретил я фронтовика...»; Встреча с матерями краснодонцев; «Транзитный зал...»: [Вершы] / С бел. / / Сов. Крым. 13 янв.

1981. Панизник С. Вспоминаю; Сябры: [Вершы] / С бел. / / Сов. Крым. 19 мая.

1982. Варанько П. Беларускі матыў; Каламіец Т. Два берагі; Максіму Багдановічу: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 5 лют.; Каламіец Т. Два берагі: [Верш] / З укр. / / Піянер Бел. 30 снеж.

1983. Варанько П. Беларускі матыў: [Верш] / З укр. / / Варанько П. Калыска памяці. Мн.; Дмітэрка Л. Хатынь; Забашта Л. Край азёрны: [Вершы] / / З укр. / / ЛіМ. 12 жн.

1985. Аврамчик М. Университетский городок; Баллада об освобожденном поэте; Чуфут-Кале: [Вершы] / С бел. / / Сов. Крым. 29 янв.

1.5.

На мардоўска-эрзя мову. Ки лангсо; Мацеень кавто селмот: [Вершы] / Мартынов А. ичкохнь кн. / / Сятко. 1974. № 4.

На татарскую мову. Вагон тэрэзэсе янында: [Верш] / М.Хесэен тэрж. / / Соц. Татарстан. 1982. 21 нояб.

На ўкраінскую мову. Балада про журавля / Пер. Л.Дмитерко / / Комс. гарт. 1974. 23 бер.; Краща порада: [Верш] / Пер. В.Косяченко / / Рад. Буковина. 1979. 25 лют.; Сосни; Батькові: [Вершы] / Пер. О.Матійко / / Літ. Укр. 1982. 1 квіт.; По колу вірності; Володимирська сонячна гірка; Творення; У полях; Пісня: [Вершы] / Пер. О.Матійко / / Там жа. 1985. 11 лип.

2.3.

На беларускай мове. Барсток М. Душа захацела марской прасторы / / ЛіМ. 1983. 30 вер.; Гілевіч Н. Будзем верыць! / / Там жа. 1970. 3 крас.

На рускай мове. Алтайский К. Сердцу песню сложить... (Заметки о поэзии Михаила Казакова) / / Крым. правда. 1977. 5 янв.; Лойко О. Племя младое и знакомое / / ЛГ. 1970. 24 июня.

На ўкраінскай мове. Лещенко М. І рости, і діяти! / / Україна. 1976. № 47.

Т.М.Махнач.

КАЗАНАЎ БАРЫС

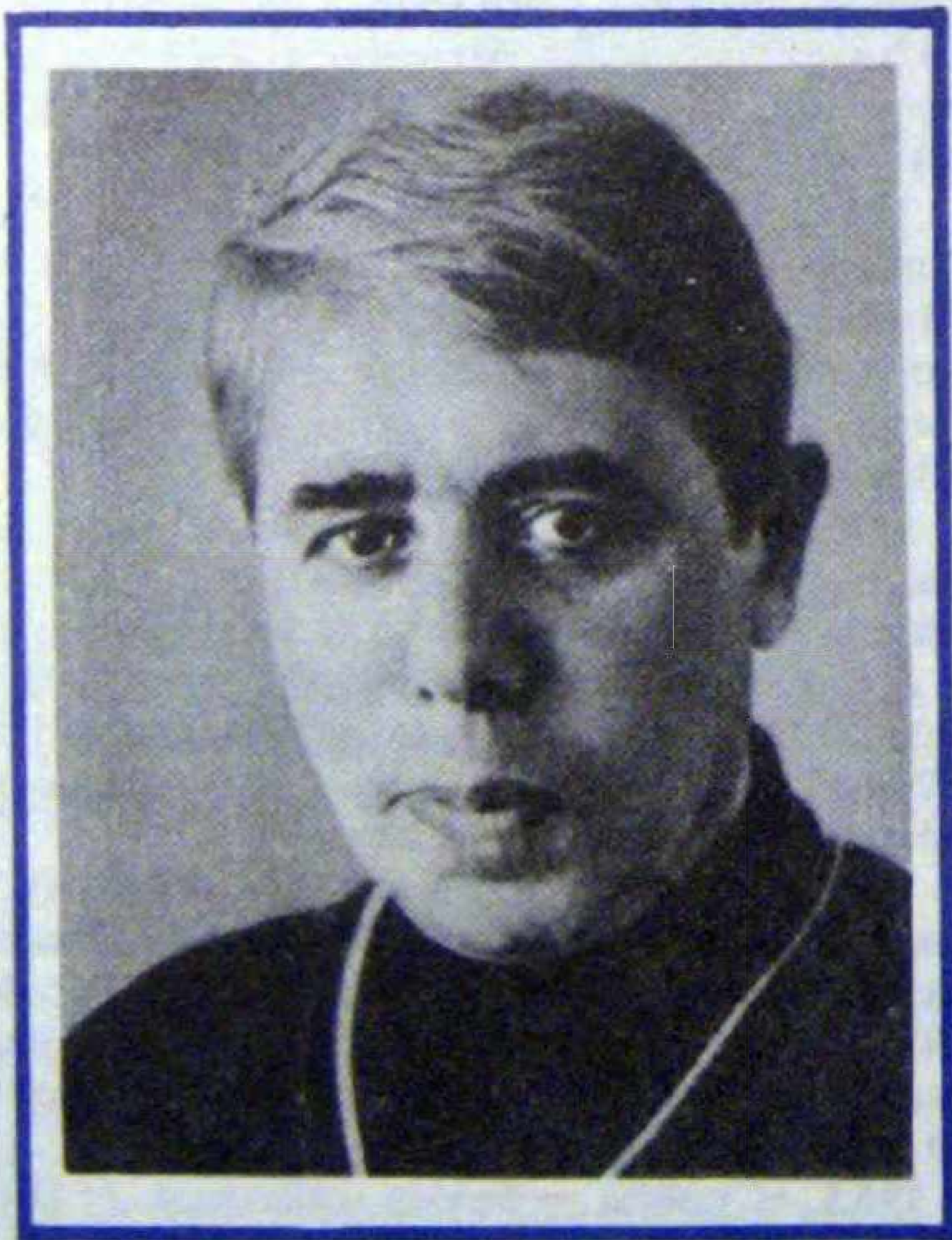

Казанаў Барыс (сапр. Лапіцкі Барыс Міхайлавіч; н. 26.12.1938, в. Расна Горацкага р-на Магілёўскай вобл.), празаік. Член Саюза журналістаў Беларусі з 1971, СП Беларусі з 1987. Піша на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і служачых. У гады Вялікай Айчыннай вайны знаходзіўся ў дзіцячым доме на Урале. Пасля вызвалення Беларусі ад фашысцкіх захопнікаў вярнуўся ў родныя мясціны, закончыў Расненскую СШ і паступіў у Магілёўскі педінстытут на філалагічны факультэт (закончыў у 1962). У 1962—64 служыў матросам на параходзе «Бранск» на Далёкім Усходзе. Завочна закончыў Уладзівастоцкую мараходную школу (1963). З 1966 працаваў матросам зверабойнай флатыліі. З 1967 старшы рэдактар Беларускага тэлебачання, з 1971 на творчай рабоце. У 1976—82 працаваў матросам у Мурманскім экспедыцыйным атрадзе, якому належала падняць параход, што затануў у Арктыцы.

Друкавацца пачаў з 1962 у рэспубліканскіх і ўсесаюзных часопісах «Неман», «Полымя», «Юность», «Дальний Восток» і інш. Тэма мора — галоўная і адзіная тэма ў творчасці пісьменніка. Па сцэнарыях Б.Казанава зняты тэле- і дакументальныя фільмы («Эшалон», «Старэйшыя», «Дні выпрабаванняў», «Паляванне са старым сабакам», «Прыцягненне вады»).

Жыве ў Мінску.

Т.М.Тарасава.

1.2.

Прописан в Тихом океане: Повесть. Мн., 1966. Рэц.: Акимов И. Путь к океану // ЛГ. 1967. 29 марта; Букчин С. Вопросы без ответов // Неман. 1967. № 6; Ратнер І. Хлопцы мараць пра мора // ЛіМ. 1967. 14 крас.

Антоновские яблоки: Рассказы и повесть. Мн., 1968.

Осень на Шантарских островах: Рассказы. М., 1972. Рэц.: Алечиц Н. // Лит. Россия. 1973. 10 авг.; Заборский М. Запах моря // Лит. обозрение. 1973. № 9.

Полынья: Роман. М., 1984. Рэц.: Латынина А. Познавательность плюс—минус развлекательность? // ЛГ. 1984. 10 окт.; Марціновіч А. Мора любіць смелых // ЛіМ. 1984. 28 снеж.

1.3.

1962. Я люблю тебя: Рассказ // Неман. № 5; Зеленый дождь: Рассказ // Знамя юности. 4 июля; О моем друге Валерке Брындине: Рассказ // Зорька. 21 апр.; Солнце, которое пришло к Светланке: Рассказ // Там жа. 11 авг.

1964. Карпаўна: [Нарыс] // Вашы старэйшыя браты. Мн.; Самы неабходны чалавек: [Рэц. на кн.: Павленок Б. Самый необходимый человек. Мн., 1963] // ЛіМ. 7 ліп.; Памяць маленства: [Рэц. на кн.: Грамовіч І. Сонца скрозь воблакі. Мн., 1964] // Там жа. 18 вер.; Віцька Анікаў і Нік: [Рэц. на кн.: Корпачев Э. Отцы не вернулись с войны. Мн., 1964] // Там жа. 27 кастр.; Плынь дняпроўская празрыстая: Нарыс // Там жа. 6 ліст.

1965. Еще один эпизод войны: [Рэц. на кн.: Круговых Н. Не ради славы. Мн., 1964] // Неман. № 1; Один день лета: Повесть // Там жа. № 6; Незвычайнасць звычайнага: [Рэц. на кн.: Пестрак П. Сярод чаротаў. Мн., 1964] // ЛіМ. 22 студз.; Гаркота бярозавага соку: Нарыс // Там жа. 23 ліп.

1966. Пернікі замест хлеба: [Рэц. на кн.: Овечкин А. У Дивных гор. Мн., 1965] // ЛіМ. 18 сак.; С верой в человека: [Рэц. на кн.: Чыгрынаў І. Птушкі ляцяць на волю. Мн., 1965] // Сов. Бел. 15 янв.

1967. «Байцам не сняцца пантэоны...»: [Рэц. на кн.: Пысін А. Мае мерыдыяны. Мн., 1965] // Вяч. Мінск. 14 ліст.; Так і было: [Рэц. на кн.: Грахоўскі С. Які вялікі дзень. Мн., 1966] // ЛіМ. 14 лют.; Хлапчук бачыў вайну...: [Рэц. на кн.: Мысलівец В. Дубы не маўчаць. Мн., 1967] // Там жа. 30 чэрв.; Жыве на зямлі чалавек: [Рэц. на кн.: Чыгрынаў І. Самы шчаслівы чалавек. Мн., 1967] // Там жа. 29 жн.

1968. Остров Недоразумения: Рассказ // Неман. № 3; Сонца, якое прыйшло да Святланкі: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 5; У люстры пародыі: [Рэц. на кн.: Юрчанка Г. Вярхом на вожыку. Мн., 1968] // ЛіМ. 25 кастр.

1969. Чалавек — прырода — машыны: [Рэц. на кн.: Кудинов В. Разделение радости. Мн., 1968] // ЛіМ. 21 студз.

1970. [Рэц. на кн.: Ялугин Э. Камни Млечного Пути. Мн., 1969] // Неман. № 9; Москальво; Лошади в порту: Рассказы // Там жа. № 10.

1972. На промысле: Рассказ // Неман. № 6; Праўда сапраўдная і ўяўная // ЛіМ. 24 сак.; Зямля, на якой жывём: [Рэц. на кн.: Жук А. Асеннія халады. Мн., 1972] // Там жа. 17 ліст.

1982. Червонное и Белое: Очерк // Неман. № 3.

1.4.

1967. Чигринов И. Три рассказа: Водолазы Суховы; Витька Картыжов и нефтепровод; Одна за сто километров на обед // Неман. № 9 / Пер. пад сваім прозв.

1968. Копылович М. Сирота; В розовом тумане: Рассказы / С бел. // Неман. № 1.

1974. Клебанович М. Веселый шофер; Соня: Рассказы / С бел. // Неман. № 8.

1978. Карамазов В. Вековечное: Очерк / С бел. // Неман. № 1.

1981. Клебанович М. Иван Алексеевич: Повесть / С бел. // Неман. № 4.

1.5.

На беларускую мову. Па курсу — Паўночная зорка: Урывак з аповесці // ЛіМ. 1965. 8 кастр.; Чырвоныя каменьчыкі: Апавяданне // ЛіМ. 1967. 11 ліст.; Востраў Непаразумення: Апавяданне / Пер. І.Чыгрынаў // Полымя. 1969. № 10.

2.3.

На беларускай мове. Няхай М. У пошуках актыўнага характару // ЛіМ. 1973. 31 жн.

М.П.Барташэвіч.

КАЗБЯРУК УЛАДЗІМІР

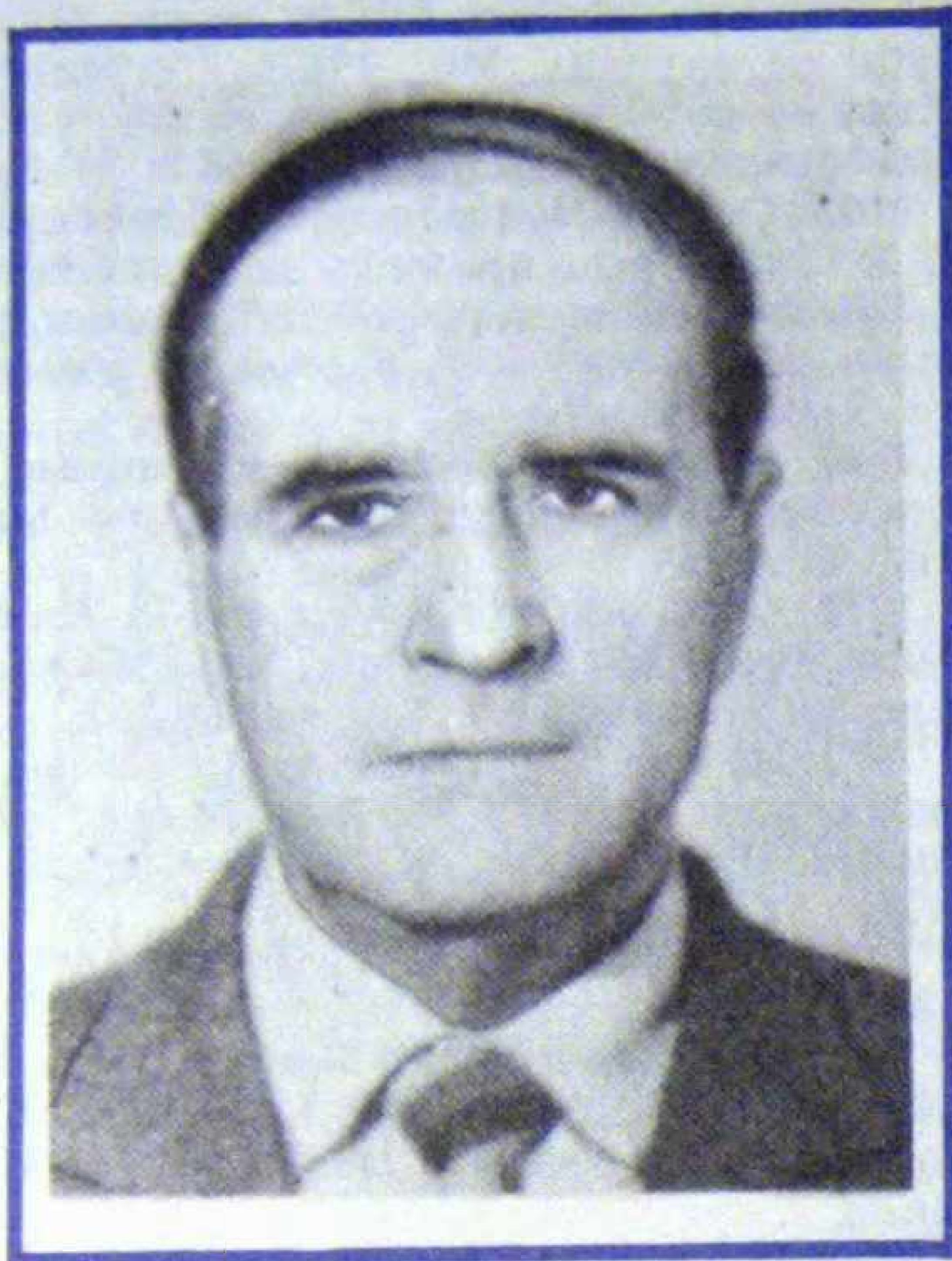

Казбярук Уладзімір Міхайлавіч [н. 29.8.1923, в. Бандары Беластоцкага ваяв. (цяпер Польшча)], літаратуразнавец, крытык. Член СП Беларусі з 1977. Кандыдат філалагічных навук (1963).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Сярэднюю школу паспеў скончыць напярэдадні вайны. У час акупацыі жыў у в. Бандары і працаваў на сельскай гаспадарцы. У снежні 1944 разам з маці пераехаў у Мінск. Скончыў філалагічны факультэт БДУ (1949). Працаваў выкладчыкам беларускай і рускай мовы і літаратуры Любчанскай СШ і Нягневіцкай СШ (Навагрудскі р-н, 1949—52). Скончыў аспірантуру Мінскага педінстытута (1955), працаваў выкладчыкам Полацкага педінстытута (1955—59). З 1959 вучоны сакратар, з 1964 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР. Узнагароджаны медалямі.

Першыя літаратурныя артыкулы з'явіліся ў 1954. Друкуецца ў часопісах «Полымя», «Маладосць», «Беларусь», «Неман», «Вопросы литературы» і інш. Даследуе праблемы беларускага рамантызму («Традыцыі польскага рамантызму ў беларускай літаратуры пачатку XX ст.», «Рамантычны пошук: Назіранні над беларускім рамантызмам пачатку XX ст.»), вывучае сувязі славянскіх літаратур, і асабліва беларуска-польскія («Ступені росту: Беларуская літаратура канца XIX — пачатку XX ст. і традыцыі польскіх пісьменнікаў», «Паэма Якуба Коласа "Новая зямля": У святле славянскіх традыцый») . Даследуе творчасць Я.Коласа, Ф.Багушэвіча, Ф.Скарыны, А. Гаруна, А. Міцкевіча. Э.Ажэшка і інш. Адзін з аўтараў «Гісторыі беларускай дакастрычніцкай літаратуры» (т. 2). Перакладае з польскай і рускай на беларускую і з беларускай на рускую мову.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Якуб Колас: (Жыццё і творчасць). Мн., 1962 (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 13).

Творчество Якуба Коласа дооктябрьского периода: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1963.

Якуб Колас у школе: Дапаможнік для выкладчыкаў бел. літаратуры. Мн., 1967. Рэц.: Клачко А. Адрасуецца настаўнікам // Нар. асвета. 1969. № 2; 2 выд., дапрац. Мн., 1975.

Традыцыі польскага рамантызму ў беларускай літаратуры пачатку XX ст.: [Даклад]. Мн., 1972. (VII Міжнар. з'езд славістаў).

Ступені росту: Беларуская літаратура канца XIX — пачатку XX ст. і традыцыі польскіх пісьменнікаў. Мн., 1974. Рэц.: Горский И. // Сов. славяноведение. 1975. № 5; Коваленко В. Факты и их осмысление // Вопр. лит. 1975. № 2; McMillin A. // J. of Byel. Studies. 1975. Nr 3; Monach W. Tradycje polskie w literaturze białoruskiej // Prz. Humanist. 1975. Nr 4.

Паэма Якуба Коласа «Новая зямля»: У святле славянскіх традыцый. Мн., 1979. Рэц.: Цудня А. Новае пра «Новую зямлю» // ЛіМ. 1980. 14 ліст. Poźniak T. // Sl. Orient. 1983. Nr 1—2.

Славянскія літаратуры і праблемы беларускага параўнальнага літаратуразнаўства: (Дакастрычніцкі перыяд): [Даклад]. Мн., 1982. (IX міжнар. з'езд славістаў).

Рамантычны пошук: Назіранні над беларускім рамантызмам пачатку XX ст. Мн., 1983. Рэц.: Багдановіч І. У полі зроку — рамантызм // Полымя. 1984. № 9; Пятрова Л. Даследуецца беларускі рамантызм // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 3; Штэйнер І. Пошукі «няўлоўнага дамавіка» // ЛіМ. 1984. 17 жн.

Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985 / У сааўт.

Светлай волі зычны звон: Алесь Гарун. Мн., 1991. (Нашы славутыя землякі).

1.3.

1954. Дапаможнік для настаўнікаў // Наст. газ. 11 лют.; Хрэстаматыя для педагагічных вучылішчаў // Там жа. 18 ліст.

1958. Асаблівасці рэалізма дакастрычніцкай прозы Я.Коласа // Уч. зап. (Полоцкий пед. ин-т). Полоцк. Вып. 1; Асаблівасці рэалізма паэмы Якуба Коласа «Новая зямля» // Там жа. Вып. 2.

1959. Працяг размовы: [Рэц. на кн.: Хадкевіч Т. Даль палявая. Мн., 1959] / / ЛіМ. 20 чэрв.; На шырокія прасторы жыцця: Аб некаторых асаблівасцях творчага метаду Я.Коласа да Кастрычніка і ў першыя гады Савецкай улады / / Там жа. 8 жн.; Рэдкі здымак / / Там жа. 4 ліст.

1960. [Уступнае слова да аўтабіяграфіі Я.Коласа] / / Полымя. № 1; Беларускі першадрукар / / ЛіМ. 27 крас.

1961. Даследаванне аб драматургіі: [Рэц. на кн.: Семяновіч А. Беларуская драматургія (дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1961] / / Беларусь. № 9; Канцэпцыя, якая выклікае пярэчанні / / ЛіМ. 22 вер.

1962. Вачыма паэта: [Рэц. на кн.: Лойка А. «Новая зямля» Якуба Коласа: Вытокі, веліч, хараство. Мн., 1961] / / Полымя. № 2.

1963. Паэт і народная творчасць: [Рэц. на кн.: Грынчык М. Максім Багдановіч і народная паэзія. Мн., 1963] / / ЛіМ. 11 кастр.

1965. Энцыклапедычныя «адкрыцці»: Заўвагі на палях / / ЛіМ. 8 чэрв.; Невядомыя старонкі / / Там жа. 11 чэрв.

1966. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя (дакастрычніцкі перыяд) / / Выбр. тв.: XIX і пачатку XX ст. Мн.; Францішак Багушэвіч у Пецярбургу і на Украіне / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. № 2; Непратаптанымі сцежкамі: [Рэц. на кн.: Мальдзіс А. Творчае пабрацімства. Мн., 1966] / / ЛіМ. 8 ліп.

1968. Жыццёвыя сцежкі: [Рэц. на кн.: Швед В. Жыццёвыя сцежкі. Беласток, 1967] / / Маладосць. № 4; Ніва. 16 чэрв.

1969. Францішак Багушэвіч / / Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 2; У вянок дружбы: [Рэц. на кн.: Ад Буга да Одры. Мн., 1969] / / ЛіМ. 30 снеж.

1970. Плённыя кантакты: (Некаторыя пытанні беларуска-польскіх літаратурных сувязей і станаўленне беларускай літаратуры XIX ст.) / / Старонкі літаратурных сувязей. Мн. Рэц.: Рагойша В. У летапіс братэрства / / Полымя. 1971. № 3; З біяграфіі Ф.Багушэвіча / / Маладосць. № 3.

1971. Творческий путь Элизы Ожешко: [Рэц. на кн.: Гапава В. Эліза Ажэшка: Жыццё і творчасць. Мн., 1969] / / Вопр. лит. № 5; Беларускія вершы Адама Мскага / / Маладосць. № 12; Янка Купала і Марыя Канапніцкая / / ЛіМ. 9 ліп.; Нялёгкі шлях: [Рэц. на кн.: Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя. Мн., 1971] / / Там жа. 20 жн.; Polonistyka na Białorusi / / Biuletyn Polonistyczny. Nr 41.

1972. Сацыяльныя праблемы ў дакастрычніцкай творчасці Якуба Коласа / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. № 5; Сила традиций: [Рэц. на кн.: Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971] / / Неман. № 6; Яшчэ пра «Старую прысказку» / / ЛіМ. 11 лют.

1973. Песні Белавежы: [Уступны артыкул] / / Літаратурная Беласточчына. Мн.; Польский романтизм и развитие белорусской литературы первой половины XIX века / / Польский романтизм и восточно-славянские литературы. М.; Традыцыі польскага рамантызму ў беларускай літаратуры пачатку XX ст. [Тэзісы даклада. Загаловак на бел. мове, тэкст на польскай] / / VII Międzynarodowy kongres slawistów: Streszczenie referatów i komunikatów. Warszawa; Перачытваючы паэму / / Полымя. № 10.

1974. А.М.Горький и Янка Купала / / Горьковские чтения: 1973. Горький; На Беларусі без песні нельга: [Рэц. на кн.: Саламевіч Я. Міхал Федароўскі. Мн., 1972] / / Маладосць. № 3; Związki literackie białorusko-polskie / / Biuletyn Polonistyczny. Nr 53; «Mówię Polska — myślę...» / / Kontrasty. Nr 11.

1975. Роман Пушкина «Евгений Онегин» и поэма Коласа «Новая земля» / / Пушкин и литература народов Советского Союза. Ереван.

1976. На пераломе / / ЛіМ. 11 чэрв.; «Іду да Белавежскай пушчы...»: [Рэц. на кн.: Барскі А. Мой бераг. Мн., 1975] / / Там жа. 1 кастр.; «На беларускай мове пісаныя...» / / Там жа. 15 кастр.

1977. Драматычная паэма Яна Чачота; Невядомыя беларуска-украінскія вершы XVII ст. / / Беларуская літаратура. Мн. Вып. 5; Беларуская літаратура (XIX — пачатак XX стагоддзя) / / Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн.; Крокі ў нязведанае? Так...: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Тры аповесці. Мн., 1976] / / ЛіМ. 21 студз.; Зямное прыцягненне і каардынаты паэтычнай... бязважкасці / / Там жа. 11 лют.; Prace polonistów białoruskich / / Biuletyn Polonistyczny. Nr 4.

1978. Галоўны герой жыцця і літаратуры / / Полымя. № 12.

1980. Несла слова дух эпохі: Пра адзін Купалаўскі пераклад / / Беларусь. № 8; Падарожжа ў Налібоцкую Пушчу: [Рэц. на кн.: Пракопчык Л. У краі Налібоцкай пушчы. Мн., 1979] / / Там жа. № 9; Сталасць тэарэтычнай думкі: [Рэц. на кн.: Рагойша В. Паэтычны слоўнік. Мн., 1979] / / ЛіМ. 18 студз.; Аўтограф Кастуся Каліноўскага / / Там жа. 29 лют.; Невядомыя беларускія вершы Зоф'і Тшашчкоўскай / / Там жа. 4 крас.; Адбыўся перад вайной... / / Там жа. 8 жн.; «Летапіс Самавідца» і беларуская літаратура / / Там жа. 5 вер.; У ключы дружбы / / Там жа. 14 ліст.

1981. Алесь Гарун / / Дзень паэзіі—81. Мн.; Творчы ўзлёт / / Полымя. № 2; Літаратурныя клопаты Янкі Лучыны / / Там жа. № 8; У бурлівым віры / / ЛіМ. 3 крас.

1982. Песня аб роднай зямлі / / Колас Я. Новая зямля. Мн.; Рамантычная мара паэта / / Полымя. № 2; Polsko-białoruskie związki literackie: Rozmowa / Rozm. O.Pacewicz / / Gaz. Współczesna. 18—20 czerw.; Polska i Białorus: Więzi literackie: Rozmowa / Rozm. R.Pietrzak / / Trybuna Ludu. 21 czerw.

1983. Славянские литературы и проблемы белорусского сравнительного литературоведения / / Резюме докладов и письменных сообщений: IX Международный съезд славистов. М.; Багаты плён / / ЛіМ. 6 мая; Дзе асабісты архіў Барыса Вігілёва? / / Там жа. 20 мая; Трывожныя дні аднаго дома: Рэпартаж-казка / / Там жа. 5 жн.; Пра каго казаў М.Горкі: (Штрыхі да біяграфіі Янкі Лучыны) / / Там жа. 26 жн.

1984. Падказаў Максім Багдановіч... / / ЛіМ. 25 мая.

1985. Янка Купала на польскай мове / / ЛіМ. 25 студз.; Міфы і рэальнасць: (Яшчэ раз пра аўтарства паэмы «Тарас на Парнасе») / / Там жа. 29 сак.

1.4.

Бядуля З. Клад: Сказки / С бел. Мн., 1986.

Малыя героі вялікай вайны: Нарысы / З пол. Мн.; Лодзь, 1986.

Хітры мангуст: Ангольскія казкі. Мн., 1987.

Комбле: Грузінскія нар. казкі. Мн., 1990.

1984. Жылінскайтэ В. Помста жарабяці; Хто смяецца апошні: Апавяданні / З літ. / / Бурштынавыя пацеркі. Мн.

1985. З народнага. Нацаркекія; Цыкара; Комбле: Казкі; Еўдашвілі І. Няшчасны Карбуда: Апавяданне / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На польскую мову. Romantyzm polski a rozwój literatury białoruskiej w pierwszej połowie XIX wieku / / Polonistyka radziecka: Literaturoznawstwo. Warszawa, 1985.

1.6.

Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн., 1977 / Скл.

Колас Я. На прасторах жыцця. Мн., 1986 / Скл.

Міцкевіч А. Пан Тадэвуш, або Апошні наезд у Літве: Шляхецкая гісторыя 1811—1812 гадоў у дванаццаці кнігах, вершам. Мн., 1986 / Рэд.

Вытокі: Творы беларускіх пісьменнікаў XIX ст. Мн., 1988 / Скл.

Колас Я. Голас зямлі. Мн., 1988 / Скл.

Купала Я. Спадчына. Мн., 1988 / Скл.

На ўсходзе сонца: Творы бел. пісьменнікаў пач. XX ст. Мн., 1989. (Школьная б-ка) / Скл.

Гарун А. Сэрцам пачуты звон: Паэзія. Проза. Драматургія. Публіцыстыка. Мн., 1991 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Баршчэўскі А. Мінулае, якое служыць будучаму // Беларускі каляндар. 1981. Беласток, 1981; Кісялёў Г. Пошукі імя. Мн., 1978. С. 122—123; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Размова са старым сябрам // Ніва. 1984. 4 ліст.; Рудчык В. Паклон паэту // Там жа. 1982. 28 ліст.; Уладзіміру Казберуку — 60 // ЛіМ. 1983. 26 жн.; Шкраба Р. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 213—221; Яго ж. Хіба так спрачаюцца?: Ліст Казберуку У.М. // Полымя. 1962. № 3.

На польскай мове. Białokozowicz B. Polonistyka i poloniści w Kraju Rad // Przyjaźń. 1984. Nr 8.

Я.А.Гарадніцкі.

КАЗЕКА ЯНКА

Казека Янка [Іван Дарафеевіч; н. 18(31).8.1915, в. Кострычы Бабруйскага пав. Мінскай губ., цяпер Кіраўскі р-н Магілёўскай вобл.], крытык, літаратуразнавец. Заслужаны работнік культуры Беларусі (1975). Член СП Беларусі з 1954. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1976, за ўдзел у выданні БелСЭ у 12-ці тамах).

Нарадзіўся ў сям'і селяніна. Бацька, Дарафей Паўлавіч, з 1934 да пачатку Вялікай Айчыннай вайны працаваў лесніком у Любоніцкім лясніцтве Кіраўскага р-на (у жніўні 1942 расстраляны фашыстамі за дапамогу партызанам). Маці, Ефрасіння Ігнатаўна, працавала ў калгасе. У 1931, скончыўшы Любоніцкую сямігодку, Я.Казека паступіў на вячэрняе аддзяленне Бабруйскага лесатэхнікума, адначасова працаваў шчытабойцам на дрэваапрацоўчым камбінаце. З 1933 інструктар-масавік у рэдакцыі шматтыражнай газеты «За ўдарныя тэмпы» (Бабруйск). У 1938 скончыў літаратурны факультэт Мінскага педінстытута. Выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Дукорскай сярэдняй школе Пухавіцкага р-на (1938—39). У 1939—54 служыў у Савецкай Арміі. У 1941 у баях пад Ельняй быў паранены. З 1942 і да канца службы армейскі палітработнік, выкладчык у ваенных навучальных установах. Пасля дэмабілізацыі ў рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва» (1954—57): спачатку літкансультант, пасля загадчык рэдакцыі, адказны сакратар, намеснік галоўнага рэдактара. У 1957—67 галоўны рэдактар Дзяржаўнага выдавецтва БССР (пазней «Беларусь»). З 1967 у Галоўнай рэдакцыі БелСЭ (з 1980 выдавецтва «Беларуская Савецкая Энцыклапедыя» імя П.Броўкі): з 1967 загадчык рэдакцыі педагогікі і народнай асветы, з 1969 намеснік галоўнага рэдактара, у 1980—91 старшы навуковы рэдактар. Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, пяццю Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета ЛітССР, медалямі.

Першую карэспандэнцыю змясціў у «Чырвонай змене» ў 1933. Як крытык у друку заявіў пра сябе рэцэнзіяй на кнігу С.Знаёмага «Біяграфія майго героя» (1935). Крытычны артыкул, рэцэнзія, літаратурны партрэт, манаграфія, нарыс — важнейшыя жанры творчай дзейнасці пісьменніка. У цэнтры яго ўвагі — пытанні гісторыі дакастрычніцкай і, галоўным чынам, беларускай савецкай літаратуры. Даследуе пераважна прозу, а таксама байку і сатыру. Аўтар манаграфіі «Беларуская байка», крытыка-біяграфічнага нарыса «Кандрат Крапіва», кнігі «Кузьма Чорны: Старонкі творчасці», зборнікаў літаратурна-крытычных артыкулаў «З невычэрпных крыніц», «Натхненне і майстэрства», «Голас часу» і інш. Найбольш грунтоўнае асвятленне ў Я.Казекі атрымалі праблемы, звязаныя з літаратурна-мастацкай дзейнасцю Я.Коласа, К.Чорнага, К.Крапівы, І.Мележа, І.Шамякіна, В.Віткі, А.Кулакоўскага. Вельмі каштоўнай з'яўляецца яго работа па падрыхтоўцы і выданні аўтабіяграфій беларускіх пісьменнікаў: «Пяцьдзесят чатыры дарогі» (1963), «Пра час і пра сябе» (1966), «Вытокі песні» (1973). Правёў вялікую арганізацыйную і метадычную работу па стварэнню БелСЭ.

Жыве ў Мінску.

А.С.Гурская, Я.К.Усікаў.

1.1.

Гартаванне слова: Выбранае. Мн., 1985.

1.2.

З невычэрпных крыніц: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1958. Рэц.: Александровіч С. Кніга крытычных артыкулаў // Полымя. 1958. № 6; Майхровіч С. «З невычэрпных крыніц» // Беларусь. 1958. № 6; Макарэвіч А. Кніга літаратурна-крытычных артыкулаў // Маг. праўда. 1958. 23 жн.; Шкраба Р. З любоўю да літаратуры // ЛіМ. 1958. 26 крас.; Юревич В. Из неиссякаемых родников // Сов. Бел. 1958. 4 июля.

Беларуская байка. Мн., 1960. Рэц.: Бугаёў Д. Гісторыя байкі мае працяг // ЛіМ. 1961. 14 сак. Бурносаў В. Даследаванне пра беларускую байку // Нар. асвета. 1961. № 9; Кавалёў П. Даследаванне пра беларускую байку // Беларусь. 1961. № 3; Навуменка І. Манаграфія пра беларускую байку // Полымя. 1961. № 3; Рудов М. Исследование о белорусской басне // Уч. зап. филол. фак-та (Киргиз. ун-т). 1964. Вып. 10; Семенович А. Разговор о басне // Неман. 1962. № 1.

Натхненне і майстэрства: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1963. Рэц.: Бугаёў Д. Зацікаўленая размова // Полымя. 1963. № 10; Бур'ян Б. Адкрыццё новага — прызначэнне даследчыка // Звязда. 1963. 25 снеж.; Дзюбайла П. Пра натхненне і майстэрства // ЛіМ. 1963. 15 кастр.

Кандрат Крапіва: Крытыка-біяграфічны нарыс. Мн., 1965. Рэц.: Бугаёў Д. Добразычліва і патрабавальна // Полымя. 1965. № 9; Макарэвіч А. Новае даследаванне // Беларусь. 1965. № 12; Яго ж. Новая кніга пра Кандрата Крапіву // Маг. праўда. 1965. 29 кастр.; Няхай Р. Проста і пераканаўча // ЛіМ. 1966. 28 студз.

Няходжанай дарогай. Мн., 1973. Рэц.: Івашын В. З пазіцый гістарызму // Полымя. 1974. № 5; Юрэвіч У. Няходжанымі шляхамі // Беларусь. 1974. № 7.

Голас часу: Літаратурна-крытычныя артыкулы і літаратурныя партрэты. Мн., 1975. Рэц.: Бугаёў Д. З гаспадарскай заклапочанасцю // Полымя. 1975. № 8.

Кандрат Крапіва. Мн., 1976.

Кузьма Чорны: Старонкі творчасці. Мн., 1980. Рэц.: Навумовіч У. Старонкі пра выдатнага празаіка // Полымя. 1981. № 6.

Падарожжа ў маладосць: Артыкулы, літаратурныя партрэты, успаміны. Мн., 1984. Рэц.: Шамякіна Т. Незабыўныя сустрэчы // Полымя. 1985. № 7.

1.3.

1933. Ураджай пакінут на «сумленнасць» злодзея // Чырв. змена. 9 вер.

1934. Сустрэчны план: [Верш] // Камуніст. 24 крас.

1935. Аповесць пра знойдзенае жыццё: [Рэц. на кн.: Знаёмы С. Біяграфія майго героя. Мн., 1935] // ЛіМ. 16 мая; Раман вялікай праўды і шчырасці // Там жа. 12 кастр.; «Полымя рэвалюцыі». № 8 // Там жа. 17 снеж.

1936. З невычарпальнай крыніцы: (Да пытання пра мастацкія вытокі творчасці Янкі Купалы перыяду «Жалейкі») // Полымя рэвалюцыі. № 5; Настаўніца: Апавяданне // Там жа. № 7; Цікавая кніжка: [Рэц. на кн.: Каваль В. Санька-сігналіст. Мн., 1936] // ЛіМ. 3 ліп.; «Узброеныя песні»: [Рэц. на кн.: Александровіч А. Узброеныя песні. Мн., 1936] // Там жа. 29 снеж.

1937. «Люба Лук'янская» Кузьмы Чорнага: [Рэц. на Чорны К. Люба Лук'янская // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 6—11] // ЛіМ. 11 сак.

1938. Апавяданні Усевалада Краўчанкі // Полымя рэвалюцыі. № 6; Маладое пакаленне пісьменнікаў Беларусі // Там жа. № 10.

1939. Аповесць Змітрака Бядулі «Салавей» // Полымя рэвалюцыі. № 2.

1946. Апавяданні Міколы Лупсякова: [Рэц. на кн.: Лупсякоў М. Першая атака. Мн., 1945] // Беларусь. № 4; Класічны твор беларускай прозы // Там жа. № 11—12; Новая кніга вершаў П.Панчанкі: [Рэц. на кн.: Панчанка П. Далёкія станцыі. Мн., 1945] // Полымя. № 5; Паэзія Петруся Броўкі: [Рэц. на кн.: Броўка П. Выбр. тв. Мн., 1945] // Звязда. 15 мая; Пісьменнік і народ // ЛіМ. 20 крас.; Першы зборнік: [Рэц. на кн.: Мележ І. У завіруху. Мн., 1946] // Там жа. 21 снеж.; Вялікі паэт беларускага народа: (Да 40-годдзя літаратурнай і грамадскай дзейнасці Якуба Коласа) // Сав. Радзіма. 3 ліст.

1947. Голас гераічнай эпохі: (Трыццаць год савецкай паэзіі) // ЛіМ. 18 кастр.; Максім Багдановіч: (Да 30-й гадавіны з дня смерці) // Сав. Радзіма. 25 мая.

1948. Байка ў беларускай літаратуры // Полымя. № 4.

1949. Выдатны пясняр // Звязда. 28 чэрв.

1950. Хвалюючая кніга: [Рэц. на кн.: Шынклер Х. Пульс жыцця. Мн., 1950] // ЛіМ. 19 жн.; «Сустрэнемся на барыкадах» // Чырв. змена. 29 крас.

1951. Абаронцы свабоды і міру // ЛіМ. 24 лют.; Праз шэсць год: Нарыс // Там жа. 19, 26 мая, 2 чэрв.; Творчы рост: [Рэц. на кн.: Грамовіч І. Шырокія азёры. Мн., 1951] // Там жа. 18 жн.; Другая кніга паэта: [Рэц. на кн.: Прыходзька П. Салдаты міру. Мн., 1951] // Там жа. 25 жн.

1953. Апавяданні Алеся Рылько: [Рэц. на кн.: Рылько А. Мае сустрэчы. Мн., 1952] // Полымя. № 8.

1954. На радзіме Ільіча // Беларусь. № 4; Вялікі прыклад // Там жа. № 6; На шляху творчага росту // Там жа. № 9; Путь творческого роста // На рубеже. № 9; «Выбраныя творы» Янкі Лучыны // Полымя. № 5; Война и ее герои в книгах // Сов. Отчизна. № 5; Пісьменнік-патрыёт // ЛіМ. 13 лют.; У палоне схемы // Там жа. 6 сак.; Кніга пра барацьбу народа: [Рэц. на кн.: Пестрак П. Сустрэнемся на барыкадах. Мн., 1954] // Там жа. 8 мая; Байкі і прытчы // Там жа. 29 мая; Сястры Украіне // Там жа. 12 чэрв.; Вучыць на прыкладзе станоўчага // Там жа. 31 ліп.; Гэта не старэе // Там жа. 20 ліст.

1955. Новыя вершы П.Броўкі: [Рэц. на кн.: Броўка П. Цвёрдымі крокамі. Мн., 1954] // Беларусь. № 5; Кузьма Чорны — сатырык // Полымя. № 7; Вершы і байкі Э.Валасевіча: [Рэц. на кн.: Валасевіч Э. Вершы і байкі. Мн., 1954] // Там жа. № 10; Андрей Лобанович — искатель правды: (Полесская трилогия Я.Коласа) // Сов. Отчизна. № 4; Годы и стихи: [Рэц. на кн.: Гаўрусёў С. Паходныя кастры. Мн., 1955] // Там жа. № 6; «Жывая рака»: [Рэц. на кн.: Бялевіч А. Жывая рака. Мн., 1955] // Звязда. 24 сак.; Паэзія барацьбы: [Рэц. на кн.: Таўлай В. Вершы і паэмы. Мн., 1955] // Там жа. 20 кастр.; Неўміручая спадчына: (Да выхаду збору твораў Я.Купалы) // ЛіМ. 8 студз.; Кніга пра беларускую літаратуру: [Рэц. на кн.: Очерк истории белорусской советской литературы. М., 1954] // Там жа. 5 лют.; Апавяданні для дзяцей: [Рэц. на кн.: Хадкевіч Т. На новым месцы. Мн., 1954] // Там жа. 19 лют.; Галоўнае і другараднае // Там жа. 11 чэрв.; Аповесць і яе крытыкі // Там жа. 30 ліп.; Шанаваць добрыя традыцыі // Там жа. 27 жн.; Каштоўны зборнік: [Рэц. на кн.: Янка Купала: Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці паэта. Мн., 1955] // Там жа. 10 вер.

1956. Сардэчнае слова: [Рэц. на кн.: Кірэенка К. Любоў і дружба. Мн., 1955] // Беларусь. № 3; Апавяданні І. Шамякіна: [Рэц. на кн.: Шамякін І. Першае спатканне. Мн., 1956] // Там жа. № 10; Яркія старонкі жыцця: [Рэц. на кн.: Брыль Я. На Быстранцы. Мн., 1955] // Полымя. № 5; Кніга пра Кузьму Чорнага: [Рэц. на кн.: Кудраўцаў І. Кузьма Чорны. Мн., 1956] // Там жа. № 9; Бесплотные иллюстрации: [Рэц. на кн.: Шашкоў А. Абуджэнне. Мн., 1955] // Сов. Отчизна. № 3; Грозная зброя: (Нататкі

аб сатыры 1955 года) / / ЛіМ. 11 лют.; Вачыма друга / / Там жа. 7 крас.; Вобразы роднага краю / / Там жа. 16 чэрв.; Чалавек і яго быт / / Там жа. 22 вер.; Сымон Баранавых / / Там жа. 1 снеж.; Выдающийся мастер слова / / Сов. Бел. 13 янв.

1957. Сымон Баранавых / / Баранавых С. Калі ўзыходзіла сонца. Мн.; Раздзел 4 / / На шляху служэння народу. Мн.; Трапнае слова пісьменніка: [Рэц. на кн.: Кулакоўскі А. Незабыўнае рэха. Мн., 1956] / / Беларусь. № 4; Настаўнік, дарадчык, друг / / Маладосць. № 7; Народны пісьменнік: (Да выхаду Зб. тв. Кандрата Крапівы) / / Полымя. № 2; Па шляху служэння народу: (Сорак год беларускай савецкай літаратуры). Раздзел 4 / / Полымя. № 9; У баявых паходах / / ЛіМ. 2 ліст.; Неиссякаемые криницы / / ЛГ. 14 марта; Книга о людях белорусской земли: К выходу трилогии «На росстанях» на русском языке / / Сов. Бел. 3 янв.; За тесную связь литературы и искусства с жизнью народа / / Там жа. 31 окт.

1958. «Выбранае» А.Александровіча / / Беларусь. № 8; Майстэрства не прыходзіць само / / Маладосць. № 7; Вочы і сэрца народа: (Да выхаду зборніка «Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы» Якуба Коласа) / / Полымя. № 1; Славянские литературы в белорусских переводах / / Славяне. № 12; Ці гэта чакаў малады паэт? / / Звязда. 4 лют. / Сааўт. П.Глебка; Братнія сувязі / / Там жа. 14 чэрв.

1959. Белорусская басня / / Белорусские басни. Л.; Жыццё — найцікавейшая кніга / / Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Васіль Каваль / / Каваль В. Выбранае. Мн.; Шчодры талент / / Кузьма Чорны. Мн.; Моладзь ідзе ў літаратуру: [Інтэрв'ю] / / За вярт. на Радзіму. № 47.

1960. Кніга аб пісьменніцкім майстэрстве: [Рэц. на кн.: Адамовіч А. Культура творчасці. Мн., 1959] / / Беларусь. № 2; Назіральны празаік: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Дарога ішла праз лес. Мн., 1960] / / Там жа. № 9; Майстэрства сатырыка / / Маладосць. № 11; Басни Янки Купалы и Якуба Коласа / / Неман. № 5; Сучасная беларуская байка / / Полымя. № 9.

1961. Уладзімір Корбан / / Корбан У. Дзе гэта вуліца?.. Мн.; Апавяданні В.Адамчыка: [Рэц. на кн.: Адамчык В. Млечны шлях. Мн., 1960] / / Беларусь. № 4; Сэрцам мы з сябрамі / / Голас Радзімы. № 99; Гартаванне слова: (Да 50-годдзя з дня нараджэння Васіля Віткі) / / Полымя. № 5.

1962. Майстэрства апавядальніка / / Полымя. № 2; Дарога па зямлі / / Там жа. № 6.

1963. Ля вытокаў сацыялістычнага рэалізму: [Рэц. на кн.: Івашын В. У истоков социалистического реализма. Мн., 1963] / / Полымя. № 12.

1964. Колас пра сябе: [Рэц. на кн.: Лужанін М. Колас расказвае пра сябе. Мн., 1964] / / Полымя. № 3; Міцкевіча чытае баларус / / Мін. праўда. 28 ліп.

1965. Кузьма Чорный / / Чорный К. Левон Бушмар; Отечество; Люба Лукьянская; Млечный путь. Мн.; Духоўны набытак народа / / Голас Радзімы. № 18.

1966. Байкі Кандрата Крапівы / / Крапіва К. Сорак баек. Мн.; Поэт, драматург, ученый: (К 70-летию Кондрата Крапивы) / / Неман. № 3; Васіль Каваль: Літаратурны партрэт / / Полымя. № 1; З высокай патрабавальнасцю: [Рэц. на кн.: Пашкевіч Н. На шырокіх шляхах жыцця. Мн., 1965] / / Там жа. № 11; На пярэднім краі: Садаклад на V з'ездзе пісьменнікаў Беларусі / / ЛіМ. 17 мая; Кандрат Крапіва / / Ніва. 6 сак.

1967. Паэзія Міхайлы Грамыкі / / Грамыка М. Выбранае. Мн.; Юнацтва ў вайне: [Рэц. на кн.: Навуменка І. Таполі юнацтва. Мн., 1966] / / ЛіМ. 4 крас.

1968. Кузьма Чорный / / Чорный К. Третье поколение; Поиски будущего. Мн.

1969. З глыбінь перажытага часу / / Пестрак П. Зб. тв.: У 4 т. Мн. Т. 1; Мудрае слова Крылова: Да 200-годдзя з дня нараджэння І.А.Крылова / / Голас Радзімы. № 4; Здабытак народны: (Да 200-годдзя з дня нараджэння І.А.Крылова) / / Полымя. № 2; Які ён, коласаўскі герой?: [Рэц. на кн.: Навуменка І. Якуб Колас: Духоўны воблік героя. Мн., 1968] / / ЛіМ. 25 крас.

1970. Слово о ровесниках / / Науменко И. Ветер в соснах. Мн.; О творчестве Кузьмы Чорного / / Чорный К. Избр. произв. Л.

1971. Творчасць, аддадзеная народу / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. № 2; О подвиге народном / / Коммунист Бел. № 1; Используя опыт соседей: [Інтэрв'ю] / / Неман. № 9.

1972. Байкі беларускіх паэтаў / / Беларускія байкі. Мн.

1973. Адзін з першых: Васілю Гарбацэвічу — восемдзесят гадоў / / Полымя. № 4; З даверам да перажытага: [Рэц. на кн.: Адамчык В. Дзікі голуб. Мн., 1972] / / Там жа. № 8; Слова пра сябра / / Там жа. № 11.

1974. Песнь души / / Бровка П. Пишу о сердце человечьем... М.

1975. Драмы и комедии Кондрата Крапивы / / Крапива К. Драмы и комедии. М.; Старонкі біяграфіі / / Маладосць. № 1; Што запала ў сэрца: [Рэц. на кн.: Броўка П. Разам з камісарам. Мн., 1974] / / Полымя. № 1; Голас Радзімы. № 7; Раманы Кузьмы Чорнага пра вайну / / Полымя. № 6; «Мне да ўсяго сягоння справа...»: К 70-летию со дня рождения Петруся Бровки / / Сел. газ. 25 июня.

1977. Некалькі згадак / / Маладосць. № 4.

1978. На пачатку шляху: (Рыгор Лынькоў) / / Полымя. № 5.

1979. Некалькі згадак / / Святло яго душы. Мн.; Падарожжа ў маладосць: (Пра Івана Мележа) / / Полымя. № 3.

1980. Гісторыя аднаго выдання / / ЛіМ. 5 вер.

1981. Памятная сустрэча / / ЛіМ. 2 кастр.

1982. Падарожжа ў маладосць / / Успаміны пра Івана Мележа. Мн.

1983. Пачатак / / Маладосць. № 8.

1985. На новай ніве / / Полымя. № 6; Што нагадалі лісты / / Там жа. № 7.

1.4.

Мао Дунь. Перад світаннем: Раман / З кіт. Мн., 1959 / Сааўт. пер. В.Вітка.

Гайдар А. Лёс барабаншчыка: Аповесць / З рус. Мн., 1961.

1.5.

На латышскую мову. Kupalas dzeja atspogulojas visa Baltkrieyija / / Karogs. 1957. Nr 7.

На літоўскую мову. Baltarusiu pokarine proza / / Lit. ir menas. 1958. Rugp. 23.

На польскую мову. Filip Piestrak / / Nowa Kultura. 1955. Nr 39.

На рускую мову. Кондрат Крапива. Критико-биограф. очерк / Пер. Е.Мозольков. М., 1967.

На ўкраінскую мову. Завжди з народом / / Жовтень. 1954. № 9; Дороге ім'я: (До 75-річчя з дня народження Я.Коласа) / / Літ. газ. 1957. 15 лист.

1.6.

Беларускія народныя песні: У 4 т. Мн., 1959—76 / Рэдкал.

Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі біяграфічны даведнік. Мн., 1959 / Скл. з інш.

Байран Дж. Г. Выбранае. Мн., 1963 / Рэдкал.

Пяцьдзесят чатыры дарогі: Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн., 1963 / Скл.

Ватацы Н. Беларускае літаратуразнаўства і крытыка: (1945—63): Бібліяграфія асобных выданняў. Мн., 1964 / Рэдкал.

Пра час і пра сябе: Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн., 1966 / Скл. з інш.

Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі бібліяграфічны даведнік. Мн., 1970 / Скл. з інш.

Вытокі песні: Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн., 1973 / Скл.

Бачыла А. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1986—87 / Рэдкал.

2.3.

На беларускай мове. Бачыла А. Калі за плячыма паўвека... / / Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985; Іваноў М. Паэт і яго крытыкі / / ЛіМ. 1947. 21 чэрв.; Кандрусевіч А. На плыні жыцця / / Маг. праўда. 1975. 30 жн.; Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 386, 391, 448; Марціновіч А. З натхненнем і патрабавальнасцю / / Беларусь. 1975. №

8; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 186—187, 242—243, 330; Н а в у м е н к а І. Беларуская байка // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6. С. 240—244; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С к р ы г а н Я. Даследчык // ЛіМ. 1975. 29 жн.; Я г о ж. Юбілейная дата // Скрыган Я. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1985. Т. 2. С. 255—258; Ш к р а б а Р. З любоўю да літаратуры // ЛіМ. 1958. 26 крас.; Я н к у Казеку — 50 гадоў // Там жа. 1965. 31 жн.; Я н к у Казеку — 60 // Там жа. 1975. 29 жн.; Я н к у Казеку — 70 // Там жа. 1985. 30 жн.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 189, воп. 1, спр. 1—79.

Я.А.Гарадніцкі.

КАЗЛОВА ВОЛЬГА

Казлова Вольга Васілеўна [н. 25.5.1925, в. Заграддзе (у 1962 зліта з в. Малевічы) Жлобінскага р-на Гомельскай вобл.], літаратуразнавец. Кандыдат філалагічных навук (1953). Заслужаны работнік вышэйшай школы Беларусі (1982).

Нарадзілася ў сям'і чыгуначніка. Лёс і жыццёвы шлях бацькоў зрабіў вялікі ўплыў на станаўленне светапогляду, грамадзянскага і патрыятычнага аблічча дачкі. Яе дзяцінства прайшло ў вясковым асяроддзі, у атмасферы новага часу, народжанага Кастрычнікам. Вялікая Айчынная вайна застала сям'ю Казловых у Мінску. З першых яе дзён удзельнічала ў будаўніцтве акопаў-сховішчаў ад варожых бамбёжак, выконвала заданні камсамольскага патруля ў прыгарадзе Чырвонае Урочышча, дзе быў размешчаны ваенны гарадок. Пасля неаднаразовых эвакуацый з мясцін франтавых падзей разам з маці і сястрой выехала ў Башкірыю, дзе ў 1942 закончыла сярэднюю школу і ў 1943 паступіла на філалагічны факультэт БДУ, які аднавіў сваю работу на станцыі Сходня пад Масквой. У час вучобы па заданню бацькі, першага сакратара Мінскага падпольнага абкома КПБ, камандзіра Мінскага партызанскага злучэння, Героя Савецкага Саюза В.І.Казлова, займалася пошукамі і наладжваннем сувязей раскіданых вайной сем'яў партызан і падпольшчыкаў для аказання ім дапамогі Цэнтральным штабам партызанскага руху Беларусі. Пасля вызвалення Мінска разам з калектывам БДУ вярнулася ў Мінск, працягвала вучобу, працавала на аднаўленні горада. У 1948—51 вучылася ў аспірантуры пры кафедры беларускай літаратуры БДУ. З 1951 старшы выкладчык, з 1959 дацэнт, з 1972 загадчык кафедры беларускай літаратуры, з 1985 дацэнт гэтай кафедры. Узнагароджана трыма Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, медалямі.

Друкавацца пачала з 1956. Даследуе творчасць класікаў беларускай літаратуры Я.Купалы, Я.Коласа, М.Лынькова, П.Броўкі, Я.Брыля. Праблеме мастацкага ўвасаблення подзвігу народа ў Вялікай Айчыннай вайне прысвечаны яе літаратуразнаўчыя працы. Сустрэчы ў час вайны з Я.Коласам, М.Лыньковым, П.Броўкам, з людзьмі, якія сталі прататыпамі шматлікіх латаратурных герояў, зрабілі ўплыў на выбар праблематыкі яе прац. Займаецца таксама даследаваннем сучаснай беларускай літаратуры.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Трилогия Я.Коласа: («В полесской глуши», «В глуби Полесья», «На перепутье»). Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1953.

Міхась Лынькоў. Мн., 1959 / Сааўт. І.Жыдовіч.

З назіранняў над майстэрствам Якуба Коласа-празаіка (партрэт). (Метад. дапаможнік для студэнтаў-завочнікаў). Мн., 1962.

Курсавая работа па беларускай савецкай літаратуры: Метад. парады для студэнтаў-філолагаў завоч. фак-та вышэйш. навуч. установ. Мн., 1968.

Партызанскі свет у беларускім вершы: Матэрыял у дапамогу лектарам, выкладчыкам нар. ун-таў культуры. Мн., 1984.

Беларуская паэтычная Ленініяна. Мн., 1986.

1.3.

1956. Аб некаторых мастацка-стылёвых і моўных асаблівасцях палескіх аповесцяў Я.Коласа // Уч. зап. БГУ. Вып. 37 (серия филол.); Станоўчы герой трылогіі Якуба Коласа // Сав. школа. № 1; Трылогія Якуба Коласа «На ростанях» // Калг. праўда. 10 лют.

1957. Выкрыццё буржуазнай амяшчаніўшайся інтэлігенцыі ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Уч. зап. БГУ. Вып. 39 (серия филол.); Пясняр беларускага народа // Віцеб. рабочы. 7 ліп.; Гродзен. праўда. 7 ліп.; Вялікі сын беларускага народа // Калг. праўда. 17 ліст.; Пытанні царквы і рэлігіі ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Наст. газ. 28 ліст.

1959. Народ і інтэлігенцыя ў трылогіі «На ростанях» // Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Майстар беларускай прозы // Сав. школа. № 6 / Сааўт. І.Жыдовіч.

1960. Партрэт героя // ЛіМ. 24 мая.

1962. Антирелигиозные мотивы в трилогии Я.Коласа «На росстанях» // Художественная литература в борьбе с религией. Мн.

1967. Тэма працы ў апавяданні «Андрэй Лятун» // Нар. асвета. № 9.

1968. Гімн працы: (Апавяданне М.Лынькова «Андрэй Лятун») // Октябрь и художественная литература. Мн.

1970. Лірычны струмень у трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3.

1972. Прырода коласаўскіх лірычных адступленняў // Народныя песняры. Мн.; Слова пра народнага паэта Беларусі Якуба Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. № 1; Святло душы — людзям // Вяч. Мінск. 2 ліст.; В походе за счастье людей // Сел. газ. 26 февр.

1973. Горкаўскія традыцыі ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн.

1974. Тэма ўласніцтва ў ранніх апавяданнях Янкі Брыля // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3; Пісьменнік-гуманіст // Нар. асвета. № 11; Творчыя далягляды // Наст. газ. 6 лют.

1975. Правафланговы беларускай паэзіі: Петрусю Броўку — 70 гадоў // Беларусь. № 6; Янка Брыль аб днях векапомных // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3.

1976. Творчасць К.Крапівы ў асвятленні філалагічнай навукі // Веснік БДУ. Сер. 4. № 1 / Сааўт. Л.Шакун.

1977. Тыпалагічная блізкасць апавяданняў Якуба Коласа і Івана Вазава // Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур. Мн.; Слова пра настаўніка: Да 70-годдзя з дня нараджэння д-ра філал. н. БДУ М.Р.Ларчанкі // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3; Мужнасць камуніста: [Рэц. на кн.: А н д р е е в П. Повесть о моём друге. М., 1975] // Звязда. 1 ліп.

1979. Паэтычная Ленініяна Петруся Броўкі // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн.; Дружба, народжаная ў дні векапомныя // Святло яго душы. Мн.; «Умеў радавацца чужому шчасцю...» // Голас Радзімы. 29 ліст.; Шчыры талент // Ніва. 25 ліст.

1981. Міхась Лынькоў // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. 1917—1940. Мн.; У агні Вялікай Айчыннай // Песні беларускай валадар. Мн.

1982. Людзі і час у эпісталярнай спадчыне Якуба Коласа; Тэма вайны і міру ў апавяданнях Якуба Коласа 20-х гг. // Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур. Мн.; Героі і час // Полымя. № 5.

1983. Янка Брыль // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. 1941—1980. Мн.

1.6.

М е т а д ы ч н ы я парады і тэмы курсавых работ па беларускай савецкай літаратуры. Для студэнтаў-завочнікаў V курса аддзялення беларускай мовы і літаратуры... Мн., 1962 / Скл.

С ц э н а р н а - м е т а д ы ч н ы я рэкамендацыі па правядзенню клубных мерапрыемстваў да 70-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Мн., 1987 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. В о л ь г а Васілеўна Казлова // Веснік БДУ. Сер. 4. 1985. № 2; Я н к о ў с к і Ф. Два абразкі // ЛіМ. 1977. 10 чэрв.

2.4.

На беларускай мове. Б а р а д у л і н Р. Вуліца бацькі: [Верш] // Маладосць. 1984. № 2.

У.М.Ларчанка.

Казловіч Анатоль Мікалаевіч (псеўд. А. Басучок; н. 16.9.1946, в. Горск Бярозаўскага р-на Брэсцкай вобл.), празаік, нарысіст. Член СП Беларусі з 1981. Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька працаваў трактарыстам, брыгадзірам калгаса, экскаватаршчыкам (памёр у 1975). Маці жыве ў Горску. Вучыўся ў Горскай пачатковай, Падкраіцкай сямігадовай, Малецкай сярэдняй школах. У 1964—65 працаваў у рэдакцыі раённай газеты «Маяк камунізма». Паступіў на факультэт журналістыкі БДУ (закончыў у 1969). Пасля службы ў Савецкай Арміі (1969—71). Працаваў карэспандэнтам «Сельской газеты» (1971—73). Каб глыбей пазнаць жыццё, уладкаваўся на завод кантралёрам АТК, працаваў у калгасе памочнікам камбайнера. З 1973 — старшы рэдактар Беларускага тэлебачання, у 1974—77 рэдактар аддзела часопіса «Неман». З 1974 загадчык карпункта «Литературной газеты» ў Беларусі.

Яшчэ ў 10 кл. пачаў пісаць вершы, якія з 1964 друкаваліся ў раённай і рэспубліканскіх газетах. Удзельнічаў у семінары маладых паэтаў (Каралішчавічы, 1964). Студэнтам удзельнічаў у літаб'яднанні універсітэта «Узлёт». Вершы друкаваліся ў часопісах «Полымя», «Маладосць», газеце «Літаратура і мастацтва», калектыўных зборніках «Натхненне», «Рунь», «Дзень паэзіі», «Універсітэт паэтычны». Нарысы А.Казловіча характарызуюцца грамадскай значнасцю тэмы, дакладным вывучэннем жыцця, паводзін чалавека, вастрынёй пастаноўкі праблем (кнігі «Дыханне», «Час ісці», «Далёка наперадзе», «Дзіця маё залатое» і інш.). Пісьменнік актыўна разведвае новыя тэмы, канфлікты, характары, разглядае іх у цеснай суаднесенасці з сацыяльнымі, агульназначнымі праблемамі, якімі жыве чалавек у наш складаны і супярэчлівы час. Піша таксама літаратурна-крытычныя артыкулы. Лаўрэат прэміі прафсаюзаў Беларусі (1991, за кнігу «Уласны карэспандэнт»).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Дыхание: Очерки. Мн., 1977. (Республика. Время. Люди).

Что открывает «Колумбик»: Цеховые будни. Мн., 1977. Рэц.: Анискович В. «Колумбик» журналиста // Неман. 1978. № 8; Сапожков Ю. Что открыл «Колумбик»? // Знамя юности. 1977. 26 окт.

Пора идти: Очерки. Мн., 1979. (Республика. Время. Люди.). Рэц.: Леванович Л. Нет земли безымянной // Лит. обозрение. 1980. № 9; Юрэвіч У. Няспынная разведка // ЛіМ. 1980. 15 лют.

Далеко впереди: Докум. повести. Мн., 1981. Рэц.: Тычына М. Магчымасці «рабочай тэмы» // ЛіМ. 1981. 2 кастр.

Дитя мое золотое: Повесть публициста. Мн., 1984. Рэц.: Гіль М. Ад закона слова да закона любові // Полымя. 1985. № 7.

Трудно любить: Повести публициста. Мн., 1985.

Рассвет: Повесть о современнике. Мн., 1986.

На моей ладони линия реки: Повесть-эссе. Мн., 1987.

Красный Остров: Очерки. М., 1988.

Место под солнцем: Докум. повесть. Мн., 1988.

Собственный корреспондент: Соврем. драмы. Мн., 1989.

1.3.

1964. Аўтобусы: [Верш] // Бярозка. № 12; ЛіМ. 18 снеж.; Шчасце; Падпасак: [Вершы] // Заря. 19 дек.; Падаюць кроплі: [Верш] // Чырв. змена. 18 ліст.

1965. Чым я хвараю: [Верш] // Заря. 17 сент.; «Мае радкі — працяг маёй рукі...» // ЛіМ. 13 крас.

1966. «Стаю ўначы...»; «Грукаталі па рэйках усю ноч мае сны...»; «Калі чыстыя-чыстыя...»; «Аб тым, як зерне зямля сагрэла...»; «Няхай сёння ноччу пройдзе спорны дождж...»; «І цішыня белапенных садоў...»: [Вершы] // Маладосць. № 9; «Жаўрукі, жаўрукі...»; «Белыя ў небе...»; Матчына віно: [Вершы] // Полымя. № 12; «Аб тым, як зерне зямля сагрэла...»: [Верш] // ЛіМ. 6 вер.; Птушкі: [Верш] // Чырв. змена. 17 сак.

1967. Салют: [Верш] // Дзень паэзіі—67. Мн.; «У гладыш палажыла...»; «Аб тым, як зерне зямля сагрэла...»; «Жаўрукі, жаўрукі!..»; «Грукалі па рэйках ўсю ноч мае сны...»; «Можа, песні яе...»; «Стаю адзін...»; Дарога: [Вершы] // Натхненне. Мн.; «Нас у мацеры трое...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 6; «Вось і

вясна...»; «Над палямі імжастымі»; «Калі бабіна лета...»; «Скала навісла...»: [Вершы] / / ЛіМ. 10 студз.

1968. «Над палямі імжастымі...»; Зіма; Вячэрні эцюд: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Прадвесне: [Верш] / / Полымя. № 4; Покліч часу / / Звязда. 21 ліст.; Через все испытания: Очерк / / Сел. газ. 30 июня.

1969. Мінута маўчання: [Верш] / / Маладосць. № 4; Дыялектыка жыцця — дыялектыка розуму і сэрца / / Маладосць. № 8; Шлях да майстэрства складаны: [Рэц. на кн.: Н а ў р о ц к і А. Гарачы снег. Мн., 1968] / / Мін. праўда. 29 студз.; Акоп; «Як стане сэрца біцца гулка...»: [Вершы] / / Там жа. 26 лют.

1970. Зямныя вышыні: [Вершы] / / Рунь. Мн. Рэц.: Я ф і м а ў Ф. Жыццё — крыніца паэзіі / / Полымя. 1971. № 6.

1971. «Я люблю нечакана дамоў...»; «Зіма...»: [Вершы] / / Універсітэт паэтычны. Мн.

1972. У песні — душа народа / / Голас Радзімы. № 5; Журавль или синица?.. / / Неман. № 9; Мастера / / Сел. газ. 10 февр.; Бескорыстие / / Там жа. 1 авг.

1973. Расти, трава!.. / / Неман. № 2; Не забыто ли главное? / / Там жа. № 7; Дошчачкі, клёпка і... запаведнік / / Родная прырода. № 1; Лесапалосам — расці! / / Там жа. № 2; Не поле перейти: [Нарыс] / / Сел. газ. 21, 22 февр.; Трактористы / / Там жа. 1 мая; Осушили. А какова отдача? / / Там жа. 8 мая.

1974. Путь воды / / Неман. № 5; Минск утоляет жажду / / Там жа. № 6; Шелк растет... на дубе / / Там жа. № 8; Кем быть? / / Там жа. № 9; Кого ждут ромашки?: [Нарыс] / / Там жа. № 10; Город-памятник сотворяя... / / Там жа. № 12; Стоит деревенька: Очерк / / Сел. газ. 11 сент.

1975. Красный остров: [Нарыс] / / Неман. № 1; Голубая нива / / Там жа. № 4; Остановиться и прислушаться...: [Нарыс] / / Там жа. № 7; Вертелишки: [Нарыс] / / Там жа. № 9; Валуны говорят... / / Там жа. № 10.

1976. Рукам работа — душе праздник / / Неман. № 3; Полесская «чаша» / / Там жа. № 6; Я — контролер: Цеховые будни / / Там жа. № 8; Квадрат 122,7 х 122,7 метра: [Нарыс] / / Там жа. № 10; Слоў высокіх падмурак / / ЛіМ. 20 жн.

1977. Хлебом единым...: Дневник помощника комбайнера / / Неман. № 3; Сельский совет / / Там жа. № 4 / Пад псеўд. А.Басучок; Живая нить / / Там жа. № 6; Хлебам адзіным...: Нарыс / / ЛіМ. 7 студз.; «Бабскія страсці»: Нарыс / / Там жа. 23 вер.; Хлеб и сталь: Очерк / / ЛГ. 16 марта; Бессменный часовой: [Рэц. на кн.: П ы с и н А. Стихи. М., 1976] / / Там жа. 30 марта; Дальше революцию нести / / Там жа. 15 июня; Во саду и в огороде / / Там жа. 19 окт.; 143 года академика / / Там жа. 28 дек.

1978. Я — кантралёр: [Нарыс] / / Вытокі. Мн.; [Рэц. на кн.: М и ф т а х о в Г. Второй колос. Мн., 1977] / / Неман. № 5; Пора идти: [Нарыс] / / Там жа. № 6; Рэзервы ці безгаспадарнасць?: Нарыс / / ЛіМ. 10 лют.; «Чырвоны трактар»: Нарыс / / Там жа. 3 ліст.; «Крестьянин стал президентом...» / / ЛГ. 25 янв.; Слово — документальной прозе / / Там жа. 1 марта / Сааўт. Т.Залатухіна; О чем поведал консерваторский рояль? / / Там жа. 23 авг.

1979. Сон у Валеўшчыне: [Нарыс] / / Беларусь. № 9; [Рэц. на кн.: П р о к ш а Л. За Добрицей речкой. М., 1978] / / Неман. № 3 / Пад псеўд. А.Басучок; Откуда ветер?: Дело о деревенской сплетне: [Нарыс] / / Там жа. № 5; Вяртанне да сябе: [Нарыс] / / ЛіМ. 17 жн.; Зоя Ивановна прекращает борьбу... / / ЛГ. 7 февр.

1980. Брыгадзірскі сынок: Нарыс-маналог / / Беларусь. № 7; Заботы комбайнера Егора Шацкого / / ЛГ. 6 авг.; Полесье помнит поэта / / Там жа. 12 нояб.

1981. Тревожное счастье / / ЛГ. 11 февр.; Долг и право / / Там жа. 22 апр. / Сааўт. Г.Грыбоўская; Свои и чужие / / Там жа. 15 июля; Как слово отзовется / / Там жа. 28 окт.

1982. Грузінскі характар / / Вечная крыніца. Мн.; Позиция: [Нарысы] / / Дружба народов. № 5; Деревенские мужчины: [Нарыс] / / Неман. № 6, 7; Грузінскі характар: Нарыс / / Полымя. № 1; Вясковыя жанчыны: Нарыс / / Там жа. № 8; Ад рэальнага факта / / ЛіМ. 19 сак.; Тонус «дружбы»: [Нарыс] / / Там жа. 3 вер.; «Цывілізацыя» называецца Дуброўка / / Там жа. 17 вер.; Чалавекахлеб: Урывак з аповесці / / Там жа. 24 снеж.; Красота земли / / ЛГ. 17 февр.

1983. Тэлефонны званок прафесара: [Нарыс] / / Беларусь. № 3; Полет мальчика: Эссе / / Неман. № 3; Увесь навідавоку: Нарыс / / Полымя. № 1; Паспорт села / / ЛГ. 9 февр.; «И посеем, и поженим...»: [Нарыс] / / Там жа. 23 марта; Атланты стоят на земле / / Там жа. 11 мая.

1984. И взошли зерна свободы / / ЛГ. 4 июля; С дальним прицелом / / Там жа. 12 сент.; Сельком: [Нарыс] / / Там жа. 24 окт.

1985. Сярод людзей: З новай кнігі / / Беларусь. № 9; Логика хозяйствования: [Нарыс] / / Наш современник. № 10; Дом на земле / / ЛГ. 17 июля; Технология «нолеводства»: [Нарыс] / / Там жа. 28 авг.; Рассвет: [Урывак з аповесці] / / Сов. Бел. 15—17 мая.

1.6.

С у ч а с н і к: Нарысы, публіцыстыка, хроніка. Мн., 1979 / Скл.

С у ч а с н і к: Нарысы, публіцыстыка, хроніка. Мн., 1980 / Скл.

И в а н Ш а м я к и н: «Смотреть далеко вперед» / / Сел. газ. 1979. 21 янв. / Зап.; «С т и х и усталости не знают...» (Гутарка з П.Панчанкам) / / ЛГ. 1980. 22 окт. / Зап.; И п а т о в а О.: «Погружаюсь в народную память» / / Там жа. 1982. 10 марта / Зап.; Л о й к о О.: «Причаститься к роднику Купалы...» / / Там жа. 1982. 23 июня / Зап.; А л е к с и е в и ч С.: Правда памяти / / Там жа. 1985. 6 марта / Зап.

2.3.

На беларускай мове. Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 274—286; К а в а л е н к а В. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 291—293; Л е в а н о в і ч Л. Чалавек і яго клопат / / Сучаснік. Мн., 1981; Л ы с е н к а А. На хвалі сучаснасці / / ЛіМ. 1977. 3 чэрв.; Я г о ж. Сучасны беларускі нарыс. Мн., 1978. С. 108—110; М а р ц і н о в і ч А. Разведка будучыні і магчымасці жанру / / Полымя. 1983. № 10; С т р а л ь ц о ў Б. Дзесятая пяцігодка ў беларускім нарысе. Мн., 1980. С. 98—105; Ч ы г р ы н а ў І. Далягляды жанру / / Чыгрынаў І. Новае ў жыцці, новае ў літаратуры. Мн., 1983. С. 224—225; Ю р э в і ч У. Праблемы праблемнага нарыса / / Полымя. 1978. № 10; Я к а в е н к а В. Твар у твар з рэчаіснасцю / / ЛіМ. 1977. 15 крас.

На рускай мове. Х м а р а В. Люди живут на земле / / Новый мир. 1984. № 10.

У.М.Ларчанка.

КАЗЛОЎ АНАТОЛЬ

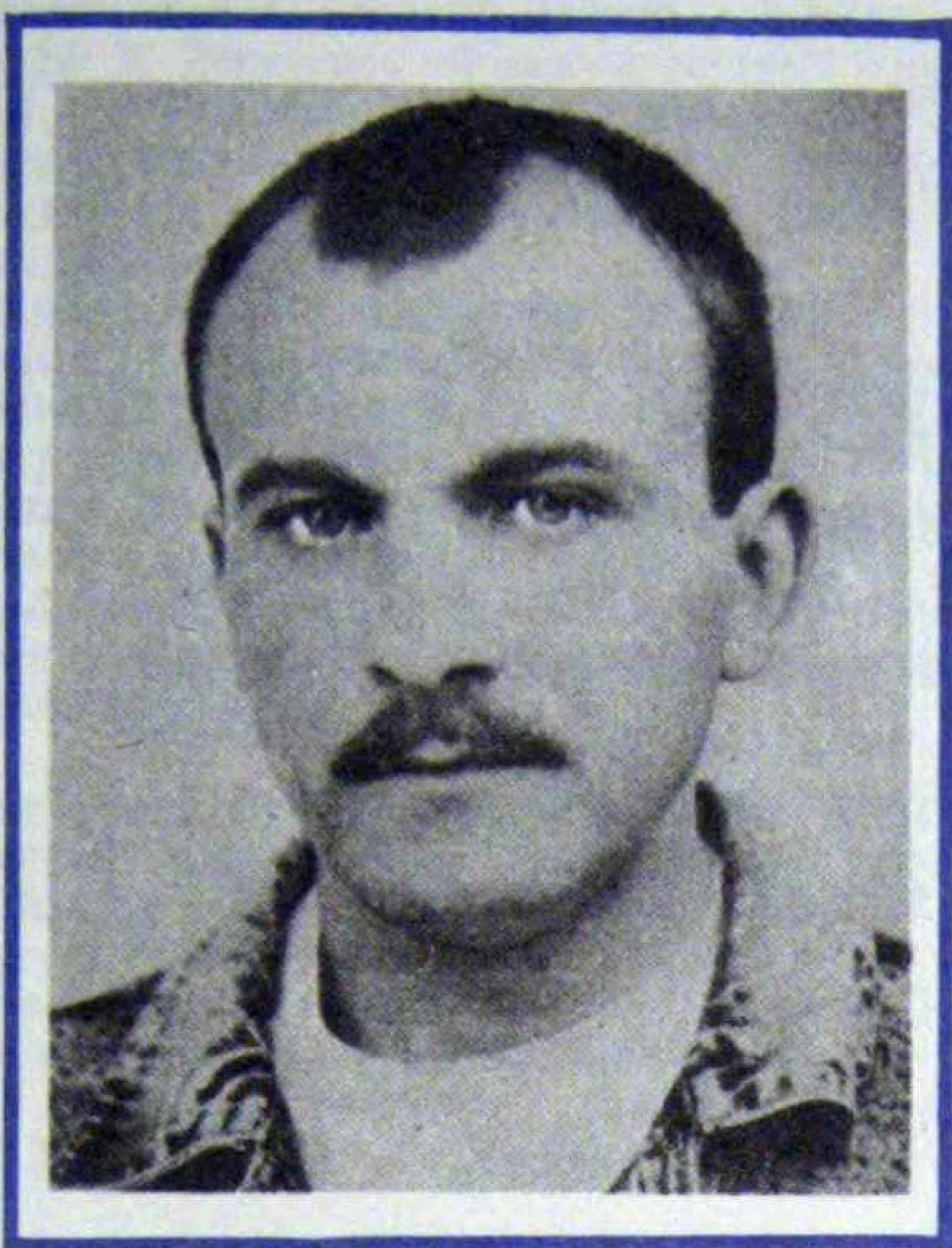

Казлоў Анатоль Сяргеевіч (н. 1.8.1962, в. Асінаўка Краснапольскага р-на Магілёўскай вобл.), празаік, літаратуразнавец. Член СП Беларусі з 1991.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Пасля заканчэння Наваельненскай СШ (1979) працаваў піянерважатым у Выдранскай васьмігадовай школе Краснапольскага р-на (1979—80). У 1980 паступіў у Гомельскі дзяржаўны універсітэт, які скончыў у 1985. Быў накіраваны карэспандэнтам Буда-Кашалёўскай раённай газ. «Авангард» (1985). Служыў у Савецкай арміі (1985—87), працаваў загадчыкам аддзела радыёінфармацыі ў Буда-Кашалёве (1987), карэспандэнтам, в.а. загадчыка аддзела лістоў Краснапольскай раённай газ. «Чырвоны Сцяг» (1988). У 1988—90 вучыўся ў аспірантуры Інстытута літаратуры АН БССР. З 1990 рэдактар аддзела публіцыстыкі часопіса «Полымя», з 1992 рэдактар аддзела прозы часопіса «Маладосць».

Першыя апавяданні і абразкі А.Казлова былі апублікаваны ў 1985. Яго апавяданні друкаваліся ў зб. «Першыя сцяжыны» (1987). Аўтар кнігі прозы «Міражы ценяў», аповесці «Адкуль з'явіліся Яны» (1992). Героі А.Казлова — людзі з іх паўсядзённымі турботамі, побач з якімі дзейнічаюць ведзьмары, пярэваратні, русалкі, нявінна загубленыя маладыя душы. Яго творы — сплаў рэалістычнага, зямнога і легендарнага, містычнага.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Першыя сцяжыны. Мн., 1987 / У сааўт.

Міражы ценяў: Апавяданні. Мн., 1990.

1.3.

1985. Абразкі: Суцяшальніца; Крыўда; Ікаўка, мяцеліца і Сяргейка // ЛіМ. 29 сак.; Перад парогам: Апавяданне // Чырв. змена. 9 крас.

Т.М.Махнач.

КАЗЛОЎСКІ ВІКТАР

Казлоўскі Віктар (Вінцэсь, Вінцусь) Іванавіч [крыпт.: В.К.; 24.8(6.9).1905, в. Мрочкі Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Уздзенскі р-н Мінскай вобл. — 24.2.1975, там жа], паэт.

З сялянскай сям'і. Скончыў Капыльскую сямігодку (1924), Белпедтэхнікум (1927), літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педагагічнага факультэта БДУ (1931). Працаваў у рэдакцыях газет і часопісаў, Беларускім дзяржаўным выдавецтве, кансультантам у апараце Саюза пісьменнікаў БССР. Да вясны 1935 В.Казлоўскі быў карэспандэнтам «Звязды». Палітычная падазронасць 30-х г., боязь рэпрэсій прывялі да таго, што ён захварэў на невылечную душэўную хваробу, якая ўжо не адпусціла паэта. Жыў у роднай вёсцы пад апекай сваякоў.

Першыя публікацыі вершаў В.Казлоўскага з'явіліся ў 1925 (газета «Савецкая Беларусь»). Потым яны змяшчаліся ў часопісах «Маладняк», «Чырвоны сейбіт», «Узвышша», «Полымя». У 1932 выйшлі з друку некалькі кніг паэзіі В.Казлоўскага («Музыка працы», «Слова аб юнай краіне», паэма «Рахіль»), якія не вельмі прыхільна сустрэла беларуская крытыка. Вершы першай кнігі адзін з рэцэнзентаў назваў «нашаніўскім пустазвонствам». Паэта абвінавачвалі ў залішняй метафарычнай ускладнёнасці, у абсалютызацыі чыста фармальных пошукаў. На фоне «пралеткультаўскай паэзіі», паэзіі «ўдарнікаў» вершы В.Казлоўскага сапраўды вылучаліся адмысловай вобразнасцю, багаццем рытму і паэтычнага сінтаксісу, нечаканымі сакавітымі рыфмамі (спрыты — арбіту, чуваць — трава, бронзы — пагрозы, ірвецца — павецьцю, ганьбы — вам бы). Ён смела карыстаўся асанансными рыфмамі (шторм — прастора, атак — Хрыста), будаваў свае вершы «весніцамі». Высокая паэтычная культура вершаў В.Казлоўскага спалучалася з тэматыкай сацыялістычнага будаўніцтва («Будуецца мост», «Тачачнік» і інш.), канкрэтыка дэталяў — з іх метафарычнай афарбоўкай, рытмічная напружанасць — з нязвыклым графічным размеркаваннем радкоў («Дрывасек»). Вершы паэта, як правіла, доўгія, шматчасткавыя, але нельга сказаць, што яны кампазіцыйна рыхлыя, расцягнутыя. В.Казлоўскі займаўся таксама перакладамі з рускай і польскай моў.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Музыка працы: Паэзія. Мн., 1932. Рэц.: М.Б. Пад знакам напышлівага пустазвонства // Заклік. 1933. № 2.

Рахіль: Ліра-паэма. Мн., 1932.

Слова аб юнай краіне: Вершы. Мн., 1932. Рэц.: Палескі Я., Гайшун П., Хмель Я. Халтурнае слова аб юнай краіне // ЛіМ. 1932. 24 ліп.

1.3.

1925. На даліне: [Верш] // Сав. Бел. 19 ліст.; Да сонца: [Верш] // Там жа. 29 ліст.

1926. «Толькі выйду я з плугам на поле...»: [Верш] // Маладняк. № 10; Дзесьці там, над ракой за палянкай: [Верш] // Чырв. сейбіт. № 4; У вёску: [Верш] // // Сав. Бел. 18 крас.; «Закружылася лісце бяроз...»: [Верш] // Там жа. 19 вер.

1927. «Гаварылі соснам, гаварылі клёны...»: [Верш] // Сав. Бел. 2 крас.; «...Выбегу на поплаў — шалясціць трава...»: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.

1928. Паход: [Вершы] // Маладняк. № 4; «Я стаяў ля ракі...»: [Верш] // Там жа. № 8; Дзве песні: [Верш] // Чырв. змена. 7 ліст.; Тачачнік: [Верш] // Там жа. 12 снеж.

1929. У Крыме: [Верш] // Маладняк. № 9; Слова аб юнай краіне: [Верш] // Там жа. № 11—12.

1930. Абвяшчаю я свой прыгавор: [Верш] // Узвышша. № 9—10.

1931. Я — сын рэспублікі: [Верш] // // Маладняк. № 3; Рахіль: Паэма // Полымя. № 6—7; Будуецца мост; Радыёопера: [Вершы] // Узвышша. № 4; Помняцца нам расстраляныя дні: [Верш] // Там жа. № 5; Збожжам запахла зямля: [Верш] // Там жа. № 8.

1934. Прадзільшчыца Таня: (Нарыс) / / Работніца і калгасніца Бел. № 1; Дзяўчына з Віленшчыны: (Нарыс) / / Там жа. № 2; Тры таварышкі: Апавяданне / / Там жа. № 22, 24; Жніво: [Верш] / / Піянер Бел. 12 жн.

1935. А помніш водблескі штыка?: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 7; Жнівень; «Я такую музыку адчуў...»: [Вершы] / / Там жа. № 9; Мая Рдзіма: [Верш] / / Звязда. 15 студз.; На смерць т. Куйбышава: [Верш] / / ЛіМ. 31 студз.; На сонцы бліскалі клінкі: [Верш] / / Піянер Бел. 11 ліп.

1936. Крутатола; Крохкі снежань: [Вершы] / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Прыйдзем да прараба; Пазваць маіх равесніц; Няхай накідка змокла...: [Вершы] / / Там жа. № 2.

1938. Развітанне: [Верш] / / Чырв. змена. 14 ліст.

1961. Абвяшчаю я свой прыгавор: [Верш] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2.

1971. Мая праца і трывога: (Урывак): [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.

1.4.

1934. С в я т л о ў М. Вершы пра Маскву: Над Масквой; Пад Масквой; Уночы; Негр у Маскве / З рус. / / ЛіМ. 31 студз.; І с а к о ў с к і М. Раніца ў калгасе: [Верш] / З рус. / / Там жа. 28 лют.; К а в а л ь с к і У. Чырвоная Бярэзіна: (Песня конніка): [Верш] / З пол. / / Там жа. 12 ліп.; Г у с е ў В. Імкненне да палёту: Урывак з «Песні курсантаў» / З рус. / / Там жа. 30 ліст.; М і х а л к о ў С. Марш эскадрыллі: [Верш] / З рус. / / Піянер Бел. 18 жн.; Г у с е ў В. Сад: [Верш] / З рус. / / Там жа. 23 кастр.

1935. К а в а л ь с к і В. Чырвоная Бярэзіна: (Песня конніка) / З пол. / / Атака. Мн. Альм. 2; Ш а р а п а ў А. Дзве сустрэчы: [Верш] / З рус. / / Атака. Мн. Альманах 3; Ф і к с і н С. Перадавы пост; Камашы; З выступлення калгасніка Тодара Мураўёва; К у р д а ў С. Жанчына не жывёла; Д в а р э ц к і Д. Калгасны паэт: [Вершы] / З рус. / / Паэты Заходняй вобласці. Мн.; С а д о ў с к і Е. Машыністы: Апавяданне / З рус. / / Полымя рэвалюцыі. № 9.

1936. Г а л о в і н М. Кавалерыйская; С і н а к і Ф. Пра каня; З а п а д а ў А. Ездавы; С а в е л ь е ў А. Мой друг; А . Б . Конь: [Вершы]; А с е е ў Н. Першая конная: [Песня] / З рус. / / Аб кані і конніку. Мн.; У т к і н І. Налёт; Курган: [Вершы] / З рус. / / Анталогія рускай савецкай паэзіі. Мн.

2.3.

На беларускай мове. К у н і ц к і С. Змагацца за якасць кожнага слова мастацкай літаратуры / / ЛіМ. 1934. 6 крас.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ш у ш к е в і ч С. [Біябібліяграфічная нататка да 80-годдзя з дня нараджэння] / / Полымя. 1985. № 9.

На рускай мове. К и с е л е в В. Край творческий / / Киселев В. На истоках неманских. Мн., 1985. С. 72—73.

З.У.Драздова.

КАЗЫРА ЛЕАНІД

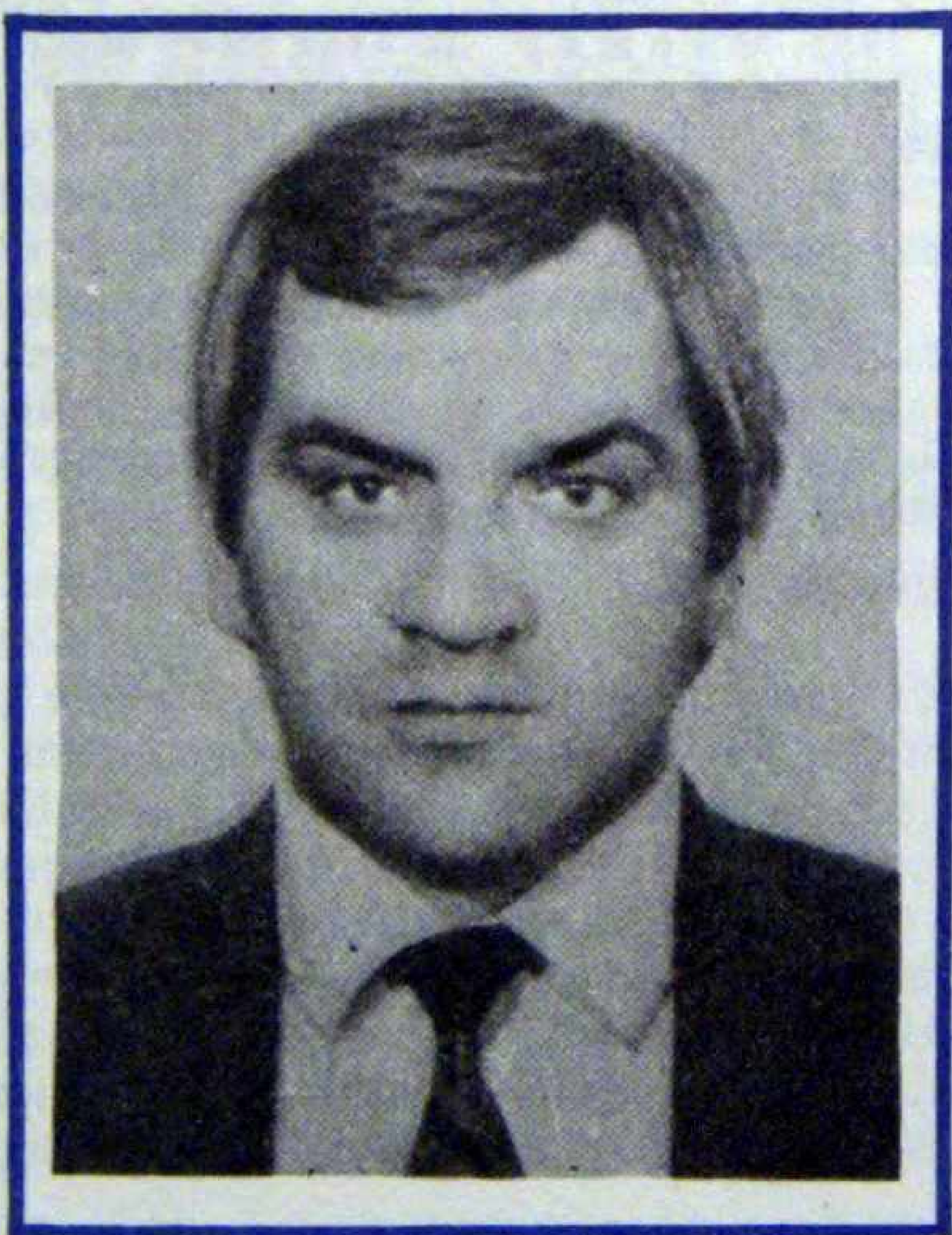

Казыра Леанід Аляксеевіч (н. 12.11.1949, в. Негрымава Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл.), крытык, перакладчык. Член СП Беларусі з 1986.

З сялянскай сям'і. Пасля заканчэння Навагрудскай сярэдняй школы № 1 (1966) Л.Казыра працаваў слесарам у Навагрудскім раённым аб'яднанні «Сельгастэхніка». У 1967—72 вучыўся на перакладчыцкім факультэце Мінскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута замежных моў. Працаваў перакладчыкам у навуковых установах Мінска (1972—73) і Масквы (1973—76). Служыў у Савецкай арміі (1976—77). Потым амаль год быў перакладчыкам бюро «Замежтэхдапамога» пры Мінскім электратэхнічным заводзе. З 1978 супрацоўнік Інстытута літаратуры АН Беларусі. Займаецца даследаваннем беларуска-заходнееўрапейскіх літаратурных сувязей, вывучэннем пытанняў беларускага мастацкага перакладу.

Першыя публікацыі Л.Казыры з'явіліся ў газеце «Літаратура і мастацтва» (1979). У асноўным выступаў у друку з артыкуламі па пытаннях папулярызацыі і распаўсюджвання беларускай літаратуры ў свеце. Шэраг матэрыялаў Л.Казыры прысвечаны пытанням літаратурных узаемасувязей і мастацкага перакладу (творчасць Р.Бёрнса, П.Верлена на бе-

ларускай мове, Я.Купала — перакладчык «Інтэрнацыянала» і інш.). Яны надрукаваны ў газетах «Літаратура і мастацтва», «Голас Радзімы», у зборніку «Далягляды — 84» і інш. Пераклаў на беларускую мову некаторыя творы Ф.Марыяка, А.Маруа, М.Друона, Ф.Саган, М.Эмэ і іншых французскіх пісьменнікаў. Складальнік, аўтар прадмовы і адзін з перакладчыкаў анталагічнага зборніка «Французская навела XX стагоддзя».

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Беларуская савецкая літаратура за мяжой. Мн., 1988 / У сааўт.

1.3.

1979. Кнігапіс: [Рэц. на кн.: Č e m e r i t s k i V., G o l e n č e n k o H., C h m a t o v V. Francysk Skoryna. Paris, 1979] // ЛіМ. 8 чэрв.; Быць камертонам часу // Там жа. 22 чэрв.

1980. Беларуская літаратура і мова ў адлюстраванні часопісам « Revue des études slaves» // Белороссика: Книговедение, источники, библиография. Мн.; Беларускае слова ў Францыі // Голас Радзімы. 7 жн.; Добра, ды не ўсё...: [Рэц. на кн.: Н і к і ф а р о в і ч В. Дарогі ў шырокі свет. Мн., 1979] // ЛіМ. 28 ліст.

1981. «Даляглядам» — глядзець далей // ЛіМ. 1 ліст. / Сааўт. М.Кенька.

1982. [Прадмова да навелы А.Маруа «Жыццё людзей»] // Далягляды. Мн.; [Прадмова] // Жубер Ж. Чалавек сярод пяску: Раман / Пер. А.Жук. Мн.; Беларускі па духу і сродках выяўлення // Голас Радзімы. 7 студз.; Янка Купала — перакладчык «Інтэрнацыянала» // Там жа. 16 чэрв.; Купала на радзіме Шэкспіра // ЛіМ. 22 кастр.

1983. IX Міжнародны з'езд славістаў // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 6; Расширение горизонта: [Рэц. на кн.: Д а л я г л я д ы . Мн., 1982] // Неман. № 9; «І нясе яна свету свой дар...» // Голас Радзімы. 14 крас.; Сустрэча з камісарам Мегрэ: [Рэц. на кн.: С і м е н о н Ж. Першая справа Мегрэ. Мн., 1982] // ЛіМ. 11 сак.; На мове Верлена // Там жа. 13 мая; Беларусь на старонках «Савецкай літаратуры» // Там жа. 30 снеж.

1984. Поль Верлен на беларускай мове; Урокі Багдановіча // Далягляды. Мн.; Что ответил бы ты? // Век XX и мир. № 4 / Сааўт. В.Жыбуль; Чтобы наши усилия были созвучны тревоге сегодняшнего дня // Вопр. лит. № 4 / Сааўт. В.Жыбуль; З любоўю да Роберта Бёрнса // ЛіМ. 11 мая; [Уступнае слова да перакладу навелы А.Вюрмсэра «Маўчанне»] // Там жа. 27 ліп.; Раскрыць душу твора // Там жа. 16 ліст.

1985. Анкета для «военных» писателей и критиков // Литература о войне и проблемы века. Мн. / Сааўт. В.Жыбуль; Ад перакладчыка // Марыяк Ф. Тэрэза Дэскейру; Клубок гадзюк. Мн.; Пераклады, ацэнкі і ўспрыняцце творчай спадчыны Я.Коласа ў Вялікабрытаніі // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн.; Пра Коласа і Купалу — усяму свету: [Рэц. на кн.: Н а у м е н к о И. Творчество Янки Купалы и Якуба Коласа в контексте славянских литератур. Мн., 1985] // Голас Радзімы. 28 сак.; Замежнаму чатачу пра Купалу і Коласа // ЛіМ. 5 крас.; Почырк майстра // Там жа. 17 мая; [Уступнае слова да перакладу вершаў Р.Бёрнса] // Там жа. 5 ліп.; [Уступнае слова да перакладу ўрыўка з рамана Ф.Марыяка «Клубок гадзюк»] // Там жа. 18 кастр.

1.4.

М а р ы я к Ф. Тэрэза Дэскейру; Клубок гадзюк: Раманы / З фр. Мн., 1985.

1982. М а р у а А. Жыццё людзей: [Навела] / З фр. // Далягляды. Мн.

1983. Э ш э М. Назад; Д р у о н М. Начны патруль; С а г а н Ф. Італьянскае неба: [Навелы] / З фр. // Далягляды. Мн.; К л а в е л ь Б. Бізун: Навела / З фр. // ЛіМ. 23 вер.

1984. В ю р м с э р А. Маўчанне: (Навела) / З фр. // ЛіМ. 27 ліп.

1985. М а р ы я к Ф. «Так хачу верыць...»: [Урывак з рамана «Клубок гадзюк»] / З фр. // ЛіМ. 18 кастр.

1.6.

С в и т я з ь — Світязь: Альманах библиофилов Белоруссии. Мн., 1989 / Скл.

Ф р а н ц у з с к а я навела XX стагоддзя. Мн., 1992 / Скл.

Б е л а р у с к а я літаратура — у Вялікабрытаніі: [Інтэрв'ю з А.Макміліным] // Беларусь. 1982. № 8 / Зап.

В.І.Козіч.

КАЗЬКО ВІКТАР

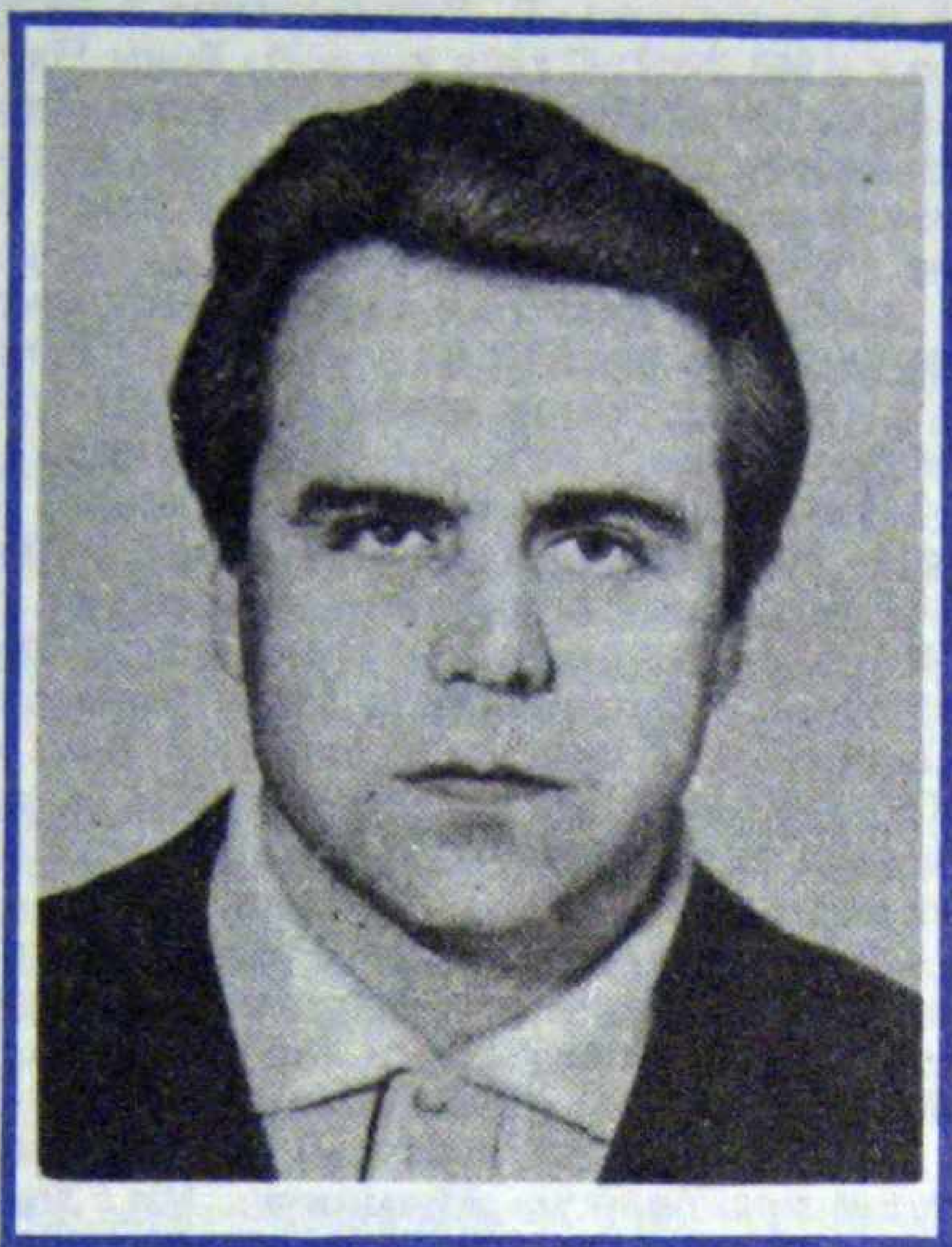

Казько Віктар Апанасавіч (н. 23.4.1940, г. Калінкавічы Гомельскай вобл), празаік. Член СП Беларусі з 1973. Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола (1977, за кнігу «Добры дзень і бывай»), Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Коласа (1982, за аповесць «Суд у слабадзе»). Піша на беларускай і рускай мовах.

З сям'і рабочага. У гады Вялікай Айчыннай вайны ад выбуху бомбы загінула маці, замерзла маленькая сястрычка. Выхоўваўся В.Казько ў Вільчанскім і Хойніцкім дзіцячых дамах на Палессі. Пасля сканчэння ў 1956 васьмі класаў вучобу працягваў у Кемераўскім горным індустрыяльным тэхнікуме. Потым працаваў у шахце, у геолагаразведцы. З 1962 звязаў свой лёс з журналістыкай: быў загадчыкам аддзела прамысловасці таштагольскай гарадской газеты «Красная Шория», літсупрацоўнікам абласной газеты «Комсомолец Кузбасса», карэспандэнтам абласнога радыё. У 1970 скончыў завочнае аддзяленне Літаратурнага інстытута імя А.М.Горкага. Праз год пераехаў у Мінск. З 1971 В.Казько літсупрацоўнік газет «Чырвоная змена», «Советская Белоруссия», у 1973—76 — часопіса «Неман». З 1976 на творчай рабоце. У 1985—88 сакратар Саюза пісьменнікаў БССР. З 1988 зноў на творчай рабоце.

В.Казько адзін з вядучых беларускіх празаікаў сярэдняга пакалення. Друкавацца пачаў у газеце «Красная Шория» (апавяданне «Халімон», нарысы, карэспандэнцыі не выяўлены). У беларускім друку выступае з 1971. Творчасць В.Казько мае ярка выражаную аўтабіяграфічную аснову. Ён адзін з першых у беларускай і савецкай прозе паказаў вайну праз прызму ўспрыняцця дзіцяці («Суд у Слабадзе»). Трагічныя падзеі вайны, якія захаваліся ў дзіцячай свядомасці, сталі сюжэтна-кампазіцыйным, сэнсавым, этычным цэнтрам аповесцей пісьменніка. Яны абумовілі розныя планы апавядання — ваеннае мінулае, жорсткія траўмы, якія былі нанесены дзіцячай душы, цяжкае станаўленне юнака, імкненне пераадолець невыносны цяжар страшэнных успамінаў. Значную ўвагу В.Казько ўдзяляе экалагічным праблемам: выступае не толькі за чысціню прыроды, але і за чысціню чалавечых адносін, мар, ідэалаў. Гібель прыроды, варварскія адносіны да яе знішчаюць нешта чалавечае ў самім чалавеку («Цвіце на Палессі груша», «Неруш»). Своеасаблівым падагульненнем творчых пошукаў В.Казько 70—80-х стаў раман «Хроніка дзетдомаўскага саду» (1987), у якім спалучаны найбольш значныя дасягненні пісьменніка ў распрацоўцы тэмы вайны і ўзаемадзеяння з прыродай. Напісаў аповесці «Но пасаран» («Полымя». 1990. № 4), «Выратуй і памілуй нас, чорны бусел» («Полымя». 1991. № 9). Творам В.Казько ўласцівы драматызм, пераканаўчасць, псіхалагічнае заглыбленне. Вобразы, створаныя мастаком, набываюць сімвалічна-алегарычны сэнс, адкрытую публіцыстычнасць, філасафічнасць. Яго творы былі экранізаваны на кінастудыі «Беларусьфільм» («Паводка», «Сад», «Судны дзень»), перакладаліся на многія мовы.

Жыве ў Мінску.

І.Ф.Штэйнер.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1990. Т. 1. Неруш: Раман; Апавяданні. Т. 2. Хроніка дзетдомаўскага саду: Раман; Цвіце на Палессі груша: Аповесць.

1.2.

Високосный год: Повесть. Мн., 1974. Рэц.: Егоренкова Г. Тридцать лет спустя // Сов. Бел. 1975. 5 июля; Кучар А. Дыялог з самім сабой // Полымя. 1975. № 7.

Здравствуй и прощай: Повести. М., 1976. Рэц.: Вигилянский В. Диалог с собой // Лит. обозрение. 1978. № 6; Егарэнкава Г. Хто ты ў сваім доме? // Полымя. 1977. № 12; Лысенко А. На пути самообретения // Неман. 1977. № 8; Tridorov E. // Sov. Lit. 1978. N 10.

Две повести. Мн., 1977. Рэц.: Вигилянский В. Диалог с собой // Лит. обозрение. 1978. № 6; Егоренкова Г. И убояться простоты // Сов. Бел. 1977. 16 сент.; Мушынскі М. Калі настае час выбару // ЛіМ. 1977. 15 ліп.

Суд у Слабадзе: Аповесць і апавяданні. Мн., 1978. Рэц.: Егоренкова Г. Духовная память народа //

Сов. Бел. 1979. 17 июня; Л е ц к а Я. Вайна стукае ў сэрца / / Полымя. 1979. № 11; М а р у д з і ч Л. Калька не ўпільнаваў сонца / / Віцеб. рабочы. 1979. 14 ліп.; М а р ц і н о в і ч А. Яе вялікасць праўда / / Маладосць. 1979. № 8; С м ы к о ў с к а я В. Суд памяці / / ЛіМ. 1979. 10 жн.; Т ы ч ы н а М. Никогда не забудем / / Сел. газ. 1979. 3 окт.

Колесом дорога: Роман. М., 1983.

Неруш: Раман. Мн., 1983. Рэц.: Ж у к І. Час і род / / Маладосць. 1984. № 3; Ж у р а ў л ё ў В. Не стамляйцеся ствараць самога сябе / / Полымя. 1984. № 2.

Здравствуй и прощай: Повесть. Мн., 1986. (Б-ка юношества).

Хроніка дзетдомаўскага сада: Раман. Мн., 1987.

Неруш: Раман; Суд у Слабадзе: Аповесць. Мн., 1991.

1.3.

1971. Три новеллы: В паводок; Лекся берет «верхушку»; Дождь на картошку / / Неман. № 8; Памяць: [Нарыс] / / Чырв. змена. 26 кастр.

1972. Звезда на земле: [Нарыс] / / Неман. № 8; Високосный год: Повесть / / Новый мир. № 9—10. Рэц.: С а в е л и ч е в А. За все в ответе / / Неман. 1973. № 8; Высакосны год: Урывак з аповесці / / Работніца і сялянка. № 10; Бацька: [Нарыс] / / Чырв. змена. 2 лют.; Вытокі агню: Нарыс / / Там жа. 14 сак.; На густ і на колер: [Нарыс] / / Там жа. 23 крас.; «...Толькі ў барацьбе»: [Нарыс] / / Там жа. 9 мая; Што значыць быць «дазорным» пяцігодкі?: Нататкі / / Там жа. 15 чэрв.; Камандзіроўка ў чужое жыццё: [Нарыс] / / Там жа. 5 снеж.

1973. Багатая пара: Сяргею Грахоўскаму — 60 год / / Голас Радзімы. № 41; Темный лес, тайга густая: Повесть / / Неман. № 5. Рэц.: Е г а р э н к а в а Г. Гарызонты жыцця / / Чырв. змена. 1973. 11 вер.; По кольцу, асфальтом и просёлками / / Неман. № 11; ... Оркестр играл марш: [Нарыс] / / Сов. Бел. 31 марта; Все песни в гости к нам / / Там жа. 3 июня; Барьеры профессии / / Там жа. 6 июля; За горами, за долами... / / Там жа. 22 авг.; Богатая пора / / Там жа. 25 сент.; На правом фланге / / Там жа. 27 нояб.; Трудными тропами жизни / / Там жа. 26 дек.

1974. Здравствуй и прощай: Повесть / / Неман. № 11, 12. Рэц.: Е г а р э н к а в а Г. Ціхан Ігрешын і іншыя / / ЛіМ. 1975. 13 чэрв.; Халімон: Навела / / ЛіМ. 15 лют.

1975. Хлопчыкі і конь: Апавяданне / / Вясёлка. № 6; Повесть о беспризорной любви / / Неман. № 6, 7; Дождь на картошку: Рассказ / / Рабочая смена. № 8.

1976. Сирена: Рассказ / / Мы — молодые. М.; Неман. № 5; Мать: Рассказ / / Знамя юности. 12 мая.

1977. Зорка на зямлі: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Два апавяданні: Наждак Маруда; Лiтары на мармуры / / Полымя. № 1; «Пра што не магу не пісаць» / / ЛіМ. 7 студз.; Каб надзея была недарэмнай: [Інтэрв'ю] / / Чырв. змена. 13 снеж.

1978. Знакомые / / Дружба народов. № 12; Цвіце на Палессі груша: Аповесць / / Маладосць. № 8; Хлопец з вёскі Белае: [Нарыс] / / Там жа. № 12; Современная белорусская проза: Герой и время / / Неман. № 12 / У сааўт.; Суд у Слабадзе: Аповесць / / Полымя. № 1, 2. Рэц.: Л о к у н В. Цяжкая праўда вайны / / ЛіМ. 1978. 5 мая; Надзейнасць сонца: Да 150-годдзя з дня нарадж. Л.М.Талстога / / Полымя. № 9; Домик с белыми окнами / / Сов. Бел. 18 июня; Бегу и возвращаюсь: Земля, с которой вместе рос / / Там жа. 19 нояб.

1979. Хлопец з вёскі Белае: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Не пухам будзе вам і зямля / / Голас Радзімы. 22 сак.; Послеполуденная новелла / / Знамя юности. 16 авг.

1980. Надзейнасць сонца / / Леў Талстой і Беларусь. Мн.; Окіць на бусліка: Літ. эцюд / / Беларусь. № 6; Сымонка на поўдні: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 6; Возврата нет: [Рэц. на кн.: Г и г е в и ч В. Дом, куда возвращаемся. М., 1979] / / Неман. 1980. № 3; Двое ў студзені: Апавяданне / / ЛіМ. 17 кастр.; «Сказаць сваё слова пра радасць і боль сучасніка»: [Інтэрв'ю] / Зап. В.Шчэціна / / Чырв. змена. 25 снеж.

1981. Хлопчыкі і конь: [Апавяданне] / / Вясёлка. Мн.; Слово в дорогу / / Неман. № 6; Неруш: Раман / / Полымя. № 5—7. Рэц.: А й з е н ш т а т Г. Усе мы — дзеці зямлі / / Чырв. змена. 1981. 24 кастр.; Е г о р е н к о в а Г. Возвращение в будущее / / Неман. 1983. № 2; С т а н ю т а А. Вочы Палесся / / ЛіМ. 1981. 11 вер.; Природа верит доброте: [Інтэрв'ю] / Зап. В.Добкін / / Комс. правда. 16 окт.; «Мы родам з дзяцінства»: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Левін / / Чырв. змена. 11 чэрв.

1982. Что дает нам сегодня память о войне? / / Дружба народов. № 5 / У сааўт.; [Рэц. на кн.: Д у д а р е в А. Святая птица. М., 1981] / / Новый мир. № 10; Дорога к себе / / Правда 8 дек.

1983. Хлопчыкі і конь: [Апавяданне] / / Вяснянка. Мн.; Цепочка памяти: [Інтэрв'ю] / Зап. М.Тычына / / Вопр. лит. № 5; Род наш чалавечы...: [Рэц. на кн.: Ж у к А. Паляванне на Апошняга Жураўля. Мн., 1982] / / Полымя. № 8; Міны ўзрываюцца і сёння: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Стулава / / Вяч. Мінск. 8 лют.; Каб бярозавік быў салодкі / / ЛіМ. 4 лют.; Каб жыта сеяць і жаць яго... / / Там жа. 3 чэрв.; Когда наступает радуница... / / ЛГ. 27 июля.

1984. Абуджэнне памяці / / Сучаснік. Мн.; Беларусь. № 7; Мальчик с лебедем: На морально-этич. темы: Беседа с писателями А.Адамовичем и В.Козько / Зап. С.Ваганов / / ЛГ. 18 июля.

1985. Літары на мармуры: [Апавяданне] / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Наждак Маруда: [Апавяданне] / / Твой зорны час. Мн.; Разгром фашизма и освобождение народов Европы — в литературах социалистических стран: К 40-летию Победы. Междунар. «круглый стол» / / Вопр. лит. № 1; «Мы похожи во времени...»: Диалог с бел. прозаиком ведет Н.Игрунова / / Дружба народов. № 5; Наша память: О мире и войне: Беседа с писателем В.Козько и режиссером В.Дашуком / Зап. Н.Коняев / / Студ. меридиан. № 5; На месячных сцежках: [Урывак з рамана «Хроніка дзетдомаўскага сада»] / / Звязда. 7—9 жн.; Зграя: [Урывак з рамана «Хроніка дзетдомаўскага сада»] / / ЛіМ. 27 вер.

1.5.

На балгарскую мову. Високосна година; Цьфти круша: Повест. Пловдив, 1980.

Съдният ден: Повест / Прев. И.Николов. Пловдив, 1984. Рэц.: Н і к і ф а р о в і ч В. / / ЛіМ. 1984. 7 снеж.

На беларускую мову. Хлопчыкі і конь: [Апавяданне] / Пер. з рус. Л. Прокша / / Вясёлка. 1975. № 6; Юшка з харыуса: [Апавяданне] / Пер. з рус. У.Паўлаў / / Там жа. 1976. № 6; Кактус Калупаевіч: [Апавяданне] / Пер. з рус. Ю. Свірка / / ЛіМ. 1977. 29 крас.

На венгерскую мову. Az itélet Napja / F. J. Gálvölgyi. Budapest, 1981. Рэц.: П ю ш к і І. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 23 ліп.

На латышскую мову. Tiesa Slabada: Stasts / Atdz. T. Rullis. Riga, 1982.

Starku negals: Fragments no romana «Pirmatniba» / Atdz. T. Rullis / / Cina. 1984. 16 sept.

На літоўскую мову. Potvynis: Apsakymas / Vert. J. Buitkus / / Nemunas. 1974. Nr 6; Tekelas Maruda: Apsakymas / Vert. J. Lingys / / Nemunas. 1978. Nr 10.

На рускую мову. Судный день: Повести / Пер. авт. Мн., 1979. Рэц.: С к а л ь с к і Б. Кнігапіс / / ЛіМ. 1979. 3 жн.

Судный день: Повести / Пер. авт. М., 1982. Рэц.: М і х а л е в і ч Д. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 10 вер.

Хроника детдомовского сада: Роман / Пер. авт. М., 1987.

Судный день: Повести / Пер. авт. М., 1988. (Б-ка юношества).

Судный день: Повесть / Пер. авт. / / Дружба народов. 1977. № 12. Рэц.: Б р ы л ь Я. «Он строгий к правде» / / Новый мир. 1978. № 10; Наждак Маруда: Рассказ / Пер. В.Сидоренко / / Созвездие. М., 1978; Наждак Маруда; Буквы на мраморе: [Апавяданні] / Пер. авт. / / Неман. 1978. № 6; Цветет на Полесье груша: Повесть / Пер. авт. / / Дружба народов. 1979. № 6. Рэц.: Л е б е д е в А. Немая речь / / Лит. обозрение. 1980. № 10; Ш к л о в с к и й Е. Служба авторского

контроля // Там жа. 1982. № 7; Наждак Маруда: [Апавяданне] / Пер. авт. // Березы на шляху. М., 1980; Колесом дорога: Роман / Пер. авт. // Дружба народов. 1982. № 7—9. Рэц.: Е г о р е н к о в а Г. Возвращение в будущее // Неман. 1983. № 2; К о н д р а т о в и ч А. Тревога тревог // ЛГ. 1983. 30 марта; С т а н ю т а А. Посеешь ветер // Лит. обозрение. 1983. № 4.

На ўкраінскую мову. Неруш: Роман / Пер. В.Забаштанськbкий. К., 1986.

Високосний рік: [Урывак з аповесці] // Кіровогр. правда. 1972. 10 груд.; Наждак Маруда: Оповідання / Пер. В.Сидоренко // Сузір'я. К., 1978. Вип. 12; Дмитрику сниться мама: [Урывак з аповесці «Высакосны год»] / Пер. Г.Столярчук // Комс. зірка. 1979. 9, 26 трав.; Сирена: [Апавяданне] / Пер. Т.Барвінська // Рідня. К., 1980; Цвіте на Поліссі груша: Аповесць / Пер. Г.Вігурська // Сучасна білоруська повість. К., 1984.

На чувашскую мову. Наждак Маруда: Калав / В.Игнатьев кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Soudný den / Přel. M. Večerová. Praha, 1980. Рэц.: В і ш н е ў с к і А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 28 жн.

Kvete hrušeň na Polesí / Přel. M. Večerová. Praha, 1983.

На эстонскую мову. Kohtupaev / Tlk. V. Villandi. Tallinn, 1982; Kodutee / Tlk. M. Maksing // Sade. 1984. 18. Jaan.

1.6.

М а с л ю к В. Разговор после спектакля // Сов. Бел. 1985. 14 нояб. / Зап.

2.1

На рускай мове. Л а у р е а т ы премии Ленинского комсомола в области литературы 1966—1987 гг. (Рекомендат. указатель лит.). Челябинск, 1987.

2.2.

На рускай мове. К о з е й к о А. Проблемы взаимоотношений человека и природы в современной белорусской прозе: (И.Пташников, В.Козько, В.Карамазов): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1987.

К о р е н ь Л. Некоторые особенности психологического анализа в белорусской военной прозе 70—80-х годов: (На материале творчества В.Быкова, А.Адамовича, В.Козько): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1985.

С у д ь е в а Н. Проблема личности в белорусской прозе конца 70-х — начала 80-х годов: (На материале произведений В.Адамчика, В.Козько, В.Карамазова): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1988.

2.3.

На балгарскай мове. К ъ н е в а П. Войната на Виктор Козко // Козко В. Високосна година; Цъфти круша: Повест. Пловдив, 1980.

На беларускай мове. А д а м о в і ч А. Пра вайну і пра мір // Вобраз—81. Мн., 1981; А н і с к о в і ч У. З вераю ў чалавека // Голас Радзімы. 1978. 19 студз.; Я г о ж. Трывалае карэнне // ЛіМ. 1981. 19 чэрв.; А н о п Л. Калі ты не адзін... // Голас Радзімы. 1973. № 13; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 183—184, 311—312; Б е р а с ц е н ь С. Кароткае лета Колькі Лецечкі // ЛіМ. 1985. 6 снеж.; Б е ч ы к В. Прад высокаю красою... Мн., 1984. С. 224—226; Я г о ж. Сакавіцкія пісьмы // ЛіМ. 1978. 31 сак.; Б о н д а р а в а Е. І прарастуць галінкі садам... // Чырв. змена. 1983. 19 ліст.; Б р ы л ь Я. «Ён — строгі да праўды» // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4. С. 478—482; Б у г а ё ў Д. Пра сучасную прозу: (Суб'ектыўныя нататкі) // Бугаёў Д. Чалавечнасць. Мн., 1985. С. 112—115; В а с і л е ў с к а я Г. Віктар Казько: далёкае — блізкае // Наст. газ. 1980. 1 студз.; В а с ю ч э н к а П. Вайна і дзяцінства ў творчасці В.Казько // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 1; Я г о ж. Вачамі дзяцінства // Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Г а р д з і ц к і А. Прэміі юбілейнага: Лаўрэаты дзярж. прэмій БССР у галіне літаратуры // Беларусь. 1983. № 3; Г у р э в і ч Э. Пафас гераізму: Сучасная савецкая проза аб Вялікай Айчыннай вайне. Мн., 1979. С. 35—36, 115, 193—195; Д а н і л е н к а М. Паводка // Гомел. праўда. 1981. 20 лют.; Д а ш к е в і ч С. Праўдзіва, усхвалявана // ЛіМ. 1978. 20 студз.; Д з ю б а й л а П. Герой, час падрахункаў і выбару // Полымя. 1983. № 3; Я г о ж. Наш сучаснік — у жыцці і літаратуры. Мн., 1984. С. 38—41; Е г а р э н к а в а Г. Быць чалавекам // ЛіМ. 1977. 4 сак.; Я г о ж. Трывогі сэрца // Маладосць. 1984. № 7; Я г о ж. Ці задаволены патрабавальны мастак // ЛіМ. 1974. 17 мая; Ж у к В. «За ўсё на зямлі ёсць суд...» // Беларусь. 1982. № 3; К а в а л е н к а В. Сучаснасць і літаратура: Герой, ідэйнасць, майстэрства // Полымя. 1985. № 7; К а з е й к а А. Свет прыроды і чалавека // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; К а п у с ц і н А. Збалелая памяць // Чырв. змена. 1982. 16 кастр.; К л і м я н к о ў І. Знявечанае агнём дзяцінства // Звязда. 1982. 23 кастр.; К р у п е н я Я. Сад юнацтва нашага // Мін. праўда. 1983. 25 ліст.; Я г о ж. Сказ пра пераўтварэнне Палесся // Звязда. 1981. 24 кастр.; К у л а к о ў с к і А. Патрабаванне часу // ЛіМ. 1975. 28 сак.; Л е ц к а Я. Балючая праўда вайны // Там жа. 1982. 24 вер.; Л о к у н В. Сучасны беларускі раман // Полымя. 1983. № 12; Л ы с е н к а А. Сучасны беларускі нарыс. Мн., 1978. С. 85—88; М а р ц і н о в і ч А. Чалавек адказвае за ўсё // Голас Радзімы. 1983. 26 мая; М і т о ў с к а М. Афарбаваная памяць // ЛіМ. 1984. 18 мая; Н і к і ф а р о в і ч В. Каб заўсёды было жыццё // Далягляды. Мн., 1984; Н я ч а й В. Жыццё спрадвечная праблема // Чырв. змена. 1981. 1 снеж.; П а н к р а т а в а А. «Мы вам верым больш, чым сваім бацькам...» // Голас Радзімы. 1983. 16 чэрв.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С а в і к Л. Жыццё вёскі і сучасная беларуская проза // Полымя. 1983. № 9; Я г о ж. Каб не астыла цяпло зямлі. Мн., 1984. С. 36—44; С т а н ю т а А. Пейзаж з экскаватарам: (Нататкі да праблемы «Літаратура і экалогія») // Вобраз—83. Мн., 1983. Я г о ж. Святая крыніца // Казько В. Неруш. Мн., 1983; Т а н к М. Здабыткі беларускай культуры: Новыя лаўрэаты Дзяржаўных прэмій БССР // ЛіМ. 1983. 7 студз.; Т ы ч ы н а М. Вялікія клопаты малой прозы // Полымя. 1979. № 6; Я г о ж. Змена квадры. Мн., 1983. С. 151—153; Я г о ж. У пошуках новага зроку // ЛіМ. 1979. 16 лют.; Ю р э в і ч У. Праблемы праблемнага нарыса // Полымя. 1978. № 10.

На рускай мове. А д а м о в и ч А. Война и деревня в современной литературе. Мн., 1982. С. 77—83, 151—152; Я г о ж. О современной военной прозе. М., 1981. С. 194—196, 228—229; А н н и н с к и й Л. Полная цена // Неман. 1980. № 2; В а с ю ч е н к о П. Детство помнит // Там жа. 1985. № 6; В и г и л я н с к и й В. Добро и свет жизни // Козько В. Судный день. М., 1979; Я г о ж. Мальчишки из далекого предрассветного дня // Молодые о молодых. М., 1979; Г а н и ч е в В. С историей на равных // Правда. 1977. 14 окт.; Г е р а с и м о в а С. Мальчишкам из фронтового детства // Знамя труда. 1984. 27 сент.; Г у р е в и ч Э. Детская литература Белоруссии. М., 1982. С. 176—180; И в а н о в А. Представляем лауреатов премии Ленинского комсомола за 1977 год: Вячеслав Шугаев, Виктор Козько, Иван Уханов // Лит. учеба. 1978. № 2; К у р ы л ё в а С. Человек на земле // Заря. 1981. 2 дек.; М а р т ы н о в а Э. Сельский мир и рассказ // Неман. 1982. № 2; Н о в и к о в И. Об опалённом детстве // Правда. 1983. 9 июня; П а в л ю ч и к Л. На родной земле // Сов. экран. 1981. № 22; П о д з о р о в а Н. Возрождение сада // ЛГ. 1980. 15 окт.; Р е з н и к И. Быть мудрым на земле // Сел. газ. 1981. 25 марта; Т ы ч и н а М. Время — это мы // Молодые о молодых. М., 1984; Я г о ж. Звено непрерывной цепи... // Неман. 1982. № 4; Я г о ж. Координаты поиска: Заметки о молодой бел. прозе // Там жа. № 4; Я г о ж. Народ и война. Мн., 1985. С. 307—311; Х а р к е в и ч Н. «Лицом к солнцу» // Знамя юности. 1983. 30 нояб.; Я с к е в и ч А. ... И вечное обновление // Неман. 1976. № 3.

У.М.Ларчанка.

КАЛАЧЫНСКІ МІХАСЬ

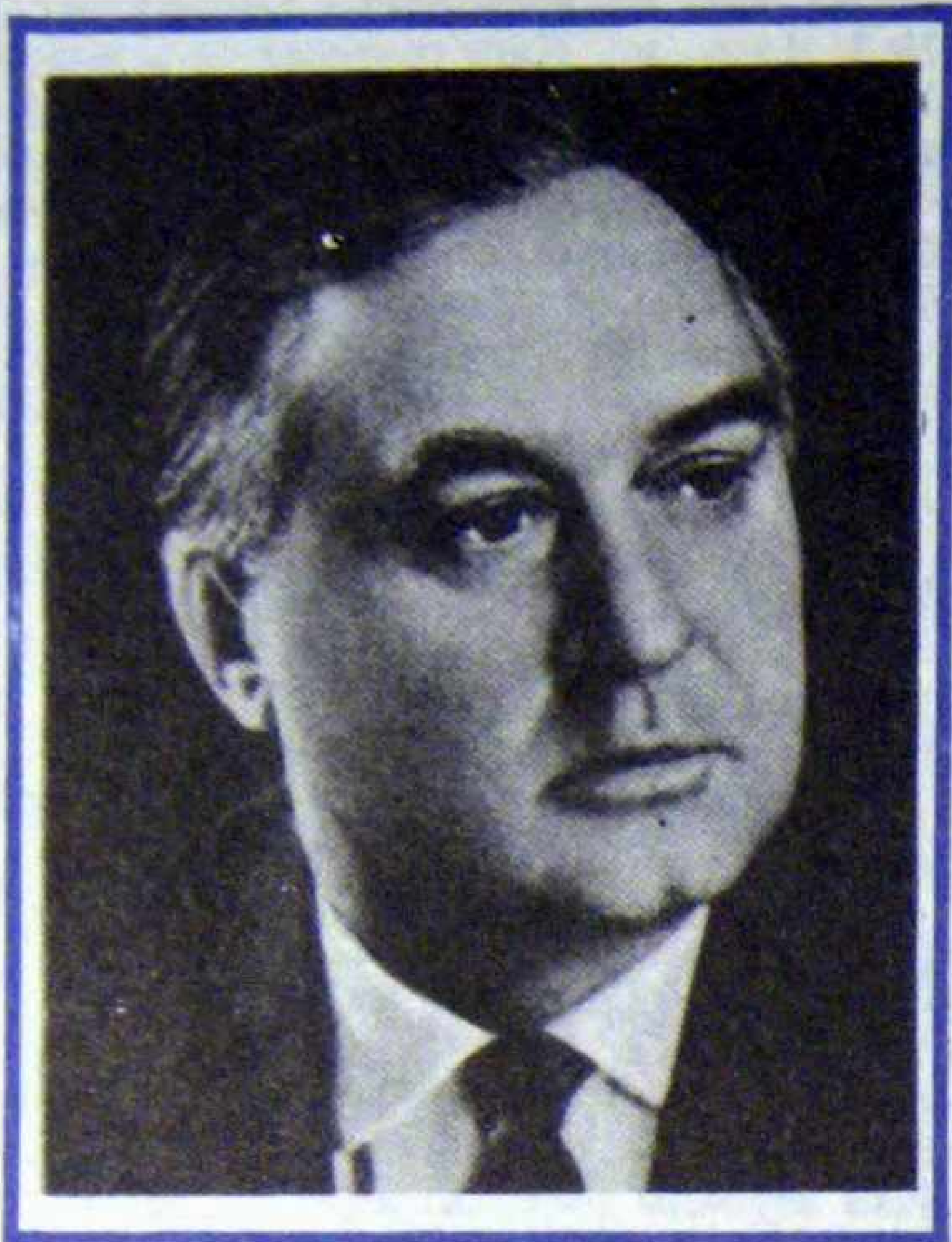

Калачынскі Міхась [Міхаіл Іванавіч; 30.12.1916 (12.1.1917), мяст. Крупкі Барысаўскага пав. Мінскай губ., цяпер г.п. Крупкі Мінскай вобл. — 10.8.1990, Мінск, пахаваны на Паўночных магілках], паэт, перакладчык, кінасцэнарыст. Член СП Беларусі з 1940. Заслужаны работнік культуры Беларусі (1974).

З сялянскай сям'і. Бацька, Іван Францавіч, да першай сусветнай вайны працаваў настаўнікам пачатковай школы, у апошнія гады жыцця — паштовы служачы, вазіў карэспандэнцыю. Памёр ад тыфу, калі М. Калачынскаму, пятаму сыну ў сям'і, пайшоў другі год. Маці, Вікторыя Іванаўна, да рэвалюцыі была парабчанкай, пасля — хатняя гаспадыня, займалася выхаваннем дзяцей. У першую сусветную вайну хата Калачынскіх у мяст. Крупкі згарэла. Маці з дзяцьмі перабралася да свайго бацькі ў в. Селішча. М. Калачынскі рана паспытаў «свайго» хлеба, пасучы кароў. У 1924 паступіў у пачатковую школу ў в. Шырновічы, што за сем кіламетраў ад Крупак. У 1934 скончыў Крупскую сярэднюю школу, потым курсы журналістаў пры Камуністычным інстытуце журналістыкі імя С.М. Кірава ў Мінску (1936). З 1934 да 1935 быў старшым піянерважатым у Бобраўскай сярэдняй школе Мінскай вобл., літсупрацоўнікам крупскай раённай газеты «Камуністычны шлях» (1936—37), літсупрацоўнікам, адказным сакратаром рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва» (1937—38). У 1938 М. Калачынскі прызваны ў рады Чырвонай Арміі. Служыў спачатку ў г. Ягор'еўск Маскоўскай вобл. (1938—39), потым стралком-радыстам 7-й арміі Паўночна-Заходняга фронту на Карэльскім перашыйку. Удзельнік савецка-фінляндскай вайны. У 1940—41 камандзір аддзялення авіяэскадрыллі Закаўказскай ваеннай акругі. У 1941—45 супрацоўнік армейскай газеты «Герой Родины» 46-й дзеючай арміі Закаўказскага, Стэпавага, 2-га, 3-га Укр. франтоў. У 1942 уступіў у КПСС. У пасляваенныя гады — спецкарэспандэнт адэскай акруговай ваеннай газеты «Защитник Родины» (1945—47), літаратурны сакратар газеты «Во славу Родины» Беларускай ваеннай акругі (1947—53). Пасля дэмабілізацыі з арміі галоўны рэдактар альманаха «Советская Отчизна» (1953—1954). У 1954—58 адказны сакратар Праўлення Саюза пісьменнікаў БССР. З 1958 намеснік старшыні Праўлення Саюза пісьменнікаў БССР, з 1960 галоўны рэдактар часопіса «Беларусь». З 1978 пенсіянер рэспубліканскага значэння. Член Камітэта Савета Міністраў БССР па Дзяржаўных прэміях БССР, намеснік старшыні Праўлення беларускага таварыства савецка-балгарскай дружбы. Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Дружбы народаў, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны 2-й ступені, двойчы Знакам пашаны, медалямі.

Першы верш М. Калачынскага «Зіма» быў апублікаваны часопісе «Іскры Ільіча» (1932. № 2). Яшчэ ў даваенны час асобнымі выданнямі выйшлі яго паэмы для дзяцей («Косця-чэкіст», «Пакет»). У кнігах паэзіі М. Калачынскага, што выйшлі з друку ў пасляваенныя дзесяцігоддзі («Сонца ў блакіце», «Прыпар», «Сосны і дзюны», «Гронка рабіны», «Докшыцкі каравай», «Кніга дружбы», «Суквецце» і інш.), усхвалявана расказана пра жыццё, будні і святы савецкіх людзей, іх імкненне жыць у міры і дружбе з усімі народамі зямлі. Шмат кніг М. Калачынскага адрасавана дзецям («Прыгоды Патапкі», «Лясныя казкі», «Мая мазаіка», «Рэха зямлі», «Паясы» і інш.). Творы пісьменніка выдадзены на польскай, англійскай, балгарскай, грузінскай, казахскай, латышскай, літоўскай, малдаўскай, рускай, французскай і іншых мовах. Ён і сам перакладаў на беларускую мову творы рускіх, украінскіх, літоўскіх, мангольскіх паэтаў. На вершы М. Калачынскага многія кампазітары напісалі песні. Па яго сцэнарыях пастаўлены дакументальныя фільмы «Беларусь — мая рэспубліка», «Раніца жыцця», «Казка Белавежы», «Песня нашай зямлі» і інш.

Л.М. Гарэлік.

1.1.
Гронка рабіны: Выбранае. Мн., 1964. Рэц.: Б у р ' я н Б. Неспакойны поступ радкоў / / ЛіМ. 1964. 30 кастр.; С е м а ш к е в і ч Р. Вершы і час / / Полымя. 1965. № 5; Х в е д а р о в і ч М. Паэтычны летапіс подзвігу / / Вяч. Мінск. 1970. 12 мая.
Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1971. Т. 1. Вершы. Т. 2. Вершы, паэмы, казкі.
Кніга дружбы: Лірыка. Мн., 1975. (Б-ка бел. паэзіі).
Суквецце: Выбр. вершы. Мн., 1977. Рэц.: Б о н д а р Т. «Дарога — як памяць...» / / ЛіМ. 1978. 19 мая.
Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1982. Т. 1. Вершы, песні, балады. Т. 2. Вершы, паэмы, казкі.
1.2.
Косця-чэкіст: Паэма. Мн., 1938. Рэц.: К а р п а ч о ў М. «Косця-чэкіст» М.Калачынскага / / ЛіМ. 1939. 22 студз.
Пакет: Паэма. Мн., 1939. Рэц.: Н о р т м а н С. Дзве кнігі: «Буська» — М.Цэлеша, «Пакет» — М.Калачынскага / / Чырв. змена. 1940. 18 студз.
Сонца ў блакіце: Вершы. Мн., 1949. Рэц.: А ў р а м ч ы к М. Вершы М.Калачынскага / / Беларусь. 1950. № 7; В я л ю г і н А. Біяграфія пакалення / / Полымя. 1950. № 3; К а р п а ў У. «Сонца ў блакіце» М.Калачынскага / / ЛіМ. 1950. 8 крас.; Новыя кнігі / / Сав. селянін. 1950. 30 сак.
Насустрач жыццю: Паэма. Мн., 1951. Рэц.: Я к і м а в а М. «Насустрач жыццю» / / Піянер Бел. 1952. 27 сак.
У вялікім паходзе: Вершы і паэмы. Мн., 1952. Рэц.: Е с а к о ў А. Вершы аб вялікім паходзе / / Беларусь. 1953. № 3.
На лясным паўстанку: Паэмы. Мн., 1955.
Прыпар: Паэзія. Мн., 1956. Рэц.: Г а ў р у с ё ў С. Вершы аб сучасніках / / ЛіМ. 1957. 2 лют.; С а л а в е й Л. Слова пра нашага сучасніка / / Беларусь. 1957. № 5; Ш а в н я А. Новая встреча / / Сов. Бел. 1957. 21 февр.
Прыгоды Патапкі: Лясная казка. Мн., 1958.
Сосны і дзюны: Вершы і песні. Мн., 1960. Рэц.: В а р н о У. Пра дружбу, пра сяброўства / / ЛіМ. 1961. 7 лют.; Ж ы д о в і ч І. / / Звязда. 1960. 4 крас.; К а р л о ў с к і В. Шчырасць паэтычнага слова / / Наст. газ. 1961. 22 ліст.; К л і м к о в і ч С. У братэрскай сям'і народаў / / Голас Радзімы. 1961. № 9; С а л а в е й Л. З дружбай вернай, з чыстым сэрцам / / Мін. праўда. 1961. 4 мая.
Лясныя казкі. Мн., 1967.
Паясы: Вершы. Мн., 1968. Рэц.: Б я л е в і ч А. Паясы рэчак і дарог / / Полымя. 1969. № 10; Ф е д ч а н к а З. Арбіта неспакою / / Звязда. 1969. 18 студз.
За палямі, за лясамі: Вершы і казкі. Мн., 1969.
Мая мазаіка: Вершы і казкі. Мн., 1971. Рэц.: Ш ы х а н ц о ў В. Шчыра, з густам / / Наст. газ. 1972. 15 сак.
Докшыцкі каравай: Вершы з блізкай дарогі. Мн., 1974. Рэц.: А ў р у ц і н А. Верш-пасланнік палеткаў / / ЛіМ. 1976. 30 ліп.; Б у р ' я н Б. Пра хлеб, пра сонца, пра людзей / / Там жа. 1974. 13 снеж.; Г а м о л к а М. Каравай—як сонца / / Звязда. 1975. 29 крас.; К і р п і ч э н к а ў А. З глыбінь жыцця / / Наст. газ. 1975. 23 крас.; М а р т и н о в и ч А. Верность отчей земле / / Знамя юности. 1976. 20 авг.; М а р ц і н о в і ч А. Пах зямлі, пах хлеба / / Вяч. Мінск. 1975. 8 ліп.; С в і р к а Ю. Пра хлебаробаў докшыцкіх сказ / / Полымя. 1975. № 4.
Рэха зямлі: Вершы, казкі, паэмы. Мн., 1978.
Да берагоў запаветных: Кніга лірыкі. Мн., 1983.
Снежная казка: Паэма. Мн., 1986.
1.3.
1932. Зіма: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 2; На рэчцы: [Верш] / / Там жа. № 13—14; Трусы: [Верш] / / Там жа. № 18; У майстэрні: [Верш] / / Там жа. № 19; Мы вучыцца добра ўмеем: [Верш] / / Там жа. № 21—22; Зімою: [Верш] / / Там жа. № 23; Вучнёўская песня / / Там жа. № 24.
1933. Заменім мы яго: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 1; Інжынеры: [Верш] / / Там жа. № 2; Яблыкі паспелі: [Верш] / / Там жа. № 13; Фізкультурнікі: [Верш] / / Там жа. № 15; Чаму мыецца Янка?: [Верш] / / Там жа. № 16.
1934. Вечар на калгасным сенакосе: [Верш] / / Ударнікі. Мн. Альманах трэці; Юны май: [Верш] / / Піянер Бел. 27 крас.; Іспыты: [Верш] / / Там жа. 15 мая; Ала Буйко: [Верш] / / Там жа. 8 чэрв.; Пад варшаўскім касцёлам: [Верш] / / Там жа. 23 чэрв.; У школу: [Верш] / / Там жа. 25 жн.; Школьная бібліятэка: [Верш] / / Там жа. 20 кастр.
1935. Сустрэча парашутысткі: [Верш] / / ЛіМ. 11 вер.; Зіма: [Верш] / / Піянер Бел. 4 студз.
1936. Пілот: [Верш] / / Аднагодкі. Мн.
1937. Кастрычніцкі парад: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 12; Радасна сустрэлі народы сталінскую Канстытуцыю / / ЛіМ. 9 студз.; Мужны партызан: [Верш] / / Там жа. 18 жн.; Казка вартавога: Нарыс / / Там жа. 17 вер.; «Пётр I» / / Сааўт. А. Астрэйка; Юныя дараванні / / Там жа. 23 вер.; «Ціхі Дон»: Юбілейная пастаноўка тэатра оперы і балета БССР / / Там жа. 29 вер.; Лепш арганізаваць прапаганду выбарчага закона / / Там жа. 6 кастр.; Бацька; Кветкі шчасця; Вяселле брыгадзіра; Сампо; Прыезд земляка: [Верш] / / Там жа. 12 кастр.; Пагранічная: [Верш] / / Там жа. 22 кастр.; Дэманстрацыя магутнасці і харавства: Рэпартаж; Легендарны Клім: [Верш] / / Там жа. 12 ліст.; Дачка плытагона: Нарыс / / Там жа. 22 ліст.; Сустрэча Наркома: [Верш] / / Там жа. 26 ліст.; За ракою Бярозаю; У дні народнага гора (1-е снежня 1934 г): [Вершы] / / Там жа. 30 ліст.; Радзіма слухае: [Верш] / / Там жа. 14 снеж.; Багаты год: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.; Голас равесніка: [Верш] / / Чырв. змена. 3 ліст.
1938. Буду я лётчык: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 8; Ураджай: [Верш] / / Там жа. № 9; Сталін: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 3; У армію іду; Сустрэча: [Верш] / / Там жа. № 9; Чырванасцяжны камсамол: Паэма /У сааўт.; Косця-чэкіст: Паэма / / Там жа. № 10; Песня пра Сталіна: [Верш] / / Звязда. 30 жн.; Праводзіны: [Верш] / / Там жа. 15 вер.; Клятва правадыра: [Верш] / / ЛіМ. 22 студз.; «Валачаеўскія дні»: Водзыў на кінафільм / / Там жа. 10 лют.; Змена: [Верш] / / Там жа. 22 лют.; Баста!: [Верш] / / Там жа. 10 сак.; Камуны сцяг: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Узмацняць бальшавіцкую пільнасць; Выбарчая песня: [Верш] / / Там жа. 16 крас.; Наступленне вясны: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Прыгоды двух таварышаў: Урывак з паэмы «Косця-чэкіст» / / Там жа. 10 мая; Любімец народа: [Верш] / / Там жа. 26 чэрв.; Калгасная вечарынка: [Верш] / / Там жа. 23 ліп.; Радзіме: [Верш] / / Там жа. 22 жн.; Ганарыцца маці ...: [Верш] / / Там жа. 28 вер.; Чырванасцяжны камсамол: Паэма / / Там жа. 30 кастр.; Чырв. змена. 30 кастр. /У сааўт.; Вялікі сталінскі закон: [Верш] / / ЛіМ. 5 снеж.; Лейтэнант Леўчанка: [Верш] / / Там жа. 23 снеж.; Заўтра я зарою яснай голас Сталіну аддам: (Урывак з паэмы «У прадвыбарчую ноч») / / Піянер Бел. 25 чэрв.; Ёсць адзін закон на свеце: [Верш] / / Там жа. 5 ліп.; Лагерная: [Верш] / / Там жа. 21 ліп.; Баявы таварыш / / Там жа. 23 ліст.; Песня пра Баранава: (З паэмы для дзяцей «Косця-чэкіст») / / Чырв. змена. 16 крас.; Кветкі: [Верш] / / Там жа. 4 мая; Сустрэча парашутысткі: [Верш] / / Там жа. 18 жн.; Слуга народа: (Урывак з паэмы) / / Там жа. № 232.
1939. Чырванасцяжны камсамол: (Паэма) / / Камсамол на граніцы. Мн.; Піянер Бел. 21 студз. /У сааўт.; Вернасць: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 7; Дарога на Маскву: [Верш] / / ЛіМ. 11 студз.; Родны Сталін: [Верш] / / Там жа. 1 мая; З чырвонаармейскіх вершаў: У дождж; Выхадны дзень / / Там жа. 23 кастр.; Першамайская песня / / Піянер Бел. 23 крас.; Два браты: [Верш] / / Чырв. змена. 18 кастр.; Сустрэча ў Маскве: [Верш] / / Там жа. 26 ліст.

1940. Госць: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 2; Запрашальная; Таварыш Вано: [Вершы] / / Там жа. № 7; Вершы з паходу / / Там жа. № 8; Ён вернецца...; Хвоя; Нам дораг твой народ, Суомі: [Вершы] / / ЛіМ. 3 лют; Гармонь; Смалакур; У разведцы; Лірычнае: [Вершы] / / Там жа. 23 лют.; На выбаргскай дарозе: Урывак з паэмы / / Там жа. 17 жн.; Сууры-Сяркі возера: [Верш] / / Чырв. змена. 14 ліп.

1941. Грузія; На Кехіцінскай дарозе; У гасцях: [Вершы] / / Полымя. № 3; Грузінская ноч: [Верш] / / ЛіМ. 5 сак.

1944. Упэўненасць: [Верш] / / Беларусь. № 6.

1945. Праз гады: [Верш] / / Беларусь. № 1; Вясёлка: [Верш] / / Там жа. № 2; У Трансільвальскіх Альпах: [Вершы] / / Там жа. № 6; Беларусі: [Верш] / / Полымя. № 7—8.

1946. Цеплаход «Мінск»: [Верш] / / ЛіМ. 21 снеж.

1947. Дарога на Маскву: [Верш] / / Роднай Маскве. Мн.; Полымя. № 9; У Кішынёўскім музеі; Домік Пушкіна: [Вершы] / / Беларусь. № 10; Сталін: [Верш] / / Полымя. № 11; Якубу Коласу: [Верш] / / Там жа. № 12; Садовая вуліца; Будаўнікі мола; Днястроўскія рыбачкі; Казакі над Дунаем: [Вершы] / / ЛіМ. 9 жн.

1948. Уваходзіны: [Верш] / / Беларусь. № 1; Бабёр: [Верш] / / Там жа. № 3; Вуліцы Ленінскай: [Верш] / / Там жа. № 7; Яблык; Бяроза: [Вершы] / / Там жа. № 10; Малыя рыбаловы: [Верш] / / Бярозка. № 8; Сонца ў блакіце: Паэма / / Полымя. № 1—2; Пад небам блакітным (З паходнага блакнота): [Вершы] / / Там жа. № 5; Новы хлеб; Раніца ў брыгадзе: [Вершы] / / Там жа. № 8; Прамень са Смольнага; Савецкая вуліца: [Вершы] / / Там жа. № 11; Сустрэча са старым светам (Старонкі паходнага блакнота): [Вершы] / / Там жа. № 12; Ідуць камбайны; Першае меліва; Перад зажынкамі: [Вершы] / / ЛіМ. 21 жн.; Вялікая кніга: [Верш] / / Там жа. 2 кастр.; Дружына ідзе ў паход / / Піянер Бел. 28 ліп.

1949. Будзёнавец; Гармонь: [Вершы] / / Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Тады ў Цхалтубо... (Памяці Янкі Купалы): [Верш] / / Янку Купалу. Мн.; Полымя. № 6; Парторг: [Верш] / / Беларусь, № 9. Сцяганосцы Камуны: [Верш] / / Полымя. № 3; Крупка: [Верш] / / Там жа. № 4; Памяці Г.М.Дзмітрава: [Верш] / / Там жа. № 7; Перасяленцы; Нарач: [Вершы] / / Там жа. № 11; Хата у Радоле; Гарыйская вясна: [Вершы] / / Там жа. № 12; Яблык: [Верш] / / Гомел. праўда. 12 крас.; Пасля вызвалення: [Верш] / / ЛіМ. 29 кастр.; Прызнанне: [Верш] / / Там жа. 26 ліст.; Нашаму юбіляру: [Верш] / / Піянер Бел. 4 кастр.; І Вязынка не тая, і вязынцы не тыя / / Сялян. газ. 2 ліст. /Сааўт. М.Машара.

1950. Сцяганосцы міру; Сустрэча ў Заходняй Еўропе: [Цыклы вершаў] / / На варце міру. Мн.; Насустрач жыццю: Паэма / / Бярозка. № 2—3; Мы на выбары ідзем: [Верш] / / Полымя. № 2; Новы Мінск: [Верш / / Там жа. № 3; Вясна над Бугам: [Верш] / / Там жа. № 5; Сцяганосец міру: [Верш] / / Там жа. № 9; Песня маладых выбаршчыкаў / / Чырв. змена. 9 снеж.

1951. Насустрач жыццю: Паэма / / Бярозка. № 2; Пад сцягамі міру: [Вершы] / / Полымя. № 2; Беларускія зубры; Спадчына: [Вершы] / / Там жа. № 9; Незабыўны дзень; Балада аб партрэце: [Вершы] / / Там жа. № 12; Салют: [Верш] / / ЛіМ. 3 сак.; 3 дня нараджэння: [Верш] / / Там жа. 9 чэрв.; Быць міру!: [Верш] / / Там жа. 29 вер.; Песня нашага раёна: [Верш] / / Там жа. 29 снеж.; Сталінградская зямля: [Верш] / / Мін. праўда. 23 лют.

1952. Думы пра Сталіна; Гарыйская вясна; Хата ў Харошаве; Сцяганосец міру: [Вершы] / / Ад шчырага сэрца. Мн.; Сцяганосец міру; Перавага: [Вершы] / / Мастацкае слова. Мн.; Крамлёўскія куранты: [Верш] / / Беларусь. № 1; Любімы горад; На новабудоўлі; Да курортнага сезону; На былой граніцы; Казінка; Рота, з табой! Сцяг нясуць; Перад падъёмам; Чапаеў на экране: [Вершы] / / Полымя. № 2.

1953. Горад на Волзе: [Верш] / / Беларусь. № 2; Звіняць званкі: [Верш] / / Бярозка. № 9; Кастрычніцкі салют: [Верш] / / Маладосць. № 8; Крамлёўскія куранты: [Верш] / / Чырв. змена. 20 студз.

1954. Афіцэры бізнеса; Слухаючы агітатара...: [Вершы] / / Размова па шчырасці. Мн.; Савецкай Украіне; Пушкін у Адэсе; Казакі над Дунаем; Праз 300 год: [Вершы] / / Сястры Украіне. Мн.; На плошчы ў Сталінградзе: [Верш] / / Маладосць. № 2; Мамаеў курган: [Верш] / / Маладосць. № 4; На Волзе пад Сталінградам; Там, дзе драмала цаліна...; Камуністы; Калі сустракаліся рэкі...; Лівень; Граніца; На бахчы; Госці; Цярэшкіны горы; Паэт (Памяці Алеся Жаўрука): [Вершы] / / Полымя. № 5; Елка ў Крэмлі: [Верш] / / Звязда. 7 студз.; Партыя з намі!: [Нарыс] / / Калг. праўда. 14 сак.; Праз 300 год: [Верш] / / ЛіМ. 6 лют.; Месца паэзіі — наперадзе / / Там жа. 11 снеж.

1955. Тады ў Цхалтуба: [Верш] / / Янка Купала. Мн.; Пакет: Паэма / / Бярозка. № 8; На лясным паўстанку: Паэма для дзяцей / / Полымя. № 9; Баявая эстафета / / ЛіМ. 7 мая; Брэсцкая крэпасць: [Верш] / / Чырв. змена. 21 чэрв.

1956. Сцяганосцы камунізма; Брэсцкая крэпасць; Перад зажынкамі; Вернасць; Едзем на фестываль: [Вершы] / / Мастацкае слова. Мн.; Здзяйсняйце запаветныя мары / / Бярозка. № 9; Дажынкі ў Каласоўцы: Лірыч. хроніка / / Полымя. № 7. Рэц.: Бойка Ц. Калі канфлікты выпадковыя... / / ЛіМ. 1956. 11 жн.; Фестывальная песня: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 28 вер.; Лічбы пяцігодкі: [Верш] / / Звязда. 22 студз.; Асенні дзень прыйшоў; [Верш] / / Там жа. 22 вер.; Вечарам у клубе: (Урывак з паэмы «Дажынкі ў Каласоўцы») / / ЛіМ. 23 чэрв.; Поступь народа / / Сов. Бел. 1 янв.; На пороге сорокалетия / / Там жа. 11 ноябр.; Едзем на фестываль: [Верш] / / Чырв. змена. 23 вер.

1957. Маякоўскі з намі / / Маякоўскі ў Беларусі. Мн.; Камуністы; Аднагодкі; Цярэшкавы горы: [Вершы] / / Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Хітрыкі: [Урывак з казкі «Прыгоды Патапкі»] / / Бярозка. № 12; Як звяры і птушкі мост будавалі: [Верш] / / Вясёлка. № 7; Сталасць: [Верш] / / Полымя. № 11; Аднагодкі: [Верш] / / Звязда. 1 мая; Перад сустрэчай / / Там жа. 16 чэрв.; Харавая фестывальная; На дарозе палявой: [Вершы] / / ЛіМ. 30 студз.; З увагай да жыцця: [Рэц. на кн.: Матэвушаў В. Магілёўскі шоўк. Мн., 1957] / / Там жа. 13 крас.

1958. Прамень са Смольнага: [Верш] / / Між нас жыве Ленін. Мн.; Сталасць: [Верш] / / Рэпертуарны зборнік. Мн.; Брэсцкая крэпасць: [Верш] / / Юным дэкламатарам. Мн.; Лясная казка: Паэма / / Полымя. № 1; Дарога на Вільнюс: [Верш] / / Там жа. № 9; Маг. праўда. 23 мая; Нафта ў Беларусь ідзе: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 14 снеж.; Выдатны тыдзень / / Звязда. 20 мая; С думой о партии / / Известия. 31 дек.; Радасны Май / / Калг. праўда. 1 мая; Брацкая дружба: Да тыдня літоўскай літаратуры ў Беларусі / / Там жа. 20 мая; Слава рэспублікі: [Верш] / / Там жа. 28 снеж.; На Свіслачы: [Верш] / / ЛіМ. 21 чэрв.; Як сэрцу радасна / / Маг. праўда. 23 мая; Перед встречами на литовской земле / / Сов. Бел. 19 сент.

1959. Слава рэспублікі: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 3; Права на бяссмерце: [Верш] / / Там жа. № 14; Нафта ў Беларусь ідзе: [Верш] / / Полымя. № 1; Раніца ў Рызе ; Паездка ў Сігулду; Цэсіская цэгла: [Вершы] / / Там жа. № 9; Подзвіг на возеры Вымна: [Верш] / / Там жа. № 12; Віцеб. рабочы. 25 кастр.; Раніца Рыгі: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 12 вер.; Вясновы гром: [Верш] / / Звязда. 1 мая; Добрыя прыкметы: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Жыццё натхняе / / ЛіМ. 16 мая; Над Вайдавай: [Верш] / / Там жа. 12 вер.; Хай свеціць сонца: [Верш] / / Там жа. 26 вер.; Услаўім веліч працы / / Мін. праўда. 11 лют.; Люди Белоруссии покорили их сердца / / Сов. Бел. 17 сент.

1960. Мудрасць партыі вядзе: [Верш] / / Голас Радзімы. № 15; Звязда. 17 лют.; Жнівеньскія дажджы; Пойдзем рэха шукаць; Матуля; Вечарынка: [Вершы] / / Маладосць. № 9; Балада пра звездара: [Верш] / / Полымя. № 6; Новыя вершы / / Там жа. № 7; «Па дружбе сходзімся...»: [Верш] / / Там жа. № 8; Поступь победы / / Во славу Родины. 9 мая; Гэтым прадвеснем: [Верш] / / Звязда. 20 сак.; Вышыня: [Урывак

з хронікі «Падзеі ў Каласоўцы»] / / Там жа. 15 крас.; Так паміраюць птушкі: [Верш] / / ЛіМ. 27 лют.; Клічуць новыя сустрэчы / / Там жа. 16 вер.

1961. Вернасць; Прамень са Смольнага; Хавалі забітых; Бургенланд; Будзёнавец; Знаёмства з мінулым; Ёсць такая рака...; Казакі над Дунаем; Днястроўскія рыбачкі; Яблык; Крупка; Стралковая рота; Цярэшкавы горы; На Свіслачы; Родная зямля; Нёманская легенда; Пойдзем рэха шукаць: [Вершы] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3.; На сьвяце дружбы: [Верш] / / Вянок дружбы. Мн.; Пагода і хлеб: [Верш] / / Беларусь. № 2; Жывы Шаўчэнка: [Верш] / / Там жа. № 3; Песня Дзвіны; Чырвоныя ружы; Нашчадкі партызан; Возера Вымна; Росіца; Пушкін над Лучосай: [Вершы] / / Там жа. № 6; Радугі ў верасні: [Верш] / / Там жа. № 9; Зямное, крылатае, вечнае...: [Верш] / / Бярозка. № 5; ЛіМ. 18 крас.; Самае блізкае, самае дарагое / / Голас Радзімы. № 99; Дванаццатае красавіка: [Верш] / / Полымя. № 5; Песня Дзвіны; Нашчадкі партызан; Росіца; Радуга ў верасні; Пушкін над Лучосай: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 14 чэрв.; Славься и крепни! / / Во славу Родины. 23 февр.; Пасыльная Зямлі: [Верш] / / Звязда. 18 лют.; На майскіх плошчах: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Зара камунізма / / Калг. праўда. 7 ліст.; З пачуццём удзячнасці / / ЛіМ. 27 студз.

1962. Дзеці Лумумбы: [Верш] / / Голас сэрца. Мн.; Полымя. № 5; Якубу Коласу: [Верш] / / Жыццё для народа. Мн.; Гармонь: [Верш] / / Слаўце Радзіму. Мн.; Вясна на дарогах: Нататкі з адной паездкі / / Беларусь. № 5; Салюты Кастрычніка / / Бярозка. № 11; Юнацтва касмічнай эры: [Верш] / / Голас Радзімы. № 30; Звязда. 12 крас.; Святочны рэпартаж: [Верш] / / Голас Радзімы. № 33; Запаведзь дружбы; Дзеці Лумумбы: [Вершы] / / Полымя. № 5; Запаведзь дружбы: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 18 мая; Сны збыліся: [Верш] / / Мін. праўда. 7 крас.; Перад палётам: [Верш] / / Калг. праўда. 12 крас.; История одной листовки / / Сов. Бел. 10 апр.

1963. Камуністы; Сцяганосцы камунізма: [Вершы] / / Бяссмерце. Мн.; «Пад шолах сосен...»: [Верш] / / Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; Размова па шчырасці / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Яблык; Ёсць такая рака: [Вершы] / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Сакавіцкімі днямі: [Верш] / / Беларусь. № 3; Дзяўчаты з цаліны; Белыя ночы ў Брэсце; Завязь; Закрасавала жыта: [Вершы] / / Там жа. № 6; Новы хлеб: [Верш] / / Там жа. № 8; Віцеб. рабочы. 14 жн.; Наваголдзе; Яліна ў гасцях: [Верш] / / Беларусь. № 12; ЛіМ. 17 снеж.; Яліна ў гасцях; Паралелі: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 1 студз.; Над магілай паэта: [Верш] / / Там жа. 7 вер.; У палёце; Чараўнік: [Вершы] / / Звязда. 2 чэрв.; Ідзе па зямлі чалавек: Нарыс / / ЛіМ. 6 ліст.; Зямное, крылатае, вечнае...: [Верш] / / Ніва. 17 ліст.; Горад славы: [Верш] / / Сел. газ. 2 февр.; Верш аб хлебе / / Там жа. 31 окт.; Солнце Октября / / Там жа. 7 нояб.; За добрую славу зямлі: [Верш] / / Там жа. 29 дек.

1964. З ім у паходзе; Над магілай: [Вершы] / / Беларусь. № 3; На радзіме; Чаго Нёман спяшаецца; Смолкі; Парашутыстка; Пад ветрам; Пусты аэрадром; Дзвіна салаўіная; Бабіным летам: [Вершы] / / Там жа. № 6; Праз кедравы пояс; Дарожныя нататкі / / Там жа. № 12; Дзвіна салаўіная: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 10 ліп.; Парашутыстка; Смолкі: [Вершы] / / Там жа. 22 ліп.; На радзіме; Пад ветрам: [Вершы] / / Там жа. 25 вер.; Гронка рабіны: [Верш] / / Звязда. 12 мая; Чаго Нёман спяшаецца; Пусты аэрадром: [Вершы] / / ЛіМ. 16 чэрв.; «Беларусь» / / Там жа. 22 снеж.; У зорных шляхах: [Верш] / / Наст. газ. 1 студз.; Яліна ў гасцях: [Верш] / / Ніва. 5 студз.; Двадцатая весна / / Сов. Бел. 29 мая.

1965. Сівая гвардыя: [Верш] / / Вечна жывыя. Мн.; Беларусь. № 5; ЛіМ. 18 мая; Прамень са Смольнага: Успаміны петраградца: [Верш] / / Ленін заўсёды з намі. Мн.; Падарожжа да Балтыкі / / Матузявічус Э. Просіцца ў песню мора. Мн.; Вясна садавода; [Верш] / / Беларусь. № 9; Старонка незабыўнага / / Там жа. № 10; У дороги; После боя; Походная кухня: [Вершы] / / Неман. № 3; Стары здымак нагадвае / / ЛіМ. 7 мая; Герань Таджыкістана: [Верш] / / Там жа. 19 ліст.; Утро новогодья / / Сел. газ. 1 янв.; Калі ласка, браты!: [Верш] / / Там жа. 9 янв.; Симфония братства / / Сов. Бел. 15 янв.; Ощущать пульс жизни: У нас в гостях журнал «Беларусь» / / Там жа. 20 февр.

1966. На мінскіх вуліцах; Балады пра мастакоў: [Вершы] / / Дзень паэзіі—66. Мн.; Сівая гвардыя; Бессмяротная крэпасць; Прамень са Смольнага; Дванаццатае красавіка: [Вершы] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Залаты лістапад: Дарожныя нататкі / / Беларусь. № 3; Па грыбы: Паэма / / Бярозка; № 7; Грыбнікі: [Верш] / / Вясёлка. № 7; Верш любові і гневу: [Верш] / / Маладосць. № 6; Віцеб. рабочы. 3 ліп.; Крокі: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 12 чэрв.; Жаданне: [Верш] / / Там жа. 19 чэрв.; Водгулле: [Верш] / / Там жа. 19 ліп. Прамень са Смольнага: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Гімн шчасцю: [Верш] / / Звязда. 29 сак.; Авечы камень: [Верш] / / ЛіМ. 8 ліп.

1967. Грыбнікі; На гары: [Вершы]; Мядзведзева знаходка: (Казка) / / Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; На мінскіх вуліцах: [Верш] / / Горад і годы. Мн.; Успамін; Салавея: [Вершы] / / Дзень паэзіі—67. Мн.; Прамень са Смольнага (Успаміны петраградца); Камуністы; Сцяганосцы камунізма: [Вершы] / / Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Прамень са Смольнага (Успаміны петраградца): [Верш] / / Наш дарагі Ільіч. Мн.; Пад сінімі небасхіламі: Нарыс / / Беларусь. № 1; Вясною ў Крупках; Назвы і сутнасць; Селішча; Змітроўскі лес; Акруга сінявокіх; На Еленцы; Тады, як сціхла навальніца: [Вершы] / / Там жа. № 6; Вялікі юбілей рэвалюцыі / / Там жа. № 10; Мядзведзева знаходка: Казка / / Бярозка. № 2; Уразіў; Стагі і копы: [Вершы] / / Вожык. № 1; Ромаў почырк: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Беларускім нафтавікам; Перад дарогай: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 3; Водгулле; Раніца: [Вершы] / / Маладосць. № 1; Перад дарогай; Блакітны ваявода; «Расстаюся...»; Сіні сон зацвітае; Беларускім нафтавікам; Скрыпка Тухачэўскага; Дым у садах: [Вершы] / / Полымя. № 1; На сінім мерыдыяне: [Верш] / / Там жа. № 4; Мазаіка маленства: [Вершы] / / Там жа. № 7; Раніца: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 9 ліп.; Крокі; Выпадак на праспекце: [Вершы] / / Звязда. 12 студз.; На радзіме; «Пад небам, пад небам бязмежным...»; Сховішча маланак: [Вершы] / / Там жа. 21 мая; Скрыпка Тухачэўскага: [Верш] / / ЛіМ. 6 студз.; Прызнанне: [Верш] / / Там жа. 13 студз.; З дарожнага дзённіка: У верталёце над Саянамі; Жаркі; Далёка на Дзіксане: [Вершы] / / Там жа. 24 сак.; Над Карскім морам: [Верш] / / Там жа. 7 крас.; Родная зямля; Верш любві і гневу: [Вершы] / / Маг. праўда. 11 студз.; Як дождж прайшоў грыбны...: Урыўкі з паэмы «У грыбы» / / Наст. газ. 11 студз.; Мастакі: [Верш] / / Піянер Бел. 13 студз.; Надзеі сэрца: [Верш] / / Сел. газ. 1 янв.; Роздум аб хлебе: [Верш] / / Там жа. 10 февр.; День, рождающий торжество / / Там жа. 14 марта; На Свіслачы: [Верш] / / Физкультурник Бел. 13 янв.; Крокі: [Верш] / / Чырв. змена. 12 студз.

1968. Камуністы: [Верш] / / З Леніным у сэрцы. Мн.; Ёсць такая рака...; Яблык: [Вершы] / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Сцежкамі жыцця: [Рэц. на кн.: Швед В. Жыццёвыя сцежкі. Беласток, 1967] / / Беларусь. № 1; Парад у маім гарадку: [Верш] / / Там жа. № 2; ЛіМ. 9 лют.; Настаўніца; Пакуль ты са мной; Пойдзем разам: [Вершы] / / Беларусь. № 10; Мая рэспубліка / / Там жа. № 12; Алёша: [Верш] / / Голас Радзімы. № 26; У смузе дарог: [Вершы] / / Полымя. № 5; На сьвяце дружбы: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 26 ліп.; Прамень са Смольнага: [Верш] / / Вяч. Мінск. 6 ліст.; Наст. газ. 30 ліст.; Сляды: [Верш] / / Звязда. 31 сак.; Слаўнае мора Байкал; «Пад небам...»: [Вершы] Там жа. 29 сак.; Гагарын на Віташы: [Верш] / / Там жа. 14 мая; Настаўніца: [Верш] / / Там жа. 4 кастр.; Святкуе Беларусь: [Верш] / / Сел. газ. 30 дек.

1969. Прамень са Смольнага: Успаміны петраградца; Камуністы: [Вершы] / / Жыве між нас геній. Мн.; Прамень са Смольнага: [Верш] / / У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Роднаму Мінску: [Рэц. на кн.: Пестрак П. Слова пра Мінск. Мн., 1968] / / Беларусь. № 3; З кнігі для дзяцей: [Вершы] / / Там жа. № 5;

Світанак над Дунаем: [Верш] / / Там жа. № 9; Казка Белавежы: [Верш] / / Бярозка. № 6; Хачу падрасці; Бусел не прастудзіцца: [Вершы] / / Вясёлка. № 6; Мая мазаіка; Размова з жураўлём; Падкова на шчасце: [Вершы] / / Маладосць. № 6; Часопісу «Беларусь» — 25 гадоў / / Звязда. 26 студз.; Рыбары: [Верш] / / ЛіМ. 11 ліп.; Эх бы пакупацца!; За мядком: [Вершы] / / Наст. газ. 30 ліп.; Журналу «Беларусь» — 25 лет / / Сел. газ. 26 янв.; На птушкаферме: [Верш] / / Там жа. 27 июля.

1970. Шуш — рака Расіі: [Верш] / / З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Птушыны мікрараён: [Верш] / / Крынічка. Мн.; Вясёлка. № 3; На мінскіх вуліцах: [Верш] / / Наша рэспубліка. Мн.; У дороги: (Из фронтового блокнота); После боя; Походная кухня: [Вершы] / / Путь к победе. Мн.; Бежанцы; Камень легенд; Подзвіг; Пасля бою; Уралка; Пунсовы мак; Партызанка: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Суровы зачын; Франтавая місія; Хакуч; У дождж; Вясновы матыў: [Вершы] / / Там жа. № 5; Ружы ля весніц: [Успаміны] / / Там жа. № 10 /Сааўт. П. Прыходзька; Прысуд: [Верш] / / Вожык. № 8; Черты великого образа: [Рэц. на кн.: Поэмы о Ленине. М., 1969] / / Неман. № 4; Тамань; Походная кухня; Нарэшце цішыня...; Майская Прага: [Вершы] / / Полымя. № 5; Прамень са Смольнага: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 21 сак.; Чырвоны сцяг; Сустрэча з дзедам: [Вершы] / / Наст. газ. 24 студз.

1971. Наш мікрараён: [Верш] / / Мы Ленина любим. Мн.; У тваёй Церусе: [Верш] / / Беларусь. № 1; Горная турбаза; На схілах сванскіх гор; Клятва; Салдацкая застольная; Будапешцкая балада; На мяжы з Баварыяй: [Вершы] / / Там жа. № 5; Помнік веку; Немінучасць: [Вершы] / / Полымя. № 4; Мудрасць партыі вядзе: [Верш] / / Наст. газ. 20 лют.; Чырвоны сцяг; Сустрэча з дзедам: [Вершы] / / Наст. газ. 17 сак.; Сын планеты: [Верш] / / Там жа. 17 крас.

1972. На радзіме; Ноч зенітчыкаў; Добрыя прыкметы: [Вершы] / / Залацінкі. Мн.; Вернасць; Пойдзем рэха шукаць; У дарозе: [Вершы] / / Зорка Венера. Мн.; Услед за сонцам; Верыцца і не верыцца: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Слова любві і смутку / / Там жа. № 9; Без яго: [Верш] / / Там жа. № 11; Поступь республики / / Неман. № 11; Зоркі ў калодзежы: [Верш] / / Вяч. Мінск. 16 лют.; Чалавекалюб / / ЛіМ. 18 жн.; Скарб сэрца: [Верш] / / Там жа. 15 вер.; Мурзавей: [Верш] / / Наст. газ. 5 лют.; Упэўнены поступ / / Там жа. 13 снеж.

1973. Малдавіі: [Верш] / / Братэрства. Мн.; Два тытулы поля; Мёд у сотах; Валова гара; Ля Плаўна: [Вершы] / / Беларусь. № 4; Сноп на покуце; Папрок сабе і сябрам: [Вершы] / / Там жа. № 12; Хлопец самавіты: [Верш] / / Вожык. № 9; Ніва. 9 вер.; Докшыцкі каравай: [Вершы] / / Полымя. № 8. Рэц.: Скапа У. Слова пра Докшыцкі каравай / / Віцеб. рабочы. 13 вер.; Сцяганосцы камунізма: [Верш] / / Вяч. Мінск. 6 ліст.; З кнігі «Докшыцкі каравай»: [Вершы] / / Звязда. 21 кастр.; Мітынг паэзіі ў Сітцах; Блізка прыпар; Пад сінечай нябёс: [Вершы]; У рэчышчы надзей / / ЛіМ. 22 чэрв.; Ліст сакратару райкома: [Верш] / / Там жа. 14 снеж.; Пачаткоўцы: [Верш] / / Наст. газ. 14 лют.; Валова гара; Ля возера Плаўна: [Вершы] / / Там жа. 25 крас.; Вясенні роздум / / Там жа. 1 мая; Два тытулы поля: [Верш] / / Сел. газ. 14 окт.

1974. Вызваленаму Мінску: [Верш] / / Дзень паэзіі—74. Мн.; Рысы высакароднасці: Да 75-годдзя з дня нараджэння І.Д.Гурскага / / Беларусь. № 4; Вызваленне: [Верш] / / Там жа. № 7; А той дзень не за гарамі...: [Верш] / / Звязда. 16 лют.; Ленінскай дарогай: [Верш] / / ЛіМ. 24 студз.; Гагарынскі палёт: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Прачнуўся звон цымбал; У бярэзінскім запаведніку: [Вершы] / / Там жа. 20 вер.; Блакітныя вочы зямлі; «Лета ўжо дагарае ў блакіце...»: [Вершы] / / Наст. газ. 9 лют.; От сердца к сердцу / / Сов. Бел. 21 марта; Тепло братских сердец / / Сов. Литва. 26 марта.

1975. Прарыў; Летуценне; Недапісаны верш: [Вершы]; ...І музы не маўчалі / / Дзень паэзіі—75. Мн.; Бессмяротная крэпасць; Белыя ночы ў Брэсце: [Вершы] / / Рэха ў граніце. Мн.; З франтавых дарог: [Вершы] / / Беларусь. № 4; Ад Масквы да Берліна: Рэпартаж / / Там жа. № 5 / У сааўт.; Знаёмства з мінулым: [Верш] / / Полымя. № 5; Сцяганосцы камунізму: [Верш] / / Вяч. Мінск. 28 ліст.; З франтавога блакнота: [Вершы] / / Наст. газ. 26 лют.; Усмешка; Перадзім'е: [Верш] / / Там жа. 13 снеж.; На свяце дружбы: [Верш] / / Сел. газ. 18 июня; «Мы ў бітвах гартавалі свой радок...» / / Чырв. змена. 25 лют.

1976. Наступ; Трызніць ліпень; Хата пры лесе: [Вершы] / / Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Сцяганосцы камунізму: [Верш] / / Каляда А. Выразнае чытанне. 2-е выд. Мн.; Ліст сакратару райкома: [Верш] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Дарагое імя / / Пясняр мужнасці. Мн.; З армейскіх матываў: [Вершы] / / Беларусь. № 8; Слаўны летапісец веку: Да 80-годдзя з дня нараджэння М.С.Ціханава / / Там жа. № 12; На наваголдзе: [Верш] / / Вожык. № 24; Летапіс новай пяцігодкі: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 1 студз.; З армейскіх дзённікаў: [Вершы] / / Наст. газ. 21 лют.; З Леніным; Лётны дзень; Упэўненасць: [Вершы] / / Там жа. 13 сак.; З ленінскай верай: [Верш] / / Там жа. 21 крас.; Пад сцягам гвардыі: [Верш] / / Там жа. 8 мая; Прарыў; Недапісаны верш; Пярэдадзень: [Вершы] / / Там жа. 12 мая; На свяце сяброўства: [Верш] / / Сел. газ. 23 мая.

1977. Старыя блакноты: [Вершы] / / Дзень паэзіі—77. Мн.; З новых вершаў / / Беларусь. № 3; Летняй парою; Гербарый: [Вершы] / / Бярозка. № 1; Дудоні: [Верш] / / Вожык. № 1; Панеслі лета жураўлі: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Дакор; Толькі пяць хвілін; Памяць часу: [Вершы] / / Маладосць. № 1; У смузе дарог: [Вершы] / / Полымя. № 1; Ля помніка; «Звінець бы сіверу...»: [Вершы] / / Звязда. 12 студз.; З кнігі «Суквецце»: [Вершы] / / ЛіМ. 14 студз.; Крокі Кастрычніка : Год 1925 / / Там жа. 15 крас.; Песня аб партыі; У бацькавым кутку; У зімовым лесе: [Вершы] / / Наст. газ. 12 студз.; Шалёсткія сцягі / / Там жа. 30 крас.; Хвалю жыццё; Упэўненасць; Падпаскавы скарб; Бывалькі: [Вершы] / / Сел. газ. 12 янв.

1978. Параднёнасць; Восенню ў Кішынёве: [Вершы] / / Адданасць. Мн.; Будапешцкая балада / / Беларуская балада. Мн.; Сцяганосцы камунізма: [Верш] / / Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Гармонік; Сталасць: [Вершы] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Трымаем абарону; Надзея: [Вершы] / / Беларусь. № 2; З новай кнігі: [Вершы] / / Там жа. № 5; Балгарыя ў сэрцы маім; На партызанскай планіне: [Вершы] / / Там жа. № 10; Пераемнасць: [Верш] / / Звязда. 8 лют.; Камуністка: [Верш] / / Наст. газ. 7 чэрв.; Цвітуць сады...: [Верш] / / Там жа. 29 ліп.

1979. Слова да Беларусі: [Верш] / / Беларусь. № 1; Рашучасць: [Верш] / / Звязда. 24 лют.; Суровая памяць: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Я — камуніст: [Верш] / / ЛіМ. 2 ліст.

1980. Сталасць: [Верш] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; Высокі прынцып; Маўклівая прысяга; Дарог усіх пачатак: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Душы такое прадчуванне; «У белым полымі...»: [Вершы] / / Там жа. № 6; Памяць напрадвесні; Зара маленства; Першароднасць; «Сумата не ведае бяссілля...»; Капрыз; Верлібравы сюжэт: [Вершы] / / ЛіМ. 23 мая; Будучыня акрыляе / / Там жа. 12 снеж.; У гарадку на Нязнанцы: [Фрагмент паэмы] / / Там жа. 26 снеж.; Дом у водзары чырвоным: [Верш] / / Наст. газ. 19 крас.

1981. «Каштаны развешваюць наквецъ...»; Залатыя баравіны; Неспакой; Бясконцы працяг: [Вершы] / / Дзень паэзіі—81. Мн.; Па сумленню; Ключы пераемнасці; Барвовы знічкі след; На дакосках; «Юнацтва ранняе — павеў вясны...»; «Вестачку прынёс у хату чмель...»; «Раскруці свае русыя косы...»: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Дом у водзары чырвоным; Пакуль зямля ў цішы...: [Вершы] / / Полымя. № 1; Гарадок на ростанях: [Верш] / / Там жа. № 2; Суровая памяць; Напамінак; Залатыя баравіны; Аддалі дзяўчыну замуж...; Бясконцы працяг; Неспакой; «Маланка ўсе арэхі папаліла...»; Не вяртаецца час: [Вершы] / / Там жа. № 6; Радзіма; Дзевятае мая ў Кавачэўцы; «На беразе бязвоблачнага Крыма...»; «Дзе ты была, харошая...»; «Паклон вам нізкі...»: [Вершы] / / Там жа. № 11; Сузор'е Масквы: [Верш] / / Там жа. № 12; Чы-

таючы Леніна: [Верш] / / ЛіМ. 27 лют.; У космасе мой зямляк: [Верш] / / Там жа. 10 крас.; Званы гневу; Марат Казей: [Вершы] / / Там жа. 8 мая; Сем колераў вернасці; Запавет ветэрана: [Вершы] / / Там жа. 3 ліп.; Рэха Кастрычніка; Айчыне: [Вершы] / / Там жа. 6 ліст.

1982. Малдавіі; Купала ў Ляўках; Як зязюля кукавала: [Вершы] / / Дзень паэзіі—82. Мн.; Дружбацтва; Малдавіі: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Тады ў Цхалтуба... (Памяці Янкі Купалы): [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн.; Карпаты слухаюць «Неман»; Крыху аб урбанізацыі; Журавіны не ўзышлі...; Злітнасць; Сэрца судзіць строга; Незабыўнасць: [Вершы] / / Беларусь. № 11; Кіеву; Ноч задняпроўскага плацдарма; Бой за Балатон: [Вершы] / / Полымя. № 5; Як зязюля кукавала: [Верш] / / Там жа. № 6; Плошча прызнання: [Верш] / / Там жа. № 10; Пад Новы год: [Верш] / / ЛіМ. 1 студз.; Беларусь ён любіў, як сястру: Да 80-годдзя з дня нараджэння М.Браўна / / Там жа. 29 студз.; Галасы сяброў / / Там жа. 19 сак.; Сонечны абрус; «Не пакідайце мяне аднаго...»; Паралелі; Сінель; Нагода: [Вершы] / / Там жа. 9 крас.; Купала ў Ляўках: [Верш] / / Там жа. 2 ліп.

1983. Размовы з жураўлём; Хачу падрасці; Змей на нітачцы: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; Крамлёўскі бэз; Камуністка: [Вершы] / / Заўсёды з Леніным. Мн.; Мядзведзева знаходка / / Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Пачаткоўцы: [Верш] / / Вясёлка. № 3; Купель у зорах: Паэма / / Полымя. № 7; Чытаў я Лорку на прывале; Сёстры; Ямбал: [Вершы] / / ЛіМ. 15 крас.

1984. Да цябе ідучы...: [Верш] / / Дзень паэзіі-84. Мн.; Вызваленаму Мінску: [Верш] / / За цябе, радзіма! Мн.; Прамень са Смольнага: (Успаміны петраградца): [Верш] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Мінск вызвалены!: [Верш] / / Маладосць. № 6; Метрабудаўцы; Выснова: [Вершы] / / Звязда. 19 мая; У бронзе і славе; І сонца, і хлеба, і песень...; «Не пакідайце мяне аднаго...»: [Вершы] / / ЛіМ. 27 крас.

1985. Перавага; Вяртанне: [Вершы] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; З клятваю мужных: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Рысы высакароднасці / / Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Партызанская зона (Са «Снежнай казкі»): [Верш] / / Полымя. № 5.

1.4.

М е ж э л а й ц і с Э. Паэма братэрства / З літ. Мн., 1958 / Сааўт. пер. А. Вялюгін. Рэц.: П е с т р а к П. Падарунак братэрству / / ЛіМ. 1960. 12 сак.

В я р з і л і н М.; Р а ж д з е с т в е н с к і У. Сцяжынка ў лес: [Вершы] / З рус. Мн., 1962.

1937. Г р у б і я н М. Дванаццатага снежня: [Верш] / З яўр. / / ЛіМ. 27 кастр.; Л і ў ш ы ц М. Наш Сталін: [Верш] / З яўр. / / Там жа. 6—7 ліст.; Б а ж а н М. Сталін: [Верш] / З укр. / / Там жа. 24 снеж.

1938. Д ж а м б у л Д ж а б а е ў. Вялікі Сталінскі закон: [Верш] / З каз. / / Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Н я к р а с а ў М. Каму на Русі жыць добра: Пралог / З рус. / / ЛіМ. 6 студз. / Сааўт. пер. А.Астрэйка; М а я к о ў с к і У. Дзесяцігадовая песня: [Верш] / З рус. / / Там жа. 10 крас.

1939. К р ы в а ш э е в а Е. Як мне гора маё выплакаць: Сказ / З рус. / / Полымя рэвалюцыі. № 11—12 / Сааўт. пер. А.Астрэйка.

1949. М е ж ы р а ў А. Ленін на Фінляндскім вакзале: [Верш] / З рус. / / Полымя. № 1; ЛіМ. 21 студз.

1952. І с а к о ў с к і М. Вораг; У лясным пасёлку; Наказ сыну; Перад боем; Мы ішлі...; Зноў зажурылася над лугам; На смерць М.І.Калініна: [Вершы] / З рус. / / Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. Нашчадак: [Верш] / З укр. / / Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. На майдане; Р ы л ь с к і М. Нашчадак; Н а г н і б я д а М. Ранак на Чарнечай гары; Дунайская балада; Т к а ч э н к а .В. Вуглеўк: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн.; Т в а р д о ў с к і А. Мост: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 2.

1953. С в я т л о ў М. Грэнада; І с а к о ў с к і М. Вораг; Наказ сыну; Т в а р д о ў с к і А. Мост; С і м а н а ў К. Генерал; Г у д з е н к а С. Голас міру; Н а р а ў ч а т а ў С. Касцёр: [Вершы] / З рус. / / Руская савецкая паэзія. Мн.; Т в а р д о ў с к і А. Мост: [Верш] / З рус. / / Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.; ЛіМ. 11 ліп.; Ш ч ы п а ч о ў С. Ля кастра: [Верш] / З рус. / / Бярозка. № 9; С і м а н а ў К. Генерал: [Верш] / З рус. / / Полымя. № 9.

1954. Б а ж а н М. Танец / Сааўт. пер. Я.Семяжонаў; Хай славіцца сонца!; Твой сын; На аколіцы Барыслава; Прадчуванне навальніцы; На карпацкіх узгор'ях: [Вершы] / З укр. / / Бажан М. Выбр. тв. Мн.; Г р ы б а с В. На Асамблеі ў Парыжы; Й о в а р а с. Да гадавіны нашага вызвалення; Й о н і н а с А. Восень; У бацькавым садзе; П а л е ц к і с Ю. Дзякуй табе, Партыя!; Вітаю я ўсе вас, імклівыя рэкі Каўказа...: [Вершы] / З літ. / / Паэты савецкай Літвы. Мн.; Н а л б а н д з я н М. Свабода; Дні маленства: [Вершы] / З арм. / / ЛіМ. 27 ліст.

1955. М і ц к е в і ч А. Незнаёмай сястры маёй сяброўкі; Да... ("На Альпах у Сплюген..."): [Вершы] / З пол. / / Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.

1957. Ж а л д а к А. Успамін: [Верш]; Ч а л ы Б. Граф Монтэ-Крыста: (Французская балада) / З укр. / / Дзень украінскай паэзіі. Мн.; Н а г н і б я д а М. Жаданне; Ранак на Чарнечай гары; У зямлянцы; «Красуе жыта на Украіне...»; Сад; «Ізноў прыснілася мне мора...»; Дзесь буры гуляюць...; Возера Леніна; Ленін; Іван Бусляр; Севастопальскі бастыён; Дунайская балада: [Вершы] / З укр. / / Нагнібяда М. Песня з Украіны. Мн.; Ч а л ы Б. Граф Монтэ-Крыста: (Французская балада) / З укр. / / Полымя. № 6; Н а г н і б я д а М. Ленін; Возера Леніна: [Вершы] / З укр. / / Звязда. 20 крас.; П р а к о ф ' е ў А. «Шмат вынес горад наш славуты...»: [Верш] / З рус. / / Звязда. 22 чэрв.

1958. В е н ц л а в а А. Як сэрцу радасна...; М а т у з я в і ч у с Э. Балтыйскаму мору: [Вершы] / З літ. / / Галасы сяброў. Мн.; М е ж а л а й ц і с Э. Сустрэча з Марыяй Мельнікайте: Урывак з «Паэмы братэрства» / / Бярозка. № 5 / Сааўт. пер. А.Вялюгін; М е ж а л а й ц і с Э. Плыты плывуць у Дрысвяты: Урывак з «Паэмы братэрства» / З літ. / / Полымя. № 4 / Сааўт. пер. А. Вялюгін; Р ы л ь с к і М. Якуб Колас; Дуб Даніла; Каля дуба ў Шчорсах: [Вершы] / З укр. / / Там жа. № 12; М е ж а л а й ц і с Э. «Калі гарыць пажар усходу...»: [Урывак з «Паэмы братэрства»] / З літ. / / Звязда. 17 мая / Сааўт. пер. А.Вялюгін; М е ж а л а й ц і с Э. Братэрства: Эпілог з «Паэмы братэрства» / З літ. / / ЛіМ. 30 крас. / Сааўт. пер. А.Вялюгін; В е н ц л а в а А. Мая любоў...; Як сэрцу радасна...: [Вершы] / З літ. / / Маг. праўда. 23 мая / Сааўт. пер. А.Звонак; М е ж а л а й ц і с Э. Каханне: Урывак з «Паэмы братэрства» / З літ. / / Чырв. змена. 7 мая / Сааўт. пер. А.Вялюгін.

1959. А л е й н і к С. Дзяўчына; Напісаў паэт паэму...: [Вершы] / З укр. / / Алейнік С. Гумар і сатыра. Мн.; А у з і н ь І. Пытаю сэрца; В а н а г Ю. Садавод; Стары корань; Д з і н а р э Ц. Мы жывём пад сонцам; К е м п е М. Бесказырка марака; Вада Джайпура; Л у к с В. Залатыя яблыкі; Не кепска; Р о к п е л н і с Ф. Тры сястры-прыгажуні: [Вершы] / З лат. / / Ветрык, вей! Мн.; А у з і н ь І. Пытаю сэрца: [Верш] / З лат. / / Маладосць. № 8; Д а с к а л а в а Л. Беларусь запрашае: [Верш] / З балг. / / Там жа. № 9; В а н а г Ю. Садавод: [Верш] / З лат. / / Полымя. № 8; Віцеб. рабочы. 12 вер.; А л е й н і к С. Напісаў паэт паэму...: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 11; Д з і н а р э Ц. Мы жывём пад сонцам; Р а к п е л н і с Ф. Тры сястры — прыгажуні: [Вершы] / З лат. / / Работніца і сялянка. № 8; К э м п е М. Бесказырка марака; Л у к с В. Залатыя яблыкі; Р а к п е л н і с Ф. Тры сястры — прыгажуніі: [Вершы] / З лат. / / Віцеб. рабочы. 9 вер.; К э м п е М. Вада Джайпура: [Верш] / З лат. / / Там жа. 12 вер.

1960. І с т р у Б. Размова з месяцам; Яліна; П а н а м а р Ф. Слова танкіста: [Вершы] / З малд. / / Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; С а с ю р а У. «Прыходзіць вечар... Полем сінім...»; «Дзень гарадскі машынамі гру-

коча...»; «Вясёлы вецер пыл нясе...»; «Згрузілі буракі на цукраварні...»; «Як люблю цябе я!..»; «У шуме шын кудысь бягуць машыны...»: [Вершы] / З укр. // Сасюра У. Выбранае. Мн.: Панамар Ф. Слова танкіста: [Верш] / З малд. // Полымя. № 8; Істру Б. Размова з месяцам; Яліна: [Вершы] / З малд. // Звязда. 28 ліп.

1961. Масэнка Т. Прагулка з дачкою; Са мной Купала гаварыў...: [Вершы] / З укр. // Масэнка П. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; Ванаг Р. Чырвоныя ружы Беларусі: [Верш] / З лат. // Беларусь. № 1; Масэнка Т. Прагулка з дачкою: [Верш] / З укр. // Там жа. № 6; Пракоф'еў А. «Ізноў кастрамі Іван-чая...»; Смяліякоў Я. Давай!: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 7; Нагнібяда М. Горныя вяршыні; Забялелі сады: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 11; Масэнка Т. Мне Купала гаварыў...: [Верш] / З укр. // Голас Радзімы. № 29; Звязда. 10 сак.; Раждзественскі У. Шаўчэнка ў Пецярбургу: [Верш] / З рус. // Полымя. № 3.

1962. Рыльскі М. Дуб Даніла; Якуб Колас: [Вершы] / З укр. //Жыццё для народа. Мн.; Гораў П. «З начнога неба льецца...»; Бібл К. «Хутчэй насустрач любым...»; Краль Ф. Нашы дзеці: [Вершы] / Са славац. // Беларусь. № 1; Смагаровіч М. Жывая мара Ільіча; Валкадаеў П. Красавіцкі ранак: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 4.

1964. Кавалёў Д. Краіна маленства; Пад воблакамі: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 8; Камісарава М. Землякам; Слова; Аляксандру Пракоф'еву: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 10; Кавалёў Д. Пад воблакамі: [Верш] // ЛіМ. 14 жн.

1965. Матузявічус Э. Песня і зоркі; Балтыйскаму мору; Раніца; Братам-беларусам; Дняпроўская чайка; Просіцца ў песню мора: [Вершы] / З літ. // Матузявічус Э. Просіцца ў песню мора. Мн.; Ягож. Братам-беларусам: [Верш] / З літ. // Беларусь. № 2; Нагнібяда М. Сустрэча: [Верш] / З укр. // Там жа. № 3; Раждзественскі У. «Раздольны, нібы песня, дух народа...»; Першынец: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 4; Раманчанка М. «Я ў падарожжах адкрываю...»; Зрадніўся з вамі я, сябры: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 7; Гарэцкі П. З кнігі «Дружба»: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 8; Платнер І. Стары мост над Свіслаччу; Восень: [Вершы] / З яўр. // Там жа. № 11; Ванаг Р. «Вяртае памяць дні, што ў завірусе...»: [Верш] / З лат. // Голас Радзімы. № 24; Тодараў А. Лясная раніца: [Верш] / З балг. // Звязда. 10 вер.

1966. Джаміль М. Мае песні / З тат.; Тычына П. Калі ты творцам называешся / З укр.: [Вершы] // Беларусь. № 2; Нацагдорж Д. Новая Манголія; Явцухулан Р. Родная мова; Лхамсурэн Ч. Нашы дзеці: [Вершы] / З манг. // Там жа. № 6; Гарэцкі П. Купала на Тарасавай гары: [Верш] / З укр. // Там жа. № 7; Турсун-Задэ М. Горная рака; Міршакар М. Ленін на Паміры; Мірзоеў Т. Каменнае паданне; Шукухі А. Ноч майго горада: [Вершы] / З тадж. // Там жа. № 9; Максімаў М. Курган бессмяротнасці: [Верш] / З рус. // Там жа. № 10; Спрынчан Б. Праспект Леніна ў Гомелі: [Верш] / З рус. // Там жа. № 12; Раджаб У. Сцяжынка: [Верш] / З тадж. // Полымя. № 9.

1967. Гулям Г. «Мы не бачым бавоўны вясной...»; Сайяр. Дом родны; Арыфаў А. Да роднай мовы; Крыніца; Вахідаў Э. Маленства; Хамдам Ю. У музычнай школе; Зуннова С. Прыступкі: [Вершы] / З узб. // Беларусь. № 5; Аўраменка І. Узрост; З «Прысвячэнняў Сібіры»; «Зноўку падарожная трывога...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 7; Кавалёў Д. «Перад рубінавым вялізным сонцам ранніх...»: [Верш] / З рус. // Там жа. № 8.

1968. Матузявічус Э. Братам-беларусам: [Верш] / З літ. // Табе, Беларусь. Мн.; Гарэцкі П. Дружба; Хлеб; Асіна; «Наламай, матуля, мне любісты...»; «Паэзія душой не церпіць крыку моды...»: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 6; Пухаеў А. З беларускіх уражанняў; Ноч на Нарачы; Могілкі дзяцей: [Вершы] / З асец. // Там жа. № 9; Васілеўскі І. Наш век; Кастрычніку; Стрыгалёў М. Чырвоныя казармы: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 11.

1969. Гарэцкі П. «Паэзія душой не церпіць крыку моды...»; «Наламай, матуля, мне любісты...»; Асіна; Хлеб; Дружба; Незабыўнае; Колас; «Жадаў бы стаць...»; «Мець бы сяброў...»; У парку Купалы; Хлеб; Мая любоў; Вясёлка: [Вершы] / З укр. // Гарэцкі П. З дняпроўскіх круч. Мн.; Туманян А. «Я ў шчасце верыў...»: [Верш] / З арм. // Туманян А. Лірыка. Мн.; Беларусь. № 2; Нацагдорж Д. Позняе ягня; Жаданне: [Вершы] / З манг. // Беларусь. № 1; Шылкін Г. У аддзяку; Падарожжа па Лакаі; Некранутая тэма; Зязюля: [Вершы] / З пол. // Там жа. № 7; Дзугаеў Г. Маё маленства; Бурка; Вясна ў гарах; Як я люблю!: [Вершы] / З асец. // Там жа. № 8; Браун М. Расіі; Камісарава М. У дарозе; Пракоф'еў А. Першая песня; Смяліякоў Я. «Пачуццем блізкасці сагрэты...»; Суркоў А. Жыццё і мара; Хелемскі Я. «Декабрь па-беларуску — снежань...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 10; Шарапаў А. Пачатак веку; Дзьмухавец на камені; У людзі: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 9.

1970. Радзін Л. Смелым, таварышы, крокам!: [Верш] / З рус. // Беларусь. № 4; Салінскі Б. «Бераг вечара сіні...»; «Настрой, што душу ахінае...»; Шылкін Г. Беларускі лес; Просьба; Конюш Я. Зямля; «Ад гаю да гаю...»; «Высахла ў долах карэнне...»: [Вершы] / З пол. // Там жа. № 6; Ясенін С. Балада пра дваццаць шэсць / З рус. // Там жа. № 10; Блок А. Дванаццаць: Раздзелы з паэмы / З рус. // Там жа. № 11; Пракоф'еў А. Радзіма; Спяць салдаты Расіі; «Я люблю, калі хістаюцца...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 12.

1971. Нагнібеда М. «Легенды лесу...»; Калі ласка; «Зліліся нашы рэкі...»; Баксан; Пасланне садоўніку; Памяці сівога друга: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда М. Трэцяе спатканне. Мн.; Нагнібеда М. Калі ласка...; З яго запаветаў: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 1; Яфрэмаў В. На касмадроме; На лініі; Ля кастра; Салдацкія кветкі: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 2; Ахтан Б. Мая айчына; Пурэўсурэн П. З думай аб Радзіме; Нямаа Д. Сэрца; Сурэнжаў Ш. «Глядзяць на зямлю вачамі...»; Тудэў Л. На бальшаку: [Вершы] / З манг. // Там жа. № 10; Васілеўскі І. Ускраіна; Дарога на Эльбрус; У Пушкінскіх мясцінах: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 12; Нагнібяда М. У гасцях у Якуба Коласа: [Верш] / З укр. // Полымя. № 4; Васілеўскі І. Перад дарогай; Край майго маленства; Аршанскім аднагодкам: [Верш] / З рус. // Там жа. № 12.

1972. Нагнібеда М. Беларусі: [Верш] / З укр. // Чолам тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; Тычына П. На майдане; Рыльскі М. З цыкла «Над Дняпром»; Стэльмах М. «Ляжаў я ранены ў бары...»; Варанько П. Радзіме; Нагнібяда М. Прызнанне; Рудэнка М. «Дняпро, Дняпро!..»: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 4 /Сааўт. пер. М.Хведаровіч; Тодараў А. Песняру; Джагараў Г. Лірычнае; Мацеў П. Сэрца: [Вершы] / З балг. // Там жа. № 5; Жукаўскас А. Балтыйскае мора; Малыя рэкі; Два сэрцы: [Вершы] / З літ. // Там жа. № 8; Пракоф'еў А. «Люблю маю айчыну я...»; Твардоўскі А. «Дзякуй, мая дарагая...»; Кедрын Д. Прыгажосць /З рус.; Гагіеў Г. Ленінскай партыі / З асец.; Шагенцукаў А. Здравіца дружбы /З кабардз.; Джаміль М. «Мы — мажныя, мы праб'ём...» / З тат.: [Вершы] // Там жа. № 10; Палішкароў А. Слова аб рэвалюцыі / З рус.; Выргам І. Наш герб / З укр.; Балтакіс А. Сэрца і Радзіма / З літ. : [Вершы] // Там жа. № 12.

1973. Сасюра У. «Хто можа сонца пагасіць...»; «Памятаю, вішні даспявалі...»; «Дзе ўся зямля — нібыта рана...»; Лісці: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 1; Цютчаў Ф. Вясенняя навальніца; «Не, блізкасць да цябе...»; «У восені ёсць час...»; Лісце: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 7; Дэльвіг А.

Пушкіну; Наследаванне Беранжэ: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 8; Падалян М. Ленін у Кіеве; Хлеб і сталь; «Сасонкі з-за таполевых прысад...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 9.

1974. Кежун Б. Песня пра Няву; Камісарава М. «Куды б мы ні ішлі з табою...»: Хелемскі Я. «З кніжнай шафы здымаю...»; «Калі мы з Бранскіх залатых лясоў...»; Ну й вецер — проста не ўстаяць!..: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 1; Межалайціс Э. Чалавек; Венцлава А. Аднагодку; Нерыс С. Дружба: [Вершы] / З літ. // Там жа. № 3; Крыжаніўскі С. «Маё сэрца, уладар сугуччаў...»; Калінавы мост; Бандарэнка Я. Рыбацкае шчасце; Неспадзяваная сустрэча; Галаваніўскі С. Месца пад сонцам; Пятрэнка М. Апошні спеў: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 5; Кежун Б. Беларускай зямлі: [Верш] / З рус. // Там жа. № 9; Бажан М. Пасланне: Урывак з паэмы «Ганец» / З укр. // Там жа. № 10; Оюун Э. Радзіма мая; Слава дружбе; Пурэудорж Д. Эдэльвейс; Залатая восень; Нацагдорж Д. Вясна; Чымід Ч. Мароз, мароз...; Пэрлэ Х. Песня дзяўчыны: [Вершы] / З манг. // Там жа. № 11; Бажан М. У наваколлі Барыслава; Над морам: З нізкі «Міцкевіч у Адэсе»: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 11 кастр.; Балтакіс А. Сэрца і радзіма: [Верш] / З літ. // Наст. газ. 20 сак.

1975. Галаваніўскі С. Вандроўка у Спарту; Крыжаніўскі С. «Сэрца маё...»; Бярозка; Лада; Якубу Коласу; Дзяўчыне з цудоўнай УП: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Бандурэнка Я. Рыбацкае шчасце; Неспадзяваная сустрэча; Чалы Б. Французская балада; Пятрэнка М. Апошні спеў; Намалюй мне ноч; Сальеры; Прытча пра бязногага ваўка; Жураўліныя гнёзды; «Летапіс відавочца»: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн.; Межалайціс Э. Кропля; Венцлава А. Тэрцыны аб Радзіме; Малдоніс А. «Свет чалавека — дальняя арбіты...»: [Вершы] / З літ. // Беларусь. № 3; Рыльскі М. Помнік Янкі Купалы; Каля дуба ў Шчорсах; Песня пра Кіеў: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 6; Кіслік Н. Шлях неба; «На канверце сумная паметка»; «Ты куды ляціш, жаўтлявы...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 9; Ясенін С. Старонкі лірыкі: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 10; Яго ж. Вясна: [Верш] /З рус. // Голас Радзімы. № 41; ЛіМ. 3 кастр.; Крыжаніўскі С. Якубу Коласу; Пятрэнка М. Апошні спеў: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 6.

1976. Нэруда П. Прашу цішыні; Трохі цішэй: [Вершы] / З ісп. // Нэруда П. Крыві бунтоўнай кроплі. Мн.; Вазаў І. Расія: Фрагменты / З балг.; Нэруда П. Прашу цішыні; Не так шумна: [Вершы] / З ісп. // Беларусь. № 3; Дзугаеў Г. Крыніца; Алборты Х. З чылійскага цыкла; Харычаў С. Дубовы гай; Казаеў І. Шабля: [Вершы] / З асец. // Там жа. № 4; Нагнібяда М. Сонца; Сом М. Гэта вясна; Юхімовіч В. Паслы; «Тут, над сталом...»; Падалян М. Вясенняя ноч; Бандурэнка Я. Запеў; Масэнка П. Світанак у Львове; Матэйка А. Людзі скажуць: будзе хлеб: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 5;Ніколаў І. «Пачатак дня...»; Бандэраў А. Расія; Анастасаў П. Барабаншчык; Стойцава В. З вершаў пра восень; Заякаў М. Пралог да паэмы; Вылеў І. Прагулка: [Вершы] / З балг. // Там жа. № 9; Ціханаў М. «Над зялёнаю гімнасцёркай...»; Балада аб сінім пакеце; Цынандалі; Сярго ў гарах: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 12; Нагнібяда М. Ленін: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 23 студз.; Пракоф'еў А. «Калі мы ў агнямётнай лаве...» / З рус.; Шарыпаў Х. Пункт апоры / З узб.: [Вершы] // Там жа. 6 лют.; Бандэраў А. Невядомыя салдаты; Ніколаў І. Палітра: [Вершы] / З балг. // Там жа. 10 вер.; Ціханаў М. Над фінскім возерам; Палатка пад Выбаргам: [Вершы] / З рус. // Там жа. 3 снеж.

1977. Браун М. Караблі; «Табой навечна паланёны...»; «Ты была маім дыханнем...»; Радзіме; Рускай прыродзе; «У час, калі зямля мая...»; Песенька; Памаўчым...; Чаканне сустрэчы; Пераклічка: [Вершы] / З рус. // Браун М. Ленінградскае неба. Мн.; Беньямін Л. Зверху; Госці; Пакуты Атланта; Вацы М. Свабода! Зрабі багатымі нас!; Чуваць Ясеніна мне крокі...; Край родны; Варты ўлады; Сялянскае паданне: [Вершы] / З венг. // Сучасная венгерская паэзія. Мн.; Браун М. Радзіме; «Ты была маім дыханнем...»; Чаканне сустрэчы; Песенька: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 1; Беньямін і Л. Пакуты Атланта; Вацы М. Чуваць Ясеніна мне крокі /З венг. // Там жа. № 5; Бурсаў І. «Счэпшчык цягнікоў...»; Стары рабочы; «Спяць палі і лясы...»; Беларусі: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 12.

1978. Ціханаў М. Над фінскім возерам; Сярго ў гарах: [Вершы] / З рус. // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.; Адзі Э. Новы прывід: [Верш] / З венг. // Беларусь. № 6; Косаў А. Мая зорка; Песня аб Веры Харужай; Людскі давер: [Вершы] / З мард. // Там жа. № 7.

1979. Кежун Б. Беларускай зямлі; Куклін Л. Ленінградская музыка; Франтавая кінахроніка; Міхайлаў І. Жаваранак; Брэсцкая крэпасць; Садоф'еў І. Добрае сонца; Аддана любім...; Скарадумаў Ю. «Перажагнаўшы грудзі крыжам...»; Соль: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.; Міхайлаў І. Жаваранак; Брэсцкая крэпасць: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 5; Куклін Л. Ленінградская музыка; Франтавая кінахроніка; Скарадумаў Ю. «Перажагнаўшы грудзі крыжам...»; Соль; Садоф'еў І. Добрае сонца; Аддана любім...: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 4 мая.

1980. Букаў Е. Мой шлях; Таварыш; Дай руку; Хто сказаў?..; «Я лічыў пупышкі дрэў вясною...»; Ранішняя песня; Жывое акно; Зорная дарога; Корань; Дрэва жыцця; Уз'яднанне; І ён: [Вершы] / З малд. // Букаў Е. Нараджэнне першай зоркі. Мн.; Блок А. Дванаццаць: Раздзелы з паэмы / З рус. // Голас Радзімы. 20 ліст.

1981. Жукаўскас А. Столік: [Верш] / З літ. // ЛіМ. 13 лют.

1982. Буков Е. Хто сказаў?.. [Верш] / З малд. // Буков Е. Кто сказал?.. Кишинев; Рыльскі М. Якуб Колас: [Верш] / З укр. // Нам засталася спадчына. Мн.; Нагнібеда М. Беларусі: [Верш] // Чолом тобі, Славутичу. Поклон табе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Уметаліеў Т. Падарунак; Чыпырчыку; Пабрацімы; Дарожная песня: [Вершы] / З кірг. // Беларусь. № 9; Нагнібяда М. У гасцях у Якуба Коласа: [Верш] / З укр. // Полымя. № 10; Браўн М. Шыпшына; «Я, як з хмурын лятучых...»: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 5 лют.

1983. Лупан А. Дружба: [Верш] / З малд. // ЛіМ. 23 вер.

1984. Кемпэ М. Бесказырка марака: [Верш] / З лат. // Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Межэлайціс Э. Кропля: [Верш] / З літ. // Межэлайціс Э. Чалавек. Мн.

1985. Гардзейчаў У. Ах і Ох: Вершаваная казка / З рус. // Ветразь. Мн.; Бярозка; № 1; Рыльскі М. Якуб Колас: [Верш] / З укр. // Рыльскі М. Світальная зара. Мн.

1.5.

На англійскую мову. Burgenwald; The apple / Transl. V.Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; Lake Naroch; Recollektions / Transl. W.May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На армянскую мову. Дзень нараджэння; Крупка; Родны Мінск; Залева: [Вершы] / Пер. В. Норэнц // Анталогія беларускай літаратуры. Эрэван, 1957.

На асецінскую мову. Мэ райгуырэн бэстэ; Алешэ; Иузэрдыг: [Вершы] / Дзугаты Г. тэлм. // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову. Дунавска приказка: [Верш] / Прев. И. Добрев // Септември. 1959. № 9; В памет на Георги Димитров: [Верш] / Прев. И.Добрев // Лит. фронт. 1959. 18 юни; Пролетен гръм: [Верш] / Прев. Д.Методиев // Септември. 1960. № 11; Вярност: [Верш] / Прев. И.Давидков // Нар. култура. 1960. 20 авг.; Там, де пустееше земята / Прев. от рус. П.Алипиев; Трепна старата гора /Прев. И.Давидков: [Вер-

шы] / / Бълг.-съветска дружба. 1961. № 8; На Христо Ботев: [Верш] / Прев. И.Добрев / / Лит. фронт. 1961. 1 юни; Край Дунава: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Поети-приятели на България. София, 1966; Край Дунава: [Верш] / Прев. П.Стефанов / / Срещи с България. София, 1967; Гагарин на Витоша: [Верш] / Прев. С.Поптонев / / Раб. дело. 1969. 12 апр.; Край Дунава: [Верш] / Прев. П.Стефанов / / Там жа. 1969. 11 окт.; Изповед: [Верш] / Прев. Н Вълчев / / Бълг.-съветска дружба. 1973. № 11.

На грузінскую мову. Вернасць: [Верш] / Пер. А.Куправа / / Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі. 1967; Вернасць; Кірзоўкі: [Вершы] / Пер. Т.Джангулашвілі / / Беларускія савецкія паэты. Тбілісі. 1978; Песня Руставелі: [Верш] / Пер. Н.Абесадзе / / Літ. Сакар. 1984. 6 ліст.

На казахскую мову. Белорусь; Хатынь; Бакыт куні: [Вершы] / / Сов. Казахстан. 1973. 28 янв.

На латышскую мову. Rigas ritausma / Atdz. A.Imermanis / / Lit. un Maksla. 1959. 10. Okt.; Pie Vaidavas / Atdz. C. Dinere; Kazaki pie Donavas / Atdz. M.Kempe; Rigas ritausma; Brauciens uz Siiguldu / Atdz. A.Imermanis; Lietusgaze; Ielukosanas pagajiba / Atdz. J. Vanags; Mana dzimtene / Atdz. M.Kempe; Tilts / Atdz. A. Imermanis / / Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Uz tautu draudzibas svetkim braucot / / Cina. 1960. 3. Sept.; Brauciens uz Siguldu / Atdz A.Imermanis / / Lit. un Maksla. 1960. 3. Sept.; Rigas ritausma / Atdz. A. Imermanis / / Draudzibas speks. Riga, 1961; Draudzibas svetkos / Atdz. L.Pelmanis / / Cina. 1962. 31. Dec.; Tilts / Atdz. A. Imermanis; Kazaki pie Donavas / Atdz. M.Kempe; Jauna maize; Susa — Krievzemes upe / Atdz. J. Stulpans / / Salsmaize. Riga, 1974; Susa — Krievzemes upe / Atdz. J. Stulpans / / Cina. 1974. 17. Febr.

На літоўскую мову. Lepeckojo nuotykiai / Vert. A. Zukauskas. Vilnius, 1960.

Ikurtuves / Vert. J. Subatavicius; Susi-pazinimas su praeitimi; Atejo amerikieciai / Vert. P. Keidosius; Burgenlandas / / Is baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Gimimo diena / Vert. E.Miezelaitis / / Lit. ir menas. 1953. Saus. 25; Dovana; Bendraamziai; Krupka arba Kruopa — tai mano miestelis Baltarusijoje / Vert. E. Miezelaitis; Susipazinimas su praeitimi / Vert. P. Keidosius / / Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Kelias i Vilniu / Vert. A. Zukauskas / / Pergale. 1958. Nr 9; Bensraamziai, / Vert E.Miezelaitis / / Komj. tiesa. 1958. Rugp. 6; Krupka arba Kruopa — tai mano miestelis Baltarusijoje / Vert. E.Miezelaitis / / Lit. ir menas. 1958. Rugs. 13; Susitinkant Lietuvos zemeje / / Tiesa. 1958. Rugs. 19; Daina apie Baltarusija / Vert. E. Matuzevicius / / Tiesa. 1958. Rugs. 28; Prie Kauno: (Is eilerasciu ciklo apie Tarybu Lietuva) / Vert. V.Bloze / / Lit. ir menas. 1960. Liep. 16; Kelias i Vilniu / Vert. A. Zukauskas / / Draugyste. Vilnius, 1963; Daina apie Baltarusija / Vert. E. Matuzevicius / / Komj. tiesa. 1965. Birz. 25; Tiesa. 1974. Kovo 16; Kalba Vilnius. 1975. Nr 12; Zaliasis pogrindininkas; «Toks giedras pries sauleteki...» / Vert. V. Simkus / / Pergale.1975. Nr 3; Kursiu nerijos zmones / Vert. V. Reimeris / / Lit. ir menas. 1975. Kovo 22; Bendraamziai / Vert. E.Mierelaitis / / Jaryb. Klaipeda. 1975. Kovo 21; Lietuvos koluky; Prie Traku / Vert. P.Keidosius / / Tiesa. 1975. Kovo 30; Prie Traku / Vert. P.Keidosuis / / Draugystes keliais. Vilnius, 1976; Daina apia Baltarusija / Vert. E.Matuzevicius / / Komj. tiesa. 1978. Lapkr. 17; Kur pazistami takai / Vert. E. Matuzevicius / / Tiesa. 1978. Rugp. 13; Izymi savaite: (Lietuviu — baltarusiu lit. rysiai); Kelione prie Baltijos: (Eug. Matuzeviciaus «Sparnai virs juros») / / Lietuvisko zodzio atgarsiai. Vilnius, 1979. T.2.

На малдаўскую мову. Ын музеул дин Кишинэу; Ынтылниря ку Негруци; Виерулуй булгар / Трад. Ю.Баржанский; Фрэцие / Трад. В.Рошка; Пескэрицеле де ла Нистру / Трад. Ю. Баржанский, В.Рошка: [Вершы] / / Поезий белорусе. Кишинэу, 1956; Ын музеул дин Кишинэу; Фрэцие / Трад. Ю.Баржанский: [Вершы] / / Поець белорусь. Кишинэу, 1975.

На мангольскую мову. Баян хуур: [Верш] / Орч. Ц.Цэдэнжав / / Белоруссын цоморлинг. Улаанбаатар, 1966.

На польскую мову. Wiosna w Mińsku; Wierność / Tł. H.Szylkin / / Nadodrze. 1969 Nr 23; Szum—rzeka Rosji / Tł. H. Szylkin / / Nadodrze. 1970 Nr 8; Dopóki jesteś ze mną... / Tł. M. Kuzel; Most / Tł. H.Szylkin / / Nadodrze. 1970. Nr 23; Legenda o Niemnie / Tł. J.Huszcza / / Profile. 1970. Nr 11; Wierność / Tł. H. Szylkin; Legenda o Niemnie / Tł. J.Huszcza / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Wierność / Tł. K.Jaworski / / Kamena. 1971. Nr 9; Na mińskich ulicach / Tł H.Szylkin / / Nadodrze. 1971. Nr 9; Wierność / Tł. K.Jaworski / / Jaworski K. Pisma. Lublin, 1972. T. 3; Niewiele / Tł. H.Szylkin / / Nadodrze. 1973. Nr 25/26.

На рускую мову. Из чистых родников: [Вершы]. Л., 1955.

Приключение Потапки: Лесная сказка / Пер. А. Прокофьев, В.Рождественский. Л., 1960.

Навстречу жизни: Поэмы / Пер. Н.Браун, В.Рождественский. Л., 1962. Рэц.: В е р т и н с к и й А. Мир детской мечты / / Неман. 1963. № 1.

Дорога на Москву: Поэмы / Пер. Н.Браун. Мн., 1985.

Заповедь верности: Стихотворения. Мн., 1987. (Бел. поэзия).

В сталинском дозоре: [Урывак з паэмы] / / Комс. правда. 1938. 29 окт. / У сааўт.; Сталин: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сталин. молодежь. 1938. 10 мая; Краснознаменный комсомол: [Вершы] / / Там жа. 1938. 22 окт. / У сааўт.; Стихи с фронта: Сосна; Он вернется домой / Пер. П.Калиничев / / Ленинград. 1940. № 5; Уверенность: [Верш] / Пер. К.Титов / / Беларусь. 1944; № 6; Отважные разведчики: [Верш] / / Сталин. молодежь. 1945. 15 июля; Советская улица: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Там жа. 1948. 31 дек.; Яблоко: [Верш] / Пер. В.Лютова / / Сов. Отчизна. 1949. № 6; Улице Ленинской: [Верш] / / Сталин. молодежь. 1949. 21 янв.; Гармонь / Пер. А.Прокофьев; Дума про Сталина / Пер. М.Петровых: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. М., 1952; Горийская весна / Пер. А.Прокофьев; Есть такая река; Любимый город; Песня нашего района; Мост; В походе; Керзовки; Брестская крепость; Побратимы / Пер. В. Рождественский; Верность; Во имя дружбы; Знакомство с прошлым; Всегда в строю; Легендарные люди / Пер. П.Кобзаревский: [Вершы] / / Молодая Беларусь. М., 1952; Дума о Сталине; Хата в Хорошеве; Знаменосец мира / Пер. В.Рождественский; Горийская весна / Пер. А.Прокофьев: [Вершы] / / От всего сердца. Мн., 1953; Вечером: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Отчизна. 1953. № 6; Октябрьский салют: [Верш] / Пер. Н.Горулев / / Сов. Бел. 1953. 6 нояб.; Сталин. молодежь. 1953. 6 нояб.; Перед новым годом: [Верш] / Пер. Н.Горулев / / Сов. Бел. 1953. 31 дек.; Из сталинградского цикла: [Вершы] / Пер. Д.Ковалев, Н. Кислик, А.Николаев / / Сов. Отчизна. 1954. № 3; Перемены: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1954. 3 июля; Ливень: [Верш] / Пер. А.Прокофьев / / Ленингр. правда. 1955. 13 февр.; Луч Смольного: [Верш] / Пер. А.Андреев / / Сов. Бел. 1955. 22 апр.; Из книги «В великом походе»: [Вершы] / Пер. В.Заводчиков / / Заводчиков В. Стихотворения. Л., 1956; Днестровские рыбачки; В кишиневском музее / Пер. С.Спасский; Встреча с Негруци / Пер. Б.Пидемский: [Вершы] / / Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Побратимы: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Сов. Молдавия. 1956. 2 окт.; Советской Украине: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1957. 26 июня; Моя присяга: [Верш] / Пер. К.Титов / / Знамя юности. 1958. 3 авг.; Побратимы: [Верш] / / Комс. правда (Вильнюс). 1958. 29 авг.; Дорога на Вильнюс: [Верш] / Пер. М.Левада / / Сов. Бел. 1958. 22 мая; Сов. Литва. 1958. 21 сент.; Любимый город: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Сов. Бел. 1958. 24 окт.; Ровесники: [Верш] / Пер. П.Кобзаревский / / Там жа. 1958. 29 окт.; Нефть в Белоруссию идет: [Верш] / / Там жа. 1958. 14 дек.; Там, где дремала целина: [Верш] / Пер. Н.Браун / / Сов. Литва. 1958. 30 авг.; Ровесники: [Верш] / Пер. П.Кобзаревский / / Нева. 1959. № 1; Слава республики: [Верш] / / Во славу Родины. 1959. 1 янв.; Рота, с тобой!: [Верш] / / Там жа. 1959. 7 мая.; Подвиг у озера Вымно: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1959. 22 нояб.; Нефть в Белоруссию идет: [Верш] / Пер. А.Яковлев / / Правда. 1959. 19 апр.; Пусть светит солнце!: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел.

1959. 23 сент.; Из «Прибалтийской тетради»: [Вершы] / Пер. К.Титов / / Неман. 1960. № 5; Утро в Риге: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Парус. 1960. № 3; Сов. Латвия. 1960. 4 сент.; Расшумелся темный бор.: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1960. 10 янв.; Над Даугавой: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Заря. 1960. 7 сент.; Сов. Бел. 1960. 3 сент.; В эти дни: [Верш] / Пер. Б.Окуджава / / ЛГ. 1960. 26 марта; Баллада о звездочете: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1960. 16 июня; На празднике дружбы: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1960. 20 сент.; Сов. Молдавия. 1960. 30 сент.; Днестровские рыбачки: В.Сигулде: [Вершы] / Пер. К.Титов / / Сов. Латвия. 1960. 10 сент.; Земное, крылатое, вечное...: [Верш] / / Во славу Родины. 1961. 16 апр.; Песня Двины; Красные розы; Потомки партизан: [Вершы] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1961. 11 июня; Земли хозяева: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1961. 19 янв.; Живой среди нас: [Верш] / Пер. Ф.Мурашко / / Там жа. 1961. 10 марта; Пушкин над Лучёсой: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1962. 10 февр.; Якубу Коласу: [Верш] / / Там жа. 1962. 14 нояб.; Дети Лумумбы: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1963. 1 июня; Новый хлеб: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1963. 7 сент.; Салют: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1963. 6 нояб.; Пристрелка: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1963. 30 нояб.; Стихи о хлебе / Пер. А.Шарапов / / Сел. газ. 1963. 31 окт.; Город славы: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сов. Бел. 1963. 2 февр.; За добрую славу земли: [Верш] / Пер. К.Титов / / Во славу Родины. 1964. 14 янв.; Коммунисты: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1964. 1 марта; С ним в походе: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1964. 10 марта; Весна в Минске: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1964. 25 апр.; Батьке поклон Беларуси: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Правда. 1964. 9 марта; Новогодье: [Верш] / / Сов. Бел. 1964. 1 янв.; Баллада о звездочете / Пер. К.Титов / / Там жа. 1964. 14 июня; Слава республики; В походе: [Вершы] / Пер. К.Титов / / Во славу Родины. 1965. 4 апр.; Седая гвардия: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Там жа. 1965. 16 мая; Сов. Бел. 1965. 1 мая; Герань Таджикистана: [Верш] / Пер. В.Кириллов / / Коммунист Таджикистана. 1965. 27 нояб.; Баллада о мастерах: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Звезда. 1966. № 8; Коммунисты: [Верш] / Пер. В.Ляпунов / / Комсомолец Узбекистана. 1966. 27 апр.; На минских улицах: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Красное знамя. 1966. 5 дек.; ЛГ. 1966. 5 дек.; День — эпоха: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Правда Востока. 1966. 15 апр.; Гроздья рябины: [Верш] / / Сел. газ. 1966. 13 янв.; Имени Минска: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Там жа. 1966. 7 дек.; Двина соловьиная; Девичья песня: [Вершы] / Пер. И.Василевский / /Там жа. 1966. 25 дек.; Мост: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Поэты Белоруссии. М., 1967; Родная земля / Пер. В. Конкин; Дети Лумумбы; Стихи о хлебе / Пер. А.Шарапов; Гроздь рябины / Пер. Б.Спринчан: [Вершы] / / Неман. 1967. № 1; Скрипка Тухачевского; Перед дорогой: [Вершы] / Пер. А.Шарапов / / Во Славу Родины. 1967. 12 янв.; На минских улицах: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Гудок. 1967. 21 мая; Седая гвардия: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Знамя юности. 1967. 12 янв.; Коммунисты: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1967. 26 февр.; На горе: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Зорька. 1967. 7 янв.; Скрипка Тухачевского: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Красная звезда. 1967. 2 дек.; Северные зарисовки: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Правда. 1967. 13 февр.; На минских улицах; Перед дорогой: [Вершы] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1967. 12 янв.; Скрипка Тухачевского / Пер. А.Шарапов; Стрелковая рота / Пер. В. Заводчиков: [Вершы] / / Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; На синем меридиане: «Давно я хотел...»; Шушь — река России; Далеко на Диксоне / Пер. И.Ласков; Дивногорск; Красноярочки / Пер. А.Шарапов: [Вершы] / / Неман. 1968. № 7; Мост: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; Цветет сирень: [Верш] / Пер. И.Ласков / / Падомью Вента (Вентспилс). 1969. 17 июня; Стихи о Москве: [Вершы] / Пер. И.Ласков / / Правда. 1969. 16 марта; Алеша: [Верш] / Пер. И.Бурсов / / В едином строю. М., 1970; Седая гвардия; Коммунисты: [Вершы] / Пер. А.Шарапов / / Путь к победе. Мн., 1970; Стрелковая рота: [Верш] / Пер. В.Заводчиков / / Вяч. Мінск. 1970. 15 сак.; Юность: Отрывок из поэмы-сказки «Пакет» / Пер. Э.Скобелев / / Сел. газ. 1970. 31 мая; Верность; Знакомство с прошлым; Ровесники: [Вершы] / Пер. П.Кобзаревский / / Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Оруженосцы народа: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1971. 21 февр.; Салют: [Верш] / / Сов. Бел. 1971. 6 нояб.; Алеша: [Верш] / Пер. М.Комиссарова / / Звезда. 1972. № 4; На празднике дружбы: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1972. 9 дек.; Баллада о звездочете / Пер. Л.Рашковский / / Там жа. 1972. 31 дек.; Присяга: [Верш] / Пер. Ю.Сапожков / / Сов. Бел. 1972. 21 апр.; В боях добытый: [Верш] / / Там жа. 1972. 2 июля; Докшицкий каравай: [Вершы] / Пер. А.Шарапов / / Неман. 1974. № 4; Письмо секретарю райкома: Из книги «Докшицкий каравай» / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1974. 16 марта; Неманская быль; Твой берег: [Вершы] / Пер. Ю.Сапожков / / Там жа. 1974. 26 марта; Два титула поля: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1974. 19 июня; Оруженосцы народа; Пристрелка / Пер. А.Шарапов; Ночь зенитчиков / Пер. И.Василевский: [Вершы] / / Родины сыновья. Мн., 1975; Бессмертная крепость; Белые ночи в Бресте: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / Рэха ў граніце. Мн., 1975; Брестская крепость: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Радуга. 1975. № 6; Бессмертная гвардия: [Верш] / Пер.А.Шарапов / / Во славу Родины. 1975. 16 марта; Минские улицы: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1975. 3 июля; Стихи о времени суровом: Фронтовая миссия; Хакуч; За Прутом / Пер. Ю.Сапожков / / Сов.Бел. 1975. 29 янв.; Белые ночи в Бресте: [Верш] / Пер.Б.Спринчан / / Там жа. 1975. 5 июля; Бессмертная крепость; Гроздья рябины: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / Там жа. 1975. 7 авг.; Наступление: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Клайпеда. 1975. 21 марта; Твой берег: [Верш] / Пер.Ю.Сапожков / / Сов. Литва. 1975. 22 марта; Благодарность метеослужбе; Дед приехал в гости; Баня / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1976. 18 июля; С Лениным: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Там жа. 1976. 5 дек.; Неизбежность: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Там жа. 1976. 16 дек.; Верность; Коммунисты; Перемены; После боя; Побратимы: [Вершы] / / Там жа. 1977. 12 янв.; Пристрелка; Седая гвардия: [Вершы] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1977. 18 дек.; Гроздья рябины: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Сов. Бел. 1977. 20 янв.; Белые ночи в Бресте: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Сов. Литва. 1977. 9 апр.; На празднике: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1978. 16 апр.; Болгария в сердце моем; На партизанской планине: [Вершы] / Пер. Ю.Сапожков / / Сов. Бел. 1978. 14 сент.; Красный флаг: [Верш] / Пер. И.Мазнин / / Земля с лазурными очами. М., 1979; Сокровища сердца: [Верш] / Пер. А.Чепуров / / Звезда. 1979. № 1; Скрипка Тухачевского; Дым в садах: [Вершы] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; Моя мотострелковая: [Верш] / Пер. В.Костылев / / Во славу Родины. 1981. 8 сент.; Письмо с дороги; Верность; «Заметь... На дорогах заметь...»; Сквозь годы; «Коль не было б тебя...»; «Стала ты моей грустью...»; «Желанья наши тают вместе с нами...»: [Вершы] / Пер. Б.Кежун / / Беларусь моя. Л., 1983; Герань Таджикистана: [Верш] / Пер. В.Кириллов / / Книга дружбы. Душанбе. 1984; Бессмертная крепость: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Стожары. Мн., 1984.

На таджыкскую мову. Ротаи тирандоз: [Верш] / Тарч. Ш.Нодир / / Армугони дусти. Душанбе, 1965; Крупка: [Верш] / Тарч. Ш.Мастон / / Маориф ва маданият. 1965. 20 ноябрь; Рохи мехр: [Верш] / Тарч. М.Каноат / / Точикистони Совети. 1965. 25 ноябрь.

На узбекскую мову. Кишлогим; Янги уйга кўчиш; Жала; Кизнинг тугилган куни; Кўприк; Садокат: [Вершы] / Ж. Жабборов тарж. / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962; Тепаликда: [Верш] / / Гулхан. 1967. № 6.

На украінскую мову. На лісовім полустанку: Поема / Пер. В.Чалий. К., 1958.

Ровесники: Поезії / Пер. М.Нагнибіда. К., 1965. Рэц.: Н е д з в і д с ь к и й А. Наш білоруський побратим / / Чорномор. комуна. 1972. 25 берез.; С о к о л о в В. Сонячний простір поезії / / Прикар. правда. 1966. 16 лют.

Сталін: [Верш] / Пер. Е.Бандуренко / / Чорномор. комуна. 1947. 1 трав.; Ровесники; Вірність / Пер. М.Нагнібіда; Осінній день іде; Теплохід «Мінськ» / Пер. Е.Бандуренко; Терешкові гори / Пер. І.Цинковський; Ліричне / Пер. О.Ющенко; Знайомство з минулим / Пер. Б.Степанюк: [Вершы] / / Пісні з Білорусі. К., 1957; Вірність; Кордон: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда, М.Гірник / / Вітчизна. 1957. № 6; Осінній день іде: [Верш] / Пер. Е.Бандуренко / / Прапор. 1957. № 9; Ровесники: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда / / Укр. 1957. № 11; Добро пожалувати, дорогі друзі!: (До тижня української літератури в Білорусії) / / Літ. газ. 1957. 25 черв.; Грузинська ніч: [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Там жа. 1957. 24 вер.; Славимо людей праці / / Робітнича газ. 1957. 17 вер.; Теплохід «Мінськ»: [Верш] / Пер. Е.Бандуренко / / Рад. культура. 1957. 26 вер.; Пакет: З поеми / Пер. Б.Чалий / / Піонерія. 1959. № 11; На Свислочі. М.Рильському: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда / / Літ. газ. 1959. 13 лют.; Спустілий аеродром; На вітрі: [Вершы] / Пер. М.Романченко / / Жовтень. 1964. № 9; У вічності живий: [Верш] / Пер. В.Ткаченко / /Київська зоря. 1964. 9 берез.; Осінні роздуми: [Верш] / Пер. М.Романченко / / Львівська правда. 1964. 29 вер.; Яблуко; Стрілецька рота; На Свіслочі: [Вершы] / / Вінницька правда. 1965. 21 лип.; Балада про художників; Запрошення: [Вершы] / Пер. Б.Степанюк / / Укр. 1966. № 44; Гроно калини: [Верш] / Пер. М.Олексюк / / Вільна Укр. 1966. 10 вер.; Вірність; Гармонь; На могилі Репіна; Знайомство з минулім; Яблуко; Нароч; Терешкові гори; Ровесники; Ліричне; На Свислочі; Шуш — російська річка; «Розлучаюсь за Полярним колом...»; Скрипка Тухачевського; Гобі; Балада про митців: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда, В.Лагода, О.Ющенко, Б.Степанюк, М.Рильський, Д.Білоус, І.Цинковський, Ю.Петренко, С.Литвин / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т.2; Яблуко: [Верш] / Пер. М.Рильський / / Укр. 1972. № 12; В останній бій: [Вершы] / Пер. Р.Лубківський / / Вільна Укр. 1973. 27 лют.; Кіннота в Донбасі; Теплохід «Мінськ»: [Вершы] / Пер. В.Юхимович / / Укр. 1976. № 22; Білорусь готується до свята дружби: [Інтэрв'ю] / Зап. П.Горецький / / Літ. Укр. 1976. 30 квіт. / У сааўт.; Ровесники: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда / / Дружби слово заповітне. Дніпропетровськ, 1977; Дощ над Москвою; Над могилою поета; Братів знаходять серцем; Грузинська ніч; Рідне: [Вершы] / Пер. Д. Солодкий / / Укр. 1977. № 4; Розмова з журавлем: [Верш] / / Піонерія. 1978. № 5; Промінь зі Смольного / Пер. С.Литвин; На мінських вулицях / Пер. Т.Коломиєць; Живий Шевченко / Пер. С.Реп'ях; Розмова з журавлем / Пер. О.Орач; Столярі / Пер. В.Забаштанський: [Вершы] / / Лісова колиська. К., 1979; Знайомство з минулим: [Верш] / Пер. Б.Степанюк / / Ля Вечнага агню: Вершы, 1941—1945. Мн., 1984.

1.6.

С е л і х а н а ў С. Тры месяцы ў Кітаі: [Нарыс]. Мн., 1959 / Літ. апрац.

М а т у з я в і ч у с Э. Просіцца ў песню мора. Мн. 1965 / Скл.

Ч а л а в е к -сонца; Асілкі: (Казкі) / / Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн., 1938 / Зап.; C z ł o w i e k -Słońce: (Bajka) / / Sztand. Wol. 1941. 26 stycz. / Зап.

2.3.

На беларускай мове. А б м е р к а в а н н е новых твораў Міхася Калачынскага / / ЛіМ. 1947. 19 ліп.; А г і е в і ч У. Павышаць паэтычнае майстэрства / / Звязда. 1950. 1 крас.; А н т в е л В. Маладосць апярылася: Аб вершах чырвонага байца М.Калачынскага / / Чырв. змена. 1940. 8 чэрв.; Б - н ы П. Літаратурная старонка ў раённай газеце / / ЛіМ. 1936. 21 мая; Б у р н о с а ў В. Паэзія патрыятычных пачуццяў / / Калачынскі М. За палямі, за лясамі. Мн., 1969; Б у р ' я н Б. Публіцыстыка ці рыторыка / / ЛіМ. 1953. 31 кастр.; Я г о ж. «Я не адзін — побач песня знаёмая...» / / Калачынскі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1982. Т. 1; Б ы ц ь заўсёды правафланговым / / Вяч. Мінск. 1967. 2 ліст. Б я л е в і ч А. Паясы жыцця / / Б я л е в і ч А. Чарадзеі. Мн., 1970. С. 204—215; Я г о ж. Слова пра сябра / / ЛіМ. 1977. 14 студз.; Б я р о з к і н Р. Аб вершах / / Там жа. 1940. 11 сак.; В а р н о У. Пра дружбу, пра сяброўства / / Там жа. 1961. 7 лют.; В я л ю г і н А. Паэт на паверцы / / Калачынскі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1971. Т.1; Я г о ж. Размовы на прывале / / ЛіМ. 1967. 13 студз.; Я г о ж. Што такое добра і што такое дрэнна / / Там жа. 1952. 14 чэрв.; Г а м о л к а М. Па шляхах жыцця / / Звязда. 1977. 12 студз.; Г л е б к а П. Маладая паэзія / / Ударнікі. Мн., 1934; Г н і л а м ё д а ў У. Паэтамі нараджаюцца... / / ЛіМ. 1984. 1 чэрв.; Д а н і л е н к а М. Споведзь перад сучаснікам / / Гомел. праўда. 1967. 11 студз.; Д з е н ь паэзіі / / Віцеб. рабочы. 1956. 11 снеж.; Д о с і н М. Паэт, салдат, грамадзянін / / Наст. газ. 1977. 12 студз.; Д о с і н а Т. «Хачу, каб стала людзям лепш...»: Творчы вечар М.Калачынскага ў Талачыне / / Віцеб. рабочы. 1976. 7 мая; І в а н к о в і ч М. Поўдзень паэта / / Голас Радзімы. 1967. № 3; К а м е й ш а К. Лёс, заручоны з дарогамі... / / Чырв. змена. 1977. 12 студз.; К а р м а ч о ў Л. Сустрэча з паэтам / / ЛіМ. 1960. 28 кастр.; К а ў г а н а ў П. Спадабалася паэма / / Піянер Бел. 1954. 28 студз.; К о б р ы н К. Скарб паэтычных радкоў / / Мін. праўда. 1977. 12 студз.; К о р ш а к А. Вершы маладых паэтаў / / ЛіМ. 1941. 5 сак.; К р а ў ч а н к а У. Клапаціцца аб дзіцячай літаратуры / / Наст. газ. 1958. 28 лют.; К р у п е н ь к а Я. Сугучна сэрцу і часу / / Мін. праўда. 1965. 18 мая; М а р ц і н о в і ч А. Сталасць і маладосць таленту / / Вяч. Мінск. 1977. 12 студз.; М і х а с ю Калачынскаму — 60 / / ЛіМ. 1977. 14 студз.; Н я х а й Р. Пад зарніцамі роднага краю / / Мін. праўда. 1967. 11 студз. ; П а н ч а н к а П. Марудная перабудова: Агляд паэзіі часопіса «Полымя» / / ЛіМ. 1948. 14 жн.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П р ы х о д з ь к а П. Паэзія, сагрэтая сэрцам / / Звязда. 1967. 12 студз.; Р а б к о ў І. Азнаямленне старшакласнікаў з навінкамі літаратуры / / Наст. газ. 1958. 15 ліп.; Р у б і н І. Да скону славіць Радзіму / / Голас Радзімы. 1977. 20 студз.; С о б а л ь В. З жыццёвых першакрыніц / / Віцеб. рабочы. 1976. 23 вер.; С у ч к о ў І. «Не, не знайсці святога...» / / Вяч. Мінск. 1972. 16 лют.; Т а р а с В. Дзве паэмы для дзяцей / / ЛіМ. 1955. 3 снеж.; Т а р у б а р а ў В. Дзень пісьменніка ў Віцебску / / Віцеб. рабочы. 1956. 26 вер.; Ф р э й д з і н У. Фільм аб роднай Беларусі / / Зара. 1962. 4 ліст.; Х в е д а р о в і ч М. Паэтычны летапіс подзвігу / / Вяч. Мінск. 1970. 12 мая; Я г о ж. Расце маладая паэзія / / ЛіМ. 1935. 31 жн.; Ш ч а р б а т а ў Г. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі / / Полымя. 1953. № 12; Я р о ш М., Б е ч ы к В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 150—151.

На рускай мове. А с т а п е н к о А. Героика суровых дней / / Сталин. молодежь. 1956. 10 февр.; Б у р ь я н Б. Разговор с поэтом / / Сов. Бел. 1977. 12 янв.; Д о с и н М. В боевом строю / / Во славу Родины. 1977. 12 янв.; З в о н а к А. На переднем крае времени / / Сел. газ. 1967. 12 янв.

На польскай мове. M i c h a ś Kałaczyński / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

2.4.

На беларускай мове. В я л ю г і н А. Нязлоўленая стронга: [Эсэ] / / Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 2; З в о н а к А. Зялёнае: [Верш] / / Звонак

А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1977. Т. 2; Камейша К. Адрас песні: (Міхасю Калачынскаму): [Верш] // Камейша К. Сябрына. Мн., 1978; Матэвушаў В. Сто нітоў: [Верш] // Матэвушаў В. Начны дождж. Мн., 1969.

На рускай мове. Матузявичюс Э. Белорусскому другу М.Калачинскому: [Верш] / Пер. И.Строганов // Сов. Клайпеда. 1975. 13 дек.

3.1.

Б-ка Інстытута літаратуры АН Беларусі, рукап. фонд, № 12.

Т.М. Махнач.

КАЛЕСНІК ІВАН

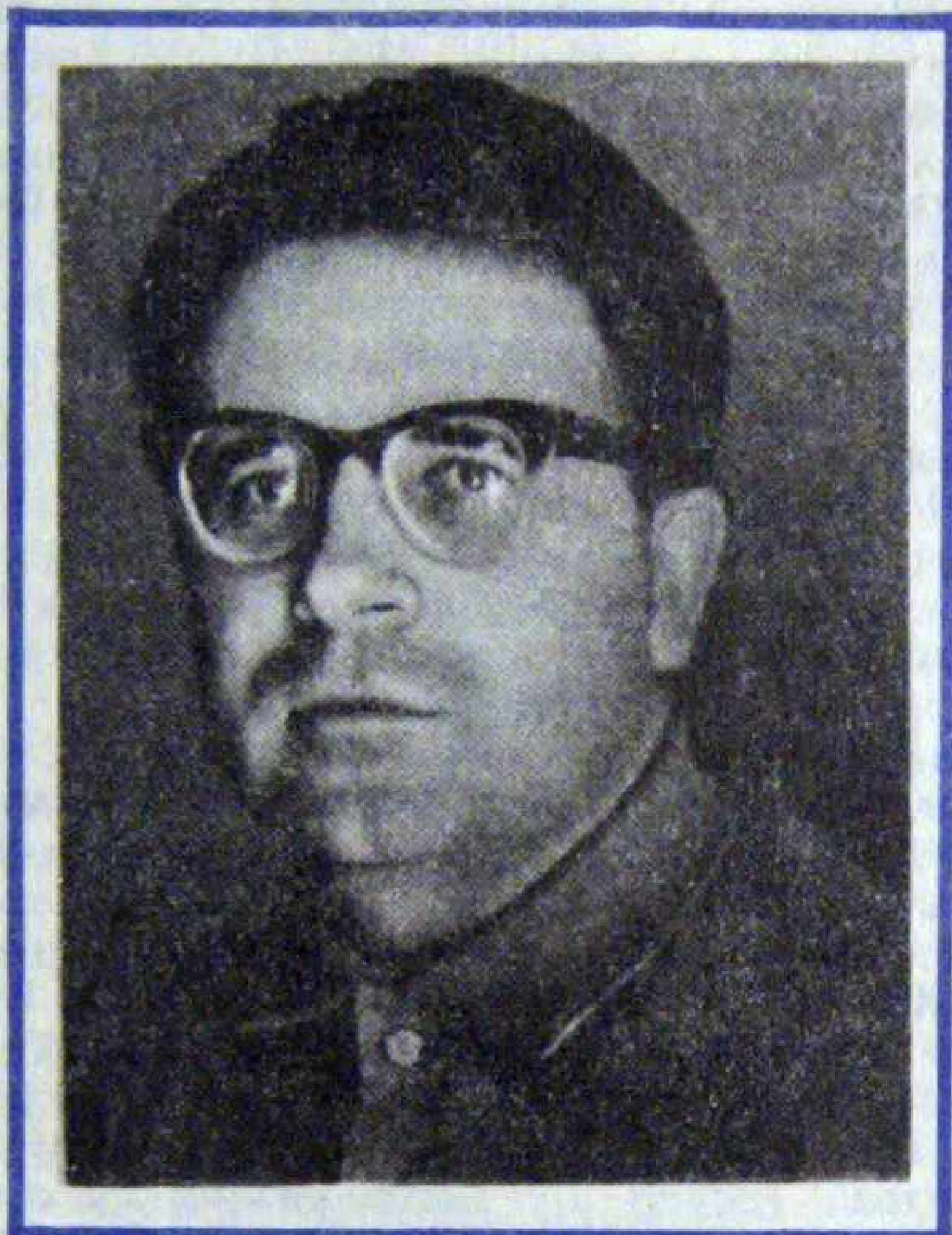

Калеснік Іван Іванавіч (9.10.1932, в. Грытчына Дзяржынскага р-на Мінскай вобл. — 10.6.1979, Мінск; пахаваны на Чыжоўскіх могілках), паэт, публіцыст, перакладчык, Член СП Беларусі з 1962.

З сялянскай сям'і. Пасля сканчэння Грытчынскай сямігодкі вучыўся ў Мінскім педагагічным вучылішчы імя Н.К. Крупскай (1950—54). З 1954 да 1961 працаваў загадчыкам аддзела газеты «Чырвоная змена». Адначасова займаўся завочна на факультэце журналістыкі БДУ, які скончыў у 1958. У 1962—63 — літсупрацоўнік часопіса «Бярозка». З 1963 — старшы рэдактар Беларускага радыё. У 1965—67 працягваў вучобу на Вышэйшых літаратурных курсах у Маскве, потым зноў вярнуўся на Беларускае радыё. У 1968—72 супрацоўнік у часопісе «Маладосць», з 1972 быў рэдактарам аддзела паэзіі выдавецтва «Мастацкая літаратура».

Друкавацца І. Калеснік пачаў у 1951 у газеце «Піянер Беларусі». Першы зборнік яго вершаў выйшаў у 1959 («Белыя каштаны»). Асноўныя тэмы творчасці — подзвіг савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, партызанскі рух, мірная праца, каханне. На беларускую мову пераклаў творы рускіх, узбекскіх, малдаўскіх, грузінскіх, латышскіх, балгарскіх пісьменнікаў. Яго вершы перакладаліся на рускую, славацкую, украінскую і іншыя мовы. На словы І. Калесніка кампазітары П. Ахрыменка, І. Бабкоў, Я. Лукашэвіч, Ю. Семяняка напісалі песні.

Т.М. Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Белыя каштаны: Вершы. Мн., 1959. Рэц.: Беразняк П. // Мін. праўда. 1959. 21 жн.; Бядняеў Г. // Віцеб. рабочы. 1959. 19 жн.; Нягай Р. Юнацкае слова паэта // ЛіМ. 1959. 27 чэрв.; Тарас В. Нязведаныя шляхі і збітыя сцежкі // Звязда. 1959. 9 жн.; Шымук В. Крокі ў паэзію // Вяч. Мінск. 1968. 14 сак.

Пяць сузор'яў: Вершы. Мн., 1963. Рэц.: Гаўрусёў С. Паэзія — заўсёды непаўторнасць // ЛіМ. 1963. 15 кастр.; Канапелька А. З людзьмі ў добрай дружбе // Маг. праўда. 1963. 22 кастр.; Кудраўцаў І. Маладосць — у паходзе // Беларусь. 1963. № 9; Мысліевец В. Да ўсіх пяці мацерыкоў // Чырв. змена. 1963. 10 кастр.; Суботка П. Знойдзена ці страчана... // Маладосць. 1963. № 12.

Калі разам мы: Лірыка. Мн., 1967. Рэц.: Кацюшын М. Ва ўладзе зямнога // Мін. праўда. 1968. 30 сак.; Яго ж. «Калі разам мы» // Голас Радзімы. 1968. № 16; Шымук В. Крокі ў паэзію // Вяч. Мінск. 1968. 14 сак.; Яфімаў Ф. Недавер да сябе // ЛіМ. 1967. 28 ліст.

Інтэрнат: Вершы. Мн., 1971. Рэц.: Ракаў В. Мера вернасці // Звязда. 1972. 14 крас.

Юнацтва: Вершы. Мн., 1975. (Песню бярыце ў дарогу...). Рэц.: Багданаў Ю. «За кожны шчыры дзень...» // ЛіМ. 1976. 11 чэрв.; Крупенька Я. «На сонцы суніцы даспелі» // Чырв. змена. 1976. 15

чэрв.; Ф о м ч а н к а А. Табе, юнацтва, песня / / Вяч. Мінск. 1976. 1 кастр.

Падарожнае: Вершы, пераклады. Мн., 1982.

1.3.

1951. Сад: [Верш] / / Піянер Бел. 1 мая; Першага верасня: [Верш] / / Там жа. 30 жн.

1952. Якубу Коласу: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 11; З песняй Купалы: [Верш] / / Мін. праўда. 6 ліп.; Чырвоны абоз: [Верш] / / Там жа. 17 жн.; Сталінскі мудры закон: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.; Праспект імя Сталіна: [Верш] / / Там жа. 10 снеж.; Каваль: [Верш] / / Чырв. змена. 22 крас.

1953. Развітанне: [Верш] / / На сонечных сцежках. Мн.; Зорка; Развітанне: [Вершы] / / Беларусь. № 4; Жнівень: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 8; Першы крок: [Верш] / / Мін. праўда. 31 мая; У калгасным клубе: [Верш] / / Там жа. 21 ліст.; У дазоры: [Верш] / / Чырв. змена. 1 сак.; Сталінскай дарогай: [Верш] / / Там жа. 16 крас.; Развітанне: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Майскі ліпень: [Верш] / / Там жа. 17 мая; У жаданы даўно інстытут: [Верш] / / Там жа. 1 вер.; Парасон: [Верш] / / Там жа. 28 кастр.; Песня Купалы: [Верш] / / Там жа. 2 снеж.; Сустрэча: [Верш] / / Там жа. 30 снеж.

1954. Жнівень: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 8; Бацькоўская слава: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 22 сак.; На поплаве: [Верш] / / Мін. праўда. 25 ліп.; «Калінка»: [Верш] / / Чырв. змена. 2 сак.; Красавік: [Верш] / / Там жа. 17 крас.; Дружба: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Сястры: [Верш] / / Там жа. 1 чэрв.; Мой брат: [Верш] / / Там жа. 18 ліп.; Балада пра зорачку: [Верш] / / Там жа. 5 вер.; Восень: [Верш] / / Там жа. 19 вер.; Мая маладосць: [Верш] / / Там жа. 13 кастр.; Галінкі: [Верш] / / Там жа. 17 кастр.; Кастрычніцкі салют: [Верш] / / Там жа. 11 ліст.; Шчасце токара: [Верш] / / Там жа. 25 ліст.

1955. З песняй Купалы: [Верш] / / Янка Купала. Мн.; Камары: [Верш] / / Бярозка. № 8; Сястра: [Верш] / / Маладосць. № 6; Дзе крыніца пад вярбою...: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 8; Людка; Раніца: [Вершы] / / Піянер Бел. 16 вер.; Дзень мінуў за працаю ўпартай...: [Верш] / / Чырв. змена. 1 студз.; Выхавацельніца: [Верш] / / Там жа. 8 сак.; Вясна: [Верш] / / Там жа. 16 крас.; У полі: [Верш] / / Там жа. 28 крас.; На шчасце пакаленням: [Верш] / / Там жа. 31 мая; Вечар; Рабіна ля хаты...: [Вершы] / / Там жа. 17 ліп.; Беларускае мора: [Верш] / / Там жа. 21 жн. / Сааўт. К.Цвірка; Сяброўства: [Верш] / / Там жа. 15 кастр.; Скарб Віктара Бортнікава. З вопыту культасветработы / / Там жа. 1 снеж.

1956. Камандзіроўка: [Верш] / / Маладосць. № 6; Бура: [Верш] / / Полымя. № 1; Бацькоўскі дом: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 3; На лузе: [Верш] / / Калг. праўда. 19 жн.; Нарачанка: [Верш] / / Там жа. 14 кастр.; Камсамольская юнацтва: [Верш] / / Піянер Бел. 30 ліст.; Ранак: [Верш] / / Чырв. змена. 3 студз.; Незвычайная афіша: [Апавяданне] / / Там жа. 29 лют.; Радасць: [Верш] / / Там жа. 11 сак.; Бывайце, слуцкія каштаны!: [Верш] / / Там жа. 25 сак.; Падзяка: [Верш] / / Там жа. 13 мая; Ліст да сяброўкі: [Верш] / / Там жа. 17 мая; Усе працуюць, а ён... «кіруе»: [Верш] / / Там жа. 27 мая; Радасць працы / / Там жа. 15 жн.; Чарэмха толькі расцвіла: [Верш] / / Там жа. 22 жн.; Апошняя рэпетыцыя / / Там жа. 9 вер.; А трубы маўчаць...: Фельетон / / Там жа. 13 вер. /Сааўт. В.Хорсун; Бюро даведак: [Верш] / / Там жа. 29 вер.; Кастрычнік: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Гаспадар азёрнай сіні / / Там жа. 14 ліст.

1957. Што такое: [Верш] / / Вясёлка. № 5; Нарачанка; На плошчы ў Мінску; Калі я быў далёка ад цябе; Сянно; «Які ўжо раз праходжу каля хаты...»: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Рубен Ібаруры [Верш] / / Віцеб. рабочы. 23 лют.; Рубен Ібаруры; Хоць і не спрачаліся: [Вершы] / / Гродзен. праўда. 1 снеж.; Мы любім Радзіму: [Верш] / / Піянер Бел. 17 мая; Зорка: [Верш] / / Там жа. 31 мая; Беларусь: [Верш] / / Чырв. змена. 26 студз.; Сонца: [Верш] / / Там жа. 3 лют.; «Мяне зусім ты не чакала...»: [Верш] / / Там жа. 21 крас.; За што я май люблю...: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Мне падоўгу не спіцца: [Верш] / / Там жа. 23 чэрв.; Над Мінскам лунае флаг фестывалю! Мы, як птушкі крылатыя, мы на шчасце багатыя, і палёт наш імклівы не спыніць, не суняць: [Рэпартаж] / / Там жа. 2 ліп. / У сааўт.; Мы — адзіная сям'я / / Там жа. 3 ліп. / У сааўт.; Пасля дажджу; «Добра ведаю...»: [Вершы] / / Там жа. 24 жн.; Перад дарогай: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; Балада пра дружбу: [Верш] / / Там жа. 6 ліст. /Сааўт. П.Макаль; Толькі мне не верыцца: [Верш] / Там жа. 15 снеж.

1958. Рубен Ібаруры: [Верш] / / Беларусь. № 4; Віцеб. рабочы. 23 лют.; Мне вечар прыпомніўся зорны: [Верш] / / Беларусь. № 5; Разведчыкі вясны: [Верш] / / Бярозка. № 4; Віцеб. рабочы. 9 сак.; Роднае: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 3; Звязда. 10 студз.; Мы жывём у сонечнай краіне: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 4; Звязда. 3 студз.; Будаўнік: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 61; Паэзія нараджаецца ў пошуках / / Віцеб. рабочы. 16 сак. /У сааўт.; Пад гомельскімі каштанамі: [Верш] / / Гомел. праўда. 22 жн.; Аднагодкі мае: [Верш] / / Звязда. 15 крас.; Майскае: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Зорка пакаленняў: [Верш] / / Там жа. 28 мая; Юнацтва: [Верш] / / Там жа. 8 ліп.; Чырв. змена. 1 ліп.; На іх — раўненне: [Верш] / / Звязда. 24 ліп.; Будаўнік: [Верш] / / Там жа. 10 жн.; Восень: [Верш] / / Маг. праўда. 5 кастр.; Дружнай сям'ёю: [Верш] / / Піянер Бел. 7 лют.; Праз гады / / Чырв. змена. 11 студз.; «У нас у Звенячах» / / Там жа. 6 лют.; Я шукаў цябе...: [Верш] / / Там жа. 8 лют.; У клубе: [Верш] / / Там жа. 31 мая; Вясновая песня: [Верш] / / Там жа. 15 чэрв.; Неафішаваная пошласць / / Там жа. 19 жн.; За кніжны прылавак — прапагандыста кнігі / / Там жа. 26 кастр.; Мы чуем, партыя, твой кліч!: [Верш] / / Там жа. 20 ліст. /Сааўт. Р.Барадулін; З маёй біяграфіі; Вішня: [Вершы] / / Там жа. 13 снеж.; Дзвіна / / Там жа. 31 снеж.

1959. Душа паэта / / Дружба народов. № 8; Салют: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 34; Роднае: [Верш] / / Там жа. № 47; «Пра бацькоў...»; Калі прыходзіць май...: [Вершы] / / Маладосць. № 5; На вакзале: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4; Бацькоўская слава: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 22 сак.; Нашчадкі: [Верш] / / Калг. праўда. 13 сак.; Чырв. змена. 1 сак.; Дома: [Верш] / / Калг. праўда. 26 ліп.; Гродзен. праўда. 18 ліст.; Юнацтва; Мой скарб; Восень: [Вершы] / / Калг. праўда. 11 кастр.; Беларусь: [Верш] / / Київський комсомолець. 4 січ.; Вымпел міру: [Верш] / / Чырв. змена. 5 студз.; Ён крокам волата ідзе...: [Верш] / / Там жа. 7 студз.; Памылка; «Цягнік мяне ўсё аддаляе...»: [Вершы] / / Там жа. 25 студз.; Сто канцэртаў / / Там жа. 18 сак.; Маці: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Я люблю; Вясною: [Вершы] / / Там жа. 14 мая; Звычайны кіёк / / Там жа. 23 мая; «У вясёлых яго вачанятах...»: [Верш] / / Там жа. 31 мая; Жыта красуе...: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.; Галубы над Домам урада: [Верш] / / Там жа. 30 ліп.; Гартавацъ трэба верш... / / Там жа. 18 ліст. /Сааўт. Ю.Свірка.

1960. Б'юць куранты: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 1; Піянер Бел. 1 студз.; У легендах апетая / / Мін. праўда. 26 чэрв.; Вместе с народом / / Сов. молодежь (Рига). 11 сент. /Сааўт. Ю.Свірка: Для чалавека ці манекена: Лепш задавальняць патрэбы чалавека / / Чырв. змена. 14 студз.; Наш Багушэвіч: Да 120-годдзя з дня нараджэння Францішка Багушэвіча / / Там жа. 20 сак. /Сааўт. Ю.Свірка; Спекулянт пачуццямі: Фельетон / / Там жа. 3 крас.; Памяць; Насустрач 40-годдзю ЛКСМ Беларусі / / Там жа. 15 мая; Падарожжа пчалінага рою: [Рэц. на кн.: П а р х у т а Я. Казка зялёнай дубровы. Мн., 1960] / / Там жа. 23 чэрв.; Бярэ рубяжы камсамольская рацъ: [Верш] / / Там жа. 6 жн. /Сааўт. У.Паўлаў; Будаўнік: [Верш] / / Там жа. 14 жн.; Камсамольская пуцёўка; [Верш] / / Там жа. 24 вер. /Сааўт. Ю.Свірка; «Калінавы гай» мог бы шумець: Некаторыя праблемы культ. адпачынку на вёсцы / / Там жа. 15 ліст.

1961. Наш будні дзень: [Верш] / / Голас Радзімы. № 22 /Сааўт. Ю. Свірка; Галубы над домам Урада: [Верш] / / Мін. праўда. 23 крас.; Мазыранка: [Верш] / / Чырв. змена. 28 студз.; Імклівасць: [Верш] / / Там жа. 26 лют. /Сааўт. Ю.Свірка: На ўвесь голас / / Там

жа. 5 сак.; Вось ён, наш Аршанскі... / / Там жа. 14 мая /Сааўт. А.Васілеўскі; Востраў мужнасці / / Там жа. 28 мая; Свет? Ён цудоўны!..: [Рэц. на кн.: Бічэль-Загнетава Д. Дзявочае сэрца. Мн., 1961] / / Там жа. 29 ліп.; У прыгарадным поездзе: [Верш] / / Там жа. 27 жн.; Агітбрыгада «Дружба» дзейнічае... / / Там жа. 14 ліст.; Зара вячэрняя...: [Верш] / / Там жа. 26 ліст.; Маленькім сябрам / / Там жа. 13 снеж.

1962. У доме песняра: [Верш] / / Беларусь. № 11; Госці Ільіча: [Верш] / / Бярозка. № 4; Сэрцы, адкрытыя сонцу / / Наст. газ. 19 вер.; Зялёны патруль: [Верш] / / Піянер Бел. 17 жн.; Сімфонія сэрца / / Чырв. змена. 1 студз.; Лясная вёска: [Верш] / / Там жа. 11 студз.; «Не шукай, бо не знойдзеш волата...»: [Верш] / / Там жа. 17 студз.; Міжраённы матч: [Верш] / / Там жа. 4 лют.; Следапыты: [Верш] / / Там жа. 11 лют.; Прадвесне: [Верш] / / Там жа. 1 сак.; Старшыня праўлення Квач: [Верш] / / Там жа. 10 сак.; Самыя зямныя: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Пошласць за агарожай / / Там жа. 5 ліп.; Што такое добрае жыццё / / Там жа. 24, 31 ліп. /Сааўт. Б.Сокал; Разблытаны клубок: [Нарыс] / / Там жа. 26 ліп.; Пяць пялёсткаў: [Верш] / / Там жа. 29 ліп. /Сааўт. У. Паўлаў; Кожны год...: [Верш] / / Там жа. 8 жн.; Наша слава: [Верш] / / Там жа. 11 жн.; Я не здрадзіў свайму каханню...: [Верш] / / Там жа. 15 снеж.; «Хлапчук спалохаўся салюта...»; «Пасля нямой кватэрнай цішыні...»; Рэчка Лебедзь: [Вершы] / / Там жа. 16 снеж.

1963. Наказ: [Верш] / / Бярозка. № 6; Юныя гаспадары зямлі: Нарыс / / Там жа. № 7; Першы званок: [Верш] / / Там жа. № 9; Юнацтва: [Верш] / / Там жа. № 10; Словы Ільіча; «Ёсць на свеце станцыя такая...»; Рабочы пасёлак: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Лясная вёска: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 14 ліп.; Сад неўміручых: [Верш] / / Заря. 23 окт.; Праца; Сыну: [Вершы] / / Звязда. 15 студз.; Сустрэча на палігоне: [Верш] / / ЛіМ. 23 ліп.; Салют: [Верш] / / Сел. газ. 23 февр.; Дзень прыбывае: Рэпартаж / / Чырв. змена. 13 лют.; Вышыня; Сад неўміручых; Дзяцінства ў блакадзе: [Вершы] / / Там жа. 9 чэрв.; Ліпы цвітуць: [Верш] / / Там жа. 30 чэрв.

1964. Брэсту: [Верш] / / Беларусь. № 7; Праводзіны: [Верш] / / ЛіМ. 27 сак.; Знаёмцеся: Васіль Жуковіч / / Чырв. змена. 16 лют.; Балада вогненнага Брэста / / Там жа. 20 мая /Сааўт. Ю.Свірка; Рад за тых...: [Верш] / / Там жа. 21 мая; «Над соннай Начай уначы...»; «Вагон скрыпеў...»; Дзяўчаты грузяць камні...": [Вершы] / / Там жа. 23 чэрв.

1965. «Ёсць на свеце станцыя такая...»: [Верш] / / Дзень паэзіі-65. Мн.; Лівень; Пятро Міхайлавіч — рабочы; Балада пра важатага: [Вершы] / / Бярозка. № 5; «Над соннай Начай...»: [Верш] / / Полымя. № 7; Наш дзень; «І дзверы не зачыніш...»: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 23 мая; Год мінуў...: [Верш] / / Гомел. праўда. 1 студз.; «Калі дамоў у госці еду...»; «Спявае неба, луг і поле...»: [Вершы] / / ЛіМ. 24 жн.; Братэрства / / Наст. газ. 6 мая; «Ёсць на свеце станцыя такая...»; «Спявае неба, луг і поле...»; Рэчка Лебедзь: [Вершы] / / Ніва. 10 кастр.; Смак хлеба; Танцы на лёдзе; «Над Мінскам вечар парны...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 11 сак.; Горад вячыстай маладосці: Да 900-годдзя Браслава / / Там жа. 15 жн.

1966. «Не зайздрошчу тым...»; «Калі разам мы...»; «Сумёты — нашых зім барханы...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-66. Мн.; Бульба; «Зямля — патухлая планета...»; «О, як над сынам ты варкуеш...»: [Вершы] / / Маладосць. № 17; Калі разам мы...: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 7 мая; Маг. праўда. 9 лют.; Мая Радзіма: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 10 ліп.; «Зямля — патухлая планета...»: [Верш] / / Гомел. праўда. 31 ліп.; Два вершы: Бульба; Калі разам мы / / Там жа. 7 жн.; Лясная вёска; «О, як над сынам ты варкуеш...»: [Вершы] / / Маг. праўда. 30 студз.; Бацьку; «Апантана цвітуць вяргіні...»: [Вершы] / / Там жа. 14 кастр.; Ледзь дагарэлі пралескі...: [Верш] / / Чырв. змена. 21 крас.

1967. Смак хлеба: [Верш] / / Полымя. № 6. «Апантана цвітуць вяргіні...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 7; Верш паэта-партызана / / Віцеб. рабочы. 9 мая; «Сумёты — нашых зім барханы...»: [Верш] / / Гомел. праўда. 21 студз.; Ніва. 29 студз.; Пралескі: [Вершы] / / Звязда. 3 вер.; Бацьку; Дома: [Вершы] / / ЛіМ. 5 мая; «Удыхаючы водар лясны...»: [Вершы] / / Маг. праўда. 14 мая; Бэз; «Я знаю ўсё...»: [Вершы] / / Мін. праўда. 9 жн.; Шустрая дзяўчына: [Апавяданне] / / Ніва. 19 сак.; Бацьку; «Не дні лічу...»; «Апантана цвітуць вяргіні...: [Вершы] / / Там жа. 16 ліп.; Бэз; «Спявае неба...“; «Я знаю ўсё...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 12 ліп.

1968. Смак хлеба: [Верш] / / Голас Радзімы. № 16; За што я май люблю: [Верш] / / Гомел. праўда. 1 мая.

1969. «Мы двойчы смерць перажывалі...»; «Душа жывая не пацерпіць догму...»; «Устанем, давай, апоўначы...»: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Твой росквіт, Любань!: Рэпартаж з успамінамі / / Там жа. № 4; Перад інстытуцкім парогам: Два інтэрв'ю / / Там жа. № 7; «А я ўсё...»; «Я праходжу ўзлескамі тымі...»; «Пашпартыст паважаны...»; «А красавік сыпнуў пралесак...»; «Не звёўшы векі даўдна...»; «Кастры, асеннія кастры...»: [Вершы] / / Там жа. № 10; Хатынь; Шчасце; Асеннія кастры: [Вершы] / / Гомел. праўда. 25 кастр.; Юнацтва: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; «Устанем, давай, апоўначы...»: [Верш] / / ЛіМ. 4 лют.; «А я ўсё паважаю больш салдат...»; «Я праходжу ўзлескамі тымі...»: [Вершы] / / Там жа. 10 кастр.; З крыніц жыцця: [Рэц. на кн.: Капыловіч М. Скрозь жывуць людзі. Мн., 1968] / / Чырв. змена. 12 студз.; Легендарная слава камбрыга / / Там жа. 27 мая.

1970. Лінія напружання: Нарыс / / Маладосць. № 9; Курган Славы; «Люблю, як верасовая...»; «Не былі ў цябе мае сваты...»: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 3 снеж.; Стихи Тамары Волчик / / Знамя юности. 9 дек.

1971. Сустрэча на палігоне: [Верш] / / Слава Арміі савецкай. Мн.; Ордэн Перамогі; Рубэн Ібаруры: [Вершы] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; «Разліваюць блакіт верасы...»; «Як соладка спіцца...»; «Ну, хопіць, абцасікі, хопіць...»: [Вершы] / / Беларусь. № 10; Інтэрнат; «Люблю, як верасовая...»; «Як соладка спіцца...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 42; Праспект партызан; «Люблю...»; Энрыка Фермі; «Сыны твае...»; «Не былі ў цябе мае сваты...»; «Хацеў бы я...»: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Артэрыя: Нарыс / / Там жа. № 11; «А я сыноў не дакараю...»; «Такое квецені ніколі...»; «Кажуць, хто дрэўца адно пасадзіў...»: [Вершы] / / Там жа. № 12; «Буслы — цыбатыя каморнікі...»; «Не спіцца зерню...»: [Вершы] / / Полымя. № 11; З новай кнігі «Інтэрнат»: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 19 ліст.; Брэсту: [Верш] / / Там жа. 4 снеж.; Дзеля адзінага слова: Агляд вершаў / / Вяч. Мінск. 4 сак.; Наш дзень; Адказ сыну Патрыса Лумумбы; «Бярозы характво...»; «Даўно ўжо мінула дванаццаць...»; «Мы пакінулі вясковы клуб...»: [Вершы] / / Там жа. 30 вер.; Мысліць канкрэтна і вобразна: Азбука творчасці / / Там жа. 7 студз.; «А я сыноў не дакараю...»: [Верш] / / Гомел. праўда. 20 ліст.; Я не забуду дні...: [Верш] / / Там жа. 25 снеж.; Курган Славы; Вясной; Дзявочае: [Вершы] / / ЛіМ. 30 ліп.; Не дні лічу...; «Сумёты — нашых зім барханы...»; Танцы на лёдзе; Партызанскі праспект: [Вершы] / / Маг. праўда. 12 лют.

1972. «Тут вербы ніцыя і вольхі...»: [Верш] / / Дзень паэзіі-72. Мн.; Рубен Ібаруры: [Вершы] / / Залацінкі. Мн.; Суніцы: [Верш] / / Зорка Венера. Мн.; «Дзень добры, — Брэсту гавару...»: [Верш] / / Бярозка. № 11; «Не дрэмле зерне...»: [Верш] / / Гомел. праўда. 22 студз.; «Калі разам мы...»; «Ёсць на свеце станцыя такая...»: [Вершы] / / Запоризька правда. 23 мая; Над салдацкай магілай: [Верш] / / Комсомолец Запоріжжя. 25 трав.; Ручаём хачу бруіцца... / / ЛіМ. 10 сак.

1973. Квадры майго жыцця / / Вытокі песні: Аўтабіяграфіі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Хорціца; «Напэўна, усюды на свеце...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-73. Мн.; Хорціца; Імгненне; «Напэўна, усюды на свеце...»: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 12 снеж.; «Мы двойчы смерць перажывалі...»; «Буслы — цыбатыя каморнікі...»; Калі разам мы; Вецер: [Вершы] / / Маг. праўда. 24 лют.; Хорціца; «О, красавіцкі дух цвяро-

зы...»; «Напэўна, усюды на свеце...»; Імгненне: [Вершы] // Чырв. змена. 27 кастр.

1974. Дарогай дадому; У песні жыць...: [Вершы] // Дзень паэзіі-74. Мн.; Второй виток орбиты: [Рэц. на кн.: Мацяш Н. Удзячнасць. Мн., 1973] // Заря. 5 янв.; Ветэранам: [Верш] // Звязда. 28 чэрв.; «Не прыкмеціў...»; «Як сну няма...»; «Душу мне лесам абудзіла...»; «Было і ў нас з табой усякае...»; Бяссонніца; «У лесе цяплее хутчэй...»; Вецер; У песні жыць; «Маўклівы, снежны вечар...»: [Вершы] // ЛіМ. 24 мая.

1975. Пераломны ўзрост; Роздум: [Вершы] // Дзень паэзіі-75. Мн.; Брэсту: [Верш] // Рэха ў граніце. Мн.; Рэквіем Хатыні: [Верш] // Слухайце — Хатынь!.. Мн.

1976. Каўказ; Грэшныя кіпарысы: [Вершы] // Дзень паэзіі-76. Мн.; Ранак; «Спяшаўся ў горад пешаход...»: [Вершы] // Люблю будзённы дзень... Мн.

1977. Як прыйду на твой парог...": [Вершы] // Дзень добры, мама! Мн.; «Цягнікі, цягнікі...»; «Усё мацней...»; «Болей рэўнасці няма...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-77. Мн.; Ветэранам; «Вясноваю часінай...»; «Усё мацней...»; Каўказ: [Вершы] // Гомел. праўда. 16 ліп.; Брэсту; Цягнікі: [Вершы] // Заря. 7 мая; Цягнікі; «Ну, вось і трэцяя палата...»; «Болей рэўнасці няма...»; «Якая ў небе поўніца!..»; «Вясноваю часінай...»; «Між гэтых векавечных дрэў...»; «Па-восеньску гудуць бярозы...»: [Вершы] // ЛіМ. 25 ліст.

1978. Суніцы: [Верш] // Адданасць: Вершы. Мн.; Лясная вёска: [Балада] // Беларуская балада. Мн.

1979. «Палюбіў я вішнёвы завулак...»: [Верш] // Дзень паэзіі-79. Мн.; Беларусь: [Верш] // Покліч долі адзінай. Мн.

1982. Пяць пялёсткаў: [Верш] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.

1983. Словы Ільіча: [Верш] // Заўсёды з Леніным. Мн.

1985. Прыпомніўся вечар; Лясная вёска; Партызанскі праспект: [Вершы] // Партызаны, партызаны... Мн.

1.4.

1950. Кэмпэ М. Нажніцы: [Верш] / З лат. // Чырв. змена. 10 снеж.

1954. Рудэнка М. Песня пра казацкія магілы: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 17 студз.; Стаф Л. Мір: [Верш] / З пол. // Там жа. 22 ліп.

1955. Бурсаў І. Мае правы: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 4 снеж.

1956. Райніс Я. Думы глыбокія; Асцярожныя паводзіны; Жыццё было гэта пустым; Юнакам; Кніга з чорнымі лістамі; Песня сястрычкі; Чужая дзяўчына; Край юначых дзён; У поўдзень: [Вершы] / З лат. // Райніс Я. Выбранае. Мн.; Лісянскі М. Заўжды жывы: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 22 крас.; Бурсаў І. Цішыня: [Верш] / З рус. // Там жа. 22 жн.

1957. Украінка Л. Вячэрняя гадзіна; Незнарокам у дзяцінстве; «Дзе тыя струны, дзе голас магутны...»: [Вершы] / З укр. // Украінка Л. Вершы і паэмы. Мн.; Чарнышоў Я. Расказ настаўніцы: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 22 крас.; Ціханаў М. Сцяг: [Верш] / З рус. // Там жа. 28 крас.; Садоф'еў І. Ленінград: [Верш] / З рус. // Там жа. 22 чэрв.; Ярылін С. Туркменіі: [Верш] / З рус. // Там жа. 19 вер.

1958. Нагнібяда М. Беларусі: [Верш] / З укр. // Звязда. 15 студз.

1959. Круклiс А. Твае рукі; Сірмбардзіс Я. Два эшалоны; Дай руку!; Пачатак: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.; Бурсаў І. Стары рабочы: [Верш] / З рус. // Маладосць. № 2; Сірмбардзіс Я. Дай руку!; Пачатак!: [Вершы] / З лат. // Там жа. № 8; Яго ж. Два эшалоны: [Верш] / З лат. // Віцеб. рабочы. 9 вер.; Чырв. змена. 15 вер.; Круклiс А. Твае рукі: [Верш] / З лат. // Віцеб. рабочы. 12 вер.; Семлер Ф. Падзяка партыі: [Верш] / З рум. // Гомел. праўда. 25 жн.; ЛіМ. 22 жн.; Чырв. сцяг. 2 вер.; Парумбаку В. П'ю з крыніцы; Семлер Ф. Падзяка партыі: [Вершы] / З рум. // ЛіМ. 22 жн.; Кэмпэ М. Нажніцы: [Верш] / З лат. // Там жа. 12 вер.; Стоян Н. Спаборніцтва: [Верш] / З рум. // Мін. праўда. 1 вер.; Сірмбардзіс Я. «Невядомы сябра, дай руку!..»: [Верш] / З лат. // Чырв. змена. 12 ліп.; Яго ж. Маё пакаленне: [Верш] / З лат. // Там жа. 12 жн.; Ісанас М. Апушчу на дол з нябёсаў зоры...: [Верш] / З рум. // Там жа. 3 вер.

1960. Гужаль А. «Лічыльнік лічбы хутка набірае...»; Саппернікі; Вецер: [Вершы] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; Вецер; Сапернікі: [Вершы] / З малд. // Чырв. змена. 17 жн.; Яго ж. «Лічыльнік лічбы хутка набірае...»: [Верш] / З малд. // Там жа. 22 вер.

1961. Масэнка Т. Матроская балада; Мне вачамі мовіла; Макавы галоўкі каля хаты; Развітанне з Цісай: [Вершы] / З укр. // Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; Пракоф'еў А. «Лічыць каб пачаў, дык адразу б здзівіўся!..»; «На Васільеўскім»; «Застольная»; На вуліцы; «Пра яго нідзе не гаварыла...»: [Вершы] / З рус. // Пракоф'еў А. Прызнанне ў любві. Мн.; Масэнка Т. «Макавы галоўкі каля хаты...»: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 6; Чысцякоў А. Хаўронкя ў трэнерах: [Байка] / З рус. // Чырв. змена. 10 студз.; Масэнка Т. Матроская балада; Развітанне з Цісай: [Вершы] / З укр. // Там жа. 23 сак.; Лумумба П. Няхай жыве свабодна мой народ: [Верш] / З фр. // Там жа. 23 крас.; Ваншэнкін К. Сібірская нявеста: [Верш] / З рус. // Там жа. 6 жн.; Пракоф'еў А. Застольная: [Верш] / З рус. // Там жа. 12 жн.; Кастроў У. Дарослы: [Верш] / З рус. // Там жа. 13 жн.; Маркаў А. Як суровым і цвёрдым мне быць?..: [Верш] / З рус. // Там жа. 19 жн.

1962. Гайрацi. Народ; Абдула С. Аб сэрцы; Умары А. Радасць; Пулат Х. Я ўзбекскі йігіт: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; Мах П. У навальніцу: [Верш] / З укр. // Работніца і сялянка. № 8; Камароў П. Прыамур'е: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 21 студз.; Бурсаў І. «Сюды заходжу з вуліцы, як госць я...»: [Верш] / З рус. // Там жа. 30 сак.; Львоў М. Барадзінскае поле: [Верш] / З рус. // Там жа. 18 кастр.

1963. Аляксанаў І. Вось гэта сіла; Аб каханні гармонік грае: [Вершы] / З рус. // Работніца і сялянка. № 2; Кагоут П. Хоць так даўно...: [Верш] / З чэш. // ЛіМ. 7 мая.

1964. Доўба З. Сыну; Майму крытыку; «Радзіма любая...»: [Вершы] / З малд. // Чырв. змена. 11 кастр.

1965. Петкава В. Канец лета: [Верш] / З балг. // Звязда. 18 вер.; Давідкаў І. Салдацкая песня: [Верш] / З балг. // Наст. газ. 18 вер.; Стэфанаў Д. Два пацалункі: [Верш] / З балг. // Чырв. змена. 18 вер.; Кастроў У. «След па дымнай траве прагкладзі ў сяло...»; Крывашэнка Л. На Мамаевым кургане / З рус.; Мацюкоўскі Г. Дуб і маланка / З мар.; Эраліеў С. Лясны вальс / З кірг.: [Вершы] // Там жа. 5 снеж.; Зумакулава Т. Горскія паэтэсы: [Верш] / З кабардз. // Там жа. 9 снеж.

1966. Кіром К. Бацькоўская кібітка: [Верш] / З тадж. // Дзень паэзіі-66. Мн.; Амін-задэ М. Музыка; Я знала: [Вершы] / З тадж. // Паэты Таджыкістана. Мн.; Гайрацi. Народ; Абдула С. Аб сэрцы / Сааўт. пер. Х.Жычка; Пулат Х. Я ўзбекскі йігіт; Сайяр. Бяроза; «Маці знае пра дзіця так многа...»: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; Мацюкоўскі Г. Зімой на Волзе: [Верш] / З мар. // Чырв. змена. 16 лют.

1967. Нуры З. Раніца аднаго дня: [Верш] / З тат. // Дзень паэзіі-67. Мн.; Яго ж. Раніца аднаго дня; Памяці партызана; 9 мая; Сустрэча: [Вершы] / З тат. // Віцеб. рабочы. 9 мая; Шамансур Ю. Аб солі: [Верш] / З узб. // ЛіМ. 2 чэрв.; Валкадаеў П. Ленін у Разліве: [Верш] / З рус. // Мін. праўда. 13 мая; Айтмурат Д. На гэтым свеце ёсць усё...: [Верш] / З каракалп. // Чырв. змена. 26 студз.; Юсупаў І. Рубаі / З каракалп. // Там жа. 22 сак.; Нуры З. Памяці партызана; Сустрэча; 9 мая: [Вершы] / З тат. // Там жа. 27 жн.

1968. Н у р ы З. «Да світання прабыўшы ў дазоры...»; Мая любоў нязгасная да Беларусі: [Вершы] / З тат. / / Табе, Беларусь. Мн.; Я г о ж. Мая любоў нязгасная да Беларусі: [Верш] / З тат. / / Вяч. Мінск. 31 кастр.; Я г о ж. У шпіталі; Памяці партызана; 9 мая; Сустрэча: [Вершы] / З тат. / / Там жа. 26 снеж.; Т а н Х а й. Я лінію дэмаркацыйную мінула: [Верш] / З в'ет. / / ЛіМ. 26 ліп.

1969. Х а р ы к І. «Даволі, горад, я не кволы...»: [Верш] / З яўр. / / Харык І. Выбранае. Мн.; С т ш а л е ц к і У. Савецкім братам: [Верш] / З пол. / / Голас Радзімы. № 30; Г а р э ц к і П. Скібка хлеба; «Лета над Нёманам ходзіць...»; Поўдзень: [Вершы] / З укр. / / Маладосць. № 6; С т ш а л е ц к і У. Савецкім братам; Польшча: [Вершы] / З пол. / / ЛіМ. 22 ліп.; А с а ц ы я н і Л. Кніга Леніна: [Верш] / З груз.; С у р к о ў А. Шчасце / З рус.; Х о н і н а ў М. Не сумуй / З калм.: [Вершы] / Чырв. змена 30 крас.

1970 А с а ц ы я н і Л. Кніга Леніна: [Верш] / З груз. / / З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; К у л ь б а к М. Культура; «Сонечны дожджык...»: [Вершы] / З яўр. / / Кульбак М. Выбранае. Мн.; Х а н і н а ў М. «А стэп не палымнее ад цюльпанаў...»; «У калмыкаў, кажуць, з даўніх пор...»: [Вершы] / З калм. / / Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; Н я р ы с С. Сокалы-браты; Літве; Яблыні цвітуць: [Вершы] / З літ. / / Вяч. Мінк. 28 снеж.

1971. Н я р ы с С. Літве; Яблыні цвітуць: [Вершы] / З літ. / / Нярыс С. Калі зямля прачынаецца... Мн.; В а с і л е ў с к і І. Ля кастра; Нарач; Ранак: [Вершы] / З рус. / / Маладосць. № 12.

1972. Э р а л і е ў С. Лясны вальс / З кірг.; Н у р ы З. Памяці партызана / З тат.: [Вершы] / Дзень паэзіі-72. Мн.; Н у р ы З. Маё багацце; «Мне часта сніцца родны дом...»; Не трэба; Вера: [Вершы] / З тат. / / Маладосць. № 6; С ы н г а е ў с к і М. Камуністы: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 12; Н у р ы З. Маё багацце; Я суд вяршу; «Мне часта сніцца родны дом...»; Аера: [Вершы] / З тат. / / Віцеб. рабочы. 9 мая; П а ц х і ш в і л і М. Агонь / З груз.; Р а б р о П. Радзіме / З укр.: [Вершы] / / Звязда. 18 чэрв.; Я г о ж. Ода сталі: [Верш] / З укр. / / Там жа. 13 кастр.; М а ц ю к о ў с к і Г. Лось: [Верш] / З мар. / / ЛіМ. 8 вер.; Г а м М. «Калі ты шчаслівы...» / З башк.; С у л е й м а н а в а С. «Здаецца мне...» / З тат.; [Вершы] / / Там жа. 15 вер.; Н у р ы З. Я суд вяршу...: [Верш] / З тат. / / Мін. праўда. 19 вер.; Я г о ж. Ліст да незнаёмай: Паэма / З тат. / / Чырв. змена. 14 вер.

1973. С у р к о ў А. Шчасце / З рус.; Р а б р о П. Радзіме; Ода сталі / З укр.; К а р ы м М. «Сорак спраў даканаць, мусіць, я не паспею...» / З башк.: [Вершы] / / Дзень паэзіі-73. Мн.; Н у р ы З. «Мне сніцца роднае акно...»; Маці; «Нібы сілы ручаёў...»; Вера; Я суд вяршу...; Маё багацце; Любоў нязгасная да Беларусі; «Да світання...»; Над магілай партызана; «Зваліла дрэва бураю...»; 9 мая 1945 года: [Вершы]; Ліст да незнаёмай: Паэма; «Што ў свеце станецца з людзьмі...»; Сур'ёзныя ўсмешкі; Не трэба: [Вершы] / З тат. / / Нуры З. Радасць сустрэч. Мн.; Я г о ж. Маці: [Верш] / З тат. / / Работніца і сялянка. № 1; М а л і к а ў Э. Ліяна: [Верш] / З тат. / / Вяч. Мінск. 23 мая; С у р к о ў А. Шчасце: [Верш] / З рус. / / Звязда. 7 ліп.; Б а г а ч у к А. Можна пражыць / З укр.; К а м а р о ў П. Прыамур'е / З рус.; Г у л і я Д. Наша сіла / З абх.: [Вершы] / / Там жа. 9 кастр.; Т у р э л і к Г. Галічанкі: [Верш] / З укр. / / Там жа. 16 кастр.; Г у л і я Д. У паветры / З абх.; Т у р э л і к Г. Тры зерні / З укр.: [Вершы] / / Чырв. змена. 9 кастр.

1974. Г у л і я Д. У поездзе; Наша сіла; У паветры; Я ля мора жыву; Над морам: [Вершы] / З абх. / / Гулія Д. Выбранае. Мн.; Н е р ы с С. Сокалы-браты / З літ.; К э м п э М. Ножны / З лат.; Ш а м а н с у р Ю. Пра соль / З узб.; С т э ф а н а ў Д. Два пацалункі; Д а в ы д к а ў І. Салдацкая песня / З балг.: [Вершы] / / Дзень паэзіі-74. Мн.; Р а б р о П. Што каму: [Верш] / З укр. / / Политинформатор и агитатор. № 5; П а л ь ч ы н с к а й т э В. Чаравікі ў Асвенціме: [Верш] / З літ. / / Звязда. 22 сак.; Р а б р о П. Казламанія: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 8 лют.; Г у л і я Д. Я ля мора жыву: [Верш] / З абх. / / Там жа. 1 мая; К і р с а н а ў Г. Данбас; Любе Шаўцовай; Я р о м е н к а М. Хлеб; Яблыня; Х а д а к о в а Р. Краснадонка; Р а м а н е н к а А. «А можа дрэвы...»; С в я т л і ч н ы І. Сярэдзіна лета: [Вершы] / З укр. / / Там жа. 16 жн. / Сааўт. пер. В.Шымук.

1975. А л і м б а е ў М. Старому камуністу / З каз.; Ш у г а н ц у к а ў А. Здравіца дружбы / З кабардз.: [Вершы] / / Камуністы. Мн.; П е с н я пра герояў Брэста: (Словы народныя): [Верш] / З рус. / / Рэха ў граніце. Мн.; Г р ы е з а н е М. Брэсцкая крэпасць: [Верш] / З лат. / / Звязда. 4 сак.; Ф а м і н У. Рэвалюцыйнай Чылі; «Добры дзень...»; Песня пра герояў Брэста: [Вершы] / З рус. / / Там жа. 1 кастр.; А л і м б а е ў М. Старому камунсту / З каз.; Р а м а н е н к а Л. Рака Мухавец / З рус.: [Вершы] / / ЛіМ. 1 мая.

1976. Н э р у д а П. Праўда; Бычыная кроў: [Вершы] / З ісп. / / Нэруда П. Крыві бунтоўнай кроплі. Мн.; Д з у г а т ы О. Бурка; К а з а т ы І. Дрэва: [Вершы] / З асец. / / ЛіМ. 19 сак.; Н э р у д а П. Палуднуючы ў Венгрыі; Праўда: [Вершы] / З ісп. / / Там жа. 24 вер.

1977. Н я р ы с С. Літве; Яблыні цвітуць: [Вершы] / З літ. / / Літоўская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; С ц е п а н ю к Б. Тост Карла Каладзе; Да партрэта Сасюры: [Вершы] / З укр. / / С ц е п а н ю к Б. Матчына слова. Мн.; Р а м а н е н к а Л. Рака Мухавец: [Верш] / З рус. / / Работніца і сялянка. № 11; П р а к о ф' е ў А. «У поўнач паў пад штурмам Зімні...»: [Верш] / З рус. / / ЛіМ. 14 студз.

1985. Н у р ы З. Маё багацце; Любоў нязгасная да Беларусі; «Зваліла дрэва бураю...»: [Вершы] / З тат. / / Партызаны, партызаны... Мн.

1.5.

На англійскую мову. Strawberries; Memories /Transl. W.May / / Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На асецінскую мову. Бэрзэнд; Арысткъэфтэ; Хатины реквием: [Вершы] / Г. Бестауты, А.Пухаты тэлм. / / Хэстарыд зарэг. Советон белорусаг поэтты эмдзэвгэтэ. Цхинвали, 1976.

На бурацкую мову. Белорус хунэй буряал хунэй...: [Верш] / Ц.Галсанов оршуулба / / Буруал унэн. 1967. Июниин 10.

На грузінскую мову. «Калі я да весніц тваіх падыйшоў...»: [Верш] / Пер. М.Пацвіхвілі / / Ахалгазрда камуністы. 1975. 23 снеж.

На канада мову. [Верш] / Пер. Б.Хінгамірэ / / Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На каракалпацкую мову. Олича: [Верш] / Тарж. Л.Даўлен / / Амударья. 1967. № 4.

На кіргізскую мову. Жаз кабары: [Верш] / Котор. С.Эралиев / / Ленинчил жаш. 1966. 4 март.

На латышскую мову. Jauniba / Atdz. L.Vaczemnieks; Uzvaras ordenis: Plaukst kastanas ziedos / Atdz. A. Balodis / / Baltkrievijas priede. Riga, 1960.

На марыйскую мову. Чодрасе ялыште: [Верш] / Г.Матюковский кус. / / Марий коммуна. 1965. 5 дек.; Изимор / / Там жа. 1966. 5 июнь; Шурно нур /М. Якимов кус.; Ок мале / Г. Матюковский кус.; Брестлан /М.Казаков кус.; Ме чытышна кок колымашым /С.Вишневский кус: [Вершы] / / Там жа. 1972. 4 июль.

На рускую мову. Отчий дом: [Верш] / / Знамя юности. 1956. 29 июля; Дружба: [Верш] / Пер. И.Бурсов / / Там жа. 1957. 21 марта; Рубен Ибаррури: [Верш] / Пер. В.Костылев / / Там жа. 1957. 21 мая; Моя молодость: [Верш] / Пер. В.Тарас / / Там жа. 1958. 27 февр.; Голуби над Домом правительства: [Верш] / Пер. А.Харкевич / / Сов. Бел. 1960. 15 марта; Сов. молодежь. 1960. 11 сент.; Наследство: [Верш] / / Сов. молодежь. 1960. 10 сент.; В гостях у поэта: [Верш] / Пер. А.Харкевич / / Знамя юности. 1962. 2 нояб.; Самые земные: [Верш] / Пер. А.Харкевич / / Сов. Бел. 1962. 22 авг.; Салют: [Верш] / Пер. А.Харкевич / / Сел. газ. 1963. 23 февр.; Рубен Ибаррури: [Верш] / / Во славу Родины. 1965. 24 апр.; Бресту: [Верш] / / Там жа. 1965. 10 мая; Из поэтической тетради: [Вершы]: Рабочий поселок; Девчата; «В который раз иду я мимо хаты...»; Сад бессмертных / Пер.

Б.Спринчан // Знамя ности. 1965. 4 марта; Четыре стихотворения: Высота; Земляника / Пер. А.Дракохруст; Речка Лебедь; «Есть на свете станция такая...» / Пер. В.Костров // Неман. 1967. № 3; Рубен Ибаррури / Пер. А.Дракохруст; Гремит салют... / Пер. В.Костров: [Вершы] // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Зеленую песню поет нам весна: [Вершы] / Пер. А.Дракохруст, А.Харкевич, В. Костров // Знамя юности. 1969. 16 апр.; Юность — бессонные ночи... / Пер. А.Харкевич; «Мы дважды смерть переживали...» / Пер. И.Василевский: [Вершы] // Там жа. 1969. 12 нояб.; Бресту: [Верш] / Пер. А.Дракохруст // Сов. Бел. 1969. 22 февр.; «Мы дважды смерть переживали...»: [Верш] / Пер. И.Василевский // Путь к победе. Мн., 1970; Бресту: [Верш] / Пер. А.Дракохруст // Віцеб. рабочы. 1971. 4 снеж.; Знамя юности. 1971. 22 сент.; Курган Славы; Партизанский проспект: [Вершы] / Пер. И.Василевский // Знамя юности. 1971. 13 окт.; Воспоминание: [Верш] // Аврора. 1972. № 9; Земляника: [Верш] / Пер. А.Дракохруст // Москва. 1972. № 12; «Мы дважды смерть переживали...»: [Верш] / Пер. И.Василевский // Сов. Татария. 1972. 23 янв.; «Гремит салют...»: [Верш] / Пер. В.Костров // Москва. 1973. № 8; Солнечный ливень: [Вершы] / Пер. В.Костров, С.Макаров, Г.Супруненко, Г.Рыскин, А.Дракохруст // Неман. 1973. № 5; Земляника: [Верш] / Пер. А.Дракохруст // Закарпат. правда. 1973. 8 июля; Салют: [Верш] / Пер. В.Костров // Родины сыновья. Мн., 1975; Бресту: [Верш] / Пер. А.Дракохруст // Рэха ў граніце. Мн., 1975; Хатынь; Отцу; «Костры, осенние костры...»; «Не заметил — выросли сыны...»; Речка Лебедь: [Вершы] / Пер. А.Дракохруст // Рабочая смена. 1979. № 6; «Мы дважды смерть переживали...»; «Костры, вечерние костры...»: [Вершы] / Пер. И.Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Как вспышки дальнего костра...: [Вершы] / Пер. А.Дракохруст // Неман. 1980. № 11.

На таджыкскую мову. Посёлкаи коргарнишин; Дар вагон: [Вершы] / Тарч. Шанбезода Н. // Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На татарскую мову. Кезге кич; Кук томан йоклаган...; Энже — мэржэннэр; Ничэнче кат инде, ничэнче кат...: [Вершы] / Ф. Шэфигуллин тэрж. // Казан утлары. 1972. № 7; Учаклар, кичке учаклар...: [Верш] / Г.Рэхим тэрж. // Соц. Татарстан. 1972. 23 янв.; Яз жыры: [Верш] / Ф. Шэфигуллин тэрж. // Там жа. 1972. 6 июнь; Эткэмэ; Хатынь; Учаклар; учаклар...: [Вершы] / З. Нури тэрж. // Там жа. 1979. 6 февр.; Учаклар. учаклар...: [Верш] // Ленин байрагы (Бугульма). 1984. 20 июль.

На ўкраінскую мову. О, як над сином ты воркуеш; Вишня; Не раз, як малими були; Батькові: [Вершы] / Пер. Д.Чередниченко // Калинові мости. К., 1969; «Ми двічі смерть переживали...»; Матері: [Вершы] / Пер. М.Сингаївський // Ранок. 1972. № 4; «В тебе не були мої свати...»: [Верш] / Пер. П.Ребро // Комсомолець Запоріжжя. 1972. 27 трав.; «Коли твій сон, мов ковдра, стелеться...»: [Верш] / Пер. О.Стешенко // Там жа. 1972. 30 трав.; Весняне: [Верш] / Пер. М.Сингаївський // Молодь Украіни. 1972. 25 жовт.; У грізний час: [Верш] / Пер. П.Ребро // Индустр. Запорожье. 1975. 22 июня.

1.6.

Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны: Вершы. Мн., 1970 / Скл.

Отважные люди. Мн., 1972 / Скл.

Нуры З. Радасць сустрэч: Кніга паэзіі. Мн., 1973 / Скл. (Паэзія народаў СССР).

2.3.

На беларускай мове. Барадулін Р. Бывай, дружа // ЛіМ. 1979. 15 чэрв.; Яго ж. Ён вёсны будзіў // Там жа. 1982. 15 кастр.; Гілевіч Н. Ідзе папаўненне // Полымя. 1959. № 9; Іван Калеснік: Некралог // ЛіМ. 1979. 15 чэрв.; Няхай Р. Юнацкае слова паэта // Там жа. 1959. 27 чэрв.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Яфімаў Р. Прыцемак «Дня паэзіі»? // ЛіМ. 1978. 10 сак.

На рускай мове. Лойка О. На грани обычного и необычного // Неман. 1972. № 4.

2.4.

На беларускай мове. Панізнік С. Памяці Івана Калесніка: [Верш] // Панізнік С. Мацярык. Мн., 1985.

Т.М. Махнач.

КАЛЕСНІК УЛАДЗІМІР

Калеснік Уладзімір Андрэевіч (н. 17.9.1922, в. Сіняўская Слабада Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл.), крытык, літаратуразнавец, празаік. Член СП Беларусі з 1960. Кандыдат філалагічных навук (1958), прафесар (1983). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я. Коласа (1980, за ўдзел у 2-томным даследаванні «Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры» і «Гісторыя беларускай савецкай літаратуры», на рускай мове). Заслужаны работнік вышэйшай школы Беларусі (1979).

З сям'і селяніна-адыходніка. Бацька, Андрэй Паўлавіч, працаваў рабочым у Пецярбургу, вазаком у Налібоцкай пушчы, плытагонам на Нёмане, загадчыкам млына на Сервачы. У 1929 У. Калеснік пайшоў у польскую школу. Скончыўшы сем класаў у 1936, паступіў у польскую Навагрудскую гімназію імя А. Міцкевіча. Пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі з БССР працягваў вучобу ў Навагрудскім педвучылішчы. Калі вучыўся на трэцім курсе, пачалася Вялікая Айчынная вайна. З першых дзён акупацыі У. Калеснік увайшоў у адну з камсамольскіх падпольных арганізацый Мірскага р-на Баранавіцкай вобл., асноўнай мэтай якой былі антыфашысцкая агітацыя, збор зброі і стварэнне партызанскага атрада. Каб пазбегнуць вывазу на работы ў Германію, ён па даручэнні падпольнай арганізацыі паступіў на працу настаўнікам у Некрашэвіцкую пачатковую школу Мірскага (цяпер Карэліцкага) р-на, арганізаваў там антыфашысцкую групу. У 1942 стаў партызанам. Быў кулямётчыкам, падрыўніком у атрадзе імя Чапаева, які дзейнічаў у раёне Валожына і Налібок, а хутка яго абралі камандзірам узвода атрада «Камсамольскі». З лета 1943 начальнік штаба атрада 2-й камсамольскай брыгады «Камсамолец» Баранавіцкага злучэння. Удзельнічаў у дыверсіях, баях, быў двойчы паранены. З 1942 у партызанскім атрадзе ваяваў і яго бацька. Пасля злучэння з часцямі Чырвонай Арміі (ліпень 1944) У. Калеснік накіраваны на работу ў Мірскі райваенкамат. З 1944 да 1945 настаўнічаў у Лукскай няпоўнай сярэдняй школе для вайсковаабавязаных, потым быў інспектарам па палітпрасветрабоце Мірскага раёна. У 1945—49 вучыўся ў Мінскім педінстытуце, а у 1949—52 — у аспірантуры гэтага ж інстытута. Працаваў загадчыкам кафедры літаратуры Бабруйскага настаўніцкага інстытута (1952—54), старшым выкладчыкам (1954—56), загадчыкам (1956—88) кафедры беларускай літаратуры Брэсцкага педінстытута. З 1988 прафесар гэтай кафедры. Член Рады СП Беларусі (з 1991). Узнагароджаны ордэнамі «Знак Пашаны», «Дружба народаў», «Вялікай Айчыннай вайны» 1-й ступені, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Літаратурную працу пачаў з рэцэнзій на кнігі беларускіх пісьменнікаў і артыкулаў. Кола творчых інтарэсаў У. Калесніка — літаратура і фальклор, бягучае літаратурнае жыццё, грамадска-палітычныя і нацыянальна-класавыя ўзаемаадносіны ў былой Заходняй Беларусі, літаратура і рэвалюцыя, станаўленне і рост паэтычнага таленту Максіма Танка, нацыянальны вызваленчы рух, масавая паэзія і інш. Даследаваў беларускую літаратуру ад старажытнасці да нашых дзён, у тым ліку пераклады беларускай паэзіі на польскую мову, творчасць асобных украінскіх, польскіх пісьменнікаў, літаратурнае жыццё Брэстчыны («Зорны спеў»), ролю мастацкай літаратуры ў станаўленні нацыянальнай свядомасці беларусаў і ідэалогіі нацыянальнага адраджэння ў 19—20 ст. (кніга нарысаў і артыкулаў «Тварэнне легенды»). Напісаў літаратурныя партрэты («Час і песні»), дакументальна-мастацкія аповесці («Аповесць пра Таўлая», «Пасланец Праметэя» — пра А. Альшэўскага). Ён адзін з аўтараў дакументальнай кнігі «Я з вогненнай вёскі...» (з А. Адамовічам і Я. Брылём), па матывах якой зняты фільм «Суд памяці». У творчасці У. Калесніка спалучаецца пафас даследчыка і публіцыста, навуковая добрасумленнасць і яскравасць крытычных характарыстык. Літаратуразнаўчыя і крытычныя працы вылучаюцца тэматычнай і жанравай разнастайнасцю.

Л.С.Савік.

1.1.

Лёсам пазнанае: Выбр. літ. партрэты і нарысы. Мн., 1982. Рэц.: К о н а н У. Талент крытыка / / ЛіМ. 1983. 4 лют.; М о и с е й ч и к А. Звенья поэтической легенды / / Заря. 1983. 1 апр.

1.2.

Творчество Максима Танка (до сентября 1939 года): Автореф. дис.... канд. филол. н. Мн., 1958.

Паэзія змагання: Максім Танк і заходнебел. літаратура. Мн., 1959. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Грунтоўнае, цікавае даследаванне / / Маладосць. 1960. № 10; Б я р о з к і н Р. Кніга пра Маскіма Танка / / ЛіМ. 1960. 30 студз.; Л о й к а А. «Паэзія змагання» / / Зара. 1960. 17 крас.; М а к а р э в і ч А. Паэзія змагання / / Маг. праўда. 1960. 26 сак.; Ш к р а б а Г. / / Вопр. лит. 1960. № 8.

Вусная мова і выразнае чытанне. Мн., 1962 / Сааўт. Ф. Янкоўскі. Рэц.: П л е с к а ц е в и ч М. Для вас, учителя! / / Заря. 1963. 26 июля; Ю р э в і ч У. З клопатам пра жывое слова / / ЛіМ. 1963. 26 крас.

Час і песні: Літ. нарысы і партрэты. Мн., 1962. Рэц.: Б у р ' я н Б. Сталае, натхнёнае даследаванне / / Маладосць. 1963. № 4; Г н и л о м е д о в В. Критик становится писателем / / Заря. 1963. 16 июня; К о в а л е н к о В. Земной огонь поэзии / / Сов. Бел. 1963. 20 дек.; Л і с А. Песні, народжаныя ў барацьбе / / ЛіМ. 1963. 27 жн.; М а к а р э в і ч А. Час і песні / / Беларусь. 1964. № 1; Яго ж. / / Маг. праўда. 1963. 16 сак.; Х р о м ч а н к а К. Працяг размовы / / Полымя. 1963. № 4.

Брэст: (Фотаальбом). Мн., 1967.

Між тых палёў...: Пра зямлю, што натхняла Міцкевіча: (Фотаальбом). Мн., 1968 / Сааўт. Я. Брыль. Рэц.: Б а з а р е в и ч Н. Тропами великого поэта / / Сел. газ. 1968. 2 нояб.; К р и в е ц А. На земле Новогрудской / / Гродн. правда. 1969. 31 мая; Р у д к о в с к и й М. / / Заря. 1968. 4 дек.

Зорны спеў: Літ. партрэты, нарысы, эцюды. Мн., 1975. Рэц.: Б у р ' я н Б. Сувязь з людзьмі, жыццём, часам / / Полымя. 1976. № 11; В а р а б е й А. / / Неман. 1976. № 9; Л е ц к а Я. Сугучнасць паэзіі і жыцця / / Звязда. 1976. 31 сак.; М о й с е й ч и к А. Путями поэтического слова / / Заря. 1976. 4 мая; Ш у п е н ь к а Г. Натхнёным словам / / ЛіМ. 1976. 20 жн.; Я н о в і ч С. Сардэчнае пісанне Калесніка / / Ніва. 1975. 7 снеж.

Я з вогненнай вёскі... Мн., 1975 / Сааўт. А. Адамовіч, Я. Брыль. Рэц.: А н х і м Л. Больш такіх кніг / / Ніва. 1985. 14 крас.; А р о ч к а М. Балючая памяць зямлі / / Полымя. 1984. № 7; А ў с е е н к а М. Прайшлі людзі праз смерць / / ЛіМ. 1975. 9 мая; В е л и ч к о В. Зловещего зарева голоса / / Заря. 1975. 12 июня; Е р о х и н Р. Голоса огненных деревень / / Сов. Бел. 1975. 25 дек.; З о т а ў Г. Словы пякельнай праўды / / Маг. праўда. 1975. 10 ліп.; К а р д и п В. «Взрыв и волна »взрывная" / / Дружба народов. 1976. № 11; К о л о с Г. Была бы правда / / Нёман. 1975. № 12; Звезда Востока. 1976. № 12; П о п е л стукае ў сэрца / / Звязда. 1975. 10 мая; Р у б а ш к и н А. Не подводя итогов / / Аврора. 1976. № 12; С т а н ю т а А. Документ и образ / / Неман. 1977. № 4; С т р а л ь ц о ў М. Забыць небяспечна / / Маладосць. 1975. № 10; Т р о ф и м о в И. «Я из огненной деревни» / / Веч. сред. школа. 1975. № 3; Магадан. правда. 1975. 15 февр.; У л а д з і м і р а в а А. Хатыні, Хатыні... / / Работніца і сялянка. 1975. № 8; Ю р е в и ч В. Голос огненных деревень / / Сел. газ. 1975. 20 мая; M o s k w a J. / / Kierunki. 1975. Nr 36.

Я з вогненнай вёскі... Мн., 1983 / Сааўт. А.Адамовіч, Я. Брыль.

Ветразі Адысея: У.Жылка і рамант. традыцыя ў бел. паэзіі. Мн., 1977. Рэц.: К о н а н У. На шляхах літаратурнай «Адысеі» / / Полымя. 1979. № 4; Л і с А. Шляхамі Уладзіміра Жылкі / / ЛіМ. 1978. 16 чэрв.; М о й с е й ч и к А. Страницы романтизма / / Заря. 1978. 28 апр.; Р а г у л я А. Вышыня крытэрыяў / / ЛіМ. 1977. 11 сак.; M c . M i l l i n A. / / Journal of Biel. Studies. V. IV (1979—1980). N 3—4.

Максім Танк: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1981. Рэц.: К у л а г и н А. Логика эволюции / / Лит. обозрение. 1982. № 11; Л я ш у к В. Грані творчасці Максіма Танка / / Наст. газ. 1981. 25 ліст.; П р а ш к о в і ч Л. Змястоўна, эстэтычна, глыбока / / ЛіМ. 1981. 30 кастр.; Я г о в д и к В. Миссия критического слова / / Заря. 1981. 18 сент.

Пасланец Праметэя: Дакумент. аповесць. Мн., 1984. Рэц.: Г н і л а м ё д а ў У. Чалавек і яго час / / ЛіМ. 1985. 1 сак.

Тварэнне легенды: Літ. партрэты і нарысы. Мн., 1987.

Янка Брыль: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1990.

1.3.

1949. Гэта нам дадзена родным Сталінам / / Наст. газ. 21 снеж.

1953. Крыніцы сапраўднай радасці / / Сав. Радзіма. 19 крас.; Выбраныя творы польскага паэта-дэмакрата / / Там жа. 7 ліп.; Каб сцерліся межы / / Там жа. 19 вер.; На чыстую воду / / Там жа. 18 кастр.

1954. Кузьма Чорны / / Зара. 23 ліст.; З добрымі намерамі / / Чырв. змена. 8 мая; Помнікі вечнай дружбы: (Нац.-вызв. рух укр. і бел. народаў у літ. помніках XVI—XVII стагоддзяў) / / Там жа. 22 мая; Прыкметы росту / / Там жа. 5 вер.

1955. Паэтычныя падарожжы / / Зара. 20 сак.; Міцкевіч і Беларусь / / Там жа. 26 ліст.; Наш рахунак школе / / Наст. газ. 13 кастр.; Песні вызвалення / / Чырв. змена. 4 снеж.

1956. Рэвалюцыйныя песні былой Заходняй Беларусі / / Полымя. № 9; Кандрат Крапіва / / Зара. 23 сак.; Мужныя людзі / / ЛіМ. 3 ліст.

1957. Тема воспитания молодежи в белорусских журналах / / Камуніст Бел. № 11; Борьба и поэзия: Из истории борьбы за реализм в западнобел. литературе / / Сов. Отчизна. № 1; Максім Багдановіч / / Зара. 24 мая; Сталасць дружбы / / Там жа. 28 чэрв.; Усебакова асвятляць гісторыю літаратуры / / ЛіМ. 17 крас.; Песні рэвалюцыйнага падполля / / Там жа. 20 ліп.; Народ і яго мудрасць: [Рэц. на кн.: Б е л а р у с к і я прыказкі і прымаўкі. Мн., 1957] / / Там жа. 31 жн.; Налібоцкія сосны / / Там жа. 14 снеж.

1958. Лірыка Танка перыяду «Нашай волі» / / Ученые записки (Брестский пединститут). Мн. Вып. 4; Пафос человечности: [Рэц. на кн.: Т а н к М. След бліскавіцы. Мн., 1957] / / Сов. Отчизна. № 1; Нацыянальныя традыцыі і сучаснасць: Нататкі аб маладзёжнай аповесці / / ЛіМ. 9 жн.; Шляхі сацыялістычнай паэзіі / / Там жа. 17 вер.

1959. Гераічная паэма «Нарач» / / Ученые записки (Брестский пединститут). Мн. Вып. 2; Душа паэта: [Рэц. на кн.: К а р а т к е в і ч У. Матчына душа. Мн., 1958] / / Дружба народов. № 8; Мікола Засім: Літаратурны партрэт / / Полымя. № 4; Звяно легенды / / Там жа. № 9; Молодость таланта: [Рэц. на кн.: В а с и л е к М. Зори над Неманам. М.; Л., 1958] / / Сов. Отчизна. № 5; Беларуская паэзія сёння / / ЛіМ. 17, 21 студз.

1960. Талент і густ самародка / / Засім М. Выбранае. Мн.; Встреча с хорошим парнем: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Маладзік над стэпам. Мн., 1959] / / Дружба народов. № 11; Зара. 4 ліст.

1961. Слова з-за крат / / Полымя. № 4; Паэзія Канстанціна Турко / / Зара. 22 ліст.; Перад яго мудрасцю / / ЛіМ. 13 чэрв.; Подзвіг перайшоў на палотны / / Там жа. 14 ліп.

1962. Глазами поэта и критика: [Рэц. на кн.: Л о й к а А. «Новая зямля» Якуба Коласа. Мн., 1962] / / Вопр. лит. № 11; Значыць, не было сумлення / / Голас Радзімы. № 57; Дорогой ценой: [Рэц. на кн.: К а р п ю к А. Данута. Мн., 1960] / / Дружба народов. № 1; Міхась Васілёк: Літаратурны партрэт / / Полымя. № 9; Народны паэт / / Зара. 6 ліп.: З нашага акенца — сонечны зайчык: [Рэц. на кн.: Г е л е р М.

На качелях. Мн., 1962] / / Там жа. 10 жн.; Голас мужны, чалавечны / / Там жа. 16 вер.; Залаты колас беларускай нівы / / Там жа. 3 ліст.; З крыніц жыцця / / Калг. праўда. 16 вер.; Ручаямі жывяцца рэкі / / ЛіМ. 29 мая; О старом по-новому / / ЛГ. 30 янв.; На страже человечности / / Серп и молот (Рыга). 16 сент.

1963. Жыццё і прызванне / / Васілёк М. Зоры над Нёманам. Мн.; З гушчы народнай / / Голас Радзімы. № 63; Інтэлігентнасць без позы: [Рэц.: на кн.: Ліхадзіеўскі С. Берасцянка жывых трывог. Мн., 1962] / / Полымя. № 7; По законам красоты / / Заря. 12 февр.; Свой стиль и правда жизни / / Там жа. 4 мая; Вступая в жизнь: [Рэц. на кн.: Рудкоўскі М. Першыя вёрсты. Мн., 1963] / / Там жа. 9 июня; Человек двух романтических профессий / / Там жа. 23 июня; На первом перегоне: [Рэц. на кн.: Теличко Н. Добрый ливень. Мн., 1963] / / Там жа. 25 сент.; Взращенный революцией / / Там жа. 27 нояб.; Маю шчасце ведаць яго / / ЛіМ. 22 лют.

1964. Літаратура Заходняй Беларусі / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Пути и судьбы литературы Западной Белоруссии / / Дружба народов. № 11; Раман-паэма: [Рэц. на кн.: Брыль Я. Птушкі і гнёзды. Мн., 1964] / / Маладосць. № 5; Аповесць пра Таўлая: Фрагменты / / Полымя. № 10; Валентин Тавлай: К 50-летию со дня рождения / / Заря. 26 янв.; Поэзия — всегда открытие: (Обзор стихов начинающих поэтов) / / Там жа. 25 февр.; Воспитатель белорусских литературоведов / / Там жа. 25 апр.; Первые удачи обязывают / / Там жа. 6 сент.; Учителя — словеснику в поисках / / Там жа. 15 нояб.; Ці ёсць патрэба абараняць?: Пісьмо ў рэдакцыю / / ЛіМ. 28 крас. / Сааўт. Р.Кароткі, Л.Смалякова.

1965. Іскры з вогнішча; Заўвагі складальніка / / Сцягі і паходні. Мн.; Будним днем с Максимом Танком / / Дружба народов. № 6; Аповесць пра Таўлая / / Полымя. № 8, 9; Мир стоцветный и чудесный / / Заря. 1 июня; Комсомолец Таджикистана. 19 нояб.; Алё! Вам званяць з рэдакцыі: Адказ на пытанні рэдакцыі «ЛіМа» / / ЛіМ. 1 студз.; Пясняр вясны і маладосці / / Там жа. 19 ліст.

1966. Сваім следам / / Пра час і пра сябе. Мн.; Партрэт друга: [Нарыс] / / Сейбіты разумнага, добрага, вечнага. Мн.: Яго чалавечнасць / / Танк М. Зб. тв.: У 4 т. Мн. Т. 1; Первая / / Заря. 15 июля; Помочь найти тропинку к счастью / / Там жа. 2 окт.; Наши заботы, наши надежды / / Сов. Бел. 19 февр.

1967. Барвы таленту / / Брыль Я. Зб. тв.: У 4 т. Мн. Т. 1; Быль, что легенды краше / / Стельмашук В. Шумят ели. Мн.; Слова пра Валянціна Таўлая / / Таўлай В. Выбраныя вершы і паэмы. Мн.; З аднаго вогнішча / / Голас Радзімы. № 25; Горад над Бугам: Рэпартаж / / Маладосць. № 4; Партрэт друга: Нарыс / / Полымя. № 1; Последний на обелиске: [Нарыс] / / Заря. 7 марта; За верстами — Синие Броды / / Там жа. 21 окт.; Свет па-свойму ляпіць: [Рэц. на кн.: Пысін А. Тваё далоні. Мн., 1966] / / ЛіМ. 28 ліп.; Пасляваенная паэзія / / Наст. газ. 20 снеж. / Сааўт. Л.Смалякова.

1968. Крылья художника / / Брыль Я. Птицы и гнезда. М.; Перад першай старонкай / / Полымя. № 10; Письма в Березу: [Нарыс] / / Заря. 9, 10, 13, 15, 20, 27, 29 февр., 1 марта; Самародак / / Там жа. 20 нояб.; Праменны, радасны і шчодры / / ЛіМ. 19 ліст.; Утоление тревоги / / ЛГ. 24 апр.

1969. Старонкі беларускага рамантызму / / Полымя. № 1; Адчараваныя скарбы: [Рэц. на кн.: Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т.1] / / Полымя. № 6; Его звезда / / Заря. 24 мая; Счастливого поиска / / Заря. 30 нояб.; Кірмаш: Урывак з аповесці / / ЛіМ. 21 лют.

1970. Задуманасць Пілігрыма / / Жылка У. Вершы. Мн.; Наша Брэстчына: [Нарыс] / / Слова пра родны кут. Мн.; На всходах ранних / / Неман. № 7; Ветразь Адысея / / Полымя. № 5; Раскованный дух края / / Заря. 24 апр.; Слово о народном поэте / / Там жа. 28 мая; Встреча труда и таланта / / Там жа. 25 нояб.

1971. Індывідуальныя і групавыя формы работы са студэнтамі / / Беларуская мова і літаратура ў ВНУ: Тэзісы рэспубліканскай навукова-метад. канферэнцыі. Брэст; Литература Западной Белоруссии / / История советской многонациональной литературы: В 6 т. М. Т. 2. Кн. 1; Гняздо паэтаў: Нарыс / / Маладосць. № 3; Памяць: Нарыс / / Там жа. № 6 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль; Вяртанне зор / / Полымя. № 7; Руская поўнач / / Помнікі гіст. і культуры Бел. № 1; Огонь с баррикад / / Заря. 23 апр.; Урожай талантов / / Там жа. 10 июля; Третьи побеги: [Рэц. на кн.: Рудкоўскі М. Позвы лірыка. Мн., 1971] / / Там жа. 18 сент.; Грозовое поле: [Нарыс] / / Там жа. 6, 7, 23, 24 нояб., 1, 4, 9, 11, 17 дек.; Наша сябрына / / Чырв. змена. 15 крас.

1972. Аблудныя сцежкі / / Голас Радзімы. № 39, 43; Возвращение блуждающей звезды / / Дружба народов. № 5; У нас в Бресте / / Информационный бюллетень СП СССР. № 7, 8; Много лиц у героизма / / Заря. 15 янв.; Героическим слогом: [Рэц. на кн.: Теличко Н. Дерево в бору. Мн., 1971] / / Там жа. 11 марта; В венок народным поэтам; Факел дружбы / / Там жа. 12 апр.; Знакомство / / Там жа. 19 авг.; Гармония, проверенная алгеброй: [Рэц. на кн.: Арабейка І. У след за сонцам. Мн., 1972] / / Там жа. 21 окт.; Подвиг поэта / / Там жа. 3 нояб.; Ключ к общению / / Там жа. 9 дек.

1973. На доўгі век / / Засім М. Вершы. Мн.; Пакінутае людзям / / Гусак С. Пафас праўды. Мн. / Сааўт. Ю.Пшыркоў; Мужнасць і дружба: Урывак з кнігі «Я — з вогненнай вёскі» / / Беларусь. № 7; / Сааўт. А. Адамовіч, Я.Брыль; Я з вогненнай вёскі: Раздзелы з кнігі / / Маладосць. № 7, 8, 9, 10, 1974. № 3, 4, 5 / / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Ляшук В., Лебедев В. Слова боли и гнева / / Заря. 1974. 5 июня; Таланты и школа / / Заря. 1973. 20 янв.; Ф.С.Пестраку — 70 лет / / ЛГ. 5 дек.

1974. З лістоў Леапольда Родзевіча да Уладзіміра Жылкі / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн. Вып. 2; Несыходнае гора: З кнігі «Я — з вогненнай вёскі» / / Беларусь. № 5, 6 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль; Я з вогненнай вёскі...: Раздзелы з кнігі / / Голас Радзімы. № 13—16, 18, 21 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль; На мове Адама Міцкевіча / / Полымя. № 1; Берасцейскае вогнішча / / Там жа. № 9; Второй виток орбиты: [Рэц. на кн.: Мацяш Н. Удзячнасць. Мн., 1973] / / Заря. 5 янв.; Быть человеком / / Там жа. 19 июня; Поклон совести: [Рэц. на кн.: Жуковіч В. Поклон. Мн., 1974] / / Там жа. 19 окт.; «Я — з вогненнай вёскі»: Урывак з новай кнігі / / Там жа. 23 нояб. / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль; Поэзия ускорений: [Рэц. на кн.: Разанаў А. Назаўжды. Мн., 1974] / / Там жа. 26 дек.; Пройдзенае / / ЛіМ. 14 чэрв.

1975. «Я — з вогненнай вёскі...»: Раздзелы з кнігі / / Голас Радзімы. № 12—16 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль.

1976. У польскім друку / / Далягляды. Мн.; Яго чалавечнасць / / Пра таварышаў па пяру. Мн.; Матэрыя пачуцця: [Рэц. на кн.: Гілевіч Н. Актавы. Мн., 1976] / / Маладосць. № 11; Паэт у страі: [Рысы да літ. партрэта Ніла Гілевіча] / / Полымя. № 4; Тварэнне легенды / / Там жа. № 9; «...З пачуццём асабістай адказнасці» / / ЛіМ. 23 крас.

1977. Литература Западной Белоруссии / / История белорусской советской литературы. Мн.; Сонеты В. Бутрыма / / Заря. 30 апр.

1978. Призван в поэзию Родиной / / Заря. 18 февр.; Ожидая книгу поэта / / Там жа. 25 окт.; Жить в легенде: К 70-летию со дня рождения поэта-революционера Н.А.Засима / / Там жа. 17 нояб.; Крытэрый самабытнасці: [Рэц. на кн.: Бярозкін Р. Звенні. Мн., 1976] / / ЛіМ. 18 сак.; Раней і напярэдадні / / Там жа. 26 мая; Наабапал перавалу: [Рэц. на кн.: Янішчыц Я. Ясельда. Мн., 1978] / / Там жа. 6 кастр.

1979. Да пытання аб тыпалагічных асаблівасцях беларускага рамантызму / / Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн.; Нарачанская сустрэча / / Святло яго душы. Мн.; Пасланец Праметэя: Дакумент. аповесць / / Маладосць. № 5; Пчала Скарыны / / Полымя. № 9; Дакументальны твор — плод калектыўнай памяці / / Голас

Радзімы. 20 вер.; Долг памяти // Заря. 16, 17, 20 февр.; Ветвится стих: [Рэц. на кн.: Гардзей В. Веpасное палясоўе. Мн., 1978] // Там жа. 21 авг.; Концепция счастья: [Рэц. на кн.: Матяш Н. Неутоленность. М., 1979] // Там жа. 20 сент.; Наш дядя Володя // Там жа. 21, 22, 25 дек.; Дыялог дружбы: [Інтэрв'ю] / Зап. М.Панасюк // Звязда. 5 кастр.; Гераічны рэквіем // ЛіМ. 27 крас.; «За міг адзіны людской волі...» // Там жа. 28 снеж.

1980. Даніна сэрца // Леўчык Г. Доля і хеб. Мн.; Праграмныя казкі Рэдкага ў кантэксце развіцця рамантычнай і рэалістычнай плыні беларускай літаратуры // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель; Поэзия — всегда призвание: [Рэц. на кн.: Ковалев Д. Наедине с жизнью. М., 1979] // Неман № 10; Трываласць таленту // Полымя. № 12; Поэтическое пополнение: [Рэц. на кн.: Нашчадкі. Мн., 1979] // Заря. 25 февр.; Крыніца творчасці — жыццё // Чырв. змена. 24 жн.

1981. Літаратура Заходняй Беларусі: [Літаратура 20-х гг.; Літаратура 30-х гг.] // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры, 1917—1940. Мн.; Талент працавіты // Далягляды. Мн.; Уласным лёсам мераць свет // Беларусь. № 7; Жыў-быў казачнік... // Полымя. № 6; Берестейский огонек // Заря. 20 февр.; На юбилейном рушнике // Там жа. 29 сент.; Счастливого взлета // Там жа. 9 окт.; Полесский костерок // Знамя юности. 1 июля; Ля берасцейскага вогнішча // ЛіМ. 6 лют.

1982. «Жняя» // Беларусь. № 7; Эстафета судьбы: [Рэц. на кн.: Зуёнак В. Маўчанне травы. Мн., 1980] // Неман. № 1; Лепесток васильковый // Заря. 2 июня; Его судьба и дума // Там жа. 7 июля; Души народной созидатель // Там жа. 20 нояб.; Думкі ўголас // ЛіМ. 25 чэрв.; Сцяжынай матчынай песні // Там жа. 12 ліст.

1983. Максім Танк // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: 1941—1980. Мн.; Сцяжына міфа // Песня на ўсё жыццё. Мн.; Голас Радзімы. 28 студз.; Голоса тревожных будней: [Рэц. на кн.: Макаль П. Смак яблыка. Мн., 1981] // Лит. обозрение. № 6; Поэт — работник революции: В.Маяковский и западнобел. поэзия 20—30-х годов // Неман. № 7; Вечны напамін памяці // Голас Радзімы. 6 кастр.; Жажда преодоления: [Рэц. на кн.: Рудкоўскі М. Трыгор'е. Мн., 1981] // Заря. 2 марта; Дарогой хлеба // Там жа. 17 мая; Язык мира — язык разума // Там жа. 24 июня; Жить в этом мире // Там жа. 21 сент.; Крытэрый і ацэнка // ЛіМ. 24 чэрв.; Ён быў з народам: (Да 75-годдзя з дня нарадж. Міколы Засіма) // Там жа. 18 ліст.

1984. Прапісаны ў легендзе // Засім М. А за намі Белавежа. Мн.; Свет блізкі і далёкі // Беларусь. № 9; «Я перед вами с памятью своей...»: [Рэц. на кн.: Вертинский А. Вечный восход. М., 1982] // Неман. № 2; Завещанное потомкам // Заря. 8 февр.; Слушайте колокол Мира // Там жа. 3 апр.; На трассах сороколетия // Там жа. 17 апр.; Певец земли Волынской // Там жа. 25 мая; В мире Василия Быкова // Там жа. 19 июня; На зялёнай планеце: [Рэц. на кн.: Пашкоў Г. Зямлю слухаю. Мн., 1983] // ЛіМ. 6 студз.; Шляхам саракагоддзя // Там жа. 30 крас.; Час вызвалення // Там жа. 29 чэрв.; Абед у Таўлая: Эсэ // Там жа. 12 кастр.

1985. [Адказы на анкету] // Вобраз — 85. Мн.; Францыск Скарына; Мікола Гусоўскі // Гісторыя беларускай літаратуры. Мн.; Зорка паэта: Да 85-годдзя Уладзіміра Жылкі // Беларусь. № 5; Зінаіда Дудзюк // Там жа. № 7; Надежда планеты // Заря. 15 февр.; Легенда и ее продолжение // Там жа. 19 июня: Чалавек з паходняй: (Да 80-годдзя І.Дварчаніна) // Звязда. 8 чэрв.; На суровых шляхах змагання // Там жа. 17 ліст.

1.5.

На англійскую мову. Out of the Fire / Transl. A.Graf, N.Belenkaya. M., 1980 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль.

На балгарскую мову. От изгореното село сьм... М., София, 1980 / Сааўт. А. Адамовіч, Я.Брыль.

На венгерскую мову. Egő falvak (dokumentumpróza) / F. M.Szabo, I. Makai, R. Ratzky, P.Misley. Budapest, 1979 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Вішнеўскі І. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 7 снеж.

На польскую мову. Ja ze spalonej wsi... Świadectwa ocalonych / Tł. M.J.Kononowicz, J. Litwiniuk. Warszawa, 1978 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Gerbor K. // WTK. 1978. Nr 40; Lewandowski J. // Kierunki. 1978. Nr 38; Olczak J. // Nadodrze. 1979. Nr 8; Wawrzak J. Bolesna pamięć Białorusi // Odgłosy. 1978. 1 paźdz.; Zinowiec M. «A helmy dzwoniły o kłosy» // Przyjaźń. 1978. Nr 39; Zukrowski W. Nowe Książki. 1978. Nr 15.

Ja ze spalonej wsi / Tł. E.Kabatc // Lit. na Świecie. 1975. Nr 4; Ją z spalonej wsi / Tł. A.Drawicz // Lit. Radz. 1975. Nr 5; Ja ze spalonej wsi (Fragm.) / Tł. E.Kabatc // Przyjaźń. 1975. Nr 35; Ja ze spalonej wsi / Tł. E.Kabatc // Głos Ludu. 1977. Nr 138—141; Ja ze spalonej wsi (Fragm.) / Tł. M.J.Kononowicz, J.Litwiniuk // Kontrasty. 1977. Nr 10, 11, 12; Polscy tłumacze / Tł. S.N.-K. // Odgłosy. 1977. Nr 9; Literatura walki: Rozmowa z W.Kolesnikiem / Rozm. M.Putrament // Przyjaźń. 1985. Nr 17.

На рускую мову. Я из огненной деревни... / Пер. Д.Ковалев. Мн., 1977 / Сааўт. А.Адамовіч, Я. Брыль.

Я из огненной деревни... / Пер. Д.Ковалев. М., 1979. (Б-ка «Дружбы народов») / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Кузнецов М. Почему мы не можем писать о войне /// Новый мир. 1979. № 5; Мельник В. Память народная // Радуга. 1982. № 6; Суд народов // КО. 1979. 27 июля.

Я из огненной деревни... / Пер. Д.Кавалев. М., 1991 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль.

Память / Пер. Д.Ковалев // Неман. 1971. № 6 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль; Я из огненной деревни: Разделы из книги / Пер. Д.Ковалев // Там жа. 1974. № 10, 11 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Синенко Г. Реквием мужеству // Сов. Бел. 1974. 4 дек.; Я из огненной деревни / Пер. Д.Ковалев // Октябрь. 1974. № 9, 10 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Лазарев Л. Люди в огне // Новый мир. 1975. № 4; Матуковский Н. Такое забыть нельзя // Известия. 1975. 15 янв.; «Я из огненной деревни»: (Разделы из одноименной документ. повести) / Пер. Д.Ковалев // Сел. газ. 1974. 9, 11, 13, 14, 15, 17, 22, 25, 27 июня, 2 июля / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль.

На ўкраінскую мову. Я з вогняного села... / Пер. М.Львович. К., 1977 / Сааўт. А.Адамовіч, Я.Брыль. Рэц.: Лявонцьеў В. Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 2 снеж.; Медуница М. Звіряча суть фашизму // Друг читача. 1978. 26 січ.

Я — з вогненного села...: Розділи з книги / Пер. І.Денисюк // Жовтень. 1975. № 3, 4. Рэц.: Красноденський В. Свідчить людська пам'ять // Рад. Буковина. 1976. 24 січ.; Янка Брыль / Пер. Я.Тучанський // Жовтень. 1985. № 10.

1.6.

Засім М. Выбранае. Мн., 1960 / Скл.

Сцягі і паходні: Творы паэтаў з былой Заходняй Беларусі. Мн., 1965 / Скл.

Таўлай В. Выбраныя вершы і паэмы. Мн., 1967. (Б-ка беларускай паэзіі) / Скл.

Засім М. Вершы. Мн., 1973. (Б-ка беларускай паэзіі) / Скл.

Калядa А. Выразнае чытанне сатырычных вершаў, баек і драматычных твораў. Мн., 1973; 2 выд. Мн., 1976 / Рэд.

Ліс А. Купальскія песні. Мн., 1974 / Рэд.

Засім М. А за намі Белавежа. Мн., 1984 / Скл.

Рестані волі: З заходнебеларускай паэзіі. Мн., 1990 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Асіноўскі А. Запрашэнне да падарожжа... // ЛіМ. 1969. 28 лют.; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 305—308; Бечык В. Па праву роднасці // ЛіМ. 1967. 23 чэрв.; Брыль Я. Першы прыпынак // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4. С. 397—400; Гайдук М. Пра паэта і змагара // Ніва. 1978. 9 ліп.; Герасімчык Я. Чытаючы кнігу крытыка // ЛіМ.

1963. 27 снеж.; Гніламёдаў У. Такім яго ведаю // Там жа. 1982. 10 вер.; Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979. С. 86—88, 90—91; Канэ Ю. Плынь. Мн., 1983. С. 237; Караткевіч У. Шляхі ў палях: Слова пра таварыша // Полымя. 1972. № 9; Клышка А. Блытаныя думкі аб ясных праблемах // Звязда. 1959. 20 лют.; Лецка Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 95—99; Ляшук В., Малажай Г. Слова пра настаўніка // Наст. газ. 1982. 18 вер.; Майсейчык А., Ляшук В. Шчодрасць душы // Там жа. 1972. 16 вер.; Мальдзіс А. «Балючая памяць Беларусі» // ЛіМ. 1979. 18 мая; Міська П. Гнеўная праўда і памяць Беларусі // На стрыжні часу. Мн., 1978; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 207—208, 252—256; Надчым працуе... Уладзімір Калеснік // ЛіМ. 1971. 17 снеж.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Семашкевіч Р. Даследчык-рэстаўратар // ЛіМ. 1963. 20 снеж.; Стральцоў М. Забыць — небяспечна // Стральцоў М. У полі зроку. Мн., 1976. С. 137—141; Угэтым месяцы // Беларусь. 1972. № 9; Уладзіміру Калесніку — 50 // ЛіМ. 1972. 22 вер.; Уладзіміру Калесніку — 60 // Там жа. 1982. 10 вер.; Шупенька Г. Свой след на зямлі // Звязда. 1982. 16 вер.; Ягоўдзік У. Вартавы берасцейскага вогнішча // Чырв. змена. 1982. 5 вер.; Янкоўскі Ф. Слова пра сябра // ЛіМ. 1972. 22 вер.

На польскай мове. Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979. S. 178, 185, 194; Strońska A. Na Białorusi // Strońska A. Droga dluga jak Rosja. Warszawa, 1979. S. 131—139.

На рускай мове. Бобкова А. От имени каждого четвертого // Сов. Бел. 1977. 12 мая; Гарай А. Высокий полдень // Заря. 1972. 15 сент.; Гаранин Л. На скрижалях истории. Мн., 1985. С. 39—55; Жуковин В. Знакомьтесь: «Зарянка» // Знамя юности. 1972. 15 сент.; Казько В. Память отчей земли // Литература о войне и проблемы века. Мн., 1986; Каленкович И., Лебедев В. Щедрость таланта // Заря. 1982. 17 сент.; Коваленко В. Часовой правды в литературе — документ // Неман. 1979. № 5; Копченов Н. Колокола памяти // Заря. 1981. 14 авг.; Овчаренко А. Современный белорусский роман. М., 1978. С 36—45; Петкевич А. Огонь Прометея не гаснет // Гродн. правда. 1982. 16 сент.; Шарова Е. Колокола памяти // Сов. культура. 1982. 12 марта.

2.4.

На беларускай мове. Караткевіч У. Белавежскі алень: (Ул. і З. Калеснікам): [Верш] // Караткевіч У. Мая Іліяда. Мн., 1969.; Рудкоўскі М. Мой дзед быў сельскім кавалём: [Верш] // Рудкоўскі М. Сінія брады. Мн., 1967.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 161, воп. 1, с. 1—11.

В.І.Козіч.

КАЛІНА КЛАЎДЗІЯ

Каліна (Капелян, дзяв. Лукашэвіч Клаўдзія Якаўлеўна; н. 1.1.1925, в. Блювінічы Брэсцкага р-на), празаік. Член СП Беларусі з 1975.

З сям'і вясковага настаўніка. У 1932—39 вучылася ў польскай сямігадовай школе. Пасля вызвалення Заходняй Беларусі працягвала вучобу ў Чарнаўчыцкай сярэдняй школе Брэсцкага р-на. У час вайны жыла разам з бацькамі ў в. Блювінічы. У 1953 скончыла Брэсцкае музычнае вучылішча. Працавала інструктарам мастацкай самадзейнасці ў Брэсцкім доме афіцэраў (1954—55) і вайсковай часці (1955—56), настаўніцай спеваў (1956—57), выкладчыцай тэорыі музыкі музычнай школы № 1 Кобрына (1958—59), настаўніцай спеваў СШ № 3 Віцебска (1959—60). У 1960 пераехала ў Мінск, працавала ў школах настаўніцай спеваў. З 1971 на творчай рабоце.

Пісаць і друкаваць допісы пачала з 1962. Першае апавяданне «Калючы госць» апублікавана ў часопісе «Вясёлка» (1962). Піша для дзяцей школьнага ўзросту (кнігі «Хлопчык-пакідайчык», «Каляровыя

мясціны»). Аповесць К. Каліны «Забароненая песня» напісана па матэрыялах жыцця заходнебеларускай вёскі. У сваіх творах яна распрацоўвае маральна-этычныя праблемы сучаснасці («Маці і сын», «Світанне»). Друкуецца ў часопісах «Вясёлка», «Работніца і сялянка», «Маладосць».

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Хлопчык-пакідайчык: Апавяданні і казкі. Мн., 1970.

Забароненая песня: Аповесць. Мн., 1971. Рэц.: Марціновіч А. Дзяўчынка Кася і яе сябры // Полымя. 1972. № 4; Пальчэўскі А. Вачыма дзяўчынкі // ЛіМ. 1972. 28 студз.

Каляровыя месяцы: [Казкі]. Мн., 1975.

Маці і сын: Аповесць, апавяданні. Мн., 1977. Рэц.: Дайнека Л. Дзеля радасці чалавечай // Полымя. 1978. № 6; Хорсун С. Крок да сталасці // ЛіМ. 1977. 17 чэрв.

Світанак: Аповесць. Мн., 1983.

Бабуля Насця, дзед Адам, Петрык і каза Рагуля: Аповесць. Мн., 1985.

Крылаты конь: Аповесці. Мн., 1989.

1.3.

1964. Калючы госць: [Апавяданне] // Вясёлка. № 2; Ласун: Апавяданне // Там жа. № 3; Фіялка: Апавяданне //Там жа. № 5; Як грыбы збіраліся на парад: [Казка] // Там жа. № 8; Праводзіны: [Апавяданне] // Там жа. № 9.

1965. Песня вясны: [Апавяданне] // Вясёлка. № 3; Фіялка: (Лірыч. замалёўка) // Ніва. 6 чэрв.

1966. Буслы: Казка // Вясёлка. № 3; Касманаўт: [Апавяданне] // Там жа. № 4; Якар: [Апавяданне] // Там жа. № 8; Хлопчык — пакідайчык: Казка // Там жа. № 9.

1968. Сойка стракатая: Казка // Вясёлка. № 1.

1969. Забароненая песня: Аповесць // Маладосць. № 11, 12.

1970. Чужое пяро: [Апавяданне] // Вясёлка. № 9; Сіняя пляма: [Апавяданне] // Там жа. № 11.

1971. Сустрэча: [Апавяданне] // Вясёлка. № 1; Люты: Апавяданне // Там жа. № 2; Красавік: [Казка] // Там жа. № 4; Чэрвень і сонейка: [Казка] // Там жа. № 6; Верасень: Апавяданне // Там жа. № 9.

1972. Жнівень: [Апавяданне] // Вясёлка. № 8; Зімовы дуб: [Апавяданне] // Там жа. № 11.

1973. Сем чароўных дудачак: [Апавяданне] // Вясёлка. № 2; Перасмешнік: Казка // Там жа. № 5.

1974. Маці і сын: Аповесць // Маладосць. № 9.

1975. Бурштынавыя пацеркі: Апавяданне // Беларусь. № 6.

1976. Бярэзінка: Апавяданне // Полымя. № 1; Дарога: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 11.

1977. Прымірэнне: Апавяданне // Маладосць. № 7; Кручаны сабака: Апавяданне // Полымя. № 3.

1979. Світанак: Аповесць // Маладосць. № 9.

1981. Красавік: [Апавяданне] // Вясёлка. Мн.

1983. Касманаўт: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.; Перасмешнік: [Казка] // Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Салодкі калодзеж: Урывак з аповесці // ЛіМ. 28 кастр.

1985. Пацерка: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 11.

2.3.

На беларускай мове. Клаўдзіі Каліне — 60 // ЛіМ. 1985. 1 ліст.; Козліч П. [Біябібліяграфічная нататка да 60-годдзя нараджэння] // Полымя. 1985. № 11; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ярош М. Проза маладых у «Маладосці» // ЛіМ. 1975. 14 сак.

М.П.Барташэвіч.

Калінковіч (Калянковіч) Мікалай Мікалаевіч [псеўд. Н. Антонов, Н. Ивашкевич, К. Ивашкевич, А. Каменогорский, А. Криничный, В. Лунин, Н. Лунинецкий, Н. Никольский, А. Никифоров, А. Полесский, В. Припятский, Н. Цнянский, В. Перелесков; 18.12.1950 (па пашпарту 15.1.1951), в. Цна Лунінецкага р-на Брэсцкай вобл.—24.7.1990, Тбілісі; пахаваны ў Лунінцы], літаратуразнавец, крытык, публіцыст. Член Саюза журналістаў з 1977 і СП Грузіі з 1984.

З сям'і рабочага. Вучыўся М. Калінковіч спачатку ў школе г. Усць-Каменагорска, з 1958 у сямігодцы в. Цна, куды пераехалі бацькі, а з 1966 — у Лунінецкай сярэдняй школе № 2. Пасля сканчэння школы (1968) некалькі месяцаў настаўнічаў у Гаўрыльчыцкай васьмігадовай школе Лунінецкага р-на. У 1968—69 М. Калінковіч літаратурны супрацоўнік лунінецкай раённай газеты «Ленінскі шлях». З 1969—71 служыў у Савецкай Арміі. Падтрымліваў цесныя сувязі з акруговай армейскай газетай «На страже Родины», абласной «Заря» (Брэст), раённай «Ленінскі шлях» (Лунінец). Пасля дэмабілізацыі зноў вярнуўся на працу ў раённую газету. У 1971 паступіў на факультэт журналістыкі БДУ, адначасова працаваў у «Сельской газете» (1973). У 1972 стаў членам КПСС. Скончыўшы ў 1976 універсітэт, М. Калінковіч быў карэспандэнтам брэсцкай абласной газеты «Заря», потым у 1976—78 намеснікам рэдактара лунінецкай раённай газеты «Ленінскі шлях». У 1978 прызваны на тэрміновую афіцэрскую службу. Служыў на Беларусі, у Туркменіі, Маскве, Грузіі. У 1984—87 працягваў вучобу ў аспірантуры пры Маскоўскім вышэйшым вучылішчы КДБ. Узнагароджаны медалямі.

Друкавацца М. Калінковіч пачаў у 1968 у лунінецкай раённай газеце «Ленінскі шлях». Пазней з'явіліся публікацыі ў абласной газеце «Заря» (1975). Асноўная тэматыка яго творчасці — гісторыка-рэвалюцыйныя падзеі, ваенна-патрыятычнае выхаванне, літаратуразнаўчыя даследаванні. Асаблівую цікавасць яго як даследчыка выклікаюць беларуска-рускія, беларуска-туркменскія літаратурныя сувязі, знаходжанне А. Блока на Палессі, жыццё і служба А.С. Грыбаедава на Беларусі (Брэст-Літоўск), «палескі перыяд» Якуба Коласа. Ён напісаў таксама шмат дакументальных нарысаў.

Т.М.Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Лунинец. Мн., 1981.

Не обрывается земная связь: Докум. повести и рассказы. Ашхабад, 1982. Рэц.: Ленский А. «Но память вечна, и они — средь нас» // Знамя труда (Красноводск). 1982. 12 авг.; Марціновіч А. ...І памяць у нас адна // ЛіМ. 1982. 31 снеж.; Семенова Л. Тема и ее воплощение // Веч. Ашхабад. 1983. 16 февр.; Юрина Л. В семье единой // Знамя Октября (Ашхабад). 1982. 22 сент.

Имя мое — Свобода. Ашхабад, 1984. Беразоўскі А. Дружба мацавалася ў змаганні // ЛіМ. 1985. 18 студз.; Петрова Т. «Их подвиг — пример живым» // Веч. Ашхабад. 1984. 5 нояб.

На рубежах тайной войны. Ашхабад, 1985 / У сааўт. Рэц.: Гурджиянец Н. О бойцах незримого фронта // Туркмен. искра. 1985. 19 мая.

Палескія дні Аляксандра Блока: Нарыс. Мн., 1985.

Возвращение рассветной рани: Докум. повесть и очерки. Ашхабад, 1987.

Лунинец: Историко-докум. очерки. Мн., 1989.

Не должен неизвестным быть солдат: Докум. рассказы и очерки. Ашхабад, 1989.

Лунинец: Ист.-эконом. очерк. Мн., 1990. (Города Белоруссии).

1.3.

1975. Строки судьбы огневой // Заря. 23 янв.; Цена жизни // Там жа. 20 февр.; В ритме каждого дня // Там жа. 7 июня; Готовность номер один: Репортаж // Там жа. 24 июня; «Мы живем в деревне»: [Рэц. на кн.: Бородовский С., Шабалин А. Мы живем в деревне. Мн., 1975] // Там жа. 12 июля; Струны настроения // Там жа. 12 авг.; Рождение гимнастки // Там жа. 19 сент.; Полесские дни Александра Блока // Там жа. 27 сент., 1 окт.; Путь к пьедесталу // Там жа. 11 окт.; Звезда героя // Там жа. 12 дек.; Телефоны в лесу // Сел. газ. 7 янв.; Бостынская марка // Там жа. 13 марта; В ответе каждый // Там жа. 21 сент.; Достоево меняет облик // Там жа. 24 окт.; Конструктор из Богдановки // Там жа. 12 нояб.; «В сердце бьет прибой...» // Там жа. 5 дек.; Браво, тре-

нер! / / Физкультурник Бел. 12 сент.; Отставка чемпиону / / Там жа. 14 окт.

1976. Высота майора Волошина: [Рэц. на: Быков В. Его батальон / / Наш современник. 1976. № 1] / / Неман. № 9; За тебя, Беларусь! / / Заря. 6 февр.; «О себе надо меньше думать...»: Докум. очерк / / Там жа. 19 июня; «Такая, брат, специфика» / / Там жа. 20 окт. Клопаты паэта / / ЛіМ. 30 крас.

1977. «Оставлено без удовлетворения...» / / Нарыс. № 4; Оживают образы / / Заря. 11 нояб.; Человек у станка / / Там жа. 19 нояб.; Человеческая доброта: [Рэц. на кн.: Грахоўскі С. Суровая дабрата. Мн., 1977] / / Там жа. 6 дек.; Сослуживец Александра Блока / / Лит. Россия. 17 июня; Родам з Лунінца / / Чырв. змена. 19 ліст.

1978. ...Где шумела Белая Береза / / Неман. № 7; Боевой соратник Щорса / / Заря. 18 янв.; Прогрессивная газета ("Северо-Западный край") / / Там жа. 11 февр.; Родом из Лунинца... / / Там жа. 22 июня; Прызванне абавязвае: Майстры прапаганды / / «Звязда» на меліярацыі Палесся. 18 лют.; Крытык, публіцыст, журналіст / / ЛіМ. 3 лют.; Горячая точка завода / / Сов. Бел. 6 янв.; И дерево умеет говорить / / Там жа. 27 мая.

1979. «Дело зачесть конченым...» / / Неман. № 2; Память / / Там жа. № 4; Как дань глубокого уважения: Письма В.Самойло к А.Блоку / / Там жа. № 11; «С поля виднеется Пинск...»: А.Блок в Белоруссии / / Знамя юности. 28 нояб.; В сраженье за счастье людское: [Рэц. на кн.: Курбаннепесов К. Избранное. М., 1979] / / Комсомолец Туркменистана. 6 дек. / Пад псеўд. Н. Цнянский; Что дает силу разведчику в логове врага: [Рэц. на кн.: Эсенов Р. Крушение «Великого Турана». М., 1979] / / Там жа. 18 дек. / Пад псеўд. Н.Цнянский; Шлях праз вернасць: [Рэц. на кн.: Мацяш Н. Прыручэнне вясны. Мн., 1979] / / ЛіМ. 13 жн.; «Калі ўсе мы былі адной сям'ёй / / Там жа. 12 кастр.; Позірк за гарызонт: [Рэц. на кн.: Федзюковіч М. Макаў цвет. Мн., 1979] / / Чырв. змена. 13 снеж.

1980. Палескія дні Аляксандра Блока / / Маладосць. № 11; Командир полесских стрелков / / Неман. № 2; Звезды славы Василя Воробьева / / Там жа. № 6; Там, где цветет тамариск: [Дакум. аповесць] / / Веч. Ашхабад. 7—10, 15—17, 21—22 июля / Пад псеўд. А.Полесский; Живи и помни / / Знамя юности. 18 сент.; И время зачисляет в списки: [Дакум. апавяданне] / / Комсомолец Трукменистана. 9 февр. / Пад псеўд. А. Каменогорский; И вечный бой / / Там жа. 26 февр. / Пад псеўд. В. Припятский; Я буду честным перед Отчизной / / Там жа. 8 марта / Пад псеўд. Н. Ивашкевич; Путь солдата: [Нарыс] / / Там жа. 13 марта / Пад псеўд. А. Каменогорский; Кровь на белом снегу: [Нарыс] / / Там жа. 25 марта / Пад псеўд. А. Каменогорский; И лиры чистое звучанье: [Рэц. на кн.: Рябинин Ю. В людском потоке. Ашхабад, 1977] / / Там жа. 27 марта / Пад псеўд. Н.Цнянский; Последний бой в Каракумах: [Нарыс] / / Там жа. 10 апр. / Пад псеўд. В. Припятский; Не обрывается земная связь: [Нарыс] / / Там жа. 29 апр. / Пад псеўд. А.Каменогорский; Звезда Героя: [Дакум. аповесць] / / Там жа. 1, 6, 9, 13, 15 мая / Пад псеўд. Н. Лунинецкий; На страже советских границ: [Рэц. на кн.: Часовые советских границ. М., 1979] / / Там жа. 31 мая / Пад псеўд. Н.Антонов; Письма с фронта: [Дакум. аповесць] / / Там жа. 12 июня / Пад псеўд. Н.Никольский; В атаке — конники Кулиева: [Рэц. на кн.: Кибальников А. Огненные рубежи. Ашхабад, 1980] / / Там жа. 21 июня / Пад псеўд. В. Лунин; Эскадрон остается на высоте: [Нарыс] / / Там жа. 5 июля / Пад псеўд. А. Каменогорский; Нить сердца: [Нарыс] / / Там жа. 15 июля / Пад псеўд. А.Каменогорский; Первомайцы: [Нарыс] / / Там жа. 26, 29, 31 июля / Пад псеўд. А.Каменогорский; Недопетые песни юности / Пад псеўд. Н.Цнянский; Бессмертие гвардейца: [Нарыс] / Пад псеўд. А.Каменогорский / / Там жа. 7 авг.; Взметнется в небо монумент: [Нарыс] / / Там жа. 19 авг. / Пад псеўд. А.Каменогорский; Эхо июльского дня: [Дакум. аповесць] / / Там жа. 1, 4, 7 нояб. / Пад псеўд. А. Каменогорский; В списках — навечно: 50 лет со дня гибели Д.Д.Ярошевского / / Там жа. 22 нояб. / Пад псеўд. А.Каменогорский; Вдаль идя державным шагом / / Там жа. 27 нояб.; Комиссар Закаспия: [Дакум. аповесць] / / Там жа. 18, 20, 27 дек.; 1981. 8, 15, 22, 27, 29 янв.; 3, 5, 12 февр. / Пад псеўд. А. Полесский; Не толькі службай...... / / ЛіМ. 8 лют.; Ішлі на Палессе пісьмы... / / Там жа. 22 жн.; О людях молчаливого подвига / / Марыйская правда. 4 июня / Пад псеўд. К.Ивашкевич; Истоки великой Победы / / Там жа. 21 июня / Пад псеўд. К. Ивашкевич; Наш земляк генерал Петрушевский / / Сел. газ. 9 апр.

1981. Встречный ветер / / Ашхабад. № 6; Тамариск цветет в пустыне: [Нарыс] / / Знамя юности. 19, 20, 23 авг.; «Кто пал за народ, тот не умирает»: [Рэц. на кн.: Герои Шипки. М., 1979] / / Комсомолец Туркменистана. 10 февр. / Пад псеўд. В. Перелесков; Память жива / / Там жа. 19 февр. / Пад псеўд. А. Криничный; Белый цвет хризантем: [Нарыс] / / Там жа. 28 апр.; Лицом к жизни и смерти: [Дакум. апавяданне] / / Там жа. 23 мая; Кто за Советскую власть — за мной!: [Дакум. нарыс] / / Там жа. 9 июня / Пад псеўд. А. Каменогорский; Стоит на Полесье обелиск: [Дакум. апавяданне] / / Там жа. 12, 15 сент. / Пад псеўд. А. Каменогорский; Вызываю огонь на себя: [Нарыс] / / Там жа. 10 окт. / Пад псеўд. А.Каменогорский; Подвиг в песках: [Нарыс] / / Там жа. 8 дек. / Пад псеўд. А. Каменогорский; Огненные барханы: [Дакум. апавяданне] / / Там жа. 19 дек. / Пад псеўд. А. Каменогорский; Судьбы единой неразрывности / / Там жа. 29 дек. / Пад псеўд. А.Каменогорский; Керкинская быль: [Дакум. аповесць] / / Ташауз. правда. 2—4 июня; Высота Аннаклыча Атаева: [Дакум. апавяданне] / / Там жа. 10—12 дек. / Пад псеўд. А.Полесский.

1982. Выбор Юлиана Зверева / / Ашхабад. № 5; Комсомолец Турменистана. 22, 24, 27, 29 апр. / Пад псеўд. А. Каменогорский; Якуб Колас у Лунінцы / / Маладосць. № 1; Последний рубеж: Докум. очерк / / Комсомолец Туркменистана. 13, 16 марта / Пад псеўд. А. Каменогорский; Дороги Агагельды Бегназарова: Очерк / / Там жа. 15 июня / Пад псеўд. А. Каменогорский; Мы ждем тебя, Овезберды: Докум. очерк / / Там жа. 4 нояб. / Пад псеўд. А.Каменогорский.

1983. Комиссар Закаспия: Главы из докум. повести / / Неман. № 2; Солнце всходит в Каракумах: Очерк / / Комсомолец Туркменистана. 5 апр. / Пад псеўд. А. Каменогорский; Жизнь как легенда: [Нарыс] / / Там жа. 26 июля / Пад псеўд. А. Каменогорский; Взлет — разрешить: Докум. рассказ о Герое Советского Союза Л.И.Горегляде / / Там жа. 18 окт. / Пад псеўд. А.Каменогорский; Сын кузнеца: Очерк о Герое Советского Союза В.К.Щербакове / / Там жа. 1 дек. / Пад псеўд. А. Каменогорский; Комиссар Закаспия / / Туркм. искра. 6—9, 11 мая.

1984. Противостояние: [Дакум. аповесць] / / Ашхабад. № 1—2.

1.5.

На туркменскую мову. Улы рус шахыры / / Совет эдебияты. 1980. № 11; Сэхрада йылгын гуллейэр: [Дакум. аповесць] / / Там жа. 1981. № 4; Омур билен олум йузбе: [Дакум. апавяданне] / / Яш коммунисти. 1981. 23, 28 май, 2, 4 июнь.

1.6.

Герман А. Радость встречи со зрителем: [Інтэрв'ю] / / Комсомолец Туркменистана. 1980. 5 апр. / Зап. пад псеўд. А.Никифоров.

Т.М.Махнач.

КАЛІНОЎСКІ КАСТУСЬ

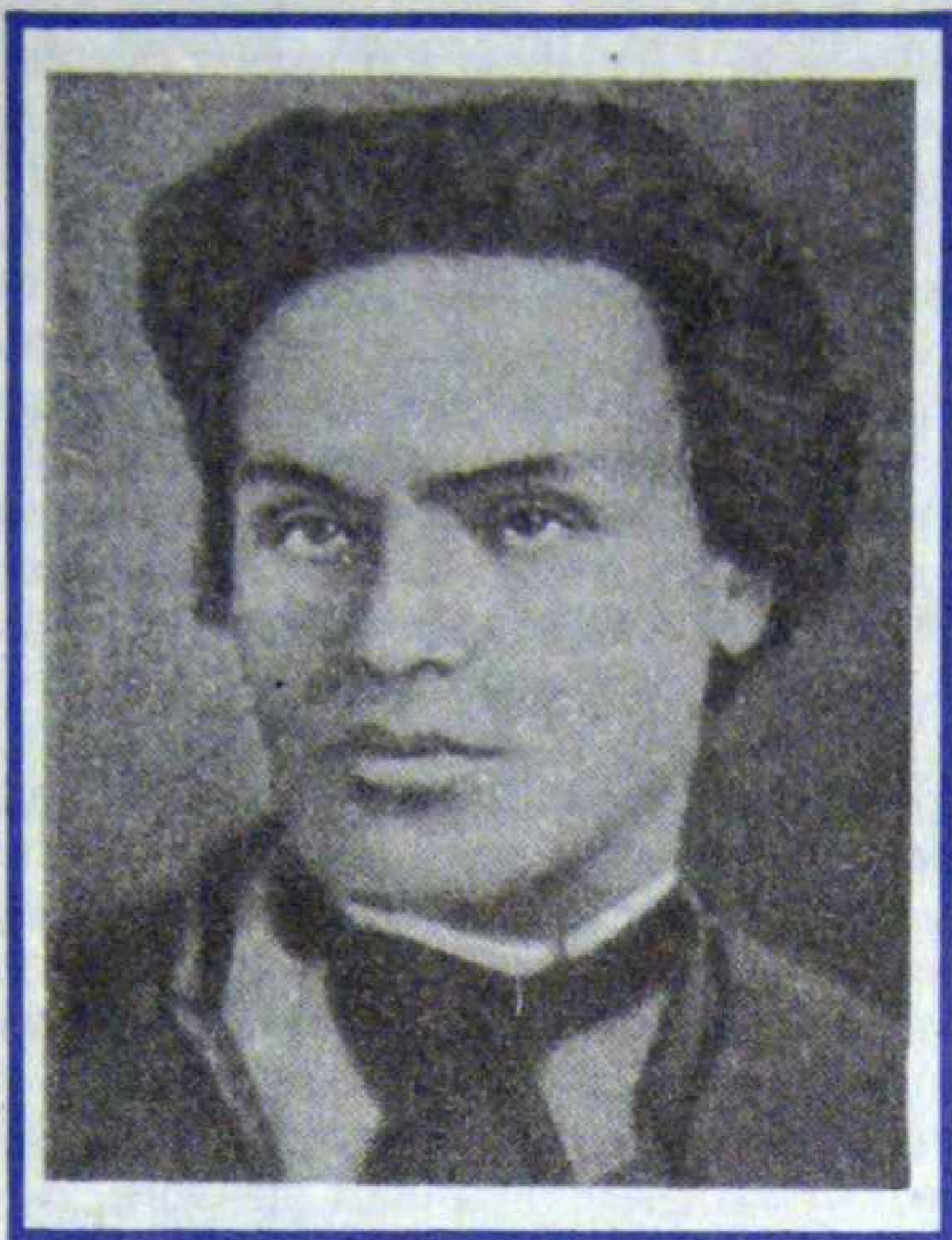

Каліноўскі Кастусь [Канстанцін Вікенцій Сямёнавіч; псеўд. Яська-гаспадар з-пад Вільні, Хамовіч, Вітажэнец і інш.; 21.1(2.2.).1838, в. Мастаўляны Гродзенскага пав., цяпер Беластоцкае ваяв., Польшча — 10(22).3.1864, Вільня], рэвалюцыянер-дэмакрат, публіцыст і паэт, кіраўнік паўстання 1863—64 на Беларусі і Літве.

З незаможнага шляхецкага роду. Продкі К. Каліноўскага на працягу амаль ста гадоў валодалі маёнткам Калінава Бранскай зямлі на сумежжы Расійскай імперыі і Рэчы Паспалітай, але ў 2-й палове 18 ст. маёнтак бы прададзены, і Каліноўскія сталі беззямельнай шляхтай. Маці рэвалюцыянера, Вераніка Рыбінская, памерла маладой, калі Кастусю было пяць гадоў. Бацька, Сямён Сцяпанавіч, быў разумным і энергічным чалавекам. У в. Мастаўляны на зямлі памешчыка Радавіцкага 1835 ён заснаваў невялікую ткацкую фабрыку (па сутнасці майстэрню), дзе вырабляліся сурвэткі, абрусы і іншыя ільняныя вырабы, дамогся добрай якасці і канкурэнтаздольнасці прадукцыі. Потым разам з другой жонкай, Ізабелай Лазарэвіч, набыў невялікі фальварак Якушоўка паблізу мяст. Свіслач у Ваўкавыскім пав. Туды ў 1849 перабралася сям'я, а таксама была пераведзена фабрыка. У 1855 бацька дамогся зацвярджэння сенатам Каліноўскіх у дваранскіх правах. Але матэрыяльнае становішча сям'і, у якой ад двух шлюбаў было 17 дзяцей, па-ранейшаму заставалася цяжкім. У 1847 К. Каліноўскі паступіў у 1-ы клас Свіслацкай гімназіі (пазней вучылішча), вядомай не толькі педагагічнымі дасягненнямі, але і багатымі традыцыямі ўдзелу навучэнцаў у вызваленчай барацьбе. Вялікі ўплыў на К. Каліноўскага аказаў яго старэйшы брат Віктар (1833—62). Пасля сканчэння вучылішча (каля 1852) К.Каліноўскі тры гады жыў, мабыць, у Якушоўцы, памагаючы бацьку ў гаспадарцы і займаючыся самаадукацыяй. Віктар, стаўшы студэнтам Маскоўскага універсітэта, клікаў яго да сябе.

У канцы 1855, напярэдадні свайго паўналецця, К.Каліноўскі паехаў у Маскву да брата з намерам таксама паступіць ва універсітэт. Але неўзабаве ў братоў змяніліся планы, і летам 1856 яны перабраліся ў Пецярбург. К. Каліноўскі паспяхова здаў уступныя экзамены ва універсітэт і стаў студэнтам 1-га курса юрыдычнага факультэта па разраду камеральных навук, які рыхтаваў да гаспадарчай або адміністрацыйнай кар'еры і даваў добрую агульную адукацыю. Апрача юрыдычных навук К. Каліноўскі вывучаў рускую і ўсеагульную гісторыю, палітэканомію, статыстыку, логіку, псіхалогію, заалогію, батаніку, сельскую гаспадарку, тэхналогію, архітэктуру, рускую і французскую мовы. Студэнцкія гады мелі вырашальнае значэнне для станаўлення рэвалюцыйнага светапогляду К. Каліноўскага. Ён захапляўся публікацыямі ў «Современнике» і «Колоколе», творамі рэвалюцыянераў-дэмакратаў, а магчыма, і асабіста быў знаёмы з правадырамі рускай рэвалюцыйнай дэмакратыі М.Чарнышэўскім і М.Дабралюбавым, як і з Т.Шаўчэнкам, які таксама жыў тады ў Пецярбургу. У тыя бурныя часы ў студэнцкім жыцці К. Каліноўскі неаднаразова выбіраўся бібліятэкарам-кіраўніком арганізацыі студэнтаў «Огул» — выхадцаў з Польшчы, Беларусі, Літвы і Украіны, узначальваў у «Огуле» найбольш радыкальнае крыло. З утварэннем каля 1858 у Пецярбургу ваенна-рэвалюцыйнай арганізацыі Сераkоўскага—Дамброўскага браты Каліноўскія сталі яе актыўнымі дзеячамі. Жылі яны ў Пецярбургу на заробкі Віктара, які перапісваў гістарычныя дакументы, і невялікую стыпендыю, прызначаную К. Каліноўскаму ў 1858. Каб здабыць дадатковыя сродкі, К. Каліноўскі займаўся рэпетытарствам, а нярэдка быў вымушаны звяртацца за дапамогай у рэктарат. Вядома таксама, што ён цяжка хварэў, асабліва ў кастрычніку 1859. Тым не менш ён выдатна вучыўся, летам 1860 паспяхова скончыў універсітэцкі курс і, пасля падачы дысертацыі ў студзені 1861, зацверджаны папячыцелем Пецярбургскай навучальнай акругі ў ступені кандыдата праў. Атрымаўшы ў лютым 1861 дыплом, ён праз 2 тыдні быў ужо ў Вільні, дзе зрабіў безвыніковую спробу ўладкавацца на службу ва ўпраўленне мясцовага генерал-губернатара.

Вяртанне К. Каліноўскага на радзіму супала з моцным уздымам вызваленчага руху на Беларусі і Літве, выкліканага абвяшчэннем сялянскай рэформы і абвастрэннем палітычнай сітуацыі ў Расіі і Польшчы. Ён стаў адным з правадыроў гэтага руху, лідэрам яго дэмакратычнай плыні («чырвоных»). Яго погляды мелі яскравы рэвалюцыйна-дэмакратычны характар. К.Каліноўскі імкнуўся надаць будучаму паўстанню супраць царызму характар аг-

рарнай рэвалюцыі. На працягу 1861 ён стварыў на Гродзеншчыне з разначыннай інтэлігенцыі нелегальную рэвалюцыйную арганізацыю, звязаную з такімі ж арганізацыямі ў Вільні. К.Каліноўскі і яго прыхільнікі вялі па вёсках і мястэчках агітацыю сярод сялян, заклікалі іх на барацьбу з памешчыкамі і самаўладствам. Разам са сваім сябрам В. Урублеўскім, беларускім паэтам Ф.Ражанскім і іншымі паплечнікамі па гродзенскай арганізацыі летам 1862 ён прыступіў да выдання першай у гісторыі Беларусі нелегальнай рэвалюцыйна-дэмакратычнай газеты «Мужыцкая праўда». На працягу 1862—63 удалося выдаць сем нумароў, аўтарам і рэдактарам большасці з якіх быў Каліноўскі. «Мужыцкая праўда» ўпершыню на беларускай мове несла рэвалюцыйна-дэмакратычныя ідэі ў асяроддзе сялянства, рыхтавала яго да паўстання. К. Каліноўскі асабіста ўдзельнічаў у пашырэнні газеты, дзёрзка раскідваючы яе на дарогах Слонімшчыны. Пасля таго, як мясцовыя ўлады аддалі загад пра яго арышт, ён цалкам перайшоў на нелегальнае становішча, хаваючыся пад рознымі прозвішчамі (Макарэвіч, Хамовіч або Хамуціус, Чарноцкі і інш.).

Адначасова з напружанай дзейнасцю на Гродзеншчыне К. Каліноўскі падтрымліваў цесныя сувязі з сябрамі-аднадумцамі далёка за яе межамі. Удзельнічаў у рабоце віленскага цэнтра па падрыхтоўцы паўстання ў Літве і на Беларусі — «Камітэта руху», перайменаванага неўзабаве ў Літоўскі правінцыяльны камітэт (ЛПК), вёў там барацьбу за рэвалюцыйна-дэмакратычныя праграму паўстання. З восені 1862 К. Каліноўскі старшыня ЛПК, што сведчыла пра ўзмацненне ўплыву рэвалюцыйных дэмакратаў у вызвалечым руху на беларуска-літоўскіх землях. Вядомы прынцыповыя спрэчкі К. Каліноўскага і ўсяго ЛПК з рэвалюцыйнымі дзеячамі Варшавы за прызнанне суверэннасці Літвы і Беларусі. Вялікія надзеі К. Каліноўскі ўскладаў на супрацоўніцтва з рускімі рэвалюцыянерамі (у канцы 1862 для ўмацавання кантактаў ён прыязджаў у Пецярбург). Пасля выбуху паўстання ў Польшчы (студзень 1863) ЛПК заклікаў народы беларуска-літоўскага краю да актыўных дзеянняў і абвясціў сябе Часовым рэвалюцыйным урадам Літвы і Беларусі. Выпушчаная К. Каліноўскім «Паўстанцкая інструкцыя» патрабавала суровых захадаў супраць памешчыкаў — прыгнятальнікаў народа. Аднак прадстаўнікам ліберальнай плыні ў вызваленчым руху («белым») удалося зрабіць пераварот і, адхіліўшы К. Каліноўскага і яго паплечнікаў ад кіраўніцтва паўстаннем, захапіць ўладу ў паўстанцкай арганізацыі.

З вясны 1863 К. Каліноўскі рэвалюцыйны камісар на Гродзеншчыне, працаваў у Беластоку і Гродна, шмат зрабіў, каб зламаць сабатаж памешчыкаў і ўцягнуць у паўстанне народныя масы. У тым жа годзе разам з паўстанцкім цывільным начальнікам Гродзенскага ваяводства Э. Заблоцкім ён аб'ехаў Слонімскі і Ваўкавыскі паветы, апошні раз пабываў у ф. Якушоўка, інспекціраваў злучаныя сілы паўстанцаў пад Мілавідамі ў Слонімскім пав. (напярэдадні вядомай бітвы) і Брэсцкі атрад за Бугам у Падляшшы. Хутка ў паўстанцкай арганізацыі адбыўся новы пераварот, «чырвоныя» зноў узялі ўладу ў свае рукі і К. Каліноўскі ўзначаліў віленскі паўстанцкі цэнтр. Адной з важнейшых канспіратыўных яго кватэр у Вільні была кватэра Ямантаў на Ратушнай плошчы (цяпер вул. Дзіджойі). Былы студэнт І. Ямант вёў важную перапіску паўстанцаў, а яго сястра Марыля была блізкім сябрам К. Каліноўскага. За кіраўніком паўстання ўлады арганізавалі сапраўднае паляванне. Але ён працягваў мужную барацьбу, мяняючы аблічча, імёны, адрасы. Паступова кола рэвалюцыянераў звужалася. Былі схоплены і публічна пакараны смерцю найбліжэйшыя яго паплечнікі І.Здановіч і Ц. Далеўскі. Для ўмацавання мясцовай арганізацыі ў Мінску паехаў І.Ямант. У кастрычніку 1863 К. Каліноўскі пад імем І. Вітажэнца пасяліўся ў т. зв. Святаянскіх мурах (комплекс будынкаў былога Віленскага універсітэта), насупраць генерал-губернатарскага палаца, дзе жыў душыцель паўстання Мураўёў-вешальнік. Псеўданім і адрас кіраўніка паўстання выдаў жандарму на допытах у Мінску ўдзельнік паўстанцкай арганізацыі В. Парфіяновіч. У студзені 1864 К. Каліноўскі быў арыштаваны ў «Святаянскіх мурах» і зняволены ў т. зв. Дамініканскім будынку (былы дамініканскі манастыр, цяпер вул. Гедрыса). Чалавек вялікай сілы духу, пачуцця ўласнай годнасці і мэтанакіраванасці, К. Каліноўскі паводзіў сябе пад час следства і суда вельмі мужна, у турме напісаў і здолеў перадаць на волю «Пісьмы з-пад шыбеніцы» — сваё ідэйна-палітычнае завяшчанне, яскравы мастацка-публіцыстычны твор, дакумент рэвалюцыйна-дэмакратычнай ідэалогіі. Асуджаны царскім ваенна-палявым судом, паводле канфірмацыі Мураўёва ён быў публічна павешаны ў Вільні на гандлёвай плошчы Лукішкі (цяпер плошча Лукішкю). Цела рэвалюцыянера паводле тагачасных правіл закапалі на месцы пакарання. Пазней яго прах тайна перанеслі на тэрыторыю Віленскай цытадэлі. Лічыцца, што рэшткі К. Каліноўскага, як і іншых змагароў 1863, пакараных смерцю ў Вільні, пахаваны на вяршыні гары Гедыміна, якая знаходзілася ў той час на тэрыторыі цытадэлі.

К. Каліноўскі вядомы нам не толькі як рэвалюцыянер-інтэрнацыяналіст, палымяны прыхільнік ідэі рэвалюцыйнага саюза ўсіх народаў у барацьбе з самадзяржаўем, але і як выдатны знаўца беларускай народнай мовы. Шырока і з вялікім майстэрствам ён карыстаўся ёю ў сваёй публіцыстыцы, садзейнічаў яе літаратурнаму развіццю. Пісаў таксама і вершы. Як родапачынальнік беларускай рэвалюцыйнай дэмакратыі К. Каліноўскі зрабіў вялікі ўплыў на ўсю наступную беларускую літаратуру і культуру, садзейнічаў паглыбленню ў літаратуры і мастацтве прынцыпаў рэалізму і народнасці, замацаванню высокіх ідэалаў барацьбы за свабоду. Ідэйныя прынцыпы К. Каліноўскага развівалі пасля ў сваёй творчасці Ф. Багушэвіч, Я. Купала, Я. Колас, Цётка і інш.

К. Каліноўскі — адзін з самых любімых нацыянальных герояў беларускага народа. Папулярны ён таксама ў Літве і Польшчы. Яго імем названы вуліцы ў Астраўцы, Ашмянах, Баранавічах, Беластоку, Вільнюсе, Ганцавічах, Гродне, Лідзе, Магілёве, Мінску і іншых месцах. У гады Вялікай Айчыннай вайны грамілі ворага партызанская брыгада і атрады імя Каліноўскага на Беларусі, у Літве і Польшчы. У яго гонар пастаўлены помнік у Свіслачы, устаноўлены мемарыяльныя дошкі ў Вільнюсе (на будынку, дзе ён быў зняволены, і на месцы пакарання смерцю), Мінску (на будынку кінатэатра «Вільнюс»), в. Мастаўляны (Польшча) і Свіслач (на будынку бальніцы, дзе знаходзілася вучылішча, у якім ён вучыўся). Жыццё і барацьба К. Каліноўскага адлюстраваны ў экспазіцыях Дзяржаўнага музея Беларусі, Гродзенскага гісторыка-археалагічнага музея, Свіслацкага гісторыка-краязнаўчага музея. Прынята рашэнне пра будаўніцтва помніка

К.Каліноўскаму ў Гродне і адкрыцці музея ў Якушоўцы. Яму прысвечаны многія выдатныя творы літаратуры і мастацтва (паэмы М. Танка і А. Куляшова, драмы Е. Міровіча і У. Караткевіча, опера Д. Лукаса, балет А. Янчанкі, мастацкія і дакументальныя фільмы і інш.). Рукапісная спадчына К. Каліноўскага ў цэлым выглядзе не збераглася: асобныя аўтографы ёсць у Санкт-Пецярбургу, Вільнюсе, Варшаве.

Г.В.Кісялёў.

Бібліяграфія

1.2.

Mužyckaja praŭda: [Газета-лістоўка]. Biełastok. 1862—1863. [Падпольнае выданне К. Каліноўскага]. № 1 (канец чэрвеня — пачатак ліпеня); № 2 (канец жніўня); № 3 (верасень); № 4 (кастрычнік); № 5 (лістапад); № 6 (снежань); № 7 / Пад псеўд. Яська гаспадар з-пад Вільні.

Prykaz ad Radu Polskaho nad całym krajem Litouskim i Biełoruskim da Narodu ziemli Litouskoj i Biełoruskoj. Dan w mieści Wilni u Dzień Swiatoho Warfołomieja leto hospodnia 1863. К.Калиновский: Из печатного и рукописного наследия. Мн., 1988.

1.3.

1867. [Лісты з-пад шыбеніцы] / / Giller A. Historia powstania narodu polskiego. Paryż. T. 1.

1916. «Беларуска зямелька, галубка мая...»: [Верш] / / Гоман. 15 лют.

1919. Лісты з-пад шыбеніцы: «Беларусы, браты мае родныя!..»: [Урывак]; «Беларуска зямелька, галубка мая...»: [Верш] / / Беларускі каляндар Сваяк на 1919 год. Вільня.

1922. Пісьмо «з-пад шыбеніцы»; «...Беларуска зямелька, галубка мая!..»: [Вершы] / / Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня.

1923. «Мужыцкая праўда», № 5 / / Сав. Бел. 24 жн.

1926. Лісты з-пад шыбеніцы: «Беларусы, браты мае родныя!..»: [Урывак]; «Беларуска зямелька, галубка мая...»: [Верш] / / Беларускі гаспадарскі каляндар на 1926 год. Вільня; «Мужыцкая праўда», № 3, 5, 7 / / Полымя. № 1.

1928. «Мужыцкая праўда», № 1—7 / / Агурский С. Очерки по истории революционного движения в Белоруссии (1863—1917). Мн.

1940. «Мужыцкая праўда», № 1, 5, 7 / / Дакументы і матэрыялы па гісторыі Беларусі. Мн. Т. 2.

1950. «Мужыцкая праўда», № 1, 7 / / Беларуская літаратура XIX ст. Мн.

1961. «Марыська чарнаброва, галубка мая!..»: [Верш] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1.

1962. «Мужыцкая праўда», № 1, 4 / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускай мовы. Мн. Ч. 2.

1963. «Бывай здаровы, даражэнькі народзе!»: [Верш] / / Ніва. 24 сак.

1965. Показания [К.Каліноўскага]в Виленской особой следственной комиссии; Записка после окончания над ним следствия / / Восстание в Литве и Белоруссии 1863—1864 гг. М.

1966. «Мужыцкая праўда», № 1—7 / / Prasa tajna z lat 1861—1864. Wrocław etc. Cz. 1.

1971. «Мужыцкая праўда»; Пісьмо з-пад шыбеніцы / / Беларуская літаратура XIX стагоддзя: Хрэстаматыя. Мн.

1974. «Мужыцкая праўда», № 1 / / Беларускі каляндар 1974. Беласток.

1988. «Мужыцкая праўда», № 1—7 / Падрыхт. да друку А.Гаўрон; Да беларускага люду: Лісты з-пад шыбеніцы Кастуся Каліноўскаа / Падрыхт. да друку Я. Янушкевіч / / Маладосць. № 1.

1.5.

На польскую мову. Maryś czarnobrewa / Tł. J. Huszcza / / Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc, 1978.

На рускую мову. «Мужицкая правда», № 1—6 / Пер. Г. Киселев / / Революционный подъем в Литве и Белоруссии в 1861—1862 гг.: Материалы и документы. М., 1964; «Мужицкая правда», № 7 / Пер. Г. Киселев / / Восстание в Литве и Белоруссии 1863—1864 гг.: Материалы и документы. М., 1965; «Мужицкая правда», № 1, 3: [Урыўкі] / / Антология мировой философии. М., 1972; «Марыся чернобровая, голубка моя!..»: [Верш] / Пер. Ю.Петров / / Поэзия народов СССР. XIX — начало XX века. М., 1977; Из «Мужицкой правды»; К белорусскому народу: Письма из-под виселицы; «Марыська, моя дорогая голубка...»: [Вершы] / Пер. Г.Киселев, В.Шалькевич / / Антология педагогической мысли Белорусской ССР. М., 1986; Из «Мужицкой правды»; Из «Писем из-под виселицы»; «Марыська, мое чернобровое диво...»: [Верш] / Пер. Г. Киселев / / ЛГ. 1988. 2 марта.

2.1.

На рускай мове. З а н а ш у и вашу свободу: (К 125-летию восстания 1863—1864 гг. и 150-лет. юбилею К.Калиновского): Библиогр. указ. лит. / Сост. Г.М.Таюрская. Гродно, 1987.

2.2.

На англійскай мове. S h a l k e v i c h V. Kastus Kalinowski: Pages from Life-Story. Minsk, 1986. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

На беларускай мове. Б е л ы А. Вобраз змагара: (Да 150-годдзя з дня нараджэння К.Каліноўскага). Мн., 1988.

Б е л ы А. Вобраз К. Каліноўскага ў літаратуры і мастацтве. Мн., 1988.

К а с т у с ь Каліноўскі і студзеньскае паўстанне 1863 года на Беларусі: Каталог выст. Мн., 1988.

К а с т у с ь Каліноўскі: Рэсп. маст. выстаўка, прысвечаная 150-годдзю з дня нараджэння і 125-годдзю паўстання 1863—1864 гг. (4—28 лют. 1988 г.). Каталог / Скл. Л. Бортнік з інш. Мн., 1989.

К і с я л ё ў Г. Паплечнік Каліноўскага. Мн., 1976. (Школьнікам — аб гісторыі БССР). Рэц.: Б а ж к о Ю. Пра легендарнага змагара / / Беларусь. 1976. № 7; Б а т в і н н і к М. Нарыс пра генерала Камуны / / ЛіМ. 1977. 2 вер.

С м і р н о ў А. Кастусь Каліноўскі ў паўстанні 1863 года. Мн., 1959. Рэц.: В а с і л ь е ў В. Кніга пра Кастуся Каліноўскага / / Беларусь. 1959. № 9; Я г о ж. П а л ы м я н ы п а т р ы ё т: Кніга пра Кастуся Каліноўскага / / За вярт. на Радзіму. 1959. № 75; К і с я л ё ў Г. Кнігі пра сына беларускага народа / / ЛіМ. 1959. 18 ліст.; К о п ы с с к и й З., М е л е ш к о В. Книга о народном герое / / Сов. Бел. 1959. 20 окт.

S t a n k i e w i č A. Kastuś Kalinoŭski; «Mužyckaja praŭda» i ideja nezaležnasci Biełarusi. Wilnia, 1933.

Ш а л ь к е в і ч В. Кастусь Каліноўскі: Старонкі біяграфіі. Мн., 1985. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»). Рэц.: К р а с л а ў с к і В. / / Голас Радзімы. 1985. 18 крас.

На літоўскай мове. 1 8 6 3 — 1 8 6 4 m e t a i Lietuvoje: Straipsniai ir dokumentai. Kaunas, 1991.

На польскай мове. B i e r s d o r f O. Konstanty Kalinowski: Popularny szkic o K.Kalinowskim, w ramach prac naukowo-badawczych Biblioteki przy Wojewódzkim klubie TPPR w Krakowie. Kraków, 1955.

D e m o k r a c j a polska w powstaniu styczniowym: Wybór źródeł. Wrocław, 1961.

K o r d o w i c z W. Konstanty Kalinowski: Rewolucyjna demokracja polska w powstaniu styczniowym na Litwie i Białorusi. Warszawa, 1955. Рэц.: К а л е н и ч е н к о П. Польский исследователь о Кастусе Калиновском / / Славяне. 1957. № 4.

K o s z t y ł a Z., K r a s k o R. Z dziejów powstania styczniowego na Białostocczyźnie 1863—1864. Białystok, 1963.

На рускай мове. К о н с т а н т и н Калиновский (1838—1864): Материалы респ. науч. конференции, по-

священной 150-летию со дня рождения выдающегося белорусского революционера-демократа и мыслителя К. Калиновского. Гродно, 1988.

Смирнов А. Кастусь Калиновский. М., 1959. Рэц.: Каленичeнко П. Мужественные борцы за счастье народа // Сов. Литва. 1959. 2 сент.; Кісялёў Г. Кнігі пра сына беларускага народа // ЛіМ. 1959. 18 ліст.; Лазутка С. Их имена бессмертны // Коммунист (Вильнюс). 1959. № 12; Майхровіч С. Кастусь Каліноўскі быў такім // Звязда. 1959. 21 жн.; Koberdowa I. // Kwart. Historyczny. 1961. N 1.

Смирнов А. Кастусь Калиновский. Мн., 1963.

Смирнов А. Константин Калиновский (1838—1864): Вождь крестьянского восстания в Белоруссии и Литве. Мн., 1950.

Смирнов А. Революционный демократизм К.Калиновского: Автореф. дис.... канд. ист. н. Мн., 1950.

Шалькевич В. Кастусь Калиновский: Страницы биографии. Мн., 1988.

2.3.

На англійскай мове. Horoško L. Kastuś Kalinoŭski: Leader of the National Uprisind in Byelorussia 1863—64 // J. of Byelorus. Studies. 1965. V. 1. № 1.

На беларускай мове. Абакумоўская Т. «Праўды не пакінем...» // ЛіМ. 1981. 11 вер.; Абецадарскі Л. Канстанцін Каліноўскі: (У дапамогу выкладчыку гісторыі) // Наст. газ. 1958. 10 кастр.; Абрамовіч П. Каліноўскі ў Берастовіцы // Голас Радзімы. 1970. № 41; Яго ж. Паплечнік Кастуся Каліноўскага // Там жа. 1970. № 15; Адозвы Каліноўскага // Сав. Бел. 1923. 24, 25 жн.; Александровіч С. Пуцявіны роднага слова. Мн., 1971. С. 25—37; Яго ж. Слова — набат // ЛіМ. 1962. 12 чэрв.; Яго ж. Слова пра Кастуся Каліноўскага // Александровіч С. Тут зямля такая... Мн., 1974; Анташэвіч А. Каліноўскі — пачаткі ідэі сучаснай Беларусі // Беларускі каляндар 84. Беласток, 1984; Анціпава Я. Знаходка бібліёграфаў // ЛіМ. 1966. 13 снеж.; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 314—325; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 184—209, 231; Арцімовіч Ф. «Жыццё, што праўдзе я аддаў дазвання...»: Да 60-годдзя прэм'еры спектакля «Кастусь Каліноўскі» ў БДТ // ЛіМ. 1983. 4 ліст.; Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985. С. 315—319; Барсток М. Якуб Колас і праблемы беларускай літаратурнай мовы // Полымя. 1954. № 3; Баршчэўскі А. Агляд публіцыстычна-літаратурнай спадчыны Кастуся Каліноўскага // Навукова-літаратурны зборнік і беларускі каляндар 1961 г. Беласток, 1961; Яго ж. Кастусь Каліноўскі: (Да 110 гадавіны смерці) // Беларускі каляндар. Беласток, 1974; Яго ж. Перыяд XIX стагоддзя: Кастусь Каліноўскі // Ніва. 1972. 22, 29 кастр., 12, 19, 26 ліст., 3, 17, 24, 31 снеж.; Барысенка В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізму ў беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957. С. 119—125; Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд. Мн., 1980. С. 223—224; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 64—74; Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 60—62; Берніковіч Ф. Кастусь Каліноўскі // Ніва. 1958. 2 лют.; Яго ж. Праблескі і цені польска-беларускага супрацоўніцтва ў час студзеньскага паўстання // Навуковы зборнік. Беласток, 1964; Бечык В. Шлях да акіяна. Мн., 1981. С. 252—261; Бікуліч В. Загадкавы партрэт // Беларусь. 1966. № 7; Яго ж. Стагоддзе «Мужыцкай праўды» // Голас Радзімы. 1962. № 60; Звязда. 1962. 17 ліп.; Блінава Э. З назіранняў над мовай і стылем «Мужыцкай праўды» // Лінгвістычны зборнік. Мн., 1965; Булацкі Р., Сачанка І., Говін С. Друк Беларусі ў перыяд паўстання 1863 г. «Мужыцкая праўда». Рэвалюцыйная публіцыстыка Кастуся Каліноўскага. «Колокол» пра Беларусь // Булацкі Р., Сачанка І., Говін С. Гісторыя беларускай журналістыкі. Мн., 1979; Бялоў Ф. Бунтарская кроў: Нарыс // Чырв. змена. 1964. 8 жн.; Бярозкін Р. Аркадзь Куляшоў. Мн., 1978. С. 182—188; В.С. Кастусь Каліноўскі і паўстанне 1863 г. // Бел. летапіс. 1937. № 10—11; Вайкуль А. На радзіме Кастуся Каліноўскага // Гродзен. праўда. 1963. 2 лют.; ЛіМ. 1963. 4 студз.; Віч. Першы змагар за справу адраджэння Беларускага Народу // Шлях бел. студэнта. (Вільня). 1939. № 3; Вялікі Беларус — Кастусь Каліноўскі // Зорка. 1938. № 3; Гайдук М. Кастусь Каліноўскі: «Мужыцкая праўда»: [Нарыс] // Беларускі каляндар на 1969 год. Беласток, 1968; Яго ж. На Кастусёвых сцяжынах // Ніва. 1978. 29 студз.; Гарэцкі М. Кастусь Каліноўскі // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920. С. 75—77; 2 выд. Вільня, 1921. С. 75—77; 3 выд. Вільня, 1924. С. 75—77; 4 выд. Мн., 1926. С. 138—139; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 56—63; Гісторыя Беларускай ССР. Мн., 1955. Т. 1. С. 266—282; Гісторыя Беларускай ССР. Мн., 1972. Т. 2. С. 47—72; Говар В. Бессмяротны Кастусь // Маладосць. 1964. № 3; Дарашэнка Д. Старонка з маіх успамінаў: (Светлай памяці Францішка Багушэвіча) // Запісы БНТ. 1938. Т. 1; Дрозд С. З рэвалюцыйнай дзейнасці Кастуся Каліноўскага на Гродзеншчыне // Нёман. 1958. № 2; Яго ж. К.С.Каліноўскі // Гродзен. праўда. 1960. 24 чэрв.; Душ-Душэўскі К. Аўтограф Францішка Багушэвіча // Крывіч. 1923. № 5; Жукоўскі А. Герцэн і «Мужыцкая праўда» // Беларусь. 1956. № 9; За зямлю і волю: Дакументы са справы К.Каліноўскага // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1977. № 2; Зайцаў М. Сялянскае пытанне ў «Мужыцкай праўдзе» // Там жа. 1982. № 4; Заркова Г. К.Каліноўскі і развіццё беларускай рэвалюцыйна-дэмакратычнай эстэтыкі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 5; Ільін К. Партрэт Каліноўскага // ЛіМ. 1964. 3 крас.; Ільюшын І. Аб некаторых пытаннях гісторыі грамадскай думкі на Беларусі: (Ацэнка светапогляду і грамадска-палітычнай дзейнасці Скарыны, Каліноўскага і Багушэвіча) // Бальш. Бел. 1948. № 6; К-а. «Кастусь Каліноўскі» // Змаганне. 1924. 6 студз.; Кабржыцкая Т., Рагойша В. Карані дружбы. Мн., 1976. С. 22—23; Каваленка В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 168—170; Казбярук У. Аўтограф Кастуся Каліноўскага // ЛіМ. 1980. 29 лют.; Калеснік У. Ветразі Адысея. Мн., 1977. С. 205—207; Канапацкі М. У стагоддзе трагічнай сакавіцкай раніцы // Ніва. 1964. 22 сак.; Караткевіч У. Гэта было 10 сакавіка 1864 // Беларусь. 1964. № 3; Караткевіч У., Мальдзіс А. Адзін з паплечнікаў Каліноўскага // Беларусь. 1974. № 3; «Кароль Беларусі» // Беларускі каляндар. Беласток, 1968; Кастусь Каліноўскі // Беларускі каляндар на 1958 год. Беласток, 1957; Кастусь Каліноўскі // Гродн. правда. 1964. 22 марта; Кісялёва В., Барэйкіна В. Гнеў народны // Гродзен. праўда. 1963. 23 студз.; Кісялёў Г. Вялікі сын беларускага народа Кастусь Каліноўскі // Кісялёў Г. Сейбіты вечнага. Мн., 1963. С. 5—121; Яго ж. Каб мужык стаў чалавекам...: (Да стагоддзя «Мужыцкай праўды») // Полымя. 1962. № 7; Яго ж. Каліноўскі ў «Сведениях» Ратча; Пра старэйшага брата; Дыплом змагара; Калі ажывае гісторыя // Кісялёў Г. Героі і музы. Мн., 1982. С. 86—135, 249-254; Яго ж. Летапіс незабыўнага жыцця // Полымя. 1964. № 4; Яго ж. «Не жаль загінуць за праўду» // Голас Радзімы. 1978. 9 лют.; Яго ж. Новае пра Кастуся Каліноўскага // Полымя. 1959. № 7; Яго ж. Старонкі вялікага жыцця // Там жа. 1963. № 1; Яго ж. Так сейце ж, дзецюкі!..; Летапіс жыцця і дзейнасці Кастуся Каліноўскага // Кісялёў Г. З думай пра Беларусь. Мн., 1966. С. 5—67, 86—232; Клаз І. Змагар за шчасце народа // ЛіМ. 1958. 22 студз.; Яго ж. У пошуках сваякоў Кастуся Каліноўскага // Ніва. 1958 2 сак.; Кліманскі С. Старонкі брацкай еднасці // Наднёманскія былі. Мн., 1968; Клімковіч М. Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1955; Ларчанка М. Жывая спадчына. Мн., 1977. С. 123—130; Яго ж. Па шляху рэалізма. Мн., 1959. С. 32—49; Яго ж. Славянская супольнасць. Мн., 1963. С. 36—42; Яго ж. Сувязі беларускай літаратуры з літаратурамі суседніх сла-

вянскіх народаў. Мн., 1958. С. 37—44; [Ластоўскі В.]. Памяці Справядлівага // Беларускі каляндар Сваяк на 1919 год. Вільня, 1919; Беларускі гаспадарскі каляндар на 1926 год. Вільня, 1925; Лаўзіц М. Сумныя абходзіны // Рэха (Парыж). 1938. № 1; Літва ўшаноўвае К.Каліноўскага // ЛіМ. 1963. 8 лют.; Лойка А. Кастусь Каліноўскі // Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 169—182; Лочмель І. Паўстанне 1863 г. ў Беларусі // Віцеб. рабочы. 1939. 24 крас.; Лушчыцкі І. Барацьбіт і мысліцель // Звязда. 1963. 3 лют.; Яго ж. Бясстрашны рэвалюцыянер-дэмакрат // Голас Радзімы. 1963. № 11; Яго ж. Выдатны рэвалюцыянер-дэмакрат: (Да 120-годдзя з дня нараджэння К. Каліноўскага) // ЛіМ. 1958. 22 студз.; Яго ж. Выдатны сын Беларусі // Звязда. 1964. 22 сак.; Яго ж. Кастусь Каліноўскі — выдатны беларускі рэвалюцыянер-дэмакрат // Лушчыцкі І. Нарыс па гісторыі грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі ў другой палавіне XIX веку. Мн., 1958. С. 171—255; Яго ж. Сацыяльна-палітычныя погляды Кастуся Каліноўскага // Полымя. 1949. № 8; Майхровіч С. Кастусь Каліноўскі і сялянскае паўстанне 1863 г. // Работніца і сялянка. 1963. № 1; Яго ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1959. С. 136—137; Яго ж. Стагоддзе «Мужыцкай праўды» // Беларусь. 1963. № 1; Мальдзіс А. За мужыцкую праўду: Да 125-годдзя з дня нараджэння Кастуся Каліноўскага // Піянер Бел. 1963. 1 лют.; Яго ж. Слава пераможным! // Чырв. змена. 1963. 23 студз.; Яго ж. Таямніца старажытных сховішчаў. Мн., 1974. С. 119—121; Яго ж. Творчае пабрацімства. Мн., 1966. С. 47—52; Яго ж. Традыцыі польскага асветніцтва ў беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1972. С. 36—38; Маляўка М. Аб ідэйна-тэматычным і структурным адзінстве «Мужыцкай праўды» // Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Яго ж. Каму адрасавана «Пісьмо з-пад шыбеніцы» К. Каліноўскага? // Исследования по общественным и гуманитарным наукам. Гомель, 1969; Маслаў Д. Дарагое для нас імя // Звязда. 1968. 19 студз.; Яго ж. Старонкі легендарнага жыцця // ЛіМ. 1968. 19 студз.; Міхнюк У. Душа — бунтара, сэрца — змагара // Там жа. 1978. 10 лют.; Н. Кастусь Каліноўскі: (Павешан Мураўёвым у Вільні ў 1864 г.) // Сав. Бел. 1923. 20 крас.; Навуменка І. Пісьменнікі-дэмакраты. Мн., 1967. С. 86—88;Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 37—40; Нашчадак Кастуся Каліноўскага // Голас Радзімы. 1961. № 20; Нікалаеў М. Браты Каліноўскага і Публічная бібліятэка // ЛіМ. 1985. 1 сак.; Папоў Б. Сыны Гродзеншчыны // Беларусь. 1967. № 2; Пархута Я. Прамень святла // Родная прырода. 1980. № 6; Перцаў В. Кастусь Каліноўскі // Беларусь. 1944. № 2; Полымя. 1945. № 9—10; Сав. селянін. 1945. 13 вер.; Яго ж. Кастусь Каліноўскі: (Да 90-годдзя з дня пакарання смерцю) // ЛіМ. 1954. 20 сак.; Пляцкоўскі Т. Кастусь Каліноўскі ва ўспамінах прадстаўніка Белых // Ніва. 1962. 15 ліп.; Пятровіч С. Еўсцігней Міровіч. 2 выд. Мн., 1978. С. 71—78; Родзіч Кастуся Каліноўскага // За вярт. на Радзіму. 1959. № 34; Рылко М. Подзвіг мастачкі // Беларусь. 1974. № 3; Рэнэ Мартэль — прафесар парыжскага універсітэту — аб Каліноўскім // Рэха (Парыж). 1938. № 1; Сабалеўскі А. Сучаснасць і гісторыя. Мн., 1985. С. 78—85; Яго ж. Чытаецца ўпершыню // ЛіМ. 1981. 1 мая; Сакалінскі А. Кастусь Каліноўскі і яго «Мужыцкая праўда» // Шлях моладзі. 1933. № 2; Саннікаў А. «...І рабства ў ім навекі спапялі» // ЛіМ. 1979. 12 студз.; Сваяк [Ластоўскі В.]. Памяці Справядлівага // Гоман. 1916. 15 лют.; Сваякі Кастуся Каліноўскага // За вярт. на Радзіму. 1959. № 95; Семашкевіч Р. Кастусь Каліноўскі // Гісторыя беларускай літаратуры, XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981; Семяновіч А. Беларуская савецкая драматургія. 1917—1932. Мн., 1968. С. 60—66; Яго ж. Літаратура другой палавіны XIX ст. // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Сідарэнка А. Пад сцягам еднасці братняй // ЛіМ. 1963. 1 лют.; Склубоўскі В. Кастусь Каліноўскі — патрыёт і інтэрнацыяналіст // Беларускі каляндар, 1978. Беласток, 1978; Смірноў А. Аб светапоглядзе Кастуся Каліноўскага // ЛіМ. 1948. 17 вер.; Яго ж. Гісторыкі Народнай Польшчы пра Кастуся Каліноўскага // Полымя. 1958. № 1; Яго ж. Гісторыкі пра паўстанне 1863 г. // Там жа. 1963. № 3; Яго ж. К. Каліноўскі і Ю.Бензенгер // ЛіМ. 1959. 4 ліп.; Яго ж. Каліноўскі і каталіцкае духавенства // Беларусь. 1957. № 6; Станкевіч А. Да гісторыі беларускага палітычнага вызвалення // Шлях моладзі. 1934. № 6; Яго ж. Кастусь Каліноўскі, «Мужыцкая праўда» і ідэя незалежнасці Беларусі // Бел. крыніца. 1933. 2, 9, 30 крас.; 21, 28 мая, 15, 25 чэрв.; 10, 25 ліп.; 70-леццe беларускай прэсы — «Мужыцкая праўда» 1863 г. // Там жа. 1933. 5 лют.; Талочка У. Хто быў Кастусь Каліноўскі // Бел. жыццё. 1919. 15 жн.; Трухан А. З позіркам у будучыню: Рэвалюцыйна-дэмакратычныя педагагічныя ідэі Кастуся Каліноўскага // Полымя. 1969. № 2; Трызна І. Канстанцін Каліноўскі: (Гістарычны нарыс) // Бел. сцяг. 1922. № 4; У 100 гадавіну смерці К. Каліноўскага // Беларускі каляндар 1966. Беласток, 1965; Фіх Б. Кастусь Каліноўскі // Гродзен. праўда. 1957. 29 мая; Хромчанка К. Беларуская мастацкая проза: (Канец XIX — пачатак XX ст.). Мн., 1979. С. 9—10; Цвікевіч І. Кастусь Каліноўскі: Біягр.-гіст. нарыс // Полымя. 1924. № 2; Цікоцкі М. «Мужыцкая праўда» // Цікоцкі М. З гісторыі беларускай журналістыкі XIX стагоддзя. Мн., 1960. С. 34—48; Шалькевіч В. Дзіця сусветнай рэвалюцыі: Да 145-годдзя з дня нараджэння К.Каліноўскага // Голас Радзімы. 1983. 10 лют.; Яго ж. Народны герой // ЛіМ. 1984. 23 сак.; Яго ж. Нявеста Кастуся Каліноўскага // Голас Радзімы. 1988. 14 ліп.; Яго ж. Позірк у будучыню // Голас Радзімы. 1984. 15, 22 сак.; Шамшур П. Па слядах Кастуся Каліноўскага // Голас Радзімы. 1964. № 23—24; Шлюбскі А. «Мужыцкая праўда» К.Каліноўскага // Полымя. 1926. № 1; Шутовіч І. Новая знаходка // ЛіМ. 1960. 31 мая; Я-к. Кастусь Каліноўскі і яго «Мужыцкая праўда»: (Да 70-леццця беларускай прэсы) // Шлях моладзі. 1933. № 2; Яновіч С. Кастусь // Ніва. 1963. 24 сак.; Янушкевіч Я. Змагар за праўду // ЛіМ. 1984. 23 сак.; Ярмаловіч М. Кастусь Каліноўскі: (Да 120-годдзя з дня нараджэння) // Чырв. сцяг. 1958. 2 лют.; Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 26.

На літоўскай мове. Butenas D. Ieskant didvyrio bruozu // Jaunimo gretos. 1968. Nr. 2; Fainhauzas D. Kostas Kalinauskas: Jo visuomenines-politines paziuros ir revoliucinis-demokratinis velias // Pergale. 1951. Nr 5; Janulaitis A. 1863 m. sukilimo veikejai Lietuvoje. I.Kanstantinas Kalinouskas // Svietimo Darbas, 1921. Nr. 1—2; Maksimaitiene O. Kovojes del muziku teisybes...: (130-osioms k.Kalinausko gimimo metinems) // Gimtasis krastas. 1968. Vas. 1; Merkis V. Dalevskiu seima. Vilnius, 1967. P. 5, 86—88, 111—113, 167—169, 178.

На польскай мове. Biersdorf O. Konstanty Kalinowski // Szlakiem przyjaźni. Warszawa, 1955; Fajnhaus D. Prasa konspiracyjna powstania styczniowego na Litwie i Białorusi (1861—1864) // Rocznik Białostocki. Białystok, 1963. T. 4; Huszcza J. «Gwoli historycznej prawdy...» // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979. S. 189—190; Kastuś Kalinoŭski // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Kąkolewski K. Konstanty Kalinowski i jego pisma w latach 1862—1864 // Z dziejów współpracy rewolucyjnej polaków i rosjan w drugiej połowie XIX wieku. Wrocław, 1956; Kieniewicz S. Z postępowych tradycji polskich ruchów narodowowyzwoleńczych // Kwart. Hist. 1953. Nr 2; L.A. Dyktator Litwy // Prz. Wileński. 1924. Nr 6; Licz [Abramowicz L.]. Konstanty Kalinowski // Gaz. Wileńska. 1906. 7 marca; Moscicki K. Konstanty Kalinowski dyktator Litwy w r. 1863 // Polska Zbrojna. 1937. Nr 22; Nowe dokumenty o powstaniu 1863 // Trybuna Ludu. 1960. 9 kwiet.; Orzelski H. «Mużyckaja prauda» // Świat i

Ludzie. 1956. Nr 6; S u l e w s k i W. Bohaterowie wspólnej sprawy: Konstanty Kalinowski, Jan Neczaj: W 92 rocznice powstania styczniowego / / Za Wolny Lud. 1955. Nr 1; T a n t y M. Z nowszych prac o Konstantym Kalinowskim / / Rocznik Białostocki. Białystok, 1962. T. 3.

На рускай мове. А б р а м о в и ч П. Калиновский в Берестовице / / Гродн. правда. 1970. 29 авг.; Б а к и е в и ч Г. На сцене — Кастусь Калиновский / / Заря. 1981. 3 апр.; Б и к у л и ч В. Пламенный Кастусь: К 130-летию со дня рождения К.Калиновского / / Сов. Литва. 1968. 2 февр.; Я г о ж. Художник и революционная история народа / / Коммунист (Вільнюс). 1973. № 8; Б о р е й к и н а В., К и с е л е в а В. Великий сын Белоруссии / / Гродн. правда. 1963. 2 февр.; Б у т ь к о Л. В Миловидских лесах / / Там жа. 1978. 28 окт.; В л. Л. Юбилейный фильм «Кастусь Каліноўскі» / / Рабочий. 1927. 29 июля; В и н о г р а д о в В. Белорусская литература. М., 1969. С. 26; В ы д а ю щ и й с я революционер-демократ / / Коммунист Бел. 1964; № 3; Г р и ц к е в и ч А. Борец за счастье народное / / Сов. Бел. 1964. 22 марта; Я г о ж. На заре великих битв / / Знамя юности. 1963. 3 февр.; Д о р о ш к е в и ч Э., К о н о н В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 174—177; И л ь и н Р. Золотой юбилей фильма / / Сов. Бел. 1979. 15 авг.; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 344—347; И с т о р и я Белорусской ССР. Мн., 1961. Т. 1. С. 351—369; И с т о р и я Белорусской ССР. Мн., 1977. С. 117—128; К а с т у с ь Калиновский: На лекции академика В.Н.Перцева / / Сталин. молодежь. 1945. 28 марта; К и с е л е в Г. Бесядские пути-дороги: [Нарыс] / / Неман. 1984. № 3; Я г о ж. Великий сын белорусского народа: (Новые исследования советских и польских историков о К.Калиновском) / / Дружба народов. 1958. № 7; Я г о ж. К характеристике революционного мировоззрения К.С.Калиновского / / Славянское источниковедение. М., 1965; Я г о ж. Калиновский: К 150-летию со дня рождения революционера / / Неман. 1988. № 1; К и с е л е в а В. Революционер-демократ / / Гродн. правда. 1973. 2 февр.; К и с е л е в а В., Б о р е й к и н а В. Гнев народный: К событиям 1863 г. на Гродненщине / / Гродн. правда. 1963. 23 янв.; К и с е л е в а Я. Новое о Калиновском / / Неман. 1975. № 4; К о с т ю ш к о И. К столетию восстания 1863 г. в царстве Польском, Литве, Белоруссии и на Правобережной Украине / / Вопр. истории. 1963. № 1; Л и н М. Как казнили Кастуся: Кино-сьемка на площади Парижской коммуны / / Звязда. 1927. 2 авг.; Л у щ и ц к и й И. Общественная мысль в период восстания 1863 г.: Кастусь Калиновский / / Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973; М . Л . Казнь Кастуся Калиновского: На площади Парижской коммуны. [Аб здымках фільма пра Кастуся Каліноўскага] / / Звязда. 1927. 31 ліп.; М а й х р о в и ч А. «Мужицкая правда» К.Калиновского / / Майхрович А. Белорусские революционные демократы. Мн., 1982. С. 32—51; Я г о ж. Жизнь и творчество Ф.Богушевича. Мн., 1961. С. 58—61; М а к с а к о в а М. Опера о народном герое / / Клуб и худож. самодеятельность. 1968. № 2; М а с л о в Д. Люблю Беларусь! / / Знамя юности. 1968. 10 окт.; Я г о ж. Подарок литовских друзей / / Сов. Литва. 1968. 7 февр.; М а ц к о А. Великий сын белорусского народа / / Сел. газ. 1964. 22 марта; М е л ь я н к о в Г. Вся жизнь — легенда / / Знамя юности. 1964. 22 марта; М и л о в а н о в В. За дело народное / / Сов. Бел. 1963. 2 февр.; Я г о ж. Яркая страница истории: К событиям 1863 г. в Белоруссии / / Сел. газ. 1963. 18 янв.; М о р д в и н о в Б., Ш а х р а й В. «Кастусь Калиновский» / / Сов. Бел. 1947. 19 окт.; Н а д о л ь с к и й Р. Проблемы этики / / Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973; Н и к и т и н а П. Народный глашатай / / Сов. Литва. 1964. 22 марта; Р е з н и к И. Николай Симонов — в роли Кастуся Калиновского / / Сов. Бел. 1972. 22 янв.; Р о з а у с к а с Э., К и с е л е в Г. К.Калиновский и Литва / / Коммунист (Вильнюс). 1963. № 5; С а д о в с к и й Е. Там, где боролся К.Калиновский / / Сов. Бел. 1945. 5 апр.; С а ч е н к о И. Война и публицистика. Мн., 1980. С. 81—82; С е м е н о в и ч А. Документы об аресте и казни Кастуся Калиновского / / Сов. Бел. 1958. 24 авг.; С л а д к е в и ч Н. Революционеры в Петербургском университете / / Вестник ЛГУ. 1947. № 11; С м и р н о в А. К.Калиновский — борец и мыслитель / / Вопр. философии. 1951. № 12; Я г о ж. Константин Калиновский / / За нашу и вашу свободу: Герои 1863 года. М., 1964; Я г о ж. «Мужицкая правда» / / Восстание 1863 г. и русско-польские революционные связи 60-х годов. М., 1960; С м о л ь с к и й Б. Новая белорусская опера / / Сов. Бел. 1947. 19 ліст.; С т е п а н ч и к о в а Т. Кастусь Калиновский / / Львов. правда. 1979. 29 авг.; С у п р у н В. Битва под Миловидами / / Заря. 1973. 19 мая; Т а л ь в и р с к а я З. К истории аграрной программы «Мужицкой правды» / / Исследования по истории польского общественного движения XIX — начала XX в. М., 1971; Ш а л ь к е в и ч В. В местечке Свислочь...: [Нарыс] / / Неман 1984. № 4; Я г о ж. Притяжение таланта: [Нарыс] / / Там жа. 1984. № 3; Я г о ж. «Ты, сын мой геройский...»: К 145-летию со дня рождения К.Калиновского / / Сов. Бел. 1983. 2 февр.; Ш у н д р и к В. Кастусь Калиновский на Слонимщине / / Гродн. правда. 1964. 2 июня.

2.4.

На беларускай мове. В и ж М. Лабірынт: Аповесць. Мн., 1991.

М а ш а р а М. Смерць Кастуся Каліноўскага: Паэма: У 70-ыя ўгодкі яго смерці. Вільня. 1934.

Я к і м о в і ч А. Кастусь Каліноўскі: Дакумент. аповесць. Мн., 1971. Рэц.: В а д а н о с а ў М. Свет, які заўжды з табой / / ЛіМ. 1972. 24 ліст.; К і с я л ё ў Г. Калі ажывае гісторыя / / Полымя. 1972. № 4; К н і ж к а пра К.Каліноўскага / / Ніва. 1972. 7 мая; Ц а р а н к о ў Л. З гістарычнай дакладнасцю / / Беларусь. 1972. № 4.

Я к і м о в і ч А. Кастусь Каліноўскі: Аповесць. Мн., 1976. (Слава твая, Беларусь!).

А л е к с а н д р о в і ч А. Палёт у мінулае: Гіст.-фантаст. апавяданне / / Маладняк. 1929. № 5; Б а р а в і к о в а Р. Кастусь Каліноўскі: [Верш] / / Баравікова Р. Адгукнуся голасам жалейкі. Мн., 1984; Б а р а в ы А. Нечаканая сустрэча; Дружба з «грэчкай»; Пошукі праўды; Першая беларуская газета; Прымай у сваё войска; Пад шыбеніцай: Абразкі з жыцця Кастуся Каліноўскага / / Мой родны кут. Беласток, 1963. Б а ч ы л а А. Думы Каліноўскага: [Вершы] / / Бачыла А. Выбранае: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Б і ч э л ь - З а г н е т а в а Д. На зямлі прадзедаў: [Верш] / / Бічэль-Загнетава Д. Дзе ходзяць басаnож. Мн., 1983; Б р о ў к а П. Кастусь Каліноўскі: [Верш] / / Броўка П. Вершы і паэмы. Мн., 1984; Б у р а ў к і н Г. Каліноўскі: Вільня. 22 сакавіка 1864 года: Урывак з паэмы «Ленін думае пра Беларусь» / / Голас Радзімы. 1977. 29 снеж.; В о л ь н ы А. Кастусь Каліноўскі: [Паэма] / / Сав. Бел. 1925. 14, 15 крас.; Г а м о л к а М. Кастусь Каліноўскі: [Верш] / / Наст. газ. 1974. 26 чэрв.; Г а р д з е й В. Каліноўскаму: [Верш] / / Гардзей В. Касавіца. Мн., 1975; Г е н і ю ш Л. Кастусь Каліноўскі: [Верш] / / Геніюш Л. На чабары настоена. Мн., 1982; Г у р л о А. К.Каліноўскі: [Верш] / / Полымя. 1924. № 2; Д у д а р А. Кастусь Каліноўскі: [Верш] / / Малады араты. 1925. № 14; Ж ы г у н о ў А. Кастусь Каліноўскі: [Верш] / / Жыгуноў А. Матчына вышыванка. Мн., 1984; З а м е р ф е л ь д Я. Балада пра Каліноўскага: [Верш] / / Дзень паэзіі-71. Мн., 1971; З і м ё н к а А. [Дзяркач А]. Заходняму брату: Памяці К.Каліноўскага: [Верш] / / Полымя. 1924. № 2; З у ё н а к В. Развітанне Каліноўскага: [Верш] / / ЛіМ. 1984. 13 студз.; К а р а т к е в і ч У. Кастусь Каліноўскі: Смерць і неўміручасць: Трагедыя ў трох актах, трынаццаці карцінах / / Полымя. 1980. № 6; Я г о ж. Нявесце Кастуся Каліноўскага: [Верш] / / Там жа. 1961. № 5; Я г о ж. Студзеньскім цёмным світаннем: Раздзел з рамана «Каласы пад сярпом тваім» / / ЛіМ. 1963. 1 лют.; К л і м к о в і ч М. Кастусь Каліноўскі: Лібрэта оперы / / Клімковіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1959. Т. 1; К у л я ш о ў А. Хамуціус: Паэма / / Ку-

ляшоў А. Хуткасць: Кніга паэзіі. Мн., 1976; Л е т к а І. Мастаўляны: [Верш] // Беларускі каляндар на 1971 год. Беласток, 1970; Л о й к а А. Балада сынковіцкай царквы: [Верш] // ЛіМ. 1979. 16 лют.; Л у ж а н і н М. Светлы чалавек: [Верш] // Полымя. 1977. № 3; Л я в о н н ы Ю. Кастусь Каліноўскі: [Верш] // Маг. селянін. 1928. 29 сак.; М а к а р э в і ч В. Апошняе слова Каліноўскага: [Верш] // Макарэвіч В. Ліставей. Мн., 1971; М а р а к о ў В. Чуеш, Беларусь: (К.Каліноўскаму): [Верш] // Полымя. 1928. № 7; М а р ц і н о в і ч П. Каліноўскі: [Верш] // Марцінковіч П. Прадвесне. Мн., 1975; М а ш а р а М. Кастусь Каліноўскі: [Паэма] // Машара М. Мая азёрная краіна. Мн., 1962; М і р о в і ч Е. Кастусь Каліноўскі: [Драма] // Міровіч Е. П'есы. Мн., 1957; П а д а б е д Я. «І многа песень засталося...»; Ён спіць: [Вершы] // Наш працаўнік. 1926. 11 крас.; П а н і з н і к С. Пад зоркай... К. Каліноўскага // Панізнік С. Крона надзеі. Мн., 1975; П у г а ч Р. Кастусь Каліноўскі: [Верш] // Чырв. Полаччына. 1926. 16 чэрв.; Р а з а н а ў А. Арышт Кастуся Каліноўскага: [Балада] // Разанаў А. Назаўжды. Мн., 1974; Р а л ь к о І. Пісьмо на волю: [Верш] // Ралько І. Святло зары вячэрняй. Мн., 1983; С е м а ш к е в і ч Р. Кастусь Каліноўскі: (Балада) // Семашкевіч Р. Субота. Мн., 1973; С і п а к о ў Я. Пятля Кастуся Каліноўскага: [Верш] // Сіпакоў Я. З вясны ў лета. Мн., 1972; Т а н к М. Каліноўскі: [Паэма] // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1975. Т. 1; Я г о ж. Канстанцін Каліноўскі: [Урывак з паэмы] // Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн., 1979; Т р а ф і м ч у к М. Касіянеры Каліноўскага: [Верш] // Нашчадкі. Мн., 1979; Ц в і р к а К. Апошняе слова Каліноўскага: [Верш] // Цвірка К. Каласы. Мн., 1975; Ш а ў н я А. Каліноўскі: [Верш] // ЛіМ. 1976. 12 ліст.; Ш в е д В. Кастусь Каліноўскі: [Верш] // Літаратурная Беласточчына. Мн., 1973; Я г о ж. Кастусю Каліноўскаму: [Верш] // Швед В. Жыццёвыя сцежкі. Беласток, 1967; Ш у ш к е в і ч С. Хай Літва і Беларусь яму прысняцца: [Верш] // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Я к у б о в і ч Л. Вяртаюся я ў даўнасць: [Верш] // Якубовіч Л. Я з вамі, вёсны. Мн., 1979; Я н о в і ч С. Сярэбраны яздок: Аповесць // Яновіч С. Сярэбраны яздок. Мн., 1978.

На літоўскай мове. Ž u k a u s k a s A. Kartuves — sau // Pergale. 1967. Nr 6.

На рускай мове. К л а з И. Подснежники: [Аповесць]. Мн., 1959. Рэц.: С м і р н о ў А. Вачыма гісторыка // Полымя. 1960. № 1.

Я к и м о в и ч А. Кастусь Калиновский: Документ. повесть / Пер. А. Тверской. М., 1976.

Б у б н о в Г. Кастусь Калиновский: (Темы из героической жизни): [Верш] // Неман. 1975. № 1; С к о б е л е в Э. Кастусь Калиновский: Драма // Там жа. 1983. № 12.

На ўкраінскай мове. Л у ч у к В. Страта Калиновського: 1864 // Лучук В. Довір'я. К., 1979.

3.1.

Б-ка Варшаўскага ун-та (Польшча), аддз. рукап., адз. зах. 361 — Pamiętnik Natalii z Bispingów Kickiej; ДГА Літвы, ф. 378, воп. 220, спр. 119; ф. 1248, воп. 2, спр. 280, 594; Нацыянальная б-ка ў Варшаве (Польшча), аддз. рукап., адз. зах. 6549; 7827; РДГА (Санкт-Пецярбург), ф. 1343, воп. 23, спр. 792; ЦДГА г. Санкт-Пецярбурга, ф. 14, воп. 5, спр. 227; ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 156.

З.У.Драздова.

КАЛОДЗЕДЖНЫ ЛЕАНІД

Калодзежны Леанід Трафімавіч (н. 28.2.1935, в. Солаўе Аршанскага р-на Віцебскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1977.

З сям'і сялян. Бацька, Трафім Сцяпанавіч, быў садоўнікам-агароднікам, а маці, Сцепаніда Іванаўна, працавала ў паляводстве. Маленства, азмрочанае ваенным ліхалеццем, юнацтва і значная частка далейшага жыцця Л. Калодзежнага працякалі на ўлонні прыроды, сярод калгаснага побыту і прадзедаўскіх звычаяў, між простых і руплівых людзей. Першым яго «настаўнікам» была бабуля з яе шматлікімі казкамі і паданнямі. Пазней, калі навучыўся чытаць, захапіўся творамі беларускіх і рускіх класікаў. Скончыўшы ў 1951 Салаўянскую школу, паступіў у Віцебскае мастацка-графічнае вучылішча. У 1954—57 служыў у Савецкай Арміі на Крайняй Поўначы. Пасля дэмабілізацыі загадваў Кудаеўскім сельскім клубам, а з восені 1958 супрацоўнічаў у рэдакцыях аршанскай, потым дубровенскай раён-

ных газет «Дняпроўская праўда», «Ленінскі прызыў». З 1961 працуе мастаком-афарміцелем на Аршанскім ільнокамбінаце.

Пісаць пачаў яшчэ вучнем. Першае яго апавяданне «Веснавымі днямі» было змешчана ў літаратурна-мастацкім альманаху «Дзвіна» (1958). Аднак больш значнай з'явілася публікацыя ў газеце «Літаратура і мастацтва» невялікіх апавяданняў «Падасінавікі» і «Жорсткасць» (1967). Тэматычна творы Л. Калодзежнага звязаны пераважна з жыццём вёскі. Апавяданні яго, звычайна невялікага памеру, вытрыманы ў традыцыйнай для беларускай літаратуры рэалістычнай манеры з вельмі адчувальным адбіткам мяккага і адначасова стрыманага лірызму. Яны прываблівальць глыбокім пранікненнем ва ўнутраны свет чалавека, пластычнасцю і зрокавай выразнасцю малюнка, жывой натуральнай мовай.

Жыве ў Оршы.

І.В.Жук.

Бібліяграфія

1.2.

Аўсяны звон: Апавяданні. Мн., 1975. Рэц.: А н д р а ю к С. Падстава для спадзяванняў // Полымя. 1976. № 3; Ж у к А. Спадзяванне на адкрыццё // Маладосць. 1976. № 3; К у з ь м і ч М. Галоўнае — душэўная шчодрасць // ЛіМ. 1975. 10 кастр.; Я г о ж. Калі звіняць аўсы // Віцеб. рабочы. 1975. 6 жн.; М а р ц і н о в і ч А. Ранішнія крокі // Маладосць. 1976. № 1; Ш у п е н ь к а Г. Усё яшчэ наперадзе // ЛіМ. 1975. 10 кастр.

Бярозы ў жыце: Апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: Ж у к І. Логіка жыцця і воля аўтара // ЛіМ. 1982. 11 чэрв.

1.3.

1958. Веснавымі днямі: [Апавяданне] // Дзвіна, Віцебск. № 1.

1967. Падасінавікі: Апавяданне // ЛіМ. 1 жн.; Жорсткасць: Апавяданне // Там жа. 8 снеж.

1968. Дэраш; Глушэц: Апавяданні // Маладосць. № 10; ЛіМ. 4 кастр.

1969. Цітавы райкі; Заячы хлеб: Кароткія апавяданні // ЛіМ. 19 жн.

1970. У сасновым закутку: Апавяданне // Беларусь. № 12; Сон: Апавяданне // Маладосць. № 1.

1971. Аўсяны звон: Апавяданне // ЛіМ. 15 кастр.

1972. Памяць: Апавяданне // ЛіМ. 31 сак.

1973. Андрэйка—Андрэй: Апавяданне // Полымя. № 3.

1976. Печаная бульба: Апавяданне // Полымя. № 9; Бярозы ў жыце: Апавяданне // ЛіМ. 24 вер.

1977. Усмешка; Пошум хвой: Кароткія апавяданні // ЛіМ. 26 жн.; Паездка па спакой: Апавяданне // Там жа. 2 снеж.

1979. Сляды на снезе: Апавяданне // Маладосць. № 2; Трэція пеўні: Апавяданне // Полымя. № 8; Смак крынічнай вады: Апавяданне // ЛіМ. 5 студз.; Жылі-былі мядзведзі; Шчасце: Кароткія апавяданні // ЛіМ. 7 вер.

1980. Паўлюк Самусік са Стаўроў: Апавяданне // Полымя. № 8; Вазы духмянага сена; Перад бабіным летам: Апавяданні // ЛіМ. 25 студз.; Жаваранак; Лугавы водар; Яснеў захад; Баравік; Нямая; Знічка: Абразкі // Там жа. 11 крас.; Жаваранкі; Знічкі: Апавяданні // Чырв. змена. 30 ліп.

1981. Мроі летніх прыцёмкаў: Апавяданне // Маладосць. № 8.

1982. Пошум хвой: (Быль) // Віцеб. рабочы. 14 мая.

1983. Мініяцюры // Вожык. № 21; Гномікі — лясныя чалавечкі: Апавяданне // ЛіМ. 25 сак.; Яблыневая квецень: Апавяданне // Там жа. 25 вер.

1984. Імпартныя туфлі: Гумарэска // Беларусь. № 4; Заечая шапка: Гумарэска // Вожык. № 24; Свае чужаземцы: Гумарэска // ЛіМ. 20 крас.; Сук: Мініяцюра // Ніва. 27 мая.

1985. Першы дзень свята; Чым пахне жыта: Кароткія апавяданні // Беларусь. № 2; Рэўнасць: Гумарэска // Там жа. № 10; Вяч. Мінск. 26 кастр.; Водар палыну: Апавяданне // Полымя. № 10; Букет пралесак: Навела // Віцеб. рабочы. 28 лют.

1.5.

На балгарскую мову. Овесьт звъни: [Апавяданне] / Прев. С.Владимиров // Под шепота на дъбовете. София, 1981.

На казахскую мову. Бурыл ат: [Апавяданне] / Ауд. К.Муханбеткалиев // Жулдыз. 1972. № 12.

На рускую мову. Чалый: Рассказ / Пер. Д.Ковалев // Дружба народов. 1969. № 5; Овсы звенят: [Апавяданне] / Пер. И.Климашевская // Неман. 1978. № 6; Чалый: [Апавяданне] / Пер. Д.Ковалев // Березы на шляху. М., 1980.

На ўкраінскую мову. Андрійко-Андрій: [Апавяданне] / Пер. В.Коваль // Рідня. К., 1980.

На чувашскую мову. Паварли: [Апавяданне] / А.Соколова кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

2.3.

На беларускай мове. А н д р а ю к С. Клопаты і здабыткі // Маладосць. 1978. № 4; Я г о ж. Можна спадзявацца і чакаць // Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983; Л е а н і д у Калодзежнаму — 50 // ЛіМ. 1985. 22 лют.; М а р т ы н а в а Э. Заўсёды ў дарозе // Полымя. 1981. № 6; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С а в і ц к і А. Песні бору і поля // ЛіМ. 1978. 23 чэрв.; Х а д к е в і ч Т. [Прадмова] // Калодзежны Л. Аўсяны звон. Мн., 1975 (супервокладка); Х о м і ч Г. [Біябібліяграфічная нататка да 50-годдзя нараджэння] // Полымя. 1985. № 2; Ш у п е н ь к а Г. Усё яшчэ наперадзе // Шупенька Г. Цеплыня чалавечнасці. Мн., 1977.

На рускай мове. Т ы ч и н а М. Координаты поиска // Неман. 1979. № 4.

В.У.Смольская.

Калюга Лукаш (сапр. Вашына Канстанцін Пятровіч; 27.9.1909, в. Скварцы Мінскага пав., цяпер Дзяржынскі р-н Мінскай вобл. — 22.10.1937, г. Ірбіт Свярдлоўскай вобл.), празаік, перакладчык.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Вельмі рана спазнаў сіроцтва: у два гады застаўся без маці, у шэсць — без бацькі. Гадавала яго бацькава сястра Марыя Мікалаеўна. У 1927 скончыў Станькаўскую сямігодку, у 1931 — Беларускі педагагічны тэхнікум. Два гады працаваў у НДІ прамысловаці ВСНГ БССР, зусім нядоўга на Беларускім радыё. Быў членам літаратурна-мастацкага аб'яднання «Узвышша». У студзені 1933 арыштаваны і асуджаны на 5 гадоў пазбаўлення волі. Незаслужанае пакаранне адбываў у г. Ірбіце. Паўторна, па сведчанню Чалябінскага абласнога суда, арыштаваны 2.10.1937. Рэабілітаваны пасмяротна ў 1956.

Першае апавяданне Л. Калюгі «Вясна» было надрукавана ў 1927 у часопісе «Чырвоны сейбіт», першая аповесць «Ні госць ні гаспадар» — у часопісе «Узвышша» (1928). У 1931 у часопісе «Полымя» апублікавана першая частка аповесці «Нядоля Заблоцкіх (Нягоды і летуценні)». У апошнія гады свайго жыцця працаваў над аповесцю «Шушамяць» — другой часткай «Нядолі Заблоцкіх». Шмат пісаў у ссылцы. Захаваліся яго творы гэтай пары (у іх ліку незавершаны раман «Пустадомкі»), а таксама перапіска. «Богам дадзены талент», — так пра Л. Калюгу казаў у свой час К. Чорны. Пісаў пра жыццё беларускай моладзі ў першыя паслякастрычніцкія гады і дарэвалюцыйную вёску. Для творчасці Л. Калюгі характэрны падкрэсленая эпічнасць, спалучэнне гістарычнасці і канкрэтнасці, міфа і рэальнага факта. На беларускую мову пераклаў творы П. Панча, Ю. Алешы, Я. Гашака.

І.П.Чыгрын.

Бібліяграфія

1.2.

Ні госць ні гаспадар: Апавяданні і аповесці. Мн., 1974. Рэц.: Вышынскі М. З любасцю да людзей // Полымя. 1974. № 10.

1.3.

1927. Вясна: [Абразок] // Чырв. сейбіт. № 13; У Калянках: [Апавяданне] // Там жа. № 20—21; 1928. № 1.

1928. Ні госць ні гаспадар: Аповесць // Узвышша. № 1—6; Дыяментаў у выпісах мала // Чырв. сейбіт. № 6—7 / Пад сваім прозв.; Краўцы і чаляднікі: [Апавяданне] // Там жа. № 8; Лук'ян-капяраціўскі сабака: [Апавяданне] // Там жа. № 10; Трахім з Пагулянкі: [Апавяданне] // Там жа. № 11; Баркаўцы — добрая вёска і баркаўчане — вясёлыя людзі: Апавяданне // Там жа. № 12.

1929. Трахім—штучны чалавек: Апавяданне // Узвышша. № 2; Іллючык-даследчык: Апавяданне // Там жа. № 3; Як Міхалюку Баркаўцы даліся ў знакі: Апавяданне // Там жа. № 5; Тахвілін швагер: Апавяданне // Там жа. № 8.

1931. Нядоля Заблоцкіх: Аповесць // Полымя. № 6—7, 9.

1933. Вам знаёмае: Навела // Чырв. Бел. № 2—3.

1966. Цеснаватая куртачка: Навела // Полымя. № 8.

1967. Вам знаёмае: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1.

1988. Апавяданні // Полымя. № 5.

1989. Творы з-за кратаў // Маладосць. № 12; Зоры вам вядомага горада // ЛіМ. 6 кастр.

1990. Пустадомкі: Раман // Полымя. № 8.

1.4.

Панч П. Блакітныя эшалоны: Аповесць / З укр. Мн., 1930 / Сааўт. пер. К.Чорны.

Олеша Ю. Зайздрасць: Раман / З рус. Мн., 1931.

Гашэк Я. Прыгоды ўдалага ваякі Швейка: (Раман). Ч. 4 / З рус. Мн., 1932 / Пер. пад сваім прозв.

1.5.

На нямецкую мову. Die zu eng gewordene Jacke / Übers. G. und W.Tschepego // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Trachim, der Spinner; Was ihr kennt; Die etwas enge Jacke / Übers. G. und W.Tschepego // Die junge Eiche. Leipzig, 1987.

2.3.

На беларускай мове. Бранштэйн Я. Пра беларускую савецкую прозу // ЛіМ. 1934. 10 ліп.; Гравоўскі С. Лукаш Калюга: [Успаміны] // Гра-

хоўскі С. Так і было. Мн., 1986; Лецка Я. Талент, які многа абяцаў... // Калюга Л. Ні госць ні гаспадар. Мн., 1974; Паўлюкоўскі І. Пясняр маладосці // ЛіМ. 1979. 28 вер.; Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. // Там жа. 1933. 28 студз.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Скрыган Я. Каляровы аловак // Скрыган Я. Некалькі хвілін чужога жыцця: Літ. ўспаміны, сустрэчы, шляхі. Мн., 1979; Янкоўскі Ф. Чытаючы Кастуся Вашыну: Старонкі з дзённіка // Вобраз-81. Мн., 1981.

На нямецкай мове. Randow N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

М.П.Барташэвіч.

КАЛЯДА АНДРЭЙ

Каляда Андрэй Андрэевіч (н. 3.6.1940, в. Панямонь Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл.), літаратуразнавец, тэатразнавец, педагог. Кандыдат педагагічных навук (1975).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1943 фашысты спалілі іх родную вёску, і сям'я пераехала ў Навагрудак. У 1957 А. Каляда скончыў Навагрудскую СШ № 1. Працаваў токарам на машынабудаўнічым заводзе імя С.М. Кірава ў г. Горлаўка Данецкай вобл. (1957—58). У 1958 паступіў на акцёрскі факультэт Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута (БДТМІ, мастацкі кіраўнік курса — К. Саннікаў), пасля заканчэння якога (1962) прыняты ў трупу Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я. Купалы. Адначасова працаваў кіраўніком дзіцячага драматычнага калектыву ў клубе вытворча-абутковага аб'яднання «Прамень» (1960—62). Артыстычную дзейнасць (праца ў тэатры, выступленні з мастацкім чытаннем па радыё, на тэлебачанні, у канцэртах) сумяшчае з педагагічнай — выкладаў выразнае чытанне на філфаку Мінскага педінстытута (з 1966 старшы выкладчык кафедры беларускай мовы), адначасова выкладаў (да 1971) курс сцэнічнай мовы ў БДТМІ, з 1989 прарэктар гэтага інстытута (з 1991 Беларуская акадэмія мастацтваў).

Навуковую і педагагічную дзейнасць А. Каляда спалучае з творчай працай у галіне тэатральнага мастацтва. Аўтар артыкулаў па праблемах майстэрства вуснай мовы, методыцы навучання выразнаму чытанню ў газетах «Літаратура і мастацтва», «Настаўніцкая газета», часопісах «Народная асвета», «Беларуская мова і літаратура ў школе», вучэбных і метадычных дапаможнікаў для студэнтаў і настаўнікаў-славеснікаў. У 1970 выйшла яго першая кніга «Выразнае чытанне» (з камплектам грамафонных пласцінак). Быў старшынёй секцыі сцэнічнай мовы Беларускага тэатральнага аб'днання (1971—87). Член грамадскага мастацкага савета Міністэрства культуры БССР, праўлення Саюза тэатральных дзеячаў БССР, арганізатар і мастацкі кіраўнік студэнцкага тэатра чытальнікаў «Жывое слова». З 1971 вядучы вучэбнай перадачы «Беларуская літаратура» рэспубліканскага тэлебачання.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Выразнае чытанне: [Вучэбны дапаможнік для вышэйшых навучальных устаноў]. Мн, 1970. Рэц.: Адамовіч Я. Першыя ўрокі выразнага чытання // Полымя. 1972. № 2; Шчасная Н. Каб гучала слова... // ЛіМ. 1970. 27 ліст.; 2 выд., перапрац. і дап.

Мн., 1976. Рэц.: Тяжкий А. Книга для чтецов // Гродн. правда. 1977. 26 марта. 3 выд., перапрац. і дап. Мн., 1989.

Выразнае чытанне сатырычных вершаў, баек і драматычных твораў: [Дапаможнік для ВНУ]. Мн., 1973.

Выработка навыков выразительного чтения у студентов-филологов: (На материале бел. литературы): Автореф. дис.... канд. пед. н. Мн., 1974.

Тэхніка мовы лектара: Дыханне, голас, дыкцыя. Мн., 1976.

Расказванне і чытанне ў дзіцячым садзе: Дапаможнік для работнікаў дашкольных устаноў. Мн., 1978.

Выразнае чытанне. VI—VII кляасы. Мн., 1982. (Б-ка настаўніка беларускай мовы і літаратуры).

Дыкцыя і арфаэпія: Метадычны дапаможнік. Мн., 1988.

1.3.

1978. Ад укладальніка // Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.

1.6.

Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн., 1978 / Скл.

Т.М.Махнач.

КАМАРОЎСКІ АЛЕСЬ

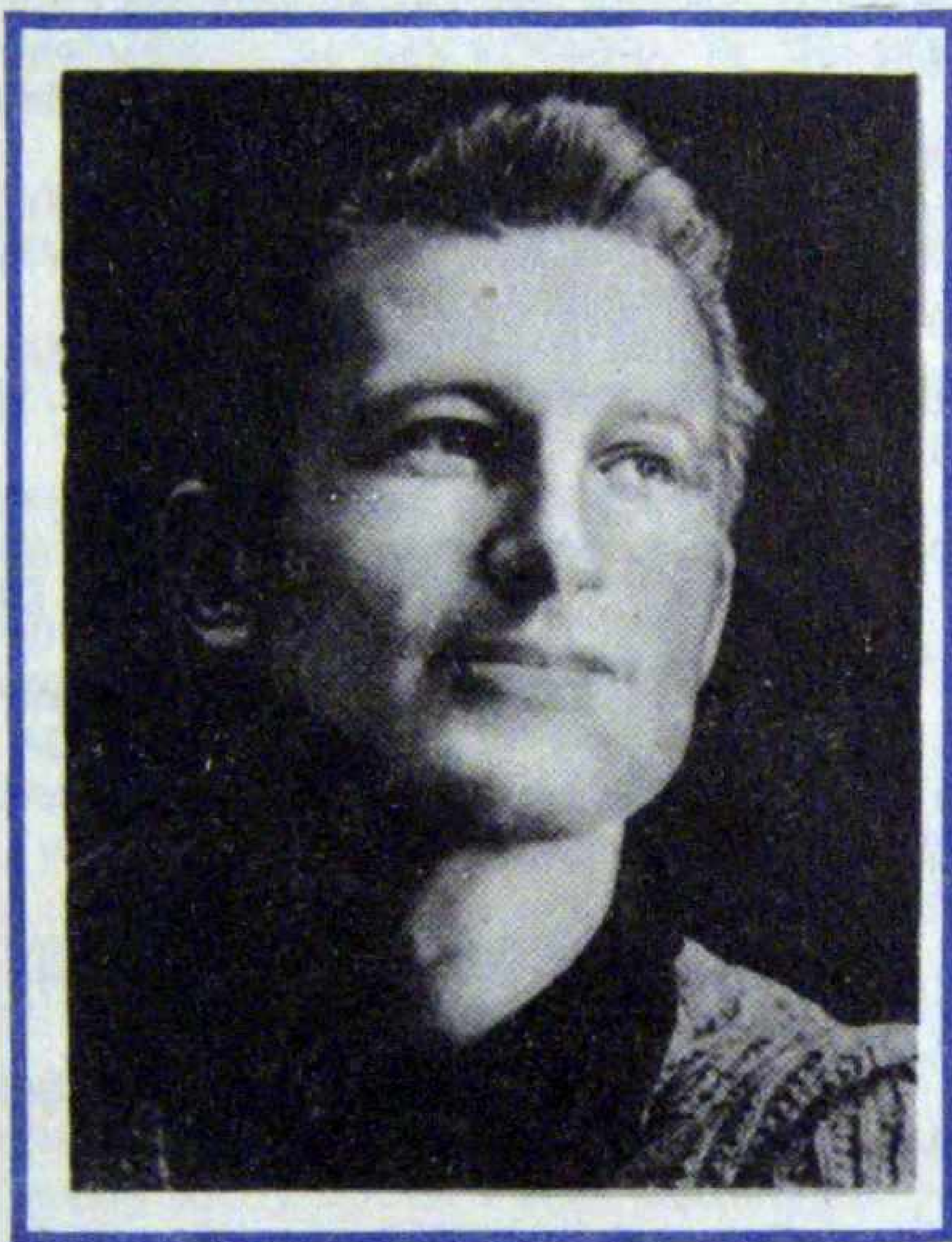

Камароўскі Алесь (Аляксандр Адамавіч; н. 1.3.1947, в. Мікалаеўшчына Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл.), паэт, празаік. Член СП Беларусі з 1988.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага. У 1954 пайшоў вучыцца ў Мікалаеўшчынскую сярэднюю школу, якую скончыў у 1965. У гэтым жа годзе паступіў у БДУ на філалагічны факультэт. Пасля вучобы ва ўніверсітэце ў 1970 прызваны ў рады Савецкай Арміі, служыў у Мінску. У 1971—73 загадчык аддзела Мінскай абласной бібліятэкі імя А.С. Пушкіна. У 1973—74 навуковы супрацоўнік, у 1974—76 загадчык аддзела Літаратурнага музея Я. Коласа. У 1976—79 загадчык аддзела рэспубліканскага праўлення Добраахвотнага таварыства аматараў кнігі. З 1979 працаваў у Галоўнай рэдакцыі праграм для дзяцей Рэспубліканскага тэлебачання, з 1985 загадчык аддзела праграм, рэклам і інфармацыі Рэспубліканскага радыётэлецэнтра.

А. Камароўскі пачаў пісаць вершы яшчэ ў школе. У 1961 апублікаваны першы верш «На беразе Нёмана». Друкуецца ў часопісах «Маладосць», «Полымя», штотыднёвіку «Літаратура і мастацтва». У 1975 выйшла яго першая кніга вершаў «Пачатак». Творам паэта характэрны лірызм і публіцыстычнасць, грамадзянскі пафас. Паспяхова працуе і ў празаічным жанры. У 1979 выйшла яго аповесць для дзяцей «Адкрытая тайна». Распрацоўвае спартыўную тэматыку ў беларускай літаратуры (аповесць «Заварожаны мяч»). Вядзе рэпартажы футбольных матчаў з Мінска на беларускай мове.

Жыве ў Мінску.

Т.М. Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Пачатак: [Вершы]. Мн., 1975. (Першая кніга паэта). Рэц.: Лаўшук С. Пачатак паэтычнай дарогі // Мін. праўда. 1976. 22 мая; Мальчэўская Я. Праклюнулася зерне ўсходамі // ЛіМ. 1976. 7 мая; Сямёнава А. «Душы маёй анкета...» // Вяч. Мінск. 1976. 7 вер.

Адкрытая тайна. Мн., 1979. Рэц.: Галина М. Открытие тайн // Знамя юности. 1980. 16 янв.

Зямля маіх надзей: Вершы і паэма. Мн., 1988.

Заварожаны мяч: Аповесць. Мн., 1989.

1.3.

1961. На беразе Нёмана: [Верш] // Піянер Бел. 9 чэрв.

1962. Хвалько: [Верш] // ЛіМ. 30 ліст.; Кармушкі: [Верш] // Ніва. 21 студз.

1964. Смольня; Дзяўчынка: [Вершы] // Чырв. змена. 23 студз.

1965. Зімой: [Верш] / / Бярозка. № 12; Касманаўт; Косы; «Маці і дочкі за чаем...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 12 снеж.

1967. Цыркулярка: [Верш] / / Дзень паэзіі-67. Мн., Каваль; Смольня; «Як лазу, народ мой гнулі, жалі...»; Ловаць; «...А сонца — па заказу...»: [Вершы] / / Натхненне. Мн.; Зямля мая; Дзяўчынка; Прага: [Вершы] / / Маладосць. № 8.

1968. Дзень нараджэння: [Верш] / / Полымя. № 10; Падмурак пад новы дом: [Верш] / / ЛіМ. 29 кастр.; Студэнцкае: Жарт / / Мін. праўда. 7 жн.; Мары мае: [Верш] / / Чырв. змена. 18 жн.

1969. Прага: [Верш] / / Беларускі каляндар на 1970 год. Беласток; Прататып герояў Я. Коласа і А. Фадзеева / / ЛіМ. 22 крас.; Першы настаўнік / / Наст. газ. 19 лют.

1970. Запавет народнага песняра: Якуб Колас і Беларускі дзяржаўны універсітэт / / ЛіМ. 10 лют.

1971. Зямля мая...: [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.

1972. У Мікалаеўшчыне: [Верш] / / Полымя. № 11; Над Нёманам у Смольні... / / Мін. праўда. 16 лют.; Творчасць, сучасная з часам / / Там жа. 7 сак.; Адкрыццё; Памяці бацькі: [Вершы] / / Там жа. 18 чэрв.; Песня арлянят: [Верш] / / Там жа. 7 ліп.; Мары мае: [Верш] / / Там жа. 6 жн.; Высвечваючы новыя грані / / Там жа. 9 жн.; Восень: [Верш] / / Там жа. 3 ліст.; Цалінная планета: [Верш] / / Там жа. 18 ліст.; Родные, с детства близкие / / Сов. Бел. 3 нояб.

1973. [Рэц. на кн.: Х в е д а р о в і ч М. Перезвоны бора. М., 1972] / / Неман. № 3; Хроніка аднаго жыцця / / Полымя. № 4; Валошкі за акіян; Забыты каляндар бацькі: [Вершы] / / Там жа. № 12; [Рэц. на кн.: Р а к а ў В. Акно ў зялёны сад. Мн., 1972] / / Мін. праўда. 12 студз.; Чалавек: [Верш] / / Там жа. 31 студз.; З глыбінь душы ён чэрпаў словы...: [Рэц. на кн.: А л е к с а н д р о в і ч С. На шырокі прастор. Мн., 1972] / / Там жа. 25 крас.; Парастак Коласавага зярняці / / Там жа. 11 вер.

1974. На крылах часу / / Голас Радзімы. № 5; Усынавіла вечнасць на вякі; «У вайны не адна віна...»; «Зноўку ветэраны...»; «За жыццё пад куляў град...»; «Многім не знайсці сяброў і блізкіх...»: [Вершы] / / Мін. праўда. 11 студз.; Паэту: [Верш] / / Там жа. 20 крас.; Скарбы; Тваё сэрца; Папараць-кветка: [Вершы] / / Там жа. 14 снеж.; Героі: [Верш]; Фестываль паэзіі і дружбы / / Чырв. змена. 6 сак.

1975. Жыта: [Верш] / / Дзень паэзіі-75. Мн., «У мармуры, метале...»; «Пяршыць у горле холад ранні...»; Восень; Кросны жыцця; Соль: [Вершы] / / Маладосць. № 4; «Галасіеўская восень» / / ЛіМ. 24 кастр.; Касманаўт: [Верш] / / Мін. праўда. 5 студз.

1976. Кросны жыцця; Паклон: [Вершы] / / Голас Радзімы. 29 ліп.; З іх пісаў Фадзееў / / ЛіМ. 24 снеж.; Сталасць / / Мін. праўда. 21 ліп.; Вы і вашы дзеці: [Рэц. на кн.: С е н ь к о Г. Воспитание у младших школьников норм поведения. Мн., 1976] / / Там жа. 7 жн.; [Рэц. на кн.: А л е ш к о В., А с м о л о в Ф. Перед тысячью дорог. Мн., 1976] / / Там жа. 31 жн.

1977. Акрыленасць / / Мін. праўда. 22 ліст.

1978. Адкрываюць імёны людзей / / Чырв. змена. 26 студз.

1979. Выбух: Паэма / / Маладосць. № 12.

1980. Прышчэпак; Малітва; Азбука жыцця: [Вершы] / / ЛіМ. 30 мая.

1982. Зямля мая...: (Якубу Коласу): [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн.; Калосіцца жыта...: [Верш] / / ЛіМ. 29 кастр.; Першы настаўнік Коласа / / Там жа. 29 кастр.; Зямля мая: [Верш] / / Чырв. змена. 3 ліст.

1983. Хаты з забітымі вокнамі; «Мы з лютасцю к прыродзе...»; «Трывога паселіцца, выпаўзе страх...»; Прашу: [Вершы] / / ЛіМ. 1 ліп.

1984. Паэма перасцярогі / / Маладосць. № 5; Ад прататыпа да вобраза / / Нар. асвета. № 2.

1.4.

1974. Г в е т а д з е А. Загінуўшым / З груз.; М і р з е ў М. Вечнасць / З узб.: [Вершы] / / Чырв. змена. 6 сак.; Д э г у ц і т э Я. Літве: [Верш] / / / З літ. / / Там жа. 21 сак.

1976. А ў д з і е н к а Л. «У бязмежжа свая мяжа...»: [Верш] / З укр. / / Чырв. змена. 21 студз.; Б а л т а к і с А. Цяжка быць сабой: [Верш] / З літ. / / Там жа. 22 чэрв.

1.5.

На украінскую мову. Волошки за океан: [Верш] / Пер. В. Грипас / / Прапор юності. 1973. 29 груд.

1.6.

М а л а д ы я паэты Міншчыны: Бібліягр. паказчык. Мн., 1973 / Скл.

Т.М. Махнач.

КАМЕЙША КАЗІМІР

Камейша Казімір Вікенцьевіч (н. 4.12.1943, в. Малыя Навікі Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл.), паэт, перакладчык. Член СП Беларусі з 1971. Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя А.Куляшова (1989, за кнігу «Пярэймы дня»).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі, Вікенцій Антонавіч і Ядвіга Казіміраўна, калгаснікі, патомныя хлебаробы. Дзіцячыя гады паэта прайшлі ў роднай вёсцы, што ляжыць сярод лясоў Занямоння, звязаных з Налібоцкай пушчай. У 1961 К. Камейша скончыў Дзераўнянскую СШ Стаўбцоўскага р-на і паступіў на беларускае аддзяленне філфака БДУ. Адначасова з вучобай быў літсупрацоўнікам капыльскай, потым стаўбцоўскай раённых газет (1961—62). У 1963 прызваны ў Савецкую Армію. Пасля дэмабілізацыі (1966) працягваў вучобу ў БДУ. У верасні 1967 перавёўся на завочнае аддзяленне (скончыў яго ў 1970) і стаў працаваць у рэдакцыі валожынскай раённай газеты «Працоўная слава». У 1968—79 старшы рэдактар літаратурнай рэдакцыі Беларускага радыё, у 1979—81 рэдактар аддзела крытыкі часопіса «Полымя», у 1981—88 літаратурны рэдактар часопіса «Вясёлка». З 1988 рэдактар аддзела паэзіі часопіса «Маладосць».

Першыя вершы К. Камейша апублікаваў у стаўбцоўскай раённай газеце ў 1959. У рэспубліканскім друку ўпершыню выступіў у 1961. Як паэт фарміраваўся ў атмасферы грамадскага і духоўнага абнаўлення жыцця, выкліканага рашэннямі XX з'езду КПСС. У 1969 выдаў першы зборнік вершаў «Восеньскія позвы», прасякнутых пачуццямі любві да роднага краю, павагі да людзей працы. Аўтар разнастайнай у ідэйна-тэматычных і жанравых адносінах лірыкі — элегічна-маркотнай і ўзнёслай, па-філасофску разважлівай і прасякнутай пачуццём гумару. Больш шырокую панараму жыцця раскрыў у паэмах «Кромань», «Галоўная вярста» і іншых ліра-эпічных творах, аўтабіяграфічных па сваёй сутнасці. Паэзія К. Камейшы нясе на сабе адбітак нашага драматычна складанага, неспакойнага часу. Пастаянна, ад кнігі да кнігі («Мембрана», «Нектар», «Лірыка», «Плёс», «Пярэймы дня») узрастае грамадзянская, палітычная значнасць лірыкі паэта, элегічны настрой у ёй саступае месца трывозе за зямны лёс, адказнасці за свае і чужыя дзеянні. Плённыя пошукі К. Камейшы і ў дзіцячай літаратуры. На яго рахунку кнігі вершаў для дзяцей «Гаёўка», «Буслянка», «Дзятлава кузня», «Добры дзень, шафёр». Шмат працуе як перакладчык. На беларускую мову пераклаў творы рускіх, украінскіх, латышскіх, эстонскіх, армянскіх, малдаўскіх і іншых паэтаў. Аўтар артыкулаў пра творчасць беларускіх пісьменнікаў, найбольш значныя з іх апублікаваны ў часопісе «Полымя», газеце «Літаратура і мастацтва». Асобныя яго вершы пакладзены на музыку Г.Вагнерам, Я. Касалапавым, К. Цесаковым.

Жыве ў Мінску.

А.С. Гурская, М.І. Мішчанчук.

Бібліяграфія

1.2.

Восеньскія позвы: [Вершы]. Мн., 1969. (Першая кніга паэта.) Рэц.: Гаўрусёў С. Вокнамі ў асветленыя далі // Маладосць. 1969. № 9; Грачанікаў А. Не заспакоенасць, а клопат // ЛіМ. 1970. 12 чэрв.; Мішчанчук М. Баразна і ніва // Полымя. 1970. № 1; Няхай М. Сонца ў суседзі вазьму // Вяч. Мінск. 1970. 13 студз.; Паўлаў У. На стрыжні дабраты // Чырв. змена. 1969. 23 кастр.; Пятровіч А. Позва да творчасці // Звязда. 1970. 7 крас.; Ставер А. Позвы маладосці // Мін. праўда. 1969. 14 мая; Хамянкоў М. // Гомел. праўда. 1969. 19 крас.; Хведаровіч М. Позвы ў паэзію // Беларусь. 1970. № 5; Шымук В. Гэта трэба — дарогу адкрыць // Звязда. 1969. 18 мая.

Мембрана: Вершы. Мн., 1972. Рэц.: Аноп Л. На пазыўных сэрца // Мін. праўда. 1973. 2 лют.; Голуб Ю. Ад дэталі — да думкі // Маладосць. 1973. № 2; Крупенька Я. «Усю Радзіму ў сэрцы нясу...» // Чырв. змена. 1972. 13 ліп.

Нектар: Вершы. Мн., 1974. Рэц.: Пысін А. Прадчуванне шчасця // Маг. праўда. 1974. 22 жн.; Полымя. 1975. № 2; Федзюковіч М. Магнітнае поле паэта // Чырв. змена. 1975. 18 сак.; Чарняўскі

М. На даверлівай ноце // Беларусь. 1975. № 10; Я ф і м а ў Ф. Песні-крылы // Маладосць. 1975. № 5.

Гаёўка: Вершы. Мн., 1975. Рэц.: З у б к о ў с к і Б. Здабыткі і страты // Полымя. 1976. № 1; Н і к і ц і н а Т. Сваё, прыкметнае // ЛіМ. 1975. 26 вер.

Тут мае вёсны прычалены: Вершы і паэмы. Мн., 1977. Рэц.: Б я л е в і ч А. Паэзія прычалена да жыцця // Полымя. 1977. № 8; К о б р ы н У. Думкай напоўні радок // Мін. праўда. 1977. 16 вер.; М а р ч а н к а С. Якасці душэўнага слова // Беларусь. 1977. № 10; П а т а п а в а В. Крок да прызнання // Чырв. змена. 1977. 30 крас.; Ч а р н я ў с к і М. Улюбёны ў бацькоўскую зямлю // Голас Радзімы. 1977. 25 жн.; Я ф і м а ў Ф. Вопыт паэтычны, вопыт чалавечы // ЛіМ. 1978. 13 студз.

Сябрына: Лірыка. Мн., 1978. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Знітаванасць з зямлёй // Звязда. 1979. 8 жн.; Г а р а д н і ц к і Я. Думка дарогу знойдзе // ЛіМ. 1979. 19 кастр.; Г н і л а м ё д а ў У. Хай будзе неспакой! // Полымя. 1979. № 7; С а п о ж к о в Ю. В поисках своей дороги // Знамя юности. 1979. 18 дек.

Янка Купала. Якуб Колас: Да 100-годдзя з дня нараджэння. Каляндар. 1982. Мн., 1981 /Сааўт. М.Мятліцкі.

Плёс: Лірыка. Мн., 1982. Рэц.: Р у б і н І. На лініі пярэдняга краю // ЛіМ. 1982. 16 ліп.

Духмянае дзіва: Апавяданне. Мн., 1984.

Буслянка: Вершы і паэмы. Мн., 1985.

Галоўная вярста: Вершы і паэма. Мн., 1985. Рэц.: Г а ў р у с ё ў С. Святочнасць штодзённасці // ЛіМ. 1985. 30 жн.; К о б р ы н У. З верай у дабро людское // Мін. праўда. 1985. 10 снеж.

Первомай шагает по планете: Метод. рекомендации и сценарий лит.-муз. композиции. Мн., 1986.

Дзятлава кузня: Вершы, скарагаворкі, загадкі. Мн., 1987.

Дзень добры, шафёр: Вершы. Мн., 1988. (Працу кожную шануй).

Пярэймы дня: Вершы і паэмы. Мн., 1988.

Гарцунок: Вершы, казкі, загадкі. Мн., 1991.

Вясёлая азбука: Кніжка-размалёўка ў загадках. Мн., 1992.

1.3.

1961. Здзяйсненне: [Верш] // Мін. праўда. 31 сак.; Восень: [Верш] // Чырв. змена. 27 вер.; Партыі дзякуем шчыра: [Верш] // Там жа. 15 кастр.

1962. У грыбах; Вочы: [Вершы] // Маладосць. № 8; «Каля возера...»: [Верш] // Полымя. № 12; ЛіМ. 18 снеж.; У грыбах: [Верш] // ЛіМ. 14 жн.; Паштальён: [Верш] // Наст. газ. 17 ліст.

1963. Каханне ў сесію: [Верш] // Працяг знаёмства. Мн.; Вожык. № 1; Сплаўляю лес: [Верш] // Полымя. № 5; Майстар помнікаў; На кірмашы: [Вершы] // Там жа. № 8; Ліпы цвітуць: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Рамантыкі: [Верш] // Знамя юности. 5 нояб.; Клёкат бусліны: [Верш] // ЛіМ. 14 чэрв.; Удовы: [Верш] // Там жа. 12 ліст.; Равеснікам: [Верш] // Мін. праўда. 1 лют.; Восень: [Верш] // Там жа. 19 ліст.; Дзяцел: [Верш] // Чырв. змена. 13 студз.; Вёска мая Навікі: [Верш] // Там жа. 17 крас.; Дзесяцікласніцы: [Верш] // Там жа. 29 мая.

1964. «Злуеш ты...»; Маленства; Восень; Гарачыня; Адлеглацсь: [Вершы] // Маладосць. № 1; Маленства: [Верш] // ЛіМ. 14 студз.; Рамантыкі: [Верш] // Чырв. змена. 2 лют.; «Яшчэ ў душу тваю не ўліліся...»: [Верш] // Там жа. 14 кастр.

1965. «Злуеш ты — маленькі...»; Восень; Адлеглацсь: [Вершы] // Узлёт. Мн., Восень: [Верш] // Голас Радзімы. № 8; Восеньскія позвы; Шчасце; Школьніцы; Перасяленне: [Вершы] // Маладосць. № 4; Смерць дзеда: [Верш] // Полымя. № 12; Перасяленне: [Верш] // ЛіМ. 16 крас.

1966. Ваенны лётчык: [Верш] // Маладосць. № 2; На лыжах: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; Лес; У каравуле: [Вершы] // Чырв. змена. 21 мая; Фота: [Верш] // Там жа. 18 вер.

1967. «Спі, рабіна мая...»: [Верш] // Дзень паэзіі-67. Мн., «Каля возера, дзе паблытаў сцежкі ласіныя лес...»; Зіма; «Сплаўляю лес»: [Вершы] // Натхненне. Мн.; Мае Навікі; Яшчэ ў душу тваю: [Вершы] // Беларусь. № 4; Наш Першамай: [Верш] // Бярозка. № 5; Летні бор: [Верш] // Там жа. № 6; Наша школа: [Верш] // Там жа. № 9; Мае Навікі: [Верш] // Голас Радзімы. № 19; ЛіМ. 7 крас.; Сон; Арэлі: [Вершы] // Маладосць. № 8; Бярозы: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Забытая скрыпка: [Верш] // Мін. праўда. 30 вер.; Крылатасць: [Верш] // Чырв. змена. 16 крас.

1968. Вяртанне: [Верш] // Беларусь. № 6; Такая наша сіла: [Верш] // Там жа. № 12; Паходныя кастры: [Верш] // Бярозка. № 6; Канец лета: [Верш] // Там жа. № 8; Камсамолу: [Верш] // Там жа. № 9; Векапомны Кастрычнік: [Верш] // Там жа. № 11; У ліцейным: [Верш] // Вяч. Мінск. 28 ліст.; Будаўнікі: [Верш] // ЛіМ. 29 кастр.; «Магілы камісараў... Строгія бары...»: [Верш] // Мін. праўда. 29 чэрв.; «У сівых тых лясах светлякі не патухлі...»: [Верш] // Там жа. 7 жн.; «Калі далёка будзеш ты ад рэек...»: [Верш] // Чырв. змена. 28 студз.; Крыніцы: [Верш] // Там жа. 24 сак.

1969. Магілы камісараў: [Верш] // Беларускі каляндар на 1970 год. Беласток; ЛіМ. 4 лют.; «Я — дээертыр твой, вёска...»: [Верш] // Беларусь. № 9; ЛіМ. 5 вер.; Трыпціх: [Верш] // Беларусь. № 12; Савецкай Арміі салдат: [Верш] // Бярозка. № 2; Нараджэнне вясны: [Верш] // Там жа. № 4; Майская раніца: [Верш] // Там жа. № 5; «Магілы камісараў...»; «О, вёскі, частаколу коп'і...»; «Лясы, знаёмыя паляны...»: [Вершы] // Маладосць. № 2; Багі; «За снежнаю вярстой знікаюць коні...»; Лясы; Зязюля: [Вершы] // Полымя. № 2; «Гукі трывог і адчаю...»; «Усё праходзіць...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 27 ліст.; Сябру: [Верш] // Звязда. 12 чэрв.; Лясное дзіва; Начлег; Мужчыны: [Вершы] // Там жа. 31 жн.; Багі: [Верш] // ЛіМ. 9 снеж.; Цень: [Верш] // Мін. праўда. 11 кастр.; «Узмах сцяжка...»: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Перад зімой: [Верш] // Піянер Бел. 4 снеж.; Такая наша сіла: [Верш] // Чырв. змена. 26 студз.

1970. Беларусь: [Верш] // Беларусь. № 12; На лыжах: [Верш] // Бярозка. № 1; На вечарынцы: [Верш] // Вожык. № 9; Студэнцкі інтэрнат: [Верш] // Там жа. № 16; Балады пра радзіны; «Дабрата твая, сівая пушча...»; Лазня; «Калегі і таварышы твае...:» [Вершы] // Маладосць. № 8; Яраслаўна: [Верш] // Звязда. 29 крас.; Поле; Маці: [Вершы] // ЛіМ. 6 лют.; Восенню; Сон; Паўднёвая дарога: [Вершы] // Там жа. 25 вер.; У млыне: [Верш] // Мін. праўда. 5 снеж.; Снежань: [Верш] // Піянер Бел. 24 снеж.; «У вырай!..»; «Яшчэ нам доўга бульбу ў кацялках варыць...»; Трамвай, які аддаляецца: [Вершы] // Чырв. змена. 21 ліп.; «У пушчы Налібоцкай...»; [Верш] // Там жа. 11 ліст.; Балада пра апошні хутар; «Не хачу ніякай помсты...»: [Вершы] // Там жа. 26 ліст.

1971. Каля партызанскага кастра; Налібоцкая дарога; «Жуpавінавы водсвет...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-71. Мн.; Магілы камісараў: [Верш] // Слава Арміі Савецкай. Мн.; Універсітэт паэтычны. Мн.; Вясновы блакіт: [Верш] // Бярозка. № 3; Крочыць май: [Верш] // Там жа. № 5; Піянерскі касцёр: [Верш] // Там жа. № 8; «Жуpавінавы водсвет над крыламі выраю...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 40; Бацька; «Жуpавінавы водсвет...»; Калдычэва; Вясна; Знаёмства з Азоўскім морам; Едзе пушча на базар...; «Простая зімовая звычайнасць...»: [Вершы] // Полымя. № 1; Рабочы інтэрнат на вуліцы Райніса ў Мінску: [Верш] // Вяч. Мінск. 5 жн.; Сонца; Пісьмо з самалёта; «Светлячкоў бяссонных колькі...»: [Вершы] // Там жа. 16 вер.; Трэцяя вышыня // Звязда. 9 мая; Казка; Навальніца; «Так шумела ў тым гаі...»; «За лёгкай лодкаю вясло...»: [Вершы] // ЛіМ. 7 мая.

1972. На Волзе: [Верш] // Дзень паэзіі-72. Мн.; «Пасёлак вечаровы...»: [Верш] // Зорка Венера. Мн.; У млыне; У партызанскім лесе; «У пушчы Налібоцкай...»: [Вершы] // Беларусь. № 1; Еднасць: [Верш] // Там жа. № 11; Балкон: [Верш] // Вожык. № 2; Барана; Шпак: [Вершы] // Вясёлка. № 5; Паміраюць ветэраны; Раёва; Першае паляванне: [Вершы] // Полымя. № 3; Паэзіі струмень крынічны...: [Рэц. на кн.: С е р б а н т о в і ч А. Пярсцёнак. Мн., 1971] //

Вяч. Мінск. 29 жн.; Падмурак: Нарыс / / Звязда. 24 сак.; Тут, ля Дняпра, у Ляўках / / Там жа. Там жа. 7 ліп.; «У "фордзе" ні дрогка...»: [Верш] / / ЛіМ. 7 ліп.; «Паэты, як рэкі...»: [Верш] / / Там жа. 3 ліст.; Світанне над полем: Нарыс / / Чырв. змена. 11 ліп.

1973. Грыбное прыцяжэнне; Размах рукі: [Вершы] / / Дзень паэзіі-73. Мн.; Падмурак: [Нарыс] / / Кім быць? Мн.; Спавіты Нёман-ракой: Нарыс / / Беларусь. № 6; Гарадок пявучай гліны: [Нарыс] / / Там жа. № 10; Званкі вясны: [Верш] / / Бярозка. № 4; Майская просінь: [Верш] / / Там жа. № 5; Снежань: [Верш] / / Там жа. № 12; Памяць: [Верш] / / Голас Радзімы.. № 40; Памяць; Мядзведзь; «Пасвяжэе плынь на вадапоі...»; «За белым азерцам гусіным...»; Шчаслівая; Успамін у садзе: [Вершы] / / Маладосць. № 8; З кнігі «Нектар»: [Вершы] / / Полымя. № 3; Мера сталасці: [Рэц. на кн.: З у ё н а к В. Сяліба. Мн., 1973] / / Там жа. № 10; Я іду да тых хат: [Верш] / / Гродн. праўда. 8 дек.; Партызанскі будан: [Верш] / / ЛіМ. 17 жн.; Адрас любві / / Чырв. змена. 27 снеж.

1974. Паэзіі струмень крынічны... / / Дзень паэзіі-74. Мн.; Сын планеты: Маналог памяці / / Беларусь. № 4; У паходзе; Крыніца; Буслянка: [Вершы] / / Бярозка. № 8; Ад тых кастроў...: [Верш] / / Там жа. № 11; Сям'я: [Верш] / / Вясёлка. № 10; [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. А дзе ж тая крынічанька. Мн., 1972] / / Неман. № 1; Жыцця крутыя перавалы: [Рэц. на кн.: С м а г а р о в і ч М. Разводдзе. Мн., 1973] / / Полымя. № 3; Песня Радзімы; Сваяцтва; Сады Капыльшчыны; Сустрэча; «Не ведаўшы яшчэ зусім дарог...»: [Вершы] / / Там жа. № 7; Дзён тых рэха: [Верш] / / Там жа. № 11; «На той зямлі, дзе нарадзіўся я...»; Чмяліны груд; Мой вугал; «Быў, як вечар, я маўклівы...»; «Завітаўшы у гаёвы спакой...»; «Салаўі каля вокан цёхкаюць...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 12 чэрв.; Адрас любві: [Рэц. на кн.: В я л ю г і н А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973] / / Звязда. 6 вер.; Пераправа: Нарыс / / ЛіМ. 26 крас.; «Сівыя мудрыя дзяды...»: [Верш] / / Там жа. 20 вер.; Там, дзе Нёмана хвалі... Нарыс / / Там жа. 20 снеж.; Салдату: [Верш] / / [Верш] / / Піянер Бел. 21 лют.; Сэнс паэзіі і жыцця: [Рэц. на кн.: М а ц я ш Н. Удзячнасць. Мн., 1973] / / Чырв. змена. 13 ліст.

1975. Сваяцтва; Дзясна зачараваная; «Снег у кастрычніку...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-75. Мн.; Лекарка: Нарыс / / Беларусь. № 8; Гаёўка; Дзівосы: [Вершы] / / Вясёлка. № 2; Сонейка; Трубач: [Вершы] / / Там жа. № 5; Артэк: [Верш] / / Там жа. № 6; «Салдат я...»; Раённая гасцініца; «Праводзіць лета ў шлях зыходны рана...»; Вечар; «Слова маё, не блудзі...»: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Прывітаць новы дзень: [Рэц. на кн.: Ч э р н я Х. Настрой. Мн., 1974] / / Вяч. Мінск. 17 студз.; Дзён тых рэха: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Адказны рэйс: Нарыс / / ЛіМ. 1 жн.

1976. На магіле Багдановіча; Урочышча: [Вершы] / / Дзень паэзіі-76. Мн.; Івянецкія ганчары: [Верш] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; З маленства; «Прайшлі легендарныя роты...»; Здымак; «На месцы млына — масток...»: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Героі паэмы — рабочыя: [Рэц. на кн.: Ж ы ч к а Х. Партызанскі праспект. Мн., 1975] / / Там жа. № 7; Галоўны арыенцір: [Нарыс] / / Там жа. № 12; Свята Радзімы: [Верш] / / Бярозка. № 1; На будоўлі; Бальшак; Ісяач: [Верш] / / Там жа. № 12; Наш двор: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Ранак: [Верш] / / Там жа. № 9; «Галасы, галасы за дзядзінцам...»; «Як шнурочак жураўліны...»; Прочкі; Раўнадушша; «Ах свавольніца дзяўчына...»; Адлёт: [Вершы] / / Маладосць. № 11; Пачуццё шляху: [Рэц. на кн.: Ф е д з ю к о в і ч М. Птушыны грай. Мн., 1976] / / Полымя. № 8; Балада пра компас; «Час ідзе сваёй хадой...»; «На малінніх малілася пушча...»; «Сумна ехаць з лесу веснавога...»; На Арабацкай стрэлцы; «Калі мы з морам удваіх...»; Сямёнаўна; «Зялёна распагоджаны...»; «Табун раз'юшаны машын...»: [Вершы] / / Там жа. № 10; Стоўбцы; Дрывасек; «...1943...»; «Пакойчык той пустэльна-ціхі...»; Раўнадушша; «Заўважыў калега...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 6 вер.; Паэзіі нястомная хада / / Там жа. 10 ліст.; Чаромхавы яр: [Верш] / / Гродн. праўда. 18 февр.; Яшчэ адна ступень узлёту... / / Звязда. 23 вер.; Над зямлёй святочнаю Айчыны: Чаромхавы яр; Раніца; На магіле Багдановіча; Дзясна зачараваная; «Сонца й сёння ў нашу кватэру...»: [Вершы] / / ЛіМ. 23 студз.; Палескія дзівосы: Нарыс / / Там жа. 6 жн.; Найпершы клопат: Нарыс / / Там жа. 3 снеж.; Дзівосы: [Верш] / / Піянер Бел. 16 снеж.

1977. Пра хлеб; Вечар: [Вершы] / / Дзень паэзіі-77. Мн.; Адказны рэйс: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Чатыры дарогі; «Адгрукацеў цяжкі цягнік...»; «Да каранёў спаўзаюць цені...»: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Ля Маўзалея Леніна: [Верш] / / Там жа. № 11; Вечны агонь; Ля карты Радзімы: [Вершы] / / Бярозка. № 11; Вясна; Бацькавы лісты; Вечны агонь; Вечарынка; «Я зноў жыву ў лесавым закутку...»; Хутар; «Вечар...»; «Калі ў акне мільганула...»; Падводнік; «Двое шыгалле грабуць...»; Я з пушчы...: [Вершы] / / Гэта заўсёды гарачая ралля...: [Рэц. на кн.: М а ц я ш Н. Ралля суровая. Мн., 1976] / / Там жа. № 7; Прызнанне: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 9; «Нібы век такое вырак...»: [Вершы] / / Гродн. праўда. 15 июля; Вуліца Вільнюса; «Нібы век такое вырак...»; Нядзельнае; «Дзень распагодзеў...»: [Вершы] / / ЛіМ. 1 крас.; І спевы, і кветкі...: Рэпартаж / / Там жа. 22 ліп.; Дружбы кастру разгарацца / / Там жа. 16 вер.; Калі ёсць пошук...: [Рэц. на кн.: Ч а р н я ў с к і М. Парад. Мн., 1976; Я г о ж. Залатая ніва. Мн., 1977] / / Там жа. 9 снеж.; Прочкі: [Верш] / / Ніва. 13 лют.; Лёс, заручоны з дарогамі... / / Чырв. змена. 12 студз.

1978. «На той зямлі, дзе нарадзіўся я...»: [Верш] / / Адданасць. Мн.; Балада пра компас / / Беларуская балада. Мн.; «Што такое чаканне?»; «Жывём з табой не на выгодзе...»; Вясковае; «Шлях віхлясты рэчкі...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-78. Мн.; Дзён тых рэха: [Верш] / / Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Найпершы клопат: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Доктар пушча; «Я ў аптэку-пушчанку іду...»; «Тую ноч падпаліў...»; «У вачах дагараў яшчэ доўга...»: [Вершы] / / Беларусь. № 7; Рэўнасць: [Верш] / / Вожык. № 9; Салдат Савецкай Арміі: [Верш] / / Вясёлка. № 5; Пачатак; «І зноў распаліў меданосны мой груд...»; «Павеяла раннім, здаровым...»; Адрас песні; «Здаём гады, як гарады...»: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Каб у радок адліўся будзень... [Рэц. на кн.: Д з е н ь паэзіі-77. Мн., 1977] / / Полымя. № 10; Радасць спаткання: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Абсяг. Мн., 1978] / / Вяч. Мінск. 4 кастр.; Слухаючы свет: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Лявоніха. Мн., 1977] / / Звязда. 9 чэрв.; Палескі сшытак: «На Палессе лячу...»; Сустрэча; Дарога на Рэчыцу; Вечар паэзіі ў Хойніках; Лоеў; Тураўскі паром: [Вершы] / / ЛіМ. 24 лют.; Дарогай Кастрычніка — дарогай перамог: Сцэнарый літ.-муз. кампазіцыі / / Там жа. 6 кастр.; Я з пушчы...: [Верш] / / Ніва. 29 студз.; Гэты сонечны край: [Верш] / / Сел. газ. 1 мая.

1979. Жыццё; Лістапад у скверы Купалы; «Чаму гэтак ціха ў тваіх Навіках?..»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-79. Мн.; Саломка, майстры, дзівосы: [Нарыс] / / Беларусь. № 10; Дальва: Паэма / / Бярозка. № 6; Лазня: [Верш] / / Вясёлка. № 3; У батанічным садзе: [Верш] / / Там жа. № 8; Неспакойная служба: [Нарыс] / / Полымя. № 6; «Прыгадалася...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 3; Зямля мая; «Згарыць мая каліна каля гаю...»; «Адкапаў бы я крыніцу...»; «Нехта спудзіў птушак у прысадах...»; «Шарэе ў соснах...»; Шчасце: [Вершы] / / Родная прырода. № 6; Дарогі маладосці; «Балюча гарыць каліна...»; «Снуе трамвай вясёлы...»; «Ізноў распаліў меданосны мой груд...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 4 студз.; Людзям радасць дарыць / / Звязда. 1 вер.; Дзіва рукатворнае / / ЛіМ. 9 сак.; Пакліч зямлі: [Верш] / / Там жа. 4 мая; Пасля прагляду кінаэпапеі «Вялікая Айчынная»: [Верш] / / Там жа. 29 чэрв.; Калі ёсць пошук: [Рэц. на кн.: П а ш к о ў Г. Дыстанцыя небяспекі. Мн., 1979] / / Там жа. 20 ліп.; Дзятлава кузня: [Верш] / / Там жа. 27 ліп.; Пасляваенная баразна; У кавальскім цэху трактаразавода; Сон; «Навальніцай аглушыў...»; «На неба зорнае глядзець...»; «Прыглядзься, як двое...»: [Вершы] / / Там жа. 5 кастр.; Яго вышыня / / Там жа. 2 ліст.; З пункту гледжання гісторыі / / Мін.

Калодзеж: [Верш] / / Піянер Бел. 31 мая; З верай у жыццё / / Чырв. змена. 6 вер.

1980. «На той зямлі, дзе нарадзіўся...»: [Верш] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; Навагодняе; Наперад! Ніякай аглядкі!..; «Долу прыляж і паслухай...»; Сын аралліі; «Стану насупраць буслянкі...»; Маналог сэрца; «Лірыкі ціхай паэтаў...»; «А што ўчора было?..»: [Вершы] / / Беларусь. № 12; Ідзе Кастрычнік; Радзіма: [Верш] / / Бярозка. № 11; Настаўнікам: [Верш] / / Вожык. № 18; Першая баразна: [Верш] / / Маладосць. № 3; «Неспакойна ў свеце...»; Навікі; Сустрэча; Адліга; «Знаёмая ў полі дарога...»; Калодзеж; «Будзеце ў тым краі...»; «Чаго няма ў той песні позняй!..»; «Паедзем пад Лагойск...»; Памяці Яна Корчака; Лось; Львоў. Выстаўка гадзіннікаў; Новаафрыканскія пячэры; Рэчкі памерлі: [Вершы] / / Полымя. № 1; Той памятны верасень: [Рэц. на кн.: П о к л і ч долі адзінай Мн., 1979] / / Там жа. № 4; Бацькаў кажух; Суседава бяроза; Апошні вырай; «Не на той я станцыі сышоў...»; «Расстаёмся...»; Посах Язэпа Драздовіча: [Вершы] / / Там жа. № 12; «Будзеце ў тым краі...»: [Верш] / / Голас Радзімы. 5 чэрв.; Дарога да людзей: [Рэц. на кн.: К і р э е н к а К. Вёсны веснавацъ. Мн., 1979] / / Звязда. 3 крас.; Па законах прыгажосці / / Там жа. 17 жн.; А песня застаецца жыць...: [Рэц. на кн.: К л я ў к о Г. Падкова над парогам. Мн., 1979] / / ЛіМ. 22 жн.; Начная змена: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Права заставацца маладым: [Рэц. на кн.: А ў р а м ч ы к М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980] / / Там жа. 5 снеж.

1981. Наш двор: [Верш] / / Вясёлка. Мн.; Спіць вёска; Чаканне; «Зімуюць лодкі днішчам уверх...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-81. Мн.; Начная змена; Метрабудаўцам Мінска: [Вершы] / / Сучаснік. Мн.; Музей чарцей у Каўнасе: [Верш] / / Туман трэба развеяць. Мн.; Твой след на зямлі, чалавек / / Беларусь. № 10; Вясёлка на экране: [Верш] / / Вясёлка. № 8; Балада руху; «Там вецер дажыначную пяе...»; «Паўлета спаліла Паланга...»; «— Што там чутна?..»: [Вершы] / / Маладосць. № 11; Песні сіла зямная: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Сосны ў жыцце. Мн., 1980] / / Полымя. № 4; Цень рыбалова; «Моцным сном атулены зямляне...»; Камень ля вёскі Камень; Дзень прылёту буслоў; «Музей бурштыну у Палангзе...»; «Можа зашпарка ідзем мы з табою»; Жанчына, якая не хоча старэць; «— Свет аб'ехаў я, зямляча...»; Аўтобус «Мінск — Кляцішча»; «Як збіраўся я ў дарогу...»: [Вершы] / / Полымя. № 11; Дуб у Варончы; Чарніцы; Вечар на Прыпяці; «Рэчка. Пенная плынь...»: [Вершы] / / Родная прырода. № 4; Метрабудаўнікам Мінска; Позірк з вышыні самалёта; Горкая вада; «Два буслы крылююць...»; «Над Маладзечнам — маладзік...»: [Вершы] / / ЛіМ. 16 студз.; Размова: [Верш] / / Там жа. 17 крас.; Спіць вёска...; Сосны Курскай касы; Хата за ракой; «Быццам сёння я вочы адкрыў...»; «Снуюцца цені ад камінка...»: [Вершы] / / Там жа. 31 ліп.; «Патрэбен новы крок»: [Рэц. на кн.: Б о н д а р Т. ...І голас набыла душа. Мн., 1980] / / Там жа. 25 вер.; Высокі поўдзень / / Там жа. 13 ліст.; Рэўнасць: [Верш] / / Ніва. 15 сак.; З паэтычнага сшытка: [Вершы] / / Чырв. змена. 13 чэрв.

1982. Трыпціх праз ростані: [Верш] / / Дзень паэзіі-82. Мн.; Сваяцтва; Застолле ў гарах: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Ляўкі: [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн.; Калі зацвітаюць ліпы...: [Нарыс] / / Нязгасная паходня. Мн.; Жыццём заручыцца / / Беларусь. № 8; Чалом табе, Налібоччына!: [Нарыс] / / Там жа. № 10; Наш дзень; Свіцязь; На рыбалцы; Бярэзнік: [Вершы] / / Бярозка. № 2; Прыгоды Васі Вясёлкіна: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Раніца: [Верш] / / Там жа. № 6; Родны закон / / Там жа. № 10; Свята паэзіі ў Вязынцы: [Верш] / / Полымя. № 6; Альбуць: [Верш] / / Там жа. № 10; Пінкавічы: [Верш] / / Звязда. 3 ліст.; Урочышча «Дубы»: [Верш] / / ЛіМ. 29 кастр.; За цябе, Айкумена, трывога: [Рэц. на кн.: Р у с е ц к і А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1982] / / Там жа. 3 снеж.

1983. Ля карты Радзімы; Дзятлава кузня: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; З таго краю...; «Каб спакой такі ў свеце...»; Зямляк: [Вершы] / / Дзень паэзіі-83. Мн.; Жывыя рысы Ільіча: [Прадмова]; Ля маўзалея Леніна; Размова: [Вершы] / / Заўсёды з Леніным. Мн.; Неспакойная служба: [Нарыс] / / Ступени. Мн.; Цагліна Брэсцкай крэпасці; Зямляк; «Выйшаў ты і стаў...»; «Нехта ў пушчы песню...»; Субота; «Каб спакой такі ў свеце...»; Калі яна памірала...; «Новы геній...»; «Сціплы мой верш...»: [Вершы] / / Беларусь. № 10; Балада бульбянага палетка: Памяці камсамольца М. Мароза: [Верш] / / Бярозка. № 9; Новы год: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Цішыня; Скачыкі; Пеўнік; Сонечны зайчык; Камарыная хмарка; Гамак; Скарагаворка: [Вершы] / / Там жа. № 10; [Рэц. на кн.: С в і р к а Ю. Вершы. Маладосць. 1982. № 5; Я г о ж. Біяграфія Памяці. Мн., 1981] / / Лит. обозрение. № 1; Круг: Вянок санетаў / / Маладосць. № 11; Памяці жывая ніць: [Рэц. на кн.: С в і р к а Ю. Біяграфія Памяці. Мн., 1981] / / Полымя. № 1; З таго краю...; Кірмаш у Міры; Белая вежа; Старая стрэльба; Абуджэнне; Замошша; «Будзе стратаю больш...»; Позняе свята; Альпіністы; Касцёр ля Нёмана; Чорны бусел: [Вершы] / / Там жа. № 9; Мяшаны лес; «На возеры — зялёны астравок...»; Пчаліная траса; Калодзежны журавель: [Вершы] / / Родная прырода. № 4; Лазня: [Верш] / / Голас Радзімы. 23 чэрв.; Ніва. 12 чэрв.

1984. Ля карты Радзімы: [Верш] / / Бярозка. Мн.; Сымон Будны ў Вішневе; Аб'явы на слупах; «Рэкі ўцяклі...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-84. Мн.; Пасля прагляду кінаэпапеі «Вялікая Айчынная»: [Верш] / / За цябе, Радзіма. Мн.; Стануць памяццю радкі / / Чэрня Х. Музыка дарог: Мн.; Хлебароб; Ганчары: [Вершы] / / Бярозка. № 12; Беларусь: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Метрабудаўцы: [Верш] / / Там жа. № 7; Вясёлы дударык; Вецер кніжку чытае; Колькі ў вожыка калючак...; Парасон; Я і цень: [Вершы] / / Там жа. № 11; «Гула вясна...»: [Верш] / / Маладосць. № 7; Голас Радзімы. 20 вер.; «Ад Кромані да Свіцязі...»: Паэма / / Маладосць. № 11; У Налібоччыне; Рыбацкі пасёлак: [Вершы] / / Родная прырода. № 5; Чорны бусел: [Верш] / / Голас Радзімы. 12 крас.; Галоўная вярста: Урывак з паэмы / / Звязда. 25 ліст.; Першапраходца; «Там поўня возера лясного...»; «Хай спяшаюцца...»; «Званілі раніцаю з Гродна...»; Пачатак лета; «Дыміць касцёр...»; Акраверш: [Вершы] / / Знамя юности. 11 янв.; Ходзіць па зямлі мая мама...; Ваенны альбом Вісарыёна Гарбука; Вучэбная трывога; Кіеўскі ўспамін; Ранне: [Вершы] / / ЛіМ. 21 вер.; Бярэзнік: [Верш] / / Ніва. 12 жн.; Адрес любви / / Сов. Бел. 21 июля; Тры дарогі: Урывак з паэмы «Галоўная вярста» / / Чырв. змена. 27 вер.; Жыццё ў садзе відаць / / Там жа. 10 кастр.; Налібоччына / / Там жа. 14 кастр.

1985. Партызанскі будан; Сустрэча: [Вершы] / / Партызаны, партызаны... Мн., Геолагі; Рабочы інтэрнат на вуліцы Райніса ў Мінску: [Вершы] / / Твой зорны час. Мн.; Навагоддзе: [Верш] / / Вожык. № 24; Мужнасць / / Вясёлка. № 4; Аднагодкам вайны: [Верш] / / Полымя. № 5; Раскопкі Бярэсця; Вераб'іная ноч; Човен; Калодзеж па вуліцы Койданаўскай у Івянцы; Іграе робат; На зямлі Хачатура Абавяна; «І прыйду я ў той дом...»: [Вершы] / / Там жа. № 12; Галоўная вярста; «Дзень марозны, дзень, як звон, зімовы...»: [Вершы] / / ЛіМ. 5 крас.; Пра зямлю і дзень зямны...: [Рэц. на кн.: М я т л і ц к і М. Мой дзень зямны. Мн., 1985] / / Там жа. 21 кастр.; Увахodзіны ў поўдзень / / Там жа. 25 кастр.; Радзіма: [Верш] / / Сел. газ. 1 янв.; Бессонье памяти / / Сел. газ. 2 июня; Хлебароб: [Верш] / / Там жа. 27 окт.

1.4.

1968. Т а н Х а й. Песня байцоў: [Верш] / З в'ет. / / ЛіМ. 23 ліп.

1970. Г е л а в а н і М. Шаўлега: [Верш] / З груз. / / Гелавані М. Клятва. Мн.; К у н а н б а е ў А. «Наша ў сэрцы з гадамі цяжэй...»; «Кастрычнік, лістапад — зіму пара чакаць...»; Восень: [Вершы] / З каз. / / Кунанбаеў А. Выбранае. Мн.; Х а н і н а ў М. Мая біяграфія: [Верш] / З калм. / / Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.

1971. Н е р ы с С. Прыйдзі; Анемоны; Чаму маўчыць зямля: [Вершы] / З літ. / / Нерыс С. Калі зямля прачынаецца... Мн.

1972. Мірзоеў Г. Ленін: [Верш] / З тадж. // Дзень паэзіі-72. Мн.; Джусуеў С. Адказ: [Верш] / З кірг. // Беларусь. № 7; Вацыеціс О. З дарогі / З лат.; Марцінкявічус Ю. Туман над Нёманам / З літ.: [Вершы] // Там жа. № 8; Нуры З. Можна прывыкнуць да грому...: [Верш] / З тат. // Там жа. № 10; Каладзе К. Песня маёй рэспублікі: [Верш] / З груз. // Бярозка. № 6; Дрылінга А. «Ранак плыве ў росах...» / З літ. Аліева Ф. Спадчына / З азерб.: [Вершы] // Вяч. Мінск. 6 снеж.; Дарыенка П. Мера дружбы / З малд.; Мачаварыяні М. «Пра партыю упершыню пішу...» / З груз.: [Вершы] // Звязда. 29 кастр.; Элксне А. Песня бацькі: [Верш] / З лат. // ЛіМ. 12 мая; Жукаўскас Л. Балтыйскае мора; Межэлайціс Э. Балт: [Вершы] / З літ. // Там жа. 4 жн.; Капуцікян С. Зямля / З арм.; Разі Г. Сябрам / З азерб.: [Вершы] // Там жа. 24 ліст.; Разі Г. Сябрам: [Верш] / З азерб. // Піянер Бел. 28 снеж.

1973. Нуры З. Ялта; Махтумкулі; Адкажы мне; Тымерманс у Маскве; «Можна прывыкнуць...»; Плады крытыкі; Залатое правіла: [Вершы] / З тат. // Нуры З. Радасць сустрэч. Мн.; Маякоўскі У. Вінтоўкі возьмем новыя; Песня пра піянерскі злёт: [Вершы] / З рус. // Бярозка. № 7; Абылкасымава М. Мора кветак вясна прынясла: [Верш] / З кірг. // Вяч. Мінск. 23 мая; Марцінкявічус Ю. Іванаў дзень; Цёткі: [Вершы] / З літ. // Там жа. 3 ліп.; Жумагаліеў К. Шчасце: [Верш] / З каз. // ЛіМ. 24 жн.; Яго ж. Казахскія песні / З каз.; Дмітэрка Л. «На беразе сядзіць мая каханка...»; Стрыжанюк С. «Я зноў убачыў сінь...» / З укр.: [Вершы] // Там жа. 19 кастр.; Аліева Ф. Спадчына: [Верш] / З лезг. // Там жа. 16 ліст.; Паўленка М. ...Я на зямлі не прызнаю бяскрылых: [Верш] / З укр. // Чырв. змена. 3 чэрв.

1974. Марцінкявічус Ю. Іванаў дзень; Цёткі: [Вершы] / З літ. // Дзень паэзіі-74. Мн.; Арлоў Г. «Сасновы лог — якое ж гэта поле...»; Пятроў Ю. Спектр; Яфімаў Г. Пачатак восені: [Вершы] / З чув. // Вяч. Мінск. 17 кастр.; Дрылінга А. «Ранак плыве ў росах...»: [Верш] / З літ. // Звязда. 23 сак.; Якаўлева Р. Була: [Верш] / З чув. // Там жа. 11 кастр.; Сарокін А. «Зямля ў навальнічным ззянні...»: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 25 студз.; Малдоніс А. «Які ў сонца...»: [Верш] / З літ. // Там жа. 22 сак.; Афанасьеў А. «Гарызонт...»: [Верш] / З чув. // Там жа. 11 кастр.; Міляўскайтэ Н. Хата: [Верш] / З літ. // Чырв. змена. 20 сак.

1975. Паўленка М. Жытні голуб; Каляндар: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія: У 2 т. Т. 2; Сарокін А. «Зямля ў навальнічным ззянні...»: [Верш] / З рус. // Звязда. 20 крас.; Шымкус В. «Гляджу туды...»: [Верш] / З літ. // ЛіМ. 21 сак.; Дрылінга А. Дабрыня: [Верш] / З літ. // Там жа. 28 сак.; Сідарэнка М. Вы помніце: [Верш] / З рус. // Там жа. 26 снеж.

1976. Паўленка М. Жытні голуб: [Верш] / З укр. // Работніца і сялянка. № 5; Вараб'ёў А. Маленькая ладзея: [Верш] / З чув. // ЛіМ. 1 студз.; Саакян А. На правах рашаючага голасу: [Верш] / З арм. // Там жа. 20 лют.; Кумісбаеў У. Родная зямля: [Верш] / З каз. // Там жа. 30 крас.; Хазры Н. Жыццё маё тут...: [Верш] / З азерб. // Там жа. 5 ліст.

1977. Нерыс С. Чаму маўчыць зямля; Англіцкіс С. Раніца; Мой верш; Снежныя лебедзі; Ходзяць дзюны; Ялровыя мётлы: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1; Сцепанюк Б. Над Ісык-Кулем; Воін; «Брат з сястрычкай» — ахрысцілі змалку...": [Вершы] / З укр. // Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн.; Хрусцялеўскі Т. Сваты; Паверка загінуўшых у Гданьску 1.IX.1969; Калі апошні ліст; Летні ранак; Шаша; Мінск мазавецкі, або пра самоту; Другая размова з Янам пра гуту і чатыры прынцыпы Арыстоцеля; De revolutionlus; Гісторыя; Паштоўка з Букавіны І; Красіцкі ў Лідзбарку: [Вершы] / З пол. // Хрусцялеўскі Т. На слядах майго дома. Мн.; Аганесян О. Мае першыя крокі; Аванес Д. Вось я стаю перад табой — і больш нічога: [Вершы] / З арм. // Маладосць. № 2; Аліева Ф. Спадчына: [Верш] / З авар. // Работніца і сялянка. № 11; Атаджанаў А. Не, не дамасед я: [Верш] / З турк. // ЛіМ. 5 жн.; Квітвідзе М. Панарама Кахецїі: [Верш] / З груз. // Там жа. 30 вер.; Забашта Л. Мой рабочы клас: [Верш] / З укр. // Там жа. 28 кастр.

1978. Кешокаў А. Родная зямля: [Верш] / З кабардз. // ЛіМ. 6 студз.; Абілеў Д. Казахстан: [Верш] / З каз. // Там жа. 28 крас.

1979. Афанасьеў Е. Сабака: [Гумарэска] / З пол. // Вясёлы калейдаскоп. Мн.; Хыу То. Начны крык; Зіеў Суан. Наіўныя вочы; Лан В'ен Тэ. Ранішняя песня; Хань Тэ. Соль: [Вершы] / З в'ет. // Далягляды. Мн.; Есдаметаў У. Родная зямля; На схіле дня мая журба: [Вершы] / З каз. // Маладосць. № 10.

1980. Албу Ф. У Смольным: [Верш] / З рум. // ЛіМ. 18 крас.; Капуцікян С. Песня дарог; Сагіян А. Што я прынёс з гары...: [Вершы] / З арм. // Там жа. 28 ліст.

1981. Моўчан П. «На снезе пчолку я сустрэў...»: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 23 студз.; Сакалоў І. Космас, пазыўныя: [Верш] / З рус. // Там жа. 27 лют.

1982. Шавялёва К. Храм малпаў; Джунглі; Кобры; Шторм у Індыйскім акіяне; Стары параход; Індыя; За мяжою; Выратавальная станцыя; «Зімовае сонца ў зеніце...»; Мой месяц — снежань; Прыроды помнік; У Белавежскай пушчы: [Вершы] / З рус. // Шавялёва К. Зямная веліч. Мн.; Чукоўскі К. Чарапаха; Сланіха чытае; Фядотка: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 3; Хакімава М. Старт; Храбры Далер; Рака: [Вершы] / З тадж. // Там жа. № 10; Ідрысаў К. Вяртанне камбайнаў: [Верш] / З каз. // ЛіМ. 31 снеж.

1983. Бсіеў М. Аляксандр Македонскі; Агні светафора; Думы ў Самаркандзе; Катапульты: [Вершы] / З араб. // Далягляды. Мн.; Ганчароў М. Такая кніжка; Касманаўтам быць хачу: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 1; Авезбердыеў С. Бабуля: [Верш] / З турк. // Там жа. № 3; Рашкоўскі Л. На вясёлай каруселі; Зебра; Леапард: [Вершы] / З рус. // Там жа. № 4; Во Куанг. Заходзьце: [Верш] / З в'ет. // Там жа. № 6; Жалдак А. Памяць; «Агні палымнеюць...»; «Ты ляжыш на жоўтым крутасхіле...»; Пяць хвілін: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 8.

1984. Глібаў Л. Вяселле кветак; Загадка і адгадка: [Вершы]; Чыж і голуб: [Байка] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Якубенас К. Савецкая Літва; Ёлачка; Вось то так, вось то гэтак: [Вершы] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Шwіндзін Х. Не барвовы — скрываўлены ліст; Шпак М. На разлуку: [Вершы] / З укр. // Ля Вечнага агню: Вершы. 1941—1945. Харків; Мн.; Алле А. Роднаму краю: [Вершы] / З эст. // Вясёлка. № 3; Трацякоў Р. «Асмужаныя вятрамі...»: [Верш] / З укр. // Полымя. № 12; Саед А. Раніца падзеі: [Верш] / З пушту // ЛіМ. 27 ліп.

1985. Сійг А. Восень; Відавочца; Птушынае яечка; Далягляд; Залатое вяселле; Горад; «У Курдыоргу косяць сена зранку...»; Куст; Хмара; Прытча пра арганіста і караля; Ціша: [Вершы] / З эст. // Братэрства. Мн.; Кіласонія Н. Настаўніца; Пастырылі; Цэрэтэлі Г. Бесклапотны; Пастух; Карабель: [Вершы] / З груз. // Дружная з сонцам. Мн.; Ханінаў М. Мая біяграфія: [Верш] / З калм. // Партызаны, партызаны... Мн.; Рашкоўскі Л. Майскі жук; Спагада: [Вершы] / З рус. // Вясёлка. № 7; Нугуманаў Б. Дзень добры!; Сланечнік; Дарогі; Сэрца; Сем'апор: [Вершы] / З башк. // ЛіМ. 18 студз.; Шаршнёва Л. Аджымушкай; Жалейка: [Вершы] / З рус. // Чырв. змена. 11 вер.

1.5.

На асецінскую мову. Быдыр; Мад: Рагвэ зээг: [Вершы] / Л.Харебаты тэлм. // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На грузінскую мову. Поле: [Верш] / Пер. В. Джавахадзе / / Літ. сак. 1975. 7 ліст.; Пясок: [Верш] / Пер. В. Джавахадзе / / Мнатобі. 1976. № 3; Поле; Пясочніца: [Вершы] / Пер. В. Джавахадзе / / Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; Поле; Пясок: [Вершы] / Пер. В. Джавахадзе / / Лірычная мазаіка. Тбілісі, 1981.

На казахскую мову. Баранымен, самалымен: [Верш] / Ауд. Х. Жумагалиев / / Ленинтіл жас. 1974. 13 апр.

На літоўскую мову. Baltarusija / Vert. A.Karosaite / / Zvaigzdute. 1984. Nr 10.

На рускую мову. Могилы комиссаров; Мои боги; «Доброта твоя, седая пуща...»; Поле: [Вершы] / Пер. В.Шабанов / / Молодая гвардия. 1971. № 1; Мое поле: [Вершы] / Пер. Г.Бубнов, А.Коршунов, С. Макаров / / Неман. 1974. № 3; День Победы: [Верш] / Пер. Г.Бубнов / / Сов. Литва. 1975. 18 марта; Спешу к тебе: [Верш] / Пер. Г.Бубнов / / Там жа. 1975. 22 марта; Трубач: [Верш] / Пер. Ю.Кушак / / Земля с лазурными очами. М., 1979; Зеленая тревога: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Неман. 1979. № 6; В сторонке нашей, где родился я...; Под стук колес: [Вершы] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; Баллада о компасе: [Верш] / Пер. В.Кузнецов / / Звезда. 1982. № 10; Баллада о компасе / Пер. В.Кузнецов; Колдычево; Что такое прощанье?.. / Пер. Г.Пагирев: [Вершы] / / Беларусь моя. Л., 1983; Колдычево; Весна; «Что такое прощанье?..»; Вечный огонь; «Сдаем, как будто города...»: [Вершы] / Пер. Г.Пагирев, П.Гриднев / / Знамя юности. 1983. 26 янв.

На ўкраінскую мову. Він тих багать; Першотравень; Грудень / Пер. А. Осипчук; Артек / Пер. В.Забаштанський; Липи цвітуць; Сурмач / Пер. В.Сидоренка; На межах / Пер. Г.Демченко: [Вершы] / / Лісова колиска. К., 1969; Дома; «Холодно було у тих лісах...»: [Вершы] / / Деснянська правда. 1972. 30 вер.; Єдність: [Верш] / Пер. К.Журба / / Комс. гарт. 1973. 31 бер.; Кревність: [Верш] / Пер. О.Жолдак / / Літ. Укр. 1974. 3 вер.; Трубач: [Верш] / / Зірка. 1975. 20 чэрв.; Кревність: [Верш] / Пер. О.Жолдак / / Сузір'я. К., 1978. Вип. 12; Гончарний круг: [Верш] / Пер. В.Романовський / / Ленін. зміна. 1979. 10 лют.; Липи цвітуць; Сурмач: [Вершы] / Пер. В.Сидоренко / / Барвінок. 1983. № 6.

1.6.

З а ў с ё д ы з Леніным: Творы бел. паэтаў. Мн., 1983 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Б а з а р э в і ч М. З зямлёй навекі заручоны / / Мін. праўда. 1984. 13 студз.; Б е л а р у с к а я літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 44—45; Г н і л а м ё д а ў У. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 241—242; З в а н а р о в а Л. «Вучыў мяне лес...» / / ЛіМ. 1984. 16 сак.; З у ё н а к В. Мера адкрытасці душы / / Полымя. 1984. № 4; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі. Мн., 1981; С о б а л ь В. Роздум аб мінулым і сучасным / / Віцеб. рабочы. 1983. 7 крас.

2.4.

На беларускай мове. М а л я ў к а М. Дзіцячы здымак: [Верш] / / Маляўка М. Круг. Мн., 1977.

Г.І.Рэут.

КАМЕНСКІ АДАМ

Каменскі (К а м е н с к і - Д л у ж ы к, Д л у ж ы к - К а м е н с к і) Адам (? — 27.1.1667, Нясвіж, цяпер Мінская вобл.), пісменнік-мемуарыст. Пісаў на польскай мове.

Аўтар унікальнага па зместу «Дыярыуша», апублікаванага ў 1874 А.Марыянскім па копіі, зробленай у Гембіцах (Польшча), у прыватнай бібліятэцы ксяндза П. Кушынскага, нейкім шляхціцам Панінскім. Біяграфічныя звесткі амаль не захаваліся. Мяркуючы па мове твора, А.Каменскі паходзіў з асяроддзя спаланізаванай заходнебеларускай шляхты. Тэкст «Дыярыуша» выяўляе ў ім добра адукаванага чалавека, здольнага апавядальніка з вострай і тонкай назіральнасцю, рамантычнай узнёсласцю і, адначасова, з цвярозым, гаспадарчым поглядам на жыццё. Як відаць з мемуараў, у час руска-польскай вайны 1654—67, у канцы 1657, А. Каменскі трапіў у рускі палон. З-пад Шклова Магілёўскага ваяводства адбыў пад канвоем у падарожжа ў Якуцк, адтуль у Запаляр'е і Прымор'е. Быў там зборшчыкам ясака (натуральнага падатку, галоўным чынам пушнінай) сярод мясцовага насельніцтва. З павагай адносіўся да яго (асабліва да прыангарскіх тунгусаў).

«Дыярыуш» — самы ранні з усіх вядомых пісьмовых помнікаў пра Сібір (калі не лічыць, відаць, ужо страчанага апісання гэтага рэгіёна, зробленага ў 1655 навагрудскім езуітам Кавячынскім). А.Каменскі пачаў сваё вымушанае падарожжа па сібірскіх землях на 17 гадоў раней, чым перакладчык рускага пасольства ў Кітай Н.Спафарый. «Дыярыуш» адрозніваецца ад апісання Спафарыя не толькі ў геаграфічным і этнаграфічным плане, але і большай вобразнасцю, глыбінёй асэнсавання рэчаіснасці, што надае яму характар мастацкага твора. Для апавядальнага стылю А.Каменскага характэрны лаканічнасць фразы, сцісласць апавядання, дынамічнасць выкладання думкі і вобразнасць мовы, што дасягаецца трапнымі бытавымі дэталямі і частымі выкарыстаннямі параўнанняў. Польская мова мемуараў не вызначаецца чысцінёю. У ёй досыць выразна выяўляюцца як русізмы, што само па сабе зразумела, так і шматлікія беларусізмы, ужыванне якіх ніколі не дапусціў бы карэнны паляк. «Дыярыуш» з поўным правам можна назваць энцыклапедыяй ведаў пра Сібір 17 ст. Аўтара цікавіла ўсё: адлегласць паміж населенымі пунктамі, навакольная фауна і флора, заняткі мясцовага насельніцтва, яго побыт і звычаі, эканамічны стан, размяшчэнне гарадоў і мястэчак, здабыча солі і яе кошт, багацці рэк і лясоў. Побач з апісаннем побыту сібірскіх абарыгенаў «Дыярыуш» змяшчае і цікавыя звесткі пра

лад жыцця рускіх пасяленцаў Заходняй і Усходняй Сібіры, цікавыя характарыстыкі многіх сібірскіх гарадоў і апорных абарончых пунктаў (так званых астрогаў). Усё гэта робіць «Дыярыуш» каштоўным помнікам мемуарнай літаратуры 2-й паловы 17 ст., у якім упершыню пытанні геаграфіі і этнаграфіі Сібіры сталі прадметам мастацкага апавядання.

А.Ф.Коршунаў.

Бібліяграфія

1.3.

1874. Dyaryusz więzienią moskiewskiego, miast i miejsc opisany // Warta. Poznań.

1.5.

На беларускую мову. Дыярыуш маскоўскага палону з апісаннем гарадоў і мясцовасцей // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1974. Вып. 2.

2.3.

На беларускай мове. Грыцкевіч В. Першапраходцы зямлі сібірскай // Маг. праўда. 1982. 5, 6, 9 лют.; Коршунаў А. «Дыярыуш» Адама Каменскага Длужыка // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1974. Вып. 2; Яго ж. Нататкі з падарожжа па Сібіры ў XVII ст.: ("Дыярыуш" Адама Каменскага) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1973. № 1.

На польскай мове. Dlużyk — Kamieński Adam // Polski slownik biograficzny. Kraków. T. 5; Kałużyński S. Najstarsza polska relacja z wędrówek po Syberii // Szkice z dziejów polskiej orientalistyki. Warszawa, 1969.

На рускай мове. Грицкевич В. Край малой ночи // Грицкевич В. От Немана к берегам Тихого океана. Мн., 1986; Полевой Б. Адам Коменский Длужек в Восточной Сибири и источники его этнографических сообщений: (Итоги дальнейших архивных изысканий) // Historia kontaktów polsko-rosyjskich w dziedzinie etnografii. Wroclaw; Gdańsk, 1976.

Г.В.Якаўлева.

КАМЯНЕЦКІ ГІРШ

Камянецкі Гірш Мордухавіч (15.12.1895, в. Чарняўка Сенненскага пав. Віцебскай губ., цяпер Крупскі р-н Мінскай вобл. — 25.4.1957, Мінск; пахаваны ў Барысаве на гарадскіх могілках), паэт. Член СП Беларусі з 1934. Пісаў на яўрэйскай мове.

Бацька працаваў на запалкавай фабрыцы рабочым. Маці вяла хатнюю гаспадарку. Да 1916 Г.Камянецкі вучыўся ў яўрэйкіх рэлігійных школах хедэры і ешыбоце. Працаваў цырульнікам у Барысаве (1916—19). Удзельнічаў у грамадзянскай вайне ў складзе Чырвонай Арміі (1919—21). Пасля дэмабілізацыі зноў працаваў у цырульні. Вучыўся на літаратурна-лінгвістычным аддзяленні педфака БДУ (1928—30). З 1930 на творчай рабоце. У 1937—41 адказны сакратар яўрэйскай секцыі СП БССР. У час Вялікай Айчыннай вайны працаваў цырульнікам у г. Бугуруслан Чкалаўскай вобл. Пасля вяртання на Беларусь рэдактар мастацкай літаратуры ў Дзяржаўным выдавецтве БССР (1948—49). У 1950 быў незаконна асуджаны да лагерных работ, да 1956 знаходзіўся ў лагерах Иркуцкай вобл. Вярнуўся адтуль інвалідам. Рэабілітаваны і аднаўлены ў правах члена Саюза пісьменнікаў у 1956.

Паводле сцверджання самога Г.Камянецкага, вершы ён пачаў пісаць і друкаваць у 1924. Але раннія публікацыі не выяўлены (магчыма, яны былі на яўрэйскіх старонках акруговых газет). Першыя вядомыя яго выступленні ў друку датуюцца 1926 (верш, прысвечаны С. Ясеніну, у часопісе «Штэрн»). З гэтага часу яго імя рэгулярна з'яўлялася на старонках яўрэйскіх перыядычных выданняў Беларусі і ў перакладах на беларускую мову. У

1933 выйшла яго кніга паэзіі на яўр. мове — «Простай дарогай». Займаўся перакладам з беларускай і рускай моў. У 1960 убачыла свет кніга яго выбраных вершаў у перакладзе на беларускую мову. Як паэта Г.Камянецкага характарызавалі ўвага да мастацкіх дэталяў, уменне пераўвасабляць канкрэтнае жыццёвае ўражанне ў мастацкі вобраз. У лірычных вершах асабістага плану ён больш арыгінальны, чым у вершах, напісаных па сацыяльнаму заказу, дзе адчуваюцца штучнасць і дэкларацыйнасць.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Простай дарогай: Вершы. Мн., 1933 / Яўр.

Вершы. Мн., 1938 / Яўр.

Бірабіджан. М., 1939 / У сааўт. Яўр.

Заказ на маладосць. Мн., 1940 / Яўр. Рэц.: С я р э б р а н ы І. Няўдалыя вопыты // Звязда. 1941. 24 мая.

Вершы. Мн., 1948 / Яўр.

Мацней за жалеза. Мн., 1948 / Яўр.

1.3.

1926. Ясеніну: [Верш] // Штэрн. 1926. № 1 / Яўр.

1928. Вясна; Полымя; Перад сходам; У поўнач; На вуліцы; Залаты шар; У ямах: [Вершы] // Штэрн. № 3—4 / Яўр.

1929. «Светлавалосая дачка кінула сваю хатку...»; У той дзень: [Вершы] // Штэрн. № 8—9 / Яўр.

1930. У такія часы: [Верш] // Штэрн. № 4 / Яўр.

1931. Развітанне; Мы апяваем...; Напярэдадні свята: [Вершы] // Штэрн. № 2; Балада пра электрычнасць // Там жа. № 6—7 / Усе яўр.

1932. Балада з лірычным ухілам // Штэрн. № 1—2; [Фрагменты з паэмы] // Там жа. № 7—8; Ліст да цёці ў Нью-Ёрк: [Верш] // Там жа. № 10—11 / Усе яўр.

1933. Жыццё, поўнае нечаканасцей: [Верш] // Штэрн. № 3; Тры літары «Т», «Б», «Ц»...: [Вершы] // Там жа. № 9 / Усе яўр.

1934. Заказ на маладосць: [Вершы] // Штэрн. № 1 / Яўр.; Фрагменты з паэмы // Там жа. № 4—5 / Яўр.; Роўным шляхам; Творчая справаздача // ЛіМ. 20 студз.

1935. Хто з нас у дзяцінстве не мроіў... [Верш] // Штэрн. № 5—6 / Яўр.; [Верш] // Там жа. № 9 / Яўр.; Водгук на прамову І.Сталіна // ЛіМ. 16 мая.

1937. Вораг: [Паэма] // Штэрн. № 4—5; Даражэй за хлеб: [Урывак з паэмы:]; Наш голас табе належыць: [Верш] // Там жа. № 10—11 / Усе яўр.

1938. Месяц май сабраўся ў дарогу; Вясна ў раёне: [Вершы] // Штэрн. № 8 / Яўр.; Класік яўрэйскай літаратуры // Звязда. 22 ліст. / Сааўт. З.Аксельрод; Адказ савецкіх пісьменнікаў - пісьменнікам Чэхаславакіі // ЛіМ. 11 кастр. / У сааўт.

1939. Балада пра электрастанцыю, ваўка і калгасніка; Наш голас будзе належаць табе; Даражэй за хлеб: [Вершы] // Беларусь ардэнаносная. Мн., 1939 / Яўр.; На радзіме таварыша Сталіна: Успаміны пра падарожжа ў г. Горы // Іскры Ільіча. № 4; Працаваць і тварыць, тварыць і працаваць // ЛіМ. 9 лют.

1940. Праз агонь і ваду: [Паэма] // Штэрн. № 7—8 / Яўр.

1947. Сталіну; Гадзіна за гадзінай; Агонь, смерць і дым; Так будзе; Тваё аблічча; Аганёк у вакенцы; Хай ён лопне; Помні; На сёння і далей; Дзіця; Вышэйшае шчасце; Галінка; Прыгожыя чыстыя светы; «Як далёка ты лёткі можаш...»; У лесе; У дарозе: [Вершы] // Цвёрдым поступам. Мн. / Яўр.

1.4.

М а ў р Я. ТВТ: [Аповесць] / З бел. Мн., 1935 / Яўр.; Сааўт. пер. Г.Фрыдман.

Б а р т о А. Брацікі / З рус. Мн., 1935 / Яўр.

П а н ф ё р а ў Ф. Цвёрдым крокам: 3-я частка рамана «Брускі» / З рус. Мн., 1936 / Яўр.

Г о р к і М. Выбр. апавяданні / З рус. Мн., 1938 / Яўр.

К у п а л а Я., К о л а с Я., Б р о ў к а П., Г л е б к а П. Вялікаму Сталіну ад беларускага народа: [Паэма] / З бел. Мн., 1938 / Яўр.; Сааўт. пер. З.Аксельрод.

1935. А л е к с а н д р о в і ч А. Крым: [Верш] / З бел. // Штэрн. № 5—6 / Яўр.

1937. П у ш к і н А. Хмара; Дон: [Вершы] / З рус. // Штэрн. № 1; Л е а н і д з е Г. Сталіну: [Верш] / З груз. // Там жа. № 9 / Усе яўр.

1938. Г о р к і М. Апавяданне аб незвычайным. / З рус. // Штэрн. № 3. / Яўр.

1940. К у п а л а Я. Настане час...: [Верш] / З бел. // Акцябер. № 280; Я г о ж. Партызаны: [Верш] / З бел. // Штэрн. № 11—12 / Усе яўр.

1.5.

На беларускую мову. Выбр. вершы Мн., 1960.

Балада пра электрычнасць, ваўка і калгасніка / Пер. І.Плаўнік // ЛіМ. 1933. 27 жн.; Ростань: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 8; «У гэты дзень...»: [Верш] / Пер. І.Плаўнік // ЛіМ. 1934. 30 ліст.; Мы з вамі: [Верш] // /Пер. П.Броўка // Там жа. 1936. 12 ліст.; Партызаны: З паэмы / Пер. В.Вольскі // Там жа. 1937. 6—7 ліст.; Ростань: [Верш] / Пер. А.Куляшоў // Там жа. 1940. 1 студз.; «Я аб'ездзіў шмат краін без стомы...»; Светлы шлях; Вясна ў раёне: [Вершы] / Пер. П.Глебка // Полымя. 1947. № 12; Ваша песня: Памяці Янкі Купалы: [Верш] / Пер. М.Лужанін // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Янку Купалу. Мн., 1949; Развітанне / Пер. А.Куляшоў // Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1974. Т. 1; Вадой бурлівою...; Ля ракі Бярозы; У лесе: [Вершы] / Пер. А.Зарыцкі // Зарыцкі А. У свет па песні. Мн., 1978.

На рускую мову. Дороже хлеба. Мн., 1973.

Прощание: [Верш] / Пер. Б.Леван // Антология белорусской литературы. М., 1934; Весна: [Верш] / Пер. А.Куперштох // Сов. Бел. 1939. 28 янв.

1.6.

Б е л а р у с ь ардэнаносная: Літ. зборнік. Мн., 1939 / Яўр.; Скл. з З.Аксельродам.

2.3.

На беларускай мове. А б я ў р э й с к а й і польскай літаратуры БССР // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; А ш а р о в і ч І. Песня пад стрэльбаю: (З пісьма да сябра юнака) // ЛіМ. 1934. 19 ліст.; Д у н е ц Х. Аб кнізе Камянецкага «Прамой дарогай»: [Даклад на пленуме Аргкамітэта ССПБ] // За высокую якасць літаратуры. Мн., 1934; К у н і ц к і С. За ідэйна-мастацкі рост рабочых-ударнікаў // Маладняк. 1931. № 11; Л а т у ш к а К. [Біябібліяграфічная нататка] // Полымя. 1985. № 12; П а к а з а ц ь працэсы вялікай сацыялістычнай будоўлі // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі. Мн., 1981; Р э л е с Р. Голас сціплы, шчыры // ЛіМ. 1975. 26 снеж.; Ф і н к е л ь У. Гірш Камянецкі // Там жа. 1939. 3 кастр.

На рускай мове. Б е л о р у с с к и е писатели в редакции «Правды» // Правда. 1939. 3 февр.

На яўрэйскай мове. Б р а н ш т э й н Я. Па прамому шляху да сацыялістычнага рэалізму // Штэрн. 1934. № 2.

Г.І.Рэут.

КАНАПЕЛЬКА АЛА

Канапелька Ала Іванаўна (н. 14.2.1960, в. Небытаў Хойніцкага р-на Гомельскай вобл.), паэтэса. Член СП Беларусі з 1986.

Нарадзілася ў сялянскай сям'і. Бацька, Іван Фёдаравіч, — сантэхнік Хойніцкага раённага аддзялення Дзяржбанка, маці, Соф'я Аляксандраўна, працуе стрэлачніцай торфапрадпрыемства «Васілевічы-3». А.Канапелька вучылася ў Лоеўскім педагагічным вучылішчы (1974—78). У 1978 паступіла на філалагічны факультэт БДУ, пасля заканчэння якога (1983) працуе метадыстам у Доме літаратараў СП Беларусі.

Першыя вершы надрукавала ў 1974 у хойніцкай раённай газеце «Ленінскі сцяг». Падборкі вершаў друкаваліся таксама ў зборніках «Дзень паэзіі», «Вусны», у часопісах «Маладосць», «Неман» і інш. Першая кніга «Цвет алешыны» (1985). Тэматыка вершаў паэтэсы разнастайная: лёс народа, Радзімы, чалавек і прырода. Паэтэсу хвалюе драматызм жаночага лёсу. У яе лірыцы арганічна спалучаны асабістае перажыванне, народна-песенная сімволіка і фальклорныя матывы. Шчырасці і непасрэднасці лірычнага перажывання адпавядае традыцыйнае рытміка-інтанацыйнае гучанне яе верша.

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Цвет алешыны: Вершы. Мн., 1985. (Першая кніга паэта). Рэц.: Васілевіч У. «Любоў і боль сыходзяцца на мне...» // Маладосць. 1985. № 7; Галубовіч Л. «Я прызналася свету ў любові» // ЛіМ. 1985. 17 мая; Мінчанка З. «Хай будуць душы розныя...» // Работніца і сялянка. 1985. № 12; Мятліцкі М. Карані душы // Чырв. змена. 1985. 3 крас.

1.3.

1977. На вечнай варце; Тут мой дом; Птахі; «Мне дзяды, а прадзеды тым болей...»: [Вершы] // Маладосць. № 8.

1978. На вечнай варце: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Тут — мой дом: [Вершы] // Гомел. праўда. 11 лют.

1979. Равесніку: [Верш] // Чырв. змена. 4 ліп.

1980. «Маё дзяцінства вымакла ў росах...»; Ціша; «Сорак сёмы. Дарогай вясковай...»: «На памінках паэтаў не горкія слёзы...»; Сцежкі: [Вершы] // Маладосць. № 4.

1982. На Палессі вясна; «Параню травінку самую горкую...»; «Зноў іду па халодных брадах...»; «Завейнаю, зімовай...»; «Ціхая радасць сініга поля...»; «П'е галубка ваду...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-82. Мн.

1983. «Ноч, навылёт працятая стралою болю...»; «На дарогах, там вецер адзін...»; «Глыбела неба, зоркі халаднелі...»; «Над рабінавай зоркай...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-83. Мн.; «Родная мова...»; «Мама кросны снуе...»; Час цвіцення алешыны; «Ган-но!» — зноў блудзіць няўцешнае рэха...“; «Выспела лета сунічнае...»; «Год нараджэння — высакосны...»; «Пагляд, як плётка, сцебануў...»; «Мой адзіны...»; «Зашапчы гэты боль, дождж лістоты...»: [Вершы] // Маладосць. № 3; «Родная мова...»: [Верш] // Голас Радзімы. 10 ліст.

1984. «Святло на веях сон расчаравала...»; «А поўнач зноў ішла на злом...»; «Май абяцаўся на завязь багатым...»; «Васільковая зорачка...»; «Вы малявалі вясну...»; «Белы вецер прылёг на парог...»; «Я толькі жураўліны крык...»; «Пакацілася зорка з рукі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-84. Мн.; «Разлад між зямлёю і небам...»; «Выйду зноў у белае бяссонне...»: [Вершы] // Звязда. 8 сак.; «Ган-но!..»: [Верш] // ЛіМ. 21 снеж.; Беражыце крыніцы; Сады: [Вершы] // Чырв. змена. 7 ліп.

1985. Ідуць снягі; Брату; Сады; На Палессі вясна; «Выспела лета сунічнае...»; Час цвіцення алешыны...; «Я толькі жураўліны крык...»; «Апошні міг заломіць рукі...»; «Пакацілася зорка з рукі...»; «Агонь і меч здаўна лютуюць...»: [Вершы] // Вусны. Мн.

1.5.

На рускую мову. Под небом журавлиным: [Вершы] / Пер. В.Спринчан // Неман. 1984. № 8.

Г.І.Рэут.

КАНДРАЦЕНЯ УЛАДЗІМІР

Кандраценя Уладзімір Ігнатавіч [сакавік 1917, в. Смалічы Чырвонаслабодскага р-на (цяпер Копыльскі р-н) Мінскай вобл. — 23.2.1943, Слуцк, пахаваны ў в. Смалічы], празаік. Член СП Беларусі з 1938.

У 1932 скончыў Смалічоўскую сямігодку, а ў 1935 рабфак у Бабруйску. У 1939 з адзнакай скончыў літаратурна-лінгвістычны факультэт Мінскага педінстытута. З 1939 служыў у Чырвонай Арміі. У пачатку Вялікай Айчыннай вайны разам з часцю пад Полацкам трапіў у акружэнне. Праз некаторы час зрабіў пабег з нямецкага канцлагера і прыйшоў дадому ў в. Смалічы. Па даручэнні камандавання партызанскага атрада В.А.Васільева («Дзядзі Васі») У.Кандраценя ўладкаваўся ў Чырвонаслабодскую СШ, а затым у Слуцкі сірочы прыют (што дазваляла весці і падпольную работу). Па даносу правакатара ўся падпольная група была арыштавана і закатавана ў Слуцкім фашысцкім засценку.

Пачаткам творчай дзейнасці У.Кандрацені стаў 1932, калі газета «Палеская праўда» змясціла яго апавяданне «Спаганяюць падаткі». Выступаў з нарысамі ў «ЛіМе», на старонках часопіса «Полымя рэвалюцыі». Надрукаваныя тут апавяданні склалі яго першую і адзіную кнігу «Любоў» (за яе па рэкамендацыі К.Чорнага быў прыняты ў пісьменніцкую арганізацыю). Аднак разгарнуцца на поўную сілу сваіх магчымасцей аўтар не змог, як і не змог вызваліцца з-пад уплыву дэфармуючай сілы сталінскай таталітарнай ідыялогіі. Яна адчувалася і ў згладжванні рэальных жыццёвых канфліктаў, і ў прыхарошванні агульнай атмасферы тагачаснага жыцця. Чалавечыя характары часта раскрываліся па досыць спрошчанай схеме супрацьпастаўлення чорнага і белага, добрага і дрэннага. Разам з тым У.Кандраценя ўмеў па-майстэрску выкарыстаць дэталь, высветліць праз яе характар і матывы паводзін героя.

В.П.Жураўлёў, Л.І.Шырын.

Бібліяграфія

1.2.

Любоў: Апавяданні. Мн., 1938. Рэц.: Ч о р н ы К. Пра аповесць У.Кандрацені: Каханне // ЛіМ. 1938. 22 чэрв. Мн., 1939 Рэц.: К л і м к о в і ч М. Аповесць маладога пісьменніка // Звязда. 1939. 11 студз.; Х а д а р э н к а П. Любоў і нянавісць // ЛіМ. 1939. 12 вер.

1.3.

1932. Спаганяюць падаткі: (Апавяданне) // Палес. праўда. 10 вер.

1934. Добры верш // ЛіМ. 6 крас.; Літаратурны рух у заняпадзе // Там жа. 24 вер.

1935. Днямі асеннімі: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 3; Работніца і калгасніца Бел. № 1; Крык гневу: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 10; У літгуртку Бабруйскага педрабфака // ЛіМ. 26 сак.

1936. Фінал: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 5; Капа сена: Апавяданне // Там жа. № 8; Днямі асеннімі: [Апавяданне] // Работніца і калгасніца Бел. № 2, 3.

1937. Каля граніцы: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 9—10.

1940. Корч: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 1. Рэц.: К л и м к о в и ч М. Белорусская проза за 1940 год // Сов. Бел. 1941. 16 апр.

1941. Мая сястра: Апавяданне // Полымя. № 2; Генерал: Навела // Там жа. № 3.

1.5.

На яўрэйскую мову. Каханне: Апавяданне / Пер. М.Дзяхцяр // Штэрн. 1938. № 7.

2.3.

На беларускай мове. К л і м к о в і ч М. Агляд апавяданняў 1940 года // Полымя. 1941. № 3; Я г о ж. Маладая свежая сіла // ЛіМ. 1938. 6 мая; М а с л о ў с к і А. Маладыя празаікі // Чырв. змена. 1939. 24 чэрв.; М у р а ш к а Р. Літаратурныя парасткі // ЛіМ. 1938. 30 кастр.

М.П.Барташэвіч.

КАНДРУСЕВІЧ АРКАДЗЬ

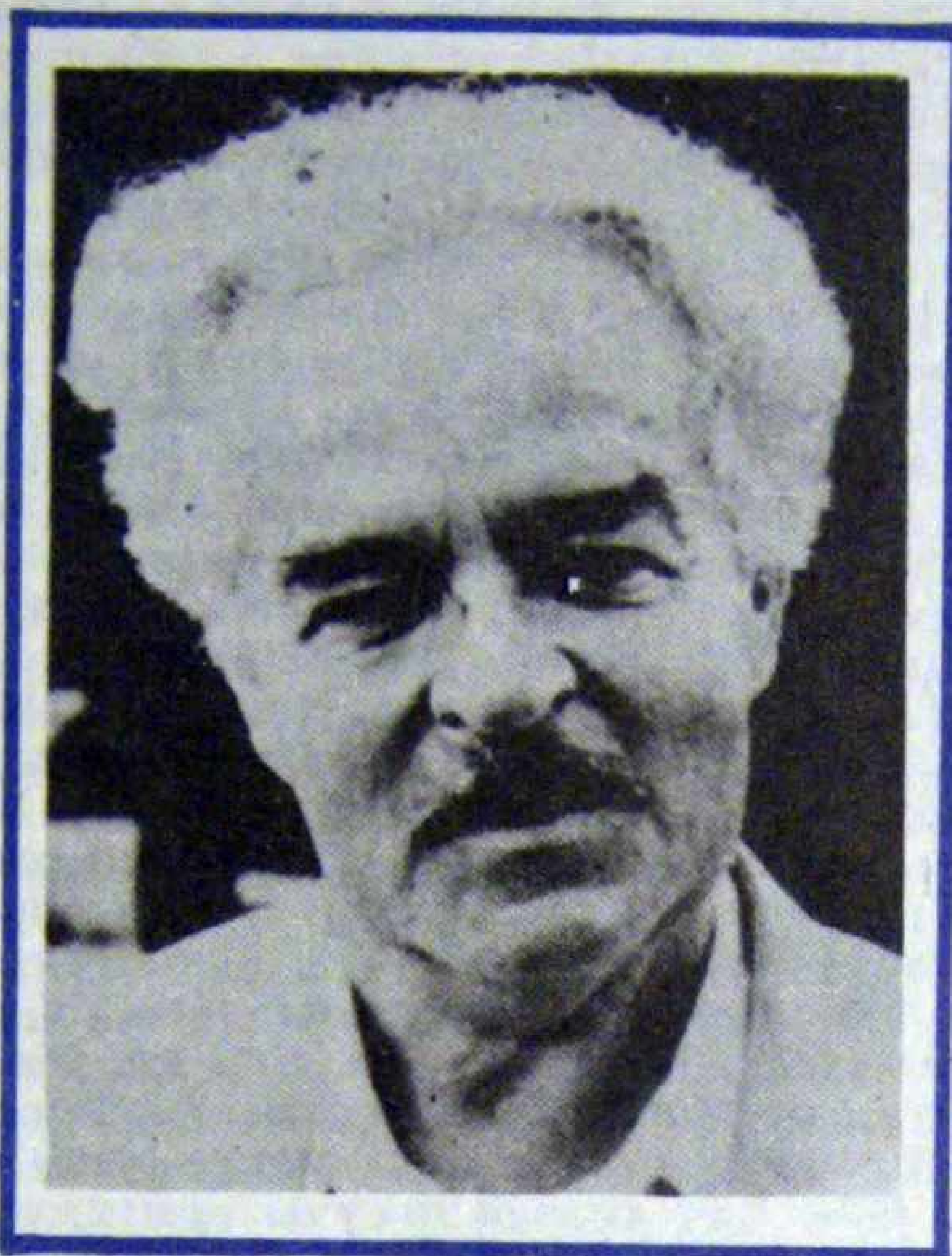

Кандрусевіч Аркадзь Лявонцьевіч (н. 10.9.1929, в. Ламачы Хойніцкага р-на Гомельскай вобл.), празаік, нарысіст, мастак. Член СП Беларусі з 1970.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька, Лявонцій Фёдаравіч, у пасляваенныя гады быў старшынёй Тульгавіцкага сельсавета Хойніцкага р-на. Маці, Алена Данілаўна, паходзіць з сям'і, продкі якой былі заснавальнікамі вёскі Ламачы і ад прозвішча якіх пайшла яе назва. Працавала даяркай. На фарміраванне асобы А.Кандрусевіча вялікі ўплыў зрабіў яго дзед Даніла Сідаравіч Ламач, вядомы на ўсю акругу бондар, заўзяты пчаляр-бортнік і рыбак. Да таго ж у свой час ён прымаў удзел у вайне за вызваленне балгар ад турэцкага іга і ўмеў цікава расказваць пра баявыя паходы. Свае апавяданні ілюстраваў малюнкамі на пяску. Ад дзеда А.Кандрусевіч пераняў схільнасць да малявання. Яшчэ будучы вучнем першага класа Ламачоўскай пачатковай школы ён намаляваў удалы партрэт свайго дзеда. Гэта акалічнасць і вызначыла творчыя памкненні А.Кандрусевіча: у яго з'явілася жаданне стаць мастаком-прафесіяналам. Але пачалася Вялікая Айчынная вайна, сям'я была эвакуіравана ў Тамбоўскую вобл. Там ён скончыў Чалнава-Дзмітраўскую школу-сямігодку Дзягцянскага р-на. Пасля вяртання ў родныя мясціны паступіў у Мазырскае педвучылішча, якое скончыў у 1947. Год працаваў настаўнікам Тульгавіцкай СШ. У 1948 паступіў у Ленінградскае мастацка-графічнае педвучылішча, пасля заканчэння якога у 1951—58 працаваў выкладчыкам малявання і чарчэння ў школах Мазыра, Калінкавіч, Пскова. У Пскове адначасова з выкладчыцкай дзейнасцю супрацоўнічаў у якасці мастака-графіка у газетах «Псковская правда» і «Молодой ленинец». У 1958 пакінуў працу ў школе і звязаў сваё жыццё з друкам: быў карэспандэнтам нараўлянскай раённай газеты «Ленінская праўда», загадчыкам аддзела пісем хойніцкай раённай газеты «Ленінскі сцяг». У 1960 пераехаў у Магілёў і стаў працаваць мастаком-рэтушорам у абласной газеце «Магілёўская праўда»; з 1969 намеснік адказнага сакратара, з 1978 загадчык аддзела. У 1978 завочна скончыў філфак Магілёўскага педінстытута. У 1972—82 адначасова з работай у рэдакцыі кіраваў абласным літаратурным аб'яднаннем «Прыдняпроўе». З 1986 на пенсіі. Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР і медалём.

Першы верш «Вясна» А.Кандрусевіч змясціў у «Гомельскай праўдзе» у 1956. У рэспубліканскім друку дэбютаваў у 1960 («Вожык») байкай «Карова і канькабежцы». Пазней пераключыўся на прозу. Піша лірычныя замалёўкі, навелы, апавяданні, аповесці. Выдаў 2 зборнікі празаічных твораў — «Чарпак Вялікай Мядзведзіцы» і «Кругі на Белай паляне». Для яго твораў характэрна ўвага да лёсу сучаснікаў, людзей таго пакалення, якому давялося прайсці праз войны з фашысцкімі захопнікамі, зведаць цяжкасці пасляваеннага аднаўлення. Выступае як нарысіст. Укладальнік кнігі ўспамінаў партызан і падпольшчыкаў Магілёўшчыны «Вяла нас партыя». Зрабіў мастацкае афармленне кнігі Г.Шчарбатава «Лясны фронт», аповесці пскоўскага празаіка І.Вінаградава «Дарога праз фронт», двух нумароў літаратурнага альманаха «На берегах Великой» (Пскоў). Удзельнік абласных і рэспубліканскіх мастацкіх і фотавыставак, выставак экслібрыса ў Вільнюсе (1972) і Браціславе (1974). На яго рахунку каля 20 экслібрысаў (у тым ліку для І.Мележа і іншых дзеячаў літаратуры).

Жыве ў Магілёве.

А.С.Гурская.

Бібліяграфія

1.2.

Чарпак Вялікай Мядзведзіцы: Апавяданні. Мн., 1969. Рэц.: Гальмакоў Д. Крок першы // Маладосць. 1970. № 7; Лапуста М. Проста, задушэўна // Гомел. праўда. 1969. 27 снеж.; Пысін А. Прыгажосць звычайнасці // Маг. праўда. 1969. 27 ліст.; Тычына М. Свет прыроды і свет чалавека // ЛіМ. 1970. 6 сак.

Кругі на Белай паляне: Апавяданні і аповесць. Мн., 1977. Рэц.: А т р а ш к е в і ч В. На кругах жыцця // Звязда. 1977. 23 вер.; Д а н і л е н к а М. Аб людзях шчодрых // Гомел. праўда. 1977. 8 крас.; К а п ы л о в і ч І. На адзін круг вышэй // Полымя. 1977. № 12; М а р ц і н о в і ч А. Добры свет добрых людзей // ЛіМ. 1977. 25 сак.; Ю ш к е в і ч В. Выразна аб самым галоўным // Маг. праўда. 1977. 2 крас.

1.3.

1956. Вясна: [Верш] // Гомел. праўда. 15 крас.

1958. Унук панскага парабка // Калг. праўда. 26 ліп.; На рыбацкіх тонях // Там жа. 8 жн.

1960. Карова і канькабежцы: Байка // Вожык. № 10; Дзе маліннік яснавокі: [Верш] // Маг. праўда. 11 снеж.

1962. Ракеты і пустацветы // Маг. праўда. 26 жн.; Героі ўзнімаюцца на п´едэстал // Там жа. 2 снеж.; І пялёсткам становіцца гліна // Чырв. змена. 7 снеж.

1963. Пра самае запаветнае // ЛіМ. 22 кастр.; Маці юнай змены // Маг. праўда. 26 лют.; Бацькам на змену: [Нарыс] // Там жа. 12 крас.; Дэвізам вечара была ўсмешка // Там жа. 21 мая; Яблыні будуць цвісці // Там жа. 14 чэрв.; Кляновы лісток; Лірычны эцюд // Там жа. 3 ліст.; Слова за табою, мастак // Там жа. 19 ліст.; Акно ў сапраўднае мастацтва // Там жа. 31 снеж.; Гартаванне: [Нарыс] // Наст. газ. 1 мая.

1964. Вартае песні // ЛіМ. 26 студз.; Летапісцы вялікага часу // Там жа. 14 чэрв.; Светлая ўсмешка Палесся // Там жа. 3 ліст.; Пялёсткі: (Эцюд) // Маг. праўда. 29 студз.; Бярозавы сок: (Навела) // Там жа. 4 лют.; На быстрыні: Нарыс // Там жа. 7 крас.; Флагі на дрэвах // Там жа. 26 чэрв.; Краснапёркі не баруцца: Апавяданне // Там жа. 11 жн.; Жнівеньская элегія // Там жа. 15 жн.; Мятныя цукеркі: [Апавяданне] // Там жа. 16 жн.; Чалавек, абпалены маланкамі // Там жа. 30 жн.; Верасовыя дываны // Там жа. 5 вер.; Не шкадуй, што сівеюць скроні // Там жа. 11 вер.; Яркіх колераў багацце // Там жа. 30 вер.; Жыццё, адкрытае занава // Там жа. 22 снеж.; Ля чужога парога: [Апавяданне] // Там жа. 29 снеж.; Пялёсткі: Маленькае апавяданне // Чырв. змена. 29 сак.

1965. Кляновы лісток: [Лірычны эцюд] // Беларусь. № 10; Жнівеньская элегія: Абразок // ЛіМ. 31 жн.; Краіна медуніц: [Апавяданне] // Маг. праўда. 19 студз.; Дарога к гарызонту // Там жа. 9 лют.; На зялёным праспекце // Там жа. 1 мая; Дуб за аселіцай: Апавяданне // Там жа. 13 чэрв.; Ідзе па зямлі чалевек // Там жа. 22 ліп.; Браканьеры: Апавяданне // Там жа. 14 жн.; Росы вераснёўскія: (Эцюд) // Там жа. 25 вер.; Віцька з Тросны // Там жа. 15 кастр.; Зялёны сон // Там жа. 22 кастр.; Сіні кобальт: [Аповесць] // Там жа. 21, 23, 24 ліст.; Расія ў нас у застоллі // Чырв. змена. 20 студз.; Мятныя цукеркі: [Апавяданне] // Там жа. 4 ліст.

1966. Пачастунак: [Апавяданне] // Беларусь. № 7; Сел. х-во Бел. № 7; Краіна медуніц; Трэскі: [Апавяданні] // Маладосць. № 4; Завіруха: Апавяданне // Там жа. № 11; Зямля бацькоўская: [Нарыс] // Звязда. 21 ліст.; Сняжынкі: Маленькія апавяданні // Маг. праўда. 1 студз.; Трэці стрэл: Апавяданне // Там жа. 30 студз.; Белая радасць: [Эцюд] // Там жа. 16 лют.; Вёсны, вёсны, блакітныя вёсны // Там жа. 1 мая; Дваццаць тысяч усмешак // Там жа. 31 мая; Сорак шрацін і адна куля: Апавяданне // Там жа. 23 снеж.

1967. Блакітныя вёсны: Абразок // ЛіМ. 21 крас.; Непаўторнасць імгнення // Маг. праўда. 1 мая; Дубовыя венікі // Там жа. 28 мая; Зямля легенд // Там жа. 10 чэрв.; Бусліная карусель // Там жа. 26 жн.; Нараджэнне сонечнай кагорты // Там жа. 29 жн.; Стракатыя парасонікі: [Апавяданне] // Там жа. 23 вер.

1969. Сусветная слава рускага мастацтва // Маг. праўда. 21 сак.; Геніяльны мастак слова // Там жа. 1 крас.; Нягаснучыя фарбы Рэмбранта // Там жа. 9 кастр.

1970. На вечным маршы: Да 50-годдзя А.Пысіна // Голас Радзімы. № 14; Звязда. 22 сак.; Фарбы світальнай зары // Маг. праўда. 7 лют.; Рэха гадоў навальнічных // Там жа. 21 сак.

1971. У гушчыні жыцця народнага // Маг. праўда. 5 лют.; Знітаванасць з доляй народнай // Там жа. 8 лют.; Пялёсткі людской дабраты: [Рэц. на кн.: Д а н і л е н к а М. Наш дом. Мн., 1971] // Там жа. 30 чэрв.; Гучыць над Растою горн // Там жа. 6 ліп.; Світальных фарбаў пералівы // Наст. газ. 20 студз.

1972. Брайлеўскае пісьмо: Апавяданне // Маг. праўда. 8 студз.; Саракагалоссе... спыніся, паслухай // Там жа. 20 студз.; Капут-мортум і... праўда жыцця // Там жа. 21 студз.; Што ты хочаш сказаць людзям, мастак? // Там жа. 22 студз.; Вернасць сваёй дарозе: [Рэц. на кн.: К у д р а в е ц А. Раданіца. Мн., 1971] // Там жа. 31 сак.; Эўрыка: Апавяданне // Там жа. 12 крас.; Званы Хатыні: [Вершы] // Там жа. 9 мая; Вечарам маўчалі парапёлкі: Апавяданне // Там жа. 15, 18 ліп.; Ці варта тушыць вясёлку? // Там жа. 20 ліп.; Дыктант сярод ночы: Апавяданне // Там жа. 15 жн.; Дарога да запаветнага: [Рэц. на кн.: Д а н і л е н к а М. Запаветны акіян. Мн., 1972] // Там жа. 29 вер.; Таму, хто заўтра прыйдзе ў свет: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Да людзей ідучы. Мн., 1972] // Там жа. 12 кастр.; Клад сярэбраны: [Апавяданне] // Там жа. 14 кастр.; Мудрай сталасці промні // Там жа. 28 кастр.

1973. Поклічнае слова плаката // Маг. праўда. 11 студз.; Вернасць служэння людзям // Там жа. 25 кастр.; Той самы міг адзіны // Там жа. 30 кастр.; Акцябрына // Там жа. 7 ліст.

1974. Для людзей несучы прыгажосць // Маг. праўда. 6 лют.; ...І ластаўкі ў тваім акне: Апавяданне // Там жа. 16 жн.

1975. Дзень учарашні свеціць памяццю // Маг. праўда. 23 сак.; Вяртанне ў вогненную восень // Там жа. 12 крас.; Высокі Вянец Расіі // Там жа. 22 крас.; На плыні жыцця // Там жа. 30 жн.; Алёніна радасць // Там жа. 20 вер.; Заручыны на сталасць // Там жа. 31 кастр.

1976. Сустрэча з цудоўным // Маг. праўда. 14 лют.; Памяць вогненных дзён, пасля светлых надзей: [Рэц. на кн.: Д а н і л е н к а М. Маці Мар´я. Мн., 1976] // Там жа. 13 жн.; Паштовай калымагі скрып // Там жа. 7 кастр.; З крыніц глыбокіх, народных: Да 85-годдзя з дня нараджэння М.Багдановіча // Там жа. 30 кастр.; Яркіх колераў багацце // Там жа. 14 снеж.; Падарожжа ў дзяцінства, або некалькі думак пра выхаванне падрастаючага пакалення // Там жа. 29 снеж.

1977. Белы птах над сінімі азёрамі // Маг. праўда. 11 лют.; Дарога ў акіян жыцця: [Рэц. на кн.: М а с а р э н к а А. Журавіны пад снегам. Мн., 1976] // Там жа. 15 сак.; Гучыць паэтычны радок // Там жа. 1 крас.; Як хлеб надзённы: [Рэц. на кн.: М е л ь н и к о в А. Спасибо, жизнь... Мн., 1977] // Там жа. 14 чэрв.; І словы тыя сталі песняй // Там жа. 7 ліп.; Плённая садружнасць // Там жа. 14 кастр.; Пакідайце і буслу, і чайцы... // Там жа. 13 снеж.; Высокі поўдзень // Там жа. 29 снеж.

1978. Жыло спрадвеку ў народзе слова // Маг. праўда. 13 студз.; Майстар сатырычнага слова // Там жа. 21 студз.; Юных талентаў суквецце // Там жа. 24 сак.; Скарбніца мовы роднай, беларускай // Там жа. 29 крас.; Душэўна, мудра, проста // Там жа. 13 мая; Пра вернасць і мужнасць суровы расказ // Там жа. 18 ліп. / Сааўт. Я. Гейкер; Майстар // Там жа. 20 кастр.; Свята рамёстваў // Там жа. 26 кастр.; Жывуць на свеце мастакі // Там жа. 18 ліст.; Фотаграфіка інжынера Сідлерава // Там жа. 22 ліст.; Калі імя тваё — камуніст // Там жа. 20 снеж.; Зямлі бацькоўскай сейбіт і салдат // Там жа. 28 снеж.

1979. Ці багаты твой плён, «Ураджай» // Маг. праўда. 18 лют.; У добры шлях, сыны-салдаты: [Рэпартаж] // Там жа. 21 крас.; Летапісец роднага краю // Там жа. 15 мая; Скрыжаванне // Там жа. 29 снеж.

1980. Вылюдкі // Маг. праўда. 26—28 чэрв.; Рыцар цішыні: Нарыс // Там жа. 16 ліп.; Жменька свяшчэннай зямлі // Там жа. 30 жн.; Гучалі песні над праспектам // Там жа. 10 вер.; Маршрутамі камсамольскай славы // Там жа. 13 вер.; Работнікі і рабацягі // Там жа. 29 кастр.; Чуж-чужаніца // Там жа. 14

ліст.; Канчатковая формула рэнтабельнасці // Там жа. 26 ліст.

1981. Сіла фотамастацтва // Маг. праўда. 1 студз.; Песні юначай душы // Там жа. 11 крас.; Колькі каштуе сумленне // Там жа. 26 чэрв.; Улюбёны ў край Прыдняпроўскі // Там жа. 15 ліп.; Песня з жураўлінаю журбой: [Рэц. на кн.: Б а с у м а т р а в а С. Белая бярэзіна. Мн., 1981] // Там жа. 29 ліп.; Фарбы спелай нівы: [Нарыс] // Там жа. 6 ліст.; Паэзіі нязгаснае святло: Сёння 90 год з дня нараджэння М.Багдановіча // Там жа. 9 снеж.

1982. Праўда поля і баразны // Маг. праўда. 26 лют.; Сакратар падпольнага абкома // Там жа. 12 сак.; Гармідар // Там жа. 31 сак.; Разнаквецце колераў вясёлкі // Там жа. 26 мая; Камунары // Там жа. 7 ліст.

1983. Дзень заўтрашні пачынаецца сёння // Маг. праўда. 30 ліст.

1984. Буйніцкае поле: [Нарыс] // ЛіМ. 6 ліп.; Галубы пад дулам аўтамата: [Нарыс] // Маг. праўда. 7 лют.; Тэарэмы павышанай складанасці: [Нарыс] // Там жа. 9 лют.; Зазвінела песня над пасёлкам // Там жа. 1 жн.; Першая і самая дарагая... // Там жа. 18 снеж.

1985. А станцыя завецца — Камунары // ЛіМ. 7 ліст.; Арсенал братоў Шынкаровых // Маг. праўда. 30 сак.; Песня людзей акрыляе // Там жа. 11 вер.; Ініцыятары трымаюць слова // Там жа. 27 вер.; Такая слаўная гісторыя // Там жа. 6 ліст. /Сааўт. У.Бардзілоўскі.

1.4.

1969. В е н к а ў І. Каб яшчэ адна кропелька сілы...: Апавяданне / З балг. // Маг. праўда. 6 вер.

1971. Габраўскія ўсмешкі: Шчодрае абяцанне; Тэлевізар; Скнарасць / З балг. / ЛіМ. 5 ліст.; Габраўскія шэгі: Прамашка; Цудадзейнае зелле; Дыягназ; Магарыч за выйгрыш; Радыкальны сродак; Даўжэйшая надзея; Цана дробязі; Так ім і трэба; Найвялікшае шчасце; І дома... абедня; Самаадчуванне; У гасцях / З балг. // Маг. праўда. 11 вер.; Габраўскія шэгі: Раскусіў адразу; Яблык ад яблыні; І то выгада!; Навука; Важная прычына; Вось што такое опера!; Можа і праўда?; У судзе; Выбар з перспектывай; Нулявая кацэнтрацыя; Эканомія; Запрашэнне па-габраўску; Дарэмнае хваляванне; Купіце і вы!; Кропля да кроплі; Рэдкі кліент / З балг. // Там жа. 29 вер.

1972. В а л е с і к П. Мой край; Г р а б а в у с У. Калектыўная віна; «Дарагія» госці; Д з е н і с ю к М. Сонца; Л я ш ч у к В. Паэзіі; П а ш ч у к І. Бываю далёка...; Т р а х і м ч у к Б. Праводзіны на пенсію; Пі з галавою; Ш м о р г у н Я. Жар-птушка: [Вершы]; К а т о ў с к і А. Дым над Пампай: Апавяданне; М е л ь н і ч у к С. Дуб: Гумарэска / З укр. // Маг. праўда. 5 лют. / Сааўт. пер. А.Пысін.

1974. Г а м з а т а ў Р. Жаночыя рукі: [Верш] / З авар. // Маг. праўда. 8 сак.

1976. Г а л к і н А. Вартаўнік Кашлаты: Апавяданне / З чув. // Маг. праўда. 24 ліп.

1978. В е н к а ў І. Маўклівец: [Апавяданне] / З балг. // Маг. праўда. 17 сак.

1981. М л а д з е н а ў І. Ні пуху, ні пер'я: Байка / З балг. // Маг. праўда. 8 вер.

1.5.

На балгарскую мову. И лястовиците на твоя прозорец: (Разказ) / Прев. С.Сливенов // Балканско знаме. 1981. 30 окт.; Съкровище сребърно: (Разказ) / Прев. В.Велчев // Там жа. 23 дек.

На рускую мову. За грибами: [Апавяданне] // Сел. х-во Бел. 1966. № 5; Третий выстрел: [Апавяданне] // Там жа. 1966. № 7.

На чувашскую мову. Ырату: [Апавяданне] / А.Пурмар кусарна // Таван Атал. 1977. № 5.

1.6.

В е л а нас партия. Мн., 1984 / Літ. апр. Рэц.: Р а б ц а ў А. Старонкі вайны ўсенароднай // Маг. праўда. 1984. 4 мая.

І в а н - с а л д а т і царскія гусі: [Казка]; Як арліца дзяцей сваіх цераз мора насіла: [Прытча] // Маг. праўда. 1974. 26 лют. / Зап.; П а д а л я н Ф. Лясны фронт: Нарыс // Там жа. 1974. 1—4, 8, 9 кастр. / Літ. зап.; Б а р а з н а Р. Песня над Грабаўскім лесам: Апавяданне // Там жа. 1975. 13, 15, 18—21 сак. / Літ. зап.; К н і г а М. Людзі чыстага сумлення // Там жа. 1975. 11, 12, 17—19, 30 снеж. / Літ. зап.

2.3.

На беларускай мове. А р к а д з ю Кандрусевічу — 50 // ЛіМ. 1979. 7 вер.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; У с і к а ў Я. Пошукі і здзяйсненні: Да 50-годдзя А.Кандрусевіча // Маг. праўда. 1979. 8 вер.

В.У.Смольская.

КАНЧЭЎСКІ ІГНАТ

Канчэўскі Ігнат Уладзіміравіч (псеўд. Ігнат Абдзіраловіч, Ганна Галубянка; май 1896, Вільня — 21.4.1923, там жа), паэт, публіцыст, асветнік.

Са служачых. У 1913 скончыў Віленскае рэальнае вучылішча. Вучыўся ў Пецярбургскім тэхналагічным ін-це, на гісторыка-філалагічным факультэце Маскоўскага ун-та. Студэнтам прызваны ў 1916 у армію. Скончыў афіцэрскае вучылішча, ў чыне прапаршчыка ваяваў на Румынскім фронце. Лютаўскую рэвалюцыю сустрэў на Украіне, падтрымліваў нацыянальна-вызваленчы рух украінскага народа. Расчараваны палітычнымі спекуляцыямі на справе свабоды, выехаў на Дон. Там ажаніўся з сяброўкай школьных гадоў, дачкой казацкага афіцэра Людмілай Віктараўнай Паляковай. Увосень 1917 паступіў на Вышэйшыя кааператыўныя курсы пры народным універсітэце імя А.Шаняўскага ў Маскве. Пасля сканчэння іх працаваў інструктарам Цэнтральнага саюза ільнаводаў, жыў у в.Сычоўка пад Смаленскам. Пасля абвяшчэння БССР пераехаў у Мінск, быў інструктарам Саўнаргаса, уключыўся ў культасветную дзейнасць. Матэрыяльныя нястачы і цяжкасці прывялі І.Канчэўскага да туберкулёзу лёгкіх. З утварэннем Літоўска-Беларускай ССР пераехаў у яе сталіцу Вільню. З 1920 І.Канчэўскі працаваў канторскім служачым у віленскім Саюзе беларускіх кааператываў, уступіў ў члены Беларускага навуковага т-ва. У віленскіх беларускіх газетах «Наш сцяг», «Наша думка», «Наша будучына», «Беларускія ведамасці» друкаваў артыкулы, нарысы, вершы, пераклады, у Віленскай беларускай гімназіі вёў вучнёўскі гурток па геаграфіі. Бацька яго, Уладзімір Ігнатавіч, які тады служыў сакратаром Вайскова-акруговага суда, прытрымліваўся радыкальных поглядаў, з разуменнем ставіўся да захаплення сваіх сыноў Ігната і Арсена вызваленчым рухам беларусаў. Па прыкладу брата І.Канчэўскі ўдзельнічаў у рабоце падпольнай Беларускай рэвалюцыйнай арганізацыі, стаў яе лідэрам, потым быў кааптаваны на пасаду сакратара ЦК КПЗБ, неаднаразова быў арыштаваны польскімі ўладамі. У рэвалюцыйна-вызваленчым руху Заходняй Беларусі прымаў удзел і дзядзька Ігната, Фёдар Ігнатавіч Канчэўскі. Цераз брата Арсена Ігнат меў прамыя сувязі з Беларускай рэвалюцыйнай арганізацыяй, ведаў пра падрыхтоўку паўстання і ход партызанскай барацьбы.

З заходнебеларускіх назіранняў склалася кніга нарысаў І.Канчэўскага пра філасофскія і палітычныя асновы беларускага нацыянальна-вызваленчага руху «Адвечным шляхам: Даследзіны беларускага светапогляду». Яе аўтар спрабаваў асэнсаваць філасофію, стратэгію і практыку беларускага нацыянальна-вызваленчага і рэвалюцыйнага руху з улікам вопыту украінскага, польскага і рускага. Асноўнай праблемай беларускага адраджэння І.Канчэўскі лічыў выбар прыярытэту свабоды і творчасці над іншымі каштоўнасцямі. На яго думку, вышэйшай формай свабоды з'яўляецца свабода духоўная, права на стварэнне духоўных каштоўнацей — грамадскіх і навуковых ідэй, мастацкіх твораў і вобразаў. Дзяржаве, як арганізацыі, схільнай да абмежавання грамадзянскіх свабод і ўціску нацыянальных меншасцей, супрацьпастаўляў добраахвотныя арганізацыі вольных людзей, якія павінны ўтварыцца ў выніку грамадскай самадзейнасці. У нарысах І.Канчэўскага многа яскравых вобразаў, некаторыя мясціны напісаны рытмічна арганізаванай мовай, нагадваюць вершы ў прозе. Паэтычныя творы яго прысвечаны гістарычным і філасофскім праблемам; вобразная форма іх некалькі перауcкладнёна. Нарысы пісьменніка зрабілі моцны ўплыў на грамадскую і літаратурную думку Заходняй Беларусі. Яго ідэі знайшлі адгалосак у аповесці М. Гарэцкага «Дзве душы» (прозвішча яе галоўнага героя Абдзіраловіча стала псеўданімам І.Канчэўскага), а таксама ў вершах Л.Родзевіча са зборніка «Беларусь», У.Жылкі — «Уяўленне», вершах І.Дварчаніна, К.Сваяка. У цэлым публіцыстыка І.Канчэўскага спрыяла гуманізацыі вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі 1920-х гадоў, узмацненню агульначалавечага пачатку ў патрыятычнай і палітычнай лірыцы. З рукапісаў І.Канчэўскага збярогся зборнік «Паэзія», які захоўваецца ЦБ АН Літвы.

У.А.Калеснік.

1.2.

Адвечным шляхам: Даследзіны беларускага светапогляду. Вільня, 1921 / Пад псеўд. Ігнат Абдзіраловіч.

1.3.

1917. Аб літоўскай шляхце / / Гоман. 27, 30 ліст. / Пад крыпт. І.К. Аўт. спрэчнае.

1921. ППС і «unarodowienie» польскага гандлю / / Бел. вед. 14 снеж. / Пад псеўд. Ігнат Абдзіраловіч.

1923. На матывы Р.Тагора: (Абразок) / / Наша будучына. 6 студз.; Вераснёвае пано: [Верш] / / Там жа. 27 студз.; У святочны дзень: [Верш] / / Новае жыццё. 3 сак. / Усе пад псеўд. Ганна Галубянка.

1988. Вераснёвае пано; На матывы Р.Тагора: [Вершы] / / Крыніца. № 4.

1.4.

1922. Вайнароўская З. Gloria; Слава ў вышніх: [Вершы] / З пол. / / Наша будучына. 25 снеж. / Пер. пад псеўд. Ганна Галубянка.

2.3.

На беларускай мове. Гісторыя беларускай савецкай літаратуры 1917—1940. Мн., 1981. С. 59—60; Калеснік У. Ветразі Адысея. Мн., 1977. С. 78—85; Яго ж. З лістоў Леапольда Родзевіча да Уладзіміра Жылкі / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1974. Вып. 2. С. 149; Яго ж. Фантазмы Ігната Канчэўскага / / Калеснік У. Зорны спеў. Мн., 1975; Яго ж. Час і песні. Мн., 1962. С. 131—132.

3.1.

ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 212.

З.У.Драздова.

КАНЭ ЮЛІЯ

Канэ Юлія Міхайлаўна (н. 21.8.1931, Масква), крытык, літаратуразнавец, перакладчык. Член СП Беларусі з 1961. Піша на беларускай і рускай мовах.

З сям'і служачых. Бацька працаваў інжынерам, маці была хатняй гаспадыняй. У час вайны жыла ў г.Ульянаўску. Пасля вайны бацьку прапанавалі прыняць удзел у будаўніцтве аўтамабільнага завода ў Мінску, і ён разам з сям'ёй вярнуўся на радзіму, у Беларусь. Ю.Канэ паступіла на аддзяленне журналістыкі БДУ, якое скончыла ў 1954. Працавала літсупрацоўнікам і стылістам у маладзёжных газетах «Молодежь Литвы», «Комсомольская правда» (Вільнюс). Восенню 1955 пераехала ў Мінск і пачала працаваць на аўтазаводзе ў аддзеле галоўнага канструктара. У той час яе, як журналістку, больш за ўсё цікавіла вытворчая тэматыка. Лічыла, што паглыбіць веданне вытворчасці, працы і жыцця рабочых можна толькі працуючы непасрэдна на заводзе. У гэты час друкавалася ў рэспубліканскіх і агульнасаюзных газетах і часопісах «Маладосць», «Беларусь», «Полымя», «Нёман», «Дружба народов», «Новый мир». Арганізавала на заводзе літаратурны гурток. З 1959 працавала стылістам у газеце «Піянер Беларусі». З 1961 на творчай рабоце.

Пачала друкавацца як літаратурны крытык. Выступае ў друку па пытаннях сучаснай прозы, паэзіі. Першая кніга «Дзень сённяшні» выйшла ў 1962. На творчым рахунку Ю.Канэ манаграфія аб творчасці Я.Брыля, даследаванні і артыкулы, прысвечаныя пытанням развіцця сучаснай беларускай прозы, творчасці В.Быкава, І.Пташнікава, І.Навуменкі, І.Чыгрынава, А.Васілевіч, А.Кулакоўскага, М.Лупсякова, А.Адамовіча, А.Жука, А.Гігевіча і інш. Даследуе беларуска-армянскія літаратурныя сувязі, займаецца перакладамі.

У 1991 выехала ў Ізраіль.

Л.С.Савік.

1.2.
Дзень сённяшні. Мн., 1962. Рэц.: Б у р ' я н Б. Субяседнік дапытлівага чытача // ЛіМ. 1962. 4 вер.; Д з ю б а й л а П. Думкі і паўторы // Звязда. 1962. 18 кастр.; К у д р а ў ц а ў І. Размова па шчырасці // Полымя. 1962. № 12.

Янка Брыль: Критико-биографический очерк. М., 1964. Рэц.: Б у г а ё ў Д. Адчуваючы паэтычны свет // Беларусь. 1965. № 4; Г і л ь М. Добрая заклапочанасць даследчыка // ЛіМ. 1964. 9 кастр.

Плынь: Літаратурная крытыка. Мн., 1983. Рэц.: М а р ч а н к а С. Плынь літаратуры — плынь жыцця // Полымя. 1984. № 5.

Як паветра і хлеб: Жыццёвы і творчы шлях Янкі Брыля. Мн., 1988.

1.3.
1954. Дзеці рабочых кварталаў // Маладосць. № 12.

1956. Выпрабавальнікі матораў: Нарыс // Маладосць. № 4; Вільнюс: (Расказы аб сталіцах) // Піянер Бел. 6 студз.

1958. Текущий момент: [Апавяданне] // Гудок зовет. Мн.; Нараджэнне новага аўтамабіля: Нарыс // Беларусь. № 6; Маладая сіла // Маладосць. № 10; Чалавек і подзвіг // Чырв. змена. 19 кастр.

1959. Урокі першага зборніка: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Маладзік над стэпам. Мн., 1959] // Беларусь. № 12; Слава человеку // Дружба народов. № 9; Граница проходит через сердце // Там жа. № 11; Разам з людзьмі // За вярт. на Радзіму. № 60; Шчасце прамых дарог: [Рэц. на кн.: Л у п с я к о ў М. У вераб'іную ноч. Мн., 1958] // Маладосць. № 3; О подвигах, о славе // Знамя юности. 16 дек.; Галоўны герой — сучаснік: Нататкі аб апавяданнях 1958 года // ЛіМ. 31 студз.; А жыццё б'е крыніцай // Там жа. 8 жн.; Пранікненне ў жыццё: Нататкі аб сучасным нарысе // Там жа. 21 кастр.; Прачытай гэтую кнігу // Піянер Бел. 5 чэрв.; Аб чым гаворыць агеньчыкі: Апавяданне // Там жа. 26 чэрв.

1960. На взлете // Дружба народов. № 2; Песню нялёгка скласці // Маладосць. № 3; Его глазами: (К столетию со дня рождения А.П.Чехова) // Неман. № 1; Спадарожнік у вялікі свет // Полымя. № 1; З высокай патрабавальнасцю // ЛіМ. 21 кастр.

1961. Встреча с человеком // Дружба народов. № 1; Герой и время // Неман. № 5; Новая книга Янки Брыля: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Мой край родной. М., 1960] // Новый мир. № 1; Мінаць пратаптаныя сцежкі: [Рэц. на кн.: Х р о м ч а н к а К. Піліп Пестрак. Мн., 1960] // Полымя. № 1.

1962. Дзесяць партрэтаў // ЛіМ. 16 сак.; Талент сталее // Там жа. 15 чэрв.

1963. Талент сталее // Літаратура нашых дзён. Мн.; Начало пути // Неман. № 5.

1966. Таварыш людзям: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Птушкі ляцяць на волю. Мн., 1965] // Маладосць. № 2.

1968. Детство не кончается: (Янка Брыль) // Детская литература. 1967. М.; Эди Огнецвет // Дет. лит. № 3.

1969. Каб думка спела ў аналізе: [Рэц. на кн.: Г у с е в а Л. Янка Брыль — мастак. Мн., 1968] // ЛіМ. 28 лют.

1973. Нязгасная зорка: [Рэц. на кн.: З о р к а Венера. Мн., 1972] // ЛіМ. 26 студз.

1974. З любоўю да роднага: [Рэц. на кн.: Г і л ь М. Ранішнія сны. Мн., 1973] // Беларусь. № 2; Движение вглубь // Дружба народов. № 4; Уроки духовности: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Вітраж. Мн., 1972] // Звезда. № 2; З думаю аб будучым: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а Б. Памяць. Мн., 1973] // Полымя. № 4; Аповесць пра ваенную маладосць: [Рэц. на кн.: М а р ц і н о в і ч А. Няхай ідзе дождж. Мн., 1973] // Там жа. № 6.

1976. «Самае важнае, што ведае ён...»: [Рэц. на кн.: Ж у к А. Паляванне на старых азёрах. Мн., 1975] // Полымя. № 8.

1977. Добрая Надзея: [Рэц. на кн.: В а с і л е в і ч А. Мыс Добрай Надзеі. Мн., 1977] // ЛіМ. 21 кастр.

1978. От имени ровесников: [Рэц. на кн.: В а с и л е в и ч А. Одно мгновение. М., 1977] // Новый мир. № 6; Як гэта робіцца: [Рэц. на кн.: Я с к е в і ч А. У святле мастацкага твора. Мн., 1977] // Полымя. № 7; Суровая нітка: [Рэц. на кн.: П а л ь ч э ў с к і А. Сцежкі. Мн., 1977] // Вяч. Мінск. 16 чэрв.

1979. Сквозь призму типизации: [Рэц. на кн.: Я с к е в і ч А. У святле мастацкага твора. Мн., 1977] // Дружба народов. № 4; Ёсць свой напеў...: Дарожныя нататкі // ЛіМ. 19 студз.; Чым жыве чалавек: [Рэц. на кн.: Ж у к А. Не забывай мяне. Мн., 1978] // Чырв. змена. 25 сак.

1980. Асобе і грамадству // ЛіМ. 18 студз.; Энергія сяброўства // Там жа. 28 ліст.; Воспоминание ради будущего // Сов. Бел. 11 июня.

1981. Успамін дзеля будучага // Вобраз-81. Мн.; Ответственность за жизнь // Лит. обозрение. № 6; Уроки духовности // Неман. № 8; Якімі мы былі — якімі станем // Полымя. № 8; «Кто выстоит, не сломается...»: [Рэц. на кн.: Ч а р к а з я н Г. Прочность. Мн., 1980] // Знамя юности. 2 окт.; Пачэсная служба крытыкі // ЛіМ. 24 крас.; Каб працаваць недарэмна: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Анісковіч // Там жа. 18 вер.

1982. Не городу, но миру: (Заметки о соврем. бел. прозе) // Вопр. лит № 6; Суровая нить // Дет. лит. № 9; Рэха дзён: Чытацкі дзённік пісьменніка // ЛіМ. 28 мая.

1983. Время жатвы // Дружба народов. № 12; Адкрываючы мыс Добрай Надзеі // Вяч. Мінск. 7 лют.

1984. «Як у поўную раку...» // Братэрства. Мн.; Сустрэча з мінулым: [Рэц. на кн.: Т а н к М. На этапах. Мн., 1984] // Маладосць. № 12; «Трэба спяшацца...»: [Рэц. на кн.: Г а р б у к В. Горад без папугайчыкаў. Мн., 1983] // Полымя. № 11; Рэха далёкіх навальніц // Вяч. Мінск. 25 вер.; «Я пражыла тры жыцці...» // ЛіМ. 24 лют.

1985. Сяро Ханзадзян // Братэрства, 85. Мн.; Адказы на анкету // Вобраз-85. Мн.; К чему лежит душа: [Рэц. на кн.: И в а щ е н к о В. Круги надежды и добра. Мн., 1983] // Лит. обозрение. № 4; «Абдумаць спосабы і матэр'ял, і мэту...» // Полымя. № 11; Да чаго хінецца душа // ЛіМ. 25 студз.

1.4.
Б е р е з к и н Г. Звенья: Творческая индивидуальность и взаимодействие литератур / С бел. М., 1984.

Г а л ш а я н М. Горан: Раман / З арм. Мн., 1984 / Сааўт. пер. У.Анісковіч.

Б я р о з к і н Р. Чалавек напрадвесні: Расказ пра М.Багдановіча / З рус. Мн., 1986.

1967. Г р а х о в с к и й С. Рудобельская республика: (Документ. повесть) / С бел. // Неман. № 11.

1979. Г ю л ь н а з а р а н Х. Мая першая ўзнагарода: Апавяданне / З арм. // Бярозка. № 10; В ы ш и н с к и й М. Дикая груша: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 4.

1980. Р ы б а к А. Последняя командировка: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 8; Г а л ш а я н М. Тато; П е т р а с я н В. Матчын дом; А й в а з я н А. Шэпт: Апавяданні / З арм. // Полымя. № 10.

1981. А й в а з я н А. Наша частка ракі; С і р а г е д з я н В. Тэрэзіна шчасце: Апавяданні / З арм. // Далягляды. Мн.; А й в а з я н А. Кіракос; Шэпт; Г а л ш а я н М. Тато; Гісторыя не доўгая і не кароткая; М а р к а р а н М. Парандзем; П е т р а с я н В. Матчын дом: [Апавяданні] / З арм. // Матчын дом. Мн.; Х о м ч е н к о В. Василина; Разговор в кабинете; Протест: [Апавяданні] / С бел. // Неман. № 1; Х а н з а д з я н С. Свет нараджаецца нанава: Апавяданне / З арм. // Работніца і сялянка. № 2.

1982. Х о м ч е н к о В. Два рассказа: Степкина любовь; В чистом поле / С бел. // Знамя. № 4; Г а л -

шаян М. Колькі каштуе машына камення: [Урывак з рамана «Горан»] / З арм. // ЛіМ. 17 снеж.

1984. Калина К. Мать и сын: Повесть / С бел. // Знамя. № 2; Саркісян М. Жаніцьба адкладваецца: Апавяданне / З арм. // ЛіМ. 15 чэрв.

1985. Ханзадзян С. Тры гады 291 дзень: (Франтавы дзённік): Аповесць / З арм. // Братэрства, 85. Мн.

1.5.

На англійскую мову. Contemporary Byelorussian Prose / Transl. G.H.Hanna // Soviet Literature. 1962. N 8.

На нямецкую мову. Die belorussische Prosa von heute // Sowjetliteratur. 1962. H. 8; Belorussische Prosa der Gegenwart // Kunst und Literatur. 1982. Nr 11.

На ўкраінскую мову. Глибини звичайного // Прапор. 1961. № 7.

1.6.

Матчын дом: Апавяданні армянскіх пісьменнікаў. Мн., 1981 / Скл.

Бярозкін Р. Паэзія — маё жыццё. Мн., 1989 / Скл.

Шолам-Алейхем. Тэўе-малочнік: Аповесці, апавяданні, юнац. раман / З ідыш. Мн., 1992. (Скарбы сусветнай літаратуры) / Скл. з Р.Рэлесам.

2.3.

На беларускай мове. Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Юлії Канэ — 50 // ЛіМ. 1981. 21 жн.

В.У.Смольская.

КАПУСЦІН АЛЯКСАНДР

Капусцін Аляксандр Пятровіч (псеўд. К. Алесенка, К. Аляксандраў, А. Ладаў, П. Міхайлаў, А. Пятроў, А. Пятровіч; н. 12.2.1924, в. Старая Рудня Жлобінскага р-на Гомельскай вобл.), публіцыст, празаік, перакладчык. Член СП Беларусі з 1974.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька, Пятро Мікалаевіч, быў брыгадзірам калгаса імя Кірава Жлобінскага р-на; у ліпені 1944 загінуў на фронце. Маці, Марыя Іванаўна, працавала цялятніцай ў тым жа калгасе. У чэрвені 1942 А.Капусцін арганізаваў і ўзначаліў у роднай вёсцы камсамольска-маладзёжную падпольную групу. З красавіка 1943 у партызанах, з лістапада таго ж года на фронце. Быў кантужаны і тройчы паранены. У 1945 абраны сакратаром Жлобінскага райкома камсамола. У 1946—65 працаваў на розных пасадах у органах юстыцыі ў Гомельскай вобл. і Гомелі. Скончыў завочна Мінскую юрыдычную школу (1950), гістарычны факультэт Гомельскага настаўніцкага інстытута (1955), Вышэйшыя юрыдычныя курсы ў Маскве (1959). З 1965 працоўная дзейнасць А.Капусціна звязана з друкам: з 1965 загадчык аддзела абласной газеты «Гомельская праўда», з 1971 старшы рэдактар, загадчык рэдакцыі навукі і культуры БелТА, з 1973 адказны сакратар, з 1974 намеснік галоўнага рэдактара газеты «Літаратура і мастацтва». З 1980 на пенсіі. Ганаровы грамадзянін г. Жлобіна (1983). Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 1-ай ступені, медалямі, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

Першую карэспандэнцыю А.Капусцін надрукаваў у 1943 у падпольнай газеце «Гомельская праўда». Першае апавяданне («Калгасны конюх») змешчана ў «Гомельскай праўдзе» ў 1948. У 1959 выйшла яго першая кніга «Суд ідзе». Пераважная большасць апавяданняў прысвечана нашым сучаснікам. Пяру А.Капусціна належаць два зборнікі нарысаў з судовай практыкі «Мерай закону і сумлення» і «Суд вырашыў...» Піша таксама гумарэскі і гумарыстычныя апавяданні («Чалавек з пазіцыяй»). Аўтар дакументальнай аповесці пра Героя Сацыялістычнай Працы каваля «Гомсельмаша» В. Хурсана «Покліч сэрца». Выступае як перакладчык. Творы самога А.Капусціна перакладаліся на рускую, украінскую, літоўскую, і інш. мовы. Аўтар шматлікіх публіцыстычных артыкулаў.

Жыве ў Мінску.

А.С.Гурская.

1.2.

Суд ідзе: Апавяданні і аповесць. Мн. 1959. Рэц.: В і х о ц к і Л. З увагай да чалавека // ЛіМ. 1959. 12 вер.; Д а н і л е н к а М. Першы зборнік // Гомел. праўда. 1959. 9 кастр.; Ж у р а ў л ё ў В. На крутых жыццёвых паваротах // Полымя. 1959. № 9; К а з ё л Н. // Чырв. сцяг. 1959. 26 жн.; Л а ў р о ў У. Тэма і яе вырашэнне // Звязда. 1960. 2 крас.; Н и к о л а е в и ч В. Важная тема требует достойного разрешения // Знамя юности. 1960. 3 сент.; П і я т у х о ў с к а я Р. Глыбей раскрываць характар // Маладосць. 1959. № 9.

Мерай закону і сумлення: (Запіскі суддзі). Мн., 1969. (Па законах сумлення і гонару). Рэц.: Б а б к о ў У. // Гомел. праўда. 1969. 7 мая; З я н ч у к М. // Звязда. 1969. 19 вер.; П о к л о н с к и й И. Преступление и наказание // Сов. Бел. 1969. 18 сент.; С у ч к о ў І. Закон і сумленне // Беларусь. 1969. № 10.

Суд вырашыў...: Запіскі суддзі. Мн., 1975. Рэц.: А н д р ы е в і ч М. Змаганне за чалавека // Вяч. Мінск. 1975. 18 вер.; Б у т э в і ч А. Вызначана дакументальнасцю // Беларусь. 1976. № 5; Д а б р а н с к і І. Не пакрыві сваю сцяжынку... // Маг. праўда. 1976. 7 студз.; М а р ц і н о в і ч А. За права быць чалавекам // Гомел. праўда. 1975. 15 жн.; Н і к і ц і н а Т. Мерай закона і сумлення // Чырв. змена. 1975. 26 кастр.; Ш у ш к е в і ч С. «Каб кожны з людзей быў чалавекам» // Звязда. 1976. 28 жн.

Чалавек з пазіцыяй: Гумарэскі і апавяданні. Мн., 1975. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Б р о д с к і А. З пазіцыі сумлення // Вяч. Мінск. 1976. 13 жн.; М а р ц і н о в і ч А. Шчырасць усмешкі // Гомел. праўда. 1976. 16 студз.

Белыя гусі лета прарочаць: Апавяданні. Мн., 1976. Рэц.: Л а б і ц к і М. На крылах памяці // Вяч. Мінск. 1976. 29 кастр.; М я д з в е д з е ў І. Крылатае лета // Гомел. праўда. 1976. 28 ліп.; С т р э л ь ч а н к а У. Аснова трывалая — жыццё // Чырв. змена. 1976. 20 ліп.

Покліч сэрца: Дакум. аповесць. Мн., 1976. (Людзі працоўнага і ратнага подзвігу). Рэц.: В о л о ш к о М. Кузнец своей судьбы // Знамя юности. 1976. 30 апр.; Л а з о в і ч М. З кагорты яго вялікасці... // Чырв. змена. 1976. 7 крас.

Размова ў дарозе: Апавяданні, нарысы, дакум. аповесць. Мн., 1977. Рэц.: Б у т э в і ч А. Увага да чалавека // Беларусь. 1978. № 11; К а ж а м я к і н Ц. На пярэднім рубяжы // Гомел. праўда. 1978. 11 крас.; Х о р с у н С. Чалавек і яго свет // Чырв. змена. 1978. 8 чэрв.

Скажу праўду: Аповесць і апавяданні. Мн., 1979. Рэц.: Б а р а в і к о в а Р. Праўда жыцця // Беларусь. 1980. № 3; Д р у ц ь к о Т. Стаяць за праўду // Гомел. праўда. 1980. 4 студз.; Ж у р а ў л ё ў В. Перамагае праўда // Полымя. 1979. № 12; Ж ы г у л ь с к і В. З адкрытым сэрцам // Чырв. змена. 1979. 2 жн.; Л и п с к и й В. Правда о сером ветре // Знамя юности. 1979. 5 окт.; Х о р с у н С. З любоўю да людзей // Вяч. Мінск. 1980. 10 студз.

Быць чалавекам: Аповесць, апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: В і ш н е ў с к і А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 13 ліст.; М а р ц і н о в і ч А. За чалавечае ў чалавеку // Гомел. праўда. 1981. 16 снеж.

Па арбіце памяці: Апавяданні, замалёўкі. Мн., 1984. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Па арбіце памяці і сумлення // Гомел. праўда. 1985. 12 крас.

Рэха даўніх баёў: Апавяданні. Мн., 1984.

Дружба вывела да зорак: Падарожныя нататкі. Мн., 1985.

Гудок далёкага поезда: Аповесці, апавяданні. Мн., 1986.

Родина — любовь наша вечная: Из дорожного блокнота. Мн., 1986. (СССР — братство народов).

Салёная раса: Нарыс, дакум. аповесць, апавяданні. Мн., 1988.

1.3.

1943. Па ініцыятыве камсамольцаў // Гомел. праўда. 21 жн.

1948. Калгасны конюх: [Апавяданне] // Гомел. праўда. 19 ліст.; Дачка лесніка // Там жа. 27 ліст. / Сааўт. А.Рабіновіч.

1950. З лёгкай рукі: [Гумарэска] // Вожык. № 8; У шчырым парыве // Гомел. праўда. 9 крас.; Сустрэча: [Апавяданне] // Там жа. 11 чэрв.; У працы руплівай: [Апавяданне] // Там жа. 8 кастр.

1951. Калгасны конюх // Гомел. праўда. 8 ліп.; Мудрыя словы // Там жа. 7 кастр.; Станаўленне: [Апавяданне] // Там жа. 18 снеж.

1952. У раённай бібліятэцы // Гомел. праўда. 2 ліп.

1954. Сардэчная размова: [Гумарэска] // Вожык. № 3; Так падказала сэрца: Апавяданне // Гомел. праўда. 8 снеж.

1956. Заблытаная справа: Запіскі юрыста // Маладосць. № 10.

1957. Суседзі: Апавяданне // Гомел. праўда. 22 вер.; Апошняе слова: Апавяданне // Звязда. 15 снеж.; Справа Лапшына: (З запісак суддзі) // ЛіМ. 7 снеж.

1958. Добрыя людзі: (Апавяданне) // Літаратурны Гомель. Гомель; У імя закона: Апавяданне // Гомел. праўда. 4 студз.; За ўладу Саветаў // Там жа. 17 снеж.; Хто вінаваты?: Апавяданне // Звязда. 12 студз.

1959. Крутыя павароты: Аповесць // Маладосць. № 1.

1960. Кот-разлучнік: Фельетон // Гомел. праўда. 24 крас.; Аднойчы летам: Апавяданне // Звязда. 9 кастр.

1962. Смелы Толік; Уважлівая Надзейка; Добры чалавек: (Маленькія апавяданні) // Гомел. праўда. 25 жн.; Бацькава лінія: Апавяданне // Там жа. 31 кастр.; Слушается дело ... // Сел. газ. 27 нояб.

1963. «Папараць-кветка» ўсхвалявала мяне // Гомел. праўда. 18 вер.; Перад дарогай: Апавяданне // Там жа. 26 кастр.; На большаке: Рассказ // Сел. газ. 13 окт.

1964. Для прафілактыкі: Гумарэска // Гомел. праўда. 7 чэрв.; Перад світаннем: Апавяданне // Там жа. 30 жн.; У бязлюдным завулку: Апавяданне // Там жа. 21 кастр.

1965. Запіскі разведчыка // Беларусь. № 5 / Пад псеўд. А.Пятроў. Аўт. спрэчнае; Егор и люди: [Аповесць] // Неман. № 1; Он остается в строю // Соц. законность. № 4; Обобщить и учитывать критические замечания избирателей // Там жа. № 11; Сонечны зайчык: Апавяданне // Гомел. праўда. 24 студз.; Суддзя — пасада чалавечная // Там жа. 15 кастр.; Марскія каменьчыкі: [Апавяданне] // Там жа. 17 ліст.; Вадзіцелі // Там жа. 31 снеж.

1966. Судебный исполнитель // Соц. законность. № 5; Нюрнбергскі эпілог // Гомел. праўда. 12 студз.; Праўадоў хрустальны звон // Там жа. 2 лют.; Дамовіліся: (Гумарэска) // Там жа. 13 лют.; Вогненныя рэйкі // Там жа. 26 лют. / Сааўт. М.Даніленка; Непрацiўленцы // Там жа. 27 сак.; Па шырокім шляху // Там жа. 23 крас.; Жаўрукова сярэбраная нітка: Апавяданне // Там жа. 29 мая; Паштальён // Там жа. 8 чэрв.; Бацька не апусціў вачэй // Там жа. 1 ліп.; Паражняком па жыцці // Там жа. 26 жн.; Каб спалася: Гумарэска // Там жа. 4 вер.; Сённяшнія справы — вымяраць будучым // Там жа. 18 вер.; Па неабходнасці: Гумарэска // Там жа. 25 вер.; «З прадаўцоў па нітцы — старшынні касцюм»: Фельетон // Там жа. 4 кастр. / Пад псеўд. К.Аляксандраў; Сутычка нерваў // Там жа. 22 кастр.; Яму было дванаццаць: Нарыс // Там жа. 6 ліст.; На словах — як на гуслях... // Там жа. 29 ліст.; Святло ў душы: Урывак з кнігі «Мерай закона і сумлення» // Там жа. 13 снеж.; Перад рассветом: Рассказ // Сел. газ. 19 июня.

1967. На прыгрэве: Навела / / Работніца і сялянка. № 11; Даніла҃ў дуб: Апавяданне / / Гомел. праўда. 8 студз.; Раніцай сонца ўсміхнецца / / Там жа. 18 студз.; Маці: Навела / / Там жа. 10 сак.; На сотым кіламетры: Апавяданне / / Там жа. 15 крас.; Каб горад маладзеў / / Там жа. 23 чэрв.; Пад вятрамі тугімі: Нарыс / / Там жа. 27 вер.; Салдат супрацiўлення: Нарыс / / Звязда. 20 ліп.

1968. Сашнікі разразаюць дзірван: Апавяданне / / Гомел. праўда. 23 сак.; Патрабую карэспандэнта...: Гумарэска / / Там жа. 1 жн.; Кветкі для пракурора: (Гумарэска) / / Там жа. 8 жн.; Подых ранніх радкоў / / Там жа. 14 вер.; Ападала жоўтае лісце: Апавяданне / / Там жа. 24 вер.; Гняды перад кінаапаратам: Абразок / / ЛіМ. 22 кастр.

1969. Адгукнулася рэха ў бары: Апавяданне / / Гомел. праўда. 16 студз.; Сонца хапае на ўсіх: Апавяданне / / Там жа. 7 чэрв.; Ад роднай нівы / / Там жа. 31 ліп.; Абпаленая маладосць / / Там жа. 15 жн.; На дабро — дабром...: Гумарэска / / Там жа. 2 кастр.; За шашачнай дошкай: Апавяданне / / Там жа. 21 кастр.; Акрыленасць мацнее ў працы: [Нарыс] / / Там жа. 30 ліст.; Клічуць клопаты ў дарогу: [Нарыс] / / Там жа. 12 снеж.; Расці сасна высокая! / / Там жа. 12 снеж.; Навіны ў Старой Рудні: Рэпартаж / / Звязда. 5 студз.; Становление: Рассказы о людях села / / Знамя юности. 16 мая; Экипаж машины боевой / / Там жа. 13 авг.; На сотым кіламетры: Апавяданне / / Чырв. змена. 8 студз.

1970. Жывe ў вёсцы жанчына / / Работніца і сялянка. № 9; Што як рване?: Гумарэска / / Гомел. праўда. 8 студз.; Апошняе слова: Апавяданне / / Там жа. 10 студз.; Пра абавязак і адказнасць / / Там жа. 18 лют.; Прыхільнасць глухога закутка: Фельетон / / Там жа. 4 сак. / Пад псеўд. А.Ладаў; Па дарозе ў Германію: Апавяданне / / Там жа. 13 мая; На папраўку; Умоўны рэфлекс: [Гумарэскі] / / Там жа. 8 жн.; Людзі і справы вёскі Амелькаўшчына / / Там жа. 11 вер. / Сааўт. Р.Рутман; Вучыць масы і вучыцца ў мас: [Рэц. на кн: Шкурко В., Шоба Н. Ленинская традиция. М., 1970] / / Там жа. 8 кастр. / Сааўт. У.Пернікаў; Пры закрытых дзвярах: Апавяданне / / Там жа. 20 кастр.; Праз гады... / / Там жа. 22 снеж. / Сааўт. У.Пернікаў; Сакратар парткома / / Звязда. 25 студз.; Папера супраць гулу / / Там жа. 18 вер.; Строим коммунизм по Ильичу: Очерк / / Сов. солдат. 29 сент. / Сааўт. У.Кір'язаў; Бомба: Апавяданне / / Чырв. змена. 14 крас.

1971. Гармонік чакае Дзімку...: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 5; Открытое письмо / / Рабоче-крестьян. корреспондент. № 10; Расці смелы, унучак: Апавяданне / / Гомел. праўда. 30 студз.; Глядач смяецца: Гумарэска / / Там жа. 4 сак.; ЛіМ. 30 ліп.; З далёкай пазіцыі: Драма ў пяці актах з эпілогам / / Звязда. 17 студз.; Пасля сходу: Апавяданне / / Там жа. 2 лют.; Жаўрукова сярэбраная нітка: Апавяданне / / Там жа. 20 жн.; Арыенцір — сасна: (Апавяданне) / / Там жа. 10 кастр.; Песня бяроз: Нарыс / / Там жа. 31 снеж.; Клады Полесья / / Знамя юности. 9 сент.; Заслоновцы / / Там жа. 5 окт. / Сааўт. І.Даронін; Скарбы Палесся / / Маг. праўда. 13 кастр.; Скоростным методом / / Правда. 7 февр.; Расти гиганту химии / / Там жа. 4 марта; Идут из Гомеля комбайны / / Там жа. 4 мая.

1972. Даніла҃ў дуб: [Апавяданне] / / Бярозка. № 8; Пры зачыненых дзвярах: Апавяданне / / Вожык. № 22; Праязны...: Гумарэска / / Вяч. Мінск. 2 сак.; Пад дзікай яблыняй: Апавяданне / / Гомел. праўда. 29 студз.; Будні выканкома / / Звязда. 8 вер.; Песні брацтва над Нёманам: Свята паэзіі ў Мікалаеўшчыне / / Там жа. 22 вер.; ЛіМ. 22 вер.; Сов. Бел. 19 сент. / Сааўт. І.Падаражанскі, А.Бутэвіч; Апошняе слова: Апавяданне / / ЛіМ. 29 вер.; Партыйная муза паэта / / Там жа. 6 кастр.; Маг. праўда. 6 кастр. / Сааўт. І.Падаражанскі; Белыя гусі: Апавяданне / / Наст. газ. 13 вер.; Можно ли вернуть былое?: Рассказ / / Сел. газ. 15 марта; Книги рассказывают / / Там жа. 25 авг.; Сов. Бел. 23 авг.; Радость поиска / / Сов. Бел. 14 марта; Набатный зов / / Там жа. 19 дек.; Дамовіліся: Гумарэска / / Чырв. змена. 23 студз.

1973. Пад дзічкай: Апавяданне / / Беларусь. № 2; Бомба: Апавяданне / / Маладосць. № 2; Сонца ўсміхнецца: Апавяданне / / Полымя. № 12; Сучаснасць і паэзія / / Звязда. 16 сак.; Белыя гусі лета прарочаць: Апавяданне / / Там жа. 22 ліп.; Дарагая фатаграфія / / ЛіМ. 2 сак.; Скарга: [Гумарэска] / / Там жа. 20 крас. / Пад псеўд. А.Ладаў; Першае заданне: Апавяданне / / Там жа. 12 мая; Абурыліся: [Гумарэска] / / Там жа. 8 чэрв. / Пад. псеўд. А.Пятровіч; Прызванне: [Гумарэска] / / Там жа. 29 чэрв. / Пад псеўд. А.Ладаў; Адкрытае пісьмо: Апавяданне / / Там жа. 13 ліп.; На паляванні: Апавяданне / / Там жа. 3 жн. / Пад псеўд. А.Ладаў; Натхненне: [Гумарэска] / / Там жа. 7 вер. / Пад псеўд. К.Алесенка; Апладысменты: Апавяданне / / Там жа. 21 вер.; Побач з камуністамі няма адстаючых / / Там жа. 5 кастр.; Артыкул у газету: [Гумарэска] / / Там жа / Пад псеўд. А.Пятроў; Старшыня: Нарыс / / Там жа. 2 ліст.; Багаты ён быў на падзеі / / Там жа. 21 снеж.; Новы далягляд: Апавяданне / / Мін. праўда. 4 вер.; Современность и поэзия / / Сов. Бел. 16 марта; Праздник труда и искусства / / Там жа. 4 апр.; На лыжні: [Гумарэска] / / Чырв. змена. 21 кастр.

1974. Дапісаны радок: Апавяданне / / Беларусь. № 2; На інтэлігентнай аснове: Апавяданне / / Вожык. № 2; Лячэбныя захапленні: [Апавяданне] / / Там жа. № 17; Натхненне: Гумарэска / / Там жа. № 21; На перавалах: Запіскі суддзі / / Полымя. № 12; Грамада падзьме — вецер будзе: [Нарыс] / / Гомел. праўда. 12 лют.; Талент хлебароба / / Там жа. 13 чэрв.; Два словы па-польску: Апавяданне / / Там жа. 22 ліп.; Сэнс яе жыцця / / Там жа. 20 жн.; У шчырым сяброўстве / / ЛіМ. 25 студз.; Абпаленая маладосць / / Там жа. 8 лют. / Пад. псеўд. П.Міхайлаў; Павіталіся: Апавяданне / / Там жа. 12 крас. / Пад. псеўд. К.Алесенка; Словы на развітанне: Апавяданне / / Там жа. 7 чэрв.; Суседзі: Апавяданне / / Мін. праўда. 11 студз.

1975. Узбагаціўся: Гумарэска / / Вожык. № 18; Водгалас: Апавяданне / / Маладосць. № 2; Пакліч сэрца: Нарыс / / Полымя. № 10; Партыйны білет: Апавяданне / / Вяч. Мінск. 27 лют.; Поўнай мерай: Нарыс / / Звязда. 4 чэрв.; Суботнік: Нарыс / / ЛіМ. 24 студз.; Неаглядныя далі: Нарыс / / Там жа. 20 чэрв.; Хаўрус: [Гумарэска] / / Там жа. 29 жн. / Пад псеўд. А.Пятровіч; Прывітанні з прыволжскага краю: Нарыс / / Там жа. 24 кастр.; Каравай з сюрпрызам: (Гумарэска) / / Чырв. змена. 31 мая.

1976. На шырокіх гонях: [Нарыс] / / Выпрабаванне буднямі. Мн.; Девиз — мастерство; Тракторист — сын тракториста: [Нарысы] / / Дела их золотом горят. Мн.; Да ўсяго ёсць справа: [Нарыс] / / На галоўных рубяжах. Мн.; Сціплы чалавек: [Нарыс] / / Беларусь. № 8; Сляды на сумётах: Апавяданне / / Бярозка. № 2; Поле дыхае сонцам: Нарыс / / Маладосць. № 4; В вагоне: Рассказ / / Во славу Родины. 9 сент.; На парозе вялікіх здзяйсненняў / / Звязда. 1 мая; Суседзі: [Нарыс] / / Там жа. 13 мая; Крыніца з глыбіні: Апавяданне / / Там жа. 19 жн.; Размова шчырая, зацікаўленая / / ЛіМ. 27 лют.; Дождж: Апавяданне / / Там жа. 11 чэрв.; Семінар: Нарыс / / Там жа. 30 ліп.; Інжынер: Нарыс / / Там жа. 27 жн.; Народны засядацель: Нарыс / / Там жа. 29 кастр.; След вогненнай знічкі: Апавяданне / / Мін. праўда. 11 мая.

1977. Спакою не трэба: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Матчын клопат: Апавяданне / / Беларусь. № 4; Школа — юбіляр / / Звязда. 27 студз.; Эскізы ў сіняй папцы: Апавяданні / / Там жа. 20 крас.; Спакою не трэба: Урывак з аповесці / / Там жа. 19, 20 ліп.; У сям'і вольнай, новай / / Там жа. 7 вер.; Зярняты на далоні: Нарыс / / ЛіМ. 7 студз.; Спакою не трэба / / Там жа. 4 лют.; Пах жывіцы: Апавяданне / / Там жа. 29 ліп.; Браткі: [Гумарэска] / / Там жа. 12 жн. / Пад псеўд. А.Ладаў; Блакітная мара: [Гумарэска] / / Там жа. 30 вер. / Пад псеўд. К.Алесенка; Завіце маю рэспубліку... / / Там жа. 21 кастр.; ...І ўзвіўся фальцэтам: [Гумарэска] / / Там жа. 18 ліст. / Пад псеўд. К.Алесенка; Юбілейны твор: [Гумарэска] / / Там жа. 16 снеж. / Пад псеўд. А.Пятровіч; Святкаваць дык святкаваць!: Гумарэска / / Там жа. 30 снеж. / Пад псеўд. А.Ладаў.

1978. Дырэктар: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Маргарытка-кветачка: Гумарэска / / Беларусь. № 1; А ў сэрцы нараджаўся верш...: [Успаміны] / / Там жа. № 7; Прыляцела песня: Апавяданне / / Бярозка. № 4; Шэры вецер: [Апавяданне] / / Там жа. № 9; Вусы: Гумарэска / / Работніца і сялянка. № 1; За акном свяціла сонца... / / ЛіМ. 28 крас.; Піва: [Гумарэска] / / Там жа. 2 чэрв. / Пад псеўд. К.Алесенка; Не абрывайся, сувязь сэрцаў...: Урывак з аповесці / / Там жа. 28 ліп.; Як падарунак сэрца / / Там жа. 25 жн,; Аўтобусны талон: [Гумарэска] / / Там жа. 29 вер.; Белыя коні з казкі: Апавяданне / / Там жа. 17 ліст.; У школе: [Урывак з аповесці «Скажу праўду»] / / Наст. газ. 30 жн.; Акрыленасць: Нарыс / / Чырв. змена. 1 мая; Смельчакі: Гумарыстычнае апавяданне / / Там жа. 3 вер. / Пад псеўд. А.Ладаў; З трывогай у сэрцы / / Там жа. 12 снеж.

1979. [Уступнае слова пра сатыру Я.Асэнкі] / / Далягляды. Мн.; Да вечнага агню: Апавяданне / / Бярозка. № 10. Дыялог; Шчырасць: Байкі / / Вожык. № 13; Белае медзведзяня: Апавяданне / / Маладосць. № 2; Дзедава кватэра: [Гумарэска] / / Работніца і сялянка. № 6; Адказ на тэлеграму: Урывак з аповесці «Скажу праўду» / / Звязда. 17 сак.; Кашуля: Апавяданне / / ЛіМ. 13 крас.; Балельшчык: [Гумарэска] / / Там жа. 31 жн. / Пад псеўд. К.Алесенка; Пятак: [Гумарэска] / / Там жа. 28 вер. / Пад псеўд. А.Алесенка; Разгаварыўся: [Гумарэска] / / Там жа. 12 кастр. / Пад псеўд. К.Алесенка; На рыбалцы: Апавяданне / / Там жа. 27 ліст.

1980. Дазваніўся: Гумарэска / / Беларусь. № 11; Музыка белых пялёсткаў: Апавяданне / / Бярозка. № 7; Мірны лётчык: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 7; Віншаванне: [Апавяданне] / / Работніца і сялянка. № 11; За прахадной: Апавяданне / / Звязда. 2 сак.; Вехі стромкай дарогі / / Там жа. 20 ліп.; Няўмоўчны голас хвалі: Апавяданне / / ЛіМ. 15 лют.; Рупнасць кожнага дня: [Нарыс] / / Там жа. 2 мая; Глыбокае разуменне чалавека / / Наст. газ. 3 вер.; Віншаванне: [Апавяданне] / / Ніва. 14 снеж.; И живет песня... / / Сел. газ. 3 июля; Прысяга на вернасць / / Чырв. змена. 7 вер.; Выпрабаванне абставінамі: [Рэц. на кн.: Г а м о л к а М. Лясная крэпасць. Мн., 1980] / / Там жа. 23 снеж.

1981. Галасы абпаленых сэрцаў / / Беларусь. № 7; Праявіцель: Гумарэска / / Там жа. № 9; Гулі і звінелі струны: Апавяданне / / Бярозка. № 4; Шабля маршала / / Вясёлка. № 2; Сіла духоўнай роднасці / / Звязда. 18 сак.; Дружба вывела да зорак / / Там жа. 1 жн.; Без права на памылку / / Там жа. 7 жн.; Яго старшына: Апавяданне / / ЛіМ. 20 ліст.; Праўда аб шэрым ветры: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Ліпскі / / Наст. газ. 1 жн.; Бяроза: Апавяданне / / Там жа. 15 жн.

1982. На сонечных берагах: [Нарыс] / / Вечная крыніца. Мн.; Полымя. № 7; А за акном свяціла сонца... / / Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Дні і ночы атак; [Урывак з дакум. аповесці] / / Беларусь. № 6; Капітан каманды: Апавяданне / / Бярозка. № 2; Ясныя зоры Малдавіі / / Там жа. № 7; На пчальніку: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 10; Чалавек нараджаецца для дабра / / Звязда. 20 студз.; Мінута маўчання: [Апавяданне] / / Звязда. 31 ліп.; Святло вокнаў паэта / / Там жа. 3 вер.; Як чыстыя кроплі...: Апавяданне / / ЛіМ. 23 ліп.; На пскоўскай зямлі: [Нарыс] / / Там жа. 30 ліп.; Сустрэча каля помніка: Быль / / Там жа. 5 ліст.; Вытокі песні — на Палессі / / Чырв. змена. 11 сак.; Пясняр зямлі роднай / / Там жа. 7 ліп.; Збалелая памяць / / Там жа. 16 кастр.

1983. Мірны лётчык: [Апавяданне] / / Вяснянка. Мн.; «Ружовай грыве скакуна» / / Дзень паэзіі—83. Мн.; Беларусь. № 9; Маргарытка-кветачка: [Сатыр. і гумарыст. мініяцюры] / / Крыштальная душа. Мн.; Як патрабуе парадак...: [Гумарэска] / / Беларусь. № 3; Пасля фінішу: Апавяданне / / Бярозка. № 2; Эўрыка: Гумарэска / / Вожык. № 8; Край упругих ветров: Из монгольского дневника / / Коммунист Бел. № 4; Вецер з Бярозавай грывы: Апавяданне / / Полымя. № 6; Міцькава пісьмо: Апавяданне / / ЛіМ. 6 мая; На поўны голас / / Там жа. 29 ліп.; Таков он «средний» председатель: [Рэц. на кн.: Г е р ч ы к М. Час гаспадароў. Мн., 1983] / / Сел. газ. 31 мая.

1984. Чайкі над сіняй вадой: [Нарыс] / / Беларусь. № 2; Гром з яснага неба: Апавяданне / / Бярозка. № 2; Каралеўская ідэя: Гумарэска / / Вожык. № 3; На Партызанскім востраве: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 2; Гудок далёкага цягніка: Апавяданне / / Маладосць. № 1; Карпавіч: Апавяданне ў абразках / / Звязда. 18 лют.; У школе: Навела / / Там жа. 2 вер.; Акопы на плацдарме: Апавяданне / / ЛіМ. 10 лют.; На пасецы: [Апавяданне] / / Ніва. 24 чэрв.

1985. Насустрач халоднаму сонцу: Апавяданне / / Беларусь. № 11; Галубы на тратуары: Апавяданне / / Бярозка. № 4; Віншаванні: Гумарэска / / Вожык. № 2; Малюнак: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 2; Цвіў бэз, іграла скрыпка: [Нарыс] / / Маладосць. № 5; У бai за Жлобін: [Урывак з дакум. аповесці «Салёная раса»] / / Гомел. праўда. 13 сак.; Імчаў удалечыню паравоз... / / Звязда. 24 студз.; Як маладыя гады: Навела / / Там жа. 14 ліп.; Праўда нам сілу дае / / Там жа. 5 ліст.; Музыка белых пялёсткаў: [Апавяданне] / / Ніва. 16, 23 чэрв.; Ленин, революция, народ: [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. Петрогад—Брэст. Мн., 1983] / / Сел. газ. 17 апр.

1.4.

1974. Л а р ы ё н а ў А. Ліда; Дзве маці; Вялікая вера; Мемарыяльныя курганы: Апавяданні / З рус. / / ЛіМ. 1 мая; І л ь е н к а ў В. Феціс Зяблікаў: Апавяданне / З рус. / / Там жа. 30 жн.

1976. П а н ч П. Разбітая жалейка: Урывак з эцюда / З укр. / / ЛіМ. 21 мая; А с э н к а Я. Сустрэча з творчым работнікам: Гумарэска / З пол. / / Там жа. 1 кастр.; Я г о ж. Кнопка: [Гумарэска] / З пол. / / Наст. газ. 9 кастр.; Я г о ж. Зачараванае кола: Дыялог / З пол. / / Чырв. змена. 12 вер.

1977. А с э н к а Я. У чарзе: Гумарэска / З пол. / / Чырв. змена. 13 ліст.

1978. А с э н к а Я. Урок культуры: Гумарэска / З пол. / / ЛіМ. 12 мая.

1979. А с э н к а Я. Дасягненні навукі; Урок культуры; У чарзе: [Гумарэскі] / З пол. / / Вясёлы калейдаскоп. Мн.; Яго ж. Дыялог; Сустрэча з творчым работнікам; Кнопка: Апавяданні / З пол. / / Далягляды. Мн.

1982. М а р ы н а т А. На паляванні: Гумарэска / З малд. / / Вожык. № 22; Х а м і д у л і н Л. Незабыўны прасёлак: Апавяданне / З рус. / / Полымя. № 12.

1985. Р а к і п а ў Ш. Подзвіг Галімкая: Апавяданне-быль / З тат. / / Братэрства, 85. Мн.

1. 5.

На азербайджанскую мову. Молодичка / Терч. А.Абдулла / / Эдэб. ве инчэсенет. 1977. 1 јанв.

На армянскую мову. Свет вокнаў: [Апавяданне] / Пер. М.Максапецян / / Мост. Ерэван, 1979.

На балгарскую мову. По орбитата на паметта: Разказ / Прев. С.Владимиров / / Лит. фронт. 1975. 28 авг.

На літоўскую мову. Baltosios zasys vasara pranasauja: Apsakymas / / Kuryb. savaite ("Kauno tiesos" priedas). 1975. Kovo 23.

На польскую мову. Dwa słowa po polsku: Opowiadanie / / Czerw. Szt. 1974. 25 sierp.

На рускую мову. Мерой закона и совести: Рассказы и повесть / Пер. Э.Корпачев. М., 1978. Рэц.: К а ж а м я к і н Ц. Вера ў чалавека / / Гомел. праўда. 1978. 10 вер.

Соленая роса: Повесть / Пер. А.Бутевич. Казань, 1984.

Белые гуси лето пророчат: Повести и рассказы / Пер. В.Бжезовский. М., 1987.

Ветер с Березовой гривы: повесть, рассказы. Мн., 1989.

Можно ли вернуть былое?: Рассказ / / Сел. газ. 1972. 15 марта; Будет Нефтеградl / / Сов. Клайпеда. 1972. 9 февр.; Белые гуси лето пророчат: [Апавяданне] / Пер. Ф.Архипов / / Неман. 1974. № 3; Прочный сплав: [Нарыс] / Пер. А.Горчак / / Там жа. 1976. № 1; Посмотреть за горизонт: Докум. повесть / Пер. Л.Кириллов / / Пром-сть Бел. 1979. № 2—5; Запах живицы: [Апавяданне] / Пер. В.Лавров / / Неман. 1980. № 9; Столетник: [Апавяданне] / / Неман. 1984.

№ 1; Минута молчания: Рассказ / Пер. М.Волошка // Знамя юности. 1984. 10 февр.; Минута молчания: Рассказ / Пер. А.Бутевич // Сов. молодежь (Иркутск). 1985. 28 марта.

На татарскую мову. Тозлы чык: [Урывак з аповесці] // Казан. утлары. 1982. № 9; Язгы тендэ: [Апавяданне] / Ш.Рэкыйпов тэрж. // Соц. Татарстан. 1982. 10 окт.; Ленин байрагы (Бугульма). 1983. 5—26 февр.

На ўкраінскую мову. На сотому кілометрі: Оповідання // Літ. Укр. 1975. 1 лип.; Стаття до газети: Гумореска / Пер. О. Жолдак // Там жа. 1976. 21 трав.; На сотому кілометрі: Оповідання // Комсомолець Запоріжжя. 1976. 26 серп.

2.3.

На беларускай мове. Аляксандру Капусціну — 60 // ЛіМ. 1984. 10 лют.; Гамолка М. З увагай да чалавека: (Да 60-годдзя з дня нараджэння А.Капусціна) // Наст. газ. 1984. 18 лют.; Яго ж. Прадмова // Капусцін А. Чалавек з пазіцыяй. Мн., 1975; Марціновіч А. Шчаслівы лёс: Беларускаму пісьменніку А.Капусціну — 60 гадоў // Гомел. праўда. 1984. 12 лют.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Скрыган Я. Ненадрукаваныя апавяданні // Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965. С. 134—141, 151—152; Яўменаў Ф. І словам, і справай народу служыць // Гомел. праўда. 1952. 25 студз.

2.4.

На беларускай мове. Пысін А. Аляксандру Капусціну: [Верш] // Беларусь. 1980. № 3; Яго ж. Сцяжынкі лясныя стаптаны да дзір...: [Верш] // Пысін А. Палёт. Мн., 1982.; Янчанка М. Запрашэнне: [Верш] // Чырв. змена. 1978. 18 студз.

На рускай мове. Пысин А. Лесная тропинка протерта до дыр: [Верш] // Пысин А. Есть на свете мой олень. М., 1983.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 299.

В.У.Смольская.

КАПУЦКІ АНДРЭЙ

Капуцкі Андрэй Рыгоравіч (псеўд. Я.Пралеска, Язэп Пралеска; 2.5.1897, Маладзечна — 1935), празаік, паэт, журналіст, дзеяч заходнебеларускага рэвалюцыйнага руху.

У сям'і Капуцкіх было 9 дзяцей. Да 16 год А.Капуцкі вучыўся ў народнай школе. Скончыўшы яе, паступіў працаваць у ваенна-будаўнічы атрад, дзе былі старыя камуністы, якія і прыцягнулі яго да ўдзелу ў падпольнай рабоце. Скончыў Маладзечанскую настаўніцкую семінарыю. Сябраваў з М.Чаротам. Удзельнічаў у імперыялістычнай, затым — у грамадзянскай войнах. У 1917 жыў у Петраградзе. З 1918 працаваў на гаспадарцы бацькоў у Маладзечне, у гады акупацыі Беларусі кайзераўскімі войскамі і польскімі легіянерамі вёў падпольную работу, распаўсюджваў лістоўкі, вазіў іх у Мінск. Там яго арыштавалі, і ён тры месяцы адсядзеў у Мінскай турме. Другі раз арыштаваны ў 1921, сядзеў у турме на Лукішках у Вільні, але яго выпусцілі з-за недаказанасці віны. Быў адным з заснавальнікаў Беларускай рэвалюцыйнай арганізацыі (1922), разам з якой у студзені 1924 уступіў у КПЗБ. Кааптаваны ў ЦК КПЗБ. Да 1925 працаваў з пасламі польскага сейма П.Мятлой, С.Рак-Міхайлоўскім і Б.Тарашкевічам. 4.10.1925 зноў арыштаваны. Сядзеў у Вілейцы і Вільні. Без суда (не была ўстаноўлена яго віна) А.Капуцкага трымалі ў турме 14 месяцаў. Дзеля яго вызвалення сям'і, у якой было трое малых дзяцей, давялося заплаціць выкуп у 2 тыс. злотых. У 1926—27 на працягу 8 месяцаў ён знаходзіўся пад наглядам паліцыі. У ліпені 1927 падпольна перайшоў у СССР, куды пераправіў і сям'ю. Жыў у Мінску. Скончыў Камуністычны універсітэт Беларусі. Працаваў у рэдакцыях газеты «Звязда», часопіса «Полымя рэвалюцыі», дырэктарам універсітэта марксізма-ленінізма, загадчыкам сектара друку ЦК КП(б)Б, сектара Заходняй Беларусі ў Інстытуце гісторыі партыі. Быў беспадстаўна арыштаваны і ў студзені 1934 прысуджаны да расстрэлу (аднак сваякі сцвярджаюць, што А.Капуцкага не стала ў 1935). Рэабілітаваны ў 1956.

У беларускай літаратуры А.Капуцкі выступіў як паэт пад псеўд. Я.Пралеска ў 1929, надрукаваўшы ў час. «Паляўнічы Беларусі» верш «У дарозе». У

1930 апублікаваў у «Полымі» свае лепшыя апавяданні «Парабкі» і «На расцяробе» (у 1932 яны выйшлі асобнай кнігай пад назвай «Паноў трэба знішчаць гуртам»), а таксама некалькі фельетонаў у газеце «Савецкая Беларусь». Прозу А.Капуцкага вызначаюць добрая каларытная мова, выключнае веданне жыцця, майстэрства дыялогу. Аўтар знаходзіў цікавыя характэрныя дэталі і жыва, вобразна перадаваў іх. Аднак яму не хапала ўмення кампазіцыйна з'яднаць багаты матэрыял. Жыццёвыя ўражанні, яскравыя дыялогі нанізваліся на сюжэтную схему, у аснове якой ляжаў класавы канфлікт. Відавочнай была зададзенасць у развіцці сюжэта, што абумовіла штучнасць некаторых эпізодаў і нераспрацаванасць сюжэтных ліній. Але, нягледзячы на відавочную тэндэнцыйнасць, творы К.Капуцкага дапаўняюць мастацкую літаратуру аб Заходняй Беларусі. Імем А.Капуцкага названа вуліца ў г. Маладзечна.

І.Э.Багдановіч, Г.А.Каханоўскі.

Бібліяграфія

1.2.

Паноў трэба знішчаць гуртам: Апавяданні з жыцця Заходняй Беларусі. Мн., 1932 / Пад псеўд. Я.Пралеска. Рэц.: С а л а г у б А. // Заклік. 1933. № 1.

1.3.

1929. У дарозе: [Верш] // Паляўнічы Бел. № 3 / Пад псеўд. Я.Пралеска.

1930. Парабкі: Апавяданне // Полымя. № 3; На расцяробе: Апавяданне // Там жа. № 9—10; І выюць, і когці вострацъ: [Фельетон] // Сав. Бел. 9 сак.; Уласная, беларуская, «цудоўная»: [Фельетон] // Там жа. 20 сак.; Абрэз: [Апавяданне] // Там жа. 4 кастр. / Усе пад псеўд. Я.Пралеска.

1932. Усё ж такі будзе...: [Апавяданне] // Сав. Бел. 15 студз.; Не дамо кулаку разбурыць калгас «Скавародзіна» // Там жа. 10 кастр. / Усе пад псеўд. Я.Пралеска.

1933. Парабкі: [Апавяданне, скароч.] // Хрэстаматыя рэвалюцыйнай літаратуры Заходняй Беларусі. Мн. / Пад псеўд. Я.Пралеска.

2.3.

На беларускай мове. К а х а н о ў с к і Г. Даследаванне пра заходнебеларускі тэатр // Полымя. 1971. № 2; С т а л е в і ч А. [Родзевіч А.]. Прадмова // Пралеска Я. Паноў трэба знішчаць гуртам. Мн., 1932.

Т.М.Махнач.

КАПЫЛОВІЧ ІВАН

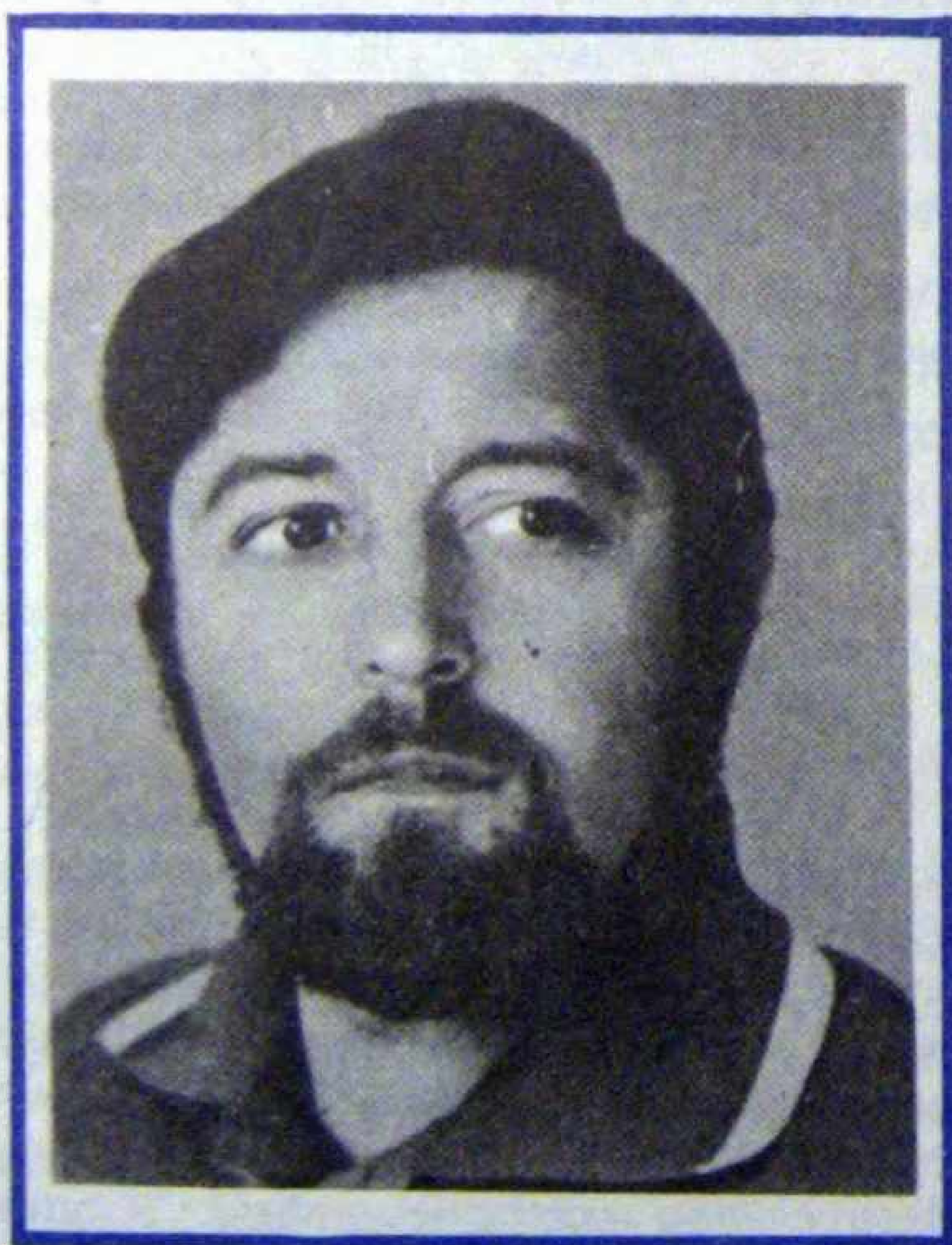

Капыловіч Іван Іванавіч (н. 2.1.1944, в. Забалацце Мазырскага р-на Гомельскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1981.

Маці, Марыя Андрэеўна, працавала настаўніцай у вясковай школе. Бацька, Іван Платонавіч, быў калгасным шафёрам. У час Вялікай Айчыннай вайны — партызанскі падрыўнік. Пасля вызвалення разам з часцямі Савецкай Арміі пайшоў на захад, загінуў у Памераніі. У 1962 І.Капыловіч скончыў Рамязоўскую адзінаццацігодку Ельскага р-на і паступіў на аддзяленне журналістыкі філалагічнага ф-та БДУ. Восенню 1964 быў прызваны на службу ў рады Савецкай Арміі. Пасля дэмабілізацыі (1966) вярнуўся ва ўніверсітэт, які скончыў ў 1967. У 1967—69 працаваў у рэдакцыі газеты «Чырвоная змена». У канцы 1969, знаходзячыся ў службовай камандзіроўцы, трапіў ў аўтамабільную катастрофу і стаў інвалідам (на пенсіі).

Літаратурную работу І.Капыловіч пачаў у 1970. Лепшыя з ранніх апавяданняў празаіка ўвайшлі ў кніжку «Сонца садзіцца ў травы». У яе ўвайшлі 7 апавяданняў, аб'яднаных адной тэмай — любоў да зямлі, на якой жывуць працавітыя і прыгожыя душой людзі. Аўтар добра ведае іх клопаты і трывогі, радасці і засмучэнні. Першая кніжка ўразіла до-

брым веданнем сакрэтаў сюжэта і кампазіцыі, сваёй тэмай і сваім героем, узятым з самога жыцця. Аўтар кніг «Два дні ў лютым», «Асенні гром», «Сны не вяртаюцца» і інш. У час. «Полымя», «Беларусь», «Неман», «Маладосць» у розныя гады друкаваліся апавяданні і аповесці «Хто дасць рады?», «Серафіна», «Абходчык», «Сны не вяртаюцца», «Бяроза на мяжы», «Пісьмы Караліне». У іх ёсць сцвярджэнне жыцця, няма адчаю і песімізму, скаргі на свой складаны і драматычны лёс. Аўтар рамана «Пачынак» (Полымя". 1993. № 4, 5).

Жыве ў Мінску.

В.І.Смыкоўская.

Бібліяграфія

1.2.

Сонца садзіцца ў травы: Апавяданні. Мн., 1978. (Першая кніга празаіка). Рэц.: Бароўскі А. Прыемная сустрэча // Гомел. праўда. 1979. 3 ліп.; Лісіцкі А. Сустрэча адбылася // Чырв. змена. 1980. 23 крас.

Два дні ў лютым: Аповесці і апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: Васючэнка П. Гэтае шматаблічнае «Рэтра»... // ЛіМ. 1982. 21 мая.

Асенні гром: Аповесць і апавяданні. Мн., 1985.

Сны не вяртаюцца: Аповесці і апавяданні. Мн., 1988.

Імянны гадзіннік: Апавяданні, аповесці. Мн., 1991.

1.3.

1966. Флаг над рэўкомам // Чырв. змена. 3 вер.; Часцінка неба: Нарыс // Там жа. 1 кастр.

1967. Як загараецца вясёлка? // Чырв. змена. 19 ліст.

1968. Не па-суседску: [Гумарэска] // Вожык. № 18; Палеская ява: Нарыс // Наст. газ. 28 снеж.; След ружовага дзяцінства: Навела // Чырв. змена. 31 снеж.

1969. Палескі чарадзей: Нарыс // Беларусь. № 8; У Маскву, на злёт; У школьным музеі: Нарысы // Бярозка. № 5; Лесной патруль: [Нарыс] // Неман. № 4.

1970. Галасы на золаку: Нарыс // Чырв. змена. 8 лют.

1972. Пучок жытнёвых каласоў: Навела // Чырв. змена. 8 чэрв.

1974. [Рэц. на кн.: Хорсун В. З дарог далёкіх і блізкіх. Мн., 1973] // Звязда. 16 лют.; Палескія пчаляры // Звязда. 17 вер.; Подзвіг разведчыка // Чырв. змена. 17 чэрв.; На Чырвоным возеры: Навела // Там жа. 3 ліст.

1975. Глыбокія карэнні; Буслы дзядзькі Андрэя: Былі // Беларусь. № 7; Млечны шлях: Нарыс // Звязда. 1 чэрв.; Развітанне: Абразок // ЛіМ. 24 студз.; Трывожныя вёрсты // Там жа. 17 кастр.; Сучасны погляд на стыль // Там жа. 19 снеж.

1976. Ісці ўпоравень з часам // Беларусь. № 3; Плённасць вытокаў: [Рэц. на кн.: Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства. Мн., 1975] // Там жа. № 4; Пятровічаў лес: Апавяданне // Маладосць. № 11; Мировоззрение и творческий процесс // Неман. № 3; Зорка рыбацкая: Нарыс // Звязда. 21, 22 студз.; Самая доўгая вахта: Нарыс // Там жа. 26 чэрв.; Пад старой дзічкай: Апавяданне // ЛіМ. 19 ліст.

1977. Даўнія суседзі: Апавяданне // Беларусь. № 9; На адзін круг вышэй: [Рэц. на кн.: Кандрусевіч А. Кругі на Белай паляне. Мн., 1977] // Полымя. № 12; Порт на Прыпяці: Нарыс // Звязда. 23 крас.; Борец за народное счастье // Сов. Бел. 4 авг.

1978. Дзеля найвышэйшай праўды: [Рэц. на кн.: Жук А. Не забывай меня. Мн., 1978] // Звязда. 13 кастр.; Сыны: Апавяданне // ЛіМ. 7 ліп.

1979. Ліст у адказ: Апавяданне // Маладосць. № 9; Вяртанне ў вогненную маладосць: [Рэц. на кн.: Хомчанка В. Вяртанне ў агонь. Мн., 1978] // Полымя. № 1; Паміж берагамі жыцця: [Рэц. на кн.: Вышынскі М. Крыніца, светлая вадзіца. Мн., 1979] // Там жа. № 10; Каму расказаць: Апавяданне // ЛіМ. 5 кастр.

1980. Гняздо на дубе: Апавяданне // Бярозка. № 10; Унук: Апавяданне // Полымя. № 6; Аб´ект даследавання — культура: [Рэц. на кн.: Головнев А., Мельников А. Сближение национальных культур в процессе коммунистического строительства. Мн., 1979] // Вяч. Мінск. 20 вер.; Востраў у моры: Апавяданне // ЛіМ. 25 ліп.

1981. Пералётныя птушкі: Апавяданне // Беларусь. № 10; Браты: Апавяданне // Полымя. № 2; Строгая дабрата: Нарыс // Звязда. 30 жн.; Права на выбар: [Рэц. на кн.: Міська П. Градабой. Мн., 1980] // ЛіМ. 19 чэрв.

1982. Позні гром: [Урывак з аповесці «Асенні гром»] // ЛіМ. 3 снеж.

1983. Сувязь пакаленняў: [Рэц. на кн.: Панцюшэнка Ц. Тайны старажытных руін. Мн., 1983] // ЛіМ. 5 жн.; Мацвейкаў стажок: Апавяданне // Там жа. 9 снеж.

1984. Дача: Апавяданне // Маладосць. № 9; Свой хлеб: Нарыс // Там жа. № 10; Чарнабурка: Апавяданне // Полымя. № 7; Абходчык: Апавяданне // Там жа. № 10; Не пагаварылі: Апавяданне // ЛіМ. 17 жн.; Які ён, сучаснік?: [Рэц. на кн.: Далідовіч Г. На новы парог. Мн., 1983] // Наст. газ. 12 снеж.

1985. Хто дасць рады?: Апавяданне // Беларусь. № 7; Сны не вяртаюцца: Аповесць // Маладосць. № 11; Радзіма клікала ў бой: [Рэц. на кн.: Высоцкий В. Битва при Сиверсте. Мн., 1985] // Звязда. 21 снеж.

1.5.

На рускую мову. Над Припятью-рекой: Рассказы / Пер. В.Громыко. М., 1985. Рэц.: Суніца А. Кнігапіс // ЛіМ. 1985. 6 снеж.

Внук: [Апавяданне] / Пер. Т.Мартыненко // Неман. 1982. № 2.

На ўкраінскую мову. Сонца сідае у трави: [Апавяданне] / Пер. А.Осипчук // Рідня. К., 1980.

2.3.

На беларускай мове. Дзюбайла П. У пошуках духоўных каштоўнасцей // Полымя. 1981. № 9; Лаўшук С. А майстэрства прыйдзе // ЛіМ. 1978. 27 кастр.; Прынятыў Саюз пісьменнікаў // ЛіМ. 1981. 24 крас.

В.У.Смольская.

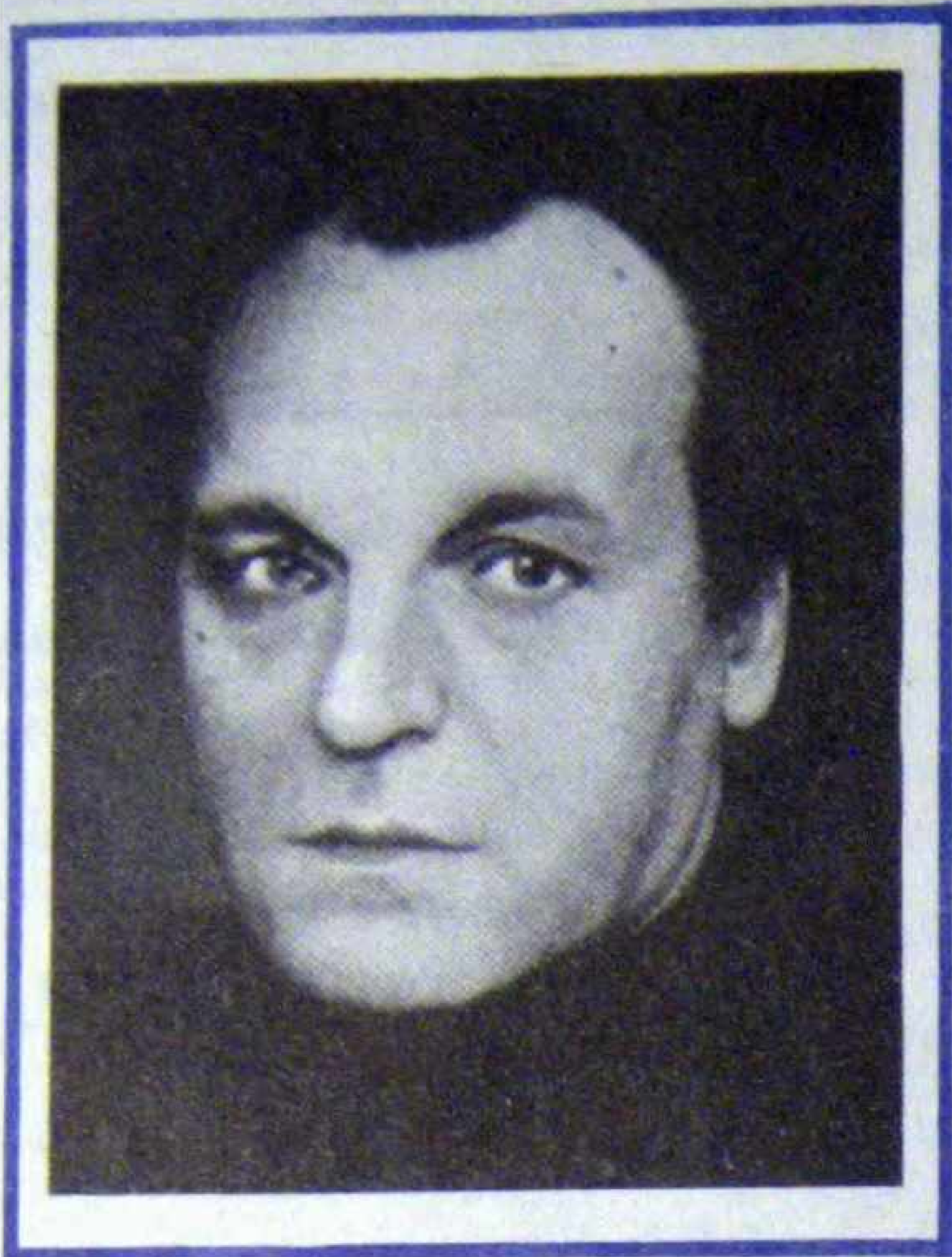

Капыловіч Мікола Фаміч (н. 10.7.1937, в. Астражанка Лельчыцкага р-на Гомельскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1968.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыў Астражанскую СШ, працаваў інструктарам Лельчыцкага РК ЛКСМБ (1956—58). У 1958 паступіў на аддзяленне беларускай мовы і літаратуры філфака БДУ. Пасля заканчэння (1963) працаваў настаўнікам Цудзеніцкай СШ Ашмянскага р-на Гродзенскай вобл. З 1964 у Мінску. Рэдактар у выдавецтве «Беларусь» (1964—71; 1981—83), літаратурны сакратар газеты «Звязда» (1971—73), рэдактар выдавецтва «Мастацкая літаратура (1973—81). У 1983 з-за перанесенай траўмы выйшаў на пенсію па інваліднасці, пераехаў жыць у Маладзечна.

Літаратурнай працай пачаў займацца яшчэ ў студэнцкія гады. На 1960 прыпадае першая публікацыя М.Капыловіча ў рэспубліканскім друку. Першая кніга апавяданняў «Скрозь жывуць людзі» выйшла ў 1968. Асноўная тэматыка творчасці—сучаснае жыццё вёскі, маральна-этычныя праблемы, мужнасць савецкіх людзей у Вялікай Айчыннай вайне («Засада», «Дні ціхай восені», «Чужы сваяк»). Піша для дзяцей.

Жыве ў Маладзечне.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Скрозь жывуць людзі: Апавяданні. Мн., 1968. Рэц.: Бечык В. Чым жылі і жывуць аднагодкі // ЛіМ. 1969. 25 сак.; Гусак С. Скрозь людзі // Маладосць. 1969. № 10; Калеснік І. З крыніц жыцця // Чырв. змена. 1969. 12 студз.; Кірвель А. Проза... Выдаткі і прэтэнзіі // Мін. праўда. 1968. 5 снеж.; Марціновіч А. Аб нашых сучасніках // Гомел. праўда. 1969. 28 студз.; Прашковіч М. Усюды добрыя людзі // Полымя. 1969. № 4; Сачанка П., Якімовіч А. // Вяч. Мінск. 1969. 18 лют.

Засада: Аповесці. Мн., 1979. Рэц.: Александровіч І. Пра сапраўдных сяброў // ЛіМ. 1979. 7 снеж.; Астрэйка Н. Паэзія прозы // Наст. газ. 1980. 9 ліп.

Дні ціхай восені: Апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: Васючэнка П. Гэтае шматзначнае «Рэтра...» // ЛіМ. 1982. 21 мая.

Чужы сваяк: Аповесці і апавяданні. Мн., 1987.

1.3.

1960. Беларускія салдацкія песні // ЛіМ. 14 мая.

1961. Сыкаюць косы; У акопах растуць баравікі: Эцюды // ЛіМ. 19 снеж.

1962. Перад касьбой; Перагародка; Сланечнік: Апавяданні // Маладосць. № 9; Па чарніцы: Апавяданне // Чырв. змена. 8 жн.

1963. Як дома; Было свята; Раніца; Поўдзень; Вечар: Апавяданні // Маладосць. № 8; Тапаліны пух: Апавяданне // Чырв. змена. 14 ліп.

1964. Не прыедзе: Апавяданне // Маладосць. № 10; ЛіМ. 13 кастр.; Двое на возеры: Апавяданне // Чырв. змена. 19 ліп.

1966. Антонаў вугал: Апавяданне // Вожык. № 2; Пучок чабору: [Апавяданне] // Вясёлка. № 4; У ружовым тумане: Апавяданне // Маладосць. № 8; Паэтычны роздум // Звязда. 21 мая; Гнёзды: Апавяданне // Піянер Бел. 12 ліст; Разбітае акно: Апавяданне // Чырв. змена. 18 снеж.

1967. Сірата; Аборка на чамадане: Апавяданні // Маладосць. № 4; Сірата: Апавяданне // ЛіМ. 7 крас.; Пустальга: Апавяданне // Чырв. змена. 21 снеж.

1968. Пустальга: Апавяданне // Полымя. № 1; Хлеб: Апавяданне // Там жа. № 8.

1969. Трыпціх: Раніца; Поўдзень; Вечар // Чырв. змена. 9 крас.

1970. Жыві: Апавяданне // Полымя. № 1; Каб ціха было: Апавяданне // ЛіМ. 26 чэрв.

1971. Французскі замах: Гумарэска // Маладосць. № 7; Сталасць майстэрства // Звязда. 27 кастр.

1972. Сірата; «Птушыны бацька»: [Апавяданні] // У глыбі жыцця. Мн.; Сяргей, сын Антолін: Апавяданне // Маладосць. № 7; На сваім селішчы: Апавяданне // ЛіМ. 7 студз.

1974. Мар'я з Хатак: Апавяданне // Маладосць. № 9.

1977. Залатая казка; Верка і Валодзя: Апавяданні // Маладосць. № 8; Жаніх: Апавяданне // ЛіМ. 18 ліст.

1978. Шостая зорка: Апавяданне / / Беларусь. № 5; Тайна: Аповесць / / Бярозка. № 8, 9; Агароднае пудзіла: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 2; Даўнія сябры; Вераснёўскай раніцай: Апавяданні / / Полымя. № 10; Восеньскім днём: Апавяданне / / Родная прырода. № 5.

1979. Петрык; Апошні дзень: Апавяданні / / Полымя. № 4; Вяртанне: Апавяданне / / Вяч. Мінск. 22 студз.

1980. Яго чакалі; Мёртвы вузел: Апавяданні / / Беларусь. № 3; Бацькаў ордэн: Апавяданне / / Бярозка. № 6; Вяч. Мінск. 12 чэрв.; Газон: Гумарэска / / Вожык. № 11; Царэўна: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 10; Вясною; Анюта; Сонечны лівень: Апавяданні / / Маладосць. № 5; Начальнік агню і дыму; Да маці; Скрыпун, або Паганіні з Зарэчча; Бацька і сын: Апавяданні / / Полымя. № 9; Навелы аб прыродзе / / Родная прырода. № 3; Ластаўкі: Апавяданне / / Там жа. № 5; Ніна Перагуд; Пахатуха: Апавяданні / / ЛіМ. 29 лют.; Вавёрка; Ліса ў трубе; Каршун і варона: Навелы / / Мін. праўда. 4 мая; Сустрэча: Апавяданне / / Там жа. 17 мая; Рэмез; Гадзючын гіпноз; Удод: Лясныя замалёўкі / / Там жа. 17 жн.

1981. Царэўна: [Апавяданне] / / Вясёлка. Мн.; Бяроза на мяжы: Аповесць / / Маладосць. № 3.

1984. Мара; Рыбак-рыбака; Бабуля: Гумарэскі / / Вожык. № 17; Сыкаюць косы: Навела / / Мін. праўда. 16 чэрв.; Бацькаў ордэн: [Апавяданне] / / Ніва. 4 ліст.

1985. У ружовым тумане: Апавяданне / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Чужы сваяк: Аповесць / / Полымя. № 8; Газон: [Гумарэска] / / Ніва. 26 мая.

1.4.

1966. М у х а м е д а ў М. Партрэт: Апавяданне / З узб. / / Узбекскія апавяданні. Мн.

1967. К л д з і я ш в і л і С. Асенні дождж: Апавяданне / З груз. / / Горны вадаспад. Мн.; Бес Г. Сельскі дэпутат: Апавяданне / З арм. / / Полымя. № 11.

1.5.

На латышскую мову. Vejagrabslis / Atdz. T.Rullis / / Lit. un Maksla. 1972. 26. Aug.

На літоўскую мову. Paskutine diena: [Apsakymas] / Vert. A.Lapinskiene / / Lit. ir menas. 1981. Vas. 6; Bobute: Humoreska / Vert. G.Michailivas / / Taryb. zeme (Zar.). 1984. Lapkr. 3.

На рускую мову. Везде живут люди: Рассказы. Мн., 1968. Рэц.: А н д р е ю к С. Люди чуткого сердца / / Дружба народов. 1969. № 6.

Сирота; В розовом тумане: [Апавяданні] / Пер. Б.Казанов / / Неман. 1968. № 1; Пустельга: [Апавяданне] / Пер. З.Островская / / Звезда. 1969. № 1; Хлеб: [Апавяданне] / Пер. Н.Татур / / Неман. 1969. № 12; Сирота: [Апавяданне] / Пер. В.Щедрин / / ЛГ. 1969. 30 июля; Пустельга: [Апавяданне] / Пер. З.Островская / / Белорусские рассказы. М., 1971; За хлебом: [Апавяданне] / Пер. Т.Горбачев / / Мы — молодые. М., 1971. Вып. 2; Сергей, сын Антоли: [Апавяданне] / Пер. В.Кудинов / / Неман. 1976. № 7; Марья из Хаток: [Апавяданне] / Пер. В.Тарас / / Там жа. 1979. № 6.

На эстонскую мову. Leiba toomas: (Jutustus) / Tlk. K.Kokk / / Selle punase paikese all. 3. Lugemispalu noukogude rahvaste kirjandusest. Tallinn, 1983.

1.6.

Мужык і агуркі: Бел. нар. казка / / Вясёлка. 1978. № 6 / Зап. і апрац.

2.3.

На беларускай мове. А н д р а ю к С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 121—122; Я г о ж. Куды ідзе апавяданне? / / ЛіМ. 1979. 18 мая; Б е ч ы к В. Чым жылі і жывуць аднагодкі / / Б е ч ы к В. Свет жывы і блізкі. Мн., 1974; К а в а л е н к а В. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 118—121, 148—149; Я г о ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў / / Полымя. 1973. № 6; К а р ш у к о ў Я. Выбар героя: Палемічныя нататкі / / ЛіМ. 1973. 26 студз.; С а в і к Л. Адчуванне часу. Мн., 1981. С.170—171.

На рускай мове. Б е ч и к В. Молодым идти вперед / / Знамя юности. 1969. 9 апр.; М е л е ж И. Жизненные заботы. М., 1980. С. 99—100; Я г о ж. [Пра маладых празаікаў Беларусі] / / ЛГ. 1969. 9 апр.; С т р е л ь ц о в М. Первое знакомство / / Неман. 1968. № 1.

Г.І.Рэут.

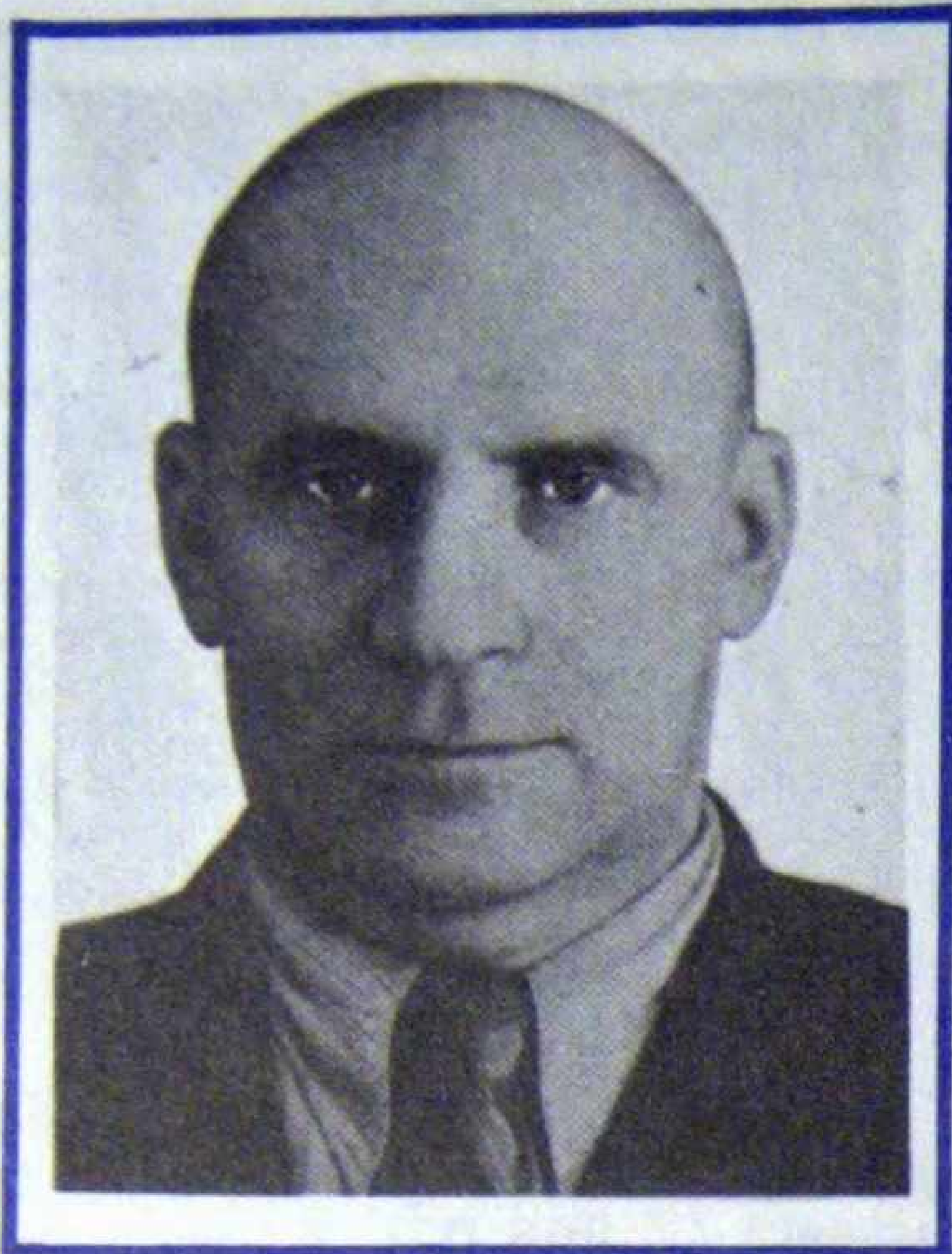

Карабан Сцяпан Ігнатавіч [н. 26.12.1901 (8.1.1902), в. Дзехнаўка Мінскага пав. Мінскай губ., цяпер Мінскі р-н — 14.1.1974, Мінск; пахаваны на могілках у Заслаўі], літаратуразнавец. Доктар філілагічных навук (1960), прафесар (1961).

З сялянскай сям'і. З дзяцінства дапамагаў бацькам па гаспадарцы. У канцы 1918 — пачатку 1919 працаваў справаводам Заслаўскага валвыканкома. З сакавіка 1919 у Чырвонай Арміі, пісар чыгуначнага батальёна Лібава-Роменскай чыгункі. Быў паранены. З чэрвеня 1919 па май 1920 лячыўся ў шпіталі ў Мінску, выйшаў адтуль з ампутаванай нагой. У 1920—25 працаваў сакратаром валрэўкомаў, валвыканкомаў, старшынёй райкома сялянскай узаемадапамогі ў розных месцах Мінскай вобл. (м. Заслаўе, в. Станькава, в. Бесяды, м. Койданава). Член КПСС з 1924. У 1928 скончыў Камуністычны універсітэт нацыянальных меньшасцяў у Маскве, у 1931 — БДУ. У 1931—34 вучыўся ў аспірантуры Інстытута філасофіі АН БССР і выкладаў у кансерваторыі. Атрымаўшы ў 1934 ступень кандыдата філасофскіх навук, працаваў у Інстытуце філасофіі АН БССР і выкладаў у кансерваторыі і БДУ (1934—35). У 1936 нейкі час быў дырэктарам Палітасветінстытута ў Магілёве. У 1937—41 дацэнт на кафедры рускай літаратуры Мінскага педінстытута. У час Вялікай Айчыннай вайны пражываў у в. Заляшаны Клецкага р-на і ў Ляхавіцкім р-не, займаўся шавецкай справай. З верасня 1944 — дацэнт, у 1961—71 — прафесар Мінскага педінстытута. З 1971 на пенсіі. Узнагароджаны медалямі.

Як літаратуразнавец пачаў выступаць у 1938. Даследаваў філасофскія, эстэтычныя і літаратурныя погляды рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў В.Бялінскага і Д.Пісарава ў сувязі з распрацоўкай імі тэорыі рэалізму. У 1950-я гады займаўся вывучэннем светапогляду і асноўнай праблематыкі творчасці Я.Купалы, што паслужыла асновай для яго доктарскай дысертацыі, апублікаваў па гэтай тэме шэраг артыкулаў у рэспубліканскім друку. Пэўным укладам у беларускае літаратуразнаўства сталі «Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў», ацэненыя як «першая абагульняльная праца пра складаную і супярэчлівую эпоху станаўлення і развіцця беларускай савецкай крытыкі» (У.Конан). Разам з тым, рэцэнзенты выказалі шэраг прэтэнзій да аўтара ў сувязі з нізкім агульным узроўнем кнігі, пазбаўленай па сутнасці выразнай навуковай канцэпцыі. Яны датычыліся і выказванняў С.Карабана адносна некаторых літаратараў. Так, калі пра Бэндэ ён здолеў сказаць праўду, то ў адносінах да М.Гарэцкага, У.Дубоўкі, С.Некрашэвіча не здолеў вызваліцца ад уплыву вульгарна-сацыялагічных ацэнак. Як выкладчык С.Карабан шмат увагі надаваў методыцы выкладання літаратуры, выхаванню будучых настаўніцкіх кадраў.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

В.Г.Белинский: Его философские, эстетические и критические взгляды. Мн., 1936.

Мировоззрение Янки Купалы: Автореф. дисс.... д-ра философ. н. Мн., 1954.

Мировоззрение и основные проблемы творчества Янки Купалы: Автореф. дисс.... д-ра филол. н. Мн., 1955.

Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. Рэц.: Бугаев Д. Зигзаги критической мысли // Вопросы литературы. 1974. № 5; Сачанка І. Шляхамі вострай барацьбы // ЛіМ. 1971. 23 крас.; Царанкоў Л. З любоўю да роднай літаратуры // Вяч. Мінск. 1971. 24 мая.

Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. Рэц.: Разанаў І. Аб вытоках эстэтычнай думкі // Вяч. Мінск. 1972. 12 жн.; Семяновіч А. Даследаванне беларускай крытыкі // Звязда. 1972. 24 сак.; Царанкоў Л. Цікавае даследаванне // Мін. праўда. 1972. 9 чэрв.

1.3.

1938. Дзімітрый Іванавіч Пісараў // ЛіМ. 16 ліп.

1940. Литературно-критические взгляды Писарева // Уч. зап. Мин. пед. ин-та. Вып. 2.

1945. Вялікі рускі патрыёт // Звязда. 20 ліст.

1946. Геніяльны мысліцель і крытык // ЛіМ. 15 чэрв.

1947. Николай Платонович Огарев: (К 70-летию со дня смерти) / / Сов. Бел. 11 июня.

1948. Эстэтычныя і літаратурна-крытычныя погляды В.Р.Бялінскага / / ЛіМ. 5 чэрв.; Д.І.Пісараў / / Там жа. 17 ліп.; Великий русский дараматург / / Сов. Бел. 11 апр.; Д.И.Писарев: К 80-летию со дня смерти / / Там жа. 16 июля; Великий революционный демократ / / Там жа. 24 июля / Сааўт. П.Пратасеня.

1950. Эстэтычныя і крытычныя погляды В.Р.Бялінскага; Драматургія Купалы ("Паўлінка) / / Вуч. зап. Мін. пед. ін-та. Філалаг. серыя. Вып. 1; Гордасць рускага народа / / Чырв. змена. 21 ліст.

1952. Вялікі патрыёт Радзімы: (Да стагоддзя з дня смерці Н.В.Гогаля) / / ЛіМ. 9 лют.; Усеагульнае прызнанне / / Там жа. 28 чэрв.

1953. Кніга аб ранняй творчасці Янкі Купалы: [Рэц. на кн.: І в а ш ы н В. Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг. Мн., 1953] / / Звязда. 26 снеж.

1954. Драма «Раскіданае гняздо» / / Уч. зап. Мин. пед. ин-та. Вып. 3; Аналіз вобразаў драмы «Раскіданае гняздо» (Я.Купалы) / / Сав. школа. № 6;

1955. Драматычныя паэмы Янкі Купалы / / Уч. зап. Мин. пед. ин-та. Вып. 4; Тэма прыроды ў творчасці Янкі Купалы / / Сав. школа. № 6.

1956. Ля вытокаў беларускай дэмакратычнай крытыкі: (1906—1916 гг.) / / Полымя. № 10; Паэма Янкі Купалы «Курган» / / Сав. школа. № 4; Творчасць Янкі Купалы ў славянскай крытыцы / / Уч. зап. БГУ. Серия филолог. Вып. 27; Пытанні маралі ў творчасці Янкі Купалы / / Уч.зап. Мин. пед. ин-та. Вып. 6, юбилейный.

1957. К истории газеты «Северо-Западный край» и ее роли в революции 1905 г. / / Уч. зап. БГУ. Серия филол. Вып. 39; Да пытання аб вытоках творчасці Я.Купалы / / Уч.зап. Мин. пед. ин-та. Вып. 8.

1961. Вялікі мысліцель і барацьбіт / / Звязда. 13 чэрв. / Сааўт. І.Лушчыцкі; Свежымі фарбамі: [Рэц. на кн.: В а с и л ё н о к С. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма (XIV—XVIII вв.). М., 1961] / / Звязда. 2 снеж.

1962. Заснавальнік сучаснай беларускай літаратуры / / Гомел. праўда. 3 ліст.; Нязгасна ззяе слава песняра / / Мін. праўда. 3 ліст.; Наш Янка Купала / / Фізкультурнік Бел. 6 ліп.

1964. Живой голос поэта / / Сел. газ. 15 окт.

1966. И.С.Тургенев в белорусской печати / / Филологический сборник. Мн.

1967. Пошукі творчага метаду: (На матэрыялах беларускай крытыкі 20—30-х гадоў) / / Материалы межвузовской научной конференции по проблемам теории и истории белорусской и русской литератур. Минск, 1967, 20—21 окт. (Доклады). Мн.

1971. Глыбокі рэалізм / / Звязда. 11 ліст. / Сааўт. І. Разанаў.

1972. Пясняр дум народных / / Звязда. 7 ліп.; Пясняр дружбы народаў / / Там жа. 18 кастр. / Сааўт. І.Разанаў.

1973. Служыць народу свайму / / Вяч. Мінск. 2 кастр. / Сааўт. І.Разанаў; Волат рускай драматургіі / / Звязда. 12 крас.; Першапраходца новых шляхоў / / Там жа. 13 снеж.

1.6.

П е с н і барацьбы: Зборнік песень, казак і частушак беларускіх партызан. Мн., 1946 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Б у г а ё ў Д. Здабыткі крытычнай думкі і яе зігзагі / / Бугаёў Д. Чалавечнасць. Мн., 1985; Б я р о з к і н Г. З аршынам па вершах / / ЛіМ. 1956. 29 вер.; К о н а н У. Праблемы беларускай крытыкі і эстэтыкі / / Полымя. 1972. № 6; К у д р а ў ц а ў І. «Востракарныя словы...» / / ЛіМ. 1958. 25 студз.; П а б я р э ж а ц А. Дарогі даследчыка і педагога / / Звязда. 1972. 25 студз.; С ц я п а н Ігнатавіч Карабан: [Некралог] / / ЛіМ. 1974. 18 студз.

На рускай мове. П р о т а с е н я П. Против проработочной критики: Письмо в редакцию / / Сов. Бел. 1958. 11 июня.

М.П.Барташэвіч.

КАРАВАЙЧЫК ПАВЕЛ

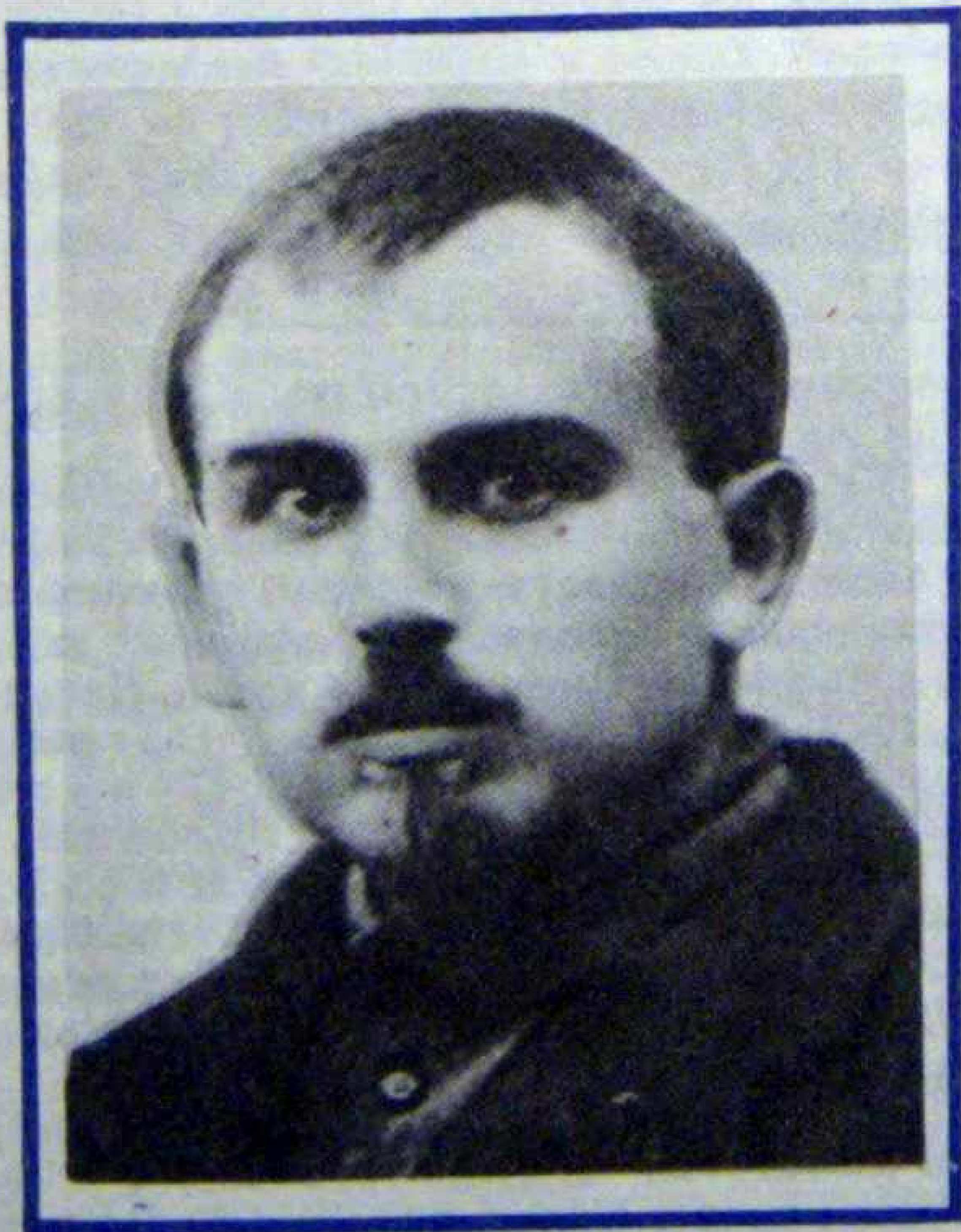

Каравайчык Павел Гіляравіч (псеўд. П. К а р а в а й, П. Л ю б е ц к і, П а в а л Л ю б е ц к і, П а в е л Л ю б е ц к і, P a u l u s, крыпт.: П. К., П. Л.; 3 (15). 6.1896, м. Любча Навагрудскага пав. Мінскай губ., цяпер г.п. Любча Навагрудскага р-на — 21.11.1937, Чэбаксары], крытык, публіцыст, паэт.

З сям'і малазямельных сялян. Пасля заканчэння пачатковай школы паступіў у Вышэйшую пачатковую школу ў Навагрудку, у 1910 перайшоў у Навагрудскую прыватную рэальную школу. У 1911 здаў уступныя экзамены ў Мінскую гімназію і скончыў яе у 1916 з залатым медалём у Маскве, куды

гімназія была эвакуіравана ў час 1-й сусветнай вайны. Вярнуўшыся ў Мінск, браў чынны ўдзел у Таварыстве дапамогі ахвярам вайны, потым паступіў у Ваенна-медыцынскую акадэмію ў Петраградзе. Ад імя петраградскіх студэнтаў вітаў у 1917 з'езд бел. нац. арганізацый ў Мінску. Але праз два гады вымушаны быў перапыніць вучобу па матэрыяльных прычынах. Пераехаў у Маскву, займаўся на 3 курсе медфака Маскоўскага ўніверсітэта. У 1919—21 служыў у Чырвонай Арміі на Заходнім фронце. Пасля дэмабілізацыі вярнуўся ў Маскву, але аднавіць заняткі не ўдалося. У 1922 пераехаў у Мінск, паступіў на 3 курс медфака БДУ, які скончыў у 1925.

Пасля заканчэння гімназіі П.Каравайчык актыўна ўдзельнічаў у грамадска-палітычным і культурна-асветным руху. У 1917 працаваў у Мінску ў рэдакцыі газеты «Вольная Беларусь», дзе пачаў друкаваць свае творы, у 1918 у Петраградзе быў сакратаром агітацыйна-выдавецкага аддзела Белнацкома (Петраградскае аддзяленне) і супрацоўнічаў у часопісе «Чырвоны шлях». У 1918—19 на працягу года і двух месяцаў быў інфарматарам па беларускіх справах пры Народным камісарыяце нацыянальнасцей. Яго агляды беларускага друку былі своеасаблівым летапісам першых крокаў Беларускай Савецкай Рэспублікі, якія шырока выкарыстоўваюць сучасныя гісторыкі. На пачатку 1919 загадваў выдавецкім аддзелам Белнацкома і рэдагаваў першую савецкую газету на беларускай мове «Дзянніца». Вярнуўшыся з Чырвонай Арміі, працаваў сакратаром Беларускага бюро Наркамасветы РСФСР, цэнтральным бюро Галоўмастацтва. З восені 1922 да канца 1926 загадчык аддзела замежнага друку газеты «Савецкая Беларусь». У красавіку 1924 удзельнічаў у заснаванні медычнай секцыі пры Інстытуце беларускай культуры і заняўся спецыяльнай распрацоўкай беларускай медычнай тэрміналогіі (першы выпуск — слоўнік анатамічных назваў — апублікаваны ў 1926). У 1926—30 працаваў у клініцы нервовых хвароб медфака БДУ. Быў рэпрэсіраваны і 10.4.1931 асуджаны на 5 гадоў высылкі ў Чэбаксары Чувашскай АССР, дзе працаваў урачом-неўрапатолагам. У ссылцы П.Каравайчык працягваў навуковыя доследы ў галіне медыцыны (па фізіялогіі мозга). Перад заканчэннем тэрміну ссылкі (да пяці гадоў яму дадалі яшчэ два) ён паслаў свае даследаванні ў клініку нервовых хвароб г. Горкі і адтуль атрымаў запрашэнне на працу. Аднак у 1937, за дзень да канца высылкі, быў арыштаваны паўторна і прысуджаны да расстрэлу. Рэабілітаваны па абодвух справах у 1957 і 1959.

Творчая спадчына П.Каравайчыка узор абуджэння і ўздыму таленту на хвалі нацыянальна-адраджэнцкага руху. Пачаў ён у 1917 з рэцэнзіі на пастаноўку ў Мінску драмы «Раскіданае гняздо» Я.Купалы. Тады ж яго пачало хваляваць пытанне рэальнага самавызначэння народаў, і ён, як публіцыст, выступаў з артыкуламі на гэтую тэму. Крытычны густ П.Каравайчыка быў досыць абіральны — ён пісаў водгукі на тыя творы, якія станавіліся бясспрэчнай класікай беларускай літаратуры (кнігі «Матчын дар» А.Гаруна, «Спадчына» Я.Купалы, «Творы» М.Багдановіча), прысвячаў свае літаратурныя доследы Ф.Багушэвічу і У.Галубку. Крытычныя развагі П.Каравайчыка грунтаваліся на глыбокім эстэтычным і псіхалагічным аналізе твораў. Ён пазбягаў спрошчаных вульгарызатарскіх трактовак. Так, аналізуючы «Спадчыну» Я.Купалы, П.Каравайчык прыйшоў да вываду, што многія «высокамастацкія творы, змешчаныя ў кніжцы, з'яўляюцца спробаю творчасці ў новым для паэта кірунку», што сама кніга з'яўляецца тэматычным і фармальным паваротам у творчасці Купалы. Гэта было ў час, калі Купалу моцна крытыкавалі за «перапеў адраджэнцкіх матываў». У 1921—23 П.Каравайчык чытаў лекцыі па беларускай літаратуры на настаўніцкіх курсах у Бабруйску і Мінску. Вынікам гэтага чытання з'явіўся падручнік па беларускай народнай творчасці, а таксама «Выпісы з беларускае літаратуры», складзеныя супольна з М.Гарэцкім і У.Дзяржынскім. П.Каравайчык з'яўляецца таксама аўтарам нешматлікіх вершаў, у якіх развіваў матывы адраджэнскага руху беларусаў, будавання новага свету, дзе «не будзе крыўды, зла». Яго вершы — гэта тыповыя на той час спробы шырока адоранай асобы выяўляць свой талент у розных жанрах.

І.Э.Багдановіч, В.У.Скалабан.

Бібліяграфія

1.3.

1917. Беларускі тэатр // Вольная Бел. 7, 26 ліп. / Пад крыпт. П.К. Аўт. спрэчнае; Выбары гласных у Мінскую народную Думу // Там жа. 11 жн.; Лісты з Петраграду // Там жа. 9, 26 кастр. / Пад крыпт. П.К.; Дэмакратычная нарада і беларусы // Там жа. 19 кастр. / Пад крыпт. П. К.

1918. Будучыня Вільні: [Нарыс]; [Рэц. на кн.: Г а р у н А. Матчын дар. Мн., 1918] // Чырв. шлях. № 5—6 / Пад псеўд. Павел Любецкі; О белорусском литературном языке // Там жа. № 7—8 / Пад псеўд. Павел Любецкий; Аб беларускім клюбе і яго задачах // Дзянніца. 17 снеж. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Настрой беларускай шляхты // Там жа. 31 снеж. / Пад псеўд. Павал Любецкі.

1919. Дарэмна, панове; Аб беларускім універсітэце // Дзянніца. 4 студз. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Ламайце згніўшае!: [Верш] // Там жа. 16 студз. / Пад псеўд. П.Каравай; Аб выдзяленні Віцебскае губ.; Вялікая Польшча // Там жа. 8 лют. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Беларусь жыла і будзе жыць / Пад псеўд. Павал Любецкі; Выдавецкая праца Беларускага нацыянальнага камісарыята / Пад крыпт. П.Л. // Там жа. 24 лют.

1921. Memento mori: [Верш] // Вольны сцяг. № 3 / Пад псеўд. Paulus; Мы ўсходзім: [Верш] // Сав. Бел. 5 чэрв. / Пад псеўд. Paulus; К пытанню нацыянальна-культурнага адраджэння беларусаў за межамі ССРБ // Там жа. 4 снеж. / Пад псеўд. Павел Любецкі.

1922. Беларуская народная вусная творчасць / Пад псеўд. П.Любецкі; [Рэц. на кн.: К у п а л а Я. Спадчына. Мн., 1922] / Пад псеўд. П.Любецкі; [Рэц. на кн.: К о л а с Я. Водгулле. Мн., 1922; Я с а к а р [З.Бядуля]. Пад родным небам. Мн., 1922] / Пад крыпт. П. Л. // Адраджэнне. Сш. 1; Беларуская народная літаратура // Вольны сцяг. № 1 / Пад псеўд. П.Любецкі; Думкі аб паэзіі З.Бядулі (Ясакара) // Сав. Бел. 21 ліп. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Тэатральная праца Ул.Галубка: (Думкі і ўражанні) // Там жа. 13 жн. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Беларуская вечарына // Там жа. 16 жн. / Пад крыпт. П. Л.; Беларуская выдавецкая праца ў Берліне. V. Зборнік вершаў Ц.Гартнага // Там жа. 13 вер. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Беларуская выдавецкая праца ў Берліне. VI. Першы раман у белар. мове // Там жа. 15 вер. / Пад

псеўд. Павал Любецкі; «Страхі жыцця» і «Фанатык»: (Тэатральная праца Галубка) / / Там жа. 10 кастр. / Пад крыпт. П.Л.; «Жрэц Тарквіні» / / Там жа. 29 кастр. / Пад псеўд. П.Любецкі; К бяздонню / / Там жа. 17 ліст. / Пад крыпт. П.Л.; Балетныя вечары ў Беларускім дзяржаўным тэатры / / Там жа. 22 ліст. / Пад крыпт. П.Л.; Беларуская культурная праца на Усходзе Беларусі / / Там жа. 1, 27 снеж. / Пад псеўд. Павал Любецкі.

1923. Конкурс на лепшага настаўніка: (Настаўнік Бруякін) / / Сав. Бел. 9 чэрв. / Пад крыпт. П.Л.; Першыя краёвыя курсы беларусазнаўства / / Там жа. 17 жн. / Пад псеўд. П.Любецкі.

1926. Да новага жыцця: Драма ў 2-х актах / / Малады араты. № 13—14 / Пад крыпт. Л.П. Аўт. спрэчнае.

1927. На кабана: Апавяданне / / Паляўнічы Бел. № 2—3 / Пад крыпт. П.К. Аўт. спрэчнае.

1928. Новае аб Багушэвічу / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.» № 3 / Пад псеўд. П.Любецкі; Звяставанне: [Верш] / / За працу. 24 ліст. / Аўт. спрэчнае; Цяжкае становішча беларускіх школ у Заходняй Беларусі / / Сав. Бел. 5 студз. / Пад псеўд. Павал Любецкі; Беларускі нацыянальны камісарыят / / Там жа. 14 лют. / Пад псеўд. Павал Любецкі; 10 год з дню выхаду «Дзянніцы» / / Там жа. 1 сак. / Пад псеўд. П.Любецкі; Леў Мікалаевіч Талстой / / Чырв. змена. 12 вер. / Пад крыпт. П.К.

1929. [Рэц. на кн.: Б а г д а н о в і ч М. Творы. Мн., 1928. Т. 2] / / Полымя. № 7 / Пад крыпт. Л.П. Аўт. спрэчнае.

1982. Ламайце згніўшае!: Memento mori: [Вершы] / / Дзень паэзіі—82. Мн.

1.6.

В ы п і с ы з беларускае літаратуры: 1. Вусная народная творчасць. 2. Старадаўняе пісьменства. М.; Л., 1925 / Скл. з інш. Рэц.: С л у ц к і А. / / Полымя. 1925. № 7.

2.3.

На беларускай мове. С к а л а б а н В. Будынак новы мы будуем...: (Вершы Паўла Каравайчыка) / / Дзень паэзіі—82. Мн., 1982.

З.У.Драздова.

КАРАВАЦКІ ФРАНЦІШАК

Каравацкі Францішак Казіміравіч (псеўд. К р а в а ц к і, Л я в о н, E F E R, L o s, F r a n c i s z e k K a z i m i e r o w i s z; н. 14.5.1907, фальв. Каладзянка Свянцянскага пав. Віленскай губ., цяпер Мядзельскі. р-н Мінскай вобл.), паэт, журналіст.

Нарадзіўся ў сям'і парабка. Бацька і маці, беззямельныя сяляне, да 1923 батрачылі ў маёнтках пана Скірмунта. З-за канфлікту з гаспадаром былі выгнаны з працы і жылля, працавалі на «запашках» як арандатары (палавічнікі) у вёсках Янявічы і Воўчын, з 1927 — у фальварку Малінаўка і ў засценку Белашы Кабыльніцкай гміны, з 1931 — у маёнтку Чурлёні Вілейскага пав. Там дачакаліся вызвалення Заходняй Беларусі, атрымалі надзел зямлі і аселі жыць і працаваць як аднаасобныя сяляне. На бацькавай сялібе цяпер пражывае з сям'ёй брат паэта Янка. У сям'і Каравацкіх спакон панавалі рэвалюцыйныя настроі. Францішак у 1925 уступіў у Незалежную сялянскую партыю, якая супрацоўнічала з Беларускай Сялянска-работніцкай грамадой, выконваў абавязкі інструктара па Віленскай акрузе. З гэтага часу стаў карэспандэнтам друкаваных органаў гэтай партыі і блізкіх да яе арганізацый, друкаваў допісы і вершы ў часопісе «Orka» («Ворыва»), газеце «Dziennik popularny» («Папулярная газета»), якія падпісваў псеўданімам EFER. Змяшчаў карыкатуры і шаржы на палітычных дзеячаў у часопісах «Zielony sztandar» («Зялёны сцяг»), «Tydzień robotnika» («Тыдзень рабочага») і інш. У 1926 уступіў у КПЗБ, пад партыйнай клічкай Лявон працаваў у падпольнай арганізацыі мястэчка Кабыльнік. У 1928 абраны членам Пастаўскага падпольнага райкама КПЗБ. Улады буржуазнай Польшчы прасьледавалі і рэпрэсіравалі Ф.Каравацкага: у турмах Лукішкі, Стэфанаўка, Вронкі, Грудзёндз ён правёў больш да 7 гадоў. Вызвалены ў 1936 па амністыі, да 1938 працаваў у падпольным Краёвым сакратарыяце ЦК КПЗБ у Варшаве. Нараз былі арыштаваны і адбывалі турэмнае пакаранне бацька паэта Казімір Карлавіч і сястра Казіміра; брат Броніслаў у выніку катаванняў на допытах і чатырох гадоў паняверкі ў турме захварэў псіхічна, выпушчаны на волю неўзабаве памёр. У гады Вялікай Айчыннай вайны Ф.Каравацкі супрацоўнічаў з польскім патрыятычным рухам на тэрыторыі СССР. У 1943 быў скінуты на парашуце ў акупіраваную Варшаву, устанавіў сувязь з ЦК КПРП, да 1945 выконваў спецыяльныя заданні ЦК. Пасля вайны па фальшывым абвінавачванні быў арыштаваны і рэпрэсіраваны, 5 гадоў правёў у сібірскіх лагерах зняволення, пасля рэабілітаваны. З 1952 працаваў літработнікам газеты «Czerwony sztandar» («Чырвоны сцяг»), пісаў вершы для дзяцей на польскай мове, падпісваючы іх псеўд. Franciszek Kazimierowicz, перакладаў з літоўскай мовы дзіцячыя вершы для польскага часопіса «Pionier Litwy» («Піянер Літвы»). У 1957 выехаў у Польшчу па выкліку кіраўніцтва ПАРП. Жыве ў Варшаве.

Пісаць вершы пачаў у 10 гадоў на беларускай і польскай мовах. У 1927 напісаў у пастаўскай турме верш «Мы ішлі ў цяжкім змаганні». Сябры па зняволенні пачалі спяваць яго на матыў вядомай песні «Волга-Волга». Пасля выхаду з турмы (1927) неўзабаве зноў быў арыштаваны за напісанне «камуністычнага» верша. Вершы Ф.Каравацкага з'яўля-

юцца творамі палітычнай лірыкі. Удзельнікі рэвалюцыйнага падполля ў Заходняй Беларусі распаўсюджвалі іх у рукапісах, як ананімныя творы, лепшыя з іх чыталіся публічна на вечарынах або спяваліся як песні. У пачатку 1930 гадоў напісаў паэму «Нарач», прысвечаную старэйшаму брату Іосіфу, які ў пошуках працы і хлеба выехаў у Аргенціну і прапаў без вестак. Рукапіс твора быў адасланы ў Беларускі інстытут гаспадаркі і культуры ў Вільні, адкуль праз два гады прышоў адказ, што твор не можа быць надрукаваны, паколькі яго тэкст канфліктуе з законам па друку. Другая паэма, пра Кастрычнік была напісана па-польску ў Грудзёндзкай турме; яе тэкст перапісаў у свой сшытак сябра па камеры і вынес на волю. Потым сшытак захоўваўся ў Варшаўскім музеі рэвалюцыйнага руху. Верш «Навагодні» («Стары год прайшоў, жывём Новы год») Ф.Каравацкі падарыў сваёй сяброўцы А.Каркоз, а яе брат-падпольшчык завучыў тэкст верша на памяць і «занёс» у турму на Лукішкі; там яго пачуў П.Пестрак і выкарыстаў у аповесці «Сустрэнемся на барыкадах» як ананімны твор. Гэты і іншыя творы Ф.Каравацкага запісваліся на Навагрудчыне ў 1950 годы як рэвалюцыйныя песні ад ветэранаў вызваленчага руху былой Заходняй Беларусі (надрукаваны як ананімныя тэксты рэвалюцыйных песень у зборніку «Сцягі і паходні»). Большасць твораў захоўваецца ў выглядзе аўтарскіх рукапісаў. Беларускія і польскія вершы Ф.Каравацкага — пераважна маналогі публіцыста і агітатара — вызначаюцца уменнем дасціпна перадаваць характэрныя рысы грамадска-палітычнай сітуацыі ў краі, дыханне часу. Паэт быў арганічна звязаны з масамі, тонка ўлоўліваў характэрныя рысы масавай свядомасці, ствараючы аб'ёмнае бачанне крызісных грамадскіх падзей, што аказаліся гістарычнымі. Для сённяшняга часу беларускія вершы Ф.Каравацкага маюць гісторыка-літаратурнае значэнне як дакументы і факты грамадска-палітычнага жыцця, як акты творчага мастацка-вобразнага рэагавання на падзеі.

У.А.Калеснік

Бібліяграфія

1.3.

1926. Не заўсёды будзе так!: [Верш] / / Сялян. ніва. 7 мая / Пад псеўд. Кравацкі.

1956. Стары год пражыўшы: [Верш] / / Полымя. № 9 / Без подп.; Kartki z przeszłości / / Czer. Sztandar. Nr 218; 1957. Nr 16.

1965. «Стары год пражыўшы, жывём новы год...»: [Верш] / / Сцягі і паходні. Мн. / Без подп.

1975. Памятные годы: [Успаміны] / / Люди Нарочанского края. Мн.

1980. Важная пляцоўка: [Успаміны] / / Беларускі каляндар: 1980. Беласток.

2.3.

На беларускай мове. Астаневіч М. Песня рвалася з-за кратаў / / Звязда. 1967. 10 студз.; Калеснік У. Гняздо паэтаў / / Калеснік У. Зорны спеў. Мн., 1975. С. 192—203; Яго ж. Лёсам пазнанае. Мн., 1982. С. 269—283; Саламевіч І. Іскра з вогнішча / / ЛіМ. 1966. 9 снеж.

Т.М.Махнач.

КАРАІЧАЎ ЛЕЎ

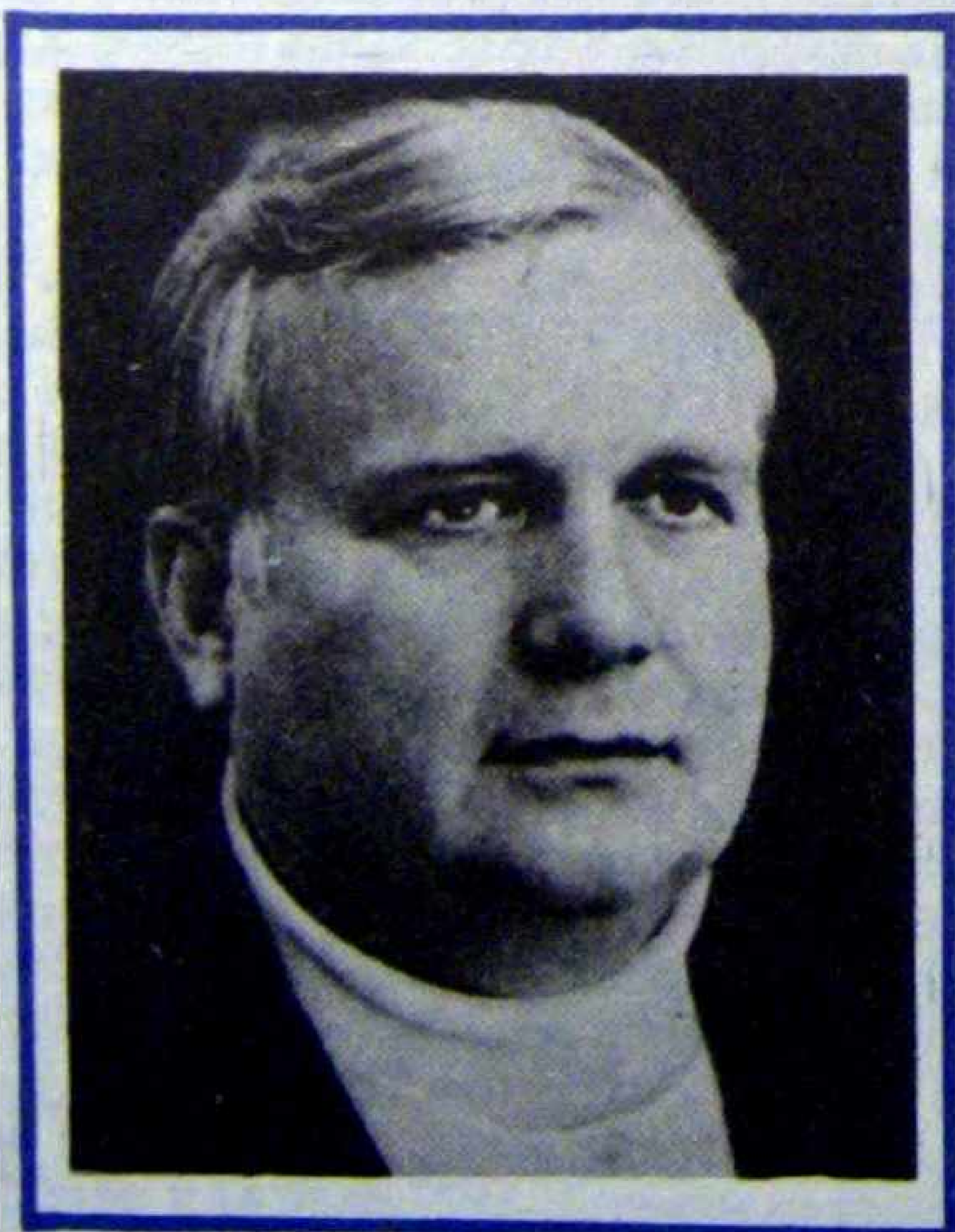

Караічаў Леў Сяргеевіч (псеўд. Л.Сергіевіч Л.Сяргеевіч; н. 16.5.1936, Разань, Расія), драматург, публіцыст. Член Саюза журналістаў Беларусі з 1962, Саюза тэатральных дзеячаў Беларусі з 1968. Піша на беларускай і рускай мовах.

Бацькі Л.Караічава жылі і працавалі на Палессі, у в. Рудакова недалёка ад Хойнікаў. Па сямейных абставінах месцам яго нараджэння стаў г. Разань. Незадоўга да вайны ўся сям'я пераехала ў Мінскі раён, у 1948 — у Мінск. Пасля заканчэння сярэдняй школы № 15 (1953) Л.Караічаў працаваў

тэхнікам-канструктарам у праектным інстытуце «Белдзяржпраект» і адначасова вучыўся на вячэрнім аддзяленні будаўнічага факультэта Беларускага політэхнічнага інстытута (1954—60). З 1958 тэхнік-канструктар, старшы архітэктар, старшы інжынер Інстытута будаўніцтва і архітэктуры АН БССР. З 1962 кіраўнік групы тэхнічнай інфармацыі трэста «Арттэхбуд», затым працаваў у Міністэрстве будаўніцтва БССР. У 1967—76 загадчык рэдакцыі тэхнікі, будаўніцтва і спорту Беларускай Савецкай Энцыклапедыі. Пасля працаваў карэспандэнтам газеты «Звязда» (1976—77), рэдактарам-кінадраматургам сцэнарнай майстэрні кінастудыі «Беларусьфільм» (1977—78), супрацоўнікам часопіса «Нёман» (1980—81), загадчыкам літаратурнай часткі Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага гледача (1983—84), карэспандэнтам газеты «Известия» па Беларускай ССР (1984—86). З 1986 на творчай рабоце.

Літаратурнай дзейнасцю Л.Караічаў займаецца з 1958. Аўтар п'ес «І выхавай сына» (паст. ў Магілёўскім абласным і інш. тэатрах), «Зорныя ночы» (ставілася ў Гродзенскім, Магілёўскім абласных тэатрах), «Цар прыроды», «І на ўсе часы», «Бацька Мінай», «Слова гонару», «Партызанскі праспект» (напісана ў 1988), «Апанаванасць» (апубл. ў 1989), п'есы-інсцэніроўкі аповесці І.Шамякіна «Гандлярка і паэт» (паст. ў Магілёўскім абласным тэатры). П'есы Л.Караічава, як правіла, «маланаселеныя», таму зручныя для выканання на сцэне. Сюжэты іх бяруцца з народнага жыцця, мова індывідуальная, канфлікты выразна акрэсленыя, аўтарская пазіцыя па-грамадзянску вострая. Напісаў некалькі інсцэніровак па празаічных творах, якія ставіліся на беларускім радыё. Аўтар шэрагу кінасцэнарыяў для аб'яднання «Летапіс» кінастудыі «Беларусьфільм».

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

I.3.

1958. Рассказ о суровых днях // Знамя юности. 27, 28 марта; Третья встреча с героями Шолохова // Там жа. 20 июня; Возвращение Марата Туйска // Там жа. 16 окт.; «Падарожжа за тры моры» // Мін. праўда. 26 крас.; Па дарогах жыцця // Чырв. змена. 6 ліп.; Дарога, якой ідзеш і ты... // Там жа. 22 ліст.; Гімн чалавеку працы // Там жа. 8 снеж.

1959. «Гадзіннік спыніўся апоўначы» // Звязда. 5 сак.; Яна ішла наперадзе // Там жа. 15 мая; Путем проторенным // Знамя юности. 25 нояб.; «Баллада о солдате» // Там жа. 11 дек.

1960. Непатрэбная ўсмешка // Звязда. 8 крас.; Час дзеяння — нашы дні // Там жа. 16 чэрв.; Растет хороший человек // Сов. Бел. 4 авг.

1961. На экране — Куба // Звязда. 24 мая; Знойдзенае і пазычанае // Там жа. 30 чэрв.; На фоне белых начэй // Там жа. 15 кастр.; Баявы васемнаццаты год...; «Справа была ў Пенькаве» // Чырв. змена. 11 студз.; Добрыя сябры ў Генадзя // Там жа. 18 ліп.

1962. Перамога дастаецца настойлівым // Звязда. 4 лют.; Не абышлося без трафарэту // Там жа. 24 чэрв.; Перамога сумлення // Там жа. 6 вер.; Гэта не павінна паўтарыцца // Там жа. 31 кастр.; Прымірымасць і непакорнасць // Там жа. 28 снеж.; Талантами земля богата // Знамя юности. 12 июля.

1963. Два спектаклі пра сучасніка // Звязда. 12 лют.; Абясцэненыя ацэнкі // Там жа. 16 крас.; Пераможцы агляду — усе // Там жа. 1 чэрв.; Апошні дзюйм надзеі // Там жа. 23 вер.

1964. Рамантыка пошукаў // Звязда. 26 сак.; Такія рассеюць змрок // Там жа. 13 кастр.; Монолог Гамлета и Варюха-Горюха // Знамя юности. 11 февр.; Баллада о солдате, вернувшемся с войны // Там жа. 8 апр.; От замысла — к воплощению // Там жа. 1 окт.

1965. Девочка, море и песни // Знамя юности. 12 февр.

1967. «Французские картинки» // Сов. Бел. 9 дек.

1971. «Беларускі ваказал» // Звязда. 12 мая.

1972. Дабро перамагае // Звязда. 28 вер.

1975. Суд сумлення // Звязда. 20 ліст. / Пад псеўд. Л.Сяргеевіч.

1976. Звяртаючыся да праблем часу // Звязда. 29 ліп.; Пранікненне ў сутнасць першакрыніцы // Там жа. 25 снеж.

1977. Сведка абвінавачвае // Звязда. 23 крас. / Пад псеўд. Л.Сергіевіч; «Зоркі для лейтэнанта» // Там жа. 29 чэрв.

1978. На скрыжаванні // Звязда. 6 студз. / Пад псеўд. Л. Сергіевіч.

1979. Цар прыроды: [Урывак з п'есы] // ЛіМ. 3 жн.

1980. Адданасць тэатру // Звязда. 6 лют.; Дваццаціголдзе народнага // Там жа. 6 чэрв.

1982. Слова гонару: П'еса // Слова гонару. Мн.; Ведаць і помніць вечна // Звязда. 12 чэрв.

1985. И на все времена: Драма в двух частях // Сучасная беларуская п'еса. Мн.

I.5.

На рускую мову. «...И воспитай сына»: Пьеса в 3-х д. / Пер. В.Баскина. М., 1967.

2.3.

На беларускай мове. Гаробчанка Т. Выпрабаванне // Чырв. змена. 1978. 17 кастр.

На рускай мове. Орлова Т. И воспитай сына... // Сов. Бел. 1967. 14 окт.; Петкевич А. Постижение нравственной высоты // Гродн. правда. 1977. 4 нояб.

В.У.Смольская.

КАРАМАЗАЎ ВІКТАР

Карамазаў Віктар Філімонавіч (н. 27.6.1934, Чэрыкаў Магілёўскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1969. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя К.Каліноўскага (1990, за кнігу публіцыстыкі «Проста ўспомніў я цябе...»).

Нарадзіўся ў сям'і настаўнікаў. Бацька, Філімон Сяргеевіч, больш за 50 гадоў вучыў дзяцей беларускай і рускай мове і літаратуры. Маці, Ганна Анісімаўна, была выкладчыцай пачатковых класаў. У першыя дні Айчыннай вайны сям'я Карамазавых пайшла ў бежанства на ўсход (бацька па ўзросту ў армію не прызываўся), дабралася да Волгі. Ва Ульянаўскай вобл., у в. Тургенева, бацька загадваў сямігадовай школай, маці настаўнічала, а В.Карамазаў з сястрой вучыліся. Калі Магілёўшчына была вызвалена, сям'я вярнулася ў родныя мясціны, пасялілася ў г. Крычаве. Бацька памёр у 1964, маці — пенсіянерка. У 1953 В.Карамазаў паступіў на аддзяленне журналістыкі БДУ, якое скончыў у 1958. Пасля вучобы працаваў адказным сакратаром у рэдакцыі чэрыкаўскай раённай газеты «Сацыялістычная перамога». У 1959—61 адказны сакратар крычаўскай раённай газеты «Шлях сацыялізма», у 1961—62 загадчык аддзела прамысловасці і транспарту міжраённай газеты «Новае жыццё» (Крычаў). З 1962 уласны карэспандэнт абласной газеты «Магілёўская праўда» па Крычаўскаму, Клімавіцкаму і Мсціслаўскаму раёнах. З 1964 ў рэспубліканскай газеце «Звязда», дзе спачатку быў літсупрацоўнікам, пасля загадчыкам аддзела навукі, ВНУ і школ, аддзела літаратуры і мастацтва. У 1969—71 літсупрацоўнік, загадчык аддзела культуры газеты «Літаратура і мастацтва». У 1971—81 загадваў аддзелам мастацкіх фільмаў, быў членам рэдакцыйна-сцэнарнай калегіі Белдзяржкамітэта па тэлебачанню і радыёвяшчанню. У 1982 загадчык аддзела нарыса часопіса «Полымя», з лістапада таго ж года літкансультант СП БССР. З 1986 на творчай рабоце. Як член дэлегацыі БССР прымаў удзел у рабоце 22-й сесіі Генеральнай канферэнцыі ЮНЕСКА. Сябра рады СП Беларусі (з 1990). Узнагароджаны ордэнам «Знак пашаны», Ганаровымі граматамі і Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першае апавяданне В.Карамазава «Сыны» апублікавана ў 1957 у часопісе «Советская Отчизна». Першы зборнік апавяданняў «Падранак» выйшаў у 1968. У полі зроку В.Карамазава — паўсядзённыя справы і клопаты вясковага чалавека, праблемы неперспектыўных вёсак і адзінокай старасці, міграцыі сельскага насельніцтва і вяртання да вытокаў («Бярозавыя венікі», «Галуба», «Дзяльба кабанчыка», «Дзень Барыса і Глеба» і інш.). Скразным матывам праз яго творы праходзяць праблемы адносін чалавека да прыроды, іх псіхалагічнага, сацыяльнага ўзаемадзеяння. З асаблівай вастрынёй яны пастаўлены ў рамане «Пушча», дзе праз адносіны да навакольнага асяроддзя вымяраецца ідэйна-маральная сутнасць чадавека, яго духоўнасць або бездухоўнасць. Паспяхова працуе ў жанры падарожнага нарыса («Вясёлка сярод зімы», «Глядзіце ў вочы лемуру» і інш.). Аўтар рамана «Бежанцы» («Полымя». 1990. № 6, 7); аповесці «Краскі белага шляху» (Там жа. 1992. № 8, 9). Па сцэнарыю В.Карамазава зняты дакументальны тэлефільм «Ад родных ніў»(1969). У 1993 была экранізавана яго аповесць «Крыж на зямлі і поўня ў небе».

А.С.Гурская.

Бібліяграфія

1.1.

Дома: Аповесці, апавяданні. Мн., 1984. (Б-ка бел. прозы).

Дзяльба кабанчыка: Выбранае. Мн., 1988.

1.2.

Падранак: Апавяданні. Мн., 1968. Рэц.: Блатун С. Вытокі дабраты // Мін. праўда. 1968. 17 жн.; Браілоўскі А. Не пераказваць — маляваць // ЛіМ. 1968. 16 ліп.; Навуменка І. Першыя крокі // Полымя. 1968. № 12; Палтаран В. Свет добрых людзей // Маладосць. 1968. № 9; Цімафееў В. З пахам траў і ветру дарог // Вяч. Мінск. 1968. 19 вер.

Гомель: [Фотаальбом]. Мн., 1971 / Аўт. тэксту на бел. і рус. мове.

Па талым снезе: Аповесць; Апавяданні; Падарожжа па Карэліі. Мн., 1973. Рэц.: Гіль М. Сярод людзей,

сярод прыроды // Полымя. 1974. № 1; Ж у к А. Чалавек на сваёй зямлі // Маладосць. 1973. № 10; М а р т и н о в и ч А. Память о первом снеге // Дружба народов. 1974. № 6; С і н е н к а Г. Свет нашага сучасніка // ЛіМ. 1973. 15 чэрв.

Спіраль: Аповесць. Мн., 1974. Рэц.: К у д р а ў ц а ў І. З поглядам на сучасніка // Беларусь. 1975. № 11.

Вясёлка сярод зімы: Падарожжы. Мн., 1978. Рэц.: Н я х а й М. Кардыяграма падарожжа сэрца // Чырв. змена. 1979. 30 кастр.

Пушча: Раман. Мн., 1979. Рэц.: Г а р а д н і ц к і Я. Зеляней, пушча! // Звязда. 1980. 2 крас.; Д з ю б а й л а П. Чалавек і прырода // ЛіМ. 1978. 10 ліст.; Д у б р о в і н М. Пушча і людзі // Родная прырода. 1980. № 5; И в а щ е н к о В. Корни и короеды // Дружба народов. 1980. № 10; М а р т и н о в и ч А. // Лит. обозрение. 1981. № 4; Я г о ж. Родная пушча // Беларусь. 1980. № 6; С а в і к Л. У пошуках гармоніі // ЛіМ. 1980. 26 вер.

Дзень Барыса і Глеба: Аповесць і апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: Г р а м а д ч а н к а Т. З трывогай і радасцю за чалавека // ЛіМ. 1982. 1 студз.; Л а м е к а Л. Вяртанне да вытокаў // Полымя. 1983. № 5.

Глядзіце ў вочы лемуру: Аповесць-эсэ з пастскрыптумамі і вернісажам. Мн., 1989.

Проста ўспомніў я цябе...: Публіцыстычная проза, эсэ. Мн., 1989.

Крыж на зямлі і поўня ў небе: Эскізы, эцюды і споведзь Духу, альбо Аповесць-эсэ жыцця жывапісца і паляўнічага Бялыніцкага-Бірулі. Мн., 1991.

1.3.

1957. Сыновья: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 3; Свой каток // Піянер Бел. 4 студз.; Піянер Вася Пляшкоў // Там жа. 25 студз.

1958. Время и люди: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 2.

1959. Трубач Першага курсанцкага: Быль // Маг. праўда. 8 ліп.

1960. Дні Валі Дузенка: Нарыс // Маладосць. № 11.

1961. У вагоне; Няўважлівы: Апавяданні // Маладосць. № 8; Букініч: Апавяданне // Полымя. № 4.

1962. У зялёных тонях: Апавяданне // Беларусь. № 1; След бліскавіцы: (Нарыс) // Маг. праўда. 5 чэрв.; Не магу прымірыцца: Апавяданне // Маг. праўда. 11 жн.; Цудоўны сплаў: Нарыс // Там жа. 2 вер.

1963. Майстры вечнага каменя: Рэпартаж // Голас Радзімы. № 82; І зноў будуць песні: Нарыс // Маладосць. № 11; Апошні бой генерала // Звязда. 13 вер. На старце вялікіх здзяйсненняў // Там жа. 25 снеж. / Сааўт. А.Кукарэка; Хімію — на палі і фермы // Там жа. 26 снеж. / Сааўт. А.Кукарэка; Людскімі сцежкамі: (Нарыс) // Маг. праўда. 17 сак.; Параднілiся на паклёпах: Фельетон // Там жа. 21 ліп.; Вінаваты прыбіральшчыцы // Там жа. 24 ліп.; Плытагоны: Нарыс // Маг. праўда. 7, 25 жн.; А па якому праву? // Там жа. 30 жн.

1964. Залатыя сыны ў цябе, Крычаў! // Голас Радзімы. № 19—20; Хутчэй адчыні дзверы: [Нарыс] // Звязда. 7 лют.; Песні шасці вёсен: Нарыс // Звязда. 8 крас.; Галубы над Полацкам // Там жа. 18 крас.; Слова ў абарону сасны: (Нататкі публіцыста) // Звязда. 5 чэрв.; Сустрэчы сам-насам: (Кароткія апавяданні) // Там жа. 23 вер. Жамчужына Палесся: [Рэпартаж] // Там жа. 16 кастр.

1965. Па птушыную песню: Апавяданне // Беларусь. № 4; Атакуючы пошукам: (Нарыс) // Звязда. 16 мая; Быць чалавекам: (Нарыс) // Там жа. 14 ліст. Па птушыную песню: Апавяданне // ЛіМ. 16 крас.

1966. Пад гукі карная // Голас Радзімы. № 17 / Сааўт. С.Садоўская; Злоўленыя галасы // Там жа. № 35; Ліменскі сшытак: Нарыс // Полымя. № 3; Карнай збірае сяброў // Звязда. 20 крас. / Сааўт. С.Садоўская; Даліна паэтаў // Там жа. 26 крас. / Сааўт. С.Садоўская; Горад юных майстроў // Там жа. 1 чэрв.; Чырвоны мерыдыян: (Нарыс) // Там жа. 2, 3 жн.; Крылы дае інстытут // Там жа. 30 жн.; Салдаты арміі духу // Там жа. 15 вер. / Сааўт. М.Мельнікаў; Быль пра гарніста: З успамінаў камісара // Там жа. 6 ліст.; Ява фантастыкі // Там жа. 30 ліст.; Песні і кветкі змагання // Там жа. 24 снеж.

1967. Я любіў яго: Апавяданне // Беларусь. № 12; Людзі Арлінай крыніцы // Голас Радзімы. № 5; Звязда. 8 студз.; Падранак // Голас Радзімы. № 34; Нязгаснае: Апавяданне // Маладосць. № 3; Панарама трывог і надзей // Звязда. 7 лют.; Галоўны напрамак — творчасць // Там жа. 20 крас.; Вечна жывыя вобразы // Там жа. 27 крас.; Вялікае падарожжа // Там жа. 1 мая.; Паэма пра 26-га // Там жа. 7 чэрв.; Свая сцяжына // Там жа. 25 чэрв.; Вакол «Гусарыкаў» // Там жа. 28 чэрв.; І часам траціласа духмянасць // Там жа. 1 ліп.; Падранак; Рыбачка: (Кароткія апавяданні) // Там жа. 27 ліп.; Тры гісторыі // Там жа. 15 жн.; Побач з намі // Там жа. 1 кастр.; Паміж чытачом і кнігай // Там жа. 10 снеж.; Нязгаснае: Успаміны // ЛіМ. 7 сак.

1968. Як ніхто іншы... // Наша «Звязда»: 1917—1967 гг. Мн.; Бачыць сваім зрокам // Звязда. 13 лют.; Святло схаванага колеру // Там жа. 14 лют.; Вобраз вечна жывы, любімы: У.І.Ленін у творах беларускай літаратуры і мастацтва // Там жа. 10 сак. / Сааўт. С.Садоўская; Талент мацуе сяброўства; Дыялог пабрацімаў; Свята паэзіі і белых начэй; Цёплыя сталі воды Нявы; Кранштат, ты ў нашым сэрцы!; У вянок нашай дружбы: [Карэспандэнцыі] // Там жа. 5, 6, 8, 9, 11 чэрв.; Шлях вёў праз Беларусь // Там жа. 22 вер.; Напярэдадні; Збылося!; Жанчына ішла ў рэвалюцыю...; Канец апошняга гнязда; Сцяг над Рудабелкай; За пагранічным шлагбаумам; Дарогамі змагання // Там жа. 14, 15, 16, 23, 24, 26, 29 ліст. / Сааўт. М.Васілеўскі, А.Палякоў.

1969. Калі ён побач: (Апавяданне) // Голас Радзімы. № 8; Не першы снег; Дзед: Апавяданні // Маладосць. № 11; Два апавяданні: Жаваранак; Прыліпала // Полымя. № 1; Ветэран у піянерскім гальштуку: [Нарыс] // Звязда. 15 жн.; Жаваранак: Апавяданне // ЛіМ. 7 студз.; Песні бярыце з сабою // Там жа. 4 ліст.; Штодзённы неспакой // Там жа. 18 ліст.; Сіла прыязнасці: [Апавяданне] // Наст. газ. 30 крас.

1970. Па талым снезе: Апавяданне // Полымя. № 2; І гумар едзе за мяжу // ЛіМ. 16 студз.; Сваё, блізкае... // Там жа. 20 сак.; Вясёлка сярод зімы // Там жа. 10, 24 крас., 1 мая; Яго чакалі ў Смольным // Там жа. 17 крас.; Па той бок «Безыменкі» // Там жа. 12 чэрв.; На асялку народнай мудрасці // Там жа. 31 ліп.; А песня жыве // Там жа. 21 жн.

1971. Пагоннік: Аповесць // Полымя. № 10; Тут жывуць нашы землякі // Звязда. 15 вер.; Паньгома; Нататкі // ЛіМ. 19, 26 лют.; Пахлі някошаныя лугі...: Нарыс // Там жа. 30 ліп.; Юлька: (Урывак з аповесці «Пагоннік») // Там жа. 10 вер.; З «рабочай костачкай» // Там жа. 5 ліст.

1972. Руны мараны: Нарыс // Полымя. № 2; Чырвонае вока аленіхі: Нарыс // ЛіМ. 31 сак.

1973. Бярозавыя венікі: Аповесць // Полымя. № 2; Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Які ён дзень заўтрашні? // Вяч. Мінск. 1973. 3 ліп.; Пачыналася лета: Фрагмент аповесці // ЛіМ. 25 мая.

1974. Спіраль: Аповесць // Полымя. № 9.

1977. Векавое: Нарыс // Полымя. № 3.

1978. Векавое: [Нарыс] // Сучаснік. Мн., Пушча: Раман // Полымя. № 7, 8, 9; Адна ноч: Урывак з рамана // ЛіМ. 16 чэрв.; Ціха жывуць паэты // Там жа. 22 вер.

1979. Калінава сіла // Полымя. № 5; Адліжным днём: (Урывак з будучай кнігі, рамана «Пушча») // Родная прырода. № 2.

1980. Мая Лімень, мая Лісань: [Нарыс] // Беларусь. № 10; Дзень Барыса і Глеба: Аповесць // Маладосць. № 11, 12. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Два дні Цімафея Мурашкі // ЛіМ. 1981. 23 студз.; Зямная повязь: Нарыс // Полымя. № 6; Дзяльба кабанчыка: Апавяданне // ЛіМ. 1 жн.

1981. Зямная повязь: [Нарыс] // Сучаснік. Мн.; Сямёнаўна: Апавяданне // Беларусь. № 6; Твары... як у людзей...: Нататкі пісьменніка // ЛіМ. 15 мая; Галуба: Апавяданне // Там жа. 5 чэрв.; Летняе пажоўклае лісце: Апавяданне // Там жа. 23 кастр.; Праз КПП сумлення: [Інтэрв'ю] // Там жа. 27 ліст.

1982. Гарадскія: Апавяданне // Полымя. № 2; Рэц.: Тычына М. Верность дороге // Лит. обозрение. 1983. № 7; Хлеб і да хлеба // Полымя. № 12; Галапагосы: Апавяданне // ЛіМ. 16 ліп.; І сейбіт, і жнец // Там жа. 22 кастр.

1983. Чалавек і ўвесь народ // Вобраз—83. Мн.; Хлеб і да хлеба: [Нарыс] // Сучаснік. Мн.; Чалавек і ўвесь народ // ЛіМ. 18 лют.; Слова з поля бою: [Рэц. на кн.: Міско Я. Маё маўклівае сэрца. Мн., 1983] // Там жа. 1 ліп.; Арыенцір ідэйнай накіраванасці // Там жа. 9 вер.

1984. Усе чатыры небасхілы: Слова пісьменніка // Беларусь. № 5; Сверяя литературу с жизнью народа // Вопросы литературы. № 12; «Проста ўспомніў я цябе...» // Полымя. № 6. Рэц.: Бур'ян Б. «Ахвота пагаварыць з Аляксеем...» // ЛіМ. 1984. 3 жн.

1985. «Проста ўспомніў я цябе...» // Сучаснік. Мн.; Жаваранак: [Апавяданне] // Твой зорны час. Мн.; Як стэп, як Дон... як свет // Полымя. № 5.

1.5.

На латышскую мову. Ubele. Stasts / Atdz. T.Rullis // Pad. Sieviete. 1982. N 4.

На польскую мову. Archipelag Galapagos / Tł. M.Putrament // Przyjaźń. 1982. Nr 29.

На рускую мову. Тепло родного очага: Повести. Мн., 1983. (Б-ка бел. повести). Рэц.: Иващенко В. Обличье прозы // Неман. 1984. № 6.

Жаворонок над полем: Повести, рассказы. М., 1981. Рэц.: Міхалевіч Д. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 26 ліст.; Тычына М. Верность дороге // Лит. обозрение. 1983. № 7.

Пуща: Роман / Пер. И.Киреенко. М., 1983.

Смотрите в глаза лемуру: Повесть, роман / Авториз. пер. М., 1989.

Дома: Рассказ / Пер. Д.Ковалев // Дружба народов. 1969. № 5; Прицепа: [Апавяданне] / Пер. А.Островский // Белорусские рассказы. М., 1971; Жаворонок: Рассказ // Волга. 1972. № 9; Четыре стихии Карелии / Пер. И.Сергеев // Дружба народов. 1972. № 3; Верховик: Повесть // Наш современник. 1972. № 12. Рэц.: Анискович В. Восхождение // Неман. 1974. № 5; Березовые веники: Повесть / Пер. А.Островский // Дружба народов. 1973. № 6. Рэц.: Анискович В. Восхождение // Неман. 1974. № 5; Вековечное: [Нарыс] / Пер. Б.Казаков // Неман. 1978. № 1; «Прицепа»: [Апавяданне] / Пер. А.Островский // Березы на шляху. М., 1980; Земная повязь: (Рассказ) / Пер. Т.Смолянская // Дружба народов. 1980. № 12; Спираль: (Повесть) / Пер. В.Кудинов // Неман. 1980. № 10; Погонник: [Аповесць] / Пер. А.Островский // Белорусские повести. Л., 1981; День Бориса и Глеба: (Повесть) / Пер. В.Жиженко // Неман. 1981. № 7; Земная повязь: Очерк // Судьбою связаны одной. М., 1982; Голуба: Рассказ / Пер. А.Островский // Нева. 1983. № 8; Пуща: (Роман) / Пер. И.Киреенко // Неман. 1983. № 1—3; Встреча: (Отрывок из романа «Пуща») // Ленин. знамя. 1984. 21 февр.

На славацкую мову. Prilepok / Prel. M.Sigetová // Mesačna poc. Bratislavá, 1973.

На ўкраінскую мову. День Бориса й Гліба: [Аповесць] / Пер. Г.Кулінич // Сучасна білоруська повість. К., 1984.

На чувашскую мову. Куршанак: Калав / А.Соколова кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

2.2.

На рускай мове. Казейко А. Проблемы взаимоотношений человека и природы в современной белорусской прозе: (И.Пташников, В.Козько, В.Карамазов): Автореф. дисс.... канд. филол. н. Мн., 1987.

Судьева Н. Проблема личности в белорусской прозе конца 70-х — начала 80-х годов: На материале произведений В.Адамчика, В.Козько, В.Карамазова: Автореф. дисс.... канд. филол. н. Мн., 1988.

2.3.

На беларускай мове. Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983. С. 36—38; Анісковіч У. Гаспадару — гаспадарыць // ЛіМ. 1975. 18 крас.; Яго ж. Ціхамірнасці скажам: «Не!» // Там жа. 1974. 11 студз.; Аношкін І. Заўжды ў пошуках: (Да 50-годдзя В.Карамазава) // Маг. праўда. 1984. 27 чэрв.; Буракова Н. Слухаючы зялёны пошум // ЛіМ. 1975. 24 кастр.; Віктару Карамазаву — 50 // Там жа. 1984. 22 чэрв.; Гігевіч В. Служэнне людзям і дабрыні // Там жа. 1984. 22 чэвр.; Дзюбайла П. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 33—45; Яго ж. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 35—39, 89—90; Яго ж. Духоўныя далягляды героя // На арбіце часу. Мн., 1974; Яго ж. На парозе васьмідзесятых // Полымя. 1980. № 7; Яго ж. Наш сучаснік — у жыцці і літаратуры. Мн., 1984. С. 27—38, 53—54; Яго ж. Сацыяльная актыўнасць, духоўныя далягляды героя // Полымя. 1974. № 3; Яго ж. У пошуках духоўных каштоўнасцей // Там жа. 1981. № 9; Яго ж. Чалавек пярэдняга краю // ЛіМ. 1976. 6 лют.; Дуброўскі І. Не толькі разведка, але і бой // ЛіМ. 1977. 18 ліст.; Каваленка В. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 280—281; Яго ж. Пазіцыя пісьменніка і духоўны свет героя // Полымя. 1975. № 12; Казейка А. Свет прыроды і чалавека // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Локун В. Сучасны беларускі раман // Полымя. 1983. № 12; Марціновіч А. Сіла вытокаў // Полымя. 1982. № 4; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. 2 выд., перапрац. Мн., 1983. С. 48—55; Навуменка І. Добры пачатак // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Савік Л. Адчуванне часу. Мн., 1981. С. 155—157, 169; Яго ж. Да вытокаў сучаснасці // Полымя. 1980. № 2; Яго ж. Жыццё вёскі і сучасная беларуская проза // Там жа. 1983. № 9; Яго ж. Каб не астыла цяпло зямлі. Мн., 1984. С. 45—51; Савіцкі В. Не страляйце, не падлічыўшы // ЛіМ. 1981. 3 ліп.; Сідарэвіч А. Вёска і мы // Вобраз—83. Мн., 1983. С. 72—82; Стральцоў Б. Дзесятая пяцігодка ў беларускім нарысе. Мн., 1980. С. 94—97; Стральцоў М. Вясёлка і стрэчны вецер // Маладосць. 1984. № 6; Чаркасава Д. Ад мудрасці народа... // ЛіМ. 1972. 1 вер.

На рускай мове. Егоренкова Г. Диалектика души и духовности // Неман. 1983. № 8; Его ж. Победители и побежденные // Там жа. 1982. № 1; Яго ж. Пространство и ритм сюжета // Там жа. 1979. № 12; Иващенко В. Романная мысль и структура прозы // Иващенко В. Круги надежды и добра. Мн., 1983; Из почты «Немана» // Неман. 1978. № 9; Кудравцев Е. Человек производства и литература // Там жа. 1981. № 4.

2.4.

На беларускай мове. Скрыган Я. Ненадрукаваныя апавяданні // Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965. С. 141—143, 148—150.

В.У.Смольская.

КАРАТКЕВІЧ УЛАДЗІМІР

Караткевіч Уладзімір Сямёнавіч (26.11.1930, Орша Віцебскай вобл. — 25.7.1984, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках), паэт, празаік, драматург, публіцыст, перакладчык, кінасцэнарыст. Член СП Беларусі з 1957. Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя І.Мележа (1983; за раман «Нельга забыць») і Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Коласа (1984; за раман «Чорны замак Альшанскі»).

Нарадзіўся ў сям'і патомных інтэлігентаў. Маці, Надзея Васілеўна Грынкевіч (1893—1977), пасля заканчэння марыінскай гімназіі ў Магілёве працавала настаўніцай. Бацька, Сямён Цімафеевіч (1887—1959), быў работнікам фінансавых органаў. Вялікае ўздзеянне на будучага пісьменніка зрабіў у дзяцінстве дзядуля — бацька яго маці, які паслужыў прататыпам старога Данілы Вежы-Загорскага, аднаго з герояў рамана «Каласы пад сярпом тваім». Старэйшы брат Валерый (1918—41) загінуў на вайне. Паводле слоў маці, Валодзя «чытаць, непрыкметна для іншых, навучыўся ў тры з паловаю гады», «пісаць (а спачатку «бубніць») вершы пачаў гадоў у шэсць», «трохі пазней спрабаваў пісаць апавяданні, прычым абавязкова іх ілюстраваў». Ужо ў дзяцінстве выявілася рознабаковасць таленту У.Караткевіча. Ён добра маляваў. Маючы абсалютны слых, наведваў музычную школу, іграў у «Рэвізоры» Добчынскага. Вайна застала хлопчыка ў Маскве, куды ён прыехаў у госці да сястры, якая там вучылася. Доўгі час не ведаў, дзе бацькі. Трапіў на Разаншчыну, потым на Урал, у наваколле Кунгура. Некалькі разоў уцякаў з інтэрната на фронт. Яго затрымлівалі, вярталі назад. З вялікімі цяжкасцямі дабраўся да бацькоў у Арэнбург. Скончыў там шосты клас. Потым трапіў у вызвалены Кіеў, жыў у цёткі. У 1944 разам з бацькамі вярнуўся ў Оршу. Вучыўся ў школе, уздымаў з руін родны горад. Як і многія аднагодкі, пісаў вершы. Некаторыя з іх і прыгодніцкая аповесць «Загадка Неферціці» з'явіліся ў школьным рукапісным часопісе «Званочак». У 1949—54 вучыўся на філалагічным факультэце Кіеўскага універсітэта. У пачатку 50-х гадоў свае раннія творы даслаў для ацэнкі Я.Коласу. Пра сур'ёзнасць і шматграннасць яго навуковых інтарэсаў сведчаць напісаныя ў той час працы: «Багдановіч і сучаснасць», «Моўная стыхія Пушкіна», «Цёмныя месцы «Слова», «Беларускія і ўкраінскія школьныя драмы» і інш. Універсітэт скончыў з адзнакай, здаў кандыдацкі мінімум і пачаў пісаць дысертацыю пра паўстанне 1863 г. У 1954—56 працаваў настаўнікам у вёсцы Лесавічы, што на Кіеўшчыне. Пераехаў у Оршу, дзе ў 1956—58 настаўнічаў. Скончыў Вышэйшыя літаратурныя (1960) і сцэнарныя (1962) курсы ў Маскве. З 1963 у Мінску. Быў нястомным вандроўнікам. Шмат падарожнічаў па Беларусі і за яе межамі, два разы быў у Польшчы, тры — у Чэхаславакіі. У 1967 у Брэсце на чытацкай канферэнцыі па раману «Каласы пад сярпом тваім» (раман прысвяціў сваёй маці) пазнаёміўся з выкладчыцай Брэсцкага педінстытута Валянцінай Браніславаўнай Нікіцінай (1934—1983), сваёй будучай жонкай. Узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў.

Першыя вершы У.Караткевіча «Тут будзе канал» і «Якубу Коласу» надрукаваны ў 1951 у аршанскай раённай газеце «Ленінскі прызыў» (адзін на рускай мове, другі — на беларускай). У 1955 апублікаваны яго нарыс «Вязынка» і верш «Машэка». Гэта падзея, паводле прызнання пісьменніка, пераламіла яго лёс. У беларускіх перыядычных выданнях пачалі друкавацца яго вершы, якія заўважыла і высока ацаніла крытыка. Былі, праўда, і нападкі: у шэрагу матэрыялаў, змешчаных у 1957 у газеце «Ленінскі прызыў», яго вершы асуджаліся, асабліва на гістарычную тэму. Вершы былі першымі друкаванымі творамі пісьменніка, а паэтычныя зборнікі «Матчына душа» і «Вячэрнія ветразі» — першымі яго кнігамі. У 1969 ён выдаў арыгінальны зборнік паэзіі «Мая Іліяда». Прыкметнай з'явай у беларускай літаратуры стала і апошняя яго паэтычная кніга «Быў. Ёсць. Буду», якая выйшла пасля яго смерці. У.Караткевіч — яркі і таленавіты беларускі паэт. Яго паэзія вызначаецца рамантычнай узнёсласцю і грамадзянскай страснасцю, асацыятыўнай вобразнасцю і глыбінёй зместу, пранікнёным лірызмам і філасафічнасцю, патрыятычным пачуццём і гуманістычнай скіраванасцю («Партызанская балада», «Заяц варыць піва», «Калумбы зямлі нязнаемай», «Матчына душа», «Гусі-лебедзі ў лугах зялёных», «Дзіва на Нерлі», «Трызненне мужыцкага Брэйгеля», «Беларуская песня», «Таўры», «Скарына пакідае радзіму», «Фантазія», «Безгаловая Венера» «Быў. Ёсць. Буду» і інш.).

Шырокае прызнанне як на Беларусі, так і далёка за яе межамі прынесла У.Караткевічу яго проза. У

1957 ён напісаў аповесць «У снягах драмае вясна», у якой адлюстраваў студэнцкае жыццё пачатку 1950-х гадоў, у 1958 — аповесць «Дзікае паляванне караля Стаха» — адзін з самых вядомых твораў пісьменніка. Звяртаючыся да падзей беларускай гісторыі 1880-х гадоў, робячы экскурсы ў больш раннія часы, аўтар асудзіў у гэтым гістарычным дэтэктыве сацыяльны прыгнёт, тыранію, уціск і дэспатызм і адначасова паставіў пытанні аб прызначэнні чалавека, аб сутнасці яго жыцця і любові да радзімы, паказаў вялікае, прыгожае і чыстае каханне. Падчас вучобы на Вышэйшых літаратурных курсах, якія, як сведчыў пісьменнік, шмат далі яму «самой сваёй атмасферай, глыбінёй спрэчак, сяброўствам, шырынёй далягляду», ён напісаў некалькі апавяданняў і гістарычную аповесць «Сівая легенда». Разам з напісанай раней аповесцю «Цыганскі кароль» яны склалі першую яго кнігу прозы «Блакіт і золата дня». У Маскве быў задуманы і першы раман «Леаніды не вернуцца да Зямлі», які пад назвай «Нельга забыць» надрукаваны ў 1962 ў часопісе «Полымя». Планавалася выданне аднайменнай кнігі, куды павінна была ўвайсці і аповесць «Дзікае паляванне караля Стаха». Але набор гэтай кнігі быў рассыпаны восенню 1963 (асобнай кнігай раман выйшаў толькі праз 20 гадоў). У рамане «Нельга забыць» сцвярджаецца думка пра непарыўнасць повязі часоў, раскрываецца прыгажосць і непаўторнасць інтымнага пачуцця, выяўляюцца інтэлектуальныя і духоўныя пошукі творчай інтэлігенцыі. У 1962—64 створаны раман «Каласы пад сярпом тваім». Задума напісаць твор пра паўстанне 1863—64 на Беларусі і ў Літве пад кіраўніцтвам К.Каліноўскага ўзнікла на пачатку 1950-х гадоў. Меркавалася стварыць тры кнігі, дзе апісваліся б адпаведна пярэдадзень паўстання, само паўстанне, яго паражэнне і вынікі. Пісьменнік завяршыў толькі першую кнігу. Да паўстання 1863—64 У.Караткевіч выяўляў асаблівую цікавасць, аб чым сведчаць яго апавяданні «Паляшук», «Сіняя-сіняя...», пралог да рамана «Нельга забыць», драмы «Кастусь Каліноўскі», «Калыска чатырох чараўніц» і многія вершы. Выключная ўвага мастака да падзей таго часу абумоўлена іх значнасцю ў гісторыі Беларусі, а таксама тым, што ў сям'і пісьменніка захавалася памяць пра родзіча, аднаго з кіраўнікоў паўстання на Магілёўшчыне Тамаша Грыневіча, які быў расстраляны ў Рагачове. Гэты факт пакладзены ў аснову пралога да рамана «Нельга забыць». Раман «Каласы пад сярпом тваім» займае цэнтральнае месца ў творчасці пісьменніка. Гэта, па сутнасці, першы беларускі гістарычны раман. У ім створана шырокая панарама народнага жыцця, перададзена грамадская атмасфера напярэдадні паўстання 1863—64. Раман прыхільна сустрэлі крытыка і чытачы, хоць былі і значныя цяжкасці з яго выданнем, а у друку змяшчаліся адмоўныя ацэнкі твора. Асаблівая заслуга У.Караткевіча ў стварэнні высокамастацкай беларускай гістарычнай прозы, дзе ім узняты шырокія пласты нацыянальнай гісторыі, створаны жыццёвыя характары, раскрыты багаты духоўны свет герояў, якія звязалі свой лёс з лёсам народа. Гэтыя творы вызначаюцца рамантычнай акрыленасцю і жыццёвай дакладнасцю, мастацкай культурай і патрыятычным пафасам, незвычайнай пазнавальнасцю і гуманістычным зместам. Роля У.Караткевіча ў беларускай літаратуры такая, як В.Скота ў англійскай ці Г.Сянкевіча ў польскай. Відаць, у маі-верасні 1964 была напісана аповесць «Зброя» (апублікавана ў 1981) — гнеўная, выкрывальная сатыра на самадзяржаўна-прыгонніцкі лад Расіі 1850-х гадоў, тэматычна звязаная з раманам «Каласы пад сярпом тваім». Сам пісьменнік адзначаў, што гэта не працяг рамана, а яго адгалінаванне. У 1965—66 створаны раман «Хрыстос прызямліўся ў Гародні» (апублікаваны па-беларуску ў 1972), прысвечаны падзеям беларускай гісторыі 16 ст. Пісьменнік звярнуўся да факту, адзначанага ў старажытных беларускіх хроніках, і стварыў гісторыю бадзягі, які «воляй лёсу быў названы Хрыстом, вымушаны быў рабіць «цуды» і, урэшце, узначаліў паўстанне супраць царквы і караля». Раман займае адметнае месца ў беларускай літаратуры. Калі ж шукаць аналогіі ў сусветнай літаратуры, то па ідэйна-мастацкіх асаблівасцях яго можна суаднесці з «Гарганцюа і Пантагруэлем» Ф.Рабле, «Легендай пра Уленшпігеля» Ш. дэ Кастэра, «Кала Бруньёнам» Р.Ралана, «Майстрам і Маргарытай» М.Булгакава. У.Караткевіч пераканаўча паказаў, што і на беларускай нацыянальнай глебе ёсць постаці тыпу Тыля Уленшпігеля. Яны выяўляюць дух Беларусі, нязломны і непераможны народны характар. Пісьменнік арыгінальна асэнсаваў падзеі гістарычнай даўніны, прыгодніцкі сюжэт напоўніў сацыяльна-філасофскім і псіхалагічным зместам. У.Караткевіч збіраўся напісаць 15-томную серыю «Век», а ўсяго планаваў 78 тамоў прозы.

Багаты матэрыял для твораў давалі пісьменніку шматлікія падарожжы. У жніўні-верасні 1965 ён праходзіў зборы на Ціхаакіянскім флоце ў газеце «Боевая вахта». Пасля паездкі на Далёкі Усход з'явілася аповесць «Чазенія», у якой У.Караткевіч выявіў зайздросныя веды ў галіне прыродазнаўчых навук. Пісьменнік валодаў бездакорным мастацкім густам, глыбока і грунтоўна ведаў як айчынную, так і сусветную гісторыю і культуру. Плённа развіваючы нацыянальныя літаратурныя традыцыі, ён абапіраўся ў сваёй творчасці і на вопыт іншых літаратур. Ствараючы гістарычныя ці дэтэктыўныя творы, імкнуўся пашырыць ідэйна-тэматычныя і жанрава-стылявыя даляглялы беларускай літаратуры, абудзіць патрыятычныя пачуцці, выклікаць цікавасць да беларускай гісторыі і беларускага мастацкага слова. Гуманістычным і патрыятычным зместам прасякнуты раман «Чорны замак Альшанскі». У.Караткевіч імкнуўся раскрыць тут не прыватную і займальную гісторыю, што здарылася з яго героем, а паспрабаваў выявіць повязь мінулага з сучасным, раскрыць жыццё ў яго складанасці і супярэчлівасці, сцвердзіць думку пра непераможнасць і ўсемагутнасць дабра і чалавечнасці.

Талент пісьменніка дасканала раскрыўся ў яго апавяданнях. У іх па-майстэрску намаляваны бясконцая вадзяная роўнядзь веснавой паводкі на Палессі і нараджэнне шчырага і чыстага пачуцця паміж героямі («Блакіт і золата дня»), раскрыты трагедыя і нязломнасць беларускага народа ў 1880-я гады («Сіняя-сіняя...», «Кніганошы»), асуджаны тыранія і дэспатызм Сталіна і грамадскага дзеяча старажытнага Кітая Шан Яна («Маленькая балерына», «Вялікі Шан Ян»). Яшчэ ў студэнцкія гады У.Караткевіч збіраў вуснапаэтычную народную творчасць, апрацоўваў і пісаў для дзяцей казкі. Асобныя з іх увайшлі ў зборнік «Казкі».

Плённа працаваў У.Караткевіч і як драматург. У 1957 напісаў п'есу «Млын на Сініх Вірах» (апубл. ў 1988) пра падзеі часоў Вялікай Айчыннай вайны (паст. ў 1959 на Беларускім тэлебачанні). Напісаная ў 1959—60 п'еса «Трошкі далей ад Месяца» прысвечана рэчаіснасці канца 1950-х гадоў, лёсу

чалавека, які вярнуўся дамоў пасля беспадстаўных рэпрэсій (не друкавалася). У 1978 Віцебскім тэатрам пастаўлена яго п'еса «Кастусь Каліноўскі» (вядома каля дзесяці варыянтаў гэтага твора, адзін з ранніх называўся «Руна пра Кастуся»). Да 1000-годдзя Віцебска з'явілася драма «Званы Віцебска» (паст. ў 1974 Віцебскім тэатрам), у якой аўтар звярнуўся да Віцебскага паўстання 1623. 100-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы прысвяціў У.Караткевіч п'есу «Калыска чатырох чараўніц» (1981, паст. ў 1982 Мінскім тэатрам юнага гледача), у якой драматург паказаў дзіцячыя і юнацкія гады беларускага песняра. Прыкметную цікавасць выявіў У.Караткевіч і да Крычаўскага паўстання 1743—44: у сакавіку 1956 напісаў пра яго легенду «Маці ветру», у 1982 закончыў драму «Маці ўрагану» (паст. ў 1988 Мінскім аматарскім тэатрам «Золак»).

Прыкметны след пакінуў У.Караткевіч у публіцыстыцы і літаратурнай крытыцы. Мастацкай энцыклапедыяй Беларусі стаў яго нарыс «Зямля пад белымі крыламі» (спачатку выйшаў ў Кіеве на ўкраінскай мове, потым у Мінску на беларускай). У ёй пісьменнік з любоўю і цеплынёй расказаў пра Беларусь і яе народ, беларускую гісторыю і культуру. Аўтар шматлікіх нарысаў і эсэ. У творчай спадчыне У.Караткевіча захаваліся малюнкі, а таксама ілюстрацыі да ўласных твораў. На самым пачатку творчага шляху звярнуўся ён і да мастацкага перакладу. Аддаваў перавагу паэтам-рамантыкам, выказваў прыхільнасць галоўным чынам да духоўна блізкіх аўтараў, творчасць якіх прасякнута патрыятычным і грамадзянскім пафасам. Ён узнавіў па-беларуску паэзію В.Катула, Дж.Байрана, А.Міцкевіча, І.Франка, Я.Судрабкална, Б.Мацкявічуса і інш., драмы грэчаскага пісьменніка П.Антэаса «Праметэй перад трыбуналам», А.К.Талстога «Цар Фёдар Іаанавіч» і інш. Аўтар сцэнарыяў дакументальных фільмаў «Сведкі вечнасці» (1964), «Памяць» (1966), «Будзь шчаслівай, рака» (1967), мастацкага «Чырвоны агат» (1973) і інш. На студыі «Беларусьфільм» па яго сцэнарыях пастаўлены мастацкія фільмы «Жыццё і ўзнясенне Юрася Братчыка» (1967, па раману «Хрыстос прызямліўся ў Гародні»), «Дзікае паляванне караля Стаха» (1979, сааўт. сцэнарыя В.Рубінчык), «Чорны замак Альшанскі» (1984, сааўт. сцэнарыя М.Пташук), «Маці ўрагану» (1990). На рэспубліканскім тэлебачанні інсцэнізаваны яго апавяданне «Сіняя-сіняя...» і аповесць «Лісце каштанаў». Рэспубліканскім радыё па яго творы пастаўлены радыёспектакль «Паром на бурнай рацэ» (1982), на студыі «Беларусьфільм» створаны аднайменны мастацкі фільм (1989). У Гомельскім абласным тэатры ставілася п'еса паводле легенды «Ладдзя Роспачы». Па лібрэта У.Караткевіча Д.Смольскім напісана опера «Сівая легенда» (паст. ў Беларускім тэатры оперы і балету ў 1978). Паводле яго аповесці У.Солтанам створана опера «Дзікае паляванне караля Стаха» (паст. ў Беларускім тэатры оперы і балета ў 1989, Дзяржаўная прэмія Беларусі 1990). Пра У.Караткевіча створаны дакументальныя фільм «Быў. Ёсць. Буду» (1989), відэафільмы «Успамін» і «Рыцар і слуга Беларусі» (усе 1991). Творы пісьменніка перакладзены на многія мовы.

Імем У.Караткевіча названы вуліцы у Віцебску і Оршы, яго імя носіць школа № 3 у Оршы, дзе адкрыты літаратурны музей У.Караткевіча. Мемарыяльныя пакоі-музеі пісьменніка створаны ў інтэрнаце мінскага завода «Інтэграл» і ў інтэрнаце маладзечанскіх будаўнікоў. На доме № 36 па вул. К.Маркса, дзе жыў пісьменнік у апошнія гады, а таксама на доме ў Оршы, дзе ён жыў у 1956—58, устаноўлены мемарыяльныя дошкі, на магіле і ў Оршы — помнікі. Яго імем названы Фонд дапамогі маладым пісьменнікам, прэмія выдавецтва «Мастацкая літаратура».

А.Л.Верабей.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1987—1991. Т. 1. Вершы; Паэмы. Мн., 1987; Т. 2. Аповесці; Апавяданні; Казкі. Мн., 1988; Т. 3. Нельга забыць: Раман; Аповесці. Мн., 1988; Т. 4. Каласы пад сярпом тваім: Раман. Кн. 1. Мн., 1989; Т. 5. Каласы пад сяпом тваім: Раман. Кн. 2; Зброя: Аповесць. Мн., 1989. Т. 6. Хрыстос прызямліўся ў Гародні: (Евангелле ад Іуды): Раман. Мн., 1990. Т. 7. Дзікае паляванне караля Стаха: Аповесць; Чорны замак Альшанскі: Раман. Мн., 1990. Т. 8. Кн. 1. П'есы; Нарыс. Мн., 1990. Т. 8. Кн. 2. З жыццяпісу: Нарысы. Эсэ. Публіцыстыка. Постаці. Крытыка. Інтэрв'ю. Летапіс жыцця і творчасці. Мн., 1991.

З вякоў мінулых: Апавяданні, аповесці. Мн., 1978. (Б-ка бел. прозы).

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1. Апавядянні; Аповесці; Т. 2. Хрыстос прызямліўся ў Гародні: (Евангелле ад Іуды): Раман. Рэц.: Ганчароў У. Праз церні да зорак // ЛіМ. 1981. 5 чэрв.

1.2.

Матчына душа: Вершы. Мн., 1958. Рэц.: Колесник В. Душа поэта // Дружба народов. 1959. № 8; Кудраўцаў І. Маладыя галасы // Полымя. 1959. № 1; Шкраба Р. Свет паэта // Беларусь. 1959. № 2.

Вячэрнія ветразі: Вершы і паэмы. Мн., 1960. Рэц.: Кудраўцаў І. Другое спатканне з чытачом // Полымя. 1961. № 5; Лойка А. Выхаванне таленту // Маладосць. 1961. № 7; Скапараў І. Бліжэй да жыцця, да сучаснасці // ЛіМ. 1961. 10 лют.

Блакіт і золата дня: Апавяданні і аповесці. Мн., 1961. Рэц.: Гапава В. Лірычнае натхненне празаіка // ЛіМ. 1962. 29 чэрв.; Клюсаў Б. Проза паэта // Маладосць. 1961. № 12.

Каласы пад сярпом тваім: Раман: У 2 кн. Мн., 1968. Рэц.: Андраюк С. Трагедыя і слава // Маладосць. 1969. № 11; Кісялёў Г. Шматпланавы гістарычны раман // Полымя. 1969. № 12; Клімковіч С. «Каласы пад сярпом тваім» // Голас Радзімы. 1969. № 32; Климкович С., Письменная И. И станут зерна хлебом... // В мире книг. 1974. № 10; Fornalczyk F. Polsko-białoruska epopeja Karatkiewicza // Życie Lit. 1975. 2 czerw.

Мая Іліяда: Вершы. Мн., 1969. Рэц.: Гаўрусёў С. Паўната сталай сілы // ЛіМ. 1970. 13 сак.; Шпакоўскі Я. Лірыка шырокага дыхання // Маладосць. 1970. № 8; Ялон М. Радость поэта — радость читателя // Знамя юности. 1971. 8 июля; Ярош М. Добры плён пошукаў // Полымя. 1970. № 2.

Чазенія: Апавяданні і аповесць. Мн., 1970. Рэц.: Андраюк С. На рамантычнай хвалі // Полымя. 1971. № 5; Nieuważny F. «Czozenia» czyli białoruski poemat prozą o pięknie człowieka // Przyjaźń. 1971. Nr 5.

Хрыстос прызямліўся ў Гародні: Евангелле ад Іуды: [Раман]. Мн., 1972. Рэц.: Журавлев И. «Христос» против Христа // Гродн. правда. 1973. 13 марта.

Белавежская пушча: [Фотаальбом]. Мн., 1973 / Аўт.

тэксту. Бел., рус., англ.
Вока тайфуна: Апавяданні і аповесці. Мн., 1974.
Белавежская пушча. Мн., 1975.
Казкі. Мн., 1975.
Зямля пад белымі крыламі: Нарыс. Мн., 1977. Рэц.: К а л е н к о в и ч И. Сказание о Белоруссии // Заря. 1978. 15 марта. 2 выд. Мн., 1992.
Каласы пад сярпом тваім: Раман: [У 2 кн.]. Мн., 1981. (Шк.б-ка). Рэц.: С е к у ш э н к а Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 16 кастр.
Нельга забыць: Раман амаль што сентыментальны. Мн., 1982. Рэц.: А с т р а ў ц о ў С. З пашанай да памяці продкаў // ЛіМ. 1984. 18 мая; Т ы ч ы н а М. Выпрабаванне часам // Полымя. 1983. № 11.
Чорны замак Альшанскі: Раман, аповесць. Мн., 1983. Рэц.: А с т р а ў ц о ў С. З пашанай да памяці продкаў // ЛіМ. 1984. 18 мая; П о й м а н а в а Г. Дабро застаецца назаўсёды // Маладосць. 1984. № 7; Ф а м і ч У. // ЛіМ. 1984. 19 лют.; Ш ы н к а р э н к а В. Клопат пра будучыню // Полымя. 1984. № 8.
Мсціслаў—Мстиславль: Эсэ пра гісторыю і людзей адной зямлі. Мн., 1985 / Бел., рус.
Быў. Ёсць. Буду: Кніга паэзіі. Мн., 1986.
Старыя беларускія хронікі: П′есы. Мн., 1988.
У снягах драмае вясна: Аповесць. Мн., 1989.
З вякоў мінулых: Апавяданні, аповесці. Мн., 1990. (Шк. б-ка).
Чазенія: Аповесць, п′еса, апавяданні. Мн., 1992. (Шк. б-ка).
1.3.
1955. Вязынка: [Успаміны] // Янка Купала. Мн.; Машэка: [Верш] // Полымя. № 7.
1956. Орша; Заяц варыць піва: [Вершы] // Полымя. № 3; Балада пра паўстанца Ваўкалаку; «Стаю ўначы ў завіруху...»: [Вершы] // Там жа. № 9.
1957. Бацькаўшчына; Ялінка; Рута ў халоднай расе: [Вершы] // Маладосць. № 1; Вясна: [Верш] // Там жа. № 4; Вадарод; Як размаўляюць звяры і птушкі; Гісторыя з першым каханнем; Песня шафёра; Праменьчык; Сырцовыя цагліны; Лісце: [Вершы] // Полымя. № 7; Спадарожніку Зямлі: [Верш] // Там жа. № 12; Рыбы ў падводных лясах: [Верш] // ЛіМ. 1 мая; Вадарод: [Верш] // Ніва. 11 жн.; Сплятайце рукі!: [Верш] // Чырв. змена. 30 чэрв.; У тую ноч: [Верш] // Там жа. 11 вер.
1958. Орша; Спадарожніку Зямлі; Праменьчык: [Вершы] // Дзвіна (Віцебск). № 1; На радзіме: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 30; Маладосць. № 4; Партызанская балада; На пачатку дарог: [Вершы] // Полымя. № 2; Дзень першы: [Верш] // Там жа. № 12.
1959. Бацькаўшчына: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 47; Балада пра смяротнікаў; Баявыя вазы; Вячэрнія ветразі: [Вершы] // Маладосць. № 3; Месяц над млынам: [Верш] // Полымя. № 4; Буслы вучаць дзяцей: [Верш] // Там жа. № 10; Пад зялёнымі шатамі паркаў: Нарыс // ЛіМ. 10 чэрв. / У сааўт.; Замарожаныя мільёны // Там жа. 24 мая / У сааўт.; Якім шляхам ісці? // Там жа. 26 жн.; «Як стажары ў небе заззялі...»: [Верш] // Чырв. змена. 22 сак.
1960. Дзяўчаты: [Верш] // Голас Радзімы. № 49; Я сумую...: [Верш] // Там жа. № 85; Ленін калыша дзіця: [Верш] // Маладосць. № 4; У шалашы: Апавяданне // Там жа. № 5; Дзяўчаты; Чайка; «О, мой цудоўны край...»; «Месяц заснуў на коміне хаты...»; Мімозы: [Вершы] // Там жа. № 6; Чайка: [Верш] // Ніва. 10 ліп.
1961. Заяц варыць піва; Балада пра паўстанца Ваўкалаку; Партызанская балада: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Каўчэг: Апавяданне // Полымя. № 1; Раман Ракута: Легенда // Там жа. № 4; Нявесце Кастуся Каліноўскага: [Верш] // Там жа. № 5.
1962. Партызанская балада; «Трагеды не знікнуць...»: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Пакуль гэта сэрца б′ецца // Маладосць. № 7; З любоўю да чалавека: [Рэц. на кн.: Н а ў р о ц к і А. Неба ўсміхаецца маланкаю. Мн., 1962] // Там жа. № 12; Вуліца касманаўтаў: [Верш] // Полымя. № 3; Нельга забыць: Раман // Полымя. № 5, 6. Рэц.: Б р а н д о б о в с к а я Л. Время, люди, верность // Знамя юности. 1962. 2 окт.; Г е р ц о в і ч Я. Пошукі, знаходкі, страты // Звязда. 1962. 22 ліст.; М а л ь д з і с А. Права мастака // ЛіМ. 1962. 17 ліп.; Кніганошы: Навела // Полымя. № 12.
1963. Здратаваныя магілы; Жаўранак — звонкая ніць: [Вершы] // Маладосць. № 5; Казкі янтарнай краіны: Нарыс // Полымя. № 2; ...Будзе свой сярод чужых: [Рэц. на кн.: Б а й р а н Д.Г. Выбранае. Мн., 1963] // Там жа. № 10; Студзеньскім цёмным світаннем: Раздзел з рамана «Каласы пад сярпом тваім» // ЛіМ. 1 лют.; Прывіды знікаюць: Раздзел з аповесці «Дзікае паляванне караля Стаха» // Там жа. 26 лют.
1964. Гэта было 10-га сакавіка 1864 года...: Да стагоддзя з дня смерці Кастуся Каліноўскага // Беларусь. № 3; Сіняя-сіняя...: Апавяданне // Там жа. № 9; І будуць людзі на зямлі: Эсэ // Маладосць. № 3; Дзікае паляванне караля Стаха: Аповесць // Там жа. № 9—12. Рэц.: Г е р ц о в и ч Я. Судьбы человеческие и судьбы народные // Сов. Бел. 1965. 9 сент.; «Бетховен б′е ў далоні...» // Полымя. № 9; Белавежскі алень: [Верш] // Заря. 24 мая.
1965. Чорная балада Гаркушы; Балады каменя // Дзень паэзіі—65. Мн.; Песня з Паўночных Афін: Эсэ // Маладосць. № 9; Каласы пад сярпом тваім: Раман // Полымя. № 2—6. Рэц.: Г е р ц о в и ч Я. Судьбы человеческие и судьбы народные // Сов. Бел. 1965. 9 сент.; М а л ь д з і с А. Праўда мастацкая і праўда гісторыі // ЛіМ. 1965. 6 жн.; Людзям простым к дабраму навучанню // Ніва. 14 сак.; «О, вясна! Тапалі! Свеце мілы!..»; «Усё, што было, і ўсё, што часам сніцца...»; Цюляня; «Падымаюць жоўтыя галовы...»: [Вершы] // Там жа. 25 крас.; Люблю тебя, Вильнюс // Сов. Литва. 24 июля.
1966. Карадаг; Трасцянец; Безгаловая Венера: [Вершы] // Дзень паэзіі—66. Мн.; Дарога, якую прайшоў // Пра час і пра сябе. Мн.; Слова беларускай бярозы; Раманс Марылі; І сніў Адам...: [Вершы] // Беларусь. № 2; Крэсіва, іскры, агонь: [Рэц. на кн.: З у ё н а к В. Крэсіва. Мн., 1966] // Маладосць. № 8; Летапісец: Да 75-годдзя з дня нараджэння М.Багдановіча // Там жа. № 12; [Уступнае слова да твораў А.Міланава] // Полымя. № 5; Крокі ўначы; Маленне да бога рэк; «Бацькі з магіл цяплом дыхнулі...»: [Вершы] // Там жа. № 10; Слова беларускай бярозы: [Верш] // ЛіМ. 8 лют.; Трасцянец: [Верш] // Ніва. 13 сак.; «Бацькі з магіл цяплом дыхнулі...»: [Верш] // Там жа. 10 крас.; Балада аб нашэсцях // Там жа. 24 крас.
1967. Каўчэг: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Горад паўстае: [Нарыс] // Горад і годы. Мн. / Сааўт. А.Мальдзіс; Каложа: [Верш] // Беларусь. № 2; Дзень першы: [Верш] // Голас Радзімы. № 1; Трасцянец: [Верш] // Там жа. № 41; Чазенія: Паэма // Маладосць. № 2, 3. Рэц.: Б о г д а н о в а З. Человек среди людей // Молодая гвардия. 1967. № 12; Мой друг і мая зямля // Маладосць. № 8; Экзамен в Падуе // Неман. № 8; Землятрус: [Верш] // Полымя. № 7; ЛіМ. 11 ліп.; Земля под белыми крыльями // Коммунист Таджикистана. 27 марта; Правда Востока. 7 февр.; «Рша камен...» // ЛіМ. 4 ліп.; Людзям простым для добрага навучання // Ніва. 6 жн.; Твой зорны шлях // Чырв. змена. 25 чэрв.
1968. «У векавечнай бацькаўшчыне клёны...»; Заяц варыць піва: [Вершы] // Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; А бадай вам цікава было // З рога ўсяго многа: Беларускія народныя казкі. Мн.; «Калі на зямлі ёсць казачныя краіны...» // Краявіды Беларусі. Мн. / Бел., рус., англ.; Бацькаўшчына; Лісце: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; «Я іду лугавою дарогай...»: [Верш] // Беларусь. № 2; Заяц варыць піва: [Верш] // Голас Радзімы. № 10; «У векавечнай бацькаўшчыне клёны...»: [Верш] // Там жа. № 18; «Яна не блішчыць красою...»: [Верш] // Там жа. № 38; Дуб крывашапкі: Эсэ // Маладосць. № 12; Аўтару «Вянка» // ЛіМ. 11 чэрв. / Сааўт. А.Мальдзіс; Дуб крывашапкі: Урывак // Там жа. 10 снеж.
1969. Дзень першы; Вячэрнія ветразі; Партызанская балада; Паўлюк Багрым; Заяц варыць піва: [Вершы]

/ / Мары юнацкія. Мн.; «Па-над шчыраю Шчарай, над шчодраю Шчарай...»: [Верш] / / Голас Радзімы. № 41; Беларуская песня; Лебедзь; Ты і я: [Вершы] / / Там жа. № 42; Князь і гусляр / / Маладосць. № 8; Званы ў прадоннях азёр: Эсэ / / Там жа. № 12. Рэц.: Ж о г а Л. І было б «прыўкрасна» / / ЛіМ. 1970. 31 лют.; Цёплы жнівеньскі поўдзень: Максіму Лужаніну — шэсцьдзесят год / / Полымя. № 11.

1970. Ленін калыша дзіця: [Верш] / / З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Беларуская песня: [Верш] / / Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Вока тайфуна: Апавяданне / / Маладосць. № 8; Читателям «Чозении» / / Молодая гвардия. № 9.

1971. Начная песня; Я іду; Шляхі Ігната Буйніцкага; Энкелад; Глухі геній (Гойя): [Вершы] / / Дзень паэзіі—71. Мн.; Шляхі Ігната Буйніцкага: [Верш] / / Голас Радзімы. № 23; Saxifraga: Эсэ / / Полымя. № 2; «Месяц над садам, ад квецені белым...»; Домік Багдановіча; Армянскі матыў: [Вершы] / / Там жа. № 3; Былі ў мяне мядзведзі: Апавяданне / / Там жа. № 4; Спадабалася і запомнілася: Навагодняя анкета / / ЛіМ. 1 студз.; Задума: узнікненне і ўвасабленне / / Там жа. 12 сак.; Легенды і былі гары Магнітнай: Нарыс / / Там жа. 26 сак. / У сааўт.; Драматург і тэатр: [Выступленне на паседжанні секцыі драматургаў Саюза пісьменнікаў БССР] / / Там жа. 25 чэрв.; Маналог маці: [Верш] / / Ніва. 5 снеж.

1972. Усход: [Верш] / / Дзень паэзіі—72. Мн.; Беларуская песня; Мокрыя травы: [Вершы] / / Залацінкі. Мн.; Партызанская балада; «І бывай...»: [Вершы] / / Зорка Венера. Мн.; Былі ў мяне мядзведзі; Кніганошы: [Апавяданні] / / У глыбі жыцця. Мн.; Лісце: [Верш] / / Голас Радзімы. № 44; [Віншаванне Р.Шырме] / / Маладосць. № 1; Шляхі ў палях: Слова пра таварыша / / Полымя. № 9; Что случилось с рассказом? / / ЛіМ. 11 окт.

1973. Армянскі матыў: [Верш] / / Братэрства. Мн.; Начная песня: [Верш] / / Дзень паэзіі—73. Мн.; Жажда / / Дружба народов. № 9; Лісце каштанаў: Аповесць / / Маладосць. № 5; «Видеть реальность удивительной...»: [Інтэрв'ю] / Зап. Б.Фирштейн / / Знамя юности. 20 февр.

1974. «Закувала зязюля ў лесе празрыста-зялёным...»: [Верш] / / Дзень паэзіі—74. Мн.; Адзін з паплечнікаў Каліноўскага / / Беларусь. № 3 / Сааўт. А.Мальдзіс; Чортаў скарб: Казка / / Бярозка. № 10; Тысячу стагоддзяў табе / / Маладосць. № 8; Лісце: [Верш] / / Родная прырода. № 5.

1975. Слова пра Шолахава / / Маладосць. № 5.

1976. Беларуская песня: [Верш] / / Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Узыход на вяршыні: (Трохі лірыкі аб мастаку) / / Далягляды. Мн.; Дзяўчына пад дажджом: [Верш] / / Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд., перапрац. і дап. Мн.; Да новых, яшчэ шырэйшых далягляду / / Полымя. № 5; Дняпро і Ака. Ён і Яна; Беларуская песня: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 6; Коласаўцы / / Тэатр. Мінск. № 2; Культурный человек: какой он?: [Інтэрв'ю] / Зап. С.Алексиевич / / Знамя юности. 12 марта.

1977. Казкі янтарнай краіны: [Нарыс] / / Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 2; Кнігі: [Верш] / / Дзень паэзіі—77. Мн.; Шчыравала ў бары пчала... / / Полымя. № 1; Званы Віцебска: Хроніка з XVII стагоддзя ў трох дзеях, шасці карцінах / / Там жа. № 6; Наш агульны клопат / / Звязда. 17 сак.; Вера ў сілу дабрыні, або Сын Беларусі, сын Прагі: Эсэ / / ЛіМ. 11 сак.; Справядлівасць / / Там жа. 24 чэрв.

1978. «У векавечнай бацькаўшчыне клёны...»; «Закувала зязюля ў лесе празрыста-зялёным...»: [Вершы] / / Адданасць. Мн.; Балада пра паўстанца Ваўкалаку; Машэка; Паўлюк Багрым; Партызанская балада; Балада пра смяротнікаў; Балада пра галубіныя пер'і; Чорная балада Гаркушы / / Беларуская балада. Мн.; Скрыпка дрыгвы і верасовых пустэчаў: Казка / / Бярозка. № 3; Кацёл з каменьчыкамі: Казка / / Там жа. № 7; І наш «Фауст» / / Маладосць. № 5; Людзі зямлі беларускай: Фрагмент з новай кнігі «Зямля пад белымі крыламі» / / Голас Радзімы. 5 студз.

1979. Беларускія рысы: (З кнігі «Зямля пад белымі крыламі») / / Беларускі каляндар 1979. Беласток; Францыск Скарына ў Празе: [Урывак з нарыса]; Стары замак у Гродна: [Урывак з рамана «Хрыстос прызямліўся ў Гародні»]; Выступленне сялян: [Урывак з рамана «Каласы пад сярпом тваім»] / / Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; «Я хачу правесці Вас па зямлі...» / / Памяць зямлі беларускай: [Фотаальбом]. Мн. / Бел., рус., англ., фр., ням., ісп.; Чорны замак Альшанскі: Раман / / Маладосць. № 7, 8; 1980. № 1, 2; Рэц.: Т ы ч ы н а М. Неабходнасць легенды / / ЛіМ. 1980. 21 сак.; З вадой і без вады / / Звязда. 15 ліп.; Больш добразычлівасці: [З выступлення] / / ЛіМ. 23 ліст.; Прыклад: Апавяданне / / Наст. газ. 26 снеж.

1980. Надпіс на камені над крыніцай; Афіцэру Лісаневічу; «Абяцаюць нам новы раскошны дом...»; «Радок бяззбройны і бясспрэчны...»; Ворыва на валах: [Вершы] / / Дзень паэзіі — 80. Мн.; »У векавечнай бацькаўшчыне...": [Верш] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; Подзвіг Францыска Скарыны: Эсэ / / Беларусь. № 4; Адуванчык на кромцы вады / / Там жа. № 6; Нямоглы бацька: Казка / / Бярозка. № 11; Вясна ў восень: Казка / / Вясёлка. № 11; Сцюдзёная вясна або 1000 год і 7 дзён: Эсэ / / Маладосць. № 8; Кастусь Каліноўскі: П'еса / / Полымя. № 6; «Люблю свою Белую Русь...»: [Інтэрв'ю] / Зап. Р.Станкевич / / Сел. газ. 4 дек.; «Нельга не быць гісторыкам»: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Губіч / / Чырв. змена. 12 студз.

1981. Вясна ў восень: [Казка] / / Вясёлка. Мн.; У тую ноч: [Верш] / / Туман трэба развеяць. Мн.; Жабкі і чарапаха: Казка / / Вясёлка. № 8; Зброя: Аповесць / / Маладосць. № 10; Багдановічу: [Верш] / / Голас Радзімы. 17 снеж.; ЛіМ. 4 снеж.; Пісаць цікавей, з большай адказнасцю: [Выступленне] / / Там жа. 24 крас.

1982. Абраная: Эсэ / / Братэрства. Мн.; Людзі зямлі беларускай: Старонкі з кнігі «Зямля пад белымі крыламі» / / Вечная крыніца. Мн.; Армянскі матыў; «На Беларусі бог жыве»; Новая Атлантыда; «Бог пайшоў. Жыццё ідзе пад кручу...»; Наследаванне Байрану; «Данеслі добрыя людзі...»; Два наследаванні сярэдневяковым прытчам; «Дарогі ўсёй зямлі маёй...»; «І тады закахалася хмара...»; «Страціў лес свой летні чуб...»; Гляджу на тую, што спіць; «З амбона хтось крычаў пра шлях да раю...»; Склероз: [Вершы] / / Дзень паэзіі — 82. Мн.; Беларуская песня: [Верш] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Дняпро і Ака: [Верш] / / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Зліццё з душой народнай / / Бярозка. № 7; «Мой се градок»: Эсэ / / Маладосць. № 5; Калыска чатырох чараўніц: Драма / / Маладосць. № 8; Он один такой — Янка Купала / / Новый мир. № 10; Калыска чатырох чараўніц: [Урывак з п'есы] / / ЛіМ. 9 ліп.; «Люблю справу рабіць хвацка»: [Інтэрв'ю] / Зап. Р.Станкевіч / / Там жа. 3 снеж.; Мокрыя травы: [Верш] / / Ніва. 9 мая.

1983. Кацёл з каменьчыкамі: Казка / / Вяснянка. Мн.; Чортаў скарб: [Казка] / / Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Найперш — судзіць чытачу: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Ягоўдзік / / ЛіМ. 18 лют.

1984. Паэт; Разведчык; «Быў. Ёсць. Буду...»; Стары певень; Амаль хрысціянскі тост за ворагаў; Хан і табіб: [Вершы] / / Дзень паэзіі—84. Мн.; Надпіс на камяні над крыніцай: [Верш] / / За цябе, радзіма. Мн.; Наш Фаўст / / Кашкурэвіч А. Ілюстрацыі да трагедыі Гётэ «Фауст». Мн. / Бел., рус., ням.; Багдановічу: [Верш] / / Ляшук В. Урокі пазакласнага чытання: IV—VII класы. Мн.; Кацёл з каменьчыкамі; Чортаў скарб: [Казкі] / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Трасцянец: [Верш] / / Беларусь. № 1.

1985. Карней — мышыная смерць: Апавяданне / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Трасцянец: [Верш] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; «Ведаць — хто мы, адкуль прыйшлі, куды ідзём...»: [Дыялог з У.Мехавым] / / Мехаў У. Сустрэчы ў радыёстудыі. Мн.; Партызанская балада: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Маці ўрагану: Трагедыя ў трох дзеях / / Маладосць. № 12.

1987. Пачатак: Лісты Уладзіміра Караткевіча да Максіма Танка / / Маладосць. № 1.

1988. Маленькая балерына: Апавяданне // Маладосць. № 1; Лісты Уладзіміра Караткевіча да Рамана Іванычука // Полымя. № 12.

1989. У дарозе і дома: З запісных кніжак // Полымя. № 1—3; Родная мова // Наст. газ. 28 чэрв.

1990. Лісты ў краіну янтарнай казкі: З пісьмаў да латышскіх сяброў // Шляхам гадоў. Мн.; Брань: [Раздзелы з рамана «Каласы пад сярпом тваім»] // Полымя. № 1.

1.4.

Гашпарава Э. Цяжка быць мустангам: Аповесць / З славац. Мн., 1981. Рэц.: Бадроў А. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 20 сак.

1958. Малдоніс А. Голас восені; Рудокас В. Веснавая мелодыя: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; Жукаўскас А. Ты не пытай: [Верш] / З літ. // Полымя. № 5.

1959. Стулпан Е. Журавінка: [Верш] / З лат. // ЛіМ. 12 вер.

1961. Іаселіяні О. Белая дзяўчына: [Навела] / З груз. // Маладосць. № 3.

1963. Байран Д.Г. Паражэнне Сенахерыба: [Верш]; Паломніцтва Чайльд Гарольда: (З Песні Трэцяй) / З англ. // Байран Д.Г. Выбранае. Мн.

1965. Лучук У. Росы; Калі б...: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 12.

1966. Міланаў А. Праз што праходзяць межы; Карчама для галодных; Вольны пераказ андэрсенаўскай казкі пра голага караля; Анафема; Узаемнасць; Ваенны паэт; Свята паэзіі; [Вершы] / З балг. // Полымя. № 5; Лучук У. Роздум пра сівыя косы; Сняжычкі; «Павярнуся на вёску да мамы...»: [Вершы] / З укр. // Чырв. змена. 20 студз.

1969. Міцкевіч А. Мешка, князь Навагрудка: [Паэма] / З пол. // Міцкевіч А. «Зямля навагрудская, краю мой родны...» Мн.; Судрабкалн Я. Сярэдневяковы чалавек; Зломлены; Лірычны скандал у бочцы: [Вершы] / З лат. // Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.

1970. Гелавані М. Асенні вечар; Ля магілы: [Вершы] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.; Дабравольскі С. Навука; Айчына; Тут мой бацька; Хмары, хмары...; Пытанні; Маладым — на прывітанне: [Вершы] / З пол. // Дабравольскі С.Р. Як хлеб і сонца. Мн.

1971. Лучук У. Пажар у Прылуках (1846 год); Шандар Пецёфі; Стары матыў: [Вершы] / З укр. // Дзень паэзіі—71. Мн.; Паскробышаў А. Посцілка; Конік; Абдуванчык: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 24 снеж.

1972. Гамзатаў Р. «Ці высокія горы...»; «Бы ў вапне, у снезе...»; «Па свеце я нямала вандраваў...»; «Не ганарыся, час...»; «Дзяцінства помню...»; «Дом мой закінуты...»; «Спытае дом мой...»: [Вершы] / З авар. // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Мразоўскі В. Успамінаю; «У жаўтозель нырнуць...»; Мой дом; Гушча Я. Прытча; «Неандэрталец ці ты, Адаме...»; Шарган М. Сям'я; «Будаваў галубятню...»; Бальніца; Бацька; Біскупскі А. Садружнасць; Мой знешні голас: [Вершы] / З пол. // Горад мільёнаў і мы. Мн.; Шарган М. «Будаваў галубятню...»: [Вершы] / З пол. // Полымя. № 2.

1974. Басані Д. Не плач, таварыш; Ад вежаў Ферары; Віла Глоры; Зара ў вокны; Вальпоні П. Дом у Манліоне; Снежная балада; 2 снежня; Гата А. Стрэл у начы; 25 красавіка; На плошчы Ларэта; Спіць пастух; Сакавіцкі вечар; Зіма ў Рыме; Гадавіна; Ноч: [Вершы] / З італ. // Ад вежаў Ферары. Мн.; Крыжанава-Брындзава Г. Колькі тых навальніц; Костра Я. Браціслаўская вясна; Жанчына; Навамескі Л. Неіснуючы шынок; Плаўка А. Божае нараджэнне 1944-га: [Вершы] / З славац. // Дзень паэзіі—74. Мн.

1975. Чумак В. Гоман вясенні: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Лучук У. Давер; «Клён на вятры гарыць...»; Барвы ценяў; Азбука; Птушкі: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 2; Яго ж. Давер: [Верш] / З укр. // Сел. газ. 29 июня.

1976. Гушча Я. Энергія: Апавяданне / З пол. // Гушча Я. Пан Грацыян і іншыя. Мн.

1977. Мацкявічус Б. «Я ведаю, ты часта ўспамінаеш...»; Балада пра капцы Антакальніса; «Назаўсёды пайшла...»; Аднагодкі; Пасля вяселля: [Вершы] / З літ. // Літоўская савецкая паэзія. Мн. Т. 2.

1980. Біблава М. Дзеля будучыні: [Верш] / З чэш. // Высокае неба. Мн.

1982. Львовіч М. У вянок Максіму Багдановічу; «На Волзе, у Ніжнім, змалку ўзрос сабе...»; «Так, сыну не перашкаджалі жыць вы...»; «Падалі бомбы на вуліцы Менска...»; «Ужо не расплюшчваючы вочы...»; «Далягляд шырокі, вольны, ясны...»; «Апошні міг згарае ўшчэнт...»: [Вершы] / З укр. // Братэрства. Мн.; Цвейн К. Хатынь: [Верш] / З чэш. // Далягляды. Мн.

1983. Махтумкулі. Лёс туркмена: [Верш] / З туркм. // Махтумкулі. Салавей шукае ружу. Мн.

1984. Руя В. Цыган у трамваі; Стулпанс Е. Журавінка: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Плотніекс Я. Балада пра дуб; Пытанне сабе; «Балюча?..»: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 2.

1.5.

На англійскую мову. The Land Beneath White Wings: A Story / Transl. A.Weise, W.May. Mn., 1982.

King Stakn's Wild hunt / Transl. M.Minz. Mn., 1989.

The Ark / Transl. A.Weise // Colours of the Native Country. Mn., 1972; The Hare Is Brewing Beer; Earthquake; Byelorussian Song; Sunrise / Transl. W.May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976; There's no Greater Love... // Soviet Literature. 1982. Nr 7; Byelorussian Song / Transl. W. May // Soviet Literature. 1983. Nr 3.

На балгарскую мову. Страшната Ловна дружина на Крал Стах: Повест / Прев. Р.Евтимова. София, 1981.

Сал на бурната река: Разкази / Прев. С.Владимиров, И.Дойчинов, М.Димитрова, П.Кънева. София, 1982.

Черният Олшански замък: Роман / Прев. П.Кънева. София, 1983. Рэц.: Нікіфаровіч В. // ЛіМ. 1984. 30 ліст.

Партизанска балада / Прев. А.Миланов // Утрина проверка. София, 1962; Водорот; Сурови тухли: [Вершы] / Прев. А.Миланов // Нар. младеж. 1964. 11 мая; Синевата и златото на деня: [Апавяданне] / Прев. Х.Берберов // Белоруски разкази. София, 1968; Беловежки елен; Фантазия; Когато умират...; «Сияе кръг край бялата луна...»; Мъртвото речно корито; На Богданович; Дърво в планината; Балада за тридесет и пръвия сребърник; Безглавата Венера: [Вершы] / Прев. Й.Янков // Белоруски поети. София, 1971; Страна Цигания: [Апавяданне] / Прев. С.Владимиров // 10 белоруски разсказвачи. София, 1977; Кестенови листи: [Аповесць] / Прев. П.Кънева // Белоруски повести. Варна, 1978.

На венгерскую мову. Belorus dal / F.G.Hárs // Szovjet Irodalom. 1984. Nr 2.

На в'етнамскую мову. Doi san cúa quoc vuo'ng Xtác / Ha Minh Thang dich. Ha Noi, 1985.

На грузінскую мову. Дзікае паляванне караля Стаха: Аповесць / Пер. В.Салія. Тбілісі, 1991.

Партызанская балада / Пер. А.Шаламбярыдзе // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978.

На іспанскую мову. «No hay amor más inmenso...»: Ensayo / Trad. C.Sherman // Literatura Soviética. 1982. N 7; Canción de Bielorussia / Trad. C.Sherman // Literatura Soviética. 1983. N 3.

На латышскую мову. Cozenija: Stasti / Atdz. M.Abola. Riga, 1976.

Karala Staha baisma karadraudze: Stasts / Atdz. T.Rullis. Riga, 1985. Рэц.: Лучыц-Федарэц І. // ЛіМ. 1985. 17 мая.

Balade par dujas spalvam; Balade par nazi un sirdi; Zakis dara alu / Atdz. J.Stulpans // Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Zakis dara alu / Atdz. J.Stulpans // Pad. Latvijas Sieviete. 1960. Nr 8; Asaru kausi: «Blavs meness makonbara liekas sirms...»; Pirma diena / Atdz. J.Stulpans // Dzejas dienas. Riga, 1968; Baltkrievu dziesma; Kapi aiz dzelonzogiem; Kraukli; Pirma diena / Atdz. J.Stulpans // Salsmaize. Riga, 1974; Kapi aiz dzelonzogiem / Atdz. J.Stulpans // Cina. 1974. 17 Febr.;

Dienas zilgme un zelts / Atdz. M.Abola / / Lit. un Maksla. 1974. 17 Aug.; Kraukli / Atdz. J.Stulpans / / Lit. un Maksla. 1974. 7 Nov.; Baltkrievu dziesma; Saullekts / Atdz. J.Stulpans / / Cina. 1975. 26 Janv.

На літоўскую мову. Giesme gimtajam krastui / Vert. A.Jonaityte. Vilnius, 1981.

Alsenu pilies paslaptis: Romanas / Vert.K. Trecia-kauskas. Vilnius, 1990.

Spindulelis / Vert. A.Zukauskas; Zuikis verda alu / Vert. K.Kubilinskas / / Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Klevai; Brandumas / Vert. E.Matuzevicius / / Pergale. 1972. Nr 6; Brandumas / Vert. E.Matuzevicius / / Kalba Vilnius. 1974. Nr 4; Klevai / Vert. E.Matuzevicius / / Mano Tevyne — Tarybu Sajunga. Kaunas, 1976; Rasotos zoles; Baltarusiska daina; «Laimingas, kai jaucni, Kaip jegos tarpsta...»; «Kapuos atsikoepe tevai...» / Vert. V.Rudokas / / Poezijos pavasaris 1976. Vilnius, 1976; Baltarusiska daina / Vert. V.Rudokas / / Kauno tiesa. 1976. Geg. 28; Rasotos zoles / Vert. V.Rudokas / / Tiesa. 1976. Geg. 28; Klevai / Vert. E.Matuzevicius / / Tiesa. 1976. Rugp. 21; Brandumas / Vert. E.Matuzevicius / / Tiesa. 1978. Gruod. 27; Vilnius — mano sirdis dalele / / Naujios knygos. 1980. Nr 8; Raistu ir virzynu smuikas / Vert. A.Lapinskiene / / Svyturys. 1983. Nr 8.

На малдаўскую мову. Романца вицей де вие; Кутремур де пэмынт: [Вершы] / Трад. И.Виеру / / Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Романца вицей де вие: [Верш] / Трад. И.Виеру / / Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На мангольскую мову. Авралт онгоц: [Апавяданне] / Орч. Н.Хайдав / / Белоруссын зохиолчдын огууллэг. Улаанбаатар, 1984.

На нямецкую мову. Land unter wiessen Flugeln: Essai / Übers. U.Tschapeha. Mn., 1983.

König Stachs wilde Jagd / Übers. J. und O.Kolinko. Berlin, 1985.

Vom Blau und Gold des Tages / Übers. H.-J.Grimm / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Belorussisches Lied / Übers. K.Peters / / Sowjetliteratur. 1983. H. 3; Weissrussisches Lied / Übers. F.Neureiter / / Weissrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову. Błękit i złoto dnia. Łódź, 1976. Рэц.: N i e u w a ż n y F. / / Nowe Książki. 1977. Nr 13; N i e u w a ż n y F. W dobrym świecie / / Przyjaźń. 1977. Nr 7; R u t k o w s k i K. Jedyny temat: Białoruś / / Literatura. 1976. Nr 26; Ż o l c i ń s k i T.J. / / Odgłosy. 1976. Nr 27.

Taurowie / Tł. J.Huszcza / / Osnowa. 1970. Wiosna; Czara łez: [Fragm.]; Inga i Maria; Karądach; Tauryda; Cisza morska / Tł. M.Dolińska / / Życie Lit. 1970. Nr 45; Szczęście / Tł. M.J.Kononowicz; Modlitwa o czaszę; Wenus bez głowy; Medusa Ludovisi w Rzymie; Taurowie / Tł. J.Huszcza / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Szczęscie / Tł. M.J.Kononowicz / / Odgłosy. 1971. Nr 35; Miałem niedźwiedzia: (Fragm. opowiadania) / Tł. F.Nieuważny / / Przyjaźń. 1972. Nr 43; Miałem niedźwiedzia / Tł. F.Nieuważny / / Brzozowy omam. Warszawa, 1973; Prom na wzburzonej rzece; Moje niedźwiedzie / Tł. J.Huszcza / / Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź. 1974; Taurowie / Tł. J.Huszcza / / Propozycje repertuarowe na konkurs recytatorski. Warszawa, 1975; Jak obalają się bostwa / Tł. J.Huszcza / / Odgłosy. 1975. Nr 39; Łódź rozpaczy / Tł. F.Nieuważny / / Lit. na Świecie. 1982. Nr 11; Wenus bez głowy / Tł. J.Huszcza / / Przyjaźń, 1982. Nr 31; Polesia czar / Tł. A.Szachowicz / / Kontrasty. 1985. Nr 2/3.

На рускую мову. Вечерние паруса: [Вершы] / Пер. И.Бурсов. М., 1969.

Чозения: Поэма; Рассказы / Пер. В.Севрук. М., 1969.

Колосья под серпом твоим: Роман. Кн. первая и вторая / Пер. В.Щедрина. М., 1974. Рэц.: Е р м о л о в и ч М. Колосья созрели для жатвы / / Неман. 1975. № 10.

Колосья под серпом твоим: Роман. Кн. 1 и 2-я / Пер. В.Щедрина. Мн., 1977 (Бел. роман).

Беловежская пуща / Пер. В.Машков. Мн., 1979.

Колосья под серпом твоим: Роман. Кн. первая и вторая / Пер. В.Щедрина. М., 1979.

Седая легенда: Повести / Пер. В.Щедрина. М., 1981. Рэц.: К о в а л е н к о В. Лики прошлого: правда и вымысел / / Дружба народов. 1983. № 6.

Дикая охота короля Стаха: Повесть / Пер. В.Щедрина. Мн., 1983.

Черный замок Ольшанский: Роман; Дикая охота короля Стаха: Повесть / Пер. В.Щедрина. Мн., 1984. Рэц.: Р а с і н с к і К. Кнігапіс / / ЛіМ. 1985. 12 крас.

Новая Атлантида: Стихи, баллады, поэмы / Пер. В.Артемов. М., 1989.

Дикая охота короля Стаха: Ист. повести / Пер. В.Щедрина. Л., 1990.

Дикая охота короля Стаха: Повесть / Пер. В.Щедрина. М., 1990.

Черный замок Ольшанский: Роман; Дикая охота короля Стаха: Повесть / Пер. В.Щедрина. Мн., 1992.

День первый: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сов. Отчизна. 1958. № 6; Партизанская баллада / Пер. Я.Хелемский / / Знамя. 1959. № 2; Заяц варит пиво: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1959. № 7; Пылесос: Рассказ / Пер. Ю.Гончаров / / Подъем. 1960. № 3; Партизанская баллада; Сырцовые кирпичи: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Сырцовые кирпичи: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Дружба народов. 1963. № 1; Багряный щит: Рассказ / Пер. И.Кардун / / Неман. 1964. № 5; Христос приземлился в Городне: Роман / Пер. Н.Кислик / / Неман. 1966. № 11, 12; День первый: [Верш] / Пер. П.Семынин / / ЛГ. 1967. 30 авг.; Дружба народов. 1968. № 2; Ладья отчаяния: Легенда / Пер. В.Семуха / / Неман. 1968. № 2; День первый: [Верш] / Пер. И.Бурсов / / Там жа. 1968. № 12; Чозения: Поэма / Пер. В.Севрук / / Молодая гвардия. 1969. № 12; Ковчег: Рассказ / Пер. Н.Кислик / / Неман. 1969. № 12; Седая легенда: [Аповесць] / Пер. П.Кобзаревский / / Белорусские повести. Л., 1971. Рэц.: Р а г у л я А. Время и его герои / / Неман. 1972. № 12; Ковчег: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский / / Белорусские рассказы. М., 1971; Были у меня медведи: Рассказ / Пер. А.Островский / / Неман. 1971. № 9; Были у меня медведи: Рассказ / Пер. А.Островский / / Волга. 1972. № 9; Дружба народов. 1972. № 12; Белорусская песня: «Я счастлив полнотою зрелой силы...»; «Когда затянет темью небо...»; «Дохнули из могил отцы...»: [Вершы] / Пер. А.Кабакович / / Дружба народов. 1972. № 4; Белорусская песня: [Верш] / / Комс. правда (Вильнюс). 1972. 8 окт.; Чозения: Поэма / Пер. В.Севрук / / Пташников И. Тартак; Короткевич В. Чозения; Савицкий А. И ничего взамен. М., 1973; Око тайфуна: Рассказ / Пер. В.Севрук / / Вокруг света. 1975. № 4; Скорина покидает родину: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Песнь о книге. Мн., 1977; Сырцовые кирпичи; Заяц варит пиво: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / 60 лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; Заяц варит пиво; Мокрые травы: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Земля с лазурными очами. М., 1979; Дикая охота короля Стаха: Повесть / Пер. В.Щедрина / / Неман. 1979. № 6—8; Ковчег: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский / / Березы на шляху. М., 1980; Черный замок Ольшанский: Роман / Пер. В.Щедрина / / Неман. 1980. № 11, 12; 1981. № 1, 2. Рэц.: П л е х а н о в С. Раскольников против Мегрэ / / ЛГ. 1982. 1 дек.; Мокрые травы; Наши березы; Партизанская баллада; Баллада о смертниках; «В краю отцовском вековые клены...»; Машека; Павлюк Багрым: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Слово по кругу. Мн., 1981; Днепр и Ока: [Вершы] / Пер. В.Корж / / Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М., Мн., 1982; Наши березы; Жаворонок — звонкая нить: [Вершы] / Пер. А.Аквилев / / Белорусь моя. Л., 1983; Белорусская песня: [Вершы] / Пер. В.Москаленко / / Неман. 1983. № 7; Наши березы: [Верш] / / Голас Радзімы. 1984. 5 студз.; Партизанская баллада / Пер. И.Бурсов / / Венок славы: В 12 т. М., 1985. Т. 8.

На славацкую мову. Koráb / Prel. O.Kovačičova / / Mesačná noc. Bratislava, 1973; Bieloruská pieseň; Nemé stromy; Strýkov kalich / Prel. H.Križanová-Brindzová / / Rečou srdca. Bratislava, 1977.

На таджыкскую мову. Киссаи партизани: [Верш] /

Тарч. А.Аслам / / Армугони дусти. Душанбе, 1965.

На узбекскую мову. Кабутар парлари хакида баллада; Ой сайр этар кўкда яраклаб: [Вершы] / Э.Вохидов тарж. / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На украінскую мову. Твори: В 2 т. К., 1991. Т. 1. Христос приземлився в Городні; Чорний замок Ольшанський: Романы / Пер. К.Скрипченко. Т. 2. Колосся під серпом твоім: Роман / Пер. Б.Чайковський, К.Скрипченко (Еднання).

Земля під білими крилами: (Моя Білорусь). К., 1972. Рэц.: В а с и л ь ч у к В. Через призму сучасності / / Нар. творчість та етнографія. 1974. № 4; К о б р ж и ц ь к а Т. Країна під білими крилами бусла / / Жовтень. 1974. № 2; П л ю щ В. Весна над республікою — посестрою / / Друг читача. 1972. 9 лист.; Т к а ч е н к о В. В сім'ї єдиній / / Літ. Укр. 1973. 27 ліп.

Чозенія: Повість та оповідання / Пер. О.Лук'янчук, К.Скрипченко. К., 1972. Рэц.: Ч а п р у ш а В. Поетична оповідь / / Прапор. 1973. № 1.

Каштанове листя: Повість / Пер. К.Скрипченко. К., 1982.

Чорний замок Ольшанский: Роман; Дике полювання короля Стаха: Повість / Пер. К.Скрипченко. К., 1984. Рэц.: П о й м а н а в а Г. / / ЛіМ. 1984. 12 кастр.

Христос приземлився в Городні (Евангеліе від Іуди): Роман / Пер. К.Скрипченко. К., 1988.

Заець варить пиво: [Верш] / Пер. А.Косматенко / / Пісні з Белорусі. К., 1957; Літ. газ. 1957. 24 вер.; Турботи мужицького Брейгеля: [Верш] / Пер. В.Матчук / / Жовтень. 1962. № 12; І будуть люди на землі... / / Дніпро. 1964. № 3; «На роз'їздах, березовим листьям засипаних...»: [Верш] / Пер. Л.Череватенко / / Там жа. 1964. № 4; На поетичному овиді: (Декілька слів про білоруську поезію останніх двох років) / / Жовтень. 1964. № 9; Заець варить пиво: [Верш] / Пер. М.Львович / / Дніпро. 1966. № 6; Молодь України. 1966. 19 черв.; Пророк Геронім Босх: [Верш] / Пер. В.Лучук / / Жовтень. 1967. № 1; Як скидають ідолів: [Апавяданне] / Пер. О.Лук'янчук / / Літ. Укр. 1967. 24 бер.; «На якомусь роз'їзді, де беріз осипаються роси...»: [Верш] / Пер. О.Лукашенко / / Там жа. 1968. 31 груд.; Гуси-лебеді в лугах зелених...; О.І.Білецькому; Листя; Балада про невідомого першого; Маячіння мужицького Брейгеля; Заець варить пиво; Балада про нашестя; Весноньку! Тополі! Світе милий!; «І снив Адам...»: [Вершы] / Пер. М.Рачук, Л.Череватенко, В.Лучук, М.Львович / / Калинові мости. К., 1969. Рэц.: Г а в р у к Ю. Весенний разлив / / Неман. 1971. № 3; «На роз'їздах, березовим листям засипаних...»: [Верш] / Пер. Л.Череватенко / / Дніпро. 1969. № 4; Заець варить пиво; «На якомусь роз'їзді...»; Мокрі трави; Фантазія; «Гуси-лебеді в лугах зелених...»; «Весноньку! Тополі! Світе милий!..»; Дівчина під дощем; Богдановичу; Білоруська пісня: [Вершы] / Пер. А.Косматенко, О.Лукашенко, М.Львович, С.Литвин, М.Рачук, В.Лучук, С.Зінчук / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Білоруська пісня: [Верш] / Пер. Р.Лубківський / / Слов'янське небо. Львів, 1972; Чозенія: Повість / Пер. К.Скрипченко / / Дніпро. 1972. № 6; Білоруська пісня: [Верш] / / Рад. Буковина. 1972. 5 лип.; День перший: [Верш] / / Жовтень. 1973. № 5; Тростянець: [Верш] / Пер. Р.Лубківський / / Дніпро. 1974. № 2; Вільна Україна. 1975. 22 черв.; Батьківщина: [Верш] / Пер. С.Зінчук / / Молодь України. 1977. 26 трав.; День перший: [Верш] / / Прикар. правда. 1977. 16 жовт.; Дике полювання короля Стаха: Повість / Пер. К.Скрипченко / / Жовтень. 1978. № 1—3; Ковчег: [Апавяданне] / Пер. М.Шудря / / Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Каштанове листя: [Аповесць] / Пер. К.Скрипченко / / Дніпро. 1980. № 10; Маячіння мужицького Брейгеля: [Верш] / Пер. В.Лучук / / Сузір'я. К., 1981. Вып. 15; Сон про те, що було: [Эсэ] / Пер. В.Сидоренко / / Сузір'я. К., 1982. Вип. 16; Дніпро і Ока: [Верш] / Пер. В.Корж / / Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; 1982; Білоруська пісня; День перший: [Вершы] / Пер.. Р.Лубківський / / Слов'янська ліра. К., 1983; Жабки та черепаха: Казка / Пер. П.Засенко / / Барвінок. 1983. № 6; «Смертною хмарою сунули вороги...»; Мокрі трави: [Вершы] / Пер. М.Львовіч / / Львовіч М. Земля моя. Харків, 1985.

На французскую мову. La terre sous les ailes blanches: Essai / Trad. S.Batoura, M.Zakharkevitch. Mn., 1981.

Quand j'avais des ours / Trad. M.Dechevitsyne / / Nouvelles d'auteurs bielorusses. Mn., 1977; Ballade de partisans / / Anthologie de la poesie bielorusse. Paris, 1982; Quand j'avais des ours / / Anthologie de nouvelles bielorusses. Quebec, 1983.

На чувашскую мову. Киме: [Апавяданне] / В.Игнатьев кусарна / / Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Kralovska pomsta / Prel. V.Zidlicky. Praha, 1972.

Leonidy se nevrati / Prel.V.Zidlicky. Praha, 1976.

Evangelium podle Jidase aneb druhy prichod pane / Prel. V.Zidlicky. Praha, 1979.

Cerny hrad Olsansky / Prel. H.Mullerova. Praha, 1984.

Kralovska pomsta aneb Divoky hon krale Stacha / Prel. V. Zidlicky. Praha, 1990.

На эстонскую мову. Kuningas Stahhi ajujaht / Tlk. L.Soe. Tallinn, 1983. (Mirabilia).

1.6.

Д р о б а ў Л. Беларускія мастакі XIX стагоддзя. Мн., 1971 / Літ. апрац.

B r o v k a P. Labestiba. Riga, 1979 / Скл. з І.Ступпанам.

2.2.

На беларускай мове. В е р а б е й А. Жывая повязь часоў: Нарыс творчасці Ул.Караткевіча. Мн., 1985.

М а л ь д з і с А. Жыццё і ўзнясенне Уладзіміра Караткевіча: Партрэт пісьменніка і чалавека. Мн., 1990.

Р у с е ц к і А. Уладзімір Караткевіч: Праз гісторыю ў сучаснасць: Нататкі літаратурнай творчасці. Мн., 1991.

На рускай мове. И в ч е н к о в В. Средства словесной образности в произведениях В.Короткевича и формы их выражения в переводах на русский язык: Автореф. дис... канд. филол. н. Мн., 1988.

2.3.

На балгарскай мове. В ъ л ч е в Г. Едно поетично поколение / / Белоруски поети. София, 1971. С. 5; Я г о ж . Уладзимир Караткевич / / Вълчев Г. Приобщения. София, 1971; Н и к и ф о р о в и ч В. Изстрадано с душата и сърцето / / Белоруски повести. Варна, 1978. С. 9—10.

На беларускай мове. А б м е р к а в а н н е п'есы Уладзіміра Караткевіча / / ЛіМ. 1971. 26 лют.; А б м е р к а в а н н е рамана Уладзіміра Караткевіча / / Там жа. 1965. 29 кастр.; А н д р а ю к С. Беларусь — яго песня / / Чырв. змена. 1980. 26 ліст.; Я г о ж . Жыццё. Літаратура. Героі. Мн., 1973. С. 44—51, 114—133; Я г о ж . На рамантычнай хвалі / / Андраюк С. Вывяраючы жыццём. Мн., 1976. А р о ч к а М. А можа, распагодзіцца? / / ЛіМ. 1978. 10 сак.; Я г о ж . Балючая памяць зямлі / / Полымя. 1984. № 7; Б а р а д у л і н Р. Быў, ёсць, будзеш! / / ЛіМ. 1984. 27 ліп.; Б а р с т о к М. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 56—57, 148—150; Я г о ж . Паэма / / Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 172—175; Б е л а р у с к а я дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980. С. 95—97; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 267—268, 325—328; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 315—316; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 313—316; Б е ч ы к В. Лірыка травеня: Лісты з блакнота / / ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Б о й к а У. Новы спектакль / / Там жа. 1959. 7 сак.; Б р ы л ь Я. Пра Караткевіча: [Успаміны] / / Там жа. 1985. 1 ліст.; Б ы к а ў В. «Першым заўжды трудней» / / Там жа. 1979. 28 снеж.; Я г о ж . Рыцар чалавечага духу / / Там жа. 1984. 27 ліп.; Я г о ж . Яркае і самабытнае дараванне / / Быкаў В. Праўдай адзінай. Мн., 1984; Б я р о з к і н Р. Міма паэзіі / / ЛіМ. 1959. 26 жн.; В а й н ш т э й н А. Дзе тая чароўная крыніца... / / Вяч. Мінск. 1982. 20 кастр.; В е р а б е й А. Яднаючы

сучаснае з мінулым: Штрыхі да творчага партрэта Уладзіміра Караткевіча // Маладосць. 1980. № 11; Віктараў У. Прэм'ера народнага тэатра // Звязда. 1979. 29 снеж.; Гайдук М. Гістарычныя візіі У.Караткевіча // Ніва. 1979. 11 ліп.; Гарадніцкі Я. У імя справядлівасці // Караткевіч У. Каласы пад сярпом тваім. Мн., 1981; Гарэлік Л. Аляксей Пысін. Мн., 1981. С. 130—131; Герцовіч Я. Шукаць у рэальным жыцці // ЛіМ. 1971. 25 чэрв.; Гілевіч Н. Мара, разбуджаная памяццю // Гілевіч Н. Покліч жыцця і часу. Мн., 1983; Гіль М. Паэт зямлі з найменнем Беларусь...: Замест рэцэнзіі на адзін двухтомнік // Беларусь. 1981. № 8; Глебка П., Казека Я. Ці гэта чакаў малады паэт? // Звязда. 1958. 4 лют.; Гніламёдаў У. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 147—148; Гурыч С. «Млын на Сініх Вірах»: Спектакль Мінскай студыі тэлебачання // Мін. праўда. 1959. 22 сак.; Яго ж. Пераўвасабленне ў вобраз // Звязда. 1981. 25 чэрв.; Дзюбайла П. Адзінства і разнастайнасць // Полымя. 1973. № 1; Яго ж. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 161—162; Яго ж. На парозе васьмідзесятых: Нататкі пра новыя беларускія раманы // Полымя. 1980. № 7; Яго ж. Пошукі стылю: Нататкі пра сучасную беларускую прозу // Там жа. 1969. № 9; Яго ж. Праблемы стылю ў сучаснай беларускай прозе. Мн., 1973. С. 153—163; Яго ж. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 34—35, 132—134; Дубавец С. Мастацкая ўмоўнасць і вынік працы // Чырв. змена. 1984. 21 чэрв.; Зайцава Л. Гісторыя не церпіць марнаслоўя // Там жа. 1984. 7 жн.; Івашын В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 196—197; Іпатава В. Дзівосны свет гісторыі... // Чырв. змена. 1982. 26 кастр.; Кабаковіч А. З грэкаў у варагі // Вобраз — 85. Мн., 1985; Каваленка В. Думкі пра сучасны беларускі раман // Полымя. 1963. № 1; Яго ж. З пазіцый сучаснасці. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1982. С. 66, 149; Яго ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 294—298; Кавалёў В. Выкладчыкі Віцебшчыны — пісьменнікі і паэты // Наст. газ. 1959. 13 студз.; Кагадзеева С. Усе жанры добрыя // Чырв. змена. 1980. 18 снеж.; Кісялёў Г. Пісьменнік і яго героі // Кісялёў Г. Героі і музы. Мн., 1982; Козел В. Яго вялікасць кароль Стах у мантажным цэху // ЛіМ. 1979. 24 жн.; Яго ж. «...Якая яна, твая зямля?..» // Там жа. 1980. 15 снеж.; Крук У. Повязь часоў // Там жа. 1983. 26 жн.; Крупеня Я. Агорнутыя забабонным жахам // Наст. газ. 1980. 12 ліп.; Кудраўцаў І. Другое спатканне з чытачом // Літаратура нашых дзён. Мн., 1963; Лабовіч А. На скрыжаванні гісторыі // Тэатр. Мінск. 1974. № 4; Лойка А. Памяць продкаў абавязвае // Звязда. 1985. 31 студз.; Яго ж. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 111—115; Яго ж. Хваляванне за сучасніка // Маладосць. 1963. № 1; Луфераў М. Канфлікты і жыццё // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 88—89; Лябёдка Г. Гістарызмы і архаізмы ў аповесці У.Караткевіча «Дзікае паляванне караля Стаха» // Праблемы беларускай філалогіі. Мн., 1968; Мазынскі В. Талент мастакоўскі і чалавечы // ЛіМ. 1984. 27 ліп.; Мальдзіс А. Вяршыня драматычнага цыклу // Маладосць. 1985. № 12; Яго ж. Жывая повязь часоў // Полымя. 1980. № 11; Яго ж. Каласы з цаліны // ЛіМ. 1967. 21 ліп.; Яго ж. Непадуладнае тленнасці // Там жа. 1984. 27 ліп.; Яго ж. Самабытны талент // Наст. газ. 1980. 29 ліст.; Яго ж. Яшчэ адзін «добры сярэдні»? // ЛіМ. 1980. 23 мая; Маслоўскі В. «АБВ» — пра У.Караткевіча // Там жа. 1982. 22 студз.; Маўчун А. Павага да свайго мінулага // Ніва. 1981. 18 студз.; Мехаў У. Званы гневу: Спектакль «Званы Віцебска» ў тэатры імя Якуба Коласа // Беларусь. 1975. № 2; Мішчанчук М. Літаратура, народжаная Кастрычнікам. Мн., 1983. С. 118—123; Навумчык С. Бясконцасць ягоных шляхоў: Слова пра У.Караткевіча // Віцеб. рабочы. 1985. 3 снеж.; Яго ж. Жывое слова: Нататкі аб творчасці У.Караткевіча // Там жа. 1983. 1 вер.; Нікалаева Д. Не толькі аб мінулым // ЛіМ. 1982. 12 сак.; Нячай В. Экран і мастацкая проза // Там жа. 1981. 30 кастр.; Палтаран В. Паэт з беларускіх узгоркаў сініх... // Там жа. 1980. 21 ліст.; Паўлючык Л. І сплятаецца гісторыя з сучаснасцю // Мастацтва Бел. 1984. № 4; Яго ж. У чорным замку Альшанскім... // Беларусь. 1984. № 4; Пахаванне У.С.Караткевіча // Звязда. 1984. 28 ліп.; «Паэма пра красу чалавечую» // Голас Радзімы. 1971. № 44; Первякова Н. Галоўны герой — Беларусь // Тэатр. Мінск. 1978. № 1; Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980. С. 105—106; Петрашкевіч Т. Тайна Альшанскага замка // Голас Радзімы. 1983. 29 вер.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Прашковіч Л. Аб жанравастылістычных асаблівасцях рамана У.Караткевіча «Хрыстос прызямліўся ў Гародні» // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3; Яго ж. Асноўная тэндэнцыя развіцця беларускай гістарычнай прозы на сучасным этапе // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979. С. 58—60; Яго ж. Рэальнасць і вымысел у рамане У.Караткевіча «Каласы пад сярпом тваім» // Веснік БДУ. Сер. 4. 1974. № 1; Яго ж. Рэгіянальныя традыцыі ў прозе У.Караткевіча // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Яго ж. Услаўляючы гераічнае мінулае // Беларуская літаратура. Мн., 1977. Вып. 5; Пушкіна М. Страх нараджае прывіды // Вяч. Мінск. 1980. 24 крас.; Пшыркоў Ю. Майстар гістарычнага рамана // Звязда. 1980. 26 ліст.; Ракава А. Кампазітар Д.Смольскі і яго опера «Сівая легенда» // Смольскі Д. Сівая легенда: Опера. Лібрэта У.Караткевіча. Мн., 1978; Яго ж. Сучаснасць «Сівой легенды» // Вяч. Мінск. 1980. 30 вер.; Ракіцкі В. З верай у народ // Звязда. 1979. 7 чэрв.; Яго ж. Сейбіт рэвалюцыйных ідэй // Голас Радзімы. 1979. 13 вер.; Раманава Н. Кароткі шлях да Караткевіча // Чырв. змена. 1984. 21 чэрв.; Рэзнік І. І ажывуць персанажы // Звязда. 1979. 11 жн.; Яго ж. Па матывах рамана У.Караткевіча // ЛіМ. 1968. 6 вер.; Саннікаў А. «...І рабства ў ім навекі спапялі» // Там жа. 1979. 12 студз.; Сачанка Г. Калі аблятаюць каштаны... // Чырв. змена. 1981. 30 вер.; Сердзюкоў М. Пошук // Гомел. праўда. 1982. 9 лют.; Сідарэвіч А. «Аддаю сябе на суд...» // Звязда. 1984. 6 кастр.; Сідарэвіч С. Нам і свету // ЛіМ. 1982. 22 кастр.; Сніцарава Н. Наша баявая літаратура // Вопросы публицистики. Мн., 1969. С. 160—162; Сцефаненка П. На сцэне — «Кастусь Каліноўскі» // Віцеб. рабочы. 1978. 19 снеж.; Сямёнава А. Пад чараўнічым ветразем стагоддзяў: Уладзіміру Караткевічу — 50 гадоў // Голас Радзімы. 1980. 27 лют.; Яго ж. Стагоддзяў срэбны звон // Сямёнава А. Гарачы след таленту. Мн., 1979; Яго ж. Часоў жывая плынь // Полымя. 1979. № 11; Сяргееў С. Чалавек са святлом // Віцеб. рабочы. 1979. 12 студз.; Танк М. Здабыткі нашай культуры // ЛіМ. 1975. 4 студз.; Тапалянская Г. Мае ўражанні з Мінска // Ніва. 1985. 1 вер.; Татур Н. Спадчына стагоддзяў // ЛіМ. 1980. 2 мая; Тычына М. Канцэпцыя нацыянальнага характару ў сучаснай прозе // Адзінства і ўзаемаўзбагачэнне. Мн., 1980. С. 75—82; Яго ж. Неабходнасць легенды // Тычына М. Змена квадры. Мн., 1983; Яго ж. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982. С. 209—211; Уладзімір Караткевіч: [Некралог] // Голас Радзімы. 1984. 2 жн.; ЛіМ. 1984. 27 ліп.; Уладзіміраў С. Шукальнік вечнага // ЛіМ. 1983. 29 крас.; Фірштэйн Б. Падарожжа ў будучую кнігу // Віцеб. рабочы. 1972. 19 снеж.; Яго ж. Улюбёны ў жыццё // ЛіМ. 1985. 4 кастр.; Чабан Т. Крылы рамантыкі. Мн., 1982. С. 24—42, 145—148, 157—159; Яго ж. Купалаўская рамантычная традыцыя // Песні беларускай валадар. Мн., 1981. С. 122—123; Чабарок Я. Не заглушыць званы свабоды // Віцеб. рабочы. 1974. 25 кастр.; Швед В. Каб заўсёды была чалавечнасць // Ніва. 1977. 11 снеж.; Шос-

так І. П'есы, героі, характары: Праблемы сучаснай беларускай драматургіі / / Полымя. 1976. № 11; Ш п а к о ў с к і І. Паэзія аднаго пакалення / / Адзінства і ўзаемаўзбагачэнне. Мн., 1980. С. 235—236; Я г о ж. Структура вершаванага вобраза. Мн., 1972. С. 111—120; Я г о ж. Трывожны спеў жыцця / / Шпакоўскі Я. Узрушанасць. Мн., 1978; Я г о ж. Тыпізацыя ў лірыцы. Мн., 1980. С. 16—20; Ш ы н к а р э н к а В. Ад лірычнага натхнення — да прозы: («Матчына душа», «Вячэрнія ветразі», «Блакіт і золата дня» Уладзіміра Караткевіча) / / Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Я г о ж. Жанравыя асаблівасці рамана У.Караткевіча «Хрыстос прызямліўся ў Гародні» / / Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Я г о ж. Прынцып гістарызму і яго мастацкая рэалізацыя ў творчасці У.Караткевіча / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1984. № 6; Ш э л я г о в і ч М. Ля калыскі яго чараўніцы стаялі / / Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Ю ў ч а н к а Н. Званоў і струн акрылёныя гукі / / ЛіМ. 1977. 7 студз.; Я к а ў л е в а Г. «Паслужу да канца» / / Голас Радзімы. 1980. 10 студз.; Я н о в і ч Н. Вабяць і меладычнасць, і сюжэт / / Там жа. 1981. 26 сак.; Я н о в і ч С. Вялікая смерць вялікага чалавека / / Ніва. 1984. 2 вер.; Я г о ж. Пра «Каласы пад сярпом тваім» Караткевіча / / Там жа. 1974. 30 чэрв.; Я с к е в і ч А. Асаблівасці паэтычнага голасу / / ЛіМ. 1958. 12 ліст.; Я г о ж. На шляху росту і сталасці / / Шляхі станаўлення беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 247; Я ф і м а в а М. Перад стартам у жыццё / / ЛіМ. 1976. 24 сак.

На латышскай мове. A b o l a M. Par visu, ko tu paveici, paldies tev! / / Karogs. 1984. Nr 10; A b o l a M. Pecvards / / Karatkevics U. Cozenija. Riga, 1976; A b o l a M. Rakstnieks ar poetisku pasaules skatijumu / / Jaunas gramatas. 1976. N 3; R u l l i s T. Taisnibas bruninieks / / Jaunas Gramatas. 1985. Nr 3.

На літоўскай мове. S t a p o n k u s A. Ispazintis gimtinei neturi pabaigos / / Kulturos barai. 1982. Nr 3.

На нямецкай мове. [N e u r e i t e r F.] Uladzimir Karatkevič / / Weissrussische Antologie. München, 1983; R a n d o w N. Über die Autoren / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971. S. 492.

На польскай мове. B y k a u W. Wyrazisty i oryginalny talent: Przedmowa do dwutomowego «Wyboru dzieł» / Tł. F.Nieuważny / / Lit. na Świecie. 1982. Nr 11; D o l i ń s k a M., K a b a k o w i c z A. «Cień Mickiewicza nade mną...» / / Życie Lit. 1970. Nr 45; K. M. Dzikie łowy króla Stacha / / Nurt. 1982. Nr 6; M o s k w a J. Związki serdeczne / / Kierunki. 1974. Nr 44; S t r o ń s k a A. Rodowód bez kompleksów / / Polityka. 1980. Nr 7; U l a d z i m i r Karatkewicz / / Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; U l a d z i m i r Karatkewicz / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. Б а р с т о к М. В венке белорусской поэзии / / Сов. Крым. 1982. 18 июля; Б а р ц е в и ч В. Должна быть! / / Неман. 1976. № 4; Б е р е с т е н ь С. Послушав «Паром на бурной реке» / / Знамя юности. 1982. 2 июля; Б о б р о в н и ч а я Л. Функции белорусизмов в русских переводах белорусской литературы: (На материале романа В.Короткевича «Колосья под серпом твоим») / / Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Б о й к о В. Быть поэтом — мыслить / / Знамя юности. 1962. 18 сент.; Б о н д а р е в а Е. Писатель и кино / / Неман. 1972. № 2; Я г о ж. Слово публициста в документальном фильме / / Вопросы публицистики. Мн., 1969; В е ч е р общения / / Неман. 1983. № 9; В л а д и м и р Семенович Короткевич: [Некралог] / / ЛГ. 1984. 1 авг.; Г а р а н и н Л. Философские искания в белорусской литературе. Мн., 1984. С. 179—186; Г и л е в и ч Н. Мечта, разбуженная памятью / / Сов. Бел. 1980. 26 нояб.; Г н и л о м е д о в В. Три портрета / / Пташников И. Тартак; Короткевич В. Чозения; Савицкий А. И ничего взамен. М., 1973; Г у р е в и ч Э. Детская литература Белоруссии. М., 1982. С. 140—141; Д и м и т р о в а Э. «Хочу быть понятой зрителями» / / Знамя юности. 1978. 10 июня; Д у б а с о в Г. Границы возможностей / / Правда. 1976. 9 сент.; Е л и с е е в В. Дерзновению подобно / / Знамя юности. 1968. 13 дек.; З а л е с с к а я Л. Поэзия Советской Белоруссии. М., 1960. С. 188—190; З а х а р о в В. Бывает ли хороший черт? / / Неман. 1984. № 4; И с т о р и я белорусской советской литературы . Мн., 1977. С. 191; К а п р а л о в Г. Зрители и демоны / / Правда. 1981. 16 янв.; К и с е л е в Г. О романе «Колосья под серпом твоим» и его авторе / / Короткевич В. Колосья под серпом твоим. М., 1979; К о в а л е в О. Экспериментируя в области жанровых структур... / / Искусство кино. 1981. № 9; К о н о н В. Высокая мелодия души / / Знамя юности. 1980. 30 нояб.; К у л е ш о в Ф. Современная белорусская проза. М., 1970. С. 37—39; Л о г и н о в а Т. Изобразительное решение и техника съемки кинофильма «Дикая охота короля Стаха» / / Техника кино и телевидения. 1980. № 10; Л у ч у к В. Продолжение добрых традиций / / Неман. 1970. № 2; М а к а р о в А. Вл. Короткевич. «Леониды не вернутся к земле»: Роман: [Рэц. на рукапіс] / / Макаров А. Критик и писатель. М., 1974; М а л ь д и с А. Живая связь времен / / ЛГ. 1981. 4 нояб.; М а н а е в а Д. Телеспектакль ищет дорогу / / Сов. Бел. 1981. 29 окт.; М и х а й л о в а С. Продолжение легенды / / Сов. фильм. 1980. № 5; М и щ е н ч у к М. Границы жанра: Белорусская баллада. Наблюдения и размышления / / Неман. 1978. № 11; Н а у м е н к о И. В поисках глубины и правдивости: (Обсуждаем творчество молодых) / / Дружба народов. 1962. № 7; П а в л ю ч и к Л. Тайна черного замка / / Телевидение. Радиовещание. 1984. № 2; П е р к и н Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 164—165; П л а х о в А. Каков дебют? / / Правда. 1980. 25 окт.; П л о т н и к о в Б. На стыке веков / / Сов. фильм. 1979. № 9; С а в и к Л. Мы все в ответе / / Сел. газ. 1984. 16 окт.; С т е п а н и ч к о в а Т. Кастусь Калиновский / / Львов. правда. 1979. 14 июля; С у л т а н о в К. Ожившие фрески / / ЛГ. 1983. 27 июля; Х о л е н к о в а А. Вглядываясь в лицо времен / / Неман. 1977. № 4; Ш и н к а р е н к о В. Региональные и фольклорные традиции в прозе Короткевича / / Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2.

На украінскай мове. Д у м и братів моїх / / Вільна Україна. 1975. 22 черв.; Пам'яті товариша / / Літ. Укр. 1984. 9 серп.; Р о ч и н ь М. Романтичний світ Володимира Короткевича / / Дніпро. 1983. № 10; Ш п а к о в с ь к и й Я. Молоде пачіння / / Там жа. 1969. № 4.

На французскай мове. K a r a t k e v i t c h Ouladzimir / / Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982; K a r a t k e v i t c h Ouladzimir / / Anthologie de nouvelles biélorusses. Quebec, 1983.

2.4.

На беларускай мове. Г л о б у с А., С ц я п а н У. Дзікае паляванне: [Легенда ў мал. паводле аповесці У.Караткевіча]. Мн., 1991.

А р о ч к а М. Замак Уладзіміра: [Верш] / / Маладосць. 1985. № 10; Б а р а д у л і н Р. Да партрэта Уладзіміра Караткевіча: [Верш] / / Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 2; Я г о ж. Партрэт Уладзіміра Караткевіча ў унтах з двума сабакамі: [Верш] / / Маладосць. 1984. № 2; Я г о ж. У вянок жалобы Уладзіміру Караткевічу: [Верш] / / Маладосць. 1985. № 1; Б і ч э л ь - З а г н е т а в а Д. Вандроўка па Гародні з Уладзімірам Караткевічам вясной 1965: [Верш] / / Бічэль-Загнетава Д. Дзе ходзяць басанож. Мн., 1983; Я г о ж. Сонца: [Верш] / / ЛіМ. 1985. 6 вер.; Б у р а ў к і н Г. «Зноў жалобных званоў ускалых...»: [Верш] / / Полымя. 1985. № 2; Ж у к о в і ч В. Уладзіміру Караткевічу: [Верш] / / Жуковіч В. Цана цішыні. Мн., 1985; К а р ж а н е ў с к а я Г. Уладзіміру Караткевічу: [Верш] / / ЛіМ. 1979. 7 снеж.; К о ў т у н В. Замова ветру: (Уладзіміру Караткевічу): [Верш] / / Коўтун В. На зломе маланкі. Мн., 1981; Л о й к а А. Караімы пакідаюць Чуфут-кале: [Верш] / / Лойка А. Пачуцці. Мн., 1976; Л у ж а н і н М. Званок у «неадкладную дапамогу»: [Верш] / / ЛіМ. 1984. 21 снеж.; Н я к л я е ў У. Хадок: [Верш] / / Някляеў У. Наскрозь. Мн., 1985; П а н і з н і к С. Дзіда часу: Уладзіміру Караткевічу: [Верш] / / Маладосць. 1983. № 11; Я г о ж. Кругі застыглага рэха: [Верш] / / Панізнік С. Палявая пошта.

Мн., 1972; П а н ч а н к а П. Донары: [Верш] // ЛіМ. 1985. 20 снеж.; П р ы х о д з ь к а П. У старажытным замку: [Верш] // Прыходзька П. Парог шчасця. Мн., 1983; Р у д к о ў с к і М. З песняй паэт ідзе: [Верш] // Рудкоўскі М. У тым краі... Мн., 1975; С і п а к о ў Я. Новыя балады: Шахматы; Ноч; Змаганне; Песні: (Памяці У.Караткевіча) // ЛіМ. 1984. 12 кастр.; С к р ы п к а М. Мне даўніна, як цаліна: [Верш] // Скрыпка М. І з перцам і з сэрцам. Мн., 1977; С т а в е р А. Песня адной імянінніцы: [Верш] // Ставер А. Ластаўкі перад дажджом. Мн., 1967; Т а н к М. Рыцарская балада // Полымя. 1983. № 8; Я р а ц В. Закінутыя ганчарні: (Уладзіміру Караткевічу): [Верш] // Ярац В. Уваходзіны. Мн., 1976.

На рускай мове. М а р у х и н Ю. Мать Урагана: По пьесе В.Короткевича «Мать Урагана»: (Режиссер. сценарий широкоэкран. цв. худож. фильма). Мн., 1989.

П о г о с я н А. В небе: В.Короткевичу: [Верш] / Пер. с арм. И.Кашежева // Неман. 1982. № 10. 3.1.

БДАМЛіМ, ф. 56, воп. 1, с. 1—20; ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 11.

Т.М.Махнач.

КАРАТЫНСКІ ВІНЦЭСЬ

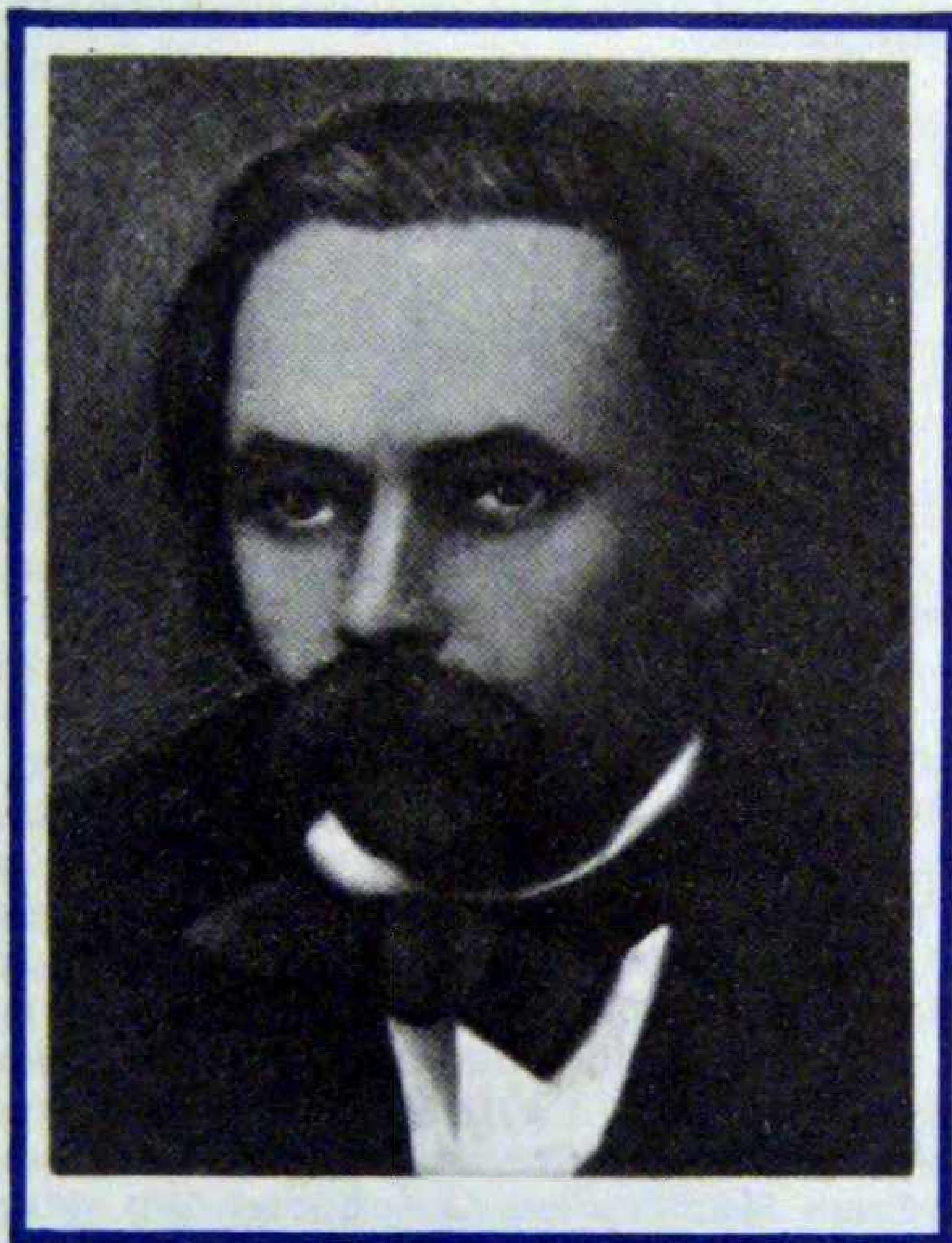

Каратынскі Вінцэсь Аляксандравіч (псеўд.: B o ż y w o j, B o r z y w o j o w i c z; крыпт.: K.W.; W.K.; W. K o r.; 15.6.1831, в. Селішча Навагрудскага пав. Гродзенскай губ., цяпер Карэліцкі р-н Гродзенскай вобл. — 7.2.1891), беларускі і польскі паэт і публіцыст.

Нарадзіўся ў сям'і былога прыгоннага Аляксандра Каратая, які перад жаніцьбай з селішчанскай шляхцянкай Юзафатай з Далідовічаў атрымаў вольную і пачаў насіць прозвішча Каратынскі. В.Каратынскі рана страціў бацьку. У школу не хадзіў, асновы польскай і рускай пісьменнасці, а таксама арыфметыкі засвойваў пад кіраўніцтвам мясцовага арганіста. Займаўся самаадукацыяй, шмат чытаў і нават перапісваў для сябе кнігі ("Гісторыя Польшчы" І.Лялевеля, «Дэман» М.Лермантава). Неўзабаве ўжо сам вучыў сваіх малодшых братоў. Працаваў вандроўным хатнім настаўнікам на Навагрудчыне і ў ваколіцах Любчы. Пад час настаўнічання ў доме Шастакоўскіх у вёсцы Сенная пазнаёміў з сваімі паэтычнымі спробамі былога ўніяцкага светара Давідовіча, які звёў яго з У.Сыракомлем. Гэта вырашыла далейшы лёс В.Каратынскага. Летам 1850 ён перабраўся ў фальварак Залуча, арандаваны Сыракомлем, і стаў яго памочнікам-сакратаром. Імкненне да ведаў, тытанічная працавітасць, выключная памяць дапамаглі В.Каратынскаму (пад неаслабным апекаваннем Сыракомлі) узняцца да інтэлектуальных вышыняў. Акрамя беларускай і польскай моваў, ён авалодаў рускай, чэшскай, французскай, нямецкай. Калі ў канцы 1852 Сыракомля разам з сям'ёй пераехаў у Вільню, В.Каратынскі на нейкі час застаўся ў Залучы, каб давесці да канца незавершаныя ў фальварку гаспадарчыя справы. З вясны 1853 жыў ва ўзятай у арэнду Сыракомлем Барэйкаўшчыне (цяпер Вільнюскі р-н).

Першы верш «Над калыскай» В.Каратынскі апублікаваў у 1856, першы паэтычны зборнік «Czem chata bogata, tem rada» — у 1857. У.Сыракомля горача падтрымаў яго ў паэтычным дэбюце і прапанаваў падрыхтаваць сумесную кнігу беларускіх твораў (па невядомых прычынах не выдадзена). На пачатку верасня 1858 В.Каратынскі прыняў удзел у складанні прывітальнага адраса Аляксандру II, напісаў да яго прыезду ў Вільню беларускі верш «Уставайма, братцы!..», напомніўшы тым самым манарху пра існаванне пагарджанай у вярхах беларускай мовы, а 23 кастрычніка ўпісаў у альбом А.Вярыгі-Дарэўскага вершаванае прысвячэнне «Далібог-то, Арцім...», у якім выказаў шчырае суперажыванне з літаратурна-арганізацыйнай дзейнасцю паэта-аднадумца на ніве адраджэння беларускай культуры. В.Каратынскі наведваў вечарыны ў літаратурным салоне А.Кіркора, супрацоўнічаў у час. «Teka Wileńska» («Віленскі зборнік»), быў асноўным ад беларуска-літоўскага краю карэспандэнтам «Gazety Warszawskiej» («Варшаўскай газеты»), з 1858 уваходзіў у склад Віленскай археалагічнай камісіі і Статыстычнага камітэта ў Вільні, у 1860 з'явіўся членам рэдкалегіі газеты «Kurjer Wileń-

ski» («Віленскі веснік»), шмат працы аддаваў пад-рыхтоўцы матэрыялаў для «Слоўніка польскай мо-вы». У 1859 ажаніўся з Станіславай Цалінай Яку-бовіч, бацькам якой належаў маёнтак Якентаны ў Ашмянскім павеце. З ёю меў дзесяцёра дзяцей. Сы-ны Людвік Станіслаў (1860—1919), хрышчоным бацькам якога быў У.Сыракомля, Уладзіслаў Рай-мунд (1866—1924) і Бруна Вінцэнт (1873—1948) сталі пазней журналістамі, вядомымі ў Польшчы дзеячамі культуры. Пасля выдання паэмы «Таміла» і вершаванага памфлета «Выпіў Куба да Якуба» В.Каратынскі вельмі рэдка выступаў у друку з паэ-тычнымі творамі. Шмат забірала часу журналісц-кая і публіцыстычная праца, якая была для яго, ба-дай, адзіным сродкам матэрыяльнага забеспячэння сям'і. Напярэдадні паўстання 1863—64 ён прычы-ніўся да стварэння агітацыйных вершаваных твораў антыцарскага зместу «Гутарка старога дзеда» і «Гу-тарка двух суседаў», за што перэтрываў нагляд па-ліцыі і жандарскія вобыскі на віленскай кватэры. Будучы сведкам самадзяржаўных рэпрэсій і прад-бачачы непазбежнасць ад'езду з роднага краю, В.Каратынскі напісаў у 1864 элегічную паэму высо-каэмацыянальнага напалу «Туга на чужой старa-не», а на пачатку 1866 пераехаў з сям'ёй у Варша-ву і цалкам прысвяціў сябе польскай журналісты-цы. Уваходзіў у склад рэдакцыі «Gazety War-szawskiej», супрацоўнічаў у «Encyklopedii Powszechnej» («Усеагульнай энцыклапедыі») С.Ар-гельбранда, рыхтаваў для яе артыкулы пра бела-рускія гарады (Віцебск, Валожын, Слуцк, Стоўбцы і інш.). У 1869—77 рэдагаваў папулярны «Kalen-darz Jaworowskiego» («Каляндар Явароўскага»), быў членам рэдкалегіі час. «Wieniec» («Вянок», 1878), «Tygodnik Powszechny» («Папулярны што-тыднёвік», 1878—85) і «Tygodnik Ilustrowany» («Ілюстраваны штотыднёвік») (1886—91). Памёр В.Каратынскі на працы, за пісьмовым сталом. Журналістцкую справу бацькі прадоўжылі сыны і ўнук Генрык, які напісаў кнігу ўспамінаў «Па-роз-наму бывала...» (1972), дзе ёсць раздзел, прысвеча-ны дзеду. Партрэт В.Каратынскага стварыў мастак М.Купава.

У.І.Мархель.

Бібліяграфія

1.1.

Творы. Мн., 1981. Рэц.: В е р а б е й А. Святло забы-тай зоркі // Полымя. 1982. № 4; С м і л е в і ч М. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 30 кастр.; C i e c h a n o w i c z J. Korotyński po białorusku // Czerw. Szt. 1981. 1 grud.; Lit. na Świecie. 1982. Nr 10; S i e l i c k i F. // Slavia Orient. 1983. Nr 3.

1.2.

Czem chata bogata, tem rada. Wilno, 1857.

Найяснейшаму яго міласці гаспадару імператару Аляксандру Мікалаевічу песня з паклонам ад літоўска-русінскай мужыцкай грамады. Вільна, 1858 / Адб. з альбома «В память пребывания государя импе-ратора Александра II в Вильне 6 и 7 сентября 1858 го-да» (Вильна, 1858).

Tomiło: Obrazek z życia ludu. Wilno, 1858. Рэц.: J.L. «Tomiło» p. Korotyńskiego: Przegląd literatury krajowej // Kronika wiadomości Krajowych i zagranicznych. 1858. Nr 16.

Wypił Kyba do Jakuba: Urodziny, powołanie i suchoty gorzałki. Wilno, 1859.

Kilka szczegółów o rodzinie, miejscu urodzenia i młodości Adama Mickiewicza. Wilno, 1861 / Odb. z: Kurjer Wileński. 1861. Nr 1.

Salomon Rysiński: Studyum. Wilno, 1863 / Odb. z: Kurjer Wileński. 1863. Nr 132—133, 135.

Duchownicy i tajemnice ich nauki, wyczerpnięte z procesu D-ra Horsta. Warszawa, 1866.

Ciołek — optyk z XIII wieku. Warszawa,1867. / Odb. z: Gazeta Warszawska. 1867. Nr 10, 11.

Dodatek do biografii Adama Mickiewicza. Warszawa, 1870 / Odb. z: Bibl. Warsz. 1870. T. 3.

Kilka szczegółów o rodzinie, miejscu urodzenia i młodości Adama Mickiewicza. Wilno, 1873.

1.3.

1856. Nad kolebką // Bibl. Warsz. T. 2; Branki // Там жа. T. 4; Sierota; Dwie miłości; Wicinnik // Gaz. Warsz. Nr 205; Płaszcz Królewski: (Historyczne podanie) // Там жа. Nr 206; Uchron szczęścia; Słowik i Wrona: (Bajka) // Там жа. Nr 207; Przednówek (d. 25 marca) // Там жа. Nr 208.

1857. Powrót ze swadźby // Bibl. Warsz. T. 1; Urywek z powieści p.t. «Tomiło» // Там жа. T. 2; Brzozka // Там жа. T. 3; Urywek z powieści pod tytułem «Tomiło» // Там жа. T. 4; Okruchy: Do Władysława Syrokomli; Rozmowa z pliszką: (Fantazja); Do Felixa O...; Wigilia Bożego narodzenia; (Do czarnych w Stanach Zjednoczonych); Pieśń zmyślona; Trzy odsłony; Odysseja gładysza; W tanku; Dziewiczy wieczór // Teka Wil. Nr 2.

1858. Nowogródczyzna i Nowogródek // Gaz. Codzienna. Nr. 306—308, 315, 316; O tem i owem: Do redaktora «Teki» / Пад псеўд. Bożywoj K.[xxx]; Pieśń wdowa // Teka Wil. Nr 4.

1860. Modlitwa do Najśw. panny Maryi Ostrobramskiej na uproszenie wytrwania we wstrzemięźliwości // Kurjer Wil. 12 stycz.; Przegląd literacki // Там жа. 15 stycz.; Przegląd literacki // Там жа. 5 lut.; Przegląd literacki: Dzieła o ekonomji politycznej // Там жа. 18 marca; Prima Aprilis // Там жа. 1 kwiet.; Przegląd literacki // Там жа. 1 lipca; Przegląd literacki // Там жа. 5 lipca; Przegląd literacki // Там жа. 26 sierp.

1861. Walerjan Tomaszewicz: Wspomnienie pośmiertne // Po ziarnie. Wilno; Kurjer Wil. 2 czerw.; Kilka szczegółów o rodzinie, miejscu urodzenia i młodości Adama Mickiewicza // Kurjer Wil. 3 stycz.; Wacław Hanka // Kurjer Wil. 20, 24, 27, 31 stycz., 3 lut. / Пад крыпт. W.Kor.; Pregląd literacki // Там жа. 7 lut.; Pregląd literacki: Kilka nowszych dzieł młodzieży // Там жа. 27 czerwca, 4 lipca; Pregląd miejscowy: Wilno // Там жа. 1 sierp.; Pregląd literacki // Там жа. 25 sierp.; Przegląd wszechstronny: Dzisiejszy byt ekonomiczny Hiszpanji // Там жа. 5, 8 wrześ.

1862. [Выступленне на пахаванні У.Сыракомлі] // Kurjer Wil. 7 wrześ.; Piosnka // Там жа. 13 list.

1863. Salomon Rysiński // Kurjer Wil. Nr 132—133, 135.

1866. Duchownicy i tajemnice ich nauki, wyczerpnięte z procesu D-ra Horsta // Gaz. Warsz. Nr 125—130.

1867. Wilejka; Wilno; Witebsk; Witebskie województwo; Włodzimierskie księztwo na Wołyniu; Wołyńskie województwo // Encyklopedyja powszechna. Warszawa. T. 27 / Пад крыпт. W.K.; Podedrzwiani // Kłosy. T. 5; Ciołek, optyk XIII wieku // Gaz. Warsz. Nr 10, 11.

1868. Konstanty Tyszkiewicz // Tyg. Il. T. 2.

1869. Przegląd polityczny; Mikołaj Gogol // Jana Jaworskiego Kalendarz ilustrowany na rok 1870. Warszawa; Romuald Zieńkiewicz // Tyg. Il. T. 4. Nr 103.

1870. Pozory; Michał Lermontow / Пад крыпт. W.K.; Przegląd polityczny; Antoni Zygmunt Helcel // Jana Jaworskiego Kalendarz ilustrowany na rok 1871. Warszawa; Dodatek do biografii Adama Mickiewicza // Bibl. Warsz. T. 3; Nowy Rok // Tyg. Il. Nr 105; Urywek z pamiętnika // Gaz. Warsz. Nr 84—105.

1871. Przegląd polityczny // Kalendarz ilustrowany Jana Jaworskiego na rok 1872. Warszawa, [1871]; Ignacy Domejko // Tyg. Il. Nr 8.

1872. Przedmowa / / Poezje Ludwika Kondratowicza. Warszawa. T. 1.

1873. Eustachy Tyszkiewicz / / Tyg. Il. Nr 299—301.

1874. Urywek z pamiętników / / Tyg. Il. Nr 13.

1876. Klechda do Kazimierza Władysława Wójcickiego / / Klechdy starożytne, podania i powieści ludowe. Warszawa.

1877. Ignacy Domejko / / Kłosy. T. 25. Nr 644—646, 648—650. Рэц.: D r. N. Ignacy Domejko przez Korotyńskiego / / Prz. Lwowski. 1878. T. 15.

1878. Waleryan Wróblewski (Koronowicz) / / Kłosy. T. 26. Nr 656—658.

1880. Poezya / / Książka jubileuszowa dla uczczenia pięćdziesięcioletnej działalności literackiej J.I.Kraszewskiego. Warszawa.

1881. Dr. Ludwik Lachowicz / / Kłosy T. 32. Nr 833.

1882. Obrazy z pobrzeży Niemna / / Tyg. Powsz. Nr 23—29, 44—49; 1883. Nr 20—26; 1884. Nr 13—25.

1883. Julian Horain / / Tyg. Powsz. Nr 14.

1884. Prof. Adam Jacek Lelewel / / Kłosy. T. 38. Nr 981, 982; Eliasz na puszczy / / Там жа. Т. 39. Nr 1000; Dwa budownictwa / / Tyg. Powsz. Nr 38; Józef Kenig / / Там жа. Nr 42, 43.

1885. Pięćdziesiąta rocznica «Pana Tadeusza» / / Tyg. Powsz. Nr 10.

1887. Józefowi Jgnacemu Kraszewskiemu / / Tyg. Il. Nr 225; Góry i doliny / / Там жа. Nr 241; Zygmunt Węclewski / / Там жа. Nr 243; Po dwudziestu pięciu latach / / Там жа. Nr 245; Testament księcia Józefa Poniatowskiego / / Там жа. Nr 251; Mikołaj Akielewicz / / Там жа. Nr 253; Jeszcze o Nowogrógku i Zaosiu / / Там жа. Nr 258. Рэц: P a w ł o w i c z E. / / Pamięt. Tow. Lit. im A.Mickiewicza. 1888. T. 2.

1888. Leonard Sowiński / / Tyg. Il. Nr 262; Przegląd polityki zagranicznej / / Там жа. Nr 262—287 / Пад псеўд. Borzywoj; Notatka o Byronie w Polsce / / Там жа. Nr 264 / Пад крыпт. W.K.; Józefa Kamocka / / Там жа. Nr 268; Fryderyk III-ci / / Там жа. Nr 272; Kaźmirz Jarochowski / / Там жа. Nr 274; Natalia hr. Kicka / / Там жа. Nr 279 / Пад крыпт. W.K.; Ks. Jan Korytkowski / / Там жа. Nr 281; Adam Goltz / / Там жа. Nr 287; Stanisław Janicki / / Там жа. Nr 290; / Пад крыпт. W.K.; Jerzy Laskarys / / Там жа. Nr 295.

1890. Przedmowa do niniejszego wydania / Сааўт. А.Плуг; Przedmowa z roku 1872 / / Kondratowicz L. Wybór poezyj. Wyd. nowe. Warszawa. T. 1.

1898. Ignacy Domejko w Warszawie / / Księga pamiątkowa na uczczenie setnej rocznicy urodzin Adama Mickiewicza (1798—1898). Warszawa. s.a. T. 1.

1902. «Gdy wielkie dzieło zbudować chcesz...» / / Album biograficzne zasłużonych polaków i polek wieku XIX. Warszawa. T. 2.

1905. [Ліст да В.Ганкі] / / Францев В. Письма к Вячеславу Ганке из славянских земель. Варшава.

1912. Туга на чужой старане: [Верш] / / Н. н. 14 снеж.

1918. Найяснейшаму яго міласці гаспадару імператару Аляксандру Мікалаевічу песня з паклонам ад літоўска-русінскае мужыцкае грамады / / Вольная Бел. № 41.

1922. Ўставайма, брацці...“; Туга на чужой старане; У Альбом А.Дарэўскаму-Вярызе; З «Гутаркі старога дзеда»: [Вершы] / / Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры: XI век — 1905 год. Вільня.

1956. Wsi spokojna, wsi wesoła...; Do swojej świty; Pieśń zmyślona; Kwestarz starozakonny; Bramin u kresu żywota; Wigilia Bożego Narodzenia / / Księga wierszy polskich XIX wieku. Warszawa. T. 2.

1971. «Далібог-то, Арцім...»; Уставайма, братцы!..; З «Гутаркі старога дзеда»; Туга на чужой старане: [Вершы] / / Беларуская літаратура XIX ст.: Хрэстаматыя. Мн.

1977. Туга на чужой старане: [Верш] / / Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя: Зборнік тэкстаў. Мн.; «Далібог-то, Арцім...»: [Верш]; З пісьмаў / / Пачынальнікі. Мн.

1981. Туга на чужой старане: [Верш] / / Голас Радзімы. 16 ліп.

1.4.

B e r a n g e r P.J. Piosnki / Z fr. Wilno, 1859 / Сааўт. пер. У.Сыракомля. Рэц.: F.S.D. Przegląd literacki / / Kronika wiadomości krajowych i zagranicznych. 1859. Nr 15; K a s z e w s k i K. / / Bibl. Warsz. 1859. T. 4.

1856. L e r m o n t o w [M]. Piosnka kozacza przy kolebce / Z ros. / / Gaz. Warsz. Nr 206.

1857. Z a d a n i e spoleczne; K u k o l n i k P. Sierotka / Z ros. / / Teka Wil. Nr 2.

1858. K u k o l n i k P. Dwa sądy / Z ros. / / Teka Wil. Nr 3; P i e c i e k. Moje pieśni; H a n k a. Jaskułeczka; Z i t e k. Ty; J a b l o ń s k i. Pieśniarz w obcej ziemi / Z czes. / / Там жа. Nr 4.

1859. B e r a n g e r [P.J.] Gwiazdy spadające / Z fr. / / Dziennik Lit. 9 sierp. / Пад крыпт. W.K.; B e r a n g e r [P.J.] Dzieje pewnej idei / Z fr. / / Dziennik Lit. 9 wrześ.

1860. [Hejne H.]. Z Hejnego / Z niem. / / Kurjer Wil. 2 marca.

1861. [H a n k a W.] 15 stycznia 1861 / Z czes. / / Kurjer Wil. 3 lut. / Пер. пад крыпт. W.Kor.

1.5.

На беларускую мову. Да А.Кіркора: [Пісьмо ад 21 жн. 1858 г.]; З пісьмаў да жонкі Уладзіслава Сыракомлі Паўліны Кандратовіч (ад 25 лістап. 1871 г. і 3 крас. 1886 г.) / Пер. У.Мархель / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 4; Бярозка; Уладзіславу Сыракомлі: [Вершы] / Пер. У.Мархель / / Полымя. 1981. № 8; Васелле: Урывак з паэмы «Таміла» / Пер. У.Мархель; Сірата / Пер. Г.Тумас; Сон наяве / Пер. Р.Барадулін: [Вершы] / / Голас Радзімы. 1981. 16 ліп.; У альбоме / Пер. Р.Барадулін; З паэмы «Таміла» / Пер. У.Мархель; Маёй свіце / Пер. Г.Тумас: [Вершы] / / ЛіМ. 1981. 14 жн.; Карціны з берагоў Нёмана: Фрагмент; Дзве будоўлі / Пер. У.Мархель / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1982. № 1.

На рускую мову. Из комментариев к поэме «Томило» / Пер. А.Мальдис / / История эстетики. Памятники мировой эстетической мысли. М., 1968. Т. 4. Полутом 2.

1.6.

S l o w n i k języka polskiego... Wilno, 1861. Cz. 1—2 / Скл. з інш.

K o n d r a t o w i c z L. Poezje. Wyd. zupełne. Warszawa. 1872. T. 1—10 / Выд.

K o n d r a t o w i c z L. Wybór poezji. Wyd. nowe. Warszawa. 1890. T. 1—5 / Выд.

S y r o k o m l a Wł. Ułamki z pamiętników: Fragmenty / / Dzennik Lit. 1870. Nr 19 / Зап.; S y r o k o m l a Wł. Ułamki z pamiętnikow / / Gaz. Warsz. 1870. Nr 89—105 / Зап.; S ł o w n i c z e k słów białoruskich mniej zrozumiałych / / Chomętowski W. Biblioteka ordynacji Krasińskich. Warszawa, 1876. T. 2 / Скл.

2.1.

На польскай мове. K o r o t y ń s k i W. / / Bibliografia literatury polskiej «Nowy Korbut». Warszawa, 1969. T. 8.

2.3.

На беларускай мове. Б а с І. Забытыя імёны / / ЛіМ. 1956. 13 кастр.; В і н ц э н т Каратынскі / / Пачынальнікі. Мн., 1977; Г а п а в а В. Вінцэсь Каратынскі і М.С.Ляскоў / / ЛіМ. 1970. 30 студз.; Г а р э ц к і М. Вінцэсь Каратынскі / / Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня 1920; 2 выд. Вільня. 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 44—47; Г р ы н ч ы к М. Фальклорныя традыцыі ў беларускай дакастрычніцкай паэзіі. Мн., 1969. С. 85—87; Я г о ж. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 123—124; [Д а м і н і к о ў с к і Ф.]. Вінцэнт Каратынскі / / Беларусь. 1946. № 7; І г н а т о в і ч А. Вялікі паэт-самавук / / ЛіМ. 1981. 2 кастр.; К а з б я р у к У. «На беларускай мове пісаныя...» / / Там жа. 1976. 15 кастр.; К а з ы р а Л. Папярэднік беларускай літаратуры / / Вяч. Мінск. 1981. 25 жн.; К а н а п а ц к і М. Над мемуарамі Бруна Каратынскага / / Ніва. 1961. 8 кастр.; К а р с к і Я. Беларускія творы Вінцэся Каратынскага / / Беларусь. 1920. 6 студз.; Кенька М. Да юбілею В.Каратынскага / / Звязда. 1981. 20 вер.; К і с я л ё ў Г. Пра паэтаў і вершы: З

запісной кніжкі гісторыка літаратуры // Полымя. 1971. № 8; Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 118—120; Мальдзіс А. Вінцэсь Каратынскі // Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969; Яго ж. Напісаны ўнукам Вінцэся Каратынскага... // ЛіМ. 1972. 19 мая; Яго ж. Пісьменнік і публіцыст // Там жа. 1962. 27 сак.; Яго ж. Таямніцы старажытных сховішчаў. Мн., 1974. С. 72—74, 87; Яго ж. Творчае пабрацімства. Мн., 1966. С. 73—79; Яго ж. Тры месяцы пошукаў, знаходак і сустрэч // Полымя. 1973. № 7; Мархель У. Верыў у шчасце людское // ЛіМ. 1981. 14 жн.; Яго ж. Да 150-годдзя з дня нараджэння // Полымя. 1981. № 8; Яго ж. З думай аб родным краі // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1982. № 1; Яго ж. З эпісталярнай спадчыны Вінцэся Каратынскага: (Да 150-годдзя з дня нараджэння) // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1981. № 4; Яго ж. Лірнік вясковы. Мн., 1983. С. 123—130; Яго ж. Творчасць Вінцэся Каратынскага ў ацэнцы сучаснікаў і нашчадкаў // Белороссика: Книговедение, источники, библиография. Мн., 1980. С. 53—61; Яго ж. «Цёплым сэрцам прыгарнуты...» // Голас Радзімы. 1981. 16 ліп.; Яго ж. Чым хата багата... // Каратынскі В. Творы. Мн., 1981; Струміла У. У польскіх часопісах // ЛіМ. 1982. 10 вер.; Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 27.

На літоўскай мове. Matulaitis S. 1863 metai Lietuvoj. Mn.; Leningrad, 1933. 1 d. P. 69—70; Zukas V. Lietuviski ir su Lietuva susije rankrasciai Lenkijos bibliotekose // Mokslines bibliotekos metrastis, 1958—1959. Vilnius, 1960. P. 219, 238.

На польскай мове. A.P. [Плуг А.]. Gdzie się urodził Mickiewicz // Kłosy. 1884. T. 38. Nr 988; cj. Wspomnienie o ś.p. Wincentym Korotyńskim // Kraj. 1891. Nr 6; Dobrowolski A. Wincenty Korotyński // Świat. 1891. Nr 5; Domejko J. List... w sprawie o miejsce rodzinne Adama Mickiewicza // Tyg. Il. 1887. Nr 258; Gembarzewski M. Sekretarz Syrokomli // Prosto z mostu. 1935. Nr 6; Gloger Z. Wincenty Korotyński // Album biograficzne zasłużonych polaków i polek wieku XIX. Warszawa, 1902; Grajnert J. Wspomnienia z życia umysłowo-artystycznego warszawian w ciągu dziesięciolecia od r. 1853-go do 1863-go // Wędrowiec. 1901. Nr 48; Iks. Zgon przyjaciela Syrokomli // Kraj. 1891. Nr 6; J.O. [Obst J.] Wycieczka do Borejkowszczyzny // Litwa i Ruś. 1912. T. 3; Jankowski Cz. Borejkowszczyzna: (Kartka z notatnika) // Kraj. 1897. T. 29. Nr 12, 13; Jankowski E. Eliza Orzeszkowa. Wyd. 2. Warszawa, 1966. S. 310, 316—317; Kartka z dziejów humorystyki // Kraj. 1894. Nr 4—6; Kasprzycki J. Korotyńscy — spod Nowogródka do Warszawy // Przyjaźń. 1982. Nr 13; Kenig J. Wincenty Korotyński // Niwa. 1891. Nr 5; Kirkor A. Ze wspomnień wileńskich // Kraj. 1884. Nr 3; Korotyński H. Gawęda rodzinna // Kronika Warszawy. 1982. Nr 2; Korotyński H. Różnie bywało... Warszawa, 1972. S. 13—20; Korotyński W.: (Nekrolog) // Tyg. Il. 1891. T. 3; Krzemieński S. Korotyński literat // Bluszcz. 1891. Nr 12, 13; Laskarys J. Wspomnienie z dziedziny sztuk pięknych na Litwie w roku 1857 // Teka Wil. 1858. Nr 4; M.S. [Сінарадскі М.]. Wycieczka do Borejkowszczyzny // Biesiada Lit. 1913. Nr 8; N. Przyczynek do «Wspomnień wileńskich» Kirkora // Kraj. 1884. Nr 6; Olechnowicz M. Polscy badacze folkloru i języka białoruskiego w XIX wieku. Łódź, 1986. S. 92—93, 98—99, 162, 185—186, 228; Orzeszkowa E. Listy do W.Korotyńskiego / Podał J.Kobylański // Rzeczpospolita. 1950. Nr 146; Orzeszkowa E. Listy Zebrane: Do literatów i ludzi nauki. Wrocław, 1976.T. 5; Pług A. Adam Honory Kirkor // Kłosy. 1886. T. 43. Nr 1120; Poezje Wincentego Korotyńskiego // Gaz. Warsz. 1856. Nr 205—208; Redakcja. Wincenty Korotyński: (Wspomnienie pozgonne) // Tyg. Il. 1891. Nr 59; Syrokomla Wł. Hebdomadalia // Gaz. Warsz. 1856. 20 maja; Syrokomla W. Słówko do czytelnika // Korotyński W. Czem chata bogata, tem rada. Wilno, 1857; Taborski R. Korotyński Wincenty // Polski Słownik Biograficzny. Wrocław etc., 1968. T. 14, Z. 60; Zdanowicz A. Rys dziejów literatury polskiej. Warszawa, 1876. T. 3.S. 606; 1877. T. 4. S. 739; Zwierciadło prasy: Czasopisma polskie XIX wieku o literaturze rosyjskiej. Wrocław, 1978. S. 116, 124, 130, 131, 204—206.

На рускай мове. Дорошевич Э., Конон В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 160—164; История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 338—342; Карский Е. Викентий Коротынский // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Ч. 3; Клейн Б. В годину смятения: Белорусская поездка Н.Лескова // Неман. 1979. № 2; Лесков Н. Из дорожного дневника // Северная пчела. 1862. № 334—350; Тальвирская З. Некоторые вопросы общественного движения в Литве и Белоруссии в конце 50-х — начале 60-х годов и подпольная литература // Революционная Россия и революционная Польша (вторая плолвина XIX в.). М., 1967. С. 11, 14, 15, 19—24, 30—32, 38, 59, 60; Тила А. Связи Микалоюса Акелайтиса с польскими культурными и политическими деятелями // Zwiazki rewolucjonistow polskich i rosyjskich w XIX wieku. Wroclaw etc., 1972. S. 171—179.

3.1

Б-ка Асалінскіх у Вроцлаве (Польшча), аддз. рукап., адз. зах. 6831, 14179; Нац. архіў Рэспублікі Беларусь, ф. 1781, воп. 24, с. 7848; Нац. б-ка ў Варшаве, аддз. рукап., адз. зах. 7262, 7274, 7276, 7285, 7300, 8840, 8844, 8856, 8893, 8906; ДГА Літвы, ф. 378, Паліт. аддз., 1862 г., с. 100; ф. 1135, воп. 3, с. 28, 50; воп. 4, с. 391а; воп. 10, с. 114; воп. 11, с. 6; ЦБ АН Літвы, ф. 9, адз. зах. 2178; ф. 102, адз. зах. 59, ф. 107, адз. зах. 64, ф. 273, адз. зах. 1424; ЦДАЛіМ Літвы, ф. 96, воп. 1, с. 74, 151, 289.

У.І.Мархель.

Каржанеўская Галіна Анатольеўна (н. 27.8.1950, в. Лясішча Слуцкага р-на Мінскай вобл.), паэтэса, драматург. Член СП Беларусі з 1976.

Нарадзілася ў сям'і аграномаў. Да 6 гадоў выхоўвалася ў бабулі. Пасля жыла з бацькамі ў в. Аксаміты Капыльскага р-на. Пачатковую школу скончыла ў в. Балавічы, 5 клас — у в. Грозава Капыльскага р-на. Затым бацьку, Анатоля Сцяпанавіча, калгаснага агранома, перавялі на працу ў саўгас «Янушкавічы» Лагойскага р-на. Цяпер ён аграном с-са «Плешчаніцкі». Маці, Марыя Харытонаўна, настаўніца Камароўскай васьмігодкі Лагойскага р-на. У 1968 Г.Каржанеўская скончыла Янушкавіцкую СШ і паступіла на беларускае аддзяленне філалагічнага факультэта БДУ, у 1970 перавялася на завочнае аддзяленне, якое скончыла ў 1973. Выкладала рускую мову і літаратуру ў Янушкавіцкай сярэдняй школе, з 1973 — беларускую мову і літаратуру ў Плешчаніцкай СШ № 1 Лагойскага р-на. У 1980—82 працавала ў літаратурна-драматычнай рэдакцыі Беларускага тэлебачання. З 1984 карэспандэнт аддзела прозы і паэзіі газеты «Літаратура і мастацтва». Удзельнічала ў VI Усесаюзнай нарадзе маладых пісьменнікаў у Маскве, ва Усесаюзным семінары маладых драматургаў, у фестывалях паэзіі ў Ташкенце і Туве.

Першая публікацыя Г.Каржанеўскай у рэспубліканскім друку з'явілася ў 1967. У кнігах паэзіі «На мове шчасця», «Мой сад», «Званы гадоў», «Жылабыла...», «Вечны водгук» паэтэса завастрае ўвагу на маральна-этычных праблемах нашага жыцця. Сваёй надзённасцю, вастрынёй, публіцыстычным пафасам яе паэма «Рэтушоры» выклікала моцны рэзананс у рэспубліканскім літаратурным асяродку. Складанасць чалавечых узаемаадносін, хуткаплыннасць часу, каханне, мацярынства — асноўныя тэмы яе вершаў, пазначаныя глыбокім лірызмам і драматычнасцю. Г.Каржанеўская — аўтар п'ес для дзяцей «Іван Світаннік» (паст. Беларускім тэатрам імя Я.Коласа, 1981). «Шукайце кветку-папараць» (паст. Гомельскім абласным тэатрам лялек, 1985), а таксама п'ес «Зуб мудрасці», «Мора, аддай пярсцёнак» (апубл. ў 1987) і іншых. Выдала кнігу вершаў для дзяцей-дашкольнікаў «На што падобна аблачынка?». Выступае з нарысамі, публіцыстычнымі і крытычнымі артыкуламі, рэцэнзіямі.

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

На мове шчасця: Вершы. Мн., 1973. (Першая кніга паэта). Рэц.: Г і л ь М. З чыстай верай юначаю // Полымя. 1974. № 6; Е ф и м о в Ф. Обеспечено правдой // Знамя юности. 1974. 25 янв.

Мой сад: Вершы і паэма. Мн., 1976.

Званы гадоў: Зборнік паэзіі. Мн., 1980. Рэц.: Б а р с т о к М. Дасканаласць, няўлоўная птушка... // ЛіМ. 1980. 15 жн.; Т у р а й к е в і ч Я. Вымяраць жыццёвай праўдай // Мін. праўда. 1980. 21 ліст.

Жыла-была: Лірыка. Мн., 1983. Рэц.: А г н я ц в е т Э. І вера, і каханне, і святло // Наст. газ. 1984. 14 ліп.; Ч а б а н Т. Паміж быццём і бытам // Полымя. 1984. № 6.

На што падобна аблачынка?: Вершы. Мн., 1983. Рэц.: Л і т в і н а ў Р. З любоўю да маленькіх // Чырв. змена. 1984. 7 жн.

Вечны водгук: Вершы і паэма. Мн., 1988.

Сінічка на балконе: Вершы. Мн., 1989.

Невымоўнае: Вершы. Мн., 1991.

1.3.

1967. Заўсёды жыву чаканнем; Як вярнуць мне блакіт з нябёс; Маленькія сонейкі ў лузе: [Вершы] // Маладосць. № 6; Лілеі: [Верш] // Знамя юности. 12 дек.

1968. «Пачула я даўно калісьці...»; Вясновай ноччу: [Вершы] // Вачамі дзяцей. Мн.; Па сонцу; Начэй гаючыя віры; А на вуснах: [Вершы] // Маладосць. № 8; «Што ты мне, чэрвень, пакінеш на памяць?»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 1; «Па сонцы — у кожнай лужыне...»; «Начэй гаючыя віры...»: [Вершы] // ЛіМ. 6 жн.; Жаданне; «Жоўтыя-жоўтыя пеўнікі...»: [Вершы] // Мін. праўда. 4 вер.

1969. Памяць; Пагоня: [Вершы] // Чырв. змена.

24 снеж.

1970. Поўдзень: [Верш] / / Вяч. Мінск. 26 ліст.; «Доўга не будзеш ведаць...»; «Дарога мая — не сцяжынка праз жыта...»: [Вершы] / / Знамя юности. 6 янв.; «Вясна не кведенню пачнецца...»: [Верш] / / Чырв. змена. 21 ліп.

1971. Натхненне: [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; Поўдзень; Праменні ў снопік; Журавы; Прыйшоў: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Прывітанне; «Дожджык, дожджык...»: [Вершы] / / ЛіМ. 18 чэрв.

1972. Пачатак: [Верш] / / Дзень паэзіі—72. Мн.; Бульба цвіце; Я не адна; У салаўя работа; Вяла задума да ракі: [Вершы] / / Маладосць. № 5; Не маем права; Будуюць дарогу: [Вершы] / / Там жа. № 12; Жанчыне; «Яшчэ прадбачана нямнога...»; «Нішто не выпадкова...»; «Дарога — як выратаванне...»; «Я думала...»: [Вершы] / / ЛіМ. 7 крас.; Дзве адзіноты: [Верш] / / Там жа. 29 вер.

1973. «Брыдзе па свету звыкла...»; «Хай паўторыцца ўсё спачатку...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-73. Мн.; Прывал; Не паўтараецца вясна; Прадчуванне; Крыўда: [Вершы] / / Маладосць. № 4; Калі становішся маці; «Як мне ваш зразумелы клопат...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 6; «Будуюць дарогу»: [Верш] / / Чырв. змена. 17 мая.

1974. На тым баку; «Ранне сыпнула гудкамі...»: [Вершы] / / Полымя. № 3; Ля юначага здымка: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4; Удовы: [Верш] / / Там жа. № 6.

1975. Мой сад; У Купалаўскія Ляўкі; Якія роздумы гібелі; Што набыла я; Я ўспавіла б ростань; Дачка вучыцца гаварыць: [Вершы] / / Маладосць. № 10; Ранішні верш / / Работніца і сялянка. № 8.

1976. Пакаранне; «Напэўна, прага перамен...»; «Ты ручкай засланілася ў сне...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—76. Мн.; «У кожным зерні сонейка гарыць...»; Будуюць дарогу: [Вершы] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Свята; За кроснамі; Прыспешлівасць: [Вершы] / / Беларусь. № 3; «У гэтым свеце месца ёсць...»; «Ад лускі цемнаты і страху...»; Пачатак; «Што каханы сто разоў...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 9; «Нібы на пад'ёмным кране...»: [Верш] / / Знамя юности. 14 сент.; «Мышка бяжыць...»: [Рэц. на кн.: К а р ы з н а У. На сяле ў бабулі. Мн., 1975] / / ЛіМ. 19 сак.

1977. Вам маці песень не спявала?: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; «На зямлі незвычайна ціха...»; «Жыцця непрадугледжаныя змены...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—77. Мн.; Годы імчаць — няма ім рады; Прага дасканаласці; Гіпотэза; Не выпадкова; Першы снег — нечаканы самы; І непазбежна сталасць прыйдзе; Душа павінна вызваляцца: [Вершы] / / Маладосць. № 8; Вучыць разумець твор / / ЛіМ. 25 лют.; «Жыццё маё, не беражы...»; «Натхненнем не кранутая папера...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 11 вер.

1978. «Я не змірылася з адным...»: [Верш] / / Адданасць. Мн.; «З воблакам белым...»; «Мне лепей не хадзіць...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—78. Мн.; «Удвух завалі...»; «Я прылегла на дол лясны...»; Аер; «Па моцнаму марозу адвячоркам...»; «Дазвольце слабай стаць...»; На смерць Астурыяса: [Вершы] / / Полымя. № 7; «У мастака вялікая рука...»; Зімовыя сосны; Сны: [Вершы] / / ЛіМ. 14 ліп.; Балада пра помнік; «Мне так не хапала сяброў...»: [Вершы] / / Там жа. 3 ліст.

1979. У Маскоўскім метро; Набываю ці трачу; «Калі чалавек глядзіць на дзіця...»; «Мароз разгневаны нярэдка...»: [Вершы] / / Беларусь. № 12; Лісты і птушкі; Кактус: [Вершы] / / Вясёлка. № 4; Вечарам; Здзіўленне; Рэха: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 5; Уяўленне: [Верш] / / ЛіМ. 12 студз.; Ніва. 6 мая; «Удалечыні парнаская гара...»; Уладзіміру Караткевічу; Зязюльчыны слёзкі; Птушкі Пірасмані; «Завеі-гады...»; «Каторы год, каторы год...»: [Вершы] / / ЛіМ. 7 снеж.

1980. Гадзіннік праваты; «Жыла-была...»; «Яшчэ займалася на золак...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—80. Мн.; Сосны; У небыццё сышоў той час: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Насця: [Верш] / / Вясёлка. № 5; Дым над гарадком; Начная тайна; Не даруе прырода нікому; Восеньскае; Чакаючы цябе; Асенні дух; Вясновыя адбіткі: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Упала знічка; «З якой жадобай...»; «Парожнія аблокі...»; Трава вераніка; Пакінутае вогнішча; Пра колеры; Начныя матылі; Даўняя страта; Вітанне першаму ліўню: [Вершы] / / Полымя. № 3; «Я не ўмею прызвычайвацца...»: [Верш] / / ЛіМ. 2 мая; «У чалавеку...»; Выключэнні; Балада пра сучаснага Рабінзона; «У магазіне, дзе таўпяцца...»; Страшная казка; «Такі спакой у вочках немаўляці...»: [Вершы] / / Там жа. 5 вер.; Людзі ідуць да ветэрана / / Мін. праўда. 6 ліст.

1981. Дзяўчына спявае; «Над бяздоннай прорвай небыцця...»; Парада малюсенькім ножкам: [Вершы] / / Дзень паэзіі—81. Мн.; Караблік: [Верш] / / Вясёлка. № 4; Прачынаецца лес да відна; Растуць, мне гаварылі; На той зямлі; Пакута; Парада малюсенькім ножкам; Ад заспанага сонца: [Вершы] / / Маладосць. № 3; «З дасужаю цікаўнасцю турысткі...»; «Ён у вочы глядзеў мурашам...»; Ажыны; «Мой спадарожнік выпадковы...»; На дне былога возера; «З'інелую галінку закрані...»; Я гляджу на сябе...: [Вершы] / / Полымя. № 3; Развітанне з Тувой; Сустрэча з горнай ракой; «Бэз адцвіце — адпяе салавей...»; «Лёгка скінуўшы горб набалелага...»; «Суніцамі пахнуць...»; «Успыхнуць, і згарэць...»; «Падлічваць гады чужыя...»; Прысніўся мне сад у саспелых пладах..."; Белы трыпціх: [Вершы] / / Там жа. № 11; Свята адпачынку; «Замерлі спужаны хвілі...»; «Жыву, нібы на другой планеце...»; Адгадала сваё на купалцы; «Мы не жадаем берагчы...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 1; «Адвыкні ад шэпту, голас!..»; «Купальская ночка невялічка...»; «Замёрлі спуджаныя хвілі...»; На той зямлі...; «Сну парвалася нітка...»: [Вершы] / / ЛіМ. 2 кастр.

1982. «Абцяжарана гронка рабіны...»; «Ты вёў мяне па лесе да азерца...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—82. Мн.; Маскоўскае метро: [Верш] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Ці не самі мы вінаваты?; Запрашаем да размовы / / Беларусь. № 1; Імя, якое не сустрэнеш на афішах / / Там жа. № 2; Тыдзень замежнага фільма / / Там жа. № 8; Ці лёгка быць добрым? / / Там жа. № 10; Сталоўка для машын; Аблачынка; Вусаты галубок: [Вершы] / / Вясёлка. № 9; Я назірала, як расце трава; Было на кветцы — па пчале; Птушка з блакітным крылом; Зрасталіся ствалы; Я разбіраю сказ па членах сказа; Марш «Развітанне славянкі»; Дажджынка прыгнула на ліст; Я імя тваё паўтараю: [Вершы] / / Маладосць. № 5; Ветэраны спявалі ў хоры; Старая кінахроніка; «Недзе войны за акіянам...»: [Вершы] / / ЛіМ. 7 мая; «І лёг снарад на тых руках...»: [Верш] / / Чырв. змена. 9 студз.

1983. «Навальніца дрэвы правярае...»; «Павярніся, планета...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—83. Мн.; Ці ж не самі мы вінаваты?..: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Гэтыя жалезныя джынсы: [Гумарэска] / / Беларусь. № 8; Расці, мая любоў; Мне нашаптала мора; Безвыходнасцю свет замглёны; Млечным шляхам; Лясы — нібы людскія душы: [Вершы] / / Маладосць. № 3; «Рана, рана сініцы зацінькалі...»; «То цягніка аддаленыя зыкі,.»; «Стаў цвярдзей і паважней крок...»: [Вершы] / / Полымя. № 3; Ліст Саманты: [Верш] / / Там жа. № 7; «Бярозы, пачакайце...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 3; Ода палявым кветкам; Насуперак прыказцы!; Маё гняздо; Якое сонечнае лета!: [Вершы] / / Там жа. № 5; «Ад заспанага сонца...»: [Верш] / / Голас Радзімы. 10 сак.; «Абнімаюць рукі Беларусь...»: [Рэц. на кн.: Б і ч э л ь - З а г н е т а в а Д. Дзе ходзяць басанож. Мн., 1983] / / Там жа. 17 ліст.; Слаўлю неба чыстае: [Верш] / / Звязда. 1 мая; Сосны: [Верш] / / Там жа. 5 чэрв.; «Мастачкаю была б...»; «Недзе войны за акіянам...»: [Вершы] / / Там жа. 27 жн.; «Алена і Настасся, дзве дачкі...»; Куст герані; «Тут іграюць вяршыні...»; «Як на долы хмурынка малая...»; Ля Мірскага замка; «Вось апошні лісток...»; «Па дарозе лясной...»; Іголкай промня: [Вершы] / / ЛіМ. 25 сак.; «Заняткі грамадзянскай абароны...»: [Верш] / / Там жа. 21 кастр.

1984. «Раблюся гараджанкаю патрошкі...»; «Штодня мяне ў сваім віры...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—84.

Мн.; Балада пра клятву: [Верш] / / За цябе, радзіма! Мн.; Балада пра клятву; «Жыццё наліта наша...»; «Узрост выцясняецца ўзростам...»; «Ну вось і ты, асенняя пара...»; «Яна ж...»; «Каханне ашукваць не ўмее...»; «Пад ранак шуганула навальніца...»: [Вершы] / / Маладосць. № 1; Зуб мудрасці: П'еса ў 10 карцінах / / Там жа. № 12; Сталасць: Нарыс / / Полымя. № 7; Асцярожна: планета!; «Калі маладзее зямля...»; Вяртанне ў Каралішчавічы; Быль пра бабку Паўліну; Быль без назвы: [Вершы] / / Там жа. № 8; Асцярожна, планета!: [Верш] / / Голас Радзімы. 20 вер.; «І вось пачырванела асака...»: [Верш] / / Там жа. 27 снеж.; Па сцяжыне; «Ты немаўляці ў вочы зазірні...»: [Вершы] / / Звязда. 8 сак.; «Мы выязджалі з Ягаднага ранкам...»; «Спасцігаю жыццё мураша»; «І вось пачырванела асака»; «Мы спрачаліся, мы сварыліся»; Рака любові: [Вершы] / / ЛіМ. 6 студз.; Хай жывое жыве!: [Верш] / / Там жа. 1 чэрв.; «Каб свет суровы палюбіць...» / / Чырв. змена. 18 вер.

1985. Хай жывое жыве; Вецер трывогі: [Вершы] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; Два партызаны: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; «Якая квецень...»; «Усё рабіць своечасова...»; «Гаркаваты прысмак адзіноты...»; «І зноўку выпаў снег...»; Песня: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Шар-задавака: Казка / / Вясёлка. № 10; Голас Радзімы. 31 кастр.; «Прайшло не многа і не мала...»; «У запыленай лістоты...»; «Маладзенькі зубок касача...»; Па сцяжыне; «Дзіця праступае ганак...»; Першая сустрэча з Грузіяй; Вучаніца; «У зялёным небе жніўня...»; «Ілюзіі выплаквала не раз...»: [Вершы] / / Маладосць. № 10; Спяваць на поўны голас: [Рэц. на кн.: Д а й н е к а Л. Вечнае імгненне. Мн., 1985] / / Полымя. № 11; «З дня, што быў слязы чысцей...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 2; «Яна купляла гладышок...»; «Ты немаўляці ў вочкі зазірні...»; «Ля перапынку Міхалова...»; «Як я магла ад сэрца адарваць...»; «Ты — зямная апора...»: [Вершы] / / Там жа. № 3; «Вінаватасці горкая скруха...»: [Верш] / / Звязда. 24 сак.; Свята ўсіх нас: Публіцыст. нататкі / / Там жа. 1 вер.; «На сугрэве шчаку пячэ...»; Быль пра голага; Цяплей не будзе...; Шпак; Елачка; «Пад нізкаю навіссю хмар...»; «І шчасце было...»: [Вершы] / / ЛіМ. 11 студз.; Каб памянела праблем... (Па старонках дзіцячых часопісаў). / / Там жа. 29 сак.; Згадка пра настаўніка / / Там жа. 28 чэрв.; Захаваць спаконвечнае: [Рэц. на кн.: Б е л а р у с к і я гульні ў дзіцячым садзе. Мн., 1985] / / Там жа. 4 кастр.; У гонар пачынальніка / / Там жа. 15 ліп.

1987. Мора, аддай пярсцёнак: Драма ў 2 дзеях / / Полымя. № 3.

1.4.

Я н і к о ў с к а я Е. Я хаджу ў дзіцячы сад / З венг. Мн., 1984 / Сааўт. пер. Г.Ладысеў.

Я н і к о ў с к а я Е. Я ўжо школьнік: Апавяданне / З венг. Мн., 1988 / Сааўт. пер. Г.Ладысеў.

1976. Я р а ш Я. «Вымыла пад Прутам...»: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 4 чэрв.

1981. Д а р ж а й А. «Каб не прыпоўз...» / З тув.; Ч а р ы е ў К. «І зноў юнак з дзяўчынай чарнавокай...» / З туркм.; К у к у л а с В. «Ці не адхіліш...» / З літ.; Ю б у х а е ў Ж. «Адарваўся ў кашулі гузік...» / З бур.; К а р а н е н к а С. «А снег ішоў...» / З укр.; Д а ў р о н Х. «Яны вельмі падобны на нас...» / З узб.: [Вершы] / / ЛіМ. 8 мая.

1982. Ю ш ч а н к а А. Купалінкі; В і н г р а н о ў с к і М. «Ужо ночы над лістотаю начуюць...»; Б а н д а р э н к а А. І зноў знаёмы змалку шлях...; Я р а ш Я. Багацейшы я стаў у каханні: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 17 снеж.

1984. С а с ю р а У. Санет; Ю ш ч а н к а А. Купалінкі: [Вершы] / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Д з е г у ц і т э Я. Росы; Казка пра аблачынку; Захад сонца; Замак з пяску; Вечаровы сіні верш; Вадзяная лілея: [Вершы] / З літ. / / Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Я г о ж. Росы; Замак з пяску: [Вершы] / З літ. / / Вясёлка. № 8; П е р а п л я к І. Колер слова: [Верш] / З укр. / / Полымя. № 12; Б а х т а р ы В. Шчасце цвіцення: [Верш] / З афган. / / ЛіМ. 27 ліп.; Н е р ы с С. Ты прачнешся; Сад; Уцёкшае шчасце; «Калі маёвы расквітнее бэз...»: [Вершы] / З літ. / / Там жа. 23 ліст.

1985. Ч а п у р о ў А. «Пра чалавека трэба памятаць...»; М а к с і м а ў В. Антысвет: [Вершы] / З рус. / / ЛіМ. 20 вер.

1.5.

На грузінскую мову. Жураўлі: [Верш] / Пер. М.Курдзіяні / / Цыскары. 1973. № 4

На рускую мову. Три Ивана и волшебная дудка: Сказка. В 10-ти карт. / Пер. С.Пайна. М., 1982.

Жила-была: Стихи, поэма. М., 1988.

Все стало новым: [Верш] / / Знамя юности. 1971. 12 марта; Журавли: [Верш] / Пер. С.Красиков / / Комсомолец Узбекистана. 1972. 30 нояб.; Бульба цветет; «Еще стрекозы утром, на погоду...»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Родники. М., 1975. Вып. 3; Бульба цветет: [Верш] / Пер. И.Бурсов / / Сел. газ. 1975. 23 нояб.; Моя белорусочка; Дочка учится говорить; «Заслонилась ручкою...»; «Когда я стала матерью...» / Пер. В.Липневич; Слутчина; «Отошла суета сует...» / Пер. С.Пайна: [Вершы] / / Неман. 1978. № 9; Жажда совершенства; «Я в предвкушенье новизны...»; «Утро брызнуло звуками...»; «Чувства прятать я не приучена...»; «Отошла суета сует...» / Пер. С.Пайна; Посвящение; «Ты заслонилась ручкою во сне...»; «Я легла средь лесной тишины...»; «Непредусмотренные жизни перемены...»; Памяти деда; «А листья клубились, как алые тучи...»; «Как лён, как выспевшие зерна...»; «Волнуясь, смотрю...» / Пер. Н.Медведева; Мой сад; «Лучи я, как колосья, связывала...»; Цветет картошка; Обида / Пер. Г.Серебряков; «Еще стрекозы утром...»; Жажда совершенства / Пер. И.Бурсов; Дочка учится говорить / Пер. В.Липневич: [Вершы] / / Молодые поэты Белоруссии. М., 1979; Живет в нас жажда перемен...: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; «Вдвоем воевали отец и сын...»; Баллада о памятнике; На той земле: [Вершы] / Пер. В.Максимов / / Аврора. 1982. № 11; «Чувства прятать я не приучена...»: [Верш] / Пер. С.Пайна / / На Севере Дальнем. 1982. № 2; Лесная трава вероника; Странный мальчик; О чём подумалось в бессонницу / Пер. В.Тарас; О красках; На дне былого озера / Пер. Б.Дмитриев; «Осенний дух...»; «В июньской траве потону...»; «Ну, наконец-то приручили елку...»; «Мне лучше не ходить бы на базар...»; «Просыпается лес до зари...» / Пер. С.Пайна: [Вершы] / / Неман. 1982. № 2; «Сирень отцветёт...»; «Повернись-ка, планета, под солнце бочком...»; Мартовские зарисовки / Пер. С.Пайна; «На той земле...» /Пер. В.Максимов: [Вершы] / / Знамя юности. 1982. 24 янв.; «Сирень отцветет...»: [Верш] / Пер. В.Максимов / / Комсомолец Киргизии. 1982. 2 марта; Все стало новым: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Сов. молодежь. 1982. 24 окт.; «Вдвоем воевали отец и сын...»; Баллада о памятнике; «Мне говорили: камни подрастают...»; На той земле: [Вершы] / Пер. В.Максимов / / Беларусь моя. Л., 1983; Белый триптих: [Верш] / Пер. С.Пайна / / Дружба народов. 1984. № 3; «Земляникою пахнут твои поцелуи...»: [Верш] / Пер. В.Максимов / / Аврора. 1985. № 3; Сов. Клайпеда. 1985. 14 апр.

На ўкраінскую мову. «Переповнений болями вітер...»: [Верш] / Пер. Я.Ярош / / Днипро. 1975. № 6; «Переповнений болями вітер...»; «Які світила відпалили...»; «Ти приснивсь мені щасливим...»; Питання: [Вершы] / Пер. Я.Ярош / / Молодь України. 1975. 19 черв.; Бульба цвіте: [Верш] / Пер. В.Коломієць / / Сузір'я. К., 1978. Вип. 12; «З хмаркою гляну в озера прозорі...»: [Верш] / Пер. О.Бондаренко / / Молодогвардієць. 1982. 30 лист.; Пісня: [Верш] / Пер. О.Маландій / / Черв. промінь. 1985. 28 груд.

На узбекскую мову. Ўзимни кечира олмайман: [Верш] / / Ёш ленинчи. 1972. 1 дек.

2.3.

На беларускай мове. Л і п н е в і ч В. «Уласным лёсам спалучыць вякі...» / / ЛіМ. 1984. 9 сак.; Л о й к а А. Паэзія і час. Мн., 1981. С. 81—86, 89—90; М а к а л ь П. На паверцы / / ЛіМ. 1973. 21 снеж.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Х в е с ь Г. Чысцеюць рукі ад

зямлі... // Голас Радзімы. 1980. 13 сак.
На рускай мове. Ч а б а н Т. Традиция обязывает // Неман. 1984. № 3; Я н и щ и ц Е. Лучшая книга — в сердце // Молодые поэты Белоруссии. М., 1979.

В.У.Смольская.

КАРОТКАЯ ЛАРЫСА

Кароткая Ларыса Лявонцьеўна (н. 17.3.1919, в. Астрашыцкі Гарадок Мінскага р-на), літаратуразнавец, педагог. Кандыдат філалагічных навук (1963), дацэнт (1969). Піша на беларускай і рускай мовах.

З сям'і служачых. Бацька, Лявонцій Кандратавіч, удзельнік грамадзянскай вайны, працаваў фельчарам, а маці, Вячаслава Юльянаўна — медыцынскай сястрой. Пасля заканчэння няпоўнай сярэдняй школы ў Астрашыцкім гарадку Л.Кароткая працавала выкладчыцай рускай мовы і літаратуры на рабфаку ў БДУ (1936) і ў 5-й чыгуначнай вячэрняй школе (1937—38). Пасля заканчэння Мінскага педінстытута (1938) і да Вялікай Айчыннай вайны выкладала рускую і беларускую мову ў Астрашыцкім Гарадку. У час вайны ўдзельніца антыфашысцкага падполля ў акупаваным Астрашыцкім Гарадку, партызанка брыгады «Штурмавая» і ўпаўнаважаная асобага аддзела партызанскага атрада «За Айчыну». Пра яе ўдзел у падпольнай і партызанскай барацьбе расказваецца ў аповесці В.Сіманавай «Мы будзем жыць» (1971). З 1944 завуч і выкладчыца рускай мовы і літаратуры ў сярэдняй школе Астрашыцкага Гарадка, выкладчыца Талькаўскай сярэдняй школы Пухавіцкага р-на і Прылуцкай сярэдняй школы Мінскага р-на. У 1955—57 аспірантка філалагічнага факультэта БДУ. Затым выкладчыца, старшая выкладчыца, дацэнт таго ж факультэта. Маці В.Бечыка. Узнагароджана ордэнам Айчыннай вайны 1-й ступені, медалямі, трыма Граматамі Вярхоўнага Савета БССР і інш.

Друкавацца Л.Кароткая пачала ў 1946 у газетах «Піянер Беларусі» і «Зорька». З 1960 выступае з літаратуразнаўчымі артыкуламі. Аўтар 9 манаграфій, вучэбна-метадычных дапаможнікаў, больш 100 навуковых артыкулаў. Сферай яе навуковых інтарэсаў з'яўляецца старажытная беларуская і руская літаратура. Л.Кароткая адзін са складальнікаў хрэстаматый «Старажытная руская літаратура ў даследаваннях», «Руская літаратура XVIII ст.» і інш., якія з'яўляюцца першымі вучэбнымі дапаможнікамі такога тыпу. Выступае з артыкуламі пра сучасную беларускую літаратуру.

Жыве ў Мінску.

У.А.Навумовіч.

Бібліяграфія

1.2.
Антицерковная традиция в древнерусской литературе: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1963.
Публицистика XIII—XVI вв. в борьбе с церковно-религиозной идеологией. Мн., 1963.
Контрольные работы по курсу «Введение в литературоведение». Мн., 1967 / Сааўт. В.Карабан.
Антицерковная сатира XVII века. Мн., 1968.
На путях к атеизму: Антицерковная традиция в древнерусской литературе. Мн., 1971. Рэц.: К о р ш у н о в А. «Не верую ни в сон, ни в чох» // Неман. 1972. № 1; Л а р ч е н к о М. Начало сокрушения божьего // Знамя юности. 1972. 17 авг.
История древней русской литературы и литературы XVII в.: Метод. пособие. Мн., 1982. / Сааўт. Л.Гусева.
Жывое, роднае...: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1989.
1.3.
1946. Любите труд // Зорька. 24 окт.; Жадаю поспеху // Піянер Бел. 13 сак.

1947. За родную школу // Зорька. 23 окт.

1948. О чем говорили на школьном собрании // Зорька. 29 окт.; Абмен вопытам работы // Наст. газ. 29 ліп.

1960. «Калязинская челобитная» как произведение антицерковной народной сатиры XVII века // Вопросы литературы. Мн.

1962. Антицерковная традиция в русском фольклоре (X—XVII вв.) // Художественная литература в борьбе с религией. Мн.

1967. З Якубам Коласам // ЛіМ. 24 сак. / Сааўт. І.Чурко; Зоркавы горад: Казка // Там жа. 9 мая.

1968. Гісторыя адной казкі // Октябрь и художественная литература. Мн.

1969. Дорогие мои москвичи // Знамя юности. 4 нояб.; Краса і веліч слова Скарынавага: [Рэц. на кн.: Скарына Ф. Прадмовы і пасляслоўі. Мн., 1969] // ЛіМ. 26 вер.

1970. Мудрое слово Скорины: [Рэц. на кн.: Скарына Ф. Прадмовы і пасляслоўі. Мн., 1969] // Вопр. лит. № 9.

1972. Цеплыня дабраты: [Рэц. на кн.: Лойка А. Калі ў дарозе ты. Мн., 1971] // Маладосць. № 4.

1973. Крылы юнацтва // Маладосць. № 8.

1974. Пра гэтую казку // Зоркавы горад. Мн.; Крылы юнацтва: Штрыхі да партрэта Івана Навуменкі // На арбіце часу. Мн.

1975. Літаратура перыяду Кіеўскай Русі // Беларуская савецкая энцыклапедыя. Мн. Т. 12; Люблю цябе, жыццё, любоўю кроўнай // Маладосць. № 4; С позиций сегодняшнего дня: [Рэц. на кн.: Ларчанка М. Яднанне братніх літаратур. Мн., 1974] // Неман. № 4.

1977. Настаўнік // Беларусь. № 3; О некоторых особенностях ораторской прозы Дмитрия Ростовского // Веснік БДУ. Сер. 4. № 1; Шляхамі змагання // ЛіМ. 11 ліст.

1979. Подзвіг юнага героя // Звязда. 16 ліст.; Слаўная дынастыя // Наст. газ. 31 кастр.; Заўсёды гатовы // Піянер Бел. 6, 13 снеж.

1980. [Рэц. на кн.: История русской литературы X—XVII веков. М., 1980] // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3; Святло даўніх стагоддзяў // ЛіМ. 23 мая; Для радости и счастья // Сов. Бел. 22 окт.

1981. Ад імя пакалення // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн. Т. 1; «Я ўсім хачу дабра...»: Штрыхі да партрэта // Маладосць. № 5; Акрыленасць: Слова пра газетчыкаў // Звязда. 5 мая.

1983. [Рэц. на кн.: Кусков В. История древнерусской литературы. М., 1982] // Веснік БДУ. Сер. 4. № 3.

1984. Візантыйская літаратура // Энцыклапедыя літаратуры і мастацтва Беларусі. Мн. Т. 1.

1985. Страницы художественной летописи // О прошлом отечества: Из русской прозы первой половины XIX века. Мн.; [Рэц. на кн.: Кочеткова Н. Фонвизин в Петербурге. Л., 1984] // Веснік БДУ. Сер. 4. № 2.

1.6.

Хрестоматия по введению в литературоведение. Мн., 1968 / Скл. з В.Карабанам. Рэц.: Богданов А. Первый опыт // Вопр. лит. 1969. № 10; 2 изд., доп. и перераб. Мн., 1973. Рэц.: Сачанка І. Другая сустрэча з кнігай // Наст. газ. 1974. 20 лют.; Царанкоў Л. Каштоўны дапаможнік // Буларусь. 1974. № 10.

Зоркавы горад: Казка пра Маскву. Мн., 1974 / Зап. и апрац. з М.Войценкавым.

Древняя русская литература в исследованиях: Хрестоматия. Мн., 1979 / Скл. з Л.Гусевай.

О прошлом Отечества. Мн., 1985 / Скл.

Русская литература XVIII в.: Исслед. сов. ученых: Хрестоматия. Мн., 1988 / Скл.

Бечык В. Выбранае: Літ.-крытыч. арт. Мн., 1989 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Войценкаў М. Яны будуць жыць // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1974. № 1; Матусевіч А. Пра баявых сяброваак // Звязда. 1972. 8 сак.; Сіманава В. Маладыя парасткі // Чырв. змена. 1959. 19, 21, 22, 24—26 лют., 1, 3—5, 7, 8, 10 сак.

На рускай мове. Дудкина Т. Чайка // Пионер. правда. 1945. 8 марта; Костина Л. Молодой педагог // Сов. Бел. 1945. 24 авг.: Садовский Е. Учительница // Дружные ребята. 1947. № 10; Симонова О. Мы будем жить. Мн., 1962; 2 изд. Мн., 1971.

2.4.

На беларускай мове. Лойка А. «Ці ж то не шчасце...»: [Верш] // Лойка А. Няроўныя даты. Мн., 1983.

На рускай мове. Ерастов Ф. Патриотки Родины: [Верш] // Лясныя песні. Мн., 1974.

М.П.Барташэвіч.

КАРОТКІ УЛАДЗІМІР

Кароткі Уладзімір Георгіевіч (н. 2.1.1956, г.п. Мір Карэліцкага р-на Гродзенскай вобл.), літаратуразнавец.

З сям'і партыйнага работніка. Бацька, Георгій Якаўлевіч (1922—77) — удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Маці, Уладзіслава Мечыславаўна (н. 1933) эканаміст-фінансіст раённага бытавога ўпраўлення г. Слоніма. Вялікую ролю ў выхаванні У.Кароткага адыграў дваюрадны дзед Мар'ян Феліцыянавіч Ціхановіч, які пазнаёміў яго з творчасцю А.Міцкевіча, У.Сыракомлі, Ф.Багушэвіча і інш., а таксама бабуля Надзея Канстанцінаўна, з вуснаў якой чуў шмат народных паданняў, казак, песень, вершаў дарэвалюцыйных рускіх паэтаў. Дзяцінства і юнацтва У.Кароткага прайшло ў Слоніме, дзе ён у раннім узросце пачаў пісаць вершы, а потым і публікаваў іх. У 1973 скончыў з залатым медалём СШ № 6 г. Слоніма. У 1978 скончыў рускае аддзяленне філфака БДУ. З 1978 працаваў выкладчыкам пачатковай ваеннай падрыхтоўкі і фізкультуры Глоўсевіцкай СШ Слонімскага р-на, адначасова (спачатку завочна) вучыўся ў аспірантуры пры Інстытуце літаратуры імя Я.Купалы АН БССР. З 1982 навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры, з 1987 дацэнт кафедры беларускай літаратуры БДУ.

Першая навуковая публікацыя «Калі ж памёр Мялецій Сматрыцкі?» У.Кароткага з'явілася у 1980. Даследуе старабеларускую літаратуру 16—17 ст., у тым ліку праблемы палемічнай публіцыстыкі Беларусі канца 16 — 1 пал. 17 ст., пытанні ўсходнеславянскага кнігадрукавання, беларуска-украінскіх літаратурных сувязей. Сабраў і даследаваў прадмовы і пасляслоўі прадаўжальнікаў Ф.Скарыны.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Творчество Мелетия Смотрицкого: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1984.

Творческий путь Мелетия Смотрицкого. Мн., 1987.

1.3.

1980. Калі ж памёр Мялецій Сматрыцкі? / / ЛіМ. 5 вер.

1981. Агляд літаратуры пра Мялецыя Сматрыцкага / / Книга в Белоруссии. Мн.; Слова, звернутае да народа: [Да 400-годдзя з дня нараджэння Л.Карповіча] / / Вяч. Мінск. 31 студз.

1982. К биографии Мелетия Смотрицкого / / Русская литература. № 2.

1983. Мялецій Сматрыцкі ў дакументах яго часу: Да 350-годдзя з дня смерці / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5.

1984. Традиции Ивана Федорова в белорусской литературе конца XVI — первой половины XVII в. / / Иван Федоров и восточнославянское книгопечатание. Мн.; Скрозь церні / / Голас Радзімы. 19 студз.; Ніва 26 лют.

1985. Мялецій Сматрыцкі / / Гісторыя беларускай літаратуры. Мн.; Научно-просветительская деятельность Мелетия Смотрицкого в Вильнюсе / / Literaturiniai rysiai: Literatura ir kalba. Vilnius. T. 18; Мелетий / / ТОДРЛ. Т. 40.

1.5.

На ўкраінскую мову. Літературна полеміка Мелетія Смотрицького в 20-ті роки XVII ст. / / Українська література XVI—XVIII ст. та інші слов'янскі літератури. К., 1984.

На польскую мову. Żywa wymowa dawnych wieków / / Czer. Szt. 1980. 15 list.

1.6.

Прадмовы і пасляслоўі паслядоўнікаў Францыска Скарыны. Мн., 1991 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Конан У. На скрыжаванні братніх культур / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 2.

На рускай мове. Дробленкова Н. Подготовка в Пушкинском Доме научных кадров для национальных республиканских и автономных областей Советского Союза / / Русская литература. 1982. № 4; Сазонова Л. Конференция, посвященная 350-летию со дня рождения и 300-летию со дня смерти Симеона Полоцкого / / Известия АН СССР. Сер. лит. и языка. 1981. № 4.

М.П.Барташэвіч.

Карпаў Уладзімір Барысавіч (26.(13).2.1912, Хвалынск Саратаўскай вобл. — 6.8.1977, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках), літаратуразнавец, крытык, празаік. Член СП Беларусі з 1946.

Нарадзіўся ў сям'і земскага ўрача. У час голаду на Паволжы (1921) пераехаў разам з маці на Гомельшчыну ў в. Ёлча Брагінскага р-на. Пасля заканчэння ў 1929 сярэдняй школы працаваў рабочым на лесапільным заводзе ў г. Рэчыца, затым настаўнікам на Гомельшчыне (былы Камарынскі р-н). У 1933—34 быў дырэктарам вясковых школ на Віцебшчыне, у 1935—41 — Брагіншчыне. У 1941 завочна скончыў Мінскі педінстытут. У гады Вялікай Айчыннай вайны падпольшчык, партызан, разведчык, намеснік камандзіра спецгрупы Мінскага абкама КП Беларусі. З разведкай Чырвонай Арміі ўвайшоў у Мінск у першы дзень яго вызвалення і застаўся тут працаваць. Настаўнічаў, быў завучам СШ № 42, адначасова супрацоўнічаў у газетах «Звязда» і «Советская Белоруссия». З 1946 адказны сакратар газеты «Літаратура і мастацтва», у 1947—60 загадчык аддзела прозы часопіса «Полымя». Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі і медалямі.

У друку пачаў выступаць у 1945 як літаратурны крытык. Выдаў зборнікі артыкулаў «Па шляху сталасці», «Крылаты ўзлёт». З 1949 выступаў як празаік. Празаічныя творы прысвечаны барацьбе беларускіх партызан і падпольшчыкаў Мінска супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў, жыццю рабочых і інтэлігенцыі рэспублікі (аповесць «Без нейтральнай паласы», раманы «Нямігі крывавыя берагі», «За годам год», «Вясеннія ліўні», «Сотая маладосць»). Аўтар кнігі ўспамінаў і апавяданняў «Прызнанне ў нянавісці і любві». Адзін з аўтараў кнігі «Мы раскажам пра Мінск». Даследаваў творчасць К.Чорнага, М.Лынькова, К.Крапівы і інш.

Т.І.Шамякіна.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1983—1985. Т. 1. Нямігі крывавыя берагі: Раман. Першая кн. з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1983; Т. 2. За годам год: Раман. Другая кн. з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1984; Т. 3. Вясеннія ліўні: Раман. Трэцяя кн. з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1984; Т. 4. Сотая маладосць: Раман. Чацвертая кн. з цыкла «На перавале стагоддзя»; Апавяданні. Мн., 1985; Т. 5. Прызнанне ў нянавісці і любві: Успаміны і апавяданні; Крылаты ўзлёт: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1985.

1.2.

Без нейтральнай паласы: Аповесць. Мн., 1950. Рэц.: Кніжная паліца // Калг. праўда. 1951. 25 сак.; Пестрак П. Без нейтральнай паласы // Полымя. 1951. № 5; Шахавец У. Змагары за будучыню // Беларусь. 1951. № 3.

Па шляху сталасці: Літаратурна-крытычныя артыкулы аб беларускай прозе і драматургіі. Мн., 1952. Рэц.: Барысенка В. Новая кніга крытыкі // ЛіМ. 1952. 7 чэрв.; Усікаў Я. // Звязда. 1952. 30 вер.; Юрэвіч У. Кароткае даследаванне // Беларусь. 1952. № 10.

За годам год: Раман. Мн., 1957. Рэц.: Герцовіч Я. Шляхі да шчасця // Беларусь. 1958. № 1; Крышталь В. Раман аб будаўніках Мінска // Мін. праўда. 1957. 4 жн.; Пашкевич Н. Жизнь, конфликты, характеры // Сов. Отчизна. 1958. № 3; Палітыка Д. Раман пра людзей нашага горада // ЛіМ. 1958. 29 студз.; Яго ж. Яркие страницы современности // Сов. Бел. 1958. 31 авг.; Хадкевич Т. Новая тэма, новыя героі // Полымя. 1958. № 5.

Вясеннія ліўні: Раман. З цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1961. Рэц.: Герцовіч Я. Тры бітвы з мяшчанствам // ЛіМ. 1961. 7 ліп.; Жыдовіч І. Гімн чалавеку-тварцу // Мін. праўда. 1962. 3 студз.; Яго ж. Раман пра мінскіх аўтазаводцаў // Беларусь. 1962. № 6; Пашкевіч Н. Вслед за бегущим днем // Сов. Бел. 1961. 13 дек.

Нямігі крывавыя берагі: Раман. З цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1962. Рэц.: Герцовіч Я. Тры раманы Уладзіміра Карпава // Полымя. 1963. № 2; Шаўня А. Выпрабаванне агнём // ЛіМ. 1963. 12 лют.; Якутовіч З. // Мін. праўда. 1963. 11 студз.

Мы раскажам пра Мінск: Нарысы. Мн., 1964 / Сааўт. С.Грахоўскі, Р.Сабаленка, Т.Хадкевіч.

Мінск: [Фотаальбом] / Тэкст і скл. У.Карпаў. Мн.,

1965.

Крылаты ўзлёт: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1966.

Сотая маладосць: Раман. З цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1971. Рэц.: Овчаренко А. Современная белорусская проза // Наш современник. 1970. № 12.

Нямігі крывавыя берагі: Раман. Першая кніга з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1972. (Бел. раман).

За годам год: Раман. Другая кніга з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1973. (Бел. раман).

Вясеннія ліўні: Раман. 3-я кн. з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1975. (Бел. раман).

Сотая маладосць: Раман. 4-я кн. з цыкла «На перавале стагоддзя». Мн., 1975. (Бел. раман.).

Прызнанне ў нянавісці і любві: Апавяданні і ўспаміны. Мн., 1976. Рэц.: Кенько М. Новы рахунак вайне // ЛіМ. 1977. 4 лют.; Юревич В. Подвиг любли и ненависти // Коммунист Бел. 1978. № 10.

1.3.

1945. Заўвагі аб літаратурным героі // Беларусь. № 10; «Вечар камедый» Янкі Купалы // ЛіМ. 15 крас.; Драма пра любоў, гнеў і помсту // Там жа. 1 мая; Кніга журбы і гневу: [Рэц. на кн.: Лынькоў М. Астап. Мн., 1944] // Там жа. 10 мая; Вытокі новай беларускай літаратуры // Там жа. 20 мая; Аб трох рысах драматургіі Янкі Купалы // Там жа. 1 чэрв.; «Рускія людзі» у тэатры імя Янкі Купалы // Там жа. 20 чэрв.; Пошукі самастойнасці // Там жа. 2 вер.; «Мілы чалавек» // Там жа. 12 вер.; Глеб Паўлавіч Глебаў // Там жа. 22 кастр.; «Ваўкі і авечкі» у Беларускім Дзяржаўным драматычным тэатры імя Я.Купалы // Там жа. 12 ліст.; Вялікі патрыёт: (Да 150-годдзя з дня нараджэння А.С.Грыбаедава) // Сав. Радзіма. 14 студз.; Смех победителей // Сов. Бел. 15 февр.; «Иван Грозный» // Там жа. 4 марта; «Родныя поля» // Там жа. 31 марта; Поэт и Родина: (К 15-летию со дня смерти В.В.Маяковского) // Там жа. 14 апр.; Великий сын русского народа // Там жа. 15 апр.

1946. У палоне інерцыі // Беларусь. № 3; Мастацкая дэталь у апавяданнях Кузьмы Чорнага // Там жа. № 7; Сатырык і драматург: (Да 50-годдзя з дня нараджэння К.Крапівы) // Полымя. № 2—3; Драматургія Янкі Купалы // Там жа. № 6; Нараджэнне характару // Там жа. № 11; Праўдзівасць і праўдападобнасць: З прамовы на Пленуме ССПБ // ЛіМ. 10 студз.; Лідзія Ржэцкая // Там жа. 17 лют.; Нараджэнне характару: [Рэц. на кн.: Стаховіч А. Пампей Шчупак. Мн., 1946] // Там жа. 13 крас.; Пісьменнік і змагар // Там жа. 15 чэрв.; Некалькі фактаў // Там жа. 29 чэрв.; Праблема станоўчага героя // Там жа. 17 жн.; Хібы сучаснай беларускай драматургіі // Там жа. 22 кастр.; Беларуская літаратура перыяду Айчыннай вайны і першых дзён аднаўлення // Наст. газ. 15, 22, 24, 29 жн.

1947. Творчы шлях Кандрата Крапівы // Крапіва К. Выбр. тв. Мн.; Выдатны беларускі празаік // Чорны К. Выбр. тв. Мн.; Героі Кузьмы Чорнага // Беларусь. № 7; Ідэі патрыятызма ў беларускай літаратуры // Там жа. № 12; Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Аркадзь Куляшоў: [Нарыс]; «У палескай глушы» і «У глыбі Палесся» Якуба Коласа // Полымя. № 2; Сталасць // Там жа. № 4; Апавяданні Янкі Брыля: [Рэц. на кн.: Брыль Я. Апавяданні. Мн., 1946] // Там жа. № 5; Драматызаваныя паэмы Янкі Купалы // Там жа. № 6; «Выбраныя апавяданні» Міхася Лынькова: [Рэц. на кн.: Лынькоў М. Выбраныя апавяданні. Мн., 1947] // Там жа. № 11; Выдатны сатырык; Вялікі ўздым: (30 год беларускай савецкай прозе) // Там жа. № 12; Сталасць // Наст. газ. 12 крас.; Патрыёт Радзімы // Там жа. 26 чэрв.; Выдатны сатырык // Там жа. 27 ліст.; Потомственный рабочий // Сов. Бел. 2 февр.; Поэт-трибун // Сталин. молодежь. 25 июня; 30 лет белорусской советской поэзии // Там жа. 24 авг.; Ідэі савецкага патрыятызма ў беларускай літаратуры // Сялян. газ. 25 снеж.; Іван Пятровіч Першукевіч // Чырв. звязда. 28 студз.

1948. «У палескай глушы» і «У глыбі Палесся» Якуба Коласа // Колас Я. Аповесці. Мн.; Воін і творца // Беларусь. № 1; За Радзіму. 24 студз.; На родных гонях: [Рэц. на кн.: Гурскі І. На родных гонях. Мн., 1948] // Беларусь. № 4; Сустрэчы: Урывак з аповесці «Абаронцы бедучыні» // Там жа. № 5; Старое і новае: [Рэц. на кн.: Брыль Я. Нёманскія казакі. Мн., 1947] // Полымя. № 3; Клаўдзія Ермакова // За Радзіму. 15 лют.; Камбінатар Мухамораў: Маленькі фельетон // Там жа. 17 лют.; За высокай агароджай // Там жа. 16 крас.; У глыбокім прарыве // Там жа. 18 мая; Вялікі паэт беларускага народа // Звязда. 29 чэрв.; У добры час: Урывак з аповесці «Абаронцы будучыні» // ЛіМ. 3 крас.; Выдатны майстра прозы // Там жа. 15 мая; «Глыбокая плынь» // Там жа. 13 ліст.; Кніга аб народзе — воіне і будаўніку // Наст. газ. 12 лют.; Пясняр Радзімы // Там жа. 24 чэрв.; Адплата: (Урывак з аповесці «Абаронцы будучыні») // Там жа. 28 кастр.; Паэт і Радзіма // Сялян. газ. 15 студз.

1949. Без нейтральнай лініі: Аповесць // Полымя. № 3—6. Рэц.: Клімковіч М. Новы твор на партызанскую тэму // ЛіМ. 1949. 27 жн.; Ідэі патрыятызма ў беларускай літаратуры // Звязда. 17 чэрв.; Паэма аб здзейсненай мары // Там жа. 29 ліп.; «Святло над Ліпскам»: [Рэц. на кн.: Паслядовіч М. Святло над Ліпскам // Полымя. 1949. № 7—10] // ЛіМ. 10 снеж.; Выдатны беларускі празаік // Сав. селянін. 8 снеж.

1950. Проза 1949 года // Полымя. № 3; Нераскрыты вобраз героя // Звязда. 2 чэрв.; Занядбаны жанр // ЛіМ. 7 студз.; «Сонца ў блакіце» М.Калачынскага // Там жа. 8 крас.; Горад славы // Там жа. 29 ліп.; Кніга аб усенароднай барацьбе: [Рэц. на кн.: Лівенцаў В. Партызанскі край. Мн., 1950] // Там жа. 26 жн.; Адчуванне новага // Там жа. 21 кастр.; Бязмежная любоў да Сталіна // Там жа. 23 снеж.; Выдающийся белорусский прозаик // Сов. Бел. 21 июня.

1951. Савецкі патрыятызм у драмах Кузьмы Чорнага // Беларусь. № 1; На ўзровень лепшых дасягненняў літаратуры // Там жа. № 5; Драматычныя творы Якуба Коласа // Там жа. № 8; Заснавальнік беларускай сучаснай прозы // Полымя. № 1; «Векапомныя дні» // Калг. праўда. 24 ліст.; У пошуках будучыні // ЛіМ. 3 лют.; Эпапея пра народ у вайне // Там жа. 22 вер.; Выдатны беларускі драматург // Мін. праўда. 25 сак.

1952. Творчество Я.Купалы в годы Великой Отечественной войны // Сов. Отчизна. № 3; Сов. Бел. 28 июня; Умова творчага росту // ЛіМ. 12 студз.; За глыбокае вывучэнне жыцця // Там жа. 2 лют.; Герой нашага часу // Там жа. 16 лют.; З біяграфіі горада: Урывак з рамана // Там жа. 25 кастр.; «У Забалоцці днее» // Наст. газ. 3 крас.

1953. Зося: Урывак з рамана // Беларусь. № 1; Архітэктар Усава: Нарыс // Там жа. № 7; На варце прыгожага: Нарыс // Там жа. № 12; Валя: Урывак з рамана // Маладосць. № 7; Проза Івана Шамякіна // Полымя. № 3. Рэц.: Агеев И. Против субъективизма в литературной критике // Сов. Бел. 1953. 28 июня; Проза Янки Брыля // Сов. Отчизна. № 1.

1954. Архітэктар Усава: Нарыс // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Проза Макара Паслядовіча // Полымя. № 1; Для цябе, таварыш! // ЛіМ. 29 мая; Почему хор Татьяны Лопатиной теряет былую славу // Сов. Бел. 15 дек. / У сааўт.; Выдатны беларускі празаік // Чырв. змена. 23 ліст.

1955. Аляксей Урбановіч: Раздзел з другой кнігі рамана «За годам год» // Беларусь. № 7; Добра быць пераможцам: Раздзел з другой кнігі рамана «За годам год» // Маладосць. № 6; За годам год: Раман // Полымя. № 1—2; 1956. № 6, 7. Рэц.: Адамовіч А. Грамадскае значэнне літаратуры // ЛіМ. 1956. 25 жн.; Герцовіч Я. Героі нашага часу // ЛіМ. 1956. 10 ліст.; Крыскавец Е. Горад і людзі // За Радзіму. 1955. 19 кастр.; Кулешов Ф. Градостроители // Сов. Бел. 1955. 4 сент.; Перкін Н. Думка і пачуццё // ЛіМ. 1956. 5 мая; Шаблінскі П. // Віцеб. рабочы. 1956. 26 вер.; Яго ж. // Знамя юности. 1956. 17 окт.; Шчарбатаў Г. Раман аб будаўніках // ЛіМ. 1955. 9 ліп.

1956. У человека много друзей // Октябрь. № 10; Слова пра шчасце // ЛіМ. 3 сак.; Валіна гора: (Уры-

вак з другой кнігі рамана «За годам год») / / Там жа. 5 мая; Нашы здабыткі / / Маг. праўда. 9 каст.; Дзядзька Сымон: (Урывак з рамана «За годам год») / / Мін. праўда. 20 мая.

1957. Літаратура 20 гг.; Літаратура 30 гг.; Літаратура Заходняй Беларусі / / На шляху служэння народу. Мн. / Сааўт. А.Кучар; Па шляху служэння народу / / Полымя. № 9 / Сааўт. А.Кучар.

1958. Вечар камедый Янкі Купалы / / Янка Купала ў беларускім мастацтве. Мн.; Цяжкі пачатак: Урывак з рамана / / Беларусь. № 8; Яно пачыналася так: Урывак з рамана / / ЛіМ. 8 лют.; Добры друг / / Там жа. 17 мая; Рабочие люди / / ЛГ. 30 дек.

1959. Заснавальнік сучаснай беларускай прозы / / Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Героі Кузьмы Чорнага / / Кузьма Чорны. Мн.; Вясенняя лівні: Раман. Кніга першая / / Полымя. № 2—4; 1960. № 7—9. Рэц.: Л у к а ш э н к а В. Кніга аб сённяшнім дні / / Гродзен. праўда. 1959. 29 мая; Воплескі спачування: Замест фельетона / / ЛіМ. 20 чэрв.; Каб і ў нас было так / / Там жа. 14 кастр.

1960. Лёдзя: Раздзелы з рамана «Вясенняя лівні» / / Беларусь. № 7; На дваццаць першым: Раздзел з рамана «Вясенняя лівні» / / Звязда. 25 чэрв.; Чалавеку трэба крылы: Урывак з другой часткі рамана «Вясенняя лівні» / / ЛіМ. 5 мая; Нужны единые усилия / / ЛГ. 20 сент.

1961. За калючым дротам: Урывак з рамана / / Беларусь. № 12; Горад змагаецца: Урывак з рамана / / ЛіМ. 4 ліп.; Поступ новага / / Там жа. 7 ліст.; Гэта было ў Мінску: [Урыўкі з рамана] / / Мін. праўда. 5 ліп.

1962. Нямігі крывавыя берагі: Раман / / Полымя. № 1—2; Пра кнігу і бібліятэку / / ЛіМ. 8 чэрв.; Лізавета: Урывак з рамана / / Там жа. 30 кастр.

1963. Аўтабіяграфія / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Раман Сабаленка: Літаратурны партрэт / / Полымя. № 7; Адвольна і прадузята / / ЛіМ. 19 лют.; Праўдзе нашай — змагацца за камунізм / / Там жа. 12 сак.; З натхненнем і любоўю / / Там жа. 18 чэрв.; «45» / / Там жа. 31 снеж.; Близкое не должно быть далеким / / Сов. Бел. 28 февр.

1964. Вялікія здзяйсненні / / ЛіМ. 3 ліп.; Слава вам, працаўнікі / / Наст. газ. 9 мая; Слова пра мужных / / Там жа. 4 ліп.

1965. Любіць таксама цяжка: Урывак з рамана / / Беларусь. № 8; Алё! Вам звоняць з рэдакцыі: Адказ на пытанні рэдакцыі «ЛіМа» / / ЛіМ. 1 студз.; Што паробіш — чалавек!: Урывак з рамана «Сотая маладосць» / / Там жа. 26 лют.; Горад и годы / / Сов. Бел. 7 мая.

1966. Я люблю тебя, Минск!: [Нарыс] / / Огонёк. № 50; Позірк назад / / Полымя. № 3; Маё пакаленне / / Звязда. 6 ліст.; Вялікае наступленне / / ЛіМ. 9 мая; З узнагародай цябе, родны горад! / / Там жа. 5 снеж.; Дарагія мае таварышы / / Наст. газ. 1 кастр.

1967. Усенародная любоў; Мінскія сустрэчы: З успамінаў / / Горад і годы. Мн.; Побач з небяспекаю: З ваенных мемуараў / / Беларусь. № 3, 4; Сонца ў зеніце / / Звязда. 7 ліст.

1968. Вясна маёй рэспублікі / / Звязда. 1 мая; Сотая маладосць: [Урывак з аднайм. рамана] / / Наст. газ. 14 снеж.; Такой он человек / / Сел. газ. 24 июля.

1969. Сотая маладосць: Раман / / Полымя. № 9—11. Рэц.: Э в е н т а ў А. Дарога ў чвэрць стагоддзя / / Мін. праўда. 1969. 17 снеж.; Дзесяць старонак з рамана / / Вяч. Мінск. 6, 7 лют.; Разам з народам / / Там жа. 29 ліст.; Як нараджаецца радасць: Раздзел з рамана «Сотая маладосць» / / ЛіМ. 9, 12 вер.; Для нашчадкаў: Інтэрв'ю ў рабочым кабінеце / / Наст. газ. 26 ліп.

1970. Тысяча сто дней; Дорогие мои товарищи!.. / / Сквозь огонь и смерть. Мн.; Гэтак было, гэтак і будзе! / / ЛіМ. 8 мая.

1971. Заўсёды з народам / / Вяч. Мінск. 4 сак.; Кнігі нашы працуюць, кнігі нашы служаць / / ЛіМ. 7 мая; Счастливый талант / / Сел. газ. 30 янв.

1972. Страшная радасць; Пачуты стогн; Так трэба: Апавяданні / / Маладосць. № 7; З кнігі «Прызнанне ў нянавісці і любові» / / Полымя. № 2; Слова пра мужнасць / / Вяч. Мінск. 24 студз.; Мы з табой, В'етнам! / / ЛіМ. 7 студз.; О, гэтая шчырасць!: З новай кнігі «Прызнанне ў нянавісці і любові» / / Там жа. 30 чэрв.; Время работает на нас / / Сел. газ. 1 янв.; Всепобеждающая сила дружбы / / Сов. Бел. 1 мая.

1973. З кнігі «Прызнанне ў нянавісці і любові» / / Полымя. № 6.

1974. Назад, на Вялікую...: [Урывак са зборніка «Прызнанне ў нянавісці і любові»] / / Вяч. Мінск. 28 чэрв.; Незабыўны год: Апавяданне / / ЛіМ. 28 чэрв.; 5, 26 ліп.; 2, 9, 16 жн.; І музы тады не маўчалі...: [Інтэрв'ю] / / Там жа. 22 ліст.

1975. Памяці настаўніка / / Беларусь. № 10; Минск — город-борец, город-герой / / Коммунист Бел. № 4; Тры пацалункі; Калі стогне душа: Апавяданні / / Маладосць. № 4; Родники мужества / / Коммунист. 21 марта; Коммунист Таджикистана. 18 марта; Сов. Эстония. 19 марта; Мір мацуецца працай / / ЛіМ. 8 жн.; Творы, патрэбныя народу: Інтэрв'ю / Зап. У.Майсееў / / Мін. праўда. 4 ліст.; Здравствуй, Беларусь! / / Сел. газ. 28 февр.

1976. У снежным палоне: Апавяданне / / Беларусь. № 4; Прызнанне ў любові: Апавяданне / / Маладосць. № 2; Пісьменнік, вучоны, грамадзянін... / / Вяч. Мінск. 5 сак; «Літаратура — гэта народазнаўства» / / Там жа. 6 лют.; От кончыцца вайна: Апавяданне / / Там жа. 16 крас.; Горад працаўнікоў і воінаў / / Там жа. 2 ліп.; Жывое сячэнне / / Там жа. 31 снеж.; На пульсе жыцця / / Наст. газ. 21 жн.; Слово о мужестве: [Рэц. на кн.: Б у д а й Г. Свинцом и словом. Мн., 1976] / / Сов. Бел. 2 июля.

1977. Ноч сакратара абкома: Апавяданне / / ЛіМ. 15 ліп.; Эпапеі Мінска / / Там жа. 12 жн.

1978. Преданность хлебу и земле / / У камплекце рэпрадукцый: Земледельцы. М.

1979. Сакрэт мастака / / Святло яго душы. Мн.

1980. На пачатку жыцця: [Урывак з рамана] / / ЛіМ. 19 вер.

1.4.

1951. Л і ф ш ы ц У. Дзяўчынкі: Апавяданне / З рус. / / Апавяданні ленінградскіх пісьменнікаў. Мн.

1954. Ч э х а ў А. Ведзьма: [Апавяданне] / З рус. / / Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.

1957. Ш ы н к л е р Х. Дзённік сувязіста: [Нарыс] / З рус. / / Полымя. № 10.

1958. Ц в і р к а П. Пацалунак: Апавяданне / З літ. / / Полымя. № 5.

1.5.

На англійскую мову. Books and Writers of Byelorussia / / Soviet Literature. 1954. № 1; The Partisans / / Soviet Literature. 1962. № 8.

На балгарскую мову. Кондрат Крапива / / Славяни. 1946. № 4—5; Пиеса за легендарния белоруски партизанин Заслонов / / Труд. 1947. 5 юни.

На нямецкую мову. Auf dem Wege zur Reife: Die Entwicklung der bjelorussischen Literatur seit 1905 / / Sowjetliteratur. 1954. H 1; Über mein neues Buch / / Sowjetliteratur. 1962. H. 8.

На польскую мову. Miasto ukochane: Fragm. pow. «Dobrze być zwycieżcą» / / Pokolenie. 1953. Nr 16.

На рускую мову. За годом год: Роман / Пер. П.Кобзаревский. М., 1958. Рэц.: М о з о л ь к о в Е. Подвиг созидания / / Огонёк. 1958. № 52; Ф а й н б е р г Р. Роман о строителях коммунизма / / Звезда. 1959. № 1.

За годом год: Роман. Из цикла «На перевале столетия» / Пер. П.Кобзаревский. Мн., 1960.

Весенние ливни: Роман / Пер. Д.Осин. М., 1961.

Весенние ливни: Роман / Пер. Д.Осин. Мн., 1963.

Немиги кровавые берега: Роман / Пер. М.Горбачев. М., 1963.

Немиги кровавые берега: Роман / Пер. М.Горбачев. Мн., 1964.

Мы расскажем о Минске. Мн., 1966 / Сааўт. С.Грахоўскі. Р.Сабаленка, Т.Хадкевіч. Рэц.: П о п о в Г., Ч е п р а с о в М. Древний и юный / / Неман. 1967. № 4.

За годом год: Роман. Мн., 1967.

Весенние ливни: Роман. Мн., 1969. (Бел. роман).

Сотая молодость: Роман. М., 1973.

Немиги кровавые берега; За годом год: Романы. М., 1976.

Весенние ливни; Сотая молодость: Романы / Пер. авт. М., 1977. Рэц.: Л ю к о ў с к і І. Кнігапіс / / ЛіМ.

1978. 10 лют.

Признание в ненависти и любви: Рассказы и воспоминания / Пер. Л.Карпова. М., 1978. Рэц.: Н я х а й Р. Память о мужестве // Неман. 1979. № 10; Р а с о л ь к а В. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 9 сак.

Сотая молодость: Роман / Пер. авт. Мн., 1980. (Бел. роман).

Признание в ненависти и любви: Рассказы и воспоминания / Пер. Л.Карпова. М., 1982. Рэц.: К у л е ш о в Ф. Сила памяти — сила правды // Неман. 1984. № 10.

Родной город: (Отрывок из романа «Хорошо быть победителем») // Сов. Бел. 1952. 6 нояб.; Нелегкий вечер: (Отрывок из романа «Сотая молодость») // Сел. гез. 1964. 9 дек.; К 900-летию Минска // Узбекистон. 1967. № 6; Мать: (Отрывок из романа «Сотая молодость») // Сел. газ. 1968. 3 дек.; Сотая молодость: [Роман] / Пер. авт. // Неман. 1971. № 5—7; Услышанный стон: Рассказ / Пер. Р.Ерохин // Сов. Бел. 1972. 26 февр.; Признание в ненависти и любви: [Новеллы] / Пер. Л.Карпова // Неман. 1979. № 1.

На ўкраінскую мову. За роком рік: Роман / Пер. А.Могила. К., 1960.

Весняні зливи: Роман / Пер. Г.Вігурська. К., 1964.

Сота молодість: Роман / Пер. Г.Вігурська. К., 1974.

Подвиг літератури // Літ. газ. 1957. 13 вер.

На чэшскую мову. Mesto vskřišene z popela // Slovanský přehled. 1956. № 8; První vlaštovka / Přel. R.Franc // Česk. vojak. 1963. Č. 4.

1.6.

Б я д у л я З. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1953 / Рэдкал.

Г о р а д і годы. Мн., 1967 / Скл.

С к в о з ь огонь и смерть. Мн., 1970 / Скл.

2.2.

На беларускай мове. Успаміны пра Уладзіміра Карпава / Скл. і заўвагі Л.Карпавай. Мн., 1991.

2.3.

На беларускай мове. А д а м а ў Б. Назаўсёды з табой, мой горад! // Вяч. Мінск. 1972. 25 лют.; А д а м о в і ч А. Аб эстэтычнай глухаце ў крытыцы // ЛіМ. 1956. 24 ліст.; Я г о ж. Грамадскае значэнне літаратуры; Цяжкі жанр // Адамовіч А. Літаратура, мы і час. Мн., 1979; А л а д з ь е в а М. Натхнёнасць: З успамінаў // Наст. газ. 1978. 29 ліп.; А л е к с а н д р о в і ч С. Пакручастыя сцежкі крытыка Ул.Карпава // ЛіМ. 1951. 31 сак.; А н д р а ю к С. Не забываць пра творчую індывідуальнасць // Полымя. 1966. № 4; Б а л о г а У. Гукнула гасцінная Гомельшчына // ЛіМ. 1979. 30 сак.; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 285—287, 342, 344—345; Б р о ў к а П. Тварам да сучаснасці // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1968. Т. 7; Б р з у с Е. Такім яго бачу: Успаміны // Работніца і сялянка. 1979. № 7; Б у р ' я н Б. Тэмперамент мастака: Ул.Карпаву — 60 гадоў // Беларусь. 1972. № 2; Г а й д у к М. У.Карпаву — 60 г. // Ніва. 1972. 27 лют.; Г е р ц о в і ч Я. Герой і сучаснасць. Мн., 1963. С. 178—214; Я г о ж. Тры раманы Уладзіміра Карпава // Герцовіч Я. Творчае крэда. Мн., 1970; Я г о ж. У ролі рэгістратараў // ЛіМ. 1947. 21 чэрв.; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 100, 102; Г р а м о в і ч І. Адчуваў пульс жыцця // Грамовіч І. У сховах памяці і сэрца. Мн., 1983; Я г о ж. Крытык, празаік, рэдактар // Беларусь. 1962. № 2; Голас Радзімы. 1962. № 21; Я г о ж. Пра подзвіг працоўны і ратны // Вяч. Мінск. 1982. 26 лют.; Я г о ж. Рост нашай прозы // ЛіМ. 1951. 5 мая; Г р а х о ў с к і С. Недапіты бярозавік: [Успаміны] // Грахоўскі С. Так і было. Мн., 1986; Г у б а р э в і ч К. Яго горад: Нарыс // ЛіМ. 1978. 20 студз.; Д з ю б а й л а П. Праблемы стылю ў сучаснай беларускай прозе. Мн., 1973. С. 86—89; Я г о ж. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 82—83; З а с т о л ь с к і М. Рознае вырашэнне адной тэмы: Ліст чытача // ЛіМ. 1949. 17 вер.; К а в а л е н к а В. Позірк назад ці паварот назад? // Полымя. 1966. № 5; Я г о ж. Пра галоўнае, надзённае: Чалавек працы ў сучаснай беларускай прозе // Каваленка В. Давер. Мн., 1967. С. 36—40; К а в а л ё ў П. З пасляваеннага прызыву: Старонкі ўспамінаў // Беларусь. 1984. № 2; К а з е к а Я. У палоне схемы // ЛіМ. 1954. 6 сак.; К у д р а ў ц а ў І. На правах пасынка // ЛіМ. 1950. 16 вер.; К у х а р а ў С. «Слухай і запамінай!»: Нарыс // Там жа. 1979. 23 лют.; Л е ў ч а н к а К. Гартаванне мужнасцю // Звязда. 1982. 26 лют.; Л у ж а н і н М. Нясталыя разважанні аб сталасці // ЛіМ. 1947. 16 жн.; Л у ф е р а ў М. Канфлікты і жыццё // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 28—30; М а р ц і н о в і ч А. І жыццём, і творчасцю... // Мін. праўда. 1982. 26 лют.; М а р ц і н о в і ч А. У нагу з часам // Наст. газ. 1965. 9 студз.; М а ц ю ш э н к а А., А ў с я н н і к а ў В. Пісьменнікі ў чытачоў Магілёва // ЛіМ. 1959. 9 снеж.; М і ш ч а н ч у к М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1978. С. 24—25, 56; 2 выд., перапрац. Мн., 1983. С. 21—22; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 40, 74—77, 101—103, 106, 198—199, 304—305, 315—316, 332—334; М ы с л і в е ц У. Дарогай мужнасці // Беларусь. 1982. № 3; Я г о ж. З летапісу ўсенароднай барацьбы // ЛіМ. 1972. 1 вер.; Я г о ж. Кнігі застаюцца людзям: Старонкі ўспамінаў // Вяч. Мінск. 1979. 25 студз.; О с і п а в а М. Незабыўная сустрэча // Звязда. 1978. 19 ліп.; П а л і т ы к а Д. Аб прадмовах да кніг // ЛіМ. 1951. 15 вер.; Я г о ж. Беларуская пасляваенная проза. Мн., 1958. С. 18—19; Я г о ж. На ўзровень вялікіх задач // ЛіМ. 1954. 3 ліп.; Я г о ж. Раман пра людзей нашага горада // Палітыка Д. Сляды часу. Мн., 1967; П а ў л о в і ч А. На пульсе сучаснасці // Наст. газ. 1972. 26 лют.; П а ш к е в і ч Н. На шырокіх шляхах жыцця. Мн., 1965. С. 183—202, 350—378; Я г о ж. Услед за імклівым днём // Літаратура нашых дзён. Мн., 1963; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 165—166; П р ы х о д з ь к а П. «Паролю, сябры, не забудзьце»: [Успаміны] // Мін. праўда. 1979. 21 жн.; С а б а л е н к а Р. Акрылёны талентам // ЛіМ. 1972. 25 лют.; Я г о ж. Так трымаць!.. // Там жа. 1962. 27 лют.; С а в і ц к і А. Непапраўнае // Там жа. 1977. 12 жн.; С а д о ў с к і Я. Вечары, сустрэчы // Там жа. 1982. 2 крас.; С а с н о ў с к і Б. Праўдзівы твор // Там жа. 1963. 17 снеж.; С о б а л ь В. З жыццёвых першакрыніц // Віцеб. рабочы. 1972. 26 лют.; У абарону фактаў // ЛіМ. 1948. 3 крас.; У л а д з і м і р Барысавіч Карпаў: [Некралог] // Там жа. 1977. 12 жн.; Ф о м ч а н к а А. Дарогі да шчасця // Мін. праўда. 1972. 26 лют.; Х а р а с т в о — гэта проста // ЛіМ. 1951. 7 крас.; Х в е д а р о в і ч М. Валодзя: Да 70-годдзя з дня нараджэння У.Карпава // Там жа. 1982. 5 сак.; Ц і м ч у к І. З мужнасцю і адвагай у сэрцы: Нарыс // Там жа. 1978. 20 студз.; Ш а м я к і н І. Вернасць тэме і героям // Карпаў У. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1983. Т. 1; Ш а х а в е ц У. Творчая сталасць // Калг. праўда. 1962. 23 сак.; Ш к р а б а Р. Найлепшыя формы // Шкраба Р. Літаратура і мова. Мн., 1969. С. 253—270; Э в е н т а ў А. Героі жывуць у Мінску // Вяч. Мінск. 1970. 9 лют.; Я г о ж. Цыкл раманаў Уладзіміра Карпава // Віцеб. рабочы. 1970. 14 студз.; Ю р э в і ч У. Сучаснасць і майстэрства // Полымя. 1961. № 10; Я г о ж. Такі ён быў: Успаміны // Беларусь. 1979. № 2; Я г о г е р о й — рабочы клас // Звязда. 1972. 26 лют.

На кітайскай мове. К а р п а ў Уладзімір Васільевіч // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984. С. 112.

На рускай мове. А д а м о в и ч А. Становление жанра: Белорусский роман. М., 1964. С. 289—290; В л а д и м и р Борисович Карпов: [Некролог] // ЛГ. 1977. 17 авг.; Г р у з д е в К. Воин, писатель, пропагандист // Сел. газ. 1982. 23 февр.; К а н э Ю. Герой и время // Неман. 1961. № 5; К о в а л е н к о В. Главное направление — художественная правда // Неман. 1970. № 6; К о з л о в а О. В походе за счастье людей // Сел. газ. 1972. 26 февр.; К у л е ш о в Ф. Современная белорусская проза. М., 1970. С. 45—46; М и щ е н ч у к М. Осваивая современность // Неман. 1976. № 1; М о з о л ь к о в Е. Поющая земля. М., 1972. С. 366; Н о в и к о в И. И писатель, и воин // Сов. Бел. 1982. 25 февр.; О в ч а р е н к о А. Современ-

ный белорусский роман. М., 1978. С. 110—113; Пашкевич Н. «Немиги кровавые берега». Вл.Карпова // Пашкевич Н. На эпическом направлении. Изд. перераб. М., 1969; Хадкевич Т. Труды и годы // Неман. 1962. № 1; Шаблинский П. О внутреннем росте героя // Сов. Отчизна. 1958. № 2; Шитик В. Верность одной теме // Сел. газ. 1968. 3 дек.

На ўкраінскай мове. Біографічна довідка // Карпов В. За роком рік. К., 1960.
2.4.

Зарыцкі А. Здаецца — толькі ўчора: [Верш] // Зарыцкі А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1.

Г.І.Рэут.

КАРПАЧОЎ МАРК

Карпачоў Марк Нічыпаравіч [крыпт. М.К.; 13.11 (31.10). 1905, в. Крыўск Гомельскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Буда-Кашалёўскі р-н Гомельскай вобл. — 14.3.1961, Рэчыца, пахаваны там жа], крытык, літаратуразнавец.

Паходзіў з сялянскай сям'і. У 1920 скончыў сямігодку ў суседняй вёсцы Чабатовічы і паступіў у Гомельскі педтэхнікум, які скончыў у 1923. Працаваў настаўнікам у Веткаўскім р-не (1923—26). У 1926 паступіў на літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педфака БДУ, які скончыў датэрмінова, у 1930. Выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Рэчыцкім педвучылішчы (1930—36), Рагачоўскім настаўніцкім інстытуце (1936—40), Баранавіцкім настаўніцкім інстытуце (1940—41). З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны быў на фронце. Трапіўшы ў аружэнне, стаў байцом партызанскага атрада, які ўваходзіў у брыгаду імя Шчорса Рэчыцкага злучэння. Адначасова рэдагаваў Уваравіцкую раённую падпольную газету «Калектывіст». У пасляваенныя гады выкладаў гісторыю беларускай мовы ў Гомельскім педінстытуце (1944—51), кіраваў літаратурным аб'яднаннем пры абласной газеце «Гомельская праўда». Апошнія гады жыцця М.Карпачова прайшлі ў Рэчыцы, дзе ён працаваў выкладчыкам беларускай мовы і літаратуры ў педвучылішчы і ветэрынарным тэхнікуме (1951—61).

Літаратурна-крытычная дзейнасць М.Карпачова пачалася ў дваццатыя гады. У 1925 ён прымаў удзел у першым з'ездзе літаратурнага аб'яднання «Маладняк» (ад Гомельскай яго філіі). Першая публікацыя, нарыс «Да забойства тав. Баранкевіча», змешчана ў газеце «Соха и Молот» у 1925. Першы верш ("Вясковае") апублікаваны ў 1926 у часопісе «Малады араты». Найбольш актыўна з рэцэнзіямі, крытычнымі артыкуламі, гадавымі літаратурнымі аглядамі М.Карпачоў выступаў у 50-я гады. Аналізаваў творчасць М.Багдановіча, Я.Купалы, Я.Коласа, К.Крапівы, З.Бядулі, К.Чорнага, М.Лынькова, А.Куляшова, М.Танка, І.Шамякіна, П.Панчанкі і інш. Друкаваўся на старонках газет «Літаратура і мастацтва», «Гомельская праўда», «Настаўніцкая газета».

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.3.

1925. К убийству тов. Баранкевича: [Нарыс] // Соха и Молот. 18, 21 марта / Пад крыпт. М.К.

1926. Вясковае: [Верш]; Як працуе вучнеўская моладзь у Гомельшчыне // Маладыя араты. № 9; Вывучаем беларускую мову // Там жа. № 10.

1934. Эпіграмы на Александровіча і К.Крапіву // ЛіМ. 30 снеж. / Пад крыпт. М.К.; Ён быў толькі сведкам: Вершаваны фельетон // Там жа. 31 снеж. / Пад крыпт. М.К.

1935. Культуру мовы ў школе на належную вышыню // Камуніст. выхаванне. № 3; 30 год літаратурнай дзейнасці народнага паэта Янкі Купалы // Камуніст. 28 мая / Пад крыпт. М.К.; Паход разгортваецца: Слова пісьменніка // ЛіМ. 14 студз.; У Рэчыцкім камвузе // Там жа. 16 лют.; Справу літпаходу спынілі //

Там жа. 27 лют.; Завастрыць увагу па пытаннях выкладання літаратуры ў школе // Там жа. 16 сак.; «Вязьмо» Міхася Зарэцкага: Слова чытача // Там жа. 16 крас.; Некаторыя заўвагі па хрэстаматыі Кучара // Там жа. 28 чэрв.; Ардэнаносная БССР у частушках // Там жа. 30 ліп.; Пра творчасць В.Каваля і нашых крытыкаў // Там жа. 16 вер.; Рабоча-калгаснаму тэатру патрэбна дапамога // Там жа. 30 вер.; Літаратурны гурток на Мінскай ЦЭЦ // Там жа. 12 кастр. / Пад крыпт. М.К.; Камсамольцы пра аповесць Астроўскага // Там жа. 29 кастр.; Вечары творчасці Я.Купалы і З.Бядулі // Там жа. 31 кастр. / Пад крыпт. М.К.

1936. Пра хрэстаматыю Васілёнка для 9—10 класаў СШ // Камуніст. выхаванне. № 1—2; Непераможная армія сацыялізма: Барацьба за Кіеў // Камуніст. 16 студз. / Пад крыпт. М.К.; Нарада па пытаннях драматургіі // ЛіМ. 16 лют. / Пад крыпт. М.К.; «Я люблю» Ул.Хадыкі // Там жа. 8 ліп.; Як мы праводзім пушкінскія дні // Там жа. 23 снеж.

1937. Еще раз об А.Александровиче // Рабочий. 5 авг. / Пад крыпт. М.К. Аўт. спрэчнае.

1938. Вечар памяці М.А.Някрасава // Там жа. 10 студз. / Пад крыпт. М.К.; Гісторыя з выданнем адной дзіцячай кніжкі: [Верш] // Там жа. 10 лют. / Пад крыпт. М.К.; «У пушчах Палесся» у рагачоўскім калгасным тэатры // Там жа. 10 жн.; Пра паэму «Чырвонасцяжны камсамол» // Там жа. 23 ліст.; Вершы аб канстытуцыі // Там жа. 5 снеж.

1939. Вялікі народны твор // ЛіМ. 11 студз.; [Рэц. на кн.: К а л а ч ы н с к і М. Косця-чэкіст. Мн., 1939] // Там жа. 22 студз.; Цікавая аповесць для дзяцей // Там жа. 9 сак.; Дзве паэмы для дзяцей // Там жа. 23 ліп.

1941. Да пытання аб арфаэпіі беларускай мовы // Сав. школа. № 4; Дзейсна рыхтавацца да 25-годдзя Вялікага Кастрычніка: Справаздачны сход партарганізацыі ССП БССР // ЛіМ. 10 мая / Пад крыпт. М.К.; Лермантаўскія вечары ў школах // Там жа. 31 мая; Вершы Філіпа Пестрака // Чырв. звязда. 30 сак.

1944. Выдатны беларускі пісьменнік // Гомел. праўда. 17 ліст.

1945. Рэвалюцыйна-дэмакратычны беларускі паэт // Гомел. праўда. 28 студз.; Таленавіты беларускі празаік і драматург: (Да 6-годдзя з дня смерці Эдуарда Самуйлёнка) // Там жа. 13 лют.; Паэма «Янук Сяліба» М.Танка: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Янук Сяліба. Мн., 1943] // Там жа. 21 лют.; Літаратурны гурток у інстытуце // Там жа. 15 крас.; Шчырыя, хвалюючыя апавяданні: [Рэц. на кн.: К р а ў ч а н к а У. Зямля гудзе. Мн., 1945] // Там жа. 2 снеж.; Па старонках часопіса: ("Полымя" № 1, 2—3 за 1945 год) // ЛіМ. 12 жн.

1946. [Рэц. на кн.: Б я д у л я З. Выбр. тв., Мн., 1945] // Гомел. праўда. 6 лют.; Сярод кніг: [Рэц. на кн.: Т а н к М. Праз вогненны небасхіл. Мн., 1945; К а в а л ё ў П. Прага бою. Мн., 1945; С т а х о в і ч А. Неспакойны гарадок. Мн., 1946] // Там жа. 4 мая; М.А.Багдановіч: (Літаратурны каляндар) // Там жа. 25 мая; Пазбягаць перайманне і штампа // Там жа. 26 мая; Аб вершах у рэдакцыю // Там жа. 9 чэрв.; Максім Горкі і беларуская літаратура // Там жа. 18 чэрв.; Янка Купала: (Літаратурны каляндар) // Там жа. 30 чэрв.; Аб сучаснай беларускай літаратуры // Там жа. 28 жн.; Народнасць творчасці Якуба Коласа // Там жа. 17 ліст.; У Гомелі // ЛіМ. 23 сак.; Па старонках часопісаў // Там жа. 30 крас.; Коласаўскія дні ў Гомелі // Там жа. 12 кастр.; Някрасаўскія дні ў Гомелі // Там жа. 14 снеж.; Глыбока вывучаць мову народа // Наст. газ. 30 мая.

1947. Новыя выданні твораў Якуба Коласа // Гомел. праўда. 21 лют.; Вершы паэта-воіна // Там жа. 13 крас.; Пра вершы на калгасную тэму // Там жа. 11 мая; Максім Багдановіч: (Да трыццаціголдзя з дня смерці) // Там жа. 25 мая; П.Броўка // Там жа. 22 чэрв.; Палкі патрыёт Радзімы // Там жа. 28 чэрв.; [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Паэмы. Мн., 1947] // Там жа. 6 ліп.; Твор аб уз'яднанні беларускага народа: [Рэц. на кн.: К о л а с Я. Рыбакова хата. Мн., 1947] // Там жа. 16 вер.; Народны паэт: (Да 65-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа) // Там жа. 4 ліст.; [Рэц. на кн.: Г л е б к а П. Пад небам бацькаўшчыны. Мн., 1947] // Там жа. 16 ліст.; Кузьма Чорны: (Да трохгоддзя з дня смерці) // Там жа. 23 ліст.; Вялікі Сталінскі закон // Там жа. 5 снеж.; Выбраныя творы К.Крапівы // Там жа. 21 снеж.; Да 110-годдзя з дня смерці А.С.Пушкіна // ЛіМ. 18 студз.; Літаратурныя вечары // Там жа. 22 сак.; Рукапіс Грыбаедава ў Гомельскім музеі // Там жа. 5 крас.; Задума і яе ўвасабленне // Там жа. 19 крас.; «Мой любімы герой» // Там жа. 31 мая; Нататка аб мерапрыемствах, прысвечаных 5-й гадавіне з дня смерці Янкі Купалы // Там жа. 19 чэрв.; Літаратурна-творчы гурток студэнтаў // Там жа. 9 кастр.; Некалькі заўваг аб выкладанні беларускай літаратуры // Наст. газ. 12 чэрв.

1948. Творы пра барацьбу і будаўніцтва: [Рэц. на кн.: Б р о ў к а П. Выбр. тв. Мн., 1947] // Гомел. праўда. 17 студз.; Вялікі настаўнік і друг беларускіх пісьменнікаў: (Да 80-годдзя з дня нараджэння А.М.Горкага) // Там жа. 21 сак.; Максім Танк // Там жа. 30 крас.; Аповесць пра калгасную вёску: [Рэц. на: Х а д к е в і ч Т. Вяснянка // Полымя. 1948. № 1, 2] // Там жа. 6 ліп.; Кніга беларускіх дзяцей-патрыётаў: [Рэц. на кн.: Н і к о л і не забудзем. Мн., 1948] // Там жа. 31 ліп.; Паэма пра праваднра // Там жа. 3 кастр.; Літаратурнае жыццё Гомеля // ЛіМ. 20 сак.

1949. Новае рэчышча // Гомел. праўда. 30 студз.; Вялікі паэт беларускага народа: (Да 7-й гадавіны з дня смерці Янкі Купалы) // Там жа. 28 чэрв.; Выдатны паэт Савецкай Беларусі: (Да 20-годдзя з дня смерці П.Труса) // Там жа. 28 жн.; Пісьменнік вялікага сэрца: (Ла 5-годдзя з дня смерці Кузьмы Чорнага) // Там жа. 22 ліст.

1950. Вывучэнне паэмы «Сымон-музыка» Я.Коласа ў 9 класе // Сав. школа. № 4; Кніга аб народным песняру // Гомел. праўда. 9 крас.; Кніга аб гераічным камсамоле Беларусі: [Рэц. на кн.: Ш ч а р б а т а ў Г. Камсамол Беларусі ў баях за Радзіму. Мн., 1950] // Там жа. 31 мая; [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. На знаёмых шляхах. Мн., 1949] // Там жа. 14 чэрв.; Літаратурнае аб'яднанне Гомельшчыны // ЛіМ. 11 лют.; У літаратурным аб'яднанні Гомельшчыны // Там жа. 15 ліп.

1951. [Рэц. на кн.: Х а д к е в і ч Т. Рэха ў гарах. Мн., 1951] // Гомел. праўда. 6 студз.; [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. За шчасце, за мір! Мн., 1950] // Там жа. 25 мая.

1952. Н.В.Гогаль і беларуская літаратура // Гомел. праўда. 27 лют.; «Дзве сілы»: [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. Дзве сілы. Мн., 1951] // Там жа. 30 сак.

1953. «Векапомныя дні» // Гомел. праўда. 11 крас.; Першы зборнік маладога празаіка: [Рэц. на кн.: Д а н і л е н к а М. Мая песня. Мн., 1952] // Там жа. 20 мая; [Рэц. на кн.: А с т а п е н к а А. Дзень маёй Радзімы. Мн., 1952] // Там жа. 22 чэрв.; Янка Купала і народная творчасць // Там жа. 28 чэрв.; Драматычныя творы Янкі Купалы // Там жа. 29 жн.

1954. Аднатомнік твораў Янкі Купалы // Гомел. праўда. 25 студз.; [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Вершы і паэмы. Мн., 1952] // Там жа. 24 лют.

1955. Янка Купала і народная творчасць // Янка Купала. Мн.; На ўзровень задач савецкай школы // Наст. газ. 9 чэрв.

1956. [Рэц. на кн.: Д а н і л е н к а М. Вернасць слову. Мн., 1956] // Гомел. праўда. 20 чэрв.; Паралельнае вывучэнне беларускай мовы з рускай // Наст. газ. 5 мая.

1957. Новая аповесць І.Шамякіна: [Рэц. на: Ш а м я к і н І. Непаўторная вясна // Полымя. 1957. № 1] // Гомел. праўда. 21 крас.

1958. Дапаможнік па вывучэнню ў школе трылогіі

Я.Коласа «На ростанях» / / Сав. школа. № 2.

1960. I непрыгожа, і непісьменна / / ЛіМ. 30 сак.; Пытанне пастаўлена, але не вырашана / / Там жа. 5 ліп.

1.4.

1935. Мосашвілі I. Спатканне каля лёдавага поля: [Верш] / З груз. / / ЛіМ. 22 мая.

В.М.Грышкевіч.

КАРПАЧОЎ ЭДУАРД

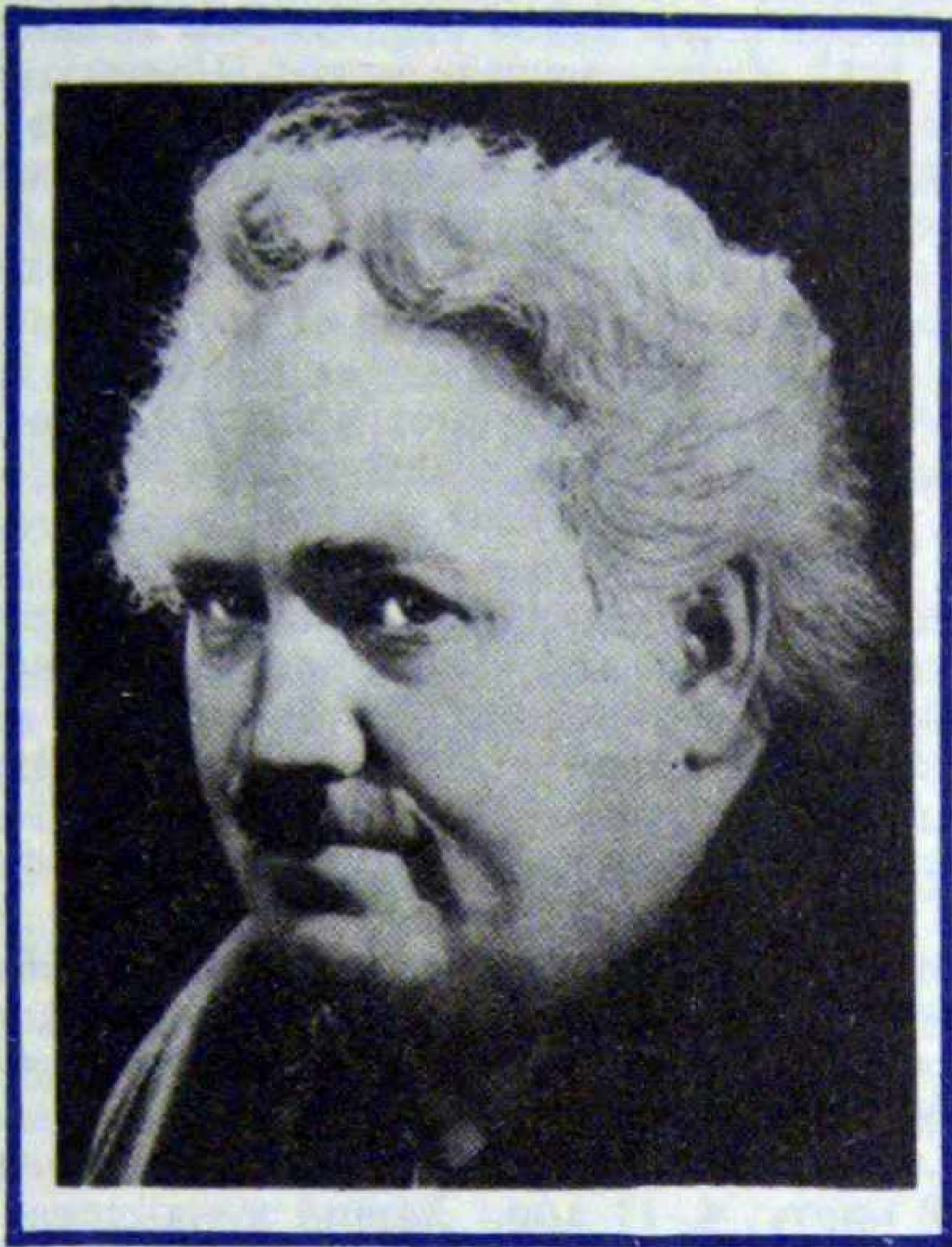

Карпачоў Эдуард Маркавіч (н. 27.1.1937, Рагачоў Гомельскай вобл.), празаік, перакладчык. Член СП Расіі з 1972. Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і настаўніка. У час Вялікай Айчыннай вайны быў з бацькамі ў партызанскім атрадзе. Пасля вызвалення Гомеля ад фашысцкіх захопнікаў, бацькі пераехалі сюды працаваць. Тут Эдуард скончыў 5 класаў. У 1951 сям'я вярнулася ў Рэчыцу. Скончыўшы ў 1955 сярэднюю школу, Э.Карпачоў паступіў на факультэт журналістыкі БДУ, які скончыў 1960. Э.Карпачоў пастаянна не працаваў у штаце якой-небудзь рэдакцыі, але часта выязджаў з камандзіровачным пасведчаннем па заданнях розных рэдакцый. У 1965 ён пераехаў на пастаяннае жыхарства ў Маскву.

Дэбютаваў Э.Карпачоў апавяданнем «Новы суддзя» у газеце «Піянер Беларусі» у 1954. Потым друкаваў вершы ў «Чырвонай змене». Другое яго апавяданне «Воўка» змешчана ў часопісе «Советская Отчизна» у 1956. Першая кніга празаіка «Флот на веснавым двары» адрасавана юнаму чытачу. Яго творчай манеры ўласціва вобразнае і паэтычнае ўспрыняцце жыцця, псіхалагічная распрацоўка характараў. Героі зборніка Э.Карпачова «Сюжэтны сон» — людзі чулай душы, для якіх сэнс чалавечага існавання заключаецца ў пошуках гармоніі. У кнізе «Мост праз яр» змешчаны апавяданні пра сталенне юнай душы, пра багаты і шматвобразны свет падлетка — нашага сучасніка. Аповесць «Доўгае чаканне ў Цытадэлі» даніна прыхільнасці пісьменніка роднаму беларускаму краю, яна прысвечана тым, хто нясе службу на заходняй мяжы. На Усерасійскім конкурсе на лепшую дзіцячую кнігу ў 1975 аповесць Э.Карпачова «Лугі мядзвяныя» адзначана Дыпломам. Вядомы і як перакладчык твораў беларускіх празаікаў на рускую мову.

Жыве ў Маскве.

Л.А.Бялевіч.

Бібліяграфія

1.2.

Палеская навіна: Нарыс. Мн., 1962. (Наш сучаснік).

Флот на весеннем дворе: Рассказы. Мн., 1962.

А ты хоць дрэва пасадзіў? Мн., 1963. (Б-чка піянера-актывіста).

Паруса, наполненные ветром: Маленькие повести. Мн., 1963. Рэц.: Мехаў У. Ветразі, напоўненыя рамантыкай / / ЛіМ. 1963. 31 мая. Мн., 1963. Рэц.: Мехаў У. Ветразі, напоўненыя рамантыкай / / ЛіМ. 1963. 31 мая.

Отцы не вернулись с войны: Повести. Мн., 1964. Рэц.: Казанаў Б. Бацька Аніканаў і Нік / / ЛіМ. 1964. 27 кастр.; Ласков И. Когда не хватает «тихого» хода / / Знамя юности. 1964. 16 сент.; Мехов В. Пароль: Гайдар / / Неман. 1964. № 4.

Башня командора: Повести и рассказы. Мн., 1965. Рэц.: Макарэвіч В. З Дняпроўскай прапіскай / / ЛіМ. 1965. 21 мая.

Ночь на пристани: Рассказы. Мн., 1967. Рэц.: Завёртайла Е. / / Гомел. праўда. 1968. 19 студз.; Уханаў А. З пазіцыі сучасніка / / Вяч. Мінск. 1968. 22 лют.; Хорев В. Красота обыкновенного / / Мол. гвардия. 1968. № 1; Ціханчук М. Першая «дарослая» / / ЛіМ. 1967. 25 жн.

Вечный день июня: Рассказы. М., 1968.
Неоновый самолет: Рассказы. М., 1968.
Не беги от землетрясения: Рассказы. Мн., 1969. Рэц.: Фомчанка А. Чалавек пачынаецца з дзяцінства // Вяч. Мінск. 1969. 15 вер.
Юнга с бронекатера: Докум. повесть. М., 1969. (Юные герои). Рэц.: Завяртайла Е. // Гомел. праўда. 1969. 31 снеж.
Горький дым: Рассказы и повести. М., 1970. Рэц.: Даніленка М. // Гомел. праўда. 1970. 26 жн.; Яго ж. На далёкіх і блізкіх мерыдыянах // ЛіМ. 1970. 2 кастр.
Двое на перроне: Рассказы. М., 1973. (Новинки «Современника»). Рэц.: Даніленка М. З пазіцыі сучаснасці // ЛіМ. 1974. 8 лют.; Яго ж. Пясчынка, даражэйшая за жамчужыну // Гомел. праўда. 1973. 4 снеж.
Тройка запряженных кузнечиков: Повести и рассказы. М., 1973.
Зов походной трубы: Повесть. М., 1974.
Нет от этого спасенья: Рассказы. М., 1974. (Б-ка «Огонек»). Рэц.: Даніленка М. Людзі ў радасці і горы // Гомел. праўда. 1975. 5 крас.; Яго ж. Чалавек у радасці і горы // ЛіМ. 1975. 22 жн.
Полет к линии фронта: Рассказы. Мн., 1974.
Конный патруль: Рассказы и повести. М., 1975. Рэц.: Даніленка М. Дар сэрца // Гомел. праўда. 1975. 23 вер.
Тайна мастера: Повесть. Мн., 1976. Рэц.: Барсток М. // Неман. 1978. № 1; Марціновіч А. Рамантыка паўсядзённасці // Гомел. праўда. 1977. 5 крас.; Хорсун С. Разуменне псіхалогіі падлеткаў // ЛіМ. 1977. 29 крас.
Гони свой поезд, мальчик!: Повести и рассказ. М., 1977. Рэц.: Дромін Е. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Марціновіч А. Складаны свет падлетка // Гомел. праўда. 1978. 17 мая.
Хвала гимнастерке: Повести. Мн., 1979. Рэц.: Бадроў А. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 12 кастр.; Зубарава М. Сталасць маладых // Гомел. праўда. 1979. 23 кастр.
Четыре судьбы: Рассказы. М., 1979. (Б-ка «Огонек»). Рэц.: Кажамякін Ц. Чатыры лёсы // Гомел. праўда. 1980. 16 крас.
Нежная душа: Рассказы. М., 1980. Рэц.: Мартинович А. Равнодушие — болезнь души // Знамя юности. 1980. 25 дек.; Яго ж. Назаўсёды ў сэрцы // Гомел. праўда. 1980. 17 снеж.
Трава окраин: Рассказы и повесть. М., 1981.
Ледовая королева: Повесть и рассказы. М., 1984.
Стая воспоминаний: Повести и рассказы. М., 1984.
Бегающая птица: Рассказы. М., 1986. (Б-ка «Огонек»).
Звездный колодец: Рассказы. Мн., 1987.
Сюжетный сон: Повести и рассказы. М., 1988.
Горячие каски: Повесть и рассказы. М., 1989. (Б-ка журн. «Пограничник»).
Мост через овраг: Рассказы. М., 1989.

1.3.

1954. Новы суддзя: Апавяданне // Піянер Бел. 3 чэрв.

1955. Гармонік грае: [Верш] // Чырв. змена. 16 студз.

1956. Вовка: Рассказ // Сов. Очизна. № 2.

1957. Дом с голубыми ставнями: Рассказ // Сов. Отчизна. № 2; Костер на плотах: Рассказ // Там жа. № 6; Старожилы: Рассказ // Сов. Бел. 13 дек.

1958. Знойный день: Очерк // Сов. Отчизна. № 3; Рукопожатие: Рассказ // Там жа. № 5; Браты: Апавяданне // Звязда. 2 сак.; Абласная газета і літаб'яднанне // Там жа. 11 снеж.; Сугробы: Рассказ // Сов. Бел. 8 марта; Вайна: [Апавяданне] // Чырв. змена. 30 ліст.

1959. Ідзі, чалавек...: Апавяданне // Маладосць. № 4; Адзін градус цяпла: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 3; Хлеб и соль: Очерк // Сов. Отчизна. № 5; Девушка в панамке: Рассказ // Знамя юности. 6 марта; Агні на тым беразе: Апавяданне // Калг. праўда. 14 чэрв.; Расціце, сосны...: Апавяданне // Там жа. 3 снеж.; Пошукі возера Снежы: Апавяданне // Фізкультурнік Бел. 4 вер.; Хвалі мкнуць наперад: Апавяданне // Чырв. змена. 1 мая.

1960. Капитаны: Рассказ // Неман. № 5; Споведзь: (Апавяданне) // Чырв. змена. 10 вер.

1961. На дняпроўскай кручы: Апавяданне // Бярозка. № 8; Звон бубна: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 11; Вертолет прилетает утром...: Рассказ // Знамя юности. 16 нояб.; Какого цвета лето?: Рассказ // Зорька. 3 июня; Без дыдактыкі // ЛіМ. 3 кастр.; На дняпроўскіх разлівах: Апавяданне // Там жа. 28 ліст.; Вясёлы стадыён: Апавяданне // Фізкультурнік Бел. 28 ліп.; На людскіх пуцявінах: [Рэц. на кн.: Пономарев В. На волнах жизни. Мн., 1960] // Чырв. змена. 18 сак.; Ляснымі сцяжынкамі // Там жа. 2 ліп.; Не дзеля славы // Там жа. 19 кастр.

1962. Сосны роднага краю: [Нарыс] // Памочнікі. Мн.; Выспачка на Дняпры: Аповесць // Бярозка. № 8, 9; Як вавёрка арэшак згубіла: [Казка] // Вясёлка. № 3; Студеные волны: Повесть // Неман. № 1. Рэц.: Васілевіч М. Аб сівым Дняпры і малады пачуццях // ЛіМ. 3 крас.; Паруса, наполненные ветром: Маленькая повесть // Зорька. 16, 23, 30 июня; 7, 14, 21 июля; Ветер зовет в дорогу: (Рассказ) // Сов. Бел. 31 дек.; Маяк зямлі палескай // Чырв. змена. 1 кн.; Аўтар запаўняе анкеты // Там жа. 29 вер.

1963. Дай руку, таварыш далёкі // Бярозка. № 2; Падземныя следапыты: Маленькая аповесць // Там жа. № 11, 12; Петлистые следы: Рассказ // Неман. № 1; Клопат веснавы // Работніца і сялянка. № 4; Людзям — сэрца // Там жа. № 8; Шапачка жакея: Аповесць [Скароч.] // Піянер Бел. 8, 16, 29 сак.; Рыбацкі хлеб: Нарыс // Чырв. змена. 2 ліп.

1964. У начным рэйсе: [Нарыс] // Вашы старэйшыя браты. Мн.; Под белым парусом: [Нарыс] // Зовут пути-дороги. Мн.; Сын прыстані: Апавяданне // Бярозка. № 8; Маня и Манька: Рассказ // Неман. № 5; Отцы не вернулись с войны: [Аповесць. Скароч.] // Зорька. 18, 25 янв.; 1, 8, 15, 29 февр.; 7, 14, 21, 28 марта; 4, 11 апр.; Башня командора: Рассказ // Там жа. 14, 21 нояб.; Самыя цікавыя старонкі: [Рэц. на кн.: Паслядовіч М. Зялёны канверт. Мн., 1964] // ЛіМ. 3 ліст.; Гарніст подзвігу: Маленькая аповесць // Чырв. змена. 18, 19, 21, 25, 28, 30 студз.; 1 лют.

1965. Апошні стрэл: Маленькая аповесць // Бярозка. № 3; Самалёты лётчыка Нягрэбіна: Апавяданне // Там жа. № 5; Крамлёўскі курсант: [Апавяданне] // Там жа. № 12; Бінокль: [Апавяданне] // Вясёлка. № 3; Два рассказа: Банка козьего молока; Неоновый самолет // Неман. № 3; Русский госпиталь: Рассказ // Огонек. № 46; Ледовая королева: Рассказ // Пионер. № 12; Вечный день июня: Рассказ // Сов. воин. № 9; Ты живешь на границе: (Рассказ) // Знамя юности. 6 июня; Просьба пісьменніка Смірнова: Апавяданне // ЛіМ. 7 мая; Дзеці апошняй вайны: [Рэц. на кн.: Нядзведскі У. Хлопцы з другога корпуса. Мн., 1964] // Там жа. 15 чэрв.; Ноч пахне нафтай // Там жа. 24 вер.

1966. Мы идем по Африке: Повесть // Неман. № 4; Дом для бездомных: Рассказ // Там жа. № 10; Банка козьего молока: Рассказ // Пионер. № 2; Неоновый самолет: Рассказ // Неделя. 27 марта — 2 апр.

1967. Со дна души: Рассказ // Наш современник. № 9; Беженка с детьми: Рассказ // Неман. № 6; Маня и Манька: Рассказ // Сел. новь. № 3; Охотничий выстрел: Повесть // Юный натуралист. № 3.

1968. Крещение нефтью: Рассказ // Мол. гвардия. № 4; Сквозное поле аэропорта: Рассказ // Наш современник. № 1; Револьвер: Рассказ // Там жа. № 12; Флаг рыбацкой республики: Повесть // Пионер. № 5; Заброшенный колодец: Рассказ // Там жа. № 10; Ты помнишь Галю Ломжину?: Рассказ // Работница. № 6.

1969. Большой корабль на маленькой реке: Рассказ // Огонек. № 30; Юнга с бронекатера: Повесть // Пионер. № 2; Саша: Рассказ // Сов. воин. № 19; Лячэбныя травы: Апавяданне // Піянер Бел. 12, 19 чэрв.

1970. Мы идем по Африке: Повесть // Искатель. № 2; Три с лишним года: Рассказ // Крестьянка. № 8; Седьмой патрон: Повесть // Мол. гвардия. № 5; Гейзер: Рассказ // Пионер. № 7; Всадник на лугу:

Рассказ // Юный натуралист. № 6; Глоток моря: Рассказ // Там жа. № 8; Последние птицы: Рассказ // Там жа. № 10.

1971. Маленькі матрос: Апавяданне // Бярозка. № 10; Алёнушка: Рассказ // Огонек. № 1; Апрельское море: Рассказ // Пионер. № 3.

1972. Чырвоны сцяг: Апавяданне // Бярозка. № 9; Двое на перроне: Рассказ // Огонек. № 8; Легкая разлука: Рассказ // Пионер. № 4; Ночной буксир: Рассказ // Сов. женщина. № 5; В седле: Рассказ // Физкультура и спорт. № 6; Чабор: Апавяданне // Вяч. Мінск. 3 студз.

1973. Горячие каски: [Апавяданне] // За рекой Царевич. М.; Хвала гимнастерке: Повесть // Пионер. № 6—7; Тройка запряженных кузнечиков: Повесть // Юный натуралист. № 6—8.

1974. Палявая пошта: Апавяданне // Бярозка. № 6; Луга медвяные: Повесть // Юный натуралист. № 7—9.

1976. Охота в Беловежской пуще: Очерк // Всегда на страже. Мн.; Строгая женщина: Рассказ // Огонек. № 12; Самый трудный заплыв: [Апавяданне] // Физкультура и спорт. № 5; Смотритель набата: (Рассказ) // Юный натуралист. № 5.

1977. Песчинка: Рассказ // Юный натуралист. № 6.

1978. Клад: Рассказ // Работница. № 2.

1981. Легенды: Рассказ // Неделя. 15—21 июня.

1982. Гомер из Речицы; Театральные афиши: Рассказы // Неман. № 5.

1.4.

Буравкин Г. Три страницы из легенды: Документальная повесть / С бел. М., 1968. Рэц.: Мисько П. // Неман. 1970. № 1; 2 изд. М., 1983.

Стрельцов М. Что будет сниться: Рассказы / С бел. М., 1968. (Молодые писатели).

Даниленко М. Заветный океан: Повести и рассказы / С бел. М., 1975. Рэц.: Кейзаров А. // Неман. 1977. № 1.

Капустин А. Мерой закона и совести: Рассказы и повесть / С бел. М., 1978.

Стрельцов М. Двое в лесу: Повесть и рассказы / С бел. Мн., 1978.

Макаревич В. Полынь и медуница: Рассказы о моих земляках / С бел. М., 1980. Рэц.: Дромін Е. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 21 ліст.

Науменко И. Грусть белых ночей: Роман, повесть / С бел. М., 1982 / Сааўт. пер. В.Элькін.

Яковенко В. Через гать: Очерки / С бел. М., 1982.

Янковский Ф. И за горой поклонюсь: Рассказы и миниатюры / С бел. М., 1983. Рэц.: Юревич В. Слово — жизнь и символ // Неман. 1984. № 10.

Даниленко М. Мать Марья: Повести и рассказы / С бел. М., 1985.

Коршуков Е. Шел теплоход: Рассказы и юморески / С бел. М., 1987.

Мартинович А. Груша на Голом Поле: Роман / С бел. М., 1990.

1958. Шаховец В. Новогодняя телеграмма: Рассказ / С бел. // Сов. Отчизна. № 1.

1969. Науменко И. Слышите, хлопцы?..: (Рассказ) / С бел. // КО. 15 марта.

1970. Чигринов И. Рассказы: В тихом тумане; Среди солдаток / С бел. // Дружба народов. № 5.

1972. Мартинович А. Первая любовь: Повесть / С бел. // Неман. № 4, 5.

1976. Даниленко М. У заветной березы: Рассказ / С бел. // Сел. жизнь. 2 мая.

1978. Стрельцов М. Триптих; Доброе небо; Четвертый год войны; Ждет на вокзале автобус; Перед дорогою; Там, где покой и затишье; Снова в город; Голубой ветер; Осеннее воспоминание; Двое в лесу; Что будет сниться; Свет Иванович, бывший Донжуан; Соседи; Дома; Сено на асфальте; Матвеевы дрова; Раздумье; Один лапоть, один чунь; День в шестьдесят суток: [Апавяданні] / С бел. // Стрельцов М. Журавлиное небо. М.

1980. Стрельцов М. Четвертый год войны: [Апавяданне] / С бел. // Березы на шляху. М.

1981. Науменко И. Горечь белых ночей: Роман / С бел. // Неман. № 5, 6.

1982. Янковский Ф. Ромашки: Новелла / С бел. // Работница. № 9.

1983. Науменко И. Сад: Рассказ / С бел. // Неман. № 9.

1985. Чигринов И. Гадание на обручальных кольцах: Рассказ / С бел. // Боевые дороги. Мн.

1.5.

На балгарскую мову. Балкон между небето и земята: Разкази и повести / Прев. Ж.Георгиева. София, 1976.

Студените шишарки: Расказ / Прев. П.Волгин // Бълг.-съвет. дружба. 1976. № 2; Сълза върху сапьорската лопата: [Апавяданне] / Прев. В.Григорова // Дружба. Бълг.-съвет. лит.-худож. и общ.-полит. алманах. София; М., 1977. Т. 8.

На беларускую мову. Трывожны начлег: Апавяданне // Чырв. змена. 1959. 18 кастр.; Пах зямлі: Апавяданне / Пер. В.Адамчык // Маладосць. 1960. № 11; Пасля паводкі: Апавяданне // Піянер Бел. 1961. 30 чэрв.; 1 ліп.; Вечны дзень чэрвеня: Апавяданне // ЛіМ. 1965. 26 студз.; Пах горада: Апавяданне // Піянер Бел. 1965. 22 студз.; Біклага: Апавяданне // Чырв. змена. 1965. 10 студз.; Палявая пошта: Апавяданне // Гомел. праўда. 1976. 1 студз.

2.3.

На беларускай мове. Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 242—244; Мяжэвіч У. Чаго не ведаеш — не пішы: Рэпліка чытача // ЛіМ. 1959. 19 снеж.

2.4.

На беларускай мове. Макарэвіч В. «Як судна перахрысцяць краны...»: [Верш] // Макарэвіч В. Вогненная камета. Мн., 1963.

Т.М.Махнач.

КАРПЮК АЛЯКСЕЙ

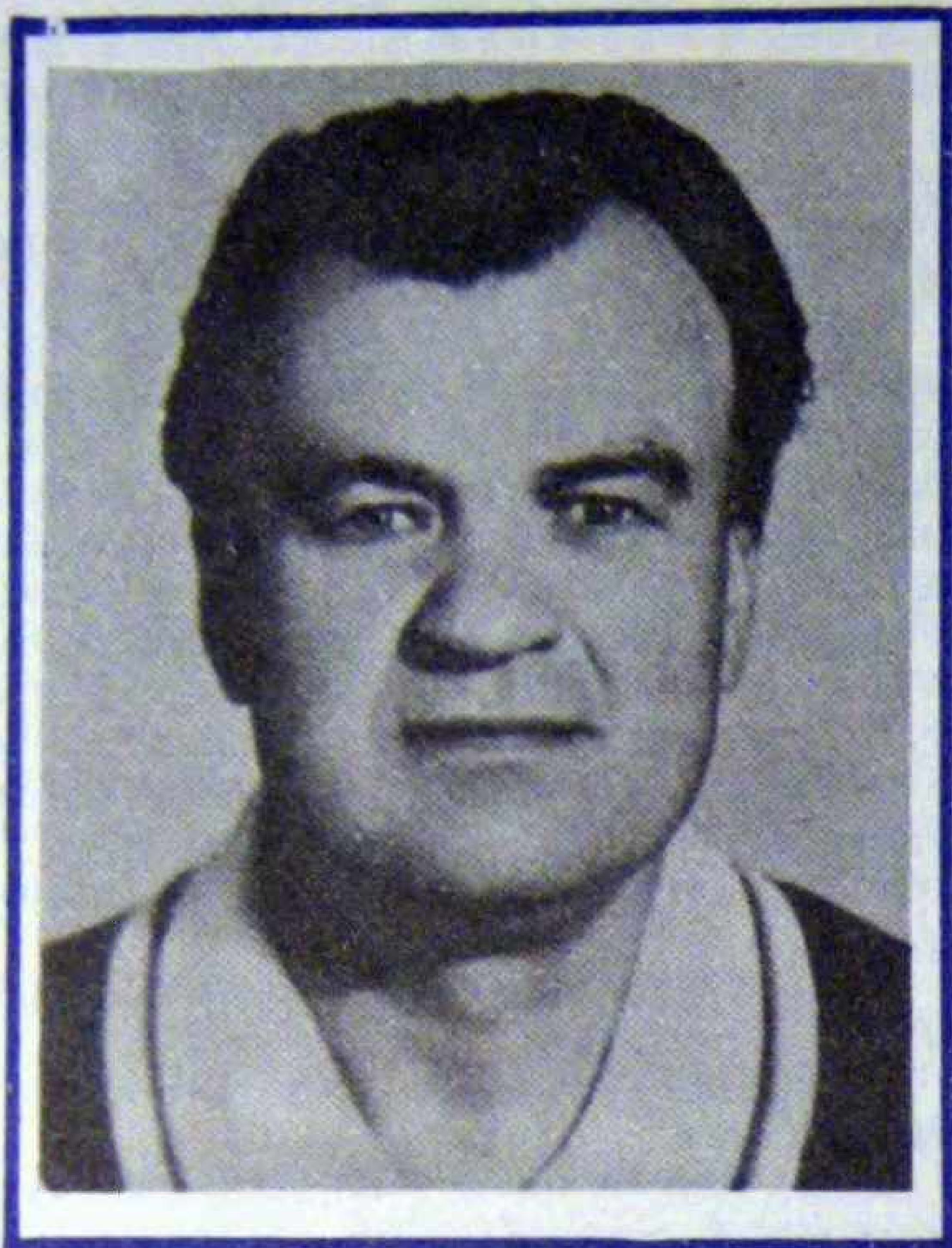

Карпюк Аляксей Нічыпаравіч (14.4.1920, в. Страшава, Беластоцкага ваяв., Польшча — 14.7.1992, Гродна, пахаваны там жа), празаік. Заслужаны работнік культуры Беларусі (1980). Лаурэат літаратурнай прэміі імя Івана Мележа (1986; за кн. прозы «Сучасны канфлікт»).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыўшы ў 1934 сямігодку вучыўся ў польскай гімназіі ў Вільні (1938—39) і ў Навагрудскім педвучылішчы (1939—41). На пачатку Вялікай Айчыннай вайны апынуўся на часова акупаванай тэрыторыі. З паяўленнем партызанскіх груп стаў партызанскім сувязным. У час выканання дыверсіі на чыгунцы каля Ваўкавыска (1942) трапіў у палон: спачатку фашысты зняволілі яго ў Беластоцкай турме, пасля — лагер Штутгарт (Прусія). У 1943 уцёк з лагера, зноў пайшоў да партызан, арганізаваў партызанскі атрад з мясцовай моладзі і стаў яго камандзірам. Ваяваў да злучэння з Чырвонай Арміяй у жніўні 1944. Прымаў удзел у вызваленні Варшавы, Познані, штурме Берліна. Быў двойчы паранены. У 1949 скончыў Гродзенскі педінстытут (аддзяленне англійскай мовы). Працаваў загадчыкам райана у м. Сапоцкіна (1949—51), дырэктарам Біскупіцкай сямігадовай школы Ваўкавыскага раёна (1951—53), у Гродзенскім педінстытуце (1953—55), літсупрацоўнікам абласной газеты «Гродзенская праўда» (1955—57), уласным карэспандэнтам газеты «Літаратура і мастацтва» (1957—59). Скончыў Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве пры літінстытуце імя М.Горкага (1961). Працаваў загадчыкам агенцтва «Інтурыст» у Гродне (1961—65), упаўнаважаным Усесаюзнага агенцтва па аўтарскаму праву (УААП) па Гродзенскай і Брэсцкай абл. (1972—77), дырэктарам Рэспубліканскага музея атэізму і гісторыі рэлігіі ў Гродне (1977—81). З 1978 сакратар абласнога аддзялення СП Беларусі. Узнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі, польскім залатым крыжам ордэна «Віртуці Мілітары».

Літаратурнай працай пачаў займацца з 1953. Дэбютаваў аповесцю «У адным інстытуце», якая друкавалася ў часопісе «Полымя» (1953). У тым жа годзе апублікавана і першае апавяданне «Дзве сасны», якое дало назву першай кнізе (выйшла ў 1958). Друкаваўся ў газетах «Літаратура і мастацтва», «Гродненская правда», у перыёдыцы Прыбалтыкі, Украіны, Расіі, Польшчы, Балгарыі. Пісаў апавяданні, аповесці, раманы. Асноўная тэматыка творчасці — жыццё працоўных былой Заходняй Беларусі, змены, што адбываліся ў іх свядомасці і псіхалогіі, падзеі вайны, пошукі маладымі сучаснікамі сваіх шляхоў, маральна-этычныя праблемы сучаснасці ("Данута", «Раманюкі», «Пушчанская адысея», «Вершалінскі рай», «Сучасны канфлікт», «Карані» і інш.). У апошнія гады жыцця апублікаваў аповесці "Рэквіем" ("Нёман". 1991. № 1), "Белая дама" ("Полымя". 1991. № 7). Аўтар нарысаў ("Мая Гродзеншчына", «Чаго мы варты», «След на зямлі», «Вольга Корбут» (разам з М.Супаневым).

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1. Аповесці. Т. 2. Раман-быль; Апавяданні. Рэц.: Андраюк С. Глыбокае карэнне: Па старонках выбраных твораў Аляксея Карпюка // ЛіМ. 1982. 5 лют.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1991. Т. 1. Данута: Аповесць. Апавяданні. Публіцыстыка. Т. 2. Карані: Раман. Апавяданні.

1.2.

Дзве сасны: Аповесці і апавяданні. Мн., 1958. Рэц.: Храмава Л. Першы зборнік Аляксея Карпюка // Гродзен. праўда. 1958. 25 чэрв.; Хромчанка К. Экзамен перад чытачом // ЛіМ. 1958. 26 ліп.

Данута: Аповесць. Мн., 1960. Рэц.: Казлоў В. Жыццё і каханне // Гродзен. праўда. 1961. 20 снеж.; Канэ Ю. Герой и время // Неман. 1961. № 5; Клышка А. Да вясны народжанай вераснем... // Полымя. 1961. № 2.

Мая Гродзеншчына: Нарыс. Мн., 1960. Рэц.: Герцович Я. Поговорим об очерке // Неман. 1961. № 3; Кіркевіч А. Аб тых, хто побач з намі // Гродзен. праўда. 1961. 21 сак.; Ціханчук М. Пранікаючы ў

жыццё // ЛіМ. 1961. 17 сак.

Пушчанская адысея: Аповесць. Мн., 1964. Рэц.: Андраюк С. Адысея Алеся Кучынскага // Маладосць. 1965. № 10; Дамашэвіч У. Не тэрмометр, а дынаміт // Звязда. 1964. 14 кастр.; Дзюбайла П. Выстаялі, перамаглі... // ЛіМ. 1965. 9 сак.; Каваленка В. «Пушчанская адысея» // Полымя. 1965. № 6; Масарэнка А. // Чырв. змена. 1965. 5 чэрв.; Петкевич А. // Гродн. правда. 1965. 21 февр.; Северина Г. Стоило жить на свете // Заря. 1965. 17 дек.; Шаўня А. Аповесць пра незабыўнае // Беларусь. 1965. № 5.

Гродна: Фотаальбом. Мн., 1966.

Данута: Аповесць. Мн., 1969. (Б-ка бел. прозы.).

Чаго мы варты. Мн., 1970. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

След на зямлі: Скарбы і здабыткі Гродзеншчыны. Мн., 1972. Рэц.: Rudczyk W. Polonika u sąsiadów zza miedzy // Kontrasty. 1972. Nr 8.

Вершалінскі рай: Аповесць. Мн., 1974. Рэц.: Королев Н. По дороге в рай // Гродн. правда. 1975. 8 ферв.; Rudczyk W. // Kontrasty. 1972. Nr 12.

Ольга Корбут. Мн., 1977 / Сааўт. М.Супанеў.

Свежая рыба: Аповесці і апавяданні. Мн., 1978. Рэц.: Петкевич А. Поиск духовных ценностей // Гродн. правда. 1978. 3 авг.; Шамякіна Т. Дыяпазон інтарэсаў // Полымя. 1979. № 7.

Партрэт: Аповесць, эсэ, нявыдум. гісторыі. Мн., 1983. Рэц.: Жук И. Ответственность памяти // Гродн. правда. 1984. 28 марта; Хорсун С. Праўдзіваю мовай жыцця // Полымя. 1984. № 10.

Сучасны канфлікт: Аповесць, франтавы дзённік, не зусім гродзенскія гісторыі. Мн., 1985.

Дзве сястры: Казка. Мн., 1986.

Карані: Раман. Мн., 1988.

Белая Дама: Аповесці. Мн., 1992.

1.3.

1945. Великие права // Гродн. правда. 6 дек.

1953. Дзве сасны: [Апавяданне] // Маладосць. № 6; У адным інстытуце: Аповесць // Полымя. № 5; Рэц.: Александровіч С. Два цікавых творы // Сав. Радзіма. 1953. 1 жн.; Варывончык І. Аповесць аб студэнтах // Звязда. 1953. 18 жн.; Дуброўскі І. Першая аповесць // ЛіМ. 1953. 11 ліп.; Саўко В. Аповесць аб сапраўдным шчасці // Чырв. змена. 1953. 23 ліп.; Утянов П. Первая повесть молодого писателя // Гродн. правда. 1953. 20 сент.; Впереди — осуществление новых творческих замыслов // Сталин. молодежь. 29 июля.

1954. Афіцыянтка: Апавяданне // Маладосць. № 3; Гродзенскаму педінстытуту — 10 год // Там жа. № 9; Другое нараджэнне: Апавяданне // Полымя. № 12; Калісьці ў майскі дзень...: Апавяданне // Гродзен. праўда. 16 мая; Дзядзька Салвесь: (Урывак з рамана «Партызаны») // Там жа. 28 жн.; Салдацкая кемлівасць: Апавяданне // Там жа. 28 ліст.; Слаўны юбілей // Там жа. 5 снеж.; За развіццё добрых, здаровых традыцый у кожнай школе // Наст. газ. 21 кастр.; Чутко относиться к писателям на переферии // Сталин. молодежь. 15 сент.

1955. Слаўны юбілей // Беларусь. № 4; На Вінкельштраса: Апавяданне // Полымя. № 6; Уладзімір Юсцінавіч Міронччык // Гродзен. праўда. 25 лют.; Дружба: Апавяданне // Там жа. 24 крас.; Другое нараджэнне вёскі // Там жа. 1 мая; Зменлівы настрой: (Апавяданне мужа) // Там жа. 18 вер.; Першая аповесць // Там жа. 20 ліст.; Прыгоды Васіля Сяргеевіча: Фельетон // ЛіМ. 19 сак.

1956. Раманюкі: Аповесць // Нёман. Гродна. Рэц.: Шчарбатаў Г. Нёман // Маладосць. 1957. № 1; Юрэвіч У. Маладыя пісьменнікі Гродзеншчыны // Полымя. 1957. № 2; Гаспадар: Нарыс // Беларусь. № 4; Цялятніца // Калгаснік Бел. № 1; Пашкаў рэйс: [Нарыс] // Маладосць. № 12; Ці ў гэтым выйсце: Апавяданне // Полымя. № 1; Працоўная сям'я: [Нарыс] // Гродзен. праўда. 27 студз.; Калгасная навіна: [Нарыс] // Там жа. 12 чэрв.; Гэта было ў судзе: [Нарыс] // Там жа. 17 жн.; Рабочая сям'я: [Нарыс] // Там жа. 26 снеж.; Гісторыя з гнёздамі: Апавяданне // Ніва. 3 чэрв.

1957. Дзяўчына з Ваўкавыска: Аповесць // Полымя. № 6. Рэц.: Дрозд С. Новая аповесць маладога аўтара // Гродзен. праўда. 1957. 4 снеж.; Валерый Врублеўскі // Гродзен. праўда. 23 жн.; Прыгоды Лапакова // Там жа. 29 вер.; Яны стаялі насмерць: [Нарыс] // Там жа. 6 ліст.; Дух сучаснасці // ЛіМ. 4 снеж.

1958. У маладыя гады: (Аповесць) // Нёман. Гродна. Кн. 2; Дзве сасны: Казка // Гродзен. праўда. 27 крас.; Ратуйце Пышкі! // ЛіМ. 1 лют.; На мяжы братніх рэспублік: [Нарыс] // Там жа. 21 мая; Апошні дыван: [Нарыс] // Там жа. 5 ліп.; Капела павінна спяваць // Там жа. 2 жн.; Врублеўскі Валерый // Там жа. 9 жн.; Госці з-за Буга // Там жа. 10 снеж.

1959. Данута: Аповесць // Полымя. № 7, 8, 9. Рэц.: Шаблинский П. «Данута» // Неман. 1960. № 2; Чытальная зала імя Э.Ажэшкі // ЛіМ. 25 сак.; У новых палацах — старыя парадкі // Там жа. 28 сак. / Сааўт. Н.Пахілка; У маладыя гады: [Аповесць] // Ніва. 23 жн.—27 снеж.

1961. Апошняя сустрэча: Урывак з дакументальнай аповесці // Гродзен. праўда. 2 снеж.

1962. Як я ўцёк з няволі; Пошукі; Па родных мясцінах: З «Нататак партызана» // Полымя. № 3, 7, 9. Рэц.: Баркунов Я. Страницы прошлого // Гродн. правда. 1963. 23 февр.; Лукашенко В. Так было // Там жа. 1963. 23 февр.; На пероне гродзенскага вакзала: Нарыс // Полымя. № 11; Пасыльны; Крыўда; Эвалюцыя; Сіла песні; Сасулька: (Б-чка маленькага апавядання) // Гродзен. праўда. 6 мая; На паветранай трасе: Апавяданне // Там жа. 26 жн.; Праблема з барадой: Нарыс // ЛіМ. 29 чэрв.

1963. Галасы над Нёманам // ЛіМ. 19 сак.; Каб зноў цвілі каштаны // Там жа. 2 крас.; На паветранай трасе: Быль // Чырв. змена. 29 мая.

1964. Гультаі: П'еса ў адной дзеі // Бярозка. № 11; Яснае ранне: [Урывак з аповесці] // Работніца і сялянка. № 2; На железной дороге: Отрывок из повести «Партизаны» // Гродн. правда. 7 авг.; На чыгунцы: Раздзел з аповесці // ЛіМ. 14 крас.

1965. Мая Джамалунгма: Аўтабіяграфія // Маладосць. № 2; Важная ўмова паляпшэння навучання і выхавання // Нар. асвета. № 6; Зубры; Дзве сустрэчы; Чубатка; Сука: Замалёўкі // Полымя. № 9; Жил в Гродно Ян Кохановский... // Гродн. правда. 7 февр. / Сааўт. А.Габузаў; Встреча с детством // Там жа. 25 апр.; Признание // Там жа. 14 нояб.; Пушчанская адысея: [Аповесць] // Ніва. 2, 9, 16, 23, 30 мая, 6, 13, 20, 27 чэрв., 4, 11, 18, 25 ліп., 1, 8, 15, 22, 29 жн., 5, 12, 19, 26 вер., 7, 14, 21, 28 ліст., 5, 12, 19, 26 снеж., 1966. 2, 9, 16, 23, 30 студз., 6, 13, 20, 27 лют., 6, 13, 20, 27 сак., 3, 10, 17, 24 крас., 1, 8, 15, 22, 29 мая, 5, 12, 19, 26 чэрв., 3, 10, 17, 24, 31 ліп., 7 жн.

1966. Аўтабіяграфія // Пра час і пра сябе. Мн.; Развагі пасля спектакля // ЛіМ. 18 студз.

1967. Афіцыянтка: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; На трасе; Спатканне; Вернасць; У вагоне; Жанчыны; Дзікі; Вулічная сцэнка; Бабуля; Пад бэзам; Грыбы; Бяздушнасць маці; Як мяняецца час; Кемлівасць; Сіла мацярынскай любві; Бабкі і шаферы; Нявыдуманыя гісторыі // Беларусь. № 2; Хмель барацьбы: Урывак з аповесці «Хмель» // Там жа. № 12; Як мяняецца час; Вернасць; Бабуля: [Мініяцюры] // Голас Радзімы. № 10; Пярэварацень // Там жа. № 35; У чэрвені, на пачатку лета; Прызнанне; Пярэварацень: Нявыдуманыя гісторыі // Маладосць. № 8; Смаргонскія самадзейнікі // Ніва. 14 мая.

1968. Прызнанне // Наднёманскія былі. Мн.; Знаёмы незнаёмец: Аповесць // Маладосць. № 1. Рэц.: Івановіч Е. Знаёмая незнаёмка // ЛіМ. 24 мая; Па кветку шчасця: Аповесць // Полымя. № 2; Высокая ответственность // Гродн. правда. 7 сент.; Патрон; Принципиальная мама: Короткие рассказы // Там жа. 28 сент.; Хмель барацьбы: [Урывак з аповесці «Хмель»] // Ніва. 14 студз.

1969. Мільярд... і 30 год новай эры: Нарыс // Маладосць. № 9; Какими мы стали // Гродн. правда. 18, 23 апр.

1970. Пярэварацень / / На задворках. Мн.; Гімн прыгажуням: Гумарэска / / Беларусь. № 3; Ішла вайна народная: Старонкі з кнігі «Чаго мы цяпер вартыя» / / ЛіМ. 22 мая; Будзьце знаёмы: Іван Пяшко / / Там жа. 9 кастр.; Недаравальная неашчаднасць / / Там жа. 13 ліст.

1971. Моя Гродненщина: [Нарыс] / / Дружба народов. № 5; Перавалы: З радаслоўнай Гродзеншчыны: [Нарыс] / / Полымя. № 4; Кусок хлеба / / Гродн. правда. 7 авг.; Вершалинский рай: Отрывок из романа / / Там жа. 16 нояб.; Вершалінскі рай: Быль / / ЛіМ. 15, 22, 29 студз., 5, 12 лют. Рэц.: Мартиросов Г. Вершалинская афера / / Гродн. правда. 1971. 12 марта; Rudczyk W. / / Kontrasty. 1971. Nr 4.

1972. Моя Гродненщина / / Мы обживаем землю: Рассказы о республиках Сов. Союза. М.; Вершалінскі рай: Раман-быль / / Маладосць. № 3, 4; Приобщение к подвигу / / Гродн. правда. 8 февр.

1973. Заботы доктора / / Гродн. правда. 14 июня; Сокулковский гигант / / Там жа. 29 июня; Вечар з Янам Гушчам / / Ніва. 9 снеж.

1975. Признание / / Гродн. правда. 14 нояб.

1976. У дні вызвалення / / Пясняр мужнасці. Мн.; Простае пытанне: Трое; Урок з нагляднасцю; Бацька і сын; Пад казармай; Як я ўстанаўліваў тэлефон; Інструкцыя; На выканкоме; Уладкаваўся; Няўрымслівасць; Рэха вайны; Тры спатканні з Коласам; Какетка; Што з яго будзе; Рэха Радзімы: Нявыдуманыя гісторыі / / Маладосць. № 8; Не зусім выдуманыя гісторыі: У сталовай; Кульгавая; У гродзенскім заапарку; Пасыльны; «Класік»; Слепата; Спазніўся; Не вытрывала; Незвычайная магіла; Як мяняецца час; Беднае дзіця; З мінулага; Погляд на мастацтва; Патрон; Кемлівасць педагога; Прынцыповая мама; Сіла песні; У хірурга; Сказануў; Нараджэнне паэта; Удзячнасць; Рэліквія; Голас; Стыхія; Крывая дарога: Мініяцюры, навелы / / Полымя. № 6; Рождение поэта: [Нарыс] / / Гродн. правда. 10 янв.; Кривая дорога; Обиженная мать: (Невыдуманные истории) / / Там жа. 31 янв.; Отец и сын: Из цикла «Невыдуманные истории» / / Там жа. 29 мая; Дитя планеты / / Там жа. 2, 3, 5 нояб.; «Напісаў пра разведчыкаў» / / ЛіМ. 9 крас.; Крывая дарога: [Апавяданне] / / Ніва. 28 ліст.

1977. Пераможца: Апавяданне / / Полымя. № 5; Нявыдуманыя гісторыі: Мініяцюры / / ЛіМ. 9 вер.

1978. У цырульні; Пстрычка; Грып: Маленькія апавяданні / / Полымя. № 7; Мосты: (Эссе) / / Гродн. правда. 23 сент.

1979. Полку поэтов прибыло: [Інтэрв'ю] / Зап. Ф.Матвеева / / Гродн. правда. 9 июня; Масты: Эсэ / / ЛіМ. 27 ліп.; Больш клопатаў, больш шчырасці: [З выступлення] / / Там жа. 23 ліст.

1980. Булачка: Нявыдуманая гісторыя / / Беларусь. № 4; У лазні: [Гумарэска] / / Там жа. № 8; Жыццядайны зман; Не тая глеба; Неасцярожнае слова; На аўтобусным прыпынку; Фотакартка; Успамін; Адгалоскі гісторыі; Нічога не нова; Перыпетыі пошукаў: Нявыдуманыя гісторыі / / Маладосць. № 4.

1981. Галоўнае — літаратура: [Выступленне] / / ЛіМ. 24 крас.

1982. Крыж: Нарыс / / Беларусь. № 1; Што з яго будзе: Гумарэска / / Вожык. № 14; Памылачка; Беднае дзіця; Не тая глеба: [Гумарэска] / / Там жа. № 18; Партрэт: Аповесць / / Маладосць. № 8; Обыкновенный день 2007 года: Юмореска / / Гродн. правда. 31 дек.; Дыялог: [Гумарэска] / / ЛіМ. 22 кастр.; Успамін пад Новы год / / Там жа. 31 снеж.

1983. Масты: [Нарыс] / / Беларусь. № 2; На аўтобусным прыпынку: [Гумарэска] / / Там жа. № 7; Анютка: Гумарэска / / Вожык. № 9; Сусед: Апавяданне / / Там жа. № 23; Сучасны канфлікт: Аповесць / / Полымя. № 9; Патрон: (Из серии «Невыдуманные истории) / / Гродн. правда. 15 янв.; Нявыдуманыя гісторыі / / ЛіМ. 4 лют.; Анютка: [Апавяданне] / / Ніва. 3 ліп.

1984. І смех і грэх: [Гумарэска] / / Беларусь. № 5; Нявеста з поўначы: Рэпартаж з вяселля / / Там жа. № 12; Успаміны маладосці: Апавяданне / / Маладосць. № 7; Не зусім гродзенскія гісторыі: Зіна; У начной цішыні; Куды едзеш, хлопчык?; Зайчык; Агрызнуўся; Усё адносна; Вісусы / / Полымя. № 6; Запіскі ваенных дзён / / ЛіМ. 4 мая; Сустрэча з легендай / / Там жа. 2 ліст.

1985. Галгофа сваякоў: [Апавяданне] / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Гультаі: П'еса / / Крынічка. Мн.; Шэсць катлет на патэльні...: Гумарэска / / Бярозка. № 12; «Город мой — бессонница моя!..» / / Гродн. правда. 13 июня; Юный герой; «А мы знали...»: Невыдуманные истории / / Там жа. 7 сент.; «Горад мой — бяссонніца мая!..» / / ЛіМ. 9 жн.; «Гома Сапіенс» / / Ніва. 7, 14, 21, 28 ліп., 4, 11 жн.; Франтавы дзённік / / Там жа. 15, 22, 29 вер.

1.4.

1954. Дабравольскі С. Пад золатам красак: [Верш] / З пол. / / Гродзен. праўда. 24 кастр.

1956. Дабравольскі С. Пад золатам красак: [Верш] / З пол. / / Нёман. Гродна.

1970. Дабравольскі С. Пад золатам красак: [Верш] / З пол. / / Дабравольскі С. Як хлеб і сонца. Мн.

1.5.

На балгарскую мову. Обновената икона: [Апавяданне] / Прев. Х.Берберов / / Белоруски разкази. София, 1968; Елици-сестрици: Разказ / Прев. Г.Вълчев / / Бълг-със. дружба. 1970. № 9.

На латышскую мову. Oficiante / Atdz. C.Kindzulis / / Padomju Jaunatne. 1960. 6. Sept.; Danuta. Stasts / / Rigas Balss. 1960. 4—6, 8—13, 15—20, 22—25, 26, 27, 29—31. Aug., 1—3, 5—10, 12—17, 19—24, 26, 28—30. Sept., 1, 3—8, 10—12, 14, 15, 17—20, 22, 24—29, 31. Okt., 1, 2. Nov.

На літоўскую мову. Pilietinis zygdarbis / Vert. A.Zobakas; Romaniukai: (Istrauka is apysakos) / Vert. J.Sadauskas / / Kauno tiesa. 1957. Kovo 20; Danute: (Istrauka is apysakos) / / Kauno tiesa. 1962. Spal. 14.

На нямецкую мову. Wo bist du, genosse Richard? / / Freie Welt. 1960. Nr 43.

На польскую мову. Socialistyczna Grodzieńszczyźna / / Świat i Ludzie. 1956. Nr 33; Danuta: (Fragm.) / Tł. M.Raczkiewicz / / Kraj Rad. 1964. Nr 28; Znajomy nieznajomy / Tł. W.Woroszylski / / Zwierciadło. 1968. Nr 13, 14; Z Warszawy do Białegostoku na dachu wagonu: Fragm. noweli «Zwycięzca» / Tł. E.Kabatc / / Literatura na Świecie. 1982. Nr 10.

На рускую мову. Данута: Повесть / Пер. М.Горбачев. М., 1961. Рэц.: Колесник В. Дорогой ценой / / Дружба народов. 1962. № 1.

Данута: Повесть / Пер. Н.Кислик. Мн., 1963. 2 изд. Мн., 1989.

На лесных стежках: Повести и рассказы. М., 1964. Рэц.: Стрельцов М. Пущанская одиссея / / ЛГ. 1965. 16 марта; Чернов А. Слагаемые героизма / / Дружба народов. 1965. № 5.

В одном институте: Повести. Мн., 1965.

Вершалинский рай: Роман-быль / Пер. автор. М., 1976.

За цветком папоротника: Повести. Рассказы. М., 1979. Рэц.: Бадроў А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1979. 7 вер.; Лакишик С. Причастность ко всему сущему / / Неман. 1979. № 8.

Современный конфликт: Повести. Рассказы. М., 1987.

Моя Гродненщина: Очерк / / Дружба народов. 1959. № 9; Официантка: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Белорусские рассказы. М., 1962; Наводчик Кунцевич: Рассказ / Пер. Н.Еремушкин / / Во славу Родины. 1963. 5 нояб.; Невыдуманные рассказы: Поздно; Не сдержалась; Обрезала; Как меняется время; Бедное дитя; Сказал; Искра; На гродненском вокзале; Тип; Еще детское; Из прошлого / / Гродн. правда. 1965. 23 янв.; Пущанская одиссея: [Аповесць] / Пер. Н.Кислик / / Военные повести. М., 1966. Т. 2; Невыдуманные истории / Пер. Г.Горский / / Неман. 1967. № 4; Минуты, оставшиеся в памяти: Из блокнота писателя / Пер. Г.Горский / / Правда. 1967. 13 авг.; Незнакомый: [Аповесць] / Пер. Н.Кислик / / Неман. 1968. № 5; Кто мы есть: [Нарыс] / Пер. авт. / / Неман. 1970. № 5; Наводчик Кунцевич: [Апавяданне] / Пер. Н.Кислик / / Белорусские рассказы. М., 1971; Моя Гродненщина / / Дружба народов. 1971. № 5; Гимн

красавіцам / Пер. Н.Кислик // Неман. 1971. № 1; На хуторе: Отрывок из новой повести «Реквием» / Пер. авт. // Гродн. правда. 1975. 16 авг.; Невыдуманные истории / Пер. Р.Ефимов // Неман. 1977. № 4; Невыдуманные истории / Пер. В.Кудинов // Там жа. 1978. № 9; Наводчик Кунцевич: [Апавяданне] / Пер. Н.Кислик // Березы на шляху. М., 1980; Гродненские мосты // Неман. 1983. № 3.

На ўкраінскую мову. Данута: Повість / Пер. Е.Дроб'язка. К., 1961.

Офіціянтка: Оповідання / Пер. Г.Вігурська // Дніпро. 1955. № 3.

На чувашскую мову. Кунцевич наводчик: [Апавяданне] / А.Малов кусарна // Тарна сассилле серемшывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Danuta / Přel. V.Židlický. Praha, 1974.

1.6.

Гумар у кароткіх штоніках // Беларусь. 1982. № 5, 7 / Скл.

2.3.

На балгарскай мове. Вълчев Г. Аляксей Карпюк // Вълчев Г. Приобщение. София, 1971.

На беларускай мове. Андраюк С. Быць карысным людзям // Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983; Яго ж. Жыццё. Літаратура. Героі. Мн., 1973. С. 89—93; Бадзюкоў М. Пераконвае дакументальнасць // ЛіМ. 1965. 8 кастр.; Баркуноў Я. Старонкі мінулага // Гродзен. праўда. 1963. 23 лют.; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 299—300; Бічэль-Загнетава Д. Арыгінальны талент // Карпюк А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; Брыль Я. Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 1959. 17 кастр.; Дзюбайла П. Праблемы стылю ў сучаснай беларускай прозе. Мн., 1973. С. 108—115; Яго ж. Праўда характару // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 168—172; Каваленка В. «Пушчанская адысея» // Каваленка В. Давер. Мн., 1967; Казлоў У. Аляксей Карпюк // Наднёманскія былі. Мн., 1968; Каржуеў М. У гасцях у землякоў // ЛіМ. 1970. 13 сак.; Кудраўцаў І. Спадарожнікі поспеху // Там жа. 1960. 27 вер.; Луфераў М. Канфлікты і жыццё // Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 58—61, 63; Макаль П. Настойліва авалодваць майстэрствам // Гродзен. праўда. 1954. 11 жн.; Марціновіч А. Думкі пра нарыс // Полымя. 1956. № 12; Яго ж. Пра тыя дні // ЛіМ. 1965. 2 ліст.; Яго ж. Праўда перажытага // Чырв. змена. 1980. 15 крас.; Марціноўскі П. Адысея гуманізму // ЛіМ. 1965. 23 ліст.; Міхайлаў П. Абмеркаванне аповесці маладога пісьменніка // Гродзен. праўда. 1953. 13 снеж.; Пашкевіч Н. На шырокіх шляхах жыцця. Мн., 1965. С. 181—183; Пісьменнікі Савецкай Беларусі; Кароткі даведнік. Мн., 1981; Шамякін І. Размова з чытачом. Мн., 1973. С. 62.

На нямецкай мове. Gorbatschow A. Die Schriftsteller Grodnos // Sowjetliteratur. 1962. H. 8.

На польскай мове. Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979. S. 202; Omiljanowicz A. Oddział partyzancki im. K.Kalinowskiego // Ziemia Białostocka przypomina. Lublin, 1965. S. 129—132; Omiljanowicz A. Stalowy szlak. Warszawa, 1972. S. 222—232; Spotkanie na granicy // Kraj Rad. 1964. Nr 33; Twórczość A.Karpiuka // Gazeta Białostocka. 1961. Nr 220.

На рускай мове. Евдокимова Е. Встреча в море // Лит. обозрение. 1978. № 5; Есаков А. Творчество молодых литераторов // Сталин. молодежь. 1953. 29 июня; Пашкевич Н. На эпическом направлении. М., 1969. С. 28—29, 239—242; Петкевич А. Народные нравственные ориентиры // Гродн. правда. 1980. 12 апр.

В.М.Грышкевіч.

КАРСКІ ЯЎХІМ

Карскі Яўхім Фёдаравіч [20.12.1860 (1.1.1861), в. Лаша Гродзенскага пав. Гродзенскай губ, цяпер Гродзенскі р-н Гродзенскай вобл. — 29.4.1931, Ленінград], філолаг-славіст, заснавальнік беларускага мовазнаўства і літаратуразнаўства, этнограф, палеограф, фалькларыст. Акадэмік Пецярбургскай АН (1916, член-карэспандэнт з 1901), правадзейны член Інстытута беларускай культуры (1922), Чэшскай АН (1929).

Нарадзіўся ў мнагадзетнай сям'і вясковага настаўніка, які ў пошуках лепшай долі не раз пераязджаў з месца на месца (Лаша на Гродзеншчыне, Ятра і Бярозавец на Навагрудчыне, Волма на Міншчыне), што дазволіла будучаму вучонаму з маленства глыбей спазнаць Беларусь і яе духоўную культуру. Пачатковую адукацыю атрымаў у Ятранскім народным вучылішчы. На вучобу ў гімназіі не было

сродкаў, таму паступіў у Мінскае духоўнае вучылішча, а потым — у семінарыю. У семінарскія часы даваў прыватныя ўрокі, каб матэрыяльна дапамагчы сям'і. Пасля заканчэння вучобы ў семінарыі (1881), паступіў на казённы кошт у Нежынскі гісторыка-філалагічны інстытут на Украіне, дзе ў свой час у колішнім юрыдычным ліцэі вучыўся Ф.Багушэвіч. Пасля бліскучага заканчэння інстытута (1885) уладкаваўся на працу ў Вільні, дзе на працягу 8 гадоў выкладаў рускую і стараславянскую мовы, а таксама рускую літаратуру ў 2-й Віленскай гімназіі. У 1891 здаў у Варшаве магістарскі экзамен, а праз 2 гады савет Кіеўскага універсітэта прысудзіў яму за даследаванні беларускай мовы вучоную ступень магістра рускай мовы і славеснасці (гэта была першая ў гісторыі дысертацыя па беларускай мове). У 1893 Я.Карскі перабраўся ў Варшаву і надоўга звязаў свой лёс з Варшаўскім універсітэтам: спачатку працаваў выкладчыкам-лектарам, з 1894 — экстраардынарны (з 1897 ардынарны) прафесар кафедры рускай і славянскай мовы і рускай літаратуры. За працы ў беларусазнаўстве ў 1894 узнагароджаны вялікім залатым медалём Рускага геаграфічнага таварыства. У 1896 за даследаванне «Заходнерускія пераклады псалтыра ў XV—XVII ст.» савет Маскоўскага універсітэта прысудзіў яму вучоную ступень доктара філалогіі. Ён быў абраны членам Археаграфічнай камісіі Маскоўскага археалагічнага таварыства, членам-карэспандэнтам Таварыства аматараў старажытнага пісьменства (1898). У 1901 за працы ў галіне палеаграфіі Пецярбургская АН узнагародзіла яго малой Ламаносаўскай прэміяй. У 1905 ён узначаліў найбольш буйны філалагічны часопіс тагачаснай Расіі — «Русский филологический вестник», дзе змясціў шмат сваіх навуковых прац і бібліяграфічных матэрыялаў. У гэтым жа годзе стаў першым выбраным рэктарам Варшаўскага універсітэта. У 1908 пераабраны на новы тэрмін, але ў 1910 адмовіўся ад гэтай пасады ў знак пратэсту супраць самавольства міністра Касо. У 1915—16 працаваў у Растове-на Доне, куды быў эвакуіраваны Варшаўскі універсітэт, а пасля выбрання правадзейным членам АН (1916) пераехаў у Петраград. Потым пераехаў у Мінск, дзе яго заспела польская акупацыя. Акупацыйныя ўлады, каб прыцягнуць сусветна вядомага вучонага на свой бок, прапанавалі яму пенсію, але Я.Карскі адмовіўся і жыў на мізэрныя ганарары, якія атрымліваў за публікацыю ў беларускіх газетах артыкулаў па гісторыі роднай літаратуры і культуры. У снежні 1919 пабываў у Варшаве, адкуль перавёз у Мінск сваю бібліятэку, якую пазней перадаў Беларускаму універсітэту. Пасля вызвалення Мінска (ліпень 1920) вярнуўся ў Петраград, дзе стаў адным з арганізатараў акадэмічнай навукі. Ён быў членам Праўлення і Прэзідыума АН, дырэктарам Музея антрапалогіі і этнаграфіі, старшынёй Слоўнікавай камісіі, Камісіі па рускай мове, членам камісіі «Навука і навуковыя работнікі», рэдактарам часопіса «Известия ОРЯС» (з 1928 «Известия по РЯС») Акадэміі навук, членам акадэмічнага Рэдакцыйна-выдавецкага савета, прафесарам філалагічнага факультэта Петраградскага (Ленінградскага) універсітэта, супрацоўнікам універсітэцкага Навукова-даследчага інстытута. Я.Карскі шмат зрабіў у гэты перыяд для пашырэння міжнародных сувязей савецкай славістычнай навукі, быў дэлегатам 1-га міжнароднага з'езда славянскіх географаў і этнографаў у Празе (1924), выбіраўся ганаровым членам Таварыства аматараў расійскай славеснасці (1925), Таварыства пісьменства і мастацтва ў Ленінградзе (1927).

Ужо ў студэнцкія гады Я.Карскі выявіў схільнасць да навуковай творчасці, у чым яго заахвочвалі інстытуцкія прафесары. Тады ж ён надрукаваў першыя свае навуковыя працы (рэцэнзіі, фальклорныя запісы з в.Бярозавец) і прыступіў да задуманага яшчэ ў 1881 манаграфічнага даследавання роднай беларускай мовы, у выніку чаго з'явілася яго праца «Агляд гукаў і форм беларускай мовы», якая адыграла важную ролю як у творчай біяграфіі даследчыка, так і ў станаўленні беларускай нацыянальнай культуры. Я.Карскі ўнёс вялікі ўклад у беларускую і рускую філалагічную навуку. Даследаваў палеаграфію, гісторыю беларускай мовы, дыялекталогію, этнаграфію, вусную народную творчасць, старажытную і сучасную беларускую літаратуру. Сапраўднай энцыклапедыяй беларусазнаўства стала фундаментальная трохтомная праца «Беларусы» (у 7 вып.; 1903—22), у якой на аснове глыбокага параўнальна-гістарычнага даследавання гісторыі мовы, фальклору, пісьменнасці, шматвяковай культуры беларускага народа упершыню была навукова абгрунтавана яго нацыянальная самабытнасць як самастойнага славянскага народа. Аўтар грунтоўных даследаванняў «Славянская кірылаўская палеаграфія», «Руская праўда» паводле старажытнага спісу" і інш. Пад яго рэдакцыяй выйшлі навуковыя выданні каштоўных помнікаў пісьменства і культуры ў «Поўным зборы рускіх летапісаў» ("Аповесць мінулых гадоў", Суздальскі летапіс). Асобна трэба адзначыць ўклад Я.Карскага ў арганізацыю навукі ў Беларусі і развіццё беларускай культуры. Яшчэ ў дарэвалюцыйны час ён склаў праграму вывучэння беларускай мовы, супрацоўнічаў з П.Шэйнам, М.Нікіфароўскім, Е.Раманавым, падтрымліваў першыя беларускія выдавецтвы, «Нашу ніву» і навукова-літаратурны гурток студэнтаў Пецярбургскага універсітэта. У савецкі час быў старшынёй камісіі па адкрыцці ў Мінску Беларускага дзяржаўнага універсітэта, правадзейным членам Інбелкульта (удзельнічаў у распрацоўцы яго статута).

Ацалелая частка асабістага архіва Я.Карскага захоўваецца ў Санкт-Пецярбургскім аддзяленні Архіва Расійскай АН. Бібліятэка, перададзеная ў 1922 БДУ, зберагаецца асобнай калекцыяй у Нацыянальнай б-цы Беларусі (у гады Вялікай Айчыннай вайны часткова страчана). На радзіме Я.Карскага ў в. Лаша створаны мемарыяльны музей, яго імем названы Гродзенская абласная б-ка, вуліца ў Гродне, Лашанская васьмігадовая школа. У 1990 урад Беларусі ўстанавіў 8 стыпендый імя Я.Карскага. Скульптурны партрэт вучонага стварыў М.Рыжанкоў.

Г.В.Кісялёў.

1.2.

Белорусские песни с. Березовца Новогрудского уезда Минской губернии. [Б.м.], 1885. Отд. отт. из «Рус. филол. вестника». 1884. Т. 12.

Обзор звуков и форм белорусской речи. М., 1885 [На вокл.: 1886]. Отд. отт. из «Изв. историко-филол. ин-та кн. Безбородко в Нежине». 1885. Т. 10. № 5. Рэц.: Соболевский А. «Обзор звуков и форм белорусской речи». Сочинение Е.Ф.Карского. М., 1885 // ЖМНП. 1887. № 5. Янчук Н. Библиографическая заметка // Мин. листок. 1887. 21, 28 апр.

Грамматика древнего церковнославянского языка сравнительно с русским. Вильна, 1888; 2—8 изд. Вильна, 1889; 1891—92; 1893; 1895; 1897; 1899; 1900; 9—18 изд. Варшава, 1903; 1904; 1906; 1908; 1911; 1913; 1914; 1915; 1916; 19 изд. Сергиев Посад, 1917.

Белорусские песни деревни Новоселок-Затрокских Виленской губернии Трокского уезда. Варшава, 1889. Отд. отт. из. «Рус. филол. вестника». 1889. № 2.

[Рэц.: на кн.: Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края, собранные и приведенные в порядок П.В.Шейном. Т. 1, ч. 2. Спб., 1890]. Спб, 1890. Отд. отт. из «Журнала Мин-ва нар. просвещения». 1890. № 11.

Памяти М.Ю.Лермонтова: Речь, сказанная на годичном акте Виленских Первой и Второй гимназий 22 сентября 1891 года... Вильна, 1891. Отд. отт. из кн.: Отчет о состоянии Виленской второй гимназии за 1890—91 учебный год. Вильна, 1891.

К вопросу о разработке старого западнорусского наречия: Библиографический очерк. Вильна, 1893.

К истории звуков и форм белорусской речи. Варшава, 1893. Отд. отт. из «Рус. филол. вестника». 1890—1893. Т. 23, 24, 26, 27, 28, 29, 30.

О языке так называемых литовских летописей. Варшава, 1894. Отд. отт. из «Варшав. унив. изв.». 1894. № 2, 3.

Особенности письма и языка Мстиславова Евангелия. Варшава, 1895. Отт. из «Рус. филол. вестника». 1895. Т. 34.

Отчет экстраординарного проф. Евфимия Карского о научных занятиях в библиотеках С.-Петербурга, Москвы и Вильны в течение летних месяцев 1895 года. [Варшава], 1895. Отд. отт. из «Варшав. унив. изв.». 1895. № 7.

Западнорусские переводы псалтыри в XV—XVII веках. Варшава, 1896.

Программа для собирания особенностей белорусского наречия. Спб., 1896.

Западнорусский сборник XV-го века, принадлежащий императорской Публичной библиотеке: Палеографические особенности, состав и язык рукописи. Спб., 1897. Рэц. // Этнографическое обозрение. 1898. № 1.

Из лекций по славянской кирилловской палеографии. Варшава, 1897.

Программа для собирания особенностей народных говоров. III. Программа для собирания особенностей говоров белорусского наречия. Спб., 1897; 2 изд. Пг., 1916.

Что такое древнее заподнорусское наречие? М., 1897. Отд. отт. из «Трудов 9-го археол. съезда в Вильне 1893». М., Т. 2.

Западнорусское сказание о Сивилле-пророчице по рукописи XVI века: Текст сказания, его состав и язык. Варшава, 1898. Отд. отт. из «Варшав. унив. изв.». 1898. № 2.

Материалы для изучения северномалорусских говоров, а также переходных от белорусских к малорусским. Вып. 1. Спб, 1898. Вып. 2. Спб, 1903.

Особенности письма и языка рукописного сборника XV века, именуемого летописью Аврамки. Варшава, 1899. Отд. отт. из «Варшав. унив. изв.». 1899. № 3.

Разбор этнографического труда П.В.Шейна «Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края». Т. 1. Ч. 1. Спб, 1899.

Образцы славянского кирилловского письма с X по XVII век. Варшава, 1901; 2 изд. Варшава, 1902.

Очерк славянской кирилловской палеографии: (Из лекций, читанных в Варшавском университете). Варшава, 1901; Изд. слушателей и слушательниц. Варшава, 1913; 5 изд. слушателей и слушательниц. Варшава, 1915.

П.В.Шейн: (Некролог). Варшава, 1900. Отт. из «Рус. филол. вестника». 1900. Т. 44.

Белорусы. Т. 1—3. Варшава; М.; Пг., 1903—1922. Т. 1. Введение в изучение языка и народной словесности. Варшава, 1903. Отд. отт. из «Вилен. временника». 1903. Кн. 1. Рэц.: Кудринский Ф. Ценное научное издание. Вильна, 1904; Соболевский А. О русских говорах вообще и белорусских говорах в частности. Спб, 1904. Отд. отт. из ИОРЯС. 1904. Т. 9. Кн. 2. Т. 2. Язык белорусского племени. Вып. 1. Исторический очерк звуков белорусского наречия. Варшава, 1908. Т. 2. ... Вып. 2. Исторический очерк словообразования и словоизменения в белорусском наречии. Варшава, 1911. Т. 2. ... Вып. 3. Очерки синтаксиса белорусского наречия. Дополнения и поправки. Варшава, 1912. Т. 3. Очерки словесности белорусского племени. Вып. 1. Народная поэзия. М., 1916. Т. 3. ... Вып. 2. Старая западнорусская словесность. Пг., 1921. Рэц.: М.Б. // Вестн. Наркомпроса. 1921. № 1; Перетц В. Е.Ф.Карский. Белорусы. Том. 3. Очерки словесности белорусского племени. 2. Старая заподнорусская письменность. Пг., 1921; А.И.Никифоров. Русские повести, легенды и поверья о картофеле. Казань, 1922. Отд. отт. из «Изв. ОРЯС». 1922. Т. 27. Т. 3. ... Вып. 3. Художественная литература на народном языке. Пг, 1922. Рэц.: Бузук П. Акад. Е.Ф.Карский // Червоний шлях. 1923. № 6—7.

К вопросу об этнографической карте белорусского племени. Спб., 1903.

Митрофан Алексеевич Колосов: Из истории русского языковедения. Варшава, 1903. Отд. отт. из «Рус. филол. вестника». 1903. Т. 50.

Этнографическая карта белорусского племени. Сост. в 1903 г. М-б: 40 верст в дюйме. [Б.м.], 1903.

Листки Ундольского, отрывок кирилловского Евангелия XI века: Фототипическое воспроизведение текста и исследование письма и языка. Спб., 1904.

Разбор историко-этнографических трудов Е.Р.Романова по Северо-Западному краю, вышедших в течение 1898—1901 годов. Спб., 1904. Отд. отт. из «Отчета о присуждении премий П.Н.Батюшкова». Спб, 1904.

Отчет о поездке в Белоруссию в 1903 г. Спб., 1905. Отд. отт. из «Изв. РГО». 1905. Т. 41. Вып. 4.

Белорусская «Энеида наизнаку». С прил. текста сохранившихся отрывков. Харьков, 1908. Отд. отт. из «Сборника Харьков. историко-филол. б-ка, изд. в честь проф. Н.Ф.Сумцова». Харьков, 1909. Т. 18.

К вопросу об употреблении иностранных слов в русском языке: Речь при открытии в Варшаве летних курсов для учителей и учительниц начальных и городских училищ. Варшава, 1910.

Значение М.В.Ломоносова в развитии русского литературного языка: Речь, произнесенная 13 ноября 1911 года на торжественном собрании Варшавского университета в память 200-летия со дня рождения Ломоносова. Варшава, 1912.

Некоторые отделы Учебника по русскому языку для IV класса средних учебных заведений. Приложение к XV изданию «Грамматики древнего церковнославянского языка сравнительно с русским (курс средних учебных заведений)». Варшава, 1913.

Очерки по синтаксису др. церковнославянского и русского языков: Курс лекций, читанных студентам 2, 3 и 4 курсов славяно-русского отделения историко-филологического факультета Варшавского университета в 1912/1913 акад. г. Издание студентов. Варшава, 1913. Литограф.

Указатели к РФВ 1879—1913, I—LXX. Варшава, 1913.

Лекции по истории русского языка в 1914/1915 акад. году. Варшава. [1914]. Литограф.

Этнографическая карта белорусского племени. Пг., 1917.

Белорусская речь: Очерки народного языка с историческим освещением. Пг., 1918. Рэц.: А. Н. [Луцкевіч А.] // Гоман. 1918. 30 ліп.; Я. Л. // Вольная Бел. 1918. № 29.

Беларускі народ і яго мова. Мн., 1920.

Что предстоит сделать по белорусскому языку и литературе? Мн., 1921.

Русская диалектология: Очерк литературного русского произношения и народной речи великорусской (южновеликорусских и северновеликорусских говоров), белорусской и малорусской (украинского языка). Л., 1924.

Очерк научной разработки русского языка в пределах СССР. Л., 1926.

О некоторых особенностях белорусского языка. Cracoviae, 1927. Отд. отт. из кн.: Symbolae gramaticae in honorem Joannis Rozwadowski. Cracoviae, 1928. V. 2.

Славянская кирилловская палеография. Л., 1928; Факсім. выд. Leipzig, 1972; М., 1979.

Указатель авторов и их статей, напечатанных в Известиях Отделения русского языка и словесности за все время существования этого издания с 1896 г. по 1927 г., Т. I—XXXII. Л., 1928.

Русская Правда по древнейшему списку: Введение, текст, снимки, объяснения, указатели авторов и словарного состава. Л., 1930.

Белорусы. (Т. 2.). Язык белорусского народа. Вып. 1. Исторический очерк звуков белорусского языка. 2 изд. М., 1955. Вып. 2. Исторический очерк словообразования и словоизменения в белорусском языке. Вып. 3. Очерки синтаксиса белорусского языка. М., 1956.

Труды по белорусскому и другим славянским языкам. М., 1962.

1.3.

1883. Слово «человек» в производствах. — Н.Н.Бодров: (ФЗ 1883 г., вып. 1. Воронеж) // РФВ. Т. 10. № 3.

1884. Заметка на «Ответ рецензенту» Н.Бодрова (ФЗ 1884 г., вып. 1) // РФВ. Т. 11. № 2; Белорусские песни села Берёзовца Новогрудского уезда Минской губ. // Там жа. Т. 12. № 3.

1885. Обзор звуков и форм белорусской речи // Изв. ист.-филол. ин-та князя Безбородко в Нежине. Т. 10. № 5; Продолжение «Белоруских песен с. Берёзовца» // РФВ. Т. 13. № 2.

1886. О так нызываемых барбаризмах в русском языке: Речь, произнесенная на акте 21 августа 1886 года // Краткий отчет о состоянии Виленской 2-й гимназии за 1885/6 учебный год. Вильна.

1887. Два новых источника для изучения белорусских говоров // ЖМНП. № 10.

1889. Белорусские песни деревни Новосёлок-Затрокских Виленской губернии Трокского уезда // РФВ. № 2; О преподавании церковнославянского языка в мужских гимназиях; О суффиксах в русских словах типа теленок, Васенька, рученька, беленький // Там жа. Т. 22.

1890. [Рэц. на кн.: Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края, собранные и приведенные в порядок П.В.Шейном. Т. 1. Ч. 2. Спб., 1890] // ЖМНП. № 11; К истории звуков и форм белорусской речи // РФВ. Т. 23, 24; 1891. Т. 26; 1892. Т. 27, 28; 1893. Т. 29, 30.

1891. Памяти М.Ю.Лермонтова: Речь, сказанная на годичном акте Виленских Первой и Второй гимназий 22 сентября 1891 года преподавателем Е.Ф.Карским // Отчет о состоянии Виленской второй гимназии за 1890—91 учебный год. Вильна.

1892. К вопросу о разработке старого западнорусского наречия: Библиографический очерк // Труды Виленского отделения Московского предварительного комитета по устройству в Вильне IX археологического съезда. Вильна.

1893. Главнейшие течения в русском литературном языке // Варшав. унив. изв. № 4; Два памятника старого западнорусского наречия: лютеранский катехизис 1562 г. и католический катехизис 1585 г. // ЖМНП. № 8; Словарь русского языка, составленный Вторым отделением Академии наук. Вып. 2. 1892. Разбор некоторых абъяснений, касающихся фонетики и морфологии // РФВ. Т. 29.

1894. О языке так называемых литовских летописей // Варшав. унив. изв. № 2, 3; [Рэц. на кн.: Материалы для изучения быта и языка русского населения Северозападного края... П.В.Шейна. Спб., 1893. Т. 2 // ЖМНП. № 4; [Рэц. на кн.: Грамматика древнего церковнославянского языка сравнительно с русским: Курс средних учебных заведений / Сост. А.Флеров. Одесса, 1894] // РФВ. Т. 31; Польская псалтырь Николая Рея // Там жа. Т. 32.

1895. Отчет экстраординарного проф. Евфимия Карского о научных занятиях в библиотеках С.-Петербурга, Москвы и Вильны в течение летних месяцев 1895 года // Варшав. унив. изв. № 7; Русские наречия домой, долой // Изв. историко-филол. ин-та князя Безбородко в Нежине. Т. 15. № 11; Заметка по русской диалектологии: Белорусское оў на месле а́л—а́в; Особенности письма и языка Мстиславова Евангелия // РФВ. Т. 34.

1896. Новые труды по белорусской этнографии (за 1895 год) // ЖМНП. № 5; Из лекций по славянской кирилловской палеографии, читанных в Варшавском университете // РФВ. Т. 35—36; 1897. Т. 37—38; Некоторые редкие особенности белорускогo наречия в Сокольском уезде Гродненской губ.; [Рэц. на: Pieśni białoruskie z powiątu Dziśnieńskiego gubernii Wileńskiej, Zapisal Adolf Černy // Zbiór wiadomości do antropologii krajowej. 1895. Т. 18] // РФВ. Т. 35.

1897. Что такое древнее западно-русское наречие // Труды Девятого Археол. съезда в Вильне 1893. М. Т. 2; [Рэц. на кн.: Белорусские свадебные обряды и песни сравнительно с великорусскими / Сост. А.З-ч. Спб., 1897; Простонародные приметы и поверья: Суеверные обряды и обычаи, легендарные сказания о лицах и местах в Витебской Белоруссии / Собр. Н.Я.Никифоровский. Витебск, 1897] // ЖМНП. № 10; Программа для собирания особенностей народных говоров. III. Программа для собирания особенностей говоров белорусского наречия // ИОРЯС. Т. 2. № 2; [Рэц. на кн.: Соболевский А. Опыт русской диалектологии. Спб., 1897] // Там жа. Т. 2. № 4; Критико-библиографические заметки: Отзывы о книгах Э.Калужняцкого (издание «Христинопольского Апостола XII века»), Ле-Жюжа, о Трудах Девятого Археологического съезда в Вильне, о книгах Н.Я.Никифоровского // РФВ. Т. 38.

1898. Западнорусское сказание о Сивилле-пророчице по рукописи XVI века: Текст сказания, его состав и язык // Варшав. унив. изв. № 2; Отчет ординарного профессора Ефимия Карского о научных занятиях в библиотеках Москвы, Троице-Сергиевской лавры и Слуцка в течение летних месяцев 1898 года // Там жа. № 9; Несколько слов по поводу отзыва проф. Н.П.Некрасова о VI издании составленного мною учебника древнего церковнославянского языка // ЖМНП. № 8; [Рэц. на кн.: Материалы для изучения белорусских говоров (вып. II. Спб., 1898) и Материалы для изучения северномалорусских говоров, а также переходных от белорусских к малорусским. (Полесье), (вып. I. Спб., 1898)] // ИОРЯС. Т. 3.; [Рэц. на кн.: Marnitz L.V. Russische Grammatik auf wissenschaftlicher Grundlage für praktische Zwecke bearbeitet // Leipzig—Wien, 1897] // РФВ. Т. 39; Заметка относительно дифтонгов в народном говоре с. Басловцев и д. Подлесья Слуцкого уезда Минской губ. // Там жа. Т. 40.

1899. Особенности письма и языка рукописного сборника XV века, именуемого летописью Аврамки // Варшав. унив. изв. № 3; Два древнейших русских документа главного архива Царства Польского в Варшаве // Древности. Т. 1. Вып. 3; Разбор этнографического труда П.В.Шейна. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северно-Западного края. Том 1. ч. I. Спб., 1887. Том. 1. ч. II. Спб., 1890. Том II. Спб., 1893 // Записки Акад. наук по историко-филол. отделению. Т. 4. № 1; Сообщение об особенностях говора населения Минской губ., Слуцкого уезда, с. Басловцов и дер. Подлесья; [Рэц. на кн.: Материалы для изучения белорусских говоров, вып. III. Спб., 1900 //

ИОРЯС. Т. 4. № 3; Новый польский труд по белорусской этнографии // Там жа. Т. 4. № 4; Краткий указатель к РФВ по языковедению. С I по XL том (с 1879 по 1898 г.) // РФВ. Т. 41; О влиянии поэтической деятельности А.С.Пушкина на развитие русского литературного языка. Речь, сказанная на торжественном акте Варшавского университета 26 мая 1899 г. проф. Е.Ф.Карским; Надпись Самуила 993 года // Там жа. Т. 42.

1900. [Рэц. на: Т у п и к о в Н. Словарь древнерусских личных собственных имен (рукопись) // Отчет о присуждении Ломоносовской премии в 1899 г. Спб.; Рэц. на кн.: M a t e r i a ł y antropologiczno-archeologiczne i etnograficzne, wydawane staraniem Komisji antropologicznej Akademji Umiejętności w Krakowie (1896—1900, tt. 1—4) // ЖМНП. № 12; [Рэц. на кн.: Л и х а ч е в Н. Палеографическое значение бумажных водяных знаков. Спб., 1899] // РФВ. Т. 43; П.В.Шейн: (Некролог) // Там жа. Т. 44; Заметки по белорусским говорам; Критико-библиографические заметки // Там жа. Т. 46.

1902. К вопросу о влиянии литовского и латышского языков на белорусское наречие // Сборник статей, посвященных академику Филиппу Федоровичу Фортунатову. Варшава; Два новых сборника белорусских сказок // ЖМНП. № 10; О задачах Отделения историко-филологических наук Общества истории, филологии и права при Варшавском университете: [Прамова] // Записки Общества истории, филологии и права при Варшавском университете. Вып. I (сокращенные протоколы); К вопросу об этнографической карте белорусского племени // Виленский календарь на 1903 год. Вильно; ИОРЯС. Т. 7; Литовские епархиальные ведомости. № 24—25, 26—27; Могилев. губ. ведомости. № 8, 9.

1903. Введение в изучение языка и народной словесности // Виленский временник. Кн. 1; XII Археологический съезд в Харькове // Записки Общества истории, филологии и права при Варшавском университете. Вып. 2; Митрофан Алексеевич Колосов: Из истории русского языковедения // РФВ. Т. 50.

1904. Из русской диалектологии. 1. К вопросу об отвердении (неумягчительности) звуков е и и в малорусском наречии. 2. Звук у вместо ы в некоторых белорусских говорах. 3. Звук к на месте х у белорусов Ковенской губ. 4. Окончание — т в 3 лице ед. и мн. ч. вместо ть—ць // Изборник Киевский, посвященный Т.Л.Флоринскому. Киев; Разбор историко-этнографических трудов Е.Р.Романова по Северо-Западному краю, вышедших в течение 1898—1901 годов. Спб., 1904 // Отчет о присуждении премии П.Н.Батюшкова. Спб.; К вопросу об издании снимков с древнейших русских грамот // Варшав. унив. изв. Т. 4; Критико-библиографические заметки // РФВ. Т. 51; Алфавитный указатель авторов и их статей (в хронологическом порядке), помещенных в РФВ с 1 по 52 т. включительно (1879—1904 гг.); К вопросу о реформе русской орфографии // Там жа. Т. 52.

1905. К вопросу о народном говоре Брянского уезда, Орловской губернии // Новый сборник статей по славяноведению, составленный и изданный учениками В.И.Ламанского. Спб.; К вопросу о разграничении русских наречий // Труды XII Археологического съезда в Харькове 1902. М. Т. 2; Малорусский Луцидарий по рукописи XVII в. Текст, состав памятника и язык. Варшава, 1906 // Варшав. унив. изв. Т. 9; А.И.Смирнов (некролог со списком ученых трудов) // ЖМНП. № 10; Отчет о поездке в Белоруссию в течение летних месяцев 1903 года // Изв. РГО. Т. 41. Вып. 4; По случаю исполнившейся двадцатипятилетней редакторской деятельности А.И.Смирнова; Русский литературный язык; Отзывы о ежегоднике коллегии Павла Галагана, о трудах С.Н.Браиловского, С.Н.Прядкина и др.; К вопросу о границе белорусских говоров: По поводу статьи ак. А.И.Соболевского: Звук у вместо ы в некоторых белорусских говорах; А.Н.Пыпин: (Некролог); Ряд отзывов и рецензий о трудах В.Вондрака (о происхождении Киевских листков и Пражских отрывков), Н.Каринского, «Новом сборнике статей учеников В.И.Ламанского», П.А.Лаврова (Югославянская палеография), П.К.Симони (Мстиславово евангелие начала XII в.), Д.К.Зеленина, Г.А.Ильинского, С.Северьянова, А.И.Томсона, А.А.Шахматова, М.Н.Сперанского, Т.Д.Флоринского, М.Г.Халанского и др. // РФВ. Т. 53; Отзывы о книгах И.Белоусова, П.Тюленева, В.Чернышева, Vocabularium etimologicum Linguae Latinae; Некрологи: А.И.Смирнов, П.А.Сырку; Критико-библиографические отзывы о книгах...; Три малорусских песни из польского сборника XVII в. // Там жа. Т. 54; Нормы для санитарного контроля за учебниками и учебными пособиями; Заметки о форме Гюриа в Листках Ундольского XI в // Там жа. Т. 55.

1906. [Рэц. на кн.: Б е л о р у с о в И. Учебник по русской грамматике. 18-е изд., перераб. Орел, 1906]; Некрологи: М.С.Дринов, Антоний Калина, Ф.Н.Дьячан // РФВ. Т. 55; Отзывы и рецензии о трудах...; Отзыв о книге Н.Васильева (Избрани народни умотворения. Книга първа. Обредни и битови пѣсни. Пловдив, 1906); М.И.Соколов: (Некролог) // Там жа. Т. 56.

1907. [Рэц. на кн.: Т р у с е в и ч Я. Изборник 1905 г. Спб., 1907] // Отчет о присуждении премий имени Д.А.Толстого в 1906 г. и Сб. ОРЯС. Спб. Т. 82. № 6; Отзыв о «Полной этимологии русского языка» И.М.Дадыкина и о «Годишник на пловдивската гимназия»; «Наймычка» Шевченко: Материалы для его научного издания; Некрологи: А.Веселовского, В.Стасова, В.Спасовича, Алоиса Дурдина, Викентия Шерцля; Критико-библиографические заметки о книгах и статьях (разных авторов) // РФВ. Т. 57; [Рэц. на кн.: О в с я н и к о - К у л и к о в с к и й Д. Грамматика русского языка. М., 1907]; Отзывы о хрестоматиях П.Корханиди и Г.Синюхаева и «Принципах грамматического анализа» В.М.Гуссова; А.А.Кочубинский: (Некролог); Заметки (о предприятии Н.А.Янчука по изданию памятников белорусской народной словесности); Критико-библиографические отзывы о трудах В.А.Богородицкого, В.Гнатюка, Н.К.Грунского, Я.Розвадовского, П.К.Симони (Памятники старинного русского языка и словесности XVI—XVIII столетий), В.Щурата (Дві статі про Грунвальдську пісню), А.И.Соболевского, В.А.Францева, А.Харузина, И.С.Беляева, А.Л.Погодина, М.Р.Фасмера (Греко-славянские этюды. II) и речах при погребении проф. А.А.Кочубинского // Там жа. Т. 58.

1908. Следы богатырского эпоса в белорусской народной поэзии // Zbornik u slavu V.Jagica. Berlin; Ряд отзывов и рецензий о книгах: Е.Боброва, Вл.Данилова, М.Драгоманова, И.Н.Жданова, И.И.Замотина, П.А.Лаврова (и других) // РФВ. Т. 60.

1909. Белорусская «Энеида наизнанку» с приложением текста сохранившихся отрывков // Сборник Харьковского историко-филологического общества, изд. в честь проф. Н.Ф.Сумцова. Харьков. Т. 18; Отзывы о «Praktiká mluvnice ruského jazyka» Алоиса Эргарта, об «Опыте словаря неправильностей в русской разговорной речи» В.Долопчева и учебнике русского языка Ф.В.Ржиги, о книге В.А.Арнаутова «Домашняя подготовка детей к школьному учению // РФВ. Т. 61, 62; Памяти А.С.Будиловича; Отзывы о книгах, статьях и изданиях: »Акты, издаваемые Виленскою Комиссиею" (и других); Значение Н.В.Гоголя в истории русского литературного языка // Там жа. Т. 61; Отзывы о сравнительно-историческом комментарии В.А.Богородицкого к санскритскому тексту о «Български Старини» под ред. А.Милетича, о сборниках «Почесть» (в честь М.С.Дринова) и «Пошана» (в честь Н.Ф.Сумцова), об учебнике болгарского языка В.Н.Щепкина // Там жа. Т. 62.

1910. Материалы для изучения белорусских говоров // ОРЯС. Т. 38. № 1; Некрологи: 1. М.Г.Халанский; 2. О.И.Коларь (Josef Kolar); Отзывы о трудах В.Адриановой, В.А.Богородицкого, Б.В.Барнеке, М.В.Довнар-Запольского (и других) // РФВ. Т. 63; Отзывы о трудах ... // Там жа. Т 64.

1911. [Рэц. на кн.: М и х а й л о в А. Опыт введения в изучение русского литературного языка и письма. Варшава, 1911] // ЖМНП. № 6; Отзывы и рецензии о книгах... // РФВ. Т. 65; Отзывы и рецензии о книгах... // Там жа. Т. 66.

1912. Отзыв о книге И.С. Беляева (Практический

курс изучения древней русской скорописи для чтения рукописей XV—XVII столетий, изд. 2-е.) // ИОРЯС. Т. 17; Значение М.В.Ломоносова в развитии русского литературного языка: Речь, произнесенная 13 ноября 1911 года в торжественном собрании Варшавского университета в память 200-летия со дня рождения Ломоносова; Отзывы и рецензии о сочинениях ... // РФВ. Т. 67; Отзывы о книгах Л.К.Ильинского и А.М.Путинцева, Н.Веригина, В.А.Самсонова, Н.М.Соколова и Г.Г.Тумима, А.М.Лебедева; Г.К.Ульянов: (Некролог); Отзывы о книгах и изданиях: «Акты Виленской археографической комиссии», собрании сочинений А.Н.Веселовского, о книгах В.Вондрака; Йордана Иванова, Д.Н.Кудрявского, С.М.Кульбакина, С.И.Маслова, «Материалах по этнографии Гродненской губернии», о книгах С.П.Розанова, В.К.Поржезинского, А.К.Сержпутовского (и других) // Там жа. Т. 68.

1913. «Ваш кружок... может быть полезным в разных отношениях...» // Белорусский научно-литературный кружок студентов С.-Петербургского университета. Спб.; [Рэц. на кн.: Васильев Я. Историческая записка по случаю 50 лет Варшавской IV мужской гимназии]; Отзывы о книгах Антонина Ирака и П.Тюленева; Два юбилея: И.И.Срезневский и Я.К.Грот; Отзывы и рецензии о книгах...; Архангельское Евангелие 1092 г.: По поводу издания Румянцевского музея; В.С.Шимановский: (Некролог) // РФВ. Т. 69; [Рэц. на кн.: Стоян П. Краткий толковый словарь русского языка. Спб., 1913]; Отзывы о V томе собраний сочинений Лермонтова, трудах А.С.Архангельского, Н.Н.Дурново, Г.А.Ильинского, С.П.Обнорского, А.Л.Погодина, Н.М.Петровского, Ю.Я.Яворского, Д.К.Зеленина, собрании сочинений М.Д.Чулкова; Антоний Малэцкий: (Некролог) // Там жа. Т. 70.

1914. Введение русской диалектологии и истории русского языка в среднюю школу: По поводу новой программы преподавания русского языка в IV классе; Отзывы о брошюрах Л.Н.Николаева и М.А.Тростникова; Некрологи: В.Ф.Миллер, П.А.Кулаковский; Отзывы о книгах и статьях А.П.Доброклонкского, Й.Лунделя, А.Мазона, П.Миндалева, В.Поржезинского о новом издании песен, собранных Н.П.Рыбниковым и др.; Отзыв о книге S.Smal—Stockyj, T.Gartner [Grammatik der ruthenischen (ukrainischen) Sprache] // РФВ. Т. 71; Н.П.Некрасов: (Некролог); Отзывы о статьях в «Библиографической летописи», кн. 1, о книгах В.А.Богородицкого, Э.Дюшена, «Записки Наукового товариства імени Шевченка», Н.П.Кондакова, А.П.Доброклонского, А.Преображенского и др. // Там жа. Т 72.

1915. Отзывы о трудах Н.М.Каринского (О преподавании русского языка в VIII и педагогических классах женских гимназий и институтов и Историческая хрестоматия по древнецерковнославянскому и русскому языкам), С.М.Кульбакина, А.Г.Преображенского, И.И.Солосина, Е.С.Истриной (Руководство по истории русского языка), И.И.Огиенка (Иноземные элементы в русском языке), А.М.Петковского (Школьная и научная грамматика), В.Чернышева (Правильность и чистота русской речи); Отзывы о книгах и статьях В.Н.Добровольского (Смоленский областной словарь), Н.Дурново (Хрестоматия по истории русского языка), А.И.Соболевского и Г.Ф.Церетели (Образцы греческого уставного письма по преимуществу IX—XI веков) // РФВ. Т. 73; Отзыв о книге В.М.Гуссова (Учебник русского языка); Отзывы о книгах В.А.Водарского (Частушки), Г.П.Георгиевского (Рукописи Т.Ф.Большакова...), А.Д.Григорьева (Русский язык), Н.С.Державина, Д.К.Зеленина (Описание рукописей Ученого архива Русского географического общества) (и других) // Там жа. Т 74.

1916. [Рэц. на кн.: Малоземов А. Школьная грамматика русского языка]; Заметки по белорусскому наречию; Западнорусский ярлык хана Золотой орды Тохтамыша к польскому королю Ягайлу 1392—1393 г.; Отзывы о трудах В.А.Богородицкого (Лекции по общему языковедению. 1915), Н.Н.Дурново (Материалы и исследования по старинной литературе), Н.Н.Дурново, Н.Н.Соколова и Д.Н.Ушакова (Опыт диалектической карты русского языка в Европе с приложением очерка русской диалектологии), Д.К.Зеленина (Великорусские сказки Вятской губернии), Б.М.Ляпунова (О языке «Слова» В.И.Григоровича) и др. // РФВ. Т. 75; Отзыв о брошюре П.О.Потапова «К вопросу о введении в курс средней школы истории русского языка»; Отзыв о книге В.Данилова (Методика русского языка); Отзывы о трудах Д.И.Абрамовича (Памятники древнерусской литературы), А.С.Архангельского (Введение в историю русской литературы) (и других) // Там жа. Т. 76.

1917. Отзывы о педагогических трудах В.В.Данилова, Н.С.Державина, Д.Н.Ушакова, брошюре «Первый всероссийский съезд преподавателей русского языка средней школы в Москве» и др.; К истории термина «глаголица»; Отзывы о книгах и статьях П.В.Верховского, Д.К.Зеленина, Г.А.Ильинского (Праславянская грамматика), В.И.Ламанского [Три мира азийско-европейского материка. Посмертное (второе) издание], собрании сочинений В.И.Григоровича и др. // РФВ. Т. 77; Отзывы о книгах В.П.Адриановой, П.Безобразова, В.А.Богородицкого, О.Брока, «Академической библиотеке русских писателей», вып. 9, Н.К.Гудзия, Н.Н. Дурново, Д.Н.Кудрявского, В.Н.Перетца, Н.М.Петровского, Н.Познанского и изданиях Общества любителей древней письменности // Там жа. Т. 78.

1918. Рождественская вертепная драма в Белоруссии // Варта. № 1; Белорусская «Энеида наизнанку» // Крывічанін. № 1; Белоруссия и Брестский мирный договор // Международная политика и мировое хозяйство. № 3; Доктор Франциск Скорина: По поводу 400-летия его печатных изданий (1517—1917) // Чырвоны шлях. № 3—4; Праект статута Беларускага універсітэта // Вольная Бел. 13 кастр.

1919. Беларускі пісьменнік XVI сталецця Андрэй Рымша: Да гісторыі беларускай літаратуры // Час. М-ва бел. спраў. № 3—4; Звон. 17 вер.; Аршанскі стараста Філон Сямёнавіч Кміта-Чарнабыльскі: [Нарыс пра яго запіскі-мемуары аб беларускім грамадзянстве і яго палітычных зносінах з суседзямі ў XVI стагоддзі] // Беларусь. 21 кастр.; Прамова Івана Мялешкі на Варшаўскім сейме 1589 г. // Там жа. 31 кастр.; [3 пісьма акадэміка Карскага да аўтара пераклада «Слова аб палку Ігаравым»] // Там жа. 11 ліст.; Стары беларускі этнограф і пісьменнік Аляксандр Рыпінскі: [Нарыс] // Там жа. 12 ліст.; Стары беларускі этнограф і пісьменнік Ян Чачот // Там жа. 18 ліст.; Вінцэнты Дунін-Марцінкевіч, стары Мінскі беларускі пісьменнік // Там жа. 7, 10 снеж.; Стары беларускі пісьменнік Арцём Вярыга-Дарэўскі і яго літаратурны альбом // Там жа. 21 снеж.; Старажытная памятка ў жывой народнай беларускай мове // Там жа. 24 снеж.; Беларускі пісьменнік канца XVI-га і пач. XVII-га ст. Фёдар Еўлашоўскі (Тодар Еўлашэўскі) // Звон. 17 кастр.

1920. Беларускія жніўныя абрадкі і песні // Вольны сцяг. № 1; Духоўныя вершы і канты штучна створаныя // Рунь. № 1; Беларускі пісьменнік-народнік А.Р.Пшчолка // Там жа. № 3; Святы Юр'я, Мікола і Ілля ў беларускай народнай абраднасці і песнях // Там жа. № 5—6; Ян Чачот; Купалле на Беларусі // Там жа. № 7—8; Арцём Дарэўскі-Вярыга // Там жа. № 9—10; Беларускі пісьменнік Аляксандр Ельскі // Час. М-ва бел. спраў. № 1; Беларускія творы Вінцэся Каратынскага // Беларусь. 6 студз.; Беларускія творы Людвіга Кандратовіча // Там жа. 13 студз.; Забыты беларускі пісьменнік прошлага веку Фелікс Тапчэўскі — «Хвелька з Рукшэніц» // Там жа. 22 студз.; Беларускі пісьменнік Аляксандр Ельскі // Там жа. 4 лют.; Алёіза Пашкевіч-Кейрысовая — пісьменніца эпохі адраджэння беларускай літаратуры // Там жа. 12 лют.; М.А.Багдановіч — беларускі паэт чыстага мастацтва // Там жа. 25 лют.; Беларускі народ і яго мова // Там жа. 29 лют., 2 сак.; У справе тэрміну «беларус», «беларускі», «Беларусь» // Там жа. 4 сак.; Пачынальнікі беларускага адраджэння ў літаратурнай справе // Там жа. 6, 7, 8, 10, 11 сак.; Беларускія летапісы // Там жа. 24, 27, 28 сак.; Старыя беларускія памяткі юрыдычнага характару // Там жа. 2, 3, 7 крас.; Творы беларускай літаратуры, маючыя камічна-гумарыстычны характар // Там жа. 25, 27, 28 крас.; Старасвецкі беларускі павіншавальны верш «Чолам,

чолам, ацец Татулька...» // Там жа. 8 мая; У справе гісторыі беларускай драмы: («Камедыя» айца Каятана Марашэўскага 1787 г.) // Там жа. 12 мая; Жыдоўскі элемент у беларускай мове і літаратуры, асабліва старой // Там жа. 5, 6 чэрв.; Ананімныя штучныя вершы, прадстаўляючыя сялянскі быт: Міласцівы Осіп (Віцебск, 1896); Гутарка Паўлюка (Виленский вестник, 1898, № 173); Расказ Баўтручка; Гутарка Кузьмы з Апанасам // Там жа. 30 чэрв.; Літоўцы, латышы і беларусы: узаемныя ўплывы на язык // Там жа. 2 ліп.; Цюрка-татарскія элементы ў беларускай мове // Там жа. 4 ліп.; Што яшчэ трэба зрабіць у справе беларускай мовы і літаратуры // Там жа. 9 ліп.; Утварэнне беларускай народнасці і мовы // Змаганне. 22 ліст.

1921. Что предстоит сделать по белорусскому языку и литературе // Вестн. Наркомпроса. № 1.

1922. Беларуская мова арабскім пісьмом // Вестн. Наркомпроса. № 1; [Рэц. на кн.: Янчук Н. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Старадаўны перыяд. Мн., 1922] // Вестн. Наркомпроса. № 9—10; А.А.Шахматов, как историк русского языка // ИОРЯС. Т. 25; Белорусская речь арабским письмом // Уч. зап. высшей школы г. Одессы, отдел гуманитарно-общественных наук. Т. 2.

1923. Игнатий Викентьевич Ягич: (Некролог) // Известия Российской Академии наук. № 1—18.

1924. Комиссия по изучению племенного состава населения России и сопредельных стран; О научных достижениях в области этнографии в России с 1914 по 1924 г. // Sbornik I Sjezdu slovanskych geografu a etnografu v Praze. Praha; Отчет Е.Ф.Карского о командировке на 1-й съезд славянских географов и этнографов в Праге в 1924 г.: Приложение к протоколу VIII заседания ОС Российской Академии наук 20 августа 1924 года // Известия Российской Академии наук. Т. 18; К столетию со дня выхода «Institutiones» Т.Добровского. 1822—1922 // ИОРЯС. Т. 27; Заслуги И.В.Ягича в изучении старославянского и русского языков // Там жа. Т. 28.

1925. Культурные завоевания русского языка в старину на западной окраине его области; Новый журнал по славянской филологии // ИОРЯС. Т. 29; Четыреста лет русского книгопечатания: (Доклад) // Красная газ. 15 мая; Четыреста лет русской книги (1525—1925) // Наука и техника. № 23; Работа Академии в области русского языка // Там жа. № 37.

1926. Отчет о командировке с научною целью за границу на летние месяцы академика Е.Ф.Карского: Приложение к протоколу VIII заседания ОС Академии наук СССР 9 октября 1926 г. // Известия АН СССР. Т. 20; [Рэц. на кн.: Lorentz F. Geschichte der pomoranichen (kaschubischen) Sprache. Berlin u. Leipzig, 1925] // ИОРЯС. Т. 30.

1927. Работы по палеографии; Работы по русскому языку // Академия наук Союза Советских Социалистических республик за десять лет 1917—1927. Л.; [Рэц. на кн.: Zelenin D. Russische(ostslavische) Volkskunde. Berlin; Leipzig, 1927] // ИОРЯС. Т. 32.

1928. Из синтаксических наблюдений над языком Лавреньтьевской летописи // Сборник статей в честь академика А.И.Соболевского. Л.; О некоторых особенностях белорусского языка // Symbolae grammaticae in honorem Joannis Rozwadowski. Cracoviae. V. 2; А.В.Михайлов: (Некролог); К вопросу о деятельности д-ра Франциска Скорины; Новые книги по белорусоведению // ИОРЯС. Т. 1. № 1; Книжные новости // Там жа. Т. 1. № 2; Труды Академической конференции по реформе белорусского правописания и азбуки // Slavia. Roc. 6. Ses. 4; К истории славянской филологии в конце XIX и первые годы XX ст.: Три письма И.В.Ягича // Там жа. Roc. 7. Ses. 3.

1929. Наблюдения в области синтаксиса Лаврентьевского списка летописи; Книжные новости в области славяноведения, русского языка и литературы (по поступившим в редакцию изданиям) // ИОРЯС. Т. 2. № 1; Е.Ф.Будде: (Некролог); Заметки о книгах и брошюрах, поступивших в редакцию // Там жа. Т. 2. № 2.

1930. Сатырыка-камічныя творы беларускай літаратуры // Seslavenski zbornik: Spomenica o tisucugodisnjici hrvatskoga kraljevstva. Zagreb; Труды А.И.Соболевского по палеографии и диалектологии // Известия Академии наук СССР. 7 серия. № 1; К истории белорусского языка в XVII столетии; Червенский говор (Из белорусской диалектологии); Отзывы о поступивших в редакцию ИРЯС книгах и брошюрах... // ИРЯС. Т. 3. № 1; Отзывы о поступивших в редакцию ИРЯС книгах, брошюрах и журналах // Там жа. Т. 3. № 2.

1971. Принадлежности письма // Рус. речь. № 1.

1.5.

На нямецкую мову. Geschichte der weissrussischen Volksdichtung und Literatur: Grundriss der slavischen Philologie und Kulturgeschichte. Berlin; Leipzig, 1926.

Die weissrussische Philologie in den letztenzehn Jahren // Zeitschrift für slavische Philologie. 1925. B. 1. H. 3/4; Die kyrillische Paläografie in den Jahren 1913—1926 // Zeitschrift für slavische Philologie. 1926. B. 3. H. 4; [Рэц. на кн.: Піятуховіч М. Нарысы гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1928] // Slavische Rundschau. 1929. B. 1. Nr. 3; A.I.Sobolevskij // Slavische Rundschau. 1929. B. 1. Nr 10; [Рэц. на кн.: Ластоўскі В. Гісторыя беларускай (крыўскай) кнігі. Коўна, 1926] // Zeitschrift für slavische Philologie. 1929. B. 5. H. 3/4.

На польскую мову. Stan obecny etnograficznych badań na Białorusi // Ruch Słowiański. 1930, R. 3. Nr 4—5.

На ўкраінскую мову. Павло Васильович Шейн, як білоруський етнограф (За особистими спогадами й листуванням) // Юбілейний Збірник на пошану акад. Дм. Йв. Багалія. К., 1927.

На чэшскую мову. Památce E.R. Ramanova // Narodopisny vestnik Československy. 1926. Roč. 19. C. 2.

На французскую мову. Deux points de phonetique blanc-russe // Revue des etudes slaves. 1927. T. 7. Nr 1—2.

1.6.

Стихотворения и прозаические статьи для заучивания наизусть в гимназиях и прогимназиях: Сборник с примечаниями и разными приложениями. Вильна, 1892; изд. 2. Вильна, 1901 / Скл.

Материалы для изучения белорусских говоров. Вып. 1—6. Спб., 1897—1910 / Рэд.

Шейн П. Материалы для изучения быта и языка русского населения Северо-Западного края Т.3. Спб., 1902 / Рэд.

Образцы белорусского наречия; Образцы малорусского наречия. Варшава, 1912 / Рэд.

Полное собрание русских летописей, издаваемое Постоянною Историко-Археографической Комиссией Академии наук СССР. Т. 1. Лаврентьевская летопись. Вып. 1. Повесть временных лет. Изд. 2. Л., 1926 / Рэд.

Полное собрание русских летописей, издаваемое Постоянной Историко-Археографической Комиссией Академии наук СССР. Т. 1. Лаврентьевская летопись. Вып. 2. Суздальская летопись по Лаврентьевскому списку. Изд. 2. Л., 1927 / Рэд.

Полное собрание русских летописей, издаваемое Археографической комиссией АН СССР. Т. 1. Лаврентьевская летопись. Вып. 3, приложения: продолжение Суздальской летописи по Академическому списку, Указатели. Изд. 2. Л., 1928 / Рэд.

Материалы по русской диалектологии. Варшав. унив. изв. 1914. № 6 / Рэд.; Марашэўскі К. «Камэдыя» // Беларусь. 1920. 20 мая / Публ.

2.1.

На беларускай мове. Сцяшковіч Т., Луцыба О. Е.Ф.Карскі: (1861—1931). Гродна, 1958.

Рамановіч Я., Юрэвіч А. Бібліяграфія прац Я.Ф.Карскага // Працы Ін-та мовазнаўства АН БССР. Мн., 1961. Вып. 8.

На рускай мове. Борковский В. Исследования Е.Ф.Карского по белорусскому языку. // Карский Е. Белорусы. М., 1955. вып. 1. С. 452—471; Булахов М. Восточнославянские языковеды: Библиограф. словарь. Мн., 1977. Т. 2; Литература о Е.Ф.Карском // Карский Е. Белорусы. Язык белорусского народа. Вып. 1. М., 1955; Труды по белорусскому и другим сла-

вянским языкам. М., 1962.

2.2.

На беларускай мове. Са спадчыны акадэміка Я.Карскага: Навук. чытанні да 130-годдзя з дня нараджэння. Гродна, 1991.

Цыхун А. Акадэмік з вёскі Лаша Я.Ф.Карскі: Краязнаўча-біяграфічны нарыс. Гродна, 1992.

Шануючы спадчыну Я.Карскага: 2-я навук. чытанні. Гродна, 1991.

На рускай мове. Булахов М. Ефимий Федорович Карский: Жизнь, научная и общественная деятельность. Мн., 1981. Рэц.: Асянчук Л. Выдатны вучоны // Віцеб. рабочы. 1981. 13 кастр.; Васілеўскі М. Заснавальнік беларускай філалогіі // Вяч. Мінск. 1981. 10 вер.; Яго ж. Першы акадэмік // Голас Радзімы. 1981. 3 вер.; Кершиене Р. // Рус. яз. в школе. 1981. № 5; Морозова С. // Вопр. языкознания. 1982. № 2; Наркевіч А. Карыфей славістычнай навукі // Нар. асвета. 1982. № 8; Наркевіч А., Шыдлоўскі А. Заснавальнік беларускай філалогіі // Беларусь. 1981. № 12; Рудакоўскі В. Заснавальнік беларускага мовазнаўства // Звязда. 1981. 15 кастр.; Соломевич И. У истоков белорусистики // Неман. 1982. № 12.

Ляпунов Б. Очерк жизни и деятельности академика Е.Ф.Карского. Л., 1932.

2.3.

На англійскай мове. McMillin A.B. Academician Ja.F.Karski (1861—1931) // J.of Byel. Studies. 1967. V. 1. N 3.

На балгарскай мове. Судник М. Бележит белоруски учен: (100 години от рождението на акад. Е.Ф.Карски) // Език и литература. 1961. № 2.

На беларускай мове. Белазоўская В. Што такое «БК»? // Вяч. Мінск. 1975. 19 сак.; Бандарчык В. Гісторыя беларускай этнаграфіі XIX ст. Мн., 1964. С. 231—233, 252—254; Яго ж. Еўдакім Раманавіч Раманаў. Мн., 1961. С. 53—58; Яго ж. Фалькларыстыка пачатку XX ст. // Беларуская народнапаэтычная творчасць. Мн., 1979. С. 59—61; Яго ж. Фальклорна-этнаграфічная спадчына Я.Ф.Карскага: Да 120-годдзя з дня нараджэння // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1981. № 1; Бандарчык В., Ларчанка М. Развіццё беларускай фалькларыстыкі // Беларуская вуснапаэтычная творчасць. Мн., 1966. С. 49—50; Баркоўская [Карская] Н. Мой бацька // Полымя. 1961. № 1; Баркоўскі В. Заснавальнік беларускага мовазнаўства і беларускай філалогіі: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Ф.Карскага // Працы Ін-та мовазнаўства АН БССР. 1961. Вып. 8; Яго ж. Сардэчнае дзякуй майму настаўніку // Полымя. 1961. № 1; Баханькоў А. Выдатны вучоны: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Ф.Карскага // ЛіМ. 1961. 3 студз.; Булахаў М. З этымалагічных назіранняў Я.Ф.Карскага // Веснік БДУ. Сер. 4. 1971. № 1; Яго ж. Першы акадэмік-беларусавед: (Да 120-годдзя з дня нараджэння Я.Ф.Карскага) // Там жа. 1981. № 1; Бэндэ Л. Перапіска Купалы з акадэмікам Карскім: (Паводле архіўных матэрыялаў) // ЛіМ. 1946. 17 жн.; Вольскі В. Акадэмік Е.Ф.Карскі як гісторык беларускай літаратуры // Весці АН БССР. 1951. № 4; Яго ж. Заснавальнік беларускай філалогіі // Полымя. 1951. № 12; Яго ж. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізму. Мн., 1952. С. 3—4; Выдатны беларускі вучоны // Ніва. 1956. 20 мая; Гайдук М. Заснавальнік беларусазнаўства // Беларускі каляндар на 1971 год. Беласток, 1970; Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920. С. 131; 2 выд. Вільня, 1921. С. 131; 3 выд. Вільня, 1924. С. 131; Гілевіч Н. З клопатам пра песні народа. Мн., 1970. С. 121—128; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 28—30; Гісторыя беларускай літаратуры. XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 193; Глебка П. Я.Ф.Карскі як даследчык беларускага фальклору // Глебка П. Пытанні гісторыі, філалогіі, мастацтва. Мн., 1975; Грынчык М. Выдатны вучоны // Гродзен. праўда. 1951. 29 крас.; Дзяржынскі У. «Беларусы» Е.Ф.Карскага // Полымя. 1923. № 2; Жураўскі А. Заснавальнік беларускай філалогіі // Голас Радзімы. 1981. 8 студз.; Ігнатоўскі У. Акадэмік праф. Е.Ф.Карскі // Вольны сцяг. 1921. № 2; Іофе Э. Першы акадэмік-беларус: (Да 125-годдзя з дня нараджэння акад. Я.Ф.Карскага) // Вяч. Мінск. 1985. 30 снеж.; Камароўскі Е., Цішчанка І. Е.Ф.Карскі: (Да 95-годдзя з дня нараджэння) // Беларусь. 1956. № 1; Колас Я. [Лісты] // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1977. Т. 13. С. 27, 30, 31; Яго ж. Пісьмы Я.Коласа да Я.Ф.Карскага // ЛіМ. 1961. 17 студз.; Корзун А. Заснавальнік беларускага мовазнаўства // Гродзен. праўда. 1961. 1 студз.; К.М. [Краўцоў М.]. Акадэмік Е.Ф.Карскі // Бел. крыніца. 1931. 16 мая; Крывіцкі А. Спадчына Я.Ф.Карскага па беларускай дыялекталогіі // Бел. лінгвістыка. 1982. Вып. 21; Яго ж. Я.Ф.Карскі — выдатны беларускі вучоны: Да 100-годдзя з дня нараджэння // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1961. № 1; Купала Я. [Лісты] // Купала Я. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1963. Т. 6. С. 476—477; [Леўчык Г.]. Праф. Карскі аб беларускай мове // Студэнцкая думка. 1925. № 4; Лобан М. Заснавальнік беларускай філалогіі // Полымя. 1961. № 1; Майхровіч С. Нарыс гісторыі старажытнай беларускай літаратуры XIV—XVIII ст. Мн., 1980. С. 5—7, 16—17; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 14—15; Навуковая і асветніцкая дзейнасць Я.Ф.Карскага // Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985; Наркевіч А. Выдатны вучоны-патрыёт // ЛіМ. 1983. 21 студз.; Новік (Пяюн) С. Памятная сустрэча // Голас Радзімы. 1961. № 3; Папкоў П. Аб Карскім // ЛіМ. 1940. 11 мая; Пархута Я. Перад іменем тваім... // Родная прырода. 1979. № 3; Пшыркоў Ю. Подзвіг навуковы і грамадзянскі // ЛіМ. 1961. 17 студз.; Пяткевіч А. Музей Я.Ф.Карскага ў школе // Там жа. 1965. 12 студз.; Ралько І. Вершаскладанне. Мн., 1977. С. 13—14; Сінілаў А. Сцежкамі Прынёмання. Мн., 1962. С. 39—40; Станкевіч Я. Праф. Карскі і яго «Белорусы» // Крывіч. 1924. № 2; Стапанчык С. Акадэмік Я.Ф.Карскі: Да 100-годдзя з дня нараджэння // Голас Радзімы. 1961. № 3; Суднік М. Акадэмік Я.Ф.Карскі і беларуская філалогія: Да 120-годдзя з дня нараджэння // Бел. лінгвістыка. 1981. Вып. 19; Яго ж. Выдатны вучоны беларускага народа: Да 100-годдзя з дня нараджэння акадэміка Я.Ф.Карскага // Ніва. 1961. 22 студз.; Яго ж. Я.Ф.Карскі — выдатны беларускі вучоны // Звязда. 1961. 1 студз.; Сяргіеўская В. Вёска шануе земляка // Голас Радзімы. 1981. 8 студз.; Трафімаў С., Якімовіч Н., Цыхун А. Выдатны сын Прынямоння // Наст. газ. 1981. 3 студз.; Цыхун А. Адкрыццё мемарыяльнай дошкі Е.Ф.Карскаму // Гродзен. праўда. 1957. 27 вер.; Яго ж. Акадэмік Яўфімій Фёдаравіч Карскі // Нёман. Гродна, 1958. Кн. 2; Яго ж. Гродзеншчына і акадэмік Я.Ф.Карскі // Наднёманскія былі. Мн., 1968; Шакун Л. Я.Ф.Карскі як даследчык беларускай літаратурнай мовы // Бел. мова. 1985. Вып. 13.

На польскай мове. Glinka St. Karski jako dialektolog. // Slavia Orient. 1961, Nr 2; Obrębska-Jabłońska A. Życie i praca naukowa E.F.Karskiego. // Slavia Orient. 1961. Nr 2.

На рускай мове. Академик Евфимий Федорович Карский // Е.Ф.Карский. Белорусы. М., 1955. Вып. 1; Белодед И., Борковский В., Горецкий П. Изучение украинского и белорусского языка // История отечественного языкознания. 1958. Вып. 1; Бондарчик В. Изучение культуры белорусского народа Е.Ф.Карским // Труды Ин-та этнографии им. Миклухо-Маклая. 1971. Т. 95; Борковский В. Академик Е.Ф.Карский // Уч. зап. Ярославского пединститута. 1945. Вып. 5; Яго ж. Е.Ф.Карский как историк русского языка и палеограф. (1861—1931) // Известия Акад. наук БССР. 1951. № 4; Яго ж. Ефимий Федорович Карский // Рус. речь. 1971. № 1; Яго ж. Евфимий Федорович Карский (1 января 1861 — 29 апреля 1931) // Рус. яз. в школе. 1951. № 1; Яго ж. К 75-летию со дня издания первого тома «Белорусов» академика Е.Ф.Карского //

Изв. АН СССР. Сер. лит. и яз. 1978. № 4; Булахов М. Евфимий Федорович Карский как лексиколог и лексикограф // Рус. яз. в школе. 1971. № 2; Яго ж. Слово о полку Игореве в оценке Е.Ф.Карского // Восточные славяне: языки, история, культура. М., 1985; Василенок С. Фольклор и литература Белоруссии эпохи феодализма (XIV—XVIII вв.). М., 1961. С. 28—29, 163; Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 6—8, 19; Вольский В. Академик Е.Ф.Карский как историк белорусской литературы // Известия АН БССР. 1951. № 4; Гринблат М. Е.Ф.Карский как белорусский этнограф // Там жа; Жидович М. Е.Ф.Карский как историк белорусского языка // Там жа; Збралевич Л. Библиография в трудах Е.Ф.Карского // Из истории книги, библиотечного дела и библиографии в Белоруссии. Мн., 1970; И.В. Академик Е.Ф.Карский о белорусских писателях // Бел. трибуна (Чикаго). 1926. 23 окт.; Карская Т. Эпистолярное наследие академика Е.Ф.Карского // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 1; Киркевич А. В музее Е.Ф.Карского // Гродн. правда. 1965. 24 июля; Кондратовская М., Ватацы Н. Личная библиотека Е.Ф.Карского в фондах Государственной библиотеки БССР имени В.И.Ленина // Из истории белорусской библиографии и книжных фондов. Мн., 1979; Коронкевич П. Отзыв академика и профессора Е.Ф.Карского // Коронкевич П. Белорусы. Гомель, 1917; Кузнецов П. Евфимий Федорович Карский: (1861—1931) // Изв. АН СССР. Отд-ние литературы и языка. 1961. Т. 20; Кушнер (Кнышев) П. Этническая граница // Сов. этнография. 1947. № 2; Леончиков В. Библиографическая деятельность академика Е.Ф.Карского (1861—1931) // Сов. библиография. 1968. № 16; Яго ж. Развитие белорусского советского библиографоведения в довоенный период (1917—1941 гг.) // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1981.С. 21—24; Ляпунов Б. Очерк жизни и деятельности академика Е.Ф.Карского // Известия АН СССР. Отделение общественных наук. 1932. № 3; Мацкевич Ю. Е.Ф.Карский как диалектолог // Известия АН БССР. 1951. № 4; Наркевич А. Великий ученый-патриот: К 125-летию со дня рождения акад. Е.Ф.Карского // Гродн. правда. 1985. 31 дек.

На ўкраінскай мове. Тимошенко П. Ю.Карський і українська мова // Укр. мова в школі. 1961. № 3.

На чэшскай мове. Barnet V. Vyznamne vyroči beloruske filologie: (Akademik J.F.Karskij, 1861—1931) // Slavia. 1961. № 3; Moszynski K. Polęsie wschodnie // Slavia. 1928. Roc. 7. Seš. 3; V.Ž. «Objevitel Belorusi»: K 100 vyroči narozeni J.F.Karskeho. // Slovanský přehled. 1961. Nr 3.

3.1.

Санкт-Пецярбургскае аддзяленне архіва Расійскай АН, ф. [Я.Карскага]; БДА, ф. 42, воп. 1, спр. 514, л. 621, спр. 526, л. 99—100; ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 161—162.

В.У.Смольская.

КАРШУКОЎ ЯЎГЕН

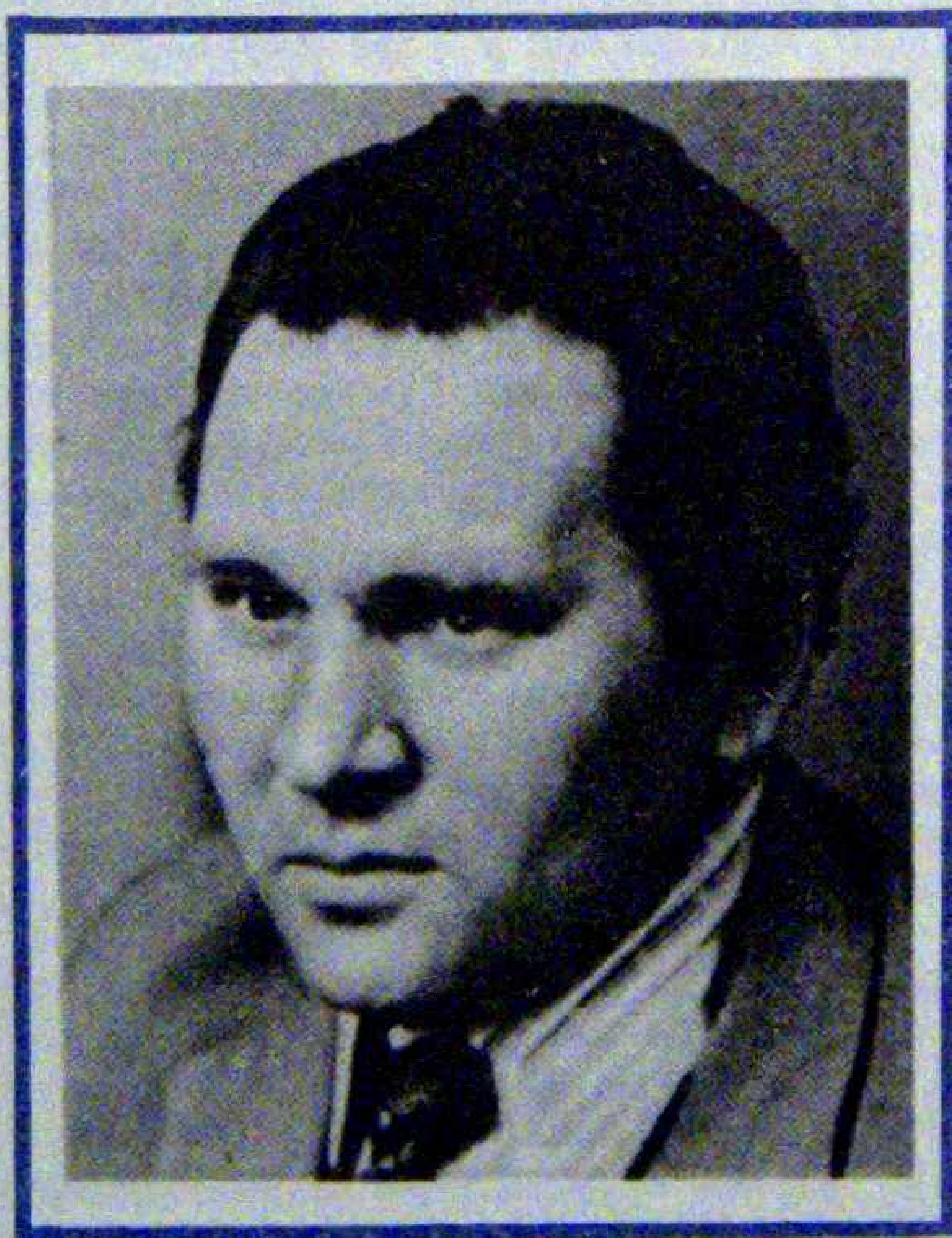

Каршукоў Яўген Іванавіч (н. 1.1.1932, в. Давыдавічы Калінкавіцкага р-на Гомельскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1964.

З сям'і настаўнікаў. Да вайны закончыў 2 класы Буда-Сафіеўскай васьмігодкі Лельчыцкага р-на. У гады Вялікай Айчыннай вайны, пасля таго, як бацька пайшоў на фронт, Яўген з маці і сястрой жылі ў в. Абрамаўка Рэчыцкага р-на, у бацькоў маці. Тут і дачакаліся вызвалення. Сярэднюю школу Я.Каршукоў закончыў у в. Прысно Веткаўскага (цяпер Гомельскага) р-на ў 1951 і паступіў на аддзяленне журналістыкі БДУ. Пасля заканчэння універсітэта (1956) працаваў адказным сакратаром акцябрскай раённай газеты «Чырвоны Кастрычнік» (1956—58), загадчыкам аддзела веткаўскай раённай газеты «Пад ленінскім сцягам» (1958—59), рэдактарам шматтыражнай газеты панчошна-трыкатажнай фабрыкі «8 сакавіка» ў Гомелі (1959), старшым рэдактарам Гомельскай студыі тэлебачання (1959—71). З 1971 загадчык аддзела літаратуры газеты «Літаратура і мастацтва», з 1975 намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Вожык», з 1978 і з 1989 літаратурны кансультант СП Беларусі. У 1980—89 галоўны рэдактар выдавецтва «Юнацтва». Узнагароджаны Ганаровай граматай Вяр-

хоўнага Савета БССР, медалём.

Найбольш актыўна Я.Каршукоў праявіў сябе ў сатырычнай і гумарыстычнай прозе. Аўтар зборнікаў гумарыстычных апавяданняў «Не без таго», «Бывай, кампанія», «Пісьмо жонцы», «Перад новым годам», кніг для дзяцей. Творы, якія ўвайшлі ў гэтыя зборнікі, жыццёсцвярджальныя, светлыя, лірычныя, адначасова ў іх ёсць сур'ёзныя развагі і роздум. У 1987 выйшла кніга Я.Каршукова «Пасланне нашчадкам», куды ўвайшлі аповесць «Змоўшчыкі», якая расказвае пра гады ваеннага ліхалецця, і апавяданні пра сучаснае жыццё школьнікаў. Перакладае з славацкай мовы.

Жыве ў Мінску.

В.І.Смыкоўская.

Бібліяграфія

1.2.

У дарогу: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1963. Рэц.: Барысюк С. Можна чакаць лепшага // Полымя. 1964. № 5; Верас Л. Першая кніжка земляка // Гомел. праўда. 1963. 7 снеж.; Вярцінскі А. Людзі добрыя і дрэнныя // ЛіМ. 1964. 10 студз.; Куцэнка В. Шчаслівага плавання // Маладосць. 1964. № 6; Содаль У. У дарогу // Чырв. змена. 1964. 18 сак.

Не без таго...: Гумарэскі, апавяданні. Мн., 1967. (Б-ка «Вожыка»).

Сустрэча: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1969. Рэц.: Гарулёў М. У дарозе // ЛіМ. 1970. 15 мая; Кірэйчык І. Прыемная сустрэча // Гомел. праўда. 1970. 22 студз.

Змоўшчыкі. Мн., 1975.

Бывай, кампанія!: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1977. (Б-ка «Вожыка»).

Перад Новым годам: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1980. Рэц.: Няхай М. Набіраючы вышыню // Чырв. змена. 1980. 9 жн.; Садаўнічы Э. І жартам, і ўсур'ёз // ЛіМ. 1980. 26 вер.

Пісьмо жонцы: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1982. (Б-ка «Вожыка»).

І надыходзіць дзень: Апавяданні. Гумарэскі. Мн., 1982. Рэц.: Кажамякін Ц. Аб людзях добрых // Гомел. праўда. 1983. 11 лют.

Пасланне нашчадкам: Аповесць, апавяданні. Мн., 1987.

Надвячоркам: Апавяданні, гумарэскі. Мн., 1992.

1.3.

1956. У дождж: Апавяданне // Вожык. № 1; Бацькаваназіральнасць: Апавяданне // Там жа. № 13; Маці: Апавяданне // Маладосць. № 1; Спадзяванні не апраўданы // Мін. праўда. 15 крас. / Сааўт. А.Вярцінскі.

1957. Бацькава назіральнасць: [Апавяданне] // Давайце знаёміцца. Мн.; Апельсінчыкі: Апавяданне // Беларусь. № 2; Крыўда: Абразок // Полымя. № 2; Ніва. 17 сак.

1958. Суседзі: (Апавяданне) // Літаратурны Гомель. Гомель, 1958.

1959. У дарогу: Апавяданне // Маладосць. № 4; Каб усе людзі чыталі: Нарыс // ЛіМ. 26 вер.; Імя яго незабыўнае // Чырв. змена. 7 мая / Сааўт. У.Абадзэнка.

1961. Сатырыкі: Гумарэска // Вожык. № 5; Нешта важнае: Гумарэска // Там жа. № 16; Гульня ў дурня; Усмешка: Гумарэскі // Маладосць. № 3; Сатырыкі: Гумарэска // ЛіМ. 4 крас.

1962. Пасняшаўся: Апавяданне // Вожык. № 4; Мой знаёмы: Гумарэска // Гомел. праўда. 4 сак.; Ля тэлевізара: Гумарэска // Там жа. 20 мая; У дарозе: [Рэц. на кн.: Вярцінскі А. Песні пра хлеб. Мн., 1962] // Там жа. 15 ліп.; Артыст: (Гумарэска) // Там жа. 21 кастр.; На тралейбусным прыпынку: Гумарыстычнае апавяданне // Там жа. 31 снеж.; Плыў параход...: Апавяданне // ЛіМ. 24 жн.; І работнік культуры — творца: Нарыс // Там жа. 31 жн.

1963. Гармата: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 5; «Рукі не здрадзяць»: [Рэц. на кн.: Гаўрылкін Л. Рукі не здрадзяць. Мн., 1963] // Гомел. праўда. 7 ліп.

1964. Калі вернецца бабуля: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 9; У нашым двары: Гумарэска // Гомел. праўда. 8 сак.; Прынцыповая размова: Гумарэска // Там жа. 12 ліп.; Жыццё рабіць з каго?.. // ЛіМ. 13 сак.

1965. Грамадскае даручэнне:(Гумарэска) // Вожык. № 23; Чулы сябар: Гумарэска // Маладосць. № 1; Канкурэнт: Гумарэска // Гомел. праўда. 10 студз.; У паліклініцы: Апавяданне // Там жа. 1 жн.; Дапамог...: Гумарэска // Там жа. 15 жн.; Папераджальныя знакі на дарозе // ЛіМ. 21 вер.

1966. Сатырыкі: Гумарэска; Пасняшаўся: Апавяданне // Вожык у дарозе. Мн.; Скарга: Гумарэска // Вожык. № 5; Не без таго...: Гумарэска // Там жа. № 15; Як трэба вітацца: Гумарэска // Там жа. № 21; Каза: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 12; Пажартаваў: Гумарэска // Гомел. праўда. 17 ліп.; На вуліцы: Апавяданне // Там жа. 2 снеж.; Іх было шаснаццаць // Звязда. 25 лют.; Адпачылі: Гумарэска // ЛіМ. 18 кастр.

1967. Ноччу: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 2; Пра жонку: Гумарэска // Вожык. № 7; Сюрпрыз: Апавяданне // Гомел. праўда. 8 сак.; Кветкі: Апавяданне // Там жа. 16 ліст.

1968. Сябры: Апавяданне // Вожык. № 1; Ля вогнішча: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 4; Дзед Мароз: Апавяданне // Гомел. праўда. 19 студз.; Першая: [Рэц. на кн.: Сяркоў І. Мы з Санькам у тыле ворага. Мн., 1968] // Там жа. 10 кастр.; Бомба ў жыце: Апавяданне // Беларусь. № 7; Гвадэлупская кофтачка: Гумарэска // Вожык. № 5; Перад вяселлем: Гумарэска // Вожык. № 10; Не клюнула: Гумарэска // Там жа. № 17; Казка пра ката; Лялькі: (Маленькія апавяданні) // Работніца і сялянка. № 5.

1970. Бомба ў жыце: [Апавяданне] // Голас Радзімы. № 43; Пятроўская быль: Апавяданне // Полымя. № 5; Куртачка: Гумарыстычнае апавяданне // Гомел. праўда. 4 студз.; Слово о земляке // Сел. газ. 30 авг.; Як мяне выхоўвалі: Гумарэска // Чырв. змена. 26 ліст.

1971. Перасаліў: Гумарэска // Вожык. № 8; Тэлевізійная прэм'ера: Апавяданне // Там жа. № 15; У краіне пірамід // Гомел. праўда. 11 лют.; На дарогах ААР: Нататкі дарожныя // ЛіМ. 28 мая; Штрыхі да партрэта // Там жа. 9 ліп.; З любоўю да роднага краю: [Рэц. на кн.: Масарэнка А. На баброых тонях. Мн., 1971] // Там жа. 30 ліп.; На вернай дарозе: У Жлобінскім літаб'яднанні // Там жа. 13 жн.; «Маладосць»: Сустрэчы цікавыя і — не дужа // Там жа. 3 вер.; Акно ў шырокі свет: [Рэц. на кн.: Сіпакоў Я. На зялёную маланку. Мн., 1971] // Там жа. 10 вер.; Немец; Генка, Генка...; Сінія кругі: Апавяданні // Там жа. 24 вер.; Тэма не другарадная // Там жа. 8 кастр.; Заяўлена: чалавечнасць // Там жа. 29 кастр.; Прыемная разнастайнасць // Там жа. 12 ліст.; Незабыўнае // Там жа. 3 снеж.; Ён умеў смяяцца: [Рэц. на кн.: Блатун С. Ключавая шаткаванка. Мн., 1971] // Там жа. 10 снеж.; Я — маўчу: Гумарэска // Там жа. 24 снеж.; Міцькаўскія змоўшчыкі: Аповесць // Піянер Бел. 19, 26 жн., 2, 9, 16, 23, 30 вер., 7, 14, 21 кастр., 11 ліст.

1972. На шляху да сталасці: [Рэц. на кн.: Кудравец А. Раданіца. Мн., 1971] // ЛіМ. 28 студз.; Герой і жыццё // Там жа. 11 лют.; На рацэ: Апавяданне // Там жа. 14 крас.; Радкі франтавых пісем // Там жа. 5 мая; Рыжскія ўражанні: Нарыс // Там жа. 12 мая; Памяць сэрца // Там жа. 2 чэрв.; Каўказскія замалёўкі // Там жа. 24 ліст.

1973. Незабыўнае / / Вытокі песні. Мн.; Падарожжа ў жыццё: [Рэц. на кн.: Ж у к А. Асеннія халады. Мн., 1972] / / Полымя. № 12; Выбар героя: Палемічныя нататкі / / ЛіМ. 26 студз.; Крытыка буржуазнай ідэалогіі: [Рэц. на кн.: И д е о л о г и ч е с к а я борьба в литературе и эстетике. М., 1972] / / Там жа. 23 лют.; «Баста! Не пішу больш гумарэсак...»: [Рэц. на кн.: А н о ш к і н І. Брантазаўр. Мн., 1973] / / Там жа. 30 сак.; Кавалі: Нарыс / / Там жа. 20, 27 крас.; На палескай зямлі: Нарыс / / Там жа. 1 чэрв.; Матчына хата: Апавяданне / / Там жа. 22 чэрв.; Клопат; Шчасце: Апавяданні / / Там жа. 24 жн.; Песня шчырая / / Там жа. 28 вер.; «Сярод рабочых — свой»: [Рэц. на кн.: С п р ы н ч а н Б. Ясень. Мн., 1973] / / Там жа. 2 ліст.; Перад Новым годам; Мой сусед; Крупнік: Апавяданні / / Там жа. 28 снеж.

1974. Апошняя прыгода: [Раздз. з 2 ч. аповесці «Змоўшчыкі»] / / Бярозка. № 7; Георгію Шыловічу — 50 / / ЛіМ. 4 студз.; Трывалая дружба / / Там жа. 1 сак.; Дзеці; Чарнічка; Надвячоркам: Апавяданні / / Там жа. 8 сак.; Кароткая дарога: Гумарэска / / Там жа. 22 сак.; Пад сцягамі Першамая / / Там жа. 1 мая; Са славацкага дзённіка: Нарысы / / Там жа. 25 кастр.; Пялёсткі ўспамінаў: [Рэц. на кн.: Д у б о ў к а У. Пялёсткі. Мн., 1973] / / Там жа. 8 ліст.; Наташка: Апавяданне / / Там жа. 22 ліст.; Задума і яе здзяйсненне: [Рэц. на кн.: П і ш ч ы к а в а К. Адраджэнне. Мн., 1973] / / Мін. праўда. 27 ліст.

1975. Пісьмо жонцы: Гумарэска / / Вожык. № 23; Сустрэнем цёпла і сардэчна / / ЛіМ. 21 лют.; Маршрутамі дружбы: Нарыс / / Там жа. 18 крас.; Браціслаўскія нататкі: Нарыс / / Там жа. 19 вер.

1976. Вітаміны: Гумарэска / / Вожык. № 11; Жывая капейка: [Апавяданне] / / Там жа. № 7; Чорт: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 4; У першыя дні: (Урывак з аповесці) / / ЛіМ. 13 лют.; Шляхі-дарогі Міхася Краснова: [Рэц. на кн.: Д а н і л ь ч а н к а А. Зялёны бераг. Мн., 1976] / / Там жа. 11 чэрв.; Ганарлівец: (Апавяданне) / / Там жа. 6 жн.

1978. Кароткія апавяданні: Бульбачка; Ранняй вясной; Дзінь-бом / / Беларусь. № 7; І надыходзіць дзень; Адцвітаюць ліпы: (Навелы) / / Работніца і сялянка. № 3; Недапісаны дзённік: [Рэц. на кн.: Ч а в у с к і М. Фарбамі гневу. Мн., 1978] / / Чырв. змена. 27 чэрв.

1979. Дзівак: Апавяданне / / Беларусь. № 11; Выручыў: Гумарэска / / Вожык. № 23; Да новых перамог / / ЛіМ. 16 сак.

1980. Мітынг / / ЛіМ. 9 мая.

1981. Сакрэт: Апавяданне / / Вожык. № 18; Мой адпачынак: Гумарэска / / Там жа. № 24; Гаворыць Масква... / / ЛіМ. 6 сак.; «Юнацтва ў дарозе»: [Інтэрв'ю] / Зап. Л.Бялкоўская / / Наст. газ. 4 ліп.

1982. Ад перакладчыка / / Апошні вераснёвы дзень. Мн.; Міхасёва тройка: (Апавяданне) / / Бярозка. № 1; Памірыў: (Апавяданне) / / Вожык. № 1; Хлеб: (Апавяданне) / / Вясёлка. № 1; Начны званок: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 1; Верш: Апавяданне / / ЛіМ. 1 студз.; З добрым набыткам / / Там жа. 16 крас.

1983. Бомба ў жыцце: [Апавяданне] / / Вяснянка. Мн.; Кладка: (Апавяданне) / / Вясёлка. № 5; Аднойчы летам: Апавяданне / / ЛіМ. 22 ліп.

1984. Пісьмо нашчадкам: Апавяданне / / Вожык. № 1.

1985. Пасланне нашчадкам: Апавяданне / / Буслы над хатай. Мн.; Творчая сталасць / / ЛіМ. 17 мая.

1.4.

А п о ш н і вераснёвы дзень. Славацкія апавяданні / З славац. Мн., 1982.

М о р ы ц Р. Выбух: Раман / З славац. Мн., 1984.

Р а з б у д ж а н ы голас: Апавяданні славацкіх і беларускіх пісьменнікаў / З славац. Мн., 1988.

С о л ь зямлі: Апавяданні / З славац. Мн., 1992.

1974. Л я в і ц к і М. Незабыўная сустрэча: Апавяданне / З рус. / / ЛіМ. 25 студз.; Б у б н і с В. Жніво: Урывак з рамана «Тры дні ў жніўні» / З літ. / / Там жа. 15 сак.

1975. Ж а р ы Ш. Сапёр Васька: Апавяданне / З славац. / / ЛіМ. 18 ліп.; Д а м і н а З. Бутэлька малака: Апавяданне / З пол. / / Там жа. 31 кастр.

1976. С а ч ы в е ц І. Мяккі характар: Гумарэска / З укр. / / Вожык. № 10; А с э н к а Я. Візіт: Гумарэска / З пол. / / Там жа. № 18.

1978. Ю р ы к Л. Апошні вераснёўскі дзень; Б е н ё Я. Валы: Апавяданні / З славац. / / ЛіМ. 10 ліст.

1982. Б е н ё Я. Школа пачынаецца ў маі: [Апавяданне з кнігі «Апошні вераснёвы дзень»] / З славац. / / ЛіМ. 6 жн.

1984. Г а ш ы н е ц Э. Пісьменнікі Савецкай Беларусі; А н д р ы ч ы к Ю. Паэзія грамадзянскага гучання / З славац. / / Далягляды. Мн.

1985. Б л а к в а д з е М. Так трэба; Э л і а з і ш в і л і М. Палонныя свайго гнязда; Лішні арэх: Апавяданні / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На азербайджанскую мову. Дипломатлар: [Апавяданне] / / Эдэбиjjт вэ инчэсэнэт. 1977. 1 јанв.

На казахскую мову. Кеме жузiп барады: [Апавяданне] / Ауд. С.Ахметов / / Полесье энгiмелерi. Алматы, 1984.

На літоўскую мову. Svecias: (Humoreska) / / Sluota. 1977. Nr 7.

На рускую мову. Бомба во ржи: Повесть, рассказы / Пер. авт. Мн., 1983. Рэц.: Г а м о л к а М. С улыбкой и всерьез / / Знамя юности. 1984. 18 янв.; М а р т и н о в и ч А. / / Детская литература. 1985. № 7; Р а е в і ч М. Каб дзеці не ведалі вайны / / Вяч. Мінск. 1984. 10 мая.

Шел теплоход: Рассказы и юморески / Пер. Э.Корпачев. М., 1987.

Папина наблюдательность: Рассказ / / Огонек. 1958. № 52; Кто в ответе? Дед Никифор...: Фельетон / Пер. Н.Весенин / / Там жа. 1962. № 49; Сатирики: [Апавяданне] / Пер. К.Титов / / Белорусский юмор. Мн., 1965; Белорусский юмор. Мн., 1969; Дипломаты: Юмореска / / Заря. 1976. 15 янв.; Витамины: (Юмореска) / Пер. П.Потаюк / / Веч. Ташкент. 1977. 29 янв.; Как готовятся уроки: Юмореска / Пер. Я.Островский / / Учит. газ. 1979. 30 янв.; И приходит день...; Ранней весной; Однажды вечером; Динь-бом: [Апавяданні] / Пер. В.Кошкин / / Неман. 1982. № 1.

На туркменскую мову. Сапаклара нахили тайынланылар / / Эдебият ве сунгат. 1982. 23 янв.

На ўкраінскую мову. Про жинку: Гумореска / Пер. В.Чемерис / / Літ. Укр. 1968. 3 вер.; Перед весіллям: Гумореска / / Рад. Волинь. 1969. 8 черв.; У нашому дворі; Допоміг...: Короткі гуморески / Пер. С.Реп'ях / / Деснян. правда. 1970. 13 груд.; Радикальний засіб: Гумореска / Пер. С.Реп'ях / / Україна. 1971. № 14; Гваделупська кофточка: Усмішка / Пер. М.Старовойт / / Ленін. молодь. 1973. 3 лют.; У нашому дворі: [Гумарэска] / Пер. С.Реп'ях / / Україна. 1975. № 24; Перед весіллям: [Гумарэска] / Пер. С.Реп'ях / / Деснян. правда. 1975. 23 серп.; Гваделупська кофточка: Усмішка / Пер. О.Шевченко / / Київ. правда. 1975. 30 серп.; Бомба в житі; Коли повернеться бабуся: [Апавяданні] / / Літ. Укр. 1975. 6 черв.; Жива копійка: Гумореска / Пер. І.Сочивець / / Там жа. 1976. 21 трав.; Дружина поета: [Гумарэска] / Пер. С.Левський / / Прапор. 1982. № 9.

На эстонскую мову. Kiirustasin... / Tlk. V.Jarv, U.Liivaku / / Pygmalion pahupidi. Tallinn, 1968; Laimaja / Tlk. V.Jarv / / Pikker. 1968. Nr 12.

1.6.

Р а з б у д ж а н ы голас: Апавяданні славацкіх і беларускіх пісьменнікаў. Мн., 1988 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Б ы к а ў В. Прадмова / / Каршукоў Я. Пісьмо жонцы. Мн., 1982; К о р б а н У. Настаўнік-паэт / / Наст. газ. 1958. 1 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Я ў г е н у Каршукову — 50 / / ЛіМ. 1982. 1 студз.

В.І.Козіч.

КАРЫЗНА УЛАДЗІМІР

Карызна Уладзімір Іванавіч (н. 25.5.1938, в. Закружка Мінскага р-на), паэт. Член СП Беларусі з 1970.

З сялянскай сям'і. Вучыўся ў Закружкаўскай пачатковай, затым у Крупіцкай СШ (1946—56). Скончыў філалагічны факультэт БДУ (1961). Выкладаў беларускую і рускую мову і літаратуру ў Опсаўскай СШ на Браслаўшчыне (1961—67). Працаваў рэдактарам, старшым рэдактарам музычнага вяшчання, загадчыкам аддзела беларускай музыкі Рэспубліканскага радыё (1967—80), рэдактарам аддзела часопіса «Полымя» (1980—81). З 1981 старшы рэдактар выдавецтва «Юнацтва». Узнагароджаны Ганаровымі граматамі Вярхоўных Саветаў Літ.ССР і Беларускай ССР.

Першы верш надрукаваны ў газеце «Чырвоная змена» у 1956. Друкаваўся таксама ў «Настаўніцкай газеце», газеце «Літаратура і мастацтва» і інш. Аўтар кніг паэзіі «Край мой сінявокі», «Жураўліны досвітак», «Святло ліўня», «Цеплыня», «Цішыня баразны», «Шумяць вербы». Паэт дзеліцца з чытачамі сваімі трывогамі і перажываннямі, вядзе шчырую размову пра жыццё і працу людзей, іх побыт, шчасце, радасці і паўсядзённы клопат. Памяць мінулай вайны, трывожны лёс аднавяскоўцаў, вобразы ваеннага і пасляваеннага дзяцінства нязменна хвалююць паэта. Песні на вершы У.Карызны пісалі кампазітары У.Буднік, Я.Глебаў, Л.Захлеўны, Э.Зарыцкі, Э.Казачкоў, І.Лучанок, М.Пятрэнка, Л.Свердзель, Ю.Семяняка і інш. Яны ўвайшлі ў зб. «Клубныя вечары», «Люблю цябе, Белая Русь».

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Край мой сінявокі: [Вершы]. Мн., 1963. Рэц.: Пруднікаў П. // Наст. газ. 1962. 7 вер.; Пужліс Л. // Віцеб. рабочы. 1963. 23 ліп.; Скапараў І. Лірыка. Восень. А пафас жыцця?... // Чырв. змена. 1963. 12 вер.; Чамярыцкі В. Пратаптанымі сцежкамі // Маладосць. 1963. № 11; Шушкевіч С. Проба голасу // ЛіМ. 1963. 13 жн.

Жураўліны досвітак: Вершы. Мн., 1969. Рэц.: Басава І. Хадзіць па зямлі // ЛіМ. 1969. 3 чэрв.; Валодзька Г. Цяжкі перавал // Віцеб. рабочы. 1969. 17 ліп.; Кацюшын М. Цёмны досвітак // Чырв. змена. 1969. 15 чэрв.; Ставер А. «Кожнай думкаю з табой...» // Мін. праўда. 1969. 11 крас.; Хведаровіч М. Светлае пачуццё дабраты // Вяч. Мінск. 1970. 20 жн.

Святло ліўня: Вершы і паэма. Мн., 1972. Рэц.: Вышынскі М. За сваё, непаўторнае // ЛіМ. 1973. 23 лют.; Маляўка М. Пры святле ліўняў // Звязда. 1973. 8 сак.; Разанаў А. Праліцца ліўнем вершаў // Беларусь. 1973. № 4.

На сяле ў бабулі: Вершы. Мн., 1975. Рэц.: Каржанеўская Г. «Мышка бяжыць...» // ЛіМ. 1976. 19 сак.; Літвінаў Р. Для дзяцей пісаць лепш... // Полымя. 1976. № 8.

Цеплыня: Паэма, вершы, песні. Мн., 1977. Рэц.: Кобрын У. Дыхнула слова цёплай ласкай // Мін. праўда. 1977. 22 кастр.; Хвалей Я. «З роднай песні...» // ЛіМ. 1978. 20 студз.; Цвірка К. Бліжэй да зямлі // Беларусь. 1978. № 2.

Клубныя вечары: Песні на словы У.Карызны. Мн., 1979. Рэц.: Ветка С. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 20 ліп.

Цішыня баразны: Вершы і паэма. Мн., 1981.

Кыонг і яго сябры: Вершы. Мн., 1982.

Шумяць вербы...: Вершы, песні. Мн., 1982.

Люблю цябе, Белая Русь: Песні на словы У.Карызны. Мн., 1984. Рэц.: Ракава А. Дзякуй вам, песні-сяброўкі // ЛіМ. 1984. 28 снеж.

Малююць дзеці: [Кн. дзіцячых малюнкаў]. Мн., 1984 / Аўт. вершаў А.Вольскі, У.Карызна.

Музыка ў свеце: Лірыка. Мн., 1985. Рэц.: Жычка Х. Музыка сэрца // Звязда. 1985. 27 снеж.

Расколіна на Звоне Свабоды: Вершы і паэма. Мн., 1986.

Душы разгуканай мелодыя: Вершы, паэмы, песні. Мн., 1988.

Зямля — два паўшар'і: Паэма. Мн., 1988.

Мір і сонейка — для ўсіх: Вершы, казкі, небыліцы, лічылкі, загадкі, паэма. Мн., 1990.

1.3.

1956. Восень: [Верш] // Чырв. змена. 23 снеж.

1957. Савецкая Армія: [Верш] // Піянер Бел.

22 лют.; Лета: [Верш] / / Там жа. 14 чэрв.; Падарунак: [Верш] / / Чырв. змена. 7 сак.; Бацькаўшчына: [Верш] / / Там жа. 7 мая; Салаўі: [Верш] / / Там жа. 24 жн.

1958. Вясной; Восень: [Вершы] / / Падарунак. Мн.; Снегіры: [Верш] / / Бярозка. № 3; На рэчцы: [Верш] / / Там жа. № 7; У лесе: [Верш] / / Вясёлка. № 3; Ноч на цаліне; У гасцях у казаха; «На гарах пшанічных так лапатай...»: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Вечарынка ў стэпе: [Верш] / / Чырв. змена. 19 студз.; «Колькі раз паднімаліся чорныя хмары над намі...»: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.

1959. Цалінная дарога: [Верш] / / Беларусь. № 3; Вясна: [Верш] / / Полымя. № 5; Родны край: [Верш] / / ЛіМ. 27 чэрв.; Абмяркоўваюць творы маладых / / Там жа. 23 вер.; На полі: [Верш] / / Мін. праўда. 16 мая; Дружба: [Верш] / / Там жа. 26 вер.; Восень: [Верш] / / Там жа. 11 кастр.; Сакрэт: Апавяданне / / Піянер Бел. 21 жн.; Жаўранак: [Верш] / / Чырв. змена. 12 крас.; Пціч: [Верш] / / Там жа. 19 жн.

1960. Асенняе неба; Я не магу заснуць; «Узгоркі ў калючым іржэўніку...»: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Маленства: [Верш] / / Бярозка. № 2; Пра Міхалку і рыбалку: [Верш] / / Вясёлка. № 8; Раніца: [Верш] / / Полымя. № 9; Роздум: [Верш] / / Калг. праўда. 19 мая; На зялёнай зямлі сяброў / / ЛіМ. 30 крас. / Сааўт. В.Бечык, У.Ганчароў; Успамін: [Верш] / / Мін. праўда. 16 сак.; Восень: [Верш] / / Там жа. 22 кастр.; Кліча лета: [Верш] / / Піянер Бел. 3 чэрв.; Жураўлінымі досвіткамі: [Верш] / / Чырв. змена. 13 ліст.

1961. Раніца: [Верш] / / Бярозка. № 4; Дарога дадому: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 1.

1962. Бабы языкастыя: [Байка] / / Вожык. № 15; Ніва. 23 вер.; Ірынка: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 1 мая; Ваня і мяцеліца: [Верш] / / Піянер Бел. 9 сак.

1963. Бабы языкастыя; Трэба атэстат: [Вершы] / / Працяг знаёмства. Мн.; Трэба атэстат: [Верш] / / Вожык. № 1; Роднае: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 17 сак.; Я не магу заснуць; Іграе зурна; Вецер досвітку белага: [Вершы] / / Там жа. 3 крас.; Дома: [Верш] / / Звязда. 10 студз.; Ваня і мяцеліца: [Верш] / / Ніва. 24 лют.; Вясна: [Верш] / / Там жа. 31 сак.

1964. Рыбак: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 29 крас.; Галасы Браслаўшчыны / / ЛіМ. 24 сак.; Снегіры: [Верш] / / Ніва. 27 снеж.

1965. Маці ідзе: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 31 студз.; ЛіМ. 12 лют.; Асколак: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 23 мая; Незабыўнае; «Выседзішся, думаючы стольк...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 28 студз.

1966. Воля-вольніца: [Апавяданне] / / Работніца і сялянка. № 2; На бульбе: [Верш] / / Там жа. 18 снеж.

1967. На бацькаўшчыне: [Верш] / / Голас Радзімы. № 43; Родны дом: Паэма / / Маладосць. № 9; Старая яблыня; «Часам цяжка бывае...»; «І зноў вясна...»; «З добрым раннем, бацькоўскі край...»: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 2 крас.; Балада пра юнака; Закружка: [Вершы] / / Звязда. 10 вер.; Опса; «Не трэба быць асабліва мудрым»; «Без цябе я — вясна...»: [Вершы] / / ЛіМ. 27 студз.; На бацькаўшчыне; Новая хата: [Вершы] / / Там жа. 8 вер.; Каханне: [Верш] / / Чырв. змена. 20 мая; «Туман наскубся ўжо атавы...»: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.; «Ранак — жаўранак шчаслівы...»; «Цябе пазнаю я па кроках...»; Рыбак; Ёлка: [Вершы] / / Там жа. 12 кастр.

1968. Раніца: [Верш] / / Беларусь. № 2; «Бацька пайшоў з работы...»; «Есць розныя на свеце помнікі...»; «На золку...»: [Вершы] / / Маладосць. № 10.

1969. Раніца: [Верш] / / У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Ходзіць шчасце; У бары: [Вершы] / / Чырв. змена. 15 ліп.

1970. Беларусь мая: [Верш] / / Наша рэспубліка. Мн.; Роздумы: [Вершы] / / Беларусь. № 12; «Неба і сонца — усім хапае...»; «Што я ведаю пра цябе?..»; «Я чакаў цябе...»: [Вершы] / / Маладосць. № 10; «Што за рукі, якія не ўмеюць...»; «У чалавека добры настрой...»; «Наша каханне — як стрэчы...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 29 кастр.; Ад слоў назойлівых: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; Паронін; Асвенцім; «Паклаўшы руку на сэрца...»: [Вершы] / / ЛіМ. 29 мая.

1971. Ноч на цаліне: [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; «О край працавіты мой...»; Зялёнае шкельца: [Вершы] / / Полымя. № 10; «Бываюць жа на свеце вечары...»: [Верш] / / Мін. праўда. 26 сак.; Хто ты, творца песні? / / Там жа. 22 мая.

1972. Вавёрка: [Верш] / / Вясёлка. № 8; Паронін: [Верш] / / Голас Радзімы. № 16; Сустрэча; У цішы і ў гуле; Сын у школу пайшоў: [Вершы] / / Наст. газ. 19 крас.

1973. Родны край: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 8 жн.

1974. Вытокі песні дае жыццё / / Беларусь. № 8; Адтуль пачалася Радзіма; «Калі захвараю...»: [Вершы] / / Там жа. № 9; Зорка вясенняя; Рукі; «Недзе ў кожнага з нас...»; «Цябе сустрэў...»; «Не заўсёды і зловіш...»: [Вершы] / / Маладосць. № 4.

1975. Чыстая градка: [Верш] / / Вясёлка. № 6; Дожджык; Паліваюць памідоры: [Вершы] / / Там жа. № 9.

1976. Бацька: Паэма / / Маладосць. № 7; Я вершы не прыдумваю; Буслы; Родны горад: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 7 ліп.; Асенняя песня; Журавінка; Мёд; «Асыпаюць жоўтае лісце...»; «Жураўліны нарог пад вечар...»; Слухаючы «Паэму» Фібіха: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 25 кастр.; «О край, працавіты мой...»: [Верш] / / Гродн. праўда. 18 февр.; З новай кнігі «Цеплыня»: [Вершы] / / Звязда. 5 жн.; «Спяваю песні землякам»: [Вершы] / / ЛіМ. 23 крас.

1978. Вясна; Табе адзінай; Крокі; Ліўні светлыя: [Вершы] / / Беларусь. № 11; «На лапках зор ідзе ноч над садамі...»; Чарадзей; «Як толькі ўспомніш...»; Чаромха: [Вершы] / / Маладосць. № 9; Гармонік; У абарону рэчак: [Вершы] / / Полымя. № 6; Жытні колас; Дабрата; Гняздо дзяцінства: [Вершы] / / ЛіМ. 4 жн.; Адзін з сапраўды народных / / Там жа. 11 жн.

1979. З песняй заручоны: Да 75-годдзя з дня нараджэння Адама Русака / / Беларусь. № 5; В´етнамскім сябрам: [Верш]; Зямля мужная, гераічная / / Там жа. № 9; Маёй Беларусі бярозкі; Чароўны край; Музыка; Чэрвень: [Вершы] / / Там жа. № 12; В´етнамская балада: Сустрэча; Песня; «Гляджу я...»; Дрэвы; У гасцініцы; Паэты В´етнама; Рысавае поле; Разбураны дом; Блакітны брыз; Дзеці; Дзяўчына з горада Намдзінь: [Вершы] / / Полымя. № 5; Маўзалей Хо Шы Міна; Цымбалы; Танец; Эцюд; Музей амерыканскай агрэсіі ў Ханоі: [Вершы] / / ЛіМ. 4 мая; Из вьетнамской тетради. То, что не забудется: [Прадмова да вершаў]; Сустрэча; Песня; «Гляджу я улюблёнымі вачыма...»: [Вершы] / / Сел. газ. 19 сент.

1980. Огонек над Свислочью: [Нарыс] / / Труд, талант, доблесть. Мн. Ч. 1; Дзе жыве Кыонг; Куды спяшаецца маці; Чым займаецца Кыонг: [Вершы] / / Вясёлка. № 9; Вясна Леніна: [Верш] / / ЛіМ. 2 мая.

1981. «Па-ранейшаму светла-русымі...»; «Тут, кажуць, будзе возера...»; «Вечар зоркі...»; «У зязюльчына ранне...»: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Карэнні болю. Са споведзі маленства: [Вершы] / / Полымя. № 3; «Па-ранейшаму светла-русымі...»: [Верш] / / Голас Радзімы. 18 чэрв.; У маці; «Бярозы. Месяц над ракой...»; Каханай: [Вершы] / / Звязда. 13 вер.

1982. Люблю цябе, Белая Русь; Ой ты, Волга: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Падарункі: [Верш] / / Вясёлка. № 6; Рэчка: [Верш] / / Там жа. № 8; Кастрычнік; «Хоць лес...»; Модныя танцы; Паспелі чарніцы; Тым, хто ў сваім веку бервяна не бачыць...; «А снег...»; У матчынай хаце; «Чалавек і прырода...»; Даруйце, што патрывожыў: [Вершы] / / Маладосць. № 11; Прызнанне: [Верш] / / Полымя. № 6; Музыка ў свеце: [Вершы] / / Там жа. № 11; Паспелі чарніцы: [Верш] / / Голас Радзімы. 2 снеж.; «І песня, і позірк сардэчны...»: [Верш] / / Звязда. 9 ліп.; Максіму Багдановічу; «Яшчэ з вясны на дрэве ён засох...»; «Нідзе так доўга сляды не застаюцца...»; Народная песня; Пра паэзію; «Расхрыстаны ступаю ў каласы...»; «Гукі вальса чароўныя...»: [Вершы] / / ЛіМ. 11 чэрв.; Ядвіся: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; Не размінуцца: [Верш] / / Ніва. 6 чэрв.

1983. Лісце прыляцела; Да бабулі; Чыстая градка: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; «Мудры Калімах...»; «Каліс бабуля гаварыла...»; «Пахавалі паэтэсу слынную...»; Паедзем...: [Вершы] / / Дзень паэзіі—83. Мн.; Паронін; Ой ты, Волга: [Вершы] / / Заўсёды з

Леніным. Мн.; Кастрычнік: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 11; Я долі дзякую / / Чырв. змена. 16 ліп.

1984. Добрай раніцы: [Верш] / / Бярозка. Мн.; Партызанская мадона: [Верш] / / За цябе, радзіма! Мн.; На ганку; Вяртанне на Радзіму; Людзі; Час — гэта мы; Інерцыя; Май: [Вершы] / / Маладосць. № 11; Размова наросцеж: Паэма / / Полымя. № 1; Расколіна на Звоне Свабоды: [Вершы] / / Звязда. 29 снеж.; Думай, чалавек; Восень-1983; Хлеб; Партызанская мадона: [Вершы] / / ЛіМ. 20 студз.; Рэчка: Песня / / Ніва. 11 сак.

1985. Паэты В'етнама; Расколіна на Звоне: [Вершы] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; Урывак з паэмы «Бацька» / / Партызаны, партызаны... Мн.; Народны талент: Юрыю Семяняку — 60 / / Беларусь. № 11.

1.4.

Матуціс А. Мамін пірог: Вершы / З літ. Мн., 1986.

1959. Дабранскі А. «Не, не магу не славіць я жыццё»; «Прышла вясна к нам на Падолле...»: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 16 снеж.

1972. Рэймерыс В. Ода ўсемагутным рукам: [Верш] / З літ. / / ЛіМ. 4 жн.

1979. Зіен Мінь Туен. Мова Дружбы; Начная даліна: [Вершы] / З в'ет. / / Беларусь. № 9; Ліман В. Кемлівы вярблюд; Дзве яблыні: [Вершы] / З рус. / / ЛіМ. 15 чэрв.; Ліман В. Дзямян і каза; Кола: [Байкі] / З рус. / / Там жа. 17 жн.

1980. Нгуен Хыу Кхіеу. Наведанне Хатыні: [Верш] / З в'ет. / / Звязда. 5 лют.; Дуран Л. Нашы песні; Мікаэлян Н. Абрыкосы расцвілі: [Вершы] / З арм. / / ЛіМ. 28 ліст.

1981. Каладзе К. Жаваронак: [Верш] / З груз. / / ЛіМ. 20 лют.

1983. Матуціс А. Панарама; Цяпер і заўтра: [Вершы] / З літ. / / Вясёлка. № 4; Кастэнка Л. «Веласіпед начуе на балконе...»; «Шалёны тэмп, і час не наша ўласнасць...»; «Нядобры жарт сыграла з намі доля...»; «Не ведаю, ці ўбачу Вас калі...»: [Вершы] / З укр. / / Работніца і сялянка. № 6; Чубач Г. Я долі дзякую; «Мне сказалі...»: [Верш] / З укр. / / Чырв. змена. 16 ліп.

1984. Анковіч Д. Зялёныя гусі; Я ніяк не магу зразумець...; Сярдзюк Ю. Дзядзька Слон: [Вершы] / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Матуціс А. Панарама; Цяпер і заўтра; Някрошус Ю. Радзіма; Вароніна гора; Гняздо жаўранка; Чатыры словы; Вуліца хлеба; Заечы сон; Ручаёк: [Вершы] / З літ. / / Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Берулава Х. Ці ў лесе быў, дзядуля, ты?: [Верш] / З груз. / / Вясёлка. № 11; Матуціс А. Цяпер і заўтра: [Верш] / З літ. / / Ніва. 22 студз.

1985. Матуціс А. Дзеці ўсяго свету; Чаму вяртаюцца шпакі; Ракета і я; Дзе цялятка?; Малыя і дарослыя; Ля мурашніка; Што прынёс з сабой чалавечак?: [Вершы] / З літ. / / Ветразь. Мн.; Табідзе Г. «Як не любіць мне...»; Берулава Х. Ці ў лесе быў, дзядуля, ты?: [Вершы] / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На рускую мову. Кьонг и его друзья: Стихи / Пер. С.Красиков. Мн., 1984.

Признание: [Вершы] / Пер. А.Дракохруст / / Неман. 1978. № 1; На невидимом коне: [Верш] / Пер. М.Ватагин / / Земля с лазурными очами. М., 1979; Белый кораблик: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; Вестник березки: [Верш] / Пер. А.Дракохруст / / Рабочая смена. 1980. № 5; Счастье мое; «Нет, к этому привыкнуть невозможно!..»; «Всем надобно солнце...»: [Вершы] / Пер. А.Дракохруст / / Биробидж. звезда. 1982. 10 янв.; Белый кораблик: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Сов. молодежь. 1982. 24 окт.; Живая вода: [Вершы] / Пер. А.Дракохруст / / Неман. 1983. № 12; «Вновь небо тучей затянуло...»: [Верш] / Пер. С.Борисова / / Крым. правда. 1983. 3 июля; Партизанская мадонна: [Верш] / Пер. Б.Кежун / / Партизанская слава. Л., 1985; Партизанская мадонна; Народная песня: [Вершы] / Пер. Ю.Сапожков / / Сов. Бел. 1985. 1 нояб.

На украінскую мову. Чернівцям: [Верш] / Пер. А.Добрянський / / Рад. Буковина. 1960. 22 трав.; Е різні пам'ятники на землі; Тато прийшов з роботи: [Вершы] / Пер. Е.Нарубіна / / Калинові мости. К., 1969; «Ти — сонце ласкаве...»: [Верш] / Пер. С.Зинчук / / Молодь Укр. 1977. 26 трав.; «Я партизанську не забув землянку...»; Батькові руки / Пер. В.Коломієць; «Всі стежки зима замела» / Пер. М.Нагнибіда: [Вершы] / / Лісова колиска. К., 1979.

1.6.

Святло Кастрычніка: Вершы. Мн., 1987 / Скл.

Мая рэспубліка: Вершы. Мн., 1988 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. Гніламёдаў У. «Яны прыходзяць самі...»: (Нататкі аб маладой паэзіі) / / Гніламёдаў У. Упоравень з векам. Мн., 1976. С. 97—99; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

2.4.

На беларускай мове. Шымук В. Балотца: [Верш] / / ЛіМ. 1978. 22 снеж.

Т.М.Махнач.

КАРЫЦКІ МІХАЛ

Карыцкі Міхал [7.9.1714, в. Дзітрыкі Лідскага пав. Віленскага ваяв., цяпер Лідскі р-н Гродзенскай вобл. — 10.3.1781 (паводле іншых звестак 1784 або 1791), Мінск], паэт, грамадскі дзеяч, педагог. Пісаў на лацінскай мове.

Паходзіў са шляхецкага роду, якому належаў маёнтак Дзітрыкі. Пра бацьку паэта Аляксандра і маці Тэрэзу Шадурскую-Карыцкую нічога, апрача імя і прозішча, невядома. Сярэднюю адукацыю М.Карыцкі атрымаў у школе Бабруйскай езуіцкай рэзідэнцыі. Пасля, уступіўшы ў 1730 у ордэн езуітаў і адбыўшы двухгадовы навіцыят у Вільні (1730—31), скончыў Слуцкую семінарыю (1733). Вучыўся на курсе філасофіі ў Віленскай акадэміі (1733—36). Два гады выкладаў у акадэміі лацінскую граматыку, а затым пераведзены ў Варшаўскі калегіум выкладаць паэтыку. Праз год паступіў на курс тэалогіі ў гэтым жа калегіуме, працягваў вывучаць яе і ў Віленскай акадэміі (1742—43). Тады ж выявіў выдатныя навуковыя здольнасці і паэтычны талент, што засведчана ў дакументах Віленскай акадэміі. У 1745 атрымаў ступень магістра філасофіі і вызваленых навук, а каля 1750 — доктара філасофіі. У ліку яго настаўнікаў былі М.Быстрыцкі (матэматык з еўрапейскай вядомасцю) і педагог С.Гаслоўскі; вучыўся разам з будучым тэарэтыкам педагогікі А.Скарульскім і паэтам-лацiністам Д.Сестравітоўскім. Вучнем М.Карыцкага ў Вільні быў вядомы паэт А.Нарушэвіч. Сувязі з перадавымі людзьмі свайго часу, хуткае распаўсюджанне ідэй Асветніцтва ў беларускіх калегіумах, першыя вынікі рэформы піярскіх і езуіцкіх школ — усё гэта паўплывала на фарміраванне светапогляду паэта ў перыяд яго навучання. Працуючы выкладчыкам у калегіумах Мінска і Драгічына, Віленскай акадэміі, ён намагаўся палепшыць адукацыю ў краі. Пры рэктарстве М.Карыцкага (1763—66) дасягнула росквіту Варшаўская школа, дзе на той час склаўся гуртток славутых асветнікаў (Я.Альбертрандзі, Ф.Багамолец, С.Лускіна, К.Вырвіч, А.Нарушэвіч, І.Нагурчэўскі). Улічваючы яго перадавыя погляды на асвету і багаты педагагічны вопыт, Камісія нацыянальнай адукацыі, утвораная ў Рэчы Паспалітай у 1773, прызначыла яго рэктарам Мінскай ваяводскай школы, дзе ён самааддана працаваў да самай смерці і завяшчаў ёй сваю маёмасць.

Паэтычны талент М.Карыцкага развіўся яшчэ ў час навучання. Аднак першым друкаваным творам, вядомым сёння, лічыцца элегія «Да Анджэя Младзяёўскага», якая выйшла асобным выданнем у 1764. Многія вершы асветніка змешчаны ў паэтычных зборніках, складзеных польскім бібліёграфам Я.Яноцкім. Усяго пры жыцці паэта выдадзена 25 яго вершаў. Пасля смерці М.Карыцкага яго паэтычная спадчына была сабрана і выдадзена Полацкай езуіцкай акадэміяй пад назвай «Песні». За паэтычны дар яго высока цаніў кароль Рэчы Паспалітай Станіслаў Аўгуст — заахвочваў да выдання за каралеўскі кошт збору твораў, узнагародзіў прэстыжным медалём «Мэрэнтыбус». Творчасць М.Карыцкага пачалася на мяжы дзвюх супрацьлеглых эпох: Контррэфармацыі і Асветніцтва і спалучала ў сабе іх асноўныя рысы. У яго вершах яшчэ адчуваецца ўплыў барока, узнікаюць таксама і рысы сентыменталізму, ракако і нават першыя прыкметы прадрамантызму. Аднак вядучым творчым метадам М.Карыцкага быў класіцызм, які праяўляўся як у ідэйным змесце і тэматыцы, так і ў стылістыцы, кампазіцыі твораў. Арыгінальна трактаваў паэт тэмы прагрэсу, патрыятызму, міру. Большасць яго твораў прысвечаны тагачасным грамадскім і культурным дзеячам Беларусі, мясцовым гістарычным падзеям. Высокімі мастацкімі вартасцямі вызначаюцца яго эпічная паэма «Птушыны сойм», дзе паказаны крызісны стан Рэчы Паспалітай напярэдадні яе падзелаў, камічна-інтымная элегія «Да Касакоўскага» і аўтабіяграфічная «Да брата Караля», прыродаапісальная ода «Да Зімы»; некаторыя эпіграмы. Паэзія М.Карыцкага аказала ўплыў на развіццё літаратуры Беларусі эпохі Асветніцтва (пераважна ў яе «высокім штылі»), на новалацінскую паэзію Польшчы, Літвы і Украіны. Некаторыя тэндэнцыі, запачаткаваныя ў лацінскіх вершах паэта, знайшлі далейшае развіццё ў творах новай беларускай літаратуры, у прыватнасці, у паэмах «Тарас на Парнасе» і «Энеіда навыварат».

А.А.Жлутко.

Бібліяграфія

1.2.

Kazanie na pogrzebe Sapiehy, Koadjutorą wileńskiego, Referendarza W.X.Litewskiego. [Б.М.], 1753.

Mars Austriacus ad... principes Xaverium et Carolum... Varsavie, 1757 / Аўт. спрэчнае.

Polonia redeuntes e castris suos principes Xaverium et Carolum singulari laetitia excipit: Dithyrambus. Varsaviae, 1757 / Аўт. спрэчнае.

Illustrissimo... Andreae Młodziejowski... die natali suo. Varsaviae, 1764.

Varsavia inter festivos ignes... serenissimo Stanislao Augusto Poloniarum regi coronato applaudeus. Carmine illustrata a collegio Varsaviensi... [Varsaviae, 1764].

Illustrissimo... Antonio comiti Przezdziecki procancellario M.D.L. [Б.м.], 1765.

Illustrissimo... Stanislao Bohusz Siestrzencewicz episcopo Albae Russiae... pro aperto Polociae tyrocinio Societatis Jesu eucharisticon... Vilnae, [1773].

Celsisgimo... Carolo Radivilio... dum aliquot annos absens, tandem Nesvisium urbem suam... ingrederetur. [Б.м., 1778].

Augustissimae Catharinae II totius Rossiae imperatrici... cum Albae Russiae oras inviseret... carmen oblatum. Vilnae, [1780].

Dirae in Vulcanum qui in bonis illustrissimi... Joachimi in Szczorse, Ziembin et Wiszniew Comitis Littawor Chreptowicz... officinam ad conficiendum ferrum... in cineres redegit. Varsaviae, 1780.

Gaudium et luctus Polociae in adventu scilicet et abitu... Catharine II... Vilnae, 1780.

Ignes artificiosi in triumphali augustissimae Catharinae II imperatricis totius Rossiae Skloviam adventu... [Б.м., 1780].

Serenissimo Stanislao Augusto... pro aureo numismate eucharisticon. [Б.м.], 1780.

Carmen cum augustissima imperatrix totius Rossiae Catharina II aegra uteretur valetudine... Vilnae, 1781.

Carmina. Polociae, 1817.

1.3.

1756. Dithyrambus; Mars Austriacus ad... principes Xaverium et Carolum... / / Mitzler de Kolof. Acta litteraria Regni Poloniae et Magni Ducatus Litvaniae. [Б.м.] / Аўт. спрэчнае.

1766. Provincia Societatis Jesu Masovitica, Varsaviensi rectore, Michaele Korycio... Andream Comitem Zamojski, supremum Regni cancellarium... hoc modo coluit / / Janocki J.Excerptum Polonicae litteraturae huius atque superioris aetatis. Vratislaviae. Vol. 3; Ingeniosissimus doctissimusque poeta Michael Korycius... Casimiro Poniatowski, supremo Regni succamerario... die suo natali, de clarissima familia sua... sic est gratulatus; Pontifex Cracoviensis, Caietanus Jgnatius Solticus... Augustus III Poloniarum Rex Caietano Cracoviensium episcopo ex Campis Elysiis; Korycius, prudentia atque humanitate... pollens... Josephum Zaluscium, Kioviae atque Czernichoviae Praesulem... omni pietatis honorisque officio excepit, datisque in epulis, suave hoc et dulce carmen ad citharam canticare iussit; Cantus. Ad eundem praesulem; Magnus Societatis Jesu, Phoebique sacerdos Michael Korycius... comiti in Zaluskie Zaluski, Kioviensium et Czerniechoviensium antistiti... Fabula; Regium Varsaviense Societatis Jesu Collegium... Stephani Bathorei effigiem, Polocia sibi allatam, Stanislao Augusto, Poloniae regi... additis hisce elegiis obtulit / / Janocki J. Excerptum Polonicae litterature huius atgue superioris aetatis. Vratislaviae. Vol. 4.

1771. Michael ille Korycius... Poloniae Regum Maximo, Stanislao Augusto, Divi Tutoris sui memoriam solemniter celebranti, id epigramma dicavit; Maximus poetarum Michael Korycius, Societatus Jesu, designatus in Masovia praepositus provincialis... praesidi. Josepho Zaluscio, Kioviensi atgue Czernichoviensi Episcopo, dulci illa venustaque elegia valedixit; Hicce idem Korycius, Praesulis Kioviensis Protobibliothecario, familiariumque vetutissimo, Joanni Danieli Andreae Janocio hocce elegidion... reliquit; Masoviae vates, Michael Korycius, Romanum poetam, Angelum Durini... Phobeis illis muneribus est prosecutus; Elegantissimus poetarum... Michael Korycius... Josephi Zaluscii, Kioviensis atque Czernichoviensis Episcopi desiderium, tenerrimis iis elegiis protulit. Ad reverendos... Adamum Wansowicium atque Joannem Janocium... / / Janocki J. Musarum Sarmaticarum specimina nova. Vratislaviae.

1.5.

На беларускую мову. Казка / Пер. Я.Парэцкі, Ю.Свірка / / ЛіМ. 1984. 14 вер.; Віншаванне; Да аднаго паэта: [Вершы] / Пер. А.Жлутко / / Шляхам гадоў. Мн., 1990.

На рускую мову. Проклятия вулкану: (Пожар в Вишневе); Иосифу Крынскому, бобруйскому настоятелю; Ода: [Вершы] / Пер. Я.Порецкий / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9.

2.2.

На беларускай мове. П а р э ц к і Я. Міхаіл Карыцкі. Мн., 1991.

2.3.

На беларускай мове. Ж л у т к о А. Міхаіл Карыцкі — лацінскамоўны паэт Беларусі эпохі Асветніцтва / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1988. № 5; М а л ь д з і с А. На скрыжаванні славянскіх традыцый. Мн., 1980. С. 277; П а р э ц к і Я. Тры вершы Міхаіла Аляксандравіча Карыцкага / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9.

На лацінскай мове. N o t i t i a de vita et scriptis auctoris / / Korycki M. Carmina. Polociae, 1817.

На польскай мове. G a r b a c z o w a M. Michał Korycki — elegantissimus poetarum / / Ruch Literacki. 1980. Z. 3; G a r b a c z o w a M. Poezia łacińska w Polsce doby Oświecenia. Wrocław, 1986. S. 54; N a t o ń s k i B. Korycki Michał / / Polski słownik biograficzny. T. 14/1. Z. 60; P o p l a t e k J. Komisja edukacji narodowej. Kraków, 1973. S. 304; R a p o r t y generalnych wisitatorów szkół Komisji Edukacji Narodowej w Wielkim Księstwie Litewskim (1782—1792). Wrocław etc., 1974. S. 351—354; S y r o k o m l a W. Mińsk / / Teka Wil. 1857. Nr 2; S z y b i a k J. Szkolnictwo Komisji Edukacji Narodowej w Wielkim Księstwie Litewskim. Wrocław, 1973. S. 17.

На рускай мове. Ж л у т к о А. Латинская поэзия Белоруссии эпохи Просвещения: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1990.

3.1.

Б-ка Вільнюскага ун-та, аддз. рукап., ф. 2, адз. зах. 1, л. 357; адз. зах. 114, л. 64, 67; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 273, адз. зах. 1392.

А.А.Жлутко.

КАСКО АЛЕСЬ

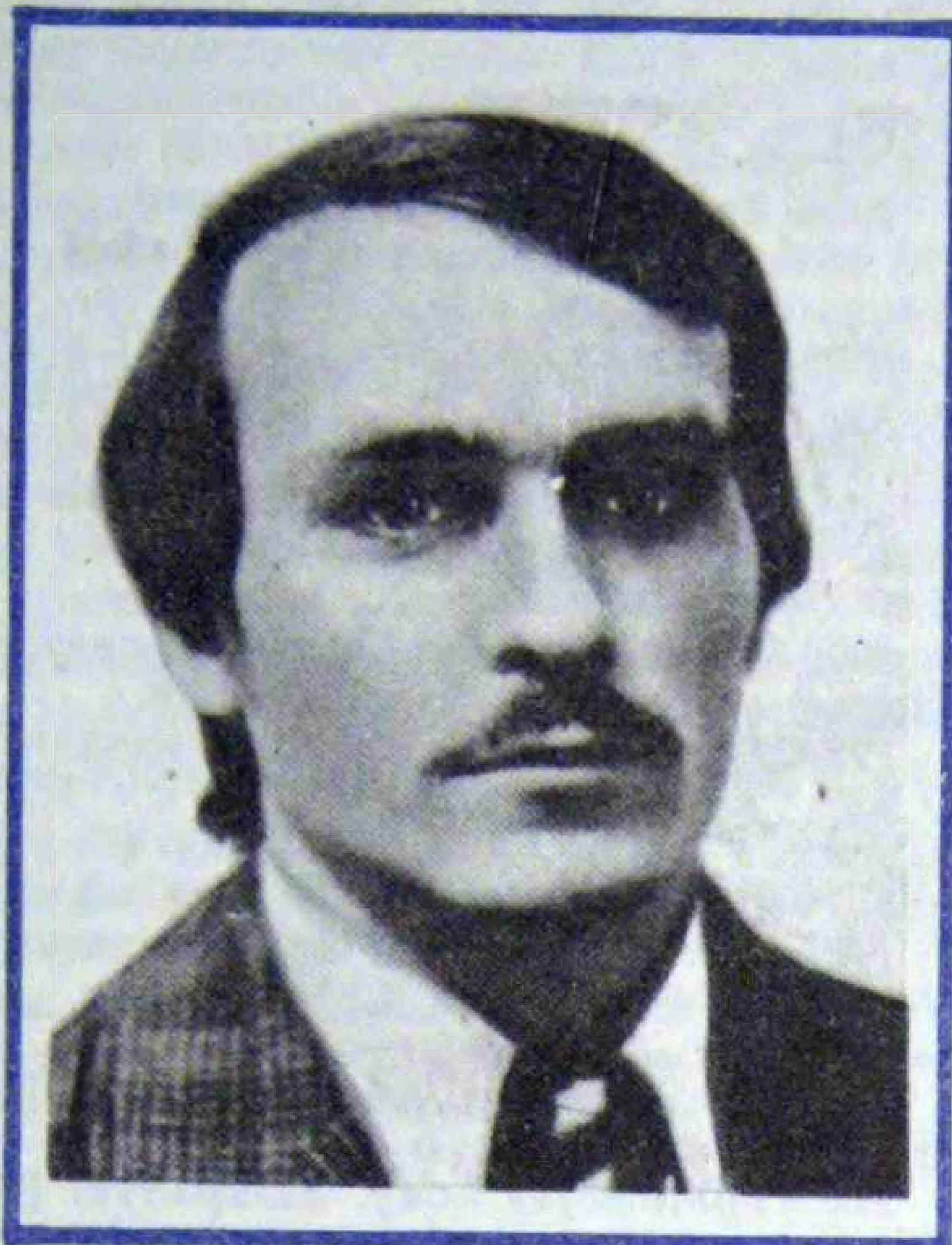

Каско Алесь (Аляксандр Канстанцінавіч; н. 10.12.1951, в. Чудзін Ганцавіцкага р-на), паэт. Член СП Беларусі з 1984.

Нарадзіўся ў мнагадзетнай сялянскай сям'і, у якой было дзесяць дзяцей. Бацька, Канстанцін Рыгоравіч, лічыўся сярод вяскоўцаў майстрам на ўсе рукі; маці, Аксеня Васільеўна, гаспадарыла ў доме. Вёска Чудзін, дзе нарадзіўся будучы паэт, некалі прыцягнула ўвагу вядомага этнографа і фалькларыста А.К.Сержпутоўскага сваімі казкамі. У школу А.Каско пайшоў у 1958. Будучы вучнем выпускнога класа, надрукаваў свой першы верш «Пралескі» у ганцавіцкай раённай газеце «Савецкае Палессе». У 1968 скончыў Чудзінсую сярэднюю школу і паступіў на аддзяленне беларускай мовы і літаратуры Брэсцкага педагагічнага інстытута. У Брэсце пачынаючы паэт далучыўся да літаратурнага жыцця: наведваў літаратурнае аб'яднанне, змяшчаў свае вершы ў абласной газеце «Заря», потым у «Чырвонай змене». У пачатку 1971 А.Каско перапыніў вучобу ў Інстытуце і стаў працаваць настаўнікам: спачатку ў Рагазнянскай васьмігадовай школе Брэсцкага р-на, а потым у Чудзінскай сярэдняй школе Ганцавіцкага р-на. Адсюль увосень 1971 прызваны ў Савецкую Армію. Пасля службы вярнуўся на ранейшае месца працы, у 1973 аднавіў вучобу ў інстытуце (скончыў у 1976). У 1976—83 працаваў карэспандэнтам жабінкаўскай раённай газеты «Сельская праўда». З 1984 рэдактар Брэсцкай студыі тэлебачання (рэдакцыя літаратурна-драматычных перадач).

Вершы паэта прасякнуты любоўю да роднага краю, яго людзей. У іх сцвярджаецца дабро, сумленнасць, чалавечнасць.

Жыве ў Брэсце.

А.А.Майсейчык.

Бібліяграфія

1.2.

Скразная лінія: Вершы. Мн., 1982. Рэц.: Дубавец С. «Світае дрэва зелянінай» / / ЛіМ. 1983. 2 вер.

Набліжэнне: Вершы. Мн., 1989.

1.3.

1969. У горадзе нашым прыгожым: [Верш] / / Заря. 26 апр.

1970. «Мне хочацца рукі раскінуць шырэй...»; «Хмялеюць лозы над ракою...»; «Я не раз сустракаўся адзін на адзін...»: [Вершы] / / Чырв. змена. 18 кастр.

1974. «Што ёсць на свеце абелiскі...»: [Верш] / / ЛіМ. 29 ліст.; Сказ о Полесье: [Рэц. на кн.: Праскураў В. Людзі-суседзі. Мн., 1974] / / Сел. газ. 8 дек.

1975. «Перада мной прыкметы веку...»: [Верш] / / Заря. 20 сент.; Адкрыццё; Эцюд; «Я ў песні — я ў чароўным лесе...»; «Званы, званы...»; «Прасіла, каб часцей пісаў...»; «Мо таму так часта я прыходжу...»: [Вершы] / / Заря. 11 окт.

1976. Мантажніца; Сустрэча; Журавы; Маці; Бусліха; Прачнуўся позна я. Даўно...; Збуялі травы. Арабіны...; Лісцік: [Вершы] / / Маладосць. № 4; «Калі б прырода загадала...»: [Верш] / / Заря. 14, 28 февр.; Мужная мова: [Верш] / / Там жа. 6 марта; «Ад'язджаю, каб вярнуцца...»: [Верш] / / Чырв. змена. 13 мая; «Стамлёны кран — жураў цыбаты...»; «Я не чакаў цябе, ды ўсё ж хацела...»: [Вершы] / / Там жа. 30 ліст.

1977. Роднае; Званы — як пульс; Упала дрэва; Пад дажджом: [Вершы] / / Маладосць. № 8; Бацька: [Верш] / / Заря. 4 февр.; «Упала дрэва...»: [Верш] / / Там жа. 26 февр.; Чырв. змена. 21 вер.; «Я не чакаў цябе, ды ўсё ж хацела...»: [Верш] / / Заря. 6 марта; Маці касманаўта; Новая вёска: [Вершы] / / Там жа. 15 окт.;

1978. Маці касманаўта; Камбайнер; Раённы гарадок; Раней, чым ходзікі, прачнуся: [Вершы] / / Маладосць. № 10; Мантажніца: [Верш] / / Голас Радзімы. 9 сак.; «Яшчэ скуль ведаць хлапчуку»: [Верш] / / Заря. 10 февр.; Памяць: [Верш] / / Там жа. 8 апр.; Пілатаж: [Верш] / / Там жа. 24 июня.

1979. Песня нараджэння: [Верш] / / Дзень паэзіі. Мн.; Адкрыццё; «Яшчэ скуль ведаць хлапчуку...»; «Званы — як пульс...»; Мужная мова; Эцюд; «Ад'язджаю...»; Мантажніца; «Упала дрэва...»; «Я не чакаў цябе...»; Маці; «Дождж такі — дымавая завеса...»; «Прачнуўся позна я...»; Крыніца; «Яшчэ надуж гарачы вецер...»; Лісцік; «Бы мора — лужына...»; Бетховен; «Я — зернейка...»; Багдановічу; Пасля чужыны; «Раз-

будзіла ноччу навальніца...»; Стары сабака; Першага красавіка; Абітурыентка; «Не раз сустракаўся адзін на адзін...»; «Табе — мая любоў і чуласць...»; «Так, гэта да скону — нябёсы ў вачах...»: [Вершы] / / Нашчадкі. Мн.; Бярозавы гай Радзімы; «Палессе. Паплавы. Паводка...»: [Вершы] / / Заря. 9 июня; «Прагнаць тугу і думаць аб былым...»: [Верш] / / Там жа. 25 авг.; «Калі б я шчасця не дзяліў...»: [Верш] / / Там жа. 7 дек.

1980. Пасля чужыны; «...Разбудзіла ноччу навальніца...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. 7 лют.; «Да цябе даўно я не прыходзіў...»: [Верш] / / Заря. 1 марта; Скрыпачка: [Верш] / / Там жа. 4 мая; «Палессе. Паплавы. Паводка...»; Прызнанне; Абуджэнне; Дакор; Маладыя ў Доме творчасці; «О лёс мой, выказацца дай...»: [Вершы] / / ЛіМ. 29 жн.; Бярозавы гай Радзімы: [Верш] / / Чырв. змена. 13 крас.; «Збуяла некаш. З арабіны...»; Пара сталасці: [Вершы] / / Там жа. 24 жн.; Песня нараджэння; Новая вёска; Камбайнер; «Прыцярушыць першы снег...»: [Вершы] / / Там жа. 25 ліст.

1981. Кірмаш: Казка / / Вясёлка. № 7; Прыцярушыць першы снег; «Ніколі сябрам не позна...»; Дома не быў даўно як: [Вершы] / / Маладосць. № 6; Першы снег: [Верш] / / Заря. 7 янв.; «Нам нельга не гарэць...»; Курган: [Вершы] / / Там жа. 7 июля; Над Бугам; У вянок салдату: [Вершы] / / Там жа. 9 окт.; Радзіма: [Верш] / / Там жа. 3 дек.; Творчасць: [Верш] / / Знамя юности. 14 апр.; Адзінства: [Верш] / / ЛіМ. 6 лют.

1982. Санет: [Верш] / / Дзень паэзіі—82. Мн.; Бярозавы гай радзімы; Пражыць тугу і думаць аб былым; «Буслоў не ведаю бяздомных...»; Ты старонка, — сама цішыня: [Вершы] / / Маладосць. № 2; «Ніколі сябрам не позна...»; «Буслоў не ведаю бяздомных...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. 5 жн.; «Ніколі сябрам не позна...»: [Верш] / / Заря. 12 февр.; Калі б...: [Верш] / / Там жа. 22 окт.; Алфавіт; «Зямля не любіць пуставаць...»: [Вершы] / / Там жа. 25 дек.

1983. Бабулечка: [Верш] / / Заря. 7 мая; Дзень Перамогі: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Пад высокім крылом: [Верш] / / Там жа. 13 авг.; Пярэдадзень веку: [Верш] / / Там жа. 25 авг.; Свята снегу; Невядомы; «Зямля — з-пад ног...»; «Як соладка тануць у свежым сене...»; «Рукі ўскінуць, засмяяцца...»; «Я прытуліўся да сасны...»: [Вершы] / / ЛіМ. 18 лют.

1984. Ганна; Засцярога: [Вершы] / / Дзень паэзіі—84. Мн.; Палескі астравок: [Верш] / / Заря. 4 апр.; Атожылкі: [Верш] / / ЛіМ. 19 кастр.

1985. «Зямля...»; Чаканне" «Кніжны храм...»; «Столькі зведаў ты нягод...»; «Ветэранам вайны...»; «Нясказаным выбаляць грудзі...»: [Вершы] / / Маладосць. № 10; Проба крыла: [Рэц. на кн.: К р ы л о. Мн., 1984] / / Заря. 6 авг.

1.4.

1976. Г а л ю к Б. Зеляніны святло і свежасць: [Верш] / З укр. / / Заря. 29 мая.

1984. Ц ю т ч а ў Ф. Вясновая навальніца: [Верш] / З рус. / / Братэрства. Мн.; М а х П. Урок Радэна: [Верш] / З укр. / / Заря. 25 мая; С т р у ц ю к І. Стаход: [Верш] / З укр. / / Там жа. 12 окт.

1985. Ч а р н е ц к і І. Смяюся і плачу: [Верш] / З укр. / / Заря. 19 дек.

1.5.

На рускую мову. Абитуриентка: [Верш] / Пер. В.Липневич / / Неман. 1980. № 9.

На ўкраінскую мову. Відкриття: [Верш] / Пер. П.Мах / / Молодий ленінець. 1978. 21 вер.; Землі потрібний: [Верш] / Пер. О.Войтюк / / Там жа. 1979. 18 вер.; «Земля не любить пустувать...»: [Верш] / / Рад. Житомирщина. 1985. 16 черв.

2.3.

На беларускай мове. [Б і б л і я г р а ф і ч н а я даведка] / / Нашчадкі. Мн., 1979.

В.І.Козіч.

КАСПЯРОВІЧ МІКАЛАЙ

Каспяровіч Мікалай Іванавіч [псеўд. К.М., К-ч, М.І.К., М.І. К-ч, М.К., М.К-ч, А. С т а х о д, М.В о л м а р, М. С м а л я р с к і; 9(22).5.1900, в. Ізабалёва Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Пухавіцкі р-н Мінскай вобл. — 17.12.1937, Новасібірск], крытык, літаратуразнавец, краязнавец, лексікограф, мастацтвазнавец.

Нарадзіўся ў сям'і арандатара. У 1912 скончыў Багушэвіцкую царкоўна-прыходскую школу, у 1917 — Ігуменскае вышэйшае пачатковае вучылішча. У 1917 здаў экзамены пры Бабруйскай мужчынскай гімназіі на званне народнага настаўніка і пачаў працаваць у Міраслаўскай школе 1-й ступені. У 1921 скончыў Мінскі інстытут народнай асветы, працаваў школьным інструктарам Наркамасветы БССР. З 1922 школьны інспектар Слуцкага, а з 1924 — Віцебскага акруговага аддзела на-

роднай асветы. У 1923—30 працаваў вучоным сакратаром Цэнтральнага бюро краязнаўства пры Інстытуце беларускай культуры ў Мінску (потым пры АН БССР) і сакратаром краязнаўчага часопіса «Наш край». Асабліва актыўную грамадскую, краязнаўчую і літаратурную дзейнасць разгарнуў у Віцебску. Выступіў ініцыятарам стварэння Віцебскай філіі «Маладняка» і стаў яе кіраўніком. Пры яго ўдзеле і падтрымцы выйшлі два літаратурныя альманахі філіі «Пачатак» (1926) і «Світанне» (1927). Таксама па яго прапанове створана Віцебскае акруговае таварыства краязнаўства, у якім ён выконваў абавязкі вучонага сакратара. 29.6.1930 разам з групай вядомых пісьменнікаў і культурных деячоў Беларусі быў арыштаваны, абвінавачаны ва ўдзеле ў «контррэвалюцыйнай арганізацыі» і высланы на 5 год за межы Беларусі. У 1930—34 жыў у г.п. Асінкі Кемераўскай вобл., потым у Новасібірску, дзе з крас. 1936 па жн. 1937 чытаў лекцыі па тэорыі літаратуры ў педінстытуце і выкладаў рускую мову і літаратуру ў тэхнікуме сувязі. 28.8.1937 паўторна арыштаваны НКУС СССР па Заходне-Сібірскаму краю і асуджаны да расстрэлу. Рэабілітаваны ў 1956.

Раннія творы М.Каспяровіча не выяўлены, таму першай публікацыяй можна лічыць артыкул «Славяна-беларускія слоўнікі», змешчаны ў газ. «Беларусь» 22.1.1920. Ён аўтар значных лексікаграфічных прац «Беларуска-расійскі слоўнічак», «Віцебскі краёвы слоўнік» і інш. Вялікую частку яго творчай спадчыны складаюць літаратуразнаўчыя і крытычныя працы. Навуковай дакладнасцю, насычанасцю фактамі вылучаюцца яго артыкулы прысвечаныя развіццю розных відаў мастацтва на Віцебшчыне (жывапіс, музыка, тэатр, літаратура, крытыка і інш.), у якіх таксама прадстаўлены творчыя біяграфіі найбольш выдатных пісьменнікаў, мастакоў, мовазнаўцаў. Як крытыка М.Каспяровіча вылучала аб'ектыўнасць эстэтычных ацэнак, навуковая дасведчанасць. Гэтыя рысы ў поўнай меры выявіліся і ў яго літаратурна-крытычных працах, прысвечаных М.Багдановічу, К.Каганцу, А.Гаруну. Працы М.Каспяровіча вылучаліся ў свой час тым, што былі пазбаўлены ўплыву пралеткультаўскай эстэтыкі, у іх адсутнічалі элементы вульгарызацыі.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Беларуска-расійскі слоўнічак. Віцебск, 1925. Рэц.: / / Крывіч. 1925. № 9.

Беларуская архітэктура. Віцебск, 1925. Рэц.: А. Г. / / Наш край. 1926. № 10—11; Г. К. / / Сав. Бел. 1925. № 61; Н.З. / / Асвета. 1925. № 6; Шчакаціхін М. / / Полымя. 1926. № 7.

Віцебскі краёвы слоўнік. Віцебск, 1926 [Ч. 1, да літары Н]. Рэц.: В. А. / / Бюл. Бел. т-ва Чырвонага Крыжа. 1927. № 3—6; Ц. Л. [Цвяткоў Л.] / / Асвета. 1927. № 2; Я г о ж. Полымя. 1927. № 1.

Беларуская навука да Кастрычніка і пасля яго. Мн., 1927. Рэц.: Чэрны А. / / Slovanský přehled. 1928. Т. 20.

Віцебскі краёвы слоўнік. Віцебск, 1927. Рэц.: Вярпаховіч Я. / / Віцеб. сял. газ. 1927. 7 жн.; Залесны / / Сав. Бел. 1927. № 218; І. К. / / Зап. аддзела гуманіт. навук: Працы класа філалогіі. 1929. Т. 2. Кн. 9; Карский Е. Новые книги по белорусоведению / / ИОРЯС. 1928. Т. 1. № 1; Языковед / / Звязда. 1927. № 218; С. [Чэрны А.] / / Slovanský přehled. 1927. № 3.

Вывучэнне культурнага стану краю. Мн., 1927. Асобны адб. з «Нашага краю».

Матывы барацьбы ў творчасці М.Багдановіча. Мн., [1927]. Адб. з часоп. «Маладняк».

Матэрыялы да вывучэння віцебскай краёвай літаратуры і мастацтва. Мн., 1927. Рэц.: Крывіч М. / / Маладняк. 1927. № 9.

Узоры для літаратурных гурткоў пры «Маладняку» і гурткоў селькораў. Мн., 1927. Рэц.: Каліновіч Т. / / Звязда. 1927. № 225.

Волаты. Прычынак да высвятлення перадгістарычнай этналогіі Беларусі. Мн., 1929. Вып. 1.

Краязнаўства: (Нарысы). Мн., 1929. Рэц.: Вітэнь Д. / / Асвета. 1929. № 5; С. Ж. / / Наш край. 1929. № 3; Смаляціч / / Полымя. 1929. № 4; Фінкельштэйн / / Чырв. змена. 1929. № 25; Ц. Л. [Цвяткоў Л.] / / Сав. Бел. 1929. № 48.

1.3.

1920. Славяна-беларускія слоўнікі / / Беларус. 22 студз. / Пад крыпт. К-ч; Па Беларусі: Мінск—Зарэчча / / Сав. Бел. № 134.

1922. Яшчэ аб культурнай працы настаўніцтва: (Ігумен) / / Сав. Бел. 16 жн. / Пад. крыпт. М.К.; Інспектура сацыяльнага выхавання / / Там жа. № 226.

1923. Маленький фельетон: Помилование / / Звезда. 15 марта / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Сказка про черта Тита Титича и рабочих / / Красная Смена. 7, 17, 22 сент. / Пад крыпт. М.К.; Лепшыя настаўнікі Случчыны: Настаўнік В.Пацэйковіч / / Сав. Бел. № 80; Настаўнік М.В.Магілянскі / / Там жа. № 99; Арганізуйце школьны музей / / Там жа. № 116; Аб навейшых археалагічных адшуканнях у воласці Гнездава і ў ваколіцах Смаленска / / Там жа. № 283.

1924. Пад панскай пятой: (Абразок з жыцця Зах. Беларусі) / / Змаганне. Сш. 1 / Пад крыпт. М.К.; Аб навейшых археалагічных адшуканнях у воласці Гнездава і ў ваколіцах Смаленска / / Крывіч. № 1; 15 год на варце працоўнага народу / / Бел. вёска. 29 ліст. / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Больш выразнасці / / Сав. Бел. № 38; Беларуская інтэлігенцыя і Камуністычная партыя Беларусі: Да аб'яднання рэвалюцыйных сілаў Беларусі / / Там жа. № 40; Аб беларускай мове і публіцыстычнай асцярожнасці / / Там жа. № 41; Школьная выстаўка / / Там жа. № 60; З старажытнасцяў Случчыны / / Там жа. № 105; Паўстанне 1863 г. на Магілёўшчыне / / Там жа. № 140—142; Школьная выстаўка ў Слуцку / / Там жа. № 147; Ніколі не забудземся: Белапольская акупацыя Чэрвеньшчыны / / Там жа. № 158; Беларускае мастацтва і яго даследчыкі / / Там жа. № 197, 198; У Віцебску: жыдоўскае настаўніцтва і тэхнікум; Таварыства краязнаўства; Раённыя краязнаўчыя арганізацыі / / Там жа. № 239; Сянно: (Віцебская акруга) / / Там жа. № 241; Краязнаўчая праца ў Віцебшчыне / / Там жа. № 292.

1925. Віцебская архітэктура ў гістарычнай перспектыве; Народны арнамент; Бібліяграфія Віцебшчыны: (Матэрыялы) / Сааўт. М.Багародскі; Жыццё таварыства; Светазнаўства і краязнаўства; Школы і Таварыства краязнаўства з сваімі арганізацыямі / / Віцебшчына. Віцебск. Т. 1; Прадмова перакладчыкаў / / Іпэль А. Беларускае мастацтва. Віцебск. / Сааўт. З.Гарбавец; Прадмова / / Фурман І. Крашаніна. Віцебск; Сацыяльныя матывы ў беларускіх казках / / Арш. маладняк. № 2; Витебское окружное общество краеведения / / Изв. ЦБК. № 3; Беларускае малярства ў Польшчы / / Маладняк. № 6; Віцебск як мастацкі асяродак / / Трибуна искусства. № 14; Зося-дэлегатка: (Малюнак) / / Бел. вёска. 3 сак. / Пад. крыпт. К. Аўт. спрэчнае; «Вучоны»: (Малюнак) / / Там жа. 29 мая / Пад крыпт. К.; Аўт. спрэчнае; Клубы и белору-

соведение / / Заря Запада. № 26; Окружная краеведческая конференция / / Там жа. № 98; Наш величайший праздник / / Там жа. № 146; Без четверти двенадцать / / Там жа. № 165; Беларуская крытыка / / Там жа. № 269; Як у нас вядзецца палітасветная праца: (Чашніцкі раён Віцебскай акругі) / / Сав. Бел. № 78; Віцебскае акруговае таварыства краязнаўства / / Там жа. № 87; Віцебскі «Маладняк» / / Там жа. № 128; Канферэнцыя беларусаведаў / / Там жа. № 142; Першая акруговая светазнаўчая нарада / / Там жа. № 164; Віцебскі «Маладняк» (18.2.24—18.2.25) / / Там жа. № 261; «Маладняк» на вёсцы / / Там жа. № 267; «Смутитель»: [Апавяданне] / / Чырв. змена. 3 вер. / Пад крыпт. М.К.

1926. Прадмова / / Фурман І. Віцебск у гравюрах С.Юдовіна. Віцебск; Прадмова / / Шлюбскі А. Крашаніна: (Набіванка). Віцебск; Краязнаўчая праца ўстаноў народнай асветы / / Асвета. № 3; Роля бібліятэк у краязнаўчай працы / / Там жа. № 3; Витебск; Витебские музеи / / Изв. ЦБК. № 5; Краеведческое движение в Витебской округе / / Краеведение. № 3; [Рэц. на кн.: Пададбед Я. Вершы. Мн., 1926] / / Маладняк. № 2 / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Мастацкі маладняк / / Там жа. № 5; На шляхах да беларускага мастацтва / / Там жа. № 7—8; Культура беларускай кніжкі / / Там жа. № 10; Краязнаўчая праца на Віцебшчыне / / Наш край. № 4—5; На Віцебшчыне; [Рэц. на кн.: Полотчина. Полоцк, 1925; Справаздача Раснянскага райвыканкома Калінінскай акругі. Віцебск, 1925; Уздым. Бабруйск, 1926; Маладняк Калінішчыны. Клімавічы, 1926; Аршанскі маладняк. Орша, 1926; Каталог 1-й Усебеларускай мастацкай выстаўкі. Мн., 1925; Шчакацiхiн М. 1-я Усебеларуская мастацкая выстаўка: Каталог аддзела старажытнага мастацтва. Мн., 1926; Аршаншчына. Ч. 1. Орша, 1926] / / Там жа. № 10—11; Сав. Бел. № 103; Краязнаўства ў сучаснай графіцы; Першыя крокі школьнай краязнаўчай працы: Комплексы «Навікі» (Віцебшчына) і «Леніна» (б. «Целяпуны») (Мазыршчына); [Рэц. на кн.: Известия Центрального бюро краеведения. Л., 1926. № 8; Голас беларуса; Беларуская школа ў Латвіі. Рыга, 1926. № 1; Асвета. 1926. № 6; Ziemia. Miesięcznik krajoznawczy. Warszawa, 1922—1925]; Арганізацыя краязнаўчага руху / / Наш край. № 12. 1927, № 1, 3; [Рэц. на кн.: Гарэцкі Г. Народны прыбытак Беларусі. Мн., 1926] / / Сав. будаўніцтва. № 7; Очередные задачи: К краеведческой конференции / / Заря Запада. № 22; Производственное краеведение: К краеведческой конференции / / Там жа. № 23; Словарь живого языка Витебщины / / Там жа. № 75; Сбор Витебского словаря / / Там жа. № 105; Сады Витебского округа / / Там жа. № 107; Краяведчая праца студэнтаў / / Там жа. № 140; Школьная прадукцыя / / Там жа. № 151; Беларусізацыя школ на Віцебшчыне / / Там жа. № 153; Стан асветы на Віцебшчыне / / Там жа. № 157; Да пытання аб выданні слоўніка жывой мовы Віцебшчыны: (На заметку ў газеце «Заря Запада». 1926. № 151) / / Там жа. № 160; Витебские библиотеки и книгохранилища / / Там жа. № 168; Недахопы школьнае працы мінулага году / / Там жа. № 172; Насценгазеты і краязнаўства / / Там жа. № 189; Беларусізацыя школ на Віцебшчыне / / Там жа. 7 июля; На шляхах да беларускага мастацтва / / Там жа. 21 июля; Няхай жыве працоўная люднасць Віцебшчыны, няхай жыве яе тэатр! / / Там жа. № 268; [Рэц. на кн.: Материалы по вопросу районирования Западной области Союза. Вып. 1. Гомельская губерния. Мн., 1926] / / Звезда. № 159, 160; Сав. Бел. № 109; Дзіцячая літаратура / / Сав. Бел. № 88; Пытанне аб раёнаванні Заходняй вобласці / / Там жа. № 198, 199.

1927. Вывучай свой край / / Бел. піянер. № 8; Мясцовыя арганізацыі Чырвонага крыжа і мясцовыя таварыствы краязнаўства / / Бюл. т-ва Чырвонага Крыжа. № 3—6; [Рэц. на кн.: Байсутов Н. Начатки краеведческой работы. М., 1926] / / Маладняк. № 1; [Рэц. на кн.: 1905 год на Аршаншчыне. Орша, 1926] / / Там жа. № 3; Матывы барацьбы ў творчасці М.Багдановіча; Аб слуцкіх паясах / / Там жа. № 5; [Рэц. на кн.: Магілёўшчына. Магілёў, 1927. Т. 1.] / Пад псеўд. М. Волмар; Матэрыялы да вывучэння віцебскай краёвай літаратуры і мастацтва; 1863 год на Магілёўшчыне / / Там жа. № 6; [Рэц. на: Полымя. 1927. № 3, 4] / Пад псеўд. М. Волмар; [Рэц. на кн.: Життя і революція. К., 1927. № 4] / / Там жа. № 7—8; У Фіншчыне: Нататкі з дарогі / / Там жа. № 9; Беларуская навука да Кастрычніка і пасля яго / / Там жа. № 10; Белорусское краеведение / / Науч. работник. № 5—6; Як утварыўся Віцебскі краёвы слоўнік; [Рэц. на кн.: Дэталізацыя ў працы па комплекснай сістэме на першым годзе навучання. Мн., 1926; Дэталізацыя праграм II—IV гадоў навучання 7-гадовай працоўнай школы. Мн., 1926; Отомановський В. Краезнавство на Поділлі, найближчи його завдання та потреби й роля краезнавчої праці кабінета вивучування Поділля. Вінніца, 1926] / / Наш край. № 1; Падарожжы па Беларусі: Метадычныя рады, маршруты; Жанчына і краязнаўства: Да міжнароднага дня жанчыны-работніцы; [Рэц. на кн.: Анциферов Н. Теория и практика литературных экскурсий. Л., 1926; Гаўрук Ю. Вясновыя рыскі. Мн., 1926; Геринович В. Кам'янеччина. Частина перша. Природа. Кам'янець-Подільський, 1926; Здобнов Н. Основы краевой библиографии. Л., 1925] / / Там жа. № 2; Краязнаўчая праца па акругах / / Там жа. № 3; Нашы чарговыя задачы / / Там жа. № 4; Што трэба зрабіць раённым таварыствам краязнаўства; [Рэц. на кн.: Люнгерсгаўзен Ф. Да пытання аб пастаноўцы курса беларусазнаўства ў вышэйшых навучальных установах БССР. Горы-Горкі, 1927] / / Там жа. № 5; Вывучэнне культурнага стану краю / / Там жа. № 6—7; Краязнаўчыя зарысоўкі / / Там жа. № 8—9; [Рэц. на кн.: Известия Осетинского научно-исследовательского института краеведения. Владикавказ, 1926. Вып. 2] / / Полымя. № 2; [Рэц. на кн.: Чарнушэвіч Н. Дзіва. Мн., 1927] / Пад крыпт. М. І. К.; Німчинов К. Український язик у минулому й тепер. Харків, 1926] / / Там жа. № 4; Асноўныя моманты гісторыі беларускага дойлідства / / Там жа. № 5; Мясцовы навуковы друк / / Чырв. краіна. № 2; Краязнаўчыя музеі / / Чырв. сейбіт. № 8—9; Мінск у графіцы А.М.Тычыны / / Там жа. № 12; Зарысоўкі мясцовага краю / / Там жа. № 14; Шульгінская «культура» / / Бел. вёска. 16 кастр. / Пад крыпт. М.К.; Шляхі вытворчага краязнаўства: Да 2-га Усебеларускага краязнаўчага з'езда / / Звязда. № 33; 25-гадовы юбілей артыста БДТ-1 Ф.Ждановіча / / Сав. Бел. 25 студз. / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Аб'яднанне краязнаўчых сіл: Да 2-га Усебеларускага краязнаўчага з'езда / / Там жа. № 30; Летам — за краязнаўчую працу / / Там жа. 22 мая / Пад крыпт. М.К.; Стылістычная кампазіцыя Ал. Дудара: [Рэц. на кн.: Дудар А. І залацісцей, і сталёвей. Мн., 1926] / / Там жа. 5 чэрв. / Пад. псеўд. М. Волмар; Культура беларускай кніжкі / / Там жа. 28 жн. / Пад крыпт. М. І. К-ч; Краязнаўчыя вечарыны / / Там жа. № 247; Беларусь у замежным друку / / Там жа. 13 ліст. / Пад псеўд. М. Смалярскі.

1928. [Рэц. на кн.: Горбовец З. Гравюра на дереве. Витебск, 1927; Юдовин С. Гравюры на дереве. Л., 1928; Фурман І. Віцебскія мастакі-гравёры. Віцебск, 1928] / / Віцебшчына. Віцебск. Т. 2; Арганізаванае вывучэнне краю і школы: Бібліяграфічны паказчык / / Асвета. № 1; Аб асвеце ў Фіншчыне / / Там жа. № 4; Краеведение в Финляндии / / Краеведение. № 8; Наша навука / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.» № 6; На Каганцовай магіле / / Там жа. № 17; Мастацтва Латвіі, Эстоніі, Літвы; [Рэц. на кн.: Світанне. Віцебск, 1927] / Пад крыпт. М.К.; [Рэц. на кн.: Pallas. Almanach estnischer Dichtung und Kunst. Tartu, 1927] / / Маладняк. № 1; Расійскі прыгодніцкі раман: [Рэц. на кн.: Беляев С. Радио-мозг. М., Л., 1928] / / Там жа. № 4; Да восьмай гадавіны смерці А. Гаруна / / Там жа. № 7 / Пад псеўд. А. Стаход; [Рэц. на кн: Летапіс беларускага друку. 1928. № 1—5] / Пад псеўд. А. Стаход; [Рэц. на кн.: Сімановскі І. Die Weissruthenische Staatsbibliothek. Мн., 1928; Белорусская государственная библиотека. Мн., 1928; Библиографическое дело в БССР. Мн.,

1928 / Пад псеўд. А. Стаход; Юдовин С. Гравюры на дереве. Л., 1928; Віцебшчына. Віцебск, 1928. Т. 2]; Латышская літаратура / / Там жа. № 8; Беларуская лірыка ў Латвіі / Пад псеўд. А. Стаход; Карусь Каганец: Да 10-й гадавіны смерці / / Там жа. № 10; Беларуская культура: Да дзесяцігоддзя абвяшчэння Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі / / Там жа. № 12; Краеведение у западных соседей / / Науч. работник. № 5—6, 7; Польская буржуазная навука на Беларусі; Як сабраць і ўкласці слоўнік мовы свайго раёна / / Наш край. № 1; Арганізаванае вывучэнне Беларусі / / Там жа. № 1, 3, 4; З гісторыі краязнаўства; Беларускае краязнаўства за межамі БССР / / Там жа. № 2; Арганізаванае вывучэнне раёна; Краязнаўства ў суседніх савецкіх рэспубліках / / Там жа. № 3; Як укласці раённы геаграфічны слоўнік / Сааўт. М.Азбукін; Аб краязнаўстве ў Фіншчыне; Дзейнасць ЦБК; Адчыненне Першай Усебеларускай выстаўкі краязнаўчых фатаграфій і зарысовак; Краязнаўства па-за межамі краязнаўчых арганізацый; Новае з гісторыі краязнаўства / / Там жа. № 4; Краязнаўства ў Эстоніі, Латвіі, Літве і Польшчы / / Там жа. № 5; «Наша ніва» і краязнаўства; [Рэц. на кн.: Наркомпрос—Главнаука. Центр. Бюро Краеведения: Резолюции 2-й Всероссийской конференции по краеведению (11—14 дек. 1927 г.). М., 1928]; [Рэц. на: Рунь: Рукапісны часопіс Свіслацкай краязнаўчай камісіі. 1924. № 1; Наш раён: Рукапісны часопіс Смалявіцкага раённага таварыства краязнаўства. № 1; Наш раён: Часопіс Барысаўскага раённага таварыства краязнаўства. 1928. № 2] / / Там жа. № 6—7; Там, дзе твары́ў Каганец: Літаратурная экскурсія / / Там жа. № 10; Кароткая справаздача аб замежнай камандзіроўцы ў Фіншчыну / / Там жа. № 11; Беларуская навука к дзесяцігоддзю абвяшчэння БССР / / Там жа. № 12; Арганізаванае вывучэнне Беларусі ў XIX і пачатку XX сталецця / / Полымя. № 1; 2. Рэц.: Бар С. [Баркоўскі С.] і Яз / / Сав. Бел. 1929. № 3; Г. і Ш. / / Росквіт. 1928. № 2; [Рэц. на: Наш край. 1928. № 1—3] / / Полымя. № 3; [Рэц. на: Асвета. 1928. № 1—3] Там жа. № 4; Беларуская літаратура ў Латвіі / / Там жа. № 7; «Звезда» і краязнаўства; Дзесяцігоддзе беларускага краязнаўства / / Звязда. № 91; Краязнаўчыя аб'яднанні ў прафсаюзных арганізацыях / / Там жа. № 92; Рыхтуйцеся вандраваць / / Там жа. № 94; «Разлом» у Другім тэатры / / Там жа. № 95; Пачатак мясцовай навукі: Да пяцігоддзя краязнаўчай працы на Случчыне / / Там жа. № 289; [Рэц. на кн.: Западная Белоруссия. Мн., 1927. Кн. 1] / / Сав. Бел. 12 лют. / Пад крыпт. М. К-ч; Вялікае краязнаўчае свята / / Там жа. № 289.

1929. [Рэц. на кн.: Сахарава О. На Полацкім замчышчы. Дзвінск, 1928] / / Маладняк. № 3; [Рэц. на: На рубеже Востока. 1928. № 1—8]; [Рэц. на кн.: Гольдберг М. Пабягуць слупы: Нарысы і нататкі. Мн., 1929] / / Там жа. № 7; [Рэц. на кн.: Ясінскі А. Два словы аб волатах. Мн., 1929] / / Там жа. № 11—12; Научные и культурные учреждения Белорусской Республики / / Науч. работник. № 1; Дарэвалюцыйныя сельскагаспадарчыя гутаркі краязнаўства: Да гісторыі краязнаўства на Беларусі / / Наш край. № 1; Вывучэнне гісторыі славянскіх сем'яў / / Там жа. № 2; Віленскі беларускі музей; Метадычныя-краязнаўчая літаратура 1928 года / / Там жа. № 3; Куды і як вадзіць экскурсіі: Экскурсіі па Мінску і Віцебску / / Там жа. № 4; Ліквідацыя краязнаўчай непісьменнасці і падрыхтоўка краязнаўцаў; [Рэц. на: Наш раён: Рукапісны часопіс краязнаўчага гуртка пры Асіповіцкай чыгуначнай сямігодцы. 1929. № 4; Родны кут: Рукапісны часопіс краязнаўчага гуртка пры Асіповіцкай сямігадовай школе. 1929. № 1; Школьная праца: Часопіс Дзвінскай дзяржаўнай гімназіі. 1929. № 12] / / Там жа. № 5; Краёвая бібліяграфія / / Там жа. № 5—12; 1930. № 1—10; На Асінбуд; Мінскі дзяржаўны палітэхнікум; Валатоўкі і звязаныя з імі перажыткі: (Першапачатковыя вынікі даследавання) / / Там жа. № 6—7; [Рэц. на кн.: Навіна А. Адбітае жыццё. Вільня. 1929. Кн. 1] / / Полымя. № 6; Уладыслаў Галубок: Біяграфічны нарыс першага беларускага народнага артыста / / Там жа. № 7; [Рэц. на кн.: Бібіла Ю. Летапіс беларускага друку. Ч. 2. Паасобныя выданні на беларускай мове. Мн., 1929] / / Там жа. № 10; Пра слова «гурт»: Нататкі пра словаўжыванне / / Узвышша. № 6 / Пад крыпт. М.К.; [Рэц. на кн.: Барашка І. Шляхам змагання і перамог. Мн., 1928] / / Сав. Бел. 15 студз.

1930. Крязнаўства і школа / / Кам. выхаванне. № 3; [Рэц. на кн.: Гезін Э. Освальд: П'еса з жыцця і змагання нямецкіх піянераў. Мн., 1930] / Пад крыпт. М.К.; Разгорнем школьны турызм / / Там жа. № 4; Вывучэнне быту рабочых / / Наш край. № 1; Заметка да вывучэння сялянскай адзежы Дубровеншчыны; [Рэц. на: Чэрвеньшчына: Штомесячнік Чэрвенскага раённага таварыства краязнаўства. 1929. № 1; Зборнік народных песень: Запісаў настаўнік Міраслаўскай школы Свіслацкага раёна П.Пятроў (Рукапіс); Ауэрбах Н. Археология. Новосибирск, 1929; Краеведческий сборник: Издание краеведческого кружка при Невельской трудовой школе 2-й ступени. 1928—1929 учебный год] / / Там жа. № 3; Для чаго і як вывучаць быт дзяцей / / Там жа. № 4; Актуальныя пытанні асветнага краязнаўства; Пра быт на Чэрвеньшчыне; [Рэц. на кн.: Смоліч А. Размяшчэнне насельніцтва на тэрыторыі Беларускай ССР. Мн., 1929; Бібіла Ю. Беларускі перыядычны друк. Мн., 1929; Георгиевский А. Русские на Дальнем Востоке. Заселение Дальнего Востока. Говоры. Творчество. Вып. 1—4. Владивосток, 1929; Виноградов Г. Русский детский фольклор. Кн. 1. Иркутск, 1930; Слуцкае раённае Таварыства Краязнаўства; Карта слуцкага раёну: План гораду Слуцку: (Паштоўкі выдання Слуцкага Таварыства Краязнаўства). Слуцк, 1930; Шатэрнік М. Краёвы слоўнік Чэрвеньшчыны. Мн., 1930] / / Там жа. № 5—6.

1.4.

Ленін У. Новая эканамічная палітыка / З рус. Мн., 1926.

1924. Громаў А. Рэвалюцыя: (Малюнак) / З укр. / / Радавая Рунь. № 3—4.

1928. Черный К. Стены: [Апавяданне]; Каваль В. Как звали весну: (Легенда); Как сложилась песня: (Легенда) / С бел. / / Соки целины. М. / Пер. пад. крыпт. К.М.

1.5.

На ўкраінскую мову. Білоруське краезнавство / / Черв. шлях. 1928. № 7.

1.6.

Каганец К. Творы / / Маладняк. 1928. № 10 / Падр. да друку.

2.1.

На беларускай мове. Германовіч І. М.І.Каспяровіч: Працы / / Германовіч І. Беларускія мовазнаўцы. Мн., 1985.

2.3.

На беларускай мове. Германовіч І. Жыццё праляцела знічкай / / ЛіМ. 1980. 22 жн.; Яго ж. М.І.Каспяровіч / / Германовіч І. Беларускія мовазнаўцы. Мн., 1985; Яго ж. М.І.Каспяровіч як мовазнавец / / Веснік БДУ. Серыя 4. 1975. № 3; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 200.

На рускай мове. Булахов М. Касперович Николай Иванович / / Булахов М. Восточнославянские языковеды. Мн., 1977. Т. 2.

М.П.Барташэвіч.

КАТЛЯРОЎ ІЗЯСЛАЎ

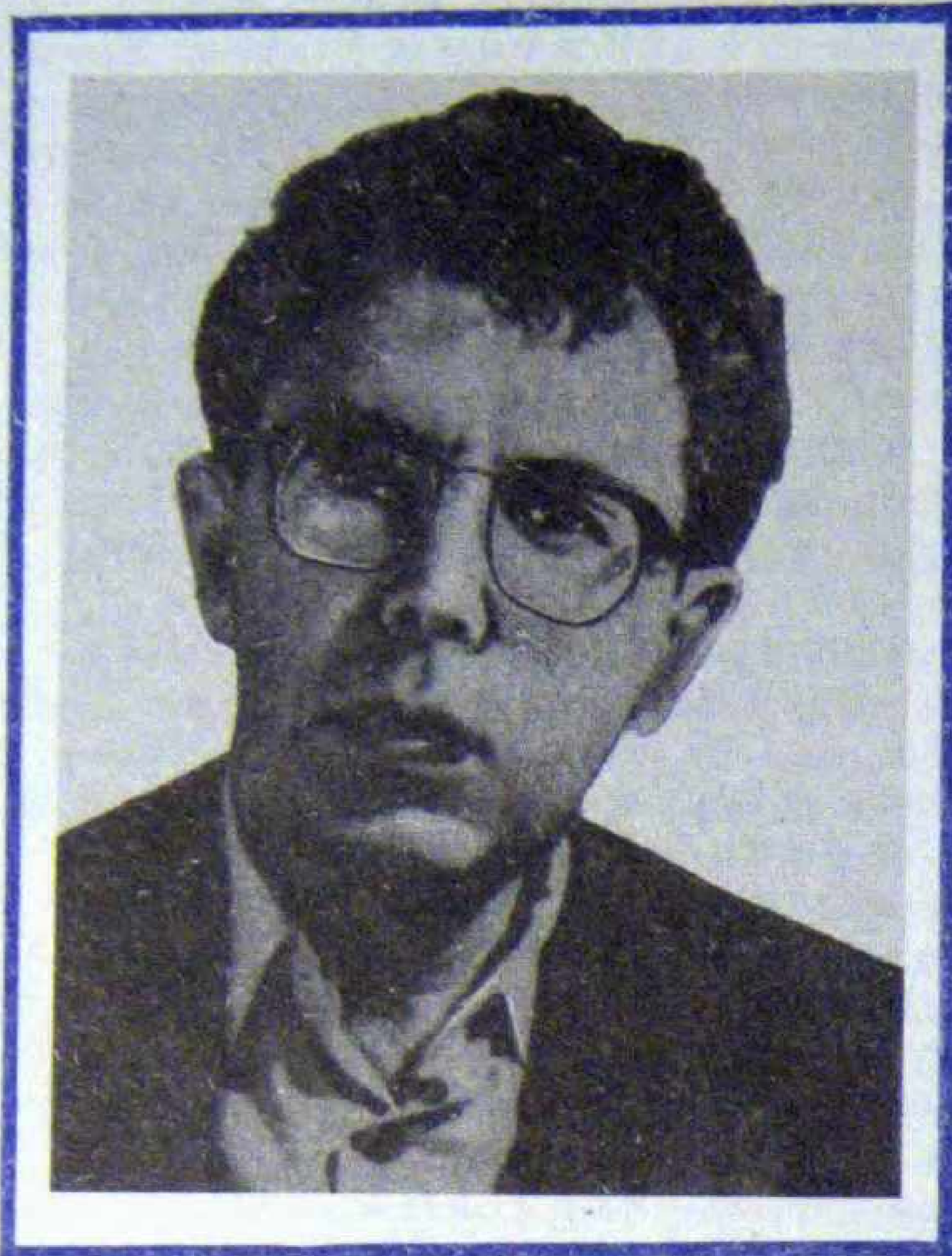

Катляроў Ізяслаў Рыгоравіч (н. 21.2.1938, г. Чаусы Магілёўскай вобл.), паэт, крытык. Член СП Беларусі з 1990. Піша на рускай мове.

Нарадзіўся ў рабочай сям'і. Бацька, Рыгор Львовіч, удзельнік савецка-фінляндскай і Вялікай Айчыннай войнаў; працаваў у МТС, рабочым металургічнага завода. Маці, Яўгенія Ісакаўна, памерла, калі Ізяславу было 7 гадоў. Таму, пакуль бацька не вярнуўся з фронту, выхоўваўся ў бабулі. Пасля заканчэння 7 класаў І.Катляроў працаваў на Магілёўскай абутковай фабрыцы, адначасова вучыўся ў вячэрняй школе. У 1960 паступіў на вячэрняе аддзяленне факультэта фурналістыкі БДУ. Адначасова працаваў рабочым геадэзічнай канторы Мінгарвыканкома (1960—62), літсупрацоўнікам газеты «Западная трасса» (1962—66). Пасля заканчэння універсітэта (1966) працуе ў Светлагорскай раённай газеце «Агні камунізму» (цяпер «Светлагорскія навіны») карэспандэнтам, адказным сакратаром, з 1979 — намеснікам рэдактара.

Вершы І.Катляроў пачаў пісаць у школьныя гады. Друкуецца з 1957 (першы верш «Стэп» змешчаны ў часопісе «Советская Отчизна»). Першая кніга вершаў, адрасаваная маленькім чытачам ("Мой равеснік"), выйшла ў 1975. Асноўная накіраванасць творчасці — роздум над лёсам Радзімы, над жыццём сучасніка. І.Катляроў згадвае пра цяжкае пасляваеннае дзяцінства, расказвае пра складанасць чалавечых узаемаадносін. Многія яго творы аўтабіяграфічныя. Гэта своеасаблівыя аповесці ў вершах, героі якіх шмат у чым блізкія самому пісьменніку. Піша рэцэнзіі на тэатральныя спектаклі, на зборнікі вершаў беларускіх паэтаў, артыкулы пра дзеячаў беларускай культуры. Выдаў зборнікі «Цукеркавае дрэва», «Сябры мае — сведкі мае», «Тут, на трапяткой зямлі», «На адлегласці позірку і душы» і інш. Вершы І.Катлярова друкуюцца ў беларускай перыёдыцы, зборніку «Дзень паэзіі», альманаху «Поэзия», часопісах «Неман», «Аврора», «Знамя», «Молодежная эстрада», «Нева», «Сельская молодежь», «Смена», «Студенческий меридиан», «Юность» (не ўсе часопісныя публікацыі выяўлены). Займаецца перакладамі на рускую мову вершаў беларускіх паэтаў.

Жыве ў г. Светлагорску Гомельскай вобл.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Мой ровесник. Мн., 1975. Рэц.: Даніленка М. Для маленькіх сяброў // Гомел. праўда. 1979. 11 лют.

Конфетное дерево: Стихи. Мн., 1980. Рэц.: Даніленка М. Дзе растуць цукеркі? // Гомел. праўда. 1981. 27 мая.

Друзья мои — свидетели мои: Стихи. Мн., 1981.

Здесь, на трепетной земле: Стихи. Мн., 1989.

На расстоянии взгляда и души. М., 1990.

1.3.

1957. Степь: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 5.

1958. Сердце земли: [Вершы] // Знамя юности. 14 дек.

1959. Утро: [Вершы] // Сов. Отчизна. № 5; Земля: [Верш] // Знамя юности. 22 янв.; Сердце земли: [Верш] // Маг. праўда. 22 вер.

1960. Вечерняя школа: [Верш] // Знамя юности. 11 авг.; Рабочие поэты; Молодость: [Вершы] // Там жа. 16 авг.; Бессмертный факел: [Верш] // Там жа. 9 сент.; Все ярче разгораются знамена: [Верш] // Там жа. 27 сент.; Революция продолжается: [Верш] // Там жа. 6 нояб.; «Говорят, он в Могилеве не был...»; «И все-таки достигли перевала...»; «Ей бы встретить его...»: [Вершы] // Там жа. 24 нояб.; Четверть века: [Верш] // Калг. праўда. 17 ліст.; Родник: [Верш] // Маг. праўда. 23 студз.; Туристские стихи; Родник: [Вершы] // Фізкультурнік Бел. 16 вер.

1961. Девочка и фиалка: [Верш] // Знамя юности. 3 марта; Весенний снег: [Верш] // Там жа. 2 апр.; На улице: [Верш] // Там жа. 14 апр.; Днепровский вал: [Верш] // Там жа. 27 дек.; Маг. праўда. 29 ліп.; Рабочий парень: [Верш] // Сов. Бел. 11 февр.; Такое права: [Верш] // Чырв. змена. 17 жн.

1962. Фантаст: [Верш] // Неман. № 6; Революция продолжается: [Верш] // Во славу Родины. 6 нояб.; Наш праздник: [Верш] // Кал. праўда. 1 мая; Руки;

За забором: [Вершы] // Там жа. 24 ліп.
1963. В кино: [Верш] // Во славу Родины. 6 янв.; Площадь Победы: [Верш] // Там жа. 31 марта.
1968. Сердце: [Верш] // Гомел. праўда. 6 крас.
1970. Сябар Паўлюка Труса // ЛіМ. 3 сак.; Гісторыя з «Вясновай песенькай» // Там жа. 10 крас.
1972. Прэм'ера прынесла радасць // Гомел. праўда. 4 крас.
1975. В кино: [Верш] // Зорька. 28 нояб.
1977. Слово; Утро; «Послевоенный, здравствуй, год!..»: [Вершы] // Неман. № 5; Фантаст; Днепровский вал: [Вершы] // Юность. № 9; «Длиннее нет очередей в России...»; «Тебе, Отчизна, лучшие слова...»; «Живу на совесть и на страх...»: [Вершы] // Гомел. праўда. 23 ліп.; Сябар Паўлюка Труса // Там жа. 13 снеж.
1978. У Мавзолея: [Верш] // Неман. № 5; «Артисты возвращаются в себя...»: [Верш] // Знамя юности. 15 нояб.
1979. Воспоминания в хлебном магазине: [Верш] // Знамя. № 12; Тебе, Отчизна: [Верш] // Неман. № 6.
1980. Воспоминание о хлебном магазине: [Верш] // Дзень паэзіі — 80. Мн.; Букварь: [Верш] // Зорька. 28 нояб.
1981. Шчырасцю слова: [Рэц. на кн.: Спрынчан В. Земля и звезды. Мн., 1981] // Гомел. праўда. 14 жн.; Осенние строки: [Вершы] // Гомел. праўда. 21 ліст.
1982. Беларусь: [Верш] // Дзень паэзіі—82. Мн.; Асваенне класікі // Гомел. праўда. 18 крас.
1983. Пекарь: [Верш] // Смена. № 10; Бэз на паляшчы: Урыўкі з дакум. аповесці // Гомел. праўда. 9, 10, 19, 23 жн. / Сааўт. П.Далба.
1984. «Пока я думал о себе...»: [Верш] // Дзень паэзіі—84. Мн.; «В огромном небе грустно журавлям...»; «Только эта любовь не обманет...»; Беларусь: [Вершы] // Аврора. № 5.
1985. «Все плачет от радости мама...»; «С пацанами брожу по базару...»; «Я помню — плакала вдова...»; «Возвращение»; «И всё, что в памяти осталось...»; «Сказал отец: »Полей, сынок...": [Вершы] // Поэзия. М.; Возвращение: [Верш] // Молодежная эстрада. № 6; Жизни основа: [Вершы] // Нева. № 9; «Ящик под ногами наклоня...»: [Верш] // Сел. молодежь. № 4; «Помню: музыка, осень, клуб...»; «За отцов, не пришедших с войны...»; «В пчелином тихом рву...»: [Вершы] // Гомел. праўда. 13 ліп.; «Мемориальная доска...»: [Верш] // Чырв. змена. 12 ліп.
1.4.
1962. Пуща Я. Дома: [Верш] / З бел. // Неман. № 3.

М.П.Барташэвіч.

КАХАНОЎСКІ ГЕНАДЗЬ

Каханоўскі Генадзь Аляксандравіч (псеўд. Габрук Верасень, Г. Гак, Г. Дамашовец, Г. Канстанцінаў; 8.1.1936, в. Дамашы Маладзечанскага пав. Віленскага ваяв., цяпер Маладзечанскі р-н Мінскай вобл.— 15.1.1994; пахаваны ў в. Насілава Маладзечанскага р-на), гісторык, краязнавец, літаратуразнавец. Член СП Беларусі з 1986. Доктар гістарычных навук (1992).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Маючы мала сваёй зямлі бацька працаваў падзёншчыкам, чыгуначнікам на ст. Маладзечна, маці працавала па найму, пазней — рабочай саўгаса. Г.Каханоўскі скончыў у 1952 Насілаўскую сямігадовую школу, у 1955 Лебедзеўскую сярэднюю школу. Служыў у Савецкай Арміі (1955—58). У 1958 паступіў на гісторыка-філалагічны факультэт Маскоўскага педінстытута (скончыў у 1963). Працаваў настаўнікам у Ленкаўскай васьмігадовай школе Маладзечанскага р-на, у школах г. Маладзечна. З 1964 настаўніцкую работу сумяшчаў з працай у Мінскім абласным краязнаўчым музеі (Маладзечна): з 1966 навуковы супрацоўнік, з 1968 старшы навуковы супрацоўнік, з 1969 намеснік дырэктара па навуковай рабоце, з 1978 — дырэктар музея; з 1982 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР. З 1991 загадчык аддзела ў нацыянальным навукова-асветным цэнтры імя Ф.Скарыны. Узначальваў Беларускае таварыства краязнаўцаў. Узнагароджаны медалём Ф.Скарыны.

Першыя публікацыі Г.Каханоўскага з'явіліся ў друку ў 1962. Захапленнем на ўсё жыццё для яго стала краязнаўства і археалогія. Удзельнічаў у археалагічных экспедыцыях на Каўказе, у Крыме, на Беларусі. Краязнаўствам Беларусі ён зацікавіўся яшчэ ў школьныя гады. Падчас працы ў музеі сабраў значную колькасць рэдкіх выданняў і кніг. Некаторыя з гэтых матэрыялаў увайшлі ў манаграфію «Археалогія і гістарычнае краязнаўства Беларусі

XVI—XIX ст.». Г.Каханоўскі аўтар літаратурна-краязнаўчых нарысаў пра Я.Купалу, М.Багдановіча, А.Гурыновіча, Ф.Тапчэўскага, М.Чарота, гісторыка-эканамічных нарысаў «Маладзечна», «Вілейка» і інш. Даследаваў развіццё гісторыка-літаратурнага працэсу 19 — пачатку 20 стагоддзяў, асобныя перыяды жыцця і дзейнасці вядомых беларускіх пісьменнікаў, уводзіў у навуковы ужытак імёны малавядомых літаратараў. Многія з гэтых даследаванняў увайшлі ў кнігу гісторыка-літаратурных нарысаў «Адчыніся, таямніца часу» (1984). Выступаў у перыядычным друку па пытаннях музейнай справы, аховы помнікаў на Беларусі і інш.

Т.В.Каваленка.

Бібліяграфія

1.2.

Маладзечна: Гістарычна-эканамічны нарыс. Мн., 1971. (Гарады Беларусі). Рэц.: Багдановіч А. Біяграфія горада // Мін. праўда. 1972. 5 студз.; Навaселец М. [Ермаловіч М.]. З любоўю да роднага горада // Полымя. 1972. № 2; Ракаў В. Спадарожнік беларускай сталіцы // Звязда. 1971. 28 снеж.

Вілейка: Гістарычна-эканамічны нарыс. Мн., 1974. (Гарады Беларусі). Рэц.: Багдановіч А. Горад на Віліі // Звязда. 1975. 13 лют.; Бажок А. Вілейка ўчора і сёння // Мін. праўда. 1974. 11 кастр.

На запаветнай зямлі. Мн., 1974. Рэц.: Ліцвіновіч А. Пра Янку Купалу // Мін. праўда. 1974. 5 снеж.; Пажога І. Запаветныя сцежкі // ЛіМ. 1974. 27 ліст.

Становление археологии и исторического краеведения Белоруссии в эпоху феодализма: Афтореф. дис. ... канд. ист. н. Вильнюс, 1979.

Минский областной краеведческий музей в г. Молодечно. Мн., 1981 / У сааўт.

У родным краі. Мн., 1983. Рэц.: Пазнякоў М. Супрацоўнічаюць музеі // Голас Радзімы. 1983. 9 чэрв.

Адчыніся, таямніца часу: Гісторыка-літаратурныя нарысы. Мн., 1984. Рэц.: Бергман А. У пошуках беларускага // Ніва. 1985. 13 кастр.; Дубавец С. У старасховах і памяці сведкаў // Полымя. 1985. № 12; Мальдзіс А. Ключ да таямніц мінулага // ЛіМ. 1985. 1 лют.; Сасноўскі Б. Расчыніся, таямніца часу // Мін. праўда. 1985. 2 крас.

Беларуская фальклрыстыка: Эпоха феадалиіму. Мн., 1989 / Сааўт. Л.Малаш, К.Цвірка.

Прадвесне навукі. Мн., 1990. (Б-чка «Голасу Радзімы»).

А сэрца ўсё імкне да бацькаўскага краю...: З біяграфіі М.Багдановіча. Мн., 1991.

Руплівец нашай старасветчыны: Яўстах Тышкевіч. Мн., 1991. (Нашы славутыя землякі) / Сааўт. А.Каханоўскі.

Археалогія і гістарычнае краязнаўства Беларусі ў XVI—XIX стст. Мн., 1984. Рэц.: Грицкевич А., Трусов О. // Неман. 1985. № 9.

Повязь часоў. Мн., 1985. (Па родным краі).

Маладзечна: 600: Гістарычна-эканамічны нарыс. Мн., 1988. (Гарады Беларусі).

1.3.

1964. Быць яму маладым // Беларусь. № 12; Першая ў краіне // Маладосць. № 11; Янка Купала ў Варшаве // ЛіМ. 7 ліп.; Унікальны дакумент // Там жа. 21 жн.; Першая настаўніцкая семінарыя // Там жа. 13 ліст.; «Паўлінка» ў падполлі // Там жа. 24 ліст.

1965. Радок з біяграфіі // Полымя. № 11; Стары Улас: Да 100-годдзя з дня нараджэння // ЛіМ. 29 кастр.

1966. Стары Улас // Полымя. № 11; Тут гасціў Максім Багдановіч // ЛіМ. 26 ліп.; Неабходны // Там жа. 25 кастр.

1967. Открытый лист З.Доленги-Ходаковского // Белорусские древности. Мн.; Гэта павінна быць у бібліяграфіі // ЛіМ. 18 крас.; Смерць класіка...; Вясной на вясне жыцця свайго // Там жа. 23 мая; Рэдкасці ў прыватнай бібліятэцы // Там жа. 4 ліп.; Працяг адкрыцця: [Рэц. на кн.: Кісялёў Г. З думай пра Беларусь. Мн., 1966] // Там жа. 13 кастр.; Гімн змагання // Чырв. змена. 26 студз.

1968. Новыя матэрыялы пра Старога Уласа // Беларусь. № 1; Там, дзе спяць «дзецюкі» К.Каліноўскага // Там жа. № 2; Нагадала старое дрэва // Там жа. № 8; Карэспандэнт і пісьменнік «Нашай нівы» // ЛіМ. 6 лют.; Добрага здароўя Вам, Васіль Саўкавіч: Стваральніку «Чырвоных кветак Беларусі» — 75 гадоў // Там жа. 19 крас.; Дзе нарадзіўся Адам Гурыновіч // Там жа. 14 чэрв.; Першы — Янка Купала // Там жа. 2 ліп.; Першая Паўлінка // Там жа. 10 вер.; Вуліца Браніслава Тарашкевіча // Там жа. 19 ліст. / Пад псеўд. Г.Канстанцінаў; Набыткі краязнаўчага музея // Там жа. 24 снеж.

1969. Паэт-земляроб // Полымя. № 6; Ученый-железнодорожник, поэт и революционер // Железнодорожник Бел. 16 янв.; Звон маёй зямлі // ЛіМ. 29 студз.; Артыст і паэт // Там жа. 21 лют.; Крэўскі замак // Там жа. 20 мая; Па звілістых сцежках гісторыі: [Рэц. на кн.: Александровіч С. Гісторыя і сучаснасць. Мн., 1968] // Там жа. 5 жн.

1970. Спадарожнік у гісторыю Беларусі // Полымя. № 9; Патрэбны біяграфічныя даведнікі // ЛіМ. 15 мая; Згодзен, але з папраўкай // Там жа. 14 жн. / Пад псеўд. Г.Дамашовец; Пад новай вокладкай: [Рэц. на кн.: Пісьменнікі Савецкай Беларусі. Мн., 1970] // Там жа. 23 кастр.; З думкай пра будучае // Там жа. 11 снеж.

1971. Голас мінулага стагоддзя: [Рэц. на кн.: Мальдзіс А. Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969] // Нар. асвета. № 11; Даследаванне пра заходнебеларускі тэатр: [Рэц. на кн.: Лабовіч А. Тэатр змагання. Мн., 1969] // Полымя. № 2; Львоўскае рэха // Там жа. № 11; Песня абарвалася ў бітве // Звязда. 22 чэрв.; Майстар «лекарскіх» навук // ЛіМ. 22 студз.; Нястомны працаўнік // Там жа. 21 мая / Сааўт. Р.Семашкевіч; Адрасавана кожнаму // Там жа. 2 ліп.; А.К.Снітка — гісторык і краязнаўца // Там жа. 24 вер.; Мясцовы музей. Якім яму быць? // Мін. праўда. 22 кастр.; Пуцявінамі роднага слова // Там жа. 15 снеж.; Познакомитесь и полюбите // Сов. Бел. 24 сент.

1972. Скарб з Маросек // Беларусь. № 1; Па сцежках Фелікса Тапчэўскага // Там жа. № 9; Вілейка // Помнікі гісторыі і культуры Бел. № 2; Прыпынак у Зембіне // ЛіМ. 4 лют.; Вачыма земляка // Там жа. 31 сак.; Землякі шануюць... // Там жа. 7 ліп.; Варта павучыцца // Там жа. 11 жн.

1974. Горад маладосці // Голас Радзімы. № 3; Першая беларуская археаграфія: [Рэц. на кн.: Улащик Н. Очерки по археографии и источниковедению истории Белоруссии феодального периода. М., 1973] // Маладосць. № 12; [Рэц. на кн.: Саламевіч Я. Міхал Федароўскі. Мн., 1972] // Неман. № 6; Думаю, што не памыляюся...: [Рэц. на кн.: Сіпакоў Я. Веча славянскіх балад. Мн., 1973] // Мін. праўда. 22 кастр.

1975. Андрей Волынец: [Нарыс] // Люди Нарочанского края. Мн.; Збіральнік народных скарбаў // Беларусь. № 10; Збіральніцтва і ахова помнікаў у XVIII ст. на Беларусі // Помнікі гісторыі і культуры Бел. № 4; Дзе пачынаецца Нёман // Родная прырода. № 5; Выстаўка народных узораў // ЛіМ. 17 студз.; З часоў Кастуся Каліноўскага // Там жа. 22 жн.; Ля вытокаў беларускай гумарыстыкі // Мін. праўда. 11 ліст.

1976. Першыя крокі гістарычнага краязнаўства ў Беларусі // Из истории книги в Белоруссии. Мн.; Тодар

Нарбут — археолаг і краязнаўца / / Беларусь. № 7; Жлобінскія гарматы / / Помнікі гісторыі і культуры Беларусі. № 4; Шматграннасць вучонага / / Звязда. 14 лют. / Сааўт. В.Чамярыцкі; Лёс Рамуальда Падбярэскага / / ЛіМ. 6 жн.; Дарунак музею / / Там жа. 10 вер.

1977. Мастак Кастусь Харашэвіч / / Беларусь. № 7; Некаторыя пытанні станаўлення гістарычнага краязнаўства і археалогіі Беларусі ў дарэформенны перыяд XIX ст. / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4; Горад на бойкім месцы: [Рэц. на кн.: Валахановіч А. Дзяржынск. Мн., 1977] / / Звязда. 12 ліп.; Ушанаванне памяці пісьменніка / / Там жа. 18 жн.; «Секвестр» на Люцынку / / ЛіМ. 10 чэрв.; Астравеччына: зямля і людзі: [Рэц. на кн.: Мальдзіс А. Астравеччына, край дарагі... Мн., 1977] / / Там жа. 16 снеж.; Літаратурныя дыялогі: [Рэц. на кн.: Гардзіцкі А. Вачыма сяброў. Мн., 1977] / / Мін. праўда. 21 вер.

1978. Скарб... на бульбянішчы / / Голас Радзімы. 2 лют.; Памяць роднай Кур'янаўшчыны / / ЛіМ. 16 крас.; Дарагія рэліквіі / / Там жа. 4 жн.; Салаўіныя гнёзды Міншчыны / / Там жа. 20 кастр.

1979. Ян Чачот на Урале / / Беларусь. № 1; У неспакойным стагоддзі / / Маладосць. № 2; «Редкости для общественного употребления...» / / Неман. № 7; Вершаваны твор XIX стагоддзя / / Голас Радзімы. 26 крас.; Сто раманаў / / Там жа. 14 чэрв.; Аўтар знайшоўся! / / ЛіМ. 2 лют.; «Мінск, Маладзечна, Вільня...» / / Там жа. 24 жн.; Світанак гісторыі: [Рэц. на кн.: Чарняўскі М. З глыбінь тысячагоддзяў. Мн., 1978] / / Наст. газ. 2 чэрв.

1980. Дамашы і дамашоўцы / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. № 2; Сем прыгод Богуш-Сестранцэвіча / / Голас Радзімы. 20 сак.; У абарону млына / / ЛіМ. 28 сак.; Напрадвесні / / Там жа. 16 мая; Так пачыналася / / Там жа. 8 жн.; Памяці Валянціна Таўлая / / Там жа. 12 снеж.; На сустрэчу з гісторыяй / / Мін. праўда. 11 студз.; Мужыцкі універсітэт / / Там жа. 2 крас.; Музей у пошуку / / Там жа. 9 крас.

1981. А дзе ж тая крынічанька?.. / / Бярозка. № 8—9; Даследчык старажытнасцей: Да 175-годдзя з дня нараджэння К.Тышкевіча / / Голас Радзімы. 2 крас.; Нястомнасць даследчыка / / Звязда. 17 лют.; Доказ пашаны і любові / / Там жа. 9 снеж.; Альгерд Абуховіч на тэлеэкране / / ЛіМ. 5 чэрв.; Пуцявінамі Баршчэўскага / / Там жа. 25 вер.; На радзіме / / Там жа. 4 снеж.; Скарбы старажытнасці: [Рэц. на кн.: Побаль Л. Древности Белоруссии в музеях Польши. Мн., 1979] / / Мін. праўда. 14 лют.; Маладзечанскія экспанаты ў Парыжы / / Там жа. 20 снеж.; Максимов сад / / Сел. газ. 8 дек.

1982. «Я тут бачу свой край...» / / Маладосць. № 6; Некролог в Минском вестнике / / Неман. № 8; Асветнік / / Голас Радзімы. 24 чэрв.; Мерыдыяны Адама Мальдзіса / / Там жа. 19 жн.; Памяць і падзяка: Я.Колас на Маладзечаншчыне / / Там жа. 18 ліст.; Знаходка ля Герцаў / / ЛіМ. 26 сак.; Свята ў Максімаўцы / / Там жа. 11 чэрв.; Ушанаванне памяці / / Там жа. 9 ліп. / Пад псеўд. Г.Дамашовец.

1983. Некаторыя аспекты выдання літаратуры па беларускай археалогіі і гістарычнаму краязнаўству ў 60—я гг. XIX ст. / / Книга в Белоруссии. Мн. Вып. 2; «Я тут бачу свой край...» / / Полымя. № 8; Збіраць, ахоўваць, вывучаць... / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. № 1.

1984. Адзін з ранніх даследчыкаў беларуска-літоўскага пагранічча / / Быт і культура беларусаў. Мн.; Вандраванні / / Маладосць. № 10; Музейная адэкватнасць: [Рэц. на кн.: Тумас Г. Родны бераг песняра. Мн., 1982] / / Мастацтва Бел. № 11; 200 гадоў з дня нараджэння З.Даленгі-Хадакоўскага / / Полымя. № 4; Ні мінуты спакою: Да 200-годдзя з дня нараджэння Т.Нарбута / / Голас Радзімы. 20 снеж.; Віцебскія паўстанцы / / ЛіМ. 20 студз.; Ідзі і не здарожвайся / / Там жа. 3 лют.; Як выглядаў бацька Янкі Купалы / / Там жа. 6 ліп.; Паэт і земляроб: (Новае імя ў беларускай літаратуры XIX ст.) / / Там жа. 28 снеж.; Паданні і легенды роднага краю: [Рэц. на кн.: Легенды і паданні. Мн., 1983] / / Мін. праўда. 28 снеж.; Память огненных лет: [Рэц. на кн.: Акаловіч М. Они защищали Минск. Мн., 1982] / / Сел. газ. 18 марта.

1985. Першая ў Расіі / / Мастацтва Бел. № 4; Над Дзвіной, над Сожам, Бярозай... / / Звязда. 11 ліст.; Жыве аб ім памяць / / ЛіМ. 24 мая; Наш клопат агульны / / Там жа. 2 жн.

1.6.

Кола дзён, 87: Беларускі літаратурна-мастацкі каляндар. Мн., 1987 / Скл. з інш.

Кола дзён, 88: Беларускі літаратурна-мастацкі каляндар. Мн., 1988 / Скл. з інш.

Гэй, смалі, страляй, маланка!: Сатыра, гумар Заходняй Беларусі (1920—1939 гг.). Мн., 1989. (Б-ка «Вожыка») / Скл.

Каліва смеху — з поўнага меху / / ЛіМ. 1970. 10 студз., 3 крас., 3 ліп. / Зап.; З даўнейшых беларускіх жартаў / / Там жа. 1981. 10 крас. / Зап. пад псеўд. Г.Гак.

2.3.

На беларускай мове. Айзенштат Г. Прачытаная старонка / / Мін. праўда. 1981. 20 ліст.; Пятровіч А., Траяноўскі А. Збіральнік скарбаў мінуўшчыны / / Звязда. 1967. 25 ліст.; Самайлюк Б. Мінулае і сучаснае побач / / Мін. праўда. 1980. 13 лют.

На рускай мове. Мошкаров И. У светлых родников / / Учит. газ. 1960. 28 июня; Шиманский М. Километры славы / / Шиманский М. Песнь моя, Белоруссия. Мн., 1982. С. 48—64.

Я.А.Гарадніцкі.

КАХНО ІГАР

Кахно Ігар Паўлавіч (30.7.1930, Гомель — 19.4.1988, Мінск; пахаваны ў в. Міханавічы Мінскага р-на), літаратуразнавец, крытык. Доктар філалагічных навук (1982), прафесар (1983).

Нарадзіўся ў сям'і служачага. Бацька, Павел Фаміч выкладаў псіхалогію ў Гомельскім і Смаленскім педінстытутах. І.Кахно скончыў сярэднюю школу ў Навазыбкаве Бранскай вобл., вучыўся на літаратурным факультэце Навазыбкаўскага педінстытута (1948—52), у аспірантуры Маскоўскага педінстытута (1952—55). Працаваў рэдактарам у Сакратарыяце Праўлення СП СССР (1955—56), старшым выкладчыкам, дацэнтам Карэльскага педінстытута ў Петразаводску (1956—66). З 1966 дацэнт, у 1980—88 загадчык кафедры рускай савецкай літаратуры БДУ. У 1972—74 працаваў ва ўніверсітэтах Парыжа і Тура ў Францыі. Даследаваў рускую класічную і савецкую паэзію, філасофію, гісторыю мастацтва, літаратурную крытыку, гісторыю і тэорыю літаратуры. Аўтар манаграфій пра А. Луначарскага, артыкулаў, якія друкаваліся ў часопісе «Новый мир», «Вопросы литературы», «Литература в школе», «Русская литература», «Север» і інш., філалагічных зборніках. Аўтар вучэбна-метадычных дапаможнікаў для студэнтаў ВНУ.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Творчество А.Твардовского (1925—1940 гг.): Автореф. дисс. ... канд. филол. н. М., 1955.

Черты портрета: Страницы жизни и деятельности А.В.Луначарского. Мн., 1972. Рэц.: Володкович Н. Личность, рожденная эпохой // Неман. 1973. № 1.

А.В.Луначарский и формирование марксистской литературной критики. Мн., 1979. Рэц.: Ефимов В. // Науч. докл. высш. школы. Филол. науки. 1981. № 4.

А.В.Луначарский и формирование марксистской литературной критики: Автореф. дисс. ... д-ра филол. н. Л., 1981.

1.3.

1959. О народно-поэтических традициях в поэме А.Твардовского «Страна Муравия» // Уч. зап. Карельского пед. ин-та. Т. 4.

1961. Большое сердце поэта. А.Твардовский. «За далью — даль» // На рубеже. № 2; Пути художественной правды // Уч. зап. Карельского пед. ин-та. Т. 12.

1963. Ради жизни на земле. А.Твардовский. «Теркин на том свете» // На рубеже. № 6.

1964. Тропы научных исканий: Тема науки в советской литературе // На рубеже. № 3; Эпопея или повесть. А.М.Горький. «Жизнь Клима Самгина» // Там жа. № 6.

1965. А.В.Луначарский о богатстве реалистического метода // Материалы всесоюзной конференции «Проблемы реализма в русской и зарубежной литературах». Вологда; А.В.Луначарский о романтизме и романтике // Сюжет и композиция в изучении и преподавании художественной литературы. М., Литературные истоки // Север. № 3; Черты портрета дорогого: К 90-летию со дня рождения А.В.Луначарского // Там жа. № 6; Драмы революции: О драматургии А.В.Луначарского советского периода // Уч. зап. Новгородского пед. ин-та. Т. 7.

1966. Содержательность и многообразие форм реалистической литературы // Проблемы реализма. Вологда; Исповедь сердца // Север. № 1; Деревенский дневник // Там жа. № 4.

1967. Ступени роста: О драматургии П.Борискова // Север. № 4; Дореволюционная драматургия А.В.Луначарского // Уч. зап. Карельского пед. ин-та. Т. 18.

1968. А.В.Луначарский и А.М.Горький: (По материалам литературно-критических статей А.В.Луначарского) // М.Горький и вопросы литературы. Мн.; У истоков советской драмы: (Драматургия А.В.Луначарского 20-х годов) // Октябрь и художественная литература. Мн.

1969. Вузовская лекция по литературе и ее специфика: Тезисы // Проблемы высшего вечернего и заочного образования. Мн.; Вспоминает и рассказывает Луначарский: [Рэц. на кн.: Луначарский А. Воспоминания и впечатления. М., 1968] // Вопр. литературы. № 3; Повесть о современности // На рубеже. № 1; Бремя возмужалости // Север. № 1.

1970. А.В.Луначарский и «московское дело» 1899 г. / Сааўт. Н.Трыфанаў, І.Шостак; Вологодская ссылка Луначарского // Лит. наследство. М. Т. 82; «В Горках знал его любой...»: О стихотворении А.Твардовского

«Ленин и печник» / / Лит. в школе. № 3; Слово о поэте: К 60-летию А.Твардовского / / Север. № 6; Чистые дали поэта / / Знамя юности. 21 июля.

1971. Последняя ссылка А.В.Луначарского / / Север. № 6; Писатель революции / / Знамя юности. 24 дек.

1973. В.И.Ленин и А.В.Луначарский / / Изв. АН СССР. Т. 1. Вып. 1.

1975. [Рэц. на кн.: Трифонов Н. А.В.Луначарский и советская литература. М., 1974] / / Веснік БДУ. Сер. 4. № 2; Обращено к современности / / Новый мир. № 1.

1977. «Лозунг энергичной борьбы за мир...» (А.В.Луначарский в 1914—1917 годах) / / Великий Октябрь и художественная литература. Мн.; Луначарский продолжается: [Рэц. на кн.: Луначарский А. Указатель трудов, писем и литературы о жизни и деятельности. М., 1975. Т. 1] / / Вопросы литературы. № 6.

1978. А.В.Луначарский и Плеханов; Неизвестная статья Луначарского об Эмиле Верхарне / / А.В.Луначарский. Исследования и материалы. Л.; Дореволюционные статьи А.В.Луначарского о Льве Толстом / / Веснік БДУ. Сер. 4. № 2.

1980. Некоторые особенности творчества / / Веснік БДУ. Сер. 4. № 2.

1982. Страницы легендарной жизни / / Фурманов Д. Чапаев. М.

1983. Театр Горького / / Горький М. Пьесы. Мн.

1984. Повесть о вере в людей и о доверии к ним / / Нилин П. Жестокость. Мн.

1.6.

Основные вопросы стиховедения: Учебная программа. Мн., 1971 / Скл.

История литературной критики: Учебная программа. Мн., 1973 / Скл. з Н.Рамашкай.

А. Твардовский и советская поэзия: Учебная программа. Мн., 1977 / Скл. з І.Скарапанавай.

Записка А.В.Луначарского П.Н.Сакулину / / Лит. наследство. М., 1970. Т. 82 / Падрыхт. тэкста і камент.

Т.М.Махнач

КАЦОВІЧ ЛАЗАР

Кацовіч Лазар Абрамавіч (псеўд. Л.А.Галаванаў, Эл.Кацо, Л.Мінскі; 5.10.1903, Мінск — 13.8.1953, Мінск, пахаваны на Вайсковых могілках), празаік, кінасцэнарыст. Член СП Беларусі з 1934. Пісаў на яўрэйскай і рускай мовах.

З сям'і служачага. Бацька працаваў прыказчыкам на прыватным складзе. У 1914 бацьку мабілізавалі на фронт. Дванаццацігадовы Л.Кацовіч мусіў служыць хлопчыкам у мануфактурным магазіне, кур'ерам у банку. Вярнуўшыся з вайны ў 1918, бацька працаваў на лесараспрацоўках. Уся сям'я да 1920, як успамінаў пісьменнік, жыла ў глухім лесе. Пры польскай акупацыі сям'я вярнулася ў Мінск. Л.Кацовіч працаваў канторшчыкам у Наркамаце аховы здароўя (1920—21), у гарвыканкаме (1921—22), выступаў як артыст у перасовачных калектывах, займаўся самадзейнай рэжысурай (1922—24). Пасля вучобы у прафтэхвучылішчы друкароў (1924—26) Л.Кацовіч працаваў у друкарні гравёрам-літографам (1926—29). Тады ж пачаў пісаць п'есы. Адна з іх, «У тыя дні», прысвечаная барацьбе камсамольцаў з польскімі жаўнерамі, была пастаўлена ў Мінску і выйшла асобным выданнем (1927). У 1929—30 быў слухачом курсаў кінасцэнарыстаў на кінастудыі «Белдзяржкіно» у Ленінградзе. Потым зноў працаваў у друкарні (1930—31). Член кампартыі з 1931. У 1931—32 — аргсакратар СП БССР. У 1939 скончыў сцэнарны ф-т Усесаюзнага інстытута кінематаграфіі. За некалькі дзён да Вялікай Айчыннай вайны паехаў з жонкай у Маскву на зацвярджэнне сцэнарыя «Чалавек на скрыжаванні», але вярнуцца ужо не змог: пачалася вайна. Маці і двое яго дзяцей загінулі ў гета. Працаваў на кінастудыях у Мінску, Ташкенце (1941—43), Маскве (1943—46). З 1946 на творчай рабоце. Узнагароджаны медалём.

Творчую працу Л.Кацовіч пачаў у 1920 — спачатку як паэт, потым як празаік і драматург. У 1930-я гады выступаў у жанры сатыры, выдаў кнігі «Гумарэскі» і «Коратка і ясна». У 1937 друкаваў артыкулы, у якіх у духу часу выкрываў «буржуазны нацыяналізм». У яго мастацкіх творах прысутнічаў момант аўтабіяграфізму (першае апавяданне

«Друкары», апублікаванае ў 1931, нарыс «Наборшчык», аповесць «Сям'я»). Яго творы не вылучаліся глыбінёй псіхалагічнага даследавання характараў, распрацаваным сюжэтам, яркімі мастацкімі асаблівасцямі. Крытыка пісала пра яго пасляваенную аповесць «Вяртанне да жыцця», як пра «добрасумленную канстатацыю фактаў», адзначала схематызм у раскрыцці ўнутранага свету герояў і шаблоннасць мовы.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

У тыя дні: П'еса ў 3-х дзеях. Мн., 1927 / Яўр.

Гумарэскі. Мн., 1933 / Яўр. Рэц.: Д у н е ц Х. Старыя схемы ламаюцца // Штэрн. 1933. № 12 / Яўр.; ЛіМ. 1934. 16 лют.

Жукі ў калгасе: Аднаактная п'еса. Мн., 1933 / Яўр.

Кіўка-махлярка: Апавяданне. Мн., 1936 / Яўр.

Коратка і ясна: (Гумарыст. апавяданні). Мн., 1936 / Яўр.

Прабачце, сябры мае...: (Пародыі). Мн., 1937 / Яўр.

На новым месцы. М., 1946 / Яўр.

Возвращение к жизни: Повесть. Мн., 1952. Рэц.: В а р ш а в с к а я А. Недоработанная повесть // Сов. Отчизна. 1953. № 3.

Красный факел: Повесть. Мн., 1957.

1.3.

1931. Друкары: [Апавяданне] // Штэрн. № 12 / Яўр.

1932. Наборшчык; У літаграфіі: (Нарысы); «Газы»: (Апавяданне) // Крокі ўдарнікаў. Мн. / Яўр.; Перамога; 4 эпізоды: [П'еса] // Штэрн. № 6 / Яўр.

1933. Мініяцюры: (З кнігі «Гумарэскі») // Штэрн. № 4 / Яўр.; На чыстую ваду: [Нарыс] // Звязда. 9 ліп. / Сааўт. [К.] Крапіва; Тры сястры: [Нарыс] // Там жа. 30 ліст.; Мініяцюры: Адзінюсенькі; Два антракты; Ланцужок // ЛіМ. 27 жн.; Яўрэйскія савецкія пісьменнікі да 1-га з'езда ССПБ // Там жа. 16 кастр.

1934. Апошні: [Апавяданне] // Штэрн. № 2 / Яўр.; Канкрэтна: [Верш] // Там жа. № 4—5 / Яўр.; З-за слова; Ён, яна і ён; Таварышы; Доказы з фактамі: [Апавяданні] // Там жа. № 11 / Яўр.; Як я стаў пісьменнікам // ЛіМ. 16 лют.; Бездапаможныя; «Літаратура і мастацтва»; Скарачэнне: Літ. гумарэскі // Там жа. 31 снеж.

1935. Гумарэскі // Штэрн. № 8 / Яўр.; Пародыі: [Вершы] // Там жа. № 10—11 / Яўр.; Мінулае: Гумарэска // ЛіМ. 31 снеж.

1936. Пародыі: [Вершы] // Штэрн. № 3 / Яўр.; Сатыра і гумар у беларускай літаратуры // ЛіМ. 11 лют.; Будзем больш працаваць над сабой: З прамовы на сходзе пісьменнікаў г. Мінска // Там жа. 7 крас.

1937. Супраць бюракратызма, верхаглядства і ўгодніцтва: З прамовы на сходзе пісьменнікаў // ЛіМ. 3 крас.; Супраць буржуазна-нацыяналістычнай кантрабанды ў літаратуры // Там жа. 11 ліп. / Сааўт. І.Харык.

1939. Дзяўчынка з маленькага горада: Кінасцэнарый // Полымя рэвалюцыі. № 7.

1940. «Сэрвіс»: Урывак з эксцэнтрычнай кінакамедыі // ЛіМ. 11 мая; Людзі маленькага горада: Урывак са сцэнарыя кінакамедыі // Чырв. змена. 20 крас.

1943. Мост // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 113 / Пад псеўд. Л.Мінскі.

1944. Адплата // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 119 / Пад псеўд. Л.Мінскі.

1951. Тарфянікі // Мін. праўда. 20 чэр.; Залатыя рукі // Там жа. 1 ліп.

1952. Вдохновение конструкторской мысли: [Нарыс] // Сов. Отчизна. № 3.

1.5.

На беларускую мову. Наша любоў: П'еса ў 1 акце / Пер. І.Плаўнік. Мн., 1936. (Серыя п'ес для калгасных драмгурткоў). Рэц.: Ю д э л е в і ч М. Любоў і самакрытыка // ЛіМ. 21 мая.

Сям'я: Повесць / Пер. М.Клімковіч. Мн., 1946. Рэц.: Н о в ы я кнігі // Сав. селянін. 1946. 21 ліп.; Ц і т о ў К. Нявырашаная тэма // ЛіМ. 1946. 3 жн.

«Газы»; Апошні: (З кнігі «Гумарэскі») / Пер. І.Плаўнік // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 5; Ён, яна і ён; На судзе; Цяперашнія тэлефоны; Слова падвяло: Апавяданні / Пер. І.Плаўнік // Там жа. 1935. № 1; Дзіўны выпадак; Нахабства; Зусім лішні: Апавяданні / Пер. І.Плаўнік // Там жа. 1936. № 3; «Наша любоў»: Урывак з п'есы / Пер. І.Плаўнік // ЛіМ. 1936. 8 сак.; Тонкі падыход: Байка / Пер. Г.Кляўко // Вожык. 1968. № 5.

2.3.

На беларускай мове. Б л і с ц і н а ў М. Мы з ім сустракаліся... // ЛіМ. 1973. 5 кастр.; В а й н г а ў з Н. Спектакль «Ін енэ тэч»: Новая пастаноўка яўр. драмгуртка клуба «Кім» // Чырв. змена. 1927. 28 студз.; З ч ы м прыйшлі к з'езду // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; Л ы н ь к о ў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 85; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С т а н о в і ш ч а мастацкай літаратуры // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; У г э т ы м месяцы... // Беларусь. 1973. № 10.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 196, воп. 1, спр. 89.

З.У.Драздова.

КАЦЮШЭНКА МІХАСЬ

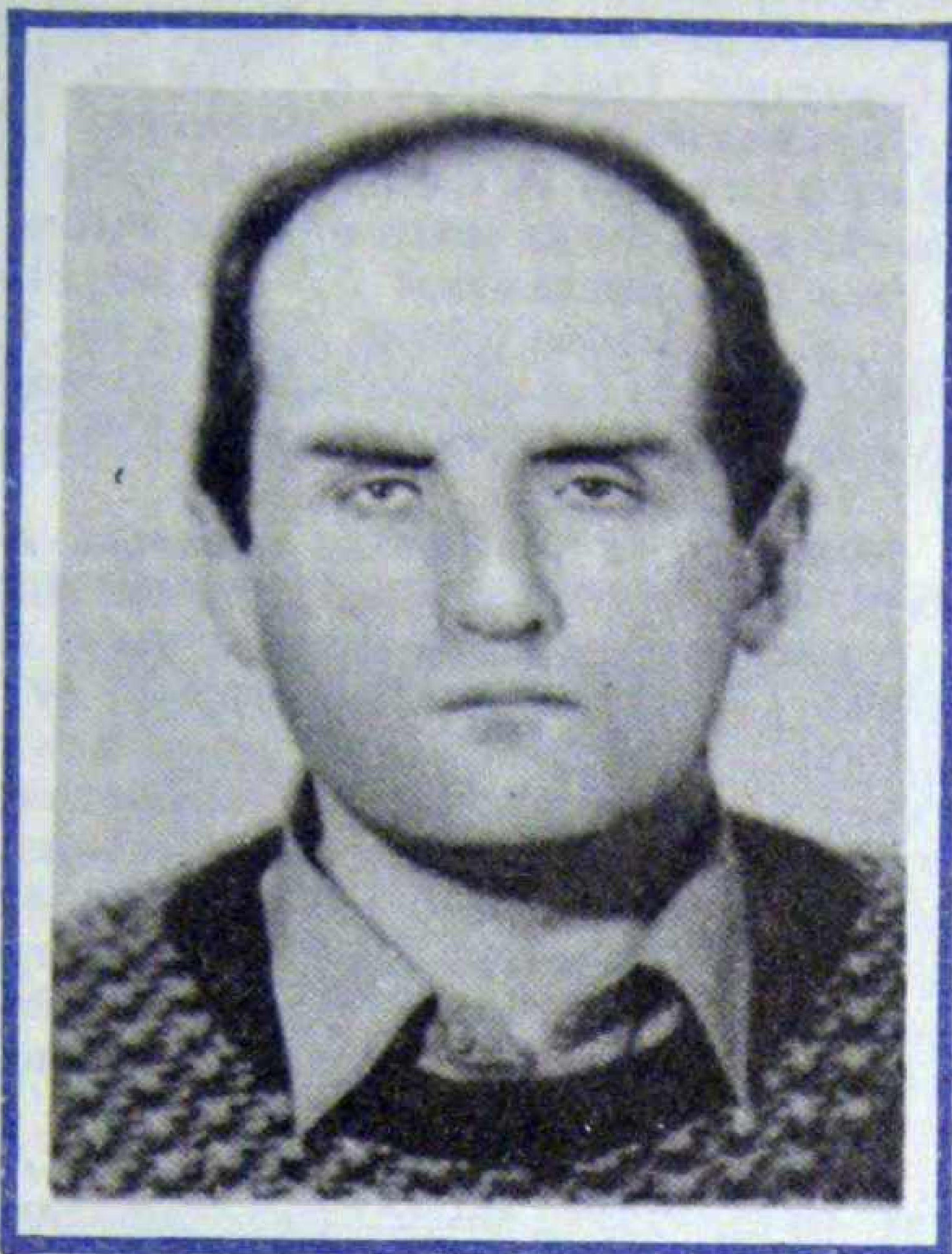

Кацюшэнка Міхась (Міхаіл Пятровіч, н. 1.3.1947, Мінск), празаік, журналіст. Член СП Беларусі з 1981. Кандыдат філалагічных навук (1987). Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і служачых. Бацька, Пётр Барысавіч, быў на камсамольскай і журналісцкай рабоце, працаваў старшынёй райвыканкама, першым сакратаром райкама партыі, удзельнік вайны. Маці, Ірына Міхайлаўна, у гады вайны працавала медсястрой у ваенным шпіталі. Пасля заканчэння СШ № 63 М.Кацюшэнка паступіў на вячэрні факультэт журналістыкі БДУ (скончыў у 1971). У 1966—75 працаваў у рэдакцыі газеты «Чырвоная змена» літсупрацоўнікам, намеснікам адказнага сакратара, загадчыкам аддзела. З 1975 інструктар аддзела спартыўнай і абаронна-масавай работы, у 1977—79 — намеснік загадчыка аддзела прапаганды і агітацыі ЦК ЛКСМБ. З 1979 рэдактар газеты «Знамя юности». У 1984 скончыў завочнае аддзяленне Мінскай ВПШ, у 1984—87 аспірант Акадэміі грамадскіх навук пры ЦК КПСС. З 1987 першы намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Крыніца». З 1993 галоўны рэдактар газеты «Знамя юности». Член праўлення Беларускага таварыства культурных сувязей з замежнымі краінамі. Узнагароджаны Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першыя мастацкія творы М.Кацюшэнкі — навелы «Чаравік» і «Кніга», апублікаваны ў газеце «Чырвоная змена» ў 1966. Піша пра маладых рабочых, добра адчувае праблемы сучаснага горада ("Дзень як усе астатнія", «Адзін дождж на ўсіх», «Сустрэча пасля развітання»). Многія яго аповесці і апавяданні прысвечаны дзецям, юнацтву ("Першая восень", «Трэці раунд»), галоўныя іх героі — падлеткі, моладзь, камсамольскія работнікі, што робяць першыя самастойныя крокі на жыццёвай дарозе. Героі пісьменніка — звычайныя людзі, якія шукаюць выйсце са складаных сітуацый (раманы «Урок маўчання», «Сітуацыя», 1991). Аўтар раскрывае маральна-этычныя канфлікты ў сучаснай сям'і, рабочым маладзёжным асяроддзі, аналізуе складаныя сітуацыі, задумваецца над такімі з'явамі, як кар'ерызм, прага да нажывы, сацыяльная няроўнасць. Разам з В.Грышановічам напісаў сцэнарый дакументальнага фільма пра П.Клімука «Хроніка знаходжання на зямлі» (1981).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Первая осень: Повесть и рассказы. Мн., 1972. Рэц.: Жалязоўскі А. Сустрэча з дзяцінствам // Наст. газ. 1973. 17 лют.; Пятроў А. «Першая восень» — першая // Вяч. Мінск. 1973. 6 сак.

Третий раунд: Повесть. Мн., 1977. Рэц.: Цвяткоў В. Бой выйграе сумленнасць // Вяч. Мінск. 1978. 31 кастр.

Адзін дождж на ўсіх: Апавяданні. Мн., 1979. Рэц.: Крупенька Я. Вера ў людзей // Чырв. змена. 1979. 4 снеж.; Марціновіч А. Бачу гэта так... // ЛіМ. 1980. 14 сак.; Міхайлаў П. Пра тых, хто побач // Вяч. Мінск. 1980. 5 вер.; Хорсун С. Каб след пакінуць у душы // Мін. праўда. 1980. 1 кастр.

Дні, як усе іншыя: Аповесці і апавяданні. Мн., 1981. Рэц.: Каваленка В. Дні, якіх многа // Полымя. 1981. № 11; Марціновіч А. «Дзень і ўсё жыццё» // Вяч. Мінск. 1981. 20 ліп.; Парахневіч М. Знітавана жыццёвай праўдай // Мін. праўда. 1981. 21 жн.

Сустрэча пасля развітання: Аповесць і апавяданні. Мн., 1984. Рэц.: Гніламёдаў У. Ідэал — дзеянне // Полымя. 1985. № 1.

Урок маўчання: Раман, апвяданні. Мн., 1988.

Прызнанне левага крайняга: Раман, аповесць. Мн., 1990.

1.3.

1966. Как я стал стрелком: [Гумарэска] // Физкультурник Бел. 12 июня / Сааўт. В.Глод; Навелы: Чаравік; Кніга // Чырв. змена. 20 студз.

1967. Па праектах студэнтаў // Голас Радзімы. № 8 / Сааўт. В.Добкін; Чаму я не стаў гумарыстам: Гумарэска // Чырв. змена. 1 лют.; Сага аб мужнасці // Там жа. 12 сак.

1968. Толькі адзін рэйс: Апавяданне // Чырв. змена. 7 студз.; Таварыш інжынер // Там жа. 8 кастр.

1969. Еще один гол Пеле: [Апавяданне] / / Юность. № 1; Стары, старая і воля: Апавяданне / / Вяч. Мінск. 19 ліст.; Придется заняться спортом: [Гумарэска] / / Физкультурник Бел. 2 февр.; Генка з нашага двара: Апавяданне / / Чырв. змена. 12 лют.; «Калі б зноў пачаць...» / / Там жа. 6 мая; Забойцы ў піжамах: [Рэц. на кн.: Зайковский В., Шейман Г. Пилоты в пижамах. М., 1969] / / Там жа. 17 ліп.; Да запатрабавання: Апавяданне / / Там жа. 14 вер.; Дураў, унук Дурава / / Там жа. 30 ліст.; Знаёмыя: Гумарыстычнае апавяданне / / Там жа. 14 снеж.

1970. Дикари и Монах: [Апавяданне] / / Знамя юности. 8 окт.; Злараднасць: Гумарыст. апавяданне / / Чырв. змена. 15 студз.; Усё, што засталося...: Апавяданне / / Там жа. 10 вер.; Хлеб вайны: Апавяданне / / Там жа. 1 ліст.

1971. На скрыжаваннях планеты / / Звязда. 17 студз.; Профессия особого свойства / / Знамя юности. 5 окт.; Рэўнасць: [Гумарэска] / / Чырв. змена. 14 сак.

1972. Струна: [Апавяданне] / / Юность. № 9; Чужы: [Урывак з аповесці «Першая восень»] / / Вяч. Мінск. 13 ліп.; Кахаць і быць каханым... / / Чырв. змена. 16 сак.; Традыцыйны вечар: Апавяданне / / Там жа. 2 крас.; Тры мары генерала Марусічэнкі / / Там жа. 9 мая; «Залатыя» пальчаткі Беразюка / / Там жа. 20 чэрв.; Джэк: Апавяданне / / Там жа. 16 ліп.; Сокал з пашахонскай стараны / / Там жа. 5 ліст.; Крэда форварда / / Там жа. 14 ліст.; Імгненне з жыцця Яўгена Новікава / / Там жа. 5 снеж.; Родам з дзяцінства / / Там жа. 21 снеж.

1973. Капітаны вядуць наперад / / Бярозка. № 9; В городе Бобруйске — перед началом спектакля / / Юность. № 2; Суров ли Кныш? / / Там жа. № 3; Двое: [Апавяданне] / / Знамя юности. 9 мая; Стойкость / / Сов. Бел. 23 окт.; Я еду да цябе...: [Гумарэска] / / Чырв. змена. 8 сак.; Усё тыя ж перашкоды / / Там жа. 9 кастр.; Зорка першай велічыні / / Там жа. 20 ліст.; Старт пачынаўся пад Брэстам: [Дакум. аповесць] / / Там жа. 20, 22, 23, 25, 27, 29, 31 снеж.

1974. Як я быў рэкардсменам: Гумарэска / / Вожык. № 20; Трэці раўнд: Аповесць / / Маладосць. № 4, 5. Рэц.: Мартинович А. Третий раунд выдержан / / Физкультурник Бел. 3 июля; Никифорович В. Трудные раунды / / Сов. спорт. 6 сент.; Мина для гауляйтера: [Нарыс] / / Юность. № 12 / Сааўт. М.Зяньковіч; Книга о следопытах: [Рэц. на кн.: Зяньковіч М. Літары на корціку. Мн., 1973] / / Во славу Родины. 6 янв.; Мужнасць / / Чырв. змена. 26 лют.; Не ў рэкордзе шчасце...: Гумарэска / / Там жа. 14 сак.; Трэці раунд: Урывак з аповесці / / Там жа. 24 сак.; «Новы быт» глядзіць у будучыню / / Там жа. 17 чэрв.; Турпаход: Гумарэска / / Там жа. 25 чэрв.

1975. Вина: Рассказ / / Знамя юности. 13 авг.; Сям'я: Замалёўка / / ЛіМ. 6 чэрв.; Непрыдуманыя расказы пра цырк: Тыгр Пурш і іншыя; Сонечны клоун / / Піянер Бел. 9 студз.; Сустрэча: [Гумарэска] / / Чырв. змена. 1 крас.; У паходзе: Гумарэска / / Там жа. 29 чэрв.; Адзін дождж на ўсіх: Урывак з аповесці / / Там жа. 13 жн.; Шлях да перамогі / / Там жа. 27 жн.; На буравой: Апавяданне / / Там жа. 26 кастр.; Фактары поспеху / / Там жа. 12 ліст.; Зусім не ціхае лета...: [Рэц. на кн.: Міско П. Калянае лісце. Мн., 1974] / / Там жа. 17 снеж.; Семінар: карысць узаемная / / Там жа. 21 снеж.

1976. Рабочая дынастыя: [Нарыс] / / На галоўных рубяжах. Мн.; У паходзе: Гумарэска / / Вожык. № 14; Поединок: Отрывок из повести «Третий раунд» / / Знамя юности. 5 окт.; Урал и другие; Самый смешной: Невыдуманные рассказы о цирке / / Зорька. 6 авг.

1977. Судьба «бегуна на длинные дистанции»: [Рэц. на кн.: Машков В. Соскучился по дождику. Мн., 1976] / / Знамя юности. 24 февр.; Революционный держим шаг / / Там жа. 12 июня / Сааўт. І.Саракавік; Перед лицом времени / / Там жа. 30 июля; Слово делом красно: Заботы райкома на жатве / / Там жа. 7 авг. / Сааўт. І.Саракавік; Элеватор / / Там жа. 12 авг. / Сааўт. І.Саракавік; Утверждение доброты: [Рэц. на кн.: Васілевіч А. Мыс Добрай Надзеі. Мн., 1977] / / Там жа. 1 сент.; Путешествие по знакомому переулку: [Апавяданне] / / Там жа. 21 сент.; Время разрешает взлет / / Там жа. 29 сент. / Сааўт. І.Саракавік; Точка опоры / / Там жа. 18 окт. / Сааўт. І.Саракавік; Сталасць майстра: [Рэц. на кн.: Марціновіч А. Сцюжа. Мн., 1976] / / Чырв. змена. 27 лют.; Ішла жанчына на вайне / / Там жа. 8 сак.; Таварыш камсорг / / Там жа. 31 сак.; Старонкі з жыцця Серафіма Котава / / Там жа. 7 мая; Юнацтва Буды, Пешта і Обуда / / Там жа. 29 мая; Незабыўныя сустрэчы / / Там жа. 30 чэрв.; Слова пра камсамол / / Там жа. 28 ліп.

1978. Дні, як усе іншыя: Аповесць / / Маладосць. № 8; Чынгіз: Апавяданне / / Вяч. Мінск. 12 студз.; «Отлетаем в очередную командировку...»: [Рэц. на кн.: Клімук П. Зоры — побач. Мн., 1977] / / Знамя юности. 31 янв.; «Свободный мир»: Контроль над мыслями / / Там жа. 26 февр.; Традиционный вечер: Рассказ / / Там жа. 25 окт.; Двое ў гасцініцы: Апавяданне / / Чырв. змена. 26 сак.; Адкрыццё Віктара Праснакова / / Там жа. 20, 22, 23 крас.; Ветранай восенню: Апавяданне / / Там жа. 5 жн.; Аднойчы летам: Апавяданне / / Там жа. 4, 12 кастр.; Салон прыгажосці: Апавяданне / / Там жа. 29, 30 ліст.

1979. Бельгия без кружев: [Нарыс] / / Знамя юности. 5 марта; Все, что осталось: [Апавяданне] / / Там жа. 29 апр.; Аб каханні / / Чырв. змена. 14 студз.; Сюжэт: Апавяданне / / Там жа. 20 сак.; Развітанне: Апавяданне / / Там жа. 13 мая; Жанчына ў акне: [Апавяданне] / / Там жа. 15 ліп.; Настасся: Апавяданне / / Там жа. 19 жн.; Дыялог: Урывак з аповесці / / Там жа. 27 вер.

1980. Адкрыццё Віктара Праснакова; Старонкі з жыцця Серафіма Котава: [Нарысы] / / Камсамол Беларусі ў дзесятай пяцігодцы. Мн., На адны суткі: Аповесць / / Маладосць. № 12; Рекорды и фальстарты Лейк-Плэсида / / Знамя юности. 11—14 марта; Размова: [Урывак з рамана «На самым пачатку»] / / Чырв. змена. 29 ліп.; Халодным дажджлівым летам: Апавяданне / / Там жа. 14 снеж.

1982. Жанчына ў акне: Апавяданне / / ЛіМ. 17 снеж.; Скачкі апоўначы: Апавяданне / / Чырв. змена. 30 вер.

1983. Сустрэча пасля развітання: Апавяданне / / ЛіМ. 15 ліп.; Прывітанне, я ваш тата: Апавяданне / / Чырв. змена. 30 студз.; Вечар паэзіі: Апавяданне / / Там жа. 30 крас.; Прыезджы чалавек: Апавяданне / / Там жа. 25 жн.; Чалавек у сядле: Апавяданне / / Там жа. 24 ліст.

1984. Першае паляванне: Апавяданне / / Беларусь. № 2; Маналог пасля развітання: Аповесць / / Маладосць. № 2; Урок маўчання: [Урыўкі з рамана] / / Чырв. змена. 28, 31 ліп., 1 жн.; Калі ты спознішся: Апавяданне / / Там жа. 15 ліст.

1985. Адна паездка: Урывак з рамана «Урок маўчання» / / ЛіМ. 1 сак.; Незнаёмая: [Апавяданне] / / Чырв. змена. 11, 12 чэрв.; Голас памяці: Апавяданне / / Там жа. 3, 5 снеж.

1.5.

На рускую мову. Один дождь на всех: Повесть и рассказы / Пер. В.Щедрина. М., 1985.

Интервью у передовика / / Юность. 1973. № 10; Тенгиз: Рассказ / Пер. В.Гришанович / / Лит. учеба. 1979. № 4; Все, что осталось: Рассказ / / Знамя юности. 1979. 29 апр.; Из книги «Один дождь на всех»: [Апавяданні] / Пер. В.Ходанович / / Неман. 1983. № 2; Холодным дождливым летом: Новелла / Пер. авт. / / Знамя юности. 1984. 15 нояб.; Встреча после прощания: Повесть / / Неман. 1985. № 8; Здравствуйте, я ваш папа: Рассказ / / Знамя юности. 1985. 26, 27 мая.

1.6.

Камсамол Беларусі ў дзесятай пяцігодцы: [Зб. артыкулаў]. Мн., 1980 / Скл.

Гайдар Ц. «Мой самы галоўны дзень» / / Чырв. змена. 1975. 16 лют. / Зап.; «Мы ў бітвах гартавалі свой радок...» / / Там жа. 1975. 25 лют. / Зап. з

А.Мясніковым; Н а ш ы агульныя задачы / / Там жа. 1975. 20 мая / Зап.; С м і р н о ў С. Мая галоўная тэма — подзвіг народа / / Там жа. 1975. 4 чэрв. / Зап. 2.3.

На беларускай мове. А ў д з е е ў І. Зямныя крокі касманаўта / / Чырв. змена. 1981. 17 чэрв.

На рускай мове. Г н и л о м е д о в В. Ощущение жизни / / Катюшенко М. Один дождь на всех. М., 1985.

М.П.Барташэвіч.

КАШТАНАЎ АРНОЛЬД

Каштанаў (сапр. Э п ш т э й н) Арнольд Львовіч (н. 21.12.1938, г. Валгаград), празаік. Член СП Беларусі з 1975. Піша на рускай мове.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага. У час вайны сям'я эвакуіравалася ў г. Чалябінск, потым у Маскву. У 1949 пераехала на пастаяннае жыхарства ў Мінск. Бацька, Леў Самойлавіч, працаваў майстрам на Мінскім трактарным заводзе, маці — у Дзяржаўнай бібліятэцы БССР імя У.І.Леніна. У 1956 А.Каштанаў скончыў сярэднюю школу, у 1961 — Маскоўскі аўтамеханічны інстытут. З 1961 працаваў інжынерам-ліцейшчыкам, з 1965 старшы інжынер на Мінскім трактарным заводзе. З 1976 на творчай рабоце.

Першая аповесць А.Каштанава «Чаго ты хочаш, хлопец?» апублікавана ў 1966. Друкуецца на старонках часопісаў «Неман», «Новый мир». У літаратуру прыйшоў з даволі багатым жыццёвым вопытам, веданнем рабочага асяроддзя і праблем вытворчасці. У творах паказвае побыт і працу рабочага класа (“Заводскі раён“, «Начны вартаўнік», «Карабейнікі»). Піша таксама сцэнарыі мастацкіх фільмаў (“Час яе сыноў“, паст. ў 1975), тэлефільмаў (“Інжынер Антаніна Брагіна“, паст. ў 1978).

У 1991 выехаў у Ізраіль.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Заводской район: Повесть. Мн., 1976.

Мой дождь: Повесть и рассказы. Мн., 1982. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Гэты знаёмы... заводскі раён / / ЛіМ. 1982. 26 ліст.

Коробейники: Повести. М., 1985.

Эпидемия счастья: Повести и рассказы. Мн., 1986.

Лучшие годы: Повести, рассказы. Мн., 1988.

1.3.

1966. Чего ты хочешь, парень?: (Повесть) / / Неман. № 1, 2.

1973. Заводской район: Повесть / / Новый мир. № 7, 8.

1974. Белые дома Толочи: [Апавяданне] / / Новый мир. № 5.

1979. Ночной сторож: Четыре рассказа о Шубиных / / Неман. № 7.

1981. Человек производства и литература: (Читательская конференция на МТЗ) / / Неман. № 4.

1984. Другой человек: (Повесть) / / Новый мир. № 11.

1985. Петр и Лиза: (Повесть) / / Неман. № 1.

1.5.

На балгарскую мову. Заешка душа: [Апавяданне] / Прев. С.Чотоклиев / / Погляд. 1974. 21 окт.

На беларускую мову. Бедны Назар: Гумарэска. / Пер. І.Аношкін / / Магі. праўда. 1974. 2 крас.

На нямецкую мову. Ein ganz normales Leben / Übers. O.Kolinko. Berlin, 1976.

Hausierer: Roman / Übers. I.Kolinko. Berlin, 1984.

Piotr und Lisa; Ein anderer Mennsch: Novellen / Übers. I.Schröder. Berlin, 1987.

На эстонскую мову. Vaene Nazar / Tlk. A.Leosk / / Edasi. 1974. 5. Juuni; Õnnetu metsavaht / Tlk. T.Kall / / Sirp ja Vasar. 1974. 22. Veebr.

2.3.

На беларускай мове. Д з ю б а й л а П. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 112—

113; Егарэнкава Г. Быць чалавекам // ЛіМ. 1977. 4 сак.; Навуменка І. Героя працы — у поўны рост // Там жа. 1974. 11 кастр.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ялугін Э. Эпахальнага не было. Аднак... // ЛіМ. 1976. 16 крас.

На нямецкай мове. Lehmke H. Ein einfacher Mensch // Freie Welt. 1976. Nr. 33.

М.П.Барташэвіч.

КЕЙЗАРАЎ АЛЯКСЕЙ

Кейзараў (сапр. Кейзераў) Аляксей Сцяпанавіч (псеўд. А.Бронніцкі, С.Аляксееў; н. 4.10.1928, в. Бронніца Буда-Кашалёўскага р-на Гомельскай вобл)., празаік, нарысіст. Член СП Беларусі з 1982. Піша на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька, Сцяпан Ануфрыевіч, і маці, Елізавета Ягораўна, калгаснікі. У 1941 А.Кейзараў скончыў сямігодку. У час нямецка-фашысцкай акупацыі памагаў маці па гаспадарцы. З красавіка 1944 працаваў на аднаўленні электрастанцыі ў г. Унеча. Потым вучань токара Жлобінскага дэпо (ст. Унеча, 1944), студэнт Гомельскага тэхнікума чыгуначнага транспарту, які скончыў у 1948. Працаваў апаратарам, манеўровым дыспетчарам на ст. Казань (1948—49), старшым памочнікам начальніка станцыі ў Калінкавічах (1950). У сувязі з пагаршэннем здароўя пайшоў на пенсію, прыехаў да бацькоў у вёску. Працаваў у школе бібліятэкарам (1950—51), настаўнікам рускай мовы і літаратуры (1951—67). У 1955 скончыў Гомельскі настаўніцкі інстытут. Быў літсупрацоўнікам, раз'язным карэспандэнтам рэспубліканскай «Сельской газеты» (1962—63), рэдактарам Беларускага радыё (1967—74). Працаваў у часопісе «Беларусь» (1974). З 1974 літсупрацоўнік часопіса «Неман». З 1989 на творчай рабоце.

На фарміраванне А.Кейзарава як пісьменніка паўплываў яго дзядзька Сцяпан Кузменка. Пад яго ўплывам пачаў пісаць нарысы, замалёўкі, рэцэнзіі, якія друкаваліся ў раённай і абласной газетах. Першы мастацкі твор — верш «Узнагарода» апублікаваны ў газеце «Сталинская молодежь», першае апавяданне ("З Паўкам") у газеце «Зорька» ў 1954. Першую кніжку «Нас было сямёра» склалі аповесці пра людзей вёскі, пра беларусаў-цалінnікаў. Піша для дзяцей і юнацтва (аповесць «Першы разведузвод»). У яго літаратурным запісе выйшлі кнігі ўспамінаў Героя Савецкага Саюза партызана Э.Лаўрыновіча «Вогненныя рэйкі», былога сакратара Рагачоўскага падпольнага райкама партыі І.Зуевіча «Райком у падполлі», былога сакратара Гарадзішчанскага падпольнага РК КПБ, камісара партызанскага атрада С.Ляснічага «Далёка за фронтам», вучонага-педагога, Героя Сацыялістычнай працы М.Дзмітрыева «Ля ціхай Серабранкі», партызанскага разведчыка М.Фядотава «Разведка вядзе пошук», сведкі трагедыі вёскі Дальва Н.Гірыловіча «Дальва — сястра Хатыні» і інш. Аўтар дакументальнай аповесці «Рэха на Палессі» пра Героя Савецкага Саюза, былога сакратара Мінскага падпольнага абкома партыі Р.Мачульскага.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Нас было семеро: Повести. Мн., 1963. Рэц.: Говор В. Покидают ли гнезда аисты? // Знамя юности. 1963. 18 дек.

Не знающий покоя: [Нарыс]. Мн., 1963. (Рассказы о коммунистах). Рэц.: Полуничев Н. Не знающий покоя // Неман. 1964. № 2.

Хитрый гвоздик: [Апавяданні]. Мн., 1966. Рэц.:

Д а н і л е н к а М. Героі апавяданняў — дзеці / / Гомел. праўда. 1967. 21 студз.

Первый разведвзод: Повесть. Мн., 1969. Рэц.: Д а н і л е н к а М. Аповесць пра шчодрасць / / Чырв. змена. 1970. 6 студз.; П я т р о ў М. Аповесць пра шчодрыя сэрцы / / Гомел. праўда. 1969. 14 чэрв.; Ф о м ч а н к а А. Чалавек — што зорка... / / Вяч. Мінск. 1969. 28 ліп.

У нас в Тополевке: Повесть. Мн., 1976. Рэц.: С а е н к а В. Боль і радасць маленства / / ЛіМ. 1977. 14 студз. Я г о ж. Водгулле трывожнага маленства / / Гомел. праўда. 1976. 5 ліст.

Эхо на Палесье. М., 1979. (Герои Советской Родины). Рэц.: Х а ц к е в і ч А. Чалавек высокага абавязку / / Вяч. Мінск. 1979. 5 чэрв.

Возвратятся журавли: Повести. Мн., 1988.

1.3.

1950. Саставіцель Іван Перажогін: Нарыс / / Бальш. Пал. 9 вер.

1952. «Стэпавае сонца»: [Рэц. на кн.: П а в л е н к о П. Степное солнце. М., 1952] / / Гомел. праўда. 14 вер.

1953. Кніга аб вучоным-вынаходніку: [Рэц. на кн.: К р ы л о в В. А.В.Можайский. М., 1952] / / Гомел. праўда. 14 вер.; Награда учителю: [Верш] / / Сталин. молодежь. 25 нояб. / Пад скажоным прозв. А.Кайзераў.

1954. Кніга аб школе / / Гомел. праўда. 25 чэрв.; «На сажалках» / / Там жа. 16 ліст.: [Рэц. на кн.: Ч а р н ы ш э в і ч А. На сажалках. Мн., 1954] / / Там жа. 16 ліст.; С Павкой: [Апавяданне] / / Зорька. 19 сак.

1956. Чалавек становіцца ў строй: [Рэц. на кн.: К у з м е н к о С. Снова в строю. М., 1955] / / Маладосць. № 1; Воспоминания о верном друге / / Сталин. молодежь. 15 янв.

1957. Чаго яны плакалі: Апавяданне / / Вясёлка. № 3; Моя дочурка: (Маленькие рассказы) / / Отчизна. № 3; Праз сорак год: Нарыс / / Гомел. праўда. 27 кастр.; Награда: [Верш] / / Зорька. 28 сент.; Луковица: [Апавяданне] / / Там жа. 13 окт.; Галя: [Нарыс] / / Там жа. 23 нояб.; Вера: Очерк / / Сов. Бел. 21 дек.

1958. Негаўка: Нарыс / / Беларусь. № 7; На палянцы: Апавяданне / / Вясёлка. № 5; Сустрэча з землякамі: Нарыс / / За вярт. на Радзіму. № 57; Мария Ткачева, доярка: [Нарыс] / / Сов. вестник (Венгрия). № 12; Каваль: Нарыс / / Калг. праўда. 4 кастр.

1959. Свінка: Апавяданне / / Вясёлка. № 2; Половодье больших чувств / / Знамя юности. 10 апр.; Працавіты чалавек: Нарыс / / Калг. праўда. 11 лют.; У гэтыя дні: Рэпартаж / / Там жа. 14 крас.; Апавяданні пра дзяцей: Утаілі; Святланіна вынаходства / / Наст. газ. 1 мая.

1960. Наши земляки: [Нарысы] / / Неман. № 6 / Сааўт. І.Куралікаў; Каханне пазычаць не пойдзеш: [Рэц. на кн.: Т а р а с е н к о в а Н. Через лес. М., 1959] / / Гомел. праўда. 1 сак.; У тыя дні: Нарыс / / Звязда. 13 снеж.; Яблыневы цвет: Апавяданне / / Калг. праўда. 20 студз.; Гісторыя аднаго жыцця: Нарыс / / Там жа. 4 снеж.; Проблема... «ржавого ведра»: [Нарыс] / / Учит. газ. 7 апр.

1961. Вялікая справа — транспарт: Апавяданне / / Вожык. № 9; Нас было сямёра: Аповесць / / Маладосць. № 2. Рэц.: Г е л ь б а р т Л. Аповесць пра цаліннікаў / / Чырв. змена. 1961. 3 вер.; К а ж а м я к і н Ц. Аповесць аб цаліннікаx / / Гомел. праўда. 1961. 28 ліст.; Суровая праўда: Апавяданне / / Наст. газ. 31 мая.

1962. Першы раздзел / / Гомел. праўда. 3 чэрв.; Стукайся ў любы час: Нарыс / / Калг. праўда. 13 чэрв.; Добры настрой / / Там жа. 5 жн.; Прыпар: Апавяданне / / Там жа. 20 вер.; Раніца на ферме: [Урывак з аповесці «Аб чым шуміць лісце] / / Там жа. 10 кастр.; Янковіцкія частушкі / / Сел. газ. 4 снеж.; Нас было семеро: Отрывки из повести / / Сел. жизнь. 1 мая.

1963. Як падказвае сэрца: Нарыс / / Беларусь. № 11; Чалавек вядзе агонь: Нарыс / / Гомел. праўда. 1 снеж.; Жывінка / / Звязда. 19 сак.; Сонечныя кроплі: Нарыс / / Там жа. 18 мая; Жалоба матери-героини: [Нарыс] / / Сел. газ. 13 янв.; У истоков победы / / Там жа. 29 янв.; «Покажи свои руки» / / Там жа. 3 февр.; Снова в колхозе: [Нарыс] / / Сов. Бел. 10 янв.; Бусел не мяняе гнязда: [Урывак з аднайм. аповесці] / / Чырв. змена. 13, 15 чэрв.; Гадзіннік паказвае шэсць...; Апавяданне / / Там жа. 28 вер.

1964. Чаго яны плакалі: Апавяданне / / Кніжка-малышка. Мн.; Добры твор аб народным паэце: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Колас расказвае пра сябе. Мн. 1964] / / Гомел. праўда. 22 ліп.; Добрая кніга: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Колас расказвае пра сябе. Мн., 1964] / / Наст. газ. 28 кастр.

1965. Так надо...; [Нарыс] / / Сел. механизатор. № 9 / Пад скажоным прозв. А.Кайзараў; Паштоўка з бярозкай: Нарыс / / Наст. газ. 4 снеж.

1966. Каб дзейнічаў атрад: Нарыс / / Наст. газ. 1 чэрв.; Прамакатка: [Апавяданне] / / Піянер Бел. 28 кастр.

1967. Будзільнік: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 10; Другая маці / / Наст. газ. 29 крас.; Жыватворчая крыніца: Нарыс / / Там жа. 28 чэрв.; Пра Святлану; Шклянка для слёз; Месяц і зоркі: [Апавяданні] / / Чырв. змена. 2 крас.

1969. Духмяныя грушы: [Урывак з кнігі «Першы разведузвод»] / / Піянер Бел. 3 крас.; С задания не вернулась: Партизанская летопись / / Сел. газ. 18 дек.

1970. Дуб ля зямлянкі / / Наст. газ. 5 жн.; «Человек, что звезда...»: Из блокнота журналиста / / Сел. газ. 7 апр.

1972. Будні звяна: Нарыс / / Гомел. праўда. 1 лют.; З усмешкай і гумарам: [Рэц. на кн.: Г р о д н е ў М. Заручыны. Мн., 1972] / / Мін. праўда. 27 жн.

1974. Испытание выдержано: [Нарыс] / / Люди легенд. М.; З добрым сэрцам: Нарыс / / Беларусь. № 2; Абеліск: Нарыс / / Там жа. № 4; Ад мая да мая: Нарыс / / Там жа. № 5; Над Убарцю: Нарыс / / Там жа. № 7.

1975. Наставники: [Нарыс] / / Неман. № 2; Хортица на Немане / / Там жа. № 5; Адважныя са Старой Рудні / / Звязда. 21 студз.

1976. Выйди на рассвете: [Нарыс] / / Неман. № 11: [Рэц. на кн.: Ш п а д а р у к І. Ф.М.Дастаеўскі і Беларусь. Мн., 1975] / / Гомел. праўда. 16 студз.

1977. [Рэц. на кн.: Д а н и л е н к о М. Заветный океан. М., 1975] / / Неман. № 1; Контуры будущего / / Там жа. № 4; Имя его стало легендой: [Рэц. на кн.: Р о ж к о в Н. Человек из легенды. Мн., 1976] / / Там жа. № 11.

1978. Будни юбиляра / / Неман. № 1.

1982. Сорок лет спустя: [Рэц. на кн.: Л е щ е н я С. С паролем горкома. Мн., 1981] / / Сов. Бел. 1 авг.

1983. Прочнее брони: [Нарыс] / / Народные герои. М.

1.4.

1978. М ы с л и в е ц В. Усадьба: (Рассказ) / С бел. / / Неман. № 8.

1982. Я г о в д и к В. Посылка из дому: [Апавяданне] / С бел. / / Неман. № 8.

1.6.

Л а в р и н о в и ч Э. Огненные рельсы. Мн., 1970 / Літ. зап.; 2 изд, перераб. и доп. Мн., 1974.

З у е в и ч И. Райком в подполье. Мн., 1972 / Літ. зап.

Л е с н и ч и й С. Далеко за фронтом. Мн., 1972 / Літ. зап.

Д м и т р и е в М. У тихой Серебрянки. Мн., 1975 / Літ. зап.

С ч е н с н о в и ч Н. Записки актера и партизана. Мн., 1976 / Літ. зап.

Ф е д о т о в М. Разведка ведет поиск. Мн., 1976 / Літ. зап.

Г и р и л о в и ч Н. Дальва — сестра Хатыни. Мн., 1977 / Літ. зап. 2 изд. доп. Мн., 1981; 3 изд., перераб. и доп. Мн., 1987.

Д м и т р и е в М. Во имя жизни. Мн., 1981 / Літ.

зап.

Мазаник Е. Возмездие: Докум. повесть. Мн., 1981 / Літ. зап.; 2 изд., доп. и перераб. Мн., 1988.

Соленик М. Хозяйство приусадебное — польза общая. Мн., 1985 / Літ. зап.

Усов Н. В семье партизанской. Мн., 1988 / Літ. зап.

Федотов М. Разведка продолжает поиск. Мн., 1988 / Літ. зап.

Лавринович Э. Огненные рельсы // Неман. 1967. № 5 / Літ. зап.; Гірыловіч М. Дальва — сястра Хатыні // Звязда. 1976. 14 студз. / Літ. зап.; Мазаник Е. Возмездие // Неман. 1978. № 5, 6 / Літ. зап.; Винокуров М. Село наше Дроздино // Неман. 1978. № 11 / Літ. зап.; Мазаник Е. Возмездие // Голас Радзімы. 1982. 13, 20, 27 мая, 3 чэрв. / Літ. зап.; Плотников Н. У Сожа, Прони и Днепра // Неман. 1984. № 2 / Літ. зап.; Догуро К. С корабля — на бал целинный... // Неман. 1984. № 10 / Літ. зап.

2.3.

На беларускай мове. Барушка А. Тым, хто ўступае ў жыццё // Звязда. 1967. 21 вер.; Даніленка М. У літаратараў Гомельшчыны // Маладосць. 1956. № 9; Яго ж. І радком, і ўрокам // Наст. газ. 1964. 16 мая; Кажамякін Ц. Вышэй літаратурнае майстэрства // Гомел. праўда. 1954. 11 жн.; Яго ж. Коратка аб кнігах пісьменнікаў Гомельшчыны // Літатаратурны Гомель. Гомель, 1958; Шамякін І. Час — абавязвае, чытач — чакае // ЛіМ. 1978. 3 сак.; Шараметаў А. Першы альманах // Сталин. молодежь. 1959. 28 янв.

На рускай мове. Перестенко А. Когда отступают от истины // Красная Звезда. 1984. 2 февр.; Посвящается целинникам // ЛГ. 1961. 3 марта.

М.П.Барташэвіч.

КЕНЬКА МІХАСЬ

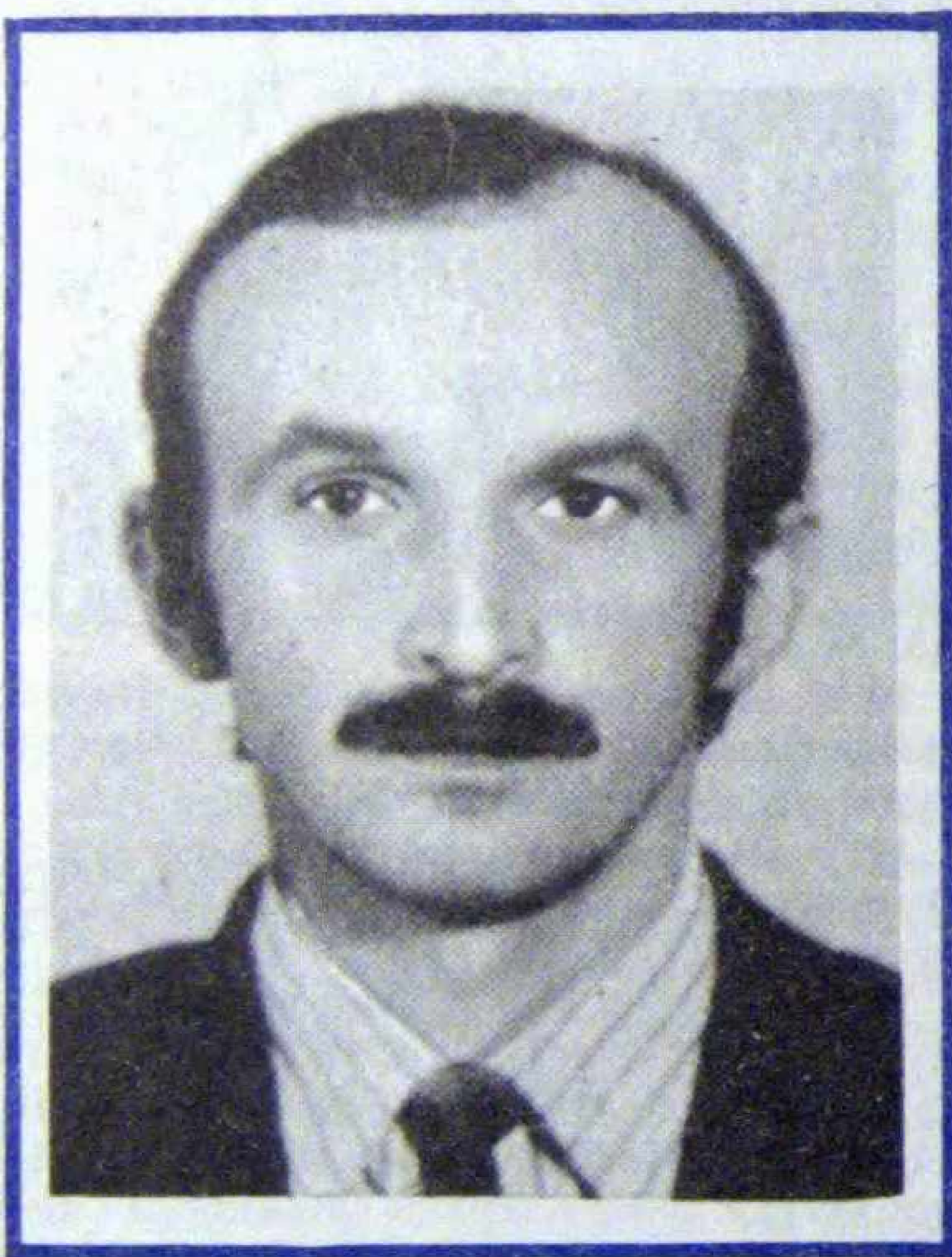

Кенька Міхась (Міхаіл Паўлавіч; н. 8.2.1947, в.Верацеі Пастаўскага р-на Віцебскай вобл.), літаратуразнавец. Кандыдат філалагічных навук (1983). Член СП Беларусі з 1988.

Нарадзіўся ў сям'і чыгуначніка. У 1965 паступіў на філалагічны факультэт Магілёўскага педінстытута, які скончыў у 1969. Працаваў журналістам, настаўнікам, камсамольскім работнікам (1969—73). Вучыўся ў аспірантуры пры Інстытуце літаратуры імя Я.Купалы АН БССР (1973—76), працаваў малодшым, старшым навуковым супрацоўнікам гэтага Інстытута. З 1983 намеснік галоўнага рэдактара выдавецтва «Юнацтва». З 1988 дацэнт кафедры беларускай літаратуры БДУ.

У 1974 выступіў у друку з артыкуламі і рэцэнзіямі па праблемах беларускай савецкай прозы і паэзіі, тэорыі і практыкі мастацкага перакладу. Аўтар кніг «Майстэрства Аркадзя Куляшова — перакладчыка», «Міхась Лынькоў: Летапіс жыцця і творчасці». Займаўся тэксталогіяй (падрыхтаваў да выдання 3-і том Збору твораў М. Лынькова, 1-ы том Збору твораў М.Гарэцкага), пераклаў з рускай і польскай моў апавяданні для анталогіі «Дзіцячая літаратура народаў СССР», штогодніка «Ветразь», урыўкі з дакументальнай аповесці У.Кавалёнка «Радзіма крылы дала» (для часопіса «Маладосць»).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Аркадий Кулешов — переводчик: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1978.

Майстэрства Аркадзя Куляшова — перакладчыка. Мн., 1983. Рэц.: Рагойша В. Что есть перевод? // Неман. 1985. № 4.

Міхась Лынькоў: Летапіс жыцця і творчасці. Мн., 1987.

1.3.

1974. За права малога жанру // ЛіМ. 1 лют.; «Пачуцці светлыя паэзія кране...» // Чырв. змена. 6 чэрв.; Подых грозных вятроў: [Рэц. на кн.:

П а ў л а ў У. Ад агню і мяча. Мн., 1973] // Там жа. 21 ліп.; На шляху сталення: [Рэц. на кн.: Д з я т л а ў А. Росы на поплаве. Мн., 1974] // Там жа. 26 снеж.

1975. Да пытання аб аўтарстве ананімных паэм // ЛіМ. 13 чэрв.; «А ў радках тых — песня...» // Чырв. змена. 2 кастр.

1976. Паэма А.С.Пушкіна «Цыганы» ў перакладзе А.Куляшова // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн. Вып. 4; Паэзія Сяргея Ясеніна ў перакладах Аркадзя Куляшова // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Творы Тараса Шаўчэнкі ў перакладах Аркадзя Куляшова // Там жа. № 6; Пусть откликается сердце...: [Рэц. на кн.: С л у х а й ц е — Хатынь!.. Слушайте — Хатынь!.. Мн., 1975] // Неман. № 2; Человеку нужен поиск...: [Рэц. на кн.: Г р я д о в к и н В. Сквозь годы. Мн., 1976] // Там жа. № 11; Высокі ўзлёт // ЛіМ. 27 жн.

1977. Звонкая песня паэта: [Рэц. на кн.: Я с е н і н С. Выбранае. Мн., 1976] // Полымя. № 5; Слова сагрэтае пачуццём: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Суровая вымова. Мн., 1976] // Там жа. № 12; Творчая акрыленасць: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1974—77] // Звязда. 20 снеж.; Новы рахунак вайне: [Рэц. на кн.: К а р п а ў У. Прызнанне ў нянавісці і любві. Мн., 1976] // ЛіМ. 4 лют.; Далягляды: [Рэц. на кн.: Д а л я г л я д ы . Мн., 1976] // Там жа. 27 мая; Ад вёскі да горада... і далей: [Рэц. на кн.: Г і г е в і ч В. Спелыя яблыкі. Мн., 1976] // Чырв. змена. 20 ліст.

1978. Ленін думаў пра нас // Звязда. 7 мая; Памяці рускага Праметэя // ЛіМ. 7 ліп.; Рамкі строгія актавы...: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Актавы. Мн., 1976] // Там жа. 17 ліст.

1979. Мастацкі пераклад і жанравае ўзбагачэнне беларускай літаратуры // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн.; Спасціжэнне паэзіі: [Рэц. на кн.: Ц і х а н а ў М. Спасціжэнне. Мн., 1978] // Полымя. № 4; Цеплыня чалавечнасці // Звязда. 30 ліст.; Праца нялёгкая, ды ўдзячная // ЛіМ. 7 вер.; У творчай садружнасці // Там жа. 28 снеж. / Сааўт. У.Гніламёдаў.

1980. Першы з дзесяці // Звязда. 14 чэрв.; Далягляды «Даляглядаў» // ЛіМ. 11 студз.; «Парушыўшы законы прыцягнення...» // Там жа. 11 крас.; Зброяй сатыры і гумару: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Начлег на буслянцы. Мн., 1980]; Школьнікам пра Міхася Лынькова: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў Ф. Міхась Лынькоў. Мн., 1979] / Пад псеўд. М.Альхевіч // ЛіМ. 3 кастр.

1981. Перакладныя выданні ў Беларусі і іх крытыка // Книга в Белоруссии: Книговедение, источники. Мн., 1981; «Даляглядам» — глядзець далей // ЛіМ. 1 мая / Сааўт. Л.Казыра; Абсягі яго душы: [Рэц. на кн.: П е р к і н Н. Абсягі думкі. Мн., 1980] // Там жа. 5 чэрв.

1982. З лабараторыі майстра: [Уступнае слова] // Братэрства. Мн.; Пейзажы Уладзіслава Галубка // Звязда. 2 ліп.

1983. Яго перакладчыкі // Братэрства. Мн.; «Укладзецца ў душу беларускую...» // Полымя. № 2.

1984. Космас пачынаецца з зямлі: [Рэц. на кн.: Г і л ь М. Ёсць на зямлі крыніца. Мн., 1984] // Маладосць. № 8; Юным чытачам // Нар. асвета. № 2; Не вчитываясь в строку: [Рэц. на кн.: П ы с и н А. Есть на свете мой олень. М., 1983] // Неман. № 11; «Чалавек з адкрытым сэрцам» // Звязда. 30 ліст.; Маленькие герои лесной крепости // Знамя юности. 17 окт.; Талент дабрыні: [Рэц. на кн.: Ч а р н я ў с к а я Л. Апавяданні. Мн., 1983] // ЛіМ. 11 мая; След застанецца: [Рэц. на кн.: Р а л ь к о І. Святло зары вячэрняй. Мн., 1983] // Там жа. 13 ліп.

1985. Пераклаў Максім Гарэцкі // Братэрства, 85. Мн.; Летапіс жыцця і творчасці // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8; «Юнацтва» — дзецям // Нар. асвета. № 2; Плынь супраць плыні // ЛіМ. 14 чэрв.; Каб заўтра зноў дарыць сябе... // Там жа. 6 снеж.

1.4.

1984. В а л а н ч у е М. Міке-манюка; Бойкі Вяпцэ; К р э в е В. Бабульчыны клопаты; Песня пра Арла; Б а л т р у н а с А. Медны якарок: [Апавяданні] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.

1985. П ш ы м а н о ў с к і Я. Атака на смерць: Урывак з аповесці «Чатыры танкісты і сабака» / З пол. Ветразь. Мн.

1.5.

На ўкраїнскую мову. Аркадій Кулешов і українська література // Рад. літ.-знавство. 1977. № 6.

1.6.

Л ы н ь к о ў М. Зб. тв.: У 8 т. Т. 3. Аповесці і раманы. Мн., 1983 / Падрыхт. тэкстаў і камент.

Г а р э ц к і М. Зб. тв.: У 4 т. Т. 1. Апавяданні. 1913—1930. Мн., 1984 / Падрыхт. тэкстаў і камент.

М.П.Барташэвіч.

Кіркор Адам Ганоры Карлавіч [псеўд. Ян са Слівіна, Ян Валігурскі, Сабары, Jacek ze Śliwina, Jan ze Śliwina, Tułacz Sobarri, Sobarri і інш.; 21.1.1818 (па іншых звестках 1819), в. Слівіна Мсціслаўскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Манастыршчынскі р-н Смаленскай вобл. — 23.11.1886, Кракаў], этнограф, гісторык, археолаг, публіцыст, выдавец, літаратуразнавец, грамадскі дзеяч ліберальнага кірунку. Член-карэспандэнт імператарскага археалагічнага т-ва ў Пецярбургу (1856), Акадэміі ведаў у Кракаве (1873).

Належаў да небагатага беларускага шляхецкага роду татарскага паходжання. Бацькі яго (Караль Мікалаевіч і Тэкля Маркаўна з Валадковічаў), паводле архіўных звестак, у 1830—40-я гады валодалі невялікім фальваркам Грынеўшчына (Кіркораўшчына) у Клімавіцкім пав. У 1832—34 А.Кіркор вучыўся ў Магілёўскай гімназіі, потым у 2-й Віленскай гімназіі (Віленскі дваранскі інстытут), якую скончыў экстэрнам у 1838. Яшчэ ў гімназічныя часы зацікавіўся фальклорам і этнаграфіяй і надрукаваў у зборніку лепшых сачыненняў выхаванцаў Беларускай навучальнай акругі (1839) свой першы артыкул «Рэшткі язычніцкіх звычаяў на Беларусі». Вельмі рана пад уплывам былога выкладчыка Віленскага універсітэта, знаўца старажытнасцей доктара М.Гамаліцкага зацікаваўся археалогіяй і гісторыяй роднага краю. Паступіўшы на службу ў Віленскую казённую палату (1838—64), ён не кідаў і літаратурна-навуковых заняткаў, пісаў тэатральныя рэцэнзіі, выдаваў альманахі «Radegast» («Радэгаст», 1843) і «Pamiętnik umysłowy» («Разумовы дзённік», 1845—46). Спачатку віленскае асяроддзе не да канца задавальняла яго, ён рабіў спробы перанесці сваю журналісцка-выдавецкую дзейнасць у Адэсу, Кракаў (1845) і нават Пецярбург (1846). У 1846, у сувязі з вострымі сацыяльнымі канфліктамі ў Галіцыі, улады даручылі яму сакрэтную місію — разведаць настроі насельніцтва ў Заходняй Беларусі, і ён напісаў па гэтых пытаннях цікавую дакладную запіску, адзначыўшы глыбокую варожасць мясцовых сялян да памешчыкаў. Да гэтага ж часу адносіцца яго нешчаслівы шлюб з артысткай Аленай Маеўскай (1828—1900), які прынёс яму ў будучым вялікія расчараванні (у 1857 жонка пакінула яго і паехала ў Польшчу, дзе прыняла актыўны ўдзел у падзеях 1863). У 1849 А.Кіркор стаў членам Віленскага статыстычнага камітэта. Як сакратар камітэта (да 1854) ён па сутнасці кіраваў усімі яго справамі. Рэдагуючы губернскія «Памятные книжки» (1850—54), ён пашырыў у іх неафіцыйны аддзел, змясціў багатыя матэрыялы па гісторыі і статыстыцы Віленшчыны, у тым ліку па яе беларускіх паветах. Ён вёў шматлікія археалагічныя раскопкі ў Літве і на Беларусі, раскапаў (часткова сумесна з археолагам Я.Тышкевічам) каля 1000 курганоў. Актыўны ўдзел ён прыняў у арганізацыі Музея старажытнасцей у Вільні (1855), стаў яго хавальнікам і сакратаром Археалагічнай камісіі. Выдатны знаўца гісторыі і этнаграфіі Беларусі і Літвы, ён падрыхтаваў некалькі папулярных даведнікаў па Вільні і яе ваколіцах, друкаваў шматлікія навуковыя матэрыялы ў рускай і польскай перыёдыцы. Асабліва каштоўнай для беларускай навукі была яго праца «Этнаграфічны погляд на Віленскую губерню» (1857—58), складзеная па праграме Рускага геаграфічнага т-ва. У ёй выказана вялікая павага да духоўнага жыцця працоўнага народа, прыведзены больш за 100 беларускіх песень, 200 прыказак, слоўнік беларускай мовы. У 1857—58 А.Кіркор выдаваў неперыядычны зборнік «Teka Wileńska» («Віленскі зборнік»), забаронены за змяшчэнне пісьма вядомага гісторыка (у той час палітычнага эмігранта) І.Лялевеля. Своеасаблівым працягам «Тэкі...» былі зборнікі «Pismo zbiorowe Wileńskie» («Віленскі альманах», 1859, 1862). У 1859 А.Кіркор заснаваў у Вільні ўласную друкарню (спачатку ў суполцы, потым перайшла ў яго поўную ўласнасць) і выдаў у ёй шэраг навуковых і мастацкіх кніг, у тым ліку творы Ю.Крашэўскага, У.Сыракомлі, Ю.Ляскоўскага. З 1860 выдаваў і рэдагаваў галоўную газету літоўска-беларускага рэгіёна «Кур'ер віленскі» (на польскай і рускай мовах), зрабіўшы яе больш змястоўнай і папулярнай. У 1850-я гады вакол Кіркора ўтварыўся гурток мясцовых (беларускіх, польскіх, літоўскіх) літаратараў і культурных дзеячаў. Да яго належалі або падтрымлівалі з ім сувязі пісьменнікі У.Сыракомля, В.Каратынскі, В.Дунін-Марцінкевіч, А.Вярыга-Дарэўскі, М.Акялайціс, А.Адынец, І.Ходзька, гісторыкі М.Маліноўскі і Я.Тышкевіч, журналіст В.Пшыбыльскі, кампазітар С.Манюшка. Многія з удзельнікаў гуртка былі звязаны з беларускай літаратурай, у сувязі

з чым гурток А.Кіркора часам называюць першым беларускім літаратурным гуртком, падкрэсліваючы тым самым яго значэнне для станаўлення новай беларускай літаратуры. Паводле няпэўных звестак (Багдановіч М. Тв. Мн., 1968. Т. 2. С. 226), сам А.Кіркор «пісаў для народа папулярныя беларускія брашуркі», але сёння навука нічога пра іх не ведае. Затое добра вядома яго сардэчная прывязанасць да беларуска-літоўскага краю, які традыцыйна ў тыя часы называўся «Літвой». «Я літвін, — пісаў А.Кіркор, — ніколі не знішчыць ува мне гэтага пачуцця» [Революционная Россия и революционная Польша (вторая половина XIX в.). М., 1967. С. 18]. У іншых выпадках ён называў сябе «не прыродным палякам, а беларусам» (Полымя. 1929. № 2. С. 132). У 1858 Кіркор разам са сваімі аднадумцамі ўдзельнічаў у т. зв. «Віленскім альбоме», выдадзеным у гонар прыезду ў Вільню цара Аляксандра II. Гэты ўчынак быў расцэнены многімі як адыход ад традыцый вызваленчага руху і выклікаў крытыку ў розных пластах польскага грамадства, асабліва ў эміграцыі. Ліберальная лінія А.Кіркора, накіраваная на супрацоўніцтва з царскімі ўладамі, не раз выклікала крытыку і ў далейшым. Цяжкія выпрабаванні выпалі на яго долю ў перыяд паўстання 1863, калі Мураўёў-вешальнік ператварыў газету А.Кіркора ў афіцыйны орган генерал-губернатарскага ўпраўлення. Прыхільнікаў паўстання абурыла дачыненне А.Кіркора да выпрацоўкі вернападданніцкага адраса мясцовага дваранства цару. Разам з тым А.Кіркор быў прыцягнуты да следства ў сувязі з удзелам у паўстанні сваёй жонкі А.Маеўскай, у варшаўскай кватэры якой доўгі час хаваўся кіраўнік паўстанцкага ўрада Р.Траўгут. І хоць следства не знайшло яго віны, тым не менш улады, бачачы ў ім праціўніка сваёй русіфікатарскай палітыкі, яму не давяралі, і, страціўшы магчымасць працаваць у Вільні, ён быў вымушаны перабрацца ў Пецярбург, дзе разам з М.Юматавым выдаваў у 1868—71 газету «Новое время», якая праводзіла курс на збліжэнне рускага і польскага грамадства і таксама была на падазрэнні ва ўлад. Апрача таго А.Кіркор апынуўся ў вельмі цяжкім фінансавым становішчы, яму пагражала даўгавая турма. Усё гэта прымусіла яго пакінуць Расію і ўжо ў немаладым узросце асталявацца ў Кракаве (тады Аўстрыйская імперыя). Тут ён працягваў займацца навуковай і журналісцкай дзейнасцю, у розныя часы рабіў няўдалыя спробы выдаваць літаратурна-навуковыя альманахі «Na dziś» ("На сёння", 1872), «Teka Krakowska» ("Кракаўскі зборнік", 1884), з поспехам як супрацоўнік Кракаўскай акадэміі вёў раскопкі ў Галіцыі, чытаў публічныя лекцыі па літаратуры і археалогіі. З прац гэтага перыяду асабліву цікавасць маюць «Нарысы сучаснай рускай літаратуры» (1873), дзе А.Кіркор падкрэсліваў яе дэмакратычныя традыцыі, ролю у ёй В.Бялінскага і М.Чарнышэўскага, «Літоўскія абразкі» (1874) і іншыя віленскія ўспаміны, «Пра літаратуру братніх славянскіх народаў» (1874) з асобным нарысам гісторыі беларускай літаратуры, «Літва і Русь у гістарычных, геаграфічных, статыстычных і археалагічных адносінах» (1875), нарысы гісторыі і культуры Беларусі ў 3-м томе «Живописной России» (1882). Апошнія гады А.Кіркор цяжка хварэў і жыў у вялікай беднасці. З настальгічным пачуццём ён пісаў на радзіму незадоўга да смерці: «Дактары вырашылі, што ў мяне невылечная хвароба сэрца і што кожную хвіліну я магу памерці. Аднак смерць мяне не палохае: я досыць жыў. Што было ў маіх сілах і сродках, я зрабіў і магу з чыстым сумленнем прызнацца, што маё жыццё для Літвы [Літва і Беларусь] не прайшло марна» (Древности. М., 1888, Т. 12. С. 105). У апошні шлях на Ракавіцкія могілкі ў Кракаве яго праводзіла невялікая група мясцовых літаратараў і супрацоўнікаў Акадэміі.

А.Кіркор не меў спецыяльнай адукацыі, працаваў у неспрыяльных умовах, але паспеў зрабіць нямала ў розных галінах навукі і культуры. Як даследчык духоўнай культуры беларускага народа і літаратуразнавец, збіральнік літаратурна-культурных сіл ён адыграў прыкметную ролю ў станаўленні новай беларускай літаратуры. Свае зборы і рукапісы ён завяшчаў кракаўскаму Нацыянальнаму музею. Зараз яго архіў захоўваецца ў Ягелонскай бібліятэцы ў Кракаве, частка архіва (пісьмы да А.Кіркора розных карэспандэнтаў) зберагаецца ў ДГА Літвы ў Вільнюсе.

Г.В.Кісялёў.

Бібліяграфія

1.2.

Языческие обычаи на Белой Руси. Вильна, 1839.

Историческо-статистические очерки Виленской губернии. Вильна, 1852—1853. Т. 1—2 / Ананімна.

Apolinary Kątski: (Na pamiątkę pobytu jego w Wilnie). Wilno, 1852.

Черты из истории и жизни литовского народа. Вильна, 1854.

Przechadzki po Wilnie i jego okolicach. Wilno, 1856; 2 wyd. Wilno, 1859; 3 wyd. Wilno, 1865.

Перечневый каталог предметов в Виленском музеуме древностей. Вильна, 1858.

Wilno i koleje żelazne z Wilna do Petersburga i Rygi oraz do granic na Kowno i Warszawę: Przewodnik z planem, widokami Wilna i mapą kolei żelaznych. Wilno, 1863.

Zarysy współczesnej literatury rosyjskiej. Poznań, 1873.

O literaturze pobratymczych narodów słowiańskich. Kraków, 1874 / Пад псеўд. Tułacz Sobarri.

Obrazki litewskie: Ze wspomnień tułacza Sobarri. Poznań, 1874.

Litwa i Ruś pod względem historycznym, geograficznym, statystycznym i archeologicznym. Warszawa, 1875.

Skarbiec katedry wileńskiej. Wilno, 1876.

Słowianie nadbałtyccy: Zarysy etnologiczno-mitologiczne. Lwów, 1876.

O znaczeniu i ważności zabytków pierwotnych oraz umiejętnym ich poszukiwaniu: (Dwa odczyty publiczne w Muzeum Techniczno-Przemysłowym w Krakowie). Kraków, 1878; Kraków, 1882.

Живописная Россия. Спб., 1882. Т. 3. Ч. 1: Литовское Полесье. Ч. 2. Белорусское Полесье / У сааўт. Рэц.: Г-кий М. [Шолкович С.]. Библиографическая заметка по поводу III тома «Живописной России» // Ист. вестник. 1884. № 5; Krajowiec. Nowa etnografja «białoruska» // Kraj. 1884. Nr 27; S. Książka rosyjska o Litwe i Białorusi // Czas. 1883. Nr 13, 14.

Groby wielkoksiążęce i królewskie w Wilnie. Warszawa, 1882.

Bazylika litewska. Kraków, 1886.

Przewodnik po Wilnie i jego okolicach... Wilno, 1889.

1.3.

1839. Прут: Историческое происшествие; Смерть поэта; Остатки языческих обыкновений в Белоруссии // Опыты в русской словесности воспитанников гимназий Белорусского учебного округа. Вильно.

1842. Nowiny z Wilna / / Tyg. Petersb. 15 listop.

1844. Shakekspeare na wileńskiej scenie: list do wydawcy / / Tyg. Petersb. 8 listop. / Пад псеўд. Jacek ze Sliwina.

1845. Wiktor Każyński / / Athenaeum. T. 6 / Пад псеўд. Jan ze Śliwina.

1846. Wrażenia Petersburga: Listy do redaktora «Athenaeum» / / Athenaeum. T. 4 / Пад псеўд. Jan ze Sliwina.

1851. Очерк городов Виленской губернии / / Памятная книга Виленской губ. на 1851 г. Ч. 2.

1855. Wycieczka archeologiczna po gubernii Wileńskiej / / Bibl. Warsz. T. 2—4 / Пад псеўд. Jan ze Śliwina.

1857. Этнографический взгляд на Виленскую губернию / / Вестник РГО. Ч. 20, 21; Julian-Albin Moszyński: Rzecz czytana na posiedzeniu Wileńskiej archeologicznej komissyi dnia 11 października 1857 r. / / Teka Wil. Nr 2.

1858. Этнографический взгляд на Виленскую губернию / / Этнографический сборник, издаваемый РГО. Спб. Вып. 3; Ludność miasta Wilna / / Teka Wil. Nr 3; Od redakcyi «Teki Wileńskiej» / / Teka Wil. T. 5 / Пад псеўд. Jan ze Śliwina.

1862. Od redakcji / / Kur. Wil. 5. 12, 19 czerw.; S.p. Ludwik Kondratowicz / / Kur. Wil. 11 wrzes.; Od redakcji / / Kur. Wil. 14 grud.

1863. Краткое обозрение ученой деятельности по части статистики в Литовском крае и в особенности в Виленской губернии / / Сборник историко-статистических материалов по Виленской губ. Вильно. Ч. 1; Виленский вестник / / Мин. губ. вед. 22 нояб.

1868. Граф К.П.Тышкевич / / Новое время. № 137 / Пад крыпт. А.К.

1875. O pierwotnej Słowiańszczyźnie / / Niwa. T. 7; Zarys gubernji północno-wschodnich i południowo-zachodnich / / Opiekun dom. Nr 1—25, 31—33, 35—36, 43—48 / Пад псеўд. Jan ze Śliwina.

1879. Zabytki bałwochwalcze w Galicyi / / Kłosy. Nr 722, 724.

1884. Wspomnienia z lat 1860—1863 / / Dz. Poznański. Nr 1; 1885. Nr 11—13; Ze wspomnień wileńskich / / Kraj. Nr 3; Jeszcze słówko o zwłokach Króla Stanisława Leszczyńskiego / / Kraj. Nr 22; Korespondencye: Domejko, jego przeżyte dni, miejsce urodzenia. Towarzystwo filaretów i filomatów w Wilnie... / / Kraj. Nr 32.

1885. Zjazd archeologiczny we Lwowie / / Kraj. Nr 40, 41 / Пад псеўд. Jan ze Sliwina.

1912. Среди белорусской природы и быта: Природа Белоруссии / / Бел. вестн. 17, 24 июня.

1978. Умственные силы и средства образования / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст.: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн.

1.5.

На беларускую мову. [Запіс у Альбоме А.Вярыгі-Дарэўскага] / 3 пол. / / Пачынальнікі. Мн., 1977.

На літоўскую мову. Adomas Honoris Kirkoras Pasivaiksciojimai po Vilniu ir jo apylinkes / Vert. K. Uscia. Vilnius. 1991.

На чэшскую мову. Hroby a mohyly predhistoricke v Polsce, na Litve a Rusi. Praha, 1881.

2.2.

На беларускай мове. З я м к е в і ч Р. Адам-Ганоры Кіркор: (Біяграфічна-бібліяграфічны нарыс у 25-летнюю гадавіну смерці). Вільня, 1911 / Кірыліца і лацінка.

На польскай мове. B r e n s t e j n M. Adam Honory Kirkor, wydawca, redaktor i właściciel drukarni w Wilnie: Od r. 1834 do 1867. Wilno, 1930.

K i r k o r S. Przeszłość umiera dwa razy. Kraków, 1978.

K i r k o r o w i e litewscy: Materiały do monografii rodziny kresowej. Londyn, 1969.

K o n a r s k i Sz. Kirkorowie. Londyn, 1963.

S t o l z m a n M. Czasopisma wileńskie Adama Honorego Kirkora. Kraków, 1973. Рэц.: L e c h n i c k i Cz. / / Zeszyty Prasoznawcze. 1975. Nr 2.

На рускай мове. Я н ч у к Н. А.К.Киркор: Краткий очерк жизни и деятельности. М., 1888.

Я н ч у к Н. А.К.Киркор, ученый исследователь Литвы и Белоруссии: Некролог. Читано в заседании Моск. археол. о-ва. Киев, 1887 / Адб. з «Киевской страницы». 1887. № 6—7.

2.3.

На беларускай мове. А л я к с е е ў Л. Выдатны археолаг і краязнаўца / / Полымя. 1979. № 9; Б а н д а р ч ы к В. Гісторыя беларускай этнаграфіі XIX ст. Мн., 1964. С. 34—38; Г а р э ц к і М. Адам Кіркор / / Г а р э ц к і М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; Г і л е в і ч Н. З клопатам пра песні народа. Мн., 1970. С. 30—31; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 43; З я м к е в і ч Р. Адам Гоноры Кіркор: (Біяграфічна-бібліяграфічны нарыс у 25-летнюю гадаўшчыну смерці) / / Н.н. 1911. 8 снеж.; К а р с к і Я. Арцём Дарэўскі-Вярыга / / Рунь. 1920. № 9—10; К а х а н о ў с к і Г. Археалогія і гістарычнае краязнаўства Беларусі ў XVI—XIX ст. Мн., 1984. С. 56—61; Я г о ж. Адчыніся, таямніца часу. Мн., 1984. С. 19—22, 38—41, 44—45; Я г о ж. З часоў Кастуся Каліноўскага / / ЛіМ. 1975. 22 жн.; Я г о ж. Львоўскае рэха / / Полымя. 1971. № 11; К і с я л ё ў Г. Сейбіты вечнага. Мн., 1963. С. 126—132; Я г о ж. Ці добрая была памяць у Кіркора? / / Кісялёў Г. Загадка беларускай «Энеіды». Мн., 1971; Л о й к а А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1977. Ч. 1. С. 115—118; М а л ь д з і с А. Творчае пабрацімства. Мн., 1966. С. 70—73, 127—128; М а р х е л ь У. З эпісталярнай спадчыны Вінцэся Каратынскага / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 4; Я г о ж. «Кур'ер віленьскі» як крыніца для вывучэння гісторыі культуры Беларусі: (1860—1862 гг.) / / Из истории книги, библиотечного дела и библиографии в Белоруссии. Мн., 1972. Вып. 2; Ф . Д . [Дамінікоўскі Ф.] Першы беларускі краязнаўца / / Беларусь. 1946. № 4.

На літоўскай мове. F a i n h a u z a s D. Slaptas caro valdzios dokumentas apie 1846 m. Lietuvoje i Baltarusijoje (Adomo Kirkoro «Keliones dienorastis») / / Vilniaus valst. V. Kapsuko v. universiteto mokslo darbai: Istorijos-filologijos mokslu serija. 1958. 5 t.; U z t u p a s V. Adomo Honorio Kirkoro leidybine spaustuvine veikla / / Knygotyra. 1985. T. 12 (19).

На польскай мове. A n t o n i e w i c z W. Adam Honory Kirkor / / Ziemia. 1913; I l g o w s k i J. Archeologia w Wilnie / / Kraj. 1892. Nr 27; J . S . Kilka szczegółów, odnoszących się do stanu wychowania i literatury na Litwie w ostatnich czasach / / Dz. Lit. 1863. 24, 27 list.; J.S. Pamiętniki umysłowe (wydane przez Jana ze Sliwina) / / Bibl. Warsz. 1847. T. 2; J a r o s z e w i c z - K l e i n d i e n s t B. W kręgu bohemistycznych zainteresowań A.H.Kirkora / / Pamięt. Słowiański. 1975. T. 25; J e l s k i A. Adam Honory Kirkor: (Wspomnienie pośmiertne) / / Prz. Lit.: Dodatek do «Kraju». 1886. Nr 51; J e l s k i A. Kronika naukowa, literacka i artystyczna: Słówko sprostowania o Kirkorze / / Prz. Lit.: Dodatek do «Kraju». 1887. Nr 23; K i r k o r S. «Korespondencje» petersburskie J.I.Kraszewskiego / / Zeszyty Historyczne (Paryż). 1970. Z. 17; K i r k o r S. Od Heleny do Marii: (Przyczynki do biografii A.H.Kirkora) / / Wiadomości (Londyn). 1973. Nr 50; M a r c h e l U. Nieznane listy Syrokomli / / Gaz. Poznańska. 1972. Nr 287; P ł u g A. Adam Honory Kirkor / / Kłosy. 1886. T. 43; S a s B e r l i c z. Odkrycia A.H.Kirkora, w Kwaczale w 1873 roku / / Kłosy. 1874. T. 19. Nr 476, 477; S t o l z m a n M. Wydawnictwo drukarni obywatelskiej w Wilnie (1859—1867) / / Roczniki biblioteczne. 1973. Z. 1—2; S t o l z m a n M. Z dzialalności wydawniczej Adama Honorego Kirkora: Pismo zbiorowe «Na dziś» / / Rocz. Historii Czasopiśmiennictwa polskiego. 1968. Z. 1.

На рускай мове. Б е л о р у с с. Библиографическая заметка по поводу III тома Живописной России: (Литва и Белоруссия — соч. Киркора) / / Лит. епарх. вед. 1884. № 9; Я г о ж. Последнее слово «Краю» из-за «Живописной России» / / Там жа. 1884. № 48; Б у л а х о в М. Киркор Адам-Гонорий Карлович / / Булахов М. Восточнославянские языковеды: (Библиогр. словарь). Мн., 1976. Т. 1; В е н г е р о в С. Источники

словаря русских писателей. Пг., 1914. Т. 3. С. 75—76; История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 338; Климанский С. Новое о Киркоре // Неман. 1969. № 7; Тальвирская З. Некоторые вопросы общественного движения в Литве и Белоруссии в конце 50-х — начале 60-х гг. и подпольная литература // Революционная Россия и революционная Польша. М., 1967.

3.1.

Б-ка АН Украіны імя В.Стафаніка ў г. Львове, аддз. рукап., Карл 68/п. 2; Карл 189/п. 4; Б-ка Асалінскіх у Вроцлаве (Польшча), аддз. рукап., адз. зах. 5877, т. 2; 6524; 6831; 6841; 14178; 14 409; Б-ка Ягелонскага ун-та ў Кракаве (Польшча), аддз. рукап., 4496, 4497, т. 14; 6028, 6456, 6467, 6509, 8917, 8922, 8923, 9202, 9814; Галоўны архіў старажытных актаў у Варшаве (Польшча), архіў Пшэздэцкіх, Д—172; ДГА Літвы, ф. 378, Агульн. аддз., 1845 г., спр. 1042; 1864 г., спр. 213, 383; 1866 г., спр. 191; воп. 121, спр. 583; ф. 1135, воп. 4, спр. 391 а, с. 12; воп. 11, спр. 1—24; ІРЛІ, ф, 93, воп. 3, спр. 607, ф. 548, воп. 1, спр. 148, 269; Нацыянальная б-ка ў Варшаве (Польшча), аддз. рукап., 2669, 2674, 2915, 2995, 5704, 5993, 6111, 6338, 7028, 7262, 7263, 7301, 7861, 8840, 10641; Расійская дзярж. б-ка, аддз. рукап., ф. 156, адз. зах. 4, 7; Расійская нац. б-ка (Санкт-Пецярбург), аддз. рукап., ф. 37, адз. зах. 437, 726; ф. 124, воп. 2, адз. зах. 100; ф. 377, адз. зах. 1448; ф. 386, адз. зах. 52; ф. 629, адз. зах. 196; ЦБ АН Літвы, ф. 7, адз. зах. 1744; ф. 9, адз. зах. 2178, 2368; ф. 273, адз. зах. 1252; ЦНБ АН Беларусі, ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, л. 166—167.

Г.В.Кісялёў.

КІРЫЛА ТУРАЎСКІ

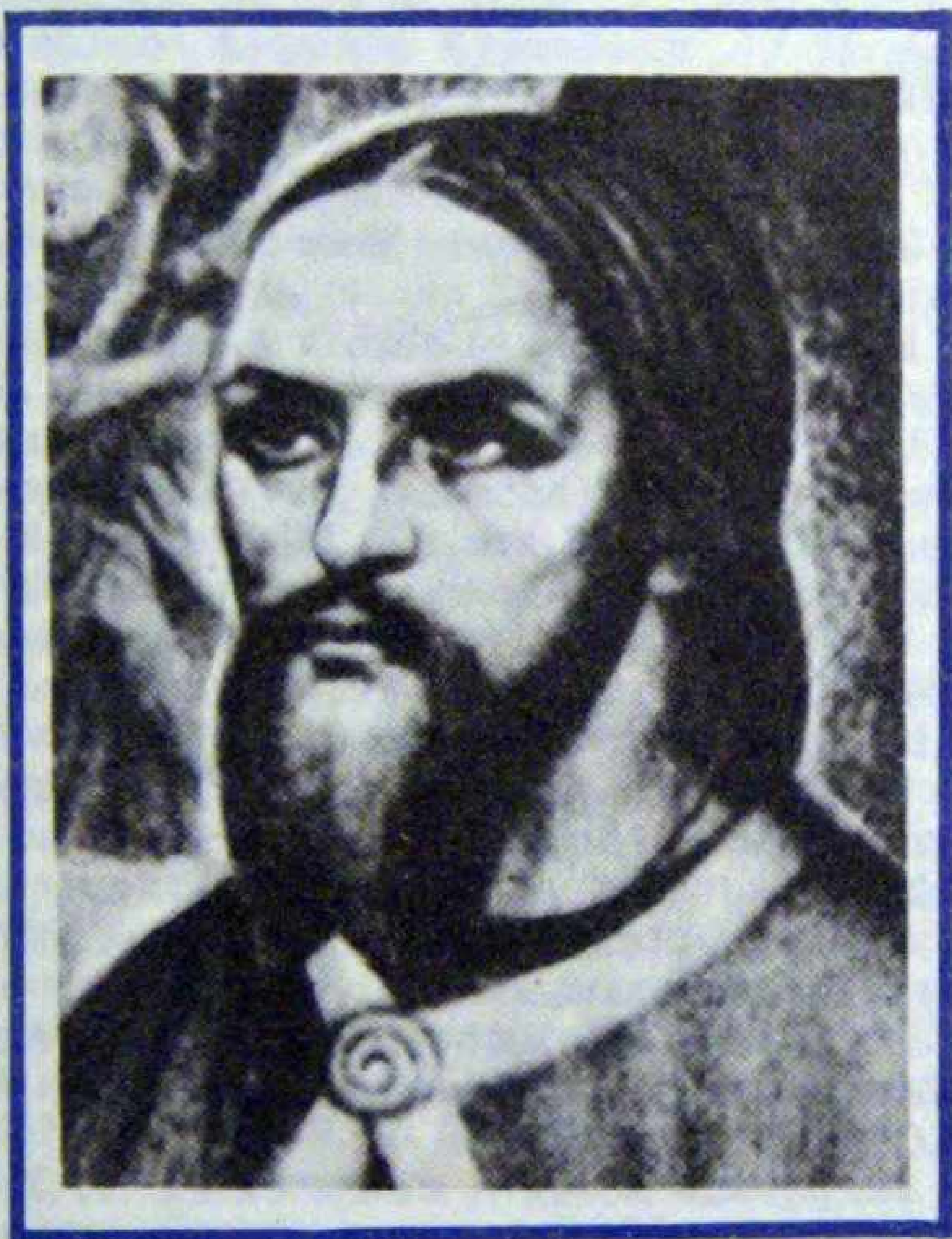

Кірыла Тураўскі (каля 1130, г. Тураў, цяпер г.п. Тураў Жыткавіцкага р-на Гомельскай вобл. — каля 1188), старажытнабеларускі пісьменнік-прапаведнік, царкоўны дзеяч, майстар красамоўства.

Паходзіў з сям'і багатых тураўскіх мяшчан. У дзяцінстве атрымаў высокую для таго часу адукацыю ў Тураве, які тады з'яўляўся цэнтрам Турава-Пінскага княства і як культурны і палітычны цэнтр быў цесна звязаны з Кіевам. Дасягнуўшы юнацкага ўзросту, пастрыгся ў манахі, прыняўшы імя Кірыла (ранейшае імя невядома) і захапіўся аскетычным жыццём у такой ступені, што звычайнае манаства перастала яго задавальняць. Ён пажадаў, каб яго замуравалі ў манастырскай вежы, і там у адзіноце аддаўся літаратурнай дзейнасці, якая звярнула на сябе ўвагу жыхароў княства. Калі тураўская епіскапія стала вакантнай, апошнія абралі Кірылу сваім епіскапам. Перапісваўся з уладзімірскім князем Андрэем Багалюбскім. Больш дакладныя біяграфічныя звесткі невядомы.

У гісторыю літаратуры ўвайшоў як выдатны майстар ўрачыстага царкоўнага красамоўства, якое ў 13—14 ст. паступова прыйшло ў заняпад і знікла з літаратурнага ўжытку да 1-й паловы 17 ст., калі зноў адрадзілася ў творчасці Стафана Зізанія, Мялеція Смятрыцкага, Лявонція Карповіча і іншых беларускіх пісьменнікаў. Кірыла Тураўскі быў праславітым пісьменнікам. Стаўшы епіскапам, ён праславіўся як красамоўны прапаведнік, які вельмі клапаціўся пра духоўную дасканаласць суайчыннікаў у адпаведнасці з этычнымі і эстэтычнымі ідэаламі свайго часу. Абапіраючыся на лепшыя традыцыі візантыйскай аратарскай прозы, ён узняў старажытнарускае красамоўства на небывалую вышыню. Яго пяру бясспрэчна належаць «Аповесць пра беларызца і манаства», «Казанне пра чарнарызскі чын», «Аповесць пра бяспечнага цара і яго мудрага саветніка», 2 каноны, 8 «слоў»-павучанняў, як, напрыклад «Слова на вербніцу», «Слова на вялікдзень», «Слова на ўшэсце» і каля 30 малітваў. Поўны аб'ём яго гімнаграфічнай творчасці ў навуцы яшчэ дакладна не вызначаны. Найбольш ярка паэтычны талент пісьменніка праявіўся ў «словах», напісаных з нагады рэлігійных свят, дзе паэтычная фантазія аўтара спалучаецца з хараством і велічнасцю вобразаў, пададзеных у жывой драматычнай форме і надзеленых багатай паэтычнай сімволікай. Тут праз традацыйны біблейскі змест, царкоўна-рэлігійную форму прабіваецца захапленне радасцю жыцця, хараством прыроды, імкненне да духоўнай дасканал-

ласці. Пісьменнік шырока выкарыстоўваў алегорыі, сімвалы, рытарычныя звароты, будаваў разгорнутыя параўнанні, тонка адчуваючы стылістычнае адзінства мастацкага слова. Паводле маскоўскага пісьменніка Б.Зайцава, Кірыла Тураўскі з'яўляецца больш верагодным аўтарам «Слова пра паход Ігаравы».

Высокая кніжная культура і літаратурнае майстэрства ў Кірылы Тураўскага гарманічна спалучаны з жывым народна-паэтычным словам, натуральнай шчырасцю пачуццяў, мастацкай самабытнасцю і смеласцю аўтара, што сведчыць пра высокае майстэрства яго як пісьменніка. Яго літаратурная творчасць яшчэ пры жыцці аўтара атрымала шырокае прызнанне сярод сучаснікаў, якія называлі яго Златавустам. Творы Кірылы Тураўскага склалі залаты фонд старажытнарускай літаратуры і на працягу стагоддзяў карысталіся вялікай папулярнасцю на землях усходніх славян, перапісваліся (нават у 19 ст.), некаторыя з іх перакладаліся вершам і рабіліся прадметам літаратурнага пераймення. Яны ўключаліся ў склад розных зборнікаў ("Златоуст", «Торжественник» і інш.), папулярных анталогій лепшых твораў найбольш славутых грэчаскіх майстроў красамоўства. Асобныя яго творы друкаваліся ў «Евангеллі вучыцельным» (Заблудаў, 1569), «Малітвах паўсядзённых» (Вільня, 1596; Еўе, 1615; Вільня. 1635) і інш.

Кірыла Тураўскі зрабіў вялікі ўплыў на развіццё старажытнарускай аратарскай прозы. Яго творчасць была вядома і ў іншых краінах хрысціянскага свету, асабліва сярод паўднёвых славян (балгар і сербаў). Кірыла Тураўскі быў кананізаваны рускай праваслаўнай царквой і сёння ўваходзіць у Сабор беларускіх святых. Першым, хто адкрыў і апублікаваў значную частку яго твораў, быў К.Калайдовіч (Масква, 1821), але найбольшы ўклад у вывучэнне творчасці пісьменніка зрабілі М.Сухамлінаў і І.Яромін. У Тураве адкрыты помнік Кірылу Тураўскаму (1993); праводзяцца прысвечаныя яму святы. Царква ў яго імя ёсць у Рычмонд Гіл (штат Нью-Йорк). Памяць яго, як беларускага святога, ушаноўваецца 28 красавіка.

А.Ф.Коршунаў, В.А.Чамярыцкі.

Бібліяграфія

1.2.

Молитвы на всю седмицу св. Кирилла, епископа Туровского. Казань, 1857.

Творения святого отца нашего Кирилла епископа Туровского с предварительным очерком истории Турова и Туровской иерархии до XIII века. Киев, 1880. Рэц.: Т в о р е н и я св. отца нашего Кирилла, еп. Туровского. Изд. преосв. Евгения // Мин. епарх. вед. 1880. № 37.

1.3.

1821. [Творы] // Памятники российской словесности XII в., изданные с объяснениями, вариантами и образцами почерков К.Калайдовичем. М.

1854. Новые списки поучений Кирилла Туровского / Публ. И.Срезневский // Изв. АН по ОРЯС. Т. 3.

1855. Новые списки поучений Кирилла Туровского; Еще одно поучение Кирилла Туровского по неизданным спискам / Публ. И.Срезневский // Исторические чтения о языке и словесности за 1854 и 1855 гг. Спб.

1857. Молитвы на всю седмицу // Правосл. собеседник. № 1, 2.

1858. Рукописи графа А.С.Уварова // Памятники словесности. Спб. Т. 2. Вып.1. С. 1—149.

1860. Святого Кирилла, епископа Туровского, молитва ко ангелам о душе глаголема // Прибавление к Херсон. епарх. вед. № 9.

1959. Слово Кирила недостоинаго мниха по пасце, похваление въскресения, и о арътусе, и о Фомине испытаньи ребр господних. Господи, благослови!; Святого Кюрила мниха слово о сънятии тела Христова с креста, и о мюроносицах, от сказания евангельскааго, и похвала Иосифу, в неделю 3-ю по пасце; Слово на възнесение господне, в четвьрток 7-й недели по пасце, от пророчьских указаний и о въскрешении всеродьна Адама из ада; Кирила мниха притча о человечестей души и о телеси, и о преступлении божия заповеди, и о воскресении телесе человеча, и о будущемь суде, и о муце // Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн.

1.5.

На беларускую мову. З наукі ў нядзелю пятую па Вялікадні: [Урывак] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускай літаратуры. Вільня, 1923.

На польскую мову. Słowo Kiryła Turowskiego na Niedzielę Przewodnią. / Tł. z ros. A.Kamińska // W Drodze. 1976. Nr 4.

На нямецкую мову. Gebete. München, 1965. (Slavische Propyläen. Bd. 6). Zwei Erzählungen. München, 1964. (Slavische Propyläen. Bd. 5).

На рускую мову. Слово в неделю новую по Пасхе // Христианское чтение. 1832. Т. 46; Из «Притч» и «Слов» Кирилла Туровского. (Подг. текста, перевод и комментарии В.Колесова) // Памятники литературы древней Руси: XII век. М., 1980.

На ўкраінскую мову. Слово в неділю по великодні / Пер. В.Шевчук // Антологія української поезії. К., 1984. Т. 1.

2.1.

На рускай мове. П о п о в [А.]. Библиографические материалы // ЧОИДР. 1889. № 3.

2.2.

На беларускай мове. Н а д с о н А. Святы Кірыл Тураўскі. Лондан, 1968.

Л а б ы н ц а ў Ю. «Напой росою благодати...»: Малітоўная паэзія Кірыла Тураўскага / Пер. з рус. В.Сёмуха. Мн., 1992.

На рускай мове. А л е к с е е в а Т. Лексика «слов» Кирилла Туровского: Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1975.

В о р о н ц о в Е. Отличительные черты проповедей св. Кирилла Туровского в связи с особенностями времени и его личностью. Мн., 1899 / Отт. из «Мин. епарх. вед.». 1899. № 7—10.

С у х о м л и н о в М. О сочинениях Кирилла Туровского. Спб., 1858 / Отт. из 1-го вып. «Рукописей графа Уварова».

2.3.

На англійскай мове. F e d o t o v J. The Russian Religious Mind. Cambridge, 1966. V. 1. P. 69—84, 136—141; N a d s o n A. Spiritual Writings of St. Cyryl of Turau // Eastern Churches Reviev. 1967—1968. Vol. 1. Nr 4; N a d s o n A. The Writings of St. Cyryl of Turau // Journ. of Byel. Stud. 1965. Nr 1.

На балгарскай мове. Н и к о л о в а С. Кирил Туровски и южнославянската книжница // Славянска филология. София, 1988. Т. 20.

На беларускай мове. В - в а. Кароткі нарыс развіцця асветы на Беларусі да першай чвэрці XVII стагоддзя // Гоман. 1917. 16 лют.; В о л ь с к і В. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мн., 1952. С. 24—25; Г а р э ц к і М. Кірыла Тураўскі // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 82—85; К а р о т к і нарыс развіцця асветы на Беларусі да

першай чвэрці XVII сталецця / / Беларускі каляндар Сваяк на 1919 год. Вільня, 1919. С. 34; К і р ы л а Тураўскі / / Беларускі сялянскі каляндар на 1939 год. Вільня, 1939; К о р ш у н а ў А. Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн., 1959. С. 21—22; М а й х р о в і ч С. Кірыла Тураўскі / / Полымя. 1970. № 10; М і к у т а В. Да пытання культурнай спадчыны Кірылы Тураўскага / / Помнікі культуры: Новыя адкрыцці. Мн., 1985; П - к а Я. Пашырэнне праваслаўнай веры і асветы на Беларусі ў першыя часы нашай гісторыі: (IX—XII век) / / Правасл. беларус (Варшава—Прага). 1925. № 1; П р а т а с е н я І. У памяці стагоддзяў / / ЛіМ. 1980. 15 жн.; С а м а с е й к а Л. Беларуска-паўднёва-славянскія літаратурныя сувязі ў старажытнасці / / Садружнасць літаратур. Мн., 1968. С. 142—144.

На нямецкай мове. G o e t z L. Die Echtheit der Monchreden des Kirill von Turov / / Archiv für Slavische Philologie. 1905. B. 27; T s c h i ž e w s k i j D. Geschichte der altrussischen Literatur im 11, 12 und 13 Jahrhundert. Kiever Epoche. Frankfurt am Main, 1948. S. 243—260.

На рускай мове. А л е к с е е в а Т. К лингвотекстологическому изучению произведений Кирилла Туровского / / Памятники русского языка: Вопросы исследования и издания. М., 1974; Я г о ж . Лексические особенности «Слов» Кирилла Туровского / / Исторические традиции духовной культуры народов СССР и современность. К., 1987; Я г о ж . Сборники постоянного и варьирующего состава со словами Кирилла Туровского / / Методические рекомендации по описанию славянских рукописей для Сводного каталога рукописей, хранящихся в СССР. М., 1976. Вып. 2. Ч. 1; Я г о ж . «Слова» Кирилла Туровского как источник исторической лексикологии / / Источники по истории русского языка. М., 1976; А н т о н и й . Из истории христианской проповеди: Очерки и исследования. 2 изд. Спб., 1895; А н т о н о в а М. Кирилл Туровский и Епифаний Премудрый / / ТОДРЛ. 1981. Т. 36; Б - н И. Краткие сведения о жизни более чествуемых святых угодников Божих, прославленных в Русской церкви и, между последними, тех из них, которые имеют историческое отношение к здешнему Литовско-Русскому краю / / Виленский календарь на 1885 год. Вильно, 1884. С. 55—56; Б а р а т ы н с к и й А. Кирилл Туровский как проповедник / / Духовный вестник. 1863. № 2; Б а р с о в Е. Харатейный список XIV в. молитв Кирилла Туровского / / Труды VII археол. съезда в Ярославле 1887. М., 1892. Т. 3; Б о г д а н о в с к и й К. Монастыри Минской епархии (преимущественно — минские) с древнейших времен / / Мин. епарх. вед. 1894. № 24; Б о л х о в и т и н о в Е. Словарь исторический о бывших в России писателях духовного чина грекороссийской церкви. 2 изд. Спб., 1827. Т. 1. С. 330—333; Б у д о в н и ц И. Общественно-политическая мысль древней Руси: (XI—XIV вв.). М., 1960. С. 250—268; Б у с л а е в Ф. Историческая хрестоматия церковнославянского и древнерусского языка. М., 1861. Столб. 355—378, 499—503; В а д к о в с к и й А. Древнерусские проповедники в период домонгольский / / Правосл. обозрение. 1881. № 9; В и н о г р а д о в В. О характере проповеднического творчества Кириллы, епископа Туровского / / В память столетия Московской духовной академии. Сергиев Посад, 1915; Я г о ж . Уставные чтения: Очерки по истории грекославянской церковно-учительной литературы. Сергиев Посад, 1915. Вып. 3. С. 97—178; В л а д и м и р о в П. Древняя русская литература Киевского периода XI—XIII веков. К., 1900. С. 152—164; В о р о н ц о в Е. Мысли об иночестве св. Кирилла Туровского / / Вера и Разум. 1900. № 11; Я г о ж . Отличительные черты проповедей св. Кирилла Туровского в связи с особенностями времени и его личностью / / Мин. епарх. вед. 1899. № 7—10; Г о л у б и н с к и й Е. История русской церкви. М., 1901. Т. 1. С. 793—810; Г у с е в а Л., К о р о т к а я Л. Торжественное «витийство» Кирилла Туровского / / Гусева Л., Короткая Л. История древней русской литературы и литературы XVIII в. Мн., 1982; Д е в я т и с о т л е т и е к р е щ е н и я Р у с и / / Мин. епарх. вед. 1888. № 14; Д о р о ш е в и ч Э., К о н о н В. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. С. 26—29; Е р е м и н И. Лекции и статьи по истории древней русской литературы. Л., 1987. С. 223—235; Я г о ж . Лекции по древней русской литературе. Л., 1968. С. 81—90; Я г о ж . Литература древней Руси: (Этюды и характеристики). М.; Л., 1968. С. 132—143; Я г о ж . Литературное наследие Кирилла Туровского / / ТОДРЛ. 1955. Т. 11; 1956. Т. 12; 1957. Т. 13; 1958. Т. 15; Я г о ж . Ораторское искусство Кирилла Туровского / / Там жа. 1962. Т. 18; Я г о ж . Притча о слепце и хромце в древнерусской письменности / / Изв. ОРЯС. 1925. Т. 30; Ж д а н о в И. Песни о князе Романе / / Журн. Мин-ва нар. просв. 1890. № 5; И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 29—30; И с т о р и я русской литературы. М.; Л., 1941. Т. 1. С. 358—362; И с т р и н В. Очерк истории древнерусской литературы домосковского периода: (11—13 вв.) Пг., 1922. С. 177—183; К а л а й д о в и ч К. В защиту творений Кирилла, епископа Туровского / / Вестн. Европы. 1822. Ч. 123; К а р а б а н С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 7—8; К л е в ч е н я А. Идейное наследие Кирилла Туровского / / Исторические традиции философской культуры народов СССР и современность. К., 1984; Я г о ж . У истоков белорусской культуры: (Кирилл Туровский) / / Веснік. БДУ. Сер. 3. 1984. № 3; К е л т у я л а В. Кирилл Туровский: (1130—1182) / / Келтуяла В. Курс истории русской литературы. Спб., 1913. Ч. 1. Кн. 1; К о з л о в С. Из наблюдений над сюжетно-композиционными и стилистическими особенностями ораторской прозы Древней Руси: ("Слово в неделю цветоносную" Кирилла Туровского и византийско-болгарская традиция) / / Вопросы сюжета и композиции. Горький, 1982; Я г о ж . Символика «духовных сокровищ» в сочинениях Кирилла Туровского / / Жанровое своеобразие и стиль. М., 1985; К о л е с о в В. К характеристике поэтического стиля Кирилла Туровского / / ТОДРЛ. 1981. Т. 36; К о р о т к а я Л. Публицистика XIII—XVI вв. В борьбе с церковно-религиозной идеологией. Мн., 1963. С. 6—7; К о р о т к о в С. Св. Кирилл, епископ Туровский / / Мин. епарх. вед. 1898. № 3, 6—10; К р а т к о е сведение о св. Кирилле, епископе Туровском, писателе Российской церкви XII века / / Христианское чтение. 1832. Ч. 46; Л и х а ч е в Д. Изображение людей в летописи XII—XIII веков / / ТОДРЛ. 1954. Т. 10; М а к а р и й . История русской церкви. Спб., 1888. Т. 3. С. 125—181, 316—320; Я г о ж . Св. Кирилл, епископ Туровский, как писатель / / Исторические чтения о языке и словесности в заседаниях 2 отд. имп. АН за 1856 и 1857 гг. Спб., 1857; М а т ь е с е н Р. Текстологические замечания о произведениях Владимира Мономаха / / ТОДРЛ. 1971. Т. 26; М и л о в и д о в А. Виленский первопечатник и первые издания виленских типографий / / Лит. епарх. вед. 1903. № 6; М у р а в ь е в А. Святой Кирилл, епископ Туровский († 28 апр. вероятно 1183 г.) / / Житие святых российск. церкви. 1858. № 5; Н и к о л ь с к и й Н. Материалы для истории древнерусской духовной письменности / / Сб. ОРЯС. 1904. Т. 82. № 4; П а н ч е н к о А. Стиль ovatio pevpetna в «словах» Кирилла Туровского / / Армянская и русская средневековые литературы. Ереван, 1986; П е р е п е ч и н В. Св. Кирилл, епископ Туровский / / Мин. епарх. вед. 1889. № 24; П е т р о в Н. О духовном просвещении в древнекиевской Руси / / Сборник Харьковского историко-филологического общества. Харьков, 1909. Т. 18; П е т у х о в Е. К вопросу о Кириллах — авторах в древней русской литературе / / Сб. ОРЯС. 1887. Т. 97. № 3; П о н о м а р е в А. К истории древнерусской церковной письменности и литературы. 1. Святитель Кирилл Туровский и его молитвы / / Странник. 1880. № 11; Я г о ж . Об издании «Странника» в 1895 г. и при нем «Памятников древнерусской церковно-учительной литературы» / / Мин. епарх. вед. 1894. № 21; Я г о ж . Памятники древнерусской церковно-учительной литературы. Спб., 1898. Вып. 4. С. 74—75; Я г о ж . Св. Кирилл, епископ Туровский и его поучения / / Памятники древнерусской церковно-учительной литературы. Спб., 1894. Вып. 1; М.; Л., 1955. Т. 2; Празднование памяти святителя Ки-

рилла Туровского // Мин. листок. 1896. 26 апр.; Прокофьев Н. К литературной эволюции весеннего пейзажа: (Кирилл Туровский, И.М.Катырев-Ростовский и В.К.Тредиаковский) // Новые черты в русской литературе и искусстве: (XVII — нач. XVIII в.). М., 1976; Русский биографический словарь: Ибак-Ключарев. Спб., 1897; Св. Кирилл, епископ Туровский // Христ. чтение. 1863. Ч. 2; Святой Кирилл, епископ Туровский как писатель // Журнал министерства нар. просвещения. 1857. № 6; Соколов В. Где мощи свят. Кирилла Туровского? // Мин. епарх. вед. 1884. № 9; Соколов М. Некоторые произведения Кирилла Туровского в сербских списках // Древности: Труды славянской комиссии. Московского арх. общества. М., 1902. Т. 3; Состояние русской церкви со времени митрополита Климента до митрополита Кирилла II (1147—1240) // Христ. чтение. 1856. Ч. 1—2; 1857. Ч. 1; Сперанский М. История древней русской литературы: Пособие к лекциям в университете. 3 изд. М., 1920. С. 307—314; Яго ж. К истории взаимоотношений русской и югославянских литератур // Изв. ОРЯС. 1921. Т. 26; Срезневский И. Еще заметки о творениях святого Кириллы Туровского // Исторические чтения о языке и словесн. в засед. II-го отд. имп. АН за 1856 и 1857 г. Спб., 1857; Стоянович Л. Новые слова Климента Словенского // Сб. ОРЯС. 1905. Т. 80. № 1; Сухомлинов М. О сочинениях Кирилла Туровского; О псевдонимах в древней русской словесности; Два семантические сказания, встречающиеся в памятниках русской литературы // Сухомлинов М. Исследования по древней русской литературе. Спб., 1908; Творогов О. Кирилл // Словарь книжников и книжности древней Руси. Л., 1987. Вып. 1; Титов Ф. Кирилл Туровский // Православная богословская энциклопедия. Спб., 1909. Т. 10; Черторицкая Т. Стилистическая симметрия в архитектонике торжественных слов Кирилла Туровского // Вопросы сюжета и композиции. Горький, 1984; Яцимирский А. Из истории славянской письменности Молдавии и Валахии XV—XVII вв. // Памятники древней письменности. Спб., 1906. Т. 152. С. 147—150.

На ўкраінскай мове. Возняк М. Історія української літератури. Львів, 1920. С. 138—145; Грушевський М. Історія української літератури. К.; Львів, 1923. Т. 3. С. 88—105; Сперанський М. Ярославський збірник XIII в. // Науковий збірник за рік 1924. Зап. Українського наук. товариства в Киіві. К., 1925. Т. 19. С. 29—36; Сушицький Т. До питання про літературну школу XII в. // Зап.Ураінського наук. товариства в Киіві. 1909. № 4.

На французскай мове. Vaillant A. Cyrile de Turov et Grégoire de Naziance // Revue des Études Slaves. 1950. T. 26.

2.4.

На беларускай мове. Караткевіч У. Сцюдзёная вясна, або 1000 год і 7 дзён: Эсэ // Маладосць. 1980. № 8; Лойка А. Лямантацыі Кірылы Тураўскага: [Верш] // Лойка А. Пачуцці. Мн., 1976.

На рускай мове. Молитва свят. Кириллу, Епископу Туровскому // Мин. епарх. вед. 1879. № 8; Тропарь и величие свят. Кириллу, Епископу Туровскому // Там жа. 1878. № 22.

3.1.

ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, аддз. зах. 1, с. 168.

З.У.Драздова.

КІРЫЛАЎ ГЕРМАН

Кірылаў Герман Іларыёнавіч (н. 15.12.1937, г. п. Шаркоўшчына Віцебскай вобл.), празаік, драматург. Член СП Беларусі з 1991.

Бацька, Іларыён Іванавіч, працаваў пільшчыкам, інвалід вайны, маці, Ірына Іванаўна, хатняя гаспадыня. У 1939 сям'я, у якой было чацвёра дзяцей, пераехала ў в. Шкунцікі. Там жа перажылі фашысцкую акупацыю. У 1952 вярнуліся ў Шаркоўшчыну. Скончыўшы Шаркоўшчынскую СШ (1954), Г.Кірылаў паступіў на факультэт журналістыкі БДУ. Пасля заканчэння універсітэта (1959) працаваў літработнікам Шаркоўшчынскай раённай газеты «Калгасны шлях» (1959—60). У 1960 быў абраны другім, у 1961 — першым сакратаром шаркоўшчынскага райкама камсамола. Пасля скасавання Шаркоўшчынскага р-на (1962) вярнуўся на журналісцкую работу, быў загадчыкам аддзела пісьмаў рэдакцыі міёрскай міжраённай газеты «Сцяг працы» (1962—65), намеснікам рэдактара гэтай газе-

ты (1965), намеснікам рэдактара полацкай газеты «Сцяг камунізму» (1965—76). З 1976 уласны карэспандэнт абласной газеты «Віцебскі рабочы» ў Полацку.

Першая значная мастацкая публікацыя Г.Кірылава — апавяданне «Без крыўды ў сэрцы» ("Маладосць", 1974). Выдаў зборнік апавяданняў «Падлётак». Аўтар аповесці «Сонца тваіх вачэй», якая друкавалася ў часопісе «Маладосць», рамана «Пах жыта», дзе расказваецца пра падзеі ў Заходняй Беларусі ў 1939. Піша пра сучаснасць, вайну. У яго апавяданнях адлюстроўваюцца чалавечыя характары ў выключных абставінах, калі жыццё выпрабоўвае людзей на вернасць і цвёрдасць. Роздум нашых сучаснікаў над складанымі праблемамі быцця знайшоў адлюстраванне ў апавяданнях «Карані», «Адажыо», «Як вас завуць» і інш. Піша п'есы ("Уноч напрадвесні"), нарысы, рэцэнзіі, гумарэскі.

Жыве ў Полацку.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Падлётак: Апавяданні. Мн., 1983. Рэц.: Г а н ч а р о ў У. На скрыжаванні ці на раздарожжы // Віцеб. рабочы. 1984. 30 мая; Ж у к І. «Вынясенне за дужкі» і гармонія твора // ЛіМ. 1984. 20 студз.

1.3.

1972. Глыбоцкія вытокі // Віцеб. рабочы. 6, 7, 10 кастр. / Сааўт. К.Жарнасек; Погляд у заўтра // Там жа. 19 кастр.

1974. Без крыўды ў сэрцы: [Апавяданне] // Маладосць. № 11; З любасцю да роднага краю // Віцеб. рабочы. 4 студз.; У ноч напрадвесні: Аднаактовая п'еса // Там жа. 12, 13, 15 вер.; След на зямлі: [Нарыс] // Там жа. 19, 20, 24, 26, 27 снеж.

1975. Жывое сведчанне часу: [Рэц. на кн.: М а ш а р а М. Старонкі летапісу. Мн., 1975] // Віцеб. рабочы. 23 жн.

1976. «Наш няштатны...» // Віцеб. рабочы. 5 мая.

1977. Слуп: Гумарэска // Вожык. № 9; Песня жыць памагае // Віцеб. рабочы. 15 студз.

1978. Татава пілотка: Апавяданне // Беларусь. № 5; Адажыо: Апавяданне // Маладосць. № 12; З крыніц народных // Віцеб. рабочы. 21 ліп.

1979. Шчаслівы лёс // Віцеб. рабочы, 14 лют.; Запланаваны выйгрыш // Там жа. 3 сак.; Імі ганарыцца Полацк: [Рэц. на кн.: П о ч е т н ы е граждане города Полоцка. Мн., 1979] // Там жа. 19 ліп.; ...Ён жа і выхавальнік // Там жа. 11 кастр.; Помнік легендарнаму начдыву // Там жа. 6 ліст.

1980. Навучэнне прыкладам // Віцеб. рабочы. 29 сак.; На адказным пасту // Там жа. 9 жн.; Высокія арыенціры // Там жа. 11 ліст.

1981. Сонца тваіх вачэй: Аповесць // Маладосць. № 5, 6. Рэц.: К у з ь м і ч М. Як першы рубеж // Віцеб. рабочы. 1982. 12 студз.; Арліны ўзлёт // Віцеб. рабочы. 6 сак.; У Полацку — карцінная галерэя // Там жа. 9 крас.; Аддаецца ў вучнях // Там жа. 1 вер.

1983. Падлётак: Апавяданне // Маладосць. № 2; Павышаць культуру земляробства // Віцеб. рабочы. 22 ліст.; Развіццю эканомікі — комплексны падыход // Там жа. 15 ліст.

1984. Ад «казла» да Гогаля: Апавяданне // Вожык. № 5; Сад Сикоры: [Нарыс] // Неман. № 6; Старонкі дружбы // Віцеб. рабочы. 21 ліп.; Летапіс газетным радком // Там жа. 27 снеж.

1985. Сёння — узор, заўтра — норма: З абл. семінара па комплекс. рацыяналізацыі гандлю, сферы паслуг // Віцеб. рабочы. 23 мая; Сад Сікоры // Там жа. 19 вер.; З клопатам пра чалавека // Там жа. 21 ліст.; Усё лепшае — дзецям // Там жа. 23 ліст.; Без скідак на абставіны // Там жа. 29 ліст.

2.3.

На беларускай мове. К у с я н к о ў М. Каб служыла часу пяро // Маладосць. 1984. № 2.

В.М.Грышкевіч.

КІРЭЕНКА КАСТУСЬ

***Кірэенка Кастусь** [Канстанцін Ціханавіч; псеўд. П я т р у с ь Д у б е ц (з Я.Брылём); н. 12.12.1918, мяст. Гайшын Быхаўскага пав. Магілёўскай губ., цяпер вёска ў Слаўгарадскім р-не Магілёўскай вобл. — 15.9.1988, Мінск, пахаваны на Усходніх могілках], паэт, празаік, публіцыст, перакладчык. Член СП Беларусі з 1943. Заслужаны дзеяч культуры Беларусі (1970). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Купалы (1972; за «Кнігу ста песень»), Літаратурнай прэміі імя Я.Купалы (1964; за кн. «Смага»).*

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і, рана далучыўся да працы вяскоўцаў. Матэрыяльныя цяжкасці вымушалі бацьку і сына наймацца ў пастухі, тры гады пасвіць вялікі статак кароў. Нягледзячы на беднасць, бацькі рабілі ўсё магчымае, каб даць сыну адукацыю. Першым настаўнікам К.Кірэенкі быў бацька, які прывіў сыну любоў да прыроды і роднага краю, навучыў чытаць, далучыў да скарбаў народнай творчасці. У школьныя гады вялікі ўплыў на падлетка аказаў настаўнік літаратуры І.Е.Марчанка, які абудзіў у сваім вучню творчыя здольнасці. У 1934 Кастусь скончыў сямігодку ў в. Гайшын і паступіў у Гомельскі аўтадарожны тэхнікум (правучыўся там толькі адзін год). У 1935 паступіў на літаратурны факультэт Гомельскага педінстытута. Усё акружэнне ў інстытуце, паводле слоў паэта, атмасфера, усе думкі з першага дня вучобы былі скіраваны ў бок творчасці. Пасля заканчэння інстытута (1940) ён некалькі месяцаў выкладаў мову і літаратуру ў Гарадзецкай сярэдняй школе Быхаўскага р-на. Восенню таго ж года прызваны ў рады Чырвонай Арміі. Да ліп. 1941 вежавы стралок у танкавым экіпажы, затым да сакавіка 1945 карэспандэнт баявога аддзела армейскай газеты «За Родину» на Заходнім і 2-м Беларускім франтах. Удзельнічаў у абароне Масквы, у вызваленні Беларусі, Польшчы. Быў цяжка паранены. Пасля дэмабілізацыі ў 1945 загадваў аддзелам літаратуры і мастацтва ў часопісе «Беларусь», з 1962 галоўны рэдактар часопіса «Бярозка», у 1972—86 галоўны рэдактар часопіса «Полымя». Член КПСС з 1946. У 1980—85 дэпутат Вярхоўнага Савета БССР. У 1969 у складзе дэлегацыі БССР удзельнічаў у рабоце XXIV сессіі Генеральнай Асамблеі ААН. Узнагароджаны ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны 2-й ступені, двума ордэнамі «Знак пашаны», Ганаровымі граматамі Вярхоўных Саветаў БССР, ЛітССР і ЛатССР, медалямі.

Першы верш К.Кірэенкі «Радзіма» з'явіўся ў 1939 на старонках «Гомельскай праўды», у тым жа годзе яго паэтычныя творы змясцілі часопіс «Полымя рэвалюцыі» і газета «Літаратура і мастацтва». Першы зборнік вершаў «Ранак ідзе» (1945) прысвечаны пераважна баявым будням савецкага воіна, які пракладаў штыком шлях да перамогі. У пасляваенных зборніках «Пасля навальніцы» і «Мая рэспубліка» выразна акрэсліліся грамадзянска-патрыятычнае гучанне, публіцыстычны пафас у спалучэнні са шчырасцю пачуцця, з мяккім лірызмам. З цягам часу творчая эвалюцыя К.Кірэенкі усё больш скіроўвалася ў бок філасафічнасці, паглыбленага псіхалагізму, лірызацыі ("Кніга ста песень", «Сіні вырай», «Вёсны веснаваць», «Дэкрэтам сэрца», «Надзея»). Асаблівай філасофскай напоўненасцю, выключнай сілай эмацыянальнага ўздзеяння вызначаецца арыгінальная, наватарская ліра-эпічная паэма К.Кірэенкі «Трыпутнік». Аўтар твораў для дзяцей (паэма «Алёнчына школа», зборнікі вершаў «Зялёнае рэха», «Вясна-красна», «Урачыстая песня» і інш.). На вершы К.Кірэенкі напісалі песні М.Аладаў, У.Алоўнікаў, У.Буднік, І.Кузняцоў, С.Палонскі, Ю.Семеняка і інш. На доме ў Минску, дзе ў 1977—88 жыў паэт (вул. Пуліхава, 29) у 1991 устаноўлена мемарыяльная дошка.

А.С.Гурская, Я.К.Усікаў.

Бібліяграфия

1.1.

Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1986—88. Т. 1. Вершы, паэмы, 1939—1962. Мн., 1986. Т. 2. Вершы, паэмы, 1962—1981. Мн., 1987. Т. 3. Вершы, паэмы, апавяданні. Мн., 1988.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1969. Т. 1. Вершы, 1941—1967. Т. 2. З новай кнігі. Паэмы. Лірыка.

Слухайце ластавак: Вершы. Мн., 1974. (Б-ка бел. паэзіі).

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1. Вершы. 1940—1975. Т. 2. Паэмы, апавяданні, аповесць.

1.2.

Ранак ідзе: Вершы. Мн., 1945. Рэц.: Л а р ч а н к а

М. Ранак ідзе // Беларусь. 1945. № 11—12; Шкраба Р. // Полымя. 1945. № 11—12.

Пасля навальніцы: Вершы. Мн., 1947. Рэц.: Агіевіч У. Пасля навальніцы // Беларусь. 1948. № 3; Вялюгін А. «Пасля навальніцы» // Звязда. 1948. 10 крас.; Гарулёў Н. «Пасля навальніцы» // За Радзіму. 1948. 24 крас.; Шахавец У. «Пасля навальніцы» К.Кірэенкі // Полымя. 1948. № 4.

Мая рэспубліка: Вершы. Мн., 1949. Рэц.: Агіевіч У. Пачуцці і вобразы, народжаныя часам // Полымя. 1950. № 4; Бачыла А. Па шляху росту // Чырв. змена. 1950. 11 ліп.; Клімковіч М. Яшчэ ў пошуках // ЛіМ. 1950. 28 студз.; Усікаў Я. Дарогаю росту // Беларусь. 1950. № 5.

Алёнчына школа: Паэма. Мн., 1951. Рэц.: Новыя кнігі // Віцеб. рабочы. 1951. 11 снеж.; Тарас Н. Прачытай гэтую кнігу // Піянер Бел. 1952. 4 студз.

Маякі: Вершы. Мн., 1952. Рэц.: Бур´ян Б. Паэт і яго героі // Беларусь. 1952. № 6; Лазарук М. В ногу с жизнью // Сталин. молодежь. 1952. 11 июля; Салавей Л. Надзённыя, хвалюючыя вершы // ЛіМ. 1952. 26 крас.

Родны свет: Вершы і паэмы. Мн., 1952. Рэц.: Кніжная паліца // Наст. газ. 1952. 20 ліст.; Лапаў А. Патрыятычныя вершы // Мін. праўда. 1953. 19 мая; Усікаў Я. Патрыятычная кніга // Звязда. 1953. 7 крас.

Зялёнае рэха: Вершы. Мн., 1953.

Любоў і дружба: Вершы. Мн., 1955. Рэц.: Агеев И. По пути творческого роста // Сов. Бел. 1955. 22 окт.; Барсток М. На парозе творчай сталасці // Полымя. 1956. № 2; Бойка В. Вачыма сучасніка // Звязда. 1955. 2 ліст.; Кавалёў Д. Паэзія сапраўдная і ўяўная // ЛіМ. 1955. 17 снеж.; Казека Я. Сардэчнае слова // Беларусь. 1956. № 3; О требовательности к себе // Дружба народов. 1956. № 3.

Вясна-красна: Вершы. Мн., 1956. Рэц.: Бойко В. Радость открытия // Знамя юности. 1957. 10 мая; Піятухоўская Р. «Вясна-красна» // ЛіМ. 1957. 6 лют.

Светлая хваля: Лірыка. Мн., 1959. Рэц.: Бойка У. Паэзія радасці // ЛіМ. 1960. 13 лют.; Салавей Л. Прыемная сустрэча // Беларусь. 1960. № 5; Усікаў Я. На грэбні светлай хвалі // Звязда. 1960. 13 сак.

Антонавы грахі: Вершаваныя фельетоны. Мн., 1960. (Б-ка «Вожыка»).

Сад піянерскі: Вершы. Мн., 1960. Рэц.: Прануза П. Шчырая размова // Наст. газ. 1961. 4 мая; Разанаў І. Размова з дзецьмі // ЛіМ. 1961. 28 лют.; Федчанка З. Шчырая размова з дзецьмі // Звязда. 1962. 10 лют.

Слаўся, юнацтва: Вершы і паэмы. Мн., 1961.

Зялёнае рэха: Паэма. Мн., 1962.

Смага: Вершы. Мн., 1962. Рэц.: Татур М. Невычэрпная крыніца // Беларусь. 1963. № 8; Усікаў Я. Пафас лірыкі // ЛіМ. 1963. 5 сак.; Шаўня А. «Смага» // Звязда. 1963. 13 студз.; Юрэвіч У. Іх варта прачытаць // Маладосць. 1964. № 8.

Жывыя ідуць наперад: Лірыка. Мн., 1964. Рэц.: Боган У. Жывым ісці наперад // ЛіМ. 1965. 18 чэрв.; Салавей Л. І ў паэзіі — адвага, мужнасць... // Звязда. 1965. 19 мая.

Урачыстая песня: Вершы. Мн., 1965. Рэц.: Прашковіч Л. Не толькі для дзяцей // ЛіМ. 1966. 18 сак.

Цёплая радуга: Паэзія. Мн., 1966. Рэц.: Гніламёдаў У. Набытак паэта // Звязда. 1967. 19 лют.; Лойка А. Тэмперамент лірыка // Полымя. 1967. № 6; Марчанка С. На нялёгкай службе // ЛіМ. 1967. 17 сак.; Салавей Л. Радкі, сагрэтыя сэрцам // Беларусь. 1967. № 1.

Ручаіны шукаюць ракі: Апавяданні. Мн., 1967. Рэц.: Герцовіч Я. Ручаіны шукаюць ракі // Беларусь. 1968. № 9; Досін М. Ручаіны жыцця // Звязда. 1968. 17 ліп.; Ляпіч А. Пра людзей свайго пакалення // ЛіМ. 1968. 12 крас.; Пшыркова В. Несці людзям шчасце... // Полымя. 1968. № 8.

Сум і радасць дзеда Рэпкі: Аповесць у навелах. Мн., 1967. Рэц.: Пшыркова В. Несці людзям шчасце... // Полымя. 1968. № 8; Хомчанка В. Жыла-была ўнучка... // ЛіМ. 1967. 18 жн.

Прысяга: Вершы і паэмы. Мн., 1969.

Амерыка здалёку і зблізку: Нарысы. Мн., 1971. Рэц.: Ларин А. // Сел.газ. 1971. 17 окт.; Прокша Л. Сумленне не можа маўчаць // ЛіМ. 1971. 24 вер.

Кніга ста песень: Вершы. Мн., 1971. Рэц.: Бесправаная Л. Шчыры маналог паэта // ЛіМ. 1972. 1 вер.; Мядзведзеў І. Дзе песня ціхая звініць... // ЛіМ. 1972. 21 крас.; Яго ж. Сто жывых паданняў... // Гомел. праўда. 1972. 22 сак.; Усиков Я. О времени, о жизни, о себе // Неман. 1972. № 10; Хведаровіч М. Праз жыццё... // ЛіМ. 1972. 27 кастр.; Чарняўскі М. Сто песень сэрцам праспявана // Голас Радзімы. 1972. № 49; Шаўцоў П. Шчодрасць таленту // ЛіМ. 1972. 13 кастр.

Алесева кніжка: Апавяданні. Мн., 1972. Рэц.: Марціновіч А. У казачны свет // Наст. газ. 1974. 28 жн.; Содаль У. Радасць пазнання свету // ЛіМ. 1973. 25 мая.

Сіні вырай: Вершы. Мн., 1976. Рэц.: Бялевіч А. Шчодрага сэрца паэзія // Звязда. 1976. 3 снеж.; Гніламёдаў У. Нарадзіцца нанова // ЛіМ. 1976. 19 ліст.; Марціновіч А. У імя чалавечнасці і дабрыні // Вяч. Мінск. 1977. 7 вер.

Вандроўнае шчасце: Рыбацкая паэма. Мн., 1977. Рэц.: Гіль М. Шкадую, што я не рыбак // Родная прырода. 1978. № 3; Лецка Я. На блакітных дарогах Беларусі // Вяч. Мінск. 1978. 27 чэрв.; Рубанаў У. Даверлівасць // Звязда. 1978. 4 сак.

Вёсны веснаваць: Кніга паэзіі. Мн., 1979. Рэц.: Камейша К. Дарогай да людзей // Звязда. 1980. 3 крас.; Марціновіч А. «Загад нязменны — жыць...» // ЛіМ. 1980. 8 лют.; Няхай М. Голас чыстага сэрца // Беларусь. 1981. № 2; Яго ж. Вёсны паэта // Вяч. Мінск. 1980. 29 ліп.; Яго ж. Нерастрачанасць тэмпераменту // Маг. праўда. 1980. 19 ліп.; Хорсун С. Этот мир — неповторимый // Знамя юности. 1980. 25 мая.

Заўсёды з Радзімай: Літаратурныя ўспаміны, эсэ, дзённікавыя запісы, крытычныя выступленні, нататкі з падарожжаў, публіцыстыка. Мн., 1980. Рэц.: Марціновіч А. Актыўнае сведчанне часу // Звязда. 1981. 18 лют.; Няхай М. Каля кастра ўспамінаў // ЛіМ. 1981. 1 мая; Яго ж. Іскры кастра ўспамінаў // Маг. праўда. 1982. 5 кастр.

Дэкрэтам сэрца: Вершы і паэмы. Мн., 1983. Рэц.: Гніламёдаў У. Прадыктавана сэрцам // ЛіМ. 1984. 6 крас.; Костевич В. Сила души человеческой // Знамя юности. 1984. 16 марта; Марціновіч А. З верай у чалавека // Звязда. 1984. 25 мая.

Калыска вятроў: Вершы і паэмы. Мн., 1985.

Надзея: Вершы і паэмы. Мн., 1985.

Размова з капітанамі: Вершы і паэмы. Мн., 1987.

Вандроўнае шчасце: Рыбацкая паэма. Мн., 1988.

1.3.

1939. Лірычныя вершы: Дождж; Прамень // Полымя рэвалюцыі. № 9; Радзіма: [Верш] // Гомел. праўда. 30 студз.; Каля сада-палісада: [Верш] // ЛіМ. 11 жн.

1940. Спяем жа песню, касары; Санет: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 1; Партызаны: [Верш] // Там жа. № 2; Бярозавік; Дуб: [Вершы] // Там жа. № 6; Спяем жа песню, касары; Асенні эскіз: [Вершы] // Чырв. змена. 30 студз.; Ясакар: [Верш] // Там жа. 14 ліп.

1942. Беларусь не будзе пад ярмом: [Верш] // За сваб. Бел. 12 вер.; Я прыду да цябе...: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; Мы ідзем!: [Верш] // Сав. Бел. 24 ліп.

1943. Дзяўчына-сіраціна: [Верш] // Беларусь. М.

1944. Цішыня: [Верш] // Беларусь. № 3; Ты — мая Яраслаўна: [Верш] // Там жа. № 6.

1945. Сталасць: [Верш] // Беларусь. № 2; Пасля атакі; Прыход жыцця; Восень: [Вершы] // Там жа. № 3; «Калі пярун вайны малоціць пожню...»: [Верш] // Там жа. № 4; Ранак ідзе: [Верш] // Там жа. № 5; Чэрвень: [Верш] // Там жа. № 6; Беларусы: [Верш] // Там жа. № 10; Асенняе рэха; Пісьмо: [Вершы] //

Там жа. № 11—12; Човен: [Верш] / / Бярозка. № 1; Вяснянка; Пялёсткі: [Вершы] / / Полымя. № 5—6; Курган: [Верш] / / Звязда. 30 вер.; Слаўгарадцам: [Верш] / / Там жа. 25 снеж.; Мора: [Верш] / / За Радзіму. 6 сак.; Матчына песня: [Верш] / / ЛіМ. 20 мая; На полі бяссмерця; Пялёсткі: [Вершы] / / Там жа. 20 чэрв.; Матылёк: [Верш] / / Там жа. 22 ліп.; Чаканне: [Верш] / / Сав. селянін. 29 ліп.

1946. Голас Світазя: [Верш] / / Семнаццатага верасня. Мн.; Бор: [Верш] / / Беларусь. № 1; Заход сонца; Пасля навальніцы: [Вершы] / / Там жа. № 5—6; Уступ: [Верш] / / Там жа. № 7; Лета; Успамін; Зязюлі: [Вершы] / / Там жа. № 8; Свята ўз'яднання: [Верш] / / Там жа. № 9; Адлёт жураўлёў: [Верш] / / Бярозка. № 10; Новы год: [Верш] / / Там жа. № 12; Дэпутатам народа: [Верш] / / Звязда. 13 лют.; У бацькавай хаце: [Верш] / / Там жа. 23 лют.; Колас: [Верш] / / ЛіМ. 28 вер.; Кастрычніцкі рапарт: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Будучыня: [Верш] / / Там жа. 21 снеж.; Піянерам: [Верш] / / Піянер Бел. 16 кастр.

1947. Дваццаць восем; Крэмль: [Вершы] / / Роднай Маскве. Мн.; Новая хата: [Верш] / / Эстрада. Мн.; Сцяг: [Верш] / / Беларусь. № 1; Харватыя: [Верш] / / Там жа. № 2; «Маці сына шукае...»; «Цяжкою, урачыстаю актавай...»: [Вершы] / / Там жа. № 3; «Каб адчуць на ўсю шыр маладое...»; Цягнік; Камень на Нямізе; Ля вітрыны; Граніт: [Вершы] / / Там жа. № 4; Караблі; Калгаснік; Пралескі: [Вершы] / / Там жа. № 5; Шлях чалавека: Паэма / / Там жа. № 8; Ясакар; Вечная слава героям; Малады лес: [Вершы] / / Там жа. № 11; Летам: [Верш] / / Бярозка. № 6; Ранак: [Верш] / / Там жа. № 9; Навагодні абход: [Верш] / / Вожык. № 1 / Сааўт. Я.Брыль. Пад агульным псеўд. Пятрусь Дубец; Аднагодак Кастрычніка: [Верш] / / Полымя. № 11; «Чужыя вятры з берагоў Скандынавіі...»; Сцежкі; Конь Даватара; Услед за песняй: [Вершы] / / Там жа. № 12; Вялікае права: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 12; Маці сына шукае: [Верш] / / Бальш. Пал. 25 мая; Калгаснік: [Верш] / / Там жа. 25 чэрв.; Колас: [Верш] / / За Радзіму. 5 вер.; Абраннік: [Верш] / / ЛіМ. 1 лют.; Мае ўражанні: Нататкі / / Там жа. 5 крас.; Памяці песняра: [Верш] / / Там жа. 28 чэрв.; Крэмль: [Верш] / / Там жа. 6 вер.; Амерыка: [Верш] / / Там жа. 15 ліст.; Наш сад: [Верш] / / Піянер Бел. 1 кастр.; На камсамольскім участку: [Верш] / / Чырв. змена. 28 чэрв.

1948. Подзвіг Ленінграда; Вечар у Гісарах; Альпініст на вяршыні; Горнае світанне; Песня; Вахш; Дыханне Радзімы; Стэп; Жыццё; Карагач: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Грукні ў акно, вясна: [Верш] / / Там жа. № 4; Коксагыз: [Верш] / / Там жа. № 5; За Радзіму. 23 мая; Над ракою; Гаспадар: [Вершы] / / Беларусь. № 7; Партыя: [Верш] / / Там жа. № 10; Перад вясной; Урывак з паэмы «Нашы дарогі» / / Там жа. № 12; Хлопчык з Палесся: [Верш] / / Бярозка. № 5; Цудоўнае падарожжа: [Верш] / / Там жа. № 6; Пісьмо; Танк на магіле: [Вершы] / / Полымя. № 2; Ля агня: «Я пайду ізноў да тых азёр...»; На касавіцы; Усход сонца; Гармата: [Вершы] / / Там жа. № 7; Святочная восень: [Верш] / / Там жа. № 11; Раніца на Свіцязі: [Верш] / / За Радзіму. 23 мая; Звязда. 30 мая; Зажынкі: [Верш] / / За Радзіму. 25 ліп.; Мая рэспубліка: [Верш] / / Там жа. 26 снеж.; У дзень вызвалення: [Верш] / / Звязда. 3 ліп.; Краіна белага золата / / ЛіМ. 14 лют. / Сааўт. Я.Брыль, А.Вялюгін; Школа жыцця / / Там жа. 21 лют.; Палац: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Камуніст; Мара: [Вершы] / / Там жа. 26 чэрв.; Памяці Янкі Купалы / / Там жа. 3 ліп.; Камсамольскі білет: [Верш] / / Там жа. 30 кастр.; Больш увагі маладым пісьменнікам / / Там жа. 20 ліст.; Мая Беларусь: [Верш] / / Молодь Укр. 20 груд.; Юбіляру: [Верш] / / Піянер Бел. 28 кастр.; Цудоўнае падарожжа: [Верш] / / Сав. селянін. 20 чэрв.; Першамай: [Верш] / / Чырв. змена. 2 мая; Першы дзень: [Верш] / / Там жа. 12 ліп.; Слава: [Верш] / / Там жа. 11 снеж.; Беларусь: [Верш] / / Там жа. 30 снеж.

1949. Цішыня; Пасля навальніцы; Караблі; Лета; Бор; Колас; Пісьмо; Цягнік; Граніт; Аднагодак Кастрычніка: [Вершы] / / Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Мікола Сурначоў; Леанід Гаўрылаў / / Мы іх не забудзем. Мн.; Памяці песняра: [Верш] / / Янку Купалу. Мн.; Мая рэспубліка: [Верш] / / Беларусь. № 1; Цягнік Брэст-Масква; Маладосць: [Вершы] / / Там жа. № 2; Гаворыць партыйны з'езд: [Верш] / / Там жа. № 3; Магілёўшчына; Спрэчка; На Свіслачы: [Вершы] / / Там жа. № 4; Май 1949: [Верш] / / Там жа. № 5; Пушкін: [Верш] / / Там жа. № 6; Сталінцы; Настала часіна ўпартых: [Вершы] / / Там жа. № 12; У школе ёсць такі куток: [Верш] / / Бярозка. № 3; Сказ пра хлопчыка Колю і сяброў яго ў школе: [Верш] / / Там жа. № 4; Наш май: [Верш] / / Там жа. № 5; Кастрычніцкі сцяг: [Верш] / / Там жа. № 11; Сустрэча на Радзіме: Паэма / / Полымя. № 6, 7; Вялікі паход: [Верш] / / Там жа. № 11; Слова перамогі: [Верш] / / За Радзіму. 22 снеж.; За сонца над родным Крамлём...: [Верш] / / Звязда. 5 мая; Два лёсы: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; Наш Колас / / ЛіМ. 16 крас.; [Выступленне на другім з'ездзе СП БССР] / / Там жа. 2 ліп.; Сталіна імя: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.; Шляхам велічнай славы: [Верш] / / / / Чырв. змена. 29 сак.; Новы год: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.

1950. Сталінцы; Голас міру; Май 1949: [Вершы] / / На вахце міру. Мн.; У горы: Нарыс / / Беларусь. № 3 / Сааўт. І.Грамовіч; Мір для жыцця: [Верш] / / Там жа. № 11; Свята вызвалення: [Верш] / / Бярозка. № 7; Натхняючая тэма / / Полымя. № 6; Слава арміі міру: [Верш] / / За Радзіму. 4 кастр.; Любімае імя: [Верш] / / Там жа. 17 кастр.; Пераход: [Верш] / / Там жа. 3 снеж.; Едзе ў госці Варашылаў...: [Верш] / / Звязда. 23 лют.; Наш светлы май: [Верш] / / Там жа. 1 мая; У братняй Грузіі / / ЛіМ. 25 сак. / Сааўт. І.Грамовіч; На дэманстрацыі: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; Свята ў Дагестане / / Там жа. 2 снеж.; З намі Сталін: [Верш] / / Сав. селянін. 28 лют.

1951. Радыёстанцыя «Свабодная Грэцыя»; Хлеб; Салдацкі дом; Трамвай: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Любоў і нянавісць мая; Як у нас на трактарным заводзе...; Ліст ад дзяўчыны; Радыё: [Вершы] / / Там жа. № 4; Сцяг Аб'яднаных нацый; Вуліца Зялёная; Чую тваю песню: [Вершы] / / Там жа. № 8; Дарога; Сіверы затрубілі; Маці: [Вершы] / / Там жа. № 12; Алёнчына школа: Урывак з паэмы / / Бярозка. № 5; Піянерскае лета: [Верш] / / Там жа. № 8; Сталінградцы: [Верш] / / Вожык. № 22; Балада пра тэлефон; Васількі; Калыханка: [Вершы] / / Полымя. № 3; Наш светлы май: [Верш] / / Бальш. Пал. 1 мая; Лугі: [Верш] / / За Радзіму. 14 ліп.; Два словы: [Верш] / / Там жа. 29 ліп.; Вуліца зялёная: [Верш] / / Там жа. 12 жн.; Разам з народам / / Звязда. 19 студз.; Партыя Леніна-Сталіна: [Верш] / / Там жа. 21 студз.; Сталін: [Верш] / / Там жа. 30 студз.; Барселона: [Верш] / / Там жа. 30 сак.; Песня аб чалавечым шчасці: [Верш] / / Там жа. 15 крас.; Мой рубель: [Верш] / / Там жа. 4 мая; Лугі: [Верш] / / Там жа. 15 ліп.; Два словы: [Верш] / / Там жа. 22 ліп.; Добры дзень табе, школа!: [Верш] / / Там жа. 1 вер.; Наш родны свет: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Эпоха; Сталінградцы: [Вершы] / / Там жа. 28 ліст.; Фатаграфія: [Верш] / / Там жа. 26 снеж.; На Краснай плошчы: [Верш] / / ЛіМ. 27 студз.; Аб неацэненых «перлах» адной радыёперадачы: Пісьмо у рэдакцыю / / Там жа. 3 лют.; Сталінскі раён: [Верш] / / Там жа. 10 лют.; Заўтра а шостай... / / Там жа. 24 лют.; Паэзія працы і міру / / Там жа. 2 крас.; Першамайскі салют: [Верш] / / Там жа. 28 крас.; Вальфрам: [Верш] / / Там жа. 15 вер.; Радзіма: [Верш] / / Там жа. 3 ліст.; На шляхах будучыні: [Вершы] / / Там жа. 24 ліст.; Галубы: [Верш] / / Там жа. 8 снеж.; Дзень паўналецця: [Верш] / / Чырв. змена. 30 студз.; Салдаты міру: [Верш] / / Там жа. 22 лют.

1952. Сталінцы; Сталінскі раён; Два словы; Радыё; Дума Мао Цзэ-дуна; Кастрычніцкі рапарт; Ленін, Сталін, мір!: [Вершы] / / Ад шчырага сэрца. Мн.; Мая рэспубліка; Як у нас на трактарным заводзе; Хлеб; Любоў і нянавісць мая; Вальфрам: [Вершы] / / Мастацкае слова. Мн.; Кастрычніцкі сцяг; У школе ёсць такі куток; Піянерскае лета: [Вершы] / / Школьная эстрада. Мн.; Пралеска: Паэма / / Беларусь. № 4; Зялёная рэха: Паэма / / Там жа. № 6; Зімовая казка: [Верш] / / Бярозка. № 2; Адрасы: [Верш] / / Вожык. № 3; Першамайскі салют: [Верш] / / Бальш. Пал.

1 мая; Наш светлы май: [Верш] / / Гомел. праўда. 1 мая; Ты будзеш, поле, з ураджаем...: [Верш] / / Звязда. 24 лют.; Зіма: [Верш] / / Калг. праўда. 17 лют.; Песня Коласава: [Верш] / / Там жа. 15 ліст.; Дзень Радзімы: [Верш] / / Там жа. 30 ліст.; Ленін, Сталін, мір!: [Верш] / / ЛіМ. 19 студз.; Сав. Радзіма. 1 мая; Песня ўрачыстага дня: [Верш] / / ЛіМ. 2 лют.; Зялёнае рэха: (Урывак з паэмы) / / Там жа. 30 крас.; Велічныя вобразы / / Там жа. 21 чэрв.; Роднай партыі: [Верш] / / Там жа. 4 кастр.; Велічныя вобразы / / Мін. праўда. 21 крас.

1953. Падзяка Радзіме: [Верш] / / Беларусь. № 2; Маці над калыскай; На світанні: [Вершы] / / Там жа. № 4; Рабочая сям'я; Жураўлі; Ноч у лесе: [Вершы] / / Там жа. № 11; Лес і поле: [Верш] / / Бярозка. № 4; Дзе ты быў; Будучаму камбайнеру; Пра браціка і сястрычку: [Вершы] / / Там жа. № 11; Вядзі нас, партыя!: [Верш] / / Вожык. № 5; Полымя. № 3; Калг. праўда. 8 сак.; ЛіМ. 7 сак.; Чырв. змена. 12 сак.; Вялікія сябры: [Верш] / / Маладосць. № 1; Вясновае; Май; Нездарма; Сонца ўсходзіць над ракой; Перад развітаннем; З выраю; Расінка; На маршы: [Вершы] / / Там жа. № 2; Світанне: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 6; Роднай Маскве: [Верш] / / Калг. праўда. 1 мая; Еднасць партыі і народа / / ЛіМ. 1 мая; Наш настаўнік / / Там жа. 18 ліп.; Сонца ўсходзіць за ракой: [Верш] / / Літ. газ. 18 черв.; Зялёнае рэха: [Верш] / / Піянер Бел. 30 крас.; Дружбе народаў: [Верш] / / Сов. Бел. 29 июля; Навагодняе вітанне: [Верш] / / Чырв. змена. 1 студз.; Трактары на лугах: [Верш] / / Там жа. 22 ліп.; Параход: [Верш] / / Там жа. 16 жн.

1954. Мая рэспубліка: [Урывак з верша]; Як у нас на трактарным заводзе: [Верш] / / Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Сонца ўсходзіць над ракой: [Верш] / / Размова на шчырасці. Мн.; Прывет Украіне: [Верш] / / Сястры Украіне. Мн.; Зара. 14 крас.; Звязда. 19 студз.; Чырв. змена. 22 мая; Песня мужнасці; «Дзе мая зорка...»; У лесе: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Другу; Сын; Камбайны: [Вершы] / / Там жа. № 5; Першая навальніца; Мора: [Вершы] / / Там жа. № 6; Твая песня; Летняя ноч: [Вершы] / / Там жа. № 7; Самалёт; Яны; Дзеці: [Вершы] / / Там жа. № 12; Школа; Падарунак; На канікулы; Хутка экзамены: [Вершы] / / Бярозка. № 5; Аб бюракратах: [Верш] / / Вожык. № 11; «Выхавацель»: [Верш] / / Там жа. № 24; Вясна: [Верш] / / Калг. Бел. № 4; Тым, хто ў дарогу едзе; Партрэт героя; Ранак у полі; Пах чабаровы; Песня: [Вершы] / / Маладосць. № 5; За непахісную сілу народа: [Верш] / / Звязда. 14 сак.; У вялікай дарозе: [Верш] / / Там жа. 2 крас.; Папяровая гара: Фельетон / / Там жа. 18 крас.; Май: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Чые коні?: Вершаваны фельетон / / Там жа. 9 чэрв.; Слава мужнасці нашай: [Верш] / / Там жа. 3 ліп.; Дзень нашага нараджэння: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Жывы Ленін: [Верш] / / ЛіМ. 23 студз.; Украінскія паэты на беларускай мове: Выбраныя творы Паўла Тычыны / / Там жа. 15 мая; Падарунак: [Верш] / / Там жа. 22 мая; Не забываць традыцыі савецкай паэзіі: [Прамова на 3 з'ездзе пісьменнікаў БССР] / / Там жа. 25 вер.; Наша справа; Вясна: [Вершы] / / Чырв. змена. 14 крас.; З народам, для народа / / Там жа. 15 снеж.

1955. [Прамова на 3 з'ездзе пісьменнікаў БССР] / / Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Усесаюзны з'езд пісьменнікаў / / Беларусь. № 1; Спарышы: [Верш] / / Там жа. № 3; Смутак; Прадавец вінаграду; «Розныя прыходзяць к нам трывогі...»; «Люблю тваё неба...»: [Вершы] / / Там жа. № 4; Засінела неба, засінела; Пачатак ракі; Гляну — край мой расцвітае: [Вершы] / / Бярозка. № 12; Цяжка яму...: [Верш] / / Вожык. № 1; У ГУМе: [Верш] / / Там жа. № 11; Всегда с нами: К 25-летию со дня смерти В.В.Маяковского / / Сов. Отчизна. № 2; Новая кніга Максіма Танка / / Звязда. 20 студз.; У Маскве: [Верш] / / Там жа. 11 лют.; Пра аматара-механізатара: [Верш] / / Там жа. 3 крас.; З песняй вясны: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Усім сэрцам: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Заўсёды мы ленінцы ў слаўным жыцці: [Верш] / / Калг. праўда. 22 крас.; Наша перамога: [Верш] / / ЛіМ. 7 мая; Вуліца паэта: [Верш] / / Там жа. 28 мая; Пясняр нашай сучаснасці / / Там жа. 25 чэрв.

1956. Жывы Ленін; Аб бюракратах; Цяжка яму...: [Вершы] / / Мастацкае слова. Мн.; «Як пайшло маё сэрца...»; Песня; «На прадвесні, на прадвесні так бывае...»; Песня; Трывожная ноч: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Парторг; Кок-таш; «У той міг, калі ты, адвёўшы пагляд...»: [Вершы] / / Там жа. № 4; Вясна-красна: [Верш] / / Там жа. № 5; Налібока; У дарогу: [Вершы] / / Там жа. № 7; Адказ: [Верш] / / Там жа. № 10; За Радзіму. 25 вер.; Маг. праўда. 25 вер.; Лось: [Верш] / / Бярозка. № 1; Словы пра час зімовы: [Верш] / / Там жа. № 3; Партыя мудрая вучыць: [Верш] / / Там жа. № 7; Частушкі: [Верш] / / Вожык. № 5; Свістуны: [Верш] / / Там жа. № 17; Мая рэспубліка: [Урывак з верша] / / За вярт. на Радзіму. № 39; Дзень нашага нараджэння: [Верш] / / Там жа. № 55; Помнік герою рэвалюцыі: [Верш] / / Полымя. № 2; Аб чым лес шуміць...; Парада; Не легенды, не паданні; Два сэрцы; «Я аб радасці і весялосці...»; Лёдзя; Пара настала; У цёткі Ганулі; Яшчэ адзін дзень: [Вершы] / / Там жа. № 4; Парторг: [Верш] / / Зара. 2 снеж.; Слава партыі: [Верш] / / Звязда. 24 студз.; Пра заатэхніка сказ, што ў паперах заграз: [Верш] / / Там жа. 18 сак.; Песня аб чалавечым шчасці: [Верш] / / Там жа. 15 крас.; Наша вясна / / Там жа. 1 мая; Шчыра сей кукурузу — не зазнаеш канфузу: [Верш] / / Там жа. 3 чэрв.; Дзень будаўніка: [Верш] / / Там жа. 12 жн.; Наказ: [Верш] / / Там жа. 11 ліст.; Цяпло: [Верш] / / Там жа. 13 снеж.; Слова аб партыі: [Верш] / / ЛіМ. 11 лют.; Два святы / / Там жа. 6 кастр.; Наведвальнікі «звычайныя» і «не звычайныя» / / Там жа. 1 снеж.; Дарога: [Верш] / / Чырв. змена. 6 чэрв.

1957. Наш настаўнік / / Маякоўскі ў Беларусі. Мн.; Сіла праўды маёй; Караблі; Як у нас на трактарным заводзе; Любоў і нянавісць мая: [Вершы] / / Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Паэма сустрэчы: [Верш] / / Беларусь. № 2; Лісток; Маці; Мёд: [Вершы] / / Там жа. № 5; Бацькаўшчына: Паэма / / Там жа. № 6; Граб; Восень на моры; «Чаму рана ты, зязюля...»: [Вершы] / / Там жа. № 12; Флаг фестывалю: [Верш] / / Бярозка. № 7; Мая рэспубліка: [Верш] / / Там жа. № 10; Калг. праўда. 4 кастр.; Навагоднія вітанні: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 1; Сіла праўды маёй: [Верш] / / Там жа. № 15; Звязда. 17 лют.; Беларусь — Расія: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 88; ЛіМ. 6 ліст.; Свету — мір: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 93; Звязда. 28 ліст.; «Не завіце маю рэспубліку...»: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 11 чэрв.; З упэўненасцю ў будучыню: [Верш] / / Звязда. 1 студз.; Майскі верш / / Там жа. 1 мая; Жыццю дарога: [Верш] / / Там жа. 6 ліп.; Новыя ўсходы: Заметкі пісьменніка / / Там жа. 15 вер.; Бясконцы подзвіг: [Верш] / / Там жа. 8 кастр.; Святло Кастрычніка: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Калгас імя Леніна: [Верш] / / Калг. праўда. 6 ліст.; Над планетай...: [Верш] / / ЛіМ. 27 лют.; Маёвае: [Верш] / / Мін. праўда. 1 мая.

1958. Сцяг; Мне б адно толькі слова; Жывы Ленін; На Краснай плошчы: [Вершы] / / Між нас жыве Ленін. Мн.; Маці: [Верш] / / Рэпертуарны зборнік. Мн.; Караблі; Значок; Пачатак вясны; На канікулы; Пра браціка і сястрычку: [Вершы] / / Юным дэкламатарам. Мн.; Герой вайны; Прысяга: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Прырода; Гімн: [Вершы] / / Там жа. № 7; Слова Беларусі: [Верш] / / Там жа. № 12; Зара. 28 снеж.; З піянерскага лагера: [Верш] / / Бярозка. № 9; Кім мы будзем: [Верш] / / Там жа. № 10; Заатэхнік Янычка: [Верш] / / Вожык. № 4; Лета над Сожам; Наша вёска; Месяц і хмурынка; Песня бадзёрых; Рыбакі: [Вершы] / / Вясёлка. № 8; Героям роднай зямлі: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 5; Звязда. 26 студз.; Труба; Гром; Навінскі бор; Калі я дамоў прыеду; На сцежках старых: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Фарсіраваная рака; Гарманіст; У дзень суніц; «Перад дарогаю...»: [Вершы] / / Полымя. № 7; На нашых вачах: [Верш] / / Там жа. № 8; Смела, таварышы!.. / / Звязда. 1 мая; Незабыўныя дні / / Там жа. 12 кастр.; Савецкі план і заморскі пан: [Верш] / / Там жа. 12 снеж.; Роднай Беларусі: [Верш] / / Там жа. 24 снеж.;

Нам трэба мір: [Верш] / / ЛіМ. 26 ліп.; Сад; Песня пра птушак; Дом; Зямля беларуская: [Вершы] / / Піянер Бел. 19 снеж.

1959. Верасы: [Верш] / / Беларусь. № 2; Стой, вясна; Крынічка: [Вершы] / / Там жа. № 5; Не магу я застацца адзін: [Верш] / / Там жа. № 6; Усходы; Ты ці не ты: [Вершы] / / Там жа. № 7; Наведвайце Нясвіж: Нарыс / / Там жа. № 8; Будаўнікі: [Верш] / / Бярозка. № 2; Песня пра мару: [Верш] / / Там жа. № 9; Мяшчанскі страх: [Верш] / / Вожык. № 1; Ёсць некаторыя ў нас «чалавекі»: [Верш] / / Там жа. № 16; Сустрэча з Новым годам: Апавяданне / / Там жа. № 24; Мая рэспубліка: Урывак з паэмы / / За вярт. на Радзіму. № 2; Маці сына шукае: [Верш] / / Там жа. № 22; Пачатак вясны: [Верш] / / Там жа. № 31; Гімн: [Верш] / / Там жа. № 68; Прырода: [Верш] / / Там жа. № 75; На сцежцы, між дацвіўшых кветак...: [Верш] / / Там жа. № 78; Мая рэспубліка: [Верш] / / Звязда. 3 студз.; Ад імя народа: [Верш] / / Там жа. 27 студз.; Вялікі рост / / ЛіМ. 23 снеж.; Главное — современность и мастерство / / Сов. Бел. 24 мая.

1960. Ліст ад дзяўчыны: [Верш] / / А гармонік грае, грае... № 6; Да сэрца; Літоўскаму брату: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Позірк Ільіча: [Верш] / / Там жа. № 4; Кліч: [Верш] / / Там жа. № 6; Радзіма; Першая настаўніца; У музеі; Дружбакі: [Вершы] / / Бярозка. № 6; Чый след: [Верш] / / Там жа. № 8; Не пазнюся: [Верш] / / Там жа. № 9; На лыжах: [Верш] / / Там жа. № 12; Коцік і кошачка: [Верш] / / Вожык. № 5; Зюзіны абяцанні: [Верш] / / Там жа. № 8; Булавой па Пентагону: [Верш] / / Там жа. № 21; Ніва. 11 снеж.; Мая рэспубліка: [Верш] / / Голас Радзімы. № 71; Чырв. змена. 20 вер.; Браканьер-драпежнік / / Звязда. 12 студз.; Таму, што мы людзі: [Верш] / / Там жа. 3 лют.; Антонавы грахі: Фельетон / / Там жа. 23 вер.; Першая настаўніца: [Верш] / / Наст. газ. 10 снеж.; Мне б адно толькі слова: [Верш] / / Чырв. змена. 24 студз.

1961. Ранак ідзе; Поле; Цішыня; Асенняе рэха; Лета; Пасля навальніцы; Конь Даватара; Караблі; Пісьмо; Мая рэспубліка; Магілёўшчына; Сонца ўсходзіць над ракой; Падарунак; Пах чабаровы; Сіла праўды маёй; У дзень суніц: [Вершы] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3; Антонавы грахі: [Верш] / / Бог і людзі. Мн.; Радзіма; Першая настаўніца: [Вершы] / / Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Беларусь — Расія: [Верш] / / Вянок дружбы. Мн.; Шчырасць юнацкага сэрца / / Гаўрылаў Л. Вернасць. Мн.; Караблі: [Верш] / / Для школьнай эстрады. Мн.; Слова пра майго друга: [Нарыс] / / Людзі Прыдняпроўя. Мн.; Краса роднай зямлі: Нарыс / / Беларусь. № 2; «Кантыненты, кантыненты...»; Землякі; Смага: [Вершы] / / Там жа. № 3; Супраць цемрашальства / / Там жа. № 4; Вясновы марш: [Верш] / / Там жа. № 5; «Ляці, маё сэрца, да Кубы...»: [Верш] / / Там жа. № 6; Сустрэча героя: [Верш] / / Там жа. № 9; Хлапчукі; «Каб мне сказала краіна...»: [Вершы] / / Там жа. № 10; Пра свінню і крыніцу: [Верш] / / Вожык. № 5; «Што я люблю, не аддам што на здзекі...»; Папярэджанне: [Вершы] / / Полымя. № 12; Атрута / / Звязда. 8 крас.; Збыліся мары: [Верш] / / Там жа. 13 крас.; Неразлучныя сёстры / / Там жа. 12 жн.; Партыя, сэрцы з табой: [Верш] / / Там жа. 10 вер.; «Як светла сёння ў кожным сэрцы!»: [Верш] / / Там жа. 4 ліст.; Сорак чацвёрты вал / / Там жа. 7 ліст.; Сцягі на плошчы: [Верш] / / Калг. праўда. 1 мая; Другу-літаратару: [Верш] / / ЛіМ. 30 чэрв.; На дачы: [Верш] / / Там жа. 14 ліп.; Камуністычным брыгадам: [Верш] / / Мін. праўда. 25 чэрв.; «Што я люблю, не аддам...»: [Верш] / / Наст. газ. 2 снеж.; Пра свінню і крыніцу: [Верш] / / Ніва. 9 крас.

1962. Герой вайны; Хлеб; Дом: [Вершы] / / Голас сэрца. Мн.; Песня Коласа: [Верш] / / Жыццё для народа. Мн.; Кастрычнік; Піянеры ў музеі Айчыннай вайны; Сад; З піянерскага лагера: [Вершы] / / Піянерам Беларусі. Мн.; Беларусь — Расія; Гарманіст: [Вершы] / / Слаўце Радзіму. Мн.; Дзяўчына; Мая зіма; Усмешка; Тыраны і прынцы: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Слаўце: [Верш] / / Там жа. № 6; Маці: Апавяданне / / Там жа. № 11; Крытыканы: [Верш] / / Вожык. № 17; Балабон: [Верш] / / Там жа. № 19; Жыву: [Верш] / / Полымя. № 2; Бацька і сын; «Стала майго не чапайце...»; «Вуду бяру...»; Размова з клёнам; «Зноў ходзіць з полымем восень...»: [Вершы] / / Там жа. № 11; Прызнанне; «Туманам лёгкім зноў зацягне гоні...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 10; Усмешка: [Верш] / / Звязда. 7 сак.; Савецкае слова; Вуліца Янкі Купалы; Паэзія: [Вершы] / / Там жа. 12 снеж.; Поўніцца сэрца любоўю: [Верш] / / ЛіМ. 17 жн.; На лыжах: [Верш] / / Ніва. 28 студз.; Чый след?: [Верш] / / Там жа. 11 лют.; Радзіма: [Верш] / / Там жа. 18 сак.; Вясна-красна: [Верш] / / Там жа. 29 крас.; Не пазнюся: [Верш] / / Там жа. 30 вер.; Дарагія сябры! Юныя ленінцы! Школьнікі Беларусі! / / Піянер Бел. 30 ліст.; Здравствуй, грядущий! / / Сов. Бел. 1 янв.

1963. Сіла праўды маёй; Калгас імя Леніна; Парторг: [Вершы] / / Бяссмерце. Мн.; «На шчаслівым шляху...»; «Спачатку нам свой шчыры спеў...»: [Вершы] / / Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; Свістуны; Булавой па Пентагону; Савецкі план і заморскі пан: [Вершы] / / Пад корань. Мн.; Незабыўнае / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Радзіма; Песня пра птушак; Зялёнае рэха: Лівень; Заход сонца; Лось; Адлёт жураўлёў: [Вершы] / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Роздум; За травінку — сэрца баліць; Зорныя краявіды; «Хай цягніке грукочуць без прыстанку...»: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Кволенькі: [Верш] / / Вожык. № 10; Зіма ў лесе; Дубок; Сляды; На санках; Завея; Ільдзінка і ручаінка: [Вершы] / / Вясёлка. № 3; На Ленінскім праспекце: [Верш] / / Там жа. № 4; «Не завіце маю рэспубліку...»: [Урывак з верша] / / Голас Радзімы. № 52; Вяселле; Другу: [Вершы] / / Полымя. № 3; Дарагое і незабыўнае / / Там жа. № 4; Партыі: [Верш] / / Там жа. № 7; Наша вёска: [Верш] / / Звязда. 8 лют.; Ленінская прынцыповасць і якасць / / Там жа. 19 сак.; Наш госць «Бярозка» / / Піянер Бел. 22 ліст.; Ён бачыў нас: [Верш] / / Сел. газ. 22 янв.

1964. Пачатак года: [Верш] / / Беларусь. № 1; Дарога бацькоў: [Верш] / / Бярозка. № 2; Лясное дзіва: [Верш] / / Там жа. № 3; У май: [Верш] / / Там жа. № 5; Бабуліна Лала; Марусіны частушкі; Партрэт бюракрата; Ода пляткарцы: [Вершы] / / Вожык. № 14; «Каліна чырвоная...»; «Рэкламы...»; «Што ты, брат, наставіў горда плечы?..»: [Вершы] / / Полымя. № 8; Два апавяданні: Гаспадар маладога лесу; Мне трэба купіць баян / / Там жа. № 10; Партыі: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 22 ліст.; Прысвячэнне: [Верш] / / Звязда. 1 крас.; Пачатак года: [Верш] / / ЛіМ. 14 студз.; «Каліна чырвоная...»: [Верш] / / Там жа. 14 жн.; Песня Мая: [Верш] / / Наст. газ. 29 крас.; Бабуліна Лала: [Верш] / / Ніва. 8 ліст.; Ода пляткарцы: [Верш] / / Там жа. 13 снеж.; Сляды; Ільдзінка і ручаінка; Завея: [Вершы] / / Там жа. 27 снеж.; Пралескі: [Верш] / / Піянер Бел. 17 крас.; Піянерская прысяга; Жаданне; Слова да хлопчыкаў; «Зялёны кут. Духмяны дол...»: [Вершы] / / Там жа. 22 мая.

1965. «Веру позіркам і ўсмешкам...»; Песня; «Маёвы лес...»; Заўтрашняму ўладару планеты; Паэты: [Вершы]; У страі з жывымі / / Дзень паэзіі. Мн., Калгас імя Леніна: [Верш] / / Ленін заўсёды з намі. Мн.; Славім Ільіча: [Верш] / / Бярозка. № 4; Наст. газ. 13 ліст.; Пад зоркай: [Верш] / / Бярозка. № 5; Пошта: [Верш] / / Там жа. № 6; Гімн: [Верш] / / Там жа. № 7; Мой бор: [Верш] / / Там жа. № 8; Урачыстая песня: Паэма / / Там жа. № 10; Дума пра Марата Казея: [Верш] / / Там жа. № 11; У вянок Леніну; Рахунак; Просьба; «Счарнела пад бярозаю карытца...»; «Не хапіла б рук, не хапіла б вачэй...»; Цёплая радуга: [Вершы] / / Полымя. № 4; «Настала ноч...»; Таполі; Над верасамі; «Ападзе барвяніцай рабіна на дол...»; Наказ невядомых салдат; Суніцы; «Калі хто-небудзь сумаваў...»; Тры залпы; «Як гэта стала з табою, мой дружа...»; «Мы пад вечар прыселі пад цёплай капой...»; «Плылі юбіляру кветкі...»; Адзінота; Перад магілай друга: [Вершы] / / Там жа. № 7; Слова пра маці; Калінка-малінка; Наказ: [Вершы] / / Звязда. 7 лют.; Бачу Леніна; «Ці бачыў ты Леніна? Тата, а тата!..»: [Вершы] / / Там жа. 22 крас.; Векапомная пе-

рамога // Там жа. 8 мая; Майму раёну: [Верш] // Там жа. 20 чэрв.; Размова з капітанамі; Даліна чабора: [Вершы] // Там жа. 18 ліп.; Барвовыя агні: [Верш] // Там жа. 6 ліст.; У вянок Леніну: [Верш] // ЛіМ. 16 крас.; Тры залпы; «Настала ноч...»: [Вершы] // Там жа. 9 ліп.; Партрэт бюракрата: [Верш] // Ніва. 3 студз.; Зіма ў лесе; Дубок; На санках: [Вершы] // Там жа. 17 студз.; Не хапіла б рук, не хапіла б вачэй...: [Верш] // Там жа. 30 мая; Дарога бацькоў: [Верш] // Піянер Бел. 4 чэрв.; Пясняр вялікай праўды // Чырв. змена. 24 чэрв.

1966. «Памагатыя»; Крытыканы: [Вершы] // Вожык у дарозе. Мн.; Дзяўчына ў канцэрце; «Пад месяцам, пад эмблемай зямнога спакою...»; «Пахне хлебам шлях...»; «Вандроўніка не будзі. Няхай спачывае...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-66. Мн.; Сад; Песня пра спадарожніка: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Позірк Ільіча; У май; Піянеры ў музеі Айчыннай вайны; Будучаму камбайнеру; Дзе ты быў; На канікулы; З піянерскага лагера; Кастрычнік; Кім мы будзем: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; «Праславіцца дужыя плечы...»; Адказ анкетам; «Ці бачыў ты, дружа...»; «Цалуйцеся, людзі, часцей...»: [Вершы] // Беларусь. № 1; Паводка: Аповесць вясковага настаўніка // Там жа. № 9, 10; Песня пра юных змагароў: [Верш] // Бярозка. № 8; Змагар; Слімакам; Рабіна і дзічка: [Вершы] // Вожык. № 7; Казка пра вясну: [Верш] // Вясёлка. № 3; Першая навальніца; Іванка; Вясновыя малюнкі: [Вершы] // Там жа. № 5; Сум і радасць дзеда Рэпкі: Аповесць у навелах // Маладосць. № 12; «Стол мой верны...»; «Не, ніколі нікому...»; «Чым мне пахнеш, зямля...»; «Чалавечыя вочы...»; Васіліса Чароўная: [Вершы] // Полымя. № 2; Іспанка: Паэма // Там жа. № 6; Адказ анкетам: [Верш] // ЛіМ. 7 студз.; Іспанка: Урыўкі з паэмы // Там жа. 7 чэрв.; Дзень добры, браты! // Там жа. 4 кастр.; Родная школа: [Верш]; Пра тых, хто пакінуў след у душы // Наст. газ. 1 кастр.; Мне б адно толькі слова...: [Верш] // Піянер Бел. 22 крас.

1967. Караблі; Дарога бацькоў; Пралескі; Слова да хлопчыкаў; Вясна-красна; Пра брацікa і сястрычку; Позірк Ільіча; Сад: [Вершы] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Вуліца Янкі Купалы: [Верш] // Горад і годы. Мн.; Сэрцам маіх сяброў; «Як я люблю твой пах! — пах смугі палявой...»; Мы вяртаемся таму...": [Вершы] // Дзень паэзіі-67. Мн.; Сіла праўды маёй; Сцяг; «Мне б адно толькі слова...»; Парторг; «Для сівога настаўніка — Ленін...»: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Партыя мудрая вучыць; На Краснай плошчы: [Вершы] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Антонавы грахі: [Верш] // Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; Прадавец вінаграду: [Верш] // Узбекістану. Мн.; Хмаркі: Апавяданне // Вожык. № 17; Два апавяданні: Стары; Сіроты // Полымя. № 2; Два апавяданні: Яніна Палазоўская або мяшчанскае шчасце; Баравікі з Кургання // Там жа. № 7; Слёзы Раданы: Паэма // Там жа. № 8; З «Кнігі ста песень»: [Вершы] // Там жа. № 9; Прысяга; «Радзіма не забудзе, не пакіне...»: [Вершы] // Там жа. № 11; Прадавец вінаграду: [Верш] // Звязда. 10 чэрв.; Ад'язджаючы на чацвёрты ўсесаюзны...: Адказ на пытанні карэспандэнта «ЛіМ» // ЛіМ. 19 мая; Канец казкі: Апавяданне // Там жа. 8 жн.; Забараніце піць...: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Песня юных змагароў: [Верш] // Наст. газ. 7 чэрв.; Сцяг Кастрычніка: [Верш] // Там жа. 1 ліст.

1968. Парторг: [Верш] // З Леніным у сэрцы. Мн.; Радзіма; Песня пра птушак: [Вершы]; Зялёнае рэха: (Урывак з паэмы); Заход сонца; Лівень; Адлёт жураўлёў; Лось: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Хай мне шырокае поле даруе; Пісьмо салдата: [Вершы] // Беларусь. № 2; Успаміны; Зімазелле; Сустрэча з другам: [Вершы] // Там жа. № 5; «Я нідзе і ніколі б...»; «Гусіны клін падаўся ў вырай рана...»; Дружба; Настаўнікі: [Вершы] // Там жа. № 12; Слова пра любы край: Нарыс // Бярозка. № 12; Сказ пра матуліна сэрца; Голас краю; Лясная радасць: [Вершы] // Вясёлка. № 12; «Самае простае — дарога дадому...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 6; «Застанецца толькі гэта...»; «Мы не бронзавыя...»; Шквал: [Вершы] // Полымя. № 2; З «Кнігі ста песень»: [Вершы] // Там жа. № 6; Ленін радзіўся для ўсіх; Сэрца салдата; Байцы В'етнама; Летняя рапсодыя; «А дзе ж гэта было?..»; «Капаў хлопец крынічачку...»; «Будзе ў мяне хлеб і мёд...»; «А ўзрасло ў Яся жыта...»; «Не ўсе лугі пакошаны...»; «То ж было так — на галубку...»; «А ў нядзелю рана-рана...»; «Журботная пад акном...»: [Вершы] // Там жа. № 10; З «Кнігі ста песень»: [Вершы] // Там жа. № 12; Ленін радзіўся для ўсіх; Ручаінка: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 12; Беларусь — Расія: [Верш] // Віцеб. рабочы. 26 ліп.; Маці: [Верш] // Вяч. Мінск. 7 сак.; Новыя вершы: «Маё слова, мой голас — воля мая...»; «Самае простае — дарога дадому...»; «Кожны свой дзень, толькі ўсход забарвяніцца...» // Звязда. 26 студз.; Талант народа // Известия. 29 дек.; «Хай мне шырокае поле даруе...»: [Верш] // ЛіМ. 9 лют.; «Ажззяе луг...»; «Бывае, выйдзеш на дарожку...»; «Крынічкі ціхія, крынічкі...»: Вершы з «Кнігі ста песень» // Там жа. 11 чэрв.; Ленін радзіўся для ўсіх: [Верш] // Там жа. 4 кастр.; Сэрца салдата: [Верш] // Ніва. 3 ліст.; Дарога бацькоў: [Верш] // Піянер Бел. 9 мая; А кто там идет?.. Белорусы! // Сел. газ. 28 дек.; Слова Радзіме; «Жывеш, мігціш з тугой сардэчнай...»; «Вянок каханай Беларусі...»: [Вершы] // Сов. Бел. 13 дек.

1969. Ленін радзіўся для ўсіх: [Верш] // Беларускі каляндар на 1970 год. Беласток; Словы Радзіме; «Жывеш, мігціш з тугой сардэчнай...»; Маладая рабінка; «Берагу, берагу...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-69. Мн.; На Краснай Плошчы; «Для сівога настаўніка...»; Сіла праўды маёй; Калгас імя Леніна: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.; На Ленінскім праспекце; Позірк Ільіча: [Вершы] // У нашых сэрцах Ільіч. Мн.; Сыну; Іду ў святло; «А як было б цудоўна...»; «Так будзе. Гэта блізка...»; Светач міру; Трывога: [Вершы] // Беларусь. № 4; Піянерская кантата: [Верш] // Бярозка. № 4; Ішлі віцязі; Стары гвардзеец; Казка сіняга лета; Песня пра беларускі Артэк: [Вершы] // Там жа. № 7; «Жывеш, мігціш з тугой сардэчнай...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 39; У вянок Леніну: [Верш] // Гомел. праўда. 22 крас.; «А як было б цудоўна...»; «Так будзе...»: [Вершы] // ЛіМ. 8 крас.; Другарка Балгарыя // Там жа. 13, 17, 24 чэрв., 1 ліп.; З «Кнігі ста песень»: [Вершы] // Ніва. 19 студз.

1970. Ленін радзіўся для ўсіх; У вянок Леніну: [Вершы] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Голас краю; Першая навальніца; Жаваранак; Лясная радасць; Лес і поле: [Вершы] // Крынічка. Мн.; Вуліца Янкі Купалы; Мая рэспубліка; Калгас імя Леніна; Беларусь — Расія: [Вершы] // Наша рэспубліка. Мн.; «Жывеш, мігціш з тугой сардэчнай...»: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; «Няма нічога ў свеце даражэй...»: [Верш і нарыс] // Слова пра родны кут. Мн.; Дарогі бяссмерця: З франтавой паэмы // Беларусь. № 5; З «Кнігі ста песень»: [Вершы] // Маладосць. № 1; Тры месяцы ў Амерыцы: Нарыс // Полымя. № 6, 7. Рэц.: Ф і л і м о н а ў М. Рэпартаж з чужой зямлі // Звязда. 1970. 13 вер.; П і с ь м е н н і к расказвае пра Амерыку // ЛіМ. 1970. 20 лют.

1971. На Ленінскім праспекце: [Верш] // Мы Леніна любім. Мн.; Дваццаць восем: [Верш] // Слава Арміі Савецкай. Мн.; Беларусь з Нью-Йорка: [Верш] // Беларусь. № 12; «Рэчаньку» пяюць амерыканцы: [Верш] // Голас Радзімы. № 49; Долар; На землетрасенні ў Баньял-Лука; Дарогі Амерыкі; «Рэчаньку» пяюць амерыканцы: [Вершы] // Маладосць. № 11; З новай кнігі: [Вершы] // Полымя. № 9; З «Кнігі ста песень»: [Вершы] // Там жа. № 11; Песня; Вясновыя малюнкі: [Вершы] // Гомел. праўда. 11 лют.; Пліз: [Верш] // Звязда. 4 снеж.; «Эпоха настойліва патрабуе...»: [З выступлення на VI з'ездзе пісьменнікаў Беларусі] // ЛіМ. 7 мая.

1972. Караблі; Родная школа: [Вершы] // Залацінкі. Мн.; Пах чабаровы; У дзень суніц; Сонца ўсходзіць над ракой: [Вершы] // Зорка Венера. Мн.; Сад: [Верш] // Твой піянерскі гальштук. Мн.; Вечны агонь; «Цэлы дзень гуляюць у вайну...»; Піянерскае свята; Кліча Радзіма; Маці; Красавік; Паводка: [Вершы] // Бярозка. № 6; Казікаў сон: Апавяданне //

Там жа. № 8; Курган Славы: Апавяданне / / Там жа. № 9; Бацькавы ўзнагароды: Апавяданне / / Там жа. № 11; Хлопчык і ручаінка: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 8; Дарога асілкаў: [Апавяданне] / / Там жа. № 11; Беларусь з Нью-Йорка: [Верш] / / Голас Радзімы. № 6; Кавалачак сталі; «О паэты! Вы апелі брадвейскія бліскаўкі...»; Радасць; У Ленінградзе; «Ах, песні... Вы — мая ўцеха...»: [Вершы] / / Маладосць. № 11; Словы Радзіме: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 11; Шчасце братэрскага саюза / / Там жа. № 12; Свет удзячны нам за мір: [Верш] / / Звязда. 21 снеж.; Мая рэспубліка: [Верш] / / Зорька. 15 дек.; Вуліца; Ляцелі птушкі; Слёзы Іванкі; Цудоўная зорка; Парасткі; Ёлачкі: Апавяданні з «Алесевай кніжкі» / / ЛіМ. 20 кастр.; Полувековой путь «Полымя» / / Сов. Бел. 17 дек.

1973. Беларусь — Расія: [Верш] / / Братэрства. Мн.; Кавалачак сталі: [Верш] / / Дзень паэзіі-73. Мн.; Антонавы грахі: [Верш] / / Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; А я...: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 2; Свята мурашак: [Апавяданне] / / Там жа. № 4.

1974. Лета над Сожам; Піянерская прысяга: [Вершы]; Ёлачкі: [Апавяданне] / / Акцябраты. Мн.; Не пара; Помнік вайны...: [Вершы] / / Беларусь. № 6; Языкі; Фельетон пра фельетон; «Сам» і Іван: [Вершы] / / Вожык. № 13; Свята: [Верш] / / Вясёлка. № 7; З кнігі «Сіні вырай»: [Вершы] / / Полымя. № 8; Песня Коласа: [Верш] / / Звязда. 21 вер.; Гнеў і абурэнне / / ЛіМ. 1 ліст.; Языкі: [Верш] / / Ніва. 20 кастр.; Прыйшоў Кастрычнік весела...: [Верш] / / Піянер Бел. 7 ліст.

1975. Паданне пра салдата: (З франтавых накідаў): [Верш] / / Дзень паэзіі-75. Мн.; Сіла праўды маёй: [Верш] / / Камуністы. Мн.; Хатынскія званы ў Таймскверы: [Верш] / / Слухайце — Хатынь! Мн.; Касманаўты: [Верш] / / Вясёлка. № 4; Беларусь: [Верш] / / Полымя. № 5; З кнігі «Сіні вырай»: [Вершы] / / Там жа. № 12; Абавязак: [Верш] / / Гродн. правда. 31 окт.

1976. Слова пра маці; Сіла праўды маёй; Помнік герою рэвалюцыі; Заўтрашняму ўладару планеты; З «Кнігі ста песень»; Слухайце ластавак: [Вершы] / / Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Хлеб; Усходы: [Вершы] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Алень: Апавяданне / / Вясёлка. № 7; Вершы Ярослава Шпорты / / Полымя. № 5; Трыпутнік: Паэма / / Там жа. № 6; Рэц.: А р о ч к а М. Трыпутнік — трава гаючая / / ЛіМ. 1977. 11 лют.; Вандроўнае шчасце: Рыбацкая паэма / / Полымя. № 11. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Цяпло бацькаўшчыны / / ЛіМ. 1977. 12 жн.; Жывы Ленін: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4.

1977. Сказ пра матуліна сэрца: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; Чаму на вуліцы цёмна: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 3; Летнім днём: Апавяданне / / Там жа. № 6; Праз усё жыццё: (Міхась Лынькоў) / / Полымя. № 10; Там, дзе жыццё віруе: [Інтэрв'ю] / / Зап. А.Фомчанка / / Вяч. Мінск. 23 снеж.; Радзіўся ён для ўсіх: [Верш] / / Гомел. праўда. 22 крас.

1978. Слухайце ластавак; Забаранкі; Партыі; У Ленінградзе; «Ёсць яшчэ дуброва, ёсць паляна...»; Позняя зязюля; «Успомні лета бабінага звонкі...»:[Вершы] / / Адданасць. Мн.; Дваццаць восем; Маці сына шукае; Конь Даватара: [Балада] / / Беларуская балада. Мн.; Перад кантынентамі; Вечны агонь: [Вершы] / / Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Дарога асілкаў: [Апавяданне] / / Ручаінкі. Мн.; «Мы скора прыйдзем з песнямі...»; «Нам хочацца быць ля высокіх зораў»: [Вершы] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Мая рэспубліка: [Верш] / / Беларусь. № 12; «Яшчэ раз спаткацца...»; Наказ; Ленінская праўда; Лясныя сябры; «Не чакай, сядай за стол...»: [Вершы] / / Бярозка. № 12; У бабулі ўнучкі, ўнукі: [Верш] / / Вожык. № 23; Касманаўты: [Верш] / / Вясёлка. № 4; Вясёлка; Ма-ма; Дзевачка-прыпевачка; Міша: [Вершы] / / Там жа. № 12; Гордасць; «Якое сонца!..»; «Мы тады не ведалі...»; «Па рыбацкіх дарогах...»; «Як у спякоту...»; «Пашапчы мне...»; «Раскладаюць тээрэтыкі...»; Партрэт: [Вершы] / / Маладосць. № 12; З новай кнігі: [Вершы] / / Полымя. № 5; «Настае часіна сузірання...»; «На спілаваных соснах...»; Маладыя паплечнікі; «А яшчэ ў мяне...»: [Вершы] / / Там жа. № 12; Абавязак; «Забараніце піць і есці...»; «Бунтуе сэрца ў чыстым слове...»; «Берагу, берагу...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 12; Песня пра птушак: [Верш] / / Голас Радзімы. 27 крас.; Гусі; «Што мінула цяжкое...»: [Вершы] / / Там жа. 15 чэрв.; Зямля маёй цудоўнай Магілёўшчыны / / ЛіМ. 22 вер.; Мая рэспубліка: [Верш] / / Піянер Бел. 28 снеж.

1979. Беларусь — Расія; Бацькаўшчына: [Вершы] / / Покліч долі адзінай. Мн.; Праз усё жыццё / / Свята яго душы. Мн.; А калі па праўдзе..."; Надпіс на фотаздымку: [Вершы] / / Вожык. № 2; Вёсны веснаваць: [Верш] / / Полымя. № 6; Вёсны веснаваць: [Вершы] / / Там жа. № 11; «На ўскраі бору стань між соснаў...»; «Ураніла лісток бярозка...»; «Вясёлыя людзі...»: [Вершы] / / Родная прырода. № 3; Сярод землякоў: [Верш] / / Голас Радзімы. 11 кастр.; Цудоўная зорка; Слёзы Іванкі: [Апавяданні] / / Ніва. 9 вер.

1980. «Нам хочацца быць ля высокіх...»; У Ленінградзе: [Вершы] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; Будучаму камбайнеру: [Верш] / / Учиться жить по-коммунистически. Мн.; Слухайце ластавак: [Верш] / / Беларусь. № 6; Крыху з запісаў: Дзённік / / Маладосць. № 5; Пра сяброў-таварышаў / / Полымя. № 3; Вершы з новай кнігі / / Там жа. № 8. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Імгненне — як часцінка вечнасці / / ЛіМ. 1980. 12 вер.; «І так праз жыццё...»: [Верш] / / Голас Радзімы. 13 сак.; Родная школа: [Верш] / / Ніва. 24 жн.

1981. Сказ пра матуліна сэрца: [Верш] / / Вясёлка. Мн.; Думка пра Марата Казея: [Верш] / / Тверже шаг, пионерия! Мн.; Антонавы грахі: [Верш] / / Туман трэба развеяць. Мн.; Апасіяната; Спытайся...: [Вершы] / / Полымя. № 1; Помста: Драматычная паэма / / Там жа. № 5; Партыі: [Верш] / / Чырв. змена. 27 студз.

1982. Мая рэспубліка: (Урывак); У Ленінградзе; Вечар у Гісарах: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Вуліца Янкі Купалы; Песня Коласа: [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн.; Мілавіцы: Паэмы / / Маладосць. № 7. Рэц.: Х о р с у н С. ...Радасць непагасна на зямлі / / ЛіМ. 1982. 13 снеж.; Новыя вершы / / Полымя. № 2, Рэц.: Я р а ц В. Чуйная повязь / / ЛіМ. 1982. 26 сак.; Караблі: [Верш] / / Полымя. № 12; Ленін радзіўся для ўсіх: [Верш] / / Звязда. 22 крас.; ЛіМ. 16 крас.; Летапісец гераічнага часу / / Звязда. 26 снеж.; Матчына песня: [Верш] / / ЛіМ. 26 лют.; Пара настала: [Верш] / / Там жа. 5 сак.; Наша агульная, кроўная справа / / Там жа. 6 жн.; Заўсёды з намі: [Верш] / / Мін. праўда. 3 ліст.

1983. Радзіма; Слова да хлопчыкаў; Размова з капітанамі; Вясёлка: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; Сіла праўды маёй; Беларусь — Расія: [Вершы] / / Заўсёды з Леніным. Мн.; Алёна: Паэма / / Маладосць. № 9; Новыя вершы / / Полымя. № 10; Клопат партыі — клопат літаратуры / / ЛіМ. 29 ліп.

1984. Кім мы будзем: [Верш] / / Бярозка. Мн.; Беларусь: [Верш] / / За цябе, Радзіма! Мн.; Амерыка здалёку і зблізку: (Раздзелы з кнігі) / / «Свабоднае» грамадства зблізку. Мн.; «О колькі я...»; «Хлебсоль! — перастпаючы парог...»; «Наніжы мне сонечных праменняў...»; Малады лес; «Чаму я забываюся...»; «Куды ты спяшаешся...»; З народных матываў; Над возерам; Не здзіўляйся; «Наш даўні дзень...»; Калі будзе шкадаванне: [Вершы] / / Маладосць. № 5; Са сцягам волі: [Верш] / / Там жа. № 6; Апасіяната: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 1; «Пяшчота жаночага сэрца...»; «Сонца і Песня...»; «Я б мог чаборам стаць...»; «Хацеў бы я да дзён астатніх...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. 1 сак.; «О колькі я за век свой непаўторны...»; З народных матываў: [Вершы] / / Там жа. 19 ліп.; Труба: [Верш] / / ЛіМ. 29 чэрв.; На міжнародныя тэмы: Груган і межы; Шакал-місіянер; Раз'юшаны слон: Памфлеты / / Там жа. 27 ліп.; «Трэба радасцю аддзячыць...»; Роздум: [Вершы] / / Ніва. 19 лют.

1985. Сіроты: Апавяданне / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Роздум: [Верш] / / Воляй

азорыцца свет. Мн.; Радзіма; Слухайце ластавак; Над верасамі; Харошка; Бярозы; «Парог бацькоўскай мілай хаты...»; «Крынічкі, ціхія крынічкі...»; «Я не баяўся, браце, сцюжы...»; «Адзін, магчыма, крок, не болей...»; «Далі травінцы назву — слёзкі...»; «Сто песень... Сто жывых паданняў...»; «Вярніце мне живое зерне...»; «Пяе гармонь. Далёка ў вёсцы...»; «Павесялелі ўсе разлогі...»; «Маланкі неба пакрамсалі...»; Імгненне; «Заўжды, заўжды чамусьці верым...»; «Пагасла зорка дзесь над полем...»; «Раве над морам, б'е віхура...»; «І сонца ёсць, і маю неба...»; «З усім наўкол душою зліцца...»; «Хвалімся: глядзім у свет далёка...»; Вечар; Маладзік; Даспяванне; «Вянок любімай Беларусі...»: [Вершы] / / Духмяныя верасы. Мн.; Смерць героя; Налібока; Кветка на камені; Спытайся...: [Вершы] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Чалавек — камуніст, грамадзянін / / Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Калыска вятроў: [Паэма] / / Бярозка. № 5; Надзея: Паэма / / Маладосць. № 5; З аповесці вайны: Франтавыя запісы / / Полымя. № 3. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Дыялог з памяццю / / ЛіМ. 1985. 3 мая; З новай кнігі: [Вершы] / / Полымя. № 4; Цішыня: [Верш] / / Там жа. № 5; Слова памяці і ўдзячнасці / / Там жа. № 6; Дарогамі легенд; Роднай зямлі; «Тады, калі мог я яшчэ летуценіць...»; Ода: [Вершы] / / Там жа. № 10; Сіла праўды маёй: [Верш] / / Вяч. Мінск. 14 снеж.; «Не хапіла б рук, не хапіла б вачэй...»: [Верш] / / Голас Радзімы. 4 ліп.; «Гарыць зара на беразе маім...»; «Чырвоныя, сінія орлікі...»; «Маё сэрца»; «Ноч недзе глуха плакала ў тумане...»; «Ціха ў прыродзе...»; «Хай хоць у бездань імкліва...»; «Ляцела куля дзесяткі гадоў...»; «Калі не стала чалавека...»; «Колькі сонца тут...»; «Быў агонь, і віхуры кружылі пагрозна...»; «Жнівеньская навальніца...»; «Няма, няма шчаслівай долі...»: [Вершы] / / ЛіМ. 16 жн.

1.4.

Б і я н к і В. Хто чым спявае: Апавяданні / З рус. Мн., 1954.

Н а р ы ш к і н а М. Апавяданні пра Паўлава / З рус. Мн., 1955.

С м і л я н с к і Л. Сашко: Аповесць / З укр. Мн., 1959.

П а д в о й с к і Л. З Леніным ў аўтамабілі: Апавяданні / З рус. Мн., 1971. Мн., 1980.

Д а р в а ш Й. П'яны дождж: Раман / З венг. Мн., 1975.

Ш п о р т а Я. Ява: Вершы; Балады; Паэмы / З укр. Мн., 1976.

Д р у ц э І. Цяжар нашай дабрыні: Раман / З малд. Мн., 1977. Рэц.: С к а л ь с к і Б. Кнігапіс / / ЛіМ. 1977. 9 вер.

С а н г і У. Пара здабыч: Раман / З рус. Мн., 1978.

Ш э в е л е в а К. Аляксандраўскі сад: Раман / З рус. Мн., 1979.

К а р а м а з о в В. Пуща: Роман / С бел. М., 1983.

А д а м ч и к В. Год нулевой: Роман / С бел. М., 1984.

М а я к о ў с к і У. П'есы: Клоп; Баня / З рус. Мн., 1985.

1945. К а в а л ё ў Д. Сустрэча: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 11—12; М і х а л к о ў С. Ліса-прanыра: [Верш] / З рус. / / Вожык. № 4; А ў р а м е н к а У. Кедр: [Верш] / З рус. / / ЛіМ. 12 снеж.

1946. Б р а у н М. Яраслӑўна: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 3; П р а к о ф 'е ў А. «Звініць дрымучы бор і б'е ў маё акно...»; «Дзесь гром грыміць, а тут яшчэ ў спакоі...»: [Вершы] / З рус. / / Там жа. № 4; К а л т у н о ў І. Камяні Ленінграда: [Верш] / З рус. / / Там жа. № 7; Н я к р а с а ў М. Нязжатая палоска; Зялёны шум: [Вершы] / З рус. / / Там жа. № 11—12.

1947. Г о р а І. «Чым дыхаць у цемры крывёю і глінай...»: [Верш] / З чэш. / / Полымя. № 12.

1948. П р а к о ф 'е ў А. Зварот; Застольная; Вясёлая; Пісьмы; Хлопцы; Бяляначка: [Вершы] / З рус. / / Пракоф'еў А. Выбр. вершы. Мн., М е ж ы р а ў А. Камуністы, наперад: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 8; М і р ш а к а р М. Масква: [Верш]; Ключ шчасця: [Урывак з паэмы]; Л а х у ц і А. Мастак і паэт: [Верш] / З тадж. / / ЛіМ. 14 лют.

1949. Г а л о д н ы М. Будзь здарова, Беларусь; Беларусь: [Вершы] / З рус. / / Беларусь. № 3; Д з м і т э р к а Л. Слова партыі: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 8; Т в а р д о ў с к і А. Святло — усяму свету: [Верш] / З рус. / / Полымя. № 8; Ц і х а н а ў М. Домік у Горы: [Верш] / З рус. / / Там жа. № 12.

1950. Г а л о д н ы М. Слава: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 2; Ш п о р т а Я. Там, за морам: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 8; С ц е п а н ю к Б. Мая зямля: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 9; Т ы ч ы н а П. Песня трактарысткі; П е р в а м а й с к і Л. Песня Тараса Бульбы: [Вершы] / З укр. / / Полымя. № 8; Ш п о р т а Я. Камсамольскае юнацтва: [Верш] / З укр. / / Чырв. змена. 21 снеж.

1951. Б а ж а н М. Біг Бен; У адным з лонданскіх кварталаў: [Вершы] / З укр. / / Полымя. № 4; В е н ц л о в а А. Суд у Будапешце; К о р с а к К. Армія міру: [Вершы] / З літ. / / Там жа. № 7; Ш п о р т а Я. Песня: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 6 студз.

1952. Р ы л ь с к і М. За мір; Песня пра савецкую школу; Песня пра ёлку; Рэчка: [Вершы] / З укр. / / Вершы для дзяцей. Мн.; І с а к о ў с к і М. Калыханка: [Верш] / З рус. / / Ісакоўскі М. Выб. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Нашай моладзі: [Верш] / З рус. / / Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. Вялікі перагук: [Верш] / З укр. / / Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. Песня трактарысткі; Б а ж а н М. Біг Бен; У адным з лонданскіх кварталаў; Накід да партрэта; Ш а р а м е т М. Кацярына; Н а г н і б я д а М. Букавіна; Ш п о р т а Я. Песня; «Там, за морам...»; Алена Кобта ў Польшчы; С ц е п а н ю к Б. «Сябры паверадь...»; Равесніку за акіян; Мая зямля: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн.; П р а к о ф 'е ў А. Ззяй жа над намі, сонца; С у р к о ў А. Дарога на Керманшах: [Вершы] / З рус. / / Беларусь. № 2; Х е л е м с к і Я. Зорка; О с і н Д. Масква, Крэмль; С і д а р э н к а Н. Маёр запаса: [Вершы] / З рус. / / Там жа. № 8; Райніс Я. Мае ворагі; Першае і апошняе слова; Зламаныя сосны: [Вершы] / З лат. / / Там жа. № 12.

1953. М а я к о ў с к і У. Нашай моладзі; Ц і х а н а ў Н. Домік у Горы; Г а л о д н ы М. Беларусь; П р а к о ф 'е ў А. Бяляначка: Ззяй жа над намі, сонца; І с а к о ў с к і М. Калыханка; С у р к о ў А. Дарога на Керманшах; Т в а р д о ў с к і А. Святло — усяму свету; Б е р г о л ь ц В. Песня пра жонку патрыёта; Памяці абаронцаў; С і д а р э н к а Н. Маёр запасу; Кніганоша; О с і н Д. Масква, Крэмль; К е ж у н Б. Эдэльвейс; М е ж ы р а ў А. Камуністы, наперад!; Х е л е м с к і Я. Зорка; У Севастопалі: [Вершы] / З рус. / / Руская савецкая паэзія. Мн.; Т в а р д о ў с к і А. Святло — ўсяму свету: [Верш] / З рус. / / Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.; А л е й н і к С. Капітан: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 7; Р ы л ь с к і М. Прывет Маскве: [Верш] / З укр. / / Звязда. 1 мая; А л е й н і к С. Вось як справа ў нас была: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 5 вер.

1954. Б а ж а н М. У адным з лонданскіх кварталаў: [Верш] / З укр. / / Бажан М. Выбр. тв. Мн.; В е н ц л а в а А. Суд у Будапешце; К о р с а к а с К. Армія міру: [Вершы] / З літ. / / Паэты савецкай Літвы. Мн.; Т ы ч ы н а П. «Раскажы, раскажы ты мне, поле...»; Хор лясных званочкаў; Песня трактарысткі; Федзьковіч у паўстанца Кабыліцы; Пушкін у сям'і дзекабрыстаў: [Вершы] / З укр. / / Тычына П. Выбр. тв. Мн.; Г і р н і к М. Казацкая дружба: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 2; Мін. праўда. 22 мая; К а в а л ё ў Д. Наш саюз; Аб людзях; Рака; «Хто мяцеліцу гэту...»: [Вершы] / З рус. / / Беларусь. № 4; А б а с а ў Э. Бывай, Бамбей!: З паэмы «Пад чырвоным флагам» / З азерб.; П і д с у х а А. Пабло Нерудзе: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 9; Р ы л ь с к і М. За мір: [Верш] / З укр. / / Бярозка. № 5; Л і Ц з ы. Савецкія людзі з намі; Э м і С я о. Я ўспамінаю: [Вершы] / З кіт. / / ЛіМ. 2 кастр.

1955. М і ц к е в і ч А. Марак: («О, мора з'яў...»); Матрос; Марак: (З альбома З.): [Вершы] / З пол. / / Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Клоп: Феерычная камедыя / / Полымя. № 4; М і ц к е в і ч А. Марак: (З альбома З.); Матрос: [Вершы] / З пол.

// Там жа. № 11; К а в а л ё ў Д. Песня аб партыі: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 5 лют.; М а я к о ў с к і У. Пасланне пралетарскім паэтам: [Верш] / З рус. // Там жа. 16 крас.

1956. Р а й н і с Я. Зламаныя сосны; Першае і апошняе слова; Мае врагі: [Вершы] / З лат. // Райніс Я. Выбранае. Мн.; О с і н Д. Сястра Днепрагэса: [Вершав. апавяданне] / З рус. // Беларусь. № 11.

1957. Ж о л д а к А. «Будзь шчаслівай, зялёная ніва...»; К л і м е н к а М. Мой сад; Каваль; Н а р у б і н а Е. «Дружа, ты пражыў багата...»; П е р в а м а й с к і Л. Балада пра паэта, што застаўся маладым; С ц е п а н ю к Б. Матчына мова; Хворае сэрца каханай; Дняпро-Славуціч: [Вершы] / З укр. // Дзень украінскай паэзіі. 1957. Мн.; Н а г н і б е д а М. Букавіна; Сарочка; Цесля; Балада пра садавода: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда М. Песня з Украіны. Мн.; Х а р ы к І. Маё юнацтва; «У сад наш светлы забаронен уваход...»; Бялявая і смуглы: [Вершы] / З яўр. // Беларусь. № 2; Н а г н і б е д а М. Сарочка / З укр. // Там жа. № 6; Б р а т у н ь Р. Дзень добры, Валынь...: [Верш] / З укр. // Там жа. № 9; С ц е п а н ю к Б. Матчына мова: [Верш] / З укр. // Полымя. № 6; Н а г н і б е д а М. Ліст у Беларусь: [Верш] / З укр. // Звязда. 9 чэрв.; К л і м е н к а М. Мой сад: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 26 чэрв.; М а р ш а к С. Памяць дзяцінства: [Верш] / З рус. // Там жа. 23 ліст.; Д а р о ш к а П. Земляку: [Верш] / З укр. // Там жа. 25 снеж.; С ц е п а н ю к Б. Матчына мова: [Верш] / З укр. // Ніва. 21 ліп.; Чырв. змена. 29 чэрв.

1958. В а й н і л а й ц і с М. Жураўлі; Я к ш т а с Ё. Літва... Літва...: [Вершы] / З літ. // Галасы сяброў. Мн.; Д а р о ш к а П. Дарогі; Палясянка; «Калісь бывала — вецер весні...»; След; Ясакар; «Жытні хлеб, антонаўка і мёд у місцы...»; «Як добра, што тут і палі, і лугі...»: [Вершы] / З укр. // Беларусь. № 3; Я к ш т а с Ё. Літва... Літва...: [Верш] / З літ. // Полымя. № 5; Т о м к а М. Птушка гаворыць сваім птушанятам: [Верш] / З малд. // ЛіМ. 26 сак.

1959. А л е й н і к С. «Дэсант»; Пісьмо да вандроўніка Патапа Турысценкі; Курыла-Кадзільскі; «Змагаўся да ўпаду: [Вершы] / З укр. // Алейнік С. Гумар і сатыра. Мн.; В і л і п П. На бой!; І м е р м а н і с А. Рызе; Л у к с В. Эстонцы пяюць пра Ільмень; Х е й с л е р Х. Стары гвардзеец: [Вершы] / З лат. // Ветрык, вей! Мн.; Ч у к о ў с к і К. Тэлефон: Казка / З рус. // Чукоўскі К. Казкі. Мн.; Т э а д а р э с к у Ч. Докеры; К о р б я Д. Як карэньчык, пупышка, травінка: [Вершы] / З рум. // Беларусь. № 8; А л е й н і к С. Пісьмо да вандроўнага Патапа Турысценкі: [Верш] / З укр. // Там жа. № 9; І м е р м а н і с А. Рызе: [Верш] / З лат. // Полымя. № 8; Чырв. змена. 10 вер.; А л е й н і к С. Курыла-Кадзільскі: [Верш] / З укр. // Полымя. № 11.

1960. К о н д р а К. Першыя крокі; Іскра: [Вершы] / З малд. // Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; С а с ю р а У. Днепрэльстан; «Я іду. Палі, палі кругом...»; «Люблю вясну, ды хто яе не любіць...»; Песня: [Вершы] / З укр. // Сасюра У. Выбранае. Мн.; К о н д р а К. Іскра: [Верш] / З малд. // Беларусь. № 9; Д э л я н у Л. Вяртанне з пустаты: [Верш] / З рум. // ЛіМ. 16 вер.

1961. М а с э н к а Т. «Люблю вясны зялёны ўзлёт...»; Вішнёвыя зоры Украіны: [Вершы] / З укр. // Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; Я г о ж. «Люблю вясны зялёны ўзлёт...»: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 6; С і д а р э н к а М. Слаўлю: [Верш] / З рус. // Там жа. № 7; М а с э н к а Т. Вішнёвыя зоры Украіны: [Верш] / З укр. // Полымя. № 5.

1962. Р ы л ь с к і М. Якубу Коласу: [Верш] / З укр. // Жыццё для народа. Мн.; Х а к і м - з а д э Н. Гэй, страляем!; Ш у х р а т. Ля магілы Шаумяна: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; Н э й м а н С. Імя камуніста; Б і б л К. Над галовамі белавежых ізмаў: [Вершы] / З чэш. // Беларусь. № 1; М а я к о ў с к і У. Лазня: П'еса / З рус. // Полымя. № 12.

1966. Т у р с у н - з а д э М. Голас Азіі: [Верш] / З тадж. // Паэты Таджыкістана. Мн.; Н і я з і Х. Гэй, страляем!; Ш у х р а т. Ля магілы Шаумяна: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; Ф а р х а т М. Паэт: [Верш] / З тадж. // Наст. газ. 12 кастр.

1968. С ц е п а н ю к Б. Матчына мова: [Верш] / З укр. // Табе, Беларусь. Мн.; Х а р ы к І. Маё юнацтва; «Мы валім лес, вясёлыя сябры...»: [Вершы]; Будуйце; Светлая магістраль: Урыўкі з паэмы «Круглыя тыдні» / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.

1970. Б ы ч к о В. На суботніку: [Верш] / З укр. // Бычко В. Сустрэча з рэвалюцыяй. Мн.; К о н д р а К. Іскра: [Верш] / З малд. // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.

1971. Н я к р а с а ў М. Нязжатая палоска: [Верш] / З рус. // Някрасаў М. Лірыка. Мн.

1974. С м е л я к о ў Я. Вішні Японіі; Папрадуха; Югаслаўская свечка; Манон Леско: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 11.

1975. Д а р о ш к а П. Песня дзявочая; Палясянка; Сосны за маім акном; Дарогі; «Я ўсе легенды Біблії чытаў...»; «Калісь бывала...»; След; «Як добра, што тут...»; Ясакар; Н я х о д а І. «Кагосьці хавалі...»; Чым больш я ў свеце нагараваў...; Н а г н і б я д а М. Сарочка: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Ш п о р т а Я. Парторг; Скарб; Халіма; «Выйду з хаты пабачыць...»; «Бывае так...»; Явар; «Ізноў векавымі дубамі...»; Балада пра Алесю; С ц е п а н ю к Б. Хворае сэрца каханай; Матчына мова; Дняпро-Славуціч; Л я ц ю к Я. Жніўная песня: [Вершы] / З укр. // Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 2; Д а р о ш к а П. Сосны за маім акном: [Верш] / З укр. // Полымя. № 6.

1976. Ш п о р т а Я. Агонь у кузні; «Зямлі пшанічнай хвалі ветравыя...»: [Вершы] / З укр. // Маладосць. № 5; Ш п о р т а Я. Вясна ў землянцы; «Гарматы паставілі ў рад па чатыры...»; У Крым па соль; «Паміж снягоў рамонак не ўзрасце...»; Арабіна; Дубовым лісцем пахнуць сцежкі ў слоце...“; Балада пра вяселле: (З «Карпацкіх балад»); «Коло»: [Вершы] / З укр. // Полымя. № 5.

1977. Б р а у н М. Ленінградскае неба: [Верш] / З рус. // Браун М. Ленінградскае неба. Мн.; С ц е п а н ю к Б. Хворае сэрца каханай; Хлеб-соль; Катруся; Матчына мова: [Вершы] / З укр. // Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн.

1979. Ц і х а н а ў М. Ленінград; Вясёлка ў Сагурама; «Сярод снягоў, дзе сцюжны грай...»; К е ж у н Б. «На маёй старане...»: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.; Ц і х а н а ў М. Успамін пра вайну; Вясна ў Дэйнау, або начное ворыва трактарамі «Валліс»; Верхні Хулам; «Горных рэк нясканчальны гул...»; «Расказы ўсе расказаны...»; Сажалка; Ленін: [Вершы] / З рус. // Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.

1981. Г р ы б а ч о ў М. Для справы жыцця; Б р а у н М. Ленінградскае неба: [Вершы] / З рус. // Беларусь. № 7.

1982. Ш а в я л ё в а К. Равесніку; Лань; Руская раўніна: [Вершы] / З рус. // Шавялёва К. Зямная веліч. Мн.

1983. К а р а м а з о в В. Пуща: Роман / С бел. // Неман. № 1—3.

1984. Н а г н і б е д а М. Сарочка: [Верш] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Д а р о ш к а П. Полем ідзе вайна...: [Верш] // Ля вечнага агню. Харків; Мн. 1.5.

На азербайджанскую мову. Алйонканын мэктэби: Поэма / Тэрч. Э.Абасов. Бакы, 1954.

Бизим трактор заводунда: [Верш] / Тэрч. М.Рзагулузадэ // Эдыб. газети. 1953. 28 ферв.; Москва: [Верш] / Тэрч. Г.Бејукага // Эдеб. вэ инчэсэнэт. 1955. 19 февр.

На англійскую мову. The field; The ships; My Republic: (extract); The letter; Petition /Transl. V.Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; The Morning Goes Fortn!; After the Storm; The Thyme's Wild Scent; «The darkness fell...» /Transl. W.May // Fair Land of Byelorussia. M., 1976.

На армянскую мову. Караблі: [Апавяданне] / Пер. А.Сагян // Светлы шлях. Ерэван, 1953; Мая рэс-

публіка; Усход сонца на Свіцязі: [Вершы] / Пер. А.Аран / / Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957; Мая рэспубліка: [Верш] / / Сов. Айастан. 1966. 18 сак.; Сов. дпроц. 1967. 4 кастр.; Маці: [Апавяданне] / Пер. М.Максапецян / / Мост. Ерэван, 1979.

На асецінскую мову. Райгуырэн бэстэ; Хьуынтьыз, эрхэнэг бон...; Хэтыдтэн-иу...; Цавэрдэр дэлжинэгэй; Хьусут зэрватыччытэм: [Вершы] / Пухаты А., Дзугаты Г. тэлм. / / Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову. Пред Мавзолея на Ленин: [Верш] / Прев. Б.Струма / / Труд. 1956. 21 ян.; Тишина: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Ти помниш, Альоша. София, 1975.

На грузінскую мову. Караблі: [Верш] / Пер. Д.Іврадава / / Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; Жыву; Што я люблю...: [Вершы] / Пер. З.Лордкіпанідзе / / Саунджэ. 1976. № 4; Жыву; Беларусь — Расія; «Пагасла дзесь за полем...»; «Што я люблю...»; «Зямля ўзарвецца страшным громам...»: [Вершы] / Пер. З.Лордкіпанідзе / / Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; Беларусь — Расія: [Верш] / Пер. Нішніадзе / / Самшобло. 1982. 28 ліп.

На казахскую мову. Жаркын омір ушін: (Олен) / Ауд. М.Ниеталиев. Алматы, 1986.

На кіргізскую мову. Кемелер; Куланоок; Портрет; Сурет; Кен издегиз: [Вершы] / Котор. К.Осмоналиев / / Кун Чубак. Фрунзе, 1981.

На латышскую мову. Manas patiesibas speks; Kugi / Atdz. H.Galins / / Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Kugi / Atdz. A.Vejans / / Lit. un Maksla. 1960. 20. Aug.; «Kas man ir dargs, ko es milesu muzam...»; Mates dziesma; «Kad ieaurojas lielgabali...»; «Ticu skatienam, ticu smaidam...»; Aiz upites saule aust; Divas sirdis; «Koszalo maiju»; Virsu medus / Atdz. J. Osmanis / / Salsmaize. Riga, 1974.

На літоўскую мову. Mano respublika; Mogiliovo apylinke / Vert. V. Bloze; Tyla / Vert. V.Mozuriunas; Volframas / Vert. P.Keidosius / / Is baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Laivai / Vert. V.Bloze / / Svyturys. 1955. Nr 5; «Lankas tavas veslias, placiasias...» / / Lit. ir menas. 1955. Vas. 12; Mano teisybes jega / Vert. J.Marcinkevicius; Tik vieninteliozodzio... / Vert. A.Baltakis; Silas / Vert. V.Bloze; Kai isejo sirdis / Vert. A.Zukauskas / / Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; «Prie Sozo dunkso silas simtametis...»; / Vert. V.Bloze / / Komjaunimo tiesa. 1958. Rugp. 15; :Vai, skambek, jaunyste mano..." / Vert. A.Skinkys / / Komjanimo tiesa. 1958. Rugs. 24: «Mane draugu visas laiko...» / Vert. J.Marcinkevicius / / Lit. ir menas. 1958. Rugp. 9; Tik vienintelio zodzio... / Vert. A. Baltakis / / Pergale. 1958. Nr 9; «Pries iskeliaudamas...» / Vert. J.Jakstas / / Svyturys. 1958. Nr 17; Broliui lietuviui / Vert. J.Jakstas / / Svyturys 1960. Nr 13; Tyla / Vert. V.Mozuriunas / / Mozuriunas V. Rastai. Vilnius, 1971; Mano respublika / / Kurybine ("Kauno tiesos" priedas). 1974. Kovo 24; Laivai / Vert. J.Siozinys / / Liet. pionierius. 1975. Kovo 19.

На малдаўскую мову. Республика мя; Плоае; Кодрул: [Вершы] / Трад. Ю.Баржанский, А.Блановский, Б.Истру / / Поезий белорусе. Кишинэу, 1956; Рэспубліка мя: [Верш] / Трад. Ю.Баржанский / / Нистру. 1960. № 9; «Баштинэ, пэмынт натал...»; «Май дулчь ну сынт тристець...»; «Ну ачеста-й, драгул меў...»; Ну-мь даць сэ бяу..."; «Ын палид лучиу...»; «Патрия ну уйтэ...»: [Вершы] / Трад. А. Чокану / / Поець белорушь. Кишинэу, 1975.

На польскую мову. Piatruś Browka / / Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Serce buntuje się... / Tł. K.A.Jaworski / / Kamena. 1971. Nr 9; Kiedy w wawozie kosa kosi... / Tł. K.A.Jaworski / / Poglądy. 1971 Nr 1; «W niebie się gwiazdy jasne iskrzą»; «Kiedy w wąwozie kosa kosi...»; :Tak to jest prawdą, co ukrywam..."; «Serce buntuje się w mym słowie...» / / Jaworski K.A. Pisma. Lublin, 1972. T.3; Moja republika: (Fragment); To tylko tutaj... / Tł. J.Huszcza / / Poezja. 1974. Nr 9; Poleska Polka / Tł. T.Chróścielewski / / Tyg. Kult. 1976. Nr 45; Jak unieść wierszem Twoją chwałe. [Warszawa—Łódź], 1977.

На рускую мову. Моя республика: Стихи. М., 1952. Рэц.: Б у р ь я н Б. О стихах К.Киреенко / / Сов. Отчизна. 1953. № 2; К о в а л е в Д. Стихи о Родине / / Сов. Бел. 1953. 4 февр.

Аленкина школа: Поэма / Пер. Е.Благинина. М.; Л., 1953.

Родное слово: Стихи. М., 1956.

Корабли: Стихи. Мн., 1958.

Поэма встречи: Стихи. М., 1963. Рэц.: П е т р о в В. Встреча с прошлым и настоящим / / Сов. Бел. 1964. 9 апр.

Пролеска: Поэма и стихотворения. Мн., 1970.

Теплая радуга: Стихи; Поэма / Пер. Н.Сидоренко. М., 1970. Рэц.: Г о р д и ц к и й А. Искренне и просто / / Кн. обозрение. 1970. № 39.

Счастье странствий: Рыбацкая поэма / Пер. авт. Мн., 1981. Рэц.: Л е ц к а Е. / / Неман. 1982. № 12; Х о р с у н С. / / Лит. обозрение. 1982. № 8; Я г о ж. Кнігапіс / / ЛіМ. 1981. 14 жн.

Тишина: [Верш] / Пер. Д.Кедрин / / Беларусь. 1944. № 3; «Ты — моя Ярославна...»: [Верш] / Пер. В.Звягинцев / / Там жа. 1944. № 6; Ливень: [Верш] / Пер. Н.Браун / / Ленинград. 1946. № 3—4; После грозы: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сталин. молодежь. 1946. 2 июня; Будущее: [Верш] / Пер. Б.Иринин / / Альманах молодых писателей. М., 1947; Беларусь / Пер. М.Комиссарова; Ливень / Пер. Н.Браун: [Вершы] / / Поэты Белоруссии. М., 1947; Два стихотворения: Колос; Лето / Пер. М.Соболь / / Огонек. 1947. № 38; Беларусь / Пер. М.Комиссарова; Тишина / Пер. И.Авраменко; Ливень / Пер. Н.Браун; Отлет журавлей; Колос / Пер. В.Рождественский: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Моя республика: [Верш] / Пер. А.Кудрейко / / Огонек. 1948. № 52; Верность: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1948. 11 янв.; Моя республика: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Там жа. 1948. 28 дек.; Корабли: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Сталин. молодежь. 1948. 31 марта; Кок-Сагыз: [Верш] / / Там жа. 1948. 16 мая; Партийный билет: [Верш] / Пер. А.Тверская / / Смена. 1949. № 20; Письмо; Бор: [Вершы] / Пер. Н.Рыленков / / Новый мир. 1949. № 2; Смоленский альманах. 1949. Кн. 4; Брест — Москва / / Гродн. правда. 1949. 31 июля; Корабли: [Верш] / Пер. А.Кленов / / Комс. правда. 1949. 26 янв.; Великий поход: [Верш] / Пер. В. Милованов / / Сов. Бел. 1949. 6 нояб.; Сталин нас ведет: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Там жа. 1949. 21 дек.; Дорогой славы: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сталин. молодежь. 1949. 1 янв.; Партия: [Верш] / Пер. Б.Бурьян / / Там жа. 1949. 19 июня; Моя республика: [Урывак] / Пер. Д.Ковалев / / Зорька. 1950. 12 марта; Наш новый год: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Сов. Бел. 1950. 1 янв.; Нет, умереть ты не сможешь!: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Там жа. 1950. 28 июня; На минских площадях: [Верш] / Пер. В.Ивин / / Сталин. молодежь. 1950. 20 сент.; Избранник; Гранит; Письмо; Для жизни — мир!: [Вершы] / Пер. Н.Горулев, Д.Ковалев / / Сов. Отчизна. 1951. № 9; На Красной площади: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Сов. Бел. 1951. 21 янв.; В день освобождения: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1951. 3 июля; Избранник: [Верш] / Пер. Н.Горулев / / Сталин. молодежь. 1951. 25 февр.; Тишина / Пер. И.Авраменко; Бор; Письмо / Пер. Н.Рыленков; Отлет журавлей / Пер. В.Рождественский; Корабли / Пер. Л.Длигач; Моя республика: (Отрывок) / Пер. А.Кудрейко; Голос мира / Пер. А.Тверской: [Вершы] / / Антология белорусской паэзии. М., 1952; Моя республика; Корабли / Пер. Д.Ковалев; Минские площади; Константин Заслонов; Зимняя сказка / Пер. Л.Кондырев; Мать; Как у нас на тракторном заводе / Пер. Б.Кежун; Письмо; Адреса / Пер. С. Обрадович; Знаю твои думы: / Пер. В.Потапова; Голоса морей / Пер. Н.Браун; Новые зажинки / Пер. Я.Хелемский; Флаг объединенных наций /Пер. В.Лифшиц; На Красной площади / Пер. Д.Осин: [Вершы] / / Молодая Беларусь. М., 1952; Дружба: [Верш] / Пер. Н.Рыленков / / Огонек. 1952. № 24; У синих рек; Маяки; Луга: [Вершы] / Пер. В.Потапова, А.Кудрейко / / Там жа. 1952. № 38; Геолог; Улица зеленая; Экспресс Брест—Москва: [Вершы] / Пер. Н.Рыленков, Д.Дворецкий / / Смоленский альманах. 1952. № 10; Моя республика; Хлеб; Геолог; Голоса морей; Корабли:; Сталинский район; Как

у нас на тракторном заводе: [Вершы] / Пер. Д.Ковалев и К.Титов / / Сов. отчизна. 1952. № 2; Мечта: [Верш] / Пер. М.Семынин / / Сов. Бел. 1952. 27 июня; Май: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Там жа. 1952. 1 мая; Партия Ленина — Сталина: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Там жа. 1952. 20 сент.; Моя республика: [Верш] / / Там жа. 1952. 30 дек.; Сталин. молодежь. 1952. 19 нояб.; Сталинцы / Пер. Д. Ковалев; Сталинский район / Пер. Б.Иринин; Два слова / Пер. К. Титов; Радио / Пер. П.Семынин; Дума Мао Цзе-дуна / Пер. Д.Осин; Октябрьский рапорт / Пер. Д.Ковалев; Ленин, Сталин, мир! / Пер. К.Титов: [Вершы] / / От всего сердца. Мн., 1953; Солнце всходит над рекой: [Верш] / Пер. Н.Николаевская, И.Снегова / / Огонек. 1953. № 25; Дружба народов: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Отчизна. 1953. № 6; Жизнь моя — Россия!: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Известия. 1953. 4 нояб.; Новогодний привет: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Сов. Бел. 1953. 1 янв.; Благодарность Родине: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Там жа. 1953. 21 янв.; Первомайский привет Москве: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Там жа. 1953. 1 мая; Письмо / Пер. Н.Рыленков; Моя республика / Пер. А.Кудрейко: [Вершы] / / Возрожденная земля. М., 1954; Могилевщина: [Верш] / Пер. П.Кобзаревский / / На рубеже. 1954. № 9; Май: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Сталин. молодежь. 1954. 1 мая; День нашего рождения: [Верш] / / Там жа. 1954. 7 нояб.; Тем, кто далеко едет: [Верш] / Пер. А.Островский / / Звезда. 1955. № 2; Москве: [Верш] / Пер. А. Тверской / / Известия. 1955. 11 февр.; Народное слово: [Верш] / Пер. К.Титов / / Комс. правда. 1955. 12 февр.; С песней: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Сов. Бел. 1955. 1 мая; В лесу: [Верш] / Пер. А.Тверской / / Труд. 1955. 6 марта; Когда умирал Заслонов; Корабли; Бор: [Вершы] / Пер. Л.Кондырев, Л.Длигач, Н.Рыленков / / Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Подарок: [Верш] / Пер. М.Шехтер / / Сов. Украина. 1956. № 6; Слово о партии: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сов. Бел. 1956. 14 февр.; Вечно живой: [Верш] / Пер. Н.Горулев / / Там жа. 1956. 22 апр.; Памятник герою революции: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1956. 30 дек.; Моя республика; Как у нас на Тракторном заводе: [Вершы] / Пер. А.Кудрейко, Б.Кежун / / Сов. Молдавия. 1956. 2 окт.; Налибока; «Перед самою весною так бывает...»; Два сердца; Лось; Пора настала; Ответ: [Вершы] / Пер. Н.Кислик / / Сов. Отчизна. 1957. № 1; Белоруссия — Россия: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Правда. 1957. 30 июля; Мы с любовью глядим на восход: [Урывак з верша] / / Правда Востока. 1957. 21 авг.; Новогодние приветы: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1957. 1 янв.; Весна-красна: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1957. 21 апр.; Моя республика: [Верш] / / Сов. Латвия. 1957. 14 авг.; Сов. Закарпатье. 1957. 27 июля; Минские площади: [Верш] / / Сов. Закарпатье. 1957. 22 сент.; Белоруссия — Россия: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Люблю тебя, моя Россия. М., 1958; Мать солнце искала: [Верш] / Пер. С.Обрадович / / Обрадович С. Стихи. М., 1958; На наших глазах: [Верш] / Пер. К.Сидоров / / Сов. Отчизна. 1958. № 6; Константин Заслонов: [Верш] / Пер. Л.Кондырев / / Комс. правда (Вильнюс). 1958. 3 сент.; Моя республика: (Отрывок): [Верш] / / Там жа. 1958. 19 сент.; Родной Белоруссии: [Верш] / Пер. К. Титов / / Красная звезда. 1958. 31 дек.; Май: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сов. Бел. 1958. 1 мая; Моя республика: [Верш] / Пер. Е.Ружанский / / Урал. 1959. № 1; Свет Октября: [Верш] / Пер. В.Звягинцев / / Правда. 1959. 6 нояб.; Отечество: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1959. 3 янв.; К сердцу: [Верш] / Пер. А.Худяков / / Днестр. 1960. № 9; Гром: [Верш] / Пер. В.Тарас / / Сов. Бел. 1960. 13 марта; Крылья Гагарина: [Верш] / Пер. В.Тарас / / Во славу Родины. 1961. 16 апр.; Мне б одно только слово: [Верш] / Пер. Ф.Мурашко / / Львов. правда. 1961. 23 мая; Континенты, континенты...: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1961. 17 февр.; Весенний марш: [Верш] / Пер. Ф.Мурашко / / Там жа. 1961. 1 мая; Белоруссия — Россия; Искатель; В гостях у друзей; Лесные думы: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Абуль-касиму Лахути: [Верш] / Пер. В.Кириллов / / Коммунист Таджикистана. 1962. 23 дек. / Сааўт. А.Вялюгін, Я.Брыль; Другу писателю: [Верш] / Пер. А.Корчагин / / Известия. 1963. 17 марта; Он видел нас: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сел. газ. 1963. 22 янв.; Всегда готовы: [Верш] / / Сов. Бел. 1964. 20 дек.; «Не хватило б рук, не хватило б глаз...»: [Верш] / Пер. Ф.Ефимов / / Голас Радзімы. 1965. № 41; Пять километров: [Верш] / / Неман. 1965. № 3; Семь стихотворений / Пер. Ф.Ефимов / / Там жа. 1965. № 5; О чем шумит лес...: [Верш] / / Коммунист Таджикистана. 1965. 20 нояб.; Мать ищет сына: [Верш] / Пер. В.Кириллов / / Там жа. 1965. 24 нояб.; Сын лесника: Рассказ / Пер. В.Мескин / / Сел. жизнь. 1965. 5 июня; Жажда: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Поэты Белоруссии. М., 1967; Испанка: (Фрагменты из поэмы) / Пер. Д.Ковалев / / Неман. 1967. № 2; Моя республика: (Отрывок из поэмы) / / Там жа. 1967. № 10; Беларусь — Россия: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Известия. 1967. 31 авг.; Присяга: [Верш] / / Сов. Бел. 1967. 12 нояб.; Письмо: [Верш] / Пер. Н.Рыленков / / Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Легенда о танке: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Нева. 1968. № 9; Присяга; «Отчизна не забудет...»: [Вершы] / Пер. Н.Сидоренко / / Известия. 1968. 6 нояб.; Родине: [Верш] / Пер. А.Корчагин / / Там жа. 1968. 31 дек.; «Не то храня в душе я слово...»: [Верш] / Пер. А.Островский / / Ленингр. правда. 1968. 5 июня; «Я не искал по свету бога...»: [Верш] / Пер. И.Сидоренко / / ЛГ. 1968. 25 дек.; Моя республика: [Верш] / / Сов. Бел. 1968. 22 сент.; Слово Родине: [Верш] / / Там жа. 1968. 15 дек.; Счет: [Верш] / Пер. Ф.Ефимов / / Мать моя, Беларусь. Элиста. 1969; Жажда: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Пою мое отечество. Мн., 1969. Т. 1; Слово о матери: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Огонек. 1969. № 1; Моя республика: [Верш] / / Во славу Родины. 1969. 3 июля; Родился для всех: [Верш] / Пер. Н.Медведева / / Красная звезда. 1969. 22 апр.; Сказ о материнском сердце: [Верш] / / Сов. Бел. 1969. 8 марта; Жизнь моя — Россия / Пер. А.Шарапов; Пять километров: (Из фронтового блокнота): [Вершы] / / Путь к победе. Мн., 1970; Мне нужно купить баян: Рассказ / Пер. Н.Медведев / / Огонек. 1970. № 1; Боровики в Курганах: [Апавяданне] / Пер. А.Островский / / Белорусские рассказы. М., 1971; Не трогай путника; Весенние картинки; Сыну: [Вершы] / Пер. П.Кобзаревский / / Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Беларусь — Россия: [Верш] / Пер. В.Карпенко / / Зори братства. М., 1972; Ты иль не ты?: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Моя республика: [Верш] / Пер. А.Косар / / Родной дом. К., 1972; В дороге и дома: [Вершы] / Пер. Ф.Ефимов / / Неман. 1972. № 8; «Живешь, светясь тоской сердечной...»: [Верш] / Пер. Б.Михайловский / / Подъём. 1972. № 3; Моя республика: [Верш] / / Во славу Родины. 1972. 12 марта; Взор Ильича: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Знамя юности. 1972. 21 апр.; Хатынские колокола в Тайм-сквере: [Верш] / Пер. Ф.Ефимов / / Дальний Восток. 1973. № 6; Ленинграду: [Верш] / Пер. А.Коршунов / / Неман. 1973. № 12; Он видел нас...: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1973. 22 апр.; Последний привет: [Верш] / Пер. Л.Кондырев / / Великая Отечественная. М., 1975; Созвучие: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / Неман. 1976. № 6; Живу; Жажда; «Лес в ярко-пламенном цвете...»; На стежках былых; Ты иль не ты?; Милый край, моя отчизна; Я не в силах остаться один: [Вершы] / Пер. Н.Сидоренко, Я.Хелемский, А.Корчагин / / Советская поэзия. М., 1977. Т. 2; Моя республика: (Отрывок) / Пер. А.Кудрейко; Жажда / Пер. Я.Хелемский; «Часто, в мыслях обгоняя век...» / Пер. Б.Спринчан: [Вершы] / / Шестьдесят лет советской поэзии. М., 1977. Т. 3; «Среди листвы, что в грязь ногами вмята...»; Сторожко бабье лето входит в роздымь...“: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / Звезда Востока. 1977. № 7; «Жизнь моя...»; Россия: [Вершы] / Пер. А.Шарапов / / Во славу Родины. 1977. 19 нояб.; Моя республика: [Верш] / / Сел. жизнь. 1977. 20 сент.; «Есть еще дубрава, есть поляна...»; «Среди листвы, что в грязь ногами вмята...»; «Я заболел, но не простым недугом...»;

«Это все посвящено тебе...»: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / Спринчан Б. Вечная страда. Мн., 1978; Подорожник: Поэма / Пер. Ф.Ефимов, Б.Спринчан / / Неман. 1978. № 8; Моя республика / Пер. А.Кудрейко; Лето / Пер. К.Титов; Родная школа / Пер. А.Шарапов: [Вершы] / / Земля с лазурными очами. М., 1979; «Сторожко бабье лето входит в роздымь...»: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Донбас. 1979. № 5; Забаранки: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Сов. Бел. 1979. 20 сент.; Счастье странствий: Рыбацкая поэма / Пер. авт. / / Неман. 1980. № 9; Корабли: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Ковалев Д. Кому что дорого. Мн., 1982; Моя республика: (Отрывок из поэмы) / Пер. А.Кудрейко / / Славься, Отечество. М., 1982; Рекомендация; Спроси...: [Вершы] / Пер. Н.Симаков / / Союз нерушимый. М., 1982; Моя республика: [Верш] /Пер. А.Кудрейко / / Союз нерушимый. Саратов, 1982; Созреванье: [Верш] / Пер. А. Островский / / Звезда. 1982. № 10; Молодик: [Верш] / Пер. Б. Спринчан / / Крестьянка. 1982. № 12; Беларусь — Россия; [Верш] / Пер. В.Карпенко / / Лит. Киргизстан. 1982. № 6; Березы: [Верш] / Пер. В.Широков / / Сов. воин. 1982. № 12; «Тихий шаг. Застыла вечность...»: [Верш] / / Знамя юности. 1982. 8 апр.; Молодик; «Сторожко бабье лето входит в роздымь...»; Созревание: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / ЛГ. 1982. 8 сент.; «Среди листвы, что в грязь ногами вмята...»: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Лит. Россия. 1982. 12 марта; Рекомендация; Спроси; Руки ткачихи; Сквозь толщу земную: [Вершы] / Пер. Н.Симаков / / Правда. 1982. 30 июля; Подарок; Материнская песня / Пер. Б.Кежун; «Это все завещано тебе...»; «А нам приказ бессрочный — жить...» / Пер. Г.Пагирев; «Погасла звездочка над полем...»; Издалека: [Вершы] / Пер. А. Островский / / Беларусь моя. Л., 1983; Забаранки; В Гомеле; «Есть еще дубрава, есть поляна...»; «Часто, в мыслях, обгоняя век...»; «Среди листвы, что в грязь ногами вмята...»; «Что стало с нами?..»; «Я заболел, но не простым недугом...»; «Сторожко бабье лето входит в роздымь...»; «Это все посвящено тебе...»; Осенняя дорога; Созревание: [Вершы] / Пер. Б.Спричан / / Сточжары. Мн., 1984; Трубите, горны!; Под месяцем: [Вершы] / Пер. Н.Симаков / / Правда. 1984. 20 апр.; Спроси...; Налибока: [Вершы] / Пер. Б.Кежун / / Партизанская слава. Л., 1985; Последний привет: [Верш] / Пер. Л.Кондырев / / Стихи военных лет 1941—1945. М., 1985; Последний привет: [Верш] / Пер. Л.Кондырев / / Стихи о Великой Отечественной: В 2 кн. М., 1985. Кн. 1; Алена: (Поэма) / Пер. Н.Бурсов / / Неман. 1985. № 5; Вечер: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Там жа. 1985. № 6.

На славацкую мову. Slavnostny pochod /Prel. M.Nevrla / / Zornicka. Bratislava, 1976/77.

На таджыкскую мову. Дусти; Республикаи ман: [Вершы] / Тарч. А.Шарифи / / Армугони дусти. Душанбе, 1965; Вахш / Тарч. А.Бобочон: Тобистон; Донистам, кучо буди; Бародарон / Тарч. А.Сарвар; Чустучу; Пролеска / Тарч. Х.Мазхабшох; Афсонаи зимистон / Тарч. А.Адхам: [Вершы] / / Наккати гул. Душанбе, 1965; Афсонаи эимистон: [Верш] / Тарч. А.Адхам / / Машъал. 1965. № 3; Чустучу: [Верш] / Тарч. М.Хуршед / / Маориф ва маданият. 1965. 28 окт.; Вахш: [Верш] / Тарч. А.Бобочон / / Точикистони Совети. 1965. 20 нояб.; Республикаи ман: [Верш] / Тарч. А.Шарифи / / Хакикати Ленинобод. 1965. 11 июль; Руди Вахш: [Верш] / Тарч. А.Бобочон / / Занони Точикистон. 1972. № 11.

На татарскую мову. Башак: Озек ши гырь / З.Нури тэрж / / Белорус шагыйрьлэре. Казан, 1968.

На туркменскую мову. Менин республикам: [Верш] / Терж. Ж.Оразов / / Совет Туркменистаны. 1966. 28 окт.

На узбекскую мову. Анкийди жамбил хиди; Мактуб: [Вершы] / Х.Хўжаев тарж / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На украінскую мову. Березовий край: Поезіі / Пер. В.Бровченко і др. К., 1977.

Літо: [Верш] / Пер. Е.Нарубін / / Вітчизна. 1947. № 7; Тишина; Колос; Граніт: [Вершы] / Пер. І.Гончаренко, І.Вирган / / Білоруська радянська поезія. К., 1948; Трамвай: [Верш] / Пер. Р.Батунь / / Жовтень. 1951. № 8; На Красній площі: [Верш] / / Україна. 1953. № 1; Моя республіка: Уривок / Пер. О.Новицький / / Там жа. 1953. № 2; Чебрецеве зілля: [Верш] / Пер. А.Шмигельський / / Жовтень. 1954. № 9; Моя Республіка: [Урывак з верша] / Пер. Е.Нарубін / / Зміна. 1954. № 1; Подарунок: [Верш] / Пер. Я.Шпорта / / Дніпро. 1955. № 3; Подяка Вітчизні: [Верш] / Пер. К.Дрок / / Україна. 1956. № 1; Кораблі; Як пішло мое серце; Сила правди моеі / Пер. Б.Степанюк; Подарунок / Пер. Я. Шпорта; Запах чебрецю; Про що ліс шумить / Пер. І.Гончаренко; Налибока / Пер. О.Жолдак: [Вершы] / / Пісні з Білорусі. К., 1957; Сила правди моеі: [Верш] / Пер. Б.Степанюк / / Вітчизна. 1957. № 6; Мати: [Верш] / Пер. В.Колодій / / Жовтень. 1957. № 9; «Як пішло мое серце...»: [Верш] / Пер. Б.Степанюк / / Прапор. 1957. № 9; «Як пішов у життя я...»: [Верш] / Пер. М.Литвинець / / Молодь Украіни. 1957. 17 вер.; Сила правди моеі: [Верш] / Пер. М. Нагнибіда / / Україна. 1966. № 44; Іспанка: (Поема) / Пер. Р.Лубківський / / Ленінська молодь. 1966. 17 лип.; Моя республіка: [Верш] / Пер. А.Косар / / Рідний дім. К., 1967; Моя республіка: [Верш] / / Десн. правда. 1968. 28 груд.; «Для сивого учителя — Ленін...»: [Верш] / Пер. В.Коломіець / / Сузір'я. К., 1970. Вип. 4; Ранок іде; Літо; Граніт; Налібока; Кінь Доватора; Лист; Сходить сонце над рікою; Подарунок; Сила правди моеі; День суниць; Спрага; Поети; Іще один день: [Вершы] / Пер. Б.Степанюк, І.Вирган, О.Жолдак, Я.Шпорта, М. Нагнибіда, К.Дрок / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Сила правди моеі: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда / / Україна. 1972. № 12; Іще один день: [Верш] / / Вільне життя. 1972. 15 квіт.; Наказ: [Верш] / Пер. М.Тернавьский / / Комсомолець Полтавщини. 1972. 26 серп.; Серце солдата: [Верш] / Пер. П.Баратинський / / Рад. Житомирщина. 1973. 3 квіт.; Моя республіка: [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Сільскі вісті. 1973. 28 черв.; Сила правди моеі: [Верш] / Пер. Б.Степанюк / / Сузір'я. К., 1976. Вип. 10; Друг читача. 1976. 27 трав.; Нащадки Тараса: [Верш] / Пер. Б.Степанюк / / Літ. Укр. 1976. 1 черв.; «Не можу навіть бачити, коли хтось молиться...»; «Ти була...»: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда / / Нагнибіда М. День побачення. К., 1977; Допоки дружбою живем: [Верш] / Пер. Б.Степанюк / / Сузір'я. К., 1977. Вип. 11; «Я не шукав ніколи бога...»: [Верш] / Пер. В.Бойченко / / Літ. Укр. 1977. 12 квіт.; «Криничкі, тихіі кринички!..»: [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Рад Укр. 1977. 31 ліп.; Жовтень / Пер. Т.Коломіець; Погляд Ілліча / Пер. В. Забаштанський; На ленінському проспекті / Пер. О.Орач; Дорога батьків; Вулиця Янки Купали / Пер. Д.Шупта; Літо над Сожем / Пер. В. Скоморовський; Слово про хлопчиків / Пер. Р.Лубківський; Коли ми будемо / Пер. В.Скоморовський: [Вершы] / / Лісова колиска. К., 1979; »Криничкі, тихіі кринички...": [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Україна. 1979. № 23; Ми зростаемо в селі: [Верш] / Пер. В.Скоморовський / / Зірка. 1979. 19 лип.; Подарунок; Лист: [Вершы] / Пер. Я.Шпорта, Б.Степанюк / / Отче ім'я. Харків, 1982; Сила правди моеі: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда / / Україна. 1982. № 32; Слався, юних днів бентего...": [Верш] / Пер. В.Бровченко / / Комс. зірка. 1982. 21 груд.; Декретом серця: [Верш] / Пер. О.Данилова / / Чорномор. комуна. 1982. 25 груд.; Ти — моя Ярославна: [Верш] / Пер. Д.Павличко / / Ля вечнага агню. Вершы. 1941—1945. Харків; Мн., 1984; Спішу у Вязинку: [Верш] / Пер. М.Львович / / Прапор. 1985. № 4.

На французскую мову. Le champ; Ecoutez les hirondelles / / Anthologie de la poésie biélorusses. Paris, 1982.

1.6.

Р у с к а я савецка паэзія Мн., 1953 / Рэд. з інш.

2.1.

На беларускай мове. С м ы к а в а І. Кастусь Кірэенка / / Смыкава І. Беларускія пісьменнікілаўрэаты: (1941—1970 гг.): Рэкам. бібліягр. паказальнік. Мн., 1973.

2.2.

На беларускай мове. Г у р с к а я А. Адказнасць перад часам: Нарыс творчасці К.Кірэенкі. Мн., 1986.

2.3.

На беларускай мове. А г і е в і ч У. Літаратура і жыццё. Мн., 1954. С. 139—142; Я г о ж. Павышаць паэтычнае майстэрства // Звязда. 1950. 1 крас.; А р о ч к а М. Балючая памяць зямлі // Полымя. 1984. № 7; Я г о ж. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 276—280; Я г о ж. Паэзія адданасці і веры // Арочка М. Галоўная служба паэзіі. Мн., 1974; Я г о ж. Паэзія мужнасці і любові // Беларусь. 1978. № 12; Я г о ж. Трыпутнік — трава гаючая // Арочка М. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981; Б а р с т о к М. Слухаючы голас жыцця // Вяч. Мінск. 1978. 13 снеж.; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 33—34, 82—87, 140—142, 252—253; Б е л а р у с к а я літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 33—35; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 216—221; Б е л а р у с к і я пісьменнікі — дзецям // Бярозка. 1961. № 1; Б е ч ы к В. Лірыка травеня: Крытычныя нататкі // ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Б у р н о с а ў В. На варце міру // Полымя. 1950. № 10; Б у р ' я н Б. Публіцыстыка ці рыторыка? // ЛіМ. 1953. 31 кастр.; Я г о ж. Хораша ў нас // Там жа. 1951. 20 студз.; Б у ш к о Т. Пачатак // Там жа. 1946. 16 сак.; Б я л е в і ч А. Шчодрага сэрца паэзія // Звязда. 1946. 3 снеж.; Б я р о з к і н Р. Паэты аднаго пакалення // Бярозкін Р. Спадарожніца часу. Мн., 1961; В я л ю г і н А. Адзін год і ўсё жыццё // ЛіМ. 1980. 22 лют.; Я г о ж. «Веру грому і дажджу...»: (Эсэ) // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973. Т. 2; Я г о ж. Равеснік рэспублікі // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 2; Г а м о л к а М. Звонкае слова паэта // Наст. газ. 1978. 13 снеж.; Г а м о л к а М., Ж а р ы й Г. Каб струны для людзей гучалі // Звязда. 1972. 7 кастр.; Г а ў р у с ё ў С. Радком гарачым пра людзей: Творчы партрэт // ЛіМ. 1973. 21 снеж.; Г е р ц о в і ч Я. Думкі аб пейзажнай лірыцы // Полымя. 1953. № 11; Я г о ж. На перадавых пазіцыях. Мн., 1957. С. 86—90; Я г о ж. Паэзія і яе лірычныя героі // Полымя. 1957. № 1; Г н і л а м ё д а ў У. Быць чалавекам на зямлі // Гніламёдаў У. Як само жыццё. Мн., 1980; Я г о ж. Паэзія высокага абавязку // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Я г о ж. На суравеях часу // Там жа. 1978. 8 снеж.; Я г о ж. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 195—196; Я г о ж. «Што я люблю...»: (Кастусь Кірэенка) // Гніламёдаў У. Упоравень з векам. Мн., 1976; Г у б а р э в і ч К. Тэмы і іх выраішэнне: (Часопіс «Беларусь» № 1—6, 1949 г.) // ЛіМ. 1949. 13 жн.; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 238—239, 242, 296; Д а 5 0 - г о д д з я дня нараджэння // Вясёлка. 1968. № 12; Д з ю б а й л а П. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 54—57; Я г о ж. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 167—168; Ё с ц ь лепшая ў свеце дарога...: (Да 60-годдзя К.Кірэенкі) // Бярозка. 1978. № 12; З у ё н а к В. Мера адкрытасці душы // Полымя. 1984. № 4; К а в а л е н к а В. Час у абліччы паэта // К а в а л е н к а В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979. С. 125—162; К а в а л ё ў Д. Паэзія сапраўдная і ўяўная // ЛіМ. 1955. 17 снеж.; К а з е к а Я. Вучыць на прыкладзе станоўчага // Там жа. 1954. 31 ліп.; К а п у с ц і н А. З трывогай у сэрцы // Чырв. змена. 1978. 12 снеж.; К а с т у с ь К і р э е н к а // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; К л ы ш к а А. Каб я быў членам журы...... // ЛіМ. 1963. 20 снеж.; К о р ш а к А. Вершы маладых паэтаў // Там жа. 1941. 5 сак.; К о ў т у н В. Паэзія подзвігу // Полымя. 1983. № 1; К р ы с ь к о Ц. [Вітка В.]. Творчасць маладых пісьменнікаў // Там жа. 1946. № 2—3; Л о й к а А. Тэмперамент лірыка // Лойка А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 79—87; Л у ж а н і н М. Паэзія года // Полымя. 1968. № 5; Л ы н ь к о ў М. [Ліст] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8; М а е ў с к і В. Талент шчыры і шчодры // Звязда. 1968. 12 снеж.; М а й х р о в і ч С. На шляху творчага росту // ЛіМ. 1948. 24 ліп.; М а р к а в а Ф. Па старонках «Бярозкі» // Наст. газ. 1947. 25 вер.; М а р ц і н о в і ч А. Аддадзены родным прасторам // Голас Радзімы. 1980. 28 жн.; Я г о ж. Аддача дабра і чалавечнасці // Мін. праўда. 1978. 12 снеж.; Я г о ж. Адказнасць перад часам // Там жа. 1972. 19 жн.; Я г о ж. «Аднойчы прысягну і назаўсёды» // ЛіМ. 1981. 3 ліп.; Я г о ж. Заручоны з бацькаўшчынай // Там жа. 1985. 8 лют.; М і ш ч а н ч у к М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1983. С. 66—67; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 185—186; « Н а с л а в у гукаць і подзвіг» // Голас Радзімы. 1978. 14 снеж.; П а н ч а н к а П. Паэзія Кастуся Кірэенкі // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; П і с ь м е н н і к і Савецкая Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С а л а в е й Л. Песні любові і гневу // Кірэенка К. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1969. Т. 1; С к а п а У. Ёсць вера непахісная ў жыцці // Віцеб. рабочы. 1978. 13 снеж.; С л о в а пра лаўрэатаў // Голас Радзімы. 1964. № 44; С т у л а в а А. Цудавада родных крыніц // Вяч. Мінск. 1985. 26 крас.; У с і к а ў Я. Паэзія жыцця // Усікаў Я. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 139—159; Я г о ж. У нагу з жыццём // За Радзіму. 1950. 4 чэрв.; Ц і х а н ч у к М. «Не завіце маю рэспубліку...» // Кірэенка К. Прысяга. Мн., 1969; Ч а л ы Б. Паэтычнае бачанне жыцця // ЛіМ. 1952. 29 ліст.; Ш а ў н я А. Ад шчырага сэрца // Там жа. 1959. 4 лют.; Ш ы м к о І. Несур'ёзныя адносіны да адказнасці тэмы: Ліст у рэдакцыю // Там жа. 1949. 30 ліп.; Ю р э в і ч У. Сто песень, сэрцам праспяваных // Звязда. 1978. 12 снеж.; Я к і м о в і ч А. Аб творах для юных чытачоў // Там жа. 1951. 12 мая; Я р а ц В. Адзінства думкі і рытму // Полымя. 1981. № 4; Я г о ж. Словы, адшуканыя пачуццём // ЛіМ. 1974. 20 вер.; Я р о ш М., Б е ч ы к В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 181, 226, 228—229, 271—272, 294.

На рускай мове. А н д р е ю к С. Поиск будет продолжен: Заметки о прозе журнала «Маладосць» // Знамя юности. 1968. 26 марта; Б у р ь я н Б. Заметки критика // Сталин. молодежь. 1954. 12 сент.; В е л ю г и н А. Республики ровесник // Сов. Бел. 1978. 10 дек.; Г н и л о м е д о в В. «Что я люблю...» // Неман. 1974. № 8; Г у р е в и ч Э. Детская литература Белоруссии. М., 1982. С. 101—105, 134, 223—224; З а л е с с к а я Л. Поэзия Советской Белоруссии. М., 1960. С. 142—146; И с т о р и я белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 213—214; К а с т у с ь Киреенко // Дет. лит. 1974. № 9; К л и м е н т е н к о С. С весною в сердце // Сел. газ. 1968. 12 дек.; К о в а л е в П. Образ Ленина в произведениях белорусских поэтов // Сов. Бел. 1948. 21 янв.; К у ч а р А. Поэзия юная и мятежная // Знамя юности. 1978. 12 дек.; Л о й к о О. На грани обычного и необычного // Неман. 1972. № 4; П а н ч ё н к о П. Поэзия суровой правды // Сел. газ. 1978. 12 дек.; Т и т о в К. Поэтическое творчество Кастуся Киреенки // Сталин. молодежь. 1953. 14 мая.

На украінскай мове. Н а г н и б і д а М. Мужне, схвильоване серце... // Кіреєнко К. Березовий край. К., 1977.

На французскай мове. K i r e e n k a Kactouss // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

2.4.

На беларускай мове. С е р б а н т о в і ч А. Кастусю Кірэенку: [Верш] // Сербантовіч А. На беразе Урала. Мн., 1966; Ш у ш к е в і ч С. Кастусю Кірэенку: [Верш] // ЛіМ. 1959. 11 лют.

У.М.Ларчанка.

КІСЕЛЬ АПАНАС

Кісель Апанас, пісьменнік сярэдзіны 19 ст.

Біяграфія яго нявысветлена. Магчыма, гэта псеўданім. Па некаторых звестаках, быў чыноўнікам, камісарам па сялянскіх справах, заўзятым паляўнічым, пісаў вершы і апавяданні на магілёўскіх гаворках. З яго імем звязваюць беларускую брашуру «Бяседа старога вольніка з новымі, пра іхнае дзело», выдадзеную ананімна ў Магілёве ў 1861 па распараджэнні губернатара. Напісаны прозай у форме народнай гутаркі твор з урадавых пазіцый тлумачыў сялянам умовы вызвалення ад прыгону, заклікаў іх радавацца грабежніцкай рэформе, шанаваць цара і паноў, не слухаць шкодных тлумачальнікаў царскага маніфеста і іншых падбухторшчыкаў. Нягледзячы на несхаваную тэндэнцыйнасць, у брашуры адлюстраваліся рэальныя рысы і супярэчнасці таго часу, у прыватнасці незадаволенасць сялян рэформай, іх імкненне да сапраўднай свабоды. Падрабляючыся пад тон сялянскага добразычліўца, аўтар умела карыстаецца жывой гутарковай мовай, народнай фразеалогіяй, перасыпае тэкст цікавымі прыкладамі з мясцовага жыцця і старажытнай гісторыі. Сябе аўтар малюе гарадскім жыхаром, які дасягнуў пэўнага дабрабыту, паведамляе асобныя аўтабіяграфічныя звесткі, а таксама звесткі пра свой маёмасны стан: «Я сам, астаўшысь сірацінаю, ня меў ні двара ні кала і гадоў больш як сімнаццаць нанімаў дварок і гародзішка ў мішчаніна… А цяпер, Богу спасіба і людзям добрым, жыву ў сваём дварэ, ды на чужэй зямлі і ні за вялічкі кавалак плачу ў год тры цалковых… Дый у мяне ў саседзях жывець саветнік, і ён мае плаціць…». Але не выключана, што гэта ўсяго толькі мастацкія дэталі, уведзеныя ў тэкст для больш праўдападобнай абмалёўкі партрэта «старога вольніка», ад імя якога вядзецца мова. Аўтарства брашуры канчаткова не ўстаноўлена, выказваліся таксама думкі, што яе напісаў Ф.Блус або магілёўскі свяшчэннік А.Чалоўскі.

Г.В.Кісялёў.

Бібліяграфія

1.2.

Бяседа стараго вольника з новыми, пра ихнае дзело. [Магілёў], [1861]. Аўтар не ўказаны.

2.3.

На беларускай мове. Александровіч С. Пуцявіны роднага слова. Мн., 1971. С. 13—14; Барысенка В. Францішак Багушэвіч і праблема рэалізма ў беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1957. С. 131—134; Гарэцкі М. Апанас Кісель (Франц Блус?) // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; Ларчанка М. Па шляху рэалізма. Мн., 1959. С. 25—28; Лушчыцкі І. Нарысы па гісторыі грамадска-палітычнай і філасофскай думкі ў Беларусі ў другой палавіне XIX веку. Мн., 1958. С. 97—100; Шлюбскі А. Адносіны расійскага ўрада да беларускай мовы ў XIX ст. // Інстытут беларускай культуры. Зап. Аддзелу гуманіт. н. 1928. Кн. 2.

На рускай мове. Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 77, 91.

Г.В.Кісялёў.

КІСЛІК НАВУМ

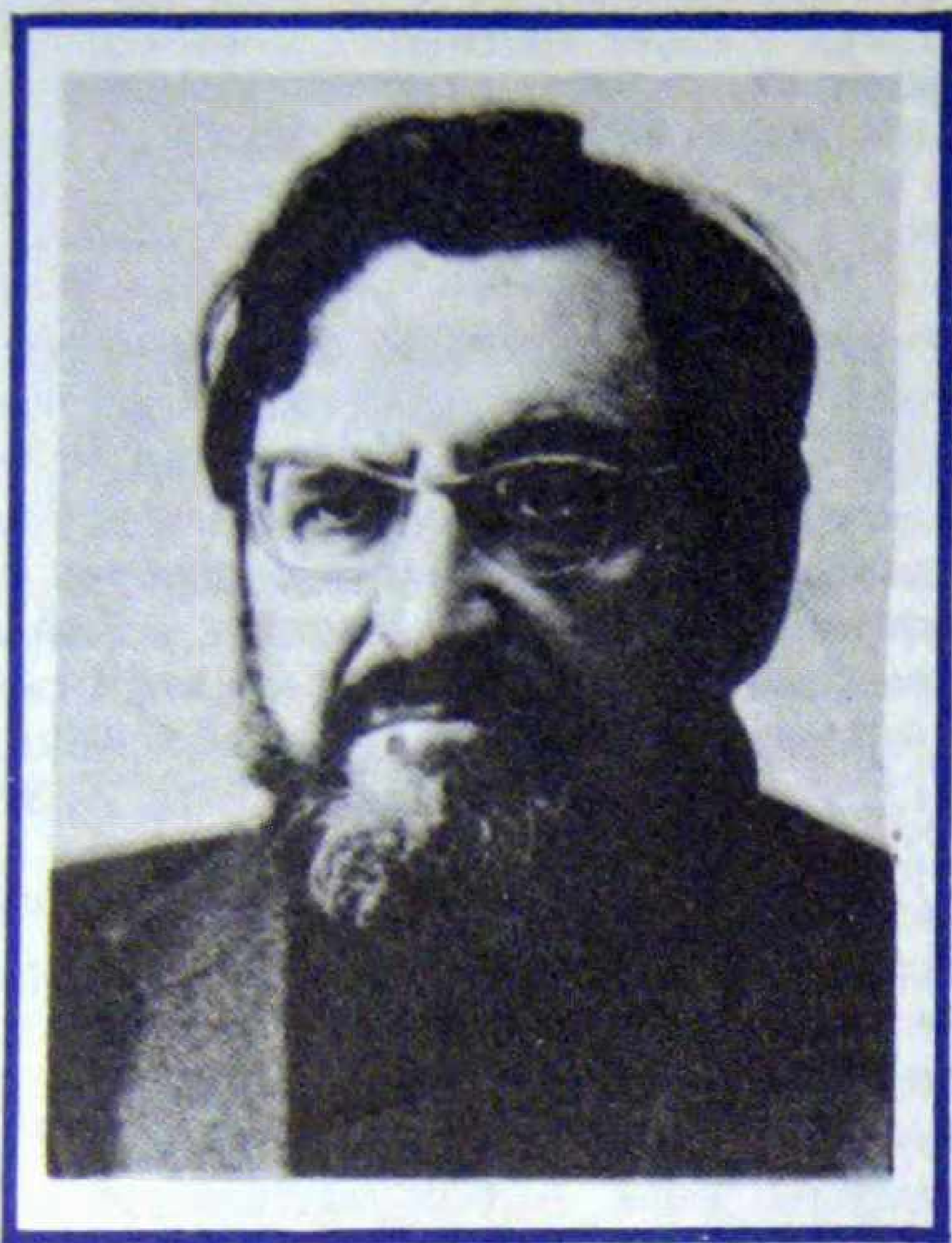

Кіслік Навум Зіноўевіч (псеўд. К. Навумаў, Аўсей Аўсоў; н. 26.9.1925, Масква), паэт, перакладчык. Член СП Беларусі з 1954. Піша на рускай мове.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага. Бацька, Зіновій Сямёнавіч, нарадзіўся ў Віцебску, у 15 гадоў — добраахвотнік Чырвонай Арміі, удзельнік баёў з Пятлюрам, белапалякамі. Дэмабілізаваны па раненні, служыў у Віцебскім губваенрэўкаме, губвыканкаме (1921—23). У 1932 абраны старшынёй кааператыўна-прамысловага аб'яднання «Аблкампрамсаюз». Удзельнік Вялікай Айчыннай вайны. Пасля вайны працаваў на інжынерных пасадах ва Упраўленні лёгкай прамысловасці БССР у Мінску. Маці, Ганна Навумаўна, нарадзілася ў в. Княжыцы Віцебскай губ. Да Вялікай Айчыннай вайны Н. Кіслік жыў і вучыўся ў школе ў Віцебску. У 1941—42 працаваў рознарабочым, дахаўшчыком на элеватары, матарыстам-лябёдчыкам у г. Набярэжныя Чаўны Татарскай АССР. У канцы 1942 дабраахвотна пайшоў у Чырвоную Армію. Удзельнічаў у баях на Курска-Арлоўскай дузе. Двойчы паранены, інвалід Вялікай Айчыннай вайны. Пасля дэмабілізацыі ў 1944 працаваў рабочым станкабудаўнічага завода ў Чкалаве (цяпер Арэнбург). Некаторы час вучыўся ў Чкалаўскім падінстытуце, а з 1946 — на філалагічным факультэце БДУ. Пасля заканчэння яго (1950) працаваў настаўнікам рускай і беларускай мовы і літаратуры ў Дрысенскай сярэдняй школе. У 1952—58 літсупрацоўнік газеты «Літаратура і мастацтва», потым — часопіса «Полымя». З 1959 на творчай рабоце.

Узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны 1 і 2-й ступені, медалямі, Ганаровай Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першыя вершы Н.Кісліка «Паўшым героям», «Прарыў», «Рускія салдаты» надрукаваны ў 1944 у газеце Паўднёва-уральскай ваеннай акругі «Сталінец». Кнігі яго паэзіі («Размова з сябрамі», «Пошук», «Пазыўныя зямлі», «Галіны», «Свята снегападу» і інш.) — гэта даверлівая размова з сучаснікам аб тым, што найбольш хвалюе. Рэха мінулай вайны няспынна гучыць у яго вершах. Адзін з нястомных папулярызатараў беларускай літаратуры на рускай мове. Перакладаў творы Я.Купалы, Я.Коласа, М.Багдановіча, П.Броўкі, А.Куляшова, М. Танка, П. Панчанкі, А.Пысіна, А.Вялюгіна, А.Русецкага, С.Дзяргая, С.Гаўрусёва, М.Стральцова, А.Бялевіча, Р.Барадуліна, У.Караткевіча, Ю.Таўбіна, І.Мележа, Я.Брыля, А.Карпюка і інш., а таксама тэксты песень многіх беларускіх кампазітараў.

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.1.

Избранное: Стихи, поэмы, переводы. Мн., 1975.

Лестница лет: Избр. стихотворения и поэмы. Мн., 1985.

1.2.

Разговор с друзьми: Стихи. Мн., 1956. Рэц.: Бурьян Б. Пусть продолжится этот разговор // Сталин. молодежь. 1956. 28 марта; Гаврусев С. Стихи товарища // Сов. Отчизна. 1956. № 6; Гарулёў Н. // Маг. праўда. 1956. 28 жн.; Клешчанка В. Лірычная размова з сябрамі // Маладосць. 1956. № 9; Праскураў В. // Зара. 1957. 16 студз.; Тарас В. Сяброўская размова // Полымя. 1956. № 10.

Поиск: Стихи. Мн., 1959. Рэц.: Азаров В. Поиск счастья // Неман. 1960. № 1; Бойка У. Удалы пошук // ЛіМ. 1959. 26 вер.; Бярозкін Р. Вершы аб сучаснасці // Беларусь. 1960. № 1; Жыжэнка У. Лірыка вялікіх пачуццяў // Чырв. змена. 1959. 3 снеж.; Кудраўцаў І. Чытач не зробіць скідак на маладосць // Звязда. 1959. 24 кастр.

Позывные земли: Стихи. Мн., 1961. Рэц.: Варно У. Рост // ЛіМ. 1962. 13 сак.

Повесть о прессованном порохе: Стихи, поэма. Мн., 1964. Рэц.: Бярозкін Р. Дабро, якое змагаецца // ЛіМ. 1965. 29 студз.; Яфімаў Ф. Думка і пачуццё // Полымя. 1965. № 2.

Ветви: Стихи, поэмы, переводы. Мн., 1969. Рэц.: Бечик В. В мире прочных ценностей // Неман. 1969. № 11.

Праздник снегопада: Книга стихов. Мн., 1972.

Воспоминания о вокзалах: Стихотворения. М., 1976. Рэц.: Ваншенкин К. «Не соль, что на спине...» // ЛГ. 1979. 18 февр.; Вітка В. Чытаючы вершы та-

варыша / / ЛіМ. 1977. 1 крас.; Платонов В. Память жива... / / Юность. 1978. № 2.

Сентябрьская река: Стихи и поэма. Мн., 1978. Рэц.: Аўруцін А. ...Каб правільна жыць / / ЛіМ. 1979. 23 лют.; Шкляревский И. Возвышенное и обыденное / / Лит. обозрение. 1980. № 1.

Первоснежье: Стихи. Мн., 1980.

Разные годы: Стихи и поэма. Мн., 1984.

Зимний свет: Стихи. М., 1985.

1.3.

1950. Родное имя / / Сталин. молодежь. 1950. 8 янв. / Сааўт. А.Суркі; Поэт молодежи: К 20-летию со дня смерти В.В.Маяковского / / Там жа. 12 апр.; На смерть!: [Верш] / / Там жа. 6 авг.

1951. В добрый путь: [Верш] / / Сов. Отчизна. № 9; О новорожденном: [Верш] / / Там жа. № 10; Радостный день: [Верш] / / Сталин. молодежь. 28 марта; Библиотека и ее читатели / / Там жа. 3 авг. / Сааўт. В.Тарас; У кассы билетной: [Верш] / / Там жа. 23 сент.

1952. Звезда свободы; В автобусе: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 1; Литературный вечер в университете: [Вершы] / / Там жа. № 4; Из путевого блокнота: [Вершы] / / Бальш. Пал. 6 студз.; Голас сяброў / / ЛіМ. 28 чэрв.; Путевые заметки Деда-Мороза / / Сталин. молодежь. 1 янв. /Сааўт. А.Суркі; Крылатая молодость / / Там жа. 1 февр.

1953. Тебе, партия; Октябрьский парад; В студенческом общежитии; Ночью: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 1; Неугасимый свет: [Верш] / / Там жа. № 3; Борец за социалистическое искусство: К 60-летию со дня рождения В.Маяковского / / Там жа. № 4; Вачыма ўдзельніка: [Рэц. на кн.: Вялюгін А. На подступах. Мн., 1952] / / ЛіМ. 17 студз.; На парадку дня / / Там жа. 11 крас.; Анталогія рускай савецкай паэзіі / / Там жа. 13 чэрв.; Пад сонцам дружбы: (З падарожных нататкаў) / / Там жа. 6 ліст.; В автобусе: [Верш] / / Мін. праўда. 31 мая; Друзьям: [Верш] / / Сталин. молодежь. 2 июня; Октябрьский парад: [Верш] / / Там жа. 21 июля; Новорожденный: [Верш] / / Там жа. 29 июля.

1954. Вершы А.Вялюгіна: [Рэц. на кн.: Велюгин А. Стихи. М., 1953] / / Маладосць. № 2; На передний край!; Дот; «Проплещет по улицам ливень косой...»: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 1; Сын; О соловье и прочем; Зной: [Вершы] / / Там жа. № 2; Пузырь / /Пад псеўд. Аўсей Аўсоў; Наследье: [Вершы] / / Там жа. № 6; Вялікі прыклад / / ЛіМ. 10 крас.; Сатырычны радыёспектакль / / Там жа. 8 мая; Яшчэ раз аб перакладах / / Там жа. 7 жн.; Походные костры: [Верш] / / Сталин. молодежь. 9 марта; Здравствуй, Минск: [Верш] / / Там жа. 8 авг.; Небо и земля: [Верш] / / Там жа. 19 дек.

1955. Небо и земля: [Верш] / / Сов. Отчизна. № 1; Талент трэба ўдасканальваць: [Рэц. на кн.: Засім М. Вершы. Мн., 1954] / / ЛіМ. 22 студз.; Пісьмы з літаратурных аб'яднанняў / / Там жа. 4 чэрв.; Дзецям — сапраўдную паэзію / / Там жа. 20 жн.

1956. Размова аб людзях і «чалавечках» / / ЛіМ. 14 крас.; А якой павінна быць крытыка? / / Там жа. 14 ліп.; Вяртанне паэта: [Рэц. на кн.: Хадыка У. Выбр. вершы. Мн., 1956] / / Там жа. 15 снеж.

1957. Басня / Пад псеўд. Аўсей Аўсоў; На перепутье: [Верш] / / Сов. Отчизна. № 3; Я на такой земле живу: [Верш] / / Там жа. № 6; На перепутье: [Верш] / / Знамя юности. 10 мая; Паэзія — подзвіг / / ЛіМ. 8 мая; Здравствуй, Минск!: [Верш] / / Сов. Бел. 9 июня.

1958. Первая молодость — первая рота...: [Верш] / / Новый мир. № 5; Сов. Бел. 23 февр.; Тишина за стеною; Поиск; Море; Южный пейзаж: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 2; Соблюдайте чистоту: [Верш] / / Знамя юности. 7 марта; Упорная песня: [Верш] / / Там жа. 18 апр.; Это вдохновенный клич: Вперед!: [Верш] / / Сов. Бел. 24 дек.

1959. Свет паэта: [Рэц. на кн.: Вялюгін А. На зоры займае. Мн., 1958] / / Полымя. № 8; «Когда, затерян в недрах звездной ночи...»; Весенняя стирка; «Еле-еле колышутся ели...»; Мальчишка: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 1; Ленин читает «Правду»: [Верш] / / Во славу Родины. 22 нояб.; На сцене умирает лебедь: [Верш] / / Знамя юности. 11 авг.; Вокзалы военной поры: [Верш] / / Знамя юности. 23 авг.; Падарожжа па роднаму гораду: [Рэц. на кн.: Тарас В. Минска улицы родные. Мн., 1959] / / ЛіМ. 23 мая; Песні і песенькі / / Там жа. 1 ліп.; Летят звездолеты: [Верш] / / Сов. Бел. 25 сент.

1960. Его современники: [Верш] / / Неман. № 2; Во славу Родины. 15 марта; Каб не было нічога лішняга: [Рэц. на кн.: Пысін А. Сіні ранак. Мн., 1959] / / Полымя. № 1; Журавли: [Верш] / / Во славу Родины. 4 сент.; Познакомьтесь с Юрием Лакербая / / Знамя юности. 6 апр.; Современники: [Верш] / / Там жа. 22 апр.; На абарону жыцця / / ЛіМ. 23 вер.; З увагай да паэтычнай моладзі / / Там жа. 15 ліст.; Горсть земли с Мамаева кургана: [Верш] / / Сов. Бел. 26 февр.

1961. На Припяти: [Верш] / / Вянок дружбы. Мн.; Новые стихи: Журавли; Позывные земли; «Голова кружится, голова — в жару...»; На Припяти; Махорка; Медовые коржики / / Неман. № 1; Бурлаки; О чем плакали пилы; Давайте сходим по грибы...: [Вершы] / / Там жа. № 5; Па шляху росту: [Рэц. на кн.: Барадулін Р. Рунець, красавацъ, налівацца. Мн., 1961] / / Полымя. № 12; Великое свершенье: [Верш] / / Во славу Родины. 16 апр.; Ветер солдату всегда в лицо / / Знамя юности. 27 авг.; Будет петь человек; Спит мостовая: [Вершы] / / Знамя юности. 10 сент.; Поющая река: [Верш] / / Там жа. 26 сент.; Господа денщики / / Сов. Бел. 18 февр.; Память: [Верш] / / Там жа. 2 июля.

1962. Директор совхоза: [Верш] / / Неман. № 1; Из новой книги: Вставайте, элеваторы; «Заиграли огни...»; Стихи о вечной дуэли; «Мне б говорить от имени деревьев...»; «Пускай опять придется туго...»: [Вершы] / / Там жа. № 3; У вайсковым страі: [Рэц. на кн.: Ефимов Ф. Армия. Мн., 1962] / / Полымя. № 4.

1963. Об этой книге и ее авторе / / Касперович И. Поющие ступеньки. Мн.; Цікавае знаёмства: [Рэц. на кн.: Сімановіч Д. Июнь-река. Мн., 1962] / / Беларусь. № 3; Лірыка Максіма Танка: [Рэц. на кн.: Танк М. Лірыка. Мн., 1963] / / Там жа. № 11; Черемуховые холода / / В мире книг. № 2; На Припяти: [Верш] / / Дальний Восток. № 5; Новые стихи: Памяти кочегара; Как мы пели; Аэропорт; Таежный пейзаж / / Неман. № 4; Без хрэстаматыйнага глянцу / / Полымя. № 7; Господа литераторы: (Глава из поэмы) / / Знамя юности. 31 окт.; ... І пятая: [Рэц. на кн.: Дзяргай С. Чатыры стыхіі. Мн., 1962] / / ЛіМ. 1 лют.; Замілаванасць — яшчэ не любоў: [Апавяданне] / [Рэц. на кн.: Теличко Н. Добрый ливень. Мн., 1963] / / Там жа. 3 вер.; Его огнем зажженные сердца: [Верш] / / Сел. газ. 10 февр.; Повесть о прессованном порохе: (Глава из поэмы о Кибальчиче) / / Сов. Бел. 1 нояб.

1964. Повесть о прессованном порохе / / Неман. № 3.

1966. Заводской район: [Верш] / / Знамя. № 3; Новые стихи: Военная баллада; «Мне слава не сестра...»; «Восходящие ступени...» / / Неман. № 5; И звезда с звездою говорит... / / Там жа. № 9.

1967. Музыка: [Верш] / / Дзень поэзии. 1967. М.; «Я делом избрал себе слово...»; Паровозный дым: [Вершы] / / Дзень паэзіі-67. Мн.; Сэрца прагне і розум дзярзае / / Маладосць. № 9.

1968. «Возле Тулы ли, возле Казани...»: [Верш] / / Чтоб всегда было солнце. Мн.; Два стихотворения: «Проходил человек по местам партизанским...»; «Восходящие ступени...» / / Новый мир. № 5; Гучанне чыстае і натхнёнае: [Рэц. на кн.: Хелемский Я. Ключ. Мн., 1968] / / ЛіМ. 2 жн.; Добрыя і розныя / / Там жа. 3 вер.

1970. Пехота; Военная баллада: [Вершы] / / Путь к победе. Мн.; В краю тепла и света: [Вершы] / / Неман. № 9; Бабье лето; Песня: [Вершы] / / Гродн. правда. 19 авг.; «Роняет лес багряный свой убор...»; «Липнут к стеклу любопытные листья...»: [Вершы] / / Там жа. 31 окт.

1971. «В начале было слово...»: [Верш] / / Дзень паэзіі-71. Мн.; «Всползали на берег неловко...»: [Верш] / / Юность. № 2.

1972. Песня; Первые дни; Как учитель сочинял стихи: [Вершы] // День поэзии. 1972. М.; Как учитель сочинял стихи; «Снова дети играют в войну...»; Набережные Челны; «Отмело на дворе, отгудело...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-72. Мн.; «В круглых скобках...»; «Утром нагрянул младенчески пухлый...»; «Снова дети играют в войну...»; «Вспоминая о войне...»; «Не было в мире ни зла, ни добра...»; «Роняет лес багряный свой убор...»: [Вершы] // Юность. № 7; «Как-будто жар-птицу словил...»; «Просвет нейтральной полосы...»; «Сосновый бор основан на песке...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 3 студз.; Аб некаторых зігзагах эпічнай красамоўнасці // ЛіМ. 2 чэрв.

1974. Неизвестный солдат: [Верш] // За тебя, Беларусь. Мн.

1975. Памяти окраины; Больничный дворик; «Ночами...»: [Вершы]; Рэха не змоўкне // Дзень паэзіі-75. Мн.

1976. «В круглых скобках...»; Воспоминания о войне; «Как мы пели...»: [Вершы] // Юность: Избранное. 1955—1975: В 2 т. М., 1976. Т. 1.

1977. «Липнут к стеклу любопытные листья...»: [Верш] // Песнь о книге. Мн.

1978. Старая улица: [Верш] // Дзень паэзіі-78. Мн.

1979. «Паклон вам...»; «Еще такая памятка с войны...»; Железная логика: [Вершы] // Дзень паэзіі-79. Мн.

1980. Рассказы о стихотворстве: Дебют; Финал; Встреча с Пушкиным; «Предсердье, предстрочье, предстишье...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-80. Мн.

1981. Из цикла «Полковая встреча»: [Вершы] // Дзень паэзіі-81. Мн.

1982. Старая песня; «Привыкаем...»; Домашний театр; «Старый горизонт странноприимный...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-82. Мн.

1983. «Пробуждаясь от чувства стыда...»; «Есть способ исчислять многоэтажье...»; «Вся жизнь впереди...»: [Вершы] // Дзень паэзіі-83. Мн.; Об этой книге и ее авторе // Дракохруст А. Дальняя связь. Мн.

1984. Осень; Ода на разыскание старой записной книжки; Благодарственный адрес своему времени; Пути словотворчеста: [Вершы] // Дзень паэзіі-84. Мн.

1985. «Как солнце, что проплыло над штыком...»: [Верш] // Стихи военных лет. 1941—1945. М.; «Еще такая памятка с войны...»: [Верш] // Юность: Избранное: В 2 т. М. Т. 1.

1.4.

Витка В. Три сказки / С бел. Мн., 1962 /Сааўт. пер. А.Шарапаў.

Карпюк А. Данута: Повесть / С бел. Мн., 1963; 2 изд. Мн., 1989.

Мележ И. Люди на болоте: Из полесской хроники: Роман / С бел. Мн., 1964; Мн., 1967; Мн., 1987.

Велюгин А. Ветер с Волги: Поэма / С бел. М., 1965. Рэц.: Березкин Г. Связь времен // Неман. 1966. № 5.

Русецкий А. Его величество: Поэма / С бел. М., 1967.

Панченко П. Патриотическая песня: (Поэма) / С бел. Мн., 1970.

Кулешов А. Сосна и береза: Стихи и поэмы / С бел. М., 1971 /Сааўт. пер. Я.Хелемскі. Рэц.: Турков А. «Всем друзьям дорогу открывая...» // Неман. 1972. № 10.

Кулешов А. Далеко до океана: Поэма / С бел. М., 1973.

Цвирка К. Дары леса: Стихи / С бел. Мн., 1973.

Жукович В. Крылатые друзья: Загадки / С бел. Мн., 1976.

Жукович В. Наши помощники: Загадки / С бел. Мн., 1976.

Жукович В. Сказочный сад: Загадки / С бел. Мн., 1976.

Кулешов А. Две поэмы / С бел. М., 1977 / Сааўт. пер. Я.Хелемскі. Рэц.: Шпаковский И. Нерасторжима связь времен // Неман. 1978. № 3.

Кулешов А. Скорость: Стихотворения и поэмы / С бел. Мн., 1978 / Сааўт. пер. Я.Хелемскі.

Купала Я. Стихотворения и поэмы / С бел. Мн., 1979. Рэц.: Ліякумовіч Ц. У свеце Купалавага слова // ЛіМ. 1980. 29 лют.

Бородулин Р. Праздник пчелы: Стихи / С бел. М., 1980. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 16 мая.

Колас Я. Савось-проказник: Стихи / С бел. Мн., 1980.

Бядуля З. Хозяйство: Стихи / С бел. Мн., 1981.

Русецкий А. Служба света: Стихи / С бел. М., 1982. Рэц.: Городницкий Е. Спектр света // Неман. 1983. № 1.

Спелый бор / С бел. Мн., 1982. Рэц.: Гарадніцкі Я. З павагай да арыгінала // ЛіМ. 1983. 15 крас.; Кулагин А. Угадать строку... // Лит. обозрение. 1984. № 2.

1952. Велюгин А. Лампа французского шахтера; Бесстрашие: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 4; Белевич А. Живая река: (Стихи о Я.Купале) / С бел. // Сов. Бел. 6 июля; Кулешов А. Коммунисты: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 5 окт.

1953. Кулешов А. Коммунисты: [Верш] / С бел. // Новые дела. М., 1953; Аврамчик М. В боевом строю; Кулешов А. Коммунисты; Тавлай В. Отдаю верный голос солдатский: [Вершы] / С бел. // От всего сердца. Мн., Бровка П. У Черного моря: [Верш] / С бел. // Сталин. молодежь. 6 нояб.; Кулешов А. Когда поют гимн коммунистов: [Верш] / С бел. // Сталин. племя. 16 июня.

1954. Малышко А. Из цикла «Дружба»; Воронько П. Наша Москва: [Вершы] / С укр. // Сов. Отчизна. № 1; Калачинский М. Из сталинградского цикла: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 3; Трус П. Я снова там; Первомай: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 4; Панченко П. Шапка эстонца: [Верш] / С бел. // Там жа. № 5.

1955. Белевич А. Голова; Камлюк на проводе; «Критикуй меня, а что ж...»: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 5

1956. Кулешов А. Коммунисты: [Верш] / С бел. // Самодеятельная эстрада для коллективов сельской худ. самодеятельности. Горький; Велюгин А. Утро; Окуни: [Вершы] / С бел. // Знамя юности. 6 июля; Панченко П. Футбол: [Верш] / С бел. // Там жа. 30 сент.; Макаль П. Разговор с державой: [Верш] / С бел. // Там жа. 6 нояб.; Велюгин А. Голуби: (Поэма) / С бел. // Там жа. 5 дек.; Киреенко К. Слово о партии: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 14 февр.; Белевич А. До и после: [Верш] / С бел. // Там жа. 23 сент.; Панченко П. Футбол: [Верш] / С бел. // Сов. спорт. 8 сент.

1957. Колас Я. Савось-проказник: [Казка] / С бел. // Колас Я. Детям. Мн.; Киреенко К. Налибока; «Перед самою весною так бывает...»; Два сердца; Лось; Пора настала; Ответ: [Вершы] / С бел. // Сов. Отчизна. № 1; Зарицкий А. Стихи о Германии: Разговор с сердцем; Путь к правде; Самый лучший язык / С бел. // Там жа. № 4; Велюгин А. Землячка: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 13 янв.; Вольский А., Макаль П. «И словом, и песней, и дружным трудом»: [Верш] / С бел. // Там жа. 30 июня; Аврамчик М. Венки Янке Купале: [Верш] / С бел. // Там жа. 9 июля; Макаль П. Разговор с державой: [Верш] / С бел. // Там жа. 6 нояб.; Панченко П. Проводы: [Верш] / С бел. // Там жа. 12 дек.; Приходько П. Ленин: [Верш] / С бел. // Известия. 22 апр.; Велюгин А. На горе Чернечьей: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 25 июня; Ткаченко В. Дар Белоруссии: [Верш] / С укр. // Там жа. 29 июня; Велюгин А. Поэту: [Верш] / С бел. // Там жа. 7 июля; Кулешов А. Коммунисты: [Верш] / С бел. // Там жа. 5 нояб.; Велюгин А. Мандат: [Верш] / С бел. // Там жа. 6 нояб.; Вольский А. Стоящее дело: [Верш] / С бел. // Сов. спорт. 17 окт.

1958. Панченко П. Патриотическая песнь: (Поэма) / С бел. // Сов. Отчизна. № 4; Короткевич В. День первый: [Верш] / С бел. // Там жа. № 6; Вольский А. Апрель: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 23 апр.; Приходько П. Бессмерт-

ники: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 22 апр.; Панченко П. Сердце поет...: Заключительная глава поэмы; «Патриотическая песня» / С бел. / / Там жа. 29 апр.; Киреенко К. Май: [Верш] / С бел. / / Там жа. 1 мая; Приходько П. Моя молодость: [Верш] / С бел. / / Там жа. 29 июня.

1959. Приходько П. Партии: [Верш] / С бел. / / Во славу Родины. 25 янв.; Белевич А. Раздумье над Неманом: [Верш] / С бел. / / Там жа. 4 окт.; Велюгин А. Грибы: [Верш] / С бел. / / Там жа. 22 нояб.; Сов. Бел. 9 дек.; Яго ж. Улица машинистов: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 21 окт.; Лужанин М. На сталинградской лестнице: [Вершы] / С бел. / / Там жа. 14 нояб.

1960. Граховский С. Полочанка; Воспоминание; Красивые руки: [Вершы] / С бел. / / Неман. № 1; Велюгин А. Шесть стихотворений: Поэт; Старый машинист; Рыбачье кладбище; Наднеманская рута; Бор; Летняя дорога / С бел. / / Там жа. № 6; Белевич А. Земля и человек: [Верш] / С бел. / / Во славу Родины. 17 янв.; Макаль П. Декрет: [Верш] / С бел. / / Там жа. 6 марта; Велюгин А. Песня зеленого дуба: [Верш] / С бел. / / Там жа. 20 марта; Макаль П. Армия ленинцев: [Верш] / С бел. / / Там жа. 3 апр.; Панченко П. Флаги; Разговор с Вашингтоном: [Вершы] / С бел. / / Там жа. 27 нояб.; Велюгин А. Поэт; Приходько П. Бессмертники: [Вершы] / С бел. / / Там жа. 3 дек.; Русецкий А. Чудеса техники: [Верш] / С бел. / / Знамя юности. 9 февр.; Яго ж. Предвестье: [Верш] / С бел. / / Там жа. 14 февр.; Белевич А. Неугасимый огонь: [Верш] / С бел. / / Там жа. 6 нояб.; Бровка П. Военный оркестр на Бродвее: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 17 янв.; Яго ж. Товарищам, оставшимся за океаном; Танк М. На целине: [Вершы] / С бел. / / Там жа. 7 февр.; Макаль П. Ильич подписывает декрет: [Верш] / С бел. / / Там жа. 13 февр.; Аврамчик М. Мастер: [Верш] / С бел. / / Там жа. 13 марта; Белевич А. Золотой человек: [Верш] / С бел. / / Там жа. 16 апр.; Велюгин А. В начале мая: [Верш] / С бел. / / Там жа. 9 мая; Яго ж. Минское море: [Верш] / С бел. / / Там жа. 28 авг.; Бородулин Р. «Еще на метр ты ближе к облакам»; Мастер земляной; Горячая профессия; [Вершы] / С бел. / / Там жа. 11 окт.; Панченко П. Шестидесятый: [Верш] / С бел. / / Там жа. 6 нояб.; Приходько П. Сады Октября: [Верш] / С бел. / / Там жа. 7 нояб.

1961. Панченко П. Стихи об Америке / С бел. / / Неман. № 3; Бровка П. Одно желание: [Верш] / С бел. / / Там жа. № 6; Приходько П. Когда я родился...; Солдатская форма; Песня о мужестве: [Вершы] / С бел. / / Во славу Родины. 5 февр.; Яго ж. Материнская вера: [Верш] / С бел. / / Во славу Родины. 8 марта; Сов. Бел. 8 марта; Белевич А. Присяга: [Верш] / С бел. / / Во славу Родины. 8 окт.; Яго ж. Слово о моем друге: (Поэма) / С бел. / / Сов. Бел. 26 февр.; Масенко Т. Победоносный поход: [Верш] / С укр. / / Там жа. 10 марта; Зарицкий А. «По приказу сердца стали...»; «Был я в огне...»: [Вершы] / / Там жа. 22 марта; Панченко П. Когда подступают слезы: [Верш] / С бел. / / Там жа. 6 апр.

1962. Кулешов А. Когда поют гимн коммунистов: [Верш] / С бел. / / Кулешов А. Знамя бригады. М., 1962; Лужанин М. Поэт рассказывает о себе: [Урыўкі з кнігі] / С бел. / / Неман. № 6; Бородулин Р. Скрипачи; Панченко П. Разговор с Вашингтоном: [Вершы] / С бел. / / Во славу Родины. 30 сент.; Приходько П. Вишневый огонь: [Урыўкі з аднайм. паэмы] / С бел. / / Знамя юности. 27 июля; Наст. газ. 28 ліп.; Аврамчик М. Вместе с вами шагаю в штрек: [Верш] / С бел. / / Там жа. 26 авг.; Белевич А. Братья; Ветряк: [Вершы] / С бел. / / Сел. газ. 18 авг.; Аврамчик М. Солигорск: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 14 сент.

1963. Велюгин А. Апрельский ветер: [З паэмы] / С бел. / / Неман. № 2; Калачинский М. Город славы: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 2 февр.

1964. Кулешов А. Хлопцы последней войны: [Поэма] / С бел. / / Неман. № 1; Белевич А. Братья: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 26 янв.; Граховский С. Вишни: [Верш] / С бел. / / Там жа. 18 окт.

1965. Вольский А. Конь; Пароход; Осьминог; Шофер; Дрессировка; Слон и слон; Про Михася, скворцов и гусениц: [Вершы] / С бел. / / Вольский А. Куда плывут кораблики. Мн.; Танк М. На целине: [Верш] / С бел. / / Танк М. Мой хлеб насущный. Мн.; Русецкий А. Его величество: [Паэма] / С бел. / / Неман. № 3; Панченко П. «И небо не прояснилось...»; Океан; Человечность; Апельсины: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 4; Велюгин А. Встреча с поэмой: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 22 апр.; Яго ж. Вылетали журавли: [Верш] / С бел. / / Там жа. 1 мая; Панченко П. «Девчата моют танк...»: [Верш] / С бел. / / Там жа. 30 мая.

1966. Пысин А. Шесть стихотворений: Иван-чай; «На железном костре самолета...»; «Отстал в походе...»; Высокие годы; «Природа — скульптор...»; «На дубах соловьи отсвистали...» / С бел. / / Неман. № 2; Мальтинский Х. «Радею, как и все...»; «Весна стучится...»; «Пусть сыростью еще...»: [Вершы] / С евр. / / Там жа. № 8; Короткевич В. Христос приземлился в Городне: Роман / С бел. / / Там жа. № 11, 12; Белевич А. Слышу рокот весны: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 6 нояб.

1967. Дергай С. Оккупациям; Панченко П. Апельсины; Пысин А. Иван-чай: [Вершы] / С бел. / / Знамя. № 4; Белевич А. Буденовец из Дубровки: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 7 янв.; Яго ж. Моя держава: [Верш] / С бел. / / Там жа. 5 дек.

1968. Панченко П. Шапка эстонца; «Дождь идёт сверкающий и мелкий...»; «Когда подступают слезы...»: [Вершы] / С бел. / / Панченко П. Стихотворения. М.; Гурло А. Воспоминание; Александрович А. Песня; Смерть партизана; Таубин Ю. Моряку; Русецкий А. Красногвардеец; Панченко П. Апельсины; Дергай С. Оккупация; Пысин А. «Тучи, неба не полоните...»; Иван-чай; «Тяжеловесность канонады...»; «Мы маршанской выкурим махорки...»; Пранузя П. «Не экскурсантом, а солдатом...»; Коршак А. Раненый; Жаврук А. «Ружа»; Гаврилов Л. Орленок; Шведик Г. Запевала; Поют петухи; Сурначев М. Присяга в окопах; Ушаков А. Ночлег; Макаль П. Встреча с братом; Мартинович А. На площади Победы: [Вершы]; Чигринов И. Третьи петухи: [Апавяданне] / С бел. / / Чтоб всегда было солнце. Мн.; Бачило А. Колыбель моя: [Вершы] / С бел. / / Неман. № 1; Приходько П. Солдатская форма: [Верш] / С бел. / / Там жа. № 2; Гродн. правда. 22 февр.; Карпюк А. Незнакомый: [Аповесць] / С бел. / / Неман. № 5; Брыль Я. Душа — не странница: [Нарыс]; Цвирка К. В дороге: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 7; Русецкий А. Открытие; «Мне разгадать бы...»; «У памяти на прочной фотопленке...»: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 8; Божко А. Карвига: [Урывак з вершаванай аповесці] / С бел. / / Там жа. № 10; Белевич А. Край до солнца дорос: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 6 нояб.

1969. Панченко П. Шапка эстонца; Пысин А. «Избыто многое в пути...»: [Вершы] / С бел. / / Пою мое Отечество. М.; Адамчик В. Погорельцы; Навроцкий А. Акушерка: Рассказы / С бел. / / Дружба народов. № 5; Адамчик В. Дикий голубь: [Апавяданне] / С бел. / / Неман. № 2; Велюгин А. Комсомольцы: [Верш] / С бел. / / Там жа. № 3; Приходько П. Вещмешок; Калиновые зори: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 6; Короткевич В. Ковчег: [Апавяданне] / С бел. / / Там жа. № 12; Белевич А. Дороги побед: [Верш] / С бел. / / Во славу Родины. 3 июля; Велюгин А. Поэт: [Верш] / С бел. / / Там жа. 12 окт.; Танк М. Ленин на броневике: [Верш] / С бел. / / Известия. 30 апр.; Яго ж. Живой Ленин: [Верш] / С бел. / / Там жа. 6 нояб.; Яго ж. Родное; Песни народа: [Вершы] / С бел. / / Там жа. 15 нояб.; Белевич А. Солнце взошло: [Верш] / С бел. / / Сел. газ. 22 апр.; Яго ж. Раз-

думья: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 3 янв.; Граховский С. Минута молчания: [Верш] / С бел. // Там жа. 3 июля; Белевич А. Крылья нашей победы: [Верш] / С бел. // Там жа. 4 июля.

1970. Киреенко К. Налибока: [Верш] / С бел. // Киреенко К. Пролеска. Мн.; Белевич А. Крылья нашей победы; Пронузя П. Таким он был: (Воспоминание о Н. Сурначеве); Зарицкий А. В Каменке; Молния; Орлиная криница; Смагорович М. Фотография; Старший брат; Граховский С. Вечный солдат; Крупенька Е. Присяга; Шушкевич С. Снился сон перед походом; Павлов В. Легенда о капитане Гастелло; Лойко О. Слава вам, солдаты: [Вершы] / С бел. // Путь к победе. Мн.; Приходько П. Цвет жизни: [Вершы] / С бел. // Неман. № 2; Белевич А. Что мне нужно?; Письмо Ленину: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 4; Свирка Ю. Сигнальные костры: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 5; Семашкевич Р. Могила летчиков; Май; «Дедовскую борону в сарае...»; Поместье: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 11; Кулешов А. Далеко до океана: Поэма / С бел. // Новый мир. № 7; 1971. № 3; Семашкевич Р. Могила летчиков: [Верш] / С бел. // Вяч. Мінск. 8 кастр.; Танк М. Живой Ленин: [Верш] / С бел. // Правда Востока. 7 нояб.

1971. Карпюк А. Наводчик Купцевич: [Апавяданне] / С бел. // Белорусские рассказы. М.; Ягор ж. Гимн красавицам / С бел. // Неман. № 1; Бородулин Р. Блокада: [Паэма] / С бел. // Там жа. № 2; Брыль Я. Эхо со мной: [Нарыс] / С бел. // Там жа. № 4.

1972. Панченко П. Шапка эстонца: [Верш] / С бел. // Созвездие Родины. Тула; Купала Я. Не жди; Кресты; «Душенька, шинкарка...»; Вечер; «Опять возвращаются аисты, гуси...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 7.

1973. Кулешов А. «Окончится день, и возникнут опять...»: [Верш] / С бел. // Литературный огонек. М.; Мальтинский Х. «В ночи, когда смолкает шум дерев...»; «С минуту бестолково...»; «К утру после шторма ночного...»: [Вершы] / С евр. // Неман. № 1.

1974. Купала Я. Белорусским партизанам: [Верш]; Бородулин Р. Блокада: [Фрагмент з паэмы] / С бел. // За тебя, Беларусь. Мн.; Огнецвет Э. Миша Каминский: [Верш] / С бел. // Огонек. № 10; Яго ж. Художник — закон притяжения: [Верш] / С бел. // Работница. № 12.

1975. Велюгин А. Песня зеленого дуба; Поэт; Спелый бор; Чайка над житом: [Вершы]; Ветер с Волги: (Глава из поэмы); Баллада Трубецкого бастиона; Черная яблоня / С бел. // Велюгин А. Синий вереск. М.; Купала Я. Песня моя; Хлеб; Под крестом; Звезды; Моя вера; Здешний; Душенька-шинкарка; На улице; Отчизна; Мое страдание; Почему?; Для Отчизны; Озимь; Сеятель; Наследье; Перед рассветом; Ворон; Осень; Поэт и цензор; «А кукушка куковала...»; На пограничье; По Долгиновскому тракту (Минск—Окопы); О дивчине; В лесу; «За все...»; Старой деревне ("Уходишь прочь из ясной яви..."); «Шел я пущею...»; Бородулин Р. Наопрокидь; Заиндевевшая Ушаччина; Колос на камне; Велюгин А. Бор; Рыбачье кладбище; Летняя дорога; Поэт; Вертинский А. Чудак человек; «Домишко малый, вижу, повален...»; «Молчанье — оно многосложное...»; «Это — как музыка за стеной»; Гаврусев С. Хлеб на кленовом листе; «Окруженцу-солдату...»; «Крутой удар молотобойца...»; «Овса над полем синий перезвон...»; «Утеха — жбан березовицы в поле...»; «На станах полевых, на переправах...»; «Мне навстречу идет он, незрячий...»; «Тут был походный медсанбат...»; «Мне снился сон...»; «Орал паровоз...»; «У всех нужда в заботе человечьей...»; Дергай С. «В мой утомленный мозг...»; Оккупация; Трое в ночи; Панченко П. Апельсины; Человечность; Шапка эстонца; «Дождь идет...»; Пысин А. «В час, когда у последней межи...»; «На дубах соловьи отсвистали...»; «Отстал в походе — хватишь муки лютой...»; «Тучи, неба не полоните...»; «Мы моршанской выкурим махорки...»; «Избыто многое в пути...»; «Гул вокзалов, сполохи событий...»; «По сухой траве, по листьям палым...»; Иван-чай; Солдатам; «Тяжеловесность канонады...»; Русецкий А. «Мне разгадать бы вечности секрет...»; Из поэмы «Его Величество»; «Год спокойного солнца...»; Стрельцов М. Мокрое дерево; Конский базар; На автобусной станции; На отдыхе; «Новый день, как будто Новый год...»; Нервы; Разговор с веком; «Такая теплая вода...»; «Ты — село, и я село...»; Предостережение; Бессонница под звездным небом; «Море вздохнет...»; Кулешов А. Из поэмы «Далеко до океана»; Танк М. На весах озер; Под елкой в дождь; Это яблоко; «Говорят — галактики разбегаются...»; «Откуда в тебе столько радости...»; «Трое было нас, неразлучных...»; «Дорога была моей песней любимой...»; «Всё не можем решить...»; Сосны над окопами; Просьба; «Память моя...»: [Вершы] / С бел. // Кислик Н. Избранное: Стихи, поэмы, переводы. Мн.; Брыль Я. Эхо всегда со мной: (Рассказ) / С бел. // Книга друзей. М.; Граховский С. Мать правофлангового; Гречаников А. Солдатские сапоги; Лось Е. На тральщике; Малявка М. Салаги: [Вершы] / С бел. // Родины сыновья. Мн.; Велюгин А. Тревога: [Верш] / С бел. // Рэха ў граніце. Мн.; Огнецвет Э. Миша Каминский; Бородулин Р. Кладбище деревень; Блатун С. Багровое лядо / С бел.; Гобдей М. Колокола Хатыни / С анг.; Жукович В. Слово Иосифа Каминского; Колесник И. Реквием Хатыни; Павлов В. Неба обожженного крыло; Приходько П. Хатынский набат; Скаринкин В. Хатынь / С бел.; Стейскал Э. Хатынь / С чеш.; Цвирка К. Баллада о Хатыни / С бел.: [Вершы] // Слушайте — Хатынь!.. Мн.; Вертинский А. Из сентябрьской тетради: Это — как музыка за стеной; Хунвэйбины: [Вершы] / С бел. // Дружба народов. № 11; Кулешов А. Хамутиус: Поэма / С бел. // Москва. № 11, 12; Приходько П. Хатынский набат: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 1 июня; Голуб Ю. Мастера: [Верш] / С бел. // Сел. газ. 23 нояб.; Панченко П. Край родимый: [Верш] / С бел. // Сов. Клайпеда. 19 марта.

1976. Бородулин Р. Хлеб; Деревня; «Чаепитье синицы...»; Напоминание; С горы; «День начинаю...»: [Вершы]; Блокада: [Паэма] / С бел. // Бородулин Р. Небо твоих очей. М.; Яго ж. Молодые державы; «Пускай плывут челны весны...»; «Какой же он яркий...»: [Вершы] / С бел. // Рабочая смена. № 5; Калачинский М. С Лениным: [Верш] / С бел. // Во славу Родины. 5 дек.; Яго ж. Неизбежность: [Верш] / С бел. // Там жа. 16 дек.; Стрельцов М. На автобусной станции: [Верш] / С бел. // Знамя юности. 24 марта.

1977. Панченко П. «На выгарях темных...»; Хлебные слова; «Бывало, из пущи идешь...»; Леса и реки; «Вот снова гром...»; «Тот напустил туман...»; «Над белою пустыней облаков...»; «Дорогой товарищ, спи спокойно...»; Творчество; Копилка; «С новой начинается строки...»; «Мы люди — странные творенья...»; «Живая река в движении вечном...»; «Тот день пропал...»; «Сегодня не засну...»; Самообман; «Как всех нас нетерпенье гложет...»; «Я хаживал лесом и знаю...»; «Василию Блаженному нижайший...»; «Верю Сириусу и Венере...»; Чердак; «Снова дождь...»; «Мы, многие, жаждем разумного...»: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Крик сойки. М.; Яго ж. Книги Ленина; Гусовский Н. Песня о зубре: [Урывак]; Бровка П. Беларусь: [Урывак з паэмы]; Сипаков Я. Контрабанда; Белорусская баллада. XVI век; Бачило А. Тучи над бухтой: [Урывак з паэмы]; Короткевич В. Скорина покидает родину; Гилевич Н. Старые печатники; Лось Е. Погребенные книги; Купала Я. Белорусскому государственному издательству; Лойко О. На полиграфкомбинате; Бровка П. Книга; Гилевич Н. Размышление перед книжной полкой; Богданович М. «Вы, кому найти приятно...»; «Под небом светлым в простом домике...»; Глебка П. О книгах; Панченко П. Наша энциклопедия; Буравкин Г. Книжка; Бровка П. Река ломает плен ледовый: [Вершы] / С бел. // Песнь о книге. Мн.; Огнецвет Э. Белоруси; Велюгин А. Поэт: [Вершы] / С бел. // Советская поэзия. М. Т. 2; Русецкий А. Год спокойного солнца...; Открытие; Пысин А. «Мы моршан-

ской выкурим махорки...»: [Вершы] / С бел. / / 60 лет советской поэзии. Поэзия народов СССР: В 4 т. М. Т. 3; Кулешов А. Слово неизвестного солдата; Панченко П. Полет в Сибирь; Танк М. «Что обычное солнце...»: [Вершы] / С бел. / / Дальний Восток. № 11; Гаврусев С. Хлеб: [Верш] / С бел. / / Дружба народов. № 1; Мартинович П. «Листвы шуршанье, всполохи зарниц...»: [Верш] / С бел. / / Лит. Россия. 11 марта.

1978. Бородулин Р. Наопрокидь: [Верш] / С бел. / / Дальний Восток. № 2; Огнецвет Э. Как рождается весна; Панченко П. Заминированный лес; Стрельцов М. «Такая теплая вода...»: [Вершы] / С бел. / / Биробидж. звезда. 14 мая; Пруауза П. Не экскурсантом, а салдатом: [Верш] / С бел. / / Знамя юности. 17 марта; Бровка П. Курган Славы: [Верш] / С бел. / / Известия. 24 июня; Бородулин Р. Дятлинка: [Верш] / С бел. / / ЛГ. 4 янв.; Яго ж. «Осенний холодок...»; «И вновь она...»; «На север лечу, на север...»: [Вершы] / С бел. / / Там жа. 20 дек.

1979. Бровка П. Четыре штыка над Минском; «Купала и Колас, вы всех нас взрастили...»; Минск; На своей земле; «Известно мне: оно не ново...»: [Вершы]; Через горы и степь; 1914: [Паэмы] / С бел. / / Бровка П. И молодость и зрелость. М.; Мартинович П. «Листвы шуршанье...»: [Верш] / С бел. / / Молодые поэты Белоруссии. М.; Панченко П. «Мы люди — странные творенья...»; «Мы, многие, жаждем разумного...»; «Вот снова гром...»; «Я хаживал лесом и знаю...»; «С новой начинается строки...»; Хлебные слова; Творчество; Копилка; Чердак; «Живая река в движении вечном...»; «Тот день пропал...»; «Бывало, из пущи идешь...»; Леса и реки; «Снова дождь...»; «Над белою пустыней облаков...»; «Василию Блаженному нижайший...»; «Как всех нас нетерпенье гложет...»; «Дорогой товарищ, спи спокойно...»; «Верю Сириусу и Венере...»; Самообман; «Тот напустил туман...»: [Вершы] / С бел. / / Панченко П. Где ночует жаворонок. Мн.; Бровка П. Друзья: [Паэма] / С бел. / / Неман. № 3; Русецкий А. «Ночь, дорога, светлый шорох...»; «На век, на целый век...»; «Не поверю пророкам...»; «Дожил я с тобой до торжества...»; «Белорусское предзимье...»; «Юный Месяц — дужка справа...»; «Лохматый ветер...»; «Тревожной чередой летят...»: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 10; Купала Я. Я не поэт; Моя хата с краю; На косьбе; Изнеможение; Дворец; Забытая скрипка; Круговорот; Молодая Беларусь; Позвали вас; «Уходишь прочь из ясной яви...»: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 11; Мартинович П. Заклинание: [Верш] / С бел. / / Знамя юности. 12 дек.; Бородулин Р. Поэма признания / С бел. / / Сов. Бел. 1 янв.

1980. Карпюк А. Наводчик Кунцевич: [Апавяданне] / С бел. / / Березы на шляху. М.; Панченко П. Книги Ленина; Бачило А. Тучи над бухтой: [Урывак з паэмы]; Бровка П. Беларусь; Короткевич В. Скорина покидает Родину; Гилевич Н. Старые печатни; Богданович М. «Вы, кому найти приятно...»; Бровка П. Книга: [Вершы] / С бел. / / Гимн книге. Мн.; Пысин А. «Тяжеловесность канонады...»: [Верш] / С бел. / / Поэзия. М. Вып. 26; Бородулин Р. Замковая гора: [Верш] / С бел. / / Знамя. № 5; Яго ж. Аргонавты; «Гнали пленных...»; «Меня крестила голодуха...»; «Свой лес — свое зверье...»; Гнездо серой цапли; Триптих Ушаччины: [Вершы] / С бел. / / Неман. № 2; Танк М. Николай Дворников: Поэма / / Октябрь. № 8; Бородулин Р. Джайляу; Высота; Возле самой тревожной; «Я подтолкнул плечом...»; Хозяйка Медео: [Вершы] / С бел. / / Простор. № 3; Приходько П. Седая гвардия; Бранденбургские ворота; Поверка; Моя молодость: [Вершы] / С бел. / / Во славу Родины. 24 февр. / Сааўт. пер. А. Дракахруст.

1981. Купала Я. Мужик; Там; Поэзия; Я не для вас; Косцу; Из песен недоли; Я не поэт; Из песен о своей сторонке; Тучи и думы; Родимое слово; «Льются, льются мои слезы...»; Из песен безземельного; Перед виселицей; Поверженным; «Как я полем иду...»; Явор; Черный бог; «Я от вас далеко...»; Изнеможение; Песня моя; Близким и далеким; «Будь я князем...»; «Как по рощам расцветали...»; Звезды; Здешний; Отчизна; Мое страдание; Весь до дна; На улице; Почему?; Моя вера; Наследье; Светает; Орлятам; «За все...» На пограничье; «Уходишь прочь из ясной яви...»; Солнцу; Сосны; «Шел я пущей...»; Гости; «Уж как в гости сын приехал...»; «Поклон мой народу за песни...»: [Вершы]; Курган; Она и я; Безымянное: [Паэмы] / С бел. / / Купала Я. Избранное. Мн. Рэц.: Семяжон Я. Пошукі і знаходкі ключа / / Беларусь. 1981. № 4; Бородулин Р. Созвездие славянских городов: [Вершы] / С бел. / / Радуга. № 10; Яго ж. «Мы только ходим по земле...»; Всходы; Партизанская мать; Заборовна; Баллада тишины: [Вершы] / С бел. / / ЛГ. 16 дек.

1982. Пысин А. «Слышен брех собачий из предместья...»: [Верш] / С бел. / / Братства солнечной венок. Симферополь; Купала Я. Песня и сказка: [Верш] / С бел. / / Дошкол. воспитание. № 7; Яго ж. «Я не поэт...»; «За все...»; «От неманских вод, из-под хвой Беловежи...»: [Вершы] / С бел. / / Литва лит. № 4; Панченко П. Хлебные слова: [Верш] / С бел. / / Молодеж. эстрада. № 2; Купала Я. «Уходишь прочь из ясной яви...»: [Верш] / С бел. / / Неман. № 7; Бровка П. «Мало низким поклоном тебе поклониться...»; Русецкий А. «Ничего уж больше не случается...»; Бородулин Р. «С эстрады светом залитой, эпитетов мне не жалели...»: [Вершы] / С бел. / / Лит. Россия. 12 марта; Русецкий А. Идеал; «Раздумье...»; «...И на Марсе камни те ж точь-в-точь...»: [Вершы] / С бел. / / Сов. Бел. 17 июня; Бородулин Р. «Мы только ходим по земле...»: [Верш] / С бел. / / Соц. Якутия. 18 апр.

1983. Панченко П. «Мы, люди, — странные творенья...»; «Мы, многие, жаждем разумного...»; «Вот снова гром...»; «Я хаживал лесом и знаю...»; «На выгарях, темных, военных...»; Хлебные слова; Творчество; Копилка; Чердак; «Живая река в движении вечном...»; «Тот день пропал...»; «Бывало из пущи идешь в малолетстве...»; Леса и реки; «Снова дождь...»; «Над белою пустыней облаков...»; «Василию Блаженному нижайший...»; «Как всех нас нетерпенье гложет...»; «Дорогой товарищ, спи спокойно...»; «Верю Сириусу и Венере...»; Самообман; «Тот напустил туман...»: [Вершы] / С бел. / / Панченко П. Где ночует жаворонок. М.; Свирка Ю. Летописцы; Ратник; Зрячий; Поэты-фронтовики: [Вершы] / С бел. / / Неман. № 5; Мартинович П. «Женщина шла мостовою...»; «Пустая фляга...»; Месть: [Вершы] / С бел. / / Там жа. № 6; Танк М. Встреча: [Верш] / С бел. / / Новый мир. № 7.

1984. Панченко П. Последняя тишина; Встреча с Вильно; Шапка эстонца; Белые яблони; Птичьи голоса; «Вознести факел, статуя Свободы...»; На океанском лайнере; «Хожу и езжу по Америке...»; В Даун-Тауне; Нью-Йорские картинки; Встреча с «Березкой»; Мальчик с фермы; «Грозит нам ядерная нежить...»; Америке; «Мы с Пятрасом Цвиркой...»; Гарлем; Встреча с Ниагарским водопадом; Патриотическая песнь: [Вершы і паэма] / С бел. / / Панченко П. Избр. произв. М. Т. 1; Яго ж. Когда подступают слезы; Долголетье; «Дождь идет сверкающий и мелкий...»; У кургана Дружбы; Поколения; «Тебе, с утомленным сердцем...»; Книги Ленина; Гвинейцы; Полоцкая профессия; Сладкий люпин; Океан; Главное слово; «Мы выстрадали много...»; Апельсины; Мой Кавказ; Девчата моют танк; Нашим сыновьям; «И небо не прояснилось...»; Простенькая песенка; Хорошее настроение; Соседка; После странствий; «Фабрики обогатительные...»; «Иллюзии, иллюзии...»; «Грифельные доски»; «Что-то печальное ветер струит...»; Приснился сон; «Себе мы сами выбирали...»; Вязынка; «На десять процентов более...»; Мы; Дорога; «Дорожки усеяны палой листвой...»; «Прости мне, жизнь, и не карай сурово...»; «Некого нам в этом упрекать...»; «Сегодня не засну...»; Леса и реки; «Вот снова гром...»; «Дорогой товарищ, спи спокойно...»; «Мы, люди — странные творенья...»; «Тот день пропал, он камнем канул в реку...»; «Как всегда нас нетерпенье гложет...»; Чердак; «Мы, многие, жаждем разумного...»; «Мы все пристальней смотрим на реки...»; Полет в Сибирь; «Космонавт, вернувшись из полета...»; «Мы летим из Канады, из Бирмы...»; Творчество; Копилка; «Живая река в движенье вечном...»; «Я

хаживал лесом и знаю...»; Самообман; Поэзия; Ода пешеходу; Минские праздники; «Ему под шестьдесят...»; Сестра Дзержинского; «Нанижи на нитку не кораллы...»; «Гляжу, как азербайджанка...»; «Простите отцов...»; «Живем средь молний и биотоков...»; «Огрызается, но сужается...»; Город; Комсомолец с Россонщины; «Вчера мне боль жестоко сердце сжала...»; Полет на Полесье; Песня о Минске; «На выгарях темных, военных...»; Хлебные слова; «Бывало, из пущи идешь в малолетстве...»; «Тот напустил туман...»; «Над белою пустыней облаков...»; «Птица с днем встречается в полете...»; «С новой начинается строки...»; «Василию Блаженному нижайший...»; «Верю Сириусу и Венере...»; «Снова дождь...»; «Отец своей не отказал мне хаты...»; «То полого, то круто...»; «Почки на вербах тонких...»; «Других судить не смею строго...»; Млечный Путь; «Я волнами ветров ополоснусь...»; «В созревшей ржи стояла туча...»; «Ну и август! Ночь осатанела...»; «А гидростанцию нашу в Саянах...»; «Порой, бывает, делаю, спеша...»; Молодость и старость; «Друзья порою спросят...»; «На северном полушарье...»; Белая ленточка; Песня; «И люди, что пшеницу, жито сеют...»; «А мы уж, как зимы, седые...»; Звездный час Беларуси; Окраина; «Ветер грохнул форточкой...»; «Там, где условная конская сила...»; Колокола Жукова; «Что-то печальное ветер струит...»; «Лето с поля свезли, как положено...»; «Когда меня изредка...»; Печеная картошка; Приобщение; Перепись грехов; Тополиный звон; «Пока бесконечная ночь...»; Схема жизни: [Вершы] / С бел. // Панченко П. Избр. произв. М. Т. 2; К у п а л а Я. За все: [Верш] / С бел. // Прекрасен наш союз. М.; Б о р о д у л и н Р. Адаму Мицкевичу: [Верш]; Б р ы л ь Я. Эхо всегда со мной: (Из воспоминаний о встречах с польскими писателями); П а н ч е н к о П. Сестра Дзержинского: [Верш] / С бел. // Содружество. М.; Я г о ж. Мы; Долголетье; У Кургана Дружбы; «Ну и август!..»; Колокола Жукова; Город; «То полого, то круто...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 4; В и т к а В. Приручение огня: [Верш] / С бел. // Там жа. № 10; П а н ч е н к о П. Мы: [Верш] / С бел. // Сов. Бел. 15 июня.

1985. Б о р о д у л и н Р. Самопрялки; Скрипачи; Должно дома чаще бывать; Еще на метр ты ближе к облакам; «Грустью и радостью человечьей...»; Наопрокидь; Партизанский край; «Гнали пленных пыльной колонной...»; «Рамы рады от мирного взрыва звенеть...»; Софийка; Лодки; Белые ночи; Парк; «Еще гетеры Древней Греции...»; «Дятлинка»; Кызылчанка; Каргыраа; «Меня крестила голодуха...»; «Жестью прогретой...»; Старая Латвия; Бузкаши; Чудное мгновенье; Гнездо серой цапли; Танцует таджичка; «День начинаю...»; Заиндевевшая Ушаччина; Смерть груши; Районные аэродромы; Кладбище деревень; Триптих Ушаччины; Встреча в Тракае; Сыны; «Чаепитие синицы...»; С горы; «И вновь она...»; «Курлы-курлы...»; Хлеб; Деревня; Напоминание; Ветераны; Мама; «У летней песни травушка мягкая...»; «Отрываемся от земли...»; Переводчики; Хоронят голову коня; Здесь был Хорезм; Юрта; Разговор в пустыне; «Переходят телята асфальт на исходе дня...»; «Аргонавты, светло...»; «Пусть волны поспят под челнами...»; «Стану, как степь, безлюдный...»; «Свой лес — и все свое...»; «Вбивают, слышно, гвоздь...»; «Чем после стану я...»; Озеро у горизонта; «Ветерок осенний закружит...»; Жду твоего звонка; Молитва к твоему халатику; Горы; Снова дома; «Осенний холодок...»; «Поэзия — девчонка молодая...»; «Огонь усмирив...»; «Прогибается памяти мост...»; Реки земли моей; «Малых народов нет...»; К вопросу о происхождении танца; «С эстрады, светом залитой...»; «Не надо из женщины делать святую...»; «Инвалиды — осколки войны...»; Баллада о зимнем жаворонке; Ода двери; «Всю осторожность отбросив с порога...»; Баллада о тишине; Мария Григорьевна; «Мама, я постарел без тебя...»; Под небом юрты; Джайляу; «Зорку Венеру» слушает Хантенгри; Степной пейзаж; Хозяйка Медео; Заборовна; Его Величество; «Мы только ходим по земле...»; Домой!; «За родным порогом хаты...»; Ковчег; Всходы; «Коза влачится с цепью через луг...»; «Похоже, под влияньем общей моды...»; «Кто там поет...»; «Как важный гусь...»; «Шахтерю я...»; Материнская хата; Блокада; Колос на камне: [Вершы] / С бел. // Бородулин Р. Избранное. М.; П ы с и н А. «Тяжеловесность канонады...»: [Верш] / С бел. // Венок Славы: В 12 т. М. Т. 7; Г а в р и л о в Л. Орленок; Ж а в р у к А. «Ружа»; К о р ш а к А. Раненый; У ш а к о в А. Ночлег: [Вершы] / С бел. // Кровью сердца. Мн.; Ж а в р у к А. «Ружа»: [Верш] / С бел. // Неман. № 5; З а к о н н и к о в С. Слушаю ночную тишину...; Дымок моршанской махорки; Встреча комбригов: [Вершы] / С бел. // Юность. № 2; Б о р о д у л и н Р. Отцовское отыскиваю имя: [Вершы] / С бел. // Красная звезда. 3 авг.

1.5.

На беларускую мову. Чырвоная зорка: [Верш] / Пер. В.Тарас // ЛіМ. 1952. 23 лют.; У студэнцкім інтэрнаце: [Верш] / Пер. У.Нядзведскі // Маладосць. 1953. № 7; Пузыр: [Верш] / Пер. А.Бялевіч // Беларусь. 1955. № 9; Я на такой зямлі жыву; Паўднёвы пейзаж: [Вершы] / Пер. П.Макаль, А.Вольскі // Маладосць. 1959. № 2; Ляцяць зоралёты; Спеў лебядзіны; Вакзалы ваеннай пары / Пер. С.Дзяргай; Нязгасная зара / Пер. П.Макаль: [Вершы] // Полымя. 1959. № 7; Ленін чытае «Праўду»: [Верш] // ЛіМ. 1959. 6 мая; Упартая песня: [Верш] // Чырв. змена. 1959. 17 снеж.; Новыя вершы: Махорка; Жураві; Мядовыя коржыкі; «Галава ходзіць кругам...» / Пер. Р.Барадулін // Полымя. 1960. № 12; Сучаснікі: [Верш] / Пер. Р.Барадулін // Звязда. 1960. 13 сак.; Бурлакі: [Верш] / Пер. Р.Барадулін // Полымя. 1961. № 11; Ленін чытае «Праўду»: [Верш] / Пер. Я.Семяжон // Беларусь. 1962. № 5; Аэрапорт; «Карэнні магутныя...»; Ліст з ускраіны Галактыкі; Восеньскае; Памяці качагара: [Вершы] / Пер. С.Дзяргай // Полымя. 1963. № 4; Вернасць: [Верш] / Пер. С.Дзяргай / Там жа. 1963. № 5; «Завітаў чалавек да мясцін партызанскіх...»; Памяці таварыша: [Вершы] / Пер. Я.Семяжон // Полымя. 1968. № 3; Ленін чытае «Праўду»: [Верш] / Пер. Я.Семяжон // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн., 1970; Кукарэкі: [Казка ў вершах] / Пер. Р.Барадулін // Вясёлка. 1974. № 5; Шлях у неба; «На канверце сумная паметка...»; «Ты куды ляціш, жаўтлявы...»: [Вершы] / Пер. М.Калачынскі // Беларусь. 1975. № 9; Кукарэкі: [Казка ў вершах] / Пер. Р.Барадулін // Вясёлка. Мн., 1981; Бальнічны дворык: [Верш] / Пер. С.Грахоўскі // ЛіМ. 1982. 7 мая; Кукарэкі: [Казка ў вершах] // Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн., 1983.

1.6.

Б р о в к а П. Исток моей судьбы: Стихи последних лет. Мн., 1981 / Сост. и ред. пер.

2.3.

На беларускай мове. Б а р а д у л і н Р. Заклікальнік, гранільшчык слова // ЛіМ. 1985. 27 вер.; Б о й к а У. Удалы пошук // Там жа. 1959. 26 вер.; В а л у е ў М. Каго меў на ўвазе рэцэнзент? // Там жа. 1959. 24 кастр.; В і т к а В. Чытаючы вершы таварыша // Вітка В. Урокі. Мн., 1982; В я л ю г і н А. Скрыжаваныя паралелі // ЛіМ. 1975. 26 вер.; Л і я к у м о в і ч Ц. Паглыбляючыся ў свет Купалы // Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Навуму Кісліку — 50 // ЛіМ. 1975. 26 вер.; Н а в у м у Кісліку — 60 // Там жа. 1985. 27 вер.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р о с і ч Ю. (Біябібліяграфічая нататка да 60-годдзя нараджэння) // Полымя. 1985. № 9; С л у ж э н н е паэзіі // Беларусь. 1975. № 9; Ш к р а б а Р. Павышаць патрабавальнасць // ЛіМ. 1953. 24 кастр.; Ю р э в і ч А. Новы пераклад паэмы Янкі Купалы «Курган» // Купалава і Коласава слова. Мн., 1981.

На рускай мове. Б е р е з к и н Г. О стихах Наума Кислика // Кислик Н. Избранное. Мн., 1975; Б о й к о В. Быть поэтом — мыслить // Знамя юности. 1962. 18 сент.; П р и х о д ь к о П. Живое сердце поэзии // Неман. 1965. № 2; В а н ш е н к и н К. Коротко перед книгой // Кислик Н. Лестница лет. Мн., 1985.

2.4.

На рускай мове. Е в с е е в а С. Провинциальные поэты (Н.Кислику): [Верш] // Евсеева С. Женщина под яблоней. Мн., 1982.

В.У.Смольская.

КІСЯЛЁЎ ГЕНАДЗЬ

Кісялёў Генадзь Васілевіч (н. 19.3.1931, г. Каломна Маскоўскай вобл.), гісторык, літаратуразнавец. Член СП Беларусі з 1964. Кандыдат гістарычных навук (1964). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Якуба Коласа (1990; за кнігі «Адшукваецца класік...» і «Спасцігаючы Дуніна-Марцінкевіча»).

Нарадзіўся ў сям'і служачых. Бацька, Васіль Міхайлавіч, паходзіў з падмаскоўных сялян і амаль усё жыццё праслужыў у органах дзяржаўнай бяспекі. Апошні час (памёр у 1955) займаў пасаду начальніка райаддзела міліцыі ў Талачыне Віцебскай вобл. Маці, Дзмітрыева Алена Мікалаеўна, з сям'і селяніна Віцебскай губ., была культасветным і бібліятэчным работнікам, цяпер на пенсіі. Бацьку часта пераводзілі па службе. Дзяцінства Г.Кісялёва прайшло ў Каломне, Царыцыне, Рэутаве пад Масквой. У Царыцыне пайшоў у школу. Перад вайной скончыў 2 класы. У жніўні 1944 сям'я пераехала ў Беларусь, жыла ў Лепелі і Віцебску (тут да рэвалюцыі жыла маці). У 1948 Г.Кісялёў скончыў сярэднюю школу. Яшчэ ў школе ў яго праявілася цікавасць да беларускай мовы і гісторыі Беларусі. У 1953 скончыў Маскоўскі гісторыка-архіўны інстытут і накіраваны на работу ў архіўныя установы Літвы. У 1956—59 вучыўся ў аспірантуры пры Маскоўскім гісторыка-архіўным інстытуце. Працаваў старшым навуковым супрацоўнікам Цэнтральнага дзяржаўнага гістарычнага архіва Літоўскай ССР ў Вільнюсе (1960—71). З 1971 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я.Купалы АН Беларусі.

Пісаць і друкавацца Г.Кісялёў пачаў у 1958. Яго артыкулы і рэцэнзіі па гісторыі Беларусі і Літвы друкаваліся ў часопісах «История СССР», «Коммунист Белоруссии», «Коммунист» (Вильнюс), «Дружба народов», зборніку «Славянский архив», газеце «Літаратура і мастацтва». Гэта былі ў асноўным артыкулы пра К.Каліноўскага, Ф.Багушэвіча, В.Дуніна-Марцінкевіча, беларускіх пісьменнікаў і дзеячаў рэвалюцыйнага руху 1863. Нястомны шукальнік, першаадкрывальнік многіх невядомых фактаў з жыцця пісьменнікаў, гісторыі твораў. Даследаванні Г.Кісялёва — прыкметная старонка беларускага літаратуразнаўства. Як гісторык-архівіст ён шмат робіць для высвятлення спрэчных і нераспрацаваных пытанняў гісторыі беларускай літаратуры.

У беларускае літаратуразнаўства Г.Кісялёў прыйшоў са сваёй тэмай: беларуска-руска-польскія літаратурныя і рэвалюцыйныя сувязі. Сухія факты, архіўныя дакументы, старыя мемуары і рукапісы пад пяром удумлівага даследчыка набылі новае жыццё, загаварылі з нашым сучаснікам. Асабліва вялікую ўвагу аддаў ён вывучэнню рэвалюцыйнай дзейнасці і публіцыстыкі К.Каліноўскага і яго эпохі, ідэйнаму зместу газеты «Мужыцкая праўда», якая сведчыла аб нараджэнні беларускага перыядычнага друку і сялянскай дэмакратыі. Шмат новых матэрыялаў апублікаваў Г.Кісялёў пра В. Урублеўскага, А.Вярыгу-Дарэўскага і іншых дзеячаў, пра літаратурную і грамадскую барацьбу на Беларусі і ў Літве напярэдадні і ў перыяд паўстання 1863. Увёў у навуковы ўжытак шмат новых архіўных матэрыялаў, падрыхтаваў фундаментальныя зборнікі дакументаў і біяграфічных звестак пра Я.Купалу і Я.Коласа. Працуе таксама ў жанры займальнага літаратуразнаўства (даследаванні пра аўтарства ананімных паэм «Энеіда навыварат», «Тарас на Парнасе»).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

I.2.

Сейбіты вечнага: Артыкулы пра беларускіх пісьменнікаў і дзеячаў рэвалюцыйнага руху 1863 г. Мн., 1963. Рэц.: Александровіч С. Доказна і аргументавана // Полымя. 1963. № 7; Яго ж. На ўвесь голас // ЛіМ. 1964. 8 снеж.; Базаревич Н. Мужество знает цель // Знамя юности. 1965. 28 янв.; Берніковіч Ф. Кніжка, якую варта прачытаць! // Ніва. 1964. 13 вер.; Капціловіч В. Сейбіты вечнага // Наст. газ. 1964. 8 лют.; Клышка М. Сейбіты вечнага // Звязда. 1963. 18 жн.; Лойка А. Сейбіты вечнага // ЛіМ. 1963. 16 жн.; Мальдзіс А. «Рэстаўратарскае» майстэрства даследчыка // Маладосць. 1963. № 11; Рагойша В. І заззялі

новымі фарбамі... // ЛіМ. 1964. 25 снеж.; Траяноўскі А. Ажываюць падзеі, імёны // Чырв. змена. 1964. 2 снеж.

З думай пра Беларусь: Даследаванні і знаходкі з гісторыі беларускай літаратуры і рэвалюцыйнага руху другой паловы XIX ст. Мн., 1966. Рэц.: Александровіч С. З думай пра Беларусь // Полымя. 1966. № 11; Базарэвіч М. З думай пра Беларусь // Беларусь. 1967. № 2; Блатун С. Быць дастойным сваёй будучыні // Вяч. Мінск. 1967. 8 снеж.; Каханоўскі Г. Працяг адкрыцця // ЛіМ. 1967. 13 кастр.; Мальдзіс А. Вернасць тэме // Маладосць. 1966. № 11; Міско С. Мастацкія старонкі гісторыі // Звязда. 1966. 19 жн.; Рагойша В. З думай пра родны край // ЛіМ. 1966. 18 кастр.; (ся) [Яновіч С.]. Аб Беласточчыне // Ніва. 1967. 14 мая.

Загадка беларускай «Энеіды». Мн., 1971. Рэц.: Прашковіч М. Трэцяя сустрэча // ЛіМ. 1972. 18 лют.; McMillin A. // Journ. of Byel. Stud. 1972. V. 2. Nr 4.

Паплечнік Каліноўскага. Мн., 1976. (Школьнікам — аб гісторыі БССР). Рэц.: Бажко Ю. Пра легендарнага змагара // Беларусь. 1976. № 7; Батвіннік М. Нарыс пра генерала Камуны // ЛіМ. 1977. 2 вер.; Мараш И., Ковкель И. Соратник Калиновского // Гродн. правда. 1976. 27 авг.

Пошукі імя. Мн., 1978. Рэц.: Александровіч С. Плён навуковага пошуку // Полымя. 1979. № 7.

Героі і музы: Гісторыка-літаратурныя нарысы. Мн., 1982.

Спасцігаючы Дуніна-Марцінкевіча: Спроба навуковай сістэматызацыі дакументаў і матэрыялаў. Мн., 1988. (Са скарбніцы беларускай культуры).

На пераломе дзвюх эпох: Паўстанне 1863 г. на Міншчыне. Мн., 1990.

Ад Чачота да Багушэвіча: Праблемы крыніцазнаўства і атрыбуцыі беларускай літаратуры XIX ст. Мн., 1993.

1.3.

1958. Великий сын белорусского народа // Дружба народов. № 7.

1959. Новае пра Кастуся Каліноўскага // Полымя. № 7; Кнігі пра сына беларускага народа: [Рэц. на кн.: Смірноў А. Кастусь Каліноўскі ў паўстанні 1863 г. Мн., 1959; Смирнов А. Кастусь Калиновский. М., 1959] // ЛіМ. 18 ліст.

1960. Новые труды историков Литвы по истории крестьян в XIX в. // История СССР. № 1; Адзін з заснавальнікаў Рускай секцыі Інтэрнацыянала // Камуніст Бел. № 1; Беларускі рэвалюцыянер Антон Трусаў: Нарыс // Полымя. № 7; Гімназічныя і студэнцкія гады Францішка Багушэвіча // Там жа. № 10; Сто лет // Комс. правда (Вильнюс). 12, 13, 16, 18 нояб.; Кніга пра генерала Парыжскай Камуны // ЛіМ. 13 лют.; Архіўныя знаходкі пра В.Дуніна-Марцінкевіча // Там жа. 27 крас.; Першая спроба: [Рэц. на кн.: Цікоцкі М. З гісторыі беларускай журналістыкі XIX ст. Мн., 1960] // Там жа. 1 ліст.; Новыя дакументы пра В.Дуніна-Марцінкевіча // Там жа. 27 снеж.

1961. В.Дунін-Марцінкевіч і паўстанне 1863 года // Полымя. № 5; Францішак Багушэвіч і Ян Карловіч // Там жа. № 9; О народах-братьях // Комс. правда (Вильнюс). 20 дек.; «За вашу і нашу свабоду»: [Рэц. на кн.: Łassowski P., Młynarski Z. Rosjanie, Białorusini i Ukraińcy w powstaniu styczniowym. Wrocław, 1959] // ЛіМ. 6 студз.; Настаўнікі Станіслава Манюшкі // Там жа. 17 сак.; Любімая тэма мастака // Там жа. 16 мая; Ён клікаў да свабоды: Да стагоддзя з дня смерці Іаахіма Лялевеля // Там жа. 30 мая; Біяграфічная недакладнасць // Там жа. 11 ліп.; Цікавыя дакументы аб Антоне Трусаве // Там жа. 25 жн.

1962. Важный документ по истории польской революционной мысли второй половины XIX в. // Славянский архив. М.; Каб мужык стаў чалавекам...: (Да стагоддзя «Мужыцкай праўды») // Полымя. № 7; «Мужыцкая праўда» // Комс. правда (Вильнюс). 5 сент; Губернатарскі архіў расказвае // ЛіМ. 13 ліст.

1963. По следам одного письма Н.П.Огарева и А.И.Герцена // Славянский архив. М.; К.Калиновский и Литва // Коммунист (Вильнюс). № 5 / Сааўт. Э.Разаўскас; Старонкі вялікага жыцця // Полымя. № 1; Стары сшытак... // ЛіМ. 1 сак.; История одного письма // Сов. Литва. 9 июня / Сааўт. У.Салашэнка.

1964. Мужыцкі адвакат // Полымя. № 2; Летапіс незабыўнага жыцця // Там жа. № 4; Гісторыя аднаго пісьма В.Дуніна-Марцінкевіча // ЛіМ. 22 мая.

1965. Каля вытокаў... // Дзень паэзіі — 65. Мн.; К характеристике революционного мировоззрения К.С.Калиновского: («Сведения» В.Ф. Ратча как исторический источник) // Славянское источниковедение. М.; «Крамольная» кніга на Беларусі // Беларусь. № 11.

1966. Арцём Вярыга-Дарэўскі: Дакументы // Полымя. № 4, 5; Антон Трусаў // Там жа. № 6 / Пад крыпт. Г.К.

1968. Загадка беларускай «Энеіды» // Полымя. № 1, 2.

1969. Шматпланавы гістарычны раман: [Рэц. на кн.: Караткевіч У. Каласы пад сярпом тваім. Мн., 1968] // Полымя. № 12.

1970. Цікавае падарожжа: [Рэц. на кн.: Мальдзіс А. Падарожжа ў XIX стагоддзе. Мн., 1969] // Полымя. № 8.

1971. Справа падпаручніка Будзіловіча // Полымя. № 2; Пра паэтаў і вершы // Там жа. № 8; Заўсёды ў пошуку: Сцяпану Александровічу — пяцьдзесят год // Там жа. № 12; Вінцэсь Клімовіч з вёскі Перасека... // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 1.

1972. Калі ажывае гісторыя: [Рэц. на кн.: Якімовіч А. Кастусь Каліноўскі. Мн., 1971] // Полымя. № 4.

1973. Хто аўтар?: Спрэчкі вакол паэмы «Тарас на Парнасе» // Полымя. № 3, 4.

1974. Праект беларускага часопіса ў 40-х гг. XIX ст. // Книга, библиотечное дело и библиография в Белоруссии. Мн.; Сустрэчы з гісторыяй // Беларусь. № 10; «... Я жыў з імі, я рос сярод іх...» // Полымя. № 3; Ілюстратар мастацкай класікі // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 1.

1975. Некаторыя пытанні вывучэння паэмы «Энеіда навыварат» // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4; Дарогаю да людзей: Дакументы // Маладосць. № 8.

1978. Разыскивается классик... // Неман. № 8; Узнімаючы цаліну: [Рэц. на кн.:Бас І. Літаратуразнаўчыя эцюды. Мн., 1977] // Полымя. № 9; «Не жаль загінуць за праўду» // Голас Радзімы. 9 лют.; За смугой стагоддзяў // ЛіМ. 17 лют.

1979. Віленскія запісы ў альбоме А.Вярыгі-Дарэўскага // Из истории книги в Белоруссии. Мн.,; О романе «Колосья под серпом твоим» и его авторе // Короткевич В. Колосья под серпом твоим. М.; «Пачынальнікі»: [Інтэрв'ю] // Голас Радзімы. 15 лют.

1980. Паўстанец з Забалацця // Маладосць. № 7; Прыгоды «Смыка...» // ЛіМ. 21 ліст.

1981. Послесловие // Букчин С. Последний год Дениса Фонвизина. Мн.; Ад укладальніка // Пуцявінамі Янкі Купалы. Мн.; «... В квартире Федора Михайловича Достоевского...» // Неман. № 11; З жыццяпісу беларускага Дудара // ЛіМ. 23 студз.; Радок у энцыклапедыю // Там жа. 26 чэрв.; Абуховіч // Там жа. 9 кастр.

1982. Уроки Якуба Коласа // Новый мир. № 10; З сузор'я Багушэвіча // ЛіМ. 6 жн.; Дзекабрыст у мемуарах Абуховіча // Там жа. 1 кастр.

1983. Адзін з першых: Да 160-годдзя з дня нараджэння П.Шпілеўскага // Голас Радзімы. 17 ліст.; За вокладкай сямейнага альбома // ЛіМ. 25 сак.; Рэха далёкіх гадоў // Там жа. 14 кастр.

1984. Імгненне і вечнасць // Мастацтва Бел. № 6; Бесядские пути-дороги // Неман. № 3; Крокі // Полымя. № 11; Пражскі манускрыпт // ЛіМ. 20 студз. / Сааўт. К.Кабашнікаў.

1985. Якуб Колас і Акадэмія навук БССР // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з

нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн.

1.5.

На анлійскую мову. The Lessons of Yakub Kolas // Soviet Literature. 1982. Nr 7.

На іспанскую мову. Las lecciones de Yakub Kolas: (Para el centenario del nacimiento / Trad. C.Sherman // Literatura Soviética. 1982. Nr 7.

На літоўскую мову. Boleslovas Kolyska / Is rusu. // Mokslas ir gyvenimas. 1961. Nr 8; Janis Rainis Vilniuje / Is rusu. // Lit. ir menas. 1964. Birz. 27. / Сааўт. Д.Бутэнас; Pirmieji garlaiviai Lietuvoje / Is rusu // Mokslas ir technika. 1969. Nr 7.

На польскую мову. Dante i cenzura carska / Z ros. // Czerw. szt. 1965. 23 wrześ.; Twórcze pobratymstwo / Z ros. // Czerw. szt. 1966. 13 czerw.

На рускую мову. Разыскивается классик...: Историко-литературная дилогия / Пер. авт. Мн., 1989.

На ўкраінскую мову. Слов'янські культури і світовий культурний процес / З рус. // Рад. літ.-знавство. 1983. № 3 / У сааўт.

1.6.

Р е в о л ю ц и я 1905—1907 гг. в Литве: Документы и материалы. Вильнюс, 1961 / Скл. з інш.

Р е в о л ю ц и о н н ы й подъем в Литве и Белоруссии в 1861—1862 гг.: Материалы и документы. М., 1964 / Скл. з інш.

В о с с т а н и е в Литве и Белоруссии 1863—1864 гг.: Материалы и документы. М., 1965 / Скл. з інш.

Б о р ь б а за Советскую власть в Литве в 1918—1920 гг.: Сб. документов. Вильнюс, 1967 / Скл. з інш.

П а ч ы н а л ь н і к і: З гістарычна-літаратурных матэрыялаў XIX ст. Мн., 1977 / Скл. Рэц.: Г а й д у к М. Том адкрыццяў // Ніва. 1978. 3 вер.; Л і с А. З суровай нівы // ЛіМ. 1978. 16 крас.; Г і л е в і ч Н. Вачамі і сэрцам — да факта // Там жа. 1978. 17 лют.; М а р х е л ь У. Дакумент дасягненняў // Полымя. 1978. № 3; С о д а л ь У. // Звязда. 1977. 20 кастр.; S i e l i c k i F. // Slavica Wratislaviensia. 1979. Z. 18.

П у ц я в і н а м і Янкі Купалы: Дакументы і матэрыялы. Мн., 1981 / Скл. Рэц.: Е р м а л о в і ч М. Пуцявінамі вялікага жыцця // Полымя. 1982. № 2; К а з л о ў с к і А. Пуцявінамі песняра // Мін. праўда. 1981. 14 ліп.; К у д р а ў ц а ў І. Як залаты пярсцёнак у крыніцу ... // Вяч. Мінск. 1982. 18 мая.; С а л а м е в і ч Я. Грунтоўна і ўдумліва // Маладосць. 1982. № 6; Т а р а с о в К. «Галоўны занятак: літаратура...» // Неман. 1982. № 6.

З ж ы ц ц я п і с у Якуба Коласа: Дакументы і матэрыялы. Мн., 1982 / Скл. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Багацце фактычнага матэрыялу // Полымя. 1983. № 3.

К а р а т к е в і ч У. Зб. тв.: У 8 т. Т. 4. Каласы пад сярпом тваім: Раман. Кн. 1. Т. 5. Каласы пад сярпом тваім: Раман. Кн. 2. Зброя: Аповесць. Мн., 1989 / Рэд.

Ш л я х а м гадоў: Гісторыка-літаратурны зборнік. Мн., 1990 / Скл., рэд. з інш.

Ш л я х а м гадоў: Гісторыка-літаратурны зборнік. Мн., 1993 / Рэд. з інш.

2.3.

На беларускай мове. А л е к с а н д р о в і ч С. Перапіска пабрацімаў // ЛіМ. 1961. 29 вер.; Я г о ж. Плён навуковага пошуку: (Тры кнігі Генадзя Кісялёва) // Александровіч С. Слова — багацце. Мн., 1981; К а в а л ь А. Казалі самі беларусы: Погляды // Ніва. 1981. 3 мая; К е н ь к а М. Да пытання аб аўтарстве ананімных паэм // ЛіМ. 1975. 13 чэрв.; М а л ь д з і с А. Адкрыццё новага імя // Там жа. 1966. 24 чэрв.; Я г о ж. На ўрадлівым узмежжы // Там жа. 1981. 17 крас.; Я г о ж. У пошуках залатых самародкаў // Там жа. 1968. 12 студз.; П а т а п ч у к С. За радкамі дакументаў // Там жа. 1982. 22 кастр.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П л а в і н с к і М. Позірк у гісторыю // ЛіМ. 1979. 3 жн.; П р а ш к о в і ч М. Свая тэма // Там жа. 1967. 4 ліст.; Р о д ч а н к а Р. Пошукаў цярністы шлях // Там жа. 1981. 27 сак.; Ц і ш ч а н к а І., Г р ы ц к е в і ч А., П р а ш к о в і ч М. Факты і іх інтэрпрэтацыя // Там жа. 1973. 21 вер.

На літоўскай мове. R a d a i t i s V. Nauja reksminga medzaga apie 1863 m. sukilima // Pergale. 1963. Nr 4.

На рускай мове. Д ь я к о в В. Новые книги о польско-белорусских, белорусско-литовских и русско-польских связях второй половины XIX в. // Сов. славяноведение. 1967. № 3.

Я.А.Гараднiцкi.

Клаз Ілья Сямёнавіч (псеўд. Ілья Гарпенік, К.Ільін; 17.3.1922, г. Магілёў — 22.12.1980, Мінск, пахаваны на Паўночных могілках), празаік. Член СП Беларусі з 1957. Пісаў на рускай і беларускай мовах.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-друкара. Да рэвалюцыі бацька быў рабочым па найму, у 1920—41 працаваў друкаром газеты «Звязда». Маці была хатняй гаспадыняй. У 1941 бацькі эвакуіраваліся ў г. Троіцк, у 1944 вярнуліся ў Мінск. Да 1941 І.Клаз жыў у Мінску. Вучыўся ў сярэдняй школе, у 1939 паступіў на літаратурны факультэт Мінскага педінстытута. Адначасова скончыў школу журналістаў. З 1941 на фронце, удзельнічаў у баях на Паўночна-Заходнім, 2-м Прыбалтыйскім і 1-м Беларускім франтах. Быў тройчы паранены. На фронце, будучы камсоргам палка, у 1942 уступіў у КПСС. Пасля дэмабілізацыі (1945) працаваў у рэспубліканскім маладзёжным друку (літсупрацоўнік, загадчык аддзела культуры і літаратуры газеты «Сталинская молодежь»). У 1947—50 метадыст Камітэта па справах культасветустаноў пры СМ БССР, потым літсупрацоўнік армейскіх газет «На страже Родины» і «Во славу Родины» (1950—56). Працяглы час (1956—66) быў загадчыкам аддзела інфармацыі штотыднёвіка «Літаратура і мастацтва». Займаўся масава-арганізатарскай работай — спачатку ў Літаратурным музеі Я.Купалы (1966—69), потым у Бюро прапаганды мастацкай літаратуры СП БССР. З 1975 і да канца жыцця літсупрацоўнік бюлетэня «Помнікі гісторыі і культуры Беларусі». Узнагароджаны медалямі.

Літаратурную творчасць І.Клаз пачаў з вершаў і нарысаў, якія публікаваліся ў маладзёжным друку (першы верш «Памятное детство» змешчаны ў газеце «Сталинская молодежь» у 1940). Пачынаючы з 1945, яго карэспандэнцыі, нарысы, вершы даволі рэгулярна друкаваліся ў газеце «Сталинская молодежь», у часопісах «Беларусь», «Советская Отчизна». Як празаік дэбютаваў у 1953 аповесцю «Жарцы» (асобнай кнігай выйшла ў 1955). Напісаная на гістарычным матэрыяле, яна ўзнаўляе гераічныя старонкі партызанскай барацьбы на Беларусі ў Айчынную вайну 1812 г. Гістарычную тэматыку распрацоўваў таксама ў аповесці «Пралескі», рамане «Белая Русь» (усе на рускай мове).

А.С.Гурская.

Бібліяграфія

1.2.

Жарцы: Повесть. Мн., 1955. Рэц.: Гарулёў М. Аповесць маладога празаіка // ЛіМ. 1955. 29 кастр.; Павленок Б. Идея и образы // Сталин. молодежь. 1955. 14 дек.; Тарас В. Аповесць маладога пісьменніка // Звязда. 1955. 15 ліст.; Шавня А. Жарцы // Сов. Бел. 1955. 2 нояб.

Подснежники: Повесть. Мн., 1958.

Подснежники. Мн., 1959. Рэц.: Смірноў А. Вачыма гісторыка // Полымя. 1960. № 1.

Вор: Повесть. Мн., 1960. Рэц.: Белошеев А. С благими намерениями // Неман. 1960. № 4; Ковальчук А., Горбатов Д. Об этом нужно писать // Знамя юности. 1960. 9 июня.

Машыніст Анатоль Шабуняеў: [Нарыс]. Мн., 1961.

Разбег: Повесть. Мн., 1963. Рэц.: Ваховская Р. Разве это современники? // Сов. Бел. 1963. 26 июля.

Каменных спраў майстар: [Нарыс]. Мн., 1971.

Заря вишневая: Исторические повести. Мн., 1973. Рэц.: Мельников М. Встреча с прошлым // Сел. газ. 1974. 19 мая.

Па Дзвіне на вёслах: Нарыс. Мн., 1975.

Белая Русь: Роман. Мн., 1977.

Потомству в пример: Очерки. Мн., 1978. Рэц.: Дромін Е. Кнігапіс // ЛіМ. 1979. 9 лют.

Белая Русь: Роман. Мн., 1982; Мн., 1983.

1.3.

1940. Памятное детство: [Верш] // Сталин. молодежь. 22 янв.

1941. Мне некогда // Сталин. молодежь. 25 марта; Отличные гимнасты // Там жа. 19 апр.

1945. Священый долг // Сталин. молодежь. 5 дек.

1946. Елена Мироновна Чухнюк: [Нарыс] // Сталин. молодежь. 27 янв.; За счастье народа // Там жа. 1 февр. / Сааўт. І.Бучнёў; Голосует семья Шепицких // Там жа. 13 февр.; Девушке: [Верш] // Там жа. 8 марта; Отцы и дети // Там жа. 3 апр.; Минску; На

Варшавском шоссе: [Вершы] / / Там жа. 7 апр.; Мария-Марианна в институте: Фельетон / / Там жа. 19 апр. / Сааўт. Д.Ілын; Четверть века в школе / / Там жа. 24 апр.; Газета, которая забывает о главном / / Там жа. 17 мая; Отличница Надежда Соловьева / / Там жа. 19 мая; Ваши дела меня не интересуют / / Там жа. 21 мая; С уверенностью в своих знаниях / / Там жа. 24 мая; Заслуженное право / / Там жа. 31 мая; Товарищ Котоводов неумолим / / Там жа. 21 июня; Солдат: [Верш] / / Там жа. 26 июня; Лермонтову: [Верш] / / Там жа. 25 авг.; Золотые руки / / Там жа. 30 авг.; Семен Горобец учится снова / / Там жа. 1 сент.; На свободной земле / / Там жа. 18 сент.; Плохо работает отдел школы Могилевского обкома / / Там жа. 22 сент.; 200000: На открытии сезона Гос. Еврейского театра БССР / / Там жа. 29 нояб.

1947. Стихи о Заслонове / / Сов. Отчизна. № 3; Мария Фроловна Леонова / / Сталин. молодежь. 17 янв.; Снова на переднем крае / / Там жа. 9 мая; Лето, не спеши! / / Там жа. 8 июня.

1948. Дачцы: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 1; Яжелбицы; Встреча; Три сестры: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 4.

1949. Белоруссии; Могилевское шоссе: [Вершы] / / Сов. Отчизна. № 5; Блытаны і непісьменны артыкул / / ЛіМ. 12 ліст.

1952. Огни: [Верш] / / Сов. Отчизна. № 2.

1953. Жарцы: [Аповесць] / / Сов. Отчизна. № 5.

1954. Барысаўская піяніна: [Нарыс] / / Беларусь. № 10; Шумят леса: [Нарыс] / / Сов. Отчизна. № 3.

1956. Завтрашние огни: [Нарыс] / / Сов. Отчизна. № 3; На галоўным участку: [Нарыс] / / Звязда. 11 сак.

1957. Подснежники: [Аповесць] / / Сов. Отчизна. № 5. Рэц.: Мостков И. Подснежники — первые цветы / / Знамя юности. 1957. 24 дек.; Старэйшы самадзейны калектыў / / Звязда. 22 крас.; «Світанне»: [Рэц. на кн.: Чарнышэвіч А. Світанне. Мн., 1957] / / Знамя юности. 26 дек.; Будуйце лазні: Нарыс / / ЛіМ. 15 чэрв.

1958. Змагар за шчасце народа / / ЛіМ. 22 студз.; Пачатак дарогі / / Там жа. 30 крас.; На водшыбе: Нарыс / / Там жа. 9 жн.

1959. Пареньки вырабатывают характер / / Знамя юности. 30 апр.

1960. Лётчык з «Іллі Мурамца» / / Гродзен. праўда. 24 снеж.; Мой друг Шота: [Нарыс] / / Заря Востока. 4 окт.; Давер: Урывак з аповесці «Злодзей» / / ЛіМ. 20 студз.; На пярэднім краі: [Нарыс] / / Там жа. 24 лют.; Слаўны лётчык: [Нарыс] / / Там жа. 25 ліст.; Чужая радня / / Там жа. 13 снеж.

1961. Слухаецца справа: Нарыс / / ЛіМ. 6 студз.; Мой сябра Шота: [Нарыс] / / Там жа. 24 лют.; Рэйкі бягуць у даль: [Нарыс] / / Там жа. 17 сак.; Дні нашага жыцця: Рэпартаж / / Там жа. 18 крас.; На абпаленай зямлі: Успаміны / / Там жа. 23 чэрв.; Лаб дыен, Рыга!: Нататкі з франтавога блакнота / / Там жа. 4 ліп.; «Сан-Луі» над Ваўкавыскам / / Там жа. 14 ліп.; На сцяг гюйс: Нарыс / / Там жа. 24 кастр.; Мінскі дваранін — вынаходца падводнай лодкі: Нарыс / / Там жа. 26 снеж. / Сааўт. Г.Грэчкін.

1962. Не ведаючы спакою: Нарыс / / ЛіМ. 30 студз.; Тарпедная атака: Урывак з аповесці «На сцяг і гюйс» / / Там жа. 23 лют.; Чалавек захварэў...: Нарыс / / Там жа. 23 ліст.

1963. Тры гадзіны пад зямлёю: Нарыс / / ЛіМ. 29 сак.; У блакітных высях: Нарыс / / Там жа. 16 жн.

1964. Юлька: Урывак з аповесці / / ЛіМ. 3 сак.; Партрэт Каліноўскага / / Там жа. 3 вер. / Пад псеўд. К.Ілын.

1965. В боях рожденные / / Сов. культура. 4 мая.

1966. Па слядах Купалы / / ЛіМ. 25 кастр.

1967. Новая песня гутияка: Нарыс / / Там жа. 15 жн.; Янка Купала и его абхазские друзья / / Сов. Абхазия. 13 сент.; У даліне Арарата: Па слядах Купалы / / ЛіМ. 26 снеж.

1968. Спадчына: Старонкі з жыцця Купалы / / Маладосць. № 12. Рэц.: Астрэйка А., Няхай Р. Каму патрэбна такая «Спадчына» / / Звязда. 15 студз.; 600-ы спектакль «Паўлінкі» / / Вяч. Мінск. 2 лют.

1969. Чалавеку прысвячаецца / / Вяч. Мінск. 6 сак.; Паэт і воін / / Там жа. 24 крас. / Пад псеўд. К.Ілын; Чую голас яго... / / Там жа. 19 чэрв.; Гітара: Нарыс / / ЛіМ. 11 ліст.; Пад ветразямі, поўнымі пошуку / / Мін. праўда. 4 ліст.

1970. Захоўваючы традыцыі / / Віцеб. рабочы. 27 ліст.; Схватка со смертью: Эхо войны / / Сел. газ. 5 мая; Живая копейка: На темы морали / / Сов. Бел. 21 нояб.

1972. Навстречу огню: [Нарыс] / / Отважные люди. Мн.; Перад раніцай: [Урывак з аповесці] / / Беларусь. № 3.

1974. Друг мой, капитан: Очерк / / На боевом посту. Мн.; Кричевские сосны: «Было холодно, было ветрено...»; Корабельная сторона; «Испокон веков, как часовые...»; Из детства: [Вершы] / / Неман. № 1.

1975. На кіеўскай зямлі / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 3; Расстреляны в сорок втором / / Сов. Бел. 6 мая.

1976. Навеки вместе: [Роман] / / Неман. № 10, 11; «Выконваю абавязак грамадзяніна...» / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 3.

1977. Аб партызанскай мужнасці / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 3.

1978. Слова, дадзенае правадыру / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 4.

1979. «Жарко в Жарцах...»: [Урывак з аповесці «Жарцы»] / / Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; Дарогі, дарогі... / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 1; Помнікі гісторыі і культуры / / Наст. газ. 31 сак.

1980. И в дождь, и в ветер: [Апавяданне] / / Знамя юности. 1 янв.

1.4.

1949. Глебка П. Отчизны нашей слава: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 23 февр.

1973. Алейнік Б. Жывым ад забітых; «Ясным днём ці ноччу цёмна-сіняй...»: [Вершы] / З укр. / / Вяч. Мінск. 24 кастр.; Рамазанаў Г. Дар Брэста: [Верш] / З башк. / / Звязда. 9 кастр.

1976. Асадчук П. «Украіна мая пачынаецца...»: [Верш] / З укр. / / Вяч. Мінск. 24 мая.

1.5.

На беларускую мову. Дачцэ: [Верш] / Пер. М.Абрамчык / / Мін. праўда. 1950. 10 снеж.

На ўкраінскую мову. Вісті з Білорусії / / Літ. Україна. 1962. 3 лип.

На польскую мову. Przyjaźń literatów / / Kraj Rad. 1958. Nr 14.

1.6.

Бокач И. Год спустя: Записки председателя колхоза / / Сов. Отчизна. 1954. № 5 / Літ. апрацоўка.

2.3.

На беларускай мове. Ілью Клазу — 50 гадоў / / ЛіМ. 1972. 17 сак.; Ілья Сямёнавіч Клаз: [Некралог] / / Там жа. 1980. 26 снеж.; Літаратурны вечар / / Там жа. 1959. 12 снеж.; Няхай Р. Каб пралескі не завялі / / Там жа. 1959. 9 вер.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; «Юнацтва выходзіць у жыццё» / / ЛіМ. 1963. 21 мая.

На рускай мове. Мессер Р. Пути развития белорусского исторического романа / / Сов. Отчизна. 1956. № 5.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 199, воп. 1, с. 1—18.

В.М.Грышкевіч.

КЛЕБАНОВІЧ МІХАСЬ

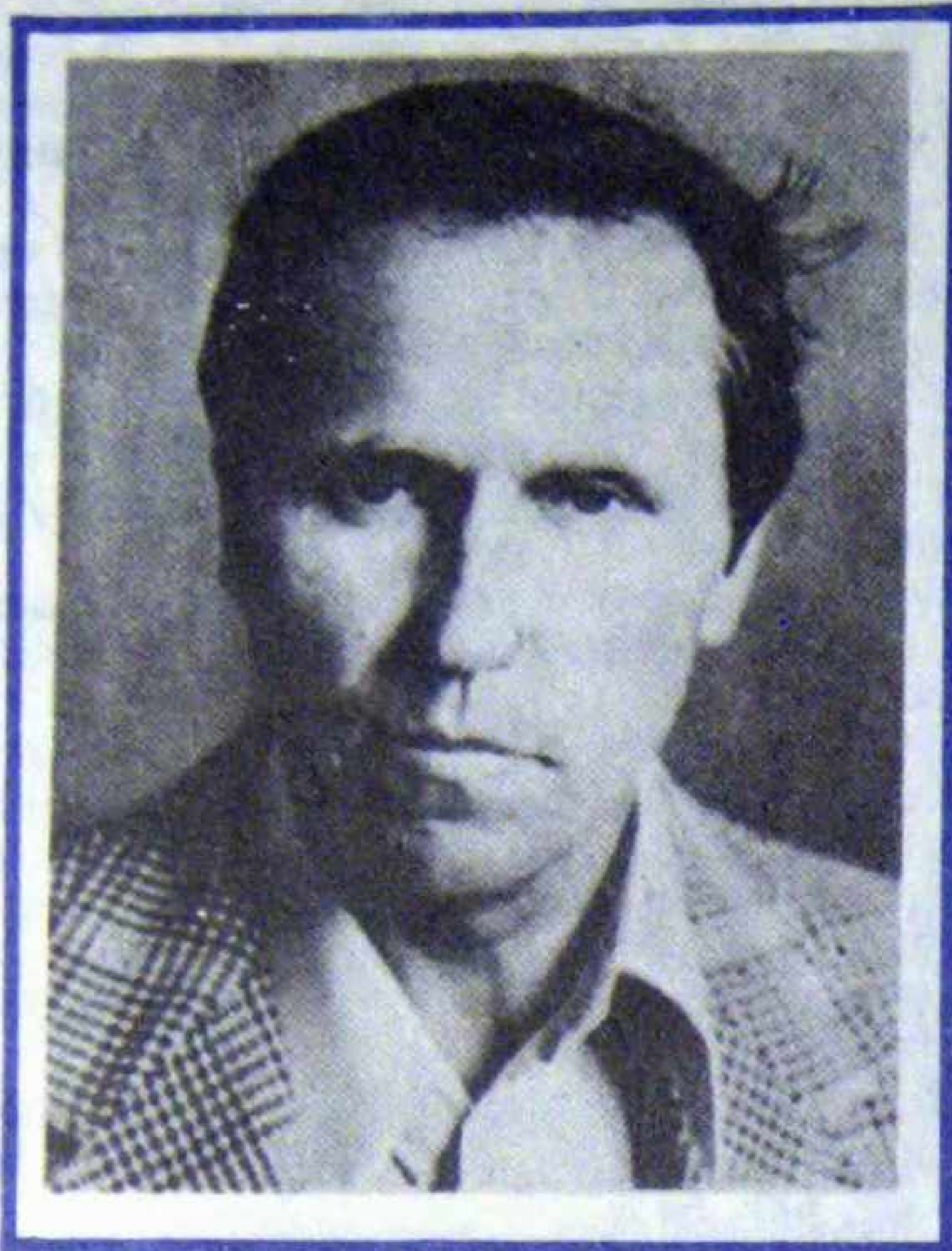

Клебановіч Міхась (Міхаіл Іванавіч; н. 14.3.1934, м. Грэск, цяпер в. Грэск Слуцкага р-на Мінскай вобл.), празаік. Заслужаны работнік культуры БССР (1985). Член СП Беларусі з 1982.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1952 скончыў сярэднюю школу і паступіў у БДУ на аддзяленне журналістыкі. Пасля заканчэння універсітэта (1957) накіраваны на Беларускае тэлебачанне. Працаваў рэдактарам ваенных перадач Мінскай студыі тэлебачання (1957—62), старшым рэдактарам рэдакцыі сельскагаспадарчых перадач (1962—67), старшым рэдактарам рэдакцыі «Тэлефільм» (1967—72), членам сцэнарна-рэдакцыйнай калегіі галоўнай рэдакцыі «Тэлефільм» (1972—77). З 1977 галоўны рэдактар сцэнарна-рэдакцыйнай калегіі Рэспубліканскага тэлебачання і Дзяржтэлерадыё Беларусі. З тэлебачаннем звязана і асноўная яго творчая работа. Пісаў карэспандэнцыі, замалёўкі, нарысы, сцэнарыі пастановачных перадач. У 1962 на тэлебачанні пастаўлена яго п'еса «Аплявуха». Па яго сцэнарыях знята некалькі дакументальных фільмаў. Тэлефільм «Размова пра зямлю» (1971) адзначаны прызам на 3 Усесаюзным фестывалі. Узнагароджаны Ганаровай граматай і Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Апавяданні, аповесці М.Клебановіч пачаў пісаць у канцы 1960-х гадоў. Друкаваўся ў часопісах «Полымя», «Неман», «Беларусь». Першая кніга прозы «Ранішняе сонца» выйшла ў 1981. Асноўная тэматыка яго прозы — жыццё сучаснай вёскі, маральна-этычныя праблемы. Пісьменнік стварае яркія народныя характары. Яго творам уласцівы добразычлівы, дасціпны гумар, нешаблонныя сітуацыі, сакавітая мова. Галоўная вартасць твораў М.Клебановіча — свежы, арыгінальны погляд на новыя і традыцыйныя праблемы, канфліктныя сітуацыі сённяшняй вёскі, жыццё людзей, звязаных з зямлёй, хлебам. У пераважнай большасці героі яго твораў — працавітыя, шчырыя, багатыя душой людзі: падыход да творчага ўвасаблення іх часам нагадвае шукшынскі. Апошні значны твор М.Клебановіча — аповесць «Імярэк» ("Полымя". 1992. № 4).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Ранішняе сонца: Апавяданні і аповесць. Мн., 1981. (Першая кніга празаіка). Рэц.: Ш а м я к і н а Т. Праўдзіва і сумленна // Полымя. 1983. № 3.

1.3.

1954. Сёння ў калгасе «Савецкая Беларусь» // Мін. праўда. 17 крас. / Сааўт. І.Пташнікаў.

1971. Тры апавяданні: Увосень; Заручыны; Старшынёва жонка // Полымя. № 11.

1972. Два апавяданні: Вясёлы шафёр; Сімфонія // Полымя. № 3; Соня: Апавяданне // Заря. 14 нояб.

1973. Соня: Апавяданне // Полымя. № 1.

1979. Маладая: Апавяданне // Беларусь. № 5; Два апавяданні: Сёмка Далар; Свістун // Полымя. № 6.

1980. Іван Аляксеевіч: Аповесць // Полымя. № 5. Рэц.: В а с і л е в і ч А. Тварыць словам // ЛіМ. 1981. 23 студз.

1982. Новыя апавяданні: Жаночае свята; Пеньюар // Полымя. № 12.

1985. Манька: Аповесць // Полымя. № 6.

1.5.

На рускую мову. Веселый шофер; Соня: [Апавяданні] / Пер. Б.Казанов // Неман. 1974. № 8; Иван Алексеевич: Повесть / Пер. Б.Казанов // Там жа. 1981. № 4; Жена председателя; Женский праздник; Веселый шофер: (Рассказы) / Пер. Т.Мартыненко // Там жа. 1984. № 8.

2.3.

На беларускай мове. К а в а л е н к а В. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 152—153; Я г о ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў // Полымя. 1973. № 6; М і х а с ю Клебановічу — 50 // ЛіМ. 1984. 16 сак.; С а в і к Л. На шляху пошукаў // Там жа. 1981. 9 кастр.; Т ы ч ы н а М. Змена квадры. Мн., 1983. С. 193—195.

На рускай мове. Т ы ч и н а М. Звено непрерывной цепи... // Неман. 1982. № 4.

Т.М.Махнач.

КЛІМАШЭЎСКАЯ ІРЫНА

Клімашэўская Ірына Уладзіміраўна (н. 30.8.1928, Мінск), празаік. Член СП Беларусі з 1964. Піша на рускай мове.

Нарадзілася ў сям'і рабочага-чыгуначніка. У 1939 памёр бацька, маці вымушана была пайсці працаваць на абутковую фабрыку. У 1936 І.Клімашэўская пачала вучыцца ў 47 СШ Мінска і да вайны скончыла 5 класаў. Пасля вызвалення Мінска (1944) пайшла ў 6 клас 49 СШ. У 1949 паступіла на аддзяленне журналістыкі БДУ. У канцы першага курса з-за цяжкай хваробы перавялася на завочнае аддзяленне. Працавала ў газеце «Советская Белоруссия» (1952—54, 1957—66). У 1954 вытрымала творчы конкурс для паступлення ў Літаратурны інстытут імя А.М.Горкага. У 1957 перавялася на завочнае аддзяленне і вярнулася ў Мінск. У 1966—68 працавала ўласным карэспандэнтам па БССР газеты «Советская культура», потым літсупрацоўнікам бюлетэня «Строительство и архитектура Белоруссии» (1969—79). Узнагароджана Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Пачынаючы з 14 гадоў І.Клімашэўская шмат пісала, аднак у рэдакцыю звярнулася толькі праз 10 гадоў. Першае апавяданне «Сяргейка ачуняў» надрукавана ў 1952 у альманаху «Советская Отчизна». У 1960 скончыла Літаратурны інстытут, у гэтым жа годзе выйшаў першы зборнік яе апавяданняў «Сіні бор». Апавяданні друкаваліся ў газетах «Советская Белоруссия», «Сельская газета», часопісах «Неман», «Работніца і сялянка». Творы сцвярджаюць высокія маральныя прынцыпы, чалавечнасць і духоўнасць асобы. Піша нарысы, крытычныя артыкулы, пераклала на рускую мову асобныя творы І.Навуменкі, П.Кавалёва, У.Шахаўца, кнігу С.Майхровіча «Жыццё і творчасць Ф.Багушэвіча».

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Синий бор: Рассказы. Мн., 1960. Рэц.: Арабей Л. Першая кніга // ЛіМ. 1960. 2 вер.; Гаўрусёў С. Людзі знаходзяць сябе // Чырв. змена. 1960. 29 ліп.; Шерешевская Б. Пути и перепутья // Неман. 1961. № 4.

Ключики и ключ: Беседы о воспитании чувств. Мн., 1976. Рэц.: Аксёнаў В. Гэты цудоўны ключык // Чырв. змена. 1977. 18 кастр.; Марціновіч Я. Шчырая размова // Наст. газ. 1977. 9 крас.

На долгую память: Повесть в рассказах. Мн., 1978.

Пятое время года: Письма о любви. Мн., 1980.

Пора любви: Повести. Мн., 1984. Рэц.: Арабей Л. Дыханне жыцця // ЛіМ. 1984. 7 вер.; Новікаў Л. На пульсе часу // Наст. газ. 1984. 5 вер.; Шапиро. Сашка, Марта, Бармалей и другие // Знамя юности. 1984. 5 июля.

Счастье и смысл жизни. Мн., 1986.

Письмо о счастье: Очерки. Мн., 1989.

1.3.

1952. Старыя сябры: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 10; Серёжка выздоровел: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 3.

1953. Первый урок: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 5; Пісьменнік і яго герой // ЛіМ. 12 снеж.; Избранные произведения Янки Мавра // Сов. Бел. 25 марта; «Мечта сбылась»: [Рэц. на аднайм. кінафільм] // Там жа. 18 апр.; «Арляняты»: [Рэц. на кн.: Якімовіч А. Арляняты. Мн., 1952] // Там жа. 8 сент.; «Над Неманом рассвет»: [Рэц. на аднайм. кінафільм] // Там жа. 11 окт.; «Серебристая пыль»: [Рэц. на аднайм. кінафільм] // Там жа. 14 нояб.

1954. Фильм о мужестве: [Рэц. на кінафільм «Повесть о нефтяниках Каспия»] // Сов. Бел. 24 марта; «Ворота»: [Рэц. на аднайм. кінафільм] // Там жа. 14 мая.

1955. Сіні бор: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 1.

1956. Скрыпка: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 6.

1957. Ненапісаны нарыс: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 3; Осенние листья: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 6; Первая повесть // Знамя юности. 27 февр.; Роздум аб жыцці // ЛіМ. 20 лют.; Сапраўднае і надуманае: [Рэц. на кн.: Шашкоў А. На рачных плёсах. Мн., 1956] // Там жа. 13 сак.; Пер-

шая аповесць: [Рэц. на кн.: П т а ш н і к а ў І. Чачык // Полымя. 1957. № 3—5] // Там жа. 29 мая; На розным узроўні // Там жа. 16 кастр.; «Поединок»: [Рэц. на кн.: Л у п с я к о ў М. Паядынак. Мн., 1957] // Сов. Бел. 19 июня.

1958. Один день: [Апавяданне] // Сов. Отчизна. № 6; Легкий хлеб: Рассказ // Сов. Бел. 5 янв.; Бригада смелых // Там жа. 9 мая; В поисках радости // Там жа. 7 сент.; Под счастливыми звездами: [Нарыс] // Там жа. 6 нояб.

1959. Красавіцкія дажджы: Апавяданне // Калг. праўда. 26 крас.; Сила примера: [Нарыс] // Сов. Бел. 28 февр.; Земля юных энтузиастов // Там жа. 30 апр.; Пусть в глазах его светится радость // Там жа. 7 июня; Не смех, а грех // Там жа. 18 авг.; Колдовство без гарантии: Фельетон // Там жа. 23 авг.; Умная машина // Там жа. 23 сент.; Солдат великих революций // Там жа. 1 окт.

1961. Карпеко на ниве просвещения // Сов. Бел. 27 апр.; «Стану песнею в народе» // Там жа. 15 июля; Да сгинет тьма: Письмо из редакции // Там жа. 27 июля; Думая о русской книге // Там жа. 12 авг.; Огонь души // Там жа. 7 нояб.; Песней и плакатом: К итогам Республиканского смотра агитационно-художественных бригад // Там жа. 10 дек.

1962. Быть миру на земле // Сов. Бел. 13 марта; На первый взгляд... // Там жа. 26 марта; Дорога в гору: [Рэц. на кн.: М е л е ж І. Людзі на балоце. Мн., 1962] // Там жа. 27 мая; Цветы и пушки: Рассказ // Там жа. 3 июля; Все начинается с учителя // Там жа. 30 авг.; Журавли над окопами: [Рэц. на кн.: Б ы к а ў В. Трэцяя ракета. Мн., 1962] // Там жа. 31 окт.

1963. Суровый март: Рассказ // Сел. газ. 12 мая; Утро вечера мудренее: [Апавяданне] // Там жа. 9 окт.; Победу добудет боец... // Сов. Бел. 1 янв.; Коллеги на экране: В мире искусств // Там жа. 28 февр.; Это и есть подвиг // Там жа. 21 апр.; Первая встреча, первые впечатления // Там жа. 9 сент.; Обчинский мученик // Там жа. 14 окт.

1964. Звездные ливни: [Апавяданне] // Неман. № 3; Кватарантка: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 12; Битва продолжается // Сов. Бел. 30 июля.

1965. Каб жа я ведала: Урывак з аповесці «Завулак» // ЛіМ. 6 жн.; Я тебе верю // Правда. 13 июля; Думать, искать и находить // Сов. Бел. 18 марта; Забытое правило // Там жа. 12 окт.; Наш Октябрь // Там жа. 6 нояб.

1966. Цимбалы — в гости к дутару // Правда Востока. 13 апр.; Человек, каких много // Сов. Бел. 9 марта; Учитель по имени красота // Там жа. 15 сент.; Перед праздником: (Заметки о театральном сезоне) // Там жа. 20 сент.; Причины и следствия: (Заметки о воспитании) // Там жа. 15 окт.; Культура — категория экономическая // Сов. культура. 27 авг.

1967. Грозе навстречу: [Рэц. на кн.: Г е р а с и м о в Н. Завтрашний день принадлежит тебе. М., 1966] // Неман. № 6; Чужы чалавек: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 4; Вівея: Апавяданне // Там жа. № 8; Сердце республики // Сов. Бел. 25 мая; Грачи: [Апавяданне] // Там жа. 15 июля; Поэзия прозы // Там жа. 4 авг.; Никто не должен быть в обиде // Сов. культура. 7 февр.; Признание в любви // Там жа. 25 мая.

1968. Вецер мацнее: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Вецер у соснах. Мн., 1967] // Полымя. № 8; «Ягор Булычоў...» і яго гледачы: Спектакль Магілёўскага абласнога драм. тэатра // Там жа. 31 мая.

1969. Когда пробил час... // Героини: Очерки о женщинах — Героях Советского Союза. М. Вып. 1; Завещание для потомков: [Рэц. на кн.: К л е й н Б. Найдено в архиве. Мн., 1968] // Неман. № 8; Вачыма маленства: [Рэц. на кн.: С я р к о ў І. Мы з Санькам у тыле ворага. Мн., 1968] // Полымя. № 5; Талент // Работніца і сялянка. № 10; Ганьчын свет // ЛіМ. 24 студз.

1970. На шляху да сталасці // Маладосць. № 12; Верность и доверие: [Рэц. на кн.: М я л о И. Верность. М., 1969; Настенькины смотрины. Мн., 1969] // Неман. № 2; Служба харства // Работніца і сялянка. № 8; Людзі добрыя: Апавяданне // Там жа. № 9.

1971. «Оружия любимейшего род...» // Знамя юности. 5 марта.

1972. Шлюб па каханню // Работніца і сялянка. № 5; В пути: Апавяданне // Знамя юности. 10 февр.; Высокое звание // Там жа. 26 нояб.; Да пытання пра сум // ЛіМ. 25 лют.; Листопад: Рассказ // Сел. газ. 26 нояб.; Любовь моя песня! // Сов. культура. 26 февр.

1973. Снежная ягада: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 1; От обещанья до обета... // Знамя юности. 27 мая; Комментарий к оде // Там жа. 31 июля; Новое о розе: [Рэц. на кн.: Б р ы л ь Я. Вітраж. Мн., 1972] // Там жа. 22 авг.; Пять вопросов к вопросу о красоте // Там жа. 9 сент.; Квартирантка: Рассказ // Сел. газ. 24 апр.; Аля: Рассказ // Там жа. 20 окт.

1974. Опасная защита // Знамя юности. 25 янв.; Девочки: Рассказ // Сел. газ. 17 марта.

1975. Холодные дни мая: [Апавяданне] // Неман. № 3; С судьбой на «ты» // Знамя юности. 17 авг.

1976. Этюд о скуке // Знамя юности. 20 янв.; Доброта, да не та // Там жа. 11 марта; О птичьем молоке, серванте и прочем // Сов. Бел. 3 апр.; Счастье, которое всегда с тобой // Там жа. 17 окт.

1979. Это высокое буйное пламя // Знамя юности. 8 марта; Твори себе кумира // Там жа. 10 апр.; Баллада о лыжне: (Рассказ) // Там жа. 18 июля; «Где вы, Андреи Болконские?..» // Там жа. 12 авг.; Реквием для аиста // Там жа. 16 сент.; Разум против разума // Там жа. 19 дек.

1980. Пра сінія кубкі // Работніца і сялянка. № 12; Желтые нарциссы // Знамя юности. 30 янв.; Помолвка в городе Н. // Там жа. 14 февр.; Формула успеха: [Рэц. на кн.: К у р ы л е в а С. Формула успеха. Мн., 1979] // Там жа. 14 марта.

1981. Пусть рассудит любовь: [Нарыс] // Знамя юности. 22 марта.

1982. Опасное сходство // Знамя юности. 5 янв.; Великая армия — двое: [Нарыс] // Там жа. 2 марта; Не бывает любви без... любви // Там жа. 28 нояб.; Девочка с персиками, или Ода притворству: Размышления публициста // Сов. Бел. 6 февр.; Великие «мелочи»: Размышления публициста // Там жа. 5 мая; Песней растревожу души...: [Рэц. на кн.: А р а б е й Л. Стану песней... М., 1982] // Там жа. 31 авг.; ...А человеком быть обязан // Там жа. 19 сент.

1983. Звычайная гісторыя...: Слоўнік маралі // Беларусь. № 7; Пяць заўваг да пытання аб прыгажосці // Там жа. № 11; Стихи и проза — о некрасивой // Знамя юности. 23 янв.

1984. У імя справы...: [Рэц. на кн.: К у р ы л е в а С. Дабрата. Мн., 1983] // Там жа. 19 кастр.; Вровень со счастьем: Размышления публициста // Сов. Бел. 6 окт.

1985. Уметь и не уметь // Знамя юности. 5 апр.; Что такое счастье? // Там жа. 10 июля; Оглянись: рядом люди // Там жа. 14 июля; Похвала — притворству // Там жа. 13 сент.; Копейка — за улыбку? // Там жа. 3 нояб.; Дело чести: О совести и профессиональной гордости // Там жа. 15 дек.; Сказка для Золушки: Размышления публициста // Сов. Бел. 25 апр.; Бабушка моей мечты: Размышления публициста // Там жа. 2 июля.

1.4.

М а й х р о в и ч С. Жизнь и творчество Ф.Богушевича: (1840—1900) / С бел. Мн., 1961.

К о в а л е в П. Ленька Гром: Повесть / С бел. Мн., 1963.

Н а у м е н к о И. Война у Титова пруда: Повесть / С бел. Мн., 1963; Мн., 1969 / Сааўт. пер. В.Міхайлава.

Ш а х о в е ц В. Черный снег: Повесть / С бел. Мн., 1964.

Ш а х о в е ц В. Навстречу; Место в жизни; Черный снег: [Аповесці] / С бел. Мн., 1973. (Б-ка бел. повести) / Сааўт. пер. Б.Бурьян, В.Тарас.

1953. Л ы н ь к о в М. Огни Танганьики: Рассказ / С бел. (Надрук. са скарач.) // Сов. Бел. 5, 7 июля.

1958. С к р ы г а н Я. Непрошеная слеза: [Апавяданне] / С бел. // Сов. Отчизна. № 5.

1959. Науменко И. Голубиный взлет: [Аповесць] / С бел. // Сов. Отчизна. № 3 / Сааўт. пер. В.Міхайлава.

1961. Витка В. Боровичские музыканты; Гулящий хлеб: [Апавяданні] / С бел. // Неман. № 1.

1962. Скрыган Я. Лунная ночь: Рассказ / С бел. // Сов. Бел. 3 авг.

1963. Мележ И. Лето было грозовое...: [Раздзел з рамана «Навальніца над полем»] / С бел. // Сел. газ. 1, 3, 4, 7, 8 дек.

1964. Кулаковский А. Отцовская улица: [Навела] / С бел. // Сов. Бел. 14 нояб.

1965. Грамович И. Товарищ Колыско; Мартинович А. Книголюб; Другим наука; Лизавета Федоровна; Недведский В. «Программа» Антося Галушки; Саченко Б. Отгадала; Ну и люди...: [Апавяданні] / С бел. // Белорусский юмор. Мн.; Домашевич В. Красота души: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 2; Мележ И. Дыхание грозы: [Раздзел з другой кнігі рамана «Людзі на балоце»] / С бел. // Сел. газ. 27, 29 июня, 1, 2, 4, 7, 9, 11, 13 июля.

1967. Мартинович А. Просека: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 7.

1968. Арабей Л. Среди ночи: [Аповесць] / С бел. // Неман. № 3, 4.

1969. Мартинович А. Маленькие рассказы; Саченко Б. Ну и люди...: [Апавяданні] / С бел. // Белорусский юмор. Мн.

1974. Арабей Л. Мне надо ехать: Рассказ / С бел. // За тебя, Беларусь. Мн.

1978. Колодежный Л. Овсы звенят: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 6.

1979. Кухарев С. На вокзале: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 8.

1981. Грыгаран Н. Зебранё: Казка / З арм. // Вясёлка. № 12; Арабей Л. На скрещении дорог: [Аповесць] / С бел. // Неман. № 10.

1982. Александрович С. От гомона боров...: [Аповесць] / С бел. // Неман. № 11.

1983. Лялько К. Легкий хлеб; Косцы; Мурза: [Апавяданні] / С бел. // Неман. № 8.

1.5.

На беларускую мову. Юлька: Апавяданне / З рус. // Сел. газ. 1962. 28 снеж.

2.3.

На беларускай мове. Ірыне Клімашэўскай — 50 // ЛіМ. 1978. 25 жн.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

В.М.Грышкевіч.

КЛІМЕНТ СМАЛЯЦІЧ

Клімент Смаляціч [? — пасля 1164], старажытнарускі пісьменнік, мысліцель, царкоўны дзеяч.

Мяркуючы па прозвішчы, нарадзіўся ў Смаленску. Нейкі час быў манахам Зарубаўскага манастыра пад Кіевам. У 1147 па ініцыятыве вялікага князя кіеўскага Ізяслава Мсціславіча на саборы шасці рускіх епіскапаў быў абраны кіеўскім мітрапалітам. Гэта выклікала супраціўленне часткі іншых епіскапаў (Ніфанта Ноўгарадскага, Мануіла Смаленскага і Казьмы Полацкага), якія не прынялі такога рашэння князя і адмовіліся падпарадкоўвацца новаму мітрапаліту, пастаўленаму без санкцыі канстанцінопальскага патрыярха. Пасля выгнання і смерці князя Ізяслава Мсціславіча (1155) вымушаны быў пакінуць мітрапалітаву кафедру і памёр дзесьці пасля 1164.

Пра творчую дзейнасць Клімента Смаляціча вядома надзвычай мала. З яго імем звязана некалькі адказаў у так званых «пытаннях Кірыка». Яго пяру прыпісваюцца «Слова аб любві Клімава» і «Слова ў суботу сырапосную». Яму, бясспрэчна, належыць «Пасланне, напісанае Клімянтам, мітрапалітам рускім, Фаме прасвітару, вытлумачанае манахам Афанасіем». У поўным выглядзе яно да нашага часу не захавалася. У першай частцы гэтага паслання Клімент Смаляціч імкнецца апраўдацца перад сваім адрасатам, які абвінавачваў яго ў гордасці і шуканні славы. У другой частцы тлумачацца асобныя біблейскія выразы, падаецца шэраг выпісак з розных зборнікаў. У гэтым «Пасланні» аўтар выступае як шырока дасведчаная асоба, знаёмая з творчасцю Гамера, Платона і Арыстоцеля, як адзін з першых абаронцаў незалежнасці рускай царквы ад Візантыі, як выдатны і пладавіты «кніжнік і філосаф» (выраз кіеўскага летапісца), якога не ведала раней Руская зямля. «Пасланне» Клімента Смаляціча мае значныя літаратурныя вартасці. Яно вылучаецца багаццем выкарыстаных крыніц, насычана прытчамі і алегарычнымі вобразамі, яму характэрны натуральнасць і жывасць выкладу. Гэты твор важны для нас і як дакумент, што яскрава сведчыць аб зараджэнні вальнадумства ў царкоўна-рэлігійным пісьменстве старажытнай Русі дамангольскага часу.

А.Ф.Коршунаў.

Бібліяграфія

1.2.

Послание митрополита Климента к смоленскому пресвитеру Фоме. Неизданный памятник литературы XII в. / Подг. Х.Лопарев. Спб, 1892.

1.3.

1936. Памятники истории Киевского государства IX—XII вв. Л. С. 154—155.

1980. Послание Климента Смолятича / Подг. текст, пер. и ком. В.Колесов // Памятники литературы древней Руси XII в. М.

2.2.

На рускай мове. Никольский Н. О литературных трудах митрополита Климента Смолятича, писателя XII в. Спб, 1892.

2.3.

На беларускай мове. В - а. Кароткі нарыс развіцця асветы на Беларусі да першай чвэрці XVII стагоддзя / / Гоман. 1917. 16 лют.; К л і м е н т Смаляціч / / Беларускі сялянскі календар на 1939 год. Вільня, 1939; П - к а Я. [Пачопка Я.]. Пашырэнне праваслаўнай веры і асветы на Беларусі ў першыя часы нашай гісторыі (IX—XII век) / / Праваcл. беларус. 1925. № 1.

На рускай мове. Г р а н с т р е м Е.Э. Почему митрополита Климента Смолятича называли философом / / ТОДРЛ. 1970. Т. 25; К л ю ч е в с к и й В. Древнерусские жития как исторический источник. М. 1871. С. 260—262; М а к а р и й. История русской церкви. Спб., 1888. Т. 3. С. 9—22; Н и к о л ь с к и й Н. Материалы для истории древнерусской духовной письменности. I. К вопросу о неизданном поучении митрополита Климента Смолятича / / Изв. ОРЯС. 1897. Т. 2. № 1; П р и с е л к о в М.Д. Очерки по церковно-политической истории Киевской Руси X—XII вв. Спб. 1913. С. 375—390; Т в о р о г о в О. Климент Смолятич / / Словарь книжников и книжности древней Руси. Л., 1987. Вып. I; Ф и л а р е т. Обзор русской духовной литературы. 3 изд. Спб. 1884. С. 47—50.

3.1.

ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. I, адз. зах. I, с. 168, 279.

М.П.Барташэвіч.

КЛІМКОВІЧ МІХАСЬ

Клімковіч Міхась [Міхаіл Мікалаевіч; псеўд. М.К а л і н о ў с к і, М і х а і л К а л і н о ў с к і, М і х а с ь К а л і н о ў с к і, М.Т а р а с е в і ч, Н.Т а р а с е в і ч; 8 (20). 11. 1899, в. Сялітранікі Барысаўскага пав. Мінскай губ., цяпер в. Сялітранка Барысаўскага р-на Мінскай вобл. — 5. 11. 1954, Мінск; пахаваны на Вайсковых могілках], паэт, драматург, празаік, крытык. Член СП Беларусі з 1932.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1915 скончыў Барысаўскае вышэйшае чатырохкласнае гарадское вучылішча і здаў экстэрнам экзамен на званне народнага настаўніка. У 1915—21 настаўнічаў у вёсках Барысаўскага пав. У гэты час пазнаёміўся з жыхаром в. Порхава (Лагойскі р-н) І.Філіповічам, які ведаў безліч беларускіх казак, легенд, песень, мог напамяць расказваць творы В.Дуніна-Марцінкевіча, Ф.Багушэвіча, Я.Купалы, Я.Коласа. Ад яго М.Клімковіч упершыню пачуў многія творы беларускай літаратуры. У 1916 ён сутыкнуўся з сацыял-дэмакратамі, высланымі царскім урадам у мястэчка Лагойск пад нагляд паліцыі, і пазнаёміўся з падпольнай літаратурай. У 1920 уступіў у камуністычную партыю. У 1921—23 служыў у Чырвонай Арміі, потым зноў настаўнічаў на Лагойшчыне. У 1923 яго выбралі сакратаром валаснога камітэта партыі ў Халопенічах, у 1924 — сакратаром райкама партыі ў Плешчаніцах. З 1929 М.Клімковіч загадчык культаддзела Цэнтральнага савета прафсаюзаў БССР. У 1932—34 старшыня аргкамітэта, у 1934—39 старшыня праўлення СП БССР. У першыя месяцы фашысцкай акупацыі Беларусі цяжка хворы М.Клімковіч хаваўся на гарышчы вясковай хаты, потым займаўся сельскагаспадарчай працай на Барысаўшчыне. У 1943 наладзіў сувязь з партызанамі, перайшоў у атрад «За Радзіму», адкуль вылецеў неўзабаве самалётам у Маскву. У 1943—47 галоўны рэдактар Дзяржаўнага выдавецтва БССР у Маскве, потым у Мінску. У 1947—54 літкансультант СП БССР, адначасова ўзначальваў камісію па рабоце з маладымі аўтарамі ў СП БССР. У 1930—32 член Рэвізійнай камісіі КП(б)Б, у 1932—37 кандыдат у члены ЦК КП(б)Б. Член ЦВК БССР у 1931—38. Узнагароджаны медалём. Бацька пісьменніцы С.Клімковіч.

М.Клімковіч пачаў пісаць рана. У час навучэння ў гарадскім вучылішчы змяшчаў вершы ў рукапісным літаратурным часопісе «Проблескі». Гэтыя вершы не захаваліся. Першыя яго творы — паэма «Чатырнаццаць слуцкіх» і шэраг вершаў — надрукаваны ў альманаху «Ранне» (1929). З гэтага часу і пачалася яго сур'ёзная літаратурная дзейнасць. З'явіўся шэраг артыкулаў, прысвечаных становішчу і задачам беларускай літаратуры. Побач са слушнымі думкамі ў іх выявіліся вульгарна-сацыялагічныя погляды, усхваленне сталінізму. М.Клімковіч — аўтар тэксту Дзяржаўнага гімна БССР (1944). Лірыка паэта эмацыянальная, узнёслая; крыніцай натхнення для яго была ідэалізацыя та-

гачаснага жыцця. З прозы вядомы адзін яго зборнік «Лясное возера» (1946). Першая драматычная паэма — «Кацярына Жарнасек» (1937). М.Клімковіч актыўна працаваў у жанры празаічнай драмы, опернай і балетнай драматургіі [лібрэта оперы «Кастусь Каліноўскі» (пастаўлена ў 1947) і балета «Князь-возера» (пастаўлена ў 1949)]. Як драматурга яго найбольш цікавілі падзеі першай паловы і сярэдзіны 16 ст. ("Адплата", трылогія «Георгій Скарына») і сярэдзіны 19 ст. (драматычны абразок «На віленскім шляху»). Перакладаў на беларускую мову творы Л.Талстога, А.Чэхава, І.Крылова, Т.Шаўчэнкі, П.Тычыны, літоўскай і польскай літаратур, пісаў гісторыю беларускага тэатра, прымаў удзел у напісанні прац па філасофіі. На вершы М.Клімковіча пісалі музыку У.Алоўнікаў, Д.Лукас, А.Туранкоў, Я.Цікоцкі і інш.

Т.М.Тарасава.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1959. Т. 1. Вершы; Драматычныя паэмы; Лібрэта. Т. 2. Георгій Скарына; Уся ўлада Саветам. Рэц.: У л а с е н к а А. Выпрабаванне часам: Да выхаду двухтомніка твораў М.Клімковіча / / ЛіМ. 1960. 25 ліст.

1.2.

Літаратура Савецкай Беларусі за 15 год. Мн., 1934.

Литература Белоруссии: Доклад на I Всесоюзном съезде советских писателей. М., 1934.

Литература Советской Белоруссии: Доклад на III Пленуме Союза советских писателей СССР. Мн., 1936.

Кацярына Жарнасек: Драматычная паэма. Мн., 1938. Рэц.: Г у р с к і І. «Кацярына Жарнасек» М.Клімковіча / / ЛіМ. 1938. 30 мая.

Лясное возера: Апавяданні. Мн., 1946. Рэц.: Г у б а р э в і ч К. Аб мастацкай праўдзе / / Полымя. 1946. № 8—9; Т а в л а й В. В кривом зеркале «Лясного возера» / / Сов. Бел. 1946. 25 дек.; Ц ы м а н о ў с к і Я. З пазіцыі старонняга назіральніка / / ЛіМ. 1946. 12 кастр.

Драматычныя паэмы. Мн., 1947. Рэц.: З о м е р ф е л ь д Я. Драматычныя паэмы М.Клімковіча / / Беларусь. 1948. № 10.

Адплата: Драматычная паэма. Мн., 1952.

Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1953; Мн., 1955. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Кніга пра літаратурныя сувязі / / Беларусь. 1956. № 2; Б у р н о с а ў В. Жыватворчая крыніца / / ЛіМ. 1956. 18 лют.; В л а с е н к о А. Ценный труд о русско-белорусских литературных связях / / Сов. Отчизна. 1956. № 3; П о л и т ы к о Д. Животворное влияние / / Сов. Бел. 1956. 5 февр.

Уся ўлада Саветам!: Драматычная паэма. Мн., 1957. Рэц.: Е с а к о ў А. За ўладу Саветаў / / Беларусь. 1958. № 6; Ш а в н я А. Героика революции / / Сов. Бел. 1957. 16 окт.

Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1962.

1.3.

1929. Броневагон: [Верш] / Сааўт. К.Губарэвіч; Чатырнаццаць слуцкіх: [Паэма]; Маладым песнярам; Камуна; Ноч у Крыму: [Вершы] / / Ранне. Магілёў; У час перавыбараў: Нататкі / / Маг. селянін. 27 студз.

1932. [Рэц. на: К у л е ш о в А. Колхозная осень: (Из поэмы «В зеленой дубраве») / Пер. П.Семынин / / Дружба народов. 1932. № 2.

1933. Да першага пленуму аргкамітэту ССПБ: [Прамова] / / Звязда. 21 лют.; ЛіМ. 18 студз.; Да ўсебеларускай драматургічнай нарады / / Звязда. 15 крас.; Чарговыя задачы Саюзу савецкіх пісьменнікаў БССР / / Там жа. 28 крас.; Заключнае слова тав. Клімковіча на пленуме аргкамітэту / / ЛіМ. 19 сак.; Даклад тав. Клімковіча на пленуме Аргкамітэту ССПБ / / Там жа. 24 сак.; За сацыялістычную драматургію / / Там жа. 12 крас.; Гістарычная гадавіна / / Там жа. 23 крас.; Работа нарады — падрыхтоўка да з'езду ССПБ / / Там жа. 1 мая; Лепшыя кадры — дзіцячай літаратуры / / Там жа. 24 мая; Узмацніць падрыхтоўку да з'езду / / Там жа. 13 чэрв.; Некаторыя задачы чысткі ячэйкі Дзяржвыдавецтва БССР / / Там жа. 6 вер.; Мастацкую прозу — на службу сацбудаўніцтву: (Да нарады празаікаў) / / Там жа. 26 кастр.; Пад знакам вялікага росту: Савецкая літаратура да 16-годдзя Кастрычніка / / Там жа. 6 ліст.; Да адчынення тэатральнай нарады / / Там жа. 10 снеж.; Вышэй класавую пільнасць на літаратурным фронце / / Там жа. 25 снеж.

1934. Через великие трудности к победам / / Антология белорусской литературы. М.; Некалькі заўваг пра нашу драматургію / / Драматургія. Мн.; Становішча і задачы савецкай беларускай літаратуры: (Даклад на пленуме Аргкамітэта ССПБ) / / За высокую якасць літаратуры. Мн.; Путь борьбы и побед белорусской советской литературы / / Книга и пролетарская революция. № 5; Літаратурны Гомель / / Літаратурны Гомель. Гомель; Палеская праўда. 12 мая; Доклад М.Н.Климковича о литературе БССР / / Первый Всесоюзный съезд советских писателей 1934: Стенографический отчет. М.; Вырваць з корнем пустазелле / / Пісьменнік і мова. Мн.; Савецкая літаратура БССР да XV з'езда КП(б)Б / / Полымя рэвалюцыі. № 1; ЛіМ. 20 студз.; Рашэнні XVII з'езда ВКП(б) і задачы літаратуры / / Там жа. № 4; Літаратура Савецкай Беларусі за 15 гадоў / / Там жа. № 6—7; Звязда. 11 чэрв.; ЛіМ. 18, 24 чэрв.; Савецкая літаратура Беларусі / / Віцеб. пралетарый. 29 жн.; Звязда. 26 жн.; Камунар Магілёўшчыны. 29 жн.; ЛіМ. 13 вер.; Палес. праўда. 29 жн.; Чырв. Полаччына. 30 жн., 4, 5 вер.; Заметкі аб «Дрыгве» Якуба Коласа / / Віцеб. пралетарый. 28 снеж.; Звязда. 20 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 24 снеж.; Савецкая літаратура БССР за 15 год / / Звязда. 18 студз.; Пра тэматыку сучаснай літаратуры БССР / / Там жа. 23 крас.; Да з'езду савецкіх пісьменнікаў / / Там жа. 8 чэрв.; Калгаснік Бел. 9 чэрв; Дробязі, з якіх складаецца вялікае: [Нарысы] / / Звязда. 12 снеж. / Сааўт. М.Лынькоў; Шлях беларускай літаратуры за 15 год / / Калгаснік Бел. 11 чэрв.; О литературе Белоруссии / / Изв. ЦИК. 3 авг.; Литература Белоруссии / / Там жа. 5 авг.; Пра кніжку В.Маракова «Права на зброю» / / ЛіМ. 12 студз.; Нашы абвінавачванні Ю.Віцьбічу / / Там жа. 6 лют. / Сааўт. А.Александровіч, М.Лынькоў; Пра новую аповесць С.Знаёмага «Біяграфія майго героя» / / Там жа. 26 лют.; Змагацца за высокую якасць / / Там жа. 28 сак.; Прамова на першым ўсебеларускім злёце літгурткоўцаў / / Там жа. 18 крас.; Становішча і задачы беларускай літаратуры ў сувязі з другой гадавінай пастановы ЦК ВКП(б) ад 23 красавіка 1932 г. / / Там жа. 26, 30 крас.; Паленіка з дакладчыкамі: Заключнае слова на 2-гім Пленуме Аргкамітэта ССПБ / / Там жа. 6 мая; Некаторыя заўвагі пра нашу літаратурную мову / / Там жа. 23 мая; Некаторыя заўвагі пра новую кніжку Хв.Шынклера «Запіскі інструктара Томана» / / Там жа. 28 мая; Чатырнаццаць слуцкіх: Паэма / / Там жа. 12 ліп.; На шляху перабудовы / / Там жа. 5 вер.; Шкодныя размовы пад «лявацкім» сцягам / / Там жа. 25 снеж.; За бальшавіцкае выкананне пастановы ЦК КП(б)Б / / Там жа. 25 снеж.; Вышэй класавую пільнасць, таварышы пісьменнікі і мастакі! / / Там жа. 31 снеж. / Сааўт. І.Гурскі, М.Модэль; Под знаком великого роста / / ЛГ. 4 февр.; Съезд встретим новыми книгами / / Там жа. 16 февр.; [Доклады оргкомитетов союзных республик] / / Там жа. 12 марта; Белорусская литература своему съезду / / Там жа. 8 июня; Писатели Белоруссии / / Там жа. 20 авг.; Советская литература Белоруссии / / Правда. 2 авг.

1935. Савецкая літаратура Беларусі / / Пісьменнікі БССР на першым Усесаюзным з'ездзе. Мн. Кн. 2; Янка

Купала / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Камуніст. 11 снеж.; ЛіМ. 28 мая; Беларусь Заходняя і Беларусь Савецкая / / Звязда. 20 студз.; У скарочаным выглядзе / / ЛіМ. 26 студз.; Савецкая літаратура / / ЛіМ. 14 студз.; На вылазку ворага адкажам узмацненнем класавай пільнасці / / Там жа. 12 лют. / Сааўт. І.Гурскі; Барацьба за кадры; Раздзел з работы «Супраць нацдэмаўскай крытыкі ў беларускай літаратуры» / / Там жа. 27—28 лют.; Пытанні крытыкі і класавай барацьбы ў беларускай літаратуры: Прамова на пленуме ССП СССР / / Там жа. 16 сак.; Супраць нацдэмаўскай літаратурнай крытыкі: Даклад на 5-ым пленуме праўлення ССПБ / / Там жа. 26 крас.; Пленум прарабіў вялікую работу: Заключнае слова на пленуме ССПБ / / Там жа. 6 мая; Быць адточанай зброяй партыі Леніна-Сталіна / / Там жа. 11 ліп.; Прамова на жалобным мітынгу / / Там жа. 6 вер.; Гарыць, грыміць...: Эпіграма на А.Александровіча / / Там жа. 27 вер.; Повен тэмпаў і задору...: Эпіграма на І.Харыка / / Там жа. 31 кастр.; Літаратура бальшавіцкага аптымізма / / Там жа. 7 ліст.; Дзякуй вялікаму Сталіну: Слова пісьменніка / / Там жа. 24 ліст.; Пятнадцать лет / / ЛГ. 9 июля; 30-годдзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы / / Палес. праўда. 30 мая; Якуб Колас / / Правда. 25 сент.; За овладение художественной литературой / / Рабочий. 15 янв.; Любимый поэт республики / / Там жа. 11 дек.

1936. Якуб Колас / / Колас Я. Выбр. тв.: Вершы і паэмы. Мн. Т. 1; Літаратура Савецкай Беларусі / / Полымя рэвалюцыі. № 2; Камунар Магілёўшчыны. 16 лют.; Пра элементы фальклору ў паэзіі: Слова ў абмеркаванні даклада аб беларускай паэзіі А.Александровіча / / ЛіМ. 6 лют.; Беларуская савецкая літаратура: Даклад на III пленуме праўлення ССП СССР / / Там жа. 12 лют.; Разгарнуць прынцыповую самакрытыку: Уступнае слова на сходзе пісьменнікаў г. Мінска / / Там жа. 22 сак.; Змагацца за больш высокую якасць: Заключнае слова на творчай дыскусіі / / Там жа. 7 крас.; Литература большевистского оптимизма / / ЛГ. 10 февр.; Литература Советской Белоруссии / / Там жа. 12 февр.; Рабочий. 12 февр.; На фронце беларускай літаратуры / / Палес. праўда. 5 студз.; Писатели Советской Белоруссии Ромен Роллану / / Рабочий. 29 янв. / У сааўт.

1937. Литература Советской Белоруссии / / Лит. учеба. № 10—11; Кацярына Жарнасек: Драматычная паэма / / Полымя рэвалюцыі. № 11, 12; Надзежда Сямёнаўна Лёліна — кандыдат у дэпутаты Савета Саюза / / Звязда. 3 снеж.; Сов. Бел. 3 дек.; Нацдэмаўскае і трацкісцкае ахвосце — вон з літаратуры / / ЛіМ. 23 ліп.; Кацярына Жарнасек: Урывак з п'есы / / Там жа. 6 кастр.; Пад Барысавам: Урывак з п'есы; Якуб Колас / / Там жа. 6—7 ліст.

1938. Ноч перад выбарамі: П'еса / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Лішні білет: Дзве сцэны з жыцця беларускага пагранічча / / Там жа. № 11; Міхась Лынькоў / / Віцеб. рабочы. 17 чэрв.; Аповесці для дзяцей М.Лынькова / / ЛіМ. 16 студз.; Паэзія Змітрака Бядулі: [Рэц. на кн.: Б я д у л я З. Зб. тв. Мн., 1937. Т. I] / / Там жа. 30 студз.; Іх брудныя імёны будуць пракляты ўсім чалавецтвам: Слова пісьменніка / / Там жа. 10 сак.; Слова пра творчыя планы / / Там жа. 30 сак.; Паэма Эдзі Агняцвет «Фелікс Дзяржынскі» / / Там жа. 10 крас.; Маладая свежая сіла / / Там жа. 6 мая; Кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР Міхась Лынькоў / / Там жа. 6 чэрв.; Незабыўныя сустрэчы: Успаміны / / Там жа. 18 чэрв.; Адказ савецкіх пісьменнікаў — пісьменнікам Чэхаславакіі / / Там жа. 11 кастр. / У сааўт.; Радасная з'ява / / Там жа. 11 ліст.; Пагромшчыкі чуюць сваю пагібель / / Там жа. 27 ліст.; Як я працаваў над перакладам твораў Т.Р.Шаўчэнкі / / Там жа. 27 снеж.; Беларуская савецкая літаратура да 20-й гадавіны БССР / / Там жа. 31 снеж.; «В зеленой дубраве» / / ЛГ. 31 дек.; Литература Советской Белоруссии / / Сов. Бел. 24 апр.; Насущные вопросы белорусской литературы / / Там жа. 10 июля; На страже Родины: [Рэц. на кн.: Н а с т р а ж е Родины. Смоленск, 1938] / / Там жа. 15 нояб.

1939. Заходняй Беларусі: [Верш] / / Вызваленым братам. Мн.; Песня аб поясе: [Верш] / / Камсамол на граніцы. Мн.; На Віленскім шляху: (Драм. абразок з дзіцячых год Т.Г.Шаўчэнка) / / У вянок Т.Г.Шаўчэнка. Мн.; Заметки о белорусской литературе / / Дружба народов. № 2; Песня пра Сталіна...: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 6; Полымя рэвалюцыі. № 11—12; На Віленскім шляху: Драматычны абразок з дзіцячых гадоў Т.Р. Шаўчэнкі / / Полымя рэвалюцыі. № 2; Пісьменнікі-ардэнаносцы / / Там жа. № 2; Бальш. Пал. 12 лют.; Звязда. 9 лют.; ЛіМ. 9 лют.; Таварышу Сталіну: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 5—6; Бальш. Пал. 28 крас.; Віцеб. рабочы. 28 крас.; Звязда. 26 крас.; ЛіМ. 1 мая / У сааўт.; Пятро Глебка / / Полымя рэвалюцыі. № 5—6; Т.Г.Шаўчэнка / / Бальш. Пал. 2 лют.; Звязда. 28 студз.; Аповесць маладога пісьменніка / / Звязда. 11 студз.; Наладзім творчую дапамогу; «Гамлет» / / Там жа. 3 чэрв.; Культурнейшы чалавек, таленавіты пісьменнік / / ЛіМ. 15 лют.; Таленавіты паэт-лірык / / Там жа. 3 сак.; Гады вялікага росту савецкай літаратуры / / Там жа. 23 крас.; Апавяданні Алеся Стаховіча / / Там жа. 11 мая; За высокую якасць і прынцыповасць крытыкі / / Там жа. 23 чэрв.; Альманах «Дружба народов» / / Там жа. 3 ліп.; Савецкія пісьменнікі ў Заходняй Беларусі: Пісьмо першае; Пісьмо другое / / Там жа. 23 кастр.; У вёсцы: [Верш]; Пісьменнікі ў Заходняй Беларусі / / Там жа. 5 ліст.; Песня пра Сталіна: [Верш]; Велічны вобраз / / Там жа. 21 снеж.; Поэты Советской Белоруссии / / Сов. Бел. 28 янв.; Способный растущий театральный коллектив: (Фестиваль колхозно-совхозных театров) / / Там жа. 24 мая; Вопросы критики / / Там жа. 22 июня; Поэзия Западной Белоруссии / / Там жа. 2 нояб.; Сустрэча з Горкім: (3-годдзе са дня зладзейскага ўмярцвення А.М.Горкага) / / Чырв. змена. 19 чэрв.

1940. Якуб Колас: [Прадмова] / / Колас Я. Вершы. Мн.; Прадмова / / Тарас Н. На ўсход ідучы. Мн.; Ля маіх акон; Зелен сад: [Вершы] / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Беларуская літаратура к дэкадзе беларускага мастацтва ў Маскве / / Там жа. № 5; Апошні вечар на хутары: Лібрэта камічнай оперы / / Там жа. № 8; З тваім імем у сэрцы: [Паэма] / / Там жа. № 9—10; Вольная праца. 3 снеж.; Зара. 7 снеж.; Звязда. 29 ліст. / У сааўт.; Таварышу Сталіну: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 3 снеж.; Палес. праўда. 5 снеж.; Чырв. звязда. 4 снеж. / У сааўт.; У вёсцы: [Верш] / / Вольная праца. 11 мая; Загубленае жыццё / / ЛіМ. 1 студз.; 13 студзеня 1940 года: [Верш] / / Там жа. 21 студз.; Піліп Сямёнавіч Пестрак / / Там жа. 3 лют.; За высокую якасць мастацкіх твораў / / Там жа. 11 лют.; Наталля Арсеньева / / Там жа. 3 сак.; Пан і баранак: [Верш] / / Там жа. 23 сак.; На граніцы: [Верш]; Пісьменнікі за вучобай / / Там жа. 1 мая; Новыя апавяданні М.Лынькова / / Там жа. 3 ліп.; Кацярына: Урывак з лібрэта / / Там жа. 11 ліп.; «Апошняя ноч на хутары»: Урывак з кінасцэнарыя / / Там жа. 24 жн. Рэц.: Х а д к е в і ч Т. Апошняя ноч на хутары / / Звязда. 1940. 28 снеж.; Слова ў дыскусіі / / Там жа. 26 кастр.; Вобраз народа ў творах Янкі Купалы / / Там жа. 8 снеж.; Новые рассказы Михася Лынькова / / ЛГ. 5 июня; Пісьменнік-бальшавік / / Палес. праўда. 1 сак.; О типе советского писателя и задачах литературы / / Сов. Бел. 29 окт.; Раскованные песни / / Сталин. молодежь. 6 февр.; Михаил Тихонович Лыньков / / Там жа. 1 марта.

1941. Предисловие / / Самуйлёнок Э. Будущность: Роман. М.; Агляд апавяданняў 1940 года / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Літаратурныя заветы Леніна / / ЛіМ. 18 студз.; Балота: [Верш] / / Там жа. 24 мая; Белорусская проза за 1940 год / / Сов. Бел. 16 апр.; Стихи Эдди Огнецвет / / Там жа. 4 июня.

1943. Ускочыў / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 75; Чатыры пары года / / Там жа. № 103 / Пад псеўд. М.Каліноўскі; Сабакі выюць / / Там жа. № 104 / Пад псеўд. М.Каліноўскі; Атэстат Фрыца Клейтмана / / Там жа. № 105 / Пад. псеўд. М.Каліноўскі; Як фрыц бабра паляваў / / Пад псеўд. М.Тарасевіч; Падарунак / Пад псеўд. М.Каліноўскі / / Там жа. № 107; Падрыўнікі / / Там жа. № 108; Партызанская баявая: [Верш] / / Там жа. № 111.

1944. Лясное возера: Успаміны / / Беларусь. № 1; Ганна: [Апавяданне] / / Там жа. № 2; Настаўнік: [Апавяданне] / / Там жа. № 3; Размова ў лесе: [Верш] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 116; Каб табе павылазілі! / / Там жа. № 120; Як дзедава кабыла фрыца забіла / / Там жа. № 130; Родные города свободны! / / Труд. 6 июля.

1945. Нелюдзь; Над зняволенай бярозай: [Вершы] / / Альманах 2. Мн.; Іван Андрэевіч Крылоў: [Прадмова] / / Крылоў І. Байкі. Мн.; Міхась Машара / / Машара М. Выбр. лірыка. Мн.; Максім Танк / / Танк М. Праз вогненны небасхіл. Мн.; Мікіткавы боты: Апавяданне / / Беларусь. № 2; Вялікае сэрца: [Рэц. на кн.: Чорны К. Вялікае сэрца. Мн., 1945] / Пад псеўд. М.Тарасевіч; Ваенныя вершы Максіма Танка / / Там жа. № 3; У хамуце: Апавяданне / / Там жа. № 4; Тры хаты: Апавяданне / / Там жа. № 6; Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч — адзін з пачынальнікаў беларускай літаратуры / / Там жа. № 7—8; «Шумяць лясы»: [Рэц. на кн.: Стаховіч А. Шумяць лясы. Мн., 1944] / / Там жа. № 10; Георгі Скарына: Урыўкі з п'есы / / Там жа. № 11—12; Мастак: [Верш] / / Вожык. № 1; Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч / / Полымя. № 2—3; Адплата: Драматычная паэма ў трох актах / / Там жа. № 10—12; Спатканне: [Верш] / / Звязда. 4 ліп.; Ішла дзяўчына з вайны Айчыннай...: (Па народных матывах): [Верш] / / Там жа. 24 ліп.; Пасля заключнага канцэрта / / ЛіМ. 1 мая; Сымонка: [Апавяданне] / / Піянер Бел. 3 ліп.; Баян беларускага народа / / Сов. Бел. 27 июня; Идем дорогой золотистой / / Там жа. 3 сент.; Широкое поле войны... / / Сталин. молодежь. 29 авг.

1946. Францішак Багушэвіч / / Багушэвіч Ф. Выбр. тв. Мн.; Якуб Колас / / Колас Я. Вершы. Мн.; З тваім імем у сэрцы: [Верш] / Сааўт. П.Пестрак, М. Танк, М.Машара; Заходняй Беларусі; У вёсцы: [Вершы]; Тры хаты: [Апавяданне] / / Семнаццатага верасня. Мн.; Георгі Скарына: Урыўкі з п'есы / / Беларусь. № 11—12; ЛіМ. 13 крас.; Першая беларуская паэтэса / / Полымя. № 5; Георгі Скарына: Драматычная паэма. Трылогія. Ч. 1 / / Полымя. № 6—7; Ч. 2. 1947. № 7; Ч. 3. 1955. № 10; Паэт вялікага сэрца / / Там жа. № 12; «Беларусь»: (Обзор журнала за 1944—46 гг.) / / Славяне. № 4; Уступаючы ў сталінскую пяцігодку... / / Звязда. 1 мая; Змітрок Бядуля / / Там жа. 30 ліст.; Нашы перспектывы / / ЛіМ. 3 крас.; Мае меркаванні / / Там жа. 18 мая; Сустрэчы з А.М.Горкім: Успаміны / / Там жа. 15 чэрв.; Мікола Засім / / Там жа. 29 чэрв.; Глыбей адлюстроўваць жыццё / / Там жа. 20 ліп.; Даклад т. Жданава аб часопісах «Звезда» і «Ленинград» і задачы беларускай літаратуры: Даклад / / Там жа. 30 кастр. / Сааўт. М.Лынькоў; Традыцыі нашага часу / / Там жа. 7 снеж.; Незабыўныя сустрэчы / / Піянер Бел. 19 чэрв.; Над стихами Янки Купалы / / Сов. Бел. 28 июня.

1947. Змітрок Бядуля / / Бядуля Зм. Выбр. тв. Мн.; Пятро Глебка / / Глебка П. Пад небам бацькаўшчыны. Мн.; Мікола Засім / / Засім М. Ад шчырага сэрца. Мн.; Міхась Лынькоў / / Лынькоў М. Апавяданні. Мн.; Я зноў на месцы тым...: [Верш] / / Роднай Маскве. Мн.; Полымя. № 9; [Прадмова] / / Шырма Р. Беларускія народныя песні, загадкі і прыказкі. Мн. Т. 1; Мальвініна доля: Апавяданне; Новае сяло: [Верш] / / Эстрада. Мн.; У гасцях у байцоў Чырвонасцяжнай дывізіі: Нарыс / / Беларусь. № 2; Вялікі пісьменнік савецкай краіны: [Да 11-годдзя з дня смерці А.М.Горкага] / / Сав. селянін. 19 чэрв.

1948. Тры хаты: [Апавяданне] / / Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; О прозаиках Белоруссии / / Белорусские рассказы. М.; З песняй барацьбы / / Беларусь. № 5; Максім Горкі і Янка Купала / / Там жа. № 6; Да 9-ай гадавіны ўз'яднання беларускага народа / / Там жа. № 9; Бабёр і ліс: Байка / / Вожык. № 22; Пераадолець перажыткі буржуазнага нацыяналізма ў літаратуразнаўстве / / Полымя. № 7; Янка Маўр / / Звязда. 21 мая; Неўміручыя запаветы / / Там жа. 6 чэрв.; Ой, Дунай, Дунаю: (Да спрэчак на Дунайскай канферэнцыі) / / Там жа. 11 жн.; Беларуская літаратурная крытыка за 1947 год: Даклад на рэспубліканскім сходзе пісьменнікаў / / ЛіМ. 13 сак.; «Уся ўлада Саветам!»: Урывак з п'есы / / Там жа. 6 ліст.; Да вынікаў конкурса на аднаактавую п'есу / / Там жа. 20 ліст.; Галоўны вобраз літаратуры / / Там жа. 11 снеж.; Бессмертное слово поэта / / Сов. Бел. 28 июля.

1949. Цётка / / Цётка. Выбр. тв. Мн.; Застольная: [Верш] / / Беларусь. № 1; Вобраз Сталіна ў паэзіі Янкі Купалы / / Там жа. № 6; Вобразы Леніна і Сталіна ў беларускай літаратуры / / Полымя. № 1; «Глыбокая плынь» Івана Шамякіна / / Там жа. № 4; Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру / / Там жа. № 9, 11; 1950. № 1; Слова на другім з'ездзе ССП БССР / / ЛіМ. 2 ліп.; Новы твор на партызанскую тэму: [Рэц. на: Карпаў У. Без нейтральнай лініі / / Полымя. 1949. № 3—6] / / Там жа. 27 жн.; Слова на пленуме ССПБ, прысвечаным пытанням крытыкі / / Там жа. 15 кастр.; Тэма Кастрычніка ў беларускай савецкай паэзіі / / Там жа. 5 ліст.; Вобраз таварыша Сталіна ў беларускай народнай творчасці / / Там жа. 10 снеж.; Беларуская літаратура да 2-га з'езда пісьменнікаў БССР / / Сав. селянін. 19 чэрв.; На путях к изобилию духовной культуры / / Сов. Бел. 16 авг.; Недоработанная пьеса / / Там жа. 18 сент.; «Хата рыбака»: (Поэма Я.Коласа) / / Учит. газ. 7 мая.

1950. Іван Андрэевіч Крылоў / / Крылоў І. Байкі. Мн.; Амерыканскія плакальшчыкі: [Верш]; Пакрыўджаная свіння: (Байка) / / На варце міру. Мн.; Дружба народаў / / Беларусь. № 3; Пакрыўджаная свіння: (Байка) / / Вожык. № 12; Каўчэг знайшоўся: [Верш] / / Там жа. № 13; Воўк і табун: Байка / / Там жа. № 22; Гістарычныя карэнні братняга адзінства народаў / / Полымя. № 9; Да вынікаў абласной нарады маладых пісьменнікаў / / Гомел. праўда. 25 крас.; Францішак Багушэвіч / / Звязда. 28 крас.; Яшчэ ў пошуках: [Рэц. на кн.: Кірэенка К. Мая рэспубліка. Мн., 1949] / / ЛіМ. 28 студз.; Мае ўражанні з пленума / / Там жа. 11 лют.; Вобраз Леніна ў беларускай літаратуры і народнай творчасці / / Там жа. 22 крас.; Жыццярадасны спектакль: ("Алазанская даліна" К.Губарэвіча і І.Дорскага ў тэатры імя Якуба Коласа) / / Там жа. 15 ліп.; На шляху творчага росту / / Там жа. 5 жн.; Маладая драматургія / / Там жа. 19 жн.; Творческий путь Янки Купалы / / ЛГ. 18 марта; Янка Купала / / Сов. Бел., 28 июня.

1951. Ілья Гурскі / / Гурскі І. Выбр. тв. Мн.; Аркадзь Куляшоў / / Куляшоў А. Выбр. тв. Мн.; Народныя таленты: Нарыс / / Беларусь. № 12; «Советская Отчизна»: [Рэц. на: «Советская Отчизна». 1950. № 8] / / Полымя. № 3; Няўдалая, недапрацаваная кніга / / Звязда. 19 жн.; Кніга маладога аўтара: [Рэц. на кн.: Ткачоў М. Згуртаванасць. Мн., 1951] / / Там жа. 17 ліст.; Рэха ў гарах / / ЛіМ. 6 студз.; Натхнёныя словы аб сталінскім палкаводцу: Да 70-годдзя з дня нараджэння К.Е.Варашылава / / Там жа. 3 лют.; Змітрок Бядуля / / Там жа. 3 ліст.; Аляксандр Фадзееў: (Да 50-годдзя з дня нараджэння) / / Там жа. 22 снеж.; Глубокие и правдивые произведения / / Сов. Бел. 24 марта; Роман о героизме белорусского народа / / Там жа. 19 сент.

1952. Выбар; Амерыканскім плакальшчыкам: [Вершы]; Пчолы і трутні; Пакрыўджаная свіння: (Байкі) / / Мастацкае слова. Мн.; Цётка / / Цётка. Выбр. тв. Мн.; М.В.Гогаль і беларуская літаратура / / Полымя. № 3; Редактирование первой книги писателя / / Сов. Отчизна. № 1; Янка Купала і руская літаратура / / Звязда. 4 ліп.; Твор пра барацьбу за мір: [Рэц. на кн.: Шахавец У. Насустрач. Мн., 1951] / / ЛіМ. 26 студз.; Слаўныя традыцыі / / Там жа. 1 сак.; Паэзія і яе ацэнка ў часопісе / / Там жа. 8 сак.; Максім Багдановіч / / Наст. газ. 29 мая.

1953. Прадмова / / Колас. Я. Новая зямля; Сымон-музыка. Мн., Добры падарунак / / Маладосць. № 3; Імя яго будзе вечна свяціць над зямлёю / / Звязда. 9 сак.; Аб рабоце з маладымі пісьменнікамі / / Там жа. 1 кастр.; Упэўненым крокам / / ЛіМ. 6 чэрв.; Вялікі змагар за шчасце чалавецтва / / Там жа. 1 жн.; Па старонках часопісаў / Там жа. 22 жн.; Новая манаграфічная работа / / Там жа. 3 кастр; Старейший бело-

русский детский писатель / / Сов. Бел. 10 мая; Новый роман Ивана Шамякина / / Там жа. 20 сент.

1954. На Віленскім шляху: Драм. абразок з дзіцячых год Т.Р.Шаўчэнкі / / Сястры Украіне. Мн.; «З пазіцыі сілы»: Байка / / Вожык. № 7; У доме-музеі А.П.Чэхава / / Маладосць. № 7; Галасы маладых / / Там жа. № 9; Кастрычніку: [Верш] / / Гомел. праўда. 6 ліст.; Таленавіты паэт-сатырык / / ЛіМ. 13 сак.; Маладая паэзія / / Там жа. 17 крас.; Асноўныя здабыткі / / Там жа. 11 вер.; Как же надо работать с молодыми / / ЛГ. 11 сент.; Квалифицированно и справедливо говорить о литературе / / Сов. Бел. 29 мая; Вдохновенный мастер художественного слова / / Там жа. 15 июля; Мы — Беларусы / / Чыр. змена. 3 ліст.

1955. Традыцыі рускай літаратуры ў творчасці Янкі Купалы / / Янка Купала. Мн.; Сказ пра Маскву; Пачатак верша; Нечаканасць; Шчабятуха: [Вершы] / / Беларусь. № 5; Дзяржаўны гімн Беларускай ССР / / Бярозка. № 11; Віцеб. рабочы. 25 вер.; Звязда. 25 вер.; Наст. газ. 29 вер.; Чырв. змена. 25 вер.; Апекуны: [Верш] / / Вожык. № 9; Певень і інкубатар: Байка / / Там жа. № 10; Пчалярка; Выйдзем, любы, у жытное: [Вершы] / / Маладосць. № 6; Песня на рыштаваннях; Перасцярога; Зімняя казка; Галубок; Майстра; Чарадзей; Жартоўная песня; Лірычнае; Накід верша: [Вершы] / / Полымя. № 5; Параска: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 6; Мы — Беларусы: [Верш] / / Молодзь Укр. 10 лют.

1956. Максім Танк / / Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн.; Общественно-политическая и философская мысль в Белоруссии в XIX в. / / Очерки по истории философской и общественно-политической мысли народов СССР. М. Т. 2 / Сааўт. І.Лушчыцкі; На магіле Максіма Багдановіча: [Верш] / / Беларусь. № 12; Муха і мёд: [Верш] / / Вожык. № 7; Уся ўлада Саветам!: Драматычная паэма / / Полымя. № 11; З успамінаў / / ЛіМ. 27 кастр.

1958. Дзяржаўны гімн Беларускай ССР / / Піянер Бел. 12 вер.

1959. Зімняя казка; Лірычнае: (З усходняга): [Вершы] / / За вярт. на Радзіму. № 86; Пушчы мае шматшумныя: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 11; З прадвечных спрэчак: [Верш] / / ЛіМ. 21 ліст.

1960. У вёсцы: [Верш] / / Голас Радзімы. № 68.

1962. Дзяржаўны гімн Беларускай ССР; Майстра: [Вершы] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Разгарэлася зорачка ясная: [Верш] / / Голас Радзімы. № 34.

1965. Каня: [Казка] / / От сказки к сказке. Мн.

1966. Бабёр і ліс: Байка; Апекуны: [Верш] / / Вожык у дарозе. Мн.

1967. Магіла партызана: [Верш] / / Дзень паэзіі—67. Мн.

1968. Дзяржаўны гімн Беларускай ССР / / Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.

1959. Не папракай; З неапублікаванага; «Маладзік плыве над глухой ракой...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 46.

1977. Дзяржаўны гімн Беларускай ССР / / Беларусь. № 10.

1979. Дзяржаўны гімн Беларускай ССР / / Беларускі каляндар 1979. Беласток.

1.4.

Г а р ш ы н В. Сігнал / З рус. Мн., 1946.

К а ц о в і ч Л. Сям'я: Аповесць / З яўр. Мн., 1946.

С а д к о в і ч М., Л ь в о ў Е. Георгій Скарына. Кніга 1 / З рус. Мн., 1946.

М а х н а ч А. Шпачок: Драма / С бел. М., 1968.

1938. Ш а ў ч э н к а Т. «Сонца заходзіць...»; «Не грэе сонца...»; «Адзін другога мы пытаем...»; «Самому дзіўна...»; А.О.Казачкоўскаму: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 11 кастр.

1939. Ш а ў ч э н к а Т. Трынаццаць мне тады мінала: [Верш] / З укр. / / Іскры Ільіча. № 2; Я г о ж . «Браты, прашу я прыгадаць...»; «О, думы, думы, о слава злая!; »Адзін другога мы пытаем...“; «Самому дзіўна. А дзе ж дзецца?..»; «Ой строчачку за строчачкай...»: [Вершы] / З укр. / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Я г о ж . Хусціна: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 3; Л е р м а н т а ў М. Дэман: Усходняя легенда / З рус. / / Там жа. № 10; Д а в і д С а с у н с к і: Эпас. 1 частка / З арм. / / ЛіМ. 5 чэрв. / Сааўт. пер. З.Бядуля, А.Якімовіч.

1940. М і ц к е в і ч А. Альпугара: Балада з паэмы «Конрад Валенрод» / З пол. / / Полымя рэвалюцыі. № 11; Б о й сына Джангара-Шоўшура з Шара Гюргю: Урывак з калмыцкага эпасу «Джангар» / / ЛіМ. 31 жн.

1941. Ш а ў ч э н к а Т. N. N. (“Трынаццаць мне тады мінала...“): [Верш] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Выбр. тв. Мн.; Ф р а н к о І. Галіцыйскія абразкі; У шынку; Галаган: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 19 крас.

1945. К р ы л о ў І. Сундучок; Воўк і Ягнятка; Леў на ўловах; Лісіца і вінаград; Слон на ваяводстве; Гусі; Лісты і карэнне; Малпа; Кот і Кухар; Варона і Курыца; Лісіца і Сурок; Сяляне і Рака; Скокі Рыб; Цікаўны; Люстэрка і Малпа; Мартышка і Акуляры; Трышкаў сурдут; Воўк і Жораў; Сход; Стракатыя авечкі; Стары Леў; Вавёрка; Воўк і Кот; Шчупак; Два хлопцы: Байкі / З рус. / / Крылоў І. Байкі. Мн.

1946. С а д к о в і ч М., Л ь в о ў Е. Георгій Скарына: Аповесць / З рус. / / Полымя. № 1—4.

1947. Р а ж д е с т в е н с к і У. Магіла байца: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 3.

1948. Ш а ў ч э н к а Т. Сонца заходзіць, горы чарнеюць; Трынаццаць мне тады мінала; Не грэе сонца на чужыне; Як мы былі йшчэ казакамі; Адзін другога мы пытаем; Самому дзіўна; А.О.Казачкоўскаму; Ой строчачку за строчачкай; Хусціна: [Вершы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Выбр. вершы і паэмы. Мн.; Н а в а і А. Фархад і Шырын: Урывак [з паэмы] / З узб. / / Полымя. № 6.

1950. К р ы л о ў І. Варона і Курыца; Сундучок; Жаба і Вол; Воўк і Ягнятка; Мартышка і Акуляры; Шчупак і Кот; Слон на ваяводстве; Адкупшчык і Шавец; Селянін у бядзе; Гаспадар і Мышы; Воўк і Ваўчанё; Малпа; Мяшок; Кот і Кухар; Леў і Камар; Агароднік і Філосаф; Селянін і Лісіца; Выхаванне Льва; Стары і трое Маладых; Дрэва; Гусі; Свіння; Муха і падарожныя; Арол і Павук; Лань і Дэрвіш; Сабака; Арол і Крот; Лісты і карэнне; Воўк і Лісіца; Папяровы Змей; Шпак; Сажалка і Рака; Трышкаў сурдут; Механік; Пажар і Алмаз; Пустэльнік і Мядзведзь; Кветкі; Селянін і Змяя; Селянін і Разбойнік; Цікаўны; Леў на ўловах; Конь і Коннік; Сяляне і Рака; Добрая Лісіца; Сход; Дзям'янава юшка; Мыш і Пацучыха; Чыж і Голуб; Люстэрка і Малпа; Дзве бочкі; Воўк і Жораў; Селянін і Змяя; Лісіца і Вінаград; Авечкі і Сабакі; Мядзведзь у сеці; Працавіты Мядзведзь; Скокі Рыб; Стары Леў; Шчупак; Брытвы; Бедны Багач; Купец, Гарматы і Парусы; Мірон; Пугач і Асёл; Змяя; Воўк і Кот; Леў; Тры Мужыкі; Вавёрка; Два Хлопцы; Стракатыя авечкі: Байкі / З рус. / / Крылоў І. Байкі. Мн.; Т у р ч ы н с к а я А. Ленін у Татрах: [Верш] / З укр. / / Полымя. № 8.

1951. С а к а л о ў - М і к і т а ў І. У лесе; Аблава на Мядзведзя: [Апавяданні] / З рус. / / Апавяданні ленінградскіх пісьменнікаў. Мн.

1952. І с а к о ў с к і М. Каля студэнцкіх інтэрнатаў; Першае пісьмо; Сыны; У родным краі; Развітальная песня; Я вырас у вясковай глушыні; Адтуль; Жыве ў пасёлку нашым; У навагоднюю ноч: [Вершы] / З рус. / / Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн.; М а я к о ў с к і У. Найлепшы верш; Парыжская Камуна: [Вершы] / З рус. / / Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Р ы л ь с к і М. Кіеў; Пасля дажджу; Палтаўскі бой: [Вершы] / З укр. / / Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. І расці і працаваць; Пушкін у сям'і дзекабрыстаў; Мора гаворыць; Р ы л ь с к і М. Непагасная зара; Палтаўскі бой; Пасля дажджу; Т э р э ш ч а н к а М. Працоўны перагук; Б а ж а н М. І сцягі, і сонца, і вецер; З а б і л а Н. Балада; «Сястра бялізну каля хаты мыла...»; М а с э н к а Т. Чорнамор'е; Г а н ч а р э н к а І. На фестывалі; П р ы г а р а М. Мацi; К р ы ж а н і ў с к і С. Спяваюць дзівы на Дунаю; Ш а р а м е т М. Падрыўнік; В а с к р э к а с е'н к а С. Каваль і смерць; Т у р ч ы н с к а я А. Ленін у Татрах; Н я х о д а І. Балада пра салдацкую падкову; В і р г а н І. П е р а с а д к а; А л е й н і к С. «Імператар»; Васіль Хаміч; «Рамашка»;

Дыпламат...; Г а ў р ы л ю к А. Кастрычнік у Львове; Плакаты; Картуз-Бяроза; Маўзалей; Б р э ж н ё ў Г. У Карпатах; Каваль; Аграном; Ц і х і Н. «Якое надвор'е..!»; Імяніны: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. Князёўна: (Паэма); П.П. (Сонца заходзіць, горы чарнеюць); П . П . ("Трынаццаць мне тады мінала..."); Не грэе сонца на чужыне; Сон; Іржавец; П . П . (О, мае думы!); Як мы былі йшчэ казакамі; Чарнец; Адзін другога мы пытаем; Самому дзіўна; Ой, строчачку за строчачкай; Хусціна; А.О.Казачкоўскаму: [Вершы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.

1953. К р ы л о ў І. Лісіца і вінаград; Мартышка і акуляры: [Байкі] / З рус. / / Крылоў І. Страказа і муравей. Мн.; Л у ч ы н а Я. Абразкі з палявання: (Урывак з паэмы); Дзе ты, песенька, дзе ты?; На паравозе; Вось за мною, прада мною...: [Вершы] / З пол. / / Лучына Я. Выбр. тв. Мн.; М а л ы ш к а А. Балада; «Я б не паверыў гэтаму б здарэнню...»; Знаходка; «У час паўночны грымне гром...»; Гаю ты мой, гаю!; Воран; Спрэчка; Балада пра Мацвея Падкову; Застольная камсамольская; Ленінскае слова: [Вершы] / З укр. / / Малышка А. Выбр. тв. Мн.; Т в а р д о ў с к і А. Аб Сталіне. І, ІІ, ІІІ; Новая зямля; Аб прапісцы: [Вершы] / З рус. / / Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.

1954. Б а ж а н М. І сцягі, і сонца, і вецер...: [Верш] / З укр. / / Бажан М. Выбр. тв. Мн.; В а л ь с ю н е н е В. Таварыш Васіль; Трактарыстка: [Вершы]; З паэмы «Вераніка»; Ш ы м к у с Й. Ты вернешся: [Верш] / З літ. / / Паэты Савецкай Літвы. Мн.; Т а л с т о й Л. Хаджы-Мурат: Аповесць / З рус. / / Талстой Л. Аповесці і апавяданні. Мн.; Т ы ч ы н а П. Водпаведзь землякам; У імя людзей; Балгарскаму народу; Вазаў у Одэсе: [Вершы] / З укр. / / Тычына П. Выбр. тв. Мн.; Ч э х а ў А. Архірэй: [Апавяданне] / З рус. / / Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.; М а л ы ш к а А. Ленінскае слова: [Верш] / З укр. / / Полымя. № 1.

1956. Л у ч ы н а Я. Абразкі з палявання: (Урывак з паэмы); Дзе ты, песенька, дзе ты?; На паравозе: [Вершы] / З пол. / / Беларускія пісьменнікі другой паловы XIX стагоддзя. Мн.

1959. А л е й н і к С. Васіль Хаміч; «Рамашка»: [Вершы] / З укр. / / Алейнік С. Гумар і сатыра. Мн.

1964. М а х н а ч А. Шпачок: [Драма] / З бел. / / Неман. № 6.

1975. В а с к р а к а с е н к а С. Песня пра смерць і дзеда каваля: [Верш] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1.

1978. Ц і х а н а ў М. «Пакахала мяне не каханнем...»: [Верш] / З рус. / / Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.

1985. Р ы л ь с к і М. Пасля дажджу: [Верш] / З укр. / / Рыльскі М. Світальная зара. Мн.

1.5.

На армянскую мову. Цаліна; Ізноў я тут; Сустрэча: [Вершы] / / Пер. В.Грыгаран / / Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На латышскую мову. Malvinas dala: Stasts / Atdz. K.Aizpurs / / Karogs. 1947. N 4.

На літоўскую мову. Malvinos dalis / Vert. R.Butkus / / Baltarusiu prozos antologija. Vilnius, 1949.

На польскую мову. Referat tow. Klimkowicza / / Orka. 1934. 24, 28 sierp.; Janko Kupała / / Orka. 1935. 28 maja; Na froncie literatury białoruskiej / / Orka. 1936. 4 stycz.; Literatura Białorusi radzieckiej: Z referatu... tow. Klimkowicza na III plenum Związku pisarzy z dnia II lutego roku 1936 / / Orka. 1936. 20 lut.; Postać Lenina w białoruskich baśniach ludowych / / Szt. Wolności. 1941. 26 stycz.; Nowe wiersze pisarzy białoruskich / / Wolność. 1951. Nr 227.

На рускую мову. Георгий Скорина: Драматическая поэма / Пер. В.Рождественский. Л., 1958. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Без увагі да арыгінала / / ЛіМ. 1959. 28 сак.; В л а с е н к о А. Правда истории / / Сов. Отчизна. 1959. № 6.

Янка Купала: К 30-летию лит. деятельности / Пер. Б.Л. [Бабрович Л.?] / / Наступление. 1935. № 7; Писатели и работники искусств гор. Минска — тов. Сталину / / Пер. И.Гуревич и др. / / Сов. Бел. 1939. 26 апр. / У сааўт.; Москве: [Верш] / Пер. А.Куперштох / / Комс. правда. 1940. 5 июня; Товарищу Сталину: [Верш] / / Сов. Бел. 1940. 29 нояб. / У сааўт.; Анна: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Беларусь. 1944. № 2; Учитель: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Там жа. 1944. № 3; Выбор: [Верш] / Пер. Н.Браун / / Звезда. 1946. № 4; Выбор / Пер. Н.Браун; Встреча / Пер. С.Орлов; Поле три года молчало / Пер. Е.Серебровская: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. Л., 1948; «Мальвинина доля»: [Апавяданне] / Пер. В.Рождественский / / Белорусские рассказы. М., 1948; Рябины / Пер. П.Дружинин; Встреча / Пер. С.Орлов; Я вновь на месте том... / Пер. П.Дружинин: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. М., 1952; Петух и инкубатор; Критик Драч; Разумное кресло: [Байкі] / Пер. Б.Кежун / / Белорусские басни. Л., 1959.

На татарскую мову. Совет Белоруссиясе эдэбияты / / Совет эдэбияты. 1934. № 9; Кыш: [Верш] / / Пионер. 1954. № 12.

На ўкраінскую мову. Янка Купала: (Да 30-их роковин літературної діяльності) / / Черв. шлях. 1935. № 5; Прозаіки Білорусії; Мальвінина доля: [Апавяданне] / Пер. Ф.Бурлак / / Білоруські оповідання. К., 1949; «З позицій сили»: [Верш] / Пер. І.Пучка / / Білоруський гумор. К., 1957; Пісня об'єднаного народу: [Верш] / Пер. Ю.Назаренко / / Рад. культура. 1957. 22 вер.; На Віленській дорозі: Драматичний образок з дитячих років Т.Г.Шевченка / Пер. О.Новицький / / Вітчизна. 1963. № 6; Державний гімн Белоруської ССР; Майстер: [Вершы] / Пер. О.Ющенко / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; І три роки наші ниви...: [Верш] / Пер. М.Львовіч / / Ля Вечнага агню. Харків; Мн., 1984.

На чувашскую мову. «Мальвина тупи»: [Апавяданне] / А.Алга кусарна / / Белорусси калавесем. Шупашкар, 1955.

На чэшскую мову. Běloruska literatura: Pojednani / / Sovětska věda — litaratura. 1953. Č. 5.

1.6.

А н т о л о г и я белорусской литературы. М., 1934 / Рэд.

М і к у л і ч Б. Дужасць: Аповесць. Мн., 1934 / Рэд.

П о э з и я Советской Белоруссии. Смоленск, 1934 / Рэд.

А л ь м а н а х 2. Мн., 1945 / Рэд.

Б е л а р у с к і я народныя казкі. Зборнік. Мн., 1946 / Апрац.

К о л а с Я. Паэмы. Мн., 1946 / Рэд.

Б я д у л я З. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1951—53 / Рэдкал.

Э н е і д а навыварат; Т а р а с на Парнасе: Паэмы. Мн., 1953. (Школьная б-ка) / Рэд.

Т р ы браты: Бел. нар. казка. Мн., 1969 / Апрац.

К а н я: Нар. казка. / / Бярозка. 1945. № 6—7 / Апрац.; С а м а е моцнае слова на свеце: Казка / / Эстрада. Мн., 1947 / Зап.

2.3.

На беларускай мове. Б а л ы н і н а Л. «Наколькі сіл стае, наколькі служыць розум...» / / Тэатр. Мінск. 1980. № 2; Б а р ы с е н к а В. Аб некаторых пытаннях гісторыі беларускай літаратуры / / ЛіМ. 1947. 19 ліп.; Б о й к а У. Жыццё ў працы: (Да 60-годдзя з дня нараджэння Міхася Клімковіча) / / Там жа. 1959. 21 ліст.; Я г о ж. Паэт, драматург, крытык: Да 60-годдзя з дня нараджэння Міхася Клімковіча / / За вярт. на Радзіму. 1959. № 86; Я г о ж. Першапраходца: Да 70-годдзя з дня нар. Міхася Клімковіча / / ЛіМ. 1969. 25 ліст.; Я г о ж. У розных жанрах / / Полымя. 1974. № 11; Б р о ў к а П. Аб літаратурнай крытыцы ў Беларусі / / ЛіМ. 1950. 13 мая; В а с і л е в і ч А. Міхась Клімковіч / / Полымя. 1959. № 11; В о л ь с к і В. Буйныя памылкі некаторых твораў беларускай драматургіі / / ЛіМ. 1947. 22 лют.; В о л ь с к і В., К у ч а р А. «Кацярына Жарнасек»: Новая пастаноўка Белдзярждрамтэатра / / Там жа. 1938. 1 снеж.; Г л е б к а П. Гістарычныя творы М.Клімковіча / / Клімковіч М. Драматычныя паэмы. Мн., 1947; Е с а к о ў А. Драматург, паэт, крытык: Да 60-годдзя з дня нараджэння М.М.Клімковіча / / Маладосць. 1959. № 11; Я г о ж. Рознабаковы талент: Да 80-годдзя з дня нараджэння

М.Клімковіча // Голас Радзімы. 1979. 6 снеж.; ЛіМ. 1979. 16 ліст.; Я г о ж . Таленавіты мастак: (Да 50-годдзя з дня нараджэння М.Клімковіча) // ЛіМ. 1949. 19 ліст.; І л ь ю ш ы н І. Аб некаторых пытаннях гісторыі грамадскай думкі на Беларусі // Бальшавік Бел. 1948. № 6; К а р п а ў У. Хібы сучаснай беларускай драматургіі // ЛіМ. 1946. 22 кастр.; К о л а с Я. Зб. тв.: у 14 т. Мн., 1978. Т. 14. С. 139, 200; К р а п і в а К. П'есы і вобразы // ЛіМ. 1949. 10 студз.; К у д р а ў ц а ў І. На правах пасынка: (Крытыка і бібліяграфія ў часопісе «Полымя» №№ 1—7 1950 г.) // Там жа. 1950. 16 вер.; К у р б е к а І. Аўтар беларускага гімна // Голас Радзімы. 1969. № 46; М а р ц і н о в і ч А. Пакінуў сэрца дар: Да 80-годдзя з дня нар. Міхася Клімковіча // Беларусь. 1979. № 11; М і х а с ь Клімковіч: Да 70-годдзя з дня нараджэння // Ніва. 1969. 23 ліст.; М і х а с ь Клімковіч: [Некралог] // Звязда. 1954. 6 ліст.; ЛіМ. 1954. 6 ліст.; М о д э л ь М. Гістарычная паэма ў беларускай драматургіі: М.Клімковіч. «Кацярына Жарнасек» і З.Бядуля. «Салавей» // Чырв. змена. 1939. 22 крас.; Новая беларуская опера // Сав. селянін. 1945. 18 ліст.; П а л і т ы к а Д. Аб прадмовах да кніг // ЛіМ. 1951. 15 вер.; Я г о ж . Па старонках часопіса // Там жа. 1951. 17 сак.; П а ў л ю к о ў с к і І. [Біябібліяграфічная нататка да 85-годдзя з дня нараджэння // Полымя. 1984. № 11; С а б а л е ў с к і А. Дарога вядзе ў вышыню // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Кн. першая. Мн., 1969; С о д а л ь У. Мы — Беларусы // Содаль У. Людзьмі звацца. Мн., 1977; Т а р а н Г., К а н с т а н ц і н а ў Ф. «Кацярына Жарнасек» // Звязда. 1938. 17 снеж.; Ш а р а х о ў с к і Я. Аб крытыцы: (Некаторыя заўвагі) // ЛіМ. 1939. 11 чэрв.; Ш а х а в е ц У. Без разліку на чытача // Там жа. 1947. 19 ліп.; Ш у ш к е в і ч С. Адданасць ідэалам будучыні: Да 80-годдзя з дня нараджэння М.Клімковіча // Звязда. 1979. 20 ліст.; Я г о ж . Аўтар Гімна // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Я г о ж . Песняр народнай велічы // Звязда. 1974. 20 ліст.; Ш ч а р б а т а ў Г. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі // Полымя. 1953. № 12; Я м у належаць словы гімна // Беларусь. 1974. № 11.

На кітайскай мове. К л і м к о в і ч Міхась Мікалаевіч // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984.

На рускай мове. Б е л о р у с с к и е писатели в Москве // Правда. 1939. 4 февр.; Б р и г Г. Как работал Михась Климкович // Знамя юности. 1959. 22 нояб.; Г а л ь п е р и н В. О пережитках буржуазного национализма в белорусском литературоведении // ЛГ. 1948. 12 мая; Г л е б о в Г. Творческий год // Сов. Бел. 1946. 1 янв.; Д е н ь Советской Белоруссии // Правда. 1940. 19 июня; М а й х р о в и ч С. Труженик литературы // Сов. Бел. 1959. 22 нояб.; М е с с е р Р. Пути развития белорусского исторического романа // Сов. Отчизна. 1956. № 5; Н и с н е в и ч С. «Князь-озеро» // Сов. Бел. 1949. 19 янв.; Н о в а я постановка Бел. гос. театра оперы и балета // Там жа. 1947. 19 окт.; Н о в ы е спектакли в театрах Белоруссии // Там жа. 1948. 26 сент.; О п е р а «Кастусь Калиновский» // Там жа. 1946. 20 февр.; О ч и с т и т ь репертуар от пошлых и безидейных пьес // Там жа. 1946. 23 окт.; С м о л к и н М. Трилогия о белорусском первопечатнике // Климкович М. Георгий Скорина. Л., 1958; С м о л ь с к и й Б. Новая белорусская опера // Сов. Бел. 1947. 19 нояб.

З.І.

БДАМЛіМ, ф. 44, воп. 1, с. 1—557.

Г.І.Рэут.

КЛІМКОВІЧ СВЯТЛАНА

Клімковіч Святлана Міхайлаўна (н. 26.8.1935, Мінск), празаік, драматург, тэатральны крытык. Член СП Беларусі з 1986.

З сям'і пісьменніка М.Клімковіча. Маці, Марыя Іосіфаўна, працавала настаўніцай гісторыі. У 1953 С.Клімковіч скончыла сярэднюю школу ў Мінску. Потым вучылася на філалагічным факультэце БДУ (1953—58). Працавала карэктарам, літработнікам, адказным сакратаром газеты «Голас Радзімы» (1958—1970), літсупрацоўнікам газеты «Літаратура і мастацтва» (1970—72), рэдактарам часопіса

«Народная асвета» (1972—74). З 1974 рэдактар рэдакцыі праграм для моладзі Беларускага тэлебачання. З 1977 адказны рэдактар бюлетэня «Таэтральны Мінск».

З першымі публікацыямі С.Клімковіч выступіла ў друку ў 1958, а ў 1969 у часопісе «Работніца і сялянка» надрукавана яе першае апавяданне «Асколачак з неба». Пазней апавяданні, нарысы, казкі змяшчаліся ў часопісах «Маладосць», «Беларусь», у газеце «Піянер Беларусі». З 1978 С.Клімковіч піша п'есы ("Дар ляснога цара", «Балада пра белую вішню», «Казка пра цара Юрыка і каваля Рымшу», «Вясновая песня» і інш.). Яна пераклала таксама на беларускую мову некалькі п'ес з рускай мовы. С.Клімковіч належыць аўтарызаваны пераклад лібрэта М.Цяцерскага з польскай мовы (опера Р.Вардоцкага «Апалон — заканадаўца, альбо Парнас рэфармаваны», XVIII ст.). Аўтар лібрэта оперы «Дзікае паляванне караля Стаха» (па аповесці У.Караткевіча, пастаўлена ў Мінску ў 1989), інсцэніроўкі для беларускага тэлебачання па п'есе В.Дуніна-Марцінкевіча «Пінская шляхта».

Творы С.Клімковіч звязаны з гісторыяй і гераічным лёсам беларускага народа. Матывы і сюжэты чарадзейных і сацыяльна-бытавых казак, народных балад і песень пераасэнсоўваюцца ў сувязі з часам. Выхаваўчае значэнне мае ўслаўленне мужнасці, смеласці, сумленнасці, дасціпнасці працоўнага чалавека. Уменне глянуць на свет вобразна, з фантазіяй спалучаецца з веданнем узроставых псіхалагічных асаблівасцей дзяцей і падлеткаў. У рэспубліканскім друку пісьменніца прапагандуе дасягненні сцэнічнага мастацтва. Яе рэцэнзіі, артыкулы шчырыя, эмацыянальныя.

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Лалі-Лаль: Казка. Мн., 1974.

Сказка о царе Юрике и кузнеце Рымше. Пьеса-сказка в 2 действиях. М., 1981.

1.3.

1958. Прышла рыба да гаці... // За вярт. на Радзіму. № 85; Паэт-дэмакрат: Да 67-годдзя з дня нараджэння Максіма Багдановіча // Там жа. № 89; Рада здрады: Аб чым сведчаць дакументы і факты // Там жа. № 94.

1959. Героі і «героі» // За вярт. на Радзіму. № 6; «Вырашэннё» вырашанага пытання // Там жа. № 10 / Сааўт. А.Ракаў; Радзіму нельга забыць // Там жа. № 12; Вечна жывая крыніца // Там жа. № 33; Сустрэчы // Там жа. № 40 / Сааўт. В.Нячай; Па залах Дзяржаўнага мастацкага музея БССР // Там жа. № 86 / Сааўт. Т.Сабаленка.

1960. Святло верасня // Голас Радзімы. № 68; «Востраў Афрадзіты» на сцэне Купалаўскага тэатра // Там жа. № 73; Помнік героям Брэста // Там жа. № 75; Здрадаслаў забыўся... // Там жа. № 86; Гісторыя аднаго лёсу // Там жа. № 92; На варце народнага здароўя // Там жа. № 96.

1961. Шлях да праўды // Голас Радзімы. № 4; У братэрскай сям'і народаў: [Рэц. на кн.: К а л а ч ы н с к і М. Сосны і дзюны. Мн., 1960] // Там жа. № 9; Вы маеце рацыю, М.Свірыд... Але ці ва ўсім? // Там жа. № 30; Чырвоныя сцягі // Там жа. № 34; У беларускіх аўтамабілебудаўнікоў: [Нарыс] // Там жа. № 41; Канцэрт дружбы: [Нарыс] // Там жа. № 56.

1962. Жыццё з кожным днём наладжваецца // Голас Радзімы. № 19; Слізкая істота // Там жа. № 29.

1963. Дык хто ж яе выдумаў? // Голас Радзімы. № 3.

1964. [Уступны артыкул] // Няпрошанае апякунства. Мн. / Сааўт. Т.Сабаленка; Дорога в новый мир // Голас Радзімы. № 69.

1965. У глыбі Палесся: [Нарыс] // Людзі добрай зямлі. Мн.; Голас Радзімы. № 24; Паэзія вечнай маладосці // Голас Радзімы. № 14; На вечныя часы: [Нарыс] // Там жа. № 22.

1966. В стороне от больших дорог; Огни новых городов: [Нарысы] // Корреспондент выехал на место... Мн.; П е г а с с п е д а л я м і; Н е з ы ч ы м н і к о м у...; Лінгвістычныя экзерсісы Стасюлечкі з Янулечкам; З гледзішча вонкавага і нутранога: [Памфлеты, фельетоны] // Як ні круці. Мн. / Сааўт. Т.Рэутовіч; Дакументальна і пераканаўча // Голас Радзімы. № 16 / Сааўт. Т.Рэутовіч; Мірнае неба над гонямі // Там жа. № 41; След вядзе за мяжу // Чырв. змена. 14 крас. / Сааўт. Т.Рэутовіч.

1967. З чалавечай дабратою // Голас Радзімы. № 13; Рэнэ Кахановіч: «Маё жыццё — мая работа» // Там жа. № 14; Жаворонки над полями // Там жа. № 16; «За выключную самаахвярнасць» // Там жа. № 50.

1969. [Рэц. на кн.: К а р а т к е в і ч У. Каласы пад сярпом тваім. Мн., 1968] // Голас Радзімы. № 32; Другі варыянт: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 12.

1970. У вянок паэта // Голас Радзімы. № 49; Хоць у зале і гучыць смех... // ЛіМ. 4 снеж.

1971. Пакуль дагарала вогнішча: Апавяданне // Беларусь. № 12; На зямлі песняроў: [Рэц. на кн.: У р б а н о в і ч У. Шляхамі паэтаў і герояў. Мн., 1970] // Помнікі гіст. і культ. Бел. № 2; Асколачак з неба: Эцюд // ЛіМ. 1 студз.; «Адзін лапаць, адзін бот, а я шляхціц, далібог!..» // Там жа. 3 снеж.

1972. Тэлеграма: Апавяданне // Беларусь. № 6; Перад судом сумлення // Голас Радзімы. № 12; Для чаго жывеш, чалавек? // ЛіМ. 21 крас. / Сааўт. І.Пісьменная.

1973. Трэці дзень нараджэння // Голас Радзімы. № 35; Читая Островского снова... // Знамя юности. 18 окт. / Сааўт. І.Пісьменная.

1974. И станут зерна хлебом: [Рэц. на кн.: К а р а т к е в і ч У. Каласы пад сярпом тваім. Мн., 1968] // В мире книг. № 10 / Сааўт. І.Пісьменная; Аблокі: Казка // Піянер Бел. 5 снеж.

1978. Наш вялікі сучаснік // ЛіМ. 17 лют.; Ад «тысячы ніцей...»; «Сымон-музыка» ў пастаноўцы народнага тэатра пантамімы «Рух» // Там жа. 14 ліп.

1979. Шчаслівы дзень краіны Міралікундзіі // Тэатр. Мінск. № 6; Проза на тэлеэкране // ЛіМ. 20 ліп.

1984. Балада пра белую вішню: П'еса-казка ў дзвюх дзеях // Гаўрошы Брэсцкай крэпасці. Мн.

1985. «І клятву вернасці стрымалі мы ў Барадзінскі бой...» // Тэатр. Мінск. № 1; Ад задумы да ўвасаблення // Там жа. № 4.

2.3.

На беларускай мове. С і в е р ц а в а А. Давяральная размова // Звязда. 1984. 12 мая.

На рускай мове. М а н а е в а Д. Новая жизнь старой комедии // Сов. Бел. 1979. 13 дек.

В.М.Грышкевіч.

КЛІМУЦЬ ЯРАСЛАЎ

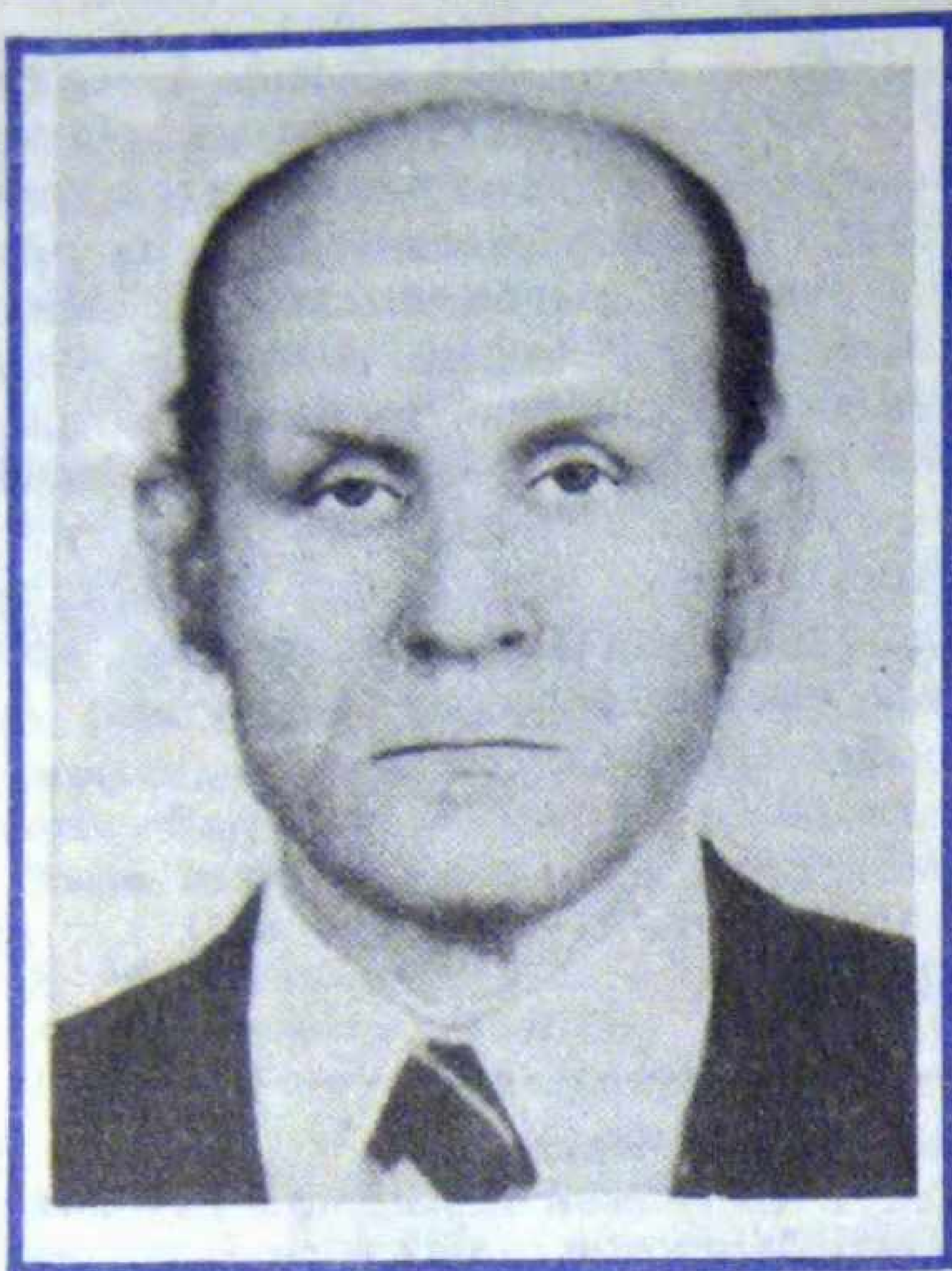

Клімуць Яраслаў Іванавіч (псеўд. К. Ясінскі; н. 10.2.1940, в. Астрава Мастоўскага р-на Гродзенскай вобл.), крытык, літаратуразнавец.

З сялянскай сям'і. Бацька, Іван Ігнатавіч, памёр у 1988. Маці, Соф'я Іванаўна, была непісьменнай, усё жыццё прысвяціла выхаванню дзяцей, памерла ў 1968. У іх хаце была невялічкая ўласная бібліятэка з рускіх, польскіх і беларускіх кніг. У далейшым кніга стала для Я.Клімуця патрэбаю жыцця. Вучыўся ён у Астраўскай пачатковай школе, потым — у Гудзевіцкай сярэдняй школе, якую скончыў у 1958. Працаваў у калгасе, сельмагу. У 1959—62 служыў у Савецкай Арміі. З 1962 да 1967 студэнт філалагічнага факультэта БДУ. У 1967—68 настаўнічаў у Дубаўскай васьмігадовай школе Ваўкавыскага р-на. Пасля каля года супрацоўнічаў у рэдакцыі ўздзенскай раённай газеты «Чырвоная зорка». У 1969—75 выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Ліцвянскай сярэдняй школе імя П.Ф.Глебкі Уздзенскага р-на. Адначасова вучыўся завочна ў аспірантуры пры Інстытуце літаратуры імя Я.Купалы АН БССР (1972—76). У 1979 абараніў кандыдацкую дысертацыю па тэме «Якуб Колас і руская савецкая паэзія». З 1975 старшы выкладчык кафедры беларускай літаратуры Магілёўскага педінстытута імя А.А.Куляшова. З 1982 дацэнт, з 1986 дэкан філалагічнага факультэта гэтага інстытута.

Упершыню Я.Клімуць выступіў у 1967 з рэцэнзіяй на юбілейны зборнік «Дзень паэзіі—67» (ваўкавыская раённая газета «Красный Октябрь»). У рэспубліканскім перыядычным друку яго творы пачалі змяшчацца з 1972. У артыкулах і рэцэнзіях Я.Клімуць асвятляе стан сучаснай паэзіі і прозы. У манаграфіі «Жыццёвасць традыцый» разглядаюцца ўзаемасувязі беларускай і рускай літаратур, пераклады паэзіі Якуба Коласа на рускую мову, даследуецца ўплыў эпічнай паэзіі беларускага класіка на творчасць М.Ісакоўскага, А.Твардоўскага, М.Рыленкава, М.Сідарэнкі і інш.

Жыве ў Магілёве.

В.І.Атрашкевіч.

Бібліяграфія

1.2.

Шляхі літаратурнага яднання. Мн., 1977. (Матэрыял у дапамогу лектару).

Якуб Колас и русская литература: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1979.

Жыццёвасць традыцый: Якуб Колас і руская савецкая паэзія. Мн., 1985.

1.3.

1974. [Рэц. на кн.: Тычына М. Кузьма Чорны. Мн., 1973] // Неман. № 10; Ключ ад творчай лабараторыі: [Рэц. на кн.: Глебка П. Паэзія барацьбы і перамогі. Мн., 1973] // Звязда. 20 жн.; Маштабнасць паказу жыцця // ЛіМ. 30 жн.

1975. Ад жыццёвай праўды да праўдзівасці характару: [Рэц. на кн.: Кулакоўскі А. Сцежкі зведаныя і нязведаныя. Мн., 1974] // Звязда. 14 студз.

1976. Подых гісторыі: [Рэц. на кн.: Помнікі старажытнай беларускай пісьменнасці. Мн., 1975] // Маг. праўда. 16 крас.; Зробленае ім застаецца ў нашых сэрцах: Да 90-годдзя з дня нараджэння З.Бядулі // Там жа. 24 крас.; Пясняр рэвалюцыйных здзяйсненняў: Да 80-годдзя з дня нараджэння М.Чарота // Там жа. 10 ліст.

1977. Якуб Колас і Міхаіл Ісакоўскі: (Да пытання літаратурных узаемасувязей) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Мастацкае даследаванне жыцця: [Рэц. на кн.: Навуменка І. Замяць жоўталісця. Мн., 1977] // Звязда. 2 вер.; Валадар народных дум // Маг. праўда. 29 ліст.

1978. Па шляху ўдасканаленняў // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 6; І даспела песня...: [Рэц. на кн.: Пысін А. Ёсць на свеце мой алень. Мн., 1978] // Маг. праўда. 4 ліст.

1979. Паэзія Я.Коласа ў сучасных перакладах // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн.; Час творчых справаздач: [Рэц. на кн.: Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978] // Звязда. 13 студз.; За жыццёвую канкрэтнасць: Проза на старонках часопіса «Полымя» // Там жа. 31 кастр.; Здабыткі сучаснай крытыкі: [Рэц. на кн.:

На стрыжні часу. Мн., 1978] // ЛіМ. 13 крас.; Слова мудрае, слова шчырае: [Рэц. на кн.: Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978] // Маг. праўда. 17 лют.

1980. Якуб Колас і Мікалай Рыленкаў // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 8; Літаратура беларуска-рускай этнічнай мяжы // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель; Шляхі развіцця беларускай савецкай паэмы: [Рэц. на кн.: Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979] // Полымя. № 8; Паэтычныя вышыні // Звязда. 22 сак.

1981. Якуб Колас і Аляксандр Твардоўскі // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 9; З кагорты першых: [Рэц. на кн.: Леўчык Г. Доля і хлеб. Мн., 1980] // Полымя. № 7; Правафлангавы беларускай літаратуры: (Да 85-годдзя К.Крапівы) // Маг. праўда. 4 сак.; Творчы шлях паэта: [Рэц. на кн.: Гарэлік Л. Аляксей Пысін. Мн., 1981] // Там жа. 3 ліст.

1982. Стварыць жыццяпіс паэта // ЛіМ. 12 сак.; Каб ведаць усё дасканала // Маг. праўда. 3 лют.; Прысвечана песняру // Там жа. 3 ліст.; Вернасць роднаму краю // Там жа. 17 ліст.

1983. Пути романа: [Рэц. на кн.: Дзюбайла П. Беларускі раман. Мн., 1982] // Неман. № 8; Паэтычная паверка: [Рэц. на кн.: Прыходзька П. Вячэрняя паверка. Мн., 1982] // Полымя. № 8; Сувязь часоў: [Рэц. на кн.: Цвірка К. Хат вячыстых дар. Мн., 1982] // Там жа. № 11; Талент самабытны, непаўторны // Звязда. 17 крас.; Маг. праўда. 16 крас.; З любоўю да чалавека // Маг. праўда. 19 ліст.

1984. Вернасць памяці // Маладосць. № 7; Даследуецца творчы працэс: [Рэц. на кн.: Атрашкевіч В. Ад прататыпа да вобраза. Мн., 1984] // Полымя. № 10; «Зноў прыйдзе май...» // Маг. праўда. 2 сак.; Вынік калектыўных намаганняў: [Рэц. на кн.: Гісторыя беларускай савецкай літаратуры 1941—1980. Мн., 1983] // Наст. газ. 22 вер.

1985. Фальклорныя матывы ў творчасці Якуба Коласа перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 13; У пошуках героя: [Рэц. на кн.: Лечановіч Л. Валанцёр свабоды. Мн., 1983] // Маг. праўда. 28 мая; Скіраванасць у будучыню // Там жа. 25 чэрв.; Вечна жывая паэзія // Там жа. 18 ліп.

Я.А.Гараднiцкi.

КЛІМЯНКОЎ ІВАН

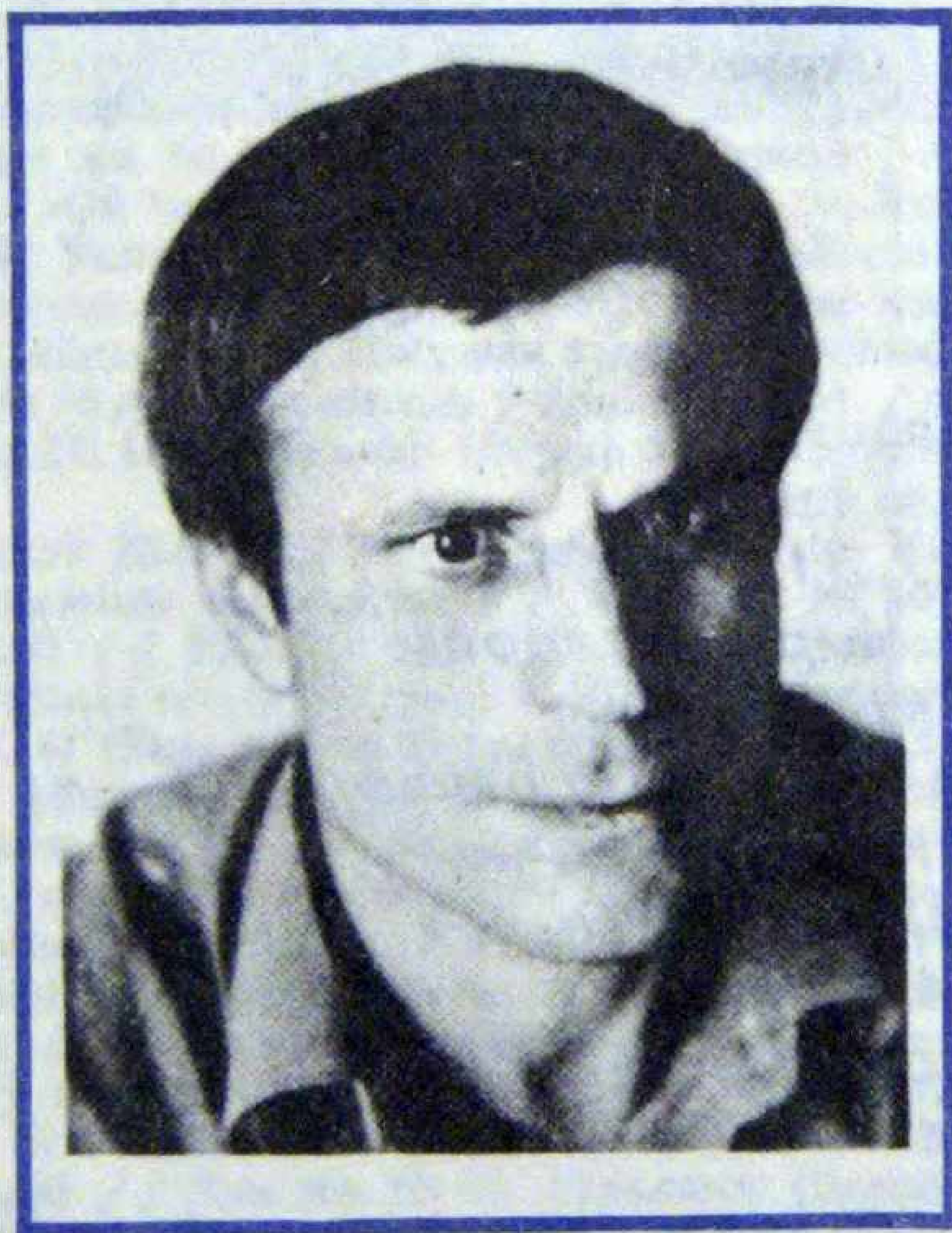

Клімянкоў Іван Пракопавіч (н. 5.1.1947, в. Хляўно Кармянскага р-на Гомельскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1988.

З сям'і калгаснікаў. У 1965 скончыў 11 класаў Ліцвінавіцкай сярэдняй школы імя П.Лепяшынскага. У 1965—70 вучыўся на беларускім аддзяленні філалагічнага факультэта БДУ. Працаваў настаўнікам васьмігодкі ў в. Баянічы Любанскага р-на (1970), потым сакратаром камітэта камсамола Смілавіцкага СПТУ-23 у г. п. Смілавічы Чэрвеньскага р-на (1970—71). Пасля паездкі вясной 1971 з брыгадай сезоннікаў на Поўнач І.Клімянкоў надоўга звязаў свой працоўны лёс з гэтым краем: быў рабочым геолагаразведкі ў Пячоры (1973—74), саўгаса «Заходні» (1975), шахтбуда Варкуты (1976—77), леспрамгаса ў Архангельскай вобл. (1979). З 1980 ён зноў на Беларусі: мантажнік сельгасбуда ў Касцюковічах Магілёўскай вобл., рабочы калгаса імя Гастэлы Валожынскага р-на, будаўнік у калгасах імя Валадарскага (Кармянскі р-н), «Рассвет», «Камсамолец» і «Перамога» (Валожынскі р-н). З 1992 працуе ў выдавецтве згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына».

Першае апавяданне І.Клімянкова на рускай мове было апублікавана ў 1970 («Физкультурник Белоруссии»). Больш сур'ёзна літаратурнай творчасцю пачаў займацца з 1976. Яго апавяданні друкаваліся пераважна ў часопісе «Маладосць», газеце «Літаратура і мастацтва». Тэматыка іх самая разнастайная: нялёгкае пасляваеннае дзяцінства і юнацтва, складаныя з'явы застойнага перыяду нашага грамадства. Піша таксама пра горад і гараджан, праблемы маладых навукоўцаў, інтэлігентаў. Умее будаваць вострыя займальныя сюжэт. У аснову многіх сваіх апавяданняў І.Клімянкоў паклаў фантастычныя,

прыгодніцкія сітуацыі. У 1987 выйшаў першы зборнік яго прозы «Сеанс гіпнозу». У газеце «Літаратура і мастацтва» часта выступае і з крытычнымі артыкуламі ("Кволасць першага кроку", «У пошуках страчанага спакою», «Кулянне цераз галаву» і інш.).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Сеанс гіпнозу: Апавяданні. Мн., 1987. (Першая кніга празаіка).

1.3.

1970. Чемпион: Рассказ // Физкультурник Бел. 16 янв.

1976. Абнаўленне; Саначкі: Апавяданні // Маладосць. № 3.

1979. Раздарожжа; Люты: Апавяданні // Маладосць. № 3.

1982. Знявечанае агнём дзяцінства // Звязда. 23 кастр.; Імгненне: Апавяданне // ЛіМ. 26 сак.; Зборнік нарысаў без... нарысаў: [Рэц. на кн.: Вышынскі М. Людзі вясны. Мн., 1982] // Там жа. 10 вер.; Крынічны спеў: [Рэц. на кн.: Мазго У. Пад спеў крыніц. Мн., 1982] // Чырв. змена. 21 кастр.

1983. Жабяток: Апавяданне // ЛіМ. 19 жн.; Праз школу жыцця: [Рэц. на кн.: Сопат Т. Траса. Мн., 1982] // Там жа. 18 ліст.

1984. Сеанс гіпнозу: Апавяданне // Маладосць. № 11; Кволасць першага кроку: [Рэц. на кн.: Сцежка. Мн., 1983] // ЛіМ. 4 мая; Кулянне цераз галаву: [Рэц. на кн.: Дубінка В. Не плач, душа мая. Мн., 1983] // Там жа. 22 чэрв.

1985. «Татка ты мой любы...»: Апавяданне // ЛіМ. 21 чэрв.; У пошуках страчанага спакою: [Рэц. на кн.: Гігевіч А. Астравы на далёкіх азёрах. Мн., 1984] // Там жа. 27 вер.

1.5.

На ўкраінскую мову. Оновлення: [Апавяданне] / Пер. А.Літвіненко // Рідня. К., 1980.

Т.М.Махнач.

КЛІШЭВІЧ УЛАДЗІМІР

Клішэвіч Уладзімір [27.2(12.3). 1914, в. Чырванадворцы Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Старобінскі р-на Мінскай вобл. — 14.11.1978, Лос-Анжэлес, ЗША], паэт.

Скончыў старобінскую сямігодку (1930), педагагічныя курсы ў Слуцку. Працаваў настаўнікам. У 1933 паступіў на літаратурны факультэт Мінскага педінстытута, але скончыць яго не паспеў, бо ў 1936 быў незаконна арыштаваны і ў 1937 сасланы на Калыму (Верхні Ат-Урах). У жніўні 1939 вернуты ў мінскую турму на даследаванне. У час акупацыі Беларусі нямецка-фашысцкімі захопнікамі жыў у Слуцку. У 1943 пачаў рэдагаваць калабарацыяністкую «Газэту Случчыны». Тады ж разам з Л.Случчанінам, П.Маньковым, Я.Золакам, А.Кротам і інш. выдаў зборнік «Песняры Случчыны». У складзе так званай беларускай дэлегацыі ездзіў у Германію, пасля чаго выступіў у акупацыйным друку з артыкуламі і вершамі, у якіх усхваляліся нямецкія парадкі. У 1944 разам з немцамі адступіў у Германію. З 1948 знаходзіўся ў ЗША. Рэдагаваў там ратапрынтны часопіс «Беларус у Амерыцы» (1949). Працаваў выкладчыкам у адным з каледжаў штата Індыяна. Заходні свет прыйшоўся не па душы У.Клішэвічу і ён некалькі разоў прыязджаў у БССР, выказваў у друку сваё захапленне савецкімі парадкамі, пасля чаго эмігранцкі друк пачаў змяшчаць пра яго фельетоны, эпіграмы і карыкатуры, у якіх асуджалася яго «здрада». Тады У.Клішэвіч рашыў назаўсёды вярнуцца на Радзіму, але раптоўная смерць перапыніла гэты намер.

Пісаць вершы У.Клішэвіч пачаў у 1931 («Званы»). Друкаваўся спачатку ў акруговай і раённай перыёдыцы. Літаратурную творчасць працягваў у

турме і ссылцы. У вайну некаторыя вершы аднавіў па памяці, яны былі змешчаны ў прафашысцкіх газетах («Беларуская газэта», «Беларускі работнік», «Новы шлях», «Раніца»). У 1955 ён удзельнічаў у выданні эміграцкага зборніка «Ля чужых берагоў». У 1964 у Саут Рыверы (ЗША) убачыў свет зборнік яго паэзіі «Далячынь», у 1965 у Лондане — паэма «Васіль Каліна», дзе паказана жыццё беларускай вёскі ў перыяд калектывізацыі, масавыя рэпрэсіі супраць сялян і інтэлігенцыі. У пазнейшых сваіх творах аўтар крытычна пераасэнсоўваў свой жыццёвы шлях, усхваляў змены, што адбыліся ў нашай краіне. Адна з яго паэм «Шлях у светлае» прысвечана гісторыі БССР і СССР. У.Клішэвіч узнавіў і апублікаваў таксама верш Т.Кляшторнага «...Сад, люблю твой ціхі сумны голас...», вынесены ў памяці з мінскай турмы («Шыпшына». 1948. № 6). Перакладаў на беларускую мову творы антычных, украінскіх, нямецкіх і інш. аўтараў.

А.В.Мальдзіс, Б.І.Сачанка.

Бібліяграфія

1.2.

Далячынь: Вершы. Саўт Рыверы [ЗША], 1964.

Васіль Каліна: Паэма. Лондан, 1965.

Сняцца сны мне залатыя: [Вершы]. Мн., 1973. (Б-чка газ. «Голас Радзімы). Рэц.: Рэутовіч Т. // Голас Радзімы. 1973. № 48.

1.3.

1942. Паэту-змагару: [Верш] / Пад крыпт. Ул. К. // Бел. газэта. 14 мая; Памяці паэта Уладзіміра Хадыкі // Там жа. 14 мая; Эх! начальніку жывецца...: [Верш] // Там жа. 13 чэрв.; Васілёк; Мне ў няволі жыцьцё надаела; Выйду ў поле на родны палетак: [Вершы]; (Урывак з ліста ў рэдакцыю) // Там жа. 22 чэрв.; На ўсходзе хмары: [Верш] // Там жа. 18 ліп.; Агонь душы гарыць у нас: [Верш] // Там жа. 1 жн.; Ноч: [Верш] // Там жа. 22 жн.

1943. Гінго: [Верш] // Новы шлях. № 13; Пэнтамэтры ("Толькі ты зробіш дабро ў цяжкую гадзіну..."): [Верш] // Там жа. № 16; Горад Слуцак: [Нарыс] // Там жа. № 21; «Ой чаму ў вас, тужлівыя ліпы...»; Актава: [Вершы]; Успаміны праф. Адамава аб М.Багдановічу // Раніца. № 4; Муза: [Верш] // Там жа. № 15; Ліст із Сібіры. Адказ; Цвёрдым крокам: [Вершы] // Там жа. № 16/17; Прамінуць учора...: [Верш] // Там жа. № 26/27; Цябе, Бэрлін: [Верш] // Бел. газэта. 17 ліп.

1944. Жураўлі: [Верш] // Бел. работнік. № 10; На Калыме: (Успаміны выгнанца) // Там жа. № 20; Радзіма: [Санет] // Там жа. № 33; Прамінуць учора; «Лягу спаць, толькі мне не спіцца...»; «Цэлы вечар думаю без мэты...»: [Вершы]; (З біягр. арт.) // Там жа. № 37; Муза: [Верш] // Там жа. № 40; Не будзь адзінокім Газэля: [Верш] // Новы шлях. № 1; «Пацалуй мяне раз, каб агонь не пагас...»: [Верш] // Там жа. № 6; Развітанне: [Верш] // Раніца. № 6; «Магутны Бог свяцільні разьвесіў...»: [Верш] // Там жа. № 8; «Быў і я маладым калісьці...»: [Верш] // Там жа. № 9; «Можа ў маладосці не збыліся мары...»: [Верш] // Там жа. № 34; Рамізнік: (Прысвячаецца Айзіку Кучару): [Верш] // Там жа. № 45; Акрастых: [Верш] // Там жа. № 46; «Я кожны дзень сябе кальну дакорам...»: [Верш] // Там жа. № 48; «Надаелі мне гэтыя вершы...» // Там жа. № 51; Успаміны: [Верш] // Там жа. № 55.

1946. Ноч; Пэнтамэтры: [Вершы] // Шыпшына. № 1; Муза: [Верш] // Там жа. № 3.

1947. Развітанне; Залатая восень; «Дай мы, сябра, сягоння харошую...»; «Ціхі летні вечар...»: [Вершы] // Шляхам жыцця. № 9—10; Срэбных словаў жывая крыніца: [Верш] // Шыпшына. № 4.

1948. Век наш страшны: [Вершы]: «Век наш страшны, век суровы...»; «И плывуць законы ў жыцці сівыя...»; Смерць Цэзара; «У жыцці і смяюцца і плачуць»; «Ад жаху кроў у маіх жылах стыне...; Развагі; »Дай мы, сябра, сягоння харошую..."; «Адплылі ў нябыт, адляцелі...»; Сябрам // Сакавік. № 2; Развітанне; Прышоў пад сонца я толькі ў госці; З Амара Хаяма; З Катула; З Мэтэрлінка: [Вершы] // Шыпшына. № 6; «Песні суму ліюцца далёка...»: [Верш] // Там жа. № 7.

1950. «Змаўкаю я, знікае голас слова...»: [Верш] // Шыпшына. № 8.

1951. Возера: [Верш] // Веда. № 3.

1952. Новыя вершы: Смерць Сакрата; Заход сонца; Грэцыя; Фантазія // Бацькаўшчына. № 36—37.

1953. Выбраныя вершы // Бацькаўшчына. № 41—42.

1954. Новыя вершы // Бацькаўшчына. № 20—21; Залатая восень: [Верш] // Там жа. № 24—25; Васіль Каліна: Раздзел II. // Там жа. № 36—37, 39—40.

1955. [Вершы] // Ля чужых берагоў. Мюнхэн; «Хтось на раялю на клявішах стукаў...»; «Лямпа гарыць на стале»: [Вершы] // Бацькаўшчына. № 15—16; Васіль Каліна: [Працяг] // Там жа. № 30—31; Зачыніў за сабою; Белая кветка: [Вершы] // Там жа. № 40—41.

1956. [Вершы] // Бацькаўшчына. № 47—48.

1957. Менская турма: [Верш] // Бацькаўшчына. № 42—43.

1958. Пра Уладзіміра Хадыку // Бацькаўшчына. № 15—16; [Вершы] // Там жа. № 20—21.

1959. Марыі Мяленцьевай: [Верш] // Бацькаўшчына. № 15—16; [Верш] // Там жа. № 20—21.

1960. «Шчабятала сініца няўзнак...»; «Пачарнеў на небе колер сіні...»: [Вершы] // Бел. думка. № 1.

1961. Думкі, куды ляціцё; «Галавою аб сцену стукні...»: [Вершы] // Бел. думка. № 2; Зазюля; Сыны; «Як толькі ціхі дзень...»: [Вершы] // Там жа. № 3.

1962. З паэмы «Іван Каліна» // Бел. думка. № 4.

1963. «Нават свет весялей успрыймаю...»; Смерць Янкі Купалы; «І няма канца балючым думам...»: [Вершы] // Бел. думка. № 5.

1964. «Уцякаў у лес я, у прыроду...»; «Да не даў жа мне бог прыгажосці да зямлі...»; «Пыл закружыўся ля плота...»; «Месячык выплыў падковай...»; «Зорка на небе мігае...»; «Я вам гэта толькі скажу...»; «Я з радасцю цёплаю нейкай...»; «Перацёртаму лёсу кпінамі...»: [Верш] // Бел. думка. № 6; Васіль Каліна: (Паэма) // Там жа. № 7.

1965. «Я сын твой, мая Беларусь...»; «Не пазнаю я вас, суродзічы мае...»; «Пішы, паэт, пакуль душа астыне...»; «Раман Глячок лячыў твой добра звіх...»; «Кроўю вершы свае пішы...»; «Табе страх — мае словы развагі...»: [Вершы] // Бел. думка. № 8.

1966. Блумінгтонская восень: [Верш] // Бел. думка. № 9.

1967. Вершы // Пражэктар: Літаратурна-мастацкі альманах. Кліўленд; Бабіна лета: [Верш] // Бел. думка. № 10—11.

1970. Эх ты, песня!: [Верш] // Голас Радзімы. № 9.

1971. Гусі: [Вершы] // Голас Радзімы. № 7; Не кажы, каліна; Канцона; Вясна; Сяргей Ясенін; Долар; Лос-Анджэлес: [Вершы] // Там жа. № 14; Трыялет; «Сагнуўся на каленях я...»; «Бывае так, што нос павесіш...»; «Мы спаткаліся з табою выпадкова...»: [Вершы] // Там жа. № 37.

1972. «Ад родных ніў далёка я...»; «Колер неба вячэрняга макаў...»; «Свет, чужы і нелюдзімы...»; «Тут вершы крымзоляць...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 12; Менск; Сябрам; Беларускім піянерам; «Дарогі мяне прывялі...»: [Вершы]; Забыць цябе не маю сілы // Там жа. № 42; Перад помнікам Янку Купалу; Пакой у Смольным; Хатынь; Вясна; Крым; Старасць на чужыне; «З дрэва гук праляціць аднатонна...»; «Мёдам словы свае не мажце!..»: [Вершы] // Там жа. № 48.

1973. «Братняй дружбай народаў сагрэта...»; «Віхры смерці ляцелі ў абдымкі...»; «Запавет на чужыне такі...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 2; Чаўны; «Звярнуўся да дзеда ўнучак...»; «Дарогі, цяжкія дарогі...»: [Вершы] / / Там жа. № 15; «Ніхто ў мяне маці...»; «Няхай не будзе іншым гнеў...»; «Адно ўсяго сказаць магу аб ім...»: [Вершы] / / Там жа. № 23.

1974. «Хай пад старасць збываюцца мары...»; «Гляджу на кветкі, як прыгожа...»; «Шыпяць паўзучыя на дне...»; Грашовая дружба; «Бачыў радасць я бацькоўскіх ніў...»; У гарах: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 1; «Над Нёманам і над палескім краем...»; «Дзень ад даху зарніцу клоніць...»; Радзіма; Беларускія партызаны; Трыялет: [Вершы] / / Там жа. № 15; Каўказ; «Мінорных слоў акорд я не бяру...»; «Я ў Мінску зноў жаданы госць...»; Радзіме: [Вершы] / / Там жа. № 45.

1975. «Чорная ночы навала...»; «Шчасце ад дня дарагога...»: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 18; Два вершы; Самотны санет / / Там жа. № 44.

1978. Вершы У.Уітмена на беларускай мове: [Рэц. на кн.: Уітмен У. Лісце травы. Мн., 1978] / / Голас Радзімы. 28 вер.

1992. [Вершы] / / Туга па Радзіме. Мн.

1.4.

1953. Пераклады з Анакрэона, Лукіяна, Платона, П.Шэлі, Амара Хаяма, Ф.Шылера, Катула, М.Рыльскага / / Бацькаўшчына. № 5—6.

1956. Карпенка-Крывула П. [Вершы] / З укр. / / Бацькаўшчына. № 6—7.

1975. Ясенін С. «Бывай, Баку! Не ўбачымся з табою...»; «І кветкі кажуць мне — бывай...»: [Вершы] / З рус. / / Голас Радзімы. № 41.

1.5.

На ўкраінскую мову. Пам яті Якуба Коласа / / Нові Дні [Таронта]. 1956. № 9.

2.3.

На беларускай мове. Дольны Я. Памёр Ул.Клішэвіч / / Бел. думка. 1977—78. № 21—22; Золак Я. Чытаючы «Далячынь» і «Васіль Каліна» Ул.Клішэвіча / / Там жа. 1965. № 8; Сачанка Б. Беларуская эміграцыя: Факты і меркаванні / / Маладосць. 1988. № 11; Уладзіміру Клішэвічу — 50 год / / Бел. думка. 1964. № 6.

М.П.Барташэвіч.

КЛЫШКА АНАТОЛЬ

Клышка Анатоль Канстанцінавіч (н. 16.4.1935, в. Данейкі Баранавіцкага р-на Брэсцкай вобл.), празаік, крытык, перакладчык, педагог. Член СП Беларусі з 1960.

З сялянскай сям'і. Бацькі, Канстанцін Мікалаевіч і Алеся Сцяпанаўна, працавалі на сваёй гаспадарцы. Ад маці, вядомай у наваколлі песенніцы, зроблены многія фальклорныя запісы. У 1949—52 А.Клышка вучыўся ў Навагрудскім педагагічным вучылішчы. Пасля працаваў карэктарам у навагрудскай газеце «Звязда» (1952—53). У 1953—58 працягваў вучобу на філалагічным факультэце БДУ. Перавёўшыся на завочнае аддзяленне, каля года быў супрацоўнікам газеты «Літаратура і мастацтва», інструктарам па друку ЦК ЛКСМБ. З 1959 да 1961 займаўся ў аспірантуры пры Інстытуце літаратуры імя Я.Купалы АН БССР. У 1961—63 старшы рэдактар сцэнарнага аддзела кінастудыі «Беларусьфільм». У 1963 перайшоў на працу ў часопіс «Полымя»: літработнік аддзела крытыкі, рэдактар аддзела навукі і мастацтва. У 1971—80 супрацоўнік навукова-даследчага Інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР. Нейкі час быў на творчай рабоце. На працягу 1981—83 загадчык рэдакцыі выдавецтва «Юнацтва». Пасля зноў стаў працаваць ў часопісе «Полымя» загадчыкам аддзела крытыкі. Сябра Рады СП Беларусі (з 1990). Узнагароджаны медалямі.

Друкавацца А.Клышка пачаў з 1950 (верш «Мы з'ядналіся ў калгас» у навагрудскай раённай газеце «Звязда»). У рэспубліканскім друку выступае з 1952, з крытычнымі артыкуламі — з 1953. Ён аўтар кнігі «Права на верш». Даследаваў паэзію М.Багдановіча, В.Таўлая, П.Панчанкі, М.Танка, А.Вялюгіна, Р.Барадуліна, займаўся праблемамі вершазнаўства. Крытычныя працы А.Клышкі вызначаюцца праблемнасцю, носяць пераважна палемічны характар. Яны характэрны яскравасцю стылю, публіцыстычнасцю. А.Клышка таксама аўтар многіх твораў для дзяцей, у тым ліку буквара для беларускіх

школ, пропісаў для яго. Склаў зборнік «Верасок» для дадатковага чытання ў 1-м класе. Яму належаць працы па методыцы навучання грамаце, вывучэнні лірыкі ў школе. Пераклаў на беларускую мову «Новы запавет», які ў канцы 1980 гадоў друкаваўся ў перыёдыцы.

Жыве ў Мінску.

А.А.Майсейчык.

Бібліяграфія

1.2.

Права на верш. Мн., 1967. Рэц.: Б я р о з к і н Р. Права на верш / / Полымя. 1968. № 1; Г н і л а м ё д а ў У. Хто мае права на верш? / / ЛіМ. 1967. 10 кастр.; К а ц ю ш ы н М. Глыбока і ўдумліва / / Вяч. Мінск. 1968. 25 ліп.; Я г о ж. Шчырае слова / / Наст. газ. 1968. 18 вер.; К о в а л е н к о В. О поэзии и мужестве духа / / Дружба народов. 1968. № 9.

Буквар. Мн., 1969. Рэц.: Ж ы л і н с к і Г. За творчую садружнасць. / / Наст. газ. 1970. 10 чэрв.; К а ч у р а М. Каб не было агрэхаў / / Там жа. 1970. 7 студз.; П а д г а й с к і Л. Свята на вуліцы першакласнікаў / / Там жа. 1969. 12 ліст.; Ч а м я р ы ц к і В. З новым букваром, першакласнік / / Звязда. 1969. 29 жн.; Ш а л і к Н. «У добрай кніжкі...» / / Наст. газ. 1969. 12 ліст.; 2 выд. Мн., 1970; 3 выд. Мн., 1971; 4 выд. Мн., 1972.

Пропісі да буквара. Мн., 1969. 2 выд. Мн., 1970; 3 выд. Мн., 1971; 4-е выд. Мн., 1972.

Буквар. Мн., 1973; 2 выд. Мн., 1974; 3 выд. Мн., 1975; 4 выд. Мн., 1976; 5 выд. Мн., 1977; 6 выд. Мн., 1978; 7 выд. Мн., 1979; 8 выд. Мн., 1980; 9 выд. Мн., 1981; 10-е выд. Мн., 1982; «Разразная азбука». 11 выд. Мн., 1983; 12 выд. Мн., 1984; 13 выд. Мн., 1985; 14 выд. Мн., 1986.

Пропісі. 1 кл. Мн., 1973; 2 выд. Мн., 1974; 3 выд. Мн., 1975; 4 выд. Мн., 1976; 5 выд. Мн., 1977; 6 выд. Мн., 1978; 7 выд. Мн., 1979; 8 выд. Мн., 1980; 9 выд. Мн., 1981; 10 выд. Мн., 1981; 11 выд. Мн., 1983; 12 выд. Мн., 1984; 13 выд. Мн., 1985; 14 выд. Мн., 1986.

У лясах Белавежы. Мн., 1975.

Самая лепшая хатка. Мн., 1976.

Верасок: Кн. для дадат. чытання ў букварны перыяд. Мн., 1978; 2 выд. Мн., 1984; 3 выд. Мн., 1986.

Вярэнька загадак: Адкажы, чаму загадкі маюць гэткія адгадкі. Мн., 1982.

Францыск Скарына, альбо Як да нас прыйшла кніга. Мн., 1983. Рэц.: Г р ы ц к е в і ч А. Дзецям — пра Скарыну / / ЛіМ. 1984. 13 студз.

Шыльдбюргеры: Па-нямецку пачуў, па-беларуску збаяў А.Клышка. Казкі. Мн., 1983.

Буквар. Мн., 1986. 2 выд. Мн., 1987; 3 выд. Мн., 1988; 4 выд. Мн., 1989; 5 выд. Мн., 1990; 6 выд. Мн., 1992.

Пісьмо: Для 1-га кл. Мн., 1986; 2 выд. Мн., 1987; 3 выд. Мн., 1988; 4 выд. Мн., 1989; 5 выд. Мн., 1990; 6 выд. Мн., 1992; 7 выд. Мн., 1992.

Пропісь, 1: Для 1-га кл. Мн., 1986; 2 выд. Мн., 1987; 3 выд. Мн., 1988; 4 выд. Мн., 1989; 5 выд. Мн., 1990; 6 выд. Мн., 1992; 7 выд. Мн., 1992.

Пропісь, 2: Для 1-га кл. Мн., 1986; 2 выд. Мн., 1987; 3 выд. Мн., 1988; 4 выд. Мн., 1989; 5 выд. Мн., 1990; 6 выд. Мн., 1992; 7 выд. Мн., 1992.

Пропісь, 3: Для 1-га кл. Мн., 1986; 2 выд. Мн., 1987; 3 выд. Мн., 1988; 4 выд. Мн., 1989; 5 выд. Мн., 1990; 6 выд. Мн., 1992; 7 выд. Мн., 1992.

Чабарок: Чытанка для 4-га кл. з рус. мовай навучання. Мн., 1989; Мн., 1991.

1.3.

1952. «Светач»: [Верш] / / Чырв. звязда. 7 кастр.

1953. Аб адным вольным перакладзе / / ЛіМ. 22 жн.; Трактарыстка: [Верш] / / Чырв. змена. 15 жн.

1954. Вясна: [Верш] / / Беларусь. № 6; «Карэйскія казкі»: [Рэц. на кн.: К а р э й с к і я казкі. Мн., 1953] / / Маладосць. № 6; Аповесць для дзяцей: [Рэц. на кн.: З у б В. Таямнічы надпіс. Мн., 1953] / / Там жа. № 8; Першае знаёмства / / ЛіМ. 9 студз.; За думку, сагрэтую пачуццём: Чытачы аб літаратуры / / Там жа. 12 чэрв.; Размова па шчырасці / / Там жа. 23 кастр.

1955. Паэзія свабоднай Польшчы / / Беларусь. № 8; За вялікую трасу / / ЛіМ. 8 студз.; Важаты дзяцінства / / Там жа. 5 сак.; Героі дзіцячых кніг / / Там жа. 9 ліп.; Героі без характараў / / Там жа. 24 снеж.

1956. Творчасць журналіста: Агляд друку / / Маладосць. № 12; Вопыт калгаса сяла Калінаўкі / / Калг. праўда. 21 вер.; Маладая паэзія / / ЛіМ. 7 студз.; Паэзія — тая-ж здабыча радыя: Агляд вершаў пачынаючых / / Чырв. змена. 21 студз.; Матавілюк: Гумарыст. апавяданне / / Там жа. 30 снеж.

1957. Рэцэнзенту; Паэту: Эпіграмы / / ЛіМ. 1 студз.; Людзі гавораць прозаю / / Там жа. 30 сак.; Байкапісцу; Рэдактару; Крытыку: Эпіграмы / / Там жа. 10 крас.; Сіла нарыса — у праблемнасці / / Там жа. 24 крас.; Цудоўны скарб народа: [Рэц. на кн.: Л і т о ў с к і я апавяданні. Мн., 1957] / / Там жа. 18 мая; Вялікая любоў і пашана / / Там жа. 25 мая; Быць патрабавальным да кожнага радка / / Там жа. 27 ліп.; Выдатны падарунак: [Рэц. на кн.: У к р а і н к а Л. Вершы і паэмы. Мн., 1957] / / Там жа. 14 вер.; Раман... Па аднайм. аповесці: [Рэц. на кн.: Д а д з і ё м а ў У. Над Нёманам. Мн., 1957] / / Там жа. 2 кастр.; Галаскокава эпапея / / Чырв. змена. 12 вер.

1958. Вясна; Каштаны; «...Перакідвае з боку на бок...»: [Вершы] / / Падарунак. Мн., Прасторы паэзіі: [Рэц. на кн.: Л у ж а н і н М. Прасторы. Мн., 1958] / / ЛіМ. 19 ліп.

1959. Таварыш нашай вясны / / Маладосць. № 11; Певень-бандыт; Бегаў конь па лугу...; Сушуся на ветры і сонцы: Пародыі / / Полымя. № 7; За мухай — з абухам...: (Заўвагі пра сучасную байку) / / Там жа. № 8; О новом издании Валентина Тавлая: [Рэц. на кн.: Т а в л а й В. Стихи и поэмы. М., 1958] / / Сов. Отчизна. № 5; Блытаныя думкі аб ясных праблемах / / Звязда. 20 лют.; Людзі робяць пагоду... / / ЛіМ. 13 чэрв.; Пехатой па каранях яліны...: [Рэц. на кн.: М а т э в у ш а ў В. Зорны шлях. Мн., 1959] / / Там жа. 19 жн.; Майстэрства паэта і майстэрства крытыка / / Там жа. 24 кастр.; Водар мядовых красак... / / Чырв. змена. 29 крас.

1960. Мастерство критика / / Дружба народов. № 1; Пародыі / / Полымя. № 1; Свет паэта: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1959] / / Там жа. № 3; Як пісаць кнігі аб мастацтве: [Пародыя] / / Там жа. № 10; Рубяжы першай кнігі: [Рэц. на кн.: С а ч а н к а Б. «Дарога ішла праз лес». Мн., 1960] / / Звязда. 4 жн.; Паэма ці аповесць? Да размовы аб паэме А. Русецкага «Другі пачатак» / / ЛіМ. 20 студз.; Творчески о творчестве: [Рэц. на кн.: А д а м о в і ч А. Культура творчасці. Мн., 1959] / / Сов. Бел. 13 марта.

1961. Да вясны, народжанай вераснем: [Рэц. на кн.: К а р п ю к А. Данута. Мн., 1960] / / Полымя. № 2; Лепшая традыцыя — наватарства / / ЛіМ. 17 лют.; Жывыя фарбы прыроды / / Там жа. 30 мая; Слова за трэцяй кнігай: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Рунець, красавэць, наліваціа! Мн., 1961] / / Там жа. 19 вер.; Не кажы «гоц»... / / Там жа. 26 снеж.

1962. Опыт поколения / / Дружба народов. № 1; О творчестве — творчески: [Рэц. на кн.: А д а м о в і ч А. Беларускі раман. Мн., 1961] / / Неман. № 2; Паэма дарог: Нарыс / / Полымя. № 2 / Сааўт. Я.Сіпакоў; Натхнення табе, паэт!: [Рэц. на кн.: Н а ў р о ц к і А. Неба ўсміхаецца маланкаю. Мн., 1962] / / Там жа. № 7; З глыбінь народных / / Чырв. змена. 18 вер.

1963. Першыя кветкі паэзіі: [Рэц. на кн.: Р у д к о ў с к і М. Першыя вёрсты. Мн., 1963] / / Беларусь. № 11; Вёска вершаў: [Вершы] / / Полымя. № 10; З нізкі «Вёска вершаў»; «З раніцы ў адвячорак...»; «У зо-

лаце — подкуп...»; «У мядзведзя сорак песень...» // ЛіМ. 18 кастр.; Нарач скажа: «Дзякуй»: [Рэц. на кн.: Там, дзе сінее Нарач. Мн., 1963] // Там жа. 2 жн.; Каб я быў членам журы... // Там жа. 20 снеж.

1964. З добрай усмешкай: [Рэц. на кн.: Дзялендзік А. Гібель «Тытаніка». Мн., 1963] // Полымя. № 1; У вянок жывому // Там жа. № 2; Пра лямант-уючых і «лемантуючых»... // Там жа. № 7; Запаветнае: [Верш] // Там жа. № 9; Саксаул!..; «З жаўтаватай драбязінкі...»; «Кола...»; Дрэва — гэта людзі...": Вершы з нізкі «Саксаул» // ЛіМ. 19 чэрв.

1965. Спору табе ў працы, белы верш!..; «У пусты гаршчок...»: [Верш] // Дзень паэзіі—65. Мн.; Куды ляцяць галубы... // ЛіМ. 14 вер.

1966. Цвяток радзімы васілька // Полымя. № 3; Кніга аб украінскіх начах: [Рэц. на кн.: Lędrzejewicz I. Noce ukraińskie, albo rodowód geniusza. Warszawa, 1966] // Там жа. № 11; Ці тыя праблемы, ці той клопат? // ЛіМ. 9 мая; Патрэбен краязнаўчы часопіс // Там жа. 9 мая / У сааўт. з інш.

1967. Ля вытокаў песні Паўлюка Труса // Трус П. Вершы; Паэмы. Мн.

1970. «У пусты гаршчок балаболка лье ваду...»: [Верш] // Вяч. Мінск. 18 чэрв.

1971. З нізкі «Вёска вершаў»; «Прастор...»: [Вершы] // Універсітэт паэтычны. Мн.; Буквар, пра які я мару // Наст. газ. 7 жн.; Каб дзеці не мелі цяжкасцяў... // Там жа. 11 вер.

1972. Галінка пальмы з Багдановічаўскіх мясцін: [Рэц. на кн.: Бачыла А. Дарогамі Максіма. Мн., 1971] // ЛіМ. 17 сак.

1973. Каб дзецям лягчэй вучылася... // Голас Радзімы. № 35.

1974. Неўміручасць слова: Да 60-годдзя Валянціна Таўлая // Беларусь. № 2; Плён пісьменніцкага жыццяпісу // Звязда. 11 снеж.; Кубінскі прыклад // Наст. газ. 1 чэрв.

1975. Свята буквара: [Апавяданне] // Вясёлка. № 1; Самыя старадаўнія кнігі // Там жа. № 10, 11.

1976. Ля вытокаў песні Паўлюка Труса // Пра тварышаў па пяру. Мн.; «Стану песняй у народзе...» // Звязда. 15 ліп.

1977. Паэма дарог: [Нарыс] // Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 2; «Золата дум падарыць на карысць Беларусі...» // Трус П. Вершы; Паэмы. Мн.; Перакладаць верш вершам... // ЛіМ. 13 мая; Дзеці і мы: [Рэц. на кн.: Вітка В. Дзеці і мы. Мн., 1977] // Там жа. 29 ліп.

1978. Пра адзін верш // Полымя. № 8; Заўжды жывая спадчына // Звязда. 26 жн.; Дарога, закалыханая жытам...: [Рэц. на кн.: Танк М. Нарочанские сосны. Мн., 1977] // ЛіМ. 31 сак.; «Сцежкі, залом і звіх...» // Там жа. 13 кастр.

1979. Верш з барыкад // Дзень паэзіі—79. Мн.; «Мы прыходзім у свет, каб уславіць яго...» // ЛіМ. 4 мая.

1980. Лірычны твор на ўроку // Вывучэнне літаратуры: Пытанні методыкі. Мн.

1981. Растлумач, чаму загадкі маюць гэткія адгадкі: [Загадкі] // Вясёлка. Мн.; Францыск Скарына // Бярозка. № 10; Рэцэнзенту; Паэту: Эпіграмы // ЛіМ. 26 лют.

1982. Каб прыгажэць душою: Да 70-годдзя М. Танка // Бярозка. № 9; Жизнь в революции // Сов. Бел. 30 апр.

1983. Адкажы, чаму загадкі маюць гэткія адгадкі: [Загадкі] // Вяснянка. Мн.; Шыльдбюргеры: (Раздзел з новай кнігі) // Бярозка. № 12; Зноў пра крытэрый і ацэнку // ЛіМ. 5 жн.

1984. Таварыш нашай вёскі // Валянцін Таўлай: Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн.; Неўміручасць слова // Таўлай В. Пілую вершам краты. Мн.; «Мудрэць і харашэць душою...»: Слова пісьменніка // Беларусь. № 11; Таварыш нашай вясны // Бярозка. № 4.

1985. Нераўнадушнае сумленне нацыі // Бэхер І. Вяртанне да сябе. Мн.; У лясах Белавежы: [Апавяданне] // Вясёлка. № 4; Рэцэнзія на паслязаўтра... // ЛіМ. 12 крас.

1.4.

Лонг. Пастушыная гісторыя пра Дафніса і Хлою: Раман / З старажытнагрэч. // Лонг. Пастушыная гісторыя пра Дафніса і Хлою; Апулей. Метамарфозы, ці Залаты асёл. Мн., 1991.

1957. Рагім М. Камень: [Верш] / З азерб. // ЛіМ. 12 чэрв.; Казланюк П. Марына: Апавяданне / З укр. // Там жа. 22 чэрв.

1966. Бэхер І. Картка на памяць; Казачны горад; Трава: [Вершы] / З ням. // Полымя. № 5.

1967. Жывульская К. Голая вада: Фрагмент з аповесці / З пол. // Полымя. № 1.

1968. Бехер І. Карта на памяць; Трава: [Вершы] / З ням. // Пярэднія выйшлі ў заўтра. Мн.; Дабравольскі С. Каму аддаць першынство?; Варшаўскія вераб'і; Апроч мяне, ніхто: [Вершы] / З пол. // Полымя. № 11; Квяткоўскі М. Шчаслівец: Гумарэска / З пол. // ЛіМ. 1 студз.

1969. Прушынскі К. Трубач з Самарканда; Кабац Э. На начлезе: [Апавяданні] / З пол. // Ад Буга да Одры. Мн.; Яго ж. На начлезе: Апавяданне / З пол. // Полымя. № 7.

1970. Кабац Э. На начлезе: [Апавяданне] / З пол. // Беларускі каляндар. 1971. Беласток; Дабравольскі С. Апроч мяне, ніхто; Варшаўскія вераб'і; Каму аддаць першынство?: [Вершы] / З пол. // Даравольскі С. Як хлеб і сонца. Мн.; Гушча Я. «Хто запомніць?..»; Смерць рэферэнта: [Вершы] / З пол. // Полымя. № 7; Яго ж. Запіс: [Верш] / З пол. // ЛіМ. 24 ліп.

1972. Сафрын Г. Пра культуры; Перадавы рак; Гушча Я. Смерць рэферэнта; «Хто запомніць?..»; Запіс; Лабода Р. Настаўнікі; Пра метафару; Скашкевіч Я. Я шэптам кажу; Амфары; Валеньчык Е. Падворак майго дзяцінства; Ярмалоўскі Е. Дыспут пра работу: [Вершы] / З пол. // Горад мільёнаў і мы. Мн.; Гамер. Адысея: Урыўкі / Са старагрэч. // ЛіМ. 9 вер.

1979. Воранаў Ю. Ленінградкі; З лістоў на Вялікую зямлю; Дзям'янаў І. Даважка; Самы цяжкі груз; Лядаў А. Кіначасопіс; На беразе Анегі: [Вершы] / З рус. // Прызнанне. Мн.

1980. Прорак Л. Аліцыя ў краіне хмар; Зграфіта; Пярсцёнак без каштоўнага каменя; Вуліца Шымана Атыся; Змарнаваная сустрэча; Вечар патрыятычных успамінаў; Багажны вагон: [Апавяданні] / З пол. // Прорак Л. Заручальны пярсцёнак. Мн.; Марцыял В. Эпіграмы / З лац. // Полымя. № 6.

1981. Арамян Р. Сем царскіх яблыкаў; Аўсяпян Р. Галасы; Пагасян В. Цёплы снег; Петрасян А. Скарбы; Саінян А. Бабуля; Сіманян К. Ніцая вярба, трапяткі трыснёг...; Татыкян Ш. Вышэй чым сярэдні ўзровень: Апавяданні / З арм. // Матчын дом. Мн.

1982. Турсун-Задэ М. Лёс дрэва; Вочы; Сляды ў лесе: [Вершы] / З тадж. // Турсун-Заде М. Высокае гняздо. Мн.

1983. Махтумкулі. Эх, свет!; Адкуль жа?!; Не разабрацца; Я не спазнаў...: [Вершы] / З турк. // Махтумкулі. Салавей шукае ружу. Мн.

1984. Прыгара М. Сам з сабою; Лазінка; Балаболка; Муратаў І. Невідзімка; Ніколі не ўпаду: [Вершы] / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Айтымбетаў А. Сышліся дарогі: Аповесць / З кірг. // Братэрства. Мн.; Жэмайтэ. Як Еняліс літары ўведаў; Урокі (апавяданне Пранука); Тата паехаў у Амерыку; Пяткявічус В. Толькі трое вaўчанят: [Апавяданні] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Вэверыс Э. Хлеб; Чаканне; Агністыя хвоі; Вежы; Кветкі: [Вершы] / З лат. // Латышская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 2; Мысык В. Маці; Муратаў І. Мілая, на табе арфу...: [Вершы] // Полымя. № 12.

1985. Кава В., Замлінскі У. Родныя хвоі ў глухім лесе: Нарыс / З укр. // Ад школьнага парога... Мн.; Прохарава Т. Пад знакам бяды і гневу: (Новая аповесць Васіля Быкава) / З рус. // Братэрства. Мн.; Арбеліяні С. Моц адзінства; Два браты;

Цар і мастак; Самы салодкі і самы горкі; Чарапаха і Скарпіён: Байкі ў прозе; Г о г е б а ш в і л і Я. Што зрабіла калыханка; Л а м а у р ы Н. Каджана; Х а х у т а ш в і л і Г. Ніша згубілася; Ч ы л а ш в і л і К. Вослік; К і п і я н і Э. Санюга: [Апавяданні]; Ч х е ц і я н і М. Калыханка дзядулі Берыкі; Гультаяваты шакал і працавітыя вавёркі: [Вершы]; П е т р ы я ш в і л і Г. Дыназаўрык; Тэтрсулела-камінар: [Апавяданні] / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На англійскую мову. The light th-ough centuries: The 500th anniversary of the birth of Francisk Skorina. Мн., 1990.

На літоўскую мову. Nuostabus tautos lobiai: («Lietuviu apsakymai») / / Lietuvisko zodzio atgarsiai. Vilnius, 1979. D. 2.

На нямецкую мову. Licht durch die jahrhunderte: 500 Iahrestug von Franzysk Skorina. Мн., 1990.

На рускую мову. Поэма дорог / Пер. М.Горбачев / / Дружба народов. 1962. № 7 / Сааўт. Я.Сіпакоў.

На французскую мову. La lumiére á travers les siecles: Le 500 anniversaire de la naissance de Francisk Skorina. Мн., 1990.

1.6.

П р о р а к Л. Заручальны пярсцёнак: Апавяданні / З пол. Мн., 1980 / Скл.

Ч а р а м ш ы н а М. Апавяданні / З укр. Мн., 1982 / Скл.

Б р а т э р с т в а, 84. Мн., 1984 / Скл.

Т р у с П. Новай квадры настаў маладзік: Вершы і паэмы. Мн., 1984 / Скл.

Б р а т э р с т в а, 85. Мн., 1985 / Скл.

М о в а Эзопа: Байкі, Мн., 1987 / Рэд.

Б а г д а н о в і ч М. Зорка Венера: Творы. Мн., 1991 / Скл.

2.2.

На польскай мове. Buryłowa L., Buryłow S. Poradnik metodyczny do elementarza białoruskiego A.K. Kłyszki. 1 wyd. Warszawa, 1988.

2 3.

На беларускай мове. А н а т о л ю Клышку — 50 / / ЛіМ. 1985. 19 крас.; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 314—316; Г н і л а м ё д а ў У. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 55—56; К а в а л е н к а В. Праблемы сучаснай беларускай крытыкі. Мн., 1977. С. 89—90; Я г о ж. Пра паэзію і мужнасць духу / / Каваленка В. Прага духоўнасці. Мн., 1975; М і х а л е н я Н. [Біябібліяграфічная заметка да 50-годдзя нараджэння] / / Полымя. 1985. № 4; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ц в і р к а К. І пісьменнік, і педагог / / Бярозка. 1985. № 4; Ч а м я р ы ц к і В. Найбольшае яго захапленне / / ЛіМ. 1985. 19 крас.; Ю р э в і ч У. Ад факта да вобраза / / Юрэвіч У. Абрысы. Мн., 1976.

В.М.Грышкевіч.

КЛЯЎКО ГЕНАДЗЬ

Кляўко Генадзь Якаўлевіч (псеўд.: Г. К л ё н а ў, Г. К р у ч о к, Г. Л і п е н ь, Г е н а д з ь Л і п е н ь, Г. Ш у м; 1.5.1932, в. Варонічы Пухавіцкага р-на Мінскай вобл. — 21.8.1979, Мінск, пахаваны на Паўночных могілках), паэт. Член СП Беларусі з 1964.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Потым бацька стаў партыйным работнікам. Да Вялікай Айчыннай вайны жыў з бацькамі ў в. Турын, мяст. Мар'іна Горка (Пухавіцкі р-н), у г. Стоўбцы. У час вайны, калі бацька быў на фронце, знаходзіўся з маці ў в. Варонічы Пухавіцкага р-на. У 1950 скончыў Рудзенскую сярэднюю школу, у 1955 філалагічны факультэт БДУ. Працаваў літаратурным рэдактарам рэспубліканскай газеты «Калгасная праўда» (1954—61), супрацоўнікам, пасля адказным сакратаром часопіса «Вожык» (1961—73). Некалькі месяцаў (май—верасень 1973) быў літаратурным супрацоўнікам часопіса «Беларусь», а з верасня 1973 — намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Полымя».

Пісаць вершы Г.Кляўко пачаў у 1949, калі яшчэ вучыўся ў школе (публікацыі не выяўлены). На яго творчасць звярнулі ўвагу старэйшыя пісьменнікі. У 1950 камісія па рабоце з маладымі літаратарамі пры СП БССР пасля абмеркавання творчасці пачаткоўцаў раіла надрукаваць вершы Г.Кляўко («Вясна», «Мар'я-звеннявая», «Спявае рунь», «Балада пра пагранічны слуп») у часопісах «Полымя», «Работніца і сялянка» і інш. Першыя публікацыі паэта выклікалі і крытычныя водгукі: было заўважана, што яго вершам уласціва перайманне іншых паэтаў,

«штучнае прыстасоўванне да народных песень». Але паэт шукаў сябе, выпрабоўваў свой паэтычны голас. У 1962 выйшла першая кніга Г.Кляўко «Абветраныя далягляды», праз 2 гады — кніга гумарыстычных вершаў. Асаблівую ўвагу крытыкі і чытачоў прыцягнула яго паэма «Плуг», дзе аўтар выступаў ад імя пакалення, апаленага вайной, здолеў сказаць сваё адметнае мастацкае слова. Высока ацаніў гэты твор у кантэксце «ваеннага» паэтычнага эпасу пісьменнік М.Арочка, які адзначыў яго канцэптуальнасць, філасафічнасць, канкрэтнасць сюжэтнай пабудовы, мастацкую праўдзівасць вобразаў. Г.Кляўко аўтар вершаваных подпісаў да шматлікіх мастацкіх плакатаў. На некаторыя яго вершы кампазітары А.Ізотаў, Л.Ляшэнка, А.Навахрост напісалі песні.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.1.

Падкова над парогам: Выбр. паэзія. Мн., 1979. Рэц.: Камейша К. А песня застаецца жыць... // ЛіМ. 1980. 22 жн.; Свірка Ю. Крокі паэзіі // Полымя. 1980. № 9.

1.2.

Абветраныя далягляды: Вершы. Мн., 1962. Рэц.: Багдановіч М., Саламевіч І. Паэтавы далягляды // Маладосць. 1963. № 4; Бялевіч А. Вачыма юнацтва // Полымя. 1962. № 12; Курас С. Далягляды паэта // Чырв. змена. 1962. 23 ліст.; Лойка А. Краса жыцця // ЛіМ. 1962. 3 жн.; Усціновіч І. Да чалавечага шчасця // Гомел. праўда. 1962. 31 жн.

Лайдак і кнопкі: Гумарыстычн. вершы. Мн., 1964. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Каліновіч А. Смех шчыры і вымучаны // Полымя. 1964. № 11; Сіцько П. З «соллю» і без «солі» // ЛіМ. 1964. 18 вер.

Першы салют: Вершы. Мн., 1964.

Сто крокаў: Вершы. Мн., 1967. Рэц.: Блатун С. Гулкія і прыглушаныя крокі // Полымя. 1968. № 7.

Каб не сурочыць: Гумарыстыч. вершы, фельетоны, мініяцюры. Мн., 1971. Рэц.: Верабей Я. Смешнае — у штодзённым жыцці // ЛіМ. 1972. 1 вер.

Што праўда, то не грэх...: Гумарыстыч. вершы, мініяцюры. Мн., 1971. (Б-ка «Вожыка»).

Прыстань: Вершы і паэма. Мн., 1974. Рэц.: Базарэўская Л. Прыстань апаленай памяці // Мін. праўда. 1975. 13 мая; Ярац В. Прыстань апаленай памяці // ЛіМ. 1975. 23 мая.

Плуг: Вершы і паэмы. Мн., 1978. Рэц.: Бялевіч А. Плуг-дабрадзей // ЛіМ. 1978. 7 ліп.

Вязьмо: Вершы, паэмы. Мн., 1984.

1.3.

1950. Голуб міру: [Верш] // Бярозка. № 12; Мар'язвенняван: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7.

1951. Творчасць: Нарыс // Беларусь. № 10; Алеі Міру: [Верш] // Полымя. № 1; Вясна; Жытнёвыя сцежкі: [Вершы] // Там жа. № 4; Вясна ў Карэі: [Верш] // ЛіМ. 24 сак.; Калгасная вуліца: [Верш] // Мін. праўда. 2 лют.; Ажыццёўленая мара: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; Насустрач святу // Піянер Бел. 31 кастр.

1952. Алеі Міру; Вясна: [Вершы] // На сонечных сцежках. Мн.; Яго імя: [Верш] // ЛіМ. 23 лют.; На будоўлі: [Верш] // Там жа. 19 крас.

1953. Развітанне; Вясна ў Карэі; На варце міру: [Вершы] // На сонечных сцежках. Мн.; Сябры: [Вершы] // Беларусь. № 5; Надзея; Думы: [Вершы] // Полымя. № 1; У дарогу: [Верш] // Чырв. змена. 31 мая; Творы Аркадзя Куляшова на рускай мове // Чырв. змена. 17 снеж.

1954. Агні дружбы; Шчырасць тваіх слоў: [Вершы] // Полымя. № 1; Вясельны каравай: [Верш] // ЛіМ. 8 мая.

1956. Дарогай партыі: [Верш] // Калг. праўда. 14 лют.

1957. Песня мая: [Верш] // Калг. праўда. 1 мая; Старэйшая сельская бібліятэка // Там жа. 26 мая; Равеснікам: [Верш] // Там жа. 30 чэрв.; І стала вяселлей // Там жа. 31 ліп.; Сустрэчы: (Урывак з паэмы «Сябры навек») // Там жа. 29 снеж.

1958. Думы; Алеі Міру; «Прымусіў цягнік развітацца...»; Агні дружбы; Сасонкі; Сябры; Вясельны каравай; Равеснікі; «...К нам перажытае прыходзіць на ўспамін...»: [Вершы] // Падарунак. Мн.; Дарога дадому: [Верш] // Калг. праўда. 8 снеж.; Яго выхавала Радзіма // Там жа. 23 ліст.

1959. Добры настрой!: [Верш] // Звязда. 26 вер.; Рака Першамая: [Верш] // Калг. праўда. 1 мая; Вясна ў Дукоры: Рэпартаж // Там жа. 31 сак.; Выпрабаванне: Нарыс // Там жа. 22 жн.; Рэкамендацыя: Апавесць // Там жа. 27 кастр.

1960. Першы салют: [Верш] // Бярозка. № 11; Радзіме: [Верш] // Голас Радзімы. № 67; Вялікаму каменяру: [Верш] // Полымя. № 12; Ільічоў сакрэт: [Верш] // Калг. праўда. 7 лют.; Калі з-за ўзгорка...; Дарога ўспамінаў: [Вершы] // Там жа. 2 чэрв.; Радзіме: [Верш] // Там жа. 9 вер.; Легенда: [Верш] // Чырв. змена. 18 чэрв.

1961. Балада пра каханне // Беларусь. № 11; Хлопец з вялікай будоўлі: [Верш] // Вожык. № 3; «Матуля да сына прыехала...»: [Верш] // Там жа. № 11; Пра лайдака і кнопкі: [Верш] // Там жа. № 13; Мы будзем смяяцца: [Верш] // Там жа. № 22; Вясковыя напевы: [Верш] // Голас Радзімы. № 85; Камень у падмурак; Трыпутнік; «Я ў свой гасцінны горад закаханы»: [Верш] // Маладосць. № 1; Дарога ўспамінаў; «Калі з-за ўзгорка»; Ля магілы герояў на Вяршыні Ай-Петры; Гэтак разгаворымся, бывае; «Везлі сена двое...»: [Вершы] // Там жа. № 7; Матчын агародчык: [Верш] // Полымя. № 5; «Я ў свой гасцінны горад закаханы...»: [Верш] // Звязда. 14 студз.; Почырк маёй краіны: [Верш] // Звязда. 27 жн.; Том Леніна; Песня ў дарогу; «Ты дарма, Бярозка...»: [Вершы] // Калг. праўда. 24 сак.; Табе, савецкі чалавек: [Верш] // Там жа. 13 крас.; Бізун і пернік: Байка // Там жа. 16 вер.; Вясковыя напевы: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; Пцічрака: [Верш] // ЛіМ. 10 студз.; На магіле Невядомага салдата; Зацішкі росныя палян: [Верш] // Там жа. 20 чэрв.; «Матуля да сына прыехала...»: [Верш] // Ніва. 17 ліп.; Неўміручая балада: [Верш] // Чырв. змена. 15 ліст.; Вечны касцёр: [Верш] // Там жа. 26 ліст.

1962. Мір: Казка-быль // Бярозка. № 4; Дзень Кастрычніка: [Верш] // Там жа. № 11; Няўдачніца / Пад. псеўд. Г.Ліпень; Скарга адзіночкі-кватаранта: [Вершы] // Вожык. № 4; Пра ўласнасць і прагнасць: [Верш] // Там жа. № 6; Пустамалот: (Байка) // Там жа. № 16; Чырв. змена. 26 жн.; Наш клопат: [Верш] // Голас Радзімы. № 15; Гаспадар; «Цябе я сустрэнў чаромхавым маем...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; «Вецер хмаркі займае...»; Жыта красуе: [Вершы] // Полымя. № 4; « — Праўда, мусіць, баліць траве...»; Рабінавыя пацеркі: [Вершы] // Там жа. № 9; Абветраныя далягляды: [Верш] // Звязда. 3 лют.; Мой клопат: [Верш] // Там жа. 15 лют.; Вясновы гімн: [Верш] // Там жа. 1 мая; Курган: [Верш] // Там жа. 24 чэрв.; «Пах чаромхі вёску напаіў...»: [Верш] // ЛіМ. 4 мая; Возера перад навальніцай: [Верш] // Чырв. змена. 1 лют.

1963. «Матуля да сына прыехала...»; Пра лайдака і кнопкі: [Вершы] // Пад корань. Мн.; Андрэйка: [Верш] // Бярозка. № 8; «Цэлы вечар...»: [Верш] // Вожык. № 4; Дарогай бяссмерця: [Верш] // Там жа. № 14; Належны падыход: [Верш] // Там жа. № 18; На частушачны лад пра чытальню, клуб і курант: [Верш] // Там жа. № 20; Тры мініяцюры: Пра соль;

Плюс; Паэт з «Маслапрома» / / Там жа. № 23; Частушкі / / Там жа. № 24; Сцяжынка: [Верш] / / Вясёлка. № 7; Яблыня белая; На памяць: [Вершы] / / Полымя. № 8; Землякі: Паэма / / Чырв. змена. 27 студз.

1964. Ідуць па планеце заручыны шчасця: [Верш] / / Беларусь. № 5; Балада пра чырвоны гальштук: [Верш] / / Бярозка. № 1; Пачатак біяграфіі: [Верш] / / Вожык. № 9; «Восень — бухгалтарка строгая...»: [Верш] / / Там жа. № 20; Марынка: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 9; Пахом і лаўка: [Верш] / / Заря. 24 мая; Звязда. 31 мая; Ветру ветравею; Бэз; Ялінка: [Вершы] / / Сел. газ. 2 авг.

1965. «Даслухаць не змог цішыні да канца...»: [Верш] / / Дзень паэзіі—65. Мн.; Чароўныя абцасы: [Верш] / / Вожык. № 6; З новых вершаў: Абмежаванасць; Недасол-перасол...; Прызнанне каханай; На сваю галаву / / Там жа. № 23; Дарога да сонца: [Верш] / / Звязда. 6 ліст.; Сцяжынка: [Верш] / / Ніва. 1 жн.; Вечны агонь: [Верш] / / Сел. газ. 24 янв.; Мае рукі; Праменьчык: [Вершы] / / Там жа. 28 февр.; Сонца: [Верш] / / Там жа. 30 мая; Песня жніўня; Вішні: [Вершы] / / Там жа. 1 авг.; Сэрца: [Верш] / / Там жа. 20 окт.

1966. 25 гадоў упарта крочыць «Вожык»... / Сааўт. У.Корбан; Лайдак і кнопкі: [Верш]; Усё наპалавіну; Жонка і чытачы; Разважыў...; Заадно: Мініяцюры з натуры / / Вожык у дарозе. Мн.; Хата на сонцы; «Пра ласку згадаў я...»; «Восень падхапілі думкі-крыллі...»; «Сцежка ў вавёркі...»; Сейнер у акіяне: [Вершы] / / Дзень паэзіі—66. Мн.; Дзве казкі / / Вожык. № 23; Сакавік: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 3; Чаму ж нам не пецъ?..: [Верш] / / Мін. праўда. 20 сак. / Сааўт. Р.Барадулін, Э.Валасевіч; Уроскід разараная зямля: [Верш] / / Сел. газ. 16 янв.; Вавёрка: [Верш] / / Там жа. 3 июля.

1967. Балада пра чырвоны гальштук; Ялінка: [Вершы] / / Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; «Восень — бухгалтарка строгая...»: [Верш] / / Вясна ўвосень. Мн.; Прыхільніку белых вершаў; Заадно; Эпіграмісту-разграмісту; Жонка і чытачы; Крытык-паляўнічы; Жыўбыў; Адказы: [Вершы] / / Дзень паэзіі—67. Мн.; Сейнер у акіяне; Гайданка ўначы: [Вершы] / / Звязда. 8 мая.

1968. Слова да Леніна: [Верш] / / Беларускі букет. Мн.; Я хачу вам сказаць, Уладзімір Ільіч...: [Верш] / / З Леніным у сэрцы. Мн.; Беларусь. № 4; Лясная старана: «На фоне нябёс чарнее...»; «Калі б магла яна загаварыць...»; Акварэль; Сасна: [Вершы] / / Полымя. № 1; Буты і пратуберанцы: [Рэц. на кн.: Летка І. Тры крокі ад сонца. Мн., 1967] / / ЛіМ. 6 лют.; Зброяй сатырыка / / Там жа. 12 сак.

1969. Абветраныя далягляды; Мой клопат; Вечны касцёр; «Я ў свой гасцінны горад закаханы...»; Пах чаромхі вёску напаіў: [Вершы] / / Мары юнацкія. Мн.; Ад Оршы да Брэста: Вершаваны лірычны рэпартаж / / Беларусь. № 1; Снег; «Радзіма Купалы»; Слова; Добры чалавек: [Вершы] / / Полымя. № 12; Ад Оршы да Брэста: Урыўкі з лірычнага рэпартажу / / Вяч. Мінск. 25 студз.; Знамя юности. 28 янв.; Снег: [Верш] / / ЛіМ. 9 снеж.

1970. Эксперымент; Свая радасць; Рай і пекла: [Вершы] / / Вожык. № 1; Скарга жаніхоў: [Верш] / / Там жа. № 5; Вясна Леніна: [Верш] / / Там жа. № 7; Лясны кандыдат: [Верш] / / Там жа. № 21; Траянскі конь: [Верш] / / Там жа. № 23; Хатынскія дзеці; Заход; Хлеб; «Ніколі не папракнула...»: [Вершы] / / ЛіМ. 21 жн.; Слова да Леніна: [Верш] / / Сел. газ. 1 мая; От резца к перу / / Там жа. 25 авг.

1971. Том Леніна; Агні дружбы: [Вершы] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; Кукіш у кішэні; «Адарваўся»; Неспадзеўкі: [Вершы] / / Вожык. № 1; Па сакрэту: [Верш] / / Там жа. № 3; «Бюро даведак»: [Верш] / / Там жа. № 5; «Не сышліся характары...»: [Верш] / / Там жа. № 6; Такая сітуацыя: [Верш] / / Там жа. № 7; Рэха вайны; Дзяўчынка малюе; «У вясновым гаі над магілаю...»; Ля помніка Гастэлу; Вы са мной: [Вершы] / / Полымя. № 11; О нескончоныя дарогі... / / ЛіМ. 5 лют.

1972. «Везлі сена двое...»: [Верш] / / Зорка Венера. Мн.; Балада пра чырвоны гальштук: [Верш] / / Твой піянерскі гальштук. Мн.; Ладачкі-ладкі: [Верш] / / Вожык. № 5; Веруючы; Мнагадзетны; Па-суседску...: (Гумарэскі) / / Там жа. № 7; З новых вершаў: Два дні выхадныя; Выйшаў з моды; Ступа для музея; Жарт / / Там жа. № 23; Далёкі гром; Ля помніка Гастэлу; На апошняй дарозе; Вы са мной; У веснавым гаі: [Вершы] / / Маг. праўда. 4 сак.; Магіла салдата; Маліны Саласпілса: [Верш] / / Сел. газ. 29 окт.

1973. Добры дзень, мінулае!.. / / Вытокі песні. Мн.; «Раней, чым устане сонца...»: [Верш] / / Дзень паэзіі—73. Мн.; Гарадскому суседу; На выстаўцы пейзажаў; Шчырасці зерні!..; Маналог тых, хто загінуў; Помніце?..; «У вяках столькі раз апетае...»; Кожны міг; Неспатканаму другу: [Вершы] / / Беларусь. № 10; Святочнае прысвячэнне: [Вершы] / / Вожык. № 4 / Пад. псеўд. Г.Ліпень; Даўгунец і кравец: [Верш] / / Там жа. № 5; «Не, не язычнікі...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 1; Сатырык і бытпаслугі: [Верш] / / ЛіМ. 9 лют.; На кніжнай выстаўцы; На выданні...; Рацпрапанова: [Вершы] / / Там жа. 15 чэрв.; Далёкі гром; Маліны Саласпілса; Ранішні сон маці; «Раней, чым устане сонца...»: [Вершы] / / Там жа. 20 ліп.

1974. Ленінская вясна; Гарадскому суседу; «Калі абрываю вішні...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—74. Мн.; Дзедава хата; Забытае дрэва: [Вершы] / / Беларусь. № 8; Хто адгадае?: [Верш] / / Вясёлка. № 2; Школьнік: [Верш] / / Там жа. № 9; Прыстань: Паэма / / Маладосць. № 10; Улазіны; «А цудаў не бывае, не бывае...»; Радуга; «Спілавалі дуб купчасты...»; Мастак; Збіраючы грыбы; Начлежны ўспамін; З акна дванаццатага паверха; Шчасце; «Жаўрук нябачную струну...»: [Вершы] / / Полымя. № 6; У пушчы; Лес перад снегам; Начное неба; Ластаўкі: [Вершы] / / Родная прырода. № 6; Графаманам: [Верш] / / ЛіМ. 11 студз. / Пад псеўд. Г.Ліпень; Лектары; Каб помніў...; Першае прызнанне; Паэт; Ранак; «Куды вы, аблокі...»; Надзея; Дарога з млына: [Вершы] / / Там жа. 22 лют.; Невядомыя салдаты; Імёны; Такія абдымкі...; На варце; «Дзялілі напалам...»; Кляновыя зоры; Яблынька: [Вершы] / / Там жа. 9 жн.; Спілавалі дуб купчасты...: [Верш] / / Ніва. 4 ліп.; Дзедава хата: [Верш] / / Там жа. 22 вер.; У нас в гостях журнал «Полымя»: Заглядывая в 1975-й / / Сел. газ. 3 нояб.

1975. Невядомыя салдаты: [Верш] / / Дзень паэзіі—75. Мн.; Скарга Хатынскіх дзяцей: [Верш] / / Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Родныя рукі: [Верш] / / Вясёлка. № 3; Трубіць алень / / Полымя. № 2; Першы лядок; У бары; Чаканне: [Вершы] / / Родная прырода. № 6.

1976. Палудзень у полі; Пра гора-Рыгора: [Вершы] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Нерасторжимое братство / / Сел. газ. 7 окт.

1977. А цудаў не бывае...: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; Гусі клінам; Узбоч шашы; Ледаход: [Вершы] / / Родная прырода. № 6.

1978. Родная вёска: [Верш] / / Адданасць. Мн.; Дарога з млына; Балада пра маладзік: [Балады] / / Беларуская балада. Мн.; Абветраныя далягляды: [Верш] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Асецінскія сустрэчы: [Вершы] / / Беларусь. № 4; Пераселле; Балада пра маладзік; Пастукаю ў акно; Згадаем іншы раз; Сон; Цітва: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Плуг: Паэма / / Полымя. № 2; Вячыстае дрэва; Святло галінкі; Вязьмо твайго дня; Вятры; Рудзенск — ціхі гарадок; Незабытая казка: [Вершы]; Сем пісем: (Балада) / / Там жа. № 10; «Вось Леніна чырвоны том...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4; Жолуд; Яблыня-цыганка; Апалае лісце; Да ракі; У мароз; На прадвесні; Клён; Зімовыя стагі: Лірыч. мініяцюры / / Родная прырода. № 4; Газнічка; Ветэраны вайны; Кляны-кляночкі; Партызанскія адведзіны; Трывога; Стома; Данка; Нехта гукае: [Вершы] / / ЛіМ. 12 мая.

1979. Балада пра каханне: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 7; Многадзетны: [Гумарэска] / / Ніва. 18 ліст.; Невядомыя салдаты: [Верш] / / Чырв. змена. 9 мая.

1980. Абветраныя далягляды: [Верш] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.

1981. Родныя рукі: [Верш] // Вясёлка. Мн.; Балада пра чырвоны гальштук: [Верш] // Тверже шаг, пионерия! Мн.; З пісьма да жонкі; Рай і пекла: [Вершы] // Туман трэба развеяць. Мн.

1982. Якубу Коласу: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн.

1983. Балада пра чырвоны гальштук; Ялінка: [Вершы] // Вяснянка. Мн.; Том Леніна; Я хачу вам сказаць, Уладзімір Ільіч...: [Вершы] // Заўсёды з Леніным. Мн.

1985. Партызанскія агледзіны: [Вершы] // Партызаны, партызаны...

1.4.

«Крокодил» — наш госць. Мн., 1965 / У сааўт. з інш. перакл.

Ульянаў В. У Горках: Расказы / З рус. Мн., 1971.

Трубіць алень: Паэзія Паўднёвай Асеціі. Мн., 1975. (Паэзія народаў СССР).

Хетагураў К. Асецінская ліра: Думы сэрца, песні, паэмы і байкі / З асец. Мн., 1986. (Паэзія народаў СССР).

1959. Вацземніек Л. Пад восень; Саулітіс Б. Незнаёмы: [Вершы] / З латыш. // Ветрык, вей! Мн.

1961. Ленч Л. Таямнічая лічба: [Гумарэска] / З рус. // Вожык. № 18.

1962. Мухтар А. У дарозе; Камуністычнай эры чалавек; Шукруло. Мая любоў: [Вершы] / З узб. // Спявае Узбекістан. Мн.; Нішніянідзе Г. Кабінетны чалавек; Парсадан Г. Каб не было халадзільніка; Кіпіяні Э. Неабдуманае запытанне; Ненавіснік кошак: Мініяцюры / З груз. // У нас у гасцях — сябры. Мн.; Спрынчан Б. Дзяўчаты з Нова-Беліцы: [Верш] / З рус. // Работніца і сялянка. № 5.

1963. Бедны Д. Пчала; Фашызм — гэта вайна; На ўсялякі выпадак...; Брандэнбург: [Вершы] / З рус. // Вожык. № 8; Мальцінскі Х. «Заўсёды мне ніякавата...»; «Вось зноў выступаць ты пачаў...»; «Хочаш — злуйся, хочаш — не...»; Ямачкі: [Вершы] / З яўр. // Там жа. № 19.

1964. Мальцінскі Х. Смейся, сынок: [Вершы] / З яўр. // Бярозка. № 12; Яго ж. Мерка; Сто год прамільгне...; Хвалько: [Вершы] / З яўр. // Там жа. № 3; Яго ж. Ямачкі: [Верш] / З яўр. // Работніца і сялянка. № 2.

1966. Някрошус Ю. Ой, паляцеў бы ён!; Ключы; Пабіюнас А. Кароль абяцанак памёр: [Вершы] / З літ. // Літоўскі гумар. Мн.; Мальцінскі Х. «З сынком я па вуліцы...»: [Верш] // Люблю наш край. Мн.; Шукруло. Мая любоў; Абдукахар С. Чаму не спаў лайдак; Пяро і Папера; Мастацкі пераклад; Кучкарбекаў А. Папугай; Курбан Я. Муха і пчала: [Вершы] / З узб. // Сонца ў арыках. Мн.; Абдукахар С. Пяро і папера; Курбан Я. Муха і пчала; Кучкарбекаў А. Папугай: [Байкі] / З узб. // Вожык. № 14; Пухаеў А. «Празаік»; Пасля пахвалы; «Падлічыўся»: [Вершы] / З асец. // Там жа. № 16; Кульбак М. Вечар; У дарозе: [Вершы] / З яўр. // ЛіМ. 22 сак.; Пухаеў А. Слова пра Беларусь; Паэзія і сэрца: [Вершы] / З асец. // Там жа. 9 жн.; Яго ж. Сэрца-кніга; Жыццё і песня; «Я з песняй параўноўваю жыццё...»: [Вершы] / З асец. // Чырв. змена. 26 сак.

1967. Друцэ І. Чаунаш; Міронаў С. Петрэл: [Гумарэскі] / З малд. // Бочачка вінароба. Мн.; Малокву Б. Вецер Афрыкі / З франц.; Пант С. Маяк свабоды / З хіндзі: [Вершы] // Беларусь. № 10; Бурсаў І. Слон; Зэдлік; Русалка: [Вершы] / З рус. // Вожык. № 2; Джабараў Д. Герой: [Верш] / З узб. // Звязда. 10 чэрв.; Аскад М. «Не можа ў вершы ўсё быць...»: [Верш] / З узб. // ЛіМ. 9 чэрв.

1968. Шэфнер В. Камуніст; Максімаў М. Прарыў / З рус.; Пухаеў А. Слова пра Беларусь / З асец.: [Вершы] // Табе, Беларусь. Мн.; Крустэн Э. Мой вопыт; Сеп Г. Адкуль у асла доўгія вушы: [Апавяданні] / З эст. // Як быў створаны кенгуру. Мн.; Кацовіч Л. Тонкі падыход: Байка / З яўр. Вожык. № 5.

1969. Осіс-Осіціс М. Адпускнік; Хейслер Х. Навагодні падарунак: [Гумарэскі] / З лат. // Мора па калені. Мн.; Судрабкалн Я. Клодзіі: [Верш] / З лат. // Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.; Туманян А. Ноч; Сумная гутарка; Цяжкі год: [Вершы] / З арм. // Туманян А. Лірыка. Мн.; Харык І. Катрынка: Паэма / З яўр. // Харык І. Выбранае. Мн.; Твардоўскі А. Ленін і пячнік: [Верш] / З рус. // Вожык. № 5; Унукаў А. Кітайская грамата: [Верш] / З рус. // Там жа. № 7.

1970. Гелавані М. Снег; «Фашыст ахутаўся імглой...»; «Сон кудысьці знік...»: [Вершы] / З груз. // Гелавані М. Клятва. Мн.; Твардоўскі А. Ленін і пячнік: [Верш] / З рус. // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Кульбак М. У дарозе; Вечар: [Вершы]; Каваль Ёста: (Паэма); Дзісненскі Чайльд Гарольд: (Урыўкі з паэмы) / З яўр. // Кульбак М. Выбранае. Мн.; Ханінаў М. Насуперак часу; Да апошняй атакі; Прыгажосць: [Вершы] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.; Рождественскі У. Паэзія; «Я мараю жыў адзінай...»: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 5; Яго ж. «Мой просты верш...»; Агеньчык...: [Вершы] / З рус. // ЛіМ. 24 крас.

1971. Нагнібеда М. «Хлеб здабываць...»; «Не, вечнага спакою не бывае...»; «Я — спадчыннік...»; «Ружы-кветкі гараць...»; «Як да гнёздаў буслы...»; Расстаўся з летам я; Кіеўскія прысвячэнні; «Дзе мая памяць начуе...»; Паэту паўстанцаў Анголы; «Усё...»; Севастопалю; «Паклічце памяць...»; Крамлёўскія курсанты: [Вершы] / З укр. // Нагнібеда. М. Трэцяе спатканне. Мн.; Віхраў А. Загагуліна з хвосцікам: Апавяданне / З рус. // Вожык. № 14; Акоцінь П. Перамена погляду: [Верш] / З лат. // Там жа. № 19; Рашчус П. Прэмія: [Верш] / З літ. // Там жа. № 23; Дзуцаці Х.-М. Рогі вала; Тадэеў Г. Дзве маці; Асаеў Р. Дымная гара; Легенда; Дзугаеў Г. Калі б я быў паэтам; Бестауты Г. «Вочы — дзве ластаўкі шчырыя...»; Пухаеў А. «Заўсёды кветка тая мне нялюба...»: [Вершы] / З асец. // Полымя. № 1; Нагнібеда М. «Я — спадчыннік...»: [Верш] // Там жа. № 4; Яго ж. «Не, вечнага спакою не бывае...»; «Ружы-кветкі гараць...»; «Усё, што мной пражыта марна...»; «Дзе мая памяць начуе...»: [Вершы] / З укр. // Вяч. Мінск. 18 лют.; Яго ж. Крамлёўскія курсанты; Севастопалю: [Вершы] / З укр. // Звязда. 10 лют.; Яго ж. «Хлеб здабываць сумленна трэба...»; «Паклічце памяць...»; «Як да гнёздаў буслы...»; Кіеўскія прысвячэнні: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 5 лют.

1972. Гамзатаў Р. Слязінка; Люстэрка; «Дзеці плачуць, а мы не можам...»; «Дзе, гаранка, твае уборы...»; «У траве ляжу я і здалёку...»; «Я не хачу табе пець калыханку...»; «Я аб табе, хто мне найлюбы самы...»; «Цалуюцца ўвечары пары...»: [Вершы] // Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Пліеў І. Два светы; Пухаеў А. «Калі засушыць раптам кветку смага...»; Жыццё і песня; Партрэт Коста Хетагурава; Харэбаў Л. «Зямлі нашай шчодрасць вядомая нам...»; Альбарты Х. «Я — фандыр...»: [Вершы] / З асец. // Дзень паэзіі—72. Мн.; Алер Р. Мая дачка Кіра: Гумарэска / З эст. // Вожык. № 3; Цуркану Т. Ты чакай...: [Верш] / З малд. // Там жа. № 5; Рыльскі М. Нам разам радасна ісці; Якубу Коласу: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 20; Шасталаў Ю. Рогі: [Верш] / З мансі // Там жа. № 21; Неміровіч І. Каштоўны пачын; Страшная помста; Вершы з кнігі «Ось у чому річ...» / З укр. // ЛіМ. 22 снеж.

1973. Твэн М. Усім пачынаючым аўтарам: Апавяданне з кнігі «Жыццё, як я яго знайшоў» // Беларусь. № 9 / Пер. пад псеўд. Г.Ліпень; Цхаўрэбаў В. Сукаватая палка; Дзіўны адказ; Як мядзведзь выбіраў памочніка: Байкі ў прозе / З асец. // Там жа. № 10 / Пер. пад псеўд. Г.Ліпень; Пухаеў А. Нам песня крылы ў палёт дае: [Вершы] / З асец. // Вяч. Мінск. 23 жн.; Яго ж. «Я б сваё апошняе жаданне...»; «Жыць без Радзімы...»; Дзугаеў Г. Зноў

прыйшла вясна; Д з у ц ц а ц і Х.-М. «Змагаліся вы...»; М а р г і е ў К. Я хлопец з гор: [Вершы] / З асец. / / ЛіМ. 6 крас.; Г а д а в а н е ц М. Сярод вясняной гамаы: [Верш] / З укр. / / Там жа. 22 чэрв.; Т э д э т ы Р. У партыю ўступаеш: [Верш] / З асец. / / Там жа. 12 кастр.; Д з у г а е ў Г. Ліса: [Верш] / З асец. / / Там жа. 19 кастр.; Я г о ж. Зямля: [Верш] / З асец. / / Там жа. 16, 23 ліст.

1974. Ч а п у р а ў А. У прыморскім парку Перамогі; Ш о ш ы н У. Ідзём, абняўшыся па-брацку...: [Вершы] / З рус. / / Беларусь. № 1; Б р а н е ў с к і У. Прысяга маладых: [Верш] / З пол. / / Там жа. № 7; П у х а е ў А. Хатынь / З асец.; С м е л я к о ў С. Алёнка / З рус.: [Вершы] / / ЛіМ. 30 жн.; Д ж у с о й т ы Н. Чалавек: [Верш] / З асец. / / Там жа. 8 ліст.; Д з у г а е ў Г. Коста ў Цебярузе: [Верш] / З асец. / / Там жа. 5 снеж.

1975. М е н ю к Г. Камуніст / З малд.; Р у с т а м С. Мая песня / З лезг.: [Вершы] / / Камуністы. Мн.; Ч у х а е ў А. Хатынь: [Верш] / З асец. / / Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Ч у м а к В. Чырвоны запеў; Заклік; Т а р э ш ч а н к а М. Дарога; У с э н к а П. Вішанька: [Вершы]; Г а д а в а н е ц М. Пінжак; Авадні; Крыкуны: Байкі; Г а н ч а р э н к а І. Вясельны шаль; То не я стаяла, мама; Дунаю мой; Чакайце волі!; «Севастопаль. Горы Балаклавы...»; «Мільганула бліскаўка...»; В а с к р а к а с е н к а С. Сяржант Іван Рахуба: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 1; П я т р э н к а Ю. Коні; Маладыя гром; Бяссмерце; Мяжа; Музей Саксенгаўзен: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т. 2; А с а т ы Р. У гасцях у Леніна: [Верш]; Д з у г а т ы Г. Трубіць алень: Балада; Г а ф е з. «З н о ў . . .»; П л і т ы І. Камяні; М а р г і т ы К. Безымянныя вершы; Д ж у с о й т ы Н. Прымаўка; П у х а т ы А. «Па небе поўня коціцца клубком...»; Н а р ц і к о т ы М. Час жніва; К а з а т ы І. Горац я; Х а р э б а т ы Л. Валы смуткуюць...; Д з у ц а т ы Х. – М. Хмельная ноч; Т э д э т ы Р. Церак у Арджанікідзе; А л б а р т ы Х. Лыжачнік; Х а ц ы р т ы С. Стогне каса пад страхою; Б а к а т ы Н. «Вабяць бровы, хмурынкі-бровы...»; Б е с т а у т ы Г. «Лясное зябне птушанё...»: [Вершы] / З асец. / / Полымя. № 2; Г а н ч а р э н к а І. То не я стаяла, мама: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 6; С у а н - З і э у. Новая чарапіца; Х а й Т. Гімн вясне; К а о В. Маё сяло (В'етнамская партызанская): [Вершы] / З в'ет. / / Там жа. № 9; Ш о л а х а ў М. Двухмужняя: Апавяданне / З рус. / / Работніца і сялянка. № 5; А с а т ы Р. Твой кубак: [Верш] / З асец. / / ЛіМ. 28 сак.; М а р г і т ы К. Прыгажосць; К а з а т ы І. Матулі: [Вершы] / З асец. / / Там жа. 1 жн.; К о д а л а е ў Г. Старыя чаравікі: [Верш] / З асец. / / Сел. газ. 1975. 9 февр.

1976. Н э р у д а П. Альмерыя; Спеў Балівару; Карабель; Подзвіг; Дванаццаць: [Вершы] / З ісп. / / Нэруда П. Крыві бунтоўнай кроплі. Мн.; А л е й н і к С. У армію праводзілі Пятра: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 5; Н э р у д а П. Дванаццаць; Спеў Балівару: [Вершы] / З ісп. / / Полымя. № 7; С і к і р ы ц к і І. Гагарын; «Забіць паэзіі не здолеў...»; На смерць знаёмай сасны: [Вершы] / З пол. / / ЛіМ. 8 кастр.; К а н а н о в і ч М. Партызаны; С і к і р ы ц к і І. Гагарын; Паэзія; Ля вадапою на змярканні: [Вершы] / З пол. / / Сел. газ. 7 окт.

1977. Х е т а г у р а ў К. З «Асецінскай ліры»: Алол-лай; Жаданне; Гора; Маці: [Вершы] / З асец. / / Далягляды. Мн.; Б о р у т а К. Сонечны гадзіннік; Балтыйскае мора; Белая чайка; Казка лета; Вечная песня жыцця; І о н і н а с А. «Адтуль...»; П а л е ц к і с Ю. Наш народ перамог; Савецкая Літва; Ты — жывы; Р э й м е р ы с В. Мілюнай; Нёман; Лесвіца эпохі; Тым, каму 20; На падножцы вагона; Падманны спакой; Круг поўні; Клубок жыцця: [Вершы] / З літ. / / Літоўская савецкая паэзія: У 2 т. Мн. Т 1; Р а к а ш Ш. Шэсце беднякоў; Довад і дзеянне; Рэчаіснасць; Галінка абрыкоса; Н е м е ш - Н а д з ь А. Свабодзе; Ураган; Паміж; Статуі; Н а д з ь Л. Зачараванне гарачым ветрам; П а п Л. Казус з містэрам пілотам: [Вершы] / З венг. / / Сучасная венгерская паэзія. Мн.; С ц е п а н ю к Б. Балада пра найпершы верш: Балада / З укр. / / Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн.; С ц е п а н ю к Б. Цеплавей; На ўсіх вятрах; Чытай пра чырвоную шапачку; Дзяўчына; Казак; Балада пра найпершы верш: [Вершы] / З укр. / / Полымя. № 2; Ю ш ч а н к а А. Плаўка дружбы; Пяцёра і адна; Горкая навука; Хадунок у хаце Купалы; «Калі ласка!» Чуем часта...: [Вершы] / / Там жа. № 5.

1978. Д ж у с о й т ы Н. Чалавек: [Верш] / З асец. / / Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Ц і х а н а ў М. «Разгулле лютае зімы...»; «Цябе апявалі, Тбілісі...»; Радуга ў Сагурама; Невядомаму таварышу; Дзеля лепшых радасцей на свеце; Вароты Іскандзера: [Вершы] / З рус. / / Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.

1979. А л ь т о ў с к а я Н. «Далонькаю кранае парапет...»; Царэўна карабельнай старанны; Д р у с к і н Л. Мая вуліца; К а б р а к о ў П. Матрона Фаміна; Сянно; М а к с і м а ў В. Снег у горадзе; Пакой з гадзіннікам; М а л я р о в а І. «Бліснe поўня з-за хмурыны шэрай...»; М о л е в а С. У Дачным; Сады; П а л я к о в а Н. Расіянкі; «Пагладзь мяне па галаве...»; Ты куды сабраўся, хлопчык?; П а н ф і л а ў Я. Вясенняя ноч; У г р э н і н а ў Г. Плыты на Няве; Ф ё д а р а ў І. Ля ракі: [Вершы] / З рус. / / Прызнанне. Мн.; Х е т а г у р а ў К. З «Асецінскай ліры»: Запавет; Туга заканагата; Салдат; У расстанні: [Вершы] / З асец. / / Беларусь. № 11; Я г о ж. З «Асецінскай ліры»: [Вершы] / З асец. / / Там жа. № 10; Я г о ж. Каму што...; Балаўнік: [Вершы] / З асец. / / Вясёлка. № 11; Я г о ж. Праспявай!; Знаю; Безразважны пастух; Паходная песня; «Эх, каб запець мне, як нарту-музыку...»; Трывога; Бывай!; Спадзеў; Кубады; Ўсаці; Прападзі!: [Вершы] / З асец. / / Полымя. № 10.

1985. П а л я к о в а Н. Расіянкі: [Верш] / З рус. / / Чырв. змена. 7 вер.

1.5.

На асецінскую мову. Хъэды...: [Верш] / Г.Бестауты тэлм. / / Фидиуэг. 1969. № 1; Сэ фэстаджы фэндаг; Чызджы мысы бэрз; Кэддэр...; Хъэды ́рфгуыты...: [Вершы] / Г.Бестауты тэлм. / / Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На грузінскую мову. На апошняй дарозе; Уроскід разараная зямля...; Калісьці...: [Вершы] / Пер. Т.Абуладзе / / Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978.

На літоўскую мову. Mergaite piesia / Vert. V.Simkus / / Lit. ir. menas. 1975. Kovo. 22.

На малдаўскую мову. Друмул де ла моарэ; «О, ну, Минунь пе луме...»; Пе ултимул друм: [Вершы] / Трад. П.Кэраре / / Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Пе ултимул друм / Трад. П.Кэраре / / Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976.

На рускую мову. Яблоня белая; Береза девчонку припомнит...: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Неман. 1963. № 3; Любимый город: [Верш] / / Сов. Бел. 1963. 22 окт.; Яблоня белая; Береза девчонку припомнит: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Чувство семьи единой. М., 1964; Рассудил; Жил-был...; Сплавщик; Неудачница: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Неман. 1967. № 7; Лодырь и кнопки; Почему я холостяк: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Там жа. 1968. № 6; «Молчала девчонка, что камень...»: [Верш] / Пер. И.Бурсов / / В едином строю. М., 1970; Дом на сопке; Огород при матринской хате; «Распахана, распахнута земля...»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Мол. гвардия. 1970. № 7; «Спросите немого...»; «Созвездья висят...»; «Я встречу на зорьке тебя...»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Неман. 1970. № 2; От Орши до Бреста: (Дорожный репортаж) / Пер. И.Бурсов / / Там жа. 1970. № 4; Про лавочку-скамеечку: [Фельетон у вершах] / Пер. В.Корчагин / / Правда. 1972. 22 сент.; Молчала девчонка, что камень...: [Верш] / Пер. И.Бурсов / / За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Память матерей: [Верш] / Пер. Н.Симаков / / Правда. 1976. 9 мая; Человек: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Неман. 1977. № 1; Баллада о красном галстуке: [Верш] / Пер. Е.Андреев / / Земля с лазурными очами. М., 1979; Человек; Яблоня белая; Чудес, конечно, нет. Другая сила; Радуга; Береза девчонку припомнит; Дом на сопке; Малина Саласпилса; Распахана, распахнута земля...: [Вершы] / Пер.

И.Бурсов / / Слово по кругу. Мн., 1981; Далекий гром: [Верш] / Пер. Н.Симаков / / Правда. 1983. 1 июля.

На ўкраінскую мову. Леніна том: [Верш] / Пер. В.Петрик / / Дніпро. 1966. № 6; Ім лячно самим серед ночі; Пізньої осені: [Вершы] / Пер. С.Білоконь / /Калинові мости. К., 1969; Весільний коровай: [Верш] /Пер. В.Кохан / / Молодь Закарпаття. 1971. 16 жовт.; Парубоцька скарга: [Верш] / / Сіл. вісті. 1971. 31 січ.; Дуля в кишені: [Байка] / Пер. В.Лагода / / Порідни-лись нязавжди. К., 1972; Том Леніна: [Верш] / / Черв. прапор. 1975. 18 черв.; Дуля в кишені: [Верш] / Пер. В.Лагода / / Літ. Укр. 1976. 21 трав.; «Як мудро все життя створило...»; Вітчизна Купали: [Вершы] / Пер. О.Ющенко / / Украіна. 1977. № 22; Червоний галстук / Пер. Р.Лубківськi; Рідні руки / Пер. С.Йовенко: [Вершы] / / Лісова коліска. К., 1979.

На таджыкскую мову. Мухраи чаварги; Катраи гаронмоя: [Вершы] / Тарч. Ш.Мастон / / Армугони дусти. Душанбе, 1965.

1.6.

Н я д з в е д с к і У. Выбранае: Вершы і паэмы. Мн., 1976 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Балючая памяць зямлі / / Полымя. 1984. № 7; Я г о ж. Зямля, асвечаная любоўю / / ЛіМ. 1979. 13 крас.; Я г о ж. Саюз часу і мастацтва. Мн., 1981. С. 237—239; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 103—105; Б у р ′ я н Б. Павышаць патрабавальнасць / / ЛіМ. 1951. 26 мая; Г е н а д з ь Якаўлевіч Кляўко: [Некралог] / / Там жа. 1979. 24 жн.; К а ц ю ш ы н М. Змена маладая, таленавітая / / Голас Радзімы. 1962. № 80; К л і м я н к о ў В. «На сонечных сцежках» / / Гомел. праўда. 1952. 23 снеж.; Л о й к а А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 127—128; М а р ц і н о в і ч А. Боль сэрца і споведзь душы / / Мін. праўда. 1980. 28 чэрв.; П а ў л а ў У. На сярэдзіне дня / / ЛіМ. 1979. 24 жн.; П а ш к о ў Г. Праменні дзён яго: Да 50-годдзя з дня нараджэння Генадзя Кляўко / / Там жа. 1982. 30 крас.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П я т к е в і ч А. Недасол — перасол / / ЛіМ. 1968. 12 крас.; Ш ы м у к В. У памяці назаўсёды / / Там жа. 1979. 24 жн.

2.4.

На беларускай мове. Б а р а д у л і н Р. Слова замоўкла на міг...: [Верш] / / ЛіМ. 1979. 24 жн.

В.У.Смольская

КЛЯШТОРНЫ ТОДАР

Кляшторны Тодар Тодаравіч [крыпт. Т.К.; 26.2(11.3).1903, в. Парэчча Лепельскага пав. Віцебскай губ., цяпер Лепельскі р-н Віцебскай вобл. — 30.10.1937, Мінск (?)], паэт, перакладчык. Член СП Беларусі з 1934.

З беднай сялянскай сям′і. Пасля службы ў Чырвонай Арміі Т.Кляшторны вучыўся на рабфаку ў Оршы. У 1931 скончыў БДУ. Працаваў на радыё, у рэдакцыях рэспубліканскіх газет і часопісаў. Быў членам таварыстваў «Маладняк», «Узвышша», БелАПП. У доме, па Магілёўскай шашы ў Мінску, дзе ён жыў з сям′ёй, часта збіраліся паэты П.Броўка, У.Дубоўка, М.Лужанін, У.Хадыка і інш. Восенню 1936 Т.Кляшторны быў незаконна арыштаваны як член неіснуючай антысавецкай арганізацыі. У 1937 прыгавораны да вышэйшай меры пакарання. Адначасова саслана ў Акмолінскі карлагер і жонка яго з малодшай дачкой. Старэйшыя дзеці трапілі ў дзіцячы дом. Рэабілітаваны ў 1957.

Першыя вершы («На смерць Фрунзе», «Брындае вечар...») апублікаваны ў часопісе «Аршанскі маладняк» у 1925. Першы зборнік яго паэзіі «Кляновыя завеі» ўбачыў свет у 1927. Потым пачалі выходзіць з друку і іншыя — «Светацені», «Ветразі», «Палі загаманілі».

Асноўны змест паэзіі Т.Кляшторнага — рамантычнае апяванне героікі Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, услаўленне сацыялістычнага будаўніцтва. Асобнае месца ў яго творчасці займае паэма «Калі асядае муць», у якой адчуваецца расчараванне паэта палітыкай НЭПа. Паэма пазначана журботнымі матывамі, выклікала жорсткія напады з боку вульгарна-сацыялагічнай крытыкі. Т.Кляшторны вядомы і як перакладчык твораў

М.Асеева, А.Безыменскага, М.Галоднага, А.Лухуці, У.Маякоўскага, К.Ванэка і інш. Яго творы таксама перакладзены на літоўскую, рускую і ўкраінскую мовы. На вершы Т.Кляшторнага І.Іваноў, М.Равенскі напісалі песні.

І.П.Чыгрын.

Бібліяграфія

1.1.

Залатое вязьмо: Выбр. вершы. Мн., 1960.

Выбр. вершы. Мн., 1970. (Б-ка бел. паэзіі). Рэц.: Л е ц к а Я. Лірык нашага рання / / ЛіМ. 1972. 4 лют.

1.2.

Кляновыя завеі: Зб. вершаў. Мн., 1927. Рэц.: Б у н т а р ь Г. Рецензия о рецензии / / Звязда. 1927. 27 апр.; П л а ш ч ы н с к і І. / / Чырв. сейбіт. 1927. № 12.

Светацені: Вершы. Мн., 1928. Рэц.: А . Б . / / Узвышша. 1928. № 6; Г а р о д н я А. / / Полымя. 1928. № 8.

Ветразі: Паэзія. Мн., 1929. Рэц.: К у н і ц к і С. / / Маладняк. 1930. № 8—9; С я д у р а У. Спроба паваротy ветразей / / Полымя. 1931. № 5; Ц і т о ў А. / / Там жа. 1930. № 11—12.

Палі загаманілі: Паэма. Мн., 1930. Рэц.: Б у р Л. Вершы аб калгасным уздыме / / Палес. праўда. 1931. 22 лют.; Ц і т о ў А. / / Полымя. 1931. № 1.

Праз шторм — на штурм: Вершы. Мн., 1934. Рэц.: М . Б . «З дарогі, крот і кракадзіл!» / / Чырв. змена. 1934. 10 ліп.; Ш а р а х о ў с к і Я. Пачатак перабудовы / / ЛіМ. 1934. 31 ліп.

Пра зайца, ваўка і мядзведзя: Кніжка-малюнак. Мн., 1935.

Пра зайца, ваўка і мядзведзя: Казка. Мн., 1964.

1.3.

1925. На смерць Фрунзе; Брындае вецер...: [Вершы] / / Арш. малад. № 2.

1926. Акруговаму з'езду камсамола: [Верш]; Праз куламесіцу часу: Апавяданне / / Арш. малад. № 1; Уздыбленыя дні; Развяжанні: [Вершы] / / Там жа. № 2; «Раджаўся дзень...: [Верш] / / Маладняк. № 7—8; Кляновыя завеі: [Верш] / / Там жа. № 10; Кастрычнік: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 3; На ледзяной гітары: [Верш] / / Там жа. № 5; «Рыжы, но, не глядзі з-за плуга...»: [Верш] / / Сав. Бел. 5 вер.; Песня аб дружбе: [Верш] / / Там жа. 19 вер.; Пад шум ветру: [Верш] / / Там жа. 20 кастр.; «Зацвілі сярэбраныя росы...»: [Верш] / / Там жа. 14 ліст.; Зазімак: [Верш] / / Там жа. 21 ліст.; «Хто зварушыў нямеючыя хвалі...»: [Верш] / / Там жа. 28 ліст.; На зары: [Верш] / / Там жа. 25 снеж.; «Па за вокнам крышталюючца зарніцы...»: [Верш] / / Чырв. змена. 24 кастр.

1927. Пра старанных вучняў і жэўжыка Алена: [Верш] / / Бел. работніца і сялянка. № 12; «Зноў вясна...»: [Верш] / / Маладняк. № 4; Бачу і чую — чую і бачу: (З народнага): [Верш] / / Там жа. № 6; «Па-за акном крышталяцца зарніцы...»: [Верш] / / Полымя. № 1; «Калі часы астудзяць...»; «Не глядзі з дакорам...»: [Вершы] / / Там жа. № 4; Успамін: [Верш] / / Там жа. № 6; У дарозе: [Верш] / / Там жа. № 7; Хачу жыць; Ліст у Сібір: [Вершы] / / Там жа. № 8; «Вечар гас...»: [Верш] / / Узвышша. № 3; Маладосць: [Верш] / / Там жа. № 4; Праксэда: [Верш] / / Там жа. № 5; Калі асядае муць: Паэма / / Там жа. № 6; 1928. № 2, 3; У вёсцы: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 8—9; Белыя паляны: [Верш] / / Там жа. № 14; У дарозе: [Верш] / / Там жа. № 16; «Задыміўся імжою сырбор...»: [Верш] / / Заря Запада. 4 дек.; На ўсходзе дальнім, на палёх Кітая: [Верш] / / Звязда. 12 мая; «Золкая сцюжа свідруе...»: [Верш] / / Там жа. 18 снеж.; «Раскідаў месяц пераметы...»: [Верш] / / Наш голас. 26, 28 лют.; Сав. Бел. 3 лют.; «Бачу сон: Дзе ў цемры вякоў...»: [Верш] / / Сав. Бел. 2 кастр.; Успамін: [Верш] / / Чырв. змена. 22 лют.; «За кроснамі часу не прыкмеціш...»: [Верш] / / Там жа. 15 мая; «Вечар гасіць сонечныя плёсы...»: [Верш] / / Там жа. 3 ліп.

1928. Зазімак; На зары: [Вершы] / / Дэкламатар. Мн.; «На палях не шумела калоссе...»: [Верш] / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел». № 14; Песня цапоў: [Верш] / / Там жа. № 20; Мая любімая...: [Верш] / / Маладняк. № 5; Беларусь: Паэма / / Узвышша. № 6; Чырвоны і белы: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 2; Прысвячаю Чырвонай арміі: [Верш] / / Звязда. 4 сак.; Калі асядае муць; Урывак з паэмы / / Там жа. 22 крас.; Майская песня: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Чужыя дзеці: (Байка) / / Там жа. 13 мая; Успамін: [Верш] / / Сав. Бел. 26 лют.

1929. Маці; Я ж не артыст: [Вершы] / / Узвышша. № 6; Што нагадаў мне гэты вобраз: [Верш] / / Там жа. № 9—10; Інжынер: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 12 ліст.; Растратчык: [Верш] / / Звязда. 5 кастр.; Рапартую замежным таварышам: [Верш] / / Там жа. 6—7 ліст.; Урывак з балады «Цені мінулага» / / Чырв. змена. 7 крас.; Ці варта сёння быць паэтам?: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Тодар Кляшторны адказвае!: [Верш] / / Там жа. 24 крас.; Гутарка старога з малым: [Верш] / / Там жа. 7 ліп.; Вайна: [Верш] / / Там жа. 3 жн.; Развагі на слядах мінулага: [Верш] / / Там жа. 4 жн.; Інжынер: [Верш] / / Там жа. 18 жн.

1930. Сны: [Верш] / / Узвышша. № 1; Палі загаманілі: Паэма / / Там жа. № 4—5.

1931. З паэмы «Палі загаманілі» / / Рытмы Перамогі. Мн.; Па зімовай дарозе: [Верш] / / Паляўнічы Бел. № 12; Нацыянал-дэмакратам: [Верш] / / Чырв. Бел. № 8; Вандроўнаму тэатру пад кіраўніцтвам Галубка: [Верш] / / Там жа. № 9; Мы перагналі меркаванняў мілі: [Верш] / / Там жа. 1 ліст.

1932. «Кашмарнай цемрай мрок павіс...»; «Калі саюз яшчэ гарматныя сляды...:: [Вершы] / / Беларусь калгасная. № 2; Думкі вартавога: [Верш] / / Там жа. № 4; Машыніст Сакалоў: [Верш] / / Там жа. № 6—7; Паэма пра шкодніка Янку і пра тое, як хлопчык Мацей выратаваў трыер: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 5; Песня пра сяўбу бальшавіцкую: [Верш] / / Там жа. № 6; Наш гарод: [Верш] / / Там жа. № 10; Жніво: [Верш] / / Там жа. № 15; Ленін на паляванні: (Успаміны старога бальшавіка паляўнічага): [Верш] / / Паляўнічы Бел. № 1; Бальшавіцкая пераклічка: [Верш] / / Там жа. № 3; Май над сусветам: [Верш] / / Шляхі калектывізацыі. № 9; Па калгасах Лепельшчыны; Усміхнулася, ды не пачакала; Шукаем вінаватага; Беспрытульныя фермы / / Сав. Бел. 20, 24 чэрв.

1933. Сляды дарог: Паэма / / Заклік. № 1; Вольны запіс прамовы аднаго пісьменніка на пленуме ССП: (Пародыя) / / Там жа. № 3; Цёця Вера: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 4; «Нашы межы непарушны...»: [Нарыс] / / Звязда. 4 мая; Дзе гулялі буруны: [Верш] / / Там жа. 8 чэрв.; Рукі прэч!: [Верш] / / Там жа. 21 снеж.; Чырвонаарм. праўда. 23 снеж.; Па ленінскай, па сталінскай дарозе: [Вершы] / / Калгаснік Бел. 6—7 ліст.; Пра Леніна: [Верш] / / ЛіМ. 28 студз.; Нашым крытыкам; Сяўбовае; Сяброўскае: (Эпіграмы) / / Там жа. 13 чэрв.; Паэма пра дарожнае будаўніцтва / / Там жа. 31 снеж.; Учора наваселле ў нас было... / / Піянер Бел. 15 ліст.; Спартыўная зіма: [Верш] / / Там жа. 23 снеж.; Баявая прысяга: [Верш] / / Чырвонаарм. праўда. 23 лют.

1934. Май над сусветам: [Верш] / / Вясна переможная. Мн.; Пра зайца, воўка і мядзведзя: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 1; Першы снег: [Верш] / / Там жа. № 12 / Сааўт. В.Маракоў, А.Дудар; У вянок памяці таварыша Кірава: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 12; Віцеб. пралетарый. 6 снеж.; Звязда. 4 снеж.; Там мёртвыя толькі здаюць барыкады: [Верш] / / Звязда. 25 лют.; Уся справа ў людзях: [Нарыс] / / Там жа. 20 мая; Жыватворчыя агні: [Верш] / / Там жа. 30 ліп.; Юнацтва ў нас вясновае: [Верш] / / Там жа. 24 жн.; Мы вясну спаткалі не такую: [Верш] / / Там жа. 21

ліст.; Наш кірунак дарог — на Маскву!: [Верш] / / Калгаснік Бел. 1 студз.; Праз шторм — на штурм: (З паэмы «Менскія дарогі») / / Там жа. 16 студз.; У мільёнаў б'еццa ленінскае сэрца: [Верш] / / Там жа. 21 студз.; Масквой жыве, Масквою сэрца б'еццa: [Верш] / / Камунар Магілёўшчыны. 6—7 ліст.; У вянок памяці герoў: [Верш] / / ЛіМ. 6 лют.; Марш АБВШ: [Верш] / / Там жа. 26 лют.; Такая не ўзыходзіла зара: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Старшыня Алеся: [Верш] / / Піянер Бел. 9 сак.; Шмідту: [Верш] / / Там жа. 6 чэрв.; За вучобу: [Верш] / / Там жа. 4 вер.; Сын і бацька: [Верш] / / Там жа. 30 вер.; Казка пра воўка / / Там жа. 23 снеж.; Восеньскімі марозамі / / Чырв. змена. 18 студз.; Мы — сіла савецкай зямлі: Марш АБВШ: [Верш] / / Там жа. 31 студз.; 23 лют.; Радзіма: Урывак з паэмы / / Там жа. 15 жн.; За гэта ручаемся: [Верш] / / Там жа. 1 вер.; Маладым выбаршчыкам: [Верш] / / Там жа. 18 ліст.; Восеньскімі марозамі: [Верш] / / Там жа. 18 снеж.

1935. Байка пра Мішу і Зайку: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 1 / Сааўт. В.Маракоў, А.Дудар; Дарогамі шчасця: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 9; У мільёнаў б'еццa ленінскае сэрца: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 1; Расціце, сілы маладыя!: [Верш] / / Звязда. 17 студз.; Пра знатных людзей нашай краіны: (Паэма) / / Калгаснік Бел. 14 студз. / Сааўт. А.Звонак; Вялікі садоўнік: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.; Новы год: [Верш] / / ЛіМ. 8 студз.; Прывет камандзірам: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Залатое вязьмо: [Верш] / / Там жа. 6 ліп.; Веснаход; Сады маладосці: [Вершы] / / Там жа. 11 ліп.; Вайна: [Верш] / / Там жа. 30 ліп.; Дзед і баба: Пародыя на К.Крапіву / / Там жа. 22 вер.; На плошчы: [Верш] / / Там жа. 27 вер.; Навагоднія настроі: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.; У мільёнаў б'еццa ленінскае сэрца: [Верш] / / Піянер Бел. 21 студз.; Песня перамог: [Верш] / / Там жа. 6 лют. / Сааўт. В.Маракоў; Заўсёды на варце стаіць бальшавік: [Верш] / / Там жа. 31 ліп.; Мая Радзіма: [Верш] / / Там жа. 4 вер.; Сады маладосці: [Верш] / / Рабочий. 11 июля; Пахом Гарамыка: Дэлегат усебеларускага з'езда Саветаў ад Полацкага раёна: [Верш] / / Чырв. Полаччына. 17 студз. / Сааўт. А.Звонак.

1936. Матчына песня: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Навагоднія настроі: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 1; На варце: [Верш] / / Там жа. № 4; Кліменцію Яфрэмавічу: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 10 вер.; Звязда. 8 вер.; Камуніст. 10 вер.; Спакойна працуйце, народы!: [Верш] / / Звязда. 12 вер.; Камуніст. 14 вер.; Ленін / / Піянер Бел. 22 студз.; Песня пра вясну: [Верш] / / Там жа. 27 сак.

1961. «Зноў вясна...»; На ўсходзе дальнім, на палях Кітая; Веснаход: [Вершы] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2.

1966. «Упрадае дым у залатую гладзь... Зноў вясна...»: [Верш] / / Дзень паэзіі-66. Мн.

1970. У мільёнаў б'еццa ленінскае сэрца: [Верш] / / З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.

1971. Зазімак: [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.

1982. Масква: [Верш] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.

1.4.

Ванэк К. Прыгоды ўдалога ваякі Швэйка / З чэш. Мн., 1932.

Панфёраў Ф. Брускі: Раман. Ч. 1 / З рус. Мн., 1932 / Сааўт. пер. М.Багун.

1930. Маякоўскі У. На ўвесь голас: Уступ да паэмы / З рус. / / Узвышша. № 3.

1934. Тычына П. Песня Чырвонай Арміі: [Верш] / З рус. / / Звязда. 15 жн.; Брусаў В. Ленін: [Вершы] / З рус. / / ЛіМ. 24 кастр.; Гусеў В. Любімец партыі: [Верш] / З рус. / / Чырв. змена. 6 снеж.

1935. Кручкін М. Кавалерыйская баявая: [Верш] / З рус. / / Аб кані і конніку. Мн.; Цітоў К. Дзве думкі / З рус. / / Атака: Альманах 1. Мн.; Шарапаў А. Асобая Далёкаўсходняя; Гусеў С. Песня танкістаў; Васілеўскі І. Баявы шлях; Шапавалаў І. Песня пагранічнікаў; Стаканаў. Песня самарскай дывізіі; Кручкін М. Кавалерыйская баявая; Дубасаў. Песня Чангарскай дывізіі / З рус.; Харык І. Над Бярозай / З яўр. / / Палонскі С. Дзесяць чырвонаармейскіх песень. Мн.; Лахуці Г. Янка Купала: [Верш] / З тадж. / / Полымя рэвалюцыі. № 12; Чырв. змена. 11 снеж. Кутатэлі А. Чалвадары: [Верш] / З груз. / / Віцеб. пралетарый. 15 чэрв.; ЛіМ. 31 мая; Палес. праўда. 4 чэрв.

1936. Кручкін М. Кавалерыйская баявая: [Верш] / З рус. / / Аб кані і конніку. Мн.; Маякоўскі У. На ўвесь голас; Асееў М. Рэквіем; Кастрычнік; Гусеў В. Слава: [Вершы] / З рус. / / Анталогія рускай савецкай паэзіі. Мн.; Первамайскі Л. Дзяўчына: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 12 студз.; Галодны М. Быць бальшавікамі да канца: [Верш] / З рус. / / Там жа. 27 студз.; Безыменскі А. Мы з боем бралі нашу ўрачыстасць: [Верш] / З рус. / / Там жа. 6 лют.; Лахуці Г. У Еўропу: [Верш] / З тадж. / / Там жа. 10 лют.; Стальскі С. Прамова на ўсесаюзнай нарадзе перадавікоў-жывёлаводаў / З рус. / / Там жа. 27 лют.; Лахуці Г. Героям: [Верш] / З тадж. / / Там жа. 1 жн.; Первамайскі Л. Смерць Сільвіо Лопес: [Верш] / З укр.; Альберці Р. Айда Лафуэнтэ: [Верш] / З ісп. / / Там жа. 27 кастр.; Кулібай С. Ток: [Верш] / З башк. / / Чырв. змена. 5 лют.

1.5.

На літоўскую мову. Fasistu Lenkija / Vert. F.Sodainis / / Raudonasis artojas. 1931. Lapkr. 7; Laisve. 1932. Nr 2.

На рускую мову.«Наши дороги ведут в Москву»: (Из поэмы) / Пер. Н.Кауричев, В.Наседкин / / Антология белорусской литературы. М., 1934; Следы дорог: Из поэмы / Пер. М.Дубровский / / Поэты Белоруссии. М., 1934; Рабочий. 1935. 2 июля; Война: [Верш] / / Рабочий. 1935. 12 жн.

На ўкраінскую мову. Фрагмент з «Кленових завірух»; Ранок; Під шум вітру: [Вершы] / Пер. І.Кулик / / Нова Білорусь. К., 1929; Веснохід: [Вершы] / Пер. А.Кацнельсон / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1.

2.3.

На беларускай мове. Алёша (Вольны А.). Тодар Кляшторны: Літ. сілуэт / / Чырв. Бел. 1932. № 2; Бэндэ Л. На літаратурным фронце: Артыкул першы / / Чырв. змена. 1929. 15 вер.; Васілец П. Узварухнеце пачуцці будаўнікоў! / / Там жа. 1929. 14 крас.; Галавач П. Рэпліка таварышам паэтам / / ЛіМ. 1936. 12 студз.; Гілевіч Н. Акрыленая рэвалюцыяй: (Паэзія «Маладняка»). Мн., 1962. С. 117—122; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1. С. 52; Гольдберг М. Ліст да паэта / / Чырв. змена. 1979. 14 крас.; Грахоўскі С. Лірык нашага ранняя / / Кляшторны Т. Вершы. Мн., 1970; Дворкіна Ю. Меншавізм у беларускай крытыцы / / Маладняк. 1931. № 8; Зарэчны Ц. Пераклады на невядомым «нарэччы» / / ЛіМ. 1936. 26 крас.; Звонак А. Шчырасць лірычнай песні / / Там жа. 1978. 10 сак.; Ілка. Не разважаць, а тварыць! / / Чырв. змена. 1929. 14 крас.; Кляшторная Т. Песню вясне падарыў: Да 80-годдзя з дня нараджэння Т.Кляшторнага / / Віцеб. рабочы. 1983. 11 сак.; Левін С. На наш бераг / / Полымя рэвалюцыі. 1934. № 9; Яго ж. Пра сапраўдны і штучны аптымізм / / ЛіМ. 1935. 18 жн.; Лужанін М. Наш рух — калодзеж непачаты: Старонкі ўспамінаў / / Там жа. 1988. 1 крас.; Пастанова беларускага літаратурна-мастацкага згуртавання «Узвышша» аб палітычных памылках у літаратурна-публіцыстычнай творчасці / / Узвышша. 1930. № 1; Перкін Н. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960. С. 184—187; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Плашчынскі І. Праз муту жыцця да гоману палёў / / Узвышша. 1930. № 6; Пытанні нацыянальнай палітыкі партыі / / Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Смальянава Л. Да пытання аб жанравай эвалюцыі паэмы 30-х гадоў / / Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1979; Яго ж. Шляхі паэтычнага эпасу: З гісторыі бел. сав. паэмы. Мн., 1977. С. 52—53; Собаль В. Пакутлівай дарогай пошуку: Да 75-годдзя з дня нараджэння Т.Кляшторнага / / Віцеб. рабочы. 1978. 11 сак.; Стасевіч Б. Аб задачах беларускай мастацкай літаратуры / / Чырв. змена. 1929. 6, 7 крас.; Сядура У. Камсамол у бела-

рускай паэзіі // Маладняк. 1932. № 1; ЛіМ. 1932. 6 сак.; У гэтым месяцы... // Беларусь. 1973. № 3; Узмацніць рэвалюцыйную пільнасць // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Хатулёў П. Супраць бездказных адносін да класікі // ЛіМ. 1936. 26 крас.; Хведаровіч М. Душа паэта // Там жа. 1960. 14 мая; Яго ж. Неспакойны рамантык // Дзень паэзіі-66. Мн., 1966; Хмуры М. «Песні трэба нам другія!» // Чырв. змена. 1929. 12 крас.; «Ці варта сёння быць паэтай?» // Там жа. 1929. 16 мая; Шарахоўскі Я. Супраць халтуры // ЛіМ. 1935. 16 лют.; Шушкевіч С. «Пах агню парахавога...» // Там жа. 1973. 8 сак.; Яго ж. Права на песню // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2. С. 222—224; Яго ж. Сустрэчы з паэтам // Голас Радзімы. 1970. № 39; Шэнкер. Так нельга ставіць пытанне // Чырв. змена. 1929. 14 крас.; Якімовіч А. За высокую якасць літаратуры для дзяцей // ЛіМ. 1936. 7 крас.

На польскай мове. Jasieński B. O poetach białoruskich // Kamena. 1935. Nr 7.

2.4.

На беларускай мове. Шушкевіч С. Я сёння зноў у Лепелі...: [Верш] // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1. С. 227.

З.У.Драздова.

КМІТА-ЧАРНАБЫЛЬСКІ ФІЛОН

Кміта-Чарнабыльскі Філон Сямёнавіч (каля 1530—29.11.1587), аўтар эпісталярных літаратурных твораў.

Паходзіў са шляхецкага роду Кмітаў, аселага ў Кіеўскім ваяводстве. Ф.Кміта-Чарнабыльскі быў сынам беларускага шляхціца Сямёна Кміты і яго першай жонкі Тацяны Крошынскай. У 1562 арандаваў замак Асцёр каля Кіева (цяпер ў Чарнігаўскай вобл.), удзельнічаў у войнах супраць Маскоўскай дзяржавы. Узначальваючы невялікі атрад коннікаў, разбіў адзін з буйных варожых атрадаў, узяў штурмам Чарнігаў. Правёў шэраг іншых ваенных аперацый на руска-беларускім пагранічча. У студзені 1564 са сваім двухтысячным атрадам прыкрываў наступленне галоўных сіл Вялікага Княства Літоўскага супраць групы рускіх войск, сканцэнтраваных у Полацку пад камандай князя І.Шуйскага, не дапусціў злучэння гэтай групы з арміяй князя Сярэбранага Абаленскага, якая рухалася з Вязьмы да Оршы. Потым, выкарыстаўшы перавагу князя Радзівіла над Шуйскім у бітве на Іванаўскім полі, паспяхова здзейсніў акцыю, у выніку якой маскоўская армія адступіла на Смаленск. Летам 1565 Ф.Кміта-Чарнабыльскі напаў на Севершчыну, здабыў г. Почап і вярнуўся ў Асцёр. За ваенныя заслугі кароль Жыгімонт II Аўгуст паводле прывілея ад 26.3.1566 падараваў яму ў вечнае карыстанне Чарнабыльскае ўладанне ў Кіеўскім ваяводстве. Ад назвы замка Чарнобыль і паходзіць яго другое прозвішча — Чарнабыльскі. У 1566 ён атрымаў Аршанскае староства. Як староста абараняў межы дзяржавы, адначасова праводзіў ваенную разведку, інфармаваў Вільню пра ўнутраныя справы і палітычныя планы Івана Грознага, вёў дыпламатычныя перагаворы. У 1568 правёў на Смаленшчыне шэраг наступальных аперацый. У прыватнасці, выманіў у поле і разбіў частку смаленскага гарнізона, спустошыў землі аж да Вязьмы. Прымаў удзел і ў вайне з Масквой (1579—82). У 1579, у час паходу на Полацк, прыкрываў галоўныя сілы з боку Смаленска. У тым жа годзе прызначаны смаленскім ваяводам. Смаленск тады знаходзіўся ў складзе Вялікага Княства Маскоўскага. У час вялікалуцкай кампаніі 1580 Ф.Кміта-Чарнабыльскі ўварваўся з атрадам у 9000 коннікаў на тэрыторыю Смаленшчыны, аднак атрымаў паражэнне і вымушаны быў адступіць да Оршы. Кароль Рэчы Паспалітай Стэфан Баторый у верасні 1580 прызначыў яго камендантам крэпасці Вялікія Лукі. У 1580—81 працягваў ваенныя дзеянні на пагранічны з Маскоўскай дзяржавай. У лютым-сакавіку 1581 правёў глыбокі рэйд, спустошаючы ваколіцы Вялікага Ноўгарада. У жніўні таго ж года ён атрымаў загад Стафана Баторыя пра аб'яднанне з атрадам Крыштофа Радзівіла і правядзенне ваенных дзеянняў у раёне мяркуемай канцэнтрацыі маскоўскага войска. Той паход сучаснікі назвалі «Яздою ў Маскву» (пад такой назвай апісаў у сваёй паэме гэты наезд Ян Каханоўскі). Пасля атрады, што знаходзіліся пад камандай аршанскага старосты, вярнуліся абараняць прыдняпроўскія землі.

Ф. Кміта-Чарнабыльскі — аўтар цікавага помніка беларускай эпісталярнай літаратуры, т.зв. водпісаў. Усяго збераглося 30 лістоў, якія ён дасылаў з Оршы ў Вільню членам дзяржаўнай рады Вялікага Княства Літоўскага. Першы з іх датаваны 1573, астатнія 1574. Яны ўяўляюць сабой службовыя данясенні пра ваенна-палітычную сітуацыю на ўсходніх межах краіны, становішча ў Маскоўскай дзяржаве, намеры Івана Грознага, руска-татарскія адносіны і інш. У некаторых лістах Ф. Кміта-Чарнабыльскі характарызуе ўнутрыпалітычнае жыццё Рэчы Паспалітай свайго часу, закранае вострыя сацыяльныя праблемы, крытыкуе пануючы клас. Вылучаюцца лісты да троцкага кашталяна Я.Валовіча, у якіх выразна паўстае асоба аўтара, яго індывідуальны стыль і характар, яго перажыванні і адносіны да гістарычных падзей і навакольнай рэчаіснасці. Яны напісаны добрай беларускай мовай, жыва і публіцыстычна, з выкарыстаннем прыказак і прымавак, народных сродкаў гумару і сатыры. Гэтыя лісты — прыкметная з'ява ў гісторыі беларускай літаратуры старажытнай пары.

А.Ф.Коршунаў. В.А.Чамярыцкі.

1.3.
1923. З «Одпісаў»: [Урыўкі] / / Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускае літаратуры. Вільня.
1925. Одпісы / / Выпісы з беларускай літаратуры. М.; Л. Ч. 1.
1975. Лісты / / Помнікі старажытнай беларускай пісьменнасці. Мн.
2.2.
К р у т а л е в и ч М. Именное слообразование в белорусском языке XVI в.: (На материале «Отписов» Ф.С.Кмиты-Чернобыльского): Автореф. дис.... канд. филол. н. Мн., 1987.
2.3.
На беларускай мове. В о л ь с к і В. Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры эпохі феадалізма. Мн., 1952. С. 110—111; Г а р э ц к і М. Філон Кміта / / Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920. С. 28—29; 2 выд. Вільня, 1921. С. 28—29; 3 выд. Вільня, 1924. С. 28—29; Г і с т о р ы я беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 246—254; К а р с к і Я. Аршанскі староста Філон Сымонавіч Кміта-Чарнабыльскі / / Беларусь. 1919. 21 кастр.; К о р ш у н а ў А. «Лісты» Ф.С.Кміты-Чарнабыльскага і «Баркулабаўская хроніка»; Жывыя сведкі гісторыі / / Помнікі старажытнай беларускай пісьменнасці. Мн., 1975; К р у т а л е в і ч М. Вытворчыя асабовыя назоўнікі ў «Допісах» Ф.Кміты-Чарнабыльскага / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1981. № 2; Я г о ж. Вытворныя з суфіксамі —- ни (е), ени (е) у старабеларускай мове (на матэрыяле «Допісаў» Ф.С.Кміты-Чарнабыльскага) / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 3; Л а р ч а н к а М. Філон Кміта і яго «Отпісы» / / Ахрыменка П., Ларчанка М. Старажытная беларуская літаратура. Мн., 1968; М а й х р о в і ч С. Нарыс гісторыі старажытнай беларускай літаратуры XVI—XVIII ст. Мн., 1980. С. 183—186; Я р ш о ў І «Пісана ў Оршы...» / / Віцеб. рабочы. 1985. 6 ліп.
На рускай мове. И с т о р и я белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 202—205; К а р с к и й Е. Белорусы. Пг., 1921. Т. 3. Вып. 2. С. 110—113; Ч е м е р и ц к и й В. Белорусская литература / / История всемирной литературы: В 9 т. М., 1985. Т. 3. С. 499—500.
3.1.
ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап, ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 169.

Т.М.Махнач.

КОБЕЦ РЫГОР

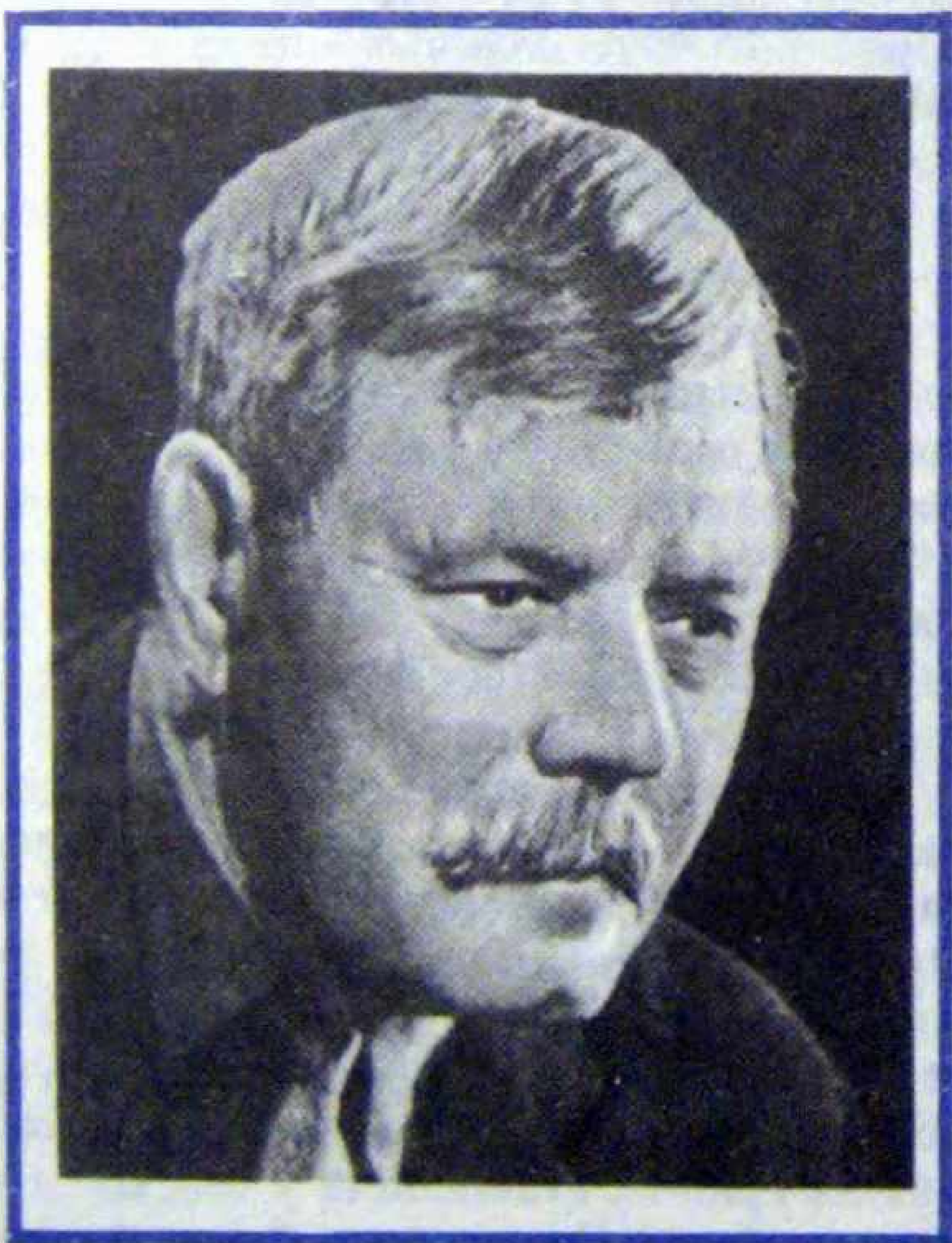

Кобец Рыгор Якаўлевіч [сапр. С а н д ы г а Міхаіл Мусіевіч; псеўд. Г р ы ш а Л а х м а т ы, Г р ы ш к а Л а х м а т ы, Р ы г о р Л а х м а т ы; 12(24).7.1898, г. Елісаветград — 9.9.1990, Мінск; пахаваны на Паўночных могілка], драматург, празаік. Член СП Беларусі з 1935. Член Саюза кінематаграфістаў Беларусі з 1967. Заслужаны дзеяч мастацтваў Беларусі (1935).

З сям'і рабочага. Бацька, Мусій Іванавіч Сандыга, беларус, паходзіў з беззямельных сялян, працаваў у прыватнай пякарні. Маці, Мотра Юхімаўна Драч, украінка, служыла кухаркай у паноў, пасля — у саматужнай пякарні. Р.Кобец нарадзіўся, калі Мотра Юхімаўна яшчэ не была замужам, таму звалі яго Міхайла Драч, з 1918 — Міхаіл Мусіевіч Сандыга. Дзяцінства Р.Кобеца прайшло ў Елісаветградзе. З 8 гадоў яго аддалі ў царкоўна-прыходскую школу, адкуль ён, дзякуючы добрай вучобе, перавёўся ў народнае рамесніцкае вучылішча, потым у Елісаветградскае рэальнае вучылішча. «У 1913 — як сцвярджае сам пісьменнік, — бацькі збяднелі, і зноў прыйшлі мае непрыемнасці: не было чым плаціць за навучанне, за што купіць форму, вярнуліся кпіны і здзекі». На пачатку імперыялістычнай вайны ён ўцёк на Аўстрыйскі фронт, ваяваў у Галіцыі (1914—16), паранены вярнуўся дамоў. Пасля шпіталю здаў экстэрнам экзамены за чатыры класы рэальнага вучылішча. Працаваў токарам у Елісаветградзе, рабочым на Херсонскім заводзе сельгасмашын кампаніі «Эльворці», маркіроўшчыкам на станцыі Елісаветград—Таварная Паўночна-Заходняй чыгункі (1916—18). Нейкі час быў звязаны з анархістамі, выконваў іх заданні. У сувязі з гэтым у 1928 мусіў памяняць прозвішча, імя і імя па бацьку

на Кобец Рыгор Якаўлевіч. Потым ужо ў Мінску, ён напісаў пакаяльную заяву на імя старшыні СНК БССР М.Галадзеда, які наклаў рэзалюцыю «Неадкладна перадаць у органы НКУС». Пастановай НКУС СССР быў амнісціраваны. У гады грамадзянскай вайны служыў у чырвонаармейскім Брацкім палку, які фарміраваўся ў Елісаветградзе. Пасля ўступіў у рады Чырвонай гвардыі (першы інтэрнацыянальны батальён Рэўваенсавета Паўднёвага фронту). Прымаў удзел у ліквідацыі банд. У 1919 ваяваў у асобным кавалерыйскім дывізіёне Першай Коннай арміі С.Будзённага. Пад Варшавай быў цяжка паранены. З 1921, пасля дэмабілізацыі, жыў на Беларусі. Працаваў качагарам на мінскім дражджавым заводзе «Пралетарый» (1922—28). Адначасова вучыўся ў вячэрнім рабочым тэхнікуме. З 1927 член КПСС. У 1928—29 працаваў качагарам на піўзаводзе «Беларусь». 27 мая 1928 на ст. Негарэлае ад імя рабочага класа Беларусі вітаў сваёй прамовай М.Горкага. Як актыўны рабкор накіраваны ў газету «Рабочий», дзе загадваў сельгасаддзелам (1929—30). У 1929 разам з М.Галадзедам і В.Чарвяковым удзельнічаў у калектывізацыі сельскай гаспадаркі.

Друкавацца Р.Кобец пачаў у 1918 у елісаветградскіх газетах «Наша жизнь» і «Друг народа» (першыя публікацыі не выяўлены). Падпісваўся «Рабочий М.Сандыга». Адна з першых публікацый — па-літычны верш-фельетон «Лавачка» (газ. «Друг народа», 1918), дзе высмеяны П.Скарападскі, якога немцы пасадзілі на гетманскі трон. У беларускім друку творы Р.Кобеца з'явіліся ў 1923 (часопіс «Прафрух»). Пісаў пераважна на рабочую тэму. Яго вершы, апавяданні, фельетоны змяшчаліся ў газетах «Рабочий», «Чырвоная змена», «Звязда», «Савецкая Беларусь», часопісах «Маладняк», «Чырвоная Беларусь», «Напагатове», «Полымя рэвалюцыі», у маскоўскіх газетах «Гудок» і «Рабочая газета». У 1925 уступіў у рускую секцыю «Маладняка» — «Звенья», у 1929 — у «Маладняк». Быў членам Бел РАППа. Напісаны ў 1925 верш «Паравоз» пакладзены на музыку, стаў папулярнай камсамольскай песняй. У 1929 ён напісаў першую п'есу аб рабочым класе Беларусі «Гута» (паст. у 1930 БДТ-1, тады ж паказана на 1-й усесаюзнай алімпіядзе мастацтваў у Маскве). Перакладзеная на іншыя мовы, п'еса ішла ў многіх тэатрах СССР, а таксама ў Чэхаславакіі (1931). З 1931 да 1937 Р.Кобец працаваў кансультантам, загадчыкам сцэнарнага аддзела на кінафабрыцы «Савецкая Беларусь», у Ленінградзе. Стварыў сцэнарыі дакументальных і мастацкіх фільмаў ("Ураган", сцэнарый разам з Б.Брадзянскім, «Двойчы народжаны»). Напісаў музычную камедыю «Шчаслівы бераг», якая ставілася ў Ленінградскім тэатры музкамедыі. У 1933 Р.Кобец паехаў у творчую камандзіроўку ў Бірабіджан пісаць сцэнарый сатырычнай кінакамедыі «Шукальнікі шчасця». Знаёміўся з побытам яўрэяў-перасяленцаў, разам з імі працаваў старацелем на залатых капальных, паляваў у тайзе, лавіў рыбу на Амуры, адначасова супрацоўнічаў у газетах «Биробиджанская звезда» і «Тихоокеанская звезда». Кінафільмы «Двойчы народжаны» (1933) і «Шукальнікі шчасця» (1936), створаныя па яго сцэнарыях, з вялікім поспехам ішлі па ўсёй краіне і за рубяжом, увайшлі ў «залаты фонд» савецкай кінаматаграфіі. У 1935 і 1937 ён зноў ездзіў ў творчыя камандзіроўкі на Далёкі Усход, каб прадоўжыць працу над сцэнарыем 2-й серыі фільма «Шукальнікі шчасця». Урыўкі з яго друкаваліся ў газеце «На рубеже», «Тихоокеанская звезда» і «Тихоокеанский комсомолец». У 1935 Р.Кобец разам з І.Барашкам напісаў сцэнарый фільма «Дняпро ў агні» пра забастоўку палескіх плытагонаў напярэдадні рэвалюцыі 1905 (экр. 1937). У 1938 Р.Кобец незаконна быў арыштаваны у Бірабіджане, без падстаў абвінавачаны ў шпіянажы на карысць Японіі, Англіі і Польшчы. У 1939 апраўданы і ў 1939—41 жыў у Хабараўску. Працаваў у газеце «Тихоокеанская правда», дзе змяшчаў свае нарысы, вершы і байкі; друкаваўся ў часопісе «На рубеже», газеце «Тихоокеанский комсомолец». Там жа напісаў п'есу «Мігрэнь» і (разам з паэтам С.Бытавым) камедыю «Сонечны бераг», якая ставілася на сцэне Хабараўскага тэатра камедыі. У 1941 рэдактар Хабараўскай студыі кінахронікі, на пачатку вайны разам з Д.Нагішкіным зрабіў некалькі сатырычных плакатаў, якія друкаваліся ў Маскве. Па даносу таго ж Д. Нагішкіна быў зноў арыштаваны і ў 1942 Асобай нарадай без суда і следства сасланы на 10 гадоў у сібірскія лагеры «за непачцівыя адносіны да асобы Сталіна». Будаваў чыгункі Тайшэт—Лена, ад станцыі Наушка да Улан-Батара. Пасля знаходзіўся ў лагерах на беразе Ангары, адбываў тэрмін у Заярску. З 1951 на пажыццёвым пасяленні ў кіргізскіх стэпах (с. Кара-Балты Фрунзенскай вобл.) без права пражывання ў сталічных і абласных гарадах. Амаль 9 гадоў працаваў у саўгасе «Чалдавар» (Чуйская даліна), сторажам на вінаградніках, памочнікам пчаляра (у гарах Цянь-Шаня), загадчыкам хаты-чытальні, клуба, гаспадаркі ў школе, быў кіраўніком мастацкай самадзейнасці. Праводзіў у саўгасе культурна-асветніцкую работу, быў радактарам саўгаснай насценгазеты, друкаваў нарысы і фельетоны ў рэспубліканскім друку Кіргізіі. У 1958 вярнуўся ў Мінск. У 1960 поўнасцю рэабілітаваны «за адсутнасцю ў яго дзеяннях складу злачынства». Бацька пісьменніцы А.Кобец-Філімонавай.

У 1967 па просьбе Кіраваградскага абласнога гісторыка-краязнаўчага музея Р.Кобец напісаў «Аўтабіяграфію» (у Беларусі друкавалася ў 1973 са скарачэннямі). Гэта шчырая споведзь чалавека вельмі цяжкага і складанага лёсу. У 1964 стварыў аповесць «Ноеў каўчэг», дзе расказаў аб пакутах і мужнасці рэпрэсіраваных у сібірскіх лагерах (урывак з яе надрукаваны ў 1988 у газеце «ЛіМ»). Лепшыя творы Р.Кобеца з'яўляюцца этапнымі ў развіцці беларускай савецкай драматургіі і кінематаграфіі. У іх адлюстравана супярэчлівае станаўленне савецкай улады на Беларусі і ва ўсёй краіне. Ён дажыў да 50-гадовага юбілею свайго твора «Шукальнікі шчасця», які пасля рэстаўрацыі (1987) зноў дэманстраваўся на экранах. Кінасцэнарый «Шукальнікі шчасця» праз паўстагоддзе надрукаваны на яўрэйскай, рускай, англійскай і французскай мовах.

Рукапісная спадчына Р.Кобеца захоўваецца ў яго асабістым архіве, а таксама ў РДАЛМ, БДАМЛіМ, Кіраваградскім абласным гісторыка-краязнаўчым музеі, Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН Беларусі, Літаратурным музеі Я.Купалы.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Гута: Сучасная п'еса. Мн., 1932.

На заставе: Комедия в 5 картинах. М., 1934.

На заставе: Камедыя. Мн., 1936. Рэц.: Б р а н ш т э й н Я. Без скідкі // ЛіМ. 1936. 10 вер.

Герои Балтики: Киноповесть. Хабаровск, 1939.

Мигрень: Одноактная пьеса. Хабаровск, 1940.

Трофим Бутан: Киноповесть. Хабаровск, 1940.

Піражкі з чырвонцамі: Аднаактовая п'еса. Мн., 1966. (У рэпертуар маст. самадзейнасці).

Гута: П'еса ў 3 дзеях. Мн., 1970. (Б-ка бел. драматургіі).

1.3.

1923. Песня летчиков: [Верш] // Звезда. 25 июля.

1924. Вождь: [Верш] // Звезда. 27 янв.; Море: [Верш] // Там жа. 1 мая.

1925. Всякое бывает: [Апавяданне] // Звязда. 14 чэрв. / Пад псеўд. Г.Лохматый; Паравоз: [Верш] // Красная смена. 21 февр. / Пад псеўд. Грыша Лахматы.

1926. Паравоз; Начеку; Уличный: [Вершы] // Звенья. Мн., 1926 / Пад псеўд. Гриша Лохматый.

1927. Гута: Драма ў трох актах // Маладняк. № 8—10.

1930. Штурм богов: [Нарыс] // Рабочий. 7 февр. / Пад псеўд. Гриша Лохматый; Любители сладенького: [Фельетон] // Там жа. 18 апр. / Пад псеўд. Гриша Лохматый.

1931. Дважды рожденный: Отрывок из киносценария // Рабочий. 25 июля.

1932. А ўсё ж заспяваю: Камедыя-жарт // Напагатове. № 2; Ратуй, божа!: Сатырыч. камедыя // Чырв. Бел. № 11, 12, 14, 16, 17 / Сааўт. А.Вольны; Таварыш Кралевіцкі: Апавяденне // Там жа. № 20—21 / У сааўт.; Адным фронтам // ЛіМ. 28 сак. / У сааўт.; Урывак з гукавога сцэнарыя «Двойчы народжаны»; Некалькі слоў пра кінакадры // Там жа. 11 крас.; Урывак з камедыі «Ратуй, божа!» // Там жа. 15 чэрв. / Сааўт. А. Вольны; «Чаму нам ня пець?»: Урывак з камедыі // Палес. праўда. 2 кастр.; Предотвратить несчастье // Рабочий. 20 окт. / Пад псеўд. Лохматый; Няскончаны жыццёпіс: [Нарыс] // Сав. Бел. 20 жн. / Сааўт. А.Вольны; Як я працаваў над гукавой кінадрамай «Двойчы народжаны» // Там жа. 27 ліст.; Вынаходцы: Нарыс // Чырвонаарм. праўда. 5 вер. / Сааўт. А. Вольны.

1933. Як пісаць нарыс // Заклік. № 1; Адзін з лепшых: Нарыс // Іскры Ільіча. № 5—6 / Сааўт. М.Багун; Факты гавораць // Сав. Бел. 13 лют. / Сааўт. М.Багун.

1935. На заставе: Камедыя ў 5 карцінах // Полымя рэвалюцыі. № 12; Гэта натхняе і радуе // ЛіМ. 11 сак.; Адкрыты ліст пісьменнікам БССР // Там жа. 11 мая / У сааўт.; «Дняпро ў агні»: Урывак з кінасцэнарыя // Там жа. 11 вер. / Сааўт. І.Барашка.

1936. Праз 20 год // Звязда. 20 чэрв. / Сааўт. А.Вольны; Паўстанне гневу: Урывак са сцэнарыя // ЛіМ. 17 мая / Сааўт. А.Вольны; Памёр Горкі... // Там жа. 20 чэрв. / У сааўт.

1961. Цяжкі выпадак: П'еса аднаактовая // А гармонік грае, грае. № 4; Простая біяграфія: Нарыс // Полымя. № 10.

1962. Нешта сабе жарты: [Аднаактовая камедыя] // Нешта сабе жарты. Мн.; Беларусь. № 4; Дзяўчаты нашага саўгаса: Нарыс // Беларусь. № 2; Сорак пяты падмурак: Нарыс // Там жа. № 7; Сэрца маці: Нарыс // Там жа. № 10; Катавасія брата Гервасія: П'еса // Полымя. № 8 / Сааўт. А.Астрэйка.

1963. Заслужаная слава: Нарыс // Беларусь. № 3.

1964. Слова да землякоў; І стаў Моня чалавекам: [Урывак з аповесці «Ноеў Каўчэг»] // Голас Радзімы. № 25—26; Круглянскія птушкаводы: Нарыс // Беларусь. № 8.

1965. Піражкі з чырвонцамі: П'еса // Беларусь. № 6; Святая тайна: П'еса // Полымя. № 10. Рэц.: О с к о ц к и й В. Из пьесы слова не выкинешь // ЛГ. 1965, 11 нояб.

1968. Ажыццёўленая мара // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Салавей: Фрагмент з кінасцэнарыя // Беларусь. № 8; Раздумье: [Урывак з паэмы] // Голас Радзімы. № 30; На ўсё жыццё: [Успаміны] // Полымя. № 3.

1971. Прыгадаем мы свае гады...: [Верш] // Полымя. № 7.

1973. Аўтабіяграфія // Вытокі песні. Мн.

1975. Гута: [П'еса]. Дзея першая, 2-я карціна // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі: У 2 т. Мн. Т. 2.

1988. На ўмацаванне: Успаміны // Мастацтва Бел. № 6; Ноеў каўчэг: Старонкі з аповесці // ЛіМ. 22 ліп.

1989. Ноев ковчег: Повесть // Неман. № 3.

1.5.

На беларускую мову. Палесціна: Урывак з паэмы / Пер. С.Грахоўскі // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 6.

На рускую мову. Гута (Завод): Пьеса / Пер. И.Пикулев. М., 1931.

Гута: Картина 3-я из пьесы «Гута» / Пер. С.Зн(аёмы) // Рабочий. 1930. 7 мая / Пад псеўд. Гриша Лохматый.

На яўрэйскую мову Гута: П'еса ў 3 дзеях / Пер. Д.Маршак. Мн., 1933.

Шукальнікі шчасця: Сцэнарый кінафільма / З рус. // Сов. Геймланд. 1986. № 6 / Сааўт. І.Зельцар.

2.1.

На беларускай мове. В а т а ц ы Н. Кобец Р. // Беларуская савецкая драматургія: Бібліяграфія. Мн., 1966.

2.3.

На беларускай мове. А з г у р З. Гнеў і любоў // ЛіМ. 1969. 13 мая; А р ш а н с к і А. Сустрэчы, якія не забываюцца // Там жа. 1969. 30 вер.; А с ь м о ў Я. У вагоне Горкага // Там жа. 1968. 27 сак.; Б а р а ш к а І. Двойчы народжаны // Там жа. 1933. 26 ліст.; Я г о ж. Дняпро ў агні // Там жа. 1936. 7 мая; Я г о ж. На кінастужцы — эпоха // Маладосць. 1967. № 1; Б о б р ы к Я. Кадры Белдзяржкіно // ЛіМ. 1935. 11 вер.; Б у р Л. Урокі справы Баршай // Палес. праўда. 1931. 16 лют.; Б э н д э Л. Творчыя задачы пралетарскай літаратуры // Маладняк. 1931. № 9; Г а л к і н А. Два юбілеі // ЛіМ. 1935. 28 лют.; Г і с т о р ы я беларускага тэатра: У 3 т. Мн., 1985. Т. 2. С. 188—190, 272—276, 285—286; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1965. Т. 1. С. 75, 590; Г о л ь д б е р г М. Вышэй слоў // ЛіМ. 1968. 27 сак.; Г о л ь д р ы н г І. Дняпро ў агні // Там жа. 1936. 30 кастр.; Г у б а р э в і ч К. Двойчы народжаны // Там жа. 1934. 26 студз.; Я г о ж. Шукальнікі шчасця // Там жа. 1936. 27 мая; Ж ы т к е в і ч З. Спектакль патрэбны пралетарскаму гледачу // Віцеб. пралетарый. 1931. 2 лют.; З е л ь ц а р І. Мая работа ў кіно // Звязда. 1935. 11 сак.; К. Паўстанне гневу // ЛіМ. 1936. 1 мая; К а л і н о ў с к і У. Беларуская п'еса на пражскай сцэне // Там жа. 1973. 16 лют.; Л а ў ш у к С. Станаўленне беларускай савецкай драматургіі (20-я — пач. 30-х гг.). Мн., 1984. С. 150—151; Л я в о н н ы Ю. На лініі агню // Звязда. 1930. 21 снеж.; Я г о ж. Новая перамога БДТ-1: Чаму мы вітаем «Гуту» // Там жа. 1930. 16 ліп.; Я г о ж. Усесаюзная алімпіяда мастацтва народаў СССР: Буйны поспех БДТ-1 на алімпіядзе // Там жа. 1930. 15 ліп.; Н а д ч ы м працуюць пісьменнікі // ЛіМ. 1932. 27 чэрв.; Н е к р а ш э в і ч А. БДТ-1. Мн., 1930. С. 31, 35—36, 53—54; О. Сцэнарый пра Кастрычнік // ЛіМ. 1932. 11 крас.; П е р ш ы гукавы фільм на беларускай мове // Звязда. 1932. 19 ліст.; П і в а в а р а ў З. Шукальнікі шчасця // Чырв. змена. 1936. 21 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П я т р о в і ч С. Еўсігней Міровіч: Крытыка-бібліягр. нарыс. 2-е выд. Мн., 1978. С. 128—135; Р а м а н о в і ч Я. Няўрымслівая натура // ЛіМ. 1978. 21 ліп.; Р у т ш т э й н К. Рэжысёрскія заўвагі да

пастаноўкі Р.Кобеца «На заставе» / / На заставе. Мн., 1935; Рыгору Кобецу — 75 / / ЛіМ. 1973. 27 ліп.; Рыгору Кобецу — 80 / / Там жа. 1978. 21 ліп.; Рыгору Кобецу — 85 / / Там жа. 1983. 8 ліп.; Рымэрман Я. Да пастаноўкі «Гуты» ў БДТ-1 / / Палес. праўда. 1931. 18 сак.; Сабалеўскі А. Новыя аўтары — новыя тэмы / / Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1969. Кн. 1. С. 68—71; Яго ж. Рыгор Кобец / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі: У 2 т. Мн., 1975. Т. 2; Семяновіч А. Ад вытокаў да сталасці. Мн., 1978. С. 34—36; Яго ж. Беларуская савецкая драматургія: 1917—1932. Мн., 1968. С. 129—140; Спатканне тав. Горкага ў Негарэлым / / Сав. Бел. 1928. 29 мая; Фін Я. «Гута» — п'еса нашых дзён: Вялікі пералом / / Палес. праўда. 1931. 27 сак.; Чарняк С., Разоўская П., Шарупіч Б. «Гута» / / Камуніст. 1931. 12 жн.; Шамщур П. Друг маладосці: Рыгору Кобецу — 70 гадоў / / ЛіМ. 1968. 23 ліп.; Шукальнікі шчасця / / Там жа. 1936. 16 мая; Палес. праўда. 1936. 17 вер.; Шынклер Х. «Гута» / / Камуніст. 1931. 10 жн.; Эль У. «Гута» ў тэатральнай крытыцы / / Звязда. 1931. 7 кастр.

На польскай мове. Rymaszewski Z. «Huta»: Występy Polskiego proletariackiego Teatru Ukrainy / / Orka. 1931. 22 lipca.

На рускай мове. А.У. Искатели счастья / / Постройка (М.). 1936. 11 окт.; А.Я. Искатели счастья / / Сов. Сибирь (Новосибирск). 1936. 27 окт.; Александрович М. Снять с экрана политически вредный фильм / / Рабочий. 1937. 26 июня; Барсов И. Искатели счастья / / Красный воин. 1936. 30 сент.;Бачелис И. Искатели счастья / / Комс. правда. 1936. 10 окт.; Бондарева Е. Киnoлента длиною в жизнь. Мн., 1980. С. 55—60; Бродянский Б. Крушение короля подтяжек / / Ленинград. правда. 1936. 6 сент.; Бутаков А. О пьесе и спектакле БДТ-1 «Гута» / / Бутаков А. Искусство жизненной правды: Театр им. Я.Купалы в 20—30-х годах. Мн., 1957; Вырвич А. Дважды рожденный / / Известия. 1934. 21 мая; Глебов А. На фронте драматургии / / Сов. театр. 1930. № 13—16; Гольдринг И. Искатели счастья: (Новости кино) / / Рабочий. 1936. 4 марта; Готовчиц И. Об актерском искусстве В.Крыловича: (Спектакль «Гута» в купаловском театре) / / Вопросы культуры и искусства Белоруссии. Мн., 1985. Вып. 4. Дукор И. Литстудия клуба «Красный Профинтерн» / / Трибуна искусства. 1925. № 5; Дунец Х. Драматургия и театры советской Белоруссии / / Театр и драматургия. 1934. № 11—12; Е.С. После всесоюзной олимпиады искусств: Постановка «Гуты» в Минске / / Рабочий. 1930. 14 июля; З.Д. «Гута»: Новая пьеса Григория Лохматого (Кобеца) в постановке БДТ-1 / / Там жа. 1930. 27 мая; Яго ж. Ураган / / Там жа. 1931. 29 июля; Иванов А. «Используйте мои силы полностью» / / Смена (Л.). 1936. 8 сент.; Искатели счастья / / Кино. 1938. 11 марта; История белорусского кино. Мн., 1969. С. 78, 148—157, 170—173, 197—198, 221—223; История советского драматического театра: В 6 т. М., 1967. Т. 3. С. 247—250, 252, 578; История советского кино: В 4 т. М., 1973. Т. 2. С. 396, 404, 405, 406, 407, 408; К.Л. Искатели счастья / / Рабочий. 1936. 2 сент.; Кон Ф. О Белорусском театре / / Там жа. 1930. 1 июня; Корш В., Зельцер И. Искатели счастья / / Кино. 1936. 22 мая; Лядов Н. Дважды рожденный / / Веч. Москва. 1934. 10 мая; Миронов А. Раздумье / / Голас Радзімы. 1968. № 30; Москвич. «Гута» и «Межбурье» на олимпиаде искусств: Анкета «Рабочего» / / Рабочий. 1930. 4 июля; На ленинградской фабрике Белгоскино / / Там жа. 1931. 22 нояб.; На театральной олимпиаде / / Там жа. 1930. 29 июня; Нефед В. Становление белорусского советского театра: 1917—1941. Мн., 1965. С. 196—200; Осипов Н. Дважды рожденный / / Экономическая жизнь (М.). 1934. 27 мая; С-кий Е. [Садоўскі Я.]. За новые творческие успехи / / Рабочий. 1936. 11 марта; Садовский Е. Вечер московских пролетарских поэтов / / Трибуна искусства. 1925. № 11; Селях В. Белорусский театр / / Сов. театр. 1930. № 7; Театральная энциклопедия. М., 1964. Т 3. С. 94; Театр, идущий в авангарде / / Рабочий и искусство. 1930. 5 июля; Урбан М. Искатели счастья / / Смена. 1936. 9 сент.; Фельдман К. Искатели счастья / / Рабочая Москва. 1936. 27 мая; Юренев Р. Звуковая кинокомедия тридцатых годов / / Юренев Р. Советская кинокомедия. М., 1964. С. 309—311.

На ўкраінскай мове. Кравчук П. Сторінка історії українсько-білоруських театральних зв'язків / / Театральна культура. К., 1980; Охріменко П. Шляхами братання (Про українсько-білоруські театрально-драматургічні зв'язки). К., 1968. С. 101—102; Стельмах В. Шляхі білоруського театру. К., 1964. С. 32—33.

2.4.

Вольны А. Рыгор Кобец: [Верш] / / ЛіМ. 1935. 30 чэрв.; Шушкевіч С. Рэдка з кім так можа стацца: [Верш] / / Там жа. 1935. 6 снеж.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 28, воп. 1, ф. 55, воп. 1; ф. 129, воп. 1, спр. 223; РДАЛМ, ф. 2450.

В.У.Смольская.

КОБЕЦ-ФІЛІМОНАВА АЛЕНА

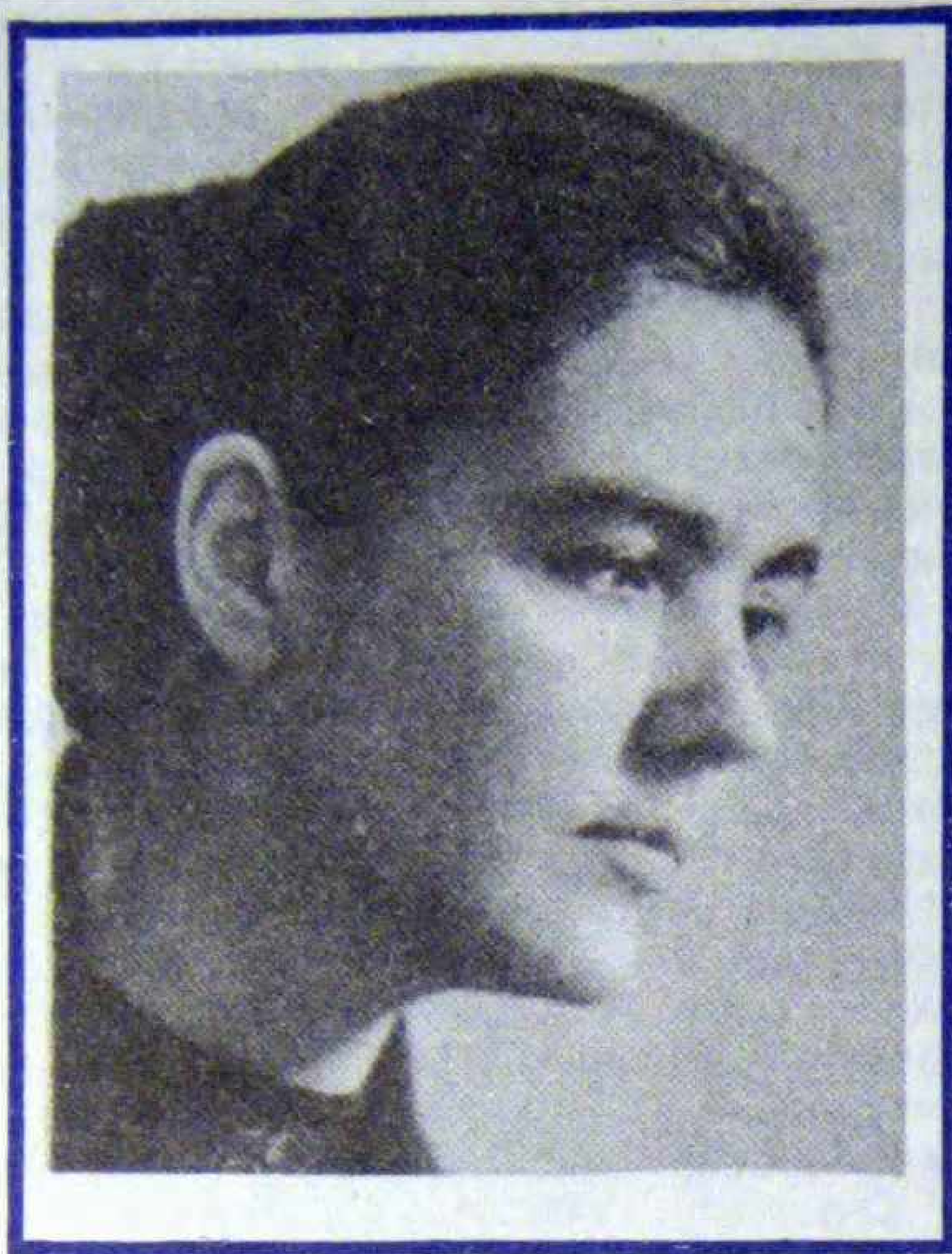

Кобец—Філімонава Алена Рыгораўна [сапр. Кобец; н. 13.10.1932, г.п. Круглае Магілёўскай вобл. (па пашпарту ў Мінску)], празаік. Член СП Беларусі з 1965.

Дачка пісьменніка Р.Кобеца. Маці, Соф'я Аляксееўна Рыкоўская (1909—82), паходзіла з беднай сялянскай сям'і мяст. Круглае на Магілёўшчыне, да Айчыннай вайны працавала гукамантажніцай на кінастудыі «Беларусьфільм». А.Кобец-Філімонава жыла ў Мінску, але да дашкольнага ўзросту больш знаходзілася ў сваякоў у г.п. Круглае і Бялынічы. У 1939 пайшла ў школу, але вучобе перашкодзіла вайна. Пасля вызвалення Беларусі жыла ў Мінску, вучылася тут у школе. У 1947 перавялася ў музычную школу-дзесяцігодку імя Л.Александроўскай, якую скончыла ў 1952. З 1953 працавала выкладчыцай музыкі дзіцячага фартэп'яннага гуртка пры гарнізонным Доме афіцэраў (пас. Сцяпянка Мінскага р-на). У 1954—55 займалася ў музычным вучылішчы пры кансерваторыі імя Рымскага-Корсакава (Ленінград). У 1955 спрабавала паступіць у Ленінградскую кансерваторыю, але яе не прынялі як дачку «ворага народа». Каля паўгода жыла ў Выбаргу Ленінградскай вобл., была выкладчыцай музычнай школы, потым у Краявым Доме настаўніка, дзіцячай музычнай школе ў Стаўрапалі (1956—57). Вярнуўшыся ў Мінск, выкладала музыку ў Цэнтральнай дзіцячай музычнай школе (1958—64). У 1964—66 у сувязі з камандзіроўкай мужа жыла ў Грэцыі. У 1969 скончыла аддзяленне Беларускай дзяржкансерваторыі імя Луначарскага па класу фартэп'яна, у 1971 — Вышэйшыя літаратурныя курсы пры Літаратурным інстытуце імя М.Горкага. Працавала рэдактарам кінастудыі «Беларусьфільм» (1971—72), рэдактарам выдавецтва «Юнацтва» (1981—83). Цяпер на творчай працы.

Друкавацца пачала з 1959 (казка «Песня больш не хлусіць», часопіс «Вясёлка» № 11). У 1973 у Маскве выйшла першая аповесць А.Кобец-Філімонавай «Жаваранкі над Хатынню», пабудаваная на дакументальнай аснове. У тым жа 1973 разам з будаўнічым атрадам ПТВ чыгуначнікаў паехала на камсамольскую будоўлю ў адзін з саўгасаў краіны. У выніку з'явілася аповесць «Блакітны экспрэс». У 1978 ездзіла ў творчую камандзіроўку ў Забайкалле і напісала мастацкі твор пра будаўнікоў БАМа (працяг аповесці «Блакітны экспрэс»). У 1987 абодва творы выйшлі пад адной вокладкай, як раман «Агні за перавалам», у якім узняты праблемы выхавання, маральнага і духоўнага станаўлення маладых рабочых, іх супрацьстаянне несправядлівасці і несумленнасції, выказана трывога за лёс прыроды. Напісала А.Кобец-Філімонава і шмат казак, якія вучаць любві да Радзімы, дабрыні, сціпласці, працавітасці. Па сцэнарыю А.Кобец-Філімонавай у 1973 пастаўлены мультфільм «Вася Буслік і яго сябры» («Беларусьфільм»). Яна аўтар драматургічных твораў (п'есу« Блакітны экспрэс» паставіў Мінскі тэатр юнага гледача), складальнік (у сааўтарстве) паэтычнага зборніка «Земля с лазурными очами», нарысаў пра Грэцыю («У каралеўстве... але не казачным»), мастацкіх перакладаў з грэчаскай паэзіі («Макронісас» Я.Рыцаса), вершаў і баек, адрасаваных пераважна для моладзі і дзяцей. Спачатку пісала на беларускай і рускай мовах, пасля толькі на беларускай. Творы А.Кобец-Філімонавай перакладаліся на замежныя мовы.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Казка пра месяц. Вершы. Мн., 1963.

Читайка и Гуляйка: Сказки. Мн., 1963. Рэц.: Каваль М. Тысячы радасцей // ЛіМ. 1963. 3 снеж.

Семь художников: Сказки. Мн., 1965. Рэц.: Гіль М. Казкі і казачкі // ЛіМ. 1965. 13 крас.; Прочитай эти книги // Зорька. 1965. 20 февр.

В королевстве... но не сказочном: Очерки о Греции. Мн., 1968. Рэц.: Г р а х о ў с к і С. Пакуты і мужнасць Элады // Звязда. 1969. 23 крас.; Ю р е в и ч В. «Почему я пишу о Греции?» // Неман. 1969. № 12.

Сказки старого Яниса. Мн., 1969.

Залаты ручнік. Мн., 1972.

Жаваранкі над Хатынню: Аповесць. Мн. Рэц.: Я ф і м а в а М. Перад стартам у жыццё // ЛіМ. 1978. 24 сак.

Блакітны экспрэс: Аповесць. Мн., 1981.

Агні за перавалам: Аповесць. Мн., 1985. Рэц.: К у н ц э в і ч А. // ЛіМ. 1985. 7 чэрв.; Л е в и н В. БАМ, который построили мы // Знамя юности. 1985. 12 сент.; М а р ц і н о в і ч А. Святло рамантыкі // Чырв. змена. 1985. 27 ліст.

Вянок дзівосаў: Казкі. Мн., 1986.

Агні за перавалам: Раман. Мн., 1987.

1.3.

1959. Пеця больш не хлусіць: Казка // Вясёлка. № 11 / Пад прозв. А.Кобец.

1960. Смех і плач: Казка // Вясёлка. № 6 / Пад прозв. А.Кобец; Дапытка і Цікаўка: Казка // Там жа. № 10.

1961. Лясны стыляга: Байка // Вожык. № 17; Фальшывая нота: Казка // Вясёлка. № 3; Булька: Казка // Там жа. № 8; Фальшывая нота; Зязюльчыны слёзы: [Казкі] // ЛіМ. 21 ліп.; Лясны барабан: [Верш] // Піянер Бел. 8 вер.; Калі ласка, зіма: [Верш] // Там жа. 1 снеж.

1962. Незабудкі; Плача Ясік; Казка пра месяц: [Вершы] // Беларусь. № 3; Працавітае сонца: [Верш] // Там жа. № 9; Слуп: Байка // Вожык. № 7; Мароз-невідзімка: Казка // Вясёлка. № 1; Памыліўся; Здагадаўся; Сняжынка; Свавольнік; Белыя мядзведзі; Дудка-чараўніца: [Вершы] // Там жа. № 2; Таня і вецер: Казка // Там жа. № 6; Ніва. 12 жн.; Шпак і верабей: Байка // Маладосць. № 3; Няверка: Казка // Работніца і сялянка. № 1; Шэсць колераў: [Вершы] // Там жа. № 5; З мамай не страшна; Аб'ява: [Вершы] // Там жа. № 12.

1963. Лясны стыляга; Слуп; Шпак і верабей; Свяціла: [Байкі] // Працяг знаёмства. Мн.; Калыханка: [Верш] // Беларусь. № 3; Браты: Апавяданне // Бярозка. № 12; Свяціла: Байка // Вожык. № 7; Ніва. 19 мая; Песня о мире: Сказка // Огонек. № 10; Як Міхаська суп еў: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; Ніва. 26 мая; Любімыя ноты; Пунсовыя макі: Навелы // ЛіМ. 11 чэрв.; Белыя мядзведзі: [Верш] // Ніва. 3 сак.; Пеця больш не хлусіць: Казка // Там жа. 14 крас.; Поэтично и темпераментно // Сов. Бел. 3 нояб.

1964. Чаму цыбуля горкая: Казка // Вясёлка. № 5; Чарвячок-Дажджавічок: Казка // Там жа. № 8; Любімыя ноты: Казка // Голас Радзімы. № 33—34; Мароз Красный нос: Сказка // Огонек. № 1; Калыханка: [Верш] // Работніца і сялянка. № 10; Серая птичка: Сказка // Сов. женщина. № 12; Браты: Апавяданне // Ніва. 29 ліст.

1965. Кропелька: Казка // Беларусь. № 8; Голас Радзімы. № 21; Чых-невідзімка: Казка // Вясёлка. № 3; Сямёра мастакоў: Казка // Там жа. № 8; Мы — таварышы // ЛіМ. 5 ліст.; Чаму цыбуля горкая: Казка // Ніва. 11 крас.

1966. Дзімкава зорачка: Апавяданне // Вясёлка. № 4; Стамаціс і Грыгорыс: Казка // Там жа. № 7; Такова жизнь // Голас Радзімы. № 29; «Горш, чым ёсць, быць не можа»: Нарыс // Там жа. № 45; Эгейскія балады: Дарогай Ламбракіса; Агеньчык // Полымя. № 4; Хрысула — залатая дзяўчынка: Казка // Работніца і сялянка. № 6.

1967. Волшебная сосулька: Сказка // Книжка-малышка. М.; Абаронцы Элады: З грэчаскага блакнота // Голас Радзімы. № 8; Наш дом: Нарыс // Там жа. № 12; Казачная краіна Дзімкі // Там жа. № 50; ЛіМ. 7 ліст.; У каралеўстве... але не казачным: Нарысы // Полымя. № 6, 7; «И меч один мы с ним ковали» // Знамя юности. 9 июня; Тут палымнеў сцяг Глезаса: Раздзел з кнігі «У каралеўстве... але не казачным» // ЛіМ. 30 крас.; Ты будзеш свабоднай, Элада... // Там жа. 12 мая.

1968. Дорогой Ламбракиса // Октябрь. № 4.

1969. Музыка; Гром; Страх; Цень; Адгадай: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 11.

1971. На рыбаковым возеры: Нарыс // Беларусь. № 10.

1972. Верталёт: [Верш] // Вясёлка. № 4.

1973. Юныя вынаходцы // Беларусь. № 6; Хатынь: [Верш] // Вясёлка. № 2; Вперед, «Голубой экспресс!»: Очерк // Знамя юности. 10 авг.

1974. Песня маці // Вяч. Мінск. 7 сак.

1975. В деревне Снов: Глава из повести «Голубой экспресс» // Рабочая смена. № 3; Дзень «Блакітнага экспрэса»: [Урывак з аповесці «Блакітны экспрэс»] // Вяч. Мінск. 8 кастр.; Пераможны край // ЛіМ. 4 крас.; Баец Аня: Урывак з аповесці // Там жа. 13 чэрв.; Плач Юлькі: [Верш] // Там жа. 14 ліст.

1978. «Я твой, Родина!» // Знамя юности. 5 сент.; И днем, и ночью // Сов. Бел. 1978. 31 окт.

1979. Бамаўцы: Нарысы // Вясёлка. № 3; БАМ: пасёлак Кічэра: Нарыс // Маладосць. № 7; Урок і ўсё жыццё // Вяч. Мінск. 2 лют.; Когда отступает холод: Путевые заметки // Зорька. 2 марта.

1980. На беразе Кічары: Урывак з аповесці // ЛіМ. 7 ліст.

1982. З такімі не страшна: Урывак з будучай кнігі «Агні за перавалам» // Бярозка. № 10; Однажды летом в поселке: Рассказ автора повести «Голубой экспресс» / Зап. Т.Шарова // Знамя юности. 9 июля.

1983. Кропелька; Зязюльчыны слёзы: [Казкі] // Вяснянка. Мн.; Сем масткоў: [Казка] // Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Агні за перавалам: Аповесць // Маладосць. № 11, 12; Стажок; Музыка // Верасок. Мн.

1985. Дзімкава зорачка: Апавяданне // Буслы над хатай. Мн.

1.4.

Р ы ц а с Я. Макронісас: [Вершы] / З навагрэч. Мн., 1973. Рэц.: В і ш н е ў с к і І. Гордае сэрца Элады // ЛіМ. 1974. 1 мая.

1967. К а н д у Н. Як Афрадыта і Адоніс; Жыццё; Чаканне; Ніка Самафракійская: [Вершы] / З навагрэч. // Полымя. № 7.

1968. К а н д у Н. Жыву з любоўю; Дажджавая зорка; Што шукаць? Што мне?: [Вершы] / З навагрэч. // Маладосць. № 8; Р ы ц а с Я. Вершы з-за калючага дроту: Дзік; А.В.Г. / З навагрэч. // Полымя. № 9; Я г о ж. Голас з ночы: [Вершы] / З навагрэч. // ЛіМ. 30 крас.; Я г о ж. Дзяды нашы: [Верш] / З навагрэч. // Там жа. 15 кастр.

1969. К а н д у Н. Жыву...; Ты скінула адзенне: [Вершы] / З навагрэч. // Дзень паэзіі-69. Мн.; Р ы ц а с Я. Світанне: [Верш] / З навагрэч. // Звязда. 1 жн.; Я г о ж. Сёння: [Верш] / З навагрэч. // ЛіМ. 7 ліст.

1970. Р ы ц а с Я. Дзядзька Міцас: [Верш] / З навагрэч. // Звязда. 18 студз.; Н я м і р о в і ч І. Законная скарга: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 6 ліст.

1971. Р ы ц а с Я. Абавязак; Алексіс: [Вершы] / З навагрэч. // Маладосць. № 3; Я г о ж. Гатовы; Алексіс; Знаёмства: [Вершы] / З навагрэч. // ЛіМ. 22 студз.

1973. Р ы ц а с Я. Яны ведаюць, што такое барацьба: Нашы дзеці; Карэнне свету; Падзеі: [Вершы] / З навагрэч. // ЛіМ. 16 сак.

1975. Б у м і - П а п а Р. Калі я выйду пагуляць з маімі мёртвымі сяброўскамі; Марыя Б.; Эрыфілі: [Вершы] / З навагрэч. // ЛіМ. 5 снеж.

1.5.

На кіргізскую мову. Хатынь кыштагынын торгойлору: [Аповесць] / Котор. Б.Берубаев, У.Токтомамбетов. Фрунзе, 1976.

На літоўскую мову. Skaitikas ir Lakstikas: Pasakos /Vert. P. Velicka. Vilnius. 1966.

Septyni dailininkai: Pasaka // Liet. piopnierius. 1966. Saus. 1.

На рускую мову. Лесной барабан: Стихи / Пер. В.Болдырева. М., 1970.

Жаворонки над Хатынью: Повесть / Пер. авт. М., 1973. Рэц.: А г н я ц в е т Э. Зноў гаворыць памяць // Вяч. Мінск. 1975. 3 сак.; Б ы к о в В. Строки из преди-

словий // Лит. обозрение, 1974. № 7; Иваницкий В. Подвигу посвящается // Дет. лит. 1980. № 5; Лейбсон В. // Там жа. 1974. № 12; Оробейко И. Жаворонки над Хатынью // Заря. 1975. 10 июня; Тимофеев И. Жаворонок — птица из огня... // ЛГ. 1974. 8 мая.

Стой, машинист!: Повесть / Пер. авт. Мн., 1976. Рэц.: Власенко А. Героика созидания. М., 1978. С. 837—840.

Жаворонки над Хатынью: Повести / Пер. авт. Мн., 1982.

Почему лук горький: Сказки // Сел. газ. 1964. 21 июня; Жаворонки над Хатынью: Отрывок из повести // Зорька. 1975. 28 марта; Хатынский звон; Адрес / Пер. Г.Чиж; Белая тишина / Пер. В.Болдырева: [Вершы] // Земля с лазурными очами. М., 1979.

На татарскую мову. Хатынь тургайлары: [Аповесць] / В.Ихсанова тэрж. Казан, 1979. Рэц.: Сомаў З. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 7 сак.

Хатынь тургайлары / В.Ихсанова тэрж. // Яшь ленинчы. 1978. 1, 2—9, 16 сент.

На ўкраінскую мову. Лісовий стиляга: Байка // Комс. прапор. 1961. 6 жовт.; Ходить ранок: [Вершы] / Пер. О.Орач // Малятко. 1971. № 9; Всі пускаються в танок: [Вершы] / Пер. О.Орач // Там жа. 1971. № 11; Світило: Байка / Пер. І.Немирович // Клумба і тумба. К., 1975.

1.6.

Земля с лазурными очами: Стихи бел. поэтов. М., 1979 / Скл. з І.Мазаніным. Рэц.: Левин В. Земля с лазурными очами // Знамя юности. 1980. 29 февр.; Мартинович А. // Дет. лит. 1981. № 2; Саенка В. Анталогія паэзіі для дзяцей // ЛіМ. 1980. № 5.

2.3.

На беларускай мове. Алене Кобец-Філімонавай — 50 // ЛіМ. 1982. 8 кастр.; Багушэвіч Ю. На пачатку дарогі // Там жа. 1961. 21 ліп.; Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд. Мн., 1980. С. 104—105; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 244—245; Дзецям — новую казку // ЛіМ. 1962. 6 лют.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

На навагрэчаскай мове. А.П. Дзве кнігі аб Грэцыі // Нэас Дромас (Тошкент). 1969. 19 снеж.

На рускай мове. Бейкос Г. Предисловие // Кобец-Филимонова Е. В королевстве... но не сказочном. Мн., 1968; Быков В. Мы не можем этого забыть // Кобец-Филимонова Е. Жаворонки над Хатынью. М., 1973; Яго ж. Что всего важнее // Кобец-Филимонова Е. Жаворонки над Хатынь. Мн., 1982; Геллер М. Зовут пути-дороги // Зорька. 1982. 15 окт.; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии. Мн., 1982. С. 171—172; Кодзиас К. Продолжение традиции // Кобец-Филимонова Е. В королевстве... но не сказочном. Мн., 1968; От издательства // Кобец-Филимонова Е. Стой, машинист! М., 1976.

В.У.Смольская.

КОЗЕЛ ІВАН

Козел Іван Васілевіч (21.5.1928, в. Канчаны Маладзечанскага р-на Мінскай вобл. — 30.1.1970, Мінск; пахаваны на Чыжоўскіх могілках), драматург. Член СП Беларусі з 1961.

З сялянскай сям'і. Пасля сканчэння Красненскай сярэдняй школы (1949) І.Козел працягваў вучобу на завочным аддзяленні філалагічнага факультэта БДУ. Працаваў настаўнікам у Віткаўскай пачатковай школе на Маладзечаншчыне, у Ермакоўскай сямігадовай (1959—60), Красненскай сярэдняй школе (1960—63). Быў навуковым супрацоўнікам інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР (1963—64), рэдактарам Мінскай студыі навукова-папулярных і хранікальна-дакументальных фільмаў (1964—66), старшым рэдактарам Камітэта па друку пры Савеце Міністраў БССР (1966—68). У 1968—69 вучыўся на Вышэйшых літаратурных курсах у Маскве пры Літаратурным інстытуце імя М.Горкага.

Як драматург выступіў у 1957. Урывак з яго п'есы «Папараць-кветка» ўпершыню быў апублікаваны ў газеце «Літаратура і мастацтва». Спектакль па гэтай п'есе, пастаўлены Тэатрам юнага гледача, на Усесаюзным фестывалі тэатраў ў Маскве ў 1958 адзначаны як лепшы з нацыянальных, яму прысуджаны дыплом 1-й ступені. Амаль 10 гадоў ён не

сыходзіў са сцэны, меў нязменны поспех гледачоў, а сама п'еса стала хрэстаматыйнай. Апрача Мінска яна ставілася ў Брэсцкім аблдрамтэатры, Краснапольскім і Целяханскім народных тэатрах. Другой п'есай, якая прынесла поспех драматургу, з'явілася п'еса «Канчане — суседзі мае» (1961); вядома пад сцэнічнай назвай «Над хвалямі Серабранкі». Водгукі крытыкі на драматургію І.Козела ў час пастановак п'ес і пазней, калі яны ўжо сталі гісторыяй тэатра, вельмі прыхільныя. На думку такога крытыка, як Б.Бур'ян, поспех п'ес І.Козела ў тым, што яны «мелі жыццёвы грунт і напісаны былі сакавітай мовай». Знамянальным быў той факт, што Тэатр юнага гледача на працягу многіх гадоў заўсёды адкрываў тэатральны сезон і гастролі спектаклямі па п'есах «свайго драматурга» — І.Козела. Пісьменнік пераклаў з рускай мовы на беларускую п'есу М.Астроўскага «Свае людзі — памяркуемся», якая ставілася ў тэатрах Мінска. У Беларускім дзяржаўным архіве-музеі літаратуры і мастацтва захоўваюцца машынапіс гэтага перакладу, а таксама аўтографы яго п'ес «Краіне фарбаў», «Свежы вецер», «Любоў не за грошы», «Цяжар кахання».

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.2.

Папараць-кветка: Драма ў 3 актах, 5 карцінах з пралогам. Мн., 1959.

Над хвалямі Серабранкі: Драма ў 3 дзеях. Мн., 1963.

Папараць-кветка: Драма ў 3 актах, 5 карцінах з пралогам. Мн., 1970. (Б-ка бел. драматургіі).

1.3.

1957. Папараць-кветка: Урывак з п'есы «Папараць-кветка» / / ЛіМ. 19 кастр.

1958. Папараць-кветка: Драма / / Маладосць. № 4.

1961. Канчане — суседзі мае: П'еса / / Маладосць. № 9. Рэц.: С а н н и к о в О. Обличение собственничества / / Неман. 1962. № 1; Над хвалямі Серабранкі: Трэці акт п'есы ў скарочаным выглядзе / / ЛіМ. 30 чэрв.

1973. Над хвалямі Серабранкі: (Драма ў 3-х дзеях) / / П'есы. Мн.

1975. Папараць-кветка: [П'еса]. Акт трэці, карціна чацвёртая / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 2.

1.5.

На рускую мову. Цветок счастья: Драма в 3 д. 5 карт. с прологом / Пер. Н.Татур. Л.; М., 1960; М., 1960.

Цветок счастья: [Драма ў трох актах] / Пер. М.Татур / / Сов. Отчизна. 1958. № 5;

2.3.

На беларускай мове. А р л о в а Т., П а л я к о ў С. Другая сустрэча з драматургам / / ЛіМ. 1961. 24 кастр.; Б у р ' я н Б. «Вы — наш пісьменнік...» / / Там жа. 1978. 2 чэрв.; В ы с а к а р о д н а я рызыка / / Наст. газ. 1965. 14 ліп.; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 171—172, 175—176; Г о л ь ц ш А. На сцэне — калгаснае жыццё / / Маг. праўда. 1964. 19 студз. Г у р ы ч С. «Папараць-кветка»: Юбілейны спектакль Тэатра юнага гледача / / Мін. праўда. 1957. 14 снеж.; Г у т к о в і ч А. Добры, патрэбны спектакль / / Чырв. змена. 1959. 12 лют.; Я г о ж. У драматургію прыйшоў настаўнік / / Наст. газ. 1958. 22 жн.; Д а н і л е н к а М. Над хвалямі Серабранкі / / Гомел. праўда. 1979. 6 чэрв.; Д з я г ц я р ы к М. «Папараць-кветка» / / Звязда. 1968. 21 снеж.; І в а н Козел: [Некралог] / / ЛіМ. 1970. 3 лют.; І з м а й л а ў Ф. Папараць-кветка / / Чырв. змена. 1957. 1 снеж.; І с к р ы к У. Традыцыі народнай творчасці і сучасны тэатр: Метад. дапаможнік. Мн., 1981. С. 45—58; К а л і н о ў с к а я Л. «Папараць-кветка» / / Маг. праўда. 1960. 28 мая; Л а ў ш у к С. Сучасная беларуская драматургія. Мн., 1977. С. 70—71; М і с к о Я. «Папараць-кветка» / / Міско Я. Маё маўклівае сэрца. Мн., 1983. С. 292—295; М і х а й л а в а І. Свой шлях / / Гродзен. праўда. 1962. 22 вер.; Н а л і в а й к а А., Б у р э й к а Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 323—324, 326—328; Н я ф ё д У. «Папараць-кветка» / / Звязда. 1957. 7 снеж.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С а б а л е ў с к і А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1972. Кн. 2. С. 32, 73—74; 191—202; Я г о ж. Жанр твора — драма / / Полымя. 1960. № 3; Я г о ж. Іван Козел / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн., 1975. Т. 2; Я г о ж. Мовай паэзіі / / Чырв. змена. 1957. 21 снеж.; Я г о ж. Рампай асветленае. Мн., 1962. С. 159—162; С т р а л ь ц о ў Б. Келіх шчасця / / Звязда. 1961. 8 кастр.; Х а з а н с к і У. Папараць-кветка, кветка шчасця / / Віцеб. рабочы. 1964. 20 вер.; Э л ь я н а ў В. «Канчане — суседзі мае» / / Чырв. змена. 1961. 12 кастр.; Я р о ш М. Праўда канфліктаў — у праўдзе жыцця / / Літаратура нашых дзён. Мн., 1963.

На рускай мове. Д у н к е р О. Искусство братского народа / / Ригас Балсс (Голос Риги). 1960. 7 июля; И с т о р и я белорусской советской литературы. Мн., 1977. С. 238—239, 241—242; К о л а с Г. Разговор с человеком / / Сов. Бел. 1961. 28 нояб.; С е г е д и И. Аплодируют москвичи / / Там жа. 1958. 14 февр.; Ш а в н я А. Цветок счастья / / Учител. газ. 1958. 28 янв.; Ш р у б о к Л. «Папараць-кветка» / / Сел. газ. 1967. 31 марта.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 195, воп. 1, с. 1—25.

В.М.Грышкевіч.

Колас Георгій Данілавіч (н. 26.2.1929, в. Куцень Чэрвеньскага р-на Мінскай вобл.), літаратурны і тэатральны крытык, публіцыст, кінадраматург. Член СП Беларусі з 1964.

З сялянскай сям'і, якая ў канцы 1929 была «раскулачана» і выселена ў Комі-Пярмяцкую нацыянальную акругу. Там Г.Колас скончыў Кудымкарскі настаўніцкі інстытут (1947), потым Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут (1951). Здаў кандыдацкі мінімум у аспірантуры Інстытута літаратуры і мастацтва АН БССР. Працаваў артыстам міманса Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета (1947—49), акцёрам Дзяржаўнага рускага драматычнага тэатра імя Горкага (1950—53), літсупрацоўнікам аддзела культуры рэдакцыі газеты «Сталинская молодежь» (1953—54), галоўным рэдактарам па рэпертуару Упраўлення па справах мастацтваў Міністэрства культуры БССР (1955—60), старшым інструктарам метадычнага кабінета Белсаўпрофа (1960—61), раз'язным карэспандэнтам рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва» (1961—64). Некаторы час быў на творчай рабоце (1964—67). У 1967—71 рэдактар аддзела крытыкі і мастацтва часопіса «Неман», нештатны аўтар Беларускага тэлебачання (1971—74). З 1974 зноў на творчай рабоце. Узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Рэцэнзіі, артыкулы аб тэатральным мастацтве пачаў пісаць з 1953. Яны друкаваліся на старонках рэспубліканскага друку і ў саюзных выданнях («Советская культура», «Огонек», «Театр», «Труд»), гучалі ў перадачах саюзнага радыё. Ён аўтар зборнікаў, артыкулаў, рэцэнзій, брашур, кніг аб тэатральным жыцці Беларусі, пытаннях драматургіі («Сучаснік у грыме і без грыма», «Дыялог праз рампу»), шматлікіх сцэнарыяў дакументальных кіна- і тэлефільмаў, нарысаў («Беларуская сюіта», «Купалаўцы», «Ёсць такая рэспубліка», «Жыць у вяках», «Паклон мой народу за песні», «Янка Купала», «Ларыса Аляксандроўская» і інш.). Усяго па сцэнарыях Г.Коласа пастаўлена больш за 20 дакументальных фільмаў пра жыццё рабочага класа, культуру, навуку Беларусі.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Тэатры Беларускай ССР у другой Прыбалтыйскай тэатральнай вясне. Мн., 1957 / Тэкст парал. на бел. і рус. мовах.

Спектаклі юбілейнага сезона: Тэатры Беларускай ССР у Трэцяй Прыбалтыйскай тэатральнай вясне. Мн., 1958 / Тэкст парал. на бел. і рус. мовах.

Современники в гриме и без грима: Очерки и публицистика. Мн., 1963. Рэц.: Барысаў Б. Сучаснік без грыма і ў грыме // Беларусь. 1964. № 2; Волгин Г. Полезная, нужная книга // Сов. культура. 1964. 22 февр.; Губарэвіч К. Сучаснік ў жыцці і на сцэне // Звязда. 1964. 3 студз.; Усікаў Я. Пра сучасніка ў жыцці і на сцэне // Полымя. 1964. № 11; Яго ж. Сучаснік у жыцці і на сцэне // Маг. праўда. 1964. 16 жн.

Диалог через рампу. Мн., 1967. Рэц.: Бур'ян Б. «Пяцёрка», але... з мінусам" // ЛіМ. 1968. 21 чэрв.; ВерасА. Зацікаўлены маналог // Звязда. 1968. 30 мая.

Аўтографы Андрэя Макаёнка. Мн., 1992.

1.3.

1953. «Ангел-хранитель из Небраски» // Сов. Бел. 9 дек.

1954. Выкрываўчы спектакль: Крадзёж Дж.Лондана ў Маск. цэнтр. тэатры транспарту // Звязда. 26 жн.; Советский водевиль на самодеятельной сцене // Сов. Бел. 16 апр.; «Годы странствий»: Спектакль театра им. Ленинского комсомола Белоруссии // Там жа. 21 июля; Спектакль о судьбах русской интеллигенции // Там жа. 31 авг.; Повысить роль комсомольцев в культурно-массовой работе на селе // Сталин. молодежь. 10 февр.; Сатира, слабо обличающая // Там жа. 11 мая; «Стрекоза» // Там жа. 17 июня; Народ — герой спектакля // Там жа. 15 авг.; Заметки о водевиле // Там жа. 14 нояб.

1955. «Гісторыя аднаго кахання» / / Звязда. 9 сак.; «Дачка Фельдмаршала» / / Там жа. 28 жн.; Творчы пад'ыход да п'есы / / Там жа. 23 кастр.; Конфликт и его воплощение: [Рэц. на спектакль: «История одной любви» К.Симонова в Гродн. обл. драм. театре] / / Сов. Бел. 25 марта; «Назар Стодоля» / / Там жа. 21 мая; «К новому берегу» / / Там жа. 5 нояб.; Радостный доброжелательный смех / / Сталин. молодежь. 26 янв.; Серьезный успех / / Там жа. 12 апр.; О молодых строителях больших дорог / / Там жа. 25 мая; Неглубокое прочтение Островского / / Там жа. 30 июня.

1956. Ролі і вобразы: Заметкі аб спектаклі «У добры час!» / / Звязда. 13 студз.; Новая сустрэча: (Да гастролей Малага тэатра ў Мінску) / / Там жа. 5 лют.; Аповесць, інсцэніроўка, спектакль / / Там жа. 15 крас.; «Цудоўны сплаў» / / Там жа. 29 чэрв.; Хто вінаваты? / / Там жа. 28 ліп.; П'еса і тэатр / / Там жа. 31 жн.; Творчае пераасэнсаванне п'есы / / Там жа. 11 кастр. Любители по-своему прочли пьесу Арбузова / / Знамя юности. 29 июня; Второе рождение: «Соловей» З.Бядули в театре им. Я.Купалы / / Там жа. 28 дек.; Судьба спектакля / / Сталин. молодежь. 25 янв.; Гнев и пафос / / Там жа. 29 февр.; Спектакль о советских пограничниках / / Сов. Бел. 16 авг.; В репертуаре самодеятельности / / Там жа. 25 нояб.

1957. Новы атрад беларускіх артыстаў / / Маладосць. № 9; Былое і думы / / Звязда. 19 мая; Творческая удача: Спектакль «Униженные и оскорбленные» в театре им. Я.Коласа / / Сов. Бел. 19 мая.

1958. Артисты на полевом стане / / Огонек. № 52; Прыкметны рост / / Звязда. 7 чэрв.; Победы и поражения: К итогам сезона в театре имени М.Горького / / Знамя юности. 19 авг.; Новыя спектаклі / / Калг. праўда. 5 чэрв.

1959. «Дні нашага нараджэння» / / Звязда. 24 лют.; Шчасце ў змаганні за праўду / / Там жа. 11 ліп.; Бітва з перамогай / / Там жа. 19 ліп.; «Улада цемры» / / Там жа. 24 ліп.; Хвалюючы спектакль / / Там жа. 15 ліст.; В историю — с сердцем современника / / Знамя юности. 16 окт.; Сіла вялікіх традыцый / / ЛіМ. 5 снеж.; «Замак Броудзі» / / Маг. праўда. 28 сак.; О людях, плавящих металл / / Сов. Бел. 31 марта; Родина зовет / / Там жа. 2 дек.; Судьбы человеческие — судьбы народные / / Сов. культура. 3 янв.

1960. В Белорусской Алазании: [Нарыс] / / Неман. № 5; Экзамен пачаўся / / Звязда. 2 лют.; У двух тэатрах / / ЛіМ. 21 чэрв.; Цікавая канферэнцыя чытачоў / / Там жа. 2 вер.; Святло і цемра: Прэм'ера «Улады цемры» Л.Талстога ў Тэатры імя Горкага / / Там жа. 22 ліст.; На сцэне чыгуначнікаў / / Маг. праўда. 1 чэрв.; В краю белорусской Алазании... / / Сов. культура. 16 авг.; Не блеском металла, а щедростью сердца / / Там жа. 13 сент.

1961. Кровь земли: [Нарыс] / / Неман. № 3; Канфлікт ці непаразуменне / / ЛіМ. 31 кастр.; Без пазалочанай рамы: Нарыс / / Там жа. 7 ліст.; Самастойна, па-мастацку: «Крыніцы» І.Шамякіна на сцэне тэатра імя Я.Коласа / / Там жа. 24 ліст.; Мацней за крыўду: «Справа яе жыцця» А.Гутковіча і Ф.Казоўскай у тэатры імя Я.Коласа / / Там жа. 8 снеж.; Полной мерой / / Сов. Бел. 14 июня; Сцена и жизнь: Пьеса Н.Погодина «Цветы живые» на сцене Гомельского театра / / Там жа. 18 авг.; Разговор с человеком / / Там жа. 28 нояб.

1962. Без позолоченной рамы: [Нарыс] / / Неман. № 3; Промні «Маяка» / / ЛіМ. 23 студз.; Ля роднай хаты: Урывак з «Салігорскага дзённіка» / / Там жа. 30 сак.; Усмешка Хафра і пасаг Ураніі / / Там жа. 22 мая; Надзеі і расчараванні: Да гастроляў маскоўскага тэатра імя Ленінскага камсамола / / Там жа. 29 чэрв.; Суд памяці і сумлення / / Там жа. 13 ліп.; І ў пекле песню не спаліць / / Там жа. 7 жн.; Густ у гумары патрэбны / / Там жа. 28 вер.; Пра што яшчэ не расказвалі афішы / / Там жа. 5 кастр.; Для юных, цікаўных / / Там жа. 12 кастр.; Мінск — Магілёў / / Там жа. 13 ліст.; Каб іншых навучыць / / Там жа. 7 снеж.; Горняцкая совесть / / Сов. Бел. 6 июня; По разлинеенному или поперек? / / Там жа. 30 июня; Башни Кремля: [Верш] / / Там жа. 16 авг.; Лунатики и люди солнца / / Сов. культура. 24 июля; Нет у театра крыши / / Труд. 8 февр.

1963. Как начертить интонацию вздоха: [Рэц. на кн.: Бурьян Б., Лисневский И. На высоком взлете. Мн., 1962] / / Неман. № 1; Театр. № 4; Месяц с театром, час с Охлопковым / / Театр. жизнь. № 22; Талент змагара і гуманіста / / Звязда. 6 жн.; Праз тры гады / / ЛіМ. 24 мая; Сэрца з праўдаю разам / / Там жа. 21 чэрв.; Сокалы і крумкачы / / Там жа. 12 ліп.; Кветкі на струнах / / Там жа. 23 ліп.; Месяц з тэатрам імя Маякоўскага і адна гадзіна з Ахлопкавым / / Там жа. 6 жн.; У пошуках шасцярэнькі / / Там жа. 27 жн. / Саавт. І.Кудраўцаў; Салют Вам, мастак і чалавек / / Там жа. 18 кастр.; Да новых спраў і песень / / Там жа. 3 снеж.; Пасля шаснаццаці аншлагаў / / Там жа. 17 снеж.; Казырны туз і простая шасцёрка / / Мін. праўда. 29 снеж.; «Открытие» Америки / / Сов. Бел. 5 мая; Гражданин, художник, гуманист / / Сов. культура. 31 янв. / Соавт. Т. Бушко.

1964. Уладар пачуццяў і думак / / Голас Радзімы. № 51; Герои Гремячего — в Минске / / Неман. № 6; На глебе плённай і ўрадлівай / / Звязда. 21 лют.; «Галоўная стаўка» / / Там жа. 14 ліст.; Сэрца твора — сэрца паэта / / ЛіМ. 4 лют.; Ён прыйшоў да нас у сёння / / Там жа. 14 лют.; Сустрэчы над Бугам / / Там жа. 31 сак.; Іронія і праўда: На спектаклях генуэзскага тэатра / / Там жа. 5 мая; Інтэрв'ю з піратэхнікам / / Там жа. 29 мая; Спектакль — змагар / / Там жа. 9 чэрв.; Кніга — будзе! / / Там жа. 26 чэрв.; Натхненне і шчасце / / Там жа. 28 ліп.; Права выбару / / Там жа. 11 жн.; Ноты фальшу ў песні шчырай / / Там жа. 24 ліст.; Яго дзед Шчукар / / Мін. праўда. 5 чэрв.; Антон Шэлестаў... абвінавачвае / / Там жа. 21 жн.; Уходящие: На моральныя темы / / Сов. Бел. 26 июля; Победа Проктора / / Там жа. 19 авг.; Путь великанов / Там жа. 22 сент.; Душа образа / / Сов. культура. 6 июня.

1965. У ролі — Віктар Тарасаў / / Голас Радзімы. № 7; «Купец Япішкін» на завадской сцэне / / Там жа. № 10; Дзевяць сезонаў — дванаццаць прэм'ер / / Там жа. № 21; Грані таленту / / Там жа. № 26; И наше достояние: [Рэц. на кн.: Борисова Т. Шекспир на белорусской сцене. Мн., 1964] / / Неман. № 4; Назад, да «Канстанціна Заслонава» / / Полымя. № 1; Ісціна і факты: [Рэц. на кн.: Нефед В. Становление белорусского советского театра. Мн., 1965] / / Там жа. № 9; Актрыса / / Работніца і сялянка. № 9; 104 старонкі супраць скепсісу / / Звязда. 21 мая; Што ведаў Атэла / / Там жа. 15 чэрв.; На гродзенскіх прэм'ерах / / ЛіМ. 5, 8 студз.; Гарызонты пошукаў / / Там жа. 13 крас.; Час сённяшні і час мінулы / / Там жа. 6 ліп.; І гэта — пра каханне?.. / / Там жа. 13 ліп.; У фас і профіль / / Там жа. 27 ліп.; Што ёсць, чаго няма / / Там жа. 12 кастр.; Чатыры варыянты «чатырох крыжоў» / / Там жа. 24 снеж.; Успех успеху рознь / / Сов. Бел. 12 марта; Время и люди / / Там жа. 21 июня; С бурей в лад / / Там жа. 21 нояб.

1966. Это — не умрет / / Неман. № 1; Ясность взгляда / / Там жа. № 9; Инга будет жить / / Театр. жизнь. № 8; Человек с лучистыми глазами / / Там жа. № 12; Чудо, ставшее нормой бытия / / Знамя юности. 6 нояб.; З адзінай вязкі / / ЛіМ. 21 студз.; Трэці неабходны / / Там жа. 4 лют.; Пачатак жыцця / / Там жа. 22 лют.; Пераконваюць — пераканаными / / Там жа. 29 сак.; Дом на сонечнай, яго гаспадары і госці / / Там жа. 15 ліст.; Артыст — заўжды артыст / / Там жа. 27 снеж.; «Гавайская легенда» / / Сов. Бел. 30 янв.; «По тонкому льду» / / Там жа. 5 окт.

1967. У Могилевской Мельпомены / / Неман. № 3; Тринадцатый сезон / / Там жа. № 10; Где «центр земли?» / / Театр. № 11; Второе дыхание / / Театр. жизнь. № 19; Уздыблены эпас / / Звязда. 10 жн.; У вобразах і дакументах: Нататкі пра тэлеспектакль «Крах» / / ЛіМ. 6 студз.; Ідыёцтва... з добрымі намерамі / / Там жа. 27 студз.; Выпрабаванне жанрам: Спектакль «Шчыт і меч» па п'есе В.Кажэўнікава і В.Токарава ў Беларускім Дзяржаўным тэатры імя Я. Коласа / / Там жа. 28 сак.; Што ні персанаж, то непаўторны характар / / Там жа. 14 крас.; Канстанцін Заслонаў, наша слава... / / Там жа. 25 крас.; Як мож-

на сапсаваць свята: Рэпліка / / Там жа. 28 ліп.; Другое нараджэнне «Бацькаўшчыны» / / Наст. газ. 16 вер.; На грані двух эпох / / Сов. Бел. 28 дек.

1968. Убачыўшы цудоўнае / / Беларусь. № 1; Чтоб слово стало и весомей и дороже / / Неман. № 4; Запомним их имена: [Рэц. на кн.: Крывёю серца. Мн., 1967] / / Там жа. № 7; «Ого-го-о! Могу-у!»: [Рэц. на кн.: Варно В. Сквозь тучи. Мн., 1968] / / Там жа. № 8; Если зал полон... / / Там жа. № 9; [Рэц. на кн.: Чурко Ю. Белорусский балет. Мн., 1966] / / Театр. № 2; Чые гэта слёзы?; На тэмы маралі / / Вяч. Мінск. 22 сак.; Казка, ды не толькі для маленькіх / / ЛіМ. 6 лют.; З палемічным пафасам / / Там жа. 15 ліст.

1969. Не звание, а сущность / / Неман. № 2; «Количественно более богата»: [Рэц. на кн.: Семяновіч А. Беларуская савецкая драматургія. Мн., 1968] / / Там жа. № 3; «Учить людей, изображая нравы...» / / Там жа. № 4; На стыке двух эпох / / Там жа. № 5; Лишь об одном спектакле / / Там жа. № 9; Эх, Лявониха...: [Рэц. на кн.: Чурко Ю. Белорусский сценический танец. Мн., 1969] / / Там жа. № 11.

1970. Пролетарская песнь / / Неман. № 4; «Плюс — минус»: [Рэц. на кн.: Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1969] / / Там жа. № 6; Праздник идей / / Там жа. № 11; Ничего, кроме правды / / Сов. Бел. 27 июня.

1971. На зямлі рудабельскай: [Нарыс] / / Беларусь. № 11; Компетентное начало: [Рэц. на кн.: Кузняцоў К. Ірына Ждановіч. Мн., 1970] / / Неман. № 6; В поисках положительного идеала / / Театр. № 10; Аб'ект даследавання — духоўная свядомасць: «Зацюканы апостал»; «Трыбунал» А.Макаёнка ў тэатры імя Я.Купалы / / ЛіМ. 14, 21 мая.

1972. Рысы таленту / / Беларусь. № 4 Вот такая карусель / / Театр. № 12; «Трыбунал» у рэспубліцы Мустая / / ЛіМ. 28 крас.; Поруч з аўтарам / / Там жа. 14 ліп.; Добразычліва, без паблажлівасці / / Там жа. 4 жн.; Диспут на сцене — диспут в зале: [Рэц. на кн.: Макаёнак А. Трибунал; Затюканый апостол. Мн., 1971] / / ЛГ. 17 мая; Критика: субьективность и субьективизм / / Сов. культура. 26 февр.; Его герои живут с нами / / Там жа. 6 июля.

1973. Пошукі і спрэчкі / / Полымя. № 3; Поиски и споры / / Театр. № 8.

1974. Яе імя / / Работніца і сялянка. № 6; Прызнанне ў любві / / Звязда. 27 чэрв.; «Прымаць ці не прымаць..» / / ЛіМ. 25 студз.; Атакующая муза / / Сов. Бел. 10 февр.; Откровение / / Там жа. 1 июня.

1975. [Рэц. на кн.: Симуров А. Сказание о болгарском брате. Мн., 1974] / / Неман. № 5; Была бы правда / / Там жа. № 12; Радостный дебют / / Сов. Бел. 29 мая.

1976. Была бы правда: [Рэц. на кн.: Адамович А., Брыль Я., Колесник В. Я из огненной деревни. Мн., 1975] / / Звезда Востока. № 12; Один из первых: [Рэц. на кн.: Грамыка М. Каля тэрасы. Мн., 1975] / / Неман. № 3; Гармония и алгебра / / Там жа. № 12; С регламентом и без... / / Театр. № 11; Варыянты / / ЛіМ. 9 крас.; Поиск и открытия / / Сов. Бел. 21 июля; «Архитектура мирозданья» / / Там жа. 2 сент.; «И явь, и сон» / / Сов. культура. 7 сент.

1978. Іосіф Матусевіч; Расціслаў Янкоўскі / / Майстры беларускай сцэны. Мн. Кн. 3.

1979. Ці тая Марыя...: Нарысы / / Полымя. № 2.

1981. На тонких гранях чувств: [Рэц. на кн.: Новожилов О. Агатовый ручей. Мн., 1981] / / Неман. № 11; Балючае рэха вайны / / Полымя. № 7.

1983. Пальму первенства присвоит время / / Театр. жизнь. № 8.

1984. Загадкі Віктара Тарасава / / Маладосць. № 1; «К зорам агністым, к прыволлю нябеснаму» / / ЛіМ. 2 ліст.; На отчей земле / / Сов. Бел. 21 дек.

1985. «Праблемы Сафі Ларэн» / / ЛіМ. 15 ліст.; Са знакам Быкава: На спектаклі Дзяржаўнага рускага тэатра БССР імя М.Горкага / / Там жа. 20 снеж.; Поиски сути / / Сов. Бел. 20 июля; Как это помнится / / Там жа. 22 авг.

1.4.

1954. Гаврусев С. На родных дорогах / С бел. / / Сталин. молодежь. 8 авг.

1966. Сергейчик Т. Перед выходом на сцену / С бел. / / Неман. № 7.

1.5.

На англійскую мову. A Great Byelorussian Actor / Transl. H.Perham / / Soviet Literature. 1962. № 8.

На украінскую мову. Збагачуватися думкою / З біл. / / Рад. Укр. 1972. 4 берез.

1.6.

Макаёнак А. Мастак і час / / Маг. праўда. 1975. 23 студз. / Зап.

2.3.

На беларускай мове. Аўдзееў І. Нарадзіўся паэт на Купалле... / / Чырв. змена. 1982. 1 ліп.; Георгію Коласу — 50 / / ЛіМ. 1979. 23 лют.; Губарэвіч К. Пра ўяўныя недахопы / / Там жа. 1966. 13 снеж.; Нячай В. Дзякуй народу за песні / / Вяч. Мінск. 1982. 1 ліп.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

На рускай мове. Белорусская сюита / / Знамя юности. 1967. 22 марта; Ерохин Р. Люди раннего утра / / Сов. Бел. 1973. 30 авг.; Резник И. Поэзия в наследство / / Сел. газ. 1982. 13 июля; Шепелев Н. Камера глядит на сцену / / Знамя юности. 1969. 31 июля.

В.М.Грышкевіч.

КОЛАС ЯКУБ

Колас Якуб [сапр. Міцкевіч Канстанцін Міхайлавіч; інш. псеўд.: Агарак, К. Адзінокі, К. Альбуцкі, Андрэй «сацыяліст», К. Белорус, Т. Булава, Тамаш Булава, Ганна Груд, Т. Гушча, Тар. Гушча, Тарас Гушча, Дземаноў Гуз, Пятрусь Дзягель, Дзядзька Карусь, Дзяцька Карусь, Дубовы Ліст, Я. Колас, Як. Колас, Я. Колос, Ганна Крум, Кудесник, Карусь Лапаць, Левы, Лесавік, Марцін, Марцін з-за рэчкі, Мікалаевец, М. Міцкевіч, Наднеманец, К. Наднёманец, Народный учитель, Свой чалавек, Стары шут, Иван Торба; крыпт.: Т.Г., К., Я.К-с., К.М., К. П-ій і інш.; 22.10 (3.11).1882, засценак Акінчыцы Мінскага пав. (з 1971 у межах г. Стоўбцы Мінскай вобл.) — 13.8.1956, Мінск, пахаваны на Вайсковых могілках], паэт, празаік, драматург, крытык, публіцыст, перакладчык, вучоны, педагог, адзін з заснавальнікаў сучаснай беларускай літаратуры і беларускай мовы, грамадскі дзеяч. Член СП Беларусі з 1934. Двойчы лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР — за зборнік вершаў (1946) і паэму «Рыбакова хата» (1949). Народны паэт Беларусі (1926). Акадэмік АН Беларусі (1928), заслужаны дзеяч навукі Беларусі (1944).

Нарадзіўся Я.Колас у сям'і лесніка. Праваслаўны, ахрышчаны ў Стаўбцоўскай царкве. Бацька, Міхаіл Казіміравіч Міцкевіч, служыў лесніком у князя Радзівіла. Маці, Ганна Юр'еўна (дзяв. прозвішча Лёсік), была хатняй гаспадыняй. Браты Уладзімір (1879—1954), Алесь (1880—1940), Іосіф (1895—1980), Міхал (1897—1991), сёстры Міхаліна (1887—1977), Юзэфа (1891—1964), Марыя (1900). Дзіцячыя гады будучага пісьменніка прайшлі ў лесніковых сядзібах Ласток (Сухошчына), Альбуць, што недалёка ад в. Мікалаеўшчына, адкуль бацькі былі родам. У 1892—94 Я.Колас вучыўся ў Мікалаеўшчынскім народным вучылішчы. У дзяцінстве захапляўся байкамі І.Крылова, вершамі А.Пушкіна, М.Лермантава, В.Жукоўскага, апавяданнямі М.Гогаля, казкамі і апавяданнямі Л.Талстога, вершамі на беларускай мове Янкі Лучыны (у рукапісе). Любоў да кніг прывіў яму дзядзька Антось. У 1898 паступіў у Нясвіжскую настаўніцкую семінарыю, якую скончыў у 1902. У час вучобы шмат чытаў, прагна засвойваў здабыткі класікаў рускай, украінскай, замежнай літаратур. У ліку любімых пісьменнікаў былі М.Кальцоў, М.Някрасаў, У.Хемніцер, У.Дзмітрыеў, Т.Шаўчэнка, І.Франко, А.Міцкевіч і інш. У юнацкія гады напісаў паэмы «У кастра» і «Страх», тэксты якіх не захаваліся. Рабіў запісы вуснай народнай творчасці. Вялікі ўплыў на будучага паэта аказаў выкладчык семінарыі А.Кудрынскі, які ўхваліў яго першыя вершы. Пасля сканчэння вучобы Я.Колас працаваў настаўнікам Люсінскага народнага вучылішча Пінскага пав. Мінскай губ. (цяпер Ганцавіцкі р-н Брэсцкай вобл.). «Першыя гады настаўніцтва прайшлі на Палессі ў Люсіне і Пінкавічах. Тут я першы раз пазнаёміўся з нелегальнай літаратурай», — успамінаў Я.Колас. З 1903 ён настаўнічаў у в. Пінкавічы Пінскага пав. (цяпер Пінскі р-н), вёў рэвалюцыйную работу сярод сялян. За ўдзел у рэвалюцыйнай прапагандзе (1906) «у парадку пакарання» пераведзены з Пінкавіцкага ў Верхменскае народнае вучылішча Ігуменскага пав. Мінскай губ. (цяпер Смалявіцкі р-н Мінскай вобл.). У ліпені 1906 у в. Мікалаеўшчына адбыўся нелегальны настаўніцкі з'езд. За актыўны ўдзел у ім і наогул за рэвалюцыйную работу Я.Колас быў пазбаўлены права працаваць настаўнікам. Пачалося следства. Зіму (1906—07) жыў у леснічоўцы Смалярня, дзе нелегальна адкрыў прыватную школу. Пачаў складаць вучэбны дапаможнік «Другое чытанне для дзяцей беларусаў». 1 верасня 1906 у газеце «Наша ніва» быў надрукаваны першы верш Я.Коласа «Наш родны край». На працягу шасці тыдняў 1907 ён быў загад-

чыкам літаратурнага аддзела газеты «Наша ніва», але паводле загада паліцыі пакінуў Вільню. Восенню 1907 зноў прыязджаў у Вільню, а ў снежні таго ж года зрабіў падарожжа ў Пецярбург, каб наладзіць асабістыя сувязі з пісьменнікамі і культурнымі дзеячамі Расіі. З пачатку 1908 Я.Колас настаўнік беларускай прыватнай школы ў в. Сані Абчугскай вол. Сенненскага пав. (цяпер Талачынскі р-н Віцебскай вобл.). Хутка быў асуджаны мясцовымі ўладамі да трох гадоў турэмнага зняволення. Пакаранне адбываў у Мінскім астрозе. У 1909 у выдавецтве «Загляне сонца і ў наша ваконца» (Пецярбург) выйшла першая яго кніга «Другое чытанне для дзяцей беларусаў», а ў 1910 — першы зборнік вершаў «Песні жальбы». Высокую ацэнку творчасці Я.Коласа даў М.Горкі. У 1911 Я.Колас пачаў пісаць паэму «Новая зямля». Тады ж нарадзілася і задума паэмы «Сымон-музыка». Пасля выхаду з турмы ў верасні 1911 пісьменнік жыў у мяст. Лунінец Пінскага пав. Мінскай губ. (цяпер г. Лунінец Брэсцкай вобл.) у свайго таварыша В.Філіповіча, займаўся з яго вучнямі, дзяцьмі чыгуначнікаў. У 1912 атрымаў пасведчанне аб дабранадзейнасці і быў прызначаны настаўнікам — спачатку ў в. Купяцічы (12 вёрст ад Пінска), пасля — ў трэцяе прыходскае вучылішча г. Пінска. У жніўні 1912 на хутары Смольня, каля в. Мікалаеўшчына, адбылася першая сустрэча Я.Коласа і Я. Купалы. Шчырае іх сяброўства захавалася на ўсё жыццё. У чэрвені 1913 Я.Колас ажаніўся з настаўніцай пінскай чыгуначнай школы Марыяй Дзмітрыеўнай Каменскай, якая нарадзілася ў сям'і свяшчэнніка. Павянчаліся ў царкве г. Пінска. У пачатку першай сусветнай вайны (1914) ён разам з сям'ёй эвакуіраваўся ў Маскоўскую губ. Настаўнічаў у с. Старыкава Дзмітраўскага пав. Восенню 1915 мабілізаваны ў армію, знаходзіўся ў Маскве. Пасля сканчэння Аляксандраўскага ваеннага вучылішча ў званні прапаршчыка служыў у запасным палку ў г. Пярмі, дзе ў пачатку 1917 атрымаў чын падпаручніка. Летам 1917 накіраваны на Румынскі фронт. Кастрычніцкую рэвалюцыю сустрэў у г. Абаяні Курскай губ., дзе знаходзілася яго жонка Марыя Дзмітрыеўна. Паводле дэкрэта Савецкай улады ў 1918 Я.Колас як настаўнік вызвалены ад вайсковай службы. Педагагічную дзейнасць працягваў у в. Малыя Крукі, недалёка ад Абаяні Курскай губ., у в. Ліпавец Вышне-Рэутчанскай вол. У 1920 пераехаў у Абаянь, дзе быў школьным інспектарам. У 1921 паводле выкліку ўрада БССР Я.Колас вярнуўся ў Мінск, працаваў у Навукова-тэрміналагічнай камісіі Народнага камісарыята асветы (НКА), а з 1922 — у літаратурнай камісіі па збіранні вуснай народнай творчасці Інстытута беларускай культуры. Выкладаў у Беларускім педагагічным тэхнікуме. Па даручэнні Наркамата асветы БССР чытаў лекцыі па граматыцы і методыцы выкладання беларускай мовы на настаўніцкіх педагагічных курсах у Слуцку (1923). У тым жа годзе зацверджаны выкладчыкам беларускай мовы БДУ. Нягледзячы на такое прызнанне, у 1925 у яго быў праведзены вобыск, а затым і допыт у сувязі з т.зв. «лістападаўскай справай» на Случчыне. У 1927 Я.Колас абраны правадзейным членам Таварыства аматараў расійскай славеснасці пры Маскоўскім універсітэце. У студзені 1929 ён стаў членам Прэзідыума і віцэ-прэзідэнтам АН БССР, створанай на базе Інстытута беларускай культуры. Прымаў удзел у рабоце Першага Усебеларускага з'езда савецкіх пісьменнікаў і Першага з'езда савецкіх пісьменнікаў, дзе яго абралі ў кіруючыя органы СП БССР і СССР не без супраціўлення ўлад (для таго, каб Я.Колас быў выбраны дэлегатам, а затым і членам прэзідыума 1-га з'езда СП СССР спатрэбілася заступніцтва М.Горкага і рэдактара «Известий» І.Гронскага). Як грамадскі дзеяч у складзе дэлегацыі СССР выязджаў у 1935 у Парыж на Сусветны кангрэс абароны культуры, дзе выступіў з прамовай. У 30-я гады вульгарызатарская крытыка беспадстаўна абвінавціла Я.Коласа ў нацдэмаўшчыне, у прапагандзе ідэй бясцласавасці беларускай нацыі, знаходзіла ў яго творах ідэалізацыю кулацтва, хутарской гаспадаркі, апяванне месіянскай ролі інтэлігенцыі. Сваякі паэта — Язэп Лёсік, дзядзька па матчынай лініі, Аляксандр Дзмітравіч, родны брат Марыі Дзмітраўны, — былі арыштаваны і рэпрэсіраваны. На Я.Коласа і Я.Купалу, першых у спісе дзеячаў літаратуры і мастацтва, таксама былі заведзены справы на арышт ў 1937. Іх выклікалі на допыты. 6 лютага 1938 у доме Я.Коласа шукалі зброю, пісьменніка прымусілі ўзняць рукі і стаць тварам да сцяны. Пагражаў арышт. Але пасля сустрэчы першага сакратара ЦК КП(б)Б П.Панамарэнкі і І.Сталіна пытанне аб арышце было знята. У пачатку Вялікай Айчыннай вайны Я.Колас пераехаў з Мінска ў Клязьму, а ў жніўні 1941 — у Ташкент. У ліпені 1941 быў надрукаваны зварот Я.Купалы і Я.Коласа «Беларускаму народу», у якім прагучаў заклік да змагання супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У час вайны Я.Колас займаўся творчай, навуковай і грамадскай працай: удзельнічаў у рабоце АН БССР, Усеславянскага антыфашысцкага камітэта (Масква), сустракаўся з воінамі Савецкай арміі, партызанамі, выступаў з публіцыстычнымі артыкуламі ў перыядычным друку, па радыё. Пасля вайны ён вярнуўся ў Мінск, вёў вялікую грамадскую і навукова-арганізацыйную работу.

Творчасць Я.Коласа ўзрастала на лепшых традыцыях нацыянальнай літаратуры, на багатай спадчыне вуснай народнай творчасці і адначасова пад уплывам прагрэсіўных прадстаўнікоў рускай, украінскай і сусветнай літаратур. У яго творах знайшлі глыбокае мастацкае адлюстраванне жыццё беларускага народа на пераломных этапах гісторыі, барацьба народных мас за сацыяльнае разняволенне і нацыянальную роўнасць. Я.Колас — класік нацыянальнай літаратуры, стваральнік неўміручых паэтычных шэдэўраў «Новая зямля» і «Сымон-музыка», адзін з заснавальнікаў беларускай мастацкай прозы, беларускага рамана, аўтарытэтны настаўнік некалькіх пакаленняў творчай моладзі, выдатны педагог, вучоны, арганізатар навукі, дзяржаўны і культурны дзеяч. Яго заслуга ў тым, што ён расказаў свету пра беларускі край, пра мужны, свабодалюбівы, герaічны народ, выявіў у мастацкім слове яго сацыяльныя і нацыянальныя памкненні, невычэрпныя духоўныя магчымасці. Пісьменнік прыйшоў у літаратуру на хвалі рэвалюцыйна-вызваленчай барацьбы народных мас супраць прыгнёту і эксплуатацыі. Жыццё і побыт працоўнага селяніна, яго мара аб лепшай будучыні, сацыяльны і нацыянальны ўціск, барацьба сялянства за свае правы — вось галоўны змест твораў Я.Коласа як пісьменніка-рэаліста, прадстаўніка рэвалюцыйна-дэмакратыч-

нага кірунку ў беларускай дакастрычніцкай літаратуры, паслядоўнага абаронцы інтарэсаў працоўнага сялянства. Ад імя прыціснутага галечай, абрабаванага селяніна паэт «на грозных межах часаў пераходных» смела звяртаўся да прыгнятальнікаў: «Чыімі рукамі вы дабро збіралі? На чые вы слёзы дабрабыт куплялі?». Выяўленая ў дакастрычніцкай творчасці Я.Коласа канцэпцыя народа сцвярджала погляд на чалавека працы не толькі як на ахвяру несправядлівага ладу, але і як на магутную сілу гістарычнага працэсу, стваральніка матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей на зямлі, творцу будучыні. Гэта было сапраўдным наватарствам у беларускай літаратуры. Падобны погляд узбройваў мастакоў слова гістарычным аптымізмам, адкрываў перад імі шырокія магчымасці ў адлюстраванні народнага жыцця. Творы Я.Коласа адыгралі вялікую грамадска-выхаваўчую ролю ў перыяд першай рускай рэвалюцыі і ў гады панавання рэакцыі. Напоўненыя пачуццём гневу і нянавісці, яны клікалі працоўных да згуртаванасці, сцвярджалі непазбежнасць перамогі над прыгнятальнікамі (“Ворагам“, «Наша возьме», «Будзь цвёрды»). Створаны пісьменнікам вобраз героя, перакананага змагара за народную справу, — значнае дасягненне беларускай дарэвалюцыйнай літаратуры. У вершах 1914—16 («Думкі салдата», «Ворагам») паэт асуджаў імперыялістычную вайну, выкрываў яе захопніцкі характар, антынародную скіраванасць, праўдзіва маляваў селяніна, удзельніка вайны, яго псіхалогію. Вядучае месца ў творчасці Я.Коласа займае тэма мастака і мастацтва («Не пытайце, не прасеце...», «Пясняр», «Родныя песні», «Песняру...»). Яна вырашана ў традыцыях перадавой, рэвалюцыйна-дэмакратычнай літаратуры — як тэма самаадданага служэння мастака народу. Як пісьменнік-наватар Я.Колас прыкметна пашырыў ідэйна-тэматычныя, жанрава-стылявыя межы беларускай нацыянальнай літаратуры, узбагаціў яе новымі ідэямі, матывамі, вобразамі, моўна-выяўленчымі сродкамі, даў яскравыя ўзоры грамадзянскай, інтымнай лірыкі, гумарыстычнага, сатырычнага верша, вершаванага фельетона, байкі, вершаванага апавядання. Бытавое, сацыяльна-псіхалагічнае апавяданне пісьменніка («Соцкі падвёў», «Бунт», «Нёманаў дар», «Малады дубок») — класічны ўзор ў жанры «малой прозы». Тут выразна акрэсленыя вобразы, намаляваны тыповыя характары беларускага селяніна-працаўніка. Яго апавяданні характарызуюцца шырынёй ахопу жыццёвых з'яў, тэматычнай разнастайнасцю, мастацкай дасканаласцю. Напісаныя сакавітай народнай мовай, яны вызначаюцца непаўторным нацыянальным каларытам, першароднай свежасцю. Напоўненыя глыбокім жыццёвым і сацыяльна-філасофскім зместам алегарычныя апавяданні Я.Коласа (цыкл «Казкі жыцця») з'явіліся значным мастацкім адкрыццём у беларускай літаратуры, пашырылі яе ідэйна-тэматычныя і жанрава-стылёвыя гарызонты. Яны прасякнуты роздумам мастака-грамадзяніна, патрыёта, гуманіста аб чалавеку і яго жыццёвым прызначэнні, сэнсе чалавечага існавання. Пісьменнік сцвярджае ідэю вечнасці жыцця, бясконцасць форм яго праяўлення, імкненне чалавека да пазнання таямніц быцця, тайн прыроды («Жывая вада», «Супраць вады», «Даль» і інш.).

Выдатным дасягненнем беларускай паэзіі з'яўляецца пейзажная лірыка Я.Коласа. Яна прасякнута пачуццямі шчырай замілаванасці прыгажосцю роднага краю. Многія вершы аб прыродзе — «На полі вясною», «Усход сонца», «Ноч», «Адлёт жураўлёў», «Белыя валокны», «Лес» — сталі хрэстаматыйнымі, увайшлі ў залаты фонд нацыянальнай літаратуры. Паэт па-майстэрску ствараў пластычныя, аб'ёмныя, зрокава адчувальныя малюнкі беларускай прыроды.

Я.Колас творча прадоўжыў рэалістычныя традыцыі нацыянальнай літаратуры, узбагаціў метад крытычнага рэалізму вопытам рэвалюцыйнай барацьбы шырокіх мас за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. Глыбокае і змястоўнае напаўненне атрымала катэгорыя народнасці ў паэзіі і прозе Я.Коласа. Пісьменнік узняў беларускае слова на ўзровень сталага мастацтва, паставіўшы яго побач з развітымі літаратурамі свету, і ў гэтым яго вялікая заслуга.

Гады рэвалюцыі — адзін з найбольш складаных, трагічных перыядаў у жыцці і творчасці Я.Коласа. Жахлівыя разбурэнні, незлічоныя людскія ахвяры, якімі суправаджалася Кастрычніцкая рэвалюцыя і якія паэт бачыў на ўласныя вочы, выклікалі яго рашучае асуджэнне і пратэст. Мастак-гуманіст не мог прыняць рэвалюцыю, якая дзеля гіпатэтычнай светлай будучыні знішчала найвялікшую каштоўнасць — чалавека. У «крывавым віры» гінулі маральныя набыткі, выпрацаваныя чалавецтвам за многія стагоддзі існавання. Паэма «Сымон-музыка» (1911—18) з асаблівай яскравасцю выявіла псіхалагічны стан паэта, які ўсведамляў і асабістую адказнасць за трагічныя падзеі, выкліканыя рэвалюцыяй, бо і яго паэтычнае слова рыхтавала рэвалюцыйны выбух. але аказалася, што галоўным героем часу стаў не разняволены рэвалюцыяй свабодны чалавек, міласэрны і спагадлівы да чужога болю і пакутаў, а «чалавек з ружжом», якому зброя замяніла закон і маральныя нормы, а класавая нянавісць, прага помсты сталі вызначальнымі матывамі дзейнасці. Ачышчальная бура-навальніца, якую клікаў пясняр народнай долі («Грымні ж ты, бура, ды грымні дужэй» — верш «Будзе навальніца», 1912), вылівалася ў акт рабаўніцтва і гвалту. Не жадаючы даць маральнае бласлаўленне жорсткай, крывавай, нясправядлівай рэвалюцыі, Я.Колас пакідае свайго героя-музыку на могілках, дзе пахавана яго дзяўчына Ганна — сімвал дабрыні і прыгажосці, жывое ўвасабленне маці-Беларусі, увасабленне няспраўджаных ідэалаў мастака. Сымон-музыка, які марыў пра ўсясветнае брацтва, пра ўсталяванне чалавечай дабрыні, міру і згоды, у знак пратэсту супраць жорсткасці, прымусу, беззаконня і пагарды да чалавечай асобы выключаецца з жыцця, засынае сімвалічным сном («Ты ачнешся ў жыцці новым песні-думкі дапяваць») побач з Ганнай.

Нешматлікасць твораў пісьменніка перыяду 1917—18 яскрава адлюстроўвала сутнасць яго грамадзянскай мастакоўскай пазіцыі, ягонага стаўлення да сацыялістычнай рэвалюцыі. У вершах 1919—21 (“На чужыне“, «Крыж», «Цені-страх», «Звон шыбаў»), у аповесці «Пад Новы год» (1922) паэт праўдзіва раскрываў разбуральныя вынікі ўздзеяння рэвалюцыі на чалавека, перадаваў яго разгубленасці і пачуццё страху. Трывожны звон шыбаў успрымаецца героем аднайменнага верша то як выява

жалобы, гневу, то як знак, «што згубілі мы дарогу» — да святла, праўды і ісціны.

Пасля звароту на Беларусь (май 1921) пачынаецца новы, вельмі плённы перыяд літаратурна-мастацкай і грамадска-культурнай дзейнасці Я.Коласа. Але пералом у светаадчуванні песняра адбыўся не адразу. Тэматыка напісаных і апублікаваных ім у 1921—23 гг. твораў у аснове сваёй скіравана да мінулага: было створана дванаццаць новых раздзелаў паэмы «Новая зямля», аповесць «У палескай глушы», падрыхтаваны і выданы зборнікі «Казкі жыцця» і «Водгулле». Я.Колас устрымліваўся ад апаратўнага водгуку на падзеі новага часу, не падзяляў пазіцыю тых пісьменнікаў, хто бяздумна ўслаўляў новую ўладу.

Паэма «Новая зямля» (1911—23), ідэйная і жанравая задума якой была істотна пераасэнсавана і паглыблена, стала этапнай з'явай у творчасці Я.Коласа і ўсёй беларускай літаратуры. Тут з вялікай сілай мастацкага абагульнення адлюстраваны карэнныя сацыяльныя супярэчнасці канца 19 ст., намалявана шырокая эпічная панарама народнага жыцця, створаны тыповыя, непаўторныя характары, раскрыта духоўная веліч, маральная прыгажосць чалавека працы, яго спрадвечная мара аб вольным шчаслівым жыцці, выяўлена імкненне стаць гаспадаром на ўласнай зямлі. Паэтызацыя працы, эстэтызацыя сялянскага побыту, услаўленне чалавека-працаўніка, носьбіта лепшых рыс народнага, нацыянальнага характару — наватарская рыса паэмы. У 30-я і пазнейшыя гады, калі пераважная большасць савецкіх пісьменнікаў выкрывала т.зв. дробнаўласніцкія інстынкты селяніна, індывідуалістычную мараль, развенчвала яго кулацкія памкненні, Я.Колас паэмай «Новая зямля» з гонарам бараніў аўтарытэт прыгожага пісьменства, годнасць мастака як выразніка інтарэсаў працоўнага сялянства. «Новая зямля» ўвайшла ў свядомасць чытача як найвыдатнейшы твор нацыянальнай літаратуры, з'ява нацыянальнай культуры, як паэтычная энцыклапедыя жыцця беларускага народа на новым этапе яго гістарычнага развіцця. Яна адыграла велізарную ролю ў сцвярджэнні прынцыпаў рэалізму, народнасці, у станаўленні ліра-эпічнай паэмы і празаічнага рамана. У 1923—24 Я.Колас істотна перапрацаваў паэму «Сымон-музыка» (тэкст не захаваўся; рукапіс украдзены ў час вяртання паэта з Кіславодска ўлетку 1924). У 1924—25 была створана трэцяя, канчатковая рэдакцыя, па сутнасці новы твор. З разгортваннем працэсу беларусізацыі аўтар «Сымона-музыкі» абуджае героя ад сну, дае яму магчымасць чароўным гранням вярнуць да жыцця Ганну і накіроўвае іх у шырокі свет да людзей. На пэўны час Я.Колас паверыў у магчымасць адраджэння роднага краю, нацыянальнай культуры, у магчымасць пабудовы суверэннай, незалежнай Беларусі. Паэма прысвечана беларускай моладзі, якой гісторыяй прызначана было будаваць новае жыццё, свабодную краіну. Вера пісьменніка-грамадзяніна, мастака-гуманіста ў шчаслівую будучыню Беларусі і дапамагла нараджэнню канчатковай рэдакцыі паэмы — твора паліфанічнага гучання, дзе драматычныя, трагічныя матывы пераплятаюцца з жыццесцвярджальнымі, аптымістычнымі. Зацятая барацьба бальшавіцкай партыі с рэлігіяй перашкодзіла Я.Коласу выкарыстаць шэраг тэм і матываў першай рэдакцыі, у прыватнасці, тэму мастака як прарока, як носьбіта боскай сілы. Але гэты і іншыя матывы, напрыклад, думка аб неабходнасці ўсеагульнай згоды, ідэя дабрыні, міласэрнасці, чалавекалюбства як арганічнай якасці сапраўднага мастацтва, знайшлі сваё ўскоснае, апасродкавае выяўленне ў апошняй рэдакцыі. Тое, што Сымон здолеў сілай свайго кахання ўдыхнуць жыццё ў безнадзейна хворую Ганну, сведчыла пра бязмежныя магчымасці мастацтва, калі яно сваімі каранямі звязана з народным жыццём, прасякнута ідэяй абароны чалавека. У лірыка-філасофскіх, алегарычных уступах да адпаведных раздзелаў новай рэдакцыі паэт іншасказальна выказаў шэраг глыбокіх думак, якія былі ў рэдакцыі 1911—18. Так, у алегорыі пра змаганне марозу і вады праводзіцца ідэя неабходнасці «згоды, змірэння», стваральнай працы як асновы будаўніцтва суверэннай дзяржавы. Паэма «Сымон-музыка» сведчыць аб шырыні творчага дыяпазону Я.Коласа, аб арыгінальнасці, адметнасці яго таленту і вялікіх творчых магчымасцях як паэта-лірыка. Яна ўражвае рознастайнасцю вобразна-выяўленчых сродкаў, гармоніяй зместу і формы, багаццем рытмікі, дасканалай інструментоўкай паэтычнага радка, мілагучнасцю, напеўнасцю верша, удалым выкарыстаннем фальклорнай паэтыкі. Паэма аказала вялікі ўплыў на развіццё беларускай лірыкі і ліра-эпічнай паэмы, раскрыла вялікія магчымасці рамантычных форм і сродкаў адлюстравання рэчаіснасці.

Жыццё беларускага народа напярэдадні і ў гады першай буржуазнай рэвалюцыі, пошукі перадавой інтэлігенцыяй шляхоў да народа, яе роля ў фарміраванні сацыяльна-палітычных поглядаў сялянства знайшлі сваё глыбокае мастацкае ўвасабленне ў першых двух кнігах «Палескіх аповесцей», якія пазней увайшлі ў трылогію «На ростанях» (1921—54). Аповесці — найбольш значныя творы беларускай мастацкай прозы. У іх яскрава выявіліся сталасць мастацкай думкі пісьменніка, глыбокае разуменне ім ролі народных мас і інтэлігенцыі ў рэвалюцыйным працэсе. «Палескія аповесці» вызначаюцца высокім узроўнем псіхалагічнага майстэрства, здольнасцю аўтара раскрываць дыялектыку пачуццяў герояў, паказваць чалавека ў адзінстве яго грамадскай дзейнасці і асабістага жыцця. Для твораў характэрна шчырасць, даверлівасць аўтарскай інтанацыі. Аповесці маюць выразны біяграфічны характар. Лёс многіх герояў, іх памкненні былі блізкімі і зразумелымі аўтару. Я.Колас сцвердзіў плённасць арыентацыі на актуальную сацыяльную праблематыку, на гістарычна праўдзівае, рэалістычна канкрэтнае, аналітычна заглыбленае адлюстраванне жыцця народа, канкрэтнай чалавечай асобы.

Да значных мастацкіх здабыткаў беларускай літаратуры пачатку і сярэдзіны 20-х г. адносяцца і апавяданні «Крывавы вір», «Пракурор», «Адукацыя», «Туды, на Нёман», «У «калектыве» пана Тарбецкага», «Хатка над балоткам», «На святой зямлі», алегарычна-філасофскія творы з цыкла «Казкі жыцця». Гэтыя творы працягвалі лепшыя традыцыі дакастрычніцкай «малай прозы», яны ўзбагацілі нацыянальнае мастацтва новымі эстэтычнымі адкрыццямі.

Але творча-актыўны, аптымістычны стан Я.Коласа працягваўся нядоўга. Яго ілюзіі адносна светлай будучыні, росквіту нацыянальнай культуры і адраджэння бацькаўшчыны пачалі хутка развей-

ваццa. Жорская рэчаіснасць, канкрэтная практыка сацыялістычнага будаўніцтва рашуча ацвярэжвалі песняра. Менавіта з канца 20-х — пач. 30-х г. Я.Колас трапляе ў безвыхаднае становішча, цалкам залежнае ад ідэалагічных установак камуністычнай партыі і грамадска-дзяржаўных структур таталітарнай сістэмы. Жахі прымусовай калектывізацыі, расслаіванне сялянства разбурэнне традыцыйнага ўкладу вёскі, татальны кантроль над усімі сродкамі грамадска-палітычнага, духоўнага жыцця, фактычная забарона свабоды слова і волевыяўлення, масавыя рэпрэсіі супраць нацыянальнай інтэлігенцыі — усё гэта негатыўна паўплывала на Я.Коласа як творцу. Ёе аказаўся сапраўдным заложнікам антыгуманнай сістэмы, міжвольным прапагандыстам сацыялістычнага рэалізму, які быў зводам палітычных патрабаванняў, але выдаваўся за эстэтычную катэгорыю. Асабліва вялікія творчыя страты Колас-мастак панёс у вершаваных формах. Вершы «Калгаснае», «Краіне Саветаў», «На верту», «Будзьце чуйны», «Памяці С.М.Кірава», «Калгасу «Слабада», «Шчаслівая хвіліна», «Раскуты Праметэй», «Пераможны май», «Радасць», «Да выбараў», «Май», «Майскае свята» ідэалізуюць тагачасную рэчаіснасць, малююць яе ў ружовых, светлых фарбах. Гэта — тыповы ўзор гімнічнай паэзіі, далёкай ад праўды жыцця і праўды мастацтва. Шмат у творах паэта дэкларатыўнасці, рыторыкі, схематызму. Рэальныя супярэчнасці падменены тут імітацыяй канфлікту.

Праўда, у некаторых творах, пераважна буйной сюжэтнай формы, пры ўважлівым чытанні можна адчуць праявы ўнутранага супраціўлення мастака таталітарнаму рэжыму. Ідэалагічна вытрыманыя заклікі, вершы ў гонар кастрычніцкіх гадавін давалі паэту магчымасць ускосна, праз падтэкст выказать сваю асабістую пазіцыю. Адзін з такіх эфектыўных сродкаў — даць магчымасць выказацца антыподам станоўчых герояў. Гэты прыём пісьменнік паспяхова выкарыстаў у аповесці «Адшчапенец», у паэме «На шляхах волі».

У гады Айчыннай вайны змест і танальнасць твораў Я.Коласа прыкметна змянілася. На першым плане ў іх гераізм і патрыятызм народа, услаўленне мужнасці воіна-чырвонаармейца («Народу-барацьбіту», «Душою і сэрцам мы з вамі, героі»), партызанская барацьба на часова захопленай ворагам зямлі («Над магілай партызана», «Бацьку Мінаю»), выкрыццё фашызму і іх прыслужнікаў. Аднак тэма мужнасці, гераізму не атрымала глыбокага адлюстравання у творчасці паэта. Многім яго вершам шкодзіць зададзенасць, афіцыйная трактоўка героікі. Павярхоўнасць, схематызм вобразаў асабліва ўласцівы паэмам «Суд у лесе», «Адплата», апавяданням. Высокімі мастацкімі якасцямі вызначаюцца некаторыя вершы, прысвечаныя непасрэдна Беларусі, у прыватнасці пейзажная лірыка. Глыбіня паэтычнай думкі арганічна спалучаецца тут з высокай эмацыянальнай напружанасцю і гранічнай шчырасцю выяўлення аўтарскіх пачуццяў любві да роднай зямлі, нянавісці да ворага, веры ў непазбежнасць перамогі («Голас зямлі»). Як значнае творчае дасягненне беларускай паэзіі неабходна разглядаць таксама інтымную лірыку паэта гэтых гадоў. У многіх вершах пачуцці асабістага характару, роздум аб жыцці і смерці пераплятаюцца з грамадзянскімі, патрыятычнымі пачуццямі («Мае мары»).

У пасляваенныя гады Я.Колас закончыў паэму «Рыбакова хата» (1939, 1946—47), працаваў над трэцяй кнігай трылогіі, пісаў новыя апавяданні з цыкла «Казкі жыцця», вершамі і публіцыстычнымі артыкуламі адгукаўся на падзеі грамадска-палітычнага, міжнароднага жыцця («Роднаму краю і народу», «Закон Трумэна і Ко»), прымаў актыўны ўдзел у рэдагаванні перакладу «Новай зямлі» і «Сымона-музыкі» на рускую мову. Як крытык Я.Колас уздымаў надзённыя пытанні сувязі мастака з рэчаіснасцю, дзейснасці мастацкага слова, ролі і значэння крытыкі ў літаратурным працэсе, выкладання літаратуры ў школе, эстэтычнага выхавання маладога пакалення. Я.Колас аўтар шматлікіх твораў для дзяцей («У старых дубах», «Міхасёвы прыгоды», «Раніца жыцця», і інш.). Творчасць Я.Коласа была цесна звязана з развіццём беларускай педагагічнай думкі. Пісьменнік лічыў, што родная мова, літаратура, гісторыя — дзейсныя сродкі фарміравання маральных, патрыятычных пачуццяў школьнікаў, выхавання ў іх любві да «роднага слова — першай крыніцы, праз якую мы пазнаем акаляючы нас свет». Я.Колас шырока вядомы і як перакладчык на беларускую мову твораў А.Пушкіна, М.Лермантава, Т.Шаўчэнкі, Р.Тагора, А.Міцкевіча, П.Тычыны. Ён быў рэдактарам шматлікіх выданняў, анталогій. Яго творы таксама перакладзены на многія замежныя мовы.

Драматычныя творы Я.Коласа маюць даволі багатае сцэнічнае жыццё. П'есы паводле яго апавяданняў, аповесцей, трылогіі былі пастаўлены на сцэнах шматлікіх тэатраў. Жыццё і творчасць Я.Коласа пакладзены ў аснову дакументальных і мастацкіх фільмаў: «Народны паэт» (сцэнарый Ю.Тарыча, М.Лужаніна. Беларусьфільм, 1952), «Якуб Колас» (сцэнарый А.Звонака. Беларусьфільм, 1962), «Дзядзька Якуб» (сцэнарый В.Адамчыка, А.Вялюгіна. Беларусьфільм, 1982), «Песня вясны» — экранізацыя аповесці «На прасторах жыцця» (сцэнарый В.Гардзіна і Л.Ляжневіча, пастаноўка В.Гардзіна, 1929) і інш. На словы Я.Коласа напісана шмат музычных твораў, якія выходзілі асобнымі зборнікамі. Опера «Новая зямля» па аднайменнай паэме Я.Коласа напісана Ю.Семянякам, «У пушчах Палесся» (паводле аповесці «Дрыгва») — А.Багатыровым. Коласаўскую паэзію для напісання песень выкарыстоўвалі кампазітары М.Чуркін («Краска», «Вясна», рамансы «Маёй каханцы», «Гусі...»), А.Туранкоў (рамансы «Усход сонца», «Дудка», песні «Радасць»), Я.Цікоцкі (рамансы «Каманіну, Малакову, Сляпнёву», «Пераможны май») і інш. Вобраз пісьменніка ўвасобілі ў творах выяўленчага мастацтва Л.Асядоўскі, І.Ахрэмчык, М.Будавей, Ю.Герасіменка, Т.Ігнаценка, Я.Кулік, М.Купава, Я.Раманоўскі, І.Рэй, У.Стальмашонак, В.Шаранговіч, Л.Шчамялёў, А.Яр-Краўчанка і інш.

Я.Колас быў вядомым грамадскім дзеячам: ён выбіраўся членам ЦК на XX—XXII з'ездах КПБ. Кандыдат у члены ЦВК БССР у 1927—29, член ЦВК у 1929—31, 1935—38. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР у 1946—56, Вярхоўнага Савета БССР у 1938—56, член усесаюзнага Камітэта па Дзяржаўных прэміях у галіне літаратуры і мастацтва. Абіраўся віцэ-старшынёй Усеславянскага камітэта, старшынёй Беларускага і членам Савецкага камітэта абароны міру. Узнагароджаны пяццю ордэнамі Леніна, ордэнамі Чырвонага сцяга, Працоўнага Чырвонага Сцяга, медалямі.

Імя народнага песняра з любоўю ўшаноўвае беларускі народ. У 1959—65 прысуджалася літаратурная, а з 1971 раз у два гады прысуджаецца Дзяржаўная прэмія імя Я.Коласа за лепшыя празаічныя

творы і літаратуразнаўчыя працы. Яго імя прысвоена Мінскаму паліграфічнаму камбінату, цеплаходу Дунайскага параходства, Інстытуту мовазнаўства АН Беларусі, Цэнтральнай навуковай бібліятэцы АН Беларусі, Віцебскаму драматычнаму тэатру, СШ № 44 Мінска, Мікалаеўшчынскай СШ Стаўбцоўскага р-на, школам-інтэрнатам Брэста, Нясвіжа Мінскай вобл., Сянкевіцкай СШ Лунінецкага р-на Брэсцкай вобл., Цэнтральнай гарадской бібліятэцы Слоніма Гродзенскай вобл., бібліятэцы № 7 Мінска, калгасам, плошчам і вуліцам рэспублікі. Помнікі пісьменніку пастаўлены на плошчы Мінска, якая носіць яго імя, на радзіме ў в. Мікалаеўшчына, а таксама ў г. Навагрудку Гродзенскай вобл., в. Плоскае Талачынскага р-на Віцебскай вобл. Устаноўлены мемарыяльныя дошкі на будынках, у якіх ён жыў ці працаваў. У Мінску існуе Літаратурны музей Я.Коласа, у Акінчыцах, Смольні і Альбуцці — яго філіялы. Грамадскія Літаратурныя музеі створаны ў Люсінскай СШ Ганцавіцкага р-на, Пінкавіцкай СШ Пінскага р-на Брэсцкай вобл., Бараўлянскай СШ Мінскага р-на, Верхменскай СШ Смалявіцкага р-на, Мікалаеўшчынскай СШ Стаўбцоўскага р-на Мінскай вобл. У пакоі, дзе Я.Колас працаваў як віцэ-прэзідэнт АН БССР, адноўлены мемарыяльны кабінет. Партрэт пісьменніка змяшчаўся на прысвечаных яму паштовых марках і паштоўках, на манеце, выпушчанай да 110-годдзя з дня яго нараджэння.

М.Д.Мацюх, М.І.Мушынскі.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Т. 1. Вып. 1. Вершы 1904—22 гг. Мн., 1928. Рэц.: Барычэўскі А. // Полымя. 1928. № 10. Т. 1. Вып. 2. Вершы 1907—27 гг. Мн., 1928. Рэц.: А. // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1928. № 20; Плашчынскі Я. // Узвышша. 1929. № 1. Т. 2. Апавяданні вершам 1907—1927 гг. Мн., 1929. Рэц.: Аляхновіч М. // Маладняк. 1930. № 1; Сярэдні Ф. // Чырв. Бел. 1930. № 2.

Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1952—54. Т. 1. Вершы. Апавяданні вершам: (1904—17). Мн., 1952. Т. 2. Вершы. Апавяданні вершам: (1917—52). Мн., 1952. Т. 3. Апавяданні. Мн., 1952. Т. 4. Новая зямля; Сымон-музыка. Мн., 1952. Т. 5. У палескай глушы; У глыбі Палесся; На ростанях: Трылогія. Мн., 1954. Рэц.: Барсток М. Повесть о судьбах народа и его интеллигенции // Сов. Бел. 1954. 3 нояб.; Пшыркоў Ю. Разам з народам // ЛіМ. 1954. 6 ліст.; Цікоцкі М. Яскравыя старонкі народнага жыцця: Аповесць Якуба Коласа «На ростанях» // Мін. праўда. 1954. 8 снеж.; Шаблінскі П. Трэцяя частка трылогіі Якуба Коласа // Віцеб. рабочы. 1954. 27 кастр. Т. 6. На прасторах жыцця; Адшчапенец; Дрыгва: Аповесці. Мн., 1952. Т. 7. Рыбакова хата; Суд у лесе; Адплата: (Паэмы). Мн., 1952. Рэц.: Бурносаў В. Выдатны ўклад у скарбніцу савецкай літаратуры: Да выхаду сямітомніка Зб. твораў Якуба Коласа // ЛіМ. 1953. 1 студз.; Пшыркоў Ю. Сямітомнік Якуба Коласа // Беларусь. 1953. № 3.

Зб. тв.: У 12 т. Мн., 1961—64. Т. 1. Вершы: 1898—17. Мн., 1961. Т. 2. Вершы: 1917—56. Мн., 1962. Т. 3. Апавяданні вершам, вершы, вершаваныя казкі і паэмы для дзяцей. Мн., 1961. Т. 4. Апавяданні: 1906—17. Мн., 1962. Т. 5. Апавяданні паслякастрычніцкага перыяду, «Казкі жыцця», народныя казкі ў апрацоўцы Я.Коласа. Мн., 1962. Т. 6. Новая зямля; Сымон-музыка: Паэмы. Мн., 1962. Т. 7. На прасторах жыцця; Адшчапенец; Дрыгва: Аповесці. Мн., 1963. Т. 8. Рыбакова хата; Суд у лесе; Адплата: Паэмы. Мн., 1963. Т. 9. Трылогія «На ростанях». Мн., 1963. Т. 10. П'есы; На шляхах волі: Паэма. Мн., 1964. Т. 11. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы: 1906—56. Мн., 1964. Т. 12. Пісьмы; Дзённікі; Летапіс жыцця і творчасці. Мн., 1964. Рэц.: Базарэвіч М. Спадчына песняра // Беларусь. 1965. № 8; Броўка П., Барысенка В., Пшыркоў Ю. Спадчына паэта — багацце народа: Да выхаду ў свет Зб. твораў Я.Коласа ў 12-ці тамах // ЛіМ. 1965. 19 лют.; Жигоцкий Н. Двенадцать томов Якуба Коласа // Неман. 1965. № 4; Яго ж. Непрочитанная поэма // Знамя юности. 1962. 23 окт.; Яго ж. Нерушимое единство // Радуга. 1965. № 7; Яго ж. Щирий друг України // Рад. Волинь. 1965. 11 лип.; Яго ж. Малавядомая паэма // Калг. праўда. 1962. 25 мая; Яго ж. Недапісаная паэма // Чырв. змена. 1965. 4 ліп.; Яго ж. Спадчына народнага паэта // Голас Радзімы. 1965. № 31; Наст. газ. 1965. 17 ліст.; Хромчанка К. Першае навуковае выданне: Да выхаду Зб. твораў Я.Коласа ў 12-ці тамах // ЛіМ. 1965. 12 сак.

Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1972—78. Т. 1. Вершы: 1898—1917. Мн., 1972. Т. 2. Вершы: 1917—56. Мн., 1972. Т. 3. Апавяданні вершам, вершы, вершаваныя казкі, паэмы для дзяцей і народныя казкі ў апрацоўцы Я.Коласа. Мн., 1973. Т. 4. Апавяданні: 1906—17. Мн., 1973. Т. 5. Апавяданні паслякастрычніцкага перыяду і «Казкі жыцця». Мн., 1973. Т. 6. Новая зямля; Сымон-музыка: Паэмы. Мн., 1974. Т. 7. Рыбакова хата; Суд у лесе; Адплата: Паэмы. Мн., 1974. Т. 8. На прасторах жыцця; Адшчапенец; Дрыгва: Аповесці. Мн., 1975. Т. 9. Трылогія «На ростанях». Мн., 1975. Т. 10. Забастоўшчыкі; У пушчах Палесся; Вайна вайне: П'есы; На шляхах волі: Паэма; Пераклады. Мн., 1976. Т. 11. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы: 1917—46. Мн., 1976. Т. 12. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы: 1947—56. Мн., 1976. Т. 13. Пісьмы: 1908—49. Мн., 1977. Т. 14. Пісьмы: 1950—56. Мн., 1978. Рэц.: Жигоцкий Н. Новое издание Коласа // Неман. 1978. № 11; Яго ж. Новое издание наследия поэта // Вопр. лит. 1979. № 3; Яго ж. Выданне спадчыны паэта // Беларусь. 1978. № 4; Яго ж. ...І застаецца назаўсёды // Наст. газ. 1979. 6 студз.; Яго ж. Спадчына паэта // Чырв. змена. 1978. 11 чэрв.

Выбр. апавяданні. Мн., 1926. (Сялянская б-ка) / Пад псеўд. Т.Гушча.

Выбр. тв.: Угодкавае выданне. Вільня, 1927. Рэц.: Аршэнік М. // Полымя. 1928. № 2.

Выбр. тв.: Аповесць і апавяданні. Мн., 1935. (Школьная серыя).

Выбр. тв.: Вершы і паэмы. Мн., 1936.

Выбр. апавяданні. Мн., 1937.

Выбр. тв.: Вершы. Мн., 1938.

Выбр. тв. Т. 3. Аповесці і апавяданні. Мн., 1939.

Выбр. вершы. Мн., 1948. (Б-ка школьніка).

З майго летапісу: Выбр. вершы. Мн., 1967.

Вершы. Мн., 1971. (Б-ка бел. паэзіі).

Выбр. вершы. Мн., 1980.

Дрыгва: Аповесць і апавяданні. Мн., 1981. (Б-чка бел. прозы).

Выбранае. Мн., 1982. Рэц.: Міхалевіч Д. // ЛіМ. 1983. 11 ліст.

1.2.

Другое чытанне для дзяцей беларусаў. Напісаў Якуб Колас. Перагледзеў і прадмову прыпісаў Л.Сеўрук. Пб., 1909 / У сааўт. з інш.

Песні-жальбы. Вільня, 1910. Рэц.: Бульба. Песні жальбы... // Н.н. 1910. 30 вер.; Гай П. // Рада. 1910. 21 жовт.; Гермайзе О. Якуб Колас: Песні жальбы // Укр. хата. 1911. № 1; Евшан М. [Федюшка М.] Якуб Колас: Песні жальбы // Літ.-наук. вістник (Львоў). 1911. № 1; Свобода (Нью-Йорк). 1911. 26 січ.; Щурат В. // Неділя. 1911. 1 січ. Факс. выд. Мн., 1982.

Апавяданні. Вільня, 1912 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: І.М. Мае ўвагі // Н.н. 1912. 9 жн.

Batrak: Apawiadańnie z žyćcia palešukoŭ. Pb., 1913.
Нёманаў дар. Пб., 1913 / Пад псеўд. Т.Гушча.
Прапаў чалавек; Паслушная жонка; Грушы-сапяжанкі. Пб., 1913.
Тоўстае палена. Пб., 1913.
Родныя з'явы. Вільня, 1914 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Власт // Н.н. 1914. 16 кастр.
Чарка ўсё на свеце робіць: 1-ы акт п'есы «Антось Лата». Б.м., 1916.
Сцэнічныя творы. Мн., 1917 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Лёсік Я. «Антось Лата»: «Сцэнічныя творы» Тараса Гушчы // Вольная Беларусь. 1917. 8 снеж.
Сымон Музыка: Паэма. Мн., 1918.
Казкі жыцця: 1907—21 г. Коўна, 1921 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Кнігапіс // Бел. вед. 1921. 23 кастр.
Водгулле: Вершы. Мн., 1922. Рэц.: П. Л. // Адраджэнне. 1922. Сш. 1; Т. Г. [Грыб Т.] // Перавясла. 1924. № 2.
Новая зямля: Паэма. Мн., 1923. Рэц.: Байкоў М. Новая беларуская паэма: Якуб Колас. «Новая зямля» // Полымя. 1923. № 5—6; 2 выд. Мн., 1927. Рэц.: Fr. Hr. [Грышкевіч Ф.] // Slovanský přehled. 1930. Т. 22; 3 выд. Мн., 1934. Рэц.: Ларчанка М. Аб новым выданні «Новай зямлі» Коласа і прадмове паэта // Крытыка-бібліягр. бюлетэнь. 1934. № 7; 4 выд. Мн., 1941; 5 выд. Мн., 1958. Рэц.: Бурносаў В. Пісьменнік і мастак // Полымя. 1959. № 6.
У палескай глушы: Аповесць. Вільня. 1923 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Г...к. // Новае жыццё. 1923. 14 мая; Крывіч. 1923. № 4; 2 выд. Мн., 1927; 3 выд. Мн., 1928.
Крок за крокам: Апавяданні. Мн., 1925 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: С. П. // Полымя. 1925. № 3; 2 выд. Мн., 1928.
На рубяжы: Апавяданні. Мн., 1925 / Пад псеўд. Т.Гушча; 2 выд. Мн., 1928.
Першыя крокі: Апавяданні. Мн., 1925 [1924] / Пад псеўд. Т.Гушча.
Сымон-Музыка: Паэма. Мн., 1925. Рэц.: Бабарэка А. Паэма «Сымон Музыка» Якуба Коласа // Узвышша. 1927. № 3; Р. [Ракуцька(?)] // Сав. Бел. 1925. 25 кастр.; Улідзе [Дзяржынскі У] // Полымя. 1925. № 6; Tichý F. // Slovanský přehled. 1926. Т. 18; 2 выд. Мн., 1928.
У ціхай вадзе: Зб. апавяданняў. Мн., 1925 / Пад псеўд. Т.Гушча; 2 выд. Мн., 1927; 3 выд. Мн., 1928.
Казкі жыцця: Апавяданні. Мн., 1926. Рэц.: П. Б. // Полымя. 1926. № 5; 2 выд. Мн., 1928. Рэц.: Цвяткоў Л. // Сав. Бел. 1929. 17 лют.
Методыка роднае мовы. Мн., 1926 / Пад прозв. К.Міцкевіч. Рэц.: Асвета. 1926. № 4; Цвяткоў Л. // Полымя. 1926. № 5.
На прасторах жыцця: Аповесць і апавяданні. Мн., 1926 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Камарук Я. // Полымя. 1927. № 1; Яр // Узвышша. 1927. № 1; 2 выд. Мн., 1928. Рэц.: Замбржыцкі С. «На прасторах жыцця» Тараса Гушчы (Я.Коласа) // Маладняк. 1928. № 8; Чырв. змена. 1929. 22 сак.
Казкі жыцця: 1907—21. Вільня. 1927 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Sédivý J. // Dom in Svet (Ljubljana). 1928. Let. 41.
Prapaŭ caławiek; Niomanaŭ dar; Toŭsta palena. Wilnia, 1927.
У глыбі Палесся: Аповесць. Мн., 1927 / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: Адамовіч А. Што чытаць // Чырв. сейбіт. 1928. № 2; І. В. // Маладняк. 1928. № 4; Улідзе [Дзяржынскі У.] // Полымя. 1928. № 1; 2 выд. Мн., 1930.
Нёманаў дар і іншыя расказы. Вільня, 1928 / Пад псеўд. Т.Гушча.
Новая зямля: Паэма. Кн. 1—3. Вільня, 1928—29. Кн. 1. Вільня, 1928. Кн. 2. Вільня, 1928. Кн. 3. Вільня, 1929.
Сымон-музыка: Паэма. Вільня, 1928.
Методыка роднай мовы. Мн., 1930 / Пад прозв. К.Міцкевіч; сааўт. В.Тэпін.
На прасторы жыцця: Аповесць. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам) / Пад псеўд. Т.Гушча.
Новая зямля: Паэма. Вільня, 1931.
У глыбі Палесся: Аповесць. Вільня, 1931 / Пад псеўд. Т.Гушча.
Адшчапенец: Аповесць. Мн., 1932. 2 выд. Мн., 1950. Рэц.: Кніжная паліца // Калг. праўда. 1951. 25 сак.; Кришталь В. Произведение о великом переломе // Гродн. правда. 1952. 13 июня.
У старых дубох; Дзеравеншчына; Злучыліся: Апавяданні для дзяцей. Вільня, 1933 / Пад псеўд. Т.Гушча.
Дрыгва: Аповесць. Мн., 1934; 2 выд. Мн., 1935. Рэц.: Даміленка В. Выдатны твор // Камуніст. 1936. 30 кастр.; Замотин И. Высокий образец художественного реализма: (О повести «Дрыгва») // Рабочий. 1936. 10 февр.; Яго ж. «Дрыгва» // ЛіМ. 1936. 11 кастр.; Кніга аб незабыўных днях // Віцеб. пралетарый. 1936. 15 кастр.; Кучар А. // Лит. учеба. 1935. № 11; Літаратурны мінімум // Чырв. змена. 1935. 23 сак.; 3 выд. Мн., 1936. Рэц.: Мукасей Ю. Пабольш такіх кніг // ЛіМ. 1936. 10 лют.; 4 выд. Мн., 1937; 5 выд. Мн., 1940. Рэц.: Новые книги // Сов. Бел. 1941. 15 мая; 6 выд. Мн., 1946. Рэц.: Кудраўцаў І. Аповесць Якуба Коласа «Дрыгва» // Сав. школа. 1948. № 3; 7 выд. Мн., 1952. (Школьная б-ка); 8 выд. Мн., 1959. Рэц.: Новыя кнігі // Віцеб. рабочы. 1959. 18 сак.
Міхасёвы прыгоды: Паэма для дзяцей. Мн., 1935. Рэц.: Куніцкі С. // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 6; Новыя кніжкі для дзяцей // Камуніст. 1936. 1 крас.; Песня аб прыродзе // Піянер Бел. 1936. 3 студз.; Шушкевіч С. «Міхасёвы прыгоды» // ЛіМ. 1935. 28 снеж.; 2 выд. Мн., 1937; 3 выд. Мн., 1947.
Вялікаму Сталіну: Пісьмо народаў Савецкай Беларусі. Мн., 1936 / У сааўт. з інш.
Дванаццаць песень пра нашу непераможную Чырвоную армію, пра яе тварца і натхніцеля вялікага Сталіна, пра яе палкаводца Клімента Варашылава... Мн., 1936 / У сааўт. з інш.
Пісьмо народаў Савецкай Беларусі правадыру працоўных Вялікаму Сталіну. Мн., 1936 / У сааўт. з інш.
Савось-распуснік: Кніжка-верш для дзяцей малодшага ўзросту. Мн., 1936.
Anton Łata: Sceničny twor u 2 aktach; Na darozie žyćcia: Sceničny abrazok u 1 akcie. Wilnia, 1937 / Пад псеўд. Т.Гушча.
Вялікаму Сталіну ад беларускага народа. Мн., 1937 / У сааўт. з інш.
Нашы дні: 1922—36: Вершы. Мн., 1937. Рэц.: Ушакоў А. «Нашы дні» Якуба Коласа // ЛіМ. 1938. 10 жн.
Сцэнічныя творы. Вільня, 1937. (Беларуская тэатральная кніжніца) / Пад. псеўд. Т.Гушча.
Вайна вайне: Драма ў 4-х актах. Мн., 1938.
Радзіме і правадыру: Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі. Мн., 1938 / У сааўт. з інш.
Рак-вусач: Вершаваная казка для дзяцей. Мн., 1938. 2 выд. Мн., 1956.
Дзед і мядзведзь: Вершы. Мн., 1939. Рэц.: Шарапов А. Макулатурное издание // Сталин. молодежь. 1940. 14 янв.
Каля заставы: Апавяданне. Мн., 1939.
Апавяданні. Мн., 1940. (Масавая б-ка).
Вершы. Мн., 1940. (Школьная б-ка).
Дванаццаць несень... Мн., 1940 / У сааўт. з інш.
Пад Сталінскім сонцам: Вершы 1937—39 гг. Гомель, 1940.
На рэчцы зімой: Верш. Мн., 1941.
Начаткі: [Урывак з паэмы «Новая зямля»]. Мн., 1941.
У старых дубах: Апавяданні. Мн., 1941. Рэц.: Малышаў І. «У старых дубах» // Піянер Бел. 1941. 10 крас.; Новые книги для детей // Сов. Бел. 1941. 4 марта; Фигловская Л. Сборник хороших рассказов // Там жа. 1941. 11 марта; Фінкевіч А. «У старых дубах» // Чырв. звязда. 1941. 29 крас.
Адпомсцім: Вершы. Б.м., 1942.
Да зброі, беларускі народ! Б.м., 1942.
Рыцар Шыкльгрубер: Верш. Б.м., 1942.
Сымон Музыка. Прага, 1942.
Голас зямлі: Вершы. М., 1943.
Суд у лесе: Паэма. М., 1943.
Вершы для дзяцей. Мн., 1945.

Адплата: Паэма. Мн., 1946.
Вершы. Т. 1. Мн., 1946.
Мой дом: (Вершы). Мн., 1946. Рэц.: Новая книга стихов Якуба Коласа «Мой дом» // Сов. Бел. 1947. 13 февр.
Паэмы. Мн., 1946.
Рыбакова хата: Паэма. Мн., 1947. Рэц.: Борисенко В. Выдающееся произведение белорусской советской литературы // Сов. Бел. 1947. 1 июля; Яго ж. Поэма Я.Коласа «Хата рыбака» // Там жа. 1949. 27 апр.; Бровка П. Новая поэма Якуба Коласа // Правда. 1947. 12 авг.; Яго ж. Выдатны твор // ЛіМ. 1949. 16 крас.; Яго ж. Новая паэма Якуба Коласа // Віцеб. рабочы. 1947. 23 жн.; Кавалёў Н. Паэма Якуба Коласа «Рыбакова хата» // Бальш. Пал. 1947. 19 жн.; Марціновіч А. Вялікі эпічны твор // Чырв. змена. 1949. 28 крас.; Нічыпаровіч М. Паэзія працы і барацьбы за камунізм // Гомел. праўда. 1949. 19 ліст.; Пшыркоў Ю. Паэма Я.Коласа «Рыбакова хата» // ЛіМ. Звязда. 1947. 7 ліп.; Сабаленка Р. Выдатны твор савецкай паэзіі // Чырв. звязда. 1949. 29 чэрв.; Яго ж. «Рыбакова хата» Якуба Коласа // Там жа. 1947. 17 жн.; Сергіевіч Н. «Рыбакова хата» // Сав. Радзіма. 1949. 29 чэрв.; Усікаў Я. «Рыбакова хата» // За Радзіму. 1949. 20 мая; Царанкоў Л., Барысавец А. Выдатны твор савецкай паэзіі // Зара. 1948. 14 сак.; Шкраба Р. «Рыбакова хата» // Наст. газ. 1949. 12 мая; Яго ж. Шчасце з усхода // ЛіМ. 1947. 19 ліп.; Makarow A. Rok poetycki // Lit. Radz. 1949. Nr 5; 2 выд. Мн., 1957.
Аповесці: У палескай глушы; У глыбі Палесся. Мн., 1948.
Вершы і паэмы. Мн., 1948.
Усход сонца: Вершы аб прыродзе. Мн., 1948.
Раніца жыцця: Апавяданні. Мн., 1950. (Школьная б-ка). Рэц.: Антонов К. Содержательная книга для детей // Сталин. молодежь. 1950. 17 нояб.; Майхровіч С. «Раніца жыцця» // Наст. газ. 1950. 12 кастр.; Маркаў К. Зборнік апавяданняў Якуба Коласа // Гомел. праўда. 1950. 18 снеж.; Раніца жыцця: Зборнік апавяданняў: Прачытай гэтую кнігу // Бярозка. 1950. № 6; Семяновіч А. «Раніца жыцця» // Звязда. 1950. 30 вер.; Царанкоў Л. «Раніца жыцця» // Зара. 1950. 26 ліст.
Міхасёвы прыгоды: Паэмы, казкі, вершы. Мн., 1951. Рэц.: Кніжная паліца // Наст. газ. 1951. 28 чэрв.; Новыя кнігі // Віцеб. рабочы. 1951. 9 снеж.; Прачытай гэтыя кнігі // Бярозка. 1951. № 7; 2 выд. Мн., 1956.
Жыве між нас геній: Вершы аб У.І.Леніне і І.В.Сталіне. Мн., 1952. Рэц.: Новыя кнігі: Я.Колас. Жыве між нас геній // Калг. праўда. 1953. 14 крас.
Новая зямля. Мюнхэн, 1952.
Новая зямля; Сымон музыка: Паэмы. Мн., 1953. (Школьная б-ка). Рэц.: Кніжная паліца // Наст. газ. 1953. 29 кастр.
На ростанях: Трылогія. Мн., 1955. Т. 1—2. Рэц.: Александровіч С. Патрабавальнасць мастака // ЛіМ. 1956. 21 студз.; Андрыенка О. Тэма інтэлігенцыі ў трылогіі «На ростанях» Я.Коласа // Уч. зап. Гомел. пед. ин-та. 1956. Вып. 2; Герцовіч Я. Пра народ і для народа // ЛіМ. 1955. 30 ліп.; Казека Я. Вобразы роднага краю // Там жа. 1956. 16 чэрв.; Казлова В. // Калг. праўда. 1956. 10 лют.; Яе ж. Станоўчы герой трылогіі Якуба Коласа // Сав. школа. 1956. № 1; Мозольков Е. Трилогия Якуба Коласа // Правда. 1955. 12 февр.; Новиченко А. Путь героя к народу // ЛГ. 1956. 21 янв.; Пшыркоў Ю. Трылогія Я.Коласа «На ростанях» // Полымя. 1955. № 12; Шкраба Г. В начале века // Известия. 1956. 7 марта; Mozolkow E. // Lit. Radz. 1955. Nr 7; 2 выд. Мн., 1958. (40 год Савецкай Беларусі). Рэц.: Звонак А. Праўда аб жыцці // Калг. праўда. 1960. 13 сак.; Масевіч С. «На ростанях» // Чырв. змена. 1960. 29 сак.; Поликанов А. // Труд. 1960. 11 марта.
П'есы. Мн., 1955.
Сымон Музыка: Паэма. Мюнхэн, 1955.
Апавяданні. Мн., 1956. (Школьная б-ка).
Дзядзькаў сведка: Апавяданні. Мн., 1957. (Б-ка «Вожыка»).
На рэчцы: (Урывак з паэмы «Міхасёвы прыгоды»). Мн., 1957.
Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мн., 1957. Рэц.: Адамчык В. Радкі пафасу і гневу // За вярт. на Радзіму. 1959. № 42; Бурносаў В. Публіцыстычная і літаратурна-крытычная спадчына народнага паэта // Камуніст Бел. 1958. № 5; Казека Я. Вочы і сэрца народа // Полымя. 1958. № 1; Тикоцкий М. Публицистика Я.Коласа // Сов. Бел. 1958. 7 янв.; Шкраба Р. Сардэчная размова // Беларусь. 1958. № 3; Юревич В. Яркие, живые черты современности // ЛГ. 1958. 12 авг.; Яго ж. Разам з народам за шчасце народа // Звязда. 1958. 16 лют.
У палескай глушы: Повесць. Мюнхэн, 1957.
Новая зямля: Паэма. Мн., 1958.
На прасторах жыцця. Мн., 1959. (Школьная б-ка).
На споведзі: (Урыўкі з трылогіі «На ростанях»). Мн., 1959. (Б-чка атэіста).
Казкі жыцця. Мн., 1960.
Рыбакова хата: Паэма. Мн., 1962.
Дрыгва. Мн., 1966. (Школьная б-ка).
На ростанях: Трылогія. Мн., 1966.
Апавяданні. Мн., 1967. (Школьная б-ка).
Новая зямля. Мн., 1967. (Школьная б-ка).
На ростанях: Трылогія. Мн., 1968.
Новая зямля: Паэма. Мн., 1968.
Сымон Музыка. Мн., 1968. (Школьная б-ка).
Міхасёвы прыгоды. Мн., 1969. (Школьная б-ка).
Раніца ў нядзельку: Вершы, апавяданні, казкі. Мн., 1969.
Дрыгва. Мн., 1970. (Школьная б-ка).
У пушчах Палесся: Драма ў 4-х дзеях: (Паводле аповесці «Дрыгва»). Мн., 1970. (Б-ка бел. драматургіі).
Асадзі назад: Гумар. вершы. Мн., 1972. (Б-ка «Вожыка»).
Вершы. Мн., 1972.
На ростанях: Трылогія. Мн., 1972. (Школьная б-ка).
Сымон-музыка: Паэма. Мн., 1972.
Новая зямля: Паэма. Мн., 1975. (Школьная б-ка).
За навуку. Мн., 1976. (Мая першая кніжка).
Казкі жыцця. Мн., 1976. (Школьная б-ка).
Страшнае спатканне: Апавяданні. Мн., 1976. (Мая першая кніжка).
Сымон-музыка. Мн., 1977. (Школьная б-ка).
Міхасёвы прыгоды: Паэма. Мн., 1980. (Мая першая кніжка).
На прасторах жыцця: Аповесць. Мн., 1980. (Б-ка юнацтва).
На ростанях: Трылогія. Мн., 1981. (Школьная б-ка).
Вершы. Мн., 1982.
На ростанях: Трылогія. Мн., 1982. (Школьная б-ка).
Новая зямля: Паэма. Мн., 1982.
Родныя вобразы: Вершы. Мн., 1982. (Паэтычная б-ка).
На прасторах жыцця: Аповесць, апавяданні, казкі. Мн., 1986. (Школьная б-ка).
Новая зямля; Сымон-музыка: Паэмы. Мн., 1986.
Усход сонца: Вершы. Мн., 1986. (Мая першая кніжка).
Голас зямлі: Вершы і паэма. Мн., 1988. (Школьная б-ка).
Рак-вусач: Казка, вершы. Мн., 1989. (Мая першая кніжка).
Дрыгва: Аповесць, паэма, апавяданні. Мн., 1990.
Сымон-музыка: Паэма. Мн., 1990.

1.3.

1906. Наш родны край: [Верш] // Наша доля. 1 вер.; Слабода: [Апавяданне] / Пад псеўд. Дзядзька Карусь; Асенні вечар: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Беларусам: [Верш] // Там жа. 20 вер.; Выбар старшыні: [Апавяданне] / Пад псеўд. Тамаш Булава; Нёман: [Верш] // Н.н. 10 ліст.; Чорт: [Апавяданне] // Там жа. 17, 24 ліст. / Пад псеўд. К.Альбуцкі; Могілкі: [Верш] // Там жа. 17 ліст.; Дудар: (Казка) / Пад псеўд. Тамаш Булава; Дарога: [Верш] // Там жа. 2 снеж.; Думкі ў дарозе: [Апавяданне]; Моладасць: [Верш] // Там жа. 14 снеж.

1907. Власць: Жарт / Пад псеўд. Стары Шут; На Новы год: [Верш] / / Н.н. 6 студз.; Суд «Нашай долі» / / Там жа. 19 студз. / Пад псеўд. Марцін; Бунт: Апавяданне / / Там жа. 11 лют. / Пад псеўд. Лесавік; Дума і народ / Пад псеўд. Марцін; Расейскія абразы: [Верш] / / Там жа. 24 лют.; Партыі ў думе / / Там жа. 9 сак. / Пад псеўд. Марцін; 6 крас. / Пад крыпт. М.; Вёска: [Верш] / / Там жа. 30 сак.; Месяц: [Верш] / / Там жа. 6 крас.; Самаўпраўленне / / Там жа. 13 крас. / Пад псеўд. Марцін; Песня каля калыскі: [Верш] / / Там жа. 20 крас.; Плытнікі: [Верш] / / Там жа. 18 мая; Аб народным вучыцелю / Пад псеўд. К.Наднёманец; Сябрам: (Народным вучыцелём, што пацярпелі за свабоду): [Верш] / / Там жа. 25 мая; Паўлюковы думкі: Апавяданне / Пад псеўд. Дзядзька Карусь; Роднае поле: [Верш] / / Там жа. 1 чэрв.; Людскія слёзы / Пад псеўд. Ганна Крум; Хмары: [Вершы] / / Там жа. 8 чэрв.; У горадзе: Апавяданне / Пад псеўд. Ганна Груд; Работніку: (З нямецкай мужыцкай газеты «Zandbote»): [Верш] / Пад крыпт. К.М. / / Там жа. 21 чэрв.; «Што вы, хлопцы, пахмурнелі?..»: [Верш] / / Там жа. 6 ліп.; Мужычая ніва: [Верш] / / Там жа. 20 ліп.; Жывая вада: Казка / Пад псеўд. Тамаш Булава; «Вейце, ветры, на прасторы...» / Пад крыпт. К.М.; На перакрэстку: [Вершы] / / Там жа. 3 жн.; Баба і куры: Байка / Пад псеўд. Т.Гушча; «Недалёка ад Урала...» / Пад псеўд. К.Адзінокі; Згнаннiку: [Вершы] / / Там жа. 14 жн.; Не бядуй!..: [Верш] / / Там жа. 31 жн.; Соцкі падвёў: Апавяданне / Пад псеўд. Т.Гушча; Пад шум ветра: [Верш] / / Там жа. 28 вер.; З судзебнай практыкі ў Мінскім павеце: Жарт / Пад псеўд. Стары Шут; Братомзгнаннікам: [Верш] / / Там жа. 12 кастр.; Андрэй-выбаршчык: Апавяданне / Пад псеўд. Агарак; Перад дарогай: [Верш] / / Там жа. 26 кастр.; Кірмаш: Апавяданне / Пад псеўд. Дзядзька Карусь; Горкая доля: [Верш] / Там жа. 23 ліст.; Васіль Чурыла: (Апавяданне з жыцця леснікоў) / Пад псеўд. Лесавік; Пытанне: [Верш] / / Там жа. 7 снеж.; Калядны вечар: Апавяданне / Пад псеўд. К.Альбуцкі; На гасцінцы: [Верш] / / Там жа. 21 снеж.

1908. Кантракт: (З жыцця пінчукоў): Апавяданне / / Н.н. 29 лют. / Пад псеўд. Тамаш Булава; «Сацыяліст»: (З апавядання мужыка) / Пад псеўд. Андрэй «сацыяліст»; На прадвесні: [Верш] / / Там жа. 14 сак.; Зяць: (Апавяданне вершамі) / Пад псеўд. Тамаш Булава; Вясною: [Верш] / / Там жа. 28 сак.; Старая праўда: [Верш] / / Там жа. 11 крас.; Вецер: [Верш] / / Там жа. 25 крас.; Пясняр: [Верш] / / Там жа. 9 мая; «Асадзі назад!» / Пад псеўд. Тамаш Булава; Доля батрачкі: [Вершы] / / Там жа. 22 мая; Імяніны: Апавяданне / Пад псеўд. Т.Гушча; Хлебароб: [Верш] / / Там жа. 6 чэрв.; Калодка пчол: Апавяданне / Пад псеўд. Пятрусь Дзягель; На полі вясною: [Верш] / / Там жа. 20 чэрв.; Вечар на Палессі: [Верш] / Пад псеўд. К.Адзінокі; У балоце: (Праўдзівае здарэнне): Апавяданне / Пад псеўд. Агарак; Кірыла: [Верш] / / Там жа. 4 ліп.; Жніво; Мужык: [Вершы] / / Там жа. 18 ліп.; Мужычае жыццё: [Верш] / / Там жа. 15 жн.; Нягода; Усход сонца: [Вершы] / / Там жа. 28 жн.; За падаткі: [Верш] / / Там жа. 11 вер.; «Мы маўчалі, як нямыя...»: [Верш] / / Там жа. 9 кастр.; У вастрозе: [Верш] / / Там жа. 23 кастр.; Чыгунка: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Восень: [Верш] / / Там жа. 20 ліст.; На мяжы: [Верш] / / Там жа. 18 снеж.

1909. Вярбіна: [Верш] / / Н.н. 15 студз.; З песень астрожніка: [Верш] / / Там жа. 29 студз.; Панас гуляе: [Верш] / / Там жа. 20 лют.; Вясна: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Сон у турме: [Верш] / / Там жа. 7 мая; Пахаванне: [Верш] / / Там жа. 14 мая; «Глуха стала пасля буры...»: [Верш] / / Там жа. 21 мая; «У бярлозе ты радзіўся...»: [Верш] / / Там жа. 11 чэрв.; Ноч: [Верш] / / Там жа. 16 ліп.; Прад навальніцай: [Верш] / / Там жа. 23 ліп.; Родныя абразы: [Верш] / / Там жа. 13 жн.; Ржаны колас: [Верш] / / Там жа. 20 жн.; Адлёт жураўлёў: [Верш] / / Там жа. 17 вер.; Маці: [Верш] / / Там жа. 24 вер.; Асенні дождж: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; Гусі: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; «Уюцца думкі, томяць грудзі...»; «Ой, вы, думкі, думкі...»: [Вершы] / / Там жа. 12 ліст.; «Скора ў полі забушуе...»: [Верш] / / Там жа. 19 ліст.; Катаржнікі: [Верш] / / Там жа. 3 снеж.; Родныя песні: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.

1910. Нёман: [Верш] / / Першы беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1910 год. Вільня; Вылечыў: [Верш] / / Н.н. 1 студз.; У школку: [Верш] / / Там жа. 21 студз.; Зіма: [Верш] / / Там жа. 28 студз.; Даўнейшыя дні: [Верш] / / Там жа. 11 лют.; У судзе: [Верш] / / Там жа. 4 сак.; Думкі: [Верш] / / Там жа. 11 сак.; Вясна: [Верш] / / Там жа. 25 сак.; Вясной: [Верш] / / Там жа. 8 крас.; Шэрая гадзіна: [Верш] / / Там жа. 6 мая; Думкі: [Верш] / / Там жа. 13 мая; Дарога: [Верш] / / Там жа. 27 мая; Хмары: [Верш] / / Там жа. 1 ліп.; Памяці Л.М.Талстога: [Верш] / / Там жа. 3 снеж.; У зімовы вечар: [Верш] / / Там жа. 9 снеж.; У ночы: [Верш] / / Там жа. 23 снеж.

1911. Дудар: (Казка) / / Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1911 год. Вільня; Матчына прычытанне: (Палеская легенда): [Верш] / / Н.н. 3 лют.; Пад вакном ў вастрозе: [Верш] / / Там жа. 17 сак.; Перад дарогай: [Верш] / / Там жа. 16 чэрв.; Дзяліцьба: Апавяданне / Пад псеўд. Т.Гушча; «Ты пампэш, цябе не будзе...»: [Верш] / / Там жа. 7 ліп.; З турмы: [Верш] / / Там жа. 28 ліп.; Адзінота: [Верш] / / Там жа. 29 вер.; Вярба: [Верш] / / Там жа. 13 кастр.; На расстанні: [Верш] / / Там жа. 3 ліст.; Паўлюкова бяда: [Верш] / / Там жа. 22 снеж.

1912. Над калыскай: [Верш] / / Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1912 год. Вільня; Старасць не радасць: [Апавяданне] / / Зборнік «Нашай нівы». Вільня. № 1 / Пад псеўд. Т.Гушча; Зло — не заўсёды зло; Родныя з'явы: (У старых дубах): [Апавяданні] / Пад псеўд. Т.Гушча; Леснікова пасада: (Урывак з паэмы) / / Зборнік «Нашай нівы». Вільня. № 2; Батрак: (Апавяданне з жыцця палешукоў); Як Янка забагацеў: (Легенда); Лес; У дарозе; «Дзе не быў я...»: [Вершы] / / Маладая Беларусь. Сер. 1. Сш. 2; Песня: [Верш] / / Н.н. 19 студз.; Трывога: Апавяданне / / Там жа. 2 лют. / Пад псеўд. Т.Гушча; Думкі адзінокага: [Верш] / / Там жа. 9 лют.; Беларускі вечар у Вільні 2 лютага / / Там жа. 16 лют.; Недаступны: Апавяданне / / Там жа. 23 лют. / Пад псеўд. Т. Гушча; Агляд зямлі: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Старасць не радасць: Апавяданне / / Там жа. 5 крас. / Пад псеўд. Т.Гушча; Пастушок: [Верш] / / Там жа. 19 крас.; «Дні ідуць за днямі...»: [Верш] / / Там жа. 10 мая; Жыта: [Верш] / / Там жа. 7 чэрв.; Зло не заўсёды — зло: Апавяданне / / Там жа. 14 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча; Леснікова пасада: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Там жа. 19 ліп.; Родныя з'явы: У старых дубах: Апавяданне / / Там жа. 9 жн. / Пад псеўд. Т.Гушча; Родныя з'явы: «Дзеравеншчына»: Апавяданне / / Там жа. 20 вер. / Пад псеўд. Т.Гушча; Раніца ў нядзельку: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Там жа. 27 вер.

1913. Вярба: [Верш] / / Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 год. Вільня; За сталом: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Н.н. 4 студз.; Вясне: [Верш] / / Там жа. 20 лют.; Злавіў!: Апавяданне / / Там жа. 1 сак. / Пад псеўд. Т.Гушча; Гора мацеры: [Верш] / / Там жа. 8 сак.; З днеўніка пана Жылкі: Запіскі С-га іграка: [Апавяданне] / / Там жа. 22 сак. / Пад псеўд. Т.Гушча; Хмаркі: [Верш] / / Там жа. 5 крас.; Няшчасная маці: (Сынам Беларусі): [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Адгукнуўся: Апавяданне / / Там жа. 26 крас. / Пад псеўд. Т.Гушча; Першае знаёмства: [Верш] / / Там жа. 16 мая; Старыя падрызнікі: Апавяданне / / Там жа. 7 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча; Журба палёў: [Верш] / / Там жа. 20 чэрв.; Родныя з'явы: Выстагнаўся: [Апавяданне] / / Там жа. 5 ліп. / Пад псеўд. Т.Гушча; Кажух старога Анісіма: (Казка для старых) / / Там жа. 12 ліп. / Пад псеўд. Т.Гушча; Родныя з'явы: Знайшлі: Апавяданне / / Там жа. 26 ліп. / Пад псеўд. Т.Гушча; Сялянскія дзеці: (Ліст з Мікалаеўшчыны Мінск. губ.) / Пад крыпт. К.М.; Песня жніва: [Верш] / / Там жа. 9 жн.; Роднаму краю: [Верш] / / Там жа. 16 жн.; Дубы: [Верш] / / Там жа. 5 вер.; На ніве: [Верш] / / Там жа. 19 вер.; Пастушка: [Верш] / / Там жа. 3 кастр.; Кветкі: (Народным настаўніцам): [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; У дарозе: [Верш] / / Там жа. 12 снеж.

1914. Матчына прычытанне: (Палеская легенда); Вылечыў!..: [Вершы] / / Апавяданні і легенды вершам розных аўтараў. Вільня; У судзе; На расстанню; Матчына прычытанне; Песня: [Вершы]; Дзяліцьба: [Апавяданне] / / Беларускі каляндар на 1914 год. Вільня; Зяць: [Верш] / Пад псеўд. Тамаш Булава; Казкі жыцця / Пад псеўд. Т.Гушча / / Беларускі каляндар на 1915 год. Вільня; Стараста: [Апавяданне] / / Велікодная пісанка. Вільня / Пад псеўд. Т.Гушча; Малады дубок: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; Наша гуменца: [Верш] / / Лучынка. № 1; Казкі жыцця: Чыя праўда / / Там жа. № 5 / Пад псеўд. Т.Гушча; На Новы год: [Верш] / / Н.н. 4 студз.; Пад новы год: [Верш] / / Там жа. 9 студз.; Родныя з'явы: На начлезе: Апавяданне / / Там жа. 24 студз. / Пад псеўд. Т.Гушча; Беларуская цемната / / Там жа. 27 сак. / Пад крыпт. Т.Г. Аўт. спрэчнае; З вёскі / / Там жа. 3 крас. / Пад крыпт. Т.Г. Аўт. спрэчнае; Так і трэба ашуканцу: (Родныя з'явы — з таго берагу): [Апавяданне] / / Там жа. 17 крас. / Пад псеўд. Т.Гушча; «Эй, скажы мне, небарача...»: [Верш] / / Там жа. 6 чэрв.; З Міншчыны / / Там жа. 12 чэрв. / Пад крыпт. К.М. Аўт. спрэчнае; Белая хмарка: [Верш] / / Там жа. 20 чэрв.; Казкі жыцця: Хмарка: Апавяданне / Пад псеўд. Т.Гушча; Роднаму краю: [Верш] / / Там жа. 26 чэрв.; З Міншчыны. С. Мікалаеўшчына Мін. губ.: (Манапалька жыве) / Пад крыпт. Т.Г.; Змаганне з п'янствам: Кароткі фельетон / / Там жа. 10 ліп.; Рабінава ноч: [Верш] / / Там жа. 17 ліп.; Казкі жыцця: Чужы грунт: [Апавяданне] / / Там жа. 18 вер. / Пад псеўд. Т.Гушча; Вецер; «Надрывайся і шумі...»: [Вершы] / / Там жа. 30 кастр.; Песня адзінокага: [Верш] / / Там жа. 20 ліст.; Казкі жыцця: Гняздо восаў: [Апавяданне] / / Там жа. 5 снеж. / Пад псеўд. Т.Гушча; Вецер: [Верш] / / Там жа. 18 снеж.

1915. Новаму 1915 году: [Верш] / / Н.н. 9 студз.; Казкі жыцця: Чыя праўда: [Апавяданне] / / Там жа. 31 студз. / Пад псеўд. Т.Гушча; Людскія дарогі: (З «Сымона-музыкі») / / Там жа. 19 сак.; Казкі жыцця: Вадаспад: [Апавяданне] / / Там жа. 9 крас. / Пад псеўд. Т.Гушча; З дарогі: [Верш] / / Там жа. 24 крас.; З мінулага: [Верш] / / Там жа. 25 чэрв.; Суш: [Верш] / / Там жа. 2 ліп.; «Божа мой, калі паўстане...»: [Верш] / / Там жа. 31 ліп.; Кліч: [Верш] / / Там жа. 7 жн.

1916. Зло не заўсёды — зло; Родныя з'явы: У старых дубах: [Апавяданні] / Пад псеўд. Т.Гушча; Леснікова пасада: [Урывак з «Новай зямлі»] / / Беларускі каляндар на 1916 год. Вільня.

1917. Дудар: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; Дзед і зайчык; Дзед і мядзведзь: [Вершы] / / Дзіцячая чытанка. Мн.; Казкі жыцця: Даль; Што лепей; Камень / Пад псеўд. Т.Гушча; Поле; На рэчцы; Перад бураю: [Вершы] / / Літаратурны зборнік «Вольнай Беларусі». Сш. 1. Мн.; «Рыну»: [Верш] / / Вольная Беларусь. 28 мая; Казкі жыцця: Камень / / Там жа. 11 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча; Казкі жыцця: Даль / Пад псеўд. Т.Гушча; Поле; На рэчцы: [Вершы] / / Там жа. 24 чэрв.; Казкі жыцця: Што лепей? / Пад псеўд. Т.Гушча; Перад бураю: [Верш] / / Там жа. 1 ліп.; Сымон-музыка: Казка жыцця / / Там жа. 8, 11, 30 жн., 17, 29 вер., 19, 26 кастр.; 1918. 7, 14 студз., 17 лют., 3, 10 сак., 14 крас., 30 чэрв., 14 ліп., 22 вер.; Казкі жыцця: Проціў вады / / Там жа. 23 жн. / Пад псеўд. Т.Гушча; Перад судом: (З недалёкага мінулага): [Верш] / / Там жа. 11 вер.; Палессе: [Верш] / / Там жа. 9 кастр.; З румынскага фронту: [Карэспандэнцыя] / / Там жа. 26 кастр.; Антось Лата: (Камедыя на 2 акты) / / Там жа. 30 кастр., 8 ліст. / Пад псеўд. Т.Гушча; Да працы: [Верш] / / Там жа. 8 ліст.; «Люд стогне, сумуе пад ценжаром меча...»: [Верш] / / Там жа. 14 ліст.; Ворагам; Гусі; «Прайшлі нівароттна дзянькe веснавыя...»: [Вершы] / / Там жа. 23 ліст.; Казкі жыцця: Стары лес / Пад псеўд. Т.Гушча; Роднаму краю; Дарога: [Вершы] / / Там жа. 30 ліст.; З недалёкай прошласці: Мужык; Расійская канстытуцыя: [Вершы] / / Там жа. 21 снеж.; На жалезнай дарозе: [Апавяданне] / / Там жа. 31 снеж. / Пад псеўд. Т.Гушча; Першы гром: [Верш] / / Гоман. 9 мая; Мужык: [Верш] / / Там жа. 1 чэрв.; Ігрышча: [Верш] / / Там жа. 29 чэрв.; На чужыне: [Верш] / / Грамада. 4 чэрв.

1918. Ворагам: [Верш]; Стары канакрад: [Апавяданне]; З турэмнага жыцця; З нядаўняй прошласці: Мужык; Расейская канстытуцыя; Перад судом: (З нядаўняга мінулага): [Вершы] / / Зажынкі. М.; Дарога; Высокі Бераг; Расстанне; Восень у гаю: [Вершы] / / Вольная Беларусь. 17 сак.; Як дзядзька ездзіў у Вільню і што ён там бачыў: (З расказу «Новая зямля») / / Там жа. 21, 28 крас.; Майская раніца: [Верш] / / Там жа. 5 мая; Казкі жыцця: Балотны агонь / Пад псеўд. Т.Гушча; Цемрадзь; З турмы на волю: [Вершы] / / Там жа. 19 мая; Смерць лясніча га: (З расказу «Новая зямля») / / Там жа. 26 мая; Песняру: [Верш] / / Дзянніца. 3 снеж.; Як і калісь: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.

1919. «Тая ж самая даль, той жа самы разлог...»; Восень у гаю; Палессе; Перад бурай; Відак з Замкавай гары ў Вільні: (З апавядання «Новая зямля»); Ігра Сымона ў парку; Наш родны край: [Вершы] / / Дыяменты беларускага пісьменства. К.; Чортаў камень: Казка / / Бел. доля. 4 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча; Сымон-музыка: [Урывак з паэмы]; Чартоў камень: Казка / / Бел. думка. 4 чэрв.; Тры жаданні: [Верш] / / Бел. жыццё. № 1; Лугавы сум: [Верш] / / Там жа. № 3, 4; Ідзе зіма: [Верш] / / Беларусь. 19 снеж. / Пад крыпт. К.М.; «Не прасі, не хныч ніколі...»: [Верш] / / Грамадзянін. 18 лют.; Сябру-бедаку; У дарозе; Навальніца: [Вершы] / / Дзянніца. 16 студз.; Ігрышча: [Верш] / / Там жа. 30 студз.

1920. Зіма: [Верш] / / Беларусь. 7 лют.

1921. Перад бураю: [Верш] / / Беларускі каляндар на 1922 год. Вільня; Не бядуй!..; «Мы ходзім-спатыкаемся...»: [Вершы] / / Дэкламатар. Вільня; Родны край: [Верш] / / Зборнік «Беларускіх ведамасцей». № 1. Вільня; З паэмы «Новая зямля»: Зіма ў Парэччы; На рэчцы; Пярэбары; Каля зямлянкі; Дзядзька кухар; Новы ляснічы / / Вольны сцяг. № 2; 1922. № 1; Сымон-музыка: [Паэма] / / Там жа. № 3, 4; У палескай глушы: [Урывак з аповесці] / / Там жа. № 6; Наталька, Джон і муха: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; Спатканне і знаёмства; Храбры певень: [Вершы] / / Зоркі. № 3; Рыбакі: [Апавяданне] / / Там жа. № 4 / Пад псеўд. Т.Гушча; Страшнае спатканне: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; На адзіноце; Пастушка: [Вершы] / / Там жа. № 5; Чоран: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; Зімою; «Рыну»: [Вершы] / / Там жа. № 6; Родны край: [Верш] / / Бел. вед. 23 вер.; Не бядуй: [Верш] / / Там жа. 23 кастр.; Мы ходзім-спатыкаемся: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Пісьмо з турмы: [Верш] / / Там жа. 14 ліст.; Хаім Рыбс: [Апавяданне] / / Сав. Бел. 21, 25, 28 вер. / Пад крыпт. Т.Г.; Панскі гонар: (З падслуханага): [Верш] / / Там жа. 12 кастр.; Фэст: (З падслуханага): [Верш] / / Там жа. 11 снеж.

1922. У палескай глушы: Урывак з аповесці / Пад псеўд. Т.Гушча; З паэмы «Новая зямля»: Урывак / / Адраджэнне. Сш. 1; Цені прошлага / / Вестн. Наркомпроса. № 2—6; Пад Новы год: [Апавяданне] / / Зоркі. № 1 / Пад псеўд. Т.Гушча; Святая нядзелька; Дудар: [Апавяданні] / Пад псеўд. Т.Гушча; Вясна: [Верш]; На ростанях: [Урывак] / / Там жа. № 2—3; Салавей: Апавяданне / Пад псеўд. Т.Гушча; Ноч: [Верш] / / Там жа. № 4; Пакліч: [Верш] / / Бел. звон. 21 ліп.; У палёх Беларусі: [Верш] / / Наша будучыня. 8 снеж.; Памяці Караленкі: [Верш] / / Сав. Бел. 19 студз.; Па дзядзькох: [Верш] / / Там жа. 15 крас.

1923. Не пытайце, не прасіце; Водгулле; Я не знаю; Могілкі; Вёска; Мужык; Месяц; Песня батрака; Голь; «Асадзі назад!...»; Ворагам; Думкі жаўнера; О, край родны, край прыгожы...; У палёх Беларусі; Вясной; На полі вясной; Краска; Сымон; Ні красак, ні зыкаў: [Вершы]; Мароз; Смерць Міхала: [Урыўкі з паэмы «Новая зямля»]; Думкі ў дарозе; Дудар: [Апавяданні] / / Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.; З.Жылуновічу: [Верш] / / Цішка Гартны. На дзень пятнаццацігадовага юбілею. Мн.; Сяргей Карага: Апавяданне / / Полымя. № 3—4 / Пад псеўд. Т.Гушча; Дачакаўся: Апавяданне / / Там жа. № 5—6 / Пад псеўд. Т.Гушча; Крывавы вір: Апавяданне / / Там жа. № 7—

8 / Пад псеўд. Т.Гушча; Слуцкія курсы / / Сав. Бел. 26 ліп.; Пісоўныя працы курсантаў Слуцкіх паўтовых палітычна-педагагічных курсаў / / Там жа. 7, 8, 12, 16, 19 жн.; Значэнне паэзіі ў культурным адраджэнні народа / / Там жа. 23 жн.; Куды дзецца?: [Верш] / / Сялян. гутарка. 29 жн.; Тройка: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.

1924. «Вейце, ветры, на прасторы!»; Плытнікі; «Што вы, хлопцы, пахмурнелі...»; Жніво: (Вясковым працаўнікам); «Не прасі, ня гнісь ніколі...»; Дуб; На ніве; Песні зімы; Гай; Звон шыбаў; Ноч; Апошні лісток; На полі вясной: [Вершы]; З паэмы «Новая зямля»: (Вечарамі; Касьба; Жніво; Дзядзька ў Вільні); Катаржнікі; У вастрозе; Сон у турме; Пісьмо з турмы; Па дарозе; Песня п'янага; Панас гуляе; У судзе; Вылечыў!: [Вершы]; Злавіў; Стараста: [Апавяданні] / / Беларускі дэкламатар. Мн.; Што яны страцілі: Казка / / Маладняк. № 2—3; Курская анамалія: Апавяданне / / Полымя. № 2 / Пад псеўд. Т.Гушча; «Сьвяты Ян»: [Верш. апавяданне] / / Радавая рунь. № 1; Маёвае: [Верш] / / Там жа. № 2 / Пад крыпт. Я.К-с; Ванька Кудлаты: Апавяданне / / Там жа. № 3—4 / Пад псеўд. Т.Гушча; «Гэй, чулыя сэрцам! Гэй, душы жывыя!..»: [Верш] / / Сав. Бел. 17 лют.; Мудрасць жыцця: (Велікодная паэма) / / Там жа. 8 мая.

1925. Успамін а вайне: [Верш] / / Беларускі гаспадарскі каляндар на 1926 год. Вільня; Хмары: [Верш] / / Беларускі каляндар на 1925 год. Вільня; Забастоўшчыкі: Драма / / Полымя. № 1 / Пад псеўд. Т.Гушча; З паэмы «Сымон-музыка» / / Там жа. № 2; Пракурор: Апавяданне / / Там жа. № 3 / Пад псеўд. Т.Гушча; Урыўкі з паэмы «Сымон-музыка» / / Там жа. № 4, 5; На парозе: Аповесць / / Там жа. № 7; 1926. № 5—7 / Пад псеўд. Т.Гушча; У царкве: (З аповесці «У палескай глушы) / / Бел. вёска. 10 крас.; «На парозе»: [Апавяданне] / / Там жа. 5 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча; Недаверчывы: [Апавяданне] / / Там жа. 7 чэрв. / Пад крыпт. К.; Аўт. спрэчнае; Яшукава гара: Урывак з аповесці «У глыбі Палесся» / / Там жа. 10 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча; Агатка: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; Верныя сябры: [Верш] / / Там жа. 25 снеж.; «Трыумф»: Прыяцельскі шарж / / Сав. Бел. 7 сак.; Ноч, калі папараць цвіце: Казка / / Там жа. 1 чэрв.; Маліта беларускага пісьменніка: [Верш] / / Там жа. 15 ліст.; З аповесці «У глыбі Палесся» / / Там жа. 21, 24, 27 ліст. / Пад псеўд. Т.Гушча; Зямля: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Сялян. ніва. 14 снеж.

1926. Прапаў чалавек: [Верш. апавяданне]; Паслушная жонка: (З народных гутарак); Ігрушы сапяжанкі: [Верш. апавяданне]; Нёманаў дар; Тоўстае палена; Зло не заўсёды — зло; Старасць — не радасць: [Апавяданні] / / Беларускі каляндар «Крыніца» на 1927 год. Вільня / Тры апошнія апавяданні змешчаны без подпісу; Песні зімы: [Верш]; Гасцінцы: [Апавяданне] / / Беларускі народны каляндар на 1927 год. Вільня; [Аўтабіяграфія] / / Якуб Колас у літаратурнай крытыцы. Мн.; З аповесці «У глыбі Палесся» / / Асвета. № 1 / Пад псеўд. Т.Гушча; Дзед і мядзведзь: [Верш] / / Бел. піянер. № 1; На сваім хлебе: Апавяданне / / Там жа. № 2 / Пад псеўд. Т.Гушча; У чым іх сіла: Казка / / Там жа. № 3 / Пад псеўд. Т.Гушча; Рак-вусач: Казка / / Там жа. № 4—7; Савось-распуснік: [Верш] / / Там жа. № 11; Сьвяты каладзеж: Урыўкі з апавядання «На парозе» / / Малады араты. № 11 / Пад псеўд. Т.Гушча; «План гатовы, злажан цвёрда...»: [Верш] / / Маланка. № 13; Смерць арыштанта: [Верш] / / Нар. звон. № 1; На шляхах волі: Паэма / / Полымя. № 3; 1927. № 3, 6; 1928. № 1, 3, 4, 9, 10; 1929. № 2, 3, 5, 6, 11; 1930. № 1, 2, 4, 11—12; 1933. № 2—3; 1934. № 12; 1935. № 1, 2, 4; «Калектыў» пана Тарбецкага: Апавяданне / / Там жа. № 4 / Пад псеўд. Т.Гушча; Адукацыя: Апавяданне / Пад псеўд. Т.Гушча; «Полымя»: [Верш] / / Там жа. № 8; Водгулле: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 3; Маёй каханцы: [Верш] / / Там жа. № 5; Беларусам: [Верш] / / Шк. праца (Дзвінск). № 6; Дзядзькаў сведка: (З мінулага): [Апавяданне] / / Бел. вёска. 2 лют. / Пад псеўд. Т.Гушча; Шукевічу-Траццякову і рэд. «Беларускай вёскі»: [Верш] / / Там жа. 21 сак.; Рак-вусач: З новай казкі / / Там жа. 4 крас.; Як поп зрабіўся авіятарам: (Палеская быль) / / Там жа. 27 крас.; «Бульбалоз»: [Апавяданне] / / Там жа. 4 чэрв.; Авечы агітатар: З «Нашай долі» / / Там жа. 14 вер. / Пад псеўд. Дзядзька Карусь; Беларусам: [Верш] / / Бел. хата. 19 снеж.; Не бядуй: [Верш] / / Бел. трыбуна (Чикаго). 23 окт.; Песня батрака: (Верш); [Пажаданне БДТ-2] / / Віцеб. сялян. газ. 28 ліст.; Беларускаму люду: [Верш] / / Заря Запада. 2 дек.; Трагізм: [Апавяданне] / / Звезда. 17 янв.; Адрывак з паэмы «Сымон-музыка»; Беларускаму люду; Ворагам; «Асадзі назад»: [Вершы] / / Там жа. 23 нояб.; З паэмы «На шляхах волі» / / Сав. Бел. 23 лют.; З аповесці «У глыбі Палесся» / / Там жа. 28 сак. / Пад псеўд. Т.Гушча; З аповесці «У глыбі Палесся» / / Там жа. 19 вер.; Прамова народнага паэта і пісьменніка Я.Коласа / / Там жа. 27 ліст.; «Полымя»: [Верш] / / Там жа. 25 снеж.; Заява Якуба Коласа / / Чырв. змена. 19 ліст.; З паэмы «Сымон-музыка» / / Там жа. 21 ліст.

1927. О, край родны: (З паэмы «Сымон-музыка»); У палёх Беларусі; Неба; «Эй, скажы мне, небарача...»; Касьба: (З паэмы «Новая зямля»); Жніво: (З паэмы «Новая зямля»); «Не прасі, не гнісь ніколі...»: [Вершы] / / Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 год. Вільня; Родны край; Покліч: [Вершы] / / Беларускі каляндар. Вільня; Гасцінцы: [Фрагмент] / Пад псеўд. Т.Гушча; «А дзе ж той выхад? дзе збавенне...»: [Урывак з паэмы «Новая зямля»]; Песні зімы: [Верш] / / Беларускі народны каляндар. Вільня; Братом Заходняй Беларусі: На разгром «Грамады»: [Верш] / / Да дню вызвалення Беларусі ад белапалякаў. Мн.; Беларусам; На Новы год (1907); «Асадзі назад»; «Да працы»; Усход сонца; Вецер; Вясенні дождж; Вясна; Хлебароб; Плытнікі; Мы·ходзім; Пісьмо з турмы; Гусі; Родныя абразы; Песня·няволі; Перад бурай; На ніве; Няшчасная маці; Тройка; Звон шыбаў; Цені-страхі; Покліч: [Вершы]; Сымон-музыка: [Урыўкі з паэмы]; Новая зямля: [Урыўкі з паэмы]; Думкі ў дарозе; Дудар; Зло не заўсёды — зло; Малады дубок; Выстагнаўся; Казкі жыцця: [Апавяданні]; У палескай глушы: (З прадмовы аўтара; Сцяпан Рылка; Саханюк; Марына і Ядвіся; Лабановіч і Турсевіч; Канец заняткаў; Вечар Ядвісі): [Урыўкі з аповесці] / / Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня; З апавядання «На прасторах жыцця» / / Камсамолія. Мн.; Бунт: [Апавяданне]; Волі, волі і прастору!..: [Верш]; Няхай жыве свабодная праца: [Урывак з аповесці «На прасторах жыцця»] / / Кастрычнік у школе. Мн.; Братам Заходняй Беларусі; Панам: [Вершы]; Хвароба: (Казка) / / Крывавай пуцявінай. Мн.; У глыбі Палесся: Урывак з аповесці / / Маладняк. № 5, 7—8 / Пад псеўд. Т.Гушча; На Новы год: [Верш] / / Нар. звон. № 1; Хатка над балотам: Аповесць / Пад псеўд. Т.Гушча; На Каўказе: [Верш] / / Полымя. № 1; «Вайна да пабеднага канца»: Драма / / Там жа. № 2 / Пад псеўд. Т.Гушча; З аповесці «У глыбі Палесся»: (Трылогія «На ростанях) / / Там жа. № 4 / Пад псеўд. Т.Гушча; Драматург і лірычны паэт: Апавяданне / / Там жа. № 8 / Пад псеўд. Т.Гушча; На новым месцы: Урывак з аповесці «У глыбі Палесся» / / Узвышша. № 2 / Пад псеўд. Т.Гушча; У глыбі Палесся: Урывак з аповесці / / Там жа. № 3 / Пад псеўд. Т.Гушча; Залаты прамень: Казка / / Там жа. № 5 / Пад псеўд. Т.Гушча; [Выказванне пра газету «Савецкая Беларусь»] / / Чырв. краіна: Дад. да газ. «Сав. Бел.». № 2; Братам Заходняй Беларусі; Пыл: [Вершы] / / Чырв. сейбіт. № 6—7; Хвароба: Казка / Пад псеўд. Т.Гушча; Панам: [Верш] / / Там жа. № 8—9; Паслушная жонка: [Верш. апавяданне] / / Там жа. № 16; За дождж: [Верш] / / Там жа. № 17; На ўсё ёсць прычына: Казка / / Там жа. № 18—19; Братам Заходняй Беларусі: [Верш] / / Бел. вёска. 26 студз.; Віцеб. сялян. газ. 6 лют.; Заря Запада. 30 янв.; Маг. селянін. 9 лют.; Сав. Бел. 27 студз.; Сав. вёска. 31 студз.; Чырв. змена. 28 студз.; Чырв. Полачына. 9 лют.; Дзед і мядзведзь: [Верш] / / Бел. крыніца. 15 ліп.; Змаганнікам за Кастрычніцкую рэвалюцыю: [Верш] / / Звязда. 7 ліст.; Панам: [Верш] / / Камуніст. 10 ліп.; Новая зямля: Паэма / / Народ. 18 жн., 10 вер., 15 кастр., 10, 25 снеж.; 1928. 6, 18, 24, 29 студз., 24 лют., 8, 30 крас., 31 мая, 4, 14 ліп., 3, 24 жн.,

8, 30 вер., 11 ліст., 18 снеж.; Байка дубовага ліста: (Водгук на першую байку) / / Сав. Бел. 1 студз. / Пад псеўд. Дубовы Ліст; Нашым ворагам: [Верш] / / Там жа. 26 чэрв.; Сымон-музыка: (Паэма) / / Сялян. ніва. 17, 21, 24, 28 вер., 1, 5, 8, 12, 16, 19, 22, 26, 29 кастр., 2, 5, 9, 12, 16, 19, 23, 26, 30 ліст., 3, 7, 10, 13, 17, 21 снеж.; Гнілое балота: Урывак з аповесці «На прасторах жыцця» / / Чырвонаарм. газ. 8, 10, 12 чэрв. / Пад псеўд. Т.Гушча.

1928. Не бядуй!: [Верш] / / Беларускі дэкламатар. Вільня; Беларусам: [Верш]; Дзядзька ў Вільні: [Урывак з паэмы «Новая зямля»]; Выстагнаўся: [Апавяданне]; Гусі; Жыта; Ліпы старыя: [Вершы] / / Беларускі каляндар на 1928 год. Вільня; Сон у турме; У вастрозе; Катаржнікі; Братам Заходняй Беларусі; Змаганнікам за кастрычніцкую рэвалюцыю; З паэмы «Новая зямля»; Дуб; На полі вясной; Апошні лісток; У судзе; Панам; Панас гуляе: [Вершы] / / Дэкламатар. Мн.; О, край родны; У палях Беларусі; Неба; «—Эй, скажы мне, небарача...»; Касьба; Жніво; «Не прасі, ня гнісь ніколі...»: [Вершы] / / З роднай нівы. Вільня; Родны край: З паэмы «Сымон-музыка» / / Каляндарык «Хрысціянскай думкі» для беларускай моладзі на 1929 год. Вільня; Савось-распуснік: [Верш. апавяданне] / / Матацыклет. Мн.; Дзядзька: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Заранка. № 1—2; На лужок; Вясною: [Вершы] / / Бел. работніца і сялянка. № 6; Да 10-е гадавіны БССР: [Верш] / / Чырв. краіна: Дад. да газ. «Сав. Бел.». № 4; Беларусі пад Польшчай: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 12; Родныя вобразы: [Верш] / / Бел. зарніца. 1 кастр.; Родны край: [Верш] / / Там жа. 15 кастр.; Вільня: [Верш] / / Там жа. 1—15 снеж.; Дзядзькаў сведка: (З мінулага) [Апавяданне] / / Воля працы. 31 сак.; У тыле ў Дзяніkіна: [Апавяданне] / / Звязда. 23 лют.; Сіла агітацыі: [Верш] / / Там жа. 4 сак.; Панская ласка: Да працэсу над «Грамадою»: [Верш] / / Там жа. 8 сак.; Грамадаўцам: Да працэсу над «Грамадою»: [Верш] / / Там жа. 25 крас.; На Асінбудзе / / Там жа. 18 вер.; Культурнае свята Савецкай Беларусі / / Там жа. 14 кастр.; Да 11-е гадавіны: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Цішку Гартнаму: [Верш]; Над прасторамі зямлі: (Ц.Гартнаму) / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 15 снеж.; Новая зямля: [Паэма] / / Сялян. ніва. 7, 14, 21, 28 сак., 18 крас., 5, 19, 31 мая, 13, 27 чэрв., 14, 31 ліп., 22 жн., 20, 31 кастр., 17, 30 ліст., 28 снеж.; 1929. 31 студз., 28 лют.; Да 10-е гадавіны БССР: [Верш] / / Чырв. змена. 30 снеж.

1929. З апавядання «На прасторах жыцця» / / Моладзь — за новы быт. Мн.; / Пад псеўд. Т.Гушча; Змагальнікам за кастрычнік: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 1; Прывітанне «Маладняку» з нагоды яго 5-гадовага юбілею / / Маладняк. № 1; Гутарка з карэспандэнтам «Маладняка» / / Там жа. № 7; На «святой зямлі»: [Апавяданне] / / Полымя. № 1 / Пад псеўд. Т.Гушча; Балаховец: Апавяданне / / Там жа. № 10 / Пад псеўд. Т.Гушча; Вечарамі: З паэмы «Новая зямля» / / Бел. работніца і сялянка. № 11; «Люблю я прыволле...»: (Урывак з верша) / / Бел. вёска. 20 лют.; На Новы год: [Верш] / / Бел. зарніца. 1—15 студз.; Гора мацеры: [Верш] / / Там жа. 1—15 крас.; Якуб Колас о себе: Отрывок из автобиографии / / Рабочий. 28 июля; Паездка на Асінбуд / / Сав. Бел. 6, 9, 11 чэрв.; Мы працавалі толькі летам / / Чырвонаарм. праўда. 10 лют. / Пад псеўд. Колас. Аўт. спрэчнае; Ніводнае кулі міма мэты; Сваімі рукамі — будуем дабрабыт / / Там жа. 23 лют. / Пад псеўд. Колас. Аўт. спрэчнае; Аб «сучасным» — Янкі Шаіркa / / Там жа. 11 крас.

1930. Піянерам: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 11; Іскры Ільіча: [Верш] / / Там жа. № 12; Адкрыты ліст Я.Коласа / / Кам. выхаванне. № 12; Калгаснае: [Вершы] / / Маладняк. № 3; Панам-ваякам: [Верш] / / Там жа. № 6—7; Янку Купалу: [Верш] / / Полымя. № 5—6; Краіне Саветаў: [Верш] / / Там жа. № 7; Адшчапенец: [Аповесць] / / Там жа. № 11—12; 1931. № 2—5 / Пад псеўд. Т.Гушча; Адзін: Апавяданне / / Чырв. Бел. № 5 / Пад псеўд. Т.Гушча; Жыццё не ідзе, а шкваліць бурай!: З паэмы «На шляхах волі» / / Бел. вёска. 1 мая; Краіне Саветаў: [Верш] / / Там жа. 11 ліп.; Гляньце на пройдзены шлях!; «У пустых дзірванiстых...»: [Вершы] / / Там жа. 9 жн.; Супроць «адраджэнцаў» буржуазнай Беларусі: Адкрыты ліст Якуба Коласа / / Віцеб. пралетарый. 7 снеж.; Старой вёсцы: [Верш] / / Камунар Магілёўшчыны. 16 сак.; Моладзь: (З нізкі «Калгаснае»): [Верш] / / Там жа. 23 сак.; Піянерам: [Верш] / / Піянер Бел. 12 ліст.; Да 13-й гадавіны: (Трохі гісторыі): [Верш] / / Сав. Бел. 22 ліст.; Чырвонаармейцы: [Верш] / / Там жа. 23 снеж.; Рэдакцыі «Чырвонай змены» / / Чырв. змена. 26 крас.

1931. Адзін: [Апавяданне] / Пад псеўд. Т.Гушча; Панам- ваякам: [Верш]; З верша «Да 10-ае гадавіны БССР» / / Рытмы перамогі. Мн.; Чырвонаармейцы: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 2; Вайна да пабеднага канца: Драма ў 5 актах / / Полымя. № 11—12; Не з таго канца: Апавяданне / / Чырв. Бел. № 4 / Пад псеўд. Т.Гушча; Арыніна перамога: Апавяданне / / Там жа. № 5 / Пад псеўд. Т.Гушча; Стараста: [Апавяданне] / / Бел. думка. 8 вер.; Яны пратэстуюць / / Звязда. 5 крас.; Сав. Бел. 7 крас.; Чырвонаарм. праўда. 8 крас.

1932. Бабулька; Ты — наша, ты — адна; Кастрычніцкая бура; Чырвонаармейцы; Сялянка; Моладзь: [Вершы] / / Партыя, слухай. Мн.; Заходняй Беларусі: [Верш]; З поваду майго юбілею / / Чырв. Бел. № 23—24; Заходняй Беларусі: [Верш] / / Чырв. сцяг. № 8; Хаім Рыбс: [Апавяданне] / / Бел. звон. 19 ліст., 2 снеж.; Да пятнаццатай гадавіны: [Верш] / / За пралет. н. 6 ліст.; Да майго юбілею / / Там жа. 15 снеж.; Навука і практыка павінны ісці поплеч па шляху сацбудаўніцтва / / Там жа. 21 снеж.; Заходняй Беларусі: [Верш] / / Звязда. 15 снеж.; ЛіМ. 4 снеж.; За літаратуру, вартую эпохі... / / ЛіМ. 15 мая; Ліст у рэдакцыю / / Там жа. 10 ліп.; На тэмы Кастрычніка; Да XV гадавіны; Будзьма гатовы: [Вершы] / / Там жа. 6 ліс.; З поваду майго юбілею / / Там жа. 4 снеж.; Палес. праўда. 17 снеж.; Прамова народнага паэта БССР Якуба Коласа / / ЛіМ. 28 снеж.; На варту: [Верш] / / Сав. Бел. 13 лют.; Пацыфісты ў Жэневе: [Верш] / / Там жа. 24 сак.; На тэмы Кастрычніка: Да XV гадавіны: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; Будзьма гатовы!: [Верш] / / Там жа. 10 ліст.; Заходняй Беларусі: [Верш] / / Чырвонаарм. праўда. 20 снеж.; На тэмы Кастрычніка: [Верш] / / Там жа. 23 снеж.; Чырвонай змене: [Верш] / / Чырв. змена. 5 мая.

1933. Адзін: [Апавяданне] / / 11 ліпеня. Мн. / Пад псеўд. Т.Гушча; На тэмы Кастрычніка: [Верш] / / Кастрычнік. Мн.; Заходняй Беларусі: [Верш] / / Барацьба (Берлін). № 1; Як я пісаў аповесць «Адшчапенец» / / Заклік. № 1; Савось Распуснік: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 10; Дзед і мядзведзь: [Верш] / / Там жа. № 11; Воўк і ляснік: Урывак з «Новай зямлі» / / Там жа. № 16; Дрыгва: Аповесць / / Полымя рэвалюцыі. № 5—9, 11, 12; Каток: [Верш] / / Шлях моладзі. № 1; Зіма: [Верш] / / Там жа. № 2; Родны край: З паэмы «Сымон-музыка» / / Бел. крыніца. 5 сак.; Калгасу «Слабада»: [Верш] / / За пралет. н. 30 мая; Шаснаццатая гадавіна: [Верш] / / Там жа. 6—7 ліст.; ЛіМ. 6 ліст.; Выконваць ускладзеныя пралетарыятам задачы / / ЛіМ. 23 крас.; Дрыгва: [Урывак з аповесці] / / Там жа. 12 мая; Навуковая сувязь братніх рэспублік / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Аўтару прадмоў да твораў «старых» пісьменнікаў: [Верш] / / Там жа. 24 мая; Нашы дні: [Верш] / / Там жа. 2 чэрв.; Паказаць кіруючую ролю нашай партыі / / Там жа. 26 чэрв.; На банкеце ў пана Длугошыца: Урывак з аповесці «Дрыгва» / / Там жа. 15 ліп.; З поваду рэформы беларускага правапісу / / Там жа. 25 снеж.; Кузьня вайны: [Урыўкі з паэмы «На шляхах волі»] / / Чырвонаарм. праўда. 10 лют.; Чырвонаармейцы: [Верш] / / Там жа. 26 лют.; Будзьце чуйны: [Верш] / / Чырв. змена. 18 снеж.

1934. «Змоўкнуў звон хаўтурны...»; Калгаснае: [Вершы] / / Вясна пераможная. Мн.; За драматургічную крытыку / / Драматургія. Мн.; ЛіМ. 26 лют.; «На чырвоных лядах» М.Лынькова: [Даклад на пленуме Аргкамітэта ССПБ] / / За высокую якасць літаратуры. Мн.; Полымя рэвалюцыі. № 5; [Речь на Первом Всесоюзном съезде Советских писателей] / / Первый Всесоюзный съезд Советских писателей, 1934: Стеногр. отчет. М.; Панам-ваякам: [Верш] / / Літаратурна-мастацкі зборнік для масавых вечарын і забаў. Вільня;

Мова М.Лынькова па раману «На чырвоных лядах» / / Пісьменнік і мова. Мн.; Міхасёвы прыгоды: [Верш. апавяданне] / / Іскры Ільіча. № 1—6; Рагатка: [Верш] / / Там жа. № 8; «Іскры Ільіча»: [Верш] / / Там жа. № 11; Памяці С.М.Кірава: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 12; Звязда. 6 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 12 снеж.; За паўтара дзесятка гадоў: З артыкула / / Віцеб. пралетарый. 20 жн.; На гэтым і на тым баку савецкіх граніц: Прамова тав. Якуба Коласа на першым усесаюзным з'ездзе сав. пісьменнікаў / / Там жа. 25 жн.; З поваду рэформы беларускага правапісу / / За пралет. н. 17 студз.; Выступленне на з'ездзе (XV з'езд КП(б)Б) віцэ-прэзідэнта БелАН / / Там жа. 29 студз.; Каманіну, Коласаву і Слепнёву: [Верш]; За новую сацыялістычную / / Там жа. 15 крас.; Краіне Саветаў: [Верш] / / Звязда. 16 студз.; Рэформа беларускага правапісу і фашысцкія музыканты / / Там жа. 17 студз.; Слава ім, слава! / / Там жа. 20 чэрв.; За паўтара дзесятка гадоў / / Там жа. 9 жн.; Шляхі беларускай літаратуры: [Прамова на Першым Усесаюзным з'ездзе сав. пісьменнікаў] / / Там жа. 27 жн.; Вывучаць усю многагранную складанасць жыцця: (З прамовы народнага паэта) / / Там жа. 28 вер.; Чаму нам радасна тварыць / / Там жа. 7 ліст.; Прамова на 1 з'ездзе савецкіх пісьменнікаў / / Калгаснік Бел. 28 жн.; Каманіку, Молакаву і Сляпнёву: [Верш] / / Камунар Магілёўшчыны. 16 крас.; ЛіМ. 18 крас.; Палес. праўда. 18 вер.; На шырокі прастор сацбудаўніцтва / / ЛіМ. 6 студз.; «На чырвоных лядах» М.Лынькова: З выступлення на II пленуме ССПБ / / Там жа. 26 крас.; Пісьменнік павінен быць і крытыкам / / Там жа. 23 мая; Чаго я хачу ад з'езда пісьменнікаў / / Там жа. 8 чэрв.; Вучоба пісьменнікаў — важнейшая задача / / Там жа. 30 чэрв.; Шляхі беларускае літаратуры: Прамова на I з'ездзе ССП / / Там жа. 31 жн.; Трыумф культурнай рэвалюцыі / / Там жа. 30 вер.; «Аманал» А.Куляшова / / Там жа. 30 снеж.; Литературная учеба / / ЛГ. 8 июня; [Речь на съезде писателей СССР] / / Там жа. 22 авг.; Міхасёвы прыгоды: [Урывак] / / Піянер. Бел. 31 студз.; У контрразведцы: (Урывак з аповесці «Дрыгва») / / Там жа. 8 чэрв.; Чалюскінцам: [Верш] / / Там жа. 9 жн.; По ту и по эту сторону советских границ: Речь Якуба Коласа / / Правда. 2 авг.; Реформа белорусского правописания как фактор классовой борьбы в БССР / / Рабочий. 7 марта; К съезду писателей / / Там жа. 8 июня; За литературную учебу / / Там жа. 30 июня; Кастрычнік 1917 г.: [З паэмы «На шляхах волі»] / / Там жа. 7 нояб.; Дрыгва: Урывак з паэмы / / Чырв. змена. 10 вер.

1935. Партызаны перамаглі: Урывак з аповесці «Дрыгва» / / Атака: Альманах 1. Мн.; Гасцінцы: [Урывак з трылогіі «На ростанях»] / / Пад псеўд. Т.Гушча; Песні зімы: [Верш] / / Беларускі народнагаспадарскі каляндар на 1935 год. Вільня; Шляхі беларускае літаратуры: [Выступленне] / / Пісьменнікі БССР на першым Усесаюзным з'ездзе. Мн. Кн. 2; Паляванне на тхара: Урывак з «Новай зямлі» / / Іскры Ільіча. № 2; Кастрычнік: [Верш] / / Там жа. № 10; Памяці герояў: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Змітраку Бядулю: [Верш] / / Там жа. № 10; Песня Кастрычніку: [Верш] / / Там жа. № 11; Янку Купалу: [Верш] / / Там жа. № 12; За пралет. н. 28 снеж.; Звязда. 11 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 14 снеж.; ЛіМ. 11 снеж.; Родны край: [Верш] / / Пралескі. № 5; Нёман; На полі вясной: [Вершы] / / Там жа. № 6; У школу: [Верш] / / Там жа. № 7; Мяцеліца: [Верш] / / Там жа. № 10; Памяці С.М.Кірава: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 22; Камсамолец Май: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 10 мая; За пралет. н. 1 мая; ЛіМ. 6 мая; Песня Кастрычніку: [Верш] / / За пралет. н. 1 снеж.; Звязда. 7 ліст.; Камунар Магілёўшчыны. 11 ліст.; Падарожжа ў Парыж: З блакнота дэлегата на Сусветным кангрэсе абароны культуры / / Звязда. 21 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 25 ліп.; На парыжскім бруку / / Звязда. 9 кастр.; Вялікія, грандыёзныя задачы: [Прамова] / / Камунар Магілёўшчыны. 20 студз.; Вялікія грандыёзныя задачы: З прамовы на XI Усебеларускім з'ездзе саветаў / / ЛіМ. 26 студз.; Да 3-яе гадавіны пастановы ЦК УсеКП(б) ад 23. IV. 32 / / Там жа. 26 крас.; Прывітанне дарагім гасцям / / Там жа. 6 мая; Водгук на прамову тав. Сталіна / / Там жа. 16 мая; Памяці герояў: [Верш] / / Там жа. 22 мая; Маё першае спатканне з Янкам Купалам / / Там жа. 28 мая; Магутная савецкая рэчаіснасць жывіць нашы мыслі і нашы пачуцці: Прамова на міжнародным кангрэсе абароны культуры ў Парыжы / / Там жа. 6 ліп.; Палес. праўда. 25 ліп.; Над прахам Анры Барбюса: Слова развітання / / ЛіМ. 6 вер.; Восеньскае: [Цыкл вершаў] / / Там жа. 6, 11, 22, 30 вер.; Памяці Анры Барбюса / / Там жа. 6 кастр.; Шчаслівая хвіліна: [Верш]; Адзначым факт...: Эпіграма на Купалу / / Там жа. 16 кастр.; Змітраку Бядулю: [Верш] / / Там жа. 23 кастр.; Кінахроніка: Апавяданне / / Там жа. 7 ліст.; Загібелька: (Крапіве): [Верш] / / Там жа. 12 ліст.; Раскуты Праметэй: [Верш]; Вітаю сабрата па пяру / / Там жа. 17 ліст.; Слова таварыша Сталіна: Слова пісьменніка / / Там жа. 24 ліст.; Памяці С.М.Кірава: [Верш] / / Там жа. 1 снеж.; Уступнае слова на вечары ў Акадэміі навук, прысвечаным 30-годдзю літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы / / Там жа. 17 снеж.; Страна: [Прамова на VII Усесаюзным з'ездзе Саветаў] / / ЛГ. 5 февр.; Письмо Якуба Коласа / / Там жа. 30 мая; Дзед Талаш: Урывак з аповесці «Дрыгва» / / Палес. праўда. 8 ліп.; Расцвілі багатым цветам / / Там жа. 23 снеж.; Шчаслівая хвіліна: [Верш] / / Піянер Бел. 24 кастр.; На подъеме / / Рабочий. 14 янв.; Расцвет культуры и науки в БССР / / Там жа. 17 янв.; Из блокнота делегата / / Там жа. 18 янв.; Поэма нашей эпохи: Заметки делегата / / Там жа. 2 февр.; Большевистский огонь — в основу творческой работы / / Там жа. 11 марта; Могучая советская действительность живит наши мысли и наши чувства: Речь на Международном конгрессе защиты культуры в Париже / / Там жа. 8 июля; Всемирный конгресс защиты культуры: Из блокнота делегата конгресса / / Там жа. 17 июля; Паэма нашай эпохі: Заметкі дэлегата / / Чырв. Полаччына. 4 лют. [Перадрук з «Правды»].

1936. У дарозе: [Верш]; На Прыпяці: [Урывак з аповесці «Дрыгва»] / / Бел. летапіс. № 1; Пісьмо беларускага народа вялікаму Сталіну: [Верш] / / Бальш. Бел. № 6; Полымя рэвалюцыі. № 7; Работніца і калгасніца Бел. № 14 / У сааўт. з інш.; Песня аб вясне: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 3; Рак-вусач: [Верш. казка] / / Там жа. № 5; Храбры певень: [Верш] / / Там жа. № 9; Пагранічнік: Урывак з «Дванаццаці песень» Я.Купалы, Я.Коласа, А.Александровіча, П.Броўкі, П.Глебкі; Шчаслівая хвіліна: [Верш]; Страшнае спатканне: [Апавяданне] / / Там жа. № 10; Аўтабіяграфія; З дарогі: [Верш]; Дрыгва: [Урыўкі з аповесці] / / Калоссе. № 5; З дарогі: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 2; У майскія дні: [Верш] / / Там жа. № 5; За пралет. н. 1 мая; ЛіМ. 1 мая; Дванаццаць песень / / Полымя рэвалюцыі. № 9; Работніца і калгасніца Бел. № 18; Віцеб. пралетарый. 13 вер.; Звязда. 11 вер.; Камуніст. 14 вер., 26, 27 ліст.; ЛіМ. 14 вер.; Палес. праўда. 8 вер. / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Глебка, П.Броўка; Наш родны край; Ворагам; Наша доля; Мужык; Нашы дні; З дарогі; Песняй вітаю я вас: [Вершы]; Соцкі падвёў: Апавяданне; Вайна вайне: Драма; Магутная рэчаіснасць жывіць нашу мысль / / Полымя рэвалюцыі. № 10; Мужным байцам Іспаніі: [Верш] / / Там жа. № 11; Песня Кастрычніка: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 20; Пісьмо беларускага народа вялікаму Сталіну: У вершах / / Віцеб. пралетарый. 14 ліп.; Звязда. 11 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 14 ліп.; Камуніст. 14 ліп.; ЛіМ. 11 ліп.; Палес. праўда. 14 ліп.; Чырв. змена. 11 ліп. / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка, І.Харык; Будзем складаць нашай радзіме радасныя песні: Прамова народнага паэта Якуба Коласа ў час сустрэчы на сваёй кватэры з пісьменнікамі, вучонымі, рабочымі-стаханаўцамі і прадстаўнікамі грамадскасці сталіцы БССР / / Віцеб. пралетарый. 10 кастр.; Гераічнай Іспаніі: [Верш] / / Там жа. 17 ліст.; Правадыру народаў: [Верш] / / Там жа. 20 ліст.; ЛіМ. 7 ліст.; Мои первые литературные шаги / / За ком. просвещение. 10 сент.; З дарогі: [Верш] / / Звязда. 6 студз.; Песнярам Савецкай зямлі: [Верш] / / Там жа. 10 лют.; Пасля пленума ССП: Уражанні і думкі / / Там

жа. 22 лют.; Памяці вялікага чалавека, пісьменніка-грамадзяніна / / Там жа. 20 чэрв. / Сааўт. Я.Купала; Песняй вітаю вас: [Верш] / / Там жа. 27 чэрв.; Дзед Талаш: Урывак з аповесці «Дрыгва» / / Там жа. 11 ліп.; Вайна вайне: Песні з драмы «Вайна вайне» / / Там жа. 11 кастр.; Гераічнай Іспаніі: [Верш] / / Там жа. 12 ліст.; Дзед-калгаснік: [Верш] / / Там жа. 16 ліст.; Камуніст. 4 снеж.; Сталінская канстытуцыя: [Верш] / / Звязда. 20 ліст.; Слухаючы даклад правадыра...: (З блакнота дэлегата) / / Там жа. 8 снеж.; О белорусской поэзии / / Известия. 11 февр.; З дарогі: [Верш] / / Камунар Магілёўшчыны. 10 студз.; Песнярам савецкай зямлі: [Верш] / / Там жа. 14 лют.; Камуніст. 12 лют.; ЛіМ. 11 лют.; Выдатны мастацкі твор / / Камунар Магілёўшчыны. 30 ліст.; Песняй вітаю я вас; Песня кастрычніка; Прывет: [Вершы] / / Камуніст. 11 кастр.; Дзед Талаш: (Урывак з аповесці «Дрыгва») / / Там жа. 30 кастр.; Прамова на III пленуме праўлення ССП СССР / / ЛіМ. 17 лют.; Прывет: [Верш] / / Там жа. 11 сак.; Стварыць сапраўднае сацыялістычнае мастацтва: Прамова на сходзе пісьменнікаў г. Мінска / / Там жа. 31 сак.; Вайна вайне: Урывак з п'есы / / Там жа. 8 ліп.; Падзяляю радасць і гордасць нашых дзяцей / / Там жа. 3 кастр.; Сталінская канстытуцыя: (Да з'езда Саветаў); На ніве: [Вершы]; У калгасе: Урывак з аповесці «Адшчапенец» / / Там жа. 20 ліст.; Памяці С.М.Кірава: [Верш] / / Там жа. 1 снеж.; Сабе і сваім равеснікам: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.; Ближе к жизни: (Поэзия Белоруссии) / / ЛГ. 16 февр.; Аб беларускай паэзіі / / Наша воля. 19 чэрв.; Нашы дні: [Верш]; «Дрыгва»: Урывак; Магутная савецкая сапраўднасць жывіць нашы думкі і нашы пачуцці: Прамова Я.Коласа на міжнародным кангрэсе абароны культуры ў Парыжы / / Палес. праўда. 12 кастр.; Прамова народнага паэта Якуба Коласа на ўрачыстым сходзе ў Менску / / Там жа. 30 кастр.; Піянерам; У школу: [Вершы]; Будуць пісаць для шчаслівай дзетвары; Як я стаў беларускім пісьменнікам: Прамова народнага паэта Якуба Коласа на вечары-сустрэчы з вучнямі менскіх школ / / Піянер Бел. 10 кастр.; Песня Кастрычніку: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Слухаю даклад правадыра: (З блакнота дэлегата) / / Там жа. 10 снеж.; Слухаючы даклад правадыра: Аб прамове Сталіна І.В. пра новую канстытуцыю / / Там жа. 15 снеж.; Писатели о предстоящем пленуме ССП / / Рабочий. 2 февр. / У сааўт. з інш.; Песнярам савецкай зямлі: [Верш] / / Там жа. 10 февр.; Самый выдающийся писатель сталинской эпохи / / Там жа. 21 июня; У калгасе «Новы шлях»: Ураженні / / Чырв. змена. 17 студз.; Маладому племені: [Верш] / / Там жа. 10 сак.; Плытнікі; Доля батрачкі; Маладому племені: [Вершы]; Дзед Талаш: Урывак з аповесці «Дрыгва» / / Там жа. 11 кастр.

1937. «З Новым годам, шчасцем новым!»: [Верш]; «Зямля»: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Беларускі каляндар 1937 года. Даўгаўпілс; Прапаў чалавек; Паслушная жонка; Ігрушы сапяжанкі: [Вершы] / Пад псеўд. Т.Гушча; Нёманаў дар: [Апавяданне]; Таўстое палена; Зло не заўсёды — зло; Старасць — не радасць; Свае лекі: [З цыкла «Казкі жыцця»] / / Беларускі народны каляндар. Вільня; Трывога: Апавяданне / / Іскры Ільіча. № 7; Дзіва: Народная казка / / Там жа. № 8; За навуку: [Верш] / / Там жа. № 10; Дэпутат беларускага народа: [Верш] / / Там жа. № 11; Дзед і ўнук; Парад: (Маршалу Варашылаву): [Вершы] / / Там жа. № 12; Что мы готовим к 20-летию великой пролетарской революции: Писатели о своей работе / / Книга и пролетарская революция. № 1; Мы славім правадыра; Да дня 20 гадавіны: [Вершы] / / Полымя рэвалюцыі. № 11; Перадвыбарчае: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 22; Вялікдзень: (З паэмы «Новая зямля»); Родны край: [Верш] / / Снапок. № 1; Пастушок: [Урывак з паэмы «Сымон-музыка»]; На полі вясною: [Верш] / / Там жа. № 2; Жніво: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Там жа. № 4; Восень: [Верш] / / Там жа. № 6; «Багачы і панства...»: [Урывак з верша] / / Бюлетэнь «Хаўрусу» беларускіх рабочых у Францыі. 15 ліп.; «Гэй, чулыя сэрцам!..»: [Верш] / / Там жа. 1 снеж.; Савецкі гуманізм / / Віцеб. пралетарый. 20 студз.; У баявы паход...: (Урывак з п'есы «У пушчах Палесся») / / Там жа. 20 жн.; Міжнародныя піраты: [Верш] / / Там жа. 15 вер.; Звязда. 12 вер.; Радасць: [Верш] / / Віцеб. ралетарый. 30 вер.; Звязда. 28 вер.; Да дня XX гадавіны: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 10 ліст.; Перадвыбарчае: [Верш] / / Там жа. 23 ліст.; Звязда. 21 ліст.; Парад маршалу Варашылаву: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 12 снеж.; Звязда. 27 ліст.; Савецкі гуманізм: Аб дзіцячай працоўнай калоніі ў Віцебску / / Звязда. № 15; Пад савецкім сонцам няма і не будзе месца здраднікам / / Там жа. 27 студз.; ЛіМ. 28 студз.; Канстытуцыя БССР / / Звязда. 3 лют.; Нашы савецкія дзеці / / Там жа. 12 лют.; Вялікі рэвалюцыянер-бальшавік / / Там жа. 20 лют.; Апошняе развітанне. Памяці Г.К.Арджанікідзе: [Верш] / / Там жа. 26 лют.; Сучасныя Калігулы: [Верш] / / Там жа. 15 сак.; Гвадалахара: [Верш] / / Там жа. 29 сак.; Парада: [Верш] / / Там жа. 6 крас.; Праз пяць гадоў / / Там жа. 23 крас.; Пераможны май: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Працуйце на славу Радзімы! / / Там жа. 23 мая; Гнусныя служкі фашызма: Слова пісьменніка / / Там жа. 12 чэрв.; Партызанская песня: З драмы «У пушчах Палесся» па аповесці «Дрыгва» / / Там жа. 4 вер.; Наша сонца, наш сцяг / / Там жа. 23 кастр.; Правадыру народаў таварышу Сталіну; Да дня XX гадавіны: [Вершы] / / Там жа. № 257; Дэпутат беларускага народа: [Верш] / / Там жа. 12 ліст.; Калі гаварыў правадыр...: (Ураженні аб прамове т. Сталіна на VIII надзвыч. з'ездзе Саветаў) / / Там жа. № 279; Палкі пясняр / / Там жа. 26 ліст.; Пад сцягам Леніна-Сталіна: [Верш] / / Там жа. 30 снеж.; Его влияние неизмеримо! / / Известия. 5 февр.; На шляхах волі: Урывак з паэмы / / ЛіМ. 14 крас.; Выйсці на прасторы жыцця: З прамовы на сходзе пісьменнікаў / / Там жа. 14 крас.; Ленін: Урывак з паэмы «На шляхах волі» / / Там жа. 18 крас.; Мой творчы год: Слова пра творчыя планы / / Там жа. 23 крас.; Пану Беку: [Верш] / / Там жа. 27 крас.; Міжнародны пралетарскі дзень: [Верш] / / Там жа. 1 мая; У пушчах Палесся: Драма паводле аповесці «Дрыгва» / / Там жа. 11 вер.; Вусце: [Верш] / / Там жа. 17 кастр.; Памяці нябожчыкаў: (Пад Гётэ): [Верш] / / Там жа. 31 кастр.; Да выбараў па Сталінскай Канстытуцыі; Да дня 20 гадавіны: [Вершы] / / Там жа. 6—7 ліст.; Я жыву: [Верш] / / Там жа. 16 ліст.; Парад: [Верш]; Палкі баян вызваленага народа: Слова развітання з С.Стальскім / / Там жа. 26 ліст.; Народам СССР: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.; 12 снеж.: [Верш] / / Там жа. 11 снеж.; Вораг не дрэмле: [Верш] / / Там жа. 20 снеж.; Жыве Руставелі: [Верш] / / Там жа. 24 снеж.; Чырв. змена. 26 снеж.; Пад сцягам Леніна-Сталіна; Пажаданне пад Новы год: [Вершы] / / Там жа. 31 снеж.; Доля батрачкі: [Верш] / / Піянер Бел. 17 кастр.; Под советским солнцем нет и не будет места изменникам / / Рабочий. 24 янв.; За что я люблю Пушкина / / Там жа. 10 февр.; Создать новые оборонные произведения / / Там жа. 3 марта; Работайте на славу Родины / / Там жа. 23 мая; Пламенный баян / / Сов. Бел. 26 нояб.

1938. Правадыру народаў: [Верш]; Адшчапенец: (Урывак з аповесці); Прывет: [Верш] / / Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Партызанская песня: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 2; Развітанне: [Верш] / / Там жа. № 9; Макарка Навак: (Апавяданне) / / Там жа. № 10—12; У пушчах Палесся: Драма / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Слава героям!: [Верш] / / Там жа. № 2; Ачысціць Радзіму ад гнойнай заразы: [Верш] / / Там жа. № 3; Джамбулу: [Верш] / / Там жа. № 4; ЛіМ. 22 мая; Радзіме і правадыру: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Бальш. Пал. 14 мая; Звязда. 12 мая; ЛіМ. 17 мая; Чырв. змена. 12, 14 мая / У сааўт з інш.; Баец чырвоны: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 10; ЛіМ. 17 вер.; Роднай краіне: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 11; ЛіМ. 7 ліст.; Памяці Валерыя Паўлавіча Чкалава; Вусцянскі груд: [Вершы] / / Полымя рэвалюцыі. № 12; Першы май: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 8; Вялікаму абранніку беларускага народа: [Верш] / / Там жа. № 11; Звязда. 27 мая; ЛіМ. 27 мая; Зіма на Палессі: [Верш] / / Снапок. № 2; Правадыру народаў: (Урывак) / / Віцеб. рабочы. 17 чэрв.; Пачвара: [Верш] / /

Звязда. 16 лют.; Слава героям!: [Верш] / / Там жа. 20 лют.; Ачысцім Радзіму ад гнойнай заразы: [Верш] / / Там жа. № 55; Друг і настаўнік / / Там жа. 28 сак.; Майскае свята: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Сталін — партыя і народ: [Верш] / / Там жа. 17 чэрв.; 26 чэрвеня 1938 года / / Там жа. 26 чэрв.; ЛіМ. 30 чэрв.; Вышыня Безымянная: [Верш] / / Звязда. № 185; Да юбілею вялікага паэта-рэвалюцыянера / / Там жа. 29 жн. / Сааўт. Я.Купала, П.Броўка; Пагромшчыкам: [Верш] / / Там жа. 23 ліст.; Пад сталінскім сонцам: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.; ЛіМ. 5 снеж.; Памяці Валерыя Паўлавіча Чкалава: [Верш] / / Звязда. 17 снеж.; ЛіМ. 17 снеж.; Творчая дружба / / Камунар Магілёўшчыны. 5 крас.; Пра сваю п´есу: Слова пісьменніка / / ЛіМ. 10 студз.; Даняў: [Верш]; Адарванасць ад жыцця / / Там жа. 6 лют.; Чырвоная армія; Калымага вайны: [Вершы] / / Там жа. 22 лют.; Мінскаму гарсавету: [Верш] / / Там жа. 27 лют.; Няма месца гнусным здраднікам на свяшчэннай савецкай зямлі: Слова пісьменніка; Слова аб творчых планах / / Там жа. 10 сак.; Чуваць вясна: [Верш] / / Там жа. 27 сак.; Шчаслівым жанчынам: [Верш] / / Там жа. 6 крас.; Пасля зімы: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Ліст у рэдакцыю газеты «Літаратура і мастацтва» / / Там жа. 10 мая; Сіла маладая: [Верш] / / Там жа. 6 вер.; Іспанскаму народу: [Верш] / / Там жа. 11 вер.; У сухмень: [Верш] / / Там жа. 28 вер.; Глеб Іванавіч Успенскі: (Да 95-годдзя з дня нараджэння) / / Там жа. 27 кастр. / Пад крыпт. К.М. Аўт. спрэчнае; Пагромшчыкі: [Верш] / / Там жа. 23 ліст.; На новай зямлі: [Верш] / / Там жа. 27 ліст.; Савецкай Беларусі: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.; Май: [Верш] / / Піянер Бел. 23 крас.; Заброшенный участок / / Сов. Бел. 9 янв.; Писатель-гражданин / / Там жа. 28 марта; Прокофий Герасимович Балашенко. Кандидат в депутаты Верх. Сов. БССР: (Коневод конного завода в Дашковке) / / Там жа. № 138; Камсамольцам: (Навагодняе): [Верш] / / Чырв. змена. 1 студз.; Я з гэтаю песняй, як зоры высокай: [Верш] / / Там жа. 12 мая; Чырванасцяжнаму камсамолу: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.

1939. Браты Заходняй Беларусі; Свайму народу: [Верш] / / Вызваленым братам. Мн.; Бальш. Пал. 23 вер.; Шаўчэнка і беларуская паэзія; Баяну-кабзару: [Верш] / / У вянок Т.Г.Шаўчэнка. Мн.; Доклад Якуба Коласа / / VI пленум Правления Союза советских писателей СССР, посвященный 125-летию со дня рождения Т.Г.Шевченко. Киев. Бюл. 2; Дзед-госць: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 1; Не тужы: (Сыну): [Верш] / / Там жа. № 3; Дронік: [Верш] / / Там жа. № 4; Летам: [Верш] / / Там жа. № 6; Баяну-Кабзару: [Верш] / / Калоссе. № 2; Полымя рэвалюцыі. № 3; Звязда. 6 сак.; ЛіМ. 27 лют.; Савецкай Беларусі: [Верш]; Думкі да дваццаціўгоддзя БССР / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Клятва: [Верш] / / Там жа. № 2; Звязда. 23 лют.; ЛіМ. 23 лют.; XVIII з´езду партыі: [Верш]; Шаўчэнка і беларуская паэзія / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Таварышу Сталіну: [Верш] / / Там жа. № 5—6; Бальш. Пал. 28 крас.; Віцеб. рабочы. 28 крас.; Звязда. 26 крас.; ЛіМ. 1 мая / У сааўт. з інш.; Свайму народу: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 9; Віцеб. рабочы. 30 вер.; Звязда. 22 вер.; ЛіМ. 3 кастр.; Піянер Бел. 4 кастр.; Праваdыру і настаўніку: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 11—12; ЛіМ. 21 снеж.; Выбар старшыні: Апавяданне / / Работніца і калгасніца Бел. № 22; Прывет: [Верш] / / Бальш. Пал. 12 лют.; Баяну-Кабзару: [Верш] / / Там жа. 9 сак.; Радасная сустрэча: [Верш] / / Там жа. 20 кастр.; Звязда. 16 кастр.; Дарагія землякі!: (З пісьма тав. Якуба Коласа) / / Віленская праўда. 3 кастр.; Чырвоная армія: [Верш] / / Там жа. 10 кастр.; Звязда. 5 кастр.; На разняволенай зямлі / / Віленская праўда. 23 кастр.; Праваdыру народаў: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 21 снеж.; Цяжкая ўтрата / / Гомел. праўда. 15 лют.; Шаўчэнка — наш любімы паэт / / Там жа. 9 сак.; Савецкай Беларусі: (Да 20-годдзя): [Верш] / / Звязда. 1 студз.; Жыве між нас геній: [Верш] / / Там жа. 22 студз.; XVIII з´езду партыі: [Верш] / / Там жа. 10 сак.; Наперад: [Верш] / / Там жа. 24 сак., 28 кастр.; Памяці адважных лётчыкаў: [Верш] / / Там жа. 14 мая; Прывітанне Маскве: [Верш] / / Там жа. 6 вер.; Вольнаму народу: [Верш] / / Там жа. 4 ліст.; ЛіМ. 5 ліст.; Сталіну: [Верш] / / Звязда. 5 ліст.; Над Свіслаччу: [Верш] / / Там жа. 23 ліст.; ЛіМ. 23 ліст.; Да зброі за волю: [Верш] / / Звязда. 3 снеж.; Сталінская Канстытуцыя: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.; Слава Арміі Чырвонай: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.; Четыре дня в Москве / / Известия. 2 февр.; Наш долг / / Там жа. 11 февр. / Сааўт. Я.Купала; Вольнаму народу: [Верш] / / Легкая индустрия. 7 нояб.; Пры савецкай уладзе поўнасцю разгарнуліся нашы творчыя магчымасці / / ЛіМ. 9 лют.; Цяжкая ўтрата: Развітальнае слова з Самуйлёнкам Э. / / Там жа. 15 лют.; Піянер Бел. 15 лют.; Шаўчэнка і беларуская паэзія / / ЛіМ. 3 сак.; Сэрца поўна гордасці і шчасця / / Там жа. 15 сак.; БССР: [Верш] / / Там жа. 11 крас.; Мой дом: [Верш] / / Там жа. 23 крас.; На ўсходзе сонца: [Верш] / / Там жа. 11 чэрв.; Песня аб Сталіне: [Верш] / / Там жа. 23 чэрв.; Браты Заходняй Беларусі!: Адозва / / Там жа. 21 вер.; Пісьменнікам Заходняй Беларусі / / Там жа. 23 кастр. / Сааўт. Я.Купала; Великий художник слова / / ЛГ. 5 марта; На службе родины: (Письмо писателей Белоруссии о прошлом и настоящем республики. К XVIII съезду ВКП(б) / / Там жа. 11 марта / У сааўт. з інш.; Свайму народу: [Верш] / / Там жа. 26 сент.; Піянерская песня / / Піянер Бел. 27 сак.; Голос сердца / / Правда. 19 сент.; Тяжелая утрата / / Сов. Бел. 14 февр.; Великий друг и учитель / / Там жа. 18 июня; Дорогие земляки!: (Письмо народного поэта БССР, орденоносца Якуба Коласа) / / Там жа. 28 сент.; Сталин. молодежь. 28 сент.; Крепить дружбу народов / / Сталин. молодежь. 4 дек.

1940. Шчаслівая хвіліна; Ноччу; Першы гром: [Вершы] / / Казкі, вершы, апавяданні. Мн.; Зайкіна хатка: Казка / / Іскры Ільіча. № 10; Над Свіслаччу: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Вялікі майстар мастацкага слова / / Бальш. Пал. 8 снеж.; Вольная праца. 8 снеж.; Гомел. праўда. 8 снеж.; Зара. 8 снеж.; Палес. праўда. 8 снеж.; Сялян. газ. 8 снеж.; Чырв. звязда. 8 снеж.; Майстар мастацкага слова / / Віцеб. рабочы. 8 снеж.; Прымі, Масква!: [Верш] / / Вольная праца. 6 чэрв.; Звязда. 5 чэрв.; Чырв. звязда. 6 чэрв.; Андрэй выбаршчык: (Урывак з апавядання «Выбары старшыні) / / Зара. 15 ліст.; Байцам-героям: [Верш] / / Звязда. 23 ліст.; Слава героям: [Верш] / / Там жа. 5 сак.; Прывітанне другу / / Там жа. 8 снеж.; Народный поэт Белоруссии / / Известия. 8 дек.; Маці і сын: Урывак з паэмы »Рыбакова хата“ / / ЛіМ. 23 крас.; З´езд бальшавікоў высока ацаніў нашу работу / / Там жа. 23 мая; Дарагі Змітрок: [Віншаванне] / / Там жа. 5 кастр.; Слаўны шлях / / Там жа. 8 снеж.; Свайму народу: [Верш] / / Палес. праўда. 11 ліп.; Маё першае спатканне / / Піянер Бел. 8 снеж.; Человек большого сердца / / Правда. 18 июня; Лучший песняр белорусского народа / / Сов. Бел. 8 дек.; Высока трымайце сцяг перамогі / / Чырв. звязда. 17 вер.; З прамовы дэпутата / / Чырв. змена. 10 студз.; Крышталъная празрыстасць / / Там жа. 8 снеж.

1941. Как дядя Купрей сделался партизаном: [Апавяданне] / / Песни победы. Ташкент; Партизан Купрей: [Апавяданне] / / Родная земля. М.; На «крэсах усходніх»: Паэма / / Полымя. № 1—3; Пераможны май: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 8; Праз Глухі востраў: (Урывак з аповесці Я.Коласа «Дрыгва»); Над ракой Арэсай: (Урывак з паэмы) / / Бальш. Пал. 6 крас.; Шалёнага пса на ланцуг!: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 25 чэрв.; Звязда. 23 чэрв.; Камунар Магілёўшчыны. 25 чэрв.; Правда. 24 июня; Душою і сэрцам мы з вамі, героі: [Верш] / / Гомел. праўда. 25 ліп.; Звязда. 28 ліп.; Чырв. змена. 30 ліп.; На абарону: [Верш] / / Гомел. праўда. 26 ліп.; Звязда. 26 ліп.; Фашысцкім бандытам; Капайце яму, далакопы: [Вершы] / / Гомел. праўда. 27 ліп.; Роднаму народу: [Зварот] / / За Сав. Бел. 11 ліп.; На барацьбу, Беларусь! / / Там жа. 27 ліп.; Абаронцам роднай зямлі: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.; Дванаццаць песень: (Урывак) / / Зара. 4 лют. / Сааўт. Я.Купала, П.Броўка, П.Глебка; На «крэсах усходніх»: Урывак з паэмы / / Звязда. 20 крас.; ЛіМ. 1 лют.; Палес. праўда. 27 крас.; Мінск, рэдакцыі «Звязды»: [Тэлеграма] / / Звязда. 13 сак. / Сааўт. Я.Купала; Беларускаму народу: [Зварот] / /

Там жа. 24 ліп.; Чырв. змена. 26 ліп. / Сааўт. Я.Купала; Фашысцкім бандытам: [Верш] / / Звязда. 25 ліп.; Голас ветра: [Верш] / / Там жа. 11, 12 жн.; Смерць разбойнікам: [Верш] / / Там жа. 13 жн.; Душою і сэрцам мы з вамі, героі!: [Верш] / / Комс. правда. 18 июля; Паэт вялікай праўды і гневу: Да 80-годдзя з дня смерці Т.Р.Шаўчэнкі / / ЛіМ. 15 сак.; Іван Франко: Да 25-годдзя з дня смерці / / Там жа. 31 мая; Белорусскому народу / / Сов. Бел. 25 июля / Сааўт. Я.Купала; У цяжкую часіну: [Верш] / / Там жа. 28 дек.; У хатцы рыбака: Урывак з паэмы «На крэсах усходніх» / / Чырв. змена. 13 крас.; Байцам-камсамольцам: [Верш] / / Там жа. 11 жн.

1942. Партизан Купрей: [Апавяданне] / / За советскую Беларусь. М.; Партизаны. Магадан; Зварот: [Верш] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 39; Адпомсцім: Песня партызан / / Там жа. № 48; Віцеб. рабочы. 25 ліп.; Сав. Бел. 30 мая; Фрыцы; Што трэба?: [Вершы] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 59; Бацьку Мінаю: [Верш] / / Там жа. № 60; Сав. Бел. 2 вер.; Калі спакой?: [Верш] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 62; Помсці: [Верш] / / Там жа. № 65; Малая партызанская энцыклапедыя / / Там жа. № 71—72 / У сааўт. з інш.; Што трэба?: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 15 ліст.; На абарону: [Верш] / / Там жа. 29 ліст.; Нямецкі бінокль: [Верш] / / За Сав. Бел. 22 крас.; Сав. Бел. 6 лют.; Ім не месца ў людской грамадзе: [Верш] / / За Сав. Бел. 20 чэрв.; Біце фашысцкага звера / / За сваб. Бел. 28 сак.; «...Не плач, зямля...»: [Урывак з верша] / / Там жа. 9 крас.; Скідайце ярмо!: [Верш] / / Там жа. 20 крас.; «Рыцар» Шыкльгрубер: [Верш] / / Там жа. 3 жн.; Письмо в редакцию / / Правда Востока. 3 нояб.; Народу-барацьбіту: [Верш] / / Сав. Бел. 5 студз.; Вясною: [Верш] / / Там жа. 15 лют.; Беларусы ніколі не аддадуць нямецкім захопнікам сваёй незалежнасці: (Прамова Народнага паэта Беларусі Якуба Коласа на 2-ім Усеславянскім мітынгу) / / Там жа. 9 крас.; Песня пілота: [Верш] / / Там жа. 28 чэрв.; На разбуранай зямлі: [Верш] / / Там жа. 29 ліп.; На захад: [Верш] / / Там жа. 12 жн.; Сеяць смерць нямецкай погані! / / Там жа. 17 кастр.; Гітлераўская калымага: [Верш] / / Там жа. 21 кастр.; Жураўліны вырай: [Верш] / / Там жа. 24 кастр.; На абарону: [Верш] / / Там жа. 4 ліст.; «Суд у лесе»: [Урывак з паэмы] / / Там жа. 9 снеж.; Сышліся байцы партызаны...: [Верш] / / Там жа. 27 снеж.

1943. Жыве між нас геній; Мая зямля; Голас ветра; Над магілай партызана: [Вершы]; У разведцы; Санітарка Таня; Сустрэча з ворагам: [Апавяданні]; Янка Купала і яго паэзія / / Беларусь. М.; Памяти друга / / Купала Я. Избранные произведения. М.; Байцам-камсамольцам; Душою і сэрцам мы з вамі, героі: [Вершы] / / Моладзь Беларусі ў баях за Радзіму. М.; Янка Купала и его поэзия; Над магілаю друга: (Памяці Янкі Купалы): [Верш] / / Памяти Янки Купалы. Ташкент; Над магілаю друга: [Верш] / / Памяці Янкі Купалы. М.; Суд у лесе: Урывак з паэмы / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 74; На пагнутай восі: [Верш] / / Там жа. № 79; Байцам-камсамольцам: [Верш] / / Там жа. № 95; Абаронцам роднай зямлі: [Верш] / / Там жа. № 106; Роднаму краю: [Верш] / / Там жа. № 113; Да помсты, браты славяне!: [Прамова] / / Бальш. Пал. 20 мая; Сав. Бел. 12 мая; Чырв. звязда. 21 мая; Байцам і камандзірам Чырвонай Арміі: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 22 чэрв.; Набліжаецца час расплаты / / Там жа. 26 жн.; Савецкай Беларусі: (Да 25-й гадавіны): [Верш] / / Известия. 31 дек.; Двадцать пять / / Правда. 31 дек.; Пажаданні на Новы год: [Верш] / / Сав. Бел. 16 студз.; Злачынцы суда не мінуць / / Там жа. 2 лют.; Байцам Чырвонай Арміі: [Верш] / / Там жа. 22 лют.; Здраднікі / / Там жа. 24 крас.

1944. Чмыган: [Верш] / / Беларусь. № 1; Лясам Беларусі: З паэмы «Адплата» / / Там жа. № 2; Навальніца: [Верш] / / Там жа. № 3; На чыгунцы: З паэмы «Адплата» / / Там жа. № 6; Байцам-камсамольцам: [Верш] / / Белосток. правда. 12 янв.; Роднаму краю: (Да 25-й гадавіны БССР): [Верш] / / Там жа. 15 апр.; Лагерь смерти / / Известия. 14 апр.; Родному белорусскому народу / / Там жа. 28 июня; День добрый, Минск! / / Там жа. 4 июля; Чудо-богатырям Красной Армии / / Там жа. 6 авг.; Сов. Бел. 8 авг.; Сердце Белоруссии / / Лит. и искусство. 8 июля; Привет тебе, родной Минск! / / Правда. 6 июля; Роднаму краю: [Верш] / / Сав. Бел. 1 студз.; На руінах Гомеля / / Там жа. 31 сак.; Нечуваныя здзекі гітлераўцаў над беларускім народам / / Там жа. 2 крас. / Сааўт. Е.Садоўскі, В.Бурносаў; Прамова дэпутата акадэміка Якуба Коласа / / Там жа. 15 крас.; Да зброі, беларускі народ / / Там жа. 29 чэрв.; Байцам-камсамольцам: [Верш] / / Чырв. змена. 6 сак.; Байцам і камандзірам Чырвонай Арміі: [Верш] / / Там жа. 7 кастр.

1945. Савецкім народам; Салар; На захадзе сонца; Чую голас: [Вершы] / / Альманах 2. Мн.; Дзень добры, радзіма!: (Замест прадмовы); Пад сцягам Леніна-Сталіна; Роднаму краю; Байцам-камсамольцам; Жыве між нас геній; Бацьку Мінаю; Голас зямлі; Над магілай партызана; Байцам і камандзірам Чырвонай Арміі; Крумкачы; Чуеш, край мой мілы: [Вершы]; Лясам Беларусі: (З паэмы «Суд у лесе»); У разведцы; Санітарка Таня; Сустрэча з ворагам: [Апавяданні] / / За шчасце Беларусі. М.; Л.; Бушуе вада: Урывак з паэмы «Адплата» / / Беларусь. № 3; З падарожжа: [Верш] / / Там жа. № 10; Сустрэча з ворагам: Апавяданне / / Бярозка. № 2—3; Ленінскаму камсамолу: [Верш] / / Там жа. № 4; Віцеб. рабочы. 23 вер.; Сталин. молодежь. 17 июня; Чырв. змена. 19 чэрв.; Піянерская песня / / Бярозка. № 5; На магілках герояў: [Верш] / / Там жа. № 6—7; Адплата: (Паэма) / / Полымя. № 1—3; Рэц.: У с с А. / / Сов. Бел. 1945. 21 авг.; Пад сцягам Леніна-Сталіна: [Верш] / / Гомел. праўда. 16 вер.; Гітлер і чарадзей: (Фельетон) / / Звязда. 11 лют.; Сялян. газ. 16 лют.; Жыві, Беларусь! / / Звязда. 3 ліп.; Топаль: [Верш] / / Там жа. 8 ліп.; На руінах прошласці: [Верш] / / Там жа. 18 ліп.; На могілках герояў: (Дзіцячаму дому № 6): [Верш] / / Там жа. 2 вер.; У вераснёўскі вечар: [Верш] / / Там жа. 14 кастр.; Зварот: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Да дня Сталінскай Канстытуцыі / / Там жа. 5 снеж.; Лясам Беларусі: [Верш] / / Там жа. 14 снеж.; У майскія дні; Чырвонай Арміі: [Вершы] / / ЛіМ. 1 мая; Янку Купалу / / Там жа. 2 ліп.; По пути побед / / ЛГ. 23 февр.; Замечательный человек / / Там жа. 3 марта; Всегда с нами / / Там жа. 14 апр.; Байцам Чырвонай Арміі: [Верш] / / Піянер. Бел. 23 лют.; Вясна: [Верш] / / Там жа. 29 сак.; Байцам-камсамольцам: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Хвоя: [Верш] / / Там жа. 23 жн.; Сталінскае слова: [Верш] / / Там жа. 20 вер.; Слава тебе, освободительница народов! / / Правда. 23 мая; Белорусский народ един / / Сов. Бел. 16 сент.; На эшафот главных преступников войны / / Там жа. 12 дек.; Янка Купала / / Сталин. молодежь. 29 июня; Дорогие мои друзья, школьники и школьницы: Обращение / / Там жа. 31 авг.; Камсамольцам: [Верш] / / Чырв. змена. 23 вер.

1946. Свайму народу: [Верш]; Рыбакова хата: (З паэмы) / / Семнаццатага верасня. Мн.; Наш шлях: [Верш] / / Беларусь. № 3; На вясенні лад: [Верш] / / Там жа. № 5—6; Рыбакова хата: Урывак з паэмы / / Там жа. № 10; Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі / / Там жа. № 11—12; Ластаўкі: Апавяданне / / Бярозка. № 2; «Святы Ян»: [Верш] / / Вожык. № 9—10; Рыбакова хата: Паэма / / Полымя. № 10—12; 1947. № 1—4; Голас зямлі: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4—5; Звязда. 3 ліст.; Правадыру і настаўніку: [Верш] / / За Радзіму. 8 студз.; Перадвыбарнае: [Верш] / / Там жа. 17 студз.; Вялікае шчасце: [Верш] / / Зара. 3 ліст.; Майму другу: [Верш] / / Звязда. 3 ліст.; Дзед-госць: [Верш]; Поздравление с Новым годом / / Зорька. 1 янв.; Уславім новую калгасную вёску: З прамовы на Пленуме Саюза сав. пісьменнікаў БССР / / ЛіМ. 20 студз.; На вясенні лад; У зале Крамлёўскага палаца: [Вершы] / / Там жа. 18 мая; Шчырая падзяка ўраду: Слова пісьменніка / / Там жа. 29 чэрв.; Актуальныя праблемы / / Там жа. 30 ліст.; Мечта / / ЛГ. 1 апр.; Под солнцем Сталинской Конституции / / Там жа. 7 дек.; У зале Крамлёўскага палаца: [Верш] / / Палес. праўда. 3 ліст.; Вялікаму Сталіну: [Верш] / / Піянер Бел. 1 студз.; Прадвыбар-

чае: [Верш] / / Там жа. 8 лют.; Чырв. змена. 3 студз.; Вясна: [Верш] / / Піянер Бел. 10 крас.; Гэта будзе хвалюючая кніга / / Там жа. 10 ліп.; На лузе: [Верш] / / Там жа. 14 жн.; На чыгунцы; Сталінскае слова: [Вершы] / / Там жа. 30 кастр.; В.Сталіну: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Правадыру народаў: [Верш] / / Там жа. 4 снеж.; На подъеме / / Правда. 12 янв.; Краіне Саветаў; Байцам і камандзірам Чырвонай Арміі: [Вершы]; Бушуе вада: (Урывак з паэмы «Адплата») / / Сав. селянін. 14 крас.; Рыбакова хата: Урывак з новай паэмы / / Там жа. 1 снеж.; Суд идет! / / Сов. Бел. 19 янв.; День всенародного торжества: Выборы в Верховный Совет СССР / / Там жа. 10 февр.; Бессмертный баян белорусского народа / / Там жа. 28 июня; Вторая годовщина / / Там жа. 3 июля; [Прадмова на сходзе выбаршчыкаў] / / Чырв. звязда. 29 студз.; Чырванасцяжнаму камсамолу: [Верш] / / Чырв. змена. 2 ліст.; Сталінская Канстытуцыя: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.

1947. Белоруссия в прошлом и настоящем / / Иллюстрированный календарь на 1948 год. Буэнос Айрес; Маскве; У зале Крамлёўскага палаца; Жыве між нас геній; Сталінскае слова: [Вершы] / / Роднай Маскве. Мн.; Савецкім народам; Чалавек сонца; Чымган; Над магілай партызана; Лясам Беларусі: [Вершы]; Недаступны; Чорт; Калода пчол; Стараста; На чыгунцы: [Апавяданні] / / Эстрада. Мн.; Асадзі назад: [Верш] / / Вожык. № 2; Першы дэпутат: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 1; Чырв. звязда. 26 студз.; Урывак з паэмы «Рыбакова хата»; Нашы дні: [Верш] / / Бальш. Пал. 4 лют.; Мужык: [Верш] / / Там жа. 9 лют.; Свайму народу: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 17 вер.; Першы дэпутат: [Верш] / / Гомел. праўда. 12 студз.; Піянер Бел. 15 студз.; Над магілай друга: (Памяці Янкі Купалы) / / Гомел. праўда. 28 чэрв.; Народны паэт / / Звязда. 28 чэрв.; Наша дарога: (Да дня вызвалення Мінска): [Верш] / / Там жа. 3 ліп.; Ад усяго сэрца: [Прывітанне «Звяздзе»] / / Там жа. 8 жн.; Рыбакова хата: Урывак з паэмы / / Там жа. 17 вер.; Да трыццацігоддзя Кастрычніка: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Наш шлях: [Верш] / / Зорька. 3 июля; Пример Ленинграда / / Ленинград. правда. 21 авг.; Выдатнейшы паэт і крытык / / ЛіМ. 24 мая; Мае планы на 1948 год / / Там жа. 27 снеж.; Что было, что стало / / ЛГ. 7 нояб.; Пад сцягам Леніна-Сталіна: [Верш] / / Палес. праўда. 21 студз.; «Жыві, Масква! На ўвесь сусвет...»: [Верш] / / Там жа. 7 вер.; Аб вас клапоціцца наша Радзіма / / Піянер Бел. 1 студз.; Перад вамі будучыня / / Там жа. 14 мая; Шануйце і любіце сваю родную мову / / Там жа. 24 вер.; Першы дэпутат; Радасць народная: [Вершы] / / Сав. селянін. 12 студз.; Зварот да ўсіх дзеячоў савецкай навукі, літаратуры і мастацтва БССР / / Там жа. 22 мая / Сааўт. М.Лынькоў, К.Крапіва, М.Танк; Ты з заходняй, я з усходняй: [Верш] / / Там жа. 29 чэрв.; Рыбакова хата: Урывак з паэмы / / Там жа. 16 ліст.; На Полесье: [Нарыс] / / Сов. Бел. 9 февр. / Сааўт. Я.Садоўскі; Земля ожила / / Там жа. 9 мая; Памятные встречи / / Там жа. 28 июня; Песня вясны: [Верш] / / Сталин. молодежь. 16 марта; Нашы сустрэчы / / Чырв. змена. 28 чэрв.

1948. На прасторах жыцця: (Аповесць) / / Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; Прадмова / / Ніколі не забудзем. Мн.; Савецкім народам: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 5 снеж.; Чалавек вялікага сэрца / / Звязда. 2 вер.; Ленінскаму камсамолу: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; Савецкія годы: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Роднаму краю і народу: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.; Сав. селянін. 16 снеж.; С новым счастьем, с новыми радостями / / Зорька. 1 янв.; [Прывітанне ў сувязі з 30-годдзем Савецкай Украіны] / / ЛГ. 24 янв.; Моя Беларусь!: [Нарыс] / / Там жа. 29 дек.; Счастливая Беларусь / / Красная звезда. 31 дек.; Задачы савецкай школы / / Наст. газ. 23 вер.; Камсамолец май: [Верш] / / Сав. селянін. 25 крас.; У свет многа нам дарог: [Верш] / / Там жа. 16 снеж.; По пути Ленина-Сталина / / Сов. Бел. 11 янв.; Человек большого сердца / / Там жа. 2 сент.; Ленинскому орденоносному комсомолу / / Там жа. 29 окт.; На страже мира и творческого труда / / Там жа. 6 нояб.; Всенародный праздник / / Там жа. 31 дек.

1949. Правадыру народаў; Камсамольцам; Восеньскае; Нашы дні; Памяці С.М.Кірава; Жыве Руставелі; Вусце; Джамбулу; Прывітанне Маскве; Клятва; Правадыру і настаўніку; На захад; Майму другу; Байцам і камандзірам Чырвонай Арміі; Жыве між нас геній; Лясам Беларусі; У зале Крамлёўскага палаца; Салар; Бацьку Мінаю; Дуб: [Вершы] / / Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Клятва; Чырвоная Армія: [Вершы] / / Слава Арміі Чырвонай. Мн.; Янку Купалу: (Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці); Янку Купалу: (Да 30-гадовага юбілею); Над магілаю друга; Топаль: [Вершы] / / Янку Купалу. Мн.; На ростанях: Урывак з аповесці / / Беларусь. № 1; Далоў падпальшчыкаў вайны / / Там жа. № 10; Правадыру народаў: [Верш] / / Там жа. № 12; Вожык. № 24; Віцеб. рабочы. 25 снеж.; Звязда. 21 снеж.; Ад усяго сэрца / Сааўт. П.Броўка, П.Глебка, К.Крапіва і інш.; Роднаму краю і народу; «Новы край, савецкі край!..»; «Ёсць новая сіла ў савецкай краіне...»: [Вершы]; 30 савецкіх год / / Полымя. № 1; На ростанях: Аповесць / / Там жа. № 2, 11; **1950.** № 4, 8; **1951.** № 6; **1952.** № 11; **1953.** № 2, 11; **1954.** № 1, 3, 8. Рэц.: А л е к с а н д р о в и ч С. Новая повесть Я.Коласа / / Красная звезда. 1951. 17 нояб.; Пад сцягам партыі Леніна-Сталіна: [Уступная прамова на Другім з'ездзе Савецкіх пісьменнікаў БССР] / / Полымя. № 7; Правадыру народаў: [Верш] / / Там жа. № 12; Вялікаму Сталіну: [Верш] / / Зара. 21 снеж.; Савецкай Беларусі: Да дваццацігоддзя: [Верш] / / Звязда. 1 студз.; Жыві, Першы май! / / Там жа. 1 мая; Сонца нашай паэзіі / / Там жа. 5 чэрв.; [Прамова Якуба Коласа на Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру] / / Там жа. 30 жн.; ЛіМ. 3 вер.; Сав. селянін. 1 вер.; Сов. Бел. 30 авг.; Уз'яднанне / / Звязда. 29 кастр.; На шляху да камунізма / / Там жа. 6 ліст.; Светлый образ / / Известия. 3 июля; Речь Якуба Коласа / / Там жа. 28 авг.; Правда. 28 авг.; Десять лет спустя / / Красная звезда. 29 окт.; Савецкай Арміі пад новы, 1949 год: [Верш]; Залаты век / / ЛіМ. 1 студз.; Пушкін і наша культура / / Там жа. 4 чэрв.; За высокую ідэйнасць і мастацкую дасканаласць / / Там жа. 18 чэрв.; Прамова на другім з'ездзе савецкіх пісьменнікаў Беларусі / / Там жа. 23 чэрв.; Друг человечества / / ЛГ. 4 июня; Отец и друг народов / / Там жа. 24 дек.; За што мы любім Пушкіна / / Піянер Бел. 8 чэрв.; Речь тов. Якуба Коласа / / Правда. 22 дек.; Пушкин и наша культура / / Сов. Бел. 4 июня; Высокие и благородные задачи советской литературы: К пятнадцатилетию Первого съезда писателей СССР / / Там жа. 17 авг.; Поднявший меч от меча погибнет / / Там жа. 2 окт.; Моя республика, мой народ / / Там жа. 29 окт.; Победная поступь / / Там жа. 6 нояб.; Шчаслівым жанчынам: [Верш] / / Сялян. газ. 8 крас.

1950. Правадыру народаў; «Ёсць новая сіла ў Савецкай краіне...»: [Вершы] / / На варце міру. Мн.; Моя Беларусь / / Славим Отечество. М.; Великий друг белорусского народа / / Больш. Бел. № 2; Дэпутату беларускага народа: [Верш] / / Бярозка. № 2; Заря. 22 нояб.; Жыве між нас геній: [Верш] / / Бярозка. № 4; Заря. 22 апр.; Отечество мира / / Славяне. № 10; Шчаслівым жанчынам: [Верш] / / Зара. 8 сак.; «Кладкі Градоўскага» / / Звязда. 25 крас.; Вясна новага жыцця / / Там жа. 1 мая; У імя міру / / Там жа. 9 мая; Магутная сімфонія міру / / Там жа. 8 снеж.; Першы дэпутат: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.; Непреклонна воля советских людей в борьбе за мир / / Известия. 4 авг.; Наша чэсць, наша гордасць / / ЛіМ. 18 лют.; Развіваць і ўзбагачаць літаратурную мову / / Там жа. 1 крас.; Перамога праўды і справядлівасці / / Піянер Бел. 10 мая; Во имя свободного труда / / Правда. 13 июля; Вялікаму Сталіну ў дзень 70-годдзя ад беларускага народа: [Верш] / / Сав. селянін. 1 студз. / Сааўт. П.Броўка, П.Глебка; Во имя мира / / Сов. Бел. 9 мая; Долой поджигателей войны! / / Там жа. 1 июля; Третье июля / / Там жа. 2 июля; Торжество правды / / Там жа. 26 сент.

1951. Дэпутату беларускага народа: [Верш] / / Бярозка. № 2; Крыніца нашай сілы — творчая праца / / Там жа. № 11; Незабыўныя дні: З артыкула / / Вожык. № 13; На ростанях: Аповесць / / Полымя. № 6; Прадвыбарнае: [Верш] / / Зара. 4 лют.; Сіла маладая:

[Верш] // Там жа. 14 июля; Знамянальная дата // Звязда. 16 вер.; Прамова Якуба Коласа // Там жа. 30 ліст.; Калг. праўда. 30 ліст.; Мін. праўда. 30 ліст.; «Закон» Трумэна і К°: [Верш] // Звязда. 30 снеж.; Прамова Якуба Коласа на вечары, прысвечаным 15-й гадавіне з дня смерці Максіма Горкага // ЛіМ. 23 чэрв.; Слава Вялікаму Кастрычніку! // Там жа. 3 ліст.; Абвязак людзей добрай волі: Прамова // Там жа. 1 снеж.; За мир, за труд! // ЛГ. 25 сент.; На ростанях: (Урывак з аповесці) // Мін. праўда. 13 мая; Беларуская канферэнцыя прыхільнікаў міру: Уступная прамова Я.Коласа // Мін. праўда. 7 вер.; Великий борец за счастье народов // Правда. 17 июня; Торжество мирного труда // Сов. Бел. 25 февр.; Незабываемые дни // Там жа. 3 июля; Да будет мир! // Там жа. 31 авг.; Источник света и свободы // Труд. 5 дек.

1952. Вялікаму Сталіну: (Пісьмо беларускага народа) / Сааўт. Я.Купала, П.Броўка, П.Глебка; Ад усяго сэрца / Сааўт. П.Броўка, П.Глебка, К.Крапіва і інш.; Правадыру народаў; Сталінская Канстытуцыя; Вялікаму Сталіну; Пад сцягам Леніна-Сталіна; Сталін, партыя і народ; Пад сталінскім сонцам; Правадыру і настаўніку; У зале Крамлёўскага палаца; Правадыру народаў: [Вершы] // Ад шчырага сэрца. Мн.; Несколько пожеланий // Белорусские рассказы. Л.; Вместо предисловия // Глебка П. Под знаменем побед. Мн.; Вялікаму Сталіну: (З пісьма бел. народа) / Сааўт. Я.Купала, П.Броўка, П.Глебка; Правадыру народаў; Жыве між нас геній; Камсамольцам; Шчаслівая хвіліна; Савецкім народам: [Вершы]; Дрыгва: [Урывак з аповесці]; Рыбакова хата: [Урывак з паэмы] // Мастацкае слова. Мн.; Прамова на Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру // Поступ міру. Мн.; Пад сцягам Леніна—Сталіна; Жыве між нас геній; Шчаслівая хвіліна: [Вершы] // Школьная эстрада. Мн.; Між дзвёх рэчак: Апавяданне // Беларусь. № 6; На ростанях: Урывак з аповесці // Там жа. № 11; Ленінскім шляхам: [Верш] // Бярозка. № 4; Паэзія Янкі Купалы — гэта квітнеючы і пахучы сад... // Там жа. № 6; На экзамены: Урывак з аповесці «На ростанях» // Там жа. № 11; Вялікаму Сталіну: [Верш] // Там жа. № 12; Малітвы папы Пія: [Верш] // Вожык. № 5; На пути к коммунизму // Знамя. № 11; Сталин. сокол. 3 февр.; «Цывілізаваныя» разбойнікі // Работніца і сялянка. № 6; Наша дарога: (Да дня вызвалення Мінска): [Верш] // Бальш. Пал. 2 ліп.; Савецкія дні: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Звязда. 19 вер.; Будзем жа вартымі давер'я нашай вялікай Радзімы // Віцеб. рабочы. 15 студз.; У новыя далі: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Калг. праўда. 15 ліст.; ЛіМ. 25 кастр.; Вялікаму Сталіну; Савецкія дні: [Вершы] // За Радзіму. 15 ліст.; Сталін, партыя і народ: [Верш] // Зара. 15 ліст.; Сов. Бел. 15 нояб.; Янка Купала: Успаміны // Звязда. 6 ліп.; На захадзе: [Верш] // Там жа. 30 вер.; Наперад, да новых перамог // Там жа. 5 кастр.; Вялікаму Сталіну: [Верш] // Там жа. 15 ліст.; Для шчасця народа // Калг. праўда. 22 кастр.; Ленінскім шляхам: [Верш] // ЛіМ. 19 студз.; Першае мая // Там жа. 30 крас.; Творчы поступ // Там жа. 6 ліст.; На карысць народа // Мін. праўда. 22 кастр.; Беспощадный обличитель // Правда. 4 марта; На пользу народа // Там жа. 21 окт.; Он живет среди нас // Сов. Бел. 6 июля; Вперед, к победе коммунизма! // Там жа. 20 сент.; Тридцать пять: [Нарыс] // Там жа. 6 нояб.; Правадыру народаў: [Верш] // Чырв. звязда. 15 ліст.; Чырв. змена. 7 ліст.; Пад сцягам Леніна—Сталіна: [Верш] // Чырв. змена. 30 снеж.

1953. Памяці бацькі і настаўніка: [Верш] // Беларусь. № 3; Бярозка. № 3; Полымя. № 3; Работніца і сялянка. № 3; За Радзіму. 14 сак.; Звязда. 8 сак.; Київська правда. 9 берез.; Сав. Палессе. 10 сак.; Сов. Бел. 9 марта; Чырв. змена. 9 сак.; Забытый способ посева озимой ржи // Известия АН БССР. № 5; Близкие и дорогие книги // Коммунист Таджикистана. 26 апр.; Да моладзі // Маладосць. № 1; Савецкая зямля: [Верш] // Віцеб. рабочы. 4 мая; Звязда. 1 мая; Київська правда. 1 трав.; Сталинское учение — наше знамя // Гудок. 9 марта; Сталінскае вучэнне — наш сцяг // Зара. 9 сак.; ЛіМ. 7 сак.; З светлым іменем правадыра // Звязда. 11 сак.; Чырв. змена. 12 сак.; Мир победит // Зорька. 1 янв.; Справа, якая заслугоўвае ўвагі: (Пісьмо ў рэдакцыю) // Калг. праўда. 1 вер.; Со светлым именем Вождя // Правда. 10 марта; Сов. Бел. 11 марта; Партия — наша воля, наш разум, наше сердце // Правда. 1 авг.; Сов. Бел. 2 авг.; Об одном забытом способе посева озимой ржи: Заметки писателя // Сел. х-во. 20 окт.; Цветет белорусская земля // Сов. Бел. 3 июля.

1954. Шчаслівая хвіліна: [Верш] // Жанчына Савецкай Беларусі. Мн.; Баяну-кабзару: [Верш] // Сястры Украіне. Мн.; У астрозе: Урывак з аповесці «На ростанях» // Беларусь. № 9; За вучобу, сябры! // Бярозка. № 9; Першамай: [Верш] // Вожык. № 8; Уступная прамова: [На III з'ездзе пісьменнікаў БССР] // Полымя. № 10; За Радзіму. 5 вер.; ЛіМ. 17 вер.; Як я перастаў верыць у бога; Чарот: Апавяданні // Гродзен. праўда. 24 вер.; Забыты спосаб сяўбы азімага жыта // Звязда. 16 студз.; [Прамова на XXI з'ездзе КПБ] // Там жа. 14 лют.; Калг. праўда. 14 лют.; ЛіМ. 20 лют.; Мін. праўда. 14 лют.; Дзесяць гадоў // Звязда. 3 ліп.; Аб літаратурнай працы: Заметкі пісьменніка // Там жа. 15 вер.; Крепко дружить с книгой // Зорька. 25 сент.; На ростанях: Урывак // ЛіМ. 7 жн.; Прамова на Другім усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў // Там жа. 25 снеж.; Речь Якуба Коласа [на Другім усесаюзным з'ездзе савецкіх пісьменнікаў] // ЛГ. 19 дек.; Сов. Бел. 18 дек.; Ленінскім шляхам: [Верш] // Наст. газ. 22 студз.; Чорт: (З апавяданняў на антырэлігійныя тэмы) // Піянер Бел. 7 вер.; Выхоўвайце дастойную змену // Там жа. 8 кастр.; О литературном труде: Заметки писателя // Правда. 13 сент.; Сов. Бел. 15 сент.; Нерушимое единство // Сов. Бел. 17 янв.; Перамога калектыву: Урывак з аповесці «На прасторах жыцця» // Чырв. змена. 15 жн.; Недаступны: (З дакастр. апавяданняў) // Там жа. 22 жн.

1955. Вялікі друг народа // Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.; Беларусь. № 11; Уступная прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР // Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Ён жыве сярод нас; Янка Купала // Янка Купала. Мн.; «Ходзіць дзед белабароды...»: [Верш] // Бярозка. № 12; Кукуруза: [Верш] // Вожык. № 10; Чырв. змена. 26 чэрв.; Великий поэт польского народа: К 100-летию со дня смерти А.Мицкевича // Огонек. № 47; Прамова дэпутата К.М.Міцкевіча (Якуба Коласа) // Звязда. 29 сак.; Мін. праўда. 29 сак.; Петрусю Броўку: (Да пяцідзесяцігоддзя): [Верш] // ЛіМ. 2 ліп.; Падбярэжжа: (Прысвячаю Пятру Глебку): [Верш] // Там жа. 24 вер.; Светлыя старонкі дружбы // Там жа. 26 ліст.; Писатель и его работа // Сов. Бел. 8 окт.; Любовь и уважение народов: (К 100-летию со дня смерти А.Мицкевича) // Там жа. 26 нояб.

1956. Речь Якуба Коласа // Второй всесоюзный съезд советских писателей: Стеногр. отчет. М.; Народам СССР; «Святы Ян»: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Як птушкі дуб ратавалі: (Казка жыцця) // Беларусь. № 1; Піянер Бел. 27 студз., 3 лют.; Цвіркун: Казка жыцця // Беларусь. № 2; Адзінокі курган: Казка жыцця // Там жа. № 6; У народнага паэта рэспублікі: [Інтэрв'ю] // Маладосць. № 1; На шляхах волі: Паэма. XXVII [раздзел] // Полымя. № 1, 8; Рэц.: Турбин В. Накануне // Дружба народов. 1957. № 12; Прамова на XXII з'ездзе КП БССР // ЛіМ. 28 студз.; Чырв. змена. 29 студз.; Беларусам: [Верш] // Мін. праўда. 16 вер.; Новая зямля: [Урывак з паэмы] // Ніва. 26 жн.; Современность и писатель: Заметки писателя // Правда. 8 янв.; Сов. Бел. 10 янв.; Во имя счастья людского: (Заметки делегата съезда) // Сов. Бел. 19 февр.; Кукуруза: [Верш] // Сталін. шлях. 1 крас.

1957. Заўсёды з намі // Маякоўскі ў Беларусі. Мн.; Дрыгва: (Урывак з аповесці); На прасторах жыцця: (Урывак з аповесці); Рыбакова хата: (Урывак з паэмы); Над магілай партызана; Песняй вітаю я вас; Шчаслівая хваліна: [Вершы] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; «Роя і хрыпы»; Маім цаліцелям Д.Г.Абрамовічу і М.І.Дашкевіч: [Вершы] // Беларусь. № 5; Піянерка; Кастрычнік: [Вершы]; Сацыяліст: (З апавя-

дання селяніна) // Бярозка. № 11; Аўтабіяграфія: Да 75-годдзя з дня нараджэння; Мітынг: Урывак з паэмы «На шляхах волі» // Маладосць. № 11; Другу; Осень; Зима; Старая сосна; Лес зимою; Забытая могила; Красавице; Старые думы; На просторе; Дикая роза; Перед грозою; «Если тебя я не увижу, дорогая...»; Другу; Белорусские стихотворения: Мужычая доля; Даўнейшае; Вясна; Прошедшее: [Вершы] // Полымя. № 1; Лісты Якуба Коласа // Там жа. № 10; Кінахроніка: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 11; Ленінскім шляхам: [Верш] // Калг. праўда. 17 ліст.; Ліст Люсінцам; Анісімава аперацыя: Урывак з няскончанай аповесці «Зямля заве»; Сам сабе: [Аўтограф верша] // ЛіМ. 16 ліст.; Прывітанне Маскве: [Верш] // Мін. праўда. 29 снеж.; Піянерам; «Іскры Ільіча»: [Вершы]; Сустрэча з ворагам: Апавяданне // Піянер Бел. 1 ліст.

1958. Осень: («Еще недавно красовались...»); Призыв; Памяти В.А.Жуковского; Былые годы; Осень: («Примчится осень, лист завянет...»); Белоруссия; Перед грозою; «Смолкнет свист и пенье бури...»; Заход солнца; Ночь: (Изумрудными огнями...); Утешение; В дождь: («Ходят тучи над землею...»); Думы; Нива; В вагоне; Вера; Пред рассветом; Уединение; Родная картинка; В дождь: («Мутно, тускло, неприютно...»); «Скука-то какая!..»; Невзгоды; В часы одинокого раздумья; Весна; В Белоруссии; Сосна: («В овраге тихом, при дороге...»); Сосна: («На кургане при дороге...»); «Не грозная буря над лесом бушует...»; «Образ далекий, образ желанный...»; Аисты; Жмурки; Ночь: («Ночь молчаливая, ночь необъятная...»); Тучка; Живая могила; Погибшая надежда; «Жизнь одинокая, жизнь неприютная!..»; «Назад оглянулся — тускло и серо...»; «Тучи повисли над мокрой землею...»; «И горесть мне сердце, как цепью, сковала...»; Пан і рэчка; Мужык і клёпкі; Дуб і кветкі; Пастух і авечкі; Другу: («В часы невзгоды, в часы скуки...»); Зима; Старая сосна; Лес зимою; Забытая могила; Красавице; Старые думы; На просторе; Дикая роза; Перед грозою; «Если тебя я не увижу, дорогая...»; Другу: («Не печалься в час невзгоды...»); Белорусские стихотворения: Мужычая доля; Даўнейшае; Вясна; Прошедшее: [Вершы] // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 1; Жыве між нас геній: [Верш]; Ленінскім шляхам: [Урывак з паэмы «На шляхах волі»] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Народам СССР; Мінск: [Вершы] // Рэпертуарны зборнік. Мн.; Піянерам; За навуку; Савось-распуснік: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Пераможны май: [Верш] // Бярозка. № 3; Зіма: [Верш] // Вясёлка. № 1; За вярт. на Радзіму. № 95; Край мой родны!: Урывак з паэмы «Сымон-музыка» // За вярт. на Радзіму. № 62; Байцам-камсамольцам: [Верш] // Там жа. № 82; Адлёт жураўлёў: [Верш] // Там жа. № 84; Мой родны кут: Урывак з паэмы «Новая зямля» // Там жа. № 90; Падонкі грамады // Там жа. № 94; Дзед Мароз: [Верш] // Там жа. № 96; Кукуруза: [Верш] // Калг. праўда. 6 чэрв.; Слова; Песня на сон у бяссонне; Максіму Танку; Калі вернецца радасць: [Вершы]; Пісьмо пачынаючаму аўтару // ЛіМ. 13 жн.; Наш родны край; Асадзі назад; У судзе; Мацерына гора; Арол: [Вершы] // Ніва. 17 жн.; Сымон-музыка: Урывак з паэмы // Там жа. 21 вер.; Да 160-й гадавіны з дня нараджэння А.Міцкевіча // Там жа. 21 снеж.

1959. «Святы Ян»: [Верш] // Антырэлігійныя вершы беларускіх паэтаў. Мн.; Мужык: [Верш]; Трывога; Чорт: Апавяданні; Споведзь: Урывак з аповесці «У палескай глушы»; «Святы Ян»; Як поп зрабіўся авіятарам: Апавяданні вершам // З цэмры да святла. Мн.; Дзед-госць; На лузе; У полі: [Вершы] // Мы спяваем. Мн.; Предисловие // Никогда не забудем. Мн.; Автобиография // Советские писатели: Автобиографии: В 2 т. М. Т. 1; З невядомых рукапісаў: Фалькл. творы // Беларусь. № 1; Наша сяло, людзі і што робіцца ў сяле // Там жа. № 9, 10; Між нас жыве Ленін: [Урывак з верша] // Вясёлка. № 4; Сышлі панурыя цені... // За вярт. на Радзіму. № 42; Цудадзейная сіла: З прамовы на VI сесіі Вярхоўнага Савета БССР(1944 г.) // Там жа. № 45; «Многа слаўненькіх куточкаў...»: [Верш] // Там жа. № 49; Янку Купалу // Там жа. № 52; Мае браты, мае суседзі...: [Верш] // Там жа. № 56; На ніцях белай павуціны...: З паэмы «Новая зямля» // Там жа. № 66; Мне не даюць грыбы спакою: З паэмы «Новая зямля» // Там жа. № 69; Першыя дзесяць // Там жа. № 82; Неапублікаваныя пісьмы // ЛіМ. 12 жн.; Каляды: (Урывак з паэмы «Новая зямля») // Ніва. 4 студз.; З беларуская жыцця // Там жа. 22 лют., 8 сак., 13 снеж.; Ручэй: [Верш] // Там жа. 22 сак.

1960. Храбры певень; Надыход зімы; На рэчцы зімою; Песня аб вясне; У полі; На лузе: [Вершы] // Дзецям. Мн.; Салдату: [Верш] // Бярозка. № 2; Голас Радзімы. № 14; На лузе: [Верш] // Вясёлка. № 7; Струны сэрца: Урыўкі з паэмы «Сымон-музыка» // Голас Радзімы. № 26; Гэта — Беларусь: Урывак з артыкула «Трыццаць савецкіх год» // Там жа. № 45; Мы праўдаю Леніна дужы: [Верш] // Там жа. № 84; Аўтабіяграфія // Полымя. № 1; Песняру Максіму Рыльскаму; «Не ведаю, каму сказаць мне «дзякуй»...»; На развітанне; Арол; Святлане; Мая просьба; У змярканне; Крынічка; Петрусям: [Вершы] // Там жа. № 5; Памяці Л.М.Талстога: Урывак з верша // ЛіМ. 18 ліст.; Песняру Максіму Рыльскаму: [Верш] // Рад. Укр. 19 берез.; О Чехове // Сов. Бел. 29 янв.

1961. Наш родны край; Беларусам; Ворагам; Не бядуй!; «Асадзі назад!»; Мужык; Канстытуцыя; У няволі; Родныя вобразы; Хмаркі; Жніво; Покліч; Мужык; Песняру; Першы гром; Тры жаданні; Вясною; Будзь цвёрды; Заклінанне вясны; Будзе навальніца; Песні зімы; Палессе; «Люд стогне, гаруе пад цяжарам меча...»; Да працы!; Водгулле; Краіне Саветаў; З дарогі; Песнярам савецкай зямлі; Песняй вітаю я вас; «Запытай ты сябе, чалавеча...»; Голас зямлі; Жыве між нас геній; Чымган; М.Д.М.; Тополь; З падарожжа; Зварот; «Выглядаеш ты яснай вясной...»; З майго летапісу: [Вершы]; З паэмы «Новая зямля»; З паэмы «Сымон-музыка»; З паэмы «Рыбакова хата»: [Урыўкі] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1; Сенакос; Леснікова пасада; На рэчцы; Дзядзька-кухар: Урыўкі з паэмы «Новая зямля»; Шчаслівым жанчынам; Піянерам; Камсамольцам; Пераможны май; Дзед-госць; Як поп зрабіўся авіятарам; «Святы Ян»: [Вершы]; Урок «Закону божага»; На споведзі: [Урыўкі з трылогіі «На ростанях»]; З фальклорных матэрыялаў, запісаных Коласам // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Прывітанне Маскве; Жыве між нас геній; Народам СССР: [Вершы] // Вянок дружбы. Мн.; Жыве між нас геній: [Верш] // Для школьнай эстрады. Мн.; Предисловие // Никогда не забудем. Мн.; Ленінскім шляхам: [Верш] // Вясёлка. № 4; Т.Шаўчэнку: [Верш] // Голас Радзімы. № 21; Народам СССР: [Верш] // Там жа. № 33; Сергею Городецкому: [Верш] // Неман. № 3; Невядомыя вершы і пісьмы Якуба Коласа: Пясняр вясны; Ці ж то гэтак трэба?; Огарок и Базыль: (Басня); Пісьмы // Полымя. № 3; Пісьмы // Там жа. № 8; Бацьку Мінаю: [Верш] // Віцеб. рабочы. 23 снеж.; Баяну-кабзару: [Верш] // Калг. праўда. 10 сак.; Пісьмы Я.Коласа да Я.Ф.Карскага // ЛіМ. 17 студз.

1962. Піянерам; З верша «Піянерская песня»: [Вершы] // Піянер Беларусі. Мн.; Песняй вітаю я вас: [Верш] // Слаўце Радзіму. Мн.; Маім Петрусям; Прэзідэнт Трумэн: [Вершы] // Беларусь. № 10; Кім мы былі: [Вершы] // Бярозка. № 11; Даўнейшы тост; «Адбылася сесія, гаварылі шмат...»; Сяргею Гарадзецкаму; Воз навукі; Адсталы калгас; Малітва доктару Ліле; «Ёсць у нас гаспадары...»: [Вершы] // Вожык. № 13; Храбры певень; За навуку: [Вершы] // Вясёлка. № 11; «Мароз — мастак і, пыху поўны...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 11; Жыве між нас геній: [Верш] // Там жа. № 31; Слова пра сябра // Там жа. № 54; Калг. праўда. 5 ліп.; Пісьмы Якуба Коласа: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Маладосць. № 9; Письма Якуба Коласа // Нева. № 11; Вершы розных год: «Разгарні гэту кніжку, дружок...»; Петрусю Глебку; Вандроўнікі; У бяссонную ноч; Хваля; Зорка; «Давай пагамонім, Якубе, з табою...»; «І я стары, стары і мой сусед...»; «Я зачыню наглуха ў сэрца дзверы...»; У бяссонне; М.Д.М.; Сяргею Гарадзецкаму; «Няхай як сонца ў кроплях росаў...»; У старэчай адзіноце; Петрусям; У часе хваробы; «66»; «Даглядала Алена карову...»; «Стаховічаў воўк...»; Найдаражэйшы падарунак;

Падарожжа П.Глебкі: [Вершы] // Полымя. № 6; Пісьмы // Там жа. № 8; Недаступны: [Апавяданне] // Работніца і сялянка. № 11; Прывітанне Маскве: [Верш] // Гомел. праўда. 30 снеж.; Петрусю Броўку; Саюзнікі; «Празрыстае неба, зялёны грудок...»; «Я хворы. Спяшаецца сэрца...»: [Вершы] // Звязда. 27 вер.; Тосты пад Новы 1948 г.; Фрыцы: [Вершы]: (З неапублікаванага) // Там жа. 3 ліст.; Слова пра сябра // Калг. праўда. 5 ліп.; Дамок на водшыбе; Самому сабе; У дзень нараджэння: [Вершы] // Там жа. 13 вер.; Беларусі; Невядомы хлопчык; Вецер; Фюрар і дуча; Маё жаданне: [Вершы] // ЛіМ. 8 мая; З неапублікаванага: Як сад, маладая краіна...; Да Германіі; С.Гарадзецкаму; С.С.: [Вершы] // Там жа. 9 кастр.; Народный поэт о себе // Сов. Бел. 2 нояб.; Камсамольцам: [Верш] // Фізкультурнік Бел. 2 ліст.

1963. «Няхай жа ўзносяць вышай хвалі цябе, Узбекістан!..»; «Дружбай народаў магутна краіна...»; «І я сёння — горды, шчаслівы...»: [Урыўкі з вершаў] // Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; Аўтабіяграфія // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; «Ад Інгула да Вазузы ходзіць слава кукурузы...»: [Верш] // Бярозка. № 5; Этапы шляху баявога: Да 45-годдзя ЛКСМ: [Вершы] // Там жа. № 10; «Выглядаеш ты яснай вясной...»: [Верш] // Там жа. № 11; «Пусть весна вдохнет в нас новые силы»: Две стратегии // Воен. вестн. № 5; «Ішлі не з захаду — з усходу...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 73; «Нам дарогі ўсе адкрыты...»: [Верш] // Ніва. 2 чэрв.; За навуку: [Верш] // Там жа. 29 вер.

1964. «Якія ж матчыны намеры наконт куцці, наконт вячэры?..»: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] // Беларускі каляндар 1965. Беласток; Ліст у рэдакцыю; Ворагам: [Верш]; Яны пратэстуюць; На «шлюб» пана Студніцкага; Савецкай Беларусі: (Урывак); Шалёнага пса — на ланцуг!; Здраднікі; Пажаданні пад новы 1943 год: [Верш]; На руінах Гомеля // Няпрошанае апякунства. Мн.; Шаўчэнка і беларуская паэзія // Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.; Дзённік: Кніга Ташкенцкага быція; Гаворыць Клязьма; На схіле дзён // Полымя. № 5; Зімою: [Верш] // Ніва. 9 лют.; Бунт: [Апавяданне] // Там жа. 8 ліст.

1965. «Слабода»; Выбар старшыні; Бунт; Васіль Чурыла; Пісаравы імяніны; Нёманаў дар; Малады дубок; Жывая вада; У балоце; Камень; Хмарка; Супраць вады: [Апавяданні] // Беларуская дакастрычніцкая проза. Мн.; Старонкі дзённіка: 1943 г. // Дзень паэзіі—65. Мн.; Жыве між нас геній: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; Предисловие // Никогда не забудем. Мн.; Заява; «Прайшоў я па свеце нямала...»; «І сяброў, здаецца, многа...»; «Мой друг, мой доктар...»; На медыцынскую тэму; «Не спяшайся, мой Платоне...»: [Вершы] // Беларусь. № 11; На лузе: [Верш] // Вясёлка. № 7; Вороний пир: [Верш] // Неман. № 3.

1966. Адпомсцім!: Песня партызан; Малітвы папы Пія: [Вершы]; Зара вызвалення займаецца над Беларуссю // Вожык у дарозе. Мн.; Мой родны кут: (Урывак з паэмы «Новая зямля») // Люблю наш край. Мн.; Автобиография // Родная поэзия. М.; У школку; Чыгунка; Усход сонца; Восень; Зіма; Ручэй: [Вершы]; Паэма «Новая зямля»: Урывак; Дуб і чароціна; У старых дубах: [Апавяданні]; Песня аб вясне; Летам; Дзед-госць; Савось-распуснік: [Вершы]; Рак-вусач: [Верш. казка]; Байцам камсамольцам: [Верш]; Страшнае спатканне: [Апавяданне] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Дзед-госць; Ленінскім шляхам; Май; Пераможны май; Камсамольцам: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; [З выступлення на сустрэчы з вучнямі школ г. Мінска ў 1936 г.] // Бярозка. № 12; Дзед-госць: [Верш] // Вясёлка. № 1; За навуку: [Верш] // Там жа. № 9; Пісьмы да Л.Бэндэ // Маладосць. № 10; Письма к Сергею Городецкому // Неман. № 9; Беларусы не будуць рабамі // ЛіМ. 9 мая; Тры браты: [Казка] // Ніва. 11 вер.; Асінае гняздо: [Апавяданне] // Там жа. 25 снеж.; Кастрычнік: [Верш] // Піянер Бел. 4 ліст.; Жыве Руставелі: [Верш] // Сов. Бел. 25 сент.

1967. Малады дубок; Андрэй-выбаршчык; Цвіркун; Як птушкі дуб ратавалі: [Апавяданні] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Піянерам; Камсамольцам; Шчаслівая хвіліна; Песня аб вясне; Савось-распуснік; Дзед і мядзведзь: (Верш. казка): [Вершы] // Арлянятам: Анталогія беларускай савецкай дзіцячай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Наш родны край; Ворагам; Дарога; На Новы год; Вёска; Месяц; Сябрам; Не бядуй!; На гасцінцы; Вецер; Пясняр; Доля батрачкі; Рольнік; На полі вясною; Мужык; Усход сонца; За падаткі; Чыгунка; «Думкі ўюцца, томяць грудзі...»; Удовіна хата; Вярбіна; Песні вясны; Не дамся; Ноч; «Сохну марна я ў астрозе...»; Родныя песні; Я не знаю...; Мужык; Горкая доля; Неба; «Многа слаўненькіх куточкаў...»; «Рана вам журыцца...»; Ручэй; Цемра; Школьная работніца; Жыта; Мяцеліца; «Надрывайся і шумі...»; З песень адзінокага; На лузе; Вясновая ноч; Ноч перад навальніцай; Перад восенню; Перад судом; Арол; Вячэрнія хмаркі; Да вясны; На ніве; «Пагуляў на волі...»; Сялянскія думкі; Песня; «Эй, скажы мне, небарача...»; У дарогу; На дарозе; Будзе навальніца; Як і калісь; Кветкі: (Народным настаўніцам); Вераб'іная ноч; Роднаму краю; Майская раніца; На лузе; Высокі бераг; Думкі салдата; Гай; Гусі; Ворагам; Дзве дарогі; Да працы: [Вершы] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.; «Мой родны кут, як ты мне мілы!..»: (З паэмы «Новая зямля») // Беларускі каляндар 1967 г. Беласток; Жыве між нас геній: [Верш] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Бярозка. № 4; Храбры певень: [Верш] // Нам светит солнце ясное. Мн.; Ленінскім шляхам: (Урывак); Жыве між нас геній: [Вершы] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Каля зямлянкі: (Урывак з паэмы «Новая зямля»); Трывога; Чорт: [Апавяданні]; «Святы Ян»; Як поп зрабіўся авіятарам: [Вершы]; На ростанях: [Урыўкі з трылогіі] // Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; Салар; Чымган; Узбекістану: [Вершы] // Узбекістану. Мн.; «Калі на з'ездзе ці на сходзе...»; Глебку; «Нешта доўга няма Паўлюка...»; Петрусям; У «Сабачым вусе»; «Паэзіі перлы ў «Арбатском» альбоме...»; «Адступілася радасць мая ад мяне...»; Наш бог вялікі свят: [Вершы] // Беларусь. № 1; Піянерская песня: [Верш] // Бярозка. № 9; Чырвоная армія: [Верш] // Вясёлка. № 2; Ленінскім шляхам: [Верш] // Там жа. № 10; Зіма: [Верш] // Там жа. № 12; На новай зямлі: [Верш] // Звязда. 26 ввер.; Спецвыпуск; Узбекістану: [Вершы] // Сел. газ. 1 июня; На земле далекой и близкой: Из ташкентского дневника народного поэта Белоруссии Я.Коласа // Сов. Бел. 1 июня.

1968. Друг і настаўнік; Вялікі змагар за шчасце народаў // Максім Горкі і Беларусь. Мн.; На лузе; Надыход зімы; Песня аб вясне; У полі: [Вершы] // Мы веселые ребята. Мн.; «Мой родны кут...»; «Вясна была яшчэ ўпачатку...»; Сенакос; У лесе; У олгрыбах; Жніво; Мароз; Таемныя гукі: (Урыўкі з паэмы «Новая зямля»); Пачатак вясны; Над Нёманам; Абуджэнне прыроды; З акна вагона; Навальніца; Бура; Пачатак восені; Чаканне і надыход зімы; Завіруха: (Урыўкі з трылогіі «На ростанях»); Набліжэнне вясны; Вясенняя паводка; Ручайкі; Прыпяць; Зімой у лесе; Выпадак у лесе: (Урыўкі з аповесці «Дрыгва»); Ідзе вясна: (Урывак з паэмы «Рыбакова хата»); Люблю я лес, адвечны бор...: (Урывак з паэмы «Суд у лесе»); Маленькая хвойка: (Урывак з апавядання «Сірата Юрка»); Вясновая ноч: (Урывак з апавядання «Нёманаў дар»); Быў якраз пачатак мая; Восень: (Урыўкі з паэмы «Сымон-музыка»); Лясное возера: (Урывак з апавядання «Што яны страцілі»); Летняя ноч: (Урывак з апавядання «Сяргей Карага»); Старыя дубы: (Урывак з апавядання «У старых дубах»); Ручэй; Раніца вясною; Усход сонца; Ноч перад навальніцай; Вераб'іная ноч; На лузе; Лес; Дуб; Гусі; Дзед-госць; Мяцеліца: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Чырвоная Армія: [Верш] // Бярозка. № 2; Камсамольцам: [Верш] // Вясёлка. № 10; Горад і вёска: [Верш] // Полымя. № 5; Борец за счастье народов // Неман. № 3; Да працы!: [Верш] // Гомел. праўда. 21 сак.

1969. Чырвоная Армія: [Верш] // Вырастем сменой достойной. Мн.; Жыве між нас геній: [Верш] // Жыве між нас геній. Мн.; Слава: [Верш] // Беларусь.

№ 4; Пісьмы Якуба Коласа / / Полымя. № 2; Мае браты, мае суседзі...: [Верш] / / Ніва. 6 ліп.

1970. Камсамольцам; Камсамолу: [Вершы] / / Арлянятам. Мн.; Жыве між нас геній; Ленінскім шляхам: [Вершы] / / З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Вяснянка; Першы гром; Ручэй; На полі вясною; Дуб: [Вершы]; Ластаўкі; Лета; У грыбах; Навальніца: [Апавяданні] / / Крынічка. Мн.; «Толькі савецкая ўлада»: (Ліст у рэдакцыю); Яны пратэстуюць; Ворагам; «На шлюб» пана Студніцкага: [Вершы]; Выконваць ускладзеныя пралетарыятам задачы; Здраднікі; На руінах Гомеля / / На задворках. Мн.; Наш родны край; Роднае поле; Нашы дні; Нёман: [Вершы] / / Наша рэспубліка. Мн.; Прадмова / / Ніколі не забудзем. Мн.; Лагерь смерти / / Репортаж с фронтов войны: 1941—45. М.; З глыбінь жыватворных: [Верш] / / Бярозка. № 4; Аб змене чырвонай; Вас ведаюць нетры зямлі: [Вершы] / / Там жа. № 9; Ніхто гэтай сілай яшчэ не валодаў: [Верш] / / Там жа. № 12; Запавет: [Верш] / / Вясёлка. № 4; Нёман; Мой родны кут: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 31; Сымон-музыка: Урыўкі з паэмы / / Полымя. № 12; Письма Е.С.Мозолькову / / Неман. № 12; «З глыбінь жыватворных народнага духу...»: [Верш] / / Піянер Бел. 22 крас.

1971. «Мой родны кут, як ты мне мілы!..»: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Беларускі каляндар 1972. Беласток; Чырвонай Арміі: [Верш] / / Слава Арміі Савецкай. Мн.; Сябрам-студэнтам / / Універсітэт паэтычны. Мн.; «Новая зямля»; «Адплата»: Урыўкі з паэм / / Голас Радзімы. № 26; Песня аб вясне: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4.

1972. Баба і куры; Конь і сабака; Пан і рэчка: [Байкі] / / Беларускія байкі. Мн.; Жыве між нас геній: [Верш] / / Дзень паэзіі—72. Мн.; Камсамольцам: [Верш]; На Бацькаўшчыне: (З трылогіі «На ростанях») / / Залацінкі. Мн.; Дзяўчыне; «Дзе б ні быў я...»; На развітанне; Майму другу: [Вершы] / / Зорка Венера. Мн.; [Зварот народных паэтаў Беларускай ССР Янкі Купалы і Якуба Коласа да беларускага народа] / / Купала Я. Публіцыстыка. Мн.; Предисловие / / Никогда не забудем. Мн.; Узбекістану: [Верш] / / Бярозка. № 4; «Выглядаеш ты яснай вясной...»; Песняй вітаю я вас; Беларуская песня: [Вершы] / / Там жа. № 11; З дакастрычніцкіх апавяданняў: Выбар старшыні; «Слабода»; «Сацыяліст» / / Вожык. № 20; На новай зямлі: [Верш] / / Вясёлка. № 3; Сіла маладая; Савось-распуснік: [Вершы] / / Там жа. № 11; Наш родны край; Песняй ввітаю я вас; Жыве Руставелі; Салар: [Вершы]; «Сацыяліст»: [Апавяданне] / / Голас Радзімы. № 46; [Пісьмы да С.Гарадзецкага] / / Неман. № 7; [Зварот да студэнтаў Беларускага універсітэта і педагагічнага інстытута імя Горкага] / / Там жа. № 11; Над магілаю друга: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 6; Новая зямля: Урывак з паэмы / / Там жа. № 10; Дзяцінны час!.. Я памятаю: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] / / Родная прырода. № 6; Народам СССР: [Верш] / / Сел. х-во Бел. № 12; Краіне Савецтаў; Песняй вітаю я вас; Змаганнікам за Кастрычнік; Нашы дні: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 2 ліст.; Роднай краіне; Клятва; Жыві, народ!: [Вершы] / / Звязда. 3 ліст.; Водгулле; Радасць: [Вершы]; «...Ваш Якуб Колас»: [Урыўкі з пісем] / / Знамя юности. 3 нояб.; Піянерам: [Верш] / / Зорька. 3 нояб.; Сяргею Гарадзецкаму; Пажаданні доктару-паляўнічаму: [Вершы] / / ЛіМ. 5 мая; «Наша справа — творчасць...»: [Ліст] / / Там жа. 3 ліст.

1973. «Выглядаеш ты яснай вясной...»; Узбекістану: [Вершы] / / Братэрства. Мн.; Не бядуй!; Народам СССР: [Вершы] / / Народныя паэты Беларусі. Мн.; Каля зямлянкі: (Урывак з паэмы «Новая зямля»); Трывога; Чорт: [Апавяданні]; «Святы Ян»: [Верш]; На ростанях: (Урыўкі з трылогіі) / / Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; Пытае вецер у раслінак: [Верш] / / Ніва. 23 снеж.

1974. У полі: [Верш] / / Акцябраты. Мн.; [Пра А.Пушкіна] / / Венок Пушкину. М.; На лузе; Надыход зімы; Песня аб вясне; У полі: [Вершы] / / Мы веселые ребята. Мн.; Паездка на Асінбуд; Магутная савецкая рэчаіснасць жывіць нашы мыслі і нашы пачуцці; Падарожжа ў Парыж; Братья Западной Белоруссии; Дарагія землякі; На барацьбу, Беларусь; Да зброі, беларускі народ!; Здраднікі; У 1946 годзе; Наш святой долг / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн.; Весна: [Верш] / / Вясёлка. № 3; [Выказванні пра А.С.Пушкіна] / / ЛіМ. 7 чэрв.; Краіна Саветаў паўстала...: [Верш] / / Піянер Бел. 7 ліст.; «Іскры Ільіча»: [Верш] / / Там жа. 19 снеж.

1975. Над магілай партызана; Жураўліны вырай: [Вершы] / / Балади мужності й відваги. К.; Сустрэча з ворагам: [Апавяданне] / / Ішла вайна народная. Мн.; Свайму народу: [Верш] / / Камуністы. Мн.; Слова пра сябра / / Такі ён быў. Мн.; Антось Лата: [П'еса] / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1; У пушчах Палесся: [Урыўкі з п'есы] / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 2; За навуку: [Верш] / / Вясёлка. № 9; У майскія дні: [Верш] / / Полымя. № 5.

1976. Шчаслівая хвіліна; Раскуты Праметэй: [Вершы] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Янка Купала і яго паэзія; Выдатнейшы паэт і крытык / / Пра таварышаў па пяру. Мн.; Сардэчнае слова паэта / / Пясняр мужнасці. Мн.; [З выступлення на Міжнародным кангрэсе пісьменнікаў у абарону культуры] / / Вопр. лит. № 12; Ідзе вясна ў шумлівых водах...: [Урывак з паэмы «Рыбакова хата»] / / Родная прырода. № 2; На лузе: [Верш] / / Ніва. 15 жн.

1977. Быў якраз пачатак мая...: (З паэмы «Сымон-музыка») / / Беларускі каляндар 1977. Беласток; Паездка на Асінбуд: [Нарыс] / / Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 1; Маці: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; Мужык: [Верш] / / Поэзия Европы: В 3 т. М. Т. 3. Ч. 1; Дзед і мядзведзь: [Верш] / / Ніва. 30 кастр.; Дарогай вольнай, зорнаю...: [Верш] / / Піянер Бел. 28 крас.

1978. З паэмы «Новая зямля»: (Леснікова пасада); Свайму народу; Жыве між нас геній; Узбекістану: [Вершы]; З паэмы «Сымон-музыка»: (Частка другая) / / Адданасць. Мн.; Матчына прычытанне; «Рыну»; Над магілай партызана; Жураўліны вырай: [Балады] / / Беларуская балада. Мн.; На дарозе жыцця; Антось Лата: [П'есы] / / Беларуская дакастрычніцкая драматургія. Мн.; Рыгорава памылка; Як птушкі дуб ратавалі: [Апавяданні] / / Ручаінкі. Мн.; Камсамольцам; Песняй вітаю я вас; Байцам-камсамольцам; Чуеш, край мой мілы: [Вершы] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Песняру; «Не пытайце, не прасеце»: [Вершы]; За высокую ідэйнасць і мастацкую дасканаласць; Шануйце і любіце сваю родную мову; Мова М.Лынькова па раману «На чырвоных лядах»: [Урыўкі з артыкулаў] / / Уводзіны ў літаратуразнаўства. Хрэстаматыя. Мн.; Змаганнікам за Кастрычнік: [Верш] / / Беларусь. № 12; Над Нёманам: [Верш] / / Вяч. Мінск. 26 ліп.

1979. Канстытуцыя: [Верш] / / Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; Заходняй Беларусі; З дарогі; Вольнаму народу; Наперад; Свайму народу; «Гудзе зямля, дрыжаць лясы...»: [Вершы] / / Покліч долі адзінай. Мн.; Мужык; Роднаму краю і народу: [Вершы] / / Поэзия Европы. М. Т. 3; Варона-хвальбона: (Урывак з паэмы «Сымон-музыка») / / Ніва. 25 сак.; Солнце русской поэзии: [Выказванне пра А.С.Пушкіна] / / Сов. Бел. 6 июня.

1980. Памяці Л.М.Талстога: [Верш]; Уступная прамова на літаратурным вечары, прысвечаным 125-годдзю з дня нараджэння Л.М.Талстога / / Леў Талстой і Беларусь. Мн.; Камсамольцам; Байцам-камсамольцам: [Вершы]; Сяргей Карага: [Апавяданне] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; «...Прырода! Колькі вялікага задавальнення дае нам яна!..» / / Беларусь. № 6; «Ідзе вясна ў шумлівых водах...»: [Верш] / / Родная прырода. № 2; Ленінскім шляхам: [Урывак з верша] / / Піянер Бел. 17 студз.; Песняй вітаю я вас: [Верш] / / Чырв. змена. 9 вер.

1981. Матчына песня; Беларуская мова ў казённай школе; Методыка роднай мовы; Шануйце і любіце сваю родную мову; Прадмова да зборніка «Ніколі не забудзем»: [Урыўкі] / / Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытыч. матэрыялаў. Мн.; Прадмова / / Ніколі не забудзем. Мн.; Піянерская

песня; Піянерам: [Вершы] // Тверже шаг, пионерия! Мн.; За дождж; Ігрышча: (Урывак); «Святы Ян»; Як поп зрабіўся авіятарам: [Вершы] // Туман трэба развеяць. Мн.; Зіма: Апавяданне // Вясёлка. № 1; Прылёт птушак: Апавяданне // Там жа. № 3; Лета: Апавяданне // Там жа. № 6; Восень: Апавяданне // Там жа. № 9.

1982. Мой родны кут, як ты мне мілы!..: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] // Беларускі каляндар на 1983 год. Беласток; Узбекістану: [Верш] // Дзень паэзіі—82. Мн.; Да працы!; Песняй вітаю я вас; Народам СССР; Прывітанне Маскве; Узбекістану; Жыве між нас геній: [Вершы] // На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Янку Купалу: (Да 25-годдзя літ. дзейнасці); Янку Купалу; Над магілаю друга: (Памяці Янкі Купалы); Топаль: (Памяці друга): [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн.; Лагерь смерти // От советского информбюро... М.; Савецкім народам: [Верш] // Сучаснік. Мн.; Пажаданні пад Новы год: [Верш] // Беларусь. № 11; Песняй вітаю я вас: [Верш] // Бярозка. № 1; Сел. газ. 3 нояб.; Ленінскім шляхам: [Верш] // Вожык. № 20; Вясёлка. № 4; Слова пра сябра: (З успамінаў) // Вясёлка. № 7; Савось-распуснік: [Верш]; Шануйце і любіце сваю родную мову: Нашым слаўным дзецям, піянерам і школьнікам // Там жа. № 11; Мужык: [Верш] // Неман. № 11; [Выказванне пра Янку Купалу] // Полымя. № 6; Урыўкі з твораў і прамоў: З прамовы на ўрачыстым сходзе, прысвечаным 70-годдзю з дня нараджэння паэта; «Выглядаеш ты яснай вясной...»; «Рыбакова хата»; «Вялікі барацьбіт за шчасце народаў»: (Пра Максіма Горкага); «Людзі дружбаю абняты...»; «Камсамольцам»; «Трыццаць савецкіх год»; «У імя міру»; «У новыя далі» // Там жа. № 10; Жыве між нас геній: [Верш] // Там жа. № 12; Восень: Урывак з паэмы «Новая зямля» // Работніца і сялянка. № 11; Народам СССР: [Верш] // ЛіМ. 26 лют.; Зноў я бачу, зноў вітаю...: [Верш] // Там жа. 19 сак.; Вялікдзень: [З паэмы «Новая зямля»] // Ніва. 18 крас.; Савось-распуснік: [Верш]; Баба і куры: Байка // Там жа. 31 кастр.; За навуку: [Верш] // Там жа. 14 ліст.; Наш родны край: [Верш] // Там жа. 28 ліст.; Кіньце смутак: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Людскія слёзы: [Верш] // Там жа. 19 снеж.

1983. [Выказванне пра паэзію У.Маякоўскага] // Братэрства. Мн.; Ленінскім шляхам: [Верш]; Два маразы: [Казка] // Вяснянка. Мн.; Жыве між нас геній: [Верш] // Заўсёды з Леніным. Мн.; Рак-вусач: [Верш. казка] // Казкі беларускіх пісьменнікаў. Мн.; Свайму народу; Да працы!; Песні вясны; Месяц: [Вершы] // Шчаслівы дзень. Тбілісі; Дзед-госць; На мяжы: [Вершы] // Ніва. 2 студз.

1984. Піянерам; Савось-распуснік: [Вершы] // Бярозка. Мн.; Зорка: [Верш] // Дзень паэзіі—84. Мн.; Храбры певень: [Верш] // Дошколятам. Мн.; Голас зямлі; Фашысцкім бандытам: [Вершы] // За цябе, радзіма! Мн.; Над магілай партызана: [Урывак] // Ля Вечнага агню. Харків; Мн.; Лагерь смерти // От советского информбюро... 1941—1945: В 2 т. М. Т. 2; На ростанях: [Урывак з трылогіі] // Сборник текстов по советской литературе. Мн.; Вясна: (Урывак); Прылёт птушак; Дуб і чароціна; Мяцеліца; Вясковая дарога; Два маразы; Воўк-дурань; Мужык і пан; Цяжкая доля; Песня птушкі: [Апавяданні]; Зіма; На рэчцы зімою; На лузе: [Вершы]; У старых дубах; Дзераванчына: [Апавяданні]; Ленінскім шляхам; Песня аб вясне; Піянерская песня; Дзед-госць; Савось-распуснік; Рак-вусач: [Вершы]; Страшнае спатканне; Міхасёвы прыгоды: (Урывак): [Паэма] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Да працы!; Краіне Саветаў; Камсамольцам; Голас зямлі; Бацьку Мінаю: [Вершы]; На ростанях: Трылогія: (Друкуецца скарочана) // Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн.; Дзед-госць; Ленінскім шляхам; Камсамольцам; Май; Пераможны май: [Вершы] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; За навуку: [Верш] // Вясёлка. № 9; Петь жизни гимн: Из творческого наследия Я.Коласа // Лит. обозрение. № 8; Вясна была яшчэ ў пачатку...: [Урывак з паэмы «Новая зямля»] // Родная прырода. № 2.

1985. [Выказванне аб вуснай народнай творчасці] // Беларускі фальклор. Мн.; «Святы Ян»: [Верш. апавяданне] // Книга юного атеиста. Мн.; Лагерь смерти // Огненные годы. Л.; Только победа и жизнь! М.; Лес; Над магілай партызана; Адпомсцім: [Вершы]; З паэмы «Суд у лесе» // Партызаны, партызаны... Мн.; Камсамольцам: [Верш] // Твой зорны час. Мн.; З пісьма да С.Гарадзецкага // Беларусь. № 5; Вялікдзень: [З паэмы «Новая зямля»] // Ніва. 7, 14 крас.; Жыве між нас геній: [Верш] // Піянер Бел. 18 крас.

1988. [Нашы публікацыі] / Публ. Б.Сачанкі // ЛіМ. 16 вер.

1990. «Прашу зразумець мяне правільна:..»: [Ліст] // ЛіМ. 9 лют.

1.4.

П у ш к і н А.С. Палтава / З рус. Мн., 1938.

Д и в о: Белорусские народные сказки / С бел. Мн., 1962; Мн., 1966.

1907. Г е р в е г Г. Свет вам кажа, каб маліліcь / З ням. // Н. н. 28 вер. / Пер. пад крыпт. К. Аўт. пер. спрэчнае; К у п р ы н А. Дземір-кая: (Усходняя легенда) / З рус. // Там жа. 12 кастр. / Пер. пад крыпт. К.М. Аўт. пер. спрэчнае.

1909. Ф ё д а р а в а А. «Бацька мой быў вясковы пастух...»: [Верш] / З рус. // Н. н. 4 чэрв. / Пер. пад крыпт. Т.Г. Аўт. пер. спрэчнае.

1910. Т у р г е н е ў І. Два багачы: [Апавяданне] / З рус. // Н. н. 9 снеж. / Пад крыпт. Я.К. Аўт. пер. спрэчнае.

1926. Т а г о р Р. «Шапнуў ён: »Мілая, ну, глянь...“: [Верш] / З хіндзі // Чырв. сейбіт. № 5.

1927. [Т а г о р Р.] З Рабіндраната Тагора / З хіндзі // Полымя. № 1.

1936. П у ш к і н А. Палтава: [Урывак з паэмы] / З рус. // Віцеб. пралетарый. 18 снеж.; Звязда. 11 кастр.

1937. П у ш к і н А. Палтава: [Урыўкі з паэмы] / З рус. // Віцеб. пралетарый. 12 лют.; Звязда. 9 лют.; ЛіМ. 16 лют., 17 сак.; Палес. праўда. 11 лют.; Г а р а д з е ц к і С. Беспрытульнае гора: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 14 снеж.

1938. Г а р а д з е ц к і С. Ландыш: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 6 мая; Ш а ў ч э н к а Т. Раскапаная магіла; Чыгірын: [Вершы]; Нявольнік: Урывак з паэмы / З укр. // Там жа. 17 вер.

1939. Ш а ў ч э н к а Т. Сава: [Верш] / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 2; Я г о ж. Ерэтык; «Кругом няпраўда і няволя...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. № 3; Я г о ж. Хустка: [Верш] / З укр. // Бальш. Пал. 3 сак.; Звязда. 28 студз.; Я г о ж. Чыгірын: [Верш] / З укр. // Бальш. Пал. 11 сак.; Чырв. змена. 26 лют.; Л е р м а н т а ў М. Дэман: (Усходняя легенда): Паэма / З рус. // ЛіМ. 11 кастр.; П у ш к і н А. Палтава: Урывак з паэмы / З рус. // Піянер Бел. 9 ліп.

1940. М і ц к е в і ч А. Паніч і дзяўчына: [Верш] / З пол. // Полымя рэвалюцыі. № 11.

1941. Ш а ў ч э н к а Т. Мар'яна-чарніца: (Аксане К...): [Паэма]; Гамалія; «Чыгрыне, Чыгрыне...»; Сава; «У нядзелю не гуляла...»; «Чаго мне так цяжка...»; «Заваражы мяне, волхве...»; Гогалю; «Не завідуй багатаму...»; «Не жаніся ты з багатай...»: [Вершы]; Сляпы: (Нявольнік): [Паэма] / З укр. // Шаўчэнка. Т. Выбр. тв. Мн.; Т ы ч ы н а П. Гаі шумяць: [Верш] / З укр. // ЛіМ. 1 лют.

1948. Ш а ў ч э н к а Т. Гогалю; Не завідуй багатаму; Дзявочыя ночы; Не жаніся ты з багатай; Гамалія; У нядзелю не гуляла; Утопленка: (Балада): [Вершы]; Сава; Сляпы: (Нявольнік): Паэмы / З укр. // Шаўчэнка Т. Выбр. вершы і паэмы. Мн.

1949. П у ш к і н А. Палтава: Паэма / З рус. // Пушкін А. Выбр. тв. Мн.

1951. Т ы ч ы н а П. Песня пра Сталіна: [Верш] / З укр. // Беларусь. № 1; Я г о ж. Песня пра Сталіна; Р ы л ь с к і М. Музей Леніна ў Пароніне: [Вершы] / З укр. // ЛіМ. 6 студз.

1952. Т ы ч ы н а П. Песня пра Сталіна; Р ы л ь с к і М. Музей Леніна ў Пароніне: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн.; Ш а ў ч э н к а Т. Мар'яна-чарніца; Утопленка; Гамалія; Раскапаная магіла; Чыгрыне, чыгрыне; Сава; Дзявочы ночы; У нядзелю не гуляла; Чаго мне так цяжка...; Заваражы мяне, волхве; Гогалю; Не завідуй багатаму; Не жаніся ты з багатай; Ерэтык; Сляпы: (Нявольнік): [Вершы]; Неафіты; Марыя: Паэмы / З укр. / / Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.; Р ы л ь с к і М. Музей Леніна ў Пароніне: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 3.

1954. Т ы ч ы н а П. Пра Сталіна: [Верш] / З укр. / / Тычына П. Выбр. тв. Мн.

1955. М і ц к е в і ч А. Паніч і дзяўчына: [Верш] / З пол. / / Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.

1969. М і ц к е в і ч А. Паніч і дзяўчына: [Верш] / З пол. / / Міцкевіч А. «Зямля навагрудская, краю мой родны...» Мн.

1984. Ш а ў ч э н к а Т. «Не завідуй багатаму...»: [Верш] / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; П у ш к і н А. Гарыць усход дзянніцай новай: Урывак з паэмы «Палтава» / З рус. / / Полымя. № 7.

1.5.

На азербайджанскую мову. Оз халгыша: [Верш] / / Ингилаб вэмэдэнијјэт. 1946. № 8; Совет Белорусијасы: [Верш] / Тэрч. Э.Энвэр; Комсомолчулар / Тэрч. Г.Бојукага: [Вершы] / / Там жа. 1949. № 1; Комсомолчулара; Јени торпагда / Тэрч. Г.Бојукага; Кэндли / Тэрч. А.Аслан: [Вершы] / / Там жа. 1952. № 11; Экс сэда; ССРИ халгларына: [Вершы] / Тэрч. Э.Чэмил / / Азэрбајҹан. 1962. № 11; Јадымдадыр, мэн дэ довлэтли идим...; Чара гачарсан?: [Вершы] / Тэрч. Ч.Зија / / Азэрб. кэнчлэри. 1972. 1 нојаб.

На англійскую мову. The Voice of the Land: Selected Poetry / Transl. W.May. Mn., 1982.

How the Birds Tried to Save the Old Oak-Tree's Life / Transl. R.Lipatov. Mn., 1970.

On Life's Expanses: Poems and prose. M., 1982.

Songs As Clear As the Sky / Transl. A. Prokofieva. Mn., 1982. («Voice of Motherland» Library) / Сааўт. Я.Купала. Рэц.: McMillin A. / / J. of Byel. Studies. 1982. Nr 2.

To White-Russians / Transl. M.Korr / / Soviet Culture Review. 1933. Nr 1; Lit. of the Peoples of the USSR. 1934. Nr 7—8; On a Journey; The Voice of the Heart / / International Literature. 1939. Nr 8—9; Speech / / Soviet Literature. 1946. Nr 12; Hail the Sun, Banish the Gloom / / Soviet Literature. 1949. Nr 11; Down with the warmongers! / / Soviet Literature. 1950. Nr 10; Where the Brook Joins the River / Transl. M.Wettlin / / Soviet Literature. 1955. Nr. 10; Before the Revolution... / / Moscow News. 1957. July 27; Our native land; «Do not fret...»; Native pictures; Stand back, move aside!; The peasant; O spring; Three wishes; The New Land: (Extracts): I. The Forest Warden's Homestead; II. Sunday Morning; XVI. Evenings; XXX. The Death of Michal; To work; Symon the Musician: (Extract); Resonance; The voice of the land / Transl. V.Rich / / Like Water, Like Fire. London, 1971; How the Birds Tried to Save the Old Oak-Tree's Life / Transl. R.Lipatov / / Colours of the Native Country. Mn., 1972; Spring; To my country and people / Transl. W.May / / Голас Радзімы. 1972. № 47; Do Not Grieve; The Poets of the Soviet Land / Transl. D.Rottenberg / / Soviet Literature. 1972. Nr 10; Don't be upset; To the peoples of the USSR / Transl. R. Lipatov / / National poets of Byelorussia. Mn., 1973; Do Not Beg, and Don't Expect; To Byelorussians; Our Folk Will Win; Harvest; «Take Your Place at the Back!»; Brewing Storm; The people all groan from the weight of the sword...; To My People; The Voice of the Land's; A Genius Lives Among Us / Transl. W.May / / Fair Land of Byelorussia. M.,1976; I'm a Muzhik; To My Country and People / Transl. O.Sharste / / Poetry of Europe. M., 1979. Vol. 3. Pt. 1; Ustye / Transl. W.May / / Land of the Soviets in Verse and Prose. M., 1982. Vol. 1; Do Not Beg, and Don't Expect; Our Folk Will Win; «Take Your Place at the Back!»; The Voice of the Land; «I Don't Know Whom to Thank...» / Transl. W.May; The Most Precious Gift / Transl. P.Tempest / / Soviet Literature. 1982. Nr 7.

На армянскую мову. Сустрэча з ворагам: [Апавяданне] / Пер. М.Армен; Шчаслівая хвіліна: [Верш] / Пер. М.Херанян / / Светлы шлях. Ерэван, 1953; Вусцянскі груд; Хутар лесніка; Вобыск: [Вершы] / Пер. В.Каранц; Макарка Навак; Між двух рэчак: [Апавяданні] / Пер. С.Пагасян / / Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На асецінскую мову. Зараггэнэг; Пымгэ: [Вершы] / / Фидиуэг. 1969. № 1; Нэ райгуырэн зэхх; Алвэндагыл; Зэрныджыты атахт; Уалдзэг: [Вершы] / Нафийы тэлм. / / Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976; Ныллэуыд фарн эмэ Эгъдауэн...: [Верш] / / Мах дуг. 1982. № 12; Ехх, бэргэ уэ дарин; Фэллойэн: [Вершы] / / Рэстдзинад. 1982. 3 нояб.

На балгарскую мову. Избрани стихотворения. София, 1962. (Б-ка «Съветски поети»).

На кръстопът: Трилогия / Прев. от рус. К.Георгиев. София, 1963.

Роден край; Село: [Вершы] / Прев. Л.Стоянов / / Славяни. 1945. № 4; Славянски поети. София, 1946; Под знамето на Ленин-Сталин: [Верш] / Прев. Н.Антонов / / Лит. фронт. 1949. 3 ноем.; Партизанинът Купрей: [Апавяданне] / / Нар. войска. 1949. 12 окт.; Светъл образ / / Раб. дело. 1949. 5 юли; На щастливите жени: [Верш] / Прев. С.Станчев / / Жената в страната на социализма. София, 1951; Гласъ на земята; Над гроба на партизанина; Към бойците и командирите от червената Армия; «Войната издълба следи сурови...»: [Вершы] / Прев. А.Антонов / / Поезия на победата. София, 1955. Ягоди: [Верш] / Прев. А.Далчев / / Септемврийче. 1955. 8 юни; Към бойците и командирите от червената армия: [Верш] / Прев. Н.Антонов / / Бълг. воин. 1956. № 8; На белоруските лесове / Прев. Б.Струма; Ехо / Прев. И.Давидков; Ей ти там, назад! / Прев. Е.Захариев: [Вершы] / / Септември. 1956. № 10; Ягоди; Пролет иде: [Вершы] / Прев. А.Далчев / / Лит. фронт. 1956. 23 авг.; На родината: [Верш] / Прев. Н.Соколов / / Пионерски ръководител. 1957. № 10; Как птиците го спасиха: Житейска приказка / Прев. К.Динков / / Турист. 1959. № 3; Гласът на земята: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Раб. дело. 1961. 18 юни; Откъс от поемата «Музиканът Симон» / Прев. Н.Вълчев / / Септември. 1962. № 11; Ей ти там, назад!: [Верш] / / Веч. новини. 1962. 16 ноемв.; Гласът на земята: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Работническо дело. 1965. 18 юни; Песен за Белорусия: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Слушайте, другари потомци! София, 1967; Дебелата цепеница; Недостъпният: [Апавяданні] / Прев. Х.Берберов / / Белоруски разкази. София, 1968; Гласът на земята: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Ти помниш, Альоша. София, 1975; На М.Д.М.: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Антология на световната любовна лирика. 2 изд. София, 1979; Селянин / Прев. П.Стефанов; На моя роден край, и на моя народ / Прев. Н.Вълчев: [Вершы] / / Поезия на съветските народи 20 век. София, 1979.

На венгерскую мову. A partizán sirjánál / F. D.Vozári / / Új Szó. 1945. Nr 96; A patak; Októberi dal / F. G.Képes / / A szabadság magvetői. Budapest, 1949; Komszomolokhoz / F. B.Kapuvári / / Éber ifjúság. Budapest, 1949; Az úttörőknek / F. L.Hárs / / Előre! Budapest, 1949; Októberi dal / F. G.Képes; Sztálin / F.E.Urbán; A sztálini nap alatt / F. L.Kardos; A nemzetek vezéréhez, Sztálinhoz / F. G.Végh / Ének Sztálinról. Budapest, 1949; Komszomolokhoz / F. B.Kapuvári / / Harcos ifjúság. Budapest, 1949; Májusi napokban / F. B.Kapuvári / / Májusi zászló. Budapest, 1949; Boldog asszonyok / F. E.Szily / / Műsorfüzetek 3. Budapest, 1949; Komszomolokhoz; A komszomol harcosokhoz / F. B.Kapuvári; Ifjú erök / F. L.Hárs; Világító utak / F. E.Vajda / / Sasok nemzedéke. Budapest, 1949; Sztálin / F. E.Urbán / / Szovjet falu, szovjet emberek. Budapest, 1949; A szovjet alkotmány / F. J.Békés / / Szovjet kultúra — szabadság kultúrája. Budapest, 1949; Szovjet versek. Budapest, 1949; Sztálin / F. E.Urbán / / Sztálin. Budapest, 1949; A sztálini nap alatt / F. L.Kardos; Sztálin / F. E.Urbán / / Forum. 1949. Nr 12; A komszomol harcosokhoz / F. B.Kapuvári / / Magyar Nemzet. 1949.

Nr 187; Szabad Szó. 1949. Nr 188; A sztálini nap alatt / F. L.Kardos / / Néplap. 1949. Nr 296; Az októberi forradalom évfordulója / F. D.Vozári / / Szabad Nép. 1949. Nr 254; Győzelmes május / F. J.Békés / / Május I: Müsorfüzet. Budapest, 1950; A győztes katona; Sztálin napja alatt; A boldog anya / F. A.Hidas / / Szovjet Irodalom. Kijev; Uzsgorod, 1950; Mars hátra, paraszt! / F. L.Ladányi / / Müsorfüzet. Budapest, 1951. 4. Kót.; Éberség! / F. L.Kardos / / Szovjet Költök Versei. Budapest, 1951; Szovjet Kultúra. 1951. Nr 5; A sztálini nap alatt / F. L.Kardos / / Világosság. 1951. Nr 4; A tölgy / / F. K.Kiss; A Sztálin napja alatt / F. L.Kardos; Hazatérés / F. G.Csorba; Éberség! / F. L.Kardos; Boldog Anya / F. E.Gaspar; Októberi dal; A patak / F. G.Képes / / A szovjet költészet antológiája. Budapest, 1952; [Вершы] / F. L.Kardos / / Válogatott müforditásai. Budapest, 1953; Éberség! / F. L.Kardos; Boldog Anya / F. E.Gaspar; A föld szava / F. E.Urban / / A szovjet költeszet antológiája. Budapest, 1955. 1. Kót.; Belorusszija erdeihez / F. É.Grigássy / / Szovjet Kultúra. 1957. Nr 9; Belorusszija erdeihez / F. É.Grigássy / / Világirodalmi antológiája. Budapest, 1958. 5. Kót.; A boldog anya; A tölgy / F. A.Hidas / / Tengerektöl-tengerekig. Budapest, 1960; Usztye; A nyárfa / F. C.Kárpáty, M.Székely / / Nagyvilág. 1964. Nr 5; A fehéroroszokhoz; Visszhang; A föld szava; Géniusz el kózóttúnk; Utközben / F. K.Dudás / / Csillagok órája. Budapest, 1980; [Вершы] / F. M.Apáti, J.Gyóre, Z.Héra, G.Képes, J.Konczek, J.Krémer, B.Nyilasy / / Szovjet Irodalom. 1982. Nr 8; [Вершы] / F. J.Konczek / / Szovjet Irodalom. 1983. Nr 3.

На грузінскую мову. Сталін: [Верш] / Пер. А.Міртулава / / Мнатобі. 1949. № 12; Сустрэча [Апавяданне] / Пер. М.Нанейшвілі / / Беларускія апавяданні. Тбілісі, 1961; Да працы: [Верш] / Пер. І.Кемяршэлідзе / / Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; Жыве Руставелі: [Верш] / Пер. Г.Сіхарулідзе / / Сабчота Аджара. 1972. 13 мая; Беларусам; Голас зямлі; Лясам Беларусі; Жыве Руставелі: [Вершы] / Пер. А.Куграва / / Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; Жыве Руставелі: [Верш] / / Аспіндза. 1982. 6 ліст.; Савецкаму народу: [Верш] / Пер. С.Мхаргрдзелі / / Ганахлебулі Абаша. 1982. 27 ліст.; Камсамольцам: [Верш] / Пер. С.Мхаргрдзелі / / Калмеурне. 1982. 28 кастр.; Песняй вітаю я вас: [Верш] / Пер. С.Мхаргрдзелі / / Леніні́с гзіт. 1982. 2 ліст.; [Вершы] / / Літ. сакартвэла. 1982. 5 ліст.; Свайму народу; Да працы! / Пер. Р.Чантурышвілі; Песні вясны / Пер. Г.Кваліашвілі; Месяц / Пер. Н.Датукішвілі: [Вершы] / / Шчаслівы дзень. Тбілісі, 1983.

На іспанскую мову. Flor de helecho / Trad. C.Sherman. Мн., 1982 / Сааўт. Я.Купала. Рэц.: Лёсік Г. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 6 жн.

Dias de gloria / Trad. Kelin y Arconda / / La Literatura Internacional. 1944. Nr 8; Entre dos rios / Trad. L.Kuper / / Literatura Sovietica. 1955. Nr 10; A mi amante / Trad. E.Bukraba / / Poetas soviéticos contemporaneos. Merida, 1982; Note aflijas! Enteresa; El eco; Nuestro camino; Aguién le debo las gracias, digo...; El mejor negalo; Se van las grullas / Trad. C.Sherman / / Literatura Soviética. 1982. Nr 7.

На італьянскую мову. Il suono dei vetri / / Messina G. La Letteratura Belorussa. Firenze, 1952.

На казахскую мову. Олендер. Алматы, 1956.

Талаш атай: Повесть / Ауд. З.Акышев. Алматы, 1956.

Жер уні: Олендер. Алматы, 1982.

Кеше мен бугін: [Верш] / Ауд. Ж.Сыздыков / / Казак эдебиеті. 1936. 25 окт.; Достык туралы жырлар: [Верш] / / Соц. Казахстан. 1951. 4 нояб.; Бакытты минут / Ауд. А.Дуйсенбиев / / Казак. пионері. 1955. 31 май; Орман; Тун / Ауд. С.Мэуленов; Туган еліме; Батырлар бейітінде / Ауд. У.Мэмбетов: [Вершы] / / Жулдыз. 1962. № 11; Москваға сэлем: [Верш] / / Казак. эдебиеті. 1962. 16 нояб.; Чимган; Гулдейді жер; Полесье; Орман; Тун; Каздар; Озбекстанга: [Вершы] / / Кекшетау правдасы. 1962. 3 нояб.; Гулдейді жер; Полесье: [Вершы] / / Соц. Казахстан. 1962. 3 нояб.; Совет акындарына: [Верш] / / Там жа. 1962. 17 нояб.; Сенсін туым: [Верш] / / Там жа. 1962. 22 дек.; Советтік Белоруссияга: [Верш] / / Ленин туы. 1967. 19 нояб.; СССР халыктарына: [Верш] / Ауд. Э. Дуйсенбиев / / Казак. пионері. 1970. 18 февр.; Тун; Уайымдама; Жамбылга; Жыршы: [Вершы] / Ауд. Б.Исаев / / Соц. Казакстан. 1970. 10 сент.; Мэнгі жасайтын жырлар; Арман; Жана жерде: [Вершы] / Ауд. Б.Исаев / / Ленинші́л жас. 1971. 15 янв.; Устье; Жамбылга / Ауд. А.Асылбеков; Озбекстанга / Ауд. С.Мэуленов: [Вершы] / / Достык жыры. Алматы, 1972; Гул: [Верш] / / Балдырган. 1972. № 3; Оку кайта басталады: [Верш] / Ауд. Т.Молдагалиев / / Там жа. 1972. № 11; Орман: [Верш] / / Казак. эдебиеті. 1972. 12 май; Озбекстанга; Тун; Каздар: [Вершы] / / Там жа. 1972. 3 нояб.; Емен: [Верш] / / Орталык Казахстан. 1972. 8 авг.; Гулдейді жер; Полесье: [Вершы] / / Соц. Казакстан. 1972. 3 нояб.; Белоруссия ормандарында: [Верш] / Ауд. К.Тогузаков / / Жетісу. 1973. 3 март.; СССР Халыктарына / Ауд. Э.Дуйсенбиев / / Алуан бакша гулдері. Алматы, 1977; Тунгиыкка секіру: [Урывак з аповесці] / Ауд. Е.Элімжанов / / Енбек туы. 1980. 17—19 дек.; Жамбылга: [Верш] / Ауд. С.Калиев / / Балдырган. 1982. № 11; Мылкаулардай ундемедік; Есімде, бір кез бай болгам...; Жол; М.Д.М.; Журсем де кай жакта; Жамбылга; Энші / Ауд. Т.Отебаев; Кайдасын менін сыбагам; Белоруссияга; Кайгырма; Туган олкем; Жел / Ауд. Т.Муратов: [Вершы] / / Жалын. 1982. № 1; Жер даусы; Белоруссия ормандарында; Досыма: [Вершы] / Ауд. Т.Журтбаев / / Казак. эдебиеті. 1982. 12 нояб.

На калмыцкую мову. Шулгуд: / Орч. А.Балакан. Элст, 1962.

Мана церг: [Верш] / Орч. С.Калян / / Хальмг унн. 1963. 3 сент.

На канада́ мову. [9 вершаў] / Пер. Б.Хінгамірэ / / Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На каракалпацкую мову. Куслар еменди калай аман саклап калды / Ауд. Х.Жумашев. Некис, 1964.

Ел перзенти сен жайнап келдин; Тырналар кайткан-да / Ауд. Пиржанов / / Амударья. 1966. № 4.

На карэйскую мову. У старых дубах: Аповесць і апавяданні / Пер. Кім Мі Нэ. М., 1959.

На кіргізскую мову. Тууган жерде / / Ленинчил жаш. 1967. 22 сент.; Очпес жылдыз / Котор. И.Искаков / / Кыргызстан маданияты. 1970. 8 апр.; Кана туган оргуй бер / Котор. М.Алиев / / Ден солук. 1972. № 5; Очпес жылдыз / Котор. И.Искаков / / Кыргызстан аялдары. 1972. № 7; Арабызда гений жашайт; Очпес жылдыз / Котор. И.Искаков / / Кыргызстан маданияты. 1980. 21 авг.; Гений жашайт арабызда; Л.Н.Толстой эстелегине; Чоор / Котор. С.Тургунбаев / / Там жа. 1982. 4 нояб.

На кітайскую мову. Дзед Талаш: Аповесць. Шанхай, 1958—59.

На латышскую мову. Sliksnu purvs / Atdz. J.Vanagas / / Riga, 1962. Рэц.: Cakurs I. Stasts par Polesjes partizaniem / / Cina. 1962. 27. Dec.

Kur celi skirasa / Atdz. T.Rullis. Riga, 1982.

Purva / Atdz. M.Jezovitova / / Jaunais Cirulitis. 1929. Nr 5; Staignajs: Izvilkums no noveles / Atdz. E.Salenieks / / Celtne. 1933. Nr 8; Musu cels / Atdz. J.Plaudis; Partizans Talass: Fragments no stasta «Purvs» / / Karogs. 1946. Nr 4/5; Komjauniesiem / Atdz. V.Davids; Zemes balss / Atdz. J.Grots; Veja balss / Atdz. V.Davids; Lidotaja dziesma / Atdz. A.Balodis; Partizans Talass: Fragm. no stasta «Purvs» / / Karogs. 1946. Nr 11/12; Dzimtenei / Atdz. J.Grots / / Lit. un Maksla. 1946. 15. Nov.; Padomju Baltkrievija / / Cina. 1947. 5. Okt., Padomju Baltkrievija / Atdz. A.Balodis / / Karogs. 1949. Nr 2; Verhana: Romana «Krustceles» fragments / Atdz. S.Rauhvargers / / Cina. 1960. 17. Apr.; Oktobra kareivjiem / Atdz. H.Galins / / Padomju Jaunatne. 1960. 7. Aug.; Meness; Atbalss; Rudens dziesma; Prieciga sastapsanas / Atdz. A.Vejans / / Karogs. 1962. Nr 11; Makarka Navaks / Atdz. M.Abola / / Draugs. 1972. Nr 6; Zelta stars / / Atdz. M.Abola / / Karogs. 1972. Nr 11; Circenis / Atdz. M.Abola / / Lit. un Maksla. 1972. 4. Nov.; Labi nopelnits / Atdz. M.Abola / / Karogs. 1974. Nr 12; Kolektiva speks / Atdz. M.Abola / / Zilite. 1975. Nr 10; Ko vini pazaudeja / Atdz. M.Abola / / Karogs. 1982. Nr 11.

На літоўскую мову. Oi jus, godos godos... Vilnius, 1962.
Gyvenimo platybese / Vert. E.Ziegute. Vilnius, 1980. Рэц.: Андрэйчанка М. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 26 снеж.
Keliones mintys / Vert. J.Mrc // Naujoji Romuva. 1932. Nr 50; Baltarusijos liaudies laiskas didziajam Stalinui / Vert. F.Sodainis; A.Dabulis // Raud. artojas. 1936. Liep. 16 / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка, І.Харык; Muzikas / Vert. J.Skribliukas // Raud. artojas. 1936. Spal. 5; Priesams / Vert. V.Viskaras; Vakaru Baltarusijams / Vert. I.Skribliukas; Mergelei / Vert. F.Sodainis // Raud. artojas. 1936. Spal. 11; Dvilika dainu... Klimui Efremoviciui Vorosilovui / Vert. V.Zalionis, F.Sodainis, J.Skribliukas, V.Viskaras // Raud. artojas. 1936. Spal. 21 // Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка; Azuoliukas / Vert. K.Umbrasas; Maistas; Nepasisekimas / Vert. A.Matacius // Baltarusiu prozos antologija. Vilnius, 1949; «Is paprasto jausmo, sirdingo ir tyro...» / Vert. V.Valsiuniene // Pergale. 1949. Nr 1; Tautu vadui; Tarybine zeme; S.M.Kirovui atminti; Gyvena tarp musu genius / Vert. A.Zukauskas; «Mus jungia draugyste tautu nuostabioji...»; Dainiui; Dzambului; Tarybu Baltarusijai / Vert. E.Matuzevicius; Baltarusiams; Komjaunuoliams: Zemes balsas; Potvynis; Tevynei / Vert. E.Miezelaitis; Sveikinimas Maskvai; Priesaika; Kremliaus rumu salije / Vert. V.Bloze; Slovingos dienos / Vert. J.Subatavicius // Is baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Dziaugsmingas susitikimas: (Istrauka is poemos «Zvejo troba») / Vert. P.Keidosius // Kom. tiesa. 1952. Lapkr. 19; I naujas tolumas / Vert. P.Keidosius // Lit. ir menas. 1952. Lapkr. 16; Dainiui; Tarybu Baltarusijai / Vert. E.Matuzevicius // Lit. ir menas. 1957. Lapkr. 23; Motina liaudis, motina zeme: (Istrauka is poemos «Zvejo troba») / Vert. J.Macevicius // Tiesa. 1957. Lapkr. 26; Baltarusiams; Zemes balsas; Tevyne / Vert. E.Miezelaitis; Dainiui; Tarybu Baltarusijai; M.D.M. / Vert. E.Matuzevicius; Sveikinimas Maskvai / Vert. V.Bloze; Prie heroju kapu / Vert. V.Reimeris; Svajones apie pavasari / Vert. A.Miskinis; Gimtajam krastui ir liaudziai / Vert. A.Zukauskas // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Dainiui / Vert. E.Matuzevicius; Minskas / Vert. V.Mozuriunas // Pergale. 1958. Nr 9; Baltarusiams; Zemes balsas; Potvynis / Vert. E.Miezelaitis; Dainiui / Vert. E.Matuzevicius; S.M.Kirovui atminti / Vert. A.Zukauskas; Sveikinimas Maskvai / Vert. V.Bloze; Slovingos dienos; Sugrizimas / Vert. J.Subatavicius // Is TSRS tautu literaturos. Kaunas, 1960; Tarybu saliai; Pavasariskai / Vert. A.Zukauskas; Zemes balsas / Vert. E.Miezelaitis // Is TSRS tautu literaturos. Kaunas, 1970; Minskas / Vert. V.Mozuriunas // Mozuriunas V. Raistai. Vilnius, 1971. T. 1; M.D.M. / Vert. E.Matuzevicius // Vasaros laiskas. Vilnius, 1971; Baltarusiu girioms / Vert. V.Simkus // Pergale. 1972. Nr. 11; Be pertraukos laikas sruvena / Vert. A.Zukauskas // Lit. ir menas. 1972. Lapkr. 4; Sveikinimas Maskvai; Gimtajam krastui ir liaudziai; Baltarusiu girioms / Vert. V.Bloze // Mano Tevyne-Tarybu Sajunga. Kaunas, 1976; Baltarusiams // Daina Didziajam Spaliui. Kaunas, 1977; Daina apie pavasari / Vert. A.Matusis // Saulegraza ir saule. Vilnius, 1984.

На малдаўскую мову. Мош Талаш: (Повестире) / Трад. Д.Волтурин. Кишинэу, 1957—58.
Повестирь дин трекут / Трад. Д.Волтурин. Кишинэу, 1958.
Млаштина: [Аповесць] / Трад. Г.Богач. Кишинэу, 1968.
Млаштина / Трад. Е.Мустяну. Кишинэу, 1982.
Зиле де славэ; Колхозул «Слобода»; Каса пескарулуй / Трад. В.Филип; Комсомолиштилор / Трад. П.Боцу; Юбитей меле; Кодрул / Трад. П.Крученюк; Ми-й дор де примэварэ / Трад. П.Михня // Поезий белорусе. Кишинэу, 1956; Кодрул: [Верш] / Трад. П.Крученюк // Култура Молдовей. 1960. 18 септ.; Ла мункэ: [Верш] / Трад. П.Задниприу // Ниструл. 1962. № 11; Екоул: [Верш] / Трад. Г.Чокой // Молдова Соч. 1962. 3 ноембр.; Е виу мындрул жениу: [Верш] / Трад. Ю.Баржанский // Тинеримя Молдовей. 1970. 18 мартие; Глие скумпэ; Ла мункэ; Гласул пэмынтулуй / Трад. Ж.Попов; Анулуй ноу / Трад. Ю.Кыркелан // Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Аутумналэ / Трад. М.Лутик // Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976; Кишинэу // Газ. де сарэ. 1977. 7 юн.; Муць ерам вякурь де-а рындул: [Верш] // Нистру. 1982. № 3.

На мангольскую мову. Хавар: (Куухдийн шулэг) / Орч. Г.Дамдин. Улаанбаатар, 1959.
Руставели монх!; Сар; Бид ялна; Шуугдэхийн омно: [Вершы] / Орч. Д.Гомбожав // Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966; Газар нутгийн дуун; Октябрийн толоо тэмцэгчдэд: [Вершы] / Орч. П.Лувсанцэрэн // Далан хэлний зуун уянга. Улаанбаатар, 1972; Сергей Коряга: [Апавяданне] / Орч. Г.Амар // Белоруссын зохиолчдын огууллэг. Улаанбаатар, 1984.

На марыйскую мову. Удышо // Марий альманах. Йошкар-Ола, 1947; У мундур / А.Ток кус. // Марий коммуна. 1953. 15 дек.; Тылзе; СССР-ысе калык-влаклан / И.Осмин кус. // Шудо поэт. Йошкар-Ола, 1962; Элем ден калыклан / В.Чалай кус. // Марий коммуна. 1972. 9 июль.

На нямецкую мову. Partisanen am Pripjat: Roman / Übers. F.Loesch. Berlin, 1960. Рэц.: Tyszko A. // Der Bibliothekar. 1960. H. 8.
Märchen des Lebens / Ubers. G.Tschepego, H.Herborth. Berlin, 1988.
Der Aufruhr / Übers. R.Abicht // Jäer W. Weissruthenien. Berlin, 1919 / Пад псеўд. Т.Гушча; Herbst im Hein / Übers. J.Kalmer // Weltanthologie des XX. Jahrhunderts. Wien; Leipzig, 1927. Bd. 1; Stalin / Übers. E.Weinert // Und danken wird Ihnen das lichte Jahrtausend. Berlin, 1955; Zwischen zwei Flüssen / Übers. G.Alexander // Sowjetliteratur. 1955. H. 10; Zum grossen Jahrestag / Übers. Z.Franyo // Neuer Weg. Bukarest, 1958; Wie die Vögel die Eiche retteten // Russischer Digest. 1960. Nr 3; Der Schalmeibläser; Die Gabe des Njoman; Die junge Eiche; Der zu dicke Kloben; Sergej Korjaga / Übers. H.Herboth // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Sergej Korjaga / Übers. L.Remané // Lagerfeuer an der Milchstrasse. Berlin, 1977; An meine Heimat und mein Volk / Übers. M.Schaiber // Europäische Lyrik. M. 1979. B. 3. Pt. 1; Gram dich nicht; «Und wenn ich, nicht mehr Neitergehe» / Übers. S.Promnitz // Markische Folkstimme. 1982. 29 okt.; Sergej Korjaga / Übers. L.Remané // Reiter aus der Legende. Berlin, 1982; Gräm dich nicht!; Sei stark!; Echo; Kranichflug; Unser Weg; Das allerteuerste Geschenk / Übers. J.Warkentin // Sowjetliteratur. 1982. H. 7; Unser Heimatland; Im Gefängnis; Das Keirren der Fenster scheiben; Widerhall; Winter; Gräme dich nicht; Zu mir selbst gesprochen; Neuland; Er hat sich den Kummer von der Seele geweint / Übers. F.Neureiter // Weissrussische Anthologie. München, 1983.

На польскую мову. A tak śpiewa dudka miła: Poezje wybrane / Tł. D.Chróścielewska, B.Klog-Gogolewska, T.Chrościelewski. Łódź, 1982. Рэц.: Шаховіч М. «І гаворыць песняй тою» // Ніва. 1983. 6 лют.; Staniszewski A. // Kontrasty. 1983. Nr 2.
W przestwory życia / Tł. J.Mirecki. Mińsk, 1928.
Mokradła / Tł. J.Moszyńska-Heltmanowa. Mińsk, 1936.
W poleskiej głuszy; Trzęsawisko: Powieści / Tł. S.Furmanik, Z.Rysińska. Warszawa, 1950. (Literatura narodów związku radzieckiego). Рэц.: b.k. // Nowa Kultura. 1951. Nr 27; Wallicht Ł. // Wieś. 1951. Nr 33.
Trzęsawisko / Tł. Z.Rysińska. Warszawa, 1951.
W przestwory życia: (Powieść) // Orka. 1927. 10, 17, 24 kwiet., 1 maja, 5, 12, 19, 26 czerw., 3, 17, 24 lip.; Doczekał się: (Początek) / Tł. M.Rudzińska // Wielka literatura powszechna. Warszawa, 1932—1933. T. 6. Cz. 2; Białorusi Zachodniej / Tł. A.Horawski; Łaska pańska / Tł. B.Jasieński; Z okazji mego jubileuszu // Orka. 1932. 19 grud.; Szczęśliwy dzień Iwana / Tł. J.C-ski // Słowo. 1935. Nr 109; Myśli w drodze / Tł. W.Brylewski // Wschód-Orient. 1935. Nr 1—2; Dwanaście pieśni / Tł. W.Kowalski // Orka. 1936. 14 wrześ. / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка; Ataman partyzantów: (Urywek z powieści «Mokradła») // Orka. 1936. 28 wrześ.; Do młodego plemienia / Tł. F.Romanowski // Orka. 1936. 10 paźdź.; O życiu i

działalności T.G.Szewczenki / / Głos radz. 1939. 8 maja; Pozdrawiam was pieśnią / Tł. M.Lidzki [Т.Бўйніцкі] / / Prawda Wileńska. 1940. 3 listop.; Sztandar Wolności. 1940. 17 grud.; Do redakcji «Pioniera» / / Pionier. 1941. 12 czerw.; Na piętnastolecie / Tł. Z.Piotrowski / / Prawda Wileńska. 1941. 18 maja; Pod sztandarem Lenina-Stalina / Tł. T.Głowacki / / Sztandar Wolności. 1941. 1 stycz.; Szewczenko a poezja białoruska / / Sztandar Wolności. 1941. 11 marca; W miłych sercu miejscach / Tł. C.Biernacka / / Wolność. 1946. Nr 3; Niech żyje słońce, niech zginie mrok! / / Lit. Radz. 1949. Nr 5; Do wrogów / Tł. M.Bielicki / / Polska Zbrojna. 1949. Nr 305; O radzieckiej literaturze białoruskiej / / Przyjaźń. 1949. Nr 43; O zwycięstwo pokoju, o szczęśliwe życie / / Głos Szczeciński. 1951. Nr 278; Do wrogów / / Gromada. 1950. Nr 7; Symon Muzyka: Fragment / Tł. J.Łobodowski / / Kultura (Paryż). 1951. Nr 7—8; Olesia / Tł. A.Słucki / / Poprostu. 1952. Nr 44; Pozdrawiam was pieśnią / Tł. J.Litwiniuk; Trzęsawisko: (Fragment) / Tł. L.Rysińska / / Przyjaźń. 1952. Nr 47; Do starej wioski / Tł. K.Jaworski / / Dziś i Jutro. 1953. Nr 45; Ludu swobodnej Polski nowej / Tł. A.Włodek / / Dz. Polski. 1955. Nr 236; Do Przyjaciół Polaków / / Dz. Zachodni. 1955. Nr 234; Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Bunt / Tł. J.Bojar / / Gaz. Zielonogórska. 1955. Nr 240; Głosy znad Odry. 1955. Nr 36; Trzęsawisko / / Głos Robotniczy. 1955. Nr 234; Odlot żurawi / Tł. S.Chmielnicki / / Głosy znad Odry. 1955. Nr 37; Do starej wioski / Tł. K.Jaworski / / Gromada Rolnik Polski. 1955. Nr 119; Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Słowo Polskie. 1955. Nr 234; Życie i Kultura. 1955. Nr 36; Do Polaków: Zakończenie poematu «Chata rybaka» / Tł. K.Jaworski / / Kamena. 1955. Nr 8—9; Między dwiema rzeczkami / Tł. E.Wasilewska / / Lit. Radz. 1955. Nr 10; Do braci Polaków / Tł. L.Lewin / / Nowa Wieś. 1955. Nr 41; Świat Młodych. 1955. Nr 75; Trybuna Ludu. 1955. Nr 252; Przed burzą / Tł. L.Lewin / / Praca Świetl. 1955. Nr 7—8; Wiatr; Będzie burza; Wiosna / Tł. W.Boruński / / Prz. Kult. 1955. Nr 39; Wiatr / Tł. W.Boruński / / Sprawy i Ludzie. 1955. Nr 36; Widnokrąg. 1955. Nr 39; Wezwanie / Tł. L.Lewin / / Szt. Młodych. 1955. Nr 241; Głos ziemi; Wiatr / Tł. W.Boruński / / Przyjaźń. 1956. Nr 35; Wiatr; Będzie burza / Tł. W.Boruński; Do starej wioski / Tł. K.Jaworski; Z poematu «Chata rybaka» / Tł. A.Stern / / Stu trzydziestu poetów. Warszawa, 1957; Łaska pańska / Tł. B.Jasieński / / Trybuna Lit. 1958. Nr 26; Do starej wioski / Tł. K.Jaworski / / Materiały Repertuarowe i Informacyjne. 1959. Nr 2; Bunt / Tł. J.Bojar / / Orka. 1959. Nr 4; Nasza sprawa zwycięży / Tł. A.Cesarz / / Żołnierz polski. 1959. Nr 3; Wezwanie; Wiatr / Tł. L.Lewin / / Lewin L. U przyjaciół. Kraków, 1961; Do komsomolców; Księżyc / Tł. B.Żyranik / / Przyjaźń. 1962. Nr 23; Wezwanie; Wiatr / Tł. L.Lewin; Będzie nawalnica; Pieśni zimy / Tł. J.Huszcza; Głos ziemi / Tł. J.Sikirycki / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Pieśni zimy / Tł. J.Huszcza / / Odgłosy. 1971. Nr 35; Do starej wioski; Do Polaków / Tł. K.Jaworski / / Jaworski K. Pisma. Lublin, 1972. T. 3; Będzie nawalnica / Tł. J.Huszcza; Głos ziemi / Tł. J.Sikirycki; Nie martw się; Poetom ziemi radzieckiej / Tł. W.Słobodnik; Wiatr / Tł. L.Lewin / / Lit. Radz. 1972. Nr 10; Do komsomolców / Tł. B.Olszewski / / Czerw. Szt. 1972. 29 paźdź.; Swierszczyki; Jak ptaki dąb ratowały / Tł. J.Huszcza / / Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Bezsenność / Tł. J.Huszcza / / Kamena. 1975. Nr 17; Poetom ziemi radzieckiej / / Czerw. Szt. 1975. 20 marca; Bojownikom Października; W posuchę / Tł. J.Sikirycki / / Odgłosy. 1976. Nr 40; Do Polaków: (Zakończenie poematu «Chata rybaka») / Tł. K.Jaworski / / Jak unieść wierszem Twają chwałę. Warszawa; Łódź, 1977; Bojownikom Października / Tł. J.Sikirycki / / ... na czerwonych Października kwiatach. Warszawa, 1977; W zamieci; Kiryła; Pierwszy grom; Dąb; Pod jesień; Hołota; Dudka; Będzie nawalnica; Zapomniane drożyny; «Moje dzionki złote w przeszłości zostały...»; Pieśń zimy; Na rzeczce; Cienie-strachy; Sobie samemu i rówieśnikom; «Gdy jakiś zjazd albo zebranie...»; Z drogi; Bezsenność; Leśniczówka: (Fragment) / Tł. J.Huszcza; Wiatr; Wezwanie / Tł. L.Lewin; Bojownikom października; W posuchę; Głos ziemi; Obrońcom ziemi ojczystej; Nad grobem przyjaciela / Tł. J.Sikirycki / / Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Do starej wioski / Tł. K.Jaworski / / Antologia poezji radzieckiej. Warszawa, 1979. T. 1; Do starej wioski / Tł. K. Jaworski; Nad grobem przyjaciela: (Pamięci Janki Kupały); Głos ziemi / Tł. J.Sikirycki; Wezwanie / Tł. L. Lewin; Pieśniarz; Białorusinom / Tł. W.Gajewski / / Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne. Warszawa, 1982; Kołysanka w noc bezsenną; I stuk też może być symfonią / Tł. T.Chróścielewski / / Lit. na Świecie. 1982. Nr 11.

На румынскую мову. La răspîntie: Roman / Trad. R.Hefter, A.Ivanovski / / Bucureşti, 1962.

Mlaştina / Trad. J.Postelnicu, M.Roth. Bucureşti, 1967.

Catre padurile Belorusiei poezie / / Indrumatorul cultural. 1949. Nr 7; Casuta pescarului: (Fragment) / Trad. V.Colin / / Antologia poeziei sovietice. Bucureşti, 1955.

На рускую мову. Собр. соч.: В 4 т. М., 1951—52. Т. 1. Стихотворения; Рассказы в стихах; Хата рыбака: Поэма. М., 1951. Т. 2. Новая земля: Поэма; Сымон-музыкант: Поэма. М., 1951. Т. 3. Рассказы и повести. М., 1952. Т. 4. Повести; Война войне: Пьеса; Статьи и речи. М., 1952. Рэц.: С е м е н о в и ч А. Проза Якуба Коласа / / Сов. Бел. 1952. 20 апр.; Я г о ж. Сочинения Якуба Коласа на русском языке / / Там жа 1951. 14 дек.; Я г о ж. Творы Якуба Коласа на рускай мове / / Калг. праўда. 1951. 14 кастр.

Собр. соч.: В 3 т. М., 1958. Т. 1. Стихотворения; Хата рыбака: Поэма; Война войне: Драма в 4 д. Т. 2. Рассказы; На росстанях: Трилогия. Кн. 1, 2. Т. 3. На росстанях: Трилогия. Кн. 3; Дед Талаш: (Трясина): Повесть.

Собр. соч.: В 4 т. М., 1982—83. Т. 1. Стихотворения и поэмы: 1904—56. М., 1982. Т. 2. На росстанях: Трилогия. Кн. 1. В полесской глуши. Кн. 2. В глубине Полесья. М., 1982. Т. 3. На росстанях: Трилогия. Кн. 3. На росстанях. М., 1983. Т. 4. Рассказы: 1906—51 гг.; «Сказки жизни»; На просторах жизни: Повесть. М., 1983.

Избр. стихи. М., 1935. Рэц.: З е л и н с к и й К. / / Лит. обозрение. 1936. № 1.

Избр. произв.: 1906—36: Лирика; Сатира; Эпос. М., 1938. Рэц.: Л е в м а н С. / / Что читать. 1939. № 1; О б о р и н А. Творчество Якуба Коласа / / Там жа. 1938. № 11—12.

Избр. стихи. М., 1939. Рэц.: Б у ч и л о в Я. Стихи Янки Купалы и Якуба Коласа / / Что читать. 1939. № 12; Е м е л ь я н о в Б. На новой земле / / ЛГ. 1939. 26 сент.; М а л и н к и н А. / / Красная новь. 1940. № 7—8.

Избр. стихотворения: 1906—42 / Пер. С.Городецкий. Ташкент, 1942.

Избранное. М., 1946. Рэц.: Г у т о р о в И. Народный поэт Белоруссии / / ЛГ. 1946. 26 окт.; М о р а ч е в с к и й Н. Якуб Колас: Избранное / / Звезда. 1947. № 3.

Избранное. М., 1947. Рэц.: Г у т о р о в И. «Избранное» Якуба Коласа / / Сов. Бел. 1947. 18 мая.

Избр. стихи. М., 1948. (Б-ка «Огонек». № 49).

Избранное. М., 1949. (Б-ка избр. произведений сов. литературы).

Избр. стихотворения: 1906—42. М., 1952.

Избр. произв.: В 2 т. М., 1956. Т. 1. Стихотворения; Хата рыбака: Поэма. Т. 2. Повести и рассказы.

Стихотворения. М., 1961. (Б-ка сов. поэзии).

Стихотворения и поэмы / Ред. пер. А.Прокофьев. Л., 1961. (Б-ка поэта. Малая серия).

Стихотворения и поэмы. М., 1969; Алма-Ата, 1969. (Б-ка Всемирной литературы) / Сааўт. Я.Купала. Рэц.: Д з я ш к е в і ч Я. Сярод волатаў сусветнай літаратуры / / ЛіМ. 1969. 26 кн.

Мой дом: Избр. лирика. М., 1972.

На просторах жизни; Трясина / Пер. Г.Попова, М.Золотарева. Мн., 1972. (Б-ка бел. повести).

Стихотворения и поэмы / Ред. пер. В.Шефнер. Л., 1978. (Б-ка поэта. Большая серия). Рэц.: В і ш н е ў с к і І. Кнігапіс / / ЛіМ. 1978. 15 снеж.

Избранное. Мн., 1981.

Избранное. М., 1983.

В глуши Полесья / Пер. Я.Яковчик. М.; Л., 1929. (Творчество народов СССР) / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: К у ч е р А. // Лит. учеба. 1929. № 11.
На просторах жизни: Рассказы и повести / Пер. И.Баранкевич. М.; Л., 1930. (Творчество народов СССР) / Пад псеўд. Т.Гушча. Рэц.: М і к у л і ч Б. Беларускія пісьменнікі на расійскай мове // Маладняк. 1930. № 2.
Новая земля: Поэма / Пер. С.Городецкий. М., 1934. Рэц.: З е л и н с к и й К. // Лит. обозрение. 1934. № 1; К а ц Г. Поэты нового мира // На подъеме (Ростов). 1935. № 1—2; К у ч е р А. // Лит. учеба. 1936. № 11; М а й ф е т Г. Народный поэт Советской Белоруссии // Худож. л-ра. 1935. № 2; У с с А. // Ленингр. правда. 1934. 16 сент.
Трясина: Повесть / Пер. М.Хованский. М., 1934. (Творчество народов СССР). Рэц.: М а й ф е т Г. // Худож. л-ра. 1934. № 2; П. // Лит. Ленинград. 1934. № 46; 3 изд. М.; Л., 1950.Рэц.: Б а р с т о к М. «Дрыгва» на рускай мове // ЛіМ. 1951. 23 чэрв.
Великому Сталину от белорусского народа. Мн., 1936 / У сааўт. з інш.
Война войне: Пьеса / Пер. Н.Богданов. М., 1937. (Стеклограф. изд.).
В пущах Полесья: Драма / Пер. Н.Богданов. М., 1938. (Стеклограф. изд.).
Война войне: Пьеса / Пер. Н.Богданов. М.; Л., 1938. Рэц.: К л и м к о в и ч М. Заметки о белорусской литературе // Дружба народов. 1939. № 2.
Как поп сделался авиатором: Нар. сказка / Пер. М.Исаковский. Смоленск, 1938.
Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской конституции / Пер. А.Шарапов, И.Гурвич, К.Титов. Мн., 1938 / Сааўт. Я.Купала, П.Броўка, П.Глебка, К.Крапіва, А.Куляшоў.
В пущах Полесья: Драма / Пер. Н.Богданов. М.; Л., 1939. Рэц.: К л и м к о в и ч М. // Дружба народов. 1939. № 2; К о с т р о в А. // Красное знамя (Харьков). 1939. 22 июля.
В пущах Полесья: Драма / Пер. Н.Богданов. М.; Л., 1940.
Двенадцать песен о нашей непобедимой Красной Армии... / Пер. А.Безыменский и др. Мн., 1940 / У сааўт. з інш.
Родине, вождю: Стихи. М., 1941. Рэц.: Г о р о д е ц к и й С. // ЛГ. 1941. 24 сент.
Соколята: Стихи для детей. Мн., 1941.
Ягоды: Стихи / Пер. Г.Гинзбург. М.; Л., 1941.
Голос земли: Стихи / Пер. под ред. С.Городецкого. Ташкент, 1942. Рэц.: К и р п о т и н В. Знаменосец белорусской культуры // Огонек. 1942. № 48.
Хата рыбака: Поэма. М., 1946.
Стихи / Пер. Н.Шишловский. М.; Л., 1947. (Школьная б-ка). Рэц.: О д н о т о м н и к прозы Якуба Коласа на русском языке // Сов. Бел. 1947. 2 февр.
В полесской глуши / Пер. В.Тарсис. М., 1948. Рэц.: С е м я н о в і ч А. Аповесці Якуба коласа на рускай мове // Беларусь. 1950. № 2.
Новая земля: Поэма / Ред. и обраб. пер. П.Семынин. Мн., 1949. Рэц.; П ш ы р к о ў Ю. «Новая зямля» Якуба Коласа на рускай мове // Полымя. 1950. № 10.
Стихи и поэмы. М.; Л., 1949. (Школьная б-ка).
Хата рыбака: Поэма / Пер. С.Городецкий, Б.Иринин, П.Семынин. Ред. пер. Н.Чуковский. М., 1949. Рэц.: Б а р ы с а ў Г. Выдатны твор беларускай савецкай паэзіі // Звязда. 1949. 26 студз.; Б у р н о с о в В. Новая поэма Я.Коласа // Сталин. молодежь. 1949. 29 марта; Г л е б к а П. Поэма народной борьбы // Знамя. 1949. № 1; Г р и б а ч е в Н. Светлая судьба народа // ЛГ. 1949. 23 апр.; И р и н и н Б. Новая поэма Якуба Коласа // Огонек. 1949. № 13; К е д р и н а З. Народная поэма // Новый мир. 1949. № 4; К л и м к о в и ч М. «Хата рыбака» // Учит. газ. 1949. 7 мая; М о з о л ь к о в Е. Эпопея народной борьбы // Новые успехи советской литературы. М., 1949; С е м ы н и н П. Новая поэма Якуба Коласа // Известия. 1949. 3 февр.; Ц ы б и з о в Г. // Больш. Запорожья. 1949. 27 авг.; Ш у м с к а я И. Народная поэма // Сталин. молодежь. 1949. 19 июня.
Дед Талаш: Повесть / Пер. В.Тарсис. М.; Л., 1950.
Трясина: Повесть / Пер. В.Тарсис. Мн., 1950.
Стихотворения и поэмы. М.; Л., 1952. (Школьная б-ка).
На росстанях: Трилогия / Пер. Е.Мозольков. М., 1956. Рэц.: К а з е к а Я. Книга о людях белорусской земли // Сов. Бел. 1957. 3 янв.
Рассказы о прошлом / Пер. Е.Мозольков. М., 1956. (Школьная б-ка).
Детям: Стихи. Мн., 1957.
На росстанях: Трилогия / Пер. Е.Мозольков. Мн., 1957. Рэц.: К а з е к а Я. Книга о людях белорусской земли // Сов. Бел. 1957. 3 янв.
На росстанях: Трилогия / Пер. Е.Мозольков. М., 1957.
Рассказы о прошлом: В 2 кн. / Пер. Е.Мозольков. М., 1958. (Школьная б-ка. Для сред. школы). / Выданне для сляпых.
На росстанях. Трилогия / Пер. Е.Мозольков. М., 1959. Рэц.: М а л а х о в Н. Воспет народ! // Правда Востока. 1960. 16 апр.; П о л и к а н о в А. // Труд. 1960. 11 марта.
Рак-усач / Пер. А.Шарапов. Мн., 1959.
На широкий простор: [Апавяданні] / Пер. Е.Мозольков, М.Златогоров. М., 1960. (Школьная б-ка).
Бунт: Рассказы / Пер. Е.Мозольков. М., 1962. (Б-чка «Огонек». № 28).
Мой дом: Стихи. М., 1962. (Школьная б-ка).
Рак-усач / Пер. А.Шарапов. Мн., 1962.
Стихотворения. М., 1962.
На росстанях: Трилогия / Пер. Е.Мозольков. М., 1964. Кн. 1—2, 3.
Трясина: Повесть / Пер. М.Златогоров. Мн., 1965.
Трясина / Пер. В.Тарсис. М., 1965. (Сов. военный роман).
На росстанях: Трилогия / Пер. Е.Мозольков. М., 1967. Т. 1—2 (Бел. роман).
Стихотворения. Мн., 1967.
Рак-усач / Пер. А.Шарапов. Мн., 1973.
Рак-усач: Сказка / Сокр. пер. Э.Котляр. М., 1977.
Савось-проказник: Стихи / Пер. Н.Кислик. Мн., 1980.
Родные образы: Стихотворения. М., 1982. (Поэтич. б-чка школьника).
Стихотворения. Мн., 1987. (Поэтич. б-ка).
На росстанях: Трилогия / Пер. Е.Мозольков. Мн., 1989.
На просторе жизни: [Урывак з аповесці] / Пер. Я.Густырь // Просторы. Мн., 1927; Коллектив пана Торбецкого: [Апавяданне] / Пер. И.Б. [Баранкевіч] // Голая жизнь. Л., 1928; В полесской глуши: (Из повести) / Пер. Ю.С. // Соки целины. М., 1928; Туда, на Запад; Прокурор: (Рассказы) / Пер. И.Быховский [Баранкевіч]; «Перелески, лес, поляна...»; «Дуйте, ветры, на просторе...»; Белорусам; За работу; Борцам за Октябрь: [Вершы] / Пер. Д.Выгодский // Альманах белорусской литературы. Л., 1929; «Страна моя, ты онемела...»: [Верш] / Пер. С.Езерский; На просторе жизни: [Урывак з аповесці] / Пер. Я.Густырь // Рабочий. 1929. 28 июля; На волю; «Гей, дороги в край счастливый...»; «Заискрятся звезды — вечерние взоры...»; Мужик; Хлебный колос / Пер. П.Орешин; Звон стекол / Пер. М.Светлов; Полесье; Наш край; В поле весною / Пер. М.Голодный; Из поэмы «Новая земля» / Пер. Н.Ассанов: [Вершы] // Сборник белорусской поэзии. М.; Л., 1930; На путях свободы: (Отрывок из поэмы) / Пер. С.Левман; Отщепенец: (Из романа) / Пер. автор // Антология белорусской литературы. М., 1934; Польским палачам: [Верш] / Пер. Н.Рыленков // Поэзия Советской Белоруссии. Смоленск, 1934; Митинг: (XXI глава из поэмы «На путях свободы») / Пер. Э.Левонтик; На страже: [Верш] / Пер. С.Липкин // Поэты Белоруссии. М., 1934; Сотский подвел: [Апавяданне] / Пер. П.Минин // Проза Советской Белоруссии. Смоленск, 1935; Хитрый кот: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Мурзилка. 1935. № 10; Трясина: [Аповесць] / Пер. Е.Блинова // Наступление. 1935. № 3—5; Партизаны: (Отрывок из повести «Трясина») / Пер. Л.Ж. // ЛГ. 1935. 9 июля; В майские дни: [Верш] / Пер. М.Исаковский // За ком. просвещение. 1936. 1 мая; Сталинская Конституция: [Верш] /

Пер. М.Голодный // Там жа. 1936. 24 нояб.; Письмо белорусского народа великому Сталину: [Верш] / Пер. А.Безыменский, М.Голодный, М.Исаковский, А.Сурков // Известия ЦИК. 1936. 11 июля / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка, І.Харык; ЛГ. 1936. 15 июля; Правда. 1936. 11 мая; Рабочий. 1936. 11 июля; Раскованный Прометей: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко // Известия ЦИК. 1936. 10 окт.; Вождю народов: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко // Там жа. 1936. 2 нояб.; Песней приветствую вас!: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко // Там жа. 1936. 10 дек.; Бойцам Испании: [Верш] / Пер. А.Ойслендер // Красная звезда. 1936. 11 нояб.; Янке Купале: (К 30-летию его лит. деятельности): [Верш] / Пер. М.Тарловский // ЛГ. 1936. 10 февр.; Вчера и сегодня: (Из новых стихов) / Пер. А.Сурков // Там жа. 1936. 10 окт.; Вождю народов: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Там жа. 1936. 10 дек.; Счастливая минута: [Верш] / Пер. М.Тарловский // Правда. 1936. 6 февр.; Песня победы: [Верш] / Пер. М.Тарловский // Там жа. 1936. 23 февр.; За новую деревню: [Верш] / Пер. М.Тарловский // Там жа. 1936. 24 марта; Десять песен о нашей непобедимой Красной Армии, о ее творце и вдохновителе великом Сталине, о ее полководце Клименте Ворошилове / Пер. А.Безыменский, М.Голодный, В.Гусев и др. // Там жа. 1936. 11 сент. / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка; Будьте бдительны: [Верш] / Пер. С. Родов // Рабочий. 1936. 17 янв.; Стране Советов: [Верш] // Там жа. 1936. 12 февр.; Двенадцать песен / Пер. А.Безыменский, М.Голодный, В.Гусев, С. Кирсанов, А.Сурков // Там жа. 1936. 11 сент. / У сааўт. з інш.; Осеннее: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1936. 11 окт.; Сталинская Конституция: [Верш] / Пер. Е.Сокол // Тридцать дней. 1937. № 12; Комсомолец: [Верш] // Знамя юности. 1937. 17 нояб.; Май-победитель: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко // Известия. 1937. 1 марта; К выборам по Сталинской Конституции: [Верш] / Пер. Е.Сокол // Ленингр. правда. 1937. 22 нояб.; Выборное: [Верш] / Пер. М.Исаковский // ЛГ. 1937. 12 дек.; Песня красногвардейцев; Песня женщин: [Вершы з п'есы «Вайна—вайне»] / Пер. А.Шарапов // Рабочий. 1937. 3 марта; Клич Ленина: [Верш] // Дошкольный воспитатель. 1938. № 10; Слава героям!: [Верш] // Известия. 1938. 21 февр.; На новой земле: [Верш] / Пер. М.Светлов // Там жа. 1938. 31 дек.; Моей стране: [Верш] / Пер. С.Левман // Легкая индустрия. 1938. 31 дек.; Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской Конституции / Пер. С.Городецкий // ЛГ. 1938. 20 июня; Сов. Бел. 1938. 14 мая; Сталин. молодежь. 1938. 14 мая / У сааўт. з інш.; Счастливым женщинам: [Верш] / Пер. С.Городецкий // ЛГ. 1938. 26 июня; На новой земле: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1938. 31 дек.; Привет молодежи: [Верш] / Пер. Е.Сокол // На страже. 1938. 6 сент.; Слава героям!: [Верш] / Пер. И.Гурвич // Сов. Бел. 1938. № 41; Сила молодая: [Верш] // Там жа. 1938. 6 сент.; Над героем смерть не властна: [Верш] // Там жа. 1938. 17 дек.; Сталин. молодежь. 1938. 18 дек.; Трясина: [Урывак з аповесці «Дрыгва»] // Сталин. молодежь. 1938. 12 июня; Краснознаменному комсомолу: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1938. 29 окт.; Родной стране: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1938. 12 нояб.; На новой земле: [Верш] // Там жа. 1938. 5 дек.; Своему народу: [Верш] / Пер. Р.Иванова // Братьям украинцам и белорусам. М., 1939; Правда. 1939. 23 сент.; Радостная встреча: [Верш] / Пер. А.Твардовский // Звезда. 1939. № 12; Советской Белоруссии: [Верш] / Пер. М.Исаковский, А.Твардовский // Колхозник. 1939. № 1; Своему народу: [Верш] / Пер. П.Панченко // Красная новь. 1939. № 8—9; Наши победы // Сов. студенчество. 1939. № 10; Под сталинским солнцем: [Верш] / Пер. Б.Иринин // Животноводство. 1939. 24 сент.; Клятва [Верш] // Известия. 1939. 18 дек.; Вождю и учителю: [Верш] / Пер. П.Семынин // Правда. 1939. 22 дек.; Советской Белоруссии: [Верш] // Сов. Бел. 1939. 1 янв.; Устянский холм: [Верш] / Пер. К.Титов, И.Гуревич // Там жа. 1939. 28 янв.; Клятва: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1939. 23 февр.; XVIII съезду партии: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1939. 10 марта; Писатели и работники искусств гор. Минска — товарищу Сталину: [Верш] / Пер. И.Гуревич и др. // Там жа. 1939. 26 апр. / Сааўт. К.Крапіва, А.Куляшоў, Э.Агняцвет, М. Клімковіч; Великий друг и учитель // Там жа. 1939. 18 июня; Отчизне: [Верш] / Пер. Л.Серпилин // Сов. Укр. 1939. 1 янв.; Вождю народов / Пер. М.Исаковский; Мыслями все мы в Кремле / Пер. А.Сурков; Сталинская Конституция: [Вершы] // Стихи и песни народов СССР о Сталине. Мн., 1940; В пущах Полесья: [Урывак з драмы] / Пер. Н.Богданов // Политпросветработа. 1940. № 9; 17 сентября 1939 года: [Верш] / Пер. М.Зенкевич // Правда. 1940. 17 сент.; Бойцам-героям: [Верш] // Сов. Бел. 1940. 23 февр.; Если песню заиграю: [Верш] // Там жа. 1940. 1 мая; Дудка: [Верш] // Там жа. 1940. 27 мая; Славному комсомолу: [Верш] // Сталин. молодежь. 1940. 24 сент.; «Рассыплется в прах та громадина стали...»; Бойцам-комсомольцам: [Вершы] / Пер. Л.Крупенков // Песни победы. Ташкент, 1941; Фашистским бандитам: [Верш] / Пер. Б.Семынин // Улан туг (Красное знамя). 1941. № 10; «Копайте яму, долокопы...»: [Верш] // Известия. 1941. 13 июля; Сов. Бел. 1941. 19 июля; Фашистским бандитам: [Верш] / Пер. Левман, Д.Бродский // ЛГ. 1941. 20 июля; На цепь — кровожадного пса!: [Верш] / Пер. А.Шарапов, К.Титов // Сов. Бел. 1941. 23 июня; Родному народу: [Верш] // Там жа. 1941. 13 июля; Фашистским бандитам: [Верш] / Пер. А.Острейко; Душой и сердцем мы с вами, герои!: [Вершы] // Там жа. 1941. 27 июля; На оборону: [Верш] / Пер. Т.Крысько [В.Вітка] // Там жа. 1941. 30 июля; Прощание: [Верш] / Пер. Т.Крысько [В.Вітка] // Там жа. 1941. 11 авг.; Смерть ворогу: [Верш] / Пер. В.Василенко // Гражданская и Отечественная война в поэзии. Киров, 1942; Клятва / Пер. В.Звягинцева; Голос земли / Пер. С.Городецкий; Комсомольцам / Пер. Н.Сидоренко; Голос ветра / Пер. С.Городецкий; На оборону! / Пер. П.Семынин; Засада / Пер. С. Сомова; Отомстим: Партизанская песня: [Верш] / Пер. Н.Ушаков // За советскую Беларусь. М., 1942; Москве; Расставание; Над могилой партизана / Пер. С.Сомова; Что ты сделал для победы?; Красной Армии: [Вершы] / Пер. В.Липко // Залп. Ташкент, 1942; Засада: [Верш] / Пер. С.Сомова // Славяне. 1942. № 2; Отомстим!: Партизанская песня: [Верш] / Пер. Н.Ушаков // Там жа. 1942. № 3; На разоренной земле: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Там жа. 1942. № 5—6; Голос земли: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Известия. 1942. 19 февр.; На зверя: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Лит. и искусство. 1942. 28 февр.; На разоренной земле: [Верш] / Пер. Е. Мозольков // Правда. 1942. 3 нояб.; На разоренной земле: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Правда Востока. 1942. 5 нояб.; Песня пилота: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Сталин. сокол. 1942. 18 февр.; Сталинское слово / Пер. В.Липко; Побеждать мы не устали; Засада; Голос земли / Пер. С.Городецкий; Комсомольцам / Пер. Н.Сидоренко; Орлы молодые; На могиле партизана; Мать и сын: Из поэмы «Рыбачья хата»; Клятва; Салюты Москвы: [Вершы] / Пер. Б.Бендик // Беларусь в огне. М., 1943; На разоренной земле: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Белоруссия борется. М.; Л., 1943; Комсомольцам / Пер. Н.Сидоренко; На могиле партизана: [Вершы] / Пер. Б.Бендик // Боевая молодость. [М.,] 1943; Песня о весне // Май. М.; Л., 1943; Комсомольцам: [Верш] // Дружные ребята. 1943. № 10; Красная Армия: [Верш] // Нач. школа. 1943. № 1; Узбекистану: [Верш] / Пер. С.Сомова // Дар. Ташкент, 1944; Освободителям родной земли: [Верш] // Дни славы. М.; Л., 1944; Клятва: [Верш] // Сердечный рассказ. Ставрополь, 1944; Чимган: [Верш] / Пер. Б.Иринин // Беларусь. 1944. № 1; Гроза: [Верш] / Пер. Б.Иринин // Там жа. 1944. № 3; На железной дороге: Из поэмы «Возмездие» / Пер. Б.Иринин // Там жа. 1944. № 6; Великому Сталину: [Верш] / Пер. Б.Лейтин // Красноармеец. 1944. № 23—24; Дни славы: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Известия. 1944. 2 июля; С нами Ленин: [Верш] / Пер. Б.Бендик // Красная звезда. 1944. 20 янв.; Орлы молодые: [Верш] // Сталин. молодежь. 1944. 11 окт.; Он жив среди нас!: [Верш] // Труд. 1944. 21 янв.; В майские дни:

[Верш] / Пер. С.Городецкий // Победная весна. Киров, 1945; Правда. 1945. 17 мая; Сов. Бел. 1945. 20 мая; Сталин. молодежь. 1945. 20 мая; Салют Москвы: [Верш] / Пер. Г.Петников // Крестьянка. 1945. № 4; В родных местах: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Правда. 1945. 30 июля; Лесам Белоруссии: [Верш] / Пер. С.Сомова // Там жа. 1945. 3 дек.; Так было: [Верш] // Сов. Бел. 1945. 3 июля; Комсомольцам: [Верш] // Сов. молодежь (Рыга). 1945. 17 июня; Счастливым женщинам: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Репертуарный сборник (Вологда). 1946. № 2; С нами Ленин: [Верш] // Слово об Отчизне. Саратов, 1946; Сеятель: [Верш] / Пер. А.Кленов // Культпросветработник. 1946. № 12; ЛГ. 1946. 17 авг.; Лесам Белоруссии: [Верш] / Пер. Н.Берендгоф // Огонек. 1946. № 28; Расставание: [Верш] / Пер. Н.Берендгоф // Там жа. 1946. № 30; Работница. 1946. № 8; Лес: [Верш] / Пер. К.Титов // Зорька. 1946. 11 апр.; Воин-победитель: [Верш] / Пер. Н.Берендгоф // Там жа. 1946. 3 июля; Комс. правда. 1946. 29 июня; Великое право: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Правда. 1946. 17 февр.; Наш путь: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Там жа. 1946. 11 марта; Песня весны: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Там жа. 1946. 8 мая; Родные: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Там жа. 1946. 8 нояб.; Песня весны: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Сов. Бел. 1946. 12 мая; Из новой поэмы «Рыбакова хата» // Там жа. 1946. 3 нояб.; Родина: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Там жа. 1946. 10 нояб.; Голос земли; Моему другу / Пер. Н.Браун; Лесам Беларуси; Бушует вода: [Вершы] / Пер. М.Комиссарова // Поэты Белоруссии. М., 1947; Сталин / Пер. А.Куперштох; Под стягом Ленина-Сталина / Пер. П.Семынин; Под сталинским солнцем / Пер. Б.Иринин; Земля советская / Пер. С.Родов: [Вершы] // Читайте, завидуйте, я гражданин Советского Союза. М., 1947; Рыбакова хата: [Урывак з паэмы] / Пер. С.Городецкий // ЛГ. 1947. 9 авг.; В Кремлевском дворце: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Правда. 1947. 21 февр.; Наши дороги: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Там жа. 1947. 3 июля; Всенародный кандидат: [Верш] / Пер. В.Милованов // Сов. Бел. 1947. 14 янв.; Минск: [Верш] / Пер. Д.Ковалев // Там жа. 1947. 25 мая; Всенародный кандидат: [Верш] // Сталин. молодежь. 1947. 26 янв.; Песня весны: [Вершы] / Пер. Е.Мозольков // Там жа. 1947. 16 марта, 30 апр.; «Рыбакова хата»: Отрывки из поэмы // Там жа. 1947. 17 сент.; Белорусам; Мать; Старые липы; Ручей; Песня неволи; Первый гром; Где б я ни был, что б ни думал; Хутор лесника: (Из поэмы «Новая земля»); На руинах прошлого; Лесам Беларуси; Бушует вода: (Из поэмы «Возмездие») / Пер. М.Комиссарова; Наша возьмет; Устянский бугор / Пер. Г.Семенов; Осади назад; В школу; Гуси; Чимган / Пер. В.Азаров; Я помню, был и я богатым; Лес; Полесье / Пер. И.Садофьев; Тучи; Из поэмы «Сымон-музыкант»; Комсомольцам; Голос земли; Моему другу; На перелетах / Пер. Н.Браун; Песня Октябрю / Пер. Б.Кежун; На запад: [Вершы] / Пер. В.Рождественский // Антология белорусской поэзии. Л., 1948. Рэц.: Антология белорусской поэзии // Сов. Бел. 1948. 1 апр.; Молодой дубок / Пер. В.Владимиров; Недоступный / Пер. П.Кобзаревский; Староста: [Апавяданні] / Пер. А.Островский // Белорусские рассказы. М., 1948; Родному краю и народу: [Верш] / Пер. А.Сурков // Огонек. 1948. № 52; Светлые дороги: [Верш] / Пер. Д.Осин // Комс. правда. 1948. 29 окт.; Комсомольцам: [Верш] // Латв. моряк. 1948. 24 окт.; В советские годы: [Верш] / Пер. Е.Мозольков // Правда. 1948. 31 дек.; Слава Советской Армии: [Верш] // Сов. Бел. 1948. 22 февр.; Наш путь: [Верш] // Сталин. молодежь. 1948. 18 апр.; Пламя в окопах: (Драма в 4-х действиях) / Пер. Л.Раковский // Белорусская драматургия. Л.; М., 1949; Сталинская Конституция: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Стихи о вожде. М., 1949; Привет Москве: [Верш] / Пер. С.Обрадович // Дружба народов. 1949. № 1; Под Сталинским солнцем: [Верш] / Пер. Б.Иринин // Затейник. 1949. № 12; Лесам Белоруссии: [Верш] / Пер. В.Журавлев // Новый мир. 1949. № 2; От всего сердца: [Верш] / Пер. Б.Иринин, Д.Осин. Под ред. М.Исаковского // Сов. Отчизна. 1949. № 5 / Сааўт. П.Броўка, П.Глебка, К.Крапіва, А.Куляшоў, П.Панчанка, М.Танк; Наша сила: [Верш] // Сов. воин. 1949. № 8; Великому Сталину: [Верш] // Гродн. правда. 1949. 11 дек.; Наша сила: [Верш] / Пер. Г.Соловьев // Известия. 1949. 26 янв.; Сила молодая: [Верш] / Пер. С.Обрадович // Комс. правда. 1949. 27 янв.; Ленин: [Верш] / Пер. А.Кленов // Там жа. 1949. 29 янв.; Сов. Бел. 1949. 21 янв.; Бойцам-комсомольцам: [Верш] / Пер. Д.Лившиц // Комс. правда. 1949. 29 марта; Родному народу!: [Верш] / Пер. Я.Хелемский // ЛГ. 1949. 5 февр.; Мы сажаем леса: [Верш] / Пер. А.Марков // Там жа. 1949. 22 июня; Вождю народов: [Верш] / Пер. В.Милованов // Сов. Бел. 1949. 21 дек.; Светлой дорогой идем: [Верш] / Пер. Г.Соловьев, А.Роготченко // Соц. земледелие. 1949. 14 дек.; Сталинская Конституция: [Верш] / Пер. М.Голодный // Великий сталинский закон. М., 1950; Счастливым женщинам: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Женщина страны социализма. М., 1950; Ленин: [Верш] / Пер. А.Кленов // Клубная сцена. М., 1950; Лесам Белоруссии / Пер. В.Журавлев; Сила молодая / Пер. С.Обрадович: [Вершы] // Колхозная деревня. М.; Л., 1950; Под стягом Ленина-Сталина: [Верш] / Пер. П.Семынин // Песня о Сталине. М.; Л., 1950; Под Сталинским солнцем: [Верш] / Пер. Б.Иринин // Слово с эстрады. М., 1950; Вождю народов: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Стихи о Ленине и Сталине. М., 1950; Всенародный депутат: [Верш] / Пер. Д.Осин // Тебе, страна Советов. М., 1950; Смена. 1950. № 5; Известия. 1950. 13 марта; Палес. праўда. 1950. 17 снеж.; Солдатам и офицерам Советской армии: [Верш] / Пер. А.Кленов // Сов. воин. 1950. № 3; Великая дружба народов: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко // Гудок. 1950. 16 июня; Счастливым женщинам: [Верш] // Заря. 1950. 8 марта; Сталинская Конституция: [Верш] // Знамя коммунизма (Рыга). 1950. 5 дек.; Славлю я партию Ленина-Сталина: [Верш] // Зорька. 1950. 12 марта; Предвыборное: [Верш] // Сталин. молодежь. 1950. 24 февр.; Великому Сталину: [Верш] // Там жа. 1950. 12 марта; Ленин: [Верш] // Там жа. 1950. 21 апр.; Светлые дороги: [Верш] / Пер. Д.Осин // Там жа. 1950. 1 окт.; Сталинская Конституция: [Верш] // Там жа. 1950. 5 дек.; От всего сердца: [Верш] / Пер. В.Росляков. Сааўт. П.Броўка, П.Глебка, К.Крапіва, А.Куляшоў, П.Панчанка, М.Танк; Светлых песен не просите; Я — советский воин / Пер. В.Звягинцева; Врагам; Мужик; Эхо / Пер. М.Исаковский; Осади назад; Гуси / Пер. В.Азаров; Наша возьмет / Пер. В.Семенов; Я помню, был и я богатым; Лес; Полесье / Пер. И.Садофьев; Песня неволи; Бушует вода: (Из поэмы «Возмездие») / Пер. М.Комиссарова; Будь твердым / Пер. Б.Турганов: [Вершы]; Сымон-музыкант: (Отрывок из романа) / Пер. Б.Иринин, М.Исаковский; Староста: [Апавяданне] / Пер. Е.Островский; Врагам; Сталинская Конституция; Джамбулу; Батьке Минаю / Пер. С.Городецкий; Песня Октябрю / Пер. Б.Кежун; Комсомольцам; Голос земли / Пер. Н.Браун; Вождю народов / Пер. Н.Сидоренко; Человеку / Пер. Б.Иринин; Под стягом Ленина-Сталина / Пер. П.Семынин; Бойцам и командирам Красной Армии / Пер. П.Карабан; Советской Армии под новый 1949 год: [Вершы] / Пер. А.Коган; Хата рыбака: (Отрывок из 24 главы) / Пер. С.Городецкий, Б.Иринин, П.Семынин // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Сила молодая: [Верш] / Пер. С. Обрадович // Поэты мира в борьбе за мир. М., 1951; Сталинская Конституция: [Верш] // Затейник. 1951. № 12; Сов. Киргизия. 1951. 5 дек.; Отчизна: [Верш] // Сов. Бел. 1951. 18 февр.; Врагам; Мужик; Песня весны; Призыв; Первое знакомство; Перед судом; Эхо / Пер. М.Исаковский; Месяц; Ржаной колос; Ночь перед грозой; Весна; Устье / Пер. Н.Сидоренко; Осади назад! / Пер. Азаров; Наша возьмет / Пер. Г.Семенов; В суде; Усадьба лесника: (Из поэмы «Новая земля»); Живет Руставели!; Джамбулу / Пер. С.Городецкий; Первое хозяйство: (Из поэмы «Новая земля») / Пер. Е. Мозольков; Быть грозе / Пер. Б.Турганов; Вождю и учителю"; Лесам Белоруссии / Пер. П.Семынин; Старой деревне / Пер. Б.Лейтин; Осеннее; XVIII съезду партии / Пер. В.Цвелев; Под сталинским солнцем; Отчизне; По сталинскому пути;

Обыск: (Из поэмы «Хата рыбака») / Пер. Б.Иринин; Радостная встреча / Пер. А.Твардовский; Привет Москве / Пер.Д.Бродский: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. М., 1952. Рэц.: Чывіліхін А. Анталогія беларускай паэзіі / / Гомел. праўда. 1953. 10 лют.; Под сталинским солнцем: [Верш] / / Зорька. 1952. 5 дек.; В новые дали: [Верш] / Пер. В.Державин / / Моск. комсомолец. 1952. 10 окт.; Правда. 1952. 5 окт.; Сов. молодежь. (Рыга). 1952. 5 нояб.: «Ныне я, гордости полный...»: [Верш] / / Там жа. 1952. 28 нояб.; Вождю народов / Пер. Н.Сидоренко; Сталинская Конституция / Пер. С.Городецкий; Великому Сталину / Пер. Б.Лейтин; Под стягом Ленина-Сталина; Вождю и учителю / Пер. П.Семынин; Сталин, партия, народ / Пер. А.Кленов; Под Сталинским солнцем / Пер. Б.Иринин; В зале Кремлевского дворца / Пер. Е.Мозольков; Вождю народов / Пер. В.Милованов: [Вершы] / / От всего сердца. Мн., 1953; Песня о весне: [Верш] / Пер. Е.Благинина / / Рассказы, стихи, сказки. Мн., 1953; В новые дали: [Верш] / Пер. В.Державин / / Репертуарный сборник (Тюмень). 1953; «Осади назад!» / Пер. С.Родов; Сталинская Конституция / Пер. С.Городецкий; Возвращение / Пер. П.Семынин; Родине / Пер. Е.Мозольков: [Вершы] / / Родная поэзия. М.; Л., 1953; На перепутье: Из повести / Пер. Е.Мозольков / / Огонек. 1953. № 9; Советская земля: [Верш] / Пер. А.Кленов / / Правда. 1953. 1 мая; Песня весны: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Сталин. племя. 1953. 16 июня; Памяти учителя и отца: [Верш] / / Труд. 1953. 11 марта; По сталинскому пути / Пер. В.Иринин; Мужик / Пер. М.Исаковский; Народу-герою привет!: [Вершы]; Бунт; Школа; Контракт: (Из жизни крестьян Пинского Полесья); Деревенщина / Пер. Е.Мозольков; Учитель Лобанович: (Отрывок из повести «На перепутье»); Макарка Новак / Пер. Р.Рубин: [Апавяданні] / / Возрожденная земля. М., 1954; Привет, Москва!: [Верш] / Пер. Б.Лейтин / / Здравствуй, Москва! М., 1954; Осеннее: [Верш] / Пер. А.Сурков / / Сурков А. Соч.: В 2 т. М., 1954. Т. 1; Меж двух речек: [Апавяданне] / Пер. Д.Осин / / Белорусские рассказы. М., 1955; Огонек. 1955. № 7; Думки; Ветер; «Не просите и не ждите...»; В поле; Ночь; Мужик; Месяц: [Вершы] / Пер. Е.Нечаев / / Нечаев Е. Избранное. М., 1955; Бунт / Пер. Е.Мозольков; Сотский подвел: [Апавяданні] / Пер. А.Островский / / 1905 год: Рассказы. М., 1955; На перепўтье: [Урывак з трылогіі] / Пер. А.Миронов / / Сов. Отчизна. 1955. № 4; Речь на первой сессии Верховного Совета БССР / / Сов. Бел. 1955. 29 марта; Живет средь нас гений: [Верш] / Пер. П.Карабан / / Там жа. 1955. 22 апр.; Мой дом; Верба: [Вершы]; Хата рыбака: [Урывак з паэмы] / Пер. С.Городецкий / / Городецкий С. Стихотворения: 1905—55. М., 1956; Врагам; Ветер; Мужик; Певец; Осенью: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Исаковский М. Соч.: В 2 т. М., 1956. Т. 2; Родному краю и народу; Мечты о весне: [Вершы] / Пер. А.Сурков, Н.Вольпин / / Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; На путях свободы: Глава из поэмы / Пер. П.Семынин / / ЛГ. 1956. 3 нояб.; Речь тов. Мицкевича К.М. на XXII съезде Коммунистической партии Белоруссии / / Сталин. молодежь. 1956. 29 янв.; Сверчок: Сказка жизни / Пер. А.Тонкель / / Нева. 1957. № 1; Комсомолу: [Верш] / / Знамя юности. 1957. 17 нояб.; Общее дело миллионов / Пер. В.Юревич / / ЛГ. 1957. 5 сент.; Как птицы дуб спасли: Сказка жизни / Пер. Е.Мозольков / / Огонек. 1958. № 52; Май-победитель: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Сов. Бел. 1958. 1 мая; Конь и собака / Пер. В.Иванов; Баба и куры / Пер. В.Алексеев; Пан и речка; Мужик и клепки; Дуб и цветы / Пер. В.Иванов: [Байкі] / / Белорусские басни. Л., 1959; Врагам; Ветер; Мужик; Певец; Осенью: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Исаковский М. Соч.: В 2 т. М., 1959. Т. 1; «Святой Ян»: Рассказ в стихах / / Русские писатели о религии. М., 1959; На путях свободы: Из поэмы / / Вечно живой. Л., 1960; Лесам Белоруссии: Из поэмы «Возмездие» / Пер. М.Комиссарова / / Парус. 1960. № 3; Врагам; Ветер; Мужик; Певец; Осенью: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Исаковский М. Соч. М., 1961. Т. 2; «Уходи, мороз косматый!..»: [Верш] / / Первомай. М., 1961; Сверчок; Как птицы дуб спасали: [Апавяданні] / Пер. Е.Мозольков / / Белорусские рассказы. М., 1962; К труду / Пер. Е.Мозольков; Клич / Пер. П.Семынин; Живет средь нас гений / Пер. П.Карабань; Родине / Пер. Е.Мозольков: [Вершы] / / Литература народов СССР. М., 1962; Мужик; Стране Советов: [Вершы] / /Наука и религия. 1962. № 12; Не плачь, земля!: (Отрывки из писем Я.Коласа к П.Ковалеву) / Пер. Н.Базаревич / / Знамя юности. 1962. 19 окт.; Крестьянская нива; «Не так давно на свете белом...»: [Вершы] / Пер. Б.Иринин / / Литература и жизнь. 1962. 4 нояб.; За работу!: [Верш] / Пер. Б.Иринин / / ЛГ. 1962. 10 нояб.; Привет Москве! [Верш] / / Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Себе и своим ровесникам; На летнем отдыхе: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Лит. Россия. 1963. 17 мая; Сотский подвел; Именины писаря / Пер. А.Островский; «Социалист» / Пер. Е.Мозольков; Свидетель дядьки Мартина: [Апавяданні] / Пер. В.Тарас / / Белорусский юмор. Мн., 1965; Врагам; Мужик; Певец; Осенью: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Исаковский М. Стихотворения. М.; Л., 1965; Зайчики; Лев и волк; Два мороза; Рак-усач: [Казкі] / / От сказки к сказке. Мн., 1965; В родном краю: (В полях Белоруссии); Борцам Октября: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Дружба народов. 1965. № 4; Эхо: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Коммунист Таджикистана. 1965. 20 нояб.; Белорусам; Ветер; Мужик; Родному краю и народу: [Вершы] / Пер. Е.Мозольков, М.Исаковский, А.Сурков / / Родная поэзия. М., 1966; На разоренной земле; Дни славы; Лесам Белоруссии: [Вершы] / Пер. Е.Мозольков, П.Семынин / / Священная война. М., 1966; Узбекистану: [Верш] / / Звезда Востока. 1966. № 4; Наше гумение; Первый гром; «Давай потолкуем, Якуб, мы с тобою...»: [Вершы] / Пер. П.Жур / / Знамя юности. 1966. 12 авг.; Борцам: [Верш] / / Известия. 1966. 14 апр.; Борцам за Октябрь / Пер. А.Кленов; Осеннее / Пер. С.Родов: [Вершы] / / Октябрь в советской поэзии. Л., 1967; К труду; Устье: [Вершы] / Пер. Е.Мозольков, Н.Сидоренко / / Поэты Белоруссии. М., 1967; Социалист: Из рассказа крестьянина / / Молодеж. эстрада. 1967. № 4; К труду: [Верш] / / Неман. 1967. № 10; Бунт: [Апавяданне] / Пер. Г.Рык-Богданин / / Асхабад. 1967. 13 марта; Борцам за Октябрь: [Вершы] / / Молодежь Севера. 1967. 29 окт.; Сов. молодежь (Рыга). 1967. 1 нояб.; Бойцам и командирам Красной Армии: [Верш] / Пер. П.Коробан / / Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Сотский подвел / Пер. А.Островский; «Социалист» / Пер. Е.Мозольков; Именины писаря / Пер. А.Островский; Свидетель дядьки Мартина: / Пер. В.Тарас: [Апавяданні] / / Белорусский юмор. Мн., 1969; Живет средь нас гений: [Верш] / Пер. П.Карабан / / Ленин с нами. Мн., 1969; Стихи о Ленине. М., 1969; Кн. обозрение. 1969. № 45; Копайте яму, долокопы: [Верш] / Пер. С.Городецкий / / Мать моя, Беларусь. Элиста, 1969; К труду / Пер.Е.Мозольков; Устье / Пер. Н.Сидоренко: [Вершы] / / Пою мое отечество. М., 1969. Т. 1; На разоренной земле / Пер. Е.Мозольков; Лесам Белоруссии / Пер. П.Семынин: [Вершы] / / Великая Отечественная: Стихотворения и поэмы: В 2 т. М., 1970. Т. 1; На осенний лад; Бывает музыка и в стуке; Путник; Салар; Джамбулу: [Вершы] / Пер. П.Кобзаревский / / Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Комсомольцам / Пер. Н.Сидоренко; Комсомолу / Пер. С.Обрадович: [Вершы] / / Орлятам. Мн., 1970; Голос земли: [Верш] / Пер. Н.Браун / / Путь к победе. Мн., 1970; Дни славы: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Ярость благородная. М., 1970; «Я люблю простор...»: [Верш] / / Индустр. Запорожье. 1971. 24 окт.; Сергей Коряга: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / В семье великой. М., 1972. Т. 1; Привет Москве: [Верш] / Пер. Д.Бродский / / Зори братства. М., 1972; Живет средь нас гений: [Верш] / Пер. П.Карабан / / Ленин с нами. Мн., 1972; Ржаной колос / Пер. Н.Сидоренко; Верба / Пер. С.Городецкий: [Вершы] / / Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Узбекистану: [Верш] / Пер. С.Сомова / / Песня братства. Л., 1972; На дорогах свободы: «Ой, что ж это по дороге...»; «Распахнуло небо сени...»; «Как под шубой снеговою...»; «Предела нет земным просторам...»: [Вершы] / Пер. Г.Куренев / / Дружба народов. 1972.

№ 11; «Милый брат, взойди повыше...»: [Верш] / Пер. Б.Иринин / / Крестьянка. 1972. № 3; Волна; «Все то, о чем мне сердце пело...»: [Вершы] / Пер. В.Микушевич, Г.Куренев / / Лит. Россия. 1972. 3 нояб.; Живи, народ!: [Верш] / Пер. В.Цвелева / / Сов. Аджария. 1972. 9 дек.; Раскованный Прометей: [Верш] / / Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Стране Советов: [Верш] / Пер. А.Чачиков / / Литературный огонек. М., 1973; Не горюй / Пер. Е.Мозольков; Народам СССР / Пер. С.Городецкий: [Вершы] / / Народныя паэты Беларусі. Мн., 1973; Верба: [Верш] / Пер. С.Городецкий / / Городецкий С. Стихотворения и поэмы. Л., 1974; «Среди родного поля...»: [Верш] / Пер. С.Дрожжин / / Дрожжин С. Песни гражданина. Стихи. М., 1974; На запад: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Орлы молодые: [Верш] / Пер. Б.Бендик-Веров / / Поэзия. М., 1974. Вып. 13; Из поэмы «Возмездие» / / Стихи военных лет. Калининград, 1974; Комсомольцам: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Зорька. 1974. 1 марта; Лесам Белоруссии: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Бел. 1974. 22 сент.; На разоренной земле / Пер. Е.Мозольков; Лесам Белоруссии / Пер. П.Семынин: [Вершы] / / Великая Отечественная: В 2 т. М., 1975. Т. 1; Школа писателя — жизнь / / Вслух про себя. М., 1975. Кн. 1; Возвращение: [Верш] / Пер. П.Семынин / / Победный сорок пятый. М., 1975; На разоренной земле: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Подарили планете Победу. Донецк, 1975; Живет средь нас гений: [Верш] / Пер. П.Карабан / / Самый человечный человек. М., 1975; Солдатская мать: [Верш] / / Молодеж. эстрада. 1975. № 1; [Выказванне аб У.Маякоўскім] / / Советские поэты о Маяковском. М., 1976; Мужик / Пер. М.Исаковский; Родному краю и народу / Пер. А.Сурков: [Вершы] / / Поэзия Европы: В 3 т. М., 1977. Т. 3. Ч. 1; Борцам за Октябрь: [Верш] / Пер. А.Кленов / / Поэзия Октября. М., 1977; К труду / Пер. Е.Мозольков; Ночь / Пер. М.Исаковский; Голос земли / Пер. С.Городецкий; Узбекистану / Пер. С.Сомова; Лесам Белоруссии / Пер. П.Семынин; Минск / Пер. Б.Турганов: [Вершы] / / Шестьдесят лет советской поэзии: В 4 т. М., 1977. Т. 3; «Солнце ласково смеется...»: [Вершы] / / Октябрятская звездочка. Мн., 1978; На разоренной земле: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Шестьдесят героических лет. М., 1978; Комс. правда (Вильнюс). 1978. 17 нояб.; В полях Беларуси: [Верш] / Пер. Г.Семенов / / Неман. 1978. № 12; Цветок; Песня о весне: [Вершы] / Пер. Н.Сидоренко, Е.Благинина / / Боголюбская М., Табенкина А. Хрестоматия по детской литературе. М., 1979; Доля батрачки / Пер. С.Родов; В школу / Пер. В.Азаров: [Вершы] / / Земля с лазурными очами. М., 1979; Привет Москве: [Верш] / / Красная площадь. М., 1979; Живет средь нас гений: [Верш] / / На красных октябрьских цветах. М., 1979; Осеннее: [Верш] / Пер. А.Сурков / / Сурков А. Собр. соч.: В 4 т. М., 1979. Т. 2; Сергей Коряга; Сверчок: [Апавяданні] / Пер. Е.Мозольков / / Березы на шляху. М., 1980; Живет средь нас гений: [Верш] / / В.И.Ленин в поэзии народов СССР. М., 1980; В полях Беларуси: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; Чимган / Пер. Б.Иринин; Узбекистану / Пер. С.Сомова: [Вершы] / / Ода Узбекистану. Ташкент, 1981; Раскованный Прометей: [Верш] / / Товарищ Партия. М., 1981; Эхо: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Гражданская лирика советских поэтов. М., 1982; Ночью: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Книга нежности. М., 1982; Лесам Белоруссии: [Верш] / / Наша родина — Советский Союз. М., 1982; Сергей Коряга: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Рассказы советских писателей: В 3 т. М., 1982. Т. 1; На разоренной земле: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Родина. Ижевск, 1982; Народам СССР: [Верш] / Пер. С.Городецкий / / Славься, Отечество! М., 1982; Живет средь нас гений: [Верш] / Пер. П.Карабан / / Союз нерушимый. Саратов. 1982; Песня о весне: [Верш] / / Дошк. воспитание. 1982. № 12; Тучки; Другу; Ночь; Наша дорога: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Дружба народов. 1982. № 11; Узбекистану: [Верш] / Пер. С.Сомова / / Звезда Востока. 1982. № 11; В полях Белоруссии: Лесам Белоруссии: [Вершы] / Пер. Г.Семенов / / Литва лит. 1982. № 4; «Учиться у народа...»: [Урывак з артыкула «За высокую ідэйнасць і мастацкую дасканаласць»] / Пер. М.Мушинский / / Лит. обозрение. 1982. № 10; Комсомольцам; Привет Москве; Мой дом; Эхо; Узбекистану; Майское утро; Ночь; Возвращение; Клятва: [Вершы] / / Молодеж. эстрада. 1982. № 5; Курская аномалия; Называется — заработал; Во дворе пана Торбецкого / Пер. Т.Золотухина; Из «Сказок жизни»: Ночь, когда папоротник цветет; Кудрявое дерево; Над просторами земли / Пер. Г.Куренева: [Апавяданні] / / Неман. 1982. № 2; Образы милые отчего края: [Вершы] / Пер. М.Исаковский, Е.Мозольков, С.Евсеева, В.Тарас, А.Дракохруст, С.Городецкий, П.Карабан / / Там жа. 1982. № 11; Врагам: [Верш] / Пер. В.Чекин / / Гродн. правда. 1982. 20 нояб.; Сон; Будет гроза!: [Вершы] / Пер. Рамонов / / Заря. 1982. 2 нояб.; «И в неизбежный час разлуки...»: [Верш] / / Крым. комсомолец. 1982. 7 дек.; Народам СССР: [Верш] / / Куляб. правда. 1982. 12 нояб.; Даль: [Апавяданне] / Пер. Г.Куренева / / ЛГ. 1982. 25 окт.; Лес; На могиле партизана: [Вершы] / Пер. Б.Бендик-Веров / / Лит. Россия. 1982. 29 окт.; Песней приветствую вас: [Верш] / / Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; Комсомольцам: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Сов. молодежь. 1982. 3 нояб.; «Звенела даль певучею струною...»: [Верш] / Пер. В.Тарас / / Учит. газ. 1982. 2 нояб.; Голос земли: [Верш] / Пер. С.Городецкий / / Венок славы. М., 1983. Т. 1; Узбекистану; Салар: [Вершы] / Пер. С.Сомова / / Песнь о Ташкенте. Ташкент, 1983; Дар Немана: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Повести и рассказы писателей XIX—начала XX века. М., 1984; Бунт; Василь Чурила; Дар Немана; На железной дороге: [Апавяданні] / Пер. Е.Мозольков / / Повести и рассказы писателей-классиков народов дореволюционной России. М., 1984; Врагам; Певец; Конституция; Полесье / Пер. М.Исаковский; Неман / Пер. Б.Турганов; Белорусам; На перепутье / Пер. Е.Мозольков; Жниво / Пер. В.Цвелева: [Вершы] / / Поэзия XIX—начала XX века. М., 1984; Комсомольцам / Пер. Н.Сидоренко; Клятва / Пер. Г.Семенов; Слово / Пер. В.Микушевич: [Вершы] / / Поэзия народов СССР. К., 1984; Месяц / Пер. Г.Семенов; Наша возьмет; Ночь перед грозой / Пер. Н.Сидоренко; Мужик; Эхо / Пер. М.Исаковский; Живет Руставели / Пер. С.Городецкий: [Вершы] / / Прекрасен наш союз. М., 1984; Цветок: [Урывак з верша] / Пер. Н.Сидоренко; Песня о весне: [Верш] / Пер. Е.Благинина / / Хрестоматия по детской литературе. М., 1984; Живи, нород!: [Верш] / Пер. В.Цвелев / / Сов. Бел. 1984. 30 июня; Дни Славы: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Венок славы. М.; 1985. Т. 7; Раскованный Прометей: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Коммунисты. М., 1985; Дударь; Дуб и камышинка; Муравьи: [Казкі] / Пер. И.Бурсов / / На золотом крыльце сидели. Мн., 1985; Возмездие: (Отрывок из поэмы); «Желанные сроки мне ясно видны...»: [Верш] / Пер. П.Семынин / / Родина мужественных. Ярославль, 1985; Лес / Пер. С.Ботвинник; Засада / Пер. С.Городецкий: [Вершы] / / Партизанская слава. Л., 1985; Возвращение: [Верш] / Пер. П.Семынин / / Свет Победы. М., 1985; На разоренной земле / Пер. Е.Мозольков; Лесам Белоруссии / Пер. П.Семынин: [Вершы] / / Стихи военных лет. 1941—45. М., 1985; Стихи о Великой Отечественной: В 2 кн. М., 1985. Кн. 1.

На славацкую мову. Neziadajte radosť... / Prel. G.Hupka. Bratislava, 1965.

Sedliak; Rodnému kraju a môjmu ľudu / Prel. J.Andričik / / Antológia sovietskej poézie XX storočia. Bratislava, 1981. T.1.

На таджыкскую мову. Талаш Бобо / Тарч. Ш.Шараф. Сталинобод, 1956.

Рохи мо / Тарч. М.Фархат. Душанбе, 1965.

Садони замин. Душанбе, 1982.

Ба Ватан: [Верш] / Тарч. М.Фархат / / Шарки Сурх. 1952. № 3; Бозгашт: [Верш] / Тарч. У.Рачаб / / Там жа. 1955. № 3; Ба халку кишвари азиз: [Верш] / Тарч. У.Рачаб / / Там жа. 1962. № 11; Армугони дусти. Душанбе, 1965; Кисмати батрак; Биё, бахор! / Тарч. С.Гулчехра; Зимистон дар лаби дарьёча / Тарч. А.Шарифи; Булут / Тарч. С.Зикирзода; Юркаи ятим / Тарч. Т.Бозоров; «Кишлокибача» / Тарч. Ч.Абдулов:

[Вершы] / / Накхати гул. Душанбе, 1965; Булутро начот додани мургон / Тарч. Р.Чалил / / Чуш зан Дина! Душанбе, 1965; Комсомоли Точикистон. 1965. 21 нояб.; Чирчирак: [Казка] / Тарч. Н.Муллокандов / / Точикистони советн. 1965. 21 нояб.; Акси садо: [Верш] / Тарч. Ч.Каримзода / / Комсомоли Точикистон. 1965. 28 нояб.; Ба муборизаи Октябрь: [Верш] / / Бадахшони советн. 1982. 30 дек.; Садои замин; Ба халки мубориз: [Вершы] / Тарч. Ш.Ёдгори / / Газетат муаллимон. 1982. 8 май; Ба халкам; Ба дўстонам: [Вершы] / Тарч. Ш.Ёдгори / / Маданияти Точикистон. 1982. 2 нояб.; Сабаки аввалин / Тарч. Ш.Ёдгори / / Пионери Точикистон. 1982. 16 июль; Тарас Шевченко; Макбас; Най: [Вершы] / / Рохи ленини. 1982. 15 май; Шуморо бо сурудам мекунам табрик: [Верш] / Тарч. Х.Гоиб / / Там жа. 1982. 6 окт.; Гури партизан: [Верш] / Тарч. Ш.Ёдгори / / Точикистони советн. 1982. 7 март; Чангал, чудой: [Верш] / Тарч. Ш.Ёдгори / / Там жа. 1982. 3 нояб.

На татарскую мову. Юлда Шигырьлэр / З.Нури тэрж. — Казан, 1962.

Ватанга; Урман; Пионерлар жыры: [Вершы] / Э.Юныс тэрж. / / Пионер. 1952. № 11; Жырчы; Паннар-илбасарларга / Р.Харисов тэрж.; Суд алдыннан; Бэхетле минут / Х.Хеснуллин тэрж.: [Вершы] / / Совет эдэбияты. 1962. № 11; Ватаныма; Жырлар шаулый / З.Нури тэрж. / / Белорус шагыирьлэре. Казан, 1968; Ватаныма: [Верш] / З.Нури тэрж. / / Азат хатын. 1972. № 12; Тагын май жыры: [Верш] / / Соц. Татарстан. 1972. 2 авг.; Туган ил, Совет Белоруссия сенэ; Бэхет: [Вершы] / М.Садри тэрж. / / Там жа. 1972. 5 нояб.; Пан чэм елга: [Байка] / З.Нури тэрж. / / Казан утлары. 1980. № 1.

На туркменскую мову. Сайланан гошгулар / Терж. А.Ныязов. Ашгабат, 1941.

Гечмиш хакында хекаялар / Терж. М.Хуммедов. Ашгабат, 1981.

Айдымчы; Совет топрагынын шахырланына: [Вершы] / Терж. С.Овезбердиев / / Яш коммунист. 1962. 3 нояб.; Топалан: [Апавяданне] / Терж. А.Магтымов / / Там жа. 1962. 3, 6 нояб.; Токай: [Верш] / / Пионер. 1963. № 1; Совет топрагынын шахырларына / Терж. М.Сейидов / / Совет эдебияты. 1972. № 12; Ерин налышы; Бахарда: [Вершы] / Терж. М.Сейидов, А.Гурбаннепесов / / Эдебият ве сунгат. 1972. 5 нояб.; Мэхрибан улке; Хувди: [Вершы] /Терж. С.Овезбердиев / / Яш коммунист. 1972. 2 дек.; Эзиз улкам билен эзиз халкыма: [Верш] / Терж. С.Овезбердиев / / Захмет байдагы. 1977. 25 июнь; Дайхан; Шахыр; СССР халкларына: [Вершы] / Терж. Т.Садыков; Алыслык: [Апавяданне] / / Эдебият ве сунгат. 1982. 5 нояб.

На ўдмурцкую мову. Вордскем шаерелы но калыкелы: [Верш] / Берык. А.Лужанин / / Молот. 1962. № 10; Зердон азьын: [Апавяданне] / Берык В.Широбоков / / Сов. Удмуртия. 1968. 19 окт.

На узбекскую мову. Танланган Ше'рлар: 1882—1942 / Х.Олимжон таржс. / / Тошкент, 1942.

Талаш Бобо: Повесть / Н.Каримов тарж. Тошкент, 1962.

Замин овози. Тошкент, 1983.

Ватанга; Она Ватан ва халкимга; Сталин куёши остида; Учувчининг кўшиги; Минай бобога; Тагин бахт ва эрк; Бахтиёр аёлларча: [Вершы] / Миртемир, М.Бабаев, Зульфия, Г.Гулям, Уйгун тарж. / / Кардош кўшиклар. Тошкент, 1951; Она хасрати; Кадрдон манзарылар; Ўзбекистонга; Салор; Учувчи кушиги; Мехнатга; Комсомолларга; Неман; Жўна дархол: [Вершы] / Мирмухсин, М.Икром тарж. / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962; Икки дарё оралигида: [Апавяданне] / Э.Насыров тарж. / / Мехмон келди. Тошкент, 1966; Ўзбекистонга: [Верш] / Мирмухсин тарж. / / Кардошлик кўшиги. Тошкент, 1974; Хонанда; Тинчиикка чорлов: [Вершы] / Р.Ганиев тарж. / / Ёш ленинчи. 1981. 3 ноб.; Она: [Верш] / Шухрат тарж. / / Гулхан. 1982. № 11; Салар: [Верш] / Шухрат тарж. / / Ёшлик. 1982. № 11; Салор; Ўзбекистонга; Она ерларда: [Вершы] / Шухрат тарж. / / Шарк юлдузи. 1982. № 10; Ўзбекистонга; Салар: [Вершы] / Х.Гулям, Р.Ганиев тарж. / / Совет Ўзбекистони. 1982. 3 нояб.; Ўзбекистонга; Куз цўшихи: [Вершы] / М.Кенджабаев тарж. / / Ўзбекистон адабиёти ва санъати. 1982. 5 нояб.

На ўкраінскую мову. Вибрані твори / Рэд. пер. П.Тычына. К., 1951. Рэц.: А х р ы м е н к а П. Выбраныя творы Якуба Коласа на ўкраінскай мове / / ЛіМ. 1952. 17 мая; Н о в ы я кнігі / / Віцеб. рабочы. 1952. 5 студз.; П ш и р к о в Ю. Твори Якуба Коласа українською мовою / / Літ. газ. 1952. 30 жовт.

Прокурор / Пер. О.Сорока. Харків, 1930 / Пад псеўд. Т.Гушча.

Війна — війні: Драма / Пер. Г.Вігурська. К., 1956. Рэц.: Б у т с к а я И. Произведение выдающегося мастера / / Сов. Укр. 1957. № 3.

Дід Талаш: Повість / Пер. М.Полатай. К., 1958.

На розстанях: Трилогія / Пер. Г.Вігурська. К., 1958.

Благотворний вплив великого співця. К., 1961.

На розстанях: Трилогія / Пер. Г.Вігурська. К., 1970. Рэц.: С а в ч е н к о Б. Твір всього життя / / Донбас. 1971. № 6.

Дід Талаш: Повість / Пер. М. Полотай. К., 1971.

Думки в дорозі / Пер. П.Тичина та др. К., 1972. (Шкільна б-ка).

Савось-бешкетник / Пер. П.Засенко. К., 1981. Рэц.: К а п ч ы к П. [Кнігапіс] / / Лім. 1982. 25 чэрв.

На розстанях: Трилогія / Пер. Г.Вигурська. К., 1982.

Вербина: [Верш] / Пер. М.Шаповал / / Слово. 1909. 8 берез.; Немань: [Верш] / Пер. П.Г. / / Рада. 1910. 2 лют.; Скоро в полі забушує; Ми загнані у засвіти: [Вершы] / Пер. В.Щурат / / Неділя. 1911. 1 січ.; Дудар: (Казка) / Пер. Б.Заклинський / / Там жа. 1912. 26 трав.; «Нема хліба, нема солі...»: [Верш] / Пер. Ів. П. / / Рада. 1914. № 125; Спогади любі з далекого, рідного краю: [Верш] / Пер. О.Яремченко / / Воля (Відень). 1921. 26 лют.; Поле великее, поле пісчанее!: [Верш] / / Свобода (Джерзи Сіти). 1922. 22 січ.; Виховання: [Апавяданне] / Пер. Л.Кардиналовська. Пад псеўд. Т.Гушча; Ворогам / Пер. І.Кулик; Відгомин / Пер. А.Панів; З тюремних мотивів / Пер. П.Т.; Ой, неба того квітного / Пер. П.Тичина: [Вершы]; З поеми «Нова земля» / Пер. С.Пилипенко / / Нова Білорусь. К., 1929; Песні / Пер. П.Усенко / / Молодняк. 1937. № 3 / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка; Трясовина: [Аповесць] / Пер. М.Полотай / / Рад. літ. 1937. № 8; Пісня перемоги / / Зоря. 1937. 30 груд.; Пісня про Орджонікідзе / Пер. П.Усенко / / Комсомолець Укр. 1937. 2 лют.; Літ. газ. 1937. 23 лют. / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч, П.Броўка, П.Глебка; Батьківщині і вождю: (З віршів і пісень про Сталін. Конституцію) / Сааўт. Я.Купала, А.Александровіч і інш.; Великому обранцю білорус. народу: [Верш] / Більшовик. 1938. 9 черв.; Під сталінським законом: [Верш] / / Вісті. 1938. 5 груд.; На новій землі: [Верш] / / Там жа. 1938. 31 груд.; Народам СРСР: [Верш] / / Комуніст. 1938. 27 трав.; На новій землі: [Верш] / Пер. В.Крамов / / Там жа. 1938. 31 груд.; XVIII з'їздові партії: [Верш] / Пер. Т.Масенко / / Літ. журнал. 1939. № 4; Ворогам: [Верш] / Пер. Ф.Береза / / Більшовик. 1939. 1 січ.; Баяну-Кобзару: [Верш] / / Більшов. правда. 1939. 6 берез.; [Прамова на мітынгу, прысвечаным адкрыццю помніка Т.Шаўчэнку] / / Вісті. 1939. 9 берез.; Комуніст. 1939. 9 берез.; Шевченко і білоруська поезія / / Комуніст. 1939. 6 берез.; XVIII з'їзд партії: [Верш] / Пер. А.Малишко / / Комуніст. 1939. 12 берез.; Радянській Білорусії: [Верш] / / Літ. газ. 1939. 5 січ.; Про життя і діяльність Т.Г.Шевченка / / Głos radz. 1939. 8 maja; Повернення: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Дніпро. 1945. № 11—12; Поезії / Пер. М.Терещенко / / Вітчизна. 1946. № 10—11; Під сталінським сонцем: [Верш]; Суд у лісі: (Уривок з поеми) / Пер. М.Терещенко / / Україна. 1946. № 11; Бійцям і командирам Червоноі Армії; Суд у лісі: [Вершы] / Пер. М.Терещенко / / Літ. газ. 1946. 2 лист.; Пам'яти Янки Купали / / Купала Я. Вибране. К., 1947; У залі Кремлівського палацу / Пер. П.Тичина; Наш шлях / Пер. М.Зісман: [Вершы] / / Вітчизна. 1947. № 7; Живе між нас геній: [Вершы] / Пер. Г.Биченюк / / Дніпро. 1947. № 3; У Кремлівському палаці: [Верш] / Пер. В.Ткаченко / / Там жа. 1947. № 8; Під сталінським сонцем: [Верш] / / Рад. селянин. 1947. 31

жовт.; Перший кандидат: [Верш] / / Рад. Укр. 1947. 9 лют.; Під сталінським сонцем: [Верш] / / Безсмертя юних. К., 1948; Відгук; Янкові Купалі; Вождеві народів; Осіннє; Під сталінським сонцем; Устінський горбок; Голос землі; Лісам Білорусі: (З поеми «Суд у лісі»); Мої мрії; Над могилою партизана; Батькові Мінаю; Ліс: (З поеми «Відплата»); Повернення; У залі Кремлівського палацу: [Вершы] /Пер. В.Сосюра, П.Дорошко, С.Крижанівський, М.Терещенко, О. Ющенко, П.Тичина / / Білоруська радянська поезія. К., 1948; Наша сила: [Верш] / / Рад. Укр. 1948. 30 груд.; На просторах життя / Пер. А.Головко / / Білоруські оповідання. К., 1949; Наша сила: (До 30-річчя Радянської Білорусії): [Верш] / Пер. С.Крыжанівський / / Дніпро. 1949. № 1; Під стягом Леніна-Сталіна: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Там жа. 1949. № 7; Зросла нова сила в Радянській країні: [Верш] / Пер. Ю.Назаренко / / Вільне життя. 1949. 14 груд.; Соц. Харківщина. 1949. 11 груд.; У залі Кремлівського палацу: [Верш] / / Зоря. 1949. 13 груд.; Під сталінським сонцем: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Південна правда. 1950. 15 лют.; В нові далі: [Верш] / Пер. Д.Луценко / / Вітчизна. 1952. № 11; Під стягом Леніна-Сталіна; Під сталінським сонцем: [Вершы] / Пер. М.Терещенко / / Піонерія. 1952. № 11; Радянським народам; Ти — неначе прекрасна весна: [Вершы] / Пер. М.Рильський / / Вітчизна. 1953. № 1; Пам'яті батька й Вождя: [Верш] / Пер. Д.Луценко / / Там жа. 1953. № 4; Дніпро. 1953. № 3; Черв. прапор. 1953. 22 берез.; Співець дружби і братерства народів / / Жовтень. 1956. № 8; Цвіркун: (Казка з життя) / Пер. Л.Мерщій / / Білоруський гумор. К., 1957; Живе між нас Ленін: [Верш] / Пер. Ю.Назаренко / / Рад. Укр. 1957. 21 верес.; Бояну-Кобзарю: [Верш] / Пер. І.Гончаренко / / Молодь Укр. 1961. 10 берез.; Про дружбу українського і білоруського народів / / Жовтень. 1962. № 11; Живе між нас Ленін: [Верш] / Пер. Ю.Назаренко / / Десн. правда. 1962. 3 лист.; Бояну-Кобзареві: [Верш] / Пер. І.Гончаренко / / Барвінок. 1964. № 5; До праці!; «Святий Ян»; Відгук; В полях Білорусі; Моїй коханій; Країні Рад; Янці Купалі: (До 25-річчя літ. діяльності); Осіннє; З дороги; Устинський горбок; Голос землі; Лісам Білорусії: (З поеми «Суд у лісі»); Чимган; Жыве між нас геній; Ліс: (З поеми «Відплата»); Над могилою партизана: (Уривок); Суд у лісі: (Уривок); Повернення; МДМ; На роздоріжжі; Тополя; З подорожі; З мого літопису; Питае вітер...: (З поеми «Рибалчина хата»): [Вершы] / Пер. В.Бровченко, М.Нагнибіда, В.Сосюра, О.Жолдак, В.Мисик, М.Рильський, П.Дорошко, С.Литвин, М.Терещенко, Т.Масенко / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; В сім'і вільній, новій: [Верш] / Пер. Ю.Назаренко / / Вінниц. правда. 1971. 22 верес.; В сім'і дружній, новій: [Верш] / / Зоря Полтавщини. 1971. 8 жовт.; Янці Купалі: [Верш] / Пер. М.Рильський / / Пісні дружбі. К., 1972; Полісся: [Верш] / Пер. Р.Лубківський / / Слов'янське небо. Львів, 1972; До праці: [Верш] / Пер.В.Бровченко / / Украіна. 1972. № 12; Своему народові; Скаженого пса — на ланцюг!; Місяць; Ми мовчали: [Вершы] / Пер. В.Чабаненко / / Комсомолець Запоріжжя. 1972. 14 лист.; В сім'і дружній, новій: [Верш] / / Комсомолець Полтавщини. 1972. 3 черв.; Комс. прапор. 1972. 22 лип.; Полісся; До весни; Лісам Білорусі: [Вершы] / Пер. Р.Лубківський; О.Шевченко / / Літ. Укр. 1972. 3 лист.; Батькові Минаю: [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Сузір'я. К., 1975. Вып. 9; Комсомольцям: [Верш] / Пер. В.Чабаненко / / Комсомолець Запоріжжя. 1975. 21 черв.; Живе між нас геній: [Верш] / Пер. В.Бровченко / / Робітнича газ. 1975. 13 черв.; Живе між нас геній: [Верш] / Пер. В.Бровченко / / Голоси Білорусії. К., 1976; Сергій Карага: [Апавяданне] / Пер. Г.Вігурська / / Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Доля наймички / Пер. В.Сидоренко; Живе з нами Ленін / Пер. В.Мордань; Ленінським шляхом / Пер. С.Реп'ях; Солдату; До весни; Загадка / Пер. А.Таран; Весна / Пер. С.Йовенко; На лузі / Пер. М.Сом; У полі; Струмок; На річці / Пер. Д.Шутти; Зима / Пер. Г.Демченко: [Вершы] / / Лісова колиска. К., 1979; Миколі II; Перше знайомство: [Вершы] / Пер. Д.Білоус / / Білоус Д. Вибране. К., 1980; Країні Рад; В полях Білорусі: [Вершы] / Пер. М.Львович, О.Жолдак / / Отче ім'я. Харків, 1982; Вперед; Я живу; Мій дім; Мандрівники; «Буває музикою стукіт...»; «Усе оте, чим серце вразив...»; Наш шлях; Сам собі: [Вершы] / Пер. Т.Коломієць / / Поезія. К., 1982. Вып. 2; Країні Рад: [Верш] / Пер. М.Львович / / Прапор. 1982. № 4; Його шляхом: [Верш] / / Деснян. правда. 1982. 21 квіт.; До весни; Сам собі; На полі весною; «Скоро в полі забуяе...»; Ліс: [Вершы] / Пер. І.Кулик / / Зоря. 1982. 3 лист.; «Усе, що сповнювало серце...»: [Верш] / Пер. І.Кулик / / Там жа. 1982. 28 лист.; Моему другові: [Верш] / / Комс. гарт. 1982. 2 лист.; На літнім відпочинку; У вересневий вечір: [Вершы] / Пер. Т.Коломієць / / Літ. укр. 1982. 4 лист.; Лісникова садиба; «А на подвір'і поруч з садом ...»; «Мій рідний закут, луг, криниця!..»: [Урыўкі з паэмы «Новая зямля»] / Пер. С.Пінчук / / Молода гвардія. 1982. 10 груд.; Рідні образи; Житній колос; Наш шлях: [Вершы] / Пер. Р.Лубківський / / Слов'янська ліра. К., 1983; Щоб не сохла наша нива: [Вершы] / Пер. С.Пінчук / / Жовтень. 1983. № 4; Вперед: [Верш] / Пер. Т.Коломієць / / Друг читача. 1983. 3 берез.; Бояну —Кобзареві: [Верш] / Пер. І.Гончаренко / / Кобзарева зоря. К., 1984; Над могилою партизана: [Урывак з верша] / Пер. М.Терещенко / / Ля вечнага агню. Харків; Мн., 1984.

На фінскую мову. Polesjen sydänmailla: Novelli / Suom. U.Ruhanen. Petroskoi, 1956.

Kaukana Polesjessa: Novelli / / Suom. U. Ruhanen. Petroskoi, 1957.

Miten pappi tuli lentäjäksi / Suom. T. Väätäinen / / Rintama. 1936. Nr 5; Neuvosto — Bielo — Venäjälle / / Saom. J.Rugojev / / Totuus. 1949. 1. Tam.

На французскую мову. Le camp la mort / / La Littérature Internationale. 1944. Nr 7; «Nouvelle terre»: La préface / Trad. L.Aragon / / Aragon Littératures Soviétiques. Paris, 1955; Frémir du sort de ses héros / / La Nouvelle critique. 1955. Nr 63; Ne pleure pas, ne pleure plus...; Aux peuples de L'U.R.S.S. / Trad. M.Dichévitsine / / Poétes nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Le tertre solitaire / Trad. S.Batoura / / Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977; A mon pays, a mon peuple / Trad. A.Karvovski / / Poésie d'Europe, en trois tomes. M., 1977. Vol. 3. Pt. 1; Le moujik / Trad. A.Karvovski / / Poésie d'Europe en trois tomes. M., 1979. Vol. 3. Pt. 1; Notre pays natal; Aux Biélorusses; Ne pleure pas! Les trois voeux; Dans les champs de Biélorussie; Après un voyage; La voix de la terre; Interrogetoi... / / Anthologie de la poésie biélorusses. Paris, 1982; Le tertre solitaire / / Anthologie de nouvelles biélorusses. Québec, 1983; [Вершы] / Trad. G.Gâche / / Naoumenko I. Yanka Koupala et Yakoub Kolas: Poétes biélorusses. Paris, 1984.

На чувашскую мову. Самрак юман; Староста: [Апавяданні] / М.Еник, Х.Уяр кусарна / / Белоруссн калавесем. Шупашкар, 1955; Хама хам калани; Саламлатап юрапа сире; «Каялла чакар!»; «Ан та шырар, ан та ыйтар...»; Ан шанар: [Вершы] / Ю.Айдаш кусарна; Сергей Коряга: [Апавяданне] / Н.Григорьев кусарна / / Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Na křižovatkách / Přel. M.Večeřová. Praha, 1960.

Rybařova chatrč / Přel. z rus Z.Berákova. Praha, 1960.

«Kraji bědný, kraji rodný! Pisek, močalý a les...» / / Čas. 1906. 27 listop.; Naš rodný kraj / Přel. A.Černy / / Slovansky prehled. 1911. Č. 6; Dudak / Přel. K.Handzel / / Besedy Času. 1913. Č. 37; Starosta /Přel. F.T[icný] / / Domov a svět. 1928. 8. Záři / Пад. псеўд. Т.Гушча; Z básně «Symon Muzyka» / Přel F.T[icný] / / Lit. nov. 1929. 31. Října; Z básně «Symon Muzyka» / Přel F.Ticný; Starosta / / Iljašević M.Bělorus a bělorusově. Praha, 1930; Běloruska kultura žije / / Svět sovetu. 1946. Nr 13; Z historickeho kalendara / / Kult. večery. 1951. Nr 11; Na rázcesti / Přel. J.Blicha / / Čit. o SSSR. 1953. Nr 7; Zapomenity žpusob seti ozimebo žita / / Za socialisticke zemědelstvi. 1954. Č. 10; Dvě cesty / Přel. M.Marčanová; Nechtějte písní jásavých; Mladost; Vítr; Žitný klas; Temnota; Mužik; Před bouři; Velkému Stalinovi; Pod stalinskym sluncem; Hlas zeme; Les; Blizka i vzdelena jsi;

Na hrobech hrdimí; V májových dnech; V rodných místech; Nase cesta; V nové dálký /Přel. J.Adla // Básnící Bílé Rusi. Praha, 1955; Spisovatel a jeho práce /Přel. z rus. H.Krejčova // Květy 1956. Č. 5; Umeněny / Přel. M.Večeřova // Květy. 1956. Č.45; Vrba; Nepřetelum; Bude bouře /Přel H.Vrbova; Starosta /Přel. M.Večeřova // Praha—Moskva. 1956. Č. 10; Ústí /Přel. H.Vrbova // Země sovětu v poezii a v próze. 1917—1977. Praha, 1977. D.1; Vlasti a lidu; Mužik /Přel. L.Kubišta // Sovětská poezie. Praha. 1981.

На эстонскую мову. Akna — ruutude helin: Valitud luuletusi / Tlk. H.Jurisson, M.Veetamm. Tallinn, 1968 (XX sajandi luule).

Teelahkmeil: Triloogia / Tlk. O.Jogi. Tallinn, 1977. 1—2. Rmt., 3. Rmt. (Varamu).

Kits sarapikus / Tlk. A.Jaaksoo. Tallinn, 1984.

Hällilaul; Joe ääres; Kevadisel pollul; Salu; Esimene kohtumine / Tlk. M.Veetamm, H.Jürisson // Nouk. Naine. 1967. Nr 7; Sona / Tlk. H.Jürisson // Kommunismiehitaja. 1972. 7. Dets; 1982. 16. Nov.; Hüüd / Tlk. A.Jaaksoo // Sirp ja Vasar. 1972. 7. Juuli; Surmalaager // Rahva Hääl. 1984. 17. Juuli.

На б. Югаславіі мовы. U Poleskoj zabiti / Prev. S.Kirin. Zagreb, 1928.

Mladi hrast in druge povesti / Prev. I.Dren. [Andrej Budal]. Trst [Trieste], 1933.

Zlo ni vedno zlo / Prev. J.Sědivy // Mladika. 1928. Č. 68; Gdje god bio! / Prev. J.Pupačic // Zlatna knjiga svjetske ljubavne poezije. Zagreb, 1973; Simon Muzika: (Olomek iz pesnitne istega imena) / Prev. T.Debeljak // Meddobje. 1978. C. 4.

На якуцкую мову. Комсомолецтарга: [Верш] // Эдэр коммунист. 1972. Ахсынньі 30 к.; Белоруссия тыаларыгар: [Верш] // Бэлэм буол. 1983. Ахсынньі 12 к.

На яўрэйскую мову. Вершы. Мн., 1936. Рэц.: Л е в і н С. Вершы Якуба Коласа на яўрэйскай мове // ЛіМ. 1936. 30 кастр.

Дрыгва: Аповесць / Пер. Н.Кабакоў. Мн., 1936.

Арынчына перамога. Мн., 1938.

Вялікаму Сталіну ад беларускага народа: [Паэма] / Пер. З.Аксельрод; Г.Камянецкі. Мн., 1938 / Сааўт. Я.Купала, П.Броўка, П.Глебка.

Рак-вусач / Пер. М.Ліўшыц. Мн., 1938.

Плытагоны: [Верш] / Пер. М.Ліўшыц; Да майго юбілею // Штэрн. 1932. № 12; Панас будзе на волі: [З аповесці «Дрыгва»]; Падарожжа ў Парыж. // Там жа. 1935. № 7; Прамова Якуба Коласа: (На пленуме праўлення Саюза Савецкіх пісьменнікаў) // Там жа. 1936. № 2; У балоце: (Апавяданне) // Там жа. 1936. № 9; Свісток / Пер. І.Харык; Асадзі назад / Пер. М.Грубіян: [Вершы]: З верша «Восень» / Пер. М.Ліўшыц // Там жа. 1936. № 10; Радзіме і праўдыру: [Вершы] / Пер. З.Цялесін, Х.Мальцінскі, Г.Шведзік // Там жа. 1938. № 7 /У сааўт. з інш.; Дрыгва: [Урыўкі з аповесці] // Беларусь ардэнаносная. Мн., 1939; Янка Купала — паэт-грамадзянін, паэт-баец // Октобэр. 1940. 8 снеж.

1.6.

В о ў к - д у р а н ь: Беларуская народная казка. Мн., 1928 / Апрац. Рэц.: Б і б л і я г р а ф і я // Сав. Бел. 1928. 10 ліп.

Д в а марозы: Народная казка. Мн., 1928 /Апрац.

Л е ў і воўк: Казка. Мн., 1928 / Апрац. Рэц.: Б і б л і я г р а ф і я // Сав. Бел. 1928. 10 ліп.

Я к п е ў н і к ратаваў курачку: Беларуская народная казка. Мн., 1928 / Апрац.

З а й ч ы к і: Казка. Мн., 1929 / Апрац.

П ч а л а і шэршань: Беларуская народная казка. Мн., 1929 / Апрац.

Г о р к і М. Зб. тв. Т. 7—10, 13, 18, 20, 23. Мн., 1935—1938 /Рэд. пер.

Д а р э в а л ю ц ы й н а я і савецкая Беларусь у народнай творчасці. Мн., 1938 / Рэд.

Ч ы р в о н а я армія і абарона Радзімы ў беларускай народнай творчасці. Мн., 1938 / Рэд.

С і н т а к с і с беларускай мовы: Падручнік для ВНУ. Мн., 1939 / Рэд.

У в я н о к Т.Р.Шаўчэнкі. Мн., 1939 / Рэд. з М.Лыньковым.

Ш а ў ч э н к а Т. Кабзар. Мн., 1939 / Рэд. пер.

П а м я т и Янки Купалы. Ташкент, 1943 / Ред.

З а ш ч а с ц е Беларусі: Вершы і апавяданні. М.; Л., 1945 [1946] / Рэд.

Л е а н і д з е Г. Сталін: (Маленства правадыра): Паэма. Мн., 1947 / Рэд.

А н т о л о г и я белорусской поэзии. Л., 1948 / Ред. с др.

Б е л а р у с к а я савецкая проза і драматургія. Мн., 1948 / Рэд. з інш.

Б е л а р у с к а я савецкая паэзія. Мн., 1949. / Рэд. з інш.

П у ш к і н А. Выбр. тв. Мн., 1949 / Рэд. з інш.

К у п а л а Я. Избранное: Стихи и поэмы. М.; Л., 1950 / Ред. пер. с др.

К а з а ў арэхах: Беларуская народная казка. Мн., 1951. / Апрац.

Б е л а р у с к і я народныя казкі ў апрацоўцы Я.Коласа. Мн., 1952.

К у п а л а Я. Зб. тв.: У 6 т. Т. 1—6. Мн., 1952—54 / Рэд. з інш.

Ш а ў ч э н к а Т. Кабзар. Мн., 1952 / Рэд. пер. з Я.Купалам.

Р у с к а я савецкая паэзія. Мн., 1953 / Рэд. з інш.

Ч о р н ы К. Зб. тв.: У 6 т. Т. 1—6. Мн., 1954—55 / Рэд. з інш.

Д в а марозы: Беларуская народная казка. Мн., 1965 / Апрац.

Д в а мороза: Белорусская народная сказка. Мн., 1966 / Обраб.

Д в а мороза: Белорусская народная сказка. Мн., 1969 / Обраб.

Д з і в а: Беларуская народная казка. Мн., 1969 / Апрац.

Н е в ы т р ы в а ў: Беларуская народная казка. Мн., 1969 / Апрац.

Г а р о ш а к: Беларуская народная казка. Мн., 1987 / Апрац. (Б-ка дзіцячага сада).

Д в а маразы: Беларуская народная казка. Мн., 1990 / Апрац. (Б-чка дзіцячага сада).

2.1.

На англійскай мове. Janka Kupala and Jakub Kolas in the West: Bibliography /Comp. by V.Kipel, Z.Kipel. New York, 1985.

На беларускай мове. В а т а ц ы Н. Якуб Колас: Да 75-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. памятка. Мн., 1957.

В а т а ц ы Н. Якуб Колас: (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч): Да 70-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. даведнік. Мн., 1952.

Г о р д а с ц ь і слава беларускай літаратуры: (Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа): Метадыч. рэкамендацыі і бібліягр. матэрыялы... Мн., 1981.

Д а 80-г о д д з я з дня нараджэння Якуба Коласа: (1882—1956). Мн., 1962. (Метад. і бібліягр. матэрылы ў дапамогу б-кам).

Ч а л а в е к вялікага сэрца: [Метад. і бібліягр. матэрыял да 110-й гадавіны з дня нараджэння Я.Коласа]. Віцебск, 1992 / Скл. Т.Сцяпанава.

Я к у б К о л а с: Да 80-годдзя з дня нараджэння: Бібліягр. даведнік. Мн., 1962 / Скл. Н.Ватацы з інш. Рэц.: М у ш ы н с к і М. Новае выданне даведніка // Полымя. 1963. № 1.

Я к у б К о л а с: Да 100-годдзя з дня нараджэння. Бібліягр. паказальнік. Мн., 1983 / Скл. Н.Ватацы з інш. Рэц.: С а д о ў с к і Я. // ЛіМ. 1983. 11 ліст.

Я к у б К о л а с: Бібліяграфія. 1906—1917. Мн., 1982 / Скл. М.Базарэвіч з М.Пратасевічам. Рэц.: П о л я к В. Спадчына народнага паэта // Вяч. Мінск. 1982. 30 вер.

Я н к а К у п а л а і Якуб Колас — песняры беларускага народа: (Метадыч. і бібліягр. матэрыялы да 90-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1972.

П р а м о в у трылогіі Якуба Коласа «На ростанях»: (Бібліягр. даведнік) / Скл. Н.Чалюк // Слова, фразеалагізм, словазлучэнне. Мн., 1984; С м ы к а в а І. Якуб Колас // Смыкава І. Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты. Мн., 1973. С. 13—21.

На рускай мове. Аннотированный список вокально-хоровых произведений на стихи Янки Купалы и Якуба Коласа в репертуаре художественной самодеятельности: К 100-летию со дня рождения бел. народных поэтов Я.Купалы и Я.Коласа. Мн., 1982.

Ватаци Н. Якуб Колас (Константин Михайлович Мицкевич): К 70-летию со дня рождения. Краткий указ. л-ры. М., 1952.

Ватаци Н. Якуб Колас: Памятка читателю. М., 1957.

Мацуев Н. Якуб Колас: (Библиогр. справка) // Книжные новости. 1936. № 11; Якуб Колас: 1882—1956 // Кунина А., Сахарова Е., Шалашова З. Советские писатели: Рекомендат. указ. литературы в помощь самообразованию молодежи. М., 1970.

Адамовіч А. Якуб Колас у супрацiве саветызацыі. Мюнхэн, 1955.

Анамастычны слоўнік твораў Якуба Коласа. Мн., 1990 / Скл. Г.Арашонкава з інш. 2.2.

Барсток М. Вобраз станоўчага героя ў творчасці Якуба Коласа. Мн., 1951.

Белы С. На беларускай зямлі: Успаміны. Мн., 1993.

Вывучэнне творчасці Якуба Коласа ў VIII класе: Метадыч. рэкамендацыі. Мн., 1974.

Выстаўка, прысвечаная 90-годдзю з дня нараджэння народных паэтаў Беларусі Я.Купалы і Я.Коласа: Каталог. Мн., 1973.

Вялікі пясняр беларускага народа: Зб. артыкулаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. Мн., 1959. Рэц.: Базарэвіч М. Кніга пра выдатнага песняра. Беларусь. 1959. № 12.

Гальмакоў Д. Стыль прозы Я.Коласа. Мн., 1973. Рэц.: Хромчанка К. У свеце коласавай прозы // ЛіМ. 1974. 5 крас.

Жураўлёў В. Якуб Колас і паэтыка беларускага рамана. Мн., 1991.

Жыгоцкі М. Сцежкамі паэта: Па коласаўскіх мясцінах. Мн., 1990.

Жыццё для народа: Зб. матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці Якуба Коласа. Мн., 1962. Рэц.: Базарэвіч М. Жыццё для народа // Работніца і сялянка. 1962. № 11; ЛіМ. 1962. 24 ліп.; Бурносаў В. Жыццё для народа // Калг. праўда. 1962. 1 вер.; Розум М. Гордасць народа // Віцеб. рабочы. 1962. 26 вер.; Усікаў Я. Жыццё для народа // Полымя. 1962. № 11; Яго ж. З народам і для народа // Маг. праўда. 1962. 13 кастр.

З глыбінь жыцця: Крытыч. эцюды аб творчасці Якуба Коласа. Мн., 1960.

З глыбінь народных. Мн., 1982. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Poźniak T. // Sl. Orient. 1984. Nr 2.

З жыццяпісу Якуба Коласа: Дакументы і матэрыялы. Мн., 1982 / Скл. Г.Кісялёў. Рэц.: Александровіч С. Багацце фактычнага матэрыялу // Полымя. 1983. № 3; Цагельскі Ф. // ЛіМ. 1983. 27 мая.

Запруднік Я. Спадчына бацькоў: «Агледзіны»: Да 100-годдзя ад нараджэння Я.Купалы й Я.Коласа. Нью Ёрк. 1982.

Казбярук У. Паэмы Якуба Коласа «Новая зямля»: У святле славянскіх традыцый. Мн., 1979. Рэц.: Poźniak T. Sl. Orient. 1983. Nr 1—2.

Казбярук У. Якуб Колас. Мн., 1962. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР. № 13).

Казбярук У. Якуб Колас у школе: Дапаможнік для выкладчыкаў бел. літаратуры. Мн., 1967. 2 выд. Мн., 1975.

Казлова В. З назіранняў над майстэрствам Якуба Коласа-празаіка. Мн., 1962.

Каласавіны: Зб. навук. прац з нагоды дня нараджэння нар. паэта Беларусі Я.Коласа. Мн., 1986.

Каласавіны: Тэз. дакл. і паведамленняў навук. канферэнцыі, прысвечанай 100-й гадавіне з дня нараджэння і 85-годдзя пачатку літ. дзейнасці Я.Коласа. Мн., 1991.

Каласавіны: Тэз. дакл. і паведамленняў навук. канферэнцыі, прысвечанай 105-й гадавіне з дня нараджэння нар. паэта Беларусі Я.Коласа. Мн., 1987.

Каласавіны: Тэз. дакл. і паведамленняў навук. канферэнцыі, прысвечанай 107-й гадавіне з дня нараджэння нар. паэта Беларусі Я.Коласа і 30-годдзю адкрыцця музея песняра. Мн., 1989.

Каласавіны: Тэз. дакл. і паведамленняў навук. канферэнцыі, прысвечанай 65-годдзю выхаду ў свет паэмы Я.Коласа «Сымон-музыка». Мн., 1990.

Каўрус А. З крыніц народнай мовы. Мн., 1968. Рэц.: Майсеенка А. Пяром вадзіла душа // ЛіМ. 1968. 18 чэрв.; Падгайскі Л. Мова Якуба Коласа // Маладосць. 1968. № 9.

Клімуць Я. Жыццёвасць традыцый: Якуб Колас і руская сав. паэзія. Мн., 1985.

Клімуць Я. Шляхі літаратурнага яднання. Мн., 1977. (Матэрыял у дапамогу лектару).

Купалава і Коласава слова: Зб. артыкулаў. Мн., 1981. Рэц.: Васюковіч Л., Мароз В. Даследуецца мова песняроў // ЛіМ. 1982. 23 крас.

Літаратурны музей Я.Коласа. Мн., 1967.

Літаратурны музей Якуба Коласа. Мн., 1971.

Літаратурны музей Якуба Коласа. Мн., 1982.

Літаратурны музей Якуба Коласа. Мн., 1989 / Скл. З.Камароўская.

Літаратурны музей Якуба Коласа: [Альбом]. Мн., 1967 / Скл. М.Базарэвіч, І.Курбека.

Літаратурны музей Якуба Коласа. Мінск. Мн., 1961 /Скл. Л.Мірачыцкі.

Літаратурны музей Якуба Коласа. Мінск. Мн., 1981 /Скл. М.Пратасевіч.

Лойка А. «Новая зямля» Якуба Коласа: Вытокі, веліч, хараство. Мн., 1961. Рэц.: Казбярук У. Вачыма паэта // Полымя. 1962. № 2; Колесник В. Глазами поэта и критика // Вопр. лит. 1962. № 11.

Лужанін М. Колас расказвае пра сябе. Мн., 1964. Рэц.: Айзеншток И. Книга о живом Коласе // Неман. 1964. № 5; Базарэвіч М. Народны паэт пра сябе // Звязда. 1964. 4 жн.; Базарэвіч М., Савіцкі А. Найярчэйшая кветка ў вянку... // Чырв. змена. 1965. 9 снеж.; Казека Я. Колас пра сябе // Полымя. 1964. № 3; Кейзераў А. Добрая кніга // Наст. газ. 1964. 28 кастр.; Яго ж. Добры твор аб народным паэце // Гомел. праўда. 1964. 22 ліст.; Сабаленка Э. Новая сустрэча з Коласам // Чырв. змена. 1964. 24 снеж.; Шкраба Г. Уроки жизни и мастерства // Сов. Бел. 1964. 16 дек.

Лужанін М. Колас расказвае пра сябе: Аповесць, эсэ. Мн., 1982.

Лужанін М. Сустрэчы. Мн., 1982. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

Лынькоў М. Якуб Колас. Мн., 1952. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў БССР).

Мазалькоў Я. Якуб Колас: Крытыка-біягр. нарыс / Пер. з рус. Е.Войніч. Мн., 1953.

Метадычныя рэкамендацыі да пастаноўкі інсцэніроўкі па творах Якуба Коласа. Мн., 1972. (Рэсп. дом нар. творчасці. Да 90-годдзя з дня нараджэння нар. паэта Беларусі Я.Коласа).

Мірачыцкі Л. З незабыўных дарог. Мн., 1961.

Міцкевіч У. З роднага кута: Матэрыялы да вывучэння біяграфіі і творчасці Я.Коласа ў школе. Мн., 1964. Рэц.: Гіль М. Ад роднае зямлі // Полымя. 1964. № 5; Гусак С. «З роднага кута» // Нар. асвета. 1964. № 7; Папкоўскі К. Шлях народнага паэта // Наст. газ. 1964. 13 чэрв.

Мой родны кут — Мой уголок родной. Мн., 1981 / Скл. М.Пратасевіч / Бел., рус.

Музей Якуба Коласа: [Фотаальбом]. Мн., 1972. / Бел., рус., англ.

Мушынскі М. Ад задумы да здзяйснення: Творчая гісторыя «Новай зямлі» і «Сымона-музыкі». Мн., 1965. Рэц.: Бугаёў Дз. Зазіраючы ў творчую лабараторыю... // Полымя. 1966. № 1.

Мушынскі М. Якуб Колас: Летапіс жыцця і творчасці. Мн., 1982. Рэц.: Марціновіч А. Жыццё Коласа: Дзень за днём // Голас Радзімы. 1983. 25 жн.; Poźniak T. // Sl. Orient. 1984. Nr 1.

Навуменка І. З глыбінь жыцця: Крытыч. эцюды аб творчасці Якуба Коласа. Мн., 1960.

Навуменка І. Элементы міфалогіі ў паэзіі Янкі Купалы і Якуба Коласа. Мн., 1988. (X Міжнародны з'езд славістаў).

Навуменка І. Якуб Колас: Духоўны воблік героя. Мн., 1968. 2 выд. Мн., 1981. Рэц. Ламека Л. Паўната ісціны // Полымя. 1982. № 11. Расолька В. Кнігапіс // ЛіМ. 1981. 12 чэрв.

Навуменка І. Якуб Колас: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1982. (Нар. пісьменнікі БССР). Рэц.: Піскун Л. Наш Колас // Наст. газ. 1983. 28 вер.

Налівайка А. Аповесць Якуба Коласа «Дрыгва». Мн., 1959.

Налівайка А. Проза Якуба Коласа: [Стэнаграма лекцыі]. Мн., 1962.

Народны настаўнік Якуб Колас: Зб. артыкулаў. Мн., 1966. Рэц.: Выдавецтва «Народная асвета» — школе // Наст. газ. 1966. 20 ліп.; Калiновiч А. Кніга без адраса // Полымя. 1966. № 10; Рудакоўскі В. Якуб Колас — настаўнік // ЛіМ. 1966. 26 ліп.

Народны паэт Беларусі Якуб Колас: [Біяграфія паэта і літ.-крытыч. матэрыялы М.Лужаніна і К.Чорнага]: Літ. кампазіцыя А.Слесарэнкі. Мн., 1956. (Т-ва па распаўсюджванню паліт. і навук. ведаў Беларускай ССР. № 19).

Народныя паэты Беларусі. Мн., 1973. (Бел. т-ва дружбы і культурнай сувязі з зарубеж. краінамі) / Бел., рус., англ., франц. Рэц.: Кузаўкіна М. // Звязда. 1973. 25 ліст.

Народныя песняры: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа: Зб. артыкулаў. Мн., 1972. Рэц.: Аранскі Н. Прысвечана песняру // Беларусь. 1972. № 11; Ермаловіч М. На подступах да галоўнага // Полымя. 1973. № 7; Poźniak T. // Sl. Orient. 1973. Nr 4.

Неўміручая спадчына: Матэрыялы рэсп. навук. канферэнцыі выкладчыкаў бел. л-ры ВНУ БССР, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа, 14—15 мая 1982. Мн., 1983.

Няхай М. Сустрэчы з Прыдняпроўем: (Янка Купала і Якуб Колас на Магілёўшчыне): Літ.-краязнаўчае даследаванне. Мн., 1992.

Па родных мясцінах Якуба Коласа. Мн., 1969.

Пазакласная работа па беларускай літаратуры ў сувязі з падрыхтоўкай да 100-годдзя з дня нараджэння народных пісьменнікаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа: Метадыч. рэкамендацыі. Мн., 1981.

Песняй вітаю я Вас! Мн., 1974 / Скл. М.Базарэвіч, І.Курбека.

Песняры долі народнай: Як правесці ў клубных установах юбілейныя ўрачыстасці ў гонар 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа: Метадыч. ўказанні. Мн., 1972.

Піятуховіч М. Паэтычнае светаадчуванне ў творчасці Якуба Коласа. Мн., 1927.

Пшыркоў Ю. Летапісец свайго народа: Жыццё-вы і творчы шлях Якуба Коласа. Мн., 1982.

Пшыркоў Ю Народны паэт БССР Якуб Колас: Публіч. лекцыя прачытаная ў 1949 г. ў г. Мінску. Мн., 1949.

Пшыркоў Ю. Трылогія Якуба Коласа «На ростанях». Мн., 1956. Рэц.: Александровіч С. Кніга пра трылогію Я.Коласа // Полымя. 1957. № 2; Макарэвіч А. Кніга пра трылогію Якуба Коласа // Маг. праўда. 1957. 9 сак.

Пшыркоў Ю. Эпас рэвалюцыі: Паэмы Я.Коласа «Новая зямля» і «Сымон-музыка», трылогія «На ростанях». Мн., 1975. Рэц.: Stochel W. // Sl. Orient. 1976. Nr 4.

Пшыркоў Ю. Якуб Колас: Жыццё і творчасць. Мн., 1951. Рэц.: Агіевіч У. Манаграфія аб народным паэце // ЛіМ. 1951. 9 чэрв.; Крамко Е. Манаграфія пра жыццё і творчасць Якуба Коласа // Звязда. 1951. 23 мая; Кудраўцаў І. Манаграфія пра народнага песняра // Полымя. 1951. № 8; Майхровіч С. Карысны дапаможнік // Наст. газ. 1951. 7 чэрв.

Пятровіч С. Якуб Колас і беларускі тэатр: (Да 90-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1972. (Матэрыял у дапамогу лектару).

Пятровіч С. Якуб Колас і беларускі тэатр. Мн., 1975. Рэц.: Гаробчанка Т. Школа высокай мудрасці // Полымя. 1976. № 9; Лабовіч А. Грунтоўнае даследаванне // ЛіМ. 1976. 23 ліп.; Сабалеўскі А. У вянок народнаму песняру // Звязда. 1976. 10 ліп.; Цвяткова Г. Асвятліць нябачную грань // Вяч. Мінск. 1976. 13 жн.; Юревич В. Глазами заинтересованного исследователя // Сов. Бел. 1976. 8 окт.

Рагойша В. Вяршыні: З невядомага і забытага пра Я.Купалу, Я.Коласа, М.Багдановіча. Мн., 1991. (Са скарбніцы бел. культуры).

Рагойша В. Пераклаў Якуб Колас. Мн., 1972. Рэц.: Ивашко В. Якуб Колас — переводчик // Неман. 1973. № 1; Царанкоў Л. Пераклаў Якуб Колас // Беларусь. 1972. № 8.

Разам з народам: Матэрыялы юбілейнай навук. сесіі АН БССР, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа. Мн., 1983.

Сабаленка Э. Этнаграфічная спадчына Якуба Коласа. Мн., 1969. Рэц.: Базарэвіч М. Новае пра Якуба Коласа // Вяч. Мінск. 1970. 9 студз.; Федчанка З. Якуб Колас — этнограф // Звязда. 1969. 20 жн.

Семяновіч А. Дарэвалюцыйная проза Якуба Коласа. Мн., 1950. Рэц.: Карпачоў М. Кніга аб народным песняру // Гомел. праўда. 1950. 9 крас.

Семяновіч А. Проза Якуба Коласа: (Дакастр. перыяд). Мн., 1953. Рэц.: Герцовіч Я. Задума і яе здзяйсненне // Полымя. 1954. № 9.

Слесарэнка А. Дарагія абліччы. Мн., 1967. Рэц.: Жыгоцкі М. На жыццёвых скрыжаваннях // Гомел. праўда. 1968. 3 снеж.

Тамашова Л. Вывучэнне паэмы Я.Коласа «Новая зямля» ў школе. Мн., 1959. Рэц.: Пяткевіч А. Дапаможнік толькі выйграе // Наст. газ. 1960. 20 жн.; 2 выд. Мн., 1974.

Тамашова Л. Вывучэнне трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» у школе. Мн., 1957. Рэц.: Карпачоў М. Дапаможнік па вывучэнню ў школе трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Сав. школа. 1958. № 2; Разанаў І. Цікавы і змястоўны дапаможнік // Наст. газ. 1958. 28 сак.; 2 выд. Мн., 1969; 3 выд. Мн., 1976.

Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур: Рэспубліканская навук. канферэнцыя, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння нар. паэтаў БССР Я.Купалы і Я.Коласа: Тэз. дакл. Мн., 1982.

Тумас Г. Родны бераг песняра: Да 100-годдзя з дня нараджэння нар. паэта Беларусі Я.Коласа. Мн., 1982. Рэц.: Каханоўскі Г. Музейная адэкватнасць // Мастацтва Бел. 1984. № 11.

Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985.

У сэрцы народным: (Жыццё і творчасць Я. Коласа). Мн., 1967. Рэц.: Базарэвіч М. У вянок дзядзьку Якубу // Беларусь. 1969. № 5; Жыгоцкі М. Жыццё і творчасць Я.Коласа // Гомел. праўда. 1968. 24 ліп.; Яго ж. У сэрцы народным // Віцеб. рабочы. 1969. 3 крас.; Яго ж. Яшчэ адзін помнік паэту // Маладосць. 1968. № 11; Курбека І. Пра пісьменніка і чалавека // Полымя. 1968. № 8.

Успаміны пра Якуба Коласа. Мн., 1982.

Фіглоўская Л. Вялікі беларускі пісьменнік — Якуб Колас: (Да 90-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1972. (Матэрыял у дапамогу лектару).

Фіглоўская Л. Творчасць Якуба Коласа. Мн., 1959. Рэц.: А.Д. // Рад. літ.-знаўства. 1960. № 4; Андрыенка В. Грунтоўнае даследаванне // Наст. газ. 1960. 5 студз.; Куляшоў Ф. Каштоўная і патрэбная манаграфія // Полымя. 1960. № 1; Маслоўскі А. Вывучаючы творчасць Коласа... // ЛіМ. 1959. 11 ліст.; Міхалап Я. З любоўю да народнага паэта // Гомел. праўда. 1959. 17 ліст.; Пятровіч М. Кніга пра народнага песняра // Звязда. 1959. 2

кастр.; Шкраба Р. Калі гаварыць шчыра // Полымя. 1960. № 1.
Чыгрын І. Рэальнае і магчымае: Проза Я.Коласа. Мн., 1991.
Шырко В. Дарагія мае землякі. Мн., 1991.
Якуб Колас: (Да 70-годдзя з дня нараджэння): Аз-наменаванне ў культасветных установах БССР. (Метадыч. пісьмо). Мн., 1952.
Якуб Колас: Дарэвалюцыйны перыяд: Наглядны вучэб. дапаможнік па бел. л-ры. Мн., 1967 / Скл. Л.Курбека.
Якуб Колас: Жыццё і творчасць: Альбом. Мн., 1959. Рэц.: Бурносаў В. Цікавы альбом // Беларусь. 1960. № 6.
Якуб Колас: Жыццё і творчасць. Мн., 1974 / Скл. Д.Міцкевіч з інш. Рэц.: Кудраўцаў І. Падарожжа ў свет Коласа // ЛіМ. 1975. 24 студз.
Якуб Колас. Жыццё і творчасць: Матэрыялы для выстаўкі ў школе. Мн., 1967. Рэц.: Жыгоцкі М. Вучням і настаўнікам // ЛіМ. 1967. 16 чэрв.; Пратасевіч М. Вучням пра Я.Коласа // Беларусь. 1968. № 8; 2 выд. Мн., 1980.
Якуб Колас (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч). Мн., 1936 / Скл. М.Пратасевіч.
Якуб Колас: Савецкі перыяд. Наглядны вучэб. дапаможнік па бел. л-ры. Мн., 1967 / Скл. Л.Курбека.
Якуб Колас у літаратурнай крытыцы: Да дваццацігадовага юбілею яго літ. дзейнасці. Мн., 1926 / Скл. У.Дзяржынскі. Рэц.: Жарскі П. // Чырв. сейбіт. 1927. № 8—9; Х. Літаратурная творчасць К.М.Міцкевіча (Якуба Коласа) // Там жа. 1927. № 6—7; Цвяткоў Л. // Асвета. 1927. № 4.
Якуб Колас у творчасці мастакоў: [Фотаальбом]. Мн., 1982 / Скл. Ю.Карачун.
Янка Купала; Якуб Колас: Да 100-годдзя з дня нараджэння: Каляндар. 1982. Мн., 1981 / Аўт. тэкстаў К.Камейша, М.Мятліцкі. Скл. І. Курбека з інш.
Янка Купала і Якуб Колас. 1882—1982: Вянок успамінаў пра іх. Гранд Рапідс [ЗША], 1982.
Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982. Рэц.: Літвінаў Р. Новае аб песнярах // Віцеб. рабочы. 1982. 17 чэрв.; Ярош М. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 2 ліп.
Ярош М. Янка Купала і Якуб Колас: Параўнальны аналіз творчасці. Мн., 1988.
На рускай мове. Алисиевич И. Педагогические взгляды Якуба Коласа (Константина Михайловича Мицкевича): Автореф. дис. ... канд. пед. н. М., 1955.
Атрошкевич В. Проблема автобиографизма в белорусской советской художественной прозе 20-х годов: (На материале творчества Тишки Гартного, Максима Горецкого, Якуба Коласа): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1979.
Базыленко А. Устойчивые словосочетания в языке Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1952.
Барсток М. Проблема положительного героя в творчестве Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1949.
Бердник С. Фразеология в произведениях Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1985.
Горький М. О писателях-самоучках. Пг., 1914. (Обл.: 1915).
Журавлев В. Роман Якуба Коласа «На росстанях»: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1958.
Кабаков В. Путеводитель по местам жизни и творчества народных поэтов Белоруссии Янки Купалы и Якуба Коласа. Мн., 1984.
Каврус А. Становление повествовательной речи Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1965.
Казберук В. Творчество Якуба Коласа дооктябрьского периода: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1963.
Козлова О. Трилогия Я.Коласа: («В полесской глуши», «В глуби Полесья», «На перепутье»): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1953.
Климуть Я. Якуб Колас и русская советская литература: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1979.
Ксенжепольская Л. Сатира Я.Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1960.
Лужанин М. Якуб Колас рассказывает... / Пер. Е.Мозольков. М., 1964. Рэц.: Базаревич Н. Живые черты поэта // В мире книг. 1965. № 4; Березкин Г. Он сделал все, что мог... // Новый мир. 1964. № 12; Дитц В. Максим Лужанин рассказывает о Якубе Коласе // Дружба народов. 1966. № 8.
Майхрович А. Идейно-эстетические взгляды Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филос. н. Мн., 1969.
Майхрович А. Эстетические взгляды Якуба Коласа. Мн., 1970.
Майхрович А. Янка Купала и Якуб Колас: Вопросы мировоззрения. Мн., 1982. Рэц.: Дарашэвіч Э. Пра светапогляд песняроў // Полымя. 1983. № 6; Сідарэвіч А. Пачатак // ЛіМ. 1983. 21 студз.
Маханьков Ю. Становление белорусской советской прозы и традиции Л.Н.Толстого: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1991.
Мозольков Е. Якуб Колас: Критико-биогр. очерк. М., 1952. Рэц.: Жиженко В. Книга о творчестве Я.Коласа // Сов. Отчизна. 1953. № 5; 2 изд. М., 1960.
Мушинский М. Творческая история поэм Якуба Коласа «Новая земля» и «Сымон-музыкант»: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1963.
Наливайко А. Повесть Якуба Коласа «Трясина»: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1954.
Наркевич А. Способы выражения определения в современном белорусском литературном языке: (На материале произведений Я.Коласа): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1956.
Науменко И. Из глубин народной жизни: (О творчестве Я.Коласа). Мн., 1981.
Науменко И. Концепция человека в творчестве Янки Купалы и Якуба Коласа: (Духовный облик героя): Автореф. дис. ... д-ра филол. н. Мн., 1968.
Науменко И. Творчество Янки Купалы и Якуба Коласа в контексте славянских литератур. Мн., 1983. (Доклады. IX Международный съезд славистов). Рэц.: Казыра Л. Пра Коласа і Купалу — усяму свету // Голас Радзімы. 1985. 28 сак.
Науменко И. Тема труда в творчестве Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1954.
Науменко И. Якуб Колас: (К столетию со дня рождения). Мн., 1982. (Материал в помощь лектору).
Науменко И. Янка Купала. Якуб Колас: Творческие портреты / Пер. В.Жиженко. М., 1982.
Ненадовец А. Дооктябрьское творчество Якуба Коласа и фольклор: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1986.
Нетылько З. Тема воссоединения белорусского народа в творчестве Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1954.
Пширков Ю. Якуб Колас: Критико-биогр. очерк. Мн., 1952.
Родионов В. Педагогическое наследие Якуба Коласа и его значение для современной школы: Автореф. дис. ... канд. пед. н. К., 1977.
Родионов В. Якуб Колас — педагог. Мн., 1981.
Семенович А. Дореволюционная проза Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1950.
Славецкий В. Стих Якуба Коласа: Метрика. Строфика. Национальное своеобразие: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1982.
Сиреньков А. Сатира и юмор в дореволюционном творчестве Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1972.
Соболенко Э. Народный быт белорусов в творчестве Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. ист. н. Мн., 1967.
Тикоцкий М. Публицистика Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1953.
Турбин Н. Некрасовские традиции в дооктябрьском творчестве Я.Коласа: Автореф. дис. ... канд. филол. н. М., 1953.
Фигловская Л. Творчество Якуба Коласа: Автореф. дис. ... д-ра филол. н. М., 1956.

Храпунова Л. Якуб Колас — детский писатель: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Могилев, 1965.
Чеботарев Л. Мировоззрение Якуба Коласа: Автореф. дис. ... канд. филос. н. М., 1963.
Шелемова А. Становление классических основ белорусской поэзии (Я.Купала, Я.Колас, М.Богданович и творчество А.С.Пушкина): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1981.
Якуб Колас / Сост. Б.Турганов. М., 1936. (Микрофонные материалы).
На французскай мове. Naoumenko I. Yanka Koupala et Yakoub Kolas: Poétes biélorusses / Trad. I.Sokologorsky, C.Frioux. Paris, 1984.
2.3.
На адыгейскай мове. Іэшъынэ Х. Якуб Колас / / Соц. Адыгей. 1972. Ноябрэм и 3.
На азербайджанскай мове. Багыров М. Халг шаири: (Јакуб Коласын анадан олмасынын 70 иллији мунасибэтилэ) / / Эдэбијјат гэзети. 1952. 6 нојабр; Базаревич Н. Халг нэгмэкары: Јакуб Колас — 100 / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1982. 5 нојабр.; Бејук халг нэгмэкары / / Коммунист. 1962. 2 нојабр.; Белорус торпагынын тэрэннумчусу / / Азэрб. кэнчлэри. 1972. 1 нојабр.; Кучар А. Јакуб Колас: (Белорус јазычысынын анадан олмасынын 90 иллији мунасибэтилэ) / / Совет Ермэнистаны. 1972. 11 нојабр.; Халг сэадэти нэгмэкары / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1962. 3 нојабр.; Хэлилов П. Совет Белорусијасынын халг шаири Јакуб Колас / / Ингилаб вэ мэдэнијјэт. 1952. № 11; Хэлилов Э. Бејук халг нэгмэкары: Јакуб Колас — 100 / / Китаблар алэминдэ. 1982. № 4; Эскэров М. Бејук халг шаири / / Азэрб. кэнчлэри. 1952. 2 нојабр.
На англійскай мове. A Bard of People's Friendship / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1983. Nr 1; Adamovic A. The Kupała—Kołas Century 1882—1982 / / The Journ. of Byel. Stud. 1982. Nr 1; Barszczewski A. Romantic elements in Kołas Symon-muzyka / / The Journ. of Byel. Stud. 1982. Nr 2; Bronstain Y. The literature of the White Russian Sosialist Soviet Republic / / Literature of the peoples of the USSR. 1934. Nr 7—8; Brovka P. People's Poet of Byelorussia: (On the occasion of Yakub Kolas' 90 th birthday) / / Soviet Literature. 1972. Nr 10; Bugayev D. Old, yet Young / Transl. F.Leib / / Soviet Literature. 1962. Nr 8; Byelorussian Literature / / Cassell's Encyclopedia of World Literature. New York, 1953. Vol 1; Byelorussian Literature / / The Literature of the Soviet Peoples: A historical and biographical survey. New York, 1970; Byelorussian Writers in Moscow / / Soviet Literature. 1949. Nr 5; Connelly B. Fifty Years of Soviet Federalism in Belorussia / / The Soviet West. New York; Washington; London, 1975; Death of Jakub Kolas / / Current Digest of Soviet Press (Michigan). 1956. Sept. 26; Development of Byelorussian Art / / International Literature. 1940. Nr 10; Gilevich N. Byelorussia's Great Poets: Yanka Kupala and Yakub Kolas Centennials / / Comission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; Gnilomedov V. The Pride and Glory of the Nation / / Comission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; Kennedy G. Archives and Manuscripts Repositories in the USSR. Estonia, Latvia, Lithuania and Byelorussia. Princeton. 1981. P. 555—556; Kiselyov G. Yakub Kolas: To Mark the 100th Anniversary of the Poet's Birth / / Soviet Literature. 1982. Nr 7; Kolas Iakub / / Great Soviet Encyclopedia, a translation of the third edition. New York; London, 1976. Vol. 12; Kolas Jakub / / The Columbia-Viking Desk Encyclopedia: Third edition. New York, 1968; Kolas Yakub / / The Literatures of the Soviet Peoples. New York, 1970; Kolas Jakub / / The New Columbia Encyclopedia. New York, 1975; Kundish N. Young White Russian Literature / / Weekly News Bulletin (Moscow). 1927. Nr 19—20; Luzhanin M. Yakub Kolas tells His Story: (Chapters from a Biography) / / Soviet Literature. 1966. Nr 12; Lynkov M. The Friend, the Man, the Teacher / / Голас Радзімы. 1982. 25 ліст.; Lynkov M. The Man, the Friend, the Teacher: (From reminiscences) / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973; May W. Gems of Poetry / / Голас Радзімы. 1972. № 47; McMillin A. It is Not Enough Just to Remember War / / Comission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1983. Nr 1; McMillin A. Kołas / / McMillin A. Die Literatur der Weissrussen; A History of Byelorussian Literature. From its Origins to the Present Day. Giessen, 1977. P. 196—218; McMillin A. Kupała and Kołas Manuscripts and Marginalia in the Francis Skaryna Library, London / / Journ. of Byel. Stud. 1982. Nr 2; Mir M. Two poets of Soviet White Russia / / Soviet Culture Review. 1933. Nr 1; Mozolkov Y. A Byelorussian Trilogy / / Soviet Literature. 1955. Nr 7; Mozolkov E. Yakub Kolas / / Soviet Literature. 1951. Nr 4; Naumenko I. Out of the Depths of the People's Life / / Kolas Y. On Life's Expanses. M., 1982; New York Public Library's Slavonic Division Celebrates Centennial of Byelorussian Poets / / The New York Public Library News Release. 1982. Nr 1; Ossipow A. Yakub Kolas, Poet of Byelorussia / / International Literature. 1944. Nr 7; Poptonev S. Visiting Yakub Kolas's Homeland / / Soviet Literature. 1977. Nr 11; Rich V. Byelorussian National Conciousness and Jewish Tradition — Some Examples of Soviet Editorial Polisy / / Soviet Jewish Affairs (London). 1971. Nr 2; Rich V. Heroes and Jews in Byelorussian Literature / / Soviet Jewish Affairs (London). 1973. Nr 3; Russian Book Club: The Centennials of Yanka Kupala and Yakub Kolas / / United Nations Secretariat News (New York). 1982. Nov. 16; Sadoŭski J. A History of Byelorussian Literature / / Canadian Slavonic Papers. 1978. Nr 2; Savrasova S. «Byelorussia's Voice»: The 100th Anniversary of the Birth of Yakub Kolas / / Голас Радзімы. 1982. 25 ліст.; Savrasova S. Slavic Cultures — Past and Present / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1983. Nr 1; Semenovich A. The Son of His People / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973; Semezhon Y. Songs as Clear as the Sky / / Kupala Y., Kolas Y. Songs as Clear as the Sky. Mn., 1982; Senkevich A. Literature in White Russia / / VOKS Bulletin. 1931. Nr 2; Shamyakin I. A New Life for Byelorussia / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; Slavic Heritage Council of America Commemorates the 100th Anniversary of the Birth of the Bards of Byelorussian Literature Janka Kupala — Jakub Kolas / / Slavic Heritage Council of America. New York City, 1982; P. 42; Snezhkova N. In the Grateful Memory of Posterity / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; Sobolevsky A. Yanka Kupala and Yakub Kolas on the Stage / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; Stelmakh V. Yakub Kolas and the Theatre / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973; Syč P. Byelorussia Yesterday and Today / / The Eastern Quarterly (London). 1952. Nr 5; 20th Anniversary of White Russian Poet Jakub Kolas (K.Mickiewicz) / / Nation (Warszawa). 1927. Nr 1—2; Tychina M. The National Memory of Byelorussians / / Soviet Literature. 1983. Nr 3; United Nations Staff Recreation Council. The Russian Book Club. Special Program Dedicated to Byelorussia's Great Poets Yanka Kupala and Yakub Kolas Centennials. [Flyer] / / New York. 1983. Oct. 21; White Russian Poets: Yanka Kupala, Yakub Kolas and Tishka Gartny / / Weekly New Bulletin (Moscow). 1929. Nr 5; Yakub Kolas, Byelorussian Poet / / Soviet Literature. 1946. Nr 9; Yakub Kolas: Obituary / / The New York Times. 1956. Aug. 15; Yakub Kolas — poet of Byelorussia / / UNESCO Features (Paris). 1963. Febr. 1; Yanka Kupala and Yakub Kolas: unparalleled role / / Facts on Byelorussia (New York). 1972. Nr 1; Zaboraŭ B. Kupała and Kołas through the Eyes of an Artist / / The Journ. of Byel. Stud. 1982. Nr 2; Zhuravsky A. The Founders of the Literary Byelorussian Language / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1.
На армянскай мове. Акапян М. Народны паэт / / Гракан тэрт. 1982. 12 ліст.; Пясняр дружбы народаў / / Сов. айастан. 1982. 3 ліст.

На всецінскай мове. А д э м ы амондэн // Рэстдзинад. 1982. 3 нояб.; П у х а т ы А. Адэмон поэт, хэлардзинадыл зарэггэнэг // Сов. Ирыстон. 1982. 3 нояб.; Я к у б Колас // Мах дуг. 1952. № 11.

На балгарскай мове. В ъ л ч е в Н. За беларуската литература: Янка Купала и Якуб Колас // Руски класически и съветски писатели. София, 1968; Д а н ч о в Н., Д а н ч о в И. Я.Колас // Българска енциклопедия. София, 1936; Д и м и т р о в а С. Две книги на Колас // Лит. новини. 1963. 31 юли; К о л а с Якуб: [Некралог] // Лит. фронт. 1956. 23 авг.; К о л а с Якуб: [Некралог] // Септемврн. 1956. № 10; К о л а с Якуб: Певец на белоруския народ // Бълг.-съветска дружба. 1962. № 9; К о л а с Якуб // Читалище. 1957. № 9; Л у ж а н и н М. Якуб Колас // Колас Я. Избрани стихотворения. София, 1962; М о з о л к о в Е. 70 годишнината на народния поет на Белорусия Якуб Колас // Лит. фронт. 1952. 13 ноември; О з е р о в Л. Новата поема на Якуб Колас // Славяни. 1947. № 8—9; П ъ р в и изпитания // Филмови новини. 1961. № 6; С т р о к о в М. 40 години литературна дейност на Якуб Колас // Народ. 1946. 19 ноември; Ф и г л о в с к а Л. Максим Горки и Якуб Колас // Език и литература. 1970. № 3.

На беларускай мове. А. К. Вершы «Песняру» і «Мужык»: З метадыч. паліцы настаўніка // Ніва. 1969. 9 сак. Я г о ж. Вечар Якуба Коласа // Камуніст. 1936. 2 ліст.; А.Н. [Навіна А.] 50-леццe Якуба Коласа // Бел. звон. 1932. 19 ліст.; А. Р. [Ружанцаў А. (?)] Успаміны аб Коласу // Бел. летапіс. 1936. № 1; ...А к л а с і к а застаецца // ЛіМ. 1982. 26 ліст.; А б ж ы ц ц і і дзейнасці песняра // Там жа. 1966. 20 мая; А б з а д а ч а х беларускай мастацкай літаратуры // Чырв. змена. 1929. 6, 7 крас.; А б п а э м е «Новая зямля» Я.Коласа // Сав. Бел. 1923. 16 ліст.; А б у в е к а в е ч а н н і памяці народнага паэта БССР Якуба Коласа (Міцкевіча Канстанціна Міхайлавіча) // Звязда. 1956. 17 жн.; Аб Якубе Коласе // Палес. праўда. 1931. 10 лют.; А б а к у м о ў с к а я Т. Пра знаёмае па-новаму // Вяч. Мінск. 1976. 20 кастр.; А б р а м о в і ч Д. Узор чалавечай мудрасці // Звязда. 1962. 3 ліст.; А г і е в і ч У. Літаратура і жыццё. Мн., 1954. С. 44—46, 73—82; Я г о ж. На варце міру // ЛіМ. 1951. 15 студз.; Я г о ж. Народны пясняр // Бярозка. 1946. № 8—9; Я г о ж. Паэт-змагар: (Да 65-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа) // ЛіМ. 1947. 6 ліст.; Я г о ж. Сымонмузыка // Беларусь. 1946. № 2; Я г о ж. Шлях народнага паэта // Там жа. 1946. № 10; Я г о ж. Эстэтычныя погляды Я.Коласа // Вяч. Мінск. 1970. 1 ліп.; А г л я д ч ы к // Новыя творы Якуба Коласа // Бел. культ. 1927. № 1; А г н я ц в е т Э. Бацькоўскі запавет // Маладосць. 1972. № 10. Я е ж. Лісты Якуба Коласа // Работніца і сялянка. 1972. № 11; Я е ж. Сустрэчы, якіх не забыць: (Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа) // Бярозка. 1982. № 11; Я е ж. Шчодрасць // Маладосць. 1962. № 10; А д Ц э н т р а л ь н а г а Камітэта КПБ, Савета Міністраў БССР і Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР: [Паведамленне аб смерці Якуба Коласа (Канстанціна Міхайлавіча Міцкевіча)] // ЛіМ. 1956. 16 жн.; А д а м о в і ч А. Беларускі раман. Мн., 1961. С. 21—24, 30—54, 59—61, 80-111, 114—116, 119—120, 122—126; Я г о ж. Беларускі раман у вершах: (Думкі пра «Новую зямлю») // Полымя. 1957. № 10. Я г о ж. Думкі пра «Новую зямлю» // ЛіМ. 1957. 7 вер.; Я г о ж. Коласаўскі псіхалагізм // Адамовіч А. Маштабнасць прозы. Мн., 1972. С. 19—33; Я г о ж. Культура творчасці. Мн., 1959. С. 21—26, 30—53, 77—108, 110—112, 116—117, 119—124; Я г о ж. Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 85—87; Я г о ж. Паэтычнае вярхоўе беларускай прозы // Адамовіч А. Здалёк і зблізку. Мн., 1976. С. 58—98; Я г о ж. Пісьменнік і народ // ЛіМ. 1956. 19 мая; Я г о ж. Праблемы жанра рамана: (Артыкул трэці) // Полымя. 1958. № 10; Я г о ж. Праблемы жанра рамана: (Артыкул чацвёрты) // Полымя. 1958. № 12; Я г о ж. Урокі творчасці Якуба Коласа // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; А д а м о в і ч Г. Любімы пісьменнік // ЛіМ. 1962. 2 ліст.; А д д а ў ён людзям песень дар // Там жа. 1962. 16 ліст.; А з г у р З. Пра людзей, якім я ўдзячны // Полымя. 1961. № 11; Я г о ж. Сустрэчы // Наст. газ. 1961. 2 снеж; Я г о ж. Якуб Колас // Азгур З. Незабыўнае. Мн., 1962. С. 93—117; А к с а м і т а ў А. Да пабудовы фразеалагічнага слоўніка мовы Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; А к с ё н а ў А. Прамова на пахаванні Я.Коласа // ЛіМ. 1956. 16 жн.; А к с ё н ч ы к Н. Настаўнік // Дзень паэзіі-82. Мн., 1982; А л е к с а н д р о в і ч А. Аўтабіяграфія // Александровіч А. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1963. Т. 2. С. 291—292; Я г о ж. Беларуская савецкая паэзія // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 3; Я г о ж. Пісьменнікі Савецкай Беларусі // Александровіч А. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1963. Т. 2. С. 326—328; А л е к с а н д р о в і ч С. Беларуская проза на рускай мове // Полымя. 1954. № 12; Я г о ж. «Далёка я ад межаў родных...»; Папраўлена яго рукою // Александровіч С. Слова — багацце. Мн., 1981. С. 154—224; Я г о ж. Калыска дум і натхнення // Александровіч С. Тут зямля такая. 2 выд. Мн., 1985. С. 101—131; Я г о ж. Наш Колас // Колас Я. Вершы. Мн., 1971; Я г о ж. Нёманаў дар // Александровіч С. Кнігі і людзі. Мн., 1976. С. 164—169; Я г о ж. Новыя матэрыялы пра настаўніцкі з'езд // ЛіМ. 1959. 12 жн.; Я г о ж. Па дарозе ў Заблонне // Александровіч С Па слядах паэтычнай легенды. Мн., 1965. С. 160—166; Я г о ж. Памятнымі сцежкамі // ЛіМ. 1957. 16 ліст.; Я г о ж. Папраўлена яго рукою; Першыя крокі // Александровіч С. Гісторыя і сучаснасць. Мн., 1968. С. 5—54; Я г о ж. Патрабавальнасць мастака: (Новая рэдакцыя трылогіі Я.Коласа «На ростанях») // ЛіМ. 1956. 21 студз.; Я г о ж. Першыя галасы прызнання: (Дарэвалюцыйная славянская крытыка пра паэзію Я.Коласа) // Александровіч С. Старонкі братняй дружбы. Мн., 1960. С. 206—218; Я г о ж. Песня нарадзілася ў Альбуці // ЛіМ. 1966. 28 кастр.; Я г о ж. Праўда і праўдападобнасць: (Нататкі пра сюжэт і канфлікт у апавяданні) // Там жа. 1954. 6 лют.; Я г о ж. Раннія творы Я.Коласа // Маладосць. 1960. № 12; Я г о ж. Святло велічнага таленту // Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Там, дзе настаўнічаў народны пясняр // ЛіМ. 1962. 5 кастр.; А л е к с а н д р о в і ч С., Л о й к а А., П ш ы р к о ў Ю. Якуб Колас: Паводле ўспамінаў братоў і сясцёр // Маладосць. 1962. № 11; А л е к с а н д р о ў с к а я Л. Было ў дарозе лягчэй: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; А л е с і н П. З любоўю да песняра: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Наст. газ. 1982. 8 вер.; А л е ш к а С. Беларускі баян // Звязда. 1946. 3 ліст.; А л і с і е в і ч І. Педагагічныя погляды Якуба Коласа (Канстанціна Міхайлавіча Міцкевіча) // Уч. зап. (Гомел. пед. ин-т). 1956. Вып. 2; А л я х н о в і ч М. Да надыходзячага юбілею народнага паэта БССР Якуба Коласа // За пралет. н. 1932. 6 ліст.; Я г о ж. На аванпастах пралетарскай літаратуры: (1920—30) // Маладняк. 1930. № 6—7; А л я х н о в і ч Р. Дарагая спадчына // Наст. газ. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Зварот да сумежных мастацтваў у працэсе аналізу твораў мастацкай літаратуры // Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976; Я г о ж. Мастацкае чытанне і ілюстрацыя пры вывучэнні паэмы «Новая зямля» // Нар. асвета. 1975. № 7; Я г о ж. Сістэма работы настаўніка па выхаванню школьнікаў пры вывучэнні бібліяграфіі і творчага шляху пісьменніка // Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984. С. 58—63, 69—72; Я г о ж. Удумліва, сур'ёзна // Наст. газ. 1972. 30 вер.; Я г о ж. Удумлівы педагог // Звязда. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Урокі высокай грамадзянскасці // Нар. асвета. 1982. № 8; А н д р а ю к С. Вялікае святло жыццесцвярджэння // Андраюк С. Выяўляючы жыццём. Мн., 1976. С. 3—9; Я г о ж. Нацыянальная празаічная традыцыя: (Якуб Колас і Кузьма Чорны) // Андраюк С. Традыцыі і сучаснасць. Мн., 1981. С. 31—52; Я г о ж. Чалавек у свеце // Полымя. 1981. № 6; А н д р ы е н к а О. Тэма інтэлігенцыі ў трылогіі «На ростанях» Я.Коласа // Уч. зап. (Гомел. пед. ин-т). 1956. Вып. 2; А н і с і м а ў Г. Яго песні памагаюць працаваць // Зара. 1946. 3 ліст.; А н і с к о в і ч У. Каб на ўсёй моцы і красе... // ЛіМ. 1978. 8 снеж.; А н і ш ч у к Г. Да 40-годдзя літаратурнай дзейнасці Якуба Коласа // Сав. селянін. 1946. 27 кастр.; А н -

танюк Л. Якуб Колас і беларуская навуковая тэрміналогія // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Яго ж. Якуб Колас і фарміраванне беларускай навуковай тэрміналогіі // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Антонаў У. Нібы сам Колас гутарыць з табой // Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Арабей Л. Творчасць Цёткі пасля першай рускай рэвалюцыі // Полымя. 1956. № 7; Арагон Л. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Арашонкава Г. Польскія лексічныя запазычанні ў творах Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Яе ж. Стылістычныя функцыі беларусізмаў у творах Якуба Коласа, напісаных на рускай мове // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1983. № 1; Арлоў В. Там, дзе бываў пясняр // Мін. праўда. 1982. 23 ліст.; Арлоў Д. Па сцежках пратаптаных // ЛіМ. 1961. 6 кастр.; Арoцкер Л. Жыццё для народа // Калг. праўда. 1962. 30 кастр.; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 44—75, 182—184, 205—210, 214—215; Яго ж. На вогненным напрамку // Полымя. 1975. № 5; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 30—32, 124—125, 156—159, 230—232; Арцем'еў В. Да юбілею песняроў // ЛіМ. 1972. 5 мая; Яго ж. Шчырая наша ўдзячнасць // Маг. праўда. 1972. 3 ліст.; Астаневіч М. Сябар песняра // Віцеб. рабочы. 1962. 30 вер.; Атрашкевіч В. Аб прататыпах трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» // Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн., 1980; Яго ж. Аўтабіяграфічная аснова дакастрычніцкай прозы Якуба Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 20; Яго ж. Да праблемы аўтабіяграфізму ў трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» // Вопросы специфики жанров художественной литературы. Мн., 1974; Яго ж. Радкі ў хроніку жыцця Я.Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1978. Вып. 6; Яго ж. У пошуках мастацкай праўды // Атрашкевич В. Ад прататыпа да вобраза. Мн., 1984. С. 136—208; Яго ж. У творчасці — лёс народа // Маг. праўда. 1982. 3 ліст.; Атрошын Н. Барацьбіт за мір // За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Аўдзееў І. У вянок песняру // Чырв. змена. 1982. 22 крас.; Ахрыменка П. Беларускія народныя казкі ў апрацоўцы Якуба Коласа // Гомел. праўда. 1953. 19 крас.; Яго ж. Народная апрацоўка вершаванага апавядання Якуба Коласа «Зяць» // Там жа. 1958. 23 ліп.; Яго ж. Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. С. 58—60, 91, 101—102, 104—105, 110—11; Яго ж. Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў. Мн., 1959. С. 123—127, 131; Яго ж. Якуб Колас і народна-паэтычная творчасць // Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962. С. 82—103; Яго ж. Якуб Колас і Украіна // Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973. С. 200—210; Ацьман А. Увекавечана дарагое імя // Голас Радзімы. 1982. 4 ліст.; Бабак Д. «Каму апладзіруе зала» // Там жа. 1972. № 46; Бабарэка А. Вясну радзіла восень: (Да пытання аб кірунках у сучаснай бел. літаратуры) // Маладняк. 1925. № 7; Яго ж. З літаратурных нататак // Узвышша. 1927. № 1; Яго ж. Пра Коласаву «Новую зямлю» // Там жа. 1929. № 3; Бабок М. «Люсіна я ніколі не забуду» // ЛіМ. 1982. 13 жн.; Багатыроў А. Стварэнне оперы «Дрыгва» // Там жа. 1938. 23 крас.; Багданаў М. Дзе жыў народны паэт // Звязда. 1962. 27 ліп.; Баргановіч А. Новая беларуская літаратура. Віцебск, 1925. С. 10—15; Багдановіч В. «Ад роднае зямлі»: (Стыхія творчасці Якуба Коласа) // Бел. крыніца. 1932. 4 снеж.; Багдановіч М. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Глыбы і слаі; За тры гады // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 2. С. 95—103, 128—133; Бажкоў П. Мы чытаем калгаснікам кнігу // Піянер Бел. 1936. 5 крас.; Базарэвіч М. А песня будзе жыць!..: Да 100-годдзя літ. музея Я.Коласа // ЛіМ. 1969. 2 снеж.; Яго ж. Ад роднае зямлі... // Там жа. 1971. 21 мая; Яго ж. Беларускі пясняр і Максім Горкі // Чырв. змена. 1982. 27 кастр.; Яго ж. Выдадзена ў Балгарыі // ЛіМ. 1963. 15 лют.; Яго ж. Да памятнай даты // Гродзен. праўда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Дакументы расказваюць // ЛіМ. 1965. 16 лют.; Яго ж. Дружба вялікіх песняроў // Голас Радзімы. 1967. № 35; Яго ж. Жыве яго песня ў народзе // Мін. праўда. 1966. 13 жн.; Яго ж. З братняй любоўю // ЛіМ. 1962. 11 мая; Яго ж. З глыбінь народных // Беларусь. 1982. № 10; Яго ж. Заўсёды ішлі яны поруч // Там жа. 1982. № 4; Яго ж. Зычлівасць // Маладосць. 1982. № 3; Яго ж. Калыска натхнення // Вяч. Мінск. 1972. 2 ліст.; Яго ж. Лісты Якуба Коласа // ЛіМ. 1976. 13 лют.; Яго ж. Любімы настаўнік // Полымя. 1982. № 9; Яго ж. Майстар перакладу // Звязда. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Максім Рыльскі і Якуб Колас // Віцеб. рабочы. 1975. 23 вер.; Яго ж. Мудры, справядлівы дарадца // ЛіМ. 1972. 25 жн.; Яго ж. Музей Якуба Коласа ў школе // Звязда. 1969. 5 ліст.; Яго ж. На братніх мовах // ЛіМ. 1962. 21 снеж.; Яго ж. На ніве асветы // Маладосць. 1966. № 10; Яго ж. Набыткі музея // Звязда. 1975. 14 жн. Яго ж. Новае пра Я.Коласа // Вяч. Мінск. 1970. 9 студз.; Яго ж. Новае ў музеі Якуба Коласа // ЛіМ. 1966. 13 вер.; Яго ж. Новае ў экспазіцыі // Там жа. 1962. 7 вер.; Яго ж. Новыя набыткі музея // Калг. праўда. 1962. 12 жн.; Яго ж. Новыя старонкі пра песняра // Звязда. 1971. 14 кастр.; Яго ж. Пісьмы і фатаграфіі песняра // ЛіМ. 1962. 21 вер.; Яго ж. Пісьмы землякам // Калг. праўда. 1962. 20 вер.; Яго ж. Пісьмы народнага паэта // Вяч. Мінск. 1968. 11 снеж.; Яго ж. Пісьмы, фатаграфіі, рукапісы... // Мін. праўда. 1967. 4 жн.; Яго ж. Проста, шчыра, сапраўды народна // Голас Радзімы. 1982. 4 ліст.; Яго ж. Просты і шчыры чалавек // ЛіМ. 1961. 3 ліст.; Яго ж. Пясняр свайго народа // Братэрства. Мн., 1982; Яго ж. Разам з народам // Чырв. змена. 1982. 4 снеж.; Яго ж. Рускі народ не забывае беларускага песняра // ЛіМ. 1958. 15 кастр.; Яго ж. Сейбіт зычлівасці добрай // Звязда. 1972. 4 кастр.; Яго ж. Слова Коласа натхняла Клімука... // ЛіМ. 1975. 24 кастр.; Яго ж. Старонкі жыцця паэта // Віцеб. рабочы. 1962. 26 вер.; Яго ж. Тры варыянты «Сымона-музыкі» // Вяч. Мінск. 1972. 10 кастр.; Яго ж. Тры нараджэнні «Сымона-музыкі» // Маг. праўда. 1972. 16 крас.; Яго ж. Тут жыў паэт: Музею Якуба Коласа — 25 год // Голас Радзімы. 1976. 2 вер.; Яго ж. Тут прайшло маленства песняра // ЛіМ. 1962. 15 чэрв.; Яго ж. У вянок народнаму паэту // Наст. газ. 1962. 19 вер.; Яго ж. У музеі народнага паэта // Зара. 1962. 4 ліст.; Яго ж. Цікавая выстаўка // Вяч. Мінск. 1968. 26 ліст.; Яго ж. Шчодрасць вялікага таленту // Чырв. змена. 1963. 3 ліст.; Яго ж. Яго шануе Украіна // Вяч. Мінск. 1971. 13 кастр.; Яго ж. Якуб Колас — перакладчык // ЛіМ. 1958. 13 жн.; Базарэвіч М., Пратасевіч М. Тут жыў вялікі пясняр: Па залах літ. музея Якуба Коласа // Бярозка. 1960. № 11; Базыленка Г. Вобразы і кампазіцыя паэмы «Адплата» Якуба Коласа // Полымя. 1946. № 10; Яго ж. Мова ранняй творчасці Якуба Коласа // Пісьменнік і мова. Мн., 1934; Байкоў М. Наша літаратура за 1925 г. // Полымя. 1926. № 1; Яго ж. Паэма «Новая зямля» як манументальны твор у беларускай паэзіі // Байкоў М. На літаратурныя тэмы. Мн., 1929. С. 40—66; Бакуновіч Р., Замскі М. Бярозы на плошчы... // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Балевіч А. Бацькоўскі дом // Маг. праўда. 1982. 3 ліст.; Баліцкі. Да юбілею Якуба Коласа // Звезда. 1926. 19 нояб.; Бандарчык В. Адлюстраванне культуры і быту беларусаў у творчасці Якуба Коласа // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 5; Бандарчык Т. Далёкія сустрэчы // ЛіМ. 1972. 18 жн.; Бандарэнка М. Паэт на Гомельшчыне // Гомел. праўда. 1982. 3 ліст.; Бандарэнка Т. Варыянтныя словазлучэнні ў творах Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Яго ж. Дзеяслоўныя словазлучэнні з прыназоўнікам па- ў творах Якуба Коласа // Там жа. 1985. Вып. 28; Баравікова Р. За правы народныя // ЛіМ. 1975. 21 сак.; Барадулін Р. Адказаць на шчырасць — шчырасцю // Вяч. Мінск. 1977. 20 снеж.; Баразна С. Па шляхах жыцця і творчасці // ЛіМ. 1960. 12 сак.; Бараноўскі А. «Мой родны кут...» // Мін. праўда. 1976. 22 кастр.; Бараноўскі В. Да 70-год-

дзя народнага паэта // Наст. газ. 1952. 25 кастр.; Барашка І. Добры дзядька Якуб: Да 80-годдзя з дня нараджэння // Маладосць. 1962. № 10; Яго ж. З цыкла «Кантрасты і сугучнасць»: (Я.Коласу) // Сав. Бел. 1926. 23 ліст.; Яго ж. Сёння папутніцкае літаратуры // Маладняк. 1930. № 3; Барскі А. Лонданская канферэнцыя ў гонар 100-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа // Ніва. 1983. 9 студз.; Яго ж. У роднага брата Якуба Коласа: Амерыканскія былі // Ніва. 1982. 5, 9 вер.; Барсток М. Думамі і сэрцам з народам // Вяч. Мінск. 1972. 2 ліст.; Яе ж. Жыццё і творчасць // Піянер Бел. 1946. 30 кастр.; Яе ж. Неўміручае слова // Звязда. 1957. 16 ліст.; Яе ж. Паэма // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970; Яе ж. Роднаму краю і народу // Нар. асвета. 1972. № 11; Яе ж. «Рыбакова хата» // Звязда. 1949. 27 крас.; Яе ж. Якуб Колас // Колас Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1952. Т. 1; Яе ж. Якуб Колас і праблемы беларускай літаратурнай мовы // Полымя. 1954. № 3; Барташэвіч М. Па Коласавых і Блокавых мясцінах // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Баршчэўскі А. Камізм у творчасці Якуба Коласа // Навукова-літаратурны зборнік і беларускі каляндар 1961 г. Беласток, 1961; Яго ж. Мінулае, якое служыць будучаму // Беларускі каляндар 1981. Беласток, 1981; Яго ж. Нашаніўская пара: Якуб Колас // Ніва. 1978. 28 мая; 11, 18, 25 чэрв., 9, 30 ліп.; 13, 20 жн., 3, 17, 24 вер., 15, 22 кастр., 5, 12 ліст.; 3, 10, 17, 24, 31 снеж.; 1979. 7, 21, 28 студз., 4, 11, 18, 25 лют., 11, 18, 25 сак., 8, 29 крас., 13, 20, 27 мая, 10 чэрв., 9, 16, 23, 30 вер., 7, 14, 21, 28 кастр., 11, 18, 25 ліст., 2, 9, 23, 30 снеж.; 1980. 13, 20, 27 студз., 10, 17, 24 лют., 9, 16, 23, 30 сак., 13, 20 крас., 11 мая; Яго ж. Некаторыя пытанні з жыцця і творчасці Якуба Коласа // Ніва. 1957. 3 ліст.; Яго ж. Польска-беларускае культурнае супрацоўніцтва ў пасляваенны перыяд // Беларускі каляндар 1974. Беласток, 1974; Яго ж. Святкаванне 80 гадавіны нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа ў Польшчы // Беларускі каляндар 1965 г. Беласток, 1964; Яго ж. Якуб Колас // Беларускі каляндар 1972. Беласток, 1971; Яго ж. Якуб Колас: Да стагоддзя з дня нараджэння. 1882—1956 // Беларускі каляндар. 1982. Беласток, 1982; Яго ж. Якуб Колас: Пантэізм ці рэлігійны містыцызм? Ніва. 1979. 28 студз.; Барысавец А. Народны паэт // Зара. 1946. 3 ліст.; Барысаў В. У гасцях у героя трылогіі // Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Пра народнага песняра // Наст. газ. 1962. 17 ліст.; Яго ж. Школьны музей Я.Коласа // Наст. газ. 1965. 27 ліст.; Барысенка В. Аб некаторых пытаннях гісторыі беларускай літаратуры // ЛіМ. 1947. 19 ліп.; Яго ж. Вершы аб радзіме // Там жа. 1941. 11 студз.; Яго ж. Вобраз вялікага Сталіна ў беларускай паэзіі // Наст. газ. 1949. 15 снеж.; Яго ж. Вялікі пясняр савецкага народа // Сав. школа. 1952. № 6; Яго ж. Ідэйныя скажэнні ў асобных артыкулах крытыкаў і літаратуразнаўцаў // ЛіМ. 1948. 17 студз.; Яго ж. Наша гордасць // Звязда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Слава і гонар сацыялістычнай літаратуры: Да 40-годдзя літ. дзейнасці Якуба Коласа // Наст. газ. 1946. 31 кастр.; Яго ж. Слаўны сын беларускага народа // Камуніст Бел. 1962. № 10; Яго ж. Творчасць Якуба Коласа // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 2—3; Яго ж. Творчы шлях Якуба Коласа // Звязда. 1932. 15 снеж.; Яго ж. Якуб Колас // Колас Я. Рыбакова хата. Мн., 1947; Бас І. Першыя водгукі на Украіне // ЛіМ. 1962. 3 крас.; Яго ж. У пачатку вялікага шляху // Бас І. Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969. С. 114—123; Бахмеццеў. Пра старэйшых беларускіх пісьменнікаў: Прамова на III пленуме праўлення ССП СССР // ЛіМ. 1936. 16 лют.; Бачыла А. «Забыць цябе не маю сілы...» // Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985. С. 221—227; Белакурская Ж. Да пытання аб ролі Якуба Коласа ў фарміраванні норм беларускай літаратурнай мовы // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982 ; Яе ж. Параўнанні ў ранніх творах Якуба Коласа // Там жа. Сер. 4. 1984. № 3; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 92—94; Беларуская савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 16—20, 40—41, 225—226, 286; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 31—33, 35—43, 44, 76—78, 111—116, 262—269; Беларускія справы // Еднасць. 1921. 28 вер.; Белы Л. Да новага жыцця // Чырв. змена. 1982. 4 жн.; Белы С. Вёска Удранка памятае // Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Дзядзька Якуб // Чырв. змена. 1981. 21 кастр.; Яго ж. Помнім твой клопат, дзядзька Кастусь! // ЛіМ. 1972. 1 вер.; Яго ж. Сустрэчы ў Мікалаеўшчыне // Беларусь. 1982. № 1; Яго ж. Такім мы помнім яго: Успаміны землякоў пра Якуба Коласа // ЛіМ. 1982. 23 крас.; Яго ж. Такім я помню яго // Беларусь. 1974. № 8. Яго ж. Удранка памятае // ЛіМ. 1983. 28 кастр.; Яго ж. Чалавек вялікай душы // Беларусь. 1982. № 11; Бембель А. Якуб Колас і праблемы засваення, захавання і ўзнаўлення эстэтычнай спадчыны // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985. С. 12—13; Бервянчук А. Памяці песняроў // ЛіМ. 1963. 10 мая; Берднік С. Варыянты некаторых фразеалагічных адзінак і іх функцыяніраванне ў творах Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Яго ж. Жывое слова песняра // Голас Радзімы. 1982. 2 снеж.; Яго ж. З невычэрпных крыніц: Жывое народнае слова ў творчасці Я.Коласа // Голас Радзімы. 1984. 26 ліп.; Яго ж. Крыніцы і стылістычнае выкарыстанне фразеалагізмаў у публіцыстычных і крытычных творах Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1984. Вып. 25; Яго ж. Моўнае багацце трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Нар. асвета. 1984. № 12; Берталь О. Наш любімы паэт // Гродзен. праўда. 1952. 15 ліст.; Бечык В. Лірыка травеня: Крытыч. нататкі // ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Яго ж. Роднае, запаветнае... // Колас Я. Родныя вобразы. Мн., 1982; Бірукоў В. І гучаць над Нёманам вершы // Звязда. 1978. 11 ліп.; Бірыла М. Роля Якуба Коласа ў развіцці беларускай літаратурнай мовы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 5; Бойка У. Ад роднае зямлі, ад гоману бароў...: Нататкі аб вытоках творчасці Якуба Коласа // ЛіМ. 1957. 28 снеж.; Яго ж. «Песня музыкі» // Там жа. 1959. 10 студз.; Бокач В. Школьны музей песняра // Мін. праўда. 1970. 18 снеж.; Бондал І. Пра народнасць коласавага слова // Слова, фразеалагізм, словазлучэнне. Мн., 1984; Бондар Т. З любоўю да слова песняра // Беларусь. 1981. № 10; Бондарава Е. У кадры — незабыўныя постаці // ЛіМ. 1982. 17 вер.; Бондарава Ф. А настрой усё-такі нядрэнны // Там жа. 1961. 6 кастр.; Яе ж. «Першыя выпрабаванні» // Там жа. 1960. 26 жн.; Борт А. Ён любіў Беларусь // Там жа. 1975. 17 студз.; Яго ж. Старонкі нашай дружбы // Звязда. 1972. 3 ліст.; Браварская З. «Мой родны кут...» // ЛіМ. 1976. 12 ліст.; Бравер Е., Раманенка А. Новыя дакументы Якуба Коласа // Беларусь. 1962. № 11; Брандабоўскі У. Пясняр абноўленай зямлі // Нар. асвета. 1969. № 9; Браншгэйн Я. «Дрыгва»: (Аповесць Я.Коласа) // Браншгэйн Я. Літаратурная вучоба. Мн., 1935. Вып. 1. С. 20—23; Яго ж. «Дрыгва» Якуба Коласа: Метадыч. распрацоўка // ЛіМ. 1935. 31 студз.; Яго ж. Народны паэт савецкай Беларусі // Віцеб. пралетарый. 1936. 15 кастр.; Яго ж. Пра беларускую савецкую прозу: Даклад на I з'ездзе ССПБ // ЛіМ. 1934. 10, 12 ліп.; Яго ж. Пытанні тэорыі і практыкі літаратурнага паходу // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 2; Яго ж. Трыццаць год: (Творчы шлях Якуба Коласа) // Там жа. 1936. № 10 ; Яго ж. Якуб Колас: (30 год літ. творчасці) // ЛіМ. 1936. 3 кастр.; Яго ж. Яшчэ раз да пытання аб лёсе вобразаў у беларускай літаратуры: (Трансфармацыя вобразаў «Музыкі») // Там жа. 1935. 10, 16 крас.; Братэрская дружба // Там жа. 1960. 14 мая; Броўка П. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10 ; Яго ж. Вялікі пясняр беларускага народа // Колас Я. Зб. тв.: У 12 т. Мн., 1961. Т. 1; Яго ж. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР народны паэт Якуб Колас: Нарыс // Полымя. 1946. № 2—3; Яго ж. Забыць цябе не маю сілы // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1975. Т. 6. С. 351—372; Яго ж. Каб лепш людзям жылося!.. // Дзень паэзіі-72. Мн., 1972; Яго ж. Літаратура і жыццё // По-

лымя. 1954. № 10; Яго ж. Любімы настаўнік // ЛіМ. 1957. 16 ліст.; Яго ж. Народны паэт // Звязда. 1950. 10 сак.; Яго ж. Нашы вынікі і нашы задачы // ЛіМ. 1951. 21 крас.; Яго ж. Новая паэма Якуба Коласа; Любімы настаўнік; Вялікі пясняр беларускага народа // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1978. Т. 7. С. 26—30, 70—76, 97—104; Яго ж. Патрыёт усяе Савецкае Радзімы: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Яго ж. Сілы жыццёвы: Нарыс // ЛіМ. 1973. 16 ліст.; Яго ж. У дзядзькі Якуба ў Ташкенце // Там жа. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Якуб Колас // Наст. газ. 1946. 31 студз.; Броўка П. Глебка П., Міцкевіч Д. Памяці сябра // ЛіМ. 1968. 8 сак.; Брыкун І. Друг дзяцей // Звязда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. На ўсё жыццё: Нарыс // ЛіМ. 1973. 7 снеж.; Брыль Я. «Мой родны кут...» // Брыль Я. Роздум і слова. Мн., 1963. С. 95—109; Яго ж. Родны кут // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4. С. 204—213; Яго ж. Слуга народа // ЛіМ. 1954. 27 лют.; Бугаёў Д. Здабыткі крытычнай думкі і яе зігзагі // Бугаёў Д. Чалавечнасць. Мн., 1985. С. 210—214; Яго ж. Максім Гарэцкі. Мн., 1968. С. 23—27; Яго ж. Некалькі заўваг пра аповесць Я.Коласа «На прасторах жыцця» // Народныя песняры. Мн., 1972; Яго ж. Сацыяльная пранікнёнасць мастака // Бугаёў Д. Талент і праца. Мн., 1979. С. 187—204; Яго ж. Уладзімір Дубоўка. Мн., 1965. С. 29—34; «Буду пісаць для шчаслівай дзетвары»: Аб творах Я.Коласа для дзяцей // Піянер Бел. 1936. 10 кастр.; Будзько Я. Светлы вобраз // ЛіМ. 1960. 12 жн.; Бузук П. Мова і правапіс твораў Якуба Коласа // Якуб Колас у літаратурнай крытыцы. Мн., 1926; Букраба Я. Выдадзена індыйскімі сябрамі // ЛіМ. 1978. 21 ліп.; Булацкі Р. Палымяны публіцыст // Звязда. 1962. 13 вер.; Булацкі Р., Цікоцкі М. Настаўнік-змагар // Наст. газ. 1962. 25 жн.; Бурак Л. Складанае сінтаксічнае цэлае ў паэме Я.Коласа «Новая зямля» // Веснік БДУ. Сер. 4. 1981. № 2; Бураўкін Г. Яго родны кут // ЛіМ. 1967. 13 чэрв.; Бурносаў В. Выдатны пясняр беларускага народа // Звязда. 1956. 15 вер.; Яго ж. Голас братняга народа // Полымя. 1954. № 5; Яго ж. Ён быў камуністам // Голас Радзімы. 1961. № 64; Яго ж. Жыццё бярэ паэзію на ўзбраенне // Звязда. 1961. 13 жн.; Яго ж. З ранняй спадчыны Якуба Коласа // Полымя. 1957. № 1; Яго ж. На варце міру // Там жа. 1950. № 10; Яго ж. Народны паэт // Ніва. 1962. 28 кастр.; Яго ж. Палымяны барацьбіт за мір // Зара. 1952. 14 ліст.; Яго ж. Твор аб барацьбе беларускага народа // Сав. школа. 1957. № 5; Яго ж. Твор вялікай ідэйнай і мастацкай сілы // Полымя. 1949. № 4; Бур'ян Б. Выдаткі творчага пошуку // ЛіМ. 1974. 26 ліп.; Яго ж. Драматургія Якуба Коласа // Полымя. 1950. № 12; Яго ж. Народная драма // Колас Я. У пушчах Палесся. Мн., 1970; Яго ж. Тэатр чытае Коласа // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Бутакоў А. Беларускі тэатр у перыяд паміж дзвюма рэвалюцыямі // Полымя. 1954. № 12; Буткевіч С. Гучыць коласаўская ліра // Віцеб. рабочы. 1976. 2 снеж.; Быкаў В. Зайздросны лёс // ЛіМ. 1972. 3 ліст. Яго ж. Якуб Колас // Быкаў В. Праўдай адзінай. Мн., 1984. С. 223—224; Быкоўскі П. Вялікі пясняр беларускага народа Якуб Колас // Бальш. сцяг. 1946. 5 ліст.; Бэндэ Л. Матэрыялы да нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры: (Уводзіны) // Маладняк. 1931. № 5; Яго ж. Першае выступленне ў друку // ЛіМ. 1946. 30 кастр.; Яго ж. Праз 50 год // Там жа. 1957. 14 жн.; Яго ж. Творчыя задачы пралетарскай літаратуры // Маладняк. 1931. № 9; Яго ж. Школа імя Якуба Коласа // Наст. газ. 1957. 29 жн.; Яго ж. Якуб Колас — настаўнік // Там жа. 1946. 19 вер.; Яго ж. Кучар А. Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры // Маладняк. 1931. № 6—7; Бядуля З. Шчасце быць пісьменнікам савецкае краіны // ЛіМ. 1936. 11 кастр.; Бялевіч А. Вясна паэта // Там жа. 1972. 29 вер.; Яго ж. Родны Колас // Бялевіч А. Чарадзеі. Мн., 1970. С. 65—72; Яго ж. Тое, што не забываецца // ЛіМ. 1967. 31 кастр.; Бялова Л. На экране — вобразы песняра // Звязда. 1983. 19 студз.; Бярозка Ю. Коласава алегарычная навела // Узвышша. 1927. № 4; Яго ж. Сымон — музыка: (Марфал. аналіз) // Літаратурная творчасць К.Міцкевіча. М., 1926; Бярозкін Р. З намі размаўляе Колас // Беларусь. 1964. № 9; Яго ж. Нашы п'есы // ЛіМ. 1940. 5 чэрв.; Яго ж. Не магу пагадзіцца // Там жа. 1964. 22 снеж.; В.Г. Якуб Колас як нацыянальны паэт // Маладое жыццё. 1922. 6 крас.; Вабішчэвіч В. Якуб Колас — гісторык // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1985. № 3; Вагнаў М. Літаратурныя вечары, канферэнцыі // Зара. 1952. 15 ліст.; Вадзімаў В., Іванова А. Гордасць савецкай літаратуры: Вечар у Калоннай зале Дома Саюзаў, прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа // ЛіМ. 1962. 27 ліст.; Вазнясенскі А. Ля вытокаў мастацкай прозы Якуба Коласа // Полымя. 1928. № 8; 1929, № 1—4; Валасевіч Э. Мы выляталі з-пад тваёго крыла // Беларусь. 1982. № 11; Валенцік Л. Вывучэнне паэмы Я.Коласа «Рыбакова хата»: (З вопыту) // Наст. газ. 1958. 7 лют.; Валкавец П. Будуць усходы... // Там жа. 1973. 9 чэрв.; Яго ж. Пачатак вялікай дружбы // Вяч. Мінск. 1972. 11 ліп.; Валодзька Г. Права на званне // Віцеб. рабочы. 1972. 3 ліст.; Волчкова С. Якуб Колас аб моладзі // За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Валынец У. Памятныя сустрэчы // Нар. асвета. 1972. № 11; Яго ж. Хвалюючыя сустрэчы // Наст. газ. 1972. 9 лют.; Ван Шоу-Жэнь. Творы, якія хвалююць і клічуць // ЛіМ. 1962. 11 мая; Ванковіч Л. Напярэдадні вялікіх юбілеяў // Там жа. 1961. 17 лют.; Вараб'ёў А. Новы дакумент // Звязда. 1962. 3 ліст.; Вараповіч С. Новыя кнігі пра творчасць Я.Купалы і Я.Коласа // Беларусь. 1954. № 2; Варанько А. Слова беларускае па вялікім свеце // Работніца і сялянка. 1982. № 7; Васілевіч А. З любоўю ў сэрцы: (Вобраз жанчыны ў творчасці Я.Коласа) // Там жа. 1957. № 11; Яе ж. На ўсё жыццё // Васілевіч А. Выбр. тв.: У 3 т. Мн., 1983. Т. 3. С. 444—452; Васілеўская А., Збралевіч Л. Бібліяграфія Я.Купалы і Я.Коласа: (Да 90-годдзя з дня нараджэння) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; Васілеўскі П. Вяртанне да вытокаў // Мастацтва Бел. 1983. № 2; Яго ж. Спачатку было слова // ЛіМ. 1982. 6 жн.; Васільева А. Вобразы мілыя роднага краю // Вяч. Мінск. 1982. 3 ліст.; Васількевіч А. Праз асабістае ўспрыманне // Звязда. 1982. 7 студз.; Васілюк М. Якуб Колас у Слуцку // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1982. № 4; Ватацы Н. Гучаць на розных мовах // Голас Радзімы. 1972. № 46; Яго ж. Гучаць яго творы на розных мовах // Звязда. 1972. 3 ліст.; Яго ж. На мовах народаў свету // ЛіМ. 1956. 15 вер.; Яго ж. На розных мовах // Голас Радзімы. 1962. № 89; Веларок Г. У першай беларускай // Віцеб. рабочы. 1972. 3 ліст.; Венцлава А. Я адчуў цеплыню яго сэрца // ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Верны сын беларускага народа // Сав. селянін. 1947. 13 лют.; Вештарт Г. Дзеясловы са значэннем «ісці» ў творах Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Вільня. 8 лютага 1919 г. // Грамадзянін. 1919. 7 лют.; Вільчынскі А. Талентамі зямля багата // Вяч. Мінск. 1982. 31 мая; Вітка В. Волат народнага слова: (Да 100-годдзя з дня нараджэнн Я.Коласа) // Бярозка. 1982. № 11; Яго ж. Волаты // Вітка В. Урокі. Мн., 1982. С. 180—183; Віцьбіч Ю. Юбілей паэта — свята народу // Віцеб. пралетарый. 1936. 15 кастр.; Вішнеўскі А. «Дарога партыі — мая дарога» // ЛіМ. 1981. 14 жн.; Яго ж. Сабрала Вязынка студэнтаў // Там жа. 1982. 21 мая; Яго ж. Тут слова крылы набывае... // Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Война В. Партрэт сваёй Радзімы // За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Войнакаў М. Назабыўныя сустрэчы // ЛіМ. 1984. 3 жн.; Яго ж. Памятная падзея // Там жа. 1959. 12 жн.; Волкаў А. Любімы пісьменнік // Віцеб. рабочы. 1952. 15 ліст.; Вольскі В. Спектакль пра народны гераізм // ЛіМ. 1938. 10 студз.; Вучнёўская акадэмія ў чэсць Янкі Купалы і Якуба Коласа // Бел. крыніца. 1932. 25 снеж.; Выданне твораў Якуба Коласа // ЛіМ. 1951. 30 чэрв.; Вялікім песнярам прысвячаецца // Там жа. 1982. 8 кастр.; Вялюгін А. Выхавацель маладых // Звязда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Гордасць нашага народа

// ЛіМ. 1951. 17 лют.; Г. П. Устаноўкі, што патрабуюць перагляду // Там жа. 1933. 16 кастр.; Гаварушка Л. Чытачы аб кнігах // Наст. газ. 1966. 16 сак.; Яго ж. Веліч палымяных радкоў // Наст. газ. 1982. 7 жн.; Гайдук М. Вянок: (Да 100-годдзя Я.Купалы і Я.Коласа) // Ніва. 1983. 22 мая; Яго ж. Да стагоддзя Я.Купалы і Я.Коласа // Там жа. 1982. 27 чэрв.; Яго ж. У гонар Я.Купалы і Я.Коласа // Там жа. 1972. 20 лют.; Галадзед М. Народнаму паэту Беларускай ССР таварышу Якубу Коласу: Прывітанне з выпадку 30-годдзя літ. дзейнасці // ЛіМ. 1936. 18 кастр.; Галіна В. З лёгкай рукі Коласа: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Галіноўскі І. Помняць песняроў у Саматэвічах // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Гамолка М. Юбілейныя выданні // Там жа. 1948. 25 снеж.; Гантман А. ...І на опернай ніве... // Там жа. 1972. 1 вер.; Ганчароў М. Кнігавыдаўцы — Якубу Коласу // Там жа. 1982. 29 кастр.; Ганчароў У. Вялікае імя, высокі абавязак // Тэатр. Мінск. 1975. № 2; Ганчарык М. З далёкіх гадоў маленства: Успаміны // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Гарабурда К. Да 20-гадовага юбілею Якуба Коласа // Звязда. 1926. 23 нояб.; Гарадскі літаратурны вечар, прысвечаны 40-годдзю літаратурна-грамадскай дзейнасці Якуба Коласа // ЛіМ. 1946. 6 ліст.; Гаранская Т. Камертон // Там жа. 1982. 3 снеж.; Яе ж. На магутным дрэве спадчыны сваёй // Чырв. змена 1982. 17 жн.; Гарачун Е. Аповесць Я.Коласа «Дрыгва» ў плане літаратурнага чытання ў сёмым класе // Сав. школа. 1955. № 4; Яго ж. Творчаць народнага паэта Якуба Коласа ў плане літаратурнага чытання ў VI класе сямігадовай і сярэдняй школы // У дапамогу настаўніку. 1952. № 5; Гардзіцкі А. Надаць школе імя Якуба Коласа // ЛіМ. 1959. 31 кастр.; Яго ж. У адрас музея // Там жа. 1960. 1 ліст.; Гаробчанка Т. Цяжкі шлях да святла // Вяч. Мінск. 1976. 6 снеж.; Гарошка А. Дарагое імя // Сав. селянін. 1950. 8 ліп.; Гартны Ц. Дваццаць гадоў назад: (Успаміны з мінулага) // Успаміны пра Цішку Гартнага. Мн., 1984; Яго ж. Маё трэцяе спатканне з Якубам Коласам // Сав. Бел. 1926. 25 ліст.; Яго ж. Позірк ў мінулае // ЛіМ. 1932. 4 снеж.; Яго ж. Радаснымі крокамі // Там жа. 1936. 11 кастр.; Гарэлік Я. Свята паэзіі ў Мікалаеўшчыне // Голас Радзімы. 1974. № 38; Яго ж. Слухае Нёман песні аб брацтве // ЛіМ. 1974. 27 вер.; Гарэцкая А. Ад усёй душы // Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; Гарэцкі Г. Такім яго помню // Беларусь. 1982. № 11; Гарэцкі М. Беларускае драматычнае пісьменства // Бел. думка. 1919. 5 мая; Яго ж. Беларуская літаратура пасля «Нашае нівы»: (Агульны агляд) // Маладняк. 1928. № 4; Яго ж. Нацыянал-адраджанізм і паслякастрычнікавы перыяд у літаратуры // Звязда. 1926. 20 нояб.; Яго ж. Якуб Колас — Тарас Гушча // Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня. 1920. С. 149—162; 2 выд. Вільня. 1921. С. 149—162; 3 выд. Вільня, 1924. С. 149—162; 4 выд. Мн., 1926. С. 192—206; Яго ж. Якуб Колас пасля Кастрычніка // Максім Гарэцкі: Успаміны, артыкулы, дакументы. Мн., 1984. С. 214—220; Гаўрук Ю. Ён чалавек быў // Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Мудрасць паэта // Гаўрук Ю. Ступень адказнасці. Мн., 1986. С. 122—130; Яго ж. Праблемы таленту // Арш. малад. 1927. № 6; Гаўрылаў В. Памяці вялікага песняра // ЛіМ. 1976. 20 жн.; Генаш В. Да пытання аб коласаўскіх традыцыях у прозе В.Адамчыка // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Герасімава С., Патыка С. Таленту нязгаснае святло // ЛіМ. 1982. 5 ліст.; Герасімовіч П. Крыніца натхнення // Вяч. Мінск. 1972. 7 ліп.; Герасімовіч Э. У творчай дружбе з драматургам // Полымя. 1957. № 6; Герцовіч Я. Андрэй Лабановіч і яго асяроддзе // Герцовіч Я. Творчае крэда. Мн., 1970. С. 3—18; Яго ж. Думкі аб пейзажнай лірыцы // Полымя. 1953. № 11; Яго ж. Заметкі аб нацыянальнай спецыфіцы літаратуры // Там жа. 1958. № 7; Яго ж. Партрэт сучасніка // Там жа. 1953. № 9; Яго ж. Пра народ і для народа // ЛіМ. 1955. 30 ліп.; Яго ж. У ролі рэгістратараў // Там жа. 1947. 21 чэрв.; Гікала Н. Пра Янку Купалу і Якуба Коласа // Там жа. 1935. 28 мая; Гілевіч Н. «Вы толькі, хлопцы, не злуйцеся...» // Гілевіч Н. Удзячнасць і абавязак. Мн., 1982. С. 285—287; Яго ж. Год вялікіх юбілеяў // Беларусь. 1982. № 1; Яго ж. Покліч жыцця і часу. Мн., 1983. С. 128—131, 191—194, 231—237; Гісторыя адной фатаграфіі // Вяч. Мінск. 1981. 2 ліст.; Гісторыя беларускага тэатра: У 3 т. Мн., 1983. Т. 1. С. 391—395; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1. С. 45—46; Гісторыя беларускай савецкай літаратуры, У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 16—17, 29—30, 61—62, 79—81; Глебка П. Ад шчырага сэрца // ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Дэпутат Вярхоўнага Савета СССР і БССР Якуб Колас // Полымя. 1947. № 2; Яго ж. Народны // Звязда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Народны паэт // ЛіМ. 1950. 4 сак.; Яго ж. Народны паэт Беларусі: (Да 65-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа) // Звязда. 1947. 4 ліст.; Яго ж. Паэзія барацьбы і перамогі. Мн., 1973. С. 26—40; Яго ж. Прамова на пахаванні Я.Коласа // ЛіМ. 1956. 16 жн.; Яго ж. Прывітанне з выпадку 30-годдзя літаратурнай дзейнасці Коласа // Там жа. 1936. 11 кастр.; Яго ж. Пясняр народа // Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1986. Т. 4. С. 112—122; Яго ж. Пясняр пафасу народнай барацьбы // Там жа. 1946. 6 ліст.; Яго ж. Слова да народнага паэта // Там жа. 1946. 30 кастр.; Яго ж. Якуб Колас // Там жа. 1947. 1 лют.; Глыбоцкі Т. Шляхам Кастрычніка: (Заметкі аб развіцці бел. літаратуры за 10 год) // Маладняк. 1927. № 10; Глядач аб п'есе «У пушчах Палесся» // Віцеб. пралетарый. 1937. 25 ліст.; Гніламёдаў У. Глыбіні народнага быцця: (Рэалізм у творчасці Я.Коласа) // Звязда. 1982. 12 мая; Яго ж. З Леніным у сэрцы // Полымя. 1970. № 3; Яго ж. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 40—41; Яго ж. Чалавек у творчасці Якуба Коласа // Беларусь. 1982. № 9; Гнілякоў Я. Прысвечана народнаму песняру // ЛіМ. 1962. 16 кастр.; Говар І. Наш Колас // Там жа. 1965. 30 ліст.; Год двух песняроў // Работніца і сялянка. 1982. № 1; Голуб М. Наш настаўнік // Звязда. 1946. 3 ліст.; Гольдберг М. Панямоншчына // Чырв. змена. 1929. 7 сак.; Гордасць беларускай тэатральнай культуры: (Да 25-годдзя тэатра ім. Я.Коласа) // Віцеб. рабочы. 1952. 13 студз.; Горкі М. [Лісты] // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX—пачатку XX ст. Мн., 1978; Горны П. Савецкі патрыятызм — вялікая ідэя партыі // Гомел. рабочы. 1948. 6 ліст.; Горын П. Прамова на вечары, прысвечаным 50-гадоваму юбілею Якуба Коласа // ЛіМ. 1932. 23 снеж.; Грамовіч І. Глыбіня яго мудрасці народнай // Беларусь. 1981. № 12; Яго ж. Пісьмы Якуба Коласа // Звязда. 1970. 3 ліст.; Яго ж. Рост нашай прозы // ЛіМ. 1951. 5 мая; Яго ж. Яго жыццёвая мудрасць // Грамовіч І. У сховах памяці і сэрца. Мн., 1983. С. 16—21; Грамыка Л. Спектаклі юбілейнага года // Мастацтва Бел. 1983. № 2; Грашч М. [Грашчанка М.] Да 20-гадовага юбілею літаратурнай дзейнасці Я.Коласа // Чырв. Полаччына. 1926. 20 ліст.; Груца А. Семантыка і функцыі дзеяслова «сказаць» у мове Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Грыбачоў М. На шляху ў будучыню: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Грыгор'ева Л. Аб марфалагічнай дзеяслоўнай варыянтнасці ў мове Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Грынгауз М., Чарноў М. «Дрыгва» Я.Коласа на абмеркаванні ў ВПІ // ЛіМ. 1934. 25 снеж.; Грынчык М. Рэгіянальныя традыцыі ў творчасці Я.Коласа 30-х гадоў // Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Яго ж. «Сымон-музыка» Якуба Коласа і традыцыі фінскага эпасу // Там жа. 1982. Вып. 10; Яго ж. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 217—228; Грышкенас А. Музей Я.Коласа ў Павільнісе // ЛіМ. 1964. 14 ліп.; Грышчанка С. Да 70-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа // Гродзен. праўда. 1952. 31 кастр.; Гузоўскі У. Нашы добрыя сябры // Вяч. Мінск. 1974. 13 жн.; Гульман Р. Дакументы сведчаць // ЛіМ. 1962. 26 кастр.; Яго ж. Пісьмы Якуба Коласа // Полымя. 1961. № 8; Гулям Х. Мае сустрэчы: Успаміны // ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Гур'еў М. У школах імя паэта

/ / Наст. газ. 1981. 20 чэрв.; Гурло М. Сціпласць вялікага чалавека / / Звязда. 1972. 4 ліст.; Гурло Н. Пясняр роднай зямлі / / Гродн. праўда. 1963. 14 вер.; Гурэвіч Э. Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1970. С. 15—18, 27—29, 30—31, 39—40, 51—52, 57—61, 65—66, 161—162, 164—166; Гусеў С. Падарунак музею / / Беларусь. 1972. № 11; Да 20-гадовага юбілею Я.Коласа (К.Міцкевіча) / / Асвета. 1926. № 7; Да 50-годдзя жыцця Якуба Коласа / / Шлях моладзі. 1932. № 11; Да 40-годдзя літаратурнай дзейнасці народнага паэта Я.Коласа / / ЛіМ. 1946. 22 кастр.; Да юбілею беларускіх песняроў / / Там жа. 1961. 23 мая; Да юбілею любімага паэта: Да 30-годдзя літ. і грамадзянскай дзейнасці Я.Коласа / / Піянер Бел. 1936. 10 кастр.; Да юбілею Якуба Коласа / / Камунар Магілёўшчыны. 1936. 5 кастр.; Да юбілею Якуба Коласа / / ЛіМ. 1957. 12 кастр.; Далідовіч М. У гонар песняра / / Там жа. 1981. 6 ліст.; Дамашэвіч У. Колас роднае нівы / / Маладосць. 1982. № 10; Даніленка М. Дом пад соснамі / / Гомел. праўда. 1972. 2 ліст.; Яго ж. Так пачынаўся запеў / / ЛіМ. 1962. 28 вер.; Данільчык З. Прэдыкатыўнае ўжыванне назоўнікаў са звязкай «быць» у празаічных творах Я.Коласа / / Народныя песняры. Мн., 1972; Данская Я. У глыбі Палесся / / ЛіМ. 1952. 25 кастр.; Дапкюнас В. Неўміручае слова песняроў / / Там жа. 1982. 11 чэрв.; Дарвішаў В. Наша работа над п'есай «Вайна вайне» / / Віцеб. пралетарый. 1937. 20 сак.; Яго ж. Чакаем новых п'ес Я.Коласа / / ЛіМ. 1938. 10 студз.; Яго ж. Якуб Колас у БДТ-2 / / Там жа. 1937. 28 студз.; «Дарога партыі — мая дарога»: Урачысты сход у Мінску / / Звязда. 1972. 4 ліст.; ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Дварэцкі Дз. Памяць Смаленская / / Полымя. 1982. № 10; 20-гадовы юбілей літаратурнай творчасці Я.Коласа / / Світанне. 1926. № 2; Дзецяпер Якуб Колас? / / Беларусь. 1920. 7 лют.; Дзейкун Н. Сустрэча народных паэтаў БССР Янкі Купалы і Якуба Коласа з студэнтамі педінстытута / / Вольная праца. 1940. 16 кастр.; Дзелянкоўскі М. Дзе бруіцца Нёман срэбразвонны... / / Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Родны кут / / ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Дзераза І. Юбілейныя вечары / / Голас Радзімы. 1972. № 46; Дзюбайла П. У святле Вялікага Кастрычніка / / ЛіМ. 1977. 28 кастр.; Дзянісаў М. Коласаўскі вобраз / / Там жа. 1957. 16 ліст.; Дзяржынскі У. Беларуская літаратурная сучаснасць: (1920—1925): Зарысы і нататкі / / Полымя. 1925. № 1; Яго ж. Да пытання аб псіхалагічным стылі нашаніўскай паэзіі / / Узвышша. 1928. № 3; Яго ж. Якуб Колас: (Крытыч.-біягр. нарыс) / / Колас Я. Зб. тв. Мн., 1928. Т. 1. Вып. 1; Дорскі І. Дні напружанай работы / / Камуніст. 1936. 8 мая; Яго ж. Драматург і тэатр / / Віцеб. рабочы. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Думкі пра п'есу і пра спектакль: «Вайна вайне» Я.Коласа ў БДТ-2 / / ЛіМ. 1937. 28 студз.; Яго ж. Значны ўклад у справу развіцця беларускага мастацтва / / Віцеб. рабочы. 1952. 13 студз.; Яго ж. Перад вялікім творчым экзаменам / / Там жа. 1955. 21 студз.; Яго ж. Поспех п'есы Якуба Коласа / / Віцеб. пралетарый. 1937. 10 ліст.; Яго ж. Творчая сувязь тэатра з драматургамі / / Віцеб. рабочы. 1941. 11 лют.; Яго ж. Тэатр імя Я.Коласа ў новым сезоне / / Там жа. 1953. 11 вер.; Яго ж. Тэатр сацыяльнага аптымізма: Да прыезду БДТ-2 у Бабруйск / / Камуніст. 1936. 9 крас.; Яго ж. Чытка п'есы Якуба Коласа ў БДТ-2 / / ЛіМ. 1936. 26 крас.; Дорскі І., Скібнеўскі А. Тэатр імя Якуба Коласа ў новым годзе / / Віцеб. рабочы. 1953. 18 студз.; Драбышэўскі А. Слова настаўніка / / Наст. газ. 1962. 3 ліст.; Дранчук В. Свята ў дубах / / Голас Радзімы. 1976. 14 кастр.; «Дрыгва» Якуба Коласа: Метадраспрацоўка / / Палес. праўда. 1935. 15 лют.; Дрылінга А. Заснавальнік / / ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Дрэйзін Ю. Музыка ў творах беларускіх паэтаў / / Полымя. 1925. № 6; Дубавец С. Творчасць песняроў і славянскі свет / / ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Дуброўскі М. Якуб Колас — лаўрэат Сталінскай прэміі / / Зара. 1946. 7 ліп.; Яго ж. Якуб Колас — народны паэт Беларусі: (40 год літ. і грамадскай дзейнасці. Слаўны юбілей) / / Там жа. 1946. 3 ліст.; Дыяфільм пра Якуба Коласа / / ЛіМ. 1960. 5 сак.; Дэкада беларускай літаратуры ў Маскве / / Там жа. 1949. 21 студз.; Дэконская В. Аб творчай гісторыі паэмы Якуба Коласа «Рыбакова хата» / / Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн., 1980; Яе ж. З архіва вучонага / / Звязда. 1982. 31 снеж.; Езавітаў К. Вялікага беларускага пісьменніка і працаўніка на ніве беларускай школы, грамадзяніна Якуба Коласа вітаемо з 50-тымі ўгодкамі / / Бел. школа ў Латвіі. 1932. № 5; Елісеева Н. Калгаснікі віншуюць народнага паэта / / Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; Елісеенка Ф. Школа, у якой працаваў Якуб Колас / / Наст. газ. 1952. 13 ліст. / У сааўт. з інш.; Емяльянаў А., Літвінаў Р. Вобразы роднага краю / / Чырв. змена. 1982. 12 кастр.; Іх жа. Мудры і дбайны настаўнік / / Віцеб. рабочы. 1982. 26 кастр.; Іх жа. Педагогіка паэзіі / / Наст. газ. 1982. 22 вер.; Ерамінок У. Памятаюць у вёсцы дэпутата / / Там жа. 1982. 3 ліст.; Ермакоў В. «Аб гэтым я раскажу рабочым...» / / ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Ермаловіч М. Пясняр беларускага народа / / Сталін. шлях. 1952. 15 ліст.; Есакоў А. Вытокі памяці: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа / / Вяч. Мінск. 1971. 18 ліст.; Яго ж. Дружбацтва / / Беларусь. 1971. № 8; Яго ж. Заўсёды сярод людзей: Успаміны / / ЛіМ. 1962. 26 кастр.; Яго ж. Незабыўны вечар / / Чырв. змена. 1962. 30 кастр.; Яго ж. Памятная вясна; З далёкага маленства / / Наст. газ. 1963. 1 мая; Яго ж. Пясняр дружбы народаў / / Мін. праўда. 1962. 14 ліст.; Яго ж. Развагі і гутаркі / / Голас Радзімы. 1962. № 89; Ён будзе вечна жыць у памяці народнай: Да 80-годдзя Я.Коласа / / Там жа. 1962. № 91; Жорава К. Беларусі пясняр / / Вяч. Мінск. 1967. 3 ліст.; Яе ж. Цікавыя звесткі пра Якуба Коласа / / ЛіМ. 1966. 16 жн.; Жук А. Згадка пра Коласа / / Маладосць. 1982. № 10; Жук М. Аповесць Я.Коласа «Дрыгва» ў святле сацыялістычнага рэалізму / / Полымя рэвалюцыі. 1935. № 12; Жук Н. Калі струну паэзіі кранеш / / Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Жук Т. Як сонца і паветра... / / ЛіМ. 1978. 31 сак.; Жукаўскас А. Сімвал нашай дружбы: Да 90-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа / / Полымя. 1972. № 11; Жураўлёў В. Ад факта да сюжэта / / Жураўлёў В., Шпакоўскі І., Яскевіч А. Пытанні паэтыкі. Мн., 1974. С. 57—61, 74—75; Яго ж. Выкрыццё мяшчанства ў трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» / / Уч. зап. (Минский пед. ин-т). 1957. Вып. 8; Яго ж. Мастацкі партрэт у трылогіі Я.Коласа «На ростанях» / / Маладосць. 1958. № 9; Яго ж. Пейзаж у трылогіі Я.Коласа «На ростанях» / / Беларуская літаратура. Мн., 1959. Вып. 2; Яго ж. Праблема прычыннасці і эпічнасці і развіццё рэалістычных традыцый / / Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982. С. 47—52, 87—89, 114—118; Яго ж. Структура твора. Мн., 1978. С. 89—100, 102—103, 111—117, 120—124, 126—129, 143—147, 149—150, 157—159, 170—171, 221—228; Яго ж. Сюжэт і рэчаіснасць / / Дзюбайла П. Жураўлёў В., Лужфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 238—241; Яго ж. Урокі коласаўскай традыцыі / / Полымя. 1982. № 11; Яго ж. Філасофскасць творчага мыслення / / Звязда. 1982. 16 кастр.; Жураўлёў Д. З крыніц паэзіі шчырай / / Там жа. 1962. 12 кастр.; Яго ж. «Новая зямля» на опернай сцэне / / Мастацтва Бел. 1983. № 2; Яго ж. Сказ аб народнай долі / / Звязда. 1982. 31 кастр.; Жывіцкі М. Прысвечана народнаму песняру / / ЛіМ. 1968. 27 лют.; Жывое Коласава слова / / Бел. лінгв. 1980. Вып. 18; Жывы водгук / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Жывы голас пісьменніка / / ЛіМ. 1962. 16 ліст.; Жыгалка З. Асноўныя вобразы п'есы «Вайна вайне» Я.Коласа / / Наст. газ. 1947. 23 студз.; Жыгоцкі М. Ад Казбека да Беларусі / / ЛіМ. 1975. 13 чэрв.; Яго ж. Адзін пракладаючы след / / Работніца і сялянка. 1982. № 5; Яго ж. [«Васемнаццатая гадавіна»] і анкета Якуба Коласа / / Наст. газ. 1964. 25 студз.; Яго ж. Аўтографы паэта / / ЛіМ. 1975. 1 жн.; Яго ж. Блакнот расказвае / / Работніца і сялянка. 1981. № 11; Яго ж. Боль з наро-

народам дзяліў: Якуб Колас у гады Вялікай Айчыннай вайны / / ЛіМ. 1974. 1 ліст.; Я г о ж. Вогненныя старонкі / / Вяч. Мінск. 1973. 19 вер.; Я г о ж. Вучыцца было нялёгка... / / Піянер Бел. 1972. 2 ліст.; Я г о ж. Выдана ў Ташкенце / / ЛіМ. 1975. 26 вер.; Я г о ж. Вялікі песняр / / За вярт. на Радзіму. 1958. № 62; Я г о ж. Гнеўнае слова паэта: Нататкі пра неапублікаваныя радкі Якуба Коласа / / Беларусь. 1983. № 11; Я г о ж. Гомель сустракаў дзеда Талаша / / Звязда. 1974. 2 чэрв.; Я г о ж. Госць музея / / ЛіМ. 1978. 20 вер.; Я г о ж. Гэта ўвайшло ў гісторыю / / Беларусь. 1976. № 8; Я г о ж. Да юбілею паэта / / Голас Радзімы. 1961. № 75; Я г о ж. Дакументы паэта / / ЛіМ. 1977. 25 ліст.; Я г о ж. Дакументы пра дзеда Талаша / / Віцеб. рабочы. 1977. 12 ліст.; Я г о ж. Даніна павагі / / ЛіМ. 1974. 12 крас.; Я г о ж. Дарагі ўспамін / / Наст. газ. 1983. 2 ліст.; Я г о ж. Дзе жыў народны паэт / / Голас Радзімы. 1967. № 14; Я г о ж. Дзе жыў песняр / / ЛіМ. 1977. 1 крас.; Я г о ж. Дзе льецца Нёман срэбраводны / / Наст. газ. 1976. 21 ліп.; Я г о ж. Дзе Нёман нясе свае воды / / Помнікі гіст. і культ. Бел. 1982. № 4; Я г о ж. Дзе плешчуцца Нёмана хвалі... / / Бярозка. 1976. № 8; Я г о ж. Дзед Талаш — народны герой / / Нар. асвета. 1985. № 6; Я г о ж. Дні, праведзеныя на Урале / / Вяч. Мінск. 1972. 2 ліст.; Я г о ж. Дом пад хвоямі / / Беларусь. 1979. № 12; Я г о ж. Домік пад ліпамі / / Там жа. 1977. № 7; Я г о ж. Домік пад соснамі / / Работніца і сялянка. 1984. № 8; Я г о ж. «Дрыгва» святкуе юбілей / / Наст. газ. 1984. 12 мая; Я г о ж. Ён быў пісьменнікам-педагогам: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Там жа. 1981. 31 кастр.; Я г о ж. Жамчужына паэзіі: (Да 60-годдзя першага выдання «Новай зямлі») / / ЛіМ. 1983. 3 чэрв.; Я г о ж. Жывая крыніца: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Маг. праўда. 1962. 18 ліп.; Я г о ж. Жыве памяць аб паэце / / ЛіМ. 1974. 20 снеж.; Я г о ж. З архіваў паэта / / Там жа. 1963. 8 сак.; Я г о ж. З архіву Міхася Лынькова / / Там жа. 1976. 21 мая; Я г о ж. З легендарным Талашом / / Работніца і сялянка. 1984. № 12; Я г о ж. ...І голас наш чуваць далёка / / Беларусь. 1981. № 6; Я г о ж. І застанецца назаўсёды: Паэме «Новая зямля» — 60 гадоў / / Наст. газ. 1983. 13 ліп.; Я г о ж. І спеў кабзара натхняў... / / ЛіМ. 1976. 11 чэрв.; Я г о ж. Каштоўны дакумент / / Там жа. 1960. 20 снеж.; Я г о ж. Каштоўны экспанат / / Там жа. 1978. 16 крас.; Я г о ж. Клікала слова на змаганне / / Беларусь. 1982. № 11; Я г о ж. Колас на Гомельшчыне / / Гомел. праўда. 1962. 4 ліст.; Я г о ж. Коласаўскі добры прыклад / / Звязда. 1977. 2 кастр.; Я г о ж. Край — друг Узбекістан / / ЛіМ. 1972. 20 каст.; Я г о ж. Лёс паэмы / / Вяч. Мінск. 1977. 16 ліст.; Я г о ж. Ля вытокаў братэрства / / Звязда. 1976. 6 кастр.; Я г о ж. Малавядомая паэма / / Калг. праўда. 1962. 25 мая; Я г о ж. На гасціннай зямлі / / Маладосць. 1959. № 11; Я г о ж. На мовах народаў свету / / Звязда. 1979. 20 мая; Я г о ж. На ніве народнай асветы / / Гомел. праўда. 1972. 2 ліст.; Я г о ж. На палескай зямлі / / ЛіМ. 1976. 20 жн.; Я г о ж. На пачатку дарогі / / Беларусь. 1976. № 11; Я г о ж. На шляхах волі / / Голас Радзімы. 1967. № 40; Я г о ж. Надпісаў Якуб Колас... / / ЛіМ. 1976. 30 крас.; Я г о ж. Народны паэт — госць гамяльчан / / Гомел. праўда. 1967. 2 ліст.; Я г о ж. Неапублікаваныя матэрыялы Якуба Коласа / / Мін. праўда. 1958. 6 ліп.; Я г о ж. Неапублікаваныя ўспаміны Якуба Коласа / / ЛіМ. 1968. 22 кастр.; Я г о ж. Невядомыя рукапісы паэта / / Там жа. 1970. 30 кастр.; Я г о ж. Невядомыя творы Якуба Коласа / / Калг. праўда. 1958. 10 чэрв.; Я г о ж. Недапісаная паэма / / Чырв. змена. 1965. 4 ліп.; Я г о ж. Незабыўная дружба / / Беларусь. 1978. № 11; Я г о ж. Незабыўныя сустрэчы / / Віцеб. рабочы. 1982. 23 крас.; Я г о ж. Ненадрукаванае пісьмо Якуба Коласа / / ЛіМ. 1968. 27 лют.; Я г о ж. Нёс святло народу свайму / / Вяч. Мінск. 1982. 27 кастр.; Я г о ж. Новае пра Я.Коласа / / Маладосць. 1971. № 12; Я г о ж. Новае пра Якуба Коласа / / Звязда. 1970. 1 жн.; Я г о ж. «Новай зямлі» — паўвека / / Беларусь. 1973. № 11; Я г о ж. Новыя дакументы пра Коласа / / Вяч. Мінск. 1970. 29 кастр.; Я г о ж. Носіць імя песняра / / Беларусь. 1980. № 10; Я г о ж. «Няхай шчыра свеціць Вам сонца...»: Да 95-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Бярозка. 1977. № 11; Я г о ж. Па коласаўскіх мясцінах / / Звязда. 1958. 5 ліст.; Я г о ж. Палымянае слова / / Чырв. змена. 1982. 11 жн.; Я г о ж. Палымяная муза / / Там жа. 1977. 2 ліст.; Я г о ж. Памяці паэта / / Наст. газ. 1966. 24 жн.; Я г о ж. Памяць вечна жывая / / Вяч. Мінск. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Паступіла ў музей / / ЛіМ. 1964. 8 мая; Я г о ж. Патрыёт-публіцыст / / Голас Радзімы. 1961. № 2; Я г о ж. Патрыятычная творчасць паэта / / Віцеб. рабочы. 1981. 2 вер.; Я г о ж. Пачуцці любві і павагі / / ЛіМ. 1961. 3 ліст.; Я г о ж. Паэма пра рэвалюцыю / / Маладосць. 1960. № 12; Я г о ж. Педагагічная дзейнасць паэта: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Наст. газ. 1980. 16 ліп.; Я г о ж. Песня музыкі: Да 50-годдзя паэмы Я.Коласа «Сымон-музыка» / / Беларусь. 1975. № 7; Я г о ж. Пісьменнік з героямі / / Бярозка. 1982. № 11; Я г о ж. Пісьменніку і грамадзяніну / / ЛіМ. 1974. 15 ліст.; Я г о ж. Пісьмо народнаму паэту / / Наст. газ. 1961. 12 ліп.; Я г о ж. Пісьмо паэта / / ЛіМ. 1975. 21 лют.; Я г о ж. Пісьмо Я.Коласу ад А.Талстога / / Звязда. 1962. 31 жн.; Я г о ж. Пісьмо Якуба Коласа / / Нар. асвета. 1961. № 8; Я г о ж. Пісьмы з Люсіна / / Чырв. змена. 1972. 2 ліст.; Я г о ж. Пісьмы і фатаграфіі паэта / / ЛіМ. 1962. 31 жн.; Я г о ж. Пісьмы народнага паэта / / Там жа. 1963. 8 кастр.; Я г о ж. Пісьмы паэта / / Голас Радзімы. 1963. № 96; Я г о ж. Прататыпы Лабановіча і іншых / / Там жа. 1976. 9 вер.; Я г о ж. Проба пяра / / Наст. газ. 1976. 15 вер.; Я г о ж. Радкі палымянай публіцыстыкі / / Звязда. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Расказвае сын партызана / / Беларусь. 1975. № 11; Я г о ж. Родны кут / / Звязда. 1968. 2 жн.; Я г о ж. Рукапіс пісьма паэта / / ЛіМ. 1968. 14 мая; Я г о ж. Рукапісы Якуба Коласа / / Там жа. 1976. 2 крас.; Я г о ж. Садружнасць брацкіх літаратур / / Вяч. Мінск. 1972. 19 чэрв.; Я г о ж. Сёння ў Мікалаеўшчыне / / Наст. газ. 1964. 27 чэрв.; Я г о ж. Сёння ў музеі песняра / / Там жа. 1964. 14 ліст.; Я г о ж. Сіла вялікай дружбы / / Вяч. Мінск. 1982. 8 чэрв.; Я г о ж. Слова вяло ў бой / / Там жа. 1974. 6 жн.; Я г о ж. Слова дзеда Талаша / / Голас Радзімы. 1963. № 36; Я г о ж. Слова зброяй стала / / Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Служэнне народу / / Вяч. Мінск. 1983. 2 жн.; Я г о ж. Сонечныя старонкі / / Чырв. змена. 1967. 4 чэрв.; Я г о ж. Спадчына народнага паэта / / Голас Радзімы. 1965. № 31; Я г о ж. «Спроба палажыць першы камень...» / / ЛіМ. 1976. 16 ліп.; Я г о ж. Старонка жыцця песняра / / Вяч. Мінск. 1985. 6 ліст.; Я г о ж. Старонка музея Якуба Коласа / / Маг. праўда. 1973. 11 вер.; Я г о ж. Старонкі братняй дружбы / / Мін. праўда. 1976. 6 кастр.; Я г о ж. Сцежкамі народнага песняра: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Голас Радзімы. 1962. № 76; Я г о ж. Сцежкамі паэта / / Калг. праўда. 1959. 10 сак.; Я г о ж. Сшытак паэта / / Звязда. 1981. 12 чэрв.; Я г о ж. Сюды не зарасце народная сцяжына... / / ЛіМ. 1971. 13 жн.; Я г о ж. Сярод мас народных / / Наст. газ. 1962. 26 мая, 4 жн.; Я г о ж. Так жылі, так сябравалі... / / ЛіМ. 1976. 12 сак.; Я г о ж. Так пачынаў Колас / / Там жа. 1976. 3 вер.; Я г о ж. Там, дзе жыў паэт / / Там жа. 1966. 27 снеж.; Я г о ж. Там, дзе Нёман нясе свае воды / / Работніца і сялянка. 1971. № 10; Я г о ж. Там, дзе працаваў Якуб Колас / / ЛіМ. 1969. 30 мая; Я г о ж. Ташкенцкая торба / / Маладосць. 1962. № 11; Я г о ж. Ташкенцкія старонкі / / Там жа. 1978. № 5; Я г о ж. Толькі адзін экспанат / / Вяч. Мінск. 1978. 28 лют.; Я г о ж. Тут вучыўся паэт / / Беларусь. 1975. № 6; Я г о ж. Тут жыў народны паэт / / Калг. праўда. 1962. 7 крас.; Я г о ж. У доме-музеі песняра / / Голас Радзімы. 1962. № 89; Я г о ж. У доме-музеі Якуба Коласа / / Калг. праўда. 1958. 20 мая; Я г о ж. У доме Я.Коласа / / Наст. газ. 1958. 25 кастр.; Я г о ж. У літаратурным музеі Якуба Коласа / / ЛіМ. 1963. 28 чэрв.; Я г о ж. У музеі народнага паэта / / Голас Радзімы. 1962. № 38; Я г о ж. У незабыўных мясцінах / / Наст. газ. 1967. 2 снеж.; Я г о ж. У нясвіжскай семінарыі / / Там жа. 1972. 9 вер.; Я г о ж. У сонечным Узбекістане / / Гродзен. праўда. 1962. 3 ліст.;

Яго ж. Украіна помніць нашых песняроў // ЛіМ. 1971. 19 ліст.; Яго ж. Успомню горад шумны, звонкі... // Звязда. 1967. 28 мая; Яго ж. У цяжкі час вайны суровай // Нар. асвета. 1982. № 11; Яго ж. Фальклорныя запісы Я.Коласа // Наст. газ. 1962. 24 студз.; Яго ж. Фотакопіі рукапісных твораў // ЛіМ. 1962. 17 крас.; Яго ж. Цікавае выданне // Голас Радзімы. 1967. № 29; Яго ж. Цікавыя дакументы // Наст. газ. 1971. 7 ліп.; Яго ж. Чытанка песняра // Там жа. 1982. 19 чэрв.; Яго ж. Шляхамі Прыдняпроўя // Маг. праўда. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Шчодры талент песняра: Да 85-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Піянер Бел. 1967. 27 кастр.; Яго ж. Экскурсіі ў музей паэта // Наст. газ. 1964. 12 лют.; Яго ж. Якуб Колас на ваеннай службе // Маладосць. 1962. № 3; Яго ж. Якуб Колас на Магілёўшчыне // Там жа. 1981. № 8; Яго ж. Якуб Колас — настаўнікам // Наст. газ. 1962. 14 сак.; Яго ж. Якуб Коллас — публіцыст // ЛіМ. 1959. 12 жн.; Яго ж. Якуб Колас ў Магілёве // Маг. праўда. 1968. 17 кастр.; Жыдовіч І. Барацьбіт за мір і дружбу // Чырв. змена. 1957. 16 ліст.; Яго ж. Барацьбіт за мір і дэмакратыю // Мін. праўда. 1952. 20 кастр.; Яго ж. «Буйнейшы пісьменнік беларускага народа»: (Да 50-годдзя з дня выступлення ў друку Якуба Коласа) // Ніва. 1956. 2 вер.; Яго ж. Выхаваўчыя моманты аповесці «Дрыгва» Я.Коласа // Кам. выхаванне. 1936. № 1—2; Яго ж. Вялікі мастак // Мін. праўда. 1956. 16 вер.; Яго ж. Вялікі пясняр беларускага народа: (Да 75-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа) // Віцеб. рабочы. 1957. 3 ліст.; Чырв. сцяг. 1957. 3 ліст.; Яго ж. Напеўная, чароўная // Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Палымяны барацьбіт за мір // Наст. газ. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Палымяны барацьбіт за мір і дружбу // Калг. праўда. 1962. 31 кастр.; Яго ж. Песня супраць вайны // Вяч. Мінск. 1972. 2 ліст.; Жыркевіч М. Аб некаторых стылістычных асаблівасцях сінтакіса аповесці Я.Коласа «Дрыгва» // Уч. зап. БГУ. 1951; Жыцень Л. [Родзевіч Л.] Слова аб літаратуры // Радавая рунь. 1924. № 3—4; Жыццё і творы Якуба Коласа // ЛіМ. 1936. 11 кастр.; З глыбінь народных: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа // Звязда. 1962. 21 сак.; З успамінаў настаўніцы А.Г.Рамановіч // Полымя. 1961. № 3; З фоталетапісу песняра // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Забродская С. Да гісторыі тэксту трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн., 1980; Закладка помніка Я.Коласу // ЛіМ. 1957. 20 ліст.; Замерфельд Я. Жывы Коллас // Там жа. 1964. 22 снеж.; Замерфельд Я., Кусцераў І. Вобразы «Новай зямлі» Я.Коласа // Там жа. 1940. 11 мая; Замоцін І. Лірыка Якуба Коласа. 1930—35 гг. // Там жа. 1936. 10 лют.; Яго ж. Паэма Я.Коласа «Новая зямля» // Замоцін І. Мастацкая літаратура ў школьным выкладанні. Мн., 1928. С. 26—33; Яго ж. Паэма Я.Коласа «Сымон-музыка» як аўтахарактарыстыка // Полымя. 1926. № 8; Яго ж. Пра паэму Якуба Коласа «На шляхах волі» // ЛіМ. 1936. 16 лют.; Яго ж. Пуціны беларускай літаратуры: (Якуб Колас. «Новая зямля») // Полымя. 1924. № 1; Яго ж. Характар творчасці Якуба Коласа // Чырв. змена. 1926. 21 ліст.; Яго ж. Якуб Колас // Звязда. 1926. 17 нояб.; Яго ж. Якуб Колас у школе // За пралет. н. 1932. 15 снеж.; Застольскі М. Работа з вучнямі над вывучэннем літаратурных твораў // Наст. газ. 1949. 11 жн.; Яго ж. Томік Якуба Коласа // ЛіМ. 1975. 4 студз.; Захараў Л. Да 70-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Віцеб. рабочы. 1952. 28 кастр.; «Збіраўся скарб, струменіўся няспынна...» // ЛіМ. 1982. 12 ліст.; Звонак А. Вялікі пясняр // Звонак А. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1973. С. 22—33; Яго ж. Праўда аб жыцці // Голас Радзімы. 1960. № 22. Яго ж. Праўда жыцця // Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Удзячнасць // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Зінгер Д. Помнік народнаму песняру // Там жа. 1964. 24 ліп.; Зуеў М. Віцебскія сустрэчы // Віцеб. рабочы. 1982. 19 жн.; Яго ж. Першая пастаноўка «Дрыгвы» // ЛіМ. 1983. 4 лют.; Яго ж. Сустрэча з песняром // Віцеб. рабочы. 1982. 2 сак.; Зуёнак В. У хатах і ў сэрцах // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Зульфія. Такім ён мне ўспамінаецца // Братэрства. Мн., 1982; Яго ж. Часцінка думы сябра // Звязда. 1982. 3 ліст.; Зялёнка В. Прыназоўнікавыя словазлучэнні са значэннем мэты ў творах Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 23; Зяневіч І. Выдатны педагог-метадыст // Нар. асвета. 1962. № 10; Яго ж. Работа над мастацкім творам на ўроках літаратурнага чытання // Наст. газ. 1947. 17 ліп.; І.В. Я.Колас і царская цэнзура: (З архіўных росшукаў) // ЛіМ. 1936. 11 кастр.; І.Д. Аб творчасці Якуба Коласа // Народны звон. 1926. № 1; І вечна будзе жыць ён у памяці народнай: Урачысты вечар у Мінску, прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння нар. паэта БССР Я.Коласа // Звязда. 1962. 14 ліст.; Іваноў В. Якуб Колас і Леў Талстой: (Да праблемы традыцый і наватарства) // Янка Купала і Якуб Колас. Мн., 1982; Іваноў П. Музей стварылі школьнікі // Наст. газ. 1965. 4 жн.; Іваноў С. Песень крыніца // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Іванчанка Р. Пакуль эскізныя накіды // Віцеб. рабочы. 1983. 18 лют.; Яго ж. Якуб Колас на беларускай сцэне // Віцеб. рабочы. 1982. 22 вер.; Івашкоў Л. Крыніца натхнення // Беларусь. 1982. № 4; Івашын В. Выдатны майстар беларускай прозы // За Радзіму. 1952. 14 ліст.; Яго ж. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 66—67, 86—87, 103—104, 113—120; Яго ж. Заснавальнік беларускай прозы // Беларусь. 1952. № 11; Яго ж. Народны паэт // ЛіМ. 1956. 15 вер.; Яго ж. Нястомны барацьбіт за шчасце народа // Мін. праўда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Паэт, вучоны, грамадскі дзеяч // Сталін. шлях. 1952. 31 кастр.; Яго ж. Пісьменнік — рэаліст, мастак // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Плыні адной ракі // ЛіМ. 1962. 11 ліст.; Івашын В., Семяновіч А. Новыя раннія рукапісы Якуба Коласа // Там жа. 1951. 6 кастр.; Іверс А. Адноўлена бібліятэка Якуба Коласа // Там жа. 1947. 18 студз.; Яго ж. Бібліятэцы імя песняра // Там жа. 1972. 12 мая; Ігар. На вечары ў камандзіраў // Там жа. 1935. 6 крас.; Ігнатовіч А. «Малыды-дубок» на экране // Там жа. 1981. 12 чэрв.; Яго ж. Кароткі нарыс нацыянальна-культурнага адраджэння Беларусі // Вольны сцяг. 1921. № 3; [Яго ж.] Прамова т. Ігнатоўскага: Пачала працу 1-ая Беларуская Акадэмічная Канферэнцыя // Чырв. змена. 1926. 26 ліст.; Яго ж. Якубу Коласу // Сав. Бел. 1926. 23 ліст.; Ігнацюк І. Люблін ушанаваў памяць беларускіх паэтаў — Янкі Купалы і Якуба Коласа // Ніва. 1983. 2 студз.; Іліна Р. Якуб Колас: (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч) // Сав. селянін. 1946. 14 крас.; Ільінскі А. Вялікі скарб // ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Яго ж. Будзем дастойнымі свайго народа // Віцеб. рабочы. 1944. 31 снеж.; Іоська М. Помніць Ташкент Якуба-ату // ЛіМ. 1967. 9 чэрв.; Іофе І. «У пушчах Палесся» // Віцеб. пралетарый. 1937. 24 ліст.; Яго ж. Якуб Колас як вучоны // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1982. № 3; Іпатава В. Іскрынкі яго цяпла // Чырв. змена. 1982. 3 ліст.; Яе ж. Чарадзей слова // Работніца і сялянка. 1982. № 11; Ісакоў С. Дарогі ў Эстонію // Полымя. 1983. № 5; Ісакоўскі М. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Там жа. 1982. № 10; Яго ж. З любоўю і павагай // Звязда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Любоў народа // ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Ісачанка І. Помняць на Палессі настаўніка // Маг. праўда. 1962. 26 вер.; Іскрык У. Ад песень дудароў // ЛіМ. 1977. 25 лют.; Яго ж. Духоўны здабытак народа // Там жа. 1972. 27 кастр.; Яго ж. Традыцыі народнай творчасці і сучасны тэатр. Мн., 1981. С. 73—87; К. Якуб Колас — паэт і грамадзянін // Сав. Бел. 1930. 1 сак.; К.Р. Народны паэт — Якуб Колас // Шлях. 1932. 25 ліст.; Кабаковіч А. Ідэйна-стылявыя пошукі беларускай паэзіі 20-х гадоў // Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 95—97, 126—129; Кабржыцкая Т. Аналіз твораў Якуба Коласа «Да працы» і «Наперад» у школе // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 2; Яе ж. Беларускія песняры на Украіне // Наст. газ. 1972. 14 чэрв.; Яе ж. Вывучэнне лірыкі Якуба Коласа ў 9-м класе // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Кабржыцкая Т., Рагойша В.

Карані дружбы. Мн., 1976. С. 55—58, 68; К а в а л е н к а В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 266—273, 299—300; Я г о ж. Інтэлігенцыя і народ / / Полымя. 1967. № 11; Я г о ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 191—192, 198—215, 254—256; Я г о ж. На пругкіх вятрах гісторыі / / Полымя. 1980. № 10; Я г о ж. Пошукі і здзяйсненні. Мн., 1963. С. 96—100; Я г о ж. «Спрэчкі» з класікай / / Каваленка В. Давер. Мн., 1967. С. 204—217; Я г о ж. Творчасць Якуба Коласа і народная свядомасць / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 5; Я г о ж. У працэсе станаўлення / / Каваленка В, Мушынскі М., Яскевіч А. Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 81—82, 91—92, 97, 111—112, 153—154, 164—166; Я г о ж. Якуб Колас / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1; Я г о ж. Якуб Колас / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1981. Ч. 1; Я г о ж. Якуб Колас — літаратурны крытык / / Полымя. 1952. № 11; К а в а л е н к а У. Жывая сувязь часоў: (Коласаўскія традыцыі ў творчасці бел. пісьменнікаў) / / Гомел. праўда. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Коласаўскія традыцыі ў сучаснай беларускай прозе / / Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Я г о ж. Коласаўскія традыцыі ў творчасці Івана Шамякіна / / Там жа. 1981. Вып. 9; Я г о ж. Праблемы канфлікту ў рамане 20-х гадоў / / Там жа. 1983. Вып. 11; Я г о ж. Украіна — беларускім песнярам / / Гомел. праўда. 1982. 29 чэрв.; К а в а л ё в а М. Коласава слова ў пейзажных замалёўках: (Аповесці «У палескай глушы», «У глыбі Палесся») / / Слова і фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1983; К а в а л ё ў Д. Яго імя стала легендай / / Звязда. 1972. 3 ліст.; К а в а л ё ў Н. Вялікі сын беларускага народа / / Бальш. Пал. 1952. 25 кастр.; Я г о ж. Палессе ў творчасці Коласа / / Там жа. 1952. 15 ліст.; Я г о ж. Якуб Колас: (Да 40-годдзя літ. дзейнасці) / / Там жа. 1946. 20 вер.; К а в а л ё ў П. Выдатны народны паэт / / Там жа. 1952. 15 ліст.; Віцеб. рабочы. 1952. 15 ліст.; За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Палес. праўда. 1952. 14 ліст.; Сав. Радзіма. 1952. 15 ліст.; Чырв. звязда. 1952. 15 ліст.; Я г о ж. Гісторыя адной эпіграмы / / Дзень паэзіі-67. Мн., 1967; Я г о ж. Дзядзька Якуб / / Вясёлка. 1982. № 11; Я г о ж. На мовах народаў: Да 30-годдзя літ. дзейнасці Я.Коласа / / Чырв. змена. 1936. 11 кастр.; Я г о ж. Наша гордасць / / Там жа. 1972. 2 ліст.; Я г о ж. У пушчах Палесся / / Звязда. 1937. 14 ліст.; Я г о ж. Чалавек цудоўнай душы: Нататкі пра сустрэчы і перапіску з Я.Коласам / / Маладосць. 1958. № 9; Я г о ж. Шлях паказан вам шырокі: Творы Я.Коласа для моладзі / / Звязда. 1982. 10 ліст.; К а г а н А. «Дрыгва» на абмеркаванні калгаснікаў / / ЛіМ. 1935. 30 сак.; К а ж а м я к і н Т. «На ростанях» / / Гомел. праўда. 1952. 22 чэрв.; К а з б я р у к У. Асаблівасці рэалізма дакастрычніцкай прозы Я.Коласа / / Уч. зап. [Полоцкий пед. ин-т]. 1958. Вып. 1; Я г о ж. Асаблівасці рэалізма паэмы Якуба Коласа «Новая зямля» / / Там жа. 1958. Вып. 2; Я г о ж. Канцэпцыя, якая выклікае пярэчанні / / ЛіМ. 1961. 22 вер.; Я г о ж. На шырокія прасторы жыцця: Аб некаторых асаблівасцях творчага метаду Я.Коласа да Кастрычніка і ў першыя гады Савецкай улады / / Там жа. 1959. 8 жн.; Я г о ж. Невядомыя старонкі / / Там жа. 1965. 11 чэрв.; Я г о ж. Песні аб роднай зямлі / / Колас Я. Новая зямля. Мн., 1982; Я г о ж. Рамантычная мара паэта / / Полымя. 1982. № 2; Я г о ж. Рэдкі здымак / / ЛіМ. 1959. 4 ліст.; Я г о ж. Сацыяльныя праблемы ў дакастрычніцкай творчасці Якуба Коласа / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; Я г о ж. «Сымон-музыка» і «Войтэк Скіба»: Рамантычная і рэалістычная канцэпцыі лёсу мастака з народа ва ўмовах бурж.-памешчыцкага ладу / / Казбярук У. Рамантычны пошук. Мн., 1983. С. 162—177; Я г о ж. Традыцыі польскага рамантызму ў беларускай літаратуры пачатку XX ст. Мн., 1972. С. 26—35; К а з е к а Я. Акно ў майстэрню мастака / / Казека Я. Голас часу. Мн., 1975. С. 88—106; Я г о ж. Байкі Янкі Купалы і Якуба Коласа / / Казека Я. Гартаванне слова. Мн., 1985. С. 349—381; Я г о ж. Беларуская байка. Мн., 1960. С. 35—38, 88—89, 110—119, 209—216; Я г о ж. Вобразы роднага краю / / ЛіМ. 1956. 16 чэрв.; Я г о ж. Вочы і сэрца народа: (Да выхаду зб. «Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы» Якуба Коласа) / / Полымя. 1958. № 1; Я г о ж. Вялікі паэт беларускага народа: (Да 40-годдзя літ. і грамадскай дзейнасці Якуба Коласа) / / Сав. Радзіма. 1946. 3 ліст.; Я г о ж. Голас гераічнай эпохі: (Трыццаць год бел. савецкай паэзіі) / / ЛіМ. 1947. 18 кастр.; Я г о ж. Жыццё — найцікавейшая кніга / / Казека Я. Голас часу. Мн., 1975. С. 52—87; Я г о ж. Майстэрства не прыходзіць само / / Маладосць. 1958. № 7; Я г о ж. Палеская трылогія / / Казека Я. Гартаванне слова. Мн., 1985. С. 4—37; Я г о ж. Чалавек і яго быт / / ЛіМ. 1956. 22 вер.; К а з і м і р о ў с к і С. «Звяртаемся да Коласавых вобразаў» / / Там жа. 1975. 19 вер.; К а з л о в а В. Аб некаторых мастацка-стылёвых і моўных асаблівасцях палескіх аповесцяў Я.Коласа / / Уч. зап. БГУ. 1956. Вып. 27; Я е ж. Выкрыццё буржуазнай амяшчаніўшайся інтэлігенцыі ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» / / Там жа. 1957. Вып. 39; Я е ж. Вялікі сын беларускага народа / / Калг. праўда. 1957. 17 ліст.; Я е ж. Героі і час / / Полымя. 1982. № 5; Я е ж. Горкаўскія традыцыі ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» / / Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн., 1973; Я е ж. Лірычны струмень у трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1970. № 3; Я е ж. Партрэт героя / / ЛіМ. 1960. 24 мая; Я е ж. Прырода коласаўскіх лірычных адступленняў / / Народныя песняры. Мн., 1972; Я е ж. Пытанні царквы і рэлігіі ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» / / Наст. газ. 1957. 28 ліст.; Я е ж. Святло душы — людзям / / Вяч. Мінск. 1972. 2 ліст.; Я е ж. Слова пра народнага паэта Беларусі Якуба Коласа / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1972. № 1; Я е ж. Станоўчы герой трылогіі Якуба Коласа / / Сав. школа. 1956. № 1; Я е ж. Трылогія Якуба Коласа «На ростанях» / / Калг. праўда. 1956. 10 лют.; Я е ж. Тыпалагічная блізкасць апавяданняў Якуба Коласа і Івана Вазава / / Тыпалогія славянскіх моў і ўзаемадзеянне славянскіх літаратур. Мн., 1977; К а з л о в і ч М. Будзе музей Якуба Коласа / / ЛіМ. 1981. 23 кастр.; К а з л о ў У. Народная этыка ў паэме Якуба Коласа «Новая зямля» і яе мастацкае ўвасабленне / / Узроўні фальклорных уплываў. Мн., 1982; Я г о ж. Увасабленне народнай этыкі ў паэме Якуба Коласа «Новая зямля» / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Я г о ж. Якуб Колас і казка / / Там жа. 1982. Вып. 10; К а з ы р а Л. Замежнаму чытачу пра Купалу і Коласа / / ЛіМ. 1985. 5 крас.; Я г о ж. І нясе яна свету свой дар... / / Голас Радзімы. 1983. 14 крас.; Я г о ж. Пераклады, ацэнкі і ўспрыняцце творчай спадчыны Я.Коласа ў Вялікабрытаніі / / Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; К а л а д з і н с к і М. Паэзіі высокай прыцягненне... / / Мастацтва Бел. 1984. № 9; К а л е с н і к У. Залаты колас беларускай нівы / / Зара. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Палескае і іншыя нараджэнні «Сымона-музыкі» / / Каляснік У. Зорны спеў. Мн., 1975. С. 281—294; К а л е ч ы ц Ф. Незабыўныя сустрэчы / / Сел. газ. 1962. 3 ліст.; К а л і н к о в і ч М. Якуб Колас у Лунінцы / / Маладосць. 1982. № 1; К а л о ш а І. Пошук выхоўвае / / Наст. газ. 1972. 6 мая; К а л я д з і ч В. Ён жыве ў памяці народа / / За вярт. на Радзіму. 1959. № 83; К а м а р о ў с к і А. Ад прататыпа да вобраза / / Нар. асвета. 1984. № 2; Я г о ж. Высвечваючы новыя грані / / Мін. праўда. 1972. 9 жн.; Я г о ж. «Галасіеўская восень» / / ЛіМ. 1975. 24 кастр.; Я г о ж. Запавет народнага песняра: Якуб колас і Беларускі Дзяржаўны універсітэт / / Там жа. 1970. 10 лют.; Я г о ж. Над Нёманам у Смольні / / Мін. праўда. 1972. 16 лют.; Я г о ж. Парастак Коласавага зерняці / / Там жа. 1973. 11 вер.; Я г о ж. Першы настаўнік Коласа / / ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Я г о ж. Прататып герояў Я.Коласа і А.Фадзеева / / Там жа. 1969. 22 крас.; К а м і н с к і Н. У дні рэвалюцыйнай буры / / Наст. газ. 1962. 3 ліст.; К а н а п а ц к і М. Якуб Колас: У першую гадавіну з дня смерці / / Ніва. 1957. 11 жн.; К а н а ш В. У вянок песнярам / / Наст. газ. 1982. 26 чэрв.; Я г о ж. Як рыхтаваццa да знамянальных юбілеяў / / Нар. асвета. 1981. № 6; К а н д р а ц ь е ў

Т. У музеі вялікага народнага песняра // Гомел. праўда. 1962. 12 кастр.; Канелька С. Калгасаўскія чытанні // Віцеб. рабочы. 1956. 9 вер.; Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч (Якуб Колас) // Палес. праўда. 1947. 28 студз.; Канстанцінаў Ф., Міхайлаў М. Творчая наўдача // Звязда. 1938. 9 кастр.; Капілаў А. Дзеці слухаюць казку // Бярозка. 1972. № 11; Каплан А. Наш Колас // Бальш. Пал. 1947. 4 лют.; Капусцін А. Дарагая фатаграфія // ЛіМ. 1973. 2 сак.; Яго ж. І зноў Колас прыйшоў у сталіцу // Там жа. 1972. 8 снеж.; Капусцін А., Падаражанскі І., Бутэвіч А. Песні брацтва над Нёманам: Свята паэзіі ў Мікалаеўшчыне // Звязда. 1972. 19 вер.; ЛіМ. 1972. 22 вер.; Капціловіч В. Заўсёды з народам // Гродн. праўда. 1962. 3 ліст.; Капыток Т. Імя Якуба Коласа // Голас Радзімы. 1961. № 58; Карабан В. Невычэрпная крыніца // Мін. праўда. 1972. 31 кастр.; Карабан С. Заснавальнік сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30 гадоў. Мн., 1971. С. 71—78, 107, 109—110, 179—180, 181—182; Яго ж. Нязгасна зззе слава песняра // Мін. праўда. 1962. 3 ліст.; Карабан С., Разанаў І. Пясняр дружбы народаў // Звязда. 1972. 18 кастр.; Карабан У. Пяро прыраўнавана да штыка // Вяч. Мінск. 1972. 3 ліст.; Карабанава Л. Коласаўскія традыцыі ў драматургіі Ул.Галубка // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Караічаў Л. Пранікненне ў сутнасць першакрыніцы // Звязда. 1976. 25 снеж.; Каралёў Г.Верай і праўдай // Віцеб. рабочы. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Першая ластаўка // Там жа. 1962. 6 кастр.; Яго ж. Пісьмо да выбаршчыкаў // Там жа. 1962. 3 ліст.; Каранеўскі Я. Творчы шлях Якуба Коласа // Бел. летапіс. 1936. № 1; Каратай В. Шчаслівы драматургічны лёс твораў // Голас Радзімы. 1982. 4 ліст.; Каратыгін М. Паэт-патрыёт // Гомел. праўда. 1944. 6 ліст.; Карніловіч Э. Родны кут народнага песняра // ЛіМ. 1966. 8 ліп.; Яго ж. Свята ў Мікалаеўшчыне // Там жа. 1966. 12 ліп.; Каротка я Л., Чурко І. З Якубам Коласам // Там жа. 1967. 24 сак.; Карпаў У. Вялікі ўздым: (30 год бел. савецкай прозы) // Полымя. 1947. № 12; Яго ж. Дарогамі жыцця // Карпаў У. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1985. Т. 5. С. 344—403; Яго ж. Драматычныя творы Якуба Коласа // Беларусь. 1951. № 8; Яго ж. Заснавальнік беларускай сучаснай прозы // Полымя. 1951. № 1; Яго ж. Ідэі савецкага патрыятызма ў беларускай літаратуры // Сялян. газ. 1947. 25 снеж.; Яго ж. Проза і драматургія Якуба Коласа // Карпаў У. На шляху сталасці. Мн., 1952. С. 57—145; Яго ж. Проза 1949 года // Полымя. 1950. № 3; Яго ж. «У палескай глушы» і «У глыбі Палесся» Якуба Коласа // Колас Я. Аповесці. Мн., 1948; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Яго ж. Вывучэнне паэмы «Сымон-музыка» Я.Коласа ў 9 класе // Сав. школа. 1950. № 4; Яго ж. Глыбока вывучаць мову народа // Наст. газ. 1946. 30 мая; Яго ж. Коласаўскія дні ў Гомелі // ЛіМ. 1946. 12 кастр.; Яго ж. М.В. Гоголь і беларуская літаратура // Гомел. праўда. 1952. 27 лют.; Яго ж. Максім Горкі і беларуская літаратура // Там жа. 1946. 18 чэрв.; Яго ж. Народнасць творчасці Якуба Коласа // Там жа. 1946. 17 ліст.; Яго ж. Народны паэт // Там жа. 1947. 4 ліст.; Яго ж. Некалькі заўваг аб выкладанні беларускай літаратуры // Наст. газ. 1947. 12 чэрв.; Яго ж. Новыя выданні твораў Якуба Коласа // Гомел. праўда. 1947. 21 лют.; Яго ж. Твор аб уз'яднанні беларускага народа // Там жа. 1947. 16 вер.; Яго ж. «У пушчах Палесся» ў Рагачоўскім калгасным тэатры // ЛіМ. 1938. 10 жн.; Карпенка М. На пачатку дарогі // Работніца і сялянка. 1982. № 10; Карчаўскас М. [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 1974. 27 вер.; Каршакевіч І. Дом належыць гісторыі: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Мін. праўда. 1962. 12 жн.; Карысная размова // Наст. газ. 1958. 25 крас.; Касалапаў П. Масква ўшаноўвае беларускіх песняроў: Урачысты вечар, прысвечаны памяці Я.Купалы і Я.Коласа // Звязда. 1962. 24 ліст.; Касцян Н. Народнасць творчасці Якуба Коласа // Сав. Радзіма. 1952. 15 ліст.; Каўрус А. Да характарыстыкі няўласна-простай мовы ў дарэвалюцыйных апавяданнях Я.Коласа; З назіранняў над лексікай апавяданняў Я.Коласа // Лінгвістычны зборнік. Мн., 1965; Яго ж. І матэрыял, і інструмент: (Якуб Колас і пытанні культуры мовы) // Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Мова апавядання «Васіль Чурыла» // Нар. асвета. 1964. № 9; Яго ж. На Коласавым грунце // Полымя. 1984. № 12; Каханоўскі Г. Памяць і падзяка: Я.Колас на Маладзечаншчыне // Голас Радзімы. 1982. 18 ліст.; Кашкурэвіч А. «У пушчах Палесся»: (Першая пастаноўка Баранавіцкага абласнога Дзяржаўнага драматычнага тэатра) // Чырв. звязда. 1940. 27 лют.; Каштоўны дапаможнік // Наст. газ. 1946. 18 сак.; Кашэльнікава Р. Заўвагі драматургу // ЛіМ. 1938. 10 студз.; Кіркевіч А. Пясняр беларускага народа // Гродзен. праўда. 1952. 15 ліст.; Кірэенка К. Велічныя вобразы // ЛіМ. 1952. 21 чэрв.; Яго ж. Наш Колас // Там жа. 1949. 16 крас.; Яго ж. Паэзія працы і міру // Там жа. 1951. 21 крас.; Кірэйчык І. Любоў матроская // Чырв. змена. 1962. 19 крас.; Яго ж. Паўстанак Якуба Коласа // Беларусь. 1977. № 12; Кісялёў Г. Якуб Колас і Акадэмія навук БССР // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Кісялёў Ц. Шчодрае сэрца паэта: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // ЛіМ. 1982. 5 ліст.; Кітас У. Друкуецца ўпершыню // Там жа. 1972. 3 ліст.; Клімаў І. Травінка ў пісьме: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Клімковіч М. Аб жыватворчым ўплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру // Полымя. 1949. № 9; Яго ж. Беларуская савецкая літаратура: Даклад на III пленуме праўлення ССП СССР // ЛіМ. 1936. 12 лют.; Яго ж. Заметкі аб «Дрыгве» Якуба Коласа // Звязда. 1934. 20 снеж.; Яго ж. Літаратура Савецкай Беларусі за 15 гадоў // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 6—7; Яго ж. «Новая зямля» Якуба Коласа // Клімковіч М.: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1962. С. 62—95; Яго ж. Палеміка з дакладчыкамі: Заключнае слова на 2-гім пленуме Аргкамітэта ССПБ // ЛіМ. 1934. 6 мая; Яго ж. Пісьменнікі-ардэнаносцы // Полымя рэвалюцыі. 1939. № 2; Яго ж. Прадмова // Колас Я. Новая зямля; Сымон-музыка. Мн., 1953; Яго ж. Тэма Кастрычніка ў беларускай савецкай паэзіі // ЛіМ. 1949. 5 ліст.; Яго ж. Якуб Колас // Колас Я. Вершы. Мн., 1946. Т. 1; Яго ж. Якуб Колас // Колас Я. Выбр. тв. Мн., 1936. Т. 1; Клімковіч С. Ад «тысячы ніцей...»: «Сымон-музыка» ў пастаноўцы народнага тэатра пантамімы «Рух» // ЛіМ. 1978. 14 ліп.; Клімовіч В. На службе народа // Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; Клімук П. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Клімуць Я. Валадар народных дум // Маг. праўда. 1977. 29 ліст.; Яго ж. Па шляху ўдасканаленняў // Беларуская літаратура. Мн., 1978. Вып. 6; Яго ж. Паэзія Я.Коласа ў сучасных перакладах // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Яго ж. Прысвечана песняру // Маг. праўда. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Фальклорныя матывы ў творчасці Якуба Коласа перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Яго ж. Якуб Колас і Аляксандр Твардоўскі // Там жа. 1981. Вып. 9; Яго ж. Якуб Колас і Мікалай Рыленкаў // Там жа. 1980. Вып. 8; Яго ж. Якуб Колас і Міхаіл Ісакоўскі: (Да пытання літ. узаемасувязей) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1977. № 1; Клінаў І. У школе імя Я.Коласа // Сав. селянін. 1949. 2 чэрв.; Клюсаў Р. Над старонкамі Якуба Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Кмен Я. Янка Тукала — Сымон Самахвал // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Кобрын У. Ад роднае зямлі, ад гоману бароў... // Мін. праўда. 1978. 11 ліп.; Яго ж. Дзе льецца Нёман срэбраводны... // Там жа. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Мой родны кут... // Там жа. 1980. 26 студз.; Козел М. На ўсё жыццё // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Коласаўскія вечары // Там жа. 1962. 2 кастр.; Ко-

ласаўскія дні // Там жа. 1962. 13 ліст.; Коласаўскія дні ў Ленінградзе // Там жа. 1972. 24 ліст.; Конан У. Паняцце і вобраз генія ў творчасці Якуба Коласа // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Яго ж. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі: (1917—34 гг.). Мн., 1968. С. 61—66; Кондзер І., Пятух А. Добры дзень, Люсіна // Сел. газ. 1962. 3 ліст.; Корзун А. Грамадска-палітычная лексіка трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Уч. зап. (Гродн. пед. ин-т). 1958. Вып. 4; Яго ж. Да словаўжывання ў трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» // Уч. зап. (Гродн. пед. ин-т). 1960. Вып. 6; Яго ж. Якуб Колас і сучасная беларуская літаратурная мова // Гродзен. праўда. 1957. 15 ліст.; Яго ж. Любоў і пашана // Наст. газ. 1952. 13 ліст.; Корзун М. На досвітку // Мін. праўда. 1983. 9 мая; Яго ж. На світанку // Голас Радзімы. 1979. 15 сак.; Косціц. Урачыстае спатканне Якуба Коласа ў Слуцку // Сав. Бел. 1921. 3 ліп.; Коўскі М. Лёс шчаслівы і рэдкі // ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Коўтун В. І быў пачатак // Маладосць. 1982. № 10; Кошачкін С. «Багата жывіце вы і шчасліва!» // Полымя. 1982. № 10; Крайко А. Трыбун беларускага народа // Зара. 1952. 15 ліст.; Крамко Я. Прыклад яго герояў // Звязда. 1982. 3 ліст.; Крапак Б. Чытаю энцыклапедыю жыцця // Вяч. Мінск. 1982. 27 ліп.; Крапіва К. [Выказванне пра Янку Купалу і Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Жыццё і творчасць народнага паэта Беларусі Якуба Коласа // Крапіва К. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1976. Т. 5. С. 189—205; Яго ж. З думай аб шчасці народа // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Слаўны шлях // ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Красавік. Аб новых кніжках // Наша будучыня. 1923. 13 студз.; Красінскі А. Колас падказвае, Колас натхняе // ЛіМ. 1974. 1 лют.; Красней В. З назіранняў над мовай паэмы Я.Коласа «Новая зямля» // Народныя песняры. Мн., 1972; Яго ж. З працы Якуба Коласа над паэмай «Новая зямля» // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Краўцова К. У сэрцы народным // Наст. газ. 1979. 26 снеж.; Краўцоў Я. Любімы паэт // За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Крашаніннікаў А. «Мужык» — любімы верш // Голас Радзімы. 1975. № 15; Крупеня Я. Трылогія Якуба Коласа на экране // Там жа. 1961. № 62; Яго ж. Успаміны пра дзядзьку Якуба // Мін. праўда. 1982. 23 чэрв.; Кручкоўскі Л. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Шчыры сябра // ЛіМ. 1957. 16 ліст.; Крывіч М. Наша проза за 1926 год // Полымя. 1927. № 4; Крысько Ц. [Вітка В.] Хвалюючая паэма аб народзе і вайне // ЛіМ. 1938. 23 вер.; Крышталь В. Твор аб вялікім пераломе // Гродзен. праўда. 1952. 13 чэрв.; Ксенжапольская Л. Да пытання аб мастацкім майстэрстве Я.Коласа: (На матэрыяле дарэвалюцыйнай сатыры) // Беларуская літаратура. Мн., 1959. Вып. 2; Кудзелька Я. І песняй агністай шлі народы // ЛіМ. 1972. 6 кастр.; Кудласевіч Н. На вуліцы песняра // Чырв. змена. 1982. 5 студз.; Кудравец А. Пра вечнае // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Кудраўцаў І. Аповесць Якуба Коласа «Дрыгва» // Сав. школа. 1948. № 3; Яго ж. Арляняты // ЛіМ. 1952. 2 лют.; Яго ж. ...Нам засталася спадчына // Вяч. Мінск. 1974. 22 кастр.; Кудраўцаў І., Васільеў Ю. Народ і Радзіма // ЛіМ. 1947. 1 мая; Кудрэйка З. Адасабленне як сінтаксічная катэгорыя: (На матэрыяле адасобленых азначэнняў з твораў Я.Коласа) // Нар. асвета. 1985. № 2; Яго ж. Стылістычная роля адасобленых азначэнняў у аповесці Я.Коласа «Дрыгва» // Там жа. 1983. № 11; Кузняцоў М. Помнік над Прыпяццю // Полымя. 1984. № 12; Куксёнак Р. Ляцяць птушкі на Палессе // Наст. газ. 1978. 29 крас.; Кулеш Т. [Дыла Я.] Крытыка і бібліяграфія: Полымя. № 5—6 // Сав. Бел. 1923. 3 кастр.; Куляшоў А. Беларуская савецкая паэзія за 1947 год // ЛіМ. 1948. 28 лют.; Яго ж. Народны паэт // Куляшоў А. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1977. Т. 5. С. 446—452; Яго ж. Непарыўная сувязь з жыццём // Полымя. 1972. № 9; Яго ж. Праўда жыцця // Там жа. 1981. № 11; Куніцкі С. Вобраз Леніна ў мастацкай літаратуры // ЛіМ. 1936. 22 студз.; Яго ж. Сталін у беларускай паэзіі // Там жа. 1936. 7 ліст.; Купала і Колас у беларускім адраджэнні // Бел. крыніца. 1932. 25 снеж.; Купала Я. Агляд кніг // Купала Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 7. С. 201—203; Курбека І. Галіны Міхалава дрэва: (З успамінаў А.М.Лойкі, сястры Я.Коласа) // Голас Радзімы. 1978. 14 вер.; Яго ж. Герой і выканаўца паэмы Коласа // Беларусь. 1975. № 3; Яго ж. Дзядзька Юзік // ЛіМ. 1968. 2 лют.; Яго ж. Жывое сэрца песняра // Беларусь. 1982. № 11; Яго ж. З думай пра песняра // ЛіМ. 1984. 2 сак.; Яго ж. З Коласавай біяграфіі // Там жа. 1980. 21 сак.; Яго ж. «З крыніц тваіх, зямля» // Там жа. 1981. 18 снеж.; Яго ж. З любоўю да роднага слова // Там жа. 1983. 16 снеж.; Яго ж. Запрашэнне ў Музей // Маладосць. 1984. № 10; Яго ж. Коласаў Панас — сярод нас // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Яго ж. Неўміручасць // Там жа. 1969. 7 ліст.; Яго ж. «Пакідалі мы дзве каляіны...» // Работніца і сялянка. 1982. № 11; Яго ж. Памяці коласаўскага Панаса // ЛіМ. 1978. 20 студз.; Яго ж. Радкі кладуцца на душу // Там жа. 1985. 8 сак.; Яго ж. Рупнасць // Там жа. 1974. 27 вер.; Яго ж. Светлай памяці сястры паэта // Там жа. 1977. 2 вер.; Яго ж. Слова ўдзячнасці песняру // Вяч. Мінск. 1971. 20 мая; Яго ж. Сястра Коласа — Марыя // Голас Радзімы. 1981. 12 лют.; Яго ж. «Узносся ж вышай ты, Радзіма мілая!: (Бацькаўшчына ў творчасці паэта) // Там жа. 1982. 4 ліст.; Яго ж. Чалавек шчодрай душы // ЛіМ. 1980. 19 снеж.; Яго ж. Якуб Колас — савецкім воінам // Голас Радзімы. 1968. № 9; Курзінер М. Барацьбіт за мір // Віцеб. рабочы. 1952. 15 ліст.; Кусянкоў М. Чытаю »Новую зямлю“ // Маладосць. 1982. № 10; Кухараў С. Калыханка яго натхнення // Наст. газ. 1972. 7 кастр.; Яго ж. Там, дзе Якуб Колас працаваў настаўнікам // Чырв. змена. 1946. 31 кастр.; Кухта У. Песня пра бацькаўшчыну: Першая сустрэча з героямі «Сымона-музыкі» на тэлеэкране // ЛіМ. 1982. 26 лют.; Куцэнка В. Героі Я.Коласа — на тэлеэкране // Веснік БДУ. Сер. 4. 1972. № 3; Кучар А. Народны паэт Беларусі // Камунар Магілёўшчыны. 1936. 12 кастр.; Яго ж. «Новая зямля» Якуба Коласа // Полымя. 1946. № 10; Яго ж. Творчасць Якуба Коласа // Чырв. Бел. 1932. № 23—24; Яго ж. Якуб Колас // Кучар А. Аблічча часу. Мн., 1971. С. 75—161; Яго ж. Якуб Колас // У дапамогу настаўніку. Мн., 1940; Лазарук М. На грані дзвюх эпох // Лазарук М. Беларуская паэма ў другой палавіне XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн., 1970. С. 199—264; Яго ж. Часу непадуладнае. Мн., 1981. С. 79—84; Лапаў Б. На радзіме Якуба Коласа // Калг. праўда. 1952. 1 кастр.; Яго ж. Пясняр калгаснага жыцця // Там жа. 1952. 28 кастр.; Лапінскене А. Пачатак працы // Полымя. 1985. № 12; Ларчанка М. Аб новым выданні «Новай зямлі» Коласа і прадмове паэта // Крытыка-бібліягр. бюл. 1934. № 7; Яго ж. Гогалеўскія традыцыі ў беларускай літаратуры. Мн., 1963. С. 209—216, 222—229; Яго ж. Горкаўскія традыцыі ў рэалізме Я.Купалы і Я.Коласа: (Да пытання генезісу сац. рэалізму ў бел. л-ры) // Ларчанка М. Яднанне братніх літаратур. Мн., 1974. С. 102—122; Яго ж. Друг і настаўнік беларускіх пісьменнікаў // ЛіМ. 1951. 16 чэрв.; Яго ж. Літаратурнае пабрацімства славян. Мн., 1984. С. 10—12, 24—26, 75—82, 158—176; Яго ж. М.Горкі і культура беларускага народа // Максім Горкі і Беларусь. Мн., 1968; Яго ж. Народны паэт Беларусі // Камуніст Бел. 1952. № 11; Яго ж. Някрасаўскія матывы ў творчасці Я.Купалы і Я.Коласа // ЛіМ. 1938. 10 студз.; Яго ж. Пад жыватворным уплывам Шаўчэнкі // Там жа. 1939. 9 сак.; Яго ж. Паэмы вялікай мастацкай сілы: Пра «Новую зямлю» і «Сымона-музыку» Я.Коласа // Там жа. 1939. 11 чэрв.; Яго ж. Паэтычныя асаблівасці лірыкі Якуба Коласа // Полымя рэвалюцыі. 1938. № 1; Яго ж. Пра драму «Вайна да пабеднага канца» // Драматургія. Мн., 1934; Яго ж. Свет яго ідэй // Вяч. Мінск. 1970. 8 студз.; Яго ж. Славянская супольнасць. Мн., 1963. С. 223—228; Яго ж. Тарас Шаўчэнка і Якуб Колас //

Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-ўкраінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969; Я г о ж. Узаемаўзбагачэнне: Да пытання генезісу сац. рэалізму ў бел. л-ры / / Ларчанка М. Жывая спадчына. Мн., 1977. С. 228—239; Я г о ж. Шаўчэнка Тарас і беларуская літаратура / / Віцеб. рабочы. 1964. 7 сак.; Я г о ж. Яднанне братніх літаратур. Мн., 1974. С. 28—30, 36—37, 43—45, 60—73, 85—90, 102—122, 156—162. Рэц.: Х р о м ч а н к а К. У сям'і славян / / ЛіМ. 1974. 6 вер.; Я г о ж. Якуб Колас і руская класічная літаратура / / Звязда. 1952. 13 ліст.; Л а р ч а н к а У. Да праблемы выдання паэмы Якуба Коласа «На шляхах волі» / / Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн., 1980; Л а р ы н С. Вершы паклікалі ў дарогу / / Вяч. Мінск. 1973. 22 ліст.; Я г о ж. Тут жыў Якуб Колас / / Там жа. 1976. 24 ліп.; Л а ў р ы н о в і ч В. Вершы пярэдняга краю: Успаміны / / Дзень паэзіі—77. Мн., 1977; Л а ш к а в а Л. Бліскучы майстар мовы / / Беларусь. 1982. № 11; Л а ш к е в і ч В. Колас-педагог / / Гомел. праўда. 1968. 5 студз.; Я г о ж. Погляды З.Бядулі на дзіцячую літаратуру / / Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Я г о ж. Я.Колас і З.Бядуля аб шляхах развіцця савецкай дзіцячай літаратуры / / Беларуская літаратура. Мн., 1978. Вып. 6; Л а ш к е в і ч Ж. Свята заўтрашніх дзён / / Наст. газ. 1985. 4 снеж.; Л е а н ё н а к Ю. Трылогія на сцэне / / Віцеб. рабочы. 1959. 11 сак.; Л е а н і д а ў Г. Вялікая дарога / / Там жа. 1964. 16 мая; Л е а ш э н я Я. З незабыўнага: Успаміны / / Полымя. 1965. № 2; Л е б е д з е ў З. Шчасце вызвалення / / ЛіМ. 1948. 17 вер.; Л е б е д з е ў У. Аповесць «Дрыгва» Якуба Коласа ў кантэксце беларускай гістарычнай прозы 20—30-х гадоў / / Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Я г о ж. Меры рамантычнага і рэалістычнага ў аповесці Якуба Коласа «На прасторах жыцця» / / Там жа. 1981. Вып. 9; Я г о ж. Рамантычныя тэндэнцыі ў прозе Якуба Коласа 20-х гадоў: (Аповесці «У палескай глушы», «У глыбі Палесся») / / Там жа. 1980. Вып. 8; Л е в а н о в і ч К. Аднабаковасць у падборы матэрыялаў / / ЛіМ. 1947. 1 сак.; Л е в і н Р., М а р о з а ў Л. Дом-музей Я.Коласа ў Вільнюсе / / Там жа. 1960. 30 жн.; Л е в і н С. Аб «Дрыгве» Коласа / / Полымя рэвалюцыі. 1934. № 4; Я г о ж. Пра аповесць «Дрыгва» Якуба Коласа / / ЛіМ. 1934. 6 лют.; «...Л е н і н с к а й дружбай народаў сагрэты» / / Там жа. 1982. 5 ліст.; Л е н с у А. Вывучэнне паняцця «літаратурны герой» / / Шляхі ўдасканалення літаратурнай адукацыі ў школе. Мн., 1983; Я г о ж. Фарміраванне і развіццё літаратурных здольнасцей у вучняў сярэдніх класаў у працэсе вывучэння тэарэтычных паняццяў / / Адзінства навучання і выхавання на ўроках літаратуры. Мн., 1982; Л е ц к а Я. На трывалым грунце класікі / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1974. № 1; Л і п е н ь А. Са старонак коласаўскай прозы / / ЛіМ. 1979. 13 ліп.; Л і р а праўды і свабоды / / Там жа. 1982. 29 кастр.; Л і с А. Карэспандэнт Якуба Коласа / / Звязда. 1968. 7 крас.; Я г о ж. Пра настаўнікаў Якуба Коласа: (З пасяджэння гіст.-мемарыяльнай камісіі СП) / / ЛіМ. 1984. 20 крас.; Л і с н е ў с к і І. Чытае аўтар... / / Там жа. 1974. 6 вер.; Л і с т Я.Коласа да маладнякоўцаў / / Звязда. 1928. 30 ліст.; Л і с т Якубу Коласу ад сялян / / Наш працаўнік. 1928. 25 мая; Л і т а р а т у р н ы мінімум: Аб творчасці Коласа / / Чырв. змена. 1935. 23 сак.; Л і т в і н а ў Р. Натхняла братняя літаратура... / / Віцеб. рабочы. 1982. 8 ліст.; Л і ў ш ы ц У. Якуб Колас / / Маг. праўда. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Якуб Колас у Горках / / Там жа. 1979. 13 чэрв.; Л і х а д з і е ў с к і С. З-пад крыла Якуба Коласа / / Пясняр мужнасці. Мн., 1976; Я г о ж. Радасць сустрэч / / ЛіМ. 1959. 12 жн.; Я г о ж. Сцяжынкамі паэта / / Мін. праўда. 1962. 3 ліст.; Л і я к у м о в і ч Ц. На паклон да народных паэтаў / / ЛіМ. 1971. 10 вер.; Л о й к а А. Ад роднае зямлі: 60 гадоў назад пачалася творчая дзейнасць Я.Коласа / / Там жа. 1966. 28 кастр.; Я г о ж. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. Мн., 1959. С. 108—111; 125—127; Я г о ж. Беларуская паэзія пачатку XX стагоддзя. Мн., 1972. С. 33—58, 145—146, 193—194, 236—237. Рэц.: Л а з а р у к М. Напачатку стагоддзя / / ЛіМ. 1973. 26 кастр.; Л о й к а А. Веліч таленту / / Сел. газ. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Вялікі пясняр народа / / Звязда. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Каля вытокаў / / Народныя песняры. Мн., 1972; Я г о ж. Мудрасць жыцця / / Полымя. 1972. № 11; Я г о ж. Патрыярх беларускай паэзіі / / Наст. газ. 1972. 1 ліст.; Я г о ж. Рысы нацыянальнага характару / / ЛіМ. 1960. 5 сак.; Я г о ж. Якуб Колас (1882—1956) / / Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры: Дакастр. перыяд. Мн., 1980. Ч. 2. С. 206—277; Л у ж а н і н М. Адзін год песняра / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Асцярожна: класіка! / / ЛіМ. 1976. 24 снеж.; Я г о ж. Вясна / / Піянер Бел. 1962. 26 кастр.; Я г о ж. Кім павінен быць чалавек чалавеку? / / Беларусь. 1982. № 11; Я г о ж. Колас расказвае пра сябе / / Полымя. 1962. № 9—12. Рэц.: А л е к с а н д р о в і ч С. Пра чалавека і пісьменніка / / ЛіМ. 1963. 18 студз.; Полымя. 1973. № 10; Я г о ж. Колас расказвае пра сябе: Урыўкі з кнігі / / Вясёлка. 1982. № 11; Я г о ж. Лірычныя адступленні: (Раздзелы з кнігі «Колас расказвае пра сябе») / / Звязда. 1963. 25, 30 крас.; Я г о ж. Малады неспакой: Урывак з кнігі «Колас расказвае пра сябе» / / ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Я г о ж. Не шкадуйце добрага слова: Старонкі з аповесці «Колас расказвае пра сябе» / / Там жа. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Незабыўныя сустрэчы / / Звязда. 1967. 3 ліст.; Яго ж. Нясталыя разважанні аб сталасці / / ЛіМ. 1947. 16 жн.; Я г о ж. Падарожжа ў свет паэта; Асцярожна: класіка! / / Лужанін М. З ранку да вечара. Мн., 1978. С. 64—67, 359—366; Я г о ж. Падарунак / / Звязда. 1972. 1, 2 ліст.; Я г о ж. Пара вячорнага кастра / / Вяч. Мінск. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Праўда, подзвіг, паэзія / / Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 4. С. 329—340, 357—358; Я г о ж. Размова з Якубам Коласам / / Полымя. 1983. № 8; Я г о ж. Слаўнае сямідзесяцігоддзе / / Піянер Бел. 1952. 20 ліст.; Я г о ж. Сустрэча / / Наст. газ. 1972. 1 ліст.; Л у к о ў с к і Е. На варце міру / / Гомел. праўда. 1951. 31 кастр.; Л у ц э в і ч У. Дружба двух пісьменнікаў / / Піянер Бел. 1946. 30 кастр.; Я г о ж. Шчырая дружба / / Там жа. 1952. 20 ліст.; Л ы н ь к о ў М. Аб чалавеку, другу, настаўніку / / Работніца і сялянка. 1962. № 11; Я г о ж. [Выказванне пра Якуба Коласа] / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Вялікая муза / / Голас Радзімы. 1972. № 46; Я г о ж. Вялікая муза песняра-жыццялюба / / Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Дастойны кандыдат / / ЛіМ. 1939. 23 ліст.; Я г о ж. 25-годдзе літаратурнай дзейнасці Петруся Броўкі / / Наст. газ. 1951. 29 ліст. / Сааўт. П.Глебка і інш.; Я г о ж. 90 год таму назад... / / ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Ідэі патрыятызма ў беларускай дарэвалюцыйнай і савецкай літаратуры / / Там жа. 1947. 14 чэрв.; Я г о ж. Летапіс эпохі. Мн., 1968. С. 25—37; Я г о ж. [Лісты да Я.Коласа] / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 29—31, 33—34, 44, 50, 58, 64, 69, 71, 75, 77, 81, 86—87, 90—93, 96, 98, 131—132, 178, 182, 184, 188, 218, 220, 251, 262, 274—275, 291; Я г о ж. Літаратура беларускага народа / / Полымя. 1949. № 1; Я г о ж. Літаратура народа / / Альманах 2. Мн., 1945; Я г о ж. Любімы паэт / / Звязда. 1946. 3 ліст.; Я г о ж. Любімы паэт народа / / Беларусь. 1952. № 10; Я г о ж. Мы пераможам / / Беларусь. М., 1943. Альманах № 1; Я г о ж. Народны паэт Беларусі / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6. С. 126—128, 611—651; Я г о ж. Паэт і народ / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; Я г о ж. Пра чалавека, друга, настаўніка; Летапіс эпохі; Паэт і народ / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7. С. 252—265, 405—424, 588—603; Я г о ж. Прамова адказнага сакратара ССПБ / / ЛіМ. 1932. 28 снеж.; Я г о ж. Прамова на пахаванні Я.Коласа / / Там жа. 1956. 16 жн.; Я г о ж. Сын простых людзей: Успаміны / / Полымя. 1981. № 11; Я г о ж. Тварыце на славу і гонар нашай Радзімы / / ЛіМ. 1936. 11 кастр.; Я г о ж. У тыя незабыўныя дні / / Там жа. 1974. 30 жн.; Я г о ж. Шчаснай і раднаснай працы / / Звязда. 1936. 11 кастр.; Л ю б і м ы паэт / / Там жа. 1955. 19 лют.; Л ю б і м ы пісьменнік / / Камуніст. 1936. 30 кастр.; Л ю б о ў гарачая, усенародная / / Беларусь. 1972. № 12; Л ю г о ў с к і Б. Арганічная сувязь з народам / / Віцеб.

пралетарый. 1936. 15 кастр.; Люкоўскі П. Зборы твораў песняроў // ЛіМ. 1982. 19 сак.; Ля труны Якуба Коласа // Віцеб. рабочы. 1956. 15 жн.; «Ля чырвонага сцяга эпохі»: Урачысты сход, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння Якуба Коласа // Голас Радзімы. 1972. № 46; Лявіцкі М. Педагог — мысліцель // Зара. 1962. 2 ліст.; Лявіцкі П. Каб стала садам Беларусь...: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Лявонны Ю. Колас — пясняр сярмяжнай Беларусі // Маг. селянін. 1926. 24 ліст.; Ляпёшкін В. Настаўнік і метадыст // Наст. газ. 1982. 10 ліст.; Ляпёшкін У. Вялікі настаўнік // Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Ляпіч А. Стылёвыя асаблівасці дакастрычніцкіх апавяданняў Я.Коласа і М.Гарэцкага // Народныя песняры. Мн., 1972; Ляпіч Р. Народная мудрасць і прастата // Звязда. 1936. 11 кастр.; Яго ж. Якуб Колас // Віцеб. пралетарый. 1936. 10 лют.; Ляцецкая В. Дарагі ўспамін // Наст. газ. 1982. 27 кастр.; Ляшук В. Выкарыстанне рэгіянальных матэрыялаў пры вывучэнні творчасці Якуба Коласа // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Яго ж. Краязнаўчы матэрыял на ўроках літаратуры. Мн., 1980. С. 92—102, 110—117; Яго ж. Праблемны аналіз мастацкага твора ў VIII—X класах // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Яго ж. Урокі-экскурсіі // Нар. асвета. 1976. № 7; Яго ж. Цэльнасць аналізу: Разважанні аб сістэме ўрокаў па вывучэнню трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Наст. газ. 1980. 3 снеж.; М.Г. [Гарэцкі М.] Якуб Колас пасля Кастрычніка // Звязда. 1927. 21 кастр.; М.Ш. [Шкялёнак М.] Абход 30-гадовага юбілею літаратурнай працы Якуба Коласа ў Мінску // Бел. фронт. 1936. 5 ліст.; Мажэйка А. Дружба паэтаў // ЛіМ. 1962. 24 ліп.; Яго ж. Пісьменнік, вельмі блізкі нам: Творчасць Я.Коласа ў Чэхаславакіі // Маладосць. 1962. № 11; Яго ж. Удзельнік, сведка, творца: Зарубежны друк аб творчасці Я.Коласа // ЛіМ. 1960. 29 ліст.; Мазальскоў Я. Эпапея народнай барацьбы // Беларусь. 1949. № 10; Яго ж. Якуб Колас // Там жа. 1944. № 2; Яго ж. Якуб Колас: (Крытыка-біягр. нарыс) // Полымя. 1952. № 10; Мазур А. Памяці народнага песняра: Прысвячаецца Я.Коласу // Віцеб. рабочы. 1974. 3 ліст.; Мазур У. У гасцінным доме паэта // Беларусь. 1975. № 8; Маеўскі В. Сто абоймаў смеху // ЛіМ. 1973. 14 вер.; Майсейчык А. Народнасць і светапогляд пісьменніка // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1965. № 4; Майхровіч А. Аб ідэйна-эстэтычных прынцыпах творчасці Я.Коласа першай палавіне 20-х гадоў // Там жа. 1967. № 2; Яго ж. Некаторыя пытанні эстэтыкі Я.Коласа // Там жа. 1966. № 3; Яго ж. Эстэтычныя погляды Якуба Коласа // Там жа. 1972. № 5; Майхровіч С. Вусная народная паэзія і творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа // Віцеб. рабочы. 1972. 6 чэрв.; Яго ж. Народная паэзія і творчасць Якуба Коласа // Нар. асвета. 1966. № 1; Яго ж. Патрыятычныя думы народнага песняра // Наст. газ. 1962. 12 вер.; Яго ж. Фальклор: Яго матывы і вобразы // Там жа. 1972. 31 мая; Макаёнак А. Дабрата дзядзькі Якуба: Успаміны // Полымя. 1982. № 10; Макарэвіч А. Вялікі мастак слова // Беларусь. 1957. № 11; Яго ж. Нашай паэзіі волат // Маг. праўда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Першая руская рэвалюцыя і беларуская літаратура // Полымя. 1955. № 12; Макарэвіч В. Чароўная музыка жыцця // Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Максім Танк і традыцыі Янкі Купалы // ЛіМ. 1982. 17 вер.; Малібошка У. Летапіс жыцця народа // Там жа. 1960. 5 сак.; Малочка М. Волат беларускай літаратуры // Наст. газ. 1972. 7 кастр.; Малчанаў П. Аб п'есе і вобразе // ЛіМ. 1938. 10 студз.; Яго ж. Дваццаць год // Віцеб. рабочы. 1947. 5 студз.; Яго ж. Купала і Колас у маім жыцці: Старонкі ўспамінаў // ЛіМ. 1972. 21 крас.; Яго ж. Людзі на сцэне: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Яго ж. Натхняючыя творы // Мін. праўда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Сустрэчы; Сустрэчы з Коласам: Успаміны / Літ. зап. В.Галавач // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Трывожны сігнал // ЛіМ. 1936. 1 снеж.; Мальдзіс А. Англійскі дзённік // Полымя. 1985. № 12; Яго ж. Коласавы рукапісы ў Вялікабрытаніі // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Яго ж. Творчыя ўзаемасувязі беларускай і літоўскай літаратур у савецкі час // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970; Маляўка М. Повязь з роднай зямлёй // Маладосць. 1982. № 10; Манагоі за мальберта / Зап. Т.Антонава // Голас Радзімы. 1982. 4 ліст.; Марголін Р. Па просьбе вічугскіх ткачоў // ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Марзоеў С. Доля такіх людзей — бессмяротнасць // Полымя. 1982. № 10; Мар'ін Я. Тут жыў народны пясняр // Звязда. 1975. 11 студз.; Мароз А. Мае сустрэчы // ЛіМ. 1962. 10 крас.; Яго ж. Мае ўспаміны // Наст. газ. 1952. 13 ліст.; Мароз В. Я бачыў і слухаў яго // Зара. 1962. 3 ліст.; Мароз І. Ад шчырага сэрца // Гомел. праўда. 1952. 19 ліст.; Мартынава Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемаперaклад. Мн., 1973. С. 41—43, 93—94; Мартынюк А., Суворава А. З даравальным надпісам Я.Коласа // ЛіМ. 1971. 3 вер.; Марук У. Песнярам роднай зямлі // Звязда. 1982. 31 кастр.; Мархель У. Уладзіслаў Сыракомля і Якуб Колас // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Марціновіч А. Ёсць на зямлі Мікалаеўшчына // ЛіМ. 1981. 28 жн.; Яго ж. І крытык таксама... // Чырв. змена. 1972. 2 ліст.; Яго ж. Над Нёманам песні ліліся, над Нёманам вершы гучалі: Рэпартаж // ЛіМ. 1978. 14 ліп.; Яго ж. У добры шлях, каласавіны! // Там жа. 1985. 7 ліст.; Яго ж. «Я люблю гэтыя прасторы...» // Родная прырода. 1982. № 5; Маршальскі У. Тут усё пра Коласа самоніць // Вяч. Мінск. 1971. 16 вер.; Матрунёнак А. Псіхалагічны аналіз і станаўленне беларускага рамана. Мн., 1975. С. 110—169; Матэвушаў М. Прызнанне Якубу Коласу // За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Маўзон А. З поспехам! // ЛіМ. 1976. 26 ліст.; Маўр Я. Наш народны паэт // Піянер Бел. 1952. 20 ліст.; Яго ж. Сорак гадоў назад // Беларусь. 1946. № 10; Яго ж. Як я пазнаёміўся з Якубам Коласам // Бярозка. 1952. № 11; Мацвееў В. Крывёю сэрца: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Мін. праўда. 1962. 29 ліп.; Мацкевіч М. Ён сеяў разумнае, добрае, вечнае // ЛіМ. 1982. 5 ліст.; Мацюх М. Якуб Колас — старшыня фальклорнай камісіі // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Мачульскі В. Да пяцідзесяцігоддзя з дня нараджэння Якуба Коласа // За пралет. н. 1932. 15 снеж.; Машара М. Запаветнае: Успаміны // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Яго ж. На пройдзеным шляху: (У 30-я ўгодкі творчай працы Якуба Коласа) // Калоссе. 1936. № 5; Машковіч П. Душэўны летапіс паэта // ЛіМ. 1967. 31 кастр.; Мележ І. Слова пра Якуба Коласа // Мележ І. Жыццёвыя клопаты. Мн., 1975. С. 134—141; Мікалаеў М. Алеі Дзмітрыя Лойкі // Чырв. змена. 1982. 22 вер.; Яго ж. Купалаўскія і каласаўскія чытанні // ЛіМ. 1979. 7 снеж.; Мікуліч Б. Творы Я.Коласа на рускай мове // Там жа. 11 кастр.; Мікуліч Б., Ліхадзіеўскі С. Новае кнігі чакае моладзь // Там жа. 1932. 4 снеж.; Мікуліч М. Традыцыі Якуба Коласа і станаўленне творчай індывідуальнасці Максіма Танка // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Мілаванаў В. Клапатлівасць вучонага // Звязда. 1982. 3 ліст.; Мімрык А. Радасць сустрэчы // Работніца і сялянка. 1982. № 11; Мінчукоў Г. Год 1936. Лёзна // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Мірачыцкі Л. Домік пад хвоямі // Чырв. змена. 1961. 7 лют.; Яго ж. З незабыўных дарог // ЛіМ. 1961. 24 ліст.; Яго ж. Там, дзе жыў народны паэт // Там жа. 1958. 13 жн.; Яго ж. У доме-музеі // Там жа. 1959. 4 ліст.; Яго ж. Урачыстасці ў Наднямонні: Адкрыццё мемарыяльных дошак на радзіме Якуба Коласа // Там жа. 1961. 26 вер.; Яго ж. Якуб Колас аб майстэрстве // Там жа. 1958. 1 ліст.; Мірмухсін. Устаз — настаўнік //

Там жа. 1982. 29 кастр.; Міроненка Л. Літаратурная казка Якуба Коласа для дзяцей // Вопросы специфики жанров художественной литературы. Мн., 1974; Яго ж. Пісьменнік — дзецям // Маг. праўда. 1982. 22 кастр.; Яго ж. Якуб Колас // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1980; Яго ж. Якуб Колас аб літаратуры і мастацтве: (Да пытання аб эстэтычных поглядах) // Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Міско Я. З мінулага // ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Міхайлаў М. Колас — выкрывальнік рэлігіі // Маг. праўда. 1962. 30 кастр.; Яго ж. Урок жыцця ў Якуба Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Міхайлаў Я. Хроніка Коласаўскіх дзён // ЛіМ. 1962. 26 кастр.; Міхалап Я. Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі. Мн., 1961. С. 12—13, 14, 15—17, 23—26; Яго ж. Велічная тэма // Беларусь. 1952. № 11; Яго ж. Вялікі пясняр беларускага народа // Гомел. праўда. 1957. 3 ліст.; Яго ж. Пясняр калгаснага жыцця // Мін. праўда. 1952. 12 ліст.; Міхась. 20 год творчасці Якуба Коласа // Маг. селянін. 1926. 24 ліст.; Міхневіч А. Афарыстыка Якуба Коласа // Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Міцкевіч Д. Багацце ягонай натуры // ЛіМ. 1983. 16 снеж.; Яго ж. Размова з жывым паэтам // Там жа. 1965. 16 ліст.; Яго ж. Родны кут песняра // Звязда. 1967. 21 чэрв.; Яго ж. Старонкі «Сымона-музыкі» // Полымя. 1970. № 12; Яго ж. Тут працаваў вялікі пясняр // Звязда. 1969. 4 снеж.; Яго ж. Яго любіў Колас // ЛіМ. 1969. 23 снеж. / У сааўт. з інш.; Яго ж. Якуб Колас і кніга // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Міцкевіч Е. Звонкая сіла слова // Вяч. Мінск. 1982. 25 лют.; Міцкевіч М. Крыніцы песімізму ў творчасці Якуба Коласа // Бел. летапіс. 1937. № 6—7; Яго ж. Чалавек вялікай душы // ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Міцкевіч У. Апавяданне «Соцкі падвёў» у 8-м класе // Нар. асвета. 1973. № 12; Яго ж. З роднага кута: (Матэрыял да біяграфіі Якуба Коласа) // Полымя. 1962. № 8; Яго ж. Зорка першай велічыні // Наст. газ. 1974. 19 студз.; Яго ж. Сёння ў Мікалаеўшчыне // Там жа. 1962. 8 вер.; Яго ж. Яго ўсё цікавіла і турбавала // Мін. праўда. 1962. 3 ліст.; Міцкевіч Я. Па сцежках паэта: Леснічоўка; У Парэччы; На сваім хлебе // Вясёлка. 1962. № 11; Міцькавец Л. Вучні пішуць сачыненне... // Маг. праўда. 1972. 10 чэрв.; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1983. С. 32; Яго ж. Прага пошукаў // ЛіМ. 1977. 16 вер.; Модэль М. «У пушчах Палесся» // Там жа. 1937. 22 ліст.; Яго ж. Якуб Колас і тэатр // Там жа. 1946. 30 кастр.; Мурашка Р. Казка-праўда // Там жа. 1940. 10 жн.; Мушынскі М. Беларускае літаратуразнаўства // Полымя. 1982. № 11; Яго ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: (20—30-я гады). Мн., 1975. С. 69—70, 165—167, 203—204, 235—239; Яго ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 18—20, 22—23, 35—36, 74—76, 88—89, 143—144, 181—182, 225—228, 256—257, 263—266, 277—278; Яго ж. Вытокі // Каваленка В., Мушынскі М., Яскевіч А. Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 20—22, 28—31, 36—39, 46—47, 58—59; Яго ж. З творчай гісторыі «Новай зямлі»: (Выспяванне задумы і жанравае станаўленне) // Полымя. 1961. № 6; Яго ж. Нам засталася спадчына: Поўны збор твораў; Прынцыпы выдання // Там жа. 1986. № 2; Яго ж. Нечаканая знаходка // ЛіМ. 1960. 7 кастр.; Яго ж. Прынцыпы выдання першага Поўнага Збору твораў Якуба Коласа // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Яго ж. «Сымон-музыка» Якуба Коласа на рускай мове // Беларуская літаратура. Мн., 1963. Вып. 5; Яго ж. Творчая гісторыя паэмы Я.Коласа «Сымон-музыка» // Там жа. 1961. Вып. 4; Яго ж. Традыцыі, якія не старэюць: Беларуская «вясковая» аповесць 30-х гадоў // Полымя. 1970. № 8; Яго ж. Якуб Колас // ЛіМ. 1981. 3 крас.; Яго ж. Якуб Колас. 1907 // Там жа. 1981. 12 чэрв.; Яго ж. Якуб Колас. 1908 // Там жа. 1981. 20 ліст.; Яго ж. Якуб Колас і сучасная беларуская літаратурная крытыка // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 5; Яго ж. Якуб Колас — крытык // Веснік АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; Яго ж. Якуб Колас у літаратурнай крытыцы // Полымя. 1972. № 11; Мыслівец В. Якуб Колас на Пухаўшчыне // Там жа. 1982. № 10; Мэй У. Скарбніца паэзіі // ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Мяжэвіч У. Паэт і газета: Успаміны // Полымя. 1982. № 10; Мяцельская Е., Камароўскі Я. Семантычнае багацце коласавага слова // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Набокіна А. Па запавету педагога // Наст. газ. 1982. 3 ліст.; Навіна А. Адраджэнская беларуская літаратура // Sygnały (Lwow). 1939. 15 sierp.; Яго ж. Жыдоўскае пытанне ў беларускай літаратуры // Наша думка. 1921. 27 мая; Яго ж. Крытычныя моманты ў жыцці Купалы і Коласа: (Паводле іх твораў) // Новая варта. 1932. № 2; 1934. № 3; Яго ж. Нашы песняры: І. Якуб Колас // Гоман. 1917. 1 мая; Яго ж. «Сымон музыка» // Жыццё беларуса. 1925. 24 кастр.; 28 кастр., 4 ліст. [У сувязі з канфіскацыяй]; Яго ж. Якуб Колас // Навіна А. Нашы песняры. Вільня, 1918. С. 9—22; Яго ж. Якуб Колас: (Жыццё і творчасць) // Нар. справа. 1926. 19, 23 ліст.; Навіцкі А. Паэма «Новая зямля» // Нар. асвета. 1969. № 1; Навіцкі М. Ад гоману бароў... // Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Таксама дар песняра // ЛіМ. 1972. 19 мая; Навуменка І. Дум уладар // Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978. С. 276—281; Яго ж. З глыбінь народных... // ЛіМ. 1977. 4 ліст.; Яго ж. З магутных вытокаў // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Імені народнага паэта: Нарыс // Беларусь. 1952. № 11; Яго ж. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978. С. 23—27, 30—31; Яго ж. Колас на роднай ніве // Чырв. змена. 1982. 28 кастр.; Яго ж. Летапіс жыцця і барацьбы // Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Мудры, зямны, незабыўны // Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978. С. 282—301; Яго ж. Мудры, просты, зямны // Беларусь. 1982. № 11; Яго ж. На подступах да рабочай тэмы // Полымя. 1977. № 2; Яго ж. Паэзія працы і прыроды // Там жа. 1968. № 10; Яго ж. Пейзажная лірыка Якуба Коласа // Там жа. 1981. № 5; Яго ж. Пісьменніку, грамадзяніну, патрыёту // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1973. № 1; Яго ж. Пясняр народа // Беларусь. 1956. № 10; Яго ж. Свет прыгожы, ясны, гарманічны // Нар. асвета. 1982. № 11; Яго ж. Сёння ў Пінкавічах; Слова пра Коласа // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6. С. 5—14, 374—531; Яго ж. Шляхамі пошукаў і барацьбы // Колас Я. На ростанях. Мн., 1981—82; Яго ж. Янка Купала: Духоўны воблік героя. Мн., 1967. С. 13—15, 22—26, 85; Навумовіч У. З клопатам аб маладой змене // Народныя песняры. Мн., 1972; Яго ж. На шырокую дарогу // Маладосць. 1982. № 5; Яго ж. Найбольш поўны // ЛіМ. 1979. 8 чэрв.; Яго ж. Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур // Веснік БДУ. Сер. 4. 1983. № 1; Налівайка А. Выяўленчыя сродкі аповесці Я.Коласа «Дрыгва» // Уч. зап. (Минский пед. ин-т). 1956. Вып. 6, юбилейный; Яго ж. Паэма аб рэвалюцыі // Янка Купала і Якуб Колас. Мн., 1982; Яго ж. Паэма Якуба Коласа «Новая зямля» — шэдэўр беларускага нацыянальнага ліраэпасу // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Яго ж. Пісьменнік — гуманіст // Мін. праўда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Проза Якуба Коласа савецкага часу // Янка Купала і Якуб Колас. Мн., 1982; Яго ж. Пясняр народнага лёсу // Нар. асвета. 1962. № 11; Яго ж. Стыль і мова аповесці Якуба Коласа «Дрыгва» // Полымя. 1956. № 4; Яго ж. Якуб Колас // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры, 1917—1940. Мн., 1981; Яго ж. Якуб Колас // Налівайка А. Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1979. С. 43—64; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 93—112, 158—178; Налівайка Л. Мастакі Беларусі — яе песнярам // ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Нам засталася спадчына // Там жа. 1982. 9 ліп.; Народнаму паэту Беларускай ССР Якубу Коласу: Віншаванне // Там жа.

1952. 22 ліст.; Н а р о д ушаноўвае сваіх песняроў / / Там жа. 1962. 23 сак.; Н а р о д н а м у паэту Беларусі Якубу Коласу / / Бел. вёска. 1926. 23 ліст.; Н а р о д н ы паэт Беларусі / / ЛіМ. 1946. 30 кастр.; Н а р о д н ы паэт: Да 40-годдзя літ. дзейнасці Я.Коласа / / Звязда. 1946. 3 ліст.; Н а р о д н ы паэт: Да 75-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Бярозка. 1957. № 11; Н а р о д н ы паэт рэспублікі / / Чырв. звязда. 1946. 3 ліст.; Н а р о д н ы пясняр / / ЛіМ. 1967. 31 кастр.; Н а с т а ў н і к і друг: [Некралог] / / Звязда. 1956. 15 жн.; Н а с у с т р а ч 100-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа / / ЛіМ. 1979. 28 вер.; Н а ш Колас / / Гродзен. праўда. 1962. 3 ліст.; Н а ш народны пясняр / / ЛіМ. 1939. 23 ліст.; Н а ш а прывітанне: (З пісьма партызан Я.Коласу) / / Там жа. 1942. 29 ліст.; Н е в я д о м ы я вершы Я.Коласа / / Там жа. 1957. 6 сак.; [Н е к р а л о г] / / ЛіМ. 1956. 16 жн.; Н е к р а ш К. Таямніца сінягa сшытка / / Маладосць. 1968. № 1; Н е н а д а в е ц А. Паэма Я.Коласа «Новая зямля» ў кантэксце беларускага фальклору / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 2; Я г о ж. Роля фальклору ў станаўленні творчай індывідуальнасці Якуба Коласа / / Там жа. Сер. грамад. н. 1984. № 5; Я г о ж. Фальклорная аснова паэмы Якуба Коласа «Сымон-музыка» / / Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Я г о ж. Фальклорныя матывы ў антываеннай творчасці Якуба Коласа / / Вялікая Айчынная вайна ў фальклоры і мастацтве Беларусі. Мн., 1985; Н е п а ч а л о в і ч У. Два ўрокі ў адным класе / / Наст. газ. 1946. 31 кастр.; Н е х о д а У. Прамова на пахаванні Я.Коласа / / ЛіМ. 1956. 16 жн.; Н і к а л а е в а В. Да пытання аб ролі старaславянізмаў (царкоўнаславянізмаў) у мове твораў Якуба Коласа / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Н і к а н о в і ч Б. Вывучэнне творчай гісторыі мастацкага твора на ўроках беларускай літаратуры / / Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976; Н і кі ф а р о в і ч В. Мільёны экземпляраў / / Звязда. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Слова Коласа на блакітным экране / / Голас Радзімы. 1972. № 46; Н і к і ц ю к М. Наш Колас / / Зара. 1946. 3 ліст.; Н і с н е в і ч І. Жывая крыніца / / Полымя. 1965. № 11; Я г о ж. Яго музычны свет... / / ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Н і с н е в і ч С. На словы Я.Коласа / / Там жа. 1963. 19 ліп.; Н о в а я работа пра Якуба Коласа / / Там жа. 1950. 28 кастр.; Н о в і к - П я ю н С. Слонімшчына ўшаноўвае памяць паэта / / Голас Радзімы. 1962. № 89; Я г о ж. Ядвіся жыла ў Слоніме / / Там жа. 1984. 27 вер.; Н о в і к а ў І. Незабыўнае / / ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Н у ж д з і н а Т. Коласаўскія традыцыі ў творчасці І.Пташнікава / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Я е ж. Паэтычны сінтаксіс трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» / / Там жа. 1982. Вып. 10; Н я ф ё д У. Творы Якуба Коласа ў тэатры яго імя / / Тэатр. Мінск. 1982. № 3; Н я х а й М. Беларускі пясняр і Магілёўшчына / / Маг. праўда. 1982. 3 сак.; Я г о ж. Ліст Якубу Коласу / / Звязда. 1982. 7 крас.; Я г о ж. Перапіска Якуба Коласа з выхаванцамі Чавускага дзетдома / / Беларуская літаратура. Мн., 1983. Вып. 11; Я г о ж. Якуб Колас і беларускі гісторыка-рэвалюцыйны раман / / Там жа. 1984. Вып. 12; Н я х а й Р. Наш Колас / / Зара. 1957. 16 ліст.; Я г о ж. «Стрэльбы, хлопчыкі, бяры!» / / Полымя. 1983. № 5; Н я ч а й В. Купала, Колас, кіно / / Там жа. 1983. № 5; Я г о ж. Паэтычная спадчына песняра / / Звязда. 1982. 26 ліст.; П. Беларускі тэатр / / Бел. шлях. 1918. 31 мая; П.М. [Пецюкевіч М.] Святкаванне юбілею Коласа ў Мінску / / Калоссе. 1936. № 5; П а д а р а ж а н с к і І., К а п у с ц і н А., Б у т э в і ч А. Песні брацтва над Нёманам: Свята паэзіі ў Мікалаеўшчыне / / ЛіМ. 1972. 22 вер.; П а д л о ў В. Незабыўны настаўнік / / Там жа. 1957. 14 жн.; Я г о ж. Якуб Колас у Курскай губерні / / Сав. школа. 1959. № 4; П а д н е в і ч Р. Якуб Колас аб Леніне / / ЛіМ. 1970. 17 сак.; П а ж о г а І. Музею песняра прысвячаецца / / Там жа. 1972. 3 сак.; П а з н я к З. Якуб Колас і развіццё беларускага тэатра ў дарэвалюцыйны перыяд / / Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; П а к л о н ад роднай зямлі / / ЛіМ. 1972. 10 ліст.; П а к л о н песняру Беларусі / / Там жа. 1968. 16 жн.; П а л і т ы к а Д. Народны паэт / / Наст. газ. 1957. 21 ліст.; П а л т а р а н В. Дом пад сонцам / / Маладосць. 1960. № 3; П а л у я н С. Беларуская літаратура ў 1909 годзе; Лісты з Украіны / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Я г о ж. Лісты ў будучыню. Мн., 1986. С. 111—112; П а л я ш у к [Паўловіч С.] Шляхам асветы / / Бел. летапіс. 1936. № 1/3; П а л я ш у к У. У вянок пашаны і любві / / Мастацтва Бел. 1983. № 2; П а м а з а ў В., Д а м а р а ц к і У. Класікаў чытаюць маладыя / / ЛіМ. 1984. 9 сак.; П а м я ц і дзеда Талаша / / Звязда. 1946. 27 жн.; П а м я ц і легендарнага беларускага партызана / / Там жа. 1953. 14 ліп.; П а м я ц і народнага паэта / / ЛіМ. 1958. 16 жн.; П а м я ц і песняра / / Там жа. 1966. 18 сак.; 1977. 15 крас.; П а м я ц і Якуба Коласа: [Некралог] / / Звязда. 1956. 14 жн.; ЛіМ. 1956. 16 жн.; П а м я ц і Якуба Коласа / / ЛіМ. 1981. 21 жн.; П а н а с ю к М. Кантакт пісьменніка і героя / / Там жа. 1974. 15 лют.; П а н і з н і к С. Чатыры сцяжынкі паэта / / Дзень паэзіі-72. Мн., 1972; П а н ч а н к а П. [Выказванне пра Якуба Коласа] / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Трохі пра дзядзьку Якуба / / Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4. С. 215—223; П а п і ш А. Пясняр шчаслівага жыцця / / Віцеб. пралетарый. 1936. 15 кастр.; П а п к о ў с к і К. На зямлі дзеда Талаша / / Нар. асвета. 1966. № 5; П а п о ў Х. Перачытваючы Коласа / / Беларусь. 1982. № 11; П а п т о н е ў С. З гэтай крыніцы ён пачынаўся / / ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Крыніца / / Паптонеў С. Беларусь — белая балада. Мн., 1985. С. 99—108; П а р а й А. Любімы пісьменнік / / Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; П а р а х н е в і ч М. Новыя дакументы аб Якубе Коласе / / Мін. праўда. 1962. 16 ліст.; Я г о ж. Памятныя сустрэчы / / Там жа. 1962. 30 кастр.; П а р х у т а Я. Палеская рапсодыя / / Родная прырода. 1979. № 1; П а с л я д о в і ч М. Наша Балачанка / / Бярозка. 1962. № 10; П а с ю к М. Назаўсёды / / ЛіМ. 1962. 2 ліст.; П а с ю к е в і ч П. Вялікі майстар мастацкага слова / / Полымя рэвалюцыі. 1936. № 10; П а т а п а в а В. Родны кут паэта / / Голас Радзімы. 1975. № 10; П а ў л о ў с к і А. Пісьмо Якубу Коласу / / ЛіМ. 1975. 14 ліст.; П а ў л о ў с к і З. Мінуты радаснага хвалявання / / Там жа. 1962. 30 кастр.; П а х а в а н н е Якуба Коласа / / Звязда. 1956. 16 жн.; ЛіМ. 1956. 16 жн.; П а х у т к а В. Там, дзе Нёман нясе свае воды / / Вяч. Мінск. 1974. 26 вер.; П а ц е е ў А. Якуб Колас на Піншчыне / / Палес. праўда. 1951. 12 снеж.; П а ч у ц ц і сардэчнай любві / / Там жа. 1952. 15 ліст.; П е р а д адкрыццём помніка народнаму песняру / / ЛіМ. 1972. 20 кастр.; П е р к і н Н. Абсягі думкі. Мн., 1980. С. 53—54; Я г о ж. Паэзія і жыццё / / ЛіМ. 1946. 30 кастр.; Я г о ж. Першыя крокі перабудовы / / Там жа. 1947. 1 сак.; Я г о ж. Пясняр дружбы народаў / / Мін. праўда. 1952. 15 ліст.; Я г о ж. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960. С. 43—57, 143—149, 159—161, 241, 260—264, 279—280, 290—291, 333—336, 352—353, 357—359; П е р ц а ў В. Чэсць і слава / / Звязда. 1946. 3 ліст.; П е р ш а в ы д а н н і / / ЛіМ. 1962. 16 ліст.; П е с н я р а м зямлі роднай / / Там жа. 1965. 7 вер.; П е с н я р а м прысвячаецца / / Там жа. 1972. 26 мая; П е с н я р у савецкага брацтва / / Звязда. 1972. 4 ліст.; ЛіМ. 1972. 10 ліст.; П е с н я р ы зямлі беларускай / / ЛіМ. 1982. 23 ліп.; П е т р а ч к о в а А. Любімы пісьменнік / / Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; П е т р а ш к е в і ч У. «Мой родны кут...» / / Вяч. Мінск. 1968. 13 снеж.; П е т у х о ў А. Вечар на заводзе / / ЛіМ. 1982. 24 вер.; П і л і п о в і ч Т. Варыянты-н-суфіксальных прыметнікаў у творах Якуба Коласа / / Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; П і н х а с і н Д. Слова аб мужнасці народа / / Полымя. 1954. № 7; П і н ч у к С. З Коласам у сэрцы / / Там жа. 1982. № 10; Я г о ж. Іх натхняла вялікая дружба / / ЛіМ. 1982. 6 жн.; П і с к у н Л. Коласаўскія традыцыі ў прозе Івана Навуменкі / / Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Я г о ж. Якуб Колас і сучасная беларуская проза / / Там жа. 1983. Вып. 11; П і с ь м е н н і к і Савецкай Бе-

ларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пісьмо Якуба Коласа выпускнікам педвучылішча / / Наст. газ. 1949. 21 ліп.; Пісьмы роднаму паэту / / ЛіМ. 1961. 4 ліп.; Пісьмы паэта / / Там жа. 1962. 17 крас.; Піянеру Беларусі: Аб закліку Я.Коласа піянерам / / Піянер Бел. 1930. 12 ліст.; Піятуховіч М. Апавяданне «У палескай глушы» як новы этап беларускай мастацкай прозы. Мн., 1925 [1927]. С. 31—38; Яго ж. Асноўныя этапы беларускай літаратуры / / Звязда. 1926. 20 нояб.; Яго ж. Паэтычнае светаадчуванне ў творчасці Якуба Коласа / / Працы БДУ. 1927. № 16; Яго ж. Прырода ў творчасці Я.Коласа / / Вольны сцяг. 1921. № 6; Яго ж. Творчасць Якуба Коласа / / Сав. Бел. 1926. 23 ліст.; Яго ж. Творчасць Якуба Коласа: (Да пяцідзесяцігоддзя са дня нараджэння пісьменніка) / / За пралет. н. 1932. 15 снеж.; Яго ж. Творчы шлях Якуба Коласа / / Полымя. 1926. № 8; Яго ж. Якуб Колас як нацыянальны беларускі паэт / / Адраджэнне. 1922. Сш. 1; Яго ж. Яшчэ пра аповесць «Дрыгва» Я.Коласа / / ЛіМ. 1934. 21 лют.; Пліско З. На радзіме Коласа / / Піянер Бел. 1946. 30 кастр.; Плотнікаў Б. Колькасны аналіз некаторых прыметнікаў у паэмах Я.Купалы і Я.Коласа / / Весці БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Плюскоў В. Сонца шчодрай душы / / Чырв. змена. 1978. 17 снеж.; Поспех оперы «У пушчах Палесся» / / Палес. праўда. 1940. 15 чэрв.; Пракаповіч К. Калі бяру томік паэта / / Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Пракоф'еў А. [Выказванне пра Якуба Коласа] / / Полымя. 1982. № 10; Прануза П. Вялікі беларускі пясняр / / Наст. газ. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Незабыўныя сустрэчы / / Там жа. 1981. 5 жн.; Пратасевіч М. Між хвой кучаравых / / Родная прырода. 1982. № 5; Яго ж. Родны кут песняра / / Мін. праўда. 1968. 1 кастр.; Яго ж. У доме дзядзькі Якуба / / Работніца і сялянка. 1982. № 11; Яго ж. У коласавым доме / / ЛіМ. 1984. 7 снеж.; Яго ж. Якуб Колас у Верхмені / / Там жа. 1959. 4 ліст.; Прашковіч М. А дзе ж абяцанае: Пісьмо ў рэдакцыю / / Там жа. 1960. 26 сак.; Прокша Л. У снежні сорак першага... / / Там жа. 1975. 9 мая; Яго ж. Якуб Колас на фронце / / Звязда. 1966. 30 вер.; Пруднікаў П. Дзядзька Колас: Успаміны / / Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; Яго ж. Незабыўныя сустрэчы / / Наст. газ. 1982. 16 кастр.; Яго ж. У музеі Якуба Коласа / / Пруднікаў П. Мая магістраль. Мн., 1981. С. 121—122; Прывітанне народнаму паэту! / / Звязда. 1936. 11 кастр.; Прынёс ён людзям песень дар: Урачыстае пасяджэнне, прысвечанае 100-годдзю з дня нараджэння Якуба Коласа / / Звязда. 1982. 31 кастр.; ЛіМ. 1982. 5 ліст.; Прышчэпчык А. Дыялектызмы ў паэме Якуба Коласа «Новая зямля»: (Назоўнікі, прыметнікі, займеннікі) / / Бел. лінгв. 1983. Вып. 22; Прэм'ера «Вайна-вайне» ў БДТ-2 / / Віцеб. пралетарый. 1937. 12 студз.; Пшыркоў Ю. Алегарычныя апавяданні Якуба Коласа / / Колас Я. Казкі жыцця. Мн., 1960; Яго ж. Аповесць Якуба Коласа «На прасторых жыцця» / / Беларуская літаратура. Мн., 1958. Вып. 1; Яго ж. Выданне літаратурнай спадчыны — важная навуковая і грамадская справа / / Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн., 1980. С. 8—9, 21—39; Яго ж. Выдатны твор беларускай літаратуры / / ЛіМ. 1946. 30 кастр.; Яго ж. Вялікі паэт беларускага народа: (Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа) / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1962. № 4; Яго ж. Жамчужына беларускай прозы / / ЛіМ. 1960. 5 сак.; Яго ж. Летапіс жыцця народа / / Там жа. 1957. 12 чэрв.; Яго ж. Магутны талент / / Колас Я. Зб. тв.: У 14 т Мн., 1972. Т. 1; Яго ж. Настаўнік літаратурнай моладзі / / ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Наша слава, наш гонар / / Беларусь. 1962. № 10; Яго ж. Незабыўныя сустрэчы / / Полымя. 1967. № 6; Яго ж. «Новая зямля» Якуба Коласа / / Полымя рэвалюцыі. 1940. № 3; Яго ж. Новыя паэмы Якуба Коласа / / Беларусь. 1946. № 7; Яго ж. Першы беларускі раман / / Там жа. 1946. № 10; Яго ж. Разам з народам / / Звязда. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Самацветы беларускай мастацкай прозы / / Колас Я. Казкі жыцця. Мн., 1976; Яго ж. Судовая справа Якуба Коласа / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Яго ж. «Сымон-музыка» і літаратурны працэс / / Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Узор служэння народу / / ЛіМ. 1956. 16 жн.; Яго ж. Якуб Колас / / Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2; Яго ж. Якуб Колас / / Нарысы гісторыі народнай асветы і педагагічнай думкі ў Беларусі. Мн., 1968. С. 251—262; Яго ж. Якуб Колас / / Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956. С. 192—210, 363—408; Яго ж. Якуб Колас і праблемы развіцця беларускай літаратуры / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; Пшыркоў Ю., Мушынскі М. Новае выданне Коласаўскай спадчыны. / / ЛіМ. 1967. 11 ліст.; Пысін А. Яго жыватворнае слова / / Маг. праўда. 1972. 3 ліст.; Пясецка-Тарнюк М. Пабудаваць манументы вялікім песнярам: Пісьмо ў рэдакцыю / / ЛіМ. 1959. 28 лют.; Пясняр беларускай зямлі / / Віцеб. рабочы. 1951. 6 лют.; Пясняр праўды беларускага жыцця / / Заря Запада. 1927. 5 янв.; Пясняр шчасця народнага: Да 80-годдзя Якуба Коласа / / Голас Радзімы. 1962. № 89; Пяткевіч А. Настаўнік / / Гродзен. праўда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Патрыятычнае выхаванне на матэрыяле гісторыі беларускай літаратуры / / Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Яго ж. Якуб Колас / / Гісторыя беларускай літаратуры, XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981; Пятровіч Б. Савецкая Масква ў беларускай паэзіі / / Бальш. сцяг. 1947. 16 жн.; Яго ж. Якуб Колас — любімы паэт моладзі / / Там жа. 1946. 5 ліст.; Пятровіч Н. Новая паэма Якуба Коласа «Рыбакова хата» / / За Радзіму. 1947. 27 крас.; Яго ж. Пісьменнік-педагог / / Наст. газ. 1952. 13 ліст.; Пятровіч С. На экране тэлевізара «Сымон-музыка» / / ЛіМ. 1958. 18 кастр.; Яго ж. Сустрэча з п'есай Коласа / / Вяч. Мінск. 1972. 24 чэрв.; Яго ж. Якуб Колас і тэатр: Да 90-годдзя з дня нараджэння народнага паэта БССР / / Тэатр. Мінск. 1972. № 5; Яго ж. Якуб Колас у мастацтве / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1972. № 5; Пятроў В. Ты жывеш, паэт, сярод людзей... / / Звязда. 1982. 26 сак.; 50-годдзе Якуба Коласа / / Шлях. 1932. 18 ліст.; Р.Ш. [Шырма Р.] Ідэя волі ў паэзіі Якуба Коласа / / Бел. летапіс. 1936. № 1; Рабкоў І. Тут працаваў Якуб Колас / / ЛіМ. 1968. 30 ліп.; Рагойша В. Колас перакладае «Дэмана» / / Там жа. 1964. 16 кастр.; Яго ж. Перакладзена Коласам / / Там жа. 1964. 14 ліп.; Яго ж. Якуб Колас аўтарызуе... / / Рагойша В. І нясе яна дар... Мн., 1977. С. 55—79; Яго ж. Якуб Колас — перакладчык / / Беларусь. 1962. № 11; Рагойша В., Хромчанка К. Янка Купала і Якуб Колас у іх сувязах з Беларускім дзяржаўным універсітэтам: (Хроніка) / / Народныя песняры. Мн., 1972; Рагуля А. Дзіцячы свет і дзіцячы лёс / / Нар. асвета. 1974. № 10; Радзіёнаў У. Педагагічны шлях Якуба Коласа / / Там жа. 1982. № 11; Яго ж. Праз усё жыццё / / Там жа. 1972. № 10; Яго ж. Прырода як сродак выхавання ў творах Якуба Коласа / / Родная прырода. 1974. № 2; Яго ж. Якуб Колас як педагог: Да 95-годдзя з дня нараджэння народнага паэта БССР Я.Коласа / / Нар. асвета. 1977. № 10; Разанаў А. Нататкі на дубовых лістах / / Голас Радзімы. 1982. 4 ліст.; Разанаў І. Выхавацель юных грамадзян / / Звязда. 1982. 13 жн.; Яго ж. Казка ў беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1962. С. 56—64, 88—93; Ракаў В. Вобраз блізкі, вобраз дарагі / / ЛіМ. 1973. 14 снеж.; Рамановіч Н. Бібліяграфія прац, прысвечаных вывучэнню мовы Янкі Купалы і Якуба Коласа / / Бел. лінгв. 1983. № 22; Рамановіч Я. Дзядзька Колас / / Рамановіч Я. Знаёмыя сілуэты. Мн., 1974. С. 24—31; Яго ж. Дзядзька Колас усміхаецца: Успаміны / / ЛіМ. 1972. 20 кастр.; Яго ж. Сустрэчы з Я.Коласам / / Рамановіч Я. Рэкі цякуць з ручаёў. Мн., 1969. С. 103—107; Раманоўская Я. У дні першага з'езда пісьменнікаў / / Беларусь. 1974. № 8; Раманюк М. Матэрыяльная культура і сялянскі побыт вёскі Мікалаеўшчыны / / Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Яго ж. У вянок песнярам / / Беларусь.

1982. № 12; Рашэтнікава Н. Фарміраванне грамадзянскай пазіцыі школьнікаў пры вывучэнні трылогіі Якуба Коласа «На ростанях» // Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984; Ржэўская Н., Мазыр Н. Слова маладых чытачоў // Звязда. 1946. 3 ліст.; Ржэўскі Б. Пясняр беларускага народа // Чырв. звязда. 1946. 3 ліст.; Родчанка Р. Случчане яму ўдзячныя... // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Рудаўскі А. Палымяныя вершы // Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; Рудзько А. Любоў народная // Віцеб. рабочы. 1962. 3 ліст.; Рудкоўскі М. Па коласаўскіх мясцінах // Голас Радзімы. 1962. № 28; Руднянскі С. З сялянскіх грудзей / З пол. // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Рудчык В. Міцкевіч і Беларусь // Беларускі каляндар 1975. Беласток, 1975; Рунец П. Дружба дзетдомаўцаў з народным паэтам // Сав. школа. 1956. № 1; Яго ж. Любімы паэт: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа) // Піянер Бел. 1952. 23 кастр.; Яго ж. Незабыўныя сустрэчы: Успаміны // Полымя. 1965. № 11; Руцкая А. Цеплыня натхнення // ЛіМ. 1981. 18 снеж.; Рыбакоў М., Гапановіч В. Чалавек і народ // Звязда. 1959. 9 ліп.; Рыльскі Б. // ЛіМ. 1974. 27 вер.; Рыльскі М. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Пра паэта і друга // Звязда. 1957. 16 ліст.; С. Якуб Колас — пяюн беларускай прыроды // Бел. дзень. 1928. 28 ліп.; 25 жн.; Сабаленка Р. «Вайна — вайне»: П'еса Я.Коласа ў БДТ-2 // Палес. праўда. 1937. 9 мая; Яго ж. Выдатныя творы савецкай паэзіі // Сав. Радзіма. 1949. 29 крас.; Яго ж. Наш бацька // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Яго ж. Наш Колас // Чырв. звязда. 1952. 1 ліст.; Сабаленка Э. Грамадскі і сямейны быт беларусаў у творах Якуба Коласа // Пытанні беларускай этнаграфіі, фалькларыстыкі і тапанімікі. Мн., 1967; Яго ж. З крыніц народнага жыцця // Полымя. 1966. № 8; Яго ж. Першыя этнаграфічныя працы Якуба Коласа // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1967. № 1; Сабалеўскі А. Паводле Купалы і Коласа // Сабалеўскі А. Сучаснасць і гісторыя. Мн., 1985. С. 146—156; Яго ж. Якуб Колас // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1969. Кн. 1. С. 82—92; Савік Л. Адчуванне часу. Мн., 1981. С. 13—14; Савіцкая В. Другое нараджэнне оперы // Вяч. Мінск. 1982. 9 снеж.; Сагаловіч. Новыя дакументы пра Якуба Коласа // ЛіМ. 1949. 17 вер.; Садаўнічы Э. Янка Купала і Якуб Колас і станаўленне беларускай савецкай драматургіі // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Садоўскі П. Стылёвая інтэрпрэтацыя абстрактнай лексікі твораў Якуба Коласа // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Садоўскі Я. Горад памятае паэта // Вяч. Мінск. 1972. 22 чэрв.; Яго ж. Дзень за днём: Старонкі з дзённіка: Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Голас Радзімы. 1962. № 88; Яго ж. Кнігі народнага паэта // Там жа. 1973. № 16; Яго ж. На радзіме Якуба Коласа // Беларусь. 1945. № 11—12; Яго ж. Народны паэт Якуб Колас у Мазыры // Бальш. Пал. 1947. 4 лют.; Яго ж. Прынёманскі музей Якуба Коласа // Голас Радзімы. 1967. № 28; Яго ж. Сустрэчы, якіх не забыць // Маг. праўда. 1982. 16 кастр.; Яго ж. Сябар творчай моладзі // Чырв. змена. 1982. 1 вер.; Яго ж. У гэтыя дні на Мікалаеўшчыне // ЛіМ. 1940. 23 ліст.; Яго ж. У суровым 1944...: Старонкі з жыцця народнага песняра // Чырв. змена. 1959. 15 жн.; Яго ж. Якім ён быў у жыцці // Наст. газ. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Якуб Колас у сваіх выбаршчыкаў: (З успамінаў) // ЛіМ. 1946. 30 кастр.; Сакалінскі А. Купала, Колас і моладзь // Шлях моладзі. 1932. № 12; Сакольскі Б. Пра Чалавека з вялікай літары // ЛіМ. 1976. 30 крас.; Салавей Л. У імя чалавека // Там жа. 1957. 16 ліст.; Саламевіч І. Не вер вачам сваім: Заўвагі на палях // Там жа. 1964. 23 кастр.; Яго ж. Пра аўтарства верша «Горад і вёска» // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Яго ж. Ранні верш Якуба Коласа // Полымя. 1968. № 5; Салаўёва Т. Крыніца натхнення // Чырв. змена. 1982. 15 чэрв.; Салаўёў М. І проста дзед Талаш // Там жа. 1982. 22 вер.; Санцэвіч В., Камароўскі Я. Вялікі руплівец // ЛіМ. 1982. 26 сак.; Сасноўскі Б. Вуснамі паэта // Там жа. 1964. 25 снеж.; Снюк А. Пуцявінамі маладога Коласа // Там жа. 1973. 3 жн.; Сасюра У. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Саўчук К., Чэрнякевіч П. З успамінаў аб Коласе // Ніва. 1960. 21 лют.; Сафараў Н. Час вялікіх выпрабаванняў: [Успаміны] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Сафразбекян І. Знойдзена ў архіве паэта // Там жа. 1972. 5 мая; Сафронаў А. У сузор'і савецкай паэзіі: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Сахута Я. Па коласаўскіх сцежках // Голас Радзімы. 1975. 9 лют.; Сачанка Б. Некалькі слоў з нагоды юбілею // Сачанка Б. Жывое жыццё. Мн., 1985. С. 26—31; Сачанка І. Вечна жывое слова // Наст. газ. 1972. 9 жн.; Яго ж. «Мой родны кут, як ты мне мілы...»: Патрыятычная тэма ў публіцыстыцы бел. пісьменнікаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Полымя. 1976. № 5; Яго ж. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. мн., 1977. С. 10—11, 32—36, 65—70, 147—148, 219—220, 229—231; Светазар Я. [Касцевіч М.]. Пясняр беларускай вёскі: (З нагоды 20-летняга юбілею літ. творчасці Якуба Коласа) // Бел. крыніца. 1926.24 снеж.; Свята паэзіі на радзіме Якуба Коласа // Ніва. 1982. 21 ліст.; Святкаванне 50-х угодкаў Якуба Коласа ў Дзвінску // Бел. школа ў Латвіі (Рыга). 1933. № 1; Святкаванне 50-тых угодкаў Янкі Купалы і Якуба Коласа ў Рызё // Там жа. 1933. № 6; Святкаванні Я.Коласа // Шк. праца (Дзвінск). 1926. № 6; Сікушэнка М. Лісткі з біяграфіі песняра // ЛіМ. 1971. 16 крас.; Семашкевіч Р. Беларускі літаратурна-грамадскі рух у Пецярбурзе. Мн., 1971. С. 105—107; Семяновіч А. Ад вытокаў да сталасці. Мн., 1978. С. 62—68, 82—89; Яго ж. Беларуская драматургія: (Дакастр. перыяд). Мн., 1961. С. 204—220; Яго ж. Беларуская народна-гераічная драма другой палавіны 30-х гадоў // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3; Яго ж. Беларуская савецкая драматургія. Мн., 1968. С. 156—164; Яго ж. Вялікі патрыёт // Калг. праўда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Дарэвалюцыйная проза Якуба Коласа // Сав. школа. 1949. № 5; Яго ж. Жыватворчыя сувязі // ЛіМ. 1957. 16 ліст.; Яго ж. Казкі жыцця // Там жа. 1956. 15 вер.; Яго ж. Ля вытокаў драматургіі Якуба Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Яго ж. Майстар алегарычнага апавядання // Янка Купала і Якуб Колас. Мн., 1982; Яго ж. Майстар апавядання // ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Народны паэт Беларусі: (Да 90-годдзя нараджэння Якуба Коласа) // Ніва. 1972. 5, 12, 19 ліст.; Яго ж. Настаўнік народнага паэта // Полымя. 1959. № 6; Яго ж. Неапублікаваныя творы Якуба Коласа // ЛіМ. 1950. 28 кастр.; Яго ж. Пачынальнік беларускай прозы // Полымя. 1952. № 11; Яго ж. Пясняр дружбы // Наст. газ. 1972. 1 ліст.; Яго ж. Пясняр міру і дружбы // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Пясняр народнага жыцця // Янка Купала і Якуб Колас. Мн., 1982; Яго ж. Творы Я.Коласа на рускай мове // Калг. праўда. 1951. 14 кастр.; Яго ж. Тэма рэвалюцыі і грамадзянскай вайны ў беларускай драматургіі 20 — пачатку 30-х гадоў // Вялікі Кастрычнік і беларуская літаратура. Мн., 1977; Яго ж. Якуб Колас // Семяновіч А. Гісторыя беларускай драматургіі: XIX — пачатку XX ст. Мн., 1985. С. 135—146; Яго ж. Якуб Колас — драматург // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982; Семяновіч А., Бурносаў В. Раннія творы Якуба Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1958. Вып. 1; Семяновіч А., Івашын В. Раннія рукапісы Якуба Коласа // ЛіМ. 1951. 29 вер.; Семяновіч А., Фіглоўская Л. Неапублікаваныя творы Якуба Коласа // Там жа. 1950. 22 крас.; Семянюк А. Народны паэт Беларусі: Да 90-годдзя нараджэння Я.Коласа // Ніва. 1972. 5, 12, 19 ліст.; Сергіеня К. На братняй зямлі

// ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Сердзюкоў М. Сустрэча песняроў // Гомел. праўда. 1982. 4 ліст.; Сідарэвіч А., Пісьмянкоў А. Тыдзень у коласавым доме: [Рэпартаж] // ЛіМ. 1981. 25 снеж.; Сідорын Я. «Я вас любіў чыстым юнацкім сэрцам...» // Голас Радзімы. 1982. 4 ліст.; Сімановіч Д. Не хіліцца дуб перад бурай // Віцеб. рабочы. 1974. 15 жн.; Яго ж. Якуб Колас на Віцебшчыне // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; СімаНоўскі І. На радзіме песняра // Звязда. 1962. 23 жн.; Сіняўскі І. Незабыўныя сустрэчы // Там жа. 1982. 3 ліст.; Сіняўскі У. Памятныя сустрэчы // Наст. газ. 1981. 4 крас.; Сіпакоў Я. Свята ·.а кожны дзень // Колас Я. Вершы. Мн., 1972; Сіранькоў А. Гумар і сатыра ў паэме Якуба Коласа «Новая зямля» // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Яго ж. Гумар у дакастрычніцкіх апавяданнях Якуба Коласа // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Яго ж. Зброяй сатыры: Дакастр. паэзія Я.Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1978. Вып. 6; Яго ж. Некаторыя асаблівасці гумару Я.Коласа // Народныя песняры. Мн., 1972; Яго ж. Сатыра і гумар у дарэвалюцыйнай паэзіі Я.Коласа // Праблемы беларускай філалогіі. Мн., 1968; Яго ж. Сатыра ў дарэвалюцыйнай прозе Якуба Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1970. № 3; Яго ж. Якуб Колас як перакладчык Т.Р.Шаўчэнкі // Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-ўкраінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969; Скалабан В. Якуб Колас і Сяргей Скандракоў: Да вывучэння грамадска-інтэлектуальнага асяроддзя пісьменніка // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Скапа У. Паездкі на Асінбуд // Віцеб. рабочы. 1981. 28 ліст.; Скрыган Я. Надпіс на кнізе // Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965. С. 12—13; Яго ж. Настаўнік // Скрыган Я. Некалькі хвілін чужога жыцця. Мн., 1979. С. 34—35; Слава і гонар сацыялістычнай літаратуры: (Да 40-годдзя літ. дзейнасці Якуба Коласа) // Наст. газ. 1946. 31 кастр.; Славецкі У. Аб характары вершаскладання ў творах Якуба Коласа // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 2; Яго ж. Змешаныя памеры ў вершы Якуба Коласа // Там жа. 1980. № 2; Яго ж. Радковыя канчаткі ў вершы Якуба Коласа // Там жа. 1980. № 4; Яго ж. Эвалюцыя вершаванай тэхнікі Якуба Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 3; Слесарэнка А. Аднойчы вечарам // Вяч. Мінск. 1972. 26 крас.; Яго ж. Галоўная рыса // Голас Радзімы. 1966. № 35; Яго ж. Дружба на ўсё жыццё // ЛіМ. 1970. 21 жн.; Яго ж. Кампазіцыя: Успаміны // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Колас і Украіна // Голас Радзімы. 1970. № 28; Яго ж. Краса і веліч братняй дружбы: Я.Купала, Я.Колас і ўкр. літаратура // Чырв. змена. 1972. 6 студз.; Яго ж. На шляху да песняра // Звязда. 1983. 16 студз.; Яго ж. Першая сустрэча // ЛіМ. 1965. 9 сак.; Яго ж. Сустрэча з Коласам: Да 60-годдзя пачатку творчай дзейнасці Я.Коласа // Чырв. змена. 1966. 2 ліст.; Яго ж. Трэці раз у Пінкавічах // ЛіМ. 1963. 1 ліст.; Яго ж. Шанаючы памяць // Голас Радзімы. 1975. № 25; Яго ж. Шлях да Коласа // Слесарэнка А. Дарагія абліччы. Мн., 1967. С. 3—76; Слесарэнка А., Базарэвіч М. «І табе, пясняр, зносяць песень дар...» // ЛіМ. 1972. 7 студз.; Слова пра паэта // Беларусь. 1982. № 11; Словы прызнання // Вяч. Мінск. 1982. 3 ліст.; Звязда. 1982. 3 ліст.; Смагін А. Якуб Колас у песні // Маладосць. 1972. № 9; Смальянава Л. Шляхі паэтычнага эпасу. Мн., 1977. С. 71—73, 76—78, 100—101; Смарыга І. Заўсёды з народам // Віцеб. рабочы. 1952. 15 ліст.; Смоліч А. Якуб Колас у маёй памяці // Маладосць. 1970. № 11; Смолкін М. Ля вытокаў сучаснай беларускай прозы // Полымя. 1947. № 9; Яго ж. Някрасаў і беларуская літаратура // ЛіМ. 1946. 7 снеж.; Смольскі Б. Крыніца творчага натхнення // Там жа. 1957. 14 жн.; Смольскі Р. «Тэатр страшэнна зацікавіў мяне» // Звязда. 1982. 27 кастр.; Смык Я. [Гартны Ц.] Свята Беларускай культуры: (Урачыстае спатканне Якуба Коласа) // Сав. Бел. 1921. 21 мая; Смыкоўская В. Коласаўскія традыцыі ў сучасным беларускім рамане // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Яе ж. Колас-педагог // Там жа. Мн., 1982. Вып. 10; Снарскі І. Якуб Колас // Ніва. 1982. 31 кастр.; Сняжкова Н. Удзячнасць бацькаўшчыны, удзячнасць нашчадкаў: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 1972. 4 лют.; Содаль У. Стогадовы партызан // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1974. № 2; Яго ж. Сцяжынкі, па якіх хадзіў паэт // ЛіМ. 1971. 10 вер.; Яго ж. У словах, фарбах і кадрах // Там жа. 1974. 5 ліп.; Яго ж. У Талашовых Навасёлках // Голас Радзімы. 1975. № 11; Яго ж. «Хачу размаўляць з Беларуссю» // ЛіМ. 1975. 28 сак.; Сокал В. Вялікі мастацкі замысел ("Дрыгва" Якуба Коласа) // Там жа. 1934. 24 кастр.; 40 год творчай дзейнасці Якуба Коласа // Сав. селянін. 1946. 31 кастр.; Спіс памятных мясцін у БССР, звязаных з жыццём і творчасцю Я.Купалы і Я.Коласа, а таксама аб'ектаў, якім прысвоена іх імя // Помнікі гіст. і культ. Бел. 1981. № 3—4; 1982. № 1—2; Стаецкі О. Плённыя традыцыі // ЛіМ. 1957. 29 чэрв.; Сталь В. Да юбілею любімага паэта // Піянер Бел. 1936. 10 кастр.; Сталяроў М. На радзіме песняра // Беларусь. 1972. № 11; Станкевіч А. У «палоне» паэзіі Якуба Коласа: (З нагоды 30-летняга юбілею яго літ. дзейнасці) // Калоссе. 1936. № 5; Станкевіч Р. Паэзія Якуба Коласа на балгарскай мове // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Стаховіч А. Душа народа // Звязда. 1946. 3 ліст.; Яго ж. Разам з народам // Мін. праўда. 1952. 15 ліст.; Стральцоў М. Ад роднае зямлі // Колас Я. З майго летапісу. Мн., 1967; Яго ж. На пачатку ўсіх пачаткаў // Стральцоў М. Жыццё ў слове. Мн., 1965. С. 14—31; Яго ж. Тры зоркі // Дзень паэзіі—65. Мн., 1965; Яго ж. Чалавек — гэта цэлы свет // Стральцоў М. У полі зроку. Мн., 1976. С. 28—38; Страукайтэ Д. Пабрацім з Прынёмання // Звязда. 1972. 3 ліст.; Стрыгалёў М. Свята Коласа // Чырв. змена. 1983. 14 ліп.; Студзёны Л. Гукі ліры ніколі не змоўкнуць // Віцеб. рабочы. 1962. 13 ліст.; Стыль пісьменніка. Мн., 1974. С. 49—51, 388—389; Стэльмах У. Гартаючы бессмяротныя старонкі: Творы Я.Купалы і Я.Коласа на самадзейнай сцэне // ЛіМ. 1972. 30 чэрв.; Яго ж. Якуб Колас і тэатр // Звязда. 1972. 3 ліст.; Сугак М. Сцежка радасці ў школу вядзе // Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Суркоў А. На ніве дружбы: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Яго ж. [Прамова на пахаванні Я.Коласа] // ЛіМ. 1956. 16 жн.; Сурначоў М. Праведыру і народу: Аб новых вершах Якуба Коласа // Чырв. змена. 1941. 1 чэрв.; Сурта І., Красеўскі Г. Якуб Колас // Звязда. 1936. 11 кастр.; Сустрэча Якуба Коласа з работнікамі мастацтва // Камуніст. 1936. 11 кастр.; Сухарукаў І. На рабочай сцэне // Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Сучкоў І. Запрашае «Жалейка» // Беларусь. 1983. № 4; Сушынскі Я. Ён быў простым і шчырым // ЛіМ. 1962. 30 кастр.; Сцяпура І. Размова з песняром // Вяч. Мінск. 1969. 4 снеж.; Счасны І. Чытанне ў класе апавядання Я.Коласа «У старых дубах» // Сав. школа. 1956. № 5; Сын народа, пясняр народа // ЛіМ. 1966. 4 ліст.; Сынка А. Рунеюць, красуюць, наліваюцца // Мін. праўда. 1972. 3 ліст.; Сычова А. Ён быў выдатным настаўнікам // Там жа. 1982. 3 ліст.; Сяліба Л. Юбілей класіка — свята народа // Калоссе. 1936. № 5; Сяменчык А. Якуб Колас як нацыянальны беларускі паэта // Заря Запада. 1927. 6 янв.; Сямёнаўскі М. Работа над мовай і стылем паэмы Я.Коласа «Новая Зямля» ў школе // Сав. школа. 1948. № 3; Сянкевіч А. Да творчасці Якуба Коласа // Чырв. сейбіт. 1926. № 3; Сянькевіч Г. Любімы настаўнік Якуба Коласа // Нар. асвета. 1982. № 10; Сянько К. Вялікі сын народа // Чырв. змена. 1962. 12 вер.; Сяргейчык П. Захапленне жыццёвай праўдай // ЛіМ. 1938. 10 студз.; Сяргейчык Ц. З чаго вырастае творчасць: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Сярод мас народных // Наст. газ. 1962. 1 жн.; Сяўрук М. Успаміны аб любімым пісьменніку-настаўніку // Там жа. 1959. 1 снеж.; Сячко А.

Удзячны жыццю // Чырв. змена. 1982. 3 ліст.; Т а л е н т непадуладны вякам: Урачысты вечар у Маскве, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Я.Коласа // Звязда. 1982. 4 ліст.; ЛіМ. 1982. 5 ліст.; Т а м а ш о в а Л. Апавяданне «У старых дубах» // Нар. асвета. 1970. № 8; Я е ж. Вывучэнне апавядання «Васіль Чурыла» ў шостым класе // Там жа. 1966. № 9; Я е ж. Вывучэнне аповесці Якуба Коласа «На прасторах жыцця» // Там жа. 1967. № 10; Я е ж. Вывучэнне верша Якуба Коласа «Першы снег» у 5-м класе // Там жа. 1965. № 11; Я е ж. Вывучэнне ў шостым класе ўрыўкаў з паэмы Якуба Коласа «Новая зямля» // Там жа. 1966. № 6; Я е ж. Выкрыццё антынароднай сутнасці царскіх чыноўнікаў і духавенства ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Сав. школа. 1957. № 1; Я е ж. Метадычная распрацоўка тэмы «Беларускі народ у трылогіі Якуба Коласа »На ростанях" // У дапамогу настаўніку. 1956. № 4; Т а н к М. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Стагоддзе першае, назаўсёды памятнае // Мастацтва Бел. 1983. № 2; Т а н ч э ў с к а я А.Творчасць Якуба Коласа і дзеці // Зара. 1952. 15 ліст.; Т а р а с а ў Я. «Вайна» // Камунар Магілёўшчыны. 1938. 18 мая; Т а р а с а ў Я., Р а ж к о ў Н. «У пушчах Палесся» // Там жа. 1938. 11 крас.; Т а ў л а й В. Святкуе свой дзень Занямонне // Таўлай В. Творы. Мн., 1961. С. 246—254; Т а ў л а й Л. Арыгіналы і варыянты // Полымя. 1983. № 5; Т в а р д о ў с к і А. [Выказванне пра Янку Купалу, Якуба Коласа] // Там жа. 1982. № 6; Т в о р ч ы шлях Я.Коласа // Чырвонаарм. праўда. 1932. 20 снеж.; Т к а ц э в і ч Г. Коласавы мемарыяльныя аб'екты // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Т о м к а У. Там, дзе вучыўся паэт // Беларусь. 1972. № 11; Т о р м а с а ў П. Незабыўныя сустрэчы // Вяч. Мінск. 1982. 17 мая; Т р а в е н ь В. «...Каб новы свет жыцця саткаць»: «Новая зямля» на тэлеэкране // ЛіМ. 1982. 24 снеж.; Т р а ф і м о в і ч Г. Забыць цябе не маю сілы // Маг. праўда. 1972. 3 ліст.; Т р о і ц к а я Н. Змагары за дзяцінства // Нар. асвета. 1972. № 11; Т р у х а н А. Першыя беларускія вучэбныя кнігі // Там жа. 1967. № 1; Т р ы г у б о в і ч В. Травой заросшая крынічка... // Голас Радзімы. 1977. 27 кастр.; Т р ы ц ц а ц ь год літаратурнай дзейнасці // Піянер Бел. 1936. 10 кастр.; Т р э ц і ўсеславянскі мітынг ў Маскве // Чырв. звязда. 1943. 21 мая; Т у м а с Г. Каласавіны // Там жа. 1985. 3 снеж.; Я г о ж. Ласток, або Сухошчына // Голас Радзімы. 1981. 1 кастр.; Я г о ж. Мікалаеўшчына // Там жа. 1982. 1 крас.; Я г о ж. Мінская кватэра Якуба Коласа: (Май 1921 — лістапад 1927 гг.) // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Я г о ж. Пад шатамі часу // Голас Радзімы. 1981. 30 ліп.; Я г о ж. "Пры шляху шырокім, дзе стаіць камора..." // Там жа. 1981. 21 мая; Я г о ж. Смольня // Там жа. 1982. 17 чэрв.; Я г о ж. Стаўбцоўшчына // Там жа. 1982. 5 жн.; Я г о ж. У Цёмных Лядах // Там жа. 1982. 28 студз.; Т у р а в е ц к і Б. І голас Талстога, і Коласа голас // Звязда. 1980. 26 ліп.; Т у р а й к е в і ч Я. Асташынскі Двор // Голас Радзімы. 1985. 20 чэрв.; Т у р б і н а Л. Творы Якуба Коласа і іх даследаванне ў азербайджанскай літаратуры // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Т у р к е в і ч В. Святло таленту // Наст. газ. 1982. 21 жн.; Т у т ён настаўнічаў: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Вяч. Мінск. 1972. 27 студз.; Т у т жыў вялікі пясняр: Па залах музея Я.Коласа // Бярозка. 1960. № 11; Т у т жыў і працаваў пясняр // ЛіМ. 1959. 5 снеж.; Т у т жыў і працаваў Якуб Колас: Урачыстае адкрыццё літ. музея // За вярт. на Радзіму. 1959. № 92. Звязда. 1957. 3 снеж.; Т у т Колас складаў свае песні: Са свята паэзіі ў Пінску // ЛіМ. 1982. 15 кастр.; Т ы ч ы н а П. [Выказванне пра Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Змагару за шчасце Радзімы // ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Я г о ж. Прывітанне з выпадку 30-годдзя літаратурнай дзейнасці Коласа // Там жа. 1936. 11 кастр.; Я г о ж. Чысты і чэсны // Там жа. 1972. 3 ліст.; Т э а т р і мастацтва // Беларусь. 1919. 18 ліст.; Т э а т р а л ь н ы я старонкі // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Т э п і н В. Вопыт праваздзення літаратурнага чытання ў VI класе на матэрыяле вершаў Я.Коласа // Кансультацыя настаўніка. 1938. № 1—2; У п а э т ы ч н ы м рэчышчы // ЛіМ. 1982. 3 вер.; У ч э с ц ь сваіх паэтаў: (Пасля святкавання юбілеяў 50-лецця Янкі Купалы і Якуба Коласа [27.11.32]) // Бел. крыніца. 1932. 4 снеж.; У в а б р а ў ш ы мелодыі роднай зямлі // Мін. праўда. 1974. 19 ліст.; У в е к а в е ч а н н е памяці Якуба Коласа // ЛіМ. 1956. 25 жн.; У з в е д з е н ы ўсенароднай любоўю // Голас Радзімы. 1972. № 46; У л а д з і м і р а ў В. На арбіце братэрства // ЛіМ. 1982. 17 снеж.; У л а с а ў А. Уступнае слова на акадэміі ў чэсць Я.Купалы і Я.Коласа // Бел. крыніца. 1932. 4 снеж.; Я г о ж. Я к у б Колас і «Наша ніва»: (Успаміны) // Калоссе. 1936. № 5; У л і н а Ф. Я к у б Колас: (Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч) // Сав. селянін. 1946. 14 крас.; У р а ч ы с т а е ўшанаванне беларускага пісьменніка Якуба Коласа // Адраджэнне. 1922. Сш. 1; У р а ч ы с т ы вечар-канцэрт з прычыны 20-гадовага юбілею мастацкай творчасці Якуба Коласа // Наш прамень. 1927. № 1; У р б а н о в і ч У. Два паходы на радзіму Якуба Коласа // Урбановіч У. Па дарагіх мясцінах. Мн., 1964. С. 57—74; Я г о ж. Мой родны кут // Наст. газ. 1969. 23 крас.; Я г о ж. Слядамі Андрэя Лабановіча // Полымя. 1968. № 4; Я г о ж. Шляхамі паэтаў і героя. Мн., 1970. С. 106—144; У с А. Барацьбіт за мір // Работніца і сялянка. 1982. № 11; Я г о ж. З народам! // Звязда. 1962. 5 кастр.; Я г о ж. Ілюстрацыі да кнігі // ЛіМ. 1957. 6 сак.; Я г о ж. Паэма Якуба Коласа «Адплата» // Там жа. 1945. 22 жн.; У с і к а ў Я. Вобраз Леніна ў беларускай паэзіі // За Радзіму. 1951. 24 студз.; Я г о ж. Горкі і беларуская літаратура // Там жа. 1950. 28 сак.; Я г о ж. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 41—47; Я г о ж. Пушкін і беларускія паэты // За Радзіму. 1949. 1 чэрв.; У с м а н а ў Ш. Старонка братняй дружбы // Там жа. 1972. № 46; У с т у п н ы артыкул // Колас Я. Вершы і паэмы. Мн., 1948; У с ц і н о в і ч І. Як жывы з жывымі // Гомел. праўда. 1962. 3 ліст.; У ш а н а в а н н е і святкаванне 80-гадовага юбілею Я.Коласа // Голас Радзімы. 1962. № 89; У ш а н а в а н н е песняра // ЛіМ. 1963. 16 жн.; Ф. [Чарнышэвіч Х.] Шляхі беларускага паэтычнага творства // Бел. крыніца. 1927. 2 снеж.; Ф - к о Ю. [Фарботка І.] Беларусь у песнях // Бел. эхо (Киев). 1918. 30 вер.; Ф а к т а р о в і ч Д. Беларуская савецкая літаратура за мяжой. Мн., 1961. С. 37—39; Ф е д з ю к о в і ч М. Волат новай зямлі // Чырв. змена. 1982. 3 ліст.; Ф ё д а р а ў Ф. Арганізатар // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Ф і г л о ў с к а я Л. Аўтабіяграфічная трылогія М.Горкага і трылогія Я.Коласа «На ростанях» // Народныя песняры. Мн., 1972; Я е ж. Брацкая дружба навекі з'яднала... // Вяч. Мінск. 1972. 3 ліст.; Я е ж. Выдатны твор беларускай савецкай прозы // Беларуская літаратура. Мн., 1959. Вып. 2; Я е ж. Вялікі паэт-патрыёт // Беларусь. 1945. № 6; Я е ж. Вялікі сын беларускага народа — Якуб Колас // Камуніст Бел. 1956. № 6; Я е ж. Магутны талент // Наст. газ. 1972. 1 ліст.; Я е ж. Народны паэт // Там жа. 1952. 13 ліст.; Я е ж. Наст. газ. 1972. 1 ліст.; Я е ж. Народны паэт // Там жа. 1952. 13 ліст.; Я е ж. Паэма Якуба Коласа «Сымон-музыка» // Беларуская літаратура. Мн., 1958. Вып. 1; Я е ж. Творчасць Якуба Коласа ў гады Вялікай Айчыннай вайны // Матэрыялы сесіі Акадэміі навук БССР па аддзяленню грамадскіх навук. Мн., 1948; Я е ж. Творчасць Якуба Коласа ў дні вайны і перамогі // Полымя. 1946. № 4; Ф і л а т а ў У., Д а б р ы я н У. Родны кут песняра // Мін. праўда. 1969. 7 снеж.; Ф і л і м о н а ў А. Да 70-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа // Віцеб. рабочы. 1952. 26 кастр.; Я г о ж. Родны Колас // Там жа. 1962. 3 ліст.; Ф і л і п о в і ч С. Выдатны педагог // Нар. асвета. 1972. № 11; Я г о ж. Вялікі настаўнік і выхавацель... // Віцеб. рабочы. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Для дзетак беларусаў // Там жа. 1972. 3 кастр.; Ф р ы д Л. Другая сустрэча з Кола-

сам // ЛіМ. 1964. 27 ліст.; Фядосік А. Народныя казкі пад пяром паэта: Да 80-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа // Калг. праўда. 1962. 13 кастр. / Бел., рус.; Хадкевіч Т. Веліч душы // Звязда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Жалобнае развітанне // ЛіМ. 1956. 16 жн.; Харкевіч А. З неапублікаванага Якуба Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1960. Вып. 3; Яго ж. Чалавек вялікага сэрца // Наст. газ. 1957. 21 ліст.; Харэвіч А. Нацыянальнае значэнне паэмы «Новая зямля» Якуба Коласа // Сав. Бел. 1923. 17—18 жн.; Хвалей Я. Прататыпы і героі — побач // Звязда. 1972. 4 ліст.; Яго ж. Хто ён, Янка Тукала? // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Хвалюючыя радкі // Там жа. 1962. 2 ліст.; Хведаровіч М. Коласаўшчына // Наст. газ. 1972. 1 ліст.; Яго ж. Наш Колас // Хведаровіч М. Памятныя сустрэчы. Мн., 1977. С. 15—26; Хелемскі Я. Жыццё мастака бязмежнае // Полымя. 1982. № 11; Ходас Г. Кінакадры пра Якуба Коласа // ЛіМ. 1964. 17 студз.; Храмава Л. Вялікі пясняр беларускага народа // Гродзен. праўда. 1957. 17 ліст.; Храпунова Л. Беларускія казкі ў запісах Якуба Коласа // Вуч. зап. (Магілёўскі пед. ін-т). 1959. Вып. 6; Яе ж. Першыя беларускія чытанкі; Якуб Колас // Беларуская дзіцячая літаратура. Мн., 1966. С. 56—60, 121—144; Яе ж. Якуб Колас — дзецям // Маг. праўда. 1965. 11 ліп.; Хромчанка К. Беларуская мастацкая проза. Мн., 1979. С. 76—95, 112—148; Яго ж. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 26—30, 37—43; Худзенскі К. Да юбілею народных паэтаў Беларусі: Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 1961. 13 студз.; Царанкоў Л. Народны паэт Беларусі Якуб Колас // Зара. 1949. 19 сак.; Яго ж. Правядзенне 80-годдзя з дня нараджэння Якуба Коласа ў школе // Нар. асвета. 1962. № 9; Яго ж. Тэма вызвалення працоўных Заходняй Беларусі ў творчасці паэта // Зара. 1952. 24 кастр.; Яго ж. Эцюды пра вялікага песняра // ЛіМ. 1960. 7 мая; Цвірка К., Рыбак А. На радзіме паэта // Сел. гасп. Бел. 1962. № 11; Цвяткоў Л. Аб кніжках для дзяцей і падлеткаў // Асвета. 1929. № 2; Яго ж. Якуб Колас у літаратурнай крытыцы: (1906—26) // Там жа. 1927. № 4; Цікоцкі М. Публіцыстыка пісьменніка-патрыёта // Калг. праўда. 1952. 4 ліст.; Яго ж. Публіцыстыка Якуба Коласа // Полымя. 1955. № 7; Яго ж. «Справа аб селяніне Канстанціне Міхайлаве Міцкевічу» // ЛіМ. 1952. 1 ліст.; Яго ж. Яскравыя старонкі народнага жыцця: Аповесць Якуба Коласа «На ростанях» // Мін. праўда. 1954. 8 снеж.; Цімашкова Л. На братняй зямлі // ЛіМ. 1962. 7 вер.; Ціханаў М. Свет высокай паэзіі // Там жа. 1962. 2 ліст.; Ціханчук М. Вывучэнне творчасці Якуба Коласа ў восьмым класе // Нар. асвета. 1969. № 1; Яго ж. Інтэрнацыяналіст і патрыёт // Там жа. 1982. № 10; Яго ж. Некаторыя пытанні тэорыі літаратуры ў IV—X класах // Вывучэнне літаратуры. Мн., 1980. С. 179—181, 186—187, 195—199; Яго ж. Паглыбленне паняцця народнасці літаратуры пры вывучэнні паэмы Я.Коласа «Новая зямля» // Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976; Яго ж. Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне пры вывучэнні лірыкі ў IX класе // Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984; Яго ж. Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне школьнікаў пры вывучэнні ў IX класе лірыкі Я.Купалы і Я.Коласа гадоў вайны // Шляхі ўдасканалення літаратурнай адукацыі ў школе. Мн., 1983; Яго ж. Фарміруючы паняцце народнасці... // Наст. газ. 1973. 12 снеж.; Цэлеш М. Класавая барацьба на мовазнаўчым фронце // ЛіМ. 1933. 25 снеж.; Цярохін С. Сябрына, бонда і Парэчча // Звязда. 1984. 29 ліп.; Чабатароў Л. «Казкі жыцця» // Полымя. 1959. № 8; Яго ж. Этычныя погляды Я.Коласа // Народныя песняры. Мн., 1972; Чалюк Н. Канструкцыі з сінтаксічным паралелізмам: (На матэрыяле трылогіі Я.Коласа «На ростанях») // Пытанні лексікалогіі, фразеалогіі, стылістыкі. Мн., 1985; Яго ж. Пра кнігу «З крыніц народнай мовы» і другі раздзел зборніка «Купалава і Коласава слова»: (Сціслы агляд) // Слова, фразеалагізм, словазлучэнне. Мн., 1984; Чарвякова З. Чытанне і аналіз аповесці Я.Коласа «На прасторах жыцця» ў VI класе // Сав. школа. 1957. № 6; Чаржынскі У. Якуб Колас: (Крытыка-біягр. нарыс) // Колас Я. Зб.тв. Мн., 1928. Т. 1. Вып. 2; Чарнышоў. Народнаму паэту Рэспублікі Якубу Коласу // Камуніст. 1936. 30 кастр.; Чарнышэвіч А. Незабыўнае // ЛіМ. 1962. 19 кастр.; Чарот М. У Заходняй Беларусі // Чырв. змена. 1926. № 136; Чарота І. Яднае народы коласава слова // Маладосць. 1982. № 8; Чорны К. Вялікі паэт беларускага народа // Чорны К. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1975. Т. 8. С. 435—436; Чыгрын І. Дакастрычніцкая проза Я. Коласа і фальклор // Чыгрын І. Станаўленне беларускай прозы і фальклор. Мн., 1971. С. 56—123; Яго ж. «Казкі жыцця» Я.Коласа і фальклор // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1966. № 2; Чыгрын С. На сцэне — «На ростанях» // ЛіМ. 1981. 7 жн.; Яго ж. Сцежкамі песняра // Мін. праўда. 1982. 20 кастр.; Чыгрынаў І. З песняй Якуба Коласа // За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Імёны нашых песняроў // Чыгрынаў І. Новае ў жыцці, новае ў літаратуры. Мн., 1983. С. 135—136; Шакун Л. Якуб Колас аб мове // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Шалемава А. Да пытання аб агульных тыпалагічных рысах «Яўгенія Анегіна» А.С.Пушкіна і «Новай зямлі» Якуба Коласа // Там жа. Сер. 4. 1979. № 2; Яе ж. Лірычныя адступленні і вобразы прыроды ў «Яўгеніі Анегіне» А.С.Пушкіна і «Новай зямлі» Я.Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8; Шамардзіна. Літаратурнае значэнне творчасці Я.Коласа // Сав. Бел. 1926. 23 ліст.; Шамякін І. Апошняя сустрэча // Звязда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Магутны талент // Там жа. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Мастак, грамадзянін, чалавек // ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Яго ж. Наша любоў і гордасць // Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Размова з чытачом. Мн., 1973. С. 12—31; Яго ж. Сустрэчы з настаўнікам // Полымя. 1960. № 5; Шамякіна А. Свет прыроды для дзяцей // Наст. газ. 1982. 3 ліст.; Яе ж. Свет прыроды і катэгорыя часу ў трылогіі Я.Коласа «На ростанях» // Веснік БДУ. Сер. 4. 1985. № 3; Шамякіна Т. На лініі перасячэння. Мн., 1981. С. 48—53; Шарангові́ч Н. Жыве памяць пра песняра // ЛіМ. 1983. 9 снеж.; Шарахоўскі Я. Беларуская паэзія ў 1946 годзе // Полымя. 1947. № 1; Яго ж. Народная песня і лірыка Якуба Коласа // ЛіМ. 1936. 11 кастр.; Яго ж. Пясняр народных дум. Мн., 1970. С. 102—104; Яго ж. Сацыялістычнае будаўніцтва ў беларускай літаратуры пасляваеннага часу // Полымя. 1949. № 6; Яго ж. Чырвоная Армія ў творчасці Я.Купалы і Я.Коласа // ЛіМ. 1940. 23 лют.; Шасцінскі А. Урокі вялікіх песняроў // Полымя. 1982. № 6; Шаўлоўская М. Якуб Колас — дзецям // Янка Купала і Якуб Колас. Мн., 1982; Шкадарэвіч І. Пясняр дружбы народаў // Сел. газ. 1962. 2 ліст.; Шкірыч Р. Творчыя планы народнага паэта // ЛіМ. 1945. 12 вер.; Школьнікаў В. Народны пясняр, грамадскі дзеяч // Палес. праўда. 1946. 3 ліст.; Шкраба Р. «Адплата» // Звязда. 1941. 6 кастр.; Яго ж. Вялікі Сталінскі закон // ЛіМ. 1946. 7 снеж.; Яго ж. Галіны і сонца // Полымя. 1972. № 3; Яго ж. Кнігу прачытаў крытык // Там жа. 1961. № 4; Яго ж. На пачатку было слова // Там жа. 1968. № 8; Яго ж. Пісьмы Якуба Коласа // Там жа. 1961. № 8; Яго ж. Пошукі слова // Полымя. 1985. № 8; Яго ж. Разам з народам: (Бел. сав. проза за трыццаць год) // ЛіМ. 1947. 11 кастр.; Яго ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 220—250; Яго ж. Слова і стыль // Полымя. 1964. № 6, 7; Яго ж. У пачатку веку // Шкраба Р. Сіла слова. Мн., 1958. С. 127—134; Яго ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 136—138, 140—170, 178—181; Яго ж. Хіба так спрачаюцца?: Ліст Казберуку У.М. // Полымя. 1962. № 3; Шматаў В. Аповесць вачамі мастака // Вяч. Мінск. 1972. 13 вер.; Шпакоўскі І. Тыпізацыя ў лірыцы. Мн., 1980. С. 105—107; Штэйнер І. Балады Якуба Коласа // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Штокажа Якуб Колас аб рэформе беларускага правапісу // На рубяжы. 1934. 5 крас.; Шукевіч-Трацякоў Р. З «ціхай вады» на прасторы жыцця // Чырв. сейбіт. 1926. № 3; Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпа-

к о ў с к і І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 57, 62, 64, 72, 75, 93, 94—96, 126—129, 160; Ш у н е й к а Я. Прысвечана песнярам / / ЛіМ. 1982. 24 вер.; Ш у т о в і ч І. Жыццё ў барацьбе: Якуб Колас пра аднаго са сваіх сяброў / / Там жа. 1961. 7 крас.; Я г о ж. Мужнае жыццё / / Голас Радзімы. 1961. № 29; Я г о ж. Сардэчны сябра народнага паэта / / Там жа. 1961. № 7; Ш у ш к е в і ч С. Аддзячылі: Успаміны / / ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Я г о ж. Клопат пра маладых / / Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2. С. 147—151; Я г о ж. У памяці на ўсё жыццё / / Звязда. 1982. 10 лют.; Я г о ж. Цеплаход «Якуб Колас» / / Беларусь. 1975. № 8; Ш ч а р б а т а ў Г. Шматграннасць мастацкага вобраза / / ЛіМ. 1955. 26 сак.; Ш ч у р о ў с к і І. Яны сябравалі з народным паэтам / / Зара. 1962. 28 кастр.; Ш ы л а ў Г. Дэпутат народа / / Чырв. звязда. 1946. 3 ліст.; Ш ы р м а Р. Ад роднае зямлі / / ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Я г о ж. Зберагаць культуру народа: Успаміны / / Полымя. 1981. № 11; Я г о ж. Ідэя волі ў паэзіі Якуба Коласа / / Шырма Р. Песня — душа народа. Мн., 1976. С. 84—90; Я г о ж. Мудры эпас / / ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Ш э і н В. На маскоўскай хвалі / / Мін. праўда. 1972. 15 снеж.; Я г о ж. Родны голас: (Публіцыстыч. выступленні Я.Коласа на радыёстанцыі «Савецкая Беларусь» у гады Вялікай Айчыннай вайны) / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1970. № 1; Ш э л е г А. Вялікае імя, высокі абавязак / / Віцеб. рабочы. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Урокі дзядзькі Якуба / / Чырв. змена. 1972. 5 ліст.; Ш э м п е л ь В. Паэт, вучоны, дзяржаўны дзеяч / / Сав. Бел. 1942. 4 ліст.; Ш э ў ч ы к Н. Заўсёды ў памяці / / Полымя. 1972. № 11; Э к р а н і з а ц ы я выдатнага твора / / ЛіМ. 1959. 31 снеж.; Ю б і л е й Коласа і Купалы / / Родны край. 1933. 1 студз.; Ю б і л е й літаратурнай працы Якуба Коласа / / Бел. крыніца. 1926. 19 ліст.; Ю б і л е й Якуба Коласа / / Барацьба. 1933. № 1; Ю б і л е й Якуба Коласа / / Бел. хата. 1926. 19 снеж.; Ю б і л е й Якуба Коласа / / Звязда. 1926. 26 нояб.; Ю б і л е й Якуба Коласа / / Там жа. 1932. 21 снеж.; Ю б і л е й Якуба Коласа / / ЛіМ. 1932. 19 ліст.; Ю б і л е й Якуба Коласа ў асвятленні раённага друку / / Там жа. 1936. 27 кастр.; Ю б і л е й н ы я дні Я.Коласа ў Бабруйску / / Камуніст. 1936. 11 кастр.; Ю б і л е й н ы я ўрачыстасці, прысвечаныя Якубу Коласу / / Чырв. звязда. 1946. 5 ліст.; Ю б і л е ю беларускіх паэтаў прысвячаецца / / ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Ю р э в і ч А. Вобразнасць слова ў мастацкім творы / / Слова, фразеалагізм, словазлучэнне. Мн., 1984; Я г о ж. Словы, спалучэнні слоў у паэме Якуба Коласа «Сымон-музыка»: (З параўнання дзвюх рэдакцый «Песні аб званох») / / Пытанні лексікалогіі, фразеалогіі, стылістыкі. Мн., 1985; Ю р э в і ч У. Без павагі да слова / / ЛіМ. 1954. 14 жн.; Я г о ж. І проза мае рытм / / Полымя. 1960. № 12; Я г о ж. Імя народнага паэта / / Вясёлка. 1982. № 11; Я г о ж. Ля чырвонага сцяга эпохі / / Віцеб. рабочы. 1982. 3 ліст.; Я г о ж. Слова і вобраз. Мн., 1961. С. 10—12; Ю ў ч а н к а Н. Званоў і струн акрылёныя гукі / / ЛіМ. 1977. 7 студз.; Ю ш к е в і ч Л. Крыніца натхнення — словы паэта / / Беларусь. 1980. № 12; Ю ш ч а н к а А. Жыта за акном / / Братэрства. Мн., 1982; Я - к. Святкаванне юбілею Я.Купалы і Я.Коласа / / Шлях моладзі. 1932. № 12; Я з э п з-пад мяжы. Якуб Колас і нацыянальны рух / / Шк. праца (Дзвінск). 1926. № 6; Я к і м о в і ч А. Настаўнік і друг / / Мін. праўда. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Пясняр шчаслівых дзён: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Коласа / / Бярозка. 1972. № 11; Якуб Колас / / Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985; Я к у б Колас / / Беларускі каляндар на 1957 год. Беласток, 1957; Я к у б Колас / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; Я к у б Колас / / ЛіМ. 1936. 11 кастр.; Я к у б Колас / / Там жа. 1939. 5 лют.; Я к у б Колас... / / Там жа. 1966. 16 жн.; Я к у б Колас: Да 80-годдзя з дня нараджэння / / Бярозка. 1962. № 10; Я к у б Колас — за кратамі / / Наперад! 1930. 26 лют.; Я к у б Колас (Тарас Гушча) / / Бел. жыццё. 1920. 16 лют.; Я к у б Колас — Тарас Гушча: У 50-тыя ўгодкі нарадзінаў: (3.XI.1882 — 3.XI.1932) / / Бел. крыніца. 1932. 27 ліст.; Я к у б Колас у вастрозе: (Паводле вастрожных пісем паэта) / / Бел. летапіс. 1936. № 1; Я к у б у Коласу ў дзень яго дваццацігадовага юбілею літаратурнай дзейнасці / / Арш. малад.1926. № 3; Я н к а Купала. Якуб Колас — Тарас Гушча: У 50-я ўгодкі іх нараджэння (1882—32) / / Хрысц. думка. 1932. № 12; Я н к о ў с к і Е. Песняры маладой Беларусі / З пол. / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Я н к о ў с к і Ф. Аб працы Я.Коласа над мовай рамана «На ростанях» / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1961. № 1; Я г о ж. З назіранняў над моваю рамана «На ростанях» / / Нар. асвета. 1960. № 8; Я р а ц В. Паэмы Якуба Коласа перыяду Вялікай Айчыннай вайны / / Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Я г о ж. Фальклорныя традыцыі ў лірыцы Янкі Купалы і Якуба Коласа ваеннага часу / / Там жа. Мн., 1981. Вып. 9; Я р о х і н А. Зямля, што песні навучыла / / ЛіМ. 1970. 8 мая; Я р о ш М. Вялікі беларускі паэт / / Мін. праўда. 1957. 15 ліст.; Я г о ж. Традыцыя — зарука наватарства / / Полымя. 1985. № 3; Я г о ж. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 84—91, 126—130, 236—237; Я р о ш М., Б е ч ы к В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 6—8, 19—22, 26—28, 71—72, 108—113, 187, 214—215; Я с к е в і ч А. Грані майстэрства. Мн., 1974. С. 81—84; Я г о ж. На шляху росту і сталасці / / Каваленка В., Мушынскі М., Яскевіч А. Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 207—209; Я г о ж. Прырода ў творчасці Якуба Коласа / / Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн., 1985; Я ф р э м а ў У. Песнярам прысвечаны / / ЛіМ. 1972. 14 ліп.; Я ц к о в а Е. Чытачы аб юбілярах / / Зара. 1952. 15 ліст.; Я ш э н К. Магутны талент / / Полымя. 1972. № 11.

На венгерскай мове. B a k c s i G. Önéletrajzi trilógia / / Nagyvilág. 1959. Nr 9; K a r d o s L. Kolasz Jakub / / Valogatott miforditasai. Budapest, 1953; K e p e s L. Kolasz J. / / Valogatott miforditasai. Budapest, 1951—52; K i r j a n o v S. [Hidas A.] Jakub Kolasz / / A szovjet költészet antológiája. Budapest, 1955(1952?); Jakub Kolasz / / Szovjet Kultura. 1956. Nr 9; K o l a s z Jakub / / A könyvtaros. 1957. Nr 10.

На грузінскай мове. А к о б і я Ш. Якуб Колас / / Сабчота Абхазеці. 1962. 3 ліст.; Г е л а ш в і л і Д. Якуб Колас / / Кутаісі. 1972. 3 ліст.; Ж ы г о ц к і М. Мацуецца братні саюз / / Сабчота Аджара. 1962. 4 ліст.; Л о й к а А. Патрыярх беларускай паэзіі / / Сабчота Асеці. 1972. 4 ліст.; Н а в у м е н к а І. Колас на роднай ніве / / Там жа. 1982. 3 ліст.; Я к у б Колас: (Псеўданімы і аўтары) / / Алхалгаэрда камунісці. 1961. 10 чэрв.

На іспанскай мове. K o l a s Jakub / / Diccionario Enciclopedico Labor. Barcelona, 1965. Vol 5; K o l a s Jakub / / Gran Enciclopedia Catalana. Barcelona, 1976. Vol 9; S i e n k i e v i č V. La muerte de Jakub Kolas / / Oriente Europeo (Madrid). 1958. Nr 2.

На італьянскай мове. K o l a s Jakub / / Dizionario Enciclopedio Italiano. Roma, 1957. V. 6; K o l a s Jakub / / Dizionario Universale della letteratura contemporanea. Luglio, 1960. V. 2; K o l a s Jakub / / Grande Enciclopedia Vallardi. Milano, 1966. V. 9; L j a c k i j E. Il poeta della Russia Bianca rinascente: Jakub Kolas / / Rivista di Letterature Slave. 1927. Marzo, fasc. 1—11; L o G a t t o E. La letteratura bielorussa / / Storia delle letterature moderne d'Europa e d'America. Milano, 1958. V. 5; L o G a t t o E. Russia Bianca: Lingua e Litteratura / / Enciclopedia Italiana di scienze, lettere ed arti. 1935. V. 30; M e s s i n a G. Jakub Kolas / / Messina G. La letteratura Belorussa. Firenze, 1952; P a l m i e r i A. La Bjelorussia Sovietista / / L'Europe Orientale (Roma). 1926. Nr 3; P r a m p o l i n i G. Le letterature dell' Ukraina e delle Russia Bianca / / Storia universale delle Letteratura. Torino, 1938. V. 3.

На казахскай мове. Б е л о р у с с и я н ы н халык акыны Якуб Колас: (Эдебиет майданындагы кызметіне 30 жыл толуына) / / Казах. эдебиеті. 1936. 25 окт.; Б и с а л и н А. Якуб Колас: (Туганына 70 жыл) / / Казакстан пионері. 1952. 4 нояб.; Б о х а н о в с к и й П. Белорустын халык акыны: Якуб Коластын туганына

90 жыл // Семей таны. 1972. 3 нояб.; Габдуллин Н. Белоруссиянын халык акыны Я.Коластын туганына 70 жыл // Пионер. 1952. № 11; Дербисалин Э. Белоруссиянын халык акыны: (Я.Коластын туганына 70 жыл толуына) // Ленинщіл жас. 1952. 2 нояб.; Едiлбаев Ж. Акын, галым, когамдык кайраткер: Якуб Коластын туганына 90 жыл // Коммунизм жолы. 1972. 3 нояб.; Жигоцкий Н. Колас корыгында // Соц. Казакстан. 1962. 3 нояб.; Ивашин В. Акын, галым, когам кайраткерi: (Белоруссиянын халык акыны Якуб Коластын туганына 70 жыл) // Екпiндi. 1952. 4 нояб.; Соц. Казакстан. 1952. 4 нояб.; Исаев Б. Журекті жангырткан жырлар: Якуб Коластын туганына 90 жыл // Соц. Казакстан. 1972. 3 нояб.; Кучар А. Тау тулгалы акын // Казак эдебиеті. 1972. 3 нояб.; Машаков С. Белорустын кернекті акыны: Якуб Коластын туганына 90 жыл // Орталык Казакстан. 1972. 3 нояб.; Мелешко С. Корнекті педагог: Белорус жазушысы Якуб Колостын (К.М.Мицкевичтін) омiрi мен творчествосы туралы // Казак. мектебі. 1982. № 11; Мозольков Е. Якуб Коластын Талаш жоніндегі повесті // Колас Я. Талаш Атай. Алматы, 1956; Сэрсенов Н. Якуб Колас: (Туганына 70 жыл толуына) // Ленин туы. 1952. 2 нояб.; Халык акыны: Якуб Коластын туганына 90 жыл // Коммунизм туы. 1972. 3 нояб.; Ыскаков Б. Белорус жерiнін жыршысы: Советтiк Белоруссиянын акыны Якуб Коластын творчествосы жайлы // Орталык Казакстан. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Жылынды жыршы: Советтік Белоруссиянын коммунист-жазушысы, акыны Якуб Коластын (шын аты жені К.М.Мицкевич) туганына 100 жыл // Соц. Казакстан. 1982. 3 нояб.; Якуб Колас: Некролог // Казак эдебиеті. 1956. 17 авг.

На каракалпацкай мове. Мозольков Е. Якуб Колас // Колас Я. Куслар еменди калай амап саклап калды // Аўд. Х.Жумашев. Нокис, 1964; Норымбетов Ж. Якуб Колас // Совет Каракалпакстаны. 1982. 3 нояб.

На карэльскай мове. Orlov J. Jakub Kolas // Rintama. 1936. Nr 5.

На кітайскай мове. Колас Якуб // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984.

На латышскай мове. Bazarevics N. Tautas dzejnieks // Lit. un Maksla. 1962. 3. Nov.; Briedis J. Jakuba Kolasa 40 darbibas gadi // Pad. Jaunatne. 1946. 10. Nov.; Cizevskis I. Baltkrievijas dziesminieks // Zarja kommunizma. 1972. 18. Nov.; Damburs E. Baltkrievu tautas dzejnieks Jakubs Kolass // Karogs. 1946. Nr 11/12; Galins H. Jakubs Kolass // Pad. Jaunatne. 1960. 7. Aug.; Gudrike B. Baltkrievu klasika simtgade // Rigas Balss. 1982. 3. Nov.; Ivasins V. Dzejnieks, zinatnieks un sabiedrisks darbinieks // Cina. 1952. 2. Nov.; Sarkanais Karogs. 1952. 2. Nov.; Jakuba Kolasa dzimtene // Lit. un Maksla. 1957. 23. Nov.; Jakubam Kolasam 70 gadu // Karogs. 1952. Nr 11; Jezovitova M. Baltkrievu jaunas literaturas parskats // Domas. 1929. Nr 3; Jezovitova M. Iss vecas baltkrievu kulturas un literaturas parskats // Domas. 1929. Nr 6, 7; Jezovitova M. Veca baltkrievu kultura un literatura // Latvijas Saule. 1929. Nr 82—84; Kursitis A. Baltkrievu literaturas dvesele // Liesma. 1972. 3. Nov.; Loiko O. Baltkrievu dzejas patriarhs // Rigas Balss. 1972. 4. Nov.; Nikolajevs-Bergins N. Jakubs Kolass // Lit. un Maksla. 1946. 15. Nov.; Overcenko K. Tautas dzives hronists // Darba Uzvara. 1982. 3. Nov.; Pigulevskis V. Jakuba Kolasa dzimtene // Lit. un Maksla. 1957. 23. Nov.; Pigulevskis V. Jakubs Kolass — cinitajs par mieru // Lit. un Maksla. 1952. 2. Nov.; Rullis T. Jubilejai un draudzibai // Jaunas gramatas. 1982. Nr 3; Tabaka R. Lielais baltkrievu tautas dzejnieks un cinitajs Jakubs Kolass // Pad. Jaunatne. 1952. 5. Nov.; Vanags J. Baltkrievu tautas lielais rakstnieks // Cina. 1960. 17. Apr.; Zidovics I. Tautas laimes dziesminieks // Karogs. 1962. Nr 11; Zidockis N. Vetras sejejs // Cina. 1962. 3. Nov.

На літоўскай мове. Drilinga A. Didis baltarusiu tautos sunus: J.Kolaso 100-osioms gimimo metinems // Pergale. 1982. Nr 11; Drilinga A. Liaudies godos — poeto godos // Pergale. 1962. Nr 11; Dzugas B. [Paulukevicius B.]. Jakub Kolaso 30 metu literaturinio darbo sukaktuves minint // Raud. artojas. 1936. Spal. 11; J.Kolaso jubilejaus minejimas // Lit. ir menas. 1962. Lapkr. 17; Jakubas Kolasas // Lit. ir menas. 1956. Rugp. 18; Tiesa. 1956. Rugp. 16; Jakubo Kolaso jubilejaus isvakarese // Raud. artojas. 1936. Spal. 5; Jokubo Kolaso sukaktis: 60 metu sukakties proga // Menas ir literatura. 1942. Nr 1; Koseckinas S. Kad zeme pavasariu gaustu... // Tiesa. 1982. Spal. 30; Loiko O. Baltarusiu poezijos patriarchas: J.Kolaso gimimo 90-osioms metinems // Kuryb. savaite. 1972. Lapkr. 12; Lvovicius Ch. Liaudies poeto muziejuje: Minint 80-asias J.Kolaso gimimo metines // Kauno tiesa. 1962. Lapkr. 3; Macevicius J. Artimas balsas // Kolasas J. Oi jus, godas godas... Vilnius, 1962; Macevicius J. Baltarusiu klasikas J.Kolasas // Kauno tiesa. 1957. Lapkr. 12; Matuzevicius E. Jakubas Kolasas: Minint 75-asias gimimo metines // Lit. ir menas. 1957. Lapkr.23; Matuzevicius E. Jis girdejo liaudies ir zemes balsa // Lit. ir menas. 1962. Lapkr. 3; Matuzevicius E. Rasytojo tauri istikimybe // Lit. ir menas. 1982. Spal. 30; Musinskis M. Izymus zodzio meistras // Kauno tiesa. 1982. Lapkr. 3; Radzevicius J. Poeto jaunystes puslapiai // Vakarines. 1968. Vas. 28; Rzc. A. [Ruzancou-Ruzaniec A.] Jakub Kolas // Lietuviu Enciklopedia. Boston, 1957. T. 12; Skliutauskas J. Sviesi biciulyste // Nemunas. 1982. Nr 1; Smolkinas M. Baltarusiu liaudies poetas: 80-osioms J.Kolaso gimimo metinems // Tiesa. 1962. Lapkr. 3; Tilvytis T. Jakubas Kolasas // Pergale. 1956. Nr 9; Zidovicius I. Kovotojas uz taika ir draugyste // Komjaunimo tiesa. 1962. Lapkr. 3; Zukauskas A. Gyvenimas ir kuryba — liaudziai // Tiesa. 1982. Lapkr. 3; Zukauskas A. Keletas dienu su Jakubu Kolasu: 80 metu nuo baltarusiu poeto gimimo dienos // Vak. naujienos. 1962. Lapkr. 3; Zukauskas A. Nutoles, bet artimas // Lit. ir menas. 1972. Lapkr. 4.

На малдаўскай мове. Жигоцкий Н. Кынтэрец ал приетенией попоарелор // Молдова Соч. 1982. 3 ноем.; Яго ж. Якуб Колас // Култура Молдовей. 1962. 4 ноем.; Мозолков Е. Повестиря луй Якуб Колас деспре Талаш / Трад. Д.Волтурин // Колас Я. Мош Талаш. Кишинэу, 1957; Яго ж. Якуб Колас / Трад. Д.Волтурин // Колас Я. Повестирь дин трекут. Кишинэу, 1958; Рыленков Н. Неня Якуб // Нистру. 1962. № 11; Якуб Колас // Молдова Соч. 1962. 3 ноем.

На марыйскай мове. Жигоцкий Н. Тале мурызо: Якуб Коласын шочмыжлан 90-ий темеш // Марий коммуна. 1972. 3 ноябрь.

На нарвежскай мове. Janko Kupala & Jakub Kolas // Aschehougs Konversajons Leksikon. Oslo, 1970. V. 9.

На нямецкай мове. [Augustaitis D.] Na prastorach zyccja: (Wruss.: In den Weiten des Lebens) // Kindlers Literatur Lexikon. Zürich, 1964. B. 5; 1927. B.8; [Augustaitis D.] Na rostanjach: (Wruss.: An den Kreuzwegen) // Kindlers Literatur Lexikon. Zürich, 1964. B. 5; 1972. B. 7; Bojko-Blochin J. Belorussische Poesie im Zerrspiegel sowjetischer Darschtellung // Gegen den Strom. Heidelberg, 1979; Bojko-Blochyn J. Strukturprobleme der vergleichenden Geschichte ostslavischer Literaturen vom 19. Jahrhundert bis zum Beginn des 20. Jahrhunderts // Gegen den Strom. Heidelberg, 1979; Brederlow N. Seine gedichte wurden zu Volksliedern: Zum 100. Feburtstag des Belorussischen Nationaldichters Jakub Kolas am 3 November // Markische Volkstimme. 1982. 29 okt.; Curschmann F. Die Weissruthenien. Ein erwachendes slawishes Bauervolk // Deutsche Rundschau. 1918. H. 12; Feierlichkeiten zum 100. Geburtstag der weissruthenischen Dichter Yanka Kupala und Yakub Kolas // Weissruthenischer Arbeitskreis, Informationshefte (Stuttgart). Halbjahr,1982; Gelfand N. Kolas Jakub // Handbuch der Sowjetliteratur: (1917—72). Leipzig, 1975; Gutschmidt K. Zur Entwicklung des Stils der belorussischen Proza: Am Beispiel der Eigennamen in den

frühen Erzählungen von Jakub Kolas und Maksim Harecki // Zeitschrift für Slawistik. 1983. Nr 1; H e y l S. Zur Entwicklung der Hypotaxe in der belorussischen Literatursprache am Beginn des 20. Jahrhunderts // Zeitschrift für Slawistik. 1984. Nr 29; I v i k S. Aus dem weissrussischen literarischen Leben // Slavische Rundschau (Prag). 1936. V. 8; J ä g e r W. Weissruthenien. Berlin, 1919. S. 74; J a k u b Kolas // Weissrussischer Antologie. München, 1983; K a r s k i j E. Jakub Kolas // Karskij E. Geschichte der weissrussischen Volksdichtung und Literatur. Berlin; Leipzig, 1926. S. 170—182; K a s p e r K. Probleme der Realismusentwicklung in der russischen und belorussischen Literaturam Anfang des 20. Jahrhunderts // Zeitschrift für Slawistik. 1982. Nr 4; K o l a s Jakub // Die Welt-Literatur; biographisches, literarhistorisches und bibliographisches Lexikon in Übersichten... Ergänzungsband. Wien, 1970; K o l a s Jakub // Kleine Slavische Biographie. Wiesbaden, 1958; K o l a s Jakub // Kleines Literarisches Lexikon. Bern; München, 1972. B. 2; K o l a s Jakub // Lexikon der Weltliteratur. Stuttgart, 1963; Zweite, erweiterte Auflage. 1975. S. 879; K o l a s Jakub // Meyers Enzyklopädisches Lexikon. Mannheim; Wien; Zürich, 1975. B. 14; [K o s c h m i e d e r E.] Chata rybaka: (Wruss.: Die Fischerhütte) // Kindlers Literatur Lexikon. Zürich, 1964. B. 1; 1970. B. 2; K o s c h m i e d e r E. Die weissrussische Literatur // Kindlers Literatur Lexikon. München, 1974. B. 2; K o s c h m i e d e r E. Die weissrussische Literatur // Kindlers Literatur Lexikon. Zürich, 1964. B 7; 1970. B. 1; [K o s c h m i e d e r E.] Dryhva: (Das Moor) // Kindlers Literatur Lexikon. Zürich, 1966. B. 2; L u c k e v i c A. Die weissruthenische Luteratur in der Vergangenheit und Gegenwart // Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven. 1931. H. 4; L y r i k der Ukrainer und Belorussen // Internationale Literatur: Deutsche Blätter. 1939. Nr 11; M o s o l k o w J. Jakub Kolas // Sowjetliteratur. 1951. H. 4; M o s o l k o w J. Jakub Kolas, der Volksdichter Belorusslands // Tägliche Rundschau. 1952. Nr 264; P j o t u k o w i t s c h A. Die weissrussische Literatur // Das neue Russland (Berlin). 1929. Nr 7/8; P o p t o n e w S. In der Heimat von Jakub Kolas // Sowjetliteratur. 1977. H. 11; R a n d o w N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; S c h e i b e r t P. Der weissrussische politische Gedanke bis 1919 // Jomsburg (Leipzig). 1938. Jahr. 2; S e m j o n o w i t s c h A. Ein Volksdichter: Zum 90. Geburtstag von Jakub Kolas // Kultur Leben, 1972. H. 10; S u r o w z e w J. Die multinationale Sowjetliteratur // Kunst und Literatur. 1972. Nr 20; S y m o n Muzyka: (Wruss.: Symon der Musikant) // Kindlers Literatur Lexikon. Zürich, 1964. B. 6; 1970. B. 10; T s c h i g r i n o w I. Jakub Kolas: ein hervorragender Dichter unserer Epoche // Presse der Sowjetunion. 1982. Nr 23.

На польскай мове. K o n d r a t i u k M., W r ó b l e w s k i M. W 80-tą rocznicę urodzin poetów Białorusi. Janko Kupała, Jakub Kołas. Warszawa, 1962.

P o l s k o - b i a ł o r u s k i e związki literackie i kulturalne: Setna rocznica urodzin Janki Kupały i Jakuba Kołasa. Warszawa, 1982.

B a r s z c z e w s k i A. Dyskusje wokół poematu «Szymon Muzykant» // Studia z filologii rosyjskiej i słowiańskiej. Warszawa, 1979. T. 4; B a r s z c z e w s k i A. Jakub Kołas: (1882—56) // Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne. Warszawa, 1982; B a r s z c z e w s k i A. Obchód 80rocznicy urodzin J.Kupały i J.Kołasa w Polsce // Acta balticoslavica. Warszawa, 1965. T. 2; B a r s z c z e w s k i A. Polsko-białoruskie więzi kulturalne w ocenach tygodnika «Literatura i sztuka» // Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne. Warszawa, 1982; B a r s z c z e w s k i A. Romantyczna osnowa «Baśni życia» J.Kołasa // Studia Rossica. Warszawa, 1976. T. 1; B i a ł o k o z o w i c z B. Polska w poezji radzieckiej // Prz. Humanistyczny. 1976. Nr 10; B i a ł o r u s i n i // Sprawy Narodowościowe. 1932. Nr 6; Białoruski poeta // Przyjaźń. 1956. Nr 8; B r o n s z t e j n J. Jakub Kołas: Trzydzieści lat twórczości literackiej // Orka. 1936. 12 paźdź.; B r o w k a P. Poeta ludowy Białorusi // Lit. Radz. 1972. Nr 10; B r ü c k n e r A. Z niwy białoruskiej. Kraków, 1918. S. 12—13; B r y l e w s k i W. Jakub Kołas // Wschód — Orient. 1935. Nr 1—2; C h e ł c h o w s k i E. Piśmiennictwo białoruskie // Alma Mater Vilensis: Dzieje Ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego. Londyn, 1953; C h r ó ś c i e l e w s k i T. Mickiewicz—Kołas i jego epopieja // Odgłosy. 1982. Nr 28; C i e c h a n o w i c z T. «Nasza Niwa»: Historia i dzieło jednego pisma: W 50 rocznicę białoruskiej gazety // Cłos Konfederacji (London). 1957. Nr 30; Co p r z y g o t o w u j ą do druku pisarze BSRR // Poprostu. 1936. Nr 12; C y r s k i J. Białoruski jubileusz literacki // Słowo. 1932. Nr 300, 301; C z e r m i ń s k i A. Wielki Białorusin // Gazeta białostocka. 1957. Nr 261; (e m). Jubileusze pisarzy // Przyjaźń. 1982. Nr 12; F e r m e n t y narodowościowe na Białorusi Sowieckiej // Sprawy Narodowościowe. 1930. Nr 5—6; F r y d e r y k o w s k i A. Jakub Kołas i Zachodnia Białoruś // Orka. 1936. 12 paźdź.; G a l i s A. Słowo o Jakubie Kołasie // Głos Pracy. 1955. Nr 234; G l e b k a P. Piewca ludu białoruskiego // Wieś. 1950. Nr 13; H r y s z k i e w i c z F. Znaczenie twórczości literackiej Janka Kupały i Jakuba Kołasa // Prawda Wileńska. 1941. 18 maja; J a k u b Kołas // Antologia poezji białoruskiej // Wrocław etc., 1978; J a k u b Kołas // Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; J a k u b Kołas // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; J a k u b Kołas // Przyjaźń. 1956. Nr 34; J a n k o w s k a G. Klasycy białoruscy w ręku polskiego czytelnika // Osnowa. 1984. Nr 7/8; J a n k o w s k i J. Pieśniarze młodej Białorusi // Prz. Krajowy. 1909. Dodatek. N 7, 8; J a n o w i c z S. Wielki przyjaciel Polski // Gaz. Białostocka. 1957. Nr 195; J a s i e ń s k i B. Do redakcji gazety «Orka» // Orka. 1932. Nr 138; J a s i e ń s k i B. O poetach białoruskich // Kamena. 1935. Nr 7; K o w a l e w i c z B. Życie i dzieła białoruskiego Mickiewicza: Z powodu 30-lecia pracy pisarskiej Jakuba Kołasa // Kurjer Powszechny (Wilno). 1937. 4, 5 stycz.; K r a s o w s k i N. Poeci w moim życiu // Czerw. Szt. 1982. 15 listop.; K r o n i k a Słowiańska // Kamena. 1930. Nr 5; K s i a ż e k T. Nauczyciel — poeta // Trybuna Mazowiecka. 1962. Nr 245; L u d o w y Komisarz Oświaty — Platun. Wobec pięcdziesięciolecia urodzin poety ludowego BSRR Jakóba Kołasa // Orka. 1932. Nr 138; Ł a p s k i E., J u r k o w s k i M. Wybitny pisarz białoruski: (Po śmierci Jakuba Kołasa) // Trybuna Ludu. 1956. Nr 247; Ł u ż a n i n M. // Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Ł u ż a n i n M. Jakub Kołas opowiada // Tł. M.Dolińska // Lit. Radz. 1966, Nr 12; M a k i e ł a L. Twórczość Jakuba Kołasa // Świetlica. 1955. Nr 8; M o z o l k o w E. // Lit. Radz. 1951. Nr 4; M o z o l k o w E. Białoruski poeta ludowy — Jakub Kołas // Słowo Tygodnia. 1952. Nr 36; Świat i Ludzie. 1952. Nr 43; Świat i Życie. 1952. Nr 46; N a w a r s z t a c i e radzieckich pisarzy // Przyjaźń. 1956. Nr 8; P o e t a i rewolucjonista // Świat i Ludzie. 1956. Nr 32; P o ź n i a k T. Literatura białoruska w kięgu dwu rewolucji // Sl. Orient. 1978. Z. 4; S e s j a ku czci poetów białoruskich // Gaz. Pomorska. 1962. Nr 144; 1 0 0 r o c z n i c a urodzin J.Kupały i J.Kołasa // Gaz. Współczesna. 1982. 6 kwiet.; S t a n k i e w i c z S. Janka Kupała i Jakub Kołas: (Z powodu pięcdziesięciolecia ich urodzin) // Prz. Wileński. 1932. Nr 18, 19; S t e f a n o w i c z A. Piewca narodu białoruskiego // Czerw. Szt. 1982. 3 listop.; W . B . [Baranowski W.] Ruch białoruski // Tygodnik ilustrowany. 1912. Nr 37, 38; W i e c z ó r białoruskich poetów // Przyjaźń. 1962. Nr 26; W i ś n i e w s k a E. Janka Kupała i Jakub Kołas. Polsko-radziecka konferencja naukowa w stulecie urodzin // Sl. Orient. 1983. Nr 1/2; W o l s k i M. Piewcy ludu białoruskiego // Przyjaźń. 1962. Nr 23; W y s z o m i r s k i J. Od Skoryny do Tanka // Express Wieczorny. 1949. Nr 322; Z g o n Jakuba Kołasa // Życie Literackie. 1956. Nr 35; Z i g o c k i N. Tu mieszkał poeta // Czerw. Szt. 1982. 15 listop.

На румынскай мове. A t a n a c i n E. Primele incercari. Productie sovietica // Caz. lit. 1962. Nr 6; G a n e T. Jakub Kolas // Kolas J. La raspintle. Bucuresti, 1962; I a k u b Kolas // Antologia poeziei

sovietice. Bucuresti, 1955; Nikolescu T. La raspintie // Secolul XX. 1963. Nr 4.

На рускай мове. Абола М. Янка Купала и Якуб Колас в Латвии // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Агиевич В. Певец белорусского народа // Сов. Бел. 1944. 11 нояб.; Яго ж. Стихи Якуба Коласа в русских переводах // Там жа. 1944. 17 дек.; Адамович А. А что там, дальше? // Адамович А. Избр. произв.: В 2 т. Мн., 1977. Т. 2. С. 411—429; Яго ж. Коласовский психологизм // Адамович А. Кузьма Чорный. М., 1977. С. 21—34; Яго ж. Поэтическое верховье белорусской прозы // Адамович А. Горизонты белорусской прозы. М., 1974. С. 34—54; Яго ж. У истоков белорусского романа; Полесские повести // Адамович А. Становление жанра. М., 1964. С. 18—58, 83—114, 122—123, 125—129; Азгур З. Писателю и мыслителю: [Інтэрв'ю] / Зап. С.Солодовников // Знамя юности. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Якуб Колас: [Успаміны] // Азгур З. То, что помнится... Мн., 1977. С. 108—179; Айзеншток И. Народный поэт Белоруссии // Ленингр. правда. 1957. 16 нояб.; Алексеева К. Судьба, неотделимая от революции // Лит. Азербайджан. 1962. № 11; Алексиевич С. Поэма жизни // Неман. 1982. № 10; Алиев Р. Слово поэта мы любим все // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; Андреюк С. Человек в мире и мир человека // Неман. 1982. № 11; Андриенко О. Верность традициям: К 150-летию со дня рождения Н.А.Некрасова // Неман. 1971. № 12; Яго ж. Некрасовские традиции в творчестве Я.Коласа // Уч. зап. (Гомел. пед. ин-т). 1954. Вып. 1; Арбат Ю. 60-летие поэта Якуба Коласа // Лит. и искусство. 1942. 7 нояб.; Арочка М. Кораблю поэзии — большое плавание // Неман. 1975. № 2; Арутюнян С. Высокие художественные обобщения // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; Атрушкевич Н. Гордимся своим земляком // Сталин. молодежь. 1952. 14 нояб.; Аугеткална М. Всегда вместе // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Базаревич Н. ...А песня будет жить! // Сел. газ. 1967. 3 нояб.; Яго ж. Бессмертие поэта // Там жа. 1970. 8 янв.; Яго ж. Боевая юность // Сов. Бел. 1962. 12 окт.; Яго ж. Боевое оружие поэта // Во славу Родины. 1972. 31 мая; Яго ж. В музее народного поэта // Вопр. архивоведения. 1963. № 1; Яго ж. Документы рассказывают... // Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Здесь жил поэт: По залам лит. музея Я.Коласа // Там жа. 1959. 4 дек.; Яго ж. ...Ласково, грустно, искренне // Марийск. правда. 1982. 15 нояб.; Яго ж. Народный поэт — воинам // Сел. газ. 1965. 21 февр.; Яго ж. Певец трудового народа // Крестьянка. 1972. № 11; Яго ж. Письма поэта // Знамя юности. 1967. 28 марта; Яго ж. Письма, фотографии, книги... // Сов. Бел. 1963. 19 сент.; Яго ж. «Сымон-музыка», первый вариант // Заря. 1972. 10 февр.; Яго ж. Сынам отечества // Во славу Родины. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Так закалялась дружба // Сел. газ. 1972. 3 нояб.; Базыленко А. Роль Якуба Коласа в развитии белорусского литературного языка // Известия АН БССР. 1952. № 6; Балалов Ф. Не зарастет народная тропа // Сов. Бел. 1971. 28 янв.; Барашко И. Дядька Якуб // Неман. 1960. № 6; Яго ж. Он горячо любил жизнь // Сов. Бел. 1962. 13 сент.; Барашко К. Двадцать лет театра имени Якуба Коласа // Театр. 1947. № 1; Барсток М. Повести о судьбах народа и его интеллигенции // Сов. Бел. 1954. 3 нояб.; Яе ж. Служение Родине // Зорька. 1952. 21 нояб.; Яе ж. Якуб Колас — детям // Дет. лит. 1972. № 9; Бать Л. В те грозные годы... // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; Бахметьев В. Старшее поколение: (Речь на 3 пленуме правления ССП СССР) // ЛГ. 1936. 14 февр.; Яго ж. Три представителя белорусской советской литературы // Рабочий. 1936. 30 июля; Бедный Д. Якуб Колас // ЛГ. 1936. 10 окт.; Белевич А. Сеятель солнечной поэзии // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Белорусский народ проводил в последний путь Якуба Коласа: Траурный митинг на Центральной площади г. Минска. Речи Т.Горбунова, М.Лынькова, В.Купревича, А.Суркова, И.Неходы, А.Аксёнова, В.Шауро, М.Антоника, М.Димидовича, И.Климова // Колхозная правда. 1956. 17 авг.; Бендик-Веров Б. Незабываемая встреча // Лит. Россия. 1982. 29 окт.; Яго ж. Рекомендация // Сел. газ. 1982. 13 окт.; Биографическая справка // Колас Я. Избранное / Пер. с бел. М., 1949; Бобков В. Все интересно // Сов. Бел. 1962. 1 нояб.; Богатырев А. И в сердце моем // Сов. культура. 1982. 2 нояб.; Яго ж. Моя работа над оперой «Дрыгва» // Сталин. молодежь. 1938. 22 апр.; Богатырева П. Чествование народного певца // Сов. Бел. 1946. 5 нояб.; Богданов М. След в сердце // Знамя юности. 1962. 12 окт.; Богданович М. Белорусское возрождение // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 2. С. 213—241; Богдасаров А. «Средь улиц ташкентских...» // Заря. 1984. 21 апр.; Бойко В. Голос земли // Знамя юности. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Слава поэта — слава народа // Там жа. 1957. 17 нояб.; Яго ж. Ясный свет // Там жа. 1982. 7 июля; Бондарина З. Детство поэта // Зорька. 1952. 10 окт.; Борисенко В. Народный поэт // Известия АН БССР. 1952. № 6; Борисов А. На экране герои Якуба Коласа // Сов. Латвия. 1960. 6 сент.; Бородулин Р. Чувство чести и долга // Знамя юности. 1977. 18 дек.; Борозна Н. Народный поэт: К 70-летию со дня рождения Я.Коласа // Сов. Укр. 1952. № 11; Брандобовский В. Секрет вечной молодости // Знамя юности. 1962. 3 апр.; Браниславв Ф. Большое спасибо за мужественное творчество // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; Бровка П. Народный поэт; У дядьки Якуба в Ташкенте // Бровка П. Пишу о сердце человечьем... М., 1974. С. 95—101; Яго ж. Народный поэт Белоруссии // Правда. 1946. 18 янв.; Яго ж. Невозможно тебя забыть... // Бровка П. Собр. соч.: В 4 т. М., 1982. Т. 4. С. 342—361; Яго ж. Новая поэма Якуба Коласа // Колас Я. Хата рыбака. М., 1949.; Яго ж. Он жил для народа: Памяти Я.Коласа // Дружба народов. 1956. № 9; Яго ж. Якубу Коласу // Сов. Бел. 1946. 5 нояб.; Бровка П., Мозольков Е. Певцы земли белорусской // Купала Я. Стихотворения и поэмы; Павлинка; Колас Я. Стихотворения и поэмы. М., 1969; Броневская Я. Сын Минска — друг Варшавы // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Бронштейн Я. Народный поэт Советской Белоруссии // Известия. 1936. 10 окт.; Яго ж. Пушкин и литература белорусского народа // Рабочий. 1937. 8 февр.; Яго ж. Якуб Колас // За ком. просвещение. 1936. 10 окт.; Брыль Я. «Мой край родной...»: (Из воспоминаний о Я.Коласе) // Огонек. 1959. № 21; Буршистрова К. Концепция главного героя в романе Я.Коласа «На росстанях»: (К вопросу о горьковских традициях) // Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн., 1973; Бурносов В. Народный поэт: К 70-летию со дня рождения Я.Коласа // Известия. 1952. 2 нояб.; Яго ж. Поэзия и жизнь // Сов. Отчизна. 1952. № 1; Бурьян Б. Наш Колас // Сталин. молодежь. 1952. 14 нояб.; Яго ж. Строитель // Театр. 1962. № 11; Буткевич С. К свободе, к свету! // Знамя юности. 1978. 29 авг.; Бутская И. Произведение выдающегося мастера // Сов. Укр. 1957. № 3; Бучилов А. Стихи Янки Купалы и Якуба Коласа // Что читать. 1939. № 12; Бысик Л. Имени поэта // Учит. газ. 1982. 2 нояб.; В музее народного певца: К 75-летию со дня рождения Я.Коласа // Знамя юности. 1957. 25 апр.; В эти дни у Якуба Коласа // Сов. Бел. 1946. 5 нояб.; Ванаг Ю. В его произведениях — душа белорусского народа // Там жа. 1962. 14 нояб.; Яго ж. Поэт и борец // Сов. молодежь (Рига). 1982. 3 нояб.; Ванкович Л. Моя «Новая земля» // Неман. 1972. № 11; Василевич А. На всю жизнь / Пер. автор // Там жа. 1982. № 9; Василёнок С. Народный поэт Белоруссии // Славяне. 1947. № 6; Яго ж. Якуб Колас // Василёнок С. Белорусская литература. М., 1951. С. 128—135, 262—271; Ватаци Н. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; Вдохновенное слово художника // Сов. Бел. 1956. 15 авг.; Великий народный певец // Коммунист. 1962. 2 нояб.; Венцлова А. Встречи, которые не забудутся // Сов. Литва. 1962. 3 нояб.; Вервес Г. Янка Купала и Якуб Колас — величайшие поэты славянского мира // Славянские культуры и мировой культурный

процесс. Мн., 1985; Веркин А. Белорусская литература на подъеме // Рабочий. 1928. 28 июля; Викс. О чем я вспомнил при просмотре пьесы // Там жа. 1937. 3 марта; Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 43—47, 63—84; Волчкова О. Тепло земли — в ладонях... // Знамя юности. 1977. 6 сент.; Выгодский Д. Якуб Колас // Лит. Ленинград. 1936. 11 окт.; Гантман О. Легендарный консультант // Сов. культура. 1972. 28 окт.; Гаранин Л. Философские искания в белорусской литературе. Мн., 1984. С. 150, 152—161; Геворкян А. Поистине народно // Ленин. путь. 1982. 3 нояб.; Гикало И. О Янке Купале и Якубе Коласе // Рабочий. 1935. 11 дек.; Гилевич Н. Величие художника // ЛГ. 1982. 27 окт.; Гиль М. Посеянное — взойдет... / С бел. // Неман. 1981. Т 5; Гинтовт И. Школа на берегу Немана // Нар. образование. 1977. № 8; Глебка П. Выразитель дум и чаяний народных // ЛГ. 1950. 4 марта; Яго ж. Из отзыва о кандидатской диссертации Э.Ф.Соболенко «Народный быт белорусов в творчестве Якуба Коласа» // Глебка П. Пытанні гісторыі, філалогіі, мастацтва. Мн., 1975. С. 238—239; Гниломедов В. Летописец народной жизни // Знамя юности. 1982. 3 авг.; Яго ж. Творчество Янки Купалы и Якуба Коласа в контексте поэтических поисков XX в. // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Голодед Н. Народному поэту Белорусской ССР тов. Якубу Коласу: (Приветствие в день 30-летия лит. деятельности) // Рабочий. 1936. 11 окт.; Голубицкая Р. Выдающаяся пьеса // Там жа. 1937. 3 марта; Гоман А, Дружба на всю жизнь // Неман. 1972. № 3; Гончар О. Слова, идущие от сердца // Там жа. 1972. № 11; Горев К. Народным поэтам БССР академикам Я.Купале и Я.Коласу // Сов. Бел. 1939. 3 февр.; Яго ж. Поэт-патриот: К 60-летию со дня рождения Якуба Коласа // Правда Востока. 1942. 3 нояб.; Городецкий С. Два народных поэта // ЛГ. 1939. 30 янв.; Яго ж. О моем друге // Неман. 1961. № 3; Яго ж. Якуб Колас // Колас Я. Избр. стихотворения. Ташкент, 1942; Яго ж. Якуб Колас // ЛГ. 1946. 29 июня; Яго ж. Якуб Колас // Правда Востока. 1942. 3 нояб.; Яго ж. Якуб Колас // Труд. 1942. 3 нояб.; Городинский В. «В пущах Полесья» // Правда. 1940. 13 июня; Горцев Н. За большую детскую литературу // Сталин. молодежь. 1941. 15 марта; Грибачев Н. Признание в любви // Сов. Бел. 1952. 15 нояб.; Григорьев М. «За» и «против» // Сов. культура. 1960. 8 окт.; Гринберг М. Первые успехи // Правда. 1940. 5 июня; Гринчик Н. Классики белорусской литературы Янка Купала и Якуб Колас в контексте славянских культур // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Яго ж. Региональные мотивы лирики Коласа // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Гулям Х. Голос народного поэта // Правда Востока. 1982. 3 нояб.; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии. Мн., 1982. С. 67—69; Гурло Н. Певец родной земли: Из воспоминаний о Я.Коласе // Гродн. правда. 1963. 14 сент.; Яго ж. Удивительный человек // Там жа. 1972. 3 нояб.; Дасаева Т. Полесье и художественный опыт Коласа: (На материале трилогии «На росстанях») // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Дейч Е. «Поэт печали и счастья...» // Неман. 1982. № 9; Добрынин М. Замечательный поэт славянского мира // Известия. 1942. 3 нояб.; Додин Р. Москвичи чтят память Якуба Коласа // Сов. Бел. 1958. 24 сент.; Яго ж. Спустя полстолетия: Герой трилогии Я.Коласа вспоминает // Там жа. 1962. 14 окт.; Достойный кандидат // Там жа. 1946. 11 янв.; Дотлибов М. Народная драма на оперной сцене // Неман. 1983. № 10; Яго ж. Эпос жизни народной // Муз. жизнь. 1983. № 7; Дубровский М. Встречи с Якубом Коласом // Заря. 1945. 23 дек.; Дун А. Большие находки всегда впереди // Ленингр. правда. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Первый переводчик Якуба Коласа // Комсомолец Таджикистана. 1968. 2 июня; Евзлин Я. Юбилей белорусской классики // Русский Голос (Нью-Йорк). 1982. 4 нояб.; Елисеев В. Дерзновению подобно // Знамя юности. 1968. 13 дек.; Емельянов А., Литвинов Р. Якубу Коласу — 100 лет // Дошк. воспитание. 1983. № 1; Енишеров В. Был светел сердцем // Сов. Россия. 1982. 2 нояб.; Ераминок В. Газетчики — музею // Журналист. 1983. № 9; Яго ж. Памятный след // Заря. 1982. 27 мая; Яго ж. С помощью Якуба Коласа // Неман. 1982. № 12; Ерохин Р. В гостях у поэта // Сов. Бел. 1966. 13 авг.; Есаков А. Королищевичское лето // Там жа. 1962. 2 нояб.; Яго ж. Не забудет тебя наш край // Знамя юности. 1957. 17 нояб.; Яго ж. Памятная школьная тетрадь // Зорька. 1962. 13 окт.; Есаков А., Жидович И. Гимн человеку // Сов. Бел. 1962. 6 июля; Живое слово Якуба Коласа // Узбекистон. 1967. № 6 / Рус., узб.; Жигоцкий Н. Беречь вечно: К 10-летию со дня открытия музея Я.Коласа // Знамя юности. 1969. 7 дек.; Яго ж. В адрес музея поэта // Неман. 1977. № 4; Яго ж. В глубине Полесья: К 100-летию со дня рождения Якуба Коласа // Сел. газ. 1982. 6 марта; Яго ж. В городе над Камой // Там жа. 1972. 19 сент.; Яго ж. В дни войны // Неман. 1983. № 5; Яго ж. В домике под хвоями // Знамя юности. 1972. 3 нояб.; Яго ж. В музее Якуба Коласа // Звезда Востока. 1962. № 11; Яго ж. Вдали от родной Белоруссии // Неман. 1969. № 12; Яго ж. Верный сын народа // Сел. газ. 1976. 26 дек.; Яго ж. Вот эта улица, вот этот дом... // Сов. Бел. 1982. 8 апр.; Яго ж. Встреча друзей // Неман. 1976. № 6; Яго ж. Год издания — 1942-й... // Сел. газ. 1975. 12 янв.; Яго ж. Горячо любимое слово Пушкина // Неман. 1980. № 3; Яго ж. Жизнь, как легенда // Сов. Бел. 1984. 27 дек.; Яго ж. Здесь жил песняр // Сел. газ. 1979. 6 дек.; Яго ж. Здесь жил поэт // Сов. Бел. 1972. 28 сент.; Яго ж. Исток // Там жа. 1976. 1 сент.; Яго ж. Колас в стране Навои // Знамя юности. 1967. 9 июня; Яго ж. Легенды старого вяза // Неман. 1971. № 5; Яго ж. На память от Якуба Коласа // Там жа. 1975. № 1; Яго ж. Народный герой: К 135-летию со дня рождения В.И.Талаша // Сел. газ. 1979. 25 дек.; Яго ж. Народный учитель // Сов. Бел. 1977. 1 сент.; Яго ж. Непрочитанная поэма // Знамя юности. 1962. 23 окт.; Яго ж. Новая страница // Сов. Бел. 1972. 25 июня; Яго ж. Новые материалы музея Якуба Коласа // Сел. газ. 1968. 15 нояб.; Яго ж. Новые письма Якуба Коласа // Там жа. 1963. 20 марта; Яго ж. Они были бойцами... // Там жа. 1982. 26 авг.; Яго ж. Опыт Якуба Коласа // Сов. Бел. 1965. 24 февр.; Яго ж. Памяти Якуба Коласа // Знамя юности. 1961. 13 авг.; Яго ж. Певец, близкий всем // Бакин. рабочий. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Певец братства // Политинформатор и агитатор. 1972. № 20; Яго ж. Певец счастья народного // Сов. Латвия. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Певец счастья народного // Туркм. искра. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Письмо Коласу // Сов. Бел. 1981. 23 июля; Яго ж. По незабываемым дорогам // Там жа. 1962. 3 янв.; Яго ж. Реликвии памяти // Знамя юности. 1969. 9 февр.; Яго ж. Родина Якуба Коласа // Сел. хоз-во Бел. 1978. № 10; Яго ж. Сила великой дружбы // Гродн. правда. 1982. 2 нояб.; Яго ж. Сила правды // Неман. 1972. № 11; Яго ж. Славный сын белорусского народа // Политинформатор и агитатор. 1982. № 20; Яго ж. Слово поэта к фронтовикам // Сов. Бел. 1970. 10 нояб.; Яго ж. Ташкентские встречи // Правда Востока. 1962. 3 нояб.; Яго ж. Тебе, Революция! // Сел. газ. 1982. 28 окт.; Яго ж. У истоков // Знамя юности. 1962. 15 июня; Яго ж. Хранящие память // Сов. культура. 1984. 11 дек.; Яго ж. Штрихи к портрету: К 100-летию со дня рождения Я.Коласа // Сел. газ. 1981. 18 окт.; Яго ж. Якуб Колас: К 90-летию со дня рождения // В мире книг. 1972. № 10; Яго ж. Якуб Колас в Казани // Сов. Бел. 1962. 15 сент.; Яго ж. Якуб Колас в Перми // Неман. 1969. № 3; Яго ж. Якуб Колас в Ташкенте // Там жа. 1981. № 10; Жигоцкий Н., Лойко О. На ниве народного просвещения // Учит. газ. 1972. 2 нояб.; Жидович И. Певец мира // Сов. Отчизна. 1952. № 5; Яго ж. Ранние неопубликован-

ные стихи Якуба Коласа // Сов. Бел. 1950. 22 сент.; Жизнь, посвященная народу // Сел. хоз-во Бел. 1982. № 10; Залесская Л. Поэзия Советской Белоруссии. М., 1960. С. 70—74, 205—208, 236—238; Замотин И. Творчество народного поэта // Рабочий. 1929. 28 июля; Зангер Д. В память о народном песняре // Знамя юности. 1961. 15 дек.; Застольский М. Как книга воевала // Сел. газ. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Любимый писатель молодежи // Сталин. молодежь. 1952. 7 нояб.; Збанацкий Ю. Пламенный, яркий певец // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Збралевич Л. Издание произведений Янки Купалы и Якуба Коласа в довоенные годы // Книга, библиотечное дело и библиография в Белоруссии. Мн., 1974; Звенеть в веках твоим песням! // Сов. Бел. 1962. 30 сент.; Звонак А. Великий наш песняр // Там жа. 1982. 29 окт.; Здесь он жил... // Сел. газ. 1972. 3 нояб.; Земной поклон песняру // Там жа. 1982. 30 окт.; Зубковский В. Природа и жизнь: Опыт дооктябрьского творчества Якуба Коласа // Дет. лит. 1978. № 6; Иванченко Р. И песен дар принес он людям // Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; Ивашин В. М.Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956. С. 61—72, 78—80, 83—85, 93—94, 107—108, 141—144; Яго ж. У истоков социалистического реализма. Мн., 1963. С. 41—45, 48—50, 53—60, 64—65, 68—72, 74—76, 81—84, 86—88, 90—92, 97—98, 116—117, 124—126, 157—168; Яго ж. Поэт, ученый, общественный деятель // Больш. Запорожья. 1952. 2 нояб.; Ворошиловгр. правда. 1952. 4 нояб.; Львов. правда. 1952. 2 нояб.; Сов. Киргизия. 1952. 5 нояб.; Сов. Латвия. 1952. 4 нояб.; Соц. Донбасс. 1952. 4 нояб.; Игин И. Рожь в палисаднике // Игин И. Я видел их. М., 1975. С. 106—107; [Извещение о радиопередаче, посвященной 60-летию со дня рождения Якуба Коласа] // Правда Востока. 1942. 3 нояб.; Из переписки с П.А.Семыниным // Неман. 1962. № 5; Из Пинковичв Верхмень // Сел. газ. 1972. 23 июля; Иоффе Э. Владимир Пичета и Якуб Колас // Неман. 1973. № 4; Ипатова О. Звезды Узбекистана // Там жа. 1982. № 11; Исаев Е. Вершины остаются с нами // Лит. Россия. 1982. 5 нояб.; Исаковский М. Сила его слова: (К 80-летию со дня рождения Я.Коласа) // ЛГ. 1962. 10 нояб.; Казаков М. Почему мне понравилась пьеса // Рабочий. 1937. 3 марта; Казберук В. Роман Пушкина «Евгений Онегин» и поэма Коласа «Новая земля» // Пушкин и литература народов Советского Союза. Ереван. 1975; Казека Я. Андрей Лобанович — искатель правды: (Полесская трилогия Я.Коласа) // Сов. Отчизна. 1955. № 4; Яго ж. Басни Янки Купалы и Якуба Коласа // Неман. 1960. № 5; Казимировский С. Имя, которое обязывает // Сов. культура. 1972. 2 нояб.; Капилов А. Встреча с поэтом // Во славу Родины. 1972. 3 нояб.; Капчик П. Выдающийся художник слова // Куляб. правда. 1982. 3 нояб.; Яго ж. «Поистине — народно» // Веч. Ташкент. 1982. 3 нояб. / Рус., узб.; Карабан С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 136—140; Карский Е. Константин Михайлович Мицкевич // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 282—312; Кирейчик И. Калиновый цвет // Заря. 1976. 6 апр.; Кирпотин В. Знаменосец белорусской культуры // Огонек. 1942. № 48; Киселев В. По Неману к коласовским местам // Киселев В. На истоках неманских. Мн., 1985. С. 77—87; Киселев Г. Уроки Якуба Коласа // Новый мир. 1982. № 10; Киселев Т. Щедрое сердце поэта // Правда. 1982. 31 окт.; Клейнборт Л. Якуб Колас (К.М.Мицкевич) // Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928. С. 204—226; Климентенко С. Уроки поэта // Сел. газ. 1982. 19 окт.; Климкович М. Литература Советской Белоруссии. Мн., 1936. С. 9—11; Яго ж. Якуб Колас // Правда. 1935. 25 сент.; Кобзаревский П. Его творения — энциклопедия белорусской жизни // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; Ковалев Д. Колос белорусской нивы // Ковалев Д. Наедине с жизнью. М., 1979. С. 186—195; Яго ж. Народная душа // Огонек. 1972. № 46; Ковалев П. Народный поэт // Правда. 1950. 28 февр.; Яго ж. Образ Ленина в произведениях белорусских поэтов // Сов. Бел. 1948. 21 янв.; Коваленко В. Якуб Колас // История белорусской советской литературы. Мн., 1977; Козлова О. Антирелигиозные мотивы в трилогии Я.Коласа «На ростанях» // Художественная литература в борьбе с религией. Мн., 1962; Колас в моей жизни: [Выказванні] // Зорька. 1972. 3 нояб.; Колесник В. В венок народным поэтам // Заря. 1972. 12 апр.; Яго ж. Души народной созидатель // Там жа. 1982. 20 нояб.; Яго ж. Подвиг поэта // Там жа. 1972. 3 нояб.; Колос Г. В историю — с сердцем современника // Знамя юности. 1959. 16 окт.; Комаровский А. Родные, с детства близкие // Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Кондратович А. «Я люблю белорусскую поэзию...» // Неман. 1975. № 1; Конон В. Белорусская литература в общеславянском контексте // Там жа. 1983. № 4; Яго ж. Эстетическая мысль Советской Белоруссии. Мн., 1978. С. 20—22, 35, 38—41; Копчик П. Весь мир читает поэта // Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; Корзун М. На рассвете // Во славу Родины. 1977. 18 дек.; Короткевич Г. Поэзия братской солидарности // Комс. правда. 1939. 28 сент.; Коротков М. Живой родник // Театр. жизнь. 1982. № 19; Корсакас К. Близкий нам голос // Сов. Бел. 1962. 13 нояб.; Яго ж. Якуб Колас и Литва // Сов. Литва. 1962. 3 нояб.; Косолапов П. Песни Янки Купалы и Якуба Коласа звучат на всех языках народов нашей страны // Сов. Бел. 1962. 24 нояб.; Кошечкин С. «Да будет вам счастье большое-большое!»: О стихах и прозе Якуба Коласа // Колас Я. Избранное. М., 1983; Яго ж. «Чтоб земля весной гудела...» // Львов. правда. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Шел он с людьми всю жизнь // Знамя. 1982. № 10; Кравцов И. Тропы деда Талаша // Сов. Бел. 1978. 15 марта; Крапива К. Любимец народа // Там жа. 1946. 3 нояб.; Яго ж. Он заслужил любовь народа // ЛГ. 1956. 16 авг.; Красневский Г. Якуб Колас: (К 30-летию лит. деятельности народного поэта Белоруссии) // Новый мир. 1936. № 11; Краснер А. Его стихи положены на музыку // Сталин. молодежь. 1955. 25 нояб.; Кудинов И. Драгоценное письмо // Неман. 1964. № 6; Куклис Г. Литература, которой никогда не было // Вопросы детской литературы. 1957 год. М., 1958. С. 175, 183, 187, 189; Кулешов А. Народный поэт // ЛГ. 1952. 15 нояб.; Кучар А. Народный поэт // Правда Востока. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Народный поэт Белоруссии // ЛГ. 1936. 10 дек.; Яго ж. «Новая земля» Я.Коласа // Сов. Отчизна. 1952. № 5; Яго ж. Певец народной жизни // Правда Укр. 1972. 3 нояб.; Коммунист Таджикистана. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Якуб Колас: (К 30-летию лит. деятельности) // Лит. учеба. 1936. № 11; Яго ж. Якубу Коласу — 65 лет // Сов. Бел. 1947. 4 нояб.; Ладыгина А. Новая встреча с «Новой землей» // Там жа. 1983. 10 февр.; Лазарук М. В строю самых действенных творений // Агитатор. 1982. № 20; Лапидус Н. Максим Богданович — литературный критик // Неман. 1961. № 6; Лапинскене А. Писатель, общественный деятель // Сов. Литва. 1982. 3 нояб.; Ларченко М. Братство народов — братство литератур // Неман. 1972. № 12; Яго ж. Некрасовские мотивы в творчестве Янки Купалы и Якуба Коласа // Некрасов и литература народов СССР. Ереван, 1972; Левин С. Якуб Колас: (К 30-летию лит. деятельности народного поэта Белоруссии) // Сов. студенчество. 1936. № 9; Леонов В. Славный путь // Сов. Бел. 1946. 3 нояб.; Летопись жизни и творчества / Сост. М.Мушинский // Неман. 1982. № 11; Лиокумович Т. «Надеюсь, это вас не обидит...» // Сов. Бел. 1972. 13 окт.; Литература Белоруссии: Отчет Оргкомитета Союза советских писателей Белоруссии. М., 1934. С. 16; Лиходзиевский С. Писатель белорусского народа // Звезда Востока. 1952. № 11; Яго ж. Радость встреч // Там жа. 1962. № 11; Яго ж. Якуб Колас в Ташкенте // Там жа. 1969. № 10; Лобан М. Родное слово // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Логаш Ф. Верный сын белорусского народа: (К 90-летию со дня рождения Я.Коласа) // Сов. педагогика. 1972. № 12; Лойка О. Его живые ветви // Неман. 1974. № 6; Яго ж. Классиче-

ские истоки: К столетию со дня рождения Я.Коласа и Я.Купалы // Сов. Союз. 1982. № 7; Я г о ж. Патриарх белорусской поэзии // Казахстан. правда. 1972. 4 нояб.; Коммунист. 1972. 4 нояб.; Комсомолец (Ереван). 1972. 2 нояб.; Сов. Киргизия. 1972. 3 нояб.; Сов. Литва. 1972. 3 нояб.; Я г о ж. Песняр земли белорусской // Неман. 1972. № 11; Л у ж а н и н М. Гость Коласа / С бел. // Там жа. 1970. № 6; Я г о ж. Дороги памяти // ЛГ. 1982. 13 окт.; Я г о ж. За далью даль... // Там жа. 1972. 5 нояб.; Я г о ж. На Полотчине: (Отрывок из книги «Колас рассказывает о себе») / Пер. А.Литвин // Сов. Бел. 1963. 4 июня; Я г о ж. Подарок Константина Михайловича; Соколиный век; Ласточки в Доме печати: [Урыўкі з кнігі «Колас расказвае пра сябе»] / Пер. с бел. К.Тарасов // Неман. 1981. № 11; Я г о ж. Поэт рассказывает о себе: [Урывак з кнігі «Колас расказвае пра сябе»] / Пер. Н.Кислик // Там жа. 1962. № 6; Я г о ж. Путешествие в мир поэзии // Правда. 1972. 3 нояб.; Я г о ж. Труд, подвиг, поэзия // Колас Я. Мой дом. М., 1972; Я г о ж. Штрихи к портрету // ЛГ. 1966. 16 авг.; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Мой дом. М., 1962; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Стихотворения. Мн., 1967; Я г о ж. Якуб Колас: [Некралог] // Нева. 1956. № 9; Я г о ж. Якуб Колас // Правда. 1957. 16 нояб.; Я г о ж. Якуб Колас рассказывает // Нева. 1964. № 8; Я г о ж. Якуб Колас рассказывает о себе: [Урывак] // Сов. Бел. 1962. 5 окт.; Л у к а н с к а я Э. От родных нив... // Комс. правда. 1972. 4 нояб.; Л у к ь я н е н к о В. Первый переводчик Я.Коласа // Сов. Бел. 1969. 22 февр.; Л ы н ь к о в М. Великая муза поэта // Гродн. правда. 1972. 3 нояб.; Я г о ж. Замечательный человек и гражданин // Сов. Бел. 1957. 16 нояб.; Я г о ж. Народный поэт // Там жа. 1946. 3 нояб.; Я г о ж. Наша гордость // Там жа. 1962. 3 нояб.; Я г о ж. Певец народа // Известия. 1946. 30 янв.; Я г о ж. Поистине — народно // ЛГ. 1972. 5 нояб.; Я г о ж. Творчество, отданное народу // Славяне. 1952. № 11; Л ы с о к о н ь О. Светлый талант современника // Знамя юности. 1971. 5 марта; Л ю б и м ы й поэт — Колас // Сов. Бел. 1946. 30 июня; Л я п и ч Р. Творчество Якуба Коласа // Рабочий. 1936. 11 окт.; Л я ш у к В. В глубине Полесья // Заря. 1972. 26 окт.; Я г о ж. Души прекрасные порывы // Там жа. 1972. 1 нояб.; М а й х р о в и ч А. Идея могущества трудового народа: Якуб Колас // Майхрович А. Белорусские революционные демократы. Мн., 1982. С. 150—204; Я г о ж. К характеристике мировоззрения Янки Купалы и Якуба Коласа // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Я г о ж. Материализм белорусских революционных демократов // Идеи материализма и диалектики в Белоруссии. Мн., 1980; Я г о ж. Проблема народа и человека в трактовке Я.Купалы и Я.Коласа // Идеи гуманизма в общественно-политической и философской мысли Белоруссии. Мн., 1977; Я г о ж. Якуб Колас // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973; М а й х р о в и ч С. Источник мудрости и вдохновения // Неман. 1972. № 3; М а к м и л л и н А. Янка Купала и Якуб Колас в Великобритании // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; М а л а х о в Н. Воспет народ! // Правда Востока. 1960. 16 апр.; М а н а е в а Д. Первооткрыватели // Сов. Бел. 1978. 24 июня; М а т в е е в а Ф. Наш гость — «дядька Юзик» // Гродн. правда. 1968. 16 апр.; М а у л е н о в С. Глашатай дружбы // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; М е л е ж И. Слово о Якубе Коласе // Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980. С. 173—180; М е с с е р Р. Пути развития белорусского исторического романа // Сов. Отчизна. 1956. № 5; М и л о в а н о в В. Подвиг деда Талаша // Сел. газ. 1967. 31 марта; М и н к е в и ч М. В жанре книжного знака // Неман. 1982. № 12; Я г о ж. Певцы судьбы народной // Учит. газ. 1982. 2 нояб.; М и р м у х с и н. Большой друг // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Я г о ж. «Ты обогрел меня в печали» // ЛГ. 1982. 27 окт.; М и т к е в и ч Т. Якуб Колас на Полесье // Заря. 1967. 11 мая; М и х а л к о в С. Сын земли и народа // ЛГ. 1982. 27 окт.; М и х е й ч и к М. С любовью к человеку // Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; М и х о л а п Я. Волнующее произведение // Гродн. правда. 1947. 20 авг.; Я г о ж. Народный поэт Белоруссии Якуб Колас // Там жа. 1947. 26 авг.; Я г о ж. Народный поэт Белоруссии Якуб Колас: (К 40-летию лит. деятельности) // Там жа. 1946. 22 сент.; Я г о ж. Пушкинские традиции в поэзии Якуба Коласа // Сов. Отчизна. 1952. № 5; М и ц к е в и ч Д. Другу, критику, переводчику // Неман. 1970. № 12; Я г о ж. Сердечные встречи // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; М и ц у н ь Ч. Польско-белорусские культурные связи // Польша. 1970. № 1; М о з о л ь к о в Е. Любимый поэт // Сов. Бел. 1952. 15 нояб.; Я г о ж. Народный писатель // Колас Я. На широкий простор. М., 1960; Я г о ж. Народный писатель Белоруссии // Сов. Киргизия. 1962. 3 нояб.; Я г о ж. Народный писатель земли белорусской // Во славу Родины. 1962. 3 нояб.; Соц. Донбасс. 1962. 3 нояб.; Я г о ж. Народный писатель: К 80-летию со дня рождения Я.Коласа // Лит. и жизнь. 1962. 4 нояб.; Я г о ж. Народный поэт // Колас Я. Избр. произв.: В 2 т. М., 1956. Т. 1; Я г о ж. Народный поэт // Правда. 1942. 3 нояб.; Я г о ж. Повесть Якуба Коласа о Талаше // Колас Я. Дед Талаш. М.; Л., 1950; Я г о ж. Поэт Белоруссии // Известия. 1946. 3 июля; Я г о ж. Поющая земля. М., 1972. С. 92—94, 152—256; Я г о ж. Родниковая свежесть слова // Огонек. 1962. № 47; Я г о ж. Славный путь поэта // Там жа. 1952. № 44; Я г о ж. Становление белорусского литературного языка и творчество Якуба Коласа // Дружба народов. 1952. № 3; Я г о ж. Трилогия Якуба Коласа // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн., 1956; Я г о ж. Эпопея народной борьбы // Новые успехи советской литературы. М., 1949; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Избр. стихи. М., 1948; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. На росстанях. М., 1959; Я г о ж. Якуб Колас: (Критико-биогр. очерк) // Колас Я. Собр. соч.: В 3 т. М., 1958. Т. 1; Я г о ж. Якуб Колас: (Критико-биогр. очерк) // Колас Я. Собр. соч.: В 4 т. М., 1951. Т. 1; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Стихи и поэмы. М.; Л., 1949; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Стихотворения. М., 1961; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Стихотворения. М., 1962; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Стихотворения и поэмы. М., 1952; Я г о ж. Якуб Колас // Колас Я. Стихотворения и поэмы. Л., 1961; Я г о ж. Якуб Колас // Беларусь. 1944. № 2; Я г о ж. Якуб Колас // ЛГ. 1946. 2 февр.; Я г о ж. Якуб Колас — народный поэт Белоруссии // Колас Я. Избранное. М., 1947; Я г о ж. Янка Купала: Жизнь и творчество. М., 1961. С. 162—166; М о л ч а н о в П. Как я работал над образом Шышлы // Рабочий. 1937. 3 марта; Я г о ж. О том, что памятно, о тех, кто дорог / Зап. В.Головач // Неман. 1980. № 4; М о с к а л е н к о Л. Вы с нами, Купала и Колас! // Знамя юности. 1957. 3 июля; М у д р е ц, наставник, гражданин // Сел. газ. 1982. 3 нояб.; М у з е й Якуба Коласа // Сов. Отчизна. 1957. № 4; М у х т а р А. Прикосновение к прекрасному // Знамя юности. 1967. 1 июня; М у ш и н с к и й М. Выдающийся художник слова // Андиж. правда. 1982. 3 нояб.; Гродн. правда. 1982. 21 окт.; Днепр. правда. 1982. 3 нояб.; Иссык-Кул. правда. 1982. 3 нояб.; Лесная промышленность. 1982. 2 нояб.; Огни Алатау. 1982. 3 нояб.; Путь Ленина. 1982. 3 нояб.; Руд. алтай. 1982. 2 нояб.; Учитель Узбекистана. 1982. 3 нояб.; Юж. Казахстан. 1982. 3 нояб.; Я г о ж. «Глаза и сердце народа» // Куляб. правда. 1982. 12 нояб.; Я г о ж. «Для вас, душою светлых...» // Знамя юности. 1982. 3 нояб.; Я г о ж. Певец братства народов // Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Н а р о д и н е Якуба Коласа // Там жа. 1948. 17 янв.; Н а б о к и н а А. По заветам Коласа — педагога // Заря. 1982. 17 февр.; Н а г н и б е д а М. Слова, идущие от сердца // Неман. 1972. № 11; Н а д ч е м работают лауреаты сталинской премии // Сталин. молодежь. 1946. 25 дек.; Н а р о д н о м у поэту Белоруссии, академику орденоносцу Якубу Коласу // Правда Востока. 1942. 4 нояб.; Н а р о д н о м у поэту Белоруссии Якубу Коласу // Там жа. 1942. 3 нояб.; Н а р о д н ы е поэты Белоруссии // Русский Голос (Нью-Йорк). 1982. 22 июля; Народный писатель // ЛГ. 1957. 14 нояб.; Н а р о д н ы й поэт — воинам // Воен. вестник. 1963.

№ 5; Науменко И. В глубине Полесья: По коласовским местам // ЛГ. 1958. 30 дек.; Яго ж. В живом строю литературы // Колас Я. На просторах жизни; Трясина. Мн., 1972; Яго ж. Великий народный поэт // Колас Я. Собр. соч.: В 4 т. М., 1982. Т. 1; Яго ж. Из глубины народной жизни // Колас Я. Стихотворения и поэмы. Л., 1978; Яго ж. Колос на родной ниве // Кашкадарьин. правда. 1982. 3 окт.; Кировоград. правда. 1982. 3 нояб.; Коммунист Таджикистана. 1982. 3 нояб.; Курган-Тюбин. правда. 1982. 27 окт.; Сов. Киргизия. 1982. 3 нояб.; Сов. Латвия. 1982. 3 нояб.; Ташкент. правда. 1982. 3 нояб.; Хорезм. правда. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Мир живой, очеловеченный... // Вопр. лит. 1982. № 7; Яго ж. Наш Колас // Коммунист Бел. 1972. № 10; Яго ж. Песни земли родной // Октябрь. 1982. № 11; Яго ж. Песняр обновленной земли // Красная звезда. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Пясняр судьбы народной // Коммунист Бел. 1982. № 10; Яго ж. Пути-дороги народной жизни // Колас Я. На росстанях: В 2 т. Мн., 1967. Т. 2; Яго ж. Энциклопедия крестьянской жизни / С бел. // Неман. 1982. № 11; Наши братья будут жить с нами в одной семье // Правда. 1939. 19 сент.; Ненадовец А. Принципы использования фольклора в творчестве Коласа: (Дооктябрьский период) // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Нестеров А. «По братству и другим большим правам» // Неман. 1983. № 6; Никишин Н. Поистине народно... // Сов. воин. 1982. № 19; Нисневич И. Животворный родник: (Якуб Колас) // Нисневич И. Музыкально-критические статьи. Л., 1984. С. 43—52; Яго ж. Сердца жар, огонь души // Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Новая поэма народного поэта Белоруссии Якуба Коласа // Там жа. 1942. 12 дек.; Новая пьеса Я.Коласа // Рабочий. 1937. 11 сент.; Новина А. Национальные отношения в Белоруссии // Запросы жизни. 1912. 6, 10 февр.; Новинки советской литературы // Известия. 1933. 11 сент.; Новые выдающиеся произведения советской литературы // Сов. Бел. 1946. 30 июня; Новые фильмы // Там жа. 1946. 30 июня; Новые фильмы // Там жа. 1946. 29 марта; О Якубе Коласе // Там жа. 1962. 3 нояб.; Орлов И. Якуб Колас // ЛГ. 1936. 10 февр.; Орлова Т. Когда звучит музыка жизни // Сел. газ. 1977. 5 янв.; Орлы живут долго // Знамя юности. 1962. 2 нояб.; Ортов Б. Чувство семьи единой // Огни Мангышлака. 1977. 6 дек.; Остапенко М. «Первые испытания» // Во славу Родины. 1961. 27 сент.; От искреннего сердца: У народного поэта БССР Я. Коласа // Сов. Бел. 1946. 13 нояб.; Охрименко О. Развитие традиций К.Д.Ушинского в «Чытанках» Тетки и Якуба Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1979. № 1; Очень человечный человек // Знамя юности. 1962. 2 нояб.; Очинский И. Жизнь для народа // Молодежь Молдавии. 1966. 29 июля; Павлова С. Газеты Большой земли в тылу врага // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1981; Павлович Н. Литература народов СССР для детей // Детская литература в 1950 году. М.; Л., 1951; Памяти дорогого друга // Сов. Бел. 1956. 15 авг.; Памяти Якуба Коласа // Звено. 1956. № 2/3; Памяти Якуба Коласа: [Некралог] // Сов. Отчизна. 1956. № 5; Панасюк С. «Молва народная» // Белорусский иллюстрированный календарь на 1947 год. Буэнос Айрес, 1946; Панченко П. Великий поэт белорусского народа // Огонек. 1956. № 34; Панько И. Волшебная скрипка Коласа // Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Парахневич В. Любимый писатель // Сталин. молодежь. 1952. 14 нояб.; Пароникян Э. Народный поэт Белоруссии // Коммунист. 1962. 3 нояб.; Певец Белоруссии: К 40-летию лит. деятельности нар. поэта БССР Я. Коласа // Зорька. 1946. 31 окт.; Певец Белоруссии родной // Ленин. знамя. 1982. 3 нояб.; Певец белорусского народа // Сов. Бел. 1946. 3 нояб.; Певец дружбы народов // Сов. Бухара. 1982. 2 нояб.; Хорезм. правда. 1982. 3 нояб.; Певец родного народа // Лит. Россия. 1982. 29 окт.; Певец торжествующей родины // Рабочий. 1935. 12 дек.; Певцу советского братства: 90-летие со дня рождения Якуба Коласа // Сел. газ. 1972. 4 нояб.; Первая конференция Минской ассоциации пролетарских писателей // Марксистско-ленинское искусствознание (Москва). 1932. № 1; Переведено Якубом Коласом // Сел. газ. 1972. 22 февр.; Перкин Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 31—47, 54—56; Яго ж. Человек в советском романе. Мн., 1975. С. 49—54; Яго ж. Якуб Колас — лауреат Сталинской премии // Сталин. молодежь. 1946. 7 июля; Петкевич А. Мир народной жизни // Гродн. правда. 1982. 2 нояб.; Пиксанов Н. Горький и национальные литературы. М., 1946. С. 27, 32—34, 283, 256—257; Пиотухович М. Белорусская литература октябрьского периода // Бел. трибуна (Чикаго). 1929. 30 апр.; Письмо Якуба Коласа студентам // Сов. Бел. 1949. 15 июля; Плешевеня А. Рассказывают документы // Гродн. правда. 1982. 9 июля; Погодин А. Белорусские поэты // Вестник Европы. 1911. № 1; Подлов В. Якуб Колас в Курской губернии // Краеведческие записки областного краеведческого музея. 1968. Вып. 3; Полешук А. «...Всем сердцем служить трудовому народу» // Сел. газ. 1982. 5 нояб.; Пономаренко П. Искусство белорусского народа // Правда. 1940. 3 июня; Яго ж. Ташкент. Якубу Коласу // Правда Востока. 1942. 3 нояб.; Поптонев С. Белоруссия — белая баллада / Пер. с болг. В.Никифорович // Неман. 1980. № 11; Породнилось белорусское и узбекское слово // Знамя юности. 1967. 1 июня; Посевцова М. За волю народную // Гродн. правда. 1972. 3 нояб.; Правдин Г. Музей Якуба Коласа в Вильнюсе // Сов. Литва. 1960. 19 авг.; Празднование юбилея Я.Коласа // Звязда. 1926. 25 нояб.; Прокопьева Н. Уроки, которые не забываются // Заря. 1977. 9 авг.; Протасевич М. В сердце народном: По залам музея Я.Коласа // Сел. газ. 1966. 13 авг.; Яго ж. Песни остаются с нами // Сов. Бел. 1967. 2 дек.; Яго ж. Читает планета // Сел. газ. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Якуб Колас: 1982—56 // Колас Я. Родные образы. М., 1982; Прудников П. Не забыть эти встречи // Зорька. 1982. 5 нояб.; Пугачева Э. Образ поэта и образ поэзии // Знамя юности. 1982. 3 нояб.; Путинцев Н. Героика прошлого и наших дней // Сов. культура. 1960. 15 окт.; Пширков Ю. Начало славного пути: К 50-летию первого лит. выступления Я.Коласа // Сов. Бел. 1956. 16 сент.; Яго ж. Певец дружбы народов // Там жа. 1952. 14 нояб.; Яго ж. «Учиться у жизни... не покладая рук» // Там жа. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Якуб Колас // История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977; Пьеса «Война — войне» Якуба Коласа на сцене БДТ-2 // Рабочий. 1937. 4 февр.; Рагойша В. Авторизация? Не только! / Пер. с бел. А.Гатов // Мастерство перевода. М., 1973. Сб. 9; Яго ж. Неизвестное и полузабытое // Неман. 1982. № 10; Яго ж. Певец обновленной земли // Комс. правда. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Проблемы перевода с близкородственных языков. Мн., 1980. С. 113—137; Яго ж. «Свое дело я очень любил...» // Неман. 1982. № 3; Рахманова Л. «Зачем на свете живем...» // ЛГ. 1960. 3 марта; Резвова Т. Звонкая сила поэта // Гудок. 1972. 3 нояб.; Резник И. Жизни навстречу: К 100-летию со дня рождения Якуба Коласа // Сел. газ. 1982. 30 окт.; Яго ж. «Из жизни комсомола и рабфака...» // Знамя юности. 1972. 3 нояб.; Яго ж. Свидания с дядькой Якубом // Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; Ригелевич Г., Михальчик С. Имени песняра // Гродн. правда. 1982. 2 нояб.; Родионов В. Дореволюционная педагогическая деятельность К.М.Мицкевича (Якуба Коласа) // Педагогика. Мн., 1980. Вып. 18; Яго ж. Педагогические взгляды Я.Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1973. № 1; Романов А. Неповторимые годы и люди: (Записки журналиста). М., 1982. С. 212—236; Яго ж. Те далекие годы // Неман. 1975. № 4; Романова Г. Певец земли белорусской // Биробидж. звезда. 1982. 3 нояб.; Рослик А. 376 тысяч книг // Рабочий. 1935. 7 февр.; Руденя Г. Якуб Колас о нравственной ценности труда // Философия и науч. коммунизм. Мн., 1975. Вып. 2; Рыленков Н. Дядь-

ка Якуб // ЛГ. 1962. 10 нояб.; Р ы л к о М. Из неиссякаемых родников // Гродн. правда. 1981. 6 авг.; Р ы л ь с к и й М. О поэте и друге (Я.Коласе) / С укр. // Рыльский М. О поэзии. М., 1974. С. 323—326; Я г о ж . Слово о друге // Рыльский М. Литература и народ. М., 1959. С. 274—277; С - й Е. [Садоўскі Я.] За 30 лет: (На выставке, посвященной Я.Коласу, в Бел. гос. б-ке им. Ленина) // Рабочий. 1936. 12 окт.; С а в и ц к и й А. Как живой с живыми // Сов. Бел. 1962. 16 нояб.; Я г о ж . Поэт и гражданин // Коммунист Бел. 1967. № 11; Я г о ж . Поэт и гражданин: К 80-летию со дня рождения нар. поэта Белоруссии Я. Коласа // Информ. бюл. ЮНЕСКО (Париж). 1963. 1—31 марта; С а д о в н и ч и й Э. Идейно-эстетические взгляды В.Голубка и становление белорусской советской драматургии // Вопросы культуры и искусства Белоруссии. Мн., 1983. Вып. 2; С а д о в с к а я Е. Уникальная коллекция // Сов. Бел. 1965. 22 авг.; С а д о в с к и й Е. Библиотека народной жизни // Там жа. 1973. 15 марта; Я г о ж . В гостях у Якуба Коласа // Огонек. 1945. № 45; Я г о ж . Встречи с Якубом Коласом: Из записок журналиста // Сов. Отчизна. 1959. № 5; Я г о ж . Книга на юбилейной выставке // Рабочий. 1935. 14 июля; Я г о ж . Любимый поэт // Там жа. 1936. 11 окт.; Я г о ж . «Мой родны кут»: К 80-летию со дня рождения Я.Коласа // Сов. Бел. 1962. 2 авг.; Я г о ж . Поэт-трибун // Там жа. 1962. 12 окт.; С а л а д к о в И. Таким он мне запомнился... // Там жа. 1982. 5 нояб.; С а л ы н с к и й А. Слова, идущие от сердца // Неман. 1972. № 11; С а н н и к о в О. Три роли актера // Там жа. 1972. № 11; С а ф а р о в Н. Слово о белорусском брате // Звезда Востока. 1982. № 11; С а ф р а з б е к я н И. «Благодарен за перевод...» // Неман. 1972. № 7; С а ч е н к о И. Война и публицистика. Мн., 1980. С. 159—160, 218—219; С в я т и ц к и й И. Возрождение белорусской литературы / Пер. с галицийского // Очерки белорусской литературы под ред. Н.А.Янчука. М., 1920. Вып. 1. С. 28—29, 31—32, 37—38; С е л и в а н о в а О. Детская книга // Сов. Бел. 1941. 16 марта; С е м а ш к е в и ч Р. «А кто там идет?» // Литва литературная. 1982. № 4; С е м е н о в и ч А. Мудрый художник // Сов. Бел. 1957. 16 нояб.; Я г о ж . Певец социалистического строительства // Там жа. 1952. 18 окт.; Я г о ж . Проза Якуба Коласа // Там жа. 1952. 20 апр.; Я г о ж . Славный сын белорусского народа // Лит. в школе. 1982. № 4; Я г о ж . Сочинения Якуба Коласа на русском языке // Сов. Бел. 1951. 14 дек.; Я г о ж . Якуб Колас — певец дружбы народов // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1982; С е м ы н и н П. Памятные черты // Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Я г о ж . Предисловие // Колас Я. Новая земля. Мн., 1949; С е н к е в и ч А. В борьбе за пролетарскую литературу Белоруссии // ЛГ. 1930. 24 дек.; С е р о в Ф. Якуб Колас: К 75-летию со дня рождения // Приурал. правда. 1957. 3 нояб.; С и н е н к о Г. «...Создавать искусство» // Неман. 1983. № 6; С и н и ц ы н а О. Ганна Крум из «Нашей нивы» // Там жа. 1972. № 9; С и н я к о в С. Сердцем прикасаясь: К 100-летию со дня рождения Я. Коласа // Сел. газ. 1982. 18 июля; С к а л а б а н В. «...Самые верные ценители и критики»: Неизвестные письма Якуба Коласа // Неман. 1988. № 1; С к р и п н и ч е н к о Н. Белорусский театр им. Я.Коласа: 60-е годы // Вопросы культуры и искусства Белоруссии. Мн., 1983. Вып. 2; С л а в е ц к и й В. О стихосложении Якуба Коласа: (Истоки метрического репертуара) // Науч. доклад высшей шк. филол. н. 1983. № 1; Я г о ж . Один прокладывая след // Рус. язык и лит. в школах УССР. 1982. № 4; Я г о ж . От Пушкина до песен жней // Неман. 1983. № 12; Я г о ж . Поэты-побратимы // Молодая гвардия. 1982. № 7; С л е с а р е н к о А. Вечер у поэта // Во славу Родины. 1982. 3 сент.; Я г о ж . В литературных музеях Украины // Неман. 1971. № 2; Я г о ж . Живое слово // Знамя юности. 1962. 2 нояб.; Я г о ж . С благословения Коласа // Неман. 1981. № 11; Я г о ж . Штрихи к портрету // Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; С л о в о — документам // Рабочий. 1937. 3 марта; С м о л к и н М. Якуб Колас перед царским судом // Неман. 1963. № 5; С м о л ь с к и й Р. Могучие духом // Сов. Бел. 1984. 20 сент.; С о б о л е в с к и й А. Белорусская драматургия в театрах народов СССР. Мн., 1972. С. 61—65; С о б о л е н к о Р. Любите своего родного Коласа // Зорька. 1962. 27 окт.; С о в е т с к и й народ горячо любит своих писателей // Сов. Бел. 1939. 3 февр.; С о л о д о в н и к о в А. Белорусское искусство // Правда. 1940. 5 июня; 40-летие литературной деятельности народного поэта Якуба Коласа // Сов. Бел. 1946. 19 окт.; С о ф р о н о в А. Слово поэта-гражданина // Там жа. 1962. 11 нояб.; С о ю з советских писателей СССР. Народному поэту Белоруссии Якубу Коласу // ЛГ. 1936. 10 окт.; С п р и н ч а н Б. С песней по жизни // Сов. Бел. 1962. 15 нояб.; С т а н ю т а А. Беспощадность во имя надежды // Знамя юности. 1971. 11 нояб.; С т а р о в о й т Л. Поэтическая Лениниана М.Рыльского и Якуба Коласа // Великий Октябрь и развитие советской многонациональной литературы. Николаев, 1977; С т е п у н и н И. Он всей душой любил Беларусь // Знамя юности. 1968. 28 марта; С т о рукописных страниц // Там жа. 1967. 14 июля; С т р у н и н А. Звонким голосом поэта // Гродн. правда. 1977. 12 мая; С у р к о в А. Народный поэт Белоруссии // Правда. 1936. 11 окт.; Т а л а н т неподвластен векам: Торжественный вечер в Москве, посвященный 100-летию со дня рождения Якуба Коласа // Сел. газ. 1982. 4 нояб.; Т а н к М. Однозвучны с именем Белоруссии: Купала и Колас певцы свободы // Курьер ЮНЕСКО. 1982. № 12; Т а р а с о в Н. Писатели Белоруссии — к славному 10-летию воссоединения // Сталин. молодежь. 1949. 28 окт.; Т в о р и т ь во славу Великой Родины // Там жа. 1939. 26 апр.; Т и к о ц к и й М. Народный поэт // Там жа. 1952. 14 нояб.; Я г о ж . Публицистика Якуба Коласа // Сов. Бел. 1958. 7 янв.; Т и м о ф е е в а В. Большая дружба: К выходу в Болгарии избр. произведений Я.Купалы и Я.Коласа // Там жа. 1963. 26 марта; Т и х о н ч у к М. Нам пели их над колыбелью... // Знамя юности. 1957. 17 нояб.; Т у р б и н В. В тысяча девятьсот пятом...: О Якубе Коласе и его трилогии «В полесской глуши», «В глубине Полесья», «На перепутье»: Лит. заметки // Дружба народов. 1955. № 3; Я г о ж . «Мы с правдой повстречаемся!..» // Декада бел. искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн., 1956; Я г о ж . Накануне // Дружба народов. 1957. № 12; Т у р г а н о в Б. Предисловие // Колас Я. Избранные стихи. М., 1939; «Т ы — вестник всенародной солнечной любви...»: Переписка Якуба Коласа с Сергеем Городецким // Неман. 1982. № 11; Т ы ч и н а М. Народ и война. Мн., 1985. С. 100—106; Я г о ж . Могучий, прекрасный // Сов. Бел. 1962. 13 нояб.; У в е к о в е ч е н и е памяти Якуба Коласа // Славяне. 1957. № 1; У р б а н А. Якуб Колас — певец Белоруссии // Звезда. 1972. № 11; У р б а н о в и ч В. Писатель в моей биографии // Сел. газ. 1972. 3 нояб.; У с т и н о в и ч С. «К тебе я в мыслях прилетаю» // Рабочая смена. 1982. № 10; «Учиться у народа...» // Лит. обозрение. 1982. № 10; Ф а д е е в А. Якубу Коласу // Сов. Бел. 1946. 3 нояб.; Ф е д о р е н к о К. Народный поэт Белоруссии: К 90-летию со дня рождения Я.Коласа // Комсомолец Донбасса. 1972. 4 нояб.; Ф е д о с и к А. Якуб Колас и белорусское народное творчество // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1982; Я г о ж . Якуб Колас и фольклор // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Ф е д ч е н к о З. «Мой родны кут...» // Сел. газ. 1982. 27 сент.; Ф и г л о в с к а я Л. Автобиографическая трилогия М. Горького и роман Я.Коласа «На росстанях» // Доклады межвузовской научной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения А.М.Горького. Мн., 1968; Я е ж . М.Горький и Я.Колас // М.Горький и вопросы литературы. Мн., 1968; Я е ж . Якуб Колас // Очерк истории белорусской советской литературы. М., 1954. С. 193—233; Я е ж . Якуб Колас: К 70-летию со дня рождения // Лит. в школе. 1952. № 5; Я е ж . Якуб Колас — лауреат Сталинской премии // Сов. Бел. 1946. 10 июля; Я е ж . Якуб Колас — основоположник белорусской художественной прозы // Известия АН БССР. 1952. № 6; Ф у р н а д ж и е в Н. Он служил своему народу / Пер. с болг. Н.Гилевич // Сов. Бел. 1962. 14 нояб.;

Халип В. От повести к спектаклю // Халип В. Строка, прочтенная театром. Мн., 1973. С. 118—136; Хведарович М. Наш Колас: К 80-летию со дня рождения Я.Коласа // Сов. Бел. 1962. 1 нояб.; Яго ж. Приветствуя новый день // Сел. газ. 1982. 21 окт.; Яго ж. Творческая удача // Сов. Бел. 1959. 10 марта; Хлебцевич Е. Очерк белорусской народной мысли // Белорусский научно-литературный кружок студентов С.-Петербургского университета. Спб., 1913; Хромченко К. Работа текстологов Белоруссии // Вопр. лит. 1965. № 6; Цыганков Э. Рукопожатие миллионов // Знамя юности. 1969. 22 янв.; Чалмаев В. С поправкой «на величавость...» // Искусство кино. 1960. № 9; Чеботарев Л. Атеизм в произведениях Якуба Коласа // Художественная литература в борьбе с религией. Мн., 1962; Яго ж. Певец белорусского народа // Наука и религия. 1962. № 11; Чепуров А. Его слово // ЛГ. 1982. 27 окт.; Черота И. По родству духа // Неман. 1983. № 1; Чествование белорусского поэта Я.Коласа // Звязда. 1926. 9 дек.; Чигринов И. Вдохновенное слово поэта // Известия. 1982. 3 нояб.; Чижевский И. Певец Белоруссии // Заря коммунизма [Рыга]. 1972. 18 нояб. / Рус., лат.; Чуковский К. Письмо // Сов. Бел. 1981. 4 дек.; Шамардина С. Спасибо тебе, дядька Якуб! // Неман. 1964. № 6; Шамякин И. Встречи с учителем // Неман. 1981. № 11; Яго ж. Певец судьбы народной: [Інтэрв'ю] / Зап. М.Шиманский // Известия. 1972. 2 нояб.; Моск. веч. выпуск; Яго ж. Песняр земли белорусской // Сел. жизнь. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Подвиг народного песняра // Сов. Бел. 1982. 3 нояб.; Яго ж. Слова, идущие от сердца // Неман. 1972. № 11; Яго ж. Янка Купала и Якуб Колас — выдающиеся деятели славянской культуры: (Вступительное слово) // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Шараховский Я. Белорусская советская литература // Сов. Отчизна. 1949. № 5; Шкраба Г. Уроки жизни и мастерства // Сов. Бел. 1964. 16 дек.; Шошин В. Как два крыла орлиных // Сел. газ. 1982. 8 дек.; Шуба П. Русскоязычное творческое наследие Якуба Коласа: (Лингв. проблематика) // Рус. язык. М., 1984. Вып. 4; Шутко Т. Обращаясь к наследию // Гродн. правда. 1982. 9 сент.; Юбилей белорусского поэта Якуба Коласа // Еженедельный новый мир (Нью-Йорк). 1927. 1 янв.; Юбилей Якуба Коласа // Сов. Отчизна. 1957. № 6; Юбилейные издания произведений Якуба Коласа // Там жа. 1956. № 3; Юбилейные торжества // Неман. 1983. № 2; Юбилейный вечер Якуба Коласа в Москве // Сов. Бел. 1946. 26 окт.; Юданов А. За землю, за волю... // Гудок. 1967. 1 апр.; Юодвальките Г. Музей в Павильнисе // Веч. новости (Вильнюс). 1964. 25 июня / Рус., літ.; Юревич В. Вместе с народом // Сел. газ. 1972. 3 нояб.; Ющенко О. Певец народа // Правда Укр. 1982. 3 нояб.; Якуб Колас // Дет. лит. 1937. № 21; Якуб Колас: [Некралог] // Известия. 1956. 15 авг.; ЛГ. 1956. 16 авг.; Правда. 1956. 15 авг.; Якуб Колас — лауреат Сталинской премии // Сов. Бел. 1946. 28 июня; Якуб Колас: 1882—56: (К 75-летию со дня рождения) // Вопросы детской литературы. 1956 год. М., 1957. С. 317—318; Ялугин Э. Вступление в творчество // Сов. Бел. 1981. 18 июня; Яго ж. Сказать — живи // Неман. 1972. № 5; Янищиц Е. Душа народа и поэта // Сел. газ. 1982. 29 окт.; Янчук Н. Несколько слов о новейшей белорусской литературе // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Яров Л. Якуб колас: (К 30-летию лит. деятельности бел. поэта) // Эконом. жизнь. 1936. 12 окт.; Яскевич А. Воссоздавая течение жизни // Неман. 1983. № 3; Яго ж. Родство и самобытность: Размышления о бел.-укр. взаимопереводе // Там жа. 1983. № 11.

На таджыкскай мове. Есаков А. Дар оилаи ягона: (Хотирахо дар бораи Якуб Колас) // Шарки Сурх. 1962. № 11; Яго ж. Классики адабиёти белорус // Там жа. 1957. № 11; Капчик П. Сарояндаи сулху дусти // Рохи ленини. 1982. 3 нояб.; Карпинский Г. Назоратчии рох Янко / Тарч. Г.Ятимов // Чавонони Точикистон. 1955. 21, 25, 28 дек.; Лойко О. Сарвари шеъри белорус // Точикистони совети. 1972. 3 нояб.; Мозольков Е. Колас дар бораи Талаш // Колас Я. Талаш бобо. Сталинобод, 1956; Мушинский М. Барчастатарин рассоми сухан // Хакикати Ленинобод. 1982. 3 нояб.

На татарскай мове. Лойко О. Боек белорус шагыйре // Соц. Татарстан. 1972. 5 нояб.; Науменко И. Туган жир башагы // Там жа. 1982. 2 нояб.; Якуб Колас // Совет мэктэбе. 1962. № 10.

На туркменскай мове. Алыев Р. Якуб Колас // Совет эдебияты. 1952. № 11; Бейик эйдымчы, дана мугаллым // Эдебият ве сунгат. 1982. 5 нояб.; Белоруссиянын халк шахыры // Совет эдебияты. 1957. № 12; Бердиев К. Адалатлы Багты васп эден шахыр // Эдебият ве сунгат. 1972. 5 нояб.; Ивашин В. Шахыр, алым, жемгыетчилик ишгари // Совет Туркменистаны. 1952. 2 нояб.; Кербабаев Б., Дольд Ю. Якуб Колас // Совет Туркменистаны. 1942. 3 нояб.; Мозольков Е. Белорус эдебиятынын классыгы // Яш коммунист. 1962. 3 нояб.; Мырадов С. Поэзиянын пэлваны // Совет Туркменистаны. 1962. 4 нояб.; Токайчынын оглы // Эдебият ве сунгат. 1962. 3 нояб.; Халадов М. Ылхамлы ёллар // Совет Туркменистаны. 1982. 3 нояб.; Ыклымов А. Шахыр йуреги халк билен // Туркменистан коммунисти. 1982. № 11.

На узбекскай мове. Ганиев Р. Белорус халкининг улуг шоири Якуб Колас тугилган куннинг 100 шкллигича // Ленин учкуни. 1982. 6 нояб.; Иногамов Р. Бахт куйчиси // Шарк юлдузи. 1982. № 7; Мирмухсин. Аллама шоир // Совет Ўзбекистони. 1982. 3 нояб.; Саъди М. Белорус адабиётикинг устоди // Ўзбекистон адабиёти ва санъати. 1982. 5 нояб.; Темиров Х. Шоирнинг кайнок овози // Ленин йўли. 1982. 3 нояб.; Ходжаева З. Белорус адабиёнинг хурури // Жиззах хакикати. 1982. 3 нояб.; Шухрат. Халк емоири // Ёшлик. 1982. № 11; Якуб Колас // Совет Ўзбекистони. 1972. 3 нояб.; Якуб Коласнинг жонли сўзи // Ўзбекистон. 1967. № 6.

На ўкраінскай мове. Янка Купала та Якуб Колас і Україна: Тези доповіді п'ятой наук. конф. з питань укр.-білорус. літ. і фольклор. зв'язків, присвяч. 60-річчю утворення СРСР / Упоряд! П.Охріменко. Суми, 1982;

Бабишкін О. Співець рідного краю // Молодь Укр. 1982. 3 лист.; Базаревич М. Видатний білоруський поет і педагог // Рад. школа. 1972. № 10; Яго ж. Сіяч доброзичливості: До 100-річчя з дня народження Я.Коласа // Дніпро. 1982. № 11; Яго ж. Співець землі білоруськоі // Рад. Укр. 1962. 3 лист.; Яго ж. Тут жив Якуб Колас // Літ. газ. 1960. 5 січ.; Яго ж. Якуб Колас: (Да 90-річчя з дня народження) // Укр. мова і літ. в школі. 1972. № 11; Яго ж. Якуб Колас як фольклорист і етнограф // Нар. творчість та етнографія. 1962. Кн. 4; Базаревич М., Слесаренко О. Щирий друг України // Літ. Укр. 1982. 4 лист.; Байков М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929; Баран С. Білоруська проблема: Білоруси поза польським парляментом // Діло (Львів). 1935. 14, 15 жовт.; Білоус Д. Народ вшановує свого велетня: (Пам'яті Я.Коласа) // Літ. газ. 1957. 26 лист.; Борщевський В. Поет-патріот // Вінницька правда. 1952. 2 лист.; Бронштейн Я. Народний поет Радянськоі Білорусі: До 30-річчя літ. діяльності Якуба Коласа // Літ. журнал. 1936. № 4; Вігурська Г. Увесь від рідної землі // Літ. Укр. 1982. 4 лист.; Деркач Б. Народний співець // Колгоспне село. 1962. 2 лист.; Донець І. Золоті мости дружби // Наука і суспільство. 1982. № 11; Дорошенко Д. Білоруси і іх національне відродження // Рада. 1908. 31 окт.; Жигоцький М. В будинку-музеі Якуба Коласа: До 80-річчя з дня народження // Дніпро. 1962. № 11; Яго ж. Тут жив поет // Кіровоград. правда. 1972. 3 лист.; Південня правда. 1972. 3 ліст.; Жидович І. Співець народного життя // Літ. Укр. 1962. 2 лист.; Зархін В. Якуб Колас // Черв. прапор. 1952. 2 лист.; Івашин В. Поет, учений, громадський діяч // Вільна Укр. 1952. 2

лист.; Закарпат. правда. 1952. 4 лист.; Наддніпр. правда. 1952. 2 лист.; Південна правда. 1952. 2 лист.; Прапор перемоги. 1952. 2 лист.; Придунайська правда. 1952. 2 лист.; Прикарпат. правда. 1952. 2 лист.; Рад. Донеччина. 1952. 4 лист.; Рад. Житомирщина. 1952. 2 лист.; Рад. Поділля. 1952. 4 лист.; Рад. слово. 1952. 4 лист.; Соц. Харківщина. 1952. 4 лист.; Черв. Запоріжжя. 1952. 2 лист.; Чорномор. комуна. 1952. 2 лист.; Казека Я. Дороге ім'я / / Літ. газ. 1957. 15 лист.; Каспрук А. Народний поет Білорусії / / Молодь Укр. 1952. 2 лист.; Клішэвіч У. Пам'яті Якуба Коласа / / Нові Дні (Торонто). 1956. № 9; Козаченко В. Витоки / / Рад. Укр. 1982. 3 лист.; Його ж. З народного кореня / / Рад. літ.-знавство. 1982. № 12; Кузьмич В. Якуб Колас: (З нагоди 20-річного юбілею літ. діяльності) / / Плужанин. 1926. № 12; Левандовський Л. Співець братньої Білорусії: До 75-річчя з дня народження Я.Коласа / / Рад. Укр. 1957. 2 лист.; Лойко О. Патріарх білоруської поезії / / Робітнича газ. 1972. 3 лист.; Його ж. Співець синьокої Білорусії / / Молодь Укр. 1972. 2 лист.; Лявчук І. Балада про народження поета: Пам'яти Я.Коласа / Пер. з білорус. В.Лучук / / Львов. правда. 1962. 3 нояб.; Масенко Т. Щастя поета / / Літ. газ. 1946. 2 лист.; Масенко Т., Муратов І. На святкуванні юбілею народного поета Білорусі / / Літ. журнал. 1936. № 4; Мозольков Е. Повість Якуба Коласа про Талаша / / Колас Я. Дід Талаш. К., 1958; Його ж. Співець землі білоруської / / Робітнича газ. 1962. 3 лист.; Мороз Я. Якуб Колас: (До тридцятиріччя літ. діяльності) / / Літ. критика. 1936. № 9; Нагнибіда М. Талант і мужність / / Рад. Укр. 1972. 3 лист.; Охріменко П. Вірний друг України: До 100-річчя з дня народження Я.Коласа / / Трибуна лектора. 1982. № 11; Його ж. Тарас Шевченко і Якуб Колас / / Дніпро. 1958. № 3; Його ж. Якуб Колас і Україна: До 80-річчя з дня народження Якуба Коласа / / Вітчизна. 1962. № 11; Охріменко П., Манченко О. Янка Купала та Якуб Колас і український фольклор: (До 100-річчя з дня народження) / / Нар. творчість та етнографія. 1982. № 5; Памяти Якуба Коласа / / Звено. 1956. № 2/3; Пасічний В. Народний поет Білорусії / / Рад. Буковина. 1952. 4 лист.; Півторак Г. Якуб Колас / / Колас Я. Думки в дорозі / З білорус. К., 1972; Його ж. Ясність і співучість / / Літ. Укр. 1972. 3 лист.; Пінчук С. Поет народних мас / / Робітнича газ. 1982. 3 лист.; Його ж. Співець свободи і братерства / / Сільські вісти. 1982. 3 лист.; Помер Якуб Колас / / Нові Дні (Торонто). 1956. № 9; Пширков Ю. Якуб Колас та його трилогия «На розстанях» / / Колас Я. На розстанях. К., 1970; Рагойша В. «Кобзар» у перекладах білоруською мовою Якуба Коласа / / Праці Одес. ун-ту. Т. 152. Збірник студентських наук. робіт. Адэса, 1963. Вип. 8; Романчук В. Народний поет Білорусії / / Рад. Волинь. 1952. 4 лист.; Рильський М. Про поета і друга / / Рильський М. У братерській співдружності. К., 1978; Садовський Е. Дружба з героем / / Літ газ. 1952. 13 лист.; Садовський Ю. На землі Купали і Коласа / / Літ. Укр. 1962. 18 трав.; Саласін К. В пущах Полісся / / Красное знамя. 1939. 22 ліп.; Слявецький В. Вірш Якуба Коласа в зіставленні російським та українським віршем / / Рад. літ.-знавство. 1982. № 2; Слесаренко О. Перший міжнародний ювіляр з Білорусії: 60-річчя літ. дебюту Я.Коласа / / Вітчизна. 1966. № 10; Його ж. Краса і мудрість дружби / / Літ. Укр. 1971. 6 лип.; Слюсаренко [Слесарэнка] О. Живе слово / / Жовтень. 1962. № 11; Ступак Ю. Видатний радянський письменник / / Більшовіцька зброя. 1952. 2 лист.; Його ж. Якуб Колас / / Там жа. 1946. 29 жовт.; Тичина П. Чистий і чесний: (Якуб Колас) / / Тичина П. Про мистецтво і літературу. К., 1981; Чайковський Б. Велике побратимство: До 90-річчя від дня народження Я.Купали і Я.Коласа / / Дніпро. 1972. № 11; Його ж. Виразник дум народних / / Колас Я. Дід Талаш. К., 1971; Його ж. Поезія братньої Білорусії / / Дніпро. 1951. № 6; Шалата М. «Два сонця білоруського письменства»: І.С.Свенціцький про Я.Купалу та Я.Коласа / / Жовтень. 1982. № 11; Ющенко О. Був я щасливим слухачем...: [Успаміны] / / Літ. Укр. 1982. 4 лист.; Його ж. Жито за вікном / / Ющенко О. Безсмертники. К., 1978. Кн. 2; Яссова І. Шляхи перших випробувань / / Робітнича газ. 1960. 16 жовт.; Ясько М. Народний поет Білорусії Якуб Колас / / Закарпат. правда. 1946. 30 лист.

На фінскай мове. Colliander A.B. Vitryssarna, Europas minst kända nation / / Abo underrättelser. Turku, 1938. Nr 2.

На французскай мове. Balitski A. L'édification culturelle dans la Rusie Blanche / / VOKS Bulletin. 1929. Nr 5—6; Batova L. Jakub Kolas / / La Littérature Internationale. 1944. Nr 10; Brocher G. Les Ruthenes-Blancs / / Essais sur les principales nationalités de Russie. Lausanne, 1919; Kolass Iakoub / / Anthologie de nouvelles biélorusses. Sherbrooke, 1983; Kolass Yakoub / / Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982; Kolas Yakoub / / Dictionaire des Littératures, publié sous la direction de Philippe Van Tieghem. Paris, 1968. V. 2; Kolas Iakub / / Grand Larusse encyclopedique. Paris, 1962. V. 6; Kolas Iakoub / / Larousse: Trois volumes en couleurs. Paris, 1966. V. 2; Kolas Iakoub (Konstantine Mickiewicz) / / Grand Dictionnaire Encyclopedique Larousse. Paris, 1984. V. 6; Koumdich. La littérature blanche-russienne comtemporaine / / VOKS Bulletin. 1927. Nr 19—20; La poésie Blanche-Russienne / / VOKS Bulletin. 1929. Nr 29—30; Lynkov M. Un Homme, un Ami, un Maitre: (Souvenirs) / / Poétes nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Martel R. La Russie blanche / / Le Monde Slave. 1929. Nr 10; Martel R. Les Blancs-Russes, étude historique, géographique, politique et économique. Paris, 1929. P. 131—135; Séménovitch A. Fils de son peuple / / Poétes nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Stelmakh V. Yakoub Kolass et le Theatre / / Poétes nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Tank M. Koupala et Kolas: deux poétes de la liberté / / Le Courrier de l'UNESCO. 1982. Nr 11.

На чувашскай мове. Жидович И. Халах телейĕн юрази / / Коммунизм ялаве. 1962. Ноябрен 3-меше; Ивашин В. Поэт, ученый, общевалла деятель / / Там жа. 1952. Ноябрен 4-меше; Лойко О. Белорус поэзийĕн патриархе: Якуб Колас дурал'а-ранпа 90 д. дитре / / Там жа. 1972. Ноябрен 3-меше; Якуб Колас / / Ялав. 1952. № 11.

На чэшскай мове. A.F. Okázale byly oslaveny 50. norozéniny spisovatelu J.Kupaly a J.Kolasa / / Slovanský Přehled. 1932. Roč. 24. S. 596; Černý A. Běloruské snahy národni a literární / / Slovanský Přehled. 1911. Č. 6; Černý A. Feuilleton / / Zlatá Praha. 1907. Č. 3; Č[erny A.] Jakub Kolas / / Slovanský Přehled. 1927. Roč. 19; Černý A. Ze slovanskeho světa / / Čas. 1906. 27 listop.; Jakub Kolas / / Masarykuv Slovnik Naučny. Praha, 1929; Jakub Kolas / / Slovanský Přehled. 1961. Nr 5; Jakub Kolas (23/X 1882 — 13/VIII 1956) / / Kult. Život. 1956. Č. 34; Kabiček I. Klasik běloruské poezie a prózy Iakub Kolas / / Lit. měsičnik. 1982. Č. 9; Kolas Jakub (1882—1956): Profil sovetskeho basnika / / Kulturny Život. 1956. Č. 34; Kostrica V. Zakladatel běloruské literatury / / Tvorba. 1982. Č. 45; Kotyk V. Vyroči běloruského klasika / / Lidova demokracie. 1982. 3 listop.; Opechowski A. Čtvrt stoleti běloruského tisku / / Slovanský Přehled. 1931. Roč. 23; Pospišil I. Sila národni epiky / / Věda a život. 1982. Č. 11; Prubeh sjezdu a dskuse / / Praha—Moskva. 1955. Nr 3; Soldan F. Básnik bilérusi / / Kolas J. Rybářova Ghatrč. Praha, 1960; Vacek J. Janka Kupala, Jakub Kolas: u 100-vyr. nar. klasiku běloruskě lit. / / Ctenař. 1982. Nr 8/9; Vrabec V. Cestouknovým obzorům / / Svět socialismu. 1982. 11 listop.; Zemrel Jakub Kolas / / Praha — Moskva. 1956. Nr 10; Židlicky V. Tvorca běloruskej epiki / / Rude pravo. 1962. 3 listop.

На эстонскай мове. Bazarevits N. Toorahva laulik: J.Kolasi 80.sunniaastapaevaks / / Looming. 1962. Nr 11; Jakub Kolas / / Ohtuleht. 1962. 3. Nov.; Jakub Kolas 100 / / Sirp ja Vasar. 1982. 7. Okt.; Jogi O. Jakub Kolas ja tema «Teelahkmel»: Kirjaniku 100.sunniaastapaevaks / / Sirp ja Vasar. 1982. 5. Nov.;

Jogi O. Jakub Kolas ja tema triloogia // Kolas Ja. Teelahkmeil. Tallinn, 1977. T. 2; Kross J. Kirjanduspidustused Minskis // Sirp ja Vasar. 1972. 24. Nov.; Kuningas O. Ünt valgevene klassikut mälestades: 100.aastat J.Kolase sünnist // Kommunismiehitaja. 1982. 16. Nov.; Kutsar A. Tema teostes kajastub toeparaselt rahva elu: J.Kolasi 90.sünniaastapäevaks // Rahna Hääl. 1972. 4. Nov.; Novod P. Teerajajad // Punalipp. 1972. 9. Sept.; Oro V. «On inimene ka talumees...» // Punalipp. 1982. 19. Aug.; Straltsov M. Valgevene laulikud // Sirp ja Vasar. 1972. 7. Juuli; Tarnaste V. Kaksikjuubel Valgevene kirjanduselus: Jakub Kolas (3.XI 1882 — 13.VIII 1956) // Kalender. 1982. Tallinn, 1981; Valgevene kirjanduse klassik // Sirp ja Vasar. 1957. 15. Nov.; Valgevene rahvapoeetide // Sirp ija Vaser. 1972. 28. Juun.; Zigotski N. Siin elas luuletaja // Rahva Haal. 1982. 3. Nov.

На б. Югаславii мовах. Ciawlowski E. Začrt beloruske književnosti, prevodi pesnikov Jana Kupale, Jakuba Kolasa in Alaize Paškjevič-Ciotka // Meddobje (Buenos Aires). 1978. Nr 4; [Dren J.] Beloruski pesnik in pisatelj Jakub Kolas // Kolas J. Mladi hrast in druge povesti. Trst, 1933; Dren J. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. Nr 9; [Hryškiewič F.] Pregled novejšega beloruskega slovstva // Dom in svet. 1928. C. 37—40; Jakub Kolas, Janka Kupala // Hrvatska Enciklopedija. Zagreb, 1941. Svezak 11. S. 659; Razlogi za medsebojno zanimanje // Delo. 1984. 16 avg.; Šedivy. Taras Gušča (Jakub Kolas): Kažki žyćcia 1907—21 g. // Dom in svet. 1928. C. 224; Voznesenski A. Taras Gušča i njegovo dielo (Predgovor) // Gušča T. U poleskoj zabiti. Zagreb, 1928.

На яўрэйскай мове. Навіна А. Беларусы. Вільня, 1924; Кульбак М. Шлях народнага паэта // Штэрн. 1936. № 10; Юбілей Якуба Коласа // Там жа. 1936. № 10.

2.4.

На азербайджанскай мове. Зиjа Ч. Белорусиjа нэгмэкарына: [Верш] // Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1982. 13 нојаб.

На латышскай мове. Vaczemnieks L. Jakuba Kolasa muzeja // Vaczemnieks L. Siltas rokas. Riga, 1961. 70. Lpp.

На беларускай мове. Александровіч С. Ад роднае зямлі...: Аповесць пра маленства і юнацтва Я.Коласа. Мн., 1962. Рэц.: Вішнеўскі А. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 6 жн.; Жураўлёў І. На зары юнацтва // Чырв. змена. 1962. 16 мая; Міхайлаў М. Добрыя словы пра народнага паэта // Маг. праўда. 1962. 24 кастр.

Александровіч С. Крыжавыя дарогі: Аповесць пра Якуба Коласа. Мн., 1985.

Александровіч С. На шырокі прастор: Аповесць пра Якуба Коласа. Мн., 1972. 2 выд. Мн., 1979.

Звонак А. Навальніца будзе: П'еса ў 3 дзеях, 10 карцінах з пралогам і эпілогам па матывах трылогіі Якуба Коласа «На ростанях». Мн., 1960.

Лужанін М. Песня з леснічоўкі: Маленства Я.Коласа. Мн., 1982.

Нам засталася спадчына: Зб. вершаў, прысвечаных Я.Купалу і Я.Коласу. Мн., 1982 / Скл. М.Барсток, К.Краўцова. Рэц.: Цагельскі Ф. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 31 снеж.

Народны паэт Беларусі Якуб Колас: Літ. кампазіцыя А.Слесарэнкі. Мн., 1956.

Агняцвет Э. «...Песня выйшла з хаты лесніковай...»: [Верш] // ЛіМ. 1946. 30 кастр.; Яе ж. Пушкінская вуліца: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Яе ж. Якубу Коласу: [Верш] // Агняцвет Э. Круглы год. Мн., 1966. С. 17—19; Адважны В. Ніва: (Прысвячаецца Я.Коласу): [Верш] // Хрысц. думка. 1937. № 1; Александровіч С. Ад гоману бароў: Аповесць // Маладосць. 1972. № 11; Яго ж. Ад роднае зямлі: Аповесць пра маленства і юнацтва Я.Коласа // Маладосць. 1961. № 7. Рэц.: Сабаленка Р. Мастацкім словам пра малентсва і юнацтва паэта // ЛіМ. 1961. 1 жн.; Александровіч С. Дзяцінства паэта: Чалавек, на галаве шапка...; Сабачая служба; Вавёрка: [Апавяданні] // Бярозка. 1963. № 12; Яго ж. Зімовымі вечарамі: Апавяданне пра дзяцінства Я.Коласа // Там жа. 1965. № 3; Яго ж. Зімовымі вечарамі: З кнігі апавяданняў пра дзіцячыя гады Я.Коласа // Мін. праўда. 1962. 4 ліст.; Яго ж. На новае месца: Урывак з аповесці // ЛіМ. 1978. 14 ліп.; Яго ж. Настаўнік другой Ліпавецкай: (Урывак з новай аповесці пра Я.Коласа «Крыжавыя дарогі») // Бярозка. 1981. № 12; Яго ж. Па дарозе ў Смальгавок: [Урывак з аповесці «Ад гоману бароў...»] // Мін. праўда. 1972. 18 сак.; Яго ж. Перад вялікай дарогай: Апавяданні пра дзяцінства і юнацтва Якуба Коласа: Першы крок; Бацькаў гасцінец; Селянін з-пад Глуска // Бярозка. 1957. № 12; Яго ж. Перад вялікай дарогай: Бярэзінка; Тут недзе Струк ходзіць; Пансар: [Апавяданні] // Там жа. 1961. № 12; Яго ж. Першая вясна: Урывак з кнігі пра жыццё Якуба Коласа // ЛіМ. 1970. 6 ліст.; Яго ж. Сейбіт песні і мудрасці: Аповесць // Маладосць. 1985. № 7; Яго ж. Слуцкія курсы: Урывак з кнігі «Сейбіт песні» // ЛіМ. 1983. 23 снеж.; Яго ж. Сустрэча: [Урывак з аповесці «На шырокі прастор»] // Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн., 1979; Яго ж. Сустрэча ў Смольні: Урывак з кнігі «Ад роднае зямлі...» // ЛіМ. 1962. 24 ліп.; Яго ж. У малых Круках // Там жа. 1981. 26 чэрв.; Яго ж. Школа: [Урывак з аповесці «Ад роднае зямлі»] // Ніва. 1961. 3 вер.; Амяльковіч А. Якубу Коласу: [Верш] // Наст. газ. 1957. 21 ліст.; Арочка М. Якуб Колас у мінскім астрозе: [Верш] // Арочка М. Бяздоннае. Мн., 1985. С. 87—88; Аўрамчык М. У доме Якуба Коласа: [Верш] // Аўрамчык М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1. С. 138; Бандарэнка С. У вянок Якубу Коласу: [Верш] // Гродн. правда. 1972. 3 нояб.; Баравікова Р. На плошчы Якуба Коласа: [Верш] // Баравікова Р. Адгукнуся голасам жалейкі. Мн., 1984. С. 85; Барадулін Р. «Вышэла неба мараю Купалы...»: [Верш] // Барадулін Р. Амплітуда смеласці. Мн., 1983. С. 24; Яго ж. Каля ліставейнага вогнішча: [Верш] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Яго ж. Пра народнасць: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982.; Баторын Ф. Родны кут: [Верш] // Полымя. 1982. № 10; Беліжэнка Б. Песняру: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1972. 3 ліст.; Белы С. Дзядзьку Коласу: [Верш] // Вожык. 1982. № 20; Яго ж. Думы пра Коласа: [Верш] // Наст. газ. 1982. 1 мая; Яго ж. Наш любімы Колас: [Верш] // Беларусь. 1982. № 11; Блатун С. Якубу Коласу: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Яго ж. Якубу Коласу; Якубу Коласу: [Вершы] // Блатун С. Чысціня. Мн., 1979. С. 53, 137; Броўка П. Купала і Колас, вы нас гадавалі...: [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1977. Т. 4. С. 278—279; Яго ж. Лясы Наддзвінскія: (Якубу Коласу): [Паэма] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 2. С. 486—495; Яго ж. Развітанне: (Памяці Якуба Коласа): [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 3. С. 29—30; Яго ж. Якубу Коласу: («...Нам цяжкая пара...»): [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 2. С. 29—30; Яго ж. Якубу Коласу: («...Твой сад густы, а ён расцвіў, высокі...»): [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1975. Т. 1. С. 116; Буйло К. Якубу Коласу; У музеі Якуба Коласа: [Вершы] // Буйло К. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 2. С. 50, 196; Бусуёк А. Дуб: [Верш] / Пер. з малд. Р.Барадулін // Полымя. 1982. № 10; Бядуля З. Музыка: (Прысвячаецца Я.Коласу): [Апавяданне] // Чырв. сейбіт. 1926. № 3; Бялевіч А. А ў бары, бары...: [Верш] // Полымя. 1972. № 11; Яго ж. Іграй, іграй, Сымон-музыка!: (Якубу Коласу): [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Яго ж. У дворыку паэта: Урывак з паэмы // ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Яго ж. У Тальцы: Урывак з паэмы пра Я.Коласа // Беларусь. 1972. № 11; Яго ж. Шчыра душы абняліся: [Верш] // ЛіМ. 1974. 17 мая; Вагер З. Пад стромкімі ялінамі: [Верш] // Там жа. 1962. 2 ліст.; Яго ж. Твая песня: Я. Коласу — у дзень 70-годдзя: [Верш] // Палес. праўда. 1952. 15 ліст.; Валасевіч Э. У вянок песняру: [Верш] // Полымя. 1956. № 9; Васілёк М. А час прыйдзе: Прысвячаю Я. Коласу: [Верш] // Васілёк

М. З сялянскіх ніў. Вільня. 1937. С. 21; Яго ж. Вецер з вогнішча: (Прысвячаецца Я.Коласу): [Верш] // Васілёк М. Зоры над Нёманам. Мн., 1963. С. 139—140; Яго ж. На суд: (Прысвячаецца Я.Коласу): [Верш] // Васілёк М. Вершы. Мн., 1973. С. 101; Яго ж. Памяці Якуба Коласа: [Верш] // Гродзен. праўда. 1957. 17 ліст.; Яго ж. Якубу Коласу: [Верш] // Васілёк М. Выбр. тв. Мн., 1955; Верамейчык У. Цеплаходы «Янка Купала» і «Якуб Колас» на Прыпяці: [Верш] // Гомел. праўда. 1977. 11 чэрв.; Вечар А. Якубу Коласу: [Верш] // Арш. малад. 1926. № 3; Вітка В. На плошчы Якуба Коласа: [Верш] // Вітка В. Мінскія балады. Мн., 1982. С. 32—34; Яго ж. Шчасце паэта: П´еса // Вітка В. Паверка. Мн., 1961. С. 201—267; Яго ж. Янка Купала: П´еса // Полымя. 1950. № 6; Вольскі А. Два волаты: [Верш] // Беларусь. 1982. № 7; Воранаў Н. Якубу Коласу: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1952. 15 ліст.; Вякіл А. Ля помніка Якубу Коласу: [Верш] / Пер. з азерб. Ю. Свірка // Беларусь. 1978. № 12; Вярцінскі А. Купала ідзе да Коласа...: [Верш] // ЛіМ. 1983. 24 чэрв.; Гальпяровіч Н. У Мікалаеўшчыне: [Верш] // Там жа. 1982. 28 мая; Гамолка М. Якубу Коласу: [Верш] // Бальш. Пал. 1952. 16 ліст.; Гарадзецкі С. На ад´езд Якуба Коласа ў Сярэднюю Азію: [Верш] / Пер. з рус. Р.Барадулін // Полымя. 1982. № 10; Гарнак М. Ніве каласіцца: [Верш] // Там жа. 1982. № 10; Гартны Ц. «Не хістайся, дуб зялёны...»: [Верш] // Беларуская літаратура XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн., 1977; Гарун А. «Усе з адной мы выйшлі нівы...»: [Верш] // Гарун А. Матчын дар. Мн., 1918. С. 21; Гатаулін Р. Колас: [Верш] / Пер. з тат. М. Федзюковіч // Чырв. змена. 1973. 10 студз.; Гаўрук Ю. Якубу Коласу.: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Гаўрусёў С. Ля труны паэта: [Верш] // Полымя. 1956. № 9; Гілевіч Н. Якуб Колас: [Верш] // Гілевіч Н. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1. С. 50; Главацкі Л. Дзядзька Юзік чытае Коласа: [Верш] // Чырв. змена. 1982. 11 снеж.; Глебка П. Якубу Коласу; Дарога: (Я.Коласу): [Вершы] // Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1984. Т. 1. С. 37—40, 210—211; Грамыка М. Якубу Коласу: [Верш] // Чырв. сейбіт. 1926. № 3; Грахавец Э. Чытаючы Якуба Коласа: [Верш] // ЛіМ. 1963. 12 лют.; Грахоўскі С. Колас: [Верш] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Песня будзе жыць: [Верш] // Там жа. 1956. № 9; Гурло А. Якубу Коласу: [Верш] // Гурло А. Вершы. Мн., 1953. С. 135; Далідовіч Г. Сустрэча: Апавяданне // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Дарожны С. «Дваццаць год»: (Я.Коласу): [Верш] // Чырв. сейбіт. 1926. № 3; Дземідовіч М. Якубу Коласу: [Верш] // Чырв. змена. 1982. 3 ліст; Дзеружынскі А. Па лясах, па палях...: [Верш] // ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Дубовік М. Якубу Коласу: [Верш] // Арш. малад. 1926. № 3; Жук К. У Мікалаеўшчыне: [Верш] // ЛіМ. 1982. 24 вер.; Жуковіч В. Якуб Колас: [Верш] // Жуковіч В. Цана цішыні. Мн., 1985. С. 44—45; Законнікаў С. Дарога ў Альбуць: [Верш] // Голас Радзімы. 1984. 20 вер.; Засім М. Якубу Коласу: [Верш] // Зара. 1952. 15 ліст.; Звонак А. Альбуць: [Верш] // Звонак А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1977. Т. 2. С. 57—59; Яго ж. Прысвячаю Якубу Коласу: [Верш] // Наддзвінне. Полацк, 1926; Яго ж. Якубу Коласу: [Верш] // Звонак А. Россып. Мн., 1967. С. 19; Зубрыцкі Э. «Заснула ноч спакойна за аселіцай...»: [Верш] // Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Зуёнак В. Помнік Якубу Коласу: [Верш] // Зуёнак В. Жніўны дзень. Мн., 1985. С. 148—149; Калачынскі М. Без яго: [Верш] // Калачынскі М. Кніга дружбы. Мн., 1975. С. 139—140; Яго ж. Навечна дарагі: [Вершы] // Калачынскі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1982. Т. 2. С. 72—74; Яго ж. Плошча прызнання: [Верш] // Калачынскі М. Да берагоў запаветных. Мн., 1983. С. 21—22; Яго ж. Са словам Коласа: [Верш] // Калачынскі М. Гронка рабіны. Мн., 1964. С. 223—224; Яго ж. Якубу Коласу: [Верш] // Полымя. 1947. № 12; Калеснік І. У доме песняра: [Верш] // Калеснік І. Падарожнае. Мн., 1982. С. 52—53; Камароўскі А. Зямля мая...: (Якубу Коласу): [Верш] // Універсітэт паэтычны. Мн., 1971; Яго ж. Каласіцца жыта...: [Верш] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Яго ж. У Мікалаеўшчыне: [Верш] // Полымя. 1972. № 11; Камейша К. Альбуць: [Верш] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Паэты, як рэкі...: [Верш] // ЛіМ. 1972. 3 ліст.; Яго ж. Пінкавічы: [Верш] // Звязда. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Трыпціх праз ростані: (У вянок Якубу Коласу): [Верш] // Камейша К. Галоўная вярста. Мн., 1985. С. 48—52; Яго ж. Урочышча «Дубы»: [Верш] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Канапелька А. Размова з Якубам Коласам: [Верш] // Маг. праўда. 1962. 2 снеж.; Яго ж. У кожным кутку: [Верш] // Маг. праўда. 1962. 3 ліст.; Яго ж. Якубу Коласу: [Верш] // Дзвіна (Віцебск). 1958. № 1; Карызна У. Людзі: [Верш] // Маладосць. 1984. № 11; Яго ж. Ядвіся: [Верш] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Кірэенка К. Заўсёды з намі: [Верш] // Мін. праўда. 1982. 3 ліст.; Яго ж. Песня Коласа: [Верш] // Звязда. 1974. 21 вер.; Клімянкоў В. Знаёмы голас: [Верш] // Наст. газ. 1962. 3 ліст.; Ключановіч. Якубу Коласу: [Верш] // Бел. зарніца. 1928. 1 ліст.; Кляўко Г. Якубу Коласу: [Верш] // Кляўко Г. Сто крокаў. Мн., 1967. С. 43; Крайнік Я. Якубу Коласу: [Верш] // Лясныя песні. Мн., 1974; Крук П. Слова пра песняра: [Верш] // Гомел. праўда. 1982. 3 ліст.; Крыжаніўскі С. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. з укр. М.Калачынскі // Украінская савецкая паэзія. Мн., 1975. Т. 1; Купала Я. Нібы эпіграмы: Якубу Коласу: ("Шкадую, дружа Колас"): [Верш] // Купала Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1974. Т. 4. С. 247; Яго ж. Экспромт: [Верш] // ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Яго ж. Якубу Коласу ("Як калісь спявалі..."); Якубу Коласу ("Жыві ў радасці і шчасці"): [Вершы] // Купала Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1974. Т. 4. С. 219—220, 301—303; Яго ж. Якубу Коласу: ("Як калісь спявалі..."); Якубу Коласу: ("Жыві ў радасці і ў шчасці..."): [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Куцько С. Ля помнікаў Я.Купалы і Я.Коласа: [Верш] // Чырв. змена. 1982. 7 ліп.; Л. Ю. [Лявонны Ю.] Якубу Коласу: [Верш] // Маг. селянін. 1926. 24 ліст.; Лаўрыновіч В. Успамін: [Верш] // Маг. праўда. 1962. 3 ліст.; Леўчык Г. «Не бачыў цябе я ніколі...»: [Верш] // Леўчык Г. Доля і хлеб. Мн., 1980. С. 36; Лірнік З. [Астапенка З.] Край: (Прысвячаю Я. Коласу): [Верш] // Бел. летапіс. 1936. № 1; Ліхадзіеўскі С. Вуліца Якуба Коласа ў Ташкенце; Тры мовы: [Вершы] // Ліхадзіеўскі С. Чырвоныя макі. Мн., 1981. С. 111—113; Лойка А. Перад дажджом... Светлай памяці Якуба Коласа: [Верш] // ЛіМ. 1959. 12 жн.; Яго ж. У сінім небе ні хмурынкі: [Верш] // Лойка А. Задуменныя пралескі. Мн., 1961. С. 6—7; Лось Е. Баравінка: [Верш] // Лось Е. Палачанка. Мн., 1962. С. 10; Яе ж. Колас: [Верш] // Бярозка. 1962. № 9; Лужанін М. «І восень хіліцца на дол»: (Я.Коласу): [Верш] // Чырв. сейбіт. 1926. № 3; Яго ж. «Мне гаварыў адзін паэт...»: [Верш] // Лужанін М. Прага крыла. Мн., 1974. С. 117; Яго ж. Праводзіны: [Паэма] // Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1980. Т. 2. С. 121—126; Яго ж. Салавей: З кнігі апавяданняў пра Я.Коласа // Бярозка. 1962. № 10; Яго ж. Слаўнаму юбіляру: [Верш] // Звязда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Сон у санаторыі «Нясвіж»: [Верш] // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Яго ж. Экзамен; Перад дарогай: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Яго ж. Якубу Коласу: [Верш] // Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1979. Т. 1. С. 255—256; Яго ж. Якубу Коласу ў дзень 70-годдзя ад «Вожыка»: [Верш] // Лужанін М. Прага крыла. Мн., 1974. С. 158—160; Лукша В. На Коласавай плошчы: [Верш] // Беларусь. 1973. № 8; Люгоўскі Б. Якубу Коласу: [Верш] // Віцеб. сялян. газ. 1927. 13 сак.; Лявонны Ю. Якубу Коласу: [Верш] // Чырв. змена. 1926. 21 ліст.; Ляўчук І. Балада пра нараджэнне паэта: Памяці Я.Коласа // Там жа. 1966. 31 ліп.; Макаль П. Заўжды з тваёю песняй, родны Колас: [Верш] // Гродзен. праўда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Якубу Коласу: ("Я помню нашу першую сустрэчу..."): [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Максімаў В. Якубу Коласу: [Верш] // Чырв. звязда. 1946. 10 лют.; Малюк А. Маленства помняць

Кастуся...: [Верш] / / Наст. газ. 1962. 3 ліст.; М а л я ў к а М. Мікалаеўшчына: [Верш] / / Маляўка М. Едуць маразы. Мн., 1966. С. 76—77; Я г о ж. Музеі ў Альбуці: [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Я г о ж. Свята паэзіі ў Мікалаеўшчыне: [Верш] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн., 1982; Я г о ж. Юбіляры; Церабяжы: [Вершы] / / Маляўка М. Дар. Мн., 1985. С. 27—29; М а р о з Л. Пасля прысуду: [Верш] / / Мароз Л. Спагада. Мн., 1980. С. 7—8; М а т э в у ш а ў В. Прызнанне Якубу Коласу: [Верш] / / За Радзіму. 1952. 15 ліст.; М а ў л е н а ў С. Гадзіннік: [Верш] / Пер. з каз. Х.Жычка / / ЛіМ. 1973. 24 жн.; М а ц я ш Н. У Люсіне: [Верш] / / Мацяш Н. Паварот на лета. Мн., 1986. С. 105; М а ш а р а М. Хмары над Нёманам; Якубу Коласу: [Вершы] / / Машара М. Вершы. Мн., 1971. С. 130—133, 239—240; М і ц к е в і ч М. Радасць... і крышачку крыўды: [Верш] / / Чырв. змена. 1962. 1 ліст.; Я г о ж. Якубу Коласу; Мікуцічы: [Вершы] / / Там жа. 1962. 3 ліст.; Н а г н і б е д а М. У гасцях у Якуба Коласа: [Верш] / Пер. з укр. М.Калачынскі / / Полымя. 1982. № 10; Н я к л я е ў У. Дарагія імёны: [Верш] / / ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Я г о ж. Дыктант: [Балада] / / Н識аеў У. Вынаходцы вятроў. Мн., 1979. С. 45—48; Я г о ж. Словы замовы: [Верш] / / Полымя. 1982. № 10; Н я х а й Р. Плошча Якуба Коласа: [Верш] / / Няхай Р. Асеннія пракосы. Мн., 1973. С. 133; Я г о ж. Я вершы паэта чытаю: [Верш] / / Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Н я х о д а І. Якуба Коласа любіла Украіна: [Верш] / Пер. з укр. А.Бялевіч / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; П а н і з н і к С. Мы жывём недарэмна, сябры; Сустрэча Коласа і Купалы: [Вершы] / / Звязда. 1974. 21 вер.; П а н ч а н к а П. Сорак год: (Якубу Коласу): [Верш] / / Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 2. С. 41; П а ў л о в і ч А. «У хаце светлай і прасторнай...»: [Верш] / / Паўловіч А. Выбранае. Мн., 1975. С. 11; П е с т р а к П. Якубу Коласу; Дарожка: (Памяці Я. Коласа): [Вершы] / / Пестрак П. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1984. Т. 1. С. 76—77, 90—91; П л а т н е р А. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. з яўр. А.Вольскі, П.Макаль / / Платнер А. Дар сэрца. Мн., 1962. С. 18—20; П р а к о ф ' е ў А. Баявое, магутнае слова: [Верш] / Пер. з рус. А.Вялюгін / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Я г о ж. Сябрам: [Верш] / Пер. з рус. Ю.Свірка / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; П р а н у з а П. Вялікі непаўторны: [Верш] / / Наст. газ. 1982. 24 ліст.; Я г о ж. Дуб Якуба Коласа: [Верш] / / ЛіМ. 1980. 5 снеж.; Я г о ж. З яго крыніцы браў пачатак: [Верш] / / Мін. праўда. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Колас: [Верш] / / Гомел. праўда. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Колас на Радзіме; Я з кнігай Коласа гнаў статак...: [Вершы] / / Пpанyза П. Родныя мясціны. Мн., 1968. С. 131—132, 150; Я г о ж. Якубу Коласу: ("Дзён юначых быў калыскай Нёман..."): [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; П р о с т ы П. [Бобіч І.]. Абразкі: Ахвяруецца Якубу Коласу / / Дэкламатар. Вільня, 1921; П р у д н і к а ў П. У музей да Коласа...: [Верш] / / Пруднікаў П. Прысады. Мн., 1979. С. 18; Я г о ж. Я прыйшоў да Коласа ў музей: [Верш] / / Беларусь. 1972. № 11; П р ы б ы т к о ў с к і. «Ліхой ноччу ля Нёмна ўзрос каласок...»: [Верш] / / Арш. малад. 1926. № 3; П р ы х о д з ь к а П. Бывай, наш Колас: [Верш] / / Полымя. 1956. № 9; Я г о ж. Героі Якуба Коласа: [Верш] / / Прыходзька П. Парог шчасця. Мн., 1983. С. 48—49; Я г о ж. Міхалава зямля: (Якубу Коласу); Хата ў Смольні; Плошча Перамогі: [Вершы] / / Прыходзька П. Лісты з паходаў. Мн., 1980. С. 91, 138—139, 210—211; Я г о ж. На новай зямлі: [Верш] / / ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Я г о ж. Народ і паэт: [Верш] / / Там жа. 1957. 14 жн.; Я г о ж. Наш Колас: [Верш] / / Там жа. 1957. 16 ліст.; Я г о ж. Плошча Якуба Коласа: [Верш] / / На пераправе. Мн., 1974; Я г о ж. Сустрэча: [Верш] / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Юбіляру: [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; П у х а т ы А. У музеі Якуба Коласа: [Верш] / Пер. з асец. Г.Кляўко / / Трубіць алень. Мн., 1975; П ы с і н А. Колас: [Верш] / / Маг. праўда. 1962. 3 ліст.; Р а г о й ш а В. Сустрэча: [Верш] / / Чырв. змена. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. У Альбуці: [Верш] / / ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Р а к а ў В. Паклон табе...: [Верш] / / Беларусь. 1982. № 11; Р а м а н о в і ч Я. «Дрыгва»: Урывак лібрэта оперы / / ЛіМ. 1938. 10 мая; [Р о д з е в і ч Л.]. Стараста: Жарт: (З апав. «Стараста» Т.Гушчы, зрабіў Л.Родзевіч) / / П'есы. Вільня, б. г.; Р у с а к А. Якубу Коласу: [Верш] / / Русак А. Засцілайце сталы. Мн., 1984. С. 150—151; Р ы л ь с к і М. Якуб Колас": [Верш] / Пер. з укр. М.Калачынскі / / Рыльскі М. Світальная зара. Мн., 1985. С. 81; Я г о ж. Якубу Коласу: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 1952. 15 ліст.; С а б а л е н к а Р. Песняру народа — Якубу Коласу: [Верш] / / Чырв. звязда. 1946. 3 ліст.; Я г о ж. Якубу Коласу: [Верш] / / Сабаленка Р. З родных крыніц. Мн., 1950. С. 56—57; С а л а г у б А., Г о л ь д б е р г М. Траецкія муры: [Апавяданне] / / Чырв. змена. 1929. 10 сак.; С в і р к а Ю. Песняры: [Верш] / / ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Я г о ж. Свята паэзіі ў дубах: [Верш] / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Якубу Коласу: [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; С е м а ш к е в і ч Р. «Вайсковыя могілкі Мінска...»: [Верш] / / Беларусь. 1973. № 1; С е р ы к а ў У. У сэрцы народа: [Верш] / / Маг. праўда. 1962. 3 ліст.; С к а р ы н к і н У. На лясным хутары: [Верш] / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. На радзіме Якуба Коласа: [Верш] / / Скарынкін У. Пасадачныя агні. Мн., 1985. С. 42—44; С к р ы п к а М. Асадзі назад: Паводле Коласа / / Скрыпка М. І з перцам і з сэрцам. Мн., 1977. С. 313; С м ы к о ў с к а я В., Г е н а ш В. Яго імя радзіма ўшанавала: Сцэнарый літ.-музычнай кампазіцыі / / Нар. асвета. 1982. № 2; С п р ы н ч а н Б. Альбуць: [Верш] / Пер. з рус. Р.Барадулін / / Полымя. 1972. № 11; С т а в е р А. Дума пра Коласа: [Верш] / / Ставер А. Жураўлі ляцяць... Мн., 1972. С. 92; Я г о ж. Слова пра Коласа: [Верш] / / Звязда. 1969. 12 чэрв.; Я г о ж. Творы Коласа: [Верш] / / Нам засталася спадчына. Мн., 1982; С т а я н а ў А. У Акінчыцах: [Верш] / Пер. з балг. Н.Гілевіч / / ЛіМ. 1979. 7 вер.; С т р а л ь ч э н я М. На Палессі: [Верш] / / Полымя. 1982. № 10; С т р ы г а л ё ў М. Уральская восень: [Верш] / / Беларусь. 1973. № 11; Т а н к М. «...Ізноў перад табою...»: (З верша, прысвечанага Я.Коласу) / / Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978. Т. 1. С. 156; Я г о ж. Любімае імя: [Верш] / / ЛіМ. 1952. 15 ліст.; Я г о ж. Ля помніка Якубу Коласу: [Верш] / / Духмяныя верасы. Мн., 1985; Я г о ж. Тры песні: (Прысвячаю Я.Коласу): [Верш] / / Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978. Т. 1. С. 109—112; Я г о ж. Якуб Колас збірае грыбы: [Верш] / / Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; Я г о ж. Якубу Коласу: («Тады ў мяне быў свет, як поле выгана»); Якубу Коласу: («Каб гэткі прайсці шлях жыццёвы бясконцы»): [Вершы] / / Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978. Т. 2. С. 55—56, 383; Т а ў б і н Ю. Якубу Коласу: [Верш] / / Світанне. 1926. № 2; Т а ў л а й В. Якуб Колас: (У дзень саракагоддзя літ. дзейнасці паэта): [Верш] / / Таўлай В. Творы. Мн., 1961. С. 155—157; Т у л а Т. Вавёрка Якуба Коласа: [Апавяданне] / / Беларусь. 1982. № 6; Ф і л і п о в і ч Н. Каля музея Я.Коласа: [Верш] / / Чырв. змена. 1974. 12 сак.; Х а у с т а ў Л. Якуб Колас: [Верш] / Пер. з рус. С.Грахоўскі / / Прызнанне. Мн., 1979; Х а ц к е в і ч Р. Маім настаўнікам: Я.Купалу і Я.Коласу: [Верш] / / Бярозка. 1962. № 10; Х в а л е й Я. На шляху дзікіх гусей: [Верш] / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Панямонь: [Верш] / / ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Х в е д а р о в і ч М. «Да Альбуці ўжо недалечка...»; «У Смольні, дзе пеніцца Нёман...»: [Вершы] / / Хведаровіч М. Зоркі на камені. Мн., 1968. С. 64—65; Я г о ж. Дзядзька Колас: [Верш] / / Сел. газ. 1972. 3 нояб.; Я г о ж. Каласоўшчына: [Верш] / / Хведаровіч М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1974. Т. 2. С. 151—152; Я г о ж. Караліщавічы: [Верш] / / Полымя. 1972. № 11; Я г о ж. Мікалаеўшчына: [Верш] / / Маг. праўда. 1971. 16 кастр.; Я г о ж. Мой родны кут: [Верш] / / Хведаровіч М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1974. Т. 2. С. 46—48; Я г о ж. Родны кут: [Верш] / / Сел. газ. 1962. 3 ліст.; Я г о ж. Хвала табе маці-зямля!; «Хаджу па сцяжынках яго...»; «Да Альбуці ўжо недалечка...»; «У Смольні, дзе пеніцца Нёман...»: [Вершы] / / Полымя. 1962. № 11; Х е л е м с к і Я. «Пашанліва да майстра звяртаюцца...»: [Верш] / Пер. з рус. Р.Барадулін / / Полымя. 1982. № 10; Ц в і р к а К. На радзіме паэта: [Верш] / / Цвірка К. Бягуць раўчукі.

Мн., 1962. С. 42—43; Цітова Н. Кажу на ўвесь голас: Памяці Я.Коласа: [Верш] / / Чырв. змена. 1962. 11 кастр.; Чарняеў Н. Якубу Коласу: [Верш] / / Зара. 1956. 17 жн.; Чыгрынаў І. З песняй Якуба Коласа: [Верш] / / За Радзіму. 1952. 15 ліст.; Шавель К. Якубу Коласу: [Верш] / / Чырв. змена. 1936. 11 кастр.; Шарылаў А. Якубу Коласу: [Верш] / / Мін. праўда. 1974. 21 вер.; Шаховіч М. Пясняр: [Верш] / / ЛіМ. 1974. 20 вер.; Яго ж. Шукаю Коласа сляды...: [Верш] / / Чырв. змена. 1972. 9 ліст.; Шніп В. Ля помніка Коласу: [Верш] / / Шніп В. Гронка святла. Мн., 1983. С. 31—32; Шнуркевіч В. Чытаючы «Новую зямлю»: [Верш] / / ЛіМ. 1970. 18 снеж.; Шурпа У. Коласаў кажух: [Верш] / / Гродн. праўда. 1969. 10 янв.; Шушкевіч С. Каля помніка Якубу Коласу; Якубу Коласу: [Вершы] / / Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1. С. 58, 220—221; Шыманскі М. Народнаму паэту: [Верш] / / Піянер Бел. 1952. 20 ліст.; Шымук В. На плошчы Якуба Коласа: [Верш] / / Беларусь. 1980. № 7; Юшчанка А. Любоў без меж: (Памяці Янкі Купалы і Якуба Коласа): [Верш] / Пер. з укр. П.Прыходзька / / Полымя. 1962. № 11; Яго ж. Памяці Якуба Коласа: [Верш] / Пер. з укр. М.Аўрамчык / / Юшчанка А. Калі ласка! Мн., 1977. С. 18; Янішчыц Я. Коласаўскія мясціны: [Верш] / / Бярозка. 1965. № 6.

На рускай мове. Александрович С. На прастор: Страницы жизни Я.Коласа / Пер. с бел. В.Жиженко. Мн., 1992.

Александрович С. От родной земли...: Повесть о детских и юношеских годах Я.Коласа / Пер. с бел. В.Машков. Мн., 1966. Рэц.: Аралова Е. / / Дет. лит. 1967. № 1.

Аврамчик М. В доме Якуба Коласа: [Верш] / С бел. / / Красное знамя. 1974. 25 июля; Александрович С. Зверинец: [Урывак з аповесці] / / Зорька. 1966. 16 июля; Яго ж. От гомона боров...: [Аповесць] / Пер. И.Климашевская / / Неман. 1982. № 11; Белевич А. В Тальке: Из поэмы о Я.Коласе / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Бородулин Р. У памятника Якубу Коласу: [Верш] / Пер. И.Шкляревский / / Неман. 1984. № 5; Бровка П. Купала и Колас, вы нас поднимали: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1972. 7 июля; Яго ж. Прощание: Памяти Я. Коласа: [Верш] / Пер. П.Кобзаревский / / Там жа. 1958. 13 авг.; Буйло К. Дорогое имя: [Верш] / / Сел. газ. 1972. 3 нояб.; Векил А. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. с азерб. С.Мамедзаде / / Неман. 1976. № 12; Вертинский А. Купала идет к Коласу: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Там жа. 1985. № 6; Гурло А. Якубу Коласу: (К 20-летию его лит. деятельности): [Верш] / Пер. Л.Пеньковский / / Сборник белорусской поэзии. М.; Л., 1930; Засим М. Якубу Коасу: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Заря. 1946. 3 нояб.; Калачинский М. Якубу Коласу: [Верш] / С бел. / / Сов. Бел. 1962. 14 нояб.; Колесник И. В гостях у поэта: [Верш] / Пер. А.Харкевич / / Знамя юности. 1962. 2 нояб.; Кошель П. «На родине Якуба Коласа...»: [Верш] / / День поэзии—83. М., 1983; Кулешов А. Колас: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сталин. молодежь. 1947. 27 июня; Купала Я. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. Н.Браун / / Сов. Бел. 1972. 3 нояб.; Левин Л. Памяти Якуба Коласа: [Верш] / С пол. / / Книга друзей. М., 1975; Лось Е. Боровинка: [Верш] / Пер. П.Приходько / / Лось Е. Купалка. М., 1963. С. 28; Огнецвет Э. Песня: (Якубу Коласу): [Верш] / Пер. А.Клёнов / / Сов. Бел. 1952. 15 нояб.; Раев А. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. с мордов.-мокша / / Во славу Родины. 1982. 31 июля; Рыльский М. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. с укр. И.Поступальский / / Рыльский М. Избранное. М., 1954. С. 39—40; Садовский Е., Садовская Ю. В темнице: Отрывок из повести / / Заря. 1982. 2 нояб.; Сидоренко Н. Переводил Купалу, Коласа...: [Верш] / / Сидоренко Н. Трилистник. М., 1975. С. 227—228; Спринчан Б. Альбуть: [Верш] / / Спринчан Б. Сотворение. Мн., 1983. С. 99—101; Сурков А. Дед Талаш: [Верш] / / Сов. Бел. 1974. 3 июля; Танк М. В доме Якуба Коласа; Якуб Колас собирает грибы: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Хелемский Я. Четыре мастера. Мн., 1984. С. 134—135, 155; Яго ж. Таким мы знаем тебя: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1962. 3 нояб.; Яго ж. У памятника Якубу Коласу: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Зорька. 1982. 5 нояб.; Яго ж. Якубу Коласу: [Верш] / Пер. П.Волкодаев / / Сталин. молодежь. 1952. 14 нояб.; Тулупов И. Якубу Коласу: [Верш] / / Сел. газ. 1982. 21 февр.; Хаустов Л. Якуб Колас: [Верш] / / Нева. 1973. № 8; Хведорович М. Королищевичи: [Верш] / Пер. Б.Кежун / / Неман. 1979. № 5; Яго ж. Поэт: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Неман. 1962. № 6.

На ўкраінскай мове. Александрович С. Від рідної землі: [Аповесць] / Пер. Г.Вігурська / / Бондарина З. Ой рано на Йвана...; Александрович С. Від рідної землі. К., 1982; Нагнибіда М. В гостях у Якуба Коласа: [Верш] / / Рідні обрії. К., 1977; Нехода І. Якуба Коласа любила Україна: [Верш] / / Полымя. 1956. № 9; Ющенко О. Пам'яті Коласа: [Верш] / / Вітчизна. 1957. № 6.

3.1.

БДА Беларусі, ф. 7, воп. 1, адз. зах. 213, с. 79; адз. зах. 774, с. 214; ф. 42, воп. 1, с. 8—10, 19—20, 516; ф. 205, воп. 3, адз. зах. 5563, с. 101, 111; БДАМЛіМ, ф. 9, воп. 1, 2, с. 1—349; ДА Мінскай вобласці, ф. 6, воп. 1, адз. зах. 135, с. 32; Інстытут літаратуры АН Беларусі, бібліятэка, рукап. фонд, № 17; Інстытут сусветнай літаратуры Расійскай АН, архіў, ф. 108, воп. 1, адз. зах. 5, 12; ІРЛІ Расійскай АН, аддз. рукап., ф. 586, адз. зах. 95; Літаратурны музей Я.Коласа, сектар фондаў, адз. зах. 1—1794; Нац. б-ка Беларусі, аддзел рукап., 091/72 (Н.); 091/4293; 091/4292; РДАЛіМ, ф. 618, воп. 15, адз. зах. 286; ф. 2647, воп. 1, адз. зах. 50; ЦБ Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 174, 236, 237; ЦДГА Літвы, ф. 466, воп. 3, адз. зах. 657, с. 5; Ф. 567, воп. 12, адз. зах. 380, с. 124—129; ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 170—171.

Я.А.Гарадніцкі, М.Н.Далідовіч, І.Д.Мацюх.

КОНАН УЛАДЗІМІР

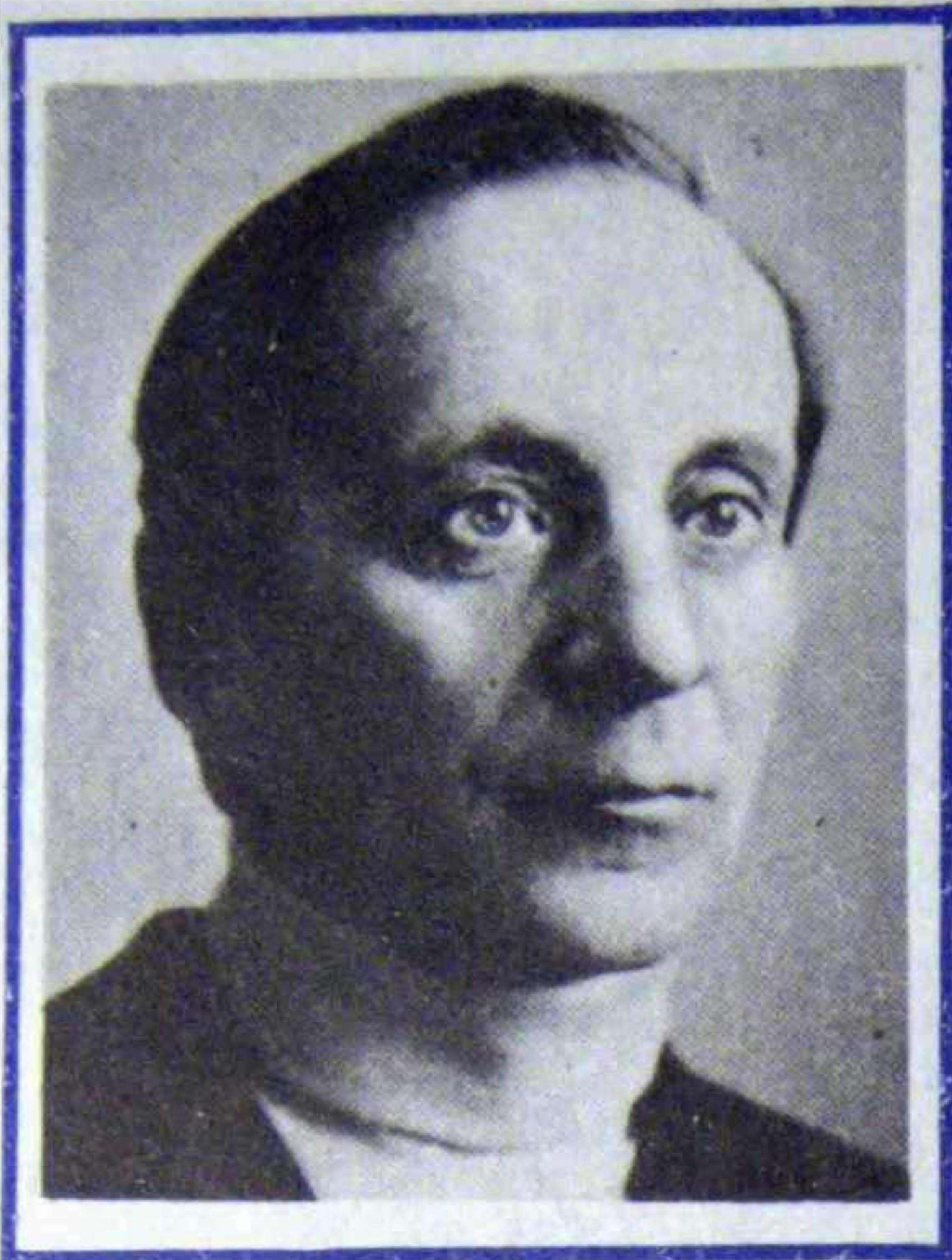

Конан Уладзімір Міхайлавіч (н. 23.4.1934, в. Вераскава Навагрудскага р-на Гродзенскай вобл.), філосаф, літаратуразнавец, крытык. Доктар філасофскіх навук (1982). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1984; за ўдзел у напісанні цыкла работ па гісторыі філасофіі і грамадскай думкі Беларусі дакастрычніцкага перыяду, апублікаваных у 1973—1980). Член СП Беларусі з 1982.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Вучыўся ў Плянтоўскай пачатковай, Вераскаўскай сярэдняй школах Навагрудчыны. У 1952 паступіў у БДУ на гістрычны факультэт. Пасля сканчэння яго ў 1959 выкладаў гісторыю, рускую мову і літаратуру ў Стражоўскай васьмігадовай школе Вілейскага р-на (1959—60), быў яе дырэктарам (1960—61). У 1961 паступіў у аспірантуру Інстытута філасофіі і права АН БССР: працаваў малодшым (1965—66), старшым (1966—84) навуковым супрацоўнікам, загадчыкам сектара эстэтыкі і сацыяльнай псіхалогіі (1984—86), вядучым навуковым супрацоўнікам гэтага інстытута (1986—90). З 1990 загадчык аддзела Нацыянальнага навукова-асветнага цэнтра імя Ф. Скарыны.

Выступае як крытык і публіцыст. Даследуе пытанні гісторыі і тэорыі эстэтыкі і літаратуразнаўства Беларусі, гісторыю філасофіі, філасофскія пытанні фальклору і рэлігіі. Першы артыкул апублікаваў у 1963 у часопісе «Весці АН БССР». Друкаваўся ў часопісах «Полымя», «Вопросы литературы», «Неман», «Москва», «Наш современник», «Беларусь», «Мастацтва Беларусі», у зборніках і калектыўных манаграфіях. Аўтар манаграфій, шматлікіх артыкулаў у «Энцыклапедыі літаратуры і мастацтва Беларусі» і іншых выданнях БелСЭ. Удзельнічаў у рабоце VII Міжнароднага кангрэсу па эстэтыцы у Румыніі (1972).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Развитие эстетической мысли в Белоруссии в 1917—1934 гг.: Автореф. дис. ... канд. филос. н. Мн., 1964.

Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 г.г.). Мн., 1968. Рэц.: Б у т э в і ч А. Аб зернях характва / / Беларусь. 1969. № 11; Д з я р ж ы ц к а я Г. / / Неман. 1970. № 8.

Демократическая эстетика Белоруссии (1905—1917 гг.). Мн., Рэц.: Е р м а л о в і ч М. Станаўленне беларускай эстэтыкі / / ЛіМ. 1972. 21 студз.

Очерк истории эстетической мысли Белоруссии. М., 1972. / Сааўт. Э.Дарашэвіч. Рэц.: Б у к ч и н С. Судьбы белорусской эстетики / / Неман. 1974. № 1; М а л ь д з і с А. Вехі беларускай эстэтычнай думкі / / ЛіМ. 1973. 3 жн.

Адам Бабарэка: Крытычна-біяграфічны нарыс. Мн., 1976. Рэц.: Л е ц к а Я. Пра крытыка і грамадзяніна / / ЛіМ. 1977. 17 чэрв.

От Ренессанса к классицизму: Становление эстет. мысли Белоруссии в XVI—XVIII вв. Мн., 1978. Рэц.: Ч а м я р ы ц к і В. Ад Скарыны да Марашэўскага / / Голас Радзімы. 1980. 22 мая.

Эстетическая мысль Советской Белоруссии: (Основные этапы становления и развития). Мн., 1978.

Становление и развитие эстетической мысли Белоруссии (X в. — 1917 г.): Автореф. дис.... д-ра филос. н. М., 1981.

Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985 / У сааўт.

Проблемы искусства и эстетики в общественной мысли Белоруссии начала XX в. Мн., 1985. Рэц.: С і д а р э в і ч А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1985. 7 ліст.

Беларуская эстэтыка і мастацкая культура: Гістарычныя традыцыі і сучаснасць. Мн., 1988.

Ля вытокаў самапазнання: Станаўленне духоўных каштоўнасцей у святле фальклору. Мн., 1989.

Святло для людзей. Мн., 1989 (Б-ка газ. «Голас Радзімы»).

Боская і людская мудрасць: (Францішак Скарына: жыццё, творчасць, светапогляд). Мн., 1990. (Б-ка газ. «Голас Радзімы»).

Святло паэзіі і цені жыцця: Лірыка М.Багдановіча. Мн., 1991.

1.3.

1963. Рэалістычныя традыцыі ў эстэтыцы дарэвалюцыйнай Беларусі (1902—1917 гг.) / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4.

1964. Эстэтычная думка ў Беларусі ў 1917—1923 гг. / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3.

1965. Адам Бабарэка / / Полымя. № 1; «Чужых думак не пераказваў...» / / ЛіМ. 1 кастр.

1966. Концепция и факты: [Рэц. на кн.: Ф е д о р о-

ва Т. Общественно-политическая мысль в Белоруссии и «Минский листок» (1886—1902 гг.). Мн., 1966] // Неман. № 11 / Сааўт. Б.Шахматаў; Плённы метад даследавання эстэтыкі: [Рэц. на кн.: Крюковский Н. Логика красоты. Мн., 1965] // Полымя. № 2.

1967. Аб прыродзе і грамадстве // Беларусь. № 4; З гісторыі перыядычнага друку ў Мінску // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3 / Сааўт. Б.Шахматаў.

1968. Белоруссия // История эстетики. Памятники мировой эстетической мысли. М. Т. 4. Полутом 2 / Сааўт. Э.Дарашэвіч, А.Мальдзіс, Н.Махнач; Предмет исторического материализма; Соотношение общественного бытия и общественного сознания; Закономерности переходного периода; Вопросы этетики и этики; Историко-философские проблемы; Вопросы социалистической культуры, литературы и этетики, коммунистического вопитания; Национальные отношения; Культура, искусство, эстетика / Сааўт. В.Яфрэмава // Очерки истории марксистско-ленинской философии в Белоруссии. 1919—1968. Мн.

1970. Белоруссия // История эстетики. Памятники мировой эстетической мысли. М. Т. 5; З гісторыі рэвалюцыйна-дэмакратычнай эстэтыкі Беларусі ў другой палове XIX ст. // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4.

1971. Обстоятельная критика чуждых взглядов: [Рэц. на кн.: Антонович И. Современная философская антропология. Мн., 1970] // Коммунист Бел. № 10 / Сааўт. В.Бароўскі; Социализм и национальный вопрос; Проблемы истории и теории: [Рэц. на кн.: Бурмистрова Т. Теория социалистической нации. Л., 1970] // Науч. докл. высш. шк. филос. н. № 3 / Сааўт. К.Буслаў; Пуцявіны станаўлення: [Рэц. на кн.: Александровіч С. Пуцявіны роднага слова. Мн., 1971] // Наст. газ. 5 чэрв.

1972. Полацкі курс паэтыкі М.К.Сарбеўскага (1618—1627 гг.) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Праблемы беларускай крытыкі і эстэтыкі // Полымя. № 6.

1973. Философские, общественно-политические и эстетические представления в X—XIII вв.; Рост национального самосознания и белорусское искусство; Вопросы эстетики в периодической печати; Проблемы эстетики в публицистике и литературно-художественной критике // Очерки истории философии и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн.

1974. Кніга пра народ і яго песню // Полымя. № 11.

1976. «Слова аб палку Ігаравым» і народныя эстэтычныя ўяўленні старажытнай Русі // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн. Вып. 4. Плодотворность полемики: [Рэц. на кн.: Каваленка В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975] // Вопр. лит. № 5.

1977. Становление белорусского советского литературоведения: [Рэц. на кн.: Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 20—30-я гады. Мн., 1975] // Вопр. лит. № 3; Сучасная крытыка і эстэтыка // Полымя. № 2; Дарогі навуковых пошукаў: [Рэц. на кн.: Александровіч С. Кнігі і людзі. Мн., 1976] // Там жа. № 12.

1978. Станаўленне навуковай эстэтыкі і сучасная крытыка // Полымя. № 11.

1979. Эстетические взгляды Франциска Скорины // Белорусский просветитель Франциск Скорина и начало книгопечатания в Белоруссии и Литве. М.; Жывая спадчына вялікага гуманіста // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4 / Сааўт. А. Бэмбель; Встреча с читателями // Вопр. философии. № 5; Расширение кругозора: [Рэц. на кн.: Дорошкевич В. Новолатинская поэзия Белоруссии и Литвы: Первая половина XVI в. Мн., 1979] // Неман. № 12; На шляхах літаратурнай «Адысеі»: [Рэц. на кн.: Калеснік У. Ветразі Адысея. Мн., 1977] // Полымя. № 4; Жывая спадчына //. Звязда. 20 мая.

1980. Материалистические и реалистические тенденции в публицистике периода революции 1905—1907 гг.; реалистические и материалистические традиции в публицистике и литературно-художественной критике периода реакции // Идеи материализма и диалектики в Белоруссии: (Дооктябрьский период). Мн.; Высокая мелодия души // Знамя юности. 30 нояб.

1981. Фальклор у сістэме мастацкай культуры: Праблемы і перспектывы // Вобраз — 81. Мн.; Правовые взгляды Франциска Скорины // Развитие правовых институтов в Литве в XIV—XIX вв. Вильнюс; Искусство и социальная диалектика: [Рэц. на кн.: Грынин В., Ладыгина А. Искусство: диалектика преемственности. Мн., 1979] // Неман. № 4; Пути и перепутья: Фольклор в свете литературных ориентаций // Там жа. № 10.

1982. Гуманистические истоки Статута Великого княжества Литовского 1529 года // Первый Литовский Статут 1529 года // Вильнюс; Взаимосвязь славянских культур в свете истории эстетической мысли Белоруссии // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн.; Фальклор у сістэме сучаснай мастацкай свядомасці // Узроўні фальклорных уплываў. Мн.; «Вера і нацыянальнасць»; «Вечна жывая паэзія» // Беларусь. № 1; «За «А ўсё ж такі мы жывём...» // Там жа. № 7; На рубежах утверждения: Журналу «Полымя» — 60 лет // Неман. № 12.

1983. Філасофскія погляды Янкі Купалы // Разам з народам. Мн.; Пяць важкіх тамоў // Маладосць. № 3; Мастацкая культура ў святле ленінскай тэарэтычнай спадчыны // Мастацтва Бел. № 4; Беларуская литаратура в общеславянском контексте // Неман. № 4; Талент крытыка: [Рэц. на кн.: Калеснік У. Лёсам пазнанае. Мн., 1982] // ЛіМ. 4 лют.

1984. Франциск Скорина и Иван Федоров: преемственность просветительских и эстетических традиций // Иван Федоров и восточнославянское книгопечатание. Мн.; Эстетическая проблематика в системе философской и художественной культуры Киевской Руси // Исторические традиции философской культуры народов СССР и современность. К.; Іван Фёдараў і асветніцкія традыцыі Францыска Скарыны // Мастацтва Бел. № 1; Васілёк на роднай ніве // Чырв. змена. 6 мая.

1985. Адказы на анкету // Вобраз — 85. Мн.; Философские взгляды Янки Купалы // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн.; Паняцце і вобраз генія ў творчасці Якуба Коласа // Тэзісы дакладаў і паведамленняў навуковай канферэнцыі з нагоды дня нараджэння народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Мн.; Фольклор как предмет историко-философского исследования // Методологические проблемы исследования истории философии в странах Западной Европы и Америки: (Материалы Всесоюз. конф. «Мировоззренч. и методол. пробл. истории философии»). М. Ч. 2; На хвалях рэвалюцыі // Нар. асвета. № 5; Педагогическая мысль Древней Руси: задачи и проблемы исследования // Сов. педагогика. № 1; Ці быў трэці «Гоман»? // ЛіМ. 25 кастр.; Мастацтва і рэвалюцыя // Там жа. 22 ліст.

1.5.

На англійскую мову. On Typology in the History of Aesthetic Thought // Proceedings of the VII th International congress of aesthetics. Bucarest, 1976.

На ўзбекскую мову. Маьнавий мулокот боскиглари: [Прадмова] / Тарж. С. Ахмедов // Неман охангляри. Тошкент, 1986.

На ўкраінскую мову. Деякі гуманістичні джерела світогляду Г.С.Сковороди // Григорий Сковорода. 250. Материали про відзначення 250-річчя з дня народження. К., 1975.

1.6.

Майхрович А. Белорусские революционные демократы. Важнейшие аспекты мировоззрения Мн., 1977 / Рэд. з Н.Купчыным.

Покровская А. Художественные ценности в изменяющемся мире. Мн., 1990 / Рэд.

Гмырак Л. Творы. Проза. Крытыка.

Публіцыстыка. Мн., 1992 / Скл.
2.3.

На беларускай мове. Ларчанка М. Пра беларускі рамантызм // Ларчанка М. Жывая спадчына. Мн., 1977. С. 36—45; Уладзіміру Конану — 50 // ЛіМ. 1984. 20 крас.

Г.І.Рэут.

КОРБАН УЛАДЗІМІР

Корбан Уладзімір Іванавіч [12(25).8.1910, пас. Барань Аршанскага пав. Магілёўскай губ., цяпер г. Барань Аршанскага р-на Віцебскай вобл. — 30.11.1971, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках], паэт, сатырык, празаік. Заслужаны дзеяч культуры Беларусі (1970). Член СП Беларусі з 1948.

З сям'і рабочага. Рэвалюцыю будучы пісьменнік сустрэў у Петраградзе, куды бацькі пераехалі ў 1914. Пасля грамадзянскай вайны сям'я вярнулася у Барань. Тут, не закончыўшы і пяці класаў, У.Корбан паступіў вучыцца на токара па металу. У 1930 скончыў сярэднюю вячэрнюю школу і два гады працаваў токарам-расточнікам на суднабудаўнічым заводзе ў Ленінградзе. У 1932—34 служыў у Чырвонай Арміі пад Мінскам. Затым працаваў старшынёй заўкома аршанскага завода «Чырвоны Кастрычнік», старшынёй будкома ільнокамбіната. Завочна вучыўся ў Мінскім юрыдычным інстытуце (скончыў два курсы). У верасні 1939 удзельнічаў у вызваленчым паходзе ў Заходнюю Беларусь. У гады Вялікай Айчыннай вайны камандаваў стралковай ротай, працаваў у аператыўным аддзеле штаба дывізіі. Удзельнічаў у баях пад Бранскам і Арлом, у вызваленні Беларусі, у баях ва Усходняй Прусіі. У 1946 і ў 1948—52 зноў працаваў на заводзе «Чырвоны Кастрычнік» — галоўны механік, начальнік цэха, начальнік аддзела кадраў. З 1946 да 1948 — дырэктар цвікавага завода ў Лідзе. У 1952 пераехаў у Мінск і працаваў у часопісе «Вожык», у 1967—71 яго галоўны рэдактар.

Першую байку ў рэспубліканскім друку надрукаваў у 1946 (друкавацца пачаў крыху раней у армейскай перыёдыцы — байка «Цяля і ліса» і інш.). Аўтар больш пятнаццаці кніг баек, вершаў, апавяданняў, сярод іх — «Мы іх ведаем», «Байкі», «З вецярком», «Дакладныя прыкметы», «Гарачая прыпарка», «Дзе гэта вуліца?», «Да цешчы на бліны», «Сіняк», «Не на сваім месцы», «Свінні ў рэпе», «Дзям'янава юшка», «Шклянка чаю». Аўтар кніжак для дзяцей «Янка і санкі», «Пра жывёл і пра звяроў», «Учора, сёння і заўжды», «Суседні двор». Творы У. Корбана вызначаюцца актуальнасцю тэматыкі, сатырычнай вастрынёй, мастацкай прастатой. Рабіў ён таксама вершаваныя подпісы да плакатаў і паштовак. Імем У.Корбана названы вуліцы, а таксама устаноўлены дошкі ў Оршы і г. Барань.

І.П.Чыгрын.

Бібліяграфія

1.1.

Шклянка чаю. Выбранае. Мн., 1970.

Выбранае: Гумар і сатыра. Мн., 1976.

1.2.

Мы іх ведаем: Байкі і вершы. Мн., 1950. Рэц.: Бурносаў В. Байкі Уладзіміра Корбана // Чырв. змена. 1951. 20 сак.; Пестрак П. Байкі Ул. Корбана // Беларусь. 1951. № 5; Салавей Л. «Мы іх ведаем» // ЛіМ. 1951. 3 сак.; Шапо С. Мы іх ведаем // Віцеб. рабочы. 1951. 10 крас.

Байкі. Мн., 1953. Рэц.: Александровіч С. Байкі У.Корбана // Маладосць. 1954. № 5; Пашкевіч Н. Жанр патрабуе // Полымя. 1954. № 4; Салавей Л. Байка — баявая зброя // Звязда. 1954. 16 сак.; Ціто ў К. Байкі Уладзіміра Корбана // Мін. праўда. 1954. 14 мая.

З вецярком: Байкі і вершы. Мн., 1957. Рэц.: Кудраўцаў І. Агнём сатыры // Беларусь. 1957. № 3; Няхай Р. Новая кніга сатыры // ЛіМ. 1957. 2 сак.

Янка і санкі: Байкі і вершы. Мн., 1957.

Дакладныя прыкметы: Байкі. Мн., 1958. (Б-ка «Вожыка»).

Гарачая прыпарка: Сатыра і гумар. Мн., 1959. Рэц.: Б о г а н У. Байка — жанр баявы // ЛіМ. 1959. 3 чэрв.; Н о в ы я кнігі // Віцеб. рабочы. 1959. 19 крас.

Дзе гэта вуліца?: Байкі, сатырыч. вершы і вершаваныя фельетоны. Мн., 1961. Рэц.: А р о ч к а М. Зброя сатырыка // Полымя. 1962. № 1; Б у р н о с а ў В. Творчая справаздача байкапісца // Беларусь. 1961. № 11.

Да цешчы на бліны: Апавяданні і гумарэскі. Мн., 1963. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. Паэзія і проза — поруч // Беларусь. 1964. № 6; Ю р ч а н к а Г. У цэль і міма // ЛіМ. 1964. 13 сак.

Пры жывёл і пра звяроў: [Вершы]. Мн., 1963. Рэц.: Ш у ш к е в і ч С. Цікава і дасціпна // ЛіМ. 1963. 24 мая.

Учора, сёння і заўжды: [Вершы]. Мн., 1963.

Сіняк: Сатырычныя вершы і байкі. Мн., 1964. (Б-ка «Вожыка»).

Не на сваім месцы: Байкі. Вершы. Мн., 1965. Рэц.: Г н і л а м ё д а ў У. Спадзеючыся на многае // ЛіМ. 1966. 25 сак.; Ш а ў н я А. Сатыра — жанр нялёгкі // Беларусь. 1966. № 6.

Орша: Фотаальбом. Мн., 1967.

Суседні двор: Байкі і вершы. Мн., 1967.

Свінні ў рэпе: Байкі. Мн., 1968.

Дзям'янава юшка: Байкі. Мн., 1970. (Б-ка «Вожыка»).

Закаханы морж: Байкі і фельетоны. Мн., 1972.

Жук і мёд: Байкі. Мн., 1980. (Б-ка «Вожыка»).

Дзядзькава крыўда: Апавяданні, гумарэскі, турысцкія замалёўкі. Мн., 1982. Рэц.: С о б а л ь В. З трывогай і радасцю за чалавека // Віцеб. рабочы. 1982. 30 крас.

Не на сваім месцы: Байкі. Мн., 1990.

1.3.

1946. Воўчая абарона: [Байка] / Апрац. В. Таўлай // Вожык. № 11.

1947. Гадзіннік: Апавяданне // Вожык. № 20; Сябры і ворагі: [Верш] // Там жа. № 22.

1948. Свіння ў рашчыне: Байка // Вожык. № 2; Выпадак з панамай: Байка // Там жа. № 4; Паэт і зуб: Байка // Там жа. № 5; Гуркі: Байка // Там жа. № 7; Калгасны ўраджай: Байка // Там жа. № 17; Варона; Крыкун: Байкі // Полымя. № 3; Сустрэча: Байка // Віцеб. рабочы. 31 снеж.

1949. Іван Іванавіч: Байка // Вожык. № 3; Дыпламат: [Байка] // Там жа. № 4; Кантата і крумкач: [Байка] // Там жа. № 6; Шпакі: [Байка] // Там жа. № 7; Змова: Байка // Там жа. № 9; Сенсацыя: Байка // Там жа. № 12; Размова ў цягніку: [Верш] // Там жа. № 14; Грош і ўраджай: Байка // Там жа. № 15; Паміж ліп: Байка // Там жа. № 20; Новае ў тэхніцы: Байка // Там жа. № 22; Бык і дом: Байка // Там жа. № 23; Кума; Млыновы пыл; Мурлыка; Байкі // Полымя. № 4; Упэўненасць: Байка // Віцеб. рабочы. 14 чэрв.; Мурлыка і букет: Байка // Піянер Бел. 23 ліст.

1950. Хутка будзе: [Верш] // Беларускі трактарны. Мн.; Асёл і паравоз; Самае зразумелае; Змова; Дыпламат; Нязваны госць; Бык і дом; Сенсацыя: Байкі // На варце міру. Мн.; Варона; Гуркі; Вартавы; Паэт і зуб; Кантата и крумкач: [Байкі] // На сонечных сцежках. Мн.; Рэц.: А н т о н а в а Д. «На сонечных сцежках» // ЛіМ. 1950. 2 снеж.; Зайздрослівая малпа: Байка // Беларусь. № 8; Казёл і Мурза: Зух: Байкі // Бярозка. № 6; Асёл і паравоз: Байка // Вожык. № 2; Сустрэча вясны: [Верш] // Там жа. № 6; Нязваны госць: Байка // Там жа. № 7; Будучыня: [Верш] // Там жа. № 8; Самае зразумелае: Байка // Там жа. № 11; Эксперты: Байка // Там жа. № 12; Інжынер калгаса: [Верш] // Там жа. № 13; Іван Свірыдавіч Гусак: [Верш] // Там жа. № 18; Знаёмыя: (Байка) // Полымя. № 6; Змова: Байка // Віцеб. рабочы. 15 студз.; Пяшчотнае стварэнне: Байка // Там жа. 28 мая; Леў і зубр: Байка // Там жа. 24 вер.; Леў і грамада: Байка // Там жа. 15 кастр.; «Дапамога»: Байка // ЛіМ. 30 снеж.; Кароткі дзень: Байка // Піянер Бел. 16 жн.; Аднойчы рысь драпежная знянацку: [Байка] // Чырв. змена. 19 студз.; Куры; Зух; Жучка і Мурза: [Байкі] // Чырв. змена. 1 чэрв.

1951. Генерал: [Верш] // Вожык. № 3; Воўк і электрычнасць: Байка // Там жа. № 5; Гангстэр і сонца: Байка // Там жа. № 13; Мастак і васількі: Байка // Там жа. № 15; Кот-спявак: Байка // Там жа. № 19; Буланы і Гняды: [Верш] // Віцеб. рабочы. 25 крас.; «Крытык»: Байка // За Радзіму. 20 мая; «Рэха ў гарах»: Чытачы пра новыя кнігі // ЛіМ. 17 лют.; Воўк, бугай і жарабок; Дуб і слуп: Байкі // Там жа. 30 чэрв.; Дзіма-мастак: Байка // Піянер Бел. 25 студз.

1952. Генерал; Інжынер калгаса; Размова ў цягніку; Бык і дом: [Вершы] // Мастацкае слова. Мн.; Нябітая свіння; Служка; Драпежнікі і волат: Байкі // Беларусь. № 12; Таленты: [Верш] // Вожык. № 4; «Гуманіст»: Байка // Там жа. № 11; Сапёр-будаўнік: [Верш] // Там жа. № 12; Пра Магона і рашучы крок ягоны: [Фельетон] // Там жа. № 14; У вольным прасторы: [Верш] // Там жа. № 15; З пахмелля: Байка // Там жа. № 16; Крытычны ход: Байка // Там жа. № 18; Вавёрчын фельетон: Байка // Там жа. № 22; Юрлівы тхор: Байка // Там жа. № 23.

1953. Бухгалтар піша вершы: Байка // Беларусь. № 6; Леў і мядзведзь: Байка // Там жа. № 8; Супоня: Байка // Там жа. № 11; Зязюлін галасок: Байка // Там жа. № 12; Паляўнічы: [Байка] // Бярозка. № 10; Вар'ят і сонца: Байка // Вожык. № 1; Мілы чалавек: Байка // Там жа. № 3; Іван Лукіч: Байка // Там жа. № 6; Уласная справа: Байка // Там жа. № 7; Левым капытом...: [Верш] // Там жа. № 9; Мяккія сэрцы: Байка // Там жа. № 10; У гарачую пару: [Верш] // Там жа. № 12; Катастрофа: [Верш] // Там жа. № 16; Мікешка і даўганосік: Байка // Там жа. № 18; Каштоўны груз: [Верш] // Там жа. № 20; Сані ў Казані, хамут у Разані // Там жа. № 23 / У сааўт.; Начальнік: Байка // Маладосць. № 1; Яго хата з краю: [Верш] // Там жа. № 3; Недаверлівы дзік: Байка // Полымя. № 8; Нячыстая сіла: Байка // Там жа. № 9; Вартавы; Наганяй: Байкі // Там жа. № 12; А бывае і так...: [Верш] // Работніца і сялянка. № 7; Шаптухіна дапамога: Байка // Там жа. № 9; Пра агранома і паперы: Байка // Калг. праўда. 13 мая; Бяззубая карова: [Байка] // Там жа. 11 кастр.; Музычная гісторыя: Фельетон // ЛіМ. 27 чэрв.; Малады салавей: Байка // Там жа. 29 жн.; Мядзведзь-будаўнік: (Байка) // Наст. газ. 6 жн.; Сынок: (Байка) // Там жа. 29 кастр.; Новы год на нашым злёце: [Верш] // Піянер Бел. 1 студз.; Апанас і дружына: Байка // Там жа. 14 мая; Другагоднік: Байка // Там жа. 19 ліст.; «Залатыя рукі»: Байка // Чырв. змена. 11 кастр.

1954. «Генерал»; З пахмелля; Катастрофа; Селівей Фаміч; Размова ў цягніку: [Апавяданні] // Размова па шчырасці. Мн.; Надвор'е: Байка // Беларусь. № 2; Ініцыятыва: Байка // Там жа. № 4; Дзюдзя: Байка // Там жа. № 9; З вецярком: Байка // Там жа. № 11; «Коннік без галавы»; «Культурная» асоба: [Байкі] // Там жа. № 12; Свіння на сходзе: [Верш] // Вожык. № 1; Аслінае прызначэнне: Байка // Там жа. № 3; Дома: Байка // Там жа. № 5; Тона попелу: Байка // Там жа. № 6; Нерашучы: [Верш] // Там жа. № 8; Перабудаваўся: [Верш] // Там жа. № 9; Бугай: Байка // Там жа. № 10; Негаспадарчы падыход: [Верш] // Там жа. № 11; Пашляк: [Верш] // Там жа. № 14; Аб удзячнасці: [Верш] // Там жа. № 15; Марак: Байка // Там жа. № 16; Вечна пачынаючаму: [Верш] // Там жа. № 17; Воўчыя зубы: Байка // Там жа. № 22; Невук і шкатулка: Байка // Там жа. № 23; Навагоднія падарункі: Байка // Там жа. № 24; Сустрэча: Байка // Маладосць. № 5; Чэмпіён: Байка // Там жа. № 12; Слановая зарплата; Слінцяй; Намыльванне: [Байкі] // Полымя. № 4; Нялюбы прадмет: Байка // Там жа. № 10; Ад сэрца жадаем: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 1; Дзіцячая ўстанова: Байка // Там жа. № 3; Шаптухіна дапамога: Байка // Там жа. № 9; Дзе гэта вуліца?: [Верш] // Зара. 29 жн.; Чырв. змена. 22 жн.; Сваякі: Байка // Калг. праўда. 15 жн.; Перакладчык: Байка // ЛіМ. 9 студз.; Звіхнуўся: Байка // Там жа. 14 жн.; Увага байцы // Там жа. 28 жн.; Крывое шкло: Байка // Там жа. 30 кастр.; Пад хмяльком: (Байка) // Наст. газ. 12 жн.

1955. Літаратурныя сілуэты: Эпіграмы / У сааўт.;

Фіфачкіна гора: Байка // Беларусь. № 3; Без адрыву ад вытворчасці; Нахабнік: [Байкі] // Там жа. № 4; Літаратурныя сілуэты: Эпіграмы // У сааўт.; Музыкальны пацук: Байка // Там жа. № 6; Звязванне хвастоў: Байка // Там жа. № 9; Сцяпанавы кішэні: Байка // Вожык. № 2; Верабей і кураняты: [Верш] // Там жа. № 3; Хто свіння?: Байка // Там жа. № 5; Музыкальная гісторыя: Байка // Там жа. № 8; «Аўтарытэт»: Байка // Там жа. № 13; Тры сям'і: Байка // Там жа. № 14; Упарты конь: Байка // Там жа. № 15; Ільвіны сынок: Байка // Там жа. № 20; Дужа весела...: [Вершы] // Там жа. № 24; Хвядос і прыкмета: Байка // Калгаснік Бел. № 11; Калом па Колу: Байка // Маладосць. № 6; Панас: Байка // Там жа. № 11; Лявонавы прыгоды: Фельетон // Гомел. праўда. 26 крас.; Лектар Мянташка: [Байка] // Калг. праўда. 18 снеж.; Гастралёр: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Сініца: (Байка) // Там жа. 1 ліст.; Дубальтоўка не страляе: Байка // ЛіМ. 12 сак.; Творчая заяўка // Там жа. 2 крас.; Пошукі жанра: Байка // Там жа. 9 ліп.; Выхоўваць паэтычныя таленты // Там жа. 22 кастр.; Таленавітая курыца: Байка // Мін. праўда. 16 кастр.; Леў і Суслік: Байка // Там жа. 11 снеж.; Тры вучні // Піянер Бел. 5 жн.; Бык і дом // Чырв. змена. 26 студз.

1956. Дзе гэта вуліца?..; Падхалім; Шаптухіна дапамога [Вершы]; Музыкальная гісторыя; Ільвіны сынок: [Байкі] // Мастацкае слова. Мн.; Жаласніца: [Верш] // Вожык. № 3; Іван і Калістрат: Байка // Там жа. № 5; Карова і карсэт: [Верш] // Там жа. № 8; Дым: [Верш] // Там жа. № 11; Пісака: [Верш] // Там жа. № 13; Саманадзейнасць: Байка // Там жа. № 17; Купарос: [Верш] // Там жа. № 19; Брыгадны кум: Байка // Звязда. 15 студз.; Аўрал: (Байка) // Там жа. 5 лют.; Вечны рухавік: Байка // Там жа. 12 лют.; Механікава горка: [Верш] // Калг. праўда. 8 студз.; Ці ёсць у вас такія: [Верш] // Там жа. 8 вер.; Конь і трактар: Байка // Мін. праўда. 5 лют.; Дакладная прыкмета: (Байка) // Там жа. 14 крас.; Баран: (Байка) // Там жа. 20 мая; Згублены аграном; Перабудаваўся: Эпіграмы // Ніва. 4 сак.; Каму падзякаваць?: [Верш] // Піянер Бел. 31 жн.

1957. Сучка і каўбаса; Кума; Канакрад: (Байкі) // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Захаваў: Байка // Беларусь. № 9; Мазіла!: [Верш] // Бярозка. № 3; Абсмалены казёл: Байка // Вожык. № 1; А самі вы?..: Байка // Там жа. № 3; Іван і Калістрат: [Байка] // Там жа. № 6; Якубаў вопыт: Байка // Там жа. № 12; Няўдзячныя: [Верш] // Там жа. № 14; Крот і фельетон: Байка // Там жа. № 17; «Шахцёр»: Байка // Там жа. № 19; Сябры і ворагі: [Байка] // Там жа. № 22; Эпіграмы // Маладосць. № 1 / Сааўт. Р.Падгорны, Я.Цыбук; Дрэсіроўшчыца тыграў: Байка // Работніца і сялянка. № 3; Свякруха: Байка // Віцеб. рабочы. 15 снеж.; Вашынгтонскі кулінар: Байка // Звязда. 3 сак.; Лён і старшыня: Байка // Калг. праўда. 11 жн.; Доўгі рубель: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Таварыш Качаргей: Байка // ЛіМ. 20 лют.; Пакрыўджаны паэт: Байка // Там жа. 9 сак.; Матылёк: Байка // Там жа. 7 жн.; На земле Донецкой // Сов. Бел. 3 окт.

1958. Таленты: [Верш] // Рэпертуарны зборнік. Мн.; Першы снег; Другагоднік; Тры вучні: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Лісіца і барсук: Байка // Беларусь. № 2; Гусак і свіння; Нацюрморт: Байкі // Там жа. № 7; Свой чалавек: Апавяданне // Там жа. № 9; Ножык: Апавяданне // Бярозка. № 2; Звер: Байка // Вожык. № 2; Набожны заяц: Байка // Там жа. № 4; Пальчаткі: [Верш] // Там жа. № 6; Валерыкава мама: Апавяданне // Там жа. № 8; Цыркач: Байка // Там жа. № 9; Кузьмова ўдзячнасць: Байка // Там жа. № 15; Вечны янот: Байка // Там жа. № 17; Банкет: Байка // Там жа. № 18; Як Света лятала накал свету: [Верш] // Вясёлка. № 8; Ён ідзе вучыцца ў школу: [Верш] // За вяртанне на Радзіму. № 74; Брахун; Свякруха: [Вершы] // Маладосць. № 6; Верабʼіны далягляд; Мядовы месяц; Ветлівы юнак: [Байкі] // Полымя. № 1; Сабака: [Байка] // Віцеб. рабочы. 5 студз.; Пудовы агурок: Байка // Звязда. 13 ліп.; Паэт вялікай рэвалюцыі // ЛіМ. 12 крас.; Маўклівы салавей: Байка // Там жа. 30 жн.; Паясы дружбы // Там жа. 1 кастр.; Крыклівы Ішак: Байка // Там жа. 25 кастр.; Першамайскія прывітанні: [Верш] // Мін. праўда. 1 мая; Ратуйце школу ад такога: [Верш] // Наст. газ. 13 мая; Свякруха: [Верш] // Ніва. 7 вер.; Учарашняе малако: Байка // Калг. праўда. 25 мая.

1959. Набожны заяц; Шаптухіна дапамога: [Вершы] // Антырэлігійныя вершы беларускіх паэтаў. Мн.; Двум дапамагло: З народнага // Беларусь. № 1; Мядзведжы розум: Байка // Там жа. № 5; Глухі: Байка // Там жа. № 6; Фікус: Апавяданне // Там жа. № 10; «Удзі-ўдзі»; Франакава шапка: [Апавяданні] // Бярозка. № 5; Памочніца: Байка // Там жа. № 6; Работніца і сялянка. № 6; Кот і вентылятар: Байка // Бярозка. № 9; Нажніцы: Байка // Там жа. № 11; Рубільнік і разява: Фельетон // Вожык. № 1; Сабака: [Верш] // Там жа. № 3; Архар высакародны: Байка // Там жа. № 6; Амаладжэнне: [Верш] // Там жа. № 8; Грэх: [Верш] // Там жа. № 9; Насарог: [Верш] // Там жа. № 12; Накручаны: Байка // Там жа. № 15; Яшка: [Верш] // Там жа. № 22; Новая сукенка: Апавяданне // Там жа. № 24; Наш заапарк: [Вершы] // Вясёлка. № 4; Піянер Беларусі. 20 сак.; Кума: Байка // За вяртанне на Радзіму. № 7; Казёл і муха; Сучка і чарнабурка: [Байкі] // Маладосць. № 5; У рай: [Байка] // Работніца і сялянка. № 12; Памылка старшыні: Казка // Калг. праўда. 22 сак.; Слова за чытачом // ЛіМ. 28 кастр. / Сааўт. Э.Валасевіч, М.Скрыпка; У цырульні: Апавяданне // Там жа. 31 снеж.; Чыноўніца: Байка // Мін. праўда. 15 сак.; Участковы міліцыянер: Апавяданне // Там жа. 20 снеж.; Слановая зарплата: [Байка] // Ніва. 20 вер.

1960. Карова; Авечка: [Вершы] // Дзецям. Мн.; Хадорына доля: [Верш] // Беларусь. № 3; Дружыннікі: Апавяданне // Там жа. № 4; Цешча і свякроў; Струмень: [Байкі] // Там жа. № 6; Заняўся ясны, летні дзень; Прышчэпка: [Байкі] // Там жа. № 7; Салата: Байка // Там жа. № 8; Папова злосць: Байка // Там жа. № 9; Сябры: [Верш] // Бярозка. № 2; Суседні двор; Без рук: [Байкі] // Там жа. № 8; Пад грыбком: Байка // Вожык. № 2; Прапаганда: [Верш] // Там жа. № 4; Гіена і зебра: Байка // Там жа. № 6; Хвароба: Апавяданне // Там жа. № 8; Бойцеся бога!..: [Верш] // Там жа. № 9; Мы першыя: [Верш] // Там жа. № 11; Ян і Джон: Байка // Там жа. № 13; Крайнасць: Байка // Там жа. № 18; Шклянка чаю: Байка // Там жа. № 19; Век наш: [Верш] // Там жа. № 20; Да цешчы на бліны: Апавяданне // Там жа. № 24; Варона і Манблан; Грозны звер: [Байкі] // Голас Радзімы. № 65; Сябрукі; Свінячая ацэнка: Мышыная душа: [Вершы] // Маладосць. № 8; Пра дзяўчыну і пра кніжку: Фельетон // Полымя. № 1; Ляснік; Мак; Паперка: [Байкі] // Там жа. № 8; Жук і мёд: Байка // Там жа. № 9; Маці і сын: [Верш] // Работніца і сялянка. № 2; Слон і чалавек: (Байка) // Віцеб. рабочы. 6 студз.; Краля: (Байка) // Калг. праўда. 24 ліп.; Святы; Грозны звер: [Байкі] // Там жа. 30 жн.; Небяспечная палітыка // ЛіМ. 21 мая; Пратакол; Два браты: [Байкі] // Там жа. 23 жн.; Зайцава скарга: Байка // Мін. праўда. 29 чэрв.; Памочніца: Байка // Наст. газ. 8 сак.; Тхарок і Лось: [Байка] // Піянер Бел. 2 вер.

1961. Кума; Млыновы пыл; Варона; Гуркі; Мурлыка; Бык і доля; Гіена і зебра; Матылёк: [Байкі] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3.; Бойцеся бога!; Двум дапамагло (З народнага); У рай (З народнага): [Вершы] // Бог і людзі. Мн.; Без рук: Байка // Для школьнай эстрады. Мн., Гарачая вада: Байка // Беларусь. № 2; На чай: Гумарэска // Там жа. № 5; Пад грыбком: Байка // Вожык. № 2; Сабакі і бугай: Байка // Там жа. № 4; Не працуюць, а ядуць...: Байка // Там жа. № 7; ЛіМ. 4 крас.; Недапісаная байка // Вожык. № 21; Кравец і пшык: Байка // Там жа. № 22; Куплеты бюракрата // Там жа. № 23; Гузік: [Верш] // Вясёлка. № 5; Наш заапарк: [Вершы] // Там жа. № 8; Песня: Байка // Работніца і сялянка. № 5; Камандзіроўка: Гумарэска // Звязда. 1 студз.; Хворы: Апавяданне // Калг. праўда. 7 студз.; Каралева: Байка // Там жа. 5 лют.; Байка пра яслі // Там жа. 11

ліп.; Слівы: [Фельетон] / / Там жа. 3 вер.; Задум хоць адбаўляй: Інтэрв'ю / / ЛіМ. 11 крас.; Я скажу вам па сакрэту / / Там жа. 30 крас.; У дадатак да афіцыйнага віншавання / / Там жа. 25 ліп.; Ноч і дзень: Байка / / Мін. праўда. 24 кастр.

1962. Шаўчына злосць: Байка / / Голас сэрца. Мн.; У вольным прасторы: [Верш] / / Народны паэт Беларусі. Мн.; Апанас і дружына: [Байка] / / Піянерам Беларусі. Мн.; «Фіз» і «Культура»: Байка / / Слаўце Радзіму. Мн.; Хуліганкі; Залаты гадзіннік; За што?: Замалёўкі з натуры / / Беларусь. № 1; Мудрае рашэнне: Байка / / Там жа. № 5; Сіняк: Байка / / Там жа. № 7; Аб прафесіях, якія зніклі: Лакей; Рамізнік; Кручнік; Прачка; Грабар: [Вершы] / / Бярозка. № 2; Аб прафесіях, якія знікаюць: Камінар; Пастух; Кандуктар; Качагар; Салдат: [Вершы] / / Там жа. № 5; Аб новых прафесіях: Капітан атамахода; Вылічальнік; Дыспетчар; Касманаўт: [Вершы] / / Там жа. № 7; Дзядзькава крыўда: Апавяданне / / Вожык. № 3; Максімум і мінімум: [Байка] / / Там жа. № 5; Прыпеўкі / / Там жа. № 6; Самазабойства: Байка / / Там жа. № 8; Па шчупачынаму загаду: (Байка) / / Там жа. № 10; Пра тое пустазелле, якое павінны выпалаць вытворчыя тэрытарыяльныя ўпраўленні: [Вершы] / / Там жа. № 11; Пяць рублёў: [Байка] / / Там жа. № 14; Кропля мёду: [Байка] / / Там жа. № 15; Чырв. змена. 26 жн.; Бас і тэнар: Байка / / Там жа. № 16; На парукі: Байка / / Там жа. № 18; Злядзейства і расплата: Байка / / Там жа. № 20; Пасажыр: Гумарэска / / Там жа. № 23; Без Радзімы: Байка / / Там жа. № 24; Тоніна дапамога: Байка / / Вясёлка. № 6; Дзяцел на чужыне: Байка / / Голас Радзімы. № 101; Вавёрка і дзікабраз: Байка / / Работніца і сялянка. № 1; Таварыш Лісава: Байка / / Там жа. № 8; Завочніцы: Байка / / Там жа. № 12; Мудрае рашэнне: Вярблюд: (Байкі) / / Гомел. праўда. 14 крас.; Барбосава праца: Байка / / Звязда. 20 мая; Нічыя: Байка / / Там жа. 3 чэрв.; Залаты гадзіннік: З цыкла «У аддзяленні міліцыі»: Апавяданне / / ЛіМ. 9 студз.; З крэйдай у руках / / Там жа. 20 крас.; Франакава шапка: [Апавяданне] / / Ніва. 5 жн.

1963. Сініца; Цыркач; Знюхаліся; Марак: [Байкі] / / Пад корань. Мн.; Ад разца да пяра / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; На зло: Байка / / Беларусь. № 3; Трахімаў суд: Апавяданне / / Там жа. № 9; Кат і тхор: Байка / / Там жа. № 10; Герой: [Байка] / / Бярозка. № 8; Задача: [Верш] / / Там жа. № 12; Сабачы спеў: Байка / / Вожык. № 3; Салдат: [Байка] / / Там жа. № 4; Казка пра зямлю: З народнага / / Там жа. № 7; Праўдалюб: [Байка] / / Там жа. № 9; Абстрактны стол: Байка / / Там жа. № 10; Душэўная размова: [Байка] / / Там жа. № 12; Новы рэвізор: Байка / / Там жа. № 14; Вазак і хлопцы: Байка / / Там жа. № 17; Кватэра-люкс: Гумарэска / / Там жа. № 19; Сцяг славы нашай: [Верш] / / Там жа. № 20; Каза і Пегас: Байка / / Там жа. № 21; Не на сваім месцы: Байка / / Там жа. № 23; Шафёр таксі: (Апавяданне) / / Там жа. № 24; Пагранічнік: [Верш] / / Вясёлка. № 10; Балельшчык; Хітрыкі: [Байкі] / / Маладосць. № 2; Ад разца да пяра / / Полымя. № 3; Азеляненне; Знаёмства; Два бакі: Байкі / / Там жа. № 4; Матуліна сэрца: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 5; Прыдзірка: Байка / / Сел. хоз-во Бел. № 16; А дзяўчынка стаяла...: Гумарэска / / ЛіМ. 21 чэрв.; Букет і мурлыка: [Байка] / / Ніва. 28 крас.; Перасаліў: Байка / / Сел. газ. 6 янв.; Любой цаной: Байка / / Там жа. 12 янв.; Хлеў: Байка / / Там жа. 16 марта; Выпускнікі: [Верш] / / Чырв. змена. 2 чэрв.

1964. Як да чаго; У царкве; Ныцік: [Вершы] / / Мініяцюры і карыкатуры. Мн.; Вазак і хлопцы: (Байка) / / Рэпертуарныя старонкі. Мн.; Растратчык: Байка / / Беларусь. № 4; Шафёрская справа: Байка / / Там жа. № 6; Абраза: Байка / / Там жа. № 9; Страта: [Байка] / / Бярозка. № 3; Падказка — не ласка: [Верш] / / Там жа. № 4; Дырэктыва: Байка / / Вожык. № 1; Добры чалавек: Байка / / Там жа. № 3; Лапачкі: Байка / / Там жа. № 4; Філасофскі камень: [Верш] / / Там жа. № 5; Балбатуны: Байка / / Там жа. № 8; Цыцылія і Аўгусцін: Байка / / Там жа. № 10; Шпунцік ірвецца ў бой: Апавяданне / / Там жа. № 12; Вельзевул: Аднаактовая камедыя / / Там жа. № 15; Балонка і барбос: [Байка] / / Там жа. № 16; Пісьмо: Байка / / Там жа. № 17; Пчала і ружа: Байка / / Там жа. № 19; Маладушнасць і сумленне: Байка / / Там жа. № 21; Певень: Апавяданне / / Там жа. № 22; Шчыглова мерапрыемства: (Апавяданне) / / Там жа. № 24; Ныцік: (Мініяцюра) / / Голас Радзімы. № 15—16; Жанчыны, сяброўкі: Урывак з паэмы / / Работніца і сялянка. № 4; Браканьер: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 31 сак.; Вазак і хлопцы: Байка / / Там жа. 22 ліст.; Герой: [Байка] / / Знамя юности. 9 дек.; Ніва. 16 жн.; Шлях салдата дадому / / ЛіМ. 19 мая; Дырэктарскі перапалох: Байка / / Мін. праўда. 22 сак.; Без радзімы: (Байка) / / Ніва. 5 студз.; Другагоднік: [Верш] / / Там жа. 20 вер.; Кум і фотаапарат: Байка / / Сел. газ. 19 сент.; Нядбайнік: (Байка) / / Там жа. 14 нояб.

1965. Цытатчыку; Шматгранны: Эпіграмы; Гадзіннік: Байкі / / Дзень паэзіі-65. Мн.; Суд над богам: Апавяданне / / Беларусь. № 9; Новыя байкі: Мышасты і казёл; Кратова дапамога; Лімон; Навука / / Вожык. № 3; Фасон: [Байка] / / Там жа. № 5; Аладкі: [Верш] / / Там жа. № 6; Інтэлігент: [Байка] / / Там жа. № 10; Мацей: [Верш] / / Там жа. № 12; На сцэне: [Верш] / / Там жа. № 13; Ніва. 22 жн.; Свінні ў рэпе: Байка / / Там жа. № 14; Добрыя намеры: [Байка] / / Там жа. № 16; Лоры і Жоры: Байка / / Там жа. № 19; Сучка і «Пабеда» : Байка / / Там жа. № 20; Штуршок: Байка / / Там жа. № 21; Панчохі: Гумарэска / / Там жа. № 24; Штурханцы: Байка / / Мін. праўда. 23 снеж.; Кратова дапамога: [Байка] / / Ніва. 6 чэрв.; Партнёры: [Верш] / / Там жа. 19 вер.; Кабінет агранома: (Байка) / / Сел. газ. 13 февр.; Наталля: (Байка) / / Там жа. 28 февр.; Патрэбна ж улічыць: (Байка) / / Там жа. 5 окт.

1966. 25 гадоў упарта крочыць «Вожык»... / Сааўт. Г.Кляўко; Дзялок: [Верш]; Шаптун: [Жарт]; Свіння на сходзе; Сабака; Абстрактны стол: [Байкі]; Згубленыя аграном; Перабудаваўся: [Эпіграмы] / / Вожык у дарозе. Мн.; Гразь: Байка / / Дзень паэзіі-66. Мн.; Вожык. № 9; Ніва. 19 чэрв.; Злядзейства і расплата; Дабрадзей: [Байкі] / / Крывавы бізнес. Мн.; Вераб'іны далягляд: [Байка]; Учора, сёння і заўжды: Урыўкі / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Недаспаў: (Байка) / / Вожык. № 1; Цытадэль: [Байка] / / Там жа. № 3; Курашчуп: Байка / / Там жа. № 6; Планавік: [Байка] / / Там жа. № 10; Флёкс: Байка / / Там жа. № 13; Цешчын квас: [Верш] / / Там жа. № 15; Міліцыянер: Байка / / Там жа. № 20; Падпольшчыкі: Апавяданне / / Там жа. № 22; Камбайнёр і двойка: [Верш] / / Там жа. № 23; Горкае пахмелле: Байка / / Там жа. № 24; Мы ўсе яго вучні / / Голас Радзімы. № 9; Настаўніцкі аўтарытэт: Байка / / Нар. асвета. № 3; Сёстры: Аповесць / / Полымя. № 2; Настаўнік: Слова пра К.Крапіву / / Там жа. № 3; Гнус: Байка / / Работніца і сялянка. № 12; Дождж: Байка / / Віцеб. рабочы. 11 вер.; Душэўная размова: [Байка] / / Маг. праўда. 7 чэрв.; Штурханцы: Байка / / Мін. праўда. 23 снеж.; «Вожыку» — 25 лет / / Сел. газ. 6 июля.

1967. Аб прафесіях, якія зніклі: Лакей; Аб прафесіях, якія знікнуць: Кандуктар; Аб прафесіях, якія прыносяць шкоду: Божыя пастары; Аб новых прафесіях: Касманаўт: [Вершы]; Другагоднік: (Байка) / / Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Век наш: [Верш] / / Вясна ўвосень. Мн.; Бойцеся бога!: [Верш] / / Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.; Садовы завулак: Апавяданне / / Беларусь. № 6; Смелы кот: Байка / / Вожык. № 2; Вяч. Мінск. 10 ліст.; Як я кінуў курыць: Апавяданне / / Вожык. № 4; Правы і абавязкі: [Верш] / / Там жа. № 7; Вечная маладосць: [Верш] / / Там жа. № 9; Авечка: Байка / / Там жа. № 12; У дарозе: Гумарэска / / Там жа. № 16; Лялькі: Байка / / Там жа. № 18; Рэвалюцыя: Гумарэска / / Там жа. № 20; Шэрыя і белыя: Байка / / Там жа. № 21; Ля пелькі: Байка / / Там жа. № 24; Перад слаўным юбілеем / / Голас Радзімы, № 15; Дзве байкі: Джаз; Рака і мора / / Полымя. № 12; З нараджэннем цябе, «Вячэрні Мінск» / / Вяч. Мінск. 1 ліст.; Рак і плотка: Байка / / Звязда. 19 ліст.; Артыст: Апавяданне

/ / ЛіМ. 1 студз.; Ля шлагбаума: Апавяданне / / Наст. газ. 25 кастр.; Век наш: [Верш] / / Чырв. змена. 5 снеж.

1968. Талака: [Верш] / / Беларускі букет. Мн.; Паляўнічыя: Байка / / Вожык. № 2; Баязлівец: Байка / / Там жа. № 4; Рэкамендацыя: Байка / / Там жа. № 6; Крытык: [Байка] / / Там жа. № 7; Варона з-за кардону: [Верш] / / Там жа. № 8; Начхаць: Байка / / Там жа. № 10; Горкая пілюля: Байка / / Там жа. № 15; Расплата: Байка / / Там жа. № 19; Доказы: (Байка) / / Там жа. № 20; Малпіна слава: Гумарэска / / Там жа. № 22; На вахце: (Байка) / / Там жа. № 24; Зайздрасць: Байка / / Работніца і сялянка. № 4; І адклад бывае ў лад: Гумарэска / / Звязда. 1 студз.; Леўбрахун: Байка / / Там жа. 1 вер.; Навука: Фельетон / / ЛіМ. 26 крас.; Куры дапамаглі: Байка / / Сел. газ. 26 мая.

1969. Слязлівы: Байка / / Беларусь. № 7; Падабенства: Байка / / Там жа. № 11; Дзям'янава юшка: Байка / / Вожык. № 4; Свінячы розум: Байка / / Там жа. № 8; Музыкі: Байка / / Там жа. № 19; Свінячы крос: Байка / / Там жа. № 22; Дедушка русской басни / / Неман. № 2; Закаханы морж: Байка / / Работніца і сялянка. № 5; На заднім плане: Байка / / Звязда. 31 жн.

1970. Лісіца ў гадах: Байка / / Беларусь. № 6; Нацюрморт: [Верш] / / Там жа. № 7; Карыда; Заяц і курапаткі: [Байкі] / / Там жа. № 8; Мак; Павітуха: [Байкі] / / Бярозка. № 8; Балонка і павага: Байка / / Вожык. № 2; Галачка: [Верш] / / Там жа. № 3; Каму свята, а каму расплата: [Памфлет] / / Там жа. № 8; Рыбак: (Байка) / / Там жа. № 10; У новай скуры: [Верш] / / Там жа. № 11; Малатабоец: [Верш] / / Там жа. № 15; Кракадзілавы слёзы: Байка / / Там жа. № 24; Салавей і верабей; Сардэчны вартавы; Гаў-гаў; Косы: [Байкі] / / Маладосць. № 8; Крытыкан; Асёл і салавей; Заключэнне; Аварыя; Карр! Карр!; Лекцыя; У дурнях: [Байкі] / / Полымя. № 8; Футра: Байка / / Работніца і сялянка. № 8; Злачынства і расплата; Дрэсіроўшчыца тыграў: [Байкі] / / Вяч. Мінск. 25 жн.; Цярэх: Байка / / ЛіМ. 20 студз.; Аповесць пра салдата: [Урывак з аднайм. паэмы] / / Чырв. змена. 25 жн.

1971. Брытва; Гістарычная гразь: Байкі / / Дзень паэзіі-71. Мн.; Ці па плячы: Байка / / Беларусь. № 10; Вяхір: Байка / / Там жа. № 12; Брытва: Байка / / Вожык. № 2; Булка з маслам: Байка / / Там жа. № 4; Акулы: Байка / / Там жа. № 6; Салавей і верабей: Байка / / Там жа. № 8; Ніва. 13 чэрв.; Сват: Байка / / Вожык. 1971. № 9; Данясенне: [Байка] / / Там жа. № 13; Агонь і вораг: Байка / / Там жа. № 15; Ізабела: Байка / / Там жа. № 19; Праблема: Байка / / Работніца і сялянка. № 4; Бацькоўская дакормка: Байка / / Там жа. № 9; Граніт і сталь: Байка / / Звязда. 2 лют.; Пустазёл: Байка / / Там жа. 25 ліп.; Правафланговаму беларускай сатыры: [Верш] / / ЛіМ. 5 сак.; Кот і класіка; Ландышы і нарцысы: [Байкі] / / ЛіМ. 24 вер.; Характарыстыка: Байка / / Чырв. змена. 6 ліп.

1972. Філасофскі камень; Шаўчына злосць; Горкае пахмелле; У новай скуры; Дабрадзей; Кума; Асілак; Шэрыя і белыя; Бык і дом; Штуршок; Музыкальная гісторыя; Краля; Казёл і Муха; Зух; Гусак і свіння; Шчанюкі; Нос; Конь і Жаба; Мак; Куры; Панас; Малады салавей; Мамчын клопат; Баран; Рак і Плотка; Смелы Кот; Гнус; «Ветлівы» юнак; Гуркі; Балонка і павага; Герой; Пчала і ружа; Вераб'іны далягляд; Па шчупаковаму загаду: [Байкі] / / Беларускія байкі. Мн.

1973. Бойцеся бога!: [Верш] / / Солнцев П., Андреенко В. Против тьмы и суеверий. Мн.

1974. Падабенства: [Байка] / / Ніва. 25 жн.

1976. Таварыш «Качаргей»; Музыкальная камедыя; Гуркі: [Байкі] / / Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд. Мн.

1980. Зайздрасць; Балонка і павага; Ландышы і нарцысы; Настаўніцкі аўтарытэт: [Байкі] / / Работніца і сялянка. № 8; Балонка і павага: [Байка] / / Ніва. 28 вер.; Настаўніцкі аўтарытэт: [Байка] / / Там жа. 12 кастр.

1981. Бойцеся бога!; Двум дапамагло; У рай: [Вершы]; Набожны заяц; Шаптухіна дапамога: [Байкі] / / Туман трэба развеяць. Мн.

1982. Таварыш Качаргей: Байка / / ЛіМ. 26 лют.

1983. Аб прафесіях, якія зніклі; Аб прафесіях, якія зікнуць; Аб новых прафесіях: [Вершы] / / Вясянка. Мн.; Зайздрасць: Імпартгумар / / Ніва. 3 крас.; Ландышы і нарцысы: [Верш] / / Там жа. 12 чэрв.

1984. Бык і дом: [Байка] / / Работніца і сялянка. № 7.

1985. Галасаванне; Ляснік: [Вершы]; Грозны звер: [Байка] / / Вожык. № 18.

1.4.

1953. А л е й н і к С. Бландзінка: [Верш] / З укр. / / Вожык. № 23; Я г о ж. Прыгода на ўзлеску: [Верш] / З укр. / / Маладосць. № 5.

1954. Т ы ч ы н а П. Песня маладосці; Першае ў гісторыі: [Вершы] / З укр. / / Тычына П. Выбр. тв. Мн.; А л е й н і к С. У клубе: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 10; Я г о ж. Буфетны старшыня: [Верш] / З укр. / / Там жа. № 11; Я г о ж. Хіба ж гэта мужчыны: [Верш] / З укр. / / Работніца і сялянка. № 11.

1955. М і ц к е в і ч А. Ліс і казёл; Тхор на выбарах; Упартая жонка: Байкі / З пол. / / Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.; Я г о ж. Упартая жонка: [Верш] / З пол. / / Беларусь. № 11; А л е й н і к С. Паненка з гітарай: [Верш] / З укр. / / Работніца і сялянка. № 10.

1956. К о н д р а К. Варона і лісіца; (Амаль па І.А.Крылову): [Байка] / З малд. / / ЛіМ. 24 ліст.

1957. А л е й н і к С. «Шахта нежанатых»; В а с к р э к а с е н к а С. Шахцёрскае вяселле: [Вершы] / З укр. / / Дзень украінскай паэзіі. Мн.; Н а г н і б я д а М. Ліда Гора: [Верш] / З укр. / / Нагнібяда М. Песня з Украіны. Мн.; У к р а і н к а Л. Забыты цень; «Каб з гэтых вось праменняў... [Вершы] / З укр. / / Украінка Л. Вершы і паэмы. Мн.; А л е й н і к С. Канфуз: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 6; В а с к р э к а с е н к а С. Узгаднялънік на паляванні: [Верш] / З укр. / / Маладосць. № 6; П е п я л я е ў В. Чортапалох: Байка / З рус. / / Віцеб. рабочы. 15 снеж.

1958. Ц і м а ф е е ў Б. Самае дужае; М і х а л к о ў С. Галубка: Байкі; Ш в я ц о ў. Персона; Верны сродак: [Вершы] / З рус. / / Вожык. № 18.

1959. А л е й н і к С. «Імператар»; Мікола Калюжны; Дыпламат; Пісьмо маленькай Аксаны да цёці паэтэсы; Бландзінка; У клубе; Прыгода на ўзлеску; Буфетны старшыня; Шахта «нежанатых»; Паненка з гітарай; Ды хіба ж яны мужчыны?: [Вершы] / З укр. / / Алейнік С. Гумар і сатыра. Мн.; Б р у т а н е В. Пеўні; Р у я В. Едкі дым: [Вершы] / З лат. / / Ветрык, вей! Мн.

1960. З а д н і п р у П. Аб паэце ў горсавеце; Дзяўчына з фермы: [Вершы] / З малд. / / Паэты сонечнай Малдовы. Мн.; Л а г о д а В. На чыстую ваду: [Верш] / З укр. / / Беларусь. № 1; Г а д а в а н е ц М. Хрэн і морква: Байка / З укр. / / ЛіМ. 3 лют.

1961. М а с э н к а Т. Першы сноп; Ранні запеў; Сястры Ксені; Восень; З кнігі «100 дум Абая»; Дзяўчына з Беларусі: [Вершы] / З укр. / / Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; Р ы л е н к а ў М. Прызнанне; Наша рамяство: [Вершы] / З рус. / / Вожык. № 18.

1962. М і р м у х с і н. Чорныя акуляры; Аб непарыўнай дружбе; Ш у х р а т. Цуд; М у м і н П. Волатгаз казку кажа: [Вершы] / З узб. / / Спявае Узбекістан. Мн.; Т к а ч э н к а В. Восень толькі пачынаецца: [Верш] / З укр. / / Вожык. № 17; Ш а р а п а ў А. Вялікасць Радзімы: [Верш] / З рус. / / Голас Радзімы. № 69.

1963. Ю ш ч а н к а А. Арабіна; У гаі тваім...: [Вершы] / З укр. / / Юшчанка А. Калі ласка! Мн.

1966. С я і т а ў С. Голы кароль; Даўрыкбай: [Вершы] / З каз. / / Вожык. № 18.

1967. В а с і л ю к А. Узнагароджаны і дзед Іон; М е л ь н і к М. Сціплы чалавек: [Гумарэска] / З малд. / / Бочачка вінароба. Мн.; М і р м у х с і н. Плоў: [Верш] / З узб. / / Звязда. 8 чэрв.

1968. М а с э н к а Т. Дзяўчына з Беларусі: [Верш] / / Табе, Беларусь. Мн.; Э т в е р к І. А ўсё ж тыпавы праект: [Апавяданне] / З эст. / / Як быў створаны

кенгуру. Мн.

1969. Г р ы в а Ж. У аддзеле кадраў; П а л к а ў І. Літаратурны прыклад: [Гумарэскі] / З лат. // Мора па калені. Мн; К р ы л о ў І. Фартуна ў гасцях; Паўлін і салавей: Байкі / З рус. // Вожык. № 3; Я г о ж. Леў і чалавек: Байка / З рус. // Полымя. № 2.

1970. А л е й н і к С. «Імператар»; Прыгода на ўзлеску: [Вершы] / З укр. // Алейнік С. Цуд у чаравіку. Мн.

1971. А л т а й б а е ў Ю. Вось такія справы: (Дачная гісторыя) / З каз. // Вожык. № 2; М і р м у х с і н. Чорныя акуляры; Плоў: [Вершы] / З узб. // Там жа. № 10; М і х а л к о ў С. Жыхары і будаўнікі: Байка / З рус. // Там жа. № 14; Г а д а в а н е ц М. Слон і Мыш: Байка / З укр. // Там жа. № 16.

1.5.

На армянскую мову. Кум: [Верш] / Пер. Г.Арцянян // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На казахскую мову. Кудаги: [Байка] // Эдебиет жане искусство. 1953. № 11.

На латышскую мову. Nams un versis; Magistrales / Atdz. V.Ruja. // Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Nams un versis / Atdz. V.Ruja // Cina. 1960. 12. Jun.

На літоўскую мову. Jautis ir namas; Murke / Vert. J.Graiciunas; Tigru tramdytoja / Vert. P.Keidosius // Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Murke: (Pasakecia) / Vert. J.Graiciunas // Pergale. 1958. Nr 9; Draugai ir priesai: (Pasakecia) / Vert. P.Keidosius // Komjaunimo tiesa. 1958. Rugs. 26; Rykliai: (Pasakecia) // Sluota. 1972. Nr 3.

На малдаўскую мову. Кэутаря женулуй; Кумэтра: [Вершы] / Трад. Г.Перов, П.Кэраре // Поезий белорусе. Кишинэу, 1956.

На польскую мову. Kruczek / Tł. Fr. Swarzyc // Głos znad Odry. 1955. Nr 36; Mruczek / Tł. Fr. Swarzyc // Nowiny Tygodnia. 1955. Nr 41; Nowy Tor. 1955. Nr 35.

На рускую мову. Басни. Л., 1956.

Бригадный кум: Басни. М.; Л., 1962. Рэц.: Б а х м е т ь е в а Е. // Звезда. 1962. № 11.

Рекордный огурец: Сатирические стихи / Пер. В.Корчагин. М., 1964. (Б-ка «Крокодила»).

Про животных и зверей: Стихи / Пер. В.Тарас. Мн., 1966.

Влюбленный Морж: Басни / Пер. В.Корчагин. М., 1970. (Б-ка «Крокодила»).

Кума; Мельничная пыль; Мурлыка: [Байкі] / Пер. М.Пустынин, А.Рохович // Антология белорусской поэзии. М., 1952; Лоция; Иван Иванович: [Вершы] / Пер. Б.Тимофеев // Молодая Беларусь. М., 1952; Селивей Фомич; Микешка и долгоносик; Супонь: [Байкі] / Пер. Н.Горулев, К.Марков // Сов. Отчизна. 1954. № 4; Огурцы: (Басня) / Пер. Б.Тимофеев // Авторы «Вожыка». М., 1955; Иван Иванович; Огурцы: [Байкі] / Пер. Б.Тимофеев // Сатира и юмор. Репертуарный сборник. Вып. 2. М., 1955; Слоновая зарплата: [Байка] / Пер. Б.Тимофеев // Нева. 1955. № 2; Поиски жанра: [Байка] / Пер. А.Островский // Там жа. 1956. № 3; Солнце и совы: [Верш] // Часовые неба. М., 1957; Микешка и долгоносик: [Байка] / Пер. А.Николаев // Эстрада. Вып. 1. М., 1957; Якубов опыт: [Байка] / Пер. И.Золотаревский // Сов. Укр. 1957. № 9; Шахтер: [Байка] / Пер. П.Шадур // Соц. Донбасс. 1957. 19 сент.; Колючие строки: [Верш] / Пер. В.Корчагин // Огонек. 1958. № 52; Дрессировщица тигров; Барбос: [Байкі] / Пер. А.Шарапов // Сов. Отчизна. 1958. № 4; Мурлыка: [Байка] // Комс. правда (Вильнюс). 1958. 26 сент.; Слоновая зарплата; Малый человек / Пер. Б.Тимофеев; Тонна пепла; С похмелья; С ветерком; Знакомые / Пер. Б.Кежун; Поиски жанра; Тарасовы ворота; Лев и Суслик; Мельничная пыль Кукушка; Товарищ Кочергей; Крокодилы; Щенки; Трудолюбивая семья; Мотылек / Пер. А.Островский; Музыкальная история; Подъём авторитета / Пер. В.Рождественский; Сынок / Пер. М.Комиссарова: Дом и Бык / Пер. В.Владимиров: [Байкі] // Белорусские басни. Л., 1959; Рекордный огурец; «Остряк»; Банкет: [Байкі] / Пер. Е.Весенин, В.Корчагин // Юмор «Вожыка». М., 1959; Показуха...: [Байка] / Пер. С.Михалков // Правда. 1959. 22 нояб.; Роза; Сор из избы; Конь и Жаба: [Байкі] / Пер. Я.Александров // Неман. 1960. № 4; Встреча на Спутнике: [Байка] // Сов. Бел. 1960. 1 янв.; Шавкина злость: [Байка] / Пер. Б.Кежун // Звезда. 1961. № 12; Катастрофа: [Верш] / Пер. В. Заводчиков // Нева. 1961. № 9; Заячья жалоба: [Байка] / Пер. Я.Александров // Неман. 1961. № 1; Елка «свободного мира»: [Верш] // Во славу Родины. 1962. 1 янв.; Не советуем!: [Верш] // Там жа. 1962. 23 февр.; Слон и божья коровка: [Байка] / Пер. А.Шарапов // Сов. Бел. 1962. 28 марта; Собака: [Байка] / Пер. Б.Кежун // Звезда. 1963. № 6; Писарь поневоле: [Верш] / Пер. В.Корчагин // Колхозно-совхоз. производство Киргизии. 1963. № 9; Рекордный огурец: [Байка] // Комс. знамя. 1963. 14 сент.; Банкет: [Байка] // Там жа. 1963. 19 сент.; Собрались в гости...: [Апавяданне] / Пер. Б.Спринчан // Сов. Бел. 1963. 1 янв.; Лектор Емеля; Пересолил; Пожар: [Байкі] / Пер. В.Корчагин // Колхозно-совхоз. производство. 1964. № 3; Золотые часики; Хулиганки; Тяжелая болезнь: [Апавяданні] / Пер. В.Ардов // Белорусский юмор. Мн., 1965. Свой человек: [Апавяданне] / Пер. К.Титов // Неман. 1965. № 5; Многогранность: [Эпіграма] / Пер. В.Корчагин // Лит. Россия. 1966. 25 марта; Золотые часики; Хулиганки; Тяжелая болезнь: [Апавяданні] / Пер. В.Ардов // Белорусский юмор. Мн., 1969; Изобретатель; Рекомендация: [Вершы] / Пер. Б.Кежун // Красная звезда. 1969. 5 янв.; Женщины, женщины...; «Генерал»: [Вершы] / Пер. А.Шарапов // Путь к победе. Мн., 1970; Демьянова уха: [Байкі]: Пчела и розовый куст; «Механизатором считают все Демьяна...»; Рекомендация; Цецилия и Августин / Пер. В.Корчагин; Мотылек / Пер. А.Лозневой // Неман. 1970. № 8; Болельщик: [Верш] / Пер. В.Корчагин // Гудок. 1970. 28 апр.; И прервалась карьера...: [Верш] / Пер. В.Корчагин // Гудок. 1970. 23 июня; Роза: [Байка] / Пер. А.Шарапов // Знамя юности. 1970. 25 авг.; Ворона из-за кордона: [Байка] // Сов. Бел. 1970. 25 авг.; Лакей / Пер. Д.Нагишкин; Хитрый Кузьма / Пер. Ю.Кушак: [Вершы] // Земля с лазурными очами. М., 1979.

На таджыкскую мову. Гурба: [Верш] / Тарч. Ш.Мастон // Армугони дусти. Душанбе, 1965; Маориф ва маданият. 1965. 4 март.

На ўзбекскую мову. Куюшкон; Бурун; Попнинг газаби: [Байкі] / Х.Хужаев тарж // Белорус шоирлари. Тошкент., 1962.

На ўкраінскую мову. Тонна попелу: Байки. К., 1964.

На магістралі: (Байка) / Пер. М.Зісман; Генерал: [Верш] / Пер. П.Ключина // Білоруський гумор. К., 1957; З вітерцем; Слонова зарплата; Підняття авторитету / Пер. А.Косматенко; Іванові кишені / Пер. П.Ключина: [Байкі] // Пісні з Білорусі. К., 1957; Синиця: [Байка] / Пер. І.Манжара // Колгоспне село. 1957. 16 вер.; Метелик: [Байка] / Пер. М.Гірник // Літ. газ. 1957. 13 вер.; Течія: (Байка) / Пер. М.Кубик // Прикар. правда. 1960. 31 лип.; Склянка чаю: [Байка] // Літ. газ. 1961. 24 січ.; «Шахтар»; Знюхалися; Цяцьки; Вертлявий тхір: Байкі / Пер. С.Олійник // Україна. 1962. № 18; Абстракційний харч: (Байка) / Пер. А.Шмигельський // Львів. правда. 1963. 7 черв.; Товариш Кочергей: [Верш] / Пер. Д.Білоус // Рад. освіта. 1963. 14 груд.; Борода: [Верш] / Пер. В.Лагода // Новоричний репертуарный збирник. К., 1964; Абстракційний харч: Байка / Пер. А.Шмигельський // Жовтень. 1964. № 9; Дулі: Байка / Пер. В.Лагода // Колгоспне село. 1964. 4 черв.; Гава; Два ячмені: [Байкі] / Пер. В.Лагода // Там жа. 1964. 30 жовт.; Рішучість; Кури; Борода: [Байкі] / Пер. В.Лагода // Київська правда. 1965. 5 верес.; Флокс: Байка / Пер. П.Сліпчук // Україна. 1966. № 44; Жук і мед: [Байка] / Пер. М.Петренко // Жовтень. 1967. № 1; Бик і дім; Брехун; Медовий місяць; Юнак; Побожний зять; Лісник; Протокол: [Байкі] / Пер. В.Лагода, П.Глазовий, Ю.Кругляк, С.Олійник // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Течія: Байка / Пер. М.Кубик // Прикар. правда. 1972. 16 січ.; Рекомендація: Байка / Пер. А.Гарматюк // Комс. плем'я. 1976. 20 лист.; Вчитель: [Верш] / Пер. Л.Талалай // Лісова колиска. К.,

1979; Вдячність; Огірки: [Вершы] / / Пер. Д.Білоус / / Білоус Д. Вибране. К., 1980; Крокодилячі сльози: Байка / / Рад. Укр. 1984. 23 вер.

На эстонскую мову. Seene all; Kindad: (Luuletused) / Tlk. J.Kaidla / / Pygmalion pahupidi. Tallinn, 1968.

2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Сатырычная паэзія / / Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970; С. 195—197, 200—206, 209—210, 212—215; Б а р с т о к М. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 200—202; Б е л а р у с к і паэт-сатырык / / Голас Радзімы. 1960. № 65; Б р о ў к а П. За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры / / Полымя. 1952. № 5; Б у р н о с а ў В. Безадказнасць да слова / / ЛіМ. 1953. 10 студз.; Б я л е в і ч А. Перастала біцца шчодрае сэрца паэта / / Там жа. 1971. 3 снеж.; Б я с п а л ы З. Самабытны талент / / Там жа. 1985. 23 жн.; Я г о ж. Яго зброя — сатыра / / Звязда. 1970. 25 жн.; В а л а с е в і ч Э. Самабытны талент / / Полымя. 1980. № 9; Г а ў р ы л а ў І. Зброя сатыры / / Беларусь. 1954. № 3; Г е р ц о в і ч Я. Майстар вясёлага цэха / / Работніца і сялянка. 1970. № 8; Я г о ж. Майстар дасціпнага слова / / Корбан У. Шклянка чаю. Мн., 1970; Г р ы ш ы н Я. Маладыя таленты / / ЛіМ. 1948. 30 кастр.; Ж а л е й к а В. [Біябібліяграфічная нататка да 75-годдзя з дня нараджэння] / / Полымя. 1985. № 8; З у б В. Трапным агнём сатыры / / Мін. праўда. 1970. 25 жн.; К а з е к а Я. Байкі і прытчы / / ЛіМ. 1954. 25 мая; Я г о ж. Беларуская байка / / Мн., 1960. С. 162—167, 173—174, 184—185; Я г о ж. Няходжанай дарогай. Мн., 1973. С. 123—125, 126—130, 136—138, 140, 142—144; Я г о ж. Сучасная беларуская байка / / Полымя. 1960. № 9; Я г о ж. Уладзімір Корбан / / Корбан У. Дзе гэта вуліца?.. Мн. 1961; К л і м к о в і ч М. Таленавіты паэт-сатырык / / ЛіМ. 1954. 13 сак.; К л ы ш к а А. Размова па шчырасці / / Там жа. 1954. 23 кастр.; К о й д а н а ў с к і С. Рабочыя адзначаюць юбілей пісьменніка / / Там жа. 1960. 23 жн.; К р а ў ч а н к а У. Клапаціцца аб дзіцячай літаратуры / / Наст. газ. 1958. 28 лют.; К р у п е н ь к а Я. Талент жыццялюба / / Чырв. змена. 1970. 25 жн.; Н а з а р э н к а Ю. Пераклад баек У.Корбана на ўкраінскую мову / / Віцеб. рабочы. 1950. 17 ліст. [Пераклады ва ўкраінскім друку, указаныя ў артыкуле, не выяўлены]; Н а ш ы творчыя планы / / ЛіМ. 1960. 30 снеж.; [Н е к р а л о г] / / Там жа. 1971. 3 снеж.; Н я х а й Р. У баявым страі / / Там жа. 1980. 22 жн.; П р а в а с у д У. Каваль сатырычнага цэха / / Чырв. змена. 1980. 24 жн.; П і с ь м е н н і к і — роднай Беларусі / / ЛіМ. 1958. 17 снеж.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн. 1981; П р о к ш а Л. Стары молатабоец / / Голас Радзімы. 1970. № 35; П я н к р а т М. У гарачым цэху сатыры / / ЛіМ. 1970. 21 жн.; С о б а л ь В. Вострай зброяй сатыры / / Віцеб. рабочы. 1980. 23 жн.; У л а д з і м і р Корбан / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; У л а д з і м і р у Корбану — 50 год / / ЛіМ. 1960. 23 жн.; Х в е д а р о в і ч М. Незабыўнае / / Хведаровіч М. Незабыўнае. Мн., 1976. С. 101—108; Х р о м ч а н к а К. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 88—89; Ш у ш к е в і ч С. Майстар сатырычнага цэха / / Вяч. Мінск. 1970. 25 жн. Ш ч а р б а т а ў Г. Грозная зброя / / ЛіМ. 1954. 23 студз.

На рускай мове. Г е р ц о в и ч Я. Дорогами жизни: (К 50-летию со дня рождения В.Корбана) / / Неман. 1960. № 4; К л е в к о Г. От резца к перу / / Сел. газ. 1970. 25 авг.; К о в а л е в Д. За поэзию большого чувства, смелой мысли / / Сов. Бел. 1954. 17 марта.

2.4.

На беларускай мове. А л е й н і к С. Вітаем шчыра!: [Верш] / З укр. / / Вожык. 1970. № 15; У л а д з і м і р Корбан: (Да 50-годдзя з дня нараджэння): [Верш] / / Там жа. 1960. № 16.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 183, воп. 1, спр. 1—223; Інстытут літаратуры АН Беларусі, бібліятэка, рукап. фонд № 13.

Г.І.Рэут.

КОРЗУН МІКОЛА

Корзун Мікалай Паўлавіч (н. 1.5.1934, в. Заўшыцы Салігорскага р-на Мінскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1981.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1937—38 памерлі бацькі, выхоўваўся ў Слуцкім дзіцячым доме. Скончыўшы 7 класаў, паступіў у Смілавіцкі сельскагаспадарчы тэхнікум. Пасля яго заканчэння (1957) вучыўся ў Мінскім пединстытуце (1957—61), працаваў батанікам у навукова-даследчым

інстытуце глебазнаўства г. Жодзіна (1961—68), аграномам саўгаса імя Я.Купалы ў г. п. Радашковічы (1968—71), загадчыкам філіяла літаратурнага музея Я.Купалы ў Вязынцы (1971—78), старшым навуковым супрацоўнікам Літаратурнага музея Я.Коласа (1978), загадчыкам кнігарні пісьменніка (1978—82). З 1982 ў Літаратурным музеі Я.Коласа.

Літаратурнай працай пачаў займацца з 1958. Піша пераважна для дзяцей і юнацтва. Першыя апавяданні публікаваліся ў газетах «Піянер Беларусі», «Бярозка». Асноўная тэматыка творчасці — жыццё, праца, вучоба школьнікаў, таямнічы свет прыроды («Жывы куток», «Тры сонцы»), гераізм, пакуты, горкія страты падлеткаў у час вайны. Вяртае для сучаснікаў імёны дзяцей-герояў, раскрывае тэму ваеннага дзяцінства праз спалучэнне дакументальных і рэальных фактаў («Віця Сітніца», «Навальнічная паласа» — дакументальныя аповесці пра піянераў-партызан). Аповесці «Чырвоныя зоркі на танках», «Тамашоў хутар» пабудаваны на матэрыяле жывой рэчаіснасці ў перыяд барацьбы за ўз'яднанне Заходняй Беларусі.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Жывы куток: Апавяданні. Мн., 1962. Рэц.: П р а н у з а П. Удалая заяўка / / Наст. газ. 1963. 20 ліп.; С ы м о н к і н І. Таямніцы жывога кутка / / ЛіМ. 1962. 7 снеж.

Віця Сітніца: Дакументальная аповесць. Мн., 1964. Рэц.: А л е х н о в и ч В. Рябиновый свет / / Знамя юности. 1964. 27 окт.; Б а к і е в і ч Р. Падарунак чытачу-падлетку / / Чырв. змена. 1964. 8 кастр.; Б я л я е ў І. Дзве аповесці аб беларускіх партызанах / / Гомел. праўда. 1964. 21 жн.; Д з ю б а й л а П. Героі не паміраюць / / ЛіМ. 1964. 3 крас.; Р у б и н с к и й В. Землю родную спасшие / / Сел. газ. 1965. 24 янв.

Тры сонцы: Апавяданні. Мн. 1971. Рэц.: В а б і ч А. Праменні добрага сонца / / Вяч. Мінск. 1972. 1 вер.; М а р ц і н о в і ч А. Ці не занадта спрошчана? / / ЛіМ. 1972. вер.

Чырвоныя зоркі на танках: Маленькая аповесць. Мн. 1974.

Навальнічная паласа: Дакум. аповесць. Мн., 1979. Рэц.: Х о р с у н С. / / Дет. лит. 1980. № 5; Я г о ж. Праз навальнічную паласу / / ЛіМ. 1979. 31 жн.

Зоркі на танках: Аповесці. Мн., 1982. Рэц.: С е ч к а К. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 18 чэрв.; С о б а л ь Ф. Праўда жыцця / / Наст. газ. 1983. 23 ліп.

Светло чароўнай зоркі: Аповесць. Мн., 1989.

1.3.

1958. Шапка: Апавяданне / / Бярозка. № 10.

1961. Вяпрук: Апавяданне / / Піянер. Бел. 7 крас.

1962. Жывы куток: [Апавяданне] / / Ніва. 4 ліст.

1963. Знаходка: [Апавяданне] / / Ніва. 13 студз.

1964. Скрыпка: Апавяданне / / Бярозка. № 3; Сцяг; Подзвіг: [Апавяданні] / / Там жа. № 11; Рабінка: Апавяданне / / Вясёлка. № 12; Музыка: [Апавяданне] / / Наст. газ. 12 вер.

1965. Другі корпус: [Рэц. на кн.: Н я д з в е д с к і У. Хлопцы з другога корпуса. Мн., 1964] / / Беларусь. № 8; Ці даляцелі птушкі?..: [Рэц. на кн.: Д з е р у ж ы н с к і А. Ляцелі дзве птушкі. Мн., 1964] / / ЛіМ. 26 студз.; Дыктоўка па рускай / / Піянер Бел. 29 кастр.; Першы: [Апавяданне] / / Там жа. 5 ліст.

1966. Сонцу насустрач: Апавяданне / / Бярозка. № 8; Маленькі прынц: Апавяданне / / Піянер Бел. 18 сак.

1967. Сын: Апавяданне / / Бярозка. № 1.

1969. Там, ля гары, вёска: [Апавяданне] / / Вяч. Мінск. 27 лют.; Важнае заданне: Быль / / Піянер Бел. 8 мая; Тры сонцы: [Апавяданне] / / Там жа. 18 снеж.

1970. Сон-трава / / Піянер Бел. 16 крас.; Песня / / Там жа. 7 мая.

1971. И углами красна изба / / Неман. № 8; На спатканне з Сонцам / / Піянер Бел. 28 студз.; Выбух: [Апавяданне] / / Там жа. 6 мая.

1972. Дзікі: Апавяданне / / Бярозка. № 1; Новый дом, новый быт / / Неман. № 5.

1973. Зоркі на танках: Раздзелы з аповесці / / Бярозка. № 2, 3; «Скрыпяць мае лапці...» / / Неман. № 7; Разгаданная загадка: [Рэц. на кн.: З а р э м б а М. Загадка без адгадкі. Мн., 1972] / / Вяч. Мінск. 5 чэрв.; Усе за аднаго / / Піянер Бел. 5 крас.

1977. На світанку: Навела / / Бярозка. № 11; На рассвете / / Во славу Родины. 18 дек.

1978. Ружа: [Апавяданне] / / Ручаінкі. Мн.,; Навальнічная паласа: Раздзел з аповесці / / Бярозка. № 5; Памочнікі: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 2.

1979. Тамашоў хутар: Аповесць / / Бярозка. № 9, 10; На світанку: (З успамінаў пра сына нар. паэта БССР Я.Коласа Юру) / / Голас Радзімы. 15 сак.; Навальнічная паласа: [Урыўкі з аднайм. дакум. аповесці] / / Піянер Бел. 7, 14, 21, 28 чэрв.

1980. Віця Сітніца: [Дакум. аповесць] / / Бярозка. № 5.

1983. Яблынька: З маленства народнага паэта Беларусі Янкі Купалы: [Апавяданне] / / Вяснянка. Мн.; Навальнічная паласа: [Раздзел з аповесці] / / Бярозка. № 11; На досвітку / / Мін. праўда. 9 мая; Лісіная паляна: [Урывак з аповесці «Чырвоныя зоркі на танках»] / / Піянер Бел. 6, 13 кастр.

1984. Старая яліна: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 7.

1985. Старая яліна: [Апавяданне] / / Голас Радзімы. 21 лют.

1.5.

На рускую мову. Витя Ситница: Докум. повесть / Пер. В.Рудова / / Мн., 1980. (Из орлиного племени). Рэц.: В і ш н е ў с к і А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1980. 22 жн.; К а д з е т М. Зрабіўшы крок у бяссмерце / / Вяч. Мінск. 1981. 2 студз.

Грозовая полоса / Повести / Пер. В.Яцко, В.Рудова. Мн., 1983. (Из орлиного племени).

Миколкин барометр: [Апавяданне] / / Зорька. 1960. 6 авг.; Загадочное место: [Апавяданне] / / Там жа. 1961. 16 сент.; Орленок: [Урывак з аповесці] / / Там жа. 1963. 19, 26 янв.; 2 февр.; Грозовая полоса: [Урывак з аднайм. аповесці] / / Там жа. 1978. 14 июля; Ночные гости: Отрывок из повести «Витя Ситница» / / Там жа. 1980. 21 нояб.; Взрыв после полуночи: Рассказ-быль / / Во славу Родины. 1982. 22 авг.; Грозовая полоса: [Урывак з дакументальнай аповесці] / / Знамя юности. 1982. 13—20 окт.; Домик под кленом: [Урывак з кнігі «Зоркі на танках»] / / Зорька. 1982. 15 янв.; Реликвия; Розы с далекого Кавказа: [Апавяданні] / / Там жа. 1982. 9 июля; Сын поэта: Новелла / / Там жа. 1982. 22 окт.

2.3.

На беларускай мове. М а ц ю х М. З любоўю да дзяцей / / Наст. газ. 1984. 19 мая; М і к о л у Корзуну — 50 / / ЛіМ. 1984. 4 мая; Т а к у е ў Р. Прадмова / / Корзун М. Віця Сітніца. Мн., 1964.

Г.І.Рэут.

КОРШАК АЛЯКСЕЙ

Коршак Аляксей Ігнатавіч (22.2.1920, в. Вуглы Капыльскага р-на Мінскай вобл. — 27.2.1945, Усходняя Прусія), паэт.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Скончыў Капыльскую сярэднюю школу (1938). Вучыўся на літфаку Мінскага педінстытута (1938—1941). Вайна застала А.Коршака у Мінску, адкуль ён пераехаў да бацькоў на Капыльшчыну. Пасля вызвалення Міншчыны Савецкай Арміяй прызваны ў армію. Ваяваў у Прыбалтыцы, дайшоў да Усходняй Прусіі, дзе і загінуў.

Пісаць вершы А.Коршак пачаў яшчэ ў школе і змяшчаў іх у насценнай газеце, нязменным рэдактарам якой ён быў тры гады. Стала літаратурную дзейнасць пачаў у 1937. Па яго ініцыятыве ў Капылі пачаў выходзіць рукапісны часопіс «Юнае племя». У час вучобы ў педінстытуце быў намеснікам рэдактара літаратурнага часопіса «Наша творчасць», тады ж працаваў літаратурным кансультантам у газеце «Чырвоная змена». Першыя вершы «У акне», «Не спіць граніца!» з'явіліся ў рэспубліканскім друку ў 1938. Пры жыцці А. Коршак друкаваўся мала: некалькі вершаў, артыкулаў і рэцэнзій у газетах «Звязда», «Літаратура і мастацтва», «Піянер Беларусі», «Чырвоная змена». Напярэдадні вайны падрыхтаваў зборнік вершаў «Пялёсткі», рукапіс якога захоўваўся ў бацькоў паэта. Сябры выдалі гэты зборнік пад назвай «Апаленыя пялёсткі» (1963), уключыўшы ў яго і вершы ваеннага часу. Творы А.Коршака пасля яго смерці друкаваліся ў розных анталогіях і зборніках, часопісах «Полымя», «Маладосць». Вершы вызначаюцца глыбокім лірызмам, шчырасцю пачуццяў, сардэчнай цеплынёй. Гэта творы пра вялікае сяброўства, студэнцкае жыццё, красу маладосці, шчаслівую будучыню. Малады паэт адчуваў адказнасць за лёс свайго народа, хацеў быць разам з ім у горы і шчасці. А.Коршак пісаў традыцыйным вершам, спрабаваў свае сілы ў класічных формах паэзіі. Творы паэта перакладаліся на польскую, рускую, украінскую мовы. У рукапіснай спадчыне паэта захаваліся неапублікаваныя вершы, урывак з паэмы.

Т.В.Каваленка.

Бібліяграфія

1.2.

Апаленыя пялёсткі: Вершы. Мн., 1963. Рэц.: Б я р о з к і н Р. Над кастром вялікага сяброўства // Полымя. 1963. № 6; К р а ў ц о ў Я. Паэзія арлінага ўзлёту // Маг. праўда. 1964. 10 студз.; М а к а р э в і ч В. Абарваная мелодыя // ЛіМ. 1963. 7 мая; Н я х а й Р. Апаленыя пялёсткі // Маладосць. 1963. № 5; С к а п а р а ў І. Права на бессмяротнасць // Чырв. змена. 1963. 6 ліп.; Ш а ў н я А. // Звязда. 1963. 1 ліст.

Апаленыя пялёсткі: Вершы. Успаміны пра аўтара. Мн., 1993.

1.3.

1938. У акне; Не спіць граніца!: [Вершы] // ЛіМ. 6 ліп.; Дэпутатам народа: [Верш] // Піянер Бел. 11 студз.; Як грымнуць гарматы: [Верш] // Чырв. змена. 4 лют.

1939. Добрая казка: [Рэц. на кн.; Г е р а с і м о в і ч Я. Верабейчык. Мн., 1939] // ЛіМ. 5 ліст. / Сааўт. М.Аўрамчык.

1940. Адам Міцкевіч // Віцеб. рабочы. 17 кастр.; Звязда. 13 кастр. / Сааўт. А.Астапенка; Зборнік вершаў Максіма Танка // Звязда. 24 кастр. / Сааўт. А.Астапенка; «Па сонечных узгорках»: [Рэц. на кн.: Н я х а й Р. Па сонечных узгорках. Мн., 1939] // ЛіМ. 11 студз. / Сааўт. М.Аўрамчык.

1941. Вершы маладых паэтаў // ЛіМ. 5 сак.; Каморка Фауста і хатка Талаша // Чырв. змена. 9 лют.

1945. «Станеш, слухаеш у смутку светлым...»: [Верш] // Беларусь. № 5; Максім Багдановіч: [Верш] // Там жа. № 10.

1946. Паранены: [Верш] // Беларусь. № 1; Бяссмерце; Жураўвіны; Возера ноччу; «Напалам паламана маланкай...»; «Што ж, кажы, што сэрца ў мяне...»: [Вершы] // Там жа. № 8; Паэту; Трыпціх; Гарачынь: [Вершы] // Полымя. № 4.

1947. Зварот дамоў: [Верш] // Полымя. № 9.

1949. «Напалам паломана маланкай...»; Ластаўка; «Ідзі ў луг — трава і краскі...»; Жураўвіны: [Вершы] // Мы іх не забудзем. Мн.

1957. Б'еццa мора: [Верш] / / ЛіМ. 25 мая; Сябру; Рэха; Паранены; Песняру: [Вершы] / / Ніва. 29 снеж.
1959. «Станеш, слухаеш...»; Кляновы ліст; «Сабраў я песень звонкае бярэмя...»: [Вершы] / / Маладосць. № 10; Вясна на Дняпры: Апавяданне / / Калг. праўда. 4 кастр. / Аўт. спрэчнае.
1961. Журавіны; Максім Багдановіч; Гарачынь: [Вершы] / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3.
1963. «Там неба даль...»; Паранены; Вечар: [Вершы] / / ЛіМ. 26 лют.
1964. Са студэнцкага дзённіка: [Верш] / / Чырв. змена. 30 чэрв.
1965. Просты свет; «Захоча сэрца смеху чалавека...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі-65. Мн.; Морач: [Верш] / / Чырв. змена. 16 мая.
1967. Паранены; Ластаўка; Дрэмле човен; Просты свет; «Захоча сэрца смеху чалавека...»; Максім Багдановіч; Гарачынь; «Часам зморыцца думка ад грымотаў і бітваў...»: [Вершы] / / Крывёю сэрца. Мн.
1969. Паранены; «Сабраў я песень звонкае бярэмя...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 19 чэрв.
1972. Успаміны: [Верш] / / Зорка Венера. Мн.
1975. Паранены: [Верш] / / Полымя. № 5.
1978. Паранены: [Верш] / / Адданасць. Мн.; Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Расстрэл: [Балада] / / Беларуская балада. Мн.
1980. Паранены: [Верш] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.
1982. Паранены: [Верш] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.
1984. Гарачынь: [Верш] / / Дзень паэзіі-84. Мн.; Паранены: [Верш] / / За цябе, радзіма! Мн.
1985. Паранены; «Часам зморыцца думка ад грымотаў і бітваў...»: [Верш] / / Маладосць. № 5; Паранены: [Вершы] / / Чырв. змена. 30 крас.

1.5.

На польскую мову. Żurawiny / Tł. J.Huszcza / / Odgłosy. 1969. Nr 16; Żurawiny; Zwyczajny świat; Ranny / Tł J.Huszcza / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; Żurawiny; Drzemie czołno; Zwyczajny świat; Ranny / Tł. J.Huszcza / / Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc. 1978.

На рускую мову. «Лишь посмотри вокруг и ты увидишь...»: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Знамя юности. 1966. 23 янв.; Раненый: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Чтоб всегда было солнце. Мн. 1968; Раненый: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Неман. 1969. № 5; Раненый: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Путь к победе. Мн.; 1970; Раненый: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / За тебя, Беларусь. Мн. 1974; Раненый: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Кислик Н. Спелый бор. Мн., 1982; Раненый: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Ковалев Д. Кому что дорого. Мн., 1982; Обычный мир: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Стожары. Мн., 1984; Кровью сердца: [Вершы] / Пер. Б.Спринчан / / Неман. 1984. № 12; Дом счастливой юности: Там даль небес...; Ласточка; Обыкновенный мир; Захочет сердце ласкового смеха...; Мелькнет авто во тьме ночной...; Кленовый лист; Жара; Раненый; Возвращение домой; Мысль уже не приемлет пожары и взрывы...; «О, бедный народ мой! О, край мой родимый!..», «И я пришел сюда, где все сияет медью...: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Возвращение. Мн., 1985; Ласточка; Дремлет лодка; Вечер; Обычный мир; Журавины; Максим Богданович; Вечер (Сонет); Жарынь; Возвращение домой; Поэту; «О, бедный народ мой!..»; Расстрел; «Когда разум устанет...» [Вершы] / Кровью сердца. Мн., 1985; «Там даль небес...»; «Мелькнет авто...»; Жара; Возвращение домой; «О, бедный народ мой!..»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Поэзия: Имена на поверке. Мн.; 1985. Вып. 41; Обычный мир: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Неман. 1985. № 5.

На ўкраінскую мову. Журавлина; Максим Богданович; Сквар: [Вершы] / Пер. В.Бойченко / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 2; Расстрел / / Балади мужності й відваги. К., 1975; Поранений: [Верш] / Пер. М.Львович / / Ля Вечнага агню: Вершы. 1941—1945. Харків; Мн., 1984.

2.3.

На беларускай мове. А л е к с а н д р о в і ч С. Песня не памірае / / ЛіМ. 1963. 26 лют.; Я г о ж. Слова пра сябра / / Александровіч С. Кнігі і людзі. Мн., 1976; А л я к с е й Коршак / / Радзіме — радок і жыццё. Мн., 1986. А с т а п е н к а А. Аляксей Коршак / / Мы іх не забудзем. Мн., 1949; Я г о ж. Памяці маладога паэта / / Полымя. 1946. № 4; А ў р а м ч ы к М. Памяці сяброў / / Дзень паэзіі-65. Мн., 1965; Б а р с т о к М. Прысяга ў акопах / / Вобраз—85. Мн., 1985; Б е ч ы к В. Лірыка травеня: Крытычныя нататкі / / ЛіМ. 1978. 2 чэрв.; Б я р о з к і н Р. «Ляжыць ён, як віцязь...» / / Б я р о з к і н Р. Постаці. Мн., 1971. С. 200—201, 203—204; В е ч а р маладых паэтаў / / ЛіМ. 1938. 5 снеж.; В я л ю г і н А. Песень поўны падсумак / / Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973. Т. 2; Я г о ж. Яны змагаліся за Радзіму / / ЛіМ. 1947. 22 лют.; Г а р д з і ц к і А. Апаленыя пялёсткі / / ЛіМ. 1980. 22 лют.; Г н і л а м ё д а ў У. «Ляжыць ён, як віцязь...» / / Звязда. 1985. 17 мая; Я г о ж. «Ніколі не ехаць хлапцу маладому...» / / Голас Радзімы. 1985. 4 крас.; Г у р ы н о в і ч У. Апаленыя вайной радкі / / Звязда. 1975. 12 крас.; Я г о ж. Радкі, абарваныя куляй / / Мін. праўда. 1980. 3 чэрв.; Ж о р а в а К. Яны ў нашых сэрцах / / ЛіМ. 1975. 9 мая; К а х а н о ў с к і Г. Салаўіныя гнёзды Міншчыны / / ЛіМ. 1978. 20 кастр.; К л а з І. Чую голас яго... / / Вяч. Мінск. 1969. 19 чэрв.; М а к а р э в і ч В. Абарваная мелодыя / / ЛіМ. 1963. 7 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ф е д з ю к о в і ч М. Радкі, абарваныя куляй...: Да 60-годдзя А.Коршака / / Чырв. змена. 1980. 22 лют.

На польскай мове. A l a k s i e j Korszak / / Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; A l a k s i e j Korszak / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971.

На рускай мове. Б е р е з к и н Г. «Лежит он, как витязь...» / / Неман. 1970. № 5; В е л ю г и н А. Кровью сердца: Стихи белорусских поэтов, павших на Великой Отечественной / / Там жа. 1985. № 5; Я г о ж. Песен полный подсумок / / Во славу Родины. 1984. 15 июля.

2.4.

На беларускай мове. А ў р а м ч ы к М. Пямяці Аляксея Коршака: [Верш] / / Аўрамчык М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; Г о р б а М. Паэту-камсамольцу Аляесею Коршаку: [Верш] / / Заря. 1968. 28 сент.

В.У.Смольская.

Коршунаў Аляксандр Фаміч (4.3.1924, в. Палішына Горацкага р-на Магілёўскай вобл. — 12.7.1991, Мінск, пахаваны на Паўночных могілках), літаратуразнавец. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Коласа (1980, за ўдзел у 2-томным даследаванні «Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры» і «Гісторыя беларускай савецкай літаратуры»; на рус. мове).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька, Фама Васільевіч быў шаўцом, маці, Кацярына Кузьмінічна — калгасніца. А.Коршунаў закончыў Першынскую пачатковую школу (1934), Каменскую няпоўную СШ (1937), Ленінскую сярэднюю школу (1941). У час летніх канікул працаваў у трактарнай брыгадзе Ленінскай МТС Горацкага р-на. У першыя гады вайны (1941—43) жыў у роднай вёсцы, працаваў на гаспадарцы. 27.9.1943 быў мабілізаваны ў Чырвоную Армію. У складзе войск 3-га Беларускага фронта ўдзельнічаў у баях за вызваленне Оршы, Віцебска. У тым жа годзе быў цяжка паранены. Пасля ампутацыі нагі, 20.10.1944 дэмабілізаваны як інвалід Вялікай Айчыннай вайны. У 1945 паступіў на філалагічны факультэт БДУ і скончыў яго ў 1950. Вучыўся ў аспірантуры пры кафедры рускай літаратуры Ленінградскага універсітэта (1950—54), спецыялізаваўся па старажытнай беларускай літаратуры. З 1954 малодшы, з 1956 старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры імя Я.Купалы АН БССР. Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

А.Коршунаў пачаў друкавацца з 1955. Даследаваў старажытную беларускую літаратуру, займаўся вывучэннем творчасці Ф.Скарыны, С.Буднага, В.Цяпінскага, царкоўна-палемічнай і мемуарнай літаратуры 16—17 ст. Свае артыкулы змяшчаў у «Весцях АН БССР», часопісах «Маладосць», «Полымя», «Нёман» і інш. Адзін з аўтараў 1 тома «Гісторыі беларускай дакастрычніцкай літаратуры» (1968), навуковых зборнікаў і дапаможніка для студэнтаў ВНУ, складальнік хрэстаматый і дакументальных зборнікаў.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія.

1.2.

Афанасий Филиппович и его общественно-литературная деятельность: (Из истории общественной мысли в Белоруссии первой половины XVII века). Автореф. дис. ... канд. филол. н. Л., 1956.

Афанасий Филиппович: Жизнь и творчество. Мн., 1965. Рэц.: Прашковіч М. Слова пра Афанасія Філіповіча // Полымя. 1965. № 12.

Традыцыі літаратуры старажытнай Русі ў беларускай літаратуры: Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1982 / Сааўт. В.Чамярыцкі, А.Лойка. Рэц.: Sielicki F. // Sl. Orient. 1984. Nr 2.

Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985 / У сааўт.

1.3.

1955. Симеон Полоцкий: (К 275-летию со дня смерти) // Сов. Бел. 4 окт.

1956. Літаратурная спадчына Івана Вішанскага: [Рэц. на кн.: Вішанскі І. Творы. Мн., 1955] // ЛіМ. 5 мая.

1959. Прадмова // Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн.

1960. Да пытання аб жанры і кампазіцыі «Дыярыуша» Афанасія Філіповіча // Беларуская літаратура. Мн. Вып. 3.

1962. Антиуниатская публицистика Филипповича // Из истории философской и общественно-политической мысли Белоруссии. Мн.

1963. У слаўным месце Віленскім: [Рэц. на кн.: Анушкин А. Во славном месте Виленском. М., 1962] // Полымя. № 3 / Сааўт. С.Александровіч.

1964. Іван Фёдараў і беларускае кнігадрукаванне // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 4.

1968. Літаратурна-грамадскі рух; Сымон Будны; Васіль Цяпінскі; Культурна-асветніцкія традыцыі Скарыны ў дзейнасці прадстаўнікоў пазнейшага кнігадрукавання; Гістарычна-мемуарная літаратура; Палемічная літаратура; Мялецій Сматрыцкі; Афанасій Філіповіч // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1; Васіль Цяпінскі // Нарысы гісторыі народнай асветы і педагагічнай думкі ў Беларусі. Мн.; Наследие Скорины // Кн. обозрение. 5 дек.

1969. Уступ; Літаратурна-публіцыстычная спадчына Францыска Скарыны; Кароткі каментарый да выданняў Францыска Скарыны // Скарына Ф. Прадмовы і

пасляслоўі. Мн.; Памяці першадрукара: [Рэц. на кн.: 4 5 0 г о д беларускага кнігадрукавання. Мн., 1968] / / Полымя. № 10.

1970. Па слядах летапісаў: [Рэц. на кн.: Ч а м я р ы ц к і В. Беларускія летапісы як помнікі літаратуры. Мн., 1969] / / Маладосць. № 7; Адказ гісторыку / / ЛіМ. 3 сак. / У сааўт.

1972. «Не верую ни в сон, ни в чох»: [Рэц. на кн.: К о р о т к а я Л. На путях к атеизму. Мн., 1971] / / Неман. № 1; Знойдзена «Пасхалія» / / Помнікі гіст. і культ. Бел. № 4.

1973. Нататкі з падарожжа па Сібіры ў XVII ст. («Дыярыуш» Адама Каменскага) / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1; Знойдзена «Пасхалія» / / Голас Радзімы. № 5.

1974. «Дыярыуш» Адама Каменскага Длужыка / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн. Вып. 2

1975. «Дыярыуш» Багуслава Казіміра Маскевіча / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн. Вып. 3; Літаратура 16 — 1-й пал. 17 ст. / / Беларуская савецкая энцыклапедыя Мн. Т. 12 / Сааўт. В. Чамярыцкі; «Лісты» Ф.С.Кміты-Чарнабыльскага і «Баркулабаўская хроніка»; Жывыя сведкі гісторыі / / Помнікі старажытнай беларускай пісьменнасці. Мн.

1977. Успаміны Яна Цадроўскага / / Беларуская літаратура. Мн., Вып. 5; Франциск Скорина / Сааўт. В.Чамярыцкі; Реформационная публицистика; Сымон Будный; Развитие литературы в период Контрреформации; Церковно-полемическая публицистика; Мелетий Смотрицкий; Афанасий Филиппович; Историко-мемуарная литература / / История белорусской дооктябрьской литературы. Мн.

1979. Традиции Франциска Скорины в изданиях его последователей / / Белорусский просветитель Франциск Скорина и начало книгопечатания в Белоруссии и Литве. М.; К вопросу о начале книгопечатания в Великом княжестве Литовском / / Кnygotyra .№ 7(14).

1983. Новыя даныя аб Фёдары Еўлашоўскім / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 1.

1984. Иван Федоров и белорусское книгопечатание / / Иван Федоров и восточнославянское книгопечатание. Мн.

1985. Рэфармацыйная публіцыстыка; Сымон Будны; Васіль Цяпінскі; Літаратура перыяду Контррэфармацыі; Царкоўна-палемічная публіцыстыка; Афанасій Філіповіч; Гісторыка-мемуарная літаратура / / Гісторыя беларускай літаратуры. Мн.

1.6.

Х р э с т а м а т ы я па старажытнай беларускай літаратуры: Вучэбны дапаможнік для філал. фак. ВНУ. Мн., 1959 / Скл. Рэц.: Ж у р а ў с к і А. Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры / / Полымя. 1959. № 12; К р а п і в і н П. Некаторыя недахопы хрэстаматый / / Нар. асвета. 1961. № 7; Л о й к а А. Мастацкі летапіс мінуўшчыны / / ЛіМ. 1959. 14 кастр.

Ф р а н ц ы с к Скарына. Прадмовы і пасляслоўі. Мн., 1969 / Скл. Рэц.: К а р о т к а я Л. Мудрое слово Скорины / / Вопр. истории. 1970. № 9; S i e l i c k i F. / / Sl. Orient. 1969. Nr 4.

П о м н і к і старажытнай беларускай пісьменнасці. Мн., 1975 / Скл. Рэц.: П р ы г о д з і ч М. Адны радуюцца, другія... / / ЛіМ. 1976. 3 вер.

П о м н і к і мемуарнай літаратуры Беларусі XVI ст. Мн., 1983 / Скл.

И в а н Федоров и восточнославянское книгопечатание. Мн., 1984 / Скл. з інш.

С к а р ы н а Ф. Творы: Прадмовы, сказанні, пасляслоў'і, акафісты, пасхалія. Мн., 1990 / Скл.

2.3.

На рускай мове. Л ю к е в и ч В., Т р е щ е н о к Я. Истине вопреки / / Сов. Бел. 1966. 22 февр.

Г.І.Рэут.

КОСАЎ СІЛЬВЕСТР

Косаў Сільвестр [?, в. Жаробычы, цяпер Шумілінскі р-н Віцебскай вобл. — 13(23).4.1657, Кіеў], беларускі і ўкраінскі рэлігійны і грамадскі дзеяч, пісьменнік-публіцыст. Пісаў на царкоўнаславянскай і польскай мовах.

Паходзіў з праваслаўнай шляхты. Скончыў віленскую брацкую школу, Люблінскую езуіцкую калегію, Замасцянскую (Замойскую) акадэмію. Да 1631 быў настаўнікам Віленскай і Львоўскай брацкіх школ. У 1631—33 настаўнік Кіеўскай школы пры лаўры і Кіеўскай брацкай калегіі. У 1633—47 епіскап магілёўскі, аршанскі і мсціслаўскі. З 1647 кіеўскі мітрапаліт. Праводзіў палітыку згодніцтва з польскай шляхтай, быў прыхільнікам вышэйшага ўкраінскага духавенства, якое выступала супраць нацыянальна-вызваленчай вайны беларускага і ўкраінскага народаў пад кіраўніцтвам Б.Хмяльніцкага (1648—54), дапамагаў польскім магнатам, інфармаваў іх аб становішчы на Украіне, хаваў шляхту ў манастырах, выратоўваў ад пакарання шпіёнаў. Быў праціўнікам Брэсцкай царкоўнай уніі 1596, дамагаўся ўраўнення ў правах праваслаўнага духавенства з каталіцкім. У кнізе «Экзегезіс» (на польскай мове, 1635), выступіў у абарону праваслаўных лацінскіх школ, закрытых у 1634 уніятамі і католікамі (нібыта за распаўсюджванне лютаранства, кальвінізму і сацыніянства). У 1635 на польскай мове выдаў «Патэрыкон, або Зборнік жыцій святых пячэрскіх айцоў...», перавыдадзены на царкоўнаславянскай мове ў 1661 і 1678. У рэлігійна-асветных мэтах выдаў на царкоўнаславянскай мове ў Куцеінскай друкарні (каля Оршы) «Дыдаскалію...» (1637).

А.Ф.Коршунаў.

1.2.
Exegesis, to jest danie sprawy o szkołach kijowskich i winnickich. K., 1635.
Paterikon, abo Żywoty śś. Ojców Pieczerskich obszyrnie słowieńskim językiem przez świętego Nestora... przedtem napisany. Teraz zaś z greckich, łacińskich, słowiańskich i polskich pisarzów objaśniony i krócej podany. K., 1635.
Дидаскалия, альбо Наука, котораяся первей из уст священником подавала о седми сакраментах албо ли тайнах... Куцейна, 1637; 3 выд. Куцейна, 1653.
1.3.
1914. Exegesis; Paterikon, abo żywoty świętych Ojców Pieczerskich // Архив Юго-Западной России. К. Ч. 1. Т. 8. Вып. 1.
2.2.
На польскай мове. Metropolita Sylwester Kosów. Grodno, 1939.
2.3.
На беларускай мове. Войніч І. Погляд зблізку // ЛіМ. 1992. 28 жн.; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры. Мн., 1968. Т. 1. С. 201—202.
На нямецкай мове. Czyżewskyj D. [Рэц. на кн.: Bendel H. Magister Johannes Herbinius. Bern, 1924] // Zeitschrift f. Slavische Philologie. 1929. H. 314.
На польскай мове. Chodynicki K. Kościół prawosławny a Rzeczpospolita Polska. Warszawa, 1934; Grabowski T. Z dziejów literatury unicko-prawosławnej w Polsce. 1630—1700 // Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk. 1922. T. 1; Jabłonowski A. Akademia Kijowsko-Mohilańska. Kraków, 1899/1900. S. 118—119; Wiszniewski M. Historia literatury polskiej. Kraków, 1851. T. 8. S 269—270.
На рускай мове. Голубев С. Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники. К., 1898. Т. 2. С. 245—293; Киево-Выдубицкий монастырь после освобождения от униатов, в период его восстания (с 1637 по 1852-ой) // Вести Зап. России. 1866. Т. 4. Кн. 10.; М.П. Древняя рукописная Палинодия // Литовские епархиальные ведомости. 1898. № 21; Макарий. История русской церкви. Спб, 1883. Т. 12. С. 13—112; Ф.Ж. Из истории взаимных отношений между православными и униатами во «Мстиславщине» в конце XVI и первой половине XVII в. // Могилев епарх. ведомости. 1896. № 15; Ч.А. Западно-русские православно-церковные братства // Вести Зап. России. 1870. Т. 2. Кн. 5.
На французскай мове. Martel A. La langue polonaise dans les pays ruthénes, Ukraine et Russie Blanche 1569—1667. Lille, 1938. (Travaux et Mémoires de l'Université de Lille. Nouvelle Série: Droits et Lettres, Nr 20).

Т.М.Махнач.

КОСІЧ МАРЫЯ

Косіч Марыя Мікалаеўна (псеўд. Цётка Домна з Палесся; 1850, с. Расуха Мглінскага пав. Чарнігаўскай губ., цяпер Унечскі р-н Бранскай вобл. — 28.3.1911), фалькларыстка, этнограф, паэтэса, перакладчыца.

Звестак пра жыццё М.Косіч захавалася мала. Адукацыю атрымала ў інстытуце ў Пецярбургу. Жыла ў маёнтку дзеда Г.М.Сілевіча каля в. Расуха сярод беларускага насельніцтва са своеасаблівымі этнаграфічнымі і моўнымі рысамі. З маленства палюбіла народныя песні, прывязалася сэрцам да народа. Ужо ў юнацтве пачала вывучаць фальклор. З 1897 пад уплывам вядомага ўкраінскага грамадскага дзеяча А.Русава, які пасяліўся непадалёку, прыступіла да сістэматычнага збору народных песень.

У 1901 у часопісе «Живая старина» надрукавала працу «Літвіны-беларусы Чарнігаўскай губерні, іх побыт і песні». Апісанне абрадаў і звычаяў давалася ў ёй па месяцах і порах года; у прадмове характарызаваліся этнаграфічныя рысы сялян-беларусаў, іх вераванні, паданні і песні, асаблівасці мовы і меласу. Ад этнаграфічна-фальклорыстычнай працы М.Косіч перайшла да ўласнай творчасці на беларускай мове. У вершаваным творы «На перасяленне: Расказ Цёткі Домны з Палесся» раскрыла характэрную асаблівасць жыцця беларускай парэформеннай вёскі — масавае перасяленне беззямельных і малазямельных сялян у Сібір. Выдатнае веданне вясковых рэалій і народнай мовы, шчырае спачуванне народу дазволілі ёй намаляваць даволі яркія сцэны падрыхтоўкі сялян да перасялення, развітання з роднымі мясцінамі. Адначасова яна працавала над «пералажэннямі» баек І.Крылова на беларускую мову. Па сутнасці гэта былі не пераклады, а перапробкі-апрацоўкі, творы ў многім самастойныя. Выклаўшы сюжэт байкі Крылова, М.Косіч пераходзіла потым на блізкія сітуацыі з бытавога і грамадскага жыцця роднай вёскі. У 1901 перадала рукапіс сваіх пералажэнняў 11 баек Крылова ў кіеўскую цэнзуру. Рукапіс разглядаўся ў Галоўным упраўленні па справах друку, ва ўпраўленні Віленскай навучальнай акругі. Рукапіс забаранілі, але нейкім чынам у 1903 М.Косіч удалося выдаць сваю кнігу ў друкарні Чарнігаўскага земства. У 1902 звярнулася да Л.Талстога з просьбай дазволіць ёй перакласці «на беларускую гаворку» яго камедыю «Першы вінакур, або як чарцянё акрайчык заслужыла». У якасці ўзору мовы да пісьма былі прыкладзены пералажэнні байкі Крылова «Рак, лебедзь і шчука» і народных песень «літвінаў-беларусаў». Л. Талстой даў згоду на пераклад, яго рукапіс М.Косіч накіра-

вала ў віленскую цэнзуру, якая дазволу на друкаванне камедыі не дала. У 1906 надрукавала этнаграфічны артыкул «Аб пабудовах беларускага селяніна Чарнігаўскай губерні». У 1911 у «Русской музыкальной газете» з'явіўся некралог аб смерці М. Косіч. Асобныя яе аўтографы і рукапісы зберагаюцца ў сховішчах Кіева, Масквы, Санкт-Пецярбурга.

Г.В.Кісялёў.

Бібліяграфія

1.2.

Литвины-белорусы Черниговской губернии: Их быт и песни. Спб., 1902 (Отд. отт. из журн. «Живая старина». 1901).

На перасяленне: Рассказ тетки Домны из Полесья. Чернигов, 1903.

О постройках белорусского крестьянина... Спб, 1906. (Отд. отт. из журн. «Киевская старина». 1906. Вып. 1).

1.3.

1906. О постройках белорусского крестьянина... // Киевская старина. Вып. 1.

1923. З расказу «На перасяленне!»: [Урывак]; З байкі: [Урыўкі] // Гарэцкі М. Хрэстаматыя беларускай літаратуры. Вільня.

1956. На перасяленне: [Першая частка] // Беларускія пісьменнікі другой паловы XIX стагоддзя. Мн.

1959. Васілёк: [Верш] // Беларусь. № 10.

1960. [Аўтограф пісьма М.Косіч да Л.М.Талстога] // ЛіМ. 18 ліст.

1978. Вяселле ў беларусаў-літвінаў // Вяселле. Мн.

1.4.

Крылоў [І.]. Пералажэнне некаторых басен на беларускае нарэчча /З рус. Чарнігаў, 1903.

1950. Крылоў І. Воўк і зязюля; Лісце і карэнні; Кляветчын і Гадзюка: [Байкі] / З рус. // Беларуская літаратура XIX ст. Мн.

1971. Крылоў І. Воўк і зязюля; Лісце і карэнні; Кляветчын і Гадзюка: [Байкі] / З рус. // Беларуская літаратура XIX стагоддзя. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Бас І. Л.М.Талстой і беларуская культура // Весці АН БССР. Сер. грам. н. 1966. № 1; Яго ж. Пісьмо Марыі Косіч // Бас І. Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969; Гарэцкі М. Марыя Косіч // Гарэцкі М. Гісторыя беларускай літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд.. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Гілевіч Н. З клопатам пра песні народа. Мн., 1970. С. 103—107; Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2. С. 84; Гісторыя беларускай літаратуры XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981. С. 100—101, 156—157; Кабржыцкая Т., Рагойша В. Карані дружбы. Мн., 1976. С. 64—66; Казека Я. Беларуская байка. Мн., 1960. С. 48—56; Яго ж. Няходжанай дарогай. Мн., 1973. С. 40—48; Майхровіч С. Марыя Косіч: (Да 120-годдзя з дня нараджэння) // Наст. газ. 1971. 10 лют.; Яго ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1957. С. 388—391; Мн., 1959. С. 294—296; Содаль У. Сёе-тое пра Марыю Косіч // ЛіМ. 1978. 29 вер.

На рускай мове. История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977. С. 375; Карский Е. М.Н.Косич // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Вып. 3. С. 140—142.

2.4.

На беларускай мове. Гілевіч Н. Слёзы шчаслівага чалавека: [Верш] // Беларусь. 1967. № 10.

3.1.

Дзярж. музей Л.М.Талстога ў Маскве, кораб 157, папка 132; Ін-т літаратуры імя Т.Шаўчэнкі АН Украіны, аддзел рукап., ф. 70, № 226; ДГА Літвы, ф. 567, воп. 12, спр. 1313; ЦНБ АН Беларусі, аддзел рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 172.

В.У.Смольская.

КОЎТУН ВАЛЯНЦІНА

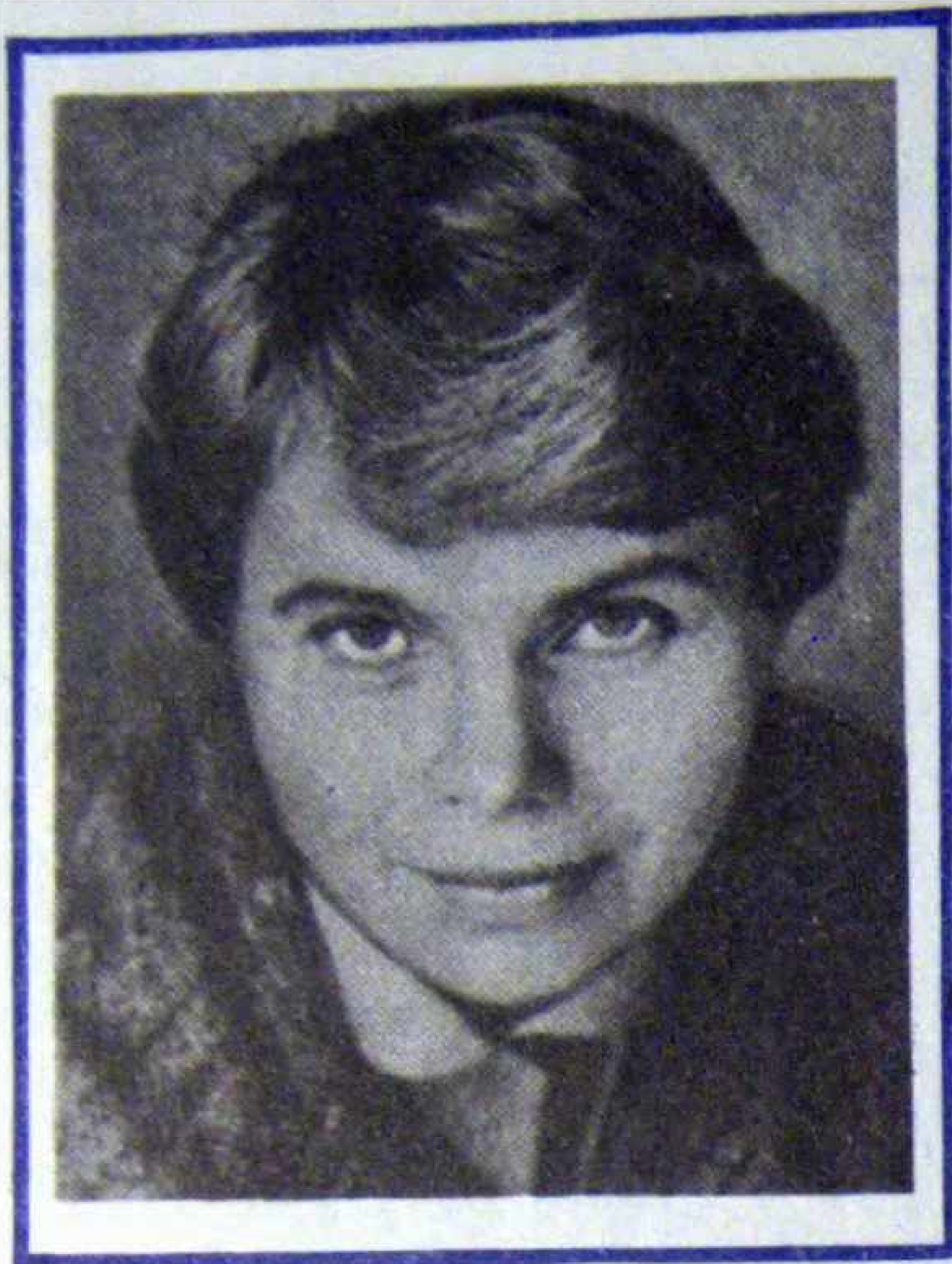

Коўтун (дзявочае Н о в і к) Валянціна Міхайлаўна (н. 6.4.1946, в. Дземяхі Рэчыцкага р-на Гомельскай вобл), паэтэса, празаік. Член СП Беларусі з 1975. Лаўрэат Літаратурнай прэміі Саюза пісьменнікаў Беларусі імя А.Куляшова (1988, за кнігу паэзіі «Метраном»). Кандыдат філілагічных навук (1979).

З сям'і настаўнікаў. Бацькоў, Міхаіла Фёдаравіча і Ганну Раманаўну, з Гомельшчыны накіравалі працаваць у Пінскі наён. Тут, у в. Сушыцк, і правучылася будучая паэтэса да 7 класа. Калі бацькі пераехалі працаваць ў Жабчыцкую пачатковую школу (таксама на Піншчыне), В.Коўтун вучылася ў Малоткавіцкай СШ, якую закончыла ў 1963. Працавала піянерважатай у Паршавіцкай (цяпер Бярозавіцкай) СШ Пінскага раёна. У 1964 паступіла на філалагічны факультэт Львоўскага універсітэта. З 4-га курса перавялася на рускае аддзяленне філфака БДУ. Пасля заканчэння вучобы працавала настаўніцай Гудагайскай вячэрняй, потым Варнянскай СШ Астравецкага р-на Гродзенскай вобл. (1969—70), літкансультантам «Сельскай газеты» (1970—76). З 1976 літсупрацоўнік, з 1979 рэдактар аддзела крытыкі і літаратуразнаўства часопіса «Полымя», з 1982 загадчык рэдакцыі літаратуры для юнацтва ў выдавецтве «Юнацтва», з 1990 зноў у «Полымі», загадвае аддзелам крытыкі і літаратуразнаўства. Завочна скончыла аспірантуру пры БДУ. У Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР абараніла кандыдацкую дысертацыю на тэму: «Паэтычная структура беларускай пазаабрадавай песні пра каханне».

Першыя вершы В.Коўтун надрукавала ў 1966 у львоўскай газеце «Ленінська молодь» у перакладзе на ўкраінскую мову. У кнігах паэзіі «Каляровыя вёслы», «На ўзлёце дня», «На зломе маланкі», «Метраном» вядзецца шчырая, даверлівая гутарка пра час і сваё пакаленне, пра людзей вёскі і пра ўсё, што найбольш хвалюе. Пэўная камернасць, ускладнёная метафарычнасць паэзіі В.Коўтун не пазбаўляюць яе грамадзянскасці, адчування вышыні духоўных ідэалаў, заклапочанасці і болю за лёс асобнага чалавека, сваёй Радзімы і нават планеты. Сутнасць яе лірычнай споведзі складаюць маральна-этычныя прынцыпы ўзаемаадносін у грамадстве, сувязь з духоўнымі традыцыямі народа. Многія творы пабудаваны на фальклорных сюжэтах, пераклікаюцца з народнай паэзіяй. У пэўнай ступені гэтаму спрыяе і даследчыцкі інтарэс пісьменніцы. Адной з цэнтральных тэм В.Коўтун з'яўляецца асэнсаванне вобраза, значнасці асобы вядомай беларускай пісьменніцы Цёткі (А.Пашкевіч), якой прысвечаны яе паэмы «На зломе маланкі», «Суд Алаізы», раман «Крыж міласэрнасці». Аўтар кніг для дзяцей. Выступае ў перыядычным друку з артыкуламі па пытаннях фальклору ў сучаснай паэзіі і іншых актуальных праблемах літаратурнага працэсу. Перакладае на беларускую мову творы рускіх і ўкраінскіх паэтаў.

Жыве ў Мінску.

Л.М.Гарэлік, В.К.Шынкарэнка

Бібліяграфія

1.2.

Каляровыя вёслы. Мн., 1971. (Першая кніга паэта). Рэц.: А л е к с и е в и ч С. В поисках красок // Сел. газ. 1971. 28 нояб.; Г р е ч а н и к о в А. Крылья крепнут в полете // Неман. 1972. № 2; З в о н а к А. Да вяршынь паэзіі // Полымя. 1972. № 7; М а р ц і н о в і ч А. Між слоў шукайце зерне... // Гомел. праўда. 1971. 23 кастр.; С е м а ш к е в і ч Р. Поспехі і цяжкасці паэтычнага адкрыцця // Маладосць. 1972. № 3; Я ў с е е ў Р. Маладая песня // Звязда. 1972. 11 студз.

На ўзлёце дня: Вершы і паэмы. Мн., 1977. Рэц.: Г р а х о ў с к і С. Гэта — паэзія // Маладосць. 1978. № 1; М а р ц і н о в і ч А. І маладосць і сталасць // Чырв. змена. 1980. 13 ліп.; Т у л у п а в а Н. Черный и белый свет // Сел. газ. 1980. 13 авг.

Поэтическая структура белорусской любовной внеобрядовой песни: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1979 / Пад прозв. В.Новік.

На зломе маланкі: Лірыка. Мн., 1981. Рэц.: Б о й к о В. «У белы свет стралу зялёную пускаю...» // Знамя юности. 1982. 19 сент.; Р а д з і в о н ч ы к Н. «Звіні, мой свет, надзей маіх зямля...» // Чырв. змена. 1982. 24 крас.; Ч а б а н Т. Над перавясламі радкоў // Ма-

ладосць. 1982. № 9.
Мы робім казку: Вершы. Мн., 1983.
Свята народнага слова: Паэтычны лад беларускай народнай песні. Мн., 1984. Рэц.: Р а г у л я А. Слова пра народную песню / / Полымя. 1985. № 1.
Метраном: Кніга паэзіі. Мн., 1985.
Вясёлы заасад: Вершы. Мн., 1986.
Крыніца паэзіі: На шляхах эпізацыі: Кніга для настаўніка. Мн., 1987.
Калінавая гронка залатая: Апавяданні. Мн., 1988.
Крыж міласэрнасці: Раман у 2 кн. Мн., 1988.
Лісты да цябе: Вершы, паэмы. Мн., 1988.
Крест милосердия: Режиссёр. сценарий. Мн., 1989—1990 / Сааўт. Ф.Конеў.
1.3.
1966. Чорны бусел; «Золак — лось сахаты...»; «Нагадваючы самае святое...»; «Над вёскаю зялёныя аблокі...»: [Вершы] / / ЛіМ. 16 снеж.; «Зязюля недакукавала, пераплыла ў суседні гай...»: [Верш] / / Чырв. змена. 31 ліп.
1967. Сосны; Яблыні; Эцюд: [Вершы] / / Маладосць. № 1.
1968. Свяшчэнны боль; А дождж на шыбіне напіша; Прыходзіць сталасць: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Красавік: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 1; «Адгарвылі, адспявалі...»: [Верш] / / Там жа. № 10; Чырвоныя вятры; Ясельдзе; «А шчасце край нашчадкаў тых плямён...»: [Вершы] / / Сел. газ. 27 крас.; Труден путь к вершинам...: [Рэц. на кн.: А л е х н о в і ч В. Море мечты. Мн., 1968] / / Там жа. 1 июня; Музыка; Дарожнае: [Вершы] / / Чырв. змена. 17 сак.
1969. Сосны: [Верш] / / Беларускі каляндар. 1970. Беласток; Дзяцінства: [Верш] / / Дзень паэзіі—69. Мн.; Паэзія; У якіх суровых вёснаў: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Бяссонне назаўсёды...: [Верш] / / ЛіМ. 11 сак.
1970. Первые мелодии: [Рэц. на кн.: Р а з а н а ў А. Адраджэнне. Мн., 1970] / / Сел. газ. 2 авг.; Песни о земле, о счастье: [Рэц. на кн.: Я н і ш ч ы ц Я. Снежныя грамніцы. Мн., 1970] / / Там жа. 16 дек.
1971. «Прыйду я ў дом...»: [Верш] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; Лес: [Верш] / / Голас Радзімы. № 38; Чырв. змена. 6 чэрв.; «Жанчыны ткуць. Старыя рукі...»; «Спяшай жыццё. Кідай пад ногі церне...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 7; [Рэц. на кн.: Ш а ў ч о н а к М. Белая ластаўка. Мн., 1971] / / Сел. газ. 3 окт.; Вясна: [Верш] / / Чырв. змена. 12 мая.
1972. Чтобы следы были глубже...: [Рэц. на кн.: Д у к с а М. Крокі. Мн., 1972] / / Сел. газ. 15 марта / Пад прозв. В.Новік.
1973. Дождж; Аладкі: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 9 / Пад прозв. В.Новік.
1974. Трыпціх; Лісты да маці: [Вершы] / / Дзень паэзіі—74. Мн.; На выгодзе; Ліпень; «Перад табой забытую дарогу...»; «Кажу дрыготкае «кахаю...»; Восеньскі матыў: [Вершы] / / Беларусь. № 8; Ветэран; Балада пра «Асенні сон»; Вогнішча; На пачатку лета: [Вершы] / / Маладосць. № 3; А Прыпяць не спыніць... (Пінск — 1240 год): Паэма / / Полымя. № 4; Дарога праз ліставей / / Работніца і сялянка. № 1 / Пад прозв. В.Новік; Восеньскі матыў: [Верш] / / Ніва. 27 кастр.; Май чырвоны: [Верш] / / Сел. газ. 1 мая / Пад прозв. В.Новік; Май Перамогі: [Верш] / / Там жа. 9 мая / Пад прозв. В.Новік; Счастье трудных дорог / / Там жа. 19 мая / Пад прозв. В.Новік.
1975. На безымяннай вышыні; Тонеж; Хоць прымарожвае як след...: [Вершы] / / Дзень паэзіі—75. Мн.; Сарака: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Я малюю: [Верш] / / Там жа. № 2; Алундаў камень: [Верш] / / ЛіМ. 14 ліст.; Чистые зерна поэзии / / Сел. газ. 9 февр. / Пад прозв. В.Новік; Рассвет встречая строкой... / / Там жа. 24 авг.
1976. «Жанчыны ткуць...»; «Поўня чыстая, як крыніца...»: [Вершы] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Памяць; Бераг возера: [Вершы] / / Беларусь. № 5; Будаўнікі; Швачка: [Вершы] / / Вясёлка. № 6; Песня; Чаканне; Бахчысарай у маі 1944 года: [Вершы] / / Маладосць. № 1; Чарадзінка чакання: Паэма / / Полымя. № 3; Здабыткі і страты польнай сяўбы: [Рэц. на кн.: Г о л у б Ю. Векапомнае поле. Мн., 1976] / / Там жа. № 11; Сонца; Зацвітаюць сосны; Крыніцы; «Вачэй усмешку не схаваю...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 7; «Стану песнею в народе» / / Сел. газ. 15 июля; Путь в страну поэзию / / Там жа. 27 июля / Пад прозв. В.Новік.
1977. «Вясна сваім крылом атуліць...»: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; Хлеб; «Твой польны лёс, далёкі продак...»; «Апоўдзень выспелы утомна...»; Нялёгка ўправіцца з блакадай; «Абліта сінявой палата...»; «Ты ляці, ты ляці, перапёлка...»; «Засінеюць пралескі ў снах...»; «Вярбінка лапкай кацяняці...»; «Зямля абветрана трывогай...»: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Трыпціх калыханкі; Памяці Івана Мележа; «На бераг жоўты...»; «У спелай хмары чуйная патрэба...»; Ястрабок: [Вершы] / / Полымя. № 5; У рыфму з сэрцам / / Там жа. № 6; З клопатам пра маленькага чытача: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в і ч С. Красавік. Мн., 1977] / / Там жа. № 9; Каласы: [Верш] / / Там жа. № 12; На веснавой дарозе / / ЛіМ. 19 жн.
1978. Тонеж: [Верш] / / Адданасць. Мн.; Сонца: [Балада] / / Беларуская балада. Мн.; Роля паўтораў у структуры лірычнай песні / / Беларуская літаратура. Мн. Вып. 6 / Пад прозв. В.Новік; Тыдзень гадзінніка: [Верш] / / Маладосць. № 11; «Ой, за гаем, гаем зяленэнькім...» / / Полымя. № 4; Рутвіца; Успамін; Сінюшкі; Ромкавая жонка; Баба Яга: [Вершы] / / ЛіМ. 3 сак.; У плыні параднага шчасця: [Рэц. на кн.: П е с н і пра каханне. Мн., 1978] / / Там жа. 15 вер.; На планеце сэрца: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Ёсць на свеце мой алень. Мн., 1978] / / Там жа. 29 ліст.; Песня: [Верш] / / Там жа. 8 снеж.; И восходит солнце... / / Сел. газ. 21 нояб.
1979. Чарэшня; Прывячаю вясеннім агнём...: [Вершы] / / Беларусь. № 6; Хор; Кавалі: [Вершы] / / Вясёлка. № 5; Высокае жыта радзімы: Успаміны / / Маладосць. № 2; Вытокі характва / / Там жа. № 6; На зломе маланкі: Паэма / / Полымя. № 3; Свята дзівасілу / / Там жа. № 3 / Сааўт. М.Аўрамчык; Свята народнага слова / / Там жа. № 8; Старая балада; Рэха: [Вершы] / / Знамя юности. 29 апр.; Зайздрасць: [Верш]; Пара сунічная — жыць / / ЛіМ. 9 сак.; На крылах народнага гумару: [Рэц. на кн.: Ф я д о с і к А. Праблемы беларускай народнай сатыры. Мн., 1978] / / Там жа. 23 сак.; Нягасныя рабінавыя гронкі: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в і ч С. Выбр. творы: У 2 т. Мн., 1978] / / Там жа. 15 чэрв.; Балада франтавога медаля: [Верш] / / Там жа. 29 чэрв.; Наталіце зямлю, дажджы...: [Рэц. на кн.: С і п а к о ў Я. Вочы ў вочы. Мн., 1978] / / Там жа. 31 жн.; Зайздрасць: [Верш] / / Ніва. 15 крас.; Ее любовь — Полесье / / Сел. газ. 29 марта; Каласы: [Верш] / / Там жа. 14 окт.
1980. Трыпціх надзеі: [Верш] / / Дзень паэзіі—80. Мн.; Запрашэнне ў маленства / / Вясёлка. 7 ліст.; Дакранаючыся словам да жыцця / / Маладосць. № 2.
1981. Я малюю: [Верш] / / Вясёлка. Мн.; Арэлі; Чайка; Цвічок; Залатая рыбка; Жырафа: [Вершы] / / Вясёлка. № 11; Балада мужнасці / / Маладосць. № 5; Трыпціх; Балада белай ліліі; Балада палескай песні: [Вершы] / / Там жа. № 6; Рэха будучыні / / Полымя. № 2; Баладная паэзія Купалы / / Там жа. № 4; Тарба; Сляпы дождж; Вядзьмар; Пацеркі для Веры: [Апавяданні] / / Там жа. № 10; На ветравеях дарог / / Там жа. № 11; Медсястра; Лета; Старая балада; Казачніца: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 8; Зорка Венера ўзышла / / Там жа. № 12; Рачны млын; Удава; Праднавальнічнае; Замова ветру; Еўдакіі Лось: [Вершы] / / ЛіМ. 29 мая.
1982. Армянскі эцюд; У вызваленым Бахчысараі: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Высокае жыта Радзімы / / Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; І быў пачатак / / Маладосць. № 10; «Выйду з сэрцам, як з паходняй...»; Маналог: [Вершы] / / Полымя. № 6; Калінавая гронка залатая: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 6; Малітва аб Радзіме: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Маўклівая малітва. Мн., 1981] / / ЛіМ. 5 лют.
1983. Цвічок: [Верш] / / Веснянка. Мн.; Максіму Танку: [Верш] / / Дзень паэзіі—83. Мн.; Трыпціх надзеі: [Верш] / / Заўсёды з Леніным. Мн.; Малінавае шчасце: Апавяданне / / Маладосць. № 3; Паэзія

подзвігу / / Полымя. № 1; Апавяданні: Чужая; Лес; Стары бубен / / Там жа. № 11; Перайсці раку: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 3; «Акардэон абветраных дарог...»; «Гудуць, як сон, вячэрнія званы...»; «На сустрэчу запальваем свечку...»; «Не бойцеся суровымі вачамі...»; «Мая баярынька старая»; Аповесць гутаперчавага хлопчыка; Вячэрняе; Амаль жартам: [Вершы] / / ЛіМ. 28 кастр.; На буйное жыта / / Там жа. 23 снеж.

1984. Ястрабок: [Верш] / / За цябе, радзіма! Мн.; Медсястра: [Верш] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Жыццё; «Такі разрыў са светам ёсць...»; «Мы з кожным годам...»; Размова; «Вось і ўсё...»; Да прагрэсу; «Не разгінаючы душы...»: [Вершы] / / Беларусь. № 4; «Я цяпер, як даўней, маладая...»; Раслі; «Пяшчоце ўсёй мяшчанскай клікі...»; «Пласцінкі голас...»; Партрэты: «Ноч перад...»; «Сон у шпіталі»; «Ты помніш, Эванс, Крыт?..»: [Вершы] / / Маладосць. № 3; Сяргей Сокалаў / / ЛіМ. 10 лют.

1985. Габдула Тунай / / Братэрства—85. Мн.; Балада белай лілеі: [Верш] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; Чарацінка чакання: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Алундавы камень; Балада чорнага хлеба: (Урывак з паэмы); «Зямля абветрана трывогай...»: [Вершы] / / Твой зорны час. Мн.; Пацеркі для Веры; Торба; Стары бубен: Апавяданні / / Цяпло на першацвет. Мн.; Кніга Белавежы: [Верш] / / Вясёлка. № 8; Шлях Арыёна: Містэрыя / / Маладосць. № 4; Суд Алаізы: Драматычная паэма / / Полымя. № 6; «Гэтак доўга забываю вас...»; «На залатым асеннім лёдзе...»; Прыпамін: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 7; «Калі зноў на плячы...»; «На самай звонкай ноце пішуць людзі...»; «Ну вось і я чакаю на адлігу...»: [Вершы] / / Звязда. 8 сак.

1.4.

М а х м у д Т. Сонечны цягнік: Вершы і паэмы / З азерб. Мн., 1986 / Сааўт. пер. А.Вольскі.

Н я с т а й к а У. Тарэадоры з Васюкоўкі: Аповесць аб прыгодах двух сябровў / З укр. Мн., 1986.

1970. А л е й н і к С. «Хвастатыя каметы»; Бабуля і ўнучка; Напісаў ліст Апанас; Дыпламат; Не было загаду; Паненка з гітараю; Падарожжа Дзеда Мароза: [Вершы] / З укр. / / Алейнік С. Цуд у чаравіку. Мн.; С е р к о в И. Как я комендантом был...: [Урывак з аповесці «Мы — хлопцы жывучыя»] / З бел. / / Сел. газ. 30 авг.

1976. Ф я д у н е ц М. Мая зямля: [Верш] / З укр. / / Сел. газ. 29 мая.

1977. Р а с т а в а й т э Т. «Я крою хлеб...»; Спаўна; Ленінскае; Дзве гронкі; Грыб; Р а т н і к а с І. Прызванне; На дзянніцы; Цішыня: [Вершы] / З літ. / / Літоўская савецкая паэзія. Мн. Т. 1.

1978. Н а г н і б е д а М. «Бывай, сняжок, бывай, сняжок...»; Ляснічы: [Вершы] / З укр. / / Полымя. № 2.

1979. А х м е т а в а К. О лісце маё звонкае, смялей; Карункі: [Вершы] / З каз. / / Маладосць. № 10.

1980. Д а д з і н с у р э н Ц. Незвычайнае вяселле; Л а д а й д а м б а Ч. Салонга: Навелы / З манг. / / Вясновыя птушкі. Мн.

1982. Ш а в я л ё в а К. Ансамбль Маісеева ў ЗША; Вакзал у Кліўлендзе; Магазін з нейлонавымі цацкамі; Нью-Йорк; Аўтастрада ў Лос-Анджэлесе; Статуя Свабоды; Каля модных вітрыны; У тэатры за Брадвеем; Амерыка: [Вершы] / З рус. / / Шавялёва К. Зямная веліч. Мн.; К р а с і к а ў С. Правінцыя; Застылы горад пасярод пустыні; Забыты ліст: [Вершы] / З рус. / / Маладосць. № 12; К а м і с а р а в а М. Купалава жалейка: [Верш] / З рус. / / Полымя. № 7.

1983. М а х т у м к у л і. Калі б халат быў; У параўнанні; Не варта таго, што спаліў; Сумненні: [Вершы] / З турк. / / Махтумкулі. Салавей шукае ружу. Мн.

1984. Н а г н і б е д а М. Ляснічы: [Верш]; Н я с т а й к а У. Спасакукоцкі і Кукуявіцкі: Гумарыст. апавяданні / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; П у й ш ы т э А. Радзіме; Казка добрай феі; Мая матуля; Залатая казка: [Вершы] / З літ. / / Бурштынавыя пацеркі. Мн.; Ш т р а ў с А. Маёй бабулі; Два палюсы; «Растрывожаць каханую вершы...»; Зялёнае сонца; Камень: [Вершы] / З лат. / / Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 2; М е ж э л а й ц і с Э. Развяжыце мне вочы: [Верш] / З літ. / / Межэлайціс Э. Чалавек. Мн.

1985. Т у к а й Г. Не пойдзем!; Родная мова; Татарская моладзь; Птушкам; Восеньскія вятры; Дзіця, працуй!; Каханне: [Вершы] / Братэрства—85. Мн.; Д а в і т а ш в і л і І. Пшанічныя палі; К у ч у ш в і л і Г. Дзецям; Нашы горы; Дождж; Сонца; Пісьмо Цыялог: [Вершы] / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.; К а с т э н к а Л. Скіфская баба; «Скрыпучы снег...»; «Чакаю дзень, калі сабе скажу...»: [Вершы] / З укр. / / Беларусь. № 3; М а х м у д Т. Сакрэт Фікрэта: [Верш] / З азерб. / / Вясёлка. № 10.

1.5.

На азербайджанскую мову. Мисмараш: [Верш] / / Кођэрчик. 1981. № 10.

На англійскую мову. Verse / Transl. V.Rich / / Journal of Byel. studies. 1976. Nr 4.

На армянскую мову. Дзяцінства: [Верш] / Пер. Г.Бахчынян / / Авангард. 1971. 19 кастр.

На рускую мову. Белый гром: Стихотворения. Драм. поэма. М., 1987.

«У каких суровых весен...»; Ясельда; «Я белою березкой зорькой ранней...»; «Полночь чистая, как криница...»; Дождь; «Такою ночью нарождаться птицам...»: [Вершы] / Пер. С.Красиков / / Поэзия. М., 1972. Вып. 6; Ясельда; Дождь: [Вершы] / Пер. С.Красиков / / Мол. гвардия. 1972. № 5; В начале лета: [Верш] / / Поэзия: Альманах. М., 1975. Вып. 14; Мать; Лес; «Приносит осень изобилье...»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / Родники. М., 1975. Вып. 3; Ветеран; Начало лета: [Вершы] / Пер. Л.Хаустов / / Аврора. 1976. № 1; Зеленая дорога; Вот-вот зеленый сад проснется: [Вершы] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; Речка детства; Медсестра; Баллада о фронтовой медали: [Верш] / Пер. Ю.Скородумов / / Беларусь моя. Л., 1983; Белый день: [Вершы]: Колосья; Рябины; На безымянной высоте; Обращение к ветру; «Белый гром над моей головой...»; Цыганская экспрессия; Старая баллада; «Луч засветит березу, как свечку...»; Жизнь; «Такой тревожный выпал год...»; Вроде бы шуточное / Пер. И.Бурсов, Б.Кривелевич, П.Кошель / / Неман. 1984. № 11; Речка детства; Медсестра: [Вершы] / Пер. Ю.Скородумов / / Звезда. 1985. № 3.

На ўкраінскую мову. Спогад; Музика; Вершник: [Вершы] / Пер. В.Грабовський / / Жовтень. 1966. № 9; Етюд; Сосни; «Крок у крок ..»: [Вершы] / / Там жа. 1967. № 3; «Моя юність — живе джерело всіх нидій...»; «А люди кажуть: В нас на Білорусі...»; Етюд: [Вершы] / Пер. В.Грабовський / / Ленінська молодь. 1967. 6 січ.; Сніги: [Верш] / Пер. Б.Стельмах / / Там жа. 1968. 8 бер.; Мисливський етюд; Сосни; Крок у крок; Сніги; Ізнову дни: [Вершы] / Пер. В.Лучук, В.Грабовський, Б.Стельмах / / Калинові мости. К., 1969; Ліс: [Верш] / Пер. М.Федунець / / Корчагінець. 1971. 16 лист.; Я малюю: [Верш] / Пер. О.Сенатович / / Ленінська молодь. 1975. 8 бер.; Мати; Ліс; Ковалі: [Вершы] / Пер. М.Федунец / / Рад. Поділля. 1975. 22 черв.; «Гаївок тих пахучий трунок...»; Ветеран: [Вершы] / Пер. О.Доріченко / / Дніпро. 1977. № 6; «Очей усмішку не сховаю...»: [Верш] / Пер. І.Низовий / / Молодогвардієць. 1977. 13 вер.; Тоніж: [Верш] / Пер. Т.Коломієць / / Молодь Укр. 1977. 26 трав.; Сороканіжка: [Верш] / Пер. О.Сенатович / / Лісова колиска. К., 1979; Колоски: [Верш] / Пер. В.Гуцаленко / / Молодий ленінець. 1982. 25 вер.; «Ще в огняну, буремну громадянську...»: [Верш] / Пер. В.Гуцаленко / / Молодь Черкащини. 1982. 23 січ.; Колоски: [Верш] / Пер. В.Гуцаленко / / Черкас. правда. 1982. 29 квіт.; Колосся; Вдова; «Перед тобою розгорну дорогу...»: [Вершы] / Пер. Т.Коломієць / / Дніпро. 1983. № 10; Памяти Івана Мележа: [Верш] / Пер. Т.Коломієць / / Вітчизна. 1984. № 9

2.3.

На беларускай мове. А р о ч к а М. Пламенне і дым: Нататкі пра паэмы маладых / / Полымя. 1980. № 9; В я р ц і н с к і А. Будзем знаёмы: Валянціна Коўтун / / ЛіМ. 1966. 16 снеж.; Г а ш к о Н. ... Дорыць радасць адкрыцця / / Там жа. 1978. 2 чэрв.;

Гнілам ё дaў У. Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1983. С. 239—241; Кучар А. Азбука морзе паэзіі // Полымя. 1977. № 3; Марціновіч А. Жыцця няспынны калаўрот: Нататкі пра творчасць В.Коўтун // Голас Радзімы. 1982. 5 жн.; На хвалях жыцця // ЛіМ. 1978. 3 лют.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Семашкевіч Р. Дзейнасць думкі і пачуцця // Семашкевіч Р. Выпрабаванне любоўю. Мн., 1982. С. 138—142.

На рускай мове. Бечик В. Обретение высоты: Заметки о поэзии тридцатилетних // Неман. 1981. № 3. 2.4.

Янішчыц Я. Палессе: [Верш] // Янішчыц Я. Пара любові і жалю. Мн., 1983.

З.У.Драздова.

КОХАН ЯЎХІМ

Кохан Яўхім Іванавіч [псеўд. Пяцігодскі, Случак; 21.1(3.2).1912, в. Навадворцы Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Слуцкі р-н Мінскай вобл.], паэт.

З сялянскай сям'і. Бацька. Іван Самуілавіч, працаваў на сваёй гаспадарцы ў Навадворцах, быў майстрам на ўсе рукі, мог пры нагодзе рыфмаваць вершы, раскулачаны і прыгавораны да трох гадоў зняволення. Адбыўшы тэрмін, жыў і працаваў у Бабруйску. У 1938 зноў асуджаны на 5 гадоў пазбаўлення волі за хаванне вінтоўкі ў сваёй хаце, дзе не жыў з 1931. Памёр у зняволенні ў Ніжнім Тагіле. Маці, Палагея Нічыпараўна, у гады Вялікай Айчыннай вайны з двума дзецьмі была ў партызанах. Пасля вайны працавала ў калгасе. Я.Кохан скончыў у 1927 Слуцкую сямігодку № 2, у 1928 паступіў у сталярны цэх Слуцкай трохгадовай прафтэхшколы. У лютым 1931 датэрмінова яе скончыў і паводле размеркавання накіраваны на мэблевую фабрыку ў Бабруйску. З сакавіка 1932 працаваў сакратарам і стыльрэдактарам у бабруйскай раённай газеце «Камуніст», у газеце Жлобінскага чыгуначнага вузла «Ударнік», потым у Мінску інструктарам перыферыйных літгурткоў пры Аргкамітэце СП Беларусі. З сакавіка 1933 літработнік на Мінскім раённым радыёвузле, у рэдакцыях газет «Рабочий», «Савецкая Беларусь». У канцы чэрвеня 1933 мусіў выехаць з Беларусі. Працаваў цесляром на будаўніцтве ў Растове-на-Доне, бетоншчыкам у Баку, потым на будаўніцтве горнай шасейнай дарогі ў Гянджу (Кіравабад), землякопам у Таганрозе. З-за хваробы вярнуўся ў Бабруйск, дзе працаваў чорнарабочым на будаўніцтве. У 1935—37 служыў у Чырвонай арміі. З 1938 жыў у Маскве, працаваў будаўніком, вартаўніком і інш. Раз'яздным паштавіком праслужыў усю Вялікую Айчынную вайну, прайшоў шлях ад Сталінграда да Сілезіі. У 1946—77 працаваў начальнікам паштовага вагона (г. Львоў). У 1963—69 завочна вучыўся ў Маскоўскім гісторыка-архіўным інстытуце. З 1976 пенсіянер. Узнагароджаны ардэнамі Чырвонай Зоркі, Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі.

Вершы Я.Кохан пачаў пісаць з дванаццаці гадоў, друкавацца — з 1928 (газета «Чырвоны сейбіт», штомесячны літаратурны дадатак да газеты «Камуніст» — «Вясна», часопісы «Маладняк», «Беларусь», «Маладосць», газета «Літаратура і мастацтва»). У яго ранняй паэзіі адчуваецца схільнасць да эпічнасці. У вершаваных замалёўках пераважала вясковая тэматыка. Пазней захапіла лірыка. У перажываннях лірычнага героя спалучаецца роздум над імгненнем і вечнасцю, над макра- і мікрасветам, часцінкай і цэлым, над непаўторнасцю чалавечай душы.

З 1977 жыве ў г. Багародзіцк Тульскай вобл.

Л.М.Гарэлік.

1.3.
1928. Вясковае камсамолле: [Верш] // Вясна. № 6; Госці: [Верш] // Там жа. № 7; Чуць зара; Нехта буйны і раскованы...: [Вершы] // Чырв. сейбіт. № 4—5; Пастух: [Верш] // Там жа. № 8; Песня: [Верш] // Там жа. № 9.
1929. Песня вясковае дзяўчыны: [Верш] // Вясна. № 1; Вёска адыходзячая: [Верш] // Там жа. № 3; У сельсавеце: [Верш] // Там жа. № 4; «Малатарні адраўлі...»: [Верш] // Там жа. № 5—6; Маляр: [Верш] // Там жа. № 7; Паўлюку Трусу: [Верш] // Там жа. № 10; Прафшкольскае: [Верш] // Там жа. № 11.
1930. Наш культвожаг: [Верш] // Вясна. № 1; Радасць: [Верш] // Там жа. № 2; Вясна: [Верш] // Там жа. № 3; Песня старога гарманіста: [Верш] // Там жа. № 4; Гарадскія галубы: [Верш] // Там жа. № 5; Пра камара й званы: [Верш] // Там жа. № 6; Рэканструкцыйная песня: Цімаху Крыську // Там жа. № 9.
1932. Рэйд: [Верш] // Маладняк. № 7; Вайсковыя песні: На вайну чужую...; На разбезе маршрутаў: [Вершы] // ЛіМ. 8 кастр.
1945. «Ой жа, як калоціцца зямля...»: [Верш] // Беларусь. № 2; Твой ліст: [Верш] // Там жа. № 6.
1956. Лясны клуб; Мары і вопыт; Газета; Слова; Салаўі: Лірычныя мініяцюры // ЛіМ. 1 жн.
1971. Родны бераг мой: [Верш] // Дзень паэзіі—71. Мн.
1972. Аўтабіяграфія; Памяць; «Праслаўляць сваё юнацтва...»; Паэт без прыкмет; Паэзія; Колер нашага сцяга; Будучыня; «Я да грому прывык...»; Сябры; Спадчына; Вясна ў Карпатах: [Вершы] // Маладосць. № 3.
1981. Славалюб: [Верш] // Дзень паэзіі—81. Мн.
1982. «Між смерцю і жыццём...»; Славалюб: [Вершы] // Дзень паэзіі—82. Мн.; Адбітак палымянай гісторыі // ЛіМ. 22 кастр.
1984. Вобраз чысцейшай дабрыні: [Успаміны] // Шынклер Х. Апошні рэйс. Мн.
1.4.
1931. Шараметаў А. Ліст да бацькі: [Верш] / З рус. // Вясна. № 5.
2.3.
На беларускай мове. Б. М. [Мікуліч Б.]. Заўвагі рэцэнзента // Вясна. 1929. № 10; Вітка В. На скрыжаванні маланак // Вітка В. Урокі. Мн., 1982. С. 160—163; Шарупіч Б. Слова чытача // Вясна. 1930. № 7.
2.4.
На беларускай мове Чымбур А. Ліст сябрам. Я.Кохану і Ц.Крысько: [Верш] // Вясна. 1930. № 2.

Т.М.Махнач.

КОШАЛЬ ПЁТР

Кошаль Пётр Агеевіч (псеўд. Уладзімір Яруга; н. 20.4.1946, г. Слуцк Мінскай вобл.), паэт. Член СП Расіі з 1979.

Нарадзіўся ў сям'і чыгуначнікаў. Бацькам паэта, Агею Іосіфавічу і Веры Паўлаўне, часта даводзілася мяняць працу і месцапражыванне. У 1952 сям'я пераехала на Сахалін, дзе П.Кошаль атрымаў сярэднюю адукацыю ў пас. Смірных. Два курсы філалагічнага факультэта педінстытута скончыў у Южна-Сахалінску (1966), трэці курс — у Бельцкім педінстытуце ў Малдавіі. Пачуццё любові да роднай Беларусі захавалася ў сэрцы, а потым загучала ў вершах паэта. Пасля заканчэння інстытута настаўнічаў на Магілёўшчыне, выкладаў фізіку, рускую літаратуру ў васьмігадовай школе в. Крынка Асіповіцкага р-на. У 1973 паступіў у Літаратурны Інстытут імя А.М.Горкага, які скончыў завочна (1979). З 1975 жыве і працуе ў Маскве: рабочы аўтамабільнага завода, з 1976 — старшы рэдактар «Тэлепрэсгандальрэклама», з 1982 — рэдактар, старшы рэдактар выдавецтва «Советский писатель».

Друкавацца пачаў з 1963. Першыя вершаваныя творы былі апублікаваны ў сахалінскіх газетах «Звезда», «Молодая гвардия». Але прызнанне крытыкі да яго прыйшло з вершам «Дзверы адчыняюцца, уваходзіць бацька...». Аўтар зборнікаў паэзіі «Лістота», «Гарадская зорка», «Рака Жыццё», «Такі які ёсць». Яго паэтычныя творы прысвечаны Беларусі, сувязі «малой радзімы» з Айчынай, узае-

маадносінам чалавека і навакольнага свету. П.Кошаль — прапагандыст і перакладчык беларускай паэзіі на рускую мову.

Жыве ў Маскве.

Г.М.Урупіна.

Бібліяграфія

1.2.

Листва: Стихи. Мн., 1979. (Первая книга поэта). Рэц.: Д е м е н т ь е в В. И хлеб, и судьба // Дружба народов. 1980. № 2; К о н я е в И. Поэзия как родиноведение // Знамя юности. 1979. 23 нояб.; П л а с т о в М. // Лит. обозрение. 1981. № 2.

Городская звезда: Стихи. М., 1981. (Молодые голоса).

Река Жизнь: Стихи. Мн., 1987.

Такой как есть: Стихи. М., 1987.

1.3.

1967. «Опять под утро снится Север...»: [Верш] // Знамя юности. 14 сент.

1974. Белоруссия 43-го года: [Верш] // Моск. комсомолец. 10 дек.

1975. «Незрячие окна приземистых хат...»: [Верш] // День поэзии. М.; «Так здравствуй же, общее дело...»; «Январь...»; «Погода дождем исходила...»; «По тающей вниз Долгобродской...»: [Вершы] // Юность. № 1; «В сахалинском порту Поронайск...»; «У самой охотской воды...»: [Вершы] // Знамя юности. 22 янв.; «Нас рассудят березы в лесу...»: [Верш] // Там жа. 23 окт.; «Весенним порядком работы...»: [Верш] // Лит. Россия. 30 окт.; Строка набухает движеньем: [Вершы] // Там жа. 12 дек.

1976. «Во все века...»; «Дверь отворяется, входит отец...»; «Ты не знаешь, как жутко лететь...»; Чаадаев: [Вершы] // Поэзия. М. Вып. 18; Любовь моя, жизнь: [Вершы] // Дружба народов. № 11; «Наскитаешься по городам...»; «Ты полями неслышно пройдешь...»: [Вершы] // Знамя. № 6; Отчий дом: [Вершы] // Неман. № 4; «Дверь отворяется, входит отец...»; «Насильственно вживается художник...»: [Вершы] // Новый мир. № 4; «Сухую травинку в зубах придержу...»: [Верш] // Октябрь. № 12.

1978. Городская звезда; «В сахалинском порту Поронайск...»: [Вершы] // День поэзии. М.

1979. Путь: [Верш] // День поэзии. М.; «Слиянность неба и земли...» // Сверстники—1979. М.

1981. Взгляд в сорок первый; «Оглянусь, а дорога исчезла...»: [Вершы] // День поэзии. М.

1982. «Кружатся чайки над Бугом...»; «Не хватит жизни расплатиться...»; «Кто я? — Падающая звезда...»: [Вершы] // День поэзии. М.

1983. «Все связано веревочкой одной...»; «На родине Якуба Коласа...»; «Этой ночью последние слёзы...»: [Вершы] // День поэзии. М.; «На родине Якуба Коласа...»; «Этой ночью последние слёзы...»: [Вершы] // Поэзия. М. Вып. 37.

1984. «Не кричи, вещий ворон, надсадно...»: [Верш] // День поэзии. М.; На земле XX век...: [Вершы] // Неман. № 3; Работа; «Скачут кони по траве...»; Дочерям: [Вершы] // Заря. 12 июля.

1985. Работа; «Вдоль позабытой просеки...»; «Дым столетий отразится в водах...»; «Река свернула вдруг, и не видна...»; «Вышел за спичками — и десять лет...»; «Не беснуйся. Ничего...»: [Вершы] // День поэзии. М.; «Осознать жизнь свою не хватит ума...»; Весна; «Ждут там, где и не думаешь...»; «За вздохом болот и за плеском лесов...»; «Граница меж светом и тьмою...»: [Вершы] // Юность. № 8.

1.4.

Б о р о в и к о в а Р. Горицвет: Стихи / С бел. М., 1982. Рэц.: З в о н а р е в а Л. // Неман. 1983. № 9.

Ч а с в е т р о в е я: Стихи и поэмы / С бел. Мн., 1987.

Осёл на именинах: Бел. басни / С бел. Мн., 1989.

Д у н и н - М а р ц и н к е в и ч В. Избранное: Стихотворения, повести, рассказы. Драм. произведения / С бел. и пол. Мн., 1991 / Сааўт. пер. І.Бурсаў.

Ч е р е з наше село летело помело / С бел. Мн., 1991.

1981. З а р и ц к и й А. Осенью сорок первого: [Вершы] / С бел. // Новый мир. № 6.

1982. Б о р о в и к о в а Р. «Не нужны быстрокрылые весла...»: [Верш] / С бел. // Дружба народов. № 3; Я г о ж. Люблю, надеюсь, ожидаю; Весна диктует мне строку; Дабранач: [Вершы] / С бел. // Мол. гвардия. № 3; Я г о ж. Дабранач; «Пока живу — огнем горю!..»; «И опавшей листве, видно, больно...»: [Вершы] / С бел. // Москва. № 5; Н е к л я е в В. Вера: [Паэма] / С бел. // Неман. № 10 / Сааўт. пер. В.Элькін; Б о р о в и к о в а Р. Шлях-Пуща; «Ах, как тянулся этот год безликий...»; «Я уеду, конечно, уеду...»; «Еще не покрылись травою луга...»: [Вершы] / С бел. // ЛГ. 3 марта; З а р и ц к и й А. Родине: [Верш] / С бел. // Правда. 10 марта.

1983. Б о р о в и к о в а Р. На родине; «Поникший клен...»; Сумерки в березняке; «Стремительно скользнет над пашней...»; Микропоэма трех дождей; «Живу, как есть, под небом синим...»; «Пусть будет все наоборот...»: [Вершы] / С бел. // Неман. № 2.

1984. К о в т у н В. Жизнь; «Такой тревожный выпал год...»; Вроде бы шуточное: [Вершы] / С бел. // Неман. № 11; Т а н к М. Обелиск; Чтобы посадить дерево...; П а н ч е н к о П. Девчата моют танк; «И неудачливый, и грешный...»; З а р и ц к и й А. «Звезда над памятью встает...»; П р и х о д ь к о П. «Дороги в безвестные вечные дали...»; З у е н о к В. Огонь; В е р т и н с к и й А. «А жизнь дается, чтобы жизнь творить...»; З а к о н н и к о в С. Поет жито; Благодарность: [Вершы] / С бел. // Новый мир. № 8.

1985. П а н ч е н к о П. Девчата моют танк; Надежда; «Ах, детство, не броди ты возле дома...»: [Вершы] / С бел. // День поэзии. М.; П р о к о п о в и ч М. Приметы: [Вершы] / С бел. // Неман. № 1; З у е н о к В. Быть человеком: [Верш] / С бел. // Там жа. № 4; П а н ч е н к о П. «Ах, детство, не броди ты возле дома...»; Б у р а в к и н Г. «О, Время — наш мудрец великий!»; З у е н о к В. На звездных рубежах: [Вершы] / С бел. // Там жа. № 6.

1.5.

На английскую мову. «It sometimes happens that I can longer...» // Poet. 1982. Nr 7.

На балгарскую мову. Грижа: [Верш] / Прев. И.Николова // Пулс. 1986. 25 февр.

На беларускую мову. «Усё з'яднана ніткай суравой...» / Пер. С.Законнікаў; Праца; Гэта хто там?.. / Пер. Т.Бондар; Атамная вайна / Пер. Я.Янішчыц; Неразуменне / Пер. У.Някляеў; Турбота / Пер. Т.Бондар; «Беларуссю — гаручыя росы...» / Пер. Я.Янішчыц; Над гістарычным раманам / Пер. У.Някляеў; Чэ / Пер. С.Законнікаў: [Вершы] // ЛіМ. 1985. 23 жн.

На венгерскую мову. A csalogány; «Belorusszia — keserűharmat...»; Városi csillag; Hivás // Afolytatasert. Budapest, 1985.

1.6.

День поэзии. М., 1983 / Скл.

Осел на именинах: Бел. басни. Мн., 1989 / Скл.

2.3.

На рускай мове. Б а р а н о в а - Г о н ч е н к о Л. Романтический плащ и куфаечка в заплатах: О поэзии П.Кошеля // Лит. учеба. 1983. № 3; Д е м е н т ь е в В. Первая книга // Пламя поэзии. М., 1982; К о ж и н о в В. Петр Кошель // День поэзии. М., 1978; Ш е в е л е в а И. Поэзии высокое звучанье // Веч. Москва. 1985. 22 июня.

Я.А.Гарадніцкі.

Крамко Яўген Ігнатавіч (н. 17.9.1920, в. Беражна Стаўбцоўскага пав. Навагрудскага ваяв., цяпер Карэліцкі р-н Гродзенскай вобл.), празаік, публіцыст.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі яго былі пісьменныя, таму і ў хаце было многа кніг на беларускай і рускай мовах, па якіх дзеці вучыліся чытаць. У 1934 Я.Крамко скончыў польскую сямігадовую школу, а ў 1939 — сельскагаспадарчую школу ў Кошалеве пад Навагрудкам. Пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі з БССР працаваў загадчыкам клуба ў роднай вёсцы, з верасня 1940 вучыўся ў Гродзенскім тэхнікуме фізкультуры і спорту. У Гродне Я.Крамко застала вайна. Вярнуўшыся ў сваю вёску, стварыў падпольную арганізацыю з камсамольцаў і моладзі. У жніўні 1942 яе члены пайшлі ў лес і арганізавалі партызанскі атрад «Камсамольскі», на базе якога пазней створана брыгада «Камсамолец». У атрадзе Я.Крамко камандаваў ротай, потым быў намеснікам камандзіра брыгады па разведцы. Пасля вызвалення Беларусі накіраваны ў школу прапагандыстаў пры ЦК КПБ. Працаваў рэдактарам раённай газеты «Ивенецкая правда» (1946—48), карэліцкай «Красное знамя» (1948). Скончыў аддзяленне журналістыкі рэспубліканскай партшколы (1950) і завочна гістарычны факультэт БДУ (1950). Быў навуковым супрацоўнікам Літаратурнага музея Я.Купалы (1950—51). У чэрвені 1951 як афіцэр запаса прызваны ў Савецкую армію, дзе праслужыў да 1970 (у тым ліку ў Аўстрыі і ГДР). У 1962 экстэрнам скончыў Першае Ленінградскае артылерыйскае вучылішча. Зволніўся з арміі ў чыне падпалкоўніка. З 1970 пенсіянер. Узнагароджаны ордэнамі Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны 1-й ступені, медалямі.

Вершы Я.Крамко пачаў пісаць у юнацтве, але нідзе іх не друкаваў. Стала літаратурнай працай заняўся, калі працаваў у музеі Я.Купалы. Першае выступленне ў друку — рэцэнзія на аповесць Я.Брыля «У Забалоцці днее», апублікаваная ў газеце «Калгасная праўда» у 1950. Выступае ў рэспубліканскім друку з рэцэнзіямі, нарысамі, замалёўкамі, эцюдамі, кароткімі апавяданнямі. Напісаў успаміны пра дзейнасць партызан на тэрыторыі Стаўбцоўскага, Карэліцкага і Мірскага раёнаў, якія змешчаны ў калектыўных зборніках «У Прынёманскіх лясах» і «За край родны». У дакументальнай аповесці «Атрад»Камсамольскі“ расказваецца пра барацьбу моладзі ў гады вайны. Піша апавяданні для дзяцей (зборнік «Звяры таксама плачуць»). Прыгажосць Наднямоння паказана ў кнізе «Нёманскія замалёўкі». Аўтар успамінаў пра У.Караткевіча.

Жыве ў Мінску.

В.А.Хілімонаў.

Бібліяграфія

1.2.

Звяры таксама плачуць: Апавяданні. Мн., 1985. Рэц.: В я р т а н н е да гнязда // Голас Радзімы. 1985. 12 ліп.

Атрад «Камсамольскі»: Дакум. аповесць. Мн., 1987. (З арлінага племені).

Нёманскія замалёўкі: Літ.-мастац. выданне. Мн., 1989.

1.3.

1950. Аповесць аб нараджэнні новага // Калг. праўда. 11 ліст.

1951. Манаграфія пра жыццё і творчасць Якуба Коласа: [Рэц. на кн.: П ш ы р к о ў Ю. Якуб Колас. Жыццё і творчасць. Мн., 1951] // Звязда. 23 мая; Аповесць аб простых людзях: [Рэц. на кн.: Х а д к е в і ч Т. Рэха ў гарах. Мн., 1951] // Калг. праўда. 1 сак.; У музеі Янкі Купалы // Там жа. 5 мая.

1974. Гарыць касцёр: [Нарыс] // Работніца і сялянка. № 5; Буслы прыляцелі // Родная прырода. № 2; Мсціўцы Барштанскага лесу: Успамін // Звязда. 19—21 ліп.; Ходили мы походами: [Успаміны] // Сел. газ. 21, 22 мая; Рэйкавая вайна: Успаміны // Чырв. змена. 9 студз.

1975. Суровые испытания // У прынёманскіх лясах. Мн.

1977. Да апошняга дыхання: [Нарыс] // Бярозка. № 10.

1978. Тема бесстрашных // За край родной. Мн.;

Батыр партызан: Успаміны // Сов: Удмуртия. 22 февр.

1979. Памяць: [Нарыс] // Беларусь. № 5; Гусіты: [Нарыс] // Наст. газ. 5 вер.; Камсамольцы не здаюцца: [Успаміны] // Там жа. 4 жн.

1980. Да апошняга патрона: [Нарыс] // Звязда. 9 студз.; Огненная переправа: [Нарыс] // Сел. газ. 19 февр.

1981. Папрок; Казытуха: [Гумарэскі] // Вожык. № 18; Вяртанне: [Апавяданне] // Голас Радзімы. 22 студз.; Прыкметы; Лясны сіноптык: Эцюды // Звязда. 7 чэрв.; Маленькі смерч: Эцюд // Там жа. 11 ліп.; Сустрэча каля трох соснаў // Там жа. 16 жн.; Зачараванасць // Там жа. 13 вер.; Развітальны візіт: Замалёўка // Там жа. 18 кастр.; Ганаруся таварышам: [Нарыс] // Там жа. 4 ліст.; Восень на Нёмане; Русалкі; Разлікі ці прамашкі // Там жа. 22 ліст.; Вячэра на лёдавай пляцоўцы: Эцюд // Там жа. 6 снеж.; Што мы пакінем у спадчыну // ЛіМ. 7 жн.; Родина прежде всего: [Нарыс] // Сел. газ. 6—8 мая.

1982. Замачылі; Клапатлівы муж, злавіў злодзея: [Гумарэскі] // Вожык. № 5; Памылілася: [Гумарэска] // Там жа. № 6; З народнага гумару: [Гумарэска] // Там жа. № 8; Парады пачынаючаму грыбніку [Гумарэска] // Там жа. № 16; Аднойчы ў зімовы ранак: Эцюд // Звязда. 17 студз.; Лагодны люты: Эцюд // Там жа. 14 лют.; Мы разам ваявалі: Успаміны // Там жа. 17 лют.; Першыя крокі; Ужо ідзе жаданая: Эцюды // Там жа. 8 сак.; Песня над пратал інамі: Эцюд // Там жа. 14 сак.; Крыгалом // Там жа. 21 сак.; Галасы красавіцкага дня: [Навелы] // Там жа. 11 крас.; Роздум над выпадкамі: Эцюд // Там жа. 25 крас.; Майскія эцюды // Там жа. 23 мая; Світанак над Нёманам // Там жа. 27 чэрв.; Навальніца: Эцюд // Там жа. 4 ліп.; Натхненне: Эцюд // Там жа. 18 ліп.; Верабей птушка свойская: Эцюды // Там жа. 15 жн.; Першыя прыкметы восені: Эцюд // Там жа. 29 жн.; Напеў; Дрымота; Абяцанне: Малюнкі восені // Там жа. 21 кастр.; Прыклад яго герояў // Там жа. 3 ліст.; Успаміны каля млына: Эцюд // Там жа. 19 снеж.

1983. Аплочаны здзек: Апавяданне // Беларусь. № 3; Прачынаецца лес; Песня: Эцюды // Звязда. 27 сак.; Дарога ў родны лес: Эцюд // Там жа. 24 крас.; Хоць не мастак; Марнае спадзяванне: Эцюды // Там жа. 12 чэрв.; У госці да таямніц: Эцюд // Там жа. 19 чэрв.; Сустрэча ў лесе: Эцюд // Там жа. 10 ліп.; «Парушальнік»; Хованкі: Эцюды // Там жа. 31 ліп.; Падае вішнёвы ліст: Эцюд // Там жа. 4 вер.; Ішлі партызаны ў бой: Успаміны // Там жа. 24 вер.; Падсуседзі: Эцюд // Там жа. 30 кастр.; Модніца: Эцюд // Там жа. 18 снеж.; Карагод на палянцы: Замалёўка // Піянер Бел. 22 снеж.

1984. Звяры таксама плачуць: [Апавяданне] // Вясёлка. № 3; Камандзір атрада «Камсамольскі»: [Нарыс] // Голас Радзімы. 22 ліст.; Полымя над рэйкамі: [Нарыс] // Звязда. 13 лют.; Хто ў гэтай хаце жыве; Неруш: Эцюды // Там жа. 8 ліп.; Бліжэй да прыроды; Знікшая казка: Эцюды // Там жа. 26 жн.; Урокі пад ялінай: Замалёўка // Там жа. 1 вер.; Восенькі світанак: Эцюд // Там жа. 14 кастр.; Снежань — снежыць: Эцюд // Там жа. 16 снеж.; Блокада: [Апавяданне] // Сел. газ. 16 окт.; Камсамольцы не здаюцца: Успаміны // Чырв. змена. 26 студз.

1985. Гамоніць лес; Гаспадар часу: Зімовыя эцюды // Звязда. 6 студз.; Радасць; Зайдрасць; Суніцы; Грыбнікі: Мініяцюры // Там жа. 22 студз.; Злуецца зіма: Эцюд // Там жа. 10 лют.; Развітанне са сном: Эцюд // Там жа. 3 сак.; Дубовы нарт: Эцюд // Там жа. 30 жн.; Позні лістапад // Там жа. 21 кастр.; Сулка: Эцюд // Там жа. 29 ліст.; Над ракою, над Сулою: [Апавяданне] // ЛіМ. 12 крас.; Вся жизнь борьба: [Нарыс] // Сел. газ. 28 февр.; 5 марта.

1.4.

1981. Пурэў Ж. Архонская балада: Навела / З манг. // Вясновыя птушкі. Мн.

В.М.Грышкевіч.

КРАПАЧОЎ А.

Крапачоў А.М., празаік сярэдзіны 1930-х гадоў. Член СП Беларусі з 1934. Пісаў на рускай мове.

Звесткі пра А.Крапачова вельмі скупыя. Быў вайскоўцам у Гомелі і Рагачове. Уваходзіў у Літаратурную арганізацыю Чырвонай Арміі і Флоту (ЛЧАФ). Аўтар нешматлікіх нарысаў, апавяданняў і аповесцей на армейскія тэмы, надрукаваных у альманахах «Літаратурны Гомель» і «Атака», а таксама ў часопісе «Полымя рэвалюцыі» і газеце «Літаратура і мастацтва», для якіх А.Крапачоў, магчыма, сам перакладаў свае творы на беларускую мову. Рэдагаваў альманах «Літаратурны Гомель». Крытыка 30-х гадоў прыхільна пісала пра яго творчасць, адзначала плённасць і сур'ёзнасць працы над абароннай тэматыкай, добрае веданне мінулага і сучаснага становішча Чырвонай Арміі. Найбольш папулярным у той час яго творам было апавяданне «Шахімарданская мячэць», прысвечанае барацьбе Чырвонай Арміі супраць басмачоў. А.Крапачоў паказваў чырвонаармейцаў як мужных і смелых людзей, але яго героям не хапала індывідуалізацыі. Крытыка заўважала кампазіцыйныя вартасці твора, жывасць апісання падзей, тое, што апавяданне «літаральна захоплівае чытача». Па ўсёй верагоднасці, А.Крапачоў быў рэпрэсаваны ў другой палавіне 30-х г.

І.Э.Багдановіч.

1.3.

1934. Шахимарданская мечеть: [Апавяданне] // Літаратурны Гомель. Гомель; Полымя рэвалюцыі. № 5; На пераломе: Урывак з аповесці // ЛіМ. 8 чэрв.

1935. Песок горит: (Очерк) // Атака. Мн. Альманах 4.

1936. Янгі — юль: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 9.

1.6.

Літаратурны Гомель // Гомель. 1934 / Рэд. з М.Бугровым, М.Хведаровічам.

2.3.

На беларускай мове. Клімковіч М. Літаратурны Гомель // Палес. праўда. 1934. 12 мая; Я.Ш. «Полымя рэвалюцыі». Кніга пятая. 1934 г. // ЛіМ. 1934. 24 кастр.

Т.М.Махнач.

КРАПІВА КАНДРАТ

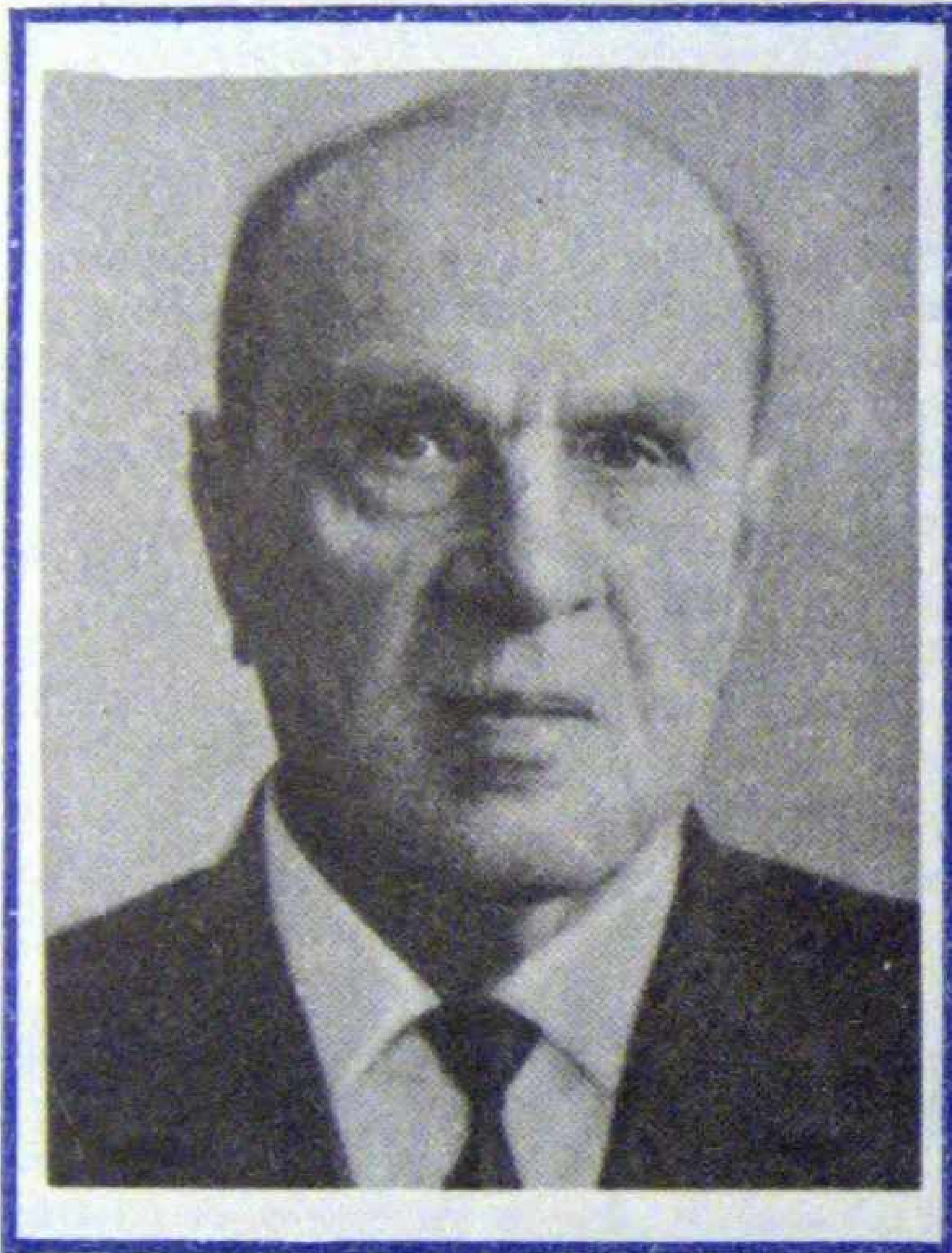

Крапіва Кандрат (сапр. Атраховіч Кандрат Кандратавіч; інш. псеўд. Астапчук, М. Доўгі; 22.2(5.3).1896, в. Нізок Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер Уздзенскі р-н Мінскай вобл. — 7.1.1991, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках), драматург, паэт, празаік, вучоны, грамадскі дзеяч. Народны пісьменнік Беларусі (1956). Акадэмік АН Беларусі (1950, член-карэспандэнт, 1940), доктар філалагічных навук (1953). Герой Сацыялістычнай Працы (1975). Заслужаны дзеяч навукі Беларусі (1978). Член СП Беларусі з 1934. Лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР (за п'есы: «Хто смяецца апошнім», 1941; «Пяюць жаваранкі», 1951; за комплекс работ па беларускай лінгвагеаграфіі, 1971). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Купалы (1974, за камедыю «Брама неўміручасці»).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі, Кандрат Міхайлавіч і Пелагея Данілаўна (дзявочае прозвішча Ніканові́ч) мелі 6 дзесяцін зямлі, нажытых цяжкай працай, хацелі, каб яны засталіся адзінаму сыну Кандрату. Вучыўся К.Крапіва ў царкоўнапрыходскай школе ў в. Нізок, Уздзенскім народным вучылішчы, Стаўбцоўскім і Койданаўскім чатырохкласных гарадскіх вучылішчах. Восенню 1913 экстэрнам здаў у Мінску экзамен на званне народнага настаўніка. Зімой 1914 разам з бацькам працаваў на пабочных заработках, вясной і летам — рознарабочым на цагельні. Восенню 1914 атрымаў месца настаўніка ў земскім народным вучылішчы ў в. Мнішана Пяршайскай вол. Мінскага пав. У жніўні 1915 прызваны ў царскую армію і праз некаторы час накіраваны ў Гатчынскую школу прапаршчыкаў, якую скончыў у сакавіку 1916. Вясну і лета 1916 праслужыў у запасным батальёне ў г. Асташкаве Цвярской губ. (цяпер Калінінская вобл.) у якасці ўзводнага афіцэра. Восенню таго ж года накіраваны з маршавай ротай на Заходні фронт, а потым разам з вайсковай часцю на Румынскі фронт, дзе і атрымаў баявое хрышчэнне. Там жа сустрэў і Кастрычніцкую рэвалюцыю. У пачатку студзеня 1918 як настаўнік быў дэмабілізаваны і ў лютым вярнуўся ў родную в. Нізок. Вясной і летам 1918 працаваў на бацькавай гаспадарцы, з лістапада — настаўнікам пачатковай школы ў в. Каменка Уздзенскай вол. У 1919 ажаніўся з Аленай Канстанцінаўнай Махнач, родам з в. Нізок. Са жніўня 1920 да 1923 служыў у Чырвонай Арміі, камандзір узвода. Восенню 1923 дэмабілізаваўся, год жыў у роднай вёсцы, працаваў на бацькавай гаспадарцы, затым пераехаў з сям'ёй у в. Астравок, куды быў прызначаны настаўнікам пачатковай школы. У маі 1925 пераехаў у Мінск, працаваў інструктарам Цэнтральнага бюро краязнаўства пры Інстытуце беларускай культуры. У 1926 паступіў на літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне педфака БДУ, якое скончыў у 1930. Працаваў загадчыкам аддзела рэдакцыі часопіса «Полымя рэвалюцыі» (1932—36). Удзельнічаў ва ўз'яднанні Заходняй Беларусі з

БССР (верасень 1939), у савецка-фінляндскай вайне (1939—40). На пачатку Вялікай Айчыннай вайны К.Крапіва працаваў у рэдакцыі газеты «Красноармейская правда», затым у рэдакцыі франтавой газеты Заходняга фронта «За Савецкую Беларусь». У 1941 уступіў у КПСС. З сакавіка 1943 і да канца вайны быў адказным рэдактарам ілюстраванай сатырычнай газеты-плаката «Раздавім фашысцкую гадзіну». Адразу пасля вайны прызначаны адказным рэдактарам сатырычнага часопіса «Вожык» (1945—47). У 1947—51 загадчык сектара мовазнаўства Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР, з 1952 дырэктар Інстытута мовазнаўства АН БССР, з 1956 віцэ-прэзідэнт АН БССР. У 1982—89 вядучы навуковы супрацоўнік-кансультант Інстытута мовазнаўства імя Я.Коласа АН БССР. З мая 1989 на пенсіі.

Свой творчы шлях К.Крапіва пачынаў як паэт-сатырык. Яго першы друкаваны твор — вершаваны фельетон «Жылі-былі», змешчаны ў газеце «Красноармейская правда» у 1922. У час службы ў Чырвонай Арміі ў гэтай газеце надрукавана некалькі яго вершаваных фельетонаў на рускай мове. Асноўнай іх тэмай былі міжнародныя падзеі, жыццё воінаў. 23 мая 1922 у газеце «Савецкая Беларусь» надрукаваны першы твор К.Крапівы на беларускай мове — сатырычны верш «Сваты». З гэтага часу пачынаецца яго сталая літаратурная праца. У сярэдзіне 20-х г. выходзяць яго першыя зборнікі «Асцё» і «Крапіва». К.Крапіва быў членам літаратурных аб'яднанняў «Маладняк» (1924—26), «Узвышша» (1926—31). Сатыра і гумар сталі вызначальнымі рысамі яго творчасці. Асноўным жанрам паэзіі на першым этапе творчасці былі байка і сатырычна-гумарыстычны верш. Пісьменнік выкрываў класавых ворагаў, фальшывых людзей, бічаваў бюракратызм, кар'еризм, шкурніцтва, падхалімства, раскрадальнікаў дзяржаўнай маёмасці, хабарніцтва, валакіту, мяшчанскую пошласць, пляткарства, пустазвонства, п'янства, высмейваў невуцтва, рэлігійныя забабоны, старыя звычкі, прыватна-уласніцкую псіхалогію, заклікаў вясковых жыхароў будаваць новы быт. Шмат увагі аддаваў тэме грамадзянскай вайны і замежнай інтэрвенцыі, абароне сваёй айчыны. Выкрываў імперыялістаў, фашыстаў і іх памагатых. Нямала твораў прысвяціў тэме літаратурнага жыцця таго часу, у якіх выступаў супраць нізкапробных твораў, фармалізму, бязглуздага моднічання, беспрынцыпнай крытыкі. У 1931 выйшаў адзін з буйнейшых яго сатырычных твораў — паэма «Хвядос — чырвоны нос». Нягледзячы на казачна-фантастычны сюжэт, твор сваім зместам быў накіраваны ў рэчаіснасць 20 — пачатку 30-х г. У ім асуджаліся адмоўныя з'явы ў грамадскім жыцці і побыце і адначасова сцвярджалася ўсё новае, што павінен быў несці сацыялістычны лад.

У раннi перыяд сваёй літаратурнай дзейнасці К.Крапіва паспяхова працаваў і ў галіне мастацкай прозы, асноўным жанрам якой было сатырычнае апавяданне. Паводле ідэйна-тэматычнага зместу гэтыя апавяданні блізка стаялі да твораў яго сатырычнай паэзіі: у іх аўтар бічаваў заганы ў жыцці і побыце людзей («Людзі-суседзі», «Аднае раніцы», «На алкагольным фронце»), высмейваў мяшчанства («Смерць»), рэлігійныя забабоны («Як ён стаў бязбожнікам», «Споведзь»), абывацеляў і плеткароў («Вайна»), палітычных прыстасаванцаў («Мой сусед»). Апавяданні пісьменніка, як і яго сатырычная паэзія, насычаны вострым і дасціпным, падчас грубаватым народным гумарам, з'едлівай іроніяй, знішчальным сарказмам. Яны былі сведчаннем развіцця рэалістычна-сатырычнай лініі ў беларускай прозе 20-х г. У 1932 асобным выданнем выйшаў яго раман «Мядзведзічы», прысвечаны жыццю беларускай вёскі канца 20-х г. У ім пісьменнік імкнуўся асэнсаваць тыповыя для тагачаснай беларускай вёскі сацыяльныя з'явы, тыя працэсы, якія адбываліся ў ёй напярэдадні калектывізацыі. Раман застаўся незавершаным.

У пачатку 1930-х г. К.Крапіва звярнуўся да драматургіі. Яго п'есы — значная з'ява не толькі ў беларускай, але і ва ўсёй шматнацыянальнай драматургіі былой савецкай краіны. Яны ўзнімалі актуальныя пытанні сучаснасці, хвалюючыя тэмы і праблемы, адлюстроўвалі найбольш істотныя бакі тагачаснай рэчаіснасці. Першым драматычным творам пісьменніка была псіхалагічная драма «Канец дружбы» (пастаўлена ў 1934 БДТ-1), у якой узніміліся складаныя маральна-этычныя праблемы. Да 20-годдзя Кастрычніка К.Крапіва напісаў народна-гераічную драму «Партызаны» (пастаўлена ў 1938 БДТ-1), у якой паказаў гераізм барацьбы беларускага народа ў перыяд грамадзянскай вайны і замежнай інтэрвенцыі. П'еса была паказана на Дэкадзе беларускага мастацтва ў Маскве (1940), ставілася ў многіх рэспубліканскіх тэатрах, а таксама ў розных гарадах Расіі і Украіны. У канцы 30-х г. пісьменнік звярнуўся да жанру сатырычнай камедыі, напісаў класічную п'есу «Хто смяецца апошнім» (пастаўлена ў 1939 БДТ-1), у якой талент Крапівы-сатырыка раскрыўся з выключнай сілай. Знішчальны смех гэтай п'есы выкрываў кар'ерыстаў, двурушнікаў, авантурыстаў, шантажыстаў, падхалімаў, паклёпнікаў. Імёны яе камедыйна-сатырычных персанажаў Гарлахвацкага, Зёлкіна, Тулягі ператварыліся ў назоўныя. Камедыя пастаўлена больш як у 120 тэатрах краіны і ў шмат якіх тэатрах за мяжой, экранізавана кінастудыяй «Беларусьфільм» (1954).

У час Вялікай Айчыннай вайны К.Крапіва зноў звярнуўся да аператыўнага баявога жанру — сатырычнага верша. Пісаў байкі, памфлеты, вершаваныя фельетоны (зборнік «Смех і гнеў»). У гэты ж час ім напісана п'еса «Проба агнём» (пастаўлена ў 1943 Беларускім тэатрам імя Я.Коласа), прысвечаная змаганню нашага народа з фашысцкай навалай. У ёй драматург адлюстраваў, як выпрабоўваліся характары і пачуцці людзей у дні вайны, як выяўляў сваё душэўнае харaство, мужнеў, маральна і духоўна загартоўваўся чалавек. У сатырычнай камедыі «Мілы чалавек» (пастаўлена ў 1945 Беларускім тэатрам імя Я.Купалы) стварыў запамінальныя вобразы фальшывых, паразітычных людзей, раскрыў і паказаў сутнасць іх філасофіі, якая была асабліва шкоднай у цяжкія для нашага народа ваенныя гады. Тэма вайны хвалявала К.Крапіву і ў пасляваенны час, пра што сведчаць яго драмы «З народам» (пастаўлена ў 1948 Беларускім тэатрам імя Я.Купалы) і «Людзі і д'яблы» (пастаўлена ў 1958 Беларускімі тэатрамі імя Я.Купалы і імя Я.Коласа). У адрозненне ад п'есы «Проба агнём», дзе паказаны першы перыяд вайны, у гэтых драмах дзеянне адбываецца на тэрыторыі, акупаванай фашысцкімі захопнікамі. Пісьменнік сутыкае тут сумленных людзей, патрыётаў-падпольшчыкаў з вырадкамі, якія здрадзілі Радзіме і народу, аналізуе сацыяльныя і маральныя вытокі здрадніцтва. У пасляваенны перыяд К.Крапіва стварыў п'есы: «Пяюць жаваранкі» (пастаўлена ў 1950 тэатрамі імя Я.Купалы і Я.Коласа), «Зацікаўленая асоба» (пастаўле-

на ў 1953 тэатрам імя Я.Купалы), «Брама неўміручасці» (пастаўлена ў 1974 тэатрам імя Я.Купалы), «На вастрыі» (пад назвай «Блытаныя сцежкі» пастаўлена ў 1983 тэатрам імя Я.Коласа). Першыя дзве з іх прысвечаны стваральнай працы савецкіх людзей. Поспехам карысталася лірычная камедыя пра жыццё калгаснай вёскі «Пяюць жаваранкі», якая вызначаецца самабытнасцю характараў, іскрыстым народным гумарам, багатым падтэкстам дыялогаў, вобразнай сакавітай мовай, глыбокім лірызмам. П'еса ставілася многімі тэатральнымі калектывамі краіны, экранізавана на кінастудыі «Беларусьфільм» (1953). «Зацікаўленая асоба» — першая спроба драматурга ў паказе жыцця рабочага класа і тэхнічнай інтэлігенцыі. Вялікім дасягненнем Крапівы-драматурга з'явілася сатырычная камедыя «Брама неўміручасці», якая вырашае маральна-этычныя праблемы. Выведзеныя ў ёй персанажы працягваюць галерэю сатырычных тыпаў з ранейшых п'ес драматурга. П'еса ішла на сцэнах многіх тэатраў Беларусі і іншых рэспублік. П'еса «На вастрыі» таксама закранае маральна-этычную праблематыку, узаемаадносіны розных па характару і жыццёвых прынцыпах людзей, выкрывае праявы бездухоўнасці ў жыцці.

Сатырычныя творы К.Крапівы — вялікая школа мастацкага майстэрства. Дабратворны ўплыў яго адчуваецца ў творчасці беларускіх пісьменнікаў-байкапісцаў У.Корбана, Э.Валасевіча, М.Скрыпкі, драматургаў А.Макаёнка, М.Матукоўскага, А.Петрашкевіча, А.Дударава. З імем К.Крапівы звязаны шырокі выхад нашай нацыянальнай драматургіі на еўрапейскую арэну.

К.Крапіва — аўтар навуковых прац па літаратуразнаўству і мовазнаўству, крытычных артыкулаў па беларускай літаратуры і мове. Ён рэдагаваў «Беларуска-рускі слоўнік», «Руска-беларускі слоўнік» (з Я. Коласам, П. Глебкам), ажыццяўляў агульнае рэдагаванне «Тлумачальнага слоўніка беларускай мовы» у 5 т. Пісаў таксама нарысы («Міхаіл Сільніцкі», «Лондан», «Над ракой Арэсай»). Перакладаў на беларускую мову працы К.Маркса, Ф.Энгельса, У.Леніна, мастацкія творы Д.Фанвізіна. І.Крылова, А.Пушкіна. М.Гогаля, А.Астроўскага, А.Чэхава, У.Маякоўскага, А.Твардоўскага. Т.Шаўчэнкі, А.Міцкевіча, Я.Гашака, В.Шэкспіра і інш. Творы К.Крапівы перакладзены на многія замежныя мовы, у т.л. у Балгарыі, Германіі, Кітаі, Польшчы, Румыніі, Францыі, Чэхаславакіі. Пра К.Крапіву створаны дакументальны фільм «Кандрат Крапіва» (1983, «Беларусьфільм»). Імя К.Крапівы прысвоена Інстытуту мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН Беларусі, Уздзенскай СШ № 2.

Узнагароджаны 4 ордэнамі Леніна, ордэнам Кастрычніцкай рэвалюцыі, ордэнам Чырвонага Сцяга, ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, ордэнам Дружбы народаў, ордэнам Чырвонай Зоркі, медалямі, Ганаровымі Граматамі Вярхоўнага Савета БССР. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР у 1947—90. У 1946 у складзе дэлегацыі БССР удзельнічаў у рабоце 1-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН у Лондане, ва Усеславянскім кангрэсе ў Чэхаславакіі, у 1963 — у Міжнародным кангрэсе славітаў у Балгарыі.

А.А.Семяновіч.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1956. Т. 1. Байкі і вершы. Паэмы. Т. 2. Проза. Т. 3. П'есы. Рэц.: Бурносаў В. Творы народнага пісьменніка / / Камуніст Бел. 1957. № 3; Казека Я. Народны пісьменнік / / Полымя. 1957. № 2; Макарэвіч А. Любоў і прызнанне народа / / Маг. праўда. 1956. 9 снеж.; Марціновіч А. Творы вялікай жыццёвай праўды / / Калг. праўда. 1956. 21 ліст.; Михолап Я., Охрименко П. Большой вклад в сокровищницу белорусской культуры / / Сов. Бел. 1956. 21 дек.; Орлов Д. Сатирические комедии К.Крапивы / / Там жа. 1957. 13 февр.; Палітыка Д. Аб тым, што нас хвалюе / / ЛіМ. 1956. 9 вер.; Пшыркоў Ю. Творы Кандрата Крапівы / / Беларусь. 1957. № 1; Собрание сочинений К.Крапивы / / Сов. Отчизна. 1956. № 1; Усікаў Я. Важная падзея ў культурным жыцці рэспублікі: Да выхаду ў свет Збору твораў Кандрата Крапівы / / Звязда. 1956. 20 кастр.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1963. Т. 1. Байкі і вершы. Паэмы. Рэц.: Першы том Збору твораў Крапівы / / ЛіМ. 1963. 24 вер.; Т. 2. Проза. Т. 3. П'есы. Т. 4. П'есы. Артыкулы.

Збор твораў: У 5 т. Мн., 1974—1976. Т. 1. Вершы, байкі, эпіграмы, паэмы. Мн., 1974. Т. 2. П'есы. Мн., 1974. Т. 3. П'есы. Мн., 1975. Т. 4. Апавяданні, фельетоны, памфлеты, раман. Мн., 1975. Т. 5. Нарысы, артыкулы, пераклады. Мн., 1976.

Выбраныя байкі. Мн., 1932.

Калючы строй: Вершы. Мн., 1932. (Б-ка для малапісьменных). Рэц. / / Родны край. 1933. № 24.

Творы. Мн., 1934. Т. 1.

Выбраныя вершы. Мн., 1935. (Школьная серыя).

Выбраная сатыра: Вершы. Мн., 1938.

Выбр. тв. Мн., 1941. (Школьная б-ка). Рэц.: А. Е. «Выбраныя творы» К.Крапівы / / ЛіМ. 1941. 10 мая; Новые книги для детей / / Сов. Бел. 1941. 4 марта.

Смех і гнеў: (Выбранае). Мн., 1946. Рэц.: Новыя кнігі / / Сав. селянін. 1946. 28 ліп.

Выбр. тв. Мн., 1947. (Выбраныя творы бел. сав. л-ры. 1917—1947). Рэц.: Карпачоў М. Выбраныя творы К.Крапівы / / Гомел. праўда. 1947. 21 снеж.

Выбр. тв. Мн., 1948. (Б-ка школьніка).

Байкі; Вершы. Мн., 1971. (Б-ка бел. паэзіі).

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1986. Т. 1. Вершы, байкі, эпіграмы, паэмы, апавяданні, фельетоны, памфлеты, аўтабіяграфія. Т. 2. П'есы.

1.2.

Апавяданні. Мн., 1925. (К-ца «Маладняк»).

Асцё: Вершы. Мн., 1925. (К-ца «Маладняк»). Рэц.: Жук Я. / / Малады араты. 1925. № 14.

Крапіва: Вершы. Мн., 1925. Рэц.: А. Б. [Бабарэка А.] / / Сав. Бел. 1925. 15 ліст.; Ок-с З. / / Чырв. сцяг. 1925. № 7; 2 выд. падноўленае. Мн., 1928. 3 выд. Мн., 1930; 4 выд., перапр. і дап. Мн., 1932.

Біблія: Кніга быція. (Вольны пераклад): Сатырычная паэма. Мн., 1926. 2 выд. Мн., 1928; 3 выд. Мн., 1959. (Б-чка атэіста).

Байкі. Мн., 1927. Рэц.: Гайдук Ю. / / Арш. малад. 1928. № 7; 2 выд. Мн., 1928.

Людзі-суседзі: Апавяданні. Мн., 1928.

Жывыя праявы: Гумарыстычныя апавяданні. Мн., 1930. (Мастацкае слова масам). Рэц.: Бур Л. За дзейную пралетарскую сатыру! / / Палес. праўда. 1931. 11 сак.

Пра нашых шкоднікаў, папоў ды ўгоднікаў: Вершы. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам).

Ухабы на дарозе: Сатырычныя вершы і прыпеўкі. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам). Рэц.: Бур Л. За дзейную пралетарскую сатыру! / / Палес. праўда. 1931. 11 сак.

Хвядос — чырвоны нос: Вершаваная казка. Мн.,

1931.

Мядзведзічы: Раман. Кн. 1. Мн., 1932. Рэц.: Горскі Э. «Мядзведзічы» К.Крапівы // ЛіМ. 1933. 15 ліп.; Крытыка-бібл. зб. Мн. 1934. С. 54; 2 выд. Мн., 1935.

Канец дружбы: П'еса. Мн., 1934. Рэц.: Вольскі В. Каштоўны ўклад у беларускую драматургію // Крытыка-бібл. бюл. 1934. № 7.

Партызаны: П'еса. Мн., 1938.

Радзіме і правадыру: Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі. Мн., 1938 / У сааўт.

Герой Савецкага Саюза Міхаіл Сільніцкі: Нарыс. М., 1943.

П'есы. Мн., 1946. Рэц.: Карпаў У. Беларуская літаратура перыяду Айчыннай вайны і першых дзён аднаўлення // Наст. газ. 1946. 24 жн.; Новыя кнігі // Сав. селянін. 1946. 21 ліп.

З народам: Драма ў 7 карцінах. Мн., 1948.

Драматычныя творы. Мн., 1951. Рэц.: Семяновіч А. П'есы Кандрата Крапівы // Калг. праўда. 1953. 25 лют.

Працы І.В.Сталіна ў галіне мовазнаўства і задачы беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1951. Рэц.: Новыя кнігі // Калг. праўда. 1951. 28 жн.

Пяюць жаваранкі: П'еса ў 4-х актах, 6-ці карц. Мн., 1951. Рэц.: Кніжная паліца // Калг. праўда. 1951. 25 сак.; Кучар А. П'еса Кндрата Крапівы «Пяюць жаваранкі» // Наст. газ. 1951. 29 сак.

Зацікаўленая асоба: П'еса ў чатырох актах, дзевяці карцінах. Мн., 1953. Рэц.: Новыя кнігі // Наст. газ. 1954. 4 сак.; Царанков Л. // Заря. 1953. 17 нояб.; Шаблинский П. Новая пьеса К.Крапивы // Сов. Бел. 1953. 24 июня; Шатаў П. П'еса аб аўтазаводцах // Сцяг камунізма. 1953. 10 чэрв.

П'есы. Мн., 1953. (Школьная б-ка). Рэц.: Новыя кнігі // Наст. газ. 1954. 4 сак.; Семяновіч А. П'есы Кандрата Крапівы // Калг. праўда. 1953. 25 лют.

Сатыра і гумар. Мн., 1954. (Школьная б-ка).

Жаба ў каляіне: (Байкі і фельетоны). Мн., 1957. (Б-ка «Вожыка»).

Людзі і д'яблы: Драма ў 3-х актах, 10-ці карц. Мн., 1958.

Байкі, вершы, п'есы. Мн., 1960. (Школьная б-ка).

Дзве п'есы. Мн., 1966. (Школьная б-ка).

Сорак баек. Мн., 1966.

Вершы і байкі. Мн., 1967. (Школьная б-ка). 2 выд. Мн., 1978. (Школьная б-ка).

Хто смяецца апошнім: Камедыя ў 3-х актах. Мн., 1969. (Б-чка бел. драматургіі).

Пучок жыгучкі: Байкі. Мн., 1973.

Хто смяецца апошнім; Проба агнём; Брама неўміручасці: П'есы. Мн., 1983. (Школьная б-ка).

Загадкі дзеда Кандрата. Мн., 1986.

Вершы. Байкі. Эпіграмы. Паэмы. Мн., 1991. (Школьная б-ка).

1.3.

1922. Самаганачка: [Верш] // Бел. деревня. 12 июня / Пад. сваім прозв.; Жили-были: [Верш] // Красноарм. правда. 13 апр.; Сваты: [Верш] // Сав. Бел. 23 мая; На менскім «скверы»: [Верш] // Там жа. 16 жн.; Што я бачыў на «Трэку»: [Верш] // Там жа. 19 жн.; Плеткары: [Верш] // Там жа. 23 жн.; Продналог: [Верш] // Там жа. 26 жн.; Эпіграмы // Там жа. 8 кастр.; Дай ды дай...: [Байка] // Там жа. 3 ліст.; Шчыраму лацяністу: [Верш] // Там жа. 12 ліст.; Ратуйце!: [Верш] // Там жа. 14 ліст.; Рашыў памерці: [Верш] // Там жа. 22 ліст.; Ігрышча: [Верш] // Там жа. 24 ліст.; Класавыя ворагі: [Верш] // Там жа. 29 ліст.; Гульня ў жмуркі: [Верш] // Там жа. 7 снеж.; Крапіва: [Верш] // Там жа. 28 снеж.; Новая прасіцельная экценія: [Верш] // Там жа. 30 снеж.; Навагоднія пажаданні: Антанце; Нямеччыне; Польшчы; Дэлегатам на Лазанскай канферэнцыі; У.І.Леніну; Царкве; Газеце «Савецкая Беларусь» // Там жа. 31 снеж.

1923. Камсамольскія частушкі; Царкоўная «расколіна»: [Вершы] // Комс. село. № 2; Лявоніха: [Верш] // Малады араты. № 2; Гані мешалкай: [Верш] // Сав. Бел. 19 студз.; На вечары «Полымя»: [Верш] // Там жа. 24 студз.; На крэсах Усходніх: [Верш] // Там жа. 2 лют.; Малітвы па-беларуску: Маленькі фельетон // Там жа. 4 лют.; Чыстка: [Верш] // Там жа. 6 лют.; Вось такія дактары вымуць душу без пары: [Верш] // Там жа. 7 лют.; Год Сцяпана Лайдака: [Вершы] // Там жа. 16 лют.; Нібы сатыра на «Нібы паэму — Гвалт над формай»: [Верш] // Там жа. 20 лют.; Чырвоная мятла добра мяла: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Некралог: [Верш] // Там жа. 3 сак.; Няхай ён моліцца...: [Верш] // Там жа. 4 сак.; Хто за намі?: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Годзе слухаць байкі!: [Верш] // Там жа. 3 крас.; Святкуюць: [Верш] // Там жа. 7 крас.; Кармлю усе словам божым... (Вялікодная гутарка папоў): [Верш] // Там жа. 11 крас.; Вясковым дзеткам вясною: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Дзве куклы: [Верш] // Там жа. 15 крас.; Прагулка на Парнас: [Верш] // Там жа. 18 крас.; Каханне планет: [Верш] // Там жа. 6 мая; К сабачаму раўнапраўю: [Верш] // Там жа. 16 чэрв.; Частушкі // Там жа. 11 ліп.; Здарэнне на вуліцы: [Верш] // Там жа. 12 жн.; Рубель і марка: [Верш] // Там жа. 14 жн.; Савецкі грамадзянін; Нэпман; Поп: [Вершы] // Там жа. 22 жн.; «Пралетары» і «буржуй»: [Верш] // Там жа. 25 жн.; Кулак: [Верш] // Там жа. 4 вер.; Дзве выстаўкі: [Верш] // Там жа. 5 вер.; Аб «буры» і «націску»: [Верш] // Там жа. 6 вер.; Хаджу па рынку: (Песня селяніна) // Там жа. 10 вер.; Здаў «акзамінт»: Апавяданне // Там жа. 13 вер.; Ганульчына гора: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Польскаму пану ў дзень стварэння Беларускай дывізіі: [Верш] // Там жа. 23 вер.; Каровін мужык: Апавяданне // Там жа 27 вер.; Споведзь: замест фельетону // Там жа. 4 кастр.; Пакі, пакі: [Верш] // Там жа. 6 кастр.; Не кісні, а цэні: [Байка] // Там жа. 10 кастр.; Кулак; Бядняк; Выпівака: [Вершы] // Там жа. 12 кастр.; З падарожжа: [Верш] // Там жа. 27 кастр.; У сушні: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; Будуйце лазні!: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Ціт заводзіць новы быт: [Верш] // Там жа. 19 снеж.; Калядная размова: [Верш] // Там жа. 26 снеж.; Жизнь рабочих: Трущобой пахнет // Соха и молот. 30 сент. / Пад псеўд. Крапіва / Аўт. спрэчнае.

1924. Год Сцяпана Лайдака (1. Восень; 2. Зіма; 3. Вясна; 4. Лета); Плеткары; Дзве кумы: (Байка); Вось такія дактары вымуць душу без пары; Нэп і я: (Прыпеўкі); Частушка-чыстушка; Рашыў памерці; Кармлю усё словам божым; Чырвоная мятла добра мяла; «Продналог» // Беларускі фальклор. Мн.; Цёткам навука: [Верш] // Бел. вёска. 10 мая; Калі церці, дык да смерці: [Верш] // Там жа. 17 мая; У малочную арцель запішыся: [Верш] // Там жа. 13 снеж.; Рагуліна прамова да свайго гаспадара: [Верш] // Там жа. 17 снеж.; Ціт заводзіць новы быт; Будуйце лазні: [Байкі] // Малады араты. 28 сак.; З тысячным нумарам: [Верш] // Сав. Бел. 5 студз.; Як ён стаў бязбожнікам: Апавяданне // Там жа. 3 лют.; Вяліканоснае: [Верш] // Там жа. 25 крас.; Не да «бжуху» страва: [Байка] // Там жа. 20 снеж.

1925. Год Сцяпана Лайдака: [Вершы] // Беларускі Гаспадарскі Каляндар на 1926 год. Вільня; Не будзь горшай!: [Верш] // Арш. малад. № 1; Кляса: Апавяданне; Лягчэй на паваротах!: [Верш] // Маладняк. № 8; Мандат: Байка; Ну й людзі, ну й суседзі: Гумарэска // Там жа. № 9; Зарабатак: Апавяданне // Малады араты. № 1; Лявоніха: [Верш] // Там жа. № 2; Кавалі: [Верш] // Там жа. № 6; Свет у кут — менш пакут: [Верш] // Там жа. № 8; Споведзь; Як ён стаў бязбожнікам: Апавяданні // Там жа. № 17—18; Каровін мужык: (Апавяданне) // Сав. вёска. № 15; Ты ня лайся, дзядзя, пры савецкай уладзе: [Байка] // Бел. вёска. 7 студз.; Ці няможна працей: [Байка] // Там жа. 23 студз.; Рабіў сам — дык раю й вам: [Байка] // Там жа. 4 лют.; Тварам да вёскі: [Верш] // Там жа. 6 сак.; Ня плач, а сябе перайначь: [Верш] // Там жа. 17 сак.; Кармлю ўсё словам божым: [Байка] // Там жа. 10 крас.; Дзядзька Хвядос і «малакасос»: [Байка] // Там жа. 17 крас.; Частушкі пра пазыку: [Верш] // Там жа. 2 чэрв.; Цяпер — самая пара: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; Вось падумайце: [Верш] // Там жа. 11 чэрв.; Пратры, брат, вочы!:

[Верш] // Там жа. 23 чэрв.; На пасёлкі: [Апавяданне] // Там жа. 10 ліп.; Устарэла тэхніка: [Верш] // Там жа. 17 ліп.; Абраза: Байка // Там жа. 21 ліп.; Калі ў краме ёсць нястача...: [Верш] // Там жа. 11 жн.; Баба з калёс, дык каня як чорт панёс: [Байка] // Там жа. 29 вер.; Ціт заводзіць новы быт: [Верш] // Там жа. 7 кастр.; Маг. селянін. 26 сак.; Чырвоная мятла добра мяла: [Верш] // Бел. вёска. 6 ліст.; Народ уваскрос!: [Верш] // Маг. селянін. 23 крас.; Дзяльба сенакосу: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; Вось падумайце: [Верш] // Там жа. 2 ліп.; Далей: [Верш] // Наш працаўнік. 15 мая; Лявоніха; Калі ў краме ёсць нястача...: [Верш] // Там жа. 8 кастр.; Ці то — здольны пясняр, ці то модны пляткар?: [Верш] // Сав. Бел. 28 студз.; Хто пець варт — судзіце самі!: [Байка] // Там жа. 9 крас.; «Мікроба»: [Байка] // Там жа. 27 мая; Кормны і падворны: Байка // Там жа. 16 чэрв.; Старшыня: Байка // Там жа. 19 чэрв.; Казёл: Байка // Там жа. 4 ліп.; І многа гутаркі было...: Байка // Там жа. 10 ліп.; Балет: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Ну, як не выпіць?: [Байка] // Там жа. 27 кастр.; Еш, дурань, бо то з макам: Байка // Там жа. 1 ліст.; Как он стал вором: Из жизни одной деревенской ячейки: [Апавяданне] // Чырв. змена. 10 мая / Пад псеўд. Крапіва / Аўт. спрэчнае.

1926. Ну й людзі! Ну й суседзі!: [Апавяданне] // Беларускі народны каляндар на 1927 год. Вільня; Ціт заводзіць новы быт: [Верш]; Лявоніха: [Байка] // Ураджайнае свята. Мн.; Цёткам навука: [Верш] // Бел. работніца і сялянка. № 17; Пад грукат кол: Апавяданне; Чырвонец: Байка // Маладняк. № 1; Стварэнне свету: (Адрывак з Бібліі) // Там жа. № 2; Ліха яго разбярэ: Апавяданне // Там жа. № 3; «Мода»; «Каршун і Цецярук»: Байкі // Там жа. № 4; Мачыха; «Хто спіць, той не грэшыць»: Байкі // Там жа. № 6; Будуйце лазні: [Верш] // Маладняк Калінінішчыны. № 3—4; Першая пара, першы грэх і першая кара: Урывак з «Бібліі» // Малады араты. № 7; «Госці»: [Верш] // Маланка. № 1 / Пад крыпт. К.А.; Аўт. спрэчнае; На «Крэсах Усходніх»; Ігрышча: [Байкі] // Там жа. № 5—6; Ліга Нацыяў (Да паседжання 8-га сакавіка с.г.); Будуйце лазні: [Байкі] // Там жа. № 7; Рагуліна прамова да свайго гаспадара: [Байка] // Там жа. № 8; Ціт заводзіць новы быт; Як «Антэк» стрэў «Вельканоц»: [Байкі] // Там жа. № 9; Цёткам навука; Дзве кумы: [Байкі]; Вясковым дзеткам вясною: [Верш] // Там жа. № 10; Самагоначка: [Верш]; Воўк і ягнюк: (Па-новаму): [Байка] // Там жа. № 11; На віленскім скверы; Каго мне ўзяць за кума?: [Вершы] // Там жа. № 12; Дзяльба сенакосу: [Верш]; Вол і авадзень: [Байка] // Там жа. № 13; У вагоне: [Верш] // Там жа. № 14; У сушні; Каб церці, дык да смерці (з лячэбнай практыкі на вёсцы): [Байкі] // Там жа. № 15; Плеткары: [Верш] // Там жа. № 16; Калядная размова; Муза падвяла: [Вершы] // Там жа. № 17; Шчыры поп: Байка // Чырв. сейбіт. № 1; Пра цыгана і кабылу: [Байка] // Там жа. № 2; Каштан: Байка // Там жа. № 3; Падарожнае: [Апавяданне]; Стары й малады: Байка // Там жа. № 5; «Далікатныя» парасяты: Байка // Бел. вёска. 5 лют.; «Апаска»: [Верш] // Там жа. 9 лют.; Я шаную: [Верш] // Там жа. 21 сак.; Біблія (вольны пераклад) // Там жа. 6, 9, 11, 13, 16, 18, 21, 23, 27 крас.; 1, 9 мая; Здаў «акзамінт»: (Апавяданне) // Камуніст. 21 сак.; Як ён стаў бязбожнікам // Там жа. 31 сак.; Цёткам навука: З велікодных здарэнняў // Там жа. 1 мая; Кляса: [Апавяданне] // Там жа. 14 мая; Рагуліна прамова да свайго гаспадара: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Чырв. змена. 16 вер.; Споведзь: [Апавяданне] // Камуніст. 26 вер.; Вараны: Байка // Сав. Бел. 28 сак.; Маца: [Верш] // Сав. Бел. 4 крас.; На пасёлкі: [Апавяданне] // Чырв. змена. 13, 17, 18 чэрв.; Польскаму пану: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Лявоніха: [Верш] // Там жа. 9 вер.

1927. Як трэба жыць — каб здаровым быць: [Верш] // Бел. піянер. № 17; Бел. вёска. 14 жн.; Бацька і сын; Нянька; Стары і малады: Байкі // Бел. піянер. № 22; Ці то здольны пясняр, Ці то — модны пляткар?: [Верш] // Маланка. № 2, 3; Ратуйце!: [Верш] // Там жа. № 7; Валакіта: (З кааператыўнай практыкі ў адным польскім банку): [Байка] // Там жа. № 8; Дзядзька Хвядос і малакасос: [Байка] // Там жа. № 9; Маланцы: [Верш]; Ганарысты парсюк: [Байка] // Там жа. № 10; Ганарысты парсюк; Сарамлівы; Сава, асёл ды сонца: [Байкі] // Узвышша. № 11; Мой сусед; Аднае раніцы; Спет ідзе: [Апавяданні] // Там жа. № 2; Вайна; Пальчык: Апавяданні; Чорт; Самадзейны конь: Байкі // Там жа. № 3; Ідэі: [Апавяданне]; Фіга на талерцы: [Верш] // Там жа. № 4; Доўг; Певень: [Апавяданні]; Жаба ў каляіне; Зубы: Байкі; Не губі сябе, дзеўчына: [Верш] // Там жа. № 5; Беларускія прыказкі / Пад сваім прозв.; Сваяўство: [Верш] // Там жа. № 6; Смерць: [Апавяданне] // Чырв. сейбіт. № 6—7; Чырвоная мятла добра мяла // Бел. вёска. 20 ліст.; «Стральба» ў каапературе і на ляднiку: [Нарыс] // Сав. Бел. 20 ліп.; Бывайце здаровы: (Адрывак з Бібліі) // Чырв. змена. 1 студз.; Рагуліна прамова да гаспадара: [Байка] // Там жа. 9 сак.; Дабяромся і да неба; Гані мешалкай: [Вершы] // Там жа. 28 снеж.

1928. Чырвоная мятла добра мяла; Самагоначка; Дабяромся і да неба; Кармлю ўсё словам божым; На перавыбарах у Цёмнай; Сава, асёл ды сонца; Сялянскія; Мандат; Мачаха; Вось такія дактары; Стары і малады; Мы не паклонімся богу; Гімн бязбожніка: [Вершы]; Ты ня лайся дзядзя; Кулак; Буду спекулянтам; Сука ў збане; Рак; Плеткары; Тварам да вёскі; Валакіта; Дзяльба сенакосу; Малітвы па-беларуску; Рашыў памерці; Дзве кумы; Рагуліна прамова да гаспадара; Шчыры поп; Будуйце лазні: [Вершы, байкі] // Дэкламатар. Мн.; Рагуліна прамова да свайго гаспадара: [Верш] // Бел. работніца і сялянка. № 10; Пальчык: Апавяданне // Бел. піянер. № 12; Сава, асёл ды сонца: Байка // Там жа. № 23; Маланка. № 7; Жаба ў каляіне: [Байка] // Бел. піянер. № 24; Трэба заглянуць // За калектыў. № 6—7; Нэпія (З радавога быту): [Байка] // Маланка. № 5; Аб «буры і націску». (К сучасным спрэчкам): [Верш] //Там жа. № 6; Класавыя ворагі: [Верш] // Там жа. № 8; Дыпламаваны баран: [Байка] // Там жа. № 13; Хвост: Апвяданне // Узвышша. № 1; Шкірута; Вершаваная навела; Махальнік Іваноў: Байка; «Спыталіся ў мяне аднойчы юнакі...»; «Чаго так гучна б'юць літаўры»: Эпіграмы // Там жа. № 2; Вось тут і пішы!: Апавяданне; Дэкрэт: [Верш]; Думкі пра сатыру // Там жа. № 3; На алкагольным фронце: Гумарэска; У папа ды быў сабака...: [Верш] // Там жа. № 4; Вясковы фельетон: Барыш // Бел. вёска. 3 лют.; Крапівіна біблія: [Апавяданні]; У бога трывога: [Верш] // Там жа. 5 крас.; Царкоўная расколіна: [Верш] // Пякучая маланка. 22 кастр.

1929. Дзядзька Хвядос і малакасос: [Байка] // Моладзь — за новы быт. Мн.; Саманадзейны конь: [Верш] // Бел. піянер. № 2; Кувада; Рахітык; Свядомасць: [Байкі]; Слова — чытачу // Узвышша. № 1; Пажар: Байка; Курортны верш // Там жа. № 7; «Наш»: [Верш] // Там жа. № 9—10.

1930. Як трэба жыць — каб здаровым быць: [Верш] // Настольны каляндар. Мн.; Ці я над яслямі сумую... (Конская элегія); Вагон табакі; Так жыла між імі згода; Два каханкі: [Вершы] // Там жа. № 1; Плач абываценя: [Верш] // Там жа. № 2; Хвядос — чырвоны нос: Паэма—казка // Там жа. № 6—10; Здань мінулага ня ўстане: [Верш] // Бел. вёска. 1 мая; Кляса: [Апавяданне] // Наша доля. 26 студз.

1931. Хто там рухаецца?: [Верш] // Другая бальшавіцкая. Мн.; Бел. вёска. 21 лют.; Калгаснік Бел. 21 лют.; «Узвышша» на новым шляху // Узвышша. № 1; Захара-дырэктар: [Верш] // Там жа. № 5; Дзе ж яна, галоўная самая?: [Верш] // Звязда. 19 мая; Дарогу сустрэчнаму плану! // Там жа. 28 чэрв.

1932. Ты не лайся, дзядзя, пры Савецкай ўладзе; Цёткам навука; Дзве кумы: [Вершы] // Партыя, слухай. Мн.; З фашыстоўскай падваротні: [Верш] // Барацьба (Берлін). № 3; Звязда. 28 ліст.; «Як Антэк стрэў «Вельканоц» // Іскры Ільіча. № 6; Што рабіць, каб здаровым быць: [Верш] // Там жа. № 9; Калядная размова; Цёткам навука: [Вершы] // Там жа. № 23; Мядзведзічы: Раман // Полымя рэвалюцыі. № 1—4; 1933. № 1—3; Ціт заводзіць новы быт: [Верш] // Бел.

звон. 5 лют.; Цяп!: [Байка] / / Звязда. 21 ліст.; Пакутнікі-сумяшчальнікі: [Верш] / / Там жа. 9 снеж.; Стварыць вялікасны вобраз рэвалюцыі / / ЛіМ. 11 крас.; Пастанова ЦК дае ўпэўненасць / / Там жа. 15 мая; Памагаты: [Байка]; З раману «Мядзведзічы» / / Там жа. 5 чэрв.; Урывак з рамана «Мядзведзічы» / / Там жа. 6 ліст.

1933. Эпіграмы / / Заклік. № 1; Слова да малодшых / / Там жа. № 2; Каб кнігам ды ногі! / / Звязда. 18 лют.; Майстры крывавага джаз-банду: [Верш] / / Там жа. 23 лют.; На калгасных палёх лепельшчыны: [Нарыс] / / Там жа. 10 чэрв. / Сааўт. З.Бядуля; На чыстую ваду / / Там жа. 9 ліп. / Сааўт. Л.Кацовіч; Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. / / ЛіМ. 18 студз.; Што мне рупіць / / Там жа. 10 лют.; Канец дружбы: Урывак з п'есы / / Там жа. 26 ліст.

1934. Парваная пупавіна: [Апавяданне] / / Бальшавіцкая моладзь. Мн.; Хто там рухаецца?: [Верш] / / Вясна пераможная. Мн.; Канец дружбы: П'еса / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Пра перабудову і «недабудову»: Даклад на пленуме праўлення Саюза Савецкіх Пісьменнікаў БССР / / Там жа. № 9; Жадаю далейшых поспехаў / / ЛіМ. 1 чэрв.

1935. Канец дружбы: (Урывак з п'есы) / / Атака. Мн. Альм. 2; Ну й людзі! ну й суседзі!: [Апавяданне] / / Беларускі народна-гаспадарскі каляндар на 1935 год. Вільня; Сава, асёл ды сонца: Байка / / Іскры Ільіча. № 5; Кім мы сталі сёння: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 11 ліп.; Шэпча бабка, шэпча...: [Верш] / / Звязда. 18 чэрв.; Пачатак шчасця: [Верш] / / Там жа. 16 снеж.; Тата-нягоднік: Фельетон / / Там жа. 27 снеж.; Твары і шчаслівым будзь: Прывітанне Я.Купалу / / ЛіМ. 28 мая; Інтэрв'ю Якуба Коласа: Эпіграма / / Там жа. 16 вер.; За юбіляра!: [Верш] / / Там жа. 11 снеж.; Тата-заяц: Байка / / Там жа. 31 снеж.

1936. Ліст працоўных Савецкай Беларусі вялікаму Сталіну / / Полымя рэвалюцыі. № 3 / У сааўт; З новым шчасцем!: [Нарыс] / / Звязда. 1 студз.; Яфімаў — чалавек культурны: (Фельетон) / / Там жа. 9 студз.; Пашахонцы: (Фельетон) / / Там жа. 11 студз.; Дзяніс Сырамаха: (Нарыс / / Там жа. 27 студз.; Калгасны дзед: [Верш] / / Там жа. 28 студз.; Прыгожы сон адміністратара: (Фельетон) / / Там жа. 20 лют.; Хоць бы ў фурмана запыталіся: (Фельетон) / / Там жа. 28 лют.; Барацьба за... непісьменнасць: (Фельетон) / / Там жа. 29 лют.; «Не законнорожденный»: (Маленькі фельетон) / / Там жа. 17 сак.; Як камсамолка Ратнікава праўды шукала: (Маленькі фельетон) / / Там жа. 22 сак.; Гэта той самы Булава...: (Фельетон) / / Там жа. 3 крас.; Каб весела было...: (Фельетон) / / Там жа. 5 крас.; Не для іх законы пісаны: (Фельетон) / / Там жа. 18 крас.; Аб вучоных мядзведзях і недавучаных крытыках: (Фельетон) / / Там жа. 20 крас.; Цвёрдасць без розуму: (Фельетон) / / Там жа. 9 мая; Шануйце бланкі наркомасветы: (Фельетон) / / Там жа. 17 ліп.; Самадур: (Фельетон) / / Там жа. 2 вер.; Жывыя і мёртвыя: (Маленькі фельетон) / / Там жа. 9 снеж.; За здаровую, прынцыповую крытыку: Прамова на сходзе пісьменнікаў г. Мінска / / ЛіМ. 31 сак.; Чорныя гады: [Верш] / / Там жа. 3 вер.; Прывітанне Коласу Я. з выпадку 30-годдзя яго літаратурнай дзейнасці / / Там жа. 11 кастр.

1937. Партызаны: Драма / / Полымя рэвалюцыі. № 7; Корань зла — у барадзе: Маленькі фельетон / / Звязда. 9 студз.; Сляпыя крыважэрныя гады: Слова пісьменніка / / ЛіМ. 28 студз.; Арганізаваць поспех на ўсіх участках работы: З прамовы на сходзе пісьменнікаў / / Там жа. 14 крас.; У лесе: Урывак з п'есы «Партызаны» / / Там жа. 11 ліп.; Варожыя планы разбіты / / Там жа. 12 жн.; Жалезны маршал: [Верш] / / Там жа. 31 кастр.; Развітанне: [Верш]; Янка Купала / / Там жа. 6—7 ліст.; Пра Кліма легендарнага (Чырвонаармейская песня) / / Там жа. 26 ліст.

1938. Радзіме і правадыру: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Бальш. Пал. 14 мая; Віцеб. рабочы. 18 мая; Звязда. 12 мая; ЛіМ. 17 мая; Чырв. змена. 12, 14 мая / У сааўт.; Байка / / ЛіМ. 6 лют.; У дружнай рабоце з тэатрамі / / Там жа. 1 мая; Лібрэта оперы «Міхась Падгорны» П.Броўкі: Урывак з даклада / / Там жа. 30 мая; Мне шмат гадоў: [Верш] / / Чырв. змена. 12 мая.

1939. Таварышу Сталіну: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 5—6; Бальш. Пал. 28 крас.; Віцеб. рабочы. 28 крас.; Звязда. 26 крас.; ЛіМ. 1 мая / У сааўт.; Хто смяецца апошнім: Камедыя / / Полымя рэвалюцыі. № 9; Вялікая культурная сіла: (Калгасна-саўгасныя тэатры) / / Звязда. 3 чэрв.; Вялікі гонар, вялікая адказнасць / / ЛіМ. 9 лют.; Блізкі друг, выдатны пісьменнік: Слова-развітанне з Э.Самуйлёнкам / / Там жа. 15 лют.; «Хто смяецца апошнім»: Урывак з п'есы / / Там жа. 23 крас.; Дух захватвае ад радасці: Урывак з пісьма / / Там жа. 3 кастр.; Ворану вышэй арла не лятаць; Падзяка Сталіну: [Вершы] / / Чырв. змена. 20 жн.

1940. Падзяка Сталіну: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 5; Шчаслівы і радасны наш шлях у будучыню! / / ЛіМ. 23 мая; Шмат год здароўя і плённай працы! / / Там жа. 5 кастр.; Вялікая адказнасць / / Там жа. 19 кастр.; Заметки о белорусской драматургии / / Сов. искусство. 4 июня; Вялікае шчасце служыць свайму народу / / Чырв. змена. 22 чэрв.

1941. Лісі хвост і воўчы клык: [Байка] / / За Сав. Бел. 17 ліп.; Развітанне сына: [Верш] / / Там жа. 19 ліп.; Нам памятны дваццаты год: [Верш] / / Там жа. 25 ліп.; Зброю к бою!: [Верш] / / Там жа. 29 ліп.; Герман Думмер можа паміраць спакойна...: Маленькі фельетон / / Там жа. 6 жн.; На чым спаткнуўся «фюрэр»: Маленькі фельетон / / Там жа. 22 жн.; Перамога будзе за намі / / Там жа. 5 снеж.; Апраўдаю высокае давер'е / / Звязда. 18 сак.; Палес. праўда. 21 сак.; Чырв. змена. 19 сак.; Наша кроўная справа: Слова пісьменніка / / ЛіМ. 7 мая; Могучий стимул творчества / / Сов. Бел. 18 марта; О концертах симфонической музыки: Письмо в редакцию / / Там жа. 28 марта / У сааўт.; Приложу все силы, чтобы оправдать высокое доверие / / Сталин. молодежь. 20 марта.

1942. Апошняя стаўка Гітлера; Сніўся вароне арліны палёт: [Вершы]; Лез немец да нас на гару; Парад крыжаносцаў / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 31; Фрыцавы трафеі: [Верш] / / Там жа. № 32; Сав. Бел. 12 февр.; Мы аддзякуем: [Верш] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 41; Гімлер, А.Розенберг, Герынг, Гебельс: [Вершы] / / Там жа. № 46; Гісторыя з фон Драпэ-гадам і яго загадам / / Там жа. № 50; Зразумела?: [Верш] / / Там жа. № 59; Набліжаецца зіма: [Верш]; Загад выканан / / Там жа. № 64; Малая партызанская энцыклапедыя / / Там жа. № 71—72 / У сааўт.; Мы аддзякуем: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 11 чэрв.; За сваб. Бел. 13 мая; Сав. Бел. 23 февр.; «... Як ворану вышэй арла не лятаць...»: [Урывак з верша] / / За сваб. Бел. 9 крас.; Змітрок Бядуля / / Лит. и искусство. № 2 / У сааўт.; «Мне сняцца сны аб Беларусі» / / Там жа. 4 июля / У сааўт. з М.Лыньковым.

1943. Проба агнём: [Драма] / / Беларусь: Альманах першы. М.; Янка Купала и его поэзия / / Купала Я. Избранные произведения. М., 1943 / У сааўт.; Міхаіл Сільніцкі: [Апавяданне]; Развітанне сына: [Верш] / / Моладзь Беларусі ў баях за Радзіму. М.; Прамова пісьменніка Кандрата Крапівы / / Памяці Янкі Купалы. (1882—1942). М.; Не будзем спрачацца / / Партыз. дубінка. № 2; Гебельс брэша, вецер носіць / / Там жа. № 3; Апошняя пасылка / Пад псеўд. Астапчук; Разлюлі-люлі, маліна: Песня беларускіх партызан / / Там жа. № 12; Чаго ж яна «рада»? / Пад псеўд. Астапчук; Янка і Карла: [Верш] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 75; Як нарадзілася «вутка»? / / Там жа. № 95 / Пад псеўд. Астапчук; Гітлер і скульптар / / Там жа. № 105; Ух, Ух — мы удвух / / Там жа. № 107 / Пад псеўд. Астапчук; Надышоў дзень расплаты / / Гомел. праўда. 29 кастр.

1944. Янка і Карла: Байка / / Беларусь. № 1; «Кацёл» / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 121; На бабруйскай шашы: [Верш] / / Звязда. 8 жн.; Проба агнём: (Урывак з п'есы) / / Там жа. 23 жн.; «Я буў у Трасцянцы» / / Там жа. 6 вер.; Пад знакам перамогі / / Сав. Бел. 1 студз.

1945. Валодзеў гальштук: П'еса / / Альманах. 2. Мн.; П'есы для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Янка і Карла: (Байка для дзяцей); Развітанне сына: [Верш] / / За шчасце Беларусі. М.; Л.; Мілы чалавек:

Урывак з п'есы / / Беларусь. № 10; Міхаіл Сільніцкі: Нарыс / / Бярозка. № 4; Ці была ў яго галава?: Апавяданне / / Вожык. № 5; Мілы чалавек: П'еса / / Полымя. № 9. Рэц.: В о л ь с к і В. Буйныя памылкі некаторых твораў беларускай драматургіі / / ЛіМ. 1947. 22 лют.; З а д и о н ч е н к о С. О недостатках в работе белорусской парторганизации / / Парт. жизнь. 1947. № 2; Што яны сабе думаюць; Крыг без бліца, або... як мы білі фрыца / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 138; Беларускія пісьменнікі перад сваім пленумам / / Звязда. 26 снеж.; Мілы чалавек: Урывак з камедыі / / ЛіМ. 22 ліп.; Свята перамогі: [Верш] / / Піянер Бел. 10 мая; Гневное слово / / Сов. Бел. 12 дек.

1946. Замест прадмовы / / Брыль Я. Апавяданні. Мн.; Янка Купала / / Купала Я. Выбр. тв. Мн. / Сааўт. Ц.Гарбуноў, М.Лынькоў; Кат у няміласці; Балабонь да пары, балабонь!; З фашыстоўскай падваротні; Праметэй: [Вершы] / / Семнаццатага верасня. Мн.; Расціце — не аглядайцеся: [Гумарэска] / / Вожык. № 11 / Пад псеўд. М.Доўгі; Мая прынцыповасць: [Гумарэска] / / Там жа. № 13—14 / Пад псеўд. М.Доўгі; Ёсць на свеце дабрадзеі: [Гумарэска] / / Там жа. № 15; Чалавек — перш за ўсё / / Звязда. 18 чэрв.; П'есы і вобразы: З прамовы на Пленуме ССПБ / / ЛіМ. 10 студз.; Лондан: (Першыя ўражанні) / / Там жа. 16 сак.; Песня пра Сталіна / / Піянер Бел. 4 снеж.; [Даклад на Пленуме Саюза пісьменнікаў БССР] / / Сав. селянін. 3 студз.; Агляд за тыдзень / / Там жа. 24 студз.; Дзве кумы: [Байка] / / Там жа. 24 чэрв.; Любимец народа / / Сов. Бел. 3 нояб.

1947. Фрыцавы трафеі; Чырвоная мятла добра мяла: [Байкі] / / Роднай Маскве. Мн.; Мандат; Заява; Мода; Дзед і баба; Янка і Карла; Разлюлі-люлі маліна; На Бабруйскай шашы: [Байкі] / / Эстрада. Мн.; Выданне біяграфіі І.В.Сталіна на беларускай мове / / Бальш. Бел. № 12 / Сааўт. І.Саладкоў, З.Гурэвіч; Падзяка Сталіну: [Верш] / / Бярозка. № 11; Лясная казка: [Верш] / / Вожык. № 3—4; Выхад знойдзен: [Гумарэска] / / Там жа. № 5 / Пад псеўд. М.Доўгі; Разлюлі-люлі маліна: Песня беларускіх партызан / / Там жа. № 20; Жаба ў каляіне; Сава, асёл ды сонца; Сука ў збане; Янка і Карла: [Байкі]; Праметэй: [Верш] / / Грод. праўда. 23 нояб.; Пачэсная задача / / Наст. газ. 2 кастр.; Перад вамі вялікі жыццёвы шлях / / Піянер Бел. 1 студз.

1948. Партызаны: (П'еса) / / Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; З народам: П'еса / / Полымя. № 6. Рэц.: В е р а с С. / / Гродзен. праўда. 1948. 4 лют.; І л ь і н М. / / Палес. праўда. 1949. 4 снеж.; К а в а л ё ў Н. / / Бальш. Пал. 1948. 4 снеж.; Н я ф ё д У. / / Звязда. 1949. 2 лют.; У с і к а ў Я. Патрыятычная п'еса / / За Радзіму. 1949. 26 ліп.; Беларуская савецкая драматургія за 1947 год: Даклад на рэспубліканскім сходзе пісьменнікаў / / ЛіМ. 6 сак.; Свято сохраним принципы, разработанные А.А.Ждановым / / Сов. Бел. 1 сент.

1949. Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне; Вол і авадзень; Сука ў збане; Дзед і баба; Кувада; Махальнік Іваноў; Угоднікі-маўчальнікі; Разлюлі-люлі маліна; Янка і Карла: [Байкі] / / Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Аб характары беларуса / / Беларусь. № 1; Поп і папугай: Байка / / Вожык. № 12; Жукі па плану Маршала: [Верш] / / Там жа. № 18; Ад усяго сэрца: [Верш] / / Там жа. № 1 / У сааўт.; Падзяка Сталіну: [Верш] / / Гродзен. праўда. 23 снеж.; Шкодная блытаніна ў пытаннях мовы / / Звязда. 15 сак.; Наст. газ. 17 сак.; Над ракой Арэсай / / Звязда. 24, 30 крас.; Лётчык і блыха: (Байка) / / Там жа. 29 мая; Литература Советской Белоруссии: К декаде белорусской литературы в Москве / / Культура и жизнь. 21 янв. / Сааўт. П.Броўка; Партыя пераўтваральнікаў жыцця / / ЛіМ. 14 лют.; Мір належыць простым людзям / / Там жа. 7 мая; Поп і папугай: Байка / / Там жа. 18 чэрв.; Прамова на другім з'ездзе ССП БССР / / Там жа. 9 ліп.; Пісьменнік-бальшавік: Слова пра таварыша па пяру / / Там жа. 26 ліст.; Твой светлы геній бачу я ва ўсім: [Верш] / / Там жа. 21 снеж.; Белорусы: [Нарыс] / / Правда. 9 янв.; Фронт міру непераможны / / Сав. селянін. 2 кастр.; Вялікае свята беларускага народа / / Там жа. 3 ліст.; Белорусская советская драматургия перед II съездом писателей БССР / / Сов. Бел. 10 июня; Пятнадцать плодотворных лет / / Сов. искусство. 6 авг.

1950. Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне: Байкі / / На варце міру. Мн.; Дзіця, вожык і змяя: Байка / / Вожык. № 23; Пяюць жаваранкі: П'еса / / Полымя. № 8. Рэц.: К а р п а ў У. Адчуванне новага / / ЛіМ. 1950. 21 кастр.; Савецкім людзям патрэбны мір / / Звязда. 15 кастр.; Войне не быть! / / Известия. 15 ноябр.; Нескарыстаныя магчымасці / / ЛіМ. 11 сак.; Пяюць жаваранкі: Заключная карціна з п'есы / / Там жа. 9 вер.

1951. О работе Ин-та языка, литературы и искусства Акад. наук БССР по изучению и пропаганде трудов И.В.Сталина по языкознанию: Выступление / / Сессия отделений общественных наук Академии СССР, посвященная годовщине опубликования гениального произведения И.В.Сталина «Марксизм и вопросы языкознания». М. / Пад сваім прозв.; Сталинское учение о языке и белорусская лингвистика / / Веснік АН БССР. № 6 / Пад сваім прозв.; Задачи белорусской литературы в свете трудов И.В.Сталина по языкознанию / / Знамя. № 9; Труды товарища Сталина в области языкознания и задачи белорусской советской литературы / / Известия АН БССР. № 5; Працы І.В.Сталіна ў галіне мовазнаўства і задачы беларускай савецкай літаратуры / / Полымя. № 6; ЛіМ. 14 крас.; Прамова дэпутата К.К.Атраховіча (Крапівы) пры адкрыцці сесіі Вярхоўнага Савета БССР / / Звязда. 4 крас.; Калг. праўда. 4 крас.; Сов. Бел. 4 апр.; Могучая сила / / Известия. 16 сент.; Свята беларускай сацыялістычнай культуры / / ЛіМ. 27 кастр.

1952. Ад усяго сэрца / У сааўт.; Падзяка Сталіну: [Вершы] / / Ад шчырага сэрца. Мн.; Дзіця, вожык і змяя; Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне: [Байкі] / / Мастацкае слова. Мн.; Вопросы белорусского правописания в свете учения И.В.Сталина о языке / / Изв. АН БССР. № 2; Аб прынцыпах удакладнення беларускага правапісу / / ЛіМ. 9 лют.; Трэцяя асоба: (Урывак з новай п'есы) / / Там жа. 20 вер.; Слаўны шлях / / Там жа. 15 ліст.; Пытанні беларускага правапісу ў святле вучэння І.В.Сталіна аб мове / / Наст. газ. 7 лют.; Благотворное влияние могучего таланта / / Сов. Бел. 4 марта.

1953. Жыццё і творчасць народнага паэта Беларусі Якуба Коласа / / Полымя. № 1; Зацікаўленая асоба: П'еса / / Там жа. № 2; [Выступленне на сесіі Вярхоўнага Савета БССР] / / Звязда. 21 жн.; Сов. Бел. 21 янв. / Пад сваім прозв.; Пясняр камунізма / / ЛіМ. 18 ліп.; Аб сатырычнай камедыі / / Там жа. 31 кастр.

1954. Поп і папугай; Дзіця, вожык і змяя: [Байкі]; Мая прынцыповасць; Расціце — не аглядайцеся; Сабачане; Ёсць на свеце дабрадзеі: [Апавяданні]; Размова па шчырасці. Мн.; Угоднікі-маўчальнікі: [Байка]; Непатрэбна нам царква — вучаць кнігі Леніна: Частушкі / / Гродзен. праўда. 24 вер.; Заўсёды разам / / Звязда. 17 студз.; Канфлікт — аснова п'есы / / ЛіМ. 11 снеж.; З «барышом»: [Верш] / / Чырв. змена. 22 жн.

1955. [Прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР] / / Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Мы хочам дабра чалавецтву / / ЛіМ. 19 сак.

1956. Дзіця, вожык і змяя: [Байка]; Расціце — не аглядайцеся: [Гумарэска] / / Мастацкае слова. Мн.; Он заслужил любовь народа / / ЛГ. 16 авг.; Жаба ў каляіне: [Байка] / / Ніва. 25 сак.; Язычок: [Верш] / / Там жа. 11 ліст.; Сава, асёд ды сонца: (Байка) / / Піянер. Бел. 23 сак.

1957. Чым вялікі Маякоўскі? / / Маякоўскі ў Беларусі. Мн.; Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне; Кувада: (Байкі) / / Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Прамова на трэцім Пленуме праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі / / ЛіМ. 20 сак.; Жаба ў каляіне: Байка / / Мін. праўда. 20 ліп.; Калі ў краме ёсць нястача: [Байка] / / Ніва. 20 студз.; Дзед і баба: [Байка] / / Там жа. 12 мая; Рак: [Байка] / / Там жа. 2 чэрв.; Дыпламаваны баран: [Байка] / / Там жа. 16 чэрв.; Вось такія дактары вымуць душу без пары / / Там жа. 4 жн.; Еще раз в защиту памятников культуры: Письмо в редакцию / / Сов. Бел. 11 июля / У сааўт.; Заявле-

ние группы ученых БССР по вопросу о запрещении применения и использования ядерного оружия / / Там жа. 15 авг. / У сааўт.

1958. Адбіў хлеб у Іуды / / За вярт. на Радзіму. № 94; Быць будаўнікамі камунізма / / Маладосць. № 10; Людзі і д'яблы: П'еса / / Полымя. № 4; Шлях да шчасця / / Звязда. 31 снеж.; Людзі і д'яблы: Урывак з п'есы / / Калг. праўда. 12 чэрв.; Героіка партызанскай барацьбы / / Там жа. 12 чэрв.; Утро моего народа / / Правда. 31 дек.

1959. Устарела техника; Калядная размова; Цёткам навука: [Вершы] / / Антырэлігійныя вершы беларускіх паэтаў. Мн.; Жыццё і творчасць народнага паэта Беларусі Якуба Коласа / / Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Мы не паклонімся богу; Вось такія дактары вымуць душу без пары; Тварам да вёскі; Цёткам навука (З велікодных здарэнняў): [Вершы]; Чорт: Байка; Як ён стаў бязбожнікам: Апавяданне / / З цемры да святла. Мн.; Выдатны пісьменнік і чалавек / / Кузьма Чорны. Мн.; Автобиография / / Советские писатели: Автобиографии: В 2 т. М., Т. 1; Лучезарное завтра: (Новогодние размышления) / / Дружба народов. № 1; Шлях да шчасця / / За вярт. на Радзіму. № 4; З фашыстоўскай падваротні: [Верш] / / Там жа. № 7; [Прамова на ўрачыстым адкрыцці літаратурнага музея Якуба Коласа] / / Там жа. № 92; У народнага пісьменніка: [Інтэрв'ю] / / Маладосць. № 5; Прамова К.Крапівы: [На IV з'ездзе пісьменнікаў Беларусі] / / Полымя. № 3; ЛіМ. 13 лют.; Прамова дэпутата К.К.Атраховіча (Крапівы) / / Віцеб. рабочы. 8 крас.; Звязда. 8 крас.; ЛіМ. 8 крас.; Сов. Бел. 8 апр.

1960. Сука ў збане: Байка / / А гармонік грае, грае. № 1; Чаго ж яна «рада?» / / Голас Радзімы. № 45; Эпіграмы / / Полымя. № 3; Прамова на з'ездзе настаўнікаў Беларускай ССР / / ЛіМ. 16 жн.; Віншую таленавіты калектыў / / Там жа. 23 снеж.; Прывітанне братам па працы! / / Наст. газ. 10 жн.; [Выступленне] / / Там жа. 14 жн.

1961. Прадмова / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1 / У сааўт. з В.Барысенкам; Крапіва; Будуйце лазні!; Камсамольскія прыпеўкі; Рагуліна прамова да свайго гаспадара; Язычок: [Вершы]; Сука ў збане; Заява; Дзед і баба; Мандат; Еш, дурань, бо то з макам; Мода; Дыпламаваны баран; Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне; Махальнік Іваноў; Дэкрэт; Кувада; Пажар; Едзе крытык малады (да 23 красавіка 1932 г.); Тата-заяц; Эпітафія; Янка і Карла; Лясная казка; Дзіця, вожык і змяя: (Байкі) / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Мы не паклонімся богу; Тварам да вёскі; Цёткам навука; З велікодных здарэнняў: [Вершы]; Вол і авадзень; Дзед і баба; Калі ў краме ёсць нястача: [Байкі]; Янка і Карла; Рагуліна прамова да свайго гаспадара: [Вершы]; Заява: [Байка] / / Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Жаба ў каляіне; Сава, асёл ды сонца: [Байкі] / / Голас Радзімы. № 18; З глыбокай пашанай / / Там жа. № 21; Звязда. 10 сак.; Пачэсны абавязак — быць салдатам вялікага паходу / / Звязда. 23 мая; У нас — адна судьба / / Сов. Бел. 12 авг.

1962. Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне: Байкі / / Голас сэрца. Мн.; Дзіця, вожык і змяя: Байка / / Слаўце Радзіму. Мн.; Ад маленства да сталасці / / Полымя. № 12; ЛіМ. 18 снеж.; Кветка шчасця / / ЛіМ. 6 ліп.

1963. Сука ў збане; Дыпламаваны баран; Сава, асёл ды сонца: [Вершы] / / Пад корань. Мн.; Ад маленства да сталасці / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Філосаф і рака: Байка; Балада пра Яўтуха / / Вожык. № 23; «Я быў у Трасцянцы» / / Голас Радзімы. № 12; Наша шчасце / / Звязда. 1 студз.; Вялікі стымул / / Там жа. 19 сак.

1964. Чаго ж яны так рады? («Да ўгодкаў абвяшчэння незалежнай Беларускай Рэспублікі»): [Верш]; Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне: [Байкі]; Балабонь да пары, балабонь!; З фашыстоўскай падваротні; Добра насабачыўся...: [Вершы]; Чаго ж яна «рада»?: [Фельетон] / / Няпрошанае апякунства. Мн.; Філосаф і рака: Байка / / Бярозка. № 12; Ніва. 12 студз.; Мурашка і Жук: Байка / / Вожык. № 2; Радасныя прыкметы / / Звязда. 6 ліст.; Балада пра Яўтуха: [Байка] / / Ніва. 5 крас.

1965. На псеўдамарксіста; «Спыталі ў ігрэка...»: Эпіграмы / / Дзень паэзіі—65. Мн.; Трофеи Фрица: [Верш] / / Неман. № 3; Няхай яму добра пішацца / / Звязда. 25 чэрв.; Ці то — здольны пясняр, ці то — модны пляткар?: [Верш] / / Ніва. 24 кастр.

1966. Фрыцавы трафеі: [Верш]; Наглядная геаграфія; Ёсць на свеце дабрадзеі: [Апавяданні]; Лясная казка: [Верш]; Дзіця, вожык і змяя; Мурашка і жук; Філосаф і рака: [Байкі] / / Вожык у дарозе. Мн.; Шляхі да ісціны: Байка; Плывец-тэарэтык: [Верш]; Дзівак-наватар; Асёл Ісуса Хрыста: [Байкі] / / Дзень паэзіі—66. Мн.; Жаба ў каляіне: Байка / / Люблю наш край... Мн.; Бярозка. № 3; Мікітка: [Верш]; Сава, асёл ды сонца; Жаба ў каляіне: [Байкі]; Валодзеў гальштук: П'еса ў адным акце / / Хрестаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Шляхі да ісціны: Байка / / Беларусь. № 3; Міхаіл Сільніцкі: Апавяданне / / Бярозка. № 3; Плывец-тэарэтык: [Байка] / / Вожык. № 4; Наст. газ. 5 сак.; Прыгладзіў сатырык калючкі-іголкі...: [Верш] / / Вясёлка. № 3; Уступнае слова на V з'ездзе пісьменнікаў БССР / / Голас Радзімы. № 20; ЛіМ. 13 мая; Дзівак-наватар: Байка / / Звязда. 5 сак.; Беларускай кнізе — 450 гадоў / / Звязда. 28 крас.; Асёл Ісуса Хрыста: Байка / / ЛіМ. 4 сак.; Шляхі да ісціны: Байка / / Там жа. 8 сак.; Юбіляру — пара цёплых слоў: [Верш] / / Там жа. 1 ліп.; Створым этнаграфічны музей: Пісьмо ў рэдакцыю / / Там жа. 23 жн. / У сааўт.; Эстафета памяці і любові: [Інтэрв'ю] / / Там жа. 25 ліст.; Дэкрэт: [Байка] / / Ніва. 6 сак.; К работникам сельских библиотек / / Сел. газ. 27 сент. / У сааўт.

1967. Людзі-суседзі; Пальчык; Вайна: [Апавяданні] / / Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Мікітка; Дзед і баба; Жаба ў каляіне; Сава, асёл ды сонца: [Байкі]; Янка і Карла: [Верш] / / Арлянятам: Анталогія беларускай савецкай дзіцячай літаратуры: У 2 т. Мн. Т. 1. Рэц.; А н д р э е ў А. Арлянятам / / Вяч. Мінск. 1968. 5 студз.; Устарэла тэхніка; Камсамольскія прыпеўкі: [Вершы]; Чорт: Байка / / Против тьмы и суеверий. Мн.; О белорусской драматургии / / Советские драматурги о своем творчестве. М.; Белорусской книге — 450 лет / / В мире книг. № 8; Шлях да ісціны: Байка / / Віцеб. рабочы. 20 снеж.; Слаўныя традыцыі / / Звязда. 27 мая; «Людям посполитым к доброму научению» / / Там жа. 15 жн.; Ён дарыў людзям радасць / / ЛіМ. 7 сак.; 450-годдзе кнігадрукавання на роднай мове: [Інтэрв'ю] / / Наст. газ. 15 лют.; Ад букваря да усеагульнай сярэдняй адукацыі / / Там жа. 14 кастр.; Дзед і баба; Дзіця, вожык і змяя: [Байкі] / / Ніва. 26 лют.; Калі ў краме ёсць нястача: [Байка] / / Там жа. 2 крас.

1968. Асёл Ісуса Хрыста: Байка / / Віцеб. рабочы. 6 студз.; З нагоды свята / / ЛіМ. 26 ліст. / У сааўт.; Сава, асёл ды сонца: [Байка] / / Ніва. 10 сак.

1969. Непадкупная слава народная / / ЛіМ. 11 лют.; Слова ад сэрца / / Там жа. 11 крас.

1970. Чаго ж яны так рады?; Балабонь да пары, балабонь; З фашыстоўскай падваротні; Добра насабачыўся...: [Вершы]; Чаго ж яна «рада»?: [Сатырычная мініяцюра ў прозе] / / На задворках. Мн.; Фрыцавы трафеі: [Верш] / / ЛіМ. 8 мая; Вялікіх творчых поспехаў! / / Там жа. 11 вер.; Нізка схіляю галаву... / / Там жа. 20 ліст.; Андрею Макаёнку — 50 лет / / ЛГ. 11 нояб.

1971. Камсамольскія прыпеўкі; Дыпламаваны баран: [Вершы] / / Універсітэт паэтычны. Мн.; Апошняя пасылка: Апавяданне; Сава, асёд ды сонца: [Байка]; Кім мы сёння сталі: [Верш] / / Бярозка. № 3; Наўздагон за модаю: [Верш] / / Вожык. № 7; Дзіця, вожык і змяя: Байка / / Вясёлка. № 3; Мядзведзі; Дзіця, вожык і змяя; Жаба ў каляіне: [Байкі] / / Звязда. 5 сак.; Ворану вышэй арла не лятаць: [Верш] / / Знамя юности. 5 марта; «Усе мы з'яўляемся ўдзельнікамі бітвы...»: Уступнае слова на VI з'ездзе пісьменнікаў Беларусі / / ЛіМ. 30 крас.; Юбіляра вітаюць / / Там жа. 29 кастр.

1972. Аршын; Жаба ў каляіне; Сава, асёл ды сонца; Вол і авадзень; Сука ў збане; Дзед і баба; Мядзведзі; Варона-мітынгоўшчыца; Абраза; Каршун і цецярук;

Шчыры поп; Заява; Вараны; Старшыня; Угоднікі-маўчальнікі; Пра цыгана і кабылу; Далікатныя парасяты; Калі ў краме ёсць нястача...; Мода; Чорт; Махальнік Іваноў; Дыпламаваны баран; Ганарысты парсюк; Самадзейны конь; Стары і малады; Мурашка і жук; Сваяўство; Мачаха; Лісі хвост і воўчы клык; Янка і Карла; Дзіця, вожык і змяя; Плывец-тэарэтык; Лётчык і блыха; Рахітык; Балада пра Яўтуха; Філосаф і рака: [Байкі] / / Беларускія байкі. Мн.; Народны... / / Купала Я. Вечарынка: Гумар і сатыра. Мн.; Мы з табой, гераічны народ В'етнама!: Заява дзеячоў культуры Беларусі — актывістаў савецкага фонду міру / / Голас Радзімы. № 42 / У сааўт.; Грамадская неабходнасць і беспадастаўнае наватарства / / Звязда. 29 сак.; Слова народнага пісьменніка: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 7 студз.

1973. Устарэла тэхніка; Мы не паклонімся богу: [Вершы] / / Против тьмы и суеверий. 2 выд. Мн.; Брама неўміручасці: Фантастычная камедыя ў чатырох карцінах / / Полымя. № 3. Рэц.: Л а ў ш ч у к С. Драма неўміручасці / / Мін. праўда. 1974. 2 ліст.; Т у н к е л и с И. Парадоксы бессмертия / / Неман. 1974. № 6; Брама неўміручасці: Фантастычная камедыя / / Звязда. 28, 30 студз.; 1—4, 7—9 лют.; Брама неўміручасці: Урывак з камедыі / / ЛіМ. 12 студз.

1974. Великое единение / / Лит. обозрение. № 9; З партыяй, з народам: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Гардзіцкі / / Маладосць. № 9.

1975. Партызаны (Акт трэці); Хто смяецца апошнім (Акт першы); Мілы чалавек (Акт трэці): [Урыўкі з п'ес]; Аб сатырычнай камедыі; Канфлікт — аснова п'есы: [Урыўкі з артыкулаў]; Слова ад сэрца / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн.; Багацце душы і таленту / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 3; ЛіМ. 27 чэрв.; Памяці народнага пісьменніка Беларусі акадэміка АН БССР М.Ц.Лынькова / / Там жа. № 6 / У сааўт. з П.Броўкам, І.Навуменкам, М.Танкам; Развітанне сына: [Верш] / / Полымя. № 5; У працы і ў дружбе / / Там жа. № 7; «Больш ярка раскрываць чалавечыя якасці»: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 4 студз.; «... Важнейшыя ідэалы чалавецтва ўвасабляе наша Камуністычная партыя і савецкі лад нашай дзяржавы...»: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 4 ліп. / Зап. П.Шаўцоў; Жыць у міры / / Там жа. 8 жн.

1976. Стары і малады: [Байка] / / Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд., перапрац. і дап. Мн.; Выдатны пісьменнік і чалавек / / Пра таварышаў па пяру. Мн.; У працы і ў дружбе / / Пясняр мужнасці. Мн.; Мурашка і Жук: Байка / / Бярозка. № 3; Мікітка: [Верш] / / Вясёлка. № 3; Народны: [Інтэрв'ю] / Зап. В.Ждановіч / / Маладосць. № 3; Мода; Абраза; Мядзведзі: [Байкі] / / Работніца і сялянка. № 3; Мандат; Дыпламаваны баран; Абраза: [Байкі] / / Сел. х-во Бел. № 2; Скарбы творчай дружбы / / Звязда. 27 мая; Поспехі і планы вучоных Беларусі / / Наст. газ. 25 лют. / Пад сваім прозв.; Абраза; Дэкрэт: [Байкі] / / Ніва. 7 сак.; Успехи и планы ученых Белоруссии: [Інтэрв'ю] / Зап. Е.Гончарова / / Вечерние новости. 24 февр. / Пад сваім прозв.

1977. Міхаіл Сільніцкі: [Нарыс] / / Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 1; Развітанне сына: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; Брама неўміручасці: (Фантастычная камедыя) / / Камедыі. Мн.; Да новых вышынь / / Полымя. № 9; «Народнасць — выдатная якасць нашай літаратуры»: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Аніскові́ч / / ЛіМ. 12 жн.; Разам з народам, разам з партыяй / / Там жа. 28 кастр.

1978. Аб характары беларуса: [Урывак]; Думкі пра сатыру; Канфлікт — аснова п'есы: [Урывак]; Аб сатырычнай камедыі / / Уводзіны ў літаратуразнаўства: Хрэстаматыя. Мн.; История Белоруссии: [Рэц. на кн.: И с т о р и я Белорусской ССР. Мн., 1977] / / Кн. обозрение. 16 июня / Пад сваім прозв.; Мой родны Мінск / / ЛіМ. 24 ліст.; Восхождение к высотам / / Правда. 28 дек.; Первая ласточка / / Сов. культура. 21 февр.

1979. На скрыжаванні шляхоў і падзей / / Святло яго душы. Мн.; З новым годам: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Ці будзем мы ездзіць па левым баку?: Культура мовы / / Звязда. 14 чэрв.; За шчасце людзей / / ЛіМ. 27 крас.; Святло яго душы / / Мін. праўда. 30 ліст.

1980. Міхаіл Сільніцкі: [Нарыс] / / Учиться жить по-коммунистически. Мн.; Превратности жанра / / Неман. № 2; Бачу яго жывым... / / ЛіМ. 28 сак.

1981. З новым годам!: [Верш] / / Вясёлка. Мн.; Залацінкі балгарскага смеху / / Гілевіч Н. Перазараджаным набоем. Мн.; Мы не паклонімся богу; Калядная размова; Цёткам навука (З велікодных здарэнняў); Тварам да вёскі; Устарэла тэхніка; Шчыры поп; Чорт; Кувада; Поп і папугай; Асёл Ісуса Хрыста; Біблія: [Вершы, байкі] / / Туман трэба развеяць. Мн.; Балада пра Яўтуху; Плывец-тэарэтык; Мурашка і Жук; Дзівак-наватар: [Байкі] / / Бярозка. № 3; Калі пара крычаць «ура»; Генетычны код, або Асёл у палоску: [Байкі] / / Вожык. № 4; Молодость таланта: [Інтэрв'ю] / Зап. Л.Ломсадзе / / Гродн. праўда. 10 янв.; В каждой доле — цветок папоротника / / Днепропетров. правда. 29 нояб.; Новыя байкі: Астрыжаны вожык; Ядловец і Дзераза; Жук і Блыха; Леў-вегетарыянец; Кукарэку; Дыялектычная супярэчнасць / / ЛіМ. 6 сак.; У літаратурных калідорах; Скарга; Пладажорка: [Вершы]; [Адказы на анкету] / / ЛіМ. 10 крас.; Маладосць таленту: [Інтэрв'ю] / Зап. Л.Ламсадзе / / Мін. праўда. 5 сак.; На паліцу з беларусаведам: [Інтэрв'ю] / Зап. В.Ляпёшкін / / Наст. газ. 14 ліст.

1982. Старэйшы сябар і настаўнік / / Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; У памяці і ў сэрцы / / Успаміны пра Янку Купалу. Мн.; Полымя. № 6; Загадка / / Вясёлка. № 12; Слово о Купале / / Неман. № 7; [Выказванне пра Янку Купалу і Якуба Коласа]; З думай аб шчасці народа / / Полымя. № 10; На вастрыі: П'еса / / Там жа. № 12; Наша газета / / ЛіМ. 26 лют.

1983. [Выказванне пра паэзію У.Маякоўскага] / / Братэрства. Мн.; З Новым годам: [Верш]; Жаба ў каляіне; Сава, Асёл ды сонца: [Байкі] / / Вяснянка. Мн.; [Уступ да вершаў У.Маякоўскага] / / Вожык. № 13; З Новым годам!: [Верш] / / Голас Радзімы. 29 снеж.

1984. На Бабруйскай шашы; Міралюб з тамагаўкам: [Вершы] / / Дзень паэзіі—84. Мн.; Развітанне сына: [Верш] / / Ля вечнага агню. Харкаў; Мн.; Развітанне сына; Фрыцавы трафеі: [Вершы] / / За цябе, радзіма! Мн.; Валодзеў гальштук: П'еса у адным акце / / Крок у бессмяротнасць. Мн.; Крапіва: [Верш]; Дыпламаваны баран; Жаба ў каляіне; Махальнік Іваноў: [Байкі]; Хто смяецца апошнім: Камедыя ў трох актах / / Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн.; Розум супраць вар'цтва / / Беларусь. № 1; Дабратворны паварот: Да 50-годдзя Саюза Савецкіх пісьменнікаў / / Там жа. № 9; Загадкі-амонімы дзеда Кандрата / / Бярозка. № 6; «Я быў у Трасцянцы» / / Вожык. № 6; Янка і Карла: [Верш] / / Там жа. № 12; Ой, не хадзі фрыцу, дый на вечарніцу: [Верш] / / Маладосць. № 6; На бабруйскай шашы: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 7; Міралюб з тамагаўкам: [Верш] / / Звязда. 24 крас.; Рэжысёр і драматург: Сцэнка / / Там жа. 19 мая; Воўк і Гуманіст: Байка / / Там жа. 19 жн.; «Што знойдзена папярэднікамі...»: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 18 мая; Фрыцавы трафеі: [Верш] / / Там жа. 29 чэрв.; [Выступленне на пленуме СП БССР] / / Там жа. 16 ліст.

1985. [Выказванне аб вуснай народнай творчасці] / / Беларускі фальклор. Мн.; Біблія: Паэма / / Книга юного атеиста. Мн.; Развітанне сына; Зброю к бою!; Партызанская ноч: [Вершы] / / Партызаны, партызаны... Мн.; На Бабруйскай шашы: [Верш] / / Вожык. № 12; Багацце душы і таленту / / Полымя. № 6; Як дабіцца славы, не робячы справы: [Байка] / / Звязда. 23 чэрв.; Развітанне сына: [Верш] / / Чырв. змена. 5 мая.

1.4.

В і ш н я А. Усмешкі / З укр. Мн., 1930.

Ч э х а ў А. Дзівакі-нябожчыкі: [Апавяданні] / З рус. Мн., 1930.

Ш ы ш к о ў В. Чалавек: [Апавяданні] / З рус. Мн., 1930.

Г а ш э к Я. Прыгоды ўдалага ваякі Швейка ў сусветную вайну. Ч. 2. На фронце: [Раман] / З чэш. Мн., 1931.

Гогаль М. Жаніцьба. Зусім неверагодная падзея ў 2-х дзеях. (Пісана ў 1833 г.) / З рус. М.; Мн., 1937.
Чэхаў А. Выбр. тв. / З рус. Мн., 1937.
Астроўскі А. П'есы / З рус. Мн., 1939.
Шаўчэнка Т. Наймічка: Паэма / З укр. Мн., 1940.
Гогаль М. Рэвізор: (Камедыя ў 5-ці дзеях) / З рус. Мн., 1951. (Школьная б-ка).
1927. Ціліпенка С. Грамафон / З укр.; Эйсмонд Ю. Балота; Тапельніца каралеўна; Байкапісец і пакрыўджаныя: [Байкі] / З пол. // Узвышша. № 6.
1936. Сельвінскі І. Прамова начдзіва Боя: (Урывак з трагедыі «Камандарм 2») / З рус. // Анталогія рускай савецкай паэзіі. Мн.; Пісьмо працоўных Савецкай Грузіі правадыру народаў вялікаму Сталіну: [Верш] / З груз. // Звязда. 27 лют.; ЛіМ. 29 лют. / Пер. у сааўт.; Бедны Д. Галоўная вуліца: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 21 мая.
1937. Пушкін А. Эпіграмы / З рус. // Звязда. 10 лют.; Горкі М. На солі: Апавяданне / З рус. // ЛіМ. 20 чэрв.; Руставелі Ш. Віцязь у тыгравай скуры: XIII. Пасланне Тарыэля каханай / З груз. // Там жа. 24 снеж.; Чырв. змена. 28 снеж.
1938. Някрасаў М. Забытая вёска: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 6 студз.; Маякоўскі У. Незвычайная прыгода, што адбылася з Уладзімірам Маякоўскім на дачы: [Верш] / З рус. // Там жа. 16 крас.
1939. Шаўчэнка Т. Суботаў: [Верш] / З укр. // Полымя рэвалюцыі. № 3.
1940. Маякоўскі У. Незвычайная прыгода, што адбылася з Уладзімірам Маякоўскім на дачы: [Верш] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.
1941. Шаўчэнка Т. Наймічка: (Паэма) / З укр. // Шаўчэнка Т. Выбр. тв. Мн.; Бедны Д. Камсамолка-партызанка: Песня беларуская / З рус. // За Сав. Бел. 20 жн.
1944. Крылоў І. Байкі: Воўк на псарні; Варона і лісіца; Свіння пад дубам / З рус. // Звязда. 21 ліст.
1945. Крылоў І. Воўк на псарні; Варона і Лісіца; Хлус; Два сабакі; Кошка і Салавей; Свіння пад дубам; Сабака і Конь: Байкі / З рус. // Крылоў І. Байкі. Мн.
1946. Чэхаў А. Хірургія: Апавяданне / З рус. // Вожык. № 8.
1948. Шаўчэнка Т. І мёртвым і жывым: [Верш] / З укр. // Шаўчэнка Т. Выбраныя вершы і паэмы. Мн.
1950. Крылоў І. Варона і лісіца; Дуб і Трасціна; Пераборлівая нявеста; Парнас; Аракул; Васілёк; Лес і Агонь; Чыж і Вожык; Малпы; Сініца; Асёл; Два галубы; Чырвонец; Троежонец; Арол і Куры; Жабы, якія прасілі Цара; Леў і Барс; Вяльможа і Філосаф; Паморак; Сабачая дружба; Падзел; Бочка; Воўк на псарні; Ручай; Лісіца і Сурок; Хлус; Арол і Пчала; Заяц на аблаве; Воўк і Зязюля; Певень і Жамчужнае Зерне; Абоз; Груганё; Асёл і Салавей; Воўк і Пастухі; Селянін і змяя; Свіння пад дубам; Муха і Пчала; Змяя і Авечка; Воўк і Мышанё; Два Мужыкі; Два Сабакі; Кошка і Салавей; Сабака і Конь: Байкі / З рус. // Крылоў І. Байкі. Мн.
1952. Гогаль М. Рэвізор: Камедыя у пяці дзеях / З рус. // Гогаль М. Выбр. тв. Мн.; Маякоўскі У. Незвычайная прыгода, што адбылася з Уладзімірам Маякоўскім на дачы; Мы не верым!; Апавяданне пра Кузнецкбуд і людзей Кузнецка: [Вершы] / З рус. // Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Шаўчэнка Т. Вялікі лёх (містэрыя); Наймічка; І мёртвым, і жывым, і ненароджаным: [Вершы] / З укр. // Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.
1953. Маякоўскі У. Незвычайная прыгода, што адбылася з Уладзімірам Маякоўскім на дачы; Мы не верым; Апавяданне пра Кузнецкбуд і людзей Кузнецка; Твардоўскі А. Маці і сын; Як Даніла паміраў: [Вершы] / З рус. // Руская савецкая паэзія. Мн.; Яго ж. Маці і сын; Як Даніла паміраў; Сямейная спрэчка: [Вершы] / З рус. // Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.: Яго ж. Як Даніла паміраў: [Верш] / З рус. // ЛіМ. 11 ліп.
1954. Чэхаў А. Радасць; Урачыстаць пераможца; Смерць чыноўніка; Тоўсты і тонкі; Чытанне; Хірургія; Хамелеон; У лазні; Драбяза; Важданіна; Апошняя магіканша; Мянтуз; Конскае прозвішча; Гутарка чалавека з сабакам; Егер; Зламыснік; Унтэр Прышыбееў; Гора; Інтэлегентнае бервяно; Туга; Агаф'я; Цемната; Спаць хочацца; Палата № 6; Скрыпка Ротшыльда; Мужыкі; Чалавек у футляры: [Апавяданні] / З рус. // Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.; Шэкспір В. Рамео і Джульета: Трагедыя / З англ. // Шэкспір В. Трагедыі. Мн.; Чэхаў А. Хамелеон: Апавяданне / З рус. // Бярозка. № 7.
1955. Міцкевіч А. Звон і званкі; Блыха і рабін; Сябры: [Байкі] / З пол. // Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.
1960. Чэхаў А. Хамелеон: [Апавяданне] / З рус. // Голас Радзімы. № 9.
1961. Чэхаў А. Тоўсты і тонкі; Хірургія; Радасць; Хамелеон: [Апавяданні] / З рус. // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.
1969. Міцкевіч А. Сябры: [Верш] / З пол. // Міцкевіч А. «Зямля навагрудская, краю мой родны...». Мн.; Крылоў І. Багач і паэт; Леў і Барс; Троежонец: [Байкі] / З рус. // Вожык. № 3; Яго ж. Сабачая дружба: (Байка) / З рус. // Голас Радзімы. № 7; Яго ж. Прыхаджанін: (Байка) / З рус. // Полымя. № 2.
1977. Міхалкоў С., Эль-Рэгістан Г. Гімн Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік / З рус. // Беларусь. № 10; Коммунист Бел. № 9; Звязда. 27 жн.; ЛіМ. 2 вер.; Сов. Бел. 27 авг. / Пер. у сааўт.
1983. Маякоўскі У. Левы марш; Незвычайная прыгода, што адбылася з Уладзімірам Маякоўскім на дачы: [Вершы] / З рус. // Полымя. № 7.
I.5.
На англійскую мову. The nettle; Grandpa and Grandma; The ram with a diploma; The Owl, the Ass and the Sun; The Child, the Hedgehog and the Snake / Transl. by V.Rich // Like Water, Like Fire. London, 1971; Grandad and Baba; Close Relations; Fritz's Trophy / Transl. W.May // Fair Land of Byelorussia. Moscow, 1976.
На армянскую мову. Дзед і Баба; Дыпламаваны баран; Зубны боль; Кувада; Сабака і малочны зуб; Махальнік Іваноў; У папа быў сабака; Вол і камар: [Байкі] / Пер. В.Грыгаран // Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.
На асецінскую мову. Саби, уызын эмэ калм; Галгъэвс цалэвэды; Бабруйскы фэндагыл: [Байкі] / Пухаты А. тэлм // Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.
На балгарскую мову. Врата на безсмъртието: Фантаст. комедия в 4 к. / Прев. С.Владимиров. София, 1976.
Щедър живот: [Нарыс] / Прев. С.Каролев, М.Стоилов // Сталиново племе. София, 1945.
На венгерскую мову. Dalolnak a pacsirták / F. A. Székely. Budapest, 1954.
A gyermek, a kigyó és a sün / F. G.Szilágyi // A barátsáy ünnepe. Budapest, 1955; Utak és igazságok; Jézus Krisztus szamara / F. K.Dudás // Csillagok órája. Budapest, 1980.
На грузінскую мову. Наватар / Пер. І.Арабулі; Балада пра Яўтуха / Пер. М.Пацхішвілі: [Байкі] // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978.
На кіргізскую мову. Кыз, жылан, кирпи; Тао калба балдар учун турайбы деп: [Вершы] / Котор. Э.Турсунов // Чалкан. 1980. № 3.
На кітайскую мову. Пяюць жаваранкі: П'еса ў 4 актах, 6 карцінах / Пер. Гун Жэнь фан. Шанхай, 1955.
Хто смяецца апошнім...: Камедыя ў 3 актах / Пер. Гун Жэнь фан. Шанхай, 1955; 2 выд. Шанхай, 1956.
На літоўскую мову. Peleda, asilas ir saule / Vert. O.Miciute // Pergale. 1949. Nr 1; Gieda vieversiai: Sutrumpintas variantas saviveiklos teatrui // Jaunimo saviveiklos scena. Vilnius, 1953. Kn. 5; Peleda, asilas ir saule; Senis ir boba; Diplomuotas avinas; Gaisras / Vert. A.Zukauskas; Karta popas suni laike... / Vert. K.Kubilinskas // Atplaukia Nemunu diana. Vilnius, 1958; Peleda, asilas ir saule / Vert. A.Zukauskas // Pergale. 1958. Nr 9; Gaisras: Pasakecia / Vert. A.Zukauskas // Svyturys. 1958. Nr 16; Diplomuotas avinas / Vert. A.Zukauskas // Draugyste. Vilnius, 1963.
На малдаўскую мову. Буфница, мэгарул ши соареле; Балада луй Явтух: [Байкі] / Трад. П.Кэраре //

Поець белорушь. Кишинэу, 1975.

На мангольскую мову. Шар, соно хоёр: [Верш] / Орч. Д.Гомбожав / / Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966.

На нямецкую мову. Die Lerchen singen...: Stück in 4 Akten (6 Bildern) / Übers. K.Seeger. Berlin, 1952.

Das Mammutschwein: Listsóiel in 3 Akten / Übers. A.Wagner. Berlin, 1954.

Das Kind und der Igel / Übers. B.Tutenberg / / Freie Welt. 1954. Nr 20; Nachbarsleute / Übers. G. und W.Tschepego / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Brennessel; Wer zuletzt lacht, lacht am besten / Übers. F.Neureiter / Weibrussische Antologie. München, 1983.

На польскую мову. Skowronki śpiewają: Komedia w 4 aktach, 6 obrazach / Tł. W.Komarnicka, J.Litwiniuk. Warszawa, 1953.

Kto się śmieje ostatni: Komedia satyryczna / Tł. J.Jurandot. Warszawa, 1956. Рэц.: Ж ы т о м і р с к і Е. Вядомая камедыя К.Крапівы ў польскай перапрацоўцы / / Ніва. 1956. № 6; B e y l i n K. Kto się śmieje? / / Express Wieczorny. 1956. Nr 74; D o b o s z A. Jeden tydzień w teatrze / / Nowa kultura. 1956. Nr 26; Nie ma powodu do śmiechu / / Życie Warszawy. 1956. Nr 76; K o n d r a t o w i c z J. W marszu / / Teatr. 1956. Nr 5.

Nie zawiodę wielkiego zaufania / / Sztandar Wolności. 1941. 19 marca; Sowa, osioł i słońce / Tł. T.Porembski / / Echo Tygodnia. 1951. Nr 8; 1952. Nr 39; Express Poznański. 1951. Nr 117; Mucha. 1951. Nr 13; Słowo Polskie. 1951. Nr 109; Śpiewają skowronki: Fragm sztuki / / Spółdz. produk. 1953. Nr 19; Dziecko, żmija i jeż / Tł. A.Sikorski / / Dz. Bałtycki. 1954. Nr 284; Słowo Tygodnia. 1954. Nr 36; Dobrodziej / Tł. F.Swarzyca / / Chłopska Droga. 1955. Nr 44; Wół i giez / Tł. E.Morski / / Echo Krakowskie. 1955. Nr 234; Człowiek z zasadami / Tł. F.Swarzyca / / Echo Tygodnia. 1955. Nr 41; Wół i giez / Tł. E.Żytomirski / / Express Wieczorny. 1955. Nr 233; Głos Tygodnia. 1955. Nr 39; Kultura i Życie. 1955. Nr 36; Dziecko, żmija i jeż / Tł. K.Kord / / Gaz. Pomorska. 1955. Nr 38; Głos Koszaliński. 1955. Nr 16; Kultura i Życie. 1955. Nr 36; Nowiny Rzeszówskie. 1955. Nr 17; Świat i Ludzie. 1955. Nr 4; Trybuna Opolska. 1955. Nr 21; Dziad i baba / Tł. R.Kwiatkowski / / Głos Robotniczy. 1955. Nr 240; Iskry. 1955. Nr 36; Kultura i Życie. 1955. Nr 36; Praca Świetl. 1955. Nr 7/8; Przyjaźń. 1955. Nr 39; Człowiek z zasadami: (Humoreska białoruska) / Tł. F.Swarzyca / / Głos Tygodnia. 1956. Nr 18; Perspektywy. 1956. Nr 13; Zęby / Tł. E.Żytomirski / / Głos Wybrzeża. 1955. Nr 24; Dyplomowany baran / Tł. R.Kwiatkowski / / Głos Wybrzeża. 1955. Nr 247; Iskry. 1955. R. 2. Nr 36; Praca Świetl. 1955. Nr 7/8; Świat i Ludzie. 1955. Nr 36; Dziad i baba / Tł. J.Huszcza / / Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Rośnijcie — nie obawiajcie się / Tł. F.Swarzyca / / Nowy Tor. 1955. Nr 49 / Пад псеўд. М.Доўгі; Śmierć / Tł. G.Z. / / Praca Świetl. 1955. Nr 7/8; Sąsiedzi / Tł. F.Swarzyca / / Zielony Sztandar. 1956. Nr 44; Dziad i baba / Tł. L.Lewin / / Karuzela. 1957. Nr 21; Dziad i baba / Tł. J.Huszcza / / Orka. 1959. Nr 2; Dziad i baba / Tł. J.Huszcza / / Wiersze białoruskie. Łódź. 1971; Dyplomowany baran / Tł. R.Kwiatkowski / / Ojczyzna Lenina (50-lecie ZSRR). Warszawa, 1972; Dekret: (Bajeczka) / Tł. S.Chmielnicki / / Trybuna Opolska. 1972. Nr 320.

На румынскую мову. Cánta ciocárliile: Piesa in 4 acte şi 6 tablouri / Trad. F.Emilian, L.Efremov / / Surov A. Zori deasupra Moscovei. Bucureşti, 1952.

На рускую мову. Избранные драмы. М., 1953.

Избранные басни / Пер. В.Корчагин. М., 1969. Рэц.: Е ф и м о в Ф. Испытанное оружие / / Неман. 1970. № 1.

Дружба: Пьеса в четырех действиях / Пер. П.Зенкевич. М., 1935. (На правах рукописи).

Дружба: Пьеса / Пер. П.Зенкенвич. М., 1936.

Партизаны: Драма в 4-х д. / Пер. И.Пикулев, Н.Богданов. М.; Л., 1938. Рэц.: К л и м к о в и ч М. / / Дружба народов. 1939. № 2; Л е в м а н С. / / Что читать. 1939. № 1.

Партизаны: Драма / Пер. И.Пикулев, Н.Богданов. М., 1938. (Стеклограф. изд.).

Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской конституции / Пер. А.Шарапов, И.Гурвич, К.Титов. Мн., 1938 / У сааўт.

Партизаны: Драма / Пер. И.Пикулев, Н.Богданов. М., 1939 (На правах рукописи).

Партизаны: (Отрывок из пьесы) / Пер. И.Пикулев, Н.Богданов. М., 1939.

Кто смеется последний: Комедия в 3 актах / Пер. и лит. обр. Г.Рыклин. М., 1940. Рэц.: Ж и в о в М. Смех Крапивы / / ЛГ. 1941. 30 марта; С у х а р е в и ч В. Комедия характеров / / Там жа. 1940. 20 июня.

Партизаны: Драма / Пер. И.Пикулев, Н.Богданов. М.; Л., 1940. Рэц.: Ж и в о в Т. / / Сов. Бел. 1940. 8 июня.

Милый человек: Комедия. М., 1945. Рэц.: К л и м о в П., Ц в е т к о в И. О недостатках в печатной пропаганде и в литературе Белоруссии / / Культура и жизнь. 1947. 11 янв.

Поют жаворонки: Пьеса / Пер. П.Кобзаревский, В.Петушков. Мн., 1950. Рэц.: Е р м о л о в и ч М. / / Сталин. путь. 1951. 24 марта; К а в а л ё ў Н. Новыя дасягненні беларускай літаратуры / / Бальш. Пал. 1951. 10 крас.; К л и м к о в и ч М. Глубокие и правдивые произведения / / Сов. Бел. 1951. 24 марта.; М і х а л а п Я. / / Сав. Радзіма. 1951. 20 мая; Р а г а в е р А. П'еса аб новых людзях калгаснай вёскі / / Бальш. сцяг. 1951. 27 крас.; С о б о л е н к о Р. Удостоенные всенародного признания / / Красная звязда. 1951. 23 марта; Ц а р а н к о ў Л. Драма К.Крапівы «Пяюць жаваранкі» / / Зара. 1951. 3 чэрв.; Ш у т к о ў Ф., Б у г а ё ў Д. П'еса К.Крапівы «Пяюць жаваранкі» / / За Радзіму. 1951. 25 крас.

Поют жаворонки: Комедия в 4 д., 5 карт. Вариант для самодеятельного театра / Пер. В.Баскина, Г.Осипов. М., 1951. (Б-чка «Худож. самодеятельность»).

Люди и дьяволы: Драма в 3 актах, 10 картинах. М.; Л., 1960.

Врата бессмертия: Фантастическая комедия в 2-х д., 4 карт. / Пер. авт. М., 1973.

Драмы и комедии. М., 1975. Рэц.: П а н ч е н к о П. Пора активной мудрости / / Лит. обозрение. 1976. № 3.

Колючий строй: Стихи, басни. Мн., 1989. (Бел. поэзия).

Пальчик: Новелла / Пер. М.Гольберг / / Рабочий. 1929. 21 июля; Сигнальщик Иванов: [Басня] / Пер. К.Яковчик; Братская помощь: (Отрывок из романа «Медведичи») / Пер. авт. / / Антология белорусской литературы. М., 1934; Сотрудничество / Пер. Л.Остроумов; Дед и баба / Пер. Ф.Волькенштейн; Сова, осел и солнце / Пер. А.Шпирт: [Байкі] / / Поэты Белоруссии. М., 1934; Братняя помощь: (Отрывок из романа «Медведичи») / Пер. П.Минин, Н.Макаев / / Проза Советской Белоруссии. Смоленск. 1935; Железный маршал: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1937. 21 нояб.; Родине и Вождю: (Стихи и песни о Сталинской конституции) / Пер. А.Шарапов, И.Гурвич, К.Титов / / Сов. Бел. 1938. 14 мая; Сталин. молодежь. 1938. 14 мая / У сааўт. з інш аўт.; Басни; Пожар; Сова, осел и солнце / Пер. Арго / / Дружба народов. 1939. № 2; Писатели и работники искусств г. Минска — товарищу Сталину: [Верш] / Пер. И.Гурвич и др. / / Сов. Бел. 1939. 26 апр. / У сааўт.; С именем вождя: [Верш] / / Стихи и песни народов СССР о Сталине. Мн., 1940; Спасибо Сталину: [Верш] / / Сов. Бел. 1940. 5 июня; Прощание сына: [Верш] / Пер. Д.Кедрин / / Великая Отечественная война. М., 1942. Сб. 1; Прощание с матерью: [Верш] / Пер. Д.Кедрин / / За Советскую Белорусь. М., 1942; Фрицевы трофеи: [Верш] / / Народ смеется. Нальчик. 1942; Прощание: [Верш] / Пер. Д.Кедрин / / Октябрь. 1942. № 1—2; Трофеи Фрица: [Верш] / Пер. Р.Роман / / Белоруссия борется. М.; Л., 1943; Щедрая жизнь: [Нарыс] / Пер. Е.Мозольков / / Сталинское племя. [М.], 1943; Сова, осел и солнце: [Верш] / Пер. В.Владимиров / / Звезда. 1946. № 4; Янка и Карла: [Верш] / Пер. В.Владимиров / / Костер. 1946. № 5; Мандат; Дипломированный баран: [Байкі] / / Ленинград. 1946. № 3—4; Благодарность Сталину: [Верш] / / Гроднен. правда. 1946. 23 дек.; Жаба в колее: Басня / Пер. Д.Ковалев / / Сталин. молодежь. 1947. 23 нояб.; Сова, осел и солнце; Дед и баба; Усердный поп; Махальщик

Иванов; Кувада; Пожар; Жаба в колее; Дипломированный баран; Разлюли-люли-малина; Янка и Карла: [Байкі] / Пер. В.Владимиров / / Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Партизаны: (Пьеса в 4-х действиях) / Пер. В.Владимиров; Кто смеется последний: (Комедия в 3-х действиях) / Пер. В.Владимиров, Е.Шварц / / Белорусская драматургия. Л.; М., 1949; От всего сердца: [Верш] / Пер. Б.Иринин, Д.Осин / / Сов. Отчизна. 1949. № 5 / У сааўт.; Родному Сталину: [Верш] / Пер. А.Твардовский / / Комс. правда. 1949. 22 нояб.; От всего сердца / Пер. В.Росляков. У сааўт.; Дед и баба; Усердный поп; Дипломированный баран; Жаба в колее; Сова, осел и солнце; Махальщик Иванов: [Байкі]; Янка и Карла: (Сказка для детей) / Пер. без подпісу; Испытание огнем: (Драма) [Друк. у скароч. выглядзе] / Пер. К.Погодин / / Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Поют жаворонки: (Сцена из пьесы) / Пер. П.Кобзаревский, В.Петушков / / Выдающиеся произведения советской литературы: 1950 год. М., 1951; Поют жаворонки: Пьеса в 4 акт., 6 карт. / Пер. П.Кобзаревский, В.Петушков / / Сов. драматургия, 1950. М., 1951; Звезда. 1951. № 4; Дед и баба; Сука в жбане; Сметливый махальщик; Вол и овод / Пер. Я.Сашин; Дипломированный баран; Зубы; У попа была собака / Пер. М.Пустынин: [Байкі] / / Антология белорусской поэзии. М., 1952; Третье лицо: (Отрывок из новой пьесы) / / Сов. Бел. 1952. 17 окт.; Спасибо Сталину: [Верш] / Пер. А.Кленов / / От всего сердца. Мн., 1953; Заинтересованное лицо: Пьеса в 3 д., 9 карт. / Пер. А.Пюнкель / / Звезда. 1953. № 10; О белорусской драматургии / Пер. И.Барашко / / В братском единстве. М., 1954; Сова, осел и солнце: [Байка] / Пер. Я.Сашин; Дитя, змея и еж: (Басня) / Пер. А.Николаев / / Авторы «Вожыка». М., 1955; Кто смеется последним: Комедия в 3 д., 6 карт. / Пер. Е.Шварц / / Пьесы советских писателей. М., 1955. Т. 6; Дед и баба: (Басня) / Пер. Б.Тимофеев / / Сатира и юмор: Репертуарный сб. М., 1955. Вып. 2; Поют жаворонки: Пьеса в четырех актах, шести картинах / Пер. П.Кобзаревский, В.Петушков / / Пьесы советских писателей. М., 1956. Т. 10; Дед и баба: (Басня) / Пер. Б.Тимофеев / / Репертуарный сборник. (В помощь коллективам художественной самодеятельности). Курск, 1956; Дед и баба: (Басня) / Пер. Б.Тимофеев / / Эстрада. Калинин, 1957; Баба: Из Крапивы: [Верш] / / Батрак И. Избранное. Стихи и басни. М., 1958; Вол и Слепень; Сука в жбане; Зубы; Заяц-папа / Пер. Б.Тимофеев; Черт; Дед и Баба; Дипломированный баран; Сова, Осел и Солнце; Пожар / Пер. В.Владимиров; Заявление; Мандат; Коршун и Глухарь; Жаба в колее; Медведи; Ребенок, Ежик и Змея / Пер. Б.Кежун; Рак; Свояки / Пер. В.Алексеев; Угодники-молчальники / Пер. А.Прокофьев; Поп и Попугай; Летчик и Блоха / Пер. А.Прокофьев и Н.Браун: [Байкі] / / Белорусские басни. Л., 1959; Растите — не оглядывайтесь; Моя принципиальность: [Фельетоны] / Пер. Е.Весенин, В.Корчагин / / Советский фельетон. М., 1959; Юмор «Вожыка». М., 1959; Ответ Максиму Танку: [Верш] / Пер. В.Карпенко / / ЛГ. 1960. 5 нояб.; Растите — не оглядывайтесь!: Юмореска / Пер. Я.Шаройко / / Комс. знамя. 1964. 20 февр.; Растите — не оглядывайтесь!; Моя принципиальность / Пер. К.Титов; Есть на свете благодетели / Пер. Л.Соловей: [Апавяданні] / / Белорусский юмор. Мн., 1965; Философ и река: Басня / Пер. В.Корчагин / / Лит. Россия. 1966. 4 марта; Растите — не оглядывайтесь; Моя принципиальность / Пер. К.Титов; Есть на свете благодетели / Пер. Л.Соловей: [Апавяданні] / / Белорусский юмор. Мн., 1969; Щедрая жизнь / Пер. Е.Мозольков / / Молодые герои Великой Отечественной войны. М., 1970; На бобруйском шоссе: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Врата бессмертия: Фантастическая комедия в 4 картинах / / Театр. 1974. № 3; Мысли о сатире / / Неман. 1976. № 3; Мода; Папа Заяц; Философ и река: [Байкі] / Пер. В.Корчагин / / Советская поэзия. М., 1977. Т. 1; Баба на возу: [Байка]; Пути к истине: [Верш] / Пер. В.Корчагин / / 60 лет советской поэзии. М., 1977. Т. 3; Лев-вегетарианец; Остриженный Ёж; Когда пора кричать «ура»; Кукареку; Диалектическое противоречие: [Байкі] / Пер. Б.Спринчан / / Неман. 1981. № 7; Когда пора кричать «ура»: Басня / Пер. Б.Спринчан / / Лит. Россия. 1982. 12 марта; Остриженный Ёж; Когда пора кричать «ура»: [Байкі] / Пер. Б.Спринчан / / Сов. Бел. 1982. 8 сент.; Прощание сына: [Верш] / Пер. Д.Кедрин / / Венок славы. М., 1983. Т. 1; Баллада о Прокопе; Новатор: [Вершы] / Пер. В.Корчагин / / Прекрасен наш союз. М., 1984; Остриженный еж; Когда пора кричать «ура»; Диалектическое противоречие: [Байкі] / Пер. Б.Спринчан / / Стожары. Мн., 1984; Фрицевы трофеи: [Верш] / Пер. Л.Шиффе.с / / Сатира, огонь! М., 1985. (Б-ка «Крокодила» № 8).

На таджикскую мову. Модасаг дар хум; Кучкори дипломдор; Бобо ва завчааш / Тарч. Ш.Нодир; Кудак мор ва хорпушт: [Вершы] / Тарч. Б.Расо / / Армугони дусти. Душанбе, 1965. С. 23—29.

На узбекскую мову. Бобо билан аёл; Дипломли Кўчкор; Фаросатли Нишонбардор; Тишлар; Хўкиз билан сўна: [Байкі] / М.Икром тарж. / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962.

На ўкраінскую мову. Кропивині байки / Пер. С.Пилипенко. Х., 1928. Рэц.: Ціто ў А. / / Узвышша. 1929. № 8; Шынклер Х. / / Маладняк. 1929. № 2; 2 выд. Харків, 1930.

Кінець дружби: П'єса на 4 дії / Пер. П.Нечай. Харків, 1936. (Обл. база самодіяльного мистецтва).

З народом: Драма / Пер. Ю.Назаренко. К., 1950.

Співають жайворонки: П'єса / Пер. Ю.Назаренко. К., 1951. Рэц.: Сапун А. / / Рад. Поділля. 1952. 22 серп.

Хто сміється останнім: Комедія на 3 дії / Пер. Г.Вігурськая. К., 1953.

Брама невмирущості: Фантастична комедія / Пер. А.Лисенко. К., 1974. (Б-ка сучасної драматургії).

Махальник Іванов: (Байка) / Пер. С.Пилипенко / / Нова Білорусь. К., 1929; Жаба в колії; Зуби; Сова, Орел та Сонце; Віл та гедзь; Розлюлі-люлі малина; Янка та Карло: [Байкі] / Пер. С.Воскрекасенко / / Білоруська радянська поезія. К., 1948; Хто сміється останнім: (Заключна сцена з комедії) / Пер. Г.Вігурськая / / Київська правда. 1953. 16 черв.; Дитя, Їжак і Змія: (Байка) / Пер. П.Глазовий / / Білоруський гумор. К., 1957; Піп та папуга; Льотчик та Блоха; Дитина, Їжак та Змія: [Байкі] / Пер. М.Яровий / / Пісні з Білорусі. К., 1957; Шляхи до істини: Байка / Пер. В.Юхимович / / Україна. 1966. № 44; «Біблію» писав не я...: [Верш] / Пер. С.Воскрекасенко / / Сільські вісті. 1970. 22 лип.; Кропива; Дід та баба; Язичок; Заява; Мандат; Їж, дурню, бо то з маком; Дипломований Баран; Декрет; Тато-Засць; Разлюлі-люлі малина; Янка та Карло (Байка не для дітей); Балада про Явтуха; Мурашка та Жук; Шляхи до істини; Диваконоватор: [Байкі] / Пер. Д.Білоус, В.Лагода, С.Воскрекасенко, В.Білоус / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; Братам-сусідам щире вітання! / / Вітчизна. 1975. № 6; Дивак-новатор: [Байка] / Пер. Д.Білоус / / Голоси Білорусі. К., 1976; Друг читача. 1976. 5 серп.; Мандат; Декрет; Заява; Дипломований баран; Мурашка та жук; Дивак-новатор: [Байкі] / Пер. Д.Білоус / / Білоус Д. Вибране. К., 1980; Прощання сина: [Верш] / Пер. Б.Алійнік / / Ля Вечнага агню. Харків; Мн., 1984.

На французскую мову. Mon principe / Trad. S.Batoura / / Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977; Un vieux et une vielle; Les chemins de la vérité / / Anthologie de la poésie biélorusses. Paris, 1982; Mon principe / / Anthologie de nouvelles biëelorusses. Québec, 1983.

На чувашскую мову. Ишевсе-теоретик; Тамана, Ашак тата Хевел; Шал / Ю.Сементер кусарна / / Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Kdo se smeje naposled: Komedie o 3 dejst / Přel. C.Fencl. Praha. 1955.

Bráma nesmrtelnosti / Přel. J.Pömerl. Praha, 1976.

Děd a bába; Beran s titulem; Zuby; Psicea džbán; Lilný Ivanov; Vůl a ovad; Pop měl psa; Sova, osel a slúnce / Přel. Z.Skyba / / Básnice Bíle Rusi. Praha, 1955; Kdo se směje naposled / Přel. O.Fencl / / Praha — Moskva. 1955. Nr 12.

На эстонскую мову. Minu rahva homnik / / Edasi. 1959. 3. Jaan.; Ujuja-teoreetik / Tlk. J.Kaidla / /

Pygmalion pahupidi. Tallinn, 1968.

На яўрэйскую мову. Апавяданні і гумарэскі / Пер. Х.Д. [Дунец]. М.; Харкіў; Мн., 1930.

Певень; Гарэлік і яго жонка: [Навелы] // Штэрн. 1929. № 10 / Аўт. спрэчнае; Снег ідзе: [Навелы] // Там жа. 1930. № 2—3 / Аўт. спрэчнае; Радзіме і правадыру: [Вершы] / Пер. З.Цялесін, Х.Мальцінскі, Г.Шведзік // Штэрн. 1938. № 7 / У сааўт.

1.6.

Беларусь: Альманах першы. М., 1943 / Рэд. з П.Глебкам, М.Лыньковым. Рэц.: Агіевіч У. «Беларусь» // Беларусь. 1944. № 3.

Беларусь: Альманах другі. Мн., 1945 / Рэд. з П.Глебкам, М.Лыньковым.

Крылоў І. Байкі. Мн., 1945 / Рэд. з П.Глебкам, М.Лыньковым.

Отчизна: Альманах русской секции ССПБ. Мн., 1945 / Рэд. с М.Климковичем, В.Самутиным.

Колас Я. Вершы і паэмы. Мн., 1948 / Рэд. з П.Броўкам, А.Куляшовым, М.Лыньковым.

Суднік М., Лобан М. Арфаграфічны слоўнік. Мн., 1948 / Рэд. Рэц.: Орфографический словарь белорусского языка // Сов. Бел. 1948. 6 июня, 28 сент.

Белорусская драматургия / Пер. с бел. Л.; М., 1949. Т. 1—2 / Ред. с А.Прокофьевым, Б.Чирковым.

Крылоў І. Байкі. Мн., 1950 / Рэд.

Івашын В. Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг. Мн., 1953 / Рэд.

Русско-белорусский словарь — Руска-беларускі слоўнік. М., 1953 / Рэд. з Я.Коласам, П.Глебкам.

Шэкспір В. Трагедыі. Мн., 1954 / Рэд. з Я.Семяжонам.

Курс сучаснай беларускай літаратурнай мовы: Сінтаксіс / Падручнік для студэнтаў філал. фак. унтаў і пед. ін-таў. Мн., 1959 / Рэд. з інш.

Чарот М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1958 / Рэд. з інш.

Правілы беларускай арфаграфіі і пунктуацыі. Мн., 1959 / Рэд. з П.Глебкам.

Арфаграфічны слоўнік. Для сярэд. школы. Мн., 1961 / Рэд.

Белорусско-русский словарь. М., 1962 / Рэд.

Граматыка беларускай мовы: У 2 т. Т. 1. Марфалогія. Мн., 1962. Т. 2. Сінтаксіс. Мн., 1966 / Рэд. з М.Булахавым.

Колас Я. Зб. тв.: У 12 т. Т. 4. Апавяданні. 1906—1917. Мн., 1962 / Рэд.

Конан У. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 гг.). Мн., 1968 / Рэд.

450 год беларускага кнігадрукавання. Мн., 1968 / Рэд.

Купала Я. Зб. тв.: У 7 т. Т. 4. Вершы. Пераклады. 1918—1942. Мн., 1974 / Рэд.

Тлумачальны слоўнік беларускай мовы: У 5 т. Мн., 1977—1984 / Рэд.

Русско-белорусский словарь — Руска-беларускі слоўнік: В 2 т. 2 изд., доп. и перераб. Мн., 1982; 3 изд., испр. и доп. Мн., 1991—92; 4 изд., испр. и доп.: В 3 т. Т. 1—2. Мн., 1993 / Рэд. з Я.Коласам, П.Глебкам.

Беларуска-рускі слоўнік — Белорусско-русский словарь: У 2 т. Мн., 1988; 2 выд., перапр. і дап. Мн., 1988—89 / Рэд.

2.1.

На беларускай мове. Ватацы Н. Кандрат Крапіва: Бібліяграфічная памятка чытача. Мн., 1954. (Пісьменнікі БССР. Серыя памятак чытача).

Кандрат Крапіва: Бібліяграфічны даведнік / Скл. Н.Ватацы. Мн., 1963. Рэц.: Буран В. Даты і творы // ЛіМ. 1964. 14 лют.

Кандрат Крапіва: Да 75-годдзя з дня нараджэння. Мн., 1970.

Старэйшына роднай літаратуры: Метадычныя і бібліяграфічныя матэрыялы да 80-годдзя з дня нараджэння Кандрата Крапівы. Мн., 1975.

Кнігі Кандрата Крапівы // Крапіва К. Выбр. тв. Мн., 1947. С. 445; Смыкава І. Кандрат Крапіва // Смыкава І. Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты: Рэкам. бібліягр. паказ. Мн., 1973. С. 54—60.

На рускай мове. Лауреаты Сталинских премий 1951 г. Проза. Поэзия. Драматургия. Литературная критика и искусствоведение: Библиогр. указатель. М., 1951. С. 51—52, 70—71.

2.2.

На беларускай мове. Беларускае і славянскае мовазнаўства: Да 75-годдзя акадэміка АН БССР Кандрата Крапівы. Мн., 1972. Рэц.: Wawrzyńczyk J. // Sl. Orient. 1973. Nr 4.

Бугаёў Д. Зброяй сатыры, зброяй праўды. Мн., 1971. Рэц.: Ахрыменка П. Пра любімага пісьменніка // Звязда. 1971. 27 ліст.; Жураўлёў В. // Вяч. Мінск. 1971. 24 вер.

Заўсёды з народам: (Метад. рэкамендацыі па прапагандзе твораў К.Крапівы ў сувязі з 60-годдзем літаратурнай дзейнасці). Мн., 1982.

Казека Я. Кандрат Крапіва: (Да 80-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1976. (Матэрыял у дапамогу лектару).

Казека Я. Кандрат Крапіва: Крытыка-бібліяграфічны нарыс. Мн., 1965. Рэц.: Бугаёў Д. Добразычлівa і патрабавальна // Полымя. 1965. № 9; Макарэвіч А. Новае даследаванне // Беларусь. 1965. № 12; Яго ж. Новая кніга пра Кандрата Крапіву // Маг. праўда. 1965. 29 кастр.; Няхай Р. Проста і пераканаўча // ЛіМ. 1966. 28 студз.

Кандрат Крапіва: Наглядны вучэбны дапаможнік па беларукай літаратуры / Скл. Я.Рапановіч. Мн., 1964.

Кандрат Крапіва — Кондрат Крапива: [Фотаальбом]. Мн., 1989 / Скл. і аўтар тэксту С.Лаўшук.

Карабан У. Драматургія Кандрата Крапівы. Мн., 1962.

Лаўшук С. Кандрат Крапіва і беларуская драматургія. Мн., 1986.

Лепешаў І. Фразеалогія ў творах К.Крапівы: Стылістычнае выкарыстанне фразеалагізмаў. Мн., 1976. Рэц.: Юрчанка Г. Словы ў новым адзенні // Вяч. Мінск. 1976. 24 ліст.

Макарэвіч А. Сатыра Кандрата Крапівы. Мн., 1962. Рэц.: Бурносаў В. Папулярна аб папулярным // Полымя. 1963. № 2; Луферов М. Гневное слово сатирика // Сов. Бел. 1963. 27 июля; Міхайлаў М. Кніга пра сатыру Кандрата Крапівы // Маг. праўда. 1963. 13 лют.

Сабалеўскі А. Кандрат Крапіва: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1989. (Народныя пісьменнікі БССР).

Семяновіч А. Кандрат Крапіва. Мн., 1956.

Семяновіч А. Кандрат Крапіва: (Да 70-годдзя з дня нараджэння. Матэрыял у дапамогу лектару). Мн., 1966 / На правах рукапісу.

Сцяшковіч Т. З назіранняў над мовай К.Крапівы. Мн., 1961. Рэц.: Курбека І. // ЛіМ. 1961. 28 ліп.

Усікаў Я. Вобраз станоўчага героя ў драматургіі Кандрата Крапівы. Мн., 1950.

Усікаў Я. Драматургія Кандрата Крапівы: Нарысы аб станоўчым героі. Мн., 1953. Рэц.: Есакоў А. Кніга аб драматургіі Крапівы // Полымя. 1953. № 9; Лазарюк М. Книга о драматургии К.Крапивы // Сталин. молодежь. 1953. 12 окт.

Шырко В. Дарагія мае землякі: Кн. для вучняў. Мн., 1991.

На рускай мове. Казека Я. Кондрат Крапива: Критико-биографический очерк / Пер. Е.Мозольков. М., 1967.

Карабан В. Драматические конфликты в пьесах Кондрата Крапивы: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1956.

Карабан В. Драматургия Кондрата Крапивы: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1963.

Лепешев И. Фразеология в произведениях К.Крапивы: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1972.

Макаревич А. Сатира Кондрата Крапивы. (1922—1946 гг.): Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1954.

Науменко П. Проза Кандрата Крапивы: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1991.

Рубцов А. Драматургия Кондрата Крапивы: Ав-

тореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1952.

Усиков Я. Образ положительного героя в драматургии Кондрата Крапивы: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1950.

2.3.

На азербайджанской мове. Зејналов Ч. «Турагјлар охујур» // Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1953. 27 ијун.; Керкэмли јазычы-драматург // Шэрг гапысы. 1966. 5 март.

На балгарскай мове. Карпов В. Кондрат Крапива // Славяни. 1946. № 4—5.

На беларускай мове. Агіевіч У. Кандрат Кандратавіч Крапіва: (Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці) // Бальш. сцяг. 1947. 25 ліст.; Гомел. праўда. 1947. 25 ліст.; Яго ж. Кандрат Крапіва // Віцеб. рабочы. 1947. 23 ліст.; Яго ж. Кандрат Крапіва і беларуская байка // ЛіМ. 1947. 22 ліст.; Яго ж. Шлях пісьменніка-рэаліста // Чырв. звязда. 1947. 23 ліст.; Агняцвет Э. Просты, сціплы // Мін. праўда. 1956. 20 сак.; Адамовіч А. Рэвалюцыі і народу абавязаная // ЛіМ. 1977. 4 ліст.; Азгур З. З таго, што помніцца: Успаміны // Полымя. 1964. № 8; Аляхновіч Р. Сістэма работы настаўніка па выхаванню школьнікаў пры вывучэнні біяграфіі і творчага шляху пісьменніка // Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984. С. 74—82; Андраюк С. Заўсёды з народам // Звязда. 1981. 5 сак.; Яго ж. Кандрат Крапіва // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1981. Ч. 1. С. 334—335; Яго ж. Талент сапраўды народны // Звязда. 1977. 5 мая; Антонаў А., Бур'ян Б. У дакументальным аб'ектыве // ЛіМ. 1983. 26 жн.; Арочка М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 122—123; Яго ж. Творчы подзвіг сатырыка // Арочка М. Галоўная служба паэзіі. Мн., 1974. С. 60—69; Астрэйка А. Пясняр народу // Наст. газ. 1971. 6 сак.; Ахрыменка П. Кандрат Крапіва і народна-паэтычная творчасць // Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962. С. 124—132; Байкоў М. Наша літаратура за 1925 г. // Полымя. 1926. № 1; Бакіевіч Р. Дзве гадзіны — і ўсё жыццё: Нарыс // ЛіМ. 1978. 15 снеж.; Яго ж. Драматургія К.Крапівы даваеннага перыяду // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3. С. 62—71; Яго ж. З народных глыбінь // Тэатр. Мінск. 1977. № 1; Яго ж. Крапіва смяецца, Крапіва выкрывае // ЛіМ. 1976. 24 вер.; Яго ж. У новым асвятленні // Там жа. 1979. 9 лют.; Балашэвіч А. Ганарымся сваім земляком // Звязда. 1971. 4 сак.; Барсток М. Калгасная тэматыка ў пасляваеннай беларускай літаратуры. Мн., 1954. С. 30—34; Барысавец А. Пісьменнік-драматург // Гомел. праўда. 1941. 6 крас.; Барысенка В. Выдатны майстра сатыры // ЛіМ. 1947. 22 ліст.; Яго ж. Пісьменнік-барацьбіт // Наст. газ. 1947. 27 ліст.; Барысенка В., Івашын В. Літаратурна-крытычныя працы Кандрата Крапівы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1966. № 1; Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 16—17, 206—209; Беларуская савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 163—167; Беразінскі А. Выдатны майстар сатыры // Гродзен. праўда. 1956. 7 сак.; Бірукоў В., Гарэлік Я. Мудрасць шчодрага таленту // Звязда. 1976. 23 сак.; ЛіМ. 1976. 26 сак.; Бірыла М. Кандрат Крапіва — мовавед // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1971. № 3; Яго ж. Тонкі знаўца мовы // Наст. газ. 1971. 6 сак.; Бірыла М., Шуба П. Шматграннасць таленту: (Да 80-годдзя з дня нараджэння К.Крапівы) // Бел. лінгв. 1976. Вып. 9; Блісцінаў М. «Партызаны» // ЛіМ. 1939. 5 чэрв.; Боган У. Вывучэнне баек Кандрата Крапівы ў IX класе // Педагогіка. 1979. Вып. 14; Яго ж. Вывучэнне камедыі «Хто смяецца апошнім» у X класе // Нас. асвета. 1965. № 8; Яго ж. Заўсёды з народам: Кандрату Крапіве — 65 год // ЛіМ. 1961. 7 сак.; Яго ж. Магутны талент мастака: 85 год з дня нараджэння Героя Сац. працы К.К.Крапівы // Нар. асвета. 1981. № 3; Яго ж. Пытанні беларускай фальклорыстыкі ў творчасці К.Крапівы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1960. № 1; Яго ж. Фальклорныя вобразы ў паэзіі Кандрата Крапівы // Там жа. 1961. № 1; Яго ж. Фальклорныя вытокі сатыры К.Крапівы // Нар. асвета. 1961. № 8; Бондарава Ф. Нявырашаная творчая задача // Полымя. 1956. № 1; Яго ж. «Пяюць жаваранкі»: новы кінафільм // Мін. праўда. 1953. 28 чэрв.; Борт А. Старонкі дружбы і братэрства // Звязда. 1976. 5 сак.; Брандабоўскі У. За яснасць наступнага дня // Нар. асвета. 1966. № 3; Яго ж. Імем чалавечнасці // Наст. газ. 1976. 3 сак.; Браншэйн Я. Аб рамане Крапівы «Мядзведзічы»: [Даклад на пленуме Аргкамітэта ССПБ] // За высокую якасць літаратуры. Мн., 1934; Яго ж. Пытанні тэорыі і практыкі літаратурнага паходу // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 2; Яго ж. Сатырычная паэзія К.Крапівы // Браншэйн Я. Літаратурная вучоба. Мн., 1935. Вып. 1; Броўка П. Хочацца заўсёды бачыць яго // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1968. Т. 7; Яго ж. Шчодры талент // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1971. № 2; Брыль Я. Крыху зацягнуты тост // Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4; Яго ж. Творчасць, якая ўпрыгожвае наша жыццё // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Бугаёў Д. Выдатны майстар сатырычнага жанру // Крапіва К. Хто смяецца апошнім; Проба агнём; Брама неўміручасці. Мн., 1983; Яго ж. Выдатны мастак слова // Беларусь. 1971. № 3; Яго ж. Зброяй сатыры, словам праўды // Мін. праўда. 1976. 5 сак.; Яго ж. Крылатае слова сатырыка. Да 75-годдзя Кандрата Крапівы // Полымя. 1971. № 3; Яго ж. Майстэрства драматурга // Бугаёў Д. Талент і праца. Мн., 1979; Яго ж. Народны пісьменнік Беларусі // Ніва. 1971. 7 сак.; Яго ж. Чалавек, які смяецца апошнім // Голас Радзімы. 1976. 26 лют.; Булат М. У вёсцы Нізок // Наст. газ. 1971. 6 сак.; Булогаў М. Удача тэатра // Вольная праца. 1941. 9 чэрв.; Бурносаў В. На варце міру // Полымя. 1950. № 10; Яго ж. Наш народны // Беларусь. 1966. № 3; Бур'ян Б. Выдатны мастак слова // Маладосць. 1956. № 3; Яго ж. Гераіні Раісы Кашэльнікавай: Нарыс // ЛіМ. 1974. 20 вер.; Яго ж. Даўшы клятву Гіпакрата // Там жа. 1983. 1 крас.; Яго ж. Народны // Беларусь. 1980. № 3; Яго ж. Тэатральны пісьменнік: Кандрату Крапіве — 75 гадоў // Тэатр. Мінск. 1971. № 2; Яго ж. Хораша ў нас // ЛіМ. 1951. 20 студз.; Буслаў К. Пытанні светапогляду ў творчасці Кандрата Крапівы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1966. № 1; Бутакоў А. Стваральнікі выдатнага спектакля // Калг. праўда. 1952. 22 сак.; Бэндэ Л. На літаратурным фронце: Артыкул першы // Чырв. змена. 1929. 15 вер.; Бялевіч А. Душы народнае пясняр // Мін. праўда. 1971. 5 сак.; Яго ж. Землякі // Бялевіч А. Чарадзеі. Мн., 1970; Яго ж. Летапісец сучаснасці // Наст. газ. 1976. 3 сак.; Яго ж. Мой настаўнік з Нізка // Полымя. 1956. № 3; Яго ж. Наш народны: 70 год з дня нараджэння К.Крапівы // Маладосць. 1966. № 3; Бярозкін Р. Нашы п'есы // ЛіМ. 1940. 5 чэрв.; Валодзька М., Шаціла О., Акуліч Т., Тарасевіч А. Знаўца народнага жыцця // Там жа. 1951. 10 лют.; Варвашэвіч М. Драматургія вялікага гучання // Звязда. 1976. 5 сак.; Васілеўская В., Карнейчук А. Дарагі друг // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Васілеўскі Д. Пясняр вясковага адраджэння // Маладняк. 1926. № 6; Васілеўскі М. Вывучэнне п'есы К.Крапівы «Пяюць жаваранкі» у 10 класе сярэдняй школы (Метадычная распрацоўка) // В помощь учителю. Могилев, 1956. Вып. 3; Васілеўскі П. Спектакль і фільм // Звязда. 1954. 20 ліст.; Васілёнак С. Выдатны сатырык і драматург К.Крапіва // Ніва. 1956. 10 чэрв.; Ватацы Н. На мовах народаў // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Вашчылка Ф. Глыбей раскрываць вобразы // Чырв. звязда. 1941. 24 мая; Венцлова А. Ад шчырага сэрца // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Віншаванне Кандрата Крапівы // Наст. газ. 1947. 27 ліст.; Вітаем юбіляра // Вясёлка. 1966. № 3; Вітка В. Язва пішa камедыю // Вітка В. Урокі. Мн., 1982; Война Войценкаў М. Азораны рамантыкай новага // ЛіМ. 1976. 19 ліст.; Яго ж. Любімы дзецьмі // Мін. праўда. 1956. 20 сак.; Вольскі В. Канфлікт — аснова драматургіі // ЛіМ. 1952. 31 мая; Яго ж. Каштоўны ўклад у бела-

рускую драматургію // Крытыка-бібліягр. бюл. 1934. № 7; Я г о ж. «Партызаны» К.Крапівы // ЛіМ. 1938. 30 чэрв.; Я г о ж. Пра п'есу «Партызаны» К.Крапівы // Полымя рэвалюцыі. 1938. № 7—8; В ы д а т н ы пісьменнік // Бярозка. 1947. № 11; В ы д а т н ы пісьменнік і чалавек // ЛіМ. 1950. 24 чэрв.; В ы к л ю ч н ы поспех спектакля «Хто смяецца апошнім» // Палес. праўда. 1940. 15 чэрв.; Сялан. газ. 1940. 15 чэрв.; Г а в а р у ш к а Г. Чытачы аб кнігах // Наст. газ. 1966. 16 сак.; Г а л і ч Р. На калгаснай сцэне... // Гомел. праўда. 1950. 6 студз.; Г а л у б о к Э. Кандрат Крапіва // Звязда. 1936. 3 лют.; Камунар Магілёўшчыны. 1936. 10 лют.; Я г о ж. Праблемы мастацкага росту беларускай савецкай драматургіі // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 9; Г а м о л к а М. Поспех драматычнага калектыва // Чырв. змена. 1951. 1 ліст.; Г а р а ч у н Е. Вывучэнне творчасці К.Крапівы на ўроках літаратурнага чытання ў сёмым класе // Сав. школа. 1954. № 5; Г а ў р у к Ю. «Хто смяецца апошнім» // Тэатр. Мінск. 1965. № 1; Г е р ц о в і ч Я. Мова пісьменніка // Полымя. 1954. № 4; Г і л е в і ч Н. Акрыленая рэвалюцыяй. Мн., 1962. С. 84—95; Я г о ж. Заўсёды з народам // Чырв. змена. 1956. 20 сак.; Я г о ж. Майстэрства байкапісца // Гілевіч Н. У гэта веру. Мн., 1978; Я г о ж. Мастак і грамадзянін эпохі // Гілевіч Н. Покліч жыцця і часу. Мн., 1983; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 84—85, 92—93, 170—171; Г л е б к а П. Выдатны пісьменнік беларускага народа // Звязда. 1951. 18 лют.; Я г о ж. Выдатны пісьменнік і вучоны // Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1986. Т. 4; Я г о ж. Другое прызванне // ЛіМ. 1966. 4 сак.; Я г о ж. З нататак пра сяброў // Беларусь. 1975. № 7; Я г о ж. Некалькі слоў аб творчасці Кандрата Крапівы // Крапіва К. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1963. Т. 1; Г л ы б о ц к і Т. Пад шыльдай пралетарскай літаратуры // Полымя. 1927. № 4; Г н і л а м ё д а ў У. Ад імя народа свайго // Вяч. Мінск. 1981. 5 сак.; Я г о ж. З магутнай кагорты // ЛіМ. 1980. 22 лют.; Я г о ж. Пісьменнік, вучоны // Звязда. 1980. 22 лют.; Г р а м о в і ч І. З глыбінь жыватворных // Чырв. змена. 1971. 4 сак.; Я г о ж. Народнаму пісьменніку Беларусі К.Крапіве — 85 год // Вясёлка. 1981. № 3; Г р о з н ы смех // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Г р ы б а ў М. Вечары па літаратуры // Наст. газ. 1958. 28 лют.; Г р э м к а М. У дапамогу настаўніку // ЛіМ. 1946. 22 чэрв.; Г у б а р э в і ч К. Правафланговы: Слова пра К.Крапіву // Полымя. 1966. № 3; Г у д о в і ч В. Творчасць К.Крапівы ў 7-м класе // Нар. асвета. 1970. № 12; Г у н Ж э н ь Ф а н. Слова кітайскага друга // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Г у р с к і І. Выдатны пісьменнік // ЛіМ. 1956. 17 сак; Я г о ж. Стварыць савецкае класічнае мастацтва // Там жа. 7 крас.; Г у р э в і ч Э. Беларуская дзіцячая літаратура (1917—1967). Мн., 1970. С. 70—71; Г у с а к С. Пафас праўды // Полымя. 1967. № 9; Д а д з і я н і Ш. Змагар за новае жыццё // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Д а й л і д а В. Аб падручніках па беларускаму літаратурнаму чытанню // Наст. газ. 1955. 31 сак.; Д а н і л а ў. Творчая сувязь тэатра з драматургам // Бальш. Пал. 1941. 1 лют.; Д а н і л е н к а М. На галоўным напрамку // Гомел. праўда. 1976. 5 сак.; Я г о ж. Правафланговы савецкай літаратуры // Там жа. 1971. 4 сак.; Я г о ж. «Хто смяецца апошнім» // Там жа. 1953. 2 снеж.; 2 1 4 с п е к т а к л ь п'есы «Хто смяецца апошнім» // Мін. праўда. 1951. 22 крас.; Д в о р к і н а Ю. Байкі і сатыры К.Крапівы // ЛіМ. 1939. 23 мая; Я г о ж. Драматургія К.Крапівы // ЛіМ. 1940. 11 ліп.; Я г о ж. Крапіва Кандрат // Крапіва К. Выбр. тв. Мн., 1941; Я г о ж. Творчы шлях Крапівы // Полымя рэвалюцыі. 1940. № 8; Д о р с к і І. «Проба агнём» у другім драматычным тэатры // Беларусь. 1944. № 3; Я г о ж. Творчыя планы тэатра // Віцеб. рабочы. 1948. 3 студз.; Д о р с к і І., С к і б н е ў с к і А. Тэатр імя Якуба Коласа ў новым годзе // Там жа. 1953. 18 студз.; Д у б о ў с к і М. Слова, вострае як лязо // Чырв. змена. 1971. 4 сак.; Д у н е ц Х. Спектакль вялікага актуальнага значэння: («Канец дружбы» у БДТ-1) // Звязда. 1934. 5 чэрв.; Е с а к о ў А. Выдатныя творы беларускай літаратуры // Калг. праўда. 1951. 20 сак.; Я г о ж. «Проба агнём» у Другім Беларускі Дзяржаўным тэатры імя Якуба Коласа // Віцеб. рабочы. 1945. 16 лют.; Я г о ж. Таленавітыя творы беларускай літаратуры // Калг. праўда. 1951. 20 сак.; Я г о ж. Хвалюючая сатыра // Крапіва К. Хто смяецца апошнім. Мн., 1969; Я г о ж. Янка Купала і беларускі тэатр. Мн., 1972. С. 198—204; Ж ы д о в і ч І. Выдатны мастак слова // Мін. праўда. 1956. 20 сак.; Я г о ж. Пясняр дум народных // Наст. газ. 1976. 3 сак.; Я г о ж. Таленавіты пісьменнік // Віцеб. рабочы. 1956. 7 сак.; Мін. праўда. 1956. 20 сак.; З чым прыйшлі к з'езду // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; З а к о н н і к а ў С. Яго зброя — сатыра // Звязда. 1976. 13 кастр.; З а м а н с к і С. «Хто смяецца апошнім» К.Крапівы // ЛіМ. 1940. 23 чэрв.; З а м о ц і н І. Творчасць Крапівы (1922—1932) // ЛіМ. 1934. Кн. 3; Я г о ж. Творчы шлях Крапівы // Заклік. 1933. № 2; З а с т о л ь с к і М. І чуецца гоман родных дуброў... // ЛіМ. 1974. 20 вер.; З в о н а к А. «Канец дружбы» // Там жа. 1934. 27 кастр.; І в а н ч а н к а Р. Каэфіцыент чалавечнасці // Віцеб. рабочы. 1983. 8 ліп.; І в ш ы н В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 134—135, 162—163, 218; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Крапіва К. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1956. Т. 1; Я г о ж. Прызванне // ЛіМ. 1971. 5 сак.; І л ь і н М. «З народам» // Палес. праўда. 1949. 4 снеж.; І л ь і н а А. «Пяюць жаваранкі» // Гродзен. праўда. 1951. 19 мая; І с к р ы к У. Традыцыі і надзённасць // Звязда. 1976. 12 ліст.; Я г о ж. Традыцыі народнай творчасці і сучасны тэатр. Мн., 1981. С. 31—33; К а б р ж ы ц к а я Т. Аналіз драматычных твораў // Вывучэнне літаратуры. Мн., 1980. С. 164—168, 170—172; Я г о ж. Сюжэтны аналіз драмы Кандрата Крапівы «Партызаны» // Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976; К а в а л е н к а В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 320—324; Я г о ж. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979. С. 44—46; Я г о ж. У працэсе станаўлення // Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 112—114; К а в а л ё ў Н. «Пяюць жаваранкі» на калгаснай сцэне // Калг. праўда. 1952. 11 сак.; К а з е к а І. Творчасць, аддадзеная народу // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1971. № 2; К а з е к а Я. Байка ў беларускай літаратуры // Полымя. 1948. № 4; Я г о ж. Байкі Кандрата Крапівы // Крапіва К. Сорак баек. Мн., 1966; Я г о ж. Беларуская байка. Мн., 1960. С. 120—149, 160; Я г о ж. Голас гераічнай эпохі // ЛіМ. 1947. 18 кастр.; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Ніва. 1966. 6 сак.; Я г о ж. Майстэрства сатырыка // Маладосць. 1960. № 11; Я г о ж. Народны пісьменнік // Казека Я. З невычэрпных крыніц. Мн., 1958; Я г о ж. Няходжанай дарогай. Мн., 1973. С. 94—114; 153—271; Я г о ж. Сучасная беларуская байка // Полымя. 1960. № 9; Я г о ж. У вытоках вялікіх падзей; Агнём сатыры; Вернасць жыццёвай праўдзе; У жанры драматургіі; На чацвёртай вайне; Праўдзівыя старонкі жыцця; Кандрат Крапіва — байкапісец // Казека Я. Гартаванне слова. Мн., 1985; К а л г а с н ы я гледачы аб спектаклі «Пяюць жаваранкі» // Мін. праўда. 1950. 29 ліст.; К а л е с н і к У. Кандрат Крапіва // Зара. 1956. 23 сак.; К а л я д а А. Выразнае чытанне. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1976. С. 101—103; 123—143; К а н а ш В. Працаўнік і філосаф // Наст. газ. 1976. 17 ліп.; К а н д р а т Кандратавіч Крапіва // Палес. праўда. 1947. 25 ліст.; К а н д р а т Крапіва // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; К а н д р а т Крапіва — Герой Сацыялістычнай Працы // Беларусь. 1975. № 8; К а н д р а т Крапіва: (да 60-годдзя з дня нараджэння) // Піянер Бел. 1956. 23 сак.; К а н д р а т Крапіва ў драмгурткоўцаў // ЛіМ. 1967. 1 студз.; Кандрату Крапіве — 75 гадоў // Там жа. 1971. 5 сак.; К а н д р а т у Крапіве — 85 // Там жа. 1981. 6 сак.; «К а н е ц дружбы» // Віцеб. пралетарый. 1936. 20 вер.; «К а н е ц дружбы» К.Крапівы: К прадстаячым гастролям у Гомелі БДТ-1 // Палес. праўда. 1935. 4 жн.; К а п е ц У. Паэзія грамадскага значэння // Віцеб. рабочы. 1954. 26 снеж.; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 86—87, 101—103, 175; К а р а б а н У. Беларускі народ у барацьбе за ідэі Кастрычніка: (Па драме К.Крапівы «Партызаны»)

// Октябрь и художественная литература. Мн., 1968; Яго ж. Кандрат Крапіва аб сатыры і сатырычнай камедыі // Веснік БДУ. Серыя 4. 1969. № 1; Яго ж. Сатырычная камедыя К.Крапівы «Хто смяецца апошнім» // Сав. школа. 1956. № 2; Яго ж. Слова вострае, надзённае // Маладосць. 1971. № 3; Яго ж. Слова мастака служыць народу // Беларусь. 1962. № 5; Яго ж. Эстэтычныя погляды К.Крапівы // Филологический сборник. Мн., 1966; Карнееў А. Спектакль аб новым абліччы калгаснай вёскі // Мін. праўда. 1950. 22 ліст.; Карняйчук А. Сабрату па пяру // ЛіМ. 1966. 4 сак.; Карпаў У. Выдатны беларускі драматург // Мін. праўда. 1951. 25 сак.; Яго ж. Выдатны сатырык // Наст. газ. 1947. 27 ліст.; Яго ж. Заўсёды з народам // Вяч. Мінск. 1971. 4 сак.; Яго ж. «Мілы чалавек» // ЛіМ. 1945. 12 вер.; Яго ж. На варце запаветнага // Карпаў У. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1985. Т. 5; Яго ж. Пісьменнік, вучоны, грамадзянін... // Вяч. Мінск. 1976. 5 сак.; Яго ж. Сатыра, проза і драматургія Кандрата Крапівы // Карпаў У. Па шляху сталасці. Мн., 1952; Яго ж. Сатырык і драматург: (Да 50-годдзя з дня нараджэння К.Крапівы) // Полымя. 1946. № 2—3; Яго ж. Творчы шлях Кандрата Крапівы // Крапіва К. Выбр. тв. Мн., 1947; Яго ж. Хібы сучаснай беларускай драматургіі // ЛіМ. 1946. 22 кастр.; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Яго ж. М.В.Гогаль і беларуская літаратура // Там жа. 1952. 27 лют.; Яго ж. Некалькі заўваг аб выкладанні беларускай літаратуры // Наст. газ. 1947. 12 чэрв.; Карпашэвіч Я. «Канец дружбы» // Палес. праўда. 1934. 12 ліп.; Карпуць Н. Спосабы выражэння і стылістычныя асаблівасці зваротка ў паэтычнай мове К.Крапівы // Бел. лінгв. 1985. Вып. 28; Кац Ю. Заметкі аб тэатры // Гомел. праўда. 1940. 13 ліп.; Кацовіч Л. Сатыра і гумар у беларускай літаратуры // ЛіМ. 1936. 11 лют.; Клімаў П., Цвяткоў І. Аб недахопах у друкаванай прапагандзе і ў літаратуры Беларусі // ЛіМ. 1947. 18 студз.; Сав. селянін. 1947. 19 студз.; Клімковіч М. Аб жыватворчым уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1955. С. 128—132; Яго ж. Кандрат Крапіва // Беларусь. 1946. № 3; Клімуць Я. Правафланговы беларускай літаратуры // Маг. праўда. 1981. 4 сак.; Клышка А. Размова па шчырасці // ЛіМ. 1954. 23 кастр.; Кляцкоў Ф. «Хто смяецца апошнім» // Палес. праўда. 1940. 20 снеж.; Корбан У. Мы ўсе яго вучні: (Да 70-годдзя з дня нараджэння К.Крапівы) // Голас Радзімы. 1966. № 9; Яго ж. Настаўнік: Слова пра К.Крапіву // Полымя. 1966. № 3; Краўчанка У. «Партызаны» // ЛіМ. 1937. 26 ліст.; Яго ж. Цікавы і актуальны спектакль: «Хто смяецца апошнім» у пастаноўцы Палескага абласнога драматычнага тэатра // Бальш. Пал. 1940. 3 студз.; Крупнік П. Ганарымся земляком // Звязда. 1976. 5 сак.; Крысько Ц. [Вітка В.] Заўвагі аб спектаклі // ЛіМ. 1945. 12 вер.; Крышталь В. Прадмова // Крапіва К. Сатыра і гумар. Мн., 1954; Кудраўцаў І. Выдатны мастак слова // Наст. газ. 1956. 22 сак.; Яго ж. Высокая ўзнагарода // Звязда. 1951. 3 крас.; Кудрэйка З. Няпоўныя сказы ў байках Кандрата Крапівы // Веснік БДУ. Сер. 4. Філалогія, журналістыка, педагогіка, псіхалогія. 1983. № 2; Кулакоўскі А. Кандрат Крапіва // Сав. Радзіма. 1947. 31 студз.; Куніцкі С. Пра творчасць Крапівы // Беларусь калгасная. 1932. № 1; Куняўскі С. Таленавіты сатырык // Звязда. 1941. 21 сак.; Курбека І. Назіранні над «назіраннямі» // ЛіМ. 1961. 28 ліп.; Кучар А. Драматург Кандрат Крапіва // Чырв. змена. 1941. 23 сак.; Яго ж. Кандрат Крапіва — драматург // Кучар А. Аблічча часу. Мн., 1977; Яго ж. Поспех драматурга і тэатра // ЛіМ. 1939. 23 кастр.; Яго ж. Становішча і перспектывы развіцця беларускай савецкай паэзіі // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 1; Лагунова. Аповесць Крапівы «Мядзведзічы»: Слова чытача // ЛіМ. 1933. 26 кастр.; Лаўшук С. Драматургія ў прызме сучаснасці // Звязда. 1974. 11 крас.; Яго ж. Кірунак пошукаў — сучаснасць // Полымя. 1975. № 2; Яго ж. На пазіцыях сацыялістычнага гуманізму // Голас Радзімы. 1975. № 6; Яго ж. Сучасная беларуская драматургія. Мн., 1977. С. 82—85, 136—140; Левін С. «Быць ці не быць... савецкай сатыры?»: (Байкі Крапівы) // ЛіМ. 1934. 6 сак.; Лепешаў І. Помнікі таленту, дасціпнасці, натхненню: (Фразеалагізмы Кандрата Крапівы) // Полымя. 1975. № 3; Яго ж. Прыёмы выкарыстання прыказак у творах К.Крапівы: (Матэрыял для факультатываў) // Нар. асвета. 1972. № 11; Летапісец эпохі Кастрычніка // Звязда. 1981. 7 сак.; Лідаў П. «Хто смяецца апошнім»: Прэм'ера ў 1-м Беларускі дзяржаўным драматычным тэатры // Віцеб. рабочы. 1939. 20 кастр.; Ліпскераў Ф. «Хто смяецца апошнім» на сцэне Тэатра сатыры // ЛіМ. 1941. 29 сак.; Літаратурнае жыццё // Там жа. 1960. 26 сак.; Лобан М. З клопатам пра родную мову // Там жа. 1971. 5 сак.; Яго ж. З любоўю да роднага слова // Там жа. 1956. 17 сак.; Лужанін М. Маладосць таленту // Лужанін М. Вачыма часу. Мн., 1964; Яго ж. Сіла смеху // Звязда. 1956. 20 сак.; Лынькоў М. Грамадзянскі голас пісьменніка // Там жа. 1971. 4 сак.; Яго ж. Другу, таварышу // ЛіМ. 1966. 4 сак.; Яго ж. З народам, для народа // Там жа. 1956. 17 сак.; Яго ж. Літаратура народа; Сардэчна вітаю // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6; Яго ж. Пісьменнік-грамадзянін // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7; Яго ж. [Пісьмы] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 76; 440; Яго ж. Сардэчна вітаю // ЛіМ. 1947. 22 ліст.; Любімы драматург // Там жа. 1956. 17 сак.; Любімы пісьменнік: піянеры аб К.Крапіве і яго творах // Піянер Бел. 1947. 3 снеж.; Любоў і прызнанне: Народнаму пісьменніку Беларусі Кандрату Крапіве — 70 год // ЛіМ. 1966. 4 сак.; Лявонава П. Міжпрадметныя сувязі ў навучанні і выхаванні школьнікаў на ўроках літаратуры // Адзінства выхавання і навучання на ўроках літаратуры. Мн., 1982. С. 38—40; Мажэйка А. Творы Кандрата Крапівы ў перакладах на замежныя мовы // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1971. № 3; Мазалькоў Я. Кандрат Крапіва // Беларусь. 1945. № 10; Мазур І. Калгаснікі ў тэатры імя Я.Купалы // Калг. праўда. 1950. 28 ліст.; Майхровіч С. Аб народнай плыні ў творчасці Кандрата Крапівы // Нар. асвета. 1967. № 10; Макаёнак А. Аб некаторых пытаннях беларускай драматургіі // Полымя. 1954. № 2; Макарэвіч А. Аб некаторых мастацкіх асаблівасцях сатырычных вершаў і баек Кандрата Крапівы // Маг. праўда. 1957. 7 крас.; Яго ж. Агнём сатыры // Там жа. 1956. 10 сак.; Яго ж. Антырэлігійная тэма ў творчасці Кандрата Крапівы // За Радзіму. 1956. 1 ліп.; Яго ж. Выдатны савецкі сатырык // Там жа. 1956. 9 сак.; Яго ж. Сатыра Кандрата Крапівы // Полымя. 1955. № 4; Малчанаў П. Дваццаць год // Віцеб. рабочы. 1947. 5 студз.; Маркаў А. «Пяюць жаваранкі» // Звязда. 1953. 27 чэрв.; Марціновіч А. Новая п'еса К.Крапівы // ЛіМ. 1982. 4 чэрв.; Яго ж. Права на неўміручасць: Рэпартаж // ЛіМ. 1977. 9 снеж.; Масloўскі В. «Проба агнём» К.Крапівы ў IX класе // Нар. асвета. 1978. № 5; Маўзон А. Паўстагоддзя ў літаратурным страі // Мін. праўда. 1966. 5 сак.; Мележ І. Любімы народам // Мележ І. Жыццёвыя клопаты. Мн., 1975; Яго ж. Любімы пісьменнік // ЛіМ. 1947. 22 ліст.; Мелях Р. Творчыя будні Палескага тэатра // Палес. праўда. 1946. 20 крас.; Міско Я. Яго любілі на «крэсах» // Міско Я. Маё маўклівае сэрца. Мн., 1983; Міхайлаў М. Кандрат Крапіва // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980; Міхайлаў У. Здабыткі майстра // ЛіМ. 1974. 11 кастр.; Міхалап Я. Беларускія пісьменнікі аб рэлігіі. Мн., 1961. С. 18—23; Міхневіч А. Талент магутны, шматгранны, чалавечы: Да 85-годдзя з дня нараджэння акад. К.К.Атраховіча (К.Крапівы) // Бел. лінгв. 1981. Вып. 20; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1978. С. 61—62; Яго ж. Прага пошукаў // ЛіМ. 1977. 16 вер.; Яго ж. Шматграннасць і маштабнасць // Там жа. 1976. 3 снеж.; Мадэль М. Вобраз станоўчага героя ў

беларускай драматургіі // Там жа. 1954. 31 ліп.; Я г о ж. Выдатны пісьменнік // Звязда. 1947. 23 ліст.; Сав. Радзіма. 1947. 23 ліст.; Сялян. газ. 1947. 26 ліст.; Я г о ж. Кандыдат у дэпутаты Вярхоўнага Савета БССР Кандрат Кандратавіч Крапіва // Полымя. 1947. № 1; Я г о ж. «Канец дружбы» Кандрата Крапівы // Модэль М. Тэатр і драматургія. Мн., 1935; Я г о ж. Пранікліві мастак слова // Звязда. 1939. 6 крас.; Я г о ж. Сустрэча з героямі К.Крапівы // ЛіМ. 1958. 12 ліст.; Я г о ж. Сучасная беларуская драматургія // Там жа. 1946. 10 студз.; Я г о ж. У суквецці шматнацыянальнага мастацтва // Там жа. 1974. 2 жн.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 121—122, 148—149; М ы з а х а п л я е м с я яго творамі // ЛіМ. 1955. 26 лют.; Н а л і т а р а т у р н ы м в е ч а р ы // Там жа. 1950. 24 чэрв.; Н а в у м е н к а І. З глыбінь народных // Полымя. 1974. № 1; Я г о ж. З прастораў жыцця: Да 80-годдзя Кандрата Крапівы // Там жа. 1976. № 3; Я г о ж. Любімы народам пісьменнік: (Да 80-годдзя з дня нараджэння нар. пісьменніка Беларусі акад. АН БССР К.К.Крапівы) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1976. № 1; Я г о ж. Старэйшына роднай літаратуры // Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6; Я г о ж. Янка Купала: Духоўны воблік героя. Мн., 1967. С. 172—173; Н а л і в а й к а А. Кандрат Крапіва // Налівайка А. Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1979; Н а л і в а й к а А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 193—206; Н а р о д н ы пісьменнік // Бярозка. 1956. № 5; Н е в е л ь ц а в а Т. Майстар мастацкага слова // Чырв. змена. 1976. 5 сак.; Незабыўнае // ЛіМ. 1956. 17 сак.; Н і к і ц і н М. «Хто смяецца апошнім»: Спектакль Бел. дзярж. ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга тэатра імя Я.Купалы // Зара. 1954. 21 ліп.; Н і к і ш ы н М. На пярэднім краі // Чырв. змена. 1981. 4 сак.; Я г о ж. Пад камертон жыцця // Работніца і сялянка. 1981. № 3; Н і к у л і н Л. «Партызаны» // Зара. 1940. 14 чэрв.; Гомел. праўда. 1940. 9 чэрв.; Н о в ы я спектаклі самадзейных тэатраў // Калг. праўда. 1953. 11 лют.; Н я ф ё д У. Аб прыродзе камедыйнага // ЛіМ. 1946. 10 студз.; Я г о ж. Вобразы Крапівы на сцэне // Там жа. 1947. 22 ліст.; Я г о ж. «З народам» // Звязда. 1949. 2 лют.; ЛіМ. 1948. 28 жн.; Я г о ж. Закрануты жыццёвыя пытанні // ЛіМ. 1974. 22 ліст.; Я г о ж. П'еса К.Крапівы «Проба агнём» і яе сцэнічнае ўвасабленне // Зборнік навуковых прац. Мн., 1958. Вып. 1; Я г о ж. «Пяюць жаваранкі» // Звязда. 1950. 18 кастр.; Н я х а й М. Народны пісьменнік // Маг. праўда. 1976. 4 сак.; П а д а б е д а в а Т., У ш а к о ў А. «Партызаны» // Гомел. праўда. 1940. 29 жн.; І х ж а. «Хто смяецца апошнім» // Там жа. 1940. 4 вер.; П а ж а д а н н і землякоў // ЛіМ. 1956. 17 сак.; П а л і т ы к а Д. Агнём сатыры // Там жа. 1953. 14 лют.; Я г о ж. Аб тым, што нас хвалюе // Палітыка Д. Сляды часу. Мн., 1967; П а н ч а н к а П. Слова павагі і ўдзячнасці; Пара актыўнай мудрасці // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; П а с л я д о в і ч М. Пісьменнік-баец // Звязда. 1955. 18 лют.; П а ў л ю ч э н к а А. Жамчужыны народнай мудрасці // Віцеб. рабочы. 1958. 23 сак.; П а ш к е в і ч Н. «Пяюць жаваранкі» // Там жа. 1950. 26 ліст.; Я г о ж. Спектакль аб рабочым класе // ЛіМ. 1953. 28 сак.; П е р к і н Н. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960. С. 169—172, 243—247, 315—317, 369—374; П е р ш ы Усебеларускі з'езд «Маладняка» // Маладыя араты. 1925. № 17—18; П е с т р а к П. Народ яго ведае й любіць // Полымя. 1956. № 3; Я г о ж. «Партызаны» на Народным сходзе // ЛіМ. 1947. 22 ліст.; П е т р а ш к е в і ч А. Усенароднае прызнанне // Там жа. 1981. 6 сак.; П і н х а с і н Д. Слова аб мужнасці народа // Полымя. 1954. № 7; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П л а ш ч ы н с к і І. Замест рэцэнзіі // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 10; П о л а В. У сцэнічным увасабленні // Звязда. 1971. 4 сак.; П р а г л я д калгаснікамі спектакля «Пяюць жаваранкі» // ЛіМ. 1950. 2 снеж.; П р а н у з а П. Старонкі жыцця // Наст. газ. 1976. 3 сак.; П р о к ш а Л. Вялікі і светлы талент // Голас Радзімы. 1971. № 11; Я г о ж. Сатырык у дазоры // Там жа. 1966. № 9; П р ы в і т а н н е ССП БССР з выпадку 50-годдзя з Дня нараджэння і 25-годдзя літаратурнай дзейнасці // ЛіМ. 1947. 22 ліст.; П ш ы р к о ў Ю. Мова і мастацкі вобраз // Беларусь. 1953. № 12; П я т р о в і ч С. Драматургія — жанр баявы // ЛіМ. 1976. 7 мая; Я г о ж. На самадзейнай сцэне // Там жа. 1971. 5 сак.; «П я ю ц ь жаваранкі» на студэнцкай сцэне // Мін. праўда. 1950. 22 снеж.; Р а б і н я н ц Н. Жыццесцвярджальны спектакль // ЛіМ. 1951. 20 студз.; Р а б о ў с к і Н. «Партызаны» К.Крапівы: (Да гастролей Пінскага абласнога тэатра) // Зара. 1940. 22 ліст.; Р а л ь к о І. Майстэрства байкі // ЛіМ. 1958. 21 чэрв.; Р а м а н о в і ч Я. Поспех драматургіі і тэатра // Там жа. 1950. 18 ліст.; Я г о ж. Пытанні беларускай драматургіі // Там жа. 1947. 9 жн.; Я г о ж. Таленавітыя майстры сцэны // Звязда. 1952. 19 сак.; Р а х л е н к а Л. Да пастаноўкі «Канец дружбы» (Папярэднія заўвагі) // ЛіМ. 1934. 20 студз.; Я г о ж. Нас з'яднала слова // Беларусь. 1981. № 3; Я г о ж. Шчырая ўдзячнасць // Там жа. 1976. № 3; Р у б ц о ў А. Адзінства партыі і народа. (Да характарыстыкі станоўчых вобразаў п'есы К.Крапівы «Партызаны») // Уч. зап. (Брест. пед. ин-т). 1959. Вып. 4; Я г о ж. Да пытання аб горкаўскіх традыцыях у драматургіі К.Крапівы // Там жа. 1956. Вып. 1; Я г о ж. Заўсёды з народам // Звязда. 1956. 20 сак.; Р у д н і ц к і Л. «Пяюць жаваранкі» // Віцеб. рабочы. 1953. 30 чэрв.; Р у д з ь к о Ю. Пісьменнік — баец // ЛіМ. 1941. 22 сак.; Р ы л к о М. Вялікая сіла вернасці // Звязда. 1975. 20 чэрв.; С а б а л е н к а Р. Народны // Полымя. 1966. № 3; С а б а л е ў с к і А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1972. Кн. 2. С. 8—9, 22—23, 35—68; Я г о ж. Біяграфія п'есы // ЛіМ. 1966. 4 сак.; Я г о ж. «Гора» ад неўміручасці // Сабалеўскі А. Жыццё тэатра. Мн., 1980; Я г о ж. Грані таленту // Полымя. 1980. № 7; Я г о ж. Доўгае жыццё камедыі // Там жа. 1967. № 6; Я г о ж. Заўсёды з жыццём народа // Беларусь. 1976. № 3; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн., 1969. Кн. 1; Мн., 1972. Кн. 2; Я г о ж. Кандрат Крапіва: (Да 70-годдзя з дня нараджэння) // Тэатр. Мінск. 1966. № 2; Я г о ж. Перамагае чалавек: «Людзі і д'яблы» на сцэне тэатра імя Янкі Купалы // Звязда. 1958. 13 ліст.; Я г о ж. Смех Тулягі // ЛіМ. 1965. 2 ліст.; Я г о ж. Старонкі з біяграфіі п'есы // Тэатр. Мінск. 1982. № 1; Я г о ж. Сучаснасць і гісторыя. Мн., 1985. С. 100—105; Я г о ж. Тэатр Кандрата Крапівы // Маладосць. 1966. № 3; С а в і ч Б. Вобраз Тулягі // Чырв. звязда. 1941. 24 мая; С а к о л ь с к і І. «Партызаны» // Палес. праўда. 1948. 20 студз.; С а л а в е й Л. Аб паэтычным перакладзе і яго ідэйна-эстэтычных прынцыпах // Полымя. 1955. № 5; С а м а ж н е в а А. Заўвагі аб самадзейных спектаклях // Віцеб. рабочы. 1956. 3 крас.; С а н н і к а ў А. Каб зніклі «свінячыя маманты»; Дзям'ян Жлукта без маскі «мілага чалавека» // Саннікаў А. Сатырычныя характары беларускіх камедый. Мн., 1961; Я г о ж. Сатырычныя характары ў камедыях Кандрата Крапівы // Беларускае мастацтва. Мн., 1960; С а н н і к а ў К. П'еса аб нянавісці да белапольскіх паноў: Слова рэжысёра // ЛіМ. 1938. 1 мая; С а ч а н к а І. «Мой родны кут, як ты мне мілы...»; Патрыятычная тэма ў публіцыстыцы беларускіх пісьменнікаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Полымя. 1976. № 5; Я г о ж. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 50—52, 157—159, 167—169, 183—186; С е г е д з і А. Камедыя К.Крапівы ў Ленінградзе // ЛіМ. 1941. 10 мая; Я г о ж. Творчая ўдача: «Партызаны» К.Крапівы ў Заслаўскім калгасна-сялянскім тэатры // Там жа. 1939. 12 вер.; С е м я н о в і ч А. Аб некаторых асаблівасцях байкі К.Крапівы // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн., 1961. Вып. 4; Я г о ж. Ад вытокаў да сталасці. Мн., 1978. С. 89—101, 124—138, 145—155; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры, 1917—1940. Мн., 1981. С. 311—

348; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Я г о ж. Кандрат Крапіва: Да 65-годдзя з дня нараджэння // Голас Радзімы. 1961. № 18; Я г о ж. Канфлікт і характар у п'есах Крапівы // ЛіМ. 1957. 16 лют.; Я г о ж. Майстэрства моўнай характарыстыкі // Там жа. 1957. 19 студз.; Я г о ж. Народны пісьменнік // Работніца і сялянка. 1971. № 3; Я г о ж. Народны пісьменнік, акадэмік, Герой Сацыялістычнай Працы // Нар. асвета. 1976. № 3; Я г о ж. Старэйшына беларускай літаратуры // Полымя. 1981. № 3; С к а п а У. Вострай зброяй сатыры // Віцеб. рабочы. 1976. 5 сак.; С л а ў к о в і ч Д. Край паэтаў // ЛіМ. 1978. 20 кастр.; С л а ў н ы юбілей // Ніва. 1956. 25 сак.; С л е с а р а в а І. Патрыятычнае выхаванне школьнікаў у працэсе вывучэння драмы К.Крапівы «Партызаны» // Шляхі ўдасканалення літаратурнай адукацыі ў школе. Мн., 1983; С м о л к і н М. Смех Крапівы // Полымя. 1979. № 1; С о д а л ь У. У словах, фарбах і кадрах // ЛіМ. 1974. 5 ліп.; С о р а к баек Кандрата Крапівы // Там жа. 1966. 4 студз.; С о х а р Ю. Сіла народнага подзвігу // Там жа. 1975. 1 жн.; Я г о ж. Хто смяецца?.. Гледачы // Вяч. Мінск. 1973. 26 сак.; С т э л ь м а х У. Высокая ўзнагарода // Мін. праўда. 1952. 25 сак.; Я г о ж. Заслужаны поспех // ЛіМ. 1951. 24 сак.; С т э л ь м а х Д. Заяўка на майстэрства // Чырв. змена. 1966. 29 снеж.; С у д н і к М. У нястомным пошуку: Да 80-годдзя Кандрата Крапівы // Полымя. 1976. № 3; С у ч к о ў І. «Пяюць жаваранкі» // Зара. 1952. 27 чэрв.; С у ш к о П. Заўсёды разам з народам // ЛіМ. 1985. 15 лют.; Т а л е н т высокі і мудры // Звязда. 1977. 9 снеж.; Т а л е н т шматгранны, талент магутны... // ЛіМ. 1971. 5 сак.; Т а р а н Г. Кандрат Крапіва // Беларусь. 1947. № 12; Т а р а с а ў Я. «Пяюць жаваранкі» // За Радзіму. 1952. 5 лют.; Я г о ж. «Хто смяецца апошнім» // Камунар Магілёўшчыны. 1941. 30 крас.; Т а ў л а й В. З недалёкага мінулага // Таўлай В. Творы. Мн., 1961; Т р ы п у ц і н а Т., Т о н д з е л ь М. Фразеалогія Кандрата Крапівы // Наст. газ. 1976. 7 ліп.; Т у п і ц ы н М. Не забываць аб цікавасці ў навучэнні // Там жа. 1966. 2 лют.; У с і к а ў Я. Аб сатырычным у беларускай камедыяграфіі // Полымя. 1955. № 9; Я г о ж. Адметнасць таленту // Усікаў Я. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976; Я г о ж. Вобраз станоўчага героя ў драматургіі Кандрата Крапівы // Полымя. 1950. № 8; Я г о ж. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 228—232, 234—242, 245—246, 252—255; Я г о ж. Маштабнасць сатырычных характараў // ЛіМ. 1976. 15 кастр.; Я г о ж. Моўная характарыстыка вобраза-персанажа ў п'есах Кандрата Крапівы // Полымя. 1953. № 4; Я г о ж. Народны пісьменнік // Нар. асвета. 1971. № 3; Я г о ж. Новае перамагае // Полымя. 1952. № 8; Я г о ж. Пафас лірычнай камедыі // Там жа. 1970. № 10; Я г о ж. Патрыятычная п'еса // За Радзіму. 1949. 26 ліп.; Я г о ж. Разам з народам // Звязда. 1976. 5 сак.; У ш а к о ў А. Аб п'есе «Хто смяецца апошнім» // ЛіМ. 1939. 23 кастр.; Ф ё д а р а ў В. «Хто смяецца апошнім» // Мін. праўда. 1954. 1 снеж.; Ф і н к е в і ч А., Т у р а в е ц к і В. Заметкі гледача // Чырв. звязда. 1941. 24 мая; Х е л е м с к і Я. Успаміны над Карскім морам // Братэрства. Мн., 1984; Х р о м ч а н к а К. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 62—75; Ц а р а н к о ў І. П'есы К.Крапівы на калгаснай сцэне // ЛіМ. 1960. 13 студз.; Ц а р а н к о ў Л. Вывучэнне твораў К.Крапівы ў 7-м класе // Нар. асвета. 1973. № 11; Ц і к о ц к і М. На калгаснай сцэне // Калг. праўда. 1951. 1 мая; Я г о ж. Народны пісьменнік // Там жа. 1956. 20 сак.; Ц і м с к і В. Дзве камедыі «Хто смяецца апошнім» і «Слуга двух папоў» у Мінскім тэатры // ЛіМ. 1941. 1 лют.; Ч а в у с к і М. І сатыра ваявала... // Там жа. 1974. 8 мая; Ч а р к а с І. Сатырычны напал // Там жа. 1974. 13 вер.; Ш а к у н Л., К а з л о в а В. Творчасць К.К.Крапівы ў асвятленні філалагічнай навукі // Веснік БДУ. Сер. 4. 1976. № 1; Ш а м я к і н І. Эпоха і мастак: (Да 85-годдзя з дня нараджэння нар. пісьменніка Беларусі акад. АН БССР К.Крапівы) // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 1; Ш а р а х о ў с к і Я. Заўвагі аб крытыцы // ЛіМ. 1951. 21 крас.; 60-годдзе К.К.Крапівы // Там жа. 1956. 17 сак.; Ш а ў л о ў с к а я М. Выпрабаванне неўміручасцю // Там жа. 1974. 4 кастр.; Я г о ж. Кандрат Крапіва // Шаўлоўская М. Беларуская драматургія. Мн., 1981; Я г о ж. На арбіце часу // Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977. С. 34—36; Я г о ж. Сур'ёзна пра камедыю // ЛіМ. 1974. 12 крас.; Ш а х а в е ц У. Кандрат Крапіва // Там жа. 1947. 25 студз.; Ш к р а б а Р. Драматург, байкапісец, вучоны // Полымя. 1972. № 6; Я г о ж. Жывая крыніца // Там жа. 1965. № 8; Я г о ж. Літаратура і мова. Мн., 1969. С. 9—12, 73—80; Я г о ж. Разам з народам: (Беларуская савецкая проза за трыццаць год) // ЛіМ. 1947. 11 кастр.; Я г о ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 54—59, 192—196; Я г о ж. Слова і стыль // Полымя. 1964. № 6; Я г о ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 110—114; Ш о с т а к І. П'есы, героі, характары: (Праблемы сучаснай беларускай драматургіі) // Полымя. 1976. № 11; Ш ч а р б а т а ў Г. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі // Там жа. 1953. № 12; Ш ы л о в і ч Г. Творчы поспех калектыва // Мін. праўда. 1951. 23 кастр.; Ш ы ц і к В. Фільм аб калгаснай рэчаіснасці // Калг. праўда. 1953. 1 ліп.; Ю д а л е в і ч М. «Партызаны». Заметкі аб п'есе і спектаклі // ЛіМ. 1938. 1 мая; Я г о ж. Росквіт беларускай драматургіі // Там жа. 1939. 3 кастр.; Ю р ч а н к а Г. Трапным словам сатыры // Крапіва К. Вершы. Байкі. Мн., 1978; Ю р э в і ч У. Выдатны сатырык і драматург // Беларусь. 1956. № 3; Я н к о ў с к і Ф. Да праблемы нармалізацыі літаратурнай мовы // Філалогія. Мн., 1974. С. 123—133; Я р о ш М. Каэфіцыент надзённасці // ЛіМ. 1974. 12 ліп.; Я г о ж. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 197—198; Я р о ш М., Б е ч ы к В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 63—68; Я ў с е е ў Р. Камедыя сучасная // ЛіМ. 1974. 16 жн.

На грузінскай мове. К р а п и в а // Ахалгазрда камунисці. 1961. 18 ліст.

На казахскай мове. Б у г а е в Д. Кен тынысты суреткер: (Кондрат Крапива 80 жаста) // Казак. эдебнеті. 1976. 12 март.

На кітайскай мове. К р а п і в а Кандрат // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984. С. 132—133.

На комі мове. Б у г а е в Д. Белоруссияса писатель да учёной // Югыд туй (Сыктывкар). 1976. 4 марта.

На латышскай мове. A b o l a M. Kandratam Krapivam — astondesmit // Karogs. 1976. Nr 4; A b o l a M. Kandratam Krapivam — 75 // Karogs. 1971. Nr 5; P i g u l e v s k i s V. Baltkrievu literatura un Stalina premijas Laureati // Lit. Avize. 1941. 23. Apr.; 5. Maija.

На літоўскай мове. V e n c l o v a A. Broliskos tautos rasytojai: Kondratas Krapiva // Lit. ir menas. 1956. Kovo. 10; V e n c l o v a A. Kondratas Krapiva // Venclova A. Apie gyvenima ir rasytojo darba. Vilnius, 1976.

На нямецкай мове. R a n d o w N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971.

N e u r e i t e r F. Kandrat Krapiva // Weibrussische Antologie. München, 1983.

На польскай мове. T r e u g u t t S. Zawód: dyrektor: (Komedia Krapiwy i jej polska wersja): Program Teatru «Syrena». Warszawa, 1956.

K a n d r a t Krapiwa // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; M o d e l M. Najlepszy dramaturg białoruski // Sztandar Wolności. 1941. 29 marca; N o w e filmy białoruskie: «Kto się śmieje ostatni» według scenariusza K.Krapiwy // Wolność. 1954. Nr 277.

На рускай мове. А б а к у м о в с к а я Т. «Врата бессмертия» // Театр. 1975. № 3; А г р а н о в с к и й И. «Кто смеется последним» // Заря. 1979. 30 окт.; А з г у р З. То, что помнится... Мн., 1984. Т. 2. С. 210—214, 231—235; Я г о ж. Оруженосец правды и доброты // Сов. Бел. 1981. 4 марта; А г и е в и ч В. Кондрат Кондратович Крапива: К 25-летию творческой деятельности // Заря. 1947. 25 нояб.; Я г о ж. Писатель-реалист // Гродн. правда. 1947. 23 нояб.; А л е к с а н д -

р о в и ч А. Будем работать с большей страстностью // Рабочий. 1935. 28 февр.; А л е к с е е в К. «Кто смеется последним» // Правда Востока. 1954. 20 марта; А н д р е ю к С. Истинно народный // Неман. 1975. № 8; Я г о ж. Кондрат Крапива // История белорусской советской литературы. Мн., 1977; А н т о н о в А. Поэт белорусской деревни: О творчестве Крапивы // Октябрь. 1927. № 1; Б а р с т о к М. Мужество таланта // Сов. Бел. 1971. 4 марта; Б е ч и к В. Всегда волнующее слово // Сел. газ. 1975. 29 июня; Б и р ю к о в В., Г о р е л и к Е. Мудрость щедрого таланта // Там жа. 1976. 23 марта; Сов. Бел. 1976. 23 марта; Б л а ж к у н о в В. Оружием смеха // Днепр. правда. 1979. 21 июля; Б о р с к и й Л. «Кто смеется последний» // Заря. 1945. 30 сент.; Б р а н д о б о в с к а я Л. Школа мужества и любви // Знамя юности. 1969. 30 янв.; Б у г а е в Д. Художник большого диапазона: К 80-летию со дня рождения Кондрата Крапивы // Сов. Литва. 1976. 5 марта; Б у р н о с о в В. Белорусская советская литература в борьбе за мир против поджигателей войны // Сов. Отчизна. 1950. № 8; Б у р ь я н Б. Грани совестливых укоров // Сов. Бел. 1983. 17 мая; Я г о ж. Жизнеутверждающий пафос // Сов. Бел. 1976. 4 марта; Я г о ж. Поиски и просчеты: «Кто смеется последним» К.Крапивы в Брест. обл. театре им. Ленинского комсомола Белоруссии // Там жа. 1979. 6 дек.; Я г о ж. Слово и характер // Сов. Отчизна. 1954. № 5; Б у т а к о в С. Создатели прекрасного спектакля // Колхозная правда. 1952. 22 марта; В а с и л е н о к С. Кондрат Крапива // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; В а с и л ь е в А. Грозный смех // Сов. Эстония. 1953. 18 окт.; В е н ц л о в а А. Кондрат Крапива: (Из воспоминаний) // Венцлова А. Размышления о литературе. Вильнюс, 1980; В и н о г р а д о в В. Белорусская литература. М., 1969. С. 84—96; В и ш к а р е в Б. «Кто смеется последним»: Новый художественный фильм производства студии «Беларусьфильм» // Сов. Бел. 1954. 14 нояб.; В с е г д а с народом: К 60-летию со дня рождения К.Крапивы // Зорька. 1956. 24 марта; Г а л а н т е р Б. Театральный сезон в Белоруссии // Правда. 1939. 22 авг.; Г е р ц о в и ч Я. Острым словом сатиры // Сел. газ. 1966. 3 марта; Г л е б к а П. Большой мастер // Сов. Отчизна. 1956. № 1; Г р е б н е в А. Правда торжествует // Сов. культура. 1954. 17 июля; Д е й ч А. «Кто смеется последним» // Сталин. молодежь. 1940. 14 июня; Д м и т р и е в К. Воспитатель литературной молодежи // Там жа. 1947. 23 нояб.; Д о л г о д и л и н И. Лепельский театр выехал в Вилейку // Сов. Бел. 1941. 16 янв.; Д ы м ш и ц А. Драматургия Кондрата Крапивы // Неман. 1960. № 2; Е г о о р у ж и е — сатира // Новости ЮНЕСКО. 1976. № 6—7; Е с а к о в А. Пьесы и спектакли // Театр. 1959. № 3; З а х а в а Б. Белорусские артисты в современной комедии // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн., 1956; И р и н и н В. «Поют жаворонки» // Моск. правда. 1951. 21 окт.; К 7 0 - л е т и ю К.К.Крапивы // Гродн. правда. 1966. 5 марта; К 7 5 - л е т и ю Кондрата Крапивы // Неман. 1971. № 3; К а з е к а Я. Драмы и комедии Кондрата Крапивы // Крапива К. Драмы и комедии. М., 1975; Я г о ж. Поэт, драматург, ученый // Неман. 1966. № 3; К а л ь м Д. Два решения одной темы // Сов. искусство. 1948. 24 июля; К а л и т и н Н. «Поют жаворонки» // Гудок. 1951. 18 окт.; К а н т а р о в и ч А. В грозные годы... // Знамя юности. 1958. 11 дек.; К а р п о в В. Смех победителей // Сов. Бел. 1945. 15 февр.; К и з и м Е. Заметки об игре артистов // Запорож. правда. 1954. 16 марта; К и с е л е в В. Край творческий // Киселев В. На истоках неманских. Мн., 1985; К и я н с к и й П. Обличение Горлохватских // Сталин. племя. 1953. 19 авг.; К л е й н б о р т Л. Крапива (Атрахович) // Клейнборт Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928; К л и м а ш е в с к и й И. «Оружия любимейшего род...» // Знамя юности. 1971. 5 марта; К о в а л е в П. Кондрат Крапива // Сов. Бел. 1947. 23 нояб.; К о в а л ь с к и й И. «Поют жаворонки» // Запорожская правда. 1953. 28 июня; К о н о н В. Эстетическая мысль Советской Белоруссии: (Основные этапы становления и развития). Мн., 1978. С. 45—47; К о р е н А. Заслуженный успех // Юж. правда. 1980. 22 июня; К р о з В. Личное дело театра // Знамя юности. 1968. 12 марта; К у з ь м и ч е в А. С народом и для народа // Во славу Родины. 1971. 4 марта; К у ц е н к о В. Сатира Кондрата Крапивы на страницах фронтовой и партизанской печати // Слово, которое вело в бой. К., 1980; К у ч а р А. Кондрат Крапива // Сталин. молодежь. 1940. 12 июня; Л а в ш у к С. Мудрость таланта // Знамя юности. 1976. 5 марта; Я г о ж. «Оружия любимейшего рода» // Там жа. 1981. 5 марта; Л а й т и н е н И. «Поют жаворонки» // Ленин. знамя (Петрозаводск). 1952. 13 июня; Л е б е д е в В. Поэт, драматург, ученый // Знамя. 1971. 4 марта; Л е в и н М. Этапы большого пути // Сов. культура. 1959. 7 февр.; Л е т о п и с е ц эпохи Октября: С торжественного вечера, посвященного 85-летию народного писателя Белоруссии Кондрата Крапивы // Сел. газ. 1981. 7 марта; Сов. Бел. 1981. 7 марта; Л и д о в П. «Кто смеется последним» // Правда. 1939. 18 окт.; Л и т в и н о в Л. Над чем я работаю? // Рабочий. 1935. 7 февр.; Л и т о в с к и й О. Лучшие советские пьесы // Сов. искусство. 1941. 16 марта; Л о б а н И. Писатель-ученый // Сталин. молодежь. 1947. 23 нояб.; Л у ж а н и н М. Кондрату Крапиве — 75 лет // ЛГ. 1971. 10 марта; Л ы н ь к о в М. Желаю радости, творческих удач: К 25-ю творческой деятельности К.Крапивы // Заря. 1947. 25 нояб.; Л ы с о к о н ь О. Светлый талант современника // Знамя юности. 1971. 5 марта; М а г р а ч е в А. «Поют жаворонки» // Сов. Литва. 1952. 24 апр.; М а з а е в В. Народ на сцене // Театр. 1951. № 12; М а к а е н о к А. Выдающийся советский сатирик // Сов. Бел. 1956. 20 марта; Я г о ж. К.Крапиве — 70 лет // ЛГ. 1966. 10 марта; Я г о ж. Мастер сатиры: (К 60-летию со дня рождения К.К.Крапивы) // Огонек. 1956. № 12; Я г о ж. Спасибо, Кондрат Кондратович! // Сов. Бел. 1971. 4 марта; М а к а р е н к о Н. Искусство жизненной правды // Правда Украины. 1953. 5 сент.; М а л и н и н а Л. Самый купаловский драматург! // Знамя юности. 1971. 5 марта; М а н а е в а Д. Диалог со зрителем // Сов. Бел. 1976. 17 нояб.; М а р к о в а М. // Красное знамя. 1952. 30 июня; М и х а й л о в М. // Сов. Бел. 1938. № 96; М и щ е н ч у к М. Его оружие — сатира: Кондрату Крапиве — 85 лет // Сел. газ. 1981. 4 марта; М о д е л ь М. Кондрат Крапива: (Лауреаты Сталинской премии) // Сов. Бел. 1941. 22 марта; Я г о ж. «Конец дружбы» // ЛГ. 1934. 8 июня; М о з о л ь к о в Е. Кондрат Крапива // Мозольков Е. Поющая земля. М., 1972; М ы ч е с т в у е м поэта // Знамя юности. 1971. 5 марта; Н а ш и лауреаты // Известия АН БССР. 1951. № 3; Н е л ь с к и й А. Обличение сатирой // Запорож. правда. 1954. 16 марта; Н е с т е р о в с к и й П. Образы людей колхозного села // Правда Украины. 1952. 14 июня; Н е ф е д В. Размышления о драматическом конфликте. Мн., 1970. С. 78—91; Н и к и ш и н М. По мандату долга: [Нарыс] // Труд, талант, доблесть. Мн., 1980. Ч. 1; Н и к о л а е в а О. Радость созидания // Сов. искусство. 1951. 13 февр.; Н и к у л и н Л. «Партизаны»: Первый Белорусский государственный драматический театр // Правда. 1940. 7 июня; О б л и ч е н и е // Гродн. правда. 1976. 19 нояб.; О р л о в Д. Сатирические комедии К.Крапивы // Сов. Бел. 1957. 13 февр.; О с т р ы м словом сатиры // Грод. правда. 1971. 5 марта; П а в л о в а Е. Газеты Большой земли в тылу врага // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1981. С. 106—107; П а н ч е н к о П. Гордость народа // Сов. Бел. 1971. 4 марта; Я г о ж. Живые приметы нового // Правда. 1952. 23 марта; П а ш к е в и ч Н. Кондрату Крапиве — 80 лет // ЛГ. 1976. 10 марта; П е р е д юбилеем Кондрата Крапивы // Сов. Бел. 1946. 16 марта; П е р к и н Н. Жизнь и творчество // Сталин. молодежь. 1947. 23 нояб.; П и м е н о в В. Два спектакля // Сов. Бел. 1959. 12 февр.; Я г о ж. Жизнерадостная комедия // Выдающиеся произведения советской литературы 1950 года. М., 1952; Я г о ж. Заметки о белорусской драматургии // Сов. Отчизна. 1954. № 2; Я г о ж. Мастер // Неман. 1972. № 12; Р а х л е н к о Л. ... И прежде всего драматург: [Успаміны] // Неман. 1981. № 3; Я г о ж. «Партизаны» // Сталин.

молодежь. 1938. 18 апр.; Я г о ж. Правофланговый // Сов. культура. 1975. 25 июля; Р е ч к о А. Радость созидания // Сов. Закарпатье. 1953. 19 авг.; Р ы в к и н Я. Яркий правдивый спектакль // Сов. Бел. 1950. 2 дек.; Р ы к л и н Г. В деревнях Полесья // Правда. 1939. 7 нояб.; С а д о в с к и й Я. Современность — это главное // Сов. Бел. 1961. 7 марта; С а ч е н к о И. Война и публицистика. Мн., 1980. С. 195—196; С е г е д и А. О комедии Крапивы и режиссерских «приправах»: «Кто смеется последним» в Ленингр. театре комедии и драмы // Искусство и жизнь. 1941. № 5; С е н к е в и ч А. В борьбе за пролетарскую литаратуру Белоруссии // ЛГ. 1930. 24 дек.; С и р а к И. // Днепр.правда. 1954. 23 марта; С м о л ь я н о в а Л. Большой путь художника // Заря. 1966. 5 марта; Я г о ж. Фантастическая комедия // Там жа. 1974. 3 сент.; С о б о л е в с к и й А. Белорусская драматургия в театрах народов СССР. Мн., 1972. С. 73—134, 180—198, 253—256; Я г о ж. Театр открывает занавес. Мн., 1970. С. 47—60; С о л о д о в н и к о в А. Белорусское искусство // Правда. 1940. 5 июня; Я г о ж. Итоги декады белорусского искусства // Правда. 1940. 18 июня; Я г о ж. Правдивое искусство // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн., 1956; С т а н ю т а А. Краски знакомые, новые // Знамя юности. 1974. 17 июня; С т у к А. Его оружие — сатира // Стук А. С любовью к земле и людям. Мн., 1980; С у р с к и й О. Талант на службе народа // Сталин. молодежь. 1956. 20 марта; С у х а р е в и ч В. Комедия характеров // ЛГ. 1940. 20 июня; С у х о д о л ь с к и й В. «Кто смеется последним» // Правда Украины. 1953. 28 авг.; Т а л а н т высокий и мудрый: Творческий вечер К.Крапивы // Сов. Бел. 1977. 10 дек.; Т в о р и т ь во славу Великой Родины // Сталин. молодежь. 1939. 26 апр.; Т в о р ч е с к о е обсуждение спектаклей театра им. Я.Купалы // Сов. Бел. 1948. 25 июля; Театр на экране // Там жа. 1946. 5 марта; У с и к о в Я. Всегда с народом // Сел. газ. 1971. 4 марта; Ф и г л о в с к а я Л. Кондрат Крапива // Очерк истории белорусской советской литаратуры. М.,1954; Ф р о л о в В. Очистительное пламя сатиры // Неман. 1977. № 6; Ч е с т в о в а н и е К.Крапивы // Сов. Бел. 1947. 25 авг.; Ч е с т в о в а н и е народного писателя // Сел. газ. 1966. 6 марта; Ч е с т в о в а н и е юбиляра // Сталин. молодежь. 1947. 23 нояб.; Ш а л у н о в с к и й В. Пьеса и фильм // Сов. искусство. 1953. 17 июня; Ш а л у т а ш в и л и Н., К а к а у р и д з е А. «Поют жаворонки» // Заря Востока. 1952. 4 апр.; Ш а м я к и н И. Старейшина белорусских писателей: (К 80-летию со дня рождения К.Крапивы) // Огонек. 1976. № 9; Ш е п е л е в Н. Камера глядит на сцену // Знамя юности. 1969. 31 июля; Э р л и х А. «Кто смеется последним»: Спектакль Первого Белорусского драматического театра // Правда. 1940. 14 июня; Ю р е в и ч В. Оружием сатиры, языком народа // Сел. газ. 1976. 4 марта.

На туркменскай мове. Б у г а е в Д. Белорус эдебиятынын залыпасы // Эдебият ве сунгат. 1976. 14 март.

На ўкраінскай мове. А л е к с а н д р о в П. Зброєю сміху // Чырв. Запоріжжя. 1954. 16 берез.; А н т о н е н к о С., П а в л ю к С. Дві вистави про колгоспне життя // Закарпатська правда. 1953. 20 серп.; Б а й к о в М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929; Б е р е г о в и й М., Т е р е н т ь е в Г. Вистава про колгоспне життя // Черв. Запоріжжя. 1953. 20 черв.; Б о р и с о в Д. // Рад. мистецтво. 1953. 26 серп.; Б р а т а н М. Сміх заминається в строю // Наддніпр. правда. 1980. 25 лип.; Б у г а й о в Д. Художнік широкого діапазону // Літ. Укр. 1976. 6 берез.; В о л к о в А. Вогняне слово сатири // Молодий буковинець. 1976. 18 черв.; Г а н Я. // Рад. Укр. 1953. 4 вер.; К о м а р о в О. // Кіровоградська правда. 1952. 27 квіт.; К о с т и н с ь к а Г. // Рад. Донеччина. 1953. 14 лип.; К о т е в и ч Д. Поезія колгоспного життя // Деснянська правда. 1951. 12 вер.; К р а в ч е н к о Е. // Колгоспне село. 1952. 27 черв.; М а н у й л о в и ч М. // Рад. Укр. 1952. 14 черв.; М а х П. Крах користолюбця // Рад. Волинь. 1976. 20 лип.; М у н д я к І. // Молодь України. 1952. 14 черв.; О х р і м е н к о П. Шляхами братання. К., 1968. С. 115—117; П и л и п е н к о С. Передмова // Кропивині байкі. 2 вид. Харків, 1930; П о л т о р а ц ь к и й О. П'еса про людей колгоспного села // Рад. мистецтво. 1951. 17 жовт.; П у с т и н с ь к и й И. «Партизани» // Чорномор. комуна. 1938. 12 черв.; С и д о р е н к о В. Воін і митець народний: До 80-річчя К.Крапиви // Друг читача. 1976. 4 берез.; С и д о р е н к о Т. // Ворошиловгр. правда. 1954. 28 лют.; С м и р н о в а С. // Зоря. 1954. 30 берез.; С п и р и д о н о в а А. // Київська правда. 1953. 2 серп.; Ф р е й д к і н а Л. // Прапор перемоги. 1953. 10 черв.; Ю х н о в О. «Партизаны» // Зоря. 1938. 6 лип.

На французскай мове. Krapiva Kandrat // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982; Krapiva Kandrat // Anthologie de nouvelles biélorusses. Quebec, 1983.

2.4.

Б р а ц і ш к а. Пра «Канец дружбы»: [Верш] // ЛіМ. 1934. 15 ліст.; Б р о ў к а П. Кандрату Крапіве: [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 2; З в о н а к А. Чалавек: [Верш] // Звонак А. Россып. Мн., 1967; К о л а с Я. Загібелька: [Верш] // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1972. Т. 2; К о р б а н У. Правафланговаму беларускай сатыры: [Верш] // ЛіМ. 1971. 5 сак.; Л у ж а н і н М. Кандрату Крапіве: [Верш] // Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 4; П а н ч а н к а П. Кандрату Крапіве: [Верш] // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1982. Т. 3.

3.1.

БДА, ф. 205, вып. 3, спр. 293; Інстытут літаратуры АН Беларусі, бібліятэка, рукап. фонд, № 14; ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 22.

Т.М.Махнач

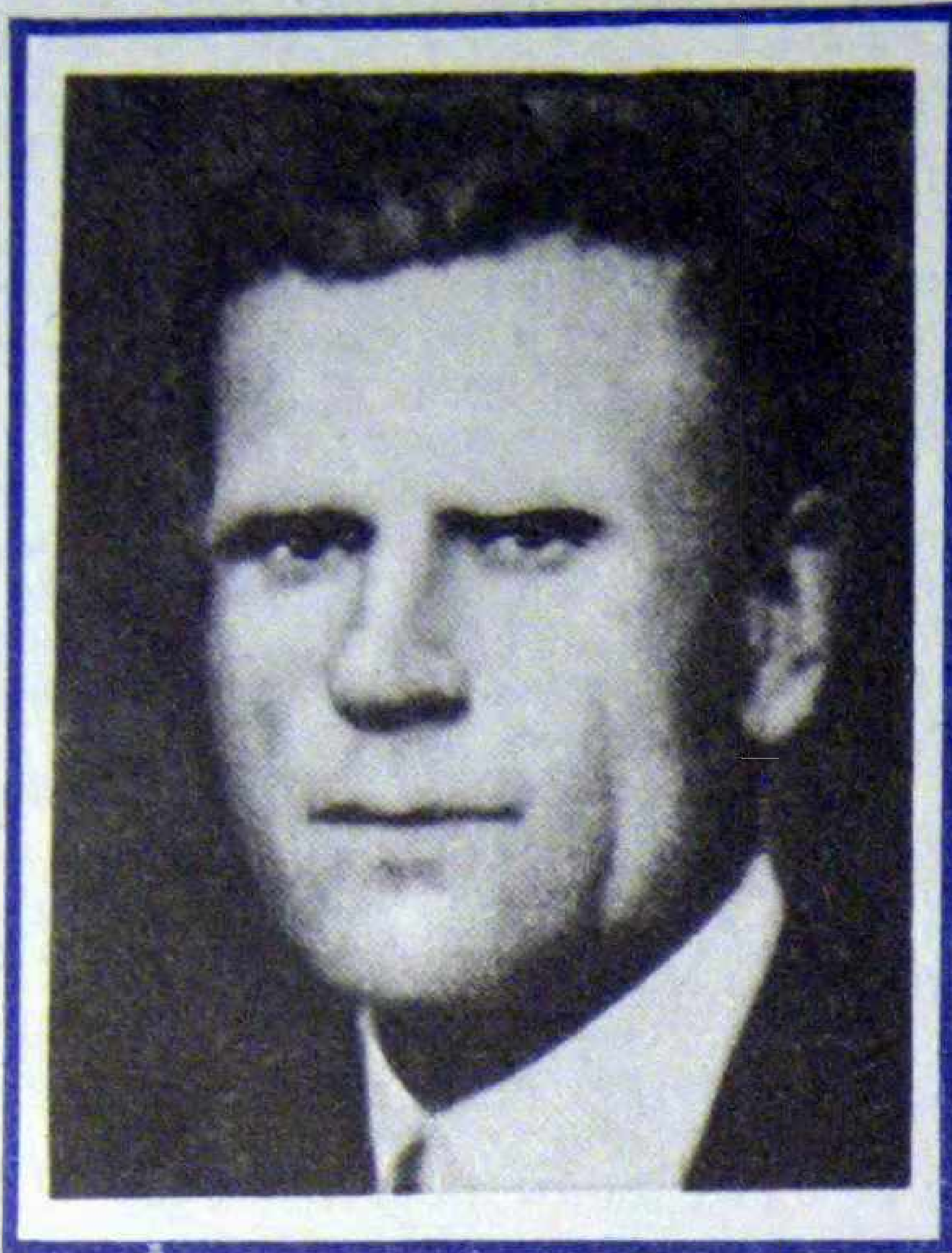

Краўцоў Макар [сапр. Косцевіч Макар Мацвеевіч; інш. псеўд. Дзын-Дзылін, Звончык, Макар, Язэп Светазар, Светазар, Picolo, Smreczyński; крыпт. З-ык, К.М., Кр. М., М.К.; чэрвень 1890, в. Бароўня Гродзенскага пав., цяпер Гродзенскі р-н — 1939 (?), Беласток], паэт, перакладчык, крытык, публіцыст.

Паходзіў з вялікай сялянскай сям'і. Аднавясковец і дзядзька беларускага паэта М.Васілька (М.Косцевіча), на якога аказаў вялікі ўплыў. Пасля заканчэння Галавацкай царкоўна-прыходскай школы і Свіслацкай настаўніцкай семінарыі (1910) працаваў у школах на Гродзеншчыне. У час 1-й сусветнай вайны, з 1915, ваяваў прапаршчыкам на Паўночна-Заходнім, потым на Валынскім фронце. Салдаты выбралі яго дэлегатам 1-га Усебеларускага кангрэсу ў Мінску (1917). У 1917—19 жыў у Мінску, працаваў тут настаўнікам у беларускай школе. Уступіўшы ў Беларускую партыю сацыялістаў-рэвалюцыянераў, апынуўся на яе правым крыле. Як палітык быў непаслядоўны. У 1920 удзельнічаў у Слуцкім паўстанні. У 1920—21 належаў да правай групоўкі П.Алексюка, пасля развалу якой аказаўся ў ізаляцыі. Пасля грамадзянскай вайны жыў у Заходняй Беларусі, працаваў у Вільні, адтуль часта прыязджаў у родную вёску, дзе арганізоўваў вечарыны, ладзіў спектаклі, чытаў свае вершы, іграў на скрыпцы. У 20-я гг. знаходзіўся ў апазіцыі да польскага ўрада Ю.Пілсудскага. У 1926 быў арыштаваны. У час турэмнага зняволення яго жонцы грашовую дапамогу аказваў С.Рак-Міхайлоўскі (праз З.Верас), што дае падставу меркаваць пра сувязь М.Краўцова з Беларускай сялянска-работніцкай грамадой. Выйшаўшы на волю, доўгі час шукаў работу, нідзе не працаваў. З 1927 працаваў у Віленскім беларускім навуковым таварыстве. Пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі з БССР з кастрычніка 1939 працаваў у рэдакцыі газеты «Віленская праўда». У канцы 1939 арыштаваны і вывезены ў Беласток, дзе загінуў у турме ад катаванняў. Матэрыялы пра яго рэпрэсіраванне не выяўлены. Жонка М.Краўцова, Ганна Станіслаўна, таксама ўдзельнічала ў беларускім нацыянальным руху.

Першыя вершы і апавяданні М.Краўцова надрукаваны ў 1918 у газеце «Вольная Беларусь». Супрацоўнічаў з часопісамі «Рунь», «Маланка», «Беларуская культура», «Шлях моладзі», з газетамі «Беларусь», «Звон», «Наша думка», «Беларуская крыніца», «Сялянская ніва», «Беларускае слова», «Родны край» і інш. Палітычныя погляды і ідэйна-творчыя прынцыпы М.Краўцова былі непаслядоўныя, супярэчлівыя. Ён адмаўляў сацыяльны і нацыянальны прыгнёт беларусаў уладай буржуазнай Польшчы, заклікаў да нацыянальнага вызвалення (яго верш «Мы выйдзем шчыльнымі радамі» пакладзены на музыку У.Тэраўскім, стаў папулярнай у Заходняй Беларусі песняй, своеасаблівым гімнам). Аднак рэальнай праграмы змены грамадства не бачыў. Адсюль у яго паэзіі разгубленасць, адчай. Перакладаў з рускай (М.Гоголь, М.Горкі, М.Зошчанка, А.Купрын, М.Лермантаў, М.Рубакін, Л.Талстой і інш), украінскай (Т.Шаўчэнка), польскай (А.Міцкевіч, Г.Сянкевіч) і інш. моў. Рукапісы М.Краўцова часткова зберагаюцца ў ЦБ АН Літвы, ЦНБ АН Беларусі.

А.Ю.Клімковіч, С.А.Сокалаў-Воюш.

Бібліяграфія

1.3.

1916. Гадавы сход літоўскага навуковага таварыства // Гоман. 23 чэрв. / Пад крыпт. К. М.

1918. Што будзе?: [Верш] // Вольная Беларусь. 10 сак. / Пад. псеўд. Макар; Успамін; Здалёк: [Вершы] // Там жа. 14 крас. / Пад. псеўд. Макар; «— Мы знаем Бацькаўшчыны гора...»: [Верш] // Там жа. 28 крас. / Пад псеўд. Макар; Голад: [Апавяданне] // Там жа. 19 мая; Памяці Максіма Багдановіча: (У ронічцу яго смерці): [Верш] // Там жа. 26 мая / Пад псеўд. Макар; Сон: [Верш] // Там жа. 9 чэрв.; Чад самагубства // Там жа. 14 ліп.; Пад восень: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Дзе?: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Да нядолі: [Верш] // Там жа. 6 кастр.; Жахі сноў: [Апавяданне] // Там жа. 10 ліст.

1919. Ахвяра часу: [Апавяданне] // Беларусь. 24—26 кастр.; З чаго пачаць будаванне Беларускага Войска // Там жа. 25 кастр. / Пад крыпт. К.М.; Ваяцкі

гымн: [Верш] / / Там жа. 30 кастр.; Наш голас / / Звон. 27 жн.; Палітычная няспеласць / / Там жа. 1 вер.; Мае ўспаміны аб Іване Луцкевічу / / Там жа. 5 вер.; Як не кінь, то ўсё клін / / Там жа. 17 вер.; «Дыктатура пралетарыяту» на Беларусі / / Там жа. 6, 8 кастр.; Кніжны голад / / Там жа. 13 кастр.; Паварот да Горадна: [Верш] / / Там жа. 19 кастр.

1920. Элегія: [Верш] / / Рунь. № 5—6; Не для мяне: [Верш] / / Там жа. № 7—8; Раманс: [Верш] / / Там жа. № 9—10; Бел. жыццё. 29 лют.; Да матулі: [Верш] / / Бел. жыццё. 11 сак.; Разгон: (Успамін) / / Там жа. 18 сак.; Няўжо кааператыў — пужала? / / Бел. слова (Гродна). 15 снеж. / Пад крыпт. М.К.; Вясняны гром: [Верш] / / Беларусь. 2 крас.; Сіла прафесіянальнага руху ў Нямеччыне / / Там жа. 25 крас.; Першае мая / / Там жа. 1 мая.

1921. Кс. Аляксандр Астрамовіч: Кароткі ўспамін / / Бел. звон. 16 снеж.; Час аб'яднаці сілы / / Наша думка. 4 лют.; На чужыне: [Верш] / / Там жа. 18 лют.; 3-я угодкі / / Там жа. 25 сак.; Алесь Гарун / / Там жа. 15 крас.; Аб аднэй драме або адкрытае пісьмо да беларускіх пісьменнікаў / / Там жа. 29 крас.; Братом: [Верш] / / Там жа. 17 чэрв.

1922. Беларуская мова і... пан Дмуха / / Родная страха. 7 сак. / Пад крыпт. М.К.

1923. Міхал Федароўскі: (Замест слоў жалобы) / / Бел. крыніца. 20 ліп. / Пад крыпт. М.К.

1924. Дзе?: [Верш] / / Беларускі дэкламатар. Мн.; Пад панскай пятой: Абразок / / Змаганне. Сш. 1. / Пад крыпт. М.К.; Што чытаць па-беларуску? (Практычны парадчык) / / Студэнцкая думка. № 1 / Пад псеўд. Язэп Светазар; Што перакладаюць на беларускую мову? / / Змаганне. 4, 10 студз. / Пад псеўд. Светазар; Бярозка: [Верш] / / Крыніца. 24 мая / Пад псеўд. Я.Светазар; Нашае студэнцтва ў эміграцыі: «Перавясла» / / Нашае змаганне. 3 лют.

1925. Дзе?: [Верш] / / Беларускі каляндар на 1925 год. Вільня; У дзень вызвалення: [Апавяданне] / / Бел. вёска. 8 ліп. / Пад крыпт. М.К.

1926. «Грамадская» кнігарня: [Фельетон] / / Маланка. № 5 / Пад псеўд. Звончык; Смейся, браце!: [Верш] / / Там жа. № 5; Дуэт Ярэміча з Рагуляй: [Верш]; Ні ўніз ні ўгору...: [Замалёўка] / Пад псеўд. Звончык; Спявай!: [Верш] / / Там жа. № 7; Новая «Чачотка»: [Верш] / / Там жа. № 8 / Пад псеўд. Звончык; Маёўка: [Верш]; І... «мы пахалі»...: [Фельетон] / / Там жа. № 11 / Пад псеўд. Звончык; Наша мова і Эсперанто: [Фельетон] / / Там жа. № 12 / Пад псеўд. Звончык; Дэбаты; Мая адозва: [Фельетоны] / / Там жа. № 14 / Пад псеўд. Звончык; Хаўтуры: [Апавяданне] / / Маладняк. № 17 / Пад псеўд. Звончык; Уладзімір Жылка як мастак слова / / Бел. слова. 20 кастр. / Пад псеўд. Язэп Светазар; Уладзімер Дубоўка як Жылка Усходу / / Там жа. 20 ліст. / Пад псеўд. Язэп Светазар; «Мая ліра» К.Сваяка / / Бел. крыніца. 5 студз. / Пад псеўд. Светазар; К.Сваяк, як паэт рэлігійны / / Там жа. 20 чэрв. / Пад псеўд. Светазар; Пясняр беларускай вёскі: (З нагоды 20-летняга юбілею літаратурнай творчасці Якуба Коласа) / / Там жа. 24 снеж. / Пад псеўд. Язэп Светазар; Сон залаты: (Заходнебеларускі расказ) / / Калядны звон. 28 снеж.; Народны звон. 23 снеж. / Пад крыпт. М.К.; Новы Багдановіч: [Нарыс] / / Сялян. ніва. 17 студз. / Пад псеўд. Язэп Светазар; Паэтычная творчасць Янкі Купалы / / Там жа. 28 лют., 21 сак., 7 мая, 7, 14 кастр., 4, 24, 27 ліст., 15 снеж. / Пад псеўд. Светазар; Мімалётнае...: [Верш] / / Там жа. 31 ліп. / Пад псеўд. Я.Светазар; Туга: [Верш] / / Там жа. 30 вер. / Пад псеўд. Я.Светазар; У восенькі вечар: [Верш] / / Там жа. 28 кастр. / Пад псеўд. Я.Светазар.

1927. Паварот да Горадна: [Верш]; Маршлют: [Апавяданне] / / Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры (ад 1905 году). Вільня, 1927; Трымаймася родных назоваў! / / Бел. культура. № 1 / Пад псеўд. Звончык; Школьная справа ў Польшчы ў цыфравым асвятленні / / Там жа. № 2—3; Твар сярод ночы: (З цыкла «Падарожныя гісторыі»); Песнярка кахання: (Аб любоўным элеменце ў творчайсці Канстанцыі Буйло) / / Досвіткі. № 1 / Пад псеўд. Язэп Светазар; Культурнікі: [Фельетон] / / Маланка. № 2—3 / Пад псеўд. Звончык; Горадзенскае здарэнне: [Фельетон] / / Там жа. № 5 / Пад псеўд. Звончык; Песня аб донне Інэзе: (Балада) / / Бел. слова. 17 лют. / Пад псеўд. Я.Светазар; Літаратурная творчасць Ядвігіна Ш.: (З нагоды пятых угодкаў ягонай смерці) / / Там жа. 18 сак. / Пад псеўд. Я.Светазар; Канстанцыя Буйла як імпрэсіяністка: (Крытычны нарыс) / / Там жа. 8 крас. / Пад псеўд. Я.Светазар; Аб сапраўдным месцы «Цёткі» ў беларускай літаратуры / / Там жа. 24 крас. / Пад псеўд. Я.Светазар; «Царэвіч цудоўнае казкі»: У 10 угодкі смерці М.Багдановіча / / Там жа. 8 чэрв. / Пад псеўд. Язэп Светазар; Алесь Гарун і яго творчасць: (Літаратурны нарыс) / / Там жа. 20 жн., 8, 30 вер. / Пад псеўд. Язэп Светазар; Лермантаў па-беларуску / / Там жа. 17 кастр., 3 ліст., 20 снеж. / Пад псеўд. Я.Светазар; Беларускі выдавецкі рух у Вільні ў 1926 г. / / Бел. крыніца. 8 студз. / Пад псеўд. Язэп Светазар; Сярод кніжак / / Бел. голас. 29 чэрв. / Пад псеўд. Я.Светазар; Ядвігін Ш.: Да пятых угодкаў яго смерці / / Бел. дзень. 7 сак. / Пад крыпт. К.М.; Алесь Гарун: Успамін у 20-я ўгодкі з дня яго нараджэння / / Там жа. 19 сак.; Валакаднікі: [Успамін] / / Там жа. 24 крас.; Пясняр хараства і адраджэння: У 10-я ўгодкі з дня смерці Максіма Багдановіча / / Там жа. 1 чэрв. / Пад крыпт. К.М.; Паэтычная творчасць Янкі Купалы / / Сялян. ніва. 23—24, 26 сак. / Пад псеўд. Я.Светазар.

1928. У вастрозе: [Верш] / / Беларускі дэкламатар. Вільня; Перадвыбарныя здарэнні: [Фельетон] / / Маланка. № 1 / Пад псеўд. Picolo; Праект адозвы спадаровай: [Пародыя] / / Там жа. № 3 / Пад псеўд. Picolo; Мой сон аб санацыі: [Фельетон] / / Там жа. № 11 / Пад псеўд. Picolo; Як Галюк санацыі шукаў: [Фельетон] / / Там жа. № 13 / Пад псеўд. Picolo; Спадарова лекцыя; Дзеячы: [Фельетоны] / / Пякучая Маланка. 22 кастр. / Пад псеўд. Picolo; Спадар гілюе: (Заходнебеларускі расказ. Паўпрацанту фантазіі) / / Слова працы. 11 кастр. / Пад псеўд. Picolo.

1931. Акадэмік Я.Ф.Карскі / / Бел. крыніца. 16 мая / Пад крыпт. М.К.

1934. На сонечны бераг!: [Рэц. на кн.: М а ш а р а М. На сонечны бераг! Вільня, 1934] / / Родны край. 25 мая / Пад крыпт. К.М.; Настулька: [Апавяданне] / / Там жа. 16 чэрв.

1935. Нашыя песні: [Верш] / / Беларускі каляндар 1936 г. Вільня, [1935]; Індыйская легенда: аб паходжанні жанчыны і мужчыны / Пад крыпт. З-ык; Настулька: [Апавяданне] / / Зборнік «Роднага краю» за 1934 г. Вільня; Мае ўспаміны аб Жылцы / / Родны край. 14, 21 чэрв.; Дзяўчына: (Расказ безработнага) / / Там жа. 23 жн., 3, 14, 21 вер.; Царскі памятнік: (З мінуўшчыны аднаго беларускага кутка) / / Там жа. 21, 28 вер., 15 кастр. / Пад псеўд. Звончык; Белая лаўка: [Апавяданне] / / Там жа. 22 кастр. / Пад псеўд. Звончык; З выдавецкае нівы: [Рэц. на кн.: М а ш а р а М. На прадвесні. Вільня, 1935] / / Там жа. 29 кастр. / Пад крыпт. К.М.; Панскі дар: [Апавяданне] / / Там жа. 16 ліст. / Пад псеўд. Звончык; З выдавецкай нівы / / Там жа. 30 ліст. / Пад крыпт. К.М.; Адна ноч: (Успамін з сусветнай вайны) / / Там жа. 7 снеж.

1937. У літоўцаў Мажвыдас — у беларусаў Скарына: (З нагоды 390 гадоў першай літоўскай кніжкі) / / Хрысціянская думка. № 7 / Пад крыпт. М.К.

1938. 20 гадоў назад / / Шлях моладзі. 5, 26 лют.

1939. Першае падарожжа вакол свету: [Апавяданне] / / Зорка. № 2 / Пад крыпт. М.К.; Чорнасоценны поп і жонка Леніна / / Шлях моладзі. 25 сак.; Пісьмо ў рэдакцыю / / Там жа. 5 крас.

1940. Патрэба беларускага тэатра ў Вільні / / Бел. крыніца. 7 мая / Пад крыпт. М.К.

1989. Паварот да Горадна; Спявай!; Раманс: [Вершы] / / Крыніца. № 3.

1.4.

К у п р ы н А. Алеся: [Апавяданне] / З рус. Вільня, 1923.

Л е р м а н т а ў М. Мцыры: [Паэма] / З рус. Вільня, 1924.

Р у б а к і н М. Расказы аб вялікіх падзеях розных часоў і народаў: Вялікія войны і барацьба з вайною / З рус. Вільня, 1924.

Лермантаў М. Дэман / З рус. Вільня, 1926.
Сянкевіч Г. Бартак Пераможнік / З пол. Вільня, 1926.
М. Р. Палажэнне спажыўца / З пол. Вільня, 1927 / Пер. пад крыпт. К.М.
Караленка У. Сляпы музыкант / З рус. Вільня, 1928.
Талстой Л. Для дзяцей / З рус. Вільня, 1928. (Б-ка для дзяцей).
Твен М. Прынц і жабрак: Повесць для юнацтва / З англ. Вільня, 1928.
Гогаль М. Тарас Бульба / З рус. Вільня, 1929.

1918. Надсон С. Над свежай магілаю; « — Спі спакойна, мая дарагая!..»: [Вершы] / З рус. / / Вольная Беларусь. 28 крас. / Пер. пад псеўд. Макар; Шаўчэнка Т. Запаведзь; Разрытая магіла: [Вершы] / З укр. / / Там жа. 9 чэрв.; Яго ж. «...Мне аднакова ўсё, ці буду...»: [Верш] / З укр. / / Там жа. 18 жн.

1920. Салоўкін Р. Хата над возерам: (Нарыс з жыцця Беларусі) / З рус. / / Бел. жыццё. 28 студз., 9, 16 лют.

1927. Горкі М. Чалавек: (Апавяданне) / З рус. / / Бел. культура. № 2—3; Міцкевіч А. Дзяды: (Урывак з паэмы) / З пол. / / Бел. слова. 30 студз. / Пер. пад псеўд. Я.Светазар; Ромер Г. Яшчар! Яшчар: (Апавяданне з беларускага народнага жыцця) / З пол. / / Бел. слова. 27 лют., 10 сак. / Пер. пад псеўд. Я.Светазар.

1934. Мосэндз Л. Брат: [Апавяданне] / З укр. / / Родны край. 11 мая / Пер. пад крыпт. К.М.

1935. Зошчанка М. Лазня і людзі: (Расказ з савецкага быту) / З рус. / / Беларускі каляндар 1936 г. Вільня; Мосэндз Л. Брат: [Апавяданне] / З укр. / / Зборнік «Роднага краю» за 1934 г. Вільня / Пер. пад крыпт. К.М.; Браты Тур. Канадскі дрывасек: (Савецкая быль) / З рус. / / Родны край. 11 лют. / Пер. пад крыпт. К.М.; Лаўранёў Б. Васковая персона: (Расказ з савецкага быту) / З рус. / / Там жа. 12 крас. / Пер. пад крыпт. К.М.; Салтыкоў-Шчадрын М. Хрыстова ноч: (Паданне) / З рус. / / Там жа. 8, 26 крас / Пер. пад крыпт. К.М.; Горліс-Горскі Ю. Гэта было даўно...: [Апавяданне] / З укр. / / Там жа. 6, 13 ліп. / Пер. пад крыпт. К.М.

1936. Грамен. Адпачынак у Сочы: (Маленькі фельетон) / З рус. / / Родны край. 12 вер.

2.3.

На беларускай мове. Гарэцкі М. Краўцоў Макар / / Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; Сокалаў-Воюш С. [Уступ да вершаў] / / Крыніца. 1989. № 3.

На рускай мове. Соколов-Воюш С. [Уступ да вершаў] / / Родник. 1989. № 3.

3.1.

ЦНБ АН Беларусі, аддз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1; ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 239.

Т.М.Махнач.

КРАЎЧАНКА УСЕВАЛАД

Краўчанка Усевалад Ігнатавіч [крыпт. Усев. Кр., У. К-а; 1(14).10.1915, в. Каплічы Рэчыцкага пав. Мінскай губ., цяпер Калінкавіцкі р-н Гомельскай вобл. — 27. 8. 1961, г. Парыж], празаік, драматург, перакладчык. Член СП Беларусі з 1940.

Нарадзіўся ў сям'і вясковага настаўніка. Скончыў Нараўлянскую сямігодку (1930), Мазырскі рабфак (1933). Працаваў загадчыкам аддзела культуры і школ у газеце «Калгаснік Мазыршчыны» (1933—41, пазней газета «Бальшавік Палесся»). Адначасова займаўся завочна на літаратурным факультэце БДУ (1933—37, скончыў 3 курсы). Па хваробе сэрца У.Краўчанка быў зняты з вайсковага ўліку, аднак 10 ліпеня 1941 залічаны ў штат армейскай газеты «Боевое знамя», дзе працаваў загадчыкам аддзела баявога жыцця і прапаганды. Восенню 1941 у бранскіх лясах захварэў і быў накіраваны ў шпіталь у г. Арол. Адтуль эвакуіраваўся ў Саратаў, дзе быў супрацоўнікам газеты на спецбудоўлі, сакратаром шматтыражкі аднаго з заводаў, супрацоўнікам саратаўскай раённай газеты «Ворошиловец». У маі 1943 ЦК КП(б)Б адклікаў У.Краўчанку у Маскву для работы ў газеце «Савецкая Беларусь», дзе ён загадваў аддзелам партызанскага жыцця. У гэты час ім напісана шмат публіцыстычных артыкулаў, а таксама апавяданняў (большасць іх апублікавана ў кнігах «Зямля гудзе» і «У імя Радзімы»). Са студзеня 1944 працаваў у Дзяржаўным выдавецтве БССР, у 1945—47 сакратар рэдакцыі часопіса

«Полымя». У 1950—53 адказны сакратар, у 1953—61 галоўны рэдактар часопіса «Бярозка». Член КПСС з 1949. Узнагароджаны ордэнам «Знак Пашаны», медалямі.

У друку У.Краўчанка дэбютаваў апавяданнем «Панас Карасік» (часопіс «Чырвоная Беларусь», 1933). Першая асобная кніга — прыгодніцкая аповесць для дзяцей «Таямніца аднае вышкі». Першыя літаратурныя творы У.Краўчанкі былі заўважаны і падтрыманы К.Чорным. Да вайны выйшлі з друку 2 кнігі яго апавяданняў, прысвечаных жыццю вёскі, — «На крутым павароце» і «Калгасныя навелы». Арганічным працягам твораў перыяду Айчыннай вайны, дзе ўслаўляўся гераізм савецкіх воінаў, з'явіліся аповесці першых пасляваенных год «Станаўленне» і «Рыгор Шыбай». Першая з іх пра аднаўленне калгаснай гаспадаркі, другая — пра баявыя справы беларускіх партызан. У.Краўчанка — аўтар твораў аб людзях Палесся, іх мірнай стваральнай працы: «Не поле перайсці, «Зорка Венера», «Над хвалямі Прыпяці». Пісаў для дзяцей: «Дзве сяброўкі», «Падарунак», «Тэорыя імавернасці», «Здачынства ля Зялёнай тоні» і інш. Пяру пісьменніка належыць зборнік аднаактовых п'ес «Апошняя варажба». Актыўна працаваў як перакладчык з рускай і ўкраінскай моў. Творы У.Краўчанкі перакладаліся на армянскую, балгарскую, венгерскую, грузінскую, латышскую, літоўскую, малдаўскую, рускую, украінскую, чувашскую, мовы.

У 1961 выехаў у турысцкую паездку у Францыю. Паездка завяршылася трагічна — яго знайшлі мёртвым пад акном гасцініцы.

А.С.Гурская, У.П.Каваленка.

Бібліяграфія

1.1.

Не поле перайсці: Апавяданні. Мн., 1958. (Б-ка бел. апавядання і нарыса). Рэц.: Крышталь В. Апавяданні пра моладзь // ЛіМ. 1959. 11 сак.

Над хвалямі Прыпяці: Выбранае. Мн., 1964.

Таямніца вугла альфа: Выбранае. Мн., 1973.

1.2.

Таямніца аднае вышкі: Апавяданне з жыцця піянерскага лагера. Мн., 1935.

На крутым павароце: Зборнік апавяданняў. Мн., 1937. Рэц.: Шынклер Х. «На крутым павароце» // ЛіМ. 1938. 11 чэрв.

Калгасныя навелы. Мн., 1940. Рэц.: Есакоў А. «Калгасныя навелы» // ЛіМ. 1940. 31 жн.

Зямля гудзе: [Апавяданні]. Мн., 1945. Рэц.: Брыль Я. Роўнай дарогай // Беларусь. 1945. № 11—12; Карпачоў М. Шчырыя, хвалюючыя апавяданні // Гомел. праўда. 1945. 2 снеж.; Модэль М. // Полымя. 1945. № 11—12.

Станаўленне: Аповесць і апавяданні. Мн., 1947.

Дзве сяброўкі: Казкі. Мн., 1948. Рэц.: Есьман У. Прачытай гэту кнігу // Піянер Бел. 1948. 15 снеж.; Лупсякоў М. // Бярозка. 1949. № 1.

У імя Радзімы. Мн., 1948. Рэц.: Кудраўцаў І. «У імя Радзімы» // Полымя. 1949. № 2; Марціновіч А. «У імя Радзімы» // ЛіМ. 1949. 26 лют.

Падарунак: Апавяданні для дзяцей сярэдняга ўзросту. Мн., 1950. Рэц.: Паўлаў Р. Прачытай гэту кнігу // Піянер Бел. 1951. 25 студз.; Рунец П. Кніга аб сапраўднай дружбе // Бярозка. 1951. № 2.

Жыта красуе. Апавяданні. Мн., 1951. Рэц.: Артабалеўскі А. Жыта красуе // Калг. праўда. 1952. 20 студз.; Данская Е. Сённяшні дзень Палесся // Беларусь. 1952. № 7; Каплан А. Новая кніга Усевалада Краўчанкі // Бальш. Пал. 1952. 20 сак.; Масевіч С. Апавяданні пра нашых сучаснікаў // ЛіМ. 1952. 8 сак.; Салавей Л. Апавяданні аб калгаснай вёсцы // Полымя. 1952. № 5; Тарасевич Г. Рассказы о счастливой жизни колхозников // Сталин. молодежь. 1952. 25 июля; Цікоцкі М. // Калг. праўда. 1952. 20 студз.

Вясна на Палессі: Аповесць, апавяданні, аднаактавыя п'есы. Мн., 1952. Рэц.: Агеев И. Избранное... без отбора // Сов. Бел. 1953. 14 февр.; Новыя кнігі // Калг. праўда. 1952. 23 снеж.

Крыгаход. Апавяданні. Мн., 1957. Рэц.: Александровіч С. Пра людзей Палесся // Беларусь. 1958. № 2; Кудраўцаў І. Поспехі і няўдачы // Звязда. 1957. 10 снеж.; Лапаў Б. Глыбей асансоўваць жыццё // ЛіМ. 1957. 9 кастр.

На крутым павароце: Зборнік апавяданняў. Мн., 1957.

Тэорыя імавернасці: Апавяданні. Мн., 1958. Рэц.: Рубінскі У. Хлопчыкі добрыя і дрэнныя // ЛіМ. 1959. 22 ліп.

Дзве сяброўкі: Апавяданні і казкі. Мн., 1959. (Школьная б-ка).

Апошняя варажба: Аднаактовыя п'есы. Мн., 1960. (Б-ка «Вожыка»). Рэц.: Алтухоў М. Без стылізацыі і падфарбоўкі // Чырв. змена. 1960. 26 мая.

Зорка Венера: Апавяданні. Мн., 1960. Рэц.: Базарэвіч М. Нашы сучаснікі // Беларусь. 1960. № 12; Палітыка Д. У жыцці вядуць складаныя дарогі // Полымя. 1960. № 12.

Здачынства ля Зялёнай тоні: Аповесць. Мн., 1961. Рэц.: Даніленка М. Аб звычайным — займальна // Наст. газ. 1962. 3 студз.; 2 выд. Мн., 1971.

Дзве сяброўкі: Казкі. Мн., 1975.

Крыгалом: Апавяданні; Аповесць. Мн., 1985.

1.3.

1931. На злёт: [Верш] // Палес. праўда. 30 чэрв. / Аўт. спрэчнае.

1933. Панас Карасік: Апавяданне // Чырв. Бел. № 6.

1934. Гантар Лёнька: Апавяданне; Трэба вучыцца: Слова пісьменніка // ЛіМ. 31 сак.

1935. На крутым павароце: [Апавяданне] // Аднагодкі. Мн.; Пра хітрага Вову і пра жучкоў: Апавяданне // Іскры Ільіча. № 11; Прыкрае здарэнне: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 4.

1936. На крутым павароце: [Апавяданне] // Аднагодкі. Мн.; Дзедаў прынцып: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 9; Радасць: Апавяданне // Там жа. № 12.

1937. Крывая сцежка: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 4; Торныя дарогі: П'еса // Там жа. № 6; Каменныя валы: Апавяданне // Там жа. № 7; Дружба давяла: Апавяданне // Там жа. № 9—10; На параходзе: Апавяданне // Там жа. № 12; «Партызаны»: Водзыў на спектакль // ЛіМ. 26 ліст.

1938. Дзедаў прынцып: [Апавяданне] // Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Дарагое пісьмо; Провады: [Апавяданні] // Полымя рэвалюцыі. № 12; Калгасніца Ганна Глушэц: [Нарыс] // Бальш. Пал. 5 чэрв.; Георгі Сямёнавіч Казачонак: Нарыс // Там жа. 15 чэрв.; Марфа Сяргееўна Прышчэп // Там жа. 22 чэрв.; «Прафесар Мамлок» // Там жа. 27 вер. / Сааўт. У.Шыфман; Калгасны патрыёт дзед Маргун // Там жа. 10 кастр.; Дарагое пісьмо: Апавяданне // Там жа. 7 ліст.; Хто віноўнік? // Там жа. 18 ліст.; Сустрэча: Апавяданне // ЛіМ. 10 студз.; Слова маладых пісьменнікаў // Там жа. 6 мая / Сааўт. П.Панчанка; Застольная Селівестра Наўныкі: Апавяданне // Там жа. 30 жн.; Новыя работы палескага тэатра // Там жа. 27 ліст.; Нарада маладых пісьменнікаў // Там жа. 27 снеж. / Пад крыпт. Усев. Кр.

1939. Дрэнная памяць: Апавяданне // Полымя рэвалюцыі. № 9; «Чужы»: Новы спектакль Палескага аб-

ласнога драматычнага тэатра // Бальш. Пал. 17 лют.; Забытая трубка: Маленькі фельетон // Там жа. 11 сак.; «Пагібель воўка»: Новая пастаноўка Палескага абласнога драматычнага тэатра // Там жа. 9 мая; Фільм аб мужнасці і гераізме бальшавіка // Там жа. 10 мая; Сюрпрыз: [Апавяданне] // Там жа. 24 мая; Аб ветлівасці і безкультур'і: Фельетон // Там жа. 18 вер. / Пад крыпт. У. К-а; Сінім раннем: [Апавяданне] // Там жа. 2 ліст.; Народны міліцыянер: [Нарыс] // Там жа. 10 снеж.; Праўдзівы фільм: Другая серыя кінафільма «Вялікі грамадзянін» // Там жа. 12 снеж.; Станаўленне новага жыцця: [Нарыс] // Там жа. 14 снеж.; Школа і сям'я // Там жа. 17 снеж. / Сааўт. Б.Глікін; Сакратарыят працаваў чотка // Там жа. 25 снеж.; Аб дружбе, таварыскай спайцы // Там жа. 29 снеж. / Сааўт. Б.Глікін.

1940. Сюрпрыз; Сінім раннем: Апавяданні // Полымя рэвалюцыі. № 1; Родны двор: Апавяданне // Там жа. № 6; Цікавы і актуальны спектакль: «Хто смяецца апошнім» у пастаноўцы Палескага абласнога драматычнага тэатра // Бальш. Пал. 3 студз.; Забыты ўчастак работы // Там жа. 20 студз.; Ізноў пачынаецца мітусня: (Фельетон) // Там жа. 4 лют. / Сааўт. Б. Глікін; Родны двор // Там жа. 19—21 сак.; З блакнота экскурсанта // Там жа. 28 мая; Гераічны штурм // Там жа. 4 чэрв.; Клуб піянераў летам // Там жа. 10 чэрв.; «Апошнія» // Там жа. 24 вер.; Цудоўнае ператварэнне // Там жа. 7 ліст.; «Мяцеж»: Новы спектакль Палескага абласнога драматычнага тэатра // Там жа. 14 ліст.; Выбраныя вершы Максіма Танка // Там жа. 17 снеж.; Знойдзены кут: (Камедыя) // Піянер Бел. 27 мая.

1941. Знойдзены кут: П'еса у трох дзеях // П'есы. Мн.; Дзень калгаснага сяла Кірава: [Нарыс] // Бальш. Пал. 1 студз. / Сааўт. Б.Глікін; Вялікае жыццё // Там жа. 5 студз.; Узнагарода: (Апавяданне) // Там жа. 12 студз.; Жыццё, вартае пераймання // Там жа. 28 студз.; Узмацніць барацьбу за граматнасць у педвучылішчы // Там жа. 27 лют.; «Рэвізор»: Спектакль Гомельскага абласнога драматычнага тэатра // Там жа. 28 лют.; Сяргей Антонавіч Паўлавец: [Нарыс] // Там жа. 13 сак.; Натхнёная паэма аб вялікім лётчыку: «Валерый Чкалаў» — новы фільм Ленінградскай кінастудыі «Ленфільм» // Там жа. 25 сак.; Падрыхтоўка да алімпіяды дзіцячай творчасці // Там жа. 28 сак.; Штурм пачаўся: (Урывак з п'есы «Залатое руно») // Там жа. 13 крас.; Цёплае месцечка: (Маленькі фельетон) // Там жа. 15 крас. / Сааўт. Б.Глікін; «Багдан Хмяльніцкі»: (Новы фільм Кіеўскай кінастудыі) // Там жа. 19 крас.; Суддзя і каза: (Маленькі фельетон) // Там жа. 20 крас. / Сааўт. Б.Глікін; Энтузіясты: [Нарыс] // Там жа. 1 мая; «Сёстры»: Спектакль Бранскага драматычнага тэатра імені Маякоўскага // Там жа. 17 мая; Сцяганосцы: [Нарыс] // Там жа. 23 мая; Мэнк-4: [Нарыс] // Там жа. 7 чэрв. / Сааўт. Б.Глікін.

1944. На вызваленым Палессі: [Нарыс] // Беларусь. № 3; Сон старога Багрыма: Апавяданне // Там жа. № 6; Астра: (Апавяданне) // Звязда. 5 ліст.; Талісман: [Апавяданне] // Чырв. змена. 21 кастр.

1945. Выпрабаванне; На зямлю зыходзіў вечар...; Клятва; Песня Чарнечай гары: [Апавяданні] // Альманах 2. Мн.; Сон старога Багрыма: [Апавяданне] // За шчасце Беларусі. М.; Л.; Мост: П'еса // П'есы для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; У тую ноч: Апавяданне // Беларусь. № 4; Звязда. 27 мая; Талісман: Апавяданне // Полымя. № 1; Аб шчасці; У вагоне: [Апавяданні] // Там жа. № 2—3; Аб шчасці: Апавяданне // ЛіМ. 1 мая; Над Берлінам — савецкі сцяг // Там жа. 10 мая; Добры пачатак // Там жа. 2 вер.; У лесе: Апавяданне // Там жа. 12 кастр.

1946. Сінім раннем...: [Апавяданне] // Семнаццатага верасня. Мн.; Дачка Марыйка: Апавяданне // Беларусь. № 2; Чэрвень: Апавяданне // Там жа. № 7; Станаўленне: Аповесць // Полымя. № 6. Рэц.: К у л а к о в с к и й А. Повесть о новой жизни // Сталин. молодежь. 1946. 15 дек.; Станаўленне: (Раздзел з аповесці) // Звязда. 3 ліп.; Аб чым буду я пісаць // ЛіМ. 28 жн.; Франтавік: Апавяданне // Там жа. 23 ліст.

1947. Масква: [Раздзел з аповесці «Рыгор Шыбай»] // Роднай Маскве. Мн.; Чароўны гузік: Казка // Бярозка. № 1; Дзве сяброўкі: Казка // Там жа. № 5; Рыгор Шыбай: Аповесць // Полымя. № 11. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. Вобраз бальшавіка ў пасляваеннай беларускай прозе // Полымя. 1948. № 2; К а п л а н А. Павярховы паказ партызанскага руху // Бальш. Пал. 1948. 28 студз.; М э т т е К. О повести «Рыгор Шыбай» // Сов. Бел. 1948. 24 марта; П а п к о ў с к і К. Аповесць пра партызан // ЛіМ. 1948. 31 студз.; С е р г и е в и ч М. Неудачная повесть // Сталин. молодежь. 1948. 16 янв.; Ш к р а б а Р. Спрашчэнне вобраза // ЛіМ. 1948. 17 студз.; Ш ч а р б а т а ў Г. У абход галоўнай тэмы // Звязда. 1948. 8 лют.; Без перасадкі пад адхон: (Раздзел з аповесці «Рыгор Шыбай») // Бальш. Пал. 23 жн.; Другім заходам: (Урывак з аповесці «Рыгор Шыбай») // Там жа. 30 ліст.; Аляксандр Пятровіч Ціханаў // Звязда. 15 студз.; Вясеннімі днямі: (Апавяданне) // Там жа. 13 крас.; На шляху аднаўлення // Там жа. 7 снеж.; Человек упорного труда // Известия. 26 янв.; Глыбей вывучаць жыццё // ЛіМ. 19 крас.; Сяўба імя Перамогі // Там жа. 9 мая; Першы эшалон: Раздзел з аповесці «Рыгор Шыбай» // Там жа. 23 жн.; Слова ў абарону аповесці «Глыбокая плынь» // Там жа. 27 снеж.; Патриот Родины // Сов. Бел. 25 янв.

1948. Родны двор: [Апавяданне] // Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; Зварот: Апавяданне // Беларусь. № 1; Эліта: Апавяданне // Там жа. № 9; Бальш. Пал. 8 жн.; Трактарыст: Апавяданне // Бярозка. № 10; Складаны вузел: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 5; Гарошкаў паравік: (Апавяданне) // Звязда. 4 жн.; Кніга для дзяцей: [Рэц. на кн.: Л у п с я к о ў М. Мост. Мн., 1947]; Рэспубліканская нарада дзіцячых пісьменнікаў // ЛіМ. 7 лют.; Дарагі госць: (П'еса) // Чырв. змена. 21 снеж.

1949. Байка — праўда: Казка // Бярозка. № 1; Прыгода ў «Зялёным беразе»: Апавяданне // Там жа. № 8; Сымонкавы навіны: Апавяданне // Там жа. № 10; Дзень добры, ліпа!: Апавяданне // Там жа. № 11; Першае знаёмства: Урывак з аповесці «Да ясных даляў» // ЛіМ. 11 чэрв.; Шчасце працы // Там жа. 13 жн.; Камуністы — душа калгаса: Нарыс // Там жа. 24 вер.; Добрая кніга і дрэннае афармленне // Там жа. 8 кастр.; Аднагодак Кастрычніка: Нарыс // Там жа. 5 ліст.; Пуцяводная зорка для народаў свету // Там жа. 3 снеж.; Таямніца вугла «альфа»: Апавяданне // Піянер Бел. 30 ліст., 7 снеж.; Пути в завтра // Сов. Бел. 30 апр.; Звеньевая // Там жа. 26 июня.

1950. За чарцёжнай дошкай: Нарыс // Беларускі трактарны. Мн.; Шыла у мяшку не схаваеш: (Камедыя ў адной дзеі) // Зборнік аднаактных п'ес для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн. Рэц. Е с а к о ў А. П'есы для мастацкай самадзейнасці // ЛіМ. 1950. 29 ліп.; Знойдзены кут: [П'еса] // Школьная эстрада. Мн.; Жыта красуе: Апавяданне // Беларусь. № 8; Бальш. Пал. 28 чэрв.; Крокі ў будучыню: Нарыс // Беларусь. № 10; Вясёлы слалом: Апавяданне // Бярозка. № 2; Падарунак ад сэрца // Там жа. № 3; Гарачыя дзянькі: Апавяданне // Там жа. № 5; Зялёны друг: Апавяданне // Там жа. № 6; Слёзы Чы Мана: Апавяданне // Там жа. № 10; Жывая, ясная ява: Нарыс // ЛіМ. 1 студз.; Імклівы поступ у камунізм: Нарыс // Там жа. 18 ліст.; Будучыня належыць нам: Нарыс // Там жа. 30 снеж.; Навстречу грядущему // Сов. Бел. 1 янв.

1951. Праз шэсць гадоў: Апавяданне // Беларусь. № 3; Гудкі над Прыпяццю: Нарыс // Там жа. № 8; Песня над полем: Апавяданне // Там жа. № 12; Новы вожык: Апавяданне // Бярозка. № 9; Канец кар'еры: Апавяданне // Вожык. № 24; Любімая Радзіма // Звязда. 25 лют.; Закон усенароднага шчасця // Там жа. 5 снеж.; Апавяданне — надзённа неабходны жанр літаратуры // ЛіМ. 10 лют.; Твор жыццёвай праўды // Там жа. 24 сак.; Пяцігоддзе новых перамог // Там жа. 21 крас.; Запаветнае месца: Нарыс // Там жа. 22 вер.; Непераможная цытадэль міру // Там жа. 24 ліст.; Поступ у будучыню // Там жа. 29 снеж.

1952. Праз шэсць гадоў; Слёзы Чы Мана: [Апавяданні] // Поступ міру. Мн.; Сяброўкі: [Урывак] //

Школьная эстрада. Мн.; Самае галоўнае: Апавяданне // Бярозка. № 1; Заўтрашні дзень Палесся: Нарыс // Там жа. № 11; На пераправе: Апавяданне // Звязда. 23 ліст.; За рулём камбайна — Апанас Бачкоў: Нарыс // ЛіМ. 9 жн.; Квітнець далінам Палесся // Там жа. 20 вер.; Аб патрабавальнасці мастака // Там жа. 1 ліст.; Цвести долинам Полесья // ЛГ. 25 сент.; Гісторыя з гадзіннікам: Фельетон // Мін. праўда. 26 снеж.

1953. Рыгорка з вадамернага паста: Апавяданне // Бярозка. № 3; Цясней згуртуем свае рады // За Радзіму. 10 сак.; Яго справа ў верных руках // ЛіМ. 19 сак.; Клопаты аб народзе // Там жа. 4 крас.

1954. Дзяўчына з «Залатой Дубровы»: Нарыс; На пераправе: Апавяданне // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Паездка ў Навасёлкі: Апавяданне // Беларусь. № 1; Гарачыя галовы: П'еса ў адной дзеі // Там жа. № 8; Радасныя вынікі, вялікія перспектывы // Калг. праўда. 1 студз.; За далейшыя поспехі беларускай савецкай літаратуры // Там жа. 14 вер.; Сустрэча з землякамі: Апавяданне // ЛіМ. 5 чэрв.; Малдаўскія сустрэчы // Там жа. 4 вер.; У імя будучыні // Там жа. 27 ліст.; Часопісу «Бярозка» — трыццаць год // Там жа. 4 снеж.; Заўтра свята // Мін. праўда. 6 ліст.; Учить, воспитывать молодежь // Сталин. молодежь. 27 авг.; Апавяданні аб жыцці і справах рабят: [Рэц. на кн.: Р у н е ц П. У веснавыя дні. Мн., 1954] // Чырв. змена. 28 ліст.

1955. Найденный угол: [П'еса] // Сборник пьес для школьных кружков самодеятельности. Мн.; Тэорыя імавернасці: Апавяданне // Бярозка. № 5; Незвычайная знаходка: Апавяданне // Там жа. № 8; Пераднавагодніх думы // Звязда. 30 снеж.; Справядлівасць пераможа // ЛіМ. 9 крас.; Мір і шчасце дзецям народаў! // Там жа. 28 мая.

1956. Над светлай Шчарай: П'еса // Беларусь. № 2; Апавяданне пра мужнае сэрца // Там жа. № 11—12; Белыя галубы: П'еса // Бярозка. № 5; Два тыдні ў Югаславіі: Дарожныя нататкі // Там жа. № 8; Перадмавагоднія думы // Звязда. 30 снеж.; Год вялікіх перамог // ЛіМ. 1 студз.; Удзячнасць партыі // Там жа. 3 сак.

1957. Дзедаў прынцып: (Урывак з аповесці) // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Крыгаход: Апавяданне // Беларусь. № 5; Ілонка: Апавяданне // Бярозка. № 3; Наш добры друг: Навагодняя п'еса // Там жа. № 12; Петрусек вучыцца чытаць: Апавяданне // Вясёлка. № 1; Зубры: Апавяданне // Там жа. № 5; Сіла, розум, слава народа! // Звязда. 5 ліст.; У баявым страі літаратуры: (Заметкі пра апавяданні мінулага года) // ЛіМ. 30 студз.; Чалавек вялікага сэрца (З успамінаў пра Кузьму Чорнага) // Там жа. 13 ліп.

1958. Сяброўкі: [Апавяданне] // Юным дэпутатам. Мн.; Не верыць нельга: Апавяданне // Беларусь. № 4; Два тыдні ў братняй Чэхаславакіі: З дарожнага дзённіка // Бярозка. № 7; Мянташка: Апавяданне // Вожык. № 5; Бой за малую Ператоку: Апавяданне // Вясёлка. № 2; Не поле перайсці...; Ой, рэчанька, рэчанька!..: Апавяданні // Маладосць. № 6; Зорка Венера: Апавяданне // Там жа. № 12; Пад сцягам Вялікага Кастрычніка // Звязда. 6 ліст.; «Бярозка» // ЛіМ. 18 студз.; На палескіх прасторах: Нарыс // Там жа. 25 чэрв.; Клапаціцца аб дзіцячай літаратуры // Наст. газ. 28 лют.; Сбылась вековая мечта // Сов. Бел. 31 дек.; Любіць і прапагандаваць мастацкае слова: (Нататкі пісьменніка) // Чырв. змена. 5 сак.

1959. Добры вечар; Наш добры друг: [П'есы] // Для школьнай сцэны. Мн.; Чалавек вялікага сэрца // Кузьма Чорны. Мн.; Апошняя варажба: П'еса // Беларусь. № 1; Пад асеннімі зорамі: Апавяданне // Там жа. № 9; Лапка павінна жыць: Апавяданне // Бярозка. № 6; Зоры над соснамі: Кінасцэнарый // Маладосць. № 11 // Сааўт. В.Вітка. Рэц.: М а л ь д з і с А. Па вытаптанай сцежцы // ЛіМ. 1960. 27 лют.; Сустрэча ля храма Лорэтэ: Апавяданне // Полымя. № 2; Калі б рэкі загаварылі // Звязда. 24 чэрв.; Здарэнне на прэм'еры у Панежычах: Апавяданне // Там жа. 25 кастр.; Вялікае свята // Піянер Бел. 1 студз.

1960. Злачынства ля Зялёнай тоні: Аповесць // Бярозка. № 10—12; Заўзяты работнік: Апавяданне // Вясёлка. № 5; Последнее гадание: Одноактовая пьеса // Наука и религия. № 10; За вечны мір на зямлі // ЛіМ. 28 студз.

1961. Белыя галубы: П'еса // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Заўзяты работнік: [Апавяданне]; Добры вечар: П'еса // Для школьнай эстрады. Мн.; Цяжкае вяртанне: Апавяданне // Беларусь. № 6; Нечаканы бізнес: Апавяданне // Вожык. № 10; Сумна без сяброў: Апавяданне // Вясёлка. № 9; Сляды галубоў на пяску: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 10; Воля народаў — мір на зямлі // Звязда. 22 чэрв.; Цяжкае вяртанне: Апавяданне // ЛіМ. 5 мая.

1962. Восень канчаецца: Урывак з аповесці «Вясна на Палессі» // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1965. Жыццё, як легенда: Нарыс // Маладосць. № 11 // Сааўт. С.Кухараў.

1967. Не поле перайсці: [Апавяданне] // Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн. Т. 1; Тэорыя імавернасці: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2.

1968. Восень канчаецца: Урывак з аповесці «Вясна на Палессі» // Слова аб роднай прыродзе. Мн.

1972. Далёкі друг: Апавяданне // Полымя. № 6.

1973. Аўтабіяграфія // Вытокі песні. Мн.

1983. Як Петрусёк вучыўся чытаць: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.

1984. Тэорыя імавернасці: [Апавяданне] // Бярозка. Мн.; Прыгода ў лагеры: [Апавяданне] // Ніва. 8, 15 ліп.; Як Петрусёк вучыўся чытаць: [Апавяданне] // Там жа. 11 ліст.

1985. Прыгода ў «Зялёным беразе»: [Апавяданне] // Бярозка. № 10; З добрым раннем!: [Раздзелы аповесці]: З літаратурнай спадчыны // Полымя. № 10.

1.4.

Г а н ч а р А. Сцяганосцы: Раман / З укр. Мн., 1949 / Сааўт. пер. І.Мележ.

Д о н ч а н к а А. Леснічыха: Аповесць / З укр. Мн., 1949.

К а т а е ў В. Бялее парус адзінокі: [Аповесць] / З рус. Мн., 1949.

К а ж а д у б І. Служу Радзіме: Апавяданні лётчыка / З рус. Мн., 1950.

В а с і л е н к а І. Пеўнікі: Аповесць / З рус. Мн., 1952.

К о н а н а ў А. Ля Жалезнага ручая: Аповесць / З рус. Мн., 1953. (Школьная б-ка).

З б а н а ц к і Ю. Лета ў Сакаліным: Аповесць / З укр. Мн., 1955.

З б а н а ц к і Ю. Таямніца Сакалінага бору: Аповесць / З укр. Мн., 1955.

Г р о с В. Распрасцёршы крылы: Аповесць / З эст. Мн., 1961.

К у ч а р В. Агеньчык: Апавяданні / З укр. Мн., 1961.

1947. К у ч а р В. Яліна: Апавяданне / З укр. // Беларусь. № 7; Г а н ч а р А. Вясна за Мараваю: Навела / З укр. // Полымя. № 4.

1948. Г а н ч а р А. Суседзі: Апавяданне / З укр. // Беларусь. № 8.

1951. К а в е р ы н В. Рускі хлопчык; Самае неабходнае; К а п і ц а П. «Ваш шлях вядзе да небяспекі»: [Апавяданні] / З рус. // Апавяданні ленінградскіх пісьменнікаў. Мн.

1954. Г а й д а р А. Цімур і яго каманда: Аповесць / З рус. // Гайдар А. Выбр. тв. Мн.; Ч э х а ў А. Анна на шыі: [Апавяданне] / З рус. // Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.

1956. Ч а л ы Б. Канец «Чорнага крука»: Аднаактовая п'еса / З укр. // Бярозка. № 8.

1957. С а ч а н к а І. Два дні з жыцця Жэні і Лявонкі: Апавяданне / З укр. // Бярозка. № 1, 2; Р у б а ш о ў М. Настачка: Эцюд / З укр. // Маладосць. № 6.

1958. Ш ы м к у с І. Шчасце старога Багоціса: Апавяданне / З літ. // Полымя. № 5.

1959. Р у б а ш о ў М. Аднавокі снягір: Апавяданне / З укр. // Бярозка. № 8.

1960. Н е с т а й к а У. «Злачынства» Жоры Гарабейкі: Апавяданне / З укр. // Бярозка. № 1; Р у б а ш о ў М. Плачуць бярозы: Апавяданне / З укр. //

Там жа. № 8.

1961. Ч а л ы Б. Канец «Чорнага Крука»: П'еса ў адной дзеі, дзвюх карцінах / З укр. / / Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Р у б а ш о ў М. За мальбертам: Урывак з аповесці «Барвовыя цені» / З укр. / / Бярозка. № 3.

1.5.

На армянскую мову. Казка-быль / Пер. С.Айунц / / Светлы шлях. Ерэван. 1953; Над пераправай: [Апавяданне] / Пер. Г.Бес / / Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957.

На балгарскую мову. Елит: Разказ / / Зем. знаме. 1949. 18 ян.; Златното зърно: Разказ / / Раб. дело. 1949. 13 февр.; Песента на комбайна / Прев. Б.Бербенков / / Добруджанска трибуна (Толбухин). 1952. 5 юли; Утрешният ден на полесието: [Нарыс] / / Дунавска правда (Русе). 1952. 18 ноемв.; Укротената: Разказ / Прев. Б.Кьосев / / Зем. знаме. 1959. 29 март; Как играчките помагат...: (Разказ) / Прев. Б.Кьосев / / Там жа. 1960. 10 февр.

На венгерскую мову. Jól felvágták a nyelvét / F. G.Sárközi / / Szovjet Híradó. 1959. Nr 1; A játékagyú / F. J.Csontos / / Magyar Nemzet. 1960. Nr 156.

На грузінскую мову. Зубры; Рыгорка з вадамернага паста; Тэорыя імавернасці: [Апавяданні] / Пер. М.Напейшвілі / / Беларускія апавяданні. Тбілісі, 1961.

На латышскую мову. Dziesma par lauku / / Karogs. 1952. Nr 7; Klaksvinatajas / Atdz. A.Bruzitis / / Smiltenes kolhoznieks. 1958. 11. Marta; Sumbri / / Berniba. 1959. Nr 12; Rita zvaigzne Venera / Atdz. R.Ezera / / Nams saules puse. Riga., 1960; Sankas liepa / / Berniba. 1960. Nr 9.

На літоўскую мову. Talismanas / Vert. V.Oskinis / / Baltarusiu prozos antologija. Vilnius, 1949; Pergale. 1949. Nr 1.

На малдаўскую мову. Требуе сэ крезь / Трад. Р.Лунгу / / Проза Белорусией Советиче. Кишинэу, 1962.

На рускую мову. Григорий Токуев: [Нарыс] / Пер. П.Кобзаревский. Архангельск. 1949.

Самое главное: Рассказы. Мн., 1952.

Веселый слалом: Рассказы. Мн., 1960.

Не поле перейти: Рассказы. М., 1960.

Приключение в «Зеленом береге»: Повести и рассказы. Мн., 1967.

Преступление у Зеленой тони: Повести / Пер. В.Машков, В.Жиженко. Мн., 1985. (Б-ка приключений и фантастики).

Сон старого Багрыма: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Беларусь. 1944. № 6; Мост: Пьеса / Пер. В.Левшин / / Сталин. молодежь. 1945. 25 февр.; Талисман; Микола Багрым из Выглядов: [Апавяданні] / Пер. Л.Раковский / / Белорусские рассказы. М., 1948; Элита: [Апавяданне] / / Огонек. 1948. № 52; Весенними днями: [Апавяданне] / Пер. А.Кленов / / Заветный камень. М., 1949; Элита: [Апавяданне] / / Колхозная деревня. М.; Л., 1950; Спустя шесть лет: [Апавяданне] / Пер. М.Шамбадал / / Дружба народов. 1951. № 4; Горячие денечки; Золотая липа: [Апавяданні] / Пер. П.Кобзаревский / / Белорусские рассказы. Л., 1952; Песня над полем: [Апавяданне] / Пер. М.Шамбадал / / Дружба народов. 1952. № 2; На Припяти: [Апавяданне] / Пер. М.Златогоров / / Смена. 1953. № 5; На переправе: [Апавяданне] / Пер. Н.Горулев / / Сов. Отчизна. 1953. № 1; Золотая липа: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский / / Возрожденная земля. М., 1954; Поездка в Новоселки: [Апавяданне] / Пер. Г.Куренев / / Дружба народов. 1954. № 3; На переправе; Поездка в Новоселки: [Апавяданні] / Пер. М.Златогоров / / Белорусские рассказы. М., 1955; Июнь: [Апавяданне] / Пер. М.Резников / / Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Первое знакомство: (Из цикла «Полесье») / Пер. М.Резников / / Сов. Молдавия. 1956. 5 окт.; Ледоход; Илонка: [Апавяданні] / Пер. Н.Горулев / / Сов. Отчизна. 1957. № 3; Косоправка: [Апавяданне] / Пер. М.Златогоров / / Огонек. 1958. № 46; Деревянная пушечка: [Апавяданне] / / Огонек. 1958. № 52; ...Не поле перейти: [Апавяданне] / Пер. В.Жиженко / / Сов. Отчизна. 1958. № 5; Встреча: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков / / Правда. 1959. 22 нояб.; «Зорка Венера»: [Апавяданне] / Пер. К.Титов / / Неман. 1960. № 4; Наташа: [Апавяданне] / / Во славу Родины. 1960. 6 марта; Держаться, как Зиганшин: [Апавяданне] / / Пионерия. 1961. № 9; Звезда Венера: [Апавяданне] / Пер. Н.Еремушкин / / Белорусские рассказы. М., 1962; Менташка: [Апавяданне] / Пер. М.Златогоров / / Белорусский юмор. Мн., 1965; Мн., 1969.

На славацкую мову. Mlatička / Prel. V.Petříkova / / Svet sovětu. 1958. Nr 50.

На ўкраінскую мову. Ригорко з водомірного поста: Оповідання. К., 1961.

Талісман: [Апавяданне] / / Літ. газ. 1946. 8 січ.; Ригор Шибай: Повість / Пер. В.Бережний / / Дніпро. 1948. № 2; Горошків паровик; Талісман / Пер. С.Нарубіна, М.Ятко / / Білоруські оповідання. К., 1949; Добрий день, липо!: [Апавяданне] / Пер. Ю. Назаренко / / Барвінок. 1951. № 10; На переправі: Оповідання / / Дніпро. 1953. № 5; На переправі / Пер. Г.Кулінич / / Білоруські оповідання. К., 1957; Як Петрусь навчився читати: [Апавяданне] / Пер. І.Стативка / / Барвінок. 1957. № 9; Ілонка: [Апавяданне] / / Піонерія. 1957. № 8; Лапка повинна жити: [Апавяданне] / / Там жа. № 9; Триматись як Зіганшин: (Раздзел з аповесці) / Пер. А.Коваль / / Там жа. № 9.

На чувашскую мову. Талисман; Микола Багрым: [Апавяданні] / А.Малов кусарна / / Белорусси калавесем. Шупашкар, 1955.

2.3.

На беларускай мове. А р э ш к а А. Роля камуніста ў вёсцы: Нататка чытача / / ЛіМ. 1947. 31 мая; Б а ч ы л а А. Тэма працы ў літаратуры для дзяцей / / Там жа. 1951. 24 ліст.; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 80—81; Б е р а з н я к П. Трэба паважаць юнага чытача / / Чырв. змена. 1950. 12 кастр.; Б р о ў к а П. Нашы вынікі і нашы задачы / / ЛіМ. 1951. 21 крас.; В е р а с А. За мастацкую дасканаласць аднаактавых п'ес / / Там жа. 1949. 24 вер.; Г а м о л к а М. Прадмова / / Краўчанка У. Таямніца вугла Альфа. Мн., 1973; Г е р ц о в і ч Я. Індывідуальная своеасаблівасць пісьменніка / / ЛіМ. 1955. 19 лют.; Я г о ж. Ля самых вытокаў чалавечай свядомасці / / Герцовіч Я. Творчае крэда. Мн., 1970; Г у б а р э в і ч К. Тэмп сталінскай пяцігодкі / / ЛіМ. 1946. 27 мая; З а с т о л ь с к і М. Работа з вучнямі над вывучэннем літаратурных твораў / / Наст. газ. 1949. 11 жн.; К а з е к а Я. Апавяданні Усевалада Краўчанкі / / Полымя рэвалюцыі. 1938. № 6; К а р п а ў У. Праблема станоўчага героя / / ЛіМ. 1946. 17 жн.; К і р ы л а ў Н. Патрэбная тэма / / За Радзіму. 1947. 26 жн.; К л і м к о в і ч М. Агляд апавяданняў 1940 года / / Полымя. 1941. № 3; Я г о ж. Да вынікаў конкурса на аднаактавую п'есу / / ЛіМ. 1948. 20 ліст.; Я г о ж. Маладая свежая сіла / / ЛіМ. 1938. 6 мая; К о л а с Я. Актуальныя праблемы / / Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 11; К о т Р. Паказаць чалавека працы: Нататка чытача / / ЛіМ. 1947. 31 мая; К р а ў ч э н я Р. Словы пра нашых людзей: Нататка чытача / / Там жа. 1947. 31 мая; Л ы н ь к о ў М. Мастацкая проза ў 1947 годзе / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6; Людзі новага Палесся / / ЛіМ. 1947. 31 мая; М а с л о ў с к і А. Маладыя празаікі / / Чырв. змена. 1939. 24 чэрв.; М і с к о Я. Праўдзівае і надуманае: Нататкі аб літаратуры / / ЛіМ. 1954. 19 чэрв.; М у р а ш к а Р. Літаратурныя парасткі / / Там жа. 1938. 30 кастр.; Н я х а й Р. Па старонках часопіса «Бярозка» / / Там жа. 1949. 24 вер.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Р у д з ь к о Ю. Апавяданні ў «Полымі рэвалюцыі» / / ЛіМ. 1941. 11 студз.; С а ч а н к а І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 236—237; Т а к у е ў Г. Ліст у рэдакцыю / / ЛіМ. 1948. 14 лют.; Т у р а в е ц Р. Чаго не стае ў аповесці: Нататка чытача / / Там жа. 1947. 31 мая; У с е в а л а д Краўчанка: [Некралог] / / Там жа. 1961. 5 вер.; Ш а р а х о ў с к і Я. Першыя крокі: Апавяданні У.Краўчанкі / / Там жа. 1936. 27 вер.; Ш к р а б а Р. Падарунак юнаму чытачу / / Там жа. 1951. 19 мая; Ш у п е н ь к а Г. Не поле перайсці / /

Краўчанка У. Крыгалом. Мн., 1985; Якімовіч А. Аб творах для юных чытачоў // ЛіМ. 1951. 12 мая; Яго ж. Дзеці чакаюць новых кніг // Там жа. 1947. 16 жн.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 51, воп. 1, спр. 1—169.

Г.І.Рэут.

КРУГАВЫХ МИКАЛАЙ

Кругавых Мікалай Пятровіч (н. 12.5.1926, с. Сярэдні Егарлык Цалінскага р-на Растоўскай вобл.), празаік. Член СП Беларусі з 1964. Піша на рускай мове.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. У 1935 сям'я пераехала на хутар Цішчанка Мячэцінскага р-на Растоўскай вобл. Пасля заканчэння 7 класаў на хутары Клюеве, працаваў у калгасе. У маі 1943 прызваны ў Чырвоную Армію, дзе і праслужыў да пенсіі (1965). Ваяваў у складзе войск Заходняга фронта. Пасля вайны служыў ў Мінску. У 1954 паступіў у 8-ы клас Мінскай завочнай сярэдняй школы, 10-ы клас скончыў у 1957. Вучыўся на гістарычным факультэце БДУ. Скончыў Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве (1967). Быў членам сцэнарнай калегіі кінастудыі «Беларусьфільм» (1973—76), кансультантам СП БССР (1976—78), членам камісіі па ваенна-мастацкай літаратуры і ваенна-шэфскай рабоце. Узнагароджаны медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Пісьменніцкай дзейнасцю пачаў займацца з 1948. У акружной армейскай газеце «Тревога» друкаваў вершы, апавяданні, нарысы. Асноўная тэма творчасці — вайна. У большасці раманаў і аповесцей («Чэсць ярма не прымае», «Дзе не чакаюць цішыні», «Дарога ў мужнасць», «Не дзеля славы» і інш.) паказвае, як народ Задоншчыны падняўся на барацьбу супроць нямецка-фашыскіх захопнікаў. Напісаў сцэнарый мастацкага фільма «Узбочына» (у сааўтарстве з Ф.Коневым, пастаўлены ў 1978).

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Честь ярма не приемлет: Роман. Мн., 1962. Рэц.: Галетич В. Как жить думаете, люди? // Знамя юности. 1963. 5 марта; Еремушкин Н. С думой о людях // Во славу Родины. 1963. 17 февр.; Жиженко В. За каждый колос упавший... // Неман. 1963. № 3; Зарыцкі А. Добры зачын // Беларусь. 1963. № 10; Міронаў А. Вырашалася галоўнае // ЛіМ. 1963. 22 лют.

Не ради славы: Повесть. Мн., 1964. Рэц.: Казанов Б. Еще один эпизод войны // Неман. 1965. № 1; Кудраўцаў І. Дзеля жыцця на зямлі // Мін. праўда. 1964. 29 снеж.; Максімава В. // Беларусь. 1964. № 12; Міронаў А. Дзеля жыцця // ЛіМ. 1964. 23 кастр.

Честь ярма не приемлет: Роман. Мн., 1965.

Где не ждут тишины: Роман. Мн., 1968. Рэц.: Вишнякова Н. Будни ракетного дивизиона // Сов. Бел. 1968. 22 дек.; Гаврилкин И. Они берегут тишину // Во славу Родины. 1968. 8 дек.; Кудраўцаў І. Першая ластаўка // Беларусь. 1969. № 3.

Дорога в мужество: Роман. Мн., 1971. Рэц.: Варфоломеев А. // Во славу Родины. 1972. 26 марта; Егарэнкава Г. Час аўтара, час героя // ЛіМ. 1972. 23 чэрв.; Сапожков Ю. Исповедь мужества // Сов. Бел. 1972. 30 марта.

Честь ярма не приемлет: Роман. Мн., 1974. Рэц.: Касцюковіч Ф. Самабытнасць і палымянасць // Вяч. Мінск. 1974. 1 жн.

Дорога в мужество: Роман. М., 1975.

Дорога в мужество: Роман. Мн., 1976.

Ленькина удача: Повесть. Мн., 1978. Рэц.: Хорсун С. Няпросты шлях сталення // ЛіМ. 1978. 7 ліп.

Юрка — сын командира: Повесть. Мн., 1979. Рэц.: Хорсун С. Юрка—сын камандзіра // ЛіМ. 1979. 10 жн.

Звезды во мгле: Повесть. Мн., 1982. Рэц.: Мысліве ц В. Вяртанне да жыцця // ЛіМ. 1983. 3 чэрв.

Юрка — сын командира: Повесть. Мн., 1985.

Дорога в мужество: Роман; Звезды во мгле: Повесть. Мн., 1986.

Древо жизни: Повесть, рассказы. Мн., 1991.

1.3.

1959. Наказ юности: [Верш] // Во славу Родины. 24 мая.

1960. В дороге: Рассказ // Верные присяге. Мн.; Во славу Родины. 28 февр.

1962. В родной хате: Отрывок из повести «Не ради славы» // Во славу Родины. 7, 10, 13 янв.; Живой смеется: Глава из романа «Честь ярма не приемлет» // Там жа. 22 июля.

1963. Тревожные дороги: Повесть // Во славу Родины. 20, 23, 26 окт.; 1, 13, 15, 21, 24, 28 нояб.; 1, 5, 8, 18, 22, 27 дек.; 1964. 3, 8, 12, 17, 30 янв.; 2, 6, 9, 19, 28 февр.; 1, 7, 14, 15 марта.

1965. Не ради славы: Глава из повести // Сердцем приказано. Мн.; Деревья шумели: Рассказ // Во славу Родины. 21 нояб.

1966. Сорок шестая: [Апавяданне] // Неман. № 4; Славянский марш: [Апавяданне] // Там жа. № 12; Из госпиталя: Рассказ // Во славу Родины. 6 февр.; Салют победы: Рассказ // Там жа. 9 мая.

1967. Стрекалов: (Главы из романа «Здравствуйте, товарищи мои...») // Во славу Родины. 31 дек.; 1968. 3, 6, 9, 12, 14, 21, 23 янв.

1968. Здравствуйте, товарищи мои!: Роман // Неман. № 1—3.

1969. Мать: Рассказ // Во славу Родины. 22 июня.

1970. Салют Победы: Рассказ // Путь к победе. Мн.; Поединок: (Главы из романа «Дорога в мужество») // Во славу Родины. 11, 17, 18, 25 окт.; 1, 15 нояб.; Слово о старшем товарище // Там жа. 22 нояб.

1971. А кукушка куковала...: Роман // Неман. № 1, 2; И штык и перо... // Во славу Родины. 7 февр.

1972. Они побеждают смерть: [Нарыс] // Отважные люди. Мн.; Телеграмма: [Апавяданне] // Неман. № 4.

1973. Некрасивая: [Апавяданне] // Неман. № 2; И сегодня в строю // Во славу Родины. 14 дек.

1974. Мать: Рассказ // За тебя, Беларусь. Мн.; Ленькина удача: Повесть // Неман. № 10; Древо жизни: Рассказ // Во славу Родины. 21 июля; Гэтых дзён не змоўкне слава: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 28 чэрв.; По законам добра и совести // Сов. Бел. 12 нояб.

1975. Концерт на огневой позиции: (Отрывок из романа «Где не ждут тишины») // Родины сыновья. Мн.; [Прадмова] // Ждан О. Во время прощания. Мн.; Вогненныя гады: [Рэц. на кн.: Якубовский И. Земля в огне. М., 1975] // Полымя. № 12; Летопись Победы // Сов. Бел. 26 февр.; Сов. Клайпеда. 21 марта; Мы — первые // Сов. Бел. 6 нояб.

1976. Древо жизни: Рассказ // Готовность у нас боевая. М.; Кола гісторыі не павярнуць назад // ЛіМ. 6 жн.; О друзьях-товарищах: [Рэц. на кн.: Бирюков В. Всего три дня. М., 1975] // Сов. Бел. 18 марта.

1977. Радасць здзяйсненняў // Полымя. № 10; Кіраўніцтва да дзеяння // ЛіМ. 11 лют.

1978. Паспяваючы за часам: [Прадмова] // Вытокі: Нарысы. Мн.; Звезды во мгле: Повесть // Неман. № 1, 2. Рэц.: Пятковский С. Тем ярче звезды // Сов. Бел. 24 мая; С думой о Родине: Штрихи к творческому портрету писателя Николая Алексеева // Неман. № 11; Заўсёды на перадавой // Вяч. Мінск. 18 снеж.; Адзінства савецкіх людзей: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 24 сак.

1979. На карысць народу // ЛіМ. 21 вер.; Усё, чым багаты, — людзям... // Там жа. 14 снеж.

1980. З поўным адабрэннем // ЛіМ. 26 снеж.

1983. Строки, воспитывающие мужество: [Інтэрв'ю] / Зап. П.Пилипчук // Заря. 7 мая; Жыццё — подзвіг // ЛіМ. 16 снеж.

1984. У семнаццаць хлапечых гадоў (Да 40-годдзя Вялікай Перамогі): [Нарыс] // Полымя. № 10; Мать: Рассказ // Во славу Родины. 7, 8 февр.

1985. Древо жизни: Рассказ // Боевые дороги. Мн.

1.4.

1974. Науменко И. Дом над морем: Рассказ; Домашевич В. Капитуляция: Отрывок из повести «Порохом пахла земля»; Ткачев М. Солнце взошло: Рассказ; Савицкий А. Земное поле: Рассказ; Мысливец В. Последний страх: Рассказ; Рудова В. Память: Рассказ // За тебя, Беларусь. Мн.

1.5.

На беларускую мову. Навабранцы: Раздзел з аповесці // ЛіМ. 1969. 23 вер.; Дрэва жыцця: Апавяданне / Пер. А.Шарахоўская // Маладосць. 1976. № 6; Юрка — сын камандзіра: Раздзел з аповесці // Бярозка. 1979. № 12.

На літоўскую мову. Negraziooji: Apsakymas / Vert. J.Zebryte // Kalba Vilnius. 1974. Nr 18.

1.6.

За тебя, Беларусь: Лит. сборник бел. писателей. Мн., 1974 / Скл. Рэц.: Бадроў А. За цябе, Беларусь! // ЛіМ. 1974. 28 чэрв.

2.3.

На беларускай мове. Егарэнкава Г. З полымя вайны // Полымя. 1975. № 4; Яго ж. Па галоўнай сутнасці: Творчы партрэт // ЛіМ. 1973. 14 вер.; Крупеня Я. На абочыне // Мін. праўда. 1979. 5 студз.; Мікалаю Кругавых — 50 // ЛіМ. 1976. 7 мая; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Сталяроў М. Летапісец салдацкіх будняў // Вяч. Мінск. 1970. 25 ліст.; Трыхманенка В. Вернасць тэме // ЛіМ. 1976. 7 мая; У баявым страі // Беларусь. 1976. № 5; Ярохін Р. Салдат не ідзе ў запас // ЛіМ. 1968. 26 ліст.

На рускай мове. Анискович В. «Учусь у жизни...» // Неман. 1976. № 5; Егоренкова Г. Битва за человека: (К 50-летию со дня рождения Н.П.Круговых) // Сов. Бел. 1976. 12 мая; Сапожков Ю. Исповедь мужества // Там жа. 1972. 30 марта.

У.М.Ларчанка.

КРУЛЬ МИХАІЛ

Круль Міхаіл Аляксандравіч (н. 17. 12. 1943, Масква), празаік, публіцыст. Член СП Беларусі з 1989. Піша на рускай мове.

Нарадзіўся ў сям'і служачых. Бацька, Аляксандр Вікенцьевіч, інжынер-гідратэхнік. У 1965—69 быў міністрам мантажных і спецыяльных будаўнічых работ БССР. Маці, Ганна Міхайлаўна, працавала эканамістам Міністэрства камунальнай гаспадаркі БССР. У 1957 М.Круль скончыў у Мінску 7 класаў СШ № 12. Вучыўся ў Мінскім архітэктурна-будаўнічым тэхнікуме (1957—61). З 1961 працаваў майстрам цэха завода зборнага жалезабетону № 2 камбіната «Будмантажіндустрыя», з 1962 старшым тэхнікам, інжынерам інстытута «Белпрампраект», інжынерам вытворчага аддзела праўлення «Сельбуд», а пасля яго рэарганізацыі старшым інжынерам вытворча-гаспарадчага праўлення Міністэрства сельскага будаўніцтва БССР, з 1969 у «Аўтарэмбудмантаж» Мінаўтасельгасмаша СССР (з 1989 аб'яднанне). Скончыў вячэрняе аддзяленне факультэта журналістыкі БДУ (1968). Узнагароджаны Ганаровай граматай за аператыўнае выкананне ўрадавага задання па рэалізацыі першачарговых мер па ліквідацыі вынікаў Чарнобыльскай аварыі. Намеснік старшыні Грамадскага Аргкамітэта пры Беларускім фондзе культуры па стварэнні мемарыялу ахвярам 1-й сусветнай вайны.

Як празаік М.Круль дэбютаваў у 1971 у часопісе «Неман» (нарыс «Капітан Старчак»). У 1976 на старонках гэтага часопіса была апублікавана яго першая аповесць «Другі вытворчы». Лаўрэат першых літаратурных прэмій часопіса «Неман» (1978, за аповесць «Месячны конь») і часопіса «Наш современник» (1985, за аповесць «Абследаванне дзейнасці»). Аўтар кніг «Месячны конь» і «Дзень Юпітэра». У сваіх творах М.Круль ўздымае надзённыя маральна-этычныя праблемы. Пісьменніка цікавяць таксама праблемы гераічнага мінулага і сучаснасці. Выступае як публіцыст. Аўтар серыі артыкулаў, прысвечаных увекавечванню памяці салдатаў, што загінулі ў гады 1-й сусветнай вайны.

Жыве ў Мінску.

Г.М.Урупіна.

Бібліяграфія

1.2.

Лунная лошадь: Повести. Мн., 1980. (Первая книга прозаика). Рэц.: Е г а р э н к а в а Г. Увасабленне героя // ЛіМ. 1980. 5 вер.; Т а р а с В. Трудные характеры хороших людей // Неман. 1981. № 7.

День Юпитера: Повести. Мн., 1987.

1.3.

1971. Капитан Старчак // Неман. № 12; Сузор'е будаўніка: Навела // Вяч. Мінск. 24 чэрв.

1974. Салдат і прэм'ер: [Нарыс] // Беларусь. № 10.

1976. Второй производственный: (Повесть) // Неман. № 5.

1977. День Юпитера: (Повесть) // Неман. № 10.

1978. Лунная Лошадь: (Повесть) // Неман. № 5. Рэц.: С н и ц и р о в а Н. Шаги нашей надежды // Сов. Бел. 1979. 11 мая.

1985. Обследование деятельности: [Аповесць] // Наш современник. № 10. Рэц.: А д р и а л о в А. Понимать ситуацию // ЛГ. 4 дек.; П о д е н к о С. Проблемы остаются // Лит. Россия. 29 нояб.

2.3.

На беларускай мове. Галоўны крытэрый — патрабавальнасць // ЛіМ. 1980. 23 мая.

М.П.Барташэвіч.

КРУПЕНЬКА ЯЎГЕН

Крупенька Яўген Міхайлавіч (20. 8. 1936, в. Саськаўка Шклоўскага р-на Магілёўскай вобл. — 4.2.1990, Мінск; пахаваны ў в. Саськаўка), паэт, перакладчык. Член СП Беларусі з 1980.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацька Міхаіл Мікалаевіч загінуў на фронце. Маці, Браніслава Пятроўна, працавала ў калгасе. Пасля заканчэння дзесяцігодкі Я.Крупенька супрацоўнічаў у рэдакцыі шклоўскай раённай газеты «Чырвоны барацьбіт». Пісаў нататкі, рэпартажы, нарысы, друкаваў вершы. У 1955—58 служыў у Савецкай Арміі. У 1958—59 літсупрацоўнік газеты «За вяртанне на Радзіму», у 1959—61 — часопіса «Блакнот агітатара». З 1961 загадчык аддзела піянерскага жыцця часопіса «Бярозка». У 1965—70 вучыўся ў Літаратурным інстытуце імя А.Горкага ў Маскве, пасля яго заканчэння, з 1970 — літаратурны кансультант, з 1977 супрацоўнік аддзела сельскай моладзі, у 1980—90 — аддзела прапаганды і агітацыі газеты «Чырвоная змена».

Першую байку «Два працадні» Я.Крупенька надрукаваў у раённай газеце «Чырвоны барацьбіт» яшчэ ў школьныя гады. У 1955 быў удзельнікам рэспубліканскай нарады маладых пісьменнікаў, дзе пашчасціла бачыць і слухаць Я.Коласа. З 1956 творы паэта друкаваліся на старонках рэспубліканскай перыёдыкі. У цэнтры ўвагі яго кніг паэзіі «Салаўі», «Нядзеля», «Бусліны човен», «Стрэчанне» і інш. — стваральная праца, маладосць і каханне, вернасць грамадзянскаму абавязку, Прыдняпроўе, Шклоўшчына — запаветны куточак Радзімы, гасціннасць сваіх землякоў, дарагі вобраз маці, гераічнае мінулае беларускага народа. Гумар і сатыра паэта сабраны ў кнігах «Слон пад мікраскопам», «Юбілейныя бліны». Даверліва і шчыра гутарыў паэт і з маленькімі чытачамі, якім прысвяціў зборнікі вершаў: «Малінавы год», «Колеры», «Нашы святы», «Усе работы добрыя», «Хто нам дом пабудаваў». Выступаў з крытычнымі і публіцыстычнымі артыкуламі, рэцэнзіямі, друкаваў нарысы, творчыя партрэты беларускіх пісьменнікаў. Зрабіў пераклад на сучасную беларускую мову «Слова аб палку Ігаравым». Перакладаў на беларускую мову творы рускіх, украінскіх паэтаў.

Песні на словы Я.Крупенькі напісалі А.Ізотаў, А.Рэмізоўская, Ю.Семяняка і інш. На доме, дзе ён нарадзіўся, ў 1992 устаноўлена мемарыяльная дошка.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

1.2.

Салаўі: [Вершы]. Мн., 1969. (Першая кніга паэта). Рэц.: Гаўрусёў С. Паэзія — у праўдзе жыцця // Полымя. 1969. № 6; Лапіцкі В. Больш патрабавальнасці да сябе // Чырв. змена. 1969. 10 снеж.; Яго ж. Шчырае давер'е // Маг. праўда. 1969. 25 ліп.; Сербантовіч А. Слухаючы салаўя // Маладосць. 1969. № 9; Шаховіч М. Споведзь сэрца // Звязда. 1969. 8 кастр.

Малінавы год. Вершы. Мн., 1971. Рэц.: Даніленка М. // Гомел. праўда. 1971. 24 вер.; Яго ж. // Маг. праўда. 1971. 23 кастр.; Зубкоўскі Б. Не паўтараць сябе // Полымя. 1972. № 1; Ліцвінаў Р. Вецер... з далонямі // ЛіМ. 1972. 4 лют.

Нядзеля. Вершы. Мн., 1972. Рэц.: Разанаў А. Пра духоўны свет лірычнага героя // Полымя. 1973. № 1.

Колеры: Вершы. Мн., 1973.

Бусліны човен: Лірыка. Мн., 1975.

Нашы святы: Вершы. Мн., 1975. Рэц.: Хамянкоў М. Пра нашы святы // Наст. газ. 1975. 31 снеж.

Усе работы добрыя. Вершы. Мн., 1977.

Слон пад мікраскопам: Вершы, байкі, мініяцюры. Мн., 1978. (Б-ка «Вожыка»).

Хто нам дом пабудаваў: Вершы. Мн., 1978.

Стрэчанне: Вершы. Мн., 1981. Рэц.: Каралёў С. Маналог аркуша паперы // ЛіМ. 1982. 27 жн.

Юбілейныя бліны: Гумар і сатыра. Мн., 1984.

Карэнні: Вершы, байкі, паэмы. Мн., 1986.

Гекзаметр баразны: [Вершы]. Мн., 1988.

1.3.

1956. Прывал: [Верш] // Маг. праўда. 23 вер.; Шляхамі дружбы: [Верш] // Чырв. змена. 25 сак.

1957. Дожджык: [Верш] / / Вясёлка. № 8; Дошка гонару: [Верш] / / Калг. праўда. 31 снеж.; У млыне: [Верш] / / Мін. праўда. 5 ліст.; Трывога; Сын: [Вершы] / / Чырв. змена. 3 лют.; На пошце: [Верш] / / Там жа. 22 вер.

1958. Бацька; Шпакі ў гарнізоне; Вясновы дождж: [Вершы] / / Прыдняпроўе. Магілёў; Шпакі ў гарнізоне; У дождж; Зенітчыкі б'юць: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Маладосць: [Верш] / / Вожык. № 19; За вяртанне на Радзіму. № 82; Мін. праўда. 29 чэрв.; Зварот шчасця / / За вяртанне на Радзіму. № 51; Галубкі: [Верш] / / Там жа. № 53; Адзін з многіх... / / Там жа. № 61; «Такі прастор — не наглядзецца...»: [Верш] / / Там жа. № 62; Рыбаловы; Мой мячык: [Вершы] / / Там жа. № 63; Шчасце Ніны: [Верш] / / Там жа. № 74; Знайшоў сваё месца ў жыцці / / Там жа. № 78; Шклоўшчына мая: [Верш] / / Там жа. № 79; Наша ГЭС: [Верш] / / Там жа. № 89; Светлая будучыня: [Нарыс] / / Там жа. № 98; Затрымаўся ля веснічак...: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 5; Савецкай Арміі салдату: [Верш] / / Калг. праўда. 23 лют.; Жыта: [Верш] / / Там жа. 16 вер.; Дарога на палігон: [Верш] / / ЛіМ. 12 лют.; У паходзе: [Верш] / / Там жа. 22 лют.; Бацька: [Верш] / / Там жа. 2 крас.; Голас аўтазаводцаў / / Там жа. 30 жн.; «Я ды цішыня ў маім пакоі...»: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; Шчасце: [Верш] / / Мін. праўда. 23 лют.; У пошуках свайго голасу / / Там жа. 30 вер.; Сцяг палка: [Верш] / / Чырв. змена. 11 сак.; Я гаспадар свабоднай зямлі: [Верш] / / Там жа. 16 сак.; Па трывозе: [Верш] / / Там жа. 26 ліп.; Будаўнік: [Верш] / / Там жа. 10 жн.; «Салдацкая сталасць не проста прыходзіць...»: [Верш] / / Там жа. 21 вер.; Агляніся, юнацтва...: [Верш] / / Там жа. 12 ліст.; Я цябе вітаю: [Верш] / / Там жа. 27 снеж.; «Вартавыя стаяць...»: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.

1959. Мілей за ўсё Айчына: [Верш] / / За вяртанне на Радзіму. № 4; І так усюды... / / Там жа. № 6; Выпрабаванне / / Там жа. № 14; Дарагая мая Беларусь: [Верш] / / Там жа. № 17; У адной брыгадзе / / Там жа. № 19; Савецкая Беларусь — мая другая Радзіма / / Там жа. № 22; На выстаўцы: [Верш] / / Там жа. № 46; Свой хлеб / / Там жа. № 49; Гэта зроблена будаўнікамі: [Гутарка з намеснікам міністра будаўніцтва БССР С.С.Батурыным] / / Там жа. № 59; Свята над Шацілкамі: Дарожныя нататкі / / Там жа. № 66; Паступам мужным: [Верш] / / Там жа. № 69; Шырокі поступ / / Там жа. № 74; Суседзі / / Там жа. № 82; Першамайцы / / Там жа. № 85; Салдаты міру: [Верш] / / Калг. праўда. 9 мая; На выстаўцы: [Верш] / / Там жа. 19 чэрв.; Думамі і сэрцам мы з табой: [Верш] / / Там жа. 8 ліп.; Кітайскаму другу: [Верш] / / Там жа. 1 кастр.; Сыну: [Верш] / / Там жа. 25 кастр.; Расцём мы дастойнай зменай: [Верш] / / Там жа. 17 снеж.; Салдацкая сталасць: [Верш] / / ЛіМ. 21 лют.; Шасцёра дружных: Нарыс / / Там жа. 29 крас.; Літаратурны твор у раённай газеце / / Там жа. 20 чэрв.; Каб благое не зацямняла добрае / / Там жа. 10 кастр.; Па трывозе: [Верш] / / Маг. праўда. 22 лют.; Госці: [Верш] / / Мін. прўда. 1 студз.; Садоўнік; Кавалі; Цясляр: [Вершы] / / Там жа. 14 крас.; Помнік перамогі: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Галубкі: [Верш] / / Там жа. 31 мая; Размова са старым камуністам: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.; Развітанне з летам: [Верш] / / Піянер Бел. 28 жн.; Ночы на граніцы: [Верш] / / Чырв. змена. 22 лют.; Рост: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Дарога ў будучыню: [Верш] / / Там жа. 4 крас.; «Шумяць ад ранку вуліцы...»: [Верш] / / Там жа. 28 чэрв.; Жаданне: [Верш] / / Там жа. 30 ліп.

1960. Ля помніка: [Верш] / / Гродзен. праўда. 9 мая; Калі звіняць рыфмы / / Мін. праўда. 14 студз.; Да слупа ганебнага: [Верш] / / Там жа. 24 мая; Рукі: [Верш] / / Там жа. 10 чэрв.; Сляды вайны; Дарогі: [Вершы] / / Там жа. 1 ліп.; Амерыка без прыкрас / / Там жа. 27 вер.

1961. Рыбаловы: [Верш] / / Бярозка. № 9; Дзень Радзімы: [Верш] / / Там жа. № 12; Прызнанне; Дарогі: [Вершы] / / Звязда. 8 ліп.; Сейбіт праўды: [Верш] / / Там жа. 3 жн.; Ты — зямлі савецкай гаспадар: [Верш] / / Мін. праўда. 19 сак.; Пад сонечным небам Айчыны; Шчаслівы дзень: [Вершы] / / Там жа. 2 вер.; Мы сэрцам з табою: [Верш] / / Чырв. змена. 31 кастр.

1962. Склікайце, горны!: [Верш] / / Бярозка. № 5; Размаўляе дарагі Купала: [Верш] / / Там жа. № 7; Легендарныя людзі: [Верш] / / Там жа. № 9; Жывём па піянерскіх законах: Нарыс / / Там жа. № 10; Рэкамендацыя дружыны: Нарыс / / Там жа. № 11; Пяро і чарніла; Замок і рашэнне: (Байкі) / / Вожык. № 21; Вясёлка над палігонам: [Верш] / / Полымя. № 12; Хвалююцца сэрцы ад шчасця: [Верш] / / Гомел. праўда. 21 жн.; Думы партыі — думы народа: [Верш] / / Гродзен. праўда. 23 ліст.; Наваголні роздум: [Верш] / / Звязда. 1 студз.; Слаўся!: [Верш] / / Там жа. 19 сак.; Сонечная раніца: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Галубкі: [Верш] / / Там жа. 1 чэрв.; Ляўкі: [Верш] / / Там жа. 5 ліп.; Трэці!: [Верш] / / Там жа. 12 жн.; Час каравулы мяняе; «Калі цяжкі, як камень, смутак...»; Мой дом: [Вершы] / / Там жа. 15 вер.; Наша партыйная вясна: [Верш] / / Там жа. 17 кастр.; Не дазволім!: [Верш] / / Там жа. 24 кастр.; Хвала табе, бацькоўская зямля!: [Верш] / / Там жа. 3 ліст.; На пабыўку: [Верш] / / ЛіМ. 23 лют.; Нябесныя браты: [Верш] / / Там жа. 17 жн.; Павышаць баяздольнасць прафсаюзаў / / Мін. праўда. 3 лют. / Сааўт. П.Гракові; Сэрца падказала / / Там жа. 21 кастр.; Шляхам ясназорным: [Верш] / / Там жа. 11 крас.; Вязынка: [Верш] / / Там жа. 6 ліп.; Дняпроўскія чайкі: [Верш] / / Піянер Бел. 10 жн.; Саюз — як граніт: [Верш] / / Там жа. 28 снеж.; Статуя свабоды: [Верш] / / Чырв. змена. 16 чэрв.; Балада пра салюты / / Там жа. 7 ліст.; Шчодрасць: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.

1963. Вярбоўшчык; Калодзеж: [Вершы] / / Беларусь. № 3; Гэта — здорава: [Верш] / / Там жа. № 7; Камсамольскі білет: [Верш] / / Бярозка. № 2; Ля калодзежа: [Верш] / / Вожык. № 12; Кастрычнік: [Верш] / / Маладосць. № 11; Мін. праўда. 6 ліст.; Сцягі на клёнах: [Верш] / / Полымя. № 11; Вясёлка: Урывак з лірычнай паэмы «Зямное прыцягненне» / / Звязда. 13 лют.; Другая сустрэча: Урывак з паэмы / / Там жа. 3 ліст.; З даверам да маленькіх / / ЛіМ. 5 крас.; Таварыш Кастра ў Маскве: [Верш] / / Там жа. 30 крас.; Жывая мара Ільіча: [Верш] / / Там жа. 30 ліп.; Нашчадкі славы: [Верш] / / Маг. праўда. 10 сак.; З Першамаем!: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Пяро і чарніла: [Верш] / / Ніва. 17 лют.; Мінск: [Верш] / / Чырв. змена. 17 крас.; «Колькі на небе фарбаў...»: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Перад экзаменам: [Верш] / / Там жа. 11 мая; Сляды вайны: [Верш] / / Там жа. 29 мая; Ляцяць Зямля: [Верш] / / Там жа. 15 чэрв.; Песня юнацтва; «Чыстая, як ранішнія росы...»: [Вершы] / / Там жа. 4 ліп.; Белая яблыня; Садоўнік; Ранні сілас: (Сельскія невелы) / / Там жа. 28 ліп.; Даяркі: [Верш] / / Там жа. 25 жн.; У свет цікавага: [Рэц. на кн.: В а с і л е в і ч А. Калінавая рукавічка. Мн., 1963] / / Чырв. змена. 4 снеж.; У думах і сэрцах: [Верш] / / Там жа. 19 снеж.; Зімовае: [Верш] / / Там жа. 29 снеж.

1964. Пяро і чарніла; Замок і рашэнне: [Вершы] / / Мініяцюры і карыкатуры. Мн.; Вернасць: [Верш] / / Беларусь. № 2; З Першамаем: [Верш] / / Там жа. № 5; Шоўк яго на сцягах: [Верш] / / Там жа. № 7; Прызнанне: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 3; Вёсны юнацтва; Беларусь...: [Вершы] / / Маладосць. № 7; Я Леніна бачыў: [Верш] / / Звязда. 21 студз.; Пісьмо настаўніцы: [Верш] / / Там жа. 1 вер.; Пралог: [Верш] / / Там жа. 20 вер.; Адзіная сям'я: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Прыстань прыгод і мар: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. Зялёны востраў. Мн., 1963] / / ЛіМ. 3 крас.; Зух-чарадзей: [Рэц. на кн.: В а л а с е в і ч Э. Дняпроўскі чарадзей: Казкі. Мн., 1963] / / Там жа. 1 вер.; Зорны перазвон: Урывак з паэмы / / Мін. праўда. 12 ліпт.; Попел: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; Крочыць Ільіч дарагі: [Верш] / / Там жа. 18 крас.; Маці: [Верш] / / Там жа. 29 крас.; З добрым ранкам, жыццё!: [Верш] / / Там жа. 3 ліп.; Я іду: [Верш] / / Там жа. 5 жн.; Першакласніца: [Верш] / / Там жа. 1 вер.; Блізкае рэха: [Верш] / / Там жа. 6 вер.; Наліваюцца, спеюць вішні... / / Там жа. 23 вер.; Жнівень: [Верш] / / Там жа. 11 кастр.; Шклоўшчына:

[Верш] / / Сел. газ. 29 авг.; У жніво: [Верш] / / Там жа. 20 сент.; Паўка: [Верш] / / Там жа. 29 сент.; Над кручай рачною: [Верш] / / Чырв. змена. 8 сак.; Далягляды паэзіі / / Там жа. 1 крас.; «О, зямля, са шляхамі Млечнымі...»: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Сляды вайны: [Верш] / / Там жа. 17 мая; «Жменька попелу... Можа не дарэчы?..»: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.; Гарніст; На вучэнні; Вечны агонь; Сны: [Вершы] / / Там жа. 21 мая; Урачыстасць: Лірычны рэпартаж / / Там жа. 5 ліп.; Рамантыкі: [Верш] / / Там жа. 15 ліп.; Лірычныя мелодыі: Расцвітае вішня; «Паглядзі, паглядзі...»; Салаўі / / Там жа. 19 ліп.; Залаты прыбой: [Верш] / / Там жа. 25 жн.; Песня над капрамі: [Верш] / / Там жа. 30 жн.; Сталь гартуецца так: [Верш] / / Там жа. 29 вер.; Ім неба падуладнае: [Верш] / / Там жа. 13 кастр.; Дняпроўскі паром: [Верш] / / Там жа. 14 кастр.; Поплеч з сонцам: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.

1965. Лазня суседа; Саматканыя, з белага кужалю...: [Вершы] / / Дзень паэзіі—65. Мн.; Дакладнасць: [Верш] / / Вожык. № 3; Вясновае: [Верш] / / Там жа. № 8; Не на той ноце; Суседкі: [Мініяцюры] / / Там жа. № 17; Апенькі; Лісічкі; Сыраежкі; Баравік: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 10; Прысяга: [Верш] / / Звязда. 23 лют.; Мой голас: [Верш] / / Там жа. 14 сак.; Мая зямля: [Верш] / / Там жа. 8 мая; Успомні, таварыш, сяброў баявых: [Верш] / / Там жа. 30 чэрв.; Перад спатканнем: [Верш] / / Там жа. 8 кастр.; Сустрэча з мужнасцю / / Там жа. 31 кастр.; Ён росціць колас...: [Верш] / / Мін. праўда. 21 крас.; Верасень: [Верш] / / Там жа. 7 вер.; Удзячнасць: [Верш] / / Наст. газ. 28 жн.; Не на той ноце: [Верш] / / Ніва. 10 кастр.; Сардэчнасць: [Верш] / / Сел. газ. 17 янв.; Расіі: [Верш] / / Чырв. змена. 9 студз.; Дзень добры, сакавік!: [Верш] / / Там жа. 2 сак.; Сэрца загадвае: [Верш] / / Там жа. 6 сак.; «Сонца шчодраю рукой...»: [Верш] / / Там жа. 7 сак.; Праспект маладосці: [Верш] / / Там жа. 14 сак.; Слава вам!: [Верш] / / Там жа. 24 сак.; Вясёлка: [Верш] / / Там жа. 13 крас.; «Бярозы набрынялі сокам...»: [Верш] / / Там жа. 28 крас.; Песня сонцу: [Верш] / / Там жа. 4 мая; «У мяне жаданне скульптарам быць...»: [Верш] / / Там жа. 23 мая; Мы — турысты — вясёлы народ: [Верш] / / Там жа. 6 чэрв.; Сярэбраны звон: [Верш] / / Там жа. 4 жн.; Ранішняе прывітанне: [Верш] / / Там жа. 5 жн.; Імклівы, сонечны прасцяг; «Адліты з граніту, задумлівы, строгі...»; «Не кіламетрамі, гадамі...»; «Над горадам — Сонца паўдзённае...»; «Я сягоння бясконца горды...»: [Вершы] / / Там жа. 8 жн.; Племя арлянят: [Верш] / / Там жа. 14 жн.; Гарадок над капрамі зоры: [Верш] / / Там жа. 29 жн.; Асеннія эцюды: [Верш] / / Там жа. 16 вер.; Песня аб Брэсце: [Верш] / / Там жа. 18 вер.; Зялёная школа: Паэмаказка / / Там жа. 22 вер.; Вёсны юнацтва: [Верш] / / Там жа. 3 ліст.

1966. Змяніў: [Верш] / / Вожык. № 15; Ганчары; «Май у белых маюе садах...»; «Спёка...»: [Вершы] / / Маладосць. № 5; Крепнут крылья в полете / / ЛГ. 29 нояб.; Магілёўшчына: [Верш] / / Маг. праўда. 1 студз.; Я Леніна бачыў: [Верш] / / Там жа. 22 крас.; Як госць жаданы: [Верш] / / Наст. газ. 1 студз.; З яго імем...: [Верш] / / Там жа. 20 крас.; Прамень сонца зазірнуў у клас: [Верш] / / Там жа. 31 жн.; Звонкі след: [Верш] / / Чырв. змена. 12 крас.; Лірычны маналог: [Верш] / / Там жа. 21 жн.

1967. Старая хроніка: [Верш] / / Дзень паэзіі—67. Мн.; «Была дзяўчынкай, а пасля — дзяўчынай...»; Колеры Урубеля: [Вершы] / / Полымя. № 5; «І цішыня пявучая, як струны...»; «Лічу сябе заўжды ў даўгу...»; «У лузе — сцяжынка...»; «Я сам любіў. Другую мне хвалілі...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 17 ліст.; «І цішыня пявучая, як струны...»: [Верш] / / Звязда. 14 ліст.; На сцежках старых: [Верш] / / Маг. праўда. 17 ліст.; Смольны — штаб Кастрычніцкай рэвалюцыі: [Верш] / / Наст. газ. 7 ліст.; Дзень Радзімы: [Верш] / / Там жа. 30 снеж.; Жывыя чую крокі Ільіча: [Верш] / / Чырв. змена. 14 ліст.; Настрой: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.

1968. Міншчыне: [Верш] / / Вожык. № 23; Шчодрасць; Сёння: [Вершы] / / Маладосць. № 7; «Год сорак трэці...»; «Як пра цябе гаворым многа-многа...»: [Вершы] / / Там жа. № 11; Далёкія выраі: [Верш] / / Вяч. Мінск. 25 ліп.; Эстафета ў надзейных руках: [Верш] / / Звязда. 30 чэрв.; Песня юнацтва; «Чыстая, як ранішнія росы...»: [Вершы] / / Наст. газ. 18 вер.; Іскра сэрца: [Верш] / / Сел. газ. 1 янв.; Хата з краю: [Верш] / / Там жа. 6 июля; Агні на мачтах: Лірычны рэпартаж / / Чырв. змена. 30 чэрв.; Вытокі песні: [Рэц. на кн.: Федзюковіч М. Зямля — магніт. Мн., 1968] / / Там жа. 2 ліп.

1969. Касманаўт да Леніна ідзе: [Верш] / / Беларусь. № 12; ЛіМ. 9 снеж.; Коцікі; Павары; Мак; Леў; Рысь: [Вершы] / / Вясёлка. № 5; Пісьмо ў Саськаўку / / Голас Радзімы. № 4; «Ты мне адклікніся, як рэха...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 8; Беларусь: [Верш] / / Звязда. 1 студз.; Сучаснік мой: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Расіі: [Верш] / / Там жа. 12 чэрв.; Мая вясна і песня — камсамол: [Верш] / / Там жа. 29 чэрв.; У ранні час: [Верш] / / ЛіМ. 22 крас.; Падарожнік; «Часіна ліпеня перад жнівом...»; «Тоненька, як ранішні прамень...»: [Вершы] / / Маг. праўда. 12 жн.; Ударны кліч: [Верш] / / Мін. праўда. 13 крас.; Вясна ў кожнага ў вачах: [Верш] / / Наст. газ. 12 крас.; У добры час!: [Верш] / / Там жа. 4 кастр.; Сыны Радзімы: [Верш] / / Там жа. 18 кастр.; Квецень: [Верш] / / Сел. газ. 29 июня; Маладосцю вечнаю крылатыя: [Верш] / / Чырв. змена. 12 крас.; Землепраходцы: (Лірычны рэпартаж) / / Там жа. 29 чэрв.

1970. Водар лета; Падарожнік; «Тоненька, як ранішні прамень...»; «Застанься сам з сабой над небам...»; «Бярэзнікам акопы зараслі...»; «Гляджу ў крыніцу — ледзяное дно...»: [Вершы] / / Беларусь. № 8; Ленінскія камісары; Веку новага набат; Як зара над борам: [Вершы] / / Там жа. № 11; Карацелькі: Цяжкасць жанру; Стол; Кран / / Вожык. № 16; Замок і ключ; Казёл; Авадзень; Расінка: [Гумарэскі] / / Там жа. № 19; Вуліца маладосці: [Верш] / / Вяч. Мінск. 24 вер.; Ленінскія камісары: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; Раўненне на Кастрычнік: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Савецкаму салдату: [Верш] / / Звязда. 22 лют.; Выйдзі ранкам у сад: [Верш] / / Там жа. 1 ліст.; Для будучыні: [Верш] / / Там жа. 18 ліст.; У звяроў гэтак бывае: Гумарэскі / / ЛіМ. 18 вер.; Калодзеж; Трыялет; Вярталіся з выраю гусі; «Я змясціў у сабе на гады, на жыццё колас жытнёвы...»; «Музейнай рэдкасцю становяцца ў нас жорны...»: [Вершы] / / Маг. праўда. 6 чэрв.; Тэлеграфіст; Я іду па небе; Аленка: [Вершы] / / Наст. газ. 25 сак.; Красавік; Прыціхнуў бор; Гарэча; Сосны: [Вершы] / / Піянер Бел. 16 крас.; Гвардзеец: [Верш] / / Сел. газ. 22 февр.; Зорамі іскрыцца маладосць...: [Верш] / / Там жа. 25 окт.; Са славаю!: [Верш] / / Чырв. змена. 1 студз.; Армія мая: [Верш] / / Там жа. 22 лют.; Юнацтва сонечныя вёсны: [Верш] / / Там жа. 21 крас.; Салігорскія эцюды: Першы камень; Палатка; Прымаўка; Зоркі; Легенда; Лірычная / / Там жа. 21 чэрв.; Талент жыццялюба / / Там жа. 25 жн.; Асенняе: [Верш] / / Там жа. 2 вер.; У што верыш, хвалюе / / Там жа. 16 вер.; Зззяе нашай маладосці сцяг: [Верш] / / Там жа. 24 вер.; Паэзія чыстай сіні / / Там жа. 3 кастр.; Стаіць цвярдыняй крэпасцьгерой: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; Арбіта маладосці / / Там жа. 12 ліст.; Гарачыя сэрцы купалаўцаў / / Там жа. 19 ліст.; Песня маці; Табе адной; Чаму?: [Вершы] / / Там жа. 13 снеж.

1971. Лугі; «Гэта так заведзена даўно...»; «Калі на небе смяецца сонца...»: [Вершы] / / Дзень паэзіі—71. Мн.; Пісьмо настаўніцы; Песня маці: [Вершы] / / Беларусь. № 9; Карацелькі: Гусак-рэцэнзент; Два тВары; Творчая ўдача; Тэрмометр-хвалько; Слон і Моська / / Вожык. № 4; Байкі: Мох і дуб; Дзве лісы; Павук / / Там жа. № 12; Сустракайце вясну!: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 3; Вярбовыя свісткі; «Я змясціў у сабе на гады, на жыццё...»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 4 сак.; Зорная эстафета: [Верш] / / Звязда. 8 чэрв.; Калодзеж; Яблыня; Распусціліся раніцай вербы...: [Вершы] / / ЛіМ. 21 мая; Жыта: Урывак з паэмы; Вярталіся з выраю гусі; Я, як дрэва: [Вершы] / / Наст. газ. 20 сак.; Партыі Леніна: [Верш] / / Там жа. 27 сак.; Непагасны маяк: [Верш] / / Сел. газ. 1 янв.; Б'юць куранты: [Верш] / / Чырв. змена. 1 студз.; Пар-

тызанскі падарунак: [З успамінаў] // Там жа. 5 студз.; «Да драбніцы — роднае і блізкае...»: [Верш] // Там жа. 31 студз.; Гартуйце цэх сатыры: [Верш] // Там жа. 4 сак.; Гавораць камуністы: [Верш] // Там жа. 1 крас.; Жывём па-ленінску!: [Верш] // Там жа. 18 крас.; Ява: [Верш] // Там жа. 22 крас.; Слава сынам крылатым: [Верш] // Там жа. 24 крас.; Ільіч гаворыць: [Верш] // Там жа. 25 крас.; Творчы неспакой: [Рэц. на кн.: Г р а ч а н і к а ў А. Круглая плошча. Мн., 1971] // Там жа. 9 мая; З новай кнігі «Нядзеля»: [Вершы] // Там жа. 14 ліп.; «З дарог далёкіх...»: [Верш] // Там жа. 28 жн.; Мак; Павары; Леў: [Вершы] // Там жа. 29 жн.; Пісьмо да настаўніцы: [Верш] // Там жа. 19 вер.; Мая вясна і песня — камсамол: [Верш] // Там жа. 28 кастр.; Пад сонцам Радзімы: [Верш] // Там жа. 5 снеж.

1972. «Якое гэта хараство — лясы!..»: [Верш] // Дзень паэзіі—72. Мн.; Калгаснае свята: [Верш] // Вожык. № 12; Удзячнасць; Вярталіся з выраю гусі; Курганы: [Вершы] // Маладосць. № 2; «Я ў сэрцы змясціў на гады, на жыццё...»; «Восень прайшлася ўзлессем...»: [Вершы] // Полымя. № 3; Акно трывогі; «Ад турботаў тваіх не стаю убаку...»; «Зноў у расе купаецца сонца...»: [Вершы] // Звязда. 9 чэрв.; Водар лета; Трыялет; «На мяне не крыўдуй ты вельмі...»; «Ах, які ты шчодры на дарункі...»: [Вершы] // Знамя юности. 13 июля; Заўсёды з Леніным: [Верш] // Наст. газ. 22 крас.; Мая Айчына — СССР: [Верш] // Там жа. 1 мая; Сінім ранкам; «Я — у хаце ля сырых ракітаў...»: [Вершы] // Там жа. 12 ліп.; Настаўнік: [Верш] // Там жа. 30 жн.; Салаўі адны ў нас спяваюць: [Верш] // Сел. газ. 16 февр.; Зірні вакол: [Верш] // Там жа. 30 апр.; Пад Новы год: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; «Люблю цішыню, калі змаўкае вецер...»: [Верш] // Там жа. 2 лют.; Салдацкая слава: [Верш] // Там жа. 23 лют.; Вянок дружбы // Там жа. 29 лют.; Талент маладосці // Там жа. 7 сак.; Слаўся, камуністычная праца!: [Верш] // Там жа. 16 крас.; Партыі Леніна: [Верш] // Там жа. 22 крас.; «Ты — мая весняя раніца...»; «Навошта аб шчасці марыць?..»; «Доўгіх шляхоў я не адмаўляю...»: [Вершы] // Там жа. 31 мая; Марш піянерыі: [Верш] // Там жа. 4 чэрв.; Да зораў яснага світання: [Верш] // Там жа. 8 ліп.; «Усю Радзіму ў сэрцах нясу...»: [Рэц. на кн.: К а м е й ш а К. Мембрана: Вершы. Мн., 1972] // Там жа. 13 ліп.; З новай кнігі. [Вершы]: «Па зямлі ісці не проста...»; «На чорнай дошцы...»; «Перад дальняй дарогай...»; «Не магу я пакрыўдзіць цябе...»; «Паміраюць не ў гнёздах птушкі...» // Там жа. 27 ліп.; «Калі ў гармоніі з жыццём...»: [Рэц. на кн.: К у з ь м я н к о ў У. Ішла вясна: Апавяданні. Мн., 1972] // Там жа. 16 жн.; У добры час!: [Верш] // Там жа. 26 жн. Спец. вып.; Савецкаму салдату: [Верш] // Там жа. 21 вер.; І слава і веліч: [Верш] // Там жа. 24 вер.; «Па зялёную маланку» // Там жа. 30 вер.; Высокая пасада; Хлебароб: [Вершы] // Там жа. 8 кастр.; Салдацкі горн: [Верш] // Там жа. 11 кастр.; Сонечным працсягам: [Верш] // Там жа. 29 кастр.; Калыска бессмяротнасці: [Верш] // Там жа. 5 ліст.; Лістапад: [Верш] // Там жа. 26 ліст.

1973. «Ці то неба на поле ўпала...»; «Паміраюць не ў гнёздах птушкі...»: [Вершы] // Дзень паэзіі—73. Мн.; Салдацкая слава: [Верш] // Вожык. № 3; Мы з Антонам: [Верш] // Там жа. № 7; Май: [Верш] // Там жа. № 8; Гром: [Верш] // Работніца і сялянка. № 5; Працаўніца; Чытачы; Зіма: [Вершы] // Сел. газ. 28 янв.; 1 Мая; «Песня працы ў полі не змаўкае...»: [Вершы] // Там жа. 1 мая; Балада аб трактары // Чырв. змена. 1 лют.; Зорныя санеты: «Для нас — не таямніца космас, не...»; «Мы, на зямлі жывыя людзі, — сведкі...»; «Услед за марай першая разведка...» // Там жа. 12 крас.; Вясна пяцігодкі: [Верш] // Там жа. 1 мая; З Першамаем!: [Верш] // Там жа. 2 мая; Маладосць: [Верш] // Там жа. 24 чэрв.; Песня беларускіх шыннікаў: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Веку новага набат: [Верш] // Там жа. 6 ліст.

1974. Серп: «Па зямлі ісці няпроста...»: [Вершы] // Дзень пэзіі—74. Мн.; За праграму міру: [Верш] // Вожык. № 11; Ліст да настаўніцы: [Верш] // Вяч. Мінск. 20 вер.; [Рэц. на кн.: К а с ь к о У. Арляняты вучацца лётаць. Мн., 1973] // Знамя юности. 16 янв.; Глыбокая баразна: Нарыс // ЛіМ. 24 мая; Настаўніку: [Верш] // Наст. газ. 31 жн.; «На чорнай дошцы, нібы ўночы...»: [Верш] // Сел. газ. 6 окт.; Аснежыцкі колас: Паэт. рэпартаж // Чырв. змена. 6 студз.; Балада аб бяссмерці // Там жа. 13 лют.; З глыбінь народных // Там жа. 26 мая; «Мой родны горад...»: [Верш] // Там жа. 21 ліп.; Бусліны човен: [Вершы] // Там жа. 4 жн.; Сыны планеты: [Верш] // Там жа. 3 снеж.; «І болей сонца ў вышыні...»: [Да 60-годдзя з дня нараджэння Р.Няхая] // Там жа. 5 снеж.

1975. Балада аб запісцы: [Верш] // Беларусь. № 4; Навіна; Матылькі: [Вершы] // Вожык. № 11; Рабінка; Таполі; Працаўніца: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 9; Магілёўшчына: [Верш] // Во славу Родины. 21 сент.; У салдацкім страі // Звязда. 26 крас.; Жыццё абнаўленне; Жнівень адышоў; Пра Дзеда Мароза; Птушыная хата: [Вершы] // Наст. газ. 8 кастр.; Мая Беларусь: [Верш] // Сел. газ. 1 янв.; Гучаць куранты над Сусветам: З вянка санетаў: «Пад бой курантаў абляцець Сусвет і пройдзе...»: «Ён спадарожнік дум і спадзяванняў...»; «Адкрыццяў новых, пошукаў...»; «Пад бой курантаў абляцець Сусвет, ён — спадарожнік дум...» // Чырв. змена. 1 студз.; Служаць Радзіме салдаты: [Вершы]: «Для мяне няма вышэй прызвання...»; Побач ты са мной; У водпуску; У запасе; «Ой, мяцеліца мяла...» // Там жа. 23 лют.; Урачыстасць: Лірыч. вершаваны рэпартаж // Там жа. 11 мая; Танк на п'едыстале: [Верш] // Там жа. 3 ліп.

1976. Беляць палотны: [Верш] // Люблю будзённы дзень... Мн.; На планеце — вясна: [Верш] // Вожык. № 7; Зоркі на рабіне: [Вершы] // Родная прырода. № 1; Глыбіня; «Прасіла дуброву...»: [Вершы] // Вяч. Мінск. 23 снеж.; З памяці не выкрасліць: [Верш] // Маг. праўда. 6 ліст.; З Леніным: [Верш] // Наст. газ. 1 студз.; Спелае жыта; Аб чым спяваюць?; Як мне знайсці: [Вершы] // Там жа. 4 снеж.; Навіна: [Верш] // Ніва. 25 студз.; Матылькі: [Верш] // Там жа. 18 ліп.; З Леніным у сэрцы: [Верш] // Чырв. змена. 3 сак.; Ад цаліны да Брэсцкай цытадэлі // Там жа. 31 сак.; Крок у заўтра: [Верш] // Там жа. 18 крас.; Май: [Верш] // Там жа. 1 мая; «На сонцы суніцы даспелі...»: [Рэц. на кн.: К а л е с н і к І. Юнацтва. Вершы. Мн., 1975] // Там жа. 15 чэрв.; «Лес мой — арганная музыка веку...»; «Сумненні, быстраногія, як коні...»; «...Ой, рэчанька, рэчанька...»: [Вершы] // Там жа. 30 вер.; Пад сцягам агністым; Казка: [Вершы] // Там жа. 7 ліст.

1977. На планеце — вясна: [Верш] // Промні Кастрычніка. Мн.; Вяч. Мінск. 11 мая; Світэр і моль; Юбілейныя бліны; Этажэрка і люстэрка: [Вершы] // Вожык. № 19; У славе і веліч: [Верш] // Там жа. № 22; Курынае захапленне: [Верш] // Звязда. 30 ліп.; Упэўненасць: [Верш] // Наст. газ. 1 студз.; Кніга Радзімы: [Верш] // Там жа. 20 жн.; Гісторыя: [Верш] // Там жа. 31 снеж.; Наш новы крок — заўжды наперад!: [Верш] // Чырв. змена. 1 студз.; Творчы неспакой // Там жа. 15 студз.; Запаветнае слова — люблю // Там жа. 26 лют.; Знаёмцеся: Алесь Пісарык // Там жа. 6 крас.; Зорны пачатак: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Аб тым, што лепей ведаю // Там жа. 15 мая; Творчая сталасць // Там жа. 18 чэрв.; Былі ў бацькі дочкі; Канферансье і зоркі // Там жа. 17 ліп.; З ручайкоў пачынаюцца рэкі // Там жа. 17 жн.; Цудоўны свет паэзіі // Там жа. 17 вер.; Жыць клопатамі дня // Там жа. 25 вер.; Гэты цікавы дзіцячы свет: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в і ч С. Красавік: Вершы і казкі. Мн., 1977] // Там жа. 1 кастр.; Ёсць такая дзяўчына: [Рэц. на кн.: Л і п с к і У. Апавяданні. Мн., 1977] // Там жа. 27 ліст.; Зорны далягляд. [Вершы] // Там жа. 31 снеж.

1978. Казка: [Верш] // Дзень паэзіі—78. Мн.; Ступені кахання: [Верш] // Вожык. № 4; Арбіты дружбы: [Верш] // Там жа. № 15; Пра вераб'я: З народнага: [Верш] // Работніца і сялянка. № 5; Маленства: [Верш] // Вяч. Мінск. 24 ліст.; Чырвоныя камандармы: [Верш] // Звязда. 6 жн.; Кожны дзень — новы свет; «Ведаю: на мяне падобны хлапчук...»; Стол; Сасна і бяроза: [Вершы] // ЛіМ. 17 лют.; Аўтапартрэт:

[Верш] / / Там жа. 10 сак.; З пуцёўкай «Чырвонкі» / / Там жа. 27 кастр.; Размова з чытачом; Дзённік аднаго дня: [Вершы] / / Наст. газ. 22 лют.; Рукі: [Верш] / / Там жа. 8 сак.; Вечны агонь: Балада / / Там жа. 29 ліп.; Зорныя санеты; «І здзейсніць запаветныя жаданні...»: [Вершы] / / Там жа. 25 кастр.; Рыфмы для імён; Шэранькі козлік; Аўдзей на трыбуне: [Вершы] / / Чырв. змена. 12 лют.; Жывых пачуццяў спелыя плады / / Там жа. 3 сак.; «...Слоў пяшчотнае гучанне»: [Рэц. на кн.: В ё с н ы . Мн., 1977] / / Там жа. 30 сак.; Крылатая ява: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; «І хоць ты далёка, Куба...»: [Верш] / / Там жа. 27 ліп.; Слова; Простая песенька; «Давай з табою пагаворым...»: [Вершы] / / Там жа. 27 жн.; Кніга жыцця: [Верш] / / Там жа. 7 кастр.; Камсамольская балада: Фрагменты / / Там жа. 29 кастр.; Дарогай правадыра: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.

1979. «Казка хутка кажацца...»; «Каля майго ганку...»; «Мама мне сарочку вышывала...»: [Вершы] / / Беларусь. № 1; «Не хаваю законнай гордасці...»; «У маленства, зязюльчына звонкае ранне...»: [Вершы] / / Там жа. № 12; Крочыць май...: [Верш] / / Бярозка. № 5; Смела крочым у светлае заўтра: [Верш] / / Вожык. № 8; Хлеб ідзе не сам у дом: [Верш] / / Там жа. № 13; За лясочкам тое поле: [Верш] / / Там жа. № 16; Шчаслівай долі творцы: [Верш] / / Там жа. № 24; Загадкі / / Работніца і сялянка. № 9; «Збеглі ручаіны...»; «Аб чым спяваюць птушкі на світанні?..»: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 19 крас.; «Зярнятка — малое дзіцятка»; Кропля; Сажалкі; «Луг зеляней — бязмежны акіян...»; «Яблынька шаптала ціха ветру...»: [Вершы] / / Там жа. 31 жн.; Поэзии вечная молодость: Штрихи к портр. лауреата премии Ленинского комсомола поэта Р.Бородулина / / Знамя юности. 21 окт.; На земле — под ливнями и солнцем: Штрихи к портр. лауреата Гос. премии БССР Я. Сипакова / / Там жа. 7 дек.; «Живет и детский смех, и слово» / / Там жа. 26 дек.; Мары: Пародыя / / ЛіМ. 16 лют.; «Шуміць апошні грыбасей...»; «Пакуль жыву на гэтым свеце я...»; «Маленства!..»; Сцяжынка; «Як шчасце вялікае ўзважыць...»: [Вершы] / / Там жа. 31 жн.; З памяці не выкрасліць: [Верш] / / Наст. газ. 6 кастр.; Размова з сучаснікам: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Братэрства: Вянок санетаў / / Там жа. 26 снеж.; «Не акінуць Радзімы прастор, не абняць...»: [Верш] / / Чырв. змена. 4 сак.; Дарога, поўная святла / / Там жа. 8 крас.; Гарністы маладой вясны: [Рэц. на кн.: С э р ц а м табе прысягаю. Мн., 1978] / / Там жа. 14 крас.; Балада аб вялікім пачыне / / Там жа. 22 крас.; На покліч слова / / Там жа. 27 вер.; Творчы неспакой: [Рэц. на кн.: Г і л е в і ч Н. У добрай згодзе: Лірыка, гумар, сатыра. Мн., 1979] / / Там жа. 25 кастр.; Кветкі радасці і жыцця / / Там жа. 31 кастр.; Сонечны далягляд: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Вера ў людзей: [Рэц. на кн.: К а ц ю ш э н к а М. Адзін дождж на ўсіх: Апавяданні. Мн., 1979] / / Там жа. 4 снеж.; Ад станка да пяра / / Там жа. 9 снеж.

1980. Вясны непераможны сцяг: [Верш] / / Вожык. № 9; Насаліла: [Верш] / / Там жа. № 12; Маналог пустой бутэлькі: [Верш] / / Там жа. № 21; Новы год; Песні маці; «Як сказаць табе, што збудзецца...»; «Лепей бы ячмень той ды курам скармілі...»; «Калі з табою — сонца зімою...»; Ой, рэчанька, рэчанька: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 11; От солнечной росинки до звезды: [Штрихи к портрету лауреата премии Ленинского комсомола Белоруссии поэта В.Зуенка] / / Знамя юности. 30 марта; Из беспокойного племени: Штрихи к портрету лауреата премии Ленинского комсомола Белоруссии поэта Г.Буравкина / / Там жа. 14 мая; Колосья строк: Штрихи к портрету В.Павлова / / Там жа. 11 нояб.; Разгон шырокі і размах: [Верш] / / Наст. газ. 19 крас.; Мне сніцца школа; Натхненне; Чатыры пары года; «Усплёск травы — зялёнай хвалі»; «Я столькі год...»: [Вершы] / / Там жа. 19 ліп; «Пасляваенныя лясы...»: [Верш] / / Там жа. 30 жн.; Насаліла: [Верш] / / Ніва. 14 снеж.; «Шукаю чарадзейны ключык»: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в і ч С. Выбраныя творы: У 2 т. Мн., 1978] / / Чырв. змена. 10 студз.; Перад стартам: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; З Леніным: [Верш] / / Там жа. 13 крас.; Нашчадкі: [Верш] / / Там жа. 8 чэрв.

1981. Марш піянерыі: [Верш] / / Тверже шаг, пионерия! Мн.; Словы; Касманаўты на Краснай Плошчы; Дарога; Рабочыя рукі; Напрадвесні; «Трымаю зерне на далоні...»; «Забрадзілі так у дрэвах сокі...»: [Вершы] / / Бярозка. № 4; Кастрычніцкі сцяг: [Верш] / / Вяч. Мінск. 6 ліст.; Даль памяти / / Знамя юности. 6 февр.; Немеркнущая память: [Штрихи к портрету Лауреата Гос. премии БССР писателя И.Чигринова] / / Знамя юности. 25 марта; Верность долгу: Штрихи к портрету нар. писателя Белоруссии В.Быкова / / Там жа. 19 июня; «И память, и бремя забот, и мечтаний разбег» / / Там жа. 30 сент.; На свою новую орбиту / / Там жа. 15 окт.; «Родина, любовь моя светлая» / / Там жа. 11 нояб.; Год: Вянок санетаў / / ЛіМ. 2 студз.; Сучаснікам: [Верш] / / Там жа. 6 сак.; Крылатая ява: [Верш] / / Мін. праўда. 14 крас.; Размова з сучаснікам: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Сажалкі; Сустрэча сябровак: [Вершы] / / Наст. газ. 18 ліст.; Мы сэрцам гутарым з Леніным: [Верш] / / Сел. газ. 22 марта.

1982. Маналог сучаснага мужчыны / / Вожык. № 4; «Не гнаўся...»; «Слава зярнятку і коласу слава!..»; «Напамінку аб сваёй вясне...»; «Караваем...»; «Да кулі біцца, да астатняй кулі!..»: [Вершы] / / Заря. 23 июля; Песні сэрца майго: [Вершы] / / Там жа. 29 июля; Пароль в будущие дни: Штрихи к портрету П.Макаля / / Знамя юности. 1 сент.; На земле высоту набирая...: Штрихи к портрету поэта С. Законникова / / Там жа. 29 дек.; «Хоць сонца з воблакаў прагляне...»; Вечарэе; «Нібы атары, у поўдзень, гарачую спёку...»: [Вершы] / / ЛіМ. 8 кастр.; Аўдзей на трыбуне: [Верш] / / Ніва. 26 вер.; Дарогай правадыра: [Верш] / / Сел. газ. 7 нояб.

1983. У магазіне зайка быў; Вясняна: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; Балада аб запісцы: [Верш] / / Заўсёды з Леніным. Мн.; Не гасне святло ў акне / / Бярозка. № 4; На паляванні; Найлепшы аўтарытэт: [Вершы] / / ЛіМ. 18 ліст.; Кот-вегетарыянец; Іголка: [Вершы] / / Там жа. 2 снеж.; Смех і строгасць: [Верш] / / Мін. праўда. 28 студз.; Навагодні баль: [Верш] / / Ніва. 2 студз.; Шэранькі козлік: [Верш] / / Там жа. 29 мая.

1984. На Краснай плошчы; Станцыя метро «Беларуская» ў Маскве: [Вершы] / / Звязда. 4 ліст.; Таинство творчества: Штрихи к портрету поэта А.Велюгина / / Знамя юности. 5 июля; Пад высёклавым небам — зямля; Перад помнікам паэту; Лета на схіле: [Вершы] / / ЛіМ. 20 студз.; Млын каля вёскі Кішчыцы; «Не загадаеш па-новаму...»; «У высокім паднябессі...»; «Пакуль я на белым свеце жыву...»; «Пад сонцам поўдня...»; «Ах, восень! Ты — садоўніца...»; «Дарога скрозь раскавашана...»; «Я ў неба ўзіраюся пільней...»; «Доўгія цені дрэў...»: [Вершы] / / Там жа. 23 ліст.; Яблыня: [Верш] / / Наст. газ. 22 жн.; Світэр і моль: [Верш] / / Ніва. 26 лют.; Дабрадзей: [Верш] / / Піянер Бел. 9 жн.; Стрэчанне / / Чырв. змена. 9 крас.; «Чым ён быў адзначаны, дзень мой, для мяне?..»; Муза Урубеля; Дзесяты выпуск; Маналог падстрэленай птушкі: [Вершы] / / Там жа. 18 кастр.; Высокі поўдзень / / Там жа. 20 снеж.

1985. Бусліны човен: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Добры год: [Верш] / / Вясёлка. № 1; «Нябачная ў цішыні бяссонніц...»; «Я люблю, калі цішыню парушае...»; «Не запытаўшы ў мяне згоды...»; «Самыя прыгожыя рукі...»; «Незаасфальтаваная дарога...»; «Паўзучае слова атруту затоіць...»; «Пакуль ішоў я па жыцці з табою..»; «Яно адклікаецца чалавечым голасам у лесе...»; «І адкуль гэта голас паклікаў мяне?: [Вершы] / / ЛіМ. 6 вер.; У свет шырокі ўлюбёны / / Наст. газ. 23 кастр.; Вясняна: [Верш] / / Ніва. 14 крас.; Баран, Асёл і Леў: [Байка] / / Там жа. 1 вер.; Каравай: [Верш] / / Сел. газ. 27 окт.; Памяць: [Верш] / / Чырв. змена. 10 кастр.

1.4.

1959. П а р н і с А. Парфенон абвінавачвае: [Верш] / З грэч. / / За вяртанне на Радзіму. № 54.

1963. Д р а к а х р у с т А. Ідзе на вучэнне рота: [Верш] / З рус. / / Віцеб. рабочы. 7 чэрв.; Я г о ж . Маё адкрыццё: [Верш] / З рус. / / Звязда. 5 чэрв.; Я г о ж . Краскі на палігоне: [Верш] / З рус. / /

ЛіМ. 28 мая.

1970. Х а н і н а ў М. Вяртанне; «Толькі сонейка ранкам...»: [Вершы] / З калм. // Ханінаў М. Хвоі і цюльпаны. Мн.

1972. Г у к а ў Л. Журавы: [Верш] / З рус. // Чырв. змена. 27 лют.; Л о д з і е Ш. Калодзеж; Р а т а р у У. Вінаградар; Т э л е у к э В. Па вертыкалі; К ё с я М. Пах зямлі: [Вершы] / З малд. // Там жа. 7 сак.; К а п у ц і к я н С. Галубы Арменії: [Верш] / З арм. // Там жа. 22 кастр.

1976. П л а ч Яраслаўны: Фрагмент з «Слова аб палку Ігаравым» / З старажытнарус. // ЛіМ. 9 крас.; Н і к о л е н к а А. «За сінь-лесам далягляд...»; «І вось мы вяртаемся...»; «Я ведаю напамяць сваю працу...»: [Вершы] / З рус. // Чырв. змена. 18 сак.; С л о в а аб палку Ігаравым: (Раздзелы з паэмы) / З старажытнарус. // Там жа. 7. 28 крас.; У п е н і к М. Ода партыі; Т а р а н А. Атланты; Ш ч а г е л ь с к і П. «Калі ты юнацтва — я твае вёсны...»: [Вершы] / З укр. // Там жа. 23 мая; Л у ч у к У. Сонца; Пасадка без парашута: [Вершы] / З укр. // Там жа. 29 мая.

1977. М а т у з я в і ч у с Э. «Я жыву на зямлі, на якой...»: [Верш] / З літ. // Чырв. змена. 22 мая; Д ж у н д у б а е в а Н. «Пятнаццаць дочак ў сям'і адной...»: [Верш] / З кірг. // Там жа. 4 вер.; Б у р с а ў І. Вуліца беларуская; Маці; «Маё акно— вясёлая паштоўка...»; Беларусі; «Я не бег услед крылатым вёснам...»: [Вершы] / З рус. // Там жа. 18 снеж. / Сааўт. пер. У.Паўлаў.

1984. А р м і н а с-Т р у п і н е л і с П. Падарожнікі і сабакі: [Верш] / З літ. // Бурштынавыя пацеркі. Мн.

1.5.

На рускую мову. Скворцы: [Верш] // Во славу Родины. 1959. 8 апр.; Летит Земля: [Верш] / Пер. Б.Спринчан // Сов. Бел. 1964. 14 окт.; У солдата нелегкая служба: [Вершы] / Пер. Ф.Мурашко // Знамя юности. 1965. 1 окт.; Ходит Гоголем: [Верш] / Пер. Е.Весенин, В.Корчагин // Молодой «Вожык». М., 1966; Оправдался: Эпиграмма / Пер. В.Корчагин // Лит. Россия. 1966. 25 марта; Запах полыни; «Лебеда — не беда...»: [Вершы] / Пер. А.Николаев // Дружба народов. 1968. № 2; Присяга: [Верш] / Пер. Н.Кислик // Путь к победе. Мн., 1970; Матери; «Слава зерну и тяжелым колосьям...»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов // Неман. 1971. № 4; О поющей ветке; «Говоришь, что подгоняет время...»; «За синь-лесами, синь-борами...»; Жито; Письмо учительнице; «Вкусный пить березовик...»; Весник: [Вершы] // Знамя юности. 1971. 28 июля; Катька: [Верш] / Пер. М.Кулинкович // Там жа. 1971. 29 авг.; «За моим крылечком...»: [Верш] // ЛГ. 1971. 6 янв.; «Слава зерну...»; «Матери»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов // Родники. М., 1973. Вып. 1; Присяга: [Верш] / Пер. И.Василевский // Родины сыновья. Мн., 1975; Весна — весняна; Тишина: [Вершы] / Пер. И.Бурсов // Земля с лазурными очами. М., 1979; Присяга: [Верш] / Пер. И.Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Матери; Слава зерну и тяжелым колосьям: [Вершы] / Пер. И.Бурсов // Слово по кругу. Мн., 1981.

На ўкраінскую мову. Не підріс; Восень / Пер. А.Осипчук; Гуси-лебеді / Пер. О.Орач; Кіт риболити прийшов / Пер. А.Тарап: [Вершы] // Лісова колиска. К., 1979; Сучасникам: [Вершы] / Пер. П.Баратинський // Рад. Житомир. 1981. 26 лип.

2.3.

На беларускай мове. Б а р а д у л і н Р. [Прадмова] // Крупенька Я. Слон пад мікраскопам. Мн., 1978; Г н і л а м ё д а ў У. «Яны прыходзяць самі...» // Гніламёдаў У. Упоравень з векам. Мн., 1976; Л о й к а А. Паэзія і час. Мн., 1981. С. 53—54.

На рускай мове. Л о й к о О. Племя младое и знакомое // ЛГ. 1970. 24 июня.

Г.І.Рэут

КРЫВЕЦ СЯРГЕЙ

Крывец Сяргей Міхайлавіч (псеўд. С. П а с т у ш о к, С я р о ж а П а с т у ш о к, С ы м о н Т а б а л а; 1909, в. Дубна Гродзенскага пав., цяпер Мастоўскі р-н Гродзенскай вобл. — 28.4.1945), паэт.

З беднай сялянскай сям'і. Рос без бацькі. Маці часта выязджала на заробкі і пакідала яго з братам на дзеда, які навучыў іх чытаць па-беларуску, пасля па-руску. У 1915 сям'я выехала з франтавой зоны «ў бежанства» у Саратаўскую губ., дзе Сяргей два гады вучыўся ў школе, выявіў здольнасці ў маляванні. Пасля займаўся самаадукацыяй, вывучаў мовы. У 1921 маці з дзецьмі вярнулася ў родную вёску Дубна. Жылося цяжка. Сяргей быў пастухом, парабкаваў, потым авалодаў прафесіяй цесляра. У

1925 хацеў перайсці ў СССР, пасля былі яшчэ дзве такія ж спробы, але кожны раз С.Крывец апынаўся ў паліцэйскім засценку. У 1925 ён абраны сакратаром гуртка Таварыства беларускай школы. Праводзіў шырокую культурна-асветную работу на вёсцы. Шмат чытаў, захапляўся творамі Я.Коласа. У 1930—33 працаваў цесляром у Гродне, пасля — у Беластоку. У верасні 1939 вершам «Да нас заляцеў чырвоны вырай» вітаў прыход Чырвонай Арміі. Вучыўся ў Беластоцкім педінстытуце (1940—41). У 1944, пасля вызвалення Беластока, прызваны ў Савецкую Армію. У красавіку 1945 у час штурму Гдыні быў цяжка паранены і неўзабаве памёр.

Пісаць вершы С.Крывец пачаў пад уплывам рэвалюцыйна-вызваленчага руху. Яго літаратурным настаўнікам быў Р.Шырма. Пазней перапісваўся з М.Танкам, браў у яго ўрокі творчасці. Першы верш надрукаваны ў 1928 у часопісе «Заранка». Пісаў пра цяжкае жыццё працоўных Заходняў Беларусі ва ўмовах буржуазнай Польшчы (вершы «Крызіс», «Думы безработнага» і інш.). Аўтар вершаў-заклікаў да сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення. Многія лірычныя вершы, эпіграммы, апавяданні С.Крыўца распаўсюджваліся ў рукапісах. Спрабаваў таксама пісаць на рускай, польскай, нямецкай мовах, перакладаў Ф.Шылера.

А.М.Пяткевіч.

Бібліяграфія

1.2.

Дубок: Вершы. Мн., 1972. Рэц.: Б я р о з к і н Р. «А горды човен мой імчыць...» // Полымя. 1972. № 11; К а ц ю ш ы н М. Натхненне, народжанае сэрцам // Звязда. 1973. 3 крас.; Л і т в і н к а В. Умею сцягам даражыць // Маладосць. 1973. № 3.

1.3.

1928. «Моладзь, Моладзь, ўся надзея...»: [Верш] // Заранка. № 4 / Пад псеўд. С.Пастушок.

1931. Загадкі і круцігалоўкі // Заранка. № 1 / Пад псеўд. С.Пастушок; Да працы: [Верш] // Бел. думка (Гродна). 22 крас. / Пад псеўд. С.Пастушок.

1940. Думкі: [Верш] // Вольная праца. 16 ліст.; З мінулых матываў: [Верш] // Там жа. 25 снеж.

1941. І мы спаткаем Новы год!: (З мінулых матываў): [Верш] // Вольная праца. 18 мая.

1947. Адзін удар — і ўпалі путы; Кажуць, міну маю злую; Ты быў Л... к, а — я Крывец; Вайна; Другім будуеш камяніцы: [Вершы] // Гродн. праўда. 27 июля.

1949. Думкі; Адзін удар — і ўпалі путы: [Вершы] // Мы іх не забудзем. Мн.

1961. Думкі; «Мы забылі, што можна любіць...»: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 3.

1962. Думкі: [Верш] // Ніва. 29 крас.

1965. Думкі; Упалі путы; «Мы забылі, што можна любіць...»: [Вершы] // Сцягі і паходні. Мн.

1967. Спакон вякоў пяе народ; Эпіграма: [Вершы] // Дзень паэзіі—67. Мн.; Думкі; Упалі путы; Спакон вякоў пяе народ; Эпіграма: [Вершы] // Крывёю сэрца. Мн.

1972. Восень песню мне парвала; Упалі путы; Мы забылі, што можна любіць; «На смех курам, на здзекі гусям...»; «На белую скрыжаль народнага цярпення...»: [Вершы] // Полымя. № 3.

1978. Моладзь, моладзь...; Лістапад: [Вершы] // ЛіМ. 13 студз.

1984. Спакон вякоў пяе народ: [Урывак з верша] // Ля вечнага агню. Х.; Мн.

1.4.

1929. У д з я ч н а с ц ь дзікага: [Апавяданне] / З пол. // Заранка. № 2—3 / Пер. пад псеўд. С.Пастушок.

1.5.

На польскую мову. Myśli / Tł. J.Huszcza // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978.

На рускую мову. Белая скрижаль; «Мы забыли, что можно любить...»; Война; «На белую скрижаль народного терпенья...»: [Вершы] / Пер. И.Бурсов // Возвращение. Мн., 1985; Думки; Оковы пали; Мы забыли, что можно любить; Народ наш искони поет: [Вершы] / Пер. И.Василевский // Кровью сердца. Мн., 1985.

На ўкраінскую мову. Спокон віків співа народ: [Урывак] / Пер. Т.Коломіец // Ля вечнага агню. Харків; Мн., 1984.

2.3.

На беларускай мове. А н т о н е н к а Д. Недаспяваная песня // Вяч. Мінск. 1973. 10 студз.; Б р ы л ь Я. У ратным полі // Полымя. 1987. № 1; Ж о р а в а К. Яны ў нашых сэрцах // ЛіМ. 1975. 9 мая; К а л е с н і к У. «За міг адзіны людскай волі...» // Там жа. 1979. 28 снеж.; Я г о ж. Лёсам пазнанае. Мн., 1982. С. 283—291; М а і с е е н к а Р. // Полымя. 1984. № 12; Н а ш а пошта: Сярожы Пастушку // Заранка. 1929. № 1; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік . Мн., 1981; С я р г е й К р ы в е ц // Радзіме — радок і жыццё. Мн., 1986; Т в о р ч а с ц ь пачынаючых // Вольная праца. 1940. 16 ліст.; Ч а м е з а М. За міг адзіны свабоды // ЛіМ. 1978. 13 студз.; Ш ы р м а Р. Замест вянка на далёкую магілу ў ратным полі // Крывец С. Дубок. Мн., 1972; Я г о ж. Слова пра паэта // Полымя. 1972. № 3; Я г о ж. Сяргей Крывец // Шырма Р. Песня — душа народа. Мн., 1976.

На польскай мове. S i a r h i e j K r y w i e c // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978.

На рускай мове. Б р ы л ь Я. Немного о вечном: Воспоминания / Пер. В.Тарас // Неман. 1981. № 4; Г о л у б Ю. ...Молодость наша суровая // Гродн. правда. 1975. 26 апр.; К и р к е в и ч А. Родом из Дубно // Там жа. 1980. 22 мая; Ш и р м а Г. Сяргей Кривец // Там жа. 1947. 27 июля.

3.1.

ЦБ АН Літвы, аддз. рукап., ф. 21, адз. зах. 599—600.

Т.М.Махнач.

КРЫГА АЛЕСЬ

Крыга Алесь (сапраўднае А с і п е н к а Аляксандр Аляксандравіч; н. 1.5.1943, г. Мінск), празаік. Лаурэат усебеларускаг і фестывалю творчай моладзі, прысвечанага камсамолу Беларусі (за аповесць «Паўночны фарватар», 1970). Член СП Беларусі з 1975.

Нарадзіўся ў сям'і служачага, выхоўваўся ў беларускага пісьменніка А.Асіпенкі. Скончыўшы сярэднюю школу, працаваў на заводзе аўтаматычных ліній фрэзероўшчыкам (1961—62), завочна вучыўся на філфаку БДУ (аддзяленне беларускай мовы і літаратуры, 1960—66). Служыў у Савецкай Арміі на Ваенна-Марскім флоце (1962—66). Пасля дэмабілізацыі працаваў літсупрацоўнікам у газетах «Чырвоная змена» (1967), «Физкультурник Белорусии» (1967—68), «Піянер Беларусі» (1969—71). Плаваў матросам траўлера на Поўначы (1971—72). З 1972 літсупрацоўнік газеты «Чырвоная звязда» у г. Іванава Брэсцкай вобл., карэспандэнт газеты «Чырвоная змена», часопіса «Служба быта Белоруссии». З 1978 на творчай рабоце. У 1987 асуджаны ў сувязі са смерцю ленінградскага рабочага ў доме творчасці «Іслач». З 1990 карэспандэнт газеты «Вячэрні Мінск». У апошні час займаецца чарнобыльскай тэматыкай («Чарнобыльскі лабірынт». «Полымя». 1990. № 9). Узнагароджаны медалямі.

Пісаць пачаў з 1965. Першая аповесць «Я вярнусь к тебе, море» надрукавана ў газеце «На страже Заполярья». Асноўная тэматыка творчасці — наша сучаснасць, жыццё маракоў Запаляр'я, працоўныя будні меліяратараў Палесся, выхаванне моладзі на патрыятычных традыцыях.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Паўночны фарватар: Аповесць. Мн., 1971.

Порт прызначэння: Аповесць. Мн., 1974.

Чайкі над полем. М., 1978.

Медзведзяня шукае сяброў: Апавяданні. Мн., 1987.

Марзянка для нелюбімых: Аповесці і апавяданні. Мн., 1988.

Выбух над Прыпяццю: Дакум. аповесць. Мн., 1992.

1.3.

1968. Настанет ли эпоха возрождения?.. / / Знамя юности. 16 янв. / Пад сваім прозв.; Мужают мальчишки / / Там жа. 29 февр. / Пад сваім прозв.; Призеры в неудачниках / / Там жа. 26 марта. / Пад сваім прозв.; Только спортивное счастье / / Там жа. 27 июля / Пад сваім прозв.; Поражение антифутбола / / Там жа. 30 июля / Пад сваім прозв.; Абонемент на футбол: Юмореска / / Физкультурник Бел. 7 апр. / Пад сваім прозв.

1969. Тайфун; Шэсць апосталаў і капрал: Апавяданні / / Маладосць. № 6; Шэсць апосталаў і капрал: Апавяданне / / ЛіМ. 6 чэрв.

1970. Паўночны фарватар: Аповесць / / Маладосць. № 1, 2. Рэц.: К а р а б а н В. Аповесць пра каханне і марскі флот / / Вяч. Мінск. 1970. 30 ліп.; Нейтральны акіян: Урывак з аповесці «Паўночны фарватар» / / ЛіМ. 9 студз.; Крыўда / / Піянер Бел. 21 мая; Сяброўкі / / Там жа. 11 чэрв.; Ідзе «блакітны патруль» / / Там жа. 18 чэрв.; Адказнае заданне / / Там жа. 25 чэрв.; На «камчатцы» / / Там жа. 17 вер.; Дружбакісапернікі / / Там жа. 24 вер.; Даражэй за ўсё / / Там жа. 19 ліст.; Нечаканая сустрэча: Урывак з аповесці «Паўночны фарватар» / / Чырв. змена. 18 студз.

1971. За спиной семь метров / / Знамя юности. 16 февр. / Пад сваім прозв.; Наумов, Усаторре и другие / / Там жа. 12 марта / Пад сваім прозв.; Все еще впереди / / Там жа. 16 марта / Пад сваім прозв.; Хорошо в гостях / / Там жа. 4 апр / Пад сваім прозв.; Каждый по-своему элегантен... / / Там жа. 6 апр. / Пад сваім прозв.; Не за горами / / Там жа. 1971. 8 мая / Пад сваім прозв.; Справедливое равновесие / / Там жа. 13 мая / Пад сваім прозв.; На поле встретятся друзья / / Там жа. 26 мая / Пад сваім прозв.; Пора футбольных надежд / / Там жа. 6 июня / Пад сваім прозв.; Як песня звонкая / / Піянер Бел. 4 лют.

1973. Порт прызначэння: Аповесць / / Маладосць. № 8, 9.

1975. Стаж: Рассказ / / Рабочая смена. № 9 / Пад сваім прозв.; Пад адным дахам: Нарыс / / ЛіМ. 18 крас.; Яго апошняя вясна / / Чырв. змена. 15 сак. / Пад сваім прозв.; Моцныя духам: Нарыс / / Там жа. 29, 30 крас. / Пад. сваім прозв.; Права на ўзлёт / / Там жа. 17 чэрв. / Пад сваім прозв.; Злёт закончан, паход працягваецца! / / Там жа. 5 жн. / Пад сваім

прозв.; Кірпаносы: Апавяданне // Там жа. 18 кастр.; Скрозь прызму поспеху // Там жа. 11 ліст. / Пад сваім прозв.; Сокалы з легенды // Там жа. 3 снеж. / Пад сваім прозв.
1977. Віталік: Апавяданне // Вясёлка. № 12; Ціхан: Апавяданне // Полымя. № 12.
1978. Чайкі над полем: Аповесць // Маладосць. № 2, 3; Непадатлівы: Нарыс // ЛіМ. 24 ліст.
1979. Дороги, которые нас выбирают // Знамя юности. 21 авг.
1981. Новы сусед: Апавяданне // Бярозка. № 1; Мацей з «Асторыі»: Апавяданне // Полымя. № 3; Откровение через годы // Знамя юности. 24 нояб.
1982. І кожны раз прэм'ера...: Нататкі пра калектыў, які не мае ніякага дачынення да літаратуры, але па сутнасці блізкі да мастацтва // ЛіМ. 31 снеж.; З цукеркай у чэмпіёны? // Чырв. змена. 12 кастр.
1983. «Мічман» Цыбулька: Апавяданне // Бярозка. № 8; Бармалей і каралева: Апавяданне // ЛіМ. 4 лют.
1984. Слёзы чайкі: Апавяданне // Бярозка. № 11.
1985. Аднойчы ў цёплым моры: Апавяданне // Бярозка. № 10; Сынам ісці далей: [Нарыс] // Полымя. № 5; Бухта адзінокага чалавека: Аповесць // Там жа. № 10.
1.5.
На рускую мову. Порт назначения: Повести / Пер. В.Щедрина. М., 1977. Рэц.: Б а д р о ў А. Кнігапіс // ЛіМ. 1978. 19 мая; М а р т и н о в и ч А. // Неман. 1978. № 11.
Шесть апостолов и Капрал: Рассказ / Пер. В.Головач // Родины сыновья. Мн., 1975; Курносый: [Апавяданне] / Пер. В.Кудинов // Неман. 1975. № 10; Шесть апостолов и Капрал: Рассказ / Пер. В.Головач // Мы — молодые. М., 1976; Заря. 1976. 28 дек.; Тихон с двести шестого: [Апавяданне] / Пер. В.Жиженко // Неман. 1978. № 7.
На ўкраінскую мову. Шість апостолів і Капрал: [Апавяданне] // Молодь України. 1975. 18 черв.; Тихін: [Апавяданне] / Пер. Л.Грицик // Рідня. К., 1980.
2.3.
На беларускай мове. П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Ш у п е н ь к а Г. Цеплыня чалавечнасці. Мн., 1977. С. 197—199; Я л у г і н Э. Эпахальнага не было. Аднак... // ЛіМ. 1976. 16 крас.
На рускай мове. Л и п с к и й В. Смотр муз: К итогам конкурса прозы и поэзии молодых // Знамя юности. 1970. 30 окт.

У.М.Ларчанка.

КУДЗІНАЎ УЛАДЗІМІР

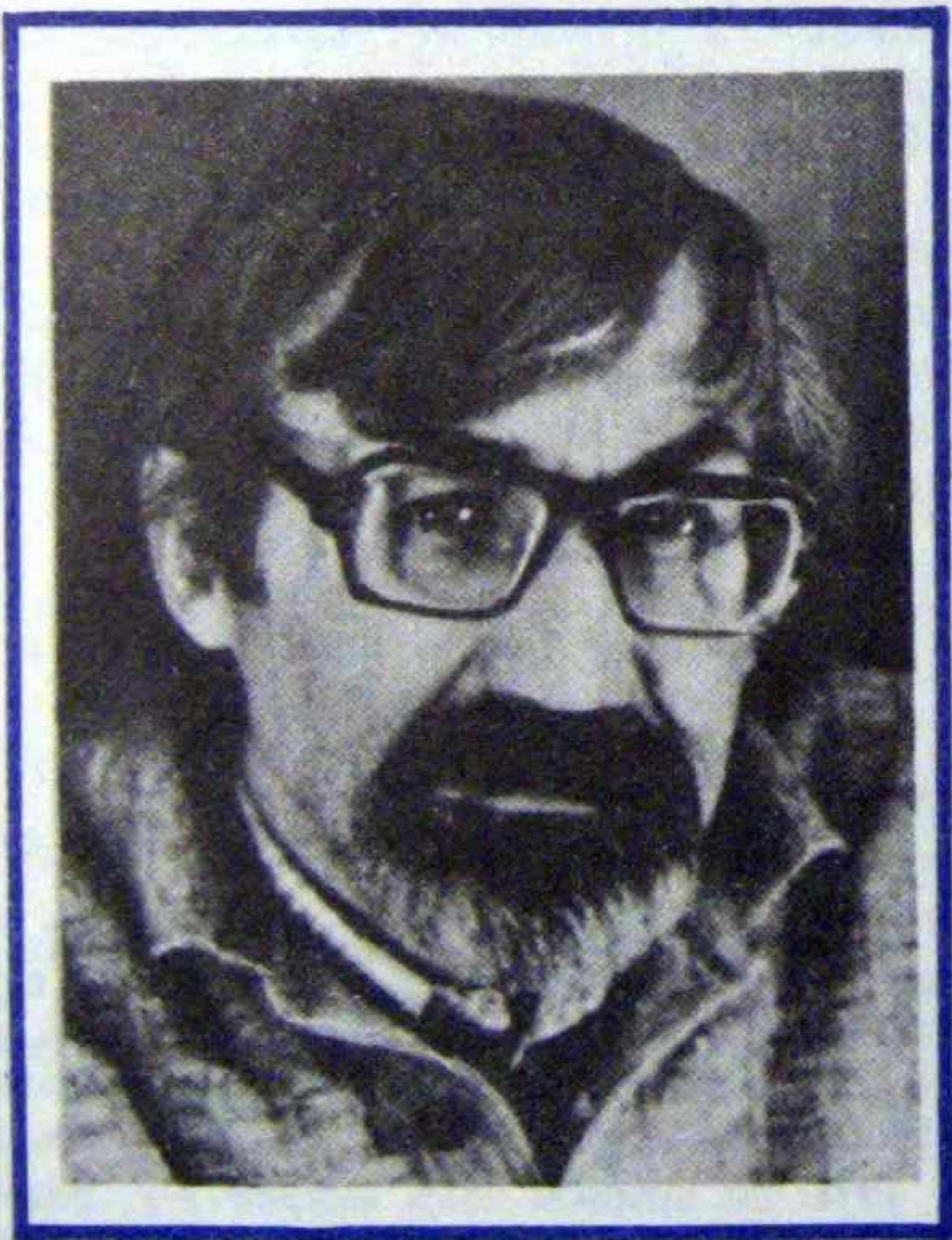

Кудзінаў Уладзімір Георгіевіч (н. 27. 5. 1935, г. Бранск — 21.8.1993, в. Асака Пухавіцкага р-на Мінскай вобл.; пахаваны там жа), празаік, перакладчык. Член СП Беларусі з 1969. Пісаў на рускай мове.

З сям'і рабочага. Бацька, Георгій Васільевіч, да выхаду на пенсію працаваў шафёрам; маці, Аліса Іванаўна, была служачай. Скончыўшы сярэднюю школу ў Курску (1953), У.Кудзінаў паступіў у Маскоўскі горны інстытут, пасля завяршэння якога (1958) працаваў майстрам, тэхнаруком Шчыгроўскага фасфарытнага рудніка Курскай вобл. У 1959—60 працаваў начальнікам Арлоўскага кар'ера Арлоўскай вобл. З 1960 майстар, прараб на будаўніцтве газапровадаў у Беларусі, з 1964 ст. майстар, намеснік начальніка Мінскага механізаванага кар'ера. З 1967 літсупрацоўнік, старшы рэдактар аддзела прозы часопіса «Неман».

Першыя публікацыі У.Кудзінава з'явіліся ў 1961 у шматтыражцы Беларускага політэхнічнага інстытута. У 1962 невялікія апавяданні надрукаваны ў газеце «Знамя юности». Першая кніга прозы «Раздзяленне радасці» выйшла ў 1968. Асноўны накірунак творчасці пісьменніка – свет прыроды, цесна звязаны са светам чалавечых адносін. Шмат пісаў пра беларускую вёску і яе працаўнікоў. Нарысы «Дняпроўская пойма», «Вернасць справе» прысвечаны Героям Сацыялістычнай Працы Р.Пускіну і П.Пракапнёву. Увагу У.Кудзінава прыцягвалі і маральныя праблемы, звязаныя з выхаваннем сучаснай моладзі («Альхавацкая гісторыя»). Выступаў як перакладчык з беларускай мовы на рускую.

А.С.Гурская.

1.2.

Разделение радости: Повести и рассказы. Мн., 1968. Рэц.: Досін М. У пошуках радасці // Маладосць. 1969. № 3; Казанаў Б. Чалавек — прырода — машыны // ЛіМ. 1969. 21 студз.; Карпава Г. Нечакана і паэтычна // Вяч. Мінск. 1968. 3 кастр.

Предчувствие перемен: Рассказы о природе. Мн., 1972. Рэц.: Егарэнкава Г. Мера шчырасці // ЛіМ. 1972. 18 жн.; Ефимов Ф. Желание встретиться с героем // Сел. газ. 1972. 9 авг.; Марціновіч А. Пра характво прыроды // Наст. газ. 1972. 11 ліст.

Сполохи: Повести. Рассказы. Мн., 1978.

Ольховатская история: Повести. Мн., 1984. Рэц.: Ліпневіч В. Экзамены для героя // ЛіМ. 1984. 9 ліст.; Скобелев Э. Обретение себя // Неман. 1985. № 5.

Первоосень: Рассказы и повести. Мн., 1987.

1.3.

1962. Баллада о прорабе; Нарушители: Короткие рассказы // Знамя юности. 27 нояб.

1964. Следам за воблакамі: [Нарыс] // Мін. праўда. 22 сак.

1965. Профессора и правдохи: [Нарыс] // Неман. № 1; Сыроежкино семя: [Мініяцюры]: Знамя леса; Паучки; Осень в кувшине // Сов. Бел. 16 нояб.

1966. Сыроежкино семя: [Апавяданні] // Неман. № 1; Разделенная радость: [Нарыс] // Там жа. № 6.

1967. Целебная травка: [Апавяданні] // Неман. № 6; Баллада о здравом смысле: [Апавяданне] // Там жа. № 9.

1968. Первоосень: [Апавяданне] // Неман. № 3; Налибокская пуща: [Апавяданне] // Там жа. № 10.

1969. Пронькины Дворы: [Апавяданні]: Воспоминание об одной зиме; Тихонов день; Иван постный // Неман. № 2; Путешествия в глухомань: [Рэц. на кн.: Самусенко Э. Жемчужина Полесья. Мн., 1968] // Там жа. № 3; Из дневников последнего времени // Там жа. № 8.

1970. Новые рассказы: Свантовит и Девона; Дед Константин Копелев; Где ты был, Робин Крузо? // Неман. № 1; Предчувствие перемен: [Апавяданні] // Там жа. № 6; Снова ходят ночью деревья: [Навела] // Там жа. № 12.

1971. Зяблики от Архимеда: [Нарыс] // Неман. № 4; Джерело: [Апавяданне] // Там жа. № 8.

1972. Дед Копелеў: Урывак з запісной кніжкі пісьменніка // Беларусь. № 1; Кладовая открытий: [Нарыс] // Неман. № 7 / Сааўт. У.Саўчанка; Отблеск вечерней зари: [Замалёўкі]: Река близ города; Судакская бухта // Там жа. № 10; Эта нынешняя весна: [Апавяданне] // Знамя юности. 7 апр.

1973. На Галичьей горе // Неман. № 5; Коллеги проф. Брадиса: [Апавяданне] // Там жа. № 6.

1974. Белочка: [Апавяданне] // Неман. № 1; Эти славные ребята // Там жа. № 6; Любань // Там жа. № 11; Вера: Отрывок из повести // Сел. газ. 13 янв.

1975. Сага о картошке // Неман. № 4.

1976. Верность долгу; Днепровская пойма: [Нарысы] // Дела их золотом горят. Мн.; Азбука поведения: [Рэц. на кн.: Тиханович В. Юный рыболов. М., 1975] // Неман. № 3; Кружка лидского пива // Там жа. № 5.

1977. Свидание с берегом: [Аповесць] // Неман. № 7.

1978. Слова пра старэйшага таварыша // ЛіМ. 30 чэрв.

1979. Ольховатская история: [Аповесць] // Неман. № 11, 12.

1983. Яворы: [Апавяданні] // Неман. № 4.

1.4.

Пташников И. Мстижи: Роман / С бел. Мн., 1977.

Пташников И. Олимпиада: (Облака шестидесятых): Роман / З бел. М., 1986.

1968. Навроцкий А. Валун: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 1.

1969. Вышинский М. В старом-старом доме: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 1.

1971. Гроднев М. Новоселье: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 1; Навроцкий А. Встречи: [Апавяданне] / С бел. // Там жа. № 12.

1972. Адамчик В. Два злотых: [Апавяданне] / С бел. // Неман. № 2.

1973. Мисько П. Не в явор, а в камень: Триптих / С бел. // Неман. № 3.

1975. Крыга А. Курносый; Далидович Г. Лосенок: [Апавяданні] / С бел. // Неман. № 10.

1976. Белевич А. Ленты для Параски: Рассказы / С бел. // Неман. № 6; Копылович М. Сергей, сын Антоли: Рассказ / С бел. // Там жа. № 7.

1977. Дударев А. Макаров омут: Рассказ / С бел. // Неман. № 5.

1978. Шальманов И. Угощение бабушки Хадоськи: Рассказ / С бел. // Неман. № 1; Воронов М. Стропила: Рассказ / С бел. // Там жа. № 6; Карпюк А. Невыдуманные истории: Миниатюры / С бел. // Там жа. № 9.

1980. Савицкий А. Вспаханное поле: Повесть / С бел. // Неман. № 7; Карамазов В. Спираль: Повесть / С бел. // Там жа. № 10.

1983. Грамович И. Чужого поля...; На крутой горе: [Аповесці] / С бел. // Грамович И. Три повести. Мн., 1983.

1984. Далидович Г. На новый порог: Повесть / С бел. // Неман. № 5, 6.

1.5.

На беларускую мову. Грэнадзёр цяжкае артылерыі: Апавяданне / Пер. В.Адамчык // Полымя. 1969. № 10; Успаміны аб адной зіме; Беразвечча; Налібокская пушча: Апавяданні / Пер. У.Шахавец // Там жа. 1972. № 2; Вера: Апавяданне // Работніца і сялянка. 1974. № 6.

1.6.

Геращенко Ф., Куцанов С. «Папа, убей фашиста!..»: Документ. повесть // Неман. 1976. № 2 / Літ. зап.

2.3.

На беларускай мове. Каваленка В. У далечы жыццёвых гарызонтаў // Полымя. 1973. № 6; Яго ж. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 149—150; Кулакоўскі А. Патрабаванне часу // ЛіМ. 1975. 28 сак.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Скобелеў Э. Компас дабрыні // ЛіМ. 1985. 24 мая; Уладзіміру Кудзінаву — 50 // Там жа. 1985. 24 мая.

У.М.Ларчанка.

КУДЛАЧОЎ ВІКТАР

Кудлачоў Віктар Сямёнавіч (н. 15. 1. 1936, в. Сласцёны Горацкага р-на Магілёўскай вобл.), паэт. Член СП Беларусі з 1991. Піша на рускай мове.

Вырас у сялянскай сям'і. У 1944 пайшоў вучыцца ў першы клас, летам 1945 падарваўся на міне і страціў зрок. З 1947 працягваў вучобу ў спецшколе для сляпых дзяцей у Гродне. Адначасова вучыўся па класу баяна ў дзіцячай музычнай школе. Скончыўшы Гродзенскае музычна-педагагічнае вучылішча (1958), атрымаў накіраванне настаўнікам спеваў і музыкі ў Гродзенскую школу-інтэрнат для сляпых і з аслабленым зрокам дзяцей, дзе калісьці вучыўся сам і дзе працуе па сённяшні дзень. Узнагароджаны медалём.

Літаратурнай творчасцю пачаў займацца з 1970. Яго вершы упершыню былі надрукаваны ў 1972 у абласной газеце «Гродненская правда». Друкуецца на старонках рэспубліканскіх газет «Зорька», «Сельская газета», «Настаўніцкая газета», у калектыўных зборніках. Першая кніга В.Кудлачова «Я расту» выйшла ў 1981. Піша В.Кудлачоў пераважна для дзяцей. Яго вершы выхоўваюць у дзяцей пачуццё любові да людзей, да бацькі і маці, да добрых спраў, да прыроды. У іх шмат дзеяння, выкарыстаны прыёмы гульні. Асобныя яго вершы ўключаны ў школьныя падручнікі.

Жыве ў Гродне.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Я расту: Стихи. Мн., 1981. Рэц.: Голуб Ю. Я книжка-малышка // Гродн. правда. 1981. 26 дек.

Я сам...: Стихи. Мн., 1986.

1.3.

1972. Воспоминание: [Верш] // Гродн. правда. 14 сент.; Наш участковый: [Верш] // Там жа. 2 дек.

1973. Вечер: [Верш] // Гродн. правда. 23 июня; «Дождик стучится в окошко упрямо...»: [Верш] // Там жа. 8 дек.; В золотых лучах: [Верш] // Сел. газ. 15 апр.; К новым высотам!: [Верш] // Там жа. 21 дек.; «Строители»; Айда в полет; Белочка; [Вершы] // Там жа. 23 дек.

1974. Я космонавтом стану: [Верш] // Сел. газ. 9 июня.

1975. Строители; Считалка: [Вершы] // Гродн. правда. 15 марта; Лето: [Верш] // Там жа. 28 июня; Туча: [Верш] // Там жа. 16 авг.; В полет; Гайдар с нами: [Вершы] // Там жа. 11 окт.; Гайдар с нами: [Верш] // Зорька. 28 марта; Лето: [Верш] // Там жа. 25 июля; Фантазер: [Верш] // Сел. газ. 12 янв.

1976. «Наша мама почтальон...»: [Верш] // Гродн. правда. 24 янв.; Пионеры-следопыты: [Верш] // Там жа. 19 июня; Зорька. 16 июля; Урок; Праздник: [Вершы] // Там жа. 27 нояб.; Урок: [Верш] // Зорька. 19 нояб.

1977. Моя мечта; Мама хвалит: [Вершы] // Гродн. правда. 28 мая; Загадки // Там жа. 9 июля; Осенний этюд: [Верш] // Там жа. 19 нояб.; Мама хвалит: [Верш] // Зорька. 23 сент.

1978. Подарок; Снежинки; Вьюга; Небыличка: [Вершы] // Гродн. правда. 21 янв.; Грузовик; Дождик; Небылица: [Вершы] // Там жа. 1 апр.; Мечтатель: [Верш] // Там жа. 8 июля; Рассказ; Мастерить умею; Я расту: [Вершы] // Там жа. 23 сент.; Я космонавтом стану: [Верш] // Там жа. 25 нояб.; Горжусь Конституцией нашей: [Верш] // Зорька. 21 апр.; Бурки; Подарок: [Вершы] // Сел. газ. 26 февр.; Загадки // Там жа. 24 сент.

1979. На горке: [Верш] // Гродн. правда. 20 янв.; Мой братишка: [Верш] // Там жа. 17 марта; Бабушка и внучек: [Верш] // Там жа. 12 мая; Фантазер; Считалочка: [Вершы] // Там жа. 7 июля; Считалка; Вот какая Маша: [Вершы] // Там жа. 20 окт.; Чемпионкой стану звать; Мы с подружкою вдвоем: [Вершы // Там жа. 1 дек.; Мастерить умею: [Верш] // Зорька. 30 нояб.

1980. Я нарисую город наш: [Верш] // Гродн. правда. 16 февр.; Как медведь ходил за медом: [Казка] // Там жа. 12 апр.; Мой дедушка: [Верш] // Там жа. 12 июля; Неудача; Считалка; Загадка: [Вершы] // Там жа. 4 окт.; Небылица; Настоящие друзья: [Вершы] // Там жа. 1 нояб.

1981. В моряки служить пойду; На занятия: [Вершы] // Гродн. правда. 9 мая; Наша кошка: [Верш] // Там жа. 4 июля; Скороговорки // Там жа. 5 сент.;

Белка: [Верш] // Там жа. 24 окт.; Музыканты; Дударик: [Вершы] // Там жа. 12 дек.; Лета; У палёт; Дождж; Будаўнікі: [Вершы] // Наст. газ. 15 жн.; Мой дедушка; Небылицы; Считалка: [Вершы] // Сел. газ. 18 янв.

1982. Я на Неман побегу: [Верш] // Гродн. правда. 6 марта; Здравствуй, скворушка: [Верш] // Там жа. 8 мая; Птичий разговор: [Верш] // Там жа. 26 июня; Моторки; На горке: [Вершы] // Там жа. 25 дек.

1983. Что мне надо?: [Верш] // Гродн. правда. 5 февр.; Ручей; Два барана: [Верш] // Там жа. 16 апр.; Детство; Мурка: [Вершы] // Там жа. 11 июня; Счастье; Дружная семейка: [Вершы] // Там жа. 20 авг.; Барабанщики: [Верш] // Там жа. 1 окт.; Нам нужен мир; Начинает снег расти: [Вершы] // Там жа. 31 дек.

1984. С Днем Победы: [Верш] // Гродн. правда. 7 июля; Бабушка: [Верш] // Там жа. 8 дек.; Осень; Дождик; Рябина; Грибной охотник: [Вершы] // Там жа. 10 нояб.; Великан: [Верш] // Там жа. 1 сент.; А если: [Верш] // Там жа. 31 мая.

1985. Танк; Гармонь: [Вершы] // Гродн. правда. 1 июня; Новосел; Мы читаем: [Вершы] // Там жа. 13 июля; Гуси: [Верш] // Там жа. 17 авг.; Праздник; Первокласник: [Вершы] // Там жа. 7 сент.; Оружием и словом: [Верш] // Там жа. 13 нояб.; Лягушонок; В полете; Грибной охотник: [Вершы] // Там жа. 16 нояб.; Учитель: [Верш] // Зорька. 4 окт.

2.3.

На рускай мове. Голуб Ю. Звезда ведет в тиши беседу... // Гродн. правда. 1978. 23 сент.

В.М.Грышкеіч.

КУДРАВЕЦ АНАТОЛЬ

Кудравец Анатоль Паўлавіч (н. 1. 1. 1936, в. Аколіца Клічаўскага р-на Магілёўскай вобл.), празаік, перакладчык. Член СП Беларусі з 1969. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Якуба Коласа (1986, за раман «Сачыненне на вольную тэму»).

Нарадзіўся ў сям'і калгаснікаў. Бацька, Павел Хведаравіч, працаваў дарожным майстрам у г.п. Клічаве, у калгасе «Чырвоны прамень». Маці, Аксеня Іванаўна, была калгасніцай таго ж калгаса. У 1949 бацька трагічна загінуў. Шасцёра дзяцей выхоўвала маці. У 1951 А.Кудравец скончыў сямігодку ў в. Коўбча і паступіў у Слуцкае педвучылішча, якое закончыў у 1955. Некалькі месяцаў працаваў настаўнікам Віркаўскай сямігадовай школы Клічаўскага р-на. У кастрычніку 1955 прызваны ў Савецкую Армію. Пасля вяртання з арміі, у 1958 паступіў на аддзяленне журналістыкі БДУ. Будучы студэнтам, паўтара гады працаваў у рэдакцыі «Калгаснай праўды» (1962—63). Скончыўшы універсітэт (1963), працаваў рэдактарам літаратурна-драматычных перадач Беларускага радыё (1963—65), літсупрацоўнікам газеты «Літаратуры і мастацтва» (1965—66), рэдактарам, старшым рэдактарам выдавецтва «Беларусь» (1966—70), адказным сакратаром часопіса «Маладосць» (1970—72). У 1972—74 галоўны рэдактар выдавецтва «Мастацкая літаратура». З 1974 у апараце ЦК КПБ — інструктар, загадчык сектара мастацкай літаратуры. З 1978 галоўны рэдактар часопіса «Неман». Узнагароджаны ордэнам Дружбы народаў, Ганаровымі Граматамі Вярхоўнага Савета БССР. У 1979 у складзе дэлегацыі Беларускай ССР прымаў удзел у рабоце XXXIV сесіі Генеральнай Асамблеі ААН.

Упершыню ў друку А.Кудравец заявіў пра сябе ў 1960 цыклам кароткіх апавяданняў пра жыццё калгаснай вёскі. У тым жа годзе яго мініяцюры змясціў часопіс «Маладосць». Першая кніга апавяданняў «На зялёнай дарозе» выйшла з друку ў 1968. Творчасці пісьменніка ўласцівы глыбокі псіхалагізм, уменне праз побыт, непаспешлівае разгортванне падзей перадаць унутраны драматызм чалавечых характараў, лёс людзей на важных гістарычных этапах развіцця краіны. У многіх творах выявіў цікавасць да вострых праблем сучаснай вёскі. Прыкметнай з'явай беларускай прозы стаў раман «Сачыненне на вольную тэму», у якім створаны маштабны, каларытны вобраз селяніна, сумленнага шчырага працаўніка і абаронцы роднай зямлі. Пяру А.Кудраўца належыць нарыс «На быстрыні» (пра Героя Сацыялістычнай Працы В.Пархоменку), кніга зарубежных падарожных нарысаў «За чужымі

далямі». Аўтар сцэнарыя тэлефільма «Восенькія яблыкі» (1975, пастаўлены 1977). На кінастудыі «Беларусьфільм» экранізаваны яго аповесць «Раданіца» (сцэнарый разам з Ф.Коневым), апавяданне «Халады ў пачатку зімы». Выступае як перакладчык. Творы А.Кудраўца перакладаліся на многія мовы.

Жыве ў Мінску.

А.С.Гурская, Я.І.Клімуць.

Бібліяграфія

1.1.

Зімы і вёсны: Аповесць і апавяданні. Мн., 1976. (Б-ка бел. прозы). Рэц.: Иващенко В. Марута, Зина и другие... // Лит. обозрение. 1977. № 11.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1986—87. Т. 1. Аповесць; Апавяданні. Мн., 1986.; Т. 2. Раман; Замежныя эцюды. Мн., 1987.

1.2.

На зялёнай дарозе: Апавяданні. Мн., 1968. Рэц.: Брыль. Я. Первый экзамен // Дружба народов. 1969. № 3; Яго ж. Пра здзіўленне і зайздрасць // ЛіМ. 1969. 3 студз.; Жук А. Лінія дабраты // Беларусь. 1969. № 5; Каленік А. // Чырв. змена. 1968. 31 кастр.; Стральцоў Б. Зямное і прыземленае // Звязда. 1968. 18 вер.; Шкраба Р. Святло чалавечай душы // Полымя. 1968. № 12; Яскевіч А. Вёска... якая ты сёння // Маладосць. 1968. № 10; Яго ж. Надзейнасць зямлі // Маг. праўда. 1968. 8 кастр.

Раданіца: Аповесць і апавяданні. Мн., 1971. Рэц.: Анискович В. Это нужно живым // Неман. 1972. № 3; Кандрусевіч А. Вернасць сваёй дарозе // Маг. праўда. 1972. 31 сак.; Каршукоў Я. На шляху да сталасці // ЛіМ. 1972. 28 студз.; Мушынскі М. Чалавечнасць // Маладосць. 1973. № 1; Палтаран В. Жыццё, якое яно ёсць // Полымя. 1972. № 9; Паўловіч А. Шляхам пошукаў // Беларусь. 1972. № 6; Солодовников С. Жизнь человеческая // Сел. газ. 1972. 18 июня.

Дзень перад святам: Апавяданні. Мн., 1975. Рэц.: Бечык В. Святло жыцця // Полымя. 1976. № 11; Лецка Я. Цяпло чалавечнасці // Звязда. 1976. 21 вер.; Нікіфаровіч В. Калі прыходзіць сталасць... // Чырв. змена. 1976. 22 чэрв.; Стральцоў М. Свята ў будзень // Маладосць. 1976. № 8; Стрельцов М. Праздник в будни // Дружба народов. 1976. № 12.

На балоце скрыпелі драчы: Апавяданні. Мн., 1979. Рэц.: Іваноў Ф. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 28 сак.; Лаўшук С. Сілай эмацыянальнага ўздзеяння // Мін. праўда. 1980. 12 студз.; Мартинович А. // Дет. лит. 1980. № 1.

За чужымі далямі: Падарожныя нарысы. Мн., 1981. Рэц.: Кухараў С. У трывогах свету // Полымя. 1982. № 3; Марціновіч А. Старонкі з дзённіка душы // ЛіМ. 1981. 7 жн.; Скобелев Э. Оружие гуманизма и правды // Коммунист. Бел. 1982. № 1.

Сачыненне на вольную тэму: Раман. Апавяданні. Мн., 1985. Рэц.: Савік Л. Эфект прысутнасці // Полымя. 1985. № 11; Сідарэвіч А. Новая сустрэча з Ігнатам Сцяпанавічам // Маладосць. 1985. № 10; Скобелеў Э. Вобразы глыбокія, шматгранныя // Звязда. 1985. 12 сак.

Смерць нацыяналіста: Аповесці, апавяданні. Мн., 1992.

1.3.

1960. Папружкі; Яйкі; Цяжкія словы: Мініяцюры // Маладосць. № 12; Гарачыня; Старшынька, дай я цябе пацалую; Прэмія; Стары настаўнік: [Апавяданні] // Калг. праўда. 30 вер.

1961. Няскончанае пісьмо: Апавяданне // Калг. праўда. 16 сак.; Шпакі спяваюць аб вясне: Нарыс // Там жа. 2 крас.; Нявыдуманы гісторыі: Апавяданне // Там жа. 30 крас.; Графа ў справаздачы // Там жа. 19 жн.; Вымова; Гудзе малатарня; Мяшок яблык: Маленькія апавяданні // Там жа. 12 ліст.; Шура: Апавяданне // ЛіМ. 16 мая.

1962. У нас вяселле: Апавяданне // Маладосць. № 10; Трактарысты; Начныя галасы: Маленькія апавяданні // Звязда. 17 жн.; Кавалі: Апавяданне // Калг. праўда. 24 сак.; Так ажывае дрэва: [Нарыс] // Там жа. 1 крас.; Тры сястры: [Нарыс] // Там жа. 7 чэрв.; Жывая крыніца: [Нарыс] // Там жа. 5 ліп.

1964. Салігорская песня: Нарыс // Маладосць. № 4.

1965. Цітаўкі: Апавяданне // Бярозка. № 8; Ашчадная кніжка: Гумарэска // Вожык. № 10; Браты-валаты: [Нарыс] // Чырв. змена. 19 мая.

1966. Іванка: Апавяданне // Беларусь. № 10; Там, дзе пачынаецца Лань: [Нарыс] // Голас Радзімы. № 6; ЛіМ. 15 лют.; І ўзышло сонца... (Да 50-годдзя Савецкай улады): Нарыс // Полымя. № 11; На розным узроўні: [Рэц. на кн.: Пянкрат М. Ведрыцкія напевы. Мн., 1965] // ЛіМ. 4 студз.; Сагрэтая любоўю: [Рэц. на кн.: Пальчэўскі А. Данеўцы — нашы знаёмыя. Мн., 1965] // Там жа. 28 студз.; Што расказаў фотаальбом: [Рэц. на кн.: Юнацтва камсамольскае: Фотаальбом. Мн., 1966] // Там жа. 25 сак.; У Ленініяну: [Рэц. на кн.: Ленін заўсёды з намі. Мн., 1966] // Там жа. 22 крас.; Працэс закончаны — суд працягваецца // Там жа. 26 крас. / У сааўт.; Па дарогах гісторыі // Чырв. змена. 30 жн.

1967. На балоце скрыпелі драчы: Апавяданне // Маладосць. № 1; Такі дзень: Апавяданне // Полымя. № 7; Форум кнігі // Звязда. 22 ліп.; Па дарозе дамоў: Апавяданне // ЛіМ. 12 мая; Такі дзень: Апавяданне // Там жа. 11 ліп.

1968. Салігорская песня: [Нарыс] // Пройдуць гады. Мн.; Марута і Зіна: Апавяданне // Маладосць. № 1; Сяструха: Апавяданне // Полымя. № 5; На зялёнай дарозе: Апавяданне // ЛіМ. 18 чэрв.

1969. Воўк: Апавяданне // Бярозка. № 10; Бацька і сын: Апавяданне // Маладосць. № 5; ЛіМ. 13 мая; Елачка: Апавяданне // Полымя. № 5; Дома: Раздзел з аповесці «Раданіца» // ЛіМ. 25 сак.; [Выказванне] // ЛГ. 26 марта; Багровые сугробы: Полесская баллада // Сел. жизнь. 3 июля.

1970. Руні — зелянець // Голас Радзімы. № 30; [Рэц. на кн.: Васильев В., Голодушко Б. Пушные звери Белоруссии и их добыча. Мн., 1969] // Неман. № 7; Зноў у Будневе: Аповесць // Полымя. № 10. Рэц.: Осипенко А. Два имени, две книги // ЛГ. 1971. 7 апр.; У матчынай хаце: Урывак з аповесці «Зноў у Будневе» // Вяч. Мінск. 17 вер.; Выбранае: Том першы: Пародыі // ЛіМ. 28 жн.

1971. Злосныя зубы: Апавяданне // Вясёлка. № 12; Апошні бацькаў дзень: Урывак з аповесці «Зноў у Будневе» // Голас Радзімы. № 37; Холад на пачатку вясны: Апавяданне // Маладосць. № 3; Лявон: Раздзел з аповесці // Маг. праўда. 9 студз.

1972. Дома: (З аповесці «Раданіца»): [Урывак] // Залацінкі. Мн.; Цітаўкі: [Апавяданне] // У глыбі жыцця. Мн.; Абдурыў: Апавяданне // Вожык. № 17; Другі варыянт: Апавяданне // Маладосць. № 6; Не месца ўпрыгожвае чалавека: Нарыс // Вяч. Мінск. 14 чэрв.

1973. Свыше двухсот новинок // Лит. обозрение. № 4.

1974. Мікола вярнуўся; Жулік: Апавяданні // Маладосць. № 1.

1975. Барвовыя сумёты: (Палеская балада) // Ішла вайна народная. Мн.; Тры апавяданні: Дзяўчынка з чорнымі вачанятамі; Вясёлыя людзі; Дзень перад святам // Полымя. № 11; Жанчыны: Апавяданне // ЛіМ. 5 снеж.; Председатель: [Нарыс] // Правда. 30 авг.

1976. На быстрине: [Нарыс] / / Дела их золотом горят. Мн.

1977. Мангольскія штрыхі / / Полымя. № 6; І сонечнае цяпло, і радасць / / Там жа. № 8; З мангольскіх замалёвак / / ЛіМ. 20 мая.

1978. Свой аблог цалінны / / Звязда. 8 сак.

1979. В начале пути / / Гигевич В. Дом, куда возвращаемся. М.; Ігнат Сцяпанавіч Вапшчэткі: Апавяданне / / Полымя. № 1; «Неман» у 1979 годзе / / ЛіМ. 19 студз.; Чалавек са сваёй дывізіі / / Там жа. 27 крас.

1980. Лісты з Амерыкі: Запіскі / / Маладосць. № 10, 11; Лісты з Амерыкі: Старонкі з дзённіка / / ЛіМ. 18 ліп.

1981. За чужими далями: Страницы из американских записок / / Неман. № 1; Класікі вучаць... / / ЛіМ. 24 крас.

1982. Пад знакам юбілеяў / / ЛіМ. 29 студз.; За цесную сувязь з жыццём / / Там жа. 13 жн.; Пра вечнае / / Там жа. 29 кастр.; По праву памяти / / Сел. газ. 20 окт.

1983. Слово о Родине / / Зимний дуб: Рассказы советских писателей. Мн.; Мір — зямлі, мір — зямлянам: Роздум пісьменніка / / Беларусь. № 9; Апавяданні: Песня; Гэлька; Танцы на снезе / / Полымя. № 2. Рэц.: Грамадчанка Т. Не быць ашчадным / / ЛіМ. 1983. 19 жн.; «Неман» у 1983 годзе: Інтэрв'ю у нумар / / ЛіМ. 4 лют.; Арыенцір ідэйнай накіраванасці / / Там жа. 9 вер. / У сааўт.

1984. Лісты з Амерыкі: (Урыўкі з кнігі) / / «Свабоднае» грамадства зблізку. Мн.; Сачыненне на вольную тэму: Раман / / Полымя. № 11. Рэц.: Грамадчанка Т. Невычарпальнасць характару / / ЛіМ. 1985. 18 студз.; Урокі Шолахава / / ЛіМ. 24 лют.; Вяртанне: Урывак з рамана / / Там жа. 13 ліп.; Адыходзяць далей батальёны... / / Там жа. 21 вер.

1985. Холад на пачатку вясны: Апавяданне / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Дома: Урывак з аповесці «Раданіца» / / Твой зорны час. Мн.; Пра вялікіх / / Полымя. № 5.

1.4.

Свіфт Д. Падарожжы Гулівера / З англ. Мн., 1974.

Іваноў У. Сібірскія апавяданні / З рус. Мн., 1975.

Нурпеісаў А. Змрок: Раман / З каз. Мн., 1978. Рэц.: Іваноўскі П. Кнігапіс / / ЛіМ. 1979. 2 сак.

Сіманаў К. Дні і ночы: Аповесць / З рус. Мн., 1979. Рэц.: Расолька В. Кнігапіс / / ЛіМ. 1980. 22 лют.

Тамсаарэ А. Аповесці / З эст. Мн., 1980. Рэц.: Ключановіч І. Кнігапіс / / ЛіМ. 1981. 14 жн.

Нурпеісаў А. Нягоды: Раман / З каз. Мн., 1981.

Караленка У. Апошні прамень: Выбранае / З рус. Мн., 1984.

Залыгін С. На Іртышы: Аповесць, апавяданні / З рус. Мн., 1990. (Проза народаў СССР).

1967. Упіт А. Лёгкі хлеб: Апавяданне / З лат. / / Полымя. № 11.

1969. Судрабкалн Я. Калючы дрот; Вялікія адзіночкі; Будзь заўжды: [Вершы] / З лат. / / Судрабкалн Я. Яшчэ адна вясна. Мн.; Казанцаў А. Парушальнік / З рус. / / Маладосць. № 1; Наважылаў А. Апошняе свята маці: Апавяданне / З рус. / / Полымя. № 10.

1970. Зазека Я. На своих крыльях: Очерк / С бел. / / Путь к победе. Мн.

1974. Слуцкіс М. Цана чаравікаў; На адзін цуд меней; Усмешка: Апавяданні; Зурба А. З лесу: Апавяданне / З літ. / / Полымя. № 12.

1975. Федзін К. Слова пра Івашкевіча / З рус. / / Далягляды. Мн.

1976. Крустэн Э. Попел: Навела / З эст. / / Эстонская навела. Мн.; Цюцюннік Р. Сын прыехаў: Апавяданне / З укр. / / Полымя. № 5.

1977. Цюцюннік Р. Выдавалі Катру замуж: Апавяданне / З укр. / / Далягляды. Мн.

1981. Кажэўнікаў Б. Звычайны рэйс; Салаухін У. Чакаюцца пахаладанне і снег: Апавяданні / З рус. / / Полымя. № 1.

1983. Салаухін У. Мочаныя яблыкі: Апавяданне / З рус. / / ЛіМ. 10 чэрв.

1984. Франко І. Грыцава школьная навука: Апавяданне; Рэпка: Казка / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Судрабкалн Я. Калючы дрот: [Верш] / З лат. / / Латышская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; Салаухін У. Махляры; Ножык з касцяной ручкай; Мсціўца; Падваротня; Белая трава; Летняя паводка; Закон набата; Мочаныя яблыкі; Варвара Іванаўна; Мёд на хлебе: Апавяданні / З рус. / / Салаухін У. Пад адным дахам. Мн.

1985. Пшавела В. Расказ аленяняці: Апавяданне / З груз. / / Дружная з сонцам. Мн.

1.5.

На азербайджанскую мову. Гадынлар: [Апавяданне] / Тэрч. Сирус / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1977. 1 janв.; Микола гаjытды: [Апавяданне] / Тэрч. Чинкиз Эли / / Азэрбаjчан. 1978. № 8.

На англійскую мову. On the Eve of the Holiday / Transl. M.Whyte / / Soviet Literature. 1983. N 3.

На балгарскую мову. Вторият вариант: Разкази и повест / Прев. С.Владимиров, Л.Лашкова. София. 1984.

Микола се върна: [Апавяданне] / Прев. С.Владимиров / / 10 белоруски разказвачи. София. 1977; Жулик: [Апавяданне] / Прев. С.Владимиров / / Щастливият клас. София, 1977; Денят преди празника: [Апавяданне] / Прев. Л.Лашкова / / Под шепота на дъбовете. София, 1981.

На венгерскую мову. Mikola hazajőtt / F. J.Rózsás / / Égtaják. Budapest, 1976; Ünnep elótt / F. E.Nemet / / Szovjet Irodalom. 1984. N 2.

На іспанскую мову. Le retour / Trad. M.Déchévitsyre / / Nouvelles dauteurs bielorusses. Mn., 1977.

На латышскую мову. Velu diena: Stasta / Atdz. T.Rullis. Riga, 1974.

Tevs un dels: Stasts / Atdz. T.Rullis / / Rad. Jaunatne. 1973. 31. Aug.; Sievietes / Atdz. T.Rullis / / Rad. Latvija Sieviete. 1979. N 12; Masele: Stasts / Atdz. T.Rullis / / Karogs. 1982. N 9.

На мангольскую мову. Марута Зина хоёр: [Апавяданне] / Орч. Д.Гонгор / / Белоруссын зохиолчдын огууллэг. Улаанбаатар, 1984.

На нямецкую мову. Totengedenken: Novelle / Übers. G. u. W.Tschepego, N.Randow. Berlin, 1983. Рэц.: Бядак Р. / / ЛіМ. 1983. 5 жн.; Müller K. / / Neue Leit. 1983. N 149; Steinhoff T. / / Wochenpost. 1984. 10 feb.; Werner X. / / A Canadian journal of Germanic and slavic compative studies. 1984. № 6; So ein Tag / Übers. M.Schettler / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; In den Wiesen knarrten die Wachtelkönige: Erzählung / Übers. W.Plackmeyer / / Die Nacht des Kosmonauten. Berlin, 1975.

На польскую мову. Zielona droga / Tł. J.Huszcza / / Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; Iwanicha / Tł. A.Gacko / / Zwierciadło. 1975. Nr 24; Matura i Zina / Tł. M.J.Kononowicz / / Odgłosy. 1977. Nr 43; Przeznaczenie: Opowiadanie / Tł. M.J.Kononowicz / / Odgłosy. 1978. N 11; Kobiety: Opowiadanie / Tł. A.Sobecka / / Nadodrze. 1982. Nr 6.

На рускую мову. Холода в начале весны: Повесть, рассказы / Пер. В.Щедрина. М., 1973. (Молодые писатели). Рэц.: Коваленко В. Раздумья о близких и далеких горизонтах / / Дружба народов. 1973. № 12; Финицкая З. О повседневном — поэтично / / Лит. обозрение. 1974. № 2.

День накануне праздника: Рассказы и повесть. М., 1980. Рэц.: Фёдараў І. Кнігапіс / / ЛіМ. 1981. 27 сак.

По дороге домой: Рассказы, зарубеж. этюды / Пер. В.Щедрина и др. Мн., 1985.

От весны до весны: Повесть; Рассказы. М., 1986.

Сочинение на вольную тему: Роман, рассказы, зарубеж. этюды. М., 1986.

Сочинение на вольную тему: Роман, повесть, рассказы. М., 1989.

Сберегательная книжка; Монолог соседа: [Апавяданні] / Пер. Е.Весенин, В.Корчагин / / Молодой «Вожык». М., 1966; Такой день: Рассказ / Пер. М.Гор-

бачев / / Сов. Россия. 1967. 5 сент.; Марута и Зина: [Апавяданне] / Пер. В.Лавров / / Неман. 1968. № 1; Монолог соседа: [Апавяданне] / Пер. Е.Весенин, В.Корчагин / / Белорусский юмор. Мн., 1969; На болоте скрипели коростели: Рассказ / Пер. Д.Ковалев / / Дружба народов. 1969. № 5; И хата, и сад...: Рассказ / Пер. А.Тонкель / / Звезда. 1969. № 1; Марута и Зина: Рассказ / Пер. С.Куваев / / Знамя юности. 1969. 9 апр.; Багровые сугробы: [Палеская балада] / Пер. Б.Мескин; Ёлочка: [Апавяданне] / Пер. В. Жиженко / / Неман. 1970. № 11; Дома: Отрывок из повести «Радуница» / / Сел. газ. 1970. 2 авг.; Такой день: [Апавяданне] / Пер. А.Тонкель / / Белорусские рассказы. М., 1971; На болоте скрипели коростели...: [Апавяданне] / Пер. Д.Ковалев / / В семье великой. М., 1972. Т. 2; Ёлочка: Рассказ / / Волга. 1972. № 9; В нашем доме свадьба: Рассказ / Пер. В.Тарас / / Юность. 1972. № 12; «Радоница»: Отрывок из повести / Пер. В.Щедрина / / Комс. правда. 1972. 15 авг.; Холода в начале весны: Рассказ / Пер. В.Щедрина / / Неман. 1973. № 1; Снова в Будневе: Повесть / Пер. В.Щедрина / / Новый мир. 1973. № 3; Микола вернулся: Рассказ / Пер. В.Щедрина / / Дружба народов. 1975. № 7; Рассказы советских писателей. М., 1976; Веселые люди; Девочка с черными глазенками; Жулик: [Апавяданні] / Пер. В.Щедрина / / Неман. 1976. № 12; Женщины: Рассказ / Пер. В.Щедрина / / ЛГ. 1976. 25 авг.; День перед праздником: Рассказ / / Пер. А.Тонкель / / Звезда. 1977. № 7; На болоте скрипели коростели: [Апавяданне] / Пер. Д.Ковалев / / Избранные страницы. М., 1978. Т. 1; Отец и сын: Рассказ / Пер. А.Иванов / / Донбасс. 1978. № 2; Игнат Степанович Вообщеткин: Рассказ / / Неман. 1979. № 5; Марута и Зина: [Апавяданне] / Пер. В.Щедрина / / Березы на шляху. М., 1980; «Охти мне...»; Песня; Гелька: [Апавяданні] / Пер. В.Щедрина / / Неман. 1983. № 12; Посеять жито...: Роман / Пер. И.Киреенко / / Новый мир. 1985. № 12.

На славацкую мову. Na močriekali Škriekali chapkáče / Prel. Milon Tokár / / Blizke dialky. Bratislawa, 1977.

На ўзбекскую мову. Микола кайтиб келди: [Апавяданне] / М.Яхяев. тарж. / / Неман оханглари. Тошкент, 1986.

На ўкраінскую мову. Холод на початку весни: Оповідання / Пер. М.Львович / / Прапор. 1976. № 12; Микола повернувся: [Апавяданне] / Пер. М.Львович / / Білоруське радянське оповідання. К., 1979; Проводи: [Аповесць] / Пер. Б.Чайковський / / Сучасна білоруська повість. К., 1984; Сестра; Пісня: [Апавяданні] / Пер. О.Стаецький / / Київ. 1985. № 2; Додому: Оповідання / Пер. М.Львович / / Прапор. 1985. № 12.

На чувашскую мову. Зиҥапа Марута: Калав / А.Соколова кусарна / / Тарна сасилле серем-шывам. Шупашкар, 1985; Куне сапла: [Апавяданне] / П.Афанасьев кусарна / / Коммунизм ялаве. 1973. 23 сент.

На чэшскую мову. Chlanda začátkem jara / Přel. M.Večeřová. Praha, 1977. Рэц.: М а ж э й к а А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1977. 29 ліп; P o s p í š i l I. Steska smích lidu / / Rovnost. 1977. 19 čer.

Ženy: [Povidka] / Přel. L.Dvorák / / Svět socialismu. 1982. N 26; Zemědělske noviny. 1982. 19 nov.

На эстонскую мову. Malestamispaev: [Jutustus] / Tlk. P.Motskula. Tallinn, 1975.

1.6.

З а л а ц і н к і. Чытальніку-дэкламатару. Мн., 1972 / Скл. з М.Аўрамчыкам.

З и м н и й дуб: Рассказы советских писателей. Мн., 1983 / Скл.

Усакіна—Усакино—Ussakino: [Фотоальбом]. Мн., 1990 / Скл.

2.3.

На беларускай мове. А н а т о л ю Кудраўцу — 50 / / ЛіМ. 1985. 27 снеж.; А н д р а ю к С. Вывяраючы жыццём. Мн., 1976. С. 164—166; Я г о ж. «Жыць чалавекам сярод людзей» / / Андраюк С. Жыць чалавекам. Мн., 1983; Б е л а р у с к а я літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 186—196; Б е л а р у с к а я літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 114—124; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 210—212; Б е ч ы к В. Святло жыцця: (Анатоль Кудравец) / / Бечык В. Прад высокаю красою... Мн., 1984; Б р ы л ь Я. Пра здзіўленне і зайздрасць / / Брыль Я. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1981. Т. 4; Г н і л а м ё д а ў У. З нагоды юбілею... / / ЛіМ. 1985. 27 снеж.; Д з м і т р ы е ў А. Ісці да сябе самога / / Там жа. 1984. 15 чэрв.; Д з ю б а й л а П. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 136—138; Я г о ж. З калектывам, з народам, з часам / / Полымя. 1976. № 6; З у б к о ў с к і Б. Да новых сустрэч / / Поступ Кастрычніка. 1973. 3 кастр.; І в а ш ч а н к а В. Чалавечнасць героя / / Маладосць. 1977. № 10; К а в а л е н к а В. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 121—122, 161—163; Я г о ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў / / Полымя. 1973. № 6; К а н э Ю. Якімі мы былі — якімі станем / / Там жа. 1981. № 8; К а ў р у с А. Простая і выразная: (Па старонках твораў А.Кудраўца) / / ЛіМ. 1985. 12 крас.; К р у п е н я Я. Праблемы сённяшняга дня / / Голас Радзімы. 1985. 29 жн.; Л е ц к а Я. Выхаваўчая роля літаратуры. Мн., 1980. С. 202—205; М а р т ы н а в а Э. Вялікае ў малым: Мастацкая дэталь у прозе / / Полымя. 1977. № 7; Я г о ж. Заўсёды ў дарозе / / Там жа. 1981. № 6; Я г о ж. Мастацкая дэталь у літаратурным творы. Мн., 1977. С. 139—161; М а р ц і н о в і ч А. Вера ў чалавека / / Наст. газ. 1985. 28 снеж.; Я г о ж. А. Сіла вытокаў / / Полымя. 1982. № 4; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П я т р о ў У. Тры колеры радасці / / Звязда. 1979. 27 вер.; Р э у т о в і ч Т. Вёска з будзённай назвай / / Голас Радзімы. 1971. № 37; С а в і к Л. Адчуванне часу. Мн., 1981. С. 144—149; Я г о ж. Да вытокаў сучаснасці / / Полымя. 1980. № 2; С т у л а в а А. Зямныя крылы мары / / Вяч. Мінск. 1980. 5 снеж.; Т ы ч ы н а М. «Ваенны» драматызм і мірная «драма» / / ЛіМ. 1980. 30 мая; Я г о ж. Вялікія клопаты малой прозы / / Полымя. 1979. № 6; Я г о ж. Змена квадры. Мн., 1983. С. 125—126; Я г о ж. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе / / Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982; Ф р а л ь ц о в а Н. Каля родных вытокаў / / Мастацтва Бел. 1985. № 11; Х в а й н і ц к і В. Парад гісторыі самой / / Вяч. Мінск. 1949. 4 кастр.; Ш у п е н ь к а Г. Галоўнае — вышыня погляду / / ЛіМ. 1980. 8 лют.; Я г о ж. Цеплыня чалавечнасці. Мн., 1977. С. 237—238; Ю р э в і ч У. Даходзячы да сарцавіны: Маральны пошук у сучаснай прозе / / Вобраз-85. Мн., 1985. С. 62—69; Я с к е в і ч А. На шляху росту і сталасці / / Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 256—257; Я г о ж. У свеце мастацкага твора. Мн., 1977. С. 99—100, 163—167, 194—195.

На латышскай мове. Z v i e d r e B. Veln diena / / Jaunas gramatas. 1974. № 3.

На нямецкай мове. R a n d o w N. Über die Autoren / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971. S. 495.

На рускай мове. А н д р е ю к С. Пора возмужания / / Неман. 1971. № 10; Б р ы л ь Я. Правдиво и человечно / / Кудравец А. Холода в начале весны. М., 1973; Б о н д а р е в а Е. Дебют — всегда экзамен / / Сов. Бел. 1985. 8 авг.; Г н и л о м е д о в В. Глубина поиска / / Знамя юности. 1981. 8 нояб.; И в а щ е н к о В. Приглашение к творчеству / / Иващенко В. Круги надежды и добра. Мн., 1983; И п а т о в а О. Поверяя простотою / / Правда. 1985. 26 авг.; К у ч к и н а О. Письма из белорусской писательской организации / / Комс. правда. 1972. 22—23 авг.; М а р т ы н о в а Э. Сельский мир и рассказ / / Неман. 1982. № 2; П а в л ю ч и к Л. Постижение тайны / / Знамя юности. 1985. 27 авг.; С а в и к Л. А слышно далеко... / / Сел. газ. 1985. 31 дек.; С т р е л ь ц о в М. Первое знакомство / / Неман. 1968. № 1; Х о л е н к о в а А. Вглядываясь в лицо времени / / Там жа. 1977. № 4.

2.4.

В е р а м е й ч ы к У. А.Кудраўцу: [Верш] / / ЛіМ. 1985. 27 снеж.

У.М.Ларчанка.

КУДРАЎЦАЎ АНАТОЛЬ

Кудраўцаў Анатоль Іванавіч (н. 1.1.1947, в. Вусць-Дзёміна Ельнінскага р-на Смаленскай вобл.), драматург. Член СП Беларусі з 1986. Член Саюза журналістаў Беларусі з 1972, Саюза кінематаграфістаў Беларусі з 1984.

Нарадзіўся ў сям'і калгаснікаў. У 1963 закончыў Марнотнінскую сярэднюю школу. У 1963—64 працаваў настаўнікам Чашчоўскай пачатковай школы, потым інструктарам у Ельнінскім ВЛКСМ, літсупрацоўнікам раённай газеты «Знамя» (1964—65). У 1963 паступіў і ў 1971 скончыў факультэт журналістыкі БДУ. Адначасова з вучобай працаваў спецыяльным карэспандэнтам Смаленскай абласной газеты «Смена», літсупрацоўнікам «Вячэрняга Мінска». У 1972—77 адказны сакратар «Вячэрняга Мінска», у 1977—85 — галоўны рэдактар аб'яднання «Летапіс» кінастудыі «Беларусьфільм», член сцэнарна-рэдакцыйнай калегіі. З 1985 на творчай рабоце. А.Кудраўцаў закончыў завочна аспірантуру БДУ.

Першая кніга публіцыстыкі «Мінск і мінчане» выйшла ў 1973. Паспяхова працуе А.Кудраўцаў у жанры кінадраматургіі. Па яго сцэнарыях пастаўлена некалькі дакументальных фільмаў («Пяць гадоў і ўсё жыццё», сумесна з А.Вялюгіным, і інш.), мастацкія фільмы «Іван», «Навошта чалавеку крылы», «З юбілеем пачакаем», «Чалавек, які браў інтэрвью», «Экзамен, які зацягнуўся». На аснове фільма «Іван» напісана аднаіменная п'еса (пастаўлена Гродзенскім абласным драматычным тэатрам, маскоўскім імя А.Пушкіна і Малым тэатрамі, ленінградскімі Вялікім драматычным і імя Ленінскага камсамола, інш. тэатрамі), адзначаная другой прэміяй на ўсесаюзным конкурсе «Герой і час». Аўтар п'есы «Марья» (пастаўлена Магілёўскім абласным тэатрам драмы і камедыі імя В.Дуніна-Марцінкевіча, Мазырскім эксперыментальным тэатрам-студыяй «Верасень»). Галоўная тэма драматурга — тэма народнай памяці. Героі яго твораў сваім жыццём і ўчынкамі сцвярджаюць сілу народнай маралі. Адметная рыса яго драматургіі — гумар, дабразычлівая іронія, святая павага да гісторыі і заклапочанасць пра дзень заўтрашні.

Жыве ў Мінску.

Т.М.Тарасава.

Бібліяграфія

1.2.

Минск и минчане. Мн., 1973. Рэц.: Б у л а ц к і Г. Па гораду прайшоў рэпарцёр... // Мін. праўда. 1973. 22 ліп.

Бессонница: Рассказы и повести. Мн., 1990.

Свеча: Режиссёр, сценарий. Мн., 1990 / Сааўт. В.Крупін.

Морской дневник сухопутного человека: Путевые заметки. Мн., 1992.

1.3.

1967. Песня з тысяч галасоў: Рэпартаж // Маладосць. № 10.

1973. Вопыт жыцця // Вяч. Мінск. 28 ліст.

1975. Права на домысел // Вяч. Мінск. 9 чэрв.

1981. Пяць год і ўсё жыццё: Дакументальная кінапаэма // Полымя. № 2 / Сааўт. А.Вялюгін.

1.4.

1985. Иван и Мадонна: Трагикомедия в 2-х ч. / Пер. авт. // Соврем. драматургия. № 4. Рэц.: О в ч и н н и к о в а С. // Сов. культура. 1985. 12 нояб.; Щ е р б а к о в К. Не перевелись праведники // Известия. 1986. 3 мая.

1.5.

На ўкраінскую мову. Іван: [Трагікамедыя] / Пер. В.Гончар. К., 1987.

2.3.

На беларускай мове. В а ў ч а н с к і А. З верай у чалавека // ЛіМ. 1986. 11 крас.; П е т р а ш к е в і ч А. Хто і што ў заняпадзе // Полымя. 1986. № 4.

На рускай мове. А г и ш е в а Н. Иван // Театр. 1986. № 10; Ж у х о в и ц к и й Л. Из поколения фронтовиков // ЛГ. 1986. 16 апр.; К р у п и н В. Добрый знак // Сов. культура. 1986. 20 марта; К у л е ш о в В. На ком земля держится // Правда. 1986. 30 марта; Л е й к и н Н. Он живет среди нас // Театр. жизнь. 1986. № 2; О в ч и н н и к о в а С. Слово берет театр // Новый мир. 1986. № 9.

В.У.Смольская.

Кудраўцаў Іван Фёдаравіч (псеўд. З. Лебедзеў; н. 28. 6. 1922, в. Сыцянец Салігорскага р-на Мінскай вобл.), крытык, літаратуразнавец. Член СП Беларусі з 1950. Кандыдат філалагічных навук.

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі з 1929 калгаснікі. У 1939 І.Кудраўцаў скончыў Старобінскую СШ і паступіў на філалагічны факультэт БДУ. Калі пачалася Вялікая Айчынная вайна, эвакуіраваўся ў Мардоўскую АССР. Працаваў настаўнікам СШ у Саранскім р-не (1941—42). У лютым 1942 мабілізаваны ў Чырвоную Армію, удзельнічаў у баях на Заходнім, Варонежскім, 1-м і 2-м Прыбалтыйскіх і Ленінградскім франтах (1942—45). Пасля дэмабілізацыі ў лістападзе 1945 вярнуўся на вучобу ў БДУ, які скончыў у 1948. Паступіў у аспірантуру пры БДУ. У 1954 абараніў кандыдацкую дысертацыю па творчасці К.Чорнага, працаваў літаратурным супрацоўнікам, загадчыкам аддзела ў рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва» (1947—55), адказным сакратаром часопіса «Беларусь» (1955—65), старшым навуковым супрацоўнікам Інстытута педагогікі Міністэрства асветы БССР (1965—70), загадчыкам літаратурнай часткі Белдзяржфілармоніі (1971—74), старшым навуковым супрацоўнікам Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору АН БССР (1974—88). З 1988 на пенсіі. Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 2-й ступені, медалямі, Граматамі Вярхоўнага Савет БССР.

Друкавацца пачаў у 1947 з рэцэнзіяў на кнігі Д.Кавалёва і Н.Тарас. Даследаваў жыццё і творчасць К.Чорнага, Я.Коласа, З.Бядулі, П.Глебкі, А.Гурло і інш. Сааўтар школьных падручнікаў па беларускай літаратуры, пісаў рэцэнзіі і артыкулы. Раман І.Кудраўцава «Разгневаная зямля» апавядае пра гераічнае змаганне савецкіх людзей у Мінску супраць фашысцкай навалы ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

Идеи и образы в творчестве Кузьмы Чорного: Автореф. дис... канд. филол. н. Мн., 1954.

Кузьма Чорны: Ідэі і вобразы ў творчасці. Мн., 1956. Рэц.: Адамовіч А. Вучоба пісьменніка і яго індывідуальнасць // ЛіМ. 1956. 7 крас.; Бурносаў В. Патрэбнае даследаванне // Звязда. 1956. 25 вер.; Герцовіч Я. Пра вялікую любоў і вялікую нянавісць // Беларусь. 1956. № 6; Жыдовіч І. Два літаратурныя даследаванні // Мін. праўда. 1956. 29 снеж.; Казека Я. Кніга пра Кузьму Чорнага // Полымя. 1956. № 9; Луфераў М. Арыгінальнае даследаванне // Наст. газ. 1959. 10 сак.

Кузьма Чорны: Ідэі і вобразы ў творчасці. Мн., 1962.

Разгневаная зямля: Раман. Мн., 1984. Рэц.: Грамовіч І. Пра горад гераічны і нязкораны // Звязда. 1985. 17 ліст.; Фомчанка А. Горад у страі барацьбітоў // Вяч. Мінск. 1984. 23 ліст.

1.3.

1947. Першы зборнік: [Рэц. на кн.: Ковалев Д. Далекие берега. Мн., 1947] // Звязда. 5 ліп.; На старых сцежках: [Рэц. на кн.: Тарас Н. Суніцы. Мн., 1946] // ЛіМ. 15 сак.; Больш увагі мастацкаму нарысу // ЛіМ. 19 крас. / Сааўт. Ю.Васільеў; Народ і Радзіма // Там жа. 1 мая / Сааўт. Ю.Васільеў; М.П.Агароў: (Да 70-годдзя з дня смерці) // Там жа. 14 чэрв.; Я.Купала і братнія літаратуры // Там жа. 28 чэрв.; Статычнасць і схематызм // Там жа. 2 жн.; Апавяданні аб нашых сучасніках // Там жа. 29 ліст.; «А воз і сёння там...» // Там жа. 17 снеж.

1948. Калгасная тэматыка ў беларускай літаратуры // Беларусь. № 11; Паэт працы і барацьбы: [Рэц. на кн.: Куляшоў А. Выбр. тв. Мн., 1947] // Полымя. № 1; Аповесць Якуба Коласа «Дрыгва» // Сав. школа. № 3; Пясняр савецкай рэчаіснасці // ЛіМ. 10 студз.; На павароце // Там жа. 13 сак.; Справядлівыя скаргі і законныя патрабаванні // Там жа. 10 крас.; Сцяганосцы справядлівасці // Там жа. 29 мая.; Савецкія багатыры // Там жа. 3 ліп. / Пад псеўд. З.Лебедзеў; Безадказнасць і непісьменнасць // Там жа. 17 ліп.; Дасягнутае і неабходнае: Агляд часопіса «Беларусь» // Там жа. 4 вер.; Шчасце вызвалення // Там жа. 17 вер. / Пад псеўд. З.Лебедзеў; Фільм аб сапраўдным чалавеку // Там жа. 27 ліст.; Беларускія апавяданні: [Рэц. на кн.: Белорусские рассказы. М., 1948] // Там жа. 8 снеж.

1949. У імя Радзімы: [Рэц. на кн.: К р а ў ч а н к а У. У імя Радзімы. Мн., 1948] / / Полымя. № 2; Чалавек — уладар падзей: [Рэц. на кн.: Х а д к е в і ч Т. Братэрства. Мн., 1948] / / Там жа. № 3; Алесь Гурло: (Да 11-годдзя з дня смерці) / / ЛіМ. 5 лют.; Скарбніца народнай паэзіі / / Там жа. 5 сак. / Пад псеўд. З.Лебедзеў; Касмапаліты і іх падгалоскі / / ЛіМ. 2 крас.; Паэт-наватар / / Там жа. 16 крас.; Вялікі майстра сатыры: (Да 60-годдзя з дня смерці М.Е.Салтыкова-Шчадрына) / / Там жа. 14 мая; Удзячнасць маленькага чытача: [Рэц. на кн.: В і т к а В. Вавёрчына гора. Мн., 1948] / / Там жа. 11 чэрв.; Выдатны падарунак: [Рэц. на кн.: Б і л о р у с ь к і оповідання. К., 1949] / / Там жа. 23 ліп.; «Граніца» / / Там жа. 10 вер.; Чалавек — аснова твора: [Рэц. на кн.: М и р о н о в А. Конец легенды. М., 1948] / / Там жа. 1 кастр.

1950. Алесь Гурло / / Гурло А. Выбр. тв. Мн. / Сааўт. У.Агіевіч; Уладар беларускай песні / / Беларусь. № 6; Жывое слова мастака: [Рэц. на кн.: Ш ы н к л е р Х. Пульс жыцця. Мн., 1950] / / Там жа. № 7; На розным узроўні: [Рэц. на кн.: Г а м о л к а М. Б'юць куранты. Мн., 1950] / / Там жа. № 12; Апавесць пра калгасную вёску / / Звязда. 19 мая; Занядбанне важнай справы: (Па старонках абласных газет) / / ЛіМ. 11 лют.; Раман пра Мінскі напрамак / / Там жа. 3 чэрв.; «Советская Отчизна» / / Там жа. 9 вер. / Пад псеўд. З.Лебедзеў; На правах пасынка: [Крытыка і бібліяграфія ў часопісе «Полымя» № 1—7, 1950 г.] / / Там жа. 16 вер.; «Полымя» № 8 / / Там жа. 23 вер.; Старыя недахопы ў новых выданнях / / Там жа. 30 вер.; Страты і прыбыткі / / Там жа. 28 кастр.; Шчырае служэнне бацькаўшчыне / / Там жа. 2 снеж.; Новыя крытычныя работы / / Там жа. 9 снеж.; О серьезных недостатках литературно-драматического радиовещания / / Сов. Бел. 30 июня.

1951. Манаграфія пра народнага песняра: [Рэц. на кн.: П ш ы р к о ў Ю. Якуб Колас. Мн., 1951] / / Полымя. № 8; Высокая ўзнагарода / / Звязда. 3 крас.; Сонечныя прасторы / / ЛіМ. 13 студз.; Аб адным літаб'яднанні / / Там жа. 10 сак.; Ясная ява народа / / Там жа. 24 сак.; Зноў — толькі заяўка / / Там жа. 19 мая; Класік рускай літаратуры / / Там жа. 29 вер. / Пад псеўд. З.Лебедзеў; Шырокі адбітак жыцця / / Там жа. 8 снеж.; Маладыя таленты / / Мін. праўда. 2 лют.; Повесть о мужестве свободолюбивого народа / / Сов. Бел. 23 сент.

1952. Пятро Глебка / / Глебка П. Выбр. тв. Мн.; Горкаўскія традыцыі ў творчасці Кузьмы Чорнага / / Полымя. № 8; «Савецкая Беларусь» / / Калг. праўда. 29 сак.; Арляняты / / ЛіМ. 2 лют.; Пра аргументаванасць і шчырасць у крытыцы / / Там жа. 15 сак.

1953. Большой художник слова / / Сов. Отчизна. № 5; Першая сустрэча з паэтам: [Рэц. на кн.: Л о д и е в о й А. Края мои широкие. Мн., 1952] / / ЛіМ. 10 студз.; Каштоўная манаграфія: [Рэц. на кн.: М а й х р о в і ч С. Янка Лучына. Мн., 1952] / / Там жа. 17 студз.; Недапушчальная важданіна / / Там жа. 28 сак.; Недахоп, узведзены ў прынцып / / Там жа. 17 кастр.

1954. Кузьма Чорны / / Чорны К. Зб. тв.: У 6 т. Мн. Т. 1; Патрэбная кніга: [Рэц. на кн.: К у ч а р А. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1953] / / Полымя. № 6; Вялікае сэрца: (Да 10-годдзя смерці К.Чорнага) / / Там жа. № 11; Выдатны мастак слова / / Звязда. 21 ліст.; Магутны голас генія / / ЛіМ. 3 крас.; Верны шлях / / Там жа. 17 крас.; Вачыма сведкі і ўдзельніка: [Рэц. на кн.: И в а н о в А. На Дальнем Востоке. Мн., 1954] / / Там жа. 19 чэрв.; Добратворныя сувязі / / Там жа. 24 ліп. / Пад псеўд. З.Лебедзеў; Прызванне пісьменніка / / Там жа. 23 кастр.; Незабываемое / / Сов. Бел. 29 мая.

1955. Талент абавязвае: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Жывая рака. Мн., 1955] / / Полымя. № 5; «...Аплецены дротам гаршчок...» / / ЛіМ. 15 студз.

1956. Расстаемся ненадоўга / / Беларусь. № 3; Герой і характар: [Рэц. на кн.: М и р о н о в А. По морям и океанам. Мн., 1956] / / Там жа. № 7; Другая кніга: [Рэц. на кн.: В а с і л ё к Я. Прызванне. Мн., 1956] / / Там жа. № 10; Першыя сляды / / Полымя. № 1; Крытыка-біяграфічны нарыс пра Цётку: [Рэц. на кн.: А р а б е й Л. Цётка (Алаіза Пашкевіч). Мн., 1956] / / Там жа. № 11; Мастак жыццёвай праўды: Да выхаду збору твораў Кузьмы Чорнага / / Гродзен. праўда. 25 студз.; Задума ў апавяданні: [Рэц. на кн.: Р а к і т н ы М. Вячэрнія зоры. Мн., 1956] / / Звязда. 11 ліп.; Ад кнігі да кнігі / / Там жа. 14 ліст.; Выдатны мастак слова / / Наст. газ. 22 сак.; Правдивая книга: [Рэц. на кн.: С к р ы г а н Я. Апавяданні. Мн., 1956] / / Сов. Бел. 9 сент.

1957. Агнём сатыры: [Рэц. на кн.: К о р б а н У. З вецярком. Мн., 1957] / / Беларусь. № 3; З пазіцыі жыцця / / Там жа. № 6; На ўзбраенні чытача: [Рэц. на кн.: Т а н к М. След бліскавіцы. Мн., 1957] / / Там жа. № 11; Світанне новага жыцця: [Рэц. на кн.: Ч а р н ы ш э в і ч А. Світанне. Мн., 1957] / / Там жа. № 12; Поспехі і няўдачы: [Рэц. на кн.: К р а ў ч а н к а У. Крыгаход. Мн., 1957] / / Звязда. 10 снеж.; Прыгоды і героі: [Рэц. на кн.: Г а м о л к а М. Лета ў Калінаўцы. Мн., 1956] / / ЛіМ. 9 сак.; Глыбокае і павярхоўнае: [Рэц. на кн.: Л у п с я к о ў М. Паядынак. Мн., 1957] / / ЛіМ. 15 мая.

1958. Суровае юнацтва: [Рэц. на кн.: С а б а л е н к а Р. Юнацтва ў дарозе. Мн., 1958] / / Беларусь. № 5; Першая кніга: [Рэц. на кн.: Н е п а ч а л о в і ч Я. Мера любві. Мн., 1958] / / Там жа. № 7; Значнасць і выразнасць задумы: [Рэц. на кн.: Л у п с я к о ў М. У вераб'іную ноч. Мн., 1958] / / Там жа. № 9; Перамога паэта: [Рэц. на кн.: А с т а п е н к а З. Выбранае. Мн., 1957] / / Полымя. № 2; Удачи и промахи: [Рэц. на кн.: Ю щ е н к о И. На свидание. Мн., 1958] / / Сов. Отчизна. № 4; «Востракарныя словы...» / / ЛіМ. 25 студз.; Веданне жыцця — зарука поспеху / / Там жа. 11 кастр.; Жизненность художественного образа: [Рэц. на кн.: Р ы л ь к о А. «Цвіце чаромха». Мн., 1957] / / Сов. Бел. 21 мая.

1959. Мужная, баявая песня / / Беларусь. № 2; Выпрабаванне часам: [Рэц. на кн.: Д у б о ў к а У. Выбр. тв. Мн., 1959] / / Там жа. № 11; Радасць усенародная / / За вярт. на Радзіму. № 10 / Сааўт. А.Бялевіч; Маладыя галасы / / Полымя. № 1; Людзі мужных сэрцаў: [Рэц. на кн.: У с у р о в ы я гады падполля. Мн., 1958] / / Там жа. № 6; Кніга вандраванняў і любові: [Рэц. на кн.: П а н ч а н к а П. Кніга вандраванняў і любові. Мн., 1959] / / Там жа. № 9; Чытач не зробіць скідак на маладосць: [Рэц. на кн.: К и с л и к Н. Поиск. Мн., 1959] / / Звязда. 24 кастр.; Радасць усенародная / / ЛіМ. 4 лют. / Сааўт. А.Бялевіч; У пошуках / / Там жа. 18 крас.; Праз суровыя выпрабаванні: [Рэц. на кн.: Т а р а с Н. Кветка шчасця. Мн., 1958] / / Там жа. 25 ліп.

1960. Мяцежнае сэрца: [Рэц. на кн.: П а с л я д о в і ч М. Мяцежнае сэрца. Мн., 1959] / / Беларусь. № 5; Ты прыгожая, Арынка: [Рэц. на кн.: Р ы л ь к о А. Ты прыгожая, Арынка. Мн., 1960] / / Там жа. № 6; Паэтычнае і рытарычнае: [Рэц. на кн.: Г р а х о ў с к і С. Чаканне. Мн., 1960] / / Там жа. № 10; Памятныя сустрэчы: [Рэц. на кн.: Х в е д а р о в і ч М. Памятныя сустрэчы. Мн., 1960] / / Там жа. № 11; Рысы чалавека і мастака: [Рэц. на кн.: Ч о р н ы К. Зборнік матэрыялаў аб жыцці і творчай дзейнасці пісьменніка. Мн., 1959] / / Полымя. № 5; Творчыя заваёвы і страты: [Рэц. на кн.: Б ы к а ў В. Жураўліны крык. Мн., 1960] Там жа. № 7; Кніга, якая вучыць майстэрству: [Рэц. на кн.: А д а м о в і ч А. Культура творчасці. Мн., 1959] / / Звязда. 21 студз.; Крытычны фронт — баявы фронт / / Звязда. 18 сак.; Спадарожнікі поспеху: [Рэц. на кн.: К а р п ю к А. Данута. Мн., 1960] / / ЛіМ. 27 вер.

1961. Перамогі і паражэнні: [Рэц. на кн.: Ч а р н ы ш э в і ч А. Праз зімы і вёсны. Мн., 1960] / / Беларусь. № 1; Праз гады: [Рэц. на кн.: А с т р э й к а А. Бацька мой Нёман. Мн., 1961] / / Там жа. № 5; Са шчырай заклапочанасцю: [Рэц. на кн.: Б я р о з к і н Р. Спадарожніца часу. Мн., 1961] / / Там жа. № 10; У творчым наступленні: [Рэц. на кн.: Б а р а д у л і н Р. Рунець, красавань і налівацца. Мн., 1961] / / Там жа. № 12; Другое спатканне з чытачом: [Рэц. на кн.: К а р а т к е в і ч У. Вячэрнія ветразі. Мн., 1960] / / Полымя. № 5; Паэзія і бенгальскі агонь / / ЛіМ. 27 кастр.

1962. Яшчэ адна манаграфія: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў Ф. М.Лынькоў. Мн., 1961] / / Беларусь. № 3; Пра час і пра сябе / / Там жа. № 6; Пры новай сустрэчы: [Рэц. на кн.: П ы с і н А. Чорная паводка. Мн., 1962] / / Там жа. № 7; Народны / / Там жа. № 8; Где правдиво, там и художественно: [Рэц. на кн.: Г р о м о в и ч И. Жаворонок. Мн., 1961] / / Неман. № 2; Агнём гартаваныя: [Рэц. на кн.: Н о в і к а ў І. Руіны страляюць ва упор. Мн., 1962] / / Полымя. № 9; Размова па шчырасці: [Рэц. на кн.: К а н э Ю. Дзень сённяшні. Мн., 1962] / / Там жа. № 12.

1963. Другое спатканне з чытачом / / Літаратура нашых дзён. Мн.; Пуцёўка ў даўгалецце / / Беларусь. № 1; На пульсе жыцця: [Рэц. на кн.: Д а д з і ё м а ў У. Белазерскі дзённік. Мн., 1963] / / Там жа. № 6; Дарога кліча ўдалячынь: [Рэц. на кн.: П р а н у з а П. Калі верыш. Мн., 1963] / / Там жа. № 8; Маладосць — у паходзе: [Рэц. на кн.: К а л е с н і к І. Пяць сузор'яў. Мн., 1963] / / Там жа. № 9; Час дзеяння — нашы дні: [Рэц. на кн.: Г р о д н е ў М. Цяжкае шчасце. Мн., 1963] / / Звязда. 3 ліст.; Каб раслі паверхі: [Рэц. на кн.: Л о с ь Е. Людзі добрыя. Мн., 1963] / / ЛіМ. 4 чэрв.; Сусвет, скарыся! / / Там жа. 18 чэрв.; У пошуках шасцярэнькі / / Там жа. 27 жн. / Сааўт. Г.Колас; В борьбе и в творчестве / / Сел. газ. 27 нояб.; Живой характер — лицо книги / / Сов. Бел. 21 нояб.

1964. Роздум у дарозе: [Рэц. на кн.: Д а м а ш э в і ч У. Між двух агнёў. Мн., 1963] / / Беларусь. № 1; Выпрабаванне агнём: [Рэц. на кн.: А л е к с е е в Н. Испытание. Курск, 1957] / / Там жа. № 2; Са шчырай удзячнасцю / / Там жа. № 4; Размова пра раман: [Рэц. на кн.: Д з ю б а й л а П. Беларускі раман аб Вялікай Айчыннай вайне. Мн., 1964] / / Там жа. № 5; Агню — гарэць: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. Вішнёвы агонь. Мн., 1963] / / Там жа. № 7; Сэрцам народжаныя: [Рэц. на кн.: Г р ы н ч ы к М. Аркадзь Куляшоў. Мн., 1964] / / Там жа. № 9; Нашай славы старонка / / Голас Радзімы. № 46; Разумная парада і мядзвежая паслуга / / Звязда. 26 лют.; Пра адважных, няскораных / / Там жа. 7 ліп.; Паэма пра мужнасць / / Там жа. 7 жн.; У абжытым куце: [Рэц. на кн.: А с і п е н к а А. Абжыты кут. Мн., 1964] / / Там жа. 17 вер.; Адрас любві — вядомы: [Рэц. на кн.: В я л ю г і н А. Адрас любві. Мн., 1964] / / Там жа. 19 ліст.; З песняй у сэрцы / / Мін. праўда. 27 мая; Дзеля жыцця на зямлі: [Рэц. на кн.: К р у г о в ы х Н. Не ради славы. Мн., 1964] / / Там жа. 29 снеж.

1965. Прысвячаецца стылістыцы / / Беларусь. № 6; Позірк у неабсяжны прастор: [Рэц. на кн.: К у л я ш о ў А. Новая кніга. Мн., 1964] / / Звязда. 28 студз.; З аднагодкамі поплеч: [Рэц. на кн.: Ф е д а с е е н к а У. Дубовая града. Мн., 1965] / / Там жа. 2 вер.; Сцежкамі героя і чалавека: [Рэц. на кн.: Н я х а й Р. Героі не адступаюць. Мн., 1965] / / Мін. праўда. 8 чэрв.; Паэт, вучоны, грамадзянін / / Наст. газ. 7 ліп.; О крае принеманском / / Сел. газ. 4 марта; Раздумье над жизнью: [Рэц. на кн.: Д з я р г а й С. Свята у будзень. Мн., 1964] / / Сов. Бел. 9 февр.

1966. У дарозе, у пошуках / / Звязда. 15 кастр.; Валерый Законнікаў / / ЛіМ. 15 крас.; Плённыя вёрсты / / Мін. праўда. 5 мая; З думай аб людзях / / Там жа. 15 ліп.; Фальшывыя ноты ў самабытным голасе: [Рэц. на кн.: С т р а л ь ц о ў М. Сена на асфальце. Мн., 1966] / / Там жа. 19 ліп.

1967. Перад новымі сустрэчамі: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Самы шчаслівы чалавек. Мн., 1967] / / Вяч. Мінск. 20 ліст.; Праўдай народжаныя: [Рэц. на кн.: Г р а х о ў с к і С. Які вялікі дзень. Мн., 1966] / / Мін. праўда. 8 лют.; У віры жыцця: [Рэц. на кн.: Д у б р о ў с к і І. Зямныя вузлы. Мн., 1967] / / Там жа. 31 сак.

1968. Каб заўжды ззяла сонца...: [Рэц. на кн.: Ч т о б всегда было солнце. Мн., 1968] / / Вяч. Мінск. 18 сак.; Апавяданне за апавяданнем / / Там жа. 8 кастр.; Праз суровыя выпрабаванні / / Там жа. 31 кастр.; Калі праз сэрца прапушчана...: [Рэц. на кн.: Ш у ш к е в і ч С. Вяртанне ў маладосць. Мн., 1968] / / Там жа. 30 ліст.; Даследчык і адкрывальнік: Сцяпану Майхровічу — 60 гадоў / / ЛіМ. 21 чэрв.

1969. Першая ластаўка: [Рэц. на кн.: К р у г о в ы х Н. Где не ждут тишины. Мн., 1968] / / Беларусь. № 3; У рупных пошуках / / Там жа. № 12; На быстрыні жыцця / / Вяч. Мінск. 12 лют.; Пра час і равеснікаў: [Рэц. на кн.: Ж ы ч к а Х. Настрой. Мн., 1968] / / Там жа. 14 крас.; Таварышы па зброі / / Звязда. 12 чэрв.; Даследуецца коласаўская спадчына: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Якуб Колас: Духоўны воблік героя. Мн., 1968] / / Там жа. 30 ліп.; Дали зовут / / Сел. газ. 2 нояб.

1970. Пра незабыўнае: [Рэц. на кн.: П р ы х о д з ь к а П. Калінавыя зоры. Мн., 1969] / / Беларусь. № 1; Памяць перажытага: [Рэц. на кн.: С т а в е р А. Пад канвоем. Мн., 1969] / / Там жа. № 5; Вянец санетаў: [Рэц. на кн.: Т а б е , Беларусь: Паэты свету пра Беларусь. Мн., 1968] / / Вяч. Мінск. 31 студз.; Юнацкай мары палёт / / Там жа. 15 чэрв.; Агнём выпрабаваны / / Там жа. 10 ліп.; Абуральны выпадак / / Там жа. 26 ліп.; Ад роднае зямлі: [Рэц. на кн.: С к р ы г а н Я. Кругі. Мн., 1969] / / Там жа. 15 кастр.; Шлях праз акіян / / Там жа. 23 ліст.; Саюз канкрэтнасці і доказнасці: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Літаратура і мова. Мн., 1969] / / Звязда. 20 кастр.; Поспехі новыя клічуць: Якаву Герцовічу — 60 гадоў / / ЛіМ. 6 студз.; Перамагаюць моцныя духам / / Там жа. 8 мая; «Боровики» и «мухоморы»: [Рэц. на кн.: П а р а х н е в і ч М. Грыбны дождж. Мн., 1969] / / Сел. газ. 22 марта.

1971. Летапіс гераізму: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Мінай Шмыроў. Мн., 1970] / / Беларусь. № 2; У новым жанры: [Рэц. на кн.: П а ў л а ў У. Годы нашы — птушкі. Мн., 1970] / / Там жа. № 3; Зброя, што не іржавее: [Рэц. на кн.: Б у г а ё ў Д. Зброяй сатыры, зброяй праўды. Мн., 1971] / / Там жа. № 8; Пра зорку нашай паэзіі: [Рэц. на кн.: Б е р е з к и н Г. Человек на заре. М., 1970] / / Там жа. № 10; Шляхамі жыцця песняра: [Рэц. на кн.: Ш а р а х о ў с к і Я. Пясняр народных дум. Мн., 1970] / / Вяч. Мінск. 5 студз.; Зазіраючы ў творчую майстэрню: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Чарадзеі. Мн., 1970] / / Там жа. 17 мая; Гудуць званы Хатыні / / Там жа. 15 ліп.; Лёс людзей без радзімы: [Рэц. на кн.: Г у р с к і І. Чужы хлеб. Мн., 1971] / / Там жа. 9 вер.; Побач з небяспекай: [Рэц. на кн.: Н я х а й Р. Туман над стэпам. Мн., 1971] / / Там жа. 12 ліст.; Дзе растуць бяссмертнікі: [Рэц. на кн.: Ж ы ч к а Х. Дзе растуць бяссмертнікі. Мн., 1967] / / Там жа. 20 снеж.; У віры бурных падзей / / Звязда. 14 студз.; Болем і гневам народжаная: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Хатынь: Боль і гнеў. Мн., 1971] / / Там жа. 24 кастр.; Праўдай жыцця пазначана: [Рэц. на кн.: Г р а м о в і ч І. Далі сабе слова. Мн., 1970] / / ЛіМ. 23 крас.; Сцяжынамі лясных салдат: [Рэц. на кн.: Ф е д а с е е н к а У. Віхры на скрыжаваннях. Мн., 1970] / / Там жа. 16 ліп.; Дасціпнае, яркае, народнае / / Там жа. 31 снеж.; Праз віхуру жыцця / / Наст. газ. 24 ліп.

1972. Вайной выпрабаванае: [Рэц. на кн.: Н а в у м е н к а І. Вайной выпрабаванае. Мн., 1971] / / Беларусь. № 3; Маладосць у дарозе / / Там жа. № 6; Па загаду часу і сэрца: [Рэц. на кн.: Б у л а ц к і Р., С а ч а н к а І. Кузьма Чорны — публіцыст. Мн., 1972] / / Вяч. Мінск. 11 ліп.

1973. Змітрок Бядуля / / Бядуля З. Апавяданні. Мн.; Грымотнымі дарогамі: [Рэц. на кн.: Б ы к а ў В. Сотнікаў. Абеліск. Мн., 1972] / / Беларусь. № 8; Прозу піша паэт: [Рэц. на кн.: П а ў л а ў У. Ад агню і мяча. Мн., 1973] / / Там жа. № 12; З племені бясстрашных / / Вяч. Мінск. 18 чэрв.; Мастацкае слова на эстрадзе / / Звязда. 28 сак.; Сказ пра няскоранасць: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Гарынь. Мн., 1972] / / Там жа. 4 вер.; Заклапочаны роздум: [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. Размова з чытачом. Мн., 1973] / / Там жа. 3 кастр.; Няскораная, нязломная / / ЛіМ. 30 ліст.

1974. На пачатку дарогі: [Рэц. на кн.: В ы ш ы н с к і М. На павароце. Мн., 1973] / / Беларусь. № 7; Свята на Нёмане / / Там жа. № 11; ...Нам засталася спадчына / / Вяч. Мінск. 22 кастр.; Праз ваенныя віхуры / / Звязда. 17 ліп.; Казка з праўдай: [Рэц. на кн.: Б я л е в і ч А. Дабрадзей-асілак. Мн., 1973] / / ЛіМ. 16 жн.

1975. З поглядам на сучасніка: [Рэц. на кн.: К а р а -

м а з а ў В. Спіраль. Мн., 1974] / / Беларусь. № 11; Снайпер Іванушкіна / / Вяч. Мінск. 7 крас.; Ноч выпрабаванняў / / Там жа. 18 крас.; Падарожжа ў свет Коласа / / [Рэц. на кн.: Я к у б Колас: Альбом. Мн., 1974] / / ЛіМ. 24 студз.

1976. Памяць не забывае / / Пясняр мужнасці. Мн.; У скарбніцу роднай літаратуры: Да 90-годдзя з дня нараджэння З.Бядулі / / Беларусь. № 4; На пачатку выпрабаванняў: [Рэц. на кн.: С а в і ц к і А. Верай і праўдай. Мн., 1975] / / Там жа. № 11.

1977. Далягляды пісьменніка: (А.Адамовічу — 50 год) / / Беларусь. № 9.

1978. На нялёгкай ніве: [Рэц. на кн.: М і с ь к о П. Чэрці ў коміне. Мн., 1978] / / Беларусь. № 11; З памяці здабытае: [Рэц. на кн.: Х в е д а р о в і ч М. Незабыўнае. Мн., 1976] / / Звязда. 28 лют.; Паэтычны летапіс часу / / Там жа. 11 мая.

1979. Налёт: Урывак з рамана / / Беларусь. № 7; Двое на допыце: Апавяданне / / Работніца і сялянка. № 7; Непакораны горад: [Фрагменты з рамана «Разгневаная зямля»] / / Вяч. Мінск. 21, 22, 23, 24, 28, 29, 30, 31 жн.; Вяртанне ў маладосць: [Рэц. на кн.: Х в е д а р о в і ч М. Споведзь перад будучыняй. Мн., 1978] / / Звязда. 1 лют.; З пройдзеных дарог / / Там жа. 8 крас.

1980. Чараўнік з краіны дзяцінства: [Рэц. на кн.: М и р о н о в А. Дед Мавр. Мн., 1979] / / Вяч. Мінск. 28 студз.; Вогненнымі вёрстамі / / Звязда. 24 лют.; Памяць людская: [Рэц. на кн.: Ш а м я к і н І. Вазьму твой боль. Мн., 1979] / / Там жа. 30 мая.

1982. Як залаты пярсцёнак у крыніцы...: [Рэц. на кн.: П у ц я в і н а м і Янкі Купалы. Мн., 1981] / / Вяч. Мінск. 18 мая; З доўгіх жыццёвых дарог / / Звязда. 14 лют.; Как я уничтожал красоту / / Сов. Бел. 22 нояб.

1983. На вогненной дузе / / Вяч. Мінск. 22 ліп.

1984. Подых перамогі / / ЛіМ. 19 кастр.

1985. Чалавечая дабрыня / / Успаміны пра Ільлю Гурскага. Мн.

1.4.

1961. Р ы л е н к а ў М. Шмат не хачу я: акраец хлеба: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 7.

1969. К а в а л ь с к а я Г. Сад у квецені; Шаферка: Апавяданні / З пол. / / Ад Буга да Одры. Мн.

1974. Б р у с н і к а ў Б. Маме: [Верш] / З укр. / / Работніца і сялянка. № 7.

1978. К а п ч ы н с к і Э. Жывот: Гумарэска / З пол. / / ЛіМ. 5 мая.

1979. К а п ч ы н с к і Э. Жывот; Чары чатырох колаў; Пасля вяртання са шпіталя: [Гумарэскі] / З пол. / / Вясёлы калейдаскоп. Мн.

1.5.

На рускую мову. Главное — поиск / / Неман. 1964. № 1.

1.6.

К н і г а для чытання ў другім класе школ рабочай моладзі. Мн., 1952 / Скл. з У.Агіевічам. Рэц.: І г н а т о в і ч І. Недапрацаваны падручнік / / Наст. газ. 1952. 11 вер.

К н і г а для чытання ў трэцім класе школ рабочай і сельскай моладзі. Мн., 1952 / Скл. з У.Агіевічам.

К у з ь м а Чорны: Жыццё і творчасць: Матэрыялы для выстаўкі ў школе (Альбом-выстаўка ў школе). Мн., 1968 / Скл.; 2 выд. Мн., 1979. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. У вянок любві і пашаны / / Звязда. 1970. 31 студз.; М а л о ч к а М. Волат беларускай прозы / / Наст. газ. 1979. 2 чэрв.

Н а в у м е н к а І. «Ісці ўслед за бягучым днём...»: [Інтэрв'ю] / / Вяч. Мінск. 1972. 10 мая / Зап.

2.3.

На беларускай мове. А д а м о в і ч А. Вучоба пісьменніка і яго індывідуальнасць / / Адамовіч А. Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 37—47; **В і н ш у е м з юбілеем** / / ЛіМ. 1972. 30 чэрв.; У.К у д р а ў ц а в у — 60 / / Полымя. 1982. № 7; І в а н у Кудраўцаву — 60 / / ЛіМ. 1982. 25 чэрв.; М а ў р Я. Ці так трэба «падтрымліваць»? / / Там жа. 1950. 12 жн.; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 103—105, 155; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; У г э т ы м месяцы... / / Беларусь. 1972. № 6; Х о м і ч У. Крытыка павінна быць аб'ектыўнай / / ЛіМ. 1959. 26 жн.; Ш а р а х о ў с к і Я. Заўвагі аб крытыцы / / Там жа. 1951. 21 крас.; Ш к р а б а Р. Скарбы. Мн., 1973. С. 201—204; Я г о ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 119—121.

На рускай мове. Г о д рождения 1922-й... / / Во славу Родины. 1972. 30 дек.; И.Ф. К у д р я в ц е в у — 60 лет / / ЛГ. 1982. 11 авг.

В.У.Смольская.

КУЗЬМІЧОЎ АНАТОЛЬ

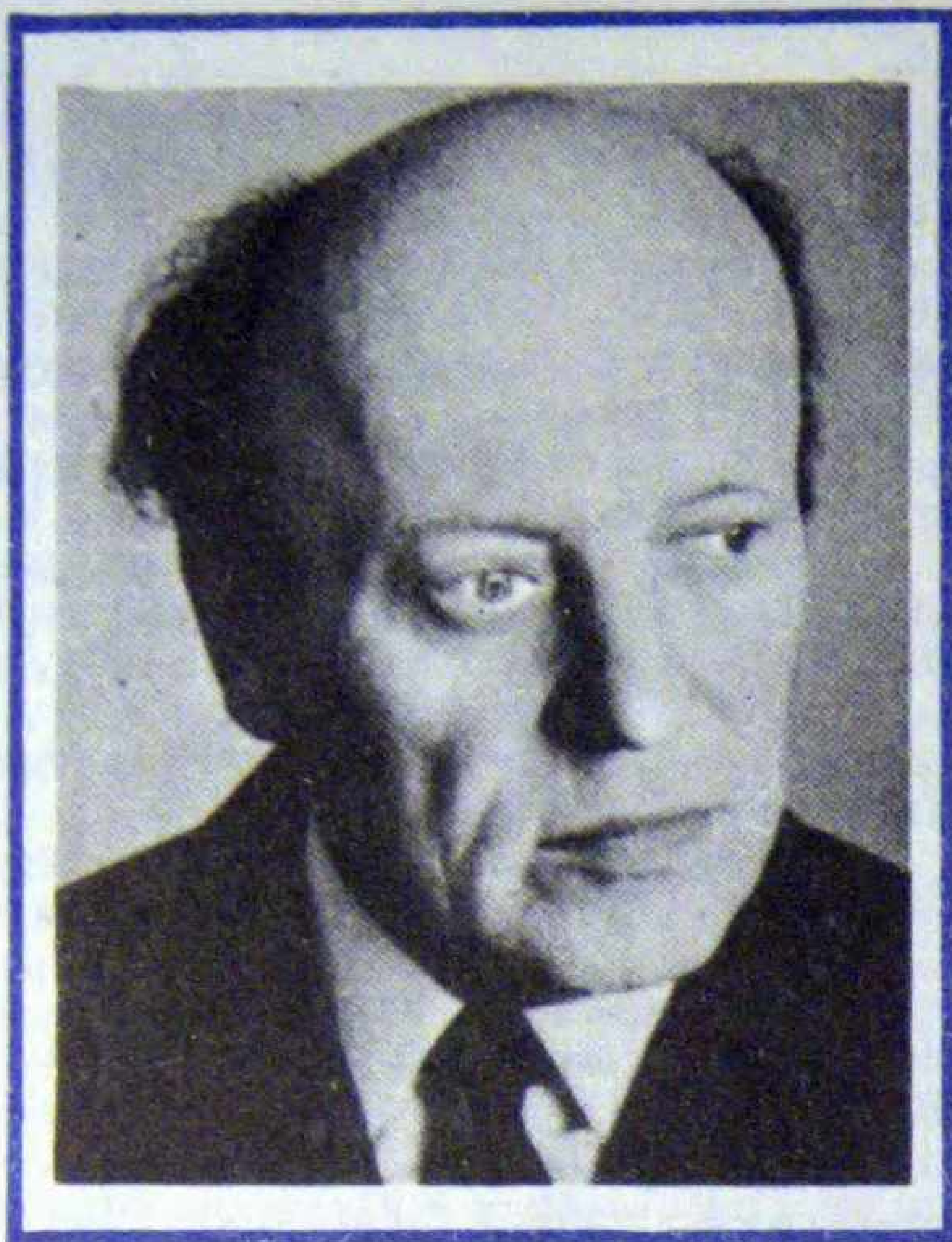

Кузьмічоў Анатоль Пятровіч (н. 20. 5. 1923, г. Вузлавая Тульскай вобл.), празаік, драматург. Член СП Беларусі з 1952. Піша на рускай мове.

Нарадзіўся ў сям'і рабочага-чыгуначніка. У 1941 скончыў сярэднюю школу. Восенню таго ж года у сувязі з набліжэннем да г. Вузлавая фронта эвакуіраваўся на ўсход, працаваў рабочым ў Пугачоўскім р-не Саратаўскай вобл. У студзені 1942, пасля вызвалення роднага горада ад акупантаў, вярнуўся дадому і накіраваны на работу ў рэдакцыю газеты «Углярка» (орган палітаддзела Вузлаўскага аддзялення Маскоўска-Данбаскай чыгункі), дзе працаваў літсупрацоўнікам, потым адказным сакратаром. У маі 1942 прызваны ў Чырвоную Армію. З верасня 1942 камандзір мінамётнага аддзялення, памочнік камандзіра мінамётнага ўзвода, пісар штаба палка. З лютага 1943 літсупрацоўнік корпуснай газеты «В боях за Родину». Ваяваў на Бранскім, Паўднёва-Заходнім і 3-м Украінскім франтах, удзельнічаў у баях за вызваленне Данбаса, Запарожжа, Будапешта, Вены. Узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі, медалямі. Пасля вайны працаваў у рэдакцыях ваенных газет, у т. л. у рэдакцыі газеты Закаўказскай ваеннай акругі «Ленинское знамя». Пасля звальнення ў запас у 1956 працаваў намеснікам галоўнага рэдактара часопіса «Литературная Грузия» (1957—59). З 1959 на творчай рабоце. У 1967 пераехаў у Мінск.

Літаратурную працу пачаў у 1940. Першы твор — верш «Балада аб пагранічніку» — апублікаваны у кнізе «Лепшае». Пісаў вершы, п'есы («У нашым палку» — пастаўлена ў 1951 Маскве, Адэсе, Ташкенце), «Вяртанне» (пастаўлена у 1953), «Арліны перавал» (пастаўлена у 1958). Аўтар апавяданняў, аповесцяў, раманаў («Па свежаму следу», «Так наступае вясна», «Паўднёва-Захад», «Трывога», «Дзеці становяцца дарослымі», «Начная праверка», «Адзінаццаты клас», «Змена варты» і інш), дакументальных аповесцяў, ваенна-гістарычных нарысаў. Асноўная тэматыка — будні Савецкай Арміі, гераізм у гады вайны. Выступае як перакладчык з грузінскай і армянскай моў на рускую.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.2.

По свежему следу: Повесть. Тбилиси, 1955.

Так наступает весна: Будапештская хроника: Роман. Тбилиси, 1958.

Юго-Запад: Роман. М., 1962.

Тревога: Роман. М., 1964.

Дети становятся взрослыми: Роман. Тбилиси, 1965.

Одиннадцатый класс: Роман. М., 1967.

Смена караулов: Повесть. М., 1967.

Советская гвардия: Военно-исторический очерк. М., 1969.

Смена караулов: Повесть. М., 1970.

Первые советские гвардейцы: Документальная повесть. М., 1971.

Одиннадцатый класс: Роман. Тула, 1973.

Тревога. Смена караулов: Роман, повесть. М., 1976.

Юго-Запад: Роман-хроника. Мн., 1976.

Год службы: Роман. М., 1979. Рэц.: Леонов Б. Возвращение личности // Красная звезда. 1980. 19 сент.; Соловьев А. Окрыленность // Сов. воин. 1981. № 4.

Поле боя: Роман. Мн., 1979.

Час переклички: Документальная повесть. Мн., 1981. Рэц.: Верховский А. Сказание о Первой гвардейской // Вяч. Мінск. 1982. 11 студз.

Ночная проверка: Повести. Мн., 1982. Рэц.: Захаров М. Проверка мужества // Красная звезда. 1983. 2 окт.; Савіцкі А. Дарога лейтэнанта Ігнацьева // ЛіМ. 1985. 4 лют.

Юго-Запад: Роман-хроника. М., 1983.

Запечатленный навек: Документальная повесть. Мн., 1984.

Тревога: Роман, повести. Мн., 1984.

Подпольная кличка — Янош: Роман. Мн., 1987.

Год рождения — сорок первый: Документальная повесть. М., 1989.

1.3.

1940. Баллада о пограничнике: [Верш] / / Лучшее. М.

1951. Парторг: [Верш] / / Репертуарный сборник. М.; Знамя полка; Наша юность; Служу Советскому Союзу!: [Вершы] / / Художественное слово. М.

1953. Вынос знамени; Готовится рота к параду: [Вершы] / / Боевые друзья. М.

1954. Песня: [Верш] / / Слово с эстрады. М.; Возвращение: [П'еса] / / Молодежная эстрада. № 2.

1955. Солдатская песня: [Верш] / / На земле, в небесах и на море. М.

1956. Слово о знамени; Армейская юность; Баллада о двух солдатах; Торжественная заря; Готовится рота к параду; Солдатская песня: [Вершы] / / Голос солдатского сердца. Тбилиси.

1958. Двадцать четыре часа: Рассказ / / Содружество. Тбилиси.

1961. Орлиный перевал: [П'еса] / / Современники. Тбилиси.

1967. Смена караулов: (Отрывок из одноименной повести) / / Во славу Родины. 11 марта.

1969. Баллада о моих однополчанах: Документальная повесть / / Во славу Родины. 8, 9, 10, 12, 14, 16, 21, 23, 28, 30 янв.; 2, 6, 8 февр.

1971. Сержант Новиков: (Отрывок из повести «Поле боя») / / Во славу Родины. 17 янв.; С народом и для народа / / Там жа. 4 марта; В битвах рожденная / / Там жа. 18 сент.; Когда проходят войска: Рассказ / / Лит. Россия. 12 марта.

1976. В те апрельские дни: Очерк / / Библиотечка «Красной звезды». № 9.

1982. Слово о первых: Очерк / / Библиотечка «Красной звезды». № 3.

1983. Человек с партбилетом: [Верш] / / Во славу Родины. 29 июля.

1985. Двадцать четыре часа: Рассказ / / Боевые дороги. Мн.; Армия героев: Очерк / / Библиотечка «Красной звезды». № 3.

1.4.

М и р ц х у л а в а А. Руставская симфония: Драматическая поэма / С груз. Тбилиси, 1964.

1963. Д а р а с е л и В. Киквидзе: Драма; Гости из Бжаларети: Комедия / С груз. / / Дараселi В. Три пьесы. Тбилиси.

1.5.

На венгерскую мову. Marcinsi szel: [Раман] / F.M.Pete. Budapest, 1987.

На грузінскую мову. Дваццаць чатыры гадзіны: Апавяданне / Пер. В.Лаперашвілі. Тбілісі, 1970.

1.6.

М е к в а б ш и в и л и В. У перевала: Роман. Тбилиси, 1955 / Рэд.

Р ы ш к о в Ю. Капитан Быстрова: Роман. Тбилиси, 1957 / Рэд.

Н а п р и в а л е: Сборник начинающих военных писателей. Тбилиси, 1961 / Скл., рэд.

2.3.

На беларускай мове. А н а т о л ю Кузьмічову — 60 / / ЛіМ. 1983. 20 мая; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; У гэтым месяцы... / / Беларусь. 1973. № 5.

На рускай мове. Р о м а ш о в Б. Открытое письмо драматургу Анатолию Кузьмичеву / / Ромашов Б. Драматург и театр. М., 1956.

В.У.Смольская

КУЗЬМЯНКОЎ УЛАДЗІМІР

Кузьмянкоў Уладзімір Іванавіч (н. 27. 6. 1936, в. Устаннае Слаўгарадскага р-на Магілёўскай вобл.), празаік, публіцыст. Член СП Беларусі з 1974. Кандыдат гістарычных навук.

Нарадзіўся ў сям'і калгаснікаў. Дзяцінства і юнацтва прайшлі ў роднай вёсцы. Пасля заканчэння Рабавіцкай сярэдняй школы (1955) працаваў у калгасе. У верасні 1955 прызваны ў Савецкую Армію. Служыў у Ваенна-паветраных войсках. Пасля звальнення ў запас па стану здароўя працаваў рознарабочым на будаўніцтве Ніжнерасцянскай ГЭС, адказным сакратором Казлоўшчынскай раённай газеты «Сцяг перамогі». У 1958 паступіў на аддзяленне журналістыкі БДУ, затым працаваў літсупрацоўнікам, загадчыкам аддзела, адказным сакратаром у рэдакцыі газеты «Чырвоная змена». З 1971 адказны сакратар часопіса «Политинформатор и агитатор», з 1974 загадчык аддзела, адказны сакратар рэдакцыі газеты «Звязда», з 1980 рэдактар «Настаўніцкай газеты», з 1987 намеснік галоўнага рэдактара часопіса «Беларуская мова і літаратура ў школе», са снежня 1987 — старшы навуковы суп-

рацоўнік Мінскай ВПШ, з 1991 галоўны рэдактар газеты «Медицинский вестник». Узнагароджаны медалём, Ганаровай Граматай і Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першы нарыс У.Кузьмянкова надрукаваны ў 1959 у газеце «Звязда». Як апавядальнік на старонках рэспубліканскага друку выступіў у 1966 (апавяданні «Бацька» і «Мікіта-чалавек»). У 1972 выйшла яго першая кніга апавяданняў «Ішла вясна», дзе паказана пасляваеннае дзяцінства, станаўленне маладога чалавека. Працуючы доўгі час у маладзёжным друку, бываючы па заданнях рэдакцый на будоўлях, у саўгасах і калгасах выступаў са шматлікімі артыкуламі і нарысамі, прысвечанымі жыццю і працы нашай моладзі. У сваіх мастацкіх творах аддае перавагу надзённай тэматыцы, у натуральнай і даверлівай манеры апавядае пра шчырасць юнačага пачуцця, пра светлае ў чалавечай душы. Яго кніга «Услаўляючы дружбу народаў» прысвечана праблемам міжнацыянальных адносін, эканамічнага і культурнага супрацоўніцтва.

Жыве ў Мінску.

А.С.Гурская, З.А.Суднік.

Бібліяграфія

1.2.

Ішла вясна: Апавяданні. Мн., 1972. Рэц.: К р у п е н ь к а Я. Калі ў гармоніі з жыццём // Чырв. змена. 1972. 16 жн.; Л а г о й ч ы к М. Удачы і хібы // Беларусь. 1973. № 1; М а р ц і н о в і ч А. Дарога ў жыццё // Маладосць. 1972. № 10; П о т е м к и н М. // Неман. 1973. № 5; П я р ш а й Е. У добрай згодзе // Мін. праўда. 1972. 19 снеж.

Восславляя дружбу народов: (На материалах печати БССР 1971—1980 гг.). Мн., 1981.

1.3.

1959. Без вучобы сумна: Нарыс // Звязда. 9 кастр.

1960. Змена, вартая бацькі: Нарыс // Звязда. 4 чэрв.; Бывай інстытут! Дзень добры, завод!: Нарыс // Там жа. 26 чэрв.; «Мусіць колас буйны...»: [Верш] // Чырв. змена. 20 сак.

1961. Наперакор бядзе // Звязда. 10 кастр.

1962. Бялее палатка ў лесе: Нарыс // Звязда. 31 мая; Камсорг абкома: Нарыс // Там жа. 5 чэрв.; Машына ставіць дыягназ: Нарыс // Там жа. 28 вер.

1963. Адкрыты далягляд // Чырв. змена. 14 вер.; Флаг над будоўляй // Там жа. 10 кастр.

1964. Сыны ідуць далей // Чырв. змена. 23 лют.; Вядучае звяно // Там жа. 27 лют.; Ёсць на заводзе «Зялёная вуліца» // Там жа. 7 сак.; Узлётная паласа // Там жа. 22 сак.; Я прынёс табе, маці, зарплату // Там жа. 10 мая; Іх азімут — камуністычны // Там жа. 21 мая; І бяжыць хутканогі «зубронак» // Там жа. 3 чэрв.; Гартуецца сталасць рабочая // Там жа. 18 чэрв.; Эпіцэнтр пярэдняга краю // Там жа. 11 ліп.; Свецяцца зялёныя агні // Там жа. 11 жн.; Шчодрая баразна // Там жа. 6 ліст.; Цвёрдая стаўка // Там жа. 13 снеж.

1965. У сузор'і вясёлкі // Чырв. змена. 3 лют.; Іскра // Там жа. 24 сак.; Які ён, камсамолец 60-х гадоў? // Там жа. 8 крас.; І спявае на вёсцы баян // Там жа. 22 мая; Брацца за работу па-рэвалюцыйнаму // Там жа. 20 чэрв.; Вянок славы вячыстай // Там жа. 23 вер.; Куплеты адной песні // Там жа. 28 кастр.; Паварот выводзіць на прасцяг // Там жа. 4 ліст.; Гонар бяздзейнасці не прымае // Там жа. 9 снеж.; Схватка // Там жа. 29 снеж.

1966. Бацька: (Апавяданне) // Голас Радзімы. № 21; Два апавяданні: Бацька; Мікіта — чалавек // Полымя. № 4; Хто запальвае сузор'і // Чырв. змена. 3 сак.; Каму гартаваць рабочую гвардыю // Там жа. 17 сак.; Россыпы-самацветы // Там жа. 27 сак.; Сын камуніста // Там жа. 29 сак.; Справы будзённай радок // Там жа. 13 крас.; Заранак // Там жа. 9 мая; Пошук плюс дзёрзкасць // Там жа. 4 чэрв.; Зіхатлівыя промні // Там жа. 12 чэрв.; Зорка Венера // Там жа. 5 ліп.; Чаму плакаў Косцік?: (Апавяданне) // Там жа. 17 ліп.; Людзі зямлі: [Рэц. на кн.: К у х а р а ў С. Ад вашага карэспандэнта... Мн., 1966] // Там жа. 2 жн.; Разбуджаная струна // Там жа. 24 ліст.; Ці мірна жывеш, сын? // Там жа. 3 снеж.

1967. Нашчадкі кіркорскага паўстанца // Чырв. змена. 12 ліп.

1968. Споведзь: Апавяданне // Беларусь. № 4; І кожны лёс са шчасцем заручоны // Чырв. змена. 4 крас.; На выхаванне ўпаўнаважаны // Там жа. 2 чэрв.; Шчаслівы азімут // Там жа. 24 вер.; Пяцідзесяты падмурак // Там жа. 21 снеж.

1969. Самы высокі ранг // Чырв. змена. 9 студз.; За семафорам — новыя дарогі // Там жа. 26 студз.; Пропуск у царства юнацтва // Там жа. 7 чэрв.; Добраахвотнікі // Там жа. 17 чэрв.; На перадавой без зацішку // Там жа. 16 снеж.

1970. Ішла вясна: Апавяданне // Маладосць. № 2; Ідзе, чалавек, ідзе...: Нарыс // Звязда. 8 лют.; Дарога з дзяцінства: Апавяданне // Чырв. змена. 29 кастр.

1971. Патэнты Лугаўнёва: [Нарыс] // Энтузіясты ў пошуку. Мн.; Такая доўгая ноч: Апавяданне // Маладосць. № 7; Энергию молодых — пятилетке! // Политинформатор и агитатор. № 23; Іх заставалася трое...: Апавяданне // Наст. газ. 17 ліст.

1972. Курташоў гай: Апавяданне // Беларусь. № 4; Дзядзька Міхай і мы: Апавяданне // Маладосць. № 5; Средний? Неприемлемо! // Политинформатор и агитатор. № 2; В строю ждут запевалу // Там жа. № 4; Помнит мир спасенный // Там жа. № 8; Как сердце Данко // Там жа. № 9; Степень отдачи // Там жа. № 14; И по службе, и по душе // Там жа. № 17; В чем сила депутата // Там жа. № 22; Вяртанне: Апавяданне // Чырв. змена. 15 сак.

1973. Слагаемые продуктивности // Политинформатор и агитатор. № 2; Визиты деловитости // Там жа. № 4; Беречь рабочее время // Там жа. № 6; Из граммов тонны // Там жа. № 15; Как шагаешь, сосед? // Там жа. № 24.

1974. Палюбоўніца: Апавяданне // Маладосць. № 12.

1975. Курсам пошукаў і знаходак // Звязда. 19, 20 лют.; Магутныя крылы ўзлёту // Там жа. 25 крас.; Нашай сілы крыніца // Там жа. 16 мая.

1976. Поступ індустрыі // Там жа. 4 крас.

1977. Услаўляючы дружбу і брацтва // На ніве працы і змагання. Мн.

1.5.

На польскую мову. Nikita jest tylko człowiekiem // Salto Mortale. Warszawa, 1972.

На ўкраінскую мову. Пам'ять: [Апавяданне] / Пер. В.Коваль // Голоси Білорусії. К., 1976.

На рускую мову. Никита — человек: [Навела] / Пер. Ф.Ефимов // Неман. 1972. № 3.

2.3.

На беларускай мове. Б у г а ё ў Д. Магчымасці жанру // ЛіМ. 1967. 24 лют.; К а в а л е н к а В. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 154—155; Я г о ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў // Полымя. 1973. № 6; Л о б а н М. Праблемы маладой прозы // Полымя. 1976. № 3; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981.

На рускай мове. Так ли уж мал «малый жанр»? // ЛГ. 1970. 25 февр.

В.У.Смольская.

КУЛАКОЎСКІ АЛЯКСЕЙ

Кулакоўскі Аляксей Мікалаевіч [11(24).12.1913, в. Кулакі Слуцкага пав. Мінскай губ., цяпер Салігорскі р-н Мінскай вобл. — 9. 4. 1986, Мінск; пахаваны на Усходніх могілках], празаік. Заслужаны работнік культуры Беларусі (1974). Член СП Беларусі (1947).

Нарадзіўся ў сялянскай сям'і. Бацькі жылі ўвесь час у вёсцы, да Савецкай улады мелі 3 дзесяціны зямлі. У 1924 іх гаспадарцы прырэзалі яшчэ 3 гектары, і справа палепшылася — сям'я стала лічыцца серадняцкай. У 1930 бацькі ўступілі ў калгас. Пачатковую адукацыю А.Кулакоўскі атрымаў у сельскай школе. У 1924 здаў экзамены ў 5 клас сямігодкі, але далей вучыцца не выпадала, бо школа была далёка ад вёскі, трэба было наймаць кватэру ў раённым цэнтры, вазіць туды харчаванне, а бацькі не маглі дапамагаць. Таму А.Кулакоўскі працаваў на гаспадарцы і займаўся самаадукацыяй. У 1929 паступіў у Рагачоўскую прафтэхшколу бондараў. Пасля яе заканчэння працаваў загадчыкам арцелі бондараў у Касцюковіцкім р-не. Аднак работа гэта не падабалася. З дзяцінства У.Кулакоўскага цягнула да гуманітарных навук, літаратуры. Пісаў нататкі ў шматтыражную газету кустпрамгаса, дзе стаў працаваць з 1931. Затым перайшоў у клімавіцкую раённую газету «Камуна» (1931—34), быў адказным сакратаром жлобінскай газеты «Шлях сацыялізма» (1934), намеснікам загадчыка аддзела сельскай моладзі рэспубліканскай газеты «Чырвоная змена» (1934—36). У 1937 паступіў на філалагічны факультэт Мінскага настаўніцкага інстытута, які скончыў у 1939. Выкладаў мову і літаратуру ў Цяцерскай СШ Круглянскага р-на (1939). З 1939 у Чырвонай Арміі. У час Айчыннай вайны — камандзір узвода, камандзір роты, удзельнічаў у баях на Сталінградскім, 1-м Украінскім франтах, тройчы паранены. Пасля дэмабілізацыі ў маі 1945 працаваў загадчыкам аддзела газеты «Сталинская молодежь» (1945—47), часопіса «Беларусь» (1947—49), адказным сакратаром газеты «Літаратура і мастацтва» (1949—53), галоўным рэдактарам часопіса «Маладосць» (1953—58). У 1958—65 на творчай рабоце. У 1965—76 намеснік адказнага сакратара, адказны сакратар праўлення СП БССР (1972—76), з 1977 дырэктар Літаратурнага музея Я.Купалы. Член КПСС з 1948. У 1972 у складзе дэлегацыі БССР прымаў удзел у рабоце XXVII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН. Узнагароджаны ордэнамі Чырвонай Зоркі, Працоўнага Чырвонага Сцяга, 2 ордэнамі «Знак Пашаны», Дружбы народаў, Ганаровымі Граматамі Вярхоўнага Савета БССР.

Першыя нарысы А.Кулакоўскага апублікаваны ў 1932. Апавяданні з'явіліся ў друку ў 1945. Першы зборнік апавяданняў «Сад» выйшаў у 1947. Асноўная тэма яго творчасці – жыццё пасляваеннай вёскі, гарадскіх рабочых (аповесць «Гартаванне»). Паглыбленай цікавасцю да рэальнага быцця чалавека, яго штодзённых клопатаў вызначаюцца зборнікі прозы «Новыя сустрэчы», «Хораша ўзыходзіць сонца», «Незабыўнае рэха», аповесць «Тры зоркі». Аповесць «Нявестка» стала прыкметнай з'явай у літаратурна-грамадскім руху, што пачаўся ў 2-й палове 1950-х гадоў. У ёй пісьменнік асуджаў эгаізм і чэрствасць, звязаныя з утылітарным падыходам да чалавека. Матывы, характэрныя для аповесці, разгортваюцца ў шэрагу апавяданняў, дзе асуджаецца абмежаванасць розных чыноўнікаў-кіраўнікоў («Кватаранты», «Дванаццаты, жорсткі», апублікавана толькі ў 1984). У аповесці «Дабрасельцы» (другая назва «Апошняя пліпаўка») з дапамогай сродкаў сатыры выкрываецца псіхалогія дэмагогаў і кар'ерыстаў. За гэту аповесць пісьменнік паплаціўся пасадай галоўнага рэдактара часопіса «Маладосць». Блізкая па сваёй танальнасці і праблематыцы да «Дабрасельцаў» і аповесць «Мы тут жывём», прысвечаная будаўнікам Салігорска. Удзелу беларусаў у сесіі Генеральнай асамблеі ААН прысвечана аповесць А.Кулакоўскага «Салют» над зямлёй», якая убачыла свет толькі ва ўрыўках («Полымя». 1992. № 4). У дылогіі «Расстаёмся ненадоўга» і «Сустрэчы на ростанях» намаляваны жыццёвыя шляхі пакалення, што прайшло выпрабаванне вайной, роля інтэлігенцыі ў тагачасным грамадскім жыцці. У рамане «Сцежкі зведаныя і нязведаныя» адлюстравана жыццё беларускай вёскі напярэдадні і ў гады калектывізацыі, змаганне з фашысцкай навалай у першыя дні вайны. Некаторыя творы А.Кулакоўскага пабудаваны на дакументальным матэрыяле («Да ўсходу сонца», «Твой шлях перад табою», «Дзе каму жыць», «Белы сокал», «Маршрут ад Клічава», «Хлебарэз»). У іх раскрываецца суровае і мужнае аблічча самаахвярных барацьбітоў з

фашызмам, паказана арганічная сувязь героічнага пачатку з працоўным укладам народнага жыцця, з векавой этыкай народа-стваральніка. Да праблемы суадносін урбанізацыі і традыцыйных маральных устояў А.Кулакоўскі звяртаўся ў цыкле апавяданняў «Салігорскія эцюды», аповесцях «Тут я жыву», «Расце мята пад акном», рамане «Васількі», які ў поўным сэнсе абагульніў вопыт ранейшых твораў маральна-этычнай праблематыкі. Па матывах яго аповесці «Нявестка» зняты мастацкі фільм «Шчасце трэба берагчы». Творы пісьменніка перакладаліся на многія замежныя мовы. На беларускую мову ён перакладаў творы рускіх, узбекскіх, украінскіх, пісьменнікаў. Зрабіў літаратурны запіс кнігі В.Казлова «Людзі асобага складу».

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1970—1971. Т. 1. Апавяданні. Мн., 1970; Т. 2. Аповесці. Мн., 1970; Т. 3. Расстаёмся ненадоўга: Раман. Мн., 1971; Т. 4. Сустрэчы на ростанях: Раман. Мн., 1971. Рэц.: Буран В. Урокі майстра: Да выхаду ў свет чатырохтомнага зб. тв. А.Кулакоўскага // ЛіМ. 1972. 4 лют.; Няхай Р. З глыбінь народных // Мін. праўда. 1971. 1 крас.

Аповесці і апавяданні. Мн., 1979. (Б-ка бел. прозы). Рэц.: Фёдараў І. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 25 крас.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1. Раман. Аповесці; Т. 2. Раман. Аповесці.

1.2.

Сад: Апавяданні. Мн., 1947. Рэц.: Агіевіч У. Апавяданні пра новых людзей // ЛіМ. 1948. 19 лют.; Ігнатаў У. Аб зборніку «Сад» // Беларусь. 1948. № 1; Шамякін І. Першая кніга маладога празаіка // Звязда. 1948. 4 лют.

Гартаванне: Аповесць. Мн., 1949. Рэц.: Аляксандраў М. Радасць праўды // Полымя. 1949. № 10; Волкодаев П. Повесть о молодых рабочих // Сталин. молодежь. 1949. 9 сент.; Майхровіч С. Творчае станаўленне // ЛіМ. 1949. 19 мая; Усікаў Я. З прыступак на гартаванні // Беларусь. 1949. № 9; Эйзнер А. «Гартаванне» // Гомел. праўда. 1949. 18 вер.

На возеры: Апавяданні. Мн., 1950.

Новыя сустрэчы: Апавяданні. Мн., 1950. Рэц.: Бур'ян Б. Новыя апавяданні А.Кулакоўскага // Беларусь. 1951. № 7; Ермаловіч Я. Сіла калектыва // ЛіМ. 1951. 11 жн.; Клешчанка В. Новае перамагае // Калг. праўда. 1951. 6 чэрв.; Санаў А. Апавяданні пра калгаснае жыццё // Полымя. 1951. № 7.

Хораша ўзыходзіць сонца. Мн., 1952. Рэц.: Акуліч В. Хораша ўзыходзіць сонца // Мін. праўда. 1953. 4 кастр.; Бурэц І. // Чырв. змена. 1953. 7 мая; Крайко А. Шчасце мірнай стваральнай працы // Звязда. 1953. 8 лют.; Лазько В. Зборнік твораў А.Кулакоўскага // Гомел. праўда. 1953. 9 чэрв.; Шыцік У. Апавяданні аб калгасным жыцці // Калг. праўда. 1953. 20 мая.

Расстаёмся ненадоўга: Раман. Мн., 1955. Рэц.: Казека Я. Чалавек і яго быт // ЛіМ. 1956. 22 вер.; Кудраўцаў І. «Расстаёмся ненадоўга» // Беларусь. 1956. № 3; Кулешов Ф. Люди и война // Сов. Бел. 1955. 21 мая; Шасцерыкоў П. // За Радзіму. 1956. 12 мая; Шкраба Р. Людзі і падзеі // Полымя. 1956. № 6.

Незабыўнае рэха: Апавяданні. Мн., 1956. Рэц.: Казека Я. Трапнае слова пісьменніка // Беларусь. 1957. № 4; Шарахоўскі Я. Праўда жыцця // ЛіМ. 1957. 12 студз.; Шкраба Р. Характары, адкрытыя ў жыцці // Полымя. 1957. № 4.

Да ўсходу сонца: Аповесць. Мн., 1957.

Зоркі салігорскія: Нарыс. Мн., 1960.

Тут я жыву...: Аповесць. Мн., 1960. Рэц.: Базарэвіч М. Пра будаўнікоў сямігодкі // Беларусь. 1961. № 5.

Сустрэчы на ростанях: Раман. Мн., 1962. Рэц.: Герцовіч Я. Суровая праўда // Беларусь. 1963. № 4.

Салігорцы: Нарысы. Мн., 1964. (Людзі працоўнага подзвігу).

Першае чаканне: Салігорскія эцюды, аповесці. Мн., 1965. Рэц.: Андраюк С. Новае і знаёмае // Полымя. 1966. № 10; Юрчанка Г. Галоўны герой — сучаснік // ЛіМ. 1965. 1 кастр.

Расце мята пад акном: Аповесць. Мн., 1966. Рэц.: Гусак С. Перамагае новае // Полымя. 1967. № 3.

Твой шлях перад табою: Аповесці і апавяданні. Мн., 1968. (Школьная б-ка).

Чыстая мураўка: Апавяданні, гумарэскі. Мн., 1968. (Б-ка «Вожыка»).

Сцежкі зведаныя і нязведаныя: Раман. Мн., 1974. Рэц.: Клімуць Я. Ад жыццёвай праўды да праўдзівасці характару // Звязда. 1975. 14 студз.; Краўцоў Я. Сцежкамі жыцця // Маг. праўда. 1975. 16 жн.; Марціновіч А. Пуцявінамі Багдана Хацяноўскага // Мін. праўда. 1975. 10 студз.; Нікіфаровіч В. Выбар Багдана Хацяноўскага // ЛіМ. 1974. 6 вер.; Сталяроў М. Выпрабаванне вайной // Беларусь. 1975. № 3; Усікаў Я. Сваёй дарогай // Маг. праўда. 1976. 22 ліп.; Шкраба У. З глыбінь народных // ЛіМ. 1976. 27 жн.

Родныя шыроты: Аповесці і апавяданні. Мн., 1978. Рэц.: Аніскові́ч У. Прыцягненне родных шырот... // ЛіМ. 1979. 30 сак.; Міхальчук В. Шыроты душы // Звязда. 1980. 11 студз.

Васількі: Раман. Мн., 1981. Рэц.: Юрэвіч У. Сцвярджэнне чалавечнасці // Звязда. 1982. 3 вер.

Белы Сокал: Аповесці. Мн., 1985.

Тры зоркі: Аповесці. Мн., 1988.

1.3.

1932. Буксірная брыгада Клімаўшчыны на Чырвана-поллі // Рабселькор. 25 чэрв. / Сааўт. А.Карасёў; Трохдзённыя манеўры камсамольскай арганізацыі і прызыўнікоў Клімаўшчыны // Чырв. змена. 14 вер.

1933. Там, дзе адсутнічае бальшавіцкае кіраўніцтва // Чырв. змена. 22 мая; У барацьбе за хлеб // Там жа. 18 жн.; Замест выхаднога: Нарыс // Там жа. 24 жн.; Выкарчаваць антысемітызм і шавінізм з школ Клімавіцкага р. // Там жа. 30 ліст.

1934. Ратнер сыпаў пытанні, як з рэшата // Чырв. змена. 14 студз.; Касараўцы: [Нарыс] // Там жа. 5 ліп.; Дзівак хлопец // Там жа. 8 кастр.; Ой, калгас, ты наша радзіма... // Там жа. 14 кастр.

1935. Дзявочыя скаргі: [Нарыс] // Чырв. змена. 6 студз.; Аб дысцыпліне: [Нарыс] // Там жа. 3 жн.; «Вуліца»: [Нарыс] // Там жа. 5 жн.; Білет: Апавяданне // Там жа. 6 снеж.

1945. Мой сын: Апавяданне // Беларусь. № 9; Стары млын: Апавяданне // Там жа. № 10; Мікіта Мінавіч: Апавяданне // Там жа. № 11—12; Институт у станка // Сталин. молодежь. 15 июня; Комсомольцы // Там жа. 1 июля; На сенокосе // Там жа. 4 июля; Ждем тебя, воин // Там жа. 22 июля; Мост // Там жа. 26 авг.; Молотьба // Там жа. 14 сент.; Возрожденная жизнь // Там жа. 23 сент.; Осень в саду // Там жа. 17 окт.; На уборке картофеля // Там жа. 21 окт.; Домик на краю села // Там жа. 5 дек.; Думы о весне // Там жа. 14 дек.; Навстречу весне // Там жа. 28 дек.; Вечер в Черкассах // Там жа. 30 дек.

1946. У новай хаце: Апавяданне // Беларусь. № 2; Сад: Апавяданне // Там жа. № 7; Нямко: Апавяданне // Там жа. № 10; Перад заўтрашнім днём: Нарыс // Там жа. № 11—12; Кульгавы Пракоп: Апавяданне // ЛіМ. 10 жн.; Першыя крокі // Там жа. 28 жн.; Когда пробило двенадцать // Сталин. молодежь. 1 янв.; Встреча с кандидатами в депутаты // Там жа. 25 янв.; Александр Константинович Козел: Очерк // Там жа.

27 янв.; В первые часы / / Там жа. 13 февр.; Перед севом / / Там жа. 31 марта; Тракторы вышли в поле / / Там жа. 12 апр. / Сааўт. М.Пянкрат; Весна в деревне / / Там жа. 21 апр.; Весенняя страда / / Там жа. 26 апр.; Уверенная слава / / Там жа. 17 мая; В бригаде Григория Щербачени / / Там жа. 31 мая; Село Поляны / / Там жа. 3 июля; Первые шаги / / Там жа. 25 авг.; Равнодушные созерцатели / / Там жа. 16 окт.; Спутники / / Там жа. 18 окт.; Семья Елены Ивановны / / Там жа. 4 дек.; Повесть о новой жизни / / Там жа. 15 дек.

1947. Мікіта Мінавіч : Апавяданне / / Эстрада. Мн.; Шляхамі жыцця: Апавяданне / / Беларусь. № 2; Маладыя падпольшчыкі Жлобіна: Нарыс / / Там жа. № 3; Вольчына праўда: Апавяданне / / Там жа. № 5; Белае балота: Апавяданне / / Там жа. № 9; Залатыя рукі: Нарыс / / Там жа. № 10; Ластаўкі: Апавяданне / / Там жа. № 11; За творчую сувязь маладых пісьменнікаў са старэйшымі / / ЛіМ. 5 крас.; В чем новаторство: [Рэц. на кн.: Б е л е в и ч А. Человек из дубравы. М., 1945] / / ЛГ. 15 марта; Кандрат Кандратавіч Крапіва / / Сав. Радзіма. 31 студз.; Великие дни / / Сталин. молодежь. 19 янв.; В передовых рядах народа / / Там жа. 26 янв.; Так надо готовиться к весне; Что еще нужно сделать?.. / / Там жа. 26 февр.; Уметь видеть новое, жить интересами народа / / Там жа. 26 марта; Утро в поле / / Там жа. 16 апр.; Почему в Василевичах простаивают тракторы? / / Там жа. 18 апр.; От усадьбы МТС до бригады / / Там жа. 11 мая; Золотые руки / / Там жа. 27 июля.

1948. Нямко: [Апавяданне] / / Беларуская савецкая проза і драматургія. Мн.; У госці: Апавяданне / / Полымя. № 4; Гартаванне: Аповесць / / Там жа. № 5, 6. Рэц.: Б а р с т о к М. На подступах да майстэрства / / Чырв. змена. 31 жн.; Г у б а р э в і ч К. Герой і рэчаіснасць / / ЛіМ. 21 жн.; Гартаванне: Урывак з аповесці / / ЛіМ. 19 чэрв.

1949. Марскія хвалі: Апавяданне / / Беларусь. № 4; Не выбралі: Апавяданне / / Там жа. № 7; Клопаты старога Нупрэя: Апавяданне / / Звязда. 23 кастр.; Неадпаведнасць жыццёвай праўдзе: [Рэц. на кн.: А л е ш к а А. Раніца. Мн., 1949] / / ЛіМ. 8 кастр.; Расказ аб жыцці калгасным: Нарыс / / Сав. селянін. 8 вер.

1950. Гартаванне: Урывак з аповесці / / Беларускі трактарны. Мн. Рэц.: М а т э в у ш а ў В. «Беларускі Трактарны» / / За Радзіму. 1950. 13 кастр.; Першы малюнак: Апавяданне / / Беларусь. № 5; Міхаськаў экзамен: Апавяданне / / Бярозка. № 11; У брыгадзе Варывончынка: Апавяданне / / Полымя. № 10; Шлях да вялікай тэмы / / ЛіМ. 7 студз.; Кнігу — у народ / / Там жа. 9 снеж.; Служение Родине / / Сов. Бел. 9 дек.; Резец Алексея Бердникова / / Сталин. молодежь. 30 июля.

1951. Рой: Апавяданне / / Беларусь. № 2; Адамка з Навасёлак: Апавяданне / / Там жа. № 8; Хараша ўзыходзіць сонца...: (Апавяданне) / / Звязда. 4 лют.; Вялікі настаўнік / / Калг. праўда. 30 студз.; Шляхі-дарогі: [Рэц. на кн.: В а с і л е в і ч А. Шляхі-дарогі. Мн., 1950] / / ЛіМ. 3 сак.; Белы галубок: (Расказ лесавода) / / ЛіМ. 28 крас.; Павучальны ўрок інтэрвентам / / Там жа. 23 чэрв.; Дзейная форма творчай работы / / Там жа. 1 вер.; Дэлегатка: Апавяданне / / Там жа. 6 кастр.; «Далеко от Москвы» / / Сов. Бел. 6 янв.

1952. Хараша ўзыходзіць сонца...; Белы галубок: (Расказ лесавода): [Апавяданні] / / Поступ міру. Мн.; Міхаськаў экзамен: [Апавяданне] / / Школьная эстрада. Мн.; Працькаў садок: Запіскі агранома / / Беларусь. № 1; Кватаранты: Апавяданне / / Там жа. № 12; Добрая дорога: (Киноповесть) / / Сов. Отчизна. № 5 / Сааўт. П.Васілеўскі; Тэма і наш абавязак / / ЛіМ. 8 сак.; Калгасныя механізатары: Нарыс / / Там жа. 12 ліп.; Выхад у поле: Апавяданне / / Там жа. 6 вер.; Мінчанін; Матчын сігнал: Апавяданні / / Там жа. 13 вер.; Галоўны канвеер: Нарыс / / Там жа. 20 вер.; Па пройдзеных сцежках / / Там жа. 1 ліст.

1953. Будзеце памкамузводам: Раздзел з рамана / / Беларусь. № 6; Чаромха: Апавяданне / / Полымя. № 2; Расстаёмся ненадоўга: Раман: Частка першая / / Там жа. № 8; Частка другая / / Там жа. 1954. № 4; Частка трэцяя / / Там жа. 1954. № 10. Рэц.: К л е щ е н к о О. Новый роман А.Кулаковского / / Сталин. молодежь. 1954. 15 сент.; К у л е ш о в Ф. Люди и война / / Сов. Бел. 1955. 21 мая; Масевіч С. / / Чырв. змена. 1954. 30 ліст.; П а с л я д о в і ч М. Галоўнае і выпадковае / / ЛіМ. 1954. 24 ліп.; Я г о ж. «Расстаёмся ненадоўга» / / Звязда. 1954. 12 снеж.; П е т у х А. «Расстаёмся ненадоўга» / / Мін. праўда. 1955. 5 чэрв.; Ш а б л і н с к і П. Недахопы цікавага твора / / ЛіМ. 1954. 17 ліп.; Беларуская проза перад дэкадай / / Гродзен. праўда. 25 сак.; За Радзіму. 18 сак.; Сав. Палессе. 22 сак.; Сав. Радзіма. 13 сак.; Сцяг камунізма. 24 сак.; Вялікія планы, вялікія магчымасці / / Мін. праўда. 9 студз.

1954. Мінскія ткачыхі: Нарыс; Дэлегатка: Апавяданне / / Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Мінскія ткачыхі: Нарыс / / Маладосць. № 1; Сёстры: Раздзел з трэцяй часткі рамана «Расстаёмся ненадоўга» / / Там жа. № 7; Перад намі ён — жывы... / / Звязда. 15 ліп.; Слаўнае дзесяцігоддзе / / Калг. праўда. 3 ліп.; Творчая атмасфера ў пісьменніцкай арганізацыі: [Прамова на з'ездзе пісьменнікаў БССР] / / ЛіМ. 25 вер.; Наша мірная праца / / Там жа. 6 ліст.; О творческой атмосфере: (О методах работы творческих секций Союза советских писателей Бел. ССР) / / ЛГ. 25 марта / Сааўт. Б.Бур'ян, Ю.Карасёў; Кароткая пабыўка: (Урывак з трэцяй часткі рамана «Расстаёмся ненадоўга») / / Мін. праўда. 29 жн.; На лясных сцежках: [Урывак з трэцяй часткі рамана «Расстаёмся ненадоўга»] / / Наст. газ. 1 ліп.

1955. Прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР / / Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; З вялікага грому / / Маладосць. № 3; Вясна пяцьдзесят пятага / / Там жа. № 5; Незабыўнае рэха: Апавяданне / / Там жа. № 9; Майскія прысады / / Там жа. № 10; Адвячорак; Гарэў аганёк; Не з таго боку: Апавяданні / / Полымя. № 4; Непахісная ўпэўненасць / / ЛіМ. 30 крас.; Супраць штампа і коснасці / / Там жа. 23 ліп.

1956. Дванаццаты, жорсткі: Апавяданне / / Маладосць. № 2; У Крушніках: Урывак з аповесці «Нявестка» / / Там жа. № 7; Крушнікоўскі масток: [Урывак з аповесці «Нявестка»] / / Зара. 16 снеж.; На сэрцы адлягло: (Урывак з аповесці «Нявестка ») / / ЛіМ. 2 чэрв.; Нявестка: Аповесць / / Чырв. змена. 10, 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 30 чэрв.; 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10 ліп.

1957. Дэпутатка: Раздзелы з аповесці / / Маладосць. № 4; Да ўсходу сонца: Аповесць / / Там жа. № 7. Рэц.: М а т э в у ш а ў В. / / Маг. праўда. 1957. 11 вер.; С к р ы г а н Я. Раскрыццё чалавечых характараў / / ЛіМ. 1957. 21 жн.; Шукаць дарогу да чытача / / ЛіМ. 1 студз.

1958. Пісьменнікі — роднай Беларусі / / За вяртанне на Радзіму. № 96; Жыццёвы матэрыял і мастацкая літаратура / / Маладосць. № 2; Дабрасельцы: Аповесць / / Там жа. № 5. Рэц.: Г е р ц о в і ч Я. Чорныя фарбамі / / ЛіМ. 1958. 21 чэрв.; К а с к о в П. В кривом зеркале / / Сов. Бел. 1958. 26 июня; П а ш к е в і ч Н. Галоўную ўвагу — сучаснай тэме / / Звязда. 1958. 22 чэрв.; Зямелька — матка наша: Апавяданне / / Полымя. № 10; «Маладосць» / / ЛГ. 28 янв.

1959. Слова да землякоў / / За вяртанне на Радзіму. № 5; Дома: [Урывак з аповесці] / / Там жа. № 58; Сэрцы палымяныя... / / Там жа. № 94; Дома: Аповесць / / Полымя. № 6, 7. Рэц.: П а р э п к а А., Р а з а н а ў І. На пярэднім рубяжы / / Мін. праўда. 1959. 12 вер.; Вясна: [Урывак з аповесці] / / Звязда. 15 мая; Які ў нас зімою лес: [Урывак з аповесці] / / Калг. праўда. 12—13 чэрв.; У дзядзькавай кузні: Раздзел з аповесці / / ЛіМ. 6 чэрв.; Чалавек на горцы: [Урывак з аповесці «Дома»] / / Мін. праўда. 19 ліп.; Дома: [Урывак з аднайм. аповесці] / / Піянер Бел. 31 ліп.

1960. Ці бывае хвіліна шчасця: Урывак з рамана / / Беларусь. № 11; Два апавяданні: Дзе ты, Леначка?!; З Канатопа... / / Полымя. № 2; На Случчыне гараць капры: [Нарыс] / / Там жа. № 10; Зона мудрай цішыні / / Там жа. № 11; Ён гаворыць з нашчадкамі / / ЛіМ. 3 лют. / Сааўт. П.Васілеўскі; За будучыню!..

/ / Там жа. 7 чэрв.; Першая сустрэча: Урывак з рамана / / ЛіМ. 1 ліп.; Зоркі салігорскія / / Там жа. 15 ліп.; Слова настаўніка / / Там жа. 16 жн.; Што ні дзень, то крок наперад / / Там жа. 30 снеж.

1961. Васіль Паўлавіч, мой зямляк: [Нарыс] / / Героі нашых дзён. Мн.; Полымя. № 8; Сонейку насустрач: Нарыс / / Беларусь. № 5; Сустрэчы на ростанях: Раман / / Полымя. № 5, 6; Кастрычнікі — браты / / Звязда. 7 ліст.; Шляхі нашы светлыя / / ЛіМ. 17 студз.; Неспакойная ноч: Урывак з новага рамана «Сустрэчы на ростанях» / / Там жа. 9 мая; Жыццё для народа / / Там жа. 20 чэрв.; Гістарычны дзённік / / Там жа. 24 кастр.; Прарыў: Урывак з рамана «Сустрэчы на ростанях» / / Мін. праўда. 28 мая.

1962. Паўнапраўны грамадзянін / / Голас Радзімы. № 33; Пра земляка і друга: Аркадзю Чарнышэвічу пяцьдзесят год / / Маладосць. № 8; Сустрэчы на ростанях: Раман / / Полымя. № 3, 4; Мае землякі: Грыбы; Галілей; Мятка пад акном; Усюды вада; Блакада і Камар; Не плач, Настачка; Прагулка: Маленькія апавяданні / / Там жа. № 7; Стрэлачнік: Апавяданне / / Там жа. № 12; Поступ / / ЛіМ. 13 крас.; Нашы зоркі ясныя... / / Там жа. 21 жн.; Перш за ўсё — талент! / / Там жа. 30 ліст.; Адна зорка: Раздзел з аповесці «Тры зоркі» / / Там жа. 25 снеж.

1963. Некалькі слоў замест аўтабіяграфіі / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Ціхі дожджык: Апавяданне / / Беларусь. № 5; Нейкія хлопчыкі: Апавяданне / / Бярозка. № 12; Тры зоркі: Аповесць / / Полымя. № 6; Пісаць праўдзіва, шчыра...: (Думкі пасля чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС 1963 г.) / / Там жа. № 8; Вялікая жыццёвая і творчая сіла: (Да 135-годдзя з дня нараджэння Л.М.Талстога) / / Там жа. № 9; На добую памяць...: [Нарыс] / / Там жа. № 11; Салігорскія эцюды: Рускі цуд; Драбочак солі; Партрэт кандыдата навук; Доля міліметра / / ЛіМ. 6, 27 жн.; Салігорск сёння: Горад слаўны людзьмі; Гісторыя аркі; Мой зямляк Іван Труханові; На зямлі і пад зямлёй; Творчыя людзі: [Нарысы] / / Там жа. 30 жн., 3, 10, 13 вер., 11, 22 кастр.; Першае чаканне; Чыстая мураўка: Салігорскія эцюды / / Там жа. 29 ліст.; Нейкія хлопчыкі: Апавяданне / / Наст. газ. 4 снеж.

1964. Твой шлях перад табою: Аповесць / / Полымя. № 9. Рэц.: М а ж э й к а А. Шляхі баявой дружбы / / ЛіМ. 20 ліст.; Блішчаць рэйкі пад месяцам: [Урывак з аповесці «Твой шлях перад табою»] / / Звязда. 30 жн.; Дзве Жэні: Раздзел з аповесці «Твой шлях перад табою» / / ЛіМ. 5 чэрв.; Кавалёва лаза: [Урывак з цыкла «Новыя сустрэчы»] / / Там жа. 4 вер.; Кот ідзе: Урывак з цыкла «Новыя сустрэчы» / / Там жа. 2 кастр.; Бацькава вуліца: Урывак з цыкла «Новыя сустрэчы» / / Там жа. 30 кастр.; Маркшэйдэр: (Апавяданне) / / Там жа. 29 снеж.

1965. Высоцкі: Урывак з аповесці «Мята пад акном» / / Беларусь. № 9; Адкуль вы, маладыя людзі: Лірычныя эцюды / / Маладосць. Т. 2; Ева Дым: (Урывак з аповесці) / / Работніца і сялянка. № 6; Мятка. Урывак / / ЛіМ. 27 жн.

1966. Ружовая канапка: [Апавяданне] / / Вожык у дарозе. Мн.; Міхаськаў экзамен: [Апавяданне] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Расце мята пад акном: Аповесць / / Полымя. № 1. Рэц.: А к с ё н а ў В. Каб не таптаілі мяту / / Чырв. змена. 1966. 7 чэрв.; К а з л о в а Р. Пра будаўнікоў і будаўніцтва / / ЛіМ. 1966. 10 чэрв.; Ч а р н я к І. Няхай расце мята... / / Маг. праўда. 1966. 13 сак.; Беларусь индустриальная / / Гудок. 8 апр.; Тысячи километров братству не помеха: (Інтэрв'ю) / Зап. А.Эвентаў / / Комсомолец Узбекистана. 15 марта; Ташкенцкія сустрэчы: Нарыс / / ЛіМ. 19 крас.; Жарче солнца / / Сел. газ. 8 окт.

1967. Дванаццаты, жорсткі: [Апавяданне] / / Анталогія беларускага апавядання: У 2 т. Мн., 1967. Т. 2; Яна; Чыжык: Гумарэскі / / Вожык. № 12; Чутко ощущать пульс времени / / Коммунист Бел. № 6; Ідучы ад дэталі: (Інтэрв'ю) / Зап. А.Гардзіцкі. / / Маладосць. № 4; Кроквы; Чыя сякера?: (Апавяданні) / / Звязда. 21 мая; У сям'і адзінай, дружнай / / Там жа. 2 ліст.; З болем і смуткам у сэрцы / / ЛіМ. 20 студз.; Ад'язджаючы на чацвёрты ўсесаюзны...: Адказ на пытанні карэспандэнта «ЛіМа» / / Там жа. 19 мая; Таварыскасць — рыса камуністычная / / Чырв. змена. 23 ліп.

1968. Які ў нас зімою лес?: Урывак з аповесці «Тут я жыву...» / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Камуністы / / Беларусь. № 12; Новыя апавяданні: Пляшка хлебнага квасу; Кармiце рыбак!..; Незнаёмы ківок галавою; А следам цень... / / Полымя. № 5; Майстэрства дзіўнае, непаўторнае / / Там жа. № 11; Паліграфкамбінат ці склад рукапісаў?: Пісьмо ў рэдакцыю / / ЛіМ. 23 студз. / У сааўт.; Пляшка хлебнага квасу: З цыкла «Новыя апавяданні» / / Там жа. 14 мая; Што вам найбольш спадабалася ў Ленінградзе?: Адказ на пытанне карэспандэнта «ЛіМа» / / Там жа. 11 чэрв.; Лісткі нашага календара / / Там жа. 6 ліст.; З нагоды свята / / Там жа. 26 ліст. / У сааўт.; На пачэснай службе. Мікалаю Аляксееву — 70 гадоў / / Там жа. 17 снеж.

1969. Сабрату, другу, земляку: (Да 50-годдзя Р.В.Шкрабы) / / Полымя. № 3; Служыць народу — вялікае шчасце / / ЛіМ. 14 сак.; Упэўненасць / / Там жа. 13 чэрв.; Шчаслівыя вечарынкі: Раздзел з рамана / / Там жа. 4 ліст.; Встречи, которые обогащают: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Шыцік / / Сел. газ. 22 мая.

1970. Неисчерпаемый источник вдохновения / / Вопросы литературы. № 4 / Сааўт. А.Адамовіч, І.Мележ і інш.; На жыццёвай строме: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Эвентаў / / Вяч. Мінск. 6 жн.; Фронт арабінаўскі: (Раздзел з кнігі «Сцежкі зведаныя і нязведаныя») / / Звязда. 13, 15, 16, 20 студз.; Ганьба! / / ЛіМ. 24 лют.; Горкая страта / / Там жа. 12 чэрв.; Зямля-матухна: Чытаючы матэрыялы пленума... / / Там жа. 10 ліп.; Настаўнік, воін, пісьменнік: [Інтэрв'ю] / / Зап. А.Эвентаў / / Наст. газ. 19 снеж.

1971. Удумлівасць, талент, майстэрства: Івану Мележу пяцьдзесят гадоў / / Полымя. № 2; Дзе каму жыць...: Маленькая аповесць / / Там жа. № 11; Галоўны напрамак — сучаснасць / / Вяч. Мінск. 25 сак.; Партыйная арганізацыя і творчы працэс / / Звязда. 25 крас.; Адведзіны; Квіты; Абед кааператыўшчыка: Навелы інструктара Мацясовіча / / ЛіМ. 12 лют.; Глыбока разумець сучасніка / / Там жа. 12 сак.; Польскія навелы / / Там жа. 23 крас., 7 мая; Сэрца не хоча пагадзіцца... / / Там жа. 17 вер.; Некалькі разваг і меркаванняў / / Там жа. 10 снеж.; Упэўненасць, натхненне, вера... / / Там жа. 31 снеж.; Шахтерское удостоверение / / ЛГ. 28 апр.; Не пазнаць цябе, мой родны кут! / / Мін. праўда. 6 студз.

1972. Пасляслоўе / / Алешко А. Дороги без следов. Мн.; Сцежкі зведаныя і нязведаныя: Раман / / Полымя. № 9, 10; Зімовым надвячоркам: [Урывак з рамана] / / Работніца і сялянка. № 8; Літаратура — масавы сродак выхавання: [З выступлення на пленуме праўлення Саюза пісьменнікаў БССР] / / ЛіМ. 25 лют.

1973. Шчырая вернасць народу / / Голас Радзімы. № 9; Звязда. 18 лют.; Майскі настрой: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 27 крас.; І маладосць, і сталасць: [Інтэрв'ю] / Зап. М.Федзюковіч / / Чырв. змена. 4 крас.

1974. Там, за гадамі...: Нарыс / / ЛіМ. 19 ліп.; Год вызначальны і завяршальны год / / Там жа. 27 снеж.

1975. Шляхамі жыцця: [Апавяданне] / / Ішла вайна народная. Мн.; Пад мірным небам: Груднікі; Кубачак малін; Бабка Кацярына; Сарочыны; З бацькавай кішэні: Навелы / / Беларусь. № 9; Лікбез; Навічок; Дзіцячыя вушкі; Партрэт; Слуцкая бэра; Танцоры: З кнігі «Родныя шыроты» / / Там жа. № 11; Незабыўны зялёны домік...: (Свет Шолахава) / / Полымя. № 5; Усё сэрца — справе...: [Інтэрв'ю] / Зап. І.Чыгрын / / Вяч. Мінск. 4 лют.; Патрабаванне часу / / ЛіМ. 28 сак.; Першая сустрэча: Раздзел з новай кнігі / / Там жа. 30 мая; Патсдамскія эцюды: Канцэрт; Алма-Ата; Гонг; Пяюць дразды / / Там жа. 25 ліп.; Усё для савецкага чалавека / / Там жа. 19 снеж.; Содружество искусства и труда / / Сов. Бел. 3 сент.; «Мы ў бітвах гартавалі свой радок...»: (Сустрэча бел. пісьменнікаў і паэтаў у рэд. газ. «Чырв. змена».: Выступленні) / Зап. М. Кацюшэнка, А. Мяснікоў / / Чырв. змена. 25 лют.

1976. Родныя шыроты: [Урывак з аповесці] / / Беларусь. № 1, 4, 5, 7, 9—12; К новым высотам творчества: (О задачах писателей республики) / / Коммунист

Бел. № 4; Каб рака не мялела / / Маладосць. № 5 / Сааўт. А.Бачыла; Шасціtка: Апавяданне / / Полымя. № 10; Героі побач з намі: [Інтэрв'ю] / / Звязда. 8 ліст.; Родная старонка партызанская...: Нарыс / / ЛіМ. 30 студз.; Наперадзе — светлыя далягляды / / Там жа. 12 сак.; Голас праўды і аптымізму / / Там жа. 6 жн.

1977. Першае чаканне; Усюды вада; Бацькава вуліца: [Нарысы] / / Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 2; Шахцёрскі брыгадзір: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Народны дэпутат / / Беларусь. № 8; Мой светлы горад: Нарыс / / Маладосць. № 3; «З партыяй — і сэрцам, і справай»: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Анісковіч / / ЛіМ. 18 лют.; Шляхамі жыцця / / Там жа. 20 мая; Вязынка чакае гасцей: [Інтэрв'ю] / / Там жа. 8 ліп.; Светач народаў / / Там жа. 14 кастр.; Светлый путь / / Сел. газ. 1 янв.

1978. Матчына скарга: Раздзел з новай кнігі / / ЛіМ. 4 жн.; Неўміручасць / / Там жа. 8 вер.; Рождение / / Сов. Бел. 8 окт.; Пра час, пра сябе... / / Чырв. змена. 12 вер.

1979. Некалькі штрышкоў пра старэйшага і незабыўнага / / Святло яго душы. Мн.; У парткоме: Раздзел з новай кнігі пра шахцёраў / / Беларусь. № 1; Васількі: Раман / / Полымя. № 11, 12; Вызваленне: [З успамінаў] / / Звязда. 3 ліп.; На ўсе наступныя часы / / Там жа. 20 кастр.; Сенніца: Апавяданне / / ЛіМ. 15 чэрв.

1980. Вяртанне ў мір / / ЛіМ. 11 крас.; Стажок пад мінамі: [Урывак з аповесці] / / Там жа. 29 жн.

1981. Дні вялікага сонца: Лірычныя нататкі / / Маладосць. № 7; Белы сокал: Аповесць / / Там жа. № 9; Мой Солигорск / / ЛГ. 11 марта; «С целым народом вести разговор...»: К 100-летию со дня рождения Я.Купалы / / Сел. газ. 7 июля.

1982. Пра сэрца палымянае / / Успаміны пра Івана Мележа. Мн.; Вяртанне: [Раздзел з аповесці «Маршрут ад Клічава»] / / ЛіМ. 3 вер.; Мой жаданы і шчыры спадарожнік / / Там жа. 17 снеж.

1983. Стары млын: [Апавяданне] / / Вяснянка. Мн.; Малінаўка: (Шчырыя словы майго суседа) / / Беларусь. № 12; Хлебарэз: Аповесць / / Маладосць. № 12; Светлы шлях для мільёнаў / / Полымя. № 7; Маршрут ад Клічава: Аповесць / / Там жа. № 12.

1984. Міхаськаў экзамен: [Апавяданне] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Неўміручы подзвіг народа / / Полымя. № 7; Рука друга / / ЛіМ. 18 мая; Памяць усенародная, неўміручая... / / Там жа. 25 мая.

1985. Нямко: Апавяданне / / Апавяданні пра Вялікую Айчынную. Мн.; Ідуць людзі: [Інтэрв'ю] / Зап. А.Баршчэўскі / / Беларускі каляндар; Першы малюнак: Апавяданне / / Буслы над хатай. Мн.; Першае чаканне: [Апавяданне] / / Твой зорны час. Мн.; Рука друга / / Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Франтавымі дарогамі: [З успамінаў] / / Наст. газ. 8 мая.

I.4.

А н т о н а ў С. Зялёны дол: Аповесць / З рус. Мн., 1958.

Р а ш ы д а ў Ш. Мацней за буру: Раман / З узб. Мн., 1963 / Сааўт. пер. П.Кавалёў.

Ф а й з і Р. Яго вялікасць Чалавек: Раман / З узб. Мн., 1978.

1954. Ч э х а ў А. Прыпадак: [Апавяданне] / З рус. / / Чэхаў А. Выбр. тв. Мн.

1963. Ч ы к а в а н і Г. Маладосць старажытнага краю: [Нарыс] / З груз. / / Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; Р а ш ы д а ў Ш. Мацней за буру: (Урывак з рамана) / З узб. / / Звязда. 15, 16 жн. / Сааўт. пер. П.Кавалёў.

1966. Г у л я м Г. Дзённік гультая; Р у з і м а т а ў В. Артыстка: [Апавяданне] / З узб. / / Узбекскія апавяданні. Мн.; Р у з і м а т а ў В. Артыстка: Апавяданне / З узб. / / Маладосць. № 5.

1973. Г а н ч а р А. Мудры камень; М у ш к е ц і к Ю. Валошкі: Апавяднні / З укр. / / Рука друга. Мн.

1976. Р а у д М. Ветрагон; М а а з і к Э. Перажыванні Антса Карма; К у у с б е р г П. Іржавая лейка: Навелы / З эст. / / Эстонская навела. Мн.

I.5.

На англійскую мову. Water, Water Everywhere... / Transl. A.Weise / / Colours of the Native Country. Mn., 1972.

На армянскую мову. Першыя дні: (Апавяданне) / Пер. С.Айунц / / Светлы шлях. Ерэван, 1953.

На балгарскую мову. Старата мелница: Разказ / / Земляк. 1947. 9 авг.; Дванадесети второкласен: [Апавяданне] / Прев. Х.Берберов / / Белоруски разкази. София, 1968.

На венгерскую мову. Erős akarat / F. J.Nyirő. Budapest, 1951.

Erőrel Regeny / F. J. Nyirő / / Vilagossag. 1951. N 169—209.

На іспанскую мову. La bouteille de kvass / Trad. S.Batoura / / Nouvelles d'auteurs biélorusses. Mn., 1977.

На латышскую мову. Irnieki / Atdz. R.Ezera / / Nams saules puse. Riga, 1960.

На літоўскую мову. Nebylys / Vert. O.Miciute / / Baltarusių prozos antologija. Vilnius, 1949; Sodas: (Novele) / Vert. O.Miciute / / Pergale. 1949. Nr 1.

На малдаўскую мову. Кирияший / Трад. Р.Лунгу / / Проза Белорусией Советиче. Кишинэу, 1962.

На мангольскую мову. Хэлгуй: [Апавяданне] / Орч. Д.Даваа / / Белоруссын зохиолчдын огуууллэг. Улаанбаатар, 1984.

На польскую мову. Między przed oknem / Tł. J.Huszcza / / Lit. na Świecie. 1972 N 5; Nasz Świat. 1972. N 11; Moje niedźwiedzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974. S. 114—117; Przepióreczka: (Opowiadanie) / Tł. F.Nieuważny / / Więzi przyjaźni. Warszawa, 1984.

На рускую мову. Закалка: Повесть и рассказы / Пер. С.Родов. М., 1950. Рэц.: В о р о н о в и ч С. Две книги / / Красная звезда. 1951. 6 нояб.

Рассказы / Пер. Н.Мялик. М., 1951.

Повести и рассказы. Мн., 1958.

Расстаемся ненадолго: Роман / Пер. Р.Ерохин, В.Михайлова. Мн., 1959.

К восходу солнца: Повести и рассказы. М.; 1960.

Расстаемся ненадолго: Роман / Пер. Р.Ерохин, В.Михайлова. Мн., 1961.

Встречи на росстанях: Роман / Пер. Е.Мозольков. Мн., 1964.

К восходу солнца: Повесть и рассказы. М., 1964. (Б-ка солдата и матроса).

Здесь я живу: Повести. М., 1967.

Здесь я живу; Растет мята под окном: Повести / Пер. М. Горбачев. Мн., 1973. (Б-ка бел. повести).

Тропы хоженые и нехоженые: Роман / Пер. М.Горбачев. М., 1975. Рэц.: Н и к и т и н С. Перепутья и цели / / ЛГ. 1975. 12 нояб.; У с и к о в Я. Хроника деревни Арабиновки / / Неман. 1976. № 8; Э в е н т а ў А. Няходжанымі сцежкамі жыцця / / Вяч. Мінск. 1975. 4 ліст.

Расстаемся ненадолго: Роман / Пер. В.Рудова, Р.Ерохин. Мн., 1977. (Бел. роман).

Тропы хоженые и нехоженые: Роман; Растет мята под окном: Повесть / Пер. М.Горбачев. М., 1978. Рэц.: І г н а ц ь к а А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1978. 9 чэрв.; К о н д р а т о в и ч А. В Арабиновке, возле Калийска / / ЛГ. 1978. 23 авг.

Встречи на росстанях: Роман / Пер. Е.Мозольков. Мн., 1982. (Бел. роман).

Васильки: Роман и повести. М., 1983. Рэц.: Д з ю б а В. Испытание любовью / / Неман. 1985. № 1; Ш ч у к і н В. / / ЛіМ. 1984. 2 сак.

Белый Сокол: Повести, рассказы; Лирические заметки / Пер. Т. Горбачёва. М., 1988.

Повести и рассказы. Мн., 1991.

Сад: [Апавяданне] / Пер. С.Родов / / Альманах молодых писателей. М., 1947. Рэц.: З л а т о г о р о в М. Патриотические идеи / / ЛГ. 1948. 25 февр.; Р е з н и к А. Литературная молодость / / Дружба народов. 1947. № 16; Рассказы о земляках: Немой; Крайняя хата / Пер. М.Златогоров; Сад / Пер. С.Родов / / Дружба народов. 1947. № 16; Белое болото: Рассказ / Пер. М.Златогоров / / Огонек. 1947. № 45; Немой: [Апавяданне] / Пер. В.Рождественский / / Белорусские рассказы. М., 1948; Сад: Рассказ / Пер. С.Родов / / Молодая гвардия. М., 1948; Повесть о рабочей молодежи: Отрывок из повести «Гартаванне» / / Сталин. молодежь. 1948. 30 июня; Немко: [Апавяданне] / Пер.

А.Кленов // Заветный камень. М., 1949; Новые веяния: Рассказ / Пер. С.Родов // Дружба народов. 1949. № 5; Закалка: Повесть / Пер. С.Родов // Там жа. 1950. № 4; Весна идет: [Апавяданне] // Пер. А.Островский // Белорусские рассказы. Л., 1952; Квартиранты / Пер. С.Родов; Выход в поле / Пер. Д.Осин: [Апавяданні] // Белорусские рассказы. М., 1955; Колхозные рассказы / Пер. Н.Горулев // Сов. Отчизна. 1955. № 3; Двенадцатый, жесткий: Рассказ / Пер. М.Златогоров // Дружба народов. 1956. № 8; Двенадцатый, жесткий: [Апавяданне] / Пер. В.Жиженко // Сов. Отчизна. 1956. № 4; Эхо: Рассказ / Пер. М.Златогоров // Смена. 1956. № 12; Невестка: (Повесть) / Пер. Р.Ерохин, В.Жиженко // Сов. Отчизна. 1957. № 1. Рэц.: Д м и т р и е в В. Дыхание жизни // Знамя юности. 1957. 28 марта; Квартиранты: Рассказ / Пер. Б.Бурьян // Сов. Украина. 1957. № 9; К восходу солнца: Повесть / Пер. З.Крахмальникова // Молодая гвардия. 1958. № 5; Настоящий солдат: (Отрывок из романа «Расстаемся ненадолго») / Пер. В.Михайлов // Во славу Родины. 1959. 7 июня; Где ты, Леночка?: Рассказ // Во славу Родины. 1960. 17 сент.; Человек возвращается: (Отрывок из романа «Встреча на распутье») / Пер. Э.Ялугин // Знамя юности. 1961. 22 июня; Двенадцатый, жесткий: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков // Белорусские рассказы. М., 1962; Где ты, Леночка?: [Апавяданне] / Пер. Е.Мозольков // Неман. 1962. № 6; Солигорские этюды / Пер. З.Крахмальникова // Дружба народов. 1964. № 3; Короткие рассказы: Грибник; Половодье; Мята под окном / Пер. П.Кобзаревский // Неман. 1964. № 4; Солигорцы: [Нарыс] // Звезда. 1964. № 7; Прорыв: Отрывок из романа «Встречи на росстанях» // Сел. жизнь. 1964. 5 июля; Отцовская улица: (Новелла) / Пер. И.Климашевская // Сов. Бел. 1964. 14 нояб.; Твой путь перед тобой: Рассказ / Пер. З.Крахмальникова // Дружба народов. 1965. № 5; Новелы / Пер. С.Лиходзиевский // Звезда Востока. 1966. № 4; Улица отца: Быль / Пер. Е.Мозольков // Правда. 1966. 2 марта; Улица отца: Быль / Пер. И.Климашевская // Сов. Каракалпакия. 1966. 13 апр.; Стропила: [Апавяданне] / Пер. А.Полякова // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Новые рассказы: Кивок головой; А следом тень... / Пер. И.Скопаров; Из Конотопа; Бутылка хлебного кваса / Пер. Р.Ерохин // Неман. 1968. № 10; Чистая муравка: [Апавяданне] / Пер. И.Соколовский // Белорусский юмор. Мн., 1969; Где ты, Леночка?! / Пер. Е.Мозольков // Вставай, страна огромная...: Рассказы о Великой Отечественной войне: У 2 т. М., 1969. Т. 2; Маркшейдер: [Апавяданне] / Пер. П.Кобзаревский // Белорусские рассказы. М., 1971; Бутылка хлебного кваса: Рассказ / Пер. Р.Ерохин // Молодой коммунист. 1973. 25 сент.; Маркшейдер: Рассказ / Пер. В.Жиженко // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; К восходу солнца: [Аповесць] / Пер. Кобзаревский // Повести о войне. М., 1975; Где кому жить...: Маленькая повесть / Пер. Т.Горбачева // Всегда на страже. Мн., 1976; На разных широтах: [Апавяданні] / Пер. Э.Ялугин // Неман. 1976. № 1; Родные широты: Повесть о земляках / Пер. Пер. В.Жиженко // Там жа. 1977. № 11; Немко: [Апавяданне] / Пер. С.Родов // Березы на шляху. М., 1980; Белый Сокол: (Повесть) // Неман. 1983. № 5.

На таджыкскую мову. Вагони Дувоздахум / Тарч. Р.Обидов // Чуш зан Двина! Душанбе, 1965.

На ўзбекскую мову. Симдаги калдиргоглар; Камал: [Апавяданні] / Тарж. Э.Насыров // Мехмон келди. Тошкент, 1966.

На ўкраінскую мову. Ольжина правда; Біле болото / Пер. М.Ятко, Ф.Бурлак // Білоруські оповідання.К., 1949; Вихід у поле: [Скароч. апавяданне] / Пер. А.Хорунжий // Літ. газ. 1953. 18 черв.; Дванадцятий, твердий / Пер. Е.Нарубіна // Білоруські оповідання. К., 1957; До схід сонця: Повість // Дніпро. 1957. № 9; Рожевый диван: Оповідання // Колгоспне село. 1957. 18 вер.; Перше чекання: Оповідання // Вільна Україна. 1975. 24 черв.; Німко / Пер. М.Олійник // Білоруське радянське оповідання, К., 1979.

На чувашскую мову. Немко: [Апавяданне] / А.Малов кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

1.6.

К а з л о ў В. Людзі асобага складу: (Запіскі аб партызанскім руху на Беларусі). Мн., 1952 / Зап. Рэц.: К а ч а н Я. Старонкі геаічнай гісторыі // Калг. праўда. 1952. 28 мая.

К а з л о ў В. Людзі асобага складу. Мн., 1958 / Зап.

У з б е к с к і я апавяданні. Мн., 1966 / Скл.

К а з л о ў В. Людзі асобага складу. Мн., 1967 / Зап.

К о з л о в В. Верен до конца: Мемуары. М., 1970; 2 изд. М., 1973 / Зап. с В.Авдеевым.

У с п а м і н ы пра Янку Купалу. Мн., 1982 / Скл. з Н.Цвіркай.

К а з л о ў В. Людзі асобага складу: Нарыс // Полымя. 1951. № 2—4, 12 / Зап.; Я г о ж. Вайна на рэйках: Фрагменты з кнігі «Ішла вайна народная» // Там жа. 1965. № 5 / Зап.

К о з л о в В. Люди особого склада: (Записки о партизанском движении в Белорусии). Мн., 1952; М., 1952; М., 1953; М., 1959; Мн., 1973 / Зап. Пер. Е.Мозольков.

К о з л о в В. Люди особливого складу. К., 1961 / Зап. Пер. Я.Майстренко.

К а з л о ў В. Людзі асобага складу. Ташкент, 1955 / Пер. на араб.

К а з л о ў В. Людзі асобага складу. Пекін, 1954 / Зап. Пер. Сяо Лінь.

K o z l o v V. Lidé zvláštního ražení. Praha, 1955 / Přel. P.Erme.

2.2.

На беларускай мове. Г у с а к С. Аляксей Кулакоўскі: Крытыка-біяграфічны нарыс. Мн., 1967. Рэц.: Д з ю б а й л а П. Творы правяраюцца жыццём // Полымя. 1968. № 2; П ш ы р к о в а В. // ЛіМ. 1968. 15 сак.

На рускай мове. Г у с а к С. Творчество Алексея Кулаковского: Автореф. дис. ... канд. филол. н. Мн., 1965.

2.3.

На беларускай мове. А д а м о в і ч А. Апавяданні 1955 года // ЛіМ. 1956. 7 студз.; Я г о ж. Культура творчасці. Мн., 1959. С. 177—180; Я г о ж. Літаратура, мы і час. Мн., 1979. С. 25—27, 105—107; А л е к с а н д р о в і ч С. Цікавы пачатак // ЛіМ. 1953. 17 кастр.; А л я к с е ю К у л а к о ў с к а м у — 50 год // Голас Радзімы. 1963. № 100; А л я к с е ю Кулакоўскаму — 60 // ЛіМ. 1973. 21 снеж.; А л я к с е ю Кулакоўскаму — 70 // ЛіМ. 1983. 23 снеж.; А н д р а ю к С. Вернасць праўдзе жыцця // Беларусь. 1983. № 12; Я г о ж. Вывяраючы жыццём. Мн., 1976. С. 196; Я г о ж. Жыццё. Літаратура. Героі. Мн., 1973. С. 12—19, 84—85; А н і с к о в і ч У. Проза і крытыка: на «франтах» зацішша? // ЛіМ. 1979. 16 сак.; А с т р э й к а А. Пераемнасць традыцый // Там жа. 1976. 19 ліст.; Б а д з ю к о ў М. Няхай сабе расце... // Там жа. 1967. 10 сак.; Б а л я ш ч у к Ч. Святло рабочых будняў // Там жа. 1984. 12 кастр.; Б а ч ы л а А. Тэма працы ў літаратуры для дзяцей // Там жа. 1951. 24 ліст.; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Апавяданне і нарыс. Мн., 1971. С. 106—108; 114—116; 119—121; 132—135; 207, 246; Б е л а р у с к а я савецкая проза: Раман і аповесць. Мн., 1971. С. 228—229, 238, 240—241, 294—295, 326—327, 340—341; Б р о ў к а П. Беларуская савецкая літаратура ў 1948 годзе // Полымя. 1948. № 12; Я г о ж. За новы творчы ўздым беларускай савецкай літаратуры // Там жа. 1952. № 5; Я г о ж. Нашы вынікі і нашы задачы // ЛіМ. 1951. 21 крас.; Б у р а н В. Пісьменнік і яго сучаснік // На высокай хвалі. Мн., 1973; Б у р н о с а ў В. Нарыс — жанр мастацкі // Полымя. 1962. № 4; Б у ш к о Т. З удачай вас, беларускія кінематаграфісты // Чырв. змена. 1958. 17 мая; Г а р д з і ц к і А. Ідучы ад дэталі // Гардзіцкі А. Дыялогі. Мн., 1968; Я г о ж. Рукою вопытнага мастака: Аляксею Кулакоўскаму — 60 гадоў // Беларусь. 1973. № 12; Г е р ц о в і ч Я. Вайна і мір у творах Аляксея Кулакоўскага // Герцовіч Я. Творчае крэда. Мн., 1970; Я г о ж. Герой і сучаснасць. Мн., 1963. С. 114—149; Я г о ж. Індывідуальная своеасаблівасць

пісьменніка / / ЛіМ. 1955. 19 лют.; Я г о ж. Прыкметы часу / / Там жа. 1955. 24 снеж.; Я г о ж. Псіхалагічная характарыстыка героя / / Там жа. 1954. 13 ліст.; Я г о ж. Тры бітвы з мяшчанствам / / Там жа. 1961. 7 ліп.; Г і л ь М. Аб чысціні і моцы народнай / / Там жа. 1969. 4 ліст.; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2. С. 102—104, 119—120; Г у с а к С. Быт, час, герой / / Полымя. 1964. № 8; Я г о ж. На галоўным напрамку / / Кулакоўскі А. Твой шлях перад табою. Мн., 1968; Я г о ж. Пафас праўды. Мн., 1973. С. 54—60; Д з ю б а й л а П. Беларускі раман аб Вялікай Айчыннай вайне. Мн., 1964. С. 154—156; Я г о ж. Беларускі раман: Гады 70-я. Мн., 1982. С. 49—51, 145—147; Я г о ж. На парозе васьмідзесятых / / Полымя. 1980. № 7; Я г о ж. Наш сучаснік — у жыцці і літаратуры. Мн., 1984. С. 22—23; Я г о ж. Невычэрпная тэма / / Полымя. 1970. № 5; Я г о ж. Праблемы стылю ў сучаснай беларускай прозе. Мн., 1973. С. 105—107; Я г о ж. У вялікай дарозе. Мн., 1981. С. 29—30, 146; Д р э н ь Т. Пісьменнік у салігорцаў / / ЛіМ. 1960. 12 жн.; Ж у р а ў л ё ў В. Ад факта да сюжэта / / Жураўлёў В., Шпакоўскі І., Яскевіч А. Пытанні паэтыкі. Мн., 1974. С. 13—31; Я г о ж. На шляху да абагульнення / / На стрыжні часу. Мн., 1973; Я г о ж. Сюжэт і рэчаіснасць / / Дзюбайла П., Жураўлёў В., Луфераў М. Праблемы сучаснай беларускай прозы. Мн., 1967. С. 218—222, 249—251; І з м а й л а ў Ф. «Шчасце трэба берагчы» / / Чырв. сцяг. 1958. 23 мая; І н д у с т р ы я л ь н а я тэма ў пасляваеннай беларускай прозе / / ЛіМ. 1948. 27 ліст.; К а в а л е н к а В. З пазіцый сучаснасці. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1982. С. 22—23, 58—59; Я г о ж. Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 206—208; К а з е к а Я. Праўда характараў / / Казека Я. З невычэрпных крыніц. Мн., 1958; Я г о ж. Чалавек і яго быт / / ЛіМ. 1956. 22 вер.; К а р п а ў У. За глыбокае вывучэнне жыцця / / ЛіМ. 1952. 2 лют.; Я г о ж. Занядбаны жанр / / Там жа. 1950. 7 студз.; Я г о ж. Проза 1949 года / / Полымя. 1950. № 3; Я г о ж. Умова творчага росту / / Там жа. 1952. 12 студз.; К л і м у ц ь Я. Ад жыццёвай праўды да праўдзівасці характараў / / Звязда. 1975. 14 студз.; К о б р ы н У. Прыцяжэнне родных шырот / / Мін. праўда. 1983. 24 снеж.; К о л а с А. «Шчасце трэба берагчы» / / Гродзен. праўда. 1958. 18 мая; К р а ў ч а н к а У. Апавяданне — надзённа неабходны жанр літаратуры / / ЛіМ. 1951. 10 лют.; К р ы с ь к о Ц. [Вітка В.]. Творчасць маладых пісьменнікаў / / Полымя. 1946. № 2—3; К у д р а ў ц а ў І. Статычнасць і схематызм / / ЛіМ. 1947. 2 жн.; К у х а р а ў С. З любоўю да людзей / / Наст. газ. 1973. 22 снеж.; Л о б а н М. Любіць слова — любіць жыццё / / Лобан М. Пяць раніц тыдня. Мн., 1984; Л ы н ь к о ў М. Літаратура і жыццё. Мн., 1978. С. 111—112; М а р ц і н о в і ч А. З вышыні пражытых гадоў: (Па матэрыялах гутаркі з пісьменнікам А.М.Кулакоўскім) / / Мін. праўда. 1980. 23 ліп.; Я г о ж. Перагортвае старонкі памяць... / / ЛіМ. 1981. 27 сак.; М е л е ж І. Слова да таварыша / / Полымя. 1963. № 12; Я г о ж. Слова да таварыша, якое я хацеў бы сказаць на юбілейным вечары / / Мележ І. Жыццёвыя клопаты. Мн., 1975; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 187—188, 196—197, 306—307; М ы с л і в е ц В. Празаік мужны, таленавіты / / Чырв. змена. 1973. 23 снеж.; Н а в у м е н к а І. Бытавое, як мастацкае / / Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6; Я г о ж. Героя працы — у поўны рост / / ЛіМ. 1974. 11 кастр.; П а л т а р а н В. Магутны поступ міру / / Там жа. 1952. 13 вер.; Я г о ж. Хлеб дабраты / / Маладосць. 1973. № 12; П а ш к е в і ч Н. На скрыжаваннях ваенных дарог / / ЛіМ. 1961. 11 ліп.; Я г о ж. Псіхалагічнае і эпічнае / / Пашкевіч Н. На шырокіх шляхах жыцця. Мн., 1965; П е р к і н Н. Праўда жыцця і літаратурныя героі / / ЛіМ. 1954. 4 снеж.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П ш ы р к о ў Ю. Разам з часам: Аляксею Кулакоўскаму — 60 гадоў / / Звязда. 1973. 23 снеж.; Р а т н і к а ў Г. Са старонак прозы / / ЛіМ. 1977. 1 крас.; С а в і к Л. Пра зведанае, перажытае / / Звязда. 1983. 24 снеж.; С к р ы г а н Я. Аповесць пра мужных людзей / / Скрыган Я. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1985. Т. 2; Я г о ж. Раскрыццё чалавечых характараў / / ЛіМ. 1957. 21 жн.; С у с л а ў А. Наша шчасце — маё шчасце / / Звязда. 1958. 18 мая; У с і к а ў Я. Сцежкамі зведанымі і нязведанымі / / Усікаў Я. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976; Ф е д а с е е н к а У. Праца, напаўняючая жыццё / / Вяч. Мінск. 1973. 24 снеж.; Ф і л і м о н а ў А. Праўдзівы фільм / / Віцеб. рабочы. 1958. 14 мая; Х а д к е в і ч Т. / / ЛіМ. 1963. 24 снеж.; Х р о м ч а н к а К. Беларуская мастацкая проза (канец XIX — пачатак XX ст.). Мн., 1979. С. 43—44; Ч а р н ы ш э в і ч А. З любоўю да людзей / / ЛіМ. 1963. 24 снеж.; Ч ы г р ы н І. Жыццём натхнёны / / Там жа. 1973. 21 снеж.; Я г о ж. Талент добры, чалавечны / / Мін. праўда. 1973. 23 снеж.; Ш а б л і н с к і П. Недахопы цікавага твора: Чытачы аб літаратуры / / ЛіМ. 1954. 17 ліп.; Ш а м я к і н І. Апавяданні Аляксея Кулакоўскага / / Гомел. праўда. 1948. 13 лют.; Я г о ж. Вопыт, талент, праца / / Кулакоўскі А. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1970. Т. 1; Я г о ж. Нястомны працаўнік / / ЛіМ. 1983. 23 снеж.; Ш к р а б а Р. Дэталь і характар / / Полымя. 1963. № 8; Я г о ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 166—175; Я г о ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 85—92; Ш ч а р б а т а ў Г. Беларуская літаратура і задачы ўздыму сельскай гаспадаркі / / Полымя. 1953. № 12; Я г о ж. Праверка жыццём / / Там жа. 1957. № 3; Ю р э в і ч У. Сучаснасць і майстэрства / / Там жа. 1961. № 10; Я р о ш М. Сучасная беларуская проза / / Беларуская літаратура. Мн., 1961. Вып. 4; Я с к е в і ч А. На шляху росту і сталасці / / Шляхі развіцця беларускай савецкай прозы. Мн., 1972. С. 192—193, 207, 218—220.

На польскай мове. A l e k s i e j Kułakowski / / Moje niedźwidzie i inne opowiadania białoruskie. Łódź, 1974; M o s k w a J. Związki serdeczne / / Kierunki. 1974. Nr 44; R u d c z y k W. Polonica u sąsiadową miedzy / / Kontrasty. 1971. Nr 7.

На рускай мове. А д а м о в и ч А. Психологический портрет литературного героя / / Сов. Отчизна. 1955. № 5; Я г о ж. Становление жанра. М., 1964. С. 290—293; А н д р е ю к С. Утверждая красоту жизни / / Сов. Бел. 1983. 24 дек.; Б у р а н В. Через испытания и годы / / Неман. 1973. № 12; Г е р ц о в и ч Я. Здесь живут интересные люди / / Кулаковский А. Здесь я живу; Растет мята под окном. Мн., 1973; Я г о ж. Поговорим об очерке / / Неман. 1961. № 3; Е л и с е е в В. Дерзновению подобно / / Знамя юности. 1968. 13 дек.; Ж у р а в л е в В. От факта к сюжету / / Неман. 1966. № 7; К а р а с е в Ю. Образы наших современников / / Сов. Отчизна. 1953. № 4; К н и г и о партизанской борьбе / / Сталин. молодежь. 1948. 19 марта; К о в а л е н к о В. Главное направление — художественная правда / / Неман. 1970. № 6; К о в а л е н к о Н. «Счастье надо беречь» / / Сов. Бел. 1958. 15 мая; К о з ь к о В. Трудными тропами жизни / / Там жа. 1973. 26 дек.; К о п ы с о в а Н. Чуткость к новому / / Сел. газ. 1984. 11 сент.; М е л е ж И. Слово к товарищу, которое я хотел бы сказать на юбилейном вечере / / Мележ И. Жизненные заботы. М., 1980; О в ч а р е н к о А. Современный белорусский роман. М., 1978. С. 91—94; П а ш к е в и ч Н. На эпическом направлении. Изд. перераб. М., 1969. С. 30—33, 148—204; П е р к и н Н. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 179—180; Ш а м я к и н И. За новый подъем белорусской советской литературы / / Сов. Бел. 1954. 2 сент.; Я г о ж. Опыт, труд, талант / / Кулаковский А. Тропы хоженые; Растет мята под окном. М., 1978; Э в е н т о в А. Тысячу километров братству не помеха / / Комсомолец Узбекистана. 1966. 15 марта; Ю р е в и ч В. В творческом поиске / / Сел. газ. 1963. 24 дек.; Я з ы к о в а И. Правдивая, искренняя кинокартина / / Сов. Эстония. 1958. 7 июня; Я л у г и н Э. Мир большой жизни / / Сел. газ. 1973. 25 дек.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 211, воп. 1, спр. 1—100; Інстытут літаратуры АН Беларусі, бібліятэка, рукап. фонд, № 15.

З.У.Драздова.

КУЛЬБАК МАЙСЕЙ

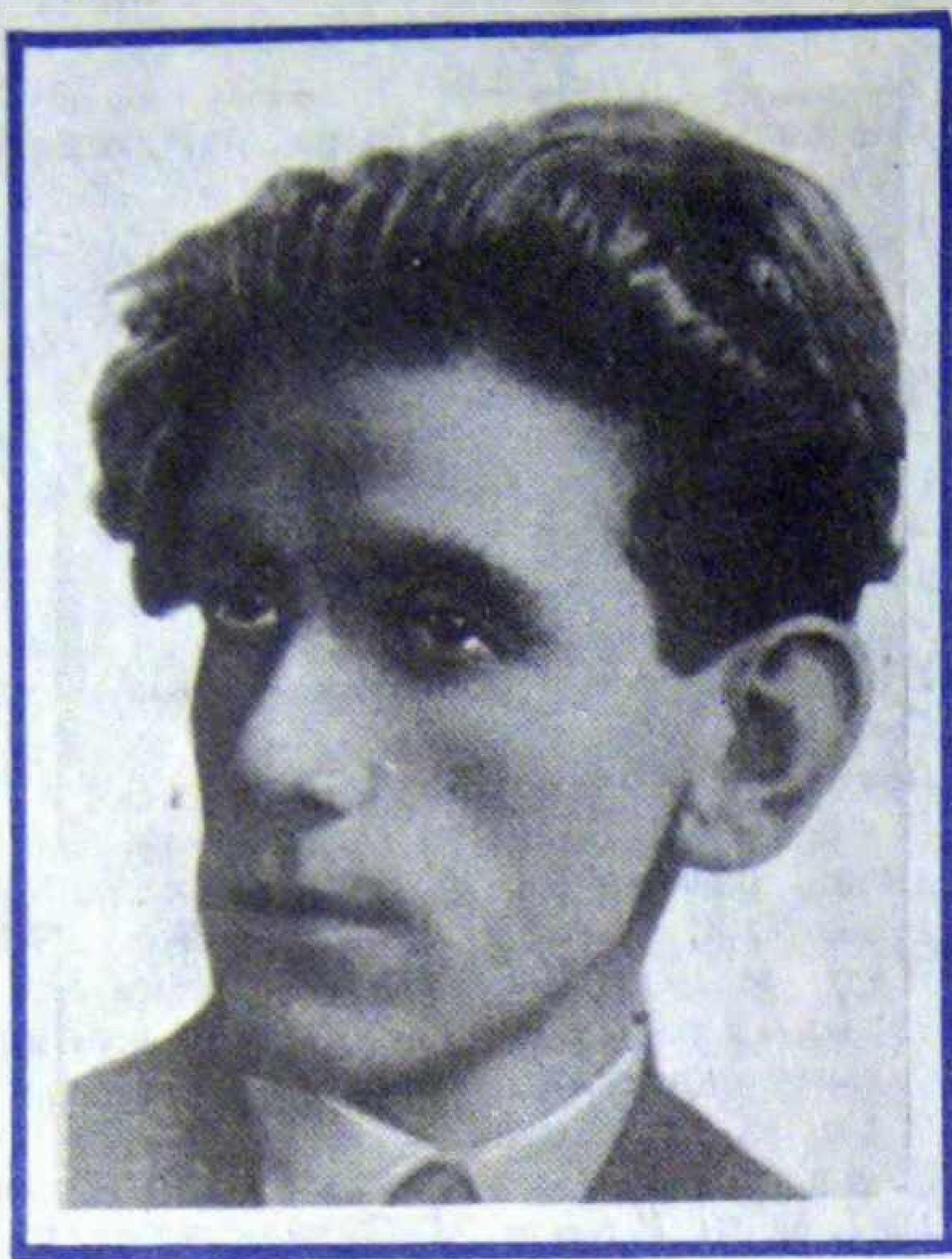

Кульбак Майсей Саламонавіч [8(20), па іншых крыніцах 13(25).3. 1896, г. Смаргонь Віленскай губ., цяпер Гродзенская вобл. — 29.10.1937, Мінск], паэт, празаік, драматург. Член СП Беларусі з 1934. Пісаў на яўрэйскай мове.

Сын службоўца. Дзяцінства правёў у атмасферы стараяўрэйскай рэлігійнасці і містытызму. У 1909, у 13-гадовым узросце, быў аддадзены бацькамі ў Валожынскую рэлігійную школу — ешыбот. У сувязі з першай сусветнай вайной пакінуў яе і пераехаў у Мінск (1914), дзе экстэрнам здаў экзамен на званне настаўніка. Працаваў у школах і гімназіях Смаргоні, Мінска, Вільні. Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі становіцца яе прыхільнікам і песняром. Пад уплывам рускіх рэвалюцыйных паэтаў, асабліва сімвалістаў, у 1919 напісаў пафасную паэму «Горад». У 1919 М. Кульбак накіраваўся ў камандзіроўку ў занятую Чырвонай Арміяй Вільню, дзе вымушаны быў застацца, паколькі горад зноў занялі белапалякі. З 1920 да 1927 жыў у Вільні, Берліне. У 1928 вярнуўся ў Мінск, дзе працаваў у рэдакцыях рэспубліканскіх газет, Акадэміі навук БССР, 11.9.1937 быў арыштаваны па беспадстаўнаму абвінавачванню, а 29.10.1937 расстраляны разам з іншымі пісьменнікамі. 15.12.1956 рэабілітаваны. Ахвярай сталінскіх рэпрэсій стала таксама жонка М. Кульбака Зельда Барысаўна, сасланая на 8 год у лагер у Акмолінскую вобл. Сын паэта Ілья забіты фашыстамі ў 1942.

Першы паэтычны твор М.Кульбака апублікаваны ў Вільні ў 1916 (публікацыя не выяўлена). У 1920 выйшаў яго зборнік «Вершы». У час знаходжання ў Польшчы з'явіўся інтэрнацыяналістычны цыкл вершаў «Беларусь». У паэзіі М.Кульбака моцна гучыць услаўленне чалавечай працы, кахання, любові да родных мясцін. На пачатку 1920-х г. ён стаў супрацоўнічаць з тэатрамі. Яго драма «Разбойнік Бойтрэ» была пастаўлена ў Маскве, ішла ў Мінскім яўрэйскім тэатры. П'еса «Беньямін Магідаў» (тэкст не захаваўся) выконвалася ў Бірабіджане. У сярэдзіне 20-х г. М.Кульбак напісаў цыкл аповесцей і абстрактна-філасофскіх раманаў, у якіх выявіліся містычныя і рэлігійныя перакананні аўтара («Месія сына Эфраіма», «Панядзелак»). Пад уплывам рэчаіснасці Германіі 1920-х г. з'явілася лірыка-сатырычная паэма «Дзісненскі Чайльд Гарольд», дзе М.Кульбак здолеў паказаць злавесную постаць фашызму. Пераехаўшы ў БССР, актыўна ўключыўся ў літаратурнае жыццё. З 1929 да 1936 амаль кожны год выдаваў па кніжцы. Усё, што створана ў гэтыя гады, напісана ў духу новай савецкай рэчаіснасці. К.Чорны высока цаніў М.Кульбака як чалавека разумнага, вясёлага, шчырага. М.Кульбак быў знаёмы з Я.Купалам, Я.Коласам, перакладаў на яўрэйскую мову іх вершы. У пасляваенны час многія творы М.Кульбака перакладзены на беларускую мову.

Т.М.Тарасава.

Бібліяграфія

1.1.

Выбр. вершы. Мн., 1934 / Яўр.

Усе творы Майсея Кульбака: У 3 т. Вільня, 1929. Т. 1. Месія сына Эфраіма: (Раман); Панядзелак: (Раман). Т. 2. Паэмы і вершы. Т. 3. Якаў Франк: Драма / Яўр.

Выбр. тв.: (Апавяданні, паэмы, вершы). Нью-Йорк, 1953 / Яўр.

Чалавек добры: (Выбр. вершы і паэмы). М., 1979 / Яўр.

1.2.

Вершы. Вільня, 1920 / Яўр.

Вершы. Берлін, 1922 / Яўр.

Новыя вершы. Вільня, 1922; Варшава, 1922 / Яўр.

Месія сына Эфраіма: Раман. Вільня, 1924; Берлін, 1924 / Яўр.

Панядзелак: Раман. Вільня, 1924; Варшава, 1926 / Яўр.

Вершы і паэмы: (1917—1928). Мн., 1929 / Яўр. Рэц.: Фарбер Г. Вершы і паэмы // Штэрн. 1929. № 10 / Яўр.

Вецер, які быў сярдзіты: Апавяданне. Вільня, 1931 / Яўр.

Зельманцы. М.; Харкаў; Мн., 1931. Кн. 1; Мн., 1935.

Кн. 2 / Яўр.

Дзісненскі Чайльд Гарольд: Паэма. Мн., 1933 / Яўр. Рэц.: Б р а н ш т э й н Я. На шляху творчай перабудовы // Крытыка-бібліяграфічны зборнік. Мн., 1934; С я р э б р а н ы І. Патрэбны манумент // ЛіМ. 1934. 18 чэрв.

Месія сына Эфраіма; Панядзелак: [Раманы]. Буэнас-Айрэс, 1950 / Яўр.

Зельманцы. М., 1971 / Яўр.

1.3.

1929. У дарозе: [Верш] // Штэрн. № 1 / Яўр.; З кнігі «Сям'я Зельманцаў»: [Раздзелы з рамана] // Там жа. № 12 / Яўр.

1930. Зельманцы: Раман // Штэрн. № 5—11 / Яўр.

1931. Дзісненскі Чайльд Гарольд, або Падарожжы Люлькемана па Цэнтральнай Еўропе: [Паэма] // Штэрн. № 8—9 / Яўр.

1932. Пастанова ЦК робіць яшчэ больш яскравымі пазіцыі літаратуры: Водзыў на пастанову ЦК ВКП(б) аб перабудове літ.-маст. арганізацый // ЛіМ. 15 мая; Ліст у рэдакцыю // Там жа. 24 кастр.

1933. Бера: (Раздзелы з другой кнігі «Зельманцы») // Штэрн. № 3 / Яўр.; Паралель паміж двума дзядзькамі Зельманцамі: Дзядзя Іуда і дзядзя Фоля: З другой кнігі «Зельманцы» // Там жа. № 12 / Яўр.; Да чысткі тав. Браніштэйна // За пралет. н. 13 ліст. / Сааўт. Вайншток; Тварам да праўды жыцця: (Прамова на пленуме Аргкамітэта ССПБ) // ЛіМ. 31 сак.; Разаблачаць яўрэйскіх нацдэмаў! // Там жа. 25 снеж.

1934. З другой кнігі «Зельманцаў» // Штэрн. № 1 / Яўр.; Пра Соню, дзядзю Зішу і цёцю Гіту: (З другой кнігі «Зельманцаў») // Там жа. № 6 / Яўр.; Бера і дзядзя Фоля змагаюцца за новага чалавека: [З другой кнігі «Зельманцаў»] // Там жа. № 8—9 / Яўр.; Зіма: [Апавяданне] // Там жа. № 10 / Яўр.; Вялікія хваляванні ў двары Рэбзе: З 2-ой кнігі «Зельманцаў» // Там жа. № 12 / Яўр.; За вялікую савецкую літаратуру: Слова пісьменніка // ЛіМ. 22 крас.; Гады творчага ўздыму // Там жа. 30 чэрв.; Слова пра М.Ф.Рафальскага // Там жа. 25 снеж.

1935. [Вершы] // Ямпольскі Л. Заклік. Мн., 1935 / Яўр.; Надзвычайныя дарожныя прыгоды Беры: (З другой кнігі «Зельманцаў») // Штэрн. № 1 / Яўр.; Зельменіяда: [Урывак з рамана] // Там жа. № 2 / Яўр.; Зноў хваляванні ў Рэбзэгофе: (З рамана «Зельманцы») // Там жа. № 4 / Яўр.; Надзвычайная ноч: [З рамана] // Там жа. № 5—6 / Яўр.

1936. Бойтрэ: (П'еса) // Штэрн. № 7, 9, 11 / Яўр.; Шлях народнага паэта // Там жа. № 10 / Яўр.; Пісаць проста і шчыра: Прамова на сходзе пісьменнікаў г. Мінска // ЛіМ. 31 сак.; Ліквідаваць рэшткі групаўшчыны // Там жа. 10 вер.

1937. П'еса пра грамадзянскую вайну: Слова пра творчыя планы // ЛіМ. 23 крас.

1952. 5 лістоў да Нігера // Залаты ланцуг (Тэль-Авіў). № 13 / Яўр.

1966. Бойтрэ: Драматычная паэма // Савеціш Геймланд. № 3 / Яўр.

1967. Горад: [Верш] // Савеціш Геймланд. № 11 / Яўр.

1976. [Творы] // Анталогія. Буэнас-Айрэс. Т. 1 / Яўр.

1981. Яўрэйскае слова // Вечар (Нью-Йорк). № 5 / Яўр.

1.4.

Р э в а л ю ц ы й н ы я навелы: Зборнік / Сааўт. пер. з рус. З.Вітэнзон. М., 1931 / Яўр.

А с т р о ў с к і М. Як гартавалася сталь: [Раман] / З рус. Мн., 1937 / Яўр.

Г о г а л ь М. Рэвізор / З рус. Мн., 1937 / Яўр.

1934. А л е к с а н д р о в і ч А. Сасна: [Верш] / З бел. // Штэрн. № 6 / Яўр.

1937. Г о г а л ь М. Рэвізор: [Камедыя] / З рус. // Штэрн. № 2, 3 / Яўр.

1.5.

На беларускую мову. Выбранае. Мн., 1970.

Зельманцы: [Раман] / Пер. В.Вольскі. Мн., 1960.

Электрыка: (Урыўкі з рамана «Зельманцы») / Пер. З.Бядуля // ЛіМ. 1933. 2 чэрв.; Радыё: [Апавяданне] / Пер. І.Плаўнік // Звязда. 1934. 23 ліп.; Гоняць плыты: З паэмы «Беларусь» / Пер. Я.Семяжон // Дзень паэзіі — 66. Мн., 1966; «Дзядзька Іцка, наш кравец...»; «Зноў захадзіла даўніх дзён віна...»; «Ты на пальчыку носіш пярсцёнак вянчальны...»: [Вершы] / Пер. Я.Семяжон // Полымя. 1966. № 4; Вечар; У дарозе: [Вершы] / Пер. Г.Кляўко // ЛіМ. 1966. 23 сак.; «О! Мы жывем і паміраем...» / Пер. Э.Агняцвет; «За плечы я цябе абняў...» / Пер. Х.Жычка; Беларусь / Пер. Я.Семяжон: [Вершы] // Ніва. 1984. 15 студз.

На літоўскую мову. Ruduo / Is zydu k. vert. Viskaras // Raudonasis artojas. 1933. Lapkr. 12.

На нямецкую мову. Zelmaner. Berlin, 1973.

На рускую мову. Зелменяне: Повесть // Пер. Р.Баумволь. М., 1960.

Стихотворения; Поэмы. М., 1969.

Стихотворения // Библиотека всемирной литературы. Серия Ш. Т. 52. М., 1977; Избранные стихотворения // Советская еврейская поэзия. М., 1985.

На французскую мову. Lundi / Trad. B. Vaisbrot. Lausanne, 1982.

1.6.

К н і ж к а для чытання ў падрыхтоўчым класе. Мн., 1934 / Яўр. / Скл. з Т.Бенсманам.

2.3.

На беларускай мове. А б я ў р э й с к а й і польскай літаратуры БССР // Палес. праўда. 1934. 29 жн.; Б а р с к і А. Майсей Кульбак — прыгожая і трагічная кветка беларускай зямлі // Ніва. 1984. 15 студз.; Б р а н ш т э й н Я. За народную сацыялістычную літаратуру // ЛіМ. 1936. 12 крас.; Б я р о з к і н Р. Майсей Кульбак // Кульбак М. Выбранае. Мн., 1970; Я г о ж. Разнастайнасць і шырыня: Да 75-годдзя з дня нар. Майсея Кульбака // ЛіМ. 1971. 19 сак.; В е ч а р памяці М. Кульбака // Там жа. 1966. 25 сак.; Д у н е ц Х. Пра творчасць М.Кульбака / Пер. з яўр. З.Бядуля // Там жа. 1932. 8 кастр.; К а г а н Э. «Бойтрэ» на сцэне // Там жа. 1936. 31 мая; К а ц о в і ч Л. Будзем больш працаваць над сабой // Там жа. 1936. 7 крас.; К л і м к о в і ч М. Савецкая літаратура БССР да XV з'езда КП(б)Б // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 1; Н а ш к а л я н д а р // ЛіМ. 1981. 13 сак.; П а г л ы б л я ц ь творчую дыскусію // Там жа. 1936. 31 сак.; П а к а з а ц ь працэсы вялікай сацыялістычнай будоўлі // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; С т а н о в і ш ч а мастацкай літаратуры // Палес. праўда. 1933. 4 крас.; Х в е д а р о в і ч М. Шчыры сябра, самабытны пісьменнік: Да 70-годдзя з дня нараджэння М.Кульбака // ЛіМ. 1966. 22 сак.

На рускай мове. Л и т е р а т у р а Белоруссии: Отчет Оргкомитета Союза советских писателей Белоруссии. М., 1934. С. 36—37.

На яўрэйскай мове. Д а м э с е к А. Рэалізм у творы «Зельманцы» Кульбака // Штэрн. 1936. № 7; Я г о ж. У святле ідэалагічна-мастацкай рэвізіі // Там жа. 1934. № 4—5; П л а т н е р А. Паэт і чалавек: [Успаміны] // Сав. Геймланд. 1966. № 3.

3.1.

БДАМЛіМ, ф. 182, воп. 1, спр. 1—23.

З.У.Драздова.

КУЛЯШОВА ВАЛЯНЦІНА

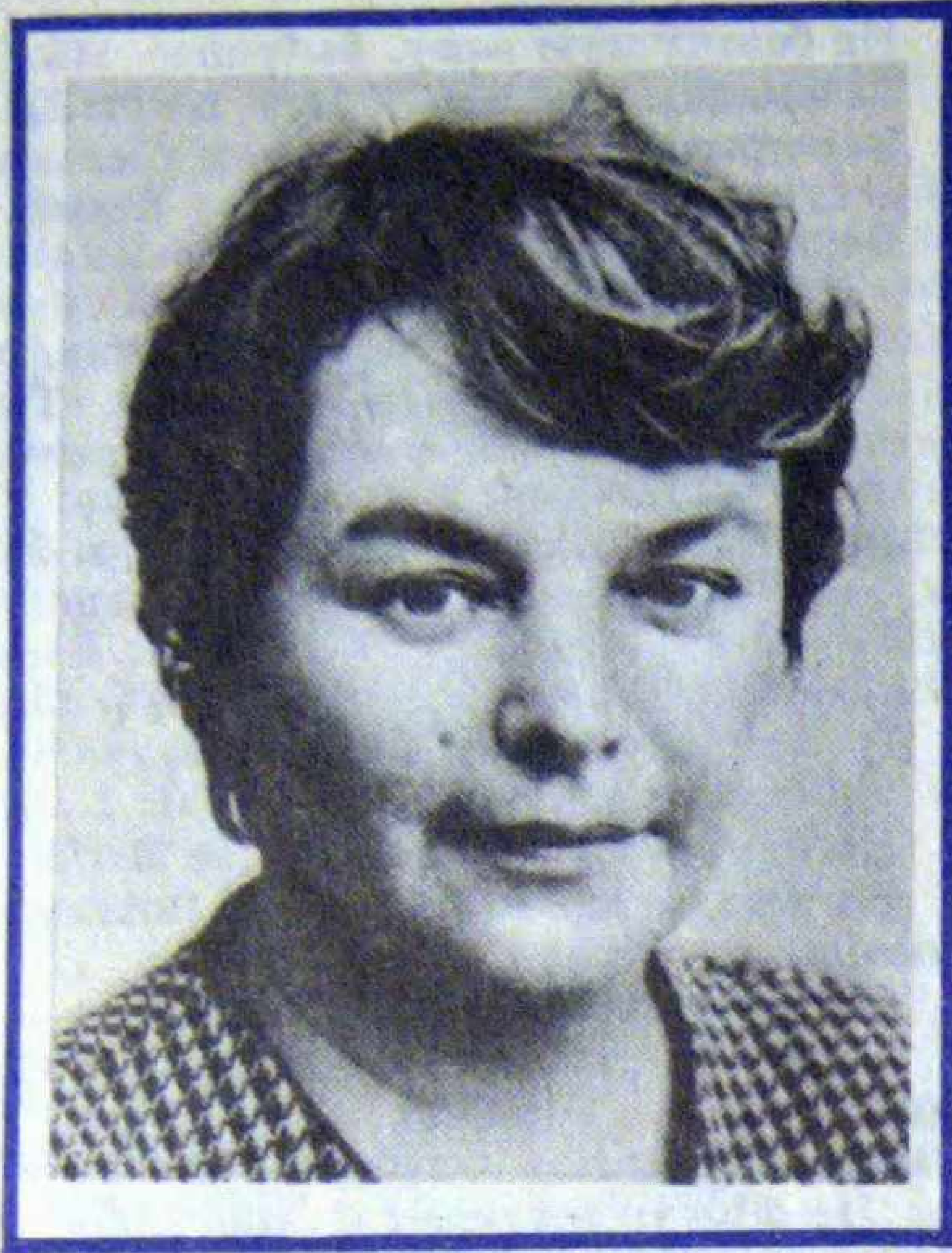

Куляшова Валянціна Аркадзьеўна (27.1.1936, г. Мінск), літаратуразнавец, перакладчык. Член СП Беларусі з 1989. Член Саюза журналістаў Беларусі з 1973. Піша на беларускай і рускай мовах.

Нарадзілася ў сям'і беларускага паэта Аркадзя Аляксандравіча Куляшова і Аксаны Фёдараўны Куляшовай (Вечар). Скончыла ў 1953 сярэднюю школу ў Мінску і да 1958 вучылася на славянскім аддзяленні філалагічнага факультэта Маскоўскага універсітэта. Пасля заканчэння універсітэта вярнулася ў Мінск, працавала ў Беларускім Таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі (1958—59), потым малодшы навуковы супрацоўнік Інстытута мовазнаўства АН БССР (1959—60). Выйшаўшы замуж за Хрыста Берберава, звязала свой далейшы лёс з Балгарыяй. Выкладала рускую мову ў школе Сафіі (1960—62), працавала асістэнтам кафедры замежных моў Вышэйшага медыцынскага інстытута ў Сафіі (1962—64). Пасля заканчэння аспірантуры пры Сафійскім універсітэце працавала рэдактарам-перакладчыкам Балгарскага радыё (1966—67). Па смерці мужа разам з сынам ў 1967 вярнулася ў Беларусь. Выкладала на філалагічным факультэце БДУ (1967—71), працавала старшым рэдактарам Галоўнай рэдакцыі літаратурна-драматычных праграм Беларускага тэлебачання. У 1978—79 загадчык вытворчага аддзела Рэспубліканскага Дома работнікаў тэлевізійных фільмаў, з 1982 няштатны карэспандэнт Беларускага тэлебачання, з 1985 у рэдакцыі часопіса «Вожык». З 1986 займаецца творчай працай.

Літаратурную дзейнасць пачала ў 1961, калі з балгарскай мовы пераклала на рускую апавяданне П.Бонева «Шакаладка». У беларускім рэспубліканскім друку ўпершыню выступіла ў 1984 з артыкулам «Бацька расказваў...». Урыўкі з «Кнігі пра бацьку» друкаваліся у газеце «Літаратура і мастацтва», часопісах «Полымя», «Маладосць», «Беларуская мова і літаратура ў школе», «Работніца і сялянка». У 1989 выйшла яе кніга пад назвай «Лясному рэху праўду раскажу...». В.Куляшова — укладальніца двухтомнага Збору твораў А.Куляшова, кнігі «Маналог», фотаальбома «Аркадзь Куляшоў». Выступіла як перакладчыца твораў балгарскіх пісьменнікаў на рускую мову, як перакладчыца з балгарскай і польскай на беларускую, з беларускай на балгарскую і рускую мовы. Аўтар сцэнарыя дакументальнага фільма «Край крынічны» (1972).

Жыве ў Мінску.

Г.М.Урупіна.

Бібліяграфія

1.2.

Лясному рэху праўду раскажу...: Літаратуразнаўчае эсэ. Мн., 1989.

1.3.

1968. Белорусият разказ // Белоруски разкази. София / Пер. А.Адамовіч.

1984. Бацька расказваў... // ЛіМ. 3 лют.

1985. Бацька расказваў // Вобраз — 85. Мн.; Адгукніся, вясна // ЛіМ. 1 лют.; Хуткасць: З «Кнігі пра бацьку» // Там жа. 13 вер.; Паміж наступным і былым: З «Кнігі пра бацьку» // Там жа. 20 вер.

1.4.

1983. Вежинов П. Весы: Роман / С болг. // Неман. № 9—11.

1984. Васілева Х. Заечая паляна: Апавяданне / З балг. // Далягляды. Мн.

1.6.

Белоруски разкази. София, 1968 / Скл.

Аркадзь Куляшоў — Аркадий Кулешов: [Фотаальбом]. Мн., 1985 / Бел., рус. / Скл.

Кулешов А. Избранные произведения: В 2 т. М., 1989. Т. 1, 2 / Сост.

Куляшоў А. Маналог: Вершы, паэмы. Мн., 1989 / Скл.

Т.М.Махнач.

КУЛЯШОЎ АРКАДЗЬ

Куляшоў Аркадзь Аляксандравіч [псеўд.: Амсціслаўцы (з Ю.Таўбіным), Арк. Дуда, Аркадзь Дуда, Аркадзь Жытнёвы, Апанас Казарлюга, Язэп Качкін (з З. Астапенкам і Ю.Таўбіным), Мсціслаўцы (з З.Астапенкам і Ю.Таўбіным); крыпт.: А.К. і Ю.Т. (з Ю.Таўбіным); 24.1 (6.2.).1914, мяст. Саматэвічы Клімавіцкага пав. Магілёўскай губ., цяпер Касцюковіцкага р-на Магілёўскай вобл. — 4.2.1978, Нясвіж, пахаваны ў Мінску на Усходніх могілках], паэт, перакладчык. Член СП Беларусі з 1934. Народны паэт Беларусі (1968). Заслужаны работнік культуры Украінскай ССР (1973). Лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР (1946 — за паэму «Сцяг брыгады», 1949 — за паэму «Новае рэчышча»). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я.Купалы (1970 — за пераклады паэзіі М.Лермантава, паэм «Энеіда» І.Катлярэўскага, «Спеў аб Гаяваце» Г.Лангфела). Лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола Беларусі (1968 — за паэмы «Грозная пушча», «Толькі ўперад», «Песня аб слаўным паходзе» і вершы ў перыядыцы).

З сям'і вясковых настаўнікаў. Бацька, Аляксандр Мікалаевіч, у маладосці некаторы час жыў у Маскве, дзе спяваў у народнай оперы. Пявунняй была і маці, Кацярына Фамінічна Ратабыльская. Іх схільнасць да спеваў, музыкі слова перадаліся А.Куляшову, што было немалаважным у станаўленні яго як паэта. Бацькі да пенсіі працавалі настаўнікамі ў родных мясцінах. У час вайны знаходзіліся на часова акупіраванай тэрыторыі ў г.п.Хоцімск. Бацька на працягу 6 тыдняў працаваў у камендатуры, куды быў завочна абраны насельніцтвам. Пасля арышту гестапа знаходзіўся ў канцлагерах Германіі. Памёр ён у 1977 (дарэчы, сын перажыў яго толькі на 3 месяцы), маці — у 1988.

З 1921 А.Куляшоў вучыўся ў Саматэвіцкай сямігодцы, пасля сканчэння якой у 1928 паступіў у Мсціслаўскі педагагічны тэхнікум. Там склалася ў той час група таленавітых пачынаючых пісьменнікаў, сярод якіх вылучаліся З.Астапенка і Ю.Таўбін, падавала надзеі Г.Сапрыка. Сяброўства з імі дабратворна ўплывала на развіццё паэтычнага таленту А.Куляшова. У 1930 ён пераехаў у Мінск, дзе працягваў вучобу на літаратурным факультэце Мінскага педагагічнага інстытута (1931—33). З'яўляўся членам БелАПП. Працаваў у рэдакцыі газеты «Чырвоная змена», на Беларускім радыё (1934—36), быў літкансультантам у кабінеце маладога аўтара СП БССР (1936—37, разам з К.Чорным). А.Куляшоў часта наведваў родныя мясціны, што давала яму дадатковы стымул для творчасці. Вайна застала А.Куляшова ў чарговым адпачынку на Хоцімшчыне. Калі вярнуўся ў Мінск, сям'і ўжо не застаў. 24 чэрвеня пакінуў ахоплены пажарам горад, быў скіраваны ў ваенна-палітычнае вучылішча пад Ноўгарадам. З ліпеня 1941 ў армейскай газеце «Знамя Советов». Вялікай папулярнасцю карысталіся яго вершы і гумарыстычная нізка пра байца Аляксея Пятрова, напісаныя на рускай мове разам з І.Чэкіным. Напісаў «баявы гімн» 11 арміі, «Песня нашага злучэння» (Музыка М.Смузікава). Са снежня 1943 і да вызвалення Беларусі А.Куляшоў працаваў у Беларускім штабе партызанскага руху. У 1945—46 — рэдактар газеты «Літаратура і мастацтва». Гэта быў адказны перыяд у развіцці беларускай літаратуры, калі рабіліся першыя спробы пераглядзець вульгарызатарскія ацэнкі асобных мастацкіх твораў. Працяглы час А.Куляшоў знаходзіўся на творчай рабоце. У 1958—67 працаваў начальнікам сцэнарнага аддзела, потым галоўным рэдактарам на кінастудыі «Беларусьфільм». Напісаў (сумесна з А.Кучарам) сцэнарый фільма «Чырвонае лісце», які атрымаў высокую ацэнку гледачоў і кіназнаўцаў. У сааўтарстве з М.Лужаніным стварыў сцэнарыі кінафільмаў «Першыя выпрабаванні»

(паводле трылогіі Я.Коласа «На ростанях») і «Запомні гэты дзень» (аб Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі). З 1967 ён зноў на творчай рабоце. З 1974 персанальны пенсіянер рэспубліканскага значэння.

А.Куляшоў узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, ордэнам Чырвонага Сцяга, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, Ганаровымі граматамі Вярхоўнага Савета БССР, многімі медалямі. Выбіраўся дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР 2—9 скліканні. Яго імя прысвоена Магілёўскаму дзяржаўнаму педагагічнаму інстытуту, дзе перыядычна (з 1984), адзін раз у 5 гадоў праводзяцца рэспубліканскія Куляшоўскія чытанні, а таксама Саматэвіцкай сярэдняй школе Касцюковіцкага р-на, адной са школ у Мінску, вуліцам у Мінску і Касцюковічах. У Мінску на доме № 7 па вул. Я.Купалы, дзе жыў паэт апошнія гады, устаноўлена мемарыяльная дошка, на магіле — помнік работы І.Міско і І.Мурамцава. З 1979 за лепшыя паэтычныя і драматычныя творы прысуджаецца прэмія імя А.Куляшова Саюза пісьменнікаў Беларусі. Пра А.Куляшова створаны дакументальны фільм «Край крынічны» (1972).

Першыя вершы А.Куляшоў пісаў на рускай мове з шасцігадовага ўзросту. У 1926 у Клімавіцкай акруговай газеце «Наш працаўнік» з'явіўся ў друку яго верш на беларускай мове «Ты мой брат» (будучы паэт вучыўся тады ў шостым класе Саматэвіцкай сямігодкі). У наступныя гады яго творы змяшчаліся ў часопісах «Чырвоны сейбіт», «Маладняк», «Полымя», газеце «Чырвоная змена», а ў 1930 Белдзяржвыдавецтва выпусціла першы зборнік яго вершаў «Росквіт зямлі». Творчасць А.Куляшова 20—30-х гадоў мае некалькі выразных этапаў, якія сведчаць пра інтэнсіўнасць фарміравання і развіцця асобы паэта. Спачатку поруч з вучнёўскімі, крыху дэкларацыйнымі вершамі сустракаліся і такія, што сведчылі пра «напружанае асваенне паэтычнай культуры, засяроджанасць і інтэнсіўнасць унутранай працы душы» (В.Бечык). Першы этап творчасці А.Куляшова завяршыўся зборнікам вершаў «Медзі дождж» і паэмай «Аманал». Я.Колас пісаў, што паэт «ідзе нейкім новым, сваім шляхам, шукае новых сродкаў для рэалізацыі сваіх творчых замыслаў». Цыкл вершаў «Сонечнае заўтра», паэмы «Аманал», «Гарбун» («Антон Шандабыла») неслі ў сабе значны філасофска-эстэтычны патэнцыял для далейшага росту паэта. Крытыкі і калегі адзінадушна прызнавалі поспех А.Куляшова, але яго самога напісанае не задавальняла. Таму, паводле слоў паэта, ён усё часцей і часцей звяртаўся да крыніц народнай творчасці, да твораў Я.Купалы і Я.Коласа, Пушкіна і Някрасава. Штуршком для новых пошукаў паслужыла з'яўленне паэмы А.Твардоўскага «Краіна Муравія». З таго часу ўзмацнілася і сяброўства паэтаў. Канец трыццатых гадоў — сапраўдны ўзлёт творчасці А.Куляшова. Паэтычны цыкл «Юнацкі свет», іншыя вершы і паэмы сведчылі аб завяршэнні фарміравання яго творчай індывідуальнасці. У час вайны А.Куляшоў стварыў шэраг балад і паэму «Сцяг брыгады», якія адразу сталі класікай. У іх сканцэнтраваны пачуцці людзей у адказны для Радзімы час, раскрыта глыбокая сутнасць душы чалавека, яго самаахвярнасць. «Сцяг брыгады» — гэта рэквіем усім тым, што засталіся невядомымі на палях бітвы ад Брэста да Масквы, услаўленне высакароднасці і велічы чалавека, які ўстаў на абарону Айчыны. Паэзія А.Куляшова пасляваеннага дзесяцігоддзя развівалася ў рэчышчы тагачаснага літаратурнага працэсу, але і тады яна вызначалася інтэлектуалізмам, які разам з палкім грамадзянскім пафасам выдзяляў яе з агульнага патоку. А.Куляшову належала першынство ў выяўленні адчуванняў чалавека, які вяртаецца на Зямлю пасля касмічнага палёту. Вершы яго станавіліся ўсеахопнымі, напаўняліся грамадскай думкай і ў той жа час былі канкрэтнымі. «Новая кніга» А.Куляшова — гэта выхад ўсёй беларускай паэзіі на вышэйшыя рубяжы. У 60—70-я гады яшчэ больш узрасла філасафічнасць яго паэзіі. Праблемы вайны і міру, існавання чалавецтва, захавання планеты ад глабальнага знішчэння, недапушчальнасць парушэння норм жыцця характэрны, напрыклад, для філасофскіх твораў «Цунамі», «Маналог». У паэме «Варшаўскі шлях» праз асэнсаванне жыццёвага і творчага шляху паэта А.Твардоўскага па-майстэрску паказана атмасфера грамадскага жыцця, роля асобы паэта ў грамадстве. Драматычная паэма «Хамуціус» уваскрашала вобраз рэвалюцыянера-дэмакрата Кастуся Каліноўскага, пацвярджала пераемнасць гістарычных падзей, паяднoўвала наша мінулае з сучаснасцю. Вядомы А.Куляшоў і як перакладчык. Яшчэ ў 1930-я гады ён узнавіў на беларускай мове асобныя творы А.Пушкіна. Пазней перакладаў творы М.Лермантава, паэмы «Энеіда» І.Катлярэўскага, «Спеў аб Гаяваце» Г.Лангфела і інш. Выступаў ён з крытычнымі і публіцыстычнымі артыкуламі. Творы А.Куляшова перакладаліся на многія замежныя мовы. На словы паэта кампазітары (І.Лучанок, І.Любан, А.Флярко̆ўскі і інш.) напісалі музыку. Надзвычай папулярнымі сталі песні «Алеся», «Згадай усё...».

А.С.Гурская, Я.І.Клімуць.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1957. Т. 1. Вершы, балады; Грозная пушча. Т. 2. Паэмы. Рэц.: Жидович И. Поэзия высокой идейности и большого мастерства // Сов. Бел. 1957. 22 нояб.; Юрэвіч У. Песні маладосці // Беларусь. 1957. № 10.

Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1966—1967. Т. 1. Вершы; Паэмы: Крыўда; Аманал; Антон Шандабыла; Баранаў Васіль; У зялёнай дуброве. Мн., 1966; Т. 2. Вершы; Паэмы: Хлопцы апошняй вайны; Сцяг брыгады; Прыгоды цымбал; Дом № 24; Перамога. Мн., 1966. Т. 3. Новыя вершы; Маналог; Паэмы: Новае рэчышча; Толькі ўперад; Песня аб слаўным паходзе; Грозная пушча. Мн., 1967. Т. 4. Пераклады з А.Пушкіна, М.Лермантава, М.Ісакоўскага, Т.Шаўчэнкі, А.Малышкі, М.Нагнібяды, Г.Камянецкага, І.Харыка. Мн., 1967.

Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1974—1977. Т. 1. Вершы. [1927—1970 гг.] Мн., 1974; Т. 2. Паэмы. Мн., 1975; Т. 3. Грозная пушча; Далёка да акіяна. Мн., 1975; Т. 4. Пераклады. Мн., 1976; Т. 5. Творы розных гадоў; Крытычныя нататкі. Мн., 1977. Рэц.: Кенька М. Творчая акрыленасць // Звязда. 1977. 20 снеж.

Выбр. тв. Мн., 1947. Рэц.: Васільеў Ю. Партыйная кніга // ЛіМ. 1948. 3 крас.; Кудраўцаў І. Паэт праўды і барацьбы // Полымя. 1948. № 1; Марціновіч А. «Выбраныя творы» Аркадзя Куляшова // Селянін. 1948. 29 лют.

Выбр. вершы і паэмы. Мн., 1948. (Б-ка школьніка).

Выбр. тв. Мн., 1951. Рэц.: Герцовіч Я. Паэт і яго лірычны герой // Беларусь. 1952. № 4; Жыдовіч І. Паэзія вялікай жыццёвай праўды і хараства // Калг. праўда. 1952. 13 лют.; Кулешов Ф. Лирика

Аркадия Кулешова / / Сов. Бел. 1952. 11 апр.

Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1. Вершы; Балады; Паэмы. Т. 2. Новая кніга; Паэмы; Грозная пушча. Рэц.: Бурьян Б. От сердца к сердцу / / Сов. Бел. 1964. 9 июня; Тарас В. Слова — як хлеб надзённы / / Полымя. 1964. № 11.

Мая Бесядзь: Лірыка. Мн., 1973. (Б-ка бел. паэзіі). Рэц.: Бечык В. З вечнаю прагаю ў вачах / / Маладосць. 1973. № 11.

1.2.

Росквіт зямлі: Вершы. Мн., 1930. Рэц.: Бур Л. Вершы аб калгасным уздыме / / Палес. праўда. 1931. 22 лют.; Васіленя А. / / Узвышша. 1930. № 7; Крысько Ц. [Вітка В.], Мікуліч Б. Трэба вучыцца / / Маладняк. 1930. № 10.

Медзі дождж: Эпас. Мн., 1932.

Па песню, па сонца!.. Мн., 1932.

Аманал. Мн., 1933. Рэц.: Ушакоў А., Зарыцкі А. «Аманал» А.Куляшова / / ЛіМ. 1934. 12 студз.

Гарбун: Паэма. Мн., 1935.

Мы жывём на граніцы: Вершы і паэмы. МН. 1938.

Радзіме і правадыру: Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі. Мн., 1938 / У сааўт. з інш.

У зялёнай дуброве: Вершы. Мн., 1940. Рэц.: Ігнатаў У. Свет савецкага юнака / / Бальш. Пал. 1941. 15 крас.; Głowacki T. W zielonej dąbrowie / / Sztandar Wolności. 1941. 25 kwiet.

Баранаў Васіль. Мн., 1941. Рэц.: Шкраба Р. Дзве кнігі для рабят / / ЛіМ. 1941. 7 мая; Элькінд І. «Баранаў Васіль» / / Піянер Бел. 1941. 27 крас.

Добры чалавек: Вершы і паэмы. Мн., 1941.

Сцяг брыгады: Паэмы і вершы. М., 1943. Рэц.: Александровіч А. Паэзія праўды / / Беларусь. 1944. № 2; Поэма А.Кулешова / / Лит. и искусство. 1943. 9 янв.

На сотай вярсце: Вершы і паэмы. Мн., 1945.

Пыгоды цымбал: Паэма. Мн., 1945. Рэц.: Чабор М. Паэма пра бяссмерцё / / Беларусь. 1945. № 6. 2 выд. Мн., 1948.

Вершы. Мн., 1947. (Школьная б-ка).

Паэмы. Мн., 1947. Рэц.: Карпачоў М. Аркадзь Куляшоў. «Паэмы» / / Гомел. праўда. 1947. 6 ліп.; Пятровіч Н. Паэмы аб савецкім чалавеку / / За Радзіму. 4 студз.

Камуністы: Вершы. Мн., 1949. Рэц.: Міхалап Я. Паэзія вялікай ідэйнай і мастацкай сілы / / Гродзен. праўда. 1949. 13 сак.; Панчанка П. / / ЛіМ. 1949. 12 сак.; Рывкин Я. «Коммунисты». — Сов. Бел. 1949. 16 янв.

Камуністы: Кніга паэзіі. Мн., 1951.

Новае рэчышча: Паэма. Мн., 1951.

Вершы і паэмы. Мн., 1954. (Школьная б-ка).

Граніца: Аповесць у вершах. Мн., 1954. Рэц.: Бачыла А. «Граніца». Вершаваная аповесць А.Куляшова / / Звязда. 1954. 6 жн.; Капец У. Новы твор А.Куляшова / / Віцеб. рабочы. 1954. 1 кастр.

Грозная пушча: Вершаваная хроніка. Мн., 1956. Рэц.: Бачыла А. Подых грознай пушчы / / Беларусь. 1956. № 6; Макарэвіч А. / / Маг. праўда. 1956. 11 вер.; 3 выд. [?] Мн., 1963.

Вершы і паэмы. Мн., 1966. (Школьная б-ка).

Сасна і бяроза: Кніга паэзіі. Мн., 1970. Рэц.: Бярозкін Р. «Рух, а не прывал...» / / Беларусь. 1971. № 4; Гіламёдаў У. «Я — сведка ўсіх падзей...» / / Полымя. 1971. № 8; Мартынава Г. Неабдымная, як жыццё / / Маг. праўда. 1971. 13 ліп.; Смольянова Л. Человек и время / / Заря. 1971. 15 июня.

Сцяг брыгады: Паэма. Мн., 1970 / Тэкст парал. на бел., рус. і укр. мовах.

Далёка да акіяна: Паэма. Мн., 1972. Рэц.: Арочко М. Отмечена временем / / Дружба народов. 1973. № 4; Бярозкін Р. «Рух, а не прывал...» / / Беларусь. 1973. № 6.

Хуткасць: Кніга паэзіі. Мн., 1976. Рэц.: Арочко М. Ветви могучего дерева / / Лит. обозрение. 1977. № 6; Барсток М. Сяброўства сувязны / / Вяч. Мінск. 1978. 17 ліст.; Бечык В. Святло духоўнасці / / ЛіМ. 1977. 10 чэрв.; Бярозкін Р. Новая кніга А.Куляшова / / Беларусь. 1977. № 2; Губернатараў М. У глыб душы і ісцін вечных / / Віцеб. рабочы. 1977. 11 мая; Липневич В. Чтобы землю обнять / / Сел. газ. 1977. 2 дек.; Рубін І. «Перад сабой і светам будзь праўдзівы» / / Мін. праўда. 1978. 2 снеж.; Тычына М. Запавет / / ЛіМ. 1978. 13 кастр.; Шпакоўскі І. Сувязь з часам і людзьмі / / Звязда. 1977. 7 чэрв.

Крылы: Лірыка, 1927—1977. Мн., 1984.

Профілі: Лірыка. Мн., 1987. (Паэтыч. б-ка).

Маналог: Вершы, паэмы. Мн., 1989.

1.3.

1925. [Рэц. на кн.: Чарот М. Босыя на вогнішчы. Паэма. Калінін. 1925] / / Маладняк Калініншчыны. № 2 / Пад крыпт. А.К. Аўт. спрэчнае; Камсамольцы за вучобаю / / Малады араты. № 14 / Пад прозв. Куляшоў. Аўт. спрэчнае.

1926. Ты мой брат: [Верш] / / Малады камуніст. 30 вер. / Пад псеўд. Аркадзь Дуда.

1927. Я спяваю...: [Верш] / / Світанне. № 3 / Пад псеўд. Аркадзь Дуда; Гоман жоўталісця: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 18—19 / Пад псеўд. Аркадзь Дуда; Жоўталісце...: [Верш] / / Маг. селянін. 14 жн. / Пад псеўд. Аркадзь Дуда; Муць старая не муціць даль: [Верш] / / Там жа. 21 жн. / Пад псеўд. Аркадзь Дуда; На шляху: [Верш] / / Там жа. 11 вер. / Пад псеўд. Аркадзь Дуда; Як паэта Маторны схадзіў на «Парнас»: (Фельетон) / / Сав. Бел. 2 кастр. / Пад крыпт. А.К. Аўт. спрэчнае.

1928. На аснежаных далях: [Верш] / / Полымя. № 2; Бывай: [Верш] / / Там жа. № 5; Снягі: [Верш] / / Маг. селянін. 29 сак.; Раніца: [Верш] / / Там жа. 3 чэрв.; Дні бягуць...: [Верш] / / Там жа. 23 вер.; Ноч у полі: [Верш] / / Там жа. 14 кастр. / Пад псеўд. Аркадзь Жытнёвы / Аўт. спрэчнае; «Дзесь, над абветраным гаем...»: [Верш] / / Там жа. 4 ліст. / Пад псеўд. Аркадзь Жытнёвы / Аўт. спрэчнае.

1929. Дзень заплятае...: «Пад жыццёвы штодзённы шум...»: [Вершы] / / Ранне. Магілёў; Байка пра зайку / / Бел. піянер. № 1 / Сааўт. Ю.Таўбін; Пародыі: на С.Фаміна «У дымным жыце»; на М.Хведаровіча «Сто сёмая песня» / / Маладняк. № 7 / Пад псеўд. Мсціслаўцы. Сааўт. З.Астапенка, Ю.Таўбін; «На зямлі»; «Астраном»: [Вершы] / / Там жа. № 11—12; Узбекскія матывы: [Верш] / / Полымя. № 8—9; Дні ўрачыстыя: [Верш] / / Піянер Бел. 23 снеж. / Пад псеўд. Аркадзь Жытнёвы / Аўт. спрэчнае; Пяцігодка: [Верш] / / Сав. Бел. 24 ліст.; Сястры Ліне: [Верш] / / Чырв. змена. 6 студз.; «Учора над загонамі...»: [Верш] / / Там жа. 17 сак.; Радуйся, дружа!..: [Верш] / / Там жа. 14 крас.; Мігнулі, як знічкі, далёкія годы: [Верш] / / Там жа. 21 ліп.; На палёх; З паэмы «Зажынкі» / / Там жа. 28 ліп.; 1914—1929: [Верш] / / Там жа. 1 жн.; Радасць дзён: [Верш] / / Там жа. 28 жн.; Песня перамог: [Верш] / / Там жа. 8 вер.; Манеўры: [Верш] / / Там жа. 22 вер.; Камсамолу: [Верш] / / Там жа. 25 ліст.

1930. Бацькі: [Верш] / / Маладняк. № 4; Ударнікам: [Верш] / / Там жа. № 10; Сібір: [Верш] / / Полымя. № 1; Будуем вялікія дні: [Верш] / / Сав. Бел. 16 лют.; Трактарная вясна: [Верш] / / Чырв. змена. 27 студз.; Уперад: [Верш] / / Там жа. 22 сак. / Пад прозв. Р.Куляшоў. Аўт. спрэчнае.

1931. Пагромы: [Верш] / / Маладняк. № 1; Сонечнае заўтра: [Вершы] / / Полымя. № 9; Крыўда: Паэма / / Узвышша. № 1; Распрацоўкі: [Верш] / / Там жа. № 2; Цвік: [Верш] / / Чырв. Бел. № 8.

1932. На кліч пяцігодак; Камуна на працы; Калі прыйдзе час: [Вершы] / / Партыя, слухай. Мн.; Крызіс: [Верш] / / Беларусь калгасная. № 4; Галодны паход: [Верш] / / Там жа. № 5; Аманал: Аповесць / / Полымя рэвалюцыі. № 1—4; Хаўтуры: [Верш] / / Чырв. Бел. № 13; Імперыялізм: [Верш] / / ЛіМ. 18 сак.; Інтэрвенцыя: [Верш] / / Там жа. 28 сак.; За інтэрнацыянальную тэматыку ў паэзіі / / Там жа. 30 крас. / Сааўт. Ю.Таўбін: [Рэц. на кн.: Грыневіч К. На бераг. Мн., 1932] / / Там жа. 27 чэрв.; З паэмы «Гарбун» / / Там жа. 6 ліст.; Рысы шляху паэта / / Чырв. змена. 10 вер. / Пад. крыпт. А.К.

1933. Паэт-камсамолец абавязваецца / / ЛіМ. 31 снеж.; Забойства: Урывак з паэмы «Гарбун» / / Чырв.

змена. 8 чэрв.; «Пцічка» на клубнай эстрадзе // Там жа. 14 кастр.

1934. На лесазагатоўках; Распрацоўкі: [Вершы] // Бальшавіцкая моладзь. Мн.; Гарбун: Паэма // Полымя рэвалюцыі. № 6—9; Таварышу, які перамог смерць: [Верш] // Там жа. № 11; ЛіМ. 15 ліст.; Гарбун: Урывак з паэмы // ЛіМ. 12 студз.; Эсэры: Урывак з паэмы // Там жа. 16 лют.; Пачуццё адказнасці: Слова пісьменніка // Там жа. 22 крас.; З паэмы «Брыгадзір» // Там жа. 30 чэрв.; Паляванне: Урывак з паэмы // Там жа. 9 вер.; Стварыць чалавечыя вобразы: (З прамовы на III пленуме ССПБ) // Там жа. 18 снеж.; Забойства: Урывак з паэмы «Гарбун» // Чырв. змена. 24 чэрв.

1935. Табуны: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 6; Чырв. змена. 22 ліп.; Супраць кулацкіх тэндэнцый у літаратуры // ЛіМ. 20 крас. / Сааўт. А.Кучар; Поспех: [Верш] // Там жа. 11 вер.; Пад вільготнымі кроплямі: [Верш] // Там жа. 22 вер.; Людзі прагнуць: Урывак з паэмы // Там жа. 29 кастр.; Людзі прагнуць: (З паэмы) // Чырв. змена. 10 ліп.

1936. Людзі прагнуць: Паэма // Полымя рэвалюцыі. № 5—6; Смела крытыкаваць недахопы сваёй творчасці // ЛіМ. 31 сак.; Да канца выкрываць ворагаў у літаратуры // Там жа. 3 вер. / У сааўт. з інш.; На штурм апошні!: [Верш] // Там жа. 12 ліст.; Песня пра Сталіна // Піянер Бел. 4 кастр. / Сааўт. Х.Мальцінскі, Э.Агняцвет; Размова сяброў: [Верш] // Чырв. змена. 11 кастр.

1937. Баранаў Васіль: Паэма // Полымя рэвалюцыі. № 3. Рэц.: Клімковіч М. // Дружба народов. 1939. № 2; Ушакоў А. Творчы поспех // ЛіМ. 22 кастр.; Баранаў Васіль: Урыўкі з паэмы // Звязда. 12 лют.; Дэпутат народа: [Верш] // Там жа. 18 ліст.; Чараўніца: [Верш] // ЛіМ. 28 мая: Бацька: [Верш] // Там жа. 15 чэрв.; Вартаўнік: [Верш] // Там жа. 6—7 ліст.; Мы жывём на граніцы: [Верш] // Там жа. 26 ліст.

1938. Баранаў Васіль: (Паэма); На штурм апошні: [Верш] // Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Радзіме і правадыру: Вершы і песні аб сталінскай канстытуцыі // Полымя рэвалюцыі. № 6; Бальш. Пал. 14 мая; Віцеб. рабочы. 18 мая; Звязда. 12 мая; ЛіМ. 17 мая; Сов. Бел. 14 мая / У сааўт. з інш.; Чырванасцяжны камсамол: Паэма // Полымя рэвалюцыі. № 10; ЛіМ. 30 кастр.; Чырв. змена. 30 кастр. / У сааўт. з інш.; У зялёнай дуброве: Паэма // Полымя рэвалюцыі. № 10; Рэц.: Клімковіч М. «В зеленой дубраве» // ЛГ. 31 дек.; Чалавеку: [Верш] // Звязда. 28 сак.; У зелёнай дуброве: [Урывак з паэмы] // Там жа. 12 вер.; Каля самай граніцы: Урывак з паэмы // ЛіМ. 22 лют.; У зялёнай дуброве: Урывак з паэмы // Там жа. 30 вер.; Над чым працавалі паэты БССР у мінулым годзе // Чырв. змена. 4 студз.; Вялікае шчасце: [Верш] // Там жа. 7 ліст.

1939. Вінтоўка: [Верш] // Вызваленым братам. Мн.; Полымя рэвалюцыі. № 9; Чырванасцяжны камсамол: (Паэма) // Камсамол на граніцы. Мн. / У сааўт. з інш.; У дазоры: Урывак з паэмы «Баранаў Васіль» // Іскры Ільіча. № 2; Воблака: [Верш] // Там жа. № 6; Юнацкі свет: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 4; Таварышу Сталіну: [Верш] // Там жа. № 5—6; Бальш. Пал. 28 крас.; Віцеб. рабочы. 28 крас.; Звязда. 26 крас.; ЛіМ. 1 мая; Радзіма: [Вершы] // Звязда. 1 студз.; Вялікі абавязак // ЛіМ. 9 лют.; Бывай, Эдуард!: Слова-развітанне з Э.Самуйлёнкам // Там жа. 15 лют.; Бюро даведак: [Верш] // Там жа. 11 жн.; Паэзія Максіма Танка // Там жа. 23 ліст.; Клятва: Урывак з паэмы «Чырвонасцяжны камсамол» // Піянер Бел. 21 студз. / У сааўт. з інш.

1940. Юнацкі свет: (Другі цыкл вершаў) // Полымя рэвалюцыі. № 3; Хлопцы апошняй вайны: [Паэма] // Там жа. № 8. Рэц.: Бярозкін Р. Выспяванне мужнасці // ЛіМ. 1940. 10 жн.; Герцовіч Я. Произведение большой художественной силы // Сов. Бел. 1940. 30 дек.; Шарахоўскі Я. «Хлопцы апошняй вайны» А.Куляшова // Звязда. 1941. 9 студз.; Іосіф Пракуда: [Нарыс] // Звязда. 16 сак.; Чырв. звязда. 11 сак.; Цудоўныя песні // Звязда. 8 снеж.; Ранак; Легенда; Шэршні: [Вершы] // ЛіМ. 1940. 1 студз.; Хлопцы апошняй вайны: Урывак з паэмы // Там жа. 10 жн.; Піянеры: Урывак з верша // Там жа. 28 вер.; Мая Бяседзь; Станцыя Камунары; Паведамленне ТАСС: [Вершы] // Там жа. 7 ліст.; Арцём Пятровіч Саўчанка: [Нарыс] // Чырв. звязда. 15 сак.; Каханне, дружба, мужнасць // Чырв. змена. 1 студз.

1941. У дазоры: [Верш] // Слава Арміі Чырвонай. Мн.; Политруку: [Верш] // Знамя Советов. 1 авг.; Расплата: [Верш] // Там жа. 2 авг.; Друзья: [Верш] // Там жа. 4 авг.; Песня о безымянном герое: [Верш] // Там жа. 6 авг.; Наказ: [Верш] // Там жа. 10 авг.; Разведчики: [Верш] // Там жа. 16 авг.; Бой: [Верш] // Там жа. 18 авг.; Конец «карьеры»: [Верш] // Там жа. 25 авг.; Чайка: [Верш] // Там жа. 26 авг.; В наступлении: (Рассказ бойца) // Там жа. 30 авг.; Месть: [Верш] // Там жа. 5 сент.; Знакомство с героем: [Верш] // Там жа. 9 сент.; Водитель: [Верш] // Там жа. 11 сент.; Как Петров уничтожил диверсантов: [Верш] // Там жа. 12 сент.; Разгром: [Верш] // Там жа. 17 сент.; Приманка для фашистского танка: [Верш] // Там жа. 23 сент.; Походная кухня: [Верш] // Там жа. 26 сент.; На ловца и зверь бежит: [Верш] // Там жа. 29 сент.; Случай с противогазом: [Верш] // Там жа. 2 окт.; Ночной поиск: [Верш] // Там жа. 8 окт.; Разгром фашистского штаба: [Верш] // Там жа. 14 окт.; Это будет: [Верш] // Там жа. 6 нояб.; Грозная сила: [Верш] // Там жа. 15 нояб.; Кветка шчасця: [Верш] // ЛіМ. 11 студз.; Магілёўская хмарка; «Плыла, цалавалася хмарка з зямлёй...»; Пасведчанне: [Вершы] // ЛіМ. 15 сак.; Першамайская араторыя: [Верш] // Там жа. 29 крас.; Яшчэ пажадаем...: Слова пісьменніка // Там жа. 7 мая; Пасведчанне: [Верш] // Палес. праўда. 20 сак.; Сонейка, уставай!: [Верш] // Піянер Бел. 24 крас.; Пад самае сіняе неба: [Верш] // Там жа. 8 чэрв.; З першамайскай дэманстрацыі: [Верш] // Чырв. змена. 4 мая.

1942. Над брацкай магілай: [Верш] // За сваб. Бел. 9 ліп.; Сав. Бел. 6 ліп.; Балада аб чатырох заложніках: [Верш] // За сваб. Бел. 12 жн.; Ліст з палону: [Верш] // Там жа. 27 жн.; Витебская махорка: [Верш] // Знамя Советов. 1 янв.; Над бездной: [Верш] // Там жа. 21 февр.; Вперед!: [Верш] // Там жа. 23 февр.; Нас ждут: [Верш] // Там жа. 1 мая; Самолету — крышка, ассу — шишка: [Верш] // Там жа. 7 июня; Волк и овцы: [Байка] // Там жа. 18 июня; Политрук: [Верш] // Там жа. 25 июня; Бойцу: [Верш] // Там жа. 4 авг.; Не хочешь быть рабом — коли врага штыком: [Верш] // Там жа. 6 сент.; Письмо: [Верш] // Там жа. 25 сент.; Снайпер; Давыдов вышел на охоту...: [Вершы] // Там жа. 27 сент.; Кремлевские часы: [Верш] // Там жа. 7 нояб.; Фюрер дает интервью: (Маленький фельетон) // Там жа. 7 нояб.

1943. Развітанне: (З паэмы «Сцяг брыгады») // Беларусь. М. Альманах 1; Балада аб чатырох заложніках; Ліст з палону: [Вершы] // Моладзь Беларусі ў баях за Радзіму. М.; Камсамольскі білет: [Верш] // Раздавім фашысцкую гадзіну. № 110; Будет фюреру, как дуче...: [Верш] // Знамя Советов. 22 июля; Вперед, на врага!: [Верш] // Там жа. 28 июля; Возвращение цимбалиста: [Верш] // Там жа. 4 авг.; Московские залпы и эхо в Берлине: [Верш] // Там жа. 7 авг.; Из Карачова на карачках: [Верш] // Там жа. 16 авг.; Тигр и Орел: [Байка] // Там жа. 17 авг.; И в жар и в дрожь...: [Верш] // Там жа. 5 сент.; Сломалась ось — колеса врозь: [Верш] // Там жа. 10 сент.; Потеряла я головку: [Верш] // Там жа. 12 сент.; Из Брянска брякнулся он тоже — сие написано на роже: [Гумарыстыч. старонка] / Сааўт. Ц.Кіпніс; Брянск: [Верш] // Там жа. 18 сент.; Танец арийской обезьяны: [Верш] // Там жа. 20 сент.; Стелются туманы: [Верш] // Там жа. 20 окт.; Знамя бригады: [Урыўкі з паэмы] // Там жа. 21 окт.; Комсомольский билет: [Верш] // Там жа. 29 окт.; «Сцяг брыгады»: (Урывак з паэмы) // Сав. Бел. 13 студз., 7 крас.

1944. Маці: Народная балада // Беларусь. № 1; Прыгоды цымбал: Урывак з паэмы // Там жа. № 3; Вызваленне: [Верш] // Чырв. змена. 10 жн.

1945. Вызваленне; Млынар; Віцебская махорка; Пад восеньскім небам: [Вершы] // Альманах 2. Мн.; Маці: (Народная балада); Развітанне: (З паэмы «Сцяг брыга-

ды»); Балада аб чатырох заложніках; Над брацкай магілай; Ліст з палону: [Вершы] / / За шчасце Беларусі. М.; Л.; Выкуп: Урывак з паэмы «Прыгоды цымбал» / / Беларусь. № 3; У баку ад свята; Галубкі: [Вершы] / / Там жа. № 4; Камсамольскі білет: [Верш] / / Бярозка. № 4; Прыгоды цымбал: Паэма / / Полымя. № 4, 5; Піянер Бел. 13 вер.; Рэц.: Мозольков Е. / / Правда. 1946. 22 янв.; Яго ж. О белорусской поэзии 1945 г. / / Сов. Бел. 1945. 30 дек.; Балада аб знойдзенай падкове / / ЛіМ. 10 крас.; У імя бацькаўшчыны / / Там жа. 10 мая; З паэмы «Прыгоды цымбал» / / Там жа. 10 чэрв.; Мае крылы [Верш] / / Там жа. 22 вер.; Пафос созидания / / ЛГ. 10 марта / Сааўт. П.Глебка; Будущие книги / / Там жа. 9 июня.

1946. Вінтоўка: [Верш] / / Семнаццатага верасня. Мн.; Пятага снежня: [Верш] / / Звязда. 5 снеж.; Дом; Балада пра вока; Пасведчанне; Карандаш; Каменка; На полі бою; Колас; Чмель; Вяселле; Лісты; Сланечнік: [Вершы] / / ЛіМ. 23 ліст.

1947. Бацька; Вуліца Маскоўская: [Вершы] / / Роднай Маскве. Мн.; Госці; Добры чалавек; На сотай вярсце; Песня лістаносца; Бюро даведак; Камсамольскі білет; Балада аб знойдзенай падкове; У баку ад свята; Балада аб чатырох заложніках: [Вершы]; Дом № 24: [Паэма] / / Эстрада. Мн.; Слова да Аб'яднаных нацый; Быліна пра волата; Балада пра сведку; Зямля; Ліст, адрасаваны арэшнікам: [Вершы] / / Беларусь. № 11; Кандидат белорусского народа / / Известия. 6 февр.; Максім Танк / / ЛіМ. 18 студз.; Без разліку на чытача / / Там жа. 19 ліп. / Сааўт. У. Шахавец; Быліна пра волата: [Верш] / / Там жа. 6 ліст.; Мы ідзем да камунізма: [Нататкі] / / Там жа. 22 ліст.; Навагодняя ёлка: [Верш] / / Там жа. 27 снеж.; Пакаленне савецкіх людзей / / Наст. газ. 6 ліст.; Пятага снежня: [Верш] / / Сав. Радзіма. 5 снеж.; О переводе «Евгения Онегина»: (Письмо в редакцию) / / Сов. Бел. 15 окт.; Дом: [Верш] / / Чырв. звязда. 28 студз.

1948. [Прадмова да:] Тавлай В. Стихом пилю решетку: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. № 6; Камуністы: [Верш] / / Полымя. № 2; Заря. 29 февр.; ЛіМ. 14 лют.; Сов. Бел. 23 марта; Новае рэчышча: Паэма / / Полымя. № 10. Рэц.: Барушка А. Выдатны здабытак савецкай паэзіі / / Чырв. змена. 1949. 24 мая; Бурносов В. Поэма о строителях коммунизма / / Сталин. молодежь. 1949. 10 июня; Валасевіч Э. Рапарт палітычнай сталасці / / За Радзіму. 1949. 22 сак.; Данскі Я. Натхняючая паэма / / Зара. 1949. 16 лют.; Карпачоў М. «Новае рэчышча» / / Гомел. праўда. 1949. 30 студз.; Книпович Ё. Новое русло жизни / / Новый мир. 1949. № 7; Кудраўцаў І. Паэт-наватар / / ЛіМ. 1949. 16 крас.; Няхай Р. Погляд у будучыню / / Наст. газ. 1949. 21 чэрв.; Сабаленка Р. Выдатныя творы савецкай паэзіі / / Чырв. звязда. 1949. 29 крас.; Шараховский И. Поэма А.Кулешова «Новое русло» / / Сов. Бел. 1949. 29 апр.; Шчарбатаў Г. «Новае рэчышча» / / Звязда. 1949. 29 крас.; Апярэджваючы час / / Бальш. сцяг. 11 крас.; Быліна пра волата; Камсамольскі білет; Магілёўская хмарка; Слова да Аб'яднаных нацый; Ельнік; Колас; Да маіх землякоў: [Вершы] / / За Радзіму. 4 студз.; Агні камунізма; Раздзел з паэмы «Новае рэчышча» / / Звязда. 26 снеж.; Беларуская савецкая паэзія за 1947 год: [Даклад на рэспубліканскім сходзе пісьменнікаў] / / ЛіМ. 28 лют.; Новае рэчышча: Урывак з паэмы / / Там жа. 28 жн.; Неразрывная связь с коммунизмом / / ЛГ. 13 марта.; Опережая время: [Рэц. на кн.: Танк М. Каб ведалі. Мн., 1948] / / Там жа. 3 апр.

1949. Камуністы; Бацька; Бюро даведак; На сотай вярсце; Ельнік; Млын; Мая Бесядзь; Магілёўская хмарка; Над брацкай магілай; Балада аб чатырох заложніках; Маці; Камсамольскі білет; Ліст з палону; Елка (Урывак з паэмы «Прыгоды цымбал»); Балада аб замініраваным полі (Урывак з паэмы «Сцяг брыгады»); Балада аб знойдзенай падкове; Крылы; Балада пра вока; Карандаш; Дом; На полі бою; Колас: [Вершы] / / Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Жывы Ленін: [Верш] / / Беларусь. № 1; Віцеб. рабочы. 21 студз.; ЛіМ. 15 студз. Сав. селянін. 20 студз.; Слова аб правадыру народаў: Паэма / / Беларусь. № 12; О работе над переводом «Евгения Онегина» / / Дружба народов. № 3; Ад усяго сэрца: [Верш] / / Полымя. № 1 / У сааўт. з інш.; Выйшлі ўсе мы з народа: [Верш] / / Там жа. № 4; Простыя людзі: Паэма / / Там жа. № 8. Рэц.: Васількоў В. «Простыя людзі» / / За Радзіму. 1949. 22 ліст.; Зарыцкі А. Аб простых людзях / / ЛіМ. 1949. 22 кастр.; Луцкі А. Слова ў абарону міру / / Бальш. Пал. 1950. 2 крас.; Рывкин Я. Поэма о советском патриотизме / / Сов. Бел. 1949. 7 дек.; Хелемский Я. Слово простых людей / / ЛГ. 1949. 23 ліст.; Слова да Аб'яднаных нацый: [Верш] / / Бальшавік Палесся. 2 кастр.; Простыя людзі: (Урывак з паэмы) / / Звязда. 8 мая; Камуністы — тварцы будучыні / / ЛіМ. 14 лют.; Перамога: (Урывак з паэмы «Простыя людзі») / / Там жа. 7 мая; Работа над перакладам «Яўгенія Анегіна» / / Там жа. 4 чэрв.; Слова аб правадыру народаў: Урывак з паэмы / / Там жа. 28 снеж.; Любимый поэт народа / / Правда. 10 мая; Наш великий учитель / / Сов. Бел. 5 июня; Вінтоўка: [Верш] / / Чырв. змена. 13 кастр.

1950. Слова аб правадыру народаў: (Паэма); Жывы Ленін; Камуністы; Слова да Аб'яднаных нацый: [Вершы]; Простыя людзі: (Паэма) / / На варце міру. Мн.; Толькі ўперад: Паэма / / Полымя. № 11; Рэц.: Гротаў К. Паэма аб маладосці / / За Радзіму. 1951. 25 сак.; Кучар А. Нашы сучаснікі / / Мін. праўда. 1951. 11 снеж.; Луцкий А. Девиз поколения / / Бальш. Пал. 1950. 9 снеж.; Перкін Н. Аб новай паэме Аркадзя Куляшова / / ЛіМ. 1950. 9 снеж.; Соболенко Р. Величие советского человека / / Красная звезда. 1950. 16 снеж.; Цімошак М. / / Зара. 1951. 30 сак.; Шчарбатаў Г. Хвалюючы змястоўны твор / / Звязда. 1951. 31 студз.; Выдатны рускі савецкі паэт / / ЛіМ. 21 студз.; Толькі ўперад: Урывак з паэмы / / Там жа. 2 вер.; Чувство единой семьи / / Правда. 13 марта; За мир, за счастье людей / / Там жа. 14 окт.; Жывы Ленін: [Верш] / / Чырв. змена. 21 студз.

1951. Песня аб слаўным паходзе: Паэма / / Беларусь. № 2; Спяваючы гімн камуністаў; Балада аб жывой газеце; Я не заўважыў: [Вершы] / / Там жа. № 11; Ля новага Глінішча / / За Радзіму. 25 сак.; Беларуская рэспубліканская канферэнцыя прыхільнікаў міру: [Выступленне] / / Звязда. 8 вер.; Калг. праўда. 8 вер.; Мін. праўда. 8 вер.; Сав. Бел. 8 вер.; Маё пасведчанне; Зямля і неба; Зямля і мора: [Вершы] / / ЛіМ. 3 лют.; Пераможа мір! / / Там жа. 24 ліст.; Дело мира победит / / Правда. 23 нояб.

1952. Ад усяго сэрца / У сааўт. з інш.; Камуністы; Бацька; Госці; Слова аб правадыру народаў: [Вершы] / / Ад шчырага сэрца. Мн.; Жывы Ленін; Бацька; Камуністы; Быліна пра волата; Балада аб чатырох заложніках; Камсамольскі білет; Слова да Аб'яднаных Нацый / / Мастацкае слова. Мн.; Жывы Ленін; Камуністы; Алёнка; Толькі ўперад: (Урывак): [Вершы] / / Школьная эстрада. Мн.; Народный поэт / / ЛГ 15 нояб.; Камуністы: [Верш] / / Чырв. змена. 4 кастр.

1953. Камуністы: [Верш] / / Бярозка. № 4; Чырв. змена. 30 ліп.; Граніца; Аповесць у вершах / / Полымя. № 3. Рэц.: Бурьян Б. Вдохновение, содержательность, новизна... / / Сов. Отчизна. 1953. № 6; Яго ж. / / Сов. Бел. 1953. 18 дек.; Герцовіч Я. «Граніца» / / Мін. праўда. 1953. 30 крас.; Каляснік І. Хвалюючы твор / / Мін. праўда. 1954. 11 вер.; Каляснік У. Каб сцерліся межы / / Сав. Радзіма. 1953. 10 вер.; Шчарбатаў Г. Твор аб пільнасці савецкіх людзей / / ЛіМ. 1953. 25 ліп.; У тыя мінуты: [Верш] / / Полымя. № 4; У тыя пяць мінут...: [Верш] / / Звязда. 18 сак.; Граніца: [Урывак з вершаванай аповесці] / / Там жа. 8 крас.; Балада аб жывой газеце: [Верш] / / Там жа. 5 мая.

1954. Толькі ўперад: (Урывак з паэмы «Толькі ўперад!») / / Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Каменка: [Верш] / / Сястры Украіне. Мн.; Балада пра вянок / / Полымя. № 2, 3; Чырв. змена. 22 ліп.; Беспадстаўныя абвінавачванні. Пісьмо ў рэдакцыю / / ЛіМ. 15 мая / Сааўт. М.Танк, П.Глебка, А.Астрэйка; Вернасць: [Верш] / / Там жа. 28 жн.; Жизнь и творчество / / Сов. Бел. 10 окт.

1955. Прамова на III з'ездзе пісьменнікаў БССР / /

Трэці з'езд савецкіх пісьменнікаў БССР. Мн.; Грозная пушча: Паэма // Полымя. № 3. Рэц.: Барсток М. «Грозная пушча» // Мін. праўда. 1955. 15 ліп.; Грозная пушча: (Урывак з паэмы) // ЛіМ. 29 студз.; Камуністы: [Верш] // Піянер Бел. 26 жн.

1956. Камуністы; Камсамольскі білет; Слова да Аб'яднаных Нацый: [Верш] // Мастацкае слова. Мн.; Камуністы: [Верш] // Бярозка. № 2; Маладосць. № 2; Наст. газ. 16 лют.

1957. Камуністы; Балада аб чатырох заложніках; Камсамольскі білет: [Вершы] // Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Свету — мір! // ЛіМ. 27 ліст.; Спяваючы гімн камуністаў: [Верш] // Чырв. сцяг. 30 чэрв.

1958. Камуністы; Жывы Ленін: [Вершы] // Між нас жыве Ленін. Мн.; Жывы Ленін; Камуністы; Камсамольскі білет: [Вершы] // Юным дэкламатарам. Мн.; Кожны мае свой бор...: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 86; Чырвонае лісце: Кінасцэнарый // Полымя. № 8 / Сааўт. А. Кучар; Чырвонае лісце: Урывак з кінасцэнарыя // ЛіМ. 19 ліп. / Сааўт. А.Кучар.

1959. Заўсёды з народам // Вялікі пясняр беларускага народа. Мн.; Камуністы: [Верш] // З цемры да святла. Мн.; Камсамольскі білет: [Верш] // За вярт. на Радзіму. № 6.

1960. Станцыя Камунары: [Верш] // А гармонік грае, грае. № 1; Пяцігодка: [Верш] // Ніва. 6 ліст.

1961. Воблака; На сотай вярсце; Млын; Бюро даведак; Вуліца Маскоўская; Магілёўская хмарка; «Плыла, цалавалася хмара з зямлёй...»; Ранак; Паведамленне ТАСС; Сцяг брыгады: (Урыўкі з паэмы); Над брацкай магілай; Ліст з палону; Бяроза; Крылы; Слова да Аб'яднаных нацый; Колас; Мая Бесядзь; Зямля; Камуністы; Маё пасведчанне; На пасадзе цяжкай...; Мой прэзідыум; «Ужо даўно абрус зімовы...»: [Вершы] // Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 2; Камсамольскі білет: [Верш] // Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Вуліца Маскоўская; Магілёўская хмарка; Над брацкай магілай: [Вершы] // Вянок дружбы. Мн.; Сцяг крылаты ад паўстання да паўстання...: [Верш] // Бярозка. № 10; [Уступнае слова да: Астапенка З. Эдем] // Неман. № 2; З новай кнігі: [Вершы] // Полымя. № 10; Рэц.: Кучар А. Чувства добрые // Сов. Бел. 1963. 8 февр.; Магілёўская хмарка: [Верш] // Звязда. 12 жн.; На пасадзе цяжкой...: [Верш] // Калг. праўда. 15 кастр.; Запытанне: [Верш] // Ніва. 24 снеж.

1962. Слова да Аб'яднаных Нацый; Мае пасведчанне: [Вершы] // Голас сэрца. Мн.; Быль аб цымбалах і цымбалісце; Млын; Колас: [Вершы] // Слаўце Радзіму. Мн.; Дарагія нашы сучаснікі // Голас Радзімы. № 65 / Сааўт. М.Лужанін; З новай кнігі: [Вершы] // Полымя. № 10.

1963. Камуністы; Спяваючы гімн камуністаў; Мой прэзідыум: [Вершы] // Бяссмерце. Мн.; Некалькі слоў аб сабе // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Воблака; «Ужо даўно абрус...»; Колас; Пра восень: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Камуністы: [Верш] // Віцеб. рабочы. 21 ліп.; Мой прэзідыум: [Верш] // Звязда. 30 ліп.; Чырв. змена. 6 ліст.; Пра восень: [Верш] // Ніва. 3 ліст.

1964. Камсамольскі білет; Станцыя Камунары: [Вершы] // Бярозка. № 2; З новай кнігі: [Вершы] // Полымя. № 2; «Я музу параўнаў бы з роднай маці...»; «Маёй рукой пасаджанай бярозе...»; «Сцвярджае час: Заўжды жыццю на змену...»; «Я ў лузе кветкі не сарваў ніводнай...»; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Вершы] // Работніца і сялянка. № 2; «Я хаце абавязаны...»; «Палын не трэба...»; Падлетак я..."; «Ужо з другім заручана...»: Вершы з «Новай кнігі» // ЛіМ. 18 лют.; Тры сустрэчы // Там жа. 16 кастр.; В стране моей юности: (Дни белорусской литературы в России) // ЛГ. 23 июля; Камуністы: [Верш] // Піянер Бел. 7 лют.; З новай кнігі: [Вершы] // Сел. газ. 6 февр.

1965. Камуністы: [Верш] // Ленін заўсёды з намі. Мн.; На Минском шоссе; Витебская махорка; «В дом родной, выбиваясь из сил...»: [Вершы] // Неман. № 3.

1966. Камсамольскі білет: [Верш] // Вожык у дарозе. Мн.; Камсамольскі білет; Балада аб чатырох заложніках: [Вершы] // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Маці: Народная балада; Балада аб чатырох заложніках; Слова да Аб'яднаных Нацый: [Верш] // Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Пра асіны; «Сябры, каго вайна скасіла кулямі...»; «Бег цень мой на гару, каціўся з кручаў...»; «Салдатаў веку, што па грозных цэлях...»; Маналог: [Вершы] // Маладосць. № 2; [Прадмова да:] Таўбин Ю. Стихи тридцатых годов // Новый мир. № 11; Радыё ўсім: Літаратурны сцэнарый // Полымя. № 3 / Сааўт. М.Лужанін; Пасляслоўе да «Грознай пушчы» // Там жа. № 8; Маналог: Памяці паэтаў З.Астапенкі і Ю.Таўбіна // ЛіМ. 8 лют.; Пачатак змовы: Урывак з кінасцэнарыя «Радыё ўсім» // Там жа. 18 лют. / Сааўт. М.Лужанін; Пра асіны: [Верш] // Ніва. 8 мая; «Плыла, цалавалася хмара з зямлёй...»: [Верш] // Ніва. 17 кастр.

1967. Воблака; Колас; Камсамольскі білет: [Вершы] // Арлянятам: Анталогія бел. сав. дзіцячай літ.: У 2 т. Мн. Т. 1; Вуліца Маскоўская: [Верш] // Горад і годы. Мн.; Камуністы; Мой прэзідыум: [Вершы] // Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Жывы Ленін: [Верш] // Наш дарагі Ільіч. Мн.; Яшчэ аб сябрах: [Вершы] // Маладосць. № 1; ЛіМ. 6 студз.; Новыя вершы // Полымя. № 9; 7 лістапада 1966 год; Пасля хваробы доўгай: [Вершы] // ЛіМ. 5 вер.; Дом: [Верш] // Ніва. 22 студз.; Камсамольскі білет: [Верш] // Там жа. 5 лют.

1968. Спяваючы гімн камуністаў: [Верш] // З Леніным у сэрцы. Мн.; Воблака; «Ужо даўно абрус зімовы...»; Колас; Пра восень: [Вершы] // Слова аб роднай прыродзе. Мн.; На зямлі: [Верш] // Беларусь. № 10; Спеў аб Гаяваце: [Уступнае слова да перакл. паэмы Г.Лангфэла] // Полымя. № 6; Цунамі: Паэма // Там жа. № 9; Рэц.: Кучар А. Што такое Цунамі? Новая паэма Аркадзя Куляшова // ЛіМ. 1969. 31 студз.; Цунамі: Урыўкі з паэмы // ЛіМ. 6 вер.; З нагоды свята // Там жа. 26 ліст. / У сааўт. з інш.; Пачэсны ўклад // Маг. праўда. 25 студз.; О своем поколении: Інтэрв'ю // Сел. газ. 14 сент.; Камуністы: [Верш] // Там жа. 25 дек.

1969. Жывы Ленін; Мой прэзідыум; Камуністы: [Вершы] // Жыве між нас геній. Мн.; Слово о товарище // Неман. № 11; [Рэц. на кн.: Пять обелисков: Стихи поэтов, павших на Великой Отечеств. войне. М., 1968] // Во славу Родины. 29 марта; На полі бою: [Верш] // Вяч. Мінск. 3 ліп.; Слова шчырае, народнае: [Інтэрв'ю] // /Зап. А.Шымук // Звязда. 26 лют.; «Гадзіннік мой — не сонца, што ў зеніце...»: [Верш] // Знамя юности. 3 янв.; О переводах поэзии и поэзии перевода: [Адказ на анкету «ЛГ»] // ЛГ. 10 сент.

1970. Камсамольскі білет; Размова з патомкам: [Вершы] // Арлянятам. Мн.; Жывы Ленін: [Верш] // З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Колас: [Верш] // Крынічка. Мн.; Балада аб чатырох заложніках: [Верш] // Наша рэспубліка. Мн.; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Верш] // Разгарэлася зорачка ясная. Мн.; Камуністы: [Верш] // Бярозка. № 11; Сасна і бяроза; Над спаленай вёскай; «Не сустракацца мне больш ніколі з маленствам...»: [Вершы] // Голас Радзімы. № 33; О новой земле // Дружба народов. № 6; Сасна і бяроза; Над спаленай вёскай; «Калі каханне абвянчае...»; «Людское сумленне за грошы...»; «На абшарпаную халупу...»; «Глыбокі лістапад...»; Даўно закончыліся спрэчкі..."; Балада; «Не сустракацца мне больш ніколі...»: [Вершы] // Маладосць. № 7; Далёка да акіяна: Паэма // Полымя. № 6—7. Рэц.: Березкин Г. Возвращение к истокам // Сел. газ. 1970. 28 окт.; Аб новай зямлі // Полымя. № 6; Ненавідзь, грэзя і любя: [Рэц. на кн.: Пять обелисков: Стихи поэтов, павших на Великой Отечеств. войне. М., 1968] // Знамя юности. 28 авг.; Памяти друга // ЛіМ. 20 лют.; Далёка да акіяна: Урыўкі з паэмы // Там жа. 1 мая; Чакай нас, Беларусь // Там жа. 8 мая; Кто не знает дядю Степу? // ЛГ. 11 марта.

1971. Што хаваецца за сямейным паданнем // Полымя. № 10; Жыцця народнага пясняр // ЛіМ. 17 вер.; З крыніц натхнення — да акіяна паэзіі: Інтэрв'ю / Зап. Б.Раманаў // Мін. праўда. 12 студз.

1972. Жывы Ленін; Слова да Аб'яднаных Нацый: [Вершы] / / Залацінкі. Мн.; Млын; Бюро даведак; «Нібы здраду салдат...»; «Я ў лузе кветкі не сарваў ніводнай...»: [Вершы] / / Зорка Венера. Мн.; Несколько слов о себе / / Советские писатели. Т. 4; Каменка: [Верш] / / Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; Непарыўная сувязь з жыццём / / Полымя. № 9.

1973. Размова з патомкам: [Верш] / / Братэрства. Мн.; Мой след; Лірыч. цыкл / / Полымя. № 6; Іменем свабоды: [Верш] / / Там жа. № 11; «Ужо даўно абрус зімовы...»: [Верш] / / Родная прырода. № 2; «Ненавидя, грезя и любя»: [Рэц. на кн.: П я т ь обелисков. М., 1968] / / Во славу Родины. 13 июля; Будаўніку мастоў братэрства: [Інтэрв'ю] / / ЛіМ. 9 лют.; Сяброўскае віншаванне / / Там жа. 12 мая; «Вясеннія ластаўкі» / / Піянер Бел. 29 сак.; Прэч рукі, забойцы!: [Верш] / / Сов. Бел. 3 окт.

1974. Ад перакладчыка / / Куліеў К. Кніга зямлі. Мн.; Камсамольскі білет: [Верш] / / Бярозка. № 2; Мой новы год: [Верш] / / Голас Радзімы. № 7; «Народжаны ў век наш гразовы...»: [Верш] / / Там жа. № 43; Мой новы год; Хуткасць: [Вершы] / / Маладосць. № 2; Фронтовой репортаж: [Вершы]: Песня о безымянном герое; В наступлении; Походная кухня; Водитель; Штурмовики; Дело мастера боится / / Неман. № 2; Запісная кніжка: [Верш] / / Полымя. № 2; Адзіны серп на сённяшнім жніве; Парада сабе самому: [Вершы] / / Сел. х-зо Бел. № 2; Толькі ўперад: Урывак з паэмы / / Піянер Бел. 28 лют.; Чтоб слово стало хлебом...: [Інтэрв'ю] / Зап. С.Климентенко / / Сел. газ. 16 янв.; Іменем свабоды; Слова невядомага салдата: [Вершы] / / Там жа. 6 февр.; Сила доброты / / Сов. культура. 5 марта.

1975. Балада аб чатырох заложніках; Камсамольскі білет; Маці; Балада аб знойдзенай падкове / / Балада мужнасці й відвагі. К.; Вінтоўка: [Верш] / / Дзень паэзіі-75. Мн.; Камуністы: [Верш] / / Камуністы. Мн.; Над спаленай вёскай: [Верш] / / Слухайце — Хатынь!.. Мн.; Над брацкай магілай: [Верш] / / Полымя. № 5; Хамуціус: Паэма / / Там жа. № 9—11. Рэц.: Б я р о з к і н Р. Паэма пра Кастуся Каліноўскага / / Вяч. Мінск. 1975. 23 снеж.; К а в а л е н к а В. Важны здабытак нацыянальнага эпасу / / ЛіМ. 1976. 23 студз.; «Паэмы піша само жыццё...»: [Інтэрв'ю] / Зап. П.Шаўцоў / / ЛіМ. 28 сак.

1976. На пасадзе цяжкой; На паўмільярдным кіламетры; «Ёсць у паэта свой аблог цалінны...»; «Стаю і з пачуццём неўтаймаваным...»; «Адвечны час з нябачных нам дарог...»; «Маёй рукой пасаджанай бярозе...»; «Я музу параўнаў бы з роднай маці...»; «Не стрададаўні бард, але ўсё роўна...»; Сасна і бяроза: [Вершы] / / Ад скарбаў роднае зямлі. Мн.; Камуністы: [Верш] / / Дзень паэзіі-76. Мн.; За шчасце людское; Я хаце абавязаны прапіскаю...: [Вершы] / / Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд. Мн.; Колас; Цвік; На пасадзе цяжкой: [Вершы] / / Люблю будзённы дзень... Мн.; Мастакі — вёсцы / / Звязда. 20 снеж. / Аўт. спрэчнае; Звезды будущего / / ЛГ. 24 марта; Мая Бесядзь: [Верш] / / Маг. праўда. 20 жн.

1977. Маці: Народная балада / / Дзень добры, мама! Мн.; «Гадзіннік мой — не сонца, што ў зеніце...»: [Верш] / / Поэзия Европы: В 3 т. М. Т. 3. Ч. 2; [Прамова] / / Звязда. 6 ліст.; Этапы вялікага шляху: [Інтэрв'ю] / Зап. У.Аніскоўіч / / ЛіМ. 18 сак.; Урокі мужнасці / / Піянер Бел. 5 мая.

1978. «Я хаце абавязаны прапіскаю...»; Мая Бесядзь; Пра восень; «Стаю і з пачуццём неўтаймаваным...»; Камуністы; Над брацкай магілай; Бывай...; «Я ў лузе кветкі не сарваў ніводнай...»; З далёкага: [Вершы] / / Адданасць. Мн.; Балада аб чатырох заложніках; Маці; Камсамольскі білет; Балада аб знойдзенай падкове; Балада пра вестку; Балада пра вока; Вянок / / Беларуская балада. Мн.; За шчасце людское; Хуткасць: [Вершы] / / Квітней, Радзіма. Красуй, жыццё. Мн.; Маладосць; Ранак; Камсамольскі білет; Камуністы; «Спакойнага шчасця...»: [Вершы] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.; [Выступленне] / / Шестой съезд писателей СССР: Стеногр. отчет. 21—25 июня 1976 г. М.; Дом: [Верш] / / Беларусь. № 12; Борцам за свободу посвящается: [Інтерв'ю] / Зап. В.Бечик / / Знамя юности. 17 янв.; Прикасп. коммуна. 19 янв.; Сов. Бел. 19 янв.; Сырдар. правда. 24 янв.

1979. Сын Беларусі: [Урывак з паэмы «Хамуціус»] / / Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; Вінтоўка; Камуністы: [Вершы] / / Покліч долі адзінай. Мн.; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 3; Солнце русской поэзии / / Сов. Бел. 6 июня.

1980. Камсамольскі білет; Камуністы: [Вершы] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; Камсамольскі білет: [Верш] / / Чырв. змена. 9 вер.

1981. Праўда жыцця: [Успаміны] / / Полымя. № 11.

1982. Вуліца Маскоўская; Над брацкай магілай; Камуністы; Слова да Аб'яднаных Нацый; Інтэрнацыянал: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Ён ведаў народнае жыццё / / Успаміны пра Якуба Коласа. Мн.; Каменка: [Верш] / / Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.; Вуліца Маскоўская: [Верш] / / Полымя. № 12; Камуністы: [Верш] / / ЛіМ. 26 лют.

1983. Камсамольскі білет; Слова невядомага салдата; Воблака: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; Камуністы; Мой прэзідыум: [Вершы] / / Заўсёды з Леніным. Мн.; Бяроза: [Верш] / / Маг. праўда. 15 кастр.

1984. Непарыўная сувязь з жыццём / / Валянцін Таўлай: Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн.; На шляху; Гармонік новы, басовы рып...; Бывай...; Дарогі; Бюро даведак; Воблака; Ельнік; Карусель; Шэршні; На сотай вярсце; Млын; Вуліца Маскоўская; Магілёўская хмарка; «Плыла, цалавалася хмара з зямлёй...»; Паведамленне ТАСС; Мая Бесядзь; Ранак; Балада аб чатырох заложніках; Над брацкай магілай; Ліст з палону; Камсамольскі білет; Маці: Народная балада; Бярозка; Балада аб знойдзенай падкове; Алёнка; Крылы; Слова да Аб'яднаных Нацый; Балада пра вестку; Колас; На полі бою; Балада пра вока; Карандаш; Зямля; Камуністы; Жывы Ленін; Маё пасведчанне; Размова з патомкам; На пасадзе цяжкой; Пра восень; Да паэзіі; «Спакойнага шчасця...»; Элегія; «Нібы здраду салдат...»; Перад падарожжам; Пра вечнае пяро; На паўмільярдным кіламетры; Апошняя кніга; «Ёсць у паэта свой аблог цалінны...»; «Усім барознам, раўчукам, кюветам...»; «Ад шчасця сэрца скача, як дзіця...»; «Гадзіннік мой — не сонца, што ў зеніце...»; «За годам год...»; «Калі з зямлі...»; Нябёсы-акіян...; «Шторм акіянскі...»; «Стаю і з пачуццём неўтаймаваным...»; «Не злуйся, акіян, калі патраплю...»; «Адвечны час...»; «Парушыўшы законы прыцягнення...»; «Я ў лузе кветкі не сарваў ніводнай...»; «Таварыш соснам...»; «Маёй рукой пасаджанай бярозе...»; «Мне кожны год, нібы жыццём другім...»; «Я музу параўнаў бы з роднай маці...»; «Я гіну ад бяздзейнасці...»; «Не страдаўні бард...»; «Лес адпалаў...»; «Завея лісцяў у сняжынак пух...»; «Падлетак я...»; «Ужо з другім заручана дзяўчынка...»; «Палын не трэба ні млынам, ні звозкам...»; «Мы славу параўноўваем з віном...»; Людское сумленне...; Салдату веку...; Пра асіны; «Сябры, каго вайна скасіла кулямі...»; Маналог; «Зіма ўцякае начамі...»; 7 лістапада 1966 года; «Пасля хваробы доўгай...»; «Сноп апошні залатога жыта...»; Балада; Сасна і бяроза; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Вершы]; Толькі ўперад: [Паэма] / / Вершы і паэмы. Мн.; Над брацкай магілай: [Верш] / / Дзень паэзіі-84. Мн.; Над брацкай магілай; Камсамольскі білет: [Вершы] / / За цябе, радзіма! Мн.; Малацьба; Песня лістаносца; Мая Бесядзь; Над брацкай магілай; Камуністы; Перад падарожжам; Пра Марс; «Ёсць у паэта свой аблог цалінны...»; «Мы славу параўноўваем з віном...»; «Салдатаў веку, што па грозных цэлях...»; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»; Пра славу; Адзіны серп на сённяшнім жніве: [Вершы]; Сцяг брыгады: (Паэма. Скарочана) / / Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн.; Маці; Слова да Аб'яднаных Нацый: [Вершы] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Верш] / / Беларусь. № 1; Маладосць. № 6; Камуністы; Балада аб чатырох заложніках: [Вершы] / / Беларусь. № 2; Камсамольскі білет: [Верш] / / Бярозка. № 2; Камуністы: [Верш] / / Там жа. № 3; Колас:

[Верш] / / Вясёлка. № 2; Над спаленай вёскай: [Верш] / / Там жа. № 6; Освобождение: (Из фронтовых стихов): Возвращение цимбалиста; Под осенним небом; Брянск; Освобождение / / Неман. № 2; Бывай...; Камсамольскі білет; Камуніст; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 2; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»; Ты і я; «Спакойнага шчасця...»; На паўмільярдным кіламетры: [Вершы] / / Голас радзімы. 9 лют.

1985. Слова да Аб'яднаных Нацый; Інтэрнацыянал: [Вершы] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; «Ёсць у паэта свой аблог цалінны...»; Маё сэрца ў бары; Перад падарожжам; «Адвечны час з нябачных нам дарог...»; «Гадзіннік мой — не сонца, што ў зеніце...»; «Зайздрошчу я мастам, не іх канструктарам...»; «Спакойнага шчасця не зычу нікому...»; «Сноп апошні залатога жыта...»; Хуткасць; Зіма ўцякае начамі...; «Даўно закончыліся спрэчкі...»; Балада; «Глыбокі лістапад у Белавежы...»; Над спаленай вёскай; Слова невядомага салдата; «Я з юнацкіх дзён лічуся вязнем...»; «Не сустракацца мне больш ніколі...»; Сасна і бяроза; На паўмільярдным кіламетры: [Вершы] / / Духмяныя верасы. Мн.; Балада аб чатырох заложніках; Маці: [Вершы]; З паэмы «Прыгоды цымбал» / / Партызаны, партызаны... Мн.; Крылы; Колас; Піцігодка: [Вершы] / / Твой зорны час. Мн.; Восень: [Верш] / / Голас Радзімы. 21 ліст.; Над брацкай магілай: [Верш] / / Чырв. змена. 5 мая.

1.4.

Чумандрын М. Радня: (Аповесць) /З рус. Мн., 1932 / Пер. пад крыпт. А.К., Ю.Т / Сааўт. пер. Ю.Таўбін.

Эрыксон Г. Валацужная Амерыка: Раман / З анг. Мн., 1932.

Горкі М. Зб. тв. / З рус. Мн., 1937. Т. 12.

Пушкін А. Цыганы: Паэма / З рус. Мн., 1937.

Пушкін А. Яўгені Анегін: Раман у вершах / З рус. Мн., 1949. Рэц.: Шкраба Р. «Яўгені Анегін» на беларускай мове / / ЛіМ. 1950. 8 ліп.

Парніс А. Сказанне пра Белаяніса. Паэма / З грэч. Мн., 1959.

Малышка А. Запаветная крыніца: Вершы з новых кніг / З укр. Мн., 1962.

Катлярэўскі І. Энеіда / З укр. Мн., 1969. Рэц.: Ахрыменка П. Падарунак народам-братам / / ЛіМ. 1970. 10 лют.

Лангфэла Г. Спеў аб Гаяваце / З англ. Мн., 1969.

Лермантаў М. Выбраная паэзія / З рус. Мн., 1969. Рэц.: Ларчанка М. «Зорка зорцы голас падае...» / / Неман. № 1.

Кулієў К. Кніга зямлі: Паэзія / З балк. Мн., 1974.

Ясенін С. Выбранае: Вершы і паэмы / З рус. Мн., 1976 / Сааўт. пер. Р.Барадулін.

Лермантаў М. Зорка зорцы голас падае — И звезда с звездою говорит: Выбр. вершы / З рус. Мн., 1989.

1932. Раманоўская Г. Даспявае калоссе: Урывак з аповесці «Пахне зямля» / З пол. / / Лім. 4 снеж. / Пер. пад крыпт. А.К.

1934. Малчанаў. Паходная камсамольская / З рус. / / Вясна пераможная. Мн.; Огнеў Н. Аксалот і аблістома: Апавяданне / З рус. / / ЛіМ. 12 крас.

1935. Шарапаў А. Новы год: [Верш] / З рус. / / ЛіМ. 31 снеж.

1936. Пушкін А. Цыганы. Паэма / З рус. / / Полымя рэвалюцыі. № 9; Пля-і-Бельтран. Песня іспанскіх дзяцей пра Леніна / З ісп. / / ЛіМ. 3 вер. / Пер. пад крыпт. А.К.; Пушкін А. Цыганы: Урыўкі з паэмы / З рус. / / Там жа. 21 вер.; Пракоф'еў А. Мужнасць: [Верш] / З рус. / / Там жа. 1 снеж.; Упенік М. З вершаў «Дуб кахання» / З укр. / / Чырв. змена. 18 лют.

1937. Пушкін А. Цыганы: [Паэма] / З рус. / / Работніца і калгасніца Бел. № 3; Маякоўскі У. Салдаты Дзяржынскага: [Верш] / З рус. / / Звязда. 20 снеж.; Шапавалаў А. Вартавы камунізма: [Верш] / З рус. / / Там жа. 23 снеж.; Руставелі Ш. Тарыэль другі раз прыходзіць у пячору і знаходзіць скарб: Урывак з паэмы / З груз. / / Там жа. 26 снеж.; Лебедзеў-Кумач В. Наша Масква: [Верш] / З рус. / / Там жа. 30 снеж.; Аксельрод З. Пост № 4: [Верш] / З яўр. / / ЛіМ. 6—7 ліст.

1938. Шаўчэнка Т. «А з-за гаю сонца ўсходзіць...»; «Ой, крыкнулі шэры гусі...»: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 23 снеж.

1939. Шаўчэнка Т. «І на чужым я ўзрос...»; «Зноў з Украіны не чуваць...»; «Тут у няволі я не маю...»; «Ой, памёр стары мой бацька...»: [Вершы] / З укр. / / Полымя. № 1; Яго ж. «Ой, чаго ты пачарнела...»; «У лясок адна хадзіла...»; «Утаптала сцежачку...»; «На гародзе, каля броду...»; «Туман, туман далінаю...»; «Ой, не п'еццa мёд і піва...»; «А як бы мне чаравікі...»: Песні / З укр. / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Пушкін А. Яўгені Анегін: (Урывак з VI гл паэмы) / З рус. / / Там жа. № 5—6; Шаўчэнка Т. «І на чужыне я ўзрос...»; «А з-за гаю сонца ўсходзіць...»: [Вершы] / З укр. / / Бальш. Пал. 11 сак..; Чырв. змена. 26 лют.

1940. Маякоўскі У. Салдаты Дзяржынскага: [Верш] / З рус. / / Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Міцкевіч А. Над вялікай вадой: [Верш] / З пол. / / Звязда. 26 ліст.; Камянецкі Г. Ростань: [Верш] / З яўр. / / ЛіМ. 1 студз.; Масэнка Т. Дарога ў Мінск: [Верш] / / Там жа. 14 снеж.

1941. Шаўчэнка Т. «І на чужыне я ўзрос...»; «Не для людзей і тае славы...»; «Як бы мне чаравікі...»; «І багата я, і прыгожа я...»; «Ой, навастру таварыша...»; «Па вуліцы вецер вее...»; «Ой, сяду я пад хатаю...»; «Кукавала зязюлечка...»; «У дзяўчыны Кацярыны...»; «Ой люлі, мой родны сыне...»; «Ой, чаго ты пачарнела...»; «У лясок адна хадзіла...»; «У нядзелю раненька-ранэнька...»; «На таполю высокую...»; «Утаптала сцежачку...»; «І шырокую даліну...»; «На гародзе, каля броду...»; «А як бы мне, мама, ды ўборы...»; «Мне не хочацца жаніцца...»; Чума; «Зноў з Украіны не чуваць»; «Тут у няволі я не маю»; «Ой, памёр стары мой бацька...»; «Не ўначы, адгасцяваўшы...»; «Як за сонцам хмарачка плыве...»; «Як на свеце мне журыцца...»; «А навошта мне жаніцца...»; «Ой, крыкнулі шэры гусі...»: [Вершы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Выбр. тв. Мн.; Масэнка Т. Дарога ў Мінск: [Верш] / З укр. / / Полымя. № 1; Машашвілі А. Радзіма правадыра: [Верш] / З груз. / / Там жа. № 2; Лермантаў М. Барадзіно: [Верш] / З рус. / / ЛіМ. 17 мая; Яго ж. Казачая калыханка: [Верш] / З рус. / / Там жа. 24 мая; Яго ж. Сусед; Жаданне: [Вершы] / З рус. / / Чырв. змена. 11 чэрв.

1946. Пушкін А. Яўгені Анегін: Раздзел першы / З рус. / / ЛіМ. 3 крас.

1947. Пушкін А. Яўгені Анегін. [Урывак з паэмы] / З рус. / / Беларусь. № 8; Ціханаў М. Платаны Загрэба; Сяло, спаленае ў баю; Такіх у Югаславіі шмат; Магіла чырвонаармейцаў на плошчы ў Бялградзе: [Вершы] / З рус. / / ЛіМ. 1 сак.

1948. Пракоф'еў А. Размова па шчырасці: [Верш] / З рус. / / Пракоф'еў А. Выбр. вершы. Мн.; Шаўчэнка Т. «І на чужыне я ўзрос...»; «Ой навастру таварыша...»; «Ой люлі, люлі, мой родны сыне...»; «Зноў з Украіны не чуваць...»; «Тут у няволі я не маю...»; «Нібыта стэпам чумакі...»; «І багата ...»; «Палюбілася я...»; «Парадзіла мяне маці...»; «Ой сяду я пад хатаю...»; «Кукавала зязюлечка...»; «На вуліцы нявесела...»; «А з-за гаю сонца ўсходзіць...»; «У лясок адна хадзіла...»; «У нядзелю раненька-ранэнька...»; «Не таполю высокую...»; «На гародзе, каля броду...»; «А як-бы мне, мама, ды ўборы...»; «Мне не хочацца жаніцца...»; «Ой памёр стары бацька...»; «А навошта мне жаніцца?..»; «Ой чаго ты пачарнела...»; «Каля гаю ў чыстым полі...»; «Ой, не п'еццa мёд і піва...»; «У дзяўчыны Кацярыны...»; «Ой крыкнулі шэры гусі...»; «Як бы табе давлося...»: [Вершы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Выбр. вершы і паэмы. Мн.; Пушкін А. Яўгені Анегін: [Раман] / З рус. / / Полымя. № 8.

1949. Пушкін А. 19 кастрычніка; Восень: (Урывак): [Вершы]; Цыганы: Паэма; Яўгені Анегін: (Раман) / З рус. / / Пушкін А. Выбр. тв. Мн.; Масэнка Т. Дарога ў Мінск: [Верш] / З укр. / / Янку Ку-

палу. Мн.; Пушкін А. 19 кастрычніка: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 6; Яго ж. Масква: Урывак з паэмы «Яўгені Анегін» / З рус. / / Бярозка. № 6; Яго ж. Восень: [Урывак з верша] З рус. Полымя. № 6; Яго ж. Урывак з «Яўгенія Анегіна» / З рус. / / Віцеб. рабочы. 6 чэрв.; Яго ж. Яўгені Анегін: (Урыўкі з сёмай главы паэмы) / З рус. / / Звязда. 5 чэрв.; Яго ж. Яўгені Анегін: [Урывак] / З рус. / / Сав. селянін. 2 чэрв.

1950. Нагнібеда М. Зярняты: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 6 мая.

1951. Маякоўскі У. Верш аб савецкім пашпарце / З рус. / / ЛіМ. 1 снеж.

1952. Ісакоўскі М. Арэхавыя палкі; «Вялікая вёска»; Радыёмост; Маці; У Ванюшы палі неўзараныя; Майстры зямлі; У заштатным горадзе; Палітасвет; Дагарай, мая лучына; Развітанне; «Знаць, дарэмна гэта слова...»; «Зямля»; Маці сустрэлася з госцяй-дачкою; Апавяданне пра Сцяпана і пра смерць; Маленства; Дума аб Леніне; У дні свята: [Вершы] / З рус. / / Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн.; Маякоўскі У. Салдаты Дзяржынскага; Верш аб савецкім пашпарце: [Вершы] / З рус. / / Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн.; Рыльскі М. Прага; Паэту: [Вершы] / З укр. / / Рыльскі М. Выбр. тв. Мн.; Нагнібяда М. Зярняты: [Верш] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн.; Шаўчэнка Т. «І на чужыне я ўзрос...»; «Не для людзей і тае славы...»; «Каля гаю ў чыстым полі...»; «А як бы мне чаравікі...»; «І багата я...»; «Палюбілася я...»; «Парадзіла мяне маці...»; «Ой, я свайго чалавека...»; «Ой, навастру таварыша...»; «Па вуліцы вецер вее...»; «Ой, сяду я пад хатаю...»; «Кукавала зязюлечка...»; Шванчка; «Ой, не п'ецца мёд і піва...»; «На вуліцы нявесела...»; « У дзяўчыны — Кацярыны...»; «А з-за гаю сонца ўсходзіць...»; «Ой, пайшла я ў яр за вадою...»; «Не так тыя ворагі...»; «Ой люлі, люлі, мой родны сыне...»; «Ой, чаго ты пачарнела...»; «Туман, туман далінаю...»; «У нядзельку, у святую...»; «У лясок адна хадзіла...»; «У нядзелю ранењка-раненька...»; «Не таполю высокую...»; «Утаптала сцежачку...»; «І шырокую даліну...»; «На гародзе, каля броду...»; «А як бы мне, мама, ды ўборы...»; «Мне не хочацца жаніцца...»; Чума; «Зноў з Украіны не чуваць...»; «Тут у няволі я не маю...»; «Ой, памёр стары бацька...»; «Не вярнуўся ды з паходу...»; «У Вільні, горадзе найслаўным...»; «Хмара чорная заслала...»; «Не ўначы, адгасцяваўшы...»; «Нібыта стэпам чумакі...»; Сотнік; «За сонцам хмарачка плыве...»; «Як на свеце мне журыцца...»: «А навошта мне жаніцца?..»; «Ой, крыкнулі шэры гусі; »Як-бы табе давялося...": [Вершы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.; Ісакоўскі М. Радыёмост; Маці; У Ванюшы палі неўзараныя; Маці сустрэлася з госцяй-дачкою: [Вершы] / З рус. / / Беларусь. № 10; Яго ж. Дума аб Леніне; У дні свята; Апавяданне пра Сцяпана і пра смерць; Дагарай, мая лучына; Майстры зямлі; Маленства; Развітанне; Палітасвет; У заштатным горадзе: [Вершы] / З рус. / / Полымя. № 6.

1953. Маякоўскі У. Верш аб Савецкім пашпарце; Пракоф'еў А. Размова па шчырасці; Ісакоўскі М. «Вялікая вёска»; Арэхавыя палкі; Радыёмост; Маці; У Ванюшы палі неўзараныя; Майстры зямлі; Палітасвет; Дагарай, мая лучына; Развітанне; Зямля; Маці сустрэлася з госцяй-дачкою; Маленства: [Вершы] / З рус. / / Руская савецкая паэзія. Мн.; Твардоўскі А. «Хто ж гэта думаў...»: [Верш] / З рус. / / Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн.; ЛіМ. 11 ліп.

1957. Нагнібяда М. Зярняты: [Верш] / З укр. / / Нагнібяда М. Песня з Украіны. Мн.

1958. Межалайціс Э. Белаяніс: [Верш] / З літ. / / Галасы сяброў.. Мн.; Харык І. Адсюль крычу я сэрцам і душою...: [Верш] / З яўр. / / Маладосць. № 6; Парніс А. Пажаданне на дарогу: [Верш] / З навагрэч. / / ЛіМ. 2 ліп.

1959. Парніс А. Сказанне пра Белаяніса: Паэма / З навагрэч. / / Полымя. № 12.

1961. Масэнка Т. Дарога ў Мінск: [Верш] / З укр. / / Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн.; Шаўчэнка Т. «Ой, навастру таварыша...»: [Верш] / З укр. / / Наст. газ. 11 сак.

1962. Малышка А. «Усё часцей у адрас мой папрокі...»; Гром; «Асеннія вечароў, празрыстых, як янтар...»; Не цурайся; «Дзе вечары ў настоях лугавых...»; «Я не зайздрошчу ні душой убогім...»: [Вершы] / З укр. / / Беларусь. № 12; Яго ж. «Не абыходзь мяне, мой лёс...»; «Бывае, міг адзін дзён многіх даражэй...»; «І высушыць зямля людской нядолі слёзы...»; «Не жыве лянота — дзе кіпіць работа...»; «Асеннія вечароў шырокае вятрыла...»; Рамонкава скарга; «Хапае ўсяго табе: хлеба і солі»; «Адсей куколь і адбяры насенне...»; «Сярод пустэч сухіх душой не абмялей...»; «Пытаю доўгі шлях з трывогаю глыбокаю; Шчаслівы я, калі знаходжу слова; »Я маю справу да ўсго на свеце..."; На гарачынь пустынь не наракаю: [Вершы] / З укр. / / Маладосць. № 11.

1964. Хелемскі Я. Карэнні і кроны: [Верш] / З рус. / / Беларусь. № 1; Шаўчэнка Т. «Як на свеце мне журыцца...»; «І дзень ідзе, і ноч ідзе...»; Гімн манашак; «О людзі! Людзі — небаракі!: [Вершы] / З укр. / / Вожык. № 5 / Сааўт. пер. П.Броўка; Хелемскі Я. Дарагіх нам імён зварот...: Для мяне свайго святла...: [Вершы] / З рус. / / Маладосць. № 1; Яго ж. »Пальмы. Пакгаузы. Краны...": [Верш] / З рус. / / Полымя. № 1.

1966. Лермантаў М. Смерць паэта; Тры пальмы; Дума; Ветка Палесціны; «Пасля разлукі твой партрэт...»; Кінжал; І сумна, і нудна; Малітва; «Я не хачу, каб свет чытаў...»; «Калі паспелую хвалюе ветрык ніву...»: [Вершы] / З рус. / / Маладосць. № 7; Яго ж. Барадзіно; «Спяшаюся з чужога краю...»; Паэт; Памяці А.І.Адоеўскага; Казачая калыханка; Палонны рыцар; Удзячнасць; Запавет; Спрэчка; Сон; «Ад роднай галінкі дубовы лісток адарваны...»; «Я адзін выходжу на дарогу...»; Прарок: [Вершы] / З рус. / / Полымя. № 7. Рэц.: Кислик Н. «И звезда с звездою говорит...» / / Неман. № 9; Лермантаў Ю. 1-га студзеня; Сусед; Малітва; «Твой светлы позірк, як ратунак...»; «Наступнае не вабіць марай...»; Хмары; Жабрак; Ветразь; Радзіма: [Вершы] / З рус. / / ЛіМ. 26 ліп.

1967. Лермантаў М. Мцыры: Паэма / З рус. / / Полымя. № 12.

1968. Лангфэла Г. Спеў аб Гаяваце: Паэма / З англ. / / Полымя. № 6—7; Яго ж. Спеў аб Гаяваце: Урывак і ўступ з паэмы / З англ. / / ЛіМ. 14 чэрв.

1969. Харык І. «Адсюль крычу я сэрцам і душою...»: [Верш] / З яўр. / / Харык І. Выбранае. Мн.; Лермантаў М. Ветразь: [Верш] / З рус. / / Голас Радзімы. № 41; Яго ж. Дэман: Паэма / З рус. / / Полымя. № 3.

1971. Нагнібеда М. Зярняты: [Верш] / З укр. / / Нагнібеда М. Трэцяе спатканне. Мн.; Ясенін С. Анна Снегіна: Старонкі з паэмы / З рус. / / ЛіМ. 5 ліст.; Гамзатаў Р. Вестачка з аула: Паэма / З авар. / / Там жа. 26 ліст.; Кулііеў К. «Сябе не шкадаваць...»; Жанчына купаецца ў рацэ; Горныя вяршыні; Старая сядзіць на камяні; Ніколі хай не паміраюць дзеці"; «Не веру тым, чые нічым...»; «У зямлі я вучыўся і ў неба...»; Песня каменя; Калыханка; Таму, хто прыйдзе ўслед за мной: [Вершы] / / Там жа. 17 снеж.

1972. Гамзатаў Р. Жоўтае лісце; «Юнацкай прагай палымнеючы...»; Каля таго акна; Цадзінскі магільнік; «Баюся ўсяго я...»; Ты маё жыццё; «Бягуць мае леты...»; Вестачка з аула: Паэма; «Вясна, чым багата ты...»; «Я адзін блукаю па аулах...»; «Падрастаюць дзеці...»; «Нават непрыкметныя пясчынкі...»; «Як саклю на высокім горным скаце...»; «Сэрца маё — гэта стол святочны...»; «Я думаў, на дрэвах...»; «Трава выгарае на доле...»; «Каб гарэў я сонцам над зямлёю...»; «Слова скажы мне, пашчотна зірні...»; «Б'ецца ручай пад высокай скалою...»; «Я свой узрост забыў...»; «Махае крыллем арол над гарамі...»; «Чаго зажурыўся, чаму ты прыціх...»; «Як чабаны, вяршыні на дасвецці...»; «Нудная ноч, як раман бясконцы...»; «Мой сусед размову вёў паважную...»; «А ці цяжка гінуць дзеля справы!..»; «Арол замірае ў палёце...»: [Вершы] / З авар. / / Гамзатаў Р. Высокія зоркі. Мн.; Ясенін С. «Адыходзім, нібы ў падарожжа...»; «Ад-

гаварыла восень залатая...»; «Кожнай працы я жадаю ўдачы!..»; «Я іду далінай. Набак збіта кепі...»; «Невыказнае, сіне, ўсцешнае...»: [Вершы] / З рус. / / Маладосць. № 3; Я г о ж. Анна Снегіна: Паэма / З рус. / / Полымя. № 4; Л у к о н і н М. Тым, што прыйшлі з вайны: [Вершы] / З рус. / / Гродн. праўда. 3 июня; Я г о ж. Тым, што прыйшлі з вайны; Прыйду да цябе: [Вершы] / З рус. / / ЛіМ. 18 лют.; В ы р г а н І. Апавяданне пра дзеда Ахрыма; П е р в а м а й с к і Л. Не ўсё сказаў я...; Песенька; Згадка пра навалу: [Вершы] / З укр. / / Там жа. 22 вер.

1973. К у л і е ў К. Калі я гавару з гарамі: [Вершы] / З балк. / / Полымя. № 5; Б а ж а н М. Іскра: Навела ў вершах / З укр. / / Там жа. № 11; К у л і е ў К. Продкі мае; Кінжал; Божы меч; «Хвілінай нечаканаю...»; Паэзія; «Хай уцёс, як горы...»; «Давайце звацъ гару...»; «Удзячны будзь ты...»; «Калі маё сэрца...»; «Пакуль жывём...»; «Зноў месяц май...»; Работа; Паэтам дваццатага веку: [Вершы] / З балк. / / ЛіМ. 30 сак.

1975. М а л ы ш к а А. Новая праграма: [Верш] / З укр. / / Камуністы. Мн.; Б а ж а н М. Іскра: Навела ў вершах; М а с э н к а Т. Дарога ў Мінск; П е р в а м а й с к і Л. Зямля; Песенька; Зязюля; «Калі ў мяне спытаюць...»; Згадка пра навалу; «Не ўсё сказаў я...»; Дрэва жыцця; Карусель; Старасць; «Мяжа ўсяму наканавана...»; «Мінулага не пераборыш...»; Н а г н і б е д а М. Зярняты; В ы р г а н І. Апавяданне пра дзеда Ахрыма; «Калі я да цябе...»; Дзяўчынка з шарам; Пушынка ясакара: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 1; М а л ы ш к а А. Слова; Гром; Жаўрук; «Я не зайздрошчу...»; «Калі б я ў сэрца мог...»; «Пытаю доўгі шлях...»; «Адсей кукол...»; «Не абыходзь мяне, мой лёс...»; «Сярод пустэч сухіх...»; «Хапае ўсяго табе...»; «Бывае міг адзін...»; Рамонкава скарга; На гарачынь пустынь не наракаю: [Вершы] / З укр. / / Украінская савецкая паэзія. Мн. Т. 2.

1976. Н э р у д а П. Кніга пытанняў (Выбраныя фрагменты): [Вершы] / З ісп. / / Нэруда П. Крыві бунтоўнай кроплі. Мн.; Л у к о н і н М. «Прыходзіць дзень...»; «Ты музыкі клубок...»; Кветкі; Развітанне; Песня ў дарозе; Пра гэта; «Мы стрэліся з табой...»; «А жыць звыш меры...»; Раны; На перавале: [Вершы] / З рус. / / Полымя. № 8.

1977. Л у к о н і н М. «Ты ў дні ваенныя была...»; Спіце, людзі; Абеліск; Адступленне; Неабходнасць / З рус. / / Р ы с а л ь Х. Апошняе развітанне / З ісп.: [Вершы] / / Далягляды. Мн.; М і х а л к о ў С., Э л ь - Р э г і с т а н Г. Гімн Саюза Савецкіх Сацыялістычных рэспублік / З рус. / / Беларусь. № 10; Коммунист Белоруссии. № 9; Звязда. 27 жн.; ЛіМ. 2 вер. / Сааўт. пер. П.Броўка, К.Крапіва, М.Танк, П.Панчанка, Р.Барадулін.

1978. Ц і х а н а ў М. Магіла чырвонаармейцаў на плошчы ў Белградзе: [Верш] / З рус. / / Ціханаў М. Спасціжэнне. Мн.

1982. Л е р м а н т а ў М. Сусед; Жаданне: [Вершы] / З рус. / / Братэрства. Мн.; К у л і е ў К. Таму, хто прыйдзе ўслед за мной: [Верш] / З балк. / / Бярозка. № 2; Я г о ж. Героі гор: [Верш] / З балк. / / Лім. 24 снеж.

1984. М а л ы ш к а А. Балада пра каня; «Далёкім ранкам непаўторным...»: [Вершы] / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.

1985. Я с е н і н С. Да сабакі Качалава; «Кожнай працы я жадаю ўдачы...»: [Вершы] / З рус. / / Голас Радзімы. 3 кастр.

1.5.

На аварскую мову. Коммунистал: [Верш] / / Багіараб байрахь. 1982. 30 дек.

На азербайджанскую мову. Карандаш: [Верш] / Тэрч. Г.Гасым / / Ингилаб вэ мэдэниjjэт. 1949. № 1; Каммунистлэр: [Верш] / Тэрч. Г.Бэjукага / / Эдэб. гэзети. 1952. 17 сент.; Комсомол билети: [Верш] / Тэрч. Г.Гасымзадэ / / Там жа. 1953. 28 февр.; Садэ инсанлар: [Верш] / Тэрч. А.Аслан / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1955. 19 февр.; Намэ´лум эскэрин монологу: [Верш] / Тэрч. А.Абдуллазадэ / / Улдуз. 1975. № 9; Гачрэманлыг дастаны: [Верш] / Тэрч. Агасэфа / / Бакы. 1982. 2jанв.; Сунбул: [Верш] / Тэрч. Агасэфа / / Сов. кэнди. 1982. 6 март.

На англійскую мову. Lenin Lives / Transl. M.Wettlin / / Soviet Lit. 1954. Nr 1; My Songs; The Corn; The Evergreen Grove / Transl. M.Wettlin, T.Botting, D.Rottenberg / / Soviet Lit. 1961. Nr 8; To the Muse / Transl. L.Zelikoff / / Soviet Lit. 1962. Nr 8; My Biesiadź; Moscow Street; Gliding, the Cloud Came; The Flag of the Brigade (Extract); By a Grave of Brothers; The Ear of Grain; You Dear, and I.; Quiet Happiness; Elegy; From Happiness the Heart Leaps Like a Child; Time Affirms That Life Is Changing Ever; To Live Each Year...; By Mills and Factories Wormwood Is Not Needed; On Mars; I Am Bound to This House; On the Third Day I Met Storms...; I´m Dying of This Useless Idle Drifting; To Poetry. / Transl. V.Rich / / Like Water, Like Fire. London. 1971; My Songs / Transl. M.Wettlin / / Soviet Lit. 1972. Nr 11; Again the Spring to Ditches and to Furrows...; First Snowfall Ousts the Whirl of Falling Leaves...; The Heavens´ Ocean Sweeps Through Cold Dark Haze...; Sunflowers; Of Love; Before the Journey; On Autumn; Sheaths; The Seventh of November, 1966 / Transl. A.Miller, T.Botting, D.Rottenberg, I.Zheleznova / / Soviet Lit. 1974. Nr 4; On Autumn / Transl. T.Botting / / Голас Радзімы. 1974. Nr 45; The Ballad of the Four Hostages; To Poetry; «I would bury my love...»; At Half a Milliard Kilometres; Elegy; «There is for every poet his plot to harrow...»; «We´ve broken all the laws of gravitation...»; «No, I shall never snatch the stars from heaven...»; «Not just one month I perish from inaction...»; «I owe my mother all — my name at table...» / Transl. W.May / / Fair Land of Byelorussia. Moscow, 1976; «My Clock Is Not the Sun that Rides the Skies...»; «The Whirl of Snow Succeeds the Whirl of Leaves...» / Transl. D.Rotenberg / / Поэзия Европы. М., 1979. Т. 3; The Word of an Unknown Soldier / Transl. W.May / / Soviet Lit. 1983. Nr 3.

На армянскую мову. Паэмы. Ерэван, 1956.

Бацька: [Верш] / Пер. М.Херанян / / Светлы шлях. Ерэван, 1953; Ленін жыве; Камуністы; Дом; Колас; Маскоўская вуліца / Пер. А.Сагян; Раніца; Пад асеннім небам; Цымбаліст / Пер. Г.Баран; Балада пра дрэва; Алеся / Пер. В.Грыгаран: [Вершы] / / Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957; Камуністы: [Верш] / / Грасан церт. 1967. 6 кастр.; Камуністы: [Верш] / Пер. А.Сагян / / Сов. гракануцюн. 1972. № 3.

На асецінскую мову. Э бэрэг салдаты ныхас; Нэ кэнын эз тэхуды...; Эрмэстдэр нунэг эхсырф: [Вершы] / Тэлм Асаты Р. / / Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976.

На балгарскую мову. Избрани стихотворения и поеми / Прев. Н.Вълчев, Х.Берберов. София, 1963. (Б-ка «Съветски поети»).

Комсомолски билет: [Верш] / Прев. Н.Стефанова / / Младежка искра. 1947. 31 юли; Нар. младеж. 1950. 9 февр.; 7 окт.; Комунисти / Прев. Н.Антонов / / Лит. фронт. 1950. 15 юни; На живия Ленин: [Верш] / Прев. И.Рудников / / Бълг.-съветска дружба. 1951. № 1; Знамето на бригадата: (Откъси); Балада за четирмата заложници; Комсомолският билет: [Вершы] / Прев. А.Антонов / / Поезия на победата. София. 1955; Облак: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Септември. 1960. № 11; Майка: Народна балада; Гълъбчета; Клас; Моята песен: [Вершы] / Прев. Н.Вълчев / / Там жа. 1961. № 10; Съобщение на ТАСС; Утро; Из «Болгарской рапсодии»: [Вершы] / Прев. Н.Вълчев / / Литер. новини. 1961. 11 окт.; Напуснах аз брега: [Верш] / Прев. Н.Марангозов / / Българо-съветска дружба. 1965. № 9; Писмо от плен: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Слушайте, другари потомци! София. 1967; На моя дом длъжник ще си остана...; И сякаш веки ден от този век...: [Вершы] / Прев. П.Стефанов / / Пулс. 1969. № 12; Балада за подковата: [Верш] / Прев. С.Лазаров / / 100 шедьоври на баладата. София, 1974; Писмо от плен: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Ти помниш, Альоша. София. 1975; Сетен сноп от златна ръж...: [Верш] / Прев. А.Германов / / Лит. фронт. 1975. 4 септ.; «Сетен сноп от златна ръж остава...»; «Ний славата сравняваме със вино...»: [Вершы] / Прев. А.Германов / / Съветска поезия. София. 1977; Последният сърп / Прев.

Н.Вълчев; Небесен океан аз отпреди / Прев. М.Георгиев: [Вершы] / / Пламък. 1977. № 2; Утро; Погледай— листопада...; «Аз посадих брезичка...»: [Вершы] / Прев. М.Шопкин / / Поезия на советските народи 20 век. София, 1979.

На венгерскую мову. Komszomol igazolvány / F. Darázs E. / / Sasok nemzedeke. Budapest. 1949; Az egyszerű emberek / F. Urbán E. / / Harcolunk a békéért. Budapest. 1950; Szárnyak / F. Somlyó G. / / Somlyó G. A béke erdeje. Budapest, 1951; Komszomol igazolvány / F. Darázs E.; Kommunisták / F. Nagy L. / / Szovjet költők versei. Budapest. 1951; Az apa / F. Rubin S.; Egy tömegsir felett / F. Radó L.; Ballado a négy tuszról / F. Vidor M.; Szárnyak / F. Somlyó G.; Komszomol igazolvány / F. Darázs E.; Az Egyesült Nemzetekhez / F. Fodor A. / / A szovjet költészet Antológia. Budapest. 1952; Lenin él. / F.Radó G. / / Lobogj, lenini zászló..! Budapest. 1952; Kommunisták / F. Nagy L. / / Utunk. 1952. Nr 39; Ének a nagy hadjárathoz / F. Bajor A., Szántó J. / / Utunk. 1952. Nr 45; Baranov Vaszilij: Ebeszelö költemeny / F. Istvan J. / / A hataron, szovjet költők versei a hitarörohröl. Budapest. 1954; Az apa! / F. Rubin S.; Ballado a négy tuszról / F. Vidor M.; Szanyak / F.Somlyó G.; Komszomol igazolvány / F. Darázs E. / / A szovjet költeszet antológia. Budapest. 1955. 1. Kötet; Komszomol igazolvány / F. Darázs E. / / Világirodalmi antológia. Budapest. 1958. 5. Kötet; [Вершы] / F. Somlyó G. / / Szélrózsa. Budapest, 1965; A kor népgyűlésein / F. Ladányi M. / / Auróra. Budapest, 1967; [Вершы] / F. Hárs G. / / Szovjet Irodalom. 1977. Nr 11; Levél a fogságból; A fenyő és a nyírfa / F. Dudás K. / / Csillagok órája. Budapest. 1980; Hatiny / F. Szilágyi A. / / Szovjet Irodalom. 1982. Nr 12; [Вершы] / / Szovjet Irodalom. 1984. № 2.

На грузінскую мову. Камсамольскі білет: [Верш] / Пер. І.Кемяршэлідзе / / Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі. 1967; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»: [Верш] / Пер. З.Лордкіпанідзе / / Саўнджэ. 1976. № 4; «Я хаце абавязаны прапіскаю...»; Балада аб чатырох заложніках; «Любоў мая, ужо нямала год...»: [Вершы] / Пер. З.Лордкіпанідзе / / Беларускія савецкія паэты. Тбілісі. 1978.

На іспанскую мову. Mi rio Bésiadz / Trad. C.Sherman. Мн., 1976.

La pakabra del soldado desconocido / Trad. C.Sherman / / Lit. Soviética. 1983. № 3; «A nadie deseo...»; «Me muero de inacción...»; «No aceptan el ajenjo los molinos...»; «La gloria suelen siempre comparar...»; «Pagaron por esa conciencia...» / Trad. C.Sherman / / Unión (Habana). 1985. № 2.

На казахскую мову. Ана: (Халык балладасы) / Ауд. Ж.Молдагалиев / / Достык жыры. Алматы, 1949; Коммунистер: [Верш] / / Екпінді. 1951. 8 март.; Карындаш: [Верш] / Ауд. С.Машаков / / Там жа. 1951. 1 сент.; Кунбагыс: [Верш] / Ауд. Х.Ергалиев / / Казак эдебиеті. 1955. 13 февр.; Тіршілік ушін: [Верш] / Ауд. Т.Хайдаров / / Жетісу. 1964. 6 окт.; Ана: Баллада / / Ленин туы. 1967. 10 дек.; Екі кездесу / Ауд. Т.Хайдаров / / Ленинші жас. 1969. 22 янв.; Коммунистер: [Верш] / Ауд. А.Асылбеков / / Достык жыры. Алматы, 1972; Коммунистер: [Верш] / / Белорус тілінен / / Жулдыз. 1972. № 12; Соц. Казакстан. 1972. 30 дек.; Тасс хабарлады: [Верш] / Ауд. Б.Алдамжаров / / Казак эдебиеті. 1972. 12 май.

На канада мову. [2 вершы] / Пер. Б.Хінгамірэ / / Антлогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На каракалпакскую мову. Тан / Аўд. Кайыпназаров. Амударья. 1966. № 4.

На кітайскую мову. Толькі ўперад: Паэма / Пер. Му Му-цянь. Шанхай. 1956.

Новае рэчышча: Паэма / Пер. Му Му-цянь. Шанхай. 1957.

Цымбалы / Пер. Му Му-цянь. Шанхай. 1957.

На кумыкскую мову. Каммунистлер: [Верш] / Чечюрг. А.Абакаров / / Дослукъ. 1952. № 2.; Коммунистал: [Верш] / / Багіараб байрахь. 1982. 30 дек.

На латышскую мову. Cimbole: Fragments / Atdz. J.Plaudis / / Karogs. 1946. Nr 4—5; Komjaunatnes biedra karte / Atdz. M.Mezs / / Berniba. 1948. № 9; Jauniba / Atdz. A.Silabriede / / Karogs. 1949. Nr 2; Dzivais Lenins: (Fragm.) / Atdz. T.Bricka / / Pad. Latv. Sieviete. 1954. № 1; Saulespuke; Zimulis / Atdz. A.Skalbe / / Karogs. 1959. № 8; Komunisti / Atdz. A.Skalbe / / Lit. un Maksla. 1959. 10 janv.; Jauniba / Atdz. A.Krukle; Komunisti; Zimulis; Komunisti; Saulespuke / Atdz. A.Skalbe / / Baltkrievijas priede. Riga, 1960; Par dzives sakumu es majai parada / Atdz. H.Heislers / / Lauku Dzive. 1965. № 2; Saruna ar nakamajam paaudzem / Atdz. E.Lejietis / / Lit. un Maksla. 1965. 13. marta; Saulespuke / Atdz. A.Skalbe; «Es muzu salidzinatu ar mati...»; «Es neesmu nedz pukes plucis lauka...»; «Mes pievilksanas noteikumus jaucot...»; «No bezgaligam talem muziba...»; «Driz jura tika vetra sabangota...»; «Aiz gada gads un desmitgades ligo...»; «Mans pulkstenis nav saules soli platie...»; «No prieka Leka sirds ka mazins zens...»; «Es nevelu...»; «Zelta rudzu kulis pedejais...»; Piekalne; Balade / Atdz. J.Sirmbardis / / Salsamaize. Riga, 1974; Saulespuke / / Jaun. gram. 1975. № 2.

На літоўскую мову. Ziema bega naktimis / Vert. A.Zukauskas. Vilnius, 1977; Рэц.: M a r c i n k e v i c i u s V. Ziemai begant naktimis / / Lit. ir menas. 1978. Vas. 11.

Komunistai / Vert. A. Zukauskas / / Pergale. 1949. Nr 1; Tiesa. 1948. Vas. 27; Tiesa. 1968. Rugp. 3; Gyvasis Leninas; Tevas / Vert. V.Bloze; Komunistai / Vert. A.Zukauskas; Kile visi mes is liaudies; Zodis Suvienytosioms Nacijoms / Vert. J.Zemaitis; Jaunyste; Gruodzio penktoji; Lapai / Vert. E.Miezerlaitis; Paprasti Zmones / Vert. V. Sulcaite / / Is baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Gyvasis Leninas / Vert. V.Bloze; Komunistai / Vert. A.Zukauskas; Piestukas / Vert. A.Churginas; Lapai; Jaunyste; Saulegraza; Varpa / Vert. E.Miezelaitis / / Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; Varpa / Vert. E.Miezelaitis / / Pergale. 1958. Nr 9; Komunistai / Vert. A.Zukauskas / / Tiesa.. 1958. Rugp. 3; Komunistai / Vert. A.Zukauskas / / Draugyste. Vilnius, 1963. Pokalbis su ainiu; «Jei vel sile gegute imtu...» / Vert. B.Mackevicius / / Tiesa. 1965. Vas. 13; Pries kelione / Vert. J.Jakstas / / Lit. ir menas. 1972. Vas. 26; «Ne saules kaitrai mano dienos gema...» / Vert. J.Jakstas / / Tiesa. 1972. Lapkr. 25; «Uz duona...» / Vert. B.Mackevicius / / Tiesa. 1974. Kovo 29; «Palikus kranta, stormas prasidejo...» / Vert. S.Zlibinas / / Kalba Vilnius. 1975. Nr 12; Mano Naujieji metai; «Kas svencia per Naujus metus gimtadieni...»; «Daug metu mums. Saves juk neapgausime...»; «Geriau suklupti, nasta uzsikrovus...» / Vert. P.Keidosius / / Pergale. 1975. Nr 3; «Sau nemeluosime, neteigsime, kad ginames...» / Vert. R.Keturakis / / Kuryb. savaite ("Kauno tiesos" priedas). 1975. Kovo 23; «Ne kaitriai saulei mano dienos gema...» / Vert. J.Jakstas / / Taryb.mokyt. 1976. Rugp. 13; Ar pagalvojote?; Sunkioje tarnyboje; Apie skausma; Kule; Isiskyrimas; Rytas; Samane / Vert. A.Zukauskas / / Kult. barai. 1977. Nr 11; Komunistai; Padange — okeanas; Pusmilijardiniuose vartuose; As trobai uz prirasyma dekoju / Vert. A.Zukauskas / / Lit. ir menas. 1977. Bal. 23; Kasyba; Pelkes; Lapai; Ziema bega naktimis...; Virs sudeginto kaimo / Vert. A.Zukauskas / / Tiesa. 1977. Geg. 21; «Ne kaitriai saulei mano dienos gema...» / Vert. J.Jakstas / / Tiesa. 1978. Lapkr. 21.

На малдаўскую мову. Крейонул; Норул; Балада поткоавей; Спикул: [Вершы] / Трад. А.Чиботару, Ю.Баржанский, П.Заднипру, К.Кондря / / Поезий белорусе. Кишинэу, 1956; Крейонул: [Верш] / / Молдова Сочиалистэ. 1960. 18 септ.; «Армоникэ ноуэ...»; Десперцире; Суб чер томнатик; «Ну штих друмул кэтре тине...»; Поезией; «Де мине'н вечь...»; «Мэйкуцей сфинтей сынт датор...»: [Вершы] / Трад. А. Чокану / / Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Поезией / Трад. А.Чокану / / Констелацие де инимь. Кишинэу. 1976; Комуништий: [Верш] / Трад. Б.Истру / / Молдова Сочиалистэ, 1976. 22 фебр.

На мангольскую мову. Жигуур: [Верш] / Орч. З.Сандагаа / / Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966; Коммунист: [Верш] / Орч. С.Цэвээн / / Далан хэлний зуун уянга. Улаанбаатар, 1972.

На марыйскую мову. Коммунист-влак / С.Николаев кусарен / / Марий коммуна. 1972. 9 июль.

На нямецкую мову. Die Fahne der Brigade: [Ausz.] / Übers. A.Kurella / / Sowjetliteratur. 1946. H. 3; Am Gemeinschaftsgrab / Übers. E.Weinert / / Die neue

Gesellschaft. Berlin. 1947; Ballade von den vier Geiseln /Übers. A.Kurella / / Sowjetliteratur. 1948. H. 3—4; Der Bleistift /Übers. F.Leschnitzer / / Sowjetliteratur. 1954. H. 4; Ähren / Übers. H.Henke; Jeder hat einen Hain; Mein Lied /Übers. S.Österreicher; Mein Präsidium /Übers. R.Jacqyemien / / Sowjetliteratur. 1961. H. 5; An die Poesie /Übers. N.Sinner / / Sowjetliteratur. 1962. H. 8; Mein Lied /Übers. S.Österreicher / / Sowjetliteratur. 1972; H. 11; «Ich mes die Zeit nicht der Sonne Gleiten...»; «Der Blätterfall wird Schnee...» /Übers. M.Scheiber, I.Warkentin / / Поэзия Европы. М., 1979. Т. 3. Teil. 2; Das Wort des unbekannten Soldaten / Übers. J.Warkentin / / Sowjetliteratur. 1983. H. 3.

На польскую мову. Obłok /Tł. T.Głowacki / / Szt. Wolności. 1941. 25 kwiet.; Nowe łożysko / / Lit. Radz. 1950. Nr 2; Słowo do narodów zjednoczonych /Tł. L.Lewin / / Szpilki. 1950. Nr 48; Słowo do narodów zjednoczonych /Tł. W.Słobodnik / / Wieś. 1950. Nr 22; Wieczne żywy [Fragm.] /Tł. J.Kurylu / / Wolność. 1950. Nr 90; Będę walczył /Tł. W.Madejski / / Dziennik Zachodni. Wieczór. 1953. Nr 286—288; Ballada o oku /Tł. J.Wołkowycki / / Lit. Radz. 1953. Nr 8; Świat i Ludzie 1954. Nr 38; Matka: (Fragm. poem. «Cymbały») /Tł. E.Żytomirski / / Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Rozmowa za ścianą / / Trybuna Wolności. 1955. Nr 40; Trzmiel /Tł. E.Łapski / / Przyjaźń. 1955. Nr 39; Matka: (Ballada ludowa) /Tł. J.Wołkowycki / / Świat i Ludzie. 1955. Nr 37; Ballada o oku /Tł. J.Wołkowycki / / Świetlica. 1955. Nr 8; Trzmiel /Tł. L.Lewin / / Trybuna Ludu. 1955. Nr 273; Sztandar brygady (Fragment) /Tł. Z.Fedecki / / Twórczość. 1955. Nr 5; «Admirał żeglugi powietrznej» / / Żolnierz Wolności. 1955. Nr 243; Obłok; Brzózka /Tł. E.Łapski; Z poematu «Sztandar brygady» /Tł. Z.Fedecki / / Stu trzydziestu poetów. Warszawa, 1957; Obłok /Tł.E.Łapski / / Nowa Kultura. 1957. Nr 44; Hiва. 1958. Nr 18; Bór /Tł. J.Osiński; Kłos; Moja pieśń /Tł. A.Wroński; Moje prezydium /Tł. J.Osiński / / Lit. Radz. 1961. Nr 5; Do poezji: Elegia /Tł. J.Osiński / / Lit. Radz. 1962; Nr 8; «Jestem z domem swym złączony na wieki... » /Tł. W.Segal / / Materiały Repertuarowe. 1965. Nr 3; Od dawna obrus już zimowy... /Tł. K.A.Jaworski / / Kamena. 1967. Nr 17; Brzoza /Tł. J.Huszcza / / Odgłosy. 1969. Nr 16; TACC informuje /Tł. J.Huszcza / / Profile. 1970. Nr 11; TACC informuje; Brzoza /Tł. J.Huszcza; Kłos /Tł. I.Sikirycki; «Od dawna obrus już zimowy...» /Tł. K.A.Jaworski / / Wiersze białoruskie. Łódź. 1971; «Od dawna obrus już zimowy...» /Tł. K.A.Jaworski / / Jaworski K.A. Pisma: Wydanie jubileuszowe. Lublin, 1972. T. 3; Moja pieśń /Tł. A.Wrónski / / Lit. Radz. 1972. Nr 11; Młyn /Tł. J.Litwiniuk / / Lit. na Świecie. 1973. Nr 8/9; O jesieni; O miłości; Przed wyprawą; Snopy /Tł. T.Chróścielewski; Słonecznik /Tł. M.J.Kononowicz; W błotniste bruzdy... /Tł. M.Wawrzkiewicz / / Lit. Radz. 1974. Nr 4; Spadanie liści w sniegu... /Tł. M.Wawrkziewicz / / Lit. Radz. 1974. Nr 4; Poglądy. 1974. Nr 21; «Czas odwieczny...»; «Nie taki zły sąsiad...» /Tł. J.Huszcza / / Poezja. 1974. Nr 9; Snopy /Tł. T.Ghróścielewski / / Kamena. 1975. Nr 8; «Jestem z domem swym złączony na wieki...» /Tł. W.Segal / / Świat z naszej woli. Warszawa, 1977; Olesia /Tł. W.Maksymkin / / Kraj Rad. 1977. Nr 9; Obłok; Brzózka /Tł. E.Łapski / / Antologia poezji radzieckiej: Wiersze stu narodów. Warszawa, 1979. T. 2; Jestem z domem swym złączony na wieki /Tł. W.Blatton-Segal / / Tygodnik Kulturalny. 1982. Nr 30; Brzoza /Tł. J.Huszcza / / Przyjaźń. 1983. Nr 18.

На румынскую мову. Comuniştii /Trad. V.Colin. Bucureşti, 1950.

Vad nou: (Fragmente) /Trad. F.Tornea / / Antologia poeziei sovietice. Bucureşti, 1955.

На рускую мову. Избранное / Пер. М.Исаковский. М., 1948. (Б-ка избр. произведений литературы. 1917—1947). Рэц.: Г а р у л ё ў Н. Паэзія вялікай сілы / / Звязда. 1949. 29 студз.

Избр. лирика: Стихи. Мн., 1964. (Б-ка избр. лирики).

Избр. произв.: В 2 т. М., 1968. Т. 1. Стихотворения и баллады. Т. 2. Поэмы.

Избр. произв.: В 2 т. М., 1989. Т. 1—2. Стихотворения. Поэмы.

Стихотворени и поэмы. Л., 1983. (Б-ка поэта). Рэц.: В і р з о ў с к і С. / / ЛіМ. 1984. 9 сак.

Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской конституции / Пер. А.Шарапов, И.Гурвич, К.Титов. Мн., 1938 / У сааўт. з інш.

Дубрава; Стихи / Пер. Н.Сидоренко. М., 1940. Рэц.: Г о л о д н ы й М. Стихи Аркадия Кулешова / / ЛГ. 1940. 16 июня; Л е в м а н С. «В зеленой дубраве» / / Там жа. 1939. 26 сент.; С е р г е е в В. / / Мол. гвардия. 1940. № 9; С и д о р е н к о Н. / / Там жа. 1940. № 9; Ц і т о ў К. Вершы Куляшова на рускай мове / / ЛіМ. 1940. 31 жн.; Ч е р н о в М. / / Комс. правда. 1940. 1 дек.

Знамя бригады: Поэма в стихих. М., 1943. Рэц.: А л е к с а н д р о в и ч А. Поэзия правды / / Беларусь. 1944. № 2; Б а р м и н а Т. Поэма о мужестве / / Горьков. коммуна. 1946. 21 апреля; Б а т ь Л. «Знамя бригады» — поэма о Родине / / Огонек. 1944. № 16; Г р и н б е р г И. Хранители знамени / / Знамя. 1944. № 11; И з м а й л о в М. / / Чкалов. коммуна. 1946. 28 апр.; И с а к о в с к и й М. «Знамя бригады» / / ЛГ. 1946. 27 янв.; К а л и т и н Н. «Знамя бригады» / / Октябрь. 1944. № 3—4; К о н с т а н т и н о в Н. / / Смена. 1943. № 11—12; Л е в и н Г. Верность знамени / / Новый мир. 1944. № 3; О з е р о в Л. Молодой поэт Белоруссии / / Комс. правда. 1943. 19 нояб.; Т в а р д о в с к и й А. Поэма Аркадия Кулешова / / Знамя. 1946. № 4; Известия. 1946. 1 февр.; У т к и н И. Знамя поэта / / Лит. и искусство. 1943. 21 авг.

Комсомольский билет: Стихи. М.; Л., 1945. (Книга за книгой).

Знамя бригады. Поэма / Пер. М.Исаковский. М., 1946. (Б-ка «Огонек»).

Три поэмы / Пер. М.Исаковский. М., 1946. Рэц.: Г р и н б е р г И. Аркадий Кулешов. Три поэмы / Пер. М.Исаковский / / Сов. книга. 1946. № 12; С е р м а н И. / / Звезда. 1946. № 11; Т и м о ф е е в Л. Сборник советских поэтов / / Веч. Москва. 1946. 22 мая; Ч е ш и х и н а В. Три поэмы Аркадия Кулешова: «Знамя бригады», «Дом № 24;, »Цымбалы“ / / Огонек. 1946. № 25—26.

Цимбалы: Поэма / Пер. М.Исаковский. М.; Л., 1946. Рэц.: М о з о л ь к о в Е. / / Правда. 1946. 22 янв.

Стихотворения / Пер. М.Исаковский. М., 1947. Рэц.: Б а к и н с к и й В. / / Звезда. 1948. № 5.

Знамя бригады / Пер. М.Исаковский. М., 1948 (Б-чка журн. «Сов. воин»). Рэц.: Т а р а с е н к о в А. О народности и национальной форме советской литературы / / Известия. 1950. 21 мая.

Коммунисты: Стихи. Мн., 1948. Рэц.: З е м ц о в А. Люди нового мира / / Знамя. 1949. № 1; З я м ц о ў А. «Коммунисты» / / Сав. селянін. 1949. 3 лют.; П а н ч а н к а П. «Камуністы» А.Куляшова / / ЛіМ. 1949. 12 сак.

Стихи и поэмы. М., 1948. Рэц.: Г р и м а й л о Я. Комуністи / / Соц. Харківщина. 1949. 16 квіт.

Коммунисты: Стихи; Новое русло: Поэма. М., 1949. Рэц.: Г а л а н о в Б. Стихи поэта-патриота / / Комс. правда. 1949. 25 февр.; К о л о с к о в А. Поэзия глубоких мыслей и высоких чувств / / Правда. 1949. 24 янв.; Das neue Flussbett / / Sowietliteratur. 1950. H. 2; The Victory of the New / / Soviet Literature. 1950. № 2.

Коммунисты: Поэмы. Кн. 2. Мн., 1950.

Поэмы. М., 1951.

Только вперед: Стихи и поэмы. М., 1952. (Б-ка «Огонек»). Рэц.: Д о б р о ж е л а т е л ь н о и строго / / ЛГ. 1955. 19 февр.; И з м а й л о в Ф. / / Сталин. путь. 1952. 12 нояб.; К е р н и ч н и й Б. Вірші про працю і мир / / Радянська Волинь. 1953. 22 квіт.; Т р е г у б С. «Только вперед» / / ЛГ. 1953. 8 янв.; Т р и п і л ь с к и й А. Художне слово на варті миру / / Вітчизна. 1953. № 5; Ц ы б и з о в Г. Поэзия борьбы за коммунизм / / Запорож. правда. 1953. 4 апр.

Стихотворения. Баллады. Поэмы. М., 1953. Рэц.: Б у р ь я н Б. Вдохновение, содержательность, новизна... / / Сов. Отчизна. 1953. № 6; К е р н и ч н и й Б. Книга про вірність партії, народу, Батьківщині / / Вільне життя. 1954. 23 січ.; К л я ў к о Г. Творы Аркадзя Куляшова на рускай мове / / Чырв. змена. 1953. 17 снеж.; С в е н т и ц ь к и й Ю., П р и х о д ь к о І. Визначний співець Білорусії / / Заря Полтавщины. 1953.

28 лип.
Граница: Бел. хроника / Пер. М.Исаковский. М., 1955.
Поэмы. М., 1955.
Грозная пуща: Повесть в стихах / Пер. Я.Хелемский. М., 1956. (Б-ка «Огонек»). Рэц.: К л е н о в С. // Прииртыш. правда, 1956. 26 сент.
Грозная пуща: Бел. хроника в стихах. М., 1957.
Стихотворения и поэмы. М., 1957. (Б-ка сов. поэзии).
Мое свидетельство: Стихотворения и поэмы. М., 1960.
Знамя бригады: Поэмы и стихи. М., 1962. (Б-ка солдата и матроса). Рэц.: П р о к о ф ь е в А. Черты большого вдохновенья // Лит. Россия. 1963. 26 апр.
Из новых стихов / Пер. Я.Хелемский. М., 1964. (Б-ка «Огонька»). Рэц.: Б е л е в и ч А. Высокий полдень // Нева. 1964. № 7.
Новая книга: Стихи / Пер. Я.Хелемский // М., 1964. Рэц.: Б а ж а н М. «Зрелости река так широка...» // ЛГ. 1964. 24 нояб.; B a z h a n N. // Soviet Literature. 1965. N 4; B a s h a n M. // Sowietliteratur. 1965. H. 4; B a z a n M. // Lit. Radz. 1965. Nr 4; Б е р е з к и н Г. ...и сиянье от них далекое // Сов. Бел. 1965. 16 марта; Г а ў р у с ё ў С. Шторм паэзіі // Чырв. змена. 1965. 11 лют.; Г о р б а ч е в М.' Лира звучная и светлая // Лит. Россия. 1965. 12 марта; Г р и н б е р г И. Могущество лирики // Москва. 1965. № 4; Д е м е н т ь е в В. Покой отвергают... // ЛГ. 1965. 23 марта; Д м и т р и е в а В. «Есть у поэта свой надел целинный...» // Дружба народов. 1965. № 3; З а л е с с к а я Л. // Наш современник. 1965. № 7; З е л и н с к и й К. Путь к человеку // Дружба народов. 1965. № 4; К о к о р и н а М. Зрелость поэта // Удмурт. правда. 1965. 17 янв.; К о н д р а т о в и ч А. «Командир мой единственный — совесть» // Новый мир. 1965. № 1; К у д р а ў ц а ў І. Позірк у неабсяжны прастор // Звязда. 1965. 28 студз.; Л а п ш и н М. «Если капля ляжет к капле...» // Ленин. знамя (Москва). 1965. 11 апр.; М а й х р о в и ч А. Строки — знамена похода // Знамя юности. 1965. 27 янв.; О з е р о в А. И сердцу и уму... // Знамя. 1965. Кн. 2; П а л к і н М. Сталасць таленту // Гомел. праўда. 1964. 30 снеж.; Р е в у ц к а я А. Лирика бойцов // ЛГ. 1965. 6 февр.; С и д о р е н к о Н. Зрелый колос // Известия. 1965. 12 янв.; С м е л я к о в Я. Поэзия зрелой мысли // Огонек. 1965. № 9; С м о л ь я н о в а Л. Поэзия нашей современности // Заря. 1965. 14 февр.; С о л о в е й Л. Чувства, рожденные временем // Сел. газ. 1965. 9 марта; Т в а р д о в с к и й А. Зрелость таланта // Правда. 1964. 16 авг.; Т и м о ф е е в а И. Солдат эпохи // Луган. правда. 1965. 6 марта; Т у р к о в А. Тропка уходит все дальше... // Лит. Россия. 1968. 12 июля; У р б а н А. К дальним целям (Возвышение человека) // Звезда. 1965. № 4; Луган. правда. 1965. 6 марта; Ч у м а к о в В. Песня, идущая в колонне // Амурская правда. 1965. 31 янв.; Ш п а к о в с к и й И. Переплавленное сердце поэта // Заря. 1965. 24 июля; Ю р ч а н к а Г. Прысяга на вернасць // ЛіМ. 1965. 12 лют.; Я г о р а в а Б. За чалавека // Маг. праўда. 1965. 6 лют.; V i t o l s H. Doma lido nakotne // Karogs. 1965. Nr 3.
Стихи и поэмы. М., 1967.
Стихи и поэмы. М., 1968.
Пускай бушуют волны: Стихи. М., 1969. (Поэтич. б-чка школьника).
Сосна и береза: Стихи и поэмы / Пер. Я.Хелемский, Н.Кислик. М., 1971. Рэц.: Т у р к о в А. «Всем друзьям дорогу открывая...» // Неман. 1972. № 10.
Далеко до океана: Поэма / Пер. Н.Кислик. М., 1973.
Записная книжка: Стихи и поэмы / Пер. Я.Хелемский. М., 1974. (Б-ка «Огонек». № 4).
На полумиллиардном километре: Стихи / Пер. Я.Хелемский. М., 1974.
Две поэмы. М., 1977. Рэц.: А р о ч к о М. Ветви могучего древа // Лит. обозрение. 1977. № 6; Кнігапіс // ЛіМ. 1977. 21 кастр.; Ш п а к о в с к и й И. Нерасторжимая связь времен // Неман. 1978. № 3.
Скорость: Стихотворения и поэмы / Пер. Н.Кислик, Я.Хелемский. Мн., 1978.
Колос: Стихи. / Пер. М.Исаковский. Мн., 1984.
Похороны: [Верш] / Пер. авт. // Антология белорусской литературы. М., 1934; Сенокос; Ночь: [Вершы] / Пер. Д.Осин // Поэзия Советской Белоруссии. Смоленск. 1934; Мы живем на границе: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Сов. Бел. 1937. 27 нояб.; Отец: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1937. 5 дек.; Колхозная осень: (Из поэмы «В зеленой дубраве») / Пер. П.Семынин // Дружба народов. 1938. № 2; В сталинском дозоре: (Отрывок из поэмы) // Комс. правда. 1938. 29 окт. / У сааўт. з інш.; Отец: [Верш] / Пер. А.Купершток // Там жа. 1938. 31 дек.; Родине и вождю: (Стихи и песни о Сталин. конституции) / Пер. А.Шарапов, И.Гурвич, К.Титов // Сов. Бел. 1938. 14 мая; Сталин. молодежь. 1938. 14 мая. / У сааўт. з інш.; Краснознаменный комсомол: [Вершы] // Сталин. молодежь. 1938. 22 окт. / У сааўт. з інш.; Колхозная осень: (Из поэмы «В зеленой дубраве») / Пер. П.Семынин // Дружба народов. 1939. № 2; Рэц.: К л и м к о в и ч М. // Дружба народов. 1939. № 2; Л е в м а н С. // ЛГ. 1939. 26 сент.; В гости: [Верш] / Пер. Б.Лихарев // Резец. 1939. № 1; Молодость: [Верш] / Пер. А.Купершток // Сов. Бел. 1939. 29 янв.; Писатели и работники искусств гор. Минска — тов. Сталину / Пер. И.Гурвич и др. // Там жа. 1939. 26 апр. / У сааўт. з інш.; Отец: [Верш] / Пер. А.Купершток // Стихи и песни народов СССР о Сталине. Мн., 1940; Песня о безымянном герое: [Верш] // За родную страну. Краснодар, 1942; Отец; На Минском шоссе; Над братской магилой; Баллада о четырех заложниках; Витебская махорка: [Вершы] / Пер. Н.Сидоренко, А. Софронов, Н.Рыленков // За Советскую Беларусь. М., 1942; На Минском шоссе: [Верш] // Знамя. 1942. № 5—6; Письмо из полона: [Верш] // Славяне. 1942. № 5—6; Знамя Советов. 1942. 14 авг.; Известия. 1942. 19 авг.; Над братской могилой: [Верш] / Пер. А.Софронов // Известия. 1 июля; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Рыленков // Там жа. 1942. 25 июля; На минском шоссе / Пер. авт.; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Рыленков; Письмо из плена / Пер. Б.Бендик: [Вершы] // Беларусь в огне. М., 1943; Отец / Пер. Н.Сидоренко; Над братской могилой / Пер. А.Софронов; Письмо из полона / Пер. авт.: [Вершы] // Белоруссия борется. М.; Л., 1943; Знамя бригады: Поэма / Пер. М.Исаковский // Знамя. 1943. № 2—3; Рэц.: К о н с т а н т и н о в Н. // Смена. 1943. № 11—12; О з е р о в Л. Молодой поэт Белоруссии // Комс. правда. 1943. 19 нояб.; У т к и н И. Знамя поэта // Лит. и искусство. 1943. 21 авг.; Баллада о четырех заложниках: [Верш] / Пер. Н.Беренгоф // Новый мир. 1943. № 7—8; Письмо: [Верш] / Пер. Б.Бендик // Смена. 1943. № 11—12; Освобождение: [Верш] / Пер. Н.Силаев // Знамя Советов. 1943. 10 окт.; Под осенним небом: [Верш] / Пер. Н.Силаев // Там жа. 1943. 26 окт.; Мать: Народная баллада / Пер. В.Звягинцева // Беларусь. 1944. № 1; Знамя. 1944. № 1—2; Приключения цимбал: Отрывок из поэмы / Пер. Н.Асеев // Беларусь. 1944. № 3; Дом № 24: Поэма / Пер. М.Исаковский // Знамя. 1944. № 7—8; Рэц.: Г р и н б е р г И. Хранители знамени // Знамя. 1944. № 11; Письмо из плена: [Верш] / Пер. Н.Асеев // Новый мир. 1944. № 8—9; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Петровых // Октябрь. 1944. № 1—2; Освобождение: [Верш] / Пер. Д.Осин // Там жа. 1944. № 7—8; Гудок. 1944. 5 июля; Письмо из полона: [Верш] // Белосток. правда. 1944. 2 июня; Сторонка родная: [Верш] // Сов. Бел. 1944. 19 июля; Комсомольский билет / Пер. М.Петровых; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Рыленков: [Верш] // Дни боевые. М.; Л., 1945; Письмо: [Верш] // Красноармеец. 1945; № 18; Цимбалы: Поэма // Октябрь. 1945. № 4. Рэц.: А с т а х о в И. Новая поэма Аркадия Кулешова // Новый мир. 1945. № 10; Г е й к е р Е. «Цымбалы» // Сав. Радзіма. 1946. 24 ліст.; К о л о с к о в А. По страницам толстых журналов // Акмолин. правда. 1945. 28 сент.; Бакин. рабочий. 1945. 18 сент.; Больш. Алтая. 1945. 26 сент.; К у ч а р А. «Цымбалы» Аркадия Кулешова // Сов. Бел. 1946. 13 апр.; М о з о л ь к о в Е. // Правда. 1946. 22 янв.; Я г о ж. О белорусской поэзии 1945 года // Сов. Бел. 1945. 30 дек.; Письма; Баллада о подкове: [Вершы] / Пер. М.Исаковский // Октябрь. 1945. № 5—6; Баллада о подкове: [Верш] / Пер. М.Исаковский //

ЛГ. 1945. 26 мая; Сов. Бел. 1945. 29 июля; Баллада о четырех заложниках: [Верш] / Пер. Н.Браун / / Звезда. 1946. № 4; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Красноармеец. 1946. № 23—24; Мать: Народная баллада / Пер. М.Комиссарова / / Ленинград. 1946. № 3—4; Максим: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Молодой колхозник. 1946. № 4; Бюро справок; Березка; Деды; Добрый человек; За двоих; Карандаш; На сотой версте; Моя Беседь: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Новый мир. 1946. № 12; Облако: [Верш] / / Огонек. 1946. № 23; Дружба: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Комс. прадва. 1946. 7 июля; Сибирь: [Верш] / Пер. А.Кленов / / Там жа. 1946. 13 дек.; Пятое декабря: [Верш] / Пер. А.Кленов / / ЛГ. 1946. 30 нояб.; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Перовых / / Молодежная эстрада. М., 1947. Вып. 20; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Браун; Над братской могилой; «Плыла, целовалас туча с землей...» / Пер. М.Комиссарова; Голубки / Пер. А.Прокофьев; Баллада о найденной подкове / Пер. М.Комиссарова: [Вершы] / Поэты Белоруссии. М., 1947; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Репертуарный листок для художественной самодеятельности. М., 1947; Цымбалы: [Урывак з паэмы] / / Страна родная. М.; Л., 1947; Свидетельство; Шмель; Дом: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Знамя. 1947. № 7; Три стихотворения: Баллада про око / Пер. Д.Ковалев; Колос; Подсолнух / Пер. М.Исаковский / / Новый мир. 1947. № 5; Дом; На поле боя; Шмель: [Вершы] / Пер. К.Титов, Д.Ковалев / / Сов. Отчизна. 1947. № 3; Облако: [Верш] / / Зорька. 1947. 17 июля; На поле боя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / ЛГ. 1947. 9 мая; На поле боя: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Сов. Бел. 1947. 23 февр.; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. К. Титов / / Там жа. 1947. 5 марта; Дом: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1947. 31 мая; Сталин. молодежь. 1947. 15 июня; Былина про Волота: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Сов. Бел. 1947. 11 нояб.; На поле боя: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сталин. молодежь. 1947. 23 февр.; Колос: [Верш] / Пер. К.Титов / / Там жа. 1947. 20 июня; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Браун; Баллада о найденной подкове; Мать; Над братской могилой / Пер. М.Комиссарова; Отец / Пер. А.Чивилихин; «Плыла, целовалася туча с землею...» / Пер. М.Комиссарова; Голубки / Пер. А.Прокофьев; Облако / Пер. А.Андреев; Колос / Пер. М.Комиссарова; «Знамя бригады»: (Главы из поэмы) / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Коммунисты: [Верш] / Пер. Я.Смеляков / / Знамя. 1948. № 6; Сов. Бел. 1948. 23 марта; Колос: [Верш] / Пер. К.Титов / / Лит. Воронеж. 1948. № 3; Слово к Объединенным Нациям / Пер. К. Титов; Баллада о правде / Пер. Я.Смеляков; Новогодняя елка / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Новый мир. 1948. № 4; Станция «Коммунары»: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Там жа. 1948. № 9; Новое русло: Поэма / Пер. Я.Хелемский / / Там жа. 1948. № 12; Рэц.: Гарін Ф. / / Зоря Полтавщини. 1949. 6 лип.; Давыдов И. / / Киров. правда. 1949. 6 февр.; Кудін О. / / Молодь Укр. 1949. 10 чэрв.; Моряков П. Південна правда. 1949. 20 лип.; Савін Г. «Нове русло» / / Закарп. правда. 1949. 10 трав.; Соловьев Б. Поэмы о покорении природы / / Новый мир. 1951. № 10; Цветок счастья / Пер. А.Кленов; Каменка; Табуны / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Огонек. 1948. № 23; Молодость: [Верш] / Пер. А.Кленов / / Там жа. 1948. № 52; Баранов Василий: Главы из поэмы / Пер. А.Кленов, Я.Хелемский / / Пограничник. 1948. № 13; Комсомольский билет: [Верш] / / Зорька. 1948. 23 сент.; Новое русло: (Отрывок из поэмы) / / Там жа. 1948. 31 дек.; Московская улица: [Верш] / Пер. Л.Озеров / / Красная звезда. 1948. 31 дек.; Новое русло: Отрывки из поэмы / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Бел. 1948. 11 дек.; Подвиг: [Верш] / / Сов. молодежь (Рига). 1948. 19 сент.; Коммунисты: [Верш] / Пер. Б.Бурьян / / Сталин. молодежь. 1948. 1 окт.; «Люблю свой край...»: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Сталин. сокол. 1948. 1 мая; Отец: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Стихи о вожде. М., 1949; На поле боя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Стихи советских поэтов. М., 1949; ЖивойЛенин: [Верш] / Пер Я.Хелемский / / Новый мир. 1949. № 1; Сов. Бел. 1949. 21 янв.; Сталин. молодежь. 1949. 21 янв.; Простые люди: Поэма / Пер. М.Исаковский / / Новый мир. 1949. № 8; Рэц.: Хелемский Я. Слово простых людей / / ЛГ. 1949. 23 нояб.; Слово о вожде народов: [Паэма] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1949. № 12; Правда. 1949. 18 дек.; От всего сердца: [Верш] / Пер. Б.Иринин, Д.Осин / / Сов. Отчизна. 1949. № 5 / У сааўт. з інш.; Слово о Вожде народов: (Из поэмы) / / Там жа. 1949. № 6; Былина о богатыре: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Гудок. 1949. 26 янв.; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Д.Осин / / Комс. правда. 1949. 22 янв.; Коммунисты: [Верш] / Пер. Я.Смеляков / / Ленингр. правда. 1949. 19 июня; Вышли мы все из народа: Делегатам XI съезда ВЛКСМ: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / ЛГ. 1949. 30 марта; Сов. Бел. 1949. 1 апр.; Сталин. молодежь. 1949. 29 марта; Огни коммунизма: Из поэмы «Новое русло» / Пер. Я.Хелемский / / ЛГ. 1949. 1 мая; Победа: Отрывки из поэмы «Простые люди» / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1949. 17 июня; Слово о вожде народов: [Из поэмы] / Пер. Я.Хелемский / / Там жа. 1949. 17 дек.; Станция Коммунары: [Верш] / / Сталин. молодежь. 1949. 30 янв.; Слово о вожде: (Из поэмы) / Пер. Я.Хелемский / / Клубная сцена. М., 1950; Гродиен. правда. 1950. 17 февр.; Новое русло: (Отрывок из поэмы) / Пер. Я.Хелемский / / Колхозная деревня. М.; Л., 1950; Деды / Пер. М.Исаковский; Слово о вожде народов / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Песня о Сталине. М.; Л., 1950; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Стихи о Ленине. М., 1950; Живой Ленин / Пер. Я.Хелемский; «Слово Сталина думой народной согрето...» / Пер. А.Кленов: [Вершы] / / Стихи о Ленине и Сталине. М., 1950; Только вперед: Поэма / Пер. М.Исаковский / / Новый мир. 1950. № 11; Слава Вождю: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Гудок. 1950. 21 дек.; От всего сердца: (Пісьмо бел. народа І.В.Сталіну) / Пер. В.Росляков / У сааўт. з інш.; Знамя брыгады: (Главы из поэмы); Отец; Комсомольский билет / Пер. М.Исаковский; Коммунисты / Пер. Г.Печоров: [Вершы]; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Браун; Слово к Объединенным Нациям: [Верш] / Пер. К.Титов / / Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Простые люди / Пер. М.Исаковский; Слово к Объединенным Нациям / Пер. К.Титов: [Вершы] / / Поэты мира в борьбе за мир. М., 1951; Три стихотворения: Мое свидетельство; Земля и небо; Земля и море. / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1951. № 3; Отец; Московская улица; Могилевская тучка; Знамя бригады: (Поэма); Колос; Мать; Простые люди (Из поэмы) / Пер. М.Исаковский; Крылья / Пер. А.Твардовский; Баллада о подкове; Карандаш; Дом; Слово к Объединенным Нациям / Пер. К.Титов; Коммунисты; Живой Ленин; Новое русло: (Главы 2 и 10 из поэмы); Слово о вожде народов (Из поэмы) / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. М., 1952. Рэц.: Чывіліхін А. Анталогія беларускай паэзіі / / Гомел. праўда. 1953. 10 лют.; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / О Ленине. М., 1952; Комсомольский билет; Мельник; Баллада о четырех заложниках; Былина о богатыре / Пер. М.Исаковский; Живой Ленин / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Родная поэзия. М.; Л., 1952; Песня о славном походе: Поэма / Пер. Я.Хелемский / / Звезда. 1952. № 8; Сов. Отчизна. 1952. № 1; Рэц.: Кисель И. Конфликт в поэме / / Сов. Укр. 1952. № 12; Макласов Н. «Советская Отчизна» / / Красная звезда (Барановичи). 1952. 23 марта; Коммунисты: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сталин. молодежь. 1952. 5 окт.; Коммунисты: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / В новые дали. М., 1953; Коммунисты: [Верш] / Репертуарный сборник / / Брянск. 1953; Сталин. молодежь. 1953. 30 июля; Коммунисты / Пер Н.Кислик; Отец; Деды / Пер. М.Исаковский; Слово о вожде народов / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / От всего сердца. Мн., 1953; Когда поют гимн коммунистов; Коммунисты: [Вершы] / / Репертуарный сборник. Тюмень, 1953; Комсомольский билет / Пер. М.Исаковский; Слово к Объединенным Нациям / Пер. К.Титов: [Вершы] / / Родина моя. М., 1953; Граница: Повесть в

стихах / Пер. М.Исаковский / / Новый мир. 1953. № 8; Грозная пуща: Повесть в стихах. 2-я повесть хроники «Граница» / Пер. Я.Хелемский / / Там жа. 1955. № 8; Осень: Из повести в стихах «Граница» / Пер. М.Исаковский / / Огонек. 1953. № 8; В те минуты: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Отчизна. 1953. № 2; Когда поют гимн коммунистов: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сталин. племя. 1953. 16 июня; Живой Ленин / Пер. Я.Хелемский; Крылья / Пер. А.Твардовский; Комсомольский билет; Московская улица / Пер. М.Исаковский; Коммунисты / Пер. автор: [Вершы] / / Возрожденная земля. М., 1954; Московская улица: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Здравствуй, Москва! М., 1954; Есть у каждого бор: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1954. № 10; Баллада о венке / Пер. Я.Хелемский / / Огонек. 1954. № 29; Коммунисты: [Верш] / / Все на выборы! Томск, 1955; Нас к коммунизму партия ведет. Челябинск, 1955; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Петровых / / Репертуарный сборник. Ростов-на-Дону, 1955; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Стихи о Ленине. М., 1955; Вступление к поэме: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / ЛГ. 1955. 22 февр.; Грозная пуща: Поэма / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Бел. 1955. 7, 14, 18, 26 авг.; 4, 17 сент.; Мельница; Бюро справок; Баллада о четырех заложниках; Под осенним небом; Березка: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Исаковский М. Соч.: В 2 т. 2 изд. М., 1956. Т. 2; Коммунисты; Утро; «Когда в полет...»; «Покинув берег...»; Мое свидетельство; «Березку посадил я при дороге...»: [Вершы] / Пер. Я.Смеляков, М.Исаковский; Я.Хелемский / / Родная поэзия. М., 1956; Коммунисты: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Самодеятельная эстрада для коллективов сельской художественной самодеятельности. Горький, 1956; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Стихи о Ленине. М., 1956; Баллада о подкове / Пер. М.Исаковский / / Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Коммунисты: [Верш] / / Горнист. Симферополь, 1957; Зорька. 1957. 19 янв.; Баранов Василий: [Поэма] / Пер. А.Кленов, Я.Хелемский; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский; Баллада о найденной подкове / Пер. М.Комиссарова: [Вершы] / / Песня мужества. М., 1957; Земля и море; Земля и небо: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Хелемский Я. Там, где ты прошел... М., 1957; Коммунисты: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Сов. Бел. 1957. 5 нояб.; Комсомольский билет / / Беспокойные сердца. Томск, 1958; Комсомольский билет / Пер. М.Исаковский / / Боевая молодость. Свердловск, 1958; Советской страны комсомол. Ставрополь, 1958; Баранов Василий: (Поэма) / Пер. А.Кленов, Я.Хелемский; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский; Баллада о найденной подкове / Пер. М.Комиссарова / / Песня мужества. М., 1958; Коммунисты: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Слава Коммунистической партии. М., 1958; Коммунисты: [Верш] / / Эстрадный сборник. Симферополь, 1958; Мельница: (Легенда); Бюро справок; Баллада о четырех заложниках; Под осенним небом; Березка: [Вершы] / / Исаковский М. Соч.: В 2 т. М., 1959. Т. 1; Мой президиум; На трудном посту; Про осень: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1959. № 4; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Стихи о Ленине. М., 1960; Крылья: [Верш] / / Дагест. правда. 1960. 3 сент.; Мельница: (Легенда); Бюро справок; Баллада о четырех заложниках ; Под осенним небом; Березка: [Вершы] / / Исаковский М. Соч.: В 2 т. М., 1961. Т. 2; Коммунисты: [Верш] / / Зорька. 1961. 14 окт.; Мой праздник: [Верш] / Пер. К.Титов / / Сов. Бел. 1961. 12 нояб.; Мое свидетельство; Живой Ленин; Земля; Свадьба; Листья; Земля и море; Земля и солнце; Есть у каждого бор; Баллада о живой газете; Баллада о венке; Мой призидиум; На трудном посту; Про осень: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Хелемский Я. Перевожу стихи товарища. Мн., 1962; Новые стихи / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1962. № 4. Рэц.: Г а л а н о в Б. На полумиллиардном километре / / ЛГ. 1962. 28 июля; Л а з а р е в В. Щедрая зрелость / / Дружба народов. 1964. № 1; Из новой книги стихов / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1962. № 10. Рэц.: Л а з а р е в В. Щедрая зрелость / / Дружба народов. 1964. № 1; Из «Новой книги»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Огонек. 1962. № 42; Ответственник: [Верш] / Пеер. А.Корчагин / / Известия. 1962. 18 дек.; Письмо из полона: [Верш] / Пер. авт. / / Сто лучших стихотворений поэтов народов СССР. М., 1963. Могилевская тучка: [Верш] / Пер. С.Смоляков / / Дальний Восток. 1963. № 5; Колос; «Едва усами шевелит...»: [Вершы] / / Библиотечка избранной лирики. М., 1964; «Лес, отпылав, стал черным от утраты...»: [Верш] / / Дружба народов. 1964. № 7; Хлопцы последней войны: (Поэма) / Пер. Н.Кислик / / Неман. 1964. № 1; Новые стихи / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1964. № 2; Из новой книги: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Огонек. 1964. № 6; Из новой книги стихов / Пер. Я.Хелемский / / Знамя юности. 1964. 6 февр.; Баллада о четырех заложниках / Пер. М.Исаковский / / Зорька. 1964. 8 февр.; Интернационал; О вечном пере: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Правда. 1964. 6 февр.; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Молодеж. эстрада. 1965. № 1; Колос: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Коммунист Таджикистана. 1965. 23 нояб.; Над братской могилой; Письмо из полона; «Не встречалися ни разу мы с тобой за всю войну...» / Пер. А.Софронов, М.Исаковский / / Священная война. М., 1966; «Плыла, целовалася туча с землей...»: [Верш] / / Звезда Востока. 1966. № 4; Монолог: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1966. № 2. Рэц.: А з г у р З. Боль и мужество / / Неман. 1966. № 7; «Друзья, в сраженьях скошенные пулями...»: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Огонек. 1966. № 19; Былина о богатыре: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Октябрь в советской поэзии. 2 изд. Л., 1967; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Поэмы. Баллады. Стихи. Песни. М., 1967; Коммунисты; Песня моя: [Вершы] / Пер. Я.Смеляков, Я.Хелемский / / Поэты Белоруссии. М., 1967; Новогодняя елка: [Верш] / / Смеляков Я. Избр. произв. М., 1967. Т. 2; Живой Ленин: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Стихи о Ленине. М., 1967; Полынь: [Верш] / Пер. А.Передреев / / Знамя. 1967. № 4; Зима убегает ночами: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Неман. 1967. № 6; Коммунисты; Комсомольский билет: [Вершы]; Песня о славном походе: (Отрывки из поэмы) / / Там жа. 1967. № 10; Еще о друзьях: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Там жа. 1967. № 8; Новый мир. 1967. № 6; Из цикла «На передовой»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1967. № 10; Из ранних книг: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский, Н.Кислик / / Огонек. 1967. № 47; «Я трижды побеждал судьбу...»: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / ЛГ. 1967. 30 авг.; Над братской могилой / Пер. А.Софронов; Баллада о подкове / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; Цунами: [Паэма] / Пер. Я.Хелемский / / Неман. 1968. № 11; Огонек. 1968. № 47. Рэц.: Б е р е з к и н Г. Строкой измеренное время / / Октябрь. 1977. № 12; «Тьма уступила силе света...»: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Известия. 1968. 3, 4 янв.; Чтоб щедрым быть...: [Верш] / Пер. А.Корчагин / / Там жа. 1968. 17 марта; «Спокойно Ленин спит»: [Верш] / / Живые страницы. М., 1969; Хлопцы последней войны: [Паэма] / Пер. Н.Кислик / / Кислик Н. Ветви. Мн., 1969; На митингах людных: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Ленин с нами. Мн., 1969; Березка: [Верш]; Знамя бригады: (Отрывок из поэмы) / Пер. М.Исаковский / / Мать моя, Беларусь. Элиста, 1969; Коммунисты / Пер. Я.Смеляков; Песня моя / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Пою мое Отечество. М., 1969. Т. 1; Живой Ленин; Мой президиум: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Стихи о Ленине. М., 1969; Знамя бригады: Поэма / Пер. М.Исаковский / / Великая Отечественная: Стихотворения и поэмы. В 2 т. М., 1970. Т. 1; Только вперед: [Паэма] / Пер. М.Исаковский / / Комсомол республик представляет писателей и поэтов — лауреатов премий Ленинского Комсомола за 1968 год. М., 1970; Комсомольский билет / Пер. М.Петровых; Разговор с потомком / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Орлятам Мн., 1970; Победа: (Из поэмы «Простые люди») / Пер. А.Шарапов / / Путь к победе. Мн., 1970; Комсомольский билет: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Юность моя — комсомол. В 2 т. М., 1970. Т. 2; Сосна и береза:

[Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Знамя. 1970. № 8; Далеко до океана: Поэма / Пер. Н.Кислик / / Новый мир. 1970. № 7; 1971; № 3; Президиум почетный мой...: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Бел. 1970. 21 апр.; На Беловежье листопад...: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Дружба народов. 1971. № 4; К поэзии: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / КО. 1971. 21 мая; Московская улица: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Зори братства. М., 1972; На митингах людных: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Ленин с нами. Мн., 1972; «Любовь моя, уже немало лет...»; Ты и я; «Чужой любви я не завидую...»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Над братской могилой: [Верш] / Пер. А.Сафронов / / Песня братства. Л., 1972; Каменка: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Поклон тебе, Славута. Днепр в поэзии, прозе, ист. свидетельствах. Днепропетровск, 1972; Песня моя: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Созвездие Родины. Тула, 1972; Мать: Народная баллада / Пер. В.Звягинцева; Утро: [Верш] / Пер. М.Исаковский; Баллада о правде / Пер. М.Светлов; Слово к Объединенным Нациям: [Верш] / Пер. К.Титов / / Эхо эпохи: Стихи поэтов братских республик. М., 1972; О друзьях: [Верш] / Пер. П.Жур / / Звезда. 1972. № 4; Когда поют гимн коммунистов: [Верш] / Пер. Н.Кислик / / Лит. Киргизстан. 1972. № 6; Колос: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Молодеж. эстрада. 1972. № 4; Над сожженной деревней: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Литва. 1972. 1 сент.; Тем, кого люблю / Пер. С.Городецкий; «Окончится день, и возникнут опять»... / Пер. Н.Кислик: [Вершы] / / Литературный огонек. М., 1973; Московская улица: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / «Люблю тебя, как сын...» М., 1973; «Мерещилась мне слава близкой целью...»: [Верш] / Пер. И.Шкляревский / / Молодая гвардия. 1973. № 2; Варшавский шлях: [Поэма] / / Пер. Я.Хелемский / / Огонек. 1973. № 50; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Рыленков; В дом родной / Пер. авт.: [Вершы] / / За тебя, Беларусь. Мн., 1974. Рэц.: Б а д р о ў А. За цябе, Беларусь! / / ЛіМ. 1974. 28 чэрв.; Скорость: Из новой книги стихов / Пер. Я.Хелемский / / Дружба народов. 1974. № 4; О славе; Слово неизвестного солдата: [Вершы] / Пер. Е.Надеина / / Москва. 1974. № 2; Все то, что измеряется строкой...: Слово неизвестного солдата; Совет самому себе; «Мне слава представлялась близкой целью...»; «Мостам, а не конструкторам завидую...»; Из прошлого; Пастух; Единственный серп; Записная книжка: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1974. № 2; «Родной земле обязан я...»: [Верш] / Пер. Л.Решетников / / Сов. Бел. 1974. 1 авг.; Сосна и береза: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Там жа. 1974. 22 сент.; Совет самому себе; «Мостам, а не конструкторам завидую...»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. культура. 1974. 5 февр.; Моя судьба; На полумиллиардном километре; Простор; Над сожженной деревней; Не смолкает бой: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Литва. 1974. 17 марта; Знамя бригады: [Поэма] / Пер. М.Исаковский / / Великая Отечественная: В 2 т. 2 изд. М., 1975. Т. 1; Из поэмы «Далеко до океана» / Пер. Н.Кислик / / Кислик Н. Избранное. Мн., 1975; Баллада о подкове / Пер. М.Исаковский; Над сожженной деревней / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Победный сорок пятый. М., 1975; Мой президиум: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Самый человечный человек. М., 1975; «Мерещилась мне слава близкой целью...»: [Верш] / Пер. И.Шкляревский / / Шкляревский И. Дозорная ветка. Мн., 1975; Хамутиус: Поэма / Пер. Н.Кислик / / Москва. 1975. № 11—12. Рэц.: З а м а н с к и й Л. Возможности жанра / / Дружба народов. 1976. № 10; К о л о с о в а Н. Друг России / / Огонек. 1976. № 24; Про осень: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Новый мир. 1975. № 1; Бессменный президиум: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Сов. Бел. 1975. Июнь, спец. вып.; Крылья: [Верш] / Пер. А.Твардовский / / Твардовский А. Собр. соч.: В 6 т. М., 1976. Т 1; Баллада о четырех заложниках / Пер. Н.Рыленков / / Героическая баллада. М., 1977; Прокоп: [Верш] / / Граница. М., 1977; Скорость: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Песнь о книге. Мн., 1977; «Часы мои не солнца диск в зените...»; «Круженье листопада в первый снег...»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Поэзия Европы: В 3 т. М., 1977. Т. 3. Ч. 2; Былина о богатыре: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Поэзия Октября. М., 1977; Моя Беседь; Над братской могилой; Березка; Крылья; Коммунисты; Покинув берег...; Я трижды побеждал судьбу; Единственный серп: [Вершы] / Пер. М. Исаковский, А.Софронов, А.Твардовский, Я.Смеляков, Я.Хелемский / / Советская поэзия. М., 1977. Т. 2; Моя Беседь / Пер. М.Исаковский; Над братской могилой / Пер. А.Софронов; Крылья / Пер. А.Твардовский; Коммунисты / Пер. Я.Смеляков; Сосна и береза / Пер. Я.Хелемский / / Шестьдесят лет советской поэзии. В 4 т. М., 1977. Т. 3; Слово неизвестного солдата: [Вершы] / Пер. Н.Кислик / / Дал. Восток. 1977. № 11; Мой Новый год: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Избр. страницы. М., 1978. Т. 2; Сосна и береза: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Неман. 1978. № 12; Коммунисты / Пер. Я. Смеляков; Березка / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Земля с лазурными очами. М., 1979; «Часы мои не солнца диск в зените...»; «Круженье листопада в первый снег...»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Поэзия Европы. В 3 т. М., 1979. Т. 3. Ч. 2; «Коммунисты — это сплав упруже стали...»: [Верш] / / Сов. Крым (Ялта). 1979. 5 янв.; «На митингах людных немало...»: [Верш] / / В.И.Ленин в поэзии народов СССР. М., 1980; Последняя книга: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Гимн книге. Мн., 1980; Крылья; На трудовом посту: [Вершы] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980; На минском шоссе; Мать: [Вершы] / / Поэзия Великой Отечественной войны и антифашистского сопротивления. М., 1980; Коммунисты: [Верш] / / Рассказы о партии. М., 1980. Т. 2; «Родной земле обязан я...»: [Верш] / Пер. Л.Решетников / / Решетников Л. Годы. Новосибирск, 1980; Живой Ленин: [Верш] / / Стихи о Ленине. М., 1980; Карандаш; Коммунисты: [Верш] / / Ленинцы. М., 1981; Колос: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Молодеж. эстрада. 1981. № 4; Коммунисты: [Верш] / Пер. Я. Смеляков / / Братский союз. Донецк, 1982; Союз нерушимый / / Саратов, 1982; Коммунисты / Пер. Я.Смеляков; «На митингах людных немало...»; «Мне что ни год, то жизнью жить иной...»; «Я после хвори долгой, как на фронте...»; Сосна и береза / Пер. Я.Хелемский: [Вершы] / / Гражданская лирика советских поэтов. М., 1982; Шершни; Успех: [Вершы]; Из поэмы «Далеко до океана»; Из поэмы «Хамутиус» / Пер. Н.Кислик / / Кислик Н. Спелый бор. Мн., 1982; Баллада про око: [Верш] / Пер. Д.Ковалев / / Ковалев Д. Кому что дорого. Мн., 1982; Баллада о правда / / «Молодая гвардия» в поэзии. Донецк, 1982; Единственный серп: [Верш]; Записная книжка: (Отрывок) / Пер. Я.Хелемский / / Ода хлебу. М., 1982; Мать: (Народная баллада) / Пер. М.Исаковский / / Славься, Отечество! М., 1982; Над братской могилой: [Верш] / / Союз нерушимый. М., 1982; Каменка: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн., 1982; На митингах людных немало...": [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Кодры. 1982. № 4; «Я трижды побеждал судьбу...»: [Верш] / Пер. Я.Хелемский / / Лит. Армения. 1982. № 3; «Обязан хате я своей пропиской...»; «С вином мы славу сравниваем вдруг...»; Эллегия; «Я не срывал цветов в родимом поле...»: [Вершы] / Пер. А.Аквилев / / Беларусь моя. Л., 1983; Над братской могилой: [Верш] / Пер. А.Софронов / / Венок славы: Антология худож. произвед. о Велик. Отеч. войне. В 12 т. М., 1983. Т. 1; Коммунисты: [Верш] / / Выросли мы в пламени. Иркутск. 1983; Про осень; «Покой отвергаю...»; «Небесный океан в холодной мгле...»; «Земля не вечна...»; «Березу посадил я при дороге...»: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Поэзия народов СССР. К., 1984; Березка: [Верш] / Пер. А.Исаковский / / Свет-береза. Воронеж. 1984; Последняя книга: [Верш] / Пер. Б.Спринчан / / Стожары. Мн., 1984; Осень; На дороге; «Одна земля вскормила нас обоих...»; Листья; Свадьба; Земля; О любви; О ревности; Ты и я; Мое свидетельство; Баллада о венке; Баллада о живой газете; Есть у каждого бор; Про осень; С юных лет; Человек юбилейной поры; К поэзии; «Я писал бы о мирах далеких...»; Про Марс; О вечном пере; «Покой отвер-

гаю...»; «Чужой любви я не завидую...»; «Как измену в бою...»; Перед дорогой; На полумиллиардном километре; Последняя книга; Элегия; Есть у поэта свой надел целинный; «Всем бороздам, канавам и кюветам......»; «Часы мои — не солнца диск в зените...»; «Круженье листопада в первый снег...»; «Десятилетья мчатся год за годом...»; «Небесный океан в холодной мгле...»; «Покинув берег, первым штором я встретил...»; «Опять стою, объятый чувством странным...»; «Земля не вечна...»; «Любовь моя, уже немало лет...»; «Мне снился сон — ты в вечность отлетела...»; «Лет через десять ты из межпланетья...»; «Нет, звезд я не хватаю с небосклона...»; «Товарищ соснам, короедам враг...»; «Березу посадил я при дороге...»; «Я всем обязан матери — прискою...»; «Сравнить бы музу с матерью моей...»; «Я гибну от бездействия не месяц...»; Солдаты века, что по грозной цели..."; «Друзья, в сраженьях скошенные пулями...»; «Взбиралась тень моя все выше, выше...»; «Мне, что ни год, то жизнью жить иной...»; «Лес, отпылав, стал черным от утраты...»; «Сравнили славу мы с вином хмельным...»; «Когда случится честной славе...»; «Когда любовь и вправду рада...»; Подкуплена совесть. И что же? Осины; Зима убегает ночами; Монолог; «Ты не будешь мною позабыта...»; «Тьма уступила силе света...»; «С юных лет я — узник, верный долгу...»; Седьмого ноября 1966; «Я после хвори долгой, как на фронте...»; «Как начиналась утоленье боли?..»; «Я трижды побеждал судьбу...»; «На Беловежье листопад глубокий...»; Сосна и береза; Над сожженной деревней; Под горою; Баллада; Не встречусь больше — такая доля; Единственный серп; Из прошлого; «Мне слава представлялась близкой целью...»; Про вола; Совет самому себе; Пастух; Сосед; «Мостам, а не конструкторам завидую...»; Записная книжка; Слово неизвестного солдата; Мой Новый год; Скорость: [Вершы]; Варшавский шлях: (Поэма) / Пер. Я.Хелемский / / Хелемский Я. Четыре мастера. Мн., 1984. Рэц.: Т а р а с В. Не раб, не соперник — друг / / Неман. 1985. № 1; «Лес, отпылав, стал черным от утраты...»; «Я всем обязан матери...»; «Тьма уступила силе света...»; Совет самому себе: [Вершы] / Пер. Я.Хелемский / / Лит. Россия. 1984. 13 апр.; В дом родной [Верш] / Пер. авт. / / Венок славы: Антология худож. произв. о Велик. Отеч. войне: В 12 т. М., 1985. Т. 7; Коммунисты: [Верш] / Пер. Я.Смеляков / / Коммунисты. М., 1985; На поле боя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Неизвестный солдат. Кишинев, 1985; Баллада о четырех заложниках: [Верш] / Пер. Н.Рыленков / / Партизанская слава. Л., 1985; Вожатый. 1985. № 5; «Я писал бы о мирах далеких...» / Пер. Я.Хелемский / / Поэты мира в борьбе за мир. М., 1985; Разговор с потомком / Пер. Я.Хелемский; Над братской могилой; Мать; Баллада о подкове / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Родина мужественных. Ярославль, 1985; Знамя бригады: (Из поэмы) / Пер. М.Исаковский / / Стихи военных лет. 1941—1945. М., 1985; Над братской могилой / Пер. А.Софронов; «Не встречалися ни разу мы с тобой за всю войну...» / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Стихи о Великой Отечественной: В 2 кн. М., 1985. Кн. 1; Березка: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Только победа и жизнь. М., 1985; Моя Бесядь: [Верш] / / Рыбак Литвы. 1985. 2 февр.

На славацкую мову. Moja Besjadz; Letel mrak...; Moskovská trieda / Prel. J.Andričík / / Rečou srdca. Bratislava, 1977; Ráno; «Let listia o stromov sa premenil...»; «K ceste som zniesol briezku z úbočia...» / Prel. J.Andričík / / Antologia sovietskej poézie XX storočia. Bratislava, 1981. T. 2.

На таджыкскую мову. Суруди ман / Тарч. М.Фархат. Душанбе, 1965.

Калам: [Верш] / Тарч. У.Рачабов / / Шарки Сурх. 1955. № 3; Модар; Нома аз асорат: [Вершы] / Тарч. Ш.Нодир / / Армугони дусти. Душанбе, 1965; Модар: [Народная баллада] / Тарч. А.Адхам / / Садои Шарк. 1967. № 10.

На татарскую мову. Коммунистлар: [Верш] / З.Нури тэрж. / / Совет эдэбияты. 1949. № 4; Белорус шагыйрьлэре. Казан. 1968.

На туркменскую мову. Сэйги хэкдэ: [Верш] / Терж. Ж.Орэзов / / Совет Туркменистэны. 1966. 28 окт.; Дири Ленин: [Верш] / Терж. Ж.Орэзов / / Там жа. 1970. 19 март.; Икимиз: [Верш] / Терж. М.Сейидов, А.Гурбэннепесов / / Эдеб. ве сунгэт. 1972. 5 ноя6.; Бу гун япрэк ягяр Беловежьеде; Яшлык: [Вершы] / Терж. И.Нурыев / / Там жа. 1974. 6 февр.

На узбекскую мову. Олтин тор: Поэма ва шеърлар. Тошкент, 1963.

Коммунистлар; Бархаёт Ленин Комсомол билети: [Вершы] / Тарж. М.Бабаев, Г.Гулям, Мирмихсин / / Кардош Кўшиклар. Тошкент, 1951; Москва кўчаси; Кардошлар мозорида; Бошоклар; Она: [Вершы] / Тарж. М.Бобоев / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962; Калам: [Верш] / Тарж. А.Хаджиева / / Ўзбекистон маданияти. 1967. 14 июня; Она: [Верш] / Тарж. Ш.Курбан / / Шарк Юлдузи. 1974. № 2; Канот: [Верш] / / Ёш ленинчел. 1982. 24 сент.

На ўкраінскую мову. Вибране: Вірші; Поеми. К., 1952.

Вибране: Вірші й поеми / Пер. А.Малишко та др. К., 1970.

Прапор бригади: Поема / Пер. М.Зісман. К., 1947.

Баллада про чотирьох заложників / Пер. І.Нехода / / Дніпро. 1945. № 3; Над братською могилою: [Верш] / Пер. І.Нехода / / Там жа. 1945. № 11—12; Прапор бригади: Поема / Пер. М.Зісман / / Там жа. 1946. № 10—11; Прапор бригади: (Уривок з поеми) / Пер. М.Зісман / / Молодь Укр. 1946. 6 листоп.; Олівець / Пер. С.Голованівський; Соняшник / Пер. М.Рильський; Хмарина / Пер. А.Малишко; Посвідчення / Пер. Л.Первомайський: [Вершы] / / Вітчизна. 1947. № 7; Комсомольський квиток: [Верш] / Пер. М.Зісман / / Дніпро. 1947. № 9; Балада про велетня / Пер. А.Малишко / / Там жа. 1947. № 10; Колос; Дім: [Вершы] / / Укр. 1947. № 4; Балада про юнака-велетня / Пер. А.Малишко / / Молодь Укр. 1947. 31 жовт.; Батько; Сибір; Комсомольський квиток; Балада про чотирьох заложників; Над братською могилою; Лист із полону; Олівець; Соняшник; Листки; Дім; На полі бою; Хмарина; Кам'янка; Колос; Посвідчення: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда, Г.Плоткін, П.Усенко, І.Нехода, П.Дорошко, С.Голованівський, М.Рильський, Г.Масенко, А.Малишко, М.Руденко, Л.Первомайський / / Білоруська радянська поезія. К., 1948; Комуністи: [Верш] / Пер. М.Зісман / / Літ. газ. 1948. 5 серп.; Слово до Об'єднаних Націй: [Верш] / Пер. О.Новицький / / Рад. Укр. 1948. 18 листоп.; Вітчизна. 1949. № 8; Нове річище: [Урывак з паэмы] / Пер. М.Рудь / / Укр. 1949. № 5; Перемога: [Урывак з паэмы «Простыя людзі»] / Пер. М.Зісман / / Літ. газ. 1949. 16 черв.; Пуск електростанції: (Уривок з поеми «Нове річище») / Пер. М.Зісман / / Молодь Укр. 1949. 15 трав.; Московська вулиця / Пер. О.Новицький; Комуністи / Пер. М.Зісман: [Вершы] / / Укр. 1950. № 12; Живий Ленін: [Верш] / / Рад. освіта. 1950. 20 січ.; Комуністи: [Верш] / Пер. С.Доломан / / Дніпро. 1952. № 9; Рад. Буковина. 1952. 6 листоп.; Олівець: [Верш] / Пер. А.Малишко / / Укр. 1952. № 12; Живий Ленін; Олівець: [Вершы] / Пер. Д.Луценко, А.Малишко / / Вітчизна. 1953. № 1; Пісня моя...: [Верш] / Пер. Д.Луценко / / Укр. 1953. № 2; Живий Ленін: [Верш] / Пер. Ф.Ісаєв / / Зоря. 1953. 21 січ.; Комуністи: [Верш] / Пер. Е.Доломан / / Молодь Укр. 1953. 16 черв.; Живий Ленін: [Верш] / Пер. Д.Луценко / / Рад. Житомирщина. 1953. 21 січ.; Пісня моя...: [Верш] / Пер. Д.Луценко / / Там жа. 1953. 15 верес.; Вірність: [Верш] / Пер. П.Дорошко / / Дніпро. 1955. № 3; Балада про вінок / Пер. Б.Чалий / / Зміна. 1955. № 11; Комуністи: [Верш] / Пер. Б.Чалий / / Піонерия. 1956. № 1; Пісня моя / Пер. Г.Коваль; Вірність / Пер. П.Дорошка; Балада про живу газету / Пер. В.Вільний; Балада про вінок / Пер. Б.Чалий: [Вершы] / / Пісні з Білорусі. К., 1957; Пісня моя: [Верш] / Пер. Г.Коваль / / Дніпро. 1957. № 9; Мое посвідчення: [Верш] / Пер. А.Арсірій / / Закарп. правда. 1957. 17 вер.; Хмарка: [Верш] / Пер. А.Арсірій / / Карпати. 1958. № 3; Назустріч урагану: З нової книги: [Вершы] / Пер. Д.Павличко / / Жовтень. 1964. № 9; «Шторм океанський стрів на третій день я...»: [Верш] / Пер. П.Дорошко / / Рад. Укр. 1967. 8 черв.; На передовій;

«Сніп останній в скошеному полі...»: [Вершы] / Пер. А.Малишко // Сузір'я. К., 1968. Вип. 2; Балада про вінок / Пер. Б.Хоменко // Комс. плем'я. 1969. 6 лют.; Живий Ленін: [Верш] / Пер. М.Зісман // Іди в життя, як Ленін. К., 1970; Моя президія: [Верш] // Десн. правда. 1970. 7 квіт.; «Коли і де — уточнювать не стану...»; «О друзі! Під квітками-килимами...»; «Так, ми по серцю друзі і по зброї...»; «Мій монолог...»: [Вершы з цикла «Маналог»] / Пер. Б.Степанюк // Літ. Укр. 1970. 13 листоп.; Комуністи: [Верш] / Пер. О.Жолдак // Наддніпр. правда. 1970. 24 трав.; Млин; Могильовська хмарка; Ранку; Заява ТАРС; Мельник; Балада про чотирьох заложників; Над братською могилою; Лист із полону; Крила; Соняшник; Слово до Об'єднаних Націй; Комуністи; Про осики; Мое посвідчення; На посаді важкій; До поезіі; Остання книга; На півмільярдному кілометрі; Перед мандрівкою; «Спокійного щастя не зичу нікому...»; «За роком рік...»; «Шторм океанський...»; «Порушивши тяжіння первородне...»; «Товариш соснам...»; «Не треба полину...»; «Вже з іншим заручилася дівчина...»; «Ліс відпалав...»; «Береза й сосниця...»; «Мені не стрітись...»: [Вершы] / Пер. О.Жолдак, Л.Первомайський; А.Малишко, І.Нехода, О.Новицький; В.Коломієць; М.Нагнибіда, Р.Братунь, М.Бажан, Д.Павличко, Р.Лубківський, Б.Олійник, Д.Паламарчук // Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; Слово про товариша // Літ. Укр. 1971. 21 верес.; Кам'янка: [Верш] / Пер. С.Бурлаков // Прапор юності. 1971. 30 груд.; Комуністи: [Верш] / Пер. О.Жолдак // Пеан дружбі. К., 1972; Розмова з нащадком: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда // Сузір'я. К., 1972. Вип. 6; Кам'янка: [Верш] / Пер. С.Бурлаков // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ, 1972; «Шторм океанський стрів на третій день я...»: [Верш] / Пер. О.Жолдак // Укр. 1972. № 12; Комуністи: [Верш] // Робітнича газ. 1972. 10 лист.; Джерела дружби // Робітнича газ. 1972. 14 листоп.; Монолог біля вічного вогню: [Верш] / Пер. Б.Степанюк // Київ. правда. 1973. 18 січ.; Розмова з нащадком: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда // Сузір'я. К., 1975. Вип. 9; «Вже не зустрітися моій долі...»: [Верш] / Пер. І.Драч // Вітчизна. 1975. № 6; Живий Ленін: [Верш] // Прапор юності. 1975. 26 черв.; Іменем волі: [Верш] / Пер. П.Баратинський // Рад. Житомирщина. 1975. 18 черв.; Московська вулиця: [Верш] / Пер. О.Новицький // Рад. Укр. 1975. 27 черв.; Над спаленим селом: [Верш] / Пер. П.Красюк // Черв. прапор. 1975. 18 черв.; «Порушивши тяжіння первородне...»: [Верш] / Пер. Б.Олійник // Голоси Білорусії. К., 1976; На посаді важкій; Ти і я; Про ревність; На півмильярдному кілометрі: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда // Нагнибіда М. День побачення. К., 1977; Хмарина; Уже давно рушник зимовий: [Вершы] / Пер. А.Таран // Лісова колиска. К., 1979; Над братською могилою; Слово до Объеднаних Націй: [Вершы] / Пер. І.Нехода, О.Новицький // Отче ім'я. Харків, 1982; Кам'янка: [Верш] / Пер. С.Бурлаков // Чолом тобі, Славутичу. Поклон тебе, Славута. Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ. М.; Мн., 1982; «Порушивши тяжіння первородне...»: [Верш] / Пер. Б.Олійник // Укр. 1982. № 32; Балада про чотирьох заручників // Комс. гарт. 1982. 8 трав.; Балада про чотирьох заложників: [Верш] / Пер. А.Малишко // Ля Вечнага агню. Х.; Мн., 1984; Лист із полону; Балада про око: [Вершы] / Пер. В.Колодій // Колодій В. Братерство. Львів, 1985.

На французскую мову. «Pour moi, ni le soleil à son zénith...»; «Les feuilles, tournoyant, en flocons blancs...» / Trad. S.Falk // Поэзия Европы. М., 1979. Т. 3; Un moulin; Près d'une fosse commune; Lettre d'une prisonnière; La mère; Communistes; «Je ne souhaite à personne...»; «Année après année...»; «La forêt ne brûle...»; Le pin et le bouleau // Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982.

На чувашскую мову. Мускав ураме; Хуран; Хел каять кас пулсасан; Арман / П. Эйзин кусарна // Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. Jitro / Přel. M.Marčanová; Mlýn; Balada o lidském oku / Přel. J. Vladislav; Holoubei; Křídla; Klas; Komuniste; Živý Lenin / Přel Z.Beráková; Komsomolská knížka / Přel. J.Honzik; Slovo k spojeným narodům; Tužka; Moje svědectví; Balade o živých novinách; Moje péseň / Přel. K.Bednár; Nové řečiště: (Z poemy) / Přel J.Lábrana; Když zpivaji hymnu komunistů... / Přel. L.Kundera // Básníci Bílé Rusi: Výbor z běloruské sovětské poesie. Praha, 1955; Brigádní zástava: (z poémy) / Prel. H.Vrbova // Země sovětů v poezii a v próze. 1917—1977. Praha, 1977; Jitro; «Padáni listí přejde brzy v první sníh...»; U polní cesty zasadil jsem břízku / Přel. L.Kubišta // Sovětská poezie. Praha, 1981.

На б. Югаславіі мовах. Balada o štyroch rukojemnikoch; List zo zajatia / Přel. J.Kokavec // Slovenske pohlady. 1961. С. 10; «Снопови»; «Има песник свој део...»; «Од среће срце...»; «Нећу се срести више никад...» / Прев. М.Зеркович. Развитак. 1972. Бр. 7; Белоруске брезе / Прев. Р.Пајкович, М.Зеркович / Београд, 1974; «Utrgal risem niti ene cvetke...» / Prev. R.Štefanova // Soudobnost. 1980. N 8—9.

На яўрэйскую мову. Сібір: [Верш] // Паэзия БелАПП. Мн., 1931; Радзіме і праваддыру: [Вершы]; З калектыўнай паэмы беларускіх паэтаў / Пер. З.Цялесін, Х.Мальцінскі, Г.Шведзік // Штэрн. 1938. № 7 / У сааўт. з інш.; Бацька: [Верш] // Там жа. 1939. № 1; Камф (Рыга). 1940. 7 жн.

1.6.

Колас Я. Вершы і паэмы. Мн., 1948 / Рэд. з інш.

Пушкін А. Выбраныя творы. Мн., 1949 / Рэд. з інш.

Ісакоўскі М. Выбр. тв. Мн., 1952 / Рэд.

Маякоўскі У. Выбр. тв. Мн., 1952 / Рэд.

Руская савецкая паэзія. Мн., 1953 / Рэд. з інш.

Твардоўскі А. Выбр. тв. Мн., 1953 / Рэд.

Галавач П. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1958. Т. 2. Аповесці / Рэд. з інш.

2.1.

На беларускай мове. Аркадзь Куляшоў: (Да 60-годдзя з дня нараджэння). Метад. і бібліягр. матэрыялы. Мн., 1973.

Ватацы Н. Аркадзь Куляшоў: Бібліягр. памятка чытача. Мн., 1954.

Народныя паэты Беларусі А.Куляшоў і М.Танк. Мн., 1969.

Смыкава І. Аркадзь Куляшоў // Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты. [1941—1970 гг.]: Рэкам. бібліягр. паказальнік. Мн., 1973.

2.2.

На беларускай мове. Аркадзь Куляшоў-Аркадий Кулешов: (Фотаальбом). / Аўт. тэксту П.Панчанка; Мн., 1985 / Скл. В.Куляшова. / Бел., рус. Рэц.: Аляксееў А. Фотааповесць пра паэта // Вяч. Мінск. 1985. 5 снеж.

Аркадзь Куляшоў. Наглядны вучэбны дапаможнік па беларускай літаратуры. Мн., 1970 / Скл. В.Ляшчынскі.

Арочка М. Пад высокай зоркай: Паэзія М.Ю.Лермантава ў творчым лёсе Аркадзя Куляшова. Мн., 1990.

Бечык В. Шлях да акіяна: Кніга пра паэзію А.Куляшова. Мн., 1981. Рэц.: Гарэлік Л. У акіяне паэзіі // ЛіМ. 1982. 25 чэрв.; Марціновіч А. Акіян вечнасці // Голас Радзімы. 1982. 25 сак.

Бярозкін Р. Аркадзь Куляшоў: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1978. Рэц.: Бечык В. На вялікай прасторы // ЛіМ. 1979. 13 ліп.; Гніламёдаў У. Выдатнай спадчыне прысвячаецца // Наст. газ. 1979. 8 снеж.

Грынчык М. Аркадзь Куляшоў: Крытыка-бібліягр. нарыс. Мн., 1964. Рэц.: Есакоў А. Не канстатаваць, а даследаваць // Полымя. 1965. № 2; Кудраўцаў І. Сэрцам народжаная // Беларусь. 1964. № 9; Юрчанка Г. Пра паэта зайздроснага лёсу // ЛіМ. 1964. 5 мая.

Далягляды Аркадзя Куляшова: (Метад. рэкам. па прапагандзе твораў народнага паэта Беларусі). Мн., 1988.

Кенька М. Майстэрства Аркадзя Куляшова — перакладчыка. Мн., 1983. Рэц.: Рагойша В. Что есть перевод? // Неман. 1985. № 4.

Куляшова В. Лясному рэху праўду раскажу...:

Літаратуразнаўчае ЭСЭ. Мн., 1989.

Куляшоў А. А. Вывучэнне яго творчасці ў ВНУ і школе ў кантэксце сучаснай беларускай літаратуры: Тэз. навук. дакл. і паведамл. другіх куляшоўскіх чытанняў (1989 г.). Магілёў: Б.в., 1991.

Міцкевіч У. Аркадзь Куляшоў у школе: Дапаможнік для настаўніка. Мн., 1979. Рэц.: Мішчанчук М. Адрасавана школе / / Наст. газ. 1980. 12 крас.

Перкін Н. Аркадзь Куляшоў: Паэтыч. творчасць. Мн., 1951. Рэц.: Бур'ян Б. Навокал паэтычных твораў / / Полымя. 1953. № 7.

На рускай мове. Березкин Г. Аркадий Кулешов: Критико-биогр. очерк. М., 1960. Рэц.: Бойка У. Новая кніга пра Ар. Куляшова / / ЛіМ. 1960. 26 ліп.

Бечик В. Поэзия Аркадия Кулешова: Становление и развитие творческой индивидуальности: Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. Мн., 1974.

Воинов Н. Аркадий Кулешов и украинская литература: Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. Мн., 1986.

Губернаторов М. Духовный мир поколения 30—40-х годов в лирике Аркадия Кулешова: Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. Мн., 1977.

Игнатенко А. Поэзия Аркадия Кулешова. (1926—1945 гг.): Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. К., 1955.

Кенько М. Аркадий Кулешов — переводчик: Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. Мн., 1978.

Перкин Н. Творчество Аркадия Кулешова: Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. Мн., 1950.

Слесарева И. Патриотическое воспитание учащихся на уроках белорусской литературы: (На материале изучения творчества А.Кулешова, М.Танка, П.Панченко в X кл.): Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. пед. н. Мн., 1986.

Смольянова Л. Поэмы Аркадия Кулешова: Автореф. дис. на соиск. учен. степени канд. филол. н. Мн., 1963.

На ўкраінскай мове. Ігнатенко Г. Поезія Аркадія Куляшова. К., 1962. Рэц.: Берёзкин Г. Украинский критик о белорусском поэте / / Вопр. лит. 1962. № 9; Рагойша В. З братэрскай увагай і любоўю / / ЛіМ. 1963. 26 ліп.

2.3.

На англійскай мове. Knipovich E. Arkadi Kuleshov / / Soviet Lit. 1955. N 8; Turkov A. Arkadi Kuleshov / / Soviet Lit. 1974. N 4; Tvardovsky A. Kuleshov's poem «The Banner of the Brigade»: For wich the author was awarded a Stalin Prize, 1944 / / VOKS Bulletin. 1946. Nr 3/4.

На балгарскай мове. Берьозкин Г. Аркадь Куляшов: Предговор / / Куляшов А. Избрани стихотворения и поеми. София, 1963.

На беларускай мове. Абакумоўская Т. «Праўды не пакінем...» / / ЛіМ. 1981. 11 вер.; Абмеркаванне паэмы А.Куляшова / / Там жа. 1950. 16 снеж.; Агіевіч У. На варце міру / / Там жа. 1951. 13 студз.; Адамовіч А. Культура творчасці / / Мн., 1959. С. 205—208; Яго ж. Літаратура, мы і час / / Мн., 1979. С. 128—131; Адамовіч А. Сталасць літаратуры / / Полымя. 1959. № 1; Александровіч А. Беларуская савецкая паэзія / / Полымя рэвалюцыі. 1936. № 3; Аношкін І. З думкай аб родным краі / / Маг. праўда. 1984. 4 лют.; Аркадзь Аляксандравіч Куляшоў: [Некралог] / / Звязда. 1978. 7 лют.; ЛіМ. 1978. 10 лют.; Аркадзь Куляшоў / / Беларускі каляндар на 1957 год. Беласток. 1957; Аркадзь Куляшоў / / Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1966; Аркадзю Куляшову — 50 год / / ЛіМ. 1964. 7 лют.; Арочка М. Адраджэнне драматычнай паэмы / / Арочка М. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 176—209; Яго ж. Балючая памяць зямлі / / Полымя. 1984. № 7; Яго ж. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 147—164, 176—182, 192—193, 204—205, 210—213, 215—218, 222—226, 229—232, 236—241, 245—254, 265—272, 309—325; Яго ж. З прыналежнасцю высокай... / / Полымя. 1974. № 6; Яго ж. На вогненным напрамку / / Там жа. 1975. № 5; Яго ж. Пазначана часам / / Там жа. 1972. № 3; Яго ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 15—16, 44—45, 50—52, 119—124, 129, 133—134, 167—168; Яго ж. Эпічны свет Куляшова / / Полымя. 1978. № 6; Астапенка А. Творчая спеласць / / Чырв. змена. 1941. 26 сак.; Астахаў І. «Прыгоды цымбал» А.Куляшова / / Полымя. 1946. № 4; Аўрамчык М. Таленавіты паэт / / Піянер Бел. 1947. 5 лют.; Яго ж. Шлях, пройдзены сумленна: Старонкі памяці / / Маладосць. 1984. № 2; Ахрыменка П. Аркадзь Куляшоў як перакладчык украінскай «Енеіди» / / Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973. С. 273—277; Барадулін Р. Крылы юнацтва / / Бярозка. 1974. № 2; Барсток М. Адзінства і разнастайнасць сучаснай беларускай паэзіі. Мн., 1973. С. 34—35, 38—39, 114—124; Яго ж. Змагацца за шчасце людзей / / ЛіМ. 1977. 9 снеж. Яго ж. На суд людзей / / Голас Радзімы. 1984. 9 лют.; Яго ж. Пафас гуманізму / / Полымя. 1984. № 3; Яго ж. Паэма / / Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970; Яго ж. Сэрца просіць шляхоў / / Вяч. Мінск. 1974. 6 лют. Яго ж. Тыповасць вобраза / / ЛіМ. 1954. 21 жн.; Барысенка В. Аб праграме па беларускай літаратуры для XIII—X класаў / / Наст. газ. 1947. 30 студз.; Бачыла А. Кароткія сустрэчы: [Успаміны] / / Бачыла А. Крыло неспакою. Мн., 1985. С. 236—244; Беларуская літаратура: Дзень сённяшні. Мн., 1980. С. 17—23, 58—74; Беларуская літаратура і праблемы сучаснасці. Мн., 1978. С. 35—43, 60—62; Бенянсон А. Натхняючая паэзія / / ЛіМ. 1965. 9 лют.; Берасцень С. «За намі жыта, якому расці...» / / Там жа. 1984. 30 сак.; Бечык В. «Абуджаная сэрцам, дарагая...» / / Дзень паэзіі-74. Мн., 1974; Яго ж. Аркадзь Куляшоў / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1982. Ч. 2; Яго ж. Аркадзь Куляшоў / / Стыль пісьменніка. Мн., 1974; Яго ж. З векам імклівым...: Да 70-годдзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова / / Беларусь. 1984. № 2; Яго ж. За даляглядам — новы далягляд: Да 60-годдзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова / / Полымя. 1974. № 2; Яго ж. Заўсёды новая кніга / / Там жа. 1968. № 12; Яго ж. Зерні дум жывых / / ЛіМ. 1964. 7 лют.; Яго ж. На паўмільярдным кіламетры / / Там жа. 1970. 6 ліст.; Яго ж. «Пяройдзе шлях у новы шлях...»: (Нататкі аб паэзіі Аркадзя Куляшова) / / Пра таварышаў па пяру. Мн., 1976; Яго ж. У дарозе няспынный / / Куляшоў А. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1974. Т. 1; Яго ж. Урокі Куляшова / / Бечык В. Прад высокаю красою... Мн., 1984, С. 30—39; Бондар Т. «За ўсё ў адказе...» / / Беларусь. 1984. № 2; Бондарава Ф. «Першыя выпрабаванні / / ЛіМ. 1960. 26 жн.; Борт А., Базарава Г. Пуцявіны нашага братэрства / / Маг. праўда. 1974. 3 жн.; Борт А. Ён любіў Беларусь / / ЛіМ. 1975. 17 студз.; Брандабоўскі У. Зразумець сэрцам / / Наст. газ. 1974. 6 лют.; Яго ж. Па песню, па сонца: (Вывучэнне творчасці А.Куляшова ў 10-м класе) / / Нар. асвета. 1969. № 2; Броўка П. Беларускай савецкая літаратура ў 1948 годзе / / Полымя. 1948. № 12; Яго ж. Натхнёны / / Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1968. Т. 7. С. 177—178; Бураўкін Г. Невычэрпнасць / / ЛіМ. 1974. 8 лют.; Бурносаў В. На варце міру / / Полымя. 1950. № 10; Бур'ян Б. Аб паэтычным майстэрстве А.Куляшова / / Полымя. 1951. № 12; Яго ж. Белых сцягаў не будзе / / ЛіМ. 1963. 22 студз.; Яго ж. Натхненне / / Там жа. 1964. 3 сак.; Яго ж. Прачытаўшы даследаванне пра паэта / / Там жа. 1952. 15 сак.; Яго ж. Публіцыстыка ці рыторыка? / / Там жа. 1953. 31 кастр.; Яго ж. Хораша ў нас / / Там жа. 1951. 20 студз.; Бялевіч А. Высокі поўдзень: Літ. партрэт Аркадзя Куляшова / / Полымя. 1964. № 2; Яго ж. Праметэеў агонь / / Бялевіч А. Чарадзеі. Мн., 1970. С. 93—120; Бярозка В. З высокай грамадзянскай адказнасцю / / Віцеб. рабочы. 1984. 3 лют.; Бярозкін Р. Аб вершах / / ЛіМ. 1940. 11 сак.; Яго ж. Аб канкрэтнасці сапраўднай і ўяўнай: Нататкі пра дзве паэмы А.Куляшова / / Там жа. 1936. 30 кастр.; Яго ж. Аркадзь Куляшоў / /

Бярозкін Р. Паэзія праўды. Мн., 1958. С. 73—207; Я г о ж. Без войнаў, рабства і багоў / / На высокай хвалі. Мн., 1968; Я г о ж. Бесядзь імкне ў акіян / / Бярозкін Р. Кніга пра паэта. Мн., 1974. С. 193—217; Я г о ж. Вобраз чалавека, вобраз часу / / Куляшоў А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1; Я г о ж. ...І знойдзен ключ: (паэзія Куляшова 30-х гадоў) / / Вобраз-85. Мн., 1985; Я г о ж. Куляшоў і Твардоўскі / / Бярозкін Р. Звенні. Мн., 1976. С. 339—380; Я г о ж. Лёс аднаго верша / / Маладосць. 1976. № 11; Я г о ж. »Мы жывём на граніцы“ / / ЛіМ. 1939. 11 мая; Я г о ж. Праўда веку / / Звязда. 1964. 5 лют.; Я г о ж. «Сцяг брыгады» Аркадзя Куляшова / / Полымя. 1957. № 4; Я г о ж. Толькі ўперад / / ЛіМ. 1957. 11 вер.; Я г о ж. Чалавек у свеце / / Маладосць. 1978. № 1;В а л а х а н о в і ч А. Фальклорныя крыніцы ў паэзіі Аркадзя Куляшова / / Белороссика. Мн., 1980; В а н а ч Ю. Такая паэзія не старэе... / / ЛіМ. 1984. 3 лют.; В а с і л ь е ў А. Вечар паэзіі / / Маг. праўда. 1979. 28 сак.; Я г о ж. На радзіме паэта / / Там жа. 1981. 1 студз.; Віншуем з юбілеем / / Ніва. 1974. 24 лют.; В о і н а ў М. Аркадзь Куляшоў і украінская літаратура / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 1; Я г о ж. Аркадзь Куляшоў — перакладчык твораў Т.Р.Шаўчэнкі / / Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969; В о й ц е н к а ў М. Гавораць былыя маладнякоўцы / / Чырв. змена. 1974. 6 лют.; Я г о ж. Патрэбны ўдакладненні / / Наст. газ. 1949. 3 сак.; В ы с о к а я праўда жыцця: (Урачысты вечар, прысвечаны 70-годдзю А.Куляшова) / / ЛіМ. 1984. 10 лют.; В я л ю г і н А. Горан у соснах / / Беларусь. 1984. № 2; Я г о ж. На паўмільярдным кіламетры / / Там жа. 1978. № 3; В я р ц і н с к і А. Высокае неба ідэала. Мн., 1979. С. 153—156, 244—246; Я г о ж. Другая сустрэча з «Дэманам» / / ЛіМ. 1969. 24 чэрв.; Гавораць сябры / / Там жа. 1974. 27 вер.; Г а л і н о ў с к і І. Памяці народнага песняра / / Маг. праўда. 1979. 29 ліст.; Г а м о л к а М. Тры кнігі перакладаў / / Голас Радзімы. 1971. № 6; Г а р а д н і ц к і Я. Прастора і час у сучаснай беларускай паэзіі / / Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8; Г а р д з і ц к і А. На пачатку / / Лім. 1977. 29 крас.; Г а р э л і к Я. Паэзіі верны салдат / / Звязда. 1974. 7 лют.; Г а ў р у к Ю. Пераклад — справа адказная / / ЛіМ. 1977. 22 крас.; Г а ў р у с ё ў С. Бесядзь плыве ў акіян / / Там жа. 1978. 22 вер.; Я г о ж. Горан у соснах / / Работніца і сялянка. 1974. № 2; Я г о ж. На магістральным напрамку / / Беларусь. 1974. № 10; Я г о ж. Пясняр у стане воінаў / / Полымя. 1970. № 5; Я г о ж. Святло магутнага таленту / / Звязда. 1974. 5 лют.; Я г о ж. Слова пра настаўніка / / Чырв. змена. 1974. 6 лют.; Г а ў р ы л к і н Л. Яго ўрокі / / ЛіМ. 1978. 10 лют.; Г е р ц о в і ч Я. Думкі аб пейзажнай лірыцы / / Полымя. 1953. № 11; Я г о ж. У ролі рэгістратараў / / ЛіМ. 1947. 21 чэрв.; Г і л е в і ч Н. Дык ці ёсць у нашай паэзіі вершы для песень? / / Там жа. 1977. 24 чэрв.; Я г о ж. Крокамі волата: Нататкі аб паэзіі Аркадзя Куляшова / / Там жа. 1979. 9 лют.; Я г о ж. У вянок Аркадзю Куляшову: Трыпціх / / Гілевіч Н. Удзячнасць і абавязак. Мн., 1982. С. 33—56; Г і л ь М. Год паэта / / ЛіМ. 1970. 1 студз.; Г і с т о р ы я беларускай савецкай літаратуры. 1917—1940. Мн., 1981. С. 280; Г л е б к а П. Няспынна ісці наперад / / ЛіМ. 1948. 20 сак.; Я г о ж. У пошуках праўды і выдумкі / / Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1986. Т. 4. С. 25—48; Г н і л а м ё д а ў У. З пазіцый часу і вечнасці / / Полымя. 1984. № 2; Я г о ж. Лірыка / / Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970; Я г о ж. Сучасная беларуская паэзія. Творчая індывідуальнасць і літ. працэс. Мн., 1983. С. 104—105, 136—138; 160—161; 205—207, 266—268, 270—271, 273—274; Я г о ж. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 52—60, 136—137, 143—145, 150—154, 163; Я г о ж. Чалавек і свет / / Полымя. 1965. № 12; Я г о ж. «Я — сведка ўсіх падзей» / / Гніламёдаў У. Як само жыццё. Мн., 1980. С. 106—115; Г р а х о ў с к і С. Вечны падарожны / / Грахоўскі С. Так і было. Мн., 1986. С. 109—117; Я г о ж. ...І вечнае жыццё / / ЛіМ. 1978. 10 лют.; Я г о ж. Першая і апошняя: [Успаміны] / / Дзень паэзіі-79. Мн., 1979; Я г о ж. Праўдзівы перад сабой і светам / / Работніца і сялянка. 1984. № 2; Г р ы н ч ы к М. Ад імя пакалення / / Куляшоў А. Вершы і паэмы. Мн., 1966; Я г о ж. Аркадзь Куляшоў / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1966. Т. 2; Я г о ж. Творчасць А.Куляшова ў гады Вялікай Айчыннай вайны / / Беларуская літаратура. Вып. 4. Мн., 1961; Г у б е р н а т а р а ў М. Вершы і балады Аркадзя Куляшова ваеннай пары / / Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Я г о ж. Малады герой савецкай рэчаіснасці ў творчасці Аркадзя Куляшова / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1976. № 2; Я г о ж. Праблема пашырэння моўна-выяўленчых магчымасцей сучаснай паэзіі (на прыкладзе творчасці А.Куляшова) / / Асаблівасці развіцця літ. працэсу ў Беларусі на суч. этапе. Мн., 1979; Я г о ж. У шарэнге адной / / Нар. асвета. 1976. № 2; Г у д о в і ч В. Паэзія мужная і гераічная / / Там жа. 1970. № 2; Д а б р ы н і н М. Беларуская літаратура Вялікай Айчыннай вайны / / Альманах 2. Мн., 1945; Д ж э р к а в і ч М. Мост, які не разбураецца часам / Пер. з сербска-харвацкай / / Далягляды. Мн., 1976; Д р о з д С. Эфектыўнасць патрыятычнага і інтэрнацыянальнага выхавання на ўроках літаратуры / / Асаблівасці развіцця літаратурнага працэсу ў Беларусі на сучасным этапе. Мн., 1979; Е р а м а л о в і ч М. Паэт — грамадзянін / / Сталін. шлях. 1951. 14 лют.; Ж ы д о в і ч І. Аркадзь Куляшоў / / Куляшоў А. Вершы. Мн., 1947; Я г о ж. Паэзія любві і нянавісці / / Звязда. 1945. 16 ліст.; Я г о ж. Паэтычная сталасць / / Наст. газ. 1946. 25 лют.; З а к о н н і к а ў С. Слову ляцець да зор... / / ЛіМ. 1984. 3 лют.; Я г о ж. «Спакойнага шчасця не зычу нікому...» / / Бярозка. 1984. № 2; а л е с к а я З Л. Беларуская балада ў гады Вялікай Айчыннай вайны / / Беларуская літаратура. Даследаванні і публікацыі. Мн., 1960; Я г о ж. Заметкі пра беларускую лірычную паэзію ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны / / Беларуская літаратура. Даследаванні і публікацыі. Мн., 1958. Вып. 1; З а м е р ф е л ь д Я. Паэт-наватар / / ЛіМ. 1964. 7 лют.; Зарыцкі А. Жылі-былі паэты / / Зарыцкі А. За словам-падарункам. Мн., 1985. С. 11—77; Я г о ж. Маладосць душы / / ЛіМ. 1964. 7 лют.; З а с т о л ь с к і М. Работа з вучнямі над вывучэннем літаратурных твораў / / Наст. газ. 1949. 11 жн.; З о л а в а Э. «Песня аб слаўным паходзе» А.Куляшова: (Гісторыя напісання і эвалюцыя ідэйна-маст. задумы) / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1985. № 2; І в а ш ы н В. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 168—169, 172—173, 180—182, 234—235; К а б а к о в і ч А. Беларускі свабодны верш. Мн., 1984. С. 99—101; К а в а л е н к а В. Важны здабытак нацыянальнага эпасу / / Каваленка В. Жывое аблічча дзён. Мн., 1979. С. 237—251; Я г о ж. З пазіцый сучаснасці. (Агульны працэс літ. развіцця). 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1982. С. 148—149; Я г о ж. Калі крылаюць сцягі / / Полымя. 1981. № 5; Я г о ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 298—299; Я г о ж. Праблемы часу — трывогі сэрца / / ЛіМ. 1975. 5 снеж.; К а в а л ё ў Д. Воін-пераможца / / Там жа. 1947. 9 мая; Я г о ж. Пра мастацкую дакладнасць перакладаў / / Там жа. 1953. 18 крас.; Я г о ж. «Глыбока ў маім сэрцы...» / / Беларусь. 1984. № 2; К а з е к а Я. Гісторыя аднаго выдання / / Казека Я. Падарожжа ў маладосць. Мн., 1984. С. 47—51; Я г о ж. Голас гераічнай эпохі (Трыццаць год беларускай савецкай паэзіі) / / ЛіМ. 1947. 18 крас.; К а з л о в а В. Творчыя далягляды / / Наст. газ. 1974. 6 лют.; К а л а с к о ў А. Па Старонках тоўстых журналаў / / Віцеб. рабочы. 1945. 26 вер.; К а л я д а А. Выразнае чытанне 2 выд. Мн., 1976. С. 110—115; К а н а ш В. Выхаванне грамадзянскасці пры вывучэнні творчасці А.Куляшова ў X класе / / Шляхі ўдасканалення літаратурнай адукацыі ў школе. Мн., 1983; К а п у с ц і н А. А ў сэрцы нараджаўся верш... / / Беларусь. 1978. № 7; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 109—111; К а р п а ў У. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Аркадзь Куляшоў: [Нарыс] / / Полымя. 1947. № 2; Я г о ж. Ідэі савецкага патрыя-

тызма ў беларускай літаратуры / / Сялян. газ. 1947. 25 снеж.; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры / / Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Кедрына З. Свята савецкай паэзіі / / Сав. селянін. 1949. 1 мая; Кенько М. З лабараторыі майстра / / Братэрства. Мн., 1982; Яго ж. Паэзія Сяргея Ясеніна ў перакладах Аркадзя Куляшова / / Весці АН БССР. Сер. грам. н. 1976. № 1; Яго ж. Паэма А.С.Пушкіна «Цыганы» ў перакладзе А.Куляшова / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Яго ж. Творы Тараса Шаўчэнкі ў перакладах Аркадзя Куляшова / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1976. № 6; Кірэенка К. Паэзія працы і міру / / ЛіМ. 1951. 21 крас.; Кіслік Н. Аб некаторых зігзагах эпічнай красамоўнасці / / Там жа. 1972. 2 чэрв.; Яго ж. Вялікі прыклад / / Там жа. 1954. 10 крас.; Клімковіч М. Аркадзь Куляшоў / / Куляшоў А. Выбр. тв.: Мн., 1951; Клімуць Я. Вечна жывая паэзія / / Маг. праўда. 1985. 18 ліп.; Яго ж. Каб ведаць усё дасканала: (Да напісання мастацкай біяграфіі А.А.Куляшова) / / Там жа. 1982. 3 лют.; Яго ж. Стварыць жыццяпіс паэта / / ЛіМ. 1982. 12 сак.; Колас Я. «Аманал» А.Куляшова / / Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 11. С. 140—150; Яго ж. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мн., 1957. С. 101—111; Конанаў С. Пасляваенная паэзія Аркадзя Куляшова / / Бальш. сцяг. 1949. 4 чэрв.; Коўтун В. Паэзія подзвігу / / Полымя. 1983. № 1; Крапіва К. Нескарыстаныя магчымасці / / ЛіМ. 1950. 11 сак.; Кроз В. Сугучнасць / / Чырв. змена. 1974. 6 лют.; Крупеня Я. І ў кіно ён паэт / / Наст. газ. 1974. 6 лют.; Кугульцінаў Д., Кулієў К. Бывай, друг! / / ЛіМ. 1978. 10 лют.; Кудраўцаў І. Арляняты / / Там жа. 1952. 2 лют.; Яго ж. Верны шлях / / Там жа. 1954. 17 крас.; Куляшова В. Адгукніся, вясна / / Там жа. 1985. 1 лют.; Яго ж. Бацька расказваў / / Вобраз-85. Мн., 1985; Яго ж. Паміж наступным і былым: З «Кнігі пра бацьку» / / ЛіМ. 1985. 20 вер.; Яго ж. Хуткасць: З «Кнігі пра бацьку» / / Там жа. 1985. 13 вер.; Курбека І. «Я — салдат свайго часу» / / Там жа. 1973. 27 крас.; Куцік Л. Вобраз простага чалавека / / Там жа. 1946. 29 снеж.; Кучар А. Арганны бор паэзіі: Нататкі пра жыццё і творчасць Аркадзя Куляшова, успаміны аб ім / / Кучар А. Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1980. С. 233—350; Яго ж. Аркадзь Аляксандравіч Куляшоў / / Сялян. газ. 1947. 28 студз.; Яго ж. Аркадзь Куляшоў / / Кучар А. Аблічча часу. Мн., 1971. С. 281—351; Яго ж. Гарачы вецер паэзіі / / Полымя. 1973. № 6; Яго ж. Дзве паэмы Аркадзя Куляшова / / ЛіМ. 1945. 22 ліп., 2 жн.; Яго ж. За паэзію вялікага грамадскага гучання / / Там жа. 1954. 6, 13 сак.; Яго ж. Лірычны штамп / / Там жа. 1940. 7 вер.; Яго ж. Пра маладую літаратуру і маладых пісьменнікаў / / Полымя рэвалюцыі. 1935. № 3; Яго ж. Становішча і перспектывы развіцця беларускай савецкай паэзіі / / Там жа. 1934. № 1; Яго ж. Творчасць Аркадзя Куляшова / / Куляшоў А. Паэмы. Мн., 1947; Ларчанка М. Аб паэме А.Куляшова «У зялёнай дуброве» / / Там жа. 1938. 11 кастр.; Яго ж. Літаратурнае пабрацімства славян. Мн., 1984. С. 18—20, 32—41, 153—155; Яго ж. Паэзія М.Лермантава ў перакладах А.Куляшова / / Ларчанка М. Яднанне братніх літаратур. Мн., 1974. С. 51—60; Яго ж. Пра паэзію ў «Полымі рэвалюцыі» / / ЛіМ. 1934. 12 лют.; Лехановіч Л. Ад роднай Бесядзі / / Там жа. 1984. 3 лют.; Лойка А. Ад імя пакалення / / Лойка А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 58—63; Лужанін М. Паэзія года / / Полымя. 1968. № 5; Яго ж. «...Сэрца, дзе ўсёй зямлі трывога...» / / Лужанін М. З ранку да вечара. Мн., 1978. С. 144—149; Яго ж. У дарогу сябру / / Беларусь. 1983. № 7; Луконін М. Паэт беларускага народа / / Зара. 1946. 1 сак.; Лукоўскі Е. На варце міру / / Гомел. праўда. 1951. 31 кастр.; Луцкі А. Слова ў абарону міру / / Бальш. Палесся. 1950. 2 крас.; Лынькоў М. Мы пераможам / / Беларусь, альманах першы. Мн., 1943; Яго ж. [Пісьмы] / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 63, 73, 399, 462; Яго ж. Свята беларускай культуры / / Звязда. 1946. 2 лют.; Лявонава П. Міжпрадметныя сувязі ў навучанні і выхаванні школьнікаў на ўроках літаратуры / / Адзінства выхавання і навучання на ўроках літаратуры. Мн., 1982; Мажэйка А. Аркадзь Куляшоў / / Голас Радзімы. 1964. № 11—12; Яго ж. Трэба нам песень шчырых і чулых... / / ЛіМ. 1974. 30 жн.; Мазалькоў Я. Выдатны паэт / / Беларусь. 1946. № 3; Майсеенка А. Паэзія вялікіх адкрыццяў / / Нар. асвета. 1974. № 2; Яго ж. Сухвецця яркага вянок / / Мін. праўда. 1974. 6 лют.; го ж. Аб некаторых асаблівасцях выражэння эстэтычнага ідэалу ў сучаснай беларускай паэзіі / / Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст. 1971; Яго ж. Голас памяці / / Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Макаль П. Слова ў паходзе / / Куляшоў А. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1966. Т. 1; Мароз І. Ад шчырага сэрца / / Гомел. праўда. 1952. 19 ліст.; Мартынава Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 109—118, 191—204; Яго ж. Мастацкі пераклад і ўзаемаўзбагачэнне нацыянальных літаратур / / Адзінства і ўзаемаўзбагачэнне. Мн., 1980; Яго ж Мастацкі пераклад як форма беларуска-ўкраінскіх літаратурных узаемасувязей / / Садружнасць літаратур. Мн., 1968; Марціновіч А. Мальёны лёсаў змешчаны ў ім / / Наст. газ. 1974. 6 лют.; Яго ж. Песні вясёлыя слухаць душой... / / Мін. праўда. 1984. 7 лют.; Масевіч С. Паэмы аб велічы і харастве чалавека нашых дзён / / Беларусь. 1951. № 4; Матэвушаў В. У імя міру / / За Радзіму. 1950. 13 чэрв.; Міхалап Я. Паэт-камуніст / / Гродн. праўда. 1949. 14 чэрв.; Мішчанчук М. Беларуская літаратура на сучасным этапе. 2 выд. Мн., 1983. С. 57—61; Яго ж. Даляглядыі сучаснай лірыкі / / Беларуская літаратура на сучасным этапе. Мн., 1977; Яго ж. Народжана часам / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3; Яго ж. Паэзія глядзіць у заўтра / / ЛіМ. 1976. 12 сак.; Яго ж. Права голасу: Пра сучасную беларускую філасофскую лірыку / / Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1973. Вып. 1; Яго ж. Прага пошукаў / / ЛіМ. 1977. 16 вер.; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 273—274; Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978. С. 62—66; Яго ж. Янка Купала. Духоўны воблік героя. Мн., 1967. С. 203—204, 206—210, 212—213; Надчым працуюць паэты / / ЛіМ. 1932. 15 чэрв.; Налівайка А. Аркадзь Куляшоў / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры, 1941—1980. Мн., 1983; Налівайка А., Бурэйка Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 255—275; Народны ў жыцці і творчасці / / Голас Радзімы. 1974. № 7; Небышынец В. «Вам, хто любіць слухаць казкі, галасы легенд далёкіх» / / Полымя. 1970. № 12; Нікіфараў М. Паэма Аркадзя Куляшова «Сцяг брыгады» / / Гомел. праўда. 1946. 26 мая; Нікіфаровіч В. Перачытваючы серыю... / / ЛіМ. 1974. 19 ліп.; Яго ж. Радасць, перажытая двойчы / / Нікіфаровіч В. Дарогі ў шырокі свет. Мн., 1979. С. 18—24; Няхай Р. Аркадзь Куляшоў / / ЛіМ. 1947, 11 студз.; Яго ж. Астрэйка А. Сябруючы, будзем патрабавальнымі! / / Там жа. 1974. 12 крас.; Па старонках мясцовых газет / / Гомел. праўда. 1949. 15 студз.; Пабока П. Песня нарадзілася на Бесядзі / / Вяч. Мінск. 1984. 6 лют.; Палітыка Д. Глыбей раскрываць жыццё / / ЛіМ. 1955. 12 сак.; Яго ж. Паэзія А.Куляшова ў перакладах М.Ісакоўскага / / Палітыка Д. Сляды часу. Мн., 1967. С. 221—246; Панамарова А., Гарачун Е. Творчасць А.Куляшова ў плане літаратурнага чытання ў VII класе / / У дапамогу настаўніку. 1955. № 1; Панчанка П. Выдатны майстар паэзіі / / Панчанка П. На паэтычным небасхіле. Мн., 1977. С. 16—19; Яго ж. Гордасць нашай паэзіі / / Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4. С. 18—19, 182—185; Яго ж. Паэт яркага таленту / / Нар. асвета. 1984. № 2; Яго ж Салдат свайго часу: (Слова пра Аркадзя Куляшова) / / Дзень паэзіі-84. Мн., 1984; Яго ж. У першых радах барацьбітоў за мір / / ЛіМ. 1949. 26 ліст.; Яго ж. Усё аднаму праўдзіваму радку... / /

Куляшоў А. Крылы. Мн., 1985; Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980. С. 138—141; Яго ж. Аркадзь Куляшоў // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры. Мн., 1956; Яго ж. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960. С. 202—204, 228—232, 368—369, 385—386; Пінхасік Д. Слова аб мужнасці народа // Полымя. 1954. № 7; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981. С. 196—198; Пісьмянкоў А. Бесядзь — яго песні выток // ЛіМ. 1981. 4 вер.; Плашчынскі І. За лірыку высокай усхваляванасці // Там жа. 1941. 5 крас.; Яго ж. Твор, які не хвалюе // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 2; Пранузa П. Пясняр маладосці // Наст. газ. 1984. 4 лют.; Праўдзівы перад сабой і светам // ЛіМ. 1979. 23 лют.; Пруднікаў П. З-пад Бесядзі ціхай // Голас Радзімы. 1984. 9 лют.; Наст. газ. 1984. 4 лют.; Прыходзька П. Бесядзь — яго калыска: З блакнота ўспамінаў // Полымя. 1981. № 1; Яго ж. На высокай хвалі паэзіі // Звязда. 1964. 6 лют.; Рабкоў І. Азнаямленне старшакласнікаў з навінкамі літаратуры // Наст. газ. 1958. 15 ліп.; Рагойша В. І святы, і будні // ЛіМ. 1977. 8 крас.; Рагуля А. Праўды слых і зрок // Звязда. 1984. 5 лют.; Раманаў Б. З крыніц натхнення — да акіяна паэзіі // Мін. праўда. 1971. 12 студз.; Ржэўскі Б. Новыя вершы А.Куляшова: Ліст чытача // ЛіМ. 1946. 21 снеж.; Родчанка М. З аднае крыніцы // Маладосць. 1969. № 4; Рудак А. Палымяным словам: Нарыс // ЛіМ. 1974. 1 мая; Русецкі А. Хлопцы апошняй вайны // Там жа. 1984. 3 лют.; Сабаленка Р. Веліч савецкага чалавека // Чырв. звязда. 1950. 16 снеж.; Сабалеўскі А. Рэчаіснасць на родных падмостках // Сабалеўскі А. Сучаснасць і гісторыя. Мн., 1985. С. 72—99; Яго ж. Чытаецца ўпершыню // ЛіМ. 1981. 1 мая; Савін К. Савецкая армія і партызанскі рух у творчасці беларускіх пісьменнікаў // Наст. газ. 1948. 19 лют.; Салавей Л. Аб паэтычным перакладзе і яго ідэйна-эстэтычных прынцыпах // Полымя. 1955. № 5; Сачанка І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 13, 38—39; Семяжон Я. І пах, і колер, і трываласць: «Спеў аб Гаяваце» ў перакладзе народнага паэта Беларусі А.Куляшова // ЛіМ. 1968. 19 ліст.; Яго ж. «Цудоўны край Беларусі» — паэзія // Там жа. 1977. 29 крас.; Сімураў А. Памяць: Успаміны // Полымя. 1984. № 2; Сіпакоў Я. Як сейбіт // Сіпакоў Я. Пяць струн. Мн., 1984. С. 203—204; Скапа У. Дарогі ў акіян чалавечнасці // Віцеб. рабочы. 1978. 26 кастр.; Яго ж. На гарачым пульсе эпохі // Там жа. 1974. 6 лют.; Яго ж. Паэт, воін, грамадзянін // Там жа. 1975. 23 мая; Слесарава І. Некаторыя пытанні патрыятычнага выхавання дзесяцікласнікаў у працэсе вывучэння беларускай паэзіі: (Аркадзь Куляшоў. Паэма «Сцяг брыгады») // Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8; Смальянава Л. Беларуская паэма часу Вялікай Айчыннай вайны // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1975. Вып. 3; Яго ж. Героіка-рэвалюцыйная паэма 30-х гадоў // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1974. Вып. 2; Яго ж. Да пытання аб жанравай эвалюцыі паэмы 30-х гадоў // Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971; Яго ж. Час і стыль // Полымя. 1960. № 12; Яго ж. Шляхі паэтычнага эпасу. З гісторыі беларускай савецкай паэмы. Мн., 1977. С. 56—58, 65—66, 81—83, 87—92, 107—108, 116—118, 124—126, 141—143, 145—149; Содаль У. Мой край крынічны... // ЛіМ. 1973. 12 мая; Стральцоў М. «У спёкі час, на ўлонні Дагестана...» // Стральцоў М. У полі зроку. Мн., 1976. С. 91—94; Судрабкалн Я. Беларуская паэзія — цудоўная // ЛіМ. 1975. 8 жн.; Сянюта Л. «І песню пець хачу...» // Там жа. 1974. 8 лют.; Танк М. Блукаючы па сцежках мінулага // Маладосць. 1979. № 12; Яго ж. Старонкі з успамінаў // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1981. Т. 6. С. 627—635; Твардоўскі А. Сталасць таленту // Полымя. 1984. № 2; У апошні шлях // ЛіМ. 1978. 10 лют.; Усікаў Я. Вобраз Леніна ў беларускай паэзіі // За Радзіму. 1951. 24 студз.; Яго ж. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 53—60; Яго ж. Паэзія барацьбы і міру: Да 50-годдзя з дня нараджэння А.Куляшова // Маг. праўда. 1964. 5 лют.; Яго ж. Паэзія шчасця і міру // За Радзіму. 1952. 16 студз.; Яго ж. Позірк у будучыню // Беларусь. 1954. № 8; Яго ж. Пушкін і беларускія паэты // За Радзіму. 1949. 1 чэрв.; Ушакоў А. Рамантыка ў творчасці А.Куляшова // ЛіМ. 1935. 16 крас.; Фарбераў У. І клікалі ў бой... // Там жа. 1974. 8 лют.; Яго ж. Паэт-воін: Крытыч. нарыс // Полымя. 1946. № 11; Яго ж. Паэт на фронце // ЛіМ. 1946. 9 мая; Федзюковіч М. Равеснік будучыні // Чырв. змена. 1984. 5 лют.; Хелемскі Я. Ён стрэне вясну... // ЛіМ. 1978. 10 лют.; Яго ж. Мы адчуваем яго жывую прысутнасць... // Там жа. 1984. 3 лют.; Царанкоў А. Вывучэнне творчасці А.Куляшова ў VIII класе // Нар. асвета. 1964. № 1; Чабан Т. Крылы рамантыкі: Рамант. тэндэнцыі ў сучаснай бел. паэзіі. Мн., 1982. С. 44—67, 123—127; Яго ж. Купалаўская рамантычная традыцыя // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Чарнагорцава З., Ружанцава Л. Радуемся поспехам: Ліст чытачоў // ЛіМ. 1949. 28 мая; Чыжыкаў М. Дарагія госці // Сав. селянін. 1950. 25 ліп.; Шараҳоўскі Я. Беларуская паэзія ў 1946 годзе // Полымя. 1947. № 1; Яго ж. Пра паэму Куляшова «Гарбун» // Чырв. змена. 1934. 11 студз.; Яго ж. Рэчаваснь паэтычнага вобраза // ЛіМ. 1934. 12 кастр.; Яго ж. Сацыялістычнае будаўніцтва ў беларускай літаратуры пасляваеннага часу // Полымя. 1949. № 6; Яго ж. Яшчэ аб паэзіі // ЛіМ. 1940. 21 вер.; Шкраба Р. Народная паэма // Полымя. 1975. № 2; Яго ж. Сыны ленінска-сталінскага камсамола // ЛіМ. 1947. 8 сак.; Шляхам прамяністым // Наст. газ. 1964. 5 лют.; Шпакоўскі І. Развіццё наватарскіх рыс у беларускай паэзіі 30-х гадоў // Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 154—157, 161—164; Яго ж. Структура вершаванага вобраза: Умоўная асацыятыўнасць у сучаснай сав. паэзіі. Мн, 1972. С. 157—168; Яго ж. Сувязь з часам і людзьмі // Шпакоўскі Я. Узрушанасць. Мн., 1978. С. 17—40; Яго ж. Тыпізацыя ў лірыцы. Мн., 1980. С. 22—24, 115—117, 124—125; Юрчанка Г. Прысяга на вернасць // ЛіМ. 1965. 12 лют.; Яго ж. Пясняр крылатай рамантыкі // Чырв. змена. 1964. 6 лют.; Яго ж. Роздум над паэтычнай Ленініянай // Полымя. 1969. № 8; Янкоўскі М. Дыспут па паэмах Куляшова // Наст. газ. 1947. 15 мая; Ярац В. Адзінства думкі і рытму // Полымя. 1981. № 4; Яго ж. Наватарскія пошукі беларускіх паэтаў у другое пасляваеннае дзесяцігоддзе // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Яго ж. Структура вершаваных балад А.Куляшова // Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Ярош М. «Толькі ўперад ісці» // ЛіМ. 1984. 3 лют.; Яго ж. Традыцыя — зарука наватарства // Полымя. 1985. № 3; Яго ж. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. С. 216—219, 225—226, 232—233, 235—236, 240—241, 245—246; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 132—137, 204—205, 218—222, 234—235, 275—279; Ясінскі І. Прысвечана Аркадзю Куляшову // ЛіМ. 1984. 6 ліп.; Яскевіч А. Пераклад: пошук канцэпцыі // Полымя. 1983. № 6.

На венгерскай мове. Arkadyij Kulesov // Világirodalmi Antológia. Budapest, 1958; Kirjanov Sz. Arkadyij Kulesov // A szovjet költészet antológiája. Budapest, 1955; Somlyó G. Arkadyij Kulesov // Szélrózsa. Budapest, 1965.

На іспанскай мове. Bechik V. Camino al aceano // Kullashov A. Mi río Bésiadz. Mn., 1976.

На кітайскай мове. Куляшоў Аркадзь Аляксандравіч // Энцыклапедычны слоўнік савецкай літаратуры. Пекін, 1984.

На латышскай мове. Baltkrievijas garsu izaukleti dzeja // Lit. un Maksla. 1965. 13 Marta.

На літоўскай мове. Zukauskas A. Kas sirdyjetas zodyje // Kulesovas A. Ziema bega naktimis. Vilnius. 1977.

На нямецкай мове. Knipowitsch J. Arkadi Kuleschow // Sowjetliteratur. 1955. H. 8; Kuljašou Arkadź. (Kurzbiographie) // Sowjetliteratur. 1961. H. 5;

n s: Der Bjelorusse Arkadj Kuleschow / / Nachtexpress. 1948. Nr 120; T w a r d o w s k i A. Ein Poem Arkadj Kuleschows / / Sowjetliteratur. 1946. H. 30.

На польскай мове. A r k a d ź Kulaszou / / Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; K n i p o w i c z E. / / Lit. Radz. 1955. Nr 8.

На румынскай мове. A r k a d i Kuleşov / / Antologia poeziei sovietice. Bucureşti, 1955; B ă r l ă d e a n y V. Prelaţă / / Culesov A. Comunişti. Bucureşti, 1950.

На рускай мове. А з г у р З. Народные писатели / / Азгур З. То, что помнится... Мн., 1977. С. 222—231; Я г о ж. Созвучие и гармония / / Азгур З. То, что помнится... Мн., 1984. Кн. 2. С. 61—62; А л е к с а н о в И. И сейчас в строю / / Во славу Родины. 1974. 6 февр.; А н д р е е в А. От имени простых людей / / Оружие мира. Л., 1951; А н и с о в С. Фильм о мужестве и героизме / / Сов. Бел. 1959. 13 янв.; А р к а д и й Александрович Кулешов: [Некролог] / / ЛГ. 1978. 8 февр.; А р о ч к а М. Кораблю поэзии — большое плавание / / Неман. 1975. № 6; Б е л е в и ч А. Крылья высокой поэзии / / Сел. газ. 1964. 6 февр.; Я г о ж. Щедрый дар современнику / / Сов. Бел. 1964. 6 февр.; Б е л о р у с с к а я поэзия на Украине / / Знамя юности. 1971. 28 сент.; Б е л о р у с с к и е литераторы — гости Ленинграда / / Там жа. 1968. 5 июня; Б е л я н и н о в Л. Как колос в океане жита... / / Сел. газ. 1984. 5 февр.; Б е р е з к и н Г. Беседь впадает в океан / / Новый мир. 1964. № 2; Я г о ж. Боевое перо / / Правда Востока. 1974. 6 февр.; Я г о ж. ...И найден ключ: (Поэзия Аркадия Кулешова 30-х годов) / / Неман. 1979. № 11; Я г о ж. Кулешов и Твардовский / / Березкин Г. Звенья. М., 1984. С. 334—374; Я г о ж. Многообразие индивидуальностей / / Вопр. лит. 1965. № 2; Я г о ж. Облик героя: Заметки о лирике Аркадия Кулешова / / Сов. Отчизна. 1956. № 2; Я г о ж. Путь поэта / / Дружба народов. 1958. № 2; Б е ч и к В. Аркадий Кулешов / / История белорусской советской литературы. Мн., 1977; Я г о ж. Зрелости река так широка!.. / / Неман. 1974. № 2; Я г о ж. О себе, о людях, о судьбе... / / Там жа. 1971. № 4; Б л о х и н а Л. В газетах фронтовых / / Там жа. 1981. № 7; Б о н д а р е в а Е. Писатель и кино / / Неман. 1972. № 2; Б о р и с о в А. На экране герои Якуба Коласа / / Сов. Латвия. 1960. 6 сент.; Б у р н о с о в В. Поэзия и жизнь / / Сов. Отчизна. 1952. № 1; Б у р ь я н Б. Внимая времени и сердцу / / Сов. Бел. 1974. 6 февр.; В а р н о [В.] Поэт Аркадий Кулешов / / Зорька. 1947. 30 янв.; В а с и л е н о к С. Аркадий Кулешов / / Василёнок С. Белорусская литература. М., 1951. С. 409—413; В и н о г р а д о в В. Белорусская литература. М., 1969. С. 144—153; В и н о г у р а С., Л е о н о в Л. Песням лучшие помыслы: А.Куляшову — 50 лет / / Знамя юности. 1964. 6 февр.; В л а с е н к о А. От составителя / / Кулешов А. Избранная лирика. М., 1964; В о и н о в М. Творчество Кулешова в контексте восточнославянских литератур / / Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Г а п о в а В. Философская лирика: А.Твардовский «Из лирики этих лет» — А.Кулешов «Новая книга» / / Гапова В. Белорусско-русское поэтическое взаимодействие. Мн., 1979. С. 134—157; Г и л е в и ч Н. Уроки мастерства / / ЛГ. 1984. 7 марта; Г н и л о м е д о в В. Эпическое ощущение эпохи: Страницы творчества А.Кулешова / / Коммунист Бел. 1984. № 1; Г о р ц е в Н. За большую детскую литературу / / Сталин. молодежь. 1941. 15 марта; Г р и н ч и к Н. Поэзия немеркнущей славы / / Гродн. правда. 1964. 5 февр.; Д е к а д а белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн., 1956. С. 341—344, 359—361; Д у д и н М. Под сенью знамени / / Кулешов А. На полумиллиардном километре. М., 1974; Е л и с е е в В. Дерзновению подобно / / Знамя юности. 1968. 13 дек.; Я г о ж. Рождается поэзия во мне: Три интервью со стихотворной музой / / Там жа. 1969. 3 янв.; Е р о х и н Р. Мы песни ей посвящали / / Сов. Бел. 1968. 18 авг.; Ж и д о в и ч И. Поэзия высокой идейности и большого мастерства / / Сов. Бел. 1957. 22 нояб.; Я г о ж. Творчество Аркадия Кулешова / / Сталин. молодежь. 1945. 7 дек.; Ж у к Н. Песня о счастье: О молодом бел. поэте А.Кулешове / / Сталин. молодежь. 1939. 5 дек.; З а в ы с о к у ю идейность белорусской литературы / / Там жа. 1946. 20 окт.; З а л е с с к а я Л. Поэзия Советской Белоруссии. М., 1960. С. 35—41, 45—46, 55—61, 63—64, 86—91, 94—95, 105—114, 164—171, 179—180, 183—186, 213—215, 220—222, 231—235, 238—254, 266—274, 276—279, 287—294; З а н к и ш и е в Х. Возраст творческий / / Сов. молодежь. 1974. 5 февр.; З д о л ь н и к о в В. В шеренге равных / / Знамя юности. 1969. 1 янв.; З у ё н о к В. «Час победы на их циферблате!» / / ЛГ. 1985. 24 апр.; ...И о с т а ю т с я с нами: Переписка А.Твардовского и А.Кулешова / / Неман. 1980. № 9; И с а к о в с к и й М. «Знамя бригады» / / ЛГ. 1946. 27 янв.; К л е н о в А. Аркадий Кулешов / / Кулешов А. Стихи и поэмы. М., 1948; К н и п о в и ч Е. Новое русло... / / Новые успехи советской литературы. М., 1949; Я г о ж. Поэмы А.Кулешова / / ЛГ. 1945. 7 апр.; К о в а л е в Д. Кулешовский характер / / Дружба народов. 1974. № 2; Я г о ж. Не раб и не соперник / / Неман. 1970. № 2; К о л о с к о в А. Поэзия глубоких мыслей и высоких чувств / / Правда. 1949. 24 янв.; К о н д р а т о в и ч А. «Я люблю белорусскую поэзию...» / / Неман. 1975. № 1; К у л е ш о в а В. Отец: Страницы докум. повести / С бел. / / Там жа. 1987. № 4; К у л и е в К. А.А.Кулешову — 60 лет / / ЛГ. 1974. 6 февр.; Я г о ж. Глубокие корни / / Так растет и дерево. М., 1975; К у ч а р А. Песня о борьбе и мужестве / / Сов. Бел. 1946. 2 февр.; Я г о ж. Талантливый поэт / / Там жа. 1947. 31 янв.; Я г о ж. «Уловить звуки народной песни» / / Знамя юности. 1974. 6 февр.; Л а р ч е н к о М. Братство народов — братство литератур / / Неман. 1972. № 12; Л и т е р а т у р н ы й диспут / / Гродн. правда. 1947. 8 апр.; Л о й к о О. На грани обычного и необычного / / Неман. 1972. № 4; Л у ж а н и н М. Гость Коласа / С бел. / / Там жа. 1970. № 6; Л ы н ь к о в М. Аннотация на поэму Аркадия Кулешова «Знамя бригады» / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6. С. 282—284; М а й х р о в и ч Д. Строки — знамена похода / / Знамя юности. 1965. 27 янв.; М а к с и м о в Б. Фильмы белорусских друзей / / Сов. Литва. 1959. 31 марта; М а л и н и н а Л. О некоторых особенностях белорусского перевода «Евгения Онегина» / / Асаблівасці развіцця літ. працэсу ў Беларусі на суч. этапе. Мн., 1979; Я г о ж. О переводе на белорусский язык «Евгения Онегина» А.С.Пушкина / / Тыпалогія і ўзаемадзеянне славянскіх моў і літаратур. Мн., 1973; М а н а е в а Д. Встреча в Несвиже / / Сов. Бел. 1984. 5 февр.; Я г о ж. Судьба народа — судьба поэта / / Там жа. 1968. 6 нояб.; М е д в е д е в а Е. Автограф поэзии / / Известия. 1973. 25 окт.; М и щ е н ч у к М. Границы жанра: Бел. баллада. Наблюдения и размышления / / Неман. 1978. № 11; Я г о ж. Осваивая современность / / Там жа. 1976. № 1; М о з о л ь к о в Е. Аркадий Кулешов / / Мозольков Е. Поющая земля. М., 1972. С. 276—290; Я г о ж. Всегда в походе / / Комсомол республик представляет писателей и поэтов — лауреатов премий Ленинского Комсомола за 1968 год. М., 1970; Я г о ж. Дар заветный / / Правда. 1969. 12 мая; Я г о ж. Поэзия Аркадия Кулешова / / Кулешов А. Мое свидетельство. М., 1960; М о и с е е н к о А. Соцветья яркого венок / / Гродн. правда. 1974. 6 февр.; М о й с е й ч и к А. Что измеряется строкой... / / Заря. 1984. 7 февр.; М у з е й народного поэта / / Сел. газ. 1984. 5 февр.; М у х т а р А. Прикосновение к прекрасному / / Знамя юности. 1967. 1 июня; Н а у м е н к о И. Янка Купала. Якуб Колас: Твор. портреты. М., 1982. С. 278—280; Н е с т е р о в А. «По братству и другим большим правам...» / / Неман. 1983. № 6; Н и к и ф о р о в и ч В. Радость, пережитая дважды / / Сов. Бел. 1970. 2 сент.; О з е р о в Л. Аркадь Кулешов / / Лит. и искусство. 1942. 21 нояб.; Я г о ж. Знамя чести / / Комс. правда. 1946. 30 янв.; Я г о ж. Поэзия Аркадия Кулешова / / Дружба народов. 1944. № 10; О т р е д а к т о р а / / Кулешов А. Дубрава. М., 1940; П а н ч е н к о П. Народ — его поэма: К 70-летию со дня рождения А.Кулешова / / В мире книг. 1984. № 2; П а п е р н ы й З. О поэтическом мастерстве / / Знамя. 1951. № 2; П е р к и н Н. Аркадий Кулешов / /

Очерк истории белорусской советской литературы. М., 1954; Я г о ж. В семье братских литератур. Мн., 1967. С. 75—77, 87—89, 94—97, 111; Я г о ж. Героика эпохи // Сов. Отчизна. 1957. № 3; П е р ц о в В. Не на час, а на всю жизнь... // ЛГ. 1965. 23 янв.; П о д б е р е з с к и й Г. О днях незабываемых // Сов. Бел. 1967. 30 нояб.; П о л и т ы к о Д. О мастерстве поэтического перевода: Поэзия А.Кулешова в переводах М.Исаковского // Сов. Отчизна. 1952. № 2; П о н о м а р е в В. Мастера // Пономарев В. Все так и было. Мн., 1984. С. 176—179; П о ю комсомольскую юность // Знамя юности. 1968. 15 дек.; Р е з в о в а Т. Голос сердца // Гудок. 1974. 6 февр.; Садовский Е. Поэт-патриот // Сов. Бел. 1946. 30 янв.; С а ф а р л ы И. «В двери истории...» // Бакин. рабочий. 1974. 6 февр.; С е н и н Е., Н а з а р о в Р. «Красные листья» // Сов. Бел. 1958. 3 апр.; С м о л ь с к и й Р. Могучие духом // Там жа. 1984. 20 сент.; С м о л ь я н о в а Л. Дум высокое стремленье // Заря. 1974. 6 февр.; Я г о ж. Поэзия нашей современности // Там жа. 1965. 14 февр.; Я г о ж. Талантливый поэт // Там жа. 1964. 5 февр.; Т а р а с В. Мир, пробужденный зовом ранним. Новые стихи Аркадия Кулешова // В мире книг. 1963. № 2; Т в а р д о в с к и й А. Аркадий Кулешов // Твардовский А. Собр. соч.: В 6 т. М., 1980. Т. 5. С. 36—50, 50—55; Я г о ж. «Знамя бригады» Аркадия Кулешова // Твардовский А. Статьи и заметки о литературе. М., 1961. С. 44—67; Т в е р с к о й А. Загадка мастера // Учит. газ. 1980. 3 июня; Т р и поэмы // Сов. Бел. 1946. 26 июля; Т у р к о в А. «За все в ответе...» // Знамя юности. 1974. № 2; Я г о ж. Свое русло // Кулешов А. Избр. произв.: В 2 т. М., 1968. Т. 1; Я г о ж. «Ты их наследник...» // Комс. правда. 1974. 6 февр.; Я г о ж. Шлях Аркадия Кулешова // Турков А. Открытое время. Портреты. Проблемы. Полемика. М., 1975. С. 109—124; Т ю р и н а Т. Новых вам свершений // Знамя юности. 1969. 2 марта; Ф а р б е р о в В. К штыку равняя перо // Сел. газ. 1968. 6 июля; Я г о ж. Поэт-воин // Во славу Родины. 1969. 12 янв.; Я г о ж. Творческий отчет в редакции армейской газеты // Лит. наследство. 1966. Т. 78. Кн. 1; Х р о м ч е н к о К. Аркадий Кулешов — переводчик украинской поэзии // Вопр. лит. народов СССР. 1982. Вып. 8; Ч а л м а е в В. С поправкой «на величавость»... // Искусство кино. 1960. № 9; Ш а р а х о в с к и й Я. Белорусская советская литература // Сов. отчизна. 1949. № 5; Ш е с т и десятилетий перекличка...: Анкета «Юности» // Юность. 1977. № 12; Э л ь м а н А. О переводе «Евгения Онегина» на белорусский язык // Сов. Бел. 1947. 27 сент.; Ю р е в и ч В. Вровень с эпохой // Сел. газ. 1974. 6 февр.; Я с к е в и ч А. Родство и самобытность: Размышления о белорусско-украинском взаимопереводе // Неман. 1983. № 11.

На таджыкскай мове. К у л е ш о в А. // Кулешов А. Суруди ман. Душанбе, 1965. С. 5—6.

На туркменскай мове. Б е л о р у с, топрэгынын эйдымчысы // Эдебият ве сунгэт. 1974. 6 февр.

На ўкраінскай мове. Б і о г р а ф і ч н а довідка // Куляшов А. Вибране. К., 1952; В о і н о в М. Українська поезія в перекладах А.Куляшова // Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білорусько-українських літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР. Львів, 1972; Г а р і н Ф. Нове русло // Зоря Полтавщини. 1949. 6 лип.; Д о р о ш е н к о В. Лірика А.Куляшова 30-х — початку 40-х років в українських перекладах // Вісн. Харк. ун-ту. 1976. № 140; Я г о ж. Поезія А.Куляшова в українських перекладах і критиці // Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білорусько-українських літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР. Львів, 1972; К е н ь к о М. Аркадій Кулешов і українська література // Рад. літ.-знавство. 1977. № 6; Л е в і н Г. Вірність прапорові // Вітчизна. 1946. № 4; Н а г н и б і д а М. Записи на сторінках дружби // Нагнибіда М. Твори: В 3 т. К., 1981; Т. 3; Я г о ж. Поезія Аркадзя Куляшова // Куляшов А. Вибране. К., 1970; О с т а п и к І. Діалектика спільного і своєрідного: (Порівняльний аналіз становлення поетичних голосів А.Малишка та А.Кулешова) // Укр. літ.-знавство. 1981. Вип. 37; Я г о ж. Типологічне та індивідуально-своєрідне у поезії А.Малішка та А. Кулешова періоду Великої Вітчизняної війни // Укр. літ.-знавство. 1980. Вип. 35; Ч а й к о в с ь к и й Б. Поезія братньої Білорусії // Дніпро. 1951. № 6.

На французскай мове. K o u l i a c h o v Arkadz // Antologie de la poésie biélorusse. Paris. 1982.

На б. Югаславіі мовах. B.M.D. Pjesme bjeloruskih pjesnika // Riječka revija. 1965. N 7—10; (M.5) Неколико наймена о писцу и делу // Кулешов А. Белоруске брезе. Београд, 1974.

2.4.

На беларускай мове. Б а р а д у і н Р. Акраверш з нагоды // Полымя. 1984. № 2; Я г о ж. Памяці Аркадзя Куляшова: [Верш] // Барадулін Р. Амплітуда смеласці. Мн., 1983. С. 68; Б е л і ж э н к а Б. Жалобная вестка: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1978. 8 лют.; Б у р а ў к і н Г. «І будзе жыць штодзень...»: [Верш] // Полымя. 1984. № 2; Б я л е в і ч А. Ён з Бесядзі бачыў Гранаду: (Паэма; З эпіграфам з А.Куляшова) // Бялевіч А. Мой шчодры бор. Мн., 1985. С. 281—300; Я г о ж. Роздум. Боль. Прысяга: Аркадзю Куляшову // ЛіМ. 1974. 8 лют.; Я г о ж. Святло праменнае душы...: [Верш] // Вяч. Мінск. 1978. 7 лют.; В і т к а В. Наплывае цяжкая сляза: [Верш] // ЛіМ. 1978. 10 лют.; Я г о ж. Парус: [Верш] // Там жа. 1954. 2 кастр.; В я р б а В. Сэрца паэта. (А.Куляшову): [Верш] // Вярба В. Летуценніца. Мн., 1976. С. 226—227; В я р ц і н с к і А. Тромбы. (А.Куляшову): [Верш] // Вярцінскі А. Святло зямное. Мн., 1981. С. 95; Г а м з а т а ў Р. Аркадзю Куляшову: [Верш] / Пер. С.Грахоўскі // Полымя. 1984. № 2; Г р а х о ў с к і С. Каля вогнішча: [Верш] // Грахоўскі С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 2. С. 82; Е м я л ь я н а ў А. Вандроўнік: [Верш] // ЛіМ. 1984. 3 лют.; З а б а л о ц к а я Л. Трыпціх памяці: [Вершы] // Забалоцкая Л. Радаводны васілёк. Мн., 1981. С. 25—26; З а р ы ц к і А. А д в я ч о р к а м: [Верш] // Зарыцкі А. Трывожная госця. Мн., 1986. С. 28—29; К а л а ч ы н с к і М. Воблака: [Верш] // Калачынскі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1982. Т. 1. С. 113; К а р ы з н а У. Людзі: [Верш] // Маладосць. 1984. № 11; Л о с ь Е. Тэлеграма: [Верш] // Лось Е. Галінка з яблыкамі. Мн., 1973. С. 141; Л у ж а н і н М. З ліста: [Верш] // Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 3. С. 70; Я г о ж. Маналог: [Паэма] // Лужанін М. Галасы над выраем. Мн., 1980. С. 96—108; М а р о з а ў Д. Калі чытаю Куляшова: [Верш] // Сел. газ. 1980. 23 марта; М а т э в у ш а ў В. Аркадзю Куляшову: [Верш] // За Радзіму. 1951. 25 сак.; П а н ч а н к а П. Куляшову: [Верш] // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1982. Т. 3. С. 323—324; П і с ь м я н к о ў А. Запрашэнне на Бесядзь: [Верш] // Полымя. 1984. № 2; П р а н у з а П. Ён з намі ў вялікім паходзе: [Верш] // ЛіМ. 1978. 10 лют.; П р ы х о д з ь к а П. Не плач, Бесядзь!: (Памяці Аркадзя Куляшова): [Верш] // Прыходзька П. Лісты з паходаў. Мн., 1980. С. 281—282; П ы с і н А. Аркадзю Куляшову: [Верш] // Полымя. 1984. № 2; Я г о ж. «Калі б вясне, Дняпру і чайцы...»: [Верш] // Пысін А. Палёт. Мн., 1982. С. 65; Р у с е ц к і А. Памяці Аркадзя Куляшова: [Верш] // Русецкі А. Крокі сэрца. Мн., 1980. С. 47; Т а р а с ю к Л. Сцяг: (Памяці Аркадзя Куляшова): [Верш] // Тарасюк Л. Смага ракі. Мн., 1983. С. 45—46; Т а ў б і н Ю. «На ўсходзе нашага жыцця...»: [Верш] // Таўбін Ю. Вершы. Мн., 1969. С. 64—65; Х е л е м с к і Я. Памяці сябра: [Верш] / Пер. Р.Барадулін // Полымя. 1984. № 2; Ч а п у р о ў А. Песня ў соснах: [Верш] / Пер. Р.Барадулін // Полымя. 1984. № 2; Ш у ш к е в і ч С. Чакаю вас дарма: [Верш] // Там жа. 1984. № 2; Я ў м е н а ў А. Чацвёртага лютага: (Памяці Аркадзя Куляшова): [Верш] // Яўменаў Л. Блізкія далі. Мн., 1983. С. 64.

На рускай мове. Н е к л я е в В. Прощаясь с Аркадием Кулешовым: [Верш] // Шел отец... М., 1985; П а н ч е н к о П. Аркадию Кулешову: [Верш] / Пер. Я.Хелемский // Хелемский Я. Четыре мастера. Мн., 1984; Х е л е м с к и й Я. Аркадию Кулешову: [Верш] // Хелемский Я. Лирика. М., 1968. С. 160—161; Я г о ж. Белорусские реки...; Ушедшему другу: [Вершы] // Хелемский Я. Четыре мастера. Мн., 1984. С.

199—201; Я г о ж. С добрым утром!: [Верш] // Во славу Родины. 1961. 9 апр.

На ўкраінскай мове. М о р о з о в Д. «Коли читаю Куляшова...»: [Верш] / Пер. М.Пшеничний // Дніпро. 1981. № 2.

3.1.

Інстытут літаратуры АН Беларусі, бібліятэка, рукап. фонд, № 18.

Г.І.Рэут.

КУЛЯШОЎ ФЁДАР

Куляшоў Фёдар Іванавіч [псеўд.: Х в е д а р В я с ё л ы , К.Ф е д о р о в , К.Ф ё д а р а ў , 5(18).6.1913, в. Вялікія Стралкі Рагачоўскага пав. Магілёўскай губ., цяпер Рагачоўскага р-на Гомельскай вобл.], літаратуразнавец, крытык, педагог. Член СП Беларусі з 1955. Доктар філалагічных навук (1964), прафесар (1965).

З сялянскай сям'і. У сямігадовым узросце застаўся без бацькі. Таму з дзяцінства вымушаны быў працаваць пастушком, парабкам. У 1925—30 выхоўваўся ў дзіцячых дамах у Бабруйску і Пірэвічах. Пасля сканчэння сярэдняй школы (1931) працаваў журналістам: уласным карэспандэнтам газеты «Савецкая Беларусь» па Рагачоўскаму раёну і адначасова ў рагачоўскай газеце «Камунары». У 1933 паступіў у Ленінградскі педагагічны інстытут імя М.Пакроўскага, які скончыў у 1935 з правам «выкладчыка няпоўнай сярэдняй школы». З восені 1935 выкладаў рускую мову і літаратуру ў Кіраўску. 26 красавіка 1938 быў арыштаваны, асуджаны Мурманскай калегіяй абласнога суда на 5 год зняволення. Тэрмін адбываў у Варкутлагу. 26 красавіка 1943 вызвалены, высланы ў г. Міяс Чэлябінскай вобл., дзе працаваў настаўнікам. Потым служыў пісарам на ваенна-перасыльным пункце ў Чэлябінску. Выкладаў у Чэлябінскім механіка-машынабудаўнічым інстытуце (1944—45), Кустанайскім настаўніцкім інстытуце (1945—50). У 1949 абараніў кандыдацкую дысертацыю. З 1950 да 1951 загадчык кафедры рускай літаратуры Кзыл-Ардынскага педінстытута. У 1951—55 працаваў у БДУ і па сумяшчальніцтву ў Інстытуце літаратуры АН БССР. Шэсць гадоў (1955—61) выкладаў у Паўднёва-Сахалінскім педінстытуце, дзе рэдагаваў «Ученые записки». Са жніўня 1961 зноў у БДУ. У 1966—69 загадваў кафедрай рускай класічнай літаратуры. З 1985 на пенсіі.

Друкуецца з 1946. Даследуе гісторыю рускай літаратуры 19 — пачатку 20 ст., сучасную беларускую літаратуру. Аўтар кніг пра творчасць Л.Талстога, М.Някрасава, А.Чэхава, лекцый па гісторыі рускай літаратуры канца 19 — пачатку 20 ст. Найбольшыя поспехі Ф.Куляшова звязаны з даследаваннем жыццёвага і творчага шляху А.Купрына, якія выявіліся ў шэрагу кніг, артыкулаў і публікацый тэкстаў. Пад яго рэдакцыяй і з яго ўступным артыкулам выйшаў у Маскве збор твораў А.Купрына ў 10 тамах. У апошнія дзесяцігоддзі шмат увагі аддаваў праблемам развіцця сучаснай беларускай прозы. У даследаваннях Ф.Куляшова, прысвечаных творчасці М.Лынькова, І.Мележа, І.Навуменкі і інш., паказаў сябе вопытным і ўдумлівым гісторыкам і крытыкам беларускай літаратуры, здольным усебакова раскрыць творчую індывідуальнасць пісьменніка.

Жыве ў Мінску.

І.Ф.Штэйнер.

Бібліягафія

1.2.

Жизнь и творчество Льва Николаевича Толстого. Мн., 1953.

Жизнь и творчество А.П.Чехова: Материал в помощь лектору. Мн., 1954.

Сатирическая поэзия Н.А.Некрасова. Мн., 1954.

Антон Павлович Чехов. Южно-Сахалинск, 1959.

Міхась Лынькоў: Нарыс пра жыццё і творчасць. Мн., 1961. Рэц.: Б у г а ё ў Д. Кніга пра Міхася Лынькова // Полымя. 1962. № 2; Д з ю б а й л а П. Ад апавядання да эпапеі // ЛіМ. 1962. 12 студз.; К у д р а ў ц а ў І. Яшчэ адна манаграфія // Беларусь. 1962. № 3; 2 выд. Мн., 1974.

Міхась Лынькоў: Семінарый. Мн., 1963. Рэц.: Б у г а ё ў Д. Семінарый па творчасці М.Лынькова // ЛіМ. 1963. 1 кастр.; Л у ф е р а ў М. Праблемнае даследаванне // Маладосць. 1963. № 10; Ш к р а б а Р. Для студэнтаў-філолагаў // Полымя. 1963. № 11.

Творческий путь А.И.Куприна // Мн., 1963. Рэц.: А н т о н о в В. Новое о Куприне // Русские новости. 1963. 23 авг.; Б у р ь я н Б. Пристальным заинтересованным взглядом // Знамя юности. 1963. 22 мая; В о л к о в А. Ошибочная позиция // Дон. 1964. № 12; М и х а й л о в О. В борении с инерцией // Новый мир. 1963. № 12; Н а в у м е н к а І. Манаграфія аб А.І.Купрыне // Беларусь. 1963. № 9; П а л і т ы к а Д. Нялёгкімі шляхамі // ЛіМ. 1963. 23 жн.; П и т л я р И. Точно, убедительно // Вопр. лит. 1964. № 7; Р о м а н е н к о В. Живое лицо художника // Неман. 1963. № 4.

Эцюды аб прозе. Мн., 1964. Рэц.: М а к а р э в і ч А. // Звязда. 1964. 29 снеж.; У с і к а ў Я. У цэнтры ўвагі — праблемы майстэрства // Полымя. 1965. № 10.

Буревестник революции: (К 100-летию со дня рождения А.М.Горького). Мн., 1968.

Іван Мележ: Літ. біяграфія. Мн., 1968. Рэц.: А н д р а ю к С. Даследуецца шлях пісьменніка // ЛіМ. 1969. 17 студз.; К о в а л е н к о В. Возвращение жанра // Вопр. лит. 1969. № 8; П а ў л о в і ч А. Сіла таленту і працы // Беларусь. 1969. № 4; С т а н ю т а А. В родном меняющемся мире // Знамя юности. 1969. 30 мая.

Современная белорусская проза. М., 1970. Рэц.: В а л к а в е ц П. Дзень сённяшні прозы // ЛіМ. 1971. 6 жн.

Иван Мележ: Очерк творчества. М., 1971.

Лекции по истории русской литературы конца XIX — начала XX в. Ч. 1. Мн., 1976. Рэц.: А г а п о в а А., О з м и т е л ь Е. // Веснік БДУ. Сер. 4. 1978. № 3; Е г а р э н к а в а Г. Шляхі рэалізму ў пачатку XX стагоддзя // Полымя. 1977. № 9; К и п к о Ю. Русский реализм на рубеже веков // Неман. 1977. № 8; О х р і м е н к о П. Цінний допоміжник // Черв. промінь. 1977. 20 груд.; Т в я р ы ц і н а Н. Глыбіня і грунтоўнасць // Наст. газ. 1977. 20 ліп.; Ф е д з ю к о в а Н. З навуковым падыходам // Там жа. 1977. 20 ліп.; Я е ж. Літаратура рэвалюцыйнай эпохі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1978. № 3.

Л.Н.Толстой: Из лекций по русской литературе XIX в. Мн., 1978. Рэц.: К і п к о Ю. ...Студэнту, настаўніку і вучню // Нар. асвета. 1980. № 2; С т а л ь м а х о в В. // Веснік БДУ. Сер. 4. 1979. № 2; С т а л ь м а х о ў В. Радасць пазнання // Маг. праўда. 1979. 4 крас.

Лекции по истории русской литературы конца XIX — начала XX в. Ч. 2. Мн., 1980. Рэц.: В а н к о в і ч Л. Літаратура на пераломе стагоддзяў // Наст. газ. 1983. 5 студз.; Ж а к о в А. // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 2; К і п к о Ю. Руская літаратура перадкастрычніцкай эпохі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 1; Ф е д з ю к о в а Н. Літаратура, народжаная жыццём // Нар. асвета. 1982. № 3; K l i m o w i c h T. // Slavica Wratislaviensia. 1984. T.31.

Міхась Лынькоў: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1979. Рэц.: А л ь х е в і ч М. Школьнікам пра Міхася Лынькова // ЛіМ. 1980. 3 кастр.; Я р о ш М. Новая сустрэча з Міхасём Лыньковым // Полымя. 1980. № 12.

Подвиг художника: Лит. путь И.Мележа // Мн., 1982. Рэц.: К о в а л е н к о В. Путь к творческому подвигу // Неман. 1983. № 6; М а з а н і к Л. Кніга пра подзвіг мастака // Нар. асвета. 1983. № 12.

Літаратурныя партэты: Літ.-крытыч. нарысы. Мн., 1983. Рэц.: М а р ц і н о в і ч А. Спасціжэнне галоўнага // Полымя. 1984. № 12.

Творческий путь А.И.Куприна: 1883—1907. 2 изд. Мн., 1983. Рэц.: З д о л ь н и к о в В. Требуется продолжение // Неман. 1984. № 6.

Творческий путь А.И.Куприна: 1907—38. 2 изд. Мн., 1987.

У дарозе: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1988.

1.3.

1946. Поэт-патриот // Большевик. жол. 27 июля; В.Г.Белинский (К 135-летию со дня рождения) // Сталин. путь. 12 июня; Н.А.Добролюбов // Там жа. 30 июня; Г.Р.Державин: (130 лет со дня смерти) // Там жа. 19 июля; Великий русскский поэт // Там жа. 27 июля; Певец юной России // Там жа. 7 авг.; Иван Франко // Там жа. 27 авг.; «Клятва» // Там жа. 24 сент.; «За тех, кто в море!» // Там жа. 13 окт.; Певец горя народного // Там жа. 29 окт.; «Константин Заслонов» // Там жа. 16 нояб.; Ценная книга о Джамбуле // Там жа. 8 дек.; Боец, воспитатель, трибун // Там жа. 22 дек.

1947. «Русский вопрос» на Кустанайской сцене // Казах. правда. 24 мая; Первые успехи // Там жа. 6 июля; «Константин Заслонов» // Там жа. 28 дек.; «Суд народов» // Сталин. путь. 11 янв. / Пад псеўд. К.Федоров; Поговорим о «Старых друзьях» // Там жа. 12 янв.; В.Вересаев // Там жа. 16 янв.; «Ромео и Джульетта» // Там жа. 31 янв.; Аполлон Майков: (К 50-летию со дня смерти) // Там жа. 21 марта; «Оптимистическая трагедия» // Там жа. 28 марта; «Далеко от Сталинграда» // Там жа. 30 марта; О спутниках нашей жизни // Там жа. 9 апр.; «Русский вопрос» // Там жа. 13 апр.; «Испанцы» // Там жа. 11 мая; К.Н.Батюшков // Там жа. 28 мая; «Давным давно» // Там жа. 1 июня; «Два брата» // Там жа. 8 июня; Здравствуй, родина побед! // Там жа. 17 авг.; Мигель Сервантес // Там жа. 18 окт.; Ветер с юга // Там жа. 19 окт.; Рождение героизма // Там жа. 14 дек.; Халтура на сцене // Там жа. 24 дек.

1948. Наш великий современник // Там жа. 10 янв.; «Памятные встречи» // Там жа. 14 янв.; «Шельменко-денщик» // Там жа. 18 янв.; «Губернатор провинции» // Там жа. 15 февр.; Два спектакля // Там жа. 24 марта; Студенты // Там жа. 4 апр.; В.М.Гаршин // Там жа. 6 апр.; Счастье // Там жа. 18 апр.; Пьеса о молодежи // Там жа. 21 апр.; Анри Барбюс // Там жа. 18 мая; Эстетика Белинского // Там жа. 6 июня; Стихи Ивана Найденова // Там жа. 11 июня; Зрители хотят видеть хорошие спектакли // Там жа. 26 июня; Дмитрий Писарев // Там жа. 16 июля; Живой среди живых // Там жа. 20 июля; Люди одного завода // Там жа. 21 июля; Великий актер // Там жа. 24 авг.; Народ и война // Там жа. 27 авг.; Волнующие рассказы о колхозной жизни // Там жа. 10 сент.

1949. «Обида» // Сталин. путь. 30 янв.; Миллионер // Там жа. 27 февр.; Тарас Шевченко // Там жа. 9 марта; Наша национальная гордость // Там жа. 5 июня; Родная земля // Там жа. 12 июня; На дальних подступах // Там жа. 17 июля; Гете // Там жа. 28 авг.; Борец, мыслитель, революционер // Там жа. 31 авг.; И.П.Котляревский // Там жа. 9 сент.; Н.Г.Чернышевский // Там жа. 29 окт.; «Мещане» // Там жа. 29 нояб.; Народ поет о Сталине // Там жа. 22 дек.

1950. Великий революционный демократ // Ленин. путь. 6 февр.; Гениальный русский писатель // Там жа. 21 нояб.; Пафос труда // Сталин. путь. 14 янв.; Владимир Маяковский // Там жа. 14 апр.; Оптимистический спектакль // Там жа. 7 мая; Максим Горький // Там жа. 18 июня; А.И.Куприн: (К 80-летию со дня рождения) // Там жа. 6 сент.

1951. Казахский народ в передовой русской литературе 30—40-х годов XIX века // Большевик Казахстана. № 7; Черты героя // Ленин. путь. 3 янв.; Аркадий Гайдар // Сов. Бел. 26 окт.

1952. Твар агрэсара // Беларусь. № 6; Мір пераможа // Полымя. № 12; Ва імя міру // Работніца і сялянка. № 12; «Дзевяты вал» // Гомел. праўда. 8 чэрв.; Твар агрэсара: (Рускія пісьменнікі аб ілжывай дэмакратыі Амерыкі) // Звязда. 18 студз.; Аляксандр Адоеўскі: (150 год з дня нараджэння) // ЛіМ. 13 снеж.; Великий патриот // Сов. Бел. 3 февр.; Русские

революционеры-демократы о Гоголе / / Там жа. 29 февр.; Лирика Аркадия Кулешова / / Там жа. 11 апр.; «Девятый вал» / / Там жа. 12 июня; Великий писатель-революционер / / Там жа. 24 сент.; Недоработанные рассказы / / Там жа. 25 дек.

1953. Аб рамане «У агні» І.Гурскага / / Полымя. № 4; Твор аб вызваленні Мінска: [Рэц. на кн.: М е л е ж І. Мінскі напрамак. Мн., 1952] / / Там жа. № 5; Жаночыя вобразы ў творчасці М.А.Някрасава / / Работніца і сялянка. № 1; Товарищи по оружию / / Во славу Родины. 1 марта; Н.Г.Чарнышэўскі / / Гродзен. праўда. 24 ліп.; За Радзіму. 24 ліп.; За далейшы росквіт беларускай літаратуры / / Гродзен. праўда. 22 ліст.; Сав. Палессе. 17 ліст.; Сталінскі шлях. 14 ліст.; Чырв. звязда. 17 ліст.; Зброяй сатыры / / ЛіМ. 10 студз.; Школа майстэрства / / Там жа. 5 вер.; Гениальный писатель / / Сов. Бел. 28 марта; Первая книга / / Там жа. 30 мая; Выдающийся русский писатель-демократ / / Там жа. 25 июля; «Свет над Липском»: [Рэц. на кн.: П а с л я д о в і ч М. Святло над Ліпскам. Мн., 1953] / / Там жа. 16 авг.

1954. Куприн-очеркист / / Уч. зап. БГУ. Сер. филол. Вып. 18; Вялікі рускі пісьменнік: (Да 50-й гадавіны з дня смерці А.П.Чэхава) / / Полымя. № 7 / Пад псеўд. К.Фёдараў; Аркадзій Гайдар: (Да 50-годдзя з дня нарадж.) / / Сав. школа. № 1; Уроки великого мастера / / Сов. Отчизна. № 4; Буйнейшы дзеяч рускай і сусветнай культуры / / Віцеб. рабочы. 14 ліп.; Сочинения Симеона Полоцкого / / Сов. Бел. 24 янв.; Ценный вклад в изучение творчества великого писателя / / Там жа. 28 марта; Развивать сатирические жанры / / Там жа. 10 дек.

1955. Патрабавальнасць мастака / / Полымя. № 5; «Полярная звезда» / / Работніца і сялянка. № 7; Новое о Фадееве: [Рэц. на кн.: Б у ш м и н А. Роман А.Фадеева «Разгром». Л., 1954] / / Сов. Отчизна. № 5; Запавет настаўніка / / ЛіМ. 2 ліп.; Люди и война / / Сов. Бел. 21 мая; Градостроители / / Там жа. 4 сент.

1956. Народ у рамане М.Лынькова «Векапомныя дні» / / Полымя. № 10; О взыскательности / / Сов. Отчизна. № 5; Страницы народной борьбы / / Сов. Бел. 11 авг.

1957. У истоков творчества А.И.Куприна / / Уч. зап. Южно-Сахалинского госпединститута. Т. 1.

1958. «Сустрэнемся на барыкадах» як гісторыка-рэвалюцыйны раман / / Беларуская літаратура. Мн., Вып. 1; Исследование о чувашском поэте / / Дружба народов. № 8; «На радзіме ўсё ж лепш!»: Да 20-годдзя з дня смерці А.І.Купрына / / За вяртанне на Радзіму. № 65; Выдатны мастак слова: Да 20-годдзя з дня смерці А.І.Купрына / / ЛіМ. 23 жн.; Пісьменнік і яго эпоха / / Там жа. 24 снеж.; Выдающийся художник слова / / Сов. Сахалин. 24 авг.

1959. Литературно-художественные взгляды А.П.Чехова; Неопубликованные письма А.И.Куприна к А.П.Чехову / / Антон Павлович Чехов. Сб. статей. Южно-Сахалинск; Раман аб векопомных днях / / Полымя. № 1; Паэт і крытык: [Рэц. на кн.: Б я р о з к і н Р. Паэзія праўды. Мн., 1958] / / Там жа. № 3; Ранняя проза Куприна; Из неизданных стихотворений А.И.Куприна / / Уч. зап. Южно-Сахалинского госпединститута. Т. 2; Михась Лыньков в работе над эпопеей «Векапомныя дні» / / Сов. Отчизна. № 3; Наш земляк: [Нарыс] / / Там жа. № 6; Писатель и современность / / Сов. Сахалин. 13 дек.

1960. Каштоўная і патрэбная манаграфія: [Рэц. на кн.: Ф і г л о ў с к а я Л. Творчасць Якуба Коласа. Мн., 1959] / / Полымя. № 1; Дзве аповесці Барыса Бур'яна / / Там жа. № 2; Ён ведаў Беларусь / / ЛіМ. 27 студз.; / Сааўт. Н.Ватацы; Простота и отзывчивость / / Сов. Сахалин. 10 апр.

1961. Ад апавядання да рамана / / ЛіМ. 27 кастр.

1962. Прав ли А.Волков? / / Дальний Восток. № 2; «Последние рыцари» А.И.Куприна / / Наш современник. 1962. № 2; Лицом в завтра / / Неман. № 3.

1963. Тварам у заўтра / / Літаратура нашых дзён. Мн.; Человек на пути к подвигу / / Дружба народов. № 6; Через линию фронта / / Неман. № 3; Усё адолее чалавек / / Полымя. № 4; Живут в народе герои «Железного потока» / / Сов. Бел. 19 янв.

1964. Победа в пути: (Гуманизм борцов и добренькое сострадание; Гражданственность и художественное новаторство; Современникам — о немеркнущей славе минувшего; События и характеры) / / Дружба народов. № 7; Сучасны праблемны раман / / Полымя. № 10; Насенне новага жыцця / / ЛіМ. 8 снеж.

1965. Критик исследует мастерство: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965] / / Дружба народов. № 12; Крытык даследуе майстэрства: [Рэц. на кн.: Ш к р а б а Р. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965] / / Маладосць. № 12; Проза паэта / / Неман. № 6; Чаго яшчэ не хапае / / Полымя. № 7; Сустрэчы на дарогах: [Рэц. на кн.: Ч ы г р ы н а ў І. Птушкі ляцяць на волю. Мн., 1965] / / Мін. праўда. 23 кастр.

1966. О рассказах Ивана Мележа / / Мележ И. Свидание за городом. М.; Л.; Встречи на дорогах / / Дружба народов. № 9; Грозовые дни / / Неман. № 4.

1967. Дарогамі жыцця / / Лынькоў М. Зб. тв. У 4 т. Мн. Т. 1. С. 5—9; Через алгебру жизни к гармонии слова / / Лит. газ. 8 марта; Слово о друге / / Сов. Бел. 18 нояб.

1968. Исполнение долга / / Лыньков М. Рассказы. М.; М.Горький и некоторые вопросы реализма / / М.Горький и вопросы литературы. Мн.; Аб чым шумелі сосны / / На высокай хвалі. Мн.; Рамантыка мары і подзвігу / / Навуменка І. Вераніка. Мн.; Об авторе этой книги / / Рубцов А.Б. Драматургия Александра Блока. Мн.; Великий писатель современности / / Коммунист Бел. № 3; Эпічны талент / / Полымя. № 7; Настаўнік / / ЛіМ. 27 сак.

1969. О литературных взглядах А.И.Куприна / / Куприн А. О литературе. Мн.; Наш сябар з Малдовы: Да 60-годдзя Эмілія на Букава / / ЛіМ. 8 жн.

1970. Александр Иванович Куприн / / Куприн А. Собр. соч.: В 9 т. М., Т. 1; Эпопея незабываемых дней / / Лыньков М. Незабываемые дни. Мн. Кн. 3, 4; Заўвагі / / Мележ І. Зб. тв. У 6 т. Мн. Т. 3; Самабытны талент / / Полымя. № 9; Дэкаданс перад судом мастака: Да 100-годдзя з дня нарадж. А.І.Купрына / / ЛіМ. 4 вер.

1971. Апостал гуманізму / / Работніца і сялянка. № 11.

1972. Писатель и его книги / / Садкович М. Повесть о ясном Стахоре; Человек в тумане; Мадам Любовь. Мн., Об этой книге и ее авторе / / Чернышевский А. На рубеже веков. Мн.; Шлях да майстэрства: 60 год з дня нарадж. Аркадзя Чарнышэвіча / / Голас Радзімы. № 35; Полымя. № 8; Певец отчей земли / / Лит. в школе. № 6; Пра традыцыі і наватарства / / Полымя. № 4; «Домой, в Советский Союз...» / / Лит. Россия. 14 июля.

1973. З майго мінулага / / Вытокі песні. Мн.; Краткая хроника жизни и творчества А.И.Куприна; Примечания / / Куприн А. Собр. соч.: В 9 т. М. Т. 9; Две статьи А.И.Куприна: «Петр и Пушкин», «О Чехове»: (Очерк) / / Веснік БДУ. Сер. 4. № 1.

1974. Прекрасный талант / / Куприн А. Повести; Рассказы; Роман «Колесо времени». Мн.; Мужание таланта / / Саченко Б. Последние и первые; Полесские были; Оксана. Мн.; Пясняр народа свайго / / Вяч. Мінск. 29 ліст.

1975. А.И.Куприн и Крым / / Куприн А. Листригоны. Симферополь; Вечная тема / / Повести о любви. В 2 т. Мн. Т. 2; Неизбежность морального выбора / / Чигринов И. Плач перепелки. Мн.; Заметки о «путевых поэмах» И.А.Бунина / / Веснік БДУ. Сер. 4. № 2; Пора зрелости / / Сел. газ. 16 февр.

1976. Дарогамі жыцця / / Пра таварышаў па пяру. Мн.

1977. Грамадзянскі клопат пісьменніка / / Полымя. № 1.

1978. Талент і чалавечнасць: Успаміны / / Беларусь. № 7; Геній народа — гонар чалавецтва / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. № 5; На парозе вялікіх пераўтварэнняў: Да 150-годдзя з дня нарадж. А.М.Талстога / / Полымя. № 9; Ад дужага дрэва / / Віцеб. рабочы. 28 снеж. / Пад псеўд. К.Фёдараў.

1979. О поэзии Е.Баратынского / / Баратынский Е. Лирика. Мн.; Вялікі мастак / / Святло яго душы. Мн.

1980. На парозе вялікіх пераўтварэнняў // Леў Талстой і Беларусь. Мн.; Апошні раман Івана Мележа // Полымя. № 8; Пра майго сучасніка // ЛіМ. 27 чэрв.

1981. О прозе Леонида Андреева // Андреев Л. Красный смех. Мн.; Художник-гуманист // Куприн А. Избранное. Мн.

1982. Мир бунинской прозы // Бунин А. Избранное. Мн.

1983. [Рэц. на кн.: Основин В. Драматургия Л.Н.Толстого. М., 1982] // Веснік БДУ. Сер. 4. № 2 / Сааўт. К.Кіпко; Плённы метад аналізу: [Рэц. на кн.: Федюкова Н. Концепция человека в русской литературе начала XX в. Мн., 1982] // Нар. асвета. № 9.

1984. Мятежный талант // Короленко В. Избранное. Мн. Сила памяти — сила правды: [Рэц. на кн.: Карпов В. Признание в ненависти и любви. М., 1982] // Неман. № 10; Ён належыць чалавецтву // Полымя. № 4.

1985. Прекрасный талант // Куприн А. Избранное. М.; Иван Мележ: Встречи и переписка // Неман. № 6.

1.5.

На балгарскую мову. Писателят и неговите книги // Садкович М. Мадам любов. София. 1976.

На малдаўскую мову. Иневитабилитатя алтернативей морале // Чигринов И. Жалник кынтэ питпалакул. Кишинэу. 1981.

На мовах б. Югаславіі. Aleksander Ivanovic Kuprin // Objave univerze v Ljublani. 1969/70.

1.6.

Чехов А. О литературе и искусстве. Мн., 1954 / Сост., вступ. статья и коммент.

Вопросы литературы и языка: Сб. статей молодых ученых и аспирантов. Мн., 1968 / Отв. ред.

Рубцов А. Драматургия Александра Блока. Мн., 1968 / Ред.

А.И.Куприн о литературе. Мн., 1969 / Сост. Рэц.: Бараноўскі П. Да стагоддзя А.І.Купрына // Вяч. Мінск. 1969. 23 жн.; Гордицкий А. Пополнение серии // Кн. обозрение. 1969. 19 дек.; Козлов Т. Искусство, жизнь, художник // Русская литература. 1970. № 3; Питляр И. «Ты — репортер жизни...» // Новый мир. 1971. № 9; Семенякова В. А.И.Куприн о литературе // Веснік БДУ. Сер. 4. 1971. № 1.

Антон Павлович Чехов. Сборник статей. Сахалинск, 1959 / Рэд.

Метод и мастерство. Вологда, 1970. / Рэд.

Куприн А. Собр. соч.: В 9 т. М., 1970—73 / Рэд.

Нехай М. Русский демократический очерк 60-х годов Мн., 1971 / Рэд.

Вантенков И. Бунин-повествователь. Мн., 1974 / Рэд.

Букчин С. Судьба фельетониста: Жизнь и творчество Власа Дорошевича. Мн., 1975 / Рэд.

Повести о любви: В 2 т. Мн., 1975 / Сост. примеч., послесл.

Станюта А. Постижения человека. Мн., 1976. / Рэд.

Андреев Л. Красный смех: Избр. рассказы и повести. Мн., 1981 / Сост., вступ. статья, примеч.

Куприн А. Избранное. Мн., 1981 / Сост., вступ. статья, примеч.

Бунин И. Избранное. Мн., 1982 / Сост., вступ. статья, примеч. (Б-ка отеч. и зарубеж. классики).

Короленко В. Избранное. Мн., 1984 / Сост., вступ. статья, примеч. (Б-ка отеч. и зарубеж. классики).

Куприн А. Избранное: Повести. Рассказы. Роман. Мн., 1985 / Сост., вступ. статья.

Повести о любви: В 2 т. Мн., 1988 / Сост., прим.

Вѐресаев В.В. К жизни: Повести, роман, рассказы. Мн., 1989 / Сост.

2.3.

На беларускай мове. Букчын С. Фёдару Куляшову — 60 // ЛіМ. 1973. 15 чэрв.; Ванковіч Л. Даследчык, педагог // Там жа. 1985. 17 чэрв.; Лынькоў М. [Ліст] // Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 8. С. 345; Мушынскі М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 305—306; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Фёдару Куляшову — 60 // ЛіМ. 1973. 15 чэрв.; Фёдару Куляшову — 70 // Там жа. 1983. 17 чэрв.; Шуляўскі А. Вучоны, педагог, пісьменнік // Наст. газ. 1983. 25 чэрв.

На рускай мове. Лойко О. Судьба исследователя // Знамя юности. 1983. 21 июня; Суприн А. Федор Иванович Кулешов // Веснік БДУ. Сер. 4. 1983. № 1.

В.У.Смольская.

КУНІЦКІ СЫМОН

Куніцкі Сымон Фаміч (крыпт. С.К.; 28.2.1902, в. Гарані Мінскага пав., цяпер Мінскага р-на — 14.10.1940), крытык, літаратуразнавец.

З сялянскай сям'і. Вучыўся на рабфаку БДУ (1925—28). Скончыў літаратурна-лінгвістычнае аддзяленне яго педфака (1931). Працаваў вучоным сакратаром Інстытута мовы, літаратуры і мастацтва АН БССР (1931—36). Як малады крытык у 1931 быў залічаны ў Беларускую АПП ад Мінскай філіі. Стаў ахвярай сталінскіх рэпрэсій. 26.11.1936 арыштаваны і асуджаны на 10 год зняволення. Верагодна, загінуў у лагеры на Калыме (дата смерці можа быць недакладнай). Рэабілітаваны ў 1954 пасмяротна, узноўлены ў правах члена СП БССР.

З першай публікацыяй (апавяданнем «У той жа дзень») С.Куніцкі выступіў у 1928 у газеце «Чырвоная змена». Першай яго крытычнай працай была рэцэнзія на паэтычную кнігу А.Салагуба «Лукішкі», змешчаная ў 1929 у часопісе «Маладняк». З таго часу С.Куніцкі рэгулярна выступаў у друку як крытык: пісаў пра творчасць Я.Скрыгана, А.Александровіча, В.Каваля, С.Баранавых, М.Лынькова, Т.Кляшторнага, А.Салагуба, І.Шапавалава і інш. Іх мастацкую творчасць аналізаваў з эстэтычных пазіцый, хоць часта яго скоўвалі каноны белаппаўскага разумення ідэалагічна «чыстай пралетарскай» літаратуры. З гэтых пазіцый ён не прыняў аповесць С.Баранавых «Чужая зямля» — лічыў яе аўтара няздольным стаць сапраўдным «пралетарскім пісьменнікам». З другога боку, С.Куніцкі празмерна захапляўся творчасцю так званых рабочых-ударнікаў, якая нібыта сведчыла пра небывалы росквіт пралетарскай культуры. Слабыя ў мастацкіх адносінах творы, асноўнай тэмай якіх было паспяховае выкананне пяцігадовых планаў, часта падаваліся за ўзоры новай пралетарскай літаратуры. Творчасць жа такіх адметных паэтаў як У.Хадыка, В.Маракоў, В.Казлоўскі ён аналізаваў з пункту гледжання так званых «нацдэмаўскіх уплываў», лічыў яе бесперспектыўнай. У памылковых поглядах С.Куніцкага адбілася рэгламентаванасць тагачаснага жыцця, якое ставіла мастацкую творчасць у прамую залежнасць ад палітыкі. Вульгарны сацыялагізм С.Куніцкага не быў ваяўнічы, але ён не даў магчымасці здольнаму крытыку больш грунтоўна засяродзіцца на эстэтычным аналізе тагачасных твораў.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

I.3.

1928. У той-жа дзень: [Апавяданне] // Чырв. змена. 27 мая.

1929. [Рэц. на кн.: Салагуб А. Лукішкі. Мн., 1929] // Маладняк. № 7.

1930. [Рэц. на кн.: Скрыган Я. Затока ў барах. Мн., 1929 г.] // Маладняк. № 2 / Пад крыпт. С.К.; [Рэц. на кн.: Александровіч А. Цень на сонцы. Мн., 1930] // Там жа. № 6—7; [Рэц. на кн.: Кляшторны Т. Ветразі. Мн., 1930] // Там жа. № 8—9; [Рэц. на кн.: Хведаровіч М. Баявыя песні. Мн., 1930] // Там жа. № 10; [Рэц. на кн.: Броўка П. Прамова фактамі. Мн., 1930] // Там жа. № 11; [Рэц. на кн.: Каваль В. Крыніца. Мн., 1929] // Полымя. № 4; [Рэц. на кн.: Баранавых С. Злосць. Мн., 1930] // Там жа. № 7; [Рэц. на кн.: Цанкар Я. Праўда батрака. Мн., 1930] // Там жа. № 8; [Рэц. на кн.: Лынькоў М. Андрэй Лятун. Мн., 1930] // Узвышша. № 4—5; Дайце добрую кніжку пра калектывізацыю // Сав. Бел. 9 лют. / Пад. крыпт. С.К.; [Рэц. на: Маладняк. № 11—12 за 1929 год] // Там жа. 2 сак. / Пад крыпт. С.К.

1931. Прадмова // Ударнікі. Мн.; [Рэц. на кн.: Баранавых С. Чужая зямля. Мн., 1930; Сташэўскі В. Гаворыць Асінстан імя Сталіна. Мн., 1930] // Маладняк. № 1; [Рэц. на кн.: Скрыган Я. Шугае сонца. Мн., 1930; Астапенка З. Краіне. Мн., 1931] // Там жа. № 4; За ідэйна-мастацкі рост рабочых-ударнікаў // Там жа. № 11; Крытычныя артыкулы Антона Адамавіча як адлюстраванне буржуазнай нацыянал-дэмакратычнай ідэалогіі // Полымя. № 2; [Рэц. на кн.: Звонак А. Каршун. Мн., 1930] // Там жа. № 3.

1932. Прадмова да 2-га зборніка творачасці рабочых-

ударнікаў // Ударнікі. Мн.; Пра творчасць Крапівы // Беларусь калгасная. № 1; Дзесяцігадовы творчы шлях паэта // Там жа. № 2; Пра другі зборнік творчасці рабочых-ударнікаў // Маладняк. № 5—6; П'еса «Напор» Андрэя Александровіча ў БДТ-2 // Мастацтва і рэвалюцыя. № 2; [Рэц. на кн.: Ліхадзіеўскі С. Мы маладая гвардыя. Мн., 1932] // Напагатове. № 1; Выданне гісторыі беларускай літаратуры — ганаровая задача ін-ту ЛіМ // За пралет. н. 6 ліст.; Мяшчанскае аплёўванне сацыялістычнага будаўніцтва // ЛіМ. 6 сак.; Супроць самацёку за чынны ўдзел // Там жа. 28 сак. / Пад крыпт. С.К.; Вучобу з ударнікамі на вышэйшую ступень // Там жа. 21 крас. / Пад крыпт. С.К.; Ці ўсё спакойна на бібліяграфічным фронце? // Там жа. 30 крас.; Мастацкая проза другога зборніку рабочых-ударнікаў // Там жа. 15 чэрв.; Паэзія другога зборніка рабочых-ударнікаў // Там жа. 5 жн.; Пра зборнік вершаў І.Шапавалава «Товарищ» // Там жа. 24 кастр.; Масавы літаратурны рух // Там жа. 6 ліст.; М.Горкі і масавы літаратурны рух // Сав. Бел. 25 вер.

1933. Падрыхтоўка да выдання гісторыі беларускай літаратуры // ЛіМ. 18 студз. / Пад крыпт. С.К.; Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. // Там жа. 28 студз.; Пра творчы шлях Міхася Лынькова // Там жа. 15 ліп.; Паэма-аповесць «Ян Рэндя» Шапавалава // Там жа. 18 вер.

1934. П'еса радасці і перамог // Драматургія. Мн.; Даволі «шыпдзёліць» і «скогліць» // Пісьменнік і мова. Мн.; Інстытут літаратуры і мастацтва // Звязда. 21 ліст.; [Рэц. на кн.: Лынькоў М. На чырвоных лядах. Мн., 1934] // ЛіМ. 12 сак.; Змагацца за якасць кожнага слова мастацкай літаратуры // Там жа. 6 крас.; Пра цікавасць і займальнасць нашай літаратуры // Там жа. 8 чэрв.; Канферэнцыя чытачоў «Паднятай цаліны» // Там жа. 15 ліст. / Пад крыпт. С.К.; Пісьменнікі і журналісты абмяркоўваюць справаздачу горсавета // Там жа. 30 ліст. / Пад крыпт. С.К.

1935. [Рэц. на кн.: Цэлеш М. Курылка. Мн., 1935] // Полымя рэвалюцыі. № 9; [Рэц. на кн.: Лынькоў М. На вялікай хвалі. Мн., 1934] // Там жа. № 11; Інстытут «ЛіМ» да з'езда Саветаў // ЛіМ. 14 студз.; Вобраз Леніна ў паэзіі народаў СССР // Там жа. 26 студз.; Крытычная дзейнасць І.Плашчынскага // Там жа. 20 крас.; Пераверзіянцы на службе ў нацыянал-дэмакратаў // Там жа. 6 ліп.; Творчасць Я.Купалы ў ацэнцы крытыкі // Там жа. 11 ліп. / Сааўт. Э.Галубок; Абяцаючы пачатак // Там жа. 31 жн.; Пра праект праграмы па беларускай літаратуры // Там жа. 6 кастр.; С.М.Кіраў у песнях вялікага народа // Там жа. 1 снеж.

1936. [Рэц. на кн.: Шынклер Х. Петрык-завадатар. Мн., 1935] // Полымя рэвалюцыі. № 2; [Рэц. на кн.: Мікуліч Б. Дружба. Мн., 1936] // Там жа. № 3; [Рэц. на кн.: Каваль В. Санька-сігналіст. Мн., 1936] // Там жа. № 4; [Рэц. на кн.: Колас Я. Міхасёвы прыгоды. Мн., 1935] // Там жа. № 6; Міхась Лынькоў // Звязда. 11 студз.; Тарас Шаўчэнка // Там жа. 11 сак.; Вобраз Леніна ў мастацкай літаратуры // ЛіМ. 22 студз.; Аналізаваць творчы метад пісьменніка: З прамовы на сходах пісьменнікаў г. Мінска // Там жа. 28 сак.; Супраць пошласці і абывацельшчыны: [Рэц. на кн.: Даўгапольскі Ц. Агітпоезд. Мн., 1936] // Там жа. 6 кастр.; «Солнце и песня» [Рэц. на кн.: Александрович А. Солнце и песня. М., 1936] // Там жа. 30 кастр.; Сталін у беларускай паэзіі // Там жа. 7 ліст.

1.4.

1934. Залка М. Сяло за туманамі: Нарыс-аповесць / З венг. Мн.

2.3.

На беларускай мове. Браншттэйн Я. Барацьба на два франты працягваецца // ЛіМ. 1932. 19 ліст.; Карабан С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 53—54, 93, 112; Меяровіч М. Апалагетыка «пляханаўска-пераверзеўскага» меншавізму // ЛіМ. 1932. 21 крас.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Скрыган Я. На вячэры // Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965; Яго ж. Незабыўныя рысы друга // ЛіМ. 1962. 11 снеж.; Ушакоў А. Рэплікі некаторым крытыкам // Там жа. 1934. 26 ліп.

В.М.Грышкевіч.

*Купала Янка [інш. псеўд. **Адзін з «парнаснікаў»**, **Вайдэльота**, **Здарэнец**, **Левы**, **Марка Бяздольны**, **Ня-Гутнік**, **Стары Мінчук**, **Янук з-пад Мінска**, **Янук Купала**; крыпт. К., І.К., Я.К., К-а, Л., І.Л., Л.І.; (творы паэта, падпісаныя псеўданімамі Цімох Каруза, Я.Купальскі, Янка Луцэўчык, К-А-А, Я.К.-ла, пакуль не ўдалося адшукаць); сапр. **Луцэвіч** Іван Дамінікавіч; 25.6(7.7).1882, былы фальварак Вязынка Мінскага пав., цяпер в.Вязынка Маладзечанскага р-на Мінскай вобл. — 28.6.1942, Масква; пахаваны на Вайсковых могілках у Мінску], паэт, драматург, публіцыст, перакладчык. Член СП Беларусі з 1934. Першы ўдастоены звання Народны паэт Беларусі (1925). Акадэмік АН Беларусі (1928) і АН Украіны (1929). Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1941; за зб. вершаў «Ад сэрца»). Пісаў на беларускай, польскай і рускай мовах.*

Нарадзіўся ў сям'і беззямельнага арандатара. Бацька, Дамінік Ануфрыевіч Луцэвіч (1846—1902), паходзіў з беззямельнай засцянковай шляхты, родавае гняздо якой было ў засценку Лазараўшчына (Пяскі, Луцэвічы Ігуменскага пав. Мінскай губ., цяпер тэрыторыя Уздзенскага раёна). Адукацыю меў невялікую, чытаў па-польску. Маці Бянігна Іванаўна (дзявочае — Валасевіч, 1857—1942) паходзіла з сям'і дробнага шляхціца; нарадзілася ў фальварку Няшота Мінскага пав. (цяпер в.Ручын Стаўбцоўскага р-на). Продкі Я.Купалы належалі да беларускага шляхецкага, а потым (з 1869) мяшчанскага роду (паводле тагачаснай саслоўнай тэрміналогіі), роданачальнікам якога лічыўся Станіслаў Луцэвіч (17 ст.). У 19 ст. Луцэвічы — тыповая чыншавая земляробчая шляхта, блізкая па эканамічнаму становішчу і спосабу жыцця да сялян, але са сваімі адметнымі саслоўнымі рысамі. Яны былі выселены з засценка Пяскі, калі той апынуўся ва ўладанні князя Вітгенштэйна, і з таго часу арандавалі зямлю «на запашках», г. зн. апрацоўвалі зямлю ўладальніка фальварка, аддаючы звычайна палову ўраджаю. У пошуках зямлі і працы бацькі Я.Купалы вымушаны былі пераязджаць з месца на месца. Вандроўнае жыццё перашкаджала будучаму паэту атрымаць сістэматычную адукацыю. У вандроўных настаўнікаў спачатку вучыўся па-польску, а рускую азбуку вывучыў з дапамогай няні. Адну зіму наведваў Сенніцкае двухкласнае народнае вучылішча, у Мінску каля пяці месяцаў вучыўся ў прыватнай падрыхтоўчай школе. Скончыў Бяларуцкае двухкласнае народнае вучылішча (1898).

Калі Луцэвічы жылі ў Селішчы, будучы паэт пазнаёміўся з уладальнікам суседняга маёнтка З. Чаховічам, паплечнікам К.Каліноўскага, які быў асуджаны за ўдзел у паўстанні на 12 гадоў катаргі, а з 1870 жыў на паўлегальным становішчы ў сваім маёнтку Малыя Бесяды. Я.Купала карыстаўся яго багатай бібліятэкай, дзе ўпершыню пазнаёміўся з нелегальнай літаратурай, пераважна пра паўстанне 1863 года. Знаёмства з З.Чаховічам як прадстаўніком вызваленчага беларускага руху аказала дабратворны ўплыў на фарміраванне асобы будучага паэта, было штуршком для развіцця яго нацыянальнай самасвядомасці, абудзіла яго цікавасць да мінулага Беларусі.

У Селішчы ў 1902 памёр бацька Я.Купалы, і, як старэйшы з семярых дзяцей, Ясь застаўся за гаспадара. Праз паўгода ад шкарлятыны памёр малодшы брат Казік, а яшчэ праз тыдзень — сёстры Гэля і Сабіна. У пошуках заробкаў будучы паэт пайшоў «у людзі»: у 1903 пачаў працаваць вандроўным настаўнікам, затым пісарам у судовага следчага ў Радашковічах. Служыў у канторы маёнтка Беліца Сенненскага пав. Магілёўскай губ. У сувязі з хваробай маці пакінуў службу і вярнуўся ў Селішча, дзе зноў працаваў на гаспадарцы. У 1905 паступіў практыкантам на бровар Сёмкава Мінскага пав., дзе фактычна быў чорнарабочым. У 1906—07 працаваў памочнікам вінакура на заводзе ў Яхімаўшчыне Віленскага пав., затым у маёнтку Дольны Сноў Навагрудскага пав. Мінскай губ.

Пасля трохгадовай катаржнай работы на вінакурных заводах восенню 1908 Я.Купала паехаў у Вільню, дзе працаваў бібліятэкарам у прыватнай бібліятэцы «Веды» Б.Даніловіча і супрацоўнічаў у беларускай газеце «Наша ніва». Гэта быў перыяд самаадукацыі і творчага станаўлення паэта, пошуку

духоўных арыенціраў, выпрацоўкі эстэтычных прынцыпаў і выспявання нацыянальна-адраджэнцкага светапогляду. Як заўсёды Я.Купала вельмі многа чытаў польскіх (У.Сыракомля, М.Канапніцкая, Э.Ажэшка) і рускіх (М.Някрасаў, А.Кальцоў) аўтараў. Знаёмства з творамі беларускіх пісьменнікаў Ф.Багушэвіча, В.Дуніна-Марцінкевіча, Цёткі, а таксама багаты беларускі фальклор, да якога Купала быў далучаны з дзяцінства, выхавалі у ім любоў і павагу да беларускага мастацтва слова.

Віленскі перыяд жыцця і дзейнасці Я.Купалы (1908—09) скончыўся тым, што неспрыяльныя ўмовы, якія склаліся для яго ў рэдакцыі «Нашай нівы», прымусілі яго пакінуць гэтае месца работы. Я.Купала прагнуў вучыцца далей і ў пачатку снежня 1909 з рэкамендацыйным лістом У.Самойлы да Б.Эпімах-Шыпілы паехаў у Пецярбург. З 1909 на працягу 4 гадоў, выязджаючы ўлетку да маці ў Акопы, Купала жыў у Пецярбургу, вучыўся там на агульнаадукацыйных курсах А.Чарняева, адчуваючы заўсёдную маральную і матэрыяльную апеку Б.Эпімах-Шыпілы. Вучоба на курсах дапамагла сістэматызаваць і папоўніць веды, атрыманыя шляхам самаадукацыі. Сваёй творчасцю пецярбургскага перыяду (1910—13) Я.Купала ўводзіў беларускую літаратуру ў еўрапейскі культурны кантэкст. У Пецярбургу ён прымаў удзел у рабоце навукова-літаратурнага гуртка студэнтаў Пецярбургскага універсітэта. У 1911 ён пазнаёміўся са стваральнікам першага беларускага тэатра І.Буйніцкім, з рускім пісьменнікам У.Караленкам. Гэтыя гады былі для паэта часам напружанай вучобы і работы над сабой, часам, калі ён асабліва шмат і плённа тварыў, адчуваючы найбольш абвострана на адлегласці сваю крэўную прыналежнасць да беларускага народа і гарачую любоў да Бацькаўшчыны.

Пасля заканчэння вучобы ў Пецярубргу (1913) Я.Купала вярнуўся ў Вільню і пачаў працаваць сакратаром ў «Беларускім выдавецкім таварыстве», затым перайшоў у рэдакцыю газеты «Наша ніва». З сакавіка 1914 газета пачала выходзіць за подпісам Янкі Купалы, як адказнага рэдактара (фактычна абавязкі рэдактара ён пачаў выконваць значна раней). У студзені 1915 камітэт па справах друку ў Вільні ўзбудзіў супраць яго, як рэдактара «Нашай нівы», судовую справу за надрукаванне артыкула «Думкі». У сувязі з набліжэннем лініі фронта Першай сусветнай вайны 8 жніўня 1915 Я.Купала эвакуіраваўся з Вільні. Ён наведаў у Акопах маці, па запрашэнні свайго знаёмага С.Жывапісцава выехаў ў Арол, а потым у Маскву, дзе паступіў ў народны універсітэт імя А.Шаняўскага на гісторыка-філасофскі факультэт. 23 студзеня 1916 у Маскве Я.Купала ажаніўся з Уладзіславай Францаўнай Станкевіч. Неўзабаве яго прызвалі ў армію: некалькі месяцаў служыў у Мінску старшым рабочым у дарожна-будаўнічым атрадзе Варшаўскай акругі шляхоў зносін, а затым у Полацку і Смаленску. З ліпеня 1918 Купала працаваў агентам па забеспячэнні харчамі Заходняй вобласці, часта выязджаў у камандзіроўкі ў Смаленскую і Курскую губерніі. Разам з М.Гарэцкім паэт быў слухачом факультэта гісторыі мастацтваў Смаленскага аддзялення Маскоўскага археалагічнага інстытута. У Смаленску ён сустракаўся з Ц.Гартным, Ф.Туруком, А.Чарвяковым, Я.Дылам і інш. Шмат часу прысвячаў вывучэнню славянскай міфалогіі дзеля працы над перакладам «Слова аб паходзе Ігаравым».

У 1919, пасля абвяшчэння БССР, Я.Купала пераехаў на сталае жыхарства ў Мінск. Тут ён працаваў загадчыкам бібліятэкі пры Беларускай хатцы, рэдагаваў часопісы «Рунь» (1920) і «Вольны сцяг» (1920—22). У гэты час 1920—22 цяжка хварэў, аднак, акрыяўшы, зноў вярнуўся да актыўнай грамадскай і літаратурнай дзейнасці. З пачатку 1921 Я. Купала працаваў намеснікам загадчыка літаратурна-выдавецкага аддзела Народнага камісарыята асветы БССР, уваходзіў у склад Акадэмічнай камісіі Акадэмічнага цэнтра Наркамасветы БССР па ўкладанню і апрацоўцы беларускай тэрміналогіі. З'яўляўся членам навукова-літаратурнай (а пасля навукова-рэдакцыйнай) калегіі Наркамасветы БССР, якая разглядала прадстаўленыя да друку творы (пазней яна стала называцца камісіяй, а яе старшынёй быў прызначаны Я.Купала). У 1921 адбыўся інцыдэнт з уладамі: на паэта быў накладзены хатні арышт і канфіскаваны рукапісы. Я.Купала быў сярод ініцыятараў стварэння Беларускага драматычнага тэатра (1920), Беларускага дзяржаўнага універсітэта (1921), Інстытута беларускай культуры (1922, абраны яго правадзейным членам). Прымаў удзел у Акадэмічнай канферэнцыі па рэформе беларускага правапісу і азбукі (1926). Разам з Я.Коласам, Ц.Гартным, А.Гурло, М.Чаротам і іншымі пісьменнікамі быў адным з ініцыятараў стварэння літаратурнага аб'яднання беларускіх пісьменнікаў «Полымя», актыўна удзельнічаў у рабоце гэтага аб'яднання (1927—32).

Аднак ужо набліжаліся злавесныя 30-я гады, калі ўсё нацыянальна значнае ў мастацтве абвяшчалася класава варожым і шкодным. Творы Я.Купалы (зборнікі «Жалейка», «Гусляр») падвяргаліся значнай цэнзурнай праўцы. Летам 1930 у друку з'явіўся артыкул Л.Бэндэ «Шлях паэта», у якім паэт абвяшчаўся «ідэолагам буржуазнага нацыянал-адраджанізму». У 1930 у Акопах былі раскулачаны маці і сястра паэта і прызначаны да высылкі ў Котлас. Актывізацыя сталінскага тэрору, барацьба з так званай «нацдэмаўшчынай» прывяла ўлетку 1930 да шматлікіх арыштаў сярод пісьменнікаў, дзеячаў навукі, асветы, культуры. Я.Купалы тады не трапіў за краты, але яго рэгулярна выклікалі на допыты ў ДПУ, дзе патрабавалі паказанняў аб «контррэвалюцыйнай» арганізацыі «Саюз вызвалення Беларусі», лідэрам якой ён нібыта быў. Узвесці такі паклёп на сябе і на іншых паэт не мог, на допытах праяўляў мужнасць і высакароднасць, што было адзначана і ягонымі следчымі. 27 лістапада 1930 Я.Купала зрабіў спробу самагубства. Аднак яго жыццё ўдалося выратаваць. У снежні 1930 у «Звяздзе» быў апублікаваны так званы «пакаянны» ліст Я.Купалы, напісаны фактычна пад дыктоўку Л.Бэндэ, у якім паэт вымушаны быў прызнавацца ў «памылках» і «шкодных поглядах», абяцаў парваць з «кулацкім нацыяналістычным адраджанізмам» і «аддаць усе свае сілы сацыялістычнаму будаўніцтву». Вонкава стварылася ўражанне, нібыта Купала сапраўды быў у гушчы літаратурнага і грамадскага жыцця: ён удзельнічаў у розных камітэтах і камісіях па ўшанаванні памяці і правядзенні юбілеяў класікаў рускай і нацыянальных літаратур, быў дэлегатам тагачасных урачыстых літаратурных форумаў і з'ездаў. Аднак гэта ўсё было пампезным камуфляжам нечуванай палітыкі духоўнага і фізічнага тэрору, якую праводзіў сталінскі апарат. У 1934 Я.Купала, дзякуючы спецыяльным загадам М.Горкага і рэдактара «Известий» І.Гронскага, якія ратавалі яго ад рэпрэсій, ўдзельнічаў у рабоце 1-га з'езда Савецкіх пісьменнікаў БССР, выбраны членам Праўлення і дэлегатам на 1-ы з'езд ССП СССР з правам раша-

ючага голасу.

У 1937 Я.Купала зноў аказаўся ў спісе чарговых ахвяраў рэпрэсій сярод тых нешматлікіх пісьменнікаў, хто яшчэ заставаўся на свабодзе. Аднак расправу над паэтам удалося адцягнуць яшчэ на пяць гадоў. Ён быў нават выбраны ў склад новага бюро секцыі паэзіі ССП БССР (1937), у склад прэзідыума Праўлення ССП СССР (1939), дэпутатам Мінскага гарадскога Савета. У 1939 разам з брыгадай беларускіх пісьменнікаў удзельнічаў у рабоце Народнага сходу Заходняй Беларусі, які прыняў Дэкларацыю аб уключэнні Заходняй Беларусі ў склад БССР.

Вялікая Айчынная вайна заспела паэта ў Каўнасе, дзе ён знаходзіўся па запрашэнні літоўскіх пісьменнікаў. У першыя ж дні вайны у Мінску ад варожых бомбаў згарэла хата паэта з яго вялікім архівам і бібліятэкай. У ліпені агнём нямецкай артылерыі знішчана дача паэта ў Ляўках. 30 чэрвеня Купала выехаў з Ляўкоў у Маскву. З лістапада 1941 да сярэдзіны чэрвеня 1942 жыў каля Казані — у пасёлку Пячышчы Верхнеўслонскага р-на.

З самага пачатку Вялікай Айчыннай вайны паэт сваім словам уключыўся ў барацьбу з фашысцкімі захопнікамі: быў абраны членам прэзідыума Усеславянскага антыфашысцкага камітэта, выступаў на антыфашысцкім мітынгу, разам з А.Талстым, А.Карнейчуком, В.Васілеўскай, З.Неедлым і іншымі ўдзельнікамі мітынгу падпісаў адозву да братоўславян з заклікам узняцца на вызваленчую барацьбу супраць фашызму. Удзельнічаў у 1-м Усеславянскім мітынгу і ў навуковай сесіі АН БССР (у Казані), дзе выступіў з дакладам «Айчынная вайна і беларуская інтэлігенцыя».

18 чэрвеня 1942 Я.Купала прыехаў у Маскву, а 28 чэрвеня у гасцініцы «Масква» ён трагічна загінуў — упаў у лесвічны пралёт з 10-га паверха. Існуюць тры версіі гібелі паэта: няшчасны выпадак, самагубства, забойства. Афіцыйна доўгі час падтрымлівалася першая версія. У эміграцкім беларускім друку смерць паэта звязвалася з самагубствам. Публікацыі канца 80-х г. (Б.Сачанка, Г.Колас і інш.), у якіх супастаўляюцца факты, аналізуюцца сведчанні відавочцаў і меркаванні блізкіх людзей, даюць падставу лічыць, што Я. Купала быў забіты агентамі дзяржбяспекі. Матэрыялы камісіі, якая займалася высвятленнем абставін яго гібелі, да гэтага часу засакрэчаныя, таму дакументальнага пацвярджання пакуль што ніводная з версій не мае. 1 ліпеня 1942 пасля крэмацыі Я.Купала быў пахаваны ў Маскве. У 1962 урна з прахам Купалы перавезена ў Мінск і пахавана на Вайсковых могілках. Выбіраўся кандыдатам у члены ЦВК БССР у 1927—29, членам ЦВК БССР у 1929—31, 1935—38. Дэпутат Вярхоўнага Савета БССР з 1940. Узнагароджаны ордэнам Леніна, медалём, ганаровымі граматамі Вярхоўных Саветаў Беларускай ССР і Грузінскай ССР.

Свой першы літаратурны твор Я.Купала напісаў у 1903 у в. Селішчы: гэта быў верш, прысвечаны сястры Леакадзіі ў дзень яе нараджэння. Пачынаў пісаць па-польску (некалькі вершаў былі надрукаваны ў польскім часопісе «Ziarno» («Зерне»). Па сведчанні паэта, «Дудка беларуская» Ф.Багушэвіча і «Гапон» В.Дуніна-Марцінкевіча канчаткова пераканалі яго, што менавіта родным словам, а не рускай або польскай мовай, ён зможа выказаць у вершах душу і запаветныя думкі беларускага народа. Да таго ж на самым пачатку творчай дзейнасці будучы паэт пазнаёміўся і вельмі зблізіўся ў Карпілаўцы з беларускім пісьменнікам Ядвігіным Ш. (Антонам Лявіцкім), які заахвочваў яго пісаць пабеларуску. На станаўленне Я.Купалы як паэта паўплываў таксама беларускі публіцыст і літаратурны крытык У.Самойла (адзін з рэдактараў газеты «Минский курьер»). Першы беларускі верш «Мужык» быў апублікаваны ў мінскай газеце «Северо-Западный край» 15 мая 1905. З 1907 вершы паэта сістэматычна друкаваліся ў газеце «Наша ніва». Іх тэматыка — прыгнечанае бяспраўнае жыццё беларускага селяніна, краса роднага краю, прыгажосць стваральнай працы чалавека. Аднак нацыянальны ўціск і рэчаіснасць, поўная сацыяльных супярэчнасцей, залежнасць ад абставін і жорсткіх законаў, а часцей беззаконня, стваралі мастацкую калізію паміж высокімі ідэаламі, памкненнямі творцы і тым рэальным жыццём, у якім яму даводзілася змагацца за сваё існаванне і, у рэшце рэшт, гінуць. Ужо ў ранніх творах Купалы акрэсліваецца ідэя свабоды — нацыянальнага, сацыяльнага і духоўнага раскнявольвання чалавека — як вызначальная ідэя ўсёй яго творчасці. У 1908 у Пецярбургу выйшла першая кніга паэзіі Я.Купалы «Жалейка», якая двойчы канфіскоўвалася: першы раз па распараджэнні Пецярбургскага камітэта па справах друку, другі — па прадпісанні віленскай адміністрацыі. Разумеючы вялікае значэнне выхаду першай купалаўскай кнігі для беларускай культуры, У.Самойла ў сваім крытычным водгуку пад назвай «Вялікае свята» так пісаў аб «Жалейцы» і яе аўтары: «Сонца жывой, сапраўднай паэзіі заглянула ў ваконца цёмнай, беднай, але вялікай хаты беларускага народа! Няхай ён будзе для беларусаў тым, чым быў Шаўчэнка для Украіны!.. Прыдуць лепшыя часы, і за подзвіг яго родны народ заплаціць яму лепшай сваёй удзячнасцю — бессмяроццем!...». Другі зборнік вершаў Я.Купалы «Гусляр» выдадзены лацінкай (Пецярбург, 1910). У адрозненне ад «Жалейкі» з яе элегічнасцю, плачам над адвечнай нядоляй селяніна, у «Гусляры» выразна праяўляецца рамантычнае светаадчуванне аўтара, акрэсліваецца філасофская, экспрэсіяніцкая плынь яго лірыкі. Са шматлікіх вершаў «Гусляра» паўстае рамантычны вобраз паэта як «сына міра», прарока, што сам спазнаў таямніцы свету і жадае адчыніць іх людзям. Моцным акордам гучыць эсхаталагічная тэма, матыў самотнасці і разгубленасці лірычнага героя, які гатовы праклясці ўвесь свет і забыцца ў вечным сне. Менавіта ў «Гусляры» — выданні часоў, калі грамадства перажывала перыяд рэакцыі, найбольш выразна адбілася рамантычнае раздваенне душы лірычнага героя, у якой суіснуюць адчуванні далучанасці да Сусвету, пачуццё абранасці і высокай наканаванасці чалавека, а з другога боку, бяссілле і адчай пры сутыкненні з чужой і варожай рэчаіснасцю. Гэтыя матывы гучалі не толькі ў філасофскай медытацыйнай лірыцы, але і ў творах баладнага жанру («Памяці С.Палуяна»), драматычнай паэме «Адвечная песня».

Творча плённым, узлётным для Я.Купалы быў перыяд 1910—13, калі ён вучыўся ў Пецярбургу, а ўлетку жыў у Акопах, дзе напісаны буйнейшыя творы гэтай пары. Трэці паэтычны зборнік Я.Купалы «Шляхам жыцця» (1913) быў фактычна вяршынным дасягненнем тагачаснай беларускай літаратуры, а яго аўтар стаў бясспрэчным яе лідэрам. У вершах гэтага зборніка выразна адбіўся патрыятызм і глыбінны гістарызм паэта, найбольш яскрава ўвасобілася ідэя свабоды і абуджэння нацыянальнай свядомасці беларускага народа. Купала імкнуўся

абудзіць у чытача пачуццё гордасці і ўдзячнасці да продкаў, якія былі здольныя захоўваць сваю дзяржаўнасць і незалежнасць, бараніць зямлю ад ворагаў, развіваць адметную культуру («Над Нёманам», «На куццю», «На дзяды» і інш.): многія з твораў, дзе развіваліся такія матывы, былі ў пазнейшы час забароненымі, не ўваходзілі ў зборы твораў і не перадрукоўваліся да канца 80-х гадоў. Адраджэнцкі, нацыянальны характар творчасці Я.Купалы праяўляўся і ў вершах рэвалюцыйна-дэмакратычнага кірунку, у якіх паэт апяваў набліжэнне светлых перамен у жыцці, услаўляў будучыню, прадвесцем якой для яго быў створаны паэтычным уяўленнем вобраз Маладой Беларусі, абуджанай да гістарычнага самасцвярджэння. У вобразе Прарока (Званара, Гусляра), які прымаў аблічча Падарожнага, Незнаёмага, паэт прадракаў Вялікі Сход, дзе будзе вырашаны нацыянальны лёс народаў і сацыяльны лёс працоўных. У паэмах «Курган», «Бандароўна», «Магіла льва», драматычнай паэме «Сон на кургане», паэме-ідыліі «Яна і я» Купала выявіў сябе буйнейшым прадстаўніком нацыянальнага рамантызму. У сімвалічных вобразах і карцінах ён стварыў шырокае палатно нацыянальнага быцця ў яго сацыяльным зрэзе, паказаў арганічнасць выспявання ў ім рэвалюцыйнай ідэі. У 1914—15 з'яўляецца цыкл яго вершаў «Песні вайны», шэдэўры любоўнай лірыкі («Тае дагаджданай», «Сыйду», «На вуліцы», «Мусіць трэба было», «А яна...»). На працягу трох наступных гадоў Купала, перажываючы разам з народам цяжкі перыяд нацыянальнай гісторыі, вершаў не пісаў, зноў пачаў тварыць у канцы 1918. Яго вершы той пары «Званы», «Буралом», «Спадчына», «Рунь», «Першы снег», «Паязжане» і інш. — гэта роздум аб гістарычных шляхах Бацькаўшчыны, вынашаны ў трохгадовым маўчанні, прасякнуты ўласцівай паэту філасофскай глыбінёй. Гэтыя вершы ўвайшлі ў чацвертую паэтычную кнігу Купалы «Спадчына» (1922). Зборнік выклікаў пэўнае расчараванне тагачаснай крытыкі, якая чакала ад паэта новых тэм і матываў — услаўлення Кастрычніка і прынесеных ім жыццёвых перамен. Купала ж заставаўся песняром Бацькаўшчыны, палітычнае становішча якой у гэты перыяд было вельмі складаным. Мастацкі позірк паэта імкнуўся вылучыць сутнасць падзей, іх суаднесенасць з каштоўнасцю кожнага асобнага чалавека. Ён бачыў і адчуваў, як у рэвалюцыйнай віхуры нішчацца і руйнуюцца лёсы, як родныя людзі становяцца па розныя бакі барыкад, як пошукі выйсця абарочваюцца бездарожжам. Таму ў яго лірыцы па-ранейшаму гучалі драматычныя і трагічныя ноты, жаданым заставаўся ідэал свабоднай Бацькаўшчыны. Другую паслярэвалюцыйную кнігу Я.Купалы «Безназоўнае» (1925) склалі вершы, пераважна створаныя ў 1919 і 1921, а таксама аднайменная паэма, напісаная ў 1924. Многім даследчыкам у кнізе бачылася адлюстраванне ранейшых нацыянальна-адраджэнцкіх поглядаў аўтара і тлумачылася як негатыўная з'ява. Для Купалы ж вершы ў кнізе і паэма «Безназоўнае» былі арганічным, паслядоўным выяўленнем яго творчага «я». Паэт не адступаў ад сваёй канцэпцыі чалавека, апірышчам духоўнасці для якога і ў перайначаным пралетарскай рэвалюцыяй свеце заставаліся «сны аб Беларусі».

У 30-я гады, калі творчае самавыяўленне станавілася немагчымым, Купала ўсё ж імкнуўся асэнсаваць плынь жыцця, каб стварыць адэкватны мастацкі вобраз. Аднак дыктат рэчаіснасці над воляй мастака непазбежна прыводзіў да таго, што шлях творчай эвалюцыі Купалы ў гэтыя гады — гэта шлях ад адраджэнцкага рамантызму з яго культам духоўна разняволенай асобы і нацыянальнай незалежнасці да твораў рэпартажнага характару, мастацкі ракурс якіх быў прадвызначаны пануючай ідэалогіяй (паэма «Над ракой Арэсай»). Хаця ў некаторых яго вершах Ляўкоўскага цыклу («Алеся», «Лён») творчае самавыяўленне аўтара дасягнула пэўнай вышыні. У 1940 выйшла кніга паэзіі «Ад сэрца», куды былі ўключаны вершы 1937—39 і паэма «Тарасова доля».

Я.Купала стаў таксама прызнаным нацыянальным драматургам. Яго камедыя «Паўлінка» (напісана ў 1912, пастаўлена Беларускім музычна-драматычным гуртком у Вільні ў 1913) як твор класічнай беларускай драматургіі не сыходзіць са сцэны да гэтага часу і з'яўляецца візітнай карткай Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Я.Купалы ў Мінску. Ён аўтар драмы «Раскіданае гняздо» (напісана ў 1913, пастаўлена Першым таварыствам беларускай драмы і камедыі ў Мінску ў 1917), сцэнічнага жарту «Прымакі (напісаны ў 1913, пастаўлены БДТ—2 у 1936 у Бабруйску), сатырычнай камедыі «Тутэйшыя» (напісана ў 1922, пастаўлена БДТ—1 у 1926). Як і ў лірыцы, у персанажах сваёй драматургіі (Паўлінка і Якім Сарока, Сымон Зяблік, Алена Гарошка і Янка Здольнік) Я.Купала ўвасобіў высокія духоўныя памкненні чалавека, далучанага да перадавых ідэй свайго часу, яго высокія маральныя якасці, яго права кіравацца ў сваіх учынках уласным выбарам, жаданне знайсці справядлівасць. Ім створаны каларытныя, драматургічна насычаныя тыпажы камічнага і сатырычнага плану (Адольф Быкоўскі, Крыніцкія і Пустарэвічы ў «Паўлінцы», Мікіта Зносак у «Тутэйшых»), якія давалі прастору для іх рэжысёрскага прачытання і акцёрскага ўвасаблення. Сатырычная камедыя «Тутэйшыя», у якой гучала ідэя нацыянальнай незалежнасці Беларусі як ад Захаду, так і Усходу, доўгі час была ў ліку забароненых твораў. Цэнтральным персанажам гэтага твора, па сутнасці, з'яўляецца сама Беларусь — як адзіная непадзельная каштоўнасць, якой усёй душой імкнуцца служыць Аленка і Янка Здольнік, якую гатовы выгадна прадаць Мікіта Зносак і якую імкнуцца падзяліць ці падпарадкаваць сабе кожныя новыя ўлады ў пераломны час. Купалаўскія п'есы складаюць залаты фонд беларускай драматургіі.

Я.Купала стаяў таксама ля вытокаў нацыянальнай публіцыстыкі і журналістыкі як самастойнай галіны літаратурнай дзейнасці. Яго дарэвалюцыйныя публіцыстычныя творы заклікалі да паляпшэння сацыяльнага становішча шырокіх народных мас Беларусі («Думкі з пабыцця ў Фінляндыі на Іматры», «З гуты Залессе»), закранаў праблемы нацыянальнай самасвядомасці («Ці маем мы права выракацца роднай мовы», «Святкаванне Купалы ў Вільні», «Вера і нацыянальнасць» і інш.). У 1913 пад псеўданімам Адзін з «парнаснікаў» Купала артыкулам «Чаму плача песня наша» прыняў удзел у вядомай дыскусіі з В.Ластоўскім (Юркам Верашчакам), у ходзе якой фактычна выпрацоўваліся і сцвярджаліся эстэтычныя прынцыпы тагачаснай беларускай літаратуры (не толькі ўстаноўка яе на народнасць і дэмакратызм, але і арыентацыя на высокі мастацкі ўзровень еўрапейскай літаратуры). У публіцыстыцы перыяду рэвалюцыі і грамадзянскай вайны паэт пісаў аб шляхах беларускага народа да нацыянальнага самавызначэння, закранаў праблемы нацыянальнай палітыкі Савецкай улады пасля

Кастрычніцкай рэвалюцыі. Як прадстаўнік нацыянальнай гуманістычна настроенай інтэлігенцыі, ён прапаведваў ідэал нацыянальнай рэвалюцыі, якая дазволіла б кожнаму народу стаць гаспадаром свайго лёсу, і супрацьпастаўляў яе рэвалюцыі сацыяльнай (пралетарскай) з яе дыктатурай, тэрорам і жаданнем падпарадкаваць сваім ідэям увесь свет («Справа незалежнасці Беларусі за мінулы год»). Погляды Купалы вызначаліся дэмакратызмам, адмаўленнем насілля, сцвярджэннем прыярытэту агульначалавечых духоўных каштоўнасцей над класавымі. У гады Вялікай Айчыннай вайны публіцыстычным словам Купала заклікаў да змагання супраць фашызму. Артыкулы з яго подпісам змяшчаліся ў газетах «Правда», «Известия», «Красная звезда» і інш.

Шмат і плённа, на працягу ўсёй творчай дзейнасці, Я.Купала займаўся перакладам. Ён перакладаў творы А.Кальцова, М.Някрасава, А.Міцкевіча, М.Канапніцкай, У.Сыракомлі, драму «Эрас і Псіха» Е.Жулаўскага. Ён зрабіў мастацкі пераклад «Слова аб палку Ігаравым» (празаічны ў 1919, паэтычны ў 1920), пераклаў «Інтэрнацыянал» Э.Пацье (1921). Шмат часу аддаваў мастацкаму перакладу ў 30-я гады (паэма «Медны коннік» А.Пушкіна, творы Т.Шаўчэнкі). Творы Купалы (пераважна паэтычных жанраў) перакладзены на многія мовы свету.

Творчасць Я.Купалы — невычэрпная крыніца эстэтычнага натхнення, мастацкай дасканаласці, якая жывіць сучасны літаратурна-мастацкі працэс. Традыцыі пісьменніка ўплывалі на беларускіх паэтаў розных пакаленняў. Асаблівае значэнне спадчына Купалы набыла ў канцы 80-х гадоў, калі былі надрукаваны шматлікія раней забароненыя яго творы. Імя Я.Купалы стала ў гэты час сімвалам новай хвалі нацыянальнага адраджэння і духоўным арыенцірам для маладога пакалення беларускіх літаратараў. Янка Купала — класік беларускай літаратуры, вялікі славянскі паэт і гуманіст. Яго творчасць заслужыла сусветнае прызнанне: у 1982 на Беларусі і, па рашэнні ЮНЕСКА, ва ўсім свеце урачыста святкавалася 100-годдзе з дня нараджэння народнага песняра.

Памяць пра Янку Купалу свята ўшаноўваецца беларускім народам. Яго імя прысвоена Беларускаму Дзяржаўнаму акадэмічнаму тэатру ў Мінску, Інстытуту літаратуры АН Беларусі, Гродзенскаму дзяржаўнаму ўніверсітэту. У Мінску створаны Літаратурны музей Янкі Купалы, арганізатарам і першым дырэктарам якога была ўдава паэта У.Ф.Луцэвіч (1891—1960). На радзіме Я.Купалы, у Вязынцы, адкрыты філіял Літаратурнага музея, створаны Купалаўскі мемарыяльны запаведнік «Вязынка», дзе штогод у 1-ю дэкаду ліпеня праводзяцца купалаўскія святы паэзіі. Ва ўрочышчы Ляўкі Аршанскага р-на Віцебскай вобл. адбудавана спаленая ў час вайны дача паэта, у будынку былой канторы Копыскага лясніцтва адкрыты філіял Літаратурнага музея Янкі Купалы, створаны Купалаўскі мемарыяльны запаведнік «Ляўкі». Мемарыялам увекавечана памяць паэта ў Акопах. Яго музейкватэра адкрыта ў сяле Пячышчы Верхнеўслонскага р-на Татарстана (у 13 км ад Казані).

Помнікі Янку Купалу ўзвышаюцца ў Мінску — у парку імя Янкі Купалы (скульптары А.Анікейчык, Л.Гумілеўскі, А.Заспіцкі, Дзяржаўная прэмія БССР 1974) і на Вайсковых могілках на магіле паэта (скульптары А.Анікейчык, Л.Заспіцкі); у Купалаўскім мемарыяльным запаведніку «Ляўкі» (скульптар А.Анікейчык, створаны на аснове кампазіцыі «Восень паэта»). Помнікі-бюсты ўстаноўлены ў Купалаўскім мемарыяльным запаведніку «Вязынка» у Радашковічах (скульптар А.Глебаў), у Араў-парку ў ЗША (скульптар А.Анікейчык). Устаноўлены мемарыяльныя дошкі на дамах, дзе ў розныя часы жыў Я.Купала: У Вязынцы, Ляўках, в. Яхімаўшчына Маладзечанскага р-на, в. Сенніца Мінскага р-на, в. Бяларучы, в. Старая Беліца Сенненскага р-на, в. Косіна Лагойскага р-на, у г. Мар'іна Горка, Барысаве, Маладзечне, Капылі. Пастановай Савета Міністраў БССР у 1959 устаноўлена Літаратурная прэмія імя Янкі Купалы (з 1965 Дзяржаўная прэмія БССР імя Янкі Купалы).

На Беларусі імем Янкі Купалы названы 4 калгасы — у Стаўбцоўскім, Пухавіцкім, Аршанскім і Клімавіцкім р-нах, саўгасы — у Маладзечанскім і Воранаўскім р-нах; пасёлак у Глускім, вёска ў Пухавіцкім р-нах. Яго імем названа 10 бібліятэк: гарадскія — Лідская, Мінская цэнтральная, Брэсцкая, Полацкая, Магілёўская, Віцебская і 6-я Гомельская, раённыя — Ляхавіцкая, Крупская, Вялікакракоцкая сельская; 8 сярэдніх школ: № 3 г. Мазыра, № 19 г. Мінска, № 1 г. Маладзечна, № 5 г. Бабруйска, Бяларуцкая Лагойскага, Копыская Аршанскага, Камунараўская 8-гадовая Любанскага і Сенніцкая Мінскага раёнаў. Імем паэта названа больш за 60 вуліц і завулкаў у гарадах і вёсках Беларусі: у Мінску, ва ўсіх абласных цэнтрах, у гарадах Ашмяны, Бабруйск, Барысаў, Баранавічы, Быхаў, Ваўкавыск, Жлобін, Лагойск, Ліда, Мазыр, Маладзечна, Навагрудак, Орша, Пінск, Полацк і інш., гарадскіх пасёлках Глуск, Івянец, Радашковічы, Ружаны, Свіслач і інш., вёсках Сноў Нясвіжскага р-на і Лебедзева Маладзечанскага р-на. Пра ўсенароднае ўшанаванне памяці паэта сведчаць купалаўскія найменні за межамі Беларусі: сярэдняя школа № 53 г. Душанбе, 40-я масавая бібліятэка г. Харкава, вуліцы ў Кіеве, Ташкенце, Тбілісі, Рызе, Ніжнім Ноўгарадзе, Душанбе, Запарожжы, Беластоку і інш. Імем Янкі Купалы названы цеплаход Дунайскага і параход Волжскага параходстваў. Устаноўлены мемарыяльныя дошкі, прысвечаныя песняру: у пас. Пячышчы, Вільнюсе, Санкт-Пецярбургу, Смаленску, Кіславодску, пас. Гаспра Ялцінскага гарсавета, в. Соф'іна Раменскага р-на Маскоўскай вобл. У г. Порту-Алегра (Бразілія) у 1932 імя Я.Купалы прысвоена бібліятэцы-чытальні пры аб'яднанні «Асвета». У 1992 у гонар паэта была выпушчана манета вартасцю ў 1 рубель.

Вобраз Янкі Купалы заняў годнае месца ў літаратуры і мастацтве. Яму прысвечаны вершы і п'есы, музычныя і кінематаграфічныя, жывапісныя і графічныя творы. Кампазітарам В.Помазавым напісаны вакальна-сімфанічны твор «Янка Купала». Жыццю і творчасці паэта прысвечаны хранікальна-дакументальны фільм «А зязюля кукавала» (1972), тэлефільмы «Паклон мой народу за песні» (1982), «Ніколі я не паміраў» (1992), «Імша па Купалу» (1993). Да юбілеяў Я.Купалы былі прыўрочаны мастацкія выстаўкі (1972, 1982, 1992). Творы паэта сталі крыніцай натхнення многіх кампазітараў. На сюжэт «Кургана» Я.Глебаў напісаў аднайменны балет, а І.Лучанок паэму-легенду «Гусляр», паводле «Паўлінкі» Ю.Семяняка стварыў аднайменную музычную камедыю. Г.Гарэлава напісала сімфанічную паэму «Бандароўна», А.Мдзівані стварыў цыкл хораў, Л.Шлег — харавую паэму «Вяснянка» паводле паэмы «Яна і я». Оперу-прытчу «Песня пра долю» на словы Купалы выконвае ансамбль «Пес-

няры». Вершы паэта паклалі на музыку М.Аладаў, М.Анцаў, А.Багатыроў, К.Галкоўскі, А.Грыневіч, М.Мацісон, С.Палонскі, А.Пашчанка, Р.Пукст, Л.Рагоўскі, А.Сакалоўскі, А.Туранкоў, У.Тэраўскі, Я.Цікоцкі, М.Чуркін, Л.Ямпольскі і інш. На кінастудыі «Беларусьфільм» паводле п'ес Я.Купалы «Паўлінка», «Раскіданае гняздо» і паэмы «Магіла льва» былі створаны фільмы.

Складаны лёс напаткаў архіў Я.Купалы. Вялікая частка напісанага ім прапала: паэт успамінаў, што калі жыў на вёсцы, шмат напісанага перадаваў У.Самойлу, — пры вобысках ці іншых абставінах частка рукапісаў была страчана; дасылаў у Вільню ў рэдакцыю «Нашай нівы» рэвалюцыйныя вершы, якія па тагачасных умовах не былі надрукаваныя і недзе згубіліся. Частка матэрыялаў разам з бібліятэкай паэта знікла з Мінска ў час нямецкай акупацыі (1918). Пазней частка матэрыялаў знайшлася ў архіве Б.Эпімах-Шыпілы. У 1919—20 архіў Купалы быў канфіскаваны польскай дэфензівай, у 1921 — савецкай «надзвычайкай». У гады Вялікай Айчыннай вайны многія рукапісы паэта згарэлі разам з яго домам у Мінску і дачай у Ляўках. Аўтографы Купалы, што захоўваліся ў Дзяржаўнай бібліятэцы БССР, былі вывезены ў Германію. Пасля смерці паэта былі прыняты захады, каб сабраць і зберагчы яго рукапісную спадчыну. Пастановай СНК БССР і Бюро ЦК КП(б)Б ад 2.7.1942 усе кнігі, рукапісы, лісты, фатаграфіі і інш. матэрыялы, якія адносяцца да жыцця і дзейнасці паэта, былі абвешчаны дзяржаўнай уласнасцю. У Літаратурным музеі Янкі Купалы сабраны і зберагаецца яго асноўны рукапісны фонд — больш за 500 рукапісаў. Сярод іх уласна аўтографы займаюць 1154 старонкі, аўтарызаваны машынапіс на правах рукапісу 107 старонак, друкаваны тэкст на правах рукапісу 827 старонак. Яго аўтографы зберагаюцца таксама ў многіх сховішчах краіны: Інстытуце рускай літаратуры (Пушкінскім доме) Расійскай АН (фонд Л.Клейнбарта), Архіве Расійскай АН (фонд Я.Карскага), Расійскім дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва (фонд І.Белавусава), Інстытуце сусветнай літаратуры імя М.Горкага Расійскай АН (фонд К.Накаракава), Расійскім дзяржаўным гістарычным архіве ў Санкт-Пецярбургу (фонд Галоўнага ўпраўлення па справах друку), Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве г. Масквы (фонд універсітэта імя А.Шаняўскага), Беларускім дзяржаўным архіве (фонд Наркамасветы, ЦВК БССР), Беларускім дзяржаўным архіве-музеі літаратуры і мастацтва, Цэнтральнай навуковай бібліятэцы АН Беларусі і інш. Ёсць аўтографы Купалы ў прыватных калекцыях, а таксама за мяжой (зб. «Гусляр» з дарчым надпісам кампазітару Л.Рагоўскаму — ў бібліятэцы імя Асалінскіх у Вроцлаве, Польшча; рукапісы паэта — ў бібліятэцы і музеі імя Ф.Скарыны ў Лондане).

І.Э.Багдановіч, Ж.К.Дапкюнас.

Бібліяграфія

1.1.

Зб. тв.: [У 6 т.]. Мн., 1925—[1932]. Т. 1. Жалейка; Гусляр. Мн., 1925. Рэц.: У л і д з е [Дзяржынскі У.] // Полымя. 1925. № 6. Т. 2. Шляхам жыцця. Мн., 1926. Т. 3. Раскіданае гняздо; Тутэйшыя; Паўлінка; Прымакі. Мн., 1927. Т. 4. Сон на кургане; Адвечная песня; На папасе; Песня аб паходзе Ігара; Галька (пераклад). Мн., 1928. Рэц.: В е р к і н А. // Маладняк. 1928. № 9; П л а ш ч ы н с к і Я. // Узвышша. 1928. № 3; Ц в я т к о ў Л. // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел». 1928. № 17; Т. 5. Спадчына. Мн., 1928. Т. 6. [Вершы і пераклады дакастрычніцкага і савецкага перыяду]. Мн., 1932.

Зб. тв. Т. 1—3. Мн., 1928—32. Т. 1. Жалейка. Гусляр. (Вершы). Мн., 1928. Рэц.: П л а ш ч ы н с к і Я. // Узвышша. 1929. № 2; Т. 2. Шляхам жыцця: (Вершы). Мн., 1929. Т. 3. Раскіданае гняздо; Паўлінка; Прымакі. Мн., 1932 [На вокл. 1933].

Зб. тв. Мн., 1951—54. Т. 1. Вершы (1904—1907). Мн., 1951, 1954. Рэц.: Б у р н о с о в В. // За высокую требовательность в издании произведений классиков // Сов. Бел. 1951. 14 окт.; К л е ш ч а н к а В. // Чырв. змена. 1951. 20 вер.; Новыя кнігі // Віцеб. рабочы. 1951. 19 мая; Т. 2. Вершы: (1908—1910). // Мн., 1952. Т. 3. Вершы: (1911—1917). Мн., 1953. Т. 4. Вершы: (1918—1942). Мн., 1953. Т. 5. Паэмы; Пераклады. Мн., Т. 6. Драматычныя творы. Мн., 1954. Рэц.: Б у р н о с а ў В. Думы вялікага песняра // Полымя. 1955. № 5; І в а ш ы н В. Важная падзея ў культурным жыцці рэспублікі // Камуніст Бел. 1955. № 11; Я г о ж. Неўміручая паэзія // Звязда. 1954. 28 ліст.; К а з е к а Я. Неўміручая спадчына: (Да выхаду Збору твораў Я.Купалы) // ЛіМ. 1955. 8 студз.; К а м і н с к і Н. Аб заўвагах да «Збору твораў Янкі Купалы» // Там жа. 1957. 9 студз.; К о в а л ь ч у к И. Значительное событие в культурной жизни республики: К выходу в свет Собрания сочинений Я.Купалы // Сов. Бел. 1954. 31 окт.; Я г о ж. Событие в культурной жизни Белоруссии: К выходу в свет собрания сочинений Я.Купалы // Русский Голос (Нью-Йорк). 1954. 24 нояб.

Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1961—63. Т. 1. Вершы і паэмы. (1904—1907). Мн., 1961. Т. 2. Вершы і паэмы: (1908—1910). Мн., 1961. Т. 3. Вершы і паэмы: (1911—1917). Мн., 1961. Т. 4. Драматычныя творы; Паэмы і п'есы. Мн., 1962. Т. 5. Вершы і паэмы: (1918—1932). Мн., 1962. Т. 6. Вершы і паэмы: (1933—1942); Публіцыстыка; Лісты. Мн., 1963. Рэц.: Б у р н о с а ў В. Здабыткі і страты // Полымя. 1965. № 12.

Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1972—76. Т. 1. Вершы; Пераклады (1904—1907). Мн., 1972. Т. 2. Вершы; Пераклады: (1908—1910). Мн., 1973. Т. 3. Вершы; Пераклады: (1911—1917). Мн., 1973. Т. 4. Вершы; Пераклады: (1918—1942). Мн., 1974. Т. 5. Паэмы; Пераклады. Мн., 1974. Т. 6. Драматычныя творы; Паэмы; П'есы. Мн., 1975. Т. 7. Пераклады п'ес; Публіцыстыка; Пісьмы; Летапіс жыцця і творчасці. Мн., 1976.

Выбр. тв. Мн., 1935. (Школьн. серыя).

Выбр. тв.: [У 4 т.]. Мн., 1935—40. Т. 1. 1905—1916: Вершы. Мн., 1935. Т. 2. 1905—1916: Паэмы і апавяданні вершамі. Мн., 1936. Т. 3. Вершы і паэмы савецкага перыяду. Мн., 1937. Т. 4 [Пад назв. Збор твораў. Т. 4]. 1905—1912: Вершы. Мн., 1940.

Выбр. тв. Мн., 1946. Рэц.: Н о в ы я кнігі // Сав. селянін. 1946. 28 ліп.

Выбр. тв. Мн., 1947. Рэц.: К л и м к о в и ч М. Бессмертное слово поэта // Сов. Бел. 1948. 28 июля.

Выбр. вершы. Мн., 1948. (Б-ка школьніка).

Выбр. тв. Мн., 1952. Рэц.: К а р п а ч о ў М. Аднатомнік твораў Янкі Купалы // Гомел. праўда. 1953. 25 студз.

Выбр. лірыка. Мн., 1967.

Вершы. Мн., 1970. (Б-ка бел. паэзіі).

Выбранае. Мн., 1980. Рэц.: Б а г д а н о в і ч І. Вышыня купалаўскага сонца // ЛіМ. 1980. 21 ліст.

Выйдзі з сэрцам, як з паходняй!..: Выбранае. Мн., 1982. (Паэтыч. б-ка). Рэц.: М і х а й л а ў А. // ЛіМ. 1983. 21 студз.

1.2.

Жалейка: [Вершы]. Пб., 1908. Рэц.: Я д в и г и н Ш. «Жалейка» Янки Купалы // Мин. эхо. 1908. 9 июля; J.U. [Урбан І.] Żalejka J.Kupały // Przegl. Powsz. 1910.

T. 108; L.L. Žalujkaj: Pesmi Januka Kupale // Dom in Svet. Ljubljana, 1908.

Адвечная песня: У XII праявах. Пб., 1910. Рэц.: С.Вл. [Самойла У.] Адвечная песня Янкі Купалы // Н. н. 1910. 16 вер.; Jankowski Cz. Poemat białoruski // Kurjer Warsz. 1910. 8 grud.; Pietkiewicz Z. Adwiečnaja pieśnia: J.Kupała // Prawda. 1910. Nr 39. 2 выд. Вільня, 1927.

Huślar. Pb., 1910. Рэц.: Бульба А. // Н. н. 1910. 21 кастр.

Сон на кургане: У 4-х абразох. Пб., 1912 [На вокл. 1913].

Шляхам жыцця. Пб., 1913. Рэц.: а-н-а [Навіна А.] «Шляхам жыцця» // Н. н. 1913. 26 крас.; 2 выд. Вільня, 1923. Рэц.: Н.М. // Падняты сцяг. 1923. 16 жн.; 3 выд. Вільня, 1935.

Паўлінка: Сцэны з шляхоцкага жыцця. Мн., 1918. (Зборнік сцэнічных твораў). 2 выд. Вільня, 1927.

Раскіданае гняздо: Драма ў 5 актах. Вільня, 1919. Рэц.: А-віч [Аляхновіч Ф.] // Бел. жыццё. 1919. № 1; А-ч Г. «Раскіданае гняздо» // Звезда. 1921. 16 апр.; Бядуля З. // Беларусь. 1919. 28 ліст.; Знаёмы С. // Звезда. 1921. 11 апр.

Спадчына: Вершы. Мн., 1922. Рэц.: Грыб Т. // Перавясла. 1924. № 2; Любецкі П. // Адраджэнне. 1922. Сш. 1; I.R. // Przegl. Wileński. 1924. Nr 8.

Безназоўнае: Зборнік вершаў. Мн., 1925. Рэц.: Навіна А. // Іскра. 1925. 24 чэрв.; Улідзе [Дзяржынскі У.] // Полымя. 1925. № 5. 2 выд. Мн., 1928.

Апавяданні вершам. Мн., 1926. Кн. 1, 2.

Магіла льва: Паэма. Мн., 1927.

На куццю: Абразок у 1 акце / Інсцэніроўка А.Шчансновіча. Вільня, 1928.

Адцвітанне: Вершы. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам).

За што: Паэмы. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам).

Песня-байка: Вершы. Мн., 1930. (Мастацкае слова — масам).

1918—1928: Творы. Мн., 1930.

Над ракою Арэсай: [Паэма]. Мн., 1933. Рэц.: Галавач П. // Полымя рэвалюцыі. 1933. № 11; Дунец Х. Акно ў сацыялістычную рэканструкцыю // ЛіМ. 1933. 26 ліст.; Крытыка-бібліяграфічны зборнік. Мн., 1934. С. 52—53; 2 выд. Мн., 1934. Рэц.: Літаратурны мінімум // Чырв. змена. 1935. 23 сак.; Шараховскі Л. «Над ракой Арэсай» Янкі Купалы // ЛіМ. 1935. 8 студз.; Палес. праўда. 1935. 28 лют.; 3 выд. Мн., 1936; 4 выд. Мн., 1937. (Школьная серыя); 5 выд. Мн., 1940. (Масавая б-ка); 6 выд. Мн., 1949; 7 выд. Мн., 1953.

Шляхам жыцця: Зб. вершаў. Вільня, 1933.

Вялікаму Сталіну: Пісьмо народаў Савецкай Беларусі. Мн., 1936 / У сааўт.

Дванаццаць песень пра нашу непераможную Чырвоную армію, пра яе тварца і натхніцеля Вялікага Сталіна, пра яе палкаводца Клімента Варашылава... Мн., 1936 / У сааўт.

Песня будаўніцтву: Вершы. Мн., 1936. Рэц.: Песня будаўніцтву // ЛіМ. 1937. 30 чэрв.

Пісьмо народаў Савецкай Беларусі правадыру працоўных вялікаму Сталіну. Мн., 1936 / У сааўт.

Прымакі: Сцэнічны жарт у адным акце. Мн., 1936.

Беларусі ардэнаноснай: Вершы. Мн., 1937. Рэц.: Броўка П. Вершы Я.Купалы // ЛіМ. 1938. 16 лют.

Вялікаму Сталіну ад беларускага народа. Мн., 1937 / У сааўт.

Паўлінка: Камедыя у 2-х актах. Мн., 1937.

Хлопчык і лётчык: Вершы. Мн., 1937.

Радзіме і правадыру: Вершы і песні аб Сталінскай канстытуцыі. Мн., 1938 / У сааўт.

Ад сэрца: Вершы. Мн., 1940.

Дванаццаць песень... Мн., 1940 / У сааўт.

Для дзяцей: Вершы. Мн., 1940. Рэц.: Віранецкі М. Карысная кніжка // ЛіМ. 1941. 11 студз.; Шведзік Г. Новыя кнігі // Піянер Бел. 1941. 26 студз.

Курган: Паэмы. Мн., 1940.

Паэмы. Мн., 1940. Рэц.: «Паэмы» Янкі Купалы // Палес. праўда. 1940. 11 снеж.

Народ-мсцiтель. М., 1941. (Б-ка красноармейца).

Беларускім партызанам: [Артыкул і вершы]. [Б.м.], 1942.

Беларускія сыны: Вершы. Казань, 1942.

Творы: Вершы. М.; Л., 1942.

Узнімайся, народзе мой, на вялікую расплату! Зварот да беларускага народа. [Б.м.], 1942. (Выд. Аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КП(б)Б).

Арлянятам: Вершы для дзяцей. Мн., 1945.

Алеся. М.; Л., 1946. (Школьная б-ка).

Вершы. Мн., 1947.

Вершы і паэмы. Мн., 1948. Рэц.: Шараховскі Я. Паэмы Янкі Купалы // ЛіМ. 1948. 26 чэрв.

Славуты домік. Мн., 1948. (Першая б-чка школьніка).

Паэмы. Мн., 1949. Рэц.: Новыя кнігі // Віцеб. рабочы. 1950. 30 ліп.

Драматычныя творы. Мн., 1952.

Песні і думы: Вершы аб У.І.Леніне. Мн., 1952.

На нашым полі: [Вершы]. Мн., 1953. Рэц.: Новыя кнігі // Калг. праўда. 1953. 25 крас.

Хлопчык і лётчык; Алеся: [Вершы]. Мн., 1953.

Паўлінка: Камедыя. Беласток, 1956.

Паэмы. Мн., 1957.

Паэмы, драматычныя творы. Мн., 1957.

Вершы; Паэмы. Мн., 1958.

Вершы і паэмы. Мн., 1958. Рэц.: Скрыган Я. Выбраны том Янкі Купалы // Полымя. 1959. № 4.

Мой край: Вершы. Мн., 1958. (Школьная б-ка).

Прымакі: Сцэнічны жарт у адным акце. Беласток, 1958.

Драматычныя творы: Адвечная песня; Сон на кургане; Паўлінка; Раскіданае гняздо. Мн., 1961.

Курган; Бандароўна; Магіла льва: [Паэмы]. Мн., 1962.

Паўлінка: Камедыя ў 2-х актах. Беласток, 1965.

Вершы. Паэмы. Мн., 1966. (Школьная б-ка).

Курган. Паэма. Мн., 1967 / Бел., рус., укр.

Паўлінка; Раскіданае гняздо. Мн., 1967. (Школьная б-ка).

Паўлінка. Камедыя ў 2-х актах. Мн., 1969. (Б-ка бел. драматургіі).

Алеся; Хлопчык і лётчык: Вершы. Мн., 1970.

Паэмы. Мн., 1971. (Школьная б-ка).

Вершы. Мн., 1972.

Вечарынка: Гумар і сатыра: Вершы. Мн., 1972. (Б-ка «Вожыка»).

Курган; Бандароўна; Магіла льва: Паэмы. Мн., 1972.

Публіцыстыка. Мн., 1972.

Раскіданае гняздо: [Драма ў 5-ці актах]. Мн., 1973. (Б-ка бел. драматургіі).

Тарасова доля: Паэма. Мн., 1975 / Бел., рус., укр.

Драматычныя творы. Мн., 1978. (Школьная б-ка).

Паэмы. Мн., 1978.

Паэмы. Мн., 1979. (Школьная б-ка).

Яна і я: Паэма. Мн., 1979.

Адвечная песня: Драматычная паэма. Мн., 1981.

Алеся: Вершы. Мн., 1981. (Мая першая кніжка).

Лірыка. Мн., 1981. (Школьная б-ка).

Вершы. Мн., 1982. Рэц.: Дромін А. // ЛіМ. 1983. 7 студз.

Вершы і паэмы. Мн., 1982.

Жалейка. Мн., 1982. Факс. выд.: Пб., 1908. Рэц.: Васюковіч Л., Мароз В. Даследуецца мова песняроў // ЛіМ. 1982. 23 крас.

Вершы. Мн., 1987.

Курган: Паэма. Мн., 1987.

Сыны: Вершы. Мн., 1987. (Працу кожную шануй).

Спадчына: Вершы і паэмы. Мн., 1988. (Школьная б-ка).

Арлянятам: Вершы. Мн., 1989.

Паэмы; Драматычныя творы. Мн., 1989.

Хлопчык і лётчык: Вершы. Мн., 1990. (Мая першая кніжка).

Мой край: Вершы. Мн., 1991. (Залаты ключык).

П'есы, пераклады. Мн., 1992.

Спадчына: Вершы. Мн., 1992. Факс. выд.: Мн., 1922.

1.3.

1903. Modlitwa: [Верш] // Ziarno. Nr 13 / Пад крыпт. I.L. Аўт. спрэчнае.

1905. Мужык! [Верш] / / Сев.-Зап. край. 15 мая.

1906. Гурка і Лідвалі: [Верш] / / Н.н. 8 снеж. / Пад. крыпт. Я.К. Аўт. спрэчнае.

1907. [Допіс] / / Н.н. 13 крас. / Пад. крыпт. І.К.; Касцу: [Верш] / / Там жа. 11 мая / Пад. псеўд. Янук Купала; Лета; Ці ж гэта многа?..: [Вершы] / / Там жа. 6 ліп. / Пад псеўд. Янук Купала; [Допіс] / Пад крыпт. І.Л.; З песень беззямельнага / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 20 ліп.; Старыя праўды на новы лад / Пад псеўд. Янук з-пад Мінска; Непагода / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 3 жн.; Хто к лесу, а хто к бесу: Жарт / Пад псеўд. Янук з-пад Мінска; Вучыся!... / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 17 жн.; З песень аб мужыцкай долі: [Верш] / / Там жа. 31 жн. / Пад псеўд. Янук Купала; Старая песня на новы лад: [Верш] / / Там жа. 14 вер. / Пад псеўд. Янук Купала; Аб усім патроху / Пад крыпт. К.; Нашто? / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 28 вер.; Чары: [Верш] / / Там жа. 12 кастр. / Пад псеўд. Янук Купала; Прышла восень...: [Верш] / / Там жа. 26 кастр. / Пад псеўд. Янук Купала.

1908. Што ты спіш?: (Пабудка); Там: [Вершы] / / Святицький І. Відроджене білоруського письменства. Львів / Пад псеўд. Марка Бяздольны; «Чаго хмурыцца неба сіняе?..»: [Верш] / / Н. н. 4 студз. / Пад псеўд. Янук Купала; «За праўду, за шчасце, за лепшую долю...»: [Верш] / / Там жа. 15 лют. / Пад псеўд. Янук Купала; З песень беззямельнага: [Верш] / / Там жа. 14 сак. / Пад псеўд. Янук Купала; Аратаму; «За пасвяшчэнне, вершык харошы...»: [Вершы] / / Там жа. 25 крас. / Пад псеўд. Янук Купала; Асёл і навука: [Байка] / Пад крыпт. И.Л.; Песня / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 9 мая; Ворагам беларушчыны: [Верш] / / Там жа. 6 чэрв. / Пад псеўд. Янук Купала; Касцам: [Верш] / / Там жа. 20 чэрв. / Пад псеўд. Янук Купала; К моладасці; На сенажаці: [Вершы] / / Там жа. 4 ліп. / Пад псеўд. Янук Купала; Развейся, туман: [Верш] / / Там жа. 18 ліп. / Пад псеўд. Янук Купала; Сват: (Апавяданне старога дзецюка) / Пад крыпт. І.Л.; Хмары і думы; З песень жыцця / Пад псеўд. Янук Купала: [Вершы] / / Там жа. 1 жн.; Лявон: (Песня-казка) / Пад крыпт. І.Л.; Як выйду за хату... / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 15 жн.; «Як не выйдуць чорнасотнікі...» / Пад псеўд. Левы; Дзе вы? / Пад псеўд. Янук Купала: [Вершы] / / Там жа. 28 жн.; Страх / Пад псеўд. Вайдэльота; «Не пужайся, што здрадныя хмары...» / Пад псеўд. Янук Купала: [Вершы] / / Там жа. 11 вер.; Бор: [Верш] / / Там жа. 25 вер. / Пад псеўд. Янук Купала. К.; Гарадок [Допіс] / / Там жа. 23 кастр. / Пад крыпт. К.; Ужо днее...: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Белавежская пушча / Пад крыпт. І.Л.; З песень беззямельнага / Пад псеўд. Янук Купала: [Верш] / / Там жа. 20 ліст.; Зіма: [Верш] / / Там жа. 4 снеж. / Пад псеўд. Янук Купала; У Піліпаўку: Паэма / / Там жа. 18 снеж. / Пад псеўд. Янук Купала.

1909. Навагоднія жаданні: [Верш] / / Н.н. 1 студз.; За што?: Паэма («Ой мае вы песні...») / / Там жа. 15 студз.; Вучыцелям людскім: [Верш] / / Там жа. 20 лют.; Думкі хлебароба на прадвесні: [Верш] / / Там жа. 27 лют.; Памяці Шаўчэнкі: [Верш] / / Там жа. 12 сак.; Два мужыкі і глушэц: Байка / / Там жа. 19 сак.; Вялікдзень: [Верш] / / Там жа. 26 сак.; Паводка: [Верш] / / Там жа. 9 крас. / Усе пад псеўд. Янук Купала; З Беларусі і Літвы / / Там жа. 16 крас. / Пад псеўд. Здарэнец; З песень беззямельнага: (З вясной): [Верш] / / Там жа. 23 крас.; Да дзяўчынкі: [Верш] / / Там жа. 14 мая; Песня-байка / / Там жа. 21 мая; У шынку: [Верш] / / Там жа. 4 чэрв.; «Не ўздыхай, не бядуй, брат замучаны мой!..»: [Верш] / / Там жа. 11 чэрв.; Песняру-беларусу: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.; Заклятая кветка: [Верш] / / Там жа. 25 чэрв.; Забытая скрыпка: [Верш] / / Там жа. 23 ліп.; Зажынкі: [Верш] / / Там жа. 6 жн.; Ігнат і п'яўкі: Байка / / Там жа. 13 жн.; «Зоркі не ўбачыш і мгла непрыхільная...»: [Верш] / / Там жа. 10 вер.; Явар: [Верш] / / Там жа. 1 кастр.; «Як я полем іду, гнецца колас ка мне...»: [Верш] / / Там жа. 8 кастр.; Адцвітанне: [Верш] / / Там жа. 29 кастр.; З мінуўшых дзён: «Нашай ніве» ў дзень яе трохлетняй гадаўшчыны: [Верш] / / Там жа. 12 ліст. / Усе пад псеўд. Янук Купала; Памяці Т.Шаўчэнкі / / Свабода (Нью-Йорк). 15 квіт.

1910. Песня званара: [Верш] / / Першы беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1910 г. Вільня; Мой дом: [Верш] / / Н. н. 17 чэрв.; На купалле: [Верш] / / Там жа. 24 чэрв.; Песня сонцу: [Верш] / / Там жа. 1 ліп.; Мая дзяўчынка: [Верш] / / Там жа. 8 ліп.; З Фінляндыі / Пад крыпт. Я.К.; Жніво: [Верш] / / Там жа. 15 ліп.; З Фінляндыі / Пад крыпт. Я. К-а; Над Іматрай: [Верш] / / Там жа. 22 ліп.; Брату ў чужыне: [Верш] / / Там жа. 5 жн.; Я ад вас далёка...: [Верш] / / Там жа. 12 жн.; Воўк: [Верш] / / Там жа. 19 жн.; Мая думка (Ахвярую Канстанцыі Буйло): [Верш] / / Там жа. 2 вер.; Ноч за ночкай...: [Верш] / / Там жа. 9 вер.; Дудар (Аўтару «Беларускай гісторыі» Власту): [Верш] / / Там жа. 30 вер.; Памяці Марыі Канапніцкай: [Верш] / / Там жа. 7 кастр.; Мой край: [Верш] / / Там жа. 5 ліст.; Сельскія могілкі: [Верш] / / Там жа. 11 ліст.; Памяці Вінцука Марцынкевіча: [Верш] / / Там жа. 25 ліст.; Роднае слова: Рэдакцыі, супрацоўнікам, чытачам і прыхільнікам «Нашай Нівы»: [Верш] / / Там жа. 16 снеж.; Сэрца спытай...: [Верш] / / Там жа. 23 снеж.

1911. Явар і Каліна: [Верш] / / Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1911 год. Вільня; Ваўкалак: [Верш] / / Н. н. 6 студз.; Гэй, капайце, далакопы...: [Верш] / / Там жа. 27 студз.; Зіма: [Верш] / / Там жа. 10 лют.; [Допіс аб вечарынцы ў Пецербурзе 15 лютага 1911 г. з вершам «Важна рэй Ігнат Буйніцкі»] / / Там жа. 24 лют.; Рэчка: [Верш] / / Там жа. 10 сак.; З нашага жыцця / Пад псеўд. Стары Мінчук / Аўт. спрэчнае; З песень аб вясне: [Верш] / / Там жа. 24 сак.; Сад: [Верш] / / Там жа. 12 мая; Сёмуха: [Верш]; З нашага жыцця: Аб мове у касцёле / Пад псеўд. Стары Мінчук. Аўт. спрэчнае / / Там жа. 26 мая; Дуб: [Верш] / / Там жа. 9 чэрв.; Як у лесе зацвіталі: [Верш] / / Там жа. 16 чэрв.; У купальскую ноч: [Верш] / / Там жа. 1 ліп.; З летніх малюнкаў: [Верш] / / Там жа. 21 ліп.; З гуты «Залессе»: (Ад свайго карэспандэнта) / Пад псеўд. Ня-Гутнік; Над ракою ў спакою: [Верш] / / Там жа. 11 жн.; З нашага жыцця / / Там жа. 18 жн. / Пад псеўд. Стары Мінчук. Аўт. спрэчнае; Летняя раса: [Верш] / / Там жа. 1 вер.; Чатыры крыжы: [Верш] / / Там жа. 22 вер.; Ты прыдзі: [Верш] / / Там жа. 29 вер.; З недацветаў: (Таварышу К.С.Л-э): [Верш] / / Там жа. 10 ліст.; «Не загаснуць зоркі ў небе...: («Нашай Ніве» са шчырым прыветам...): [Верш] / / Там жа. 1 снеж.; Не праспі...: [Верш] / / Там жа. 8 снеж.; На куццю: [Паэма] / / Там жа. 22 снеж.; К кровавому навету на евреев / / Речь. 13 дек. / У сааўт.; «Важна рэй Ігнат Буйніцкі...»: [Верш] / / Litwa. № 8.

1912. «Як ідзе Новы год, на ўсім свеце народ...»; Жніво: [Вершы] / / Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1912 год. Вільня; Памяці Шаўчэнкі; Памяці Т.Шаўчэнкі: [Вершы] / / Вінок Т.Шевченкові із віршів українських, галицьких, російських, білоруських і польських поетів. Одеса; Курган: Паэма / / Зборнік «Нашай нівы». Вільня. № 2; Н. н. 21 чэрв.; Сон на кургане: (Драматычная паэма ў 4-х абразах) / / Маладая Бел. Сер. 1. Сш. 1; Каб я князем быў уладарным...: [Верш] / / Н. н. 5 студз.; На рынку: [Верш] / / Там жа. 26 студз.; З нашага жыцця: Як вучыць рэлігіі / / Там жа. 15 сак. / Пад псеўд. Стары Мінчук; На жалейцы: [Верш] / / Там жа. 22 сак.; «Бледныя буднія дні...»: [Верш] / / Там жа. 5 крас.; Ты, зялёная дубрава: [Верш] / / Там жа. 3 мая; Выйдзі...: [Верш] / / Там жа. 10 мая; Гэй наперад: [Верш] / / Там жа. 14 чэрв.; Святкаванне Купалы ў Вільне / / Там жа. 28 чэрв.; Русалка: [Верш] / / Там жа. 9 жн.; Мая малітва: [Верш] / / Там жа. 20 вер.; З цыклу «Казкі бацькаўшчыны»: Пад крыжам: [Верш] / / Там жа. 2 ліст.; Чужым: [Верш] / / Там жа. 9 ліст.; На дзяды: [Верш] / / Там жа. 29 ліст.; Прарок: [Верш] / / Там жа. 21 снеж.; «Лірнік вясковы»: Памяці Ул.Сыракомлі: [Верш] / / Litwa i Ruś. T. 3. Z. 2.

1913. Чатыры крыжы: [Верш] / / Беларускі каляндар «Нашай нівы» на 1913 г. Вільня; Прарок: [Верш]

// Белорусский научно-литературный кружок студентов С.-Петербургского университета. СПб.; Песня і народ: (Трохі казка); Дзе не кінь — так клін: [Верш] / Пад крыпт. К-а // Калядная пісанка. Вільня; З кутка жаданняў: [Верш] // Н. н. 15 лют.; Калі пачнуць...: [Верш] // Там жа. 15 сак.; Для зямлі прадзедаў маіх...: [Верш] // Там жа. 12 крас.; Ня шукай...: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Навука: [Верш] // Там жа. 12 ліп.; Бандароўна: (З народнай песні): [Паэма] // Там жа. 19 ліп.; Чаму плача песня наша? (Адказ Юрцы Верашчаку) / Пад псеўд. Адзін з «парнасніканў»; Жар не згас: [Верш] // Там жа. 26 ліп.; Брату-беларусу: [Верш] // Там жа. 28 вер.; Песня: (З народнай) // Там жа. 17 кастр.; Чым чорт не шуціць: Маленькі фельетон; У мутным віры («Прачытаўшы ў газеце...»): [Верш] // Там жа. 24 кастр. / Пад крыпт. К-а; У мутным віры: («Кожны ведае ў Расеі...») / Пад крыпт. К-а; Асеннім вечарам: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; У мутным віры: («Неяк стрэўшыся наўмысне...»): [Верш] // Там жа. 7 ліст. / Пад крыпт. К-а; У мутным віры: («Заспрачаўся кажух з ватай...»): [Верш] // Там жа. 21 ліст. / Пад крыпт. К-а; У мутным віры: («Селі ў Думу думаць думу...») / Пад крыпт. К-а; Агляд кніг / Пад крыпт. І.Л.; Стогне ліха: [Вершы] // Там жа. 12 снеж.; У мутным віры: («Стаў даводзіць селяніну...»): [Верш]; Шарада № 1: (З нагрaдай) // Там жа. 21 снеж. / Пад крыпт. К-а.

1914. Роднае слова; Шчасце: [Вершы] // Апавяданні і легенды розных аўтараў. Вільня; На Новы Год; Бот і лапаць; Шчасце; Чары; «Святая праўда»; Чужым: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1914 год. Вільня; Дзе не кінь — усё клін: [Верш] // Беларускі каляндар на 1915 год. Вільня / Пад крыпт. К-а; Валачобнікі // Велікодная пісанка. Вільня; Песні вайны: І. Варожбы; II. Перад бурай; III. Склік; IV. Разлука; V. Асталіся нівы, сёлы: [Вершы] // Дзень штукарства. Вільня; Н. н. 2, 9, 23 кастр., 6 ліст., 25 снеж.; Моладзі: [Верш] // Лучынка. № 2; Страшны вір: [Верш] // Там жа. № 3; З вясной: [Верш] // Там жа. № 4; Запела вясна сваю песню: [Верш] // Там жа. № 5; У мутным віры: («Пад гарою ў селяніна...»): [Верш] // Н. н. 4 студз. / Пад крыпт. К-а; У мутным віры: («Груган, сустрэўшы салаўя...»): [Верш]; Шарада № 2 // Там жа. 17 студз. / Пад крыпт. К-а; У мутным віры («Асёл, убачыўшы ў вадзе...»): [Верш] / Пад крыпт. К-а; Песня: (З народных матываў) // Там жа. 31 студз.; У мутным віры: («Свінапас, злавіўшы здрадна...»): [Верш] // Там жа. 13 лют. / Пад крыпт. К-а; На шляху: [Верш] // Там жа. 27 лют.; Шарада № 3 / Пад крыпт. К-а; Праявы: [Верш] // Там жа. 7 сак.; Шарада № 4 / Пад крыпт. К-а; З вячэрніх дум: [Верш] // Там жа. 3 крас.; Ці маем мы права выракацца роднай мовы? // Там жа. 17 крас. / Пад крыпт. І.Л.; Б'юць трывогу званы: [Верш] // Там жа. 25 крас.; Адступнік: [Верш] // Там жа. 8 мая; Уладыслаў сын Ігната Эпімах-Шыпіла: (Пасмертны ўспамін) / Пад крыпт. К-а; Светлай памяці Уладыслава Эпімах-Шыпіла: [Верш] // Там жа. 16 мая; А ўсё ж такі мы жывём!.. // Там жа. 6 чэрв. / Пад крыпт. І.Л.; Вера і нацыянальнасць / Пад крыпт. І.Л.; Летам: [Верш] // Там жа. 10 ліп.; Хай рунь красуе... // Там жа. 4 вер. / Пад крыпт. Я.К-а; Вайна і самапомач // Там жа. 25 вер. / Пад крыпт. К-а; Вайна і налогі // Там жа. 9 кастр. / Пад крыпт. І.Л.; Чвэрць года вайны // Там жа. 23 кастр. / Пад крыпт. К-а; 1914-ты: [Верш] // Там жа. 25 снеж.; Сын беларуса. 1 жн.

1915. «Маё цярпенне, мой крывавы боль...»: [Верш] // Н. н. 16 студз.; Успомні... (Прысвячаю Ул.Станкевічанцы): [Верш] // Там жа. 23 студз.; Таварыш мой...: [Верш] // Там жа. 31 студз.; Залёты. Аперэтка Вінцука Дуніна-Марцынкевіча / Пад крыпт. К-а; Быў гэта сон...: [Верш] // Там жа. 6 лют.; Вечар: [Верш] // Там жа. 21 лют.; На вуліцы: [Верш] // Там жа. 27 лют.; Сярод магіл: [Верш] // Там жа. 14 сак.; На суд: Пасвячаю лжэязычнікам: [Верш] // Там жа. 2 крас.; Чаму...; Бацькаўшчына: [Вершы] // Там жа. 24 крас.; Вясна 1915-я: [Верш] // Там жа. 12 чэрв.; Мусіць, трэба было!: [Верш] // Там жа. 19 чэрв.; Смейся!: [Верш] // Там жа. 2 ліп.; А яна..: [Верш] // Там жа. 17 ліп.; «Гэй, ты дзяўчына, кветка-лілея...»: Ул.Станкавічанцы: [Верш] // Там жа. 7 жн.

1916. Курган: Паэма // Беларускі каляндар на 1916 г. Вільня, [1916]; Сваякам па гутарцы; Гэй, наперад!: [Верш] // Беларускі каляндар на 1917 год. Вільня; «Пассякайце тое дрэва»: [Верш] // Гоман. 17 ліст.

1917. Сваякам па гутарцэ; Гэй, наперад: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1917 год. Вільня; А хто там ідзе?: [Верш] // Бел. рада. 3 дек.; Вялікдзень: [Верш] // Гоман. 10 крас.; На Купалле: [Верш] // Там жа. 22 чэрв.

1918. З песняў аб няволі; Мая вера; У вечным бары; Паўлюк: [Вершы] // Зажынкі. М.; Паўлінка: Сцэны з шляхоцкага жыцця // Зборнік сцэнічных твораў. Сшытак першы. Мн.; Вольная Бел. № 3; Забраны край; Як цені; Крыўда; З дня ў дзень...; З думак жабрака; Матуля: [Вершы] // Чырв. шлях. № 7—8.

1919. Гэй, наперад: [Верш] // День Красной Армии. Дзень Чырвонай Арміі. Вільня; Гэй, наперад; А хто там ідзе?; Пажалей мужыка; Я ад вас далёка; Мой край; Над Нёманам; Ноч за ночкай...; Аратаму; Касцам; Ворагам Беларушчыны: [Вершы] // Дыяменты беларускага прыгожага пісьменства. К.; Выйдзі; А хто там ідзе?: [Вершы] // Памятка беларусам-палонным. Берлін; Лета; Зіма: [Вершы] // Родны край. Вільня; «Што за плач такі здаецца...»: [Верш] // Бел. жыццё (Вільня). 5 чэрв.; Як у казцы: [Абразок] // Там жа. 6 жн.; 10 ліп.; Жніво: [Верш] // Там жа. № 10; Родныя песні: [Верш] // Там жа. 14 вер.; Крыўда: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Дзве долі; Сявец: [Вершы] // Там жа. 6 кастр.; У дарозе; Плача восень...: [Вершы] // Там жа. 13 кастр.; Ваяк: [Верш] // Там жа. 21 кастр.; Поле роднае: [Верш] // Там жа. 1 ліст.; Мой цень: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Дунулі сіверы...: [Верш] // Там жа. 12 снеж.; Світае: [Верш] // Бел. думка. 31 мая; Сын і маці; Калі часам табе сэрца ные, баліць...: [Вершы] // Там жа. 7 чэрв.; Торжышча // Беларусь. 20 кастр. / Пад крыпт. К-а; Больш самачыннасці // Там жа. 22 кастр. / Пад крыпт. К-а; Зямельная спекуляцыя // Там жа. 24 кастр. / Пад крыпт. К-а; Менск, 25-га кастрычніка // Там жа. 25 кастр.; Беларускае войска // Там жа. 26 кастр. / Пад крыпт. К-а; Выбары да Мястовай Рады // Там жа. 28 кастр.; Беларускі сцяг уваскрос! // Там жа. 30 кастр. / Пад крыпт. К-а; Дэмакратычная камедыя; Рунь: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Буслы: [Верш]; Менскіе газеты // Там жа. 1 ліст.; Забабон // Там жа. 5 ліст. / Пад крыпт. К-а; Жыды!..: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Справа выбараў у мястовую Раду / Пад крыпт. Я.К.; Першы снег: [Верш] // Там жа. 9 ліст.; Моладзь ідзе! // Там жа. 15 ліст. / Пад крыпт. К-а; Забытая карчма: [Верш] // Там жа. 16 ліст.; Торжышча / Пад крыпт. К-а; Годзе..: [Верш] // Там жа. 20 ліст.; На прызбе: [Верш] // Там жа. 21 ліст.; Груган: [Верш] // Там жа. 27 ліст.; Незалежная дзяржава і яе народы // Там жа. 29 ліст. / Пад крыпт. К-а; Буралом: [Верш] // Там жа. 7 снеж.; Будзь смелым!..: [Верш] // Там жа. 25 снеж.; Свайму народу: [Верш] // Грамадзянін. 7 лют.; Для бацькаўшчыны: [Верш] // Там жа. 10 лют.; Матцэ: [Верш] // Там жа. 15 лют.; «У часе, калі пан над намі...»: [Верш] // Там жа. 7 сак. / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Сваякам па гутарцы: [Верш] // Там жа. 11 сак.; Беларускія сыны: [Верш] // Звон. 10, 12 вер.; З паняўшай славы: [Верш] // Там жа. 15 вер.; Паўстань: [Верш] // Там жа. 17 вер.; Восень: [Верш] // Там жа. 19 вер.; Час...: [Верш] // Там жа. 22 вер.; На сход!..: [Верш] // Там жа. 24 вер.; Мая навука: [Верш] // Там жа. 3 кастр.; У вырай: [Верш] // Там жа. 10 кастр.; Над калыскай: [Верш] // Там жа. 16 кастр.; Уваскрашэнне Польскага Універсітэту у Вільні / Пад крыпт. К-а; Паэта і цэнзар: [Верш] // Там жа. 17 кастр.; «Акупанты на шэсць месяцаў» / Аўт. спрэчнае; Наша гаспадарка: [Верш] // Там жа. 18 кастр.; Адбудова Беларусі // Там жа. 19 кастр. / Пад крыпт. К-а; Беларушчына: [Верш] // Крыніца. 28 вер.

1920. Аб раўнапраўі усіх нацыянальнасцей / Пад крыпт. К-а; Крыўда; Сявец: [Вершы] // Беларускі каляндар на 1920 год «Наша хата». Вільня; Хараство Беларусі // Беларускі каляндар на 1921 г. Вільня /

Пад крыпт. Я.К.; Думкі беларуса на чужыне: [Вершы] / / На чужыне. № 1; У вырай!: [Верш] / / Рунь. № 1; Песні на ваяцкі лад: (Паводле народных мелодыяў): Габрусл ў жаўнерку ўзялі... / / Там жа. № 2; Песні на ваяцкі лад: (Паводле народных мелодыяў): Ой, вяду бяду...; Гэй, паехаў сын Даніла / / Там жа. № 3; Справа беларускага нацыянальнага гімну / Пад крыпт. К-а; Песні на ваяцкі лад: (Паводле народных мелодыяў): Будзь здаровы, бацька, маці...; Едзе Янка у поле...; Гэй, у лесе, пры даліне... / / Там жа. № 4; Прымакі: Сцэнічны жарт у 1-м акце / / Там жа. № 5—6, 7—8; Князь: [Верш] / / Там жа. № 7—8; Брат і сястра: [Верш] / / Там жа. № 9—10; Млечны шлях: [Верш] / / Бел. жыццё. 16 лют.; Сон; А ты сіраціна: [Вершы] / / Там жа. 29 лют.; У досвітак; Нашто: [Вершы] / / Там жа. 11 сак.; Пахаванне: [Верш] / / Там жа. 18 сак.; Новы год; У бяссонную ноч: [Вершы] / / Беларусь. 1 студз.; Песня: [Верш] / / Там жа. 3 студз.; Справа незалежнасці Беларусі за мінулы год / / Там жа. 3, 14 студз. / Пад крыпт. К-а; Зімою: Паэма / / Там жа. 10 студз.; У харомах: [Верш] / / Там жа. 11 студз.; Байка / / Там жа. 17 студз.; Куды ты рвешся?..: [Верш] / / Там жа. 21 студз.; Званы: [Верш] / / Там жа. 15 лют.; Магіла льва: [Паэма] / / Там жа. 19 лют.; Дуб; Бяспутнасць: [Вершы] / / Там жа. 24 лют.; Вельмі паважаны пане Рэдактар!: [Пісьмо рэдактару газ. «Беларусь»] / / Там жа. 23 сак.; Апякуном: [Верш] / / Там жа. 27 сак.; Віхор: [Верш] / / Там жа. 1 крас.; Ідзе вясна; Пшчолы; Усяночная: [Вершы] / / Там жа. 4 крас.; Увесь да дна: [Верш] / / Там жа. 7 крас.; Яна і Я: [Паэма] / / Там жа. 9, 10 крас.; Песня / / Там жа. 15 крас.; Сярод раз'юшаных сатрапаў: [Верш] / / Там жа. 10 чэрв.; Думка за думкай / / Там жа. 18 чэрв. / Пад крыпт. К-а; «Божа! Паганцы прышлі на айчыну тваю, Дом апаганілі, дом твой святы...»: На біблейныя матывы. З псалма 78: [Верш] / / Там жа. 18 чэрв.; [Прамова на 15-гадовым юбілеі літаратурнай дзейнасці] / / Там жа. 26 чэрв.; Дрэмле Юрка: [Верш] / / Там жа. 30 чэрв.; Забытая карчма: [Верш. апавяданне]; Янка Канцавы: [Верш] / / Там жа. 3 ліп.; Не ўсе дома: [Верш] / / Там жа. 4 ліп.; Мужык: [Верш] / / Змаганне. 22 ліст.; На купалле: [Верш] / / Незалежная думка. 27 чэрв.

1921. Цару неба і зямлі; Будзь смелым: [Вершы] / / Беларускі каляндар на 1922 год. Вільня; А хто там ідзе?; Хоць за хмараю хмара; Беларускія сыны: [Вершы]; Курган: [Паэма]; Гэй, наперад: [Верш] / / Дэкляматар. Вільня; Песня і казка: [Верш] / / Зоркі. № 1; Бай: [Верш] / / Там жа. № 2; Сын і маці: [Верш] / / Там жа. № 3; А зязюлька кукавала...: [Верш] / / Там жа. № 4; На сход: [Верш] / / Сялян. доля. № 2; Новы год; Цару неба і зямлі: [Вершы] / / Бел. слова. 1 студз.; А хто там ідзе?; Хоць за хмараю хмара; Беларускія сыны: [Вершы] / / Бел. ведамасці. 23 кастр.; Курган: [Паэма] / / Там жа. 31 кастр.; Гэй, наперад!: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Чужым: [Верш] / / Голас праўды. 27 снеж.; На смерць Сцяпана Булата: [Верш] / / Сав. Бел. 14 жн.

1922. Мароз: [Верш] / / Зоркі. № 1; Вяртаюцца з выраю: [Верш] / / Там жа. № 3; Кароль: [Верш] / / Там жа. № 4; Шчаслівы ты, ці нешчаслівы...; Гэй, наперад, покі сэрца...: [Вершы] / / Маладое жыццё. № 2; «За праўду, за шчасце, за лепшую долю...»; «Падымайся з нізін, сакаліна сям'я...»: [Урыўкі з вершаў] / / Там жа. № 3; «Пара ў рукі браць паходні...»: [Верш] / / Наш шлях. № 4; З Новым годам: [Верш] / / Вольны сцяг. 1 студз.

1923. «Я багач, я магнат!»: [Верш] / / Праца. Мн.; Беларускі марш: [Верш] / / Беларускі каляндар. Вільня; Мая думка; Песня мая...; Над Нёманам; З песняў беларускага мужыка; З песняў мужыцкіх; А хто там ідзе?; Ужо днее...; Ворагам Беларушчыны; Цару неба й зямлі; Гэй, наперад! За працу, за шчасце...; У вырай; На смерць Сцяпана Булата; Вясна; Лета; Жніво; Плача восень; Зімою; Заклятая кветка; Агляд поля; Ночцы; У зялёным садочку; Смейся!: [Вершы]; Курган: [Паэма] / / Выпісы з беларускае літаратуры. Мн.; Прымакі: (Сцэнічны жарт у 1-м акце) / / Сцэнічныя творы. Мн. Кн. першая; Цішку Гартнаму: [Верш] / / Цішка Гартны: На дзень пятнаццацігадовага юбілею яго літаратурнай працы. (1908—1923). Мн.; Сав. Бел. 14 снеж.; Арлянятам: [Верш] / / Маладняк. № 1; Выдавецкая справа у Савецкай Беларусі за 1922 г. / / Полымя. № 2 / Пад сваім прозв.; «Вынімала мне паншчына дух...»: [Верш] / / Вольны сцяг. 31 жн.; Кастусь Каліноўскі / / Сав. Бел. 10 ліст. / Пад крыпт. К-а.

1924. Маладая Беларусь; Гусляр; Роднае слова; За свабоду сваю...; Песня званара; За праўду, за шчасце; Гэй, наперад; Прарок; Моладзі; Я мужык беларус; З песень мужычых; Песня вольнага чалавека; Ворагам Беларушчыны; Годзе; Зваяваным; З песень аб вайне; Араты; Касцам; Жніво; Песняй толькі; Чаго б я хацеў; Не загаснуць зоркі; З новым годам; Грайце, песні; Прывітанне; Памяці Шаўчэнкі; Тут і там; 1914-ты; Вясна 1915-я; Выйдзі..; Беларушчына; У вырай; Будзь смелым!..; На смерць Сцяпана Булата; Песня; А зязюлька кукавала; Грай жа, музыка; Заклятая кветка; Старцы; Дзве долі; Явар і каліна; Вясна; Усюды лета; Я бачыў; Не праспі; Як у лесе зацвіталі; Ты прыдзі...; «Абнімі ты мяне, маладая...»; А яна...; Мая дзяўчынка; Дзяўчынка, галубка мая!; Пакахай мяне, дзяўчынка...; Дзяўчыны: [Вершы]; Курган: [Паэма]; Мой погляд і мэта (З прыпеўкаў тутэйшага); Асёл і навука: [Байка]; «Не ўсе дома»; Бот і лапаць; Мая хата скраю; Дзе ні кінь — дык клін!; Паэзія; Чары: [Вершы]; Два мужыкі і глушэц: [Байка]; Янка Канцавы; Благая жонка; Груган і салавей; Свінапас і стрынайка; Сват (З апавядання старога дзецюка): [Вершы] / / Беларускі дэкламатар. Мн.; «Мы пайшлі ўжо ваяваці...»; Габрусь-ка; «Гэй, паехаў сын Даніла...»; Гэй, у лесе, пры даліне: [Вершы] / / Камсамольскі слоўнік. Мн.; Вам: [Верш] / / Маладняк. № 2—3; Безназоўнае: Паэма / / Полымя. № 2; Тутэйшыя: П'еса / / Там жа. № 2, 3; Наш летапісец: [Верш] / / Там жа. № 4; Дзве сястры: [Верш] / / Бел. работніца і сялянка. № 1; Крым: [Верш] / / Радавая рунь. № 1; Лясное возера: [Верш] / / Там жа. № 2; 1914-ты: [Верш] / / Бел. вёска. 26 ліп.; Сын беларуса. 1 жн.; Як бы хто набаяў: [Верш] / / Голас беларуса. 25 сак.; Сав. Бел. 12 сак.; Маладая Беларусь: [Верш] / / Малады араты. 24 чэрв.; Трэба: [Верш] / / Беларусь. 5 студз.; «Станем к змаганню мы з ведзьмаю крыўдай»: [Верш] / / Сав. Бел. 17 лют.

1925. «Беларускаю рукою...»; «Ты зжылося з намі, бацькоўскае слоўца...»; «І радзімым словам, рукою мазалістай...»; «Кожны год, што мінаў, штосьці нам не дадаў...»; Благая жонка; Дзе ні кінь — дык клін; Паэзія: [Вершы] / / Беларускі гаспадарскі каляндар на 1926 год. Вільня; «К свабодзе, роўнасці і знанню мы працярэбім сабе след!..»: [Урывак з верша]; «Не загаснуць зоркі ў небе...»; Горы ды каменні...: [Вершы] / / Беларускі каляндар на 1925 год. Вільня; Выбраныя вершы: Мужык; Моладзі; «Хай жа вам так не здаецца...»; Будзь смелым!..; Магутнае слова; Родныя песні; Думка; Як у лесе зацвіталі!..; Мая навука; З Безназоўнага: (...І пайшла; «Пакінем спадчыну мы для патомкаў...»); Арлянятам; Шляхам гадоў / / Маладняк Янку Купалу. Мн.; Вучыся; Касцом; Сын і маці; Не праспі...: [Вершы] / / Паўлюк Жук: (Яго жыццё і творчасць). Мн.; Святая праўда: [Верш] / / Авадзень. № 1; Арлянятам: [Верш] / / Малады араты. № 5; Жніво: [Верш] / / Там жа. № 11; Гэй, паехаў сын Даніла...: [Верш] / / Там жа. № 16; Дзве сястры: [Верш] / / Бел. вёска. 3 сак.; Дзе не кінь — дык клін: [Верш] / / Там жа. 10 крас.; Мужык: [Верш] / / Там жа. 16 мая; Адказ Янкі Купалы: Дарагія грамадзяне! / / Там жа. 26 чэрв.; Ой, вяду бяду; А ў бары, ў бары: [Вершы] / / Бел. доля. 26 крас.; Сын і маці: [Верш] / / Жыццё беларуса. 27 жн.; Паэта і цэнзар: [Верш] / / Там жа. 9 вер.; Бай: [Верш] / / Зорка беларуса. 25 ліп.; Голад: [Верш] / / Іскра. 24 чэрв.; Лясное возера: [Верш] / / Там жа. 27 чэрв.; Да працы, да шчасця, да лепшае долі: [Верш] / / Крыніца. 31 мая; Мужык: [Верш] / / Маг. селянін. 28 мая; Сав. Бел. 16 мая; Шляхам гадоў: [Верш] / / Сав. Бел. 28 мая; Ліст у рэдакцыю / / Там жа. 25 чэрв.

1926. З Новым годам!; Беларушчына; Сын і маці; І пайшла; У вырай!: [Вершы] / / Беларускі народны каляндар на 1927 год. Вільня; Акоў паломаных жандарм...: [Верш]; Ліст да палачан народнага паэта Бела-

русі Янкі Купалы / / Наддзвінне. Полацк; Жніво: [Верш] / / Ураджайнае свята. Мн.; Будзь гатоў: [Верш] / / Бел. піянер. № 6; Заўсёды гатоў!..: [Верш] / / Там жа. № 7; Бай: [Верш] / / Маланка. № 1; Памяці Шаўчэнкі: [Верш] / / Там жа. № 6; А зязюлька кукавала: [Верш] / / Там жа. № 7; «Думка ў думку, дружна, смела...»: [Верш] / / Там жа. № 14; Ёсць жа яшчэ...; І прыйдзе...; За ўсё; Царскія дары; На пагранічны; Каб...; Улетку; У лесе; Вецер; Маладая ачуняла: [Вершы] / / Полымя. № 6; Нікому: [Паэма] / / Чырв. сейбіт. № 1, 2; Калека: Гутарка з мінулага часу / / Там жа. № 3; Сей, вольны сейбіт!: [Верш] / / Бел. вёска. 21 сак.; І што я ёй зрабіў такое: [Верш] / / Там жа. 4 ліп.; Гутарка аб кепскім гаспадару: [Верш] / / Там жа. 13 ліп.; Гутарка аб кепскай гаспадыні: [Верш] / / Там жа. 8 жн.; Навагоднія жаданні: [Верш] / / Грамадскі голас. 1 студз.; Акоў паломаных жандарм...: [Верш] / / Наш працаўнік. 20 чэрв.; Сав. Бел. 16 чэрв.; У дарозе: [Верш] / / Беларусь. 1 ліп.; Праз гультайства...; Два светы; Дзе стаяў двор панскі: [Вершы] / / Сав. Бел. 25 ліп.; Маладая Беларусь: [Верш] / / Чырв. Полаччына. 11 мая; Ліст у рэдакцыю / / Там жа. 13 мая.

1927. Спадчына; Родныя песні; Не шукай...; З паваўшай славы: [Вершы] / / Беларускі ілюстраваны каляндар на 1928 год. Вільня; Роднае слова; Безназоўнае: [Вершы] / / Беларускі каляндар. Вільня; З Новым Годам!: Беларушчына; Сын і маці; І пайшла...; У вырай!: [Вершы] / / Беларускі народны каляндар. Вільня; «Зручна, гучна грай нам, грайка...»: [Верш] / / Да дня вызвалення Беларусі ад белапалякаў. Мн.; Мужык; «Я мужык беларус...»; Лапці; Песня жнеяў; Песня вольнага чалавека; Пры скаціне; Бабулька — прадаўчшыца зёлак; А хто там ідзе? Гусляр; Жальцеся, грайкія струны; Адгукніся, душа!..; За годам год; Прарок; Песня сонцу; Песня Званара; Гэй, наперад!; У начным царстве; Над Нёманам; Адцвітанне; Былі ў бацькі тры сыны; «Нашай ніве»; Ворагам Беларушчыны; Гэй, капайце, далакопы...; Наша песня: Безназоўнае; Як цені; Цару неба й зямлі; Роднае слова; Званы; Мая вера; Быў гэта сон...: [Вершы]; Курган (Памяці С.Палуяна): [Паэма]; На куццю; Яна і я (Стрэча; За кроснамі; Сяўба; Поліць агародніну; Вяснянка): [Паэмы]; Мікіта і валы; Асёл і навука: (Байкі); На папасе (Абразок); Паўлінка (Сцэны з шляхоцкага жыцця ў двух актах): [П'есы] / / Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня; Арлянятам: [Верш] / / Камсамолія. Мн.; Не плакаць толькі!..: [Верш] / / Кастрычнік у школе. Мн.; «Зручна, гучна грай нам, грайка...»: [Верш] / / Бел. піянер. № 13; Мароз: [Верш] / / Там жа. № 23; Лясное возера: [Верш] / / Досвіткі. № 1; На ўсе рукі: [Верш] / / Маланка. № 7; [Выказванне пра газету «Савецкая Беларусь»] / / Чырв. краіна. № 2; З угодкавых настрояў: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 18—19; Звязда. 7 ліст.; Сав. Бел. 7 ліст.; Засталіся нівы, сёлы: [Верш] / / Бел. вёска. 4 жн.; Да навуковых праціўнікаў Захаду / / Сав. Бел. 27 студз. / У сааўт.

1928. Хоць за хмараю хмарка; Беларускія сыны; Гэй, наперад; Араты: [Вершы] / / Беларускі дэкламатар. Вільня; Вучыся; Замковая гара: [Вершы] / / Беларускі каляндар на 1928 год. Вільня; Гутарка аб кепскім гаспадару: [Верш] / / Беларускі сялянскі каляндар на 1928 год. Вільня; Ворагам беларушчыны; Гэй, наперад; Маладая Беларусь; Песня званара; Беларушчына; Грайце песні; Зваяваным; Я мужык-беларус; Роднае слова; Арлянятам; Памяці Шаўчэнкі; Прарок; За свабоду; Безназоўнае; На смерць Сцяпана Булата; Цішку Гартнаму; З угодкавых настрояў; Курган; Грай жа, музыка; А зязюлька кукавала; Дзве долі; Не праспі; Сын і маці; Паэзія; Дзе ні кінь — дык клін!; Чары; Бот і лапаць; Асёл і навука; Груган і салавей: [Вершы, байкі] / / Дэкламатар. Мн.; Спадчына; Родныя песні; Не шукай...; З паваўшай славы: [Вершы] / / З роднай нівы. Вільня; Наперад: [Верш] / / Календарык «Хрысціянскай думкі» для беларускай моладзі на 1929 год. Вільня; Ворагам Беларушчыны: [Апошняя страфа верша] / / Васілёк. № 2; Ці хто думаў...: [Верш] / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.» № 20; Паніч і Марыся: [Верш] / / Маланка. № 5; Вясна: [Верш] / / Там жа. № 6; Не ўсе дома: [Верш] / / Там жа. № 7; Летапіснае: Прысвячаю дзесяцігоддзю БССР: [Верш] / / Чырв. краіна. № 4; Адчуванняў разліў: [Верш] / / Чырв. сейбіт. № 4—5 / Пад крыпт. Я.К. Аўт. спрэчнае; Вучыся: [Верш] / / Бел. зарніца. 1 кастр.; Замкавая гара: [Верш] / / Там жа. 15 ліст.; На смерць Сцяпана Булата: [Верш] / / Звязда. 26 ліп.; Ад Інбелкульту — да Акадэміі Навук / / Там жа. 14 кастр.; Да працоўных і да культурных дзеячоў усяго свету / / Сав. Бел. 25 мая / У сааўт.

1929. «Горы ды камені...»: [Урывак з верша] / / Беларускі гаспадарчы каляндар на 1930 год. Вільня; Гутарка аб кепскай гаспадыні: [Верш] / / Беларускі сялянскі каляндар на 1929 год. Вільня; Наша Бацькаўшчына; Наперад!: [Вершы] / / Календарык «Хрысціянскай думкі» для беларускай моладзі. Вільня; Недрукаваныя дарэвалюцыйныя творы: «Каб я меў загончык нівы»; Маладая Беларусь; З людзьмі; Паліліся мае слёзы; Паэтам; Думкі перад вясной; Перад сёмухай; Сон; Па дарозе; Каршун; Адрывак; Тэй, даўгажданай; На адвітанне; Маладым на вяселлі; Не чапайся, панічок; Шуман; Калатуха; Хаўруснікам; Усе саюзы, нібы казка; Эпіграмы; Дэпутату; Водклік з 29 кастрычніка 1905 г. у Мінску; У людзей і ў нас; Гасцінец; З песен барацьбы за волю; На Палессі / / Полымя. № 3; Сыходзіш, вёска, з яснай явы...: [Верш] / / Там жа. № 11; Звязда. 19 снеж.; Летапіснае: [Верш] / / Чырв. краіна. № 4; Рвіся, думка!; Развейся, туман: [Вершы] / / Шлях моладзі. № 1; На прадвесні: [Верш] / / Бел. зарніца. 1—15 сак.; Вам на памяці: [Верш] / / Піянер Бел. 7 ліст.

1930. «Горы ды камені...»: [Верш] / / Беларускі гаспадарскі каляндар на 1930 год. Вільня; Дыктатура працы: [Верш] / / Бел. работніца і сялянка. № 16; Чырв. Бел. № 1; Палес. праўда. 1 сак.; Піянер Бел. 4 сак.; Дыктатура працы; Сыходзіш, вёска, з яснай явы: [Вершы] / / Вясна. № 4; Віцеб. пралетарый. 27 мая; Адкрыты ліст Я.Купалы / / Кам. выхаванне. № 12; Віцеб. пралетарый. 22 снеж.; Сав. Бел. 15 снеж.; Мая доля; «Цяжка мне, цяжка, слузе беспрытоннаму...»; З надзеяй гаротнай; Спроба актавы; Не дайце згінуць...; «Грымну я, грымну па струнах бунтарных...»; «Я не плачу над братняй магілай...»; «Я мець ад кагосьці...»; «Цемната і слата...»; Урывак («Зашумеў лес разгуканы...»); Праз вайну; Доля ўдавы; Ваякі; Тканне наметкі; Лясная царэўна; Князь; Урывак з паэмы («Дзе хмары чэзлі, то зноў віслі...»); Урывак з драматычнай паэмы Баймір («Небу і грому...»); Дапевак (да паэмы «Зімою»): [Вершы, урыўкі з паэм] / / Полымя. № 5—6; Хрыстос уваскрос!: [Вершы] / / Светач Бел. № 1; Беларускаму дзяржаўнаму выдавецтву: [Верш] / / Чырв. Бел. № 2; Мужык: [Верш]; «На цябе, наша моладзь, надзея...»: [Фрагмент верша] / / Школьная праца. № 14; Сыходзіш, вёска, з яснай явы...; Арлянятам; З песень аб сваёй старонцы; Пашкадуй мужыка; Сей, вольны сейбіт; На смерць Сцяпана Булата: [Вершы]: Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці Я.Купалы / / Бел. вёска. 24 мая; Безназоўнае: [Верш] / / Там жа. 26 мая; З адкрытага ліста Янкі Купалы / / Там жа. 20 снеж.; Працай дружнай, калектыўнай...: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 19 жн.; Сав. Бел. 17 жн.; Ліст у рэдакцыю / / Известия. 15 июля; Арлянятам: [Верш] / / На Беларусі. 22 мая; Сыходзіш, вёска, з яснай явы...: [Верш] / / Палес. праўда. 25 мая; Сав. Бел. 19 студз.; Якуб Колас — паэта і грамадзянін / / Сав. Бел. 1 сак. / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае.

1931. З верша «Летапіснае» / / Рытмы Перамогі. Мн.; Балюе панская Варшава: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 6; Катэгарычна пратэстую супроць агіднай хлусні нацыянал-фашыстаў Польшчы / / Віцеб. пралетарый. 7 крас.; Чырвонаарм. праўда. 4 крас.; Ліст у рэдакцыю / / Звязда. 8 крас.; А ў Віслe плавае тапелец: [Верш] / / Там жа. 12 крас.; Чырвонаарм. праўда. 1 мая; Песня будаўніцтву: [Верш] / / Звязда. 25 ліст.; «Прывет вам...»: [Верш] / / Палес. праўда. 12 лют.

1932. Суд ідзе: [Верш] / / Барацьба (Берлін). № 3; Новая восень: [Верш] / / Беларусь калгасная. № 1; Заўсёды наперад; Ударніку: [Вершы] / / Там жа. № 2; Настане такая часіна: [Верш] / / Там жа. № 4;

Адзінаццаць месяцаў...; Пад чырвонай зоркаю...: [Вершы] // Там жа. № 6—7; Сыходзіш, вёска, з яснай явы...; А ў Віслe плавае тапелец: [Вершы] // Чырв. Бел. № 17; Якубу Коласу: [Верш] // Там жа. № 23—24; Звязда. 15 снеж.; ЛіМ. 15 снеж.; «У дзень свайго юбілею...»: Ліст у рэдакцыю // Віцеб. пралетарый. 12 вер.; Звязда. 10 вер.; ЛіМ. 10 вер.; Палес. праўда. 13 вер.; Сав. Бел. 10 вер.; Максіму Горкаму // Віцеб. пралетарый. 27 вер.; Сав. Бел. 25 вер.; Настане такая часіна: [Верш] // Звязда. 16 крас.; Адзінаццаць: [Верш] // Там жа. 11 ліп.; Чырвонаарм. праўда. 10 вер.; Вялікаму Кастрычніку: [Верш] // Звязда. 6—7 ліст.; ЛіМ. 6 ліст.; Суд ідзе...: Браніславу Тарашкевічу: [Верш] // Звязда. 28 ліст.; Дасцігнем нявіданых сусветных поспехаў // ЛіМ. 15 мая; Песня будаўніцтву: [Верш] // Там жа. 10 вер.; Адказная прамова Янкі Купалы // Там жа. 25 вер.; Пісьменнікі БССР пратэстуюць супроць фашыстоўскага суду над Т.Б.Тарашкевічам // Там жа. 4 снеж. / У сааўт..; «Усе свае сілы, усе свае парывы думак і сэрца аддаю на ажыццяўленне гэтай вялікай ідэі — пабудовы сацыялізму»: [Прамова на юбілейн. вечары] // Сав. Бел. 13 вер.; Чырвонаарм. праўда. 14 вер.; Мужык: [Верш] // Шлях. 25 ліст.; «Wszystkie siły i zdolności oddaję i oddam wielkiej sprawie budowy socjalizmu»: List do redakcji // Orka. 11 wrześ.

1933. А ў Віслe плавае тапелец: [Верш] // 11 ліпеня. Мн.; Над ракою Арэсай: Урыўкі з паэмы // Кастрычнік. Мн.; Юрачка: [Верш] // Іскры Ільіча. № 9; Пяць сенатараў: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. № 2—3; Май: [Верш] // Там жа. № 5; Звязда. 1 мая; ЛіМ. 1 мая; Жыў на свеце Лявон: (Адрывак з сцэн. абраз. «На папасе») // Шлях моладзі. № 3; Хто ты гэткі?: [Верш] // Там жа. № 4; А хто там ідзе?; «Не пагаснуць зоркі ў небе...»: [Вершы] // Бел. крыніца. 5 сак.; Прарок: [Верш] // Там жа. 14 мая; Над ракою Арэсай: [Паэма] // Звязда. 30 чэрв.; 23/IV-32 г. — 23/IV-33 г. // ЛіМ. 23 крас.; Адказ камсамольцам Случчыны; Цуда, створанае бальшавікамі (Уражанні ад паездкі на Беламорска-Балтыйскі канал) // Там жа. 18 вер.

1934. Май; Дыктатура працы: [Вершы] // Вясна пераможная. Мн.; «Мы живем в сказочное время...» // Борьба за технику. № 17—18; То не шум бараввы: [Верш] // Іскры Ільіча. № 7; Звязда. 20 чэрв.; [Віншавальная тэлеграма ў сувязі з 10-годдзем часопіса «Новый мир»] // Новый мир. № 12; Барысаў: [Паэма] // Полымя рэвалюцыі. № 8; На смерць таварыша Кірава: [Верш] // Там жа. № 12; Звязда. 12 снеж.; Я — калгасніца: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 14; А ў Віслe плавае тапелец: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 11 ліп.; Трэба нам песень: [Верш] // Там жа. 20 ліп.; Сам напаўняешся вялікай радасцю // Там жа. 15 жн.; Звязда. 9 жн.; А на рэчцы на Арэсе: Урывак з твора «Над ракою Арэсай» // Віцеб. пралетарый. 25 вер.; Што было сном, тое стала явай: (Пісьмо народнага паэта БССР Янкі Купалы) // Звязда. 17 студз.; Трэба нам песень: [Верш] // Там жа. 18 чэрв.; ЛіМ. 24 чэрв.; Нашай Канстытуцыі: [Верш] // Звязда. 6 ліп.; Известия. 6 июля; ЛіМ. 10 ліп.; Да адкрыцця помніка Леніну ў Барысаве: [Урывак з паэмы «Барысаў»] // Звязда. 11 ліп.; «Звяздзе»: [Верш] // Там жа. 30 ліп.; Створым літаратуру лепшую ў свеце: (Гутарка з народным паэтам рэспублікі) // Там жа. 9 вер.; Камунар Магілёўшчыны. 30 вер.; Песні: (На нашым полі; Абвілася краіна; Я — калгасніца; Выпраўляла маці сына; Новая восень; Хвалююцца марскія хвалі) // Там жа. 7 ліст.; З паэмы «Над ракой Арэсай»: (Замест уступа) // Камунар Магілёўшчыны. 17 жн.; «І памёр стары Барысаў...»: [Урывак з паэмы «Барысаў»] // ЛіМ. 12 ліп.; У калгасах Барысаўшчыны. / Пад крыпт. К. Аўт. спрэчнае; Калгасу «Чырвоны баец»: [Верш] // Там жа. 22 ліп.; Май [Верш] // Піянер Бел. 1 мая; Писатели Белорусской ССР, делегаты I Всесоюзного съезда // Правда. 28 авг. / У сааўт.; Камуна: З паэмы «Над ракой Арэсай» // Чырв. змена. 11, 16 ліп.; 21 вер.

1935. Вучыся: [Верш] // Беларускі каляндар 1936 г. Вільня; Беларушчына; Сын і маці; І пайшла...; У вырай!: [Вершы] // Беларускі народна-гаспадарскі каляндар на 1935 год. Вільня; Выпраўляла маці сына: [Верш] // Голас салдата. № 2; Іскры Ільіча. № 1; Хлопчык і лётчык: [Верш] // Іскры Ільіча. № 7; Піянер Бел. 17 жн.; Алеся: [Верш] // Іскры Ільіча. № 10; Работніца і калгасніца Бел. № 16; Звязда. 28 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 30 ліп.; Піянер Бел. 11 снеж.; Як я молада была: [Верш] // Іскры Ільіча. № 12; «...О так! Я — пралетар»: [Верш]; Безназоўнае: [Паэма]; З паэмы «Над ракой Арэсай»: 2. Аб мінулым; 3. Зашумела, загуло...; Лён; Алеся: [Вершы] // Калоссе. Кн. 4; Мужык; А ў Віслe плавае тапелец...; Выпраўляла маці сына; Самалёту «Максім Горкі»: [Вершы] // Полымя рэвалюцыі. № 6; Беларусі ардэнаноснай; Партызаны; Дарогі: [Вершы] // Там жа. № 7; Аб дзяўчыне: [Верш] // Там жа. № 8; Хрыстос уваскрос! [Верш] // Пралескі. № 4; Сын і маці: [Верш] // Там жа. № 5; Вучыся: [Верш] // Там жа. № 7; Лён: [Верш] // Работніца і калгасніца Бел. № 24; Звязда. 12 жн., 8 снеж.; Чырв. Полаччына. 15 жн.; [Прамова на адкрыцці помніка Т.Шаўчэнку] // Рад. література. № 3; Лета; За праўду: [Вершы] // Шлях моладзі. № 8—9; Песня і сіла: [Верш] // Бел. крыніца. 8 снеж.; Беларускія пісьменнікі да ўсенароднага свята // Вісті рад депутатів трудящих УРСР. 11 ліп.; Абвілася краіна...; Выпраўляла маці сына: [Урыўкі з вершаў] // Віцеб. пралетарый. 29 мая; А на рэчцы на Арэсе: Урывак з паэмы «Над ракою Арэсай» // Там жа. 13 снеж.; Звязда. 11 снеж.; Камуніст. 28 мая; Чырв. змена. 28 мая; З'езду Саветаў: [Верш] // Звязда. 14 студз.; Украіна: [Верш] // Там жа. 18 студз.; Аб адкрыцці помніка Тарасу Шаўчэнка // Там жа. 1 крас.; Памяці загінуўшых: [Верш] // Там жа. 21 мая; Сыны: [Верш] // Там жа. 21 чэрв.; Камунар Магілёўшчыны. 24 чэрв.; Піянер Бел. 11 снеж.; Здаецца, было гэта ўчора: [Верш] // Звязда. 3 ліп.; Старыя акопы: [Верш] // Там жа. 5 ліп.; Палес. праўда. 25 ліп.; Беларусі ардэнаноснай: [Верш] // Звязда. 11 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 14 ліп.; ЛіМ. 11 ліп.; Чырв. Полаччына. 12 снеж.; Госці: [Верш] // Звязда. 17 ліп.; Чырв. Полаччына. 12 снеж.; Вечарынка: [Верш] // Звязда. 23 ліп.; Піянер Бел. 11 снеж.; Чырв. Полаччына. 12 снеж.; Як у госці сын прыехаў...: [Верш] // Звязда. 18 кастр.; Камунар Магілёўшчыны. 23 кастр.; Палес. праўда. 4 ліст.; Піянер. Бел. 11 снеж.; Дзве дзяўчыны: [Верш] // Звязда. 20 кастр.; Дарагі Змітрок Бядуля! // Там жа. 23 кастр.; ЛіМ. 23 кастр. / У сааўт.; Нашаму святу: [Верш] // Звязда. 7 ліст.; Абвілася краіна: [Верш] // Там жа. 11 снеж.; Жыццё наша такое вясёлае, што песні самі на вусны просяцца: Прамова // Там жа. 14 снеж.; Памяці Шаўчэнкі // Известия. № 73; А па рэчцы па Арэсе: (Урывак з паэмы «Над ракой Арэсай»); Лён; Абвілася краіна: [Вершы] // Камунар Магілёўшчыны. 14 снеж.; Беларусі ардэнаноснай: [Урывак з паэмі]; На старую ноту; Барысаў: [Урывак з паэмы]; На нашым полі: [Верш] // Камуніст. 11 снеж.; Пад чырвонай зоркаю: [Верш] // Красная звезда. 11 июля; Для тых, якіх люблю: [Верш] // ЛіМ. 19 студз.; Вялікая гордая радасць: Выступленне на XI Усебеларускім з'ездзе Саветаў // Там жа. 31 студз.; Прамова на адкрыцці помніка Т. Шаўчэнку // Там жа. 10 крас.; Самалёту «Максім Горкі»: [Верш] // Там жа. 22 мая; Мужык: [Верш] // Там жа. 28 мая; Чырв. змена. 28 мая; Чырв. Полаччына. 30 мая, 12 снеж.; Добра жыць, тварыць і змагацца ў эпоху нашага мудрага Сталіна: Прамова // ЛіМ. 31 мая; Лапаць: [Верш] // Там жа. 6 чэрв.; Барацьбіту за перадавыя ідэі чалавецтва / У сааўт.; Сонцу: [Верш] // Там жа. 28 чэрв.; Сосны; Нашай канстытуцыі: [Вершы] // Там жа. 6 ліп.; Якубу Коласу; Валодзю Хадыку: Эпіграмы // Там жа. 21 ліп.; Шоў я пушчаю: [Верш] // Там жа. 12 жн.; Дзве дзяўчыны: [Верш] // Там жа. 12 кастр.; Партызаны: [Верш]; Падарожжа па Чэхаславакіі: Гутарка з карэспандэнтам // Там жа. 29 кастр.; Дарогі: [Верш] // Там жа. 31 кастр.; Нашаму святу: [Верш] // Там жа. 7 ліст.; Ізі Харыку: [Віншаванне] // Там жа. 17 ліст. / У сааўт.; Слава тварцу новага шчаслівага жыцця: Слова пісьменніка // Там жа. 24 ліст.; Трохкутніку Магілёўскай фабрыкі штучнага шоўку: [Віншаванне з 5-годдзем фабрыкі] / У сааўт.; На смерць тав. Кірава:

[Верш] / / Там жа. 1 снеж.; Прамова Янкі Купалы на юбілейным вечары / / Там жа. 17 снеж.; Ліст у рэдакцыю / / Там жа. 23 снеж.; Маё мне сонца правадыр...: [Верш] / / Там жа. 31 снеж.; Создадим песни о прекрасной родине: [Прамова] / / ЛГ. 5 февр.; Май: [Верш] / / Там жа. 30 мая; У Чэхаславакіі / / Палес. праўда. 25 кастр.; «Выпраўляла маці сына...»; «Настане такая часіна...»: [Вершы] / / Там жа. 14 снеж.; Працуйце на гонар і славу савецкай Радзімы: [Віншаванне У.Галубку] / / Там жа. 23 снеж.; Великая, гордая радость: [Выступленне] / / Рабочий. 19 янв.; Ордэн Леніна сягоння твае ўквеціць грудзі: [Верш] / / Чырв. змена. 11 ліп.; А хто там ідзе?; Алеся; Песня вольнага чалавека; Як у госці сын прыехаў: [Вершы] / / Там жа. 11 снеж.; З'езду Саветаў Беларусі: [Верш] / / Чырв. Полаччына. 18 студз.; А ў Вісле плавае тапелец: [Верш] / / Orka. 12 grud.

1936. Пісьмо беларускага народа Вялікаму Сталіну / / Бальш. Бел. № 6; Полымя рэвалюцыі. № 7; Работніца і калгасніца Бел. № 14; Віцеб. пралетарый. 14 ліп.; Звязда. 11 ліп.; Камунар Магілёўшчыны. 14 ліп.; Камуніст. 14 ліп.; ЛіМ. 11 ліп. / У сааўт.; Зімой у лесе: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 2; Сосны: [Верш] / / Там жа. № 4; Я калгасніца: [Верш] / / Там жа. № 5; Сыны: [Верш] / / Там жа. № 6; Пагранічнік: Урывак з «Дванаццаці песень» / У сааўт.; Тры арліцы: [Верш] / / Там жа. № 10; [Пра новую канстытуцыю] / / Новый мир. № 8; Прывет вам...: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 2; Работніца і калгасніца Бел. № 4; Звязда. 10 лют.; Камуніст. 12 лют.; ЛіМ. 10 лют.; Дванаццаць песень / / Полымя рэвалюцыі. № 9; Работніца і калгасніца Бел. № 18; Віцеб. пралетарый. 13 вер.; Звязда. 11 вер.; Камунар Магілёўшчыны. 1 вер.; Камуніст. 14 вер.; ЛіМ. 14 вер.; Палес. праўда. 8 вер.; Якубу Коласу: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 10; Віцеб. пралетарый. 13 кастр.; Звязда. 11 кастр.; ЛіМ. 11 кастр.; Палес. праўда. 29 кастр.; Табе, правадыр...: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 11; Віцеб. пралетарый. 25 ліст.; Звязда. 23 ліст.; ЛіМ. 27 ліст.; Рабочий. 23 нояб.; На смерць т. Кірава: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 12; ЛіМ. 1 снеж.; Камсамолу: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 5; Звязда. 10 сак.; ЛіМ. 11 сак.; Чырв. змена. 10 сак.; Май: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 8; Іспанія будзе свабоднай: [Верш] / / Там жа. № 21; Віцеб. пралетарый. 7 ліст.; Звязда. 2 ліст.; ЛіМ. 12 ліст.; Піянер Бел. 7 ліст.; Шум і гоман у сталіцы: 3-я частка з верша «Беларусі ардэнаноснай» / / Чырв. сцяг. № 5; Алеся: [Верш] / / За пралет. н. 8 сак.; Песня Тані — трактарысткі з Прыямінскай МТС: [Верш] / / Звязда. 11 чэрв.; Камунар Магілёўшчыны. 16 чэрв.; ЛіМ. 11 чэрв.; Памяці Вялікага чалавека, пісьменніка-грамадзяніна / / Звязда. 20 чэрв. / Сааўт. Я.Колас; Зашуміць, загудзіць: [Верш] / / ЛіМ. 1 мая; Масква, рэдакцыі «Правда» / У сааўт.; Лепшы настаўнік і друг / / Там жа. 20 чэрв.; Паэты і пісьменнікі пра дом Чырвонай Арміі / / Там жа. 17 ліст. / У сааўт.; Аб мінулым: Урывак з паэмы «Над ракой Арэсай»; Вось тут і жыві...; Я — калгасніца...; Песня будаўніцтву: [Вершы] / / Там жа. 20 ліст.; Песня жней: [Верш] / / Палес. праўда. 8 сак.; Здаецца, было гэта ўчора / / Піянер Бел. 11 лют.; Хлопчык і лётчык: [Верш] / / Там жа. 29 ліп.; Писатели советской Белоруссии Ромен Роллану / / Рабочий. 29 янв. / У сааўт.; Писатели о предстоящем пленуме ССП / / Там жа. 2 февр.; Прекрасный друг нового общества / / Там жа. 24 дек.; Лён: [Верш] / / Чырв. змена. 12 ліп.; Пабудован з густам: Да адкрыцця Дома Чырвонай Арміі / / Там жа. 18 ліст.

1937. Прымакі: Сцэнічны жарт / / Аднаактныя п'есы. Мн.; А ў Вісле плавае тапелец: [Верш] / / Літаратурна-мастацкі зборнік для масавых вечарын і забаў. Вільня; «Хай-жа вам так не здаецца...»; Час; На сход!: [Вершы] / / Бюлетэнь «Хаўрусу» беларускіх рабочых у Францыі (Парыж). № 2; Ты жыў, ты панаваў у краі родным...: [Верш] / / Там жа. № 3; О, люд мой лапатны, пакутны, За што цябе я так люблю?..: [Верш] / / Там жа. № 4; Что мы готовим к 20-летию великой пролетарской революции: Писатели о своей работе / / Книга и пролет. рев. № 1; Мала іх павесіць...: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 1; Звязда. 3 лют.; ЛіМ. 1 лют.; Аб Сталіне сейбіту: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 11; ЛіМ. 6—7 ліст.; Памяці дагестанскага ашуга Сулеймана Стальскага: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 12; Май: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 9; Звязда. 1 мая; ЛіМ. 1 мая; Табе, правадыр: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 20; Нашаму дэпутату: [Верш] / / Там жа. № 23; Звязда. 23 ліст.; ЛіМ. 26 ліст.; Вясна: [Верш] / / Снапок. № 1; Наш кандыдат: [Верш] / / Віцеб. пралетарый. 12 снеж.; Ворагі народу павінны быць раздаўлены! / / Звязда. 27 студз.; Камунар Магілёўшчыны. 20 студз.; ЛіМ. 28 студз.; Любімы паэт / / Звязда. 10 лют.; На тэму самакрытыкі: [Верш] / / Там жа. 23 крас.; ЛіМ. 23 крас.; Святочныя вершы / / Звязда. 7 ліст.; ЛіМ. 6—7 ліст.; Дзень Канстытуцыі: [Верш] / / Звязда. 5 снеж.; Выбары: [Верш] / / Там жа. 12 снеж.; Выбары: (Малюнак); Табе, правадыр...: (Урывак) / / Камунар Магілёўшчыны. 18 снеж.; Знаёмае і блізкае імя / / ЛіМ. 18 крас. / У сааўт.; Сардэчнае прывітанне бальшавіцкай «Праўдзе» / / Там жа. 6 мая; Я з гордасцю выбіраю свой народны урад: Слова пісьменніка / / Там жа. 22 кастр.; Народнаму камісару унутраных спраў тав. Яжову: Пісьмо / / Там жа. 31 кастр.; Успаміны / / Там жа. 6—7 ліст.; Пятае снежня...; Песня: [Вершы] / / Там жа. 5 снеж.; З малюнкаў на тэмы 12 снежня 1937 года: [Верш] / / Там жа. 11 снеж.; Піянер Бел. 12 снеж.; Сонечнаму Шота Руставелі: [Верш] / / ЛіМ. 24 снеж.; Прокляты навекі / / ЛГ. 1 февр.; Одной жизнью с великим советским народом / / Там жа. 26 окт. / У сааўт.; Смерть изменникам родины / / Рабочий. 27 янв.; Певец свободы / / Там жа. 10 февр.; Сердечный привет большевистской «Правде» / / Рабочий. 5 мая; З песень мужычых: [Верш] / / Чырв. змена. 27 кастр.

1938. Табе, правадыр...; З пісьма беларускага народа Вялікаму Сталіну; Хлопчык і лётчык; Лён; Выпраўляла маці сына; Госці; Вечарынка; Сталінскія арляняты; Іспанія будзе свабоднай: [Вершы] / / Зборнік для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн.; Лён; Маленькі лётчык; На нашым полі...; Калгасніца; Выпраўляла маці сына...: [Вершы] / / Спеўнік. Мн.; Ответ советских писателей писателям Чехословакии / / Интернац. литература. № 10 / У сааўт.; Тры арліцы: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 10; Работніца і калгасніца Бел. № 19; Бальш. Пал. 27 кастр.; Віцеб. рабочы. 22 кастр.; Звязда. 11 кастр.; ЛіМ. 11 кастр.; Чырв. змена. 11 кастр.; Сонечнаму Шота Руставелі: [Верш] / / Калоссе. № 2; Смерць забойцам А.М.Горкага!: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 3; ЛіМ. 6 сак.; Радзіме і праваддыру: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Бальш. Пал. 14 мая; Віцеб. рабочы. 18 мая; Звязда. 12 мая; ЛіМ. 17 мая; Чырв. змена. 12, 14 мая / У сааўт.; А мы сабе сеем і сеем...: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 11; Звязда. 7 ліст.; ЛіМ. 7 ліст.; З дарогі: [Верш] / / Снапок. № 1; Шчупак, Лебедзь і Рак: [Байка]; Вол: [Казка] / / Там жа. № 2; Японскім самураям: [Верш] / / Бальш. Пал. 11 жн.; Віцеб. рабочы. 11 жн.; Звязда. 9 жн.; Камунар Магілёўшчыны. 12 жн.; ЛіМ. 10 жн.; Табе, правадыр: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 17 чэрв.; Памяці Максіма Горкага: [Верш] / / Звязда. 28 сак.; Джамбулу: [Верш] / / Там жа. 21 мая; ЛіМ. 22 мая; Піянер Бел. 21 мая; На выбары вышлі...: [Верш] / / Звязда. 26 чэрв.; Чырв. змена. 26 чэрв.; Да юбілею вялікага паэта-рэвалюцыянера / / Звязда. 29 жн. / Сааўт. П.Броўка, Я.Колас; Привет братского белорусского народа / / Казахстан. правда. 20 мая / У сааўт.; Генацвале; Мы людзі свабодныя: [Вершы] / / ЛіМ. 30 студз.; Грузія: [Верш] / / Там жа. 6 лют.; То не рыцары казак...: [Верш] / / Там жа. 10 лют.; «Ты паслухай, наш маршал...»; «Ой, гула завіруха...»; «Загудзелі гулка трубы...»; «Як ішлі ў паходы...»; «Прагрымела слава...»; «Каваль быў луганскі...»: [Вершы] / / Там жа. 22 лют.; Слова аб творчых планах / / Там жа. 10 сак.; Нашым кандыдатам ў Вярхоўны Савет БССР — таварышу Сталіну, Молатаву, Варашылаву і Яжову: [Верш] / / Там жа. 6 чэрв.; А я думаў...: [Верш] / / Там жа. 22 чэрв.; «Час быў тады, калі ў поле...»: [Верш] / / Там жа. 23 ліп.; Вялікі гнеў / / Там жа. 6 жн.; Вялікая страта / / Там жа. 10 жн. / У сааўт.; Пашрока над Польшчай завісла...: [Верш] / /

Там жа. 30 жн.; Наша моладзь: [Верш] / / Там жа. 30 кастр.; Чырв. змена. 30 кастр.; Беларусі ардэнаноснай: [Урывак з верша] / / Палес. праўда. 11 ліп.; Таварышу Сталіну: [Урывак з верша] / / Піянер Бел. 5 снеж.; Слава бясстрашным: [Верш] / / Чырв. змена. 16 сак.; Аб Сталіне — сейбіту песня мая: [Верш] / / Там жа. 12 мая; Навука: [Верш] / / Там жа. 17 мая.

1939. Вітаю мудрае рашэнне ўрада: [Прамова]; Верасень месяц...; Ой, павей, вецер!..; Ты мне песню спей, дзяўчына...; Калыханка; Накарміліся панскаю ласкай...; Расшумеўся лес зялёны; Прамінулі дзянькі...; З новай думкай; Ты з Заходняй, я з Усходняй...; Сонца свяціла нам аднолькава...; Слава табе, Армія!..; Засвяціла ясна зорка; Настаў чарод...: [Вершы] / / Вызваленым братам. Мн.; Тарасова доля; Памяці Т.Шаўчэнка; Памяці Шаўчэнка: [Вершы] / / Вянок Т.Г.Шаўчэнка. Мн.; Выступление Янки Купалы [на VI пленуме Праўл. Саюза сав. пісьменнікаў СССР] / / VI пленум Правл. Союза сов. писателей СССР. К. Бюл. № 1; Брату ў чужыне: [Верш] / / Бел. летапіс. № 1; Мои любимые писатели / / Интернац. литература. № 7—8; Сэрца і думка мне кажа...: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 2; Звязда. 10 лют.; Чырв. змена. 10 лют.; З усмешкай мы жыццю глядзім у вочы: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 3; Май: [Верш] / / Там жа. № 4; Слава табе, Армія!,,: [Верш] / / Там жа. № 10; Сталіну: [Верш] / / Там жа. № 12; Звязда. 26 чэрв.; Тарасова доля: [Паэма] / / Калоссе. № 2; Полымя рэвалюцыі. № 3; Комуніст. 6 бер.; ЛіМ. 3 сак.; Літ. газ. 6 бер.; Соц. Харківщина. 9 бер.; Памяці Эдуарда Самуйлёнка: [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 2; Гомел. праўда. 15 лют.; Звязда. 14 лют.; ЛіМ. 15 лют.; Піянер Бел. 15 лют.; Чырв. змена. 14 лют.; Шляхі; [Верш] / / Полымя рэвалюцыі. № 3; ЛіМ. 9 сак.; На заходне-беларускія матывы: Прамінулі дзянькі...; З новай думкай; Сонца свяціла нам аднолькава...; Ты з Заходняй, я з Усходняй...; Слава табе, Армія!..: [Вершы] / / Полымя рэвалюцыі. № 9; Сталіну мудраму: [Верш] / / Там жа. № 11—12; Звязда. 21 снеж.; ЛіМ. 21 снеж.; У Купальскую ноч: [Верш] / / Пралескі. № 2; Годзе: [Верш] / / Рэха (Парыж). № 3; «Гэй, родныя песні!»: [Верш] / / Шлях бел. студэнта. № 4; Сталінскія арляняты: [Верш] / / Бальш. Пал. 12 лют.; На заходне-беларускія матывы: Ой, павей, вецер!: [Верш] / / Там жа. 22 кастр.; Беларусі ардэнаноснай: [Верш] / / Більшов. шлях. 1 січ.; На заходне-беларускія матывы: [Вершы] / / Вілен. праўда. 6 кастр.; Віцеб. рабочы. 3 кастр.; Звязда. 30 вер., 4, 6, 26 кастр.; [Прамова на VI юбілейным пленуме ССП СССР у Кіеве, прысвечаным 125-годдзю з дня нараджэння Т.Шаўчэнкі] / / Вісті рад. депутатів трудящих УРСР. 6 трав.; Комсомолець України. 6 мая; Комуніст. 6 трав.; ЛіМ. 11 мая; Літ. газ. 6 трав.; Пролетарська правда. 6 трав.; Расшумеўся лес зялёны: [Верш] / / Голас рабочага (Баранавічы). 8 кастр.; Тарас Шаўчэнка: [З паэмы «Тарасова доля»] / / Гомел. праўда. 9 сак.; Піянер Бел. 9 сак.; Дзень добры, Масква!: [Верш] / / Звязда. 16 чэрв.; Арджанікідзе, Саюзу пісьменнікаў / / Там жа. 21 ліст. / У сааўт.; Нашай Канстытуцыі: [Верш] / / Там жа. 5 снеж.; Фінляндыі: [Верш] / / Там жа. 9 снеж.; ЛіМ. 11 снеж.; Рабочы. 12 снеж.; [Прамова Я.Купалы на мітынгу ў час адкрыцця помніка Т.Шаўчэнку] / / Комсомолець України. 9 бер.; [Прамова Я.Купалы на ўрачыстым пасяджэнні ў Кіеўскім ордэна Леніна тэатры оперы і балета імя Т.Р.Шаўчэнкі] / / Комуніст. 9 бер.; Жыццё маё належыць народу, правадыру: [Выступленне] / / ЛіМ. 9 лют.; Пісьменнікам Заходняй Беларусі / / Там жа. 23 кастр. / Сааўт. Я.Колас; Как родилась счастливая песня / / ЛГ. 5 февр.; Русско-Американский рабочий (Нью-Йорк). 2 апр.; [Аб перакладзе Лермантава на беларускую мову і аб працы над сцэнарыем кінакарціны па паэме «Над ракою Арэсай»] / / ЛГ. 10 февр.; Великий день / / Там жа. 10 марта / У сааўт.; На службе родины / / Там жа. 11 марта / У сааўт.; Приветствие советских писателей Лиге американских писателей / / Там жа. 20 апр. / У сааўт.; [Прамова Я.Купалы на сходзе інтэлігенцыі калгаса «Полымя»] / / Там жа. 1 мая; Наши братья освобождены от панского ига / / Там жа. 20 сент. / У сааўт.; З новай думкай: [Верш] / / Там жа. 10 окт.; На смерць таварыша Кірава: [Верш] / / Піянер Бел. 29 ліст.; Таварышу Сталіну: [Верш] / / Піянер Бел. 5 снеж.

1940. Партызаны; Хлопчык і лётчык; Сыны; Юрачка; Зімой у лесе; Поле: [Вершы] / / Казкі, вершы, апавяданні. Мн.; Хлопчык і лётчык; «Ды скажу табе я, мама...»; Я — калгасніца; Алеся; Вясна («У вянку з пралесак...»); Юрачка; Калыханка: [Вершы] / / Луцэвіч У. Зборнік вершаў для дашкольных устаноў. Мн.; Юрачка: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 12; Нашаму святу: [Верш] / / Работніца і калгасніца Бел. № 20; Нашай Канстытуцыі: [Верш] / / Там жа. № 22; Табе, правадыр...: [Верш] / / Бальш. Пал. 8 снеж.; Таварышу Сталіну / / Віцеб. рабочы. 12 снеж.; Я Сталіну мудраму песню спяваю: [Верш] / / Вольная праца. 8 снеж.; Сталіну мудраму: [Верш] / / Гомел. праўда. 8 снеж.; Палес. праўда. 8 снеж.; Сыны; А хто там ідзе?: [Вершы] / / Зара. 8 снеж.; Аб Сталіне сейбіту: (Урывак) / / Звязда. 8 снеж.; Моим избирателям / / Известия. 27 марта; [Запіс у кнізе водгукаў пасля наведвання дома-музея А.Міцкевіча] / / ЛіМ. 23 ліст. / У сааўт.; Камсамолу: [Урывак] / / Піянер Бел. 26 вер.; А хто там ідзе?; Маё мне сонца правадыр: [Вершы] / / Там жа. 8 снеж.; Письмо в редакцию / / Правда. 19 дек.; Аб Сталіне-сейбіту песня мая; Выпраўляла маці сына...: [Вершы] / / Чырв. звязда. 8 снеж.

1941. Наш палкаводзец; Парад; Хлопчык і лётчык; Слава табе, Армія!: [Вершы] / / Слава Арміі Чырвонай. Мн.; Прамова на ўрачыстым пасяджэнні, прысвечаным 35-годдзю яго літаратурнай дзейнасці / / Полымя. № 1; Дзякую партыі Леніна-Сталіна; Паклон мой народу за песні: [Вершы] / / Там жа. № 3; ЛіМ. 5 крас.; Паклон мой народу за песні!: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 1 крас.; Зара. 2 крас.; Звязда. 30 сак.; Палес. праўда. 3 крас.; Паднялася Беларусь / / Гомел. праўда. 17 ліп.; Звязда. 18 ліп.; Сов. Бел. 17 июля; Беларускаму народу / / Гомел. праўда. 24 ліп. / У сааўт.; Узнялася Беларусь / / За Сав. Бел. 19 ліп.; Паўстаў народ: [Верш] / / Там жа. 31 ліп.; Беларускім партызанам: [Верш] / / Там жа. 7 кастр.; Дванаццаць песень: (Урывак) / / Зара. 4 лют. / У сааўт.; Над ракой Арэсай: Урывак з паэмы / / Там жа. 22 сак.; Мінск, рэдакцыі «Звязды»: Тэлеграма / / Звязда. 13 сак. / Сааўт. Я.Колас; З першым Маем!: [Верш] / / Там жа. 1 мая; Беларускаму народу / / Там жа. 24 ліп.; Сов. Бел. 25 июля; Чырв. змена. 26 ліп. / Сааўт. Я.Колас; Выше знамя борьбы за свободу и независимость: (Речь на Всеславянском митинге в Москве 11 августа 1941 г.) / / Комс. правда. 12 авг.; Кіеў, Паўло Тычыне: [Віншаванне] / / ЛіМ. 1 лют. / У сааўт.; Мінулае: [Верш]; Сучаснае: (Урывак з паэмы «Над ракой Арэсай») / / Палес. праўда. 23 сак.; Да нас у госці май прыходзіць: (Урывак) / / Піянер Бел. 13 крас.; Все свои силы отдам народу / / Правда. 19 марта; Дзякую партыі Леніна-Сталіна: [Верш] / / Там жа. 27 марта; Чырв. змена. 28 сак.; Братья угнетенные славяне: Воззвание от имени Всеславянского митинга в Москве / / Там жа. 12 авг. / У сааўт.; Радзіма кліча да помсты / / Сав. Бел. 7 ліст.; Германский фашизм — злейший враг белорусского народа / / Сов. Бел. 22 июля; Witam was, dzieci / / Pioner. 12 czerw.; Gospodarstwo radzieckie / / Prawda Wileńska. 18 maja.

1942. Узнімайся, народзе мой, на вялікую расплату! [Прамова на радыёмітынгу 18 студз. 1942 г.] / / Лістоўка. Выданне аддзела прапаганды і агітацыі ЦК КП(б)Б; Раздавім фашысцкую гадзіну. № 32; Правда. 20 янв.; Беларускія сыны: [Верш] / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 33; За сваб. Бел. 3 ліп.; Пад прыкрыццём спадніц / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 50; Фашысцкім катам: [Верш] / / Там жа. № 63; «Партызаны, партызаны...»: [Урывак з верша] / / За сваб. Бел. 9 крас.; Грабежнік: [Верш] / / Там жа. 7 ліст.; Кліч да беларускага народа / / Сав. Бел. 11 студз. [У сапраўднасці аўт. К.Чорны]; Хлопчык і лётчык на вайне: [Верш] / / Сав. Бел. 27 мая; Зноў будзем шчасце мець і волю!: [Верш] / / Там жа. 4 чэрв.; Беларускім партызанам: [Верш] / / Там жа. 2 ліп.

1943. Аб Сталіне-сейбіту; Беларускім партызанам; Паўстаў народ; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вер-

шы] / / Беларусь. М. Альм. 1; Беларускім партызанам: [Верш] / / Моладзь Беларусі ў баях за Радзіму. М.; Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1 мая; Сялян. газ. 13 мая; Партызанам / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 91; Навала: (З няскончанай балады Янкі Купалы «Дзевяць асінавых коллеў») / / Звязда. 14 ліп.; Зноў будзем шчасце мець і волю!: [Верш] / / Там жа. 6 кастр.

1944. Ты будзеш шчаслівы: [Верш] / / Беларусь. № 1; Беларускім партызанам: [Верш] / / Белосток. правда. 1 янв.; Гомел. праўда. 28 чэрв.; Лютуе Гітлер ашалелы: [Верш] / / Чырв. змена. 8 чэрв.

1945. Аб Сталіне-сейбіту; Ты будзеш шчаслівы; Паўстаў народ; Беларускім партызанам; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вершы] / / За шчасце Беларусі. М.; Л.; Арлянятам; Мой край; На нашым полі; Хлопчык і лётчык: [Вершы] / / Бярозка. № 2—3; Калыханка: [Верш] / / Там жа. № 4; Табе, правадыр: [Верш] / / Полымя. № 7—8; Піянер Бел. 20 вер.; Наша моладзь / / Гомел. праўда. 26 жн.; «Мы зноў адбудуем, узнімем з руінаў...»: [Верш] / / За Радзіму. 23 вер.; Хлопчык і лётчык на вайне: [Верш] / / Зорька. 28 июня; Піянер Бел. 23 лют.; Экспромт: [Верш] / / ЛіМ. 1 чэрв.; Юрачка: [Верш] / / Піянер Бел. 15 сак.; Груша: [Верш] / / Там жа. 19 крас.; Май: [Верш] / / Там жа. 1 мая; З пісем паэта: [Вытрымкі з лістоў] / / Там жа. 28 чэрв.; Маё мне сонца правадыр: [Верш] / / Там жа. 28 чэрв.; Ты з Заходняй, я з Усходняй: [Верш] / / Там жа. 20 вер.; Новая восень: [Верш] / / Там жа. 1 ліст.; Мароз: [Верш] / / Там жа. 20 снеж.; Сэрца і думка мне кажа...: [Верш] / / Сав. селянін. 22 крас.; Сталіну; Паўстаў народ; Маладая Беларусь: [Вершы] / / Там жа. 9 снеж.

1946. Ой, павей, вецер!..; Ты мне песню спей, дзяўчына...; З новай думкай...; Ты з Заходняй, я з Усходняй...; Сонца свяціла аднолькава... Слава табе, Армія!..; Засвяціла ясна зорка...; Настаў чарод...: [Вершы] / / Семнаццатага верасня. Мн.; Гарыслава: Урывак з паэмы / / Беларусь. № 5—6; Сасонка: [Верш] / / Бярозка. № 8—9; Дзе ні кінь — дык клін; Асёл і яго цень; Селянін і конь; Груган і салавей; Паэзія; Пчолы і трутні: [Вершы са зборніка «Спадчына»] / / Вожык. № 12; Дзевяць асінавых колляў: Балада; [Аўтабіяграфічныя лісты] / / Полымя. № 6; Алеся: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 4—5; Ты з Заходняй, я з Усходняй: [Верш] / / Бальш. Пал. 17 вер.; Сталин. молодёжь. 18 сент.; Памяці Максіма Горкага: [Верш] / / Гомел. праўда. 18 чэрв.; Піянер Бел. 19 чэрв.; Дзень Канстытуцыі: [Верш] / / Гомел. праўда. 5 снеж.; Нашаму дэпутату: [Верш] / / Піянер Бел. 8 лют.; Выбары: [Верш] / / Там жа. 13 лют.; Аб Сталінесейбіту: [Верш] / / Там жа. 7 жн.; Нашаму дэпутату; На выбары вышлі...: [Вершы] / / Чырв. змена. 31 студз.

1947. Дзень добры, Масква!; Шляхі; Табе, правадыр; Аб Сталіне-сейбіту; Хлопчык і лётчык: [Вершы] / / Роднай Маскве. Мн.; Беларускім партызанам: [Верш]; Курган: [Паэма] / / Эстрада. Мн.; Прафесару Б.Эпімах-Шыпілу: [Верш] / / Беларусь. № 6; Калыханка: [Верш] / / Бярозка. № 5; Алеся: [Верш] / / Там жа. № 6; Дзень добры, Масква: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 7 вер.; Палес. праўда. 7 вер.; Сэрца і думка мне кажа... / / Гомел. праўда. 28 чэрв.; Сялян. газ. 28 чэрв.; Засвяціла ясна зорка: [Верш] / / Заря. 17 сент.; Паэт аб сабе [З аўтабіяграфічных матэрыялаў Я.Купалы] / / Піянер Бел. 25 чэрв.; Славуты домік; Перамога: [Вершы] / / Там жа. 25 чэрв.; Ты з Зяходняй, я з Усходняй: [Верш] / / Сав. селянін. 4 вер.; Кандыдатам народа [Урывак з верша] / / Сталин. молодёжь. 26 янв.; А мы сабе сеем...: [Верш] / / Там жа. 16 марта; Наша моладзь: [Верш] / / Чырв. змена. 28 чэрв.

1948. Цвіці, каласуйся, мой край!: [Верш] / / Бярозка. № 7; Наша моладзь: [Верш] / / Там жа. № 9; Выбары: [Верш] / / Піянер Бел. 14 студз.

1949. Табе, правадыр; Аб Сталіне-сейбіту; Арлянятам; Дзве сястры; Сыходзіш, вёска, з яснай явы; Песня будаўніцтву; Трэба нам песень; Алеся; Хлопчык і лётчык; Лён; Вечарынка; Госці; Памяці Максіма Горкага; Дзень добры, Масква!; А мы сабе сеем і сеем; Выпраўляла маці сына; Сыны; Як у госці сын прыехаў; Украіна; Грузія; Беларускім партызанам; Паўстаў народ; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вершы] / / Беларуская савецкая паэзія. Мн.; Сонца свяціла нам аднолькава; Засвяціла ясна зорка...: [Вершы] / / В единій великій радянській сім'ї. К.; Аб Сталіне родным: [Верш] / / Янку Купалу. Мн.; Я Сталіну мудраму песню спяваю...: [Верш] / / Бярозка. № 12; Дэлегатам II з'езда савецкіх пісьменнікаў БССР: [Верш] / / Вожык. № 11; Дзень Канстытуцыі: [Верш] / / Больш. Пал. 5 снеж.; Аб Сталіне-сейбіту; Сыходзіш, вёска, з яснай явы; Песня трактарыстцы: [Вершы] / / Сав. селянін. 26 чэрв.

1950. Расчыні шырока дзверы...: [Верш] / / Бярозка. № 11; Нашай Канстытуцыі: [Верш] / / Зара. 5 снеж.; Я Сталіну мудраму песню спяваю...: [Верш] / / Звязда. 8 сак.; Піянер Бел. 12 сак.; Са Сталіным лёгка жывецца на свеце... / / Піянер Бел. 5 ліп.

1951. Нашаму святу: [Верш] / / Бярозка. № 11; Памяці Максіма Горкага: (Урывак з верша) / / Піянер Бел. 21 чэрв.; Наша моладзь: [Верш] / / Чырв. змена. 25 крас.

1952. Вялікаму Сталіну: (Пісьмо беларускага народа) / У сааўт.; Табе, правадыр...; Аб Сталіне-сейбіту; Дзень добры, Масква!; А мы сабе сеем і сеем; Хлопчык і лётчык; Грузія; Паўстаў народ: [Вершы] / / Ад шчырага сэрца. Мн.; Вялікаму Сталіну: (З пісьма беларускага народа) / У сааўт.; Аб Сталіне-сейбіту; Нашаму святу; Мы людзі свабодныя; Камсамолу; Дзень Канстытуцыі; Май; Сыны; Алеся; Хлопчык і лётчык; Лён; Вечарынка; Беларускім партызанам; Заўсёды наперад; Дзень добры, Масква!..; Украіна; Грузія; Дыктатура працы: [Вершы] / / Мастацкае слова. Мн.; Дзень добры, Масква!..; Аб Сталіне-сейбіту (Урывак з верша); Шляхі; Дзень Канстытуцыі; Алеся; На нашым полі: [Вершы] / / Школьная эстрада. Мн.; Сыны: [Верш] / / Бярозка. № 6; Сыны; Дзень добры, Масква!; Табе правадыр: [Вершы] / / Віцеб. рабочы. 28 чэрв.; Аб Сталіне-сейбіту; Ты з Заходняй, я з Усходняй: [Вершы] / / Гродн. праўда. 6 ліп.; Аб Сталіне сейбіту: (Урывак); Дыктатура працы; Ленін: [Вершы] / / За Радзіму. 6 ліп.; Слаўлю я партыю Леніна-Сталіна; Ты з Заходняй, я з Усходняй: [Вершы] / / Зара. 6 ліп.; Хлопчык і лётчык: [Верш] / / Піянер Бел. 3 ліп.

1953. Шляхі: [Верш] / / Бярозка. № 11; Памяці Максіма Горкага: [Верш] / / Гомел. праўда. 28 сак.; Нашай Канстытуцыі: [Верш] / / Зара. 11 студз.

1954. Алеся: [Верш] / / Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн.; Украіна; Бандароўна; Тарасова доля; Памяці Т.Шаўчэнкі: [Вершы] / / Сястры Украіне. Мн.; Украіна: [Верш] / / Бярозка. № 1; Віцеб. рабочы. 23 мая; Чырв. змена. 22 мая; Саўгас-горад: [Урывак з верша] / / Чырв. змена. 12 чэрв.

1955. Вечна жыве паэзія / / ЛіМ. 26 ліст.

1956. Дыктатура працы; Алеся; Лён: [Вершы] / / Мастацкае слова. Мн.; Спадчына: [Верш] / / Ніва. 1 крас.; Алеся: [Верш] / / Там жа. 27 мая.

1957. А хто там ідзе?; Я не паэта...: [Вершы] / / Беларускі каляндар на 1957 год. Беласток; Для вякоў патомных: (Урывак з паэмы «Барысаў») / / Наш дарагі Ільіч. Мн.; Арлянятам; Вечарынка; Госці: [Вершы] / / Пад сцягам Кастрычніка. Мн.; Алеся: [Верш] / / Бярозка. № 3; Калг. праўда. 13 кастр.; Наша моладзь; За ўсё: [Вершы] / / Бярозка. № 7; На тэму крытыкі і самакрытыкі: [Верш] / / Вожык. № 12; Ніва. 28 ліп.; «Вам на памяць Серп і Молат»; Бай: [Вершы] / / Вясёлка. № 3; Другія зоры прад вачыма і па-другому б'ецца сэрца: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 4 кастр.; Вось тут і жыві: [Верш] / / Там жа. 2 ліст.; З новай думкай; Накарміліся панскаю ласкай: [Вершы] / / Гродзен. праўда. 7 ліп.; Заўсёды наперад; На нашым полі: [Вершы] / / Калг. жыццё. 2 крас.; Песня мая: [Верш] / / ЛіМ. 6 ліп.; Тарасова доля: [Урывак з паэмы] / / Маг. праўда. 28 чэрв.; Тутэйшыя: [Верш] / / Ніва. 3 сак.; Мая навука: [Верш] / / Там жа. 7 крас.; Святая праўда: [Верш] / / Там жа. 5 мая; Асёл і яго цень: [Байка] / / Там жа. 21 ліп.; Юрачка: [Верш] / / Піянер Бел. 5 ліп.

1958. Для вякоў патомных: (Урывак з паэмы «Барысаў») / / Між нас жыве Ленін. Мн.; Дыктатура працы; Наша моладзь: [Вершы] / / Рэпертуарны зборнік.

Мн.; Наша моладзь; Арлянятам; Алеся; На нашым полі: [Вершы] / / Юным дэкламатарам. Мн.; Добры дзень, Масква: [Верш] / / Бярозка. № 12; Наша моладзь: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 82; Красуйся ў радасці, Айчына!: [Верш] / / Там жа. № 83; Алеся: [Верш] / / Там жа. № 89; Дарогі: [Верш] / / ЛіМ. 11 студз.; Вы кажаце; Спроба актавы; Песня званара; Я ад вас далёка; Можна: [Вершы] / / Ніва. 15 чэрв.; Раскіданае гняздо: [Урывак з п'есы] / / Там жа. 6 ліп.

1959. Мая вера: [Верш] / / Антырэлігійныя вершы беларускіх паэтаў. Мн.; З песень мужычых; Мая вера; Слугам алтарным: [Вершы] / / З цемры да святла. Мн.; Наш край; Кастрычніцкая песня; Лістапад: [Вершы] / / Мы спяваем. Мн.; Автобиография / / Советские писатели: Автобиографии: В 2 т. М. Т. 1; На нашым полі: [Верш] / / Вясёлка. № 7; Вечарынка: [Верш] / / За вярт. на Радзіму. № 39; Я ад вас далёка...: [Верш] / / Там жа. № 48; Брату ў чужыне: [Верш] / / Там жа. № 52; Кастрычніцкая песня: [Верш] / / Там жа. № 80; Мы людзі свабодныя: [Верш] / / Там жа. № 81; «Братняй дапамогай...»: [Верш] / / Там жа. № 82; Мароз: [Верш] / / Там жа. № 92; А зязюлька кукавала...: [Аўтограф верша] / / ЛіМ. 8 ліп.

1960. На нашым полі; Хлопчык і лётчык; Лістапад: [Вершы] / / Дзецям. Мн.; Аўтабіяграфія; З аўтабіяграфічных пісьмаў / / Любімы паэт беларускага народа. Мн.; Маладая Беларусь: [Верш] / / Голас Радзімы. № 39; Мы людзі свабодныя: [Верш] / / Там жа. № 45; Дыктатура працы; Песня будаўніцтву; Дзе крыўда адвечная спела; Нашай канстытуцыі: [Вершы]; Сіла магутная: [Выказванні] / / Там жа. № 49; Нашаму святу: [Верш] / / Там жа. № 84.

1961. Мужык; Мая малітва; «Пакіньма напуста на лёс свой наракаць...»; Там...; Родныя песні; Вы кажаце...; Я не для вас...; Перад бурай; Лета; Чорныя вочы; Ворагам Беларушчыны; Можна; Я не паэта...; Адпаведзь; З песень аб сваёй старонцы; Гэта крык, што жыве Беларусь; А хто там ідзе?; Я мужык-беларус...; Чаго нам трэба; Касьба; Аратаму; Касцам; Яшчэ прыйдзе вясна; Роднае слова; Зваяваным; Памяці Т.Шаўчэнкі; Песняру-беларусу; Як я полем іду...; Песня званара; Мой дом...; Я ад вас далёка...; Лета; Жніво; Мая думка; І вецер, і сокал, і я...; Гэй, наперад!; За свабоду сваю; Выйдзі...; Мая малітва; З кутка жаданняў; Песня мая; Маладая Беларусь; Бацькаўшчына; Час!; Мая навука; З Новым годам; Арлянятам; За ўсё ; Сыходзіш, вёска, з яснай явы...; Дыктатура працы; Новая восень; Заўсёды наперад; Я — калгасніца...; На нашым полі; Хвалююцца марскія хвалі...; Алеся; Лён; Дарогі; Мы людзі свабодныя; Наша моладзь; А мы сабе сеем і сеем...; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вершы]; Курган; Яна і я; Безназоўнае: [Паэмы]; З паэмы «Над ракой Арэсай» / / Анталогія беларускай паэзіі: У 3 т. Мн. Т. 1; Явар і каліна; Наша моладзь; Арлянятам; Заўсёды наперад; Мароз; Зімовая ноч; Мая вера: [Вершы] / / Вершы, аднаактовыя п'есы. Мн.; Дзень добры, Масква!..; Шляхі; Памяці Максіма Горкага: [Вершы] / / Вянок дружбы. Мн.; Заўсёды наперад; Нашаму святу: [Вершы] / / Для школьнай эстрады. Мн.; Тарасова доля: Урыўкі з паэмы / / Бярозка. № 3.

1962. Якубу Коласу; Якубу Коласу: [Вершы] / / Жыццё для народа. Мн.; Ліст у рэдакцыю [газ. «Савецкая Беларусь» ад 23.06.25 г.]; Ліст у рэдакцыю [газ. «Звязда» ад 10.12.30 г]; Усе свае сілы, усе свае парывы думак і сэрца аддаю на ажыццяўленне гэтай вялікай ідэі — пабудовы сацыялізма: [Прамова]; Жыццё наша такое вясёлае, што песні самі на вусны просяцца: (Прамова на ўрачыстым юбілейным сходзе 11 снежня 1935 г.); Прамова на ўрачыстым пасяджэнні, прысвечаным 35-годдзю літаратурнай дзейнасці / / Народны паэт Беларусі. Мн.; Піянерскае: [Верш] / / Піянерам Беларусі. Мн.; «З Масквы, з Крамля...»; Мы людзі свабодныя: [Вершы] / / Слаўце Радзіму. Мн.; Прымакі: Жарт сцэнічны / / А гармонік грае, грае. № 7; «Я мужык-беларус...»: [Верш] / / Бярозка. № 11; Фэлькава вяселле; Груган і салавей; Ястраб, лісіца і певень; І што я ёй зрабіў такое?; Для тых, якіх люблю; Лявоніха; Юрачка: [Вершы] / / Вожык. № 12; Узніміся, сцяг чырвоны; Беларусы не будуць рабамі...; Шаг у шаг...; Ну, таварышы, ў паход!; На штыхі: [Вершы]; Пісьмы Ф.Ф.Туруку (Неапублікаваныя рукапісы і пісьмы Янкі Купалы) / Публ. Я.Шарахоўскага / / Полымя. № 4; Песня будаўніцтву: [Верш] / / Звязда. 5 ліп.; Калг. праўда. 5 ліп.; «Трэба нам песень не гэткіх, што некалі...»: [Верш] / / Сов. Бел. 5 июня; Наша моладзь: [Верш] / / Фізкультурнік Бел. 6 ліп.

1963. «Беларусь, мая радзіма...»; «Грузія, дружная з сонцам краіна...»: [Урыўкі з вершаў] / / Дружбай з'яднаны мы назаўжды. Мн.; Аўтабіяграфія / / Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Вясна; Вясенняя раніца; Явар і каліна; Лета; Летняя раса; Усюды лета...; У вырай; Зімой у лесе; Мароз: [Вершы] / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Этапы шляху баявога: [Верш] / / Бярозка. № 10; «Абавязаны Савецкай уладзе» / / Голас Радзімы. № 83; Асёл і яго цень: [Байка] / / Ніва. 19 мая.

1964. Польскія вершы Я.Купалы: Wiosna; W noc majową; Jesień; «Czy widzisz chmur zastęp, co miota sniegami...»; Białorusin; Nie dla was; Wiosna; Tułacz; O zmroku; «Przestańcie marzyć o sławnej przeszłości...»; Wróci wiosna, wróci; «Miłuję cię, ziemio; Hej, w świat!; «W bilach wieczystych w swych mrzonkach, zamknięci...»; Z motywów jesiennych; Z piosnek sieroty; Jakby wiosna; Wczoraj było; Ziemio; Fragment; «Sny ułudne, nierozbudne...»; «Kto z was druhy, bracia moje...» / / Навуковы зборнік. Беласток; Блізкім і далёкім; Бацькаўшчына; Адшчапенцам (заходнім); Дыктатура працы: [Вершы]; Ліст у рэдакцыю («Звязда». № 90. 1931); Ліст у рэдакцыю («ЛіМ». 17. 1932. 10 вер.); Беларускім партызанам: [Верш] / / Няпрошанае апякунства. Мн.; Прамова на юбілейным пленуме ССП СССР у Кіеве, прысвечаным 125-годдзю з дня нараджэння Т.Р.Шаўчэнкі / / Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн.; Тарасова доля: Урывак з паэмы / / Мін. праўда. 8 сак.; Піянер Бел. 6 сак.; «І лягла ж цішына...»: [Верш] / / Ніва. 9 лют.

1965. «У доме сямёра дзяцей засталося...»: [Урывак з верша «Град»]; Роднае слова: [Верш] / / Беларускі каляндар 1966. Беласток; Для вякоў патомных: З паэмы «Барысаў» / / Ленін заўсёды з намі. Мн.; Кастрычніцкая песня: [Верш] / / Вясёлка. № 11.

1966. Беларускія сыны; Фашысцкім катам: [Вершы] / / Вожык у дарозе. Мн.; Брату ў чужыне: [Верш] / / Люблю наш край. Мн.; Мужык; Праз вайну; А хто там ідзе?: [Вершы]; Адвечная песня: Урывак з паэмы; Зімой у лесе; Жняя: [Вершы]; Курган: [Паэма]; Бай; Арлянятам; Май; Нашаму святу; Алеся; Хлопчык і лётчык: [Вершы] / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Мароз; Выпраўляла маці сына; З першым маем; Наша моладзь; Нашаму святу; Дзень Канстытуцыі; Нашай Канстытуцыі...: [Вершы] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Прыяцелі; Ламант пана Кавалюка; Нашы дэпутаты: [Вершы] / / Полымя. № 10.

1967. Арлянятам; Алеся; Хлопчык і лётчык; Юрачка; Бай: [Вершы] / / Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 1; Мужык; Чаго б я хацеў; З песень а бітвах; Зашумеў лес разгуканы; Спрасоння; Што ты спіш?; Там; Вясна; Хай жа вам так не здаецца...; На службе; Вы кажаце; Ворагам беларушчыны; Я не для вас...; Перад бурай; Не чакай; Лета; Праступнік; З маіх песень; А хто там ідзе?; Песня вольнага чалавека; «Я відзеў душы сільныя...; Воля; З песень беларускага мужыка; Вось тут і жыві...; Якія; Захад сонца; Зіма; Я не паэта; Аратаму; Роднае слова; «Грымну я, грымну па струнах бунтарных...»; Перад вясельнай; Зваяваным; Не ўздыхай; Памяці Шаўчэнкі; Паводка; Песня-байка; Заклятая кветка; Вясельнік; Перад світаннем; Адцвітанне; Снег; Песня званара; Тут і там; Песня сонцу; Явар і каліна; Я ад вас далёка; Мая думка; «Я нясу вам дар...»; Гуслі-самаграі; Адгукніся, душа!..; Вясна; З песень аб мужыцкай долі; Зімой у лесе; Знямога; Наша мінуўшчына; Песня; Пакахай мяне, дзяўчына...; Сірочая доля; Ці ты ўзойдзеш калі, сонца?; Як тут весела спяваці?; Гэй, наперад!; Дуб; Хохлік; Песня мая; Жняя; З летніх малюнкаў; За свабоду сваю...; Над ракою ў спакою; Летняя раса; Слугам алтарным; Выйдзі...; З кутка жаданняў; Я люблю; Вёска; Дзе ты, шчасце маё?..; Жнеям; Маладая Беларусь; Наша песня; Не для нас...; Паляці, мая

мысль...; Суды; Ці ж не доля мая?!; Шлях мой...; Усюды лета; Будзь смелым!..; Жар не згас; Янка і свабода; Дзе ні кінь — дык клін!; Моладзі; На полі тае; Б'юць трывогу званы...; Маё цярпенне; Плача восень; Мая вера: [Вершы] / / Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн.; Водклік з 29 кастрычніка 1905 г. у Мінску: [Верш] / / Горад і годы. Мн.; Для вякоў патомных: (З паэмы «Барысаў») / / Мы славім Леніна, мы славім партыю. Мн.; Наш дарагі Ільіч. Мн.; Нашаму святу: [Верш] / / Бярозка. № 11; «А хто там ідзе, а хто там ідзе...»: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Хлопчык і лётчык: [Верш] / / Там жа. № 7; Вам на памяць серп і молот...: [Верш] / / Там жа. № 11; Памяці Марыі Капіцкай: [Верш] / / Ніва. 5 сак.; Мая навука: [Верш] / / Там жа. 9 ліп.

1968. Явар і каліна: [Верш] / / Ад родных ніў, ад роднай хаты. Мн.; Максіму Горкаму; Памяці Максіма Горкага / / Максім Горкі і Беларусь. Мн.; Хлопчык і лётчык; Лістапад: [Вершы] / / Мы весёлые ребята. Мн.; Вясна; Явар і каліна; Лета; Летняя раса; У вырай; Зімой у лесе; Мароз: [Вершы] / / Слова аб роднай прыродзе. Мн.; Наша моладзь: [Верш] / / Бярозка. № 10; «Безумству храбрых...» / / Неман. № 3; Заўсёды наперад: [Верш] / / Ніва. 14 крас.

1969. Для вякоў патомных: Урывак з паэмы «Барысаў» / / Жыве між нас геній. Мн.; «Загоім раны, адбудуем...»: [Верш] / / Бярозка. № 7; Слава табе, Армія!: [Верш] / / Там жа. № 9; «Між топкіх багнішчаў...»: Урывак з верша / / Голас Радзімы. № 40.

1970. Арлянятам: [Верш] / / Арлянятам. Мн.; Вялікаму Кастрычніку: [Верш] / / З Леніным заўсёды Беларусь. Мн.; Новая восень; Ідзе будаўніцтва: [Вершы] / / Крынічка. Мн.; Адшчапенцам (заходнім): [Верш]; Заступніцтва мне не патрэбна; Супраць юбілейнага фарсу: (Лісты ў рэдакцыю) / / На задворках. Мн.; Вось тут і жывi!; З песень мужычых; Арлянятам; Сыходзіш, вёска, з яснай явы: [Вершы] / / Наша рэспубліка. Мн.; Любімы настаўнік наш Ленін: [Верш] / / Бярозка. № 4.

1971. Я ад вас далёка...; Госці: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 26.

1972. Асёл і навука; Мікіта і валы; Ігнат і п'яўкі; Два мужыкі і глушэц; Бот і лапаць; «Чын», герб і лапаць; Пчолы і трутні: [Байкі] / / Беларускія байкі. Мн.; Дыктатура працы: [Верш] / / Залацінкі. Мн.; Даўгажданая; Явар і каліна; Пакахай мяне, дзяўчынка...; З недацветаў; А яна...; Як у лесе зацвіталі...; Лён; Генацвале: [Вершы] / / Зорка Венера. Мн.; За ўсё: [Верш] / / Дзень паэзіі — 72. Мн.; Дзень добры, Масква!: [Верш] / / Бярозка. № 1; Мая навука: [Верш] / / Там жа. № 7; Хлопчык і лётчык: [Верш] / / Вясёлка. № 7; Песня будаўніцтву; Спадчына: [Вершы] / / Голас Радзімы. № 29; Песня будаўніцтву; Мы людзі свабодныя: [Вершы] / / Вяч. Мінск. 6 ліп.; З Масквы, з Крамля...: [Верш] / / Там жа. 7 ліп.; Гусляр; Мая малітва; Спадчына: [Вершы] / / Знамя юности. 7 июля; «Пасылаю табе жменю вершаў...»: Лісты Я.Купалы да С.Гарадзецкага / / ЛіМ. 14 ліп.; Украіна: [Верш] / / Сел. газ. 30 июня.

1973. Заўсёды наперад; Украіна: [Вершы] / / Братэрства. Мн.; А хто там ідзе?; Мы людзі свабодныя: [Вершы] / / Народныя паэты Беларусі. Мн.; Зімой у лесе: [Верш] / / Голас Радзімы. № 51.

1974. Хлопчык і лётчык; Лістапад: [Вершы] / / Мы веселые ребята. Мн.; Узнялася Беларусь; Кліч да беларускага народа! / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускай савецкай публіцыстыкі. Мн.; Дзве сястры: [Верш] / / Работніца і сялянка. № 11; На пачатку лета: [Вершы] / / Родная прырода. № 3; [Выказванні пра А.С.Пушкіна] / / ЛіМ. 7 чэрв.

1975. Шляхі: [Верш] / / Камуністы. Мн.; Святкаванне Купалы у Вільні; «Кастусь Каліноўскі»; Адвечная песня; Сон на кургане: [Драматычныя паэмы]; Паўлінка; Раскіданае гняздо: [П'есы]; Беларуская вечарынка у Пецярбургу / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 1; Беларускім партызанам: [Верш] / / Полымя. № 5.

1976. Асёл і навука: [Байка] / / Каляда А. Выразнае чытанне. 2 выд., перапрац. і дап. Мн.; Сыны; Лён: [Вершы]; Над ракой Арэсай: (Урывак з паэмы) / / Люблю будзённы дзень... Мн.; «Ці помніш ты пагляд нясмелы...»: З верша «Брату ў чужыне» / / Голас Радзімы. 27 мая.

1977. Аб народнай вайне: [Нарыс] / / Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 1; Выпраўляла маці сына: [Верш] / / Дзень добры, мама! Мн.; А хто там ідзе?: [Верш] / / Поэзия Европы: В 3 т. М. Т. 3. Ч. 1.

1978. Спадчына; За ўсё...; Хвалюююцца морскія хвалі...; Шляхі; Украіна; З недацветаў; Аб дзяўчыне; Генацвале: [Вершы] / / Адданасць. Мн.; Памяці Вінцука Марцінкевіча: [Верш]; «Залёты», аперэтка Дуніна-Марцінкевіча; А ўсё ж такі мы жывём!..; Чаму плача песня наша? (Адказ Юрцы Верашчаку): [Артыкулы]; «Лірнік вясковы»: (Памяці Ул.Сыракомлі): [Верш] / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн.; Забытая скрыпка; У купальскую ноч; «Братка і сястрыца»; Песня; Страшны вір; Забытая карчма; Буслы; Рунь; Першы снег; Ваяк: [Балады] / / Беларуская балада. Мн.; Паўлінка: Камедыя ў двух актах; Прымакі: Сцэнічны жарт у адным акце; Раскіданае гняздо: Драма ў пяці актах / / Беларуская дакастрычніцкая драматургія. Мн.; Арлянятам; Наша моладзь: [Вершы] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.;·Беларускім партызанам; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вершы] / / Сэрцам табе прысягаю. Мн.; Чаму плача песня наша? (Адказ Юрцы Верашчаку); «Грай, мая жалейка...»; «Адгукніся, душа, песняй звонкай грымні!»; Я не для вас...; Гусляр; «Вы, паны, мяне з песняй к сабе прызываеце...»; «Песня мая не ўзышла сярод кветак...»; «Песні маёй не патрэбны святліцы...»; З кутка жаданняў; Наша песня; «Я адплаціў народу...»; Трэба нам песень: [Вершы] / / Уводзіны ў літаратуразнаўства: Хрэстаматыя. Мн.; Новая восень: [Верш] / / Беларусь. № 12.

1979. Водклік з 29 кастрычніка 1905 г. у Мінску; Ігнату Буйніцкаму: [Вершы] / / Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.; Ой, павей, вецер!..; Ты мне песню спей, дзяўчына...; Калыханка; Накарміліся панскаю ласкай...; З новай думкай; Слава табе, Армія...; Настаў чарод...: [Вершы] / / Покліч долі адзінай. Мн.; А хто там ідзе?: [Верш] / / Поэзия Европы. М. Т. 3. Ч. 1.

1980. Арлянятам; Наша моладзь; Беларускім партызанам: [Вершы] / / Такія сэрцы ў нас. Мн.; Сосны; Ты ж на поўначы...; Сосны далёкія, блізкія сосны...: [Вершы] / / Беларусь. № 6; Наша моладзь: [Верш] / / Бярозка. № 9; Вясёлка. № 9; Чырв. змена. 9 вер.

1981. З аўтабіяграфічных пісьмаў / / Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя крытычных матэрыялаў. Мн.; Піянерскае: [Верш] / / Тверже шаг, пионерия! Мн.; Мая вера; Слугам алтарным: [Вершы] / / Туман трэба развеяць. Мн.; Зімой у лесе: [Верш] / / Вясёлка. № 1; Вясна: [Верш] / / Там жа. № 3; Усюды лета: [Верш] / / Там жа. № 6; Новая восень: [Верш] / / Там жа. № 9; Дзве дзяўчыны; Сосны; Улетку: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 7.

1982. Украіна: [Верш] / / Дзень паэзіі—82. Мн.; Спадчына: [Верш]; І пайшла, і пайшла: (З паэмы «Безназоўнае»); Беларусі Ардэнаноснай: (Урывак); Вялікаму Кастрычніку; Украіна; Генацвале; Шляхі: [Вершы] / / На сцягу і ў сэрцы. Мн.; Якубу Коласу: («Як калісь спявалі...»); Якубу Коласу: («Жыві ў радасці і ў шчасці...»): [Вершы] / / Нам засталася спадчына. Мн.; Нашаму святу: [Верш] / / Сучаснік. Мн.; Miluję cię, ziemio / / Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne. Warszawa; Шляхі: [Верш] / / Бярозка. № 1; «Да нас у госці май прыходзіць...»: [Верш] / / Вясёлка. № 5; Алеся; Хлопчык і лётчык; Юрачка; Бай: [Вершы] / / Там жа. № 7; Якубу Коласу: [Верш] / / Там жа. № 11; Заўсёды наперад: [Верш] / / Вожык. № 12; А хто там ідзе?: [Верш] / / Неман. № 7; «Я веру, песень маіх кліч бунтарскі...»: Урывак з верша «Шляхам гадоў» / / Полымя. № 6; Якубу Коласу: [Верш] / / Там жа. № 10; Арлянятам: [Верш] / / Там жа. № 12; Ты прыйдзі; Дзве таполі: [Вершы] / / Работніца і сялянка. № 6; Бай; Юрачка: [Вершы] / / Там жа. № 7; За ўсё...: [Верш] / / Віцеб. рабочы. 7 ліп.; Украіна: [Верш] / / Голас Радзімы. 30 снеж.; Вялікаму Кастрычніку: [Верш] / / ЛіМ. 26

лют.; З Масквы, з Крамля хадою ўдумнай...: [Верш] / / Там жа. 2 ліп.; Пакінем спадчыну мы для патомкаў; Алеся; Бай; Хлопчык і лётчык: [Верш] / / Ніва. 4 ліп.; Бацькаўшчына: [Верш] / / Там жа. 18 ліп.; Мужык: [Верш] / / Там жа. 25 ліп.; Мая малітва: [Верш] / / Там жа. 1 жн.; Я не для вас: [Верш] / / Там жа. 8 жн.; Я не паэта: [Верш] / / Там жа. 15 жн.; А хто там ідзе?: [Верш] / / Там жа. 22 жн.; Песня мая: [Верш] / / Там жа. 29 жн.; Гэй, наперад: [Верш] / / Там жа. 5 вер.; З песень аб сваёй старонцы: [Верш] / / Там жа. 12 вер.; Мая думка: [Верш] / / Там жа. 26 вер.; Можна...: [Верш] / / Там жа. 10 кастр.; Арафаму: [Верш] / / Там жа. 17 кастр.; Спадчына: [Верш] / / Там жа. 24 кастр.; Песня будаўніцтву: [Верш] / / Сел. газ. 7 июля; Выпраўляла маці сына: [Верш] / / Чырв. змена. 7 ліп.

1983. Дзень добры, Масква!..; Хлопчык і лётчык; Алеся; Юрачка; Бай: [Вершы] / / Вяснянка. Мн.; Для вякоў патомных: (З паэмы «Барысаў»): [Верш] / / Заўсёды з Леніным. Мн.

1984. З верша «Украіна» / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Піянерскае; Хлопчык і лётчык: [Вершы] / / Бярозка. Мн.; Беларускім партызанам: [Верш] / / Дзень паэзіі—84. Мн.; Беларускім партызанам; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вершы] / / За цябе, радзіма! Мн.; Бай; Мароз; Кароль; Арлянятам; Піянерскае; Нашаму святу; Алеся; Хлопчык і лётчык; Заўсёды наперад; Сыны: [Вершы] / / Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн.; Спадчына; Мая навука; У вырай!; На смерць Сцяпана Булата; Арлянятам; Украіна; Госці; Лён; Тарасова доля; Беларускім партызанам; Зноў будзем шчасце мець і волю: [Вершы] / / Хрэстаматыя па беларускай савецкай літаратуры. Мн.; Выпраўляла маці сына; З першым маем; Дзень Канстытуцыі; Наша моладзь; Нашаму святу; Нашай Канстытуцыі: [Вершы] / / Чырвоныя лісткі календара. Мн.; Мы людзі свабодныя: [Верш] / / Беларусь. № 1.

1985. [Выказванне аб вуснай народнай творчасці] / / Беларускі фальклор. Мн.; З верша «Грузія» / / Дружная з сонцам. Мн.; Беларускім партызанам: [Верш] / / Партызаны, партызаны... Мн.; Наша моладзь; На нашым полі: [Вершы] / / Твой зорны час. Мн.

1988. Тутэйшыя: Трагічна-смяшлівыя сцэны ў 4-х дзеях / / Полымя. № 9; Вершы розных гадоў / Публ. Б.Сачанкі / / Там жа. № 10; З літаратурнай спадчыны / Публ. Б.Сачанкі / / ЛіМ. 7 кастр.

1989. Купалаўская спадчына / Публ. Я.Саламевіча / / Дзень паэзіі—89. Мн.

1.4.

П а ж а р н і к і / З пол. Мн., 1928.

П а н ч П. Зямля / З укр. Мн., 1928.

Л ю б ч а н к а А. Пастух: Апавяданні / З укр. Мн., 1929. Рэц.: Б а р ы с М. / / Полымя. 1930. № 2.

П а л і ш ч у к В. Ленін: Паэма / З укр. Мн., 1930.

П у ш к і н А. Медны коннік: Пецярбургская аповесць / З рус. Мн., 1937.

С л о в а аб палку Ігаравым / З старажытнарус. Мн., 1952. Рэц.: Б у л а х о в М. «Слово о полку Игореве» в переводе Янки Купалы / / Сов. Бел. 1952. 21 июня.

Ш а ў ч э н к а Т. Кацярына: Паэма / З укр. Мн., 1964.

С л о в а аб палку Ігаравым / З старажытнарус. Мн., 1984.

1908. К а н а п н і ц к а я М. Тры дарогі («Ідуць тры сцежкі з хаты...»): [Верш] / З пол. / / Н. н. 22 мая.

1909. П ш ы б ы ш э ў с к і С. Снег: [Верш] / З пол. / / Н. н. 3 снеж.

1910. К а н а п н і ц к а я М. Пара: [Верш] / З пол. / / Н. н. 30 вер.

1912. П а л я ў н і ч ы і пара галубкоў: Легенда з індыйскай кнігі Магабгарата / / Н. н. 13 вер.

1914. К а н а п н і ц к а я М. Як кароль у паход выходзіў...: [Верш] / З пол. / / Н. н. 20 ліст.

1919. А п о в е с ц ь а б паходзе Ягоравым, Ягора Светаслаўлева, унука Алегава / З старажытнарус. / / Беларусь. 7—9, 11 ліст.

1920. У е й с к і К. Хаўтурны марш / З пол. / / Зборнік «Нашае нівы»: 1920. Вільня; К а н а п н і ц к а я М. Доля наша: [Верш] / З пол. / / Беларусь. 29 чэрв.; Ц і т ы з н а е ш старонку?: [Верш] / З пол. / / Там жа. 1 ліп.

1921. Н я к р а с а ў М. Агароднік: [Верш] / З рус. / / Дэкламатар. Вільня; П е с н я аб паходзе Ігара / З старажытнарус.; Ж у л а ў с к і Е. Эрос і Псыха: Сцэнічная аповесць у 7-мі раздзелах / З пол. / Вольны сцяг. № 5, 6; К р а ш э ў с к і Я. Дзед і баба: [Верш] / З пол. / / Зоркі. № 5; Н я к р а с а ў М. Агароднік: [Верш] / З рус. / / Бел. ведамасці. 14 ліст.; П а ц ь е Э. Міжнародны гімн (Інтэрнацыянал) / З фр. / / Сав. Бел. 20 ліп.

1924. М і ц к е в і ч А. Удагонку: Украінская балада / З пол.; Н я к р а с а ў М. Агароднік: [Верш] / З рус. / / Беларускі дэкламатар. Мн.; П а л і ш ч у к В. Ленін: Паэма / З укр. / / Полымя. № 1.

1925. К а н а п н і ц к а я М. Сасонка: [Верш] / З пол. / / Сасонка: Беларускі раманс. Мн.; У мгле: (Адзінота): [Верш] / З ням. / / У мгле: Беларускі раманс. Мн.

1926. Ш к а п с к а я М. «Яшчэ вісеў на блізкім ліхтары...»: [Верш] / З рус. / / Полымя. № 3 / Пер. пад крыпт. Л.І.

1927. П ш ы б ы ш э ў с к і С. Снег: [Верш] / / Дварчанін І. Хрэстаматыя новай беларускай літаратуры. Вільня; Б р а н е ў с к і У. Песня аб вайне грамадзянскай: Уступ да паэмы / З пол. / / Полымя. № 4.

1928. Н я к р а с а ў Н. Агароднік / З рус. / / Дэкламатар. Мн.

1929. Н я к р а с а ў М. У людзей і ў нас; К а л ь ц о ў А. Гасцінец; Ц э н з а р Д. З песень барацьбы за волю / З рус.; К а н д р а т о в і ч Л. На Палессі / З пол.: [Вершы] / / Полымя. № 3.

1930. Н я к р а с а ў М. «Што ні год, памяншаюцца сілы...»; Галадоўліца; «Малы сынок...» / З рус.; Ш а ў ч э н к а Т. «Пажоўкнуў ліст... Прыгаслі вочы...»; Ч у п р ы н к а Г. «Эй, гэдзе ўжо песень маркотных пясняр...»; «Не каханак чорнавокіх...» / З укр.; М і ц к е в і ч А. Выбар; Мужык і вужака; К а н д р а т о в і ч Л. Нядзеля; Я с к у л к а. Жальбы дзяўчыны / З пол.; Пралетарская калыханка / З рус.: [Вершы] / / Полымя. № 5—6; Б р а н е ў с к і У. Парыжская камуна: Урывак з паэмы / З пол. / / Чырвоная Бел. № 5.

1933. Ш а ў ч э н к а Т. Сон: Паэма / З укр. / / Полымя рэвалюцыі. № 6, 7.

1934. Ш а ў ч э н к а Т. Запаведзь; Думка; З успамінаў пра маленства; Думка: [Вершы] / З укр. / / ЛіМ. 16 сак.; І с а к о ў с к і М. Майстры зямлі: [Верш] / З рус. / / Там жа. 19 ліст.

1935. К а н а п н і ц к а я М. Вольны найміт: [Верш] / З пол. / / Полымя рэвалюцыі. № 8.

1936. Ш а ў ч э н к а Т. Таполя: [Верш] / З укр. / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Я г о ж. Думка: [Верш] / З укр. / / Звязда. 11 сак.; ЛіМ. 11 сак.; Я г о ж. Запаведзь; З успамінаў пра дзяцінства: [Вершы] / З укр. / / Чырв. змена. 10 жн.

1937. Першае мая: [Верш] / / Іскры Ільіча. № 4; П у ш к і н А. Медны коннік: Пецярбургская аповесць / З рус. / / Полымя рэвалюцыі. № 6; Звязда. 9 лют.; ЛіМ. 10 лют., 5 сак.; Палес. праўда. 10 лют.; Я г о ж. Медны коннік: Прадмова. Уступ / З рус. / / Віцеб. пралетарый. 12 лют.

1938. С л о в а аб палку Ігаравым: Песня IX / З старажытнарус. / / Калоссе. № 2; С л о в а аб палку Ігаравым: Плач Яраслаўны / З старажытнарус. / / Там жа. № 3; Піянер Беларусі. 27 мая; Чырв. змена. 27 мая; П е с н я аб паходзе Ігаравым / З старажытнарус. / / Полымя рэвалюцыі. № 5; ЛіМ. 30 мая; Ш а ў ч э н к а Т. Заваражаная: Паэма / З укр. / / ЛіМ. 30 вер.; Я г о ж. На вечную памяць Катляроўскаму: [Верш] / З укр. / / ЛіМ. 23 снеж.

1939. Ш а ў ч э н к а Т. Кацярына: Паэма / З укр. / / Полымя рэвалюцыі. № 3; Работніца і калгасніца Бел. № 5; Я г о ж. Н.Маркевічу; Ой вы, думы, мае думы...; Човен: [Вершы] / З укр. / / Бальш. Пал. 3 сак.; Я г о ж. Н.Маркевічу: [Верш] / З укр. / / Звязда. 28 студз.; Я г о ж. Човен: [Верш] / З укр. / / Піянер Бел. 5 лют.; Я г о ж. Човен; Ой вы, думы, мае думы...:

[Вершы] / / Чырв. змена. 26 лют.

1940. Міцкевіч А. Мужык і вужака: (Байка) / З пол. / / Іскры Ільіча. № 12; Яго ж. Пані Твардоўская: [Верш]; З «Конрада Валенрода». Уступ / З пол. / / Полымя рэвалюцыі. № 11; Яго ж. Ваявода: (Украінская балада) / З пол. / / Зара. 26 ліст.; Палес. праўда. 26 ліст.; Яго ж. Ваявода: Украінская балада; Тры Будрысы: Літоўская балада / З пол. / / ЛіМ. 23 ліст.; Яго ж. У дагонку / / Prawda Wil. 26 list.

1941. Шаўчэнка Т. Кацярына: [Паэма]; «Раве ды стогне Днепр шырокі...»; Думка («Вецер буйны, вецер буйны!..»); На вечную памяць Катлярэўскаму; Думка («Цячэ вада ў сіне мора...»); Іван Падкова; Тапаля; Перабендзя; «Ой вы, думы, мае думы»; Думка («Цяжка, цяжка жыць на свеце»); Н.Маркевічу; «Вецер з гаем размаўляе...»; Каўказ: [Вершы]; Сон: (Камедыя) / З укр. / / Шаўчэнка Т. Выбр. тв. Мн.

1948. Шаўчэнка Т. Ой, вы, думы, мае думы; Каўказ; Думка: («Нашто чорныя мне бровы...»); Думка («Цяжка-цяжка жыць на свеце...»); Тарасава ноч; Іван Падкова: [Вершы]; Кацярына; Тополя; Сон: [Паэмы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Выбр. вершы і паэмы. Мн.

1949. Пушкін А. Медны коннік: Паэма / З рус. / / Пушкін А. Выбр. тв. Мн.; Яго ж. На беразе пустынных вод: Уступ да паэмы «Медны коннік» / З рус. / / Бярозка. № 6.

1952. Шаўчэнка Т. Прычына; Думка: («Вецер буйны, вецер буйны...»); На вечную памяць Катлярэўскаму; Думка: («Цячэ вада ў сіне мора...»); Ой вы, думы, мае думы; Перабендзя; Думка: («Нашто чорныя мне бровы...»); Да Аснавяненкі; Іван Падкова; Тарасава ноч; Н.Маркевічу; Думка; Банкет у Лісянцы; Лебядзін; Гонта ў Умані; Эпілог; Вецер з гаем размаўляе; Каўказ: [Вершы]; Кацярына; Таполя; Сон: [Паэмы] / З укр. / / Шаўчэнка Т. Кабзар. Мн.; Бранеўскі У. Парыжская камуна: [Верш] / З пол. / / Полымя. № 5.

1955. Бранеўскі У. Парыжская Камуна: [Верш] / З пол. / / Сучасная польская паэзія. Мн.; Міцкевіч А. Удагонку; Трох Будрысаў: [Вершы]; Уступ: (З «Канрада Валенрода») / З пол. / / Міцкевіч А. Выбр. тв. Мн.

1956. Канапніцкая М. Пара: [Верш] / З пол. / / Ніва. 15 ліп; Шаўчэнка Т. Гайдамакі: Урыўкі з паэмы / З укр. / / Там жа. 30 вер.

1959. Слова аб палку Ігаравым... / З старажытнарус. / / Хрэстаматыя па старажытнай беларускай літаратуры. Мн.

1961. Бранеўскі У. Песня аб вайне грамадзянскай: [Верш]; Парыжская Камуна: Паэма / З пол. / / Бранеўскі У. Дарогай дзён. Мн.; Шаўчэнка Т. «Ой вы думы, мае думы...»: [Верш] / З укр. / / Бярозка. № 3; Яго ж. Думка: [Верш] / З укр. / / Голас Радзімы. № 21.

1964. Шаўчэнка Т. Днепр: Урывак з верша «Прычынна» / З укр. / / Бярозка. № 3.

1966. Сыракомля У. На Палессі; Груган; Доля; Каралі: [Вершы] / З пол. / / Сыракомля У. Выбр. тв. Мн.; Пацье Э. Інтэрнацыянал / З фр. / / Маладосць. № 10.

1968. Пацье Э. Інтэрнацыянал: Міжнародны гімн / З фр. / / Беларусь. № 5.

1971. Някрасаў М. Агароднік: [Верш]; Соленая; Галадоўліца: (З паэмы «Каму на Русі жыць добра») / З рус. / / Някрасаў М. Лірыка. Мн.; Пацье Э. Інтэрнацыянал / З фр. / / Паэты Парыжскай Камуны. Мн.

1972. Пацье Э. Інтэрнацыянал / З фр. / / Дзень паэзіі—72. Мн.; Шаўчэнка Т. Запаведзь: [Верш]; «Раве ды стогне Днепр шырокі» (З верша «Прычынна») / З укр. / / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ.

1973. Кандратовіч Л. Груган: [Верш] / З пол. / / Беларускі каляндар 1973. Беласток.

1975. Палішчук В. Ленін: Раздзелы з паэмы / З укр. / / Українська савецкая паэзія. Мн. Т. 1.

1979. Бітва на рацэ Нямізе: [Урывак з «Слова аб палку Ігаравым»] / З старажытнарус. / / Гісторыя Беларусі ў літаратурных вобразах. Мн.

1982. Шаўчэнка Т. «Раве ды стогне Днепр шырокі...»: (З верша «Прычынна») / З укр. / / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн.

1984. Шаўчэнка Т. Думка: [Верш] / З укр. / / Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Пушкін А. Люблю цябе, Пятра тварэнне...: Урывак з паэмы «Медны коннік» / З рус. / / Полымя. № 7.

1.5.

А хто там ідзе?: На мовах свету. Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы. Мн., 1982. Рэц.: Андрэеў М. У перакладзе на 81 мову / / ЛіМ. 1982. 9 ліп.

А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

Pesmi. Pesmi so prevedli: v slovenščino T.Pavček, v angleščino W.May, v ruščino M.Gorki, M.Isakovski, N.Kislik, B.Kežun, A.Prokofjev, I.Škljarevski / Izbor T.Pavček. Lubljana, 1986 / Славен., бел., рус., англ.

На абазінскую мову. Йзачівквайа йгіамгІвайсуа? [Верш] / Пер. П.Цэкаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На абхазскую мову. Уа инеиуа дарбан?: [Верш] / Пер. Б.Шынкуба / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На аварскую мову. Гьал щал унел ругел?: [Верш] / Пер. Р.Гамзатаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На адыгейскую мову. «Хэта къэкіорэр?: (Зэзыдзэкіыгъэр Іэшьына Хьазрэт) / / Соц. Адыгей. 1972. Июлым 7.

На азербайджанскую мову. Ушаг вэтэјјарэчи: Кичик јашлы ушаглар угун / Тэрч. М.Сеидзаде. Бакы, 1952.

Белорусијанын халг шаири Іанка Купала-нын нитги: (1941-чи илин августун 10-да Москвада Үмумсловјан митингиндэ нитг.) / / Эдэбијјат гэзети. 1941. 20 авг.; Хаси мучэри бэси чаччындa / / Совет ушаглары. Бакы, 1942; Омрумузу севинчлэ гаршылайырыг чэр кун / Тэрч. З.Чаббарзадэ; Ана оглуну јола салды / Тэрч. Н.Рэфибэјли; Кэтан / Тэрч. Э.Энвэр; Іенэ бачар олачаг / Тэрч. Р.Рза; Кэндли / Тэрч. О.Сарывэлли: [Вершы] / / Ингилаб вэ мэдэнијјет. 1952. № 7; Огуллар: [Верш] / Тэрч. З.Чаббарзаде / / Пионер. 1952. № 7; Огуллар: [Верш] / Тэрч. М.Сејидзадэ / / Азэрб. кэнчлэри. 1952. 9 ијул.; Бутун халг илэ... / Тэрч. И.Сэфэрли; Киров јолдашын олумунэ / Тэрч. Э.Тэл'эт; Іоллар (Болшевиклэр партијасынын XVIII гурултајына) / Тэрч. О.Сарывэлли: [Вершы] / / Эдэбијјат гэзети. 1952. 5 ијул.; Халгым вар олсун; Колхозчу нэгмэси; Инам: [Вершы] / Тэрч. Г.Бејукага / / Азэрбајчан. 1957. № 7; Сэн кэл; Биз азад инсанларыг: [Вершы] / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1957. 6 ијул.; Чэлэ чохму...; Кучлулэр вэ кучсузлэр; Нэгмэ нечэ шэн олсун?; Тэбрик; Бизим челлэрдэ; Биз азад инсанларыг: [Вершы] / Тэрч. Э.Курчајлы / / Азэрбајчан. 1962. № 7; О кэлэн кимдир?: [Верш] / Тэрч. Р.Рза / / Коммунист. 1982. 7 ијул.; Кедир, о кимди?: [Верш] / Тэрч. Н.Чэсэнзадэ / / Эдэб. ве инчэсэнэт. 1982. 2 ијул.; О кэлэн кимдир?: [Верш] / Пер. Р.Рза / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На албанскую мову. Lumi i vockël / Përkth. V.K.Gjeçi / / Litërsia jone. 1951. Nr 2; Në fushat tona; Kënga e trahtoristave; Lumi i vockël / Përkth. V.K.Gjeçi / / Dritat e kommunizmit. Tiranë, 1952; Tati im; G'dua unë; Në kopshtin tonë; «Një her'kishtë një baba...»; «G'jan'atat gë shkojnë...»; Kënga / Përkth. Gj.Zheji / / Nendori. 1960. Nr 8; Zëri i rinisë. 1961. 16.09.

На алтайскую мову. Анда кемдер келедири?: [Верш] / Пер. А.Адараў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На англійскую мову. Song to the Sun: A selection of verse / Transl. W.May. Mn., 1982.

Cultural Progress Among the Non-Russian Nationalities of the USSR. M., 1939.

Only by Song: Poems / Transl. W.May. M., 1982.

Who Are They That March? / Transl. M.L.Korr / / Soviet Culture Review. 1933. Nr 1; The literature of Socialism in construction: The 2nd Plenum of the Organization of the Union Soviet Writers / / Soviet

Culture Review. 1933. Nr 4; Speech at the «Great White-Sea-Baltic Waterway...» / / Soviet Culture Review. 1933. Nr 10; On This Lofty Spot; Who Goes There, Who Goes There? / Transl. M.L.Korr / / Literature of the Peoples of the USSR: VOKS Illustrated Almanac. 1934. Nr 7—8; Greetings Across the Ocean; Alesya / Transl. J.Lindsay / / International Literature: World's Fair Issue. 1939. Nr 4—5; Of Stalin I sing / / Sunde Worker. 1940. 28 jan.; Byelorussia speaks / / The Slavic Peoples Against Hitler: A report of the Slavic Peoples Conference in Moscow and its World Effect. New York, 1941; The confraternity of the Slav Peoples; Byelorussia up in Arms / / International Literature. 1941. Nr 8; Who Goes There? / Transl. A.Lipson / / Aspects of Contemporary Belorussia. Prepared at the University of Chicago. New Haven, 1955; Selecfed poems: Come, thou, then...; Reaping girl; Preludo to storhy; In the Kingdom of the night; Ahswer: who goes there...; Song / Transl. V.Rich. Manifold. 1962. Nr 3; Bees / Transl. V.Rich / / Sonnetarium: A chapbook of sonnets compiled by V.Rich and E.Harvey. London, 1962; The peasant; My prayer; Prelude to storm; To the enemies of things Byelorussian; Not for you...; From the songs of my country; And, say, who goes there; To the reapers; The spring will yet dawn; When woodlands gleamed...; The gravemound; Song to the sun; Come forth...; My song; Young Biełarus; Heritage; To the eaglets; For all; Thou possest; Village, from bright story; Alesia; To Byelorussian partisans / Transl. V.Rich / / Like Water, Like Fire. London, 1971; The Boy and the Pilot; Who Are They that Are Walking Along?.. / Transl. W.May / / Голас Радзімы. 1972. № 47; Who Goes There? We Are Proud Men and Free / Transl. I.Zheleznova / / Soviet Literature. 1972. Nr 7; Who Goes There?; We Are Proud Men And Free / Transl. I.Zheleznova / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973; A Peasant; What I Saw; But Who Marches There?; I'm not for you, my lords, oh no!..; Clouds and Thoughts; Fading...; To My Girl; Betrothal; Out Now; For All; To Byelorussian Partisans / Transl. W.May / / Fair Land of Byelorussia. M., 1976; I am No Poet; May Heaven Preserve Me / Transl. A.Miller / / Poetry of Europe. M., 1979. Vol. 3. Pt. 1; We Are Proud Men and Free / Transl. I.Zheleznova / / National Poets of Byelorussia Yanka Kupala and Yakub Kolas. Mn., 1981; Where, My Hops; To the Young Eagles / Transl. W.May / / Land of the Soviets in Verse and Prose. M., 1982. Vol 1; [Вершы] / / Kupala Y. Kolas Y. Songs As Clear As the Sky / Transl. A.Prokofieva. Mn., 1982. Рэц.: M c M i l l i n A. / / J. of Byel. Studies. 1982. № 2; A Peasant; But Who Marches There?; Only by Song; It Grows Light; For All; We Shall Pestore Our Joy and Freedom / Transl. W.May / / Soviet Literature. 1982. Nr 7; And, Say, Who Goes There? / Пер. В.Рыч / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На арабскую мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Абдурахман аль-Хамісі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На армянскую мову. Выбранае / / Ерэван, 1951. Рэц.: С у р э н я н К. Янка Купала на армянскай мове / / Савецкая літаратура і мастацтва (Ерэван). 1952. № 1.

Беларусы не будуць рабамі... Ерэван, 1941.

Узнялася Беларусь. Ерэван, 1941.

Хвалююцца морскія хвалі; Новая восень: [Вершы] / Пер. В. / / Советакан гракануцюн. 1935. № 2; Хвалююцца морскія хвалі: [Верш] / Пер. Г.Халат, А.Уовак / / Пролетар (Тбілісі). 1935. 6 чэрв.; Хлопчык і лётчык: [Верш] / Пер. Н.Зар'ян / / Гракан серунд. 1936. № 2; Алеся: [Верш] / Пер. Н.Зар'ян / / Пролетар. 1936. 1 крас.; Барысаў: Паэма / Пер. Н.Зар'ян / / Советакан гракануцюн. 1937. № 1; Нашаму святу: [Верш] / Пер. А.Усаакян / / Там жа. 1939. № 1; Курган: Паэма / Пер. Г.Бар'ян / / Советакан дпроц. 1939. № 2; Нашы браты будуць з намі / / Гракан церт. 1939. 20 вер.; Хлопчык і лётчык: [Верш] / Пер. М.Херанян / / Светлы шлях. Ерэван, 1953; А хто там ідзе?; Дзве таполі; Сыходзіш, вёска, з яснай явы; Вячэрні збор; Сыны; Камсамол; Генацвале; Памяці Максіма Горкага / Пер. Н.Зар'ян; Хлопчык і лётчык; Алеся / Пер. Г.Саран: [Вершы]; Курган: (Паэма) / Пер. Г.Баран; На смерць таварыша Кірава; Маладым паэтам / Пер. Л.Мірыджанян; Будзь смелы / Пер. Шогенц: [Вершы] / / Анталогія беларускай літаратуры. Ерэван, 1957; Я з цмянай надзеяй; Маладым паэтам; І аднойчы зноў прыйдзе вясна: [Вершы] / Пер. А.Сараян, Л.Мірыджанян / / Ерэкаян. 1972. 10 ліп.; Мая песня; Дуб; Выйдзі; Мая малітва: [Вершы] / Пер. Г.Аванэсян / / Сузор'е. Ерэван, 1978; Для ўсіх; Я не паэта: [Вершы] / Пер. С.Касян / / Гракан церт. 1982. 9 ліп.; А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Н.Зар'ян / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На асецінскую мову. Сэрдыгон эртэх: Эмдзэвгэтэ эмэ поэмэ / Белорусаг эвзагэй йэ рошвта А.Пухаты. Цхинвали, 1982. Рэц.: М у р а ж ы н е ц К. / / ЛіМ. 1983. 27 мая.

Генацвале: [Верш] / Н.Бакаев тэлм. / / Фидиухг. 1975. № 8; Мадэлон эвзаг; З элут зарджытэ!; Ды эрцу...; Сэрд ныллэууыд...; Эппэты тыххэй дэр: [Вершы] / Гафезы тэлм. / / Хэстарыд зарэг. Цхинвали, 1976; Хуымгэрдджыты зарэг; Уадындз; Уый цы рацыл уым?: [Вершы] / Г.Плиев тэлм. / / Рэстдзинад. 1981. 24 июль; Уый чи Чэуы уым?: [Верш] / / Сов. Ирыстон. 1982. 3 июля; Уый чи рацыд уым?: [Верш] / Пер. Г.Плієў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На балгарскую мову. Избрани стихотворения. София, 1962. Рэц.: Н і к і ф а р о в і ч В. Нашы класікі па-балгарску / / ЛіМ. 1982. 16 ліп.

Момче и летец / Прев. Д.Статков. София, 1953.

За Сталин найдивната песен изпях: [Верш] / / Бъди готов. 1938. № 6; Алеся: [Верш] / Прев. М.Исаев / / Росица. 1940—1941. № 3; Вземи ме, летецо юначе!: [Верш] / / Младежна искра. 1944. 25 ноемв.; Не съм поет; Морето лазурно се плиска; Към слънцето: [Вершы] / Прев. Л.Стоянов / / Славянски поети. София, 1946; Вечеринка: [Верш] / Прев. И.Ведрин / / Кооперативна младеж. 1947. № 3; Слава на партията: [Верш] / Прев. А.Чирков / / Бълг.-съветско единство. 1952. 31 юли; Към белоруските партизани; Възправя се народът: [Вершы] / Прев. Н.Антонов / / Поезия на победата. София, 1955; Вечеринка: [Верш] / Прев. И.Добрев / / За кооп. земледелие. 1957. 9 юли; Кой иде там?; Не съм поет: [Вершы] / Прев. Н.Вълчев / / Лит. фронт. 1962. 5 юли; На белоруските партизани; Откъс / Прев. Н.Вълчев / / Нар. армия. 1962. 8 юли; Мужик: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Раб. дело. 1962. 24 юни; Мужик / Прев. Н.Вълчев, А.Германов; Не съм поет; На белоруските партизани / Прев. Н.Вълчев: [Вершы] / / Слушайте, другари потомци! София, 1967; Майка своя син приготвя: [Верш] / Прев. И.Соколов / / Октомврийски искри. София, 1967; Удавник из тъми глъбини изплава: [Верш] / Прев. С.Лазарев / / 100 шедьоври на баладата. София, 1974; На белоруските партизани: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Ти помниш, Альоша. София, 1975; Жътва: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / 100 шедьоври на сонета. София, 1978; Ела!: [Верш] / Прев. Н.Вълчев / / Антология на световната любовна лирика. 2 изд. София, 1979; «Не съм поет...»; «Где ти, хмелью остарял...»: [Вершы] / Прев. Н.Вълчев / / Поезия на съветските народи 20 век. София, 1979; Кой иде там?: [Верш] / Пер. Н.Вылчаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На балкарскую мову. Кимдиле ол баргъанла?: [Верш] / Пер. К.Куліеў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На башкірскую мову. Кем килэ унда?: [Верш] / Пер. Г.Рамазанаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На беларускую мову. Культурны прагрэс народаў СССР / З англ. / / Маладосць. 1974. № 6; Ляці, песня...; З успамінаў; Бадзяга; Люблю я цябе, зямля...; У свет...; З песень сіраты; Учора...; Фрагмент: [Вершы] / Пер. з пол. У.Мархель / / Полымя. 1982. № 6; У маёвую ноч; Восень; Беларусь; Не для вас...; Вясна; У змроку; Быццам весну...; Сны адлюдна, неразбудна...: [Вершы] / Пер. з пол. У.Мархель / / Там жа. 1982. № 8.

На валійскую мову. Ond pwy sydd yn mynd? / Пер. Г.Джонс / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На венгерскую мову. Szülőházám virágzik; Kik mennek ott?; Elég a rabságból; Útravaló; Gátra ki!; Kolhoz-mezőkőn; Ne sóhajts; Friss vér párája ott az égen...; Hullámzik a...; Menyecske nótaja / F.A.Gábor // Új Hang. 1941. Nr 6; A szabadság dala / F. G.Képes // A szabadság magvetői. Budapest, 1949; A mi mezőnkőn / F. G.Komüves // Szovjet Kőltők Versei. Budapest, 1950; Sasok; Nem vagyok kőltő / F. L.Kardos // Szovjet Kultura. 1950. Nr 6; Sztálinról e dalt / F. J.Vas // Dalok Sztálinról. Budapest, 1951; A szabadság dala / F. G.Képes // Képes G. Válogatott műfordításai. Budapest, 1951; Len / F. D.Mészőly // Szovjet Kőltők Versei. Budapest, 1951; Tiéd a dicsőség, Lenin-Sztálin pártja / F. L.Bóka // «Van ilyen párt». Budapest, 1951; Hálaének / F. G.Radó // Kis Ujság. 1951. Nr 176; Nem vagyok kőltő / F. L.Kardos; Szántóvető / F. A.Hidas; Sasok / F. L.Kardos; Len / F. D.Mészőly; Lenin-Sztálin partiját dicserem! / F. S.Weőres; Vig jonapokat / F. L.Konya; Fiuk / F. I. Jánosy; Bjelorusszi partizánoknak / F. A.Hidas; Leszűnk mi meg szabadok / F. L.Kardos // A szovjet kőltészet Antológiaja. Budapest, 1952; Sztálinról, a bőlcsről eneklek dalt ma / F. I.Polgar // Irodalmi Ujsag. 1952. Nr 26; [Вершы] / F. L.Kardos // Válogatott muforditásai. Budapest, 1953; Vidáman élek / F. G.Toth // Új Világ. 1954. Nr 49; Nem vagyok kőltő; Sasfiókokhoz; Len; Lenin-Sztalin pártját dicsérem; Vig jónapokat; Fiúk; Beloruszi partizánoknak / F.L.Kardos, D.Mészőly, S.Weőres, L.Kónya, I.Jánosy, A.Hidas // A szovjet kőltészet antológiaja. Budapest, 1955. 1—2 kőt.; A szabadság dala; A kaszásnak; Len; Aleszja / F.G.Képes, I.Trencsenui-Waldapfel, D.Mészőly // Világirodalmi antológia. Budapest, 1958, 5 kőt.; Szántóvető; Belorusszi partizánoknak; Len / F.A.Hidas // Tengerektől-tengerekig. Budapest, 1960; Uj ősz; Partizánok / F.M.Székely, A.Mezei // Nagyvilág. 1964. Nr 5; Feltarisznyázta nagyfiát / F.M.Ladányi // Aurora. Budapest, 1967; [Вершы] / F.K.Dudás, A.Hidas // Csillagok óraja. Budapest, 1980; [Вершы] / F.D.Tandori // Szovjet Irodalom. 1982. Nr 8; Kik jőnnek ott?: [Верш] / Пер. Д.Тандары // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На в'етнамскую мову. Kía ai dó?: [Верш] / Пер. Тхюй Тоан // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На грузінскую мову. Выбранае: [Вершы]. Тбілісі,1955. Рэц.: Б у а ч ы д з е З. Выбранае Янкі Купалы // Сахалхо ганатлеба (Тбілісі). 1955. 14 ліст.; Я г о ж. Пясняр барацьбы і перамогі // Літэратурулі сакартвело. 1955. 4 вер.

«Вам на памяць серп і молат...»: (Урывак з верша «Арлянятам») // Пралетарулі мцэрлоба. 1929. № 6—7; Выпраўляла маці сына...: [Верш] / Пер. С.Эулі // Камуністы. 1935. 24 мая; Хлопчык і лётчык: [Верш] / Пер. Л.Гегечкоры // Там жа. 1935. 11 снеж.; Сыны: [Верш] / Пер. А.Цуладзе // Сабчота Ачара. 1935. 23 вер.; «Не жалейка йграе...»: [Верш] / Пер. І.Масашвілі // Літэратурулі сакартвело . 1936. 5 снеж.; Сонечнаму Шата Руставелі: [Верш] / Пер. М.Патарыдзе // Мнатобі. 1938. № 1; Да пабачэння // Сабчота Абхазэты. 1938. 27 снеж.; Калыханка: [Верш] / Пер. Іясамані (М.Кінцурашвілі) // Октомбрэлі. 1939. № 1; Сонцу: [Верш] / Пер. Іясамані (М.Кінцурашвілі) // Там жа. 1939. № 6; Хлопчык і лётчык; Украіна: [Вершы] / Пер. Іясамані (М.Кінцурашівілі) // Сабчота Абхазэты. 1939. 1 ліст.; Піанэры. 1940. № 7; Калыханка: [Верш] / Пер. Іясамані (М.Кінцурашвілі) // Октомбрэлі. 1941. № 1; Сонечнаму Шата Руставелі: [Верш] / Пер. М.Патарыдзе // Камуністы. 1941. 1 сак.; Аб народнай вайне // Савецкім дзецям. Тбілісі, 1943; У гэтым маленькім доме нарадзілася: [Верш] / Пер. В.Боядзе // Мнатобі. 1952. № 12; Спадчына: [Верш] / Пер. Н.Нішніанідзе // Цыскары. 1962. № 8; Грузія: [Верш] / Пер. А.Шанідзе // Дроша. 1962. 8 ліп.; Сопліс Цховрэба. 1962. 7 ліп.; Цынсвла. 1962. 15 ліп.; Хвалююцца морскія хвалі: [Верш] / Пер. І.Кемяршэлідзе // Беларуская савецкая паэзія. Тбілісі, 1967; Генацвале: [Верш] / Пер. Т.Джангулашвілі // Дроша. 1971. № 4; Брат, ты братам магутны. Тбілісі, 1972; Дарагая: [Верш] / Пер. Г.Сіхарулідзе // Сабчота Ачара. 1972. 13 мая; А хто там ідзе?; Спадчына; Беларускім партызанам; Генацвале; За ўсё: [Вершы] / Пер. Т.Джангулашвілі // Беларускія савецкія паэты. Тбілісі, 1978; Генацвале: [Верш] / Пер. Т.Джангулашвілі // Цыгніс самкаро. 1978. № 13; Сопліс цхаврэба. 1978. 28 кастр.; Самшобла. 1981. 27 мая; Грузія; Роднае слова: [Вершы] / Пер. А.Асанідзе // Тбілісі. 1982. 17 ліп.; Генацвале: [Верш] / Пер. С.Мхаргрдзелі // Ганахлебулі Абаша. 1982. 14 кастр.; Ляці; «Лясное возера»; Спадчына: [Вершы] / Пер. Т.Джагулашвілі // Літэратурулі сакартвело. 1982. 9 ліп.; Мая навука: [Верш] / Пер. Т.Бекішвілі // Цыскары. 1982. № 9; А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. М.Мачаварыані // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Роднае слова / Пер. Г.Нікаладзе; Дзве сястры / Пер. Г.Кваліашвілі; Хлопчык і лётчык / Пер. Н.Гапрындашвілі; Беларускім партызанам / Пер. Т.Джангулашвілі; Наша моладзь / Пер. Г.Кваліашвілі; Выпраўляла маці сына / Пер. Т.Месхі: [Вершы] // Шчаслівы дзень. Тбілісі, 1983.

На грэчаскую мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Я.Рыцас // Купала Я.А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На даргінскую мову. Чи саби аркьути?: [Верш] / Пер. Р.Рашыдаў // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На дары мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. М.Шэраліеў // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На дунганскую мову. Нэтар поди дусы сый?: [Верш] / Пер. Я.Шываза // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На інгушскую мову. Малаш-б уж болхараш?: [Верш] / Пер. С.Азіеў // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На інданезійскую мову. Siapa yang berjalan di situ?: [Верш] / Пер. Н.Смурава // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На іспанскую мову. El Progreso Cultural de las Nacionalidades No-Rusas de la URSS // La U.R.S.S. Federacion de Naciones Libres. Mexico, 1940; El niño y el aviador // La Literatura Internacional. 1942. Nr 4; [Вершы] // Kypala I., Kolas I. Flor de Helecho / Trad. C.Sherman. Mn., 1982. Рэц.: Л ё с і к Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 6 жн.; Nubes y pensamientos / Trad. S.López // Poetas soviéticos contemporaneos. Merida, 1982; Pues deme, guien es?; Mujik; Cuatro estrellas; Cortejo nupcial; Por to do...; Los pinos; Le doy a mi queblo las gracias...; Al querrillero de Bielorussia / Trad. C.Sherman // Literaturà Sovietica. 1982. Nr 27; Pues quién viene ahí: [Верш] / Пер. Х.Р.Масалівер // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На італьянскую мову. Chi va là? / Trad. V.Scebedev // L'Europa Orientale (Roma). 1923. Anno 3; Chi marcia laggiu, chi marcia laggiu... / Trad. G.Messina // Messina G. La literratura Belorussa. Firenze, 1952; Io son lontano da voi / Trad. U.A.Floridi // La Civita Cattolica 6 (Roma). 1953. 21 Febr.; Chi cammina la?: [Верш] / Пер. А.Севярыні // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На кабардзінскую мову. А къакіуэхэр хэт?: [Верш] / Пер. З.Тхагазітаў // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На казахскую мову. Поэмалар мен елендер. Алматы, 1982. Рэц.: Л ё с і к Г. Кнігапіс // ЛіМ. 1982. 10 вер.

Джамбул: [Верш] / Ауд. А.Ормонов // Соц. Казакстан. 1938. 5 июнь; Біздін мейрам: [Верш] // Советтік Караганды. 1948. 7 ноябрь; Кунге; Борышымды етедім: [Вершы] / Ауд. С.Сейітов // Казак эдебиеті. 1962. 6 июль; Туган елкем; Алгабас: [Вершы] / Ауд. С.Сейітов // Соц. Казакстан. 1962. 16 июль; Туган елкем / Ауд. С.Сейітов; Менін галымым / Ауд. А.Асылбеков: [Вершы] // Достык жыры. Алматы, 1972; Сын мен езара сын: [Верш] / Ауд. Г.Жумабаев // Казак эдебиеті. 1972. 12 май; Кімдер анда келе жаткан?: [Верш] / Пер. С.Сяітаў // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На калмыцкую мову. Шулгуд: / Орч. Хоньна М. Элст, 1962.

Мужг: [Верш] / Орч. Калян С. // Теегин Герл.

1963. № 3; Кен тенд йовна?: [Верш] / Пер. М.Ханінаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На канада мову. [9 вершаў] / Пер. Б.Хінгамірэ / / Анталогія беларускай паэзіі. Дхарвад, 1985.

На каталонскую мову. Qui ve cap agui?: [Верш] / Пер. П.Гімферэр / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На каракалпацкую мову. Карагайлар сылдыры емес: [Верш] / Ауд. В. Пиржанов / / Амударья. 1966. № 4.

На карачаеўскую мову. Кимди баргъан? [Верш] / Пер. Х.Байрамукава / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На карэйскую мову. Мая навука; Сыходзіш, вёска, з яснай явы...; Памяці Максіма Горкага: [Вершы] / Пер. Лі Хё Ун / / Выбраныя творы савецкіх паэтаў. Пхеньян, 1955. Т. 2; Песня будаўніцтву: [Верш] / / Чосо мунхва (Пхеньян). 1956. № 6; А мы сабе сеем і сеем...: [Верш] / Пер. Сон Сок Рон / / Там жа. 1958. № 7; А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Лі Гендзін / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На кашубскую мову. A chto tam jidze?: [Верш] / Пер. А.Нагель / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На кіргізскую мову. Ырлар / Котор. Үметалиев. Фрунзе, 1954; 2-бас. Фрунзе, 1982. Рэц.: Ш у л я к о ў с к і А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.

Бала менен учкуч / Котор. Б.Сабиров / / Ленинчил жаш. 1962. 6 июль; Кунге / / Там жа. 1967. 22 сент.; Ал Ленин / / Кыргызстан маданияты. 1972. 6 июль; Толкуйт дениз / Котор. А.Кыдыров, К.Ырсалиев / / Ысык-Кел правдасы. 1972. 7 сент.; Дайым алга, алга бас / Котор. А.Кыдыров, К.Ырсалиев / / Там жа. 1972. 19 окт.; Тетигинде кимдер келатат? / Котор. А.Токомбаев / / Сов. Кыргызстан. 1978. 16 июль; Уулдор; Бала менен учнуч / Котор. Т.Байзаков / / Кун чубак. Фрунзе, 1981; Билгиле, бир туугандар, мезгил келет; Ыракнат элге / Котор. Т.Уметалиев / / Кыргызстан маданияты. 1982. 8 июль; Тигинде кимдер келатат?: [Верш] / Пер. А.Такамбаеў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На кітайскую мову. Жалейка / Пер. Чжу Фань. Шанхай, 1946.

Зборнік вершаў / Пер. Чжу-Цзі. Шанхай, 1946.

Жалейка: Зборнік вершаў. Шанхай, 1953.

Жалейка: Вершы / Пер. Чжу-Цзі. Шанхай, 1958.

Над ракою Арэсай: Паэма / Пер. Ду чэн-нань. Пекін, 1958.

Маладым паэтам: [Верш] / Пер. Гэ Бао-цюань / / Шыкань. 1957. № 10; А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Чжу-Цзі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На комі мову. Сэн кодъяс муноны? Сьыланкыв; Ворзис ыджыд шыон / Пер. И.Вавилин / / Войвыв кодзув (Сыктывкар). 1962. № 7; А кодъяс сэн локтоны?: [Верш] / Пер. С.Попов / / Там жа. 1982. № 7.

На кумыцкую мову. Озъюм; Бубарагъанлар; Кимдир? Белоруссиям: [Вершы] / Пер. Аткай / / Ленин елу. 1982. 8 июль.

На лакскую мову. Тичча ца най бур?: [Верш] / Пер. Ю.Хаппалаеў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На латышскую мову. Zens un Lidotays / Atdz. A.Silabriede. Riga, 1954.

Dzejoli un poemas / Sast. J.Vanags. Riga, 1982. Рэц.: Л ё с і к Г. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 20 жн.; A b o l a M. Jankas Kupalas izlase / / Karogs. 1982. Nr 7; S v i t i n s A. Jankam Kupalam — 100 / / Jaunas gramatas. 1982. Nr 3.

Bads / Atdz. J.Cavars / / Rigas Tautas Augstskola. 1932. Nr 1; Neskumsti... / Atdz. J.Cavars / / Stradniecu Avize. 1932. 9 okt.; Darba diktatura / Atdz. L.Laicens / / Celtne. 1933. Nr 8; Manas domas; Neskumsti... / Atdz. J.Cavars / / Arodnieks. 1934. Nr 1; Par visu to / Atdz. J.Plaudis / / Atputa. 1940. Nr 840; Tev, musu skolotajs / Atdz. M.Grinfelde; Komuna / Atdz. A.Balodis; Zens un lidotajs / Atdz. J.Vanags; Zemnieks / Atdz. M.Grinfelde; Tas pats / Atdz. J.Vanags / / Karogs. 1940. Nr 4; Tas pats / Atdz. J.Vanags / / Karogs. 1940. Nr 6; Kolhoziete es; Par Stalinu labaka dziesma lai skan; Tam, kuras milu / Atdz. E.Adamsons, M.Grinfelde / / Brivais Zemnieks 1940. 7. Dec.; Konstitucijas diena. 5. Dec.; Jaunajiem ergliem / Atdz. M.Rudzitis / / Jaunais Komunars. 1940. 7. Dec.; Mana dzimtene / Atdz. I.Sudrabkalns / / Padomju Latvija. 1940. 7. Dec.; Zens un lidotajs / / Darba Sieviete. 1941. Nr 3; Komuna / / Brivais Zemnieks. 1941. 11. Maija; Baltkrievu partizaniem / Atdz. J.Vanags / / Dzimtene. Riga, 1944; Mes dzivi sagaidam ar smaidu / Atdz. J.Grots; Par visu to / Atdz. J.Peaudis / / Karogs. 1946. Nr 4/5; Zens un lidotajs / Atdz. A.Silabriede / / Berniba. 1952. Nr 8; Deli / Atdz. A.Silabriede / / Karogs. 1952. Nr 7; Viesi / Atdz. A.Kruklis; Musu pagatne / Atdz. H.Galins / / Karogs. 1957. Nr 7; Kapec? / Atdz. H.Galins / / Lit. un Maksla. 1957. 6. Jul.; Musu pagatne; Vilnojas zilgana jura / Atdz. H.Galins / / Ausma. 1960. 4. Sept; Vilnojas zilgana jura; Aizmirstais lauks; Musu pagatne / Atdz. H.Galins / / Pad. Jaunatne. 1960. 21. Aug.; Tevija / / Pad. Jaunatne. 1960. 4. Sept.; No vasaras skicem; Tu — zala garsa; Kur bij muiza; No Rietumbaltkrievijas motiviem / Atdz. A.Vejans / / Karogs. 1962. Nr 7; Ar jaunu domu. (No Rietumbalkrievijas motiviem) / Atdz. A.Vejans / / Pad. Jaunatne. 1962. 7. Jul.; Aizmirstais krogs / Atdz. H.Galins / / Pad. Jaunatne. 1969. 21. Aug.; Zens un lidotajs / Atdz. J.Vanags; Bet kas gan tur nak, bet kas gan tur nak / Atdz. J.Stulpans / / Draugs. 1972. Nr 6; Es neesmu dzejnieks; Beigsim par likteni veltigi gausties... / / Jaunas Gram. 1982. Nr 3; Es neesmu dzejnieks; Esmu kazaks — ne jau tadz / Atdz. J.Vanags; Sauleinejam Sotam Rustaveli; Par dziesmam lidz zemitei klanos / Atdz. A.Vejans / / Karogs. 1982. Nr 7; Es un mana griba. Dzeja / / Rims. 1982. 8. Jul.; Teic, kas gan tur nak? / Пер. Ю.Ванаг / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На лезгінскую мову. Вуж я физвайбур?: [Верш] / Пер. Шах-Эмір Мурадаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн. 1983.

На літоўскую мову. Ant Oriesos upes: Poema / Vert. F.Sodainis. Mn., 1935. Рэц.: V i s k a r a s V. Bibliografia / / Raud. artojas. 1936. Vas. 21.

Ne ragelis dejuoja: Eilerasciai; Poemos; Pjeses / Sudare E.Matuzevicius. Vilnius, 1957. Рэц.: A b r a m a v i c i u s V. / / Pergale. 1958. Nr 5.

Mano dalia: Poezijos rinktine. Vilnius, 1982. Рэц.: М і х а л е в і ч Д. / / ЛіМ. 1985. 11 сак.; S i o z i n y s J. «Rasiau sirdies krauju...» / / Pergale. 1983. Nr 2.

Cit! Paklausykit! / Vert. A.Jakstas / / Draugija. 1910. Nr 40; Is muziko dainu / Vert. A.Jakstas / / Jakstas A. Rudens aidai. Kaunas, 1911; Cit! Paklausykit! Kaunas, 1914; Pasimelsk... / Vert. A.Jakstas / / Draugija. 1919. Nr 4—6; Is muziko dainu / Vert. A.Jakstas / / Jakstas A. Rudens aidai. Kaunas, 1920; Is muziko dainu; Pasimelsk... / Vert. A.Jakstas / / Jakstas A. Lyrika. Kaunas, 1930; Ateis valanda laukiamoji... / Vert. F.Sodainis / / Raud. artojas. 1932. 13 rugs.; Istrauka is poemos «Ant Oriesos upes» / Vert. F.Sodainis / / Raud. artojas. 1934. Gruod. 27; Partizanai; Rodosi vakar tai buvo; Istrauka is poemos «Ant Oriesos upes» / Vert. F.Sodainis / / Raud. artojas. 1935. Gruod. 11; Rodosi vakar tai buvo / Vert. F.Sodainis / / Raud artojas. 1936. Liep. 11; Baltarusijos liaudies laiskas didziajam Stalinui / Vert. F.Sodainis, A.Dabulis / / Raud. artojas. 1936. Liep. 16 / У сааўт.; Dvilika dainu... Klimui Efremoviciui Vorosilovui / Vert. V.Zalionis, F.Sodainis, J.Skribliukas, V.Viskaras / / Raud. artojas. 1936. Spal. 21 / У сааўт.; Paliksim palikimu musu ainiams / Vert. Z.Z. / / Vilniaus zodzio priedas. 1938. Nr 32; Stabinui mano geriausia daina / Vert. J.Kruminas / / Tarybu Lietuva. 1940. Gruod. 8; Pirmyn vis i prieki / Vert. A.Churginas / / Pirmoji geguze. Kaunas, 1941; Tarybu Lietuva. 1941. Saus. 12; Gimtasis krastas; «Ugnim tryksta plienas po kuju...» / Vert. A.Churginas / / Tiesa. 1941. Kovo 23; Is muziko dainu / Vert. A.Jakstas; Keliai; O kas eina tenai? / Vert. A.Venclova / / Pergale. 1947. Nr 3; Berniukas ir lakunas / Vert. A.Zukauskas / / Pergale. 1947. Nr 3; Jaunimo gretos. 1947. Nr 8; «Sejejui — mano daina...» / Vert. A.Zukauskas / / Lit. ir menas. 1947. Liep. 13; Pirmyn / Vert. A.Churginas / / Tarybu Lietuva. 1947. Birz. 29; Berniukas ir lakunas / Vert. A.Churginas / / Tarybu Lietuva. 1947. Rugp. 24; «Siautejant ziemai, pavasariui

uziant...» / Vert. A.Zukauskas / / Pergale. 1948. Nr 6; «Tau, vabe, dainas ir godas aukoju...»; O kas eina tenai?; As ne poetas; Ereliukams; Daina statybai; Keliai / Vert. A.Venclova; «Sejejui mano daina...»; Berniukas ir lakunas / Vert. A.Zukauskas; Cia ir ten; Rugsejis / Vert, E.Matuzevicius; As tikiu...; Sveciai; Sveiki!..; Ispanija bus laisva!; Paragavom mes ponu maloniu; Sveika, Maskva! / Vert. E.Miezelaitis; Musu sventei; Pakilo liaudis / Vert. V.Bloze; Linai; Aliesia / Vert. V.Reimeris / / Is baltarusiu poezijos. Vilnius, 1952; Gyvenima mes su sypsniu sutinkam / Vert. P.Keidosius / / Lit. ir menas. 1952. Liep. 6; Baltarusiu poetui; Musu jaunimas / Vert. P.Keidosius / / Lit. ir menas. 1957. Liep. 6; O kas eina tenai?; As ne poetas; Keliai / Vert. A.Venclova; Aukstyn!; Partizanai; Pusys; Padainuoki man, mergele; As liaudziai uz daina dekoju / Vert. E.Matuzevicius; Aliesia / Vert. V.Reimeris; Sveciai / Vert. E.Miezelaitis; Maksimo Gorkio atminimui / Vert. A.Churginas / / Atplaukia Nemunu daina. Vilnius, 1958; As ne poetas / Vert. A.Venclova; As liaudziai uz daina dekoju / Vert. E.Matuzevicius / / Pergale. 1958. Nr 9; O kur eina tenai / Vert. A.Venclova / / ЛіМ. 21 мая; Siaudzia gaudzia giriu vejas / Vert. V.Bloze; Tenai; Cia ir ten; Pusys / Vert. E.Matuzevicius; O kas eina tenai?; Ereliukams; Daina statybai / Vert. A.Venclova; As tikui...; Sveciai; Pa ragavom mes ponu maloniu / Vert. E.Miezelaitis; Aliesia; Linai / Vert. V.Reimeris; Isdraskytas lizdas. 5 v. drama: (Istrauka) / Vert. E.Matuzevicius / / Is TSRS tautu literaturos. Kaunas, 1960; Eilerasciai is rinkinio «Ne ragelis dejuoja» / / Is TSRS tautu literaturos. Kaunas, 1970; Genacvale / Vert. B.Sriubas / / Jaun. gretos. 1972. Nr 12; Genacvale / Vert. A.Churginas / / Lit. ir menas. 1972. Gruod. 30; O kas eina tenai?; As ne poetas / Vert. A.Venclova / Venclova A. Artimi balsai. Vilnius, 1973; Pusys / Vert. E.Matuzevicius / / Mano Tevyne-Tarybu Sajunga. Kaunas, 1976; O kas eina tenai? / / Daina Didziajam Spaliui. Kaunas, 1977; «Kur tu pasislepei, saule sviesioji...»; Isisiautejo vetra; Sejejui; Is dainu apie pavasari; Vasara aplinkui... / Vert. E.Matuzevicius / / Lit. ir menas. 1982. Liep. 10; O kas eina tenai?: [Верш] / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Berniukas ir lakunas / Vert A.Matusis / / Saulegraza ir saule. Vilnius, 1984.

На малагасійскую мову. Zovy zao midodododo: [Верш] / Пер. Э.Рандрыамамоні / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На малаяламскую мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Г.Найяр / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На малдаўскую мову. Бэецелул ши пилотул / Трад. П.Заднипру. Кишинэу, 1955.

Кынтек пентру либертате: Поезий ши поеме / Трад. П.Дарие. Кишинэу, 1982.

Белоруший / Трад. А.Лупан; Кынтул / Трад. А.Чиботару; Алеся / Трад. Е.Буков; Мэ фэчяй май бине, соартэ... / Трад. А.Бусуйок; Мама-шь петреча фечорул / Трад. А.Чиботару; Ын зорь / Трад. А.Бусуйок / / Поезий белорусе. Кишинэу, 1956; Моштенире; Кынт де примэварэ; Кынтек де амар; Кынтул; Мама-шь петреча фечорул: [Вершы] / Трад. А.Чиботару / / Нистру. 1962. № 7; Ынаинте мереу; Сэ фий ындрэзнец: [Вершы] / / Скынтея ленинистэ. 1962. № 7; Ынаинте мереу!; Тот че-ам авут: [Вершы] / Трад. П.Старостин / / Културa Молдовей. 1962. 8 юлие; Крединца мя; Кынд пун мына пе лэутэ; Еу ши воинца мя; Кынтек де аргат; Чине тречe?; Дак'аш фи о препелицэ; Соарелуй / Трад. А.Чокану / / Поець белорушь. Кишинэу, 1975; Ну сынт поет / Трад. М.Лутик / / Констелацие де инимь. Кишинэу, 1976; Газ. де сарэ. 1977. 7 юн.; Мамей: [Верш] / Трад. И.Георгицэ / / Лит. ши арта. 1979. 1 май; Сэ фий ындрэзнец: [Верш] / / Нистру. 1982. № 3; Дар чине сынт?: [Верш] / Пер. А.Лупан / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Чине трече оаре; Кынтек де оропсит; «Май трэеште дар...»; Аколо / Трад. П.Дарие / / Меридиане-85. Кишинэу, 1985.

На мангольскую мову. Ходох эр; Миний эрдэм; «Хох тэнгис сэтгэл догдолж...»; «Эх хуугээ удэхдээ...»: [Вершы] / Орч. Д.Гомбожав / / Белоруссын цоморлиг. Улаанбаатар, 1966; Санаашрал; Якуб Колас-т: [Вершы] / Орч. С.Цэвээн / / Далан хэлний зуун цянга. Улаанбаатар, 1972.

На мансі мову. А хотьют тот юь?: [Верш] / Пер. Ю.Шасталаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На мардоўска-мокша мову. Алять кота цёранза: [Верш] / Самошкин С. ичкозень ки / / Мокша. 1957. № 3; А кит стане сайхть?: [Верш] / Девин И. ичкозень ки / / Мокшень правда. 1980. 31 мая; А кит стане сайхть?; «Тядянь-звань мастороньке...»; Мора; Коса улеть, комляняй?..: [Вершы] / Девин И., Моисеев М. ичкозень ки / / Мокша. 1982. № 4; А кит стане сайхть?: [Верш] / Пер. І.Дэвін / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На мардоўска-эрзя мову. Теле; Тундо; Кизе: [Вершы] / Мартынов И. ичкозень ки / / Сурань толт. 1962. № 4; Казне; Ки тува моли?: [Вершы] / Мартынов А., Калинкин И. ичкозень ки / / Сятко. 1982. № 4; Ки тува моли?: [Верш] / Пер. І.Калінкін / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На марыйскую мову. Ме каена: Луддымо дий / И.Осмин кус. / / Шудо поет: Почеламут-влак. Йошкар-Ола, 1962; Белорусский партизан-влаклан: [Верш] / М.Казаков кус. / / Марий коммуна. 1962. 7 июль; Ко тушто кая?; Илыш корно: [Вершы] / М.Казаков кус. / / Там жа. 1978. 21 июль; Ко тушто кая?: [Верш] / Пер. М.Казакоў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На нанайскую мову. Уй чаду дидини?: [Верш] / Пер. А.Пасар / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На нарвежскую мову. Og hvem kommer der?: [Верш] / Пер. М.Наг / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

.. **На нямецкую мову.** Wer drängt sich im Lauf / Übers. E.Kottmeier. Stuttgard, 1980.

Muttersprache / Übers. R.Abicht, F.Bettauer / / Wilnaer Zeitung. 1917. 14 Aug.; Weissruthenisches Nationallied: Wer kommt dort heran; Muttersprache / Übers. R.Abicht / / Jäger W. Weissruthenien. Berlin, 1919; Nacht folgt der Nacht; Dem Pflüger / Übers. J.Kalmer / / Weltantologie des XX.Jahrhunderts. Wien; Leipzig, 1927. B. 1; Wir brauchen Lieder / Übers. H.Zinner; Frohe Gegenwert; Mein Belorussland / Übers. F.Leschnizer / / International Literatur: Deutsche Blätter. 1939. H. 11; Ukraine / Übers. M.Broser / / Täglische Rundschau. 1945. Nr 176; Wir brauchen Lieder / Übers. H.Zinner / / Freie Völker—freie Lieder. Weimar, 1951; Mein Belorussland / Übers. F.Leschnitzer / / Von dir singt die Erde. Berlin, 1952; Wer geht dort durch Sümpfe und Wälder / / Belorussische Sozialistische Sowjetrepublic. M., 1967; Muttersprache / Übers. K.Lorenc / / Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971; Dem Sohn auf den Weg / Übers. M.Zimmering / / Kapitan der Erde. Berlin, 1977; Wer schreitet da?; Ich bin kein Dichter / Übers. M.Scheiber / / Europäische Lyrik. 1979. B. 3. A. 1; Wer kommt denn daher?; Der Bauer; In der Heumahd; Das Erbe; Alessja; Hab Dank, mein Volk, für die Lieder / / Übers. S.Osterreicher / / Sowjetliteratur. 1982. H. 7; Der kleine Flieger / Übers. A.Henn / / Markishe Volkstimme. 1982. 29 okt.; Wer drängt sich im Lauf? / Пер. Э.Котмаер / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн. 1983; Der Bauer; Wer geht denn dort?; Das heimische Wort; Die verwunschene Blüte; Aus dem Winkel meiner Wünsche; Der Früling kommt noch; Wenn ich durch das Feld gehe...; Am Fluss blühte in friedlicher Ruhe; Bienen; Als im Wald erblühten; Das zerstörte Nest / Übers. F.Neureiter / / Weissrussische Antologie. München, 1983.

На партугальскую мову. Quem vem lá?: [Верш] / Пер. М. дэ Сеабра / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На польскую мову. Wybór poezji. Warszawą, 1958.

Poezje wybrane. Warszawa, 1984. Рэц.: К а з б я р у к У. Янка Купала на польскай мове / / ЛіМ. 1985. 25 студз.; Ш а х о в і ч М. Мастацтва перакладу / / Ніва. 1984. 19 жн.; R y s z k o w s k i J. / / Tygodnik Kulturalny. 1984. Nr 43.

Nad rzeką Oresą / Tł. J.Moszyńska-Heltmanowa. Mn., 1935.

Dzień powszedni ubogi... / Wybrał. B.Żyranik. Warszawa, 1962.

A kto tam idzie? Łódź, 1981. Рэц.: Сідарэвіч А. Кніranic / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Janowicz S. A kto tam idzie / / Nowe Książki. 1982. Nr 2; Nieuważny F. Poeta chłopskiej godności / / Przyjaźń. 1982. Nr 14; Staniszewski A. / / Kontrasty. 1983. Nr 2.

Ona i ja: Poemat / Tł. A.Barski. Mn., 1985.

Pamięci Marii Konopnickiej / Tł. E.K. / / Dziennik Kijowski. 1910. 29 paźdz.; Z pieśni o ziemi naszej; A kto tam idzie / Tł. m.w.s. / / Z okolic Dźwiny. Wilno, 1912; Pieśń do słońca / Tł. M.Rudzińska; Spadek / Tł. A.Tom / / Wielka literatura powszechna. Warszawa, 1932. T. 6. Cz. 2; Nadejdzie taką godzina / Tł. A.Horawski / / Orka. 1932. 11 wrześ.; Nad rzeką Oresą: (Urywek z poematu) / Tł. J.Moszyńska-Heltmanowa / / Orka. 1935. 28 maja; Jacy / Tł. S.Stande / / Orka. 1935. 30 maja; ЛіМ. 1935. 31 мая; Gdy w goście syn przyjechał / Tł. F.Romanowski / / Orka. 1935. 24 paźdz.; Drogi / Tł. F.Romanowski / / Orka. 1935. 14 list.; Synowie / Tł. F.Romanowski; Partyzanci / Tł. W.Kowalski / / Orka. 1935. 12 grud.; Nad rzeką Oresą: (Urywek) / / Orka. 1936. 10 lut.; Chłopczyk i lotnik / Tł. F.Romanowski / / Orka. 1936. 10 marca; Dwanaście pieśni / Tł. W.Kowalski / / Orka. 1936. 14 wrześ. / У саайт.; Z nową myślą / Tł. A.Porajewicz / / Głos radz. 1939. 27 list.; Nad rzeką Oresą: (Fragmenty); Nadejdzie godzina / Tł. T.Głowacki / / Sztandar Wolności. 1940. 8 grud.; W szczęśliwej wspólnej gromadzie / / Sztandar Wolności. 1940. 15 grud.; Spadek / Tł. A.Tom / / Prawda komsomolska. 1941. 18 maja; Pieśń / Tł. T.Głowacki / / Sztandar Wolności. 1941. 4 lut.; Moja pieśń o Wielkim Stalinie / / Sztandar Wolności. 1941. 20 marca; Nad rzeką Oresą: (Fragment z poematu) / / Sztandar Wolności. 1941. 21 marca; Z dni niewoli / Tł. B.Żyranik / / Życie Słowiańskie. 1946. Nr 3; Z dni niewoli niemieckiej / Tł. B.Żyranik / / Echo Krakowa. 1947. Nr 102; Cichy Piotruś / Tł. J.Głuski / / Echo Krakowa. 1949. Nr 288; Express Poznański. 1949. Nr 1002; Dla ciebie, nasz Nauczycielu; Drogi / Tł. A.Kordys / / Wolność. 1949. Nr 96; Gadkę prowadzić z całym narodem; A kto tam idzie... / Tł. J.Łobodowski / / Kultura (Paryż). 1951. Nr 7—8; Pamięci Maksyma Gorkiego / Tł. J.Timofiejew / / Słowo Ludu. 1951. Nr 165; O Stalinie najlepsza moja pieśń / Tł. J.Ratajczak / / Widnokrąg. 1951. Nr 28; O mądrym Stalinie ja pieśni układam / Tł. B.Drozdowski / / Wolność. 1951. Nr 290; Do chłopa / Tł. K.Suchodolska / / Życie i Kultura. 1951. Nr 24; Synowie / Tł. K.Jaworski / / Nowiny Tygodnia. 1952. Nr 47; Nad rzeką Oresą: (Fragm. poematu) / Tł. K.Jaworski / / Przyjaźń. 1952. Nr 38; A któż tam idzie? / Tł. K.Suchodolska / / Życie i Kultura. 1952. Nr 49; A kto tam idzie?; Olesia / Tł. K.Jaworski / / Życie Słowiańskie. 1952. Nr 8; Żniwa; Chmury i myśli / Tł. W.Dąbrowski / / Nowa Kultura. 1954. Nr 42; Wioska / Tł. J.Bojar / / Głosy znad Odry. 1955. Nr 36; Kłosy. 1955. Nr 15; Nowiny Tygodnia. 1955. Nr 39; Zielony Sztandar. 1955. Nr 40; Wiosna: (Z poematu Ona i ja) / Tł. K.Jaworski / / Kamena. 1955. Nr 8/9; A kto to nadchodzi!.. / Tł. T.Chróścielewski / / Kronika. 1955. Nr 11; «A któż tam idzie...» / Tł. K.Suchodolska / / Nasza Praca. 1955. Nr 10; Jam nie poeta / Tł. K.Jaworski / / Nowa Kultura. 1955. Nr 39; Życie i Kultura. 1955. Nr 36; Daleko jestem od Was; To jeszcze chyba wczoraj było / Tł. J.Ratajczak / Nowy Świat. 1955. Nr 37; Maj / Tł. R.Kwiatkowski; Zaloty: Komedia w jednym akcie / Tł. S.Artowski / / Praca Świetl. 1955. Dod. rep. Nr 7/8. Рэц.: Żurawski J. Słowo na Warmii i Mazurach. 1956. Nr 9; Wzgórza i Kamienie; Płacze jesień / Tł. J.Bursewicz / / Życie i Kultura. 1955. Nr 35; A kto tam idzie? / Tł. K.Jaworski / / Życie Literackie. 1955. Nr 41; Za wszystko / Tł. A.Włodek / / Dziennik Polski. 1955. Nr 236; A któż tam idzie? / Tł. L.Lewin / / Głos Pracy. 1955. Nr 234; Przed przyszłością / Tł. Z.Bohdanowiczowa / / Głos Konfederacji (Londyn). 1956. Nr 16; Ukrajina / / Nasze Słowo. 1956. Nr 5; Przyjdź / Tł. A.Maliniak / / Przyjaźń. 1956. Nr 20; Nad mogiłami; Olcha / Tł. E.Łapski; Jam nie poeta; Nie dla was / Tł. K.Jaworski; «Polały się moje łzy...» / Tł. B.Gębarski; Czemu płaczesz, chłopku? / Tł. B.Żyranik / / Stu trzydziestu poetów. Warszawa, 1957; A któż tam idzie / Tł. K.Suchodolska; Maj / Tł. K.Kwiatkowski / / Przyjaźń. 1957. Nr 28; Wyjdę / Tł. A.Łapski / / Ніва. 1958. № 18. Pamięci Maksyma Gorkiego / Tł. A.Cesarz / / Ніва. 1958. № 27; Myśli: (1905—1907) / Tł. A.Łapski / / Ніва. 1958. № 42; Latem / Tł. M.Kowalski / / Czerw. Sztandar. 1958. 24 wrześ.; Jam nie poeta / Tł. A.Jaster / / Czerw. Sztandar. 1958. 26 wrześ.; Czemu płaczesz, chłopku? / Tł. B.Żyranik; Do chłopa / Tł. K.Suchodolska / / Nowa Wieś (dod.). 1959. Nr 4; A któż tam idzie?; Pamięci Marii Konopnickiej; Do kosiarzy; Do białoruskiego poety / Tł. L. Lewin / / Lewin L. U przyjaciół. Kraków, 1961; A któż tam idzie? / Tł. B.Żyranik / / Ніва. 1961. 18 чэрв.; Pieśń i siła / Tł. B.Żyranik / / Przyjaźń. 1961. Nr 25; Olesia / Tł. K.Jaworski / / Kamena. 1962. Nr 15; Pamięci Marii Konopnickiej / Tł. L.Lewin; Za rokiem rok / Tł. B.Żyranik / / Kraj Rad. 1962. Nr 28; W wiecznym borze; A kto tam idzie? / Tł. B.Żyranik / / Przyjaźń. 1962. Nr 23; Pamięci Marii Konopnickiej; Jam nie poeta / Tł. K.Jaworski / / Spojrzenia. 1962. Nr 24; Dzień powszedni / Tł. K.Jaworski; Nad mogiłami / Tł. E.Łapski / / Gaz. Białostocka. 1962. Nr 178; Ktoś ty taki? / Tł. B.Żyranik; Nad mogiłami / Tł. E.Łapski; Dyktatura pracy / Tł. K.Jaworski / / Ніва. 1962. 1 ліп.; A kto tam idzie?; Wioska; Kiedy w lesie zakwitały; Dwie topole / Tł. J.Huszcza; A kto to tak śpieszy / Tł. T.Chróścielewski; Jam nie poeta; Dzień powszedni ubogi; Dyktatura pracy / Tł. K.Jaworski; W wiecznym lesie; Na żalejce / Tł. S.Pollak; Ano, człeku, żyj!; Za rokiem rok / Tł. B.Żyranik; Do kosiarzy; Do białoruskiego poety; Pamięci Marii Konopnickiej / Tł. L.Lewin; Kiedy idę polem / Tł. I.Brzostowska; Pieśń do słońca / Tł. M.Rudzińska; Mój dom / Tł. J.Sikirycki; Polały się łzy me czyste / Tł. M.Szczepowska; Nad mogiłami / Tł. E.Łapski; Sosny / Tł. W.Kocznow / / Wiersze białoruskie. Łódź. 1971; Słowo ojczyste / Tł. K.Jaworski / / Kamena. 1971. Nr 20; Dwie topole / Tł. J.Huszcza / / Odgłosy. 1971. Nr 35; A kto tam idzie?; «Jam nie poeta, uchowaj mnie, Boże»; Dzień powszedni ubogi; Nie dla was; Do kosiarza; Co to?; Jeszcze zaświeci blask słońca; Słowo ojczyste; Z poematu «Ona i ja»; Dyktatura pracy; Synowie; Olesia / / Jaworski K.A. Pisma: Wydanie jubileuszowe. Lublin, 1972. T. 3; Maj / Tł. R.Kwiatkowski / / Ojczyzna Lenina: (50 lecie ZSRR). Warszawa, 1972; Ona i ja: (fragm.); Przegląd pola / Tł. K.Jaworski / / Kamena. 1972. Nr 14; Bezsilność / Tł. A.Barszczewski / / Kontrasty. 1972. Nr 6; A kto tam idzie? / Tł. B.Żyranik; Jam nie poeta / Tł. K.Jaworski; Sosny / Tł. W.Kocznow / / Lit. Radz. 1972. Nr 7; Tutejszy / Tł. Z.Bohdanowiczowa / / Tydzień Polski. 1972. Nr 73; Znów będzie szczęście i wolność / Tł. A.Rolska / / Czerw. Sztandar. 1975. 19 marca; Nie jestem poeta / / Czerw. Sztandar. 1975. 20 marca; 1914 / Tł. T.Gicgier / / Odgłosy. 1976. Nr 40; A któż tam idzie? / Tł. L.Lewin / / Świat naszej woli. Warszawa, 1977; A kto tam idzie?; Nad mogiłami; Wioska; Czarny bóg; Pomódl się; Ihnatowi Bujnickiemu; Kiedy w lesie zakwitały; Chochlik; Dwie topole; Chłop i koń; «Żył sobie Nalim-muzykant...»; Na sianożęci; Ojczyzna; Na przyzbie; Na radę; Gdzie ty, chmielu, gdzie zimował?; Wielkanocne; Za wszystko; Na zwierza — Hitlera... / Tł. J.Huszcza; Jam nie poeta; Dyktatura pracy / Tł. K.Jaworski; Ano, człeku, żyj!; Za rokiem rok / Tł. B.Żyranik; Do kosiarzy; Do białoruskiego poety; Pamięci Marii Konopnickiej / Tł. L.Lewin; Kiedy idę polem / Tł. J.Brzostowska; Polały się łzy me czyste / Tł. M.Szczepowska; Mój dom / Tł. J.Sikirycki; 1914 / Tł. T.Gicgier; Sosny / Tł. W.Kocznow; Dzień powszedni ubogi / Tł. K.Jaworski; Nie dla was; Ziemio / / Antologia poezji białoruskiej. Wrocław etc., 1978; Czarny Bóg; Chochlik; Za wszystko... / Tł. J.Huszcza / / Tyg. Kult. 1978. Nr 9; Kiedy idę polem / Tł. J.Brzostowska / / Antologia poezji radzieckiej. Warszawa, 1979. T. 1; «Polały się moje łzy...» / / Przyjaźń. 1981. Nr 6; Jam nie poeta / Tł. K.Jaworski; No jak tu żyć / Tł. B.Gogolewska; Prorok; Bezimienne / Tł. Cz.Seniuch; Na Radą / Tł. J.Huszcza; Wilkołak / Tł. F.Nieuważny; W chacie / Tł. T.Chróścielewski / / Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne. Warszawa, 1982; A kto tam idzie?; Jacy są; «Powiedz no

mi, kmieciu mój...» / Tł. F.Nieuważny; Weselnicy; Czarny Bóg / Tł. T.Chróścielewski / / Literatura na Świecie. 1982. Nr 11; Prorok / Tł. Cz.Seniuch; Słowo ojczyzny / Tł. Ozga-Michalski / / Tyg. Kult. 1982. Nr 16; A kto tam idzie? / Tł. W.Blatton-Segal / / Tyg. Kult. 1982. Nr 30; A kto tam idzie? / Пер. А.Яворскі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн. 1983; Bór / Tł. I.Sikirycki / / Przyjaźń. 1985. Nr 12.

На румынскую мову. Versuri alese / Trad. S.Delciu. Bucureşti, 1954. Рэц.: Viata romineasca. 1955. Nr 7.

Mama-şi petrecea feciorul / Trad. S.Delciu; Fili / Trad. V.Teodorescu; Partizanii / Trad. S.Delciu; Ziua buna, Moscova!.. / Trad. V.Teodorescu / / Antologia poeziei sovietice. Bucureşti, 1955; Cine-s aceia?: [Верш] / Пер. І.Драганою / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На русінскую мову. А хто идзе там?: [Верш] / Пер. М.Ковач / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На рускую мову. Собр. соч.: В 3 т. Т. 1. М., 1982. Стихотворения 1904—1917. Т. 2. Стихотворения 1918—1942. Т. 3. Драматические поэмы; Пьесы; Публицистика.

Собр. стихотворений. Л., 1950. (Б-ка поэта. Большая серия). 2 изд. Л., 1973. (Б-ка поэта. Большая серия). Рэц.: Жыдовіч І. Паэзія барацьбы і шчасця / / Чырв. змена. 1975. 8 кастр.; Рагойша В. / / Неман. 1974. № 12.

Избр. стихотворения в переводах русских поэтов / Пер. В.Брюсов и др. М., 1919. Рэц.: А. Янка Купала — беларускі паэт / / Бел. звон. 1921. 17 крас.

Избр. стихи. М., 1934. Рэц.: Кац Г. / / На подъеме. 1934. № 1—2.

Избр. стихи и поэмы: 1906—1935. М., 1935. Рэц.: Бронштейн Я. Народный поэт Белоруссии / / Правда. 1936. 7 февр.; Литературный Ленинград. 1935. № 52.

Избр. стихи / Пер. М.Исаковский. Смоленск, 1937. Рэц.: Левман С. / / Что читать. 1939. № 1.

Избр. произв. М., 1938.

Избр. стихи. М., 1939. Рэц.: Бараг Л., Янкелевич Е. / / Лит. обозрение. 1940. № 23; Бучилов Я. Стихи Янки Купалы и Якуба Коласа / / Что читать. 1939. № 12; Малинкин А. / / Красная новь. 1940. № 7—8; Сикар Е. / / Огонек. 1940. № 3; Усиевич С. Песня белорусского народа / / Правда. 1939. 20 сент.

Избр. стихи. М., 1941. (Б-ка «Огонек»).

Избранное. М.; Л., 1942.

Избр. произв.: В 1 т. М., 1943. Рэц.: Вольский В. Янка Купала на русском языке / / Сов. Бел. 1944. 1 нояб.; Добрынин М. / / Новый мир. 1943. № 7—8; Яго ж. Избранные произведения Янки Купалы / / Известия. 1943. 4 июля; Яго ж. Новое издание произведений Янки Купалы на русском языке / / Славяне. 1943. № 7; Рыльскі М. Кніга народнай паэзіі / / Беларусь. 1944. № 1; Dobrinin M. Obras escogidas de Janka Kupala / / La Literatura Internacional. 1943. Nr 8; Un recueil de poèmes choisis de Yanko Koupala / / La Literature Internationale. 1943. Nr 9.

Стихи и поэмы. М., 1948. (Б-ка избр. произведений сов. литературы, 1917—1947).

Избранное: Стихи и поэмы. М.; Л., 1950.

Избр. произв.: В 2 т. М., 1953. Т. 1. Стихотворения. Т. 2. Стихотворения; Поэмы; Драматические поэмы. Рэц.: Жыдовіч І. Значны ўклад у савецкую паэзію / / Чырв. змена. 1953. 4 жн.

Стихотворения. Л., 1956. (Б-ка поэта. Малая серия). Рэц.: Жыдовіч І. Зборнік твораў Янкі Купалы на рускай мове / / Мін. праўда. 1957. 24 лют.

Стихотворения. М., 1959. (Б-ка советской поэзии). Рэц.: Жидович И. Поэзия народного счастья / / Сов. Бел. 1959. 17 июня.

Гусляр: Избр. лирика. М., 1972. Рэц.: Лиокумович Т. Новая встреча с Купалой / / Неман. 1973. № 2.

Избранное. Мн., 1981.

Избранное: Стихотворения, поэмы. М., 1985.

Сборник стихов. М.; Л., 1930. Рэц.: Лясны А. / / Полымя. 1930. № 2.

Над рекой Орессой: (Поэмы) / Пер. С.Городецкий. М., 1933.

Великому Сталину от белорусского народа. Мн., 1936 / У сааўт.

Под новым солнцем: Стихи. М., 1936. Рэц.: Зелинский К. / / Лит. обозрение. 1936. № 22; Турганов Б. Новые стихи Янки Купалы / / Книж. новости. 1936. № 30.

Янка Купала: Микрофонные материалы управления местного вещания Всесоюзного радиокомитета. М., 1936.

Маленький летчик: Стихи / Пер. М.Голодный. М., 1938. (Книжка-малышка).

Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской конституции / Пер. А.Шарапов, И.Гуревич, К.Титов. Мн., 1938 / У сааўт.

Алеся: Стихи. М., 1940. Рэц.: Городецкий С. Три стихотворения / / ЛГ. 1940. 26 марта; Дымшиц П. Датские книжки / / Дошк. восп. 1941. № 2.

Двенадцать песен... / Пер. А.Безыменский и др. Мн., 1940 / У сааўт.

Курган: Паэмы. Мн., 1940.

Пьесы. М.; Л., 1940. Рэц.: А.Б. П'есы Я.Купалы на рускай мове / / ЛіМ. 1941. 8 лют.

От сердца: Стихи и поэмы (1933—1941). М., 1941. Рэц.: Городецкий С. Любимый певец / / ЛГ. 1941. 16 марта; Шарапов А. От самого сердца / / Сов. Бел. 1940. 27 окт.

Стихи о Родине. М., 1941. Рэц.: Севрук Ю. / / Красная новь. 1941. № 9—10.

Мой край: Стихи. М.; Л., 1949. (Школьная б-ка).

Стихотворения и поэмы. М.; Л., 1950. (Школьная б-ка). Рэц.: Смыслов В. Неудачные переводы белорусских классиков / / Звезда. 1951. № 10.

Мальчик и летчик: (Стихи) / Пер. М.Исаковский. М.; Л., 1951. (Б-чка дет. сада). М.; Л., 1952. (Б-чка дет. сада).

Над рекой Орессой: Стихи и поэма. М.; Л., 1952. (Школьная б-ка).

Алеся: Стихи. М.; Л., 1953. (Мои первые книжки).

Мальчик и летчик; Алеся / Пер. М.Исаковский. Мн., 1953; Молотов, 1953; Пермь, 1953.

Драматические произведения. М., 1955. Рэц.: Есаков А. Драматургия Янки Купалы / / Сов. Отчизна. 1956. № 4; Жыдовіч І. Драматычныя творы Янкі Купалы на рускай мове / / Мін. праўда. 1955. 18 вер.

Орлятам: Стихи. М., 1962. (Школьная б-ка).

Стихотворения. М., 1962.

Курган; Бондаровна; Могила льва: Поэмы. Мн., 1966.

Стихотворения. Мн., 1967.

Алеся; Мальчик и летчик: Стихи / Пер. М.Исаковский. Мн., 1972.

Стихотворения и поэмы / Пер. Н.Кислик. Мн., 1979. Рэц.: Ліякумовіч Ц. У свеце Купалавага слова / / ЛіМ. 1980. 29 лют.; Семяжон Я. Пошукі і знаходкі ключа / / Беларусь. 1981. № 4.

Стихотворения. М., 1982. / Рус., англ.

Стихотворения и поэмы. М., 1982. (Поэтич. б-чка школьника). Рэц.: Вішнеўскі А. / / ЛіМ. 1983. 25 ліп.

Стихотворения и поэмы. Мн., 1991.

Белорусу: [Верш] / Пер. В.Самойла / / Мин. курьер. 1908. 13 апр.; Песня белорусского мужика; Мужицкая песня: [Вершы] / Пер. С.А. / / Альманах-календарь для всех на 1910 г. Спб., 1909; Я не поэт: [Верш] / Пер. Кле / / Мин. голос. 1910. 21 нояб.; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький / / Современный мир. 1911. № 2; Моя думка; Перед ночкой; Явор и калина: [Вершы] / Пер. А.Коринфский / / Весь мир. 1914. № 38; Мой дом; Песня солнцу; Будь я князем: [Вершы] / Пер. А.Коринфский / / Педагогический листок. 1914. № 1; Тучи и души; Землякам; Над могилами: [Вершы] / Пер. А.Коринфский / / Там жа. 1914. № 3; По лесам как зацветали: [Верш] / Пер. А.Коринфский / / Вечерняя газ. (Вільня). 1914. 22 авг.; По лесам как зацветали; Вдоль по зимней по дорожке; «К своим думкам... Отзовитесь думки...»: [Вершы] / Пер. А.Коринфский / / Педагогический листок. 1915. № 5; Как тут песни петь...; На родном пепелище: [Вершы] / Пер. А.Коринфский / / Там жа.

1916. № 2; За сохой, бороной: [Верш] / Пер. И.Белоусов // Общее дело. 1918. 25 авг.; Отцветание / Пер. В.Брюсов; Я — мужик... / Пер. Е.Нечаев: [Вершы] // Бел. трибуна (Чыкага). 1926. 23 окт.; В ночном царстве / Пер. В.Брюсов; «Бледные, будние дни...» / Пер. А.Чумаченко; Землякам / Пер. А.Коринфский; На работе у пана / Пер. Е.Нечаев; На смерть С.Булата / Пер. А.Цветков; «Мы встали с песней-сказкою...»; Орленятам / Пер. М.Гольдберг: [Вершы] // Просторы. Мн., 1927; Плачут мои песни...; Я — не поэт; Косцу; Чего я хочу?; Одинокий; Песня белорусского мужика; Панич и Марыся; Весна; Из осенних напевов; Зима; На работе у пана; Моя хата; Раздумье; Из моих думок; Надгробное; Лютое горе; «Эх, пойду я, пойду по загонам...»; Белорусь; «Шумные березы заковал мороз...»; Песня жниц; «Хоть ты лопни, пан, хоть тресни...»: [Вершы] / Пер. Е.Нечаев // Нечаев Е. Гута. М.; Л., 1928; Землякам / Пер. А.Коринфский; Мужик / Пер. А.Кудрейко; В ночном царстве / Пер. В.Брюсов: [Вершы] // Поэзия народов СССР. М., 1928; В ночном царстве / Пер. В.Брюсов; «Бледные, будние дни...» / Пер. А.Чумаченко; «Мы встали с песней-сказкою» / Пер. М.Гольдберг: [Вершы] // Соки целины. М., 1928; Я не поэт: (Из первой книги поэта «Жалейка»); Мужик; Кто там идет: (Из книги «Жалейка»); Орлятам; (Из книги «Безназоўнае», 1925); Родное слово: (Из книги «Шляхам жыцця»): [Вершы] / Пер. В.Рождественский // Альманах белорусской литературы. Л., 1929; «Как в лесу расцветали...»: [Верш] / Пер. Б.Бенедикт // Красная нива. 1929. № 41; «Мы встали с песней-сказкою...»: [Верш] / Пер. М.Гольдберг // Рабочий. 1929. 21 июля; Ворон; Не вздыхай; Будь смелым!.. / Пер. М.Светлов; Бурелом / Пер. В.Казин; В хоромах; На границе; Где стоял дом панский... / Пер. М.Голодный; Голод / Пер. Н.Берендгоф; Два мира / Пер. Б.Уральский; Молодая Беларусь / Пер. Л.Лавров: [Вершы] // Сборник белорусской поэзии. М.; Л., 1930; Много далей с доброй волей: [Верш] / Пер. М.Голодный // Красная нива. 1930. № 4; «И пошла, и пошла...»; «Наследство наше для потомков...»: [Урыўки з паэмы «Безназоўнае»] / Пер. М.Светлов // Прожектор. 1930. № 19; Песнь и сила: [Верш] / Пер. М.Голодный // Рост. 1930. № 10; Волк: [Верш] / Пер. М.Голодный // Смена. 1930. № 3; Орлятам: [Верш] / Пер. В.Рождественский // Веч. Москва. 1930. 14 мая; «...В стране болот, в стране тумана...»: [Верш] / Пер. Березко // Известия. 1930. 15 мая; Рабочий. 1930. 7 мая; «Сначала оно шелестело»: [Урывак] / Пер. М.Светлов // Рабочий. 1930. 25 мая; Утопленник плывет по Висле: [Верш] / Пер. К.Т. // ЛГ. 1932. 11 сент.; Над рекой Орессой: Поэма / Пер. С.Городецкий // Новый мир. 1933. № 10. Рэц.: К. // Худож. литра. 1934. № 7; «Над рекой Орессой»: (Из поэмы) / Пер. М.Светлов; «Уходишь ты, как сон нелепый...»: [Верш] / Пер. Д.Ронин // Антология белорусской литературы. М., 1934; Из юбилейных настроений: (К десятилетию Октябрьской годовщины); Май; Вперед — неизменно; Я верю; Молодым поэтам / Пер. М.Исаковский: [Вершы] // Поэзия Советской Белоруссии. Смоленск, 1934; Диктатура труда; За все... / Пер. Б.Турганов; Песня строительству / Пер. А.Корчагин; Великому Октябрю / Пер. С.Липкин: [Вершы] // Поэты Белоруссии. М., 1934; «Уходишь ты, как сон нелепый...»: [Верш] / Пер. Д.Ронин // Октябрь. 1934. № 7; Вместо заключения: [Урывак з паэмы «Над ракою Арэсай»] / Пер. М.Светлов // Известия. 1934. 15 янв.; Я верю — такие придут перемены: [Верш] // Красная Чувашия. 1934. 12 нояб.; Песни нужны нам: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Правда. 1934. 24 авг.; Город Борисов: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Там жа. 1934. 7 нояб.; Рабочий. 1934. 7 нояб.; Новая осень: [Верш] / Пер. О.Колычев // Правда. 1934. 18 нояб.; Совхоз имени X-летия БССР: [Урывак з паэмы «Над ракою Арэсай»] / Пер. С.Городецкий // Рабочий. 1934. 8 июня; Песни нужны нам: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Там жа. 1934. 27 авг.; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Уходишь ты, как сон нелепый; Сыновья: [Вершы] // Белорусская советская литература. М., 1935; Так вот и живи; Кто ты?: [Вершы] / Пер. М.Ашукин // 1905 год в поэзии. М., 1935; Я верю; Волнуется синее море: [Вершы] / Пер. М.Исаковский // Наступление. 1935. № 7; Старые окопы: [Верш] / Пер. М.Светлов // Гудок. 1935. 11 июля; Волнуется синее море...: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Известия. 1935. 28 мая; Белоруси орденоносной: [Верш] / Пер. М.Светлов // Известия. 1935. 16 июля; Солнце: [Верш] / Пер. М.Светлов // Там жа. 1935. 24 нояб.; Сосны; Мальчик и летчик: [Вершы] / Пер. С.Городецкий // Там жа. 1935. 12 дек.; Снаряжала матка сына: [Верш] / Пер. А.Ромм // Красная Чувашия. 1935. 18 февр.; Гости; Партизаны: [Вершы] / Пер. С.Городецкий // Красноарм. правда. 1935. 12 дек.; По лесам как зацветали: [Верш] / Пер. В.Брюсов // ЛіМ. 1935. 28 мая; Отцветание: [Верш] / Пер. В.Брюсов // Там жа. 1935. 11 снеж.; Май: [Верш] / Пер. М.Исаковский // ЛГ. 1935. 30 мая; Сдается, вчера это было: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Там жа. 1935. 9 июля; Рабочий. 1935. 11 июля; Борисов: Поэма / Пер. С.Городецкий // На рубеже Востока (Тбилиси). 1935. 20 мая; Наша Конституция: [Верш] / Пер. Е.Сокол // Пионер. правда. 1935. 6 июля; «Снаряжала матка сына...»: [Верш] / Пер. А.Ромм // Правда. 1935. 31 янв.; Рабочий. 1935. 21 февр.; Съезду Советов: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Правда. 1935. 1 февр.; Рабочий. 1935. 3 февр.; Украина: [Верш] // Правда. 1935. 10 февр.; Рабочий. 1935. 14 февр.; Я верю...: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Правда. 1935. 30 мая; Рабочий. 1935. 1 июня; Сыновья: [Верш] / Пер. М.Голодный // Правда. 1935. 5 июля; Сын приехал в гости: [Верш] / Пер. Н.Панов // Там жа. 1935. 27 авг.; Две девицы: [Верш] / Пер. Н.Панов // Там жа. 1935. 13 сент.; Хлопчик и летчик: [Верш] / Пер. М.Голодный // Там жа. 1935. 24 сент.; Нашему празднику: [Верш] / Пер. М.Голодный // Там жа. 1935. 7 нояб.; Партизаны: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Там жа. 1935. 4 дек.; Гости: [Верш] // Там жа. 1935. 6 дек.; Заключительная часть поэмы «Над ракою Арэсай» // Рабочий. 1935. 29 мая; Я — колхозница: [Верш] // Там жа. 1935. 11 июля; Дороги: [Верш] / Пер. А.Куперштох // Там жа. 1935. 4 нояб.; Я верю... / Пер. М.Исаковский; Старые окопы / Пер. С.Городецкий: [Вершы] // Там жа. 1935. 11 дек.; О прошлом: [Урывак з паэмы «Над ракою Арэсай»] / Пер. М.Светлов // Там жа. 1935. 11 дек.; Украина / Пер. авт.; Белоруссии орденоносной / Пер. М.Светлов: [Вершы] // Дружба народов СССР. М., 1936; Маленький летчик: [Верш] / Пер. М.Голодный // Вожатый. 1936. № 6; Хлопчик и летчик: [Верш] / Пер. С.Городецкий // За комуністичне виховання дошкільників (Харків). 1936. № 1; Сыновья: [Верш] / Пер. В.Наседкин // Колхозник. 1936. № 5; На смерть товарища Кирова: [Верш] / Пер. Д.Выгодский // Лит. современник. 1936. № 12; Песни нужны нам: [Верш] // Революция и национальности. 1936. № 5; Снаряжала матка сына: [Верш] / Пер. А.Ромм // За ком. просвещение. 1936. 10 сент.; Рабочий. 1936. 11 апр.; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький // Звязда. 1936. 20 чэрв.; Камунар Магілёўшчыны. 1936. 6 ліп.; Письмо белорусского народа великому Сталину / Пер. А.Безыменский, М.Голодный, М.Исаковский, А.Сурков // Известия. 1936. 11 июля; ЛГ. 1936. 15 июля; Правда. 1936. 11 мая; Рабочий. 1936. 11 июля / У сааўт.; Песня о луганском слесаре: [Верш] / Пер. В.Гусев // Киногазета /Л./ 1936. 7 нояб.; Дороги: [Верш] / Пер. О.Колычев // ЛГ. 1936. 10 февр.; Тебе, наш учитель: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Там жа. 1936. 10 дек.; Солнце: [Верш] / Пер. М.Тарловский // Правда. 1936. 26 марта; Юность: [Верш] / Пер. М. Исаковский // Там жа. 1936. 26 апр.; Десять песен о нашей непобедимой Красной Армии, о ее творце и вдохновителе великом Сталине, о ее полководце Клименте Ворошилове: [Вершы] / Пер. А.Безыменский, М.Голодный, В.Гусев и др. // Там жа. 1936. 11 сент.; Рабочий. 1936. 11 сент. / У сааўт.; Сталину: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Правда. 1936. 27 нояб.; Привет вам...: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Рабочий. 1936. 12 февр.; Две сестры: [Верш] / Пер. В.Наседкин // Там жа. 1936. 8 марта; Моё мне солнце — вождь: [Верш] / Пер. Р.Казак // Там жа. 1936. 20 марта; Песня Тани-трактористки: [Верш] / Пер. А.Шарапов // Там жа. 1936. 30 июля;

Маленький летчик: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Песни страны Советов. М., 1937; Песни нужны нам!: [Верш] / / Дошкол. воспитание. 1937. № 10; Слава Сталину: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Культработа в РККА. 1937. № 10—11; О Сталине лучшая песня моя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / ЛГ. 1937. 26 нояб.; Снаряжала матка сына: [Верш] / Пер. А.Ромм / / Непобедимая. М., 1938; Сыновья; Сын приехал в гости: [Вершы] / / Счастливая молодость. М.; Л., 1938; Стихи о Климе Ворошилове / Пер. В.Рождественский / / Звезда. 1938. № 11; Тебе, наш учитель!: [Верш] / / Заря Востока. 1938. 26 чэрв.; Я думал...: [Верш] / Пер. В.Василенко / / Известия. 1938. 26 июня; Погиб буревестник: [Верш] / Пер. Е.Сокол / / Ленингр. правда. 1938. 28 марта; Первое мая: [Верш] / Пер. Е.Сокол / / Лес. промышленность. 1938. 1 мая; Лети, моя песня!: [Верш] / Пер. С.Городецкий / / ЛГ. 1938. 20 мая; Родине и вождю: Стихи и песни о Сталинской Конституции / Пер. С.Городецкий / / Там жа. 1938. 20 июня; Сов. Бел. 1938. 14 мая; Сталин. молодежь. 1938. 14 мая / У саӑўт.; С улыбкою в грядущее глядим мы: [Верш] / Пер. А.Шарапов / / Там жа. 1938. 31 дек.; Кандидаты народа: [Вершы] / Пер. Е.Сокол / / Совхоз. газ. 1938. 26 июня; О Сталине лучшая песня моя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Сов. Укр. 1938. 31 дек.; Мы жизнь свою с улыбкою встречаем: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Слово писателя. М., 1939; Мотивы Западной Белоруссии: Осень; Дед; Внук; Батька; Мать; Освобождение: [Вершы] / Пер. С.Городецкий / / Тридцать дней. 1939. № 10—11; Брат мой любый: [Верш] / Пер. А.Куперштох / / Биробидж. звезда. 1939. 7 нояб.; Комсом. правда. 1939. 18 окт.; Расшумелся лес зеленый: [Верш] / Пер. А.Куперштох / / Там жа. 1939. 27 окт.; Тарасу Шевченко: Из поэмы «Тарасова доля» / Пер. М.Исаковский / / ЛГ. 1939. 5 марта; Мы жизнь свою улыбкою встречаем: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Правда. 1939. 25 февр.; Ходит говор по Украине (Из поэмы «Тарасова доля») / Пер. М.Исаковский / / Там жа. 1939. 5 марта; Дороги: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Там жа. 1939. 13 апр.; Слава тебе, Армия / Пер. Р.Иванова; Колыханка / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Там жа. 1939. 6 окт.; С новой думой: [Верш] / Пер. Н.Берендгоф / / Там жа. 1939. 28 нояб.; С новой думой: [Верш] / Пер. Д.Семеновский / / Рабочий край (Іванава). 1939. 22 окт.; А мы себе сеем и сеем: Отрывок / Пер. А.Шарапов / / Сов. Бел. 1939. 28 янв.; Край родной: [Верш] / / Там жа. 1939. 18 окт.; Соц. земледелие. 1939. 6 окт.; Сталину: [Верш] / Пер. И.Гуревич, К.Титов / / Сов. Бел. 1939. 21 дек.; Памяти Шевченко: [Верш] / Пер. К.Титов; Из поэмы «Тарасова доля»: Отрывок / Пер. М.Исаковский / / Сталин. молодежь. 1939. 8 марта; Освобождение пришло с востока: Отрывок из стихотворения «Белоруссии орденоносной» / / Сталин. молодежь. 1939. 18 сент.; Тебе, наш учитель; Слава Сталину; Мы жизнь свою улыбкою встречаем: О Сталине лучшая песня моя / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Стихи и песни народов СССР о Сталине. Мн., 1940; С Западной ты, я с Восточной: [Верш] / Пер. Б.Бенедикт / / Огонек. 1940. № 25; Трудовая газета. 1940. 16 сент.; Слава тебе, Армия!..: [Верш] / Пер. Р.Иванова / / Заря Востока (Тбилиси). 1940. 17 сент.; Солнечному Шота Руставели: [Верш] / Пер. А.Сурков / / Там жа. 1940. 8 дек.; День добрый, Москва!: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Правда. 1940. 9 июня; Великому Сталину: [Верш] / / Сов. Бел. 1940. 5 июня; О Сталине мудром я песню слагаю: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Там жа. 1940. 8 дек.; Комсомолу: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Сталин. молодежь. 1940. 7 дек.; Песня трактористки: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Там жа. 1940. 10 дек.; Май («К нам в гости май приходит снова»): [Верш] / / Туркмен. искра. 1940. 1 мая; О народной войне / / Советским детям. Горький, 1941; Ты, послушай, наш маршал: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Красная новь. 1941. № 2; Не про старое кандальное...: [Верш] / Пер. Н.Сидоренко / / Огонек. 1941. № 12; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Красная звезда. 1941. 28 сент.; Славлю я партию Ленина-Сталина: [Верш] / Пер. Б.Иринин / / Сов. Бел. 1941. 5 апр.; Белорусскому народу / / Там жа. 1941. 25 июля / Саӑўт. Я.Колас; Поднялся мой народ: [Верш] / / Там жа. 1941. 13 авг.; О Великом Сталине песня моя! / / Сталин. молодежь. 1941. 20 марта; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Великая Отечественная война. М., 1942. Сб. 1; О Сталине песнь раздается моя: [Верш] / / За родину. Молотов, 1942; Встает народ / Пер. С.Городецкий; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный: [Вершы] / / За Советскую Белорусь. М., 1942; Грабитель: [Верш] / Пер. Б.Иринин / / Славяне. 1942. № 1; Лютует Гитлер: [Верш] / Пер. М.Фаламеев / / Там жа. 1942. № 2; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Красноармеец. 1942. № 14; Крестьянка. 1942. № 15; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. Н.Берендгоф / / Труд. 1942. 7 июля; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный: [Верш] / / Беларусь в огне. М., 1943; Белорусскому народу: (Воззвание); Хлопчик и летчик на войне / Пер. Н.Берендгоф; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный: [Вершы] / / Белоруссия борется. М.; Л., 1943; Комсомолу; Наша молодежь; Возьми меня, доблестный летчик!: [Вершы] / Пер. М.Исаковский, Б.Иринин / / Боевая молодость. М., 1943; Ты будешь счастливой: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Беларусь. 1944. № 1; Лит-ра и искусство. 1944. 23 февр.; Встает народ: [Верш] / / Чырв. звязда. 1944. 18 жн.; Славлю я партию Ленина-Сталина: [Верш] / / О Ленине. М., 1945; Сов. Бел. 1945. 27 июня; Мужик: [Верш] / / Зорька. 1945. 24 мая; Пионерское: [Верш] / / Там жа. 1945. 28 июня; День добрый, Москва!: [Верш] / / Там жа. 1945. 5 дек.; Украина: Отрывок / / Сов. Бел. 1945. 4 марта; Лён: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Голодный М. Из новых стихов. М., 1946; Песня солнцу; Молодая Белорусь / Пер. М.Комиссарова; «А кукушка куковала...» / Пер. А.Прокофьев: [Вершы] / / Звезда. 1946. № 4; Вечеринка: [Песня] / Пер. М.Исаковский / / Культпросвет. работник. 1946. № 9; Край родной: [Верш] / / Зара. 1946. 28 чэрв.; Спасибо народу: [Верш] / / Там жа. 1946. 28 ліп.; Славлю я партию Ленина-Сталина: [Верш] / / Зорька. 1946. 7 февр.; Памяти Максима Горького: [Верш] / / Там жа. 1946. 20 июня; Сталин. молодежь. 1946. 19 июня; Нашему празднику: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Зорька. 1946. 1 нояб.; Как в лесочке зацветали: [Вершы] / Пер. М.Комиссарова / / Сов. Бел. 1946. 3 июня; Вечеринка: [Верш] / Пер. А.Прокофьев / / Там жа. 1946. 16 июня; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Там жа. 1946. 28 июня; Комсомолу: (Отрывки) / / Сталин. молодежь. 1946. 28 июня; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький / / Горький М. Стихотворения. М., 1947; Алеся / / Иллюстрированный календарь на 1948 год. Буэнос Айрес, 1947; Белорусским партизанам / Пер. В.Владимиров; Солнечному Шота Руставели / Пер. В.Рождественский; Лен; Вечеринка / Пер. А.Прокофьев: [Вершы] / / Поэты Белоруссии. М., 1947; О Сталине лучшая песня моя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Родина: Сборник стихов. Магадан, 1947; Заря. 1947. 28 июня; Сталин. молодёжь. 1947. 30 апр.; Мы жизнь свою улыбкою встречаем: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Читайте, завидуйте, я гражданин Советского Союза. М., 1947; Сын / Пер. М.Лозинский; Вечеринка / Пер. А.Прокофьев; Алеся / Пер. В.Рождественский; За всё!; Воля / Пер. П.Кобзаревский; Ты приди; Как в лесочке зацветали / Пер. М.Комиссарова; К девушке / Пер. А.Чивилихин: [Вершы] / / Звезда. 1947. № 6; О Сталине-сеятеле: [Верш] / Пер. М.Комиссарова / / Там жа. 1947. № 11; А кто там идёт?; Курган / Пер. Н.Браун; Я не поэт; Орлятам; Алеся; Солнечному Шота Руставели; Снова ждёт нас счастье и свобода; Песня моя / Пер. В.Рождественский; Лето; Молодая Белорусь; Песня солнцу; Дуб; Ты приди; Как в лесочке зацветали; Пойте песни; О Сталине-сеятеле; Тучи и думы / Пер. М.Комиссарова; К девушке; Партизаны / Пер. А.Чивилихин; Жниво; А кукушка куковала; Лён; Вечеринка / Пер. А.Прокофьев; Из угла желаний / Пер. А.Рывина; За правду / Пер. Л.Друскина; Звезды / Пер. И.Авраменко; Там; Памяти Максима Горького / Пер. Д.Левоневский; Тебе, о наш вождь / Пер. Е.Полонская; Сын / Пер. М.Лозинский; Белорусским партизанам / Пер. В.Владимиров; За всё; Воля / Пер.

П.Кобзаревский: [Вершы] / / Антология белорусской поэзии. Л., 1948; Мы жизнь свою улыбкою встречаем: [Верш] / / Зорька. 1948. 16 дек.; Воли сталинской орлята: [Верш] / / Латв. моряк. 1948. 24 окт.; Нашей конституции: [Верш] / / Сталин. молодежь. 1948. 5 дек.; Павлинка: (Сцены из мелкопоместной жизни в 2-х действиях) / Пер. Л.Раковский / / Белорусская драматургия. Л.; М., 1949; О Сталине мудром я песню слагаю: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Стихи о вожде. М., 1949; Наследство: [Верш] / Пер. С.Обрадович / / Гудок. 1949. 1 янв.; О Сталине лучшая песня моя: [Верш] / / Красный флот. 1949. 13 дек.; Тебе, о наш Вождь...: [Верш] / Пер. Е.Полонская / / Ленингр. правда. 1949. 19 июня; Тебе, наш учитель!: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Великий сталинский закон. М., 1950; Славный домик: [Верш] / Пер. Б.Иринин / / Детям советской Отчизны. М., 1950; Лён / Пер. М.Голодный; Песня трактористки; Я колхозница / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Колхозная деревня. М.; Л., 1950; О Сталине лучшая песня моя!; Песня о Сталине / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Стихи о Ленине и Сталине. М., 1950; Сталинская конституция: [Верш] / / Зорька. 1950. 12 марта; Слава партии Ленина-Сталина: [Верш] / Пер. В.Милованов / / Сов. Бел. 1950. 22 апр.; Две сестры; Так вот и живи; Расшумелся лес туманный / Пер. Д.Бродский; Белорусским партизанам; Лен / Пер. М.Голодный; Украина / Пер. С.Городецкий; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Где кривда извечная зрела / Пер. В.Звягинцева; Мальчик и летчик; Моя наука; Уходящей деревне; Из песен безземельного; Там; Комсомолу; Тебе, наш учитель; Дороги; День добрый, Москва!; Коммуна: (Из поэмы «Над рекой Орессой») / Пер. М.Исаковский; Славлю я партию Ленина-Сталина; Памяти Максима Горького; Грузия / Пер. Б.Иринин; Молодая Беларусь; Пойте песни / Пер. М.Комиссарова; Великому Октябрю / Пер. С.Липкин; В полет / Пер. Е.Мозольков; Косцу / Пер. Е.Нечаев; Наследство / Пер. С.Обрадович; На смерть товарища Кирова / Пер. И.Панов; Мои желания / Пер. Е.Рывина; Я не поэт; Мужик; Орлятам; Песня моя / Пер. В.Рождественский; С Новым годом! / Пер. М.Светлов; День Конституции / Пер. П.Семынин; Якубу Коласу; Мы пойдем в те края, где пылает восход; Памяти Шевченко / Пер. Н.Сидоренко; Встаёт народ; За все, что было в жизни; С целым народом / Пер. Б.Турганов; Девушке / Пер. А.Чивилихин; О Сталине лучшая песня моя / Пер.: I — М.Исаковский; II — Б.Иринин; III — М.Исаковский; Спасибо народу / Пер. М.Исаковский, Б.Иринин: [Вершы]; Курган: (Поэма) / Пер. Б.Турганов / / Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; Мужик; Я не поэт; Орлятам / Пер. В.Рождественский; Гряну по струнам бунтарским я...; Песня о Сталине; Я Сталину мудрому песню слагаю...; Как в лесочке зацветали... / Пер. М.Комиссарова; Знайте, братья, день настанет... / Пер. Б.Кежун; Пойдем!; Тебе, наш вождь... / Пер. Е.Полонская; Там; Из песен безземельного; Моя наука; Уходящей деревне; Май; Я — колхозница; Алеся; Мальчик и летчик; Вечеринка; Сыновья; Комсомолу; Дороги; День добрый, Москва; Спасибо народу; Волнуется синее море... / Пер. М.Исаковский; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Косцу / Пер. Е.Нечаев; Наша вёска / Пер. И.Белоусов; Я не для вас, паны...; Из песен мужичьих / Пер. Н.Сидоренко; И как тут не смеяться... / Пер. Д.Бродский; Погибшим / Пер. Н.Браун; А кукушка куковала... / Пер. А.Прокофьев; Песня строительству / Пер. С.Обрадович; Со дна утопленник всплывает...; Джамбулу; Мы сеем и сеем / Пер. В.Цвелев; Лен; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный; Издалёка сын приехал... / Пер. М.Лозинский; Мать сыночка провожала...; Гости / Пер. А.Прокофьев; Генацвале / Пер. В.Гусев; Памяти Максима Горького; Славлю я партию Ленина-Сталина / Пер. Б.Иринин; Освобожденному брату / Пер. А.Твардовский: [Вершы]; Курган / Пер. Н.Браун; Над рекой Орессой / Пер. М.Исаковский: [Паэмы] / / Антология белорусской поэзии. М., 1952. Рэц.: Чывіліхін А. Анталогія беларускай паэзіі / / Гомел. праўда. 1953. 10 лют.; А кто там идет по болотам и лесам... / Пер. М.Горький; Будь смелым! / Пер. М.Светлов; Думал я, солнце уж к нам не заглянет / Пер. В.Василенко; Мальчик и летчик / Пер. М.Исаковский; Спасибо народу / Пер. М.Исаковский, Б.Иринин: [Вершы] / / Родная поэзия. М.; Л., 1952; Тебе, наш учитель; О Сталине лучшая песня моя; День добрый, Москва!; Мальчик и летчик / Пер. М.Исаковский; А мы себе сеем и сеем / Пер. М.Исаковский, А.Шарапов; Грузия / Пер. Б.Иринин; Встает народ / Пер. С.Городецкий: [Вершы] / / От всего сердца. Мн., 1953; Мальчик и летчик: [Верш] / Пер. Л.Некрасова / / Рассказы, стихи, сказки. Мн., 1953; О Сталине лучшая песня моя: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Родина моя. М., 1953; Памяти Максима Горького: [Верш] / Пер. Д.Левоновский / / Сталин. племя. 1953. 16 июня; Дороги; Там; Комсомолу; Мальчик и летчик / Пер. М.Исаковский; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Я не для вас, паны... / Пер. Н.Сидоренко; Издалёка сын приехал... / Пер. М.Лозинский; Освобожденному брату / Пер. А.Твардовский: [Вершы]; Коммуна: (Отрывки из поэмы «Над рекой Орессой»); Совхоз: (Из поэмы «Над рекой Орессой») / Пер. М.Исаковский / / Возрожденная земля. М., 1954; День добрый, Москва!; Дороги: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Здравствуй, Москва! М., 1954; Партизаны: [Верш] / Пер. А.Сурков / / Сурков А. Сочинения: В 2 т. М., 1954. Т. 1; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький / / Новое Русское Слово (Нью-Йорк). 1954. 31 окт.; Белорус на чужбине; Я от вас далеко...: [Вершы] / Пер. В.Рождественский / / Русский Голос (Нью-Йорк). 1954. 24 нояб.; Вечеринка: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Авторы «Вожыка». М., 1955; Генацвале: [Верш] / Пер. В.Гусев / / Гусев В. Сочинения. М., 1955. Т. 1; Я — не поэт; К песням; «Я — мужик-белорус»; Косцу; Чего я хочу?; Одинокий; Песня белорусского мужика; Панич и Марыся; Из песен о весне; Весна; Из осенних напевов; Зима; На работе у пана; Моя хата; Раздумье; Из моих думок; Надгробное; Ты приди; А ты, братец, спи; Плач моих песен; Друзьям под гитару; Лютое горе; Беларусь; Песня жниц; «Пан, хоть лопни ты...»; Ольха / Пер. Е.Нечаев / / Нечаев Е. Избранное. М., 1955; Не ищи...; Гости: [Вершы] / Пер. С.Городецкий / / Городецкий С. Стихотворения. 1905—1955. М., 1956; А кто там идет?..; Песня безземельного; Из песен о мужицкой доле; Коль была б я перепелкой...; Алеся; Солнцу: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Исаковский М. Соч.: В 2 т. М., 1956. Т. 2; «Я не поэт...»; «Волнуется синее море...»; «Где ты, хмель мой, зимовал...»: [Вершы] / Пер. В.Рождественский, М.Исаковский, Е.Мозольков / / Родная поэзия. М., 1956; А кто там идет?; Алеся: [Вершы] / Пер. М.Горький, М.Исаковский / / Октябрь (Кишинев). 1956. № 10; Вот тут и живи: [Верш] / / Знамя юности. 1956. 9 окт.; Громче, песни!; Дуб: [Вершы] / Пер. А.Прокофьев / / Нева. 1957. № 7; «Для тебя, отчизна предков моих...»: [Верш] / Пер. М.Богданович / / Полымя. 1957. № 5; На тему критики и самокритики; Осел и его тень: [Вершы] / Пер. Ч.Золотаревский / / Сов. Украина. 1957. № 9; Орлятам; Мальчик и летчик: [Вершы] / Пер. М.Исаковский / / Знамя юности. 1957. 7 июля; День Конституции: [Верш] / Пер. Ж.Мулмагалиев / / Ленин. смена. 1957. 5 дек.; Великому Октябрю: [Верш] / Пер. С.Липкин / / Люблю тебя, моя Россия. М., 1958; Наследство; На смерть Степана Булата: [Вершы] / Пер. С.Обрадович / / Обрадович С. Стихи. М., 1958; Осел и наука; Сапог и Лапоть / Пер. Б.Тимофеев; Игнат и Пиявки; Два Мужика и Глухарь; Микита и Волы; Пчелы и Трутни; «Чин», Герб и Лапоть; Ястреб, Лиса и Петух; Селянин и Конь; Ворон и Соловей; Осел и его тень; Свинопас и Свиристель / Пер. Б.Кежун: [Байкі] / / Белорусские басни. Л., 1959; Уходящей деревне; Из песен мужичьих: [Вершы] / / Русские писатели о религии. М., 1959; Осел и наука: (Басня) / Пер. Б.Кежун / / Нева. 1959. № 1; Город Борисов: Из поэмы / / Вечно живой: В.И.Ленин в художественной литературе. Л., 1960; Не проспи: [Верш] / Пер. Б.Кежун / / Парус. 1960. № 3; А кто там идет; Песня безземельного; Из песен о мужицкой доле; Коль была б я перепелкой; Алеся; Солнцу / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Исаковский М. Соч. М., 1961. Т. 2; Не ищи: [Верш] / Пер. А.Коринфский / / Неман. 1961. № 1; Хлопчик и

летчик: [Верш] // Зорька. 1961. 11 марта; Тарасова доля: Отрывок из поэмы // Там жа. 1961. 11 марта; «Эй, Тарас, кабы проснулся...»: [Верш] // Молодежь Молдавии. 1961. 10 марта; Мужик; Я не поэт / Пер. В.Рождественский; Так вот и живи / Пер. А.Бродский; Расшумелся лес туманный; Алеся / Пер. М.Исаковский; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный; Памяти Максима Горького / Пер. Б.Иринин: [Вершы] // Литература народов СССР. М., 1962; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Деревня / 1. Пер. И.Белоусов; 2. Пер. Н.Сидоренко; За правду / Пер. Б.Лейтин; Тут и там / Пер. Н.Сидоренко; Родное село / Пер. В.Рождественский; Пахарю / Пер. С.Городецкий; Будь смелым / Пер. М.Светлов; Наследство / Пер. С.Обрадович; Моя наука; Над рекой Орессой (Отрывок из поэмы) / Пер. М.Исаковский; «И коммуна эта...»; Отповедь / Пер. А.Прокофьев: [Вершы] // Родная поэзия. М., 1962; Над рекой Орессой: Отрывок из поэмы / Пер. М.Исаковский // Знамя юности. 1962. 5 июля; Жниво; «Для тебя, отчизна предков моих...»: [Вершы] / Пер. М.Богданович // Белорусские поэты (XIX—начала XX века). М.; Л., 1963; Песня безземельного; Из песен о мужицкой доле: «За сохой, бороной...»; «Как за хату выйду...»; Коль была б я перепелкой..." (По народным мотивам); А кто там идет?: [Вершы] / Пер. М.Исаковский // Исаковский М. Стихотворения. М.; Л., 1965; А кто там идет?..; Летом; Новая осень: [Вершы] / Пер. М.Исаковский // Дружба народов. 1965. № 4; Алеся: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Коммунист Таджикистана. 1965. 20 нояб.; «Я не поэт...»; «Волнуется синее море...»; «Где ты, хмель мой, зимовал...»: [Вершы] / Пер. В.Рождественский, М.Исаковский, Е.Мозольков // Родная поэзия. М., 1966; Белорусским партизанам; Снова ждут нас счастье и свобода: [Вершы] / Пер. М.Голодный, В.Рождественский // Священная война: Стихи о Великой Отечественной войне. М., 1966; Волнуется синее море...: [Верш] // Звезда Востока. 1966. № 4; Партизаны: [Верш] // Сов. Бел. 1966. 20 янв.; Великому Октябрю: [Верш] / Пер. С.Липкин // Октябрь в советской поэзии. Изд. 2. Л., 1967; Моя наука; Волнуется синее море: [Вершы] / Пер. М.Исаковский // Поэты Белоруссии. М., 1967; Над рекой Орессой: [Урывак з паэмы]; Белорусским партизанам: [Урывак з верша] // Неман. 1967. № 10; Стоит часовой на границе: [Верш] // Водный транспорт. 1967. 27 мая; День добрый, Москва!: [Верш] // Сел. жизнь. 1967. 2 сент.; Песня строительству: [Верш] // Сов. Бел. 1967. 28 февр.; «Созревших хлебов золотые посевы»; «Для тебя, Отчизна предков моих» / Пер. М.Богданович: [Вершы] // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1; Мать сыночка провожала / Пер. А.Прокофьев; Сын / Пер. М.Лозинский: [Вершы] // Чтоб всегда было солнце. Мн., 1968; День добрый, Москва!: [Верш] / Пер. М.Исаковский // Закарпат. правда. 1968. 4 авг.; Стихотворения и поэмы; Павлинка: Комедия // Колас Я., Купала Я. Стихотворения и поэмы. М., 1969. Рэц.: Д з я ш к е в і ч Я. Сярод волатаў сусветнай літаратуры // ЛіМ. 1969. 26 жн.; Моя наука; Волнуется синее мора: [Вершы] / Пер. М.Исаковский // Пою мое отечество. М., 1969; Шел я чащей...: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Неман. 1969. № 4; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный; Снова ждут нас счастье и свобода / Пер. В.Рождественский: [Вершы] // Великая Отечественная: Стихотворения и поэмы: В 2 т. М., 1970. Т. 1; За все; Вечерняя молитва; Расшумелся лес зеленый; Накормились мы панской лаской...: [Вершы] / Пер. П.Кобзаревский // Кобзаревский П. Говорят мои друзья. Мн., 1971; Генацвале: [Верш] / Пер. В.Гусев // Зори братства. М., 1972; Как в лесочке зацветали... / Пер. М.Комиссарова; Лён / Пер. М.Голодный: [Вершы] // Песнь любви. М., 1972. Т. 2; Неназванное: (Фрагменты из цикла) / Пер. А.Андреев // Песня братства. Л., 1972; Мать сыночка провожала: [Верш] / Пер. А.Прокофьев // С чего начинается Родина. М., 1972; Украина: [Верш] / Пер. А.Прокофьев / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ, 1972; Гусляр; Сеятель; Явор и калина; Хатка; Черные очи / Пер. Г.Куренев; Кресты; Душенька шинкарка...; Озимь / Пер. Н.Кислик: [Вершы] // Дружба народов. 1972. № 7; Пора!; Девушка и венок; Придут: [Вершы] / Пер. М.Комиссарова // Звезда. 1972. № 7; Моя вера: [Верш] / Пер. Г.Куренев // Знамя. 1972. № 7; Паводок весенний обновляет свет; [Вершы]: Не жди; Кресты; Душенька, шинкарка...; Вечер; «Опять возвращаются аисты, гуси...» / Пер. Н.Кислик // Неман. 1972. № 7; Под крестом; Здешний; «Не обделил господь и языком...»; «Вот так живу — дышу и не дышу...»; Мое страдание; Почему?; Сеятель: [Вершы] / Пер. Н.Кислик // Новый мир. 1972; № 7; Для Отчизны; Девчина: [Вершы] / Пер. М.Комиссарова, Б.Кежун // Гудок. 1972. 7 июля; Мы люди свободные; Алеся: [Вершы] // Красное знамя. 1972. 6 июля; Сеятель; Обручение; «Слетаются с юга журавлики, гуси...»: [Вершы] / Пер. Л.Васильев // Лит. Россия. 1972. 7 июля; А мы себе сеем и сеем...: [Верш] // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Якубу Коласу: [Верш] / Пер. Н.Браун // Там жа. 1972. 3 нояб.; Тем, кого люблю: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Литературный огонек. М., 1973; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Мы люди свободные / Пер. Н.Браун: [Вершы] // Народные поэты Белоруссии. Мн., 1973; Не ищи: [Верш] / Пер. С.Городецкий // Городецкий С. Стихотворения и поэмы. Л., 1974; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. Н.Кислик // За тебя, Беларусь. Мн., 1974; Поэту-белорусу: [Верш] / Пер. Б.Турганов // Сов. Бел. 1974. 22 сент.; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный; Снова ждут нас счастье и свобода / Пер. В.Рождественский: [Вершы] // Великая Отечественная. М., 1975; Песня моя; Хлеб; Под крестом; Звезды; Моя вера; Здешний; Душенька-шинкарка; На улице; Отчизна; Мое страдание; Почему?; Для Отчизны; Озимь; Сеятель; Наследье; Перед рассветом; Ворон; Осень; Поэт и цензор; А кукушка куковала...; На пограничье; По Долгиновскому тракту (Минск—Окопы); О дивчине; В лесу; За все...; Старой деревне (Уходишь прочь из ясной яви); Шел я пущею: [Вершы] / Пер. Н.Кислик // Кислик Н. Избранное. Мн., 1975; Поэзия: [Верш] / Пер. И.Шкляревский // Шкляревский И. Дозорная ветка. Мн., 1975; Наша молодежь: [Верш] // Инженер аэрофлота (Рига). 1975. 8 мая; Белорусскому государственному издательству: [Верш] / Пер. Н.Кислик // Песнь о книге. Мн., 1977; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький; «Я не поэт — нет, избавь меня, боже!..» / Пер. В.Рождественский: [Вершы] // Поэзия Европы: В 3 т. М., 1977. Т. 3. Ч. 1; Великому Октябрю: [Верш] / Пер. С.Липкин // Поэзия Октября. М., 1977; Наследство...; Моя наука; А кукушка куковала...; За всё...; Алеся; Белорусским партизанам: [Вершы] / Пер. А.Андреев, М.Исаковский, А.Прокофьев, Г.Куренев, М.Голодный // 60 лет советской поэзии. М., 1977. Т. 3; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный // Шестьдесят героических лет. М., 1978; Наследство: [Верш] / Пер. А.Андреев // Неман. 1978. № 12; Матери; Алеся: [Вершы] / Пер. М.Исаковский, Е.Благинина // Боголюбская М., Табенкина А. Хрестоматия по детской литературе. М., 1979; А кто там идет? / Пер. Н.Браун; Орлятам / Пер. В.Рождественский; Алеся; Мальчик и летчик / Пер. М.Исаковский: [Вершы] // Земля с лазурными очами. М., 1979; Орлятам: [Верш] / Пер. В.Рождественский // Орлятам. Мн., 1979; А кто там идет?; «Я не поэт — нет, избавь меня, боже!..»: [Вершы] / Пер. М.Горький, В.Рождественский // Поэзия Европы. М., 1979. Т. 3 (1); Партизаны: [Верш] / Пер. А.Сурков // Сурков А. Собр. соч.: В 4 т. М., 1979. Т. 2; К иной судьбе и новой славе...: [Вершы]: Я не поэт; Моя хата с краю; На косьбе; Изнеможение; Дворец; Забытая скрипка; Круговорот; Молодая Беларусь; Позвали вас; Уходишь прочь из ясной яви... / Пер. Н.Кислик // Неман. 1979. № 11; Наследие: [Верш] // Заря (Днепрапятроўск). 1979. 7 июля; Солнце русской поэзии: (Белорусские поэты о Пушкине) // Сов. Бел. 1979. 6 июня / У сааўт.; Наследство: [Верш] / Пер. И.Василевский // Извечной песни голоса. Мн., 1980; Перед бурей: [Верш] / Пер. И.Шкляревский // Дружба народов. 1980. № 11; За все: [Верш] / Пер. Г.Куренев // Гражданская лирика советских поэтов. М., 1982; В лесу; О дивчине; По Долгиновскому тракту; На пограничье; Уходишь прочь из

ясной яви; Сосны; Гости; Алеся; Уж как в гости сын приехал...: [Вершы] / Пер. Н.Кислик / / Кислик Н. Спелый бор. Мн., 1982; Алеся: [Верш] / Пер. В.Рождественский / / Книга нежности. М., 1982; В нашем поле: [Верш] / / Наша Родина — Советский Союз. М., 1982; «А кто там идет по болотам и лесам...»: [Верш] / Пер. М.Горький / / Позывные дружбы. Горький, 1982; Сыновья: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Славься, Отечество! М., 1982; Генацвале: [Верш] / / Союз нерушимый. М., 1982; Где ты, хмель мой, зимовал?..: [Верш] / Пер. Е.Мозольков / / Союз нерушимый. Саратов, 1982; Снаряжала матка сына: [Верш] / / Страна моя. М., 1982; Украина: [Верш] / Пер. А.Прокофьев / / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн., 1982; Алеся; Песня и сказка: [Вершы] / Пер. М.Исаковский, Н.Кислик / / Дошкол. воспитание. 1982. № 7; Наследство; Моя просьба; По дороге; «На каменных окнах...»: [Вершы] / Пер. И.Василевский, И.Бурсов / / Дружба народов. 1982. № 11; Я не поэт; За все...; «От неманских вод, из-под хвой Беловежи...»: [Вершы] / Пер. Н.Кислик, Г.Семенов / / Литва лит. 1982. № 4; Песня строительству; Желание; Моя вера; Новая осень; Наша молодежь; Полюби меня, дивчинка; Зима; После захода солнца: [Вершы] / / Молодеж. эстрада. 1982. № 3; Поклон мой народу за песни...: [Верш]: А кто там идет?; Мужик; Я не поэт; Не гляди...; Ну как тут не смеяться?..; Коршун; Моя молитва; Липа; Песня вольного человека; На Купалье; Что нам нужно; Жниво; Развейся, туман...; Песней только...; Заклятый цветок; На рассвете; Поезжане; С горя да с беды; Уходишь прочь из ясной яви; Алеся; С новой думой; Белорусским партизанам; Из поэмы «Неназванное» / Пер М.Горький, В.Рождественский, Б.Тимофеев, В.Шефнер, И.Садофьев, М.Комиссарова, А.Прокофьев, В.Брюсов, В.Шошин, М.Богданович, Г.Бубнов, Э.Багрицкий, А.Твардовский, М.Голодный, А.Андреев / / Неман. 1982. № 7; Земля родная: [Вершы] / Пер. И.Шкляревский / / Октябрь. 1982. № 7; Отцовское слово; Две судьбы; Песня; Солнцу; Отчизна; Над колыбелью: [Вершы] / / Украина. 1982. № 32; Я не поэт; А кто там идет?; Мой дом; Снова будет весна; Новая осень: [Вершы] / / Красное знамя (Сыктыўкар). 1982. 7 июля; За кусок хлеба; Для Янинки: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / ЛГ. 1982. 30 июня; За все...: [Верш] / / Ритм. 1982. 30 июня; За все...: [Верш] / / Там жа. 1982. 8 июля; Врагам белорусского; Моя вера: [Верш] / / Русский Голос (Нью-Йорк). 1982. 15 июля; Песня строительства: [Верш] / / Сел. газ. 1982. 7 июля; Молодым поэтам; Громче, песни: [Вершы] / / Сел. правда. 1982. 7 июля; Наследство: [Верш] / / Сов. Бел. 1982. Спец. вып.; А мы себе сеем и сеем...: [Верш] / / Там жа. 1982. 7 июля; Алеся: [Верш] / Пер. М.Исаковский / / Чырв. змена. 1982. 7 ліп.; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Орлятам / Пер. В.Рождественский; Летописное / Пер. И.Садофьев: [Вершы] / / Поэзия Октября. Мн., 1983; А кто там идет?; Ночь за ночкой; Сей, вольный сеятель; Поэзия; Я мужик-белорус; И ветер, и сокол, и я...; За свободу свою; Над рекою...; Ты приди: [Вершы] / Пер. И.Шкляревский / / Паром из Белоруссии в Россию. Мн., 1984; Мужик; Я не поэт; Выйди... / Пер. В.Рождественский; Расшумелся лес туманный; Там / Пер. М.Исаковский; Все вместе / Пер. А.Прокофьев; Я мужик-белорус / Пер. Е.Нечаев; Из песен о своей стороне / Пер. А.Андреев; А кто там идет? / Пер. М.Горький; Отцветание; На купалье / Пер. В.Брюсов; Полилися мои слезы / Пер. М.Комиссарова; Жниво / Пер. М.Богданович; Над рекою...; Песня (Из народных мотивов); Всюду лето, лето... / Пер. М.Исаковский: [Вершы] / / Поэзия XIX — начала XX в. М., 1984; Для Отчизны / Пер. М.Комиссарова; Сдается вчера это было...; Алеся / Пер. М.Исаковский; Наша молодежь / Пер. Б.Иринин: [Вершы] / / Поэзия народов СССР. К., 1984; Уходящей деревне; Алеся / Пер. М.Исаковский; А кукушка куковала... / Пер. А.Прокофьев; Песня солнцу / Пер. М.Комиссарова; За все / Пер. Н.Кислик: [Вершы] / / Прекрасен наш союз. М., 1984; Мужик: [Верш] / / Сборник текстов по советской литературе. Мн., 1984; Матери / Пер. М.Исаковский; Зима / Пер. Е.Мозольков: [Вершы] / / Хрестоматия по детской литературе. М., 1984; На границе: [Верш] / / Сов. воин. 1984. № 24; А кто там идет?: [Верш] / Пер. М.Горький / / Рус. речь. 1984. № 4; Снова ждет нас счастье и свобода: [Верш] / Пер. Р.Рождественский / / Сов. Бел. 1984. 30 июня; Белорусским партизанам: [Верш] / Пер. М.Голодный / / Венок славы: В 12 т. М., 1985. Т. 8; Бай; Бай: [Вершы] / Пер. И.Бурсов / / На золотом крыльце сидели. Мн., 1985; Снова ждут нас счастье и свобода: (Отрывок) / Пер. В.Рождественский / / Народ-победитель. М., 1985; Белорусским партизанам / Пер. М.Голодный; Снова ждут нас счастье и свобода / Пер. В.Рождественский: [Вершы] / / Стихи военных лет. 1941—1945. М., 1985; Стихи о Великой Отечественной: В 2 кн. М., 1985. Кн. 1.

На сербалужыцкую мову. A chto tamkor źo? [Верш] / Пер. Ф.Мечк / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На сінгальскую мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. С.Перэра / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На славацкую мову. Nie, nie som básnik...; Kde si, brečtan, zimoval?.. / Prel. J.Andričik / / Antológia sovietskej poézie XX storočia. Bratislava, 1981. T. 1; Kto to tam ide? / Prel. M.Žiar / / Horizont (München). 1983. Nr 1/2.

На таджыкскую мову. Писарак ва лётчик / Тарч. М.Диери. Сталинабад, 1955.

Ба офтоб / Аз руси тарч. М.Фархат. Душанбе, 1965.

Сарнавишти белорус: Мач муан шьърхо / Аз руси тарч. М. Фархат. Душанбе, 1982.

Сурудхо ба мо лозиманд: Ба съезди якуми нависандагони совети / Тарч. И.Рахими / / Точикистони сурх. 1939. 11 авг.; Ташаккур ба халк / Тарч. М.Фархат / / Шарки сурх. 1952. № 3; Хаёти мо чунин фархундаву фируз мебошад; Ба часорат бош!; Качхо; Роххо; Ба партизанхои Белоруссия; Салом Москва: [Вершы] / Аз руси тарч. М.Фархат / / Там жа. 1952. № 7; Ба офтоб: [Верш] / Тарч. М.Фархат / / Там жа. 1955. № 3; Ба партизанхои Белоруссия / Тарч. М.Фархат / / Там жа. 1957. № 7; Ташаккур ба хал: [Верш] / Тарч. М.Фархат / / Пионери Точикистон. 1962. 8 июль; Роххо; Салом, Москва / Тарч. М.Фархат / / Армугони дусти. Душанбе, 1965; Ба Октябри аъзам; Май; Бош тайёр!; Писарбача ва лётчик; Юрачон; Дарахтхои бодгалтонда / Тарч. С.Зикирзода: [Вершы] / / Накхати гул. Душанбе, 1965; Ки меояд?: [Верш] / Тарч. Ш.Мастон / / Маориф ва маданият. 1965. 20 ноя6.; Ба Октябри аъзам: [Верш] / / Комсомоли Точикистон. 1971. 8 янв.; Эьтикоди ман: [Верш] / Тарч. У.Рачаб / / Маориф ва маданият. 1972. 4 июль; Шоир наям: [Верш] / Аз руси тарч. М.Фархат / / Маданияти Точикистон. 1982. 6 июль; Ки меояд он чо?: [Верш] / Пер. Л.Шэралі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На тамілі мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. С.Сундарам / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На татарскую мову. Үлек йеззэ Висла естендэ: [Верш] / / Яналиф. 1932. № 8; Кояшка: [Верш] / Х.Туфан тэрж. / / Совет эдэбияты. 1936. № 1; Бэйрэм: [Верш] / Г.Шамуков тэрж. / / Там жа. 1949. № 4; Азат кеше жыры; Телэк; Омтыл алга! / Н.Арсланов тэрж.; Минем фэнем / З.Нури тэрж.: [Вершы] / / Там жа. 1962. № 7; Телэгем; Туган тел; Минем фэнем: [Вершы] / З.Нури тэрж. / / Белорус шагыйрьлэре. Казан, 1968; Телэгем; Чэр якта жэй: [Вершы] / З.Нури тэрж. / / Азат хатын. 1972. № 7; Минем юл...; Яз кенендэ; Колмагым, кайда кышладын?..; Алеся; Телэгем; Чэр якта жэй: [Вершы] / Э.Исхак, З.Нури тэрж / / Казан утлары. 1972. № 7; Итек чэм чабата; Ишэк чэм кулэгэ: [Байка] / З.Нури тэрж. / / Там жа. 1980. № 1; Кем килэ анда?: [Верш] / Пер. Н.Арсланаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На тувінскую мову. Шулукчу эвес мен: Ынак кижилеримге: [Вершы] / / Улуг-Хем. 1954. № 7—8; Ында кымнар чоруп олур?: [Верш] / Орчул. О.Сувакпит / / Тыв. аныяктары. 1979. Март 24; Улуг Октябрьга:

[Верш] / Орчул. М.Олчейоол / / Шын. 1980. Ноябрь; Улуг-Хем. 1982. Ноябрь 7; А ында кымнар кел чор?: [Верш] / Пер. С.Сарыг-оол / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На туркменскую мову. Сайланан шыгырлар ве поэмалар / Терж. Б.Кербабаев, А.Ныязов. Ашгабат, 1941.

Халк урушы хасында / Терж. К.Оразов / / Совет чагаларына. Ашгабат, 1943; Сердарым сана; Салам Москва; Кимлер ондан барянлар; Мыхмандлар: [Вершы] / Терж. Ч.Ашыр, Р.Алыев, Д.Халдурды / / Совет эдебияты. 1952. № 8; Бизин яшларымыз; Оглан ве летчик: [Верш] / Терж. М.Сейидов / / Яш коммунист. 1957. 7 июль; Арзув: [Верш] / Терж. М.Сейидов / / Яш коммунист. 1957. 7 июль; Арзув: [Верш] / Терж. М.Сейидов, А.Гурбаннепесов / / Эдебият ве сунгат. 1972. 5 нояб.; Биз эркин адамлар: [Верш] / Терж. А.Бердиев / / Там жа. 1974. 4 дек.; Алеся: [Верш] / Терж. А.Ковусов / / Мыдам тайяр. 1977. 10 июнь; Кимдир ол гелйэнлер...: [Верш] / Терж. Т.Эсенова / / Эдебият ве сунгат. 1978. 8 июль; Алеся: [Верш] / / Зэхмет байдагы (Краснаводск). 1980. 1 окт.; Алеся: [Верш] / / Мыдам тайяр. 1981. 5 май; Ким ол гелйэн?; Оглан ве летчик: [Вершы] / / Пионер. 1982. № 7; Дайхан: [Верш] / / Совет эдебияты. 1982. № 7; Ёк, мен шахыр...; Мирас; Сезле, Ажы чырмашыгым...; Иен дузумы хакладым: [Вершы] / Терж. А.Агабаев / / Эдэбият ве сунгат. 1982. 2 июль; Кимдир ол гелйэнлер?: [Верш] / Пер. Т.Эсенава / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На турэцкую мову. Ya kimdir oiden orada?: [Верш] / Пер. А.Бехрамаглу / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На удмурцкую мову. Пот!: [Верш] / Берык А.Эрик / / Молот. 1935. № 2; Нош кинъёс оти нюръёсти... / Берык П.Чайников / / Удмурт коммуна. 1937. 6 июль; Оти кин мынэ? / Берык. Г.Сабитов / / Сов. Удмуртия. 1978. 29 июль; Оти кин мынэ?: [Верш] / Пер. Г.Сабітаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На узбекскую мову. Бола ва учучи / Ж.Жабборов тарж. Тошкент, 1953.

Эрк кушиги: [Вершы і паэма] / Тулкин тарж. Тошкент, 1983.

Сенга; Бургут болалари; Олеся; Бола ва учувчи; Белорус партизанларига: [Вершы] / Миртемир тарж. / / Кардаш кўшиклар. Тошкент, 1951; Степан Булат марсияси; Какку эса какулар эди; Битаётган кишлокка; Алеся; Мехмонлар; Белорус партизанларига; Ёдгор: [Вершы] / М.Шайхзода, Миртемир тарж. / / Белорус шоирлари. Тошкент, 1962; Байрамимиз: [Верш] / М.Бабаев тарж. / / Кардошлик кушиги. Тошкент, 1974; Кимлар келади?; Мен шоир эмасман; Менинг ибодатим: [Вершы] / Зульфия, Тулкин тарж. / / Шарк юлдузи. 1982. № 7; Бахор яна келади: [Верш] / Тулкин тарж. / / Совет Узбекистони. 1982. 7 июля; Менинг фаним; Хаммаси учун...: [Вершы] / Х.Гулям тарж. / / Тошкент окшоми. 1982. 9 июля; Яшил богда; Эман; Сен кел: [Вершы] / Тулкин тарж. / / Тошкент хакикати. 1982. 7 июля; Кимлар келади?: [Верш] / Зульфия тарж. / / Узбекистон адабиёти ва санъати. 1982. 3 сент.; Кимлар келади?: [Верш] / Пер. Зульфія / / А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На уйгурскую мову. Улар ким келиваткан?: [Верш] / Пер. Х.Абдулін / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На ўкраінскую мову. Вибрані твори. Харків, 1933.

Вибрані твори: 1905—1936. К.; Харків, 1937. Рэц.: Р. Л. [Лынькоў Р.] Творы Купалы на украінскай мове / / ЛіМ. 1937. 17 кастр.

Вибране. К., 1947. Рэц.: А р о в І. Співець народних прогнень / / Вітчизна. 1948. № 7.

Вибрані твори. К., 1953. Рэц.: Ж ы д о в і ч І. Аднатомнік Янкі Купалы на украінскай мове / / ЛіМ. 1954. 8 мая; Я г о ж. «Выбраныя творы» Янкі Купалы на украінскай мове / / Віцеб. рабочы. 1954. 6 чэрв.; К р у к о ў с к і Н. «Выбраныя творы» Янкі Купалы на ўкраінскай мове / / Беларусь. 1954. № 1.

Вибрані твори. К., 1970. Рэц.: Я р о ш М. Купала на Украіне / / ЛіМ. 1971. 30 ліп.

Вибране / Пер. Д.Павличко. К., 1982. Рэц.: В і ш н е ў с к і А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.

Над рікою Оресою / Пер. Т.Масенко. К., 1936.

Павлинка: Комедія / Пер. П.Тичина, Т.Масенко. К., 1952.

Тарасова доля: Поема / Пер. М.Терещенко. К., 1954.

Олеся: Верш / Пер. М.Шпак. К., 1956. (Мої перші книжечки).

Розорене гніздо: Драма / Пер. Ю.Мокрієв. К., 1957.

Поезії. К., 1962.

Тарасова доля: Пам'яті Тараса Шевченка / Пер. М.Терещенко. К., 1964.

Лірика / Пер. А.Малишко. К., 1967. Рэц.: Г а р э ц к і П. На мове Кабзара / / ЛіМ. 1968. 19 студз.; Я г о ж. Падарунак Украіны / / Беларусь. 1968. № 2; З а р ы ц к і А. Часам праверaная любоў / / Звязда. 1968. 2 лют.; К а б р ж ы ц к а я Т. Украіна чытае Купалу / / Полымя. 1968. № 5; О л е к с а н д р е н к о Д. Золоті мости духовного єднання / / Друг читача. 1968. 23 січ.; О х р і м е н к о П. У братньому єднанні / / Десн. правда. 1968. 5 бер.

Спи, брате; Вільха: [Вершы] / Пер. М.Шаповал / / Літературно-науковий вісник. 1909. Т. 47. № 9; Я бачив...: [Верш] / Пер. М.Шаповал / / Рада. 1909. 5 бер.; Пам'яті Шевченка; А хто там іде, а хто там іде?: [Вершы] / / Свобода (Нью-Йорк). Різвяний додаток. 1910. 6 січ.; Пам'яті Т.Шевченка: (26 лютого 1909 р.): [Верш] / Пер. П.Конопацький / / Вінок Т. Шевченкові із віршів українських, галицьких, російських, білоруських і польських поетів. Одеса, 1912; «Я бачив...»: [Верш] / Пер. М.Шаповал / / Рада. 1919. № 52; Ти прийди: [Верш] / Пер. О.Яремченко / / Воля (Вена). 1920. Т. 4. Ч. 9; Свобода (Джэрсі Сіці). 1920. 28 груд.; Чи то пізно, чи то рано: [Верш] / Пер. О.Яремченко / / Воля (Вена). 1920. Т. 4. Ч. 13; «З тобою...»: [Верш] / Пер. О.Яремченко / / Там жа. 1921. Т. 1. Ч. 4; «Вільнім гомоном сосон високих...»: [Верш] / Пер. О.Яремченко / / Там жа. 1921. Т. 1. Ч. 6; Пам'яті Т.Шевченка / Пер. О.Яремченко / / Там жа. 1921. Т. 1. Ч. 11; Ой, хто ж там іде: [Верш] / / Плуг. 1923. № 10; З поеми «Без назви»: [Раздзел IX] / / Всесвіт. 1928. № 11; Молоді: [Верш] / Пер. П.Голота / / Молодняк. 1928. № 1; Микита й воли: [Верш] / Пер. С.Пилипенко / / Червоний перець. 1928. № 14—15; «Журавлі повертаюць із вірію...»; О так, я пролетар!: [Вершы] / Пер. Т.Масенко / / Культура і побут. 1928. 10 бер.; О так, я пролетар!; Журавлі повертають / Пер. Т.Масенко; Не всю работу; Покинем спадщину; На прикордонні / Пер. А.Панів; З пісень білоруського мужика; Ой, хто ж там іде / Пер. С.Пилипенко; Орлята / Пер. В.Поліщук; Молоді / Пер. П.Голота: [Вершы]; Два мужики і глухар; Микита й воли; Гнат і п'явки; Ослова наука: (Байкі) / Пер. С.Пилипенко / / Нова Білорусь. К., 1929; «Прив'ялу славу давніх днів...»: [Верш] / Пер. М.Хмарка / / Молодняк. 1929. № 5; Завжди у майбутнє: [Верш] / Пер. Н.Щербіна / / Черв. шлях. 1933. № 7; Нова осінь / Пер. М.Рильський; Диктатура праці / Пер. М.Черешченко: [Вершы] / / Там жа. 1934. № 2—3; Над рікою Оресою: [Паэма] / Пер. Т.Масенко / / Там жа. 1934. № 5; Олеся: [Верш] / Пер. Д.Пиліпчук / / Колгоспниця України. 1935. № 19; Великому Жовтневі: [Верш] / Пер. Д.Пиліпчук / / Там жа. 1935. № 20; Літакові «Максим Горький»: [Верш] / Пер. Д.Чепурно / / Молодняк. 1935. № 6; Промова на відкридті пам'ятника Т.Г. Шевченкові в Харкові / / Рад. література. 1935. № 3; Весна по весні...: (Із поезій 1910—1913 р.); Над рекою Оресою: (Із поеми) / Пер. М.Рильський / / Там жа. 1935. № 11; Орденоносній Білорусі: [Верш] / Пер. М.Булотович / / Черв. шлях. 1935. № 7; Вісті рад депутатів трудящих УРСР. 1935. 11 лип.; Травень: [Верш] / Пер. П.Усенко / / Більш. Полтавщини. 1935. 12 лип.; Травень / Пер. П.Усенко; Вже дніе: [Верш] / Пер. Д.Чепурно: [Вершы] / / Літ. газ. 1935. 6 черв.; Працею дружньою, колективною: [Верш] / Пер. О.Сорока / / Там жа. 1935. 12 лип.; Дві дівчини / Пер. Д.Чепурно; Орденоносній Білорусі / Пер. М.Булатович; Як цвілась калина / Пер. П.Тичина: [Вершы] / / Там жа. 1935. 12 груд.; Хлопчик и льотчик: [Верш] / Пер. М.Пригара / / За комуніст. виховання дошкільників. 1936. № 1; На нашім полі: [Верш] / Пер. М.Пригара

/ / Там жа. 1936. № 4; Як у гості син приїхав...: [Верш] / Пер. Д.Пилипчук / / Колгоспниця України. 1936. № 3; Дві дівчини: [Верш] / Пер. Д.Чепурно / / Молодняк. 1936. № 1; Дві дівчини: [Верш] / Пер. Ф.Скляр / / Черв. шлях. 1936. № 2; Пісні / Пер. П.Усенко / / Молодняк. 1937. № 3, 4 / У сааўт.; Пісня про Орджонікідзе / Пер. П.Усенко / / Комс. України. 1937. 2 лют.; Літ. газ. 1937. 23 лют. / У сааўт.; Травень: [Верш] / Пер. П.Усенко / / Літ. газ. 1937. 29 квіт.; Пам'яті Шевченка: [Верш] / Пер. В.Бычко / / Піонерія. 1938. № 3; Батьківщині і вождю: (З віршів і пісень про Сталін. Конституцію) / / Більшовик. 1938. 9 черв. / У сааўт.; Про Сталіна пісня найкраща моя: [Верш] / Пер. С.Крижанівський / / Там жа. 1938. 5 груд.; Літ. газ. 1938. 11 січ.; Чорномор. комуна. 1938. 10 серп.; Олеся: [Верш] / Пер. М.Шпак / / Комуніст. 1938. 21 черв.; Нашим кандидатам Сталіну, Молотову, Ворошилову, Ежову: [Верш] / Пер. Ф.Гарін / / Там жа. 1938. 22 черв.; Тобі, наш учителю: [Верш] / Пер. М.Шпак / / Літ. газ. 1938. 6 черв.; Пам'яті Т.Г.Шевченка: [Верш] / Пер. С.Крижанівський / / Літ. журнал. 1939. № 3; Піонерія. 1939. № 3; Зоря. 1939. 6 бер.; Тоби, проводир: [Верш] / Пер. А.Копштейн / / Більшовик. 1939. 1 січ.; Орденоносній Білорусії: [Верш] / / Більшовик. 1939. 1 січ.; Тарасова доля: [Урывак з паэмы] / Пер. Ф.Скляр / / Соц. Харківщина. 1939. 9 бер.; Тарасова доля: [Паэма]; Пам'яти Т.Шевченка: [Верш] / Пер. Ф.Скляр / / Там жа. 1940. 10 бер.; Добри день, Москва!: [Верш] / Пер. Н.Щербина / / Там жа. 1940. 8 груд.; Білоруським партизанам: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Україна. 1944. № 8—9; Білоруським партизанам: [Верш] / Пер. С.Крижанівський / / Дніпро. 1945. № 11—12; Україна: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Календар-довідник на 1947 р. К., 1946; Про Сталіна-сіяча: [Верш] / Пер. М.Рильський / / Жовтневі зорі. К., 1947; Генацвалі; Молодим поетам: [Вершы] / Пер. В.Сосюра, М.Терещенко / / Дніпро. 1947. № 9; «Тобі, проводир, і пісні мої й думи...»: [Верш] / Пер. П.Тичина / / Україна. 1947. № 7; Тобі, проводир; Про Сталіна-сіяча; Орленятам; Дві сестри; Травень; За все...; Олеся; Хлопчик і льотчик; Льон; Вечірка; А ми собі сіемо й сієм; Генацвалі; Добридень; Україна; Старі окопи; Білоруським партизанам; Повстав народ; Дев'ять кілків осикових: [Вершы] / Пер. П.Тичина, М.Рильський, Д.Білоус, М.Нагнибіда, М.Терещенко, П.Усенко, С.Крижанівський, М.Шпак, Т.Масенко, П.Дорошко, В.Сосюра, М.Стельмах / / Білоруська радянська поезія. К., 1948; Світила ясна зірка: [Верш] / / В единій великій радянській сім'і. К., 1949; Про Сталіна мудрого пісню складаю: [Верш] / / Прикарпат. правда. 1949. 13 груд.; Генацвалі; А ми собі сіемо й сієм...: [Вершы] / Пер. В.Сосюра / / Сосюра В. Вибрани пераклади. К., 1951; А ми собі сіемо й сієм... / Пер. В.Сосюра; Добри день, Москва! / Пер. М.Стельмах: [Вершы] / / Радянська література народів СРСР. К., 1952; А хто там ідзе?; Нова осінь; Пісня і сила: [Вершы] / Пер. М.Рильський / / Рильський. М. Вибрані пераклади. К., 1952; Нова осінь: [Верш] / Пер. М.Рильський / / Рильський М. Наша сила. К., 1952; Тобі, проводир...: [З паэмы] / Пер. П.Тичина / / Піонерія. 1952. № 12; Дякую партії Леніна-Сталіна: [Верш] / Пер. О.Новицький / / Україна. 1953. № 2; День Конституції: [Верш] / Пер. М.Бажан / / Бажан М. Твори. К., 1954. Т. 2; Україна: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Слава Вітчизні народів-братів. К., 1954; Нова осінь: [Верш] / Пер. М.Рильський / / Рильський М. Орлина сім'я. К., 1955; Бджоли і трутні; Осел і його тінь / Пер. М.Білецький; Селянін і кінь / Пер. П.Глазовой: [Байкі] / / Білоруський гумор. К., 1957; Сонцю: [Верш] / / Жовтень. 1957. № 9; Україна: [Верш] / Пер. А.Пашко / / Зоря Полтавщини. 1957. 20 вер.; Рад. слово. 1957. 20 вер.; Вечірка: [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Рад. Донеччина. 1957. 19 вер.; Ти бачиш шлях: [Верш] / Пер. М.Пригара / / Войовничий атеїст. 1962. № 7; Не зітхай; Я козак, та не той...; Вклоняюсь народу: [Вершы] / Пер. А.Добрянський / / Рад. Буковина. 1962. 7 лип.; Україна; А хто там іде?; Гості: [Вершы] / Пер. А.Малишко / / Рад. Україна. 1965. 27 лист.; З вечірніх дум; На суд; На шляху: [Вершы] / Пер. М.Зеров / / Зеров М. Вибране. К., 1966; Літо: [Верш] / Пер. В.Житник / / Рідний дім. К., 1967; Зима: [Верш] / Пер. М.Коцюбинська / / Малятко. 1969. № 1; Моя наука; Час; Пісня і казка; А зозуля все кувала...; На смерть Степана Булата; Мороз; Орлятам; За все; В лісі; Диктатура праці; Нова осінь; Травень; Олеся; Сосни; Льон; Вечірка; Молодою я була...; Гості; Стари окопи; Це вчора, здається; Сонцю; Україна; Заспівай мені, дівчино...; З новою думкою; Ми наілися панської ласки; Білоруським партизанам: [Вершы]; Безіменне; Тарасова доля [Паэмы] / Пер. М.Рильський, А.Малишко, Т.Масенко, О.Жолдак, М.Нагнибіда, І.Муратов, М.Терещенко, М.Лещенко, С.Литвин, В.Сосюра, Д.Павличко / / Білоруська радянська поезія. К., 1971. Т. 1; Україна: [Верш] / Пер. В.Чабаненко / / Запоріз. правда. 1971. 29 жовт.; Сини: [Верш] / Пер. М.Нагнибіда / / Пеан дружбі. К., 1972; Крим; «Гаспро, любий мій притулок!»: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда / / Сад над морем. Сімферополь, 1972; Ворогам білорущини: [Верш] / Пер. Р.Лубківський / / Слов'янське небо. Львів, 1972; Україна: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ, 1972; Пісня і казка: [Верш] / Пер. Т.Масенко / / Барвінок. 1972. № 1; З поеми «Тарасова доля» / Пер. А.Малишко / / Україна. 1972. № 12; Крим: «О, Крим, незвідана та казка...»; «На узбережжі кримських вод...»; «Гаспро, ти зупинко мила!..»: [Вершы] / / Деснян. правда. 1972. 17 черв.; Дуб; Сонцю: [Вершы] / Пер. В.Чабаненко / / Комсомолець Запоріжжя. 1972. 6 лип.; Орденоносній Білорусі: [Верш] / / Ленін. правда. 1972. 30 січ.; Мужик; Тут і там; Крим; Диктатура праці; Україна: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда, О.Шевченко, М.Терещенко, А.Малишко / / Літ. Україна. 1972. 7 лип.; Україна: [Верш] / / Сільські вісті. 1972. 7 лип.; Хлопчик і льотчик: [Верш] / Пер. Т.Масенко / / Барвінок. 1973. № 8; Крим: [Верш] / Пер. О.Ющенко / / Україна. 1973. № 7; Білоруським партизанам: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Сузір'я. К., 1975. Вип. 9; Як ми наілися панської ласки: [Верш] / Пер. А.Малишко / / Голоси Білорусії. К., 1976; Проводжала мати сина: [Верш] / Пер. П.Мах / / Рад. Волинь. 1976. 17 вер.; «Листя з лип і беріз...»: [Верш] / Пер. В.Мордань / / Барвінок. 1978. № 11; Курган: [Паэма] / Пер. М.Терещенко; Через війну / Пер. С.Литвин; Мужик; Сини / Пер. М.Нагнибіда; А хто там іде?; Мороз / Пер. М.Рильський; Сонцю / Пер. А.Таран; Олеся / Пер. А.Малишко; Добридень, Москва / Пер. М.Стельмах; Літня роса / Пер. М.Сом; Листопад / Пер. В.Мордань; Зимою в лісі / Пер. Г.Демченко: [Вершы] / / Лісова колиска. К., 1979; Україна: [Верш] / Пер. А.Малишко / / Здрастуй, сестро! К., 1982; Спадщина; Україна: [Вершы]; Тарасова доля (Урывок): [Паэма] / Пер. М.Львовіч, А.Малишко / / Отче ім'я. Харків, 1982; Моя віра; Пророк; Вияви; «Що за дзвін брязчить, скрекоче...»; «Що за голос ходить, бродить...»; «Що за вихор закрутився...»; Молочний шлях: [Вершы] / Пер. Р.Лубківський / / Поезія. К., 1982. Вип. 1; Україна: [Верш] / Пер. М.Терещенко / / Чолом тобі, Славутичу; Поклон тебе, Славута; Паклон табе, Славуціч. Дніпропетровськ; М.; Мн., 1982; А хто там іде?; Мужик; Поетам; «За шматок хліба»; Щастя; «Покиньмо скаржитись самі собі...»: [Вершы] / Пер. Д.Павличко / / Вітчизна. 1982. № 7; Поезія; З пісень сироти; «Та ж не поет я, боронь мене боже!..»; Груша; За все...; Лісове озеро; Пісня сонцю: [Вершы] / Пер. Д.Павличко, Г.Кочур, Р.Лубківський / / Дніпро. 1982. № 6; Вона і я: [Паэма] / Пер. Р.Лубківський / / Жовтень. 1982. № 3; Де не кинь — всюди клин: [Верш] / Пер. С.Пінчук / / Людина і світ. 1982. № 11; І прийде: [Верш] / Пер. М.Львович / / Прапор. 1982. № 4; Батьківське слово; Дві долі; Пісня; Сонцю; Вітчизна; Над колискою: [Вершы] / Пер. С.Пінчук, Д.Павличко, П.Мовчан, Д.Паламарчук / / Україна. 1982. № 32; Пісня моя; За свободу свою...; Дороги: [Вершы] / Пер. Р.Лубківський / / Вільна Україна. 1982. 7 лип.; Добридень, Москва!..; Батьківщина; Сонячному Шота Руставелі: [Вершы] / Пер. М.Стельмах, Д.Павличко, А.Малишко / / Друг читача. 1982. 24 черв.; Сини; Хлопчик і льотчик: [Вершы] / Пер. М.Нагнибіда, Т.Масенко / / Зірка. 1982. 1 лип.; Захід сонця: [Верш] / Пер.

В.Чабаненко / / Комсомолець Запоріжжя. 1982. 6 лип.; «Як візьму сопілку в руки, як візьму нову...»; Літо: [Вершы] / Пер. А.Гризун. / / Літ. Укр. 1982. 1 лип.; Доки сонце зійде!; Наша молодь: [Вершы] / Пер. С.Пінчук / / Молода гвардія. 1982. 7 лип.; Янко и свобода; Свинопас і Ластівка; Кожух і Вата; Яструб, Лисиця і Півень: [Байкі] / Пер. І.Сварник / / Рад. Поділля. 1982. 3 груд.; На мій клич віковий: Уривок з «Пісни дзвонаря»; «Серце й думи мені кажуть...»; Спасибі народу за пісню: [Вершы] / Пер. С.Пінчук, Р.Лубківський, Д.Білоус / / Робитн. газ. 1982. 7 лип.; Не тужи; Жнива: [Вершы] / Пер. А.Гризун / / Черв. промінь. 1982. 6 лип.; Ридне слово: [Верш] / Пер. М.Рильський / / Чырв. змена. 1982. 7 ліп.; А хто там іде?: [Верш] / Пер. М.Рыльскі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Авторці «Білоруської скрипки»; Пам'яті Шевченка; Пам'яті Конопницькоі; Пісня сонцю; Свінопас: [Вершы] / Пер. Р.Лубківський / / Слов'янська ліра. К., 1983; Микита і Воли; Свинопас і Ластівка: [Вершы] / Пер. І.Сварник / / Молодий ленінець. 1983. 2 лип.; Пам'яті Шевченка: [Верш] / Пер. Р.Лубківський / / Кобзарева зоря. К., 1984; Білоруським партизанам: [Верш] / Пер. Т.Каламіец / / Ля Вечнага агню. Вершы, 1941—1945. Харків; Мн., 1984; Свинопас і Ластівка; Кожух і Вата: [Вершы] / Пер. І.Сварник / / Закарпат. правда. 1984. 19 лют.; Я не поет: [Верш] / Пер. В.Колодій / / Колодій В. Братерство. Львів, 1985; Спадщина: [Верш] / Пер. М.Львович / / Львович М. Земля моя. Харків, 1985.

На урду мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Х.Такі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На фінскую мову. Mai / Suom. J.Virtanen / / Rintama. 1936. Nr 4; Eteenpain / Suom. J.Rugojev, P.Polla, N.Zaine / / Punalippu. 1972. Nr 3; Keita nuo ihmiset?: [Верш] / Пер. М.Россі / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На французскую мову. Et qui va là-bas marais et forets... / Trad. L.Aragon / / Aragon L. Littératures Soviétiques. Paris, 1955; Je ne suis pas poète / Trad. B.Goriely / / Encyclopédie de la pleade, histoire des littératures. Paris, 1956. V. 2; Qui vient par ici?; Nous sommes libres / Trad. M.Zakharkevitch / / Poets nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Qui vient par ici?; Je ne suis pas poète / Trad. H.Abril / / Poésie d'Europe en trois tomes. M., 1979. Vol. 3. Pt. 1; Moujik; Mapriere; Avant la tempête; Des champs de ma contreè; Qui vient par ici?; Ma chanson; Quand dans la forêt s'épanoussaient...; Il est l'heure!: Ma science; Et le coucou chantait...; Pour tout...; Alessia; Visiteurs / / Anthologie de la poésie biélorusse. Paris, 1982; Qui marche, là-bas, à travers marais et forets / / Le Courier de l'UNESCO. 1982. Nr 11; Et qui va là-bas?: [Верш] / Пер. Л.Арагон / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; [Вершы] / Trad. G.Gache / / Naoumenko I. Yanka Koupala et Yakoub Kolas: Poètes biélorusses. Paris, 1984.

На ханты мову. А хой сита йил?: [Верш] / Пер. М.Шульгін / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На хіндзі мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Мадан Лал Мадху / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На чаркескую мову. Хэт а кIуэр?: [Верш] / Пер. Х.Гашокаў, Р.Хахандукаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На чачэнскую мову. Муьлш бу дIо богIурш?: [Верш] / Пер. А.Шайхіеў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На чувашскую мову. Емет / А.Талвир кусарна. Шупашкар. 1957.

Камсем-ха килессе унта?: [Верш] / Пер. Арк. Эсхель / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Ма выртан, вываран?..; Киле, тусамсем, кун киле...; Ан туслаш...; Шухашсем; Малах ыткан хыттан / Г.Орлов кусарна / / Тарна сассилле серем-шывам. Шупашкар, 1985.

На чэшскую мову. «Můj zdusili hlas, lán rodný kde, niva...» / Přel. A.Černy / / Čas. 1909. 16 led; Kdo tam jde?; Píseň a sila / Přel. A.Černy / / Slovanský přehled. 1911. Č. 6; Z knihy «Spadcyna»: Bratru Bělorusu; Králi nebes i země; Moje vira; O, nehled... / Přel. J.Rubin / / Slovanský přehled. 1926. Č. 3—4; Moje vira; Kdo tam jde? / / Rudé právo. 1927. 9 října; Z jubilejních nálad / Přel. F.Tichý / / Národní Osvobození. 1928. 28 října; Běloruští spisovatelé profesoru Nejedlému / / Rudé právo. 1928. 25 unora. / У сааўт.; Prý zpívám... / Přel. F.Tichý / / čin. 1929—1930. Roč. 1; Dve děvčata: [Верш] / / ЛіМ. 1935. 11 снеж.; A kdo tam kráčí?; Má víra / / Rudé právo. 1935. Č. 239; Slovanská revue. 1935. Č. 5; Sob. Svobodna země / / Svet sovětu. 1947. Nr 33; Píseň — pohadka; Na poli taje / Přel. J.Hora / / Kniha slovanské poesie. Praha, 1951; Ženáci / Přel. V.Horáček / / Repertoárni sborník. Praha, 1954; Mužik; A kdo to tam kráčí?; Já nejsem básník; Žencovi; Ne pro vas páni...; Z písní mužických; Píseň — pohadka; Když v hájecku zacly květi...; A kukačka zakukala; Na poli taje; Moje učenost; Vlní se modré more; Mirejíci vesnici; Chlapec a letec; Syn se vrátil z dóli; Lon; Komsomolu; Tobě, náš učiteli; Pamatce Maxima Gorkého; Dcambulovi; Osvobozenému bretrovi; Poděuování lidu; Běloruskym partyzánům / Přel. K.Bednar / / Básníci Bílé Rusi. Praha, 1955; Potřebujeme pisne!; Rodne slovo; Daleko jsem od vas...; Len / Přel. K.Bednar / / Čteni o Sovetskem Svazu. 1957. Nr 10; Kdes, chmeli, div nepoleh...; Mladým orlům / Přel. Z.Bergerová / / Země sövětů v poezii a v próze: 1917—1977. Praha, 1977. Dil. 1. Poezie; Já nejsem básník; Take se za něj nepokládám...; Kdes prezimoval, chmelíčku / Přel. L.Kubišta / / Sovětská poezie. Praha, 1981; Kdo tam jde?: [Верш] / Пер. А.Чэрны / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На эвенкійскую мову. Экур тала эмэдэрэ?: [Верш] / Пер. А.Немтушкін / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На эвенскую мову. Тарак нгии нгэндэн?: [Верш] / Пер. В.Лебедзеў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На эсперанта мову. Led hin jen iras?: [Верш] / Пер. А.Паўлюкавец / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На эстонскую мову. Poiss ja lendur / Tlk. H.Tiidus. Tallinn, 1953.

Aga kukulind see kukkus / Tlk. H.Jurisson. Tallinn, 1966. (XX sajandi luule).

Laul sunnimaast / Tlk. H.Jurisson, M.Veetamm. Tallinn, 1982.

Luuletused / Tlk. H.Jurisson, M.Veetamm. Tallinn, 1983.

Kurgaan: Poeem / Tlk. A.Jaaksoo. Tallinn, 1986.

Tarassi saatus: (Katkendeid T.Sevtsenkole puh. poeemist) / Tlk. J.Kross; Kurjategija / Tlk. R.Paavel / / Looming. 1957. Nr 7; Paikesele / Tlk. D.Vaarandi / / Nouk. Naine. 1957. Nr 11; Kes sammuvad seal?; Tule... / Tlk. M.Veetamm; Aga kukulind see kukkus... / Tlk. H.Jurisson / / Nouk. Naine. 1965. Nr 12; Kes lahevad seal... / Tlk. K.Reoli / / Edasi. 1969. 5. Apr.; Minu koolid / Tlk. M.Veetamm / / Edasi. 1972. 9 Juuli; Olgu mote, su lend...; Lattevesi veereb; Me seisame / Tlk. H.Jurisson / / Looming. 1982. Nr 7; Kes sammuvad seal? / Пер. М.Веетам / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На б. Югаславіі мовы. A hto tam idze? Kedo pa tam gre? / Prev. A.Budal / / Luč. 1933. T.IX; Ti dodi / Prev. J.Pupačič / / Zlatna knjiga svjetske ljubavne poezije. Zagreb, 1973; Aleluja / Prev. T.Debeljak / / Vestnik (Buenos Aires). 1975. Nr 4—6; Meddobje (Buenos Aires). 1979. L. 16; Genacvale / Prev. R.Stefanova / / Sodobnost. 1980. Nr 8—9; А ко тамо иде?: [Верш] / Пер. Д.Максімавіч / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Le kdo tam prihaja?: [Верш] / Пер. Р.Штэфан / / Там жа. Мн., 1983.

На якуцкую мову. Кимнээх ичэллэр?: [Верш] / Пер. М.Ефимов / / Кыым. 1978. Арытдьах ыйын 20 к.; Эдэр коммунист. 1978. От ыйын 14 к.; Кимнээх ичэллэр?: [Верш] / Пер. М.Яфімаў / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На японскую мову. А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. Д.Кітамікада / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

На яўрэйскую мову. Вершы / Пер. З.Аксельрод. Мн., 1936.

Вялікаму Сталіну ад беларускага народа: [Паэма] / Пер. З.Аксельрод, Г.Камянецкі. Мн., 1938 / У сааўт.

Прымакі. Мн., 1938.

Не сябруй...; Вечар; А ў Вісле плавае тапелец: [Вершы] / Пер. З.Аксельрод // Штэрн. 1932. № 9; А ў Вісле плавае тапелец: [Верш] // Рэвалюцыйны дэкламатар. Нью-Йорк, 1933; Песня (паводле народнай песні); «Каб была я вольнай перапёлкай...»; Над ракой Арэсай / Пер. З.Аксельрод // Штэрн. 1933. № 10—11; Мужык: [Верш] / Пер. З.Аксельрод // Там жа. 1935. № 5—6; Радзіме і правадыру: З калектыўнай паэмы беларускіх паэтаў / Пер. З.Цялесін, Х.Мальцінскі, Г.Шведзік // Там жа. 1938. № 7 / У сааўт.; Беларусі ардэнаноснай; Выпраўляла маці сына; Хлопчык і лётчык: [Вершы] // Беларусь ардэнаносная. Мн., 1939; Ты з Заходняй, я з Усходняй: [Верш] / Пер. З.Аксельрод // Акцябер. 1940. № 213; Камф (Рыга). 1940. 8 снеж.; Бандароўна: [Паэма] / Пер. З.Аксельрод; Карнік; Лапці / Пер. З.Цялесін; Партызаны / Пер. Г.Камянецкі: [Вершы] // Штэрн. 1940. № 11—12; Настане час...: [Верш] / Пер. Г.Камянецкі // Акцябер. 1940. № 280; Сыны: [Верш] // Камф (Рыга). 1940. 7 вер.; А хто там ідзе?: [Верш] / Пер. З.Аксельрод // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983.

1.6.

Ш а ў ч э н к а Т. Кацярына: [Паэма] / Пер. з укр. Ф.Чарнышэвіч. Вільня, 1911 / Рэд.

Б е л а р у с к і дэкламатар Чырвоны Дудар. Мн., 1924 / Скл. з Ц.Гартным, А.Ляжневічам.

Ш а ў ч э н к а Т. Кабзар. Мн., 1939 / Рэд. пер.

Б е л а р у с к а я літаратура XIX ст.: Зборнік тэкстаў. Мн., 1940 / Рэд.

Ш а ў ч э н к а Т. Кабзар. Мн., 1952 / Рэд. пер. з Я.Коласам.

2.1.

На беларускай мове. Б а б к о в а Л., В і т у ш к а Н., К а м і н с к а я Л. Янка Купала: Да 100-годдзя з дня нараджэння. Бібліягр. паказальнік. Мн., 1984.

Б і б л і я г р а ф і я твораў Янкі Купалы. Мн., 1955—1972. Ч. 1. 1905—1917. Мн., 1955. Ч. 2. 1917—1942. Мн., 1957. Рэц.: К а м и н с к и й Н. О библиографии произведений Янки Купалы // Научно-информ. бюллетень: (Архивное упр. при Совете Министров БССР). 1961. № 10; К а ш т о ў н а я бібліяграфічная праца // Полымя. 1958. № 5; Ч. 3. 1942—1960. Мн., 1972. Рэц.: В а с і л е ў с к а я А., З б р а л е в і ч Л. Бібліяграфія Я. Купалы і Я.Коласа // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1972. № 5; Л і я к у м о в і ч Ц. Арыенцір у яго творчасці // ЛіМ. 1972. 21 ліп.; С а л а м е в і ч Я. Бібліяграфія твораў Янкі Купалы // Полымя. 1973. № 4.

В а т а ц ы Н. Янка Купала: 1882—1942: Бібліяграфічны даведнік. Мн., 1953. Рэц.: Б и б л и о г р а ф и ч е с к и й справочник «Янка Купала» // Сов. Отчизна. 1954. № 2.

Г о р д а с ц ь і слава беларускай літаратуры: (Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа). Мн., 1981.

Д а 8 0 - г о д д з я з дня нараджэння Янкі Купалы (1882—1942): (Метадычныя і бібліяграфічныя матэрыялы у дапамогу бібліятэкам). Мн., 1962.

Н а ш К у п а л а : (Да 100-годдзя з дня нараджэння). Бібліяграфічныя і метадычныя матэрыялы. Мн., 1981.

Я н к а К у п а л а і Якуб Колас — песняры беларускага народа: (Метадычныя і бібліяграфічныя матэрыялы да 90-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1972.

Я н к а К у п а л а ў літаратурнай крытыцы і мастацтвазнаўстве: Бібліяграфія / Скл. Л.Ванковіч і інш. Мн., 1980.

Д а в е д а ч н ы матэрыял // Янка Купала ў беларускім мастацтве. Мн., 1958; Р а м а н о в і ч Я. Бібліяграфія прац, прысвечаных вывучэнню мовы Янкі Купалы і Якуба Коласа // Бел. лінгвістыка. 1983. Вып. 22; С м ы к а в а І. Янка Купала // Смыкава І. Беларускія пісьменнікі-лаўрэаты (1941—1970 гг.): Рэкам. бібліягр. паказальнік. Мн., 1973.

На польскай мове. R e w o l u c y j n y pisarz białoruski J.Kupała — Jan Łucewicz w Polsce: Materiały bibliograficzne 1909—1955 // Biul. bibliogr. Inst. pol.-radz. 1955. Nr 1.

На рускай мове. К у н и н а А., С а х а р о в а Е., Ш а л а ш о в а З. Советские писатели: Рекомендательный указатель литературы. М., 1970.

Ш а л а ш о в а З. Янка Купала: 1882—1942: Памятка читателю. М., 1957.

2.2.

На англійскай мове. B y e l o r u s s i a n poetry and Yanka Kypala. New York, 1957

N a t i o n a l Poets of Byelorussia Janka Kupala and Jakub Kolas. Mn., 1981.

На беларускай мове. Б а г д а н о в і ч І. Янка Купала і рамантызм. Мн., 1989.

Б э н д э Л. Янка Купала: Крытычны нарыс. Мн., 1932.

Б я р о з к і н Р. Свет Купалы: Думкі і назіранні. Мн., 1965. Рэц.: Я р о ш М. Свет Купалы // Полымя. 1966. № 6.

В ы с т а ў к а , прысвечаная 90-годдзю з дня нараджэння народных паэтаў Беларусі Я.Купалы і Я.Коласа. Мінск, 1972. Каталог. Мн., 1973.

В я з ы н к а : [Фотаальбом] / Тэкст і скл. А.Есакова. Мн., 1974 / Бел., рус.

В я з ы н к а : Купалаўскі мемарыяльны запаведнік: [Фотаальбом] / Тэкст і скл. Л.Хадкевіча. Мн., 1982 / Бел., рус.

Г а п а в а В. Перачытваючы «Спадчыну» Янкі Купалы. Мн., 1983.

Г а р о б ч а н к а Т. Купалаўскія вобразы на беларускай сцэне. Мн., 1976. Рэц.: К у з н я ц о в а К. У паэтычным тэатры // ЛіМ. 1976. 26 ліст.; С о х а р Ю. Тэатр і купалаўская спадчына // Звязда. 1977. 4 студз.

Г у л ь м а н Р. Тэксталогія твораў Янкі Купалы: Пытанні вызначэння аўтэнтычнага тэксту. Мн., 1971. Рэц.: З о л а в а Э. Навука, дзе няма дробязей // ЛіМ. 1972. 11 жн.; Я р о ш М. Даследуецца спадчына Купалы // Полымя. 1972. № 4.

Д а п к ю н а с Ж. Ляўкі: Купалаўскі мемарыяльны запаведнік. Мн., 1981 / Бел., рус.

Д з ь я к а ў А. Трыццацігоддзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы: 1905—1935. Мн., 1936.

Д з я ш к е в і ч М. Ад вытокаў радаводных...: Літ.-крыт. артыкулы, нарысы, успаміны. Мн., 1991.

Е с а к о ў А. Янка Купала і беларускае мастацтва. Мн., 1972.

Е с а к о ў А. Янка Купала і беларускі тэатр. Мн., 1972. Рэц.: Б р а в а р с к а я З. Купала і тэатр // Полымя. 1973. № 5; С т р а л ь ц о ў Б. І ўсё ж вянок — цярновы... // ЛіМ. 1972. 13 кастр.

Ж ы д о в і ч І. Янка Купала — народны паэт БССР: (У дапамогу лектару і дакладчыку). Мн., 1936.

Ж ы д о в і ч І. Янка Купала — публіцыст. Мн., 1972. Рэц.: В а н к о в і ч Л. Пра публіцыстыку Я.Купалы // Звязда. 1972. 10 жн.; Е с а к о ў А. Палымянае слова паэта // Вяч. Мінск. 1972. 17 кастр.; П а ў л ю к о ў с к і І. Даследуецца публіцыстыка Купалы // ЛіМ. 1972. 27 кастр.; С а л а м е в і ч Я. Чаго не сказалі рэцэнзенты // Полымя. 1973. № 10.

Ж ы д о в і ч І., К о п а ц ь Л. Літаратурны музей Янкі Купалы: Кароткі даведнік. Мн., 1962. Рэц.: П ё т у х А. Купалаўскія выданні // Звязда. 1962. 23 мая.

Ж ы д о в і ч І., К у д р а ў ц а ў Н. Янка Купала: Жыццё і творчасць: Альбом. Мн., 1959. Рэц.: Б а з а р э в і ч М. Альбом пра народнага песняра // ЛіМ. 1960. 10 лют.; К у р б е к а І. Жывыя старонкі жыцця паэта // Звязда. 1960. 3 лют.; П ш ы р к о ў Ю. Летапіс вялікага жыцця // Беларусь. 1960. № 4; V a i r a s - R a c k a u s k a s K. Jankos Kupalos albumas // Pergale. 1960. Nr 9; P o ź n i a k T. // Slavia Orient. 1984. Nr 2.

І в а ш ы н В. Янка Купала — вялікі народны паэт. Мн., 1952.

І в а ш ы н В. Янка Купала: Творчасць перыяду рэвалюцыі 1905—1907 гг. Мн., 1953. Рэц.: Б у р н о с а ў В. Кніга аб творчасці Янкі Купалы // Полымя.

1954. № 7; Карабан С. Кніга аб ранняй творчасці Янкі Купалы / / Звязда. 1953. 26 снеж.; Палітыка Д. Каштоўнае даследаванне / / ЛіМ. 1954. 20 сак.; Папкоўскі К. Новае даследаванне творчасці Янкі Купалы / / Наст. газ. 1954. 5 жн.

Каханоўскі Г. На запаветнай зямлі. Мн., 1974. Рэц.: Ліцвіновіч А. Пра Янку Купалу / / Мін. праўда. 1974. 5 снеж.

Купалава і Коласава слова: Зборнік артыкулаў. Мн., 1981. Рэц.: Васюковіч Л., Мароз В. Даследуецца мова песняроў / / ЛіМ. 1982. 23 крас.

Купалаўскі парк: Даведнік. Мн., 1989 / Бел., рус.

Купалаўскія чытанні: Навук. канферэнцыя, прысвечаная 106-й гадавіне з дня нараджэння Я.Купалы і 80-годдзю яго першага зб. «Жалейка». Мн., 1991.

Курбека І. Янка Купала: Жыццё і творчасць: Матэрыялы для выстаўкі ў школе. Мн., 1965. Рэц.: Базаревич Н. Альбом-выставка о Я.Купале / / Сел. газ. 1966. 4 янв.

Кучар А. Янка Купала. Мн., 1948.

Ленсу А. Станаўленне метаду сацыялістычнага рэалізму ў творчасці Янкі Купалы. Мн., 1962. Рэц.: Царанкоў Л. Які разгляд, такія і вывады / / ЛіМ. 1962. 19 чэрв.

Літаратурны музей Янкі Купалы. Мн., 1981 / Бел., рус.

Літаратурны музей Янкі Купалы: Мінск. Мн., 1961.

Літаратурны музей Янкі Купалы: Мінск: Кароткі даведнік. Мн., 1962. 2 выд., перапрац. і дап. Мн., 1969.

Літаратурны музей Янкі Купалы: (Фотаальбом) / Тэкст і скл. А.Есакова. Мн., 1970.

Лужанін М. Сустрэчы: (Да 100-годдзя Я.Купалы і Я.Коласа). Мн., 1982. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

Любімы паэт беларускага народа: Зборнік артыкулаў. Мн., 1960. Рэц.: Бугаёў Д. Паэт і яго даследчыкі / / Полымя. 1960. № 8; Булацкі Р. Ля вытокаў творчасці Купалы / / Звязда. 1960. 16 чэрв.; Есакоў А. Жывое купалаўскае слова / / ЛіМ. 1960. 18 мая.

Мазалькоў Е. Янка Купала: Жыццё і творчасць / Пер. з рус. С.Майхровіч. Мн., 1951. Рэц.: Кудраўцаў І. Манаграфія пра народнага песняра / / Полымя. 1951. № 8.

Макарэвіч А. Ад песень і думак народных. Мн., 1965. Рэц.: Бурносаў В. З крыніц народнай мудрасці / / Звязда. 1965. 20 крас.; Майсейчык А. Ад песень і думак народных / / Полымя. 1965. № 11; Папкоўскі К. Вытокі творчасці вялікага песняра / / Нар. асвета. 1965. № 6; Саламевіч І. Кніга пра Купалу і фальклор / / Наст. газ. 1965. 16 кастр.

Макарэвіч А. Фальклорныя матывы ў драматургіі Янкі Купалы. Мн., 1969. Рэц.: Юрчанка Г. Новая праца па Купалазнаўству / / ЛіМ. 1969. 12 снеж.

«Маладняк» — Янку Купалу: Да 20-гадовага юбілею (15/V-1905—15/V-1925). Мн., 1925.

Метадычныя рэкамендацыі да пастаноўкі інсцэніроўкі па творах Янкі Купалы. Мн., 1972.

Музей Янкі Купалы: [Фотаальбом]. Мн., 1972 / Бел., рус., англ.

Навіна А. Янка Купала як прарок адраджэння: Публічная лекцыя, чытаная ў Вільні, Рызе і Дзвінску. Вільня, 1932.

Навуменка І. Элементы міфалогіі ў паэзіі Янкі Купалы і Якуба Коласа. Мн., 1988. (Дакл. X Міжнар. з'езда славістаў).

Навуменка І. Янка Купала: Духоўны воблік героя. Мн., 1967. (Б-чка студэнта-філолага). Рэц.: Ляпіч А. Новае слова пра Янку Купалу / / Беларусь. 1968. № 8; Пшыркоў Ю. Воблік купалаўскага героя / / ЛіМ. 1968. 16 лют.; Юрэвіч У. Эстафета купалазнаўства / / Полымя. 1968. № 9. 2 выд., дап. Мн., 1980. Рэц.: Гарэлік Л. Яркая старонка купалазнаўства / / Полымя. 1982. № 6.

Народны паэт Беларусі: Да 80-годдзя з дня нараджэння. Мн., 1962. Рэц.: Звонак Н. Сустрэчы ў Ляўках / / Віцеб. рабочы. 1962. 15 чэрв.; Кіркевіч А. Светлае аблічча паэта / / Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Рэвіцкі В. Старонкі любві і пашаны / / ЛіМ. 1962. 15 чэрв.

Народныя паэты Беларусі. Мн., 1973 / Бел., рус., англ., фр. Рэц.: Кузаўкіна М. / / Звязда. 1973. 25 ліст.

Народныя песняры. Мн., 1972. Рэц.: Аранскі Н. Прысвечана песняру / / Беларусь. 1972. № 11; Ермаловіч М. На подступах да галоўнага / / Полымя. 1973. № 7; Poźniak T. / / Slavia Orient. 1973. Nr 4.

Неўміручая спадчына: Матэрыялы рэспубліканскай навуковай канферэнцыі выкладчыкаў беларускай літаратуры ВНУ БССР, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа, 14—15 мая 1982 г. Мн., 1983.

Няхай М. Сустрэчы з Прыдняпроўем: (Янка Купала і Якуб Колас на Магілёўшчыне). Мн., 1992.

«Па сонца, па долю»: Матэрыялы навук.-тэарэт. канферэнцыі «Па сонца, па долю» да 100-х угодкаў з дня нараджэння і 50-х угодкаў з дня смерці вялікага песняра Беларусі Янкі Купалы. Брэст, 1992.

Пазакласная работа па беларускай літаратуры ў сувязі з падрыхтоўкай да 100-годдзя з дня нараджэння пісьменнікаў Беларусі Янкі Купалы і Якуба Коласа: Метад. рэкамендацыі. Мн., 1981.

Палітыка Д. Янка Купала — перакладчык. Мн., 1959. Рэц.: Александровіч С. Майстэрства перакладчыка / / ЛіМ. 1960. 5 сак.; Ярош М. За выразнасць ацэнак / / Полымя. 1960. № 9.

Палітыка Д. Янка Купала — перакладчык: Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1986.

Песні беларускай валадар. Мн., 1981. Рэц.: Poźniak T. / / Slavia Orient. 1983. Nr 1—2.

Песняры долі народнай: Як правесці ў клубных установах юбілейныя ўрачыстасці ў гонар 90-годдзя з дня нараджэння Я. Купалы і Я.Коласа: Метад. указанні. Мн., 1972.

Піятуховіч М. Ля вытокаў лірыкі Янкі Купалы: Асобны адб. з «Прац БДУ». Мн., 1927.

Пратасевіч М. Янка Купала. Мн., 1935.

Пуцявінамі Янкі Купалы: Дакументы і матэрыялы. / Скл. Г.Кісялёў. Мн., 1981. Рэц.: Ермаловіч М. Пуцявіны вялікага жыцця / / Полымя. 1982. № 6; Кудраўцаў І. Як залаты пярсцёнак у крыніцу... / / Вяч. Мінск. 1982. 18 мая; Тарасов К. «Галоўны занятак: літаратура...» / / Неман. 1982. № 6.

Пяцідзесяцігоддзе народнага паэта Янкі Купалы. Вільня, 1932.

Рагойша В. Вяршыні: З невядомага і забытага пра Я.Купалу, Я.Коласа, М.Багдановіча. Мн., 1991.

Рагойша В. Напісана рукой Купалы: Архіўныя знаходкі. Мн., 1981. Рэц.: Генаш В. Шляхамі Купалаўскіх аўтографаў / / ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Лойка А. Багаты плён пошуку / / Полымя. 1982. № 9; Чабаненко В. Написано рукою Купали / / Літ. Укр. 1982. 4 бер.; Ярац В. Штрыхі да вобраза песняра / / Звязда. 1982. 21 мая; Białokozowicz B. / / Slavia Orient. 1983. Nr 1—2.

Разам з народам: Матэрыялы юбілейных навуковых сесій АН БССР, прысвечаных 100-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа. Мн., 1983.

Содаль У. Пуцявінамі сейбіта: (Да 100-годдзя Я.Купалы). Мн., 1982. (Б-чка газ. «Голас Радзімы»).

Сонцаў П. Вывучэнне творчасці Янкі Купалы ў школе. Мн., 1958. Рэц.: Бародзіч Д. Правільна асвятляць творчасць вялікага паэта / / ЛіМ. 1958. 16 жн.

Такі ён быў: Успаміны пра Янку Купалу. Мн., 1975. Рэц.: Базарэвіч М. Словы любві і пашаны / / Звязда. 1976. 3 крас.; Дастанка М. Даўняе, але незабыўнае / / Мін. праўда. 1976. 11 жн.; Ермаловіч М. Такі быў Купала / / Полымя. 1976. № 5; Жук І. Воблік незабыўнага Купалы / / ЛіМ. 1976. 7 мая; Марціновіч А. Дарагі, незабыўны Купала / / Наст. газ. 1975. 19 ліст.; Сцяпунін І. Партрэт, напісаны сябрамі / / Вяч. Мінск. 1975. 17 снеж.; Шидловская Г. Улыбка песняра / / Неман. 1976. № 2.

Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа

навуковая канферэнцыя, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння народных паэтаў БССР Я.Купалы і Я.Коласа: Тэзісы дакладаў. Мн., 1982.

Уладар народных дум і песень. Віцебск, 1992.

Успаміны пра Янку Купалу. Мн., 1982. Рэц.: Ягоўдзік У. «Ён быў незвычайны...» / / Полымя. 1983. № 7.

Цвірка Н. Літаратурны музей Янкі Купалы. Мн., 1980.

Чыркі М. Купалаўскі запаведнік Вязынка. Мн., 1980 / Бел., рус.; 2 выд.. Мн., 1986.

Шараховускі І. Янка Купала: (Жыццё і творчасць). Мн., 1962.

Шараховускі Я. Песняр народных дум: (Нарыс жыцця і дзейнасці Я.Купалы). Мн., 1970. Рэц.: Ліякумовіч Ц. Шляхамі паэта / / ЛіМ. 1971. 8 студз.

Шараховускі Я. Песняр народных дум: Нарыс жыцця і дзейнасці Я.Купалы: Савецкі перыяд. Мн., 1976. Рэц.: Царанкоў Л. Навуковая біяграфія Я.Купалы / / Беларусь. 1977. № 1.

Шырко В. Дарагія мае землякі: Кн. для вучняў. Мн., 1991.

Юрэвіч У. Янка Купала: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1983.

Юрэвіч У. Янка Купала — наш сучаснік. (Да 90-годдзя з дня нараджэння). Мн., 1972.

Янка Купала: Дарэвалюцыйны перыяд: Наглядны вучэбны дапаможнік па беларускай літаратуры. Мн., 1967.

Янка Купала: Жыццё і творчасць: Альбом-выстаўка ў школе. Мн., 1983.

Янка Купала: (Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы). Мн., 1952. Рэц.: Есакоў А. Зборнік аб жыцці і творчасці Я.Купалы / / Беларусь. 1953. № 11; Зомерфельд Я. Успаміны родных і блізкіх / / Полымя. 1953. № 8.

Янка Купала: Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці паэта. Мн., 1955. Рэц.: Бурносаў В. Зборнік, прысвечаны памяці Янкі Купалы / / Беларусь. 1955. № 11; Есаков А. Сборник о жизни и творчестве Я.Купалы / / Сов. Бел. 1956. 28 июня; Казека Я. Каштоўны зборнік / / ЛіМ. 1955. 10 вер.

Янка Купала — дзецям. Мн., 1992.

Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982. Рэц.: Літвінаў Р. Новае аб песнярах / / Віцеб. рабочы. 1982. 17 чэрв.; Ярош М. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.

Янка Купала: Наглядны вучэбны дапаможнік для сямігадовай і сярэдняй школы. Мн., 1955.

Янка Купала: Савецкі перыяд: Наглядны вучэбны дапаможнік па беларускай літаратуры. Мн., 1967.

Янка Купала: Семінарый. Мн., 1963. Рэц.: Хромчанка К. Дапаможнік па творчасці Я.Купалы / / Нар. асвета. 1964. № 5.

Янка Купала: 1882—1942: Жыццё і творчасць: [Фотаальбом]. Мн., 1972.

Янка Купала ў беларускім мастацтве: Зборнік матэрыялаў. Мн., 1958. Рэц.: Бугаёў Д. З любоўю да народнага паэта / / Полымя. 1959. № 4; Жыдовіч І. Мін. праўда. 1959. 24 лют.; Модэль М. Купала ў беларускім мастацтве / / Беларусь. 1959. № 8; Мядзёлка П. Фактычныя папраўкі / / ЛіМ. 1959. 18 крас.; Саннікаў А. Янка Купала і беларускі тэатр / / Там жа. 1959. 11 сак.

Янка Купала ў літаратурнай крытыцы / Пад рэд. З.Жылуновіча, М.Байкова. Мн., 1928. Рэц.: Барашка І. / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел». 1928. № 9; Барычэўскі А. Янка Купала ў літаратурнай крытыцы / / Полымя. 1928. № 5.

Янка Купала: Энцыклапедычны даведнік. Мн., 1986.

Янка Купала; Якуб Колас: Да 100-годдзя з дня нараджэння: Каляндар. 1982. Мн., 1981.

Янку Купалу. Мн., 1949. Рэц.: Памяці народнага паэта / / ЛіМ. 1949. 2 ліп.; Панчанка П. Вянок памяці Янкі Купалы / / Там жа. 1949. 30 ліп.

Ярош М. Драматургія Янкі Купалы. Мн., 1959. Рэц.: Боган У. Тэма даследавання — драматургія Я.Купалы / / Звязда. 1959. 2 снеж.; Луфераў М. Кніга пра Купалу-драматурга / / Полымя. 1959. № 11; Макарэвіч А. Не паўтараючы папярэднікаў / / ЛіМ. 1959. 26 вер.; Яго ж. Праца па драматургіі Янкі Купалы / / Маг. праўда. 1959. 5 вер.; Усікаў Я. Цікавае даследаванне / / Беларусь. 1960. № 2.

Ярош М. Песняр роднай зямлі: Жыццё і творчасць Я.Купалы. Мн., 1982. Рэц.: Юрчанка Г. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Stochel W. / / Slavia Orient. 1983. № 4.

Ярош М. Янка Купала і беларуская паэзія. Мн., 1971. Рэц.: Гардзіцкі А. У скарбонку купалазнаўства / / Беларусь. 1972. № 5; Гордицкий А. Читая Купалу / / Вопр. литературы. 1972. № 6; Казберук В. Сила традиции / / Неман. 1972. № 6; Stochel W. / / Slavia Orient. 1974. Nr 2.

Ярош М. Янка Купала і Якуб Колас: Параўнальны аналіз творчасці. Мн., 1988.

На латышскай мове. Mozolkov J. Janka Kupala / Atdz. M.Silabriede. Riga, 1951.

На нямецкай мове. Moskalik M. Janka Kupala, der Sänger des weissruthenischen Volkstums: Inaugural Dissertation zur Erlangung des Doctorgrades der Philosophiacchen Fakultät der Ludwig Maximilians Universität zu München, 1959. München, 1961.

На польскай мове. Kondratiuk M., Wróblewski M. W 80-tą rocznicę urodzin poetów Białorusi: Janko Kupała i Jakub Kołas. Warszawa, 1962.

Polsko-białoruskie związki kulturalne: Setna rocznica urodzin Janki Kupały i Jakuba Kołasa. Warszawa, 1982.

На рускай мове. Александрович С. Янка Купала — мастер художественного перевода. Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1958.

Березкин Г. Мир Купалы: Мысли и наблюдения / Пер. З.Крахмальникова. М., 1973. Рэц.: Ермолович М. В мире Купалы / / Неман. 1974. № 6; Лойко О. Открытие поэта / / Вопр. литературы. 1967. № 3.

Богданович И. Романтические мотивы в дореволюционном творчестве Янки Купалы: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1985.

Ванкович Л. Лексика произведений Янки Купалы 1905—1907 годов: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1964.

Горобченко Т. Янка Купала и белорусский театр: Автореф. дисс. ... канд. искусствоведения. Мн., 1971.

Гульман Р. Проблема научного издания литературного наследия Янки Купалы: (Принципы установления авторского текста): Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1965.

Залесская Л. Поэзия Янки Купалы. М., 1952.

Кабаков В. Путеводитель по местам жизни и творчества народных поэтов Белоруссии Янки Купалы и Якуба Коласа. Мн., 1984.

Карабан С. Мировоззрение и основные проблемы творчества Янки Купалы: Автореф. дисс. ... докт. филол. н. Мн., 1955.

Карабан С. Мировоззрение Янки Купалы: Автореф. дисс. ... докт. философ. н. Мн., 1954.

Ленсу Е. Дооктябрьское творчество Янки Купалы в свете литературных связей и традиций: Автореф. дисс. ... докт. филол. н. Мн., 1972.

Ленсу Е. Дооктябрьское творчество Купалы в свете литературных связей и традиций: Учебно-метод. пособие. Мн., 1976.

Ленсу Е. Фольклорные традиции в дооктябрьском творчестве Янки Купалы. Мн., 1965. Рэц.: Грынчык М. Янка Купала і народная паэзія / / Полымя. 1966. № 8.

Лиокумович Т. Поэзия Янки Купалы в русских переводах: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1973.

Майхрович А. Янка Купала и Якуб Колас: Вопросы мировоззрения. Мн., 1982. Рэц.: Дарашэвіч Э. Пра светапогляд песняроў / / Полымя. 1983. № 6; Сідарэвіч А. Пачатак / / ЛіМ. 1983. 21 студз.

Мозольков Е. Янка Купала: (1882—1942): Жизнь и творчество. М., 1949. Рэц.: Бадарад В.

Жизнь и творчество. М., 1949. Рэц.: Б а г а р а д В. «Янка Купала» / / Зара. 1950. 14 ліп.; Г р и н б е р г И. Книга о жизни и творчестве Янки Купалы / / Дружба народов. 1950. № 3; Е с а к о ў А. Кніга пра Янку Купалу / / Беларусь. 1950. № 4; К а р п а ч о ў М. Кніга аб народным песняру / / Гомел. праўда. 1950. 9 крас.; К л и м к о в и ч М. Творческий путь Янки Купалы / / ЛГ. 1950. 18 марта; К н и п о в и ч Е. Книга о творчестве народного поэта / / Советская литература на подъеме: Лауреаты Сталинских премий 1949 г. М., 1951; Я г о ж. Путь народного поэта / / Новый мир. 1950. № 6; К о в а л ь ч у к Е. Книга о поэте белорусского народа / / Знамя. 1950. № 5; Л ы н ь к о в М. Книга о Янке Купале / / Известия. 1950. 21 марта; Л ю б о м и р с к и й О. Отец новой белорусской литературы / / Огонек. 1950. № 27; М а т в е е в Я. Книга о Янке Купале / / Сов. Бел. 1950. 1 апр.; Н я х а й Р. Кніга аб жыцці і творчасці Янкі Купалы / / Полымя. 1950. № 4; Я г о ж. Кніга пра народнага песняра / / Чырв. змена. 1950. 4 крас.; С л у ч а н і н Д. Кніга аб народным песняру Беларусі / / Наст. газ. 1950. 23 сак.; С т у п а к Ю. Цінне досліджэння про творчість Янки Купали / / Вітчизна. 1950. № 10; У с і к а ў Я. Шлях народнага паэта / / За Радзіму. 1950. 9 крас.; Ш а р а х о ў с к і Я. Кніга аб творчым шляху Янкі Купалы / / Звязда. 1950. 9 крас.; Ш к р а б а Г. «Янка Купала. Жизнь и творчество» / / Сов. книга. 1950. № 5; Я г о ж. Кніга пра Янку Купалу / / ЛіМ. 1950. 25 сак.; K n i h a o Janku Kupalevi / / Slovansky prehled. 1951. Nr 1; T i c h y F. Pevec socialicke Bile Rusi / / Sovetska literatura. 1954. C. 6. 2 изд. М., 1950; 3 изд. Мн., 1952; 4 изд. М., 1954; 5 изд. Мн., 1961.

Н а у м е н к о И. Концепция человека в творчестве Янки Купалы и Якуба Коласа: (Духовный облик героя): Автореф. дис. ... докт. филол. н. Мн., 1968.

Н а у м е н к о И. Творчество Янки Купалы и Якуба Коласа в контексте славянских литератур. Мн., 1983. Рэц.: К а з ы р а Л. Пра Коласа і Купалу — усяму свету / / Голас Радзімы. 1985. 18 сак.

Н а у м е н к о И. Янка Купала, Якуб Колас: Творческие портреты. М., 1982.

П а м я т и Янки Купалы / Сборник под ред. народного поэта БССР Якуба Коласа. Ташкент, 1943.

П р о н е в и ч Г. Литература средневековой Белоруссии и становление классической художественной традиции в поэзии Янки Купалы: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1990.

С а п ю к Д. Трагическое в доктябрьском творчестве Янки Купалы: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1992.

С е н ь к е в и ч Т. Становление классических традиций в белорусской поэзии XX века: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1990.

С т а н к е в и ч Р. Янка Купала и болгарская литература: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1984.

Ш е л е м о в а А. Становление классических основ белорусской поэзии (Я.Купала, Я.Колас, М.Богданович и творчество А.С.Пушкина): Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1981.

Ш о т т И. Фольклор в творчестве Янки Купалы: (Дореволюционный период). М., 1968. Рэц.: Г р ы н ч ы к М. Фальклорныя традыцыі ў паэзіі Купалы / / Полымя. 1969. № 2; Ж ы г о ц к і М. Народная паэзія Купалы / / Вяч. Мінск. 1969. 4 сак.; Я р о ш М. / / Неман. 1970. № 2; M c M i l l i n A. / / J. of Byel. Studies. 1970. Nr 2.

Я н к а Купала / Сост. Б.Турганов. М., 1936.

Я р о ш М. В памяти народной: К 100-летию со дня рождения Я.Купалы. Мн., 1982.

Я р о ш М. Драматургия Янки Купалы доктябрьского времени: Автореф. дисс. ... канд. филол. н. Мн., 1958.

Я р о ш М. Янка Купала и современность. Мн., 1981.

На украінскай мове. М о з о л ь к о в Е. Янка Купала: Життя і творчість / З рос. К., 1952. Рэц.: С а д о в с к и й Я. / / Літ. газ. 1953. 23 квіт.

Я н к а Купала та Якуб Колас і Україна: Тези доповідні п'ятой наук. конфер. з питань укр.-білорус. літ. і фольклор. звязків. присвяч. 60-річчю утворення СРСР. Суми, 1982.

На французскай мове. N a o u m e n k o I. Yanka Koupala et Yakoub Kolas: Poetes bielorusses / Trad. I.Sokologorsky, C.Frioux. Paris, 1984.

На чэшскай мове. M o z o l k o v J. Janka Kupala: Zivot a dilo / Prel. E.Mrackova. Praha, 1954. 2.3.

На адыгейскай мове. I э ш ъ ы н Х. Белоруссием нусэкІошху / / Соц. Адыгей. 1972. Июлым и 7.

На азербайджанскай мове. А г а ј е в Э. Белорус халгынын бејук негмэкары / / Коммунист. 1962. 7 ијул; Б е л о р у с халгынын бејук шаири / / Эдэб. ве инчэсэнэт. 1962. 7 ијул; Е в е н т о в А. Јанка Купала ССРИ — дэ вэ харичде / / Бакы. 1966. 8 ијул; И в а ш и н В. Јанка Купаланын поезијасы / / Азэрбајчан. 1962. № 7; К э л э н т э р л и К. Халг шаири / / Азэрб. кэнчлери. 1962. 8 ијул; К у ч а р А. Халг шаири / / Совет. Курчустаны. 1962. 8 ијул; Л ы н к о в М. Јанка Купала / / Азэрбајчан. 1962. № 7; С а р к с ј а н Г. Јанка Купаланын поезијасы / / Совет Ермэнистаны. 1972. 11 ијул.; Х э л и л о в П. Белорус халгынын бејук шаири / / Эдэбијјат гэзети. 1952. 5 ијул; Ингилаб вэ мэдэнијјет. 1952. № 7; Х э л и л о в П. Јени Белорус эдэбијјатынын баниси / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1972. 8 ијул.; Х э л и л о в П. Узаг елли, јахын урэкли муасирлэр / / Азэрбајчан. 1962. № 5; Х э л и л о в П. Шаирлэр нече догмалашырлар / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1982. 2 ијул.; Х э л и л о в П. Белорус эдэбијјатынын ифтихары / / Коммунист. 1982. 7 ијул.; Ч э м и л Э. Јанка Купала / / Эдэб. вэ инчэсэнэт. 1957. 6 ијул.; Э л и ј е в В. Јанка Купала / / Совет. Курчустаны. 1972. 6 ијул.; Ј а н к а Купаланын 30 иллик јубилеји / / Ингилаб ве мэдэнијјэт. 1935. № 6—7; Ј а н к а Купаланын эдэби фэалијјэтинин 35 иллији / / Эдэб. гэзети. 1940. 8 дек.

На англійскай мове. A g r e a t bard of Byelorussia / / Neus from Ukraine. 1982. № 28; A d a m o v i c A. The Kupala—Kolas Century 1882—1982 / / J. of Byel. Studies. 1982. Nr 1; A l e x s a n d r o v s k a y a L. Songs Filled with Optimism / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973; B a r n e s J. Bust of Byelorussian Poet Yanka Kupala Joins Shevchenko, Puskin and Whitman / / Daily World (New-York). 1973. July 7; B a r n e s J. Byelorussian Poet Kupala Little-known to Americans / / Голас Радзімы. 1973. № 43; B e r e z k i n G. Yanka Kupala / / Soviet Literature. 1972. Nr 7; B r o n s t a i n Y. The Literature of the White Russian Socialist Soviet Republic / / Literature of the peoples of the USSR: VOKS Illustrated Almanac. 1934. Nr 7—8; B u g a y e v D. Old, yet Young / Transl. F.Leib / / Soviet Literature. 1962. Nr 8; B y e l o r u s s i a n Literature / / The Literature of the Soviet Peoples: A historical and biographical survey. New York, 1970; C o n n e l y B. Fifty Years of Soviet Federalism in Belorussia / / The Soviet West. N.Y.; Washington; London, 1975; D e v e l o p m e n t of Bielorussian Art / / International Literature. 1940. Nr 10; F e i n b e r g R. Foreword / / Kupala Y. Only by Song: Poems. M., 1982; G i l e v i c h N. But It Also Happens... / / Soviet Studies in Literature. White Plains (New-York). 1977/1978. Nr 14; G i l e v i c h N. Byelorussia's Great Poets: Yanka Kupala and Yakub Kolas Centennials / / Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; G l e b k a P. Memorable meetings / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973. P. 13—16; Janka Kupala and Kolas: unparalleled role / / Facts on Byelorussia (New-York). 1972. Nr 1; Y a n k a Kupala Museum at Minsk / / Soviet Literature. 1946. Nr 1; Y a n k a Kupala: Obituary / / The New York Times. 1942. July 1; Y a n k a Kupala, Russian poet and scientist dies / / Chicago Tribune. 1942. July 1; K e n n e d y Grimsted P. Archives and Manuscripts Repositories in the USSR. Estonia, Latvia, Lithuania and Belorussia. Princeton, 1981. P. 555—556; K o r o t k e v i c h V. There's no Greater Love... / / Soviet Literature. 1982. Nr 7; K u n d i s h N. Young White Russian Literature / / Weekly News Bulletin. M., 1927. Nr 19—20; K u p a l a Yanka / / The Literatures of the Soviet Peoples. New-York, 1970; L a z a r u k M. «I feel I am part of my country dear» / / National Poets of Byelorussia. Mn., 1973; N a t i o n a l Poets of Byelorussia Yanka Kupala

and Yakub Kolas. Mn., 1981. P. 8—14; L o i k o O. The Bard of the Nation's Aspirations and Achievements // Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; L u b k i v s k y R. A great bard of Byelorussia // Four immortals. K., 1980; M a n i f o l d is Proud, on This Anniversary — Summer 1962 — To Devore 4 Pages To Janka Kupala // Manifold (London). 1962. Nr 3; M a r s h a l l H. Janka Kupala: «Revolutionary Influence Even Today» // Bulletin of the Center for Soviet East European Studies. 1971. Nr 7; M a y W. Gems of Poetry // Голас Радзімы. 1972. № 47; M c M i l l i n A. Belorussian // The Slavic Literary Languages: Formation and Development. New Haven, 1980. P. 105—117; M c M i l l i n A. It is Not Enough Just to Remember War // Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1983. Nr 1; M c M i l l i n A. Kupala // McMillin A.B. Die Literatur der Weissrussen; A History of byelorussian literature. Giessen, 1977. Рэц.: Gifford H. // J. of Byel. Studies. 1977. Nr 4; S a d o ŭ s k i J. A History of Byelorussian Literature. Arnold B.McMillin, 1977 // Canadian Slavonic Papers. 1978. Nr 2; M c M i l l i n A. Kupala and Kolas Manuscripts and Marginalia in the Francis Skaryna Byelorussian Library, London // J. of Byel. Studies. 1982. Nr 2; M c M i l l i n A. Kupala's «Bandaroŭna» and Shevchenko: Toward the History of the Development of Byelorussian Literature in the Early Twentieth Century // The Slavonic and East European Review. 1982. Vol. 60. Nr 2; M c M i l l i n A. Kupala's Translations from Ševčenko // J. of Byel. Studies. 1981. Nr 1; M i r M. Two Poets of Soviet White Russia // Soviet Culture Review. 1933. Nr 1; M o n u m e n t of J.Kupala in the USA // Facts on Byelorussia (New-York). 1972. Nr 1; N e w Y o r k Public Library's Slavonic Division Celebrates Centennial of Byelorussian Poets // The New York Public Library News Release. 1982. Nr 1; N o t e // International Literature. 1943. Nr 9; N u m b e r of Editions of Kupala's Works // Facts on Byelorussia (New-York). 1972. Nr 1; R u s s i a n Book Club: The Centennials of Yanka Kupala and Yakub Kolas // United Nations Secretariat News (New-York). 1982. Nov. 16; S a v r a s o v a S. Slavic Cultures — Past and Present // Comission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1983. Nr 1; S e n k e v i c h A. Literature in White Russia // VOKS Bulletin. 1931. Nr 2; S e m e z h o n Y. Songs As Clear As the Sky // Kupala Y., Kolas Y. Songs As Clear As the Sky. Mn., 1982; S e y m o u r - S m i t h M. Guide to Modern World Literature. London, 1973. P. 1104; S i e n k i e v i c V. Łastoŭski the Historian and his Historical Views // J. of Byel. Studies. 1984. Nr 3—4; S l a v i c Heritage Council of America Commemorates the 100th Anniversary of the Birth of the Bards of Byelorussian Literature Janka Kupala — Jakub Kolas // Slavic Heritage Council of America. New-York City, 1982. P. 42; S n e z h k o v a N. In the Grateful Memory of Posterity // Comission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; S o b o l e v s k y A. Yanka Kupala and Yakub Kolas on the Stage // Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1; S y c P. Byelorussia Yesterday and Today // The Eastern Quarterly (London). 1952. Nr 5; T y c h i n a M. The National Memory of Byelorussians // Soviet Literature. 1983. Nr 3; U n i t e d Nations Staff Recreation Council: The Russian Book Club: Special Program Dedicated to Byelorussia's Great Poets Yanka Kupala and Yakub Kolas Centennials // Flyer (New-York). 1983. Oct.21; W h i t e Russian Poets: Yanka Kupala, Yakub Kolas and Tishka Gartny // Weekly New Bulletin (Moskow). 1929. Nr 5; Z a b o r a ŭ B. Kupala and Kolas through the Eyes of an Artist // J. of Byel. Studies. 1982. Nr 2; Z e e v B e n - S h l o m o . Jewish Archetypes in Soviet Literature // The Wiener Library Bulletin (London). 1966. Nr 4; Z h u r a v s k y A. The Founders of the Literary Byelorussian Language // Commission of the Byelorussian SSR for UNESCO. Bulletin. 1982. Nr 1.

На армянскай мове. А в а н я с я н Р. Паэт братняга народа: (Да 10-годдзя з дня смерці Янкі Купалы) // Гракан Церт. 1952. 30 чэрв.; А г а б а б я н С. Паэт-рэвалюцыянер: (Да 70-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы) // Авангард (Ерэван). 1952. 8 ліп.; Д з е м і р г ' я н Д. і інш. Памяці паэта-патрыёта // Комуніст (Ерэван). 1942. 1 ліп.; М а г а р а д з е А. Народны паэт Беларусі // Советакан Врастан (Тбілісі). 1940. № 284; М а з а л ь к о ў Я. [Уступны артыкул] // Купала Я. Выбранае. Ерэван, 1951; С у р э н я н А. Янка Купала на армянскай мове // Советакан гракануцюн ев орнест (Ерэван). 1952. № 1; Х а л а т Г. Трыццаць год // Пролетар (Тбілісі). 1936. 6 чэрв.; Ш о г е н ц Ц. Апалагет дружбы народаў // Гракан Церт. 1962. 11 мая; Я г о ж. Вялікі паэт беларускага народа // Авангард. 1957. 6 ліп.; Я н к а Купала (Біяграфічная даведка) // Пролетар. 1937. 9 ліп.

На асецінскай мове. П у х а т ы А. Стыр поэты кадвэндаг // Сов. Ирыстон. 1982. 3 июля.

На балгарскай мове. Б р о в к а П. Нашият Янка Купала // Купала Я. Избрани стихотворения. София, 1962; В ъ л ч е в Н. За белоруската литература Янка Купала и Якуб Колас // Руски класически и съветски писатели. София, 1968; И в а ш и н В. Янка Купала — любим народен поет // Лит. фронт. 1957. 1 авг.; Л у ц е в и ч В. Народният поет на Белорусия Янка Купала // Народ. 1945. 12 дек.; Р у с а к и е в С. Класик на белоруската поезия // Език и литература. 1982. № 6; С т а н к е в и ч Р. Янка Купала в българската литература // Там жа. 1982. № 4; Ч е л а к о в а М. Янка Купала — белоруският поет // Раб. дело. 1947. 5 юли; Ч и р к о в Б. Забележителен поет на съветското села // За кооп. земеделие. 1957. 9 юли; Я н к а Купала // Зем. знаме. 1950. 29 юни; Я н к а Купала // Лит. глас. 1941. 5 янв.; Я н к а Купала: (1882—1942) // Читалище. 1957. № 5.

На беларускай мове. А. [Луцкевіч А.?]. «У Купальскую ноч» // Гоман. 1917. 24 крас.; А.А. Жыве Клейнбарт! // Звязда. 1930. 11 чэрв.; А.К. [Куляшоў А.]. Рысы шляху паэта // Чырв. змена. 1932. 10 вер.; ...А к л а с і к а застаецца // ЛіМ. 1982. 26 ліст.; А. М. Г о р к і пра Я.Д.Купалу // Там жа. 1935. 28 мая; «А хто там ідзе?» ва ўспамінах сучаснікаў // Голас Радзімы. 1981. 22 студз.; А б 3 0 - г а д о в ы м юбілеі літаратурнай дзейнасці народнага паэта рэспублікі // ЛіМ. 1935. 31 мая; А б у в е к а в е ч а н н і памяці народнага паэта Беларускай ССР Янкі Купалы // Там жа. 1957. 6 ліп.; А б а л а М. Беларускі жаўранак у Латвіі // Там жа. 1972. 14 ліп.; А б р а м а ў П. Новыя матэрыялы аб Янку Купалу // Мін. праўда. 1961. 10 мая; А г а б а е ў А. Нязгасныя вогнішчы Купалы... // Полымя. 1983. № 6; А г і е в і ч У. Адвечная песня // Полымя. 1953. № 6; Я г о ж. Барацьбіт за шчасце народа // Чырв. змена. 1948. 29 чэрв.; Я г о ж. Вялікі народны пясняр // За Радзіму. 1947. 28 чэрв.; Я г о ж. Вялікі паэт беларускага народа // Гродзен. праўда. 1946. 27 чэрв.; Я г о ж. Літаратура і жыццё. Мн., 1954. С. 53—72; Я г о ж. Нястомны змагар за шчасце народа // Звязда. 1950. 28 чэрв.; Я г о ж. Першая нацыянальная драма // Беларусь. 1945. № 10; Я г о ж. У імя Радзімы // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Я г о ж. Янка Купала // Беларусь. 1947. № 6; А ґ і н с к а й т э А., А л е к с а н д р о в і ч С. Невядомыя вершы Янкі Купалы // Полымя. 1966. № 10; А г н я ц в е т Э. У музеі Янкі Купалы // Жанчыны Савецкай Беларусі. Мн., 1954; А д а м о в і ч А. Літаратура ў святле параўнальнага вывучэння // ЛіМ. 1978. 14 ліп.; Я г о ж. Рэвалюцыі і народу абавязаная // Там жа. 1977. 4 ліст.; А д а м ч ы к В. Усё тут навеяна дыханнем Беларусі: У музеі Янкі Купалы // За вярт. на Радзіму. 1959. № 52; А д к р ы ц ц ё помніка Янку Купале ў Мінску // ЛіМ. 1949. 2 ліп.; А з а р а ў У. Вялікая спадчына // Полымя. 1982. № 6; А з г у р З. Вялікі жыццялюб // Маладосць. 1962. № 7; Я г о ж. Пра людзей, якім я ўдзячны // Полымя. 1961. № 11; Я г о ж. Сэрца народу // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Янка Купала // Азгур З. Незабыўнае. Мн., 1962; А й з е н ш т о к І. Традыцыі вялікага Кабзара // ЛіМ. 1954. 3 крас.; Я г о ж. Увесну 1939-га // Там жа. 1963. 5 ліп.; А к с е л ь р о д З. Глыбокая лірыка // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; А к у л і ч В. Незабыўныя словы // Піянер Бел. 1947. 25 чэрв.; А к у л і ч Р. Фільм пра паэта Янку Купалу // Звязда. 1972. 7 ліп.; А к у л і ч С.

Бібліятэка, якую наведваў песняр / / Мін. праўда. 1980. 22 жн.; Я г о ж. Карпілаўка — прытулак песняроў / / ЛіМ. 1980. 11 ліп.; Я г о ж. Купалаўскія сцяжынкі: (У дапамогу настаўніку) / / Нар. асвета. 1982. № 3; Я г о ж. У сэрцы яго жыла Лагойшчына / / ЛіМ. 1972. 14 ліп.; А к у л ь с к а я В. Янка Купала ў Яхімоўшчыне / / Сталін. шлях. 1951. 15 крас.; А л а д а ў М. Кожны радок прасякнут музыкальнасцю і настраёвасцю / / ЛіМ. 1935. 31 мая; Я г о ж. Янка Купала ў музыцы / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1943. № 3; А л г а А. На чувашскай мове / / Звязда. 1957. 7 ліп.; А л е к с а н д р о в і ч А[леся]. Аб дакастрычніцкай творчасці Янкі Купалы / / Полымя. 1947. № 6; Я е ж. Дзіцячыя і юнацкія гады паэта / / Бярозка. 1945. № 2—3; Я е ж. Іван Дамінікавіч Луцэвіч (Янка Купала) / / Сав. селянін. 1945. 9 снеж.; Я е ж. Паэма Янкі Купалы «Адвечная песня» у ацэнцы дарэвалюцыйнай крытыкі / / Беларусь. 1947. № 6; Я е ж. Паэт і дзеці / / Сав. Бел. Літ. дад. 1943. Чэрв.; А л е к с а н д р о в і ч А[ндрэй]. Аўтабіяграфія / / Александровіч А. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1963. Т. 2; С. 289—290, 296—297; Я г о ж. Беларуская савецкая паэзія / / Полымя рэвалюцыі. 1936. № 3; Я г о ж. Пісьменнікі Савецкай Беларусі / / ЛіМ. 1936. 14 вер.; Я г о ж. Прывітанне Я.Купалу / / Там жа. 1932. 10 вер.; Я г о ж. Шчырае сэрца песняра / / Александровіч А. Зб. тв. У 2 т. Мн., 1963. Т. 2; А л е к с а н д р о в і ч Р. Памятаю яго шчырасць / / Беларусь. 1981. № 8; А л е к с а н д р о в і ч С. Адноўленае выданне / / ЛіМ. 1951. 2 чэрв.; Я г о ж. Арыгінал і пераклад / / Там жа. 1959. 11 ліп.; Я г о ж. Высокае майстэрства перакладу / / Там жа. 1958. 5 ліп.; Я г о ж. «Гайдамакі» / / Беларусь. 1982. № 2; Я г о ж. Дарагія мясціны: Нарыс / / ЛіМ. 1957. 6 ліп.; Я г о ж. З глыбінь жыцця / / Александровіч С. Тут зямля такая. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1985. С. 80—100; Я г о ж. Крылы — песні натхнёныя / / Звязда. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Купалавай рукою; Янка Купала-перакладчык / / Александровіч С. Кнігі і людзі. Мн., 1976; Я г о ж. Купалаўская школа перакладу / / Народныя песняры. Мн., 1972; Я г о ж. Мае заўвагі / / Наст. газ. 1949. 3 лют.; Я г о ж. На мовах народаў свету / / Беларусь. 1954. № 6; Я г о ж. Наша краса і гонар / / Купала Я. Вершы. Мн., 1970; Я г о ж. Перад вялікай дарогай / / Александровіч С. Незабыўнымі сцежкамі. Мн., 1959. С. 84—111; Я г о ж. Перакладчыцкае майстэрства Янкі Купалы / / Полымя. 1959. № 8; Я г о ж. Першыя галасы прызнання / / ЛіМ. 1959. 14 ліст.; Я г о ж. Рукою Купалы / / Там жа. 1969. 21 студз.; Я г о ж. Старонкі братняй дружбы. Мн., 1960; С. 11—108, 111—120; Я г о ж. Толькі пачатак знаёмства / / Полымя. 1958. № 11; Я г о ж. Уладзімір Самойла — даследчык паэзіі Янкі Купалы / / Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Я г о ж. Хараство яго душы / / ЛіМ. 1963. 26 ліп.; Я г о ж. Шматграннасць таленту / / ЛіМ. 1955. 28 мая; Я г о ж. Я.Купала і А.Кальцоў / / Там жа. 1960. 8 ліп.; Я г о ж. Янка Купала і польская крытыка / / Ніва. 1958. 27 ліп. — 10 жн.; Я г о ж. Янка Купала і польская літаратура: Янка Купала — перакладчык / / Александровіч С. Слова — багацце. Мн., 1981; Я г о ж. Янка Купала — перакладчык Адама Міцкевіча / / ЛіМ. 1955. 29 кастр.; Я г о ж. Янка Купала — перакладчык твораў Т.Шаўчэнкі / / Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура. Мн., 1964; А л е к с а н д р о ў с к а я Л. Беларускі гусляр / / Звязда. 1962. 5 ліп.; Я г о ж. Было ў дарозе лягчэй: Успаміны / / Полымя. 1981. № 11; Я г о ж. Жыццёсцвярджальныя песні / / Калг. праўда. 1952. 6 ліп.; Я г о ж. Крылы — песні натхнёныя / / Звязда. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Яго вершы — музыка / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; А л е с я. Янка Купала ў Горы-Горках / / Сав. Бел. 1925. 17 чэрв.; А л ь х о в і ч Б. Янка Купала і беларуская музыка / / Беларусь. 1950. № 8; А л я к с а н д р а ў Т. Будні класікаў / / Сялян. газ. 1947. 28 чэрв.; А л я х н о в і ч М. На аванпостах пралетарскай літаратуры. (1920—1930) / / Маладняк. 1930. № 6—7; Я г о ж. Пра адзін фразеалагізм з Купалавых радкоў / / Слова, фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1982; А л я х н о в і ч Р. Велічны прыклад служэння народу / / Нар. асвета. 1981. № 8; Я г о ж. Зварот да сумежных мастацтваў у працэсе аналізу твораў мастацкай літаратуры / / Аналіз мастацкага твора ў школе. Мн., 1976. С. 70—73; Я г о ж. Лірыка Янкі Купалы; Вобразы вялікай выхаваўчай сілы / / Адзінства выхавання і навучання на ўроках літаратуры. Мн., 1982. Я г о ж. Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984. С. 47—58, 63—69; Я г о ж. У сэрцах многіх пакаленняў / / Наст. газ. 1982. 7 ліп.; А м і р а н С. Зар'ян Наіры / / Беларусь. 1982. № 7; А н д р ы е н к а В. Някрасаўскія традыцыі ў паэзіі Я.Купалы / / Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; А н д р ы я в е ц Р. З песняй Купалы — у жыццё / / Гомел. праўда. 1957. 6 ліп.; А н д р э е ў А. Арлянятам / / Вяч. Мінск. 1968. 5 студз.; А н д р э е ў В. «Паўлінка» Янкі Купала на самадзейнай сцэне / / Віцеб. рабочы. 1950. 25 кастр.; А н і к е й ч ы к А. З братамі ў чужыне / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1973. № 4; А н і с к о в і ч У. «А Б В» пра Янку Купалу / / ЛіМ. 1982. 13 жн.; Я г о ж. Купалава свята паэзіі і працы / / Там жа. 1977. 15 ліп.; А н і ч э н к а У. Магутнае роднае слова / / Звязда. 1982. 19 студз.; А н о ш к і н І. Пясняр народнага лёсу / / Маг. праўда. 1982. 7 ліп.; А н т о н а в а Т. На паклон да паэта / / Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Я г о ж. Народ тваю песню пяе / / Там жа. 1973. № 29; А н т о н а ў У. Сустрэча з Янкам Купалам / / Беларусь. 1944. № 2; А р а б е й Л. Дарога вяла на поўнач: Невядомыя аўтографы песняра / / ЛіМ. 1982. 1 студз.; Я г о ж. Творчасць Цёткі пасля першай рускай рэвалюцыі / / Полымя. 1956. № 7; А р а г о н Л. Выказванне пра Янку Купалу / З фр. / / Полымя. 1982. № 6; А р л о в а Т. Нібы ў першы раз убачыць гледача: 1000-ы спектакль бессмяротнай «Паўлінкі» на сцэне тэатра імя Янкі Купалы / / Вяч. Мінск. 1980. 28 сак.; А р л о ў В. У калгасе імя Я.Купалы / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; А р о ч к а М. Беларуская савецкая паэма. Мн., 1979. С. 26—41, 92—101, 142—145; Я г о ж. В.Таўлай і Я.Купала / / Маладосць. 1967. № 5; Я г о ж. Ідучы да запаветнага: (В.Таўлай і Янка Купала) / / Валянцін Таўлай. Дакументы, успаміны, артыкулы. Мн., 1984; Я г о ж. Мастацкі летапіс рэвалюцыі / / Полымя. 1977. № 11; Я г о ж. Песня Купалы / / Сел. гаспадарка Беларусі. 1962. № 7; Я г о ж. Саюз часу і майстэрства. Мн., 1981. С. 34—36, 65—85, 150—156; Я г о ж. Урокі высокага служэння / / Дзень паэзіі-72. Мн., 1972. С. 105—106; А р с [Самойла У.] «У зімовы вечар» Э.Ажэшка і «На папасе» Я.Купалы / / Голас беларуса. 1924. 20 сак.; А р с е н ь е ў А., Р у д к о ў с к і М. На шляху да майстэрства / / Маг. праўда. 1982. 29 мая; А р ц ё м Д. Купалаўскі запавет / / Сав. Бел.: Літ. дад. 1943. № 3; А р ц ё м ' е ў В. Да юбілею песняроў / / ЛіМ. 1972. 5 мая; Я г о ж. Літаратурнае свята / / Маг. праўда. 1977. 16 ліп.; А с і н о ў с к і А. Паэзія ў бронзе / / ЛіМ. 1974. 16 жн.; А с т р э й к а А. Купала і дзеці: (Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы) / / Гомел. праўда. 1962. 27 чэрв.; Я г о ж. Песні, што сонцу раўня / / Там жа. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Садзік дзядзькі Янкі / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Шчодрае сэрца / / Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; А т а е в а А. «Гарыслава» / / Беларусь. 1982. № 2; Я г о ж. Дакастрычніцкія паэмы Янкі Купалы: Эвалюцыя жанру / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1969. № 5; А ў д з е е ў І. Нарадзіўся паэт на Купалле... / / Чырв. змена. 1982. 1 ліп.; А х р ы м е н к а П. Беларуска-украінскія літаратурныя сувязі / / Полымя. 1956. № 3; Я г о ж. Беларуская песня на Украіне / / Там жа. 1955. № 7; Я г о ж. Песні Янкі Купалы на Украіне / / Гомел. праўда. 1957. 6 ліп.; Я г о ж. Тарас Шаўчэнка і беларуская літаратура / / Полымя. 1952. № 4; Я г о ж. Тарас Шаўчэнка і Беларусь. Мн., 1969. С. 49—58, 64—65, 90—91, 100—101, 103—104, 109—110; Я г о ж. Фальклорна-літаратурныя сувязі ўкраінскага і беларускага народаў. Мн., 1959. С. 113—122, 131, 136—137, 167—168, 173—174, 183—186, 188, 195—197; Я г о ж. Янка Купала і народна-паэтычная творчасць / / Ахрыменка П. Беларуская літаратура і фальклор. Мн., 1962; Я г о ж. Янка Купала і Украіна / / Ахрыменка П. Летапіс братэрства. Мн., 1973; А х у н з я н а ў І. Неўміруча, як народ / / Маладосць. 1972. № 7; Я г о ж. Перазовы сэрца / / Полымя. 1982. № 6; Б а б а к Д. «Каму апладзіруе зала»

/ / Голас Радзімы. 1972. № 46; Б а б а р э к а А. Аб разуменні мастацкай творчасці і аб некаторых пытаннях у вывучэнні беларускай літаратуры / / Узвышша. 1927. № 5; Я г о ж. Вясна радзіла восень / / Маладняк. 1925. № 7; Я г о ж. З літаратурных нататак / / Узвышша. 1927. № 1; Я г о ж. Крытычна-літаратурная сучаснасць / / Сав. Бел. 1925. 16 студз.; Я г о ж. Узвышэнская паэзія / / Узвышша. 1929. № 6; Б а б а я н В. Падабенства лёсаў / / Братэрства. Мн., 1982. С. 246; Б а б к о ў Ф. Ён верыў, клікаў / / Голас Радзімы. 1962. № 54; Я г о ж. Ён верыў, клікаў, змагаўся / / Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; Б а б о ў Ф. Друг моладзі / / Чырв. змена. 1946. 27 чэрв.; Б а б р а ў н і ч ы У. Зброя купалавага слова / / Гомел. праўда. 1962. 6 ліп.; Б а г а р а д В. Вялікі паэт беларускага народа / / Зара. 1950. 28 чэрв.; Б а г а т ы р о ў А. Ён быў незвычайны: Успаміны / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Тэма барацьбы ў музыцы / / Сав. Бел. 1943. 5 чэрв.; Б а г д а н о в і ч А. Новая беларуская літаратура. Віцебск, 1925. С. 7—10; Б а г д а н о в і ч В. «К солнцу душой»: Крытычны нарыс творчасці Я.Купалы з пункту гледжання характва і мастацтва: У 50-ыя ўгодкі нарадзінаў паэта / / Бел. крыніца. 1932. 10, 20 вер.; 8 кастр.; Б а г д а н о в і ч І. Мастацкі метад дакастрычніцкай творчасці Янкі Купалы / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1981. № 1; Я г о ж. Рамантычны герой адчаю і бунту / / Беларуская літаратура. Мн.,1985. Вып. 13. С. 129—136; Я г о ж. Структура рамантычнага канфлікту ў паэмах Янкі Купалы / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1983. № 3; Б а г д а н о в і ч М. Забыты шлях; Глыбы і слаі; За тры гады / / Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 2. С. 39—43, 95—103; 128—133; Б а д з і н Р. Выйшаў на плошчу Купала / / Мін. праўда. 1974. 16 ліст.; Б а ж о к А. Нагадаў стары фотаздымак... / / Там жа. 1982. 3 ліп.; Б а з а р э в і ч М. Адной дарогай / / Калг. праўда. 1962. 30 чэрв.; Я г о ж. Дружба вялікіх песняроў / / Голас Радзімы. 1967. № 35; Я г о ж. Жывыя рысы песняра / / Там жа. 1965. № 5; Я г о ж. З братняй любоўю / / ЛіМ. 1962. 11 мая; Я г о ж. Заўсёды ішлі яны поруч / / Беларусь. 1982. № 4; Я г о ж. Купала і Шаўчэнка / / Полымя. 1982. № 2; Я г о ж. Цікавыя даследаванні / / ЛіМ. 1959. 25 лют.; Б а з ы л ё в а Л. Разам з народам / / Гродзен. праўда. 1952. 6 ліп.; Б а й к о ў М. Месца Янкі Купалы ў беларускай літаратуры: (Купала і Шаўчэнка) / / Байкоў М. На літаратурныя тэмы. Мн., 1929; Я г о ж. Наша літаратура за 1925 г. / / Полымя. 1926. № 1; Б а к а в е ц І. Дарагое імя / / Чырв. звязда. 1952. 6 ліп.; Б а к у н о в і ч В. Кінапастаноўка «Раскіданага гнязда» / / ЛіМ. 1981. 5 чэрв.; Б а л а ш э в і ч Е. У імя любімай Радзімы / / Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Б а н д а р ы н а З. Дзіцячыя гады паэта / / Бярозка. 1952. № 6; Я г о ж. Па купалаўскіх мясцінах / / Там жа. 1955. № 6; Б а н д а р э н к а А. Матывы Палесся ў творчасці Янкі Купалы / / Палес. праўда. 1940. 13 ліст.; Я г о ж. Паэт на Гомельшчыне: (30-я гг.) / / Гомел. праўда. 1982. 7 ліп.; Б а н д а р э н к а С. Жыве Купала / / Гродзен. праўда. 1953. 12 крас.; Б а н д а р э н к а Т. Стылістычная функцыя зваротка ў паэтычнай мове Янкі Купалы / / Бел. лінгвістыка. 1983. Вып. 24; Б а р а в і к М., М а т э й ч у к М. Купалаўскія дні ў Польшчы / / ЛіМ. 1957. 29 чэрв.; Б а р а в і к о в а Р. «...А песня будзе жыць і жыць!» / / Работніца і сялянка. 1982. № 7; Я г о ж. Палымянае слова песняра / / ЛіМ. 1974. 14 чэрв.; Б а р а з н а К. Паэзія, якая заклікае да барацьбы / / Бальшав. сцяг. 1952. 6 ліп.; Б а р а н а в а В. Нам трэба песня: Нататка чытача / / ЛіМ. 1947. 31 мая; Б а р а н о ў с к і А. Песні ад шчырага сэрца / / Гродзен. праўда. 1960. 5 жн.; Б а р а ш к а І. Знойдзены рукапісы Я.Купалы: Ліст з Масквы / / ЛіМ. 1961. 20 студз.; Б а р с к і А. Лонданская канферэнцыя ў гонар 100-годдзя з дня нараджэння Янкі Купаалы і Якуба Коласа / / Ніва. 1983. 9 студз.; Я г о ж. «Паўлінка» — аперэта / / Там жа. 1974. 16 чэрв.; Б а р с т о к М. Вобраз жанчыны ў творчасці Янкі Купалы / / Работніца і сялянка. 1949. № 7; Я г о ж. Глебка Пятро / / Беларусь. 1982. № 4; Я г о ж. Заснавальнік сучаснай беларускай літаратуры / / Чырв. змена. 1952. 5 ліп.: Я г о ж. Народны пясняр / / Там жа. 1951. 28 чэрв.; Я г о ж. Шчырыя песні аб дзецях / / Наст. газ. 1952. 10 ліп.; Я г о ж. Янка Купала / / Гісторыя беларускай савецкай літаратуры. Мн., 1981. Ч. 1; Я г о ж. Янка Купала — вялікі народны паэт / / Піянер Бел. 1952. 3 ліп.; Б а р ш ч э ў с к і А. Нашаніўская пара: Янка Купала / / Ніва. 1980. 25 мая, 8, 15, 22, 29 чэрв., 13, 20, 27 ліп.; 10, 17 жн., 14, 21, 28 вер., 5, 12, 26 кастр., 2, 30 ліст.; 1981. 8, 15, 22 лют., 8, 15, 22, 29 сак., 12, 26 крас., 10, 17, 24 мая, 14 чэрв., 25 кастр., 8, 15, 22 ліст., 13 снеж.; 1982. 21 сак., 30 мая, 13, 20, 27 чэрв., 11, 18, 25 ліп., 15, 22, 29 жн., 12, 19, 26 вер., 10, 17, 24, 31 кастр., 14, 21, 28 ліст., 12, 19 снеж.; 1983. 9, 16, 23, 30 студз., 20, 27 лют., 13, 27 сак., 10, 17, 24 крас., 8, 22, 29 мая, 12, 19 чэрв.; Я г о ж. Польскія вершы Янкі Купалы / / Навуковы зборнік. Беласток, 1964; Я г о ж. Прыгадваючы дзяцінства Купалы... / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Святкаванне 80 гадавіны нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа ў Польшчы / / Беларускі каляндар 1965 г. Беласток, 1964. С. 75—76; Я г о ж. Янка Купала / / Беларускі каляндар 1972. Беласток, 1971; Я г о ж. Янка Купала: Да стагоддзя з дня нараджэння. 1882—1982 / / Беларускі каляндар, 1982. Беласток, 1982; Б а р ы с е н к а В. Аб праграме па беларускай літаратуры VIII—X класаў / / Наст. газ. 1947. 30 студз.; Я г о ж. Вялікі народны паэт / / Бальш. Бел. 1952. № 6; Я г о ж. Жыццёвы і творчы шлях Я.Купалы / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1972. № 5; Я г о ж. Ідэйныя скажэнні ў асобных артыкулах крытыкаў і літаратуразнаўцаў / / ЛіМ. 1948. 17 студз.; Я г о ж. Класік беларускай літаратуры / / Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1959. Вып. 2; Я г о ж. Народны пясняр Янка Купала / / Сав. школа. 1940. № 11; Я г о ж. Пясняр народа / / Звязда. 1939. 17 крас.; Я г о ж. Тарас Шаўчэнка і Янка Купала: Шаўчэнкаўскія матывы ў творчасці Купалы дакастрычніцкай пары / / Уч. зап. кафедры литературы и языка Минского гос. пед. ин-та им. Горького. 1940. В. 1; Я г о ж. Шаўчэнкаўскія матывы ў творчасці Янкі Купалы / / ЛіМ. 1939. 9 сак.; Я г о ж. Янка Купала / / Купала Я. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1951. Т. 1; Я г о ж. Янка Купала / / Купала Я. Паэмы. Мн., 1940; Б а с І. Быў такі друг у песняра / / Беларусь. 1976. № 6; Я г о ж. Гартаючы старонкі газет / / ЛіМ. 1962. 26 чэрв.; Я г о ж. «Ехаў я ў Мінск...» / / Полымя. 1971. № 7; Я г о ж. Знаёмы шлях / / Бас І. Літаратуразнаўчыя эцюды. Мн., 1977. Я г о ж. Першыя водгукі на Украіне / / ЛіМ. 1962. 3 крас.; Я г о ж. Творчасць Янкі Купалы ў ацэнцы дарэвалюцыйнага друку / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1969. № 2; Я г о ж. У пачатку вялікага шляху / / Бас І. Літаратурныя пошукі, знаходкі, даследаванні. Мн., 1969. С. 100—123; Я г о ж. «Я не для вас, паны...»: Па старонках газеты «Наша Ніва» / / ЛіМ. 1962. 3 ліп.; Я г о ж. Янка Купала / / Сялян. газ. 1950. 28 чэрв.; Б а ў д з е й Л. Творчы шлях Янкі Купалы / / Сав. Бел. 1944. 28 чэрв.; Я г о ж. Шлях паэта / / Наст. газ. 1947. 26 чэрв.; Б а х м е ц ь е в а М. У грозныя дні / / Звязда. 1962. 5 ліп.; Б а х м е ц ц е ў У. Пра старэйшых беларускіх пісьменнікаў / / ЛіМ. 1936. 16 лют.; Б е л а в у с а ў А. Месца для нас святое... / / Там жа. 1972. 28 крас.; Б е л а д з е д М. Вечар, прысвечаны Я.Купалу / / Там жа. 1961. 30 чэрв.; Б е л а р у с к а я літаратура ў 1909 годзе / / Н.н. 1910. 4 лют.; Б е л а р у с к а я справа ў чацвёртым гаду жыцця «Нашай нівы» / / Там жа. 1910. 11 ліст.; Б е л а р у с к і тэатр... / / Гоман. 1917. 16 лют.; Б е л а р у с к і тэатр / / Еднасць. 1921. 29 мая; Б е л к і н А. Жадаем многа сіл і здароўя / / Сял. газ. 1940. 8 снеж.; Б е л ы А. Паэт і скульптар / / Беларусь. 1982. № 7; Б е л ы П. Любімы паэт / / Чырв. сцяг. 1959. 12 ліп.; Б е л ь с к і М. Ёсць куточак Вязынка / / ЛіМ. 1980. 24 кастр.; Б е р а з н я к А. Новыя пераклады / / Звязда. 1979. 4 ліст.; Б е р а с ц е н ь С. Заставайся маладой, «Паўлінка!» / / Беларусь. 1980. № 1; Я г о ж. Пра гусляра / / ЛіМ. 1978. 17 ліст.; Я г о ж. «Сьогодні Павлинка»: З дарожных нататак / / Там жа. 1982. 31 снеж.; Б е р в я н ч у к А. Памяць песняроў / / Там жа. 1963. 10 мая; Б е ч ы к В. «Беларускім партызанам» / / Беларусь. 1981. № 11; Я г о ж. «Калі бывае мне маркотна...» / / Бечык В. Свет жывы і блізкі. Мн., 1974; Я г о ж. «Хай вам шчасцем

свецяць дні...» / / ЛіМ. 1977. 8 ліп.; Я г о ж. Эмацыянальная ўлада слова / / Там жа. 1960. 21 чэрв.; Бібіла Ю. І у далёкім Саратаве / / Там жа. 1962. 8 чэрв.; Бізюк І. Пясняр уз'яднання Беларусі / / Чырв. сцяг. 1952. 8 ліп.; Бірала З. Удзячнасць нашчадкаў / / Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Бірукова Е. Вялікі народны паэт / / Гомел. праўда. 1951. 2 ліп.; Бітэль А. Дом у Ляўках / / Звязда. 1977. 19 ліп.; Я г о ж. Запрашаем у Ляўкі / / Віцеб. рабочы. 1979. 28 ліп.; Блізнюк К. На радзіме паэта / / Піянер Бел. 1952. 3 ліп.; Бобрык У. Абстрактныя назоўнікі-наватворы ў мове Янкі Купалы / / Бел. лінгвістыка. 1983. Вып. 22; Я г о ж. Індывідуальныя купалаўскія словаўтварэнні / / Беларуская мова. Мн., 1981. Вып. 9; Я г о ж. Спосабы ўтварэння дзеясловаў-наватвораў у мове Купалы / / Беларуская мова. Мн., 1982. Вып. 10; Бойка У. Паэт і чалавек / / ЛіМ. 1959. 8 ліп.; Я г о ж. Уладар беларускай песні / / Беларусь. 1958. № 6; Бондар Т. «Беларусь, маё сэрца...» / / Маладосць. 1982. № 7; Бондарава Е. У кадры — незабыўныя постаці / / ЛіМ. 1982. 17 вер.; Бондарава Ф. Нявырашаная творчая задача / / Полымя. 1956. № 1; Я г о ж. «Паўлінка» / / Чырв. змена. 1952. 25 ліст.; Борт А. Ён любіў Беларусь / / ЛіМ. 1975. 17 студз.; Я г о ж. Святло вялікага братэрства / / Звязда. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. У імя дружбы і братэрства / / Вяч. Мінск. 1982. 2 ліп.; Босеў А. Беларусь у паэзіі і сяброўстве / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982. С. 7—9; Брандабоўская Л. Зорка купалаўскага дома / / Работніца і сялянка. 1980. № 7; Бранштэйн Я. Ля вытокаў / / ЛіМ. 1935. 28 мая; Я г о ж. «Над ракой Арэсай»: (Я.Купала) / / Бранштэйн Я. Літаратурная вучоба. Мн., 1935. Вып. 1; Я г о ж. Пытанні тэорыі і практыкі літаратурнага паходу / / Полымя рэвалюцыі. 1935. № 2; Я г о ж. Пясняр сацыялістычнага народа / / Купала Я. Выбр. тв.: У 4 т. Мн., 1935. Т. 1; Я г о ж. Янка Купала / / ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Братушэнка С. Спадчына: Інтэрв'ю з Ігарам Лучанком / / Полымя. 1982. № 7; Браун М. Паэт-наватар / / Братэрства. Мн., 1982; Броўка П. Вершы Янкі Купалы / / Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1978. Т. 7; Я г о ж. Вы клікалі нас, маладых арлянят...: [Успаміны] / / Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1978. Т. 6; Я г о ж. Вялікі пясняр Беларусі / / Купала Я. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1972. Т. 1; Я г о ж. Ён побач з намі / / Голас Радзімы. 1962. № 54; Я г о ж. Крыніцы паэзіі / / Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1978. Т. 7; Я г о ж. Народны паэт / / ЛіМ. 1952. 12 ліп.; Я г о ж. Народны паэт Беларусі / / Работніца і сялянка. 1952. № 6; Я г о ж. Народны пясняр / / Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1978. Т. 7; Я г о ж. Спеў пра Кабзара / / Купала Я. Тарасова доля. Мн., 1975; Я г о ж. Шлях паэта / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Яго прыклад / / Звязда. 1940. 8 снеж.; Брыль Я. Велічная сімфонія / / ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. Роздум і мова. Мн., 1963. С. 12—15; Бубен Г. Адсюль пачаўся шлях / / Звязда. 1972. 7 ліп.; Бугаёў Д. Уладзімір Дубоўка. Мн., 1965. С. 24—29; Будзько І. Заўсёды ў памяці: [Успаміны] / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Буйло К. Вялікая дружба / / Буйло К. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 2. Я г о ж. Гісторыя аднаго верша / / ЛіМ. 1973. 6 крас.; Я г о ж. Настаўнік / / Маладосць. 1972. № 7; Я г о ж. Пра дні мінулыя / / Беларусь. 1962. № 7; Бульба А. Адказ пану З.Пяткевічу / / Н.н. 1910. 11 ліст.; Я г о ж. «Гусляр» Я.Купалы: З газет / / Там жа. 1910. 16 вер.; Бурак Л. Функцыянальныя аналагі сказаў у драматычных творах Янкі Купалы / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Бураўкін Г. Ленінградскі вянок беларускаму песняру / / Звязда. 1972. 8 жн.; Бурбіс А. Колькі слоў аб беларускім тэатры і хоры / / Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн., 1975. Т. 1; Бурносаў В. Гімн партыі і правадыру / / Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Я г о ж. Голас братняга адзінства / / Полымя. 1954. № 5; Я г о ж. З сонцам пад руку / / Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; Я г о ж. Любімы паэт народа / / Чырв. змена. 1950. 27 чэрв.; Я г о ж. На варце міру / / Полымя. 1950. № 10; Я г о ж. Народны пясняр / / Чырв. змена. 1949. 28 чэрв.; Я г о ж. Наш Янка Купала: Да 80-годдзя з дня нараджэння / / Камуніст Бел. 1962. № 6; Я г о ж. Палымянае слова барацьбіта / / ЛіМ. 1952. 12 ліп.; Я г о ж. Палымяны патрыёт савецкай Радзімы / / Мін. праўда. 1951. 27 чэрв.; Я г о ж. Пясняр беларускага народа / / Звязда. 1955. 28 мая; Я г о ж. Пясняр калгаснага ладу / / Гродзен. праўда. 1952. 8 ліп.; Я г о ж. Слова да моладзі / / Чырв. змена. 1972. 6 ліп.; Я г о ж. Служэнне народу / / ЛіМ. 1953. 27 чэрв.; Я г о ж. Сэрца народа / / Там жа. 1957. 5 чэрв.; Бурсевіч Н. Сельская бібліятэка / / Чырв. звязда. 1948. 12 мая; Бур'ян Б. Векапомнае: Тэлевізійны спектакль «Па шчасце, па сонца...» / / ЛіМ. 1971. 25 чэрв.; Я г о ж. ...І васьмісоты / / Там жа. 1973. 24 жн.; Я г о ж. І дорыць крылы для ўзлёту / / Там жа. 1982. 9 ліп.; Я г о ж. Паўлінка — прыгожае імя / / Там жа. 1981. 11 вер.; Я г о ж. Пачуццё адзінай сям'і / / Полымя. 1952. № 6; Бутакоў А. Беларускі тэатр у перыяд паміж дзвюма рэвалюцыямі / / Там жа. 1954. № 12; Бухаркін В. Літаратурныя вопыты прафесара Барычэўскага / / Маладняк. 1929. № 10; Бэндэ Л. Жыццё і творчасць паэта / / Сялян. газ. 1948. 27 чэрв.; Я г о ж. Матэрыялы да нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры / / Маладняк. 1931. № 5; Я г о ж. Народны пясняр / / Наст. газ. 1957. 4 ліп.; Я г о ж. Памылкі, якія нельга абысці моўчкі / / ЛіМ. 1932. 15 чэрв.; Я г о ж. Перапіска Купалы з акадэмікам Карскім: (Паводле архіўных матэрыялаў) / / ЛіМ. 1946. 17 жн.; Я г о ж. Першыя вершы Янкі Купалы / / Там жа. 1947. 30 жн.; Я г о ж. Пра нядаўняе мінулае беларускай контрэвалюцыі / / Маладняк. 1931. № 1; Я г о ж. Прадмова / / Купала Я. Адцвітанне. Мн., 1930; Я г о ж. Творчасць Я.Купалы і фальклор / / ЛіМ. 1941. 15 лют.; Я г о ж. Творчы шлях Янкі Купалы / / Полымя рэвалюцыі. 1935. № 9, 10; Я г о ж. Творчыя задачы пралетарскай літаратуры / / Маладняк. 1931. № 9; Я г о ж. Чалавек вялікай душы / / Наст. газ. 1946. 27 чэрв.; Я г о ж. Шлях паэта / / Маладняк. 1930. № 6—7; Я г о ж. Янка Купала / / Наст. газ. 1957. 4 ліп.; Я г о ж. Янка Купала аб сваіх папярэдніках / / ЛіМ. 1946. 29 чэрв.; Я г о ж. Янка Купала і беларускі фальклор / / Полымя. 1945. № 7—8; Я г о ж. Янка Купала і царская цэнзура / / ЛіМ. 1945. 12 ліп.; Бэндэ Л., Кучар А. Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры / / Маладняк. 1931. № 6—7; Бяганская Я. Незабыўнае: [Успаміны] / / Полымя. 1982. № 7; Бядуля З. Вітаю Вас, Янка Купала / / ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Я г о ж. Выдатнаму майстру нашай паэзіі / / Звязда. 1935. 11 снеж.; Я г о ж. Купальскі агняцвет / / Сав. Бел. 1925. 16 мая; Бялан М. Памяць далёкіх год / / Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Бялевіч А. Жывая рака / / ЛіМ. 1955. 28 мая; Я г о ж. Жывая рака паэзіі / / Наст. газ. 1970. 4 ліп.; Я г о ж. Ой, ой...: [Успаміны] / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Салаўіная дуброва паэзіі / / Бялевіч Л. Чарадзеі. Мн., 1970; Бляўскі П. Ярка, пранікнёна / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Бярозкін Р. «Безназоўнае» / / Бярозкін Р. Спадарожніца часу. Мн., 1961; Я г о ж. Гістарычныя паэмы Янкі Купалы / / Звязда. 1940. 2 ліст.; Я г о ж. З аршынам па вершах / / ЛіМ. 1956. 29 вер.; Я г о ж. Купала, Багдановіч і руская паэзія / / Бярозкін Р. Звенні. Мн., 1976; Я г о ж. На паэтычныя тэмы / / ЛіМ. 1937. 2 ліст.; Я г о ж. Паэты аднаго пакалення / / Полымя. 1960. № 10; Я г о ж. Паэты аднаго пакалення: Талент і светапогляд / / Там жа. 1960. № 5; Я г о ж. Перачытваючы «Безназоўнае» / / Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Я г о ж. Сацылістычная лірыка Янкі Купалы / / Бальш. Пал. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Свет Купалы / / Бярозкін Р. Свет Купалы; Звенні: Выбранае. Мн., 1981; Полымя. 1962. № 10; 1964. № 1, 11; 1965. № 3; Я г о ж. Узнагарода за песню / / Звязда. 1941. 20 сак.; Я г о ж. Янка Купала: Дарэвалюцыйная творчасць / / Бярозкін Р. Кніга пра паэзію. Мн., 1974; Бярэйшык А. Купалаўскае свята паэзіі / / Звязда. 1975. 8 ліп.; Бястужаў А. Дзве беларускія класічныя камедыі / / Там жа. 1954. 21 кастр.; В. К. Брыгада пісьменнікаў у Барысаўскім раёне / / ЛіМ. 1934. 10 ліп.; В. К. На сустрэчы з чэхаславацкай рабочай дэлегацыяй / / Там жа. 1934. 26 ліп.; В. Ю. «Паўлінка», сцэны з шляхоцкага жыцця, Янкі Купалы

// Вольная Бел. 1918. 21 студз.; Вагер З. На ўсё жыццё // Заря. 1962. 8 июля; Вадзімаў В., Іванова А. Гордасць Савецкай літаратуры // ЛіМ. 1962. 27 ліст.; Вазнясенскі А. Паэмы Янкі Купалы: Сюжэтная пабудова і стыль // Узвышша. 1927. № 1; Яго ж. Паэтычнае мастацтва навейшай беларускай літаратуры // Звезда. 1926. 21 нояб.; Вайцяхоўскі С. На радзіме паэта // Сялян. газ. 1946. 28 чэрв.; Валадась А. Любоў да радзімы // Чырв. звязда. 1952. 6 ліп.; Валасевіч К. Вывучэнне творчасці паэта ў школе // Наст. газ. 1952. 10 ліп.; Яго ж. Творы Янкі Купалы ў школе // Там жа. 1957. 4 ліп.; Валігура Л. Імя народных песняроў // ЛіМ. 1979. 28 снеж.; Валкавец П. Вывучэнне верша Янкі Купалы «Вясна» (VI клас) // Нар. асвета. 1979. № 8; Вальkoўскі І. Хто ты, Машэка? // Маг. праўда. 1972. 24 кастр.; Вальфсон С. 35-годдзе літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы // Полымя. 1941. № 1; Ван Шоу-Жэнь. Творы, якія хвалююць і клічуць // ЛіМ. 1962. 11 мая; Ванаг Ю. Незабыўнасць сустрэчы // Звязда. 1982. 7 ліп.; Яго ж. Несмяротная паэзія // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Успаміны пра Янку Купалу // Полымя. 1982. № 6; Ванковіч І. Разам з народам: Янка Купала ў гады Вялікай Айчыннай вайны // Звязда. 1964. 7 ліп.; Ванковіч Л. Грамадская лексіка твораў Я.Купалы // Нар. асвета. 1964. № 1; Яго ж. Дом вялікага песняра // Беларусь. 1982. № 7; Яго ж. Дом песняра // Звязда. 1962. 10 чэрв.; Яго ж. Купалаўскі вечар // ЛіМ. 1962. 1 чэрв.; Яго ж. М.Горкі і Я.Купала — паплечнікі // Звязда. 1963. 7 крас.; Яго ж. Напярэдадні вялікіх юбілеяў // ЛіМ. 1961. 17 лют.; Яго ж. Некаторыя агульныя назіранні над лексікай твораў Янкі Купалы перыяду «Жалейкі»: (1905—1907) // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Яго ж. Некаторыя назіранні над слоўнікам купалаўскай «Жалейкі» // Весці АН БССР. Сер. грамад. навук. 1964. № 1; Яго ж. Сацыяльная лексіка ў творах Янкі Купалы 1905—1907 гг. // Там жа. 1963. № 3; Яго ж. Янка Купала // Нарысы гісторыі народнай асветы і педагагічнай думкі ў Беларусі. Мн., 1968; Вараб'ёва Т. Сям'я паэта // Вяч. Мінск. 1972. 14 чэрв.; Вараноіч С. Новыя кнігі пра творчасць Я.Купалы і Я.Коласа // Беларусь. 1954. № 2; Яго ж. Я.Купала і Цётка пра Фінляндыю // Там жа. 1955. № 12; Варанько А. Слова беларускае па вялікім свеце // Работніца і сялянка. 1982. № 7; Васілеўскі П. Вяртанне да вытокаў // Мастацтва Бел. 1983. № 2; Яго ж. Не загаснуць зоркі ў небе // Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Яго ж. Спачатку было слова // ЛіМ. 1982. 6 жн.; Васілёнак С. Максім Горкі і Янка Купала // Бальш. Бел. 1949. № 6; Яго ж. Янка Купала і літаратура народаў СССР // ЛіМ. 1957. 3 ліп.; Васільеў А. У вянок Янку Купалу // Там жа. 1981. 19 чэрв.; Васюкова А. Любімы народам // Бальш. сцяг. 1952. 6 ліп.; Венцлава А. Заўсёды жывы // ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Яго ж. Яго творы клічуць да дружбы // Звязда. 1962. 5 ліп.; Верас А. Купалаўскі вечар // ЛіМ. 1964. 10 ліп.; Верасаў М. Сцвярджальная сіла смеху // Гомел. праўда. 1978. 6 чэрв.; Вечар Л. Помнік народнаму песняру // Піянер Бел. 1949. 29 чэрв.; Вечар народнага паэта Янкі Купалы // Чырв. Полаччына. 1926. 13 мая; Вечар, прысвечаны 20-гадовай літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы // Сав. Бел. 1925. 16 мая; Звязда. 1925. 29 мая; Вечар ушанавання 20-гадовага юбілею Янкі Купалы // Сав. Бел. 1925. 19 чэрв.; Вечар Янкі Купалы ў Маскве // ЛіМ. 1934. 18 чэрв.; Вечны музыкі выток // Там жа. 1982. 2 ліп.; Віктараў У. Прэм'ера народнага тэатра // Звязда. 1979. 29 снеж.; Вільчынскі А. Свята вясны і паэзіі // Вяч. Мінск. 1982. 21 мая; Яго ж. Талентамі зямля багатая // Там жа. 1982. 31 мая; Вірзоўскі С. Аўтар навуковай біяграфіі песняра // ЛіМ. 1978. 3 сак.; Яго ж. Купалы воблік непаўторны // Там жа. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Незабыўны воблік // Там жа. 1983. 11 сак.; Вітка В. Волаты // Вітка В. Урокі. Мн., 1982. С. 180—183; Яго ж. Дарогі песняра // Маладосць. 1972. № 7; Яго ж. Слова ўдзячнасці выдатнаму артысту // Голас Радзімы. 1981. 8 студз.; Яго ж. Сустрэчы, якія зберагла памяць: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Янка Купала ў Беластоку // Ніва. 1982. 25 ліп.; Віхраў П. Янка Купала ў дні Айчыннай вайны // Сав. Бел. Літ. дадатак. 1943. № 3; Вішнеўскі А. Не зарастае народная сцежка... // ЛіМ. 1980. 20 чэрв.; Яго ж. Сабрала Вязынка студэнтаў // Там жа. 1982. 21 мая; Вішнеўскі І. Дзень добры, Янка Купала // Там жа. 1975. 20 чэрв.; Яго ж. Застаўся жывым ён для нас // Там жа. 1976. 18 чэрв.; Вобразы знаёмыя і новыя // Там жа. 1983. 14 студз.; Войцік В. Словам песняра // Наст. газ. 1985. 23 кастр.; Вольны А. Прывітанне Я.Купалу // ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Вольскі В. Матэрыялы да біяграфіі Янкі Купалы (1882—1910) // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Яго ж. Пясняр дружбы народаў // Полымя. 1945. № 7—8; Яго ж. Янка Купала і літаратура славянскіх народаў // ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Яго ж. Янка Купала ў дні Айчыннай вайны // Беларусь. 1945. № 5; Вуйцык Р. Блізкі і зразумелы // ЛіМ. 1957. 6 ліп.; Вучнёўская акадэмія ўшчэсць Янкі Купалы і Я.Коласа // Бел.крыніца. 1932. 25 снеж.; Выгонная Л. Гукаперайманні і выклічнікі ў вершах Янкі Купалы // Наст. газ. 1982. 11 жн.; Яго ж. Сродкі гукавой вобразнасці ў вершах Янкі Купалы // Бел. лінгвістыка. 1983. Вып. 22; Выдатны паэт і грамадзянін // Звязда. 1962. 5 ліп.; Вылчаў Г. Пасля Купалы, у 60—70-я гады / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Вылчаў Н. У старым блакноце... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Высоцкі Л. Імя народнага паэта // Там жа. 1963. 16 крас.; Вязынка чакае гасцей // Там жа. 1977. 8 ліп.; Вялікаму песняру // Там жа. 1962. 10 ліп.; Вялікі паэт беларускага народа // Сав. Бел. Літ. дадатак. 1943. № 3; Вялікі паэт беларускага народа // Сялян. газ. 1945. 28 чэрв.; Вялікі пясняр беларускага народа // Піянер Бел. 1945. 28 чэрв.; Вялікі пясняр беларускага народа // Чырв. сцяг. 1959. 12 ліп.; Вялікі пясняр беларускай зямлі // Голас Радзімы. 1962. № 54; Вялікі пясняр народа // Звязда. 1962. 7 ліп.; Вялікі пясняр працы і братэрства // Там жа. 1972. 8 ліп.; ЛіМ. 1972. 14 ліп.; Вялікі пясняр роднага краю: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы // Віцеб. рабочы. 1972. 16 чэрв.; Вялікі сын народа: Урачысты вечар у Мінску // Наст. газ. 1962. 17 ліп.; Вялюгін А. Папараць цвіце // Купала Я. Вершы. Мн., 1972; Яго ж. Песня народа: (Да восьмай гадавіны з дня смерці Я.Купалы) // ЛіМ. 1950. 1 ліп.; Вянок вялікаму песняру: Свята паэзіі ў Вязынцы // Звязда. 1972. 9 ліп.; Вярбіла У. Вывучэнне творчасці Я.Купалы ў 6-м класе // Нар. асвета. 1972. № 10; Вярцінскі А. Беларускай песні ўладар... // Купала Я. Выйдзі з сэрцам, як з паходняй. Мн., 1982; Яго ж. «Дзе крыўда адвечная спела...» // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Вярцінскі А., Аўрамчык М., Гілевіч Н., Паўлаў У., Сіпакоў Я., Юрэвіч У. Купалава свята. Якім яму быць? // Там жа. 1972. 31 сак.; Вяршынін С. У музеі Янкі Купалы // Звязда. 1952. 8 чэрв.; Габрыелян А. Арменія шануе // ЛіМ. 1972. 14 ліп.; Гайдук М. Вянок: (Да 100-годдзя Я.Купалы і Я.Коласа) // Ніва. 1983. 22 мая; Яго ж. Да стагоддзя Я.Купалы і Я.Коласа // Там жа. 1982. 27 чэрв.; Яго ж. Польская навука ў гонар Я.Купалы: Купаліяна // Там жа, 1972. 18 чэрв.; Яго ж. У гонар Я.Купалы і Я.Коласа // Там жа. 1972. 20 лют.; Гак Г. Купалава слова // ЛіМ. 1980. 5 вер.; Галавач П. Дваццаць гадоў творчасці Янкі Купалы // Звязда. 1925. 15 мая; Яго ж. Змагацца і будаваць разам // ЛіМ. 1935. 28 мая; Яго ж. Паміж учора і заўтра // Там жа. 1933. 28 ліп.; Яго ж. Прамова // Там жа. 1932. 25 вер.; Галай В., Кірысь В. Германізмы ў мове твораў Янкі Купалы // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 2; Галіноўскі І. Неўміручы пясняр // За Радзіму. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Помняць песняроў у Саматэвічах // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Гамолка М. Юбілейныя выданні // Там жа. 1948. 25 снеж.; Ганчароў К. Паэма «Курган» // Там жа. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Рэдкі партрэт Янкі Купалы // Там жа. 1961. 5 вер.; Гапава В. Майстэрства нацыянальнага перакладу // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн.,

1960. Вып. 3. С. 130—136; Я г о ж. На шляхах братэрства і барацьбы: (Беларуска-польскае літаратурнае ўзаемадзеянне міжваеннага дваццацігоддзя 1918—1939) / / Садружнасць літаратур. Мн., 1968. С. 46—50; Я г о ж. «Світання радасныя гукі» / / Дзень паэзіі-81. Мн., 1981; Я г о ж. «Чын багатэрскі» перакладчыка / / ЛіМ. 1974. 26 ліп.; Г а р а д з і л а в а В. На з'ездзе пісьменнікаў: [Успаміны] / / Полымя. 1982. № 6; Г а р а д н і ц к і Я. Да пытання аб філасофскай лірыцы Янкі Купалы дакастрычніцкага часу / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Я г о ж. «З песень аб мужыцкай долі» / / Беларусь. 1982. № 7; Г а р а н с к а я Т. Камертон / / ЛіМ. 1982. 3 снеж.; Я г о ж. На магутным дрэве спадчыны сваёй / / Чырв. змена. 1982. 17 жн.; Г а р б а ц э в і ч В. «Паўлінка» ў франтавым шпіталі / / Голас Радзімы. 1982. 8 ліп.; Г а р б у н о ў Ц. Наш вялікі паэт / / Звязда. 1960. 9 ліп.; Г а р б у н о ў Ц., Л ы н ь к о ў М., К р а п і в а К. Янка Купала / / Купала Я. Выбр. тв. Мн., 1946; Г а р д з і ц к і А. Сустрэча з паплечніцай паэта / / Беларусь. 1972. № 7; Г а р о б ч а н к а Т. Беларускі тэатр імя Якуба Коласа / / Беларусь. 1981. № 11; Я г о ж. Беларускі тэатр імя Янкі Купалы / / Беларусь. 1981. № 12; Я г о ж. Вобраз не старэе / / Вяч. Мінск. 1968. 12 вер.; Я г о ж. Першыя пастаноўкі купалаўскіх п'ес / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1971. № 1; Я г о ж. Сцэнічнае прачытанне драмы Я.Купалы «Раскіданае гняздо» / / Там жа. 1969. № 6; Я г о ж. Янка Купала і беларускі тэатр / / Там жа. 1982. № 3; Г а р о ш к а А. Дарагое імя / / Сав. селянін. 1950. 6 ліп.; Я г о ж. Сваімі вачыма / / ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. Янка Купала і рускія пісьменнікі / / Чырв. змена. 1952. 5 ліп.; Г а р у с т о в і ч М. Янка Купала і Заходняя Беларусь / / ЛіМ. 1945. 22 вер.; Г а р э л і к А. Параход «Янка Купала» / / Там жа. 1982. 2 ліп.; Я г о ж. «Раскіданае гняздо» / / Маг. праўда. 1957. 26 студз.; Г а р э л і к І. Сустрэча з народным паэтам рэспублікі Янкам Купалам / / Камуніст. 1936. 14 чэрв.; Г а р э л і к Я. У вянок непарушнага брацтва... / / Звязда. 1973. 8 ліп.; Г а р э ц к і Г. Наш Купала — мой Купала / / ЛіМ. 1980. 25 крас.; Г а р э ц к і М. Беларускае драматычнае пісьменства / / Бел. думка. 1919. 5, 7 мая; Я г о ж. Беларуская літаратура пасля «Нашае нівы» / / Маладняк. 1928. № 4; Я г о ж. Нацыянал-адраджанізм і паслякастрычнікавы перыяд у літаратуры / / Звязда. 1926. 20 ліст.; Я г о ж. Янка Купала / / Гарэцкі М. Гісторыя беларускае літаратуры. Вільня, 1920; 2 выд. Вільня, 1921; 3 выд. Вільня, 1924; 4 выд. Мн., 1926; Г а р э ц к і П. З вялікай пашанай / / ЛіМ. 1965. 21 снеж.; Г а ў р у с ё ў С. Слова з чыстага сонца / / Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Г в а з д з ё ў Л. Да Купалы слухмяным сынам / / Віцеб. рабочы. 1983. 13 ліп.; Г е й д з к а А. На радзіме Янкі Купалы / / Сав. селянін. 1949. 26 чэрв.; Г е н а ш В., С м ы к о ў с к а я В. «А песня засталася жыць...» / / Нар. асвета. 1982. № 1; Г е р а с і м а в а С., С і в а к о ў В. «Я тут бачу свой край...» / / Звязда. 1982. 6 ліп.; Г е р а с і м о в і ч П. Крыніца натхнення / / Вяч. Мінск. 1972. 7 ліп.; Г е р с т а н Б. Дом Купалы / / Піянер Бел. 1972. 6 ліп.; Я г о ж. Прыйшоў у Амерыку Янка Купала... / / ЛіМ. 1973. 10 жн.; Г е р ц о в і ч Я. Думкі аб пейзажнай лірыцы / / Полымя. 1953. № 11; Я г о ж. На перадавых пазіцыях. Мн., 1957. С. 71—74, 81—84; Я г о ж. Паэзія і яе лірычныя героі / / Полымя. 1957. № 1; Я г о ж. У ролі рэгістратараў / / ЛіМ. 1947. 21 чэрв.; Г і к а л а Н. Пра Янку Купалу і Якуба Коласа / / Там жа. 1935. 28 мая; Г і л е в і ч Н. Валадар роднага слова / / Гілевіч Н. Удзячнасць і абавязак. Мн., 1982; Я г о ж. Вечна рвучыся думкай да сонца...: (Слова пра лірыку Янкі Купалы) / / Гілевіч Н. У гэта веру. Мн., 1978; Я г о ж. Год вялікіх юбілееў / / Беларусь. 1982. № 1; Я г о ж. Год Купалы і Коласа; Паклон удзячнасці; Песні пра духоўную веліч чалавека; Іх наказ моладзі / / Гілевіч Н. Покліч жыцця і часу. Мн., 1973; Я г о ж. Душою і думкай да сонца: Да 90-й гадавіны з дня нараджэння Я.Купалы / / Ніва. 1972. 2 ліп.; Я г о ж. Наш Купала / / Вяч. Мінск. 1982. 2 ліп.; Я г о ж. Сцяг нацыі: Да 90-й гадавіны з дня нараджэння Я.Купалы / / Ніва. 1972. 18 чэрв.; Г і л ь М. «На сцэне і ў зале Купала» / / ЛіМ. 1971. 26 сак.; Я г о ж. Нібы стрэліся зноў у Купалавым доме... / / Там жа. 1970. 30 кастр.; Г і н т а ў т Ф. Жменька думак, згадак пра Янку Купалу: [Успаміны] / / Полымя. 1984. № 5; Г і р а Л. З беларускай літаратуры / Пер. з літ. / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Г і с т о р ы я беларускага тэатра: У 3 т. Мн., 1983. Т. 1. С. 369—391; Г л а д к е в і ч В. Янка Купала і вучнёўская моладзь / / За Радзіму. 1952. 6 ліп.; Г л е б а ў Г. Невычэрпная крыніца / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Г л е б к а П. Аб мове Янкі Купалы / / Там жа. 1946. 10 жн.; Я г о ж. З нататак пра сяброў / / Беларусь. 1975. № 7; Я г о ж. Наша слова / / Там жа. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Неапублікаваныя купалаўскія радкі / / Там жа. 1951. 30 чэрв.; Я г о ж. Пакажыце радасную сучаснасць сацыялістычнай радзімы / / Там жа. 1935. 28 мая; Я г о ж. Памятныя размовы / / Там жа. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. Памятныя сустрэчы / / Ніва. 1972. 13 жн.; Я г о ж. Прастата і сіла / / Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Сведчанне дружбы народаў / / ЛіМ. 1952. 2 жн.; Я г о ж. Слова пра Янку Купалу / / Глебка П. Паэзія барацьбы і перамогі. Мн., 1973; Я г о ж. Узор для пакаленняў: [Успаміны] / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Цвет яго паэтычных дум / / Звязда. 1947. 28 чэрв.; Г л ы б о ц к і Т. З літаратурнага блёк-ноту: «Тутэйшыя» / / Сав. Бел. 1926. 1 студз.; Я г о ж. Шляхам Кастрычніка: (Заметкі аб развіцці беларускай літаратуры за 10 год) / / Маладняк. 1927. № 10; Г м ы р а к Л. Беларускае нацыянальнае адраджэнне / / Велікодная пісанка. Вільня, 1914. С. 3—80; Я г о ж. Яшчэ аб сплачванні доўгу / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачаткку XX ст. Мн., 1978; Г н і л а м ё д а ў У. Асваенне жыватворчых традыцый / / Звязда. 1981. 11 ліст.; Я г о ж. Бацька новай беларускай літаратуры / / Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Я г о ж. Для нас ашчаджона спадчына: (Да тэмы «Янка Купала і беларуская літаратура») / / Дзень паэзіі-82. Мн., 1982; Я г о ж. Лірыка Янкі Купалы / / Купала Я. Лірыка. Мн., 1981; Я г о ж. Сучасная беларуская паэзія: Творчая індывідуальнасць і літаратурны працэс. Мн., 1983. С. 31—36, 42—44, 46—47, 70; Я г о ж. Традыцыі і наватарства. Мн., 1972. С. 67—68, 71, 125—126; Я г о ж. «Ты вечна будзеш сярод нас...» / / Полымя. 1982. № 6; Г о д двух песняроў / / Работніца і сялянка. 1982. № 1; Г о й І. Любімы народам / / Бальш. сцяг. 1952. 6 ліп.; Г о й ш ы к В. Любімы паэт / / Гродзен. праўда. 1952. 6 ліп.; Г о н а р і слава народа / / ЛіМ. 1957. 6 ліп.; Г о р д а с ц ь беларускага народа / / Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Г о р д а с ц ь народа / / ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Г о р к і М. [Ліст М.Кацюбінскаму]; [Ліст А.Чарамнову] / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Я г о ж. [Выказванне пра Янку Купалу] / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Саюз Савецкіх пісьменнікаў — Янку Купале: [Віншаванне] / / Чырв. Полаччына. 1935. 14 снеж.; Г р а м о в і ч І. Аўтограф Янкі Купалы / / Грамовіч І. У сховах памяці і сэрца. Мн., 1983; Я г о ж. Кніжка паэта / / ЛіМ. 1954. 26 чэрв.; Я г о ж. Народны пясняр / / Піянер Бел. 1957. 5 ліп.; Г р а м ы к а Я. Спектаклі юбілейнага года / / Мастацтва Бел. 1983. № 2; Г р а м ы к а М. Такім я помню яго... / / Полымя. 1982. № 6; Г р а х о ў с к і С. Іскрынкі памяці: Старонкі успамінаў пра Янку Купалу / / Беларусь. 1981. № 2; Я г о ж. Купаліха: [Успаміны] / / ЛіМ. 1982. 19 лют.; Я г о ж. Уладзіслава Францаўна, Купаліха, цёця Уладзя: Да 80-годдзя з дня нараджэння / / Там жа. 1971. 24 снеж.; Г р а ч а н і к а ў А. Сугучнасць працы і паэзіі / / Звязда. 1974. 4 ліп.; Г р о д н е ў М. На зямлі двух песняроў / / Беларусь. 1972. № 7; Г р у ш э ц к і К. Народны пясняр Янка Купала / / За Радзіму. 1945. 28 чэрв.; Г р ы б Т. Агляд друку: Бальшавіцкая «стратэгія» ў нацыянальным пытанні / / Іскры Скарыны (Прага). 1934. № 3; Г р ы б а ў М. Вечары па літаратуры / / Наст. газ. 1958. 28 лют.; Г р ы б а ч о ў М. Чалавек з вялікай літары: Слова пра Янку Купалу / / Полымя. 1982. № 6; Г р ы г а р а н С. Янка Купала ў Арменіі / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Г р ы г а р у к Ю. Выдавец «Жалейкі» / / Там жа. 1968. 1 мая; Г р ы г а р ч у к М. На-

стаўнікі з Беласточчыны на святкаванні 90-ай гадавіны з дня нараджэння Я.Купалы // Ніва. 1972. 24 вер.; Грынчык М. «Грымну я, грымну па струнах бунтарных»; «Груганы» // Беларусь. 1982. № 4; Яго ж. Да пытання аб рытмічным ладзе купалаўскага перакладу «Слова аб палку Ігаравым» // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Яго ж. Купалаўскі верш // Беларуская літаратура. Мн., 1983. Вып. 11; Яго ж. На шляху станаўлення // Полымя. 1981. № 10; Яго ж. Традыцыі Я.Купалы і развіццё беларускага верша пачатку XX ст. // Жыццёвая праўда і сучаснае мастацкае мысленне. Мн., 1977; Яго ж. Шляхі беларускага вершаскладання. Мн., 1973. С. 182—217, 237—239; Яго ж. Янка Купала і літаратурны працэс 20-х гадоў // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Яго ж. Янка Купала і ўзаемаабагачэнне жанрава-стылістычных форм беларускай паэзіі 20—30-х гадоў // Беларуская літаратура. Мн., 1984. Вып. 12; Грышкевіч Ф. Беларускае літаратурнае творства ў расейскім перакладзе // Бел. крыніца. 1927. 23 вер.; Грышын-Грышчук І. Янка Купала на Букавіне: Ліст з Украіны // ЛіМ. 1961. 14 ліп.; Губарэвіч К. Дзве сустрэчы: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 6; Губернатараў М. «Дунулі сіверы...» // Беларусь. 1982. № 5; Гульман Р. Да праблемы новага выдання літаратурнай спадчыны Янкі Купалы. Выбар асноўнага тэксту // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1963. № 2; Яго ж. Дакументы братніх сувязей // ЛіМ. 1957. 20 ліп.; Яго ж. Невядомыя лісты Янкі Купалы // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1960. Вып. 3; Яго ж. Праца над рукапісамі Янкі Купалы // ЛіМ. 1950. 27 мая; Яго ж. Стан і задачы купалаўскай тэксталогіі // Пытанні тэксталогіі беларускай літаратуры. Мн., 1980; Яго ж. Янка Купала і царская цэнзура: (Аб устанаўленні кананічнага тэксту твораў паэта) // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн., 1963. Вып. 5; Гурло А. Беларускае ігрышча ў Пецярбурзе // Н.н. 1913. 20 лют.; Гурскі І. Доўга жыць і працаваць на карысць радзімы // ЛіМ. 1935. 28 мая; Яго ж. Пясняр свабоды // Сав. Бел. Літ. дадатак. 1943. № 3; Гурыновіч С. Вялікі народны пясняр // Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Гурыновіч У. Святло далёкага маленства // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Гурэвіч Э. Аб датаванні вершаў Янкі Купалы // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн., 1963. Вып. 5; Яго ж. Беларуская дзіцячая літаратура: (1917—1967). Мн., 1970. С. 26—27, 34—37, 45—47, 159—161; Яго ж. З думай пра нашчадкаў // Звязда. 1982. 26 чэрв.; Яго ж. «Слова аб палку Ігаравым» у перакладзе Я.Купалы // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн., 1961. Вып. 4; Гусеў С. Жыццёвая праўда // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Гусляр беларускага народа // Піянер Бел. 1946. 26 чэрв.; Гутараў І. Аб народнасці эстэтыкі і паэтыкі Я.Купалы // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Яго ж. Вобразы «Раскіданага гнязда» // ЛіМ. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Янка Купала // За сталінскую навуку. Аднадзёнка АН БССР. 1940. кастр.; Гуцько В. Змагар за волю // Чырв. змена. 1940. 8 снеж. Гэта ім не ўдасца... // Голас Радзімы. 1960. № 39; Д. Праблема беларускага места // Студэнцкая думка. 1925. № 4; Да 20-годдзя паэтычнай творчасці // Крыніца. 1925. 14 чэрв.; Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы // Бел. вёска. 1930. 24 мая; Да 50-годдзя Янкі Купалы // Шлях моладзі. 1932. № 7—8; Да юбілею песняра // ЛіМ. 1971. 23 ліп.; Да юбілея Янкі Купалы // Звязда. 1935. 28 мая; Да юбілею Янкі Купалы // ЛіМ. 1935. 24 ліст.; Давейка К. Вялікая дружба // Там жа. 1957. 17 жн.; Давідкаў І. Калі перакладаю Янку Купалу / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Давідчык Г. Пясняр свабоднай працы // Сав. Радзіма. 1952. 6 ліп.; Давыдаў Я. Вялікі патрыёт Радзімы // Гомел. праўда. 1952. 6 ліп.; Даніленка М. Дом пад ліпамі // Там жа. 1972. 7 ліп.; Данільчык З., Барэйка А. Лексічныя антонімы і іх стылістычнае выкарыстанне ў мове Купалы // Беларуская мова. Мн., 1982. Вып. 10; Дапкюнас В. Драматургія Янкі Купалы на народнай сцэне // Полымя. 1982. № 7; Яго ж. Неўміручае слова песняроў // ЛіМ. 1982. 11 чэрв.; Дапкюнас Ж. Аўлачынская Марыя Дамінікаўна // Беларусь. 1981. № 11; Яго ж. «З цэлым народам гутарку весці...» // Звязда. 1981. 26 снеж.; Яго ж. «І сам ён звонкая легенда...» // Голас Радзімы. 1977. 21 ліп.; Яго ж. Міцкевіч і Купала // ЛіМ. 1976. 15 кастр.; Яго ж. Стала песня славаю народа // Беларусь. 1977. № 7; Яго ж. Толькі слухаць душой... // Вяч. Мінск. 1978. 13 ліст.; Дарашэнка Д. Беларусы і іх нацыянальнае адраджэнне // Н.н. 1909. 22 студз.; Даська В. Слова паэта // Чырв. звязда. 1952. 6 ліп.; Дача Янкі Купалы ў Ляўках // ЛіМ. 1935. 6 кастр.; Дварчанін С. «Паўлінка» // Наша думка. 1921. 3 чэрв.; Дваццаць гадоў творчасці беларускага паэта Я.Купалы // Бел. вёска. 1925. 16 мая; 25 год літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы // Там жа. 1930. 24 мая; Дворкіна Ю. Меншавізм у беларускай крытыцы // Маладняк. 1931. № 8; Джабараў Д. У 1952 годзе я, малады паэт... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Дзедушкін М. У адзінай, магутнай // Там жа. 1974. 11 кастр.; Дзейкун Н. Сустрэча народных паэтаў БССР Янкі Купалы і Якуба Коласа з студэнтамі педінстытута // Вольная праца. 1940. 16 кастр.; Дзелянкоўскі М. Аб чым песня пяе // Мін. праўда. 1982. 9 чэрв.; Дзенісюк І. Купалы слова палымянае // ЛіМ. 1983. 8 ліп.; Дзмітрыева Е. Функцыяніраванне слова ў метафары-ўвасабленні ў дакастрычніцкай лірыцы Я.Купалы // Веснік БДУ. Сер. 4. 1985. № 2; Дзякаў А. Трыццацігоддзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта Беларусі: Даклад // ЛіМ. 1935. 17 снеж.; Дзюбайла П. У святле Вялікага Кастрычніка // Там жа. 1977. 28 кастр.; Дзядзюшка У. У іх была шчырая дружба // Там жа. 1962. 3 ліп.; Дзяржынскі У. Беларуская літаратурная сучаснасць: (1920—1925): Зарысы і нататкі // Полымя. 1925. № 1; Яго ж. Воля да жыцця // Сав. Бел. 1925. 16 мая; Яго ж. Да пытання аб псіхалагічным стылі нашаніўскай паэзіі // Узвышша. 1928. № 3; Яго ж. Янка Купала ў крытыцы нашаніўскіх сучаснікаў // Полымя. 1927. № 8; Дзяшкевіч М. «А надпіс падкажа»: Янка Купала // ЛіМ. 1970. 20 ліст.; Яго ж. Ад вытокаў радаводных // Полымя. 1971. № 10; Яго ж. Дзегцярэнкі: Нарыс // Звязда. 1970. 16 жн.; Яго ж. Насустрач юбілею народнага песняра // ЛіМ. 1969. 27 мая; Яго ж. Памяці цёці Уладзі // Там жа. 1970. 6 сак.; Яго ж. Паўстаў пракляццем катаваны...: Сто гадоў назад Эжэн Пацье напісаў «Інтэрнацыянал» // Там жа. 1971. 4 чэрв.; Яго ж. Янка Купала і кніга // Маладосць. 1970. № 6; Долін М. Запрашэнне у музей песняра // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Домбаль [Т.] Прывітанне ад Беларускай Акадэміі навук // Сав. Бел. 1932. 13 вер.; Дораг Я. 25 год творчай працы // Чырв. Бел. 1930. № 10; Дорскі І. Дні напружанай работы // Камуніст. 1936. 8 мая; Яго ж. Драматургія народнага паэта // Віцеб. рабочы. 1940. 8 снеж.; Яго ж. На ўздыме // Там жа. 1954. 11 вер.; Яго ж. Перад вялікім творчым экзаменам // Там жа. 1955. 21 студз.; Яго ж. «Слова аб палку Ігаравым» у паэтычным перакладзе Янкі Купалы // ЛіМ. 1938. 30 мая; Яго ж. Янка Купала ў БДТ-ІІ // Там жа. 1936. 21 мая; Драбеня В. «Раўняю з творамі Някрасава і Шаўчэнкі...»: Водгукі сучаснікаў на дарэвалюцыйную творчасць Янкі Купалы // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Дрозд С. Біяграфія і лірыка Я.Купалы ў VIII класе // Нар. асвета. 1976. № 5; Яго ж. Вывучэнне паэмы Я.Купалы «Бандароўна» // Там жа. 1976. № 9; Яго ж. Сваё і чужое // ЛіМ. 1972. 14 ліп.; Яго ж. Купала і рэгіянальныя традыцыі польскай класічнай літаратуры // Рэгіянальныя асаблівасці беларускай мовы, літаратуры і фальклору. Гомель, 1973; Яго ж. Я.Купала і традыцыі польскай класічнай літаратуры // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1974. Вып. 2; Яго ж. Янка Купала і Уладзімір Сыракомля // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1971. № 5; Дромін Е. Ёсць куточак запаветны // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Там, дзе вучыўся Купала // Там жа. 1982. 4 чэрв.; Дрэйзін.

Музыка ў творах беларускіх паэтаў // Полымя. 1925. № 4; Дубавец С. А прафесіяналізму хапае!..: Нататкі пра мастацкі фільм «Раскіданае гняздо» // ЛіМ. 1982. 12 ліст.; Яго ж. Творчасць песняроў і славянскі свет // Там жа. 1982. 29 кастр.; Дубініна А. Уважліва слухалі мы // Там жа. 1962. 15 чэрв.; Дубоўка У. Строгі і шчыры бацька: З успамінаў пра Янку Купалу // Там жа. 1959. 8 ліп.; Яго ж. Упершыню я пазнаёміўся з творамі Я.Купалы... // Там жа. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Янка Купала і Маладняк: (Да 20-гадовага юбілею, 15/V-1905—15/V-1925) // Арш. маладняк. 1925. № 1; Дуброўскі М. Песня Купалы // Зара. 1946. 28 чэрв.; Дудзін М. Сей зерне! // ЛіМ. 1982. 16 ліп.; Дэконская В. 1909 або 1907? // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Характво і сіла паэзіі Янкі Купалы // Нар. асвета. 1972. № 7; Яго ж. «Шляхам жыцця» Янкі Купалы: (Праблемы выдання) // Весці АН БССР. Серыя грамад. навук. 1983. № 5; Яго ж. Янка Купала і пісьменнікі Пецярбурга // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Яго ж. Янка Купала ў Літве // Голас Радзімы. 1972. № 28; Дэконская В., Дапкюнас Ж. Чарняеўскія курсы і Я.Купала // Народныя песняры. Мн., 1972; Езавітаў К. Вялікага беларускага паэта і барацьбіта за лепшую долю працоўных, грамадзяніна Янку Купалу вітаемо з 50-тымі ўгодкамі // Бел. школа ў Латвіі. 1932. № 2; Елісееў К. Апошняе спатканне // Беларусь. 1946. № 5—6; Емяльянаў Б. Дзве бярозы / Пер. з рус. Р.Шкраба // За вярт. на Радзіму. 1959. № 17; Яго ж. Заўсёды з народам // Калг. праўда. 1962. 10 чэрв.; Емяльянаў В. Любімы паэт моладзі // Чырв. змена. 1945. 28 чэрв.; Яго ж. Нястомны барацьбіт за перамогу // Там жа. 1945. 28 чэрв.; Енджэевіч Е. Паэт, блізкі польскаму сэрцу // ЛіМ. 1962. 26 чэрв.; Ерамінок У. Упершыню // Там жа. 1966. 18 студз.; Ермаловіч В. Заўжды юная «Паўлінка» // Маг. праўда. 1971. 29 кастр.; Ермаловіч М. Бессмяротнае імя // Чырв. сцяг. 1957. 7 ліп.; Яго ж. Вялікі народны паэт // Сталін. шлях. 1951. 27 чэрв.; Яго ж. Вялікі пясняр чалавечай праўды // Нарач. Маладзечна, 1957. Кн. 1; Яго ж. Народны паэт Беларусі: (Нарысы аб творчасці Янкі Купалы) // Сталін. шлях. 1952. 15, 22, 29 чэрв.; 2, 5, 8 ліп.; Яго ж. «Паўлінка» на экране // Там жа. 1953. 13 студз.; Яго ж. У мінуўшчыну — дзеля будучыні // Полымя. 1972. № 5; Яго ж. Янка Купала і рэвалюцыя 1906—1907 гг.: (Да 50-годдзя пачатку літаратурнай дзейнасці Я.Купалы) // Сталін. шлях. 1955. 28 мая; Ермаловіч Я. Было гэта ўсё...: [Успаміны] // Полымя. 1981. № 11; Есакоў А. Ад сэрца да сэрца: [Успаміны] // Там жа. 1980. № 7; Яго ж. Вытокі памяці // Вяч. Мінск. 1971. 18 ліст.; Яго ж. Вязынка — радзіма песняра // Віцеб. рабочы. 1967. 20 жн.; Яго ж. Вялікая дружба // Полымя. 1953. № 12; Яго ж. Вялікі пясняр беларускага народа: (Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы) // Нар. асвета. 1962. № 7; Яго ж. Вялікі шлях // Наст. газ. 1972. 5 ліп.; Яго ж. Для дзяцей // Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; Яго ж. Дружбацтва // Беларусь. 1971. № 8; Яго ж. Жывое слова Я.Купалы // ЛіМ. 1960. 16 жн.; Яго ж. Загадкавыя радкі // Там жа. 1978. 24 сак.; Яго ж. Запрашаем у Купалаў дом // Там жа. 1971. 19 лют.; Яго ж. Здаецца гэта было ўчора // Дзень паэзіі-66. Мн., 1966; Яго ж. Крыніца памяці // Вяч. Мінск. 1971. 18 ліст.; Яго ж. Купалаў дом // ЛіМ. 1968. 24 вер.; Яго ж. Купалаўскі спектакль на студэнцкай сцэне // Чырв. змена. 1964. 8 ліп.; Яго ж. Лекторый купалаўскага музея // ЛіМ. 1965. 23 ліп.; Яго ж. «Лявоніха — душа ласкавая»: З успамінаў // Чырв. змена. 1966. 20 жн.; Яго ж. Народны паэт Беларусі // Ніва. 1962. 3 чэрв.; Яго ж. Натхнёныя словам Купалы // Полымя. 1972. № 7; Яго ж. Пад ліпамі: (З успамінаў пра Я.Купалу) // Вяч. Мінск. 1971. 6 мая; Яго ж. Памочнікі // Бярозка. 1966. № 12; Яго ж. Першае спатканне // Звязда. 1962. 27 чэрв.; Яго ж. Першая рэцэнзія на зборнік «Жалейка» // ЛіМ. 1955. 28 мая. Яго ж. Салдацкія трохкутнікі // Там жа. 1971. 1 студз.; Яго ж. Свайму народу складаў ён песні // Звязда. 1965. 28 мая; Яго ж. Скарбонка купалаўскай творчасці // Мін. праўда. 1962. 18 лют.; Яго ж. Сцежкамі Я.Купалы: Нарыс // Маладосць. 1962. № 7; Яго ж. Сцежкі народнага песняра // Чырв. змена. 1962. 28, 30 чэрв.; Яго ж. У лучнасці братняй... // ЛіМ. 1971. 11 чэрв.; Яго ж. У хлопца быў талент... // Там жа. 1978. 25 жн.; Яго ж. Шляхі пошуку: [Успаміны] // Полымя. 1981. № 11; Яго ж. Электрычка спыняецца ў Вязынцы // ЛіМ. 1966. 5 ліп.; Есакоў А., Жыдовіч І. З любоўю да паэта // Там жа. 1962. 2 лют.; Іх жа. Як жывы з жывымі // Там жа. 1961. 14 ліст.; Есакоў І. У госці да Купалы // Вяч. Мінск. 1970. 25 вер.; Еўсігнееў Я. У гонар песняра // ЛіМ. 1962. 3 крас.; Ён ліру прысвяціў народу // Звязда. 1982. 30 чэрв.; ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Ён партыю славіў, ён славіў народ // Вяч. Мінск. 1972. 8 ліп.; Жалязняк Н. На радзіме песняра // Калг. праўда. 1962. 20 мая; Жук Н. Ходзіць май па свеце // Мін. праўда. 1982. 16 ліп.; Жук Т. Як сонца і паветра // ЛіМ. 1978. 31 сак.; Жукаўскас А. Балтарусяй—Летувяй // Братэрства. Мн., 1982; Яго ж. Жывая плынь братэрства // ЛіМ. 1972. 29 снеж.; Журава А., Злыдзенка Н. Плывуць купальскія вянкі... // Там жа. 1979. 18 мая; Жураўлёў В. Ад факта да сюжэта // Жураўлеў В., Шпакоўскі І., Яскевіч А. Пытанні паэтыкі. Мн., 1974. С. 53—56; Яго ж. Структура твора. Мн., 1978. С. 77—80; Жураўлёў Д. Абашыдзе Іраклій Вісарыёнавіч; Аладаў Мікалай Ільіч // Беларусь. 1981. № 10; Яго ж. Другое нараджэнне «Паўлінкі» // Звязда. 1973. 19 снеж.; Яго ж. З крыніц яго паэзіі // Там жа. 1982. 25 вер.; Яго ж. Музыка і слова // Вяч. Мінск. 1982. 28 вер.; Яго ж. Музычная ліра паэта: Да 100-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы // Наст. газ. 1980. 29 кастр.; Яго ж. Незабыўныя сустрэчы: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 4; Жураўлёў І. Атэістычныя погляды Янкі Купалы // Нар. асвета. 1963. № 5; Журба Я. Беларусы і іх нацыянальнае адраджэнне // Н.н. 1909. 22 студз.; Яго ж. Урачыстае ўшанаванне беларускага нацыянальнага песняра і пісьменніка Янкі Купалы // Адраджэнне. 1922. Сш. 1; Жыгоцкі М. Ад Казбека да Беларусі // ЛіМ. 1975. 13 чэрв.; Яго ж. Адзін пракладаючы след // Работніца і сялянка. 1982. № 5; Яго ж. Брацтва літаратур // Віцеб. рабочы. 1964. 8 сак.; Яго ж. І спеў Кабзара натхняў... // ЛіМ. 1976. 11 чэрв.; Яго ж. Ля вытокаў братэрства // Звязда. 1976. 6 кастр.; Яго ж. Незабыўныя сустрэчы // Віцеб. рабочы. 1982. 23 крас.; Яго ж. Садружнасць братніх літаратур: (Шаўчэнкаўскія матывы ў творчасці Я.Купалы і Я.Коласа) // Вяч. Мінск. 1972. 19 чэрв.; Яго ж. Украіна помніць нашых песняроў // ЛіМ. 1971. 19 ліст.; Яго ж. Якуб Колас — настаўнікам: (Да 80-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа) // Наст. газ. 1962. 14 сак.; Жыдовіч І. Асноўныя даты жыцця, літаратурнай і грамадскай дзейнасці Янкі Купалы // Любімы паэт беларускага народа // Мн., 1960; Яго ж. Барацьбіт за сацыялістычную культуру // Мін. праўда. 1977. 10 ліп.; Яго ж. Буйнейшы пісьменнік беларускага народа // Ніва. 1956. 2 вер.; Яго ж. Вялікі пясняр беларускага народа // Сав. школа. 1952. № 3; Яго ж. Купалаўская публіцыстыка савецкага часу // Нар. асвета. 1972. № 5; Яго ж. На мовах свету // Мін. праўда. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Народны паэт Беларусі // Там жа. 1957. 6 ліп.; Яго ж. «Наш дзядзька Янка» // Чырв. змена. 1967. 23 ліп.; Яго ж. Наша гордасць // Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Яго ж. Новае пра Янку Купалу // Там жа. 1974. 3 ліп.; Яго ж. Новыя старонкі пра народнага паэта // Звязда. 1974. 11 чэрв.; Яго ж. Па жыццёвых пуцявінах песняра // Наст. газ. 1982. 26 мая; Яго ж. Палымяныя радкі // Там жа. 1972. 5 ліп.; Яго ж. Прыраўняўшы пяро да штыка...: Паэтычнае слова Я.Купалы ў гады Айчын. вайны // Мін. праўда. 1965. 22 чэрв.; Яго ж. Пясняр братняй дружбы // Звязда. 1972. 31 мая; Яго ж. Пясняр працы, барацьбіт за мір // Маладосць. 1957. № 7; Яго ж. Пясняр працы і барацьбы за мір // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Яго ж. Радзіма і народ у творчасці Янкі Купалы // Наст. газ. 1967. 8 ліп.; Яго ж. Славуты верш // Наст. газ. 1975. 10 вер.;

Яго ж. Слова ў страі // Вяч. Мінск. 1982. 21 чэрв.; Яго ж. Спадзяванняў народных пясняр // Там жа. 1972. 6 ліп.; Яго ж. Старонкі вялікай біяграфіі: Перапіска Янкі Купалы ў савецкі час // ЛіМ. 1964. 31 студз.; Яго ж. У гады суровых выпрабаванняў: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы // ЛіМ. 1972. 5 мая; Яго ж. У літаратурным музеі Янкі Купалы // Мін. праўда. 1956. 7 ліп.; Яго ж. У мармуры, дрэве і бронзе: Да 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы // ЛіМ. 1961. 21 ліп.; Яго ж. У музеі народнага паэта // Калг. праўда. 1961. 28 чэрв.; Яго ж. У музеі народнага песняра // Наст. газ. 1962. 6 студз.; Яго ж. У суровы час // Голас Радзімы. 1969. № 27; Яго ж. Цікавыя старонкі з жыцця народнага песняра // Мін. праўда. 1963. 3 жн.; Яго ж. Цудоўны помнік паэта // ЛіМ. 1960. 18 мая; Яго ж. Шчыры сябар моладзі // Наст. газ. 1968. 17 ліп.; Яго ж. Янка Купала: (Да 75-годдзя з дня нараджэння) // Гродзен. праўда. 1955. 8 ліп.; Яго ж. Янка Купала — змагар за мір, супраць фашызму // Віцеб. рабочы. 1952. 28 чэрв.; Яго ж. Янка Купала і сусветная літаратура // Голас Радзімы. 1964. № 50; Яго ж. Янка Купала // Звязда. 1963. 8 жн.; Яго ж. Янка Купала ў народнай творчасці // Літаратурны музей Янкі Купалы. Мн., 1969; Жыдовіч І., Есакоў А. Сейбіт праўды, шчасця // Звязда. 1962. 5 ліп.; Іх жа. Скарбніца дум народных // Маладосць. 1964. № 7; Жылуновіч З. Беларускі парнас у новай вопратцы // Полымя. 1923. № 2; Яго ж. Янка Купала: (Крытычна-біяграфічны нарыс) // Купала Я. Зб. тв. [У 6 т.] Т. 1. Мн., 1925; Яго ж. Янка Купала — пясняр вызвалення: (Крытычна-біграфічны нарыс) // Жылуновіч Я. Узгоркі і нізіны. Мн., 1928; Жыновіч І. Звіняць цымбалы // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Жыркевіч М. Аб мове камедыі Я.Купалы «Паўлінка» // Даследаванні па беларускай і рускай мовах. Мн., 1958; Яго ж. Аб народнасці мовы паэмы Я.Купалы «Над ракою Арэсай» // Уч. зап. БГУ. Вып. 18. Серия филологическая. 1954; Яго ж. З невычэрпнай крыніцы // Полымя. 1962. № 7; Яго ж. Купалава слова // Маладосць. 1961. № 12; Яго ж. Уладар слова // ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Жыткевіч А. У сельскай бібліятэцы // Калг. праўда. 1952. 6 ліп.; Жыццё і творчасць народнага паэта // Нар. асвета. 1962. № 6; Жыццё паэта на экране // ЛіМ. 1962. 1 мая; З бронзы выліты Купала // Там жа. 1957. 10 ліп.; З вершамі Купалы — праз мяжу // Там жа. 1945. 1 чэрв.; З глыбінь народных // Звязда. 1962. 21 сак.; З Літаратурнай Хрэстаматыі: знамяніты сучасны беларускі паэт Янка Купала // Зборнік «Беларускіх ведамасцей». 1921. № 2; Зазека І. Вострая зброя народа // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Закладка помніка Янку Купалу // Звязда. 1962. 7 ліп.; Законнікава В. Неўміручы голас паэта: Да 90-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы // Віцеб. рабочы. 1972. 26 жн.; Залеская Л. Праблема народнасці і рэалізма драматургіі Янкі Купалы // Полымя. 1954. № 12; Залескі Т. Ад «Нашай нівы» да «Полымя» // Палес. праўда. 1927. 12, 26 чэрв.; Замоцін І. Беларуская драматургія // Узвышша. 1927. № 1; Яго ж. Купала Янка // За пралетарскую навуку. 1935. 28 снеж.; Замскі М. Новае ў Купалавым доме // ЛіМ. 1976. 30 крас.; Яго ж. Таварыш Модзін — старшыня // Там жа. 1982. 2 ліп.; Заравы Р. Вялікі пясняр — патрыёт // Чырв. звязда. 1946. 28 чэрв.; Зарэмба Л. Я.Купала і М.Гарэцкі — перакладчыкі «Слова...» // Полымя. 1985. № 4; Зарэцкі М. Прывітанне Я.Купалу // ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Зар´ян Н. У Ерэване: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 6; Засім М. Купалаўскія чытанні // ЛіМ. 1951. 20 студз.; Яго ж. Янку Купале // Зара. 1952. 29 чэрв.; Заўсёды між нас // Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Захараў В. Брава, мазыране! // ЛіМ. 1967. 18 крас.; Заяц Н. Пясняр беларускага народа // Сав. Радзіма. 1946. 28 чэрв.; «Збіраўся скарб, струменіўся няспынна...» // ЛіМ. 1982. 12 ліст.; Збрыевіч Г. Сельская бібліятэка імя Янкі Купалы // Сав. селянін. 1949. 26 чэрв.; Звонак А. Жыве Купала ў нашых сэрцах // Звонак А. Неспакойныя сэрцы. Мн., 1973; Яго ж. Побач з Купалам // Беларусь. 1968. № 10; Звонак Н. Вялікі народны пясняр // Чырв. сцяг. 1958. 6 ліп.; Яго ж. «Зноў будзем шчасце мець і волю» // Чырв. змена. 1965. 6 мая; Яго ж. Сюды не зарасце народная сцежка // ЛіМ. 1961. 23 мая; Зельцер І. Вобраз Леніна ў савецкай паэзіі // Гомел. праўда. 1948. 21 студз.; Знаёмы. Беларускі тэатр // Звон. 1919. 17 вер.; Яго ж. «Раскіданае гняздо» // Беларусь. 1920. 3 сак.; Знамяніты сучасны беларускі паэт Янка Купала // Бел. ведамасці. 1921. 17 кастр.; Зорын А. Памяці паэта // Зара. 1946. 28 чэрв.; Зубрыч І. Песня пра родную зямлю // Вяч. Мінск. 1978. 30 ліст.; Зульфія. Будзе жыць у вяках // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Зяневіч І. Настаўніку пра творчасць Янкі Купалы // Нар. асвета. 1972. № 6; Зяньковіч Г., Шырко В. Там, дзе вучыўся Купала // ЛіМ. 1970. 13 ліст.; І. Г. Навуковыя работы аб творчасці Янкі Купалы // Там жа. 1940. 8 снеж.; Іваніцкі С. Паэзіі крынічнай чысціні прысвячаецца // Наст. газ. 1979. 27 кастр.; Іванова Б. У летапіс мастацтва і дружбы // Беларусь. 1983. № 4; Іваноў А. Яго творы на віцебскай сцэне // Віцеб. рабочы. 1972. 7 ліп.; Івашын В. Аб некаторых асаблівасцях рэалізму Янкі Купалы дакастрычніцкага перыяду // Беларуская літаратура: Даследаванні і публікацыі. Мн., 1959. Вып. 2; Яго ж. Веліч народнага песняра // Нар. асвета. 1972. № 7; Яго ж. Вялікі мастак слова // Звязда. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Вялікі народны паэт // Гродзен. праўда. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Вялікі пясняр беларускага народа // Звязда. 1951. 27 чэрв.; Яго ж. Гордасць і слава беларускага народа // Нар. асвета. 1982. № 7; Яго ж. Да вышынь рэалізму. Мн., 1983. С. 64—65, 74, 77—83, 103—104, 110—112; Яго ж. Жыватворчая дружба // ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Яго ж. І рамантык, і рэаліст // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Літаратурна-эстэтычныя погляды маладога Янкі Купалы // Полымя. 1951. № 6; Яго ж. Людас Гіра пра Янку Купалу // Беларусь. 1954. № 9; Яго ж. Народны паэт // Сав. селянін. 1950. 27 чэрв.; Яго ж. Народны пясняр // Камуніст. 1957. № 6; Яго ж. Наш Янка Купала // Беларусь. 1962. № 7; Яго ж. Невядомыя пераклады твораў Янкі Купалы // Там жа. 1955. № 5; Яго ж. Паэзія барацьбы // ЛіМ. 1955. 28 мая; Яго ж. Паэзія вялікай праўды // Там жа. 1957. 6 ліп.; Яго ж. Паэзія Янкі Купалы // Ніва. 1962. 10 чэрв.; Яго ж. Першае літаратурнае выступленне Янкі Купалы // Беларусь. 1950. № 5; Яго ж. Плыні адной ракі // ЛіМ. 1962. 11 ліст.; Яго ж. Пясняр дружбы народаў // Беларусь. 1952. № 6; Яго ж. Пясняр народнага жыцця // Нар. асвета. 1977. № 6; Яго ж. Рэвалюцыя 1905—1907 гг. і развіццё беларускай літаратуры. Мн., 1955. С. 9—12, 22—24, 26, 29—33, 40—50, 54—58; Яго ж. Сонца ўзяўшы агністае ў рукі... // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Уладар беларускай песні // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982; Яго ж. Чалавеку, чалавецтву // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Янка Купала // Купала Я. Выбр. тв. Мн., 1952; Яго ж. Янка Купала (1882—1942); Янка Купала // Нарысы па гісторыі беларускай літаратуры: Дапаможнік для студэнтаў ВНУ. Мн., 1956; Яго ж. Янка Купала і газета «Северо-Западный край» // Полымя. 1950. № 5; Яго ж. Янка Купала і руская літаратура // Янка Купала. Зборнік матэрыялаў аб жыцці і дзейнасці паэта. Мн., 1955; Іверс А. Ён адкрыў мне Беларусь: [Успаміны] // Полымя. 1981. № 11; Ігнатаў М. З любоўю да Купалы // ЛіМ. 1974. 12 ліп.; Ігнатоўскі У. Кароткі нарыс нацыянальна-культурнага адраджэння Беларусі // Вольны сцяг. 1921. № 3; Ігнацюк І. Люблін ушанаваў памяць беларускіх паэтаў — Янкі Купалы і Якуба Коласа // Ніва. 1983. 2 студз.; Іл Б. [Барашка І.] Янка Купала ў Ленінградзе // ЛіМ. 1933. 28 ліп.; «Імазваўся беларус...» // Там жа. 1970. 4 снеж.; Імя яго жыве ў народзе, таму што ён — пясняр // Мін. праўда. 1982. 7 ліп.; Іоффе Б. Аб рамантызме Купалы: Да 35-годдзя літ. дзейнасці Я.Купалы // ЛіМ. 1940. 2 ліст.; Яго ж. Лірычная паэма Купалы «Яна і я» // Полымя рэвалюцыі. 1940. № 12; Ірынін Б. Мае сустрэчы // ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Ісаеў М. Дзве вяршыні беларускай паэзіі / Пер. з балг.

Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Ісакаў С. Дарогі ў Эстонію / / Полымя. 1983. № 5; Ісакоўскі М. Блізкі, любімы / / Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Выказванне пра Янку Купалу / / Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Паэзія Янкі Купалы / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Слова аб юбіляру / / Там жа. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Я хацеў удасканаліць... / / Братэрства. Мн., 1982; Іскрык У. Духоўны здабытак народа / / ЛіМ. 1972. 27 крас.; К. Р. 50-годдзе народнага паэта — Янкі Купалы / / Шлях. 1932. 18 ліст.; Кабаковіч А. Беларускі свабодны верш. Мн., 1984. С. 43—46, 51—52; Яго ж. Ідэйна-стылявыя пошукі беларускай паэзіі 20-х гадоў / / Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981; Кабанькова Т. Спадчына / / Маг. праўда. 1976. 22 кастр.; Кабзар Беларусі / / ЛіМ. 1962. 6 крас.; «Кабзар» на беларускай мове / / Там жа. 1938. 28 вер.; Кабзарэўскі П. Я.Купала ў Пецярбургу / / Там жа. 1957. 10 ліп.; Кабржыцкая Т. Аналіз драматычных твораў / / Вывучэнне літаратуры: Пытанні методыкі. Мн., 1980. С. 157—162; Яго ж. Беларускія песняры на Украіне / / Наст. газ. 1972. 14 чэрв.; Яго ж. Украіна чытае Купалу / / Голас Радзімы. 1968. № 23; Кабржыцкая Т., Рагойша В. Карані дружбы: Беларуска-украінскія літаратурныя ўзаемасувязі пачатку XX ст. Мн., 1976. С. 54—55, 208—210, 232—236; Каваленка В. Вытокі. Уплывы. Паскоранасць. Мн., 1975. С. 219—254, 270—271, 296—301, 304—307; Яго ж. «Галадоўліца» / / Беларусь. 1982. № 2; Яго ж. Голас чалавечнасці. Мн., 1970. С. 40—43, 46—55; Яго ж. Жыць, як набяжыць / / ЛіМ. 1974. 12 крас.; Яго ж. Міфа-паэтычныя матывы ў беларускай літаратуры. Мн., 1981. С. 136—188, 231—233, 237—240; Яго ж. На пругкіх вятрах гісторыі / / Полымя. 1980. № 10; Яго ж. Некаторыя асаблівасці параўнальнага вывучэння славянскіх літаратур запозненага развіцця. Мн., 1978. С. 27—30, 33—34; Яго ж. Творчасць Янкі Купалы і міфалогія / / Весці АН БССР. Сер. грамад. навук. 1982. № 3; Каваленка У. Украіна — беларускім песнярам / / Гомел. праўда. 1982. 29 чэрв.; Кавалёў Н. Выдатны пясняр беларускага народа / / Сав. Палессе. 1953. 7 ліп.; Яго ж. Народны паэт / / Бальш. Пал. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Палымяны патрыёт Радзімы / / Там жа. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Паэт-патрыёт / / Там жа. 1948. 27 чэрв.; Яго ж. Пясняр шчасця і свабоды / / Там жа. 1946. 30 чэрв.; Кавалёў П. «Кабзар» на беларускай мове / / Полымя рэвалюцыі. 1930. № 4; Яго ж. Калгас імя Янкі Купалы: Нарыс / / Полымя. 1947. № 6; Яго ж. Песні ад сэрца / / Звязда. 1940. 26 вер.; Яго ж. Свята ў Вязынцы / / Сав. селянін. 1948. 25 студз.; Яго ж. У калгасе імені Янкі Купалы / / Там жа. 1946. 7 ліп.; Яго ж. Чалавек цудоўнай душы / / Маладосць. 1958. № 9; Яго ж. Шчыры прыяцель газеты / / Звязда. 1962. 17 крас.; Кавусаў А. Пясняр свабоды і дружбы / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Кажамяка А. Літаратурныя вечары / / Наст. газ. 1951. 4 студз.; Казбярук У. Несла слова дух эпохі: Пра адзін Купалаўскі пераклад / / Беларусь. 1980. № 8; Яго ж. Перачытваючы паэму / / Полымя. 1973. № 10; Яго ж. Рамантычны пошук. Мн., 1983. С. 73—83, 104—118, 124—146, 150—161; Яго ж. Ступені росту. Мн., 1974. С. 100—104, 113—128, 132—139, 142—154, 158—173, 175—183; Яго ж. Традыцыі польскага рамантызму ў беларускай літаратуры пачатку XX ст. Мн., 1972. С. 9—26; Яго ж. Янка Купала і Марыя Канапніцкая / / ЛіМ. 1971. 9 ліп.; Казека Я. Байка ў беларускай літаратуры / / Полымя. 1948. № 4; Яго ж. Байкі Янкі Купалы і Якуба Коласа / / Казека Я. Гартаванне слова. Мн., 1985; Яго ж. Беларуская байка. Мн., 1960. С. 91—110; Яго ж. Выдатны пясняр / / Звязда. 1949. 28 чэрв.; Яго ж. Голас гераічнай эпохі / / ЛіМ. 1947. 18 кастр.; Яго ж. З невычарпальнай крыніцы / / Полымя рэвалюцыі. 1936. № 5; Казіміроўскі С. Станаўленне рэжысёрскага почырку / / ЛіМ. 1972. 11 лют.; Казлова В. Пясняр беларускага народа / / Віцеб. рабочы. 1957. 7 ліп.; Яго ж. У агні Вялікай Айчыннай / / Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Казлова І. У музеі Я.Купалы / / ЛіМ. 1959. 21 сак.; Казлова С. На радзіме Я.Купалы / / Наст. газ. 1958. 15 ліп.; Казлоўскі Б. Праз жыццё / / Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Казыра Л. Замежнаму чытачу пра Купалу і Коласа / / ЛіМ. 1985. 5 крас.; Яго ж. І нясе яна свету свой дар... / / Голас Радзімы. 1983. 14 крас.; Яго ж. Купала на радзіме Шэкспіра / / ЛіМ. 1982. 22 кастр.; Яго ж. Янка Купала — перакладчык «Інтэрнацыянала» / / Голас Радзімы. 1982. 16 чэрв.; Каладзінскі В. Сімволіка драмы Янкі Купалы «Раскіданае гняздо» / / Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Калеснік У. «Жняя» / / Беларусь. 1982. № 7; Яго ж. Народны паэт / / Зара. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Паэзія змагання. Мн., 1959. С. 25, 45—46, 65; Яго ж. Побач з Чаротам у кругу Купалы / / Калеснік У. Ветразі Адысея. Мн., 1977; Яго ж. Тварэнне легенды / / Полымя. 1976. № 9; Каліна С. Істота і значэнне паэзіі-песні ў творчасці Я.Купалы / / Студэнц. думка. 1929. № 1; Калчаў К. Як толькі гаворка заходзіць... / Пер. з балг. Р. Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Калядзіч В. Як гэта назваць? / / За вярт. на Радзіму. 1959. № 61; Каляеў С. Мінск, Саюз пісьменнікаў / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Камароўская Э. Дом паэта: Да 40-годдзя літаратурнага музея Я.Купалы / / Наст. газ. 1985. 21 вер.; Камароўскі А. Высвечваючы новыя грані / / Мін. праўда. 1972. 9 жн.; Яго ж. Вянок песняру / / Піянер Бел. 1972. 6 ліп.; Камейша К. Тут, ля Дняпра, у Ляўках / / Звязда. 1972. 7 ліп.; Камінскі М. Першае выданне «Інтэрнацыянала» на беларускай мове / / ЛіМ. 1959. 15 крас.; Яго ж. Цікавыя дакументы / / Там жа. 1957. 10 ліп.; Яго ж. Як быў перакладзены «Інтэрнацыянал» / / Там жа. 1962. 29 чэрв.; Камінскі М., Скалабан В. «Дзянніца» / / Беларусь. 1982. № 5; Іх жа. Купалавай напісана рукою / / ЛіМ. 1981. 16 крас.; Камісарава М. Перасягнуўшы межы часу / / Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Слова і гонар народа / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Камыш В. Імгненні жыцця песняра / / Веч. Мінск. 1982. 28 чэрв.; Кана І. Поціск сяброўскай рукі / / Звязда. 1962. 5 ліп.; Канавалаў Г. За высокую якасць дзіцячай кнігі / / ЛіМ. 1940. 11 студз.; Канакоцін О. Абвастрэнне класавай барацьбы ў беларускай літаратуры ў перыяд сацыялістычнай рэканструкцыі / / Маладняк. 1930. № 12; Канапацкі М. Сэрца, якое не ведала стомы / / Ніва. 1962. 23 вер.; Яго ж. У швагра Купалы / / Там жа. 1962. 23, 30 снеж.; Яго ж. Янка Купала — вялікі прыяцель польскай літаратуры / / Там жа. 1956. 15 ліп.; Яго ж. Янка Купала — перакладчык верша Людвіка Кандратовіча «На Палессі» / / Там жа. 1957. № 51; Яго ж. Янка Купала сярод польскіх чытачоў / / Там жа. 1962. 1 ліп.; Канаш В. У вянок песнярам / / Наст. газ. 1982. 26 чэрв.; Яго ж. Як рыхтавацца да знамянальных юбілеяў / / Нар. асвета. 1981. № 6; Кандратовіч А. Гутарка з Янкай Купалай: (Ад нашага варшаўскага карэспандэнта) / / Наша праца. 1927. 5 крас.; Кандрусевіч А. І словы тыя сталі песняй / / Маг. праўда. 1977. 7 ліп.; Канышка І. Захапленне паэта / / Звязда. 1982. 25 ліп.; Канэ Ю. «Абдумаць спосабы і матэрыялы, і мэту...» / / Полымя. 1985. № 11; Каплан А. Купала з намі / / Бальш. Пал. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Сацыяльны элемент у творах Янкі Купалы / / Маладое жыццё. 1922. № 2; Капранава Н. Дольны Сноў / / Беларусь. 1982. № 5; Капусцін А. Пясняр зямлі роднай / / Чырв. змена. 1982. 7 ліп.; Яго ж. Святло вокнаў паэта / / Звязда. 1982. 3 вер.; Капцёлаў В. Украінскія пераклады паэтычных твораў Янкі Купалы / / Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Тэзісы дакладаў. Гомель, 1969; Капціловіч В. Ёмістасць штрыха / / Наст. газ. 1972. 27 снеж.; Карабан С. Аналіз вобразаў драмы «Раскіданае гняздо» / / Сав. школа. 1954. № 6; Яго ж. Да пытання аб вытоках творчасці Я.Купалы / / Уч. зап. Мин. пед. ин-та. 1957. Вып. 8; Яго ж. Драма «Раскіданае гняздо» / / Там жа. 1954. Вып. 3; Яго ж. Драматургія Купалы / / Там жа. 1950. Вып. 1; Яго ж. Драматычныя паэмы Янкі Купалы / / Там жа. 1955. Вып. 4; Яго ж. Ля вытокаў беларускай дэмакратычнай крытыкі / / Полымя. 1956. № 10; Яго ж. Нарысы

гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 68—73, 178—180; Яго ж. Наш Янка Купала // Фізкультурнік Бел. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Паэма Янкі Купалы «Курган» // Сав. школа. 1956. № 4; Яго ж. Пытанні маралі ў творчасці Янкі Купалы // Уч. зап. Мин. пед. ин-та. 1956. Вып. 6 (юбилейный); Яго ж. Пясняр дум народных // Звязда. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Творчасць Янкі Купалы ў славянскай крытыцы // Уч. зап. БГУ. Серия филологическая. 1956. Вып. 27; Яго ж. Тэма прыроды ў творчасці Янкі Купалы // Сав. школа. 1955. № 6; Яго ж. Усеагульнае прызнанне // ЛіМ. 1952. 28 чэрв.; Карабанава Л. Купалаўскія традцыі ў драматургуіі Уладзіслава Галубка // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Караваева А. Вялікі сын Беларусі / Пер. з рус. Р.Шкраба // Полымя. 1962. № 7; Караваеў У. Напісана рукой Янкі Купалы // ЛіМ. 1982. 19 лют.; Каралёў Г. І з песнямі к нам прыйшоў... // Віцеб. рабочы. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Музей у Ляўках // Там жа. 1966. 27 ліп.; Яго ж. Не зарасце народная сцежка // Там жа. 1977. 1 ліст.; Каранік А. Назаўсёды ў сэрцы // Мін. праўда. 1985. 2 лют.; Караславаў С. Літаратура лірызму і вялікіх дум / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Каратай В. Змясціць у хвілі вечнасць // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Яго ж. Філасофскія нюансы фалькларызму паэмы Я.Купалы «Сон на кургане» // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Караткевіч У. Зліццё з душой народнай // Бярозка. 1982. № 7; Яго ж. Покуль гэта сэрца б'еццa // Маладосць. 1962. № 7; Карнач П. Творчасць Янкі Купалы ў выяўленчым мастацтве // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1972. № 5; Карнееў Л. Янка Купала: (да 8-й гадавіны з дня смерці) // Наст. газ. 1950. 29 чэрв.; Карнілаў Д. Народны паэт // Чырв. звязда. 1951. 27 чэрв.; Карніловіч Э. «Звоніць табе Янка...» // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Карняйчук А. [Выказванне пра Янку Купалу] // Полымя. 1982. № 6; Каробка А. Любімыя кнігі // Чырв. звязда. 1952. 6 ліп.; Кароль Я. «Паўлінка» знаходзіць новых сяброў // Вяч. Мінск. 1983. 12 студз.; Кароткая біяграфія: 30-годдзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР // Віцеб. пралетарый. 1935. 29 мая; Карпава Л. Уладар песні // Вяч. Мінск. 1972. 5 крас.; Карпаў У. Аб трох рысах драматургіі Янкі Купалы // ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Яго ж. «Вечар камедый» Янкі Купалы // Там жа. 1945. 15 крас.; Яго ж. Вялікі паэт беларускага народа // Звязда. 1948. 29 чэрв.; Яго ж. Гаючыя крыніцы // Карпаў У. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1985. Т. 5; Яго ж. Драматургія Янкі Купалы // Карпаў У. Па шляху сталасці. Мн., 1952; Яго ж. Драматызаваныя паэмы Янкі Купалы // Полымя. 1947. № 6; Яго ж. Ідэі савецкага патрыятызма ў беларускай літаратуры // Сял. газ. 1947. 25 снеж.; Яго ж. Некалькі фактаў // ЛіМ. 1946. 29 чэрв.; Яго ж. Патрыёт Радзімы // Наст. газ. 1947. 26 чэрв.; Яго ж. Пісьменнік і змагар // ЛіМ. 1946. 15 чэрв.; Яго ж. Пясняр Радзімы // Наст. газ. 1948. 24 чэрв.; Карпачоў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; Яго ж. Вялікі настаўнік і друг беларускіх пісьменнікаў // Там жа. 1948. 21 сак.; Яго ж. Вялікі паэт беларускага народа // Там жа. 1949. 28 чэрв.; Яго ж. Глыбока вывучаць мову народа // Наст. газ. 1946. 30 мая; Яго ж. Драматычныя творы Янкі Купалы // Гомел. праўда. 1952. 29 жн.; Яго ж. Максім Горкі і беларуская літаратура // Там жа. 1946. 18 чэрв.; Яго ж. Н.В.Гогаль і беларуская літаратура // Там жа. 1952. 27 лют.; Яго ж. Народны паэт // Там жа. 1950. 28 чэрв.; Яго ж. Палкі патрыёт Радзімы // Там жа. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Рукапісы // ЛіМ. 1946. 29 чэрв.; Яго ж. Янка Купала: (Літаратурны каляндар) // Гомел. праўда. 1946. 30 чэрв.; Яго ж. Янка Купала і народная творчасць // Там жа. 1952. 28 чэрв.; Каршукоў Я. Штрыхі да партрэта // ЛіМ. 1971. 9 ліп.; Касалапаў П. Пясняр шчасця народнага: Вечар, прысвечаны 90-годдзю з дня нараджэння Я.Купалы // Вяч. Мінск. 1972. 29 вер.; Касоўскі Б. З назіранняў над іменнай атрыбуцыяй у творах Янкі Купалы // Веснік БДУ. Сер. 4. 1972. № 2; Кастусёнак [Езавітаў К.]. Беларускі народны тэатр у Рызе // Бел. школа ў Латвіі. 1928. № 8; Касцюк У. Героі купалаўскай паэмы: [Нарыс] // ЛіМ. 1958. 18 кастр.; Каўко А. Ад «тутэйшасці» — да нацыянальнасці: (Нацыянальныя і агульначалавечыя матывы ў дарэвалюцыйнай творчасці Я.Купалы) // Ніва. 1983. 16 студз.; Каўхута В. На старонках «Правды» // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Каханоўскі Г. Землякі шануюць... // Там жа. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Знаходка ля Герцаў // Там жа. 1982. 26 сак.; Яго ж. Першы — Янка Купала // Там жа. 1968. 2 ліп.; Яго ж. «Я тут бачу свой край...» // Каханоўскі Г. Адчыніся, таямніца часу. Мн., 1984; Яго ж. Як выглядаў бацька Янкі Купалы // ЛіМ. 1984. 6 ліп.; Яго ж. Янка Купала ў Варшаве // Там жа. 1964. 7 ліп.; Кашэльнікава Р. Дарагая «Паўлінка»: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 6; Квяткоўскі М. З любоўю ўсенароднай: Да 90-годдзя Я.Купалы // Маг. праўда. 1972. 7 ліп.; Кедалава Н. Паэт-барацьбіт: (Жыццё і творчая дзейнасць Янкі Купалы ў час Айчыннай вайны) // Полымя. 1950. № 6; Кежун Б. У лютым 1936 г... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Кейзераў Н. Літаратурны ранішнік, прысвечаны Я.Купале // Віцеб. рабочы. 1952. 9 ліп.; Кекелідзе С. Паклон з зямлі Руставелі // Звязда. 1982. 7 ліп.; Кім Я. Свята беларускай культуры // Сав. Бел. 1927. 16 чэрв.; Кіркевіч А. Вялікі паэт беларускага народа // Гродзен. праўда. 1953. 28 чэрв.; Яго ж. Народны паэт // Там жа. 1950. 28, 30 чэрв.; Яго ж. Пясняр беларускага народа // Там жа. 1951. 27 чэрв.; Кірсанаў В. Не зарасце народная трапа... // Фізкультурнік Бел. 1962. 6 ліп.; Кірэенка К. Вялікія вобразы // ЛіМ. 1952. 21 чэрв.; Кірэйчык І. Любоў матроская // Чырв. змена. 1962. 19 крас.; Кісялёва І. Жыццё п'есы працягваецца // Вяч. Мінск. 1972. 7 ліп.; Кісялёў Ц. Застаецца ўзорам // Звязда. 1982. 6 ліп.; ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Клаз І. Па слядах Купалы // ЛіМ. 1966. 25 кастр.; Яго ж. 100-ы спектакль «Паўлінкі» // Вяч. Мінск. 1968. 2 лют.; Яго ж. Спадчына: Старонкі з жыцця Купалы // Маладосць. 1968. № 12; Яго ж. У даліне Арарата: Па слядах Купалы // ЛіМ. 1967. 26 снеж.; Класік беларускай паэзіі // Там жа. 1940. 14 снеж.; Клебча А. Класік беларускай літаратуры // Сав. Радзіма. 1950. 28 чэрв.; Яго ж. Любімы паэт піянераў і школьнікаў // Там жа. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Максім Горкі і Янка Купала // Там жа. 1946. 28 чэрв.; Клешчанка В. Паэт-патрыёт // Палес. праўда. 1952. 28 чэрв.; Кліменка Г. Славесна-асацыятыўны фон і арэол верша Янкі Купалы «А хто там ідзе?» // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Клімковіч М. Аб жыватворным уплыве рускай літаратуры на беларускую літаратуру. Мн., 1955. С. 79—81, 90—91, 101—111, 118—120; Яго ж. Беларуская савецкая літаратура // ЛіМ. 1936. 12 лют.; Яго ж. Вобраз народа ў творах Янкі Купалы // Там жа. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Вобраз Сталіна ў паэзіі Янкі Купалы // Беларусь. 1949. № 6; Яго ж. Літаратура савецкай Беларусі // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 2; Яго ж. Максім Горкі і Янка Купала // Беларусь. 1948. № 6; Яго ж. Пісьменнікі-ардэнаносцы // Полымя рэвалюцыі. 1939. № 2; Яго ж. 30-годдзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы // Палес. праўда. 1935. 20 мая; Яго ж. Янка Купала // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 6; Яго ж. Янка Купала і руская літаратура // Звязда. 1952. 4 ліп.; Клімковіч С. «Адзін лапаць, адзін бот, а я шляхціц, далібог!..» // ЛіМ. 1971. 3 снеж.; Яго ж. Яшчэ адна «Паўлінка» // Голас Радзімы. 1971. 2 ліст.; Кліч Я. Беларуская літаратура як папярэдніца пралетарскай // Сав. Бел. 1921. 15 ліп.; Ключановіч І. Райніс і Купала: адзінства тэм і матываў // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Козел В. Дзіўнае аблічча Якіма Сарокі // ЛіМ. 1979. 31 жн.; Козіна Л. Сустрэліся тры Паўлінкі // Там жа. 1973. 6 крас.; Колас Г. «...І засумуецца патомак» // Там жа. 1988. 2, 9, 16 снеж.; Яго ж. «К зорам агністым, к прыволлю нябеснаму» // Там жа. 1984. 2 ліст.; Колас Я. Актуальныя праблемы // Там жа. 1946. 30 ліст.; Яго ж. [Выказванне пра Янку Купалу]

// Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Вялікі майстар мастацкага слова // Бальш. Пал. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Крыштальная празрыстасць // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Маё першае спатканне з Янкам Купалам; Шаўчэнка і беларуская паэзія; Прывітанне другу; Крыштальная празрыстасць; Янка Купала і яго паэзія: (Да гадавіны з дня смерці); Янку Купалу // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 11; Яго ж. Майстар мастацкага слова // Віцеб. рабочы. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Над магілай друга: (Памяці Янкі Купалы) // Гомел. праўда. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Народны паэт // Звязда. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Нашы сустрэчы; [Прамова на адкрыцці помніка Янку Купалу]; Янка Купала: (Успаміны); // Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 12; Яго ж. Паэзія Янкі Купалы — гэта квітнеючы і пахучы сад… // Бярозка. 1952. № 6; Яго ж. Прывітанне другу // Звязда. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Публіцыстычныя і крытычныя артыкулы. Мн., 1957. С. 178—182, 192—196, 223—226, 304—305, 335—340, 505—508; Яго ж. Слова пра сябра // Голас Радзімы. 1962. № 54; Яго ж. Уступнае слова на вечары ў Акадэміі навук, прысвечаным 30-годдзю літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы // ЛіМ. 1935. 17 снеж.; Яго ж. Шаўчэнка і беларуская паэзія // Там жа. 1939. 3 сак.; Яго ж. Янка Купала: Успаміны // Звязда. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Янка Купала і яго паэзія // Беларусь. М., 1943; Яго ж. Янку Купалу // ЛіМ. 1945. 2 ліп.; Колычаў В. Пазнаёміўся я з паэзіяй Янкі Купалы… // Там жа. 1972. 7 ліп.; Конан У. Вера і нацыянальнасць; Вечна жывая паэзія // Беларусь. 1982. № 1; Яго ж. «А ўсё ж такі мы жывём…» // Там жа. 1982. № 7; Яго ж. На хвалях рэвалюцыі: Да 80-годдзя першай публікацыі Я.Купалы // Нар. асвета. 1985. № 5; Яго ж. Развіццё эстэтычнай думкі ў Беларусі (1917—1934 гг.) Мн., 1968. С. 28—30, 57—61; Конік Д. Беларуская савецкая літаратура на ўздыме: Прамова на I з'ездзе ССПБ // ЛіМ. 1934. 16 ліп.; Яго ж. Майстра савецкай паэзіі // Там жа. 1935. 28 мая; Копаць Л. У музеі народнага песняра // Наст. газ. 1957. 4 ліп.; Яго ж. У музеі Янкі Купалы // ЛіМ. 1959. 28 студз.; Корж В. «Вязынка ў сэрцы маім…» // Там жа. 1976. 4 чэрв.; Корзун І. Народны паэт // Сав. Радзіма. 1952. 6 ліп.; Корсакас К. Янка Купала і літоўская літаратура // Полымя. 1952. № 12; Коўтун В. Баладная паэзія Купалы // Там жа. 1981. № 4; Крайко А. Палымяны барацьбіт за камунізм // Зара. 1952. 6 ліп.; Крамко Е. Бібліятэка імя Янкі Купалы // ЛіМ. 1951. 17 лют.; Яго ж. У музеі Янкі Купалы // Калг. праўда. 1951. 5 мая; Крапак Б. «За мной праўда і народ мой…» // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Свайму вялікаму песняру // Голас Радзімы. 1982. 10 чэрв.; Яго ж. Чытаючы энцыклапедыю жыцця // Вяч. Мінск. 1982. 27 ліп.; Крапіва К. Кветка шчасця // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Народны… // Купала Я. Вечарынка. Мн., 1972; Яго ж. Твары і шчаслівы будзь // ЛіМ. 1935. 28 мая; Яго ж. У памяці і ў сэрцы: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Янка Купала // ЛіМ. 1937. 6—7 ліст.; Краснеўскі Р. 50-гадовы шлях Янкі Купалы // Чырв. Бел. 1932. № 17; Яго ж. Што мы бярэм і ад чаго адмаўляемся ў Янкі Купалы: (Да 50-годдзя з дня нараджэння) // Звязда. 1932. 16, 18 жн.; Краўцова К. Песні Купалы ў сэрцы юначым // Наст. газ. 1972. 12 ліп.; Яго ж. У сэрцы народным // Там жа. 1979. 26 снеж.; Кроцікаў Л. Купалаўскі музей у Ляўках // Маг. праўда. 1977. 20 снеж.; Яго ж. Янка Купала ў Горках // Там жа. 1978. 20 мая; Крукаў І. Пра купалаўскі куточак // ЛіМ. 1981. 25 снеж.; Крукоўскі М. Любімы паэт // Чырв. змена. 1947. 28 чэрв.; Крупенька С. Устарэлая лексіка і яе стылістычнае выкарыстанне ў мове Янкі Купалы // Беларуская мова. Мн., 1981. Вып. 9; Крупеня Я. Паэма гневу і смутку // Вяч. Мінск. 1982. 30 вер.; Яго ж. Сустрэча магла быць лепшая // Звязда. 1972. 20 кастр.; Крупскі Т. Жыццё і песня // ЛіМ. 1946. 29 снеж.; Кручкоўскі Л. Вечна жывы // Там жа. 1962. 6 ліп.; Крывашэева Н. Матчына душа // Там жа. 1973. 8 сак.; Крыжаніўскі С. Сустрэча з Янкам Купалам: [Успаміны] // Полымя. 1982. № 7; Яго ж. Янка Купала ўвайшоў… // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Крылатае слова Купалы // Там жа. 1971. 25 чэрв.; Крыняк В. У музеі Янкі Купалы // Піянер Бел. 1947. 25 чэрв.; Крыскавец І. Наказ партызану // Маг. праўда. 1972. 7 ліп.; Крысько Ц. [Вітка В.], Ляховіч Т. Рыгор Шырма і яго ансамбль // Вольная праца. 1940. 13 кастр.; Крысько Ц. [Вітка В.], Розна А. Пясняр шчаслівай маладосці // Чырв. змена. 1936. 11 лют.; Кубка Ф. Янка Купала — беларускі будзіцель / Пер. А.Мажэйка // Маладосць. 1961. № 6; Кудзелька М. З цэлым народам гутарку весці // Голас Радзімы. 1972. № 29; Кудзелька Я. І песняй агністай дзівіце народы // ЛіМ. 1972. 6 кастр.; Кудравец А. Пра вечнае // Там жа. 1982. 29 кастр.; Кудраўцава Н. Бібліяграфія твораў Купалы // Наст. газ. 1950. 29 чэрв.; Яго ж. Пераклады твораў Янкі Купалы // ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Кудраўцаў І. Недапушчальная важданіна // Там жа. 1953. 28 сак.; Яго ж. Уладар беларускай песні // Беларусь. 1950. № 6; Яго ж. Я.Купала і братнія літаратуры // ЛіМ. 1957. 28 чэрв.; Кудраўцаў І., Васільеў Ю. Народ і Радзіма // Там жа. 1947. 1 мая; Кужалеў Л. Пясняр, дэмакрат, баец // Гомел. праўда. 1944. 28 чэрв.; Кузняцова К. Героі песняра на сцэне // Звязда. 1982. 20 крас.; Кузьміч М. Пуцявіны паэта // Віцеб. рабочы. 1982. 25 мая; Кузьміч У. Мы чытаем паэта // Вяч. Мінск. 1972. 6 ліп.; Кулакоў Ф. Дзе песні складаў Купала // Віцеб. рабочы. 1977. 7 ліп.; Кулакоўская А. На розным узроўні // Наст. газ. 1958. 14 кастр.; Кулакоўскі А. На ўсе наступныя часы // Звязда. 1979. 20 кастр.; Яго ж. Памяць усенародная неўміручая // ЛіМ. 1984. 25 мая; Кулеша П. [Дыла Я.]. Чалавек вялікага сэрца // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Кульгавеня Н. Пясняр шчасця народнага // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Куляшоў А. Цудоўныя песні // Куляшоў А. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1977. Т. 5; Куніцкі С. Сталін у беларускай паэзіі // ЛіМ. 1936. 7 ліст.; Куніцкі С., Галубок І. Творчасць Я.Купалы ў ацэнцы крытыкі // Там жа. 1935. 11 ліп.; Купава М. Настаўнікі — Скарына і Купала // Голас Радзімы. 1979. 5 крас.; Купала і Колас у беларускім адраджэнні // Бел. крыніца. 1932. 25 снеж.; Купала на Віцебшчыне // Віцеб. рабочы. 1962. 6 ліп.; Купала Я. і Колас Я. у Беластоцкім педінстытуце // ЛіМ. 1940. 26 кастр.; Купалава свята // Голас Радзімы. 1972. № 29; Купалавец. Я не магу маўчаць: Пісьмо з-за мяжы // Голас Радзімы. 1960. № 27; Купалаўскія дні // Беларускі каляндар. 1966. Беласток, 1965; Курбацкі Т. Біяграфія пісьменніка на ўроках літаратуры // Бальш. Пал. 1939. 29 жн.; Курбека І. Вялікі друг дзяцей // Бярозка. 1963. № 7; Яго ж. Гасцінны дом // Маладосць. 1960. № 7; Яго ж. Жыве тут сэрца паэта // Віцеб. рабочы. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Жыве тут сэрца песняра // Голас Радзімы. 1965. № 42; Яго ж. «З цэлым народам…» // Звязда. 1965. 19 вер.; Яго ж. Запрашэнне ў Музей // Маладосць. 1984. № 10; Яго ж. Словы любві і ўдзячнасці // ЛіМ. 1962. 20 крас.; Яго ж. Такой яе помню // Работніца і сялянка. 1981. № 12; Яго ж. У музеі народнага паэта // ЛіМ. 1958. 22 ліст.; Курбека І., Цвірка К. Героі паэмы трымаюць сцяг // Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; Кухараў С. Векапомнае рэха // Звязда. 1972. 7 ліп.; Яго ж. На дняпроўскай кручы: Нарыс // Маладосць. 1962. № 7; Яго ж. У Ляўках (Па купалаўскіх мясцінах) // Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Куцэнка В. Сродкамі мастацкага абагульнення // Звязда. 1974. 22 ліст.; Кучар А. Ад сэрца // ЛіМ. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Выдатны пясняр беларускага народа // Звязда. 1940. 17 кастр.; Яго ж. Выдатны пясняр сацыялістычнай эпохі // Наст. газ. 1951. 28 чэрв.; Яго ж. За рашучае выпраўленне памылак // ЛіМ. 1939. 9 лют.; Яго ж. Камсамольскае прывітанне // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Класік беларускай літаратуры // Там жа. 1946. 27 чэрв.; Яго ж. Народны паэт // Там жа. 1940. 1, 8 снеж.; Яго ж. Народныя паэты Беларусі // Звязда. 1939. 6 кастр.; Яго ж. Наша дружба навек непарушна // Наст. газ. 1951. 29 крас.; Яго ж. Палкі

савецкі патрыёт // Сав. селянін. 1947. 27 чэрв.; Я г о ж. Палымяны патрыёт Радзімы // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Я г о ж. Пясняр радаснага сацыялістычнага жыцця // Звязда. 1935. 11 снеж.; Я г о ж. Становішча і перспектывы развіцця беларускай савецкай паэзіі // Полымя рэвалюцыі. 1934. № 1; Я г о ж. Янка Купала // Кучар А. Аблічча часу. Мн., 1971; К ы н е в а П. З павагай да Беларусі / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Л. М. Творчым шляхам // Чырв. змена. 1930. 25 мая; Л. П. [Любецкі П.]. «Паўлінка» і «Пінская шляхта» // Сав. Бел. 1923. 30 ліст.; Л - о ў Р. Творы Я.Купалы на ўкраінскай мове // ЛіМ. 1937. 17 кастр.; Л а б а д а Л. У калгасе імя Янкі Купалы // Там жа. 1981. 24 крас.; Л а б о в і ч А. Глебаў Глеб Паўлавіч // Беларусь. 1982. № 4; Л а г о ў с к і Б. «Людзьмі звацца...» // Маг. праўда. 1983. 7 студз.; Л а з а р у к М. І з'явіцца новыя творы...: (Заўвагі аб мастацкай Купаліяне) // Лазарук М. Часу непадуладнае. Мн., 1981; Я г о ж. Купалазнаўства ў апошнія два дзесяцігоддзі; Дакастрычніцкая лірыка Я.Купалы // Семінарый. Мн., 1963; Я г о ж. «Магіла льва» як філасофская паэма // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982; Я г о ж. Паэмы Янкі Купалы // Лазарук М. Беларуская паэма ў другой палавіне XIX — пачатку XX стагоддзя. Мн., 1970; Я г о ж. Шлях народнага паэта: Да 80-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1962. № 2; Л а п і д у с Н. Гісторыя адной фатаграфіі // Вяч. Мінск. 1982. 25 чэрв.; Я г о ж. Інтэрв'ю 1936 года // Там жа. 1982. 30 чэрв.; Я г о ж. Янка Купала ў Пецярбурзе // Нар. асвета. 1982. № 6; Л а п і н с к е н е А. Пачатак працы // Полымя. 1985. № 12; Л а п і н с к е н е А., М а л ь д з і с А. Вільнюс // Беларусь. 1982. № 1; Л а р ч а н к а М. Вялікі пясняр роднай зямлі // Маг. праўда. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Гордасць народа // Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Горкаўскія традыцыі ў рэалізме Я.Купалы і Я.Коласа // Народныя песняры: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа. Мн., 1972; Я г о ж. Друг і настаўнік беларускіх пісьменнікаў // ЛіМ. 1951. 16 чэрв.; Я г о ж. Душа народа // Сав. Бел. 1943. 26 чэрв.; Я г о ж. Камсамольскі гарт юначы... // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. М.Горкі і культура беларускага народа // Максім Горкі і Беларусь. Мн., 1968; Я г о ж. Максім Горкі і Янка Купала // Наст. газ. 1953. 2 крас.; Я г о ж. На ўрачыстым пасяджэнні, прысвечаным 30-годдзю літ. дзейнасці Я.Купалы // Чырв. змена. 1940. 11 снеж.; Я г о ж. Народны паэт // ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Я г о ж. Наш Купала // Віцеб. рабочы. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Някрасаўскія матывы ў творчасці Я.Купалы і Я.Коласа // ЛіМ. 1938. 10 студз.; Я г о ж. Патрыятычная тэма ў творах Янкі Купалы // Полымя. 1945. № 7—8; Я г о ж. Паэт-патрыёт // Чырв. звязда. 1945. 1 ліп.; Я г о ж. Пясняр народа // Чырв. змена. 1941. 23 сак.; Я г о ж. Сатыра Я.Купалы // Звязда. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Свет яго ідэй // Вяч. Мінск. 1970. 8 студз.; Я г о ж. Т.Шаўчэнка і Я.Купала; Пушкін і беларуская паэзія; Лермантаў і беларуская літаратура; «Слова аб палку Ігаравым» і беларуская літаратура; Горкаўскія традыцыі ў рэалізме Купалы і Коласа // Ларчанка М. Літаратурнае пабрацімства славян. Мн., 1984; Я г о ж. Традыцыі вялікай рускай літаратуры ў творчасці Я.Купалы // Калг. праўда. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. Узаемаўзбагачэнне: Да пытання генезісу сацыялістычнага рэалізму ў беларускай літаратуры // Ларчанка М. Жывая спадчына. Мн., 1977; Я г о ж. Янка Купала // Піянер Бел. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Янка Купала — вялікі асветнік // Беларусь. 1945. № 6; Я г о ж. Янка Купала і беларуская паэзія // Там жа. 1951. № 6; Я г о ж. Янка Купала і Максім Горкі // Там жа. 1952. № 6; Я г о ж. Янка Купала і Тарас Шаўчэнка // Полымя. 1953. № 6; Я г о ж. Янка Купала і традыцыі рускай класічнай літаратуры // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Л а ў ш у к С. Лёс купалаўскай «Паўлінкі» // Голас Радзімы. 1976. 29 ліп.; Я г о ж. Станаўленне беларускай савецкай драматургіі (20-я — пач. 30-х гг.). Мн., 1984; Л а х у ц і А. Як нам не радавацца // Звязда. 1935. 12 снеж.; Л а ш ч ы н і н а З. На зямлі Купалы // ЛіМ. 1979. 27 ліп.; Л е б е д з е ў А. Дзве сустрэчы // Чырв. змена. 1972. 6 ліп.; Л е г у т э Э. Вядзе белая сцяжынка палатна // Полымя. 1982. № 6; Л е й т м а н Ф. Імя, якое натхняе // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Л е м ц ю г о в а В. Кукавала зязюля: Жаночыя вобразы ў творчасці Янкі Купалы // Работніца і сялянка. 1962. № 6; Л е н с у А. Дакастрычніцкая творчасць Купалы і Някрасаў // Полымя. 1971. № 12; Я г о ж. З чым нельга пагадзіцца // ЛіМ. 1963. 26 крас.; Я г о ж. «Раскіданае гняздо» Я.Купалы: (Да пытання аб жанры п'есы) // Полымя. 1956. № 9; Я г о ж. Янка Купала і творчасць Тараса Шаўчэнкі // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982; Л е п е ш а ў І. Мова і ідэйная накіраванасць верша // Наст. газ. 1981. 7 студз.; Л е ў ч у к В. З Ядвігай Раманоўскай пра яе роднага дзядзьку // Ніва. 1971. 18 ліп.; Л е ц к а Я. «Выше знамя борьбы за свободу и независимость» // Беларусь. 1982. № 2; Я г о ж. На трывалым грунце класікі // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1974. № 1; Л і с А. «Беларускае выдавецкае таварыства» // Беларусь. 1981. № 11; Я г о ж. Віленскае выдавецтва Б.Клецкіна // Там жа. 1982. № 1; Я г о ж. Грыневіч Антон // Там жа. 1982. № 4; Я г о ж. Драздовіч Язэп Нарцызавіч // Там жа. 1982. № 5; Я г о ж. З песеннай кайстры // Дзень паэзіі-80. Мн., 1980; Л і т в і н а ў Р. Вершы Янкі Купалы для дзяцей // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Я г о ж. На мовах братніх народаў // Чырв. змена. 1972. 9 ліп.; Я г о ж. У Купалавых перакладах // Наст. газ. 1983. 12 студз.; Я г о ж. Фальклорныя вытокі паэзіі Янкі Купалы для дзяцей // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Л і х а д з і е ў с к і С. Любоў арлянят // ЛіМ. 1962. 1 чэрв.; Л і я к у м о в і ч Ц. Аб перакладзе твораў Янкі Купалы на рускую мову // Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1980. № 2; Я г о ж. «Вось ён, глядзіце, Янка Купала» // ЛіМ. 1978. 20 студз.; Я г о ж. Ён перакладаў Купалу // Там жа. 1978. 16 чэрв.; Я г о ж. З братняю павагаю // Полымя. 1968. № 4; Я г о ж. Заклік да змагання, заклік да перамогі // Беларуская літаратура. Мн., 1985. Вып. 13; Я г о ж. Згуртаванне: Старонкі ўспамінаў // Маладосць. 1984. № 9; Я г о ж. Здымак нагадаў // ЛіМ. 1974. 9 жн.; Я г о ж. Красамоўная і суровая песня // Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8; Я г о ж. Купала перакладае Някрасава // Маладосць. 1972. № 7; Я г о ж. Лермантаўскія матывы ў ранняй лірыцы Янкі Купалы (1904—1907) // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Я г о ж. Лірыка Янкі Купалы ў перакладзе Андрэя Малышкі // Матэрыялы першай навуковай канферэнцыі па вывучэнню беларуска-украінскіх літаратурных і фальклорных сувязей. Гомель, 1969; Я г о ж. Луначарскі пра Купалу // Беларусь. 1976. № 6; Я г о ж. Мовою братэрства: Удасканальваць пераклады паэзіі Я.Купалы на рускую мову // ЛіМ. 1972. 26 мая; Я г о ж. На паклон да народных паэтаў // Там жа. 1971. 10 вер.; Я г о ж. Над купалаўскім радком // Полымя. 1972. № 6; Я г о ж. Паглыбляючыся ў свет Купалы // Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Я г о ж. Паэзія сяброўства // Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Першае знаёмства // ЛіМ. 1981. 16 кастр.; Я г о ж. Побач з крылом буравесніка // Звязда. 1982. 29 студз.; Я г о ж. Стагналі таполі, стагналі бярозы... // ЛіМ. 1975. 31 кастр.; Я г о ж. У лучнасці братняй // Беларуская літаратура. Мн., 1983. Вып. 11; Я г о ж. У сугучнасці з купалаўскім словам // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Я г о ж. Школа імя Янкі Купалы // Звязда. 1969. 23 ліст.; Я г о ж. Янка Купала і Валерый Брусаў // Беларуская літаратура. Мн., 1978. Вып. 6; Л о й к а А. Адам Міцкевіч і беларуская літаратура. Мн., 1959. С. 103—108, 119—122, 125; Я г о ж. Аўтабіяграфізм лірыкі Янкі Купалы // Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Я г о ж. Беларускай песні валадар: Фальклорныя традыцыі ў лірыцы Янкі Купалы // Маладосць. 1960. № 2; Я г о ж. Беларуская паэзія пачатку XX стагоддзя: Некаторыя заканамернасці і асаблівасці. Мн., 1972. С. 7—33, 35—45, 58—86, 139—145, 187—193, 212—214, 236—239; Я г о ж. Драматургія

Янкі Купалы / / Ніва. 1962. 17 чэрв.; Я г о ж. Жыццёвы шлях Янкі Купалы... / / Гаўрошы Брэсцкай крэпасці. Мн., 1984; Я г о ж. Зачараваная кветка / / ЛіМ. 1981. 18 снеж.; Я г о ж. Каля вытокаў / / Народныя песняры. Мн., 1972; Я г о ж. Маё адкрыццё песняра / / Вяч. Мінск. 1981. 10 ліст.; Я г о ж. Папараць і лілея / / Работніца і сялянка. 1972. № 6; Я г о ж. Паэтавы зямля і неба / / Звязда. 1983. 27 жн.; Я г о ж. Паэтыка лірыкі Янкі Купалы / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1973. № 1; Я г о ж. «Праўдзе служыць кожны з нас...» / / Там жа. 1982. № 1; Я г о ж. Пясняр маладой Беларусі / / Песні беларускайваладар. Мн., 1981; Я г о ж. Янка Купала (1882—1942) / / Лойка А. Гісторыя беларускай літаратуры. Дакастрычніцкі перыяд. Мн., 1980. Ч. 2; Л о с ь Е. Пачатак / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Л у б к і ў с к і Р. Крылаты вобраз / / Звязда. 1982. 7 ліп.; Л у ж а н і н М. Купала, чэрвень 1941: Фрагменты з дзённіка / / Беларусь. 1972. № 7; Я г о ж. Ленінскія старонкі ў Янкі Купалы; Уладар песні; Вялікае дзіва / / Лужанін М. З ранку да вечара. Мн., 1978; Я г о ж. Нясталыя разважанні аб сталасці / / ЛіМ. 1947. 16 жн.; Я г о ж. «Паўлінка» і яе вытлумачэнне ў тэатры; Праўда, подзвіг, паэзія / / Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 4; Я г о ж. Подзвіг паэта / / ЛіМ. 1951. 30 чэрв.; Я г о ж. Праца паэта / / Полымя. 1951. № 10; Я г о ж. Свет Купалы / / ЛіМ. 1966. 7 чэрв.; Я г о ж. Свет харастаа і працы; Шляхам жыцця; Праца паэта; «Паўлінка» і яе вытлумачэнне ў тэатры / / Лужанін М. Вачыма часу. Мн., 1964; Я г о ж. Сярэдзіна лета... / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Уладар беларускае песні: [Да вывучэння паэтыкі Янкі Купалы] / / Там жа. 1947. 28 чэрв.; Я г о ж. Шляхам жыцця / / Лужанін М. Зб. тв.: У 3 т. Мн., 1970. Т. 3; Л у к а ш э в і ч В. Пясняр беларускага народа / / Чырв. звязда. 1956. 6 ліп.; 1957. 7 ліп.; Л у н а ч а р с к і А. Выказванне пра Янку Купалу / / Полымя. 1982. № 6; Л у ц э в і ч У. Дружба двух пісьменнікаў / / Піянер Бел. 1946. 30 кастр.; Я г о ж. Літаратурны музей Янкі Купалы / / Блакнот агітатара. 1953. № 12; Я г о ж. Любімыя пісьменнікі Янкі Купалы: З успамінаў / / Піянер Бел. 1945. 28 чэрв.; Я г о ж. Ляўкі / / ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. Музей Янкі Купалы / / Там жа. 1946. 29 чэрв.; Я г о ж. Новыя матэрыялы пра Янку Купалу / / Там жа. 1959. 30 мая; Я г о ж. Новыя тэксты Янкі Купалы / / Там жа. 1948. 26 чэрв.; Я г о ж. Пра Янку Купалу / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел». 1943. № 3; Я г о ж. Шчырая дружба / / Піянер Бел. 1952. 20 ліст.; Я г о ж. Янка Купала — пясняр дружбы народаў / / Беларусь. 1947. № 3; Я г о ж. Янка Купала ў Вільні / / Там жа. 1945. № 6; Л у ч а н о к І. Інтэрв'ю Братушэнка Святланы. Спадчына / / Полымя. 1982. № 7; Л ы н ь к о ў М. Адвечная песня / / Беларусь. 1946. № 2; Я г о ж. Выдатны паэт беларускага народа / / Сялян. газ. 1947. 28 чэрв.; Я г о ж. З імем Сталіна ў сэрцы / / Бальш. Пал. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Летапіс эпохі, усмешка паэта; На доўгія вякі / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1985. Т. 7; Я г о ж. Літаратура народа / / Альманах 2. Мн., 1945; Я г о ж. Мы пераможам / / Беларусь. М., 1943, альманах першы; Я г о ж. На доўгія вякі / / Полымя. 1972. № 7; На радасць народа / / Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Наперад, у светлае заўтра / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Народны паэт / / Купала Я. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1961. Т. 1; Я г о ж. Наша гордасць / / ЛіМ. 1941. 22 сак.; Я г о ж. Незабыўныя сустрэчы: Успаміны / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Памяці найвялікшага паэта / / Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1943. № 3; Я г о ж. Памяць захоўвае дарагое аблічча / / Вяч. Мінск. 1972. 6 ліп.; Я г о ж. Паэт і настаўнік / / ЛіМ. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Пясняр маладосці / / Звязда. 1940. 8 снеж.; Слова паэта / / ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. У тыя незабыўныя дні: Нарыс / / Там жа. 1974. 30 жн.; Я г о ж. Янка Купала; Янка Купала; Памяці найвялікшага паэта; Адвечная песня; Янка Купала / / Лынькоў М. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1984. Т. 6; Л ы н ь к о ў М., А л е к с а н д р о в і ч А., Г у р с к і І. Народнаму паэту рэспублікі Янку Купалу / / ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Л ы с е н к а А. Сучасны беларускі нарыс. Мн., 1978. С. 22—24; Л ь в о в і ч Я. Літаратурны музей народнага паэта / / Віцеб. рабочы. 1962. 23 чэрв.; Гомел. праўда. 1962. 13 чэрв.; Л ь в о ў В. Вялікі пясняр беларускага народа / / Віцеб. рабочы. 1949. 29 чэрв.; Л ю б е н а ў Л. Беларуская паэзія ў маім жыцці / / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Л ю б е ц к і П. Спадчына Я.Купалы / / Адраджэнне. 1922. № 1; Л ю б і м ы паэт беларускага народа / / ЛіМ. 1960. 5 сак.; Л ю б і м ы пясняр / / Гомел. праўда. 1940. 10 снеж.; Л ю г о ў с к і Б. Вера ў сілы народа / / Віцеб. рабочы. 1940. 8 снеж.; Л я в і ц і н М. Смаленскія клопаты Янкі Купалы / / ЛіМ. 1985. 28 чэрв.; Я г о ж. Спадчына каштоўная / / Чырв. змена. 1974. 14 крас.; Л я в о н а в а П. Міжпрадметныя сувязі ў навучанні і выхаванні школьнікаў на ўроках літаратуры / / Адзінства выхавання і навучання на ўроках літаратуры. Мн., 1982; Л я л ь к о Х. Адзін верш Янкі Купалы / / ЛіМ. 1979. 16 ліст.; Я г о ж. Дом песняра / / Там жа. 1980. 19 вер.; Я г о ж. Свята Купалавай песні / / Там жа. 1979. 15 чэрв.; Л я н д р э с І. М.А.Някрасаў і Янка Купала / / Полымя рэвалюцыі. 1940. № 12; Я г о ж. Перавыданне літаратурнай спадчыны / / ЛіМ. 1940. 23 ліп.; Я г о ж. «Раскіданае гняздо» / / Там жа. 1940. 12 кастр.; Я г о ж. У кіпцюрах цэнзуры / / Там жа. 1941. 1 лют.; Л я п і ч Р. Песні будаўніцтва / / Полымя рэвалюцыі. 1937. № 9—10; Л я п с н о н і с А. Быў 1935 год... / Пер. з літ. / / Там жа. 1972. 7 ліп.; Л я ш к е в і ч А. Пераклады вершаў Янкі Купалы на польскую мову / / Беларускі каляндар. Беласток, 1981; Л я ш у к В. ...І пафас творчасці адчуць / / Наст. газ. 1982. 17 ліст.; Я г о ж. «Я адплаціў народу, чым моц мая магла...» / / Ляшук В. Урокі пазакласнага чытання: IV—VII класы. Мн., 1984; М. А. Янка Купала — вялікі прыяцель польскай літаратуры / / Ніва. 1956. 15 ліп.; М. К. [Карпачоў М.]. 30 год літаратурнай дзейнасці народнага паэта Янкі Купалы / / Камуніст. 1935. 28 мая; М. К. Янка Купала ў Заходняй Беларусі / / Сав. Бел. 1927. 9 кастр.; М - а. Янка Купала ў крывым люстры / / Калоссе. 1938. № 2; М а г а р а м а ў Н. Беларусь мая — папараць-кветка / / ЛіМ. 1976. 1 студз.; М а ж э й к а А. «Горад прыгожы, горад цудоўны...» / / Там жа. 1978. 28 ліп.; Я г о ж. Дружба паэтаў / / Там жа. 1962. 24 ліп.; Я г о ж. Не ведаючы дзяржаўных межаў / / Там жа. 1962. 10 ліп.; Я г о ж. Сведчанне творчай дружбы / / Там жа. 1964. 25 жн.; Я г о ж. Трэба нам песень шчырых і чулых... / / Там жа. 1974. 30 жн.; М а ж э й к а А., М а р ц і н о в і ч А. ...Ка мне ў госці з прывітаннем шчырым...: Рэпартаж / / Там жа. 1975. 11 ліп.; М а ж э й к а А., Ф а к т а р о в і ч Д. З гісторыі чэшска-беларускіх літаратурных сувязяў / / Полымя. 1957. № 1; М а з а л ь к о ў Я. Гордасць беларускага народа / / Беларусь. 1946. № 5—6; Я г о ж. Песні будаўніцтву / / Там жа. 1947. № 6; Я г о ж. Пясняр сацыялістычнай Беларусі / / Полымя. 1949. № 6; Я г о ж. Янка Купала / / Віцеб. рабочы. 1941. 19 сак.; Я г о ж. Янка Купала ў дні Айчыннай вайны / / Полымя. 1948. № 2; М а й с е й ч ы к А. Вадзвіль / / Беларусь. 1982. № 1; Я г о ж. Вывучэнне паэмы Я.Купалы «Тарасова доля» ў школе / / Беларуская літаратура. Мн., 1979. Вып. 7; Я г о ж. Народнасць і светапогляд пісьменніка / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1965. № 4; Я г о ж. «Раскіданае гняздо» Я.Купалы / / Наст. газ. 1969. 22 студз.; Я г о ж. Янка Купала і пытанні народнасці беларускай літаратуры 20-х гадоў / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; М а й с т р ы выяўленчага мастацтва — да 70-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы / / Наст. газ. 1952. 29 мая; М а й х р о в і ч А. Грамадска-палітычныя погляды Янкі Купалы / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 3; М а й х р о в і ч С. Вусная народная паэзія і творчасць Янкі Купалы і Якуба Коласа / / Віцеб. рабочы. 1972. 6 чэрв.; Я г о ж. З вытокаў народнай мудрасці / / Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Я г о ж. Нарысы беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Мн., 1959. С. 234—238; Я г о ж. Фальклор і творчасць Янкі Купалы / / Нар. асвета. 1964. № 10; Я г о ж. Фальклор: Яго матывы і вобразы / / Наст. газ. 1972. 31 мая; Я г о ж. Хараство перакладчыцкага майстэрства / / Там жа. 1963. 30 ліст.; М а к а р э в і ч А. Векавечная дружба / / Маг. праўда. 1957. 28 чэрв.; Я г о ж. Вусная народная творчасць у дарэва-

люцыйнай паэзіі Янкі Купалы // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Я г о ж. Вялікі народны паэт // Маг. праўда. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Купалаўскія традыцыі ў беларускай паэзіі // Звязда. 1967. 7 ліп.; Я г о ж. Магіла льва // Маг. праўда. 1967. 20 вер.; Я г о ж. Народны пясняр // Там жа. 1957. 6 ліп.; Я г о ж. Першая руская рэвалюцыя і беларуская літаратура // Полымя. 1955. № 12; Я г о ж. Пясняр сацыялістычнай явы // Маг. праўда. 1967. 7 ліп.; Я г о ж. Уладар народных думак і песень // Беларусь. 1957. № 7; Я г о ж. Янка Купала // Беларуская дзіцячая літаратура. 2 выд., дапрац. і дап. Мн., 1980; М а к с і м Танк і традыцыі Янкі Купалы // ЛіМ. 1982. 17 вер.; М а л а ж а й Г., Д з я м і д а в а М. Купалава слова ў кантэксце: (Спробы лінгвааналізу верша «Як я полем іду...») // Слова, фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1982; М а л а ш к е в і ч С. З берагоў вялікай Волгі // Вяч. Мінск. 1984. 9 кастр.; Я г о ж. Кліч з Волгі // Звязда. 1984. 8 ліп.; Я г о ж. «Клічу вас я на пабеду...» // Голас Радзімы. 1985. 18 ліп.; Я г о ж. На свеце шчасце ўвекавечыць // Вяч. Мінск. 1985. 9 ліп.; Я г о ж. Помнік Купалу на Волзе // Наст. газ. 1984. 7 ліп.; М а л і н і н а Л. Да характарыстыкі перакладчыцкага метаду Я.Купалы // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1973. Вып. 1; М а л ч а н а ў П. Дваццаць год // Віцеб. рабочы. 1947. 5 студз.; Я г о ж. Купала і Колас у маім жыцці: Старонкі ўспамінаў // ЛіМ. 1972. 21 крас.; Я г о ж. Чалавек добрай душы // Маладосць. 1962. № 7; Я г о ж. Сустрэчы: Янка Купала ў маім жыцці // Літ. зап. В.Галавача // Полымя. 1982. № 10; М а л ь д з і с А. Англійскі дзённік // Полымя. 1985. № 12; Я г о ж. Гіра Людас // Беларусь. 1982. № 4; Я г о ж. Сляды часу // ЛіМ. 1981. 9 кастр.; Я г о ж. Спіс памятных мясцін у БССР, звязаных з жыццём і творчасцю Я.Купалы і Я.Коласа, а таксама аб'ектаў, якім прысвоена іх імя // Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1981. № 3, 4; 1982. № 1, 2; Я г о ж. Творчыя ўзаемасувязі беларускай і літоўскай літаратур у савецкі час // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970. С. 93—100, 101—102, 118—120; М а л ю ш ы н а В. Пра Янку Купалу — украінцам // ЛіМ. 1981. 12 чэрв.; М а р к а ў ц а ў І. Неўміручае слова народнага паэта // Палес. праўда. 1952. 6 ліп.; М а р о з Д. Вершы гучаць на розных мовах // Вяч. Мінск. 1982. 25 чэрв.; Я г о ж. Пачулі голас «Жалейкі» // Там жа. 1982. 2 ліп.; М а р о з І. Ад шчырага сэрца // Гомел. праўда. 1952. 19 ліст.; М а р т ы н а в а Э. Беларуска-ўкраінскі паэтычны ўзаемапераклад. Мн., 1973. С. 39—40, 91—93, 122—142; Я г о ж. Некаторыя рысы блізкасці і своеасаблівасці развіцця беларускай і ўкраінскай літаратур пачатку XX ст. // Старонкі літаратурных сувязей. Мн., 1970. С. 170—182; Я г о ж. Украінская паэтычная купаліяна // Полымя. 1983. № 6; М а р т ы н а ў В. Грані дружбы // ЛіМ. 1974. 5 снеж.; М а р у к У. Песнярам роднай зямлі // Звязда. 1982. 31 кастр.; М а р х е л ь У. «Доля» // Беларусь. 1982. № 5; Я г о ж. Лірнік вясковы: Сыракомля ў беларуска-польскім літаратурным узаемадзеянні. Мн., 1983. С. 164—166, 176—182; Я г о ж. Уступнае слова да вершаў Янкі Купалы на польскай мове // Полымя. 1982. № 6; М а р ц і н о в і ч А. Для думак прастор, для сэрца натхненне // Беларусь. 1982. № 9; Я г о ж. «...З вечнасцю славай Купалы звязана» // ЛіМ. 1981. 1 мая; Я г о ж. «І як тут не смяяцца...» // Чырв. змена. 1972. 6 ліп.; Я г о ж. Імені вялікага песняра // Сав. селянін.1947. 29 чэрв.; Я г о ж. «...Паліце Купалля агні!» // ЛіМ. 1982. 9 крас.; Я г о ж. Старонка родная // Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1982. № 3; Я г о ж. Там, дзе белы ручай... // ЛіМ. 1981. 13 ліст.; Я г о ж. Тры дарогі, што ў вечнасць вядуць... // Родная прырода. 1982. № 3; Я г о ж. «...Тут бачу свой край...» // Беларусь. 1982. № 3; Я г о ж. Янка Купала — пясняр калгаснага жыцця // Калг. праўда. 1952. 29 чэрв.; М а р ц і н о в і ч П. Хвалюючыя спатканні // Вяч. Мінск. 1972. 6 ліп.; М а р ч у к Г. На шляху да самастойнасці // ЛіМ. 1973. 27 крас.; М а р ч ы х і н В. Свята на радзіме паэта // Сял. газ. 1947. 27 ліст.; М а р ш а к С. [Выказванне пра Янку Купалу] // Полымя. 1982. № 6; М а с э н к а Т. Слова пра Янку Купалу // Полымя. 1952. № 6; Я г о ж. Як стваралася песня // Звязда. 1962. 5 ліп.; М а т у з я в і ч у с Э. Як дыханне беларускай зямлі // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; М а т у с е в і ч А. Гэта ж наш Купала: Успаміны // Полымя. 1982. № 7; Я г о ж. Лысагорцы: (З паездкі па Беларусі) // Бел. вёска. 1926. 26 вер.; Я г о ж. Над ракой Арэсай: (Купалаўскія месцы) // Звязда. 1952. 8 ліп.; Я г о ж. Па купалаўскіх мясцінах // Звязда. 1957. 13 ліп.; М а т э в у ш а ў В. Заўсёды з намі // За Радзіму. 1952. 6 ліп.; Я г о ж. Слова любві і ўдзячнасці // Там жа. 1949. 11 снеж.; М а т э в у ш а ў В., У с і к а ў Я. Вялікі пясняр // Там жа. 1950. 28 чэрв.; М а т э р ы я л ы для слоўніка мовы Янкі Купалы // Беларуская мова. Мн., 1982. Вып. 10; М а т э р ы я л ы пра Янку Купалу ў замежным друку // ЛіМ. 1957. 21 вер.; М а ц я в і ч у с Ю. Ён блізкі і дарагі нам / Пер. з літ. // Звязда. 1982. 7 ліп.; М а ш а р а М. Незабыўныя сустрэчы // Маладосць. 1971. № 7; Я г о ж. Сустрэчы з Янкам Купалам // Полымя. 1961. № 7; Я г о ж. Успаміны аб вялікім песняру // Віцеб. рабочы. 1961. 9 ліп.; М а ш а р а М., К а л а ч ы н с к і М. І Вязынка не тая, і вязынцы не тыя // Сял. газ. 1949. 2 ліст.; М а ш к о В. Метадычная распрацоўка верша Я.Купалы «Град» // Сав. школа. 1953. № 5; М е л ь н і к а ў Г., Р а з і н с к і Г. «Паўлінка» // Гомел. праўда. 1953. 11 студз.; М і к і т э н к а І. Вялікія заслугі паэта перад сваім народам // Звязда. 1935. 14 снеж.; М і к о л а Я. Беларуская вечарынка ў Радашковічах // Н.н. 1913. 5 вер.; М і к у л і ч Б. Янка Купала і рускія паэты // ЛіМ. 1935. 11 снеж.; М і к у л і ч Б., Б л і с ц і н а ў М. і і н ш. Вітаем народнага паэта рэспублікі // Чырв. змена. 1932. 10 вер.; М і н к і н З. Маё ўражанне: Водгук чытача // ЛіМ. 1934. 12 крас.; М і р а ч ы ц к а я А. У музеі вялікага паэта // Чырв. змена. 1962. 27 сак.; М і р а ч ы ц к і Л. На зямлі чэхаў і славакаў // Там жа. 1972. 6 ліп.; М і с к о С. Пралог вялікага шляху // Звязда. 1972. 11 жн.; М і с к о Я. Яго песні натхнялі нас // Чырв. звязда. 1948. 29 чэрв.; М і с ю ч э н к а З. Памяці Янкі Купалы // ЛіМ. 1962. 13 крас.; М і т р а х о в і ч С. Вечная маладосць // Наст. газ. 1972. 5 ліп.; Я г о ж. Вялікі пясняр зямлі беларускай // Чырв. змена. 1957. 7 ліп.; М і т р а х о в і ч С., Б а б о ў Ф. Друг моладзі // Там жа. 1962. 5 ліп.; М і х а й л а в а І. Месцы памятныя, родныя... // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; М і х а й л о ў с к і С. Янка Купала ў сваіх выбаршчыкаў // Чырв. звязда. 1940. 14 сак.; М і х а л а п Я. Бессмяротная творчасць // Гомел. праўда. 1957. 6 ліп.; Я г о ж. Верны сын беларускага народа // Гродзен. праўда. 1947. 28 чэрв.; Я г о ж. З невычэрпных скарбаў // ЛіМ. 1952. 2 ліп.; Я г о ж. Янка Купала // Гродзен. праўда. 1949. 20 чэрв.; М і х а л ю т а І. 700 сустрэч з «Паўлінкай» // Мін. праўда. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Янка Купала і тэатр // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; М і ц к е в і ч Б. Слава яго ідзе па свеце; Янка Купала і сусветная літаратура // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; М і ц к е в і ч Е. Звонкая сіла слова // Вяч. Мінск. 1982. 25 лют.; М і ц к е в і ч У., П р о т ч а н к а В. Вывучэнне творчасці Я.Купалы ў VIII класе // Наст. газ. 1972. 8 ліп.; М і ц ь к а в е ц Л. Вучні пішуць сачыненне... // Маг. праўда. 1972. 10 чэрв.; М і ш ч а н ч у к М. Пошук ісцін адвечных... // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Я г о ж. Прага пошукаў // ЛіМ. 1977. 16 вер.; Я г о ж. Я:нка Купала і рускі рамантызм // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982; М о д з і н Э. «Я сяўбу там бачыў, палеткі абходзіў...» // Мін. праўда. 1972. 7 ліп.; М у р а в е й к а І. Над ракой Арэсай // Калг. праўда. 1952. 6 ліп.; М у р а т а ў В. Урачыстасць у Араў-парку: На зямлі ЗША ўстаноўлен помнік Я.Купалу // Голас Радзімы. 1973. № 32; М у р а т а ў І. Сёй-той з маіх украінскіх калег... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; М у р о г У. Яму ў вякі ісці // Звязда. 1982. 16 чэрв.; М у ш ы н с к а я Т. «Песню стварыці ясну, як неба...» // ЛіМ. 1981. 4 вер.; Я г о ж. Словам Купалы натхнёныя // Чырв. змена. 1982. 7 снеж.; М у ш ы н с к і М. Ад задумы да здзяйснення. Мн., 1965. С. 92—95; Я г о ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады). Мн.,

1975. С. 68—69, 85—87; Я г о ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 50-х гадоў. Мн., 1985. С. 18—20, 240—241, 245—248, 286—289; Я г о ж. Максім Багдановіч — крытык і гісторык літаратуры / / Полымя. 1985. № 9; М ы л ь ц а ў М. Створана да юбілею / / Голас Радзімы. 1972. № 29; М э й У. «Купала, блізкі майму сэрцу...»: Інтэрв'ю / / ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Я г о ж. Скарбніца паэзіі / / Там жа. 1972. 3 ліст.; М я д з ё л к а П. Сцежкамі жыцця. Мн., 1974. С. 24, 50—62, 91—93; Я г о ж. Фактычныя папраўкі / / ЛіМ. 1959. 18 крас.; М я ж э в і ч У. Кветкі для Купалы / / Там жа. 1980. 5 снеж.; М я т л і ц к і М. У Ляўкі да Купалы: Рэпартаж / / Там жа. 1977. 11 ліст.; Я г о ж. Энцыклапедыя «Янка Купала» / / Там жа. 1981. 20 лют.; Н. 15-гадовы юбілей Янкі Купалы / / Незалежная думка. 1920. 8 чэрв.; Н.З., І в а ш ы н Я. Ушанаванне юбілею Янкі Купалы / / Сав. Бел. 1925. 19 чэрв.; Н а а п е т а й ім зямлі: Адкрыццё помніка вялікаму паэту ў Мінску / / ЛіМ: 1972. 14 ліп.; Н а р а д з і м е Я.Купалы: (З дзённіка юных падарожнікаў) / / Бярозка. 1952. № 6; Н а с ц е ж к а х тых, што помняць яго крокі: Рэпартаж / / ЛіМ. 1973. 13 ліп.; Н а ю б і л е й н ы м вечары Янкі Купалы / / Сав. Бел. 1932. 13 вер.; Н а в і н а А. Адраджэнская беларуская літаратура / / Sygnały (Lwów). 1939. 15 sierp.; Я г о ж. Жыдоўскае пытанне ў беларускай літаратуры / / Наша думка. 1921. 27 мая; Я г о ж. Крытычныя моманты ў жыцці Купалы і Коласа (паводле іх твораў) / / Новая варта. 1932. № 2; 1934. № 3; Я г о ж. Напевы ліры Янкі Купалы : Публічная лекцыя / / Адбітае жыццё: Лекцыі і стацці з беларускае адраджэнскае літаратуры. Вільня, 1929. Кн. 1; Я г о ж. Нашы песняры / / Гоман. 1917. 16 мая; Я г о ж. Ян Луцэвіч — Янка Купала (1882—25.VI-1932) / / Бел. звон. 1932. 30 ліп.; Я г о ж. Янка Купала / / Навіна А. Нашы песняры. Вільня, 1918; Я г о ж. Янка Купала як прарок адраджэння / / Бел. звон. 1932. 11, 19, 27 жн., 13 вер.; Н а в і ц к і А. Вывучэнне творчасці Я.Купалы ў 8-м класе / / Нар. асвета. 1968. № 11; Н а в у м е н к а І. «Ад прадзедаў, спакон вякоў...» / / Узроўні фальклорных уплываў. Мн., 1982; Я г о ж. Вялікі народны паэт / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Вялікі песняр Беларусі / / Звязда. 1982. 7 ліп.; Я г о ж. З магутных вытокаў / / Полымя. 1982. № 10; Я г о ж. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978. С. 34—36, 60—70; Я г о ж. Ляўкоўскія вершы / / Полымя. 1967. № 4; Я г о ж. Максім Горкі і Янка Купала / / М.Горький и вопросы литературы. Мн., 1968; Я г о ж. Матывы дарэвалюцыйнай лірыкі Янкі Купалы / / Нар. асвета. 1967. № 6; Я г о ж. На подступах да рабочай тэмы / / Полымя. 1977. № 2; Я г о ж. Народны пясняр / / Калг. праўда. 1957. 7 ліп.; Я г о ж. Наш Купала / / Навуменка І. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1984. Т. 6; Я г о ж. Наш Купала: Сёння — 85 гадоў з дня нараджэння вялікага песняра Беларусі / / ЛіМ. 1967. 7 ліп.; Я г о ж. Неба высокага ідэалу / / Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978; Я г о ж. Перачытваючы Купалу / / Навуменка І. Кніга адкрывае свет. Мн., 1978; Я г о ж. Публіцыстычная лірыка Купалы / / Полымя. 1982. 6; Я г о ж. Пясняр народа / / Чырв. змена. 1955. 31 мая; Я г о ж. Пясняр савецкай явы / / Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1972. № 5; Я г о ж. Якуб Колас: Духоўны воблік героя. Мн., 1968. С. 7—9, 84—85; Я г о ж. Янка Купала — вялікі нацыянальны паэт беларускага народа / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 3; Н а в у м о в і ч У. Духоўны бацька «Маладняка»: Янка Купала і «Маладняк» / / Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Я г о ж. З клопатам аб маладой змене / / Народныя песняры. Мн., 1972; Я г о ж. Запрашаем у Вязынку! / / ЛіМ. 1982. 14 мая; Я г о ж. Поплеч з арлянятамі / / Маладосць. 1981. № 10; Я г о ж. Творчая спадчына Янкі Купалы і Якуба Коласа і развіццё славянскіх моў і літаратур / / Веснік БДУ. Сер. 4. 1983. № 1; Н а г н і б е д а М. Мужнасць дабрыні / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Янка Купала... / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Н а д т в о р а м і Купалы / / Ніва. 1972. 16 ліп.; Н а л і б о ц к і З. Курган векавечны... / / ЛіМ. 1962. 10 ліп.; Н а л і в а й к а А. Пісьменнікі пра Янку Купалу; Творчасць Янкі Купалы савецкага часу; Янка Купала і ўсходнеславянскія літаратуры; Асноўныя выданні твораў Я.Купалы; Асноўныя дапаможнікі па семінарыю / / Семінарый. Мн., 1963; Я г о ж. Янка Купала / / Налівайка А. Беларуская савецкая літаратура. Мн., 1979; Н а л і в а й к а А., Б у р э й к а Т. Беларуская літаратура. Мн., 1971. С. 67—92, 147—156; Н а л і в а й к а Л. Мастакі Беларусі — яе песнярам / / ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Н а м засталася спадчына / / Там жа. 1982. 9 ліп.; Н а р о д ушаноўвае сваіх песняроў / / Там жа. 1962. 23 сак.; Н а р о д н ы паэт / / Бярозка. 1945. № 2—3; Н а р о д н ы паэт / / Звязда. 1935. 11 снеж.; Н а р о д н ы паэт / / ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Н а р о д н ы паэт: 50-годдзе народнага паэта БССР Янкі Купалы / / Звязда. 1932. 10 вер.; Н а р о д н ы пясняр / / Піянер Бел. 1950. 28 чэрв.; Н а р о д н ы пясняр Беларусі: Да 75-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы / / Бярозка. 1957. № 7; «Н а с т а ў н і к а м быў беларускі абшар...» / / Піянер Бел. 1982. 24 чэрв.; Н а с ц е н к а З. Гусляр з Віленшчыны / / ЛіМ. 1974. 1 ліст.; Н а ш сучаснік — Купала: Рэпартаж / / Там жа. 1978. 16 чэрв.; Н а ш Янка Купала / / Звязда. 1940. 8 снеж.; Н а ш ы пісьменнікі ў Празе чэшскай / / Сав. Бел. 1927. 16 кастр.; Н е з д з е р а ў Ю. Жыве чалавечая памяць / / Маг. праўда. 1981. 23 мая; Н е з н а к о м а ў П. Маіх дзесяць незабыўных беларускіх дзён / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Н е к р а ш э в і ч. ДВБ атрымае яшчэ не адзін том вершаў Купалы / / Сав. Беларусь. 1932. 10 вер.; Н е м і з а н с к і У. Нарадзілася «Купалінка» / / Віцеб. рабочы. 1973. 27 лют.; Н е с ц я р о в і ч В. Парадня́ная з Паўлінкай / / Наст. газ. 1981. 19 вер.; Я г о ж. Святкуе Лагойская зямля / / ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Я г о ж. Сцежкамі незабыўнага жыцця / / Наст. газ. 1983. 24 жн.; Н е ў м і р у ч а е слова Купалы: Урачысты вечар у Мінску, прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння народнага паэта БССР Янкі Купалы / / ЛіМ. 1962. 10 ліп.; Н е ў с к і Н. Вершы над вадаспадам / / Вяч. Мінск. 1982. 14 мая; Н і е д р э Я. На першым з'ездзе савецкіх пісьменнікаў Латвіі / / Полымя. 1982. № 6; Н і к а л а е ў В. З польскай пераклаў Купала / / ЛіМ. 1976. 27 жн.; Н і к і ц і н а А. Сейбіт праўды народнай / / Звязда. 1962. 19 чэрв.; Н і с н е в і ч І. Аўтар незабыўнае песні / / ЛіМ. 1977. 23 вер.; Я г о ж. Вершы і музыка / / Там жа. 1957. 10 ліп.; Я г о ж. Музычны свет Купалы / / Полымя. 1972. № 7; Я г о ж. Творчасць Янкі Купалы і музыка беларускіх кампазітараў / / Ніва. 1956. 18 ліст.; Я г о ж. Шчырыя песні / / Звязда. 1947. 28 чэрв.; Н і с н е в і ч С. Янка Купала ў музыцы / / ЛіМ. 1945. 2 ліп.; Н і с н е в і ч С., Ш а в ы р к і н М. Творы Я.Купалы ў музыцы / / Нар. асвета. 1984. № 6, 8; Н і ч ы п а р о в і ч М. «Паўлінка» / / Гомел. праўда. 1949. 10 ліп.; Н о в і к - П я ю н С. На бланку выдавецтва / / ЛіМ. 1972. 14 ліп.; Я г о ж. Незабыўнае / / Там жа. 1962. 30 сак.; Я г о ж. Незабыўная сустрэча / / Голас Радзімы. 1960. № 93; Я г о ж. Юбілей Купалы ў Слоніме / / Там жа. 1962. № 51; Н о в і к а в а Я. У доме паэта / / Работніца і сялянка. 1982. № 7; Я г о ж. У Ляўках / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Янка Купала ў Ляўках / / Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Н о в і к а ў - П р ы б о й А. Талент яго вялікі / / Звязда. 1935. 12 снеж.; Н у р ы З. Вялікі і бязмежны / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Н я м і р а В. У музеі Янкі Купалы / / Палес. праўда. 1951. 29 чэрв.; Н я с т о м н ы барацьбіт за народнае шчасце / / За вярт. на Радзіму. 1959. № 52; Н я ф ё д У. Карэктывы самадзейнага калектыву / / Звязда. 1960. 16 сак.; Н я ф ё д а ў В. Аніта чытае Купалу / / Чырв. змена. 1984. 4 вер.; Н я х а й М. Сустрэчы на берагах Арэсы: Гісторыя адной фатаграфіі / / Беларусь. 1982. № 7; Я г о ж. Сустрэчы на Магілёўшчыне / / Полымя. 1982. № 8; Я г о ж. Янка Купала на Магілёўшчыне / / Маг. праўда. 1981. 18 вер.; Я г о ж. Янка Купала ў горадзе на Дняпры / / Там жа. 1979. 24 студз.; Н я х а й Р. Песня Купалы / / Полымя. 1981. № 7; Н я х а й Р., А с т р э й к а А. Сябруючы, будзем патрабавальнымі / / ЛіМ. 1974. 12 крас.; Н я ч а й В. Вобраз раскіданага гнязда / / Чырв. змена. 1982. 3 кастр.; Я г о ж. Дзякуй народу за песні / / Вяч. Мінск. 1982. 1 ліп.; Я г о ж. Кінапаэма пра Купалу / / Звязда. 1972. 5 вер.; Я г о ж. Купала, Колас,

кіно // Полымя. 1983. № 5; Яго ж. Магчымасці тэлевізійнай мовы: Драматычныя паэмы Купалы на тэлеэкране // ЛіМ. 1982. 10 вер.; Озга-Міхальскі Ю. Думкі пра Купалу // Там жа. 1982. 2 ліп.; Осін Д. Вытокі: Слова пра Янку Купалу / Пер. з рус. // Полымя. 1982. № 6; П. Ж. Янка Купала // Звязда. 1928. 8 ліп.; П. К. Беларускі тэатр // Вольная Бел. 1917. 26 ліп.; П. К. Жыццёпіс Янкі Купалы // Сав. Бел. 1932. 10 вер.; П-ка [Пачопка І.]. Янка Купала: (Да 20-леццяя яго паэтычнай творчасці) // Праваслаўны беларус. 1925. № 19; Па Купалаўскіх месцах // ЛіМ. 1952. 14 чэрв.; Падбярэзскі Д. Сустрэча з паэзіяй // Беларусь. 1983. № 3; Пазнаёмцеся: наша Паўлінка // ЛіМ. 1973. 8 сак.; Палітыка Д. Руская класічная паэзія ў перакладах Янкі Купалы // Полымя. 1955. № 6; Яго ж. Янка Купала — перакладчык // Палітыка Д. Сляды часу. Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1967; Яго ж. Янка Купала — перакладчык «Слова аб палку Ігаравым» // Полымя. 1954. № 6; Палушкіна Я. Спявае зямля Купалава // ЛіМ. 1976. 8 кастр.; Палуян С. Беларуская літаратура ў 1909 годзе; Лісты з Украіны // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Палякоў С. Трываласць // ЛіМ. 1972. 22 вер.; Паляшук У. У вянок пашаны і любві // Мастацтва Бел. 1983. № 2; Памяці Янкі Купалы // За сваб. Бел. 1942. 3 ліп.; Памяці Янкі Купалы // Сав. Бел. 1942. 2 ліп.; Памяці Янкі Купалы: Паседжанне Акадэміі навук БССР // За сваб. Бел. 1942. 18 ліп.; Панамарова А., Гарачун Е. Творчасць Я.Купалы ў плане літаратурнага чытання ў VII класе // У дапамогу настаўніку. 1955. № 4; Панізнік С. «Купалаўка» ў Вялікай Кракотцы // ЛіМ. 1977. 24 чэрв.; Яго ж. На адвечнай сяўбе // Маладосць. 1982. № 7; Яго ж. Пазнаёміліся ў Празе // Голас Радзімы. 1981. 27 жн.; Яго ж. У брацкім адзінстве: Свята паэзіі і працы ў Вязынцы // Вяч. Мінск. 1977. 11 ліп.; Яго ж. «Усе мы тады былі маладымі...» // ЛіМ. 1974. 8 ліст.; Яго ж. Чатыры сцяжынкі паэта // Дзень паэзіі-72. Мн., 1972; Яго ж. Што расказала фатаграфія? // Вяч. Мінск. 1980. 7 ліп.; Паніч М. А скарбы яшчэ незлічоныя // Голас Радзімы. 1972. № 29; Панчанка П. Вялікі паэт сацыялістычнай Радзімы // Сав. селянін. 1949. 26 чэрв.; Яго ж. Вялікі пясняр сацыялістычнай Радзімы; Вянок памяці Янкі Купалы; Кветкі бязмежнай любові; Ён бачыў сённяшні дзень; Душа беларускага народа; Запаветы Купалы // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1983. Т. 4; Яго ж. Творчасць Янкі Купалы... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Папар С. [Панізнік С.]. Памятае Латвія паэта... // Беларусь. 1982. № 7; Папко Л. «І пазнаў, аб чым песня пяе!» // Вяч. Мінск. 1975. 25 ліст.; Яго ж. «Я — Купала» // Там жа. 1975. 3 вер.; Папковіч У. Камандзіроўка ў Ляўкі // Віцеб. рабочы. 1985. 12, 13, 15, 19 ліст.; Папкоўскі К. У Беларучах // ЛіМ. 1950. 16 вер.; Папоў Х. У свеце беларускай паэзіі / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Паптонеў С. «Навучыўся я слоў беларускіх ад маці...» // ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Яго ж. Перш чым паехаць на Беларусь... / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Папяльніцкая С. Праўда жыцця // Звязда. 1940. 8 снеж.; Партрэты Янкі Купалы // Сав. Бел. 1925. 7 чэрв.; Патыка Д. Зямля вершамі напаўняецца: Свята паэзіі і працы на радзіме Я.Купалы // Звязда. 1977. 12 ліп.; Паўлаў У. Бессмяротнасць // Чырв. змена. 1965. 27 мая; «Паўлінка» // Гоман. 1917. 23 лют.; [Паўловіч С.]. Шляхам асветы // Бел. летапіс. 1936. № 1/3; Паўлоўскі Я. Матывы адраджэння ў творах Янкі Купалы // Чырв. сцяг. 1925. № 2; Пахаванне урны з прахам Янкі Купалы ў Мінску // ЛіМ. 1962. 3 ліп.; Пахаванне Янкі Купалы // За Сваб. Бел. 1942. 6 ліп.; Пацееў А. Народны пясняр // Палес. праўда. 1951. 29 чэрв.; Пашкоў Г. Купалаўскія гаі // Беларусь. 1982. № 7; Паэзія абнаўлення свету: Фарміраванне творчых прынцыпаў і стылявых форм бел. сав. паэзіі. Мн., 1981. С. 52—53, 59—61, 75—78, 79—81, 91—92, 99—104, 111—114, 152—154, 158—159, 162—163; Перкін Н. Вялікі пясняр беларускага народа // Калг. праўда. 1951. 27 чэрв.; Яго ж. Пафас працы ў творчасці Янкі Купалы // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Пясняр дружбы народаў // Мін. праўда. 1952. 15 ліст.; Яго ж. Пясняр сацыялістычнай явы // ЛіМ. 1957. 6 ліп.; Яго ж. Рамантычныя паэмы Янкі Купалы // Перкін Н. Абсягі думкі. Мн., 1980; Яго ж. Шляхі развіцця беларускай савецкай літаратуры 20—30 гг. Мн., 1960. С. 29—43, 143—159, 220, 307—309, 338—339; Яго ж. Эстэтычныя погляды Янкі Купалы // Мін. праўда. 1952. 5 ліп.; Першы — Янка Купала // Голас Радзімы. 1968. № 28; Песін А. На радзіме паэта // Бальш. сцяг. 1952. 6 ліп.; Песняру — селяніну Янку Купалу // Малады араты. 1925. № 4; Пестрак П. Заўсёды з намі // Сав. селянін. 1947. 29 чэрв.; Яго ж. Пра Янку Купалу // Маладосць. 1966. № 9; Яго ж. У страі барацьбітоў // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Пецёфі — пабрацім Купалы // Там жа. 1971. 24 вер.; Пётух А. Янка Купала і руская літаратура // Сталін. шлях. 1955. 8 ліп.; Пікуліна Е. У музеі Янкі Купалы // ЛіМ. 1950. 1 ліп.; Пінчук С. Іх натхняла вялікая дружба // Там жа. 1982. 6 жн.; Пісьменная І. Прагнучы быць чалавекам... // Там жа. 1972. 29 вер.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Пісьмянкоў А. Уваходзіны ў свет Купалы // ЛіМ. 1981. 20 лют.; Піятуховіч М. Асноўныя моманты творчасці Янкі Купалы // Там жа. 1935. 28 мая; Яго ж. Асноўныя этапы беларускай літаратуры // Звязда. 1926. 20 нояб.; Яго ж. Асноўныя этапы ў развіцці лірыкі Янкі Купалы // Полымя. 1925. № 4; Яго ж. Ля вытокаў лірыкі Янкі Купалы // Працы БДУ. 1927. № 16; Плашчынскі І. Нататкі пра творчасць Янкі Купалы // Узвышша. 1930. № 4—5; Плотнікаў Б. Колькасны аналіз некаторых прыметнікаў у паэмах Я.Купалы і Я.Коласа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Поляк В. На мовах народаў краіны // Звязда. 1981. 3 ліп.; Помазаў В., Дамарацкі У. Класікаў чытаюць маладыя // ЛіМ. 1984. 9 сак.; Помнік вялікаму паэту // Звязда. 1972. 8 ліп.; Помнік Я.Купалу ў Амерыцы // Беларусь. 1973. № 11; Помнік Янку Купалу на амерыканскай зямлі // Голас Радзімы. 1973. № 20; Посах А. Народны паэт // Бальш. Пал. 1940. 8 снеж.; Пракопчык А. Да 70-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы // Гродзен. праўда. 1952. 14 чэрв.; Пракопчык Л. Лысагорскія сябры // ЛіМ. 1983. 18 лют.; Яго ж. Пуцявінамі Купалы // Бярозка. 1982. № 7; Яго ж. Янкаў ясень // Маладосць. 1972. № 5; Пранікнёнае слова сяброў // Голас Радзімы. 1972. № 29; Прануза П. Арляняты // Наст. газ. 1982. 7 ліп.; Яго ж. Вялікі сучаснік // Там жа. 1962. 7 ліп.; Яго ж. «Жалейка» ў Лані // ЛіМ. 1968. 16 жн.; Яго ж. Песня Купалы // Піянер Бел. 1952. 3 ліп.; Прашковіч Л. Гістарызм творчасці Я.Купалы: (Дакастрычніцкі перыяд) // Народныя песняры. Мн., 1972; Яго ж. Народныя матывы ў дарэвалюцыйнай паэзіі Янкі Купалы // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Прашковіч М. Добры дзень, Паўлінка // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Яго ж. З легенды — на экран // Там жа. 1972. 27 кастр.; Прохарава С. Аналіз рускіх і польскіх перакладаў верша Я.Купалы «А хто там ідзе?» // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 2; Яго ж. Мастацкія асаблівасці мовы верша Я.Купалы «А хто там ідзе?» // Там жа. 1982. № 1; Прыбыткова Я. У літаратурным музеі Янкі Купалы // Калг. праўда. 1952. 4 ліп.; Прыём у члены Саюза Савецкіх пісьменнікаў // ЛіМ. 1934. 17 мая; Прыёмка А., Кірылаў С. і інш. Красавацца чырвоны сцяг над намі будзе // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1943. № 3; Прыходзька П., Тоўсцік А. Там, дзе вучыўся паэт // Наст. газ. 1974. 7 жн.; Псікаў А. Веліч Купалава слова // ЛіМ. 1967. 29 вер.; Пугаўка В. Любімы народам // Бальш. сцяг. 1952. 6 ліп.; Пугачова Э. Учытаўшыся ў радкі паэта // Беларусь. 1981. № 9; Пуроўскі К. Даўняе, але незабыўнае // Маладосць. 1962. № 6; Путрамент Е. Вялікія скарбы // ЛіМ. 1962. 3 ліп.; Пухаеў А. Зразумелы нам і блізкі // Беларусь. 1982. № 7; Пшыркоў Ю. Дарэвалюцыйныя паэмы Янкі Купалы // Полымя рэ-

валюцыі. 1940. № 12; Яго ж. «Слова аб палку Ігаравым» у перакладзе Янкі Купалы // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Яго ж. У дні вайны // Звязда. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Янка Купала і беларуская літаратура // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Янка Купала — рэдактар «Нашай нівы» // Беларусь. 1946. № 5—6; Пысін А. Ад сэрца // Голас Радзімы. 1972. № 29; Яго ж. Ляўкі, Ляўкі... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Песня Купалы // Маг. праўда. 1957. 7 ліп.; Яго ж. Покі сэрца б'ецца... // Полымя. 1972. № 7; Пяршай Е. Дарагое кожнаму імя // Мін. праўда. 1972. 31 мая; Яго ж. Драма вялікага мастака слова // Купала Я. Раскіданае гняздо. Мн., 1973; Пясецка-Тарнюк М. Пабудаваць манументы вялікім песнярам: Пісьмо ў рэдакцыю // ЛіМ. 1959. 28 лют.; Пясняр беларускага народа // Вольная праца. 1940. 8 снеж.; Пясняр беларускага народа // Піянер Бел. 1947. 25 чэрв.; Пясняр Вялікай бацькаўшчыны // Там жа. 1935. 11 снеж.; Пясняр дружбы і брацтва: Урачысты вечар у Маскве, прысвечаны 100-годдзю з дня нар. Я.Купалы // Звязда. 1982. 8 ліп.; ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Пясняр жыцця, братэрства народаў // Беларусь. 1972. № 8; Пясняр народа // Маладосць. 1955. № 5; Пясняр народнага жыцця // Голас Радзімы. 1960. № 51; Пясняр сацыялістычнай працы // ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Пяткевіч А. «Дайце мне...» // Беларусь. 1982. № 5; Яго ж. З адчуваннем народнасці: «Прымакі» Я.Купалы на сцэне Гродзенскага абласнога тэатра // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. «З дарогі» // Беларусь. 1982. № 7; Яго ж. Купалаўскія чытанні // ЛіМ. 1962. 15 чэрв.; Яго ж. Беларуская мова і літаратура у ВНУ. Брэст, 1971. С. 64—65; Пяткевіч З. З лістоў да рэдакцыі // Н.н. 1910. 11 ліст.; Пяткевіч І. Настаўнікам быў беларускі абшар... // Мін. праўда. 1981. 17 снеж.; Пятровіч Б. Савецкая Масква ў беларускай паэзіі // Бальш. сцяг. 1947. 16 жн.; Яго ж. Янка Купала — пясняр сацыялістычнай працы // Там жа. 1947. 28 чэрв.; Пятровіч М. Паэмы Янкі Купалы // Семінарый. Мн., 1963; Яго ж. Фальклорна-рамантычныя паэмы Янкі Купалы // Вуч. зап. Мін. пед. ін-та. Філал. серыя. 1950. Вып. 1; Пятровіч Н. Паэма Янкі Купалы «Магіла льва» // Літаратурны Магілёў. Магілёў, 1950; Яго ж. Пра паэму «Раскіданае гняздо» // За Радзіму. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Янка Купала // Купала Я. Паэмы, драматычныя творы. Мн., 1957; Пятровіч С. Беларуская класіка на сцэне // Мін. праўда. 1954. 29 кастр.; Яго ж. «Беларуская хатка» // Беларусь. 1981. № 11; Яго ж. Дзядзюшка Уладзімір; Ждановіч Фларыян // Беларусь. 1982. № 5; Яго ж. Лапаць, скамарохі і багацце фантазіі // Вяч. Мінск. 1973. 23 студз.; Пятроў А. На радзіме паэта // Чырв. сцяг. 1957. 7 ліп.; Пятроў Б. Слаўнае свята беларускага народа // Віцеб. рабочы. 1954. 17 вер.; Яго ж. Янка Купала // Сав. Радзіма. 1948. 27 чэрв.; Пятроў І. Выкарыстоўваючы мясцовыя факты // Сел. газ. 1947. 3 чэрв.; Пятроў С. Народ ушаноўвае памяць аб сваім песняру // Сял. газ. 1946. 28 чэрв.; Пятроў У. У Ляўках, на Аршаншчыне // ЛіМ. 1966. 5 ліп.; Пятроў Я. Літаратурны вечар на радзіме паэта // Чырв. сцяг. 1957. 25 чэрв.; Яго ж. 300 спектакль «Паўлінка» // Мін. праўда. 1955. 2 крас.; Пятрэнка А. Янка Купала на Каўказе // ЛіМ. 1970. 25 вер.; 50-годдзе з дня нарадж. Я.Купалы // Чырв. праўда. 1932. 10 вер.; Р. А. Уражанні правінцыяла // Сав. Бел. 1922. 16 ліп.; Р. І. 25-год літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР Янкі Купалы // Полес. правда. 1930. 25 мая; Рабкоў В. Папараць-кветка // Чырв. змена. 1974. 12 ліст.; Рабкоў І. Тэматычнае паўтарэнне па літаратуры // Наст. газ. 1956. 9 лют.; Рабушка Л. На мовах народаў свету // Звязда. 1972. 7 ліп.; Рагойша В. «А хто там ідзе?», яго пераклады і перакладчыкі // Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1983; Яго ж. Анталогія дружбы // Полымя. 1972. № 12; Яго ж. «Аўгустова»; «Александоўская Л.П.»; «А хто там ідзе?» // Беларусь. 1981. № 10; Яго ж. Веліч песняра // Звязда. 1982. 14 студз.; Яго ж. Гімн абуджанага народа // Веснік БДУ. Сер. 4. 1982. № 1; Яго ж. Гэтак яно пачыналася; Прыступкі да сэрца чытача // Рагойша В. І нясе яна дар... Мн., 1977; Яго ж. Дар — народу // Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; Яго ж. З купалазнаўчых росшукаў: За радкамі аднаго пісьма // Народныя песняры: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа. Мн., 1972; Яго ж. За радкамі аднаго пісьма // Маладосць. 1972. № 7; Яго ж. Купала перакладае прозу // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Яго ж. Па шляху ўзаемаперакладу // ЛіМ. 1974. 14 чэрв.; Яго ж. Пачатак вялікага шляху // Беларуская літаратура і літаратуразнаўства. Мн., 1976. Вып. 4; Яго ж. Соф'інскія сустрэчы // ЛіМ. 1982. 8 кастр.; Яго ж. Спадчына // Там жа. 1977. 11 сак.; Яго ж. Янка Купала ў перакладах М.Ісакоўскага і А.Пракоф'ева // Веснік БДУ. Сер. 4. 1975. № 2; Рагойша В., Хромчанка К. Янка Купала і Якуб Колас у іх сувязях з Беларускім дзяржаўным універсітэтам (Хроніка) // Народныя песняры: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа. Мн., 1972. С. 262—271; Рагуля А. Дзіцячы свет і дзіцячы лёс // Нар. асвета. 1974. № 10; Яго ж. Канцэпцыя асобы ў драме «Раскіданае гняздо» // Наст. газ. 1971. 29 вер.; Яго ж. Творы вялікага сацыяльнага дзеяння // Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982; Радзеўскі Х. Пра беларускую музу / Пер. з балг. // Дзень паэзіі—69. Мн., 1969; Радзівілаў А. Новы адрас «Паўлінкі» // Звязда. 1982. 24 лют.; Раждзественскі У. Зачаравала слова // Братэрства. Мн., 1982; Разанаў І. Казка ў беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1962. С. 54—56; Рак Я. Пра творчасць Я.Купалы // На Беларусі. 1930. 22 мая; Ракава А. Сказ пра песняра // ЛіМ. 1975. 14 ліст.; Ракіцкі В. На скрыжаванні лёсаў і эпох // Голас Радзімы. 1978. 2 сак.; Ралько І. Асацыятыўная вобразнасць // Сучасная беларуская паэзія. Мн., 1970. С. 281—285, 292—295; Яго ж. Беларускі верш. Мн., 1969. С. 147—153, 157—186, 191—208; Яго ж. Вершаскладанне. Мн., 1977. С. 18—22; Яго ж. Старонка тэорыі беларускага верша // Полымя. 1967. № 6; Яго ж. Шаўчэнка і Купала // Маладосць. 1967. № 7; Рамановіч Я. Ад «Паўлінкі...» // Там жа. 1972. № 7; Яго ж. Гнеў Купалы // Вяч. Мінск. 1972. 6 ліп.; Яго ж. Незабыўнае // Рамановіч Я. Знаёмыя сілуэты. Мн., 1974; Яго ж. Першы спектакль маладога тэатра // Звязда. 1957. 13 лют.; Яго ж. Скажаш: Быў у Купалы // Рамановіч Я. Рэкі цякуць з ручаёў. Мн., 1969; Раманоўская Л. Перад вялікай дарогай // Вясёлка. 1962. № 7, 8; Яго ж. Слова пра брата // Бярозка. 1962. № 7; Раманоўская Я. Аўтограф песняра // ЛіМ. 1965. 12 ліст.; Яго ж. Гучыць Купала на армянскай мове // Вяч. Мінск. 1977. 12 жн.; Яго ж. Купалавы сцежкі // Маладосць. 1968. № 7; Яго ж. Купалаў дом // Чырв. змена. 1972. 6 ліп.; Яго ж. Назаўсёды застаўся ў памяці // ЛіМ. 1970. 23 кастр.; Яе ж. Памятныя старонкі // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Сцяжынкамі Купалавага жыцця // ЛіМ. 1972. 14 студз.; Яго ж. Тут жыў і працаваў Купала // Там жа. 1965. 6 ліп.; Яго ж. У дні першага з'езда пісьменнікаў // Беларусь. 1974. № 8; Яго ж. Хлеб надзённы // Там жа. 1982. № 12; Яго ж. Яшчэ адна разгадка // ЛіМ. 1962. 8 чэрв.; Раманоўскі Я. У сэрцы маім назаўсёды // Віцеб. рабочы. 1972. 8 ліп.; Раманюк М. У вянок песнярам // Беларусь. 1982. № 12; Рачыцкі А. Народны дэпутат // Полымя. 1982. № 7; Яго ж. Першы дэпутат // Звязда. 1982. 11 чэрв.; Ржэўскі Б. Паэзія любові і нянавісці // Чырв. звязда. 1946. 28 чэрв.; Розна А., Крысько Ц. Знойдзеная маладосць // Там жа. 1935. 11 снеж.; Рудак А. Палымяным словам // ЛіМ. 1974. 1 мая; Рудакоўская З. Словы з нумаральным значэннем у паэтычных творах Я.Купалы // Бел. мова і мовазнаўства. 1974. Вып. 2; Рудзько А. Звіняць яго вершы // Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Руднік. Нашы дасягненні // Палес. праўда. 1940. 5 чэрв.; Руднянскі С. З сялянскіх грудзей / Пер. з пол. // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Рудчык В. Міцкевіч і Беларусь // Беларускі каляндар.

1975. Беласток, 1975; Рулько В. Вялікі паэтычны размах // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Рунец П. Па залах музея // Піянер Бел. 1952. 3 ліп.; Рыльскі М. [Выказванне пра Якуба Коласа, Янку Купалу] // Полымя. 1982. № 10; Яго ж. Янка Купала // Любімы паэт беларускага народа. Мн., 1960; Рылянкоў М. Вялікі пясняр беларускага народа // Гродзен. праўда. 1962. 3 ліп.; Рымар Д. З новай думкай, з новай песняй... // ЛіМ. 1982. 10 вер.; Рэзнік І. Невычэрпны... // Там жа. 1972. 7 ліп.; Рэлес Т. Дванаццаць месяцаў // Наст. газ. 1947. 13 сак.; С. Л. Святкаванне юбілею Я.Купалы // Наш працаўнік. 1925. 22 чэрв.; Сабаленка Р. Выразнік народных дум // Чырв. звязда. 1951. 27 чэрв.; Яго ж. Народны паэт // Там жа. 1948. 29 чэрв.; Яго ж. Песні ад шчырага сэрца // Гомел. праўда. 1941. 25 сак.; Яго ж. Сапраўды народны паэт // Чырв. звязда. 1947. 28 чэрв.; Сабалеўскі А. Адвечныя і часовыя // Звязда. 1982. 15 кастр.; Яго ж. З імем Купалы // Сабалеўскі А. Рампай асветленае. Мн., 1962; Яго ж. Рэчаіснасць на родных падмостках; Паводле Купалы і Коласа // Сабалеўскі А. Сучаснасць і гісторыя. Мн., 1985; Яго ж. Спасціжэнне класікі // Мастацтва Бел. 1985. № 8; [Сабалеўскі А.] Янка Купала // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн., 1975. Т. 2; Яго ж. Янка Купала і тэатр; Яркі маяк // Сабалеўскі А. Жыццё тэатра. Мн., 1980; Яго ж. Яркі, высокі маяк // Полымя. 1972. № 7; Сабасцьян А. Заўсёды з народам // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Савановіч Д. «Шляхам жыцця» Я.Купалы // ЛіМ. 1940. 8 снеж.; Савін К. Савецкая армія і партызанскі рух у творчасці беларускіх пісьменнікаў // Наст. газ. 1948. 19 лют.; Савіна С. Па залах музея Янкі Купалы // Бальш. сцяг. 1952. 8 ліп.; Садаўнічы Э. Янка Купала і Якуб Колас і станаўленне беларускай савецкай драматургіі // Беларуская літаратура. Мн., 1982. Вып. 10; Садоўскі П. Слова паэта // Полымя. 1982. № 7; Садоўскі Я. Вечар Янкі Купалы ў Маскве // ЛіМ. 1940. 28 снеж.; Яго ж. Вечарынка ў калгасе // Віцеб. рабочы. 1952. 28 чэрв.; Яго ж. Музей Янкі Купалы // Бальш. Палесся. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Сустрэча з народным паэтам // Вяч. Мінск. 1969. 29 мая; Яго ж. У Янкі Купалы // Вольная праца. 1941. 19 крас.; Яго ж. Цяжкае дзяцінства: (З успамінаў сястры Я.Купалы М.Д.Луцэвіч) // Голас Радзімы. 1962. № 48; Яго ж. Яны былі першымі: Да 50-годдзя тэатра імя Я.Купалы // Там жа. 1969. № 30; Садружнасць брацкіх літаратур: Да 90-годдзя з дня нар. Я.Купалы і Я.Коласа // Вяч. Мінск. 1972. 19 чэрв.; Садыг Ф. Колькі разоў бачыў я Купалу // Полымя. 1982. № 7; Сакалінскі А. Купала, Колас і моладзь // Шлях моладзі. 1932. № 12; Яго ж. Янка Купала // Там жа. 1930. № 10; Сакалоўскі У. У шырокі свет // Голас Радзімы. 1983. 27 студз.; Салавей Л. Вайдэлоты; Ваўкалак // Беларусь. 1982. № 1; Яго ж. Вялес, Валос // Там жа. 1982. № 2; Яго ж. Дажбог // Там жа. 1982. № 5; Салагуб Я. Янка Купала і Мікола Хведаровіч у Капылі // ЛіМ. 1932. 20 жн.; Саламевіч І. Янка Купала // Там жа. 1981. 3 крас.; Яго ж. Янка Купала. 1900 (З летапісу жыцця і творчасці) // Там жа. 1981. 31 мая; Салаўёва Л. Любімы народам // Бальш. сцяг. 1952. 6 ліп.; Салаўёва Т. Крыніца натхнення // Чырв. змена. 1982. 15 чэрв.; Салаўёў А. Вялікі народны паэт // Сваб. Беларусь (Гродна). 1940. 29 вер.; Сальцэвіч А. 20-я ўгодкі літаратурнай працы Янкі Купалы // Голас беларуса. 1925. 10 ліп.; Самойла У. «Жалейка» — песні Янука Купалы; «Адвечная песня» Янкі Купалы // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Самусік А. Наш народны паэт // Зара. 1952. 6 чэрв.; Самцэвіч В. Павысіць якасць выкладання літаратуры ў школе // Наст. газ. 1947. 31 ліп.; Саннікаў А. «Жамчужына беларускай драматургіі» // Саннікаў А. Сатырычныя характары беларускіх камедый. Мн., 1961. С. 45—67; Яго ж. Янка Купала і беларускі тэатр // ЛіМ. 1958. 11 сак.; Санчук А. «...Думкі ўзнімаецце шумам і цішай» // Звязда. 1984. 20 мая; Сарокіна Д. Паэт і музыка // Маг. праўда. 1972. 7 ліп.; Сасноўскі Б. Гэта ж тут, на Лагойшчыне (Па купалаўскіх мясцінах) // Мін. праўда. 1982. 15 студз.; Яго ж. Ён тут гадаваўся і рос // Там жа. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Па дарагіх сэрцу мясцінах // Там жа. 1962. 6 чэрв.; Яго ж. Па Купалаўскіх сцежках // Чырв. змена. 1957. 7 ліп.; Яго ж. Падарожжа па дарагіх мясцінах // ЛіМ. 1960. 23 жн.; Сасюра У. Наш Янка // Звязда. 1962. 5 ліп.; Саўчанка М. На калмыцкай мове // ЛіМ. 1963. 26 крас.; Сафронаў А. Заўсёды з народам // Полымя. 1982. № 6; Сачанка Б. «Сняцца сны аб Беларусі...»: Загадка смерці Янкі Купалы // ЛіМ. 1988. 19, 26 жн.; Яго ж. «У сведкі запісы пакліча...» // Там жа. 1989. 20 студз.; Сачанка І. «Мой родны кут, як ты мне мілы...»: Патрыятычная тэма ў публіцыстыцы беларускіх пісьменнікаў перыяду Вялікай Айчыннай вайны // Полымя. 1976. № 5; Яго ж. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Мн., 1977. С. 7—10, 27—32, 61—67, 196—202; Светазар Я. [Касцевіч М.] Паэтыцкая творчасць Янкі Купалы // Сялян. ніва. 1926. 28 лют., 21 сак., 7 мая, 7, 14 кастр., 4, 24, 27 ліст., 15 снеж.; 1927. 23, 24, 26 сак.; Свірыдаў С. Голас з Вялікай зямлі // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Свята паэзіі ў Вязынцы // Там жа. 1972. 14 ліп.; Святкаванне 15 гадовага юбілею Я.Купалы // Незалежная думка. 1920. 4 ліп.; Святкаванне 50-тых угодкаў Янкі Купалы і Якуба Коласа ў Рызе; Святкаванне 50-тых угодкаў Янкі Купалы ў Дзвінску... // Бел. школа ў Латвіі. 1933. № 6; Святкаванне юбілею Я.Купалы ў Беларусі // Шлях моладзі. 1935. № 12; Святляк Я. Тэатр і мастацтва // Сав. Бел. 1921. 2 жн.; Себасцьян А. Заўсёды з народам // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Семашкевіч Р. Беларускі літаратурна-грамадскі рух у Пецярбурзе (канец XIX — пачатак XX ст). Мн., 1971. С. 70—88, 121—122; Яго ж. З Янкам Купалам // Семашкевіч Р. Браніслаў Эпімах-Шыпіла. Мн., 1968; Яго ж. Купала і Эпімах-Шыпіла // Полымя. 1967. № 7; Яго ж. «Не загаснуць зоркі ў небе...»: Янка Купала ў «Нашай ніве» // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Яго ж. Янка Купала і Эпімах-Шыпіла; «Не загаснуць зоркі ў небе...» (Янка Купала і «Наша ніва») // Семашкевіч Р. Выпрабаванне любоўю. Мн., 1982; Семяжон Я. Купалаўскі пераклад «Інтэрнацыянала»: (Вопыт параўнальнага даследавання) // Народныя песняры: Да 90-годдзя з дня нараджэння Я.Купалы і Я.Коласа. Мн., 1972; Семяновіч А. Ад вытокаў да сталасці. Мн., 1978. С. 21—23; Яго ж. Беларуская драматургія (Дакастрычніцкі перыяд). Мн., 1961. С. 120—151, 159—194; Яго ж. Беларуская савецкая драматургія: 1917—1932. Мн., 1968. С. 81—87; Яго ж. Народны пясняр // Калг. праўда. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Неўміручая песня паэта // Мін. праўда. 1955. 28 мая; Яго ж. Тэма рэвалюцыі і грамадзянскай вайны ў беларускай драматургіі 20 — пачатку 30-х гадоў // Вялікі Кастрычнік і беларуская літаратура. Мн., 1977. С. 30—33; Яго ж. Янка Купала // Семяновіч А. Гісторыя беларускай драматургіі: XIX — пач. XX ст. Мн., 1985. С. 79—135; Сердзюкоў М. «Прымакі» на Гомельскай сцэне // ЛіМ. 1982. 18 чэрв.; Яго ж. Сустрэча песняроў // Гомел. праўда. 1982. 4 ліст.; Сёмкін І. У музеі Янкі Купалы // Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Сібгатулін І. Добрая памяць // Вяч. Мінск. 1969. 30 студз.; Яго ж. Успамінаючы народнага паэта // Маг. праўда. 1967. 19 снеж.; Сідаровіч І. Тут песні складаў Купала // ЛіМ. 1982. 25 чэрв.; Сідарэнка А. Шлях паэта // Беларусь калгасная. 1932. № 6—7; Сідарэнка В. Рыцар братэрства // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Сідарэнка І. Наблізіць урокі літаратуры да падзей сучаснасці // Наст. газ. 1955. 3 сак.; Сідорын Я. Над ракой Арэсай // Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Сімановіч Д. Дзве вёскі на Віцебшчыне // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Лета ў Ляўках // Віцеб. рабочы. 1973. 7 ліп.; Сіманоўскі І. Янка Купала і бібліятэчная справа // ЛіМ. 1957. 14 вер.; Сінякевіч В. Далучаючыся да спадчыны // Беларусь. 1982. № 7; Сіняўскі І. Гасціннасць песняра // Мін. праўда. 1982. 9 вер.; Яго ж. Пяцёрка за сачыненне

/ / Бярозка. 1982. № 7; С і п а к о ў Я. Пашана / / Сіпакоў Я. Пяць струн. Мн., 1984; Я г о ж. Паэт і жыццё / / ЛіМ. 1958. 6 жн.; Я г о ж. Хадою ўдумнай, чалавечай... / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1972. № 4; С к а л а б а н В. Паплечнікі / / Мастацтва Бел. 1983. № 11; С к а п а У. «З цэлым народам гутарку весці...» / / Віцеб. рабочы. 1982. 7 ліп.; С к і б н е ў с к і А. Будучае тэатра / / Там жа. 1955. 11 лют.; С к л ю т а ў с к а с Ё. Вытокі сяброўства / / ЛіМ. 1984. 24 жн.; С к р ы г а н Я. Дно душы / / Скрыган Я. Ранішнія росы. Мн., 1965; Я г о ж. Той нядобры вечар / / Скрыган Я. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1985. Т. 2. С. 246—247; С л е с а р э н к а А. Краса і веліч братняй дружбы: Я.Купала, Я.Колас і ўкраінская літаратура / / Чырв. змена. 1972. 6 студз.; Я г о ж. Купалава слова / / Работніца і сялянка. 1982. № 4; Я г о ж. Паэт-паўпрэд народа / / Голас Радзімы. 1976. 3 чэрв.; Я г о ж. Шануючы памяць / / Там жа. 1975. № 25; Я г о ж. «Яго любілі, як бацьку...» / / Беларусь. 1974. № 7; С л і ж у к Ф. Наш Купала / / Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; С л ю н ч а н к а В.А., С л ю н ч а н к а В.Р. Народны песняр у Ляўках / / ЛіМ. 1980. 2 мая; С л ю н ч а н к а В., Ф ё д а р а в а І. Купалаўскі музей-запаведнік / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1980. № 2; С м а г і н А. Песні яго душы / / Беларусь. 1972. № 7; С м а л ь я н а в а Л. Да пытання аб жанравай эвалюцыі паэмы 30-х гадоў / / Беларуская мова і літаратура ў ВНУ. Брэст, 1971. С. 66—67; Я г о ж. Паэт-патрыёт / / Зара. 1957. 7 ліп.; Я г о ж. Час і стыль / / Полымя. 1960. № 12; Я г о ж. Шляхі паэтычнага эпасу. Мн., 1977. С. 20—21, 48—50, 79; С м а л я р с к і М. Беларусь у замежным друку / / Сав. Бел. 1927. 13 ліст.; С м і р н о ў В. Незабыўныя сустрэчы / / Чырв. змена. 1963. 7 вер.; С м і р н о ў М. Валгары памятаюць Янку Купалу / / Мін. праўда. 1966. 27 снеж.; Я г о ж. Волжскія былі / / Чырв. змена. 1972. 6 ліп.; С м о л к і н М. «Бандароўна»: (Да пытання аб яе фальклорных вытаках) / / ЛіМ. 1940. 11 сак.; Я г о ж. Новае пра Я.Купалу / / Беларусь. 1961. № 3; Я г о ж. Някрасаў і беларуская літаратура / / ЛіМ. 1946. 7 снеж.; Я г о ж. «Прарок» Я.Купалы / / Там жа. 1941. 4 студз.; Я г о ж. Публіцыстыка Янкі Купалы / / Полымя. 1956. № 6; С м о л ь с к і Б. Крыніца песні / / ЛіМ. 1952. 5 ліп.; С м о л я р В. Гордасць беларускага народа / / Звязда. 1940. 8 снеж.; С н а р с к і І. Янка Купала: 1882—1842 / / Ніва. 1982. 4 ліп.; С н і ц а р а в а Н. Усёй сілай свайго таленту / / Мін. праўда. 1972. 7 ліп.; С н я ж к о в а Н. Калгаснікі ў гасцях у артыстаў / / Гомел. праўда. 1952. 26 кастр.; Я г о ж. Удзячнасць бацькаўшчыны, удзячнасць нашчадкаў / / ЛіМ. 1972. 4 лют.; С о д а л ь У. «Аб мінулых спатканнях, спатканнях мілых, шчырых...» / / Голас Радзімы. 1981. 2 ліп.; Я г о ж. Адвечнае / / Содаль У. Людзьмі звацца. Мн., 1977; Я г о ж. Акопы / / Голас Радзімы. 1981. 24 снеж.; Я г о ж. Апошні з нашаніўцаў / / ЛіМ. 1978. 29 вер.; Я г о ж. Багушэвіч і Янка Купала / / Голас Радзімы. 1982. 29 крас.; Я г о ж. Верш «чытаюць» мастакі / / ЛіМ. 1977. 15 крас.; Я г о ж. Вы — гэта і мы / / Братэрства. Мн., 1982; Я г о ж. Грай, жалейка, грай... / / Голас Радзімы. 1982. 25 лют.; Я г о ж. «І я меў дотык да Купалы...» / / ЛіМ. 1980. 26 вер.; Я г о ж. Купалавы букеты / / Голас Радзімы. 1975. № 25; Я г о ж. Купалавы кветкі / / ЛіМ. 1975. 6 чэрв.; Я г о ж. Людзьмі звацца / / Голас Радзімы. 1975. № 1; Я г о ж. На мовах свету / / ЛіМ. 1974. 12 ліп.; Я г о ж. Пуцявінамі жыцця / / Голас Радзімы. 1981. 15 кастр.; Я г о ж. Толькі адзін верш / / Там жа. 1974. № 34; Я г о ж. Хто ж такі M.W.S.? / / ЛіМ. 1976. 1 кастр.; Я г о ж. Які шрыфт? / / Голас Радзімы. 1981. 23 крас.; С о н д а к А. Асноўныя даты жыцця і творчасці Я.Купалы; Драматургія Я.Купалы; Вывучэнне творчасці Я.Купалы ў школе / / Семінарый. Мн., 1963; С п л а ч в а й м а д о ў г / / Ніва. 1957. 28 крас.; С п р ы н ч а н Б. Настаўнік літаратурнай моладзі / / Гомел. праўда. 1957. 6 ліп.; С т. С ь в. Валасы Сірэны / / Сялян. ніва. 1927. 29 кастр.; С т а н к е в і ч А., К р ы ш ч ы к Л. Украінізмы ў мове перакладаў Купалы / / Бел. мова. 1985. Вып. 13; С т а н к е в і ч В. Цёця Уладзя: (Успаміны брата Вінцука Станкевіча аб У.Станкевіч, жонцы Я.Купалы) / / Ніва. 1972. 27 жн., 3 вер.; С т а н к е в і ч Р. Германаў Андрэй / / Беларусь. 1982. № 4; Я г о ж. Гісторыка-тыпалагічная блізкасць рамантызму Янкі Купалы і Петкі Славейкава / / Весці АН БССР. Сер. грамад. навук. 1982. № 6; С т а н к е в і ч Я. Да беларускага перакладу «Слова аб палку Ігаравым» / / Родная мова. 1930. № 1—2; С т а н ю т а С. Незабыўныя сустрэчы / / Звязда. 1972. 7 ліп.; С т а р а в о й т а в а Е. Купала на Аршаншчыне / / Віцеб. рабочы. 1957. 7 ліп.; С т а р а в о й т а ў М. Незабыўныя сустрэчы: Успаміны / / Маладосць. 1957. № 7; С т а р а в о й т а ў С. Блізкі кожнаму з нас / / Зара. 1952. 6 чэрв.; С т а р о н к і жыцця / / Сав. селянін. 1947. 29 чэрв.; С т а р о н к і жыцця песняра / / Вяч. Мінск. 1975. 27 жн.; С т а х н о А. На месцы былой дачы Янкі Купалы / / Віцеб. рабочы. 1953. 5 жн.; С т а я н а ў А. Паездка ў Вязынку / / Голас Радзімы. 1977. 3 сак.; С т р а л ь ц о ў М. Драма сям'і Зяблікаў / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. На пачатку ўсіх пачаткаў / / Стральцоў М. Жыццё ў слове. Мн., 1965; Я г о ж. Тры зоркі / / Дзень паэзіі—65. Мн., 1965; С т р у м і л а У. На мове дружбы / / ЛіМ. 1982. 14 мая; С т р у м і н с к і М. Крыткі і лірыкі контрэвалюцыйнага нацдэмакратызму / / Чырвонаарм. праўда. 1933. 5 сак.; С т у д з ё н ы Л. Песня, народжаная сэрцам / / Віцеб. рабочы. 1962. 10 чэрв.; С т у к А. Вялікі пясняр зямлі беларускай / / Там жа. 1948. 27 чэрв.; Я г о ж. Жыве ў народзе Купалава слова / / Наст. газ. 1982. 7 ліп.; С т э л ь м а х У. Гартуючы бессмяротныя старонкі: Творы Я.Купалы і Я.Коласа на самадзейнай сцэне / / ЛіМ. 1972. 30 чэрв.; Я г о ж. З Купалам у горадзе над Нявою / / Там жа. 1968. 13 жн.; Я г о ж. Незабыўная паездка / / Беларусь. 1972. № 7; Я г о ж. Спектакль пра народнага песняра / / Калг. праўда. 1953. 16 студз.; С у д р а б к а л н Я. Куды жыццё кліча / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Сум мінаецца, астаецца радасць / / Полымя. 1972. № 7; С у п р у н М. На радзіме паэта / / Калг. праўда. 1957. 7 ліп.; С у р а ў ц а ў Ю. На зямлі людской, пад высокім сонцам... / / Звязда. 1982. 17 чэрв.; С у ч а с н і к і пра Янку Купалу / / Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; С у ч к о ў І. Запрашае «Жалейка» / / Беларусь. 1983. № 4; Я г о ж. Тут нарадзіўся Купала / / Вяч. Мінск. 1969. 17 ліст.; С у ш ы н с к і Я. Купала ў Пецярбурзе / / Полымя. 1967. № 3; Я г о ж. Сябар вялікага таленту / / Чырв. змена. 1962. 26 чэрв.; С ц я п а н а ў А. Першы пастаноўшчык «Паўлінкі» / / Беларусь. 1954. № 7; С ц я п а н а ў Л. На зямлі Узбекістана / / ЛіМ. 1962. 22 чэрв.; С ц я п у н і н І. Выказваючы думы народа / / Вяч. Мінск. 1982. 20 крас.; Я г о ж. Легенда і паэма / / ЛіМ. 1959. 3 кастр.; С ч а с н ы І. Вывучэнне артыкула «Дзіцячыя і юнацкія гады паэта» і верша Я.Купалы «Восень» / / Сав. школа. 1957. № 4; Я г о ж. Паўтарэнне і работа з білетамі па беларускай мове і літаратуры / / Наст. газ. 1947. 24 крас.; С ы с о е в а С. Крыніца натхнення — слова песняра / / ЛіМ. 1976. 25 чэрв.; С я м ё н а ў В. Па п'есе Я.Купалы / / Там жа. 1963. 1 лют.; С я м ё н а ў І. Дружба майстроў слова / / Вяч. Мінск. 1968. 16 лют.; С я м ё н а ў С. Крымскія вершы Янкі Купалы / / ЛіМ. 1968. 11 кастр.; С я р г е е ў Д. Беліца — купалаўскі куток / / Віцеб. рабочы. 1972. 7 ліп.; Т а к і я дзіўныя ўчынкі / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Т а л е н т, акрылённы рэвалюцыяй / / Звязда. 1982. 4 ліп.; Т а н к М. Беларускай песні ўладар / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Я г о ж. Вялікі пясняр працы і змагання / / Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1981. Т. 6; Я г о ж. Стагоддзе першае, назаўсёды памятнае / / Мастацтва Бел. 1983. № 2; Я г о ж. Шлях жыцця / / ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Я г о ж. «Я адплаціў народу...» / / Голас Радзімы. 1972. № 29; Я г о ж Янка Купала / / Купала Я. А хто там ідзе?: На мовах свету. Мн., 1982; Т а р а с а в а Т. Заўсёды ў памяці жыве / / ЛіМ. 1976. 24 снеж.; Я г о ж. Купалу — з любоўю / / Там жа. 1972. 14 крас.; Я г о ж. На братняй мове / / Там жа. 1962. 8 чэрв.; Я г о ж. «На рабфаку на вячэрнім...» / / Там жа. 1970. 24 ліп.; Я г о ж. Песня вернасці / / Дзень паэзіі—82. Мн., 1982; Я г о ж. Пяшчотная, як гуслі / / Мін. праўда. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Сябравалі два паэты... / / Вяч. Мінск. 1971. 3 ліп.; Я г о ж. У дарунак

музею // ЛіМ. 1972. 18 жн.; Тарасаў В. Я.Купала ў дакастрычніцкай літаратурнай крытыцы; Літаратуразнаўства і крытыка 20—30-х гадоў аб Янку Купалу // Семінарый. Мн., 1963; Тарасаў Я. Незабыўнае // Маг. праўда. 1962. 6 ліп.; Тарасевіч Р. Сустрэчы з Купалам // Вяч. Мінск. 1978. 31 кастр.; Тарасюк Л. «І міл, і страшан думцы свет»: Паэтыка і светаадчуванне // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Таўлай В. З неапублікаваных лістоў Янкі Купалы // ЛіМ. 1945. 22 жн.; Яго ж. На падмостках у Заходняй Беларусі // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн., 1975. Т. 2; Яго ж. Творчасць Янкі Купалы ў барацьбе за ўз'яднанне беларускага народа // Таўлай В. Выбр. тв. Мн., 1951; Яго ж. Урыўкі з невядомай паэмы Я.Купалы «Гарыслава» // Беларусь. 1946. № 5—6; Яго ж. Янка Купала і Заходняя Беларусь; Творчасць Янкі Купалы ў барацьбе за ўз'яднанне беларускага народа // Таўлай. В. Творы. Мн., 1961; Твардоўскі А. [Выказванне пра Янку Купалу, Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 6; Творчым шляхам: Аб вершах Янкі Купалы // Піянер Бел. 1930. 27 мая; Тодараў А. Родны і блізкі // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Сугучнасць / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Толкач Л. Вечары, прысвечаныя творчасці народнага паэта // Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Точаны А. Помняць Купалу ў Татарыі // ЛіМ. 1981. 14 жн.; Транёў К. Выказванне пра Янку Купалу // Полымя. 1982. № 6; Траяноўскі А. З думкай аб Бацькаўшчыне // Ніва. 1957. 7 ліп.; Яго ж. З імем песняра // Там жа. 1957. 30 чэрв.; Яго ж. Калі затуманіла вочы сляза... // Там жа. 1962. 1 ліп.; Яго ж. «Партызаны, партызаны...» // ЛіМ. 1959. 8 ліп.; Трупуціна Л. Любімы народам // Бальш. сцяг. 1952. 6 ліп.; Трушкевіч Ф. Неўміручае слова паэта // Калг. праўда. 1952. 6 ліп.; Трыгубовіч В. Вянок памяці і пашаны // Голас Радзімы. 1972. № 29; Трыпуціна Т. Купалава слова // Слова, фразеалагізм у кантэксце. Мн., 1982; 30-годдзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта рэспублікі Янкі Купалы // Звязда. 1935. 28 мая; Туркевіч В. Мой Купала // Нар. асвета. 1982. № 7; Турцэвіч Л. Новае выданне збору твораў Я.Купалы // ЛіМ. 1960. 15 ліст.; Турчыновіч С. Вялікі народны пясняр // Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Тынкевіч А. У нашых думках і пачуццях // Там жа. 1962. 6 ліп.; Тычына М. Паглыбленне гістарызму ў сучаснай беларускай прозе // Жураўлёў В., Тычына М. Магчымасці рэалізму. Мн., 1982. С. 151—158, 164—165; Тычына П. [Выказванне пра Янку Купалу, Якуба Коласа] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Паэт Савецкага Саюза // Чырв. змена. 1940. 8 снеж.; Яго ж. Янка Купала... // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Тэатрал. Пастаноўка «Раскіданага гнязда» ў Шушкове // Бел. школа ў Латвіі. 1933. № 2; У гонар паэта // Беларусь. 1972. № 8; У чэсць сваіх паэтаў // Бел. крыніца. 1932. 4 снеж.; Ул. Янка Купала — сялянскі паэт // Маг. селянін. 1925. 28 мая; Уласаў А. Уступнае слова на акадэміі ў чэсць Я.Купалы і Я.Коласа // Бел. крыніца. 1932. 4 снеж.; Упіт А. Беларускі народ можа... // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Яго ж. [Выказванне пра Янку Купалу] // Полымя. 1982. № 6; Урачысты сход // Сав. Бел. 1925. 24 мая; Ус А. «Мне сняцца сны аб Беларусі...» // Работніца і сялянка. 1982. № 6; Усікаў Я. Аб сатырычным у беларускай камедыяграфіі // Полымя. 1955. № 9; Яго ж. Беларуская камедыя. Мн., 1979. С. 13—14, 169—183, 185—199; Яго ж. Вобраз Леніна ў беларускай паэзіі // За Радзіму. 1951. 24 студз.; Яго ж. Горкі і беларуская літаратура // Там жа. 1950. 28 сак.; Яго ж. Грамадзянскае сумленне мастака. Мн., 1976. С. 34—41, 219—227; Яго ж. Змагар за шчасце народа // За Радзіму. 1951. 29 чэрв.; Яго ж. Купала і моладзь // Чырв. змена. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. На сцэне — купалаўская камедыя // Маг. праўда. 1965. 17 ліп.; Яго ж. Нястомны паэт-рэвалюцыянер // За Радзіму. 1952. 6 ліп.; Яго ж. Палымяны патрыёт // ЛіМ. 1962. 3 ліп.; Яго ж. Пушкін і беларускія паэты // За Радзіму. 1949. 1 чэрв.; Ухсай Я. [Выказванне пра Янку Купалу] // Полымя. 1982. № 6; Ушанаванне памяці народнага паэта // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1943. № 3; Ушанаванне Янкі Купалы // Сав. Бел. 1925. 1 чэрв.; Ф. Брыгада беларускіх пісьменнікаў у Смаленску // ЛіМ. 1934. 6 мая; Ф-ко Ю. [Фарботка І.] Беларусь у песнях // Бел. эхо. (Кіеў). 1918. 30 вер.; Яго ж. Згукі сусветнай вайны 1914—1918 году ў Беларускай паэзіі // Школа и культура Сов. Белоруссии. 1919. № 1; Файн Р., Сімховіч Г. Наш любімы пісьменнік // Піянер Бел. 1940. 8 снеж.; Фамін А. Вершы вяртаюцца дадому: Новыя рукапісы Я.Купалы // Мін. праўда. 1963. 26 студз.; Фёдараў В. Сябар савецкай моладзі // Зара. 1952. 6 чэрв.; Фіглоўская Л. Пясняр народа // Работніца і сялянка. 1946. № 4—5; Яго ж. Радзіма і народ у творчасці Янкі Купалы // Полымя. 1945. № 7—8; Фірын С. Янку Купалу: Вітаю песняра маёй Радзімы // ЛіМ. 1935. 6 чэрв.; Фомчанка А. Гісторыя купалаўскага партрэта // Звязда. 1970. 26 мая; Яго ж. Жывыя старонкі памяці: Да 30-годдзя Літ. музея Я.Купалы // Вяч. Мінск. 1975. 22 вер.; Фрыдман Э. Першая настаўніца // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Першая настаўніца народнага песняра // Нар. асвета. 1972. № 6; Яго ж. Школьны музей Янкі Купалы // Там жа. 1985. № 3; Фядосік А. Беларускі фальклор у творчасці Янкі Купалы // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1972. № 5; Яго ж. З фальклорных глыбіняў // Полымя. 1982. № 6; Хадановіч М. Друг моладзі // Бальш. Палесся. 1947. 28 чэрв.; Хадасоўскі В. Кветка шчасця над Свіслаччу // Голас Радзімы. 1972. № 29; Хадкевіч Л. Зімою ў Вязынцы // ЛіМ. 1978. 3 лют.; Яго ж. Зямля Купалы // Там жа. 1979. 12 студз.; Хадкевіч Т. Гордасць народа // Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; Хадыка У. Ад сэрца: Адказ на пародыю Янкі Купалы // ЛіМ. 1935. 6 жн.; Яго ж. Прывітанне Я.Купалу // Там жа. 1935. 11 снеж.; Хазанскі У. Да Купалы за натхненнем: Свята паэзіі і маладых літаратараў Віцебшчыны ў Ляўках // Чырв. змена. 1983. 10 ліп.; Халілаў П. Паэт, які стаў для мяне родным // Полымя. 1982. № 7; Халопік М. Выхоўваем моладзь на творах нашага земляка // Чырв. сцяг. 1957. 7 ліп.; Харчанка М. Янка Купала і асвета // За Радзіму. 1947. 28 чэрв.; Харык І. Прывітанне Я.Купалу // ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Хацкевіч Р. Знаёмства ў «Стойле Пегаса» // Там жа. 1975. 10 кастр.; Хведаровіч М. Назаўсёды: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Яго ж. Наш пясняр // Мін. праўда. 1962. 26 чэрв.; Яго ж. Янка Купала // Хведаровіч М. Памятныя сустрэчы. 2 выд., дап. Мн., 1963; Хворасць Я. Купалы // Бел. жыццё. 1920. 19 студз., 9 лют.; Хелемскі Я. У кнігу ўсіх народаў // Звязда. 1982. 7 ліп.; Яго ж. Яго ўплыў бязмежны // ЛіМ. 1972. 14 ліп.; Хлябцэвіч Я. Пісьмо Янкі Купалы ў газету «Новая Русь» і ўдзел у ёй Л.М.Талстога // Полымя. 1953. № 9; Яго ж. Янка Купала і бібліятэкі // Там жа. 1952. № 6; Яго ж. Янка Купала ў Пецярбургу // Беларусь. 1945. № 11—12; Хмялеўскі Н. У музеі народнага паэта // Сав. Радзіма. 1948. 27 чэрв.; Хомчанка В. На Падгорным завулку: Успаміны // ЛіМ. 1977. 1 крас.; Хорсун С. Гажывае гісторыя // Наст. газ. 1982. 8 вер.; Храмава Л. Выразнік спадзяванняў моладзі // Гродзен. праўда. 1957. 7 ліп.; Храмянкоў П., Савіцкі П. Гераічныя паэмы Янкі Купалы // Камунар Магілёўшчыны. 1941. 19 студз.; Хромчанка К. За шчасце зямное. Мн., 1966. С. 23—26, 36; Яго ж. Янка Купала ва ўкраінскіх перакладах і крытыцы // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Хрыстозаў Н. Толькі пяць дзён... / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Хрышчановіч Л. Тэма сіроцтва ў дакастрычніцкай творчасці Я.Купалы // Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Худзенскі К. Да юбілею народных паэтаў Беларусі: Пісьмо ў рэдкалегію // ЛіМ. 1961. 13 студз.; Царанкоў Л., Барысавец А. Народны паэт Беларусі // Зара. 1948. 27 чэрв.; Цвікевіч І. Янка Купала — рабкор-пісьменнік // Сав. Бел. 1925. 18 мая; Цвірка К. Першы камень у падмурак // ЛіМ. 1983. 20 мая; Яго ж. Радзькаўшчына // Беларусь. 1980. № 7; Яго ж. Той курган векавечны // Цвірка К. Той кур-

ган векавечны. Мн., 1985; Ц і р к а Н. Аднойчы ў Ляўках / / Бярозка. 1982. № 7; Я г о ж. Вучань прыйшоў у музей / / Мін. праўда. 1985. 25 студз.; Я г о ж. «Закон і права ў долі роўнай» / / Наст. газ. 1977. 9 ліп.; Я г о ж. «Клічу вас я на пабеду...»: Творчасць Янкі Купалы перыяду Вялікай Айчыннай вайны / / Беларусь. 1984. № 7; Я г о ж. Пясняр дружбы народаў / / Нар. асвета. 1982. № 4; Я г о ж. У доме Купалы / / Вяч. Мінск. 1980. 19 мая; Я г о ж. У памяці і ў сэрцы / / ЛіМ. 1981. 11 вер.; Я г о ж. У яго паэзіі — голас народа / / Наст. газ. 1980. 9 крас.; Я г о ж. «Хай вам шчасцем свецяць дні...» / / ЛіМ. 1985. 4 кастр.; Ц е р а б у н Ю. Гучаць цымбалы на зямлі Купалы / / Там жа. 1982. 18 чэрв.; Ц і м а ф е е в а В. Янка Купала ў Чэхаславакіі / / Маладосць. 1958. № 6; Ц і м о х і н Л. З пачуццём братэрства / / ЛіМ. 1975. 4 крас.; Ц і т о ў К. Мае сустрэчы з Купалам / / Беларусь. 1978. № 6; Я г о ж. Таленавітыя пераклады / / ЛіМ. 1983. 6 крас.; Ц і х а н а ў М. [Выказванне пра Янку Купалу] / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Многае можна сказаць... / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Пясняр барацьбы і працы / / Калг. праўда. 1962. 10 чэрв.; Я г о ж. Сябра і спадарожнік усіх пакаленняў / / Полымя. 1972. № 7; Ц і х а н ч у к М. Вывучэнне творчасці Янкі Купалы ў 9-м класе / / Нар. асвета. 1969. № 8; Я г о ж. Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне пры вывучэнні лірыкі ў IX класе / / Ідэйна-маральнае выхаванне на ўроках літаратуры. Мн., 1984; Я г о ж. Патрыятычнае і інтэрнацыянальнае выхаванне школьнікаў пры вывучэнні ў IX класе лірыкі Я.Купалы і Я.Коласа гадоў вайны / / Шляхі ўдасканалення літаратурнай адукацыі ў школе. Мн., 1983; Ц у л у к і д з е Т. Старонкі дружбы / / ЛіМ. 1959. 3 студз.; Ц ы в а к а В. Непадуладнае часу хараство / / Мін. праўда. 1982. 7 ліп.; Ч а б а н Т. Крылы рамантыкі. Мн., 1982. С. 22—23; Я г о ж. Купалаўская рамантычная традыцыя / / Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Ч а р в я к о в а З. Вывучэнне паэмы Янкі Купалы «Курган» у шостым класе / / Сав. школа. 1955. № 4; Ч а р к а с І. Сцэнічная маладосць «Паўлінкі» / / Чырв. змена. 1973. 13 вер.; Ч а р н ы ш о ў [В.] Менск, дом пісьменніка, Янку Купалу / / Камуніст. 1935. 28 мая; Я г о ж. Слаўнаму юбіляру / / Там жа. 1935. 11 снеж.; Ч а р н ы ш э в і ч Х. Шляхі беларускага паэтыцкага творства / / Бел. крыніца. 1927. 2 снеж.; Ч а р н я ў с к і І. Такі ён быў / / Голас Радзімы. 1976. 26 лют.; Ч а р о т а І. «Звярнуў увагу ўсяго свету...» / / ЛіМ. 1982. 16 ліп.; Ч о п э Г. Любімы пісьменнік / / Там жа. 1957. 6 ліп.; Ч о р н ы К. Думкі і імкненні народа; Янка Купала: Кароткі біяграфічна-крытычны нарыс / / Чорны К. Зб. тв.: У 8 т. Мн., 1975. Т. 8; Я г о ж. Прывітанне Я.Купалу / / ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Ч у р в і н а У., Л а п і ц к а я Т. Любоў народная / / Там жа. 1962. 6 ліп.; Ч ы г р ы н І. Проза «Маладняка» Мн., 1985. С. 12—14; Ч ы г р ы н а в а Т. Свята ў Вязынцы: Рэпартаж / / ЛіМ. 1976. 9 ліп.; Ч ы р к о ў А. Сцежка з зімовага вечара / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Беларусь. 1982. № 7; Я г о ж. Як я працаваў над перакладамі вершаў Янкі Купалы / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Ч ы р с к і М. Прывабны куток сталіцы / / ЛіМ. 1974. 15 ліст.; Я г о ж. Тут чуваць яго крокі / / Работніца і сялянка. 1982. № 7; Ч э р н і к а в а В. Унікальнае выданне / / Наст. газ. 1980. 17 вер.; Ш а в ы р к і н М. У фарбах, бронзе і песнях / / Нар. асвета. 1985. № 8; Ш а в я л ё в а К. Сумленне народа / / Полымя. 1982. № 6; Ш а г і н я н М. [Выказванне пра Янку Купалу] / / Там жа. 1982. № 6; Ш а к у н Л. Роля Янкі Купалы ў развіцці беларускай мовы / / Весці АН БССР. Сер. грамад. н. 1982. № 3; Ш а л е м а в а А. Пушкінскія традыцыі ў лірыцы Янкі Купалы / / Песні беларускай валадар. Мн., 1981; Ш а м я к і н І. Шчаслівая тая нацыя... / / ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Ш а м я к і н а Т. Джансугураў Ільяс; Дзіў / / Беларусь. 1982. № 5; Я г о ж. Жэля / / Там жа. 1982. № 7; Ш а н і д з е А. Наша сяброўства: Успаміны / / Полымя. 1982. № 6; Я г о ж. Паклон з сонечнага краю / / Звязда. 1962. 5 ліп.; Ш а р а н г о в і ч В. Невычэрпная крыніца творчага натхнення / / Полымя. 1982. № 6; Ш а р а ф у д з і н а ў Г. Над Волгай / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Ш а р а х о ў с к і В. Біяграфія Янкі Купалы / / Полымя 1947. № 2; Я г о ж. Максім Горкі і Янка Купала / / ЛіМ. 1968. 19 сак; Я г о ж. Народны паэт / / Звязда. 1940. 8 снеж.; Я г о ж. Неапублікаваныя рукапісы і пісьмы Янкі Купалы / / Полымя. 1962. № 4; Я г о ж. Неўміручая камедыя / / Купала Я. Паўлінка. Мн., 1969; Я г о ж. Новыя купалаўскія матэрыялы / / ЛіМ. 1961. 30 чэрв.; Я г о ж. Паэма «Яна і я» / / Там жа. 1946. 29 чэрв.; Я г о ж. Першая пастаноўка «Паўлінкі» / / Там жа. 1969. 25 лют.; Я г о ж. Пясняр вялікай дружбы / / Беларусь. 1962. № 7; Я г о ж. Творчы шлях Янкі Купалы / / Полымя рэвалюцыі. 1940. № 12; Я г о ж. У госці да песняра / / ЛіМ. 1965. 24 вер.; Я г о ж. Ф.Багушэвіч як папярэднік Янкі Купалы / / Полымя рэвалюцыі. 1940. № 11; Я г о ж. Факты і домыслы / / ЛіМ. 1967. 11 крас.; Я г о ж. Цікавая знаходка / / Мін. праўда. 1961. 8 кастр.; Я г о ж. Чырвоная Армія ў творчасці Я.Купалы і Я.Коласа / / ЛіМ. 1940. 23 лют.; Я г о ж. Янка Купала / / Блакнот агітатара. 1952. № 12; Я г о ж. Янка Купала — выдатны савецкі паэт / / Полымя. 1947. № 6; Ш а р ш у н о в і ч В. Адзін з польскіх перакладаў «А хто там ідзе?» Янкі Купалы / / Мост праз стагоддзі. Беласток, 1982; Ш а с ц і н с к і А. Урокі вялікіх песняроў / / Полымя. 1982. № 6; Ш а ў л о ў с к а я М. Янка Купала / / Шаўлоўская М. Беларуская драматургія. Мн., 1981; Ш а ў л ы С. Тую сустрэчу прыгадваю... / / ЛіМ. 1973. 7 ліст.; Ш а х а в е ц М. Крыніцы пладароддзя / / Звязда. 1952. 8 студз.; Ш к а д з і н с к і С. Цётка Уладзя / / Работніца і сялянка. 1981. № 2; Ш к л я е в а А. З думкай пра будучыню: Успаміны / / Полымя. 1981. № 11; Ш к о л ь н і к а ў В. Вялікі беларускі паэт / / Палес. праўда. 1950. 28 чэрв.; Ш к о л ь н і к а ў Ш. За што я люблю творчасць Янкі Купалы / / Чырв. сцяг. 1947. 29 чэрв.; Ш к р а б а І. Ад слова да вобраза: (Верш Янкі Купалы «А мы сабе сеем і сеем...») / / Беларуская літаратура. Мн., 1980. Вып. 8; Ш к р а б а Р. Вялікі настаўнік / / ЛіМ. 1949. 18 чэрв.; Я г о ж. Вялікі Сталінскі закон / / Там жа. 1946. 7 снеж.; Я г о ж. Ідэя паэмы «Магіла льва» / / Там жа. 1947. 9 жн.; Я г о ж. Літаратура і мова. Мн., 1969. С. 84—89, 103—165; Я г о ж. Мудры настаўнік / / Звязда. 1953. 28 сак.; Я г о ж. На пачатку было слова / / Полымя. 1968. № 8; Я г о ж. Паэма «Бандароўна» Янкі Купалы / / Сав. школа. 1940. № 11; Я г о ж. Сейбіт шчасця / / Полымя. 1949. № 12; Я г о ж. Скарбы. Мн., 1973. С. 76—123; Я г о ж. Тры паэмы Янкі Купалы / / Шкраба Р. Сіла слова. Мн., 1958; Я г о ж. Уладар беларускай песні / / Полымя. 1972. № 1; Ш л ы к І. Мой любімы пісьменнік / / Віцеб. рабочы. 1952. 28 чэрв.; Ш л я х жыцця / / ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Ш м а т а ў В. Артыстызм графічнай палітры / / Чырв. змена. 1972. 7 снеж.; Я г о ж. Ахрэмчык Іван Восіпавіч / / Беларусь. 1981. № 11; Я г о ж. Святло паэзіі Купалы і Міцкевіча / / Мастацтва Бел. 1985. № 4; Ш н і п В. Прыцягненне Вязынкі / / ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Ш о п к і н М. Душа мая поўніцца музыкай / Пер. з балг. Р.Станкевіч / / Беларусь. 1982. № 7; Я г о ж. Нізкі балгарскі паклон / Пер. Р.Станкевіч / / Далягляды. Мн., 1982; Ш п а к о ў с к і І. Развіццё наватарскіх рыс у беларускай паэзіі 30-х гадоў / / Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981. С. 152—154, 158—159, 162—163; Я г о ж. Тыпізацыя ў лірыцы. Мн., 1980. С. 45—47, 48, 93—94, 103—104; Ш п о т а В. Зямлю родную любіць / / Вяч. Мінск. 1982. 2 ліп.; Ш т э й н е р І. Балады Янкі Купалы і народная паэзія / / Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Я г о ж. Эвалюцыя «рамантычных» жанраў у паэзіі Янкі Купалы / / Беларуская літаратура. Мн., 1983. Вып. 11; Ш у к е в і ч-Т р а ц ц я к о ў Р. На распуцці / / Сав. Бел. 1922. 3 вер.; Ш у к л і н а Н. Масавая паэзія Беларусі перыяду Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны / / Шукліна Н., Кабаковіч А., Шпакоўскі І. Паэзія абнаўлення свету. Мн., 1981; Ш у л я к о ў с к і А. Вяртанне «Жалейкі» / / ЛіМ. 1982. 9 ліп.; Ш у м і л а ў І. Кватэра паэта / / Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1976. № 1; Ш у н е й к а Я. Прысвечана песнярам / / ЛіМ. 1982. 24 вер.; Ш у т о в і ч І. Святкаванне купалаўскага юбілею ў братняй Літве / / Голас Радзімы.

1962. № 56; Шутовіч Я. Песняры юбіляры // Калоссе. 1935. № 4; Шушкевіч С. Вераснёвы тыдзень: Успаміны // Полымя. 1981. № 11; Яго ж. З думай аб людзях // Звязда. 1962. 5 ліп.; Яго ж. Купала і дзеці // Піянер Бел. 1967. 7 ліп.; Яго ж. Купала і рамізнік // Беларусь. 1973. № 7; Яго ж. Купалаўскія дубы // Звязда. 1981. 28 сак.; Яго ж. Купалаўскія Ляўкі // Голас Радзімы. 1970. № 30; Яго ж. Падарожжа ў Купніна // ЛіМ. 1982. 25 чэрв.; Яго ж. Сустрэча ў Ляўках; Купала і дзеці; Сонца нашай паэзіі // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Шчаглоў Н. Я.Купала ў творчасці кампазітараў // Звязда. 1940. 8 снеж.; Шчарбатаў Г. Вечар беларускай камедыі // Сав. Радзіма. 1952. 25 мая; Шчуроўскі І. Вачыма сучасніка // Наст. газ. 1982. 10 лют.; Шчыракоў М., Кайтанава Т. Выяўленчае мастацтва пры вывучэнні паэмы «Курган» // Нар. асвета. 1972. № 5; Шчэрбіч Г. Творчасць Купалы натхняе нас на новыя поспехі // Мін. праўда. 1952. 6 ліп.; Шыманскі М. Натхнёны барацьбіт // Калг. праўда. 1962. 10 чэрв.; Яго ж. Натхнёны змагар // Віцеб. рабочы. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Сустрэчы з Купалам // ЛіМ. 1960. 13 вер.; Шымук В. Купала і дзеці // Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Яго ж. У музеі народнага песняра // Калг. праўда. 1955. 29 мая; Шынкарэнка В. Неўміручасць // Гомел. праўда. 1982. 7 ліп.; Шынклер Х. Шлях паэта // Вясна. 1930. № 4; Шэлягові́ч М. Ля калыскі яго чараўніцы стаялі // Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Э.Багрыцкі — перакладчык Купалы // ЛіМ. 1964. 29 мая; Экскурсанты ў Вязынцы // Там жа. 1959. 8 ліп.; Эльгер С. Памятныя сустрэчы // Звязда. 1962. 5 ліп.; Яго ж. Сустрэчы ў Чэбаксарах // Полымя. 1982. № 7; Эўцімава Р. Янка Купала ў маім уяўленні / Пер. з балг. Р.Станкевіч // Далягляды. Мн., 1982; Юбілей Янкі Купалы ў латвійскім друку // Полымя рэвалюцыі. 1941. № 1; Юр'еў М. Янка Купала // Зара. 1946. 28 чэрв.; Юрэвіч С. Любімы паэт // Чырв. сцяг. 1957. 7 ліп.; Юрэвіч У. Вялікая спадчына // Беларусь. 1955. № 1; Яго ж. З народу — для народу // Ніва. 1972. 16, 23, 30 ліп., 6 жн.; Яго ж. Купала — наш сучаснік // Юрэвіч У. Погляд. Мн., 1974; Яго ж. Моцнае, дзейснае слова // Купала Я. Публіцыстыка. Мн., 1972; Яго ж. Нараджэнне верша // Бярозка. 1982. № 7; Яго ж. Натхняў яго вобраз Купалы // Голас Радзімы. 1978. 7 снеж.; Яго ж. Наша цётка Уладзя // Беларусь. 1971. № 12; Яго ж. Невычэрпная крыніца // ЛіМ. 1972. 11 жн.; Яго ж. Першая з вяршынь: Слова пра Купалу // Маладосць. 1962. № 7; Яго ж. Пясняр вялікай дружбы // ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Яго ж. Пясняр дружбы і брацтва // Там жа. 1955. 28 мая; Яго ж. Пясняр народных дум і светлых спадзяванняў // Бярозка. 1972. № 7; Яго ж. Пясняр народных дум і спадзяванняў // Голас. Радзімы. 1972. № 26; Яго ж. Чараўнік роднага слова // Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; Яго ж. Чароўная Паўлінка // ЛіМ. 1979. 14 вер.; Юўчанка-Лебедзева Н. На купалаўскай хвалі // Там жа. 1972. 17 ліст.; Юхма М. Цеплыня ў халады // Маладосць. 1985. № 8; Юшчанка А. Мне здаецца, што з творчасцю Я.Купалы... // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Яго імя — з народнага свята // Там жа. 1982. 2 ліп.; Я-к. Святкаванне юбілею Я.Купалы і Я.Коласа // Шлях моладзі. 1932. № 12; Явар М. Беларуская вечарынка ў Радашковічах // Н.н. 1913. 5 вер.; Язерская Э. Паўлінка змагаецца, радуецца, спявае // Вяч. Мінск. 1973. 25 кастр.; Якаўлеў Л. Нацыянал-дэмакратызм — атрад контррэвалюцыі // Віцеб. пралетарый. 1931. 2 сак.; Якімовіч А. Кветка шчасця // Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Толькі адзін эпізод... // ЛіМ. 1981. 16 кастр.; Якубёнак І. Да памятных дат // Там жа. 1962. 13 лют.; Якубоўская Г. Дарогамі паэтаў // Наст. газ. 1982. 27 лют.; Янішчыц Я. Гучаць узнёслыя радкі // Звязда. 1982. 7 ліп.; Янка Купала // Асвета і педагагічная думка ў Беларусі. Мн., 1985; Янка Купала // Купала Я. Вершы і паэмы. Мн., 1948; Янка Купала // Хрэстаматыя па беларускай дзіцячай літаратуры. Мн., 1966; Янка Купала... // Бел. звон. 1922. 15 вер.; Янка Купала // ЛіМ. 1940. 8 снеж.; Янка Купала // Там жа. 1945. 1 чэрв.; Янка Купала // Там жа. 1946. 29 чэрв.; Янка Купала // Наперад! 1930. 3 кастр.; Янка Купала // Хрысц. думка. 1932. № 12; Янка Купала — беларускі народны паэт // Бел. вёска. 1925. 26 чэрв.; Янка Купала: Біяграфічная даведка // Беларускі каляндар на 1957 год. Беласток, 1957; Янка Купала: Біяграфічная даведка // Малады араты. 1925. № 4; Янка Купала: (Біяграфічная даведка) // Свабодная Бел. 1940. 8 снеж.; Янка Купала быў і застаецца паэтам працоўных Беларусі // Палес. праўда. 1932. 13 вер.; Янка Купала вярнуўся дамоў // Сав. Бел. 1927. 11 кастр.; Янка Купала: Да дню нараджэння — 8-га ліпеня 1882 г. // Там жа. 1928. 8 ліп.; Янка Купала і Якуб Колас // Бел. крыніца. 1932. 27 ліст.; Янка Купала і Якуб Колас: Некаторыя аспекты творчасці. Мн., 1982. С. 3—129; Янка Купала і Яніс Райніс // Гродзен. праўда. 1952. 8 ліп.; Янка Купала наведаў БДТ-II // Камуніст. 1936. 12 чэрв.; Янка Купала: У 75 гадавіну // Ніва. 1957. 23 чэрв.; Янка Купала — як грамадзянін; Янка Купала // Сав. Бел. 1925. 16 мая; Янкелевіч Е. Аб раннім Купале // ЛіМ. 1940. 26 кастр.; Янкоўскі Е. Песняры маладой Беларусі / 3 пол. // Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX — пачатку XX ст. Мн., 1978; Янкоўскі М. «Град» // Беларусь. 1982. № 4; Яго ж. Народнасць неўміручай творчасці // Гомел. праўда. 1962. 6 ліп.; Янкоўскі Ф. Купалава афарыстычнае слова // Вобраз—83. Мн., 1983; Яго ж. Купалава слова // Голас Радзімы. 1982. 15 ліп.; Янку Купалу — народнаму паэту // Помнікі гісторыі і культуры Бел. 1972. № 4; Ярац В. «З пявучай славы...» // Беларусь. 1982. № 7; Яго ж. Кліч натхнёны да змагання // Звязда. 1982. 8 крас.; Яго ж. Фальклорныя традыцыі ў лірыцы Янкі Купалы і Якуба Коласа ваеннага часу // Беларуская літаратура. Мн., 1981. Вып. 9; Ярош М. «Вечарынка» // Беларусь. 1982. № 1; Яго ж. «Вось тут і жывi» ; Выбарг // Там жа. 1982. № 2; Яго ж. Вялікі пясняр // Звязда. 1957. 7 ліп.; Яго ж. Да пытання аб характары драматычнага канфлікту камедыі Я.Купалы «Паўлінка» // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1957. № 2; Яго ж. Драма Янкі Купалы «Раскіданае гняздо» // Беларуская літаратура: Даследаванні і пубікацыі. Мн., 1958. Вып. 1; Яго ж. Драматург-наватар // ЛіМ. 1957. 10 ліп.; Яго ж. З верай у перамогу // Звязда. 1982. 6 мая; Яго ж. Магутная сіла ўздзеяння // Там жа. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Нараджэнне паэта // Маладосць. 1982. № 2; Яго ж. Па дарогах вайны // Полымя. 1982. № 4; Яго ж. Паэмы Янкі Купалы // Купала Я. Паэмы. Мн., 1971; Яго ж. Пясняр долі народнай // Купала Я. Вершы; Паэмы. Мн., 1966; Яго ж. Творчасць Янкі Купалы савецкага часу // Беларуская літаратура: Даследаванні. Мн., 1963. Вып. 5; Яго ж. Традыцыя — зарука наватарства // Полымя. 1985. № 3; Яго ж. У роднай сталіцы // Там жа. 1981. № 8; Яго ж. Янка Купала // Гісторыя беларускай дакастрычніцкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1969. Т. 2; Яго ж. Янка Купала // Гісторыя беларускай літаратуры, XIX — пачатак XX ст. Мн., 1981; Яго ж. Янка Купала // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры: У 2 т. Мн., 1964. Т. 1; Яго ж. Янка Купала // Гісторыя беларускай савецкай літаратуры, 1917—1940. Мн., 1981; Яго ж. Янка Купала і беларуская савецкая паэзія // Весці АН БССР. Серыя грамад. н. 1972. № 5; Ярош М., Бечык В. Беларуская савецкая лірыка. Мн., 1979. С. 8, 19—28, 34—36, 70—71, 72—75, 106—107, 113—127, 166—170; Ярош М., Саламевіч Н. «Броўка Пятрусь» // Беларусь. 1981. № 12; Ясінскі Р. «Над ракою Арэсай» // ЛіМ. 1958. 15 студз.; Яскевіч А. Выхад за круг // Полымя. 1984. № 12; Яськоў П. Наш літаратурны гурток // Піянер Бел. 1936. 12 мая; Ясяновіч С. Беларуская літаратура за 1909 г. // Н.н. 1910. 11 лют.; Яфімава М. З клопатам і любоўю // Народныя песняры. Мн., 1972; Яфрэмава О. Палымяны патрыёт нашай Радзімы // Мін. праўда. 1952. 28 чэрв.; Яфрэмаў У. Песнярам прысвечаны // ЛіМ. 1972. 14 ліп.

На венгерскай мове. Kardos L. Kupala Janka //

Válogatott milforditasai. Budapest, 1953; K e p e s L. / / Válogatott milforditasai. Budapest, 1951 (1952), old. 361—362; K i r j a n o v S., H i d a s A. Janka Kupala / / Szoviet kélteszet antologija. Budapest, 1952.

На грузінскай мове. А б а ш ы д з е І. Янка Купала: (Да 70-годдзя з дня нараджэння) / / Камуніст. 1952. 6 ліп.; А б р а м а ў М. Янка Купала / / Сабчота Асеты. 1962. 10 ліп.; А к о б і я Ш. Вялікі сын беларускага народа / / Сабчота Абказеты. 1962. 7 ліп.; Б а р а т э л і А. Янка Купала / / Камуніст. 1940. 8 лют.; Б е р у л а в а Х. Прарок / / Дроша. 1982. № 7; Г а п р ы н д а ш в і л і Н. Янка Купала і Грузія / / Джэджылі. 1983. № 20; Д а х н а д з е В. Народны паэт Янка Купала / / Комунізмі сакен. 1982. 8 ліп.; К а к і т э л а ш в і л і М. Янка Купала / / Ахалі Цхалтуба. 1942. 9 жн.; К і к н а д з е В. Дабразычлівец нашай нацыі / / Дроша. 1962. 8 ліп.; Л ы н ь к о ў М. Творчасць, аддадзеная народу / / Камуністы. 1962. 7 ліп.; М е д н і к а ў Б. Янка Купала ў Грузіі / / Цыгніс самкаро. 1982. № 13; П я т р о ў А. Янка Купала / / Чыатурыс магароэлі. 1940. 7 снеж.; Р а м а н о ў с к а я І. Ён і цябе апяваў, Грузія! / / Цыскары. 1967. № 7; Х у х а ш в і л і Г. Янка Купала / / Купала Я. Выбранае. Тбілісі, 1955; Ч а р г і я н і С. [Радыяні Ш.] Народны паэт Беларусі Янка Купала / / Літ. Сакартвэло. 1940. 10 снеж.; Ш а н і д з е А. Сустрэчы з Янкам Купалам / / Дроша. 1962. 6 ліп.; Ш у б і т ы д з е З. Янка Купала / / Кутаісі. 1962. 7 ліп.; Я н к а Купала (Іван Дамінікавіч Луцэвіч) / / Ахалгазрда камуністы. 1961. 4 сак.

На дацкай мове. H o r s k j a e r E. Soviet Literatur: 1917—1944. Kobenhavn, 1948.

На іспанскай мове. S u r v i l l a J. «Spadčyna» / / Oriente Europeo. 1956. Nr 1.

На італьянскай мове. L o G a t t o E. La letteratura bielorussa / / Storia delle letterature moderne d'Europa e d'America. Milano, 1958. T. 5. P. 263, 267; M e s s i n a G.L. Janka Kupala / / Messina G.L. La Letteratura Belorussa. Firenze, 1952; P a l m i e r i A. La Bielorussia Sovietista / / L'Europe Orientale (Roma). 1926. Nr 3; P r a m p o l i n i G. La letterature dell' Ukraina e della Russia Bianca / / Storia universale della Letteratura. Torino, 1938. Vol. 3. P. 663—667.

На казахскай мове. Б е л о р у с с и я л ы н халык акыны Янка Купаланын кайтыс болганын білдіру: [Некралог] / / Соц. Казахстан. 1942. 2 июль; Г н и л о м е д о в В. Жалынды жыршы / / Казак эдебиеті. 1982. 2 июль; К а л е н о в Г. Янка Купала / / Сов. Караганды. 1947. 28 июнь; М у х а м е д ж а н о в А. Белорус халкынын улы акыны / / Онтустік Казахстан. 1952. 28 июнь; М ы р з а х м е т о в Е. Белорус совет эдебиетінін негізін калаушы / / Кэкшетау правдасы. 1957. 7 июль; Р а ш и т о в а В. Янка Купала / / Коммунизм жолы. 1957. 7 июль; С е й і т о в С. Янка Купала / / Казакстан мугалімі. 1954. 25 март.; С т у к А. Белорус жерінін жалынды жыршысы / / Соц. Казахстан. 1982. 7 июль; С т у п а к А. Халык жыршысы / / Коммунизм нуры. 1982. 7 июль; С ы з д ы к о в Ж. Янка Купала / / Казак эдебиеті. 1935. 31 дек.; Т а т б а с п а с талант: Янка Купаланын туганына 90 жыл / / Казак эдебиеті. 1972. 7 июль; Т е м і р б а е в А. Белорустын кернекті акыны / / Коммунизм туы. 1957. 7 июль; Т е м і р ж а н о в. Янка Купала / / Сов. Караганды. 1951. 27 июнь; Т і л е у к л е е в Э. Социалистік белоруссия жыршысы: Янка Купаланын туганына 90 жыл / / Онтустік Казахстан. 1972. 7 июль; Ы д ы р ы с о в К. Янка Купала / / Ленинші л жас. 1952. 6 июль; О л е н с е з д і н дулдулі: Я н к а Купаланын туганына 90 жыл / / Коммунизм туы. 1972. 6 июль; Я н к а Купала / / Халык мугалімі. 1953. № 2; Я н к а К у п а л а: Туганына 70 жыл / / Эдебиет жэне искусство. 1952. № 7; Я н к а Купала: Туганына 71 жыл / / Казакстан пионері. 1953. 7 июль; Я н к а Купала: Туганына 85 жыл / / Казакстан мектебі. 1967. № 6.

На калмыцкай мове. Х о н и н о в М. Янка Купала / / Купала Я. Шулгуд. Элиста, 1962.

На кітайскай мове. Г э Б а о - ц ю а н ь. Жыццё і творчасць Я.Купалы / / Купала Я. Жалейка: Вершы. Шанхай, 1958; Я г о ж. [Уступны артыкул] / / Купала Я. Зборнік вершаў. Шанхай, 1946; У р а ч ы с т а е паседжанне, прысвечанае памяці беларускага паэта Янкі Купалы / / Юі. 1957. 26 ліп.

На комі мове. Янка Купала чужомсянь 100 Во / / Войвыв кодзув. 1982. № 7.

На латгальскай мове. G. R. Boltkrivu lelais dzejniks Janka Kupala / / Taisneiba. 1940. 19 dec.

На латышскай мове. A. J. Baltkrievu Tautas dzejnieks Janka Kupala / / Darbs. 1940. 8 Dec.; A.S. Baltkrievu brivibas dzejnieks Janka Kupala / / Cina. 1940. 8 Dec.; A b o l a M. Baltkrievijas cirula atbalss Latvija / / Lit. un Maksla. 1972. 8 Jul.; A b o l a M. «Rainis un Kupala: temu un motivu vienotiba» / / Karogs. 1982. Nr 6; A b o l a M. Saulvedis / / Zvaigzne. 1982. Nr 14; A l n i s V. Baltkrievu tautas dzejnieks / / Skolotaju Avize. 1962. 4. Jul.; A t k l a t s J. Kupalas muzejs / / Lit. un Maksla. 1945. 2. Nov.; (-b.) Jankas Kupalas 35 darba gadi / / Komunists. 1940. 8. Dec.; B e r s o n s I. Liktenu tuviba: J.Kupala un latv. rakstnieki / / Horizonts. 1982. Nr 12; B r o v k a P. Baltkrievijas tautas dzejnieks Janka Kupala / / Lit. un Maksla. 1952. 29. Jun.; D.E. Par baltkrievu dzejnieku Janku Kupalu / / Darbs. 1940. 9. Dec.; G n i l o m j o d o v V. Jankas Kupalas simtgade / / Karogs. 1982. Nr 7; G r a n t s J. Baltkrievu Tautas dzejnieks Janka Kupala / / Karogs. 1940. Nr 4; G r a n t s J. Janka Kupala / / Lit. Avize. 1940. 3. Dec.; G u d r i k e B. Baltkrievu tautas dizais dels / / Rigas Balss. 1982. 7. Jul.; I m e r m a n i s A. Janka Kupala — Baltkrievu Tautas dzejnieks / / Rigas Vilni. 1940. Nr 16; I v a s i n s V. Baltkrievu dzejnieks Janka Kupala / / Lit. un Maksla. 1962. 7. Jul.; J a n k a Kupala un Janis Rainis / / Pad. Jaunatne. 1952. 4. Jul.; J a n k a s Kupalas vakars / / Lit. Avize. 1940. 18 Dec.; J e s a k o v s A. Dziesma tautai un brivam darbam / / Cina. 1962. 6. Jūl.; J e z o v i t o v a M. Baltkrievu jaunas literaturas parskats / / Domas. 1929. Nr 3; J e z o v i t o v a M. Iss vecas baltkrievu kulturas un literaturas parskats / / Domas. 1929. Nr 6, 7; J e z o v i t o v a M. Veca baltkrievu kultura un literatura / / Latvijas Saule. 1929. Nr 82—84; K a z e k a J. Kupalas dzeja atspogulojas visa Baltkrievija / / Karogs. 1957. Nr 7; K l e i n s A. Skan cinu un bralibas stiga / / Karogs. 1972. Nr 7; K r a s o v s k i s A. Riga, Jankas Kupalas iela / / Cina. 1960. 16. Sept.; L a i s e n s L. Sveiciens Jankam Kupalam / / Celtne. 1935. Nr 7; L a p u k i s A. Lauzu posta, lauzu brives dziesmas / / Pad. Jaunatne. 1982. 16. Jul.; L i n k o v s M. Janka Kupala / / Karogs. 1962. Nr 7; L u z a n i n s M. Dzives celi: Atminu fragm. / / Lit. un Maksla. 1982. 9. Jul.; M . R. Jankas Kupalas vakars / / Jaunis Komunars. 1940. 9. Dec.; N i e d r e J. Diena dienu maca: No atminu gramatas. Riga, 1969. 164—166 lpp.; N i k o l a e v s - B e r g i n s N. Janka Kupala / / Pad. Jaunatne. 1947. 28. Jun.; P a r g o d u Jankam Kupalam / / Karogs. 1978. Nr 3; P i e m i n e k l a atklasana Jankam Kupalam Minska / / Cina. 1949. 26. Jun.; P i g u l e v s k i s V. Baltkrievu klasika uz latviesu padomju skatuves / / Lit. un Maksla. 1950. 29. Janv.; P i g u l e v s k i s V. Baltkrievu literatura un Stalina premijas laureati / / Lit. Avize. 1941. 23. Apr.; P i g u l e v s k i s V. Baltkrievu literaturas celmlauza atceres diena / / Lit. un Maksla. 1957. 6. Jul.; P i g u l e v s k i s V. Janka Kupala / / Jaunais Komunars. 1940. 7. Dec.; P i g u l e v s k i s V. Janka Kupala: (1882—1942) / / Lit. un Maksla. 1947. 4. Jul.; R . G. Baltkrievu lielais dzejnieks Janka Kupala / / Brivais Zemnieks. 1940. 7. Dec.; R o z a n o w a I. Tautas laimes mekletajs / / Rigas Balss. 1972. 7. Jul.; R u m n i e k s F. Baltkrievu tautas dzejnieku atceroties / / Cina. 1957. 7. Jul.; S o k o l s E. Janka Kupala un Rainis / / Lit. un Maksla. 1952. 29. Jun.; S u d r a b - k a l n s J. Baltkrievu tautas dzejnieks / / Pad. Latvija. 1940. 7. Dec.; S v i t i n s A. Jankam Kupalam — 100 / / Jaunas Gram. 1982. Nr 3; T a u t a s dzejnieks / / Skola un Gimene. 1972. Nr 6; V. Janka Kupala / / Atputa. 1940. 6. Dec.; V a n a g s J. Baltkrievu tautas lielais dzejnieks / / Cina. 1960. 17. Apr.; V a n a g s J. Janka Kupala / / Rokasspiediens. Riga, 1982; V a n a g s J. Jankam Kupalam — 100 / / Kupala J. Dzejoli un poemas. Riga, 1982; V a n a g s J. Par draudzibu / / Apvarsna plasums. Riga, 1982; V e j a n s A. Dzejnieka atgriesanas / / Pad. Jaunatne. 1962. 7. Jul.; V e j a n s A. Janku Kupalu

pieminot // Karogs. 1952. Nr 7; V e l t i t s Jankam Kupalam // Kino. 1981. Nr 11; V e r s i n i n s S. Jankas Kupalas muzeja // Lit. un Maksla. 1952. 6. Jul.; V i k m a n e V. «Es sapnoju par Baltkrieviju...» // Avangards. 1972. 8. Jul.

На літоўскай мове. A b r a m a v i c i u s V. Janka Kupala ir Lietuva // Vak. naujienos. 1962. Liep. 7; A b r a m a v i c i u s V. Janka Kupala ir Vilnius // Lit. ir menas. 1962. Liep. 7; A b r a m a v i c i u s V. Janka Kupala Lietuvoje // Lit. ir menas. 1952. Liep. 6; B a l i j o n a s E. «Man Baltarusija sapnuojas...» // Vak. naujienos. 1972. Liep. 7; B e l e v i c i u s A. Musu Janka Kupala // Tiesa. 1972. Liep. 7; C v i r k a P. Jankos Kupalos jubiliejuje // Cvirka P. Rastai. Vilnius, 1952. T. 10; C v i r k a P. Kalba, pasakyta poeto Jankos Kupalos Laidotuvese // Cvirka P. Rastai. Vilnius, 1959. T. 8; D a n i l e v i c i u s E. Jankos Kupalos muziejui // Vak. naujienos. 1959. Geg. 15; D z u g a s [Paulukevicius B.] Janka Kupala — liaudies poetas // Raud. artojas. 1935. Gruod. 11; G i r a L. Is baltarusiu literaturos // Gira L. Rastai. Vilnius, 1962. T. 4; G n i l o m e d o v a s V. Liaudies sunus, liaudies dainius // Tiesa. 1982. Liep. 7; G u d u poeto literaturines sukaktuves // Lietuva. 1925. Birz. 24; J.K u p a l o s kuriniai lietuviu kalba // Vak. naujienos. 1962. Liep. 7; K o r s a k a s K. Janka Kupala ir lietuviu literatura // Tiesa. 1952. Liep. 6; K r a s n e n s k i s R. Ka mes imame ir nuo ko atsisakome pas Janka Kupala // Raud. artojas. 1932. 13 Rugs; K r u t u l i s M. Janka Kupala // Pergale. 1957. Nr 7; L a p i n s k i e n e A., M a l d z i s A. «Ikvepti dainiai slovina liaudi» // Lit. ir menas. 1982. Liep. 3; L a s t a u s k a i t e - G l o v a c k i e n e O. Is prisiminimu apie Lazdynu Peleda // Literatura ir kalba. Vilnius, 1962. T. 6; L a s t a u s k a i t e - M a t u l i e n e St. Praeiti prisiminus // Pergale. 1975. Nr 8; L a s t a u s k i e n e M. Is praeities // Lazdynu Peleda. Rastai septyni tomai. Vilnius, 1954. T. 1; L a z d o v s k a j a V. Baltarusijos ir Lietuvos dainius // Vak. naujienos. 1982. Liep. 7; L e b i o n k a J. Jankos Kupalos diminaiciai Lietuvoje // Lit. ir menas. 1983. Rugs. 17; L i e g u t e E. Veda baltas takelis // Svyturys. 1982. Nr 11; M a c e v i c i u s J. I dideli kelia // Pergale. 1972. Nr 7; M a c e v i c i u s J. Prasminga kurejo dalia // Pergale. 1982. Nr 7; M a t u z e v i c i u s E. Istikimybe liaudziai // Lit. ir menas. 1972. Liep. 8; M a t u z e v i c i u s E. Jankos Kupalos zemeje // Lit. ir menas. 1972. Liep. 15; P e t k e v i c i e n e K. Janka Kupala ir Vilnius // Pergale. 1972. Nr 7; R z c. A. [Ruzanancou-Ruzaniec A.] Janka Kupala // Lietuviu Enciklopedia. Boston. 1958. T. 13; S i k a r a s E. Janka Kupala — Tarybu Gudijos dainius // Rastai. 1940. Nr 1; S k l i u t a u š k a s J. Issipiede poeto svajone // Lit. ir menas. 1958. Geg. 17; S k l i u t a u s k a s J. Janka Kupala: 35 m. kurybinio darbo sukaktiminint // Tarybu Lietuva. 1940. Gruod. 8; S k l i u t a u s k a s J. Liudas Gira ir Janka Kupala // Skliutauskas J. Aukso Saknele. Vilnius, 1982; S k l i u t a u s k a s J. Sviesi biciulyste // Nemunas. 1982. Nr 1; S m a l e n i e c A. Janka Kupala: Didysis gudu dainius // Lietuvos Zinios. 1932. Liep. ; S m a l e n s k i s A. Tikrasis Stalino laureato veidas // Keleivis (Boston). 1951. Nr 6; S m o l k i n a s M. Baltarusijos Liaudies poetas // Tiesa. 1957. Liep. 7; S t u k a s A. Baltarusijos dainius // Kom. tiesa. 1982. Liep. 10; S i m k u s J. Apie zmones, ivykius ir save. Vilnius, 1971. P. 128; T i l v y t i s T. Trys susitikimai su Janka Kupala // Tiesa. 1962. Liep. 7; V e n c l o v a A. Keletas susitikimu su Janka Kupala // Venclova A. Laikas ir rasytojai. Vilnius, 1958; V e n c l o v a A. Vidurdienio vetra. Vilnius, 1969; Z u k a u s k a s A. Baltarusiu liaudies dainius — Janka Kupala // Lit. ir menas. 1947. Liep. 13; Z u k a u s k a s A. Baltarusiu tautos dainius // Lit. ir menas. 1952. Liep. 6; Z u k a u s k a s A. Didysis baltarusiu tautos dainius // Pergale. 1947. Nr 3; Z u k a u s k a s A. Liaudies poetas // Kupala J. Ne ragelis dejuoja. Vilnius, 1957.

На малдаўскай мове. Б р о в к а П. Мареле кынтэрец ал Белорусией // Нистру. 1972. № 10; Г н и л о м е д о в В. «Попорулуй фиинд рекуноскэтор» // Лит. ши арта. 1982. 1 юлие; Е с а к о в А. Кынтэрец ал нородулуй // Молдова Соч. 1962. 7 юлие; К а л е луминатэ де соаре // Там жа. 1972. 7 юлие; К р у ч е н ю к П. Ын оспеције ла Янка Купала // Там жа. 1972. 14 юлие; Л ы н к о в М. Янка Купала // Нистру. 1962. № 7; М а к а р е в и ч А. Маре поет белорус // Култура Молдовей. 1962. 8 ноем.; Х и о а р э И. Янка Купала // Култура. 1972. 1 юлие.

На марыйскай мове. Е с а к о в А. Белорусский калык поэтше // Марий коммуна. 1962. 7 июль; С т е п а н о в М. Ик ончыл литература // Там жа. 1972. 5 июль.

На мардоўска-мокша мове. Г н и л о м е д о в В. «Монь шумозень народти пандыне...» // Мокша. 1982. № 4.

На мардоўска-эрзя мове. К у п а л а Янка // Сятко. 1982. № 4.

На нарвежскай мове. J a n k o Kupala, Jakub Kolas // Aschehougs Konversajons Leksikon. Oslo, 1970. V. 9.

На нямецкай мове. [A u g u s t a i t i s D.] Paŭlinka: (Paulina); Raskidanaje hniazdo: (Das zerstreute Nest) // Kindlers Literatur Lexikon. Werke. Zürich. 1965. B. 5; B o j k o - B l o c h i n J. Strukturprobleme der vergleichenden Geschichte ostslavischer Literaturen vom 19. Jahrhundert bis zum Beginn des 20. Jahrhunderts // Gegen den Strom. Heidelberg, 1979. S. 11—21; C u r s c h m a n n F. Die Weissruthenen // Deutsche Rundschau. 1918. H. 12; D r e i bedeutende Vertreter der Sowjetrepublik Weissrussland zu Besuch in Berlin // Arbeiter-illustrierte Zeitung. 1926. Nr 1; F e i e r l i c h k e i t e n zum 100. Geburtstag der weissruthenischen Dichter Janka Kupala und Jakub Kolas // Weissruthenischer Arbeitskreis, Informationshefte (Stuttgart). Halbjahr 1982; G e l f a n d N. Kupala Janka // Handbuch der Sowjetliteratur (1917—1972). Leipzig, 1975; H.W. Dem Gedenken an Janka Kupala // Internationale Literatur: Deutsche Blätter. 1942. Nr 7—8; H a s s e l b l a t t W. Die Völker des Ostens: Das weissruthenische Bauernvolk // Nation und Staat. 1942. H. 1; J ä g e r W. Weissruthenien. Berlin, 1919. S. 73—74; K a r s k i j E. Janka Kupala // Karskij E. Geschichte der weissrussischen Volksdichtung und Literatur. Berlin; Leipzig, 1926; K a s p e r K. Probleme der Realismusentwicklung in der russischen und belorussischen Literatur am Anfang des 20. Jahrhunderts // Zeitschrift für Slawistik. 1982. Nr 4; [K o s c h m i e d e r E.] A chto tam idzie?: (Was zieht da heran?); K o s c h m i e d e r E. Adviečnaja piesnia. (Das ewige Lied) // Kindlers Literatur Lexikon. Werke. Zürich, 1965. B. 1; K o s c h m i e d e r E. Die weissrussische Literatur // Kindlers Literatur Lexikon. München, 1974. B. 2; K o s c h m i e d e r E. Janka Kupala, Spadčyna // Die Welt der Slaven. 1956. Nr 1; [K u p a l a] // Multinationale Sowjetliteratur, 1917—1972. Berlin; Weimar, 1975. S. 578; K u p a l a Janka // Die Welt—Literatur; Biographisches, literarhistorisches und bibliographisches Lexikon in Übersichten und Stichwörtern. Wien, 1953. B. 2; K u p a l a Janka // Kleine Slavische Biographie. Wiesbaden, 1958; K u p a l a Janka // Lexikon der Weltliteratur. Stuttgart, 1963; Zweite erwt. Auflage. 1975. S. 910; L a s a r u k M. Als Teil der Heimat fühl' ich mich... // Kultur Leben. 1972. Nr 6; L a s a r u k M. Seine grösste Leidenschaft war der Kampf: Zum 100. Geburtstag des belorussischen Volksdichters Janka Kupala // Prese der Sowjetunion. 1982. Nr 13; L u c k e v i č A. Die weissruthenische Literatur in der Vergangenheit und Gegenwart // Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven. 1931. H. 4; L y r i k der Ukrainer und Belorussen // Internationale Literatur: Deutsche Blätter. 1939. Nr 11; N e u r e i t e r F. Janka Kupala // Weissrussische Antologie. München, 1983; R a n d o w N. Über die Autoren // Störche über den Sümpfen. Berlin, 1971. S. 495—496; S a m o i l o V. // Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven. 1929. H. 1; S c h e i b e r t P. Der weissrussische politische Gedanke bis 1919 // Jomsburg. Leipzig, 1938. S. 335—364; S u r o w z e w J. Die multinationale Sowjetliteratur // Kunst und Literatur. 1972. Nr 20; T r a u t m a n n R. Die Weissrussen // Die Slavischen Völker und Sprachen. Göttingen, 1947. S. 140—143; U s s i j e w i t s c h J. Das Lied des Belorussischen Volks // Internationale Literatur: Deutsche Blätter. 1939. Nr 11.

На польскай мове. A n t o n o w s k i M. Znaki na drodze // Przyjaźń. 1982. Nr 17; A r e n d t K. Kupała J. — poeta bolu i nadziei // Okolice. 1985. Nr 1; B a r a n o w s k i W. Ruch białoruski // Tyg. Il. 1912. Nr 37; B a r s z c z e w s k i A. J.Kupała // Kontrasty. 1972. Nr 6; B a r s z c z e w s k i A. Janka Kupała (1882—1942) // Polsko-białoruskie związki literackie i kulturalne: setna rocznica urodzin Janki Kupały, Jakuba Kołasa. Warszawa, 1982; B a r s z c z e w s k i A. Janka Kupała — poeta więzi polsko-białoruskiej // Prz. Humanistyczny. 1984. Nr 9/10; B a r s z c z e w s k i A. Obchody 80 rocznicy urodzin J.Kupały i J.Kołasa w Polsce // Acta Baltico-Slavica. 1965. T. 2; B a r s z c z e w s k i A. Polacy i literatura polska w życiu Janka Kupały // Sl. Orient. 1973. Nr 3; B e c h c z y c - R u d n i c k a M. // Kamena. 1975. Nr 10; B i a ł o k o z o w i c z B. Polska w poezji radzieckiej // Prz. Humanistyczny. 1976. Nr 10; B i e r i o z k i n R. Janko Kupała // Sztandar Wolności. 1941. 4 kwiet.; B o h d a n o w i c z o w a Z. Włodarz pieśni białoruskiej // Głos Konfederacji (Londyn). 1955—1956. Nr 15; B r e n s z t e j n J. Janko Kupała // Orka. 1935. 12 grud.; B r o n i e w s k a J. Janko Kupała w Moskwie // Sztandar Wolności. 1941. 1 stycz.; B r o n i e w s k a J. Przyjaciel i brat // Nowe Widnokręgi. 1942. 20 lipca; B r ü c k n e r A. Z niwy białoruskiej. Kraków, 1918. S. 12—13; C h e ł c h o w s k i E. Piśmiennictwo białoruskie // Alma Mater Vilensis: Dzieje Ziem Wielkiego Księstwa Litewskiego. Londyn, 1953. S. 305—319; C h r ó ś c i e l e w s k i T. Gdzie ujrzał swiatło dzienne Janka Kupała // Fakty. 1979. Nr 45; C i e c h a n o w i c z T. «Nasza Niwa»; Historia i dzieło jednego pisma: W 50 rocznicę białoruskiej gazety // Głos Konfederacji (Londyn). 1957. Nr 30; C y r s k i J. Białoruski jubileusz kulturalny // Słowo. 1932. Nr 301; C y r s k i J. Białoruski jubileusz literacki. (50-lecie urodzin poetów Kupały i Kołasa) // Słowo. 1932. Nr 300; D o b r z y ń s k a A. Wieczór jubileuszowy Janka Kupały w Białymstoku // Sztandar Wolności. 1940. 30 grud.; D ą b a l T., P a n k i e w i c z P. Białoruska Akademja nauk gorąco wita Janka Kupałę // Orka. 1932. 11 wrześ.; (e m). Jubileusze pisarzy // Przyjaźń. 1982. Nr 12; (e r). [Krasko R.] // Gaz. Białostocka. 1975. Nr 94—96: (E. S.) // Słowo Powszechne. 1975. Nr 104; H r y s z k i e w i c z F. Wileńscy goście — J.Kupała i J.Kołas; Znaczenie twórczości literackiej J.Kupały i J.Kołasa // Prawda Wileńska. 1941. 18 maja; H u s z c z a J. «Gwoli historycznej prawdy...» // Huszcza J. Opowieści w czarnych ramkach. Łódź, 1979; J. R. // Gaz. Białostocka. 1957. Nr 149; J.R. Ludowy poeta bratniej Białorusi Janka Kupała // Nowy Świat. 1955. Nr 3; J a k u b o w s k i J. Pieśniarz młodej Białorusi // Prz. Krajowy. 1909. Nr 7, 8; J a n k a K u p a ł a // Antologia poezji białoruskiej. Wrocław, 1978; J a n k a K u p a ł a // Wiersze białoruskie. Łódź, 1971; J a n k a K u p a ł a // Prawda komsomolska. 1940. 22 grud.; J a n k a K u p a ł a // Sztandar Wolności. 1940. 8 grud.; J a n k a K u p a ł a: (25-lecie pracy literackiej) // Orka. 1930. 28 maja; J a n k a K u p a ł a: Kronika życia i twórczości // Przyjaźń. 1982. Nr 17; J a n k o w s k a G. Klasycy białoruscy w ręku polskiego czytelnika // Osnowa. 1984. Nr 7/8; J a n k o w s k i J. Pieśniarze młodej Białorusi: (Studyum) // Prz. Krajowy. 1909. Nr 7, 8; J a n o w i c z S. // Gaz. Białostocka. 1962. Nr 178; J a s i e ń s k i B. O poetach białoruskich // Kamena. 1935. Nr 7; J a w o r s k i K. Janka Kupała: (W 10-lecie śmierci poety) // Życie Słowiańskie. 1952. Nr 8; J a w o r s k i K. Poeta Białorusi // Dziś i Jutro. 1955. Nr 39; J u b i l e u s z Janko Kupały // Sztandar Wolności. 1940. 10 grud.; J u r k i e w i c z S., S t r u m i ł o W. Kwiat paproci — kwiat jego życia; «Miłości i braterstwa widzę jasne ranki; Wileńskimi śladami poety // Czerw. Sztandar. 1982. 4, 6, 7 lip.; (K). Tragedja poety białoruskiego // Kurier Wileński. 1936. Nr 73; K a z i m i r o w i c z F. Janka Kupała // Czerw. Sztandar. 1957. 7 lip.; K l i m k o w i c z M. Janko Kupała // Orka. 1935. 28 maja; K o n i c z e k R. Janka Kupała poeta białoruskiego ludu // Życie i Kultura. 1955. Nr 35; K o r n e l u k W. // Sztandar Ludu. 1975. Nr 96; K o w a l e w i c z B. Janko Kupała — największy poeta białoruski // Kurier Literacko-Naukowy. 1936. Nr 9; K r a s o w s k i N. Poeci w moim życiu // Czerw. Sztandar. 1982. 15 list.; K r z e m i e n i e c k i L. Wielki pieśniarz białoruskiego ludu // Sprawy i Ludzie. 1955. Nr 37; K s i ą ż e k T. // Trybuna Mazowiecka. 1962. Nr 209; K u c z e r A. Poeta białoruskiego ludu // Sztandar Wolności. 1940. 8 grud.; K u l i n i c z G. Piewca narodu białoruskiego: (W 70 rocznicę urodzin Janki Kupały) // Wolność. 1952. Nr 155; M.H. Janka Kupała: (W ćwierćwiecze twórczości) // Prz. Wileński. 1930. Nr 17; M a z u r W. Spotkanie z Kupałą // Przyjaźń. 1981. Nr 6; n. Ku czci Janki Kupały // Prawda komsomolska. 1940. 22 grud.; N a h o r n y J. Janka Kupała — poeta białoruski // Poprostu. 1935. Nr 2; O z g a - M i c h a l s k i J. Nie dla sławy i wawrzynu: W 100-lecie urodzin Janki Kupały // Tyg. Kult. 1982. Nr 16; P a m i ę c i Janki Kupały // Życie Białostockie. 1957. Nr 147; P i e c i u k i e w i c z M. Rękopisy Janka Kupały w Wilnie // Prawda Wileńska. 1941. 30 marca; P i e c i u k i e w i c z M. Wystawa twórczości Janki Kupały // Prawda Wileńska. 1941. 25 maja; P o c i e j [Podgórski M.] // Kamena. 1972. Nr 14; P o d h o r n y S. 35 lat działalności literackiej i społecznej Janka Kupały // Prawda Wileńska. 1940. Nr 104; P o e t a białoruski Janka Kupała // Życie Słowiańskie. 1950. Nr 6; P o ź n i a k T. Janka Kupała // Ruch Literacki. 1978. Nr 4—5; P o ź n i a k T. Kultura polska w kręgu poetyckim Janki Kupały // O polsko-radzieckich związkach literackich. Zielona Góra, 1984; P o ź n i a k T. Literatura białoruska w kręgu dwu rewolucji // Sl. Orient. 1978. Nr 4; P o ź n i a k T., R a h o j s z a W. Janka Kupała i L.M.Rogowski: (Kartka z dziejów stosunków kulturalnych polsko-wschodnosłowiańskich // Sl. Orient. 1976. Nr 1; P r o k s z a L. Poeta i dzieci // Sztandar Wolności. 1940. 10 grud.; R o v a y X. [Jaworski K.] Twórca współczesnej poezji białoruskiej // Kamena. 1962. Nr 15; R u b e r. Z chłopskiej piersi // Nowe Życie. 1911. T. 2; S a d o w s k a H. Ku czci 35-letniej działalności J.Kupały // Sztandar Wolności. 1941. 16 stycz.; S e s j a ku czci poetów białoruskich // Gaz. Pomorska. 1962. Nr 144; S t a n k i e w i c z S. Janka Kupała i Jakub Kołas: (Z powodu pięćdziesięciolecia ich urodzin) // Prz. Wileński. 1933. Nr 18, 19; S t a n k i e w i c z W. // Sztandar Ludu. 1975. Nr 90; S t e f a n o w i c z A. Moje spotkanie z poetą; Polskie wiersze // Czerw. Sztandar. 1982. 17, 21 kwiet.; 1 0 0 r o c z n i c a urodzin J.Kupały i J.Kołasa // Gaz. Współczesna. 1982. 6 kwiet.; S t o c h e l W. Janka Kupała // Rzeczywistość. 1982. 4 lipca; S t o c h e l W. Janka Kupała a Adam Mickiewicz i Taras Szewczenko // Sl. Orient. 1973. Nr 2; S t o c h e l W. Janka Kupała a Stanisław Przybyszewski // Słowianie w świecie antynorm Stanisława Przybyszewskiego. Wrocław etc. 1981. S. 217—223; S t r o ń s k a A. Na Brzozorusi // Strońska A. Droga długą jak Rosja. Warszawa, 1979. S. 162—167; S z y d ł o w s k i R. // Przyjaźń. 1975. Nr 21; T r z y d z i e s t o l e c i e walki poeta // Nowa Wieś. 1935. Nr 7; (v). Budzili narodową swiadomość // Nowości. 1982. Nr 178; W e g n e r o w i c z W. Młoda Białoruś // Świat Słowiański. 1912. T. 1; W e g n e r o w i c z W. Młoda Białoruś: Jej odrodzenie i literatura // Filareta. 1911. Nr 5; W i e c z ó r białoruskich poetów // Przyjaźń. 1962. Nr 26; W i l c z y ń s k i W. Janka Kupała a W. Syrokomla // Sl. Orient. 1976. Nr 2; W i ś n i e w s k a E. Janka Kupała i Jakub Kołas: Polsko-radziecka konferencja naukowa w stulecie urodzin // Sl. Orient. 1983. Nr 1—2; W o l s k i M. Piewcy ludu białoruskiego // Przyjaźń. 1962. Nr 23; W o ł k o w s k i J. // Gaz. Białostocka. 1972. Nr 187; Z i n o w i e c M. Podróże bez biletu // Przyjaźń. 1984. Nr 24.

На румынскай мове. J a n k a K u p a l a // Antologia poeziei sovietice. Bucureşti, 1955.

На рускай мове. А. Б. Литературная Белоруссия // Читатель и писатель. 1928. 1 февр.; А б о л а М. Янка Купала и Якуб Колас в Латвии // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; А г и е в и ч В. Борец за счастье народное // Сталин. молодежь. 1950. 28 июня; А д а м о в и ч В. Михаил Исаковский — переводчик белорусских поэтов // Дружба народов. 1957. № 3; А з г у р З. Все должно

быть от сердца // Сов. культура. 1982. 2 июля; Я г о ж. Он похож на свои стихи // Рабочая смена. 1982. № 7; Я г о ж. Янка Купала // Азгур З. То, что помнится... Мн., 1977; А й з е н ш т а д т В. Народность театра // Красное знамя (Харьков). 1979. 10 июля; А к и м о в Л. Искусство большой жизненной правды // Бугская заря (Одесса). 1951. 3 июля; А к и м о в Ю. «Разоренное гнездо» // Знамя коммунизма (Одесса). 1953. 15 авг.; А л е к с а н д р о в Н. Купаловская мелодия // Заря. 1982. 24 апр.; А л е к с а н д р о в и ч А[леся]. Друг молодежи // Сталин. молодежь. 1945. 29 июня; Я г о ж. Поэт и дети // Зорька. 1945. 28 июня; А л е к с а н д р о в и ч А[ндрей]. Будем работать с большой страстностью // Рабочий. 1935. 28 февр.; А л е к с а н д р о в с к а я Л. Неисчерпаемый источник вдохновения // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; А л е к с и е в и ч С. По Волге: [Нарыс] // Неман. 1979. № 2; А л е к с и е в и ч С., Ч е р н е н к о в а Г. Здесь Купалы песня родилась // Сел. газ. 1971. 16 ферв.; А. М. Г о р ь к и й о Купале // Сов. Бел. 1956. 21 окт.; А н д р е е в Д. «Павлинка» // Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года: Сб. материалов. Мн., 1956; А н д р и е н к о О. Верность традициям // Неман. 1971. № 12; А н т о н о в И. Встреча с Янкой Купалой // Беларусь. 1944. № 2; А р к и н а Н. «Павлинка» на музыкальной сцене // Сов. культура. 1973. 26 окт.; А р о ч к а М. Кораблю поэзии — большое плавание // Неман. 1975. № 2; А р т е м ь е в Ю. Я.Купала — драматург // Коммунист (Саратов). 1940. 7 марта; А р т ю х о в а А. Великий поэт белорусского народа // Сов. Кара-Калпакия. 1952. 6 июля; А х у н з я н о в И. Чувство семьи единой // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Б а б ы ш к и н О. «За песней, за солнцем, за счастьем коммуны...» // Красное знамя. 1982. 7 июля; Б а з а р е в и ч Н. Добрым словом // Сел. газ. 1964. 28 февр.; Б а л а ш о в а Н. Подвиг продолжается // Театр. жизнь. 1972. № 15; Б а л и н а Л. За что мы его любим // Сов. Отчизна. 1952. № 3; Б а р а б а ш И. «Павлинка» // Красное знамя (Харьков). 1950. 21 июля; Б а р а г Л. Послеоктябрьское творчество Купалы // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Б а р а ш к о И. Дядька Якуб // Неман. 1960. № 6; Я г о ж. Орлиные крылья // Сов. Бел. 1962. 7 июля; Я г о ж. Янка Купала в Ленинграде // Лит. Ленинград. 1933. 15 июля; Б а х м е т ь е в В. Привет // ЛГ. 1934. 8 июня; Я г о ж. Старшее поколение // Там жа. 1936. 14 февр.; Я г о ж. Три представителя белорусской советской литературы // Рабочий. 1936. 30 июля; Б а ч и л а А. Учитель, воспитатель // Сталин. молодежь. 1952. 6 июля; Б а я л и н о в К. Всенародная любовь // Сов. Бел. 1952. 8 июля; Я г о ж. Певец дружбы народов // Большевистский путь (Джалал-Абад). 1952. 8 июля; Б е л е в и ч А. Живая река поэзии // Во славу Родины. 1962. 7 июля; Б е л к и н А. Привет любимому поэту // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Б е л о в а О. «Дочушка»: Из воспоминаний о Я.Купале // Там жа. 1962. 2 июня; Б е л о р у с с Л. Молодая Белоруссия // Красная панорама. 1929. 22 марта; Б е л о р у с с к и й народный поэт // Зорька. 1945. 24 мая; Б е л о у с о в И. Несколько слов о таланте Купалы // Общее дело. 1918. 25 авг.; Я г о ж. Янка Купала (Иван Доминикович Луцевич): Белорусский поэт // Купала Я. Избранные стихотворения. М., 1919; Б е р е з к и н Г. Исторические поэмы Янки Купалы // Купала Я. Курган: Поэмы. Мн., 1940; Я г о ж. Купала, Богданович и русская поэзия // Березкин Г. Звенья. М., 1984; Я г о ж. Купала и Пушкин // Неман. 1975. № 9; Я г о ж. ... Однозвучно с именем Беларуси // Знамя юности. 1972. 7 июля; Я г о ж. Янка Купала // Сов. Бел. 1940. 24 нояб.; Б е р е з к о Г. Белорусская литература в переводах // Октябрь. 1931. № 1; Я г о ж. На путях перестройки // Лит. критик. 1933. № 4; Б е р е з о в с к а З. Давнишняя труба // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Б и ч е л ь - З а г н е т о в а Д. Открытое миру сердце // Гродн. правда. 1982. 7 июля; Б о в д е й Л. Творческий путь поэта // Сов. Бел. 1947. 28 июня; Б о г д а н о в и ч М. Белорусское возрождение // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 2. С. 235—236; Б о й к о В. Ясный свет // Знамя юности. 1982. 7 июля; Б о й к о в Н. Культурно-просветительная работа в Белорусской республике // Педагогическая мысль. 1922. № 5—6; Б о р и с е н к о В. Великий народный поэт // Сов. Бел. 1949. 28 июня; Я г о ж. Великий поэт белорусского народа // Там жа. 1948. 29 июня; Я г о ж. Поэзия борьбы и труда // Там жа. 1957. 7 июля; Я г о ж. Т.Г.Шевченко и белорусская литература // Сталин. молодежь. 1939. 8 марта; Я г о ж. Янка Купала // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Б о р и с о в Б. Янка Купала // Заря Востока. 1942. 2 июля; Б о р о д у л и н Р. Дядька Янка // Огонек. 1982. № 27; Я г о ж. «Искра в душу запала...» // Рабочая смена. 1982. № 7; Б о ц я н о в с к и й В. Янка Купала // Ленингр. правда. 1940. 8 дек.; Б р а н д о б о в с к а я Л. Музыкантики, режь! // Театр. 1980. № 12; Я г о ж. Школа мужества и любви // Знамя юности. 1969. 30 янв.; Б р а н д о б о в с к и й В. Сердце — народу // Там жа. 1962. 8 июня; Б р о в к а П. Великий певец Белоруссии // Звезда. 1972. № 7; Я г о ж. Всегда с народом // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Я г о ж. Вы объединяли нас, молодых... // Бровка П. Собр. соч.: В 4 т. М., 1982. Т. 4; Я г о ж. Криницы поэзии // ЛГ. 1962. 5 июля; Я г о ж. Народный поэт Белоруссии // Славяне. 1952. № 7; Я г о ж. Наследие великого поэта // Купала Я. Стихотворения и поэмы. Мн., 1979; Я г о ж. Наш Янка Купала // Бровка П. Пишу о сердце человечьем... М., 1974; Я г о ж. Слово о поэте // Знамя юности. 1967. 7 июля; Я г о ж. Сын и певец народа // Правда. 1972. 7 июля; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Стихотворения. Мн., 1967; Б р о в к а П., М о з о л ь к о в Е. Певцы земли белорусской // Купала Я. Стихотворения и поэмы; Павлинка; Колас Я. Стихотворения и поэмы. М., 1969; Б р о н ш т е й н Я. Народный поэт Белоруссии // Правда. 1936. 7 февр.; Я г о ж. Поэзия Советской Белоруссии: После 1 съезда советских писателей // ЛГ. 1936. 10 февр.; Я г о ж. Фольклор и белорусская художественная литература // За коммунист. просвещение. 1936. 10 сент.; Я г о ж. Янка Купала // Карелия. 1937. № 1; Я г о ж. Янка Купала // Лит. критик. 1936. № 1; Я г о ж. Янка Купала: Характеристика творчества // Правда. 1935. 27 июля; Б р ю с о в В. В Вильне // Веч. газета. 1914. 22 авг.; Б у й л о К. Всегда с нами // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Б у к о в Е. Мысли о великом друге // Там жа. 1952. 5 июля; Б у р а к О. Портрет с розой // Неман. 1972. № 9; Б у р н о с о в В. Певец дружбы народов // Коммунист Бел. 1972. № 6; Я г о ж. Поэзия и жизнь // Сов. Отчизна. 1952. № 1; Б у р ь я н Б. Певец дружбы народов // Сталин. молодежь. 1952. 6 июля; Б э н д э Л. Народный поэт Белоруссии // Ленинград. правда. 1947. 28 июня; Я г о ж. Певец белорусского народа: (К 5-летию со дня смерти Я.Купалы) // Веч. Ленинград. 1947. 27 июня; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Избранные стихи. М., 1934; Б э р В. Молодая белорусская поэзия // Комсомолия. 1926. № 8; В л. С. [Самойла У]. Великий праздник // Мин. курьер. 1908. 23 авг.; В музее поэта // Комс. правда. 1942. 12 авг.; В а н а г Ю. Письмо в Вязынку // Сов. Латвия. 1962. 7 июля; В а н к о в и ч Л. Янка Купала — поэт молодости // Знамя юности. 1962. 22 июня; В а с и л е в с к и й Д. Отзвуки музы Н.А.Некрасова в новейшей белорусской литературе // Работник просвещения и искусств (Витебск). 1922. № 4; В а с и л е н о к С. Максим Горький и Янка Купала // Литература в школе. 1949. № 3; Я г о ж. Певец белорусского народа // Славяне. 1947. № 5; Я г о ж. Янка Купала // Василенок С. Белорусская литература. М., 1951; В а т а ц и Н. Всего легче и лучше // Неман. 1971. № 9; Я г о ж. Говорит на разных языках // Сел. газ. 1982. 6 июля; Я г о ж. Певец народных дум // Сталин. молодежь. 1955. 29 мая; В е л и к и й певец труда и братства // Гроднен. правда. 1972. 8 июля; В е л ю г и н А. Когда зацветает папоротник // ЛГ. 1972. 5 июля; Я г о ж. Стала песня славою народа // Красная звезда. 1982. 7 июля; В е н о к великому певцу // Сел. газ. 1972. 9 июля; В е н ц л о в а А. Янка Купала // Сов. Литва. 1952. 28 июля; В е р в е с Г. Янка Купала и Якуб Колас — величайшие поэты славянского мира // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; В е р х и н А. Белорусская литература

на подъеме / / Рабочий. 1928. 28 июля; Вечер памяти Янки Купалы / / Веч. Москва. 1942. 4 июля; Вечер поэта Янки Купалы / / ЛГ. 1930. 16 июня; Вечер Янки Купалы в Москве / / Сов. Бел. 1940. 27 дек.; Винник Н. Поэмы А.Твардовского и Я.Купалы о народе-творце истории / / Вопросы русской литературы. 1968. Вып. 2; Яго ж. Поэт-революционер / / Днепров. правда. 1972. 6 июля; Винницкая М. «Павлинка» тысячу раз! / / Сел. газ. 1980. 27 марта; Винниченко Л. За нового человека! / / ЛГ. 1939. 1 мая; Виноградов Б. Под новым солнцем Я.Купалы / / Рабочий. 1936. 30 окт.; Виноградов В. Белорусская литература. М., 1969. С. 38—43, 63—65; Вишкарев Б. Песни, идущие от сердца / / Заря. 1947. 28 июня; Владимирский В. От души приветствую! / / Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Владимирцева И. «Павлинка» / / Сов. искусство. 1952. 27 дек.; Власенко А. Янка Купала / / В мире книг. 1972. № 7; Война
тинская О. Письмо из Минска / / ЛГ. 1938. 30 сент.; Вольский В. Литература Советской Белоруссии / / На рубеже Востока (Тбилиси). 1935. 20 мая; Яго ж. Народный поэт Белоруссии: (К годовщине смерти Янки Купалы) / / Лит. и искусство. 1943. 3 июля; Яго ж. Певец дружбы народов / / Известия АН БССР. 1952. № 4; Яго ж. Янка Купала на русском языке / / Сов. Бел. 1944. 1 нояб.; Вольфсон А. Янка Купала — наш поэт / / Рабочий. 1930. 25 мая; Яго ж. Советский гражданин и советский поэт / / Там жа. 1930. 25 мая; Восковцова Л. Народному песняру / / Учит. газ. 1982. 6 июля; Выгодский Д. Национальная поэзия в русских переводах / / Звезда. 1943. № 11; Яго ж. Поэзия Белоруссии / / Лит. Ленинград. 1936. 8 февр.; Яго ж. Янка Купала: (К 30-летию литературной деятельности) / / Там жа. 1935. 14 дек.; Выставка, посвященная Янке Купале / / Известия. 1945. 1 марта; Гапова В. Белорусская и русская советская поэзия 20—30-х годов во взаимодействии (Я.Купала и М.Исаковский, С.Есенин, Н.Тихонов) / / Гапова В. Белорусско-русское поэтическое взаимодействие. Мн., 1979; Гаранин Л. Философские искания в белорусской литературе. Мн., 1984. С. 81—115, 151—152; Где юность поэта цвела / / Веч. Ташкент. 1978. 25 июля; Гениальный поэт белорусского народа / / Русский Голос (Нью-Йорк). 1973. 19 июля; Герасимова С., Сиваков В. «Я тут вижу свой край...» / / Сел. газ. 1982. 6 июля; Гикало И. О Янке Купале и Якубе Коласе / / Рабочий. 1935. 11 дек.; Гилевич Н. Летописец народной судьбы / / Огонек. 1982. № 44; Яго ж. Слава песняра / / Гудок. 1982. 17 июля; Гиль М. Посеянное — взойдет / Пер. с бел. / / Неман. 1981. № 5; Гиневский Я. Великий союз народов / / Сов. студенчество. 1936. № 6; Яго ж. Пушкин на языках народов СССР / / Лит. в школе. 1936. № 5; Глазов Г. Янка Купала: (К 70-летию со дня рождения) / / Львов. правда. 1952. 8 июля; Глебка П. Памятное / / Сов. Бел. 1962. 5 июля; Яго ж. Путь к большой поэзии / / ЛГ. 1934. 8 июня; Яго ж. Путь к сердцу народа / / Огонек. 1952. № 28; Яго ж. Пьеса, прочитанная по-новому: «Разоренное гнездо» в театре имени Якуба Коласа / / Глебка П. Пытанні гісторыі, філалогіі, мастацтва. Мн., 1975; Глебка П., Кучар А. Пьеса прочитанная по-новому / / Сов. искусство. 1952. 13 февр.; Глебов Г. Поэт белорусского народа / / Коммунист Таджикистана. 1940. 8 дек.; Гниломедов В. «Вы — народ могучий...» / / Сел. газ. 1982. 29 июня; Яго ж. Животворное слово: Традиции Купалы и белорусская литература / Пер. с бел. / / Неман. 1982. № 7; Яго ж. Мысль народная, мысль вечная / / Комсом. правда. 1982. 7 июля; Яго ж. Слава и гордость белорусской литературы / / Политинформатор. 1982. № 12; Яго ж. Сын белорусской земли / / Знамя юности. 1982. 7 июля; Яго ж. Творчество Янки Купалы и Якуба Коласа в контексте поэтических поисков XX в. / / Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Яго ж. «Я отплатил народу» / / Знамя юности. 1981. 25 дек.; Голодед М. Народному поэту БССР Янку Купале / / Рабочий. 1930. 28 мая; Голодный М. Лирика и песни / / Книга и пролетарская революция. 1937. № 1; Голуб А. Белорусский вечер / / Сев.-Зап. жизнь. 1911. 25 окт.; Голубович И. На родине поэта / / Сов. Бел. 1977. 31 марта; Голыш А. Всегда молодая «Павлинка» / / Сел. газ. 1980. 31 авг.; Гоман А. Дружба на всю жизнь / / Неман. 1972. № 3; Гончар О. Слова, идущие от сердца / / Там жа. 1972. № 11; Горбачев М. Белоруссии любимой сын / / Лит. Россия. 1972. № 7 июля; Яго ж. «Ты лети, звени мой голос...» / / Огонёк. 1972. 29; Горбунов Т., Крапива К., Лыньков М. Янка Купала и его поэзия / / Купала Я. Избр. произв. М., 1943; Гордицкий А. Поездка в Вязынку / / Неман. 1984. № 7; Гордость белорусской литературы / / Известия. 1952. 8 июля; Горев В. Народным поэтам БССР академикам Я.Купале и Я.Коласу / / Сов. Бел. 1939. 3 февр.; Горелик Е. Шаг навстречу холсту / / Ленинаб. правда. 1981. 3 нояб.; Путь Ленина (Кзыл-Орда). 1981. 10 нояб.; Горелик Л. Бунтарская песня / / Сел. газ. 1982. 27 апр.; Горецкая М. Вечно юная «Павлинка» / / Сов. Бел. 1980. 29 марта; Горобченко Т. На радость зрителям / / Сел. газ. 1982. 12 июня; Яго ж. «Павлинка» и другие / / Сов. Бел. 1982. 1 июля; Яго ж. Янка Купала и белорусский театр / / Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Городецкий С. Два народных поэта / / ЛГ. 1939. 10 янв.; Яго ж. За что мы его любим / / Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Яго ж. Любимый певец / / ЛГ. 1941. 16 марта; Городницкий Е. Всегда с нами / / Сел. газ. 1978. 30 нояб.; Горцев Н. За большую детскую литературу / / Сталин. молодежь. 1941. 15 марта; Горчаков Н. Мастерство комедии: «Павлинка» / / Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Мн., 1956; Яго ж. «Павлинка» / / Сов. культура. 1955. 17 февр.; Горький М. М.Коцюбинскому: [Ліст] / / Горький М. Собр. соч.: В 30 т. М., 1957. Т. 29; Яго ж. О писателях-самоучках / / Горький М. Собр. соч.: В 30-ти т. М., 1953. Т. 24; Яго ж. «Сердечный привет неутомимому поэту-революционеру!» / / Рабочий. 1935. 12 дек.; Граховский С. Властитель дум моих / / Сов. Бел. 1982. 17 июня; Гревцев В. Ритмы века врываются властно... / / Знамя юности. 1973. 24 апр.; Гринчик Н. Классики белорусской литературы Янка Купала и Якуб Колас в контексте славянских культур / / Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Яго ж. Янка Купала и народный эпос / / Взаимодействие литературы и фольклора. Душанбе, 1974; Гродзинский Д. Национал-демократизм на литературном фронте Белоруссии / / Национальная книга. 1931. № 7; Гулева А. Моя встреча с поэтом / / Сталин. молодежь. 1946. 28 июня; Гуревич Э. Детская литература Белоруссии. М., 1982. С. 64—66; Гурштейн А. Песни Янки Купалы / / ЛГ. 1940. 8 дек.; Гутиев Н. Свое слово о «Слове...» / / Сов. Бел. 1985. 19 сент.; Дайнеко Л. Сердечная звучная лира / / Сел. жизнь. 1982. 6 июля; Дао Ван Хи, Нгуен Туан Фонг. Чудесный цветок / / Сел. газ. 1981. 12 авг.; Дашкевич А. За строками одного автографа / / Неман. 1979. № 4; 20-летний юбилей белорусского поэта / / Правда. 1925. 30 мая; Двадцать пять лет творчества Янки Купалы / / Рост. 1930. № 10; Дедушкин Н. Великий песняр / / Сов. Чувашия. 1982. 7 июля; Дейч А. Мастера советской поэзии / / Что читать. 1941. № 8; Дейч Е. «Поэт печали и счастья...» / / Неман. 1982. № 9; Дмитриев С. Памятник песняру / / Гудок. 1976. 17 марта; Добрынин М. Лирик белорусского народа / / Новый мир. 1943. № 7—8; Яго ж. Певцы свободы и дружбы народов — Тарас Шевченко и Янка Купала / / Славяне. 1943. № 3; Довейка К. Певец братской дружбы / / Сел. газ. 1972. 7 июля; Дом, в котором жил Янка Купала / / Сов. Бел. 1957. 23 июня; Дробчик А. Дружба двух поэтов / / Кн. обозрение. 1981. 30 янв.; Яго ж. Купалова песня / / В мире книг. 1981. № 7; Дрозд С. Певец Дружбы / / Гродн. правда. 1982. 7 июля; Дружба Янки Купалы и Яна Райниса / / Правда. 1952. 9 июля; Дымшиц А. Девятнадцать лет советской литературы / / Резец. 1936. № 20; 1937. № 19—21; Дудин М. Сей зерно! / / Сов. Бел. 1982. 11 июля; Евгенов С. Литература

дружбы и единства // Сов. Литва. 1947. 30 янв.; Евзлин Я. Юбилей белорусской классики // Рус. голос (Нью-Йорк). 1982. 4 нояб.; Елисеев В. Дерзновению подобно // Знамя юности. 1968. 13 дек.; Елисеева Г. Новые документы о Янке Купале // Сталин. молодежь. 1955. 18 дек.; Емельянов Б. Две березы; Как стать писателем? // Лит. и жизнь. 1958. 14 нояб.; Яго ж. Янка Купала // Купала Я. Мой край. М.; Л., 1949; Енишерлов В. Верный Родине песняр // Лит. Россия. 1982. 9 июля; Ермаков Ф. «А кто там идет?..» // Неман. 1981. № 6; Ермалюк Н. Глашатай мира // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Ермолович М. Великий певец человека труда // Рассказы о наших земляках. Молодечно, 1959; Есаков А. Белорусские пенаты / Пер. А.Дитлов // Неман. 1972. № 7; Яго ж. Драматургия Янки Купалы // Сов. Отчизна. 1956. № 4; Яго ж. Искатель народного счастья // Купала Я. Орлятам. М., 1962; Яго ж. Купала в колхозе // Сел. газ. 1966. 7 июля; Есаков А., Жидович И. Гимн человеку // Сов. Бел. 1962. 6 июля; Есть у нас Янка Купала // Знамя юности. 1962. 5 июля; Ефимов Л. В музее народного поэта // Огонек. 1959. № 16; Ефимов С. Песняр белорусского народа // Сталин. молодежь. 1947. 27 июня; Ефремов В. И снова — «Павлинка» // Сел. газ. 1973. 19 окт.; Еще про открытие памятника // Рус. голос (Нью-Йорк). 1973. 5 апр.; Жданович И. «... До самого неба, до звезд» // Рабочая смена. 1982. № 7; Жегалов Н. Поэзия большой правды // Учит. газ. 1957. 9 июля; Железняк Г., Смолкин И. Горький и дореволюционная белорусская литература // Ленинград. 1940. № 11—12; Жигоцкий М. Певец народа // Правда Украины. 1962. 9 июня; Жигоцкий Н. Горячо любимое слово Пушкина // Неман. 1980. № 3; Жидович И. В литературном музее Янки Купалы // Рус. Голос (Нью-Йорк). 1955. 13 июля; Яго ж. Выдающийся певец белорусского народа // Во славу Родины. 1950. 28 июня; Яго ж. Думы о родине // Гродн. правда. 1972. 7 июля; Яго ж. Жизнь, отданная народу // Неман. 1962. № 4; Яго ж. Народный поэт Белоруссии // Во славу Родины. 1957. 29 июня; Яго ж. Неумолчны песни гусляра // Сов. Бел. 1961. 8 июля; Яго ж. Певец труда, борец за мир // Знамя юности. 1957. 7 июля; Яго ж. Сердечная дружба // Сел. газ. 1968. 28 марта; Жидович Н. В музее народного певца // Знамя юности. 1957. 25 апр.; Жилин Н., Садовский Е. В творческой лаборатории поэта // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Жилка У. Янка Купала: (К юбилею 20-летней литературной деятельности) // Жылка У. Пожнi. Мн., 1986; Жоголь Л. Испытание // Гродн. правда. 1982. 28 дек.; Жоли А. Растет спрос на литературу // Рабочий. 1937. 14 февр.; Жорова К. Еще одна славная реликвия // Сов. Бел. 1963. 6 июля; Жукова Л. Народная комедия // Сов. искусство. 1948. 31 июля; За что мы любим Янку Купалу: (Говорят читатели) // Сов. Отчизна. 1952. № 3; Загурская М. Растет тяга к художественной литературе // Рабочий. 1935. 10 марта; Зазеко И. Слово о Янке Купале // Зорька. 1962. 7 июля; Залесская Л. Основные мотивы лирики Янки Купалы // Литература в школе. 1952. № 4; Яго ж. Поэзия Советской Белоруссии: Лирика, поэма, баллада. М., 1960. С. 201—205, 225—227; Яго ж. Янка Купала: (1882—1942) // Писатели народов СССР: Литературные портреты. М., 1957. Т. 1; Замбржицкий С. Янка Купала // Резец. 1935. № 24; Замотин И. Янка Купала // ЛГ. 1936. 10 февр.; Захаров П. Янка Купала // Зорька. 1947. 26 июня; Збралевич Л. Издание произведений Янки Купалы и Якуба Коласа в довоенные годы // Книга, библиотечное дело и библиография в Белоруссии. Мн., 1974; Звонак А. Мудрые уроки // Сел. газ. 1982. 7 июня; Здольников В. В шеренге равных // Знамя юности. 1969. 1 янв.; Зелинский К. Под новым солнцем Я.Купалы // Лит. обозрение. 1936. № 22; Зимомра Н. К проблеме художественной концепции человека в творчестве Пушкина, Шевченко и Купалы // Региональные особенности восточнославянских языков, литератур, фольклора и методы их изучения. Гомель, 1985. Ч. 2; Зингер М. Летом сорок первого... // Неман. 1982. № 2; Зорин Н. Памяти поэта // Заря. 1946. 28 июня; Зубарев В. Встречи с Янкой Купалой // Во славу Родины. 1963. 7 июля; Зубков Ю. Сила народного духа // Моск. правда. 1972. 16 июля; И.К. [Прадмова] // Купала Я. Пьесы. М.; Л., 1940; Иваницын В. Народный поэт Белоруссии // Сов. Литва. 1932. 6 июля; Иванов Н. Не заботясь об истине // Неман. 1976. № 11; Ивашин В. В его стихах — душа народа // Правда Украины. 1962. 7 июля; Яго ж. Выдающийся художник слова // Коммунист Бел. 1967. № 7; Яго ж. М.Горький и белорусская литература начала XX века. Мн., 1956. С. 61—72, 78—80, 83—85, 94—95, 107—110, 115—122, 132—137, 141—154, 175—177, 179—189; Яго ж. Народный поэт Белоруссии // Сов. Литва. 1952. 6 июля; Яго ж. Певец белорусского народа // Славяне. 1957. № 7; Яго ж. У истоков социалистического реализма. М., 1963. С. 41—45, 47—50, 53—62, 65—68, 71—74, 76—92, 96—98, 114—117, 119—120, 122—126, 133—168, 172—173, 195—196, 203—204, 219—220, 225—226, 233—235, 237—264, 294—295, 308—310, 324—327; Яго ж. Янка Купала // Очерк истории белорусской советской литературы. М., 1954; Яго ж. Янка Купала в оценке дооктябрьской критики // Сов. Отчизна. 1955. № 3; Яго ж. Янка Купала и русская литература // Известия АН БССР. 1952. № 4; Иващенко Ю. Певец судеб народных // Москва. 1982. № 7; Иверс А. Незабываемые встречи // Гродн. правда. 1982. 7 июля; «Интернационал» на белорусском языке // Звезда. 1921. 23 апр.; Ипатова О. Ради светлой доли // Сов. Бел. 1982. 7 июля; Исаченко Н. Великое сердце поэта // Знамя юности. 1979. 27 сент.; Кавко А. Национальные и общечеловеческие мотивы в дореволюционном творчестве Янки Купалы // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1982; Кадет Г. Родная земля песняра // Сел. жизнь. 1982. 4 июля; Казберук В. А.М.Горький и Янка Купала // Горьковские чтения. 1973: Материалы конф. «А.М.Горький и литература народов СССР». Горький, 1974; Казека Я. Басни Янки Купалы и Якуба Коласа // Неман. 1960. № 5; Калинкович Н. Как дань глубокого уважения...: Письма В.Самойло к А.Блоку // Неман. 1979. № 11; Камейша К. Одним желаньем, волею единой // Сов. Бел. 1974. 4 янв.; Каплун Б. Певец белорусского народа // Ритм (Рыга). 1982. 8 июля; Карабан С. Очерки истории белорусской эстетической мысли и литературной критики. Мн., 1971. С. 90—91, 127—136; Карабутенко И. В музее Янки Купалы // Комс. правда. 1948. 12 авг.; Караваева А. Певец родной Белоруссии // Караваева А. Свет вчерашний: Воспоминания. М., 1964; Яго ж. Радостный людям талант // Дружба народов. 1962. № 7; Карпов В. Поэт-трибун // Сталин. молодежь. 1947. 25 июня; Яго ж. Творчество Я.Купалы в годы Великой Отечественной войны // Сов. Отчизна. 1952. № 3; Карпов Н. «Белорусской песни властелин» // Знамя. 1982. № 7; Карпущенко В. Янка Купала в Ленинграде // Нева. 1982. № 8; Карский Е. Иван Доминикович Луцевич // Карский Е. Белорусы. Пг., 1922. Т. 3. Ч. 3; Кафтанов С. Советская интеллигенция в Великой Отечественной войне. М., 1945. С. 109—119; Кац Г. Поэты нового мира // На подъеме (Ростов-на-Дону). 1935. № 1—2; Кащеев С. Хорошая книга помогает жить // ЛГ. 1939. 1 мая; Кекелидзе С. К вопросу перевода поэзии Я.Купалы на грузинский язык // Взаимосвязи грузинской литературы с литературами народов СССР. Тбилиси, 1981; Кирпотин А. Знаменосец белорусской культуры // Огонек. 1942. № 48; Кирпотин В. Вечная слава Янке Купале // Веч. Москва. 1942. 30 июня; Киселев Г. Бесядские пути-дороги // Неман. 1984. № 3; Киселев Т. Останется образцом // Правда. 1982. 4 июля; Клаз И. Янка Купала и его абхазские друзья // Сов. Абхазия. 1967. 13 сент.; Клейнборт Л. Современная белорусская литература // Литературно-художественный сборник красной панорамы. 1929. № 4; Яго ж. Янка Купала // Купала Я. Сборник стихов. М.; Л., 1930; Яго ж. Янка Купала (И.Д.Луцевич) // Клейнборт

Л. Молодая Белоруссия. Мн., 1928; Климкович М. Баян белорусского народа // Сов. Бел. 1945. 27 июня; Яго ж. В зеленой дубраве // ЛГ. 1938. 31 дек.; Яго ж. Литература Советской Белоруссии: Доклад на III Пленуме Союза советских писателей СССР. Мн., 1936. С. 7—9, 10—12, 21—22; Яго ж. Любимый поэт республики // Рабочий. 1935. 11 дек.; Яго ж. Над стихами Янки Купалы // Сов. Бел. 1946. 28 июня; Яго ж. Творческий путь Янки Купалы // ЛГ. 1950. 8 марта; Яго ж. Янка Купала // Наступление. 1935. № 7; Кнорин В. На верхних этапах культурного строительства // На лит. посту. 1928. № 19; Кобзаревский П. Музей Янки Купалы // Веч. Ленинград. 1948. 9 июля; Яго ж. Современная белорусская литература // Жизнь искусства. 1929. № 27; Ков Т. Литературная Белоруссия // Читатель и писатель. 1928. 12 мая; Коваленко Б. Советская литература народов СССР // Литература национальностей СССР. 1934. № 6; Коваленко Л. Янка Купала и украинская литература // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Ковалев П. Образ Ленина в произведениях белорусских поэтов // Сов. Бел. 1948. 21 янв.; Ковалева Т. Разоренное гнездо // Заря. 1982. 7 июля; Коваль Б. Поэтическая перекличка // Сов. Бел. 1982. 25 дек.; Козлов Е. Открытие филиала музея Янки Купалы в Вязынке // Там жа. 1948. 22 июня; Козловский Р. Поэт любил наш народ // Там жа. 1962. 17 мая; Колас Я. Великий друг и учитель // Там жа. 1939. 18 июля; Яго ж. Бессмертный баян белорусского народа // Там жа. 1946. 28 июня; Яго ж. Великий художник слова // ЛГ. 1939. 5 марта; Яго ж. Его влияние неизмеримо // Известия. 1937. 5 февр.; Яго ж. Лучший песняр белорусского народа // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Яго ж Народный поэт Белоруссии // Известия. 1940. 8 дек.; Яго ж. О белорусской поэзии // Там жа. 1936. 11 февр.; Яго ж. Он живет среди нас // Сов. Бел. 1952. 6 июля; Яго ж. Памяти друга // Купала Я. Избр. произв. М., 1943; Яго ж. Памятные встречи // Сов. Бел. 1947. 28 июня; Яго ж. Памятные встречи; Он живет среди нас // Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1976. Т. 12; Яго ж. Письмо к Янке Купале // ЛГ. 1935. 30 мая; Яго ж. Пример Ленинграда // Ленингр. правда. 1947. 21 авг.; Яго ж. Янка Купала // Сталин. молодежь. 1945. 29 июня; Колесник В. В венок народным поэтам // Заря. 1972. 12 апр.; Яго ж. Душа поэта // Дружба народов. 1959. № 8; Яго ж. Его судьба и дума // Заря. 1982. 7 июля; Колодко М. «Я — колхозница молодая...» // Сел. газ. 1982. 3 июля; Колос Г. Его герои живут с нами // Сов. культура. 1972. 6 июля; Яго ж. Пальму первенства присвоит время // Театр. жизнь. 1983. № 8; Комаров Н. Там, где жил поэт // Сов. Татария. 1976. 1 сент.; Комиссарова М. Певучее, светлое имя // Сов. Бел. 1962. 7 июля; Кон Ф. Янке Купале // Рабочий. 1930. 25 мая; Кондратович А. «Я люблю белорусскую поэзию...» // Неман. 1975. № 1; Конон В. Белорусская литература в общеславянском контексте // Неман. 1983. № 4; Яго ж. Философские взгляды Янки Купалы // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Коняев Н. Паспорт Купалы // Неман. 1979. № 2; Коптелов Я. Семь дней в Армении // Сибирские огни. 1940. № 1; Коринфский А. Биографическая справка о Я.Купале // Педагогический листок. 1914. № 1; Корнейчук А. Минск, народному поэту Янке Купале // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Короткевич В[алентина]. Радошковичи: Исторический этюд // Неман. 1981. № 8; Короткевич В[ладимир]. Он один такой — Янка Купала // Новый мир. 1982. № 10; Короткевич Г. Вдохновенный певец народа: (К 75-летию со дня рождения Янки Купалы) // Рус. Голос (Нью-Йорк). 1957. 28 июля; Яго ж. Поэзия братской солидарности // Комсом. правда. 1939. 28 сент.; Корсакас К. Янка Купала и литовская литература // Известия АН БССР. 1952. № 4; Корсакова А. Народный поэт // Чарджов. правда. 1957. 7 июля; Костиков Н. Близкий каждому человеку // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Костюковец Л. Народные песни на стихи Янки Купалы // Вопр. культуры и искусства Белоруссии. 1983. Вып. 2; Котенко И., Погодин К. «Над рекою Орессой» // Комсом. правда. 1947. 18 янв.; Кочур Г. Встречи с белорусской поэзией // Неман. 1970. № 2; Кошечкин С. «В песне живу» // Кошечкин С. Несказанный свет. М., 1985; Яго ж. «Чтобы земля весной гудела...» // Заветы Ильича (Лениногорск). 1982. 3 нояб.; Ленинский путь (Чистополь). 1982. 3 нояб.; Крапива К. Заметки о белорусской драматургии // Сов. искусство. 1940. 4 июня; Крицкий И. Нерасторжима связь та вековая // Сов. Бел. 1983. 7 июля; Кроз В. Личное дело театра // Знамя юности. 1968. 12 марта; Крупеня Е. В музее Янки Купалы // Сталин. молодежь. 1952. 2 июля; Крученок П., Бусуйок А. На земле Янки Купалы // Молодежь Молдавии. 1960. 7, 9, 12 окт.; Кузнецов В. Народный поэт Белоруссии // ЛГ. 1952. 5 июля; Кузнецов Ф. Там, где жил поэт // Сел. газ. 1981. 18 окт.; Кузьмин О. Народный поэт Белоруссии // Туркм. искра. 1967. 27 июня; Кукушкина А. Нетленна память о поэте // Веч. Казань. 1981. 26 мая; Кулаковский А. «С целым народом вести разговор...» // Сел. газ. 1981. 7 июля; Кулинич Г. Певец белорусского народа // Правда Украины. 1952. 29 июня; Яго ж. Янка Купала // Молодежь Литвы. 1952. 9 июля; Кундий И. Молодая белорусская литература // Красная нива. 1927. № 16; Кунцевич Ф. Белорусская художественная периодика // Печать и революция. 1929. № 11; Купаловские юбилейные празднества // Неман. 1982. № 10; Кучар А. Белорусский поэт Янка Купала: (К 30-летию литературной деятельности) // Новый мир (Нью-Йорк). 1936. 11 янв.; Яго ж. Народный поэт // Бакин. рабочий. 1962. 7 июля; Коммунист Таджикистана. 1962. 8 июля; Сов. Латвия. 1962. 7 июля; Сов. Молдавия. 1962. 7 июля; Правда Востока. 1962. 7 июля; Туркм. искра. 1962. 8 июля; Яго ж. Творчество Янки Купалы // ЛГ. 1933. 17 марта; Яго ж. Янка Купала // Там жа. 1934. 8 июня; Яго ж. Янка Купала // Там жа. 1935. 15 дек.; Яго ж. Янка Купала // Сов. Бел. 1941. 20 марта; Яго ж. Янка Купала и белорусский театр // Театр. 1962. № 7; Кэмрад С. Янка Купала и Вера Хоружая // Дружба народов. 1965. № 12; Лаврова Н. Народные герои на сцене // Комсом. правда. 1955. 24 февр.; Ладыгина А. Второе рождение «Павлинки» // Сов. Бел. 1973. 3 нояб.; Лазарук М. «Частицей Родины себя я ощущаю...» // Культура и жизнь. 1972. № 6; Лапидус Н. Максим Богданович — литературный критик // Неман. 1961. № 6; Яго ж. Максим Горький и Янка Купала // Тезисы докладов 3-й научной конференции горьковедов Поволжья. Горький, 1960; Яго ж. На берегах Невы: (По купаловским местам) // Сел. газ. 1982. 26 июня; Яго ж. Традиции художественного перевода в Белоруссии // Лапидус Н. Зарубежная литература в белорусских изданиях и переводах. Мн., 1968. С. 4—13; Лапинскене А. Янка Купала и Литва // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Лапинскене А., Мальдис А. Певец свободы, дружбы и братства // Сов. Литва. 1982. 7 июля; Ларченко М. Братство народов — братство литератур // Неман. 1972. № 12; Яго ж. Великий певец родной земли // Гродн. правда. 1972. 7 июля; Яго ж. Горьковские мотивы в творчестве Янки Купалы // Сов. Бел. 1952. 4 июля; Яго ж. Некрасовские мотивы в творчестве Янки Купалы и Якуба Коласа // Некрасов и литература народов СССР. Ереван, 1972; Лахути А. Минск, ССП, Янке Купале // ЛГ. 1935. 15 дек.; Яго ж. Мои воспоминания // Сов. Бел. 1945. 27 июня; Яго ж. Янка Купала // ЛГ. 1935. 9 июля; Левитин М. «... Означенный здесь Иван Луцевич» // Неман. 1982. № 1; Левицкая Г. Дом Купалы // Знамя юности. 1982. 7 июля; Леденев В. Одна любовь — театр // Там жа. 1971. 1 апр.; Ленсу Е. К проблеме горьковских традиций в дооктябрьском творчестве Я.Купалы // Доклады межвузовской научной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения А.М.Горького. Мн., 1968; Яго ж. «С землей и небом связывает нить...» // Неман. 1969. № 12; Яго ж. Стих призывный, страстный // Сов. Бел.

1968. 15 июня; Я г о ж. Художественное время в дооктябрьской поэзии Я.Купалы // Жанр и стиль художественного произведения. Мн., 1980; Л е п с н о с и с А. Неманское братство // Неман. 1973. № 5; Л е ш к о в и ч В. На поклон к Купале // Сел. газ. 1982. 7 июля; Я г о ж. Поведала старая гильза // Там жа. 1981. 16 дек.; Л и о к у м о в и ч Т. Зарьян — друг Купалы // Неман. 1972. № 4; Я г о ж. Купаловский переводчик // Там жа. 1975. № 5; Я г о ж. Наш друг Михаил Светлов // Там жа. 1973. № 6; Я г о ж. Неизвестный перевод // Там жа. 1969. № 4; Я г о ж. Первый переводчик Янки Купалы // Волга. 1982. № 7; Я г о ж. Поэзия Янки Купалы в русских переводах // Мастерство перевода. М., 1981; Я г о ж. С сыновней любовью // Неман. 1973. № 12; Л и п с т о к О. Опера на эстраде // Гродн. правда. 1976. 18 сент.; Л и т в и н А. Янка Купала и Литва: В Музее народного поэта Белоруссии // Сов. Литва. 1958. 12 нояб.; Л и т в и н о в Р. Вечноцветущая поэзия Янки Купалы // Детская литература 1981—1982. М., 1982; Я г о ж. Янке Купале — 100 лет (1882—1942) // Дошкол. воспитание. 1982. № 7; Л и т е р а т у р а Белоруссии: Отчет Оргкомитета Союза советских писателей Белоруссии. М., 1934. С. 15—16; Л и х о д з и е в с к и й С. Народный поэт Белоруссии // Звезда Востока. 1952. № 6; Л о б а н Н. Великий просветитель // Сов. Бел. 1945. 27 июня; Я г о ж. Родное слово // Там жа. 1962. 3 нояб.; Л о й к о О. Классические истоки // Сов. Союз. 1982. № 7; Я г о ж. Певец мечты народной // Купала Я. Собр. соч.: В 3 т. М., 1982. Т. 1; Я г о ж. Певец народной мечты // Агитатор. 1982. № 14; Я г о ж. Песни белорусской властелин // Коммунист Бел. 1982. № 6; Я г о ж. «Причаститься к роднику Купалы...» // ЛГ. 1982. 23 июня; Л у б к и в с к и й Р. Огонь Купалы // Львов. правда. 1982. 7 июля; Л у ж а н и н М. О мастерстве Янки Купалы // Сов. Отчизна. 1957. № 4; Я г о ж. Подарок Константина Михайловича; Соколиный век: Главы из книги «Якуб Колас рассказывает» / Пер. с бел. К.Тарасов // Неман. 1981. № 11; Я г о ж. Страничка истории // Нева. 1957. № 7; Л у к а ш е в и ч В. Из созвездия Купалы и Коласа // Красная звезда. 1982. 17 сент.; Л у н а ч а р с к и й А. Народный поэт Белоруссии: (25 лет литературно-художественной деятельности Янко Купалы) // Известия. 1930. 15 мая; Я г о ж. О Янке Купале // Рабочий. 1930. 25 мая; Л у ц е в и ч В. Литературный музей Янки Купалы // Блокнот агитатора. 1953. № 12; Л у ц е н к о Б. Песняр зовет к борьбе / Зап. С.Михович // Сел. газ. 1982. 18 марта; Л ы н ь к о в М. Белорусская литература на подъеме // ЛГ. 1936. 14 февр.; Я г о ж. Бессмертные песни // Сов. Бел. 1947. 28 июня; Я г о ж. В памяти соотечественников // Сел. газ. 1968. 5 окт.; Я г о ж. Великий белорусский поэт // Огонек. 1943. № 25—26; Я г о ж. Всегда с народом // Сов. Литва. 1972. 5 июля; Я г о ж. И лирик, и трибун // Комсом. правда. 1972. 7 июля; Я г о ж. Крупнейший поэт современности // Сов. Бел. 1952. 5 июля; Я г о ж. Поэт-гражданин // Там жа. 1940. 8 дек.; Я г о ж. Эй, орлята, шире крылья // Сталин. молодежь. 1945. 30 мая; Я г о ж. Янка Купала // Днестр. 1962. № 7; Я г о ж. Янка Купала // Информ. бюлл. ЮНЕСКО (Париж). 1962. № 118; Я г о ж. Янка Купала // Коммунист. 1962. 8 июля; Я г о ж. Янка Купала: К 80-летию со дня рождения // Звезда Востока. 1962. № 7; Я г о ж. Янка Купала: К 5-летию со дня смерти великого белорусского поэта // Гродн. правда. 1947. 28 июня; Л ы н ь к о в М., К р а п и в а К. «Мне сняцца сны аб Беларусі» // Лит. и искусство. 1942. 4 июля; Л ы с о к о н ь О. Светлый талант современника // Знамя юности. 1971. 5 марта; Л ю б и м ы й народом поэт // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; М а г о м е д о в Б. Всенародное признание // Даг. правда. 1982. 9 июля; М а г р а д з е А. Народный поэт Белоруссии // Заря Востока. 1940. 8 дек.; М а й х р о в и ч А. Белорусские революционные демократы: Важнейшие аспекты мировоззрения. Мн., 1977. С. 89—149; Я г о ж. Идеал — свобода: Янка Купала // Майхрович А. Белорусские революционные демократы. Мн., 1982; Я г о ж. К характеристике мировоззрения Янки Купалы и Якуба Коласа // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Я г о ж. Материализм белорусских революционных демократов // Идеи материализма и диалектики в Белоруссии. Мн., 1980. С. 211—233; Я г о ж. Проблемы народа и человека в трактовке Я.Купалы и Я.Коласа // Идеи гуманизма в общественно-политической и философской мысли Белоруссии. Мн., 1977; Я г о ж. Янка Купала // Очерки истории философской и социологической мысли Белоруссии (до 1917 г.). Мн., 1973; М а й х р о в и ч С. Жизнь и творчество Ф.Богушевича. Мн., 1961. С. 242—248; Я г о ж. Источник мудрости и вдохновения // Неман. 1972. № 3; [М а к а ё н о к А.] Речь белорусского драматурга А.Г.Макаенка на открытии памятника Янке Купале // Рус. Голос (Нью-Йорк). 1973. 19 июля; М а к а р е в и ч А. Властитель дум народных // Лит. и жизнь. 1962. 6 июля; М а к а р е н к о Н. Искусство жизненной правды: Пьеса Янки Купалы «Павлинка», А.Мовзона «Константин Заслонов» и К.Крапивы «Поют жаворонки» на сцене Белорусского театра им. Янки Купалы // Правда Украины. 1953. 5 сент.; М а к м и л и н А. Янка Купала и Якуб Колас в Великобритании // Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; М а л и н а Т. Когда цветет папоротник... // Комсомолец Туркменистана. 1982. 8 июля; М а л и н к и н А. Янка Купала // Купала Я. Избр. стихи. М., 1939; М а л ю т и н а А. Янка Купала и Аполлон Коринфский // Неман. 1961. № 1; М а р т и н о в и ч А. Связующая нить // Сов. воин. 1982. № 14; Я г о ж. Янка Купала — детям // Дет. лит. 1978. № 4; М а р т ы н о в В., Р о щ и н В. Возьми свое сердце... // Знамя юности. 1976. 14 мая; М а р т ы н о в а Г. Великому песняру Белоруссии // Львов. правда. 1982. 3 июля; М а р х е л ь В. Непрочитанные переводы из Сырокомли // Неман. 1973. № 10; М а т у з я в и ч у с Э. Имя близкое, дорогое // ЛГ. 1982. 30 июня; М е л е ж И. Дневники, записные книжки. 1948—1976 // Неман. 1981. № 2; Я г о ж. Жизненные заботы. М., 1980. С. 9—10, 18—19, 23; М е р с о н М. «Песняры» пришли к песняру // Знамя юности. 1976. 9 мая; М и к и т е н к о И., Н о в и к о в - П р и б о й А. Народное торжество // ЛГ. 1935. 15 дек.; М и к у л и ч Б. Янка Купала в переводах русских поэтов // Там жа. 1935. 15 дек.; М и н к е в и ч М. В жанре книжного знака // Неман. 1982. № 12; М и н о в В. Орлиные крылья // Сов. Бел. 1948. 11 янв.; М и х о в и ч С. Звучит мелодией строка // Сел. газ. 1981. 17 нояб.; М и х о л а п Я. Верный сын белорусского народа // Гродн. правда. 1947. 28 июня; М и ц у н ь Ч. Польско-белорусские культурные связи // Польша. 1970. № 1; М и щ е н ч у к М. Границы жанра: Белорусская баллада: Наблюдения и размышления // Неман. 1978. № 11; М о д е л ь М. Драматургия глубокой мысли // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; М о з о л ь к о в Е. Живые традиции поэзии Янки Купалы // Дружба народов. 1949. № 6; Я г о ж. Замечательный белорусский поэт // ЛГ. 1939. 30 сент.; Я г о ж. Имя Янки Купалы... // Купала Я. Избранное. М.; Л., 1942; Я г о ж. «Как в глухие дебри шел социализм» // Дружба народов. 1957. № 11; Я г о ж. Певец народа // Знамя юности. 1962. 5 июля; Я г о ж. Песня народа — Купала // Огонек. 1962. № 27; Я г о ж. Поэты Белоруссии // Октябрь. 1942. № 1—2; Я г о ж. Страницы большой жизни: Из воспоминаний о Я.Купале // Сов. Бел. 1962. 30 июня; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Избр. произв. М., 1938; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Избр. произв.: В 2 т. М., 1953. Т. 1; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Избр. стихи. М., 1939; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. От сердца. М., 1941; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Собр. стихотворений. Л., 1950; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Стихотворения. М., 1959; Я г о ж. Янка Купала // Купала Я. Стихотворения и поэмы. М.; Л., 1950; Я г о ж. Янка Купала // Мозольков Е. Поющая земля. М., 1965; Я г о ж. Янка Купала // Правда. 1941. 17 марта; М о и с е й ч и к А. Певец дружбы и братства // Заря. 1972. 21 июня; М о л ч а н о в П. О том, что памятно, о тех, кто дорог / Лит. запись В.Головача // Неман. 1980. № 4; М о р о з Д. Первая книга // Там жа. 1982. № 2; М о с к а л е н к о Л. Вы с нами, Купала и Колас! // Знамя юности. 1957. 3 июля; М у з е й

Янки Купалы // ЛГ. 1944. 25 нояб.; Музей Янки Купалы // Правда. 1948. 24 июня; Мурадымов Н. Близок всем народам страны // Сов. Татария. 1982. 27 июня; Муратов В. Великое торжество // Рус. голос (Нью-Йорк). 1973. 12 июля; Яго ж. Радостная встреча // Там жа. 1973. 19 июля; Н.Б. [Дыла Я.] Двадцать пять лет // Рабочий. 1930. 25 мая; На корейском языке // Сов. Отчизна. 1957. № 1; Нагнибеда М. Мужество доброты // Радуга. 1982. № 6; Яго ж. Слова, идущие от сердца // Неман. 1972. № 11; Назим А. [Віншаванне] // Рабочий. 1930. 25 мая; Налбандян З. Великий белорусский поэт // Коммунист. 1957. 9 июля; Яго ж. Зарю воспевший // Комсомолец (Ереван). 1972. 8 июля; Народность театра // Красное знамя (Харьков). 1979. 10 июля; Народные поэты Белоруссии // Рус. голос (Нью-Йорк). 1982. 22 июля; Народный поэт // Смена (Ленинград). 1947. 26 июня; Народный поэт Белоруссии // Звезда Востока. 1952. № 6; Народный поэт Белоруссии // Зорька. 1950. 29 июня; Народный поэт Белоруссии // Литва. 1947. 5 июля; Народный поэт Белоруссии // Сов. Татария. 1972. 7 июля; Народный поэт Советской Белоруссии // Красноармеец. 1942. № 4; Науменко И. «Всюду с народом вести разговоры...» // ЛГ. 1982. 30 июня; Яго ж. Мир живой, очеловеченный... // Вопр. лит. 1982. № 7; Яго ж. Янка Купала в контексте славянских литератур // Современные славянские культуры: Развитие, взаимодействие, международный контекст. К., 1982; Яго ж. Янка Купала; Якуб Колас: Творческие портреты. М., 1982. С. 8—127, 276—282; Наседкин В. Янка Купала — поэт белорусской бедноты (25-летие литературной деятельности) // Веч. Москва. 1930. 14 мая; Нестеров А. «По братству и другим большим правам...» // Неман. 1983. № 6; Никитин Н. Янка Купала // Правда Южного Казахстана (Чимкент). 1957. 6 июля; Николаев Н. Поэзия молодости и счастья // Сталин. молодежь. 1952. 5 июля; Николаева Е. Певец Белоруссии // Сел. правда. 1982. 7 июля; Нисневич И. Герои Купалы на балетной сцене // Сов. Бел. 1975. 25 сент.; Яго ж. Музыкальный мир Я.Купалы // Нисневич И. Музыкально-критические статьи. Л., 1984; Яго ж. Очарованные музой // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Новина А. Национальные отношения в Белоруссии // Запросы жизни. 1912. 6, 10 февр.; Об увековечении памяти народного поэта Белоруссии Янки Купалы // Сов. Бел. 1945. 24 июля; Огнев Н. Две биографии // ЛГ. 1934. 18 янв.; Яго ж. Поэты Советской Белоруссии // Известия. 1934. 15 янв.; Огнецвет Э. Когда живое сердце бьется // Неман. 1974. № 1; Ольшевская Н. Литературный клуб «Росинка» // Лит. в школе. 1982. № 4; Осипов Г. О живой поэзии народа и мертвых догмах // Театр. 1955. № 5; От народного горя к народной радости // Лит. Ленинград. 1935. 1 июля; Открытие музея Янки Купалы // Иллюстрированный календарь на 1948 год. Буэнос Айрес, 1947; Открытие музея Янки Купалы // Известия. 1945. 21 сент.; Охрименко П. Я.Купала и украинская литература // Сов. Бел. 1957. 7 июля; Охрименко Р. Родня «Павлинки» // Сов. культура. 1953. 22 дек.; Очинский И. Янка Купала -- воинствующий патриот // Коммунист Таджикистана. 1943. 24 июня; Павлов Н. «О, слово Купалы...» // Неман. 1982. № 2; Палкин Г. Дом на берегу Волги // Знамя юности. 1982. 13 июня; Памяти Янки Купалы // Крестьянка. 1942. № 15; Памяти Янки Купалы // Славяне. 1942. № 14; Памяти Янки Купалы // Веч. Москва. 1943. 26 июня; Памяти Янки Купалы // Известия. 1942. 11 июля; Памятные встречи // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Панченко П. Он видел сегодняшний день // ЛГ. 1972. 5 июля; Панян Т. Классик белорусской литературы // Коммунист. 1972. 6 июля; Папковский Б. Народный поэт Белоруссии Янка Купала // Ленингр. правда. 1942. 1 июля; Пархимович А. И край принеманский знаком // Гродн. правда. 1972. 7 июля; Пашковская Н. Народный поэт Белоруссии // Вопр. лит. народов СССР. 1976. Вып. 2; Певец белорусской земли // Моск. правда. 1962. 7 июля; Певец свободы // Рабочий. 1937. 10 февр.; Певец торжествующей Родины: Празднование юбилея Янки Купалы в Белгостеатре // Там жа. 1935. 12 дек.; Певцу земли Белоруссии // Ленинаб. правда. 1982. 12 июня; Перкин Н. В семье братских литератур. Мн.,1967. С. 23--25, 62--66; Яго ж. Героика эпохи // Сов. Отчизна. 1957. № 3; Яго ж. За что мы любим Янку Купалу // Рабочий. 1935. 11 дек.; Яго ж. Певец борьбы и труда // Сталин. молодежь. 1948. 27 июня; «...Песенник стал песней» // Сов. Бел. 1982. 7 июля; Песняр белорусского народа: К семилетию со дня смерти Я.Купалы // Сталин. молодежь. 1949. 29 июня; Песняр дружбы и братства // Сов. Бел. 1982. 8 июля; Петкевич А. Высокая миссия поэта // Гродн. правда. 1972. 7 июля; Петров В. Классик белорусской литературы // Комсомолец Туркменистана. 1957. 7 июля; Петров В., Садовский Е. На литературные темы // Рабочий. 1937. 4 апр.; Петров Г. Певец надежды и счастья // Звезда. 1982. № 11; Петров И. Поэт народа // Рабочий. 1935. 11 дек.; Петрова О. Связующая нить // Сов. Бел. 1983. 7 мая; Петрович С. Непротоpенным путем // Сел. газ. 1967. 28 янв.; Петрович Ч. Произведения Я.Купалы на литовском языке // Знамя юности. 1958. 10 янв.; Пиксанов Н. Горький и национальные литературы. М., 1946. С. 27, 32--34, 254--260, 283; Пиотухович М. Белорусская литература октябрьского периода // Бел. трибуна (Чикаго). 1929. 30 апр.; Писатели братских республик о Янке Купале // Рабочий. 1935. 12 дек.; Письмо поэта Янки Купалы // Ленингр. правда. 1931. 7 апр.; Плешевеня А. Рассказывают документы // Гродн. правда. 1982. 9 июля; Погодин А. Белорусские поэты // Вестник Европы. 1911. № 1; Подберезский Д. Поэзия песняров на телеэкране: К 100-летию со дня рождения Я.Купалы // Телевидение. Радиовещание. 1982. № 8; Позняк Т., Рагойша В. О чем напомнил автограф // Неман. 1975. № 9; Покутина Л. Встреча с Купалой // Сов. Бел. 1976. 19 сент.; Поляничко В. Янка Купала в Печищах // Огонек. 1958. № 52; Полярный М. Он верил в нашу победу // Заря. 1946. 28 июня; Пономаренко Л. Народный поэт Белоруссии // Сталинское племя (Киев). 1952. 6 июля; Пономаренко П. и др. Памяти Янки Купалы // Правда. 1942. 30 июня; Порман Р. Мы стали с тобой земляками // Сов. Бел. 1959. 15 февр.; Порошкова И. Фольклорные мотивы в драматизированной поэме Янки Купалы «Сон на кургане» // Вопросы литературы. Мн., 1960; Портнов В. Живой среди живых: (К 80-летию со дня рождения Я.Купалы) // Лит. Азербайджан. 1962. № 7; Посадов А. Памяти народного поэта // Знамя юности. 1956. 23 окт.; Посах А. Мои встречи с народным поэтом // Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Посвящается поэту // Известия. 1982. 7 июля; Посевцова М. Встреча состоялась // Гродн. правда. 1972. 11 нояб.; Похороны Янки Купалы // Правда. 1942. 2 июля; Поэт-борец: К 90-летию со дня рождения Я.Купалы // Красное знамя. 1972. 6 июля; Поэт, патриот, трибун // Знамя юности. 1957. 7 июля; Правосуд В. Левки встречают гостей // Сов. Бел. 1982. 1 июля; Приветствие Семена Фирина // Рабочий. 1935. 12 дек.; Произведения Янки Купалы в переводах // Там жа. 1935. 12 дек.; Прокопчик Л. Беларучи // Неман. 1979. № 7; Яго ж. «... Гэты мне шлях родны» // Там жа. 1982. № 5; Яго ж. «Знаком мне этот путь родной...» // Сел. газ. 1981. 5 авг.; Прокофьев А. Слово о величии таланта // ЛГ. 1962. 5 июля; Протасеня П. Против проработочной критики // Сов. Бел. 1958. 11 июня; Прохаченко Г. Поэт народа // Днепровская правда. 1940. 8 дек.; Путь Янки Купалы // ЛГ. 1934. 28 мая; Пширков Ю. Нродный поэт // Сов. Бел. 1952. 5 июля; Яго ж. Якуб Колас: Критико-биографический очерк. Мн., 1952. С. 20--23, 26; Пятковский С. Праздник поэзии // Сов. Бел. 1974. 11 июня; Яго ж. У родника // Там жа. 1982. 7 июля; Работа двух бригад // ЛГ. 1935. 9 июля; Рагойша В. Белорусский песняр // В мире книг. 1982.

№ 7; Я г о ж. Написано рукой Купалы... / / Неман. 1977. № 8; Я г о ж. Неизвестное и полузабытое / / Там жа. 1982. № 10; Р а д и о в е ч е р на квартире Я.Купалы / / Рабочий. 1935. 10 дек.; Р а к о в а Е. «Павлинка» в музыкальном театре / / Муз. жизнь. 1974. № 1; Р е з н и к И. Поэзия в наследство / / Сел. газ. 1982. 13 июля; Р о ж д е с т в е н с к а я Е. Секрет молодости / / Комсом. правда. 1962. 7 июля; Р о ж д е с т в е н с к и й В. Народный поэт Белоруссии / / Нева. 1972. № 7; Я г о ж. Поэт народного счастья / / Сов. Отчизна. 1954. № 2; Р о з а н о в С. Боевая перекличка белорусских писателей / / Лит. и искусство. 1943. 22 мая; Р о м а н о в а А. Штрихи к портрету / / Сов. Бел. 1982. 8 июля; Р о м а н о в и ч Е. Вечер комедий Янки Купалы / / Там жа. 1944. 23 авг.; Я г о ж. «Разоренное гнездо» / / Известия. 1953. 5 июня; Я г о ж. «Счастье поэта» / / Сов. Бел. 1952. 14 дек.; Р у д к о в с к а я Я. Тетя Владя / / Сел. газ. 1981. 27 дек.; Р у с о в а С. Возрождение белорусской литературы / / Познание России. 1909. № 3; Р ы б а к о в А. Москва в творчестве поэтов Белоруссии / / Сов. Бел. 1947. 7 сент.; Р ы л е н к о в Н. Песня Купалы / / Дружба народов. 1962. № 7; Р ы л ь с к и й М. Великий подвиг; Поэт-рыцарь / / Рыльский М. Литература и народ. М., 1959; Я г о ж. Янка Купала / / Рыльский М. Великая дружба. М., 1954; Я г о ж. Янка Купала / / Рыльский М. Классики и современники. М., 1958; Рыльский М. О поэзии. М., 1974; Р я з а н о в А. Читаю Купалу... / Пер. с бел. / / Неман. 1982. № 7; С - й Е. [Садоўскі Я.]. Украина и Белоруссия: На вечере украинских писателей в клубе им. К.Маркса / / Рабочий. 1928. 17 мая; С - и й Еф. [Садоўскі Я.]. Путь поэта: На выставке, посвященной творчеству Янки Купалы ./ / Там жа. 1935. 12 дек.; С а в и ц к и й М. Шаг навстречу холсту / / Ленинаб. правда. 1981. 3 нояб.; Тург. новь. 1981. 31 окт.; С а в о ч к и н а М. О нем слагают стихи и песни / / Знамя юности. 1957. 7 июля; С а в ч е н к о С. Певец трудового народа / / Комсомолец Киргизии. 1982. 8 июля; С а д о в с к и й Е. Академическое издание произведений Я.Купалы / / Комс. правда. 1949. 13 июля; Я г о ж. Встречи с Купалой / / Неман. 1978. № 7; Я г о ж. Достойные сыны белорусского народа / / ЛГ. 1939. 10 дек.; Я г о ж. К 7-й годовщине со дня смерти Я.Купалы / / Сов. Бел. 1949. 29 июня; Я г о ж. Молодые -- старому: Вечер «Молодняка», посвященный Янке Купале / / Трибуна искусства. 1925. № 13; Я г о ж. На родине Янки Купалы / / ЛГ. 1945. 31 марта; Я г о ж. Народный поэт Янка Купала / / Новый мир (Нью-Йорк). 1935. 31 дек.; Я г о ж. Поэт и его юные читатели / / Рабочий. 1935. 12 дек.; Я г о ж. Таким его знал Минск / / Сов. Бел. 1945. 27 июня; С а л е м С у х е л ь А х м е д. «Всюду с народом беседы вести...» / / Там жа. 1982. 11 июля; С а л ы н с к и й А. Слова, идущие от сердца / / Неман. 1972. № 11; С а м о й л о В. Великий праздник: «Жалейка» Янки Купалы / / Александровіч С., Александровіч В. Беларуская літаратура XIX -- пачатку XX ст. Мн., 1978; С а н н и к о в О. Ответственность перед временем / / Неман. 1973. № 3; Я г о ж. Шутки ради... / / Знамя юности. 1972. 12 дек.; С а ф р а з б е к я н И. «Благодарен за перевод...» / / Неман. 1972. № 7; С а ч е н к о И. Война и публицистика. Мн., 1980. С. 125--126, 158--159, 165--166; С е в е р о в Л. Слово поэта / / Лит. и искусство. 1944. 1 июля; С е и т о в С. Голос народного трибуна / / Огни Алатау. 1982. 3 июля; С е м а ш к е в и ч Р. «А кто там идет?» / / Литва лит. 1982. № 4; С е м е н о в С. «Разоренное гнездо» / / Гудок. 1955. 19 февр.; С е м е н о в а А. Купала и Моне / / Неман. 1972. № 10; С е м е н о в и ч А. Певец белорусского народа / / Сов. Бел. 1951. 27 июля; С е м е н о в и ч И. Двойной праздник в Арров Парке / / Русский голос (Нью-Йорк). 1973. 28 июня; 7 0 л е т со дня рождения Янки Купалы / / Пионер Казахстана. 1952. 7 июля; С е н к е в и ч А. В борьбе за пролетарскую литературу Белоруссии / / ЛГ. 1930. 24 дек.; С е р е б р я н с к и й М. Два поэта / / Моск. большевик. 1941. 16 марта; С и б г а т у л л и н И. Купала на земле Джалиля / / Знамя юности. 1966. 15 нояб.; С и б г а т у л л и н Н. Не забыт волжанами / / Волга. 1971. № 9; С и в о в о л о в Б. Добрый друг / / Неман. 1963. № 6; С и к а р Е. Певец Советской Белоруссии / / Пролетар. правда (Рига). 1940. 8 дек.; Я г о ж. Янка Купала / / Работница. 1940. № 35; С к а л а б а н В. Купала и Хлебцевич / / Неман. 1985. № 3; С л а в е ц к и й В. Один прокладывая след / / Рус. яз. и лит. в шк. УССР. 1982. № 4; Я г о ж. Поэты-побратимы / / Молодая гвардия. 1982. № 7; С л е с а р е н к о А. В литературных музеях Украины / / Неман. 1971. № 2; Я г о ж. «... Все нравилось в нем» / / Сов. Бел. 1982. 14 мая; Я г о ж. Дружили поэты / / Неман. 1978. № 8; С л о в а от сердца / / Сов. Бел. 1962. 5 июля; С л о в о о поэте / / Неман. 1982. № 7; С л у к а М. «Павлинка» на шахтерской сцене / / Львов. правда. 1976. 17 июля; С м а л ь В. «Павлинка» / / Сов. Бел. 1952. 18 нояб.; С м о л к и н М. Лирика высокого чувства / / Сталин. молодежь. 1941. 20 марта; С м о л ь я н о в а Л. Для счастья народа / / Заря. 1972. 7 июля; С н е ж к о в а Н. Белорусский песняр / / Известия. 1972. 6 июля; С о д а л ь В. Вещие строки Купалы / / Неман. 1975. № 12; С о з д а н и е музея Янки Купалы в Минске / / Славяне. 1944. № 12; С о к о л Э. Певец братства и дружбы / / Сов. Латвия. 1955. 11 сент.; С о к о л о в а И. Певец белорусского народа / / Сов. молодежь (Рига). 1957. 7 июля; С о л о д о в н и к о в А. Правдивое искусство / / Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11--21 февраля 1955 года. Мн., 1956; С о л о м е в и ч И. «Мы молодеем вместе со всей страной...» / / Лит. обозрение. 1982. № 6; Я г о ж. Слово Купалы / / Неман. 1973. № 7; С о ф р о н о в А. Огненное слово всегда в строю / / Сов. Россия. 1962. 7 июля; С о ч и в к о П. Первая книга / / Сел. газ. 1982. 7 июля; С т а н к е в и ч Р. Историко-типологическое сходство романтизма Янки Купалы и Петко Славейкова / / Болг. русистика. 1982. № 5; Я г о ж. На свет «папараць-кветкі» / / Сел. газ. 1979. 17 нояб.; С т а н ю т а А. Документ и образ / / Неман. 1977. № 4; С т е б у н И. Поэтическое созвездие / / Известия. 1941. 16 марта; С т е л ь м а х В. В белорусском ТРАМе / Пер. с бел. / / Неман. 1970. № 9; С т е л ь м а х М. Возьмем же, люди, в свои сердца побольше любви и добра / / Сов. Бел. 1962. 7 июля; С т е п а н о в а Н. Певец белорусского народа / / Акмолин. правда. 1957. 7 июля; С т е п а н ч и к о в а Т. Устремление к свету / / Львов. правда. 1982. 15 дек.; С т е п у н и н И. Он всей душой любил Беларусь / / Знамя юности. 1968. 28 марта; С т и х и Янки Купалы / / Известия. 1935. 12 дек.; С т о х е л ь В. Янка Купала в контексте литературных отношений с русской и польской литературами / / Język Rosyjski. 1983. № 1; С т у д е н ц о в Н. Поэт, трибун, ученый / / ЛГ. 1947. 29 июня; Я г о ж. Поэт, трибун, ученый: Памяти Янки Купалы / / Иллюстрированный календарь на 1948 год. Буэнос Айрес, 1947; С т у к А. Певец Белоруссии / / Казахстан. правда. 1982. 7 июля; Красное знамя. 1982. 7 июля; С у д р а б к а л н Я. Поэт дружбы народов / / Сов. Бел. 1952. 6 июля; С у м с к о й В. Пламенный певец Родины / / Правда Украины. 1957. 7 июля; С у р к о в А. Народный поэт: (К 35-летию литературной деятельности Янки Купалы) / / Правда. 1940. 8 дек.; С у р о в ц е в Ю. На земле людской, под высоким солнцем... / / ЛГ. 1982. 30 июня; С у ч к о в И. Его песня помогает жить / / Заря. 1947. 28 июня; Т а в л а й В. В литературном музее Янки Купалы / / Сов. Бел. 1945. 7 окт.; Т а л ь я н о в Н. Наш Янка Купала / / Сталин. молодежь. 1952. 6 июля; Т а н к М. Однозвучны с именем Белоруссии: Купала и Колас, певцы свободы / / Курьер ЮНЕСКО. 1982. № 12; Я г о ж. Песня поэта / / ЛГ. 1982. 30 июня; Т а р а с е в и ч И. Белорусский мужик / / Сеятель (Буэнос Айрес). 1953. № 4; Т а р а с е н к о в А. О поэте / / Книга и революция. 1930. № 9; Т а т а р а ш в и л и А. Поэзия дружбы народов / / Правда. 1936. 4 сент.; Т в е р с к о й А. Народный поэт Белоруссии / / Пионер. правда. 1952. 8 июля; Т и л ь в и т и с Т. Доброе сердце друга / / ЛГ. 1962. 5 июля; Т и м о ф е е в Л. Купала и Лахути / / Неман. 1978. № 1; Т и м о ф е е в а В. Большая дружба: К выходу в Болгарии избранных произведений Я.Купалы и Я.Коласа / / Сов. Бел. 1963. 26 марта; Я г о ж. Янка Купала -- переводчик польских поэтов / / Знамя юности. 1957. 4 июля; Т и т о в К. Иван До-

миникович, здравствуйте! / / Неман. 1962. № 3; Т и х о н о в Н. Певец борьбы и победы / / Сов. Бел. 1962. 5 июля; Я г о ж. Певец борьбы и труда / / Там жа. 1952. 6 июля; Т к а ч е в П. Певец белорусского народа / / Зорька. 1957. 6 июля; Т о р ж е с т в е н н о е заседание, посвященное 70-летию со дня рождения Янки Купалы / / Правда. 1952. 8 июля; Т о р ж е с т в е н н о е открытие памятника Янке Купале в Арров Парке / / Русский голос (Нью-Йорк). 1973. 5 июля; Т о ч е н ы й О. На берегу Волги / / Лит. Россия. 1982. 9 апр.; Т р е х л е т и е со дня смерти Янки Купалы / / ЛГ. 1945. 14 июля; 3 0 - л е т н и й юбилей Янки Купалы / / Новый мир (Нью-Йорк). 1935. 22 июня; Т р и д ц а т ь лет / / Известия. 1935. 28 мая; Т р о х а н Л. Помнят люди Беларуси / / Сел. газ. 1965. 28 мая; Т р о я н о в с к и й А. Певец народной доли: (К 75-летию со дня рождения) / / Западная трасса. 1957. 6 июля; Т у р г а н о в Б. Новые стихи Янки Купалы / / Книжные новости.1936. № 30; Я г о ж. Певец белорусского народа / / Красная звезда. 1947. 28 июня; Т у р с у н - З а д э М. Певец народного счастья / / Сов. Бел. 1952. 8 июля; Т ы ч и н а М. Народ и война. Мн., 1985. С. 91--100; Т ы ч и н а П. Пламенный патриот / / Сов. Бел. 1952. 6 июля; Я г о ж. Шевченко и поэты братских республик / / Правда. 1936. 15 июля; Т ю р и н а Т. Зритель в четвертом ряду / / Неман. 1982. № 6; У г р о б а Янки Купалы / / Лит. и искусство. 1942. 4 июля; У п и с а т е л е й Белоруссии / / ЛГ. 1936. 10 февр.; У м е р друг всего белорусского народа Янко Купало / / Белорусский Иллюстрированный Календарь на 1943 год. Буэнос Айрес, 1942; Ф а д е е в А. Янка Купала / / Фадеев А. За тридцать лет. М., 1959; Ф а й н б е р г Р. Драматические произведения Я.Купалы / / Купала Я. Драматические произведения. М., 1955; Я г о ж. Поэзия и революция / / Нева. 1982. № 7; Я г о ж. Янка Купала / / Купала Я. Избранное. Л., 1973; Ф е д о р о в Ю. С поклоном к Янке Купале / / Турист. 1977. № 10; Ф е д о р о в а Л. Продолжение следует / / Неман. 1975. № 6; Ф и л а т о в а А. Янка Купала: К 80-летию со дня рождения / / Звезда. 1962. № 7; Ф и л и п п с к и х Е. «Если враг сорвет яблоко...» / / Сов. Бел. 1945. 27 июня; Ф л о р и н с к и й И. Так было / / Сов. культура. 1967. 1 июня; Ф о л ь к л о р и белорусская художественная литература / / За коммунистическое просвещение. 1936. 10 сент.; Ф о м и ч е в В. Музей народного поэта / / Огонек. 1960. № 5; Я г о ж. Музей Янки Купалы / / Комсомолец Татарии. 1977. 23 янв.; Х а к и м о в Н. Янка Купала / / Джизак. правда. 1982. 7 июля; Х а л и л о в П. Родной для всех / / Лит. Азербайджан. 1982. № 5; Х а р и к И. Традиции Маяковского / / ЛГ. 1936. 29 февр.; Х а р ь к о в С. «Здесь, в совхозе дальнем...» / / Сов. Бел. 1982. 12 марта; Х в е д а р о в и ч М. В борьбе с националистами / / ЛГ. 1936. 15 янв.; Х л е б ц е в и ч Е. Возрождение белорусской народнической литературы / / Белорусский научно-литературный кружок студентов. Кн. Санкт-Петербургского ун-та. Спб., 1914. С. 19--36; Я г о ж. Народническая поэзия белорусов. Спб., 1917. С. 9--18; Х о н и н о в М. Неисчерпаемый источник вдохновения / / Сов. Бел. 1962. 7 июля; Х р о м ч е н к о К. Работа текстологов Белоруссии / / Вопр. литературы. 1965. № 6; Х у д о ж е с т в е н н ы й портрет Я.Купалы: (Накануне 30-летнего юбилея Я.Купалы) / / Рабочий. 1935. 10 дек.; Ц в и р к о Н. «Поклон мой народу за песни» / / Сел. газ. 1982. 20 июня; Ц ы г а н к о в Э. Рукопожатие миллионов / / Знамя юности. 1969. 22 янв.; Ч а й к о в с к и й Б. Народный поэт Белоруссии / / Правда Украины. 1972. 6 июля; Ч е б а н е н к о Н. Заветное слово / / Сел. газ. 1982. 7 июля; Ч е р н о в М. Певец белорусского народа / / Учит. газ. 1940. 8 дек.; Ч е р н о в О. В домике над Свислочью / / Сов. Бел. 1972. 7 июля; Ч е р н ы х В. Великий белорусский поэт / / Сов. Закарпатье. 1952. 8 июля; Ч е р о т а И. Поэт Радуле Стийенский / / Неман. 1982. № 3; Ч е с т в о в а н и е народного поэта Белоруссии Янки Купалы / / Известия. 1930. 11 июня; Ч е с т в о в а н и е Янки Купалы / / Там жа. 1940. 26 дек.; Ч е с т в о в а н и е Янки Купалы в Москве / / Рабочий. 1930. 10 июня; Ч е ч е н к о в. Живая вода / / Заря. 1973. 28 февр.; Ч о р н ы й К. Вместе с народом / / Сов. Бел. 1940. 8 дек.; Ч у л а н о в А. Тропами солнца, радости, открытий / / Знамя юности. 1965. 12 февр.; Ч у р к о Ю. Поиски и просчеты / / Сов. Бел. 1983. 19 янв.; Ш а к о в е ц Л. Навечно в памяти народной / / Сов. Латвия. 1982. 24 июля; Ш а л а м б е р и д з е Т. Янка Купала / / Сов. Абхазия. 1952. 12 июля; Ш а м я к и н И. Великий песняр / / Лойко О. Янка Купала. М., 1982; Я г о ж. Величие наших дней / / Сталин. молодежь. 1951. 4 нояб.; Я г о ж. Купаловская энциклопедия / / ЛГ. 1982. 30 июня; Я г о ж. Слова, идущие от сердца / / Неман. 1972. № 11; Я г о ж. Янка Купала и Якуб Колас -- выдающиеся деятели славянской культуры / / Славянские культуры и мировой культурный процесс. Мн., 1985; Ш а р а х о в с к и й И. Запев полнозвучный, могучий / / Сов. Бел. 1967. 7 июля; Я г о ж. Белорусская советская литература / / Сов. Отчизна. 1949. № 5; Я г о ж. Учитель и друг молодежи / / Сталин. молодежь. 1946. 28 июня; Я г о ж. Янка Купала: (Народный поэт Белоруссии) / / Сов. студенчество. 1936. № 9; Ш в е д о в а И. Цветок папоротника / / Лит. Россия. 1977. 11 марта; Ш е л е м о в а А. Фольклоризм Янки Купалы и традиции романтических поэм А.С.Пушкина / / Рэгіянальныя традыцыі ва ўсходнеславянскіх мовах, літаратурах і фальклоры. Гомель, 1980; Ш и р к о В. В поисках «папарацъ-кветкі» / / Знамя юности. 1973. 14 нояб.; Ш и р с к и й Р. Театр для всех и каждого / / Там жа. 1968. 19 сент.; Ш к л я е в а А. ...Простой и обаятельный человек / / Веч. Казань. 1982. 25 июня; Ш м а к о в В. «Павлинка» / / Гродн. правда. 1969. 20 марта; Ш м у н д я к Т. Подлинно народный / / Сов. Молдавия. 1968. 7 июня; Ш о т т И. Развитие фольклорной образности в творчестве Янки Купалы / / Роль фольклора в развитии литератур народов СССР. М., 1975; Ш о ш и н В. Как два крыла орлиных / / Сел. газ. 1982. 8 дек.; Я г о ж. Песня вольного человека / / Известия. 1982. 7 июля; Ш у к е в и ч - Т р е т ь я к о в Р. На распутьи / / Звезда. 1922. 3 сент.; Ш у м а н Л. Сельская учительница / / Неман. 1973. № 3; Ш у м и л о в а Э. Зримая песня / / Сов. балет. 1983. № 5; Ш у р о в с к и й И. Любимый поэт / / Заря. 1947. 28 июня; Ш у т к о Т. Обращаясь к наследию / / Гродн. правда. 1982. 9 сент.; Э в е н т о в И. Поэтическая смесь / / Красная газ. 1935. 28 нояб.; Э к с п о н а т ы для литературного музея Янки Купалы / / ЛГ. 1945. 17 февр.; Э с х е л ь А. В те суровые дни / / Сов. Чувашия. 1972. 7 июля; Ю . К . Янка Купала: (Тридцатилетний творческий путь) / / На рубеже Востока. 1935. 12 дек.; Ю . С . Искусство Белоруссии / / Красная нива. 1929. № 1; Ю б и л е й Янки Купалы / / Известия. 1935. 27 мая; Ю б и л е й Янки Купалы / / Красная газ. 1935. 10 дек.; Ю р е в и ч В. Из народа -- для народа / / Сел. газ. 1972. 7 июля; Я г о ж. Наш вечный современник / / Там жа. 1982. 2 июля; Я г о ж. «Первая из вершин...» / / Купала Я. Гусляр. М., 1972; Я г о ж. Слово о Купале / / Неман. 1972. № 7; Я л у г и н Э. «Походзечы з цэху гісторыкоў»... / / Неман. 1981. № 4; Я н к а Купала / / Альманах белорусской литературы. Л., 1929; Я н к а Купала / / Вопросы детской литературы. М., 1957; Я н к а Купала / / 1905 год в поэзии. М., 1935; Я н к а Купала / / Весь мир. 1914. № 38; Я н к а Купала / / Красная нива. 1930. № 8; Я н к а Купала / / Ленин. печать (Воронеж). 1937. № 13; Я н к а Купала / / За коммунист. просвещение. 1930. 4 июня; Я н к а Купала / / Красноарм. правда. 1935. 12 дек.; Я н к а Купала / / ЛГ. 1957. 9 июля; Я н к а Купала / / Правда Востока. 1972. 7 июля; Я н к а Купала: (Иван Доминикович Луцевич) / / Рабочий. 1930. 25 мая; Я н к а Купала: Летопись жизни и творчества / / Сост. И.Соломевич / / Неман. 1982. № 7; Я н к а Купала: 1882--1942 / / Сборник текстов по советской литературе. Мн., 1984; Я н к а Купала: Юбилей поэта / / Новый мир (Нью-Йорк). 1935. 26 дек.; Я н к е л е в и ч Е. Лирика Янки Купалы / / Новый мир. 1941. № 1; Я н ч у к Н. Илларион Святицкий: Возрождение белорусской литературы; Новейшая белорусская литература и ее деятели / / Очерки белорусской литературы. Вып. 1-й. Новейшая литература. М., 1920. С. 1--51, 53--83; Я г о ж. Несколько слов о новейшей белорусской литературе

// Известия общества славянской культуры. 1912. № 1; Яго ж. Этнографический очерк Белоруссии // Курс белорусоведения. М., 1918--1920. С. 152--181; Ярославцева Р. Художественная самодеятельность -- творчество народных масс // Великий Октябрь и художественная литература. Мн., 1977. С. 124--128; Ярош М. В борьбе за нового человека: (Максим Горький и Янка Купала) // Горький и литература народов Советского Союза. Ереван, 1970; Яго ж. «Идет, товарищи, коммуна...» // Сел. газ. 1982. 8 июня; Яго ж. «О счастье Родины всецело помышляя...» // С бел. // Неман. 1982. № 5; Яго ж. Певец родной земли // Купала Я. Стихотворения и поэмы. М., 1982; Яго ж. «Разоренное гнездо» // Сталин. молодежь. 1955. 10 февр.; Яго ж. Янка Купала // История белорусской дооктябрьской литературы. Мн., 1977; Яго ж. Янка Купала // История белорусской советской литературы. Мн., 1977; Яскевич А. Родство и самобытность: Размышления о белорусско-украинском взаимопереводе // Неман. 1983. № 11.

На славацкай мове. Neveršilova O. Janka Kupala: (Načrt života a diela) // Slovensky výbor Svázu československo-sovetskeho pratel'stva. Bratislava, 1957; Verchovskaja V. Janko Kupala // Bratislava--Moskva. 1945. Nr 1; Žylka V. Janka Kupala // Slovenská kniha. 1925. Nr 11.

На таджыкскай мове. Есаков А. Классики адабиёти белорус // Шарки сурх. 1972. 3 нояб.; Жидович И. Шоири бузурги белорус // Там жа. 1962. № 7; Масъуд С. Устоди забардасти назм // Маориф ва маданият. 1962. 7 июль; Мунаввар Сазандаи чаро-и хакикат // Точикистони совети. 1982. 7 июль; Рыленков Н. Шоири муътабар // Комсомоли Точикистон. 1962. 6 июль; Сайфуллоев А. Булбули Белоруссия // Маориф ва маданият. 1972. 4 июль; Стук А. Сарояндаи Белоруссия // Хакикати Ленинобод. 1982. 7 июль; Турсунзода М. Вассофи бахти халк // Маданияти Точикистон. 1982. 6 июль; Хамрох Ш. Накши човид // Там жа. 1982. 6 июль; Шодикулов Х. Новои садокат // Точикистони совети. 1982. 7 июль.

На татарскай мове. Аны бэздэ онытмыйлар: (Я.Купаланын тууына 90 ел тулу унае белэн) // Азат хатын. 1972. № 7; Ахунжанов И. Уткэнгэ сэяхэт // Казан утлары. 1972. № 7; Ахунов Г. Ялкынлы жырчыга // Яшь ленинчы. 1975. 14 май; Белорус халык шагыйре Янка Купаланын 30 еллык юбилее // Совет эдэбияты. 1935. № 4--5; Есаков А. Белоруссиянен халык шагыйре // Там жа. 1962. № 7; Жэмил Х. Янка Купала Казанда // Соц. Татарстан. 1982. 23 июль; Лыньков М. Янка Купала // Совет эдэбияты. 1961. № 7; Нуры З. Я.Купала чэм анын ижади варислары // Казан утлары. 1972. № 7; Стук А. Белоруссия жырчысы // Соц. Татарстан. 1982. 7 июль; Фомичев В. Керэшче шагыйрь // Там жа. 1976. 17 окт.; Янка Купала // Совет мэктэбе. 1962. № 6; Янка Купала // Совет эдэбияты. 1942. № 6; Янка Купала // Там жа. 1947. № 7; Янка Купала // Там жа. 1957. № 8; Янка Купала музее // Там жа. 1944. № 11--12.

На туркменскай мове. Белорус халкынын бейик шахыры // Яш коммунист. 1957. 7 июль; Белоруссиянын халык шахыры Янка Купаланын арадан чыкмагы хакында хабар // Совет эдебияты. 1942. № 8; Бердиев К. «Илин-гунун говы болсун гержеги!» // Эдебият ве сунгат. 1982. 2 июль; Гаратаев Б. Талантлы шахырын эсери // Совет Туркменистаны. 1941. 4 апр.; Дурдыев Й. Халк шахыры // Эдебият ве сунгат. 1972. 9 июль; Ивашин В. Янка Купаланын поэзиясы // Там жа. 1962. 8 июль; Лыньков М. Янка Купала // Совет эдебияты. 1961. № 7; Мозольков Е. Янка Купала // Там жа. 1952. № 8; Революциянын шахыры // Пионер. 1982. № 7; Стук А. Белоруссиянын айдымчысы // Октябрын ялкымы. 1982. 7 июль; Янка Купала // Совет эдебияты. 1947. № 8; Янка Купала // Там жа. 1957. № 7; Янка Купала // Там жа. 1982. № 7.

На удмурцкай мове. Янка Купала -- белорус калыклэн поэтэз // Молот. 1962. № 7; Янка Купала // Сов. Удмуртия. 1947. 6 июль; Янка Купала // Там жа. 1957. 7 июль.

На узбекскай мове. Белоруссия куйчиси // Хоразм хакикати. 1982. 15 июнь; Норов Р. Шоири революционер // Хакикати Узбекистон. 1972. 7 июль; Саломова С. Курашган шеърият // Ленин йули. 1982. 7 июль; Тулкин. Халк шоири // Тошкент хакикати. 1982. 2 июль; Яго ж. Озодлик куйчиси // Кишлок хакикати. 1982. 7 июль; Яго ж. Жонажон улка куйчиси // Совет Узбекистони. 1982. 7 июль.

На ўкраінскай мове. Александрович С. Т.Шевченко і Янка Купала // Рад. літературознавство. 1958. № 5; Алексеев Г. Янка Купала // Півд. правда. 1947. 28 черв.; Андрієвський М. // Чорномор. комуна. 1953. 15 серп.; Базаревич М. Тарас Шевченко та Янка Купала // Літ. Укр. 1964. 24 січ.; Байков М. Новітня білоруська література // Нова Білорусь. К., 1929. С. 7--45; Баран С. Білоруська проблема: Білоруси поза польським парляментом // Діло (Львів). 1935. 14, 15 жовт.; Борисенко В. Великий народний поет // Колгоспне село. 1952. 6 лип.; Борщевський В. Народний поет Білорусії // Вінниц. правда. 1952. 8 лип.; Броварський Д. Янка Купала // Літ. газ. 1935. 12 груд.; Бровка П., Кучар А. Близький і рідний // Комуніст. 1938. 29 вер.; Великий син білоруського народу // Українські вісті (Нью-Йорк). 1973. 12, 19 лип.; Винник Н. Ідейно-художне осмислення історичної долі селянства після Жовтневої революції у творчості О.Твардовського і Янки Купали // Велика Жовтнева соціалістична революція і культура слов'янських народів. Дніпропетровськ, 1966; Виноградов В. Шевченко і Янка Купала: (Про спільні мотиви в творчості поетів // Рад. літературознавство. 1962. № 6; Войтко М. Співець білоруського народу // Наддніпр. правда. 1952. 8 лип.; Вялюгін А. Пароль і відзив // Рад. Укр. 1962. 6 лип.; Гельфандбейн Г. Друг харків'ян // Соц. Харківщина. 1982. 7 лип.; Гниломедов В. «Я житиму...» // Літ. Укр. 1982. 8 лип.; Голомбиовський И. Жіночі образі в творчості Тараса Шевченка і Янки Купали // Тези доповідей і повідомлень другої наукової конференції по вивченню білорусько-українских літературних зв'язків, присвяченої 50-річчю утворення СРСР. Львів, 1972; Горецький П. Безсмертя співця // Сільські вісті. 1972. 7 лип.; Губар О. Народний поет Білорусії // Рад. Буковина. 1952. 27 черв.; Яго ж. Співець Білорусі // Там жа. 1962. 7 лип.; Д. Б. Білоруська вечірка // Рідний край. 1909. № 39; Даниленко О. Білоруський національний поет // Деснян. правда. 1952. 28 черв.; Данісько О. Янка Купала // Більшов. Полтавщини. 1939. 12 лип.; Довгаль П. Народний поет // Рад. Укр. 1962. 7 лип.; Донець І. Золоті мости дружби // Наука і суспільство. 1982. № 11; Дорошенко Д. Білоруси і їх національне відродження // Рада. 1908. 31 жовт.; Яго ж. Відроджене Білоруси // Руслан. 1909. 30 лип.; Есаков А. Музей поповнюеться // Літ. Укр. 1962. 6 лип.; Жидович І. Народний поет Білорусі // Жовтень. 1952. № 6; Яго ж. Натхнений співець Білорусії // Літ. газ. 1957. 5 лип.; З листування між Янкою Купалою і Павлом Тичиною // Поезія. К., 1982. Вип. 4; З народом: До 80-річчя з дня народження Янки Купали // Прапор. 1962. № 8; Замбржицький С. До соціалістичних висот // Рад. література. 1935. № 11; І. К. Народний поет // Зірка. 1947. 27 черв.; Івашин В. Народний поет Білорусії // Літ. в шк. 1952. № 4; Ільїн Я. Народний поет Білорусії // Літ. газ. 1947. 25 черв.; Казека Я. Завжди з народом // Жовтень. 1954. № 9; Карак В. Янка Купала // Матеріали до обрания нових академіків ВУАН. Характеристика кандидатів: Додаток до Вістей ВУАН. 1929. № 5—6; Кізуб К. Співець народу // Рад. Житомирщина. 1952. 8 лип.; Клімковіч М. Янка Купала: (До 30-их роковин літературної діяльності) // Черв. шлях. 1935. № 5; Кобржицька Т. Максим Рильский про Янку Купалу // Укр. літературознавство. 1969. Вип. 6; Колас Я. Пам'яті Янки Купали // Купала Я. Вибране. К., 1947; Командовський Б. Великий гусляр Білорусії // Київ. правда. 1952. 6 лип.; Криво-

ручко М. Творчий шлях Янки Купали // Черв. шлях. 1929. № 12; Крижановський С. Народний поет Білорусії // Київ. правда. 1947. 28 черв.; Яго ж. Співець білоруського народу // Літ. газ. 1941. 21 бер.; Ларченко М. Братерська едність // Рад. Укр. 1957. 22 вер.; Левандовський Л. Співець дружби народів // Колгоспне село. 1957. 7 лип.; Линьков М. Великий співець білоруського народу // Наддніпр. правда. 1962. 7 лип.; Ліокумович Т. З увагою до купалівського слова // Рад. літературознавство. 1978. № 8; Яго ж. Чуття побратимства високе // Там жа. 1982. № 6; Литвинов Р. Друг українських дітей // Літ. Укр. 1972. 7 лип.; Лохтурова Т. Людина — народжується для щастя // Київ. правда. 1974. 28 лип.; Лубківський Р. Соловей Білорусії // Рад. Укр. 1982. 7 лип.; Яго ж. Це живе і вічне слово // Літ. Укр. 1982. 1 лип.; Луців Л. Літературні впливи // Діло (Львів). 1926. 1 вер.; Яго ж. Шевченко в білоруській мові // Повне зібрання творів Т.Шевченка. Варшава, 1938. Т. 15. С. 194—202; Яго ж. Янка Купала і Тарас Шевченко // Літературно-науковий вісник. 1926. № 3; Макаревич А. Білоруський Ельбрус поезії // Літ. Укр. 1962. 6 лип.; Мартинова Е. Поеми Шевченка в перекладах Янки Купали // Зб. праць двадцять шостої наукової шевченківської конференції. К., 1985; Яго ж. Янка Купала в українських перекладах // Рад. літературознавство. 1984. № 1; Масенко Т. До других роковин смерті Янки Купали // Україна. 1944. № 8—9; Яго ж. Зустріч з поетом // Вітчизна. 1955. № 6; Яго ж. Зустрічі з Янкою Купалою // Там жа. 1952. № 6; Нові дні (Торонто). 1952. Ч. 35. Грудень; Яго ж. Купала йде по Україні // Літ. газ. 1952. 3 лип.; Яго ж. Рідний наш Янка Купала // Україна. 1952. № 7; Мінкевич В. Відкриття пам'ятника Янку Купали і відзначення 25-річчя Арров Парку // Українські вісті (Нью-Йорк). 1973. 28 черв.; Мороз Я. Янка Купала: (До 30-річчя літературної діяльності) // За марксистсько-ленінську критику. 1935. № 5; Нагнибіда М. В обіймах України // Літ. Укр. 1982. 1 лип.; Яго ж. Записи на сторінках дружби // Нагнибіда М. Твори: В 3 т. К., 1981. Т. 3; Яго ж. Наш незабутній Янка // Літ. Укр. 1972. 7 лип.; Народний поет // Українські вісті (Нью-Йорк). 1973. 19 лип.; Науменко І. Поезія Янки Купали в контексті слов'янських літератур // Рад. літературознавство. 1979. № 12; Новіна А. Білоруський національний рух // Літературно-науковий вістник (Київ—Львів). 1911. Т. 53. № 3; Новицький О. Співець братерства // Сіл. вісті. 1982. 7 лип.; Олексиев Г. Янка Купала // Півд. правда. 1947. 28 черв.; Орлова Н. Янка Купала і фольклор // Нар. творчість та етнографія. 1962. № 3; Охріменко П. Билоруський кобзарь // Деснян. правда. 1967. 7 лип.; Яго ж. Шляхамі братання. К., 1968. С. 118—123; Яго ж. Щирий друг України // Укр. мова і літ. в школі. 1982. № 7; Яго ж. Янка Купала і Україна // Вітчизна. 1962. № 7; Охріменко П., Манченко О. Янка Купала та Якуб Колас і український фольклор // Нар. творчість та етнографія. 1982. № 5; Півторак Г. Янка Купала // Купала Я. Вибр. тв. К., 1970; Погорілий О. Народний співець Білорусії // Рад. Укр. 1941. 26 квіт.; Поліщук Ф. Славетний співець білоруського народу // Рад. Укр. 1957. 7 лип.; Прохаченко Г. Поет народу // Там жа. 1940. 8 груд.; П'янов В. Наш Янка // Вітчизна. 1967. № 6; Яго ж. Янка Купала // Купала Я. Лірика. К., 1967; Рагойша В. Перша з вершин // Дніпро. 1982. № 6; Радченко В. Народний поет Білорусії // Рад. Волинь. 1947. 27 черв.; Радчук-Павленко С. Великий поет білоруського народу // Рад. Житомирщина. 1947. 27 черв.; Риленков М. Пісня Янки Купалы // Робітнича газ. 1962. 7 лип.; Рильський М. Із спогадів // Літ. газ. 1952. 3 лип.; Яго ж. Поет-рицар // Рильський М. У братерській співдружності. К., 1978; Яго ж. Про поета-рицаря // Літ. газ. 1957. 5 лип.; Яго ж. Янка Купала // Рильський М. Твори: В 3 т. К., 1955. Т. 3; Яго ж. Янка Купала: (До 5-річчя з дня смерти) // Дніпро. 1947. № 6; Яго ж. Янка Купала: (До 35-річчя літ. діяльності) // Пролет. правда. 1940. 8 снеж.; Романовська Я. Співець дружби і братерства народів // Культура і життя. 1972. 6 лип.; Садовський Ю. На землі Купали и Коласа // Літ. Укр. 1962. 18 трав.; Святицький І. Відроджене білоруського пісьменства. Львів, 1908. С. 42, 53—54; Сікар Е. Співець Радянськоі Білорусії // Чорномор. комуна. 1940. 8 груд.; Сіпаков Я. «... Як образ Білорусії крилатий» // Літ. Укр. 1982. 1 лип.; Сиротюк С. Народний поет Білорусії // Чорномор. комуна. 1952. 8 лип.; Скляр Ф. Янка Купала // Соц. Харківщина. 1940. 8 груд.; Сотні людей з багатьох міст візьмуть участь у відкритті пам'ятника Янку Купала // Ураінські вісті (Нью-Йорк). 1973. 28 черв.; Ступак Ю. Співець дружби народів // Жовтень. 1952. № 6; Тіхонов П. «Зруйноване гніздо» // Півд. правда. 1953. 21 лип.; Тичина П. Народний поет Білорусії // Рад. Укр. 1952. 6 лип.; Яго ж. Янка Купала // Купала Я. Вибрані твори. К., 1953; Яго ж. Янка Купала: (До 35-річчя літ. діяльності) // Комуніст. 1940. 8 груд.; Чайковський Б. Велике побратимство // Дніпро. 1972. № 11; Яго ж. Народний поет Білорусії // Бондарина З. Ой, рано на Івана... К., 1960; Яго ж. Поезія братньої Білорусії // Дніпро. 1951. № 6; Яго ж. Співець щастя народного // Там жа. 1952. № 7; Шалата М. «Два сонця білоруського письменства»: І.С.Свенціцький про Я.Купалу та Я.Коласа // Жовтень. 1982. № 11; Ющенко О. Любов народу // Літ. Укр. 1962. 3 серп.; Яго ж. На батьківщині Янки Купала: Дорожні нотаткі // Літ. газ. 1955. 2 черв.; Яго ж. Уклін співцеві білоруського народу // Літ. Укр. 1972. 27 черв.; Янка Купала // Білоруська радянська поезія. К., 1948; Янка Купала // Вільна Укр. 1972. 7 лип.; Янка Купала // Комуніст. 1935. 28 трав.; Янка Купала: (До 25-річчя літературної діяльності) // Літ. газ. 1930. 10 черв.; Ярош Я. Гармонія веселого тону // Комс. прапор. 1976. 16 бер.; Ярошенко О. Стоголоса муза // Молодь України. 1962. 7 лип.; Ясько М. Янка Купала — народний білоруський поет // Закарпат. правда. 1947. 28 черв.

На фінскай мове. Colliander A. Vitryssarna, Europas minst kanda nation // Abo underr attelser (Turku). 1938. 19 Feb.

На французскай мове. Alexandrovskaya L. Chansons d'optimisme // Poéts nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Balitski A. L'édification culturalle dans la Russie Blanche // VOKS Bulletin d'information. 1929. Nr 5—6; Glebka P. Rencontres inoubliables // Poèts nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Koumdich. La littérature blanche-russienne contemporaine // VOKS Bulletin. 1927. Nr 19—20; Koupala Janka // Anthologie da poésie biélorusse. Paris, 1982; La poésie Blanche-Russienne // VOKS Bulletin. 1929. Nr 29—30; Lazaruk M. «Je fais partie de ma patrie» // Poéts nationaux de la Biélorussie. Mn., 1973; Le théâtre Blanc-Russien // VOKS Bulletin d'information. 1929. Nr 3—4; Martel R. La Russie blanche // Le Monde Slave. 1929. Nr 10; Martel R. Le Blancs-Russes, étude historique, géographique, politique et économique. Paris, 1929; Smorscek E. Historique et etat actuel de la bibliographie Biélorussienne: lanque, littérature, histoire. Bruxelles, 1965—66; Tank M. Koupala et Kolas: deux poéts de la liberté // Le Courrier de l'UNESCO. 1982. Nr 11.

На чувашскай мове. Жидович И. Белорус халах поэче // Коммунизм ялаве. 1957. Июлен 7-мете; Иванов М. Янка Купала // Чаваш коммуни. 1947. Июнен 29-мете; Орлов Г. Белорус халахен юраси // Ялав. 1972. № 7; Стук А. Белорусси юради // Коммунизм ялаве. 1982. Июлен 6-меше; Талвир А. Янка Купала // Купала Я. Емет. Шупашкар, 1957; Халах юратна поэт // Таван Атал. 1972. № 7; Эльгер С. Янка Купала Шупашкарта // Коммунизм ялаве. 1957. Июлен 7-мете; Эсхель А. Асран кайми асла поэт // Там жа. 1972. Июлен 7-мете; Яго ж. Белорус халахен асла поэче // Ялав. 1982. № 7; Яго ж. Янка Купала — Шупашкарта // Эсхель А. Вахат таппи. Шупашкар, 1982; Янка Купала // Таван Атал. 1962. № 4.

На чэшскай мове. B o c z k o w s k i B. Ukrajinsko-běloruské metamorfosy prof. A.L.Pogodina // Slovanský přehled. 1914. Roč. 16; Č. A. [Černý A.]. Janka Kupala v Praze // Slovanský přehled. 1927. Roč. 19; Č e r n ý A. // Čas (Praha). 1909. 16 led.; Č e r n ý A. Běloruske snahy narodni a literarni v l. 1909—10 // Slovanský přehled. 1911. Roč. 13. Č. 6; H r. F. [Hryškevič F.]. 25 let literarni činnosti Janka Kupala // Slovanský přehled. 1930. Roč. 22; J. S. Běloruska SSR // Slovanský přehled. 1931. Roč. 23; J. K u p a l a (Jan Lucevič) // Domov a svět. 1927. 24 srpna; J a n k a Kupala // Masarykuv Slovnik Naučny. Praha, 1929. Dil. 4; J a n k a Kupala // Slovanský přehled. 1925. R. 17; J a n k a Kupala // Rudé právo. 1927. 9 rijna; J a n k o Kupala: (Jan Lucevič) // Rudé právo. 1927. 28 srpna; J a n k a Kupala: Z knihy «Spadčyna» // Slovanský přehled. 1926. Roč. 18. C. 3—4; J a n k a Kupala, zakladatel běloruske poesie // Svět sovetu. 1952. Nr 27; K l i m k o w i č M. Janka Kupala: (Poznavame sovětske spisovatele) // Čteni o Sovetskem Svazu. 1957. C. 10; N o v i n a A. Národni probuzeni Bělorusi // Slovanský přehled. 1909. Roč. 11; O p a v s k y J. «Pavlinka» // Rudé právo. 1953. 27 srpna; O p ę c h o w s k i A. Čtvrt stoleti běloruskeho tisku // Slovanský přehled. 1931. Roč. 23; P j o t u c h A. Pěvec Bělorusi // Slovanský přehled. 1962. Č. 4; P o p u l á r n i běloruský básnik // Reflektor. 1927. Nr 15; R y b a k J. V Kupalove zemi // Lit. nov. 1962. Č. 28; Š. M. [Šimanka M.] Janko Kupala (Lucevič) // Rudé právo. 1927. 11 srpna; T. H. [Hryb T.] 30 výroči literární činnosti Janki Kupaly // Slovanský přehled. 1935. Roč. 27; T i c h y F. Pěvec socialisticke Bile Rusi // Sovetska literatura. 1954. Č. 6; V a c e k I. Janka Kupala, Jakub Kolas // Čtenář. 1982. Nr 8—9; V r a b e c V. «Pravo lidmi zvát se...» // Socialistický směr. 1982. 3 červ.; W o l l m a n n F. Slovesnost Slovan. Praha, 1928. S. 201—202; Ž i d l i c k y V. Majvětši pěvec Bile Rusi // Rudé právo. 1962. 7 červ.

На эстонскай мове. B r o v k a P. Valgevene laulikud // Sirp ja Vasar. 1972. 7. Juuli; J a n k a Kupala 80. sunniaastapaevaks // Sirp ja Vasar. 1962. 6. Juuli; J a n k a Kupala 90. sunniaastapaevaks // Leninlik Lipp. 1972. 7. Juuli; J o g i O. Meie tutvus Janka Kupalaga // Sirp ja Vasar. 1982. 2. Juuli; K e v v a i L. Janka Kupala lapsepolvemail // Edasi. 1984. 4. Juuli; K u n i n g a s O. Janka Kupala: Valgevene rahvakirjaniku 80. sunniaastapaeval // Kiir. 1962. 7. Juuli; N o v o d P. Teerajajad // Punalipp. 1972. 9. Sept.; O r o V. «On inimene ka talumees...» // Punalipp. 1982. 19. Aug.; S t u k A. Valgevene laulik // Rahva Haal. 1982. 8. Juuli; T a r n a s t e V. Kaksikjuubel Valgevene kirjanduselus: J.Kupala (7.VII 1882 — 28.VI 1942) // Kalender. 1982. Tallinn, 1981; T o l k i j a d. Janka Kupala // Kupala J. Aga Kukulind see kukkus... Tallinn, 1966; V a l g e v e n e rahvapoeetide // Sirp ja Vasar. 1972. 28. Jaan.

На мовах б. Югаславіі. C i a w l o w s k i E. Začrt beloruske književnosti, prevodi pesnikov Jana Kupale, Jakuba Kolasa in Alaize Paškjevič-Ciotka // Meddobje (Buenos Aires). 1978. Nr 4; D r e n J. O Belorusih in beloruskem slovstvu // Luč. 1933. T. IX; H r y š k i e w i č F., Š e d l i v ý J. Predled novejšega beloruskega slovstva // Dom in svet. 1928. Č. 37—40; Š e d l i v ý J. Janka Kupala: ob jubileju največjega beloruskega pesnika. // Ljubljanski Zvon. 1932. Nr 11—12; Š t e f a n o v a R. Iz beloruske ljubezenske lirike // Sodobnost. 1980. Nr 8—9; Š t e f a n o v a R. Značilnosti razvoja beloruske literature // Jezik in slovstvo. 1979—80. Nr 2.

На яўрэйскай мове. Д у ш м а н Л. Зборнік вершаў // Октобэр. 1940. 8 снеж.; К а б а к о ў Н. Янка Купала: (Да 25-цігадовага юбілею яго літаратурнай дзейнасці) // Штэрн. 1930. № 5—6; К о л а с Я. Янка Купала — паэт-грамадзянін, паэт-баец // Октобэр. 1940. 8 снеж.; К у ч а р А. Народны паэт Янка Купала // Штэрн. 1932. № 9; Я г о ж. Янка Купала // Камф (Рыга). 1940. 8 снеж.; Н а в і н а А. Беларусы. Вільня, 1924. С. 16—17; Н а р о д н ы паэт Янка Купала // Октобэр. 1940. 8 снеж.

2.4.

На беларускай мове. А л я х н о в і ч Ф. Заручыны Паўлінкі: П'еса. Вільня, 1921 (Адб. з «Беларускага звону»).

Б а н д а р ы н а З. Ой, рана на Івана... Аповесць аб дзіцячых і юнацкіх гадах Я.Купалы. Мн., 1961.

Б а н д а р ы н а З. Ой, рана на Івана: Аповесць. Мн., 1979.

Б а н д а р ы н а З. Ой, рана на Івана... Старонкі маленства Янкі Купалы. Мн., 1956. (Школьная б-ка).

Е с а к о ў А. Зерне да зерня: Абразкі з жыцця Я.Купалы. Мн., 1977.

Л о й к а А. Як агонь, як вада...: Раман-эсэ пра Я.Купалу. Мн., 1984; Рэц.: Р а г о й ш а В. Живой Купала // Дружба народов. 1985; № 1; С а л а м е в і ч Я. У славу Янкі Купалы // Маладосць. 1985. № 4.

Н а м засталася спадчына: Зборнік вершаў, прысвечаных Я.Купалу і Я.Коласу. Мн., 1982. Рэц.: Ц а г е л ь с к і Ф. [Кнігапіс] // ЛіМ. 1982. 31 снеж.

С а х а р а в а В. На Полацкім замчышчы: [Казачная феерыя]: Інсцэніроўка з п'есы «Сон на кургане» Янкі Купалы. Дзвінск, 1928. Рэц.: К а с п я р о в і ч М. // Маладняк. 1929. № 3.

Я н к у Купалу: [Зб. вершаў]. Мн., 1949. Рэц.: К і р к е в і ч А. Паэтычны вянок Янку Купалу // Гродзен. праўда. 1949. 20 ліст.; П а н ч а н к а П. Вянок памяці Янкі Купалы // ЛіМ. 1949. 30 ліп.

А г н я ц в е т Э. Купала ў новым Мінску: [Верш] // Агняцвет Э. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1976. Т. 1; Я г о ж. Любоў паэта: [Верш] // Звязда. 1952. 6 ліп.; Я г о ж. Народнаму паэту: [Верш] // Агняцвет Э. Дарога ў будучыню. Мн., 1949; Я г о ж. Памяці Янкі Купалы: [Верш] // Агняцвет Э. Край мой родны. Мн., 1945; Я г о ж. У новым Мінску: [Верш] // ЛіМ. 1952. 5 ліп.; Я г о ж. Чытайце роднага Купалу!: [Верш] // Агняцвет Э. Спадзяванне калыханак. Мн., 1983; Я г о ж. Я не помню свету без Купалы: [Верш] // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Я г о ж. Янку Купалу: [Верш] // Звязда. 1940. 8 снеж.; А л е к с а н д р о в і ч А. «Беларусь у Янкі Купалы»: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 1931. 26 вер.; Я г о ж. Ішлі сябры: [Верш] // Вянок дружбы. Мн., 1961; Я г о ж. Маё віншаванне: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 6; Я г о ж. Спявай, паэт: [Верш] // Віцеб. пралетарый. 1935. 13 снеж.; Я г о ж. Юбіляру: [Верш] // «Маладняк» — Янку Купалу. Мн., 1925; Я г о ж. Янку Купалу: [Верш] // Малады араты. 1925. № 4; А л е к с а н д р о в і ч С. Перад вялікай дарогай: Эсэ // Маладосць. 1959. № 4; А л т у х о ў М. Вязынка: [Верш] // Наст. газ. 1982. 7 ліп.; Я г о ж. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Там жа. 1982. 17 ліп.; А п а н о в і ч П. Наш Купала: [Верш] // Мін. праўда. 1972. 26 ліп.; А р о ч к а М. Вялікая Кракотка: [Верш] // ЛіМ. 1977. 3 чэрв.; Я г о ж. Песня Купалы: [Верш] // Там жа. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Слова да Купалы: [Верш] // Арочка М. Бяздоннае. Мн., 1985; Я г о ж. Сустрэча Валянціна Таўлая з Янкам Купалам; «Чытае Купалу дзядзька Васіль...»: [Вершы] // Арочка М. Колас на ржышчы. Мн., 1980; Я г о ж. Сустрэча з Купалам: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Я г о ж. «Я ўваходжу ў Купалаву раку...»: [Верш] // Арочка М. Кветкі бяссмертніка. Мн., 1972; Я г о ж. Янку Купалу: [Верш] // Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; А с т р э й к а А. Аб ім і светлым і жывым: [Верш] // Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; Я г о ж. Вялікаму паэту: [Верш] // Зара. 1946. 19 чэрв.; Я г о ж. З намі на свеце; Тут быў Купала: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Я г о ж. З песняй Купалы; Янку Купалу: [Вершы] // Астрэйка А. Бацька мой Нёман. Мн., 1961; Я г о ж. Музей Янкі Купалы; Тут быў Купала: [Вершы] // Астрэйка А. Творы: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Я г о ж. На Волзе: [Верш] // Полымя. 1962. № 7; Я г о ж. У баявым страі; У Казані; Музей паэта: [Вершы] // Гомел. праўда. 1962. 7 ліп.; А ў р а м ч ы к М. Вянкі Янку Купалу; Словы паэта: [Вершы] // Аўрамчык М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; Я г о ж. У той дзень; Вяртанне: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Б а г д а н о в і ч М. Чы-

таю я журнал сучасны: [Верш] // Багдановіч М. Зб. тв.: У 2 т. Мн., 1968. Т. 1; Бандарына З. Ой, рана на Івана: (Старонкі маленства Янкі Купалы): [Апавяданне] // Полымя. 1956. № 12; Яго ж. Па купалаўскіх сцежках: [Верш] // ЛіМ. 1958. 5 ліп.; Бандарэнка С. Вечна жывы: [Верш] // Гродн. праўда. 1972. 7 июля; Яго ж. Жыве Купала: [Верш] // Гродзен. праўда. 1953. 12 крас.; Яго ж. Ідуць беларусы: [Верш] // ЛіМ. 1978. 18 жн.; Яго ж. Не згадала матуля: [Верш] // Там жа. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Памяці паэта: [Верш] // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Баравікова Р. Світанне ў парку імя Янкі Купалы: [Верш] // Баравікова Р. Слухаю сэрца. Мн., 1978; Яго ж. У Вязынцы: [Верш] // Баравікова Р. Адгукнуся голасам жалейкі. Мн., 1984; Барадулін Р. «Вышэла неба мараю Купалы...»: [Верш]; Да падножжа помніку пашаны: [Цыкл вершаў] // Барадулін Р. Амплітуда смеласці. Мн., 1983; Яго ж. Вязынка: [Верш] // Барадулін Р. Рум. Мн., 1974; Яго ж. Граф Галавін чытае «Жалейку»: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Купалава дуброва: [Верш] // Работніца і сялянка. 1982. № 7; Яго ж. Купаляняты; «Як над Вязынкай поўня ўдавее...»; Янку Купалу: [Вершы] // Барадулін Р. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж. Спалоханыя сны: [Верш] // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Баранчыкава Т. Янку Купалу: [Верш] // Бярозка. 1962. № 7; Басуматрава С. Зорка Купалы: [Верш] // Басуматрава С. Кветкі палявыя. Мн., 1985; Баторын Ф. «Колькі звычаяў даўніх зусім пазнікала...»: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Бачыла А. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Бачыла А. Выбранае: У 2 т. Мн., 1978. Т. 2; Яго ж. Несмяротнаму Янку Купалу: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Яго ж. Памяці Янкі Купалы: [Верш] // Бачыла А. Выбранае: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1; Белы С. Радзіма Купалы: [Верш] // Мін. праўда. 1981. 21 лют.; Берулава Х. «Да Вязынкі душой бы прыхіліцца...»: [Верш] / Пер. з груз. Р.Барадулін // Дружная з сонцам. Мн., 1985; Бічэль-Загнетава Д. Дняпро ў Ляўках: [Вершы] // Бічэль-Загнетава Д. Дзе ходзяць басаніж. Мн., 1983; Яго ж. Каля помніка Янку Купалу ў Гародні: [Верш] // Бічэль-Загнетава Д. Загасцінец. Мн., 1985; Бойка В. Песняру Беларусі: [Верш] // ЛіМ. 1951. 30 чэрв.; Бондар Т. 26 чэрвеня 1942: [Верш] // Беларусь. 1982. № 7; Бохан В. Сёння свята, у Купалы юбілей: [Верш] // Мінскі прызыў (Орша). 1936. 12 студз.; Братунь Р. У Ароў-парку: [Верш] / Пер. з укр. Р.Барадулін // ЛіМ. 1975. 20 чэрв.; Браўн М. Янка Купала / Пер. з рус. А.Зарыцкі: [Верш] // Браўн М.Ленінградскае неба. Мн., 1977; Броўка П. І ў дзень і ў ноч...: [Верш] // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Яго ж. Купала: [Верш] // Звязда. 1969. 11 крас.; Яго ж. Купала і Колас, вы нас гадавалі: [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1977. Т. 4; Яго ж. Сябрам-паэтам: [Верш] // Броўка П. Зб. тв.: У 7 т. Мн., 1976. Т. 2; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Там жа. Мн., 1975. Т. 1; Буйло К. Дружа, мой дружа...: [Верш] // За вярт. на Радзіму. 1957. № 53; Яго ж. З намі ты, родны: [Верш] // Гомел. праўда. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Звон: (Ахвярую Януку Купале): [Верш] // Н. н. 1913. 17 кастр.; Яго ж Купале; Песняру; Песня: [Вершы] // Буйло К. Світанне. Мн., 1950; Яго ж. Купалу; Душа паэта: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Яго ж. На роднай зямлі: [Верш] // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Народны пясняр; Янку Купалу; Жывы Купала: [Вершы] // Буйло К. Выбр. тв.: У 2. т. Мн., 1981. Т. 2; Яго ж. О не, ты не памёр!: [Верш] // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Памяці Янкі Купалы: [Верш] // Літ. дад. да газ. «Сав. Бел.». 1943. № 3; Яго ж. Памяць: [Верш] // Ля вечнага агню. Вершы, 1941—1945. Мн., 1984; Яго ж. У Вязынцы; Юбілей Янкі Купалы: [Вершы] // Янка Купала. Мн., 1955; Яго ж. Янку Купалу; У душы ўзікаюць песні: [Вершы] // ЛіМ. 1969. 13 чэрв.; Букаў Е. Знаёмства з паэтам: [Верш] / Пер. з малд. М.Хведаровіч // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Буракоў М. Янка Купала ў Кіславодску: [Верш] / Пер. з рус. М.Хведаровіч // Дзень паэзіі—72. Мн., 1972; Бураўкін Г. Купала: (З паэмы «Ленін думае пра Беларусь») // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Бядуля З. Сімфонія: Я.Купале ахвярую: [Лірычны абразок] // Бел. жыццё. 1920. 19 студз., 9 лют.; Бялевіч А. Жывая рака: [Верш] // Наст. газ. 1952. 10 ліп.; Яго ж. Купала жыве: [Верш] // Беларусь. 1972. № 7; Яго ж. Рэха песень яго; Сад Янкі Купалы: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Яго ж. Сам песняй зрабіўся Купала: [Верш] // Калг. праўда. 1962. 5 ліп.; Яго ж. Сейбіт праўды: [Верш] // ЛіМ. 1957. 10 ліп.; Яго ж. Шчыра душы абняліся: [Верш] // Там жа. 1974. 17 мая; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Полымя. 1972. № 7; Вагер З. Ідзе, таварышы, камуна!: [Верш] // Зара. 1962. 7 ліп.; Вайцяхоўскі М. Песня паэта: [Верш] // Сталін. шлях. 1953. 28 чэрв.; Ванаг Ю. Ліст у Вязынку: [Верш] / Пер. з лат. Э.Агняцвет // Латышская савецкая паэзія. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Чырв. сцяг. 1957. 7 ліп.; Вакіл А. Вечнае мастацтва: [Верш] / Пер. з азерб. Р.Барадулін // Братэрства. Мн., 1982; Васілеўскі І. Ляўкі: [Верш] / Пер. з рус. М.Чарняўскі // Бярозка. 1981. № 12; Васілёк М. Янку Купалу: [Верш] // Васілёк М. Вершы. Мн., 1973; Верамейчык У. Цеплаходы «Янка Купала» і «Якуб Колас» на Прыпяці: [Верш] // Гомел. праўда. 1977. 11 чэрв.; Веян А. Янка Купала ў Рызе: [Верш] / Пер. з лат. С.Панізнік // Звязда. 1981. 12 чэрв.; Вітка В. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Вітка В. Мінскія балады. Мн., 1982; Яго ж. На бровары: Карціна з п'есы «Янка Купала» // ЛіМ. 1950. 27 мая; Яго ж. На Даўгінаўскім гасцінцы: Карціна з п'есы «Янка Купала» // Беларусь. 1950. № 6; Яго ж. Незабыўныя дарогі: Апавяданні з жыцця Янкі Купалы // Бярозка. 1957. № 7; Яго ж. Шчасце паэта: П'еса // Вітка В. Паверка. Мн., 1961; Яго ж. Янка Купала: [Драма] // Полымя. 1950. № 6; Вольскі А. Два волаты: [Верш] // Беларусь. 1982. № 7; Яго ж. Купалле: [Верш] // Вольскі А. Чалавек, якому баліць. Мн., 1984; Яго ж. Пасля вахты: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Воранаў М. Купала ў Ляўках: [Верш] // ЛіМ. 1980. 4 ліп.; Яго ж. У Ляўках: [Верш] // Звязда. 1982. 7 ліп.; Вылчаў Н. Над магілай паэта: [Верш] / Пер. з балг. Н.Гілевіч // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Вялюгін А. Крыніца: [Верш] // Чырв. змена. 1946. 8 жн.; Яго ж. Мне сняцца сны аб Беларусі: Дакументальная кінапаэма; Мы жывём на вуліцы Купалы: [Эсэ] // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1973. Т. 2; Яго ж. На параходзе «Янка Купала»: [Верш] // Полымя. 1947. № 6; Яго ж. Параход «Янка Купала»; Выступленне ў Вязынцы: [Вершы] // Вялюгін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж. Стала песня славаю народа...: [Верш] // Маладосць. 1957. № 7; Яго ж. У душы прапісаны: [Верш] // Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Вярба В. Вуліца Купалы: [Верш] // Вярба В. Летуценніца. Мн., 1976; Яго ж. З паэмы «Падаліст» // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Вярбіцкі І. Янку Купалу: [Верш] // Гродн. правда. 1983. 16 апр.; Вярцінскі А. Купала ідзе да Коласа...: [Верш] // ЛіМ. 1983. 24 чэрв.; Гарадзецкі С. Ад сэрца: (Янку Купалу): [Верш] / Пер. з рус. А.Астрэйка // Полымя. 1941. № 1; Гартны Ц. Бяздольны: [Верш] // Н.н. 1908. 9 кастр.; Яго ж. Янку Купалу // ЛіМ. 1932. 15 мая; Гарэцкі П. Купала ідзе па маёй Украіне: [Верш] / Пер. з укр. У.Шахавец // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Купала на Тарасавай гары: [Верш] // Голас Радзімы. 1968. № 41; Яго ж. Ля помніка Купалы: [Верш] / Пер. з укр. П.Прыходзька // Звязда. 1973. 7 ліп.; Яго ж. Песня Купалы: [Верш] / Пер. з укр. Х.Жычка // ЛіМ. 1973. 6 ліп.; Яго ж. У Вязынцы: [Верш] / Пер. з укр. В.Жуковіч // Звязда. 1982. 31 снеж.; Яго ж. У вянок Янку Купалу: Канеў; Сястра; Дуб у Акопах: [Вершы] / Пер. з укр. П.Прыходзька // Беларусь. 1973. № 7; Гаўрусёў С. Сустрэча з Янкам Купалам; Вязынка: [Вершы] // Гаўрусёў С. Крона. Мн., 1981; Гілевіч Н. Сустрэча з Купалам у Тырнаве: [Верш] // Гілевіч Н. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1981. Т. 1; Гіль М. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Вяч. Мінск. 1975. 5 чэрв.; Глебка П. Песня: (Янку Купалу): [Верш] // Глебка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж.

Песня (Янку Купалу): Жывое слова: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Голуб Ю. Хата Янкі Купалы: [Верш] // Голуб Ю. Гром на залёнае голле. Мн., 1969; Гpаковіч Э. Янку Купалу: [Верш] // Крыло. Мн., 1984; Грамыка М. Янку Купалу: [Верш] // Сав. Бел. 1925. 16 мая; Грахоўскі С. Бяларучы; Купальскія вянкі: [Вершы] // Грахоўскі С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 1; Яго ж. Добры дзень: [Верш] // Грахоўскі С. Дзень нараджэння. Мн., 1958; Яго ж. Ідзе Купала па зямлі; Помнік Янку Купалу ў Ароў-парку; Вечны вучань: [Вершы] // Грахоўскі С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1983. Т. 2; Яго ж. Купалле: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Грашы А. На радзіме Янкі Купалы: [Верш] / Пер. з арм. А.Вялюгін // Полымя. 1951. № 6; Гурло А. Полудзень пры жніве; Шляхам жыцця: (Янку Купалу): [Вершы] // Гурло А. Вершы. Мн., 1953; Гушча Я. Вязынка: [Верш] / Пер. з пол. М.Танк // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978. Т. 5; Далідовіч Г. Сустрэча: Апавяданне // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Даюжэнак В. Купальская кветка: [Верш] // Маг. праўда. 1957. 7 ліп.; Дзяргай С. «Вось тут сустрэліся з Купалам мы...»: [Верш]; Над спакоем крыніц: (Светлай памяці Янкі Купалы): [Паэма] // Дзяргай С. Выбранае. Мн., 1967; Яго ж. Ля помніка: [Верш] // Дзяргай С. На вогненнай сцяжыне. Мн., 1977; Дубоўка У. Янку Купалу: [Верш] // «Маладняк» — Янку Купалу. Мн., 1925; Дуброўскі М. Песня Купалы: [Верш] // Зара. 1946. 28 чэрв.; Дукса М. Купалаўскі радок: [Верш] // Дукса М. Твая пара сяўбы. Мн., 1985; Яго ж. У Беларучах: [Верш] // Дукса М. Спатканне. Мн., 1967; Емяльянаў Б. Апавяданні пра Янку Купалу / Пер. з рус. Р.Шкраба // Полымя. 1963. № 6; Яго ж. Дзве бярозы: Абразок / Пер. з рус. Р.Шкраба // Там жа. 1959. № 1; Есакоў А. Журавы, журавы... [Апавяданне] // Работніца і сялянка. 1966. № 8; Ждановіч Г. З дзяцінства: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Жуковіч В. «Няхай мяне няшчырасць абміне...»: [Верш] // Жуковіч В. Цана цішыні. Мн., 1985; Яго ж. Ты — мая гордасць!: [Верш] // Зара. 1962. 6 ліп.; Журба Я. Вялікаму песняру: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Я вечар помню: [Верш] // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Жычка Х. Калісьці тут хадзіў Купала: [Верш] // Жычка Х. Карэц калодзежнай вады. Мн., 1983; Яго ж. У Вязынцы: [Верш] // Жычка Х. Абрус. Мн., 1985; Забалоцкая Л. Янку Купалу: [Верш] // Беларусь. 1982. № 7; Забашта Л. Свята Купалы: [Верш] / Пер. з укр. П.Сушко // Звязда. 1972. 27 жн.; Загорская Н. Купалавы барозны: [Верш] // Полымя. 1983. № 3; Яго ж. Роздум ля помніка: [Верш] // Загорская Н. Радар. Мн., 1975; Законнікаў С. Вязынка: [Верш] // Законнікаў С. Пакуль жыве мая бяроза. Мн., 1981; Яго ж. Ля помніка Купалу: [Верш] // Бярозка. 1965. № 1; Зарніца М. Вялікаму песняру бацькаўшчыны: [Верш] // Беларускі дэкламатар. Мн., 1924; Зарыцкі А. Некалькі слоў пра гісторыю нашай літаратуры: [Верш] // ЛіМ. 1948. 17 студз.; Засім М. Янку Купалу: [Верш] // Зара. 1952. 29 чэрв.; Звонак А. Мой дом: [Верш] // Звонак А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1977. Т. 2; Яго ж. Песняру Беларусі мужычай: [Верш] // Звязда. 1925. 7 чэрв.; Яго ж. Слова: [Верш] // Звонак А. Табе адной. Мн., 1957; Зіненка Т. Верны сын Беларусі: [Верш] // Мін. праўда. 1979. 21 сак.; Зуёнак В. «На шляхах вялікай даўніны...»: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Ісаеў А. Янка Купала: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Ісакава Г. Збыліся жаданні і мары: [Верш] // Маг. праўда. 1972. 7 ліп.; Кавалёў С. Янку Купалу: [Верш] // Маладыя галасы. Мн., 1985; Казлоўская В. Я.Купале (Юбілейнае прывітанне): [Верш] // Першы крок. Рыга, 1926; Калачынскі М. Да Купалы ў Цхалтуба: [Верш] // Калачынскі М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1982. Т. 1; Яго ж. Купала ў Ляўках; Кукавала ёй зязюля: [Вершы] // Калачынскі М. Да берагоў запаветных. Мн., 1983; Яго ж. Тады ў Цхалтуба: [Верш] // Полымя. 1949. № 6; Яго ж. Як зязюля кукавала: [Верш] // Там жа. 1982. № 6; Калеснік І. З песняй Купалы: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Яго ж. Песня Купалы: [Верш] // Калеснік І. Падарожнае. Мн., 1982; Каліна Я. Я — мужык: [Верш] // Сав. Бел. 1921. 4 чэрв.; Камейша К. Ляўкі: (У вянок Я.Купалу): [Верш] // Камейша К. Нектар. Мн., 1974; Яго ж. Свята паэзіі ў Вязынцы: [Верш] // Камейша К. Галоўная вярста. Мн., 1985; Яго ж. У «фордзе» ні дрогка...: [Верш] // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Камісарава М. Купалава жалейка: [Верш] / Пер. з рус. В.Коўтун // Полымя. 1982. № 7; Яго ж. Купалава крыніца: [Верш] / Пер. з рус. С.Грахоўскі // Прызнанне. Мн., 1979; Камянецкі Г. Ваша песня: Памяці Янкі Купалы: [Верш] / Пер. з яўр. М.Лужанін // ЛіМ. 1947. 28 чэрв.; Канановіч А. Янку Купалу: [Верш] // Там жа. 1935. 16 ліп.; Канапелька А. Крынічанька Купалы: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1974. 29 сак.; Караткевіч У. Дзень першы: [Верш] // Мары юнацкія. Мн., 1969; Яго ж. Калыска чатырох чараўніц: Драма // Маладосць. 1982. № 8; Каржанеўская Г. Іду ў Ляўкі: [Верш] // Каржанеўская Г. Мой сад. Мн., 1976; Яго ж. У скверы Янкі Купалы: [Верш] // Каржанеўская Г. Званы гадоў. Мн., 1980; Карлоўскі В. У купальскую ноч: [Верш] // Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Карпечанка В. Янка Купала: [Верш] // Полымя. 1984. № 7; Карызна У. Людзі: [Верш] // Маладосць. 1984. № 11; Яго ж. Прызнанне: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Трыпціх Янку Купалу: (Прызнанне; Купалаўскія песні; Пакуль ёсць Купала): [Вершы] // Карызна У. Музыка ў свеце. Мн., 1985; Кашкан Я. Калі зноў закарціць у Вязынку: [Верш] // ЛіМ. 1970. 18 снеж.; Яго ж. Янка Купала: [Верш] // Бярозка. 1967. № 7; Кашчук Н. У садзе Янкі Купалы: [Верш] / Пер. з укр. М.Федзюковіч // Работніца і сялянка. 1976. № 5; Квіцарыдзе Д. Успамінаю тыя дні: [Верш] / Пер. з груз. А.Астрэйка // ЛіМ. 1962. 12 чэрв.; Кіеня А. Янку Купалу: [Верш] // Калгаснік Капыльшчыны. 1957. 23 чэрв.; Кірэенка К. Вуліца паэта: [Верш] // ЛіМ. 1955. 28 мая; Яго ж. Вуліца Янкі Купалы: [Верш] // Горад і годы. Мн., 1967; Яго ж. Памяці песняра: [Верш] // Кірэенка К. Родны свет. Мн., 1952; Яго ж. Спяшаю ў Вязынку: [Верш] // Кірэенка К. Надзея. Мн., 1985; Клішэвіч У. Перад помнікам Янку Купалу: [Верш] // Голас Радзімы. 1972. № 48; Кляўко Г. Радзіма Купалы: [Верш] // Кляўко Г. Прыстань. Мн., 1974; Колас Я. Янку Купалу: Да 25-годдзя літар. дзейнасці; Янку Купалу; Над магілаю друга: Памяці Я.Купалы; Топаль: (Памяці друга); Янку Купалу («Я не ведаю, дружа мой Янка»); Янку Купалу: (Экспромт): [Вершы] // Колас Я. Зб. тв.: У 14 т. Мн., 1972. Т. 2; Корбан У. У вольным прасторы: [Верш] // Ленін. прызыў (Орша). 1957. 7 ліп.; Корзун І. Вялікаму песняру: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Корзун М. Яблынька: З маленства народнага паэта Беларусі Янкі Купалы: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн., 1983; Косаў А. Песня пра Купалу: [Верш] / Пер. з мард. У.Скарынкін // Полымя. 1982. № 6; Коўтун В. Выйду з сэрцам...: Маналог // Коўтун В. Метраном. Мн., 1985; Крапіва К. За юбіляра!: [Верш] // ЛіМ. 1935. 11 снеж.; Крат Б. Параход «Янка Купала»: [Верш] // Зара Камуны (Рэчыца). 1952. 3 жн.; Крупенька Я. Вязынка: [Верш] // Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Мова Купалы: [Верш] // Чырв. барацьбіт (Шклоў). 1955. 11 вер.; Яго ж. Размаўляе дарагі Купала: [Верш] // Бярозка. 1962. № 7; Крывіцкі А. Свята Купалы: [Верш] // Чырв. змена. 1977. 16 кастр.; Крыжаніўскі С. «Купала! Шум бароў і ціхіх рэчак плыні...»: [Верш] / Пер. з укр. М. Лужанін // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Кудла Л. Успамінаючы успамінаю...: [Апавяданне] // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Кулакоўскі А. Сенніца: Апавяданне // Там жа. 1979. 15 чэрв.; Куляка А. Янку Купалу: [Верш] // Наш працаўнік. 1925. 2 жн.; Кухарчук В. Сустрэча з Купалам: [Верш] // ЛіМ. 1984. 21 снеж.; Куцько С. Ля помнікаў Я.Купалы і Я.Коласа: [Верш] // Чырв. змена. 1982. 7 ліп.; Ламар. Янка Купала: [Верш] / Пер. з балг. А.Зарыцкі // За-

рыцкі А. У свет па песні. Мн., 1978; Лахуці Г. Янка Купала: [Верш] / Пер. з тадж. Т.Кляшторны // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 12; Летка І. Спадчына: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Леўчык Г. На Купалле // Леўчык Г. Доля і хлеб. Мн., 1980; Ліхадзіеўскі С. Светлай памяці Янкі Купалы: [Верш] // Ліхадзіеўскі С. Чырвоныя макі. Мн., 1981; Лойка А. Гусляр у Парыжы: [Верш] // Лойка А. Калі ў дарозе ты... Мн., 1971; Яго ж. Купала перакладае «Махабхарату»: [Верш] // Полымя. 1985. № 10; Яго ж. На вуліцы Янкі Купалы ў Слоніме: [Верш] // ЛіМ. 1984. 11 мая; Яго ж. Песня пра Янку Купалу: [Верш] // Лойка А. Няроўныя даты. Мн., 1983; Яго ж. Развітанне: [Верш] // Лойка А. Задуменныя пралескі. Мн., 1961; Яго ж. Сосны Купалы: [Верш] // Лойка А. Шчырасць. Мн., 1973; Яго ж. Як агонь, як вада: [Раман-эсэ] // Маладосць. 1982. № 5—7; Лось Е. «Верная заўсёднай звычцы...»: [Верш] // Лось Е. Лірыка ліпеня. Мн., 1977; Яго ж. Купалавы сёстры: [Верш] // ЛіМ. 1962. 10 ліп.; Яго ж. Песняру: На адкрыццё помніка Янку Купалу: [Верш] // Лось Е. Сакавік. Мн., 1958; Яго ж. Пясняр; Свой Купала: [Вершы] // Лось Е. Галінка з яблыкам. Мн., 1973; Яго ж. У Вязынцы: [Верш] // Лось Е. Людзі добрыя. Мн., 1963; Лубкіўскі Р. Яблыкі Купалы: [Верш] / Пер. з укр. Я.Сіпакоў // Звязда. 1976. 26 мая; Лужанін М. Купала на Волзе: [Верш] // Лужанін М. Паразмаўляй са мной, зямля. Мн., 1983; Яго ж. На параходзе «Янка Купала» [Верш] // Лужанін М. Выбр. тв. Мн., 1960. Т. 1; Яго ж. Напярэдадні нараджэння: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Па дарогах Купалы: [Цыкл вершаў]; На сцежцы Пушкіна: [Верш] // Лужанін М. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1981. Т. 3; Яго ж. Сэрца паэта: [Верш] // Там жа. Мн., 1979. Т. 1; Луначарскі А. Экспромт: [Верш] / Пер. з рус. П.Глебка // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Луńькоў Б. Параход «Янка Купала»: [Верш] // Літаратурны Гомель. Гомель, 1958; Лялько Х. З паездкі ў Акопы: [Верш] // Звязда. 1982. 9 ліп.; Ляпёшкін У. Купала; Ад'езд Купалы: [Вершы] // Ляпёшкін У. Перадлецце. Мн., 1978; Макаль П. Да Янкі Купалы: [Верш] // Макаль П. Смак яблыка. Мн., 1981; Яго ж. Каб замкнуць пагарджанаму люду раты...: [Верш] // ЛіМ. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Лёс народа — Купала: [Верш] // Макаль П. Дотык да зямлі. Мн., 1975; Яго ж. Песня Купалы: [Верш] // Гродзен. праўда. 1952. 8 ліп.; Малочнікаў Г. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Чырв. змена. 1979. 26 жн.; Мальцінскі Х. Янку Купалу: [Верш] / Пер. з яўр. А.Бялевіч // Мальцінскі Х. Поплеч з сынамі ўсімі. Мн., 1963; Малышка А. Янка Купала: [Верш] / Пер. з укр. П.Прыходзька // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Маляўка М. Паўлінка: [Верш] // Маляўка М. Лотаць. Мн., 1973; Яго ж. Юбіляры: [Верш] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Макараў В. Янку Купалу: [Верш] // Полымя. 1930. № 5—6; Мароз Л. «І я з Купалавай радні...»: [Верш] // Мароз Л. Спагада. Мн., 1980; Яго ж. «Купала, Купала ў маленстве гучала...»: [Верш] // Чырв. змена. 1973. 7 ліп.; Яго ж. Мы ўсе з Купалавай радні: [Верш] // Мін. праўда. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Песня пра Купалу: [Верш] // Там жа. 1973. 31 студз.; Марціновіч П. Вязынка: [Верш] // Марціновіч П. Час бурштыну. Мн., 1977; Масэнка Т. Дарога ў Мінск: (Янку Купалу): [Верш] / Пер. з укр. А.Куляшоў // Полымя. 1941. № 1; Яго ж. Кабзар Беларусі; Заўжды жывому ў памяці маёй; Са мной Купала гаварыў...: [Вершы] / Пер з укр. М.Пянкрат, А.Зарыцкі, М.Калачынскі // Масэнка Т. Вішнёвыя зоры Украіны. Мн., 1961; Яго ж. Мне Купала гаварыў...: [Верш] / Пер. з укр. М.Калачынскі // Голас Радзімы. 1961. № 29; Яго ж. Прароцтва: [Верш] / Пер. з укр. П. Броўка // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Матэвушаў В. Вернасць: [Верш] // Маг. праўда. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Голас паэта не сціх...: [Верш] // Там жа. 1957. 7 ліп.; Махнач А. Сустрэча з Купалам: [Верш] // Калг. праўда. 1962. 7 ліп.; Машара М. Вялікаму песняру: [Верш] // Гродзен. праўда. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Машара М. Вершы. Мн., 1971; Мельнік М. Янку Купалу: [Верш] // Гродн. правда. 1972. 3 июня; Міклашэўскі Я. Фантан у парку Купалы: Купальская балада // Міклашэўскі Я. У спрадвечным руху. Мн., 1985; Мінкін А. Вечарніца: [Верш] // Мінкін А. Сурма. Мн., 1985; Мінчанка М. Купала: [Верш] // Маг. праўда. 1985. 16 мая; Міцкевіч М. Домік у парку: [Верш] // Мін. праўда. 1961. 9 крас.; Мішчанчук М. Купалава слова: [Верш] // Мішчанчук М. Трывожуся за белы свет. Мн., 1984; Муравейка І. Сейбіту песні: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Мэй У. Запіс у кнізе наведвальнікаў філіяла музея Янкі Купалы ў Вязынцы: [Верш] / Пер. з англ. Я.Семяжон // Семяжон Я. Сем цудаў свету. Мн., 1977; Мятліцкі М. Янка Купала: [Верш] // Мятліцкі М. Мой дзень зямны. Мн., 1985; Нагнібеда М. Перад помнікам Янку Купалу: [Верш] / Пер. з укр. В.Лукша // Звязда. 1976. 27 мая; Назар мат. У лясах Беларусі: [Верш] / Пер. з узб. Р.Барадулін // Полымя. 1982. № 6; Непачаловіч Я. Сустрэча з Янкам Купалам: [Верш] // Непачаловіч Я. Перад захадам сонца. Мн., 1977; Нядзведскі У. Песня Купалы: [Верш] // Нядзведскі У. Выбранае. Мн., 1976; Яго ж. Ордэн Купалы: [Верш] // Вяч. Мінск. 1972. 13 ліп.; Някляеў У. Дарагія імёны: [Верш] // ЛіМ. 1972. 10 ліст.; Яго ж. Ляўкі: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Яго ж. Словы замовы: [Верш] // Там жа. 1982. № 10; Няхай Р. Спраўджаныя сны; Песня Купалы: [Вершы] // Няхай Р. Асеннія пракосы. Мн., 1973; Панізнік С. Дзянніца Купалы: [Верш] // Панізнік С. Мацярык. Мн., 1985; Яго ж. Купала: [Верш] // Беларусь. 1982. № 7; Яго ж. Ля хаты Луцэвічаў; Купалаўская струна: [Вершы] // Панізнік С. Слова на дабрыдзень. Мн., 1982; Яго ж. У Вязынцы; Сустрэча Коласа і Купалы: [Вершы] // Панізнік С. Чало і век. Мн., 1979; Панкратава А. Песня Купалы: [Верш] // Чырв. змена. 1972. 26 ліп.; Панчанка П. Вязынка; «У садзе ўсё лісце апала...»: [Вершы] // Панчанка П. Зб. тв.: У 4 т. Мн., 1982. Т. 3; Яго ж. Ля помніка Купалу; З Янкам Купалам: [Вершы] // Там жа. Мн., 1981. Т. 2; Яго ж. Ля помніка Купалы; «З працы пачынаецца Купала...»; Вязынка: [Вершы] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Парукаў Н. Адданы сэрцам: [Верш] // Гомел. праўда. 1972. 7 ліп.; Яго ж. Гусляр: [Верш] // Наст. газ. 1982. 7 ліп.; Яго ж. І песня твая льецца...: [Верш] // Наст. газ. 1962. 7 ліп.; Яго ж. Купалы песня ў хаце...: [Верш] // Беларусь. 1972. № 7; Паўлаў У. У вянок Купалу: [Верш] // Звязда. 1962. 10 ліп.; Яго ж. Шчасце: [Верш] // Маг. праўда. 1962. 6 ліп.; Паўловіч А. Ноч на Івана Купалу: [Верш] // Беларуская дакастрычніцкая паэзія. Мн., 1967; Пашкевіч М. Як сонца над зямлёю...: [Верш] // Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Пашкоў Г. Купалаўскія гаі; Ляўкі: [Вершы] // Пашкоў Г. Зямлю слухаю. Мн., 1983; Пестрак П. Ідзём: [Верш] // ЛіМ. 1945. 1 чэрв.; Яго ж. Памяці Я.Купалы: [Верш] // Пестрак П. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1984. Т. 1; Яго ж. Паўноччу: [Верш] // Пестрак П. Выбр. тв. Мн., 1947; Яго ж. Сасна: [Верш] // Пестрак П. За сваю Айчыну. Мн., 1946; Пётух А. Вялікі мастак слова: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1957. 7 ліп.; Пісарык А. Зямля Купалы: [Верш] // Мін. праўда. 1977. 29 ліп.; Платнер А. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] / Пер. з яўр. А.Вольскі, П.Макаль // Платнер А. Дар сэрца. Мн., 1962; Праваеуд У. Слова пра Купалу: [Верш] // Сел. газ. 1972. 21 мая; Пракаповіч М. Папараць-кветка: [Верш] // ЛіМ. 1978. 26 мая; Пракоф'еў А. Сябрам: [Верш] / Пер. з рус. Ю.Свірка // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Янку Купале: [Верш] / Пер. з рус. А.Бачыла // Там жа. 1952. 5 ліп.; Прануза П. Памяці Я.Купалы: [Верш] // Чырв. звязда. 1947. 28 чэрв.; Яго ж. Песня Купалы: [Верш] // Прануза П. Родныя мясціны. Мн., 1968; Пруднікаў П. Вязынка: [Верш] // Пруднікаў П. Мая магістраль. Мн., 1981; Яго ж. Песні Купалы: [Верш] // Полымя. 1981. № 7; Прыходзька П. Вяртанне паэта: Да закладкі помніка Я.Купалу ў Мінску: [Верш] // Звязда. 1962. 7 ліп.; Яго ж. Купалава таполя; Хата ў Смольні: [Вершы]

// Прыходзька П. Лісты з паходаў. Мн., 1980; Яго ж. На плошчы паэта: [Верш] // Мін. праўда. 1974. 21 вер.; Яго ж. На Радзіме Купалы: [Верш] // Прыходзька П. Цёплы каравай. Мн., 1960; Яго ж. Радзіма Купалы: [Верш] // Звязда. 1958. 25 чэрв.; Яго ж. Слава паэта: [Верш] // Мін. праўда. 1972. 11 ліп.; Яго ж. Сустрэча з Янкам Купалам: [Верш] // Полымя. 1949. № 6; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Прыходзька П. Прызнанне. Мн., 1970; Пушча Я. Янку Купалу; Поплеч Пушкін і Купала: [Вершы] // Пушча Я. Сады вятроў. Мн., 1982; Пчолка В. Ляўкі: [Верш] // Наст. газ. 1982. 7 ліп.; Яго ж. Ляўкоўскія ліпы ў Мінску: [Верш] // Там жа. 1972. 7 ліст.; Пысін А. Да партрэта Янкі Купалы: [Верш] // Пысін А. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1980. Т. 1; Яго ж. Між самых блізкіх: [Верш] // Маг. праўда. 1962. 6 ліп.; Яго ж. Песня Купалы: [Верш] // Прыдняпроўе. Магілёў, 1958; Яго ж. Яго партрэт знаёмы ўсім: [Верш] // Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Ракаў В. Таварыш мой лётчык: [Верш] // Полымя. 1982. № 6; Родзевіч Л. Сказ аб гуслях // Беларусь. 1920. 20 чэрв.; Росіч П. [Бузук П.] Новаму дому: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. 1928. № 5; Русецкі А. «Дзень веснавы абсыпаў на стале...»: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Рыльскі М. Ліст да Янкі Купалы: [Верш] / Пер. з укр. Н.Тарас // Рыльскі М. Выбр. тв. Мн., 1952; Яго ж. Памяці Янкі Купалы: [Верш] / Пер. з укр. Н.Тарас // Украінская савецкая паэзія. Мн., 1952; Яго ж. Янка Купала / Пер. У.Шахавец; Помнік Янку Купалу / Пер. А.Звонак: [Вершы] / З укр. // Рыльскі М. Світальная зара. Мн., 1985; Сабаленка Р. Крыніца: [Верш] // Чырв. звязда. 1946. 28 чэрв.; Яго ж. Сявец народных дум: [Верш] // Гомел. праўда. 1940. 8 снеж.; Сакун Я. Хто ён?: [Верш] // Чырв. сцяг. 1925. № 3—4; Салтук А. Да Купалы: [Верш] // Голас Радзімы. 1981. 18 чэрв.; Сасеў Д. Янку Купалу: [Верш] // ЛіМ. 1949. 2 ліп.; Саснок А. Янку Купалу: [Верш] // Гомел. праўда. 1963. 18 вер.; Сасюра У. Янка Купала: [Верш] / Пер. з укр. П.Прыходзька // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Сваяк К. Сварога слугі...: [Верш] // Бел. крыніца. 1925. 4 кастр.; Свірка Ю. Дыялог 1941 года: [Верш] // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Купала ў Чэбаксарах; Ля помніка Купалу: [Вершы] // Свірка Ю. Ядранасць. Мн., 1983; Яго ж. Ліпеньская раніца ў Ляўках: [Верш] // Маладосць. 1985. № 11; Яго ж. Песняры: [Верш] // ЛіМ. 1982. 29 кастр.; Яго ж. Раніца ў Ляўках: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1985. 21 ліст.; Семашкевіч Р. Вайсковыя могілкі Мінска...: [Верш] // Беларусь. 1973. № 1; Сербантовіч А. «Зямля любімага Купалы...»: [Верш] // Маг. праўда. 1965. 13 кастр.; Сіпакоў І. Ляўкі: [Верш] // Янка Купала. Мн., 1955; Яго ж. Прамова ў Ляўках: [Верш] // Сіпакоў Я. Усміхніся мне. Мн., 1984; Скарынкін У. Кветкі на граніце: [Верш] // Беларусь. 1972. № 7; Скобелеў Э. Купала ў Печышчах. Год. 1942-гі: Драма / Пер. з рус. В.Лукша // Гаўрошы Брэсцкай крэпасці. Мн., 1984. Рэц.: Лакішык С. Хвалюючы вобраз паэта // Звязда. 1982. 28 ліп.; Скрыпка О. «Вершы й песні Купалавы любім...»: [Верш] // Чырв. змена. 1982. 7 ліп.; Смагаровіч М. Край песень і паэм Купалы: Вершаваны рэпартаж // Беларусь. 1972. № 2; Яго ж. Наш Янка Купала: [Верш] // На сонечных сцежках. Мн., 1953; Яго ж. Янка Купала: [Верш] // Смагаровіч М. Разводдзе. Мн., 1973; Ставер А. Купала жыве: [Верш] // Ставер А. Жураўлі ляцяць... Мн., 1972; Струмень В. Янку Купалу: [Верш] // Гродн. праўда. 1984. 7 апр.; Стрыбук П. Песняру майго маленства: [Верш] // Мін. праўда. 1962. 6 ліп.; Стэханаў С. Ля купалаўскага фантана: [Верш] / Пер. з балг. А.Траяноўскі // Звязда. 1974. 7 вер.; Судрабкалнс Я. Памяці Купалы: [Верш] / Пер. з лат. П.Броўка // Латышская савецкая паэзія. Мн., 1984. Т. 1; Сцепанюк Ю. Песня і праца: (У вянок Янкі Купалы): [Верш] / Пер. з укр. У.Шахавец // Полымя. 1983. № 7; Яго ж. Песня Янкі Купалы: [Верш] / Пер. з укр. С.Грахоўскі // Сцепанюк Б. Матчына слова. Мн., 1977; Счансновіч М. На Куццю: (Абразок у 1 акце: Інсцэніроўка з верша Янкі Купалы) // Грамадзянін. 1928. № 15; Сяднёў М. Янку Купалу: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. 1935. № 6; Танк М. 28 чэрвеня (У першую гадавіну смерці Я.Купалы): [Верш] // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978. Т. 1; Яго ж. Ля помніка Янку Купалу: [Верш] // Духмяныя верасы. Мн., 1985; Яго ж. Пераносім урну з прахам Янкі Купалы: [Верш] // Полымя. 1969. № 9; Яго ж. У Вязынцы: [Верш] // Там жа. 1982. № 6; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Танк М. Зб. тв.: У 6 т. Мн., 1978. Т. 2; Тарас Н. Памяці Янкі Купалы: [Верш] // Тарас Н. Кветка шчасця. Мн., 1958; Тарасюк Л. Слова Купалы: [Верш] // Тарасюк Л. Смага ракі. Мн., 1983; Таўлай В. Падарожны; Памяці Янкі Купалы: [Вершы] // Таўлай В. Творы. Мн., 1961; Трус П. Прысвячаецца Я.Купале: «... Ой, не явар у соннай даліне...»: [Верш] // Трус П. Творы. Мн., 1935; Усаў А. Янка Купала: [Верш] // Сталін. шлях. 1952. 6 ліп.; Хаустаў Л. У доме Янкі Купалы: [Вершы] / Пер. з рус. С.Грахоўскі // Грахоўскі С. Зазімак. Мн., 1976; Хацкевіч Р. Маім настаўнікам Я.Купалу і Я.Коласу: [Верш] // Бярозка. 1962. № 10; Хвалей Я. На шляху дзікіх гусей: [Верш] // Полымя. 1982. № 10; Хведаровіч М. На родных прасторах: [Верш] // Хведаровіч М. Усім сэрцам. Мн., 1937; Яго ж. Я ведаю Янку Купалу; Вязынка; Янка Купала: [Вершы] // Хведаровіч М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1974. Т. 2; Хелемскі Я. «Пашанліва да майстра звяртаюцца...»: [Верш] / Пер. з рус. Р.Барадулін // Полымя. 1982. № 10; Хузангай П. Янка Купала ў Сямёна Эльгера: Урывак з рамана ў вершах «Сям'я Аптраман» / Пер. з чув. В.Лукша // Чырв. змена. 1969. 24 ліп.; Цвірка К. У музеі Янкі Купалы: [Верш] // Цвірка К. Такія сэрцы ў нас. Мн., 1959; Цыхун А. Янку Купалу: [Верш] // Гродн. правда. 1980. 4 окт.; Цялесін З. Янка Купала: [Верш] / Пер. з яўр. А.Зарыцкі // ЛіМ. 1946. 29 чэрв.; Чапуроў А. Янка Купала: [Верш] / Пер. з рус. Ю.Свірка // Полымя. 1985. № 9; Чарняўскі М. Шчасце паэта: [Верш] // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Чарот М. Карчма: [Паэма] // Чарот М. Выбраныя вершы і паэмы. Мн., 1935; Чарнашэй В. Параход «Янка Купала»: [Верш] // Чырв. змена. 1955. 17 ліп.; Чарнушэвіч Н. Размова з унукам: [Верш] // Полымя. 1962. № 7; Яго ж. Янка Купала: [Верш] // Нам засталася спадчына. Мн., 1982; Шавель К. Ад Дняпра да Белавежы: [Верш] // ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Шамякін І. Пасланец: Урывак з рамана «Глыбокая плынь» // ЛіМ. 1948. 26 чэрв.; Яго ж. Сустрэча: Урывак з аповесці «Прыдняпроўе» // Гомел. праўда. 1947. 28 чэрв.; Шарылаў А. Вязынка: [Верш] // Мін. праўда. 1976. 21 студз.; Шаўлы С. Янка Купала ў гасцях у чувашскіх паэтаў: 1941 год: [Верш] / Пер. з чув. Ю.Свірка // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Шаховіч М. Сустрэча з Купалам: [Верш] // Вяч. Мінск. 1970. 25 ліст.; Яго ж. У музеі Купалы; «Бы ў родным доме...»; Пясняр; Мая мова: [Вершы] // Чырв. змена. 1981. 23 жн.; Яго ж. У музеі Янкі Купалы: [Верш] // Вяч. Мінск. 1985. 19 жн.; Яго ж. Янка Купала: [Верш] // ЛіМ. 1982. 2 ліп.; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // ЛіМ. 1976. 9 ліп.; Швед В. Янку Купалу: [Верш] // Швед В. Дзяцінства прыстань. Беласток, 1975; Шкапская М. «Яшчэ вісеў на блізкім ліхтары...»: [Верш] / Пер. з рус. Л.І. // Полымя. 1926. № 3; Шпакоўскі Л. Нашаму Янку Купалу: [Верш] // Полымя рэвалюцыі. 1936. № 4; Шушкевіч С. «З народам неразлучны...»: [Верш] // Звязда. 1982. 7 ліп.; Яго ж. Запаланіў Каўказ; Песні Купалы: [Вершы] // Там жа. 1981. 24 студз.; Яго ж. Каля музея Янкі Купалы; Раніца: [Вершы] // Полымя. 1962. № 7; Яго ж. Касец: [Апавяданне] // Там жа. 1982. № 6; Яго ж. На вуліцы Янкі Купалы: [Верш] // Шушкевіч С. Рэха маладосці. Мн., 1984; Яго ж. У Ляўках ля помніка Янку Купалу; Ляўкоўскія дзяўчаты; Купалаўскі бяжыць герой: [Вершы] // ЛіМ. 1983. 23 вер.; Яго ж. Янку Купалу; Голас двух братоў; Развітанне; У Ляўках; Вязынка: [Вершы] // Шушкевіч С. Выбр. тв.: У 2 т. Мн., 1978. Т. 1; Шыпікава Ж. Запявала: [Верш] // Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Юрэвіч У. Купалава каша: [Апавяданне] // Дзень паэзіі—71.

Мн., 1971; Юшчанка А. Дзе песні Купалы гучалі...: [Верш] / Пер. з укр. М.Базарэвіч // Чырв. змена. 1973. 26 жн.; Яго ж. Любоў без меж: [Верш] / Пер. з укр. П.Прыходзька // Полымя. 1962. № 11; Яго ж. Над сонечнай кнігай Купалы: [Верш] / Пер. з укр. П.Прыходзька // Юшчанка А. Калі ласка! Мн., 1963; Якімовіч А. Баяну-Купалу: [Верш] // «Маладняк» — Янку Купалу. Мн., 1925; Яго ж. Беларускаму баяну — Купалу // Сав. Бел. 1925. 27 мая; Янішчыц Я. Ружы Купалы: [Верш] // Янішчыц Я. Пара любові і жалю. Мн., 1983.

На грузінскай мове. Іасамані. Памяці Янкі Купалы: [Санет] // Мнатобі. 1943. № 8; Шанідзе А. Успамінаючы Янку Купалу: [Верш] // Дроша. 1962. 8 ліп.; Яго ж. Янку Купалу: [Верш] // Шанідзе А. Зара маёй мары. Тбілісі, 1957.

На латышскай мове. Sudrabkalns J. Kupalas pieminai // Kupala J. Dzejdi un poemas. Riga, 1982; Vanags J. Vjazinka // Vanags J. Kops pirmajiem gailiem. Riga, 1983; Vejans A. Divu bralu balsis // Cina. 1962. 6. Jul.; Vejans A. Janka Kupala Riga // Lit. un Maksla. 1962. 7. Jul.

На польскай мове. Ozga-Michalski J. W stulecie urodzin Janka Kupała // Tu i Teraz. 1982. Nr 19.

На рускай мове. Бондарина З. Песня расправляет крылья: Повесть о детских и юношеских годах Янки Купалы / Пер. Н.Нечаев. М., 1962.

Емельянов Б. Талант: Рассказы. М., 1963. Рэц.: Александрович С. О человеке большой души // Неман. 1964. № 5; Шкраба Р. Успаміны пра Янку Купалу // Полымя. 1965. № 2.

Лойко А. Янка Купала / Пер. Г.Бубнов, И.Бурсов. М., 1982. (Жизнь замечат. людей). Рэц.: Ключановіч І. Янка Купала: чалавек і паэт // Мін. праўда. 1983. 7 снеж.; Марціновіч А. Жывы вобраз паэта // Вяч. Мінск. 1983. 7 вер.; Рабкоў В. Дзень добры, Янка Купала! // Чырв. змена. 1983. 17 жн.; Рагойша В. Живой Купала // Дружба народов. 1985. № 1; Яго ж. Раман пра Купалу // ЛіМ. 1983. 8 ліп.; Шевелева И. // Дет. лит. 1983. № 11; Stochel W. // Sl. Orient. 1985. Nr 1—2.

Макаенок А. Павлинка: Режиссерский сценарий полнометражного цвет. худож. муз. телевиз. фильма по мотивам пьесы Я.Купалы «Павлинка». Мн., 1972.

Пономарев В. Тутэйшыя: По мотивам пьесы Я.Купалы «Тутэйшыя»: Режиссёр. сценарий. Мн., 1991.

Аврамчик М. Венки Янке Купале: [Верш] / Пер. Н.Кислик // Знамя юности. 1957. 9 июля; Яго ж. Слово поэта: [Верш] / Пер. с бел. Н.Горулев // Сов. Бел. 1951. 27 июля; Астрейко А. В строю: [Верш] / Пер. с бел. К.Титов // Там жа. 1962. 5 июля; Яго ж. Янке Купале: [Верш] / Пер. с бел. П.Волкодаев // Сталин. молодежь. 1952. 6 июля; Бачила А. А кукушка куковала...: [Верш] / Пер. с бел. А.Прокофьев // Там жа. 1954. 30 июня; Белевич А. Живая река: [Верш] / Пер. с бел. Н.Кислик // Сов. Бел. 1952. 6 июля; Яго ж. Звуки песен его: [Верш] / Пер. с бел. И.Авраменко // 60 лет советской поэзии. Поэзия народов СССР. М., 1977. Т. 3; Яго ж. Песня Купалы: [Верш] / Пер. с бел. // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Бережной В. Янке Купале: [Верш] // Ярославльский альманах. Ярославль, 1942; Бондарина З. Хочу читать: Отрывок из книги «Ой рано на Ивана» // Зорька. 1962. 7 июля; Браун Н. Янка Купала; Беларуси; Белорусская песня: [Вершы] // Браун Н. Земля в цвету. Л., 1956; Бровка П. Купала и Колас, вы нас поднимали: [Верш] / Пер. с бел. А.Шарапов // Сов. Бел. 1972. 7 июля; Буйло К. Янке Купале: [Верш] / Пер. с бел. Н.Медведев // 60 лет советской поэзии. Поэзия народов СССР. М., 1977. Т. 3; Буряков Н. Здесь он писал: [Верш] // Сел. газ. 1972. 7 июля; Валуевич В. Янке Купале: [Верш] // Юный пролетарий. 1933. № 22; Васильев С. Минск свободный: [Верш] // Известия. 1944. 4 июля; Велюгин А. В памяти людей: [Верш] / Пер. с бел. // Зорька. 1962. 7 июля; Яго ж. Поэту: [Верш] / Пер. с бел. Н.Кислик // Сов. Бел. 1957. 7 июля; Вертинский А. Купала идет к Коласу: [Верш] / Пер. с бел. И.Василевский // Неман. 1985. № 6; Веян А. Янке Купале: [Верш] / Пер. с лат. Л.Романенко // ЛГ. 1983. 25 мая; Витка В. Счастье поэта: [Драма] / Пер. с бел. А.Миронов // Сов. Отчизна. 1953. № 5; Гаврусев С. «Вот бы вдруг душа взыграла...»: [Верш] / Пер. с бел. А.Дракохруст // Неман. 1972. № 7; Горецкий П. Купаловские липы: [Верш] / Пер. с укр. М.Лагунович // Вяч. Мінск. 1968. 25 ліп.; Яго ж. «Мне часто снится...»; Сестра; Дуб в Окопах; Липы Купалы: [Вершы] / Пер. с укр. Б.Палийчук // Неман. 1972. № 7; Яго ж. Цветы Купалы: [Вершы] / Пер. Б.Палийчук // Там жа. 1982. № 5; Гуртовцова Ю. По дороге в Вязынку: [Верш] // Вяч. Мінск. 1981. 7 вер.; Калачинский М. Дорога на Вильнюс: [Верш] / Пер. с бел. М.Левада // Сов. Литва. 1958. 21 сент.; Кащук Н. В саду Янки Купалы: [Верш] / Пер. с укр. С.Гершанова // Кащук Н. Древо добра. М., 1976; Ковалев Д. «Как открывали памятник Купале...»: [Верш] // Сов. Отчизна. 1957. № 4; Комиссарова М. Купалова криница; Два имени: [Вершы] // Всем расстояньям вопреки. Л., 1979; Яго ж. Янке Купале: [Верш] // Сов. Бел. 1962. 7 июля; Лакербая Ю. Купала в горах: [Верш] // Лакербая Ю. Эхо родных дорог. Мн., 1962; Лахути Г. Янка Купала: [Верш] / Пер. с тадж. // ЛГ. 1935. 15 дек.; Лойко О. Сосны Купалы: [Верш] / Пер. с бел. Ф.Ефимов // Неман. 1978. № 12; Лось Е. «Прощаясь с минским днем, привычке...»: [Верш] // Лось Е. Птица счастья. М., 1979; Лубкивский Р. Яблоки Купалы: [Верш] / Пер. с укр. // Лубкивский Р. Звездочет. М., 1977; Лужанин М. На пароходе «Янка Купала»: [Верш] / Пер. с бел. М.Шехтер // Сов. Литва. 1958. 19 сент.; Яго ж. По дорогам Купалы: [Верш] / Пер. с бел. А.Барахович // Неман. 1982. № 6; Макаль П. Купала: [Верш] / Пер. с бел. Б.Спрынчан // Стожары. Мн., 1984; Мартинович П. Вязынка: [Верш] / Пер. с бел. Ф.Ефимов // Неман. 1978. № 4; Масенко Т. Привет Белоруссии: [Верш] / Пер. с укр. К.Титов // Сталин. путь. 1948. 3 июля; Машков С. Песни Янки Купалы: [Верш] // Сов. Бел. 1973. 29 сент.; Нагнибеда М. Песня Купалы: [Верш] / Пер. с укр. // Нагнибеда М. Дорогами жизни. М., 1960; Овчинников Б. Как «праздник» я произносил...: [Верш] // Чырв. змена. 1962. 5 ліп.; Панченко П. Возле памятника Купалы: [Верш] / Пер. с бел. П.Волкодаев // Сов. Отчизна. 1953. № 1; Яго ж. У памятника Янки Купалы в Минске / Пер. с бел. М.Комиссарова // Звезда. 1977. № 7; Раев А. Песня о Купале: [Верш] / Пер. с мордов.-мокша // Во славу Родины. 1982. 31 июля; Рождественский В. С народом все сердце деля: [Верш] // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Рыльский М. Янка Купала / Пер. с укр. В.Рождественский; Белоруссии / Пер. с укр. Н.Браун: [Вершы] // Рыльский М. Избр. произв.: В 2 т. М., 1957. Т. 1; Яго ж. Янке Купале / Пер. с укр. А.Глоба // Рыльский М. Собрание стихов. М., 1950; Самойло В. Белорусу: Из Янука Купалы: [Верш] // ЛіМ. 1970. 29 мая; Сидоренко Н. Переводил Купалу, Коласа...: [Верш] // Сидоренко Н. Трилистник. М., 1975; Симанович Д. «Лето звезды в реке купало...»: [Верш] // Віцеб. рабочы. 1972. 7 ліп.; Сорокин В. Янка Купала и Луна: [Верш] // Сорокин В. Хочу быть ветром. М., 1982; Сосюра В. Голос дорогой: [Верш] / Пер. с укр. П.Кобзаревский // Сов. Бел. 1962. 5 июля; Яго ж. Янка Купала: [Верш] / Пер. с укр. П.Кобзаревский // Неман. 1963. № 5; Степанюк Б. Песня Янки Купалы: [Верш] / Пер. с укр. Л.Вышеславский // Сов. Украина. 1952. № 7; Стрельцов М. От Максима книжника начало: [Эсэ] / Пер. с бел. А.Белов, П.Кобзаревский // Неман. 1969. № 5; Танк М. Перенесение урны с прахом Купалы: [Верш] / Пер. с бел. Я.Хелемский // Хелемский Я. Четыре мастера. Мн., 1984; Яго ж. Янке Купале: [Верш] / Пер. В.Милованов // Сов. Бел. 1947. 28 июня; Телесин З. Янка Купала: [Верш] / Пер. с евр. И.Френкель // Телесин З. Живые корни. М., 1957; Теличко Н. Река поэзии Купалы: [Верш] // Заря. 1972. 7 июля; Ткаченко В. Белорусам: [Верш] // Коммунист (Ворошиловград). 1942. 1 июля;

Х а р к е в и ч А. «Хлопчык і лётчык»: [Верш] / / Нарач. Маладзечна, 1957. Кн. 1.; Х а у с т о в Л. В доме Янки Купалы: [Верш] / / Хаустов Л. Оставляю вам стихи. Л., 1982; Х в е д а р о в и ч М. Я знал тебя: [Верш] / Пер. с бел. К.Алтайский / / Сов. Бел. 1962. 5 июля; Х о н и н о в М. Браты: [Верш] / Пер. с калм. Д.Долинский / / Там жа. 1962. 7 июля; Х у з а н г а й П. Купала в Чебоксарах: (Отрывок из поэмы) / Пер. с чув. Д.Ковалев / / Там жа. 1956. 21 окт.; Ш о ш и н В. Песня Купалы: [Верш] / / Там жа. 1982. 27 авг.; Ю щ е н к о О. Душа и песня; Жене поэта: [Вершы] / Пер. с укр. Д.Ковалев / / Там жа. 1957. 7 июля; Я г о ж. На земле Купалы: [Верш] / Пер. с укр. В.Бекетов / / Там жа. 1976. 23 мая.

На украінскай мове. Б о н д а р и н а З. Ой, рано на Івана...: З дитячих і юнацьких літ Я.Купали / Пер. Г.Вігурська. К., 1960.

Б о н д а р и н а З. Ой, рано на Ивана...: (Повість) / Пер. Г.Вігурська / / Бондарина З. Ой рано на Йвана... Александрович С. Від рідной землі. К., 1982; Рэц.: В і ш н е ў с к і А. Кнігапіс / / ЛіМ. 1982. 6 жн.; Б у й л о К. Пам'ять: [Верш] / Пер. Т.Коломіець / / Ля Вечнага агню. Харків; Мн., 1984; Ж у р б а К. Янка Купала на Тарасовій горі: [Верш] / / Гомел. праўда. 1972. 15 ліп.; М а с е н к о Т. Білоруси: [Верш] / / Масенко Т. Побратими. К., 1950; Я г о ж. Ім'я Янкі Купалы: [Верш] / / Масенко Т. Київські каштани. К., 1954; Я г о ж. Кобзар Білорусі: [Верш] / / Вітчизна. 1947. № 6; Я г о ж. Мені Купала говорив...: [Верш] / / Рідні обрії. К., 1977; Я г о ж. Янко Купала: [Верш] / / Масенко Т. Поезії. К., 1950; Н а г н и б і д а М. Перед пам'ятником Купалі; Пісня: [Вершы] / / Нагнибіда М. День побачення. К., 1977; Р и л ь с ь к и й М. Білорусі: [Верш] / / Рильський М. Твори. К., 1955. Т. 1; Я г о ж. Янка Купала: [Верш] / / ЛіМ. 1962. 6 ліп.; Я г о ж. Янці Купалі скромні намогильні квіти: [Верш] / / Рильський М. Вибрані поезії. [Б.м.], 1943; С а с ю р а У. Янко Купала: [Верш] / / ЛіМ. 1962. 6 крас.; Т и ч и н а П. До Білорусії: [Верш] / / Тичина П. Вибрані поезії. К., 1951; Ю щ е н к о О. Нема любові меж: [Верш] / / ЛіМ. 1962. 2 ліст.; Я г о ж. Студент Янка Романовський малюе портрет: [Верш] / / Вітчизна. 1957. № 6; Я г о ж. Ходунок в хати Купали: [Верш] / / Днипро. 1976. № 12.

На яўрэйскай мове. М а л ь ц і н с к і Х. Янку Купалу: [Верш] / / Штэрн. 1940. № 11—12.

3.1.

Архіў Расійскай АН, ф. 292, воп. 2, адз. зах. 70; БДА, ф. 4, воп. 1, спр. 19; ф. 6, воп. 1, спр. 33, 211, 477, 1919, 2258; ф. 7, воп. 1, спр. 153, 441, т. 2; воп. 3, спр. 1, 2, 8, 203, 684, 687, 1477, 1479; воп. 4, спр. 599, 700, 872, 2876; ф. 15, воп. 1, спр. 19; ф. 42, воп. 1, спр. 59, 62, 514, 516, 518, 527, 693, 1475; воп. 3, спр. 3, 6, 51, 52, 200; ф. 265, воп. 1, спр. 4309; ф. 268, воп. 1, спр. 1; ф. 882, воп. 1, с. 67, л. с. 20; БДАМЛіМ, ф. 8, воп. 1, с. 1—29; ф. 4, 9, 10, 26—28, 30, 31, 44, 53, 66, 68, 71, 75, 97, 101, 123, 140, 150, 166, 181, 193, 197, 206, 213; Б-ка Інстытута літ-ры АН Беларусі, рукап. фонд. № 16; ДГА (Ленінградская вобласць), ф. 139, воп. 1, спр. 12902; ДГА Літвы, ф. 420, воп. 2, спр. 1033, л. 25—26; ф. 600, воп. 1, спр. 368, л. 1, 6, 9; ф. 601, воп. 1, спр. 128, л. 3—4, 7, 15, 24; ф. 688, воп. 1, спр. 1269, л. 24—25, 31, 37—38; ф. 1240, воп. 1, спр. 53, л. 57, 62, 64, 86—87; Інстытут рускай літаратуры (Пушкінскі дом) Расійскай АН, ф. 586; адз. зах. 109, 110, 111, 228, 242, 247, 336, 337; воп. 1. адз. зах. 152; воп. 2, адз. зах. 119; ф. 726, воп. 1, адз. зах. 104, 106, 115, 117, 166, 174, 175, 211, 243, 308, 397, 443; воп. 4, адз. зах. 57; Інстытут сусветнай літаратуры імя М.Горкага Расійскай АН, ф. 108, воп. 1, адз. зах. 5; ф. 109, воп. 1, адз. зах. 8; ф. 115, воп. 1, адз. зах. 4; ЛМЯнК, ф. 1—602; ЦБ АН Літвы, ф. 21, адз. зах. 845, 2201, 2258; ф. 79, адз. зах. 463; Нац. архіў Рэспублікі Беларусь, ф. 147, воп. 3, спр. 1232, 3528; ф. 319, воп. 2, спр. 1862, 1869, ф. 330, воп. 1. спр. 33, 67; ф. 330, спр. 110, 337, 566, 946, 1005, 1132, 1220, 1384, 1440; РДА кінафотадакументаў, адз. зах. 0—2791 У, 0—5860; 0—15460; 0—40073; 0—42052; 0—53856; 0—102044; 0—102051; 0—109289; 0—131918; 0—192465; 0—196852; 0—277947; 1—3030; 1—3032; 1—3903а; 1—9750 У; 1—10020; 1—10360; 1—21307; 1—25908; 2—405; 2—25640; 2—104207; 4—23113; 4—31837; РДАЛМ, ф. 66, воп. 1, адз. зах. 95, 142, 734, 1066, 1330, 1378, 1399, 1414, 1415, 1528, 1560; ф. 38, воп. 1, адз. зах. 17; ф. 602, воп. 1, адз. зах. 1336; ф. 613, воп. 1, адз. зах. 4874, 6808; ф. 620, воп. 1, адз. зах. 435; ф. 631, воп. 1, адз. зах. 23; воп. 5, адз. зах. 4; ф. 1038, воп. 1, адз. зах. 1115, 1287; ф. 1203, воп. 1, адз. зах. 13; ф. 1220, воп. 1, адз. зах. 63; ф. 1345, воп. 1, адз. зах. 569; ф. 1495, воп. 1, адз. зах. 20; ф. 1604, воп. 1, адз. зах. 150; ф. 1628, воп. 1, адз. зах. 302; ф. 1698, воп. 1, спр. 415; ф. 1712, воп. 1, адз. зах. 569; ф. 1742, воп. 1, адз. зах. 28; ф. 1874, воп. 1, адз. зах. 34, 119; ф. 2180, воп. 1, адз. зах. 114; ф. 2270, воп. 1, адз. зах. 12; ф. 2573, воп. 1, адз. зах. 8, 29; ф. 2587, воп. 1, адз. зах. 8, 29; ф. 2587, воп. 1, адз. зах. 30; ф. 2694, воп. 1, адз. зах. 168; ф. 2708, воп. 1, адз. зах. 26, 72; ф. 1373, воп. 2, адз. зах. 23, 179; воп. 3, адз. зах. 53; ф. 1397, воп. 2, адз. зах. 11; РДГА, ф. 635, воп. 2, спр. 14; ф. 776, воп. 22, спр. 386; воп. 25, спр. 1057; ф. 777, воп. 12, спр. 185; ф. 779, воп. 4, спр. 307; ЦНБ АН БССР, адз. рукап., ф. 5, воп. 1, адз. зах. 1, с. 181—184.

В.М.Грышкевіч,

Г.П.Маркушэўская,

Л.С.Новікава.

КУРДЗІН ДЗМІТРЫЙ

Курдзін Дзмітрый Іванавіч [псеўд. А. Сапёлка, Антон Сапёлка; 1(13).10.1899, в. Дзмітрычукі Каменскага пав. Пензенская губ., цяпер Каменскага р-на Пензенскай вобл. — 12.12.1937, Віцебск], драматург, паэт. Пісаў на рускай мове. Член СП Беларусі з 1934.

З сям'і настаўніка. Скончыў Саратаўскі ветэрынарны інстытут (1925). Служыў у арміі, працаваў ваенным ветурачом у Мінску, потым у Віцебску, выкладаў у Віцебскім ветэрынарным інстытуце. У гады сталінскай дыктатуры стаў ахвярай рэпрэсій. 12.8.1937 арыштаваны, абвінавачаны ў шпіянажы на карысць польскай дэфензівы і прысуджаны да вышэйшай меры пакарання. У 1957 справа Дз.Курдзіна перагледжана трыбуналам Адэскай ваеннай акругі, і ён пасмяротна рэабілітаваны.

Літаратурную дзейнасць Дз.Курдзін пачаў як паэт, выступіўшы ў 1925 з вершамі ў перыядычным друку пад псеўданімам Антон Сапёлка. Вершы яго вызначаліся пэўным узроўнем мастацкай культуры, арыгінальным увасабленнем тэмы рэвалюцыі («Чорны трохкутнік»), эмацыянальнасцю паэтычнага малюнка («Лыжы»). Аднак сапраўдную літаратурную вядомасць яму прынесла п'еса «Міжбур'е», упершыню пастаўленая Е.Міровічам у БДТ-1 (1929). Спектакль па гэтай п'есе з удзелам многіх вядомых артыстаў быў прызнаны адным з лепшых тагачасных пастановак тэатра. У 1930 тэатр паказваў яго на Усесаюзнай тэатральнай алімпіядзе ў Маскве. П'есу з поспехам ставілі тэатры Масквы, Ленінграда, Баку, Смаленска, Ульянаўска, Саратава, Чэбаксараў, Саранска і інш. Менш удалай у сцэнічных і дастаткова просталінейнай у ідэйных адносінах атрымалася п'еса Дз.Курдзіна «Контратака». У 1934 БДТ-2 імя Я.Коласа паказаў яго п'есу «Чалавек вырашае». Грамадзянскай вайне прысвечана драма «Алюр. Тры крыжы». П'есы Дз.Курдзін пісаў нават у турме. Значэнне Дз.Курдзіна як драматурга ў тым, што яму ўдалося паказаць тыповыя з'явы, працэс псіхалагічнай ломкі чалавека ва ўмовах тагачаснага жыцця, стварыць перакanаўчыя і каларытныя вобразы.

І.Э.Багдановіч.

Бібліяграфія

1.3.

1925. Наш агроном; Песня урожая: [Вершы] // Беларуская вёска. 11 вер. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Армейская кузница: [Верш] // Звязда. 25 июля / Пад псеўд. А.Сапёлка; На гумне: [Верш] // Там жа. 30 авг. / Пад. псеўд. А.Сапёлка; Ильичевы огни: [Верш] // Там жа. 13 сент. / Пад псеўд. А.Сапёлка; В лагере; Мил уехал в лагерь: [Прыпеўкі] // Чырв. змена. 28 ліп. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Наш стенгаз: [Верш] // Там жа. 13 жн. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Эй ты, юность!..: [Верш] // Там жа. 26 жн. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Ильичевы огни: Отрывок из поэмы // Там жа. 3 вер. / Пад. псеўд. А.Сапёлка; КИМ: [Верш] // Там жа. 14 вер. / Пад. псеўд. А.Сапёлка; В этот день...: [Верш] // Там жа. 29 вер. / Пад. псеўд. А.Сапёлка; Гости в трусиках: Из поэмы «Бабий бунт» // Там жа. 2 кастр. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Об Олечке и «Подшефной деревне»: Юмористич. рассказ // Там жа. 6 кастр. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Осеннее: [Верш] // Там жа. 12 кастр. / Пад псеўд. А.Сапёлка; На смерть Фрунзе: [Верш] // Там жа. 6 ліст. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Черный треугольник: [Верш] // Там жа. 15 ліст. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Волга и Свислочь: [Верш] // Там жа. 2 снеж. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Вор: [Верш] // Там жа. 23 снеж. / Пад псеўд. А.Сапёлка.

1926. Черный треугольник; Лыжи: [Верш] // Звенья. Мн., / Пад псеўд. А.Сапёлка; Марш: [Верш] // Бел. вёска. 31 жн. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Музвзвод: [Верш] // Чырв. змена. 21 лют. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Товарищ женщина: [Верш] // Там жа. 7 сак. / Пад псеўд. А.Сапёлка; Солнечная дробь: [Верш] // Там жа. 21 крас. / Пад псеўд. А.Сапёлка.

1932. Урывак з пастаноўкі «Контратака»; Аўтар аб п'есе «Контратака» // Віцеб. пралетарый. 3 чэрв.

1934. У бліндажы: Апавяданне // ЛіМ. 6 крас.

1935. Азеляненне цэха. Малюнак другі: [Урывак] // Віцеб. пралетарый. 1 крас.; Шторм: [Урывак з п'есы «Азеляненне цэха»] // Там жа. 10 мая; Новы цэх: [Урывак з п'есы «Азеляненне цэха»] // Чырв. змена. 24 мая.

1975. Міжбур'е: [П'еса]. Другі акт // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. Т. 2.

1.5.

На беларускую мову. Кроў: Урывак з п'есы «Азеляненне цэха» / Пер. Р.Мурашка // ЛіМ. 1934. 31 кастр.

2.3.

На беларускай мове. Г а л у б о к, Б а л ь з о ў с к і. «Контратаку» павінен бачыць кожны рабочы // Віцеб. пралетарый. 1932. 3 чэрв.; Г у р с к і І. Стварыць савецкае класічнае мастацтва // ЛіМ. 1936. 7 крас.; К а р а б а н а в а Л. Да пытання аб эвалюцыі жанравых форм беларускай драматургіі 20 — пачатку 30-х гадоў. Мн., 1983. Вып. 11. С. 105—106; Я г о ж. Драматургія Уладзіслава Галубка. Мн., 1982. С. 102—104; М о д э л ь М. На шляху ідэйна-творчага росту // Модэль М. Тэатр і драматургія. Мн., 1935. С. 131—137; П я т р о в і ч С. Еўсцігней Мірові: Крытыка-бібліягр. нарыс. 2 выд. Мн. 1978. С. 123—128; Р а м а н о в і ч А. П'еса «Міжбур'е» будзе пераапрацавана // Віцеб. пралетарый. 1930. 12 ліст.; Р а с к і н С. Віцебскія пісьменнікі // Там жа. 1937. 12 крас.; Р а х л е н к а Л. Міжбур'е: П'еса Д.Курдзіна: (Да чарговага спектаклю БДТ) // Там жа. 1930. 18 кастр.; С а б а л е н к а Р. «Контратака» — спектакль баявой зарадкі // Палес. праўда. 1932. 3 ліст.; С а б а л е ў с к і А. Дзмітрый Курдзін // Хрэстаматыя па гісторыі беларускага тэатра і драматургіі. Мн. 1975. Т. 2; Я г о ж. Новыя аўтары — новыя этапы // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма. Мн. 1969. Кн. 1. С. 65—68; С а н н і к а ў Г. П'еса вялікай палітычнай важнасці // Віцеб. пралетарый. 1932. 3 чэрв.; С е н ь ч у к о ў. Выправіць памылкі // Там жа. 1930. 10 ліст.; Х о м ч а н к а В. І сніўся яму белы конь... // ЛіМ. 1986. 14 ліст.; Ю д э л е в і ч М. Драматург абароннай тэмы // ЛіМ. 1936. 23 лют.

На рускай мове. С о б о л е в с к и й А. Белорусская драматургия в театрах народов СССР. Мн. 1972. С. 46—58.

В.М.Грышкевіч.

КУРТАНІЧ ВОЛЬГА

Куртаніч Вольга [сапр. Мешчаракова Вольга Іванаўна; н. 6.3.1963, г. Качканар Свярдлоўскай (цяпер Екацярынаслаўскай) вобл.], паэтэса. Член СП Беларусі з 1991. Піша на рускай і беларускай мовах.

З сям'і служачых. Калі Вользе споўнілася пяць гадоў, сям'я пераехала на Беларусь, у г. Жлобін Гомельскай вобл. Пасля сканчэння сярэдняй школы ў Гомелі (1980) В.Куртаніч паступіла на гісторыка-філалагічны факультэт Гомельскага універсітэта. Атрымаўшы дыплом у 1987, працавала машыністкай вытворчага аб'яднання штучнага футра у Жлобіне (1988—89), метадыстам гарадскога Дома культуры (1989), карэктарам выдавецтва «Мастацкая літаратура» (1990). З 1990 рэдактар па рэкламе гэтага ж выдавецтва.

У час вучобы ва універсітэце В.Куртаніч пачала пісаць вершы, якія змяшчаліся ва універсітэцкай шматтыражцы. З 1984 выступае у абласным і рэспубліканскім друку. У 1986 удзельнічала ў семінары маладых пісьменнікаў у Доме творчасці «Іслач». Першая кніга вершаў паэтэсы («Птушыным шляхам») выйшла ў 1990. Вершы В.Куртаніч друкаваліся ў газетах «Літаратура і мастацтва», «Чырвоная змена», часопісах «Маладосць», «Беларусь», зборніку «Тутэйшыя» «Дзень паэзіі». Вобразы вуснай народнай творчасці ў вершах паэтэсы моцна зліты з асабістым «я» лірычнай гераіні, якая ўспрымае свет і шукае існасць жыцця ў глыбінях духоўнасці свайго народа. В.Куртаніч часта звяртаецца да біблейскіх, міфалагічных вобразаў і сімвалаў. Праз героя сваіх вершаў, самаахвярнага і рамантычнага змагара за нацыянальную ідэю, паэтэса выказвае веру ў абуджэнне народа. Многія яе вершы — гэта заклік да адраджэння беларускай нацыі, мовы, узнаўлення гістарычнай памяці. Шмат вершаў прысвечана каханню, у якім выпрабоўваецца чалавечая годнасць.

Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

I.2.
Птушыным шляхам. Мн., 1990.
I.3.
1984. «Восень пахне арэхамі...»: [Верш] // Гомел. праўда. 20 ліст.; «Ты абяцаў застацца...»: [Верш] // Чырв. змена. 16 снеж.
1985. Сыну: [Верш] // Чырв. змена. 8 сак.

Т.М.Махнач.

КУРТО ЯЎГЕН

Курто Яўген Іванавіч (н. 7.7.1924, хутар Рачыборак Бярэзінскага р-на Мінскай вобл. — 3.8.1993, Мінск, пахаваны на Паўночных Могілках), празаік. Член СП Беларусі з 1962.

З сялянскай сям'і. Выхоўваў яго «дабрэйшы з людзей, чулы і памяркоўны» айчым Пётр Іосіфавіч Дзічкоўскі. Вучыўся Я.Курто спачатку ў Аўгустоўскай пачатковай школе, дзе айчым працаваў настаўнікам, потым у Багушэвіцкай СШ. Скончыць яе не давялося. Захварэў невылечна айчым, і трэба было пачынаць самастойнае жыццё. Пасля дзевятага класа паступіў у Магілёўскі настаўніцкі інстытут (1940—41). Калі пачалася вайна, ён з вялікімі цяжкасцямі дабраўся да г.п. Багушэвічы. Там Я.Курто стаў камсамольскім падпольшчыкам, членам дыверсійнай групы І.Сухоцкага ў г.п. Беразіно. З кастрычніка 1943 да ліпеня 1944 быў у партызанах (атрад імя Жукава, брыгада «Штурмавая»). У час апошняй блакады яго цяжка паранілі.

Пасля вызвалення Беларусі працаваў бухгалтарам райпрамкамбіната ў Беразіно (1944—45), загадчыкам Капланецкага млына. У 1945—49 вучыўся на аддзяленні журналістыкі БДУ, адначасова працаваў літработнікам у рэдакцыі газет «Сталинская молодежь» (1946—47), «Зорька» (1948—60). У 1960—63 рэдактар Дзяржаўнага выдавецтва БССР. З 1963 — рэдактар, старшы рэдактар выдавецтва «Беларусь», з 1972 — старшы рэдактар выдавецтва «Мастацкая літаратура». З 1984 на творчай працы. Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 1-й ступені і медалямі.

Першыя артыкулы з'явіліся ў друку ў 1946. Пісаў для дзяцей і юнацтва (першы зборнік — «На начлезе»). Аўтар кніг «Ён быў піянерам», «Дарога бяжыць насустрач», «Шэсць кароткіх гісторый», «Над ярам», «Шумеў Нягневіцкі лес», «Над ціхай Свідаўкай», «Лясны ўрок», «Насустрач жыццю», нарыса « Падарожжа трох сяброў». Пра жыццё піянераў і школьнікаў, пра іх справы і гераізм у гады Вялікай Айчыннай вайны пісьменнік расказваў цікава, з веданнем псіхалогіі сваіх герояў і з вялікай павагай да маленькага чытача.

Пераклаў на беларускую мову казкі народаў СССР, паасобныя творы К.Чапека, Э.Рауда, Ш.Бейшаналіева, Г.Цыруліса, А.Імерманіса і іншых пісьменнікаў.

Л.М.Гарэлік.

Бібліяграфія

I.2.
На начлезе: Апавяданні. Мн., 1958. Рэц.: Каламінскі Я. Калі б героі ажылі... // Чырв. змена. 1959. 12 лют.; Папкоўскі К. Героі дзвюх кніжак // Наст. газ. 1958. 24 кастр.
Ён быў піянерам: Аповесць. Мн., 1960. Рэц.: Собаль Ф. Хвалюючая быль // Наст. газ. 1960. 5 кастр.; Фадзееў Л. Ён быў піянерам // ЛіМ. 1961. 13 кастр.
Падарожжа трох сяброў. Мн., 1963 (Б-чка піянера-

актывіста).
Дарога бяжыць насустрач: Аповесць і апавяданні. Мн., 1964.
Шэсць кароткіх гісторый. Мн., 1965.
Над ярам: Аповесць. Мн., 1966. Рэц.: Ваданосаў М. Пашкодзіла аднабаковасць // ЛіМ. 1967. 16 чэрв.
Шумеў Нягневіцкі лес: Аповесць і апавяданні. Мн., 1968.
Над ціхай Свідаўкай. Мн., 1972 (З арлінага племя).
Лясны ўрок: Апавяданні. Мн., 1973. Рэц.: Мацвеева Я. Працяг знаёмства // ЛіМ. 1974. 31 мая.
Насустрач жыццю: Аповесці. Мн., 1974.
Шумеў Нягневіцкі лес: Аповесці і апавяданні. Мн., 1984.

1.3.

1946. Какую ты выбрал себе специальность // Сталин. молодежь. 26 апр.; Комсомольцы озеленили школу // Там жа. 1 мая; Плоды хорошей работы // Там жа. 24 мая; Они будут учиться в институте // Там жа. 11 авг.; Агитмашина на селе // Там жа. 18 сент.; Заброшенные общежития // Там жа. 6 окт.
1949. Іван Ермалаевіч Чабароў і яго юныя сябры // Наст. газ. 22 вер.
1950. Честное слово: Рассказ // Зорька. 29 июня; Яшчэ адзін год плённай працы // Наст. газ. 28 снеж.;
1951. Сад // Мін. праўда. 5 чэрв.; Піліпкава крыўда: Апавяданне // Піянер Бел. 29 сак. / Сааўт. Д.Мілашэўскі.
1952. Дэлегат з'езда: [Нарыс] // Бярозка. № 2; [Рэц. на кн.: Брыль Я. В Заболотье светает. М., 1951] // Сов. Отчизна. № 3.
1953. На цэнтральнай станцыі юннатаў: Нарыс // Бярозка. № 10; По цехам комбината // Зорька. 13 февр.; Пионерский сбор о великом вожде // Там жа. 27 марта; Помощники: На колхозном огороде // Там жа. 24 июля; Желанные гости // Там жа. 14 авг.
1954. Умелые руки // Зорька. 8 янв.; Зима спортивная: В одной школе // Там жа. 29 янв.; Праздник: Рассказ // Там жа. 3 сент.
1955. Чараўнік: Апавяданне // Беларусь. № 11; Птушыная пагібель: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 12; Я — юный пионер // Зорька. 12 марта; Навстречу пионерскому лету // Там жа. 9 апр.; Начало // Там жа. 11 июня; Разлилась Зарянка: (Рассказ) // Там жа. 27 авг.; Великий польский поэт: К 100-летию со дня смерти Адама Мицкевича // Там жа. 26 нояб.; На колхозной ферме // Там жа. 3 дек.; Здесь умеют трудиться // Там жа. 10 дек.; Вожатый Николай Ткаченко // Там жа. 24 дек.; На радзіме Адама Міцкевіча // Чырв. змена. 12 ліст.
1956. На начлезе: Апавяданне // Бярозка. № 7; В селе Березки // Зорька. 21 янв.; Под лагерным флагом // Там жа. 16 июня; Два дня // Там жа. 30 июня; Здесь рассказано о тебе, Владимир Денисенко! // Там жа. 29 сент.; По страницам классного журнала // Там жа. 13 окт.; Всегда вместе // Там жа. 17 нояб.
1957. Па цэхах друкарні: [Нарыс] // Над краем спяваюць гудкі. Мн.; Першае заданне: Апавяданне // Вясёлка. № 8; Трубач 44-га палка: Нарыс // Маладосць. № 8 / Сааўт. П.Ткачоў; В кропотливом труде // Зорька. 11 мая; В дружине имени Александра Матросова // Там жа. 18 мая; Встречи ветеранов войны // Там жа. 6 июля; На участке возле школы // Там жа. 14 сент.; Страницы журнала рассказывают // Там жа. 28 сент.
1958. Пыжык: [Апавяданне] // Юным дэкламатарам. Мн.; Трое ў асадажаным доме: Нарыс // Звязда. 25 лют. / Сааўт. П.Беразняк; Какая будет погода? // Зорька. 16 янв.; Старшие друзья // Там жа. 1 февр.; В школе и на воздухе // Там жа. 29 марта; Навстречу празднику // Там жа. 5 апр.; 17 лет спустя: Очерк // Там жа. 10, 17 мая; По пути открытий // Там жа. 28 июня; 5 июля; Музей в Валевие // Там жа. 12 июля; Это пригодится в жизни // Там жа. 16 авг.; Слово пионерское — нерушимое // Там жа. 30 авг.; Чудесное превращение // Там жа. 13 сент.; Обузданный ветер // Там жа. 4 окт.; Здесь любят труд // Там жа. 18 окт.; Шагать в ногу // Там жа. 22 нояб.; Каждому — дело по душе // Там жа. 29 нояб.; Разбітая чарнільніца: Апавяданне // Піянер Бел. 25 крас.; Дванаццатая вясна: Аповесць-быль // Там жа. 3, 10, 17, 24, 31 кастр.; 6, 14, 21, 28 ліст. / Сааўт. А.Герус.
1959. Рыжуха: Апавяданне // Бярозка. № 12; Имени героя // Зорька. 10 янв.; Рабочая гордость // Там жа. 24 янв.; День за днем // Там жа. 14 марта; Такая у Ани цель // Там жа. 21 марта; III Республиканский слет юных туристов // Там жа. 22 авг.; Начало новой легенды // Там жа. 12 сент.; Первые // Там жа. 6 нояб.
1960. Сёмы «Б» на арбіту выйдзе: Нарыс // Бярозка. № 2; Дружына рушыла ў двухгодку: Нарыс // Там жа. № 12; Снова выйти на орбиту // Зорька. 16 янв.; Наметили — сделали // Там жа. 5 марта; Весна юннатская // Там жа. 2 апр.; Белорусская соль // Там жа. 11 июня; Во имя будущего // Там жа. 18 июня; Колхозный пионерский // Там жа. 23 июля; Спасая жизнь человека // Там жа. 13 авг.
1961. Хітрая штука: Апавяданне // Бярозка. № 11; Последний рисунок: Глава из повести // Зорька. 5 авг.
1962. Саду цвісці: [Нарыс] // Памочнікі. Мн.; Трубач 44-га палка: [Нарыс] // Піянеры-героі. Мн. / Сааўт. П.Ткачоў; Дарога бяжыць насустрач: Апавяданне // Бярозка. № 9.
1963. Сябры — побач: Апавяданне // Бярозка. № 1.
1964. У буран: Апавяданне // Бярозка. № 2; Шумеў Нягневіцкі лес: Аповесць // Там жа. № 4—6; Першае дзяжурства: [Апавяданне] // Вясёлка. № 5; Федзеў сакрэт: Апавяданне // Піянер Бел. 13 сак.
1965. Бесказырка: [Апавяданне] // Вясёлка. № 6; У буран: [Апавяданне] // Ніва. 10 студз.
1966. Май: Апавяданне // Бярозка. № 5.
1967. Пыжык: [Апавяданне] // Арлянятам: У 2 т. Мн. Т. 2; Засада: Урывак з аповесці // Бярозка. № 6; Падарункі пісьменнікаў // Піянер Бел. 3 лют.; Песня над Прыпяццю: Рэпартаж // Сел. газ. 23 мая.
1968. Знаходка: Апавяданне // Беларусь. № 1; Маці: Апавяданне // Там жа. № 12; На Лысай гары: [Апавяданне] // Бярозка. № 10; Свет мой Березань // Сел. газ. 24 авг.
1969. За нашу Зою: Апавяданне // Піянер Бел. 22 мая.
1970. Свет мой, Бярэзань...: [Нарыс] // Слова пра родны кут. Мн.; Трахімава ліса: Апавяданне // Вожык. № 18; Над Березой-рекой: Очерк // Сел. газ. 28 окт.
1971. Праўда народная: [Рэц. на кн.: Сачанка Б. Аксана // Мн., 1971] // Беларусь. № 6; Соль: Апавяданне // Там жа. № 9; Сакрэт Мішкі Грынюка: Апавяданне // Бярозка. № 10; Лекі: Апавяданне // Вожык. № 5; Тэлеграма: [Апавяданне] // Вясёлка. № 8; Андрей Величко и другие // Сел. газ. 14 марта.
1972. Лясны ўрок: Апавяданне // Бярозка. № 2; Федзева гара: Апавяданне // Там жа. № 5.
1973. Пішу для дзяцей // Вытокі песні. Мн.; На першым годзе вайны: Апавяданне // Бярозка. № 6; Бургамістраў служка: Апавяданне // Там жа. № 10.
1974. Даня: [Апавяданне] // Вясёлка. № 7; Арцёмрэкардсмен: Гумарэска // ЛіМ. 22 лют.
1975. Мінулае і сучаснае помніка старадаўнасці // Вяч. Мінск. 22 ліп.
1976. Зарадка: Гумарэска // Вожык. № 12; Леснікоўская шапка: Апавяданне // Вясёлка. № 6.
1978. Лясны ўрок: [Апавяданне] // Ручаінкі. Мн.
1983. Памяць сэрца // Ваданосаў М. Выбр. тв.: У 2 т. Мн. Т. 1; На начлезе: [Апавяданне] // Вяснянка. Мн.
1984. Белы голуб: Апавяданне // Бярозка. № 7; Аднойчы ў паходзе: [Апавяданне] // Вясёлка. № 9; Лясны ўрок: Апавяданне // Ніва. 15 студз.; У буран: Апавяданне // Там жа. 26 лют., 4 сак.; Ледзяная глышка: [Апавяданне] // Там жа. 30 снеж.
1985. Прапажа: Апавяданне // Вожык. № 12; Зоя: [Апавяданне] // Ніва. 7, 14, 21 крас.; Удзелу ў аперацыі не прымалі: [Апавяданне] // Там жа. 28 крас., 5 мая.

1.4.

Цырулiс Г., Імерманіс А. Таварыш маўзер: Аповесць / З лат. Мн., 1962.
Бейшаналіеў Ш. Кычан: Аповесць / З кірг.

Мн., 1964. Андрэева К. Развенчаныя цуды / З рус. Мн., 1965 / Сааўт. пер. А.Чаркасаў.
Чапек К. Казкі і вясёлыя гісторыі / З чэш. Мн., 1966 / Сааўт. Пер. А.Чаркасаў.
Рауд Э. Карантыш / З эст. Мн., 1974.
Гаспадар вятроў: Ненецкая казка. Мн., 1976 (Казка за казкай).
Забаронены вузел: Эстонская народная казка. Мн., 1977 (Казка за казкай).
1951. Шашков А. Песня на болоте: Рассказ / С бел. // Дружные ребята. № 3.
1962. Ткачев П. Вихорок: Рассказ / С бел. // Знамя юности. 11 мая.
1976. Ракитный М. Встреча: Рассказ / С бел. // Всегда на страже. Мн.; Мацакоў А. Падазраецца ў наездзе: [Нарыс]; Васільеў А. Непазбыўны след: Апавяданне / З рус. // Дарогі вы, дарогі... Мн.
1977. Галап В. Пятае кола ў возе; Стаяnеску П. Салавей: [Навелы] / З рум. // Румынская навела. Мн.
1978. Наўціял В. Сона — золата; Маркандэй. Вясковыя справы / З хіндзі; Чандар К. Папяровае сваяцтва / З урду.; Сукхбір. Незвычайная нядзеля; Сарна М. Згодна нумару / З пенджабі; Кхандэкар В. Захад сонца / З маратхі; Рао Б. Жонка з насценнага календара / З целугу: [Навелы] // Заступнік дхармы. Мн.; Мустафаеў А. Шынель без пагонаў: Апавяданне / З азерб. // Ключ жыцця. Мн.
1984. Сцябліна М. Госць: Апавяданне / З укр. // Ад круч дняпроўскіх. Мн.; Кайціра У. Богітоў: Апавяданне / з яп. // Далягляды. Мн.
1.5.
На рускую мову. Капли крови твоей...: Повесть / Пер. Б.Бурьян. Мн., 1965.
Шумел Негневичский лес: Повести. Мн., 1970. Рэц.: Соболь Ф. Дарогай бацькоў // Вяч. Мінск. 1970. 25 снеж.
Чародей и Петька: Рассказы / Пер. авт. Мн., 1980. Рэц.: Сяродка В. Кнігапіс // ЛіМ. 1980. 13 чэрв.
Последний рисунок: (Глава из книги «Он был пионером») // Зорька. 1961. 5 авг.; Трубач 44-го полка: [Нарыс] / Пер. Ю.Богушевич // Пионеры — герои. Мн., 1965; Мн., 1968; Мн., 1972; Мн., 1985 / Сааўт. П.Ткачоў; Новая метла: [Апавяданне] / Пер. В.Елисеев // Белорусский юмор. Мн., 1969; Вечная любовь: Рассказ / Пер. авт. // Путь к победе. Мн., 1970.
На ўкраінскую мову. На ночівлі: [Апавяданне] // Барвінок. 1956. № 10.
2.3.
На беларускай мове. Ваданосаў М. Насустрач жыццю // ЛіМ. 1974. 5 ліп.; Кaнановіч І. Талент, прысвечаны дзецям // Мін. праўда. 1984. 7 ліп.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн. 1981; Святлова І. Творчасць — дзецям: Я.Курто — 60 гадоў // Наст. газ. 1984. 7 ліп.; Яўгену Курто — 50 // ЛіМ. 1974. 5 ліп.; Яўгену Курто — 60 // Там жа. 1984. 6 ліп.

В.У.Смольская.

КУРЫЛЁВА СВЯТЛАНА

Курылёва Святлана Леанідаўна (н. 25.4.1928, г. Жытомір, Украіна), празаік, піша на рускай мове. Член СП Беларусі з 1980.

З сям'і ваеннаслужачага. На ўсё жыццё засталася ўдзячнай сваёй бабулі Агрыпіне Міхайлаўне, якая прывіла ёй любоў да кнігі. Калі дзяўчынцы было 13 гадоў, у пачатку Вялікай Айчыннай вайны памёр ад туберкулёзу бацька. Разам з маці С.Курылёва была эвакуіравана ў Перм, а затым у Казахстан. У 1944 вярнулася на Украіну. Скончыла СШ у Харкаве. У 1945 паступіла на філалагічны факультэт Харкаўскага універсітэта, пасля сканчэння якога (1950) накіравана на працу ў Беларусь. Больш 30 гадоў (1950—1982) працавала выкладчыцай рускай мовы і літаратуры Камянецкай СШ. Цяпер на пенсіі.

Друкавацца пачала ў 1952. Спачатку — у брэсцкай абласной газеце «Заря», з 1960 у рэспубліканскім і саюзным друку. Выдала зборнікі апавяданняў («Жаўранкі на вуліцы», «І нялёгка, і няпроста»), нарысаў («Формула поспеху»), аповесцей («Дні старшыні», «Дабрата», «Самы кароткі дзень»). Асноўная тэма творчасці — побыт, жыццё і праца людзей вёскі.

Жыве ў г.п. Камянец Брэсцкай вобл.

Л.М.Гарэлік.

1.2.

Жаворонки на улице: Рассказы. Мн., 1965. Рэц.: Г а р а й А. Жаворонки Светланы Курылевой // Заря. 1965. 31 июля; К р ы л а т о в И. // Сов. Бел. 1965. 20 июля; М е х о в В. Доверяться правде жизни // Неман. 1965. № 5; Я ф і м а ў Ф. Калі адказ загадзя вядомы // ЛіМ. 1965. 14 снеж.

И нелегко и непросто: Рассказы. Мн., 1975. Рэц: В е р б и ц к а я С. // Сел. газ. 1975. 23 нояб.; Іваноўская Л. Героі твораў — жанчыны // Наст. газ. 1975. 15 ліст.; П о т о л к о в Ю. Ростки // Заря. 1976. 20 янв.

Формула успеха: Очерки. Мн., 1979 (Поэзия труда). Рэц.: К л и м а ш е в с к а я И. // Знамя юности. 1980. 14 марта; Панасюк М. // Наст. газ. 1980. 12 сак.

Доброта: Повести. Мн., 1983. Рэц.: З а м к о в е ц В. // Неман. 1984. № 8; Я г о ж. Потребность доброты // Заря. 1984. 21 нояб.; К л і м а ш э ў с к а я І. У імя справы... // ЛіМ. 1984. 19 кастр.

Самый короткий день: Повесть и рассказы. Мн., 1987.

1.3.

1952. Праўдзівы паказ барацьбы за мір // Зара. 22 чэрв.

1956. Праўдзівы раман // Зара. 23 вер.

1960. Марына: Апавяданне // Зара. 2 ліст.; Дорога: Рассказ // ЛГ. 11 июня.

1961. Рассказы о доброй совести // Неман. № 6; Вернутае юнацтва // Зара. 27 жн.; Вызваленне ад цемры // Там жа. 2 снеж.; Чужая сястрычка: Апавяданне // Наст. газ. 8 сак.

1962. Кто ты для меня?: [Апавяданне] // Неман. № 3; Сельмаг: [Апавяданне] // Там жа. № 5; Мужнасць маленькага чалавека // Зара. 20 чэрв.; Трывогі містэра Кроўлі // Там жа. 11 вер.; Клякса: Апавяданне // Калг. праўда. 28 лют.; Рэпетыцыя адбудзецца: Апавяданне // Там жа. 20 ліп.; Клава: Апавяданне // Там жа. 15 вер.; Сустрэча: Апавяданне // Наст. газ. 1 студз.; Инспектора: (Рассказ) // Сов. Бел. 9 дек.

1963. Новые рассказы: Апельсин; Первая смерть; Преодоление // Неман. № 1; Сквозь снег: [Апавяданне] // Заря. 1 янв.; Совесть заговорила: Рассказ // Там жа. 3 апр.; Для хлеба: (Рассказ) // Сел. газ. 1 янв.; Свидетель: Рассказ // Там жа. 17 марта; Вечерние мысли: Рассказ // Там жа. 29 мая; Жена председателя: Рассказ // Там жа. 6 сент.; Почтовая открытка: Рассказ // Там жа. 24 окт.; Так вот ты какая...: (Рассказ) // Там жа. 29 дек.; Песня: (Рассказ) // Сов. Бел. 27 окт.

1964. Первое испытание: [Апавяданне] // Неман. № 6; В лунную ночь: (Рассказ) // Заря. 1 янв.; Сирота: Рассказ // Там жа. 16 дек.; Добрае сумленне: (Апавяданне) // Наст. газ. 1 лют.; Вечером: Рассказ // Сел. газ. 21 апр.; Домашний диспут: Рассказ // Там жа. 23 авг.

1965. Да, то есть нет: (Рассказ) // Заря. 19 сент.; Заброшенный хутор: Рассказ // Там жа. 19 дек.; Право на свою песню // Сов. Бел. 23 февр.; Нет педагога без мечты // Там жа. 3 сент.

1966. Кніга ў чырвонай вокладцы: Апавяданне // Беларусь. № 6; Новые рассказы: Заброшенный хутор; В зимнем лесу // Неман. № 4; Школьные окна: (Рассказ) // Заря. 20 нояб.; Молодость древнего города: Рассказ // Там жа. 4 дек.; Весенний огонёк: Рассказ / Сел. газ. 7 авг.; Школа на проселке // Сов. Бел. 29 окт.

1967. Две встречи: Новогодний рассказ // Заря. 1 янв.; Вторая: Рассказ // Там жа. 10 июня; Продавщица: Рассказ // Там жа. 26 авг.; Семнадцатое лето: Рассказ // Там жа. 18 нояб.; Школьныя вокны: Апавяданне // Наст. газ., 25 лют.; Кватэра насупраць: Апавяданне // Там жа. 2 вер.; Пухо Сел. газ. 8 марта; Учительница первая моя...: Рассказ // Там жа. 26 авг.

1968. Учительница: Очерк // Заря. 20 янв.

1969. И нелегко, и непросто...: [Апавяданне] // Неман. № 2; Озеро: (Рассказ) // Заря. 4 янв.; Невестка: (Рассказ) // Там жа. 8 марта; Музей в Дулебах: Рассказ // Там жа. 9 авг.; Клятва: Рассказ // Там жа. 25 окт.

1970. В 19 лет: Рассказ // Заря. 25 июля.

1971. Собрались однажды женщины: Рассказ // Сел. газ. 7 марта; Официантка: Рассказ // Там жа. 6 июня; Гипсовая голова: [Апавяданне] // Там жа. 8 авг.; Галка: Рассказ // Там жа. 3 окт.

1972. Четыре окошка в жизнь: Новогодний рассказ // Сел. газ. 1 янв.; Бирюзовое платье: Рассказ // Там жа. 12 нояб.; Колодец: Рассказ // Там жа. 24 дек.

1973. В автобусе: (Рассказ) // Заря. 6 янв.; Утро года: Рассказ // Там жа. 31 марта; Женщины моего дома: Рассказ // Сел. газ. 8 марта; Билеты в театр: (Рассказ) // Там жа. 14 окт.

1974. Будзь маей дачушкай...: Апавяданне // Работніца і сялянка. № 1; Мастерство // Заря. 9 авг.; Резерв учебного предмета // Там жа. 22 авг.; Книгарь // Знамя юности. 13 нояб.; Пианино: Рассказ // Сел. газ. 1 янв.

1975. Проблемы нового школьного предмета // Заря. 26 авг.; Талент дабраты настаўніка // Наст. газ. 20 снеж.; Тихая девушка // Сел. газ. 14 сент.; Третья дочка: Рассказ // Там жа. 25 дек.; Преодоление: (Очерк) // Сов. Бел. 7 сент.

1976. Дарительница смерти // Лит обозрение. № 3; Двойняшки: Рассказ // Заря. 29 мая; В каждую минуту жизни: Очерк // Там жа. 2 окт.; Фамильная гордость: Очерк // Сел. газ. 9 сент.

1977. Розы на каждый день: Рассказ // Заря. 4 февр.; За далью-даль: (Очерк) // Там жа. 30 апр.; Дикое племя: Рассказ // Там жа. 5 июня; Автограф мастера // Там жа. 7 июня; Чужой среди своих // Там жа. 8 июля; Председатель сельисполкома: (Очерк) // Там жа. 9 авг.; Формула успеха: (Очерк) // Там жа. 30 сент.; Музыка для всех // Там жа. 22 окт.; Подвиг учителя // Там жа. 12 нояб.; Жакет с медалями: Рассказ // Сел. газ. 4 янв.; Как вас называть? // Там жа. 11 янв.; Мы к тому руки приложили... // Там жа. 23 апр.; Он трудный самый // Там жа. 25 авг.; Новый дом: Рассказ // Там жа. 31 дек.; Хозяйка города // Сов. Бел. 8 марта; Не хлебом единым... // Там жа. 31 дек.

1978. Кукурузный лес; Люба: [Нарысы] // Зеленые звезды. Мн.; Умейте располагать к себе // Рабоче-крестьян. кор. № 9; Простая девочка: (Рассказ) // Заря. 8 марта; Присяги не приносили // Там жа. 18 авг.; Качество — это творчество!: Педагогические раздумья // Там жа. 26 авг.; В классе — шестилетки // Там жа. 6 окт.; Приглашение к творчеству // Там жа. 1 нояб.; Встреча с писателями // Там жа. 20 дек.; Двое // Сел. газ. 8 авг.

1979. «Горжусь, что я строитель...»: Очерк // Заря. 13 янв.; Заострить форму... // Там жа. 18 янв.; Урок длиною в жизнь // Там жа. 4 апр.; Момент истины // Там жа. 22 апр.; Как Бетховена постичь // Там жа. 11 июля; Саласпилс: Рассказ // Там жа. 23 авг.

1980. Дни председателя: [Апавяданні] // Неман. № 11; Рэц.: К о п т е л о в Г. Современник крупным планом // Сел. газ. 1981. 22 янв.; Цель жизни // Заря. 26 янв.; У всех на виду // Там жа. 21 февр.; Склад души // Там жа. 8 марта; Не остуди сердце // Там жа. 16 апр.; Витька и его дедушка: Рассказ // Там жа. 23 авг.; Крылатые соседи: (Рассказы о птицах) // Там жа. 6 сент.; Возвращение // Там жа. 24 окт.; Талантливы — все!: Педагогические раздумья // Там жа. 5 нояб.

1981. Приблудный: Рассказ // Заря. 7 янв.; Новенькая: Рассказ // Там жа. 20 февр.; Как любить детей? // Там жа. 9 июля; Каждый третий // Там жа. 2 сент.; Защита от скуки // Там жа. 3 нояб.; Сержант Нижник // Там жа. 26 нояб.; Человек на земле // Там жа. 2 дек.; Гены: Рассказ // Там жа. 3 дек.; Престиж работы // Там жа. 22 дек.; Урок: Рассказ // Знамя юности. 1 июля; Кто идет в учителя // Сел.

газ. 11 нояб.; Талант человеколюбия / / Сов. Бел. 12 июля; Учитель с большой буквы / / Там жа. 27 сент.; Дорога мужества / / Учит. газ. 14 нояб.

1982. Сельский труд и школа / / Заря. 18 авг.; Воспитание подвигом / / Там жа. 14 нояб.; Шкала ценностей / / Сел. газ. 10 янв.; Этика на всю жизнь: Размышления учителя об основах нравств. воспитания / / Сов. Бел. 2 апр.; Беспощадная амбиция: Заметки педагога / / Там жа. 12 июня; Лично ответственны: Педагогические заметки / / Там жа. 21 авг.; Оптимальный вариант: Профориентация семье / / Там жа. 23 окт.; Философская наука: Рассказ / / Учит. газ. 24 июня; Ученик или компьютер? / / Там жа. 17 июля; Борозда: Рассказ / / Там жа. 2 окт.; Дабрата сапраўдная і ўяўная / / Чырв. змена. 21 вер.

1983. Дефектная ведомость: [Аповесць] / / Неман. № 10; Обман: Рассказ / / Заря. 25 авг.; Псевдоним — Дарова / / Там жа. 22 сент.; И плачет мать / / Там жа. 20 дек.; Бацькі-саюзнікі: Нататкі педагога / / Наст. газ. 22 кастр.; Крестьянская фамилия — Сермяжки / / Сел. газ. 30 янв.; Ничего, кроме правды / / Учит. газ. 26 апр.; Человек для людей / / Там жа. 30 авг.

1984. Школьны бал / / Полымя. № 12; Думай, педагог! / / Заря. 10 февр.; Лично ответствен председатель / / Там жа. 18 июля; Отец и дети / / Там жа. 20 июля.

1985. Школьны бал: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Апошні званок... А пасля? / / Беларусь. № 2; Пусть пироги печет художник / / Заря. 22 февр.; Дворовый диктатор: Рассказ / / Там жа. 11 апр.; Человеку нужен человек / / Там жа. 5 июня; Счастливый класс / / Там жа. 9 авг.; Коллектив возглавляет женщина... / / Там жа. 15 авг.; Очаг культуры — человек / / Там жа. 27 сент.; В войне не участвовал: Рассказ / / Там жа. 14 дек.; С любовью к песне / / Знамя юности. 6 авг.; Энергия преодоления / / Сел. газ. 9 июня; Подзвігаў не здзяйсняла... / / Чырв. змена. 13 ліст.

1.5.

На беларускую мову. Ружы на кожны дзень: Апавяданне / З рус. / / ЛіМ. 1978. 26 мая.

На літоўскую мову. Issivadavimas is tamsos: (J.Ragausko «Ite, missa est») / / Lietuvisko zodzio atgarsiai. Vilnius, 1979. T. 2.

2.3.

На беларускай мове. Марціновіч А. «Старшыня ж у нас ёсць...»: Па старонках твораў пра старшынь калгасаў / / Вобраз — 85. Мн., 1985; Прынятыў Саюз пісьменнікаў / / ЛіМ. 1980. 30 мая.

В.У.Смольская.

КУСЯНКОЎ МІКОЛА

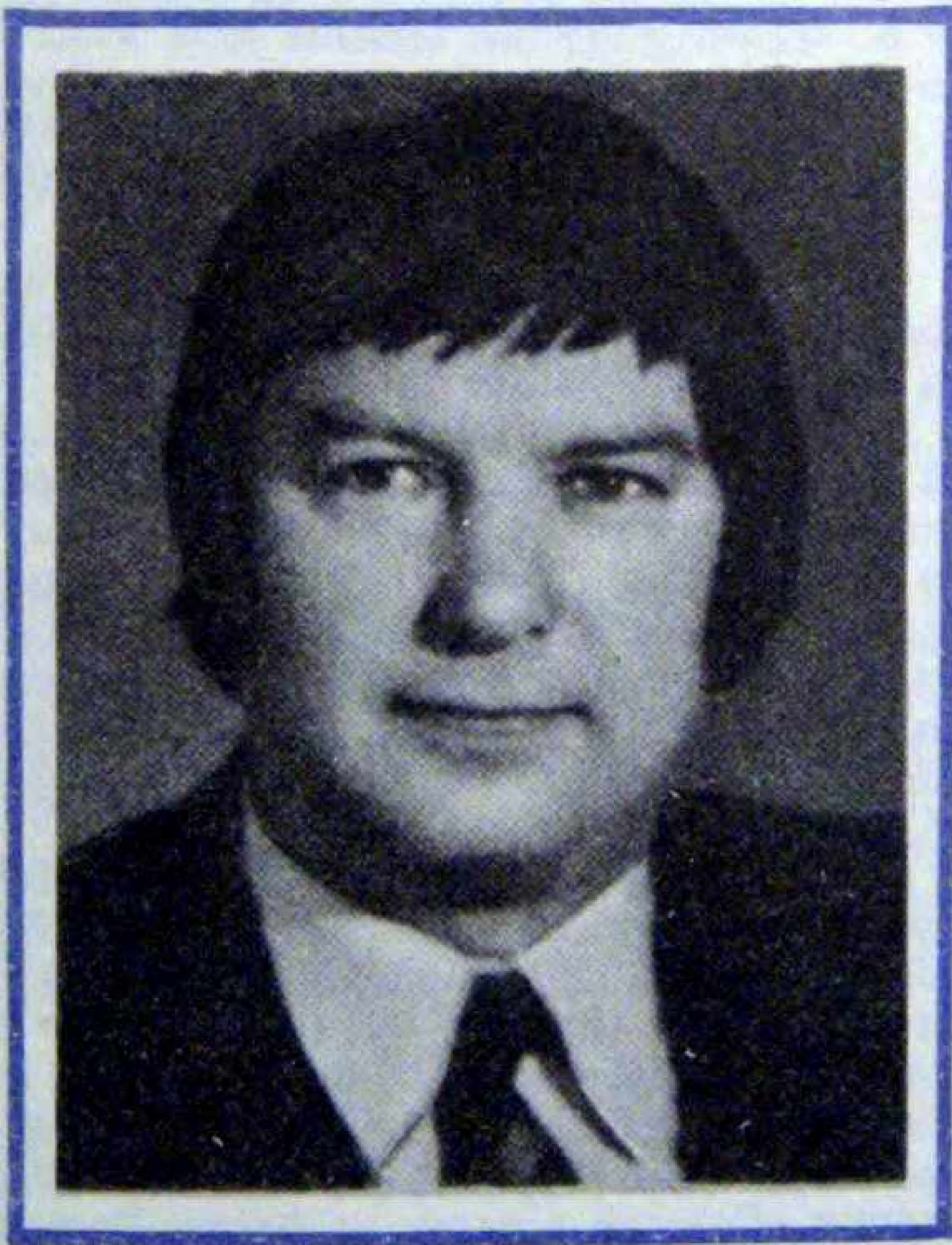

Кусянкоў Мікола (Мікалай Сяргеевіч; н. 11.2.1935, в. Перарост Добрушскага р-на Гомельскай вобл.), паэт, празаік. Член СП Беларусі з 1967. Лаўрэат Літаратурнай прэміі імя А.Куляшова СП Беларусі (1991, за кнгігу вершаў «Дубрава»).

З сям'і настаўнікаў. Бацька, Сяргей Палікарпавіч, памёр у канцы 1930-х г., маці, Ганна Уладзіміраўна, настаўнічала ў школах Добрушскага р-на. У 6 месяцаў М.Кусянкоў быў аддадзены на выхаванне да дзеда ў в. Кругавец-Калініна Добрушскага р-на — гэту вёску ён і лічыць сваёй малой радзімай. Дзед, Нікіценка Уладзімір Яўграфавіч, і бабка, Наталля Трафімаўна, выхоўвалі М.Кусянкова з 1935 да 1950. Скончышы ў 1950 сямігодку ў в. Кругавец-Калініна, М.Кусянкоў паступіў у Буда-Кашалёўскі лясны тэхнікум. Пасля сканчэння яго ў 1953 накіраваны на працу ў Калінінградскую вобл., дзе працаваў памочнікам ляснічага і ляснічым у Гвардзейскім і Несцэраўскім лясгасах. У 1956—69 быў тэхнікам, інжынерам-таксатарам Гомельскай лесаўпарадчай экспедыцыі (з выездам на палявыя работы ў Сібір). У 1969 паступіў на Вышэйшыя літаратурныя курсы пры СП СССР. Пасля іх сканчэння (1971) — намеснік адказнага сакратара газеты «Гомельская праўда». З 1977 да 1980 працаваў рэдактарам дакументальных фільмаў на кінастудыі «Беларусьфільм». У 1980—85 — рэдактар аддзела прозы часопіса «Полымя». З 1985 — загадчык рэдакцыі прозы выдавецтва «Мастацкая літаратура», а з 1986 намеснік галоўнага рэдактара гэтага выдавецтва. Завочна скончыў факультэт журналістыкі БДУ (1982). Першы верш «Імчыцца поезд...» М.Кусянкоў надрукаваў у часопісе «Беларусь» (1955. № 4). Рэгулярна ў друку выступае з 1959. Выдаў вершаваныя зборнікі «Жывіца» і «Без прывалу», кнігу апавяданняў «Завязь». У 1977 у часопісе «Маладосць» апублікаваў аповесць «Палявы

сезон». Творы М.Кусянкова — своеасаблівы водгук на асабіста перажытае, зведанае, убачанае ў роднай Беларусі і далёка за яе межамі. У лепшых вершах М.Кусянкова, як і ў празаічных творах, выявілася глыбокае веданне жыцця. Як лірык працуе ў рэчышчы традыцыйна-ўстойлівай паэтыкі, шукаючы не вонкавую аздобу, а ўнутраную навізну, глыбіню зместу і свежасць выказвання свайго «я».

Жыве ў Мінску.

В.У.Ярац.

Бібліяграфія

1.2

Жывіца: Вершы. Мн., 1966. Рэц.: Вярцінскі А. Верш твой — споведзь твая // Полымя. 1967. № 1; Лавренюк А. Познакомьтесь: Микола Кусенков // Заря. 1967. 3 янв.; Ліякумовіч Ц. «Служым ёй штодзень дабром...» // ЛіМ. 1966. 16 вер.

Без прывалу: Вершы і паэма. Мн., 1969. Рэц.: Бярозкін Р. Ад радка да верша // Полымя. 1970. № 7; Даніленка М. Другая сустрэча // Гомел. праўда. 1970. 13 лют.; Звязда. 1970. 28 ліп.; Іваноў М. Размова з аднагодкамі // ЛіМ. 1970. 10 крас.; Хведаровіч М. Не ведаючы прывалаў // Беларусь. 1971. № 6.

Завязь: Апавяданні. Мн., 1987.

Дуброва: Вершы. Мн., 1990.

1.3.

1955. Імчыцца поезд...: [Верш] // Беларусь. № 4.

1959. Нова-Беліца; Як маякі-арыенціры; Адпачынак: [Вершы] // Маладосць. № 6; Вялікі шлях: [Верш] // Гомел. праўда. 1 студз.; Ля манумента Леніну: [Верш] // Там жа. 11 студз.; Нова-Беліца: [Верш] // Там жа. 18 студз.; Воін: [Верш] // Там жа. 22 лют.; Зімовае: [Верш] // Там жа. 1 сак.; Савецкай жанчыне: [Верш] // Там жа. 8 сак.; Маякоўскаму: [Верш] // Там жа. 4 крас.; Майскі вецер: [Верш] // Там жа. 1 мая; Золак камунізма; Ракета: [Вершы] // Там жа. 21 чэрв.; Высокі лёс: [Верш] // Там жа. 1 жн.; На новы час: [Верш] // Там жа. 29 вер.; Слова да зялёнага друга: [Верш] // ЛіМ. 16 снеж.; Звеннявая: [Верш] // Чырв. змена. 19 крас.

1960. Хлеб у дарогу: [Верш] // Гомел. праўда. 18 чэрв.; Ліст на Кубу: [Верш] // Там жа. 25 снеж.

1961. Хлеб у дарогу; На новы час; На Магілёўшчыне; Развітальнае; Сасна: [Вершы] // Маладосць. № 1.

1962. «Як славіць мне вас, касцюкоўскія трубы...»; «аночых песень сумныя зачыны...» «Зімовы вечар...»; «Дапазна...»; «Адгрукатаў цягнік далёкі...»; «Я блукаў па лесе кожны ранак...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; «Мяне не выдаў куст арэшын...»: [Верш] // Гомел. праўда. 7 студз.; «Зімовы вечар...»: [Верш] // Там жа. 17 лют.

1963. «Я дачакаўся той хвіліны...»: [Верш] // Маладосць. № 3; Ля помніка Леніну; «Мне краявід маёй Айчыны...»; «Страшыў кулак: — Глядзі, суседзе...»; «Ціш над зямлёй. І толькі гул з зарэчча...»; «Дзе жывеш ты ў пушчы, неспатканая...»: [Вершы] // Там жа. № 7; Старому свету: [Верш] // Гомел. праўда. 18 студз.; «Ціш над зямлёй. І толькі гул з далечы...»; «Мне краявід маёй Айчыны...»: [Вершы] // Там жа. 2 крас.

1964. Дарога за Байкал; Разведчыкі тайгі; На хрыбце; Таёжная мерка; Начлег на гарачым камені; Не можа Рогаў не ехаць туды; Бывай, Чыта!: [Вершы] // Маладосць. № 7; Бі фантанамі, нафта!: [Верш] // Гомел. праўда. 12 снеж.

1965. «Лясны куток, дзе ўсё так люба...»; «Лясное возера. Дзень пагодны...»: [Вершы] // Дзень паэзіі—65. Мн.; Нафта; «Зноў недзе ў жаху лозы леглі ніцма...»; Пра славу; Ты мой магніт, тайга; Ты недзе на Беларусі; «Заходзіць сонца. Ды годзе...»: [Вершы] // Маладосць. № 6; ...«Хачу, каб у годзе шэсцьдзесят пятым......»: [Верш] // Гомел. праўда. 1 студз.

1966. Начлег на гарачым камені: [Верш] // Гомел. праўда. 13 сак.; «Зязюля ноч пракукавала...»: [Верш] // Чырв. змена. 20 сак.

1967. Пра заморскія эмблемы: [Верш] // Вожык. № 2; «Цячэ рачулка паміж ніцых лоз...»; Спрэчка; «Ізноў сады ў ружова-белым цвеце...»: [Вершы] // Маладосць. № 8; Спадчына: [Верш] // Там жа. № 10; ЛіМ. 6 кастр.; «Цячэ рачулка...»: [Верш] // Гомел. праўда. 26 лют.; У лесе: [Верш] // Там жа. 15 сак.; Спрэчка: [Верш] // ЛіМ. 8 жн.

1968. Ветэраны: [Верш] // Полымя. № 11; ЛіМ. 12 ліст.; «Запоўнен перон чамаданамі, клункамі...»: [Верш] // Работніца і сялянка. № 4; КВН; Балада пра заваяванае шчасце: [Вершы] // ЛіМ. 1 студз.

1969. «Знішчым лес...»: [Верш] // Дзень паэзіі—69. Мн.; Першыя кветкі; Ранак; Не ўспамінаць, а памятаць павінны; «Знішчым лес; Вось іду я ўслед за ўласным сэрцам...»: [Вершы] // Маладосць. № 11; Першыя кветкі: [Верш] // Гомел. праўда. 8 мая; Ранак: [Верш] // Там жа. 24 мая; «Да вайны было...»: [Верш] // Там жа. 19 ліп.; «Вось іду я ўслед за ўласным сэрцам...»: [Верш] // Там жа. 4 вер.; «Знішчым лес — і шум бароў забудзем...»: [Верш] // Там жа. 25 кастр.; «Ты не знаеш, не гадаеш...»: [Верш] // Там жа. 20 снеж.; «На траву...»; «Не ўспамінаць...»: [Вершы] // ЛіМ. 14 ліст.

1970. Ягор і светафор: [Верш] // Вясёлка. № 11; «Вось іду ўслед за ўласным сэрцам...»; На лісці — дождж буйны ўчарашні...: [Вершы] // Голас Радзімы. № 6; «Цячэ рачулка Цеціва між лоз...»: [Верш] // Там жа. № 41; Лінія; Старому свету; «Зіма!..»: [Вершы] // ЛіМ. 28 жн.; Хлеб у дарогу: [Верш] // Сел. газ. 30 авг.; Слова да зялёнага друга: [Верш] // Там жа. 25 окт.

1971. «Ля шашы, дзе слупы на хадулях бетонных...»: [Верш] // Голас Радзімы. № 8; Будзьце гатовы: Паэма // Маладосць. № 5.

1972. «Цячэ рачулка Цеціва між лоз...»: [Верш] // Залацінкі. Мн.; Песня: [Верш] // Зорка Венера. Мн.; Старая ў ваенным гарадку; Казалі маткі нам; Стажок на белым полі: [Вершы] // Маладосць. № 5; Мядзведзь; Стажок на белым полі: [Вершы] // Гомел. праўда. 22 студз.; Астанкіна; Каларадскі жук: [Вершы] // Там жа. 28 кастр.; Чатыры таполі: [Верш] // Там жа. 25 ліст.; Паратунак: [Верш] // Там жа. 15 снеж.

1973. Балада пра заваяванае шчасце: [Верш] // Братэрства. Мн.; Нафта: [Верш] // Бярозка. № 11; Гомел. праўда. 10 лют.; Брат: [Верш] // Вясёлка. № 6; Дождж: [Верш] // Полымя. № 12; Пра Пецю Палавінкіна: [Верш] // Гомел. праўда. 6 студз.; Чалавек; Дождж: [Вершы] // Гомел. праўд. 6 студз.; Чалавек; Дождж: [Вершы] // Там жа. 27 студз.; Новыя вершы: «Саджаў я лясы...»; Вішня; Божая кароўка // Там жа. 14 ліст.; Лес; Размова з рэчамі; Другая маладосць: [Вершы] // Там жа. 29 ліст.; Горад; Клубок: [Вершы] // Там жа. 12 снеж.; Вішня: [Верш] // ЛіМ. 28 снеж.

1974. Век: [Верш] // Гомел. праўда. 11 студз.; Песня; Бяссмерце: [Вершы] // Там жа. 31 студз.

1975. Бяссмерце: [Верш] // Ранок. № 8.

1976. Ясны шлях: [Верш] // Гомел. праўда. 1 студз.; Чырвоныя следапыты: [Верш] // Там жа. 14 студз.; Зіма 76-га; Марская ракавіна: [Вершы] // Там жа. 13 лют.; Бярозка над Сожам; Дровы; Знак: [Вершы] // Там жа. 5 сак.; Кірмаш; Рукі: [Вершы] // Там жа. 26 сак.; Кіно; Сякера: [Вершы] // Там жа. 14 крас. Даследаванне працягваецца: [Рэц. на кн.: Даниленко А. Люди живут семьями. Волгоград, 1976] // Там жа. 28 жн.; Маладыя дзяды: [Верш] // Там жа. 11 вер.; Мой свет прыгожы: Горад; Век мой...; Чырвоныя следапыты; Марская ракавіна: [Вершы] // ЛіМ. 23 ліп.

1977. Дровы; Лясная высечка: [Вершы] // Дзень

паэзіі—77. Мн.; Палявы сезон: Аповесць / / Маладосць. № 1; Маладыя дзяды; Малакон; Рукі; Кіно: [Вершы] / / ЛіМ. 17 чэрв.

1978. «Цячэ рачулка Цеціва між лоз...»; «Вось іду я ўслед за ўласным сэрцам...»: [Вершы] / / Адданасць. Мн.

1982. Чытаю «Новую зямлю» / / Маладосць. № 10; Мядзведжая шкура; Анна унд Марта; Матылёк на мосце: Апавяданні / / Полымя. № 2; Два апавяданні: Валера; Час жалудоў / / Там жа. № 12; Свяціць заўжды... / / Гомел. праўда. 21 снеж.; Спасціжэнне сутнасці руху / / ЛіМ. 24 снеж.

1983. Сады на Прыпяці: Апавяданне / / ЛіМ. 21 студз.; Прыгода ля зімоўя: Апавяданне / / Там жа. 14 кастр.

1984. Некаторыя праявы руска-беларускай лексічнай інтэрферэнцыі на старонках перыядычнага друку / / Культура мовы журналіста. Мн. Вып. 2; Каб служыла часу пяро: (Маладая беларуская проза, год 1983) / / Маладосць. № 2; Пара выспявання: [Рэц. на кн.: Маеўская Н. Надзеевіч. Мн., 1983] / / Полымя. № 9; Новыя апавяданні: Сонны АС; Жар над Прыскам; Насціны паляны / / Там жа. № 10; Палесцінец: «Пачуў — то не кроплі, напэўна, а кропкі...»; Лес; Сякера; Родныя дрэвы: [Вершы] / / ЛіМ. 24 жн.

1985. Палесцінец: [Верш] / / Воляй азорыцца свет. Мн.; Партыйны білет; На ўзлеску; Супоня; Уяўляю той малюнак любы...“; Снег; Мядзведзь; «Напэўна, так наканаваў мне лёс...»; Гарох: [Вершы] / / Полымя. № 2; Далягляды паэта / / Там жа. № 12; Каменная баба: Апавяданне / / ЛіМ. 8 лют.; Іван-чай; Соль; «О зямля!»; «На задушэўнай мове...»; Эстрада; Метро; Клубок: [Вершы] / / Там жа. 19 ліп.; Альтанка: Апавяданне / / Там жа. 13 снеж.

1.4.

1975. Ткачэнка Г. Апанас: [Верш] / З укр. / / Гомел. праўда. 20 вер.

1982. Паўкшцяліс Ю. На радзіме; Апуціс Ю. Паляна, дзе жыватворная вада: [Апавяданні] / З літ. / / Полымя. № 12.

1984. Савіцкі У. Сынок: Апавяданне / З рус. / / Полымя. № 6; Дзімараў А. Калектыў і калядка: Аповесць; Мікіценка А. Манікюр: Апавяданне / З укр. / / Там жа. № 12.

1.5.

На англійскую мову. «A forest lake. A lovely day awaking...»; Our Line; Oil! / Transl. W.May / / Fair Land of Byelorussia. Moscow, 1976.

На латышскую мову. Cela maize / Atdz. H.Heislers / / Liesma. 1962. Nr 8.

На рускую мову. Белорусская нефть: [Верш] / Пер. Ю.Саенко / / Известия. 1968. 15 февр.; В зелёный мир: [Верш] / Пер. Ю.Саенко / / Сов. воин. 1969. № 20; Линия: [Верш] / Пер. Д.Ковалёв / / Наш современник. 1970. № 12; Живица: [Вершы] / Пер. В.Гордейчев / / Неман. 1972. № 9; «Прогрето бликами горячими...»: [Верш] / Пер. В.Гордейчев / / Мол. гвардия. 1975. № 7; Город: [Верш] / Пер. В.Парыгин / / Брянский рабочий. 1976. 4 лип.; «Простой пейзаж...»; «Прогрето бликами горячими...»; «Лесной кордон...»; Новая Белица; «Где живёшь ты в пуще...»: [Вершы] / / Узоры дружбы. Тула. 1979; «Где живешь ты в пуще, Потаена?..»: [Верш] / Пер. В.Гордейчев / / Молодая гвардия. 1979. № 11; Нефть: [Верш] / Пер. И.Василевский / / Извечной песни голоса. Мн., 1980.

На ўкраінскую мову. Новая Белиця: [Верш] / / Десн. правда. 1965. 17 січ.; Сон біля тайгового вогнища; Про славу: [Вершы] / Пер. П.Засенко / / Калинові мости. К. 1969; «Як маяки-орієнтири...»; «Пісні жінок...»: [Вершы з кнігі «Жывіца»] / Пер. А.Гризун / / Червоний промінь. 1970. 24 лют.; Лінія: [Верш] / / Комс. гарт. 1975. 7 лист.; Безсмертя: [Верш] / Пер. О.Олійник / / Молодь України. 1975. 18 черв.; Безсмертя: [Верш] / Пер. В.Грабовський / / Рад. Житомирщина. 1975. 22 жовт.; Лінія; Слово про зеленого друга: [Вершы] / Пер. С.Реп'ях / / Дніпро. 1976. № 2; Нафта: [Верш] / Пер. С.Реп'ях / / Прапор. 1976. № 8; Нафта: [Верш] / / Деснян. правда. 1976. 25 січ.; Гостини: [Верш] / / Комс. гарт. 1978. 6 черв.; Нафта: [Верш] / Пер. В.Мордань / / Лісова колиска. К. 1979; Слово про зеленого друга: [Верш] / Пер. С.Реп'ях / / Прапор. 1980. № 12; Дібровою віддячу: [Верш] / Пер. О.Шостак / / Комс. гарт. 1981. 14 лют.; Лінія: [Верш] / / Рад. освіта. 1980. 13 вер.; Деснян. правда. 1982. 21 трав,; Слово до зеленого друга: [Верш] / / Комс. гарт. 1982. 30 груд.; Лінія: [Верш] / Пер. С.Реп'ях / / Деснян. правда. 1984. 20 трав.; Гостини: [Верш] / Пер. С.Макіївський / / Комс. гарт. 1984. 10 лип.; «Спеку остуджує мла...»: [Верш] / Пер. В.Буденний / / Деснян. правда. 1985. 11 вер.

2.3.

На беларускай мове. Бярозкін Р. Рогаў, Маша і паэзія / / ЛіМ. 1964. 25 жн.; Вішнеўскі А. [Біябібліяграфічная заметка да 50-годдзя нараджэння] / / Полымя. 1985. № 2; Вярцінскі А. Верш твой — споведзь твая / / Там жа. 1967. № 1; Грахоўскі С. Крытэрый патрабавальнасці / / 7. 1971. № 4; Дзюбайла П. Вобраз нашага сучасніка ў беларускай прозе. Мн., 1978. С. 174—175; Лойка А. Сустрэчы з днём сённяшнім. Мн., 1968. С. 149; Марчанка С. Вопыт / / ЛіМ. 1984. 14 вер.; Міколу Кусянкову — 50 / / Там жа. 1985. 8 лют.; Пісьменнікі Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; Хвалей Я. Што хвалюе цябе, паэт? / / ЛіМ. 1974. 18 студз.

В.У.Смольская.

Кухараў Сцяпан Іванавіч (псеўд. В е ч а р к о ў А., В е ч а р к о ў А л е с ь, П р а с ц я ч о к Ф., П р а с ц я ч о к Х в., П р а с ц я ч о к Х в я д о с; н. 31.7.1919, в. Стайкі Краснапольскага р-на Магілёўскай вобл.), празаік, нарысіст. Член СП Беларусі з 1972. Заслужаны работнік культуры Беларусі (1980).

З беднай сялянскай сям'і. З утварэннем калгаса бацькі, Іван Апанасавіч і Ульяна Ціханаўна, былі яго членамі. У 1936 С.Кухараў скончыў Горскую сямігодку, а ў 1930 Гомельскае педвучылішча і педкурсы ў Мінску. Выкладаў беларускую мову і літаратуру ў Горскай сярэдняй школе (1939—41). У пачатку Вялікай Айчыннай вайны на фронт не трапіў па хваробе. Жыў у роднай вёсцы, быў партызанскім сувязным. З 1943, калі была вызвалена частка Магілёўшчыны, С.Кухараў у дзеючай Чырвонай Арміі. Прайшоў баявы шлях ад Беларусі да Берліна. Пасля дэмабілізацыі (1945) працаваў у рэдакцыі газеты «Чырвоная змена» — спачатку літсупрацоўнік, потым загадчык аддзела сялянскай моладзі. У 1950 завочна скончыў Мінскі педагагічны інстытут. З 1950 — літсупрацоўнік газеты «Мінская праўда». У 1952—53 адказны сакратар газеты «Рудзенская праўда», у 1953—55 літсупрацоўнік «Настаўніцкай газеты». З 1955 літсупрацоўнік, загадчык аддзела нарыса і публіцыстыкі часопіса «Маладосць». З 1981 на пенсіі.

Узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны 1 ступені, ордэнам Чырвонай Зоркі, медалямі, Граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першыя артыкулы С.Кухарава («Лепшыя калгаснікі — ўдарнікі прэміраваны», «Ажывіць працу камсамольскай ячэйкі...») апублікаваны ў краснапольскай раённай газеце «Чырвоны сцяг» у 1934—36. У рэспубліканскім перыядычным друку пачаў выступаць з 1938. Мастацкім дэбютам трэба лічыць дакументальнае апавяданне «Смерць дзяўчыны», якое было змешчана ў газеце «Гомельская праўда» (1944). З 1946 артыкулы і нарысы С.Кухарава рэгулярна друкуюцца на старонках «Чырвонай змены», іншых рэспубліканскіх выданняў. У 1959 выйшла яго першая кніга нарысаў «Незабыўныя сустрэчы». Яго творы прысвечаны пераважна беларускай вёсцы і яе працаўнікам. Аўтара турбуюць надзённыя праблёмы жыцця вяскоўцаў. У аповесці «Бацькавічы» (1974) ён апавядае пра жыццё сваіх землякоў напярэдадні і ў час Вялікай Айчыннай вайны. Мастацкае асваенне рэчаіснасці вядзе шляхам раскрыцця блізкіх яму фактаў і з'яў, якія становяцца такімі ж блізкімі, «сваімі» і для чытача.

Жыве ў Мінску.

А.С.Гурская.

Бібліяграфія

1.2.

Незабыўныя сустрэчы: Нарысы. Мн., 1959. Рэц.: М а р у ш к е в і ч М. Кніга аб людзях працы // Калг. праўда. 1960. 15 студз.; Ц і х а н ч у к М. Сустрэчы з людзьмі працы // ЛіМ. 1959. 25 ліст.

Людзі крылатага узросту: Нарыс. Мн., 1961 (Нашы сучаснікі). Рэц.: М а р к а ў М. Пра нашага сучасніка // Калг. праўда. 1961. 3 вер.

Ад вашага карэспандэнта...: Нарысы. Мн. 1966. Рэц.: А н т у с ь к о ў У. Сцежкамі жыцця // Мін. праўда. 1968. 22 вер.; К а р н і л о в і ч Э. Шчыра, пранікнёна // Чырв. змена. 1968. 1 вер.; К і т а е ў А. Люблю цябе, камсамолія! // Вяч. Мінск. 1968. 18 кастр.; К у з ь м я н к о ў У. Людзі зямлі // Чырв. змена. 1966. 2 жн.; Л ы с е н к а А. Нарыс — жанр наступальны // ЛіМ, 1966. 19 ліп.; С а с н о ў с к і Б. З увагай да чалавека // Там жа. 1968. 4 кастр.; С ц е п а н е н к а А. Героі — нашы сучаснікі // Гомел. праўда. 1969. 4 студз.

Падарожжа ў год 1970-ы. Мн., 1967 / Сааўт. Я.Глезер. Рэц.: С і н ь к о ў Д. Пагляд уперад // Беларусь. 1968. № 1.

Баявы памочнік педагагічнага калектыву. Мн., 1971. Рэц.: С о б а л ь Ф. Першая ластаўка // Наст. газ. 1972. 26 лют.

Жыццё — легенда: Нарысы. Мн., 1971. Рэц.: С л у ц к і А. // Мін. праўда. 1972. 9 вер.; С о б а л ь Ф. На барыкадах свабоды // Вяч. Мінск. 1971. 15 ліст.

Бацькавічы: (Аповесць і апавяданне). Мн., 1974. Рэц.: І с а ч а н к а А., З у б к о ў с к і Б. Гарызонты жыцця // Чырв. змена. 1974. 17 вер.; І х ж а. Сустрэча з добрымі людзьмі // Маг. праўда. 1974. 30 жн.; М ы с л і в е ц В. На скрыжаванні памятных год // Полымя. 1975. № 4; П ы с і н А. Бацькавічы, дарога

бацькоў... / / Звязда. 1974. 24 ліп.; С л а ў н і к а ў В. Памяць дзяцінства / / Мін. праўда. 1981. 15 крас.

Светлая пара: Нарысы. Мн., 1978 (Рэспубліка, час, людзі). Рэц.: Б а р о ў с к і А. У жыцці настойным быць / / Гомел. праўда. 1978. 29 ліст.; Д з е р а в я ш к а В. Сярод добрых людзей / / Маг. праўда. 1978. 23 вер.; К а р н і л о в і ч Э. Светлая пара ўзмужання / / Мін. праўда. 1978. 8 вер.; С о б а л ь Ф. Старонка працоўнай славы / / Чырв. змена. 1978. 15 ліп.

Бацькавічы: Аповесць. Мн., 1980.

Суніцы для сына: Апавяданні, аповесць. Мн., 1986.

Сцішанае поле: Апавяданні, нарысы, эсэ, літ. партрэты. Мн., 1986.

Бацькавічы: Аповесць, апавяданні. Мн., 1991.

Зоркі-незабудкі: Нарысы. Мн., 1992.

1.3.

1938. Калгаснікі спяваюць / / Звязда. 24 жн.

1944. Смерць дзяўчыны: [Дакум. апавяданне] / / Гом. праўда. 8 вер.

1946. Там, дзе Якуб Колас працаваў настаўнікам / / Чырв. змена. 31 кастр.

1947. Ніна Атушэнка / / Піянер Бел. 5 сак. / Пад псеўд. Алесь Вечаркоў.

1949. За ўздым усей камсамольскай работы / / Чырв. змена. 11 студз / Сааўт. В.Леўшын; За жывую паўсядзённую сувязь з моладдзю / / Там жа. 18 студз.; Звенявая Вера Краўчанка / / Там жа. 11 ліст.

1950. Па ленінскаму шляху: Нарыс / / Бярозка. № 1; Наш калгас: Нарыс / / Там жа. № 11; Вечарамі ў Вязынцы / / Чырв. змена. 24 чэрв.

1951. Незабыўны дзень / / Мін. праўда. 22 мая; Першая праграма: Цырк / / Там жа. 25 мая; Экскурсія ў калгас «Бальшавік» / / Там жа. 2 чэрв.; Густыя пракосы / / Там жа. 30 чэрв. / Пад псеўд. А.Вечаркоў; Дажынкі / / Там жа. 3 жн. / Пад псеўд. А.Вечаркоў; Маладая сіла / / Там жа. 15 жн. / Пад. псеўд. А.Вечаркоў; Рэзервы / / Там жа. 29 жн. / Сааўт. С.Працька; Зямля маладзее / / Там жа. 21 ліст. / Сааўт. С.Працька; Наступленне на балоты / / Там жа. 30 ліст.

1952. Калгасны аграном: Нарыс / / Беларусь. № 5. Гарачыя сэрцы / / Мін. праўда. 30 студз. / Сааўт. Г.Шыловіч; Усе сілы на падрыхтоўку да веснавой сяўбы / / Там жа. 13 лют.; Аграном / / Там жа. 16 сак.; У калгасе імя Гастэлы / / Там жа. 9 мая; Спаборніцтва / / Там жа. 16 мая; За першынства / / Там жа. 20 мая / Пад псеўд. А.Вечаркоў; Слова дэпутата / / Там жа. 21 чэрв.; Непаладкі першых дзён. Там жа. 12 жн. / Сааўт. Г.Акуліч; Першая запаведзь: Пісьмы з аднаго калгаса / / Там жа. 17 жн. / Сааўт. Г.Акуліч.

1953. Фокуснікі: Фельетон / / Мін. праўда. 29 снеж. / Сааўт. Г.Акуліч.

1954. Праблема вады: Фельетон / / Вожык. № 11 / Сааўт. Г.Акуліч; На ўздыме / / Мін. праўда. 1 мая / Пад псеўд. А.Вечаркоў; На крутым павароце: Нарыс / / Там жа. 25 ліп.; Усходы / / Там жа. 19 вер.; На аснове практыкі / / Наст. газ. 10 чэрв. / Сааўт. Л.Голубева; Сельская настаўніца / / Там жа. 21 кастр.; Заслужаная настаўніца / / Там жа. 9 снеж.

1955. Новае перамагае: Нарыс / / Беларусь. № 7 / Сааўт. А.Кірпічэнкаў; На жытневых хвалях: Нарыс / / Маладосць. № 7; Правільнай дарогай: Нарыс / / Там жа. № 8; Няходжанымі сцежкамі: Нарыс / / Там жа. № 10; Вечарынка ў Залессі / / Там жа. № 12; Выхаванне характару: Нарыс / / Полымя. № 5 / Сааўт. А.Кірпічэнкаў; Яснеюць далі / / Мін. праўда. 26 чэрв. / Пад псеўд. А.Вечаркоў; Гарачы жнівень: Нарыс / / Там жа. 12 жн.; Неспакой: Нарыс / / Там жа. 20 ліст.; Заслужанае давер'е / / Наст. газ. 3 лют.; Важны, але забыты ўчастак / / Там жа. 22 снеж.

1956. У пушчы, пад Дукорай: Нарыс / / Маладосць. № 2; Канікулы ў Лаўне / / Наст. газ. 9 жн.

1957. Трактары становяцца ў калону / / Маладосць. № 2; Кантралёры: Нарыс / / Там жа. № 4; Мы — мірныя людзі: Рэпартаж / / Там жа. № 6 / Сааўт. С.Чырэшкін; Шчырасць: Нарыс / / Там жа. № 7; Юнацтва ў агні: Нарыс / / Там жа. № 11.

1958. Подзвіг шаснаццаці: Нарыс / / Бярозка. № 12; Глыбокія барозны: Нарыс / / Маладосць. № 7; Над Дзвіною: Нарыс / / Там жа. № 10; Эстафета бацькоў: Нарыс / / Там жа. № 12; Новыя сілы: Нарыс / / Звязда. 23 сак.; Узлянскі бой партызан з гітлераўцамі / / Мін. праўда. 17 кастр.; Нафтагорад над Дзвіной / / Піянер Бел. 8 жн.; Вачыма ўдзельніка-змагара / / Чырв. змена. 27 вер.

1959. Юнацтва ў агні: Нарыс / / Шлях мільёнаў. Мн.; Напрадвесні: Нарыс / / Маладосць. № 4; Подступы: Нарыс / / Там жа. № 6; На талуцкіх палетках: Нарыс / / Там жа. № 10; Думкі надзённыя: З блакнота журналіста / / Там жа. № 12; Водгулле незабыўных дзён: [Рэц. на кн.: Н я х а й Р. Навальнічнае рэха. Мн., 1958] / / ЛіМ. 28 лют.; Дзецям у падарунак — добрая кніга: [Рэц. на кн.: Х о м ч а н к а В., Наша вячэра. Мн., 1959] / / Наст. газ. 1 вер.; Даўняе, незабыўнае: [Рэц. на кн.: З а з е к а Я. Партызанскія сцежкі. Мн., 1959] / / Там жа. 11 вер.; Даўні, блізкі сябра: Успаміны юнкора / / Піянер Бел. 2 ліст.

1960. Толікава ферма: Нарыс / / Бярозка. № 1; Інжынер прыехаў: Нарыс / / Маладосць. № 2; На варце энергіі: Нарыс / / Там жа. № 4; Камсамольская хватка: Нарыс / / Там жа. № 7; Алёшка-брыгадзір: Нарыс / / Там жа. № 12; На парозе сталасці / / Там жа. № 1; Усходы новага / / Гомел. праўда. 28 снеж.; У краіне небаскробаў і трушчоб / / Калг. праўда. 8 вер.; Там, дзе сінее рака Дзіўна: З балгарскіх уражанняў / / Там жа. 15 ліст.; Пераклічка пакаленняў / / ЛіМ. 12 сак.; Пара квецені / / Там жа. 7 чэрв.; Букет чаромхі: Апавяданне / / Чырв. змена. 12 чэрв.; Дарогі мяцежнага юнацтва / / Там жа. 13 вер.

1961. Сустрэчы: Нарыс / / Героі нашых дзён. Мн.; Агатка: Нарыс / / Людзі Прыдняпроўя. Мн.; Крылаты ўзрост: Нарыс / / Маладосць. № 1; Веснавыя настроі: З сельскага дзённіка / / Там жа. № 5; Агні Белазёрска: Рэпартаж / / Там жа. № 10; Парасткі будучыні: Нарыс / / Там жа. № 12; Агонь душы сваёй — людзям: З блакнота журналіста / / ЛіМ. 19 вер.; Валя-брэстаўчанка / / Мін. праўда. 20 чэрв.; Сын калгаса: Нарыс / / Чырв. змена. 9 крас.; Рыжык: Апавяданне / / Там жа. 13 жн.

1962. Ты ж — дэпутат: Нарыс / / Маладосць. № 2; Хлопец з Палесся: Нарыс / / Там жа. № 4; Роздум калгаснага эканаміста: Нарыс / / Там жа. № 5; На дняпроўскай кручы: Нарыс / / Там жа. № 7; Над Сожам: Нарыс / / Там жа. № 11; Прызванне: Нарыс / / Гомел. праўда. 23 кастр.; Уладары вышыні: Нарыс / / Звязда. 16 лют.; На лузе: Апавяданне / / Калг. праўда. 28 студз.; Крылы дзя ўзлёту / / Там жа. 1 сак.; Без сумлення цяпер не пражывеш / / ЛіМ. 18 вер.; Камуніст: Нарыс / / Там жа. 6 ліст.; Далёкае — блізкае / / Маг. праўда. 5 мая; У Ляўках / / Мін. праўда. 6 ліп.; Вішнёвыя агенькі: Нарыс / / Чырв. змена. 8 вер.; Зламаная арэшына / / Там жа. 21 кастр.

1963. Праз дзесяць год...: Нарыс / / Маладосць. № 4; Атэстат сталасці: Нарыс / / Там жа. № 7; Птушыны гарадок: Нарыс / / Мін. праўда. 10 жн.

1964. Уладар вышыні: Нарыс / / Вашы старэйшыя браты. Мн.; Добрая хватка: Нарыс / / Маладосць. № 1; Не казка, а быль...: Рэпартаж / / Там жа. № 3; Клічаўская зона: Нарыс / / Там жа. № 7; Нітка даўжынёю да сонца: Рэпартаж / / Там жа. № 9; Чайка: Нарыс / / Там жа. № 11; Флагманы прагрэсу: Рэпартаж / / Там жа. № 12; Эхо разносит грохот взрывов / / Знамя юности. 2 июля; Дзівасіл / / ЛіМ. 7 лют.; Шчодрае прадвесне: Нарыс / / Там жа. 28 лют. / Сааўт. Л.Абушэнка. Дзяўчаты з вуліцы «Добрай»: Нарыс / / Чырв. змена. 11 кастр.

1965. Тыдзень Міколы Вяршылы: Нарыс / / Маладосць. № 1; Пружанскае лета: Нарыс / / Там жа. № 9; Жыццё, як легенда: Нарыс / / Там жа. № 11; Неспакой / / Маг. праўда. 26 сак.

1966. Парень из Добруша: Очерк / / Люди легенд. М. Вып. 2; Эдзік малады, дзяўчаты і Сяргей: Рэпартаж / / Маладосць. № 3; Памяць сэрцаў: Рэпартаж / / Там жа. № 6; Доктар выбраў Лошніцу: Нарыс / / Там жа. № 8; Леснікі-лесавікі: Нарыс / / Там жа. № 12; Балада пра камісара: Нарыс / / Звязда. 21 ліп.; Дачка: Нарыс / / Мін. праўда. 1 студз.

1967. Чакаюць Чайку ў Камянцы: [Нарыс] / / На нашым полі. Мн.; У обелиска: Нарыс / / Подвиги отцов — сыновьям в наследство. Мн.; Скарб, даступны

ўсім / / Маладосць. № 8.

1968. Краса агню: Нарыс / / Заўсёды наперадзе. Мн.; На трывалым падмурку: Нарыс / / Беларусь. № 4; Роднае поле: Нарыс / / Маладосць. № 4; Праз ноч: Апавяданне / / Вяч. Мінск. 30 сак.; Рэха над рэйкамі: Нарыс / / Там жа. 26, 27, 30 ліст.; 2 снеж.; Сінія коні: Навела / / Мін. праўда. 19 крас.

1969. Водгулле: Нарыс / / Маладосць. № 7; Як ставілі п'есу...: [Урывак з аповесці «Бацькавічы»] / / Вяч. Мінск. 31 ліп.; Бацькавічы: Урывак з дакументальнай аповесці / / Звязда. 1 жн.; Родныя далячыні: [Урыўкі з аднайменнай кнігі] / / Чырв. змена. 29 ліп.

1970. Усенародны наказ: Нарыс / / Маладосць. № 2; «Вузельчыкі для грыбнікоў» / / Вяч. Мінск. 1 жн. / Пад псеўд. А.Вечаркоў.

1971. Марфачка: Апавяданне / / Беларусь. № 7; Рытм будняў: Рэпартаж / / Маладосць. № 1; Рамантыка для смелых: [Рэц. на кн.: П а ў л і ч э н к а В. Рамантыка смелых. Мн., 1970] / / Там жа. № 3; Белае дзіва: Нарыс / / Там жа. № 7; Славенскія далягляды: Пяць інтэрв'ю з калгаса / / Там жа. № 12; Белое поле: Очерк / / Птицеводство. № 11; Навальніца была апоўдні: Апавяданне / / ЛіМ. 12 ліст.

1972. Трэцяя чарга: Нарыс / / Рубяжы і крылы. Мн. Рэц.: Б а д р о ў А. Дакументальнасць... А мастацкасць? / / ЛіМ. 22 чэрв.; Беларусь. № 3; Вобразы роднага краю: Нарыс / / Маладосць. № 11; Бацькавічы: Аповесць / / Полымя. № 1. Рэц.: П ы с і н А. Бацькавічы — вёска Краснапольская / / Маг. праўда. 13 крас.; Такім жыве ў памяці / / Вяч. Мінск. 2 ліст.; Векапомнае рэха / / Звязда. 7 ліп.; Самая юная / / Маг. праўда. 5 ліп.; Чарадзей з «Юнацтва» / / Мін. праўда. 11 ліп.; Калыханка яго натхнення / / Наст. газ. 7 кастр.

1973. Міколка вядзе камбайн / Пад псеўд. А.Вечаркоў; Вернасць прызванню: [Нарысы] / / Кім быць? Мн.; Самая юная: Быль / / Беларусь. Т. 1; Світанні над Сожам: Нарыс / / Там жа. № 5; У буднях рэчаіснасці: [Рэц. на кн.: М ы с л і в е ц В. Рабочыя людзі. Мн., 1973] / / Там жа. № 11; Яромінская эстафета: Нарыс / / Маладосць. № 4; Пара сталасці: Нарыс / / Там жа. № 9; Святло душы / / Там жа. № 11; Энергія і мужнасць / / Мін. праўда. 27 ліст.; Бруіць гаючая свежасць / / Наст. газ. 1 мая; З любоўю да людзей / / Там жа. 22 снеж.; Свая, асобная краса / / Чырв. змена. 25 ліст.

1974. Лятары-татары: Гумарэска / / Вожык. № 14 / Пад псеўд. Хв.Прасцячок; Адрасы дарогі: Нарыс / / Маладосць. № 11; Летапісец пакалення / / Вяч. Мінск. 14 лют.; Лісічкі ў траве: Апавяданне / / Звязда. 24 жн.; Незабыўнае рэха: Нарыс / / ЛіМ. 15 ліст.; Заскавіцкія ўсходы / / Мін. праўда. 14 мая; Агнявыя аўтографы / / Там жа. 21 мая; Радасць давер'я / / Там жа. 28 чэрв.; З глыбінь жыцця / / Там жа. 30 ліст.

1975. Бунт у Бірулях: [Нарыс] / / Беларусь. № 6; Жывы аўтамат: Гумарэска / / Вожык. № 11; Юбілей: Апавяданне / / Там жа. № 15 / Пад псеўд. Хвядос Прасцячок; Гартаванне мужнасці: [Рэц. на кн.: А н і с а ў С. У змаганні гартаваліся. Мн., 1975] / / Звязда. 16 крас.; Заўжды нястомным быць: Нарыс / / Там жа. 25 кастр.; Жыве слава: Нарыс / / ЛіМ. 4 студз.; Вяртанне: Раздзел з аповесці / / Там жа. 19 снеж.; Яны былі першымі: [Рэц. на кн.: В н а ч а л е большого пути. Мн.,1975] / / Мін. праўда. 26 крас.; Тамарыны вёсны / / Там жа. 4 чэрв.; Спелае лета: З блакнота пісьменніка / / Там жа. 15 ліп.

1976. Сярод людзей сваіх: [Нарыс] / / Выпрабаванне буднямі. Мн.; Школа Юлия Жлобы: [Нарыс] / / Дела их золотам горят. Мн.; Адна сустрэча / / Песняр мужнасці. Мн.; Руплівіца: [Нарыс] / / Беларусь. № 8; Дзядзька Макар: Старонкі ўспамінаў / / Там жа. № 9; Высокія імгенні: Рэпартаж / / Маладосць. № 2; Дэвіз: Эфектыўнасць і яснасць / / Там жа. № 5; Вокны свету яго... / / Вяч. Мінск. 20 ліп.; Зачараваная вясна: [Урывак з аповесці «Зорка Канікула»] / / Гомел. праўда. 1 мая; Аповесць з аповесцей: Гумарэска / / ЛіМ. 18 чэрв. / Пад. псеўд. Хв.Прасцячок; Спелы жнівень / / Там жа. 27 жн.; На ўзварушаных гонях: Зачараваная вясна: [Урыўкі з аповесці «Зорка Канікула»] / / Маг. праўда. 30 крас., 1 мая; Сустрэча з сонцам: Эцюд / / Чырв. змена. 5 сак.; Бакеншчык: Нарыс / / Там жа. 15 чэрв.; Дзяўчына ў белым: Нарыс / / Там жа. 12 снеж.

1977. Залік на сталасць; Іванка: [Нарысы] / / Беларускі савецкі нарыс: У 2 т. Мн. Т. 2; Зазімак: Апавяданне / / Бярозка. № 12; Песня будаўніцтву: Нарыс / / Маладосць. № 1 / Сааўт. Л.Дайнека; Служэнне слову: Нарыс / / Там жа. № 6; Зорка Канікула: Аповесць / / Полымя. № 12; Да сэрца кожнага: Штрыхі да творчага партрэта В.Зуёнка / / Вяч. Мінск. 18 студз. / Пад псеўд. А.Вечаркоў; На вакзале: Апавяданне / / ЛіМ. 14 кастр.; Шчодрасць душы, шчодрасць таленту / / Чырв. змена. 30 студз.

1978. Арыны, ласкавае сэрца: [Нарыс] / / Сучаснік. Мн.; Чырвонаармейская, 1: Нарыс / / Маладосць. № 7; Жнівень жыцця / / Там жа. № 8; Краса зямлі / / ЛіМ. 7 ліп.

1979. Песня будаўніцтву: [Нарыс] / / Пяцігодка краіны і мая. Мн. / Сааўт. Л.Дайнека; Сонца ў соснах; Грыбной парою: Літ. эцюды / / Беларусь. № 7; Па грыбы: Апавяданне / / Бярозка. № 7; Пярсцёнак: Апавяданне / / Вожык. № 15; Узмужненне: Нарыс / / Маладосць. № 1; Ліпень — мёд; Любачкі: [Апавяданні] / / Там жа. № 7; Акрыленасць душы / / Полымя. № 9; На свой хлеб: [Урывак з аповесці «Вокнамі да сонца»] / / Вяч. Мінск. 31 ліп.; Перад першым званком: [Урывак з аповесці «Вокнамі да сонца»] / / Звязда. 31 ліп.; «Слухай і запамінай!»: Успаміны / / ЛіМ. 23 лют.; Суніцы для сына: Апавяданне / / Там жа. 10 жн.; Працоўнай дарогай: Нарыс / / Мін. праўда. 14 лют.

1980. Родныя гоні: Нарыс / / Мін. праўда. 22 лют.; Сплаў думкі і пачуцця / / Чырв. змена. 22 сак.

1981. Калодзеж на здзічэлым дворышчы: Апавяданне / / Маладосць. № 7; На зямлі, апетай Мележам / / Звязда. 30 чэрв.; Памяць Наднямоння / / Мін. праўда. 9 кастр.

1982. У трывогах свету: [Рэц. на кн.: К у д р а в е ц А. За чужымі далямі. Мн., 1981] / / Полымя. № 3; Зачараваны красою Наддзвіння / / Там жа. № 9; Пяро і сэрца публіцыста / / Звязда. 4 сак.; «І ўсё ж я шчаслівы...» / / ЛіМ. 21 мая; Нібы байкі / / Там жа. 10 снеж. / Пад псеўд. Хв.Прасцячок.

1983. Лавровая веточка: (Очерк) / / Ступень. Мн.; У палаты Сакрата / / Беларусь. № 3 / Пад псеўд. Хвядос Прасцячок; Усё, што сэрцам сагрэта: Успаміны / / Маладосць. № 1; Родная глыбінка: Нарыс / / Полымя. № 8; Веточка лавра: Очерк / / Знамя юности. 1 мая; Мімаходзь / / ЛіМ. 30 вер. / Пад псеўд. Хв.Прасцячок.

1984. Кропля крыві: Нарыс / / Беларусь. № 9; «В литературе жизнь моя» / / Знамя юности. 7 сент.

1985. Каласавічок: [Апавяданне] / / Вясёлка. № 8; Ад Бесядзі да Эльбы: Старонкі ўспамінаў / / Маладосць. № 5; Аўтограф медыцынскай сястры / / Вяч. Мінск. 13 чэрв.; Па грыбы: [Апавяданне] / / Ніва. 28 ліп., 4 жн.; Запал маладых — пяцігодцы / / Чырв. змена. 14 ліст.

1.4.

1969. С ц е п а н е н к а А. Палеская быль / З рус. / / Маладосць. № 2, 3.

1982. П а л а т а й М. З цыкла «Мой заапарк»: [Жарты] / З рус. / / ЛіМ. 3 вер.

1985. Д э р ' я е ў Х. Цікаўны Сердар: [Раздзел з рамана «Завіруха»] / З туркм. / / Бярозка. № 12.

1.5.

На рускую мову. Ранней весною: (Глава из докум. повести «Батьковичи») / / Знамя юности. 1970. 31 июля; На вокзале: Рассказ / Пер. И.Климашевская / / Неман. 1979. № 8.

1.6.

Б а ч ы л а Х. У нас, пад Мінскам / / Маладосць. 1958. № 3, 4 / Літ. зап.

2.3.

На беларускай мове. В ы ш ы н с к і М. Бацькавічы — бацькаўшчына... / / ЛіМ. 1972. 28 ліп.; Г а л ч а н а ў А. Вобраз чалавека працы / / Звязда. 1969. 25 лют.; І в а н о в і ч Е. Нарысы, якія чытач заўважыў / / ЛіМ. 1968. 11 кастр.; К а в а л е н к а В.

Прага духоўнасці. Мн., 1975. С. 125—130; Я г о ж. У далечы жыццёвых гарызонтаў // Полымя. 1973. № 6; К а р н і л о в і ч Э. Даследуючы сучаснасць // Мін. праўда. 1979. 1 жн.; К і р п і ч э н к а ў А. Шчодрасць душы // Наст. газ. 1979. 28 ліп.; Л ы с е н к а А. Твар рам да жыцця // ЛіМ. 1969. 13 вер.; М а р ц і н о в і ч А. Разведка будучыні і магчымасць жанру // Полымя. 1983. № 10; М ы с л і в е ц В. Свет жыцця // Чырв. змена. 1979. 31 ліп.; Я г о ж. Свет свайго жыцця // К у х а р а ў С. Бацькавічы. Мн. 1980; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн. 1981; П і с ь м е н н і к у і журналісту С.Кухараву — 60 гадоў // Беларусь. 1979. № 7; П ы с і н А. З Бацькавіч // Маг. праўда. 1979. 7 ліп.; Я г о ж. Родам з Бацькавіч // ЛіМ. 1979. 27 ліп.; С ц я п а н у Кухараву — 60 // Там жа; Т ы ч ы н а М. На службе часу // Там жа. 1978. 17 лют.

На рускай мове. А м п и л о в В. И логика, и эмоции // Неман. 1974. № 5.

В.У.Смольская.

КУЧАР АЛЕСЬ

Кучар Алесь (Айзік Евелевіч, н. 27.6.1910, в. Прудзішчы Смалявіцкага р-на Мінскай вобл.), крытык, драматург. Член СП Беларусі з 1934. Піша на беларускай і рускай мовах.

З сям'і прыказчыка па лесасплаву. Вучыўся спачатку ў Смалявічах, потым у Лагойскай сямігодцы (1923—26). Працаваў справаводам у Смалявіцкім райвыканкаме. У 1927 паступіў у Мінскі педагагічны тэхнікум. У 1929—32 вучыўся ў БДУ, потым у Маскоўскім інстытуце гісторыі, філасофіі, літаратуры (выбыў з 3-га курса, 1937). Адначасова працаваў сакратаром рэдакцыі газеты «Літаратура і мастацтва», літработнікам Радыёкамітэта, у газеце «Чырвоная змена» (1932—36), загадчыкам аддзела газеты «Літаратура і мастацтва», старшым выкладчыкам Мінскага педінстытута (1938—41). Быў членам пісьменніцкай арганізацыі БелАПП. У гады вайны працаваў у газетах «За Савецкую Беларусь» (1941—42), «За свабодную Беларусь» (1942—43), у Беларускім штабе партызанскага руху (1943—45). Пасля вызвалення ўсходніх раёнаў Беларусі ў канцы 1943 працаваў рэдактарам раённай газеты ў г. Ветка Гомельскай вобл., потым у Мінску намеснікам рэдактара газеты «Літаратура і мастацтва» (1945—48). З 1948 — загадчык аддзела ў «Настаўніцкай газеце», рэдактар Дзяржаўнага выдавецтва Беларусі (1951—60), літкансультант СП Беларусі (1960), член сцэнарна-рэдакцыйнай калегіі кінастудыі «Беларусьфільм» (1960—68). З 1968 на пенсіі.

Узнагароджаны ордэнам «Знак пашаны» , медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР.

Першы артыкул А.Кучара «Пад беларускім сонцам» быў змешчаны ў часопісе «Беларускі піянер» (1927). Больш стала літаратурнай працай займаецца з 1929. Аўтар артыкулаў пра развіццё беларускай літаратуры, нарысаў пра творчасць Я.Купалы, М.Багдановіча, Я.Коласа, П.Броўкі, А.Куляшова, М.Танка, К.Крапівы, П.Панчанкі і інш. У яго літаратурна-крытычных працах 1930-х г., ды і пасляваеннага часу, нямала блытаніны, вульгарызатарскіх выпадаў супраць прызнаных беларускіх пісьменнікаў, якія затым былі рэпрэсіраваны. Вядомы А.Кучар як аўтар драматургічных твораў. У аснову яго п'есы «Заложнікі» (1943) пакладзены расказ бацькі Міная (Міная Піліпавіча Шмырова) пра гібель сваіх дзяцей-заложнікаў. П'еса была пастаўлена ў тэатрах Я.Купалы і Я.Коласа. Напісаў таксама драму пра гераізм мінскіх падпольшчыкаў («Гэта было ў Мінску», 1947, паводле п'есы быў зняты фільм «Гадзіннік спыніўся апоўначы»), п'есу «Неспакойныя сэрцы», сцэнарыі фільмаў «Чырвонае лісце» (1958) пра нацыянальна-вызваленчую барацьбу працоўных Заходняй Беларусі, «Лісты да жывых» (1963, пра Веру Харужую), «Усходні калідор» (1967), дакументальнага фільма «Мы жывём у Мінску» (1968). Перакалаў для мінскіх тэатраў

п'есы «Востраў Афрадзіты» А.Парніса і «Зыбучыя пяскі» П.Хайноўскага. Найбольш значныя мастацкія і літаратурна-крытычныя працы А.Кучара сабраны ў зборніку п'ес і кінасцэнарыяў «Над Дзвіной, Нямігай, Віліяй» і ў кнізе «Аб мастацкай прозе».
Жыве ў Мінску.

Л.С.Савік.

Бібліяграфія

1.1.
Літаратурна-крытычныя артыкулы: Выбранае. Мн., 1980.
1.2.
Вялікая перабудова: Кніга літ. крытыкі. Мн., 1933.
Творчасць М.Багдановіча: (Матэрыял для выкладчыка бел. літ-ры). Мн., 1939.
На партызанскай зямлі: Апавяданні. М., 1943.
Заложнікі: Драма ў 3-х дзеях. Мн., 1946. Рэц.: Вольскі В. Буйныя памылкі некаторых твораў беларускай драматургіі // ЛіМ. 1947. 22 лют.; Задиончевко С. О недостатках в белорусской парторганизации // Партийная жизнь. 1947. № 2; Климкович П., Цветков И. О недостатках в печатной пропаганде и в литературе Белоруссии // Культура и жизнь. 1947. 11 лют.
Гэта было ў Мінску: П'еса ў 4-х дзеях. Мн., 1950. Рэц.: Новыя кнігі // Віцеб. рабочы. 1950. 30 ліп.
Літаратурна-крытычныя артыкулы. Мн., 1953. Рэц.: Власенко А. Очерки белорусского критика // ЛГ. 1955. 17 мая; Власенко А. Полезная книга // Сов. Отчизна. 1955. № 5; Герцовіч Я. Кніга крытыкі // Беларусь. 1953. № 10; Кудраўцаў І. Патрэбная кніга // Полымя. 1954. № 6.
Неспакойныя сэрцы: П'еса ў 4 актах, 7 карц. Мн., 1954.
Аб мастацкай прозе: Літ.-крытыч. артыкулы. Мн., 1961. Рэц.: Бурносаў В. Аб мастацкай прозе // Беларусь. 1961. № 4; Макарэвіч А. Пошукі і даніна шаблону // ЛіМ. 1961. 17 сак.
Над Дзвіной, Нямігай, Віліяй: П'есы і кінасцэнарый. Мн., 1962.
Аблічча часу: Артыкулы пра творы народных паэтаў і народных пісьменнікаў БССР. Мн., 1971.
1.3.
1927. Пад беларускім сонцам: Уражанні ўдзельніка лагеру піянераў мяст. Смалявічы // Бел. піянер. 1927. № 17.
1929. [Рэц. на кн.: Колас Я. У палескай глушы. Мн., 1927] // Лит. учеба. № 11; [Рэц. на кн.: Хведаровіч М. Настроі. Мн., 1929] // Маладняк. № 5—6; Валеры Маракоў // Там жа. № 7; Васіль-Каваль // Там жа. № 8; Паўлюк Трус // Штэрн. № 11 / Яўр.; Творческое лицо БелАПП // ЛГ. 4 янв. / Сааўт. Л.Бэндэ; Паўлюк Адамавіч Трус: [Некралог] // Чырв. змена. № 199; Язэп Пушча — не наш // Чырв. змена. № 222.
1930. Памяці беларускага пралетарскага паэта Паўлюка Труса: (Да першай гадавіны са дня яго смерці) // Маладняк. № 8—9; Звязда. 2 вер. / У сааўт.; Заўвагі пра раман Р.Мурашкі «Сын» // Полымя. № 4; У барацьбе за сацыялістычную перабудову вёскі: (Уражанні аб суцэльнай калектывізацыі Грычанскага с.-с. Самахвалавіцкага раёна) // Сав. Бел. 2 лют.
1931. Пра адну рэакцыйную аповесць (Кузьма Чорны — «Лявон Бушмар») // Маладняк. № 1; Даклад пра творчасць Чорнага К. у бел. т-ве марксісцкіх літаратуразнаўцаў // Там жа. № 5; Матэрыялы для нарысаў па гісторыі беларускай літаратуры // Там жа. № 6—7 / Сааўт. Л.Бэндэ; Творчасць Васіля Каваля // Там жа. № 9; Сымон Баранавых // Полымя. № 2; Система буржуазно-националистических взглядов проф. Пиотуховича // Пролет. лит-ра. № 5—6.
1932. Творчасць В.Каваля // Каваль В. Выбр. тв. Мн.; Пра п'есу Андрэя Александровіча «Напор» // Маладняк. № 2—3; ЛіМ. 26 лют.; Паказ герояў пяцігодкі ў беларускай пралетарскай літаратуры // Полымя рэвалюцыі. № 1; Уладзімір Хадыка // Там жа. № 2; ЛіМ. 25 мая; Янка Купала; Шляхі вялікае перабудовы // Полымя рэвалюцыі. № 3; Творчасць Якуба Коласа // Чырв. Беларусь. № 23—24; Народны паэт Янка Купала: Да 50-гадовага юбілею // Штэрн. № 9 / Яўр.; За бальшавіцкі паказ герояў пяцігодкі: З дакладу на канферэнцыі МенАПП // ЛіМ. 26 лют.; Пакончыць з ідэалістычным эстэцтвам // Там жа. 11 крас.; Новы гістарычны этап // Там жа. 15 мая / Сааўт. П.Галавач; Шляхі вялікае перабудовы // Там жа. 24 ліп.; Заўвагі пра два новыя творы // Там жа. 20 жн.; Янка Купала // Там жа. 10 вер.
1933. Пісьменнікі і крытыкі ў 1933 г. // ЛіМ. 18 студз.; За рашучае выпраўленне памылак // Там жа. 19 сак.; Выкрыць памылкі, павысіць пільнасць // Там жа. 24 сак.; Пра творчы рост нашае літаратуры // Там жа. 1 мая; «Бацькаўшчына»: Новы варыянт пастаноўкі // Там жа. 26 чэрв.; Паэтычнае мастацтва — зброя класавага змагання // Там жа. 18 вер.; Выканаць абавязкі перад камсамолам і моладдзю нашай краіны // Там жа. 29 вер.; Крытык — камсамолец абавязваецца // Там жа. 31 снеж.; Творчество Янки Купалы // ЛГ. 17 марта; Задачы літаратурнай крытыкі // Палес. праўда. 4 крас.
1934. Становішча і перспектывы развіцця беларускай савецкай паэзіі // Полымя рэвалюцыі. № 1; Паслякастрычніцкая творчасць Змітрака Бядулі // Там жа. № 2; Творчыя праблемы савецкай паэзіі // Там жа. № 12; Раман пра крывавы шлях і справы беларускай нацыяналістычнай контррэвалюцыі: [Рэц. на кн.: Бядуля З. Язэп Крушынскі. Мн., 1929—1933. Т. 1, 2] // ЛіМ. 21 лют.; Пра мастацкую прозу // Там жа. 24 вер.; «Тэорыя Каленбрун» Эдуарда Самуйлёнка // Там жа. 30 вер.; Пра маладую літаратуру і маладых пісьменнікаў // Там жа. 31 снеж.; Янка Купала // ЛГ. 8 июня; Творчасць у імя славы нашай сацыялістычнай Радзімы // Чырв. змена. 11 студз.; Сусветная трыбуна бальшавіцкага мастацтва // Там жа. 16 вер.
1935. [Рэц. на кн.: Колас Я. Дрыгва. Мн., 1934] // Лит. учеба. № 11; Пра маладую літаратуру і маладых пісьменнікаў // Полымя рэвалюцыі. № 3; Творчы шлях Змітрака Бядулі // Там жа. № 10; Пясняр радаснага сацыялістычнага жыцця // Звязда. 11 снеж.; Камунар Магілёўшчыны. 15 снеж.; Ліст у рэдакцыю // ЛіМ. 10 крас.; Супраць кулацкіх тэндэнцый у літаратуры // Там жа. 20 крас. / Сааўт. А.Куляшоў; За магутны крытычны голас: З прамовы на V пленуме ССПБ // Там жа. 16 мая; Літаратурная спадчына Максіма Багдановіча // Там жа. 11 вер.; Змитрок Бядуля // ЛГ. 29 окт.; Янка Купала // Там жа. 15 дekаб.; Пясняр радаснага сацыялістычнага жыцця // Палес. праўда. 14 снеж.
1936. Якуб Колас: К 30-летию лит. деятельности // Лит. учеба. № 11; «Трэцяе пакаленне» Кузьмы Чорнага // Полымя рэвалюцыі. № 7; «Радасны будзень» Уладзіміра Хадыкі // Там жа. № 8; Кузьма Чорны // Звязда. 5 студз.; Народы паэт Беларусі // Камунар Магілёўшчыны. 12 кастр.; Размова па шчырасці // ЛіМ. 16, 22, 27, 31 студз.; Пра элементы публіцыстыкі ў паэзіі: Слова ў абмеркаванні даклада аб беларускай паэзіі А.Александровіча // Там жа. 6 лют.; Гістарычны дзень // Там жа. 1 снеж.; Новые стихи Андрея Александровича // ЛГ. 10 февр.; Народный поэт Белоруссии // Там жа. 10 окт.; Белорусский поэт Янка Купала: (К 30-летию лит. деятельности) // Новый мир (Нью-Йорк). 11 янв.
1937. Страта рэвалюцыйнай пільнасці // Звязда. 26 сак.; Дамо творы вартыя нашай вялікай эпохі: Прамова на сходзе пісьменніка // ЛіМ. 6 крас.; Баявое заданне

крытыкі / / Там жа. 23 крас.; Ліса ў воўчай скуры / / Там жа. 30 ліп.; Беларуская савецкая літаратура за XX год / / Там жа. 22, 27, 31 кастр., 2 ліст., 14 снеж. / Сааўт. В.Вольскі; Змітрок Бядуля / / Там жа. 6—7 ліст.; Поэт социализма / / Рабочий. 14 апр.; Творческие вопросы — в центре внимания Союза писателей БССР / / Там жа. 24 апр.; Певец народа / / Сов. Бел. 26 нояб. / У сааўт.

1938. Блізкі і родны / / Камуніст. 29 вер. / Сааўт. П.Броўка; «Кацярына Жарнасек»: Новая пастаноўка Белдзяржрамтэатра / / ЛіМ. 1 снежк. / Сааўт. В.Вольскі; Раман «Будучыня» Э.Самуйлёнка / / Там жа. 11 снеж.; Паэма «Кацярына» Пятруся Броўкі / / Там жа. 17 снеж.; Зінаіда Васільева / / Там жа. 23 снеж. / Сааўт. Р.Бярозкін, В.Вольскі; Роман «Будучыня» / / ЛГ. 31 дек.

1939. «Пагібель воўка» / / Полымя рэвалюцыі. № 5—6; ЛіМ. 23 мая; Эдуард Самуйлёнак / / Штэрн. № 2 / Яўр.; Народныя паэты Беларусі / / Звязда. 6 кастр.; Эдуард Самуйлёнак: [Некралог] / / ЛіМ. 15 лют.; Радаснае хваляванне / / Там жа. 15 сак.; Вялікая радасць / / Там жа. 21 вер.; Поспех драматурга і тэатра / / Там жа. 23 кастр.; Радасць для кожнага савецкага патрыёта / / Там жа. 3 снеж.; Кузьма Чорны / / Там жа. 11 снеж.; Э.Л.Самуйлёнок / / ЛГ. 20 фев.; Литература советской Белоруссии / / Сов. Бел. 5 янв. / Сааўт. В.Вольскі; Писатель-орденоносец / / Там жа. 14 февр.; «Гибель волка» / / Там жа. 5 июня / Сааўт. Р.Бярозкін.

1940. Янка Купала; Якуб Колас; Змітрок Бядуля; Максім Багдановіч / / У дапамогу настаўніку. Мн.; Янка Купала / / Іскры Ільіча. № 12; Максім Танк / / Полымя рэвалюцыі. № 9—10; Звязда. 15 вер.; Змітрок Бядуля / / Віцеб. рабочы. 5 кастр.; Вольная праца. 5 кастр.; Гомел. праўда. 5 кастр.; Палес. праўда. 5 кастр.; Сялян. газ. 5 кастр.; Чырв. звязда. 5 кастр.; Выдатны пясняр беларускага народа / / Віцеб. рабочы. 22 кастр.; Звязда. 17 кастр.; Наватарскі твор: Балет «Салавей» на сцэне Мінскага тэатра оперы і балета / / Звязда. 26 мая; Янка Купала / / Камф (Рыга). 8 снеж. / Яўр.; Рамантыка і абыдзеннасць. «Над Бярозай-ракой» П.Глебкі ў Дзяржаўным Віцебскім беларускім тэатры / / ЛіМ. 11 мая.; «Салаў'і святога Палікара» Р.Мурашкі / / Там жа. 31 жн.; Лірычны штамп / / Там жа. 7 вер.; Ад сэрца / / Там жа. 8 снеж.; Лірыка Піліпа Пестрака / / Там жа. 14 снеж.; Кондрат Крапива / / Сталин. молодежь. 12 июня; Народны паэт / / Чырв. змена. 8 снеж.

1941. Сустрэчы сяброў і ворагаў / / Полымя. № 2; Праўдзівая кніга / / Звязда. 8 студз.; Знішчальнік Нямцэвіч і яго баявыя сокалы / / Там жа. 23 ліп.; Стварыць беларускі літаратурны музей / У сааўт.; «Сустрэчы» М.Лынькова: [Рэц. на кн.: Л ы н ь к о ў М. Сустрэчы. Мн., 1940] / / ЛіМ. 18 студз.; Разнастайнасць ці эклектычнасць: Выступленне на сходзе пісьменнікаў / / Там жа. 25 студз.; Сталасць / / Там жа. 15 сак.; Янка Купала / / Сов. Бел. 20 марта; Два образа / / Сов. Бел. 21 июня; Драматург Кандрат Крапіва / / Чырв. змена. 23 сак.

1942. Партизан батька Минай / / Славяне. № 4; Мікалай Гастэла: [Нарыс] / / За сваб. Бел. 18 сак.; Адваяваць зямлю / / Там жа. 13 мая; Храбрэйшыя між храбрэйшых / / Там жа. 24 мая; Анатоль Кірылаў: [Нарыс] / / Там жа. 24 чэрв.; На партызанскай зямлі: 1. Родныя мясціны / / Там жа. 30 чэрв.; На партызанскай зямлі: 2. Бацька Мінай / / Там жа. 9 ліп.; На партызанскай зямлі: 3. «Артылерыя, агонь!» / / Там жа. 12 ліп.; На партызанскай зямлі: 4. Песня / / Там жа. 15 ліп.; На партызанскай зямлі: 5. У атрадзе Данілы / / Там жа. 21 ліп.; На партызанскай зямлі: 6. «Гаспадзін упраўляючы» / / Там жа. 27 ліп.; На партызанскай зямлі: 7. Беларусь ваюе / / Там жа. 30 ліп.; Воўк завыў... / / Там жа. 18 кастр. / Пад псеўд. А.Ганчарык.

1943. Фрыц і каска / / Раздавім фашысцкую гадзіну. № 103 / Пад псеўд. А.Ганчарык.

1944. Эдуард Самуйлёнак / / Беларусь. № 3; Родина наша, Белоруссия! / / Известия. 15 янв.; Журнал «Беларусь», № 2 / / Там жа. 5 апр.

1945. Заложнікі: Драма / / Полымя. № 1; ЛіМ. 1 мая; Дзве паэмы Аркадзя Куляшова / / ЛіМ. 22 ліп., 2 жн.; Максім Танк / / Там жа. 22 вер.; Пімен Панчанка / / Там жа. 6 ліст.

1946. «Новая зямля» Якуба Коласа / / Полымя. № 10; Змітрок Бядуля / / Там жа. № 11; Наст. газ. 25 крас.; Выпрабаванне жыццём: Пяць апавяданняў Янкі Маўра / / ЛіМ. 20 крас.; Новыя вершы Максіма Танка / / Там жа. 12 кастр.; Якуб Колас / / Сав. селянін. 3 ліст.; Песня о борьбе и мужестве / / Сов. Бел. 2 февр.; «Цымбалы» Аркадия Кулешова / / Там жа. 13 апр.; Янка Купала / / Сталин. молодежь. 28 июня; Класік беларускай літаратуры / / Чырв. змена. 27 чэрв.

1947. Змітрок Бядуля / / Бядуля Зм. Вершы. Мн.; Творчасць Аркадзя Куляшова / / Куляшоў Ар. Выбр. тв. Мн.; Куляшоў А. Паэмы. Мн.; Янка Купала / / Купала Я. Выбр. тв. Мн.; Пімен Панчанка / / Панчанка П. Гарачыя вятры. Мн.; Максім Танк / / Танк М. Выбр. вершы. Мн.; Аб памылках у праграмах па беларускай літаратуры для сярэдняй школы / / Бальш. Бел. № 4; Кандрат Крапіва — драматург / / Полымя. № 12; ЛіМ. 22 ліст.; Таленавіты паэт / / Звязда. 25 студз.; Палымяны патрыёт Радзімы / / ЛіМ. 28 чэрв.; Кастрычніцкая паэма Пятра Глебкі / / Там жа. 18 кастр.; Талантливый поэт / / Сов. Бел. 31 янв.; Якубу Коласу — 65 лет / / Там жа. 4 нояб.; Аркадзь Аляксандравіч Куляшоў / / Сялян. газ. 28 студз.

1948. Якуб Колас / / Полымя. № 6; Паэтычная творчасць Пятра Глебкі / / Там жа. № 10; Любімы акцёр / / ЛіМ. 10 студз.; Наша дружба навек непарушна / / Там жа. 23 студз. / Пад псеўд. А.Ганчарык; «Будучыня» Э.Самуйлёнка / / Там жа. 14 лют.; Шырокія гарызонты / / Там жа. 17 крас.; Наш народны артыст / / Там жа. 12 чэрв.; Палкі савецкі патрыёт: Да 6-годдзя з дня смерці нар. паэта БССР Янкі Купалы / / Сав. селянін. 27 чэрв.; Лауреат Сталинской премии Максим Танк / / Сов. Бел. 4 апр.

1950. Гэта было ў Мінску: П'еса / / Полымя. № 3.

1951. Пятрусь Броўка / / Полымя. № 2; Выдатны савецкі паэт / / Зара. 11 лют.; Нашы сучаснікі / / Мін. праўда. 11 ліп.; П'еса Кандрата Крапівы «Пяюць жаваранкі» / / Наст. газ. 29 сак.; Наша дружба навек непарушна / / Там жа. 29 крас.; Выдатны пясняр сацыялістычнай эпохі / / Там жа. 28 чэрв.; Дочь белорусского народа / / Труд. 1 февр.; Торжествует Белоруссия / / Там жа. 25 февр.

1952. «Новая земля» Я.Коласа / / Сов. Отчизна. № 5; Пьеса прочитанная по новому / / Сов. искусство. 13 февр. / Сааўт. П.Глебка; Рассвет над Двиной / / Труд. 1 мая.

1953. Неспакойныя сэрцы: П'еса / / Полымя. № 4. Рэц.: Н е ф е д В. Конфлікт остается нераскрытым / / Театр. 1953. № 7; Н я ф ё д У. Задума і яе ўвасабленне / / ЛіМ. 1953. 28 лют.

1954. За паэзію вялікага грамадскага гучання / / ЛіМ. 13 сак.; Кузьма Чорный / / Сов. Бел. 21 нояб.; Верно служить народу / / Там жа. 18 дек. К новым творческим успехам / / Там жа. 29 дек.

1955. Пятрусь Броўка / / Беларусь. № 6; Патриотическая поэзия / / Сов. Отчизна. № 3.

1956. Далей ад торных дарог / / ЛіМ. 22 вер.

1957. Літаратура 20-х гг.; Літаратура 30-х гг.; Літаратура Заходняй Беларусі / / На шляху служэння народу. Мн. / Сааўт. У.Карпаў; На шляху служэння народу: (Сорак год беларускай савецкай літаратуры) [Частка артыкула — раздзелы: 1—3] / / Полымя. № 9 / Сааўт. У.Карпаў; Грыбы пад марынадам / / Звязда. 25 жн. / Сааўт. М.Матукоўскі.

1958. П'еса, прачытаная па-новаму / / Янка Купала ў беларускім мастацтве. Мн.; Чырвонае лісце: Кінасцэнарый / / Полымя. № 8 / Сааўт. А.Куляшоў; Сведка вялікай мужнасці / / Звязда. 16 мая; Чырвонае лісце: Кінасцэнарый (урывак) / / ЛіМ. 19 ліп. / Сааўт. А.Куляшоў; Земляки / / Сов. культура. 30 дек.; Гаддзіннік спыніўся апоўначы: Літ. сцэнарый / / Чырв. змена. 30 кастр.; 2, 4—6, 11—13, 15, 16, 18, 19, 22, 23, 25 ліст. / Сааўт. М.Фігуроўскі.

1960. Яркія старонкі сучаснасці / / Маладосць. № 9; Десять лет спустя / / Неман. № 6; Яны бачаць бераг шчасця / / Полымя. № 8; Праз агонь вайны / / Там жа. № 11; Канфлікт — сэрца п'есы / / ЛіМ. 27

крас.; К нам стучатся в дверь // Сов. культура. 10 марта.

1961. Сцэнарый — перш за ўсё // ЛіМ. 14 лют.; Аб паэзіі — па законах паэзіі: [Рэц. на кн.: Бярозкін Р. Спадарожніца часу. Мн., 1961] // Там жа. 12 снеж.; Служэнне мастацтву // Там жа. 15 снеж. / Пад псеўд. А.Ганчарык; Поэт, драматург, публицист // Лит. жизнь. 18 янв. / Сааўт. П.Броўка; О тех, кто трудится // Сов. культура. 4 нояб.

1962. Поэзия — спутница времени // Дружба народов. № 12; Янка Купала и белорусский театр: К 80-летию со дня рождения // Театр. № 7; Народный поэт // Бакин. рабочий. 7 июля; Коммунист Тадж. 8 июля; Правда Востока. 7 июля; Сов. Лат. 7 июля; Сов. Молд. 7 июля; Турк. искра. 8 июля.

1963. Часы вялікіх выпрабаванняў // Пяцьдзесят чатыры дарогі. Мн.; Чувства добрые // Сов. Бел. 8 февр.

1965. Паэт, драматург, філолаг // Полымя. № 7; Фильмы друзей: [Інтэрв'ю] // Молодежь Эст. 23 марта.

1969. Трывожная памяць: Нататкі пра новыя творы // Полымя. № 10; Што такое Цунамі: Новая паэма Аркадзя Куляшова // ЛіМ. 31 студз.; Поэт-патриот // Сов. Бел. 2 нояб.

1970. Чытаючы Максіма Танка // Полымя. № 7.

1971. Праўда жыцця — праўда мастацтва // Полымя. № 10; Дзень сённяшні і дзень наступны // ЛіМ. 5 лют.; Ганьба ім! // Там жа. 4 чэрв.

1972. Народный поэт // Правда Востока. 3 нояб.; Певец народной жизни // Коммунист Тадж. 3 нояб.; Правда Укр. 3 нояб.

1973. Адметным голасам: [Рэц. на кн.: Бічэль-Загнетава Д. Доля. Мн., 1972] // Беларусь. № 5; Гарачы вецер паэзіі // Полымя. № 6.

1974. «Уловить звуки народной песни» // Знамя юности. 6 февр.; І музы тады не маўчалі...: [Інтэрв'ю] // ЛіМ. 22 ліст.

1975. Дыялог з самім сабой...: [Рэц. на кн.: Козько В. Високосный год. Мн., 1974] // Полымя. № 7.

1976. У чарзе за небам: [Рэц. на кн.: Макаль П. Дотык да зямлі. Мн., 1975] // Маладосць. № 4; Пясняр зачараванага краю: Да 90-годдзя з дня нараджэння Змітра Бядулі // Полымя. № 4.

1977. Азбука морзе паэзіі // Полымя. № 3; Яму было трыццаць адзін...: Да 70-годдзя з дня нараджэння Эдуарда Самуйлёнка // Там жа. № 7; Стваральніца нацыянальных характараў // ЛіМ. 28 кастр.

1978. Поэзия юная и мятежная // Знамя юности. 12 дек.

1979. Арганны бор паэзіі: Пра Аркадзя Куляшова і яго творчасць // Полымя. № 2.

1984. У мірны час і на вайне: Да 85-годдзя з дня нараджэння Ільы Гурскага // Беларусь. № 4; Рысы героя нашага часу // ЛіМ. 25 мая; Шукаюць сонца ў небе журавы...: [Рэц. на кн.: Тулупава Н. Гарывада. Мн., 1984] // Там жа. 21 вер.; Дом каля Брандэнбургских варот: [Рэц. на кн.: Абрасімов П. 300 метров от Бранденбургскіх ворот. М., 1983] // Чырв. змена. 2 жн.

1985. У мірны час і на вайне // Успаміны пра Ілью Гурскага. Мн.; Парасткам новага — мацнець: [Рэц. на кн.: Шведов С. Три весенних срока. Мн., 1985] // Вяч. Мінск. 28 жн.

1.4.

Лацыс В. Да новага берага: Раман / З латыш. Мн., 1955.

Шырванзадэ А. Хаос: Раман / З арм. Мн., 1958.

1954. Талстой Л. Казакі: Каўказская аповесць / З рус. // Талстой Л. Аповесці і апавяданні. Мн.

1960. Парніс А. Востраў Афрадыты: П'еса / З новагрэч. // Полымя. № 6.

1.5.

На азербайджанскую мову. Халг шаири: (Јанка Купаланын анадан олмасынын 80 иллијн мунасибэти илэ) // Совет Курчустаны. 1962. 8 ијул; Јакуб Колас: (Белорус јазычысынын анадана олмасынын 90 иллији мунасибэтиле) // Совет Ермэнистаны. 1972. 11 нојабр.

На казахскую мову. Тау тулгалы акын: (Якуб Коластын туганына 90 жыл) // Казак. эдебиетi. 1972. 3 нояб.

На латышскую мову. Piezimes par jaunrades uzplaukumu baltkrievu padomju literatura / Tulk. E.Fross // Celtne. 1933. Nr 8; Janka Kupala // Karogs. 1962. Nr 7.

На малдаўскую мову. Янка Купала // Ниструл. 1962. № 7; Якуб Колас // Культура. 1972. 21 окт.

На польскую мову. Poeta białoruskiego ludu // Sztandar Wolności. 1940. 8 grud.

На рускую мову. На партизанской земле / Пер. Е.Мозольков // Знамя. 1942. № 9; Фронтовые очерки о Великой Отечественной войне: В 3 т. М., 1957. Т. 1; Часы остановились в полночь (Лит. сценарий) // Сов. Отчизна. 1959. № 2.

1.6.

Бальшавіцкая моладзь: (Камс. альманах). Мн., 1934 / Рэд. з інш.

Літаратура: Хрэстаматыя для сярэдняй школы. 8 год навучання: Дарэвалюцыйная літаратура. Мн., 1934 / Скл. Рэц.: Карпачоў М. Некаторыя заўвагі па хрэстаматыі // ЛіМ. 1935. 28 чэрв.; Корзун А. Хрэстаматыя тав. Кучара павінна быць перапрацавана і папоўнена // Там жа. 1935. 28 чэрв.

Цётка (Алаіза Пашкевіч). Творы. Мн., 1934 / Рэд. з І.Замоціным.

Беларуская літаратура: Хрэстаматыя для VI класа сярэдняй школы. Мн., 1938 / Скл.

Беларуская літаратура: Хрэстаматыя для VIII класа сярэдняй школы. Мн., 1938 / Скл.

Беларуская літаратура: Хрэстаматыя для VIII класа сярэдняй школы. Мн., 1939 / Скл.

Беларуская літаратура: Хрэстаматыя для 10-га класа сярэдняй школы. Мн., 1939 / Скл.

Родная літаратура: Хрэстаматыя для 9-га класа сярэдняй школы. Мн., 1948 / Скл.; 2 выд. Мн., 1949; 3 выд. Мн., 1950; 4 выд. Мн., 1951; 5 выд. Мн., 1952; 6 выд. Мн., 1953; 7 выд. Мн., 1954; 8 выд. Мн., 1956; 9 выд. Мн., 1956; 10 выд. Мн., 1957; 11 выд. Мн., 1958; 12 выд. Мн., 1959; 13 выд. Мн., 1960; 14 выд. Мн., 1961.

1952. Мастацкае слова: Зб. тв. бел. пісьменнікаў для гурткоў мастацкай самадзейнасці. Мн., 1952 / Скл. Рэц.: Губарэвіч К. // Звязда. 1952. 21 ліст.; Соболенко Р. // Красная звезда. 1952. 21 дек.

Декада белорусского искусства и литературы в Москве 11—21 февраля 1955 года. Сб. материалов. Мн., 1956 / Сост. с В.Стельмах. Рэц.: Есаков А. Сборник декадных материалов // Сов. Бел. 1956. 10 мая.

2.3.

На беларускай мове. Аб газеце «Літаратура і мастацтва» // ЛіМ. 1947. 2 жн.; Абмеркаванне новай п'есы А.Кучара // Там жа. 1948. 8 снеж.; Алесю Кучару — 70 // Там жа. 1980. 27 чэрв.; Алесю Кучару — 75 // Там жа. 1985. 28 чэрв.; Алесю Кучару — 60 гадоў // Там жа. 1970. 14 жн.; Барысенка В. Аб ідэалагічных скажэннях у працах асобных літаратуразнаўцаў і крытыкаў // Сав. школа. 1948. № 1; Яго ж. Аб некаторых патаннях гісторыі беларускай літаратуры // ЛіМ. 1947. 19 ліп.; Бондарава Е. Зварот да пакаленняў // Чырв. змена. 1965. 14 сак.; Бранштэйн Я. За народную сацыялістычную літаратуру // ЛіМ. 1936. 12 крас.; Яго ж. Лаўры Герастрата // ЛіМ. 1936. 11 лют.; Яго ж. У абарону спадчыны // Там жа. 1935. 23 кастр.; Броўка П. Літаратура і жыццё // Полымя. 1954. № 10; Яго ж. Удасканаліць свой паэтычны голас // ЛіМ. 1936. 7 крас.; Бурносаў В. Крытык, драматург // Беларусь. 1960. № 8; Бэндэ Л. Памылкі, якія нельга абыйсці моўчкі // ЛіМ. 1932. 15 снеж.; Вішнеўскі А. [Біябібліяграфічная нататка да 75-годдзя нараджэння] // Полымя. 1985. № 6; Вольскі В. Буйныя памылкі некаторых твораў беларускай драматургіі // ЛіМ. 1947. 22 лют.; Гутkоўскі А. Патрыятычны спектакль // Віцеб. рабочы. 1954. 14 жн.; Дорскі І. У родны горад // Там жа. 1944. 31 снеж.; Ермаловіч М. Літаратурная крытыка ў часопісах «Полымя» і «Беларусь» // ЛіМ. 1948. 25 вер.; Есакоў А., Пестрак П. Дзейнасць бязроднага касмапаліта // Там жа. 1949. 26 сак.; Кавалёў П. Аб барацьбе з варожымі праявамі бязрод-

нага касмапалітызма і некаторыя задачы нашай крытыкі // Там жа. 1949. 12 сак.; Я г о ж. Да канца разграміць бязродных касмапалітаў // Полымя. 1949. № 3; Я г о ж. XIX з'езд КПСС і задачы беларускай савецкай літаратуры // Там жа. 1953. № 8; К а р а б а н С. Нарысы гісторыі беларускай савецкай крытыкі 20—30-х гадоў. Мн., 1971. С. 75—76, 80—81, 83, 84, 99—100, 108, 153; К а р а і ч а ў Л. «Гадзіннік спыніўся апоўначы» // Звязда. 1959. 5 сак.; К а р п а ў У. Хібы сучаснай беларускай драматургіі // ЛіМ. 1946. 22 кастр.; Я г о ж. Драма пра любоў, гнеў і помсту // Там жа. 1945. 1 мая; К а р п а ч о ў М. Аб сучаснай беларускай літаратуры // Гомел. праўда. 1946. 28 жн.; К л і м а ў П., Ц в я т к о ў І. Аб недахопах у друкаванай прапагандзе і ў літаратуры Беларусі // ЛіМ. 1947. 18 студз.; К л і м к о в і ч М. Беларуская літаратурная крытыка за 1947 год // Там жа. 1948. 13 сак.; Я г о ж. Змагацца за больш высокую якасць // Там жа. 1936. 7 крас.; К о р б а н У. Увага байцы // Там жа. 1954. 28 жн.; К р а п і в а К. Беларуская савецкая драматургія за 1947 год // Там жа. 1948. 6 сак.; Я г о ж. За здаровую, прынцыповую крытыку // Там жа. 1936. 31 сак.; Я г о ж. Канфлікт — аснова п'есы // Там жа. 1954. 11 снеж.; Я г о ж. П'есы і вобразы // Крапіва К. Зб. тв.: У 5 т. Мн., 1976. Т. 5; К у д р а ў ц а ў І. Пра аргументаванасць і шчырасць у крытыцы // ЛіМ. 1952. 15 сак.; К у л я ш о ў Ф. Пра майго сучасніка // Там жа. 1980. 27 чэрв.; Л е в а н о в і ч К. Аднабаковасць у падборы матэрыялаў // Там жа. 1947. 1 сак.; Л я п і ч Р., Ф і г л о ў с к а я Л., К о б е р І. У палоне памылак // Заклік. 1933. № 1; М а з а н і к Н. Тэма-подзвіг // ЛіМ. 1985. 28 чэрв.; М а й х р о в і ч С. На новым этапе // Наст. газ. 1946. 11 крас.; М а к а ё н а к А. Аб некаторых пытаннях беларускай драматургіі // Полымя. 1954. № 2; М е х а ў У. Подзвіг робіць простыя людзі // Чырв. змена. 1959. 5 сак.; М о д э л ь М. Вобраз станоўчага героя ў беларускай драматургіі // ЛіМ. 1954. 31 ліп.; Я г о ж. Сучасная беларуская драматургія // Там жа. 1946. 10 студз.; Я г о ж. Нататкі аб драме «Заложнікі» // Там жа. 1945. 1 мая; М у ш ы н с к і М. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства (20—30-я гады). Мн. 1975. С. 306—311, 322—324; Я г о ж. Беларуская крытыка і літаратуразнаўства: 40-я — першая палавіна 60-х гадоў. Мн., 1985. С. 27—28, 84—85; Н я ф ё д У. Аб прыродзе камедыйнага // ЛіМ. 1946. 10 студз.; Я г о ж. Задума і яе ўвасабленне // Там жа. 1933. 28 лют.; Н я ч а й В. Эстэтызацыя жорсткасці // Звязда. 1968. 28 лют.; П а л і т ы к а Д. Аб прадмовах да кніг // ЛіМ. 1985. 15 вер.; Я г о ж. На ўзровень вялікіх задач // Там жа. 1954. 3 ліп.; П е р к і н Н. Першыя крокі перабудовы // Там жа. 1947. 1 сак.; П і н х а с і к Д. Слова аб мужнасці народа // Полымя. 1954. № 7; П і с ь м е н н і к і Савецкай Беларусі: Кароткі даведнік. Мн., 1981; П о л я к Ю. Заложнікі // Бальш. Пал. 1944. 14 ліст.; Р а м а н о в і ч Я. Пытанні беларускай драматургіі // ЛіМ. 1947. 9 жн.; С а б а л е ў с к і А. У вайну і пра вайну // Сабалеўскі А. Беларуская савецкая драма // Мн., 1972. Кн. 2. С. 13—14, 23; С а ч а н к а І. Публіцыстыка беларускіх пісьменнікаў у гады Вялікай Айчыннай вайны // Мн., 1977. С. 107—114; У салдацкім шынялі // Пясняр мужнасці. Мн., 1976; Х а т у л ё ў П. Пра артыкул А.Кучара аб беларускай савецкай паэзіі // ЛіМ. 1934. 22 сак.; Х о м ч а н к а В. Слова да юбілею // Там жа. 1985. 28 чэрв.; Ш а п і р а А. Гастролі Гродзенскага тэатра ў Калінінградзе // Гродзен. праўда. 1954. 13 чэрв.; Ш а р а х о ў с к і Я. Аб беларускай паэзіі // Полымя. 1941. № 2; Я г о ж. Аб крытыцы // ЛіМ. 1939. 11 чэрв.; Я г о ж. Яшчэ аб паэзіі // Там жа. 1940. 21 вер.; Ш в а н к о ў М. Добрыя намеры і худыя вынікі // Там жа. 1935. 28 чэрв.; Ш к р а б а Р. Кнігу прачытаў крытык // Полымя. 1961. № 4; Я г о ж. Характар, стыль, дэталь. Мн., 1965. С. 183—206; Ш к у ц ь к о. Многае нас не задавальняе // ЛіМ. 1935. 28 чэрв.; Ш а ў ц о ў А. Энтузіясты аднаўлення тэатра // Віцеб. рабочы. 1944. 31 снеж.; Ш ы м у к В. Вострае пяро пісьменніка // Звязда. 1970. 6 жн.

На польскай мове. F.O. Wyścig donosicielstwa // Słowo. 1937. Nr 182.

На рускай мове. А н и с о в С. Фильм о мужестве и героизме // Сов. Бел. 1959. 13 янв.; Б о н д а р е в а Е. Писатель и кино // Неман. 1972. № 2; В и ш к а р е в Б. «Часы остановились в полночь» // Сов. Бел. 1959. 8 марта; Г о н ч а р о в В. Биография поколения // Комсомолец (Петрозаводск). 1965. 16 марта; К а н т о р о в и ч А. «Часы остановились в полночь» // Во славу Родины. 1959. 13 февр.; К а н э Ю. Янка Брыль. М., 1964. С. 114—117; К о п о с о в Р. Такие фильмы будут // Комсомолец Тат. 1968. 28 янв.; Л е с м е н т А. «Письма к живым» // Сов. Эст. 1965. 7 марта; М а к с и м о в Б. Фильмы белорусских друзей // Сов. Лит. 1959. 31 марта; Н е в с к и й А. «Восточный коридор» // Искусство кино. 1968. № 3; Н и к о л а е в П. Встреча героини пьесы со зрителем // Гродн. правда. 1953. 13 мая; П а в л о в а Е. Газеты Большой земли в тылу врага // Вопросы библиографоведения и библиотековедения. Мн., 1981. С. 107; Р о м Л. Писатель — рядовой боец социалистической стройки // Рабочий. 1931. 25 июля; С е н и н Е., Н а з а р о в Р. «Красные листья» // Сов. Бел. 1958. 3 апр.; С о б о л е в с к и й А. Белорусская драматургия в театрах народов СССР. Мн., 1972. С. 168—173; С т е п а н о в а Е. Это волнует сердце // Знамя юности. 1959. 4 марта.

В.М.Грышкевіч.

Супрацоўнікі выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя" імя Петруся Броўкі, якія ўдзельнічалі ў падрыхтоўцы і выданні гэтага тома

Заг. рэдакцыі — В.С. Семенякоў (да 15.2.1991), А.А. Дылейка (з 12.2.1992), рэдактары першай катэгорыі — І.С. Александровіч, І.Д. Казека (да 1.2.1991), Л.А. Суднік, Г.А. Фатыхава, рэдактар другой катэгорыі — Р.Р. Блашко (да 2.3.1992).

У томе змешчаны фотаздымкі У.А. Крука, а таксама фотаздымкі з архіва БелЭн.

Даведачнае выданне

БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ

Біябібліяграфічны слоўнік

У 6 тамах

Том 3

Адказны за выпуск *А.А. Дылейка*

Макет выдання *Г.І. Емец*

Афармленне і мастацкае рэдагаванне *В.Г. Загародняга*

Тэхнічныя рэдактары *М.І. Грыневіч, Н.М. Шэвель*

Камп'ютэрны набор і вёрстка *С.А. Быткоўская, І.У. Грыцэль, Г.А. Гурбо, А.У. Гурыновіч, Н.М. Зубкевіч*

Падпісана да друку з арыгінал-макета 20.01.94. Фармат 70×100 1/16. Папера афсетная. Друк афсетны. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. 48,1. Ум. фарба-адб. 106,6. Ул.-выд. арк. 101,09. Тыраж 5600 экз. Заказ 274

Выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя" імя Петруся Броўкі Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Ліцэнзія ЛВ № 10. Рэспубліка Беларусь, 220072, Мінск, вул. Ф.Скарыны, 15а.

Мінская фабрыка каляровага друку. Рэспубліка Беларусь, Мінск, вул. Каржанеўскага, 20.

Б 43 **Беларускія** пісьменнікі: Біябібліягр. слоўн.– У 6 т. Т. 3 Івашын – Кучар (Ін-т літ. імя Я.Купалы АН Рэспублікі Беларусь Беларус. Энцыкл.; Пад рэд. А.В. Мальдзіса; Рэдкал.: І.Э. Багдановіч і інш. – Мн.; БелЭн, 1994. – 585 с.: іл.

ISBN 5-85700-123-4

Гэта выданне — настольны даведнік для ўсіх, хто займаецца і цікавіцца беларускай культурай. У ім змешчана больш за 1100 артыкулаў з поўнымі, усебаковымі і сістэматызаванымі звесткамі пра жыццё і дзейнасць усіх прадстаўнікоў беларускай літаратуры, якія пісалі на стараславянскай, беларускай, рускай, лацінскай, польскай і іншых мовах Беларусі. У бібліяграфіях прадстаўлена звыш 600 тыс. розных публікацый.

Б $\frac{0160000000-12}{М\ 318\ (03)-94}$ **30–94**

ББК 91.9:83. 3 Бел

У адпаведнасці з Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь № 565 ад 19 жніўня 1993 г. выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя" прыступіла да падрыхтоўкі універсальнай 18-томнай **"Беларускай Энцыклапедыі"**. Аб'ём выдання да 2000 уліково-выдавецкіх аркушаў. У ім будзе змешчана каля 80 тысяч артыкулаў. Выданне багата ілюстравана каляровымі і чорна-белымі здымкамі, картамі, схемамі, чарцяжамі.

Шматтомная **"Беларуская Энцыклапедыя"** — гэта ўсё пра Беларусь і ўвесь свет па-беларуску, гэта самы поўны даведнік па ўсіх галінах ведаў, асветленых з сучасных пазіцый. **"Беларуская Энцыклапедыя"** — першая нацыянальная энцыклапедыя незалежнай дзяржавы Рэспублікі Беларусь.

Выдавецтва "Беларуская Энцыклапедыя" рыхтуе аднатомную энцыклапедыю **"Беларусь"**. Яе аб'ём 120 улікова-выдавецкіх аркушаў. У выданні плануецца змясціць больш за 5 тысяч артыкулаў, у тым ліку больш за тысячу біяграфічных. Кніга будзе ілюстравана каляровымі і чорна-белымі здымкамі, картамі.

Энцыклапедыя **"Беларусь"** — гэта ўсебаковы, дакладны даведнік пра гісторыю, эканоміку, культуру, літаратуру, мастацтва, навуку, адукацыю і іншыя бакі жыцця сучаснай незалежнай Беларусі.

ВЫДАВЕЦТВА "БЕЛАРУСКАЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ" РЫХТУЕ ДА ДРУКУ 6-ТОМНУЮ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЮ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ

Першая на Беларусі гістарычная энцыклапедыя найбольш поўна, на ўзроўні дасягненняў сучаснай навукі адлюстроўвае шматвяковы шлях беларускага народа ад сівой даўніны да нашых дзён у непарыўнай сувязі з гістарычным працэсам народаў іншых краін. Яна асвятляе ўсе значныя і важныя падзеі, што адбываліся на тэрыторыі Беларусі. Апрача палітычных, грамадскіх, ваенных з'яў і падзей, на яе старонках змяшчаюцца матэрыялы пра адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел, стан эканомікі, культуры, навукі і тэхнікі на розных этапах гісторыі. Шырока і па магчымасці поўна падаецца гісторыка-археалагічная, этнаграфічная, лепшая архітэктурная і літаратурна-мастацкая спадчына Беларусі. Важнае месца ў выданні займаюць геральдыка, нумізматыка, сфрагістыка, генеалогія, гістарычная картаграфія і іншыя прыкладныя гістарычныя дысцыпліны. Каля 5 тысяч біяграфічных артыкулаў будуць змяшчаць звесткі пра гістарычных асоб і іх радавод.

Шмат артыкулаў прысвячаецца ваеннай гісторыі і палкаводцам нашага народа, шматлікім войнам і бітвам эпохі сярэднявечча і навейшых часоў супраць розных заваёўнікаў, што спакушаліся на беларускую зямлю, а таксама гісторыі ваеннай тэхнікі і зброі.

На старонках энцыклапедыі асветлены нацыянальна-вызваленчая барацьба беларускага народа, падзеі Кастрычніцкай рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, складаныя працэсы сацыялістычнага пераўтварэння ў 1930—1950-я гады. Будуць названы многія імёны ахвяр сталінскіх рэпрэсій.

Будзе паказана і гісторыя народаў, якія здавён жывуць на Беларусі, — палякаў, літоўцаў, рускіх, украінцаў, яўрэяў, татараў і іншых, іх уклад у агульную скарбонку беларускай і еўрапейскай культур. Упершыню шырока асвятляецца культурна-гістарычнае жыццё беларускай эміграцыі розных часоў.

У шматтомнай ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ мяркуецца змясціць больш за 15 тысяч артыкулаў. У падрыхтоўцы гэтага выдання ўдзельнічаюць вядучыя вучоныя краіны. Выданне багата ілюстравана каляровымі і чорна-белымі здымкамі, у ім будзе змешчана вялікая колькасць карт і схем.

Першы том ЭНЦЫКЛАПЕДЫІ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ выйшаў у свет у 1993 г.

СПІС КНІГ, ВЫПУШЧАНЫХ ВЫДАВЕЦТВАМ БЕЛЭН У 1993 ГОДЗЕ

1. Русско-белорусский словарь. Том 1
2. Русско-белорусский словарь. Том 2
3. Русско-белорусский словарь. Том 3
4. Лепешаў І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. Том 1
5. Лепешаў І.Я. Фразеалагічны слоўнік беларускай мовы. Том 2
6. Болсун А.І. Руска-беларускі фізічны слоўнік
7. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Том 1
8. Памяць: Гісторыка-дакументальная хроніка Хойніцкага раёна
9. Памяць: Гісторыка-дакументальная хроніка Гродзенскага раёна
10. Грыгаровіч І.І. Беларуская іерархія
11. Насевіч В.Л. Генеалагічныя табліцы старадаўніх княскіх і магнацкіх беларускіх радоў 12—18 ст.
12. Живописная Россия: Отечество наше в его земельном, историческом, племенном, экономическом и бытовом значении: Литовское и белорусское Полесье: (Репринтное воспроизведение издания 1882 года)
13. Беларускі каляндар, 1993
14. Анічэнка У.В., Малюк А.К. Народныя прыкметы
15. Беларускія пісьменнікі: Біябібліяграфічны слоўнік: У 6 тамах. Том 2
16. Архітэктура Беларусі: Энцыклапедычны даведнік
17. Чырвоная кніга Рэспублікі Беларусь: Рэдкія і тыя, што знаходзяцца пад пагрозай знікнення, віды жывёл і раслін
18. Геаграфія Беларусі: Энцыклапедычны слоўнік-даведнік
19. Геаграфічныя паняцці і тэрміны: Энцыклапедычны даведнік
20. Энциклопедия детского невролога
21. Энцыклапедыя сельскага гаспадара
22. Культура питания: Энциклопедический справочник
23. Сексология: Энциклопедический справочник по сексологии и смежным областям
24. Фотография: Энциклопедический справочник
25. Маккомбз Дж. Шьем вместе: Универсальное американское руководство по шитью
26. Афанасьев А.Н. Народные русские сказки
27. Кестнер Э. Мальчик из спичечного коробка
28. Линдгрен А. Пеппи Длинныйчулок